AUTHOR:

DEMOSTHENES

TITLE:

DEMOSTHENIS ORATIONES EX ...

PLACE:

LIPSIAE

DATE:

1885-1891

Master Negative #

92-80454-1

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Works, 1885.

Demosthenes.
Orationes ex recensione Guilielmi Dindorfii. Editio quarta correctior curante Friderico Blass. Lipsiae, In aedibus B.G.Teubneri, 1885-1891.
3 v. 18 cm.

Contents. -- v.I. Orationes I-XIX. -- v.II. Orationes XX-XL. -- v.III. Orationes XLI-LXI. Prooemia. Epistulae. Index historicus.

Editio maior.
Greek text.

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35m   REDUCTION RATIO: 11X
IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB
DATE FILMED: 2/18/92   INITIALS RO
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

VOLUME 1

BIBLIOGRAPHIC IRREGULARITIES

MAIN ENTRY: Demosthenes
Vol. 1

Bibliographic Irregularities in the Original Document

List volumes and pages affected; include name of institution if filming borrowed text.

_____Page(s) missing/not available:_____

_____Volumes(s) missing/not available:_____

_____Illegible and/or damaged page(s):_____

_____Page(s) or volumes(s) misnumbered:_____

_____Bound out of sequence:_____

_____Page(s) or illustration(s) filmed from copy borrowed from: Penn State
pgs. 217 – 228

_____Other:_____

AIIM

Association for Information and Image Management

1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910

301/587-8202

Centimeter

Inches

MANUFACTURED TO AIIM STANDARDS
BY APPLIED IMAGE, INC.

DEMOSTHENIS

ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. I.

ORATIONES I—XIX.

EDITIO QUARTA CORRECTIOR

CURANTE

FRIDERICO BLASS.

EDITIO STEREOTYPA MAIOR.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCMIII

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI

Praefatio.

Quod in sculptorum veterum operibus, velut eis quae his paucis annis ex Pergami ruinis effossa musei Berolinensis splendidissimum ornamentum sunt, saepius accidisse videmus, ut ex situ iniuriisque temporum vel calce vel alia materia hic illic inducta, etsi non formam ipsam, tamen lineamentorum gratiam magis minusve amiserint: itidem in scriptorum monumentis cum aliorum tum Demosthenis factum ēst. Quibus marmorum illorum cura demandata est, sollerti opera squalorem detergere, calcem removere suum esse ducunt; item editores, quodcunque veteri operi e sequioribus temporibus adhaesit, omni studio ut tollant et pristinorum lineamentorum puritatem restituant curam gerere debent. Quamquam non ex omni parte et horum et illorum negotium simile est. In marmoribus facillimum est aliena cognoscere, removere interdum difficile; at in libris in cognoscendo ipso omnis difficultas vertitur, neque quamvis sit sagax criticus et in suo scriptore versatus, abesse potest quin saepissime et genuina pro insitivis habeat et insitiva eum fallant.

Quae cum ita sint, si quid usquam est auxilii ad rectius dignoscendum, diligentissime circumspicere debemus. Maximum sine dubio in bonis codicibus est praesidium, quorum opera inde ab Immanuele Bekkero maxime ingens vis additamentorum e Demosthenicis orationibus sublata est. Neque puto hoc adiumentum iam prorsus exhaustum esse. Beneficio Bekkeri, Dindorfii, Voemelii, aliorum de lectionibus eorum codicum, qui omnino in

censum veniunt, multo maximam partem edocti sumus; sed posse quaedam addi ego ipse expertus sum. Codice Augustano primo (A) Kiliam transmisso etiam post Andream Spengelium, qui plurima ex eo codice adhuc incognita protulit[1], quaedam invenire potui, velut scripturam primae manus *Ἐγβατάνοις* pro *Ἐκβατάνοις* X, 34, quae sine mora recipienda fuit. Tum, cum Parisiis versarer, locos quosdam non multos codicis S, quos ut dubiae lectionis domi enotaveram, dedita opera inspexi, vidique id quod ante rasuram factam in codice infuerit, multo saepius cognosci posse quam adhuc editores cognoverint.[2])

Verum quum is sit scriptor Demosthenes, quem insequentium temporum rhetores, sophistae, grammatici, alii homines litterati constanter lectitaverint, excerpserint, imitati sint, praeter ipsius codices etiam in aliorum scriptorum libros sat bona pars eius operum immixta reperitur, earum orationum maxime, quae hoc primo volumine continentur. Dudum est ex quo viri docti perspexerunt, etiam in his fragmentis, ut ita dicam, haud exiguum adiumentum ad verba oratoris rectius exhibenda inesse. Collegit ea testimonia post G. H. Schaeferum Voemelius; sed, quod minime equidem viro de Demosthene insigniter merito vitio verto, neque omnia neque semper ad fidem optimorum codicum, qui ne nunc quidem ad unumquemque scriptorem ita ut par est adhibiti collatique sunt. Scimus enim persaepe a prioribus editoribus, cum locum quendam ex Demosthene a suo scriptore afferri viderent, lectionibus quas in huius codicibus inveniebant tacite alias e suis Demosthenis exemplaribus substituisse. Itaque codicum in his quoque locis diligenter ratio habenda est. Non paucos ipse Parisinos in hunc usum contuli: cod. bibl. nat. 1741 ad eos locos qui in Dionysii libro de compositione eiusdemque quae fertur Arte rhetorica exstant; eundem ad Aristidis artem rhetoricam (post Walzium, qui spicilegium reliquit) et ad Demetrii de elocutione librum Minucianique *περὶ ἐπιχειρημάτων*, cuius alterum quoque codicem inspexi n. 1874. Tum Hermogenis habui duos antiquissimos saec. X, n. 1983 et 2977; verum cum neuter magnum, minorem autem altero fructum 1983 praeberet, inde a secundo *περὶ ἰδεῶν* libro non nisi gravioribus locis eum inspexi. Ad eosdem libros examinavi Anonymi tractatum *περὶ σχημάτων* (Walz. VIII, p. 617 sqq.); ad cod. 1983 Maximi *περὶ τῶν ἀλύτων ἀντιθέσεων* libellum, quem Walzius ex cod. 1741 descripserat; denique ad eundem recentissimumque 2929 Castoris opusculum *περὶ μέτρων ῥητορικῶν* (W. III, p. 712 sqq.), quod antiquior codex sine auctoris nomine exhibet. Herodiani *περὶ σχημάτων* habent n. 2929 et suppl. 123; Tiberii *περὶ σχημάτων* n. 2918, sed dimidia parte destitutum. Idem codex Rufi artem rhetoricam (W. III, 447 sqq.) continet. Hos ipse contuli; in Alexandri *περὶ σχημάτων* libello Alfredi Schoenii collatio mihi benigne oblata est, qui codicem 1741 diligenter excusserat. Eadem iam a Woldemaro Tröbst (Quaest. Hyperideae et Dinarcheae, pars I, Hameloae 1881) adhibita et publici iuris facta erat. In Dionysii Halicarnassensis aliis scriptis rhetoricis (libros dico de Isaeo, de Demosthene, de Thucydide) insigni adiumento fuerunt collationes codicum Ambrosiani (M), Palatini (P), in libello de Isaeo etiam Florentini (F) et Parisini n. 1742 (B), quas viri doctissimi Carolus Fuhr et Leonardus Sadée maxima comitate mihi permiserunt.

1) A. Spengel, über die Handschrift Cod. Augustanus I Monac. des Demosthenes, Festgabe des K. Ludwigs-Gymnasiums zum vierhundertjährigen Jubiläum der Univers. in München, München 1872. Comitati auctoris exemplum huius libelli acceptum debeo.

2) Loci quos ego contuli hi sunt: I, 23 *ἀήθεις τοῦ κατακούειν*. 24 *πρὸς τῇ χώρᾳ*. II, 14 *ἐν μὲν προσθήκῃ μερίς*. III, 7 *καὶ ἅπαντες ἐθρύλουν κτέ*. 16 *οὐχ ἂν εἴποι τις*. XIII, 1 *παρουσίας*. 8 *ἐφορεύσουσαν*. XV, 10 *ὑπὲρ μὲν τῶν ἂν ἐλαττῶνται*. XVIII, 41 *οὗτός ἐσθ'*. 48 *μέχρι τούτου Εὔδικος*. 56 *ἃ μὲν διώκει*. 112 *δέδωκα*] *δώδεκα* pr S. XIX, 66 *τοῦ τούτων ὀλέθρου*. 67 *ὃ μὰ τοὺς θεούς*. 173 *ἀλλ' οὗτοι πλείους ὄντες*. 244 *θεώρησον ὡς εἴσῃ*. 291 *αἰσχρὰν ἀντ' ἴσης*. Quae reperire mihi visus sum, in adnotationem criticam intuli.

Neque minorem gratiam debeo Ottoni Hense, qui ad eos locos qui in Stobaei Florilegio exstant ex suis copiis lectiones codicum quae usui esse possent exscripsit mihique transmisit.

Opus fuit longiore enumeratione, vel ut debitam gratiam referrem vel ut pateret, unde ea quae per adnotationem criticam ex his scriptoribus appositurus sum mihi innotuissent. Verum egregie fallatur, si quis putet ea quae in his scriptoribus vel optimi codices praebent ipsa illa esse, quae Dionysius, Hermogenes, ceteri in suis Demosthenis libris invenerint scriptisque intulerint. Reliquiae tantum vetustarum illarum lectionum exstant; ceterum quo quis diligentius rhetorum lectitabatur quoque magis Demosthenes ipse in vulgus notus erat, eo magis librariorum legentiumque importuna sedulitas pro genuinis illis ea apud rhetorem quoque substituit, quae in libris Demosthenicis iam in locum illorum successerant. Amplissimi inter omnes loci apud Dionysium exstant: eorum utilitas maximam partem periit. Neque magis eis, qui minoris ambitus sunt, industria interpolatorum pepercit: nisi quod libri qui est de Thucydide capite 54, ubi multi loci sunt congesti, felici casu magis abstinuerunt. Ibi sententia illa e Philippica tertia (§ 13): *εἶτ' οἴεσθ' αὐτόν, οἳ μὲν κτἑ.*, in codicibus MP paene integra forma servata est, cum duobus aliis locis (de Isaeo c. 13; de Demosth. c. 9) in eisdem ceterisque codicibus foedissime interpolata sit. Hermogenes amplos locos fere nullos habet, numero autem locorum omnes alios rhetores facile superat; quibus in locis quantum nunc sit interpolationis, cum alia disputatione indicaverim[1]), pauca hic addam. Non semel in codicibus Parisinis explicandi gratia aliquid vel in margine adscriptum vel superscriptum est: velut p. 71 W. super *ὑπειλημμένον* (or. XXIII, 6) in codice 1983 recenti manu adiectum *νομιζόμενον*, et ibidem ad *λελύσθαι τὸν νόμον* (XX, 1) in utroque Parisino

1) V. Mus. Rhenan. XXXVIII p. 612 sq.

scholion exstat *γρ. λελύσθαι τῇ πόλει τὸν νόμον*, et p. 99 ad *λόγον λαβεῖν* (XIX, 4) hoc est scholion: *λόγον τὴν ἀπολογίαν λέγει.* Iterum p. 105 ad *μηδὲ πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας κτἑ.* (XIX, 78) adnotatum est: *προσυπακουστέον τὸ θελήσητε*, cum nos in nostris Demosthenis codicibus post *μηδὲ* legamus *ὑπομείνητε.* Luculentissimum autem hoc est. P. 234 affertur locus ex epistula III (§ 42): *τῆς Ἀριστογείτονος κρίσεως ἀναμνησθέντες ἐγκαλύψασθε*, ibique ad ultimum verbum in margine codicis 1983 adscriptum est *αἰσχύνθητε.* Iterum idem locus affertur p. 237, habetque in ipsis oratoris verbis alter codex 2977 non *ἐγκαλύψασθε* sed *αἰσχύνθητε.* Et hae quidem vel explicationes vel interpolationes praeter *τῇ πόλει* a nostris Demosthenis codicibus absunt; sed cum scholiastae Hermogenis multi sint in adscribendis integris locis quorum partem ille laudaverat, consentaneum est alias interpolationes easdem et apud Hermogenem et in nostris esse. Aliquanto meliore sorte Aristidis ars rhetorica usa est, quo minus studiosorum manibus versabatur; sed ne hanc quidem interpolationibus carere mihi nunc etiam magis quam antea persuasum. Velut quod p. 382 W. in Leptineae loco (§ 134) in Paris. Vindob. Ald. scriptum est: *συγχωρήσει τούτοις ἓν ἀληθῆ λέγειν αὐτόν*, cum deberet *συγχωρήσειεν ἀληθῆ κτἑ.*: nonne manifestissima est interpolatio?[1]) Nostris codicibus *τούτοις* istud ignotum est; sed nihil obstat quominus pridem in quibusdam libris infuerit.

Facile perspicitur, eandem fere condicionem etiam scholiorum Demosthenicorum esse, et quod ad lemmata quae vocamus attinet et ad locos oratoris passim in scholiis allatos. Nihilominus etiam scholiorum quidam usus est, quem miror editores multo magis neglexisse quam exspectari poterat. Sed alia quoque est scholiorum utilitas: quae dum verba oratoris interpretantur vel sententias aperiunt, non raro indicium produnt diversae le-

1) Cf. adnotationem Walzii.

ctionis, quod ut sit obscurius, eo minus tamen interpolationi obnoxium fuit. Simile quoddam sed multo amplius adiumentum in imitatoribus Demosthenis positum est. Ei sunt multi multorumque quae aetatem tulerint operum: habemus Dionysii Antiquitates Romanas, Dionis Cassii historiam Romanam, orationes vel declamationes Aristidis, Libanii, Choricii, aliorum, epistulas S. Isidori Pelusiotae[1]); sunt hae passim refertissimae locis e Demosthene expressis. Itaque sicubi nostrorum codicum lectiones inter se discedunt, ubi talem imitationem nactus eris, facile scire poteris quaenam eius vetusti libri lectio fuerit, quo rhetor usus est. Et sicubi de sinceritate nostrae lectionis dubitatio est: meliorem fortasse lectionem imitatio suppeditaverit. Itaque ego ipsa experientia doctus, quanta in his imitationibus utilitas inesse possit, et instigatus exemplo doctissimorum virorum qui corruptos locos hac ope usi saepe sanarunt, non defugiendum putavi laborem illos quos percensui scriptores perlustrandi, ut conquirerem ea quae Demostheni accepta deberent.[2]) Scio multa me effugisse, neque puto esse quemquam unum qui omnia colligere possit; sed amplissimo inde locorum numero apposito non paucos habui quorum ope emendatior Demosthenes evaderet.

Itaque materies quidem ad hoc opus quod suscipimus satis ampla congeritur; sed ratio utendi non est in promptu. Utrum ad codicis Parisini normam omnia quam maxime fieri potest dirigemus, utpote in universum testis fide dignissimi? An ceterorum codicum rationem pariter habebimus, quod fere facit Dindorfius? An codices omnes testes corruptos mendacesque rati in coniectura mentisque nostrae acumine et in observationis diligentia spem omnem positam esse iudicabimus? Ego vero neque codicis Σ auctoritatem spreverim, neque ceteros melioris notae codices neglexerim, neque negaverim coniectura et observatione multum effici posse; sed adeo rem quam tractamus difficilem maximaeque molis esse duco, ut vix putem omnibus undique subsidiis adhibitis partem aliquam operis profligari posse. Id autem cum dico, sane dico eum quem nunc manibus tenemus Demosthenem ab antiquo et vero multum differre. Cuius iudicii socios habeo et Cobetum et Weilium multosque alios; nam sicut postquam in ascendendo monte aliquantum viae profecimus, altitudinem eius verius cernimus rectiusque aestimamus quam antea, ita iam fere cognovimus, ope codicis Σ multa sed minime omnia ad emendandum Demosthenem profecta esse. Inveteratum est malum neque recens ortum, neque librarii magistellive Byzantini tantopere in culpa sunt, quanto antiquiores fortasse inde a primis post Demosthenis aetatem saeculis; maximam autem labem eo tempore quod ab Augusto ad Iustinianum elapsum est invasisse puto, quia nullo studiosius Demosthenes lectitatus et explicatus est. Nempe inter omnes convenit, non eodem modo poëtas atque pedestris orationis scriptores corruptos esse. Illis id maxime obfuit, quod librarii quae describebant parum intellegebant, quare fortuita vitia multa oborta propagataque sunt; at quominus spurii aliquid adiceretur adiectumque inhaereret, magnum poëtis in metro praesidium fuit. Contra Demostheni, Isocrati, ceteris prosae orationis auctoribus plerisque non ex fortuitis describentium peccatis maximum damnum evenit, sed ex eo quod cum deesset certa mensura versus, explicationes adscriptas aliave spuria a genuinis scriptoris verbis distinguendi etiam peritioribus non erat facultas. Itaque paene eadem aetas et legendi explicandique et huiuscemodi corruptelarum initium fuit. Quod ita se habere non coniectura assequimur, sed certissimis testimoniis edocemur. Primum Galenus in commentariis, quos ad Hippocrateos libros conscripsit, saepe commemorat varias lectiones quae et tum et apud antiquiores commentario-

1) Apparatum criticum, quem in Isidori epistulas collegit Possinus (Rom. 1670), in meum usum benigna ope contulit vir doctissimus sollertissimusque Bruno Keil.

2) In Dione Cassio, ex quo omnino minor fuit fructus, ultra orationes insertas non egressus sum.

rum auctores ferebantur: quarum partem manifestum est non ex scribendi vitiis sed ex interpolatione originem duxisse. Nempe quod quis vel falsum vel mancum esse ducebat, id studebant vel emendare vel supplere, estque hoc unum interpolationis genus, quod etiam apud Demosthenem aliosque late patet. Ita Galenus in commentario tertio ad Epidem. VI (vol. XVII, 2, 102 K.): *τῆς παλαιᾶς γραφῆς οὔσης ταύτης, ἐπὶ τὸ σαφέστερον αὐτὴν μετατεθείκασι πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν.* Idem ibidem (p. 18): *λείπει κἀνταῦθα τῇ λέξει τὸ συμπτώσεως ἢ καθαιρέσεως ἤ τι τοιοῦτον. διὸ καί τινες οὐκ ὤκνησαν αὐτὸ προσθέντες ὡς γεγραμμένον οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐξηγεῖσθαι*; reperiunturque plurima id genus apud Galenum[1]). Alterum genus interpolationis in Novi Testamenti libris manuscriptis, Evangeliorum maxime, frequentissimum est: nam si qui exstant loci similes inter se, ei alter ad alterius normam etiam similiores redduntur. Verba sunt Hieronymi ex praefatione in Evangelia[2]): „magnus si quidem hic in nostris codicibus error inolevit, dum quod in eadem re alius evangelista plus dixit, in alio, quia minus putaverint, addiderunt. Vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum e quattuor primum legerat, ad eius exemplum ceteros quoque aestimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia, et in Marco plura Lucae atque Matthaei, rursum in Matthaeo plura Ioannis et Marci, et in ceteris reliquorum, quae aliis propria sunt, inveniantur." Qua corruptela secundi saeculi libros etiam magis quam quarti imbutos fuisse collega meus amicissimus Fridericus Baethgen e versionibus Itala Syriacaque, quae secundo saeculo confectae sunt, plane intellegi affir-

1) Secundum auctorem quendam Herculanensem (v. Gomperz Ztschr. f. oesterr. Gymnas. 1866 p. 708) item Epicuri libri et librariorum vitiis et interpolationibus infecti erant: *ἡ παντὸς τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις* vulgo legebatur, cum meliorum librorum pars non haberet *παντὸς*, omnes autem meliores *ἐξαίρεσις*.

2) Hieronym. edit. Benedict. a. 1693 vol. I p. 1426.

mat. Idem Demostheni accidit, sive exaequandi studio de quo dicit Hieronymus, sive quia locus aliquis memoriae librarii firmiter inhaeserat: velut quod or. XVIII § 121 in multis libris scriptum est *φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν*, adiectis extremis verbis duobus contra sensum constructionemque e § 280: *οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν.* Ceterum fortunae beneficio et Alfredi Schoenii industria factum est, ut et tales corruptelas et eas quae ex adscriptis explicationibus errore librariorum irrepserunt, quod tertium interpolationis genus numero, etiam apud oratores ipsos satis vetustis temporibus plurimas exstitisse sciamus. Nam Isocratis papyrus Massiliensis, quem nuper Schoenius edidit, sive est quarto quintove saeculo conscriptus sive paullo antiquior, apertissime nunc monstrat quam mature oratorum libri vulgares in eum statum corruptelae venerint quo nunc sunt nostri codices plerique. Non Byzantinis demum temporibus genuinum *ὀνήσειε* (Isocr. II, 8) vel *ἀσκητῶν* (ibd. 11) interpretamentis quae sunt *ὠφελήσειε* et *ἀθλητῶν* expulsa sunt, sed multo antea, neque praeter describendi quaedam vitia quicquam Byzantinis quod eorum proprium sit relinqui videtur. Neque ex ipso Demosthene testimonia desunt. Legimus apud Harpocrationem v. *τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας*: *Δημοσθένης Φιλιππικοῖς* (IV, 36) „*καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας τῶν δεσποτῶν*". *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ προσκεῖσθαι φανερὸν ἂν εἴη τὸ δηλούμενον κτἑ.* Quae aliter intellegi nequeunt quam sic: additum erat in quibusdam libris *τῶν δεσποτῶν*, deerat recte in aliis sicut in nostris omnibus; dicitque Harpocratio sensum quidem etiam sine hoc perspicuum esse. Idem v. *ὅτι ἑξακισχίλια κτἑ.* (p. 136 Bk.) locum orationis XIV § 30 ita scriptum exhibet: *ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχειν ἀφορμὴν ὀκτακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται.* Plerique nostri codices habent *ἑξακισχίλια*, quod ipsum Harpocratio suspicatur restituendum esse; itaque fortasse correctio facta erat in nostrorum archetypo. Sed omnino haec ἑξα-

κισχίλια (ὀκτακισχ.) τάλαντα e verbis oratoris removenda esse post G. H. Schaeferum omnes consentiunt, illata illa videlicet e § 19. Tum imitationes illae sophistarum, de quibus supra dictum est, non semel monstrant interpolatam lectionem imitanti obversatam esse. Libanius cum dicit in declamatione Corinthiorum (IV, 368, 19 R.): εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται· ὅτι κτέ., imitatur sive potius describit Demosthenis locum or. IX, 42; sed ibi optimi codices γέγραπται habent, προσγέγραπται deteriores. Idem alio loco (III, 308, 1) χαράκωμα βαλέσθαι dicit; itaque apud Demosthenem XVIII, 87 non χάρακα cum S sed cum aliis nostrorum χαράκωμα legisse videtur. Originem huius lectionis Harpocratio monstrat: χάρακα Δημοσθένης τὸ χαράκωμα. Rursus alibi Libanius (IV, 543, 5 sq.): καλοῦντος δέ με τοῦ κήρυκος τῇ κοινῇ τοῦ δήμου φωνῇ. Demosthenis agnoscis locum XVIII, 170; sed eum ille non magis quam nos incorruptum videtur legisse. Denique, ne multus sim, apud Demosthenem sincera haec est lectio (XXIV, 208): οὐδεὶς οὔτε γέρων οὔτ' ὀλίγωρος οὕτως; at interpolata quorundam codicum: οὐδεὶς οὔτε νέος οὔτε γέρων ὀλίγωρος οὕτως ἐστίν. Iam vide Libanium (IV, 355, 9): οὐδ' ἔσται τις οὕτως ὀλίγωρος οὔτε γέρων οὔτε νεώτερος.[1]) Est praeterea ubi isti declamatores locos quosdam Demosthenicos aperte designent: in quibus et ipsis varia lectio conspicitur non utique melior. Choricius in declamatione ὑπὲρ τῶν ὀρχηστῶν, quam Carolus Graux primus edidit (§ VIII, 14; Rev. de philol. N. S 1877

1) Non pauca huiusmodi exempla etiam ex Isidori Pelusiotae epistulis colliguntur. Habuit ille I, 11 ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται; II, 23 μηδένα καιρὸν μηδ' ὥραν; III, 2 τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον (v. Epist. V, 126); 3 οὐ τῷ μὴ συνιέναι; 4 τὰ παρόντα πράγματα; V, 21 κάλλιστα πέπρακται; X, 7 οὕτω κἀν ταῖς πόλεσιν et ἀφ' ἑκάστου; 54 ἓν εἰς ὃ κτέ.; XVIII, 258 λυπῆσαί τινας ἐφ' οἷς; XXIV, 104 ἀποκρύψομαι et τοῦτό γ' αὐτό (v. Epist. III, 360), quibus locis omnibus melior lectio in nostrorum codicum quibusdam servata est. Cf. comment. crit. ad II, 12 sq.; VIII, 20; IX, 36 sq.; XIV, 1; XVIII, 129. 262; item propter Dionem Cassium ad XVIII, 159. 311.

p. 226), affert locum or. XVIII, 67 non sine adverbio male inserto ἑτοίμως, quod eum in suo codice habuisse iam doctissimus sagacissimusque editor, egregiae scholae egregius et alumnus et mox doctor, quem omnes lugemus, perspexit. Libanius autem sententiam illam Philippicae quartae (§ 46), quam in deliciis isti rhetores habuisse videntur: ἐξέστητε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, modo sic affert, modo substituto τάξεως pro ὑποθέσεως; quam eandem eius formam cum Aristides praebeat in arte rhetorica, tamen alteram in orationibus imitando expressit.[1]) Conicere licet Libanium in suo codice utramque lectionem invenisse; Aristidis fortasse librarii in culpa sint, qui hunc quoque in Arte locum interpolando corruperint.

Nihilone igitur meliores libros Demosthenis illi sophistae habuerunt, quam nunc sunt vulgares nostri? Id equidem neque dixi neque opinor. Sed corrupta atque interpolata iam in illorum libris permulta fuisse putandum est; at iuxta alia integriora quam nunc exstant in nostris vel optimis. Velut Choricius si in loco orationis XVIII. legit ἑτοίμως, at non legit παρελέσθαι τοῦτο, quae omnes nostri habent, et Libanii codex leve vitium προσγέγραπται pro γέγραπται habuit, at non habuit foediora multo quae deinceps nostri inferunt: δι' ἣν τοῦτο ἐγένετο. Si autem omnes illius aetatis libri in modum vulgarium nostrorum corrupti fuissent: unde optimorum nostrorum bonitas? Neque putandum clarissimos dicendi magistros, inter quos fuit Libanius, nullam curam habuisse qualibus exemplaribus Demosthenis uterentur, neque adeo fuisse hebetes, ut incorrupta ab interpolatis non possent dignoscere. An Hieronymus in Novo Testamento, Galenus in Hippocrate interpolatorum fraudes perspexit, rhetores in oratoribus easdem noscere non potuerunt? Itaque sicut nunc exstant et magis interpolati libri et integriores, ita olim quoque utriusque generis fuisse consentaneum est,

1) V. commentarium criticum ad h. l.

nisi quod hos saeculo quarto puriores multo fuisse duco quam nunc est S, illos autem etiam inquinatiores quam nunc sunt pessimi. Emendatio enim per diligentes librarios grammaticosque factitata, quamvis multa vitia tollere potuerit, non sustulit certe omnia, et rursus alia vel eadem succrescebant labesque procedente tempore diffusa est, cum promiscue conferrentur libri inter se et pravae etiam lectiones in bonos inferrentur, id quod in nostro S toties factum esse videmus. Simul autem peiores libri ad alterorum exemplum aliquanto meliores reddebantur, factaque est quaedam exaequatio omnium. Itaque nequeo eorum opinionem probare, qui nostrorum codicum duo genera statuentes alterum, quod constat e codicibus S et L, cum vetustis libris Atticianis nomine nobis magis quam re cognitis coniunctum volunt quasi illorum propaginem, alterum autem, quod ceteros codices complectitur, cum *δημώδει* quam dicunt *ἐκδόσει*. Credo equidem reliquos nostros libros ad similitudinem priscorum exemplarium vulgarium — ita enim rectius loquemur — multo propius accedere quam codicem S, hunc autem cum Atticianis plura communia habere quam illos; sed tamen ex eis lectionibus, quas Harpocratio *τῶν Ἀττικιανῶν* proprias esse dicit, una tantum (*ἐκπολεμῆσαι* pro *ἐκπολεμῶσαι* I, 7; III, 7) in solo S nunc invenitur, cum reliquarum duarum altera in omnibus nostris exstet, altera in nullo. Namque in hoc tertio loco (XXII, 20; Harpocr. v. *ἀνελοῦσα*) quod ad *αὑτήν* aut *αὑτῇ* attinet ipsi libri Atticiani in duas partes aeque ac nostri discedebant; quod autem in quibusdam eorum adiecta erant verba *λαβοῦσα ἐκεῖνον*, ea nunc nusquam reperiuntur; denique neque Atticiani neque vulgata habebat verba *ἡ βουλή*, quae in omnibus nostris addita sunt.[1]) Tum si quae in scholiis Midianae dicitur *ἡ ἀρχαία ἔκδοσις* eadem est atque

1) Consentit cum Harpocratione scholion codicis B a Christio demum editum (die Attikusausgabe des Demosthenes p. 33 [186] sq.), nisi quod ibi in altera lectione *λαβοῦσα* omittitur.

Atticiana — id quod et ipse facile concesserim — verum quidem est duobus illis locis quibus scholiasta vel vetustae vel vulgaris recensionis mentionem facit (ad p. 567, 7; 558, 17), in solo vel paene solo S nunc legi quod vetustae editionis fuit; sed nimis exiguus est omnium horum locorum numerus, et contraponi possunt alii duodecim quos ex toto corpore orationum collegit Dindorfius [1]), quibus locis lectio ab Harpocratione testata ne in ipso quidem S nunc invenitur. Denique subscriptio orationis undecimae: *διώρθωται ἀπὸ δύο Ἀττικιανῶν* [2]), non in S sed in BF codicibus exstat, ex antiquo scilicet exemplari propagata; itaque si qui sunt nostrorum codicum Atticiani dicendi, pro his duobus firmius testimonium quam pro S habemus. Sed quid omnino inde lucrari possumus? Nihil, ut opinor. Laudabilis est summopere opera Christii, qui in libello qui inscribitur „die Attikusausgabe des Demosthenes“ ad stichometriam Demosthenis melius cognoscendam aliasque res multas plurima contulit, sed de editione Atticiana neque in lucem protrahere potuit quae multorum saeculorum oblivione sunt obruta, neque si potuisset, ad verba oratoris rectius exhibenda magnopere nos adiuvisset. Nobis autem id nunc est propositum; itaque mittamus hoc loco quaerere, quis fuerit ille Atticus a quo libri isti nomen accepere, quandove vixerit, quidve nostris codicibus, qui nongentis minimum annis post conscripti sunt, cum Atticianis societatis esse possit.

Sequitur ut normas quasdam invenire studeamus, ad quas traditionem codicum, postquam fidem eorum omnium parum sinceram esse cognovimus, dirigere possimus. Primum ubi dissentiunt inter se, est profecto auctoritati codicis S aliquid tribuendum. Cuius socius est Florentinus L, ex eodem archetypo derivatus, quem cum investigasset Ferdinandus Schultz, ad orationes XVIII et

1) Praef. ed. Oxon. p. IV, ed. Teubn. p. IV sq.

2) V. Christ. l. c.; Weilium in Revue critique 1882 p. 425, qui monet Carolum Graux (in Rev. de philol. 1879 p. 13) hanc subscriptionem primum recte legisse.

XIX in Voemelii usum contulit Rehdantz, idem in suum usum ad VI. VIII. IX, denique Hieronymus Vitellius ad VII. orationem. Ceterae contiones aut omnino desunt in codice, aut recentissima manu scriptae sunt secundum recensionem vulgatam, aut nondum collatae sunt. Antiquiores autem partes, et maxime contiones, ita exacte plerumque congruunt cum codice S, ut ex hac quoque re perspici possit posteriora medii aevi saecula paene nihil novi damni Demostheni intulisse; nempe cum S sit X. saeculi, Florentini illae partes XIII. saeculo exeunte et XIV. sunt conscriptae. Idem est consensus inter Venetum F saeculi XI. et Bavaricum B s. XIII, qui perperam a quibusdam pro apographo illius habitus est[1]); idem inter Augustani A partes primarias (s. XI) et supplementum recentissimum; namque cum ea folia quae primas orationes continebant male habita denigrataque essent, suffecta in eorum locum alia, eiusdem ut puto ope exemplaris ex quo primitus ille codex descriptus erat. Reiectorum foliorum sunt quae nunc quoque maneant; inde consensus quem dixi apparet. Esse autem Augustano secundum ab SL codicibus locum tribuendum luculenter docuit qui eum ad contiones iterum accuratius contulit Andreas Spengel, quamvis ad primas orationes id iudicium fortasse minus pertineat. Ne aliorum quidem codicum multorum nullus usus est: velut Parisinum dico Y, Bruxellensem O, etiam Vindobonensem n. LXX quamvis XV. demum saeculo conscriptum; eius enim codicis et prima pars, quae contionum maiorem partem habet (Vind. 1), cum S saepissime conspirat, et tertia alia manu scripta (Vind. 6), qua reliquae contiones et iudiciales publicae pleraeque continentur, ad Augustanum proxime accedit.[2]) Omnino ingens et est et fuit Demosthenis codicum numerus, quorum stemma quod dicimus nemodum

1) Eam opinionem iam ab I. H. Lipsio improbatam prorsus refellit Christius, l. c. p. 16 [168], ex eo quod numeri quidam stichometrici in B ex antiqua traditione servati sunt, qui desint in F.
2) V. Voemel. Cont. p. 213 sq.

describere ausus est, neque videtur describi posse. Non dubito de singulorum cognatione multa inventum iri, si quis dedita opera in eam rem incubuerit diligentiusque codices examinaverit quam adhuc plerisque factum est; at non puto multum commodi inde redundaturum. Si enim meliorum codicum ne unus quidem ex altero descriptus est — id quod fere affirmari posse puto —, familiae autem collationibus invicem factis permisceri inter se non desierunt: non efficietur ut omni auctoritate codex aliquis privetur, recurreturque semper ad ipsas singulas lectiones per se iudicandas. Quae igitur ad hanc rem normae proferri possunt? Primum, quoniam ex interpolatione perantiqua multo maxima pars damni profecta est, eius interpolationis ratio diligenter erit cognoscenda, quod quo commodius fieri posset, indicem vocabulorum, quae intra hoc primum volumen male in aliquos vel omnes codices invecta reperiuntur, commentario critico subieci. Iam si quod vocabulum tale, qualia interpretandi vel ad speciem emendandi gratia passim adscripta esse constat, in ceteris quidem codicibus adest, at deest in S, ea fere delere dudum consuevimus, nisi quod Dindorfius ad talia retinenda ceteris atque ipso iusto inclinatior fuit. Si contraria ratione eiusdem generis vocabulum neque minus otiosum vel etiam cum detrimento sententiae — nam fuerunt et falsae interpretationes — in solo S adsit, cum absit a ceteris: quid eo fiet? num auctoritate unius codicis tutum manebit? Non hercle recte nos facturos puto, si unius testimonio non fidelissimo — nam Voemelius ipse a S non raro desciscere cogitur — magis quam rei ipsi cum ceterorum testimonio coniunctae obsequamur. Longius progressus etiam illa deleo, quae ab uno aliquo codice maioris auctoritatis absunt, dummodo res ipsa vel ferat vel facile patiatur. Nam etsi apud Demosthenem quoque, sicut apud alios scriptores, per errorem hic illic verba omittantur, tamen id genus peccata longe longeque rariora sunt quam illa, quibus verba aliqua male addita sunt: itaque nisi in re ipsa sit aliquid momenti

pro eo vocabulo cuius causa agitur, omittenti codici rectius fidem habebimus quam servantibus. Sed si magis ambigua est res quam ut id continuo deleri posse videatur, relinquitur media quaedam via, nempe ut manens uncis additis a ceteris secludatur. Hac ratione plerumque in eis usus sum, quae codicum consensu firmata ab antiquo quodam scriptore, qui locum afferat, omittantur: non nescius in his locis etiam facilius quam in ipsius Demosthenis codicibus omittendo peccari. Etenim is scriptor vel e memoria sententiam aliquam laudat non satis fideli, vel consulto omisit quae ad rem suam minus facerent, vel denique librarios nactus est qui in modum excerpentium potissima tantum describerent: id quod et rhetoribus et grammaticis subinde accidisse scimus. Circumspecte igitur agendum neque statim credendum; sed esto et diffidendi modus. Duorum quidem scriptorum, quorum neuter ab altero pendeat, consensu rem semper fere confectam iudicavi: ita in or. II § 10 *εἶναι προσήκει* verba praeter necessitatem addita cum et Rufus rhetor omittat et Stobaeus, sine mora delevi. Ea quoque verba satis convinci putavi, quae et ab scriptore aliquo omitterentur et in codicibus nostris incertae sedis essent, aliis in alia exhibentibus; dudum enim cognitum est persaepe eas fluctuationes inde ortas, quod in aliquo archetypo inter versus vocabulum ita adscriptum fuerat, ut de loco quo reciperetur dubitari posset. Omnino cuncta diligenter rimanda, quae suspicionem vel facere vel firmare possint, et sicubi eum in modum varient codices, ut altera lectio ex altera haud facile explicetur, videndum num qua tertia inveniri possit, quae et huic et illi per interpolationem originem dederit. Quod vero ad imitatores attinet, sunt eorum modo satis certa testimonia de lectione quam ante oculos sive in mente habuerint, modo incertissima. Neque singuli eodem modo imitari solent: accuratissime quidem omnium Isidorus Pelusiota, cuius aurea quam dicunt editores epistula (V, 126) paene tota ex Olynthiacae tertiae prooemio efficta est. Contra Dionysius

verbis Demosthenis multo verecundius et liberius utitur, et amat dilatare et supplere, quippe qui fusius omnino genus dicendi sequatur. Velut ex Demosthenicis his (VIII, 9): *ἔστω, γιγνέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω*, haec ille effecit (Ant. R. VI, 78): *ἔστω ταῦτ' ἀληθῆ· γιγνέσθω τὰ ἀκόλουθα τούτοις· οὐδὲν ἀντιλέγω.* Item in his a Dionysio multa adiecta vides: *τὰς ἀγαθὰς προβαλλόμενοι τῶν ἔργων ἐλπίδας* (X, 28; Dem. XVIII, 97). *Ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν ἃ κοινῇ πάντας ὑμᾶς οἴομαι δεῖν ἐγνωκότας εἶναι, καὶ παρεσκευάσθαι πρὸς τὰς ἀδίκους τοῦ δήμου πλεονεξίας παραινῶ* (VII, 51; D. IV, 19). *Τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν τοῖς γενομένοις πάνυ ῥάδιον καὶ παντὸς ἀνθρώπου* (IX, 31; D. I, 16). Aristides et ipse cum verecundia quadam Demosthenica adhibet, et si magis conspicua est imitatio, *ἔφη Δημοσθένης* interiiciendo excusat; ceterum obscuriore imitatione sermo eius refertissimus est. Libanius in orationibus ipsis non ita multa Demostheni debet: sed in declamationibus saepe totas sententias excerpit. Itidem Choricius. Quare magno mihi usui fuerunt utriusque declamationes quas Ricardus Foerster in Hermae voluminibus IX et XVII primus edidit; item Choriciana quae Carolus Graux in lucem protulit (Revue de philologie 1877 p. 55 et 209). Quo plus huiusmodi materiae collectum erit, eo melius rectiusque uti ea discemus.

Sua sponte patet, Demosthenis ipsius dicendi genus quam diligentissime perspectum cognitumque habere vel maxime necessarium esse. Sed peropportune accidit, quod is est scriptor quem tractamus, cuius soluta oratio ad vinctam poëtarum compluribus modis prope accedat. Non opus habeo vel de hiatu vitato vel de brevium syllabarum frequentatarum fuga hoc loco plura disserere: de quibus hoc nunc dictum sufficiet, neque auctoritatem codicis S me unquam induxisse ut vel hiatum vitiosum vel brevium frequentationem, quae ab aliis codicibus abesset, in verba oratoris introducerem, neque vel omnium codicum coniuncta auctoritate talia mihi satis munita videri. Quod autem saepe ea reliqui neque mutavi, ratio

nem in promptu habet: quippe aliud est vitium videre ac medelam invenire. Plerumque compluribus modis hiatus tolli potest, quorum qui modus oratoris manum restituat, non semper est perspicuum. De numero autem oratorio quem praeterea effinxit Demosthenes video mihi aliquanto plura dicenda esse. Primum neque dixi unquam neque credo, quaecunque scripserit Demosthenes, adeo summa diligentia elaborata esse, ut numeri quoque certi observari possint. Tamen ei permultis locis exstant, neque dubito pluribus olim exstitisse; nihil enim tam cito vel levissima corruptela perit quam numerus. Est autem Demosthenicum numeri genus omnium longe perfectissimum: qui cum insit in oratione fingatque eam et in aures mira cum suavitate demitti faciat, tamen ipse non cernitur nisi intenta acie neque clamores excitare potuit quales Cicerone teste dichoreus bis deinceps in clausula positus[1]); neque enim habet clausula apud Demosthenem legem ullam, sed quovis pede constare potest. Omnino numeri pedesque adhibiti et ambitu sunt quam maxime dispares inter se et mensura syllabarum; sed id servatur inque eo consistit Demosthenici numeri proprietas, ut sive particulae eiusdem membri sive membra iuxta posita vel contraposita vel aliquo modo inter se relata formam quoque similem induerint. Neque ea similitudo semper ad amussim est exacta, sicut ne apud poëtas quidem ipsos: velut in principio Persarum Aeschyli hi sunt pedes diversi quidem sed numero exaequati: *τάδε μὲν Περσῶν, τῶν οἰχομένων, Ἑλλάδ' ἐς αἶαν*, et apud Aristophanem in parabasi Nubium: *πρὸς ὑμᾶς ἐλευθέρως, καὶ νομιζοίμην σοφός, ταῦτ' οὖν ὑμῖν μέμφομαι.* Iam cum membra non tota inter se respondent, sed particulae membrorum, est ibi partitionis ratio paulum diversa ab ea quam nos fere sequeremur. Nos enim secundum grammaticas rationes secare solemus: *καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, | πάντα κατέστραπται* (or. IV, 6); at Demosthenes sic: *καὶ*

1) Cicer. Orat. § 214.

γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος* | *τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται*;** ita fiunt duo dimetri anapaestici. Cur vero? Nempe ut et principia particularum et exitus sint inter se sensu quam maxime coniuncta: qui etiam poëtarum est mos, Romanorum maxime. Aspicias haec Ovidii (Metam. I, 37. 39. 54. 55): „Iussit et *ambitae* | circumdare littora *terrae*. Fluminaque *obliquis* | cinxit declivia *ripis*. *Illic* et *nebulas* | *illic* consistere *nubes* ‖ iussit et *humanas* | motura tonitrua *mentes*.“ Notissima res est, quare non amplius persequor. Itidem apud Demosthenem, nisi quod hic, qui careat metro, numeros adhibitos fere non aliter quam tali verborum dispositione exprimere paulloque apertius indicare potuit, quo magis apud illum in eam rem diligenter attendendum est. Sic in exemplo modo laudato ***χρησάμενος et ***κατέστραπται*** in exitu particularum posita ad eundem Philippum referuntur, et *ταύτῃ* quam proxime prioris initium, *τῇ γνώμῃ* in ipso alterius initio collocata sensu inter se cohaerent. Statim sequitur (§ 7): *καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης* | *ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης*, ubi hiatum *καὶ ὑμεῖς* oratorem tolerasse videmus; perquam enim accurate cetera respondent, ut de quaesito numero dubitari nequeat. Idem orator aliis locis crasin adhibuit, quae inter *καὶ* et *ὑ* durior erat. Etiam soni similitudo nonnumquam extremas particulas inter se copulat: velut paullo post: *ταῦτα κἂν τοῖς μετ' ἐκείνου* | *χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι.* Qui sensus incondita oratione sic efferebatur: *ταῦτα χρὴ νομίζειν κἂν τοῖς μετ' ἐκείνου ἐνεῖναι*; nam et *χρὴ νομίζειν* cum obiecto *ταῦτα* arctam societatem habet et *ἐν τοῖς μετ' ἐκείνου* cum *ἐνεῖναι.* Nunc haec dissociata vides, sed eisdem locis particularum quae exsistunt collocata.

Quis igitur usus numerorum in arte critica exercenda? nam ad hanc nunc omnis disputatio nostra refertur. Ego vero satis magnum eum usum esse duco, etsi quanta ibi cautione opus sit unusquisque statim videt. Ubi per totum aliquem locum vel partem orationis nullum exstat numerorum vestigium satis apertum, ad di-

iudicandas lectiones vix recte adhibebuntur. Contra ubi manifestum numerorum studium, lectioni alicui qua ei restituantur magnum ex ea re momentum accedet. Exemplo utar ex eodem primae Philippicae loco petito. Sequitur post *καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος κτἑ.* secundum codices haec comprehensio: *καὶ ἔχει τὰ μὲν ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ | τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος.*[1]) Habemus ceteroquin accuratam membrorum responsionem, nisi quod in priore *ἔχοι* abundat; neque id magis ad numeros abundat quam ad sensum. Omittitur in codice Augustano tertio, levissimae sane auctoritatis; *ἑλών* in O Bruxellensi initio omissum erat. Coniecit Kruegerus delenda esse *τις ἔχοι*, ut frigida et concinnitatem oppositorum membrorum turbantia; comparavit alios locos, quibus post *ὡς ἄν* vel *ὅπερ ἄν* aut non repetitum est verbum finitum aut ex auctoritate codicum deletum. Legimus autem apud Aristidem in *ἱερῶν λόγῳ β′* (I p. 465 sq. Dd.): *καὶ τὰ λοιπὰ προϊέμην, τὰ μὲν ὡς ἂν ἑκών τις, τὰ δὲ ὡς ἄκων.* Imitando hunc locum ex illo expressum esse maxime propter *τις* pronominis singularem usum negari nequit; itaque cum etiam Aristides suppleri verbum e praecedentibus voluerit, manifestum est eum *ἔχοι* non legisse. Itaque haud cunctanter delevi; quid enim facerem in re tam aperta? praesertim cum unde irrepserit ne quaerendum quidem sit. Aliud exemplum ex oratione XVIII. dabo, quae inter omnes ut ceteris laudibus ita numerosa dictione excellit. Legebatur in § 72: *καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον ἠναντιούμην, καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προϊεσθαι ταῦτα Φιλίππῳ διετέλουν.* Verba *ταῦτα Φιλίππῳ* ex auctoritate codicum S pr. L Aug. 2 deleta sunt a Reutero Voemelioque; *διετέλουν* deest in BFOY aliis; denique *προέσθαι* praebent AO aliique non pauci. *Διετέλουν* auctoritate codicis S hucusque tutum

1) Quod interpunctionem initiumque membri posui non post *καὶ ἔχει* sed ante ea verba, in ea re auctorem habui codicem A, nescio num alios quoque libros.

fuit. At enim sunt haec nunc pessime structa: nempe *ἠναντιούμην*, sive id cum prioribus coniungas sive cum sequentibus, semper exiguitate sua inaequalitatem insuavissimam efficiet. Neque *προϊεσθαι* melius quam *προέσθαι*; conferas XIX, 18 *μὴ προέσθαι συνεβούλευον.* Deleto autem *διετέλουν*, recepto *προέσθαι* vide numerosam quae evadit concinnitatem: *καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον | ἠναντιούμην καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προέσθαι.* Inde a *πάντας* et *καὶ διδάσκων* ad amussim omnia sibi invicem respondent; priora liberius composita, sed ut aequalitas non turbetur. *Ὁρῶν* autem et *ἠναντιούμην*, quae ad eandem personam referuntur, pari loco collocata sunt.

Id autem addere hoc loco non inutile, in metiendis syllabis eadem fere Demosthenem sibi permisisse quae poëtas videmus. Nam et vocalis longa sive diphthongus ante vocalem insequentis vocabuli corripitur, et muta cum liquida positionem facere potest. *Ὃς οὐδ᾽ αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι | τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν* (or. IV, 9): corripitur *ἤ*; itaque etiam *καί* in *καὶ ὑμεῖς* § 7, quem locum supra tetigi, pro brevi habeas. Ceterum in exitibus harum particularum quod sibi respondent — *μῖν δίδωσι* et *ἡσυχίαν*, aut ambitu aequali excusatur, aut est vicissitudo *κώλου ἀκαταλήκτου* et *καταληκτικοῦ*, ut totiens aput poëtas. Etenim sequuntur: *καὶ οὐχ οἷός ἐστ᾽ ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων | ἀλλ᾽ ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους ὥς φασι λέγει,* ubi cum diligenti responsione ceterorum (*καὶ* pro brevi est) et ipsarum caesurarum haec exitus differentia coniuncta est. Deinceps legimus: *ἀλλ᾽ ἀεί τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ | μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.* Respondent *καὶ κύκλῳ πανταχῇ*, *περιστοιχίζεται*, quippe etiam sensu ipso conexa; itaque *κύκλῳ* pro spondeo usurpatum. Principia sunt trochaicum alterum (*ἀλλ᾽ ἀεί τι*), alterum iambicum (*μέλλοντας ἡμᾶς*), sicut in Euripideo qui dicitur versu, quem frequentat Aristophanes: *ἕῳος ἡνίχ᾽ ἱππότας | ἐξέλαμψεν ἀστήρ.*

iudicandas lectiones vix recte adhibebuntur. Contra ubi manifestum numerorum studium, lectioni alicui qua ei restituantur magnum ex ea re momentum accedet. Exemplo utar ex eodem primae Philippicae loco petito. Sequitur post *καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος κτέ.* secundum codices haec comprehensio: *καὶ ἔχει τὰ μὲν ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ | τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος.*[1] Habemus ceteroquin accuratam membrorum responsionem, nisi quod in priore *ἔχοι* abundat; neque id magis ad numeros abundat quam ad sensum. Omittitur in codice Augustano tertio, levissimae sane auctoritatis; *ἑλών* in O Bruxellensi initio omissum erat. Coniecit Kruegerus delenda esse *τις ἔχοι*, ut frigida et concinnitatem oppositorum membrorum turbantia; comparavit alios locos, quibus post *ὡς ἄν* vel *ὅπερ ἄν* aut non repetitum est verbum finitum aut ex auctoritate codicum deletum. Legimus autem apud Aristidem in *ἱερῶν λόγῳ β′* (I p. 465 sq. Dd.): *καὶ τὰ λοιπὰ προϊέμην, τὰ μὲν ὡς ἂν ἑκών τις, τὰ δὲ ὡς ἄκων.* Imitando hunc locum ex illo expressum esse maxime propter *τις* pronominis singularem usum negari nequit; itaque cum etiam Aristides suppleri verbum e praecedentibus voluerit, manifestum est eum *ἔχοι* non legisse. Itaque haud cunctanter delevi; quid enim facerem in re tam aperta? praesertim cum unde irrepserit ne quaerendum quidem sit. Aliud exemplum ex oratione XVIII. dabo, quae inter omnes ut ceteris laudibus ita numerosa dictione excellit. Legebatur in § 72: *καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον ἠναντιούμην, καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προϊέσθαι ταῦτα Φιλίππῳ διετέλουν.* Verba *ταῦτα Φιλίππῳ* ex auctoritate codicum S pr. L Aug. 2 deleta sunt a Reutero Voemelioque; *διετέλουν* deest in BFOY aliis; denique *προέσθαι* praebent AO aliique non pauci. *Διετέλουν* auctoritate codicis S hucusque tutum

1) Quod interpunctionem initiumque membri posui non post *καὶ ἔχει* sed ante ea verba, in ea re auctorem habui codicem A, nescio num alios quoque libros.

fuit. At enim sunt haec nunc pessime structa: nempe *ἠναντιούμην*, sive id cum prioribus coniungas sive cum sequentibus, semper exiguitate sua inaequalitatem insuavissimam efficiet. Neque *προϊέσθαι* melius quam *προέσθαι*; conferas XIX, 18 *μὴ προέσθαι συνεβούλευον.* Deleto autem *διετέλουν*, recepto *προέσθαι* vide numerosam quae evadit concinnitatem: *καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον | ἠναντιούμην καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προέσθαι.* Inde a *πάντας* et *καὶ διδάσκων* ad amussim omnia sibi invicem respondent; priora liberius composita, sed ut aequalitas non turbetur. *Ὁρῶν* autem et *ἠναντιούμην*, quae ad eandem personam referuntur, pari loco collocata sunt.

Id autem addere hoc loco non inutile, in metiendis syllabis eadem fere Demosthenem sibi permisisse quae poëtas videmus. Nam et vocalis longa sive diphthongus ante vocalem insequentis vocabuli corripitur, et muta cum liquida positionem facere potest. *Ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι | τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν* (or. IV, 9): corripitur *ἤ*; itaque etiam *καί* in *καὶ ὑμεῖς* § 7, quem locum supra tetigi, pro brevi habeas. Ceterum in exitibus harum particularum quod sibi respondent — *μῖν δίδωσι* et *ἡσυχίαν*, aut ambitu aequali excusatur, aut est vicissitudo *κώλου ἀκαταλήκτου* et *καταληκτικοῦ*, ut totiens aput poëtas. Etenim sequuntur: *καὶ οὐχ οἷός ἐστ' ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων | ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους ὥς φασι λέγει*, ubi cum diligenti responsione ceterorum (*καὶ* pro brevi est) et ipsarum caesurarum haec exitus differentia coniuncta est. Deinceps legimus: *ἀλλ' ἀεί τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ | μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται.* Respondent *καὶ κύκλῳ πανταχῇ*, *περιστοιχίζεται*, quippe etiam sensu ipso conexa; itaque *κύκλῳ* pro spondeo usurpatum. Principia sunt trochaicum alterum (*ἀλλ' ἀεί τι*), alterum iambicum (*μέλλοντας ἡμᾶς*), sicut in Euripideo qui dicitur versu, quem frequentat Aristophanes: *ἑῷος ἡνίχ' ἱππότας | ἐξέλαμψεν ἀστήρ.*

Pauca adicienda sunt de eo genere corruptelae, quod e locis consimilibus inter se permixtis originem habuit. Persuasum mihi est Demosthenem nihil veritum esse eisdem argumentis locisve in alia oratione iterum uti, sed in universum non ita ut se ipse exscriberet. Quare in his quae recurrunt critico non id agendum est, ut quam simillima inter se efficiat, sed ut quam dissimillima; iusta enim est suspicio, variam lectionem quae cum alterius orationis loco ad verbum congruat, ex hoc ipso loco irrepsisse. Multo minus in eadem oratione eadem ab oratore repetita sunt, nisi forte casu, qui raro incidit; observandae igitur suspicaci animo hae congruentiae, num vere sint fortuitae neque fraudis aliquid subsit Velut in prima Philippica exstat § 25: *μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας*, et iterum in similis sententiae loco § 47: *ὅταν ὑμεῖς — τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς κτέ.* Satis singularis usus est in hoc *τῶν στρατηγουμένων*; quod bis in eadem oratione positum esse iure quis miretur. Tamen neque alius quisquam neque ego in alterutro loco offendi, donec inveni apud Libanium (III, p. 318, 18 R.): *ἐδέξαντο παρ' ἡμῶν ἄρχοντας, ὥσπερ ἐπόπτας τῶν δρωμένων.*[1]) Inde repente lux priori loco Demosthenis affulsit. In quo iam et id male habet, quod cum similitudo aliqua e mysteriis adhibeatur (*ὥσπερ ἐπόπτας*), tamen haec intra unum verbum *ἐπόπτας* consistit, et quod praetoris dumtaxat facta (*τὰ στρατηγούμενα*) tanguntur, cum neutiquam sicut altero loco § 47 de his solis sermo institutus sit, sed de praetoris simul et militum mercenariorum (*τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν*). Recepto e Libanio *τῶν δρωμένων*, quod mysteriorum est vocabulum cunctaque una complectitur, et haec vitia tolluntur et mira cum altero loco congruentia. — Recte

1) Dio Cass. XLI p. 168 C: *ἵνα καὶ μάρτυρας καὶ ἐπόπτας τῶν τε λεγομένων καὶ πραττομένων ποιήσωμαι.*

autem ad verbum congruunt exordia quarundam orationum in exordiorum collectionem relata, in quibus si quid variant libri, iure corruptelae tribueris. At si in collectione exordium antea fuit quam in oratione — id quod in exordia orationum I et IV cadere videtur[1]) —, rursus res commutatur, et cum maiores quae exstant differentiae tibi accipiendae sint, ne minores quidem quaeque librariis tribui possint statim offensionem habent. Tum est communis satis magna pars inter VIII. orationem et X., item locus quidam inter hanc et VI.; item XIII. multa habet quae praeterea in orationibus XXIII., II., III., aliis leguntur. Est autem certissimum decimam et tertiam decimam a Demosthene non esse compositas; verum quisquis fuit qui hanc illamve confecit, Demosthenis scripta quaedam inedita habuisse videtur, quae in suum usum converterit.[2]) Neque credo auctorem decimae orationis in his locis quos dixi ex suopte ingenio quicquam mutasse; itaque si quid discrepat cum VIII. vel VI., aut penes librarios culpa est, aut Demosthenes, cum haec ex commentariis in orationes transferret, emendavit quae minus perfecta vel minus apta huic proposito viderentur, sicut in eis exordiis de quibus modo dictum est. Decimae enim auctor commentariis ipsis, non orationibus usus esse videtur. Qua igitur ratione emendationes a Demosthene profectae a librariorum peccatis discerni poterunt? Maiores profecto differentiae ad hos non redeunt, neque quidquid minorum cum maiore aliqua cohaeret. Contra id verborum genus quod alibi librariis interpretibusque deberi videmus, eisdem in his quoque locis reddatur. Itaque quadamtenus oratione X. pro codice octavae usus sum, et vice versa. Tertiae decimae auctor ex ipsis nostris orationibus descripsit, sed ex parte cum magna licentia mutandi; tamen est etiam huius orationis in quibusdam idem usus. At is qui undecimam com-

1) V. Attische Beredsamk. III, 1 p. 286. 2) Ibid. p. 344 sqq.; 354 sq.

posuit, cum omnino Isocrateum potius quam Demosthenicum dicendi genus adhiberet, etiam in eis quae mutuatus est a Demosthene — sunt autem plurima, ex oratione secunda potissimum — minime anxie ad eius verba se applicavit; videndum igitur, ne secundam et undecimam fraude librariorum similiores fieri patiamur, quam huius auctor voluit.

Demonstravi normas quas ad crisin in Demosthene exercendam adhibuerim: quas iustas esse satis confido, sed vehementer dubito num eis ubique recte uti scierim. Dubitare ubique in promptu, certi aliquid invenire paucis locis. Ibi demum genuinum incorruptumque Demosthenis opus nos tenere fere confidere possumus, ubi numeri Demosthenici comparent; de ceteris propter multitudinem corruptelarum quae hunc oratorem invaserunt necessario dubitatio quaedam manebit, saepe iniusta, iustissima alias. Rationem eorum in quibus a Dindorfii editione Teubneriana tertia discesserim infra subiciam, additis praeterea eis lectionibus codicis S quas non magis quam ille receperim. Aliorum codicum varietati praeter haec locus non relinquebatur, neque semper rationem reddendam putavi, cum *αὑτοῦ* pro *αὐτοῦ* quod erat apud Dindorfium, vel *αὑτοῦ* pro *ἑαυτοῦ* vel *Ποτείδαια* pro *Ποτίδαια* scripsissem, neque ex ipso S tales minutias omnes ubique enotandas. Recte id fit in aliis editionibus; at sua cuique ratio. Neque, ubi testes producendi erant, omnes qualescumque codices enumerandi anxius fui, sed plerumque satis habui duces classium quos viri docti constituerunt et praeterea Laurentianos L et P Bavaricum B Marcianum Q nominare. Littera (h.) significavi, ubi propter hiatum aliquam lectionem reieci, litteris (br.), ubi tres breves quae exsistebant in causa erant quominus reciperem vel retinerem. Ubi ad numerorum iudicium provocandum erat, plerumque vel totas particulas membrave exscripsi vel ea initiis finibusque circumscripsi. Cetera explicatione nihil indigent.

D. Kiliae, mense Augusto anni MDCCCLXXXIV.

Fridericus Blass.

Commentarius criticus.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.

P. 52 § **8** *Ἀθηναίων ὑπήκοοι* scripsi: *ὑπήκοοι Ἀθ.* (h.). Nempe in hiatu vitando Libanius Demosthenis normam sequitur. — **9** extr. addidi signa lacunae, quae satis ampla esse videtur. Deesse quaedam primus Augerus perspexit.

I. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § **3** *οὐδὲ* post *φησὶ δὲ* addidi, it. *ὡς* post *οὕτως*: *οὐχ ὡς* pro *οὕτως* Felician. Dd. — **4** *αὐτὰ ποιῆσαι* Y: *ποιῆσαι αὐτά.* — **5** *διὰ τοῦτο ὁ* Y: *διὸ ὁ.* — or. § **1** *ἂν* post *πολλῶν* om. S. — *τῇ πόλει* post *συνοίσειν* hic additum om. prooem. 3 p. 1420 R. (quidam ibi codd. loco eorum *ὑμῖν* add.), neque legisse videntur Hermogenes p. 435 W.; Rufus ibd. p. 451; Schol. YV p. 32 sq. Dd., schol. S p. 34. *Ἑλέσθαι νομίζω = τὸ μέλλον συνοίσειν; εἰ φανερὸν γέν. ∼ (περὶ) ὧν νυνὶ σκοπεῖτε*; itaque haec *τῇ πόλει* redundant. Similiter interpolatum XX, 1; cf. Ind. *πόλις* et *ὑμῖν*. — *ἐπελθεῖν ἂν* prooem. 3: *ἂν ἐπελθεῖν*. Illud et sono et numeris commendatur (*τύχης ὑπολ. ∼ ἐκ τοῦ παραχρ. ἐνίοις; πολλὰ τῶν δεόντων ∼ ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν*). — **2** *βοηθήσετε* Pal. 2 Bk. Dd. (*βοηθήσητε = ὅπως ἐνθένδε*). — **3** *τρέψηται καὶ* e glossemate (*παρατρέψηται?*) orta esse videntur. Scholia explicant ***παρασπάσηται***, non explicant *τρέψηται*; v. etiam Ulp. *Προλεγ.* p. 9, 5 Dd. Aristid. I, 645 Dd.: *ὅταν τι παρασπάσασθαι βούλωνται.* Liban. IV, 246, 15 R.: *εἰ γὰρ καὶ νῦν συκοφαντῶν τὴν πόλιν οὐκ ὀλίγα παρεσπᾶτο* (Philippus scil.). Id. I, 647, 1 etc. *Τρέψῃ τε* scribunt H. Wolf Dd. — *πραγμάτων* post *τῶν ὅλων* (IX, 64; XVIII, 28. 278) deletum malim. § 2 *τῶν πραγμάτων . . τοῖς πράγμασιν*; § 3 *πράγμασιν . . τῶν ὅλων πραγμάτων*; § 4 *πραγμάτων*. — **4** deleo *αὐτόν* (h.)

et τῷ στρατεύματι, cf. II, 23 παρὼν ἐφ' ἅπασι. Τὸ γὰρ εἶναι .. ἀπορρήτων ∼ καὶ ἅμα .. παρεῖναι. — τὸ ante τὰ τοῦ om. SB. — **5** κίνδυνος scripsi post Weilium, qui κινδυνεύουσιν ci., coll. Max. Planud. V, 471 W. (κινδυνεύουσιν, sed om. tom. VII recte, quia nihil nisi duo senarii δῆλον .. ὅτι, νῦν .. χώρας afferendum erat); Minuc. IX, 602 W. (ὁ κίνδυνός ἐστιν αὐτοῖς, in libera paraphrasi); Schol. p. 43, 30 Dd. (κινδυνεύουσιν, item in explicatione); accedunt imitationes Lib. IV, 353, 21 R. ὁ δὲ κίνδυνος ἦν αὐτοῖς περὶ ἀνδρ. καὶ ἀναστ. τ. πατρ.; ibd. p. 364, 17 ἑώρων αὐτοῖς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ ἀνδρ. καὶ ἀναστ. . . . ὑπάρχοντα; p. 468, 20 οὐκ ἦν τόθ' ἡμῖν περὶ γῆς ὅρων ὁ κίνδυνος. Κίνδυνος per κινδυνεύσει explicatum or. XVI, 20; πολεμοῦσιν autem ne ad sensum quidem aptum esse recte Weilius monet, cum ex ipsa pace haec timenda esse orator doceat. — **6** οὐδὲ γὰρ] Isidor. Pelus. V, 508: οὔτε λόγος οὔτε σκῆψις ὑπολείπεται τοῖς κτέ. Inde delevi ἔθ' post σκῆψις v. additum; cf. XX, 135. — **7** ἐθρύλουν τέως] ἐθρυλεῖτε ὡς S al. — Φιλίππῳ deletum malim; cf. III, 7; Ulpian. p. 6, 2 Dd.; Schol. p. 46, 21. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλουν τέως ∼ Ὀλυνθίους ἐκπολεμῆσαι δεῖν (‒ ⏑ ‒ vel ⏑ ‒ ⏑ ‒ in alterius membri fine, alterius in principio adiectum) ∼ γέγον' αὐτόματον καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφ.). — **8** πρότερον post πολλάκις om. Aug. 2, neque opus est. — παρῆσαν Cob. Dd. — **9** νυνὶ δὴ] νῦν ἤδη S, νυνὶ δὲ δὴ Dd. cum Schaefero. — πρότερον S (br.). — **10** ὑπηρετημένων SBF. — δεῖ] mal. ἔδει. Cf. prooem. 15. — τὸν ante πόλεμον om. S (br.). — **11** ὅπερ post παρόμοιόν ἐστιν om. Ald Paris. ap. schol. Hermog. IV, 758 W. Additum est ab eo, qui καὶ particulae vim non perspiceret. — καὶ τὸ μεμνῆσθαι om. Par. 2977 Anonymi Walz. VIII, 640. Ἂν μὲν .. σώσῃ ∼ μεγάλην ἔχει .. χάριν; ἂν δ' ἀναλ. λάθῃ ∼ συναντήλ. τὴν χάριν. — deleo παρὰ τῶν θεῶν (br.). Χρηστὸν παρὰ τῶν θεῶν schol. l. c. Ald. Paris. Adscita sunt e § 10. — πρὶν ὑπαρξάντων S Niceph. Gregor. XII c. 5: προϋπαρξάντων. post ὑπ. omisi ὡς τὰ πολλὰ, cum pr. S al., quamvis legerit iam Isidor. Pelus. V, 319 ([ὡς τ. π.] Dd.). — ὑμᾶς S al. Voemel.: ἡμᾶς. — **12** τί τὸ κωλῦόν ἐστι . . . imitans Aristid. I, 617 sq. Dd.; τί οὖν τὸ κ. ἔσται Dionys. A. R. IV, 16, 18 K.; ἔτι omittit Tiber. VIII, 543 W, et eiusdem Vatic. hab. τί τὸ κ. ἐστιν αὐτὸν ὅπου βούλεται βαδίζειν. Sed nondum aliquid certi inde colligo. — **13** ῥᾴσας Herwerden: ῥαΐσας. — **14** ἄν τις εἴποι v. schol. (cf. prooem. XXXV): τις ἂν εἴποι (S al.), quod e proximis (§ 13) repetitum

est. Τί οὖν ἄν τις εἴποι ∼ παραλείπω στρατείας. — ἡμεῖς δ' S al. Weil: ὑμεῖς δ'. — ἐρρωμένως om. Aristid. IX, 372 W., sed tuentur numeri (ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενός ∼ ἀντιληπτέον; ἐρρ. = τῶν πραγμάτων). — εἰς τί] οἷ sec. Isid. II, 28 p. 135 B (ὁρᾶτε οἷ τελευτᾷ τὸ κακόν)? — **15** εὐήθης Stob. Flor. 30, 14 (cod. S: in A ecloga deest): εὐ. ἐστίν v., ἐστὶν εὐ. A A suppl. (in quo εὐ. ἐ. corr. ead.) Y, it. Stobaei M. — ἐὰν scripsi: ἂν (δεῦρ' .. ἀμελ. ∼ ἀλλὰ μὴν .. γενήσεται). — τόκοις om. Priscian. XVIII, § 295. Ita explicatur articulus τοῖς *ante* μεγάλοις; cf. ταῖσι πλατείαις Aristoph. Ran. 1096 pro πλατείαις ταῖς χερσί. — οὕτως SB Voemel: οὕτω. — καὶ ἡμεῖς ἂν (ita codd.) seclusi; ἂν del. Dobr. Dd. (οὕτω ἐπὶ πολλῷ omissis καὶ ἡμεῖς ἂν editio Prisciani Krehliana, nescio an mero casu). Οὕτως .. ἐρρᾳθ. ∼ δέδοικ' .. τρόπον ∼ ὥσπερ .. μεγάλοις. — οὐκ post ὢν om. Stob. recte, = ὕστερον τούτων ἃ ἠβουλόμεθα. Cf. IX, 75, unde interpolatum esse potest. Accurate sibi haec respondent: μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν; πολλὰ καὶ χαλέφ' ὧν ἠβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν. — ἐβουλόμεθα Stob. Dd. — **16** ἴσως om. Poll. IX, 139, hab. id. φαίη pro φήσαι; ἴσως φήσαι τις ἂν om. Isidorus Epist. IV, 70: ἀλλὰ τὸ μὲν αἰτιᾶσθαι ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἴη· τὸ δ' εἰπεῖν ὅπως .., τοῦτ' ἔστι συμβούλου, et V, 103: εἰ καὶ τὸ μὲν ἐπιτ. ῥᾴδιον καὶ παντός ἐστιν ἀνθρώπου, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν πρεπόντων ὅ,τι χρὴ πρ. ἀποφ., ἀρίστου συμβούλου. Dionys. A. R. III, 272, 1 K.: προχειρότατον μὲν τοῦτ' ἔχων εἰπεῖν, ὅτι τὸ μὲν ἐπιτ. τοῖς γενομένοις πάνυ ῥᾴδιον καὶ παντὸς ἀνθρώπου. Num igitur interpolatum est ex II, 5? Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ῥᾴδιον ἂν καὶ παντὸς εἴη numeris quoque commendatur; tum ἐστιν pro altero εἶναι reponendum erit. — **17** καὶ ante τοὺς τοῦτο a m. rec. S. — ἡμῖν S v.: ὑμῖν Aug. 2 Dd. — **18** ἀμυνεῖται] ἀμῦναι pr. S. — **19** περὶ δὲ] ὑπὲρ δὲ? (br.; cf. VI, 35; XIX, 94). — οὐδενὶ] οὐδέσι Dd. de suo. Cf. XVIII, 23. — ἀνθρώπων om. Greg. Cor. VII, 1198, 12 (sec. cod. Vindob.) in lemmate ex Hermogene sumpto, apud quem (p. 413) *nunc* ἀνθρ. exstat; it. ibd. v. 16 om. cod. Medic. 1; cf. etiam οὐδενὶ ἄλλῳ ibid. v. 23. — ἄν τις εἴποι del. Cob. Cf. argum. Libanii § 5: ὑπερωτήσας ἑαυτὸν ὅτι „σὺ γράφεις κτέ. Sed v. (§ 14) prooem. XXXV: τί οὖν ἄν τις εἴποι σὺ παραινεῖς; Interrogandi signum post γράφεις posui hos locos secutus. — **20** καὶ ταῦτ' ε. στρατιωτικά del. Dobr. Dd. (ταῦτ' del. Bk.). Scripsi καὶ εἶναι ταῦτα cum Aug. 2; nam hic

quidem in *εἶναι* omne momentum. — *λαμβάνειν* S al.: *λαμβάνετε* v. Dd. — *ἕως* omnes; sed compositionis numerorumque ratio alteram formam hic quoque flagitare videbantur. — **21** *ἀναιρήσεσθαι*] *ἀναρτήσεσθαι* Badham; puto *ἀναρπάσεσθαι* (IX, 47 etc.; Herod. VIII, 28; IX, 59; Liban. IV, 338, 24. 776, 26). — **22** *Θετταλῶν κτέ.*] schol. Eur. Phoen. 1408 sic: *εἰσὶ* (h. e. *εἶτα*) *τὰ τῶν Θ.* (*τῶν* om. I) *ἄπιστα δήπου φύσει ταῦτα καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις*. Vera haec collocatio pronominis *ταῦτα* videtur (*ταῦτα γὰρ ἄπιστα* br.); de ceteris ambigi potest. An sic: *ἄπιστα γὰρ δήπου φύσει ταῦτα καὶ ἀεὶ π. ἀ., κομιδῇ δ' ἐστὶ νῦν τούτῳ*? Schol. p. 64, 11: *τὸ κομιδῇ αὔξησίς ἐστιν ἐπὶ Φιλίππου* (igitur Philippo non *sicut* ceteris evenit, sed etiam magis quam ceteris). — *ἀποστερήσεται* Y Cob.; *στερήσεται* legisse videtur Marcell. IV, 754 W., cf. Aristid. I, 580 Dd.: *ἀποστερηθήσεται* S al. Dd. Eidem *προσόδων* pro *χρημάτων* legisse possunt. — **23** *τοῦ κατακούειν* codd., sed pr. S (me teste) *τ . . ακούειν* (corr. rc): tertia littera *ν* fuisse potest. H. e. *ἀήθεις τιν' ἀκούειν τινός*? Articulum omisi sec. Liban. IV, 363, 10 sq. (*ἀήθεις ὑπακούειν ἑτέρων*); it. *εἰσί* sec. eundem secl. — **24** *ἡμέτερον* S al. — *ἑτοίμως* om. Lex. Vindob. p. 165. Cf. infra et § 26. — *πρὸς τὴν χώρα* pr. S, quod propter Voem. commemoro. — **25** *βαδίζοντα* Rh. II, 679. IV, 739. VII, 604: *βαδίζειν* (Liban. I, 430, 17). Suus locus est infinitivo supra § 12. — **26** *μὴ*] *οὐ εἰ μὴ* Dd. de suo; id. iam omiserat *ἢ* post *εἰπεῖν* cum rhett. ll. c. (nisi quod IV, 739 *ἢ* Venet.) et VII, 941. Interrogandi signum post *εἰπεῖν* posui. — *ἑτοίμως* om. Rh. V, 36; VII, 941. — *ὄντες* om. Rh. IV, 739. — *ἢ ἄλλος τις* vulgo per se efferunt, tanquam tertiam subiectionem; at coniungunt rhetores (it. cod. A), neque apta subiectioni particula *ἤ*. — *πράξῃ* S. — **27** *ἡμέρας* AY: *ἡμ. μόνας* (*μόνον* O) cett., *μόνον ἡμέρας* Rh. VII, 4. — *πολέμου* Pal 1. 2 al.: *πολεμίου*. Opponuntur *εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει*. — *πλείον'* br.: *πλεῖον* Rh. IV, 762 (cod. Ven.), *πλέον* v. — *ἡμῶν* S. — *χρόνον* Rh. IV (cod. Ven.): *πόλεμον*, quod cum eis quae sequuntur male congruit. — *ζημίας* S. — **28** seclusi *ἀδεῶς* (h.), quod e § 25 huc devenisse videtur. *Ἀδεῶς καρπ.* AY Rh. IV; cf. Dion. Cass. LII p. 484 B *ὑπὲρ τοῦ τὰ λοιπὰ ἀδεῶς καρποῦσθαι*.

II. ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. *ὄντος* post *δυσπολεμήτου* add. Ald. Dd. (h.). — *αὐτὸν ὕποπτον* Y Dd. — *οἰκείαν* Y Voemel (§ 13): *ἰδίαν*. —

εἶναι ἀσθενεῖς Y Dd. (h.). — or. § **1** *ἁπάντων* non legisse videtur Dionys. A. R. I, 232, 1 Kiessl. — *ἀνάστασιν* SA: *ἀν. εἶναι*. — **2** verum non est ap. Aristid. p. 373 W. cod. Par. praebere *τόπον* pro *τόπων*; itaque haec lectio editionum veterum Aristidis, alioquin bona (cf. IV, 4; X, 16), testibus adhuc destituta est. — **3** *εἴποι* S vulg.: *εἴπῃ* O Dd. Aristid. I, 830 Dd.: *πάνθ' ὅσ' ἂν εἴποι τις*. *Ὑπὲρ τούτων* del. Dobr., coll. § 4, ubi in multis *ὑ. τ.* est pro *τούτων*. — *φιλοτιμίαν* pr. S: *φιλ. τινά* (*τινὰ ἔχειν φιλ.* AY). Cf. XXIII, 64; Lib. IV, 671, 27. — **4** *ὑμῖν δὲ δέον δίκην λαβεῖν* Schol. Herm. W. V, 425. *Μὲν* post *ἐκεῖνος* om. Y. — *οὐχὶ νῦν* pr. S: *τούτων* (*ὑπὲρ τούτων*) *οὐχὶ νῦν*. Iam Hermogenes (p. 151 W.) pronomen legisse videtur. Articulos ante *καιρόν* et *λέγειν* seclusi sec. Aristid. I, 768 Dd. (*ὑπὲρ τοῦ . . οὐκέθ' ὁρῶ καιρὸν λέγειν*). — **5** *τις ἂν φήσειεν εἶναι* Rh. VII, 71. Num del. *εἶναι*? — *τοιοῦτον ἐλέγχειν* scripsi e γρB (ubi *ἔλεγχον*), cf. schol. p. 81, 15: *τούτοις ἐλέγχειν*. — *συμφέρειν ἡγοῦμαι* A pr. (corr. 1) BOY. — *φλαῦρον* Mon. Hermogenis p. 288, Cob.: *φαῦλον*. — *καὶ τοὺς* S: *καὶ τοῦ τοὺς*. — *αὐτῷ*] *αὐτοῦ* S, sed dativum tuetur Choric. Herm. XVII, 216, 9. — **6** *καὶ αὐτὸς* vel potius *καὐτὸς* ante *ἡγ.* hab. Apsin. IX p. 506 W. sec. Paris. A; cf. Liban. Herm. IX p. 30, 26; ead. om. A suppl. — **7** *συμμάχους*] recte schol. SP (p. 85, 28 Dd.) explicat *τοὺς Ποτιδαιάτας* (cf. or. VII, 10). Itaque del. quod v. additur *ὑμᾶς* s. *ἡμᾶς*; neque enim fuerat Atheniensibus cum Philippo societas. — **8** *ἐξελήλεκται* pr. S. — fort. *μὲν δὴ πρὸς τοῦτ' ὦ ἄ. Ἀ.* (h); nisi delendum *ὦ ἄ. Ἀ.* cum schol. Aristidis p. 29 Fr. — **9** *πταῖσμα πάντα* Plin. Epist. IX, 26, 9, cf. Aristid. I, 580 Dd.: *πταῖσμα ἅπαντα*. — *καὶ διέλυσεν*] ita Plinius quoque; contra om. W. Rh. II, 232 Anon. Seguer. I, 437 Sp. (eodem fonte usi); Aristides in neutram partem testimonium dicit; it. Liban. III, 440, 18. Del. Cob. — **10** *δικαίας*] ita Stob. Flor. 9, 51 cod. A Voss. (ap. Hense SMA); Rufus III p. 457 W. Codd. *δικαίας εἶναι προσήκει*. Similiter interpolatum IV, 39. *Τὰς ἀρχὰς . . δικαίας ∼ τοῦτο δ' οὐκ ἔνι . . Φιλίππῳ*. — **11** *ὑμᾶς*] *ἡμᾶς* S al. — *ταῦτα* post *διδάξει* num legit schol. p. 90, 5? Cf. VIII, 76; IX, 73. — **12** *οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις* ut scholium supra v. habet A (i. e. Aug. suppl.), recte fort. Cf. Georg. Lecap. ap. Matthaei Lect. Mosqu. p. 73. — *ἂν ἀπόντα ἔργα ἔχῃ* Isidor. Pelus. IV, 85 locum afferens (nisi quod cod. Vatic. 650 *ἂν ἀπῇ τὰ ἔργα*): *ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα* S v., *ἂν ἀπῇ τὰ ἔργα* AY, Olympiod. Meteor.

Lect. 46. Cf. imitationes Isid. II, 293; IV, 18 (λόγος χηρεύων πραγμάτων); V, 265 (λ. ὅταν ἔργου χηρεύῃ). Ὡς ἅπας μὲν λόγος = ἂν ἀπόντ' ἔργ' ἔχῃ. — ὅσῳ γὰρ] ὅσῳ καὶ Cob., qui del. simul haec τοσούτῳ μᾶλλον . . αὐτῷ. Imitatio or. XI fin.: τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων; itaque videtur etiam loco or. II ὅσῳ προχειρότατα ad superius μάλιστα pertinuisse, non ad inferius τοσούτῳ μᾶλλον. Sed retinenda utique τοσούτῳ κτἑ., quae conclusioni illius or. minime apta consulto ibi praetermissa esse videntur; ὅσῳπερ (cf. XVIII, 5) ἑτοιμ. . . χρῆσθαι· τοσούτῳ γὰρ μ. ἀπ. π. [αὐτῷ] scribi potest. Nam αὐτῷ tautologiam facit; rectius exstaret ἡμῖν (opp. § 13 εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν). Scholia p. 90, 18 ἅπαντες ἡμῖν ἀπιστοῦσιν; cf. 91, 1. Verum Aristid. I p. 742 Dd.: ὅσῳ ἂν . . τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστητέον αὐτῷ, et Isidorus Pelus. IV, 18: ὅσῳ (Vatic. 650; ὅσον edit.) δοκοῦσι προχειρότατα αὐτῷ χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἅπαντες (ἅπ. add. Vatic., om. ed.) οἵ . . ἀπιστοῦσιν αὐτῷ, et V, 265: ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατα αὐτῷ χρῆσθαι σπουδάζουσιν, τοσούτῳ μ. ἀπιστοῦσιν ἅπαντες (hoc etiam e nostris AY) αὐτῷ. Numeri quoque vulgatae favent. — **13** τὴν μεταβολήν del. Cob. Weil (πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν ∼ καὶ μεγάλην δεικτέον). Ceterum iam Isidorus (IV, 18) τὴν μεταβ. legit (μεγάλην οὖν δεικτ. τὴν μετάστ. εἴπερ ex Isidoro Catena ap. Niemeyerum de Is. vita p. 118, scilicet breviandi studio). — καὶ δὴ] καὶ δεῖ pr. S; η superscr. ead. — παραινεῖν pr. S. — **14** καὶ ἀρχὴ (§ 13) ignorare videntur scholia (p. 91, 6. 20. 23). — προσθήκη μερίς S (etiam pr.; nam quod post —κηι tenuis lineola erasa nihili faciendum) BF: προσθήκης μέρει (hoc Lucian. Zeux. c. 2, item Aristides legisse videtur, I, 680. 730. 749 sq.). — interpunxit ante ἐφάνη Madvig. — νυνὶ pr. S: νυνὶ δὲ. — νοσοῦσι scholiasta explicat: νοσ. καὶ στασιάζουσι v., στασιάζουσι S. — interpunxi post τεταραγμένοις. — ὅποι pr. S (antea ἐβοήθησαν pr.?): καὶ ὅποι. — μικρὰν δύναμιν] malim μικρόν, ut in sententia generali. — **15** αὐτὸν num delendum? (num.) In or. XI, 9 quidam om. — ἐπισφαλεστέραν S: ἐπ. αὐτήν. — ἢ ὑπῆρχε φύσει absunt ab or. XI, 9. — ἂν συμβῇ ex schol. sumpsi (p. 93, 22 παθεῖν ὅ,τι ἂν συμβῇ): ἂν συμβῇ τι (Liban. IV, 743, 20). — ἄλλος Μακεδόνων schol. p. 94, 1: ἄ. Μακ. βασιλεὺς codd., β. ἄ. Μ. cod. Vindob. Hermog. p. 287; ἄ. βασιλεὺς Μ. Rh. III, 710 (ex Hermog.); Tiber. VIII, 561 (ἄ. Μ. β. e Tiberio Rh. V, 471), Anon. ibd. 644. — ἀσφαλῶς om.

codd. tres et Rh. V, 471 e Tiberio, apud quem nos καλῶς legimus. Agnoscit Choricius Revue de phil. N. S. 1877 p. 226. Cf. schol. or. XVIII § 205, p. 320, 10 Dd.: τοῦτο ποιεῖν (nempe ζῆν secundum nostros codd.) τὸ ζῆν ἀσφαλῶς. — **16** τῶν ἐν τῇ χώρᾳ non videtur legisse scholiasta (p. 94, 17). — **17** περὶ αὐτὸν Hermog. p. 50; Rh. VII, 607: περὶ αὐτὸν ὄντες. — αὐτῇ ante τῇ χώρᾳ, tum γεγενημένων om. Rh. VII, hoc etiam e nostris O al. Sed verius, puto, Liban. IV, 776, 3: ὡς γὰρ ἐγὼ τῶν ἐκεῖθέν τινος ἐπυθόμην ἀνδρὸς οὐδαμῶς ψεύσασθαι πεφυκότος. — οἷον] οἷόν τε codd. et rhetores (it. Aristid. II, 441 Dd.; Iulian. ep. XXII; Choric. Rev. de phil. 1877 p. 78; v. Cobet Collect. crit. p. 143), quod sensui non aptum est. Cf. IV, 9; Liban. l. c. Οὐδαμῶς οἷον ψεύδεσθαι = οὐδένων εἰσὶν βελτίους. — **18** φιλοτιμίαν S al.: φιλ. τἀνδρός. — ἄλλως τε τὴν Doederl. Dd. — **19** εἶναι post περὶ αὐτὸν deleverim (praecessit modo εἶναι), propter numeros: λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν | λῃστὰς καὶ κόλακας καὶ | τοιούτους ἀνθρώπους. — καὶ post κόλακας om. pr. S, add. eadem. — καὶ τοιούτους ἀνθρ. repetita deleo, cf. schol. p. 99, 14: ἰστέον ὅτι πληθυντικῶς εἰπὼν „οὓς πάντες ἀπήλαυνον", ἕνα ἐπήγαγεν, ἐφ' ἑνὸς τὸ πλῆθος τῆς μαρτυρίας δειξάμενος. — ὧν εἷς . . γελασθῆναι del. Herwerden, et fort. omnia haec (καὶ) ποιητὰς . . γελασθῆναι ut explicaretur μίμους γελοίων adscripta fuere. Ποιητὰς unum tantum scholion commemorat, p. 100, 4 (agnoscit etiam Liban. IV, [774, 26] 1124, 35: π. ἐπονειδίστων ᾀσμάτων), ignorant reliqua (p. 100, 9; 101, 1). Cf. Choric. l. c. p. 225 (p. 240 extr. αἰσχρῶν ᾀσμάτων, sed nihil ibi Demosthenis commonefacit). — **20** πάντα ἐξετ. A suppl.: ταῦτα ἐ. S, ταῦτα πάντα ἐ. vel ταῦτα ἐ. πάντα vel πάντα ἐ. ταῦτα alii codd. (schol. 101, 12 ταῦτα πάντα; or. XI, 13 π. τ. vel τ. π.). — **21** 1 τέως codd. plerique, Suid. v. τέως: ἕως. — post ἐπαισθάνεται add. v. τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν (ex XI, 14); om. pr. S ([τῶν κ. ἕ. σ.] Dd.). — σαθρῶν pr. S (ο supra ω ab ead.): σαθρὸν. Κἂν ἄλλο . . σαθρῶν ᾖ ∼ οὕτω καὶ . . τυράννων. — τοῖς πολλοῖς ex XI, 14 adscitum videtur (br.). — **22** omisi ταύτῃ post ὁρῶν cum XI, 15. — ὑμῶν post ἐθελόντων hab. Greg. Cor. VII, 1325 (ὑμῶν προσήκει om. ā Vindob.). Post ὑμῶν omisi αὐτῶν cum Gregor. et Dionysio (Dem. c. 43). Τὴν τῆς . . ἑλοίμην ∼ ἐθελόντων . . [ὑμῶν] κ. κ. μικρόν. — οὔσας Cob.: ἐνούσας. Πολὺ . . ἀφορμάς ∼ ὑμῖν . . κείνῳ. — **23** φίλοις BFOY al., Dionys. l. c.: τοῖς φίλοις. — ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν (XIX, 71) om. Dionys. — τοῖς ante

θεοῖς omisi cum Dionysio, qui etiam *δὴ* om. (num.). — post *θαυμαστόν* omisi *ἐστίν* cum Hermog. p. 123 cf. schol. Herm. VII, 812 (ad H. p. 149, ubi *nunc θ. ἐστίν* legitur); Liban. I, 336, 5. Cf. XI, 17. — mox Herm. p. 123 *εἰ στρατευόμενος ἐκεῖνος καὶ παρὼν κτἑ.* (cf. schol. VII, 761); it. p. 149, sed Par. 2977 om. *ἐκεῖνος*, Vind. hab. *εἰ στρ. ἐκ. καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς κ. π.*, et pergit rhetor p. 150: *τοῦτο γὰρ εἰ μὲν ἀντίθετον ἐβούλετο ποιῆσαι, οὕτως ἂν μετεχειρίσατο· εἰ μὲν γὰρ μήτε πονῶν μήτε παρὼν τοῖς πράγμασι κτἑ.*, et ibd. v. 12 *εἰ Φίλ. μὴ πονῶν ἡμῶν περιῆν.* Itaque *στρατευόμ.* ap. Hermog. interpolatum est. Cf. or. XI, 17 *αὐτὸς στρατεύεται κτἑ. Ποιῶν . . παρὼν . . παραλείπων* opp. (per chiasmum) *μελλόντων . . ψηφιζ. . . πυνθανομ.* Observandi etiam numeri. *Αὐτὸς*, quod post *ἐκεῖνος* hab. codd., cum Hermog. omisi. — *μήτε . . μήτε* scripsi: *μηδὲ . . μηδὲ* SBF, *μηδένα . . μηδὲ* v. (ita iam Isidor. Pelus. Ep. II, 164; III, 385). — *ἂν* ante *ἦν θαυμαστὸν* et Dem. codd. multi omittunt et Hermog. p. 123 Parr. Mon. Vind., p. 150 Parr. Ald. Mon. Habet Liban. IV, 447, 17. — post *ἡμεῖς* omisi *ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει* (cf. or. XI, 19), post *ποιοῦντος* om. *ἃ δεῖ* (cf. ibd.), et hoc quidem cum pr. S. Hermog. p. 123: *εἰ μηδὲν ὧν* (*ὧν δεῖ* Parr. Mon.) *ποι. ἡμ. τοῦ πάντα ἃ προσήκει ποιοῦντος περιῆμεν*; id. p. 150: *εἰ μηδὲν ὧν δεῖ* (*ὧν δεῖ* om. Ald. Parr.) *π. ἡ. ὧν τοῖς πολ. προσήκει τοῦ πάντα ἃ δεὶ* (*ἃ προσῆκε* Vind. Mon., *ἃ δὴ προσῆκε ν*) *γρ.* Parr.). *π. π.*; Tiber. p. 548: *εἰ μηδὲν π. ἡ. τοῦ π. ποι. ἃ δεῖ περιῆμεν.* Itaque nil his interpolationibus manifestius. Libanius (III, 226) utrum hunc locum interpolatum an illum or. XI ante oculos habuerit nescio; Isidorus Pelus. (II, 164. V, 424) talem hunc legit qualem exhibet pr. S. — **24** *ὦ ἄνδρες Ἀθ.* (h.) om. Tiber.; eadem etiam numeris convincuntur. — *ὑμῖν*] *ἡμῖν* pr. S? Delet. mal. (num.). — *εἰσφέροντες* om. Rh. IV, 760. *Ἀλλ' ἵν' . . δικαίων* ∼ *τὰ ὑμέτ. . . ἀνηλίσκετε.* — malim *νῦν δ' ὀκνεῖτ'* (num.). — *πάντας καθ' ἓν' αὐτῶν ἐν μέρει* S, quae lectio numeris non sane convenit. Aristid. I, 290 Dd.: *τοὺς δ' Ἕλληνας ἅπαντας καὶ κοινῇ καὶ καθ' ἑκάστους ἔσωσε, καὶ ταῦτα μυριάκις.* Vulgo *πάντας καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει*, et *καὶ* etiam propter sensum profecto retinendum. *Πάντας καὶ καθ' ἕν' ἐν μέρει?* = *(ἄλ)λους σεσώκατε πολλάκις.* — *ἀπολωλεκότες*] num *ἀπολλύντες* sec. Aristid. II, 588 Dd.: *τῷ θυμῷ τὰ πράγματα ἀπολλὺς κάθησαι?* — **25** *μηδεὶς* S: *μηδὲ εἷς. Εἰ μηδεὶς ὑμ.* ∼ (*ὦ*) *ἄνδρες Ἀθ.*; *εἰ μηδεὶς . . λογίσασθαι* ∼ *καὶ τί . . ὁ χρόνος*

διελ. οὗτος. — post *μελλόντων* add. *αὐτῶν* S Dd., *ὑμῶν* v.; del. (Schaefer) Cob. — **26** *τῶν αὐτῶν πράξεων* del. Cob., sed monet Gebauer solo *πράξεων* deleto offensionem tolli. *Πράξεων* neque scholiasta legisse videtur, qui *δι' ὧν* interpretatur *διὰ τῆς ῥᾳθυμίας*, neque auctor or. XI (§ 21), qui etiam *τῶν αὐτῶν* omittit. Plerique codd. *τῶν αὐτῶν* post *διὰ* praebent. Sed *διὰ τούτων . . τῶν αὐτῶν* ∼ *ἐκ φαύλων . . γενήσεσθαι.* — *αὐτὰ*] malim *αὖ.* — mal. *ἔχοντα* (num.). — **28** *εἰ δεῖ τι*] malim *εἴ τι δεῖ* cum Aristide II, 330 Dd. -- *ἐστὶν* post *ὑπὲρ ὧν* cum Pal. 1 del. mal. — *Ἀμφίπολις* del. Rehd. Madvig. (*Ἀμφίπολιν* Dd.). — **29** *κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε* Cob. Weil. ex or. XIII, 20 (h.): *εἰσεφ. κατὰ συμμ.* — post *πολιτεύεσθε* seclusi *κατὰ συμμ.* (br.). — *ἡγεμὼν* or. XIII, 20, schol. p. 110, 3, Suid. v. *ῥήτωρ*: *ἡγ. ἑκατέρων.* — *ὑπὸ τούτῳ* neque opus sunt neque a scholiasta (p. 109, 24 sq.) respiciuntur (br.). — *οἱ μὲν ὡς τούτους οἱ δὲ ὡς ἐκείνους* genuina hic mihi non magis quam Rehdantzio videntur, qui in *ὡς* vehementer offendit. *Πρότερον . . εἰσεφέρετε* ∼ *ῥήτωρ . . τριακόσιοι; νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε* ∼ *οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε* ∼ *δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέν τας.* — **30** *καὶ τὸ βουλεύεσθαι καὶ τὸ λέγειν* S: *καὶ τὸ λέγειν κ. τ. β.* Verum rectius haec *καὶ τὸ λέγειν* delentur, quibus additis corrumpitur significatio *πράττειν* vocabuli, quod de civium muneribus intellegendum. Inest autem *λέγειν* in *βουλεύεσθαι*, cf. VI, 5. — *αναγκαζεσθε . . ψηφιζεσθε* pr. S. — *στρατεύεσθαι* ignorant scholia (p. 72, 21 sq., 110, 16 sq.), neque sensum iustum habet. Schol. p. 72 *τριηραρχεῖν λειτουργεῖν εἰσφέρειν* legisse videtur. — *ἐξέσται* SBFO: *περιέσται* (cf. § 29).

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 *θαρρήσαντες* AY: *θαρσήσαντες.* — or. § **1** *πεισώμεθα* pr. S. — **2** *μάλα* Isidor. Pelus. Ep. V, 126 (cf. 136. 147. 349. 398; II, 83; III, 70): *καὶ μάλα.* — *οὐχὶ πάλαι* (v.; Isidor. V, 126) pro *οὐ πάλαι* (S) numeris commendatur (*ἐπ' ἐμοῦ . . πάλαι* = *γέγονεν ταῦτ' ἀμφότερα*), et quod maius est, sententia, cum *οὐ πάλαι* facile in pravum sensum (= *νεωστί*) accipi possit. – ad extr. § cf. etiam Isid. III, 49. — *σωισωμεν* eraso *ι* S. — **3** post *καιρὸς* omisi *ὦ ἄνδρες Ἀθ.* cum S et Rh. VII, 1343 (interpolatum ex I, 2); deinde seclusi *εἴπερ ποτέ* (*εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν* v., sed *καὶ νῦν* om. SB; cf. I, 6), quae cum *παρών* male conveniunt (hinc *εἴπερ τίς ποτε* Cob.), sec. Isidor. X, 126: *ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς καὶ βουλῆς καὶ*

προνοίας δεῖται πολλῆς. — seclusi περὶ τῶν παρόντων, quae molestissima post παρών, et περὶ αὐτῶν sec. eund. ibd.: ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ,τι χρὴ παραινέσαι, δυσκολώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. Numeri hi esse videntur: ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς | πολλῆς φροντίδος | καὶ βουλῆς δεῖται ‖ ἐγὼ δ' οὐχ ὅ,τῑ | χρὴ συμβουλεῦσαι | χαλεπώτατον ἡγοῦμαι ‖ ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ | τίνᾱ χρὴ τρόπῡν | ὦνδρες Ἀθηναῖοι | πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. Cf. prooem. 15, unde π. τ. παρ. et π. α. petita esse possunt. — καὶ ante παρὼν addidi sec. Isid. ibd.: πείθομαι γὰρ ἀκριβῶς, ἐξ ὧν καὶ παρὼν καὶ πυνθανόμενος σύνοιδα, τὰ πλείω κτἑ. Ita oppositio quae est inter duo participia luculentius apparet. *Καὶ παρὼν . . σύνοιδα ∼ τῷ μὴ βούλ. . . ποιεῖν.* — ἡμᾶς S: ὑμᾶς. — ᾗ τῷ S: οὐ τῷ v. et Isidor. (οὕτω). — τὰ λοιπὰ (br.) deletum malim; cf. Isid. l. c.: — — φέρειν τοῦτο, (haec interpunctio vera etiam apud Dem., et praebet Aug. 2) θεωμένους εἰ τἀληθῆ λέξαιμι καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα βελτίους γένωνται. Item ὡς ὁρᾶτε delenda puto, cf. II, 2 ὡς ἔστι κτἑ., Isidor. l. c.: ἐκ γὰρ τοῦ κολακεύειν ἐνίους εἰς τοιαύτην ταραχὴν ἐνέπεσε τὰ τῶν Χριστιανῶν πράγματα (τὰ παρόντα πράγματα ap. Dem. v., om. πράγματα SB). — **4** ὑμῖν post Φίλιππος om. O, Anonym. VII, 16 W. = Spengel Συναγ. 138. 219, apud quem etiam ἐν Θρᾴκῃ omittitur; schol. Dem. p. 543, 24 Dd. (Φίλ. ἐν Θρ. τρίτον ἢ τέτ. ἔτος). Sed tueri videntur numeri: ὅτ' ἀπ. Φίλ. | ὑμῖν ἐν Θρ. (cohaerent et ἀπηγγ. cum ὑμῖν et Φίλ. cum ἐν Θρ.) ∼ τότε τοίνυν . . μαιμακτηριών. — **5** μόλις AO corr. BF Dd. — ἀφεῖτε AY: ἀφίετε S, ἠφίετε Dd. — ὥσπερ ἐψηφισάμεθα (br.) et σωθείς (τότε σωθ. AOY al.) deleta malim, hoc cum Cobeto. — ἐνώχλει (pr. ενοχλει?) S. — **6** Φιλίππῳ scripsi sec. Aristid. I, 600 Dd.; Lib. IV, 74, 23: ὑπὲρ Φιλίππου. Θεάσασθ' ὃν τρόπον ὑμεῖς ∼ πάντ' ἔσεσθε Φιλίππῳ. — βοηθήσητε S. — **7** ᾠόμεθα omnes (br.). Οἴμενοι pr. S XIX, 51, cf. LI, 3; ᾤμεθα Dd. et Hug ap. Xenoph. Anab. VI, 3, 25 sq.; Aristid. I, 741 Dd; cf. 603. — ἅπαντες ἐθρ. τοῦτο S pr. (corr. ὃ πάντες, et del. τοῦτο), idem S mox νυνὶ τοῦτο: ὃ πάντες ἐθρ. τέως (ex or. I, 7), τοῦτο et mox om. τοῦτο v. — **8** seclusi τῶν πραγμάτων (br.); it. τὰ πράγματα, quod et minime necessarium est et sententiam obscurat numerosque pessumdat (τὰ παρόντα . . ἐπικλῖναι ∼ μηδενὸς . . Φιλίππῳ). — **9** ποιῆσαι scripsi sec. Isidor. V, 120: ὅτι μὲν οἱ ἀναβαλλόμενοι πρᾶξαι τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλονται τὰ δεινά κτἑ. Cf. Rehdantz. Ind. II „Infinitiv"

p. 239. — **10** δὴ ante δεῖ fort. ex dittogr. natum (om. Pal. 1 al.); cf. Dionys. A. R. II, 277, 23 Kiessl. — τὸ δ' ὅπως λέγε del. τοῦτο? sec. Liban. I, 368, 23 τὸ δ' ὅπως οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ λέγειν; Isid. Pelus. V, 379 τὸ δ' ὅπως ⟨οὐ⟩ φράσω. — καθιστᾶτε S al. (καθίστατε Bk.). — τοῖς νομοθέταις post τούτοις omisi cum schol. p. 122, 24. — ὑμῖν ἱκανοί v.: ἱκανοὶ ὑμῖν S Dd. (h. et br.). — **11** δὲ post λέγω om. S. — διανέμουσι] νέμουσιν? cf. schol. p. 123, 5; Lib. IV, 820 extr. (eundem in argum. or. I § 5?). Ὧν οἱ μὲν | τὰ στρατιωτικὰ | τοῖς οἴκοι | νέμουσι θεωρικά numeris commendatur. — γράψαντα pr. S? — **12** ἀλλὰ καὶ μᾶλλον εἰς τὸ λοιπὸν ἢ νῦν scripsi sec. Isidor. V, 131 p. 592 B (διὰ τοῦτο μᾶλλον νῦν ἢ πρότερον τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον γέγονεν): ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτ' ἢ νῦν. Cf. V, 13. (Paullo ante τοῦ παθεῖν etiam Isid. legit; om. τοῦ pr. S.) — **13** παρ' ἡμῖν pr. S. — **14** seclusi ὦ ἄνδρες Ἀθ. (h.), it. ὑμᾶς cum Cob. (τὸ ποιεῖν ἐθέλειν ∼ τά γε δόξ. προθύμως). — **15** post παρ' ὑμῖν om. εἰσὶν cum pr. S. — **16** πολεμοῦσιν pr. SB: πολεμοῦνται. — οὐχ ἂν scripsi: οὐκαν (post ν una vel duae litt. erasae) ut vid. pr. S, οὐχ ὅ,τι ἂν v. (br.), quod etiam Libanius legit (IV, 355, 4; 571, 12; Herm. IX, 34, 20). — **17** κατασκευάσαντες scripsi sec. Isidor. III, 219 (οἱ δὲ συνδραμόντες καὶ μονονουχὶ κατασκευάσαντες τὴν τυραννίδα, ubi συγκατασκ. Catena ap. H. A. Niemeyerum de Isid. vita p. 81, contra sensum): συγκατασκευάσαντες. Cf. indic. v. Σύν. — οἵτινες S: οἵτινές εἰσι. — αὐτοῖς γ' pr. S (αὐτοῖς BF): αὐτοί γ'. cf. Antiph. IV β 1; Hermog. p. 167, 15; Appian. Syr. c. 38 p. 409, 6 M.; Dem. X, 19; XIX, 125; VI, 34 v. l. — ἐποίουν Benseler (h.); ego malim εἰ δ' ἐποίει τοῦθ' ἕκαστος. — **18** γὰρ post εὔξασθαι μὲν om. SY. Mutavi interpunctionem. — comma post ἐξῇ sustuli sec. Liban. IV, 779, 31, qui λαβεῖν, quod praetulerim (num.). — **19** στρατιωτικοὺς (cf. Liban. IV, 820 extr. τοὺς πόρους τῶν στρατιωτῶν) et εἴποι τις ἂν del. Cob. Hoc recte ut vid.; illa offensio tollitur si στρατιωτικῶν (fort. etiam apud Liban.) scribimus. — ἐστὶν ἁπάντων et ἐξαπατᾶν Stob. Flor. 23, 9. Puto διὸ (ita A) ῥ. ἀπ. αὐτὸν ἐξαπατῆσαι, ∼ τὰ δὲ . . πέφυκεν. — **20** post γενναίων omisi ἐστὶν ἀνθρώπων. Schol. p. 127, 28 sq. om. ἀνθρ., habet ἐστὶν post σωφρ.; Anonym. W. VIII, 653 om. ἐστὶν (hab. Paris. 2977), hab. ἀνδρῶν pro ἀνθρ.; schol. Herm. VI, 255 ἀνθρ. non agnoscit, neque ἐστὶν affert, quamvis apud Hermog. ipsum (III, 234) nunc utrumque legatur (v. etiam Schol. VII, 993). Γενναίων

οὐδὲ σωφρ. ἐ. ἀ. Hermogenis Par. 2977. Habet *ἐ. ἀ.*, nescio an de suo, Dionys. A. R. IV, 146, 20 Kiessl. — *λείποντας* S: *ἐλλείποντας*. Cf. *λείπειν ἔρανον* XXV, 22 (*μαρτυρίαν* XLIX, 19. *ὅρκον* LIX, 60). — *στρατευσομένοις* Tournier. — **21** *ὑμῶν* deleverim (num.). — *οὐ γὰρ*] num del. *γὰρ* sec. Aristid. I, 650, 1 Dd.: *οὐχ οὕτως ἐπιλήσμων οὐδ'* (ita scr. pro *οὔτ'*; contra Dd. cum *ΘE* alterum *οὔτε* ante *ἐπιλ.* inserit) *ἀναίσχυντός εἰμι?* Item *ἐγώ*, ne numeri pereant. Cf XVIII, 11. — *ὠφελῆσαι* A; puto *ὠφελήσειν* (num.). — *κρίνων* B. A. p. 119, quod e *νομίζων* ortum videtur. Item *ἀκούων* pr. S pro *ἀκούω*; idem cod. *καὶ* habet pro *καὶ γὰρ*. Tres hae lectiones: *κρίνων* .. *καὶ* .. *ἀκούων* coniunctae stare poterunt: sed constructione dura atque molesta. Vitium autem esse videtur in *χάριτος αἱρεῖσθαι* (br.); etiam *ἡμῶν* post *προγόνων* propter numeros mihi suspectum est. — *ὁμώνυμον τὸν ἐμαυτοῦ* A, Aristid. Dd. II, 349: *ὁμ. ἐμαυτῷ* (br.). Cf. *ὁ σὸς ὁμ.* Lib. IV, 334, 16; *τὸν ὁμ. τὸν ἐμόν* 309, 17. (*Τὸν ὁμ.* simpliciter in imitatione Aristid. II, 493.) *Τὸν Ἀρ. ἐκ. τὸν N.* ∼ *τὸν ὁμ. τὸν ἐμ. τὸν Περικλέα.* — **22** *χαρίσομαι* S. — *παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος* vulg., *παραυτίκα χάριτος* SABY (br.). Putavi *χάριτος* ad *ἡδονῆς* adscriptum fuisse vel propter *χαρίσωμαι* vel propter *χάριτος* § 21; *παραυτίχ' ἡδονῆς* vitio caret. Sed Hermogenes p. 175 sq. e memoria, ut videtur, locum sic affert: *προπέποται τὰ τῆς πόλεως πράγματα*, et schol. Herm. VII, 848 etiam brevius: *προπέποται τὰ τῆς πόλεως* (*πράγματα* add. Venet.). Item Isidor. V, 498: *διὰ τοῦτο τὰ τῆς ἐκκλησίας προπέποται πράγματα, καὶ τοὐναντίον συνέβη κτἑ.* Itaque *τῆς παραυτίκα χάριτος* (et *πράγματα*?) interpolata iudico, e locis consimilibus VI, 27; VIII, 70 (*ἡ παραυτίχ' ἡδονή; οἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες*). — **24** *αὐτοὺς* om. Tiberii cod. Vatic., W. VIII, 531. Schol. p. 130, 7: *ἐπάγει ὅτι ἐφίλουν, ἀλλ' οὐχ ὡς οὗτοι οἱ προδόται*; hic igitur neque *αὐτοὺς* agnoscit neque *ὑμᾶς* neque *νῦν*, quod v. post *οὗτοι* additur (om. O al.). *Οὐδ' ἐφίλουν ὥσπερ οὗτοι* ∼ *οἷς* . . *λέγοντες* = *εὐδαίμοσιν ἔξεστιν γενέσθαι.* — *ἀνήγαγον*] *συνήγαγον* (*γρ.* S v.) etiam Aristid. I, 708. — **25** *ἐν* post *σφόδρα* om. S. — **26** *οἶδεν ὑμῶν*] *ὑμῶν οἶδεν* v. l. or. XIII, 29; Aristocr. 207; *εἴ τις οἶδεν* Schol. p. 131, 24. Num delendum *ὑμῶν*? — **27** *χρηστῶν τούτων* AY, Hermog. p. 252. 350; Schol. Herm. V, 450; VI, 119; VII, 1097; Tiber. VIII, 531: *χρ. τῶν νῦν.* — *ὁμοίως ἢ* AY (or. XIX, 63. 307): *ὁμ. καὶ.* — *οἷς τὰ μὲν* S al.:

καὶ τὰ μὲν AY v., *οἳ — τὰ μὲν* e coniect. Dd.; *τὰ μὲν* Dionys. Dem. 21 casu ut vid., cf. eundem A. R. IV, 59, 6 K. — *ἅπαντες*] *πάντες* Dionys., Bk. An. 136, 5 (hic *ὁρᾶτε πάντες*). — *καὶ* ante *Λακεδ.* del. Dobr., ipse *μὲν* post *Λ.* seclusi (br.). — *ἀσφαλῶς* num genuinum? cf. Aristid. I, 592 sq. Dd. Idem *καὶ ἑτέροις ταῦτα βραβ.*, et Liban. IV, 355, 11 *καὶ τὰ δίκαια τοῖς ἄλλοις βρ.*; cf. or. XIII, 8. — **28** *μὲν* post *ἀπεστερήμεθα* om. schol. p. 132, 23; *δὲ* pro eo hab. Anecd. Bk. l. c. — *ἐφ' ἡμᾶς ἐχθρὸν αὐτοὺς* (*αὑτ.*) Parr. Ald. Hermogenis p. 175; eidem *ἠσκήσαμεν*, ut nostrorum AB al. Tum Vind. Monac. sec. Walzium *αὐτοὺς* omittere videntur. — *παρελθών* om. Hermog.; potest illatum videri ex or. II, 8. Ap. eundem *ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν* vel post *ἰσχυρὸς* vel (codd. Monac. Vind.) post *Φίλιππος* exstant; mihi neque apud Hermog. neque ap. Dem. genuina videntur. Cf. II, 4; Dion. Cass. XLVI p. 296 c. — **29** *ἔχοι*] *ἔχῃς* S. — *ηὔξηκεν* S pr. B et F. — **30** *τότε μὲν* Hermog. p. 266 (*τότε* om. Monac., *μὲν τότε* hab. Paris. 2977), or. XIII, 31: *τὸ μὲν.* — *πράττειν* Rehdantz (*πράττων* E. Müller), cf. § 33; II, 15; IV, 9 etc.: *πρῶτον* codd., *πρότερον* Sauppius et omisso *καὶ* quod sequitur Dd. — post *δεσπότης* codd. addunt *τῶν πολιτευομένων* (v. or. XXIII, 209), quod omisi cum or. XIII, 31 et Hermog. l. c., qui *ὅτι τότε μὲν ὁ δ. δεσπότης καὶ κύριος ἦν ἁπ. τ. ἀγ.* inter exempla pleonasmi affert. Neque enim Hermogenis locus ad or. XIII referri potest, quam nunquam ille rhetor adhibet. — *αὐτὸς* post *κύριος* om. or. XIII Herm., et proxime praecedit. Sed ne tres breves concurrerent, *ἁπάντων* in *πάντων* mutandum erat. Etiam *ἦν* suspectum est, quod locum certum non habet (or. XIII *δεσπ. ἦν* S, *ἦν δεσπ.* v.). — *τῶν ἀγαθῶν* om. or. XIII (habet *nunc* Herm.). Sequitur *ἀγαθοῦ τινος.* — *παρὰ τοῦ δήμου*] *παρ' ἐκείνου* verius fortasse or. XIII. — *μεταλαμβάνειν* eadem. — **31** *κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι* or. XIII, et *οὗτοι* quidem multo praestat. *Τῶν ἀγαθῶν* etiam in III or. incertam sedem habet (post *μὲν* AY Dionys. Dem. c. 21), neque omnino necessarium est. — post *ἅπαντα* omisi *πράττεται* cum cod. S (F?) in orat. XIII. — omisi *καὶ* post *ἐκνενευρ.* cum Doxapatre II, 232 W. (cf. Schol. p. 134, 17 Dd., Hermog. p. 205), idem post *χρήματα* cum Dox. Hermog. p. 205. 234; codd. SBFO al. Aut utrobique addenda coniunctio, aut demenda. *Περιῃρημένοι*, quod om. Aristid. p. 384, ab Hermog. p. 205 diserte agnoscitur. — post *μέρει* omisi *γεγένησθε* cum Aristide l. c. et or. XIII (Schol. Herm. VI, 254). — *ἀγαπῶν-*

τες κτέ.] Hermog. p. 234 sic: *ἀγαπῶντες, φησίν, εἰ θεωρικὰ ἢ βοΐδια πέμψουσιν ὑμῖν εἰς τὰς ἑορτάς* (tria postrema verba om. schol. Herm. VI, 254). Itaque gravior interpolatio admissa videtur, v. XIII, 31: *καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἃ ἂν οὗτοι μεταδιδῶσι λαμβάνοντες.* Scripsi *θεωρικὸν* (pr. A corr. BF Dionys., cuius M corr. *-ῶν*) pro *θεωρικῶν* propter sensum; *θεωρικὰ* (Herm. schol. Herm. l. c.) perinde bonum. — *προσωφείλετε* pr. S. — *ἡμᾶς* S. — **32** *εἰπόντι μοι* Pal. 2 Dionys.: *εἰπόντι ἐμοὶ* (h.). — *παρ' ὑμῶν* post *γένοιτο* om. O. *Ταῦτα* nominativus est, *μείζων βλάβη* praedicatum. Cf. § 13; IV, 38; XIX, 228. — *τῶν*] *ἢ τῶν* S al. (Dionysii vulg., sed om. *ἢ* PM). *ἑκάστῳ* pro *γενέσθαι* Dionys. — *ὑμῖν*] *ἡμῖν* S. — **33** *τε* post *στρατεύεσθαι* omisi cum AY. — *χρῆσθαι* A Cob.: *χρήσησθε.* — *κτήσησθε* S. — *ἀσθενοῦσι* et *διδομένοις* del. Cob. Legitur Prooem. 53 p. 1460: *ὥσπερ ἀσθενοῦντα τὸν δῆμον διάγουσιν, ὁμοιότατα . . τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόντες ὑμῖν.* Schol. Dem. p. 30, 14: *ἐπειδὴ γὰρ ἀλλαχοῦ τοῖς περὶ* (leg. *παρὰ*) *τῶν ἰατρῶν* . . (sequitur lacuna). Philostr. V. Apoll. 7, 26: *οὐδὲν ἐοικότα τοῖς τῶν ἰατρῶν σιτίοις· καὶ γὰρ ἰσχὺν ἐντίθησι καὶ ἀποθνήσκειν οὐκ ἐάσει.* Sed Lucian. de merc. cond. 5: *ὡς ὁ καλός που ῥήτωρ ἔφη, τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνουσι.* Liban. IV, 821, 24 *ἐοικότας τοῖς νοσοῦσιν.* Itaque optio est inter *ἃ τοῖς* (*παρὰ*) *τῶν ἰατρῶν σιτίοις ἔοικε* et *ἃ τοῖς τῶν ἀσθενούντων σιτίοις ἔοικε.* Illud est in prooemio l. c., fitque ibi ab eis qui dant orationis principium; nostro loco horum nulla ratio habetur, itaque *ἀσθενούντων* praetulerim locumque adhibito prooemio interpolatum dixerim. — *ὥστε ὠφ. ἔχειν τινὰ διαρκῆ* (br.)] *ἔχειν ὠφ.* AY. Secundum Aristidem (I, 579; II, 615 Dd.) *τὴν ὠφέλειαν — διαρκῆ* scribi potest. — *ἡμῶν* S. — **34** *ἁπάντων*] *ἀπάντων* S. — *τὸ μέρος λαμβάνων ἕκαστος* Dionys. Isae. 13. — [*βελτίων*] Dd. — *ἡμῶν* (post *ἡλικίας*) S. — *ὠφελεῖται* S. — *ἃ χρὴ πράττεσθαι* abesse malim. — **35** *μικρῷ* Dionys. (qui ante id voc. inserit *τι*): *μικρὸν* (pr. S Dd.) sive *μικρῶν*. — *τοῦ ποιεῖν ὅτου θ' ἡλικίαν ἔκ. ἔχοι?* — seclusi *τάξιν ποιήσας*, quae durissimum atque inutile hyperbaton faciunt. — *ἐγὼ ποιοῦσιν* S al.: *ποιοῦσιν ἐγώ.* — *ποιούντων* S pr. (ut videtur) al.: *ποιησόντων*. — **36** *τῆς ἀρετῆς* secl. Cob. Cf. *τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον* XVIII, 173. Collocatio insolentior (sed tamen in extremo commate, ut cum *τάξεως* facile coniungeretur) eo adhibita est, quod *τῆς τάξεως τῆς ἀρετῆς* ne ambiguitate quidem carebat.

IV. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ] *πολιτῶν . ταύτην δὲ* add. Sauppius (*πολιτῶν* etiam Dd.). — *τὴν δύναμιν* post *κελεύειν* om. Dd. (cum Frankio). — or. § **1** *πράγματος* om. Rh. V, 368; VII, 57. — *προὐτίθ. . . σκοπεῖν* Prisc. XVIII, 299; cod. Mon. Parr. Ald. Hermog. p. 265; *προὐτ. λέγειν ὦ Ἀθ.* Hermog. p. 149 (vulgaris est ordo in Parr.); Anon. VIII, 655 (Par. 2977 *πρ. ὦ ἄνδρες Ἀθ. σκοπεῖν*). Utrumque verbum mox in fine sententiarum recurrit; neutrum necessarium (*περὶ σωτηρίας προκειμένου* Aristoph. Eccl. 401; Isocr. 8, 15). Cf. etiam schol. p. 141, 20; 142, 6. 7. 21. *Προτεθῇ σκοπεῖν* est III, 18 (XVIII, 273). — ante *ῥηθέντων* omisi *ὑπὸ τούτων* cum prooem. 1 (p. 1418). — *ἤρεσκέ τί με* Par. 2977 Hermogenis p. 273. — *καὶ αὐτὸς* (*καὐτὸς*) AY, prooem. l. c., Hermog. p. 273: *αὐτός.* — *δ' ὑπὲρ ὧν* eidem, S, Prisc. XVIII, 299: *δὲ περὶ ὧν* (br.). — *πολλάκις* om. Prisc., sed agnoscit Hermog. p. 265, 14 (*ἐπὶ πολλῶν ἐκκλησιῶν*, quod nescio an breviandi studio om. Anon. VIII, 655, Schol. Dem. 141, 9), item scholia Dem. Contra *πρότερον* (codd. post *οὗτοι*) om. Hermog. p. 273, neque id in scholiis agnoscitur (p. 141, 22; 142, 14. 15). — **2** *αὐτῶν* (codd. post *χείρ.*) om. Hermog. p. 359 (Ios. Rhacend. p. 505), cf. schol. p. 144, 8. — *ἐπεὶ εἴ τοι* SBF: *ἐπεί τοι γε εἰ* v., *ἐπεί τοι εἰ* Bk. Dd. ex IX, 5 (*ἐπεὶ εἴ γε* prooem. 30). *Ἐπεὶ εἴ τοι . . προσῆκε ∼ πράττ. οὕτως εἶχεν* (at *οὕτω διέκειτο* or. IX). — *βελτίω*] *μὴ χείρω* Georg. Lecap. ap. Matthaei Lect. Mosqu. p. 62. — **3** *Ἑλληνικῶν δικαίων* (ex II, 24) v., sed om. *Ἑλλ.* SO al. — *ἴδητ'*] *εἰδῆτε* omnes. *Τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα λέγω = ἵν' ἴδ. ὦ ἄ. Ἀ.* — **4** extr. *ὑμῖν* S. — **5** *ἐκτήσατ' ἂν δύν.* AY, cod. Ven. schol. Herm. IV, 753: *ἐκτήσατο δύναμιν* (br.). — *ἆθλα*] *ἔπαθλα* legit schol. p. 146, 22, quod vulgaris consuetudinis vocabulum dicit Poll. III, 143. — **6** delevi *ἔχοι* ante *πολέμῳ*, cf. Aristid. I, 465 sq. Dd.; supra p. XXII. (*Ἔχοι* om. Aug. 3, *ἑλὼν* om. pr. O, *τις ἔχοι* del. Krueger.) — *τὸν νοῦν* post *προσέχειν* om. edit. Isidor. Pelus. IV, 13, sed add. Vatic. 650; item *παρασκευαζομένους* ed., *παρεσκευασμ.* Vatic. Numeri hi sunt: *καὶ γὰρ συμμαχεῖν | καὶ προσέχειν ∼ οὓς ἂν ὁρ. παρεσκ.; τὸν νοῦν τούτοις | ἐθέλουσιν ἅπαντες ∼ καὶ πράττειν | ἐθέλοντας ἃ χρή.* — **7** *εἰρωνείαν* Madvig: *τὴν εἰρ.* Cf. Dionys. III, 292, 4 Kiessl.: *πᾶσαν εἰρ. ἀφείς. Πᾶσαν ἀφ. εἰρ. ∼ ἕτοιμος πρ. ὑπάρξῃ.* — *ἑτοίμως* superscr. *ο* S. — *ἁπλῶς* om. A (i. e. Aug. suppl.) Cob.; *ἁπλ.*

εἰπεῖν hab. BOY. Συνελόντι ἁπλῶς alibi non occurrit; at exstat συνελόντι (Isae. 4, 22; [Dionys.] Art. rhet. VI, 2), v. Voemel. Rehdantz Ind. II „Ellipse“. Vulgare συν. εἰπεῖν etiam apud sophistas frequentatur: Aristid. I, 831 init. 834 Dd.: Lib. III, 282, 10; IV, 873, 22. — πάλιν non hab. Dio Cass. XLV p. 289 A; LXII p. 705 B. — 8 omisi τὰ παρόντα post ἐκείνῳ (post νομίζετε schol. Hermog. IV, 757; post πεπηγέναι VII, 613) cum schol. p. 82, 1 (μὴ γὰρ . . πεπηγέναι), Isidor. Pelus. II, 105 (μὴ ὡς θεῷ πεπηγέναι τὰ πρ. ἀθ. ἀξιοῦν, ex quo articulum ante πρ. restitui. Ne aptum quidem est comparationi τὰ παρόντα. Μὴ γὰρ ὡς θ. νομ. ἐκ. ∼ πεπηγέναι τὰ πρ. ἀθ. — αὐτῷ post ἔχειν om. cum S. — περ om. O. — πάντα Y: πάντα ταῦτα vel ταῦτα πάντα rell., quasi haec ad μῖσος δέος φθόνον referenda sint. — 9 τι (post προσπεριβάλλ.) in erasis S (τοι?). — 10 ἐπειδὰν νὴ Δί' ἀνάγκη schol. p. 150, 1 (supplendum γένηται): ᾖ add. S (h.), τις ᾖ v. Ἐπειδὰν τί γένηται ∼ ἐπ. νὴ Δί' ἀνάγκη. — τὴν τῶν πραγμάτων schol. p. 150, 7 (cf. ibd. 4: ἐπειδὴ ἔμελλεν ἐπιφέρειν „ὑμεῖς δ' αὐτὴν οὐχ ἡγεῖσθε αἰσχύνην“ et 2: οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον αἰσχύνης τοῖς ἐλευθέροις καθέστηκεν : τὴν ὑπὲρ τῶν πρ. (v. or. VIII, 51). Dixerat orator, τὰ γιγνόμενα nihil aliud quam ἀνάγκην esse; itaque αἰσχύνη non est pudor, sed infamia. — περιιόντες] semel moneo, pronuntiandum esse περιϊόντες (v. Meineke Com. gr. II, 348. 685), quod etiam scriptum exhibent h. l. pr. SF al. Itidem § 48 etc. — scholion κατὰ τὴν ἀγορὰν post πυνθάν. (cf. XI, 17; schol. p. 150, 12) omisi cum SBF, [Longin.] π. ὕψ. c. 18, 1 (uncis incl. Dd.). — γένοιτ' ἄν τι scripsi, quo magis appareret hanc responsionem esse, sec. Liban. IV, 495, 10 (γένοιτ' ἄν τι τούτου καινότερον;): γ. γὰρ ἄν τι S v., τί δ' ἂν γ. AY, τί γὰρ ἂν γ. (τούτου καινότερον) auctor π. ὕψ. l. c. — 11 ἐπεύξηκεν S, cf. III, 23. — 12 τὸ τῆς τύχης AY, corr. F (cf. ad § 45, prooem. 2): τὰ τῆς τύχης. — post ἡμῖν omisi ὑπάρξαι cum S (contra Dd. uncis incl. καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο). — 13 malim ὡς ἐγνωκόσιν ὑμῖν καὶ πεπεισμένοις, sec. Dionys. I, 220, 27; II, 14, 20. — ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πρ. omnes (h.). — ἡμᾶς S. — δοκῃ S. — 14 δυνηθείημεν omnes. Τῇ νυνὶ βοηθείᾳ = κωλῦσαι δυνηθεῖμεν, cum parechesibus. — 15 ὃς] ὡς cum obelo S. — τέως BF, prooem. XXI (p. 1432 extr.): ἕως. — τὸν πόλεμον om. schol. p. 152, 23 (parum probat ibd. v. 12). Cf. or. XXI, 20; XXX, 22; XXXVIII, 24 etc. Sed delere nondum audeo. — κωλύων] καταλύων S.

— 16 τριήρεις post ἱππαγ. del. susp. Schaeferus coll. § 21. Verum hic πλοῖα opponuntur, et cf. Liban. I, 664, 6. — 17 παραστῆσαι S: παραστῆναι. — 18 ποιήσαιτ' ἂν ἤδη scripsi Hermogenem (p. 51) secutus, qui ποιήσετε (sed αι supra ε Par. 2977 pr. m.) νὴ Δία (νὴ Δία om. Vind., mg Parr., schol. IV, 761); nempe ΠΟΙΗCΑΙΤΕΝΗΔΙΩC paene idem sonabat atque ΠΟΙΗCΑΙΤΑΝΗΔΗΩC. Ἤδη et νὴ Δία etiam alibi confunduntur: contraria ratione W. IV, 748, 26. Codd. ποιήσαιτ' (-σετ' S, ut supra ὁρμήσετε, alii -σητ') ἂν τοῦτο. Deinde Hermog.: ὡς ἔγωγε κρίνω εὔκατ. ἔσται. Hoc ἔσται recepi: codd. ἐστιν. — ἡσυχίαν ἔχῃ] ἀπόσχηται Herm. — 19 παρασκευάσθαι pr. S. — οἴομαι SAY: οἶμαι. Ταῦτα . . πᾶσιν ∼ καὶ παρεσκ.; δεδόχθαι φημὶ δεῖν = προσήκειν οἴομαι. — ὑμᾶς] ἡμᾶς S. — κἄντινοῦν S. — 20 ποιήσητε S reliqui codd. (ποιήσετε Bk.). — 21 ἀλλήλοις non addit Dionys. II, 27, 32, neque Liban. IV, 294, 23. — 24 πολυσστρατος ut vid. pr. S. — seclusi οὗτοι ante οἱ ξένοι (h.). — μετ' αὐτῶν pro μετ' ἐκείνων schol. Ar. Plut. 173; sed ἐκείνων etiam Lib. IV, 363, 16. — τὰ post καθ' αὑτὰ om. pr. S. — πλέοντα om. Prisc. XVIII § 261. — ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολ. omnes (br.). — 25 τῶν δρωμένων scripsi sec. Liban. III p. 318 R.: τῶν στρατηγουμένων (ex § 47). V. supra p. XXIV. — 26 πέμψητε AY, schol. Patm.: ἐκπέμψητε (br.). — 27 ἵππαρχον S: ἱππάρχους (cf. Liban. III, 419, 17; at ἄρχοντας Hermog. p. 299 W., recte fort., ut deleatur idem post ὑμῶν). — 28 περαίνω S: περανῶ. — ἵνα δέκα] mal. ἐὰν δέκα (br.). — 29 ἀφορμὴν v.: ἀφ. εἶναι SF Dd. — ἐγὼ . . ἔχῃ uncis incl. Dd. — πλέων Aristid. p. 379 W.: συμπλέων. Ἐγὼ πλ. ἐθελοντὴς ∼ πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος. — 30 ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς Y Dd.; om. οὖν etiam Dionys. ad Amm. I c. 10. Ἃ μὲν ἡμεῖς . . Ἀθηναῖοι ∼ δεδυνήμεθ' . . ἐστίν. — ἐπιχειροτονῆτε] puto ἐπιχειροτονῇ τις; cf. XXIV, 39; XXI, 3 ἐπειδή τις εἰσάγει. — κἂν ταῖς ἐπιστολαῖς Dd. sine auctoritate. καὶ ἐν τοῖς ἔργοις S. — 31 τὸν ante τόπον om. S. — ᾗ πολεμεῖτε Aristid. p. 367 W.: πρὸς ἣν π. — 32 extr. ἔσται codd.: εἴσεσθε cum Wolfio Dd. — 33 πρῶτον λέγω S: πρῶτον ἃ λέγω. — ζητοῦντες codd.: ἀπαιτοῦντες Cob. Dd. (br.). — 34 Γεραστῷ SBO: Γεραιστῷ. — ᾤχετ' ἄγων v.: ᾤχετ' ἔχων SA Dd. (v. infra). — 35 seclusi οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι (h., br.), quae neque subiecti pars esse possunt neque praedicato aptam formam habent. — καὶ post ὄχλον om. pr. S. — τῶν post καιρῶν ter S pro τὸν. — 36 ὅτι κεῖνα μὲν πάντα scripsi: ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα

(br.). Possis etiam ὅτι ἐκεῖ (κεῖ) μὲν ἅπαντα, cf. infra ἐν τούτοις, ἐν δὲ τοῖς. — τί λαβόντα v.: τίνα λαβ. S Dd. (br.). — εἶτ' ἀντεμβιβάζειν S: ἀντεμβ., quod uncis incl. Dd. — **37** προαπώλετ' ἐφ' ἂν] προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν v., προαπόλωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν S. — οὖσαι post οἷαί τε omisi cum Isidor. Pelus. V, 369: ἀλλὰ καὶ ἃς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ (εἰς τὸν μ. χρόνον nostri praeter S) ὕλας ἀπατῶμεν ἑαυτοὺς παρασκευάζειν, οὐδὲν οἷαί τε π. ἐξελ. (Ἃς δὲ τὸν μεταξὺ χρ. δ. ∼ ἐπ' αὐτῶν . . ἐξελ.; οἰόμεθ' (οἴμεθ') ἡμῖν ὑπάρχειν ∼ οὐδὲν οἷαί τε ποιεῖν.) Paullo supra παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκ. etiam Isidorus, addito μηδὲ ante παρασκ., de suo ut vid. — **40** δύναμιν ἁπάντων omnes (br.). — οὐδενὸς δ' ἀπολείπ. codd., em. Dobr. — **41** στρατηγεῖσθε S: στρατηγεῖσθε μὲν (br.). — **42** κατέστραπται καὶ del. ci. Weil., cf. § 9, unde illata suspicatur. — δοκῇ S? — secl. ἂν post ὠφληκότες (br.). Sufficit ἄν ante μοι δοκεῖ. — **43** ὀργίζεται SAY: λογίζεται. — κωλύσει] κωλύσῃ S, αὐτὸν κωλύσει v., ut X, 10. Sed vel alterutro loco vel utroque restituendum ἐπισχήσει sec. Liban. II, 421, 2; cf. VIII, 28. — καλῶς post οἴεσθε del. Wecklein, coll. Soph. Antig. 498; Eur. Med. 570. Ἂν ἀποστείλητε = πάντ' ἔχειν οἴεσθε. Πάντ' αὐτοὺς ἔχειν οἴεσθαι Aristid. I p. 791 Dd. — **44** ποῖ δὴ vulg., Hermog. p. 341, Π. ὕψ. c. 18: ποῖ οὖν S (h.). (πῇ sec. Liban. IV, 888; Herm. l. c. Par. Vind. Ald.) — **45** seclusi κἂν μὴ πᾶσα (S: παρῇ add. v.), quae est explicatio vocabuli μέρος. (Cf. Choric. Rev. de phil. 1877 p. 238.) Tantum neque postulat neque cogitat orator. — τὸ τῶν θ. εὐμ. pro una notione proque subiecto accepit Liban. III, 421, 14. Seclusi καὶ τὸ τῆς τύχης, quibus omnia ambigua redduntur, cf. § 12. Inserta sunt propter prius καὶ. — post τύχης omisi ἡμῖν (ὑμῖν) cum S. — ὑμῖν] ἡμῖν pr. S. — τοιούτους (codd. ante ἀποστόλους) bis om. schol Aristid. p. 196 Fr. (Phot. Bibl. p. 426 a 23.). — **46** ἐκεῖ scripsi: ἐκεῖνος ἐκεῖ v., ἐκεῖνος S Dd. — ἂν ante ἀκούσητε om. S. — **47** τὸν ἀνδραποδ. om. τῶν per errorem Dd. — **49** ἐν τῇ γνώμῃ deleverim (καὶ πολλὰ . . ὀνειρ. ∼ νὴ . . μεθύειν), cf. Isidor. V, 369. — οὐ μέντοι AY: οὐ μέντοι γε (br.). — οὕτω] ουτωι an ουτως pr. S? Οὕτω γε Cob. — **50** ἐκεῖνα A: ἐκεινο (ἐκεῖν' i. e. ἐκεῖνα Voemel). Cf. antea ἀφέντες ταῦτα, infra ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν. — αὐτὸ ποιεῖν scripsi: τοῦτο ποιεῖν (br.). Etiam deletis his τοῦτο ποιεῖν offensio sublata erit, sed simul concinnitas membrorum κἂν μὴ . . αὐτῷ et ἐνθάδ' . . ποιεῖν. — ποιεῖν post προσήκοντα om. BF. — **51** συνοίσειν S: συν. ὑμῖν. — ὥσπερ ὑμῖν

συμφέρον Y (praefert Schaefer): ὥ. ὑμῖν συμφέρει A, ὥσπερ ὅτι ὑ. συμφέρει v. (br.), ut prooem. XXIII p. 1434. — συνοῖσον] συνοίσων pr. S. — εἶχον S: εἶχε prooem. XXIII, εἶπον v. — πᾶσιν S: π. ὑμῖν.

V. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣ. § 2 κωλύοντος Y Voem.: κωλύσαντος. — or. § **1** προέσθαι pr. S. — ἀλλὰ καὶ περὶ SA: ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ. — **2** εὖ λέγειν] εὐλογεῖν pr. S. — ἡμᾶς pr. S? — **3** καίπερ] καιπερι pr. S. — οἴομαι S, schol. p. 160, 25: οἶμαι. — προειρημένα corr. S, ρη in erasa littera una vel duabus. — **4** νῦν om. AY — ποτε om. cod. Rehdigeri et Priscian. XVIII, 300. — **5** ἔπιθον S. — τινες om. pr. S. — ταραττομένων πραγμάτων v.: πραγμ. ταρ. SAY Dd. — καὶ ἄδοξον S pr.: ἄδοξον (br.). — πρῶτος] μόνος pr. S. — post πώποτε pausa esse videtur (br.); aut scr. πω, cf. v. l. or. I, 9; XI, 16. — τότε ante ταῦτα πεισάντων add. S Dd. Etiam ταῦτα deletum malim: τήν τε τῶν πεισ. κακίαν = καὶ τὰ βέλτιστ' εἰρηκότ' ἐμέ. — **6** deleo καὶ ante τὰ παρ' ὑμῶν, et propter sensum et propter numeros (τὰ . . διοικ. ∼ Φιλ. κ. πρυτ.). — ἕνεκεν S Dd. Ceteri autem praeter S ἕνεκα post οὐδεμιᾶς, ἰδίας post συκοφ. habent, recte fort., ut deleatur ἰδίας. — **7** ἐθεᾶσθε corr. SA Herodian. p. 438 Piers.: ἐθεάσασθε. Respondet ἦν, neque aoristo locus. Εἰ . . Διονύσου ∼ τραγ. ἐθεᾶσθε. — **8** γιγνώσκειν AY: νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, quae lectio cum eis quae sequuntur (ὅτι . . λειτουργεῖν) pessime convenit. — ἐποιήσατο om. pr. S. — seclusi ἀπάγων (br.). — οἴχεται S et pr. BF: ᾤχετο. — **9** mal. μαρτυρεῖται τοῖς γεγενημένοις, deleto λόγοις. — τρίτον] τὸ τρίτον S. — **10** τινων καὶ] καί τινων pr. S. — ὑπαχθέντες v. (cf. Hesych. s. v.): ἐπαχθ. S Dd. — οὔτ' ἴσως καλῶς pr. S: οὔτ' ἴσως οὔτε καλῶς. Cf. VI, 4. — προΐεσθε pr. S. — **11** οὔτε προσποιήσ. S. — **12** ἕτερον δὲ S: ἕτ. δὲ ὅτι. — καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι λῆμμα Isidor. Pelus. II, 146 p. 194 E locum afferens (non imitans): καὶ οὐδὲν λ. ἂν οὐδεὶς ἔχοι S Dd., it. sed οὐδεὶς ἂν v. Καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι λῆμμα ∼ πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι. — καθείλκυσε v.: καθείλκυκε SBF. — **13** ἔγωγε] num ἐκεῖνο sec. Liban. IV, 16, 9? — post ἄλλο om. τι SAY (agnosc. Liban.) — ὁποία ποτὲ v.: ὁποία τίς ποτε S. — προϊέμεθα S. — **14** προαξώμεθα pr. S pr. A. — τοιοῦτο S: τοιοῦτον. — ἡμῖν] ὑμῖν S. — οὐδένας Herwerden: οὐδένα (br.). — **15** μηδεὶς] ita Libanius quoque (IV, 521, 1; cf. III. 306, 26); sed τις Alexander W. VIII,

425, recte puto. — οὐκ post οὐδ' ὡς om. pr. S. — φησίν S: φήσει AY, φήσειε v. Dd. — πρὸς ὑμᾶς αὐτούς S. — πρόοιντ' SABF: προεῖντ' Dd. — **16** φύσει non hab. Liban. IV, 360, 2; cf. tamen 559, 21; Lucian. Piscat. 25. — **17** σῶς τ'] ὥστ' pr. SA. — μὴ κοινὴν S: ὅπως μὴ κ. — **19** προσστησάμενοι pr. S. — ἡμῖν πολεμῆσαι explicandi gratia adscriptum videtur, cf. schol. p. 164 sq.: ὑποψίαν δὲ αὐτοῖς ἐμποιεῖ γενησομένου πολέμου, ὅπερ ἀπὸ τῆς λέξεώς ἐστι καταμαθεῖν τῆς ἐπισπασθῶσι. Male convenit cum eis quae sequuntur: ὥσπερ καὶ περὶ Φ., et cum ipso Phocensium exemplo. Denique εἶτ' . . ἕκαστοι ∼ πέρα . . ἑαυτοῖς ∼ ὥσπερ . . Φωκέας. — **21** πέπρακταί τι S: κάλλιστα πέπρακται, quod etiam Isidorus legit (V, 175). — δοκεῖ Sauppe: ἐδόκει. — εἶναι] πλέον εἶναι Reiske Dd. Fort. μεῖναι. — **22** ἐβούλετο post λαβεῖν del. Herwerden (etiam propter v. l. ἢ τὸ τὰς παρόδους κτέ.). — **23** ἐβούλοντο SB Dd. (br.). — ἡγοῦντο S: ἡγοῦντο εἶναι. — ταὐτὸ μέντοι τοῦτ' scripsi post Rehdantzium, qui τοῦτο μέντοι τοῦτ': τοῦτο μέντοι ὅτι τοῦτ' S, τοῦτο μέντοι ὅτι τοιοῦτόν B, τοῦτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν v. — **24** ὑπομεῖναι SA: ὑπομένειν. — ἡμᾶς del. malim, cf. Isidor. III, 259 p. 361 B: κἄν τις ἔρηται διὰ τί; or. X, 70; XVII, 3. Ἡμεῖς Θηβ. = εἰπεῖν τἀλ.; καὶ εἴ τις ἔρ. κτλ. ∼ ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν. Fort. etiam φαίημεν (v.) pro φαῖμεν (S) restituendum, ut eidem numeri continuentur. — **25** κατὰ συνθήκας S, pr. A, Bk. Anecd. p. 161, 23: κατὰ τὰς συνθ. — Χερρονησιωτῶν S.

VI. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

§ **1** εἰπεῖν om. S pr. L. — **2** προηγμένα] post η littera erasa S. — Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα (br.)] ἄλλοις ἐπ.? — post χαλεπώτερον add. εἶναι v., om. pr. S pr. L (schol. A p. 167 adnot.). — **3** πάντας] πάντες S pr., LA, Funkhänel Voemel Weil. — οὐχὶ λόγοις] χι et ο (post λ) in erasis SL (οὐκ ὀλίγοις pr. ut putat Rehd.). — ὡς δεινὰ καὶ τοιαῦτα pr. S pr. L: ὡς δ. καὶ χαλεπὰ καὶ τοι. corr. L, AYO Dd., ὡς δεινὰ κ. χ., ταῦτα corr. S, BF, ὡς δεινά, ταῦτα Voemel. — συνιῆτε pr. S, L; συνίητε corr. S v., emend. cum pr. A Urb. Bk. — **5** ἔτι om. Lib. IV, 350, 26 (hab. Dionys. II, 280, 8; sed is quidem ipse addidisse potest). — seclusi πάντα, delevi post hoc voc. ἡμᾶς, quod om. Y Liban. Dionys. Neque πάντα (πάνθ' pr. S [?] pr. L pr. A Dd., πάντας v.) aptius subiectum quam τὰ παρόντα (τὸ κακόν est ap. Lib., ἡ στάσις ap. Dion.). — μέγεθος δυνάμεως] δύναμις Libanius. — **6** θαρρούντως omisso καὶ pr. S ut vid., it. pr. L. — προσθήσεσθε SL. — **8** ὑμετέροις S (L). — ενδειξαι S. — τοσοῦτον SL: τοιοῦτον (Gebauer Lys. p. 327). — προεῖσθε Dd. (πρόεισθε pr. S. v., πρόοισθε corr. S, προΐεσθε L). — **9** ποιεῖ] ἐποίει SL. — **11** αὐτοῖς] αὐτοὺς S pr. L. — ὁ τούτου πρόγονος (v., Herw.) etiam Liban. IV, 242, 31. — πάντες S pr. L: πάντες μὲν. — μείζονα S. — Isidor. Pelus. V, 342 μεῖζον γάρ ἐστιν ἢ ὡς ἂν λόγῳ τις εἴποι, unde malim μείζω γὰρ τὰ κείνων ἔργα, ἢ ὡς ἂν λόγῳ τις εἴποι (num.). — **12** Isidor. II, 60 οὐχ ὅ,τι τῷ κοινῷ τῆς ἐκκλησίας συνοίσει σκεψάμενος. Hinc scripsi ὅ,τι κοινῇ συνοίσει pro ὅ,τι συνοίσει κοινῇ (br.). — ἕλοιτο, φίλους Rehdantz: ἕλ. φίλους, v. — ἐν τῇ μεσογείᾳ S pr. L: ἐν μὲν τ. μ. — **13** ἀξιοῦν post δικαιότερα v. (cf. schol. p. 168, 19): post ὑμᾶς SL Dd. (br.). Seclusi autem ἢ ὑμᾶς, quae et ingrata erant dictu neque lecta esse videntur ab Aristide (I p. 649 Dd.) et Dionysio (A. R. II, 302, 1 K.). — τὸ δίκαια Hermogenis (p. 300) pr. Paris. 2977 (corr. rc.), it. Ald. Monac. Vind. (hic τὸ ταῦτα δίκαια νομ. εἶναι); it. eiusd. p. 366 Par. (Ald. Mon. τὰ); it. e nostris codd. Urb. et corr. u. Recte fort., ut deleatur πεποιηκέναι. — **14** πρὸς Θηβαίους AYO: πρὸς τοὺς Θηβ. — **15** γε post μελλήσει om. S. — συλλαμβάνειν Weil, cf. schol. Aristoph. Ach. 205 (Δημοσθ. ἐν πρώτῳ [scr. ἕκτῳ] Φιλιππικῶν): συμβάλλειν SAY Dd., συνεισβάλλειν v. — ταῦτα non hab. Libanius III, 16, 14; IV, 492, 24; hab. IV, 752, 31. — **16** ἡγοῦμαι Prisc. XVIII § 166. 195: οὐκ ἂν (οὐδ' ἂν S al.) ἡγοῦμαι, sed ἡγ. οὐκ ἂν BF. — θεωρεῖ S. — πάνθ' ἃ Foertsch coll. VIII, 43: πάντα. — **17** secl. αὐτῷ et συμβαίνει, quae absunt ab loco gemino or. X, 12, neque cum eis quae praecedunt (συντάττων κτέ.) conveniunt. Συμβαίνει agnoscit Liban. Herm. IX, 58, 19. — seclusi ἀσφαλῶς (βεβαίως or. X), tum βεβαίως (ἀσφαλῶς or. X). — ἠδύνατο (ἐδύν.) in or. X SA: ἡγεῖτο (ἡγεῖται Cobet). Liban. IV, 353, 8: ἀφ' ὧν γὰρ περὶ Κέρκυραν ἀδικεῖν αὐτοῖς συνῄδεσαν, οὐδὲ τὴν Ποτίδαιαν ἀσφαλῶς ἔχειν ἡγοῦντο. — **18** seclusi δικαίως, quod om. in or. X pr. S, porro omisi ἄν, quod abest ab A et ab or. X (secl. Bk.), denique scripsi νομίζει (pr. F) cum G. H. Schaefero et Bk. pro νομίζοι. Cf. Minucian IX, 606 W. — πρότερον φθάσῃ ποιήσας v., φθ. ποι. πρότερος SLY. Deleri potest πρότερος. — **20** ἀφίει S pr. L: ἠφίει. — οὗ v.: ἧς SLY. Cf. Aristid. I, 713 Dd.; Liban. IV, 249, 27 (Voem.). — ἀνείρητο pr. S. — malim πιστεύειν οἴεσθε (h.). Ἆρα . . πείσεσθαι ∼ ἢ . . οἴεσθε. — **21** ἑαυτῶν v.:

αὐτῶν SL. *Πολὺν τῆς ἑαυτῶν ∼ ὑπ' ἐκείνου στέρονται ∼ αἰσχρῶς ἐκπεσόντες.* — **22** *ἐξέβαλε* S. — **23** post *σωφρονεῖτε* omisi *δή*, quod inferunt SL. Fuit varia lectio: *ἀπεύξεσθε* (*ἀπεύξασθε* AY al.) *ἂν σωφρονῆτε* (ita codd. praeter SL); ex hoc *AN* factum esse puto istud *ΔH.* — **24** *καὶ τὰ μὲν* Stob. Flor. 43, 52 (praeter Trinc.): *καὶ ταῦτα μέν. Καὶ τὰ . . ἅπαντα ∼ καὶ δαπ. προσδεῖται.* — *ἐν* ante *αὐτῇ* om. S pr. L (add. pr. m.). — **25** *ἀλλοτριώτατα . . ταῖς προσηγορίαις* scr. sec. Aristid. I, 781 extr. (*καὶ τῇ προσηγορίᾳ ἁπάντων ἐναντιώτατα ἔχει*): *ἀλλοτριωτάτας . . τὰς προσηγορίας.* — *ἅπας* om. Lib. III, 410, 9 (*βασ. γὰρ κ. τύρ. πανταχοῦ φοβερόν*), post *γὰρ* hab. AY. — *ἐχθρὸν* et *ἐναντίον* Stob. Fl. 49, 23 (Liban. l. c): *ἐχθρὸς* et *ἐναντίος.* — *ἀπαλλαγὴν* Cobet. — **27** *ἀλλ' ὑμεῖς* codd.: *ἀλλ' εἰ ὑμεῖς* (Ind. Lamb.) Dd. — post *ὑμεῖς οἱ* IV litt. erasae S (fort. *αὐτοὶ* fuit, Voem.), *ὑμ. αὐτοὶ τ καὶ* et super *καὶ* m. ant. scriptum *οἱ* L; *αὐτοὶ* post *ὑμεῖς* hab., post *συνιέντες* om. BF. — *περιτειχίζεσθε* pr. L (corr. ant. fort. ead.) corr. S (pr. *περιτοιχίζ.* vel potius *περιστοιχ.*): *περιστοιχίζεσθε* AY corr. L *γρ.* S Dd. Ex or. IV, 9 (*περιστοιχίζεται*, quod noverunt et explicant veteres, cum nostri loci nullam mentionem faciant. Sed agnoscit *περιστοιχ.* iam Liban. IV, 350, 26). — *ἐκ τοῦ*] *ὥστε* S, *ὡστοῦ* superscripto *ἐκ* a m. pr. L. — *ποιῆσαι* pr. S pr. L BFO: *ποιεῖν* (v. or. VIII, 53). — *λήσεσθ'* S pr. LBF. — *συνοίσοντος* scripsi sec. Isidor. Pelus V, 186 cf. II, 174: *συνοίσειν μέλλοντος. Οὕτως . . ἡδονὴ ∼ καὶ . . ἰσχύει ∼ τοῦ . . συνοίσοντος.* — **28** *ταῦτα δὴ λέξω* S pr. L. — *τὰς* ante *ὑποσχέσεις* om. S pr. L. — **29** *τοιαῦτα*] *τοσαῦτα* S pr. L. — **30** *ἅπερ*] *ὅπερ* S (L). — *πάντα* B: *ἅπαντα* (br.). — *ἐνταῦθα* S (L): *ἐνταυθοῖ* v., *ἐνταυθὶ* Dd. — *καίπερ κτἑ.*] Aristid. I, 668 Dd.: *καίπερ οὐκ ὄντες οἷοι τῶν εὖ ποιούντων αἰσθάνεσθαι.* — **32** *καὶ νῦν* (S) s. *καινὴν* (*κενὴν*) vel ante *παράσχω* (S) vel post *πρόφασιν* codd. exhibent. *Ἐξ ἀρχῆς . . πρόφασιν ∼ τοῦ πάλιν . . Φιλ. . . ∼ οὐδ' ἵν' . . ἀδολεσχῶ.* — *ὡς ἄλλως* S pr. L: *τὴν ἄλλως.* — *οἴομαι* SL: *οἶμαι.* — **33** *μὲν* post *βουλοίμην* om. S pr. LO. — **35** *τὰ πράγματα* abesse malim, quibus omissis responsio fit inter *ἕως . . ἀλλήλων* et *ἕκαστον . . βούλομαι.* — *ἐπαναμιμνήσκεσθαι* S pr. L. — post *πείσας* omisi *ὑμᾶς* cum SLA (alii ante *προέσθαι* habent). Post *Πύλας* add. S *ποιήσας.* — *ἔξω* om. pr. S pr. L — **37** *ἔγωγ' ἂν* SL: *ἂν ἔγωγε.*

VII. ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

§ **1** cum Voem. interpunctionem quae erat post *αἰτιᾶται* sustuli, posui post *λέγοντας.* Cf. Isidor. Pelus. V, 274: *οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς καθ' ὑμῶν λογοποιοῦσί τινες, . . κωλύσουσί με παραινέσαι τὰ δέοντα.* — delevi *πεμπόμεναι* post *παρ' ἐκείνου*, cf. Isid. ibd.: *δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν ἡμετέραν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν αἱ παρ' ἐκείνων διαβολαὶ ἀνέλοιεν.* — **2** *ἐπρεσβεύομεν* Hermog. p. 110 (placet Reiskio): *ἐπρεσβεύσαμεν.* — **3** *ἐστιν* post *χαλεπὸν* om. Hermogenis Par. 2977. — *ἐχυροὺς* pr. S, *ε* in *ο* mutavit eadem. — **5** *ἀλλ' εἰ καὶ . . πραττόντων* om. S pr. L. — *μελλόντων* post *διοικήσειν* add. codd. (praeter pr. A Urb.), del. Reiske. — *χρῆσθε, ὑμεῖς* SA, Andr. Spengel: *χρῆσθε ὑμεῖς,* v. — **6** *γε* ante *τὸ εὐεργέτημα* sustuli cum SLB. — **7** *ὑμετέρα*] *ἡμετέρα* S, it. *ἡμεῖς* 8 init. — **8** *ἐπιδείκνυται* S. — *ἑνὸς αὐτῶν* SL: *ἑνὸς αὐτῷ.* — *δικάσεσθε* SL: *διαδικάσεσθε.* — **10** *πανταχῶς*] *πολλάκις πανταχόσε* SL. — post *ἐγκαλεῖτε* omisi *αὐτῷ* cum S pr. L. — **12** *καίτοι γε* S pr. L. — *ὑφ' ἡμῖν* Cob.: *ἐφ' ἡμῖν.* — *τε* post *ἡμεῖς* om. SLF Dd. Cf. 13. — **13** *ὄντος τοιούτου* AY. — *ποιησαμένοις* Benseler, *ληψομένοις* S pr. L (cf. *ἡμῖν* quod sequitur): *ποιησαμένους, ληψομένους.* — **14** *ὑφ' ἡμῶν* S. — *ἐν θαλάττῃ* om. *τῇ* L Urb. Cf. § 15 sq. *κατὰ θάλατταν*, sed contra § 6. 7. 8. — **15** *πλευσομένους* LBF: *συμπλευσομένους.* — *τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν* S. — **17** *ταῦτ'* S pr. L: *ταῦτ' οὖν.* — *διεπίστευεν*] *δ' ἐπίστευεν* Cob. Cf. or. X, 51; XIX, 324, neque repetito *δέ* locus esse videtur. — **18** *ἐπανορθώσεως τῆς* om. SL (propter *τῆς* recurrens) Dd., non recte; nam novum caput non est de pace, sed de emendanda pace, neque *ἣν* ad *εἰρήνης* refertur, sed ad *ἐπανορθώσεως.* Cf. § 33 *περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν . . ὑπισχνούμενος.* — **19** *ὑμῖν* post *ἥκοντες* SLAY Dd. — *οἷόν τε* S pr. L: *οἷόν τέ ἐστι.* — *ἡμᾶς* SL. — *ὥστε τοῦτό γε* sec. Aristid. II, 317. — **20** *ἐπὶ ξενίαι* S. — *παρ' ἡμῖν* S. — **21** *τὸν* ante *Φίλιππον* om. pr. S (pr. F). — *τοὺς λόγους* ante *τῶν συκοφ.* om. pr. S pr. L Dd. (restituit Weil, propter *τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους* quod sequ.). — **22** *ἐπανορθώσασθε* pr. S. — *ὁ* ante *Φίλιππος* add. SL, om. v. — **23** *καὶ δίκαια*] prius *αι* in erasis S. — **24** *Ἀθην.*] *δικασταὶ* S pr. L. — **25** *ἔγραψα* SLAY: *ἔγραφον.* Supra § 24 *παράνομον οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι.* — *ὑμᾶς*] *ἡμᾶς* pr. S. — **26** *ὅτ' ἐψηφίζεσθε* v.: *ὅτ' ἐψηφίσασθε* SL. Eadem res est atque supra in *γράφων . . ἔγραψα.* — *πολλοὶ κ. τἀλλό-*

τρια] π. κ. ἀλλότρια S pr. L. — αὐτῷ A (Liban. IV, 526, 6; Isidor. Pelus. III, 367): αὐτῶν S pr. L, αὐτοῦ v. — **27** πρὸς ἡμᾶς SL. — **28** οὐκ ἀλλοτρίας codd.: del. οὐκ Franke Dd. Dum recte cola dividantur, novumque post Παλλήνην incipere statuatur, apparet negationem deesse non posse. Cf. or. IX, 31. — **32** Βούχετα Dd.: Βούχεταν. — **33** ὅσ' Tournier Weil: ὅτ'. simul circumscripsi ἔφη. — αὐτῷ] ἑαυτῷ S. — **34** μέλλομεν SL. — νῦν] νυνὶ SL. — ἑαυτοῦ φίλοις SL Dd. — ante εὐεργετήσει omisi ὑμᾶς cum S pr. LB. — **35** οὐ] ουχ pr. S pr. L (ὀυχ corr. S). — **36** μόνον SL. — **37** ὁ μήν SL: μὴν. — **38** πρέσβεις SL: πρεσβείας. — **39** ἐστιν post ἄξιον om. L. — διορυχὴ SLA (Andr. Spengel): διωρυχὴ. — **40** τοῦ βωμοῦ om. SL. — epigramma om. SL. — χώρης σημ. ἀμμορίης δὲ omnes. Vocabulum ἀμμορίη ex Homero sumpsit auctor, Od. υ 75 de Iove: ὁ γάρ τ' εὖ οἶδεν ἅπαντα, μοῖράν τ' ἀμμορίην τε καταθνητῶν ἀνθρώπων. — **41** τοσαύτην οὖσαν om. S pr. L. — ἔσω] ἔξω S (superscripto σ) pr. L. — πρὸς Καρδιανοὺς posterius del. Ind. Lamb. Dobr. Ego satis habui Καρδ. tollere; nam πρὸς ad perspicuitatem constructionis necessarium videtur. — οἰκοῦντας v.: κατοικοῦντας SLAY Dd. — διεφέρεσθε S. — **42** ἐγκλήματα pr. S. — ἐπ' ἀλλοτρίᾳ S. — **43** ἀληθῆ SL: ἀληθὲς. — **44** seclusi ποιῆσαι post αὐτοὺς; omnia ab ἀναγκάσαι Καρδ. usque ad hoc ποιῆσαι del. Herwerden. — **45** μέν γ' S pr. L: μὲν γάρ. — καταπεπατημένον] κατα in ras. S. — **46** ἡμῖν S pr. L.

VIII. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ] § 2 ἐπολέμησε Y Gregor. VII, 1194 W.: ἐπολέμει. — διαδικάσασθαι Voemel. — ἀδικεῖσθαι Gregor. — or. § **1** post ἅπαντας omisi ἐν ὑμῖν cum S, pr. L, Ruf. III p. 451 W. — τοὺς λόγους Rufus: λόγον. Ita et τοὺς λόγους recte ad λέγοντας refertur et iusta oppositio fit inter μηδένα et ἕκαστος. — ἐπεὶ SL. — ἀφελόντας S pr. L: ἀφέντας. — **2** ἐπίσχωσιν SL. — **3** post πόλει omisi Φίλιππος cum S, pr. L. — οἴομαι SL: οἶμαι. — **4** εἰπόντος om. A pr. — **6** τὸν ante πόλεμον om. pr. O Dobr. Dd. — **7** καὶ ἀναγκαιότατον om. S pr. L Vind. 1. — τὸν εἰς ὑμᾶς (scripsi ἡμᾶς) ἄρξαντα schol. Aristid. p. 196 Fr.: τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν (ὑμῖν SL). Cf. Dionys. III, 31, 11 K.; Aristid. II, 208; Liban. IV, 77, 26. — πλὴν εἰ] μὴ add. v. (om. S), cf. Rehd. Ind. II πλήν. Itaque fuit v. l. εἰ μή pro πλὴν εἰ, cf. Aristid. I, 719 Dd. — λέγουσιν ἰδίως pr. S pr. L. — καὶ post Ἀττικῆς om. pr. S pr. L; in Vind. 1 a margine in textum irrepsit πρόσκειται ἔν τισι Καὶ. Και συνδεσμός. Cf. IX, 10; delendum iudicat καὶ Dd. praef. p. XX. — Πειραιέως pr. S (non L). — Φίλιππος pr. S pr. L: ὁ Φίλ. — **8** ταύτην v.: ταύτῃ mg O Dd. (h.). — **9** τὰ post περικόπτοντες om. S pr. L pr. Y. — δικαίοις] οι in erasis S (δικαίως fuisse vid.). — **10** παρόντα (ita S, pr. L, AY; παρελθόντα v. Dd.) ante πράγματα cum Dobr. delevi. — **11** del. malim τι (br.), quod aptum est IV, 41, non aptum hic. — fort τηνικ. ⟨καὶ⟩ θορυβούμεθα (br.). — **12** ἀναλωκέναι SL. — βουλεύεσθαι S pr. L. — **13** νῦν] τὰ νῦν SL. — τοῦτο post καὶ κατασκ. SL. — **14** ἐκ Μακεδονίας schol. Hermogenis VI, 362: ἀπὸ Μ. — περιμείνας] ἐπιμείνας schol. Hermog.; παραμείνας S. — παρακαλεῖν Cob. Westerm.: παρακαλέσειν. — βοηθήσειν SL. — **15** οἴομαι SLA: οἶμαι. — αὐτούς] Dobr. αὐτός; „potius delevisset" Voemel. — ὑπαρχούσης] οὔσης Aristid. p. 372 W., fort. propter § 13; an οὔσης ἑτοίμου explicatio est ad ὑπαρχούσης adscripta? — **16** κακοδαιμονῶσι Wolf, Lobeck: κακοδαιμονοῦσι. — αὐτοὺς om. cod. Vind. ap. Hermog. p. 296; vulg. ibd. post σῶς habet; it. schol. IV, 380; post δεῖ Rh. II, 343. pro δεῖ σῶς pr. S δισως. — δῆλον ὑπάρχει del. ἡμῖν sec. Liban. IV, 55, 11? — **17** τοῦτο post συνεστηκὸς add. v. (om. S pr. L). Cf. § 45. — αὐτοί v.: αὐτῷ pr. S pr. L. — fort. μὰ Δί' ἀλλ' οὐχ ἥξει, cf. Isae. 4, 24 (br.). — **18** καὶ γὰρ] γὰρ om. pr. S pr. L. — καὶ Μέγαρα SL: ἢ Μέγαρα. — οιομαι SL: οἶμαι. Ἐκεῖ . . αὐτῷ ∼ ἐγὼ . . τοῦτο. — **19** οὐ μὰ Δί' pr. S pr. L: μὰ Δί'. cf. 28. — **20** ταῦτ' ἂν SLA: τοῦτ' ἄν. — τοῖς θεοῖς non habet Aristides II, 588 Dd., ubi nostrum locum imitatur; τῷ θεῷ Vindob. Hermogenis p. 152 W. — τινες post πράττουσιν (sive potius ποιοῦσι) Hermogenis Mon. Vindob.: post ἡμῶν nostri. Ἡμῶν abesse malim; nam idem in ἐνθάδε inest (II, 4). — ζητῆτε pr. S. Ἐπιζητ. pro ἔτι ζ. legit Isidorus (Ep. V, 51). — **21** ὑμᾶς om. cod. Urb. (mal. Weil): πρὸς ὑμᾶς Vind. 1 Felician. Dd. — στρατεύεσθαι S, pr. L: στρατεύεσθαι τολμῶμεν (ex or. XI, 18). — **22** ἀλλὰ βασκαίνομεν om. pr. S pr. L. — **23** puto ὑμεῖς μὲν τοίνυν ἑκάστοτε τὸν παριόντ' ἐρωτᾶτε, sec. Isidor. Pelus. II, 185: ἐπειδὴ ἑκάστοτε ἐρωτᾷς· τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ σὲ ἐρήσομαι· τί οὖν χρὴ λέγειν; Cf. X, 11. Etiam τὸν παριόντα ex § 38 insertum esse potest. — ἐρήσομαι sec. Isid. l. c.: ἐρωτῆσαι βούλομαι. — στρατεύεσθε SL. — δώσετε S pr. L: Διοπείθει δώσετε. Sed retinui αὐτὸς ante αὐτῷ (iid. om.), ne aequalitas membrorum periret (μήθ'

ὅσ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ ∼ μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν; πορίσηται ἐάσετε ∼ πράττειν ἐθελήσετε, sicut antea μήτε τ. συντ. δώσετε ∼ μ τ. κοινῶν ἀφέξεσθε). Nisi τις pro αὐτὸς hic reponendum. — ἐάσητε pr. S, ἐθελήσητε SL. — τί λέγειν Isidor., Gregor. Cor. VII, 1193. — οἵ γὰρ . . διδόντες S pr. L: εἰ γὰρ . . δίδοτε. — φασι AY pr. O, Gregor. l. c.: ἄν φασι v., ἂν φῶσι (G. H. Schaefer) Dd. — ἀκροᾶσθε SLO Dd. — **24** ποιεῖν del. mal. Dobr., coll. § 57. — δέον, λέξω scripsi (cf. IV, 13 ὡς μὲν οὖν κτέ.): δεῖ. λέξω SL Vind. 1, δεῖ. λέξω δὲ v. (Dionys. A. R. III, 273, 15 K.; Dio Cass. LII p. 466 A). (Cf. Isidor. V, 25; II, 127 p. 180 D; III, 278.) — ποτ' SL Vind. 1: πώποτ'. — στρατηγοὶ παρ' ὑμῶν Hermogenis (p. 412 sq.) Paris. uterque. — **27** καταπραξαμένῳ S pr. L Vind. 1 Y: συγκαταπρ. — μέλει] μέλλει pr. S pr. L. — τούτων ante τῶν τὴν Ἀσίαν e § 24 invectum videtur; om. Parisini Hermogenis (p. 325); it. Ios. Rhacend. W. III, 502; Schol. VI, 409; VII, 1071. Ap. Tiberium (VIII, 556) etiam λέγω post Ἑλλήνων (v. § 24) additum invenitur. — **28** εἰσπέμπειν S pr. L Vind. 1: ἐκπέμπειν. Cf. IX, 17. — ἐπισχεῖν Etym. M. v. πινάκιον (ubi praeterea omittitur πάντα): κωλῦσαι. — οὐ μὰ Δί' οὐ BFO: οὐ μὰ Δία (br.). cf. 19. — **29** τοὺς ἐχθροὺς] τοὺς ἀντιπάλους Lib. IV, 360, 8. Cf. § 33. — ἐκπέμπειν] πληροῦν Liban. l. c. Cf. § 28. — ταῦτ' ἐστὶν S pr. L: ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. Ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς = πάρ. τ. ἐ. ∼ ψήφισμ' εἰσαγγελία. Sed praetuli ταὔτ', = ταὐτὸ δύναται. — ἀνθρώπων del. mal.; cf. Aristid. I, 595. 708. 835; infra § 46. — **30** post κακῶν delevi πάντων (ex § 31), quod post τῶν κακῶν hab. SL Vind. 1, ante τ. κ. v. Vid. Libanium Herm. IX, 44, 30: Κέφαλός ἐστι τῶν κ. αἴτιος ἢ Ἀριστοφῶν ἢ ὃν ἂν τῶν ὑπὸ χεῖρα φαίη τις (cf. VI, 34). — εἴποι Aug. 2: εἴπῃ. Cf. Lib. l. c.; or. X, 3. — **31** ἂν post ἄχθεσθαι δὲ addidi. — **32** post παρεσκευάκ. ὑμᾶς omisi ἐκ πολλοῦ cum S pr. L (ante ὑμᾶς hab. Vind. 1). — ἴσθε pr. S. — **33** ἐχρῆν γὰρ S pr. L Vind. 1 A: ἐχρῆν δὲ. — ταῖς post παρασκευαῖς om. SL. — ἐκείναις] ἐν ἐκ. v., ἐκεῖνος SL Dd. — **34** μὲν post ὥστ' ἐν om. S pr. L. — **35** ἀπογενομένου schol. legisse non videtur, qui ad ἀποληφθέντος adnotet: ἤγουν ἀπογενομένου καὶ ἀποκρατηθέντος. Prior explicatio ad v. l. ἀπολειφθ. pertinet (pr. SL Vind. 1). — **36** φήσαιμεν Aristid. p. 360 W.: φήσαιεν S pr. L; φῆσαι (et antea δεῖ pro δή, ut codd. Aristidis) v., cf. Isidor. Pel. II, 127 p. 179 C. — **37** ἀφέστατε SL: καὶ ἀφ. Interrogandi signum ante ἀφ. posuit Gebauer — πρεσβεύετε S pr. L Vind. 1 O. Cf.

Liban. III, 410, 21 pro lect. vulgata. — ὦ ἄνδρες om. SL Vind. 1. — **38** ἐρωτήσῃ S pr. L (corr. ead.). — τὸ μὲν scripsi: μὲν τὸ. — νῦν AB, Isidor. II, 185: νυνὶ. — **39** aut παύσασθαι cum A pr. (Dobr.) et deinde κατηγοροῦντας (Cob.), aut παύσασθ' ὑπὲρ (br.). — **40** σκεψάσθων Cob.: σκεψάσθωσαν (σκέψασθ' ὡς ἂν L, σκέψεσθ' ὡς ἂν S). — Εὐθυκράτην et Λασθένην Dd. cum AO. — ante, non post ἐπιβουλεύει interpunxi sec. A. — **41** ἔστ' SL, or. X, 13: ἔσται. — δημοκρατεῖσθε S. — τι] τινι SL. — πολλὰ δ' ἂν γένοιτ' ἀνθρώπῳ or. X, 13 vulg.; idem hic Cob., et habent ἂν γένοιτο AYF: ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ. Cf. XVIII, 236. 308. — ante συμβεβιασμένα delevi νῦν, quod in codd. AYO et in or. X, 13 etiam συμ expulit. Cf. συζῶντα — νῦν ζῶντα XVIII, 314. (Lib. II, 98, 6 βεβιασμένα.) — **42** δεινοὶ (codd. post ἀφελέσθαι) deest X, 14; del. Benseler. — ἐξελέσθαι or. X Benseler (Arist. I, 730): ἀφελέσθαι S pr. LA; ἐξαφελ. v. — ἕτοιμοι] in hiatu non nimis offendo; sed δεινοὶ or. X, neque omnino novo adiectivo opus est (δεινοὶ Bens.). — **43** δὴ] ἂν SL. — [καὶ τῆς δημοκρατίας] Cob. Dd. — ὑμῶν S al. — ἀμυνεῖται v. (schol. p. 182, 7): ἀμύνεται SL. „*Futuram* invasionem depellit". — **44** ὑμῶν ante οὐδείς omisi cum S pr. L; sed ἐστιν post εὐήθης quoque delendum secundum imitationem Aristidis (I, 734 Dd.): οὐ γὰρ οὕτω γ' ἀναίσθητος οὐδεὶς οὐδ' ἔξω τοῦ φρονεῖν, ὅστις κτέ. — ὥσθ' ὑπολαμβάνειν vulg. et X, 15: ὃς ὑπολαμβάνει SL (br.). Aristides quoque ὅς legisse videtur. — τί γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ scripsi: τί γὰρ ἄλλο τις εἴποι S in or. X, Photius v. Μάστειρα; it. sed addito ἂν vel ante ἄλλο (sicut Liban. II, 101, 12; Dio Cass. L p. 433 E) vel post τις vulg. utrobique et Harpocr. v. Μάστ. (br.); it. sed οὐ pro τί (propter praecedens οὐ γὰρ) S pr. L hic. Cf. XIX, 88. Ἐπὶ τί γὰρ καὶ φῇ τις ἕτερον Aristid. I, 679. — καβυδην S; καὶ Μάστ. om. pr. S pr. L. — καὶ κατασκευάζεται secl. Weil, ut illata e § 43. — μὲν ἐπιθυμεῖν (br.)] Aristides I, 734 non habet τούτου μέν, quod poterat ponere; at in altero membro post τῆς δ' Ἑλλάδος infert ταύτης δ' οὔτ' ἐπιθυμεῖν κτέ. Deleri possunt τούτων μέν. — **45** ὑμᾶς AY al., or. X: ἡμᾶς. Praeterea ἐάσειν ἡμᾶς SL Dd. hic (br.). — **46** post φρονούντων delevi ἀνθρώπων; v. Lib. IV, 242, 3; I, 488, 17, ubi ex AB add. Reiskius. Cf. § 29. — ἀνείκαστον S pr. L: ἀνήκεστον. Eadem varietas Dionys. t. II, 89, 16 K. Isidor. V, 51: ἣν γὰρ τὴν ὑπερβ. καὶ ἀνήκεστον ῥᾳθ. ἀπώθωνται (sic; etiam cod. Vatic.), unde seclusi ταύτην, cf. ad XVIII, 129. —

συμμένοι SL. — *ἔχῃ* S. — **47** *οὐδὲν τῶν δ. ποτὲ* (*πώποτε*) *πρᾶξαι* or. X, 22. — *κἂν*] *ἂν* or. X, 23 sec. AO; sed cf. II, 13. — *τότ(ε)* S pr. L: *τοῦτ(ο)* X, 23; *ταῦτ(α)* v. hic. Sed ne brevium concursus fieret, *ἔλησθε* (γρ. Y in X) pro *ἐθελήσητε* recipiendum erat. Origo corruptelae facile putet (ΤΟΘΕΛΗϹΘΩϹ). Deinde *μένειν* S pr. L: *καὶ μένειν*. — **48** *πολλῆς* BF et or. X; Aristid. p. 383 W.: *μεγάλης*. — *καὶ πόνων πολλῶν* om. Aristid.; *πολλῶν* om. Ald. Par. IV, 748 W., contra *καὶ πραγματείας* om. W. IV, 753 (*προσδεῖσθαι* pro *εἶναι*), VII, 610 (it.); *εἶναι* om. Paris. Aristidis. Liban. IV, 491, 13: *πόνων πολλῶν ἂν χρῄζοι καὶ πραγματείας*; ibd. 904, 18: *τὸ μηδὲν αὐτοῖς δεήσειν πόνων καὶ πραγματείας*. Dionysius comp. 188 *εἰ δέ τινι δοκεῖ καὶ πόνου πολλοῦ ταῦτα καὶ πραγματείας μεγάλης ἄξια εἶναι* (id. Demosth. c. 52 *τῳ* pro *τινι* et *ἔργα* pro *ἄξια*). — *ἀλλ' ἐὰν*] *ἀλλ' ἐπειδὰν* W. VII, 607. — *λογίζηται* S pr. LA. — post *θέλῃ* om. *ποιεῖν* cum S pr. L. — **49** post *ἐγγυητὴς* om. *ὑμῖν* (*ἡμῖν*) cum S pr. L (ante *τις* hab. Vind. 1). Cf. Dionys. IV, 147, 19 K.; Isidor. Pelus. II, 171; agnoscere videntur Arist. I, 567. 597. 677 (ibd. p. 685 subest locus § 17); Dio Cass. XXXVIII p. 85 B; Liban. IV, 28, 26; 566, 6. — *οὐδεὶς* del. malim: *θεῶν οὐ γὰρ* ∼ *ἀνθρώπων γ(ε)*; *ἂν γ. ἀξ.* = *τηλικ. πρ.* — *ἐκεῖνος* in or. X om. S. *Ὡς ἂν . . πρόησθε* ∼ *οὐκ ἐπ' . . τελ. ἥξει*. — *ῥᾳθυμ. ἕνεκα* X, 25; del. *ἕνεκα* erit genetivus pretii, ut § 70 al. — *καὶ τεθν.* scripsi: *καίτοι τ.* Aristid. p. 357 W., *καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τ.* nostri (quidam *ἂν* pro *μὲν*, in or. X om. *μὲν* v., add. S). — **50** *μήτε . . τοὐναντίον τε* scripsi: *μηδενὶ . . τοὐναντίον δὲ* v., sed *μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ* OY, *μηδενὶ τοῦτο μήτε δοκῇ* S, it. sed *δοκεῖ* L pr. Funkhänel Voem.; tum *τε* pro *δέ* pr. B pr. F Funkh. Voem. — **51** *ἀναγκαῖον* S pr. L (it. S or. X): *ἀνάγκη τις* (v. or. IV, 10). — *δήπου μὴ γενέσθαι* om. S pr. L. — *ἀνθρώπῳ μεγίστη* seclusi (h.); *μεγίστη* est ex IV, 10, sed hic tautologiam facit; *ἀνθρ.* ex proximis repetitum. *Ὅτι . . ἀνάγκη* ∼ *ἡ ὑπὲρ* (◡ ◡ –) . . *αἰσχύνη*; ante *ἡ* est pausa vocis. — *εἴποιμεν* S pr. L: *εἴποι τις*. — **52** *εἰπὼν ἂν*] *εἰπωμὲνὰν* S, *εἰπὼνι νἂν* nunc L. — **53** *ἤδη*] *εἶναι* S pr. L. — *ἡγήσησθε*] *ἡγήσεσθε* O (-*εσθαι* B) Bk. Dd. — *οἴομαι* SL: *οἶμαι*. — *ἄγειν* post *εἰρήνην* om. Aristid. p. 355 W. Cf. XIX, 93; *πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν* Thuc. 2, 21; *τὴν εἰρήνην λέγει* or. IX, 9, ubi itidem *ἄγειν* in parte codicum adscriptum; *εἰρήνην ὠμωμόκει* ibd. 15. — *ὑπάρχειν* pr. S pr. L. — **54** *ταῦτα μὴ*] *μὴ ταῦτα* in or. X, 56 S pr. F, *μὴ* ibd. pr. Y. Satis placet *ἂν μὴ θέ-*

λωμεν ποιεῖν, scil. *τὸν Φίλιππον αὐτά*. — *εἰπεῖν*] *εὑρεῖν* or. X Herwerden. — *δι' ἧς*] *δι' ἣν* SL. — **55** *αὐτὸ* ante *τοῦτο* add. v.; non agnoscit schol. p. 183, 20; it. in or. X om. S al.; *ὦ ἄνδρες Ἀθ.* ibd. om. omnes. — *ἐφεξῆς* post *Φίλ.* SL: post *πᾶσαν* v. et or. X. *Τὴν δ' Ἑλλ. πᾶσαν οὑτωσὶ* ∼ *Φίλ. ἐφεξῆς ἁρπάζων*. — *ἡμᾶς* SLA. — **56** *ἐστι* post *ποτ' οὖν* om. A in or. X; cf. Aristid. I, 660 Dd. — *στρατεύοντα* deest or. X, etiam in A (qui ceteroquin recensionem orationis VIII sequitur), neque cum *φανερῶς* convenit; itaque delebat Dobr. Cf. IX, 6. — *δὲ διδάξω* pr. S. — **57** *παρ' ὑμῖν* SL. — *λυπεῖσθε* S. — *περὶ τούτων* v. Benseler: *περὶ τούτου* SLA (h.), propter *τοῦτο* quod praecedit. — secl. *αὕτη ἐστίν* (h.). — **58** delevi *ἀκριβῶς* post *οἶδα* (cf. § 60), quod ne aptum quidem est; in orat. X *δ' εὖ οἶδα* A, *δ' εὖ οἶδα ἀκρ.* v., *δὲ οἶδα ἀκρ.* SFYO. — post *οὐδενὸς* add. *πω* S pr. L Dd. — *πολλὰ* in or. X, 60 SYF, Schol. p. 206, 28: *καὶ ἄλλα πολλά*. Additamento isto vis huius membri prorsus infringitur, tamquam haec parum curet orator. — *ἔχει*] *εἶχε* schol. l. c. — *αὐτὸν ἡμῖν*] *ἡμῖν ἐκεῖνον* or. X. — *τῶν ὄντων ἀνθρώπων* absunt ab or. X; falso subinde addi patet ex or. XXV, 28, ubi *τ. ὄ. ἀ.* vulgo addita omittuntur ab Aristide, Tiberio, auctore *περὶ ὕψους*. Cf. IX, 14. — **59** *τῶν* ante *στρατιωτῶν* add. v., om. S in or. X. — *αὐτῶν* post *προσβάλλων* omisi cum SYOF in or. X, quibus accedit Sopater W. IV, 749 nostrum locum afferens. — **60** *ὑμῖν*] *ἡμῖν* SL. — *τε* post *ὑμ.* om. cum SLBF et in or. X SFYO (Schol. p. 207, 4). — *ἁπάντων ἀνθρώπων* SL hic. — **61** *οὕτω προσήκει* AY et or. X: *προσῆκεν οὕτω* S al., *προσήκει οὕτω* Reiske Dd. (h.). Nisi delendum *οὕτω*. — *τῶν ἔξω*] *ἔξω τῶν* S in or. X. — post *ἐχθρούς* omisi cum pr. SL *ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ* (cf. IX, 53), *ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων* (X, 63). — **62** *ἐπηγάγετο* S pr. L. — **63** *τὰ νῦν*] *νῦν* S pr. L. — del. mal. *αὐτοῖς*, ut haec sibi invicem respondeant: *Θηβ. . . ὑπάγει* = *τὴν Βοι. παραδούς*. — *ἃ δὴ πεπόνθασιν* S in or. X, 65, cf. Aristid. I, 671; Lib. IV, 713, 1: *ἃ δὴ πάντες ἴσασιν*. — *ὅταν* SL hic: *ὅ,τι ἄν*. — *ἀπεστερεῖσθε* scripsi: *ἀπεστέρησθε*. — **64** *Σέρρειον* Dd. — *τὴν Καρδιανῶν* A in or. X, ubi vulg. *Καρδίαν*. Agro Cardiano erepto maxime dolebant Athenienses, non oppido; itaque ad *τὴν Καρδ.* supplendum *χώραν*, cf. § 66; VII, 42 sq. (nam IX, 35 propter *μεγίστην* oppidum nominandum erat). Praeterea numeri toto hoc loco maxime sunt conspicui: *οὐ νῦν τὴν Καρδιανῶν* (a) | *ἔχει χὡμολογεῖ* (b) ∼ *ὅτι ἐν*

μόνη τῶν πασῶν (a) | πόλεων τῇ‿ἡμετέρᾳ (b) ∼ τί ποτ' οὖν κείνως τοῖς ἄλλοις (a) | καὶ οὐ τὸν αὐτὸν ὑμῖν (a) | τρόπον προσφέρεται (b) et ⏕ – ⏑ – ⏑ – ⏑ (a) per se compluries iuxta exstat. — καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν libri hic; καὶ ὑμῖν οὐ τ. α. τρ. vulg. in or. X, καὶ ὑμῖν τοῦτον τὸν τρ. S ibd. Ipse voci ὑμῖν medium locum dederim (v. adnotat. quae praecedit). — ὑμετέρᾳ in or. X S A corr. F: ἡμετέρᾳ. — post ἡμετέρᾳ add. πόλει pr. S (inter versus), L. — αὐτὸν] αὐτῷ pr. S. — **65** post ἐν Θετταλίᾳ omisi τὰ Φιλίππου cum S A F Y in or. X. — μὴ σὺν] μηδὲν S v. hic. — τῶν Θετταλῶν S al. — αὐτοῖς A in or. X post Πυλαίαν demum habet. Deleverim Φίλιππον αὐτοῖς; nam τῷ τοὺς τυρ. ἐκβ. ∼ καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι, et eaedem tetrapodiae iuxta frequentantur. — **66** ὑπὲρ] περὶ pr. S pr. L. — γίγνονται (γίν.) S L A et in or. X S A: γεγόνασι (ex or. III, 29). Perfectum etiam Libanius habet, I, 180, 13. — **67** ἐκ δὲ τοῦ] ἑκάστου S Vind. 1 pr. L. — post ὀλιγώρως omisi ὑμᾶς cum S pr. L A. — seclusi ταῦτα, cuius loco τὰ πράγματα hab. v. in or. X, om. omnino ibi S pr. A. — στέρεσθαι S. — τῇ τῶν S L: τῇ μὲν τῶν. — **68** θέλεις scripsi: ἐθέλεις (br.) — μήτε] οὔτε S pr. L. — πολλῶν S pr. L: πολλῷ. Πάνυ τῶν ἰταμῶς est pro τῶν πάνυ ἰτ. (h. et br.). — **69** αὐτοῦ seclusi sec. Lib. Herm. IX p. 31, 19 (IV, 547, 8 R.); Choric. Rev. de phil. 1877 p. 68. — **70** γε om. S Vind. 1 pr. L. — δὴ om. S L Vind. 1 (br.). V. Liban. III, 456, 26. — ἡμῖν S L Vind. 1 Liban. l. c.: ἡμῶν. — **71** καὶ κατηγορεῖν S L Vind. 1 A Y: κατηγορεῖν. — ἐφ' ἓν S pr. L: ἐφ' ἑνὶ (br.). — διαμένω om. pr. S pr. L. Cf. Liban. IV, 292, 14. — πείθεσθε S L Vind. 1. — οὕτως Liban. Herm. IX, 34, 20. — ἴσως] ἂν ἴσως S al. (br.) — **72** οὐδ' ἔμοιγε S Vind. 1, οὐδέ μοι L. — ἐπ' ἐκεῖνον pr. S. — **73** καὶ post ἤκουσα om. S pr. L Vind. 1 A (Liban. IV, 42, 21? Choric. Herm. XVII, 27, 6?). — οὐδ' εἶναι] ita S L; οὐκ εἶναι v. Cf. Isidor. Pel. V, 290 p. 647 B: οὐδὲν γὰρ τοῦ διδασκάλου ἐστὶν ἢ κτέ., unde coniecerit aliquis: οὐδὲν εἶναι νομίζω τοῦ συμβ. ὑμῖν [ἔργον] πλὴν κτέ. — **75** λέγω] νυνὶ add. v. Dd., om. S pr. L B F. In S pr. L etiam καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖν' εἴπῃ desunt, propter ὁμοιοκάταρκτον ut videtur. — τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμῃ λέγειν omnes. In ΒΕΛΤΙϹΤΕΠΙϹΤΗΜΗ(Ι) litterarum repetitio facta est. Τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν ∼ αὐτῶν ζητεῖτε ∼ ἃ δὲ βέλτιστ' ἢ μή ∼ παρὰ τοῦ παριόντος. Nempe etiam λέγειν superfluum: ζητεῖτε παρὰ τοῦ παριόντος ταῦτα ἅ ἐστι βέλτιστα ἢ μή. — **76** μὴ οἷς v.: μὴ ὅσοις S pr. L (cf § 2, ubi aptum est ὅσα). — post πράξοντας omisi cum S L ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει. — **77** δὲ ante δέῃ om. S.

IX. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘ.] malim ἡ ὑπόθεσις ἁπλῆ τ. λ. τούτου (h.). — or. § **1** post ἄλλους omisi Ἕλληνας cum pr. S pr. L, Dionys. de Thuc. c. 54 de Dem. c. 9 (nam quod in hoc c. postmodo p. 978 additur, facilem explicationem habet). — τὰ πράγματα πάντα Urb.; del. τὰ πρ. Andr. Spengel. — ἀληθὲς δέ pr. S pr. L pr. F, Dionysii (de Thuc. 54) M P: ἀληθὲς δ' ᾖ. — ἐξ ὧν om. Dionysii (Dem. 9) P. — ἔμ. τὰ πράγματα οὐκ ἂν ἡγοῦμαι ἕξειν Dionysii (de Thuc. 54) P; τὰ πρ. ἤμελλεν ἕξειν κτέ. id. Dem. 9. Causa turbarum non alia videtur quam τὰ πράγματα ex interpolatione invectum. — ἤμελλε τὰ] ἐμέλλετε S pr. — **2** τούτων S pr. L (pr. O?): τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν (cf. XXIII, 102, Rehd.). — οὐκοῦν . . ἔχειν om. pr. S pr. L. Et haec et reliqua, quorum eadem est ratio, cum alius recensionis mihi videantur esse, quatenus fieri potuit non delenda, sed minoribus litteris exprimenda curavi. — ἡ πόλις S pr. L: ἡ μὲν πόλις αὐτή. — καὶ πράττειν καὶ ποιεῖν Dionys. Dem. c. 58: καὶ λέγειν καὶ πράττειν (§ 1). — **3** τῶν κακῶν pr. S pr. L: τ. κ. καὶ τῶν ἁμαρτημάτων A, τῆς ταραχῆς καὶ τ. ἁμαρτ. vulg. — παρ' ἡμῖν S L: παρ' ὑμῖν. — **4** ἐκ τούτου del. malim (cf. or. XXIII, 8, ubi ἐκ τούτου convincitur testimonio Aristidis p. 390). — **5** μὲν ante ῥᾳθυμίας omisi cum S pr. L. — **6—7** εἰ μὲν οὖν . . πολεμεῖν δεῖ om. pr. S pr. L. — **6** αὐτὸν post ῥᾷστα om. Y (br.). — **7** εἰ ἐφ' ἡμῖν . . πολεμεῖν δεῖ secundum Weilium componenda cum eis quae sequuntur εἰ μὲν οὖν . . ἄρξωμαι, ut altera recensio eorum; quare uncis inclusi. — πότερον omnes (br.). — **11** οἱ πολλοὶ S L: πολλοί. — **12** νοσοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς v.; ἐν αὐτοῖς om. S pr. L A (v. § 50). Καὶ στασ. ἐν αὐτοῖς del. Cob., uncis incl. Dd. Cf. etiam II, 14. — **13** εἶτ' οἴεσθε κτέ.] dedi cum Dd. lectionem S L, nisi quod post οἳ inserui μὲν. Nempe Dionysius (de Dem. 13), quamvis nunc locum foedissime atque etiam magis quam plerique nostri codd. interpolatum exhibeat, tamen cum dicat τῶν συνδέσμων πολλῶν εἰς βραχὺ συναχθέντων, aperte monstrat se duo μέν legisse, id quod etiam sententia postulat. Alterum (post οἳ) vulg. retinuit (οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακόν), alterum S L. Ap. Dion. Thuc. 54 codd. M P: Εἶτ' οἴεσθε εἰ μὲν (μὲν εἰ P) αὐτὸν μηδὲν ἐποίησαν κακόν. — ἑκόντες om.

Dionysii (Thuc. 54) MP. V. XVIII, 20. — **15** *Σέρρειον* Frankius Dd. — *ἐλάμβανε* S pr. L: *κατελάμβανε*. — *ἐγκατέστησεν* A Dd. — **16** malim *εἰρήνη μὲν γὰρ ὠμώμοτο* (*εἰρ.* . . *ὠμωμ.* del. E. Müller). — *ἔστι* post *μικρὰ ταῦτα* add v., om. SL. — *ἄλλος ἂν εἴη λόγος* sine *οὗτος* Aristid. I, 574 Dd., II, 315. 351; cf. *ἄλλος ἂν ἦν λόγος* XIII, 7 (*ὁ λόγος* S, *λόγος οὗτος* A), XXXVIII, 8; Aristid. I, 561; II, 164 etc. Itaque *οὗτος* seclusi. Cf. autem ad XVIII, 44. — *ταῦτα ποιεῖ τί* schol. Hermog. (p. 326) in cod. Par. 2977: *ταῦτα, τί ποιεῖ.* Cf. § 39 *ταῦτα δ' ἐστὶ τί;* — **17** *φησὶ*] *φῄς* S, *φῄς* pr. L. — *τοσούτῳ* SL. V. Dion. Cass. XLV p. 280 B. — *ἄγειν ὁμολογεῖν* SLA: *ὁμολ. ἄγειν. Ἄγειν ὁμολ. τὴν ∼ πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην.* — *τυραννίδας* Reiske, Liban. IV, 821, 6: *τυραννίδα* (br.). Duo sunt tyranni, v. VIII, 36. — *διὰ τῆς δυνάμ.* schol. Hermogenis l. c.: *μετὰ τῆς δ.* *Per* milites suos Philippus Euboeam invaserat, Megara adortus erat, non ipse una fuerat. — *εἰ μὴ τοὺς τὰ μηχ. ἐπιστήσοντας* Tiber. p. 556 W. — *ἤδη* om. A, ante *τοῖς τείχεσι* ponit Par. 2977 Hermogenis p. 326, it. scholia in eodem codice, W. Rh. V, 424. — *προσάγωσιν* S. — **18** *τῷ*] *τοῦ* ter pr. S — *ὑμῶν* post *Ἑλλήσπ.* omisi cum SLA. — **19** *δέω*] *δεῖ* S al. — *ἐὰν* SL: *ἐάν μὲν*. — *δυνήσεσθαι* Reiske: *δυνήσεσθε*. — **20** *καὶ τοῖς* . . *ἀποστεῖλαι* om. SL. — *εἰ* . . *λογίζομαι* v.: *εἰ* . . *λογίζωμαι* S, *ἐὰν* . . *λογίζωμαι* Dd. — *βούλησθε* S al. — *ἂν δὲ* v.: *ἐὰν δὲ* S senarium efficiens. — **21** *τοῦ κατ' ἀρχὰς* secundum Aristidem II, 136 Dd.: *τὸ κατ' ἀ.* Cf. *ἐξ ἐκείνου* quod sequitur. Aliter comparatus locus I, 12. — seclusi *ἦν* (br.). Rectius *ἐστίν* additum foret; nam nunc quoque *παράδοξον* est. — **22** *ἅπαντας ἀνθρώπους* omnes (br.). — **23** *δέοντ' αὖ Λακεδ.?* (br.). Infra § 24 *καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις*. — *τουτουσὶ τοὺς τελ. χρ.*] puto *τὰ τελευταῖα ταυτί*, cf. Aristid. p. 347, 3 W.; Dionys. A. R. III, 56, 5 K.; Aristid. II, 674 D. *Τοὺς τελ. τουτουσὶ χρ.* habet bona pars codicum. — *οὐχ ὑμῖν οὐ Θηβ. οὐ Λακεδ.* secundum Aristid. l. c.: *οὔθ'* . . *οὔτε* . . *οὔτε* (br.). — *οὐδέποτε* L Harleianus. — **24** *προφέρεσθαι* pr. S. — *ἔχοντες αὐτοῖς*] *αὐτοῖς* om. Harleianus, et statim recurret. — **25** *ᾤμεθα*] *ᾠόμεθα* omnes. V. ad III, 7. — seclusi *ἔτεσιν* post *ὅλοις* (br.). — *οὐδὲ μέρος* (O corr.) Rehdantz: *οὐδὲ πέμπτον μέρος* pr. S pr. L, *οὐδὲ πολλοστὸν μ.* v. Dd. (quidam codd. *οὐδὲ πολλ. πέμπτον μ.*). Sed *οὐδὲν μ.* fort. praestat (Isocr. 2, 11; 12, 16. 54; 5, 43; Rehd. Ind.[2] *μέρος*). — **26** *καὶ τοῦτ'* . . *δεῖξαι* om. S pr. L. — *καὶ Μεθώνην* om. Aristid. p. 371 bis; contra *καὶ*

Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν post *Μεθ.* inserit Gregor. Corinth. VII, 1214 in lemmate ex Hermogene sumpto (cf. eundem p. 1170), neque est cur Methone nominetur ceteris illis omissis. Ap. scholiast. Aristid. p. 436 Fr. *καὶ Ἀπολλωνίαν* additamento *καὶ Μεθώνην* expulsum est. Utrumque hab. Liban. II, 427. — *προσελθόντα εἶναι ῥᾴδιον εἰπεῖν* SL (Greg. Cor. p. 1214), at *εἶναι ῥ. προσ. εἰπεῖν* v., *εἶναι πρ. ῥ. εἰπ.* Urb., *ῥ. εἶναι προσελθόντας ε.* Agatharchid. Phot. p. 447 a, *ῥ. ἦν προσελθόντας ε.* Dionys. Dem. 54. Itaque *ῥᾴδιον εἶναι* interpolatori deberi videtur, verumque esse *προσελθόντ' ἂν εἰπεῖν*, cf. Strab. II p. 121, qui liberius afferens exhibet *γνῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα*; Philon. Vit. Moys. p. 650 C Hoesch.: *ὡς μηδ' εἰ τὴν ἀρχὴν ᾠκίσθησαν εἰπεῖν ἔχειν.* — *καὶ τὰς πόλεις* cum Schaefero secl. Dd. (om. Dionys. Dem. 54). At collato loco *π. Ἁλονν.* § 32 patet arce occupata quibusdam Thessalorum, velut Pheraeis, *τὴν πόλιν* ereptam fuisse. Ad *καὶ τὰς πολιτείας* cf. infra § 33. Quod autem ordo non constat, sed *τὰς πόλεις* in vulg. et ap. Harpocr. v. *ἔθνος* priore loco legitur, ei rei non multum tribuo, quia propter tantam similitudinem et omissio et mutatio ordinis facillime fiebat. — **27** *καὶ οὐ κτέ.*] cf. Isidor. Pelus. II, 127 p. 180 C: *καὶ οὐκ ἔλεγε μὲν ταῦτα, οὐκ ἐποίει δέ, ἀλλὰ δὲ* (sic) *τοῖς ἔργοις τοὺς λόγους ἀπέκρυπτεν.* — circumscripsi *πρότερον* (br.), quamvis id etiam ap. Aristid. p. 346 W. legatur. *Πρώην* autem, quod pari omnino causa coniunctum est, om. Dionysius Dem. c. 54. Illatum est ex or. XIX, 334. (*Πόλιν ἐν Πελ. = Μεγάροις ἐπεβούλευσεν.*) — *οὔθ' ἠλλάς* Parisinus Aristidis p. 387 W., secundum pronuntiationem. — **28** *πρὸς ἀλλήλους* om. Aristid. l. c. — *σήμερον* SL. — **29** *κερδᾶναι* omnes (Choric. Rev. de philol. 1877 p. 70). — post *ἀγνοεῖ* omisi *δήπου* (X, 2) cum SL Aristid. p. 352 W. — **30** *ἠδικοῦντο* del. malim (*ἀλλ' οὖν* . . *γνησίων ∼ γ' ὄντων τ. Ἑλλ. ∼ καὶ τ. αὐτὸν τρόπον*). — *ἄξιος* codd. (*ἄξιον* App. Francof.); praeterea *κατ'* seclusi (cf. supra *ὑπέλαβε τοῦτο*, § 31 *δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον*), item delevi *εἶναι* post *μέμψεως* (ante *μ.* Aug. 2) cum A pr., Andrea Spengel. — **31** delevi *ἢ* post *δοῦλος* cum Aug. 2. Opp. *υἱὸς* . . *γνήσιος, δοῦλος ὑποβολιμαῖος*. — *ἔφησαν* S pr. L: *ἔφασαν*. — *νῦν* del. malim (num.). — deleo *τοῖς Ἕλλησιν*, cf. § 30 *οὐ προσήκων*; Aristid. I, 720 Dd. (Lib. IV, 329, 16?). — *βαρβάρου* omnes; *βαρβάρων* ab *ἐντεῦθεν* suspensum erit (h.). — *ὅθεν* om. pr. LA. — recepi lectionem quam Lucianus affert (Paras. 42): *ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον πρίαιτό τις ⟨ἄν⟩ ποτε* (∼

ἀλλ' οὐδὲ . . εἰπεῖν). Cf. Aphthon. W. II, 94: ἐξ ἧς οὐδὲ δουλούμενοι χαίρουσιν ἄνθρωποι (in imitatione). Nostri: ὅθεν οὐδ' ἀ. σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι (πρίασθαι om. pr. S pr. L). Οὐδὲν om. Rh. W. II, 48 (ibd. Monac. etiam σπουδαῖον om.); 471. Cf. Liban. IV, 318, 17: εἰς Μ. —, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον; 333, 4 de Demosth.: πολλάκις οὐδὲ ἀνδρ. σπ. ἐξ αὐτῆς εἶναι λέγων; ibd. 821, 32: βάρβαρον εἶπας αὐτόν, ὅθεν οὐδ' ἀνδρ. σπ. ἔστι πρίασθαι. Itaque Libanius ὅθεν οὐδ' ἀνδρ. σπουδαῖον (ἔστι πρίασθαι?) legisse videtur. — **32** κύριος . . μέτεστι om. S pr. L. — **33** μὲν post εὐχόμενοι omisi cum S pr. L pr. YO. — **34** [ὑπ' αὐτοῦ]? an ὑβρίζεθ' ὑπ' αὐτοῦ? Sed ἀδικεῖται (br.) profecto delendum, quippe quod etiam sententiam debilitet (cf. ad § 30). Ἀλλ' οὐδ' . . ἕκαστος ∼ τοῦτο γὰρ . . ἐστιν. Ceterum τοῦτο γὰρ δὴ Aristid. p. 385 W. — Interrogationis signum, quod erat post ἀφῄρηται, recte sustulit E. Müller. Συμμάχους scil. Thebanorum. — **35** μαλκίομεν pro μαλακιζόμεθα (br.) iam Dd. ex Harpocr. v. μαλακίζομεν recepit. Μαλακιζ. legit. Dio Cass. XLV p. 287 D. — τί post γένηται om. AF Reiske Dd. Cf. XVIII, 240 (Voem.). In imitatione Dionis Cassii (XLV p. 258 A) τί οὐκ οἴεσθε . . ποιήσειν est. — **36** τὸ αἴτιον (ταἴτιον) Aristid. p. 347 W. Dobr.: αἴτιον. Certam causam subesse ipse statim orator significat, et cf. III, 30; VIII, 56; XIX, 208; XXIII, 113; XXXII, 10; Arist. Ran. 1385 al. (Dobr.). — οὐδεμιᾶς om. Aristid. p. 353 W.; μάχης οὐδ. om. Anonym. π. σχημ. VIII p. 629 W. Cf. Kühner Gr. II, 1069, g. — πάντα τὰ πράγματα SL Aristid.; τὰ (πάντα τὰ A) τῶν Ἑλλήνων πράγματα v. Τὰ πράγμ. secl. Rehdantz; sed multo magis πάντα (post ἅπαντα) suspectum est. Isidor. Pel. III, 259 extr.: δι' οὓς ἄνω καὶ κάτω γέγονε τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα; ille igitur τὰ τῶν Ἑλλ. πρ. legisse videtur (parum probat III, 338 πάντα ἄνω κ. κάτω ποιεῖν). — **37** οὐδὲν . . ἀλλ' ὅτι (ἀλλὰ A) om. S pr. LY, Anonym. l. c., Aristid. p. 347. 353 W. Noverat haec etiam Isidorus (III, 274). — post ἄρχειν omisi ἀεὶ cum pr. S pr. L Aristid. ll. c. — τούτους ἐκόλαζον? (br.). — καὶ παραίτ. . . συγγν. om. pr. S pr. LY. — **38** post προσεχόντων omisi cum pr. S pr. LY καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων. Nam haec propter καὶ (ante τοῖς ἀμελ.) male intellectum adscripta esse videntur (ex or. IV, 5 sq.; II, 23), v. Voemelium. — **39** secl. ἀντὶ τούτων, nam νῦν δ' . . ταῦτα ∼ ἀντεισῆκται . . ἡλλάς. Agnoscere videtur Liban. IV, 442, 7. — συγγνώμη τοῖς ἐλεγχ. om. S pr. L.

— fort. μῖσος, ὃς ἂν τούτοις ἐπιτιμᾷ (br.). — **40** post χρημάτων omisi πρόσοδοι (πρόσοδος) cum pr. S pr. L. Interpunxi autem *ante* καὶ χρημ., cf. XIX, 89; ἐπεὶ τρ. γε = καὶ σωμ. πλ.; καὶ χρημάτων ∼ καὶ τῆς ἄλλης etc. — μείζον' Benseler; sed praestat secludere ἐστι (καὶ τἄλλ' . . κρίνοι ∼ νῦν . . πολλῷ). — πάντα om. S pr. L (ἅπαντα *ante* ταῦτα O al.). Sed defendunt numeri, nisi simul deleas ἄχρηστα; cf. Alciphr. I, 2, 1 ἄπρακτα καὶ ἀνήνυτα (Voem.). — **41** secl. ἐμοῦ; nam orator testes producere, at non ipse pro teste esse solet. Καὶ οὐδὲν . . μάρτυρος ∼ τὰ δ' ἐν . . χρόνοις. — τῶν ὑμετέρων προγόνων Aristid. p. 354 W. (Vind. 4 et Harris.): τῶν πρ. τῶν ὑμ. Post haec omisi δεικνύων cum Aristide, S, pr. L. — οὐχ ἵνα . . λέγει τὰ γράμματα omitt. S pr. L. — **42** ὁ ante Πυθώνακτος in codd. additum del. Dd. — post ἄτιμος omisi ἔστω cum pr. SL (uncis incl. Dd.). — seclusi δι' ἣν ταῦτ' (S pr. LA corr. BF: τοῦτ' v., om. Aug.2, qui αἰτίαν loco eius hab.) ἐγένετο. Cf. Liban. IV, 368: εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται (ita v. nostra; γέγρ. S[L]A)· ὅτι τῆς ἱερᾶς κτἑ. — **43** post θεῶν add. παρ' ὑμῖν αὐτοῖς A, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς v. Dd. (om. SL). — τῶν τότε Ἀθηναίων τῶν v., τῶν Ἀθ. τῶν τότε SLA. Τότε delevi; v. XVIII, 96. — seclusi καὶ τῶν συμμάχων (§ 42); nam nunc in αὐτῶν omnis vis, cui oppositum εἰς Πελοπόννησον. Ἐχθρὸν . . ἀνέγρ. ∼ αὐτὸν . . ἀτίμους. — **44** τοῦτο δ' ἐστὶν . . ἀποκτείναντα εἶναι uncis incl. Dd. — οὑτωσί] οὕτω Harpocr. v. ἄτιμος; sed cf. Aristid. II, 268 Dd. — ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει post ἔμελλεν add. v., om. pr. S pr. L Harpocr. — ἀλλ' εὐαγὲς ᾖ τὸ ἀποκτ. om. eidem. Sed haec interpolatori tribuere non ausim. — **46** ἴστε αὐτοὶ . . τίνος om. pr. S pr. L. Est altera recensio (cf. imprimis Weilium), qua cum altera coniuncta τίνος a grammatico insertum est. — cum Benselero seclusi Ἕλληνες (h.). — ἔγωγε πολλῆς σπουδῆς τὰ παρ. πράγμ. προσδ. καὶ βουλῆς ἀγαθῆς A. Fort. delenda καὶ β. ἀγαθῆς, quae adscripta esse possunt propter καὶ (σπ. π.), cf. ad § 38. — κελεύετε seclusi sec. Liban. IV, 644, 15. — **47**, 3 ἐστι(ν) S pr. L: ἐ. τηλικοῦτος A, ἐ. τοιοῦτος v. — **48** ἄλλους SLBFOY: Ἕλληνας A, ἄλλους Ἑλλ. v. — τὴν χώραν S pr. L: τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν. — **49** νυνὶ] νῦν Aristid. I, 574. 629 Dd. — ἐξηρτῦσθαι (-ύσθαι) AFY corr. O, Aristid. I, 629: ἐξηρτῆσθαι. — **50** δὲ τούτοις BFO pr. Y: δὲ τούτοις κρατῶν vulg., δ' ἐπὶ τούτοις corr. SL (πὶ in ras. S ab al. m.). — πολιορκῃ S. — **51** seclusi εἰς τὴν χώραν (br.). — **52** ὑμῖν SL. — ἧς] η (ἣ) pr. S

pr. L. — *ἔστι πολλὴν*] *εστιν* (*εἰς τὴν* L) *πόλιν* pr. S pr. L. — **53** *τῶν τῆς πόλεως* S pr. L: *τῶν ἔξω τ. π.* (ex or. VIII, 61; X, 63). — **54** *ποιῆσαι* om. malim, cf. Dionys. A. R. III, 273, 32 K. — *φθόνου* (*φόνου*) *σκώμματος* S pr L: *ἢ φθ. ἢ σκώμματος*. — *ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς*] latet corruptela (br. et h.). *Ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν* = *ὡς οὐκ εἰσὶν τοιοῦτοι*. — **55** *καὶ οὐ τοῦτό πως* (i. e. *πω*) *δεινόν* Liban. IV, 351 R.; it. Isidor. Pelus. III, 394 (*καὶ οὐ τοῦτό πω δ. κ. ὃν δ.*); *τοῦτό πω* etiam nostri praeter S L A (ut XIX, 113); *οὔπω γε τοῦτο* Georg. Cypr. Boisson. Anecd. p. 334. E numeris anceps iudicium (∼ *καὶ γελᾶτ' ἄν* (*ἐάν*) *τισιν λοιδορηθῶσιν*). — **56** *ἦσαν Ὀλυνθίων*? (br.). — *ἐκείνῳ* num delendum? nam ipsum *ὑπηρετεῖν* satis exprimit sententiam. Cf. ad § 60. *Καὶ πάνθ' ὑπ.* = *τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου*. Sed legisse vid. *ἐκείνῳ* iam Liban. IV, 461, 23. — *δ' οἱ τοῦ βελτίστου* S. — *δουλεύσωσιν* S al. — **57** *μόνον* SL: *μόνοις*, ut Aristid. II, 435 Dd. *Μὲν* Cob. — *τὰ πολλὰ μᾶλλον* pr. S *τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ* (*τὰ* add. A) *πάντα* v. — *ἐκβαλεῖν* L v.: *ἐκβάλλειν* S Dd. — **58** *ὁ* post *Ἱππόν.* om. pr. S (non L). — post *σύμμαχος* omisi *καὶ φίλος* cum S pr. LA. — *τότε μὲν* . . *Παρμενίωνος* om. pr. S pr. L. — **59** *ᾔδεσαν ἅπαντες* omnes (br.). — **60** post *δήμου* omisi *τοῦ τῶν Ὠρειτῶν* cum S pr. LY. Sed etiam *ὑπὸ τοῦ δήμου* interpolatum est (br.); neque enim populares homines ipsi insultabant, sed cum deberent defendere non defendebant. — *αἰσθόμενος τί πράττουσιν*? (br.). — post *πρυτανευόμ.* omisi *παρ' ἐκείνου* cum pr. S pr. L. — **61** *ἀποτυπανίσαι* pr. S. — post *ἐπιτήδειον* omisi *εἶναι* cum SL, Alexandro p. 466 W., Tiberio p. 565; Anonym. VII, 1015 (ex Tib.). — *ἔπραττον*] *εισπραττον* S (non L). — puto *οὐκ ἐτόλμησεν*, deleto *πρότερον* (br.). — *τοῖς τείχεσιν προσ.* sec. Lib. IV, 711, 7? — malim *διεσκευασμένοι*. — del. malim *οἱ μὲν*. — **62** *ἑαυτοὺς* S, schol. p. 189, 7: *αὐτοὺς* (*αὑτοὺς* Dd.). — *ἐπέσφαξεν* Dd. — *καὶ δικαίως* SLY: *δικαίως* (br.). — **63** malim *ποτε ταἴτιον* cum Dobr. (*τὸ αἴτ.* pro *ποτ' αἴτ.* A), v. ad § 36. — *αὐτοῖς* ante *οἷς* del. malim (num.), cf. Lib. IV, 379, 8. — **64** *καθ' ἕκαστον* A, Liban. IV, 352 R. — *χαριοῦνται* S pr. L pr. Y: *ἤδη χαριοῦνται*. — post *ἔλεγον* omisi *καὶ ἐλύπουν οὐδὲν* cum plerisque codd (hab. A al.). Item post *σωθήσεσθαι* add. A *προσῆσαν δ' ἀπέχθειαι* (cf. schol. p. 189, 9). — *πρὸς χάριν οὐδὲ* L: *οὐδὲ πρ. χ. οὐδὲ* S, *οὔτε πρ. χ. οὔτε* v. Sed *πρὸς χάριν* de eis quae populus faciebat dici omnino nequit; est explicatio vocis *οὕτως*. — *προσίεντο* SLBF: *προΐεντο*. — **65** *ἐκλογιζόμενοι* S pr. L:

λογιζόμενοι A, *ἐκ λογισμοῦ* v. — *ὑμῖν*] *ἐν ὑμῖν* SL. — post *ἐνὸν* add. v.: *καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ* (*οὐδὲ* Rehdig.) *δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν*. Cf. Harpocr. al. v. *Δυσωποῦμαι* et *Ὑπάγουσιν*. Om. pr. SLB(F)O pr. Y. Quae quamvis sint numero Demosthenico composita, tamen hoc loco a Demosthene nunquam profecto scripta sunt. Om. etiam Dd. — *ὦ ἄνδρες Ἀθ.*] *ὡς* S pr. L. — *τεθνάναι δὲ* SLA Aristid. p. 359 W.: *τεθν. γάρ*. — *Φιλίππου* S pr. L: *Φιλίππῳ*. — *καὶ προέσθαι* . . *τινας* om. S pr. L. — **66** *τοὺς ὑμετέρους* pr. L Aristid. l. c. Rehdantz: *τοὺς μὲν ὑμ.* (*ἡμ.*) SA, *τ. ὑμ. μὲν* v. — *ἀπήλασαν* . . *ἐνέδωκαν ἑαυτούς* Aristid. — *καὶ σφαττόμενοι* pr. SLA: *καὶ στρεβλούμενοι*. (Omittit Aristides.) — *Λασθένη* omnes (h.). — **67** *ταῦτα ἐλπίσαι* L: *τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν*. — *μηδ'*] *μηδὲν μηδ'* cum Seagero Dd. Malim *δεινὸν ἔσεσθαι*. (*Μὴ* . . *νόμιζε κἀκεῖσε μηδὲν πείσεσθαι δεινόν* Isidor. Pelus. V, 426; cf. III, 52.) — **68** *ἐκεῖνο*] *κἀκεῖνο* A Dd. (§ 30 confert Voem.). — post *εἰπεῖν* omisi cum S pr. L *συμβάντος τινός*. — *καὶ τὸ καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι* post (Reiskium et) G. H. Schaeferum Dd. Codicum lectionem etiam Hermog. 251. 342 W. tuetur, qui quod pro *ποιῆσαι* utroque loco bis *γενέσθαι* (*γίνεσθαι*) exhibet, errori tribui posse videtur. [*Ἔδει γὰρ τὸ γενέσθαι* est in *γρ.* Par. 2977 p. 342.] Item sicut codices Libanius III, 224, 5. — *νῦν* om. Tiber. p. 568 W.; it. Hermog. p. 251, 23 in fine sententiae (habet nunc p. 251, 4; item p. 342). — **69** delevi *αὐτοῖς* post *ὄφελος* (br.) cum Hermog. p. 342; Tiberius aliud additamentum *τῇ πόλει* pro *αὐτοῖς* praebet. Ceterum *τοῦτ' ὄφελος* Hermogenis Vindob. et Tiberius. — *ἑξῆς* om. Hermogenis Par. 2977 p. 342; id. p. 251 hab. *ἑξῆν*, Vind. *εὐθύς*. V. etiam Aristid. II, 625 Dd. — *ἀνατρέψει* (Schaefer) Aristid. l. c.: *ἀνατρέψῃ* codd. — **70** malim *τέως* (h.). — *σῷοι*] *σῷ* Dd. — *οἱ ἄλλοι* del. mal.; cf. Aristid. II, 275 Dd. — **71** post *πάντα* omisi *αὐτοὶ* (§ 70), quod add. SA Dd. — *παρεσκευασμένοι* SA (L inde a § 70 *ἐρωτήσας* deficit): *παρασκευασάμενοι*. — post *ποιήσαντες* omisi *τοῖς Ἕλλησι* cum pr. S (rc. S al. idem post *φανερά*). — *παρακαλῶμεν*] *παραδωμεν* pr. S. — *πανταχοῖ* . . *καταστρέψασθαι* om. S. Cf. Aristid. I, 813 Dd. — **72** *ἐπειδὴ γὰρ ἡμῖν πρὸς* schol. Aesch. 2, 164, om. *ἐστίν*, quod fort. delendum. — *πρεσβεῖαι αἱ περὶ* Reiske Dd. (h.). — post *Ἡγήσιππος* add. v.: *καὶ Κλειτόμαχος καὶ Λυκοῦργος* (eadem post *βέλτιστος* A), quae omisi cum SBFOY. Cf. supra ad § 26. —

73 *προεμένους* S al. — *τοὺς δ' ἄλλους Ἑλλ.* SBFOY: *καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας τότε καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλ.*, quae lectio et ipsa ad alteram illam recensionem pertinere videtur, sed (propter *δ'* omissum) simul typis exprimi non poterat. — **74** *ἑκάστοις* Cob. Weil, passivo scilicet sensu accipientes *σῴζωνται*, cum sit nostrum „sich retten". — *τὸ γέρας* (br.) om. pr. Y, post *κινδύνων* hab. Aug.2. — **75** *ποιήσῃ* pr. S. — *οὐδὲ μήποθ'* S al. — post *γένηται* vulg. addit: *εἰ γὰρ ἦσαν, εὗρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκά γε τοῦ μηδὲν ἡμᾶς (ὑμᾶς) αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν, ἀλλ' οὐκ εἰσίν*, quae om. SBFO (Dd.). Locus eis erat post *ποιήσοντας*. — **76** *οἶμαι* Dd. — delendum videtur *ἔτι* (br.). — *εἰ δ' ἔχει τις τούτων* scripsi: *εἰ δέ τις ἔχει τούτων* S, *εἰ δέ τις ἔ. τι τούτων* A, *εἰ δέ τις ἔ. τούτων τι* v. Sed *τούτων εἰ λέγει τις βέλτιον* Libanius I, 506, 6; hinc *τις* (br.) post *ἔχει* collocavi

X. ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ.

§ 1 Post *νομίζων ὦ ἄ. Ἀ.* omisi *περὶ ὧν βουλεύεσθε* cum Aristide p. 403 W., Hermog. p. 299. 301 sq., qui posteriore loco eadem addit post *πόλει*, priore ibi infert *περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐφ' ἃ παρελήλυθα* (cf. Anonym. *π. σχημ.* VIII, 648), i. e. duo complementa manci huius exordii a diversis hominibus adscripta. Ante *καὶ ἀναγκαῖα* nihil tale se legisse Hermogenes diserte testatur, cum pro exemplo *ταχείας καὶ δι' ἐλαχίστου συμπλοκῆς* locum afferat. Vulgatae lectionis ne Dionysius quidem (ad Amm. I c. 10) sec. optimos codices testis est. — **2** *δύνηται* pr. S. — Isidor. II, 180: *ὅτι μὲν οὐδεπώποτε ὅπου περὶ τῆς θείας θρησκείας εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν οὐδ' ἀναισχυντεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων κρατοῦμεν καὶ περίεσμεν τῷ λόγῳ.* Hinc scripsi *οὐδεπώποτε* pro *οὐδαμοῦ πώποτε*, delevi *πανταχοῦ* post *πάντων*. Cf. XVIII, 244, ubi *οὐδαμοῦ* tam aptum quam nostro loco ineptum est; nam hic de contionibus tantum Atheniensium agitur, cf. § 3 *εἰρηκότες . . οἱ δ' ἀκηκοότες*. (*Πανταχοῦ* num legit Dio Cass. L p. 433 E?) — **3** *ἑτοίμως* seclusi sec. Aristid. I, 595. 722. Est ex eis quae saepius inculcantur. — **4** *δι' ὅτου*] *διὰ τοῦ?* pr. S. — **5** *μεγίστῳ* A: *πλείστῳ*. Nisi vero *μάλιστα* scribendum, cf. XIX, 25. 27. — *τοὺς βουλομένους* codd. (*τοῖς βουλομένοις* Ind. Lamb. Dd.). — *αὑτῶν* Bk.: *αὐτῶν*. — **6** *ὑπολειποίμεθα* pr. S. — *τοιοῦτον* om. Anonym. *π. σχημ.* VIII, 653; cf. Clem. Alex. Protr. I, 105 Dd. (habet Aristid. 385 W.). — **7** *τοῦ*] *τούτου?* pr. S. — *πάντας τοὺς θεοὺς* S al.

— *ἴδῃ* pr S vulg.: *εἰδῇ* corr. SA Stob. Flor. 43, 67. — *οὕτω καί*] ita S al.; *οὕτω κἂν* v. et Isidor. Pel. V, 17 (qui etiam *ἀφ' ἑκάστου* cum v. contra SA). — **8** *Σέρρειον* Dd. — post *τυγχάνοντα* omisi *παρ' ὑμῶν* cum Aristid. p. 376 W. Cf. supra *ὠλιγωρήθη, ἐαθέντα καὶ παροφθέντα*, infra *ὀλιγωρουμένης*. — **9** *Μέγαρα ἑάλω* omnes (br.). Cf. Dd. p. XIII. — *οὐδὲ τούτων* Cob.: *οὐδὲν τ.* SBFY, *ἐπ' οὐδενὶ τ.* v. *Ἐφροντίσατε οὐδὲ* fort. delenda, cf. Liban. IV, 75, 11. — *ταῦτα*] *τοῦτο* S al.; cf. Aristid. I, 747, 2 Dd. — **10** *ὑφ' ἑαυτὸν* (*αὑτὸν*) schol. p. 195; Prisc. XVIII, 302. — de *κωλύσει* cf. ad or. IV, 43. — **§ 11—27** alteram continent recensionem eorum quae in or. VIII § 38—51 leguntur. immixto loco qui exstat in or. VI, § 17 sq. — **11** extr. *οὐδὲν*] *οὐδὲ ἓν* or. VIII (sed ibi A *οὐδὲν*). — **12** post *νῦν γε δὴ* suspectum *ποιεῖ*, cf. ad or. VI, 17. *Νῦν γ' ἂν ποιοῖ* S. — *πολὺν χρόνον ἤδη* S hic Dd. — post *ἔχει* omisi *χρῆσθαι* cum S al. in or. VI (del. Cob. Weil). — *ἅπαντα*] *πάντα* VI. — de [*βεβαίως*] et [*ἀσφαλῶς*] v. ad or. VI. — *οἴκοι* or. VI: *ἐν Μακεδονίᾳ*, quae est explicatio. — **13** ante *μισεῖν* omisi *δικαίως* cum pr. S. — *αὑτὸν μισεῖν νομίζει* (-*οι*) or. VI. — *ἁπάντων*] *πάντων* or. VIII, 41. — *γένοιτο τἀνθρώπῳ* S. — de *συμβεβιασμένα* v. ad or. VIII. — **14** *πάντας τοὺς ἀνθρώπους* S. — de [*δεινοί*] v. ad or. VIII. — *αὑτοῦ*] *ἑαυτοῦ* or. VIII. — *παρ' ὑμῖν* SA Cob. — **15** *οὕτως*] *οὕτω γ'* or. VIII (*οὕτως* AY). — delevi *ὑμῶν*, quod post *εὐήθης* infert S, post *ἐστὶν* v., cum S in or. VIII. De [*ἐστίν*] v. ad or. VIII. — *τί γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ*: *τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι.* V. ad or. VIII. — *δρογγυλον* et *καβυδην* S. — *μὲν ἐπιθυμεῖν κτέ.*] v. ad or. VIII. — **16** post *τριήρων* omisi cum pr. S *καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσούτων προσόδων*, inserta sine dubio ex or. VIII (cf. Weil.). — **17** *γίνεσθαι* S. — *τὸν πόλεμον τὸν* S. — *λαβεῖν* in ras. S. — **18** *πρῶτα*] *τὰ πρῶτα* pr. S? — seclusi *ὑμῶν* (ita S; *ἡμῶν* A, sed *Ἀθηναίων οὐδενὸς* v., ex or. VIII, 58; X, 60; *Ἀθ. οὐδενὸς ἡμῶν* BF correcti). — *διὰ τοῦτον* scripsi: *διὰ τοῦτο.* — post *ᾐτιῶντο* omisi *ἂν αὐτὸν* cum BF. — **19** *αὐτοῖς χειρ.* S: *αὐτοὶ χ.* Cf. or. III, 17; XIX, 125. — *παρ' αὐτοῖς*] *παρ' αὐτοῖς ὑμῖν* S Dd., quod ferri nequit, *παρ' ὑμ. αὐτοῖς* v. — *εἰ δέον*] *ἢ δέον* pr. S? — *πολεμεῖ*] *ποιεῖ* S. — **20** *οἶμαι τοῖς θεοῖς εὔξασθαι* Cobet. — post *ἢ ταῦτα* omisi cum BFY *ἃ νῦν ποιεῖτε*, quorum duo extrema verba etiam pr. S om. — seclusi *τὰ πράγματα* (br.), quo illato genuinum verbum *ζητεῖτε*, quod et structura (*ὅτῳ παραδ.*) et oppositum *δυσχεραίνετε* flagitat, in compluri-

bus codicibus (pr. S pr. Y pr. A) expulsum est. — πῶς A: ὅπως. — **21** κατεσκευάσθε A: κατεσκευάσασθε. Opponuntur praesentia διώκετε παύεσθε. — καὶ θορυβεῖσθε om. pr. A (add. rc.), Andr. Spengel. Cf. or. VIII, 11. — **22** ἔστι or. VIII, 47: ἔνεστι (or. VIII corr. S, LBF). — οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι or. VIII. — τὴν τῶν πραγμάτων φυλακὴν S. — **23** ἂν οὕτω AO: ἂν δ' οὕτω (κἂν οὕτω or. VIII). Cf. IV, 33; VIII, 77. — τόθ' ἧχησθ'] v. ad or. VIII, item de καὶ ante μένειν omisso. — ἐπὶ τοῦ τόπου S: ἐπὶ τῆς αὐτοῦ (or. VIII). — post alterum ἴσως omisi ὦ ἄνδρες Ἀθην. cum SA. — **24** de [πολλῶν] et [εἶναι] v. ad or. VIII, 48; item de omissis ποιεῖν post θέλῃ, ὑμῖν post ἐγγυητὴς. — πάντα S: ἅπαντα (omnes or. VIII) — ἐκεῖνος om. S. — **25** de [ἕνεκα], καὶ τεθνάναι, § 26 μήτε . . τοὐναντίον τε v. ad or. VIII. Ἅπαντας Ἑλλ. S hic, πάντας Ἑλλ. in or. VIII, Ἑλλ. ἅπ. vulg. hic et quidam in or. VIII. — **26** δοκῆι S. — **27** de ἀναγκαῖον pro ἀνάγκη τις v. ad or. VIII, 51; item de [ἀνθρώπῳ μεγίστη] ἀνάγκη. — εἴποι τις] εἴποιμεν S pr. L in or. VIII. — **28** [ἕκαστον] Benseler (h., neque convenit cum pluralibus τοῖς σώμασι κτἑ.). — τινὰ πρόφασιν ὅμως (br.)] τ. σκῆψιν ὅμ. coll. Dion. Cass. XXXVIII p. 85e? An πρόφασίν γ' ὅμως? Γε ante τινὰ add. codd. praeter SA, def. Cob. — ἀκούειν del. Spengel Weil. — **29** post πύθησθε omisi τηνικαῦτα cum S. Cf. VIII, 11. — **31** διαφεύγειν S. — τῶν πάντων non recepit Dionys. A. R. II, 33, 10; 288, 8: IV, 16, 30 K. — εὐτυχήματ' αὐτόματα scripsi coll. I, 7. 9: εὐτύχημα ἀπ' αὐτομάτου S, εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου v. (br.). ΕΥΤΥΧΗΜΑΤ-ΑΥΤΟΜΑΤΑ facilem ingressum corruptelae praebuit. — seclusi τὰ δέοντα (br.); χρήματα potius subaudiendum. Cf. § 37. — Φίλιππον S. — **32** post πιστὰς omisi τὰς κατηγορίας cum pr. S. — **33** ὅτι] ὅτι οὐ pr. S. Num delendum ὅτι (br.)? Fiet sane hexameter. — ἤδη supra versum hab. A; reddit id obscuriorem sententiam, cuius in ἀδεῶς omnis vis est. — post τούτων omisi ἁπάντων cum A, item ὑμᾶς post δεῖν. — ὁ δὲ Reiske (coll Mid. 209): ὁ δὴ SABFY, καὶ δὴ vulg. — **34** Ἐγβατάνοις pr. A: Ἐκβατάνοις. — συνεπηνώρθωσε S. — ἀπεψηφίζεσθε S in erasis hab. — τἀκείνου γ'] τά γ' ἐκείνου v. Dd., τὰ ἐκείνου SA(h.). — seclusi ἐγγὺς, tum ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου (hh. et br.). Est explicatio, neque ea iusta; qui enim ἐπὶ ταῖς θύραις est, non est ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι. Neque bene dicitur αὐξανομένου λῃστοῦ. Cf. Aristid. I, 721: ἐν προθύροις οὑτωσὶ τῶν Θηβῶν, unde conieceris ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐν προθ. οὐτ. τῆς Ἑλλάδος

λῃστοῦ κτἑ. — seclusi λέγοντα (br.; λέγοντος pr. S pr. A). Potius καὶ λέγοντα καὶ φρονοῦντα subaudiendum. — οὗτος] οὕτως pr. S. — **35** ante πρᾶγμα omisi τι cum SA. — διαβεβλημένην (γρ. Ind. Lamb.) Dd. — δικαίων post πολιτείᾳ S: post μηδὲν τῶν v. — post φοβοῦμαι omisi λέγειν cum S. — **36** ἐπιδεεῖς S: καταδεεῖς (Liban. III, 31, 1). — ὡς om. pr. S. — οὐδὲν pr. SA (οὐ δὲν pr. O): οὐ οὐδὲν. Illo recepto simul interpunctionem loci correxit Weil (erat ἐπιδεεῖς, εἰ—; κακοῦ· οὐ οὐδὲν —). — erat μᾶλλον ἂν ὅλην (br.). — **37** προτέρων S: πρότερον, quod nimis ambiguum. — ὑμῖν S: ἡμῖν. — οὐδεὶς] οὐδεὶς ἦν v. Dd., οὐδ. ἐστὶ SFO. — **38** προσλαμβάνοντος SA: προσλαμβανόντων. — **39** μαθόντες SA pr. (B F: παθόντες. — post μηδὲν omisi τῶν δεόντων cum SA. — **40** τῶν ἐν ἡλικίᾳ (Vind. 1) Reiske Dd. Fit molesta structura, cum οὐδένα tam longe absit. — ὅσα αὐτὸς] ὅσον αὐτὸς S, ὅσ' ἂν αὐτ. v. (br.). Scilicet ποιεῖ. — οὕτω γε S corr. A (οὐτέγε pr.): οὕτω τε pr. O, οὗτος τότε v. — **41** τοὺς γονέας Stob. Flor. 43, 68: γονέας (eodem sensu τοὺς ⟨πρεσβυτέρους⟩ σύμπαντας ci. Cob.). — προσήκειν Stob. et v.: προσήκει SAFY. Sequitur ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ. — **42** τοῖς et εὐπόροις S. — δίκαι' ἂν ποιεῖν Cob. Weil: δίκαια π. SA, δ. π. ἂν v. — **43** post Ἀθηναίων γε om. cum S οἶμαι ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων (οἶμαι etiam A om.). — **44** ἴδια διαβιβάζοντας S. — **45** τὰ ἑαυτῶν Auger Weil: τὸν ἑαυτῶν. Ipse seclusi ἀσφαλῶς; ad sensum cf. or. VII, 28. — ὄντα S (pr. Vind. 1): τὰ ὄντα. Scilicet ἔχειν νομίζοντας; nam παρέχοντας secludendum (br.). (Dio Cass. LII p. 466 B κοινὴν καὶ τὴν τῶν σωμάτων καὶ τὴν τῶν ψυχῶν χρῆσιν τῇ πατρίδι παρέχοντας.) — seclusi ἴδια (h. et br.). — μεγάλη πόλις S: πόλις μεγάλη v. (et Stobae. Flor. 43, 69, qui corruptelis huius § nullam medelam affert). — ἐν νόμῳ SA, quod defendi nequit: ἐννόμως v., quae est explicatio dativi νόμῳ, quem cum γένοιτ' ἂν coniungebant (mutavit interpunctionem Reiskius); ex ἐννόμως praepositio etiam in SA haesit. — **46** τῆς ὑποθέσεως] τῆς τάξεως γρ S, Aristid. p. 384 W. (et commendavit Norrmann illius editor), Hermog. p. 250 sq. (cf. schol. Dem. p. 204, 23), Liban. IV, 299, 1. Sed contra cf. Liban. IV, 254, 24. 821, 28; Aristid. II, 610 extr. — κατέλειπον S. — πᾶσι] ἀεὶ A. Fort. utrumque spurium. — ὑπὸ] ὑπὲρ? pr. S. — ᾤεσθε S: οἴεσθε. — **48** τὸ δὲ] τὸ μὲν? pr. S. — **49** πᾶσιν om. S, expulsum fort. glossemate πραγμάτων (hab. utrumque Aristid. p. 351). — τὸ τῶν ὠνίων] τῶν ὠνίων S (τὸν ὠνίων Vind. 1). — seclusi καὶ τὴν

εὐετηρίαν τ. κατὰ τ. ἀγοράν, quae est explicatio, cf. ad § 69 De ἀγορᾷ in sequentibus demum sermo fit. — **50** παρασκευάσθαι S, παρεσκ. Vind. 1: κατεσκευάσθαι. — ἂν ante ἐναντιωθ. om. S. — εἰ τοῖς ABFY, etiam S corr.[1] (pr om. εἰ): καὶ τοῖς. — ταῦθ'] τοῦθ' S. — σφαλερῶς] φαύλως BFOY. Fort. φλαύρως (XIII, 36). — οὐδαμῶς καλῶς ἔχει γρ. S: οὐδαμῶς ἅπαντ' ἔχει S, οὐ καλῶς ἅπ. ἔ. v., οὐδαμῶς ἅ. καλῶς ἔ. A Dd. An οὐδαμινῶς ἔχει? cf. Isidor. Pel. II, 156 φαυλοτάτου καὶ οὐδαμινοῦ. — **51** puto πότ' ἐν ταραχῇ μάλιστα (br.). — πράγματα om. schol. p. 206, 4. — εἰς δύο ταῦτα om. pr. S. — διηιρειτο S. — διῄρητο τὰ τ. 'Ε.] cf. Aristid. I, 834 v. 7; Liban. I, 333, 6. — τῶν ἄλλων pr. S. — Ἑλλήνων post ἄλλων secl. Weil. — βασιλεὺς δὲ καθ' αὑτὸν κτέ.] imitatus Aristides I p. 653 Dd.: νὴ Δία, τὸ γὰρ τοῦ βασιλέως σοφόν, ὃς διῆγεν ἡμᾶς ἐπανισῶν ἐπὶ τοῦ μεγάλου πολέμου· καὶ τί μεῖζον τῆς ἀπιστίας ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν δεῖγμα, ἢ τὸ φίλον μὲν ⟨εἶναι⟩ μηδετέροις φάσκοντα, ἐχθρὸν δ' ἀμφοτέροις, καὶ μηδὲν μᾶλλον τοὺς ἀνθεστηκότας μισεῖν ἢ μεθ' ὧν ἦν ἑκάστοτε; (cf. p. 636. 705). Inde αὐτὸν ἐμίσουν ex μισῶν corruptum videtur, spurium διεπιστεύετο et fort. δέ ante κρατουμένοις. Τοῖς . . κρατουμένοις Weil: τοὺς . . κρατουμένους; ipse μὲν (post καθ' αὑτὸν) seclusi, quod totum sensum pervertit. Cf γεγόνασι καθ' αὑτοὺς § 52. — **52** βασιλεύς A: ὁ βασ. (br.). — δὴ post ἥκιστα add. S, om. v.; puto [καὶ] πάντων δ' ἥκισθ' ἡμῖν (cf Weil). — γίγνονται del. malim. — ἔργῳ Weil: ἔνιοι. — οὐχ οἷς Weil: οὐχ ὡς (cf. or. IX, 35). — Ἀργεῖοι κτέ.] cf. Aristid I, p. 681 Dd. Puto Ἀργείους Θηβαίους Λακεδαιμονίους Κορινθίους (h.) Ἀρκάδας ἡμᾶς. Ita melius διαίρεσις indicatur. — **53** τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων post διῃρημ. del. mal. Weil; τῶν Ἑλλήνων profecto subaudiendum. — **54** ἡμῖν S. — post ἐάσας omisi ἓν cum S. Legit iam Isidor. V, 21 ὧν τὸ καθ' ἓν ἐάσας ἓν εἰς ὃ πάντα βλέπει γράψω (cf. ibd. 454). — πάντα τείνει A: πᾶν τείνει S, πάντα γε τείνει pr. O, πάντα συντείνει v. Dd. — ἄχθεσθαι S. post hoc voc. omisi μοι cum S. — ἀφ' ἑκάστου S. — **55—70** alteram exhibent recensionem eorum quae in or. VIII § 52—67 exstant. — **55** τὸ τὴν] τῶι τὴν pr. S. — δύναμιν μεγάλην v. et or. VIII: μεγάλην δύναμιν S Dd. (br.) — οἷόν τε pr. SF: οἴονται. — **56** de [ἄγειν] post εἰρήνην v. ad or. VIII, 53 — ἂν γὰρ] γὰρ om. A. An κἂν? cf. ad § 23; XIX, 228. — puto ἂν μὴ θέλωμεν ποιεῖν om. ταῦτα, v. ad or VIII. — ἀφεστάναι or. VIII: ἀφιστάναι A, ἀποστῆναι v. —

57 αὐτὸ ante τοῦτο omisi cum SBF pr. Y. — ἡμῶν S. — ἃ om. pr. S. — ἀδικοῦντας A et or. VIII: ἁρπάζοντας. — ἡμῖν SA. — transposui ἐφεξῆς post Φίλιππος, v. ad or. VIII. — **58** καὶ post ἀδικοῦντα om. A, qui recensionem exhibet eius quae in or. VIII legitur simillimam. — τούτων pr. S BFOY et in or. VIII SL: τοῦτον. Ceterum illic SL τούτων πώποτε. — seclusi ἀδικεῖ καὶ coll. or. VIII (eadem est illic interpolatio in parte codicum). — πολεμοποιεῖ et mox πολεμοποιεῖν S Dd.; pro hoc τὸν πόλ. ποιεῖν A cum or. VIII, quod sane praestare videtur. — προτρέπειν S. — εἰθισμένοις A, et ci. Cob.: οἰομένοις. post hoc vocab. omisi ἅπαντες (ἅπαντα) cum SA. — **59** ἐκ μιᾶς γνώμης secl. Cob. Dd. — οὐκέτ'] οὐκ S al., cf. XIII, 14. — παρ' ἡμῖν S. — **60** seclusi αἱ τούτων sec. Liban. III, 127, 15. — de [ἀκριβῶς] post οἶδα deque καὶ ἄλλα ante πολλὰ omisso v. ad VIII, 58. — ἀδικούμενος ἀρνῆται? (h.). — **61** ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς A et in VIII SLAY: ἐφ' ἡμᾶς αὐτούς. — post φήσομεν omisi τότε (om. or. VIII praeter AY). — de τῶν omisso ante στρατιωτῶν, it. αὐτῶν post προσβάλλων v. ad or. VIII. — οὐδὲ γὰρ S: οὐ γάρ. — **62** de τε post ὑμῖν omisso v. ad or. VIII, 60. — τοῖς ἄλλοις schol. p. 207, 4 et or. VIII: τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Etiam τοῖς om. in or. VIII Y. — ἐφ' αὑτῷ S. — τὴν πόλιν ποιήσ. A et or. VIII. — Φίλ. βούλεται A, qui om. ὑμῶν, οὗ cum or. VIII. Haec seclusi. — ἐθελήσητε A et or. VIII: ἐθέλητε. — αὐτῷ παρασχεῖν A et or. VIII: παρ. αὐτῷ (br. et h.). — **63** ἐσομένου etiam Aristides I, 746 Dd.; ὄντος or. VIII. — τοῦ ante ἀγῶνος om. S. — post μισεῖν omisi φανερῶς cum or. VIII. Quod μισεῖν καὶ in SBFY omissa sunt, glossemate φανερῶς extrusa esse videntur. — ἀποτυπανίσαι pr. S. — ἔξω τῶν pro τῶν ἔ. S, quod defendi potest. — προσπταίοντας v. et hic et in or. VIII, item Pollux V, 134: προσπταίσαντας S hic, quod cum ὑστερίζειν parum bene convenit. — **64** εὖ ποιοῦντας pr. S. — **65** ἤδη] δὴ S. — de ἃ δὴ πεπόνθασιν, ὅταν ποτὲ, ἀπεστερεῖσθε, Σέρριον, τὴν Καρδιανῶν v. ad or. VIII. — **66** de ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν et ὑμετέρᾳ v. ad or. VIII. — **67** v. ad VIII, 65 de omissis τὰ Φιλίππου post Θετταλίᾳ. — ἐκβάλλειν S. — **68** ὑμῖν or. VIII: ἡμῖν. — de γίγνονται v. ad or. VIII. — **69** ἔσθ' ὑμεῖς v. et or. VIII: ὑμεῖς ἐστὲ S hic. — delevi ὑμᾶς post ὀλιγώρως, v. ad VIII, 67. — τοῦτον τὸν τρόπον absunt ab or. VIII. post haec voc. omisi τὰ πράγματα cum pr. A (add. rc.) S (ταῦτα est in or. VIII). Ceterum S hic προσφέρεσθαι. — τῇ τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ pro τῇ μὲν κατὰ τ. ἀγορὰν εὐετηρίᾳ

or. VIII; hinc omisi *μὲν* post *τῇ* (post *μὲν* littera erasa S). Sed etiam *τῶν ὠν. ἀφθ.* hic restituenda videntur pro turpi glossemate, quod recurrit supra § 49 (v. ad illum locum). — **70** *ἡμᾶς* bis et *ἡμῖν* S. — *εἴ τις χωρὶς* S: *χωρὶς εἴ τις. Καίτοι λοιδορίας* = *εἴ τις χ. ἔροιτ'*. Numeri in hac parte satis conspicui sunt. — *Ἀριστόμηδες* SA, schol. p. 205, 18. 24: *Ἀριστόδημε* (hoc schol. p. 207, 16). — *αἱρῇ* codd.: *αἱρεῖ* Dd. — *εἴποις* v.: *εἴποι τις* S. — **71** *ἂν εἰπεῖν* A: *εἰπεῖν ἄν. Εἰ γὰρ . . ἔχοις* ∼ *τοῦτο . . λέγειν.* — **72** *πόλει μὲν* v. (Benseler): *μὲν πόλει* S Dd. (h.). Nisi delendum *πόλει*. — *ἐξ ὧν*] *ἀφ' ὧν* sec. Liban. IV, 357, 9. — *ἐργάζῃ . . περιεργάζῃ* codd.: *ἐργάζει* et *περιεργάζει* Dd. — **73** *οὓς* G. H. Schaefer (Dd.): *ὡς* codd. — post *Ἕλληνες* omisi *δὶς* cum S, item post *κινδύνων* cum S pr. A (add. rc.) *ὑπὸ τῶν προγόνων*. Etiam *ἡμῶν* post *προγόνων* add. v. (om. mg S mg. A, in quibus cetera addita, Dd.). Ipse seclusi *σεσωσμένοι*, nam non de meritis Atheniensium agitur, sed de gloria periculis parta. Indicium interpolationis etiam hoc est, quod proxima verba *ἀλλὰ γὰρ* in S omissa sunt, glossemate scilicet extrusa — **74** *τὰ κατ' αὐτὴν* S (*υτὴν* in rasura): *τὰ κατὰ τὴν πόλιν* (br.). — *ποῦ γὰρ ἴσον* Liban. III, 439, 6; IV, 737, 13; Isidor. IV, 87: *πῶς γάρ ἐστιν ἴσον.* — *προιόντας* v.: *ἥκοντας* SA (h.). — *προσειστήκει* pr. S. — *τῶν Ἑλλήνων* Cob.: *τῶν ἄλλων Ἑλλ.* v., *τῶν ἄλλων* SA. — **75** *λέγετε* et *καθήσεσθε* S. — *εὐθὺς*] *αὐτοὺς* S. — *τίς* ante *ὑπὲρ* repetunt codd. (om. Reiske). — **76** *ταῦτ' ἐστὶ . . ἐγχειρῶν* minoribus litteris exprimenda curavi; nam hic epiloges aliunde infertus dirimit quae arcte cohaerent: . . *τῶν δεόντων ποιῆτε* (75 extr.) et *ἢ οὖν παυστέον κτέ.* — *ἐστὶν ἀληθῆ* S. — *κολακείᾳ* SA: *κολακείας καί.* — cum pr. S omisi *μὲν* post *ἀργύριον*. — omisi *ἄλλον* post *μηδένα* cum Isidor. V, 177 (*ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν πράξεων, ἢ μηδένα τοσοῦτον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν ἢ ἡμᾶς αὐτούς*). *Ἢ μηδέν' αἰτ.* ∼ *τοῦ πάντα . . ἔχειν.* Cf. Kuehner. Gr. II, 842, 4.

XI. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

§ **1** *ὑμᾶς* v.: *ἡμᾶς* SA. — **2** *ἡμᾶς* S. — **4** *δ'* ante *ὑφορᾶσθαι* om. pr. S. — **5** *οὐδὲ γὰρ . . μικρόν*] *οὐ γὰρ σμικρόν* schol. p. 210, 24. — *μισθοφόρους* secl. Cob. Weil. — *νῦν* S: *νυνί.* — **6** *βασιλέα Περσῶν* S: *β. τῶν Π.* v., *τῶν Π.* secl. Dd. — *χρήμασι* S; inde *χρήμασι χορηγεῖν ἡμᾶς* ci. Voemel. — *ῥώμην*] *δύναμιν* A. an *ῥοπήν*? cf. § 8. — **7** *μετέχ. τοῦ πολέμου* A, sicut

exstat or. II. — **9** *οὗτος* SA (or. II, 15): *αὐτὸς* YO, *οὗτος αὐτὸς* v. — *αὐτὸν* om. Pal. 1 (u v?) Ald. etc. — *τῷ μὲν* scripsi: *αὐτῷ μὲν* (h.). Nempe severissimus est in hiatibus vitandis huius orationis auctor. Cf. § 18 *καὶ τῷ μὲν.* — *οὐδὲν*] *οὐ* S. — *καταλείποντες* S: *καταλιπόντες.* — seclusi *ὑπὲρ αὐτῶν* (ita SA) vel *ὑπὲρ αὐτοῦ* (v.). Hoc hiatum facit, illud sensum pervertit. — **10** *εὑρήσεται* S. — *ἀδόξων*] *ἐνδόξων* pr. S. — *ὁ πρὸς* AO Dd.: *πρὸς.* — **11** *ζημίας* (ita S) *κ. τ. ἀ. ἔτυχεν* recte puto Cb. — *μέγιστα* v.: *μάλιστα* SA. Est huius auctoris Isocratico more variare verba. — **14** *ὑγιεινόν* SBFYO: *ὑγιαῖνον.* — *ἁπασῶν* S (h.). — *ἐστι τοῖς πολλοῖς* S (h.). — *τι* ante *πταίσωσιν* add. v. Dd. (ex § 13), om. S recte; nam *ὅλως ἀποτεύξεσθαι* orator Philippum sperat. — *αἰρόμενον* S: *ἀράμενον* (*ἀναιρούμενον* legisse videntur Aristid. I, 631 Dd.; Liban. IV, 845, 5). — **15** *καὶ δυσπολ. νομίζει* schol. p. 211, 27. — *ὅλον* OY, in or. II, 22 S et Dionys. Dem. c. 43 bis: *τὸ ὅλον* (h.). — *τύχη* A (placet Benselero): *τύχη ἐστὶ* (h.). — **17** *τἀληθὲς* v.: *τἀληθῆ* S (h.). — **18** *παρ' ἡμῶν* S al. — *τὰς παρ' ἐκείνων* S. cf. Isidor. Pel. V, 498: *νῦν δὲ τὰ κοινὰ οἴκαδέ τινες μετακομίζοντες οὐκ αἰσχύνονται ἐξ ἀλλοτρίων κερδαίνοντες συμφορῶν.* — *καὶ τὰ τῆς*] *κατὰ τῆς* S. — *καὶ τὰ σφῶν*] *καὶ τὰς φωνὰς* S. — *στρατεύεσθαι* S pr. A (corr. rc): *αὐτοὶ στρατ.* (or. VIII, 21). — **19** *δεινὸν* SAB γρ. F: *θαυμαστόν* (or. II, 23). Ceterum *οὐδέν ἐστι* pro *ἐ. οὐδ.* A γρ. S γρ. F. — **20** *προηγόρευσε* S. — **21** post *δι' ὧν* omisi *ἐκ χρηστῶν* cum SY schol. p. 213, 8 (petitum ex or. II, 26). — *αὐτὰ* scripsi: *αὐτά.* — *ἡμῶν* bis et **22** *ἡμᾶς* S. — **23** *Ἕλληνας* SA: *ἄλλους Ἕλληνας.* — *ἀλλ' ἔργοις* schol. p. 213, 32 (*ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔ.* v. praeter SA). — *δοκοῖμεν*? pr. S.

XII. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Delevi uncos, quos Philippi nomini add. Dd. — Non exstat epistula in SLA; appendicis loco ad or. XI. antiquitus addita est. — § **1** *πέμψαι*] exspectabam *ἐπιστεῖλαι* vel *γράψαι* vel *γράψας πέμψαι* (*ἐπιστολὴν πέμψαι* Cob.). — **2** *οὐχ ὅτι τοῖς παρ. ἐπετιμήσατε τὴν δίκην* scripsi: *οὐχ ὅτι τὴν δίκην τοῖς π. ἐπετιμήσατε* Weil (h.); *οὐ τοῖς π. ἐπετ. ὅτι τὴν δίκην* codd.; tria extr. verba del. Dd. — **3** *τὴν χώραν*] *τ. χ. τὴν ἐμήν* vel simil.? — *συνδοκοῦντα* Cob. Weil: *εὖ δοκοῦντα* (h.). — **4** mal. *κήρυκας.* — *εἰς τοῦτο* ⟨*ὀργῆς*⟩ *ἐλήλυθεν* Wolfius. — *εἶργον* Cob. Weil: *εἴργειν.* — **5** *τοῖς* ⟨*δ'*⟩ *ἐναντίοις* et *τὴν* ⟨*δὲ*⟩ *χώ-*

ραν? — **7** τῆς ἐπιμαχίας] del. τῆς Cob. non recte; nam de ἐπιμαχίᾳ iam in § 6 dictum est. — **9** αἱρεῖσθαι] non recte αἵρεσθαι G. H. Schaefer Weil. Volunt bellum fortasse Ath., sed non sumunt. — **10** ἦρχον scripsi: ἦρχεν. — **13** εἴδετε. καίτοι scripsi: εἰδότες. καίτοι codd. Weil; εἰδότες ὅτι Felician. Dd. — ἐκράτει BF: κατεκράτει. — **14** ὥστε post πόλεως facile excidere potuit. — προέμενος Cob. Weil: προειμένος. — γνοὺς <δ'>? ita Reisk. Augerus. cf. ad § 5. — **15** puto εἰ <μὲν> Πεπαρηθίων. — ὠργίζεσθε scripsi: ὀργίζεσθε. — **16** τῶν πόλεων scripsi: τῆς πόλεως. — **20** πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν codd.: πρὸς ἡμᾶς εὔνοιαν Reiske Dd. At πρὸς ὑμᾶς εὔνοια idem est atque πρὸς ὑμ. φιλία, cf. Plat. Rep. V, 470 A. — **21** ὕστερον] puto ὑστάτων. — **22** ἐγνώκατε Felician. pro ἐγνωκότες codicum (cf. εἰδότες — εἴδετε § 13). Reduxit ἐγνωκότες Weilius, ut ante τότε μὲν haec fere insererentur: ἐψηφίσασθ' ἑκατέρους ἔχειν ἃ ἔχουσιν. Mihi magis τότε μὲν . . κᾆτα (κατὰ codd.) displicent; malim οὐ μόνον ποιησάμενοι . . ἀλλὰ καὶ συμμ. κτέ.

XIII. ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

§ **1** Delevi ἕνεκα post ὧν cum pr. S. — ποιεῖτε S v. (ποιεῖσθε γρ. S). — νέμουσι τὰ κοινὰ καὶ διδοῦσιν A. — παρουσίας sec. Harpocrat. s. v., περουσίας pr. S (ι add. eadem sec. Voemel, mihi rc. ea manus visa est): περιουσίας (quod iam Liban. I, 331, 3 legisse videtur). — **2** μὲν οὔτ' ἂν] μὲν οὐδ' ἂν S. — μέντοι] μεν pr. S. — βουλεύσεσθε pr. S. — **3** ὡς περὶ Schaefer, ὥσπερ περὶ Dd.: ὥσπερ. — μηδὲ τὸν δεῖνα om. schol. p. 219, 8. Cf. XIX, 296. — **4** προσόντα S. — μηδενὶ] μηδὲν pr. S. — **5** κατεσκευασμένην SA, schol. p. 219, 17: καὶ κατεσκευασμένην. — **7** πολέμου δυνάμει (om. οἰκείᾳ χρῆσθαι) συμφέρει pr. S. — ἡμῖν S. — num περιεργάζεσθε (h.)? Cf. IV, 42 ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι. — ὅπως ἔχει del. Cobet. Cf. Aristid. I, 736 Dd.; Liban. IV, 287, 6? sed ibd. 429, 22 περ. τίνες εἶεν. Unde πῶς conieceris. — **8** ante ἀξιοῦτε add. ὑμεῖς S Dd. — ἐφορεύσουσαν Weil: ἐφοδεύουσαν pr. S (me teste) A (corr. m. pr., sed ne initio quidem aliud exstitisse videtur), ἐφεδρεύουσαν corr. S, ἐφοδεύσουσαν γρ. Y Cob, ἐποπτεύσουσαν vulg. Monet Weilius, ἐφορεύειν a Photio explicari per ἐποπτεύειν. — ἐρημίας v. (Cob.), cf. Liban. IV, 351, 4 ἐπὶ πολλῆς ἐρημίας καὶ σχολῆς: ἠρεμίας OY γρ. F (S?) Dd. — ἡσυχίας post πολλῆς δ' del. Cob. — ἐχθρός γ' ἡμῶν γρ S γρ BAF: ἐ. γ' ὢν

ἡμῖν. Cf. schol. p. 220, 1. — **9** πᾶσι] ἅπασι omnes (br.). — κοινῇ γένοιτο A; hinc κοινῇ scripsi pro κοινή. — **10** παρέσχεν ἁπάντων SA, ἁπάντων παρέσχηκεν v. Scholia TC p. 220, 16 ita: ὃ δή μοι πάντων πλείστην ἀθυμίαν παρέσχεν, ἅπαντ' (ἃ πάντ' T) ἐρῶ. Hinc ἁπάντων seclusi. — ἀποκρύψομαι] ἀποτρέψομαι schol. l. c. (cf. prooem. 23 extr.). Sed ἀποκρύψομαι hoc quidem loco aptius. — pro τούτων ἁπάντων schol. l. c. habet ὧν συμβουλεύω. Glossema et hoc esse videtur, et ἁπάντων etiam Weilio suspectum est. — ἅπαντες] πάντες schol. — seclusi μετὰ τούτων (ἃ μ. τ. v., om. ἃ SAO) ὧν εἶπον (ita codd., om. ὧν v. ex coni. Wolfii). Videtur interpolatio fuisse similis priori; sed ea insuper male habita est. Indicio sunt breves syllabae congestae — ἔστ' ἄξια A. — ἵππους pr. SBFOY (Weil): ἱππέας. — παρασκευάσθαι pr. S. — **11** φαίη τις ἂν v. post οὖν, in SA post νῦν inferuntur; del. Cob. Weil. — δοκιμάζετε S. — post καιρὸν εἶναι omisi νομίσαντες cum S pr. A (add. rc.) schol. p. 221, 4. — **12** ὑμῖν (post τί δ') A: ἡμῖν. Ὑμῖν unice aptum ei, qui *non* est unus e populo, sed orator, et coram populo loquitur (εἶπε λέγων, cf. VIII, 74), non in conversatione privata. Sed delendum omnino pronomen sec. Libanium (IV, 292, 28), cuius haec est imitatio: τί δ' ἐκ τῶν ἐμῶν ἢ ἄλλου τινὸς ῥήτορος λόγων χρηστὸν περιγίγνεται; ἀναβάντες ὁπόταν τύχωσιν, ὑμῖν ἐπετίμησαν, τοὺς προγόνους ἐπήνεσαν, ἄραντες ὑμᾶς καὶ φυσήσαντες κατέβησαν. — ἐκ Liban.: ἀπὸ. Saepe hoc pro illo; v. ind. — ὑμῶν corr. S al.: ἡμῶν pr. S al. Dd. — ὅταν v. (XVIII, 308): ὁπόταν SA (br.) *Liban.*, secundum quem ὁπόταν τύχῃ scribi potest. — λόγων post ὦτα num genuinum? — delevi καὶ quod erat ante διέσυρεν, τοὺς προγόνους, μετεωρίσας, Libanium secutus. — ὑμᾶς v.: ἡμᾶς SA al. V. supra ad initium §. — **13** ἡμῶν (post πόλιν) SFO: ὑμῶν. — εἴθισθε γρ. S: συνειθίσθε (ex superior.). — **14** δὲ post ὅπως om. pr. S, unde καὶ ὅπως ci. Gebauer Lys. p. 267, ut est IV, 20; VIII, 38; V, 15 etc. Sed οἷον καὶ ὅπως displicet. — πρὶν ἂν πάντ' scr.: πρὶν ἂν ἅπαντ' SA corr. Y (br.), πρὶν ἅπ. v. — οὐκέτ'] οὐκ S (cf. X, 59). — πάντες (post στρεβλοῦν) om. A pr. (add. rc.). Potest recte abesse, potest extrusum esse glossemate ἐβόων, quod cum v. post πάντες sequeretur omisi cum S. — οἱ λέγοντες SA: λέγοντες. — **15** <οἱ> πολλοὶ Dobr. Dd. — μηδεπως παύσετε S. — νυνὶ v.: νῦν ἀεὶ S, qua in scriptura latet fort. varia lectio ἃ ad ὃ adscripta (ἃ pro ὃ codex α, quod placebat Voemelio). — **16** νὴ Δία v. (Cob.):

νὴ Δία γε Dd. — *ἕτεροί γε* S v. (Cob.): *ἕτεροι* A Dd. — *τὰ δικαστήρια* del. ci. Weil (post *ταῦτα μὲν* est in A). — *κύρια* Madvig Weil: *κοινά*. — **17** *παρασκευάσουσι* SA: *παρασκευάζουσι*. — **18** *ταύτας λέγει τὰς προφ.* libri (*ταῦτα* Wolfius). — **19** *οὐδὲ ἕν* S: *οὐδέν*. — *ἴσον* S: *τὸ ἴσον*. — *αὐτῶν* post *ἔργων* om. cum FOY. — **20** de [*κατὰ συμμορίας*] (br.) deque [*ὑπὸ τούτῳ*] (br.) v. ad or. II, 29. *Μεθ' ἑκατέρων* in or. II non leguntur (contra illic est *ἑκατέρων* post *στρατηγός*, quod abest ab hac or.); in S pr. A hic *τριακόσιοι* omissum, propter glossema *μεθ' ἑκατ.* puto. — § **21—24** cf. or. XXIII, 196—201. — **21** *οὐδ' ὑπερηγάπων* post *ἵστασαν* (ex or. XXIII) omisi cum S pr. A (add. rc.). — **22** *αὐτούς* S hic Dd. — *Μαραθῶνι* or. XXIII: *ἐν Μ.* Numerorum similitudo inserto *ἐν* turbatur. — *ἐνίκα ναυμαχίαν* or. XXIII (sed F ibi *ναυμ. ἐν.*) v. hic: *ναυμαχίαν ἐνίκα* SA hic. — *ἐπ'* ante *αὐτοῖς* om. S. — **23** post *πολιτικάς* omisi *δωρεάς* cum S in or. XXIII; sequens *οὕτως* om. v. hic (habent SA). Subaudiendum *τιμάς*. — post *καλῶς* omisi *ἐδίδοσαν* (A; in or. XXIII omnes) vel *ἔνεμον* (v. hic) cum S hic. — *διακοσίοις*] *τριακοσίοις* or. XXIII. — **24** *ἀτύχημα* pr. S (*τὸ* add. ead. sec. Voem.). — **25** *δυνατὸν* abest ab or. III, 32, ubi eadem sententia legitur; sed erat hic ratio addendi. Cum sequentibus (§ 26—31) cf. or. III, 23—31. — **26** *τῶν πραγμάτων* om. BFOY (Bk.). Hiatus relinquitur, vel transpositione *εἰπεῖν ἔχοι* (cf. III, 23) vel alia ratione tollendus. — post *εἰπεῖν* omisi cum Cobeto *ἵν' ἀκούσαντες* (SA) vel *περὶ* (v.). Interpolatum utrumque, in S corrector interpolationem perfecit, cum scripsit *ἂν ἄρα μὴ ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ κτἑ.* — post (ante) *γενέσθαι* omisi cum Cob. et Weilio *κρείττους* (SB post *γεν.*, ante *γεν.* v.) vel *βελτίους* (post *γεν.* FOY, ante *γεν.* Vind. 1). Cf. or. IV, 7. — *ἐκεῖνοι* post *ἑκόντων* SABFOY, ante *ἑκ.* v., deest hoc loco or. III. — post *ἔτι καὶ νῦν* omisi *ἡμεῖς* cum vulg. (add. S). — seclusi *ταῦτα*, quod post *αὐτούς* habet S, post *νομίζετε* A, post *καίτοι* v. (ex or. XV, 35) — **27** ante *Ἑλλήνων* delevi *ἄλλων* cum v. (add. S). — *καὶ τὰ κοινὰ* om. S pr A (add. rc). Si quid delendum, *καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων* potius deleverim (cf. § 4). — **28** *τῆς πόλεως* om. Aristid. p. 362 W. — ante *ἱερῶν* omisi *καὶ* (add. α Vind 6). — *τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον* Aristid. — *κατέλειπον* S. — *ἐκεῖνοι*] *ἡμῖν* Aristid., cf. or. III, 25. Fort. utrumque spurium. — *γιγνομένων* pr. S (*ἔπι* add. ead.). — *ὁ Παρθενὼν* ante *νεώσοικοι* add. Aristid. (cf. or. XXII, 76) Bk. — *παρέδοσαν γρ.* Y Dd. — **29** *καὶ τῆς πολιτείας*

ἀκολούθους, deletis *τῷ* et *ὀνόματι*? Cf. infra § 33. — post *Ἀριστείδου* omisi *καὶ Μιλτιάδου* (ex or. III, 27; XXIII, 207) cum SBFO Cob. Hic Cimon Miltiadis vices gerit. — *οἶδεν ὑμῶν* or. III et v. hic (*ὑμ. οἶδεν* SA). Abesse potest *ὑμῶν*. — **30** *τοῦτ' ἐπιτιμῶ* pr. S (corr. ead.). — *εἶναι* S: *εἶναι διοικεῖν*. — **31** *αἴτιον ἁπάντων* S Dd. (br.). — post *ἅπαντα* omisi *πράττεται* cum S. de reliquis lectionibus v. ad or. III, 30 sq. — **32** *ἐψήφισθε* pro *ἐψηφίσασθε* A. — *ἃ* (post *ἐπιτρέπειν*) . . *ἐπιτρέπειν* om. pr. S. — **34** ante *ἔλαττον* add. *ἢ* Reiske Dd. Sed post prodiorthosin *καί μοι μηδὲν ὀργ.* rectius sequitur *ἔλαττον φρονεῖν κτἑ.*, altero quod suadet nondum indicato. — alterum *αἰσχρὸν* post *ὦ ἄ. Ἀθ.* (h.) om. cum A. — **35** *οὐκ ἔστιν* A, Aristid. I, 726 Dd.: *οὐδ' ἔστιν*. — **36** *βούλωνται* . . *οἴονται* S.

XIV. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ] *συστήσει* Y: *συστήσεται*. — § **1** *προαιρεῖσθαι* om. Aristid. p. 384 et 404 W. — post *ἐγχειροῦντες* omisi *λέγειν* cum prooem. VII p. 1423, quod idem plane est atque nostrae orationis. In pr. S sequens *ὧν* omissum est. *Οὓς ἐγκωμιάζ. ποιεῖν* ∼ *περὶ γὰρ πραγμ. ἐγχειροῦντες*. — *ἀξίως ἐφικέσθαι* sanum non videtur; *ἐφικέσθαι* per se idem valet atque *ἀξίως εἰπεῖν*, quod est VI, 11. Isidor. Pelus. V, 53: *κακίαν ἧς οὐδεὶς τῶν* . . *ἐφικέσθαι τ. λ. δυνήσεται*, cf. ibd. p. 569 E; II, 231. Sed potius *ἐφικέσθαι* e loco consimili XIX, 63 perperam huc adscitum puto. *Ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως τῷ λόγῳ δύναιτο* „nemo unus his rebus digne oratione pollet". Lucian. Enc. Dem. 10 ita: *ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἐπίσης ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ*, unde emergit etiam praestantior lectio *ἐπίσης* pro *ἀξίως*. — *τοῦ δύνασθαι λέγειν* prooem. VII (cf. prooem. IX p. 1424 extr.); *τοῦ δοκεῖν δύν. λ.* S, *τοῦ δοκεῖν λ. δύν.* A, *τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν* v. (*τοῦ δοκεῖν δύν.* App. Francof.). Videtur interpretatio fuisse *τὸ δοκεῖν δύν. λέγειν*, et altera *τὸ δοκεῖν εὖ λέγειν*. Delevi *λέγειν*; *δοκεῖν* iam Dd. deleverat. — *δ'* ante *ἐκείνων* om. pr. S. — *ἄλλοι* del. malim (*μείζω* . . *πραχθ.* ∼ *οὐδένες παραδ. δεδ.*). — *παραδέξασθαι* v., etiam S. — **2** post *μάλιστα* omisi *δύνασθαι* cum BFOY (secl. iam Reiskius). *Αὐτὸς δὲ πειρ.* ∼ *τὸν* . . *ὃν ἂν*, tum *μοι δοκ. μάλ.* ∼ *παρασκ.* In fine sectionum ea posita quae inter se coniungenda sunt: *ἂν μάλιστα παρασκ.* — post *ἅπαντες* omisi *οἱ μέλλοντες* cum BFO (habet *οἱ*) Y (secl. Reisk.). In prooemio VII est *οἱ λέ-*

γοντες pro οἱ μέλλ. λέγειν. — post φανείημεν omisi ὄντες cum eisdem et pro. VII. — εἷς om. pro. VII (contra ibi exstat τι vel τις post δύναιτο). Εἰ δὲ π. εἷς ὁστισοῦν ∼ τίς . . πόση, δύναιτο . . πεῖσαι ∼ καὶ πόθεν πορισθεῖσα. — περὶ τὸν pr. S (corr. ead.). — βασιλέα v.: τὸν β. SA (pro. VII SFQY). — **3** εἶναι post Ἑλλήνων add. v., om. Aristid. p. 380 W., ante τῶν Ἑλλ. hab. scholia p. 226, 18. Etiam ἁπάντων (v. XIX, 302) abesse malim: ἁπ. τῶν ὄντων Ἑλλ. Dionys. A. rh. VIII, c. 7; ἁπάντων ante ἐχθρὸν schol. l. c. Κοινὸν om. Aristidis Paris. 1741. — μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν] τοῖς ἄλλοις Aristid.; fort. τὴν (sive ὡς) ἄλλως, v. Mus. Rh. 1883 p. 619; nisi omnino haec delenda. Μόνοις τοῖς ἄλλοις ὑμῖν Dionysii Parr. 1656 et 1741. — ἄρασθαι] αἱρεῖσθαι S, αἵρεσθαι Aristid. — οὐδὲ] οὐ pr. S. — τῶν τοιούτων pr. S: τούτων τοιούτων ὄντων. — τηρεῖν v.: ζητεῖν SFOY. — δικαία v.: ἴση καὶ δικαία S γρ. F. — post ὑποκεῖσθαι omisi τῇ γνώμῃ cum S pr. A (add rc.). Ἓν τοῦτο ταῖς γνώμαις ὑποθέντας Aristid. I p. 592 Dd. — **4** τι del. Cob. (ante ἐναργὲς hab. BFY, τοι eo loco O). — γίγνοιτο S. — καν συμμαχῆσαι Tournier: καὶ συμμαχῆσαι SABrY pr. O; καὶ συμμαχήσειν v. — ἔχειν SA: ἕξειν. — τούτοις] τούτους S. — **6** οὐδὲ γὰρ οὐδ'] cf. Aristid. I p. 655 (674) Dd.; Dion. Cass. XXXVIII p. 84 D. — οὐκ ἀδικουμ. S. — **7** οὕτως S ante consonam, quod saepe indicium est alius prioris lectionis. Ὅτε δ' οὕτως ἔχει σκεπτέον ∼ ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν πολέμῳ — ἐν πολέμῳ . . ἴσῳ A (Dobr.): ἐν τῷ πολ. . . ἴσοι. Cf. Lib. IV, 37, 23. — ἡμεῖς] ἡμῖν S. — cum Reiskio seclusi δοκεῖν; cf. ad § 1; Aristid. I p. 718 init. Dd.: τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς ἔρχεσθαι δόξαν προκαθίει; II, 546 sq. τὴν τοῦ φαῦλος εἶναι πίστιν κατ' ἐμαυτοῦ λαβών. — ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αἱρουμένῃ v.: φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει SA. — **9** ῥᾴδιον ἂν συμβάντα] συμβῆναι ῥ. ἄν S. — **10** ἐπὶ τὸν δ' Flagg: ἐπὶ δὲ τὸν (br.). — ἕτερος μὲν ἦν τις τρόπος O: ἕτ. ἦν τις τρ. v. (br.), ἕτ. τις τρ. ἦν SA (Dd.), ἕτ. τις ἦν τρ. Dionys. Art. rhet. IX c. 10. — ᾗ bis Dionys.: ᾧ. — **11** τῆς δυνάμεως (§ 10) cum Dobr. seclusi sec. Liban. I, 399, 10: ὡς τοῦτ' ὂν τῆς παρασκευῆς κεφάλαιον. — seclusi ἀγαθά (br.; cf. XVIII, 302). — ὁμολογοῦντας v.: ὁμολογουμένους SY Dd., ὡμολογημένους Dionys. — ἄλλους A Dionys.: ἑτέρους (br.). — ἀλλὰ S Dionys.: ἀλλ' οὐ. — παρασκευαζώμεθα Dion.: παρασκευασώμεθα S, παρασκευαζόμεθα v. (br.). Cf. § 41 παρασκευάζεσθαι, XV, 6 παρασκευάζοισθε. — τούτους] αὐτοὺς S. — ἀμυνούμεθα S: ἀμυνώμεθα Dion., ἀμυνόμεθα v. Sed cum

concursus brevium sit conicio ἀμυνεῖσθε et mox ὑμᾶς (fort. etiam παρασκευάζεσθε). Altera persona in § 12 continuo sequitur. — ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ] πείσῃ Dionys., i. e. δέησῃ? Vulgata ex § 41 orta esse potest. — **12** ὑμῖν] ὑμῶν pr. S. — seclusi τινά (br.), quod ne scholiasta quidem legisse videtur, v. p. 228, 4: πῶς προσδέξεσθε τὴν ἀμφισβήτησιν; Cf. etiam Liban. IV, 34 sq. R: πῶς ὑπακούσονται καλούντων; — παρ' ἡμῶν A al. (**Tourn.**): παρ' ὑμῶν. — γὰρ post ἐγὼ μὲν om. Vind. 6. — post μείζων omisi οὗτος cum pr. S. Cf. Aristid. I p. 588 Dd. — περιόντες hic quoque S. — **13** χιλίους Dionysii (Thuc. 54) MP: χιλίους ὑμῖν A, ὑμῖν χιλίους S, ὑμῖν χ. μὲν v. — δὲ post ὁπλίτας add. v. (Dion.), om. A; it. post ναῦς add. δὲ v., om. pr. A (add. eadem). Asyndeton multo praestat. — ἐθέλῃ omnes (br.). — ἐν μὲν τῷ . . ἐν δὲ τῷ scripsi sec. Aristid. I, 586 sq. (imitationem ostendunt ἐν δὲ τῷ καλεῖν ἤδη). 621. 694. 777. II, 706 Dd.; Liban. IV, 4, 7 sq.: ἐκ μὲν τοῦ . . ἐκ δὲ τοῦ. — seclusi μή, quod intolerabilem tautologiam efficit. Κἂν τύχητε = κἂν τύχῃ, ex usu Demosthenico. — **14** λογιζομενοις S. — οἴομαι S: οἶμαι. — ὑμῖν ante ἀρέσκῃ add. S. — ψηφίζεσθαι S. — ἔστι δὲ Dionysii (Thuc. 54) MP: ἔστι τοίνυν. — μέν om. Dionysii eidem. — ὑμᾶς] ὑμῶν S al. (sed non Dionysii MP). — **15** πώποθ' ἅπαντες v., ἅπ. π. A; ἅπ. om. Dionysii MP. V. nostra etiam ὑμεῖς post ἅπ. inserit (om. S al). — τὸ ante πράττειν om. A. — malim ἐβλέψατε cum Liban. IV, 712, 2. — εἰς ἀλλήλους S Dionys.: πρὸς ἀλλ. (br.). — ἕκαστος ante οὐ ποιήσων om. Dionysii MP. — **16** καὶ ante ὀκτακ. add. S. — seclusi ταῦτα (cf. § 17) cum Pal. 1, v, β, Vulcan. (br.). — **17** ἑκάστην ἔχουσαν Harp. Phot. v. συμμορία: ἔχ. ἑκ., qua in lectione bina deinceps membra voce ἑκ. finiuntur. — σώματα v.: σώμ. ταῦτα SA; eidem συντετάχθαι φημὶ δεῖν. Καὶ τὰ μὲν σώμαθ' οὕτω = φημὶ δεῖν συντετάχθαι. — **18** τῶν δευτέρων . . τρίτων ἑκ. πέντε om. pr. S. — **19** τῆς χώρας S: τὸ τῆς χώρας. — ἑκάστῃ A (G. H. Schaefer), cf. 21: εἰς ἑκάστην. — **20** τριηραρχοῦντα (br.) bis del. Dobr. (id. etiam τὴν δαπάνην συντελοῦντα et τὴν δαπ. διαλύοντα). — τέτταρα δ' ᾗ σώματα (br.)? ΔΗΣΩΜΑΤΑ facile in δὲ σ. abibat. — **21** ὦ ἄνδρες Ἀθ. post ὀφειλόμενα SA: post τρόπον v. (br.). — τὸ ἴσον om. Y (hab. mg.). — **22** δὲ εἰ καὶ σαφὴς pr. S. — νεωσοίκους ut vid. pr. S: νεώσοικοι. — **23** καὶ τριάκοντα . . ἔχῃ del. Dobr. Weil. pro δ' ἡ pr. S δὲ. — παρελείπομεν S. — οὐκ ἴσως εὑρ. ῥᾴδιον] ἴσως (br.) εὑρ. οὐ ῥ. (ραιον pr. S) SA Dd.; ἀκριβῶς (br.) πως ε. οὐ ῥ. v

Cf. Aristid. I p. 300, 4 Dd.: *πάντα μὲν οὐκ ἴσως δυνατόν.* (Isidor. Pelus. V, 49 *π. γὰρ ἴσως οὐ ῥ.*; id. II, 157 p. 200 Dd.: *π. γὰρ ἴσως οὐ ῥ. οὐδὲ δυνατόν.*) — *ἑαυτὸ* A: *ἑαυτῷ.* Res se ipsam inveniet, non aliud quicquam sibi. — *καὶ πασῶν τῶν νεῶν καὶ μέρους* mihi (ut Tourn.) sensu cassa sunt. — **24** *λέγων* scripsi: *λέγω* (i. e. ΛЄΓѠ) *μέλλων λέγειν* A, *μέλλων λόγον λέγειν* OY, *λόγον ὃν μέλλω λέγειν* S v. (br.). Cf. § 22 *μετὰ ταῦτα λέγω* i. e. *λέγειν μέλλω*; IX, 5 *παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν.* Isidor. Pelus. III, 259 p. 361 C: *περὶ ὧν φορτικώτερα μὲν οἶδα λέξων, ὅμως δ' ἐρῶ.* — *ἡμῖν*] *ὑμῖν* S al. — *αὖθις δὲ γενησόμενος* Hermogenes p. 415 W.: *ὑπάρξων* (*ὑπάρχων* A) *δ' εἰς* (*δὲ* F al.) *τότε*, quae e proximis repetita sunt. Innuere potest orator notissimum illud aenigma: *αἶνός τίς ἐστιν, ὡς ἀνήρ τε κοὐκ ἀνὴρ κτέ.*, cf. Plat. Rep. V, 479 BC. — *αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον* br.; an *αἴνιγμά τι* del. *γὰρ ὅμοιον*? Cf. Aristid. II, 492 Dd.: *ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε αἴνιγμα . . ἂν εἴη*; ibd. p. 687. (Ap. Hermog. est: *αἰνίγμ. γ. ὅμ.* (*τὸ* add. Par. 1983, pr. 2977) *τοῦτο* (*τοῦτον* corr. 1983 pr. 2977). — **25** *ταύτην* SA: *ταυτηνί.* Aristid. p. 388 simpliciter: *ὁρᾶτε ταύτην τὴν πόλιν. ἐν ταύτῃ* (quae sequ. *τηλικαύτῃ τὸ μέγεθος οὔσῃ* Aeschinis sunt, or. III, 17, cuius locus cum Demosthenico coaluit). — *ἔνεστιν*] *εστιν* pr. S. *Εν ταύτῃ . . ἔνεστιν* ∼ *ὀλίγου . . πρὸς ἁπάσας.* — *οἱ λέγοντες* SB(F?)O(Y?): *οἱ ἐνταυθὶ* (*ἐνταυθοῖ*) *λέγοντες.* — *οὐδ' οἷόν τε* S: *οὐχ οἷόν τε.* — *ἀλλ' οὐδ' ἂν δόξαιεν κεκτῆσθαι* Cobet. — **26** seclusi *ἐστιν* (br.). — *οὐχὶ κἂν* (*ουχικαν*) S: *οὐχ ἱκανὸν* v., *οὐκ ἂν* A, *οὐχ ἑκὼν ἂν* Reiske Dd. Sed illa lectione recepta secludenda sunt *δοίη καί*, orta e prava interpretatione vocis *καί* (in *κἂν*). — *νῦν* (*νὺν*) S: *νυνί.* Ante *νῦν* S add. *ἄν.* — *εἰ*] *ἢ* S. — *πλείω* S. — **27** *νῦν* post *ἐρεῖ* add. SBO Dd. — *ἂν* ante *ἀνάσχοισθε* om. S. — *κατάθοιτε* S. — **28** *αὐτῶν* post *εἰσφερόντων* num genuinum? cf. Liban. III, 278, 1. — *περὶ ὑμῶν*] *παρ' ὑμῶν* S. — **29** *ὑμᾶς* A v.: *ἡμᾶς* S. — post *παρεσκευασμ.* add. *τριήρεις* S al. — **30** *ἄγει* v.: *ἄγει πολύ* S. Parum est *πολύ*, postquam dixit (§ 27) MCC camelos id aurum vehere, et opponuntur *χρυσίον* et *τὸ τῆς χώρας τίμημα.* — *καὶ* ante *πολλὰ* add. S al. (om. A). — *τὴν χώραν ὑπάρχειν* (*ὑπάρχειν* Harpocr. Phot. v. *ὅτι ἑξακισχίλια*) *ἀφορμὴν ἀκούσεται* Dobr., recte puto. — *ἐπόντας* sive *εἰπόντας* pr. S. — *ἀμυνόμεθα* Cob. Weil: *ἀμυνούμεθα.* — *ἐν* ante *Μαραθῶνι* add. S al. — *καὶ Σαλαμῖνι* post *Μαρ.* add. S. — **31** *πολὺν* S. — *ἐπ' Αἴγυπτον μὲν* Flagg.: *ἐπὶ μὲν Αἴγ.* (br.). — *θελῆσαι* idem: *ἐθελῆσαι* (br.).

— *ἐπὶ τὴν δ'* idem: *ἐπὶ δὲ τὴν* (br.). — **32** *οὐχ ὑπὲρ ἄλλου γάρ* idem. — *ἐστιν* post *δυστυχής* (ita SA; ante *δυστ.* v.) deleo, cf. Aristid. II, 550 Dd. — *ξένοις* A (Dobr.): *ξένους.* Etiam schol. (p. 232, 23): *διὰ τῶν ξένων.* — *Ἑλλήνων*] *Ἑλληνικῶν* S al. — *κρατήσοντες* corr. rc. A Dobr. — **33** *περὶ τούτων ὁ λόγος* (br.)? Ceterum cf. Liban. IV, 34, 22. — post *ἀληθὲς* add. *οὐδὲν* SA Dd.; contra post *ἀγαθὸν* add. *τι* ceteri. *Οὐδ'* ante *ἀγαθὸν* add. omnes codd. (del. Dobr.). — *ἀκούσετε* S. — *τοσοῦτ'* A: *τοσοῦτον* (br.). — **34** *δήπου πάντες* sec. Aristid. I, 588 Dd.? Sed numeri peribunt. — **35** *ταύτην* non habet quo referatur, et *ἡ τάξις τοῦ δικαίου* periphrasis est pro *τὸ δίκαιον*; quid igitur erit *τοῦτο τὸ δίκαιον*? Cf. etiam Aristid. I, 690, 4 Dd. (ex or. IX, 16). — *ἔσεσθαι καὶ τοῦ βαρβ.*? — *πρὸς ἅπαντα* Schaefer: *πρὸς ἅπαντας.* — malim *ἐκφέρειν πόλεμον* del. *τὸν*, cf. § 3. 7. 37. 40. — **36** *τέως* S pr. A corr. B Suid. *τέως*: *ἕως.* — seclusi *αὐτὸν* (br.). — *οὐδ' ἂν καταρ.* Tournier: *ἂν οὐδὲ καταρ.* (br.). — *μηαδαδικωμεν αυτον ἡμῶν* S. — **37** *ὁμοθυμον* pr. S. — e verbis qualia exstant in SBFOY seclusi *ἀδικεῖν* (*ἂν* add. BFOY) *ἡμᾶς ἐκεῖνον* (br.), quae sunt explicatio vocabuli *ἀδίκημα.* A sic: *οὐδ' ἀδικεῖν ἡμᾶς ἔθηκα ἐκεῖνον.* Dobr. del. *ἀδίκημ' ἄν.* — *τοιοῦτον* S. — **38** *συγκαλοῦντες*] *νῦν καλοῦντες* legisse videtur schol. (p. 233, 15). — *πείσονται* S pr. F (schol. l. c.: *πείσετε.* — *μὲν* post *ἀπαγγέλλ.* add. S. — *ἢ φοβοῦνται* deletum malim (h.). — malim *πάντες Ἕλληνες* omisso *οἱ*, sicut idem ante *Ἀθηναῖοι* cum S al. omissum est. — **39** *ἐπ' αὐτὸν ὑμεῖς* S: *ὑμεῖς ἐπ' αὐτὸν* A (br.), *ὑμ. ἐπ. ἐκεῖνον* v. (br). — *ποιήσετε, εὔχεσθαι* S. — **40** *προστεαυτον* pr. S. — *ἄλλων* ante *Ἑλληνίδων* om OY. — *τοσοῦτον ὅσον νῦν ⟨πασῶν⟩ ὑπεραίρ.* exspectaverim. — fort. *ἑκουσίου τινὸς* (br. et h.). — *ἢ κἀκουσίου* Aug. 2 Reiske. — *τὰ τῶν ἀγγελλόντων* A: *τὰ τῶν ἀπαγγ.* Y, *τῶν ἀπαγγ.* v. — **41** *μὲν* post *παρασκευάζ.* add. v., om. OY. In exponendis *κεφαλαίοις* asyndeton aptum esse et nomen ipsum *τῶν κεφαλαίων* monstrat (v. Isocr. XV, 67) et alia exempla Demosthenica: II, 31; VIII, 76. Itaque et *μὲν* delendum, et *δὲ* post *ἀμύνεσθαι* (om. O, hab. *δὲ καὶ* v., *δὲ* sine *καὶ* SY Dd.), et scribendum *τὰ ἔργα* cum S pro *τὰ δ' ἔργα.* — transposui *ἀδίκου* post *ἄρχειν δέ*; erat post *ἔργου* (h.). Liban. IV, 59 R.: *εἰ μηδενὸς ἄρχοις ἀδίκου μήτε ἔργου μήτε ῥήματος.* — *μὴ*] *δὴ* S.

XV. ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣ.] *πεισθείς* BF, quod *πιστευθεὶς* esse vidit Voemel: *πιστευόμενος*. — malim *δυνατωτάτοις*. — *ἁμαρτάνουσιν* omnes. — or. § **1—2** = Prooem. XXVII. — § **1** post *δεῖν* omisi *ὑμᾶς* cum S. — *ἁπλῶς εἰπεῖν* A et prooem. — *πάντες* pro.: *ἅπαντες*. — **2** *ὧν* Bk. in prooem.: *ὡς* codd. prooemii, *ἐξ ὧν* A hic, *ἐν ὧν* S v. — *τὸ τοὺς*] *τοὺς* pr. S. — *ἐν ἡμῖν* S. — *παρόντι* post *νῦν* minime necessarium, et cf. imitationem Aristid. I, 591 Dd: *ἄξιον δὲ χρήσασθαι τῷ καιρῷ*. — post *συμβήσεται γὰρ* omisi *ὑμῖν* cum S. — *ὑπὲρ αὐτοῦ* v.: *περὶ αὐτοῦ* SA (br.). Contra accidit in § 6: *ὑπὲρ* AS, *περὶ* v. (br.). — *τὰς* ante *παρὰ* om. pr. S. — **3** malim *συνεστήσαντ'*. — *τουτονὶ τὸν τελευταῖον* A. — *καὶ πείσας* del. Cob. — **6** *δὲ καὶ μόνος*] *καὶ* om S (br.). — *δοκεῖτε* SO: *δοκοῖτε*. — *ποιεῖσθε*, *ἀμύνεσθε* S. — **7** *ταὔτ* Baiter Voemel: *ταῦτ'*. — **8** *εἰ δ' ὑπέρ γε* codd. praeter S. — *οἴεσθαι* S. — **9** post *πεισθῆτε* omisi *μοι* cum pr. S. — *τὸν* ante *βασιλέα* add. SA Dd. — *ειιδὼν* pr. S. — *Ἀριοβαρζάνῃ* S. — *Κυπροθέσμιδος* pr. S. — **10** *τῶν, ἂν ἐλαττῶνται* scripsi: *ὧν ἂν ἐλαττῶνται* Stob. Flor. 54, 33; *ὧν* (sed *τῶν* pr. S, corr. ead.) *ἐλαττοῦνται* codd. *Ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν = ἂν ἐλαττῶνται*. — *ἑαυτοὺς* Stob.: *αὐτοῖς* SA, quod om. v. Fit ambiguus sermo omisso vocabulo. — **11** *βασιλέως* (post *ὥρμ.*)] *βασιλεὺς ὡς* S. — *ἀλλὰ τὸ βούλ.* pr. S. — *αὐτὴν*] *ταύτην* S. — **13** *ἀντιποιήσετε* S. — *τῆς πόλεως τῆς* om. schol. p. 238, 16. — *ἂν ἀντιπ.* v.: *ὅταν ἀντ.* S (br.). *ἀντιποιειτε* S. — *ἡμῶν* SF: *ὑμῶν*. — **14** *ἐν αὐτῇ* om. schol. FY p. 240, 7; pro *ὑμῖν ποιήσειν* hab. *ποιεῖν* schol. Ald. IX, 822 Dd., quod multo praestat. — **15** *οὐδεπώποτ'* S. — *αὐτῶν . . σωτηρίᾳ* Tournier Weil: *τῷ . . σωτ. αὐτῶν* (h.). — *αὐτῶν* [*ὑμῖν*] Tournier Weil: *ὑμῖν* ante *αὐτῶν* v., post *αὐτῶν* SA, om. *αὐτῶν* O. — *οὓς*] *τοὺς* S. — **16** *δέω* S, Aristid. I, 668 Dd.: *δὲ δέω*. Asyndeton non offendit, cf. Att. Bereds. III, 1, 148; magis offensio est in repetita syllaba *δε*. — *τοῦ* (ante *χρόνου*) om. pr. S. — *οὐχὶ μικρὰν* A Dd. — *ὑπὸ*] *ἐπὶ* S. — *δίκαιοι* (Vind. 1) Reiske Dd. (h.). V. prooem. p. 1439, 15; Rehdantz Ind.[2] *οἴομαι*. — *φήσετε* S al. — **18** seclusi *ὁπότε βουληθείητε* (br.), pro quibus *ὁπ. βούλησθε* pr B pr. F. Cf. schol. p. 42, 9: *πανταχοῦ*] *ὅπου ἂν βουληθείη*. — *δὲ τοὺς* v.: *δὲ* SA. *Πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγ. = οὐδὲ . . ἀσφαλῆ*. Alterum *νομίζω* seclusi. — cum Tourn. *ὀλίγοι πολλοῖς καὶ* (*τοῖς πολλοῖς* pro *πολλ.* G. H. Schaefer Voemel). Deletis sententiae nihil detrahitur; at numeri ex-

sistunt hi: *οὐ . . ὅπως ∼ τοῖς μετ' ἰσηγ. ∼ ζῆν ἠρημ.; ζητοῦντες ἄρχειν = εὔνοι γένοιντ' ἄν*. — **19** *τι* post *συγκινδυν.* om. pr. S Dd. — *λογιζετε* pr. S. — *ἂν* post *πράγματα* om. SAY Dd.; *ἐξαγαγόντας* A: *ἐξάγοντας* S, *ἐπάξοντας* Y, *ἐπανάξοντας* v. Dd. (br.). *Ἴσασι . . ἄλλους = τὰ πρ. ἂν ἐξαγαγ. ∼ πάλιν εἰς ἐλευθερίαν ∼ ὅθεν . . αὐτοῖς*. — *τοῦτ'* SA: *τούτους*. *Ἄν τι γενέσθαι προσδ. ∼ τοῦτ' ἀνελεῖν βουλήσονται*. — **20** *ἄλλως* scripsi: *ἄλλους* S, *ἄλλους τοὺς* v. — *ἡγεῖσθε* scripsi: *ἡγεῖσθαι* pr. S, *ἡγεῖσθαι χρή* v. — *ἁπάντων τῶν* S Dd. — **21** *ἐπεὶ καὶ* scripsi (coll. § 13): *ἔπειτα καὶ* v., *ἔπειτα* S. — *ἀξιώσετε* codices. — *τοιοῦτο* del. Dobr. (etiam *τι*). Cf. Prooem. XXII, 2. *Ἀξιώσαιτε φρ. π. ὑμῶν ∼ εἴ ποθ' ὃ μὴ γέν. τι συμβ*. — *καὶ γὰρ οὐδ' εἰ . . πεπονθ.*, *ἐπιτήδ.* A Dobr.: *καὶ γὰρ εἰ . . πεπ.*, *οὐκ ἐπιτήδ.* v. — *ἂν φήσειεν*] *φήσειεν* O, *φήσει* S Dd. — *βουλομένους* A Dobr.: *βουλευομένους*. Cf. § 22 *συνεβουλήθησαν* (*συνεβουλεύθ.* codd.). — **22** *ὅτε*] *ὅτι* S. — seclusi *ἡμῶν*, cf. Aristid. I, 722. — *ἀτυχήσαντας* v. (cf. Epist. III, 11): *ἀτυχοῦντας* SA. *Οὐ . . βουλοίμην = δόξαν . . σῴζειν ∼ τοὺς ἀτυχήσ. ἀεί*. — *κρατοῦντας* A: *ἄρχοντας* (ex IX, 47; XVIII, 96 al., v. Voem.). — *κρινεῖν* Aldina Taylori Cob.: *κρίνειν*. — **23** *φοβήσεσθαι* S. — *ἥττηνται* Benseler: *ἥττ. ὑπὸ* (h.). Statim *οὔτε τῶν* v. (Anecd. Bk. p 147): *ὑπὸ τῶν* S, *οὔθ' ὑπὸ τῶν* AY Dd. — *δούλων τοῦ βασ.* S. — **24** *ἀλλ' ἅμα*] *ἀλλὰ μὴν* S al. — *καὶ Κῦρον* num genuina? — *πόλλ' ὀλιγωροῦντας* (br.)? Cf. Kühner. Gr. Gr. II, 270, 11. — **25** *εἰσὶν δή* mg. O: *εἰσὶ δέ* (br.). — *δεινότ. δίκαια* om. *τὰ* S. — **26** *δήπουθ' ἐν* S. — *σηλυμβραν* S, *Σηλυβρίαν* Dd. — *οὖσαν σύμμαχον* A; *οὖσαν* deleri potest. — *Βυζαντίων* Dobr.: *Βυζάντιον* AB pr. FY Dd. (br.), *Βυζαντίους* S. — *τούτων*] *τούτου* S. — *αὐτονόμους* v. (Dobr.): *αὐτ. τὰς πόλεις* SA. — **27** *ἑτέρας πόλεις* SA: *πόλεις ἑτέρας*. — *κινδύνους* secl. Cob. Weil. — **28** *παραινεῖν* SA. — *θέλειν* SA: *ἐθέλειν*. — **29** *ὑμῖν* deleo cf. Aristid. I, 712, 9 Dd. *Καὶ παράδ. λέγειν ἔχω ∼ τοῦτον πᾶσιν γνώριμον*. — *διτταί* post *συνθῆκαι* hab. v., post *Ἕλλησι* SBFY, post *βασιλέα* A. Si esset genuinum, pergendum erat *ἅς τε ἐποιήσατο . . καὶ ἃς μετὰ ταῦτα κτἑ*. — *μέν γε* scripsi: *μὲν γὰρ* (br.). Cf. XIX, 331. — **30** *ποιεῖν* (ita S; *καὶ ποιεῖν* v.) del. Wolf Dobr. — *ἔστι* S: *ἔσται*. Totam autem sententiam, quae vehementer turbat contextum, minoribus litteris exprimendam curavi. V. Weil. — **31** *πρόσεσθ'*] *πρόσεθ'* Vind. 4. 6 aliique quidam, Dd. (br.). — *ἠρημένων* A: *προῃρημένων*. — *ἀκονιτεὶ* scripsi, v. Röhl Inscr. gr. antiquiss. nr. 380: *ἀκονητὶ* S,

Andr. Spengel; ἀκονιτὶ v. Dd. — ὑμᾶς] ὑμῖν Y Dd. — **32** λιπόντα Dd. (praef. ed. 3. p. LXI): λειπόντα S, λείποντα v Dd. text. — **33** χρῆν Weil: ἐχρῆν Cob., χρὴ codd. — λιπόντας v. (O pr. Y, λειποντας sine accentu S) Dd. l. c.: λείποντας Dd. text. — κρινεῖν ὁμωμ. scripsi sec. Aristid. I, 662. 829: ὑμῖν ὀμ. codd., ὑ. ἕξειν ὀμ. Wolfius, ὑμ. νομιεῖν ὀμ. acute Cobet; sequens νομίζετε in νομίζειν mutat Voemel. — **34** κατηγορήσει . . ἐπιπλήξει omnes. Cf. III, 3 (X, 48) ὅ,τι χρὴ συμβουλεῦσαι. — ὑμῖν] ὑμῶν S. — χαλεπώτατον scripsi sec. III, 3; Aristid. I, 834: χαλεπὸν εὑρεῖν (br.). — τοῦτ' ἴσως ἔργον εὑρ. Aristid. l. c. et II, 238. Num quid turbatum in proximis (ἴσως μὲν οὖν κτἑ.)? — σχοίη v.: ἔχοι S.

XVI. ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

§ **1—3** = Prooem. VIII p. 1423 sq. — § **1** post ὑμῶν ὄντες omisi πολῖται cum prooem. l. c. (Cob.). — πρεσβεύονται v. et prooem.: πρεσβεύουσι S Dd. — **2** νῦν δ' corr. O: καίτοι νῦν A, νῦν δ' ἔγωγε (pr. O) v. et prooem. In sequenti demum sententia oratoris persona urgetur. — Ἀττικιστί prooem. Cobet: Ἀττικῶς. — οἶδα prooem. Cob. (num.): ὁρῶ. — ἐξηπατημένων A Aristid. p. 379 W. (plac. Schaefero): συνεξηπατ. v. prooem. — seclusi βουλομένων, quod post δὲ ταυτί habet S (cf. Lib. IV, 714, 22), post μὲν ταυτί v. prooem.; προῃρημένων Aristid. (post δὲ ταυτί). Subaudiendum ἐξηπατημένων. Ἐξηπ. . . ὑμῶν ∼ καὶ τῶν μὲν τ., τ. δ. τ. Cf. Mus. Rhen. 1883 p. 620. — ἄντι μεταξὺ S hic, ἂν μετ. S al. prooem. — κᾆτα Bk. in prooem.: κατα ibi S, κἀθ' A pr. hic, καθὰ Aristid., καὶ v. hic, καὶ ταῦθ' v. in prooem. — μὴ om. S. — περιμείνητε v. hic et in prooem., Paris. Vindob. Aristidis: περιμένητε S hic, id. et OQY prooem., v. Aristid. (br.). — **3** τῇ πόλει post νομίζω in codd. additum om. Arist.; cf. eundem II, 248, 1 Dd. Est vulgaris interpolatio. — λέξω] δείξω S. — ἐκ δὲ τῶν prooem. (Cob.): ἀπὸ δὲ τῶν (br.). — **4** αἱρήσουσι v.: ἀναιρήσουσι SA (br.). — **5** γε γενήσονται Weil: τε γενήσονται S, γενήσονται v. Dd. — βουλοίμεθ'] mal. βουλόμεθ' — **6** οὕτως S (schol.): οὕτω. — δεῖν om. schol. p. 248, 15 (ibd. δώσομεν pro φήσ. CGV) — ἐκείνων ἐκείνοις S al. — καί μοι S al. — τῶν post ἐθελόντων om. S. — **7** ἀντιπαραταξαμένους S. — ἡμῖν cum Dobr. seclusi, cf. Aristid. I, 622. Om. tres codd.; οἱ μὲν om. A. — **9** καὶ ante παραινούντων om. S. — ἐπιτρέπειν ὑμᾶς ἀδικεῖν S. — **10** ἐκινδυνεύσατε del. Dobr. — **11** ἂν post βοηθήσαντας om. S. — νῦν ἐπ' αὐτοὺς (sic) ἐχθροὺς S, ἐχθροὺς ἐπ' αὐτὸν v., ἐπ' αὐτὸν ἐχθρ A,

ἐχθροὺς νῦν Vat.[b] Lindenbrog. Inde delevi νῦν cum Voemelio (cf. proxima). — τὸν ante Ὠρωπόν add. Benseler (h.). — post βοηθεῖν omisi αὐτοῖς cum pr. S Cob. — **12** οὐ γὰρ S, schol. p. 249, 28, Tournier: οἱ γάρ. — πρὸς Θηβαίους ἦλθον Cob. (ἐπὶ etiam schol 250, 3, et cf. § 19). — οὐδ' ἂν S γρ. Y schol. p. 250, 4: καίτοι οὐδ' ἄν. — ἂν βούλωνται Cob.; βούλωνται S pr. B. In imitatione Aristidis (I 690 Dd.) legendum videtur μηδ' ἅπερ βούλονται (pro δύνανται ΘΕ) ποιῶσι. — ὑμῖν χάριν SA (br.), χάριν ὑμῖν v. Delendum videtur ὑμῖν, cf. Aristid. l. c.: οὐδὲ τῆς σωτηρίας προσδέονται. — **13** εἰ σφόδρα S (Aristid. I p. 622): εἰ καὶ σφόδρα. — ὑμᾶς S. — **14** καὶ post τοίνυν add. S Dd. — οἴομαι S: οἶμαι. — ἀεί, quod in S est post βουλομ. (h.), in v. ante id voc., cum Voemelio seclusi. Βουλ. πᾶσιν ἀεὶ A. (Καὶ ante ταὐτὸ om. pr. S.) — **16** μάλα om. Hermog. p. 333 sq. — ἔργον ἀνθρώπων v. et Aristid. p. 367 W. Hermog. p. 333 W.: ἀνθρ. ἔργον S Dd. — νυνὶ v. Aristid.: νῦν S Dd. — **17** ὅπως SABF: ὅπως ἄν. — ἐπειδὰν δ' A: ἵν' ἐπειδάν. — καὐτοί (καὶ αὐτοί) v.: αὐτοί SA. — αὐτοῖς del. Cob.; etiam οὗτοι deleri potest; item mox ἕκαστοι (br.). — χάριν del. Cob. Weil; etiam αὐτοῖς abesse potest. — **18** ἂν τὰ δίκ. ποιῶσι sec. Aristid. I, 552. — οὐ γὰρ περὶ τούτων (nostri codd. τούτου praeter pr. Vind. 6), ἀλλ' — ἐάσω . . μοι ut aposiopeseos exemplum affert Hermogenes p. 346 W. Inde iustam interpunctionem (, ἀλλ' — pro . ἀλλ') restit. Gebauer, superflua delevit Herwerden. Sed quod hic (cum Cobeto et Weilio) etiam extrema περὶ πολλῶν . . γενέσθαι eici vult, errare videtur; nam his quoque demptis ea quae reticentur ne intellegi quidem possunt. Ceterum cf. Aristid. I, 672, 5, ubi idem nunc interpungendi vitium. — **19** ὑπεναντί' ἡμῖν (br.)? cf. tamen Aristid. I, 651. — αὐτῶν del. Cob.; etiam ἡμᾶς post ποιῶσιν abesse potest. — ἐπιδείξωσι A: ἀποδείξωσι. — ἢ Θηβαίους cum schol. p. 251, 23 omittendum vid. — **20** τούτους] τοὺς S; puto τούσδε, cf. § 31. — ἐγὼ δὲ v.: ἐγὼ δὲ οἶδα SAY Dd., ἐ. δὲ ὅλλα O (i. e. οἶμαι?). — κἂν . . φῆσαι scripsi: καὶ . φῆσαι v., καὶ φήσειν SAO corr. Y. — ὑμῶν οἴομαι ταῦτα v.: οἶμαι ὑμῶν ἐμοὶ ταὐτὰ (ταῦτα) SA, ὑ. οἴομαι ἐμοὶ ταυτὰ corr. Y, οἴομαι ὑ. ἐγὼ ταυτὰ O, οἶμαι ὑ. ταὐτὰ Dd. — κίνδυνος Μεσσήνῃ pr. A (corr. rc.?): κινδυνεύσει Μεσσήνη. — **22** πολεμεῖν αἱρουμένους SA: πόλεμον ἀραμένους (br.). — προτέραν S: πρότερον v. (br.), πρότερόν ποτε A. Sed recepto προτέραν delenda οὖσαν αὐτοῖς. — ὑμεῖς] ὑμῖν? pr. S. — ἴσως om. O. — φοβεῖσθ' S. — **23** malim post G. H. Schaeferum alios: πυθ. καὶ

τῶν (ita BFY) [λεγόντων καὶ] Θηβ. μισ. φασκόντων καὶ τῶν Λακεδαιμονίους. — Λακεδαιμονίων μὲν S: μὲν Λακεδαιμονίων. — **24** ποιεῖν om. schol. p. 252, 9. Sic haec pronuntianda: ἔστι γὰρ ἔστι Θηβ. ταπεινοὺς | ἄνευ τοῦ Λακ. ἰσχυροὺς | καθιστάναι καὶ πολύ γε ῥᾷον. — **25** τὴν Μεγάλην δὲ πόλιν Flagg (br.); etiam τ. Μ. πόλιν δὲ scribi potest. — **26** κατοίκησιν S — **27** φασὶν ἑαυτοῖς pro φασὶ μὲν αὐτ. et οὐ στήλας deleto priore εἶναι Dobr. — τε post τούτους om. S Dd. — Λακεδαιμονίοις pr. S. — **28** post Μεγαλοπολῖται delevi ἔτι cum B (F?) Benselero (h.). — μόνον post κατοικισθῶσι add. SA Dd. — **30** ἰσχυροὺς Λακεδαιμονίους scripsi sec. Aristid. I, 630, 6 Dd. Minime agitur de Lacedaemoniorum commodo, sed de Atheniensium. Inde etiam τούτους pro τούτοις restitui (Tournier). — εὐθὺς ante ἔστιν v., post ἔστιν AS; non exprimit Aristides. — δικαίως om. O — ἤδη post ὑπάρξει (h.) del. Reiske Benseler. — καὶ post. συμβησ. cum Vind. 6 del. Dobree, non recte puto. Sed in ἐπὶ Θηβ. vitium est (br.); num εἰς Θηβαίους καὶ Λακεδαιμονίους? — **31** τούσδε OY Flagg (Schaefer): τούτους. Cf. ad § 20. — οὖν] ὅταν pr. S. — σεσωμένων S teste Cobeto: σεσωσμένων. — **32** εἴρηκα A: εἴρ. ἀλλ' (h. post ἰδίᾳ).

XVII. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

ΥΠΟΘ.] πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἕλληνας Wolfius: παρὰ Ἀθηναίοις καὶ Ἕλλησι codd., del. παρὰ Sauppe Dd. — or. § **1** οὕτως S Anonym. π σχημ. VIII p. 631 W.: οὕτω. — ὡς περὶ] ὥσπερ S. — ἴσον καὶ τὸ om. Anonym. recte (καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἴσον hab. Vind. 6, v. exempl. scripturae codicum ap. Voemel. nr. 6). — ἐπ' αὐτὰ S. — **2** πρὸς ἅπαντα S: πρὸς ἅπαντας. cf. ad XIV, 35. — χρῆσθαι SA. — **3** post ἐρωτήσειεν omisi ὑμᾶς cum S, schol. p. 256, 23 (ante ἐρωτ. hab. A, qui ὑμῶν pr.). — post ἀγανακτήσαιτε add. v. εἴποιτ' ἂν οἶμαι πάντες (eadem sed omisso οἶμαι Dd.), quae om. S pr. A (add. rc.) schol. l. c. — οἶμαι ἂν A, οἶμαι S: οἶμαι δ' Dd., om. h. l. v. — ἢ πεισθέντας γε | „aut, si quidem id vobis persuasum fuisset", i. e. „nam si id vobis persuaderi sivissetis, serviretis" e. q. s. — **4** ᾔθει v.: ἔθει S Dd. — **5** οὕτως S. — καταλιπεῖν S al. — **6** κατάγοντι S pr. A. — **7** Μεσσηνίων] Μεσσήνην S. — οὐ πολιτεύματος scripsi: τοῦ πολ. — οἴεσθε S. — **8** ἀναγαγόντα A: ἀγαγόντα S Dd., ἄγοντα v. — ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις S: τοῖς ὅρκ. καὶ τ. συνθ. — **9** ποτ'] τότε S. — ταὐτὸν SA: ταὐτὸ. — τὸ ante δίκαιον om. Dd. — **10** post γεγραμμένον desinit cod. S — καταλύωσι A: καταλύσωσι. Cf. πράττοντας 11 (Voemel). — **11** πό-

τερα AY: πότερον. — πειθόμεθα AOY (Schaefer): πειθώμεθα. — **15** τὸ δ' ἔτι καταγελαστότερον scripsi: τὸ δ' ἔτι καταγελαστότατον A, τοῦτο δ' ἐστὶ καταγελαστότατον v., τὸ δὲ καταγελαστότατον Dd., τούτου δ' ἔτι καταγελαστότερον Gebauer Arg. ex contr. 95. — ἐλευθερώσεις A pr. (corr. rc.): ἀπελευθερώσεις. — **16** ἐπὶ μηδεμίαν πόλιν A γρ. Y schol. p. 258, 4 (hic om. πόλιν): μηδεμιᾷ πόλει. V. Voemel. — ὁρμήσωσιν v.: ὁρμηθῶσιν A γρ. Y. — ἐπήνεγκε τὰ ὅπλα A: τὰ ὅπλα ἐπήνεγκεν. — καὶ τοσούτῳ A: τοσ. δὲ v., τοσ. καὶ Dd. — ἑτέρωσε Cobet Weil: ἑτέρωθι. — **17** δ' ἐπιτάττουσι AO: δὲ πράττουσι. — **18** συγχωρήσουσιν; ἆρα omnes. — post ἄρα omisi γε δοκεῖ cum A pr. (add. rc.). — βεβαίαν scripsi: δίκαια v., δίκαιον ταῦτα A Dd. — δὲ μαχομένους A: διαμαχ. v., δὲ διαμαχ. Y Dd. — **19** ἐγκαλεῖ Cob. Weil: ἐγκαλέσει. — **20** ἀνεῖσαν Weil coll. § 17: ἀφεῖσαν. — **21** ὑμῖν A: ἡμῖν. — **22** seclusi τῶν ὅρκων, cf. 26. — ἁμαρτάνοντες v.: ἐξαμαρτ. A Dd. — **23** ὃ καὶ AY: καὶ v., ὃ δὲ G. H. Schaefer Dd. — **24** μὲν post ἅμα om. A Dd.; contra post μικρὰ add. A Dd., om. v. — ὑμέτερα A: ἡμέτερα. — post ὑμέτερα add. πράγματα v., om. A pr. (add. rc.), uncis incl. Dd. — **26** ὁμολογίας A: συνθήκας. — extr. οὐδὲ] malim οὐδ' ἐπί. — **27** τῷ γὰρ Aldina Voemelii Weil: τὸ γάρ. — καταφανές Andr. Spengel Weil: κατ. ποιεῖ ABY Dd., κ. ἦν v., κ. ἦν ποιεῖ F. — **28** μόγις καὶ πόρρωθεν A: πόρρ. καὶ μόλις. — προειρημένῳ v. et A: εἰρημένῳ Dd., quod in A esse putabatur. — διειρημένου del. Weil. Fort. v. l. fuit διειρημένῳ pro προειρημένῳ. — **29** post ἐκεῖνοι add. τῇ πόλει A Dd. (om. etiam Thom. Mag. p. 310 sq.). — **30** ἢ ἄρ' οὔποτε δεῖ παύσ. Weil: εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ π. codd., εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ μὴ παύσ. c. Sauppio Dd. Cf. Dionys. A. R. I, 252, 11.

XVIII. ΥΠΕΡ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘ.] 3 πρὸς αὐτήν] πρὸς αὐτήν. — 4 καὶ ⟨κατὰ⟩ τοῦ ψηφ. Wolfius — 6 διάνοιαν Scrimgeri schedae. — ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘ.] **1** τὴν πόλιν Voemel e Vind. 7: om. v. Aut δουλευούσας reponendum. — καθ' αὐτῶν Voemel: κατ' αὐτῶν. — κατεχαρίσατο G. H. Schaefer: καὶ ἐχαρ. v., ἀπεχαρ. Vind. 7. — 2 ἴσως . . βλέπειν secl. Wunderlich. — 5 κακοὺς εἰς Wunderlich Dd. — μέσον ἐλάσσας Voemel: μέσον ἐλάσας (v. Homer. Il. Δ 299). — 6 διοικῶν scripsi: διοικεῖν. — γραφόντων scripsi post Weilium, qui εἰσφερόντων: στεφάνων. cf. supra § 4. 5; orationis § 57. — τὸ ψήφισμα] τὸ ζήτημα Fox, τοῦ ψηφίσματος Weil. Illud praestare

videtur. — or. § **1** *μάλιστα* om. Hermog. p. 268. — *ὑμᾶς* ante *ἐμοῦ* om. Castor W. III, 717 (ex Hermogene p. 293 neglegenter excerpens). Nescio an melius absit. — *σχέτλιον γὰρ τοῦτό γε* Aristid. p. 419 W. sine oratoris orationisve nomine; qui hunc potius locum quam alterum § 114 respicere videtur. — **2** *δικαίοις* om. Castor W. III, 722, qui hoc colon (*ἐν ᾧ . . γέγραπται*) esse dicit *τρίμετρον ὑπερκατάληκτον εἰς συλλαβήν*. Cf. § 16. — *ἀκροάσεσθαι* Leonh. Spengel: *ἀκροάσασθαι* S Dd., *ἀκροᾶσθαι* v., Castor l. c. (*δίμετρον ἀκατάληκτον*). — post *ἴσην* omisi *ἀμφοτέροις* (e § 7, v. Dobr.) cum S pr. L, Minucian. W. IX, 611. — *τὸ καὶ* SL: *καὶ τὸ* (hoc etiam Minuc. l. c.). — *χρῆσθαι* A Castor (*δίμετρον καταληκτικὸν εἰς συλλ.*). — **3** *μὴ ἐλεῖν*] *ελ* a corr. S in erasis. — *ἐγὼ μὲν γρ.* B *γρ.* Y, Tiber. VIII 536 W., Demetr. *π. ἑρμ.* IX, 106 W.: *ἐμοὶ μὲν*, quod ex antecedentibus ortum. Firmat lectionem explicatio Harpocrationis (v. *ἐκ περιουσίας*): *ἐγὼ μὲν περὶ τῶν ἐσχάτων κινδυνεύω*. — post *βούλομαι* omisi *δὲ* cum pr. S *γρ.* B, codd. Havn. Par. 1. 2 Herodiani W. VIII, 595, codd. Vat. Med. pr. Par. Tiberii l. c., cod. R schol. Dem. p. 38 Dd. (Aquil. Rom. c. 5). Isidorus Pelus. *ἀλλ' οὐδὲν β. δυσχ. εἰπ.* legisse videtur, cf. II, 246. 251. 274; III, 223 p. 346 c. 245. 405; V. 297. 299. 426. — *οὐδὲν*, quod post *εἰπεῖν* v. sequitur, om. Par. et ed. Gal. Tiberii (habent ibi ceteri post *δὲ*), cod. Monac. Hermog. p. 346 W. (hab. alii post *δυσχερὲς*, Par. 2977 post *εἰπεῖν*,) Ios. Rhacend. III, 504 (ex Hermog.), Schol. Hermog. VII, 962. 1185; Ald. schol. Dem. p. 38 Dd. Reliquorum pars habet post *βούλ. δὲ* (Demetr. l. c., sed codd. r R post *δυσχερὲς*), pars post *δυσχερὲς* (e nostris codd. LA), pars post *εἰπεῖν* (S etc.). Del. Westermann. *Οὐ βούλομαι δυσχερὲς εἰπεῖν ∾ ἀρχόμενος τοῦ λόγου*. — post *περιουσίας* omisi *μου* cum Harpocrat. sec. A Ald. v. *ἐκ περιουσίας* (in explicatione; Ald. etiam in lemmate), codd. r R Demetrii l. c.; cf. schol. p. 263, 6. — *ἀνθρώποις* om. Aristid. p. 361, 16 cf. 23 (agnoscit Choricius p. 50 Boiss.?). — *καὶ τῶν κατηγοριῶν* seclusi (hab. Aristid. v. 16, sed cf. 23), quod neque vere prorsus dicitur neque iustam oppositionem continet (*κατηγ.* opp. *ἀπολογία*, at hic *τὸ ἐπαινεῖν ἑαυτὸν* opponitur). Accedit quod proximum *ἀκούειν* in pr. S pr. L omittitur, glossemate scilicet extrusum. Cf. supra *κατηγορεῖ*, infra *κατηγορημένα*. *Κακηγοριῶν* ci. Spengel. — **4** secl. *τοῦτο*, cf. Liban. IV, 113, 14: *κἂν μὲν αἰδούμενος τὰς οἰκείας συμφορὰς σιωπήσωμαι* (parum probat ibd. 281, 14: *εἰ δὲ τοῦτο ὀκνήσας σιωπήσομαι*). — *τούτου* ante

τὴν αἰτίαν om. Greg. Cor. W. VII, 1300; id. hab. *δίκαιός ἐστιν οὗτος*. Cf. Liban. l. c. 113, 19; Isidor. Pelus. II, 145 p. 195 E. — **5** *πάντας* post *ὑμᾶς* SL (h.). — *ἐμοὶ καὶ* pr. S: *ἐμοί τε καὶ*. — *ἀποστερεῖσθαι*] *ἀπορεῖσθαι* S. — **6** *πάντων ὁμοίως ὑμῶν* (= or. VI, 6) om. lexicon ap. Osann. ad Philem. p. 257; *ὁμοίως* om. Georg. Lecap. ap. Matthaei Lect. Mosqu. p. 58. Scholiasta (p. 265, 7) *ὁμοίως* cum *ἀκοῦσαι* coniungit; num non habuit *ὑμῶν*? Sed vulg. agnoscit Io. Chrysost. I p. 437 B Montf. (affert Dobr.); Dio Cass. LII p. 501 A. — post *δικάζοντας* om. *ὑμᾶς* cum SLBF (cf. § 7). — **7** *τὴν εἰς τοὺς θεοὺς* sec. Liban. IV, 360, 1. — *φυλάττων* S pr. L: *διαφυλάττων*. — num *ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοῖν* [*ἀκρ.*] sec. Aristid. II, 423 Dd.? Cf. § 2. — *διάγνωσιν*] *διαγνώμην* v. l. ap. schol. (sed *διάγνωσιν* etiam Dio Cass. LII p. 466 A). — **8** *βίου* om. AO; cf. Liban. Herm. IX, 29, 16 *τοῦ παντὸς ἐξέτασιν διδούς*. — *ἐγὼ* post *ἔχων* om. cum Y al.; *παρ' ὑμῶν* post *ὑπάρξαι* cum pr. S pr. L (Voem.); it. cum pr. SL *τε* ante *πόλει*. Cf. § 1. Inde patebat, etiam *καὶ πᾶσιν ὑμῖν* post *πόλει* et *εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα* post *ὑπ.* [*παρ' ὑμῶν*] (h.) ex § 1 perperam invecta esse. *Πᾶσιν ὑμῖν* hic statim alio loco sequitur. Item *τοὺς θεοὺς* post *παραστῆσαι* delevi cum S pr. L. *Ἑκάστῳ* autem seclusi sec. Liban. IV, 438, 11: *καὶ πρὸς εὐδ. κοινῇ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν οὐ συνοίσει*. *Ἔπειθ' . . συνοίσειν ∾ καὶ πρ. εὐδ. ∾ κοινῇ . . εὐσέβειαν*. — **9** *εἰπεῖν πρῶτον* pr. S (corr. ead.?) L: *πρῶτον εἰπεῖν*. — **10** *με* om. schol. Mid. p. 573 Dd.; *οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο* om. Aristid. p. 378 W., et scholiasta Midianae in *τοιοῦτον* dicit *ἔμφασιν* esse (*διὰ τῆς ἐμφάσεως μόνης ἀπελύσατο τὰς βλασφημίας*). Tum *ἢ παρ' ὑμῖν* item non addit Aristides. Cf. Mus. Rhen. 1883 p. 615. — *καταψηφίσασθαι* S. — **11** *Αἰσχίνης* et *του περι* pr. S. — post *διέβαλλες* omisi *αὐτίκα* cum SLBFQY (quidam codd. hab. post *ἐξετάσω*). — *ἀνέδην* (*ἀναίδην*, ut pr. S quoque) Priscian XVIII, 169: add. *γεγενημένης* SLA, schol. Aristid. p. 246 Fr., Bk. Anecd. 400, *οὑτωσὶ γεγενημ.* v. Scholiastae (p. 268, 25 sqq.) per *ἀθρόας*, *σφοδρᾶς*, *πολλῆς* explicant; itaque participium non habuisse videntur (contra *ἀντὶ τοῦ ἄγαν* Bk. Anecd. l. c.). Etiam § 10 extr. pro *πρότερον* v. fuit *πρότ. γεγενημένων*. — cum Prisc. et BFQY (schol. p. 268, 28) delevi *ἀκούειν*, quod post *βουλ.* hab. SLA Dd., ante *μνησθήσομαι* v. — **12** post *πολλὰ* omisi *καὶ δεινὰ* cum S pr. LA, Schol. Herm. IV, 319 W. — *μεγάλας καὶ* om. Schol. Herm. l. c. (id. om. *οἱ νόμοι*, cum habeat *ἔνιοι* pro *ἐνίων*). Del. Herwerden. — *ἐπήρειαν*] *προαί-*

ρεσιν S, επροσπιρεσιν pr. L. — ὁμοῦ] ἐμοῦ S. — οὐκ ἔχει S pr. L: οὐκ ἔστὶ corr. A, οὐκ ἐπὶ Y, οὐκ ἔνι pr. A v. (ἐνὶ superscr. corr. in A). — **13** ἀφαιρεῖσθαι pr. S: ἀφ. δεῖ. — καὶ διεξῄει (ut ex 22; cf. 14) secl. Cobet. — ἐξελέγχειν pr. S. — cum Gebauero (Argum. ex contr. p. 353) seclusi αὐτὸν, cf. schol. P p. 270, 7: ἀντὶ τοῦ ἐμὲ αὐτὸν ἀδύνατον ποιῆσαι ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν, et schol. A ibd. 8: ἐμὲ ἀντὶ τοῦ αὐτὸν ἐμέ. Ἐνόμιζεν αὐτὸν ἐξελ. W. III, 710. VIII, 641; ἐξελ. αὐτὸν ἐνόμ., αὐτὸν grammat. ap. Hermann. de emend. rat. p. 367. — **14** καὶ τιμωρίαι post κρίσεις hab. A; del. Schaefer. Hermog. p. 266 inter exempla coniunctorum synonymorum: εἰσὶ κρίσεις καὶ ἀγῶνες μικρὰ καὶ μεγάλα ἔχοντες (hoc ἔχοντες etiam mg S pr. L) τὰ (om. Parisini) ἐπιτίμια. Haec πικρὰ καὶ . . ἐπιτίμια om. pr. S. Sed potius καὶ τιμωρίαι male additum videtur, ex § 13 ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις. — post χρῆσθαι add. κατ' ἐμοῦ A Dd — πρός με S: πρὸς ἐμέ. — **16** post ἄλλοις omisi δικαίοις cum S pr. L (A post ἔχοι habet). — ἐξητασμὸν pr. S. — οὔ τω μὲν pr. S. — **17** καθ' ἕκαστον A, Schol. Herm. VII, 1319: καθ' ἓν ἕπαστον (br.), sed καθ' ἓν ἕκαστ' S, unde pluralem assumpsi. Οὔτε δικαίως . . οὐδεμιᾶς = βούλομαι δὲ κ. κ. ἕκαστ' αὐτῶν ἐξετάσαι. — post ἀναμνῆσαι omisi ὑμᾶς cum S pr. L (ἀναμν. αὐτούς cod. Vindob. schol. Herm. l. c.; ὑμᾶς ὑπομν Hermog. p. 212 [sed ὑπ. ὑμ. cod. Vindob.], schol. Hermog. IV, 205). — **18** τότε non expressit Aquila Rom. c. 16 („nondum enim ego ad rempublicam accesseram"). Multi et codicum et testium ποτε habent; Alex. W. VIII 459 τότε ἐπολιτευόμην sine πω. Schol. p. 272, 6: παρέλκεται τὸ πω χάριν τοῦ κώλου μόνον, quae rationem non habent, nisi in extremo membro πω legebatur. — **19** ἄλλοι scripsi: οἱ ἄλλοι v., ἄλλοι pr. SL. — ὁ Φίλιππος (post ὑμᾶς) om. Y Pal. 1. Urb. al. (br.); ὁ om. pr. S. — γένηται pr. S? A. Cf. Dionys. A. R. vol. IV, 2, 18 K. — **20** εἴτε καὶ ἀμφότερα ταῦτ' (br.)] καὶ om. Alexander VIII, 429 W. Possis delere ταῦτα, possis transponere. Cf. § 171. — seclusi οὐδενὶ, quamvis vetet Voemel (h.). — **21** ἐν τῷ παρόντι om. Hermog. p. 217 W., schol. Herm. VII, 951. 962. Quando aut cur orator haec discussurus est? — **22** ταύτην SL: αὐτὴν — τί ἂν εἰπών σέ τις ὀρθῶς προσείποι codd.; τί ἄν σέ τις εἰπὼν ὀρθ. πρ. Aristid. p. 360 W.; schol. Ar. Ach. 333; it. (sed προσειπὼν) Suid. v. ἀποσιώπησις et ὦ μηδαμῶς; Alex. W. VIII, 459 τί εἰπὼν σέ τις ὀ. πρ. Sed longe meliorem lectionem Isidorus Pel. habuit, cuius hae sunt imitationes: ὦ τί σε (ὑμᾶς)

καλέσας ἀξίως προσείπω (ὀνομάσω, προσονομάσω, vel ἐφάψωμαι τῆς ἀληθείας pro ἀξ. προσ., vel simil.), II, 127 p. 182 B. 166. 171 (καλ. ὑμᾶς). 217. 251; III, 73. 275; IV, 2 p. 414 A; V, 569 p. 723 C. Inde et brevissimam et numerosissimam nanciscimur hanc lectionem: εἶτ' ὦ τί σ' εἰπὼν ὀρθῶς προσείπω. Cf. Aesch. Prom. 659: ὡς μάθοι τί χρὴ δρῶντ' ἢ λέγοντα δαίμοσιν πράσσειν φίλα. Cf. XIX, 320 (epist. III, 37 corruptum iudico). — νυνὶ (ita SL; νῦν v.) om. Alexander VIII, 459 W. Estne ex § 13, unde etiam ἐτραγῴδεις καὶ in vulgatam devenit? Sed praestat totum colon ἡλ. . . διεξῄεις eicere; nam ut illo loco necessarium, ita hoc inutile est, statimque sequuntur ἃ νῦν κατηγόρεις . . διεξῆλθες. — με om. schol. Hermog. IV, 319. — κατηγόρεις G. H. Schaefer: κατηγορεῖς. — **23** εἴ τω pr. S. — post οὐδείς add. εἰκότως A Dd. — οὐδένα] οὐδένας pr. O Dd. (br.). — οὗτος ὑγιὲς] latet vitium (br.). — **24** περὶ τῆς εἰρήνης S. — ὢν om. schol. Dem. p. 384, 4. Possis delere οὐδ' αἴτιος ὤν, qua ratione exaequantur membra οὐκοῦν . . φαίνομαι et οὔτε . . δείκνυται. — κατεψεύσατο Y: κατ. μου (h.). V. § 9. 17. — **25** σκέψασθαι S. — πράττειν om. W. IV, 443, et potest illatum esse ex XIX, 166. — ὄψεσθε A Vind. 1: εἴσεσθε. Cf. XIX, 294. — Φιλίππῳ πάντα συναγων. v. Dd. (br.); Φ. τε τὴν εἰρήνην συναγ. S pr. L. Scholiasta neutrum explicat (ὁ βουλόμενος τὸ συμφέρον τῷ Φιλ.), videturque πάντα explicatio, τε τὴν εἰρ. explicationis pars. Om. cod. Barber. et Westerm. — ἐπὶ τοὺς τόπους om. pr. S. — οὐδὲ] ου pr. S. — **26** εἰρήνην BQY: τὴν εἰρήνην (br.). — ἐξελύσασθε B Dd. — ἀληθὲς deletum malim; cf. XV, 12 ὅπερ ἐστί. — **27** ἄνδρες SL al.: ὦ ἄνδρες. — τοῦτο om. Hermog. p. 266 (v. etiam τὸ, sed hoc praestat Vindob.). Ante τὸ ψήφισμα habet τοῦτο A. — τὰ χωρία ταῦθ' v.: ταῦτα τὰ χ. SL. — Σέρρειον pr. L Dd. — γίγνοιθ' pr. S. — **28** τοῦτο ⟨δὲ⟩ scripsi sec. Isidor. III, 259 (p. 361 B): εἶθ' ὅτι μὲν —, οὐ λέγει, ὡς δ' —, τοῦτο δὲ πλάττεται. Indidem etiam οὐ pro οὐχὶ scribi potest (εἰ δὲ . . ἐγὼ ~ εἶτα . . οὐ λέγει). — ἐχρῆν omnes (br.); sed v. Aristid. II, 421 Dd. Accusativum (με) om. Liban. IV, 700, 6. — ἢ ante τὰ μικρὰ add. Dd. — post μικρὰ delevi συμφέροντα, cum Arn. Schaefero et Weilio, qui etiam τῆς πόλεως secl. Ipsum μικρὰ om. pr. S, quod indicio est in proximis aliquid interpolatum esse. Τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες VIII, 70. — εἰδὼς in S alio atramento scr. in fine lineae. — **29** in lemmate addidi ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ cum SL. — Αἰσχίνης om. SL. — **30**

post καταστρεψάμενος omisi τἀκεῖ cum pr. S (ante καταστρ. hab. corr. SLA). Etiam ἐκ Θρᾴκης fort. delenda, quorum ratio non habetur in arg. II or. XIX (§ 7). — ἴσως scripsi: ὁμοίως S pr. LA, μᾶλλον v. Cf. schol. ad § 17: ἴσως] ὁμοίως. (Πλοίοις Herwerden, οὐρίας Weil.) — ὑμῶν S. — **31** ἀνθρώπων om. Hermog. p. 282 (cf. ex Hermog. W. III, 710. VIII, 641). Post id voc. omisi καὶ θεοῖς ἐχθρῶν cum eisdem et S pr. LA (v. §§ 46. 61). — καὶ πολεμεῖν S pr. L: πολεμεῖν. — **32** ὤμοσε A Cob.: ὡμολόγησε. — τοὺς post τούτους add. A. Cf. § 42. — μὴ ἄπιμεν (pronunt. μἄπιμεν) Bk. Anecd. 129 Cob.: μὴ ἀπίωμεν SLA pr. B pr. F, μὴ ἀπίωσιν v. — τόπον SLA: πορθμόν. — **33** post φόβῳ omisi καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ (h. cum ABFQY (Benseler). — ψηφίσησθε S, addens τοῖς Φωκεῦσιν. — **34** post ἀξιῶ δὲ (sec. A Dd., post μεμνῆσθαι sec. v., omisi ὑμᾶς cum S pr. L, Schol. Hermog. IV 206 W., Alexandro VIII, 435. — αιωνα? pr. S. — τοῦτον] τ' αὐτον SL. — ἀνάγκη κτἑ.] Alexandri libri sic: ἀν. με πρὸς ἓν ἕκαστον τῶν εἰρημένων βραχέα ἀπολογήσασθαι. Qui hanc explicationem scripsit, eum non puto τῶν κατηγορημένων (κατηγορουμ. corr. S pr. L) legisse, sed τῶν εἰρημένων de suo addidisse; alius interpres τῶν κατηγ. addidit. Habent εἰρ. mg. SFQ, εἰρηνεύων mg. B. — **35** ἐχθρόν om. Priscian. XVIII, 221. — **37** ἐπιστολὴν SLO: ἐπιστ. τὴν. — restituo ἅπαντ' ἔσται φανερά; nam ταῦτα proxime praecessit, ὑμῖν locum non habet, cum scribam D. alloquatur (λέγε). Libri partim ταῦθ' ἅπαντ' (ita S, ἅπανθ' L) ὑμῖν ἔσται (SL), partim ἅπ. τ. ἔ. ὑμ. (A), partim ὑμῖν ἅπ. τ. ἔ. (v.), partim ἅπ. ὑ. τ. ἔ. (Aug. 2). — σύγκλητος ἐκκλησία Leon. Spengel coll. § 73: συγκλήτου ἐκκλησίας. — γνώμη Dd.; sed nominativus (Tayl., Bremi) exigitur usu inscriptionum eorum temporum, quibus haec decreta conficta sunt. Cf. Wortmann de decretis in Dem. Aeschinea exstantibus (Marburg 1877) p. 15. Item infra §§ 75. 116. 164 sq. — **38** περὶ ἑαυτόν SLBFQ: π. ἑ. ὄν. — εἰς ante Ἐλευσῖνα om. S al. — εἶπε Καλλ. Φαλ. om. S pr. L. — **39** ἐπιστ. ἣν S pr. L: ἐπιστ. ἣν δεῦρο. — λαβόντας S. — πλεῖον] ἐπὶ πλεῖον (πλέον) A Dd. — οὐδὲν] οὐδὲ S al. — ἦν post εἰρήνην add. S al. — **40** ἀκούετε] ὁρᾶτε Rh. V, 516; ibd. διορίζεται καὶ δηλοῖ. — ταῦτ' ἐγὼ πεπ. v. (Rh. IV, 513): ἐγὼ πεπ. ταῦτα L pr. S, ἐ. τ. πεπ. corr. S (ead. m.). — **41** οὗτός ἐστι] οὑτοσί (sic) S pr. Dd.; cf. § 159 v. l. — νῦν ὀδυρόμενος A, Hermog. p. 242. 346 W.: ὀδ. νῦν. Om. νῦν Vind. 1. — κτῆμ' S. — **42** ἴσως om. Vind. 1, Hermog. p. 344 W. (μάλα ὕστερον ἁρμ. ibi v., sed μᾶλλον ἁρμ. Vindob.). Post λέγειν

habent ἴσως codd. o p. Cf. Rutil. Lup. p. 13 Halm; carm. de figuris v. 88 („*fortasse* indulgens animis“, quo Voemel quodammodo defendi putat ἴσως). Sed etiam Aristid. II, 214 Dd.: αὐτίκα γὰρ μᾶλλον ἴσως ἁρμόσει. — εἰς τὰς Vind. 1: ἐπὶ τὰς (br.). — παρόντων om. Hermog. p. 416 W. (cf. VII, 1221 W.). Cf. § 20. Etiam νῦν pro νυνὶ fort. ex Hermog. recipiendum. — τῷ Φιλίππῳ post μισθ. αὐτοὺς add. S al. — ταλαίπωροι om. Vind. 1. Videtur et huc et in § 36 (ubi hab. v.) e § 142 devenisse. — **43** ὅ, τι κἂν ἐποιεῖτε? (br.). Cf. 24 τί γὰρ καὶ βουλόμενοι, et quae collegit Rehdantz Ind.[2] καί. (Etiam § 42 extr. τί καὶ ἐγένετο Aug. 2.) — ἄσμενοι καὶ om. S. Agnoscit ἄσμ. Isidorus II, 171. — **44** λόγος] ὁ λόγος S. — οὗτος post λόγος om. Par. 2977 ap. Anon. π. σχημ. VIII 621 W.; habent *ante* λόγος Monac. et Paris. uterque (2977 οὗτος ὁ) ap. Hermog. p. 160; it. Monac. ibd. p. 164; ap. ipsum Demosth. B (ap. Harles.). Ἔτ. λόγος οὗτος οὐ πρὸς ἐμέ Aristid. II p. 421 Dd. (cf. II, 195); sed id. I 704 εἰ δὲ μὴ ὑμῖν, ἕτερος λόγος. Cf. or. XIII, 7; IX, 16. — **45** καὶ διὰ S pr. LAY: ἀλλὰ διὰ (br.) — οἷ' ἂν Weil: ὅταν. — **46** ἃ post ξένων om. pr. S (add. ead.). — ἡνίκα ἐδωροδόκουν cum Hermog. p. 165 del. Useer Weil. — πάντα ἃ προσῆκεν Hermog. l. c.: τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα. Verum etiam ἃ προσῆκε spuria videntur: ἀντὶ γὰρ . . ὠνομάζοντο ∼ νῦν κόλακες . . πάντ' ἀκούουσιν. Cf. πάντα ποιεῖν § 130. — **47** init. post ἀκούουσιν omisi εἰκότως cum S pr. LBFO. — ἄνδρες SL: ὦ ἄνδρες. — ἂν post οὐδὲν γὰρ om. S. — καὶ μισεῖ] μισεῖ A. — **48** post ὠνομάζετο omisi Φιλίππου cum SY. — seclusi Εὔδικος καὶ (h.), quae stare vix possunt restituto ὁ Λαρισαῖος pro οἱ Λαρισαῖοι (v., Dd.) cum S pr. L Alexandro p. 447. 463. Etiam ἐποίησε est ap. Alex. 447: ἐποίησαν 463 v. Dd. Alterum nomen additum videtur ex historico aliquo, ubi cum Simi coniunctum erat; cf. ad IX, 72. 26. S pr. habuit (μέχρι)τουευ ικοσ; corr. antiquus του, tum δ et accentum acutum (qui casu per δ litteram transit) addidit. Interpolationis admissae hoc quoque indicium videri potest. — ὑπὸ Φιλ. ἐποίησαν] haec de vitio suspecta (h.). Φίλιππον Benseler; sed etiam breves displicent. Videtur scholion esse, quod genuina expulit. — κακῶν scripsi: κακὸν (br.). Cf. XIX, 201; Soph. O. R. 1496. Ap. Aristidem I, 659 item est τί κακόν. — post γέγονεν omisi προδοτῶν cum S. — Πέριλλος Harpocr. (Phot. Suid.), cui eo magis obsequi oportuit, quod Περίλαος (codd.; br.) neque dorica forma est neque attica

Recte autem supra *Τιμόλαος*, secundum dialectum Boeoticam. Cf. § 295; XIX, 295; Liban. IV, 314, 22. — **49** *ὁ* post *ὅτι* om. pr. S. — secl. *δωροδοκήσετε* (br.). Subaudiendum *μισθαρνήσετε*. — *τοῖς ἀνθισταμένοις* pr. S. — *σῷοι*] *σῷ* Dd. — *ἀπολώλειτε* S al. — **50** *καὶ τῶν ἀδικημάτων* om. Hermog. p. 407 W., Harpocr. (Phot. Suid. Zonar.) v. *ἑωλοκρασία*; del. Usener. Tueri videntur numeri; nam *τῶν ἀδ. κατασκεδ.* = *ὥσπερ ἑωλοκρ. τινά μου*. — *παρηνωχλησθαι* S. — *δὲ ἴσως* S pr. L: *δὲ ὑμεῖς ἴσως* A, *δὲ καὶ ὑμεῖς ἴσως* v. — **52** *ἀλλ' οὐκ ἔστι . . δεῖ* del. Schenkl Weil (v. § 47). — *πότερον* omnes (br.). — seclusi *Ἀλεξάνδρου* (h.). Omisso aliquanto magis apparet lusus qui inest verborum; nam qui respondebant *ξένος*, diversam neque magis iucundam maculam Aeschini adspergebant (cf. § 130). — **53** *ἤδη* om. A; etiam *αὐτῆς* (cf. extr. §) abesse malim. — *καμοι* superscr. *ι* S. — **55** *δὲ* post *ἔστι* om. S al. — *τῶν θεωριῶν* S al. — *τῇ ἐκκλησίᾳ* A Reuter (cll. Aesch. III, 34, Dem. XIX, 234); it. schol. Patm.: *ἐν τῇ ἐκκλ.* — **56** ante *διώκει* pr. S habuit *οἴομαι*, quae fuit v. l. ad *οἶμαι* paullo infra. — **57** post *τοῦ μὲν οὖν* omisi *γράψαι* cum A. Ad *ἐπαινεῖν* est *τὸ ψήφισμα* subaudiendum, 56 init. cf. 59; Ctesiphontis in extrema demum § mentio fit. — *ὅ,τι δύναμαι* SL. — **58** *τὸν στέφανον* post *θεάτρῳ* SLAY, post *κελεῦσαι* v.; secl. Rehdantz. — *ἀναρρήσεως* Y γρ. Q Rehd.: *ἀναρρ. τούτοις* B, *ἀν. τῆς ἐν τούτοις* S rell. Etiam *εἰμι* del. malim; nempe *εἰμι ἄξιος* Y. — *ποιεῖσθε* S. — **59** *ἀπαρτᾶν νομίσῃ* Alexander VIII 434 W.: *ὑπολάβῃ ἀπαρτᾶν* (h. et br.). Cf. Dion. Cass. LII p. 476 C: *καί με μὴ νομίσῃς ἀπαρτᾶν ἀπὸ τῆς — ὑποθέσεως τὸν λόγον. Καί με μηδεὶς ἀπαρτᾶν* | *νομ.* | *τὸν λόγον* | *τῆς γραφῆς* ∼ *ἐὰν εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις* | *καὶ λόγους* | *ἐμπέσω*. — *πάντων* A: *ἁπάντων* (br.). — *πολλῶν γὰρ* schol. Aristid. p. 38 Fr. (p. 93 Dd.): *εἶτα καὶ πολλῶν*. — *ἐγώ* om. idem. — **60** *καὶ* post *πολιτεύεσθαι* om. Dionysii (Dem. c. 14) MP. — *προλαβὼν κατέσχε* Anon. W. VIII 637: *προὔλαβε καὶ κατέσχε*. — *διεκώλυον λαβεῖν* Dionys.; *καὶ διεκώλυον* L corr. (ead. ut vid. m.), *καὶ διεκωλύθη* S pr. L. — *τοσοῦτο* Liban. IV, 962, 16. — *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — **61** *ἀλλὰ ἅπασιν* SL: *ἀλλὰ πᾶσιν*. — *ὁμοίως* om. Hermog. p. 246; sequens *φορὰν* om. Paris. Romana Theonis p. 162 W. — *φορὰ . . συνέβη, ὅσην* Dionys.: *φορὰν . . συνέβη γενέσθαι τοσαύτην, ὅσην*. Etiam ap. Theon. l. c. codd. Med. Par. *τοσαῦτα συνέβη*, omisso *γενέσθαι*. Lib. IV, 542, 8 R. *φορὰ γέγονε*. — **62** *φυρομένου* ut vid. pr. S. — *ὑμᾶς* suspectum

Weilio. — *ἄνδρες* SL: *ὦ ἄνδρες*. — **63** *πότερον ἐχρῆν Αἰσχ.* W. VIII, 655, ex Hermog. p. 267, ubi nunc legitur *πότ., φησί, τὴν πόλιν ἐχρ. Ἀ.* (sed Vindob. *π., φησίν, ἐχρ. Α.*); VIII 631 *π. ἐχρ. Α. αὐτήν*, ex Hermog. p. 242, ubi nunc est *π. ἐχρ. α. Α.* (sed Mon. *π. α. ε. Α.*, Vind. Par. uterque *π. α. Α. ἐ.*). Porro Herm. 252 *π. ἐ. α. Α.*, sed Par. uterque *π. α. ἐ. Α.* Hinc seclusi *αὐτήν*, scripsique *χρῆν* (br.). *Αἰσχίνη* autem, quod delebat Dobr., ab Herm. p. 241 sq. 252 diserte agnoscitur. — *τάξει* om. cod. Monac. VIII, 631 W.; sed v. Liban. IV, 299, 2; *ἐν τῇ Δ. τάξει καὶ Θετταλῶν* schol. Aristid. p. 204 Fr. — **64** *περιωρακυίας* S. — **65** *καὶ τούτων* deleverim; cf. Isidor. Pel. II, 108: *πολλοὶ μᾶλλον δὲ πάντες κτέ. Ἀλλὰ πολλοὶ . . πάντες* ∼ *χεῖρον . . ἀπηλλάχασι*. — *μηδένα μήτε τ. ἑαυτοῦ σ. μ. τ. ἄ Ἑλλήνων ἀδικῶν* Hermog. p. 255, apte ad *ἦγεν*. — **66** *ὁρῶσαν τῶν Ἑλλ.* A: *τ. Ἑ. ὁρῶσαν*. — *ἔδει* omitti potest; cf. Aristid. II, 246 Dd. — post *Ἀθήνησιν* om. *ἐμέ* cum S pr. L. — *Ἑλλήνων* deletum malim (*ἢ τῶν ἄ. ὑπὲρ αὐτῶν* = *ἀνηλώκασιν ἕκαστοι*). — **67** *αὐτὸν Φίλ.* Gell. II, 27, *τὸν Φίλ.* W. IV, 745 = V, 351. Num del. *τὸν Φίλ.*? Verbis *πρὸς ὃν κτέ.* sat superque Philippus demonstratur; et dicit locum allaturus Gellius: „verba sunt . . *de rege Philippo* Demosthenis.“ — *ἦν* ante *ἡμῖν* om. O., Vind. 1, Tiber. VIII, 569. *Ἑώρων δ' αὐτὸν* ∼ *πρὸς ὃν ἡμῖν ἀγών*. — *παρελέσθαι, τοῦτο* seclusi Choricium secutus (ed. Graux, Rev. de philol. 1877, 226): *πᾶν ὅπερ ἤθελε μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος ἑτοίμως ἐκείνῃ προεῖτο*. Habet ista Gellius; sed e verbis latinis § 5 („qui singulos artus fortunae prodigendos daret“) non apparet re vera eum *παρελέσθαι* legisse. Etiam incertius Libanii quod videri possit testimonium, IV, 415, 3. — **68** puto *κἀδόξῳ* sicut or. V, 5 (h.). — *ὑπόμνημα θεωροῦσι* pr. SL. — ante *ἐλευθ.* omisi *τῶν Ἑλλήνων* cum S pr. L. Item om. Liban. IV, 331, 21, qui pro *παραχωρῆσαι* praebet *ἀποστῆναι* (200). — **69** *ἐναντιοῦσθε* S. — *ἀλλὰ τί κτέ.*] *ἢ τί πράττειν*; Liban. IV, 353, 26; cf. Kühner Gr. Gr. II, 590, sed etiam Lib. IV, 116, 22; Arist. II, 189 Dd. Ceterum *ἐχρῆν* omnes (br., v. § 28). *Με* om. etiam schol. Herm. W. VII, 1167 (hab. Lib. IV, 116). — *πάντα ταῦτα* Alexand. W. VIII, 452; schol. Herm. l. c. (cod. Mon. *ταῦτα πάντα*). Itaque et hoc *ταῦτα* et nostrorum *τἆλλα* (post *πάντα*) interpolatum, cf. § 149. — **70** *Σέρρειον* YDd. — post *ἄλλα* om. *τοιαῦτα* cum S pr. L. — *ἠδικεῖτο* SL Tiber. p. 533 W.: *ἠδίκητο*. — *Ἀριστοφῶντος*] *Κτησιφῶντος* S. — *ὦ λέγω* pr. S. —

71 post Ἀττικήν seclusi cum Usenero καὶ Μεγάροις ἐπιχειρῶν, quae om. Hermog. p. 159. 160 (add. Monac.). 300 Schol. Herm VII, 821. Anon. VIII, 621. Agnoscit Libanius IV, 300, 1. — post ταῦτα om. πάντα, cum Hermog. p. 159. 163. 301, Alexandro VIII p. 440 (add. mg. ex. Par.). 455, Tiberii (p. 542) Par. Gal. (πάντα ταῦτα Tib. vulg., ut noster F., Demetr π. ἑρμην. § 279. — τῶν ante Ἑλλήνων omisi cum Paris. Tiberii — τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν v.; sed ταῦτα omittit Vatic. Tiberii; αὐτὸν om. eiusd. Par. Gal. Ποιεῖν αὐτόν del. Cob. Weil; ego etiam ταῦτα delevi. Liban. IV, 351, 1 R.: εἰ μή τις ὁ κωλύσων φανεῖται. Id. I, 219, 4 τὸν δώσοντα φανῆναι. — **72** ἐχρῆν omnes (h.). — καλουμένην deleo, cf. § 262 ἐπικαλουμένοις. Liban. IV, 351, 5 ὥσπερ τὴν Μυσῶν λείαν ἔχουσι, ubi adnotat Reiskius: subaudi λεγομένην. Item ceteris locis Lib. participium non addit: I, 310, 22; 378, 13; 533, 15; II, 166, 2. — seclusi ἃ πέπρακται cum Aristide p. 357 W. (ἔστω δὲ πάντα τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἀδικήματα ἐμά), Dobr., Usenero. V. Mus. Rhen. 1882 p. 616; Aristid. II, 272 Dd. (ἔστω πᾶν ἁμάρτημα). — τούτων v.: τινὰ τούτων S (corr.), L, Dd.; τούτων τινὰ O. — προέσθαι AO: προΐεσθαι. Post hoc voc. omisi ταῦτα Φιλίππῳ cum S pr. L, et post Φιλ. item διετέλουν cum BFOY. Καὶ ὁρῶν . . ἐκεῖνον ∼ ἠναντιούμην . . προέσθαι. V. supra p. XXII. — **73** seclusi καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ (τὴν τοῦ om. A) Φιλίππου, quae e § 76 huc illata sunt. Ἐφεξῆς ad ψηφίσματα pertinet, neque de epistula quicquam adhuc orator dixerat; at dixerat de psephismatis (§ 70). Φέρε . . ἐφεξῆς ∼ ἀπὸ . . αἴτιός ἐστι. — post τούτων omisi ἐξεταζομένων cum SL (v § 57). — ἐκκλησία σύγκλητος SL: ἐκκλησίας συγκλήτου. — προσήγγειλεν pr. S (superscr. o). — Λαομέδοντα A (Liban. IV p. 299, 19; Schol. p. 289, 34; § 77 Λαομέδων paene omnes codd.). — **74** οἵτινες om. S. — στρατιώτας] στρατηγοὺς S al. — ὅτι οὐ] τι ουν pr. S. — post οὐδὲν omisi αὐτῷ cum SLB (ante ὁ δῆμος hab. A). Etiam οὐδὲν cum A (qui pro οὐ hab. οὐδὲν) deleverim. — εἰ δέ τι] οὐ δέ τι S al. — ἀλλ' ἰδίᾳ] ἀλλ' ἰδίαι δι' S. fort. ἄλλῃ δ' ἀγνωμονοῦσιν. — τοῦτο om S al. — **75** post πάντες omisi οἱ ἄλλοι cum S pr. L. — ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ Turr.: ΨΗΦΙΣΜΑ (quod repetit A post decretum). — Νικοκλέους S al. — κατὰ] καὶ codd. — ἐκ ante alterum τῆς ἐκκλησίας om. A. — πρυτανεία Voemel: πρυτανείᾳ (πρυτανια S pr. A) — Ἱπποθοωντίδος codd. — **76** post οὕτω omisi καὶ cum pr S Etiam in Libanii imitat. (IV, 635, 4) καὶ om. M — ὁποῖον

SL (ποῖον agn. Liban. l. c.). — με v.: ἐμὲ SL (h.). — **77** Λεωδάμας] Λαομένων hic pr. S (cf. 74). ἔχεσθαι Weil (ἐνέχ. omisso ἐν Reisk.): ἔσεσθαι. — εἰ] ειτ S. — Σηλυβριανοῖς O Dd. (similiter § 78). — **78** φιλοτιμούμενον SL al. — συντελεσθαι S. προσολον S. — τουτο το χρήσ. pr. S. — **79** εἴ τι περὶ ἐμου γεγραφε(ν) (ita codd.; ἐγεγράφει Devarius Dd., γ' ἔγραφεν Droysen) seclus. Badham Weil. — **80** μετὰ δὲ ταῦτα pr. S (br.). — καὶ τὸ Βυζ. SL. — ἑαυτοῖς deleo, v. Aristid. I, 592 Dd. (— — καὶ νομίζουσιν οὐ μόνον εὔνους, ἀλλὰ καὶ — —). Item ἀνθρώπους delendum videtur (num.). — **81** ἐλέγχεσθαι AY, B A. p. 147: ἐξελέγχεσθαι. — **82** οὐ σύ S: οὐ σύ γε. — **83** ἐμὲ ἐπὶ τούτοις omnes (br.). — μοι post δευτέρου A pr. (corr. ead.): post ἤδη v. — seclusi τοῦτον, quo manente non perspicitur, utrum Aristonici an Ctesiphontis decretum respiciatur; at sublato particula ἤδη praesens tempus demonstrat. Καὶ ἀναρρ. | ἐν τῷ θ. τοῦ στεφ. ∼ κ. δ. μοι | κ. ἤ. γ. — ανειπεν pr. S. — τὸν ἀντειπόντα SL. — τοῦτον pr. S. — **84** ἡγεμόνος S al. — Φρεάρριος S al. (sed in extr. § S recte). — Διονυσίοις om. SL. — in extr. § ὁ Φρεάρριος Dd. — **86** post ἀνωμολόγημαι omisi τοὺς χρόνους cum S (ci. Dobr., qui πάντως pro πάντας). — post πᾶσιν omisi ὑμῖν cum S pr. L. — **87** ὑφ' ὑμῶν ἐξ. τοὶς μὲν ὅπλ. pr. S. — **88** προσήκει SL. — οὐκ ἐπερωτήσω SL. — ἄνδρες SL: ὦ ἄνδρες. — ὅταν εἴπω v. (Herodian. π. σχημ. VIII, 596; Aristid. II, 327 Dd.; Liban. II, 246, 21; 602, 1; IV, 886, 1; 905, 7; 976, 1): ὅταν λέγω SL (Dion. Chrys. XXXVII, 1; Aristid. II, 633). Sed sec. Aristid. et Liban. etiam pro τὸ δ' ὑμεῖς simpliciter ὑμᾶς δ' scribendum videtur, et brevius etiam Liban. III, 398, 19 ὑμᾶς δ' εἰπὼν τὸν δῆμον λέγω. — διδούς] δοὺς S al. — **89** μελλουσιν pr. S. — τοὺς ante Περινθίων cum Urbin. om. Voemel. — **90** τᾷ ἁλίᾳ] τεαλια S al. — ῥήτραν codd.: ῥάτραν. V. Ahrens Dial. II, 146. — Ἀθηναίων codd. (it. in eodem nomine ter § 91). — προγεναμένοις SQY corr O: προγενομ. L. v., προγεγεναμ. Schaefer Dd. V. Ahrens p. 305. — διατελέει Dd. — παράσχηται S. — ἐπιστατευσαντος S. — δέοντος pro δαίοντος S al. (δαΐοντος = δηοῦντος Cob.). — βοηθῆσαι S al., βοηθήσας ceteri. — **91** δεδόχθω S al. — ἔκτασιν codd. — ποθολον S al. (corr. Valesius). — παρα τοις codd., πράτοις Valesius. — πεδὰ Bk.: παρὰ codd., μετὰ Valesius Dd. — κατοικέειν Dd. — ἑκκαιδεκαπήχεις codd. — Βοσπορείχῳ S. — θεαρίας scripsi, v. Ahrens p. 21: δωρίας S al., θεωρίας (Valcken. Reisk.) Dd. — ἐν τᾷ] ἐν τε codd. — πανηγύριας

codd. — *τω στεφάνωι ὁσοιστεφανωιται* S. — *ἀμέων* scripsi, v. Ahrens p. 21: *ἡμῶν* (*ὑμῶν* S). — *πάντες τάν τε*] *παντε* S, *πάντες* v. (*τάν τε* Porson; *πάντες τάν τε* Schaef. Voem.). — **92** *'Ελαιοῦντα* Felic.: *'Ελεοῦντα*. — *μεγίστων* S al: *μέγιστον* v.; *μεγίστου* (ci. Reisk.) Dd., *τῶν μεγίστων* Weil (cf. 143). — *παραίτιος*] *πράττειν* codd. (em. Stockius, Reisk.) — *ἐν τῷ κοινῷ* Dobr. Dd. (*ἐν* om. S al.). — **93** *μέν γε*] *μὲν γὰρ* S pr. L. (Cf. Gebauer. Lysiae p. 346). — ante *σύμμαχος* omisi *φίλος καὶ* cum S pr. L; *φίλος ὢν καὶ σύμμ.* est in A, unde *ὢν* quoque seclusi. Cf. IX, 58. — **94** post *εὔνοιαν* add. *τιμὴν* A. Reisk. Dd. Sed de *τιμαῖς* orator iam dixerat; v. 93 init. — *ἅπαντες* om. pr. S. — **95** *ἡγοῦμαι*] *εἰδέναι* pr. S. — *πειρᾶσθαι τὰ λοιπὰ* SL. Melius in extremis particulis *λοιπὰ* et *πράττειν* collocantur, quae et inter se cohaerent et opponuntur illis *τῶν ὑπαρχόντων*, et *ἀεὶ δεῖ τὰ λοιπὰ* ∼ *πειρ. πράττειν*. — **96** *ἄνδρες* SL: *ὦ ἄνδρες*. — *Τάναγραν καὶ Βοιωτ.* Dd. — *Κέω, τὰς ἄλλας* Dobr. Westermann: *Κλεωνὰς ἄλλας* S, *Κλεωνὰς, τὰς ἄλλας* v. Dd. Sed *Κέων* magis ad ea quae tradita habemus accommodatum est. — *οὔτε ναῦς* Dd., *οὔτε τείχη* id. cum SL. — *κεκτημένης* v.: *κτησαμένης* SL Dd. — *πραχθέντων*] *πεπραγμένων* Hermog. 146 W.; v. etiam Aristid. I p. 613. 614 Dd. *Παρὰ τὸν Δεκελ. π. πραχθ.* schol. Hermog. VII, 847. — **97** *τότε* post *καίτοι* omisi cum A, Par. 2977 et Ald. Hermogenis l. c., Aristid. I 661 sq. Dd: *καίτοι ταῦτα οὐκ ἀκίνδυνα ποιοῦντες . . ᾔδεσαν*. — *ποιοῦντες* scripsi sec. Aristid. l. c.: *ἐποίουν*, quod modo praecesserat. — post *ἀνθρώποις* omisi *ἐστὶ* cum Aristid. p. 343 W., Lucian. Enc. Dem. 5, Stob. Flor. 7, 50; Rh. IV, 71; VII, 114 (*ἀνθρ. ἐστὶ* om. Parr. Mon.; in hoc ad mg. adiecta sunt). 1157 (aliter collocatum est ibid. 364 [*ἀνθρώποις ἐστὶν ἅπ.*; itaque ibi quoque haec *ἀνθρ. ἐ.* postmodo addita]. 997, Theodoret. Epist. XXI); Clem. Alex. Str. VI, 2, 23 (III, 144 Dd.). Etiam *ἀνθρώποις* suspectum, v. Rh. VII, 114. 364. (*Πᾶσιν ἡμῖν* in imitat. Alciphr. I, 25, 1; agn. vid. *ἀνθρ.* Liban. IV, 316, 17.) — *ἂν* (ci. Dd.) Voemel: *ὃ ἂν* Stob., *ἃ ἂν* Theodoret., *ἂν* schol. Il. E 233; *αν ὃ* S, *ὅ,τι ἂν* v. (br.). — **98** *ὑμέτεροι* oppositionem infringit, quae est inter *πρόγονοι* et *ὑμεῖς*, numerosque corrumpit (*ταῦτ' ἐπ. οἱ πρ.* = *ταῦθ' . . πρεσβ.*). Cf. schol. p. 296, 10. — *ὑμεῖς* S: *ὑμῶν* — *ἀνθρώπων* del. malim (num.). — **99** *τούτων τὴν* S: *τούτῳ τὴν*. — *μόνον* S al. (num.). — *τότε* ante *τριηράρχων* SL Dd (br.). Deleri potest. — **100** *καὶ καλὸν* S (Q): *καίτοι καλόν*. — *ἐν*

οἷς ἐπιστεύθητε om. S pr. L. — *πεζὰς στρατείας* del. Usener Weil. *Μυρία . . παραλείπω* ∼ *ναυμαχίας ἐξόδ. κ. πάλαι γεγονυίας*. Schol. *ἐξόδους* per *ἐκστρατείας* explicat. — *ἡμῶν* SL al. — ante *'Ελλ.* omisi *ἄλλων* cum A. — **101** *μνησικακήσειν* S al. — *δι' ὡς?* pr. S (corr. ead.). — *ἅπαντα*] *πάντα* Aristid. II 595 init. Dd. — *καὶ τίς*] *τὶς δ'* Plut. Moral. 542 A; sed v. Liban. IV, 380, 20 R. — *αἰσχύνειν* A et Plut.: *καταισχύνειν*. — *ἐπεχείρησ' ἂν* SL. — ante *οἶδα* omisi *ἀκριβῶς* cum A. — **102** puto *τοὺς δ' ἢ μέτρια* (br.) *Καὶ μικρὰ* A, cf. Dionys. A. R. II, 27, 30 K. — post *κεκτημένους* omisi *τῶν πολιτῶν* cum A (cf. § 104); porro *τὰ ὄντα* cum pr. S, cf. infra § 104 *ἐπιτρίβουσι* de eisdem, 102 *ἀδικουμένους* de alteris. — *ἀπολλύοντας* S al.: *ἀπολλύντας*. Illud etiam numeri commendant (*τοὺς . . ἀπολλύοντας* ∼ *ἔτι δ' ὑστ. . . καιρῶν*). — *καθ' ὃν μὲν* om. *τοὺς* SQ. — *τοὺς πλουσίους* cum Kirchh. et Herw. del. Weil, item *πένητας* cum Cob. Cf. Aristid. II, 684 Dd.: *Μεσσήνιοι καὶ Πλαταιεῖς — — οἱ μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατασκαφέντες — — οἱ Πλαταιεῖς, τοῖς δ' κτέ.* Nostro quoque loco certe *τοὺς πλουσίους* non videtur sine perspicuitatis damno omitti posse. — **103** *τοῦτον εἰς ὑμᾶς* ignorat scholion codicis L: *κατηγορηθεὶς τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθον τοῦ ἀπολογήσασθαι. Καὶ γρ. τ. ἀ.* | *εἰσ. κἀπέφ.* ∼ *καὶ . . ψήφων* | *ὁ δ. οὐκ ἔλαβεν* ∼ *εἰ δὲ μὴ κατ.* | *ἐὰν ἐν ὑπ.* — *καταβάλλοντα* S pr. LQY: *καταβαλόντα*. — ante *εἰπεῖν* omisi *πρὸς ὑμᾶς* cum Alexandro VIII, 450 W. *Εἰπεῖν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς* AY, neque hercle *πρὸς ὑμᾶς* magis necessarium quam *ἐγώ*. — **105** *'Ιπποθοωντίδος* codd., corr. Dd. ut § 75. — *πρότερον* S pr. LFQ: *προτέρου*. — *ἀπέτεισε* scripsi: *ἀπήτησε* SLQ, *ἀπέτισε* v. — **106** *χρώμενον* S al. — in altero lemmate ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ SQ. — **107** *ἄρα* pr. SQ, Hermog. p. 352, Prisc. XVIII § 294: *ἆρά γε*. — *ἂν ἀναλῶσαι* Hertz: *ἀναλ. ἂν* (h.). Cf. numeros. — *ἐθέλειν* post *ποιεῖν* add. S al. — *ἀποφεύγειν* pr. S. — *ὡς* om. S. — *Μουνιχίας* Kirchh.: *Μουνυχίᾳ* (h.). — *καταληφθεῖσα* (Pal. 1. 2 al.) Dd. — *ἀπελήφθη* pr. S. — **108** seclusi *συνέβαινεν* (br.). — *κατὰ τοῦτο* AY: *κατ' αὐτὸ τοῦτο*. — **109** seclusi *πολιτεύμασι* (ex 108), cf. Aristid. II, 248 Dd.: *τὴν αὐτὴν γνώμην ἔν τε τοῖς 'Ελληνικοῖς καὶ κατὰ τὴν πόλιν σῴζων*. — **111** *νόμων, οὓς* Rh. VI, 36, 28 (cf. v. 26) = schol. Theon. p. 148 Finckh: *λόγων, οὓς*. De legibus, quas Aeschines attulit, ne verbum quidem dicet orator. — *κυκῶν* AY, Rh. l. c. et VII, 1300; Bk. An. 172; Schol. Patm.: *διακυκῶν*. — seclusi *περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων* quod scholion esse

videtur ad *τῶν μὲν οὖν νόμων* adscriptum. Ceterum *περὶ τῶν πεπραγμένων ν.* SL, *περὶ τῶν γεγραμμ. ν.* O, *περὶ γεγρ. ν.* A (Vind. VII, 1300). — *ὑμᾶς* om. k Pal. 2, Rh. VII, 1300: hab. post *οὔτε* VI, 36, post *θεοὺς* An. Bk., AY, post *οἶμαι* S v. *Αὐτὸν* (Aeschinem) supplendum erat. — *αὐτὸς* om. Rh. VI, 36. — *τὰ πολλά* id.: *τοὺς πολλούς*. — *τοσούτῳ* SQ. — **112** *ἐπαγγειλ. δέδωκα τῷ δήμῳ*] *ἐπέδωκα* Hermog. p. 431. — post *τίς γὰρ* omisi *ἐστι* cum Rh. IV, 508. V, 305. VII, 291. 423 (ibd. 428 *τίς γάρ ἐστι* per interpolationem inculcatum). — *ὥστε* om. Rh. VII, 291. — *εἰς δὲ τοὺς συκοφ. δ'* S. — **113** *ἄνδρες* S al.: *ὦ ἄνδρες*. — *φησὶν* post *αὐτὸν* om. pr. A, Maximi (W. V, 587) Par. 1983. — post *φ.* omisi *ἡ βουλὴ* cum S, Rh. IV, 515. VII, 429. Maxim. l. c. (h.). — *ἦν* om. Rh. IV, 515. — post *ἦσθα* omisi *φησί* cum S pr. A Q Maxim. — *διὰ τοῦτό γε* Maximus: *διά γε τοῦτο* SLFQ (br.), *δι' αὐτό γε τ. v.* — *ἔδωκα* SLAQ Maxim.: *ἐπέδωκα* (br.). — *τυγχάνειν ἐστίν* AY Maxim.: *ἐστὶ τυγχάνειν* (h.). — **114** *οὕτως* SL, Rh. IV, 513: *οὕτω*. — *ἐν* ante *τοῖς νόμ.*, item post *ἀλλὰ καὶ* om. Rh. IV, 729; habet imitatio Aristidis I p. 754 Dd. Cf. § 275. — *ἔθεσιν* Dd. cum Rh. IV, 513. 729; V, 28; VII, 424. 639 (br.). — *γὰρ* post *πρῶτον μὲν* om. Vind. 1. — *ἐκ τῶν ἰδίων* Rh. V, 28; cf. 115. — post *ἐστεφάνωται* omisi *ὑφ' ὑμῶν* (h.) cum Rh. IV, 513. V, 28. VII, 425. — *οὑτοσὶ*] *ουτος* pr. S. — *ἐπιστάτης γενόμενος* Rh. IV, 514. VII, 425; sed IV l. c. v. 19 sq. *ἐπιστάτης* sine participio. — *ἂν εἴη*] v. ad § 1. — **116** *πρυτάνεως* S pr. L. — **117** *ὧν ἔδωκα* pr. SQ: *ὧν ἐπέδωκα*. — **118** *ἴδητε* pr. S: *εἰδῆτε*. — *Παιανια* S. — **119** cum Weilio comma post prius *ταῦτ' ἐ.* sustuli. — *εἶναι* om. W. VII, 423 (add Par. 2). Sed cf. Hermog. p. 283, qui haec tria cola *δι' ὅλου ἴσα* (numero syllabarum scilicet) esse dicit. — **120** seclusi *ὁ στέφανος* (*τὸν αὐτὸν ἕ. ζ. = ὅπου ἂν ἀν.*), quae ap. Maxim. W. V, 588 post *ἀναρρ.* exhibentur; IV, 509 est *ὅτι τὸν α. ἕ. ζ. ὁ στεφανούμενος, ὅπ. ἂν ἀναρρ.* — *ἂν* om. pr. S. — *μοι* post *αὐτόν* om A Vind. 1. — in lege *ποιεῖσθε* S. — ibd post *Διονυσίοις* lacunam (vel lituram) habent QF, Weil: *εξειναι εσθαι* SY, *ἀναγορεύεσθαι* A v. Dd., alii aliud (del. Lipsius) — **121** post *ἐλλεβορ.* omisi *ἐπὶ τούτοις*, cum Hermog. p 240, Alex. p. 447; cf lemm. schol. Patm. — *εἰσάγειν* SLQ. — post *νόμους* omisi *τοὺς μὲν* cum pr. S. — *ψηφιεσθε* pr. S. — **122** *λέγει* pr. S. — *πόσα* scripsi: *πρὸς ἃ* S corr. L B, *ἃ* v., quod irrisioni parum aptum est. — *ἐκ τῆς γραφῆς* s Vind. 1 (schol. p. 303, 25). — *καὶ* ante *τοῦτο* om. pr. S. — **124** *θῇ* A Vind. 1: *φῇ*. Cf. 180. — *ἐξέλειπες* S: *ἐξέλιπες*. — **125** *πᾶσι* AY: *ἅπασι*. Post hoc voc. comma cum Dissenio sustuli. — *πρότερον* post *πολλάκις* omisi cum A Vind. 1 (*πολλάκις* om. ks). — *ἐμὸς*] *ἐμοὶ* SB pr. FQ. — **126** post *ὄντα* omisi *φύσει* cum pr. S BFQY, Hermog. 227. 342. — *εἰρημένας* om. Doxap. II, 408 W. — *λόγους τίνας* Reiske Dd. — **127** *ἦν κατηγορῶν* sine *ὁ* Dd. — *ταῦτα* SL BFQ: *τοιαῦτα*. — *δήπουθεν* seclusi sec. Liban. Herm. IX, 30, 12. *Ταῦτα γὰρ ἠκούετ' α. = σοὶ δ' ἀρετῆς ὦ κάθαρμα.* — **128** *ἠρυθρίασε* (cf. *ὤκνησε* § 126) Liban. l. c. 29, 30 (cf. IV, 494, 22: *λέγειν ἃ καὶ λεγόντων ἑτέρων αὐτὸς ἂν εἰκότως κατεδυόμην*), Aristaenet. Epist. I, 10 p. 141 H. (*γάμον, ὃν σεμνὴ παρθένος κἂν ἐτ. λ. ἠρ.*): *ἐρυθριάσειεν* (br.). Inde etiam *εἶπεν* pro *εἴποι* scripsi. — *λυπεῖν* Plut. de sui laude p. 547 pro *ἀλγεῖν ποιεῖν*. Sed cf. imitationem [Dem.] epist. IV, 11 *τῷ διηγεῖσθαι ταῦτ' ἐφ' οἷς ἀλγοῦσιν οἱ ἀκούοντες*. Itaque seclusi *ποιεῖν*. Cf. or. II, 29: *περίεστιν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν —, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. Τὸ τοὺς ἀκούοντας ∼ ἀλγεῖν ὅταν λέγωσιν.* — **129** *ελπιδαι* S. — post *μήτηρ* om. *σου* cum SLBFQ, Hermog. p. 307 cod. Par. — *μεθημερινοῖς* minime sollicitandum; nam iustae nuptiae non *μεθ' ἡμέραν* sed vesperi fiebant. — post *Καλαμίτῃ* omisi *ἥρωι* cum A, Tiber. p. 534, schol. Patm. — *σε* post *ἐξέθρεψε* om. Y. — *ἀλλὰ . . λέγω* om. S pr. L al.; agnoscit Dionys. A. R. II, 18, 14 K. — *ταύτης* ante *τῆς καλῆς* om. cum schol. Aesch. 1, § 41, Aristaenet. Epist. I, 19 p. 151 H.: *τῆς αἰσχρᾶς ἀνέστησεν* (*ἀπέστ.* codd.) *αὐτὴν ἐργασίας*. *Post καλῆς* hab. *ταύτης* Vind. 1. Cf. ad VIII, 46. — *θεοὺς* SL: *τοὺς θεοὺς*. — *αὐτὸς* post *λέγων* om. Isidoro Pelus. II, 163; V, 340, qui locum ita laudat: *φοβοῦμαι μὴ τὰ προσήκοντα περὶ σοῦ λέγων εἰς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ λόγους ἐμπέσω* (*ἐμπέσω λόγους* II, 163, et sic ipse Isidor. initio epist. V, 340: *μὴ εἰς ἀπρεπεῖς ἐμπεσεῖν λόγους*), cum interpolatione ex § 256 adscita. Sed agn. *αὐτὸς* Dio Cass. XLVI p. 298 A. — **130** *οὖν* om. pr. S (add. ead.). — *ἀπ' αὐτῶν*] *απαντων* S. — ante *βεβίωκεν* omisi *αὐτὸς* cum pr. Y γρ. S. — verba *οὐδὲ γὰρ . . καταρᾶται* in γρ. S ante *ταῦτα μὲν οὖν* exhibentur. — post *ῥήτωρ* omisi *γέγονε* cum A, Aristid. 381 W., Tiber. p. 536 (add. cod. Ven.). *χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην ∼ ἅμ' Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ.* Etiam schol. p. 308, 3: *κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ ἦν.* — *μὲν* ante *πατέρα* deleverim. — post *Γλαυκοθέαν* omisi *ὠνόμασεν* cum S pr. L. — *καὶ πάσχειν* ignorant scholia (p. 308, 7—10), neque haec quicquam ad

Empusam. SL etiam *καὶ γίγνεσθαι* addunt. Cf. Alciphr. III, 62 (Dobr.): *ἦν Ἔμπ. ἅπαντες — καλεῖν εἰώθασιν ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ βιάζεσθαι*, non additis his *δηλονότι . . τυχοῦσαν*, quibus facile caruerim. — **132** post *τίς γὰρ* omisi *ὑμῶν* cum A. *Ταῦτ' ἀναμνήσω = τίς γὰρ οὐκ οἶδεν*. — **133** *ἡμετέραν* pr. S. — *ἂν* post *ἐξεπέπεμπτο* (Cob.: *ἐξεπέμπετο* libri) seclusi (br.). — **134** *ἡ ἐξ Ἀρ. πάγου* iterum non necessaria (h.). — *σύνδικον* [*ὑπὲρ . . Δήλω*] *εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας* coll. § 135? (br.). — *προεῖσθε* A, *προιστε* pr. SQ: *προίεσθε*. — **135** *μοι* post *κάλει* v. additum (ut est § 137) om. SLBQY al. — **136** *τούτου μέλλοντος λέγειν* v. schol.: *τούτου λέγοντος* pr. S BFQ (*τοῦτον τοῦ λέγειν* Pauly Lipsius). Sed *λέγειν* seclusi; hoc nempe adscripto *μέλλοντος* in *λέγοντος* corruptum esse videtur. Cf. Dobr. — *εἶναι* post *προδότην* omisi cum Q. — *τοίνυν* et *πολίτευμα* seclusi sec. Liban. IV, 1002, 5 (*ἓν μὲν τοῦτο τοσοῦτον τὴν πόλιν* [*δὲ*] *ὁ μὲν ἔβλαψεν κτέ.*). Cf. Dion. Cass. LII p. 468 A. *Πολίτ.* post *τοίνυν* Hermog. p. 213. *Ἓν . . τοιοῦτο* ∼ *τοῦ . . τούτου*. — *οὐχ* (*οὐκ* S) *ὑπεχώρησα* SLBQ, Diodor. XVI, 85; *οὐκ εἶξα οὐδ' ὑπ.* v.; cf. Aristid. II, 187 Dd. (?). Non potest *εἶξα* vel temere vel explicandi causa adscriptum esse, potest *ὑπεχώρησα*. — *ἐξήλεγξα τὸν Φίλιππον* Hermog. p. 271 (Anon. VIII p. 636), *Φίλιππον ἐξήλεγξα* nostri (br.). — **138** *ἕτερα εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ* om. pr. Q. Adscripta haec sunt ex §§ 100. 264, neque bene coeunt cum eis quae sequuntur. — *νῦν* post *ἐγὼ* om. SL Dd. (h.). — *καὶ χάριτος* vix genuina. Num quis *λοιδορούμενος χαρίζεται*? — **139** *φανερῶς* secl. Dobr., et valde ambiguum est. Contra sequens *φανερῶς ἤδη* om. Anon. Segu Sp. Rh. Gr. I, p. 437; at cf. Dionys. A. R. II, 302, 8 K. — *ἦν* om. Y. — *ἰαμβοφάγος* Etym. M. p. 463, 41, Hermogenis (p. 241) Vind. γρ. Par.; it. p. 344 pr. Par. (Taylor): *ἰαμβειογράφος* S v., *ἰαμβογράφος* A, *ἰαμβειοφάγος* γρ. S, v. Hermogenis (*ἰαμβιοφ.* Parr. p. 241. 242, quod in altero corr. rc.) Dd — *οὐδὲν* del. Herwerden (propter *ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν*). — *περὶ τῶν* v.: *ὑπὲρ τῶν* SL (h.). — *ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι* (*ἐπὶ* pro *ἐν* S al.) ex XIX, 57 adscita esse possunt (h.). — *αὐτὸν* post *δυοῖν* om. Pal. 1, post *ἀνάγκη* hab. AY Vind. 1. — **140** *ἄνδρες* SL al.: *ὦ ἄ.* — *ἠδύνασθ'* S; sequens *ὡς* om. pr. S. — *Ἀμφισέων* S. — *τῶν Λοκρῶν* om. Y, secl. Wunderlich Weil. — *πεπραγμένα σαυτῷ* secl. sec. Liban. IV, 357, 1 (etiamne *σοι* del.?). — **141** *ἄνδρες* S: *ὦ ἄ.* — *ἅπαντας* S al. — *καὶ τότε* SLQ, Aristid. p. 377 W.: *τότε*. — *τῶν* ante *ἀγαθῶν* non om

Aristidis Parisinus (om. Dionys. III, 168, 6 K.). — **142** *καὶ* ante *γράμματα* om. S. pr. L. — *μνημονεύσοντας* SQ. — *ὑποληφθῇ οὗτος ἐλάττων* SL Dd. (h.). — **143** *συγκατασκευάσας* omnes, quod pugnat cum *εἷς ἀνήρ*. Cf. 158 [*συμ*]*παρασκ.*; 163 *ποιήσαντος*, 156 extr., 159. *Οὗτός ἐσθ' ὁ κατασκ. κ. πάντων* ∼ *εἷς ἀνὴρ μεγίστων* | *αἴτιος κακῶν*. (*Οὗτός . . κατασκ.* = *τῶν Ἀμφ. ἡγ.*; in sequentibus *τῇ ἐκκλ.* quinque syllabis pronuntiandum). — *τῶν* ante *μεγίστων* om. SLFQ. Cf. XIX, 314. — *με* post *ἐπάγειν* om. pr. S. — **144** *ἄνδρες* S al.: *ὦ ἄ.* — *ὑπακούσατε* S al. — *θεάσασθε* S al. — **145** *εἰσήγετο*] *ἐσήγετο* S. — **146** *τότε* om. Aug. 2 ε Urb., hab. ante *κρείττων* S al. Dd., post *κρ.* v. Numquam Ph. in mari superior Atheniensibus fuit. — *αὐτῷ* ambiguum intellectum habet et minime necessarium est. — **147** *οὐδέν' ἂν* S al.: *οὐδένα* LA Aristid. p. 349. tum *ἡγεῖτο* sustuli cum A (Aristides in neutram partem advocari potest), scripsique *προσέχειν* cum eodem A pro *προσέξειν* (v. et Aristid.). Cf. Schaef. Dobr. — *ηρεθῆι* pr. S. — *τὰ δὲ πείσειν*] *τὰ δ' οἷστισι δήποτε* Arist. (*ἂν δὲ τὰς κείνων . . . αἱρεθῇ* ∼ *ῥᾷον . . οἷστισιν δήποτε*). — *αὐτοὺς* post *εὐθὺς* om. A (br.). Cf. Dionys. A. R. I, 248, 24 (*εἰς γὰρ τοῦτον ὑπελάμβανον αὐτοὺς καθισταμένους συμμάχων δεήσεσθαι*). Puto *εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθέως αὐτοὺς* | *ὑπελ. αὐτοῦ δεήσεσθαι* (num.; *εὐθὺς* v. pro *εὐθέως* § 153. 284). — **148** *εἰσηγεῖτο* S al. — **149** *ἀφεὶς*] *παρεὶς* Aristid. II, 113 Dd. — **150** *χώρας* et ad sensum et ad numeros superfluum. — omisi *οὗτος* ante *προφασίζεται* cum Y Westerm. (post *προφ.* A, *οὗτος λέγων προφ.* BFOQ). — *ἀπὸ ποίας* S al. — *κενῇ*] *καινῆι* S al. — **151** *ευφήγησιν* pr. S. — post *μικροῦ* omisi *μὲν* cum S pr. L; item post *κατηκόντισαν* cum pr. S *ἅπαντας* (br.; *κατ. ἅπ.* corr. SLA, *ἅπ. κατ.* v.). — *οἱ δ' ἐλθόντες* om. pr. S. — **152** *εὐθὺς* v.: *εὐθέως* SLA. *Καὶ μετὰ . . συλλέξας* ∼ *καὶ παρ. . . Κιρραίαν* (*κιρραν* S). — *ἐρρῶσθε* S. — **153** *ὡς τοῦτ' εἶδον οἱ* om. BFOQY. Numerorum concinnitatem secutus sum. — post *ἐπέσχον* omisi *αὐτὸν* cum ABFQ (Christ). — **154** in lemmate priore ΔΟΓΜΑΤΑ S al. — *καὶ τῷ κοινῷ τ. Ἀμφ.* om. S al. — **155**, 7 *καὶ* ante *τὸν στρατηγὸν* add. codd. — extr. *δεκάτῃ* codd. — **156** post *δὸς δὴ* om. *μοι* c. S pr. LA. — *ὑπήκουσαν*? pr. S. — *ἵν' εἰδῆτε* omnes. — delevi *αὐτῷ* (post Lipsium et Weil.), quod in pr. SL ante *παρασχών*, in S corr. et ante *παρασχ.* et post *ἦν*, in A post *ἦν*, v. post *παραδοὺς* (ita codd. praeter SL pro *παρασχών*) legitur. Quod *οὗτος ἦν* in S primo omissa erant, propter

admissam interpolationem factum videtur. — **157** τεσσεράκοντα S al. — τοὶς ἐν τοῖς συμβόλοις Westerm.: τοὶς δὲ συμβούλοις (τοῖς δὲ . . κειμένοις secl. Schaef. Dobr. Dd.). — **158** μὲν post φεύγει om. S pr. L, sed tuentur numeri (agnoscit etiam Isidor V, 195). — παρασκευάσας A: συμπαρασκευάσας (num.). Schol. 313, 31 οἱ κατεσκευασμένοι] οἱ συγκατασκευασάμενοι τὸν δόλον, et 314, 24 (ad h. l.) συμπαρασκευάσας] συγκατασκευάσας. — ταύτας (§ 156) num del.? cf. Choric. p. 59 Boiss.; Lib. IV, 27, 11; Dion. Cass. XLV p. 284 B. Etiam τῶν γεγενημένων del. possunt. — λέγετε om. pr. S. — τῶν post πονηρῶν om. pr. S (add. ead.). — **159** ἀλειτήριον scripsi (v. Att. Bereds. III, 1, 101): ἀλιτ. (ἀλητήρ. pr. S? O). — suspectum mihi πόλεων post ἀνθρ. τόπων; cf. Aristid. I, 725 init. Dd. — οὗτος post παρασχὼν delevi sec. Isidor. II, 127 p. 179 extr.; III, 258 (utrobique τῶν φυτῶν edit., sed τῶν φύντων codd.); II, 121; V, 147. — κακῶν post φύντων add. S al. (om. etiam Isidor.; legisse vid. Dio Cass. XLV p. 284 B). — **160** ἀφῖχθαι om. pr. S. — ἀκούσετε S al. — **161** γενήσεται v.: γένοιτο S pr. L (br.). Cf. Liban III, 421, 5; IV, 29, 28 (τηρεῖν est priore loco). — **162** post ἀντιλέγοντας omisi ἑαυτοὶς cum S. — τεθνεῶτας δ' οὐκ αἰσχύνῃ (αἰσχ. etiam nostri praeter SL) κατηγορῶν legisse videtur Isidor. V, 246. — προτέρων v. Hertl: πρότερον (br.). — **163** προσεξανέστ. pr. S. — προήγαγον οὗτοι A γρ S: τὴν ἔχθραν add. S, τὸ πρᾶγμα add v. Οὕτω μέχρι πόρρω = προήγαγον οὗτοι. — **164** in lemm. priore ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ SL — ἐκ βουλῆς SLBF: ἐκ τῆς β Item 165 extr (om. τῆς etiam QY). — ἀναγυρράσιος S al. — Φυλάσιος Boehnecke Dd. Φλειάσιος pr S, Φλιάσ. v. — **165** ΕΤΕΡΟΝ om S — ἐνδεχομένων S al. — **166** ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ h l. et 167 S al. — ἐποιεῖσθε Wolfius: ποιεῖσθε. — πεπλημμένοι pr S (ελημ superscr. ead.). — ἅνπερ τούτους S. — **167** ὁμόν. καὶ τ. εἰρ. ἀναντεοῦσθε v.: Dd. ἀναν. cum Q post ὁμόν. transposuit, post εἰρ (ubi lacuna est in Q pr. L) ex corrupta scriptura cod. S (τωσεμοι ειτε; ον ante τωσ add. corr.) reposuit ὄντως ἐμοὶ ποιεῖτε — καὶ τὰ πολλά S al. — **168** τῇ πόλει A, Tiber p. 572, Apsin. p. 506 (praeter Par. A), prob. Taylor Schaef.: ἐν τῇ πόλει v. et Par A Apsinis. — ἅπαντες omnes (br.). — τὰ ἀναγκαιότατα Tiber.: ἀναγκ. pr. S pr. L, αὐτὰ τὰ ἀν. v. (cf. Dionys. A R. I, 248, 9) — **169** εὐθὺς om. Greg. Cor. VII, 1271 W — εἰς τὸ βουλευτήριον delenda videntur sec. Dionys. A R. IV, 13, 26 K. — **170** ἦλθεν SLAQ: εἰσῆλθεν. — post στρατηγῶν tres litterae

erasae in S. — ἁπάντων post παρόντων om. pr. S. Fort. sic: παρόντων μὲν τῶν στρατ., παρόντων δὲ ῥητόρων (τῶν ante ῥητ. om. O). Cf. Aristid. I, 478 extr. Dd.; sed etiam Dion. Cass. XLV, p. 286 B. — τῆς κοινῆς τῆς πατρίδος φωνῆς L v., τῆς κ. πατρίδος φωνῆς S, τῇ κοινῇ τ. π. φωνῇ A, τ. π. τῇ κοινῇ φωνῇ mg. S, γρ. Q Dd. Recte Weil τῇ κ. φ. seclusit. Ceterum cf. Liban. IV, 543, 6 R.; Aristid. II, 385 Dd. — ἐστιν post δίκαιον omisi cum FO, Alexandro p. 462. — **171** καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι secl. Benseler (h.). V. § 249. 305. — **172** καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη om. Hermog. p. 422 (cf. W. VII, 1271; Aristid. II, 227 Dd.; Choric. Rev. de philol. 1877, p. 74, 2; Lib. IV, 94, 18; 305, 4; 926, 13). Cf. § 180. — ὀρθῶς] ἐξ ἀρχῆς ὀρθῶς S. — post πόρρωθεν omisi ἐπιμελῶς cum pr. S. — **173** ἐφάνην τ. τηνικαῦτα ἐγὼ καὶ παρ εἶπον Liban. IV, 53, 19 (cf. ibd. 425, 19): ἐφ. τ. οὗτος (οὗτος om O) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (h., br.) ἐγὼ κ. π. εἶπον εἰς (πρὸς corr. B) ὑμᾶς. Sed οὗτος quidem satis tutum altero Libanii loco p. 926, 14 (οὕτως codd., em. Morell.). Εἰς ὑμᾶς or V, 6 multo magis locum habet quam hic. — προσχόντες SL. — **174** seclusi ὄντα (h.; νῦν ὄντα A). Cf. XIX, 87. — ταῦτα ἔφην v.: ἔφην ταῦτα S Dd. (h.). — **175** εὐτρέπισται SL. — πεῖσαι post οὐδαμῶς deleverim; εὐτρεπίζεσθαι supplendum. — ἵνα ante πλησίον add. S pr. LQ. — καὶ θρασεῖς ποιῆσαι del. Cob.; θρ ποι. καὶ ἐπᾶραι v., altero ordine SLA. Cf. § 211. — καταπλῆξαι om. pr. S. — **177** εἶτ' αὖ μεταθέσθαι? (br.) — post εἰσίν add. ἡμῶν SA γρ. Q Dd.; item eidem post αὐτοὶς add ἐστιν (ἐσθ' A). — ἰδοῦσιν SL (εἰδοῦσιν A): εἰδόσιν (br.). — puto ἡ βοηθήσασ' ἂν δύναμις deletis ἐν Ἐλατείᾳ (br.). — **178** ἐκεῖσε ante δεῖ O, post δεῖ v., post βαδίζειν SLA. Circumscripsi. — χρῆσθαι codd. Dionysii Art. Rh. IX, 9: χρήσασθαι SL al. Dd., χρήσεσθαι F al. — παραινῶ post τούτῳ A, ante τούτῳ SLB al., Dionys. Art. Rhet. VIII, c. 5; IX, c. 9 (br.). Circumscr. παραινῶ van Herwerden Weil; sed cf. Dionys. A. R. VI, 82, 8 K. Itaque τῷ πράγματι potius seclusi (cf. § 95). — πρόσχετε olim Dd. operarum errore, sed προσέσχετε pr. S, unde πρόσσχετε elicui: προσέχετε. — μὲν post ἐκείνων add. A Dionys. Dd. — ante προορωμένων sustuli τὸ μέλλον (καὶ τὸ μ. Dion. altero loco, τ. μ. εἶναι altero) cum S. — βουλώμεθα S. — σχήματος A Dionys. (qui propter hoc ipsum vocabulum locum affert): προσχήματος contra sensum. V. etiam Aristid. II, 227 Dd. — **179** ἐπαινεσάντων sec. Dionys. A. R. IV, 163, 6 K. (id. τἀναντία λέγοντος; num del. οὐδέν?) — διὰ πάντων post

ἀρχῆς omisi cum pr. S. — ὑμῖν om A; sed Dio Cass. LIII p. 499 extr.: ἐπέδωκα ἀφειδῶς ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐς πάντα τὰ περιεστηκότα (cf. § 88). Inde spurium videtur τῇ πόλει. — **180** ἥρωα S al. — post κακῶς omisi ὑποκρινόμενος cum S — κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν om. Hermog. p. 350 (schol. W. VI, 441). Locus Tiberii (VIII, 564 W.) ad Thucyd. I, 58, 1 referendus. Cf. schol. Dem. p. 318, 21 Dd.: τότε τοίνυν (§ 192)] κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν; it. p. 319, 32. — ἃ προσῆκε A: ὅσα πρ. (br.) — ἔπραττον om. Y Dobr. Scil. χρήσιμος ἦν; ad προσῆκε item supplendum χρήσιμον εἶναι. — μοι post ψήφισμα add. SLA Dd. — **181** Μακεδὼν BQ: Μακεδόνων SL, Μακεδόνων βασιλεὺς v. — παραιτεῖται SL. — **182** extr. μέγας om. S al. — **184** τοὺς ante πρέσβεις add. S pr. L. — **185** βοηθήσεσι S (pr. L?). — εἰδὼς ὅτι καὶ αὐτ. S al. — Ἑλλήνων] προγόνων S al. — **186** ὁ ante Ἀθην. om. pr. S. — ἐκγόνοις Y Dd. — **187** καὶ ante συμμαχίαν om. (Aug. 4) Schaeferus Dd. — **188** ἐγίγνετο QY (ἐγίνετο SLA) Weil: ἐγένετο. Ap. Choricium p. 28 Boiss. ἐγένετο v., sed ἐγίνετο M. — τὸν τότ' ἐπιστάντα τῇ πόλει κινδ. Hermog. 244 (non item 245). 288. 367; cf. Anonym. III, 708; VIII, 647; Demetr. π. ἑρμ. § 273 (ἐπιόντα). Τῇ πόλει post περιστ. etiam B. — **189** τῷ καιρῷ SL, Liban. Herm. IX, 32, 21; sed Liban. etiam τοῖς βουλομένοις. — **190** τι ante δεῖξαι hab. Q, om. A, W. IV, 634. — εἰπεῖν ἔχοι τις Aug. 2. Εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτ' ἦν = μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι τις. Cf. ad § 315; V, 15. — **191** ἐγώ post ἐποίησα add. A Dd. — ἔσεσθαι om. W. IV, 634; cf Isidor. Pelus II, 171 p. 206 A. — περιων pr. S, περιιων corr. ead. — εἰπὲ om. W. l. c., Cobet. Contra Dio Cass. XLVI p. 308 B (Dobr.): ἀλλ' εἰ καὶ τότε ἐσιώπησας, νῦν γε εἰπέ, τί ἐχρῆν ἡμᾶς ποιῆσαι. — εὑρεῖν] εὐπορεῖν S. — μᾶλλον ante ἔδει om. cum Y. — **193** οὐκ ἐμοί SL: οὐκ ἐν ἐμοί. Cf. Liban. II, 273, 4 (ἐν deest in AB). — **194** ἢ χειμὼν cum Reiskio del. Dd. Cf. Aristid. I, 657; II, 332. — ἄλλων om. r, πάντων om. Ak al. Illud praefero. — πᾶσι ante κατασκευάσ. omisi cum S pr. L. — **195** τούτους om. Gud. Apsinis p. 513 W.; sed cf. Aristid. I p. 677 Dd. — τοσοῦτος περιέστη φόβος Apsines, omissis κίνδυνος καὶ (§ 207) et τὴν πόλιν. Sed τοσοῦτος κίνδυνος κατέσχε τὴν πόλιν Dionys. A. R. III, 117, 28 K. — οἶσθ'] οἶεσθ' S al. — προβάλλεσθαι S. — **196** τὰ πολλὰ in codd. post μοι additum om. Rh. IV, 319 (ubi μοι πάντα); contra πάντα, quod codd. ante μοι add. om. ibd. 639. Neutrum habet Libanii imitatio, IV, 790, 23 (Cobet. Misc. crit. 161); v. etiam Dion. Cass. XLVI p. 308 A. — ὦ ante ἄνδρες ex A

add. Dd. — εἰ δ' οὐ προῄδεις Liban. IV, 719, 5. — ταῦτα om. Rh. IV, 633 (ubi σύ μου). — **197** ταῦτα λέγω pr. S, Rh. IV, 633: ταῦθ' ἃ λ. — ὅσον (ὅσῳ Rh. l. c.) del. malim. — ἴδιον] cf. Dionys. A. R. IV, 103, 22 K. (sine ἴδιον ibd. 57, 4; 72, 30); Aristid. II, 599 Dd.; Liban. Herm. IX, 32, 10. — οὐδὲν om. Rh. IV, 633; idem hab. ἄνθρωπος post φαυλότατος, quo magis mihi delendum videtur, ut exaequentur membra ὅπερ . . πόλει et τοῦτο . . ἐξήτασαι. — Ἀριστόλεως S. — **198** ὑμῖν ante δοκούντων et ambiguum et superfluum, numerorumque aequalitati obest. Τῶν παρ' ὑμῖν δοκ. συμφ. τῇ πόλει Rh. VI, 119, cum foeda interpolatione; ibd. v. 9 in transformatione eiusdem sententiae simpliciter est ἐν τοῖς πραττομένοις καλῶς. — **199** γενήσεσθαι] ἔσεσθαι A, Rh. IV, 760. Cf. § 191. — post προύλεγες add. Αἰσχίνη SLQ Dd. (om. etiam Rh. l. c., Dionys. Dem. 31). — ἡ ante δόξης om. Dion. Dissen Dd. — **200** Ἑλλήνων γρ S mg. OQ Dion.: ἄλλων. — πάντας] πάντως Dion. — ἀκονιτὶ omnes edd. — **201** καὶ ante ἡγεμὼν inserebat, delebat δὲ Schaeferus, scilicet ne hoc δὲ illi μὲν opponi posset. Idem assequeris deletis δὲ καί, et numeri vel maxime congrui existent. — ὑμῶν SL. — extr. αραμένης? pr. S. — **202** πρότερον omnes (br.). Cf. § 162. — **203** τοῖς τότε Ἀθηναίοις A Dionys. Dd., τότε τοῖς Ἀθ. L (cf. § 205). Ceterum Dion.: ὡς ἔοικε ταῦτα, quod malim. — διετέλεσε Dion. — **204** οὐκ ἂν ἀγάσαιτο (br.) edd., nisi quod ουκὰνάγ[η]ι A pr.; corr. rec. ουκὰνάγά, in mg. σαιτο addito. Ἀγασθείη Cob., cf. Liban. I, 345, 9; 353, 6; IV, 856, 23; Aristid. I, 783, 9 (contra ἀγάσαιτο Aristid. II, 680). — ἀποφηνάμενον Harpocr. p. 118: ἀ. τοῖς ἐπιταττομένοις SLA Dion., τοῖς ἐπιτ. ἀποφ. v. Cf. § 320. Tria membra τὸν μὲν ταῦτα .., τὸν δ' ὑπακ. . .; οὐ μόνον . . αὐτοῦ similiter structa. — **205** εὐτυχῶς om. S pr. L; sed numeris defendi videtur. — τοὺς τῆς εἱμαρμ. Dion.; puto τὸ τῆς εἱμ. Gellius XIII, 1, 6 post allatum locum: „quod Cicero fatum atque naturam videtur dixisse, id — Dem. τὴν πεπρωμένην et τὸν αὐτόμ. θάν. appellavit.“ — extr. post ἀνάγκη omisi τοῦ θανάτου cum BFOQY (post ἡγήσεται hab. Dion.). — **206** οὐκ ἔσθ' ὅστις] τίς Dion. Commendant numeri. — ἐπετίμησε AY Dion. (Schol. p. 320, 14 ἀντὶ τοῦ πᾶς ἂν ἐπετίμησε): ἐπιτιμήσειε. — **207** λοιπὸν ante χρόνον om. Dion. (plac. Schaefero). — post τύχης duae litterae erasae in S. — malim τὸ συμβὰν sec. Liban. IV, 791, 29, h. e. id quod e pluribus unum fortunae placuit. — **208** μὰ] ita S solus, v. οὐ μά. Item testium magna dissensio. —

τῶν προγόνων om. π. ὕψ. c. 16, 2. 4; Tiber. p. 550; Aristid. p. 345, 13 sqq. W. (sed antea ap. eundem bis exstat τ. προγ.; in scholio Parisini ad p. 344 est τὸ „μὰ τοὺς ἐν Μ. προκινδυνεύσαντας“); Hermog. p. 425 (Parisini οὐ μὰ τ. ἐν Μ. προκ. καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι παρατ.) cf. schol. VII, 1280. 1282 (hab. Herm. p. 246. 310, cf. ibd. 509); schol. Apollon. Rhod. II, 259; Clem. Alex. Str. VI, 2, 20 (III, 142 Dd.); cf. Athen. IX, 380 C; Luc. Enc. Dem. 49; Aristid. II, 363 Dd. Contra agnoscit Plut. de glor. Ath. c. 8 (Mor. 350 C). — ἐμ Πλαταιαῖς Ald. Vindob. Aristidis p. 344. — ὁμοίως om. Max. Planud. Rh. V, 490 (hab. Ioann. Sicel., sed post αὐτῆς); cf. π. ὕψ. c. 16, 4. Tiber. p. 534 post πόλις exhibet, it. Demosthenis A. Cf. § 61. — αὐτῶν] αὐτοὺς S pr. L. — **209** ἀναβαίνειν κτέ.] τούτοις συμβουλεύειν ἔδει Alexand. p. 455 (inde Greg. Cor. VII, 1205, qui τοῦτο σ. ἔ.). Sufficit — λαβόντ᾽ ἔδει, ut suppleatur παριέναι. Σύμβ. . . . παριόντα, τὸ τίνος . . ἔδει ∾ τὸ τοῦ . . ἐροῦντος, δικαίως . . . ἀπέθανον. — **210** ὦ ἄνδρες Ἀθ. O Dd. — δεῖ post ἕκαστον ὑμῶν om. O, secl. Weil (Wunderlich). — **211** ἐπανελθεῖν οὖν, . . ἐξέβην. βούλομαι omnes; post οὖν hab. ὅθεν v, ὁπόθεν SL (br.), deinde ἐνταῦθα SL, εἰς ταῦτα v. Sed Aristid. I, 77 Dd.: ἐπάνειμι δ᾽ ὅθεν ἐξέβην; it. plane Liban. IV, 29, 22; Dio Cass. XLVI p. 304 A; dilatans ex more suo Dionys. A. R. IV, 173, 18 K.: ἐπάνειμι δ᾽ ὅθεν εἰς τοῦτον ἐξέβην τὸν λόγον; Gregor. Nyss. c. Eunom. VI p. 595 (167) B ἐπανέλθωμεν πάλιν ὅθεν ἐξέβημεν; Choricius p. 87 Boiss.: ἐπιστρεπτέον δὴ τὸν λόγον ὅθεν ἐξέβημεν. — **212** οὐδὲν S: οὐδενὸς. — εἶναι δοκῶ non legisse videtur schol. (p. 321, 8 sqq.): οὐδενὸς] οὐδὲν ὑμῖν προξενῶ ἀγαθόν, et αὐτῷ] κατὰ τὸν Αἰσχίνην· τουτέστιν ἡ ἐμὴ συμβουλὴ κατὰ τὸν Ἀ. ἀλυσιτελής ἐστι. Placet; sed etiam εἶναι post αἴτιος vel delendum vel mutandum erit. — **213** τῶν del. Cob. — παρελθόντες] παριόντες Dionys. ad Amm. I c. 11. Cf. 191 (pro παριὼν v. παρελθών). — δίκην om. pr. S. Num igitur: τὸ δ᾽ οὖν κεφ. (summam) ἠξίουν ὧν μὲν εὖ πεπ. [ὑπὸ Φιλ. χάριν] αὐτοὺς ἀποδοῦναι, ὧν δ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν ἠδ. λαβεῖν? Sed cf. Liban. II, 224, 4. — ὡς ᾤοντο] malim ὡς οἷόν τε; cf. X, 55. — ἀνδράποδα καὶ τἄλλα ἀγαθά non legit Aristides (I, 734 sq.), qui de βοσκήμασι multus est, de ceteris ne verbum quidem unum facit. P. 735 μὴ ὅτι τἀκ τῆς Ἀττικῆς, ἀλλὰ καὶ τἀκ τῆς Μακεδονίας βοσκήματα; ibd. paullo infra πρός γε τοῖς βοσκήμασιν καὶ χρυσίον τὸ ἐκ τῆς Μακεδονίας. Adde scholiastam (v. infra) et Minucianum IX, 613 W.: ἐκ μὲν ὧν οἱ παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ἔλεγον ἐδήλουν τὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν

Βοιωτίαν κομισθησόμενα. Parum probat Liban. IV, 37, 25. — ἐρεῖν ante ἔφασαν, tum ὑπὸ τοῦ πολέμου om. Minucianus. Scholiasta p. 321, 20 ἔφασαν] ἔλεγον δηλαδή, ὅτι ἐξ ὧν ὑμῖν συμβουλεύουσιν Ἀθηναῖοι, εἰ πεισθῆτε, διαρπασθήσεται τὰ βοσκήματα ὑμῶν. Etiam Weilio haec ὑπὸ τ. π. suspecta. — εἰς ταὐτὰ Bk. Dd. — **214** post πρὸς ταῦτα omisi ἀντείπομεν cum pr. S (εἴπομεν A, ἀντ. ante πρὸς LB). — τοῦ βίου post εἰπεῖν omisi c. Aristid. I, 470 Dd.: ἀντὶ τοῦ παντός γ᾽ ἂν ἐποιησάμην καὶ καθ᾽ ἕκαστα δύνασθαι . . διεξελθεῖν. — εἰ καὶ κατακλ. S. — καὶ ἡμῖν S: καὶ ἃ ἡμῖν (etiam A). — in lemmate ἀποκρίσεις S. — **215** τὰμ μέσῳ F: τὰν μ. (τὰ μ. Y, τὰ ἐν μ. A). — ἐν ante ἐκείνῃ deleverim (br.). — μᾶλλον μεθ᾽ ὑμῶν pr. S corr. ead. — **216** τοῦ ante στρατοπέδου omisi cum S, item μάχας post πρώτας. — **217** αὐτὸς] αὐτοὺς sec. Aristid II, 603 Dd. — in lemm. ψήφισμα S. — **218** δοκοῦσιν] νομίζουσιν S pr. L. — ἔπεμπον pr. S. — ἀπηργάσατο S. — **219** Καλλίστρατος ἐκεῖνος (br.)] ἐκεῖνος K. ἐκρίνετο Alexand. p. 469, qui hunc locum laudare videtur; etenim ἐκρίνετο interpolationis origo satis manifesta. — **220** cum S pr. L omisi τοὺς ἄλλους, quae post ὑπερῆρας hab. A, post τόλμῃ v. — οὐ ταῦτα λέγω S Dd.: οὐ λ. ταῦτα v., Aristid. II, 317 Dd. — παραλιπών AY Dd. — **221** ἀναίσθητον v.: ἀναισθητῶν Dd. cum L, Aristidis (II, 516 Dd.) corr. Γ, Tiberii (p. 535) Par. Gal.; Liban. IV, 282, 14. — **222** Αἰσχίνη (h.) fort. post κατέστησε transponendum; nisi cum Liban. IV, 709 κακόδαιμον vel aliud conviciandi vocabulum pro illo reponendum. — τῇ πόλει λόγους ἐπαιρόμενος A: τ. π. ἐπ. λ. SL v. Dd. (h.), λ. τ. π. ἐπ. Aug. 2, ἐπ. τ. π. λ. Aristid. II, 516 Dd., addens: οὑτωσί πως· οὐ γὰρ ἀκριβῶς μέμνημαι τὰ ῥήματα. Fort. πολλοὺς τὰ πρὸ τούτων (ita k) κ. θρ. [τῇ πόλει] ἐπαιρ. λόγους. — λέγε] λαβὲ S, λάβε pr. L. — τὰ ἀποπεφευγότα Sauppe: ἀποπεφ. pr. S, τὰ τότε μὲν ἀπ. v. (br.). — **223** ἄνδρες SL: ὦ ἄνδρες. — Δημομέλη S al.: Δημομέλην — εἴπερ νῦν ἀλ. μου κατηγ. L. Deleri potest νῦν. — **224** τῷ μὲν γὰρ scr.: τούτῳ μὲν γὰρ A Vind. 1, διὰ τί; ὅτι τῷ (τῷδε SL Dd.) μὲν cett. — schol. p. 322, 33 γνώσεις] ὅτι ἐκυρώθησαν ὑπὸ τῆς βουλῆς. Itaque non legit τῶν δικαστηρίων. — νῦν SLA: νυνί. — τούτου προσλαβεῖν pr. S. — **225** οἶμαι τότε] τότε in mg. A. — ποιεῖν S: ποιεῖ (Liban. IV, 729, 14?). Ad ὅ (SLA, v. ἃ) supplendum ἔστι ποιεῖν. — **226** πάντες om. s Vind. 1. — οὐ τοῦ v.: οὐχὶ τοῦ SL. — **227** ἂν καθαιρ. κτέ.] Dionys. A. R. III, 44 sq. K: ὅ τι δ᾽ ἂν αἱ πλείους ψῆφοι καθαιρῶσιν. ibd.

p. 48, 24: *ὅ,τι δ' ἂν αἱ πλείους γνῶμαι καθαιρῶσιν* (quos locos comparavit Halmius). Ipse Aeschines (3, 59): *ὅ,τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ.* Inde et *καθαιρῶσιν* (S; *καθαραὶ ὦσιν* v. Dd.) confirmatur, et *ἂν* docetur scribendum esse pro *ἂν* (SA) vel *κἂν* (v.), et hoc ipsum *κἂν* reponendum pro *καί*, quod omnes habent post *ψῆφοι.* — **228** post *ὡμολόγηκεν* cum A omisi *νῦν γ'* (ita SL; *νῦν* O, *νυνὶ* v.). — **229** *τοῖς ἀκούουσιν* om. A (propter homoeoteleuton ut vid., nam agnoscit ea Dio Cass. L p. 429 D). — **230** *ἄγειν*] *ειγειν* pr. S? — **231** *οὐκέτι*] *οὐ* Dionys. A. R. II, 275, 18 K. — *κατέστη κύριος* k Dionys. Thuc. c. 54: *κύριος κατέστη.* — **232** *οὐδὲ ταῦτ'* SLQ. — **234** *μὲν* post *δύναμιν* deleo; neque enim haec *δύναμις χρήματα ὁπλῖται* iustam oppositionem efficiunt. — *ἢ* ante *ἱππέα* om. S al. — *παρεσκευάκεσαν* A: *παρεσκευάκεισαν.* — *ἅπαντας* A (num.): *πάντας.* — *Μεγαρεῖς* codd. — **235** *ἦν* om. Aug. 2 (cf. § 67). — *αὐτοκράτωρ ὢν* A Dd. — *οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφ. κρινόμενος* om. pr. S. secl. Dobr. Dd. — **236** *προὐτίθεσθ'* SQ. — *καὶ ἐμοὶ* post *μισθαρνοῦσι* abesse malim (num.) — **237** *τοσούτων* Liban. III, 444, 1 (cf. Aristid. II, 348 Dd.): *τοιούτων.* — *πλείστων* Westerm.: *πλείστην* (contra *ὅσην* Dobr.) — **238** *εἰ* (post *χάριν*)] *η*? pr. S. — **240** *περὶ τούτου* (h.) SL. — **241** *οὐχ ὡς* post *ἐξεδόθησαν* repetitum omisi cum pr. S. — *ὑμῶν* SL — *ἐκ* om. S pr. L — **242** *ἄνδρες* S pr. L: *ὦ ἄ.* — *ἀεὶ* post *συκοφ.* om. Prisc. XVII § 159; Gregor. Cor W. VII, 1338 (quod iuxta est *καὶ* om. Q). Adscriptum est propter *πανταχόθεν*, cf. v. l. VIII, 76; Liban, I, 180, 9. — alii sic legebant: *οὐδ' ἐλεύθερον αὐτό, τραγικὸς κτέ.* (Harpocrat *τραγικὸς πίθηκος*, Philostr. II, p. 84 K., Paroemiogr. I, 375 L.; item in A post *αὐτό* interpunctum). — *τῇ* ante *πατρίδι* om pr. S. — **243** *εἰσιὼν* om. Q, sed potius *τοῖς κάμνουσι* deleverim. — *δεικνύῃ* S. — *φέροιτο*] *φαίνοιτο* SQ. — *οὑτοσί* om Tiber. p. 570 (*ἄνθρ οὑτοσί* om. Alexand. p. 470). — *ἐμβρόντητε* *λέγεις* recte pro responso quod medico dandum sit accipiunt Alexander Tiberius. — **244** *οὐδ' ἐξ Ἀμβρ.* S al.; *οὐδὲ παρὰ* SL (*παρα* om. pr S, add. ead.). — **246** *λαμβάνετε* SL: *λάμβανε* — *κατ' ἐμὲ* S pr. L· *τὸ κατ' ἐμέ* (§ 247 extr.) — **247** *καὶ μὴν τοῦ* scripsi: *καὶ μὴν τῷ* omnes, *κ μ τό* ci. Dobr V Kühner. Gramm II, 312 adn 11. simul revocavi *γε* (om S pr. L Dd.), delevi *ἡ μὴ* post *χρήμ.* cum QB pr O (in B pr O *μὴ* ante *διαφθαρῆναι* additum), scripsique *Φίλιππον* cum S pro *Φιλίππου*, Dobreum in his omnibus secutus. — *ἐὰν ποίηται* circumscr Weil. — *λαβὼν καὶ διαφθ.* S pr. L. — **248** *δικαιοῦν* Aristid. IX 374 W.: *δικαίως.* — *τουτονὶ* (ABF: *τοῦτον* v.) om. Aristides. Non Ctesiphon solus significatur, sed etiam Demomeles alii. *Ἃ . . παρεσχόμην, εἰς τὸ . . περὶ ἐμοῦ ∾ νενίκηκεν τ. ὢν., ὥστ' . . ἐμέ.* — *φοβεροῖς καὶ δεινοῖς* Y, Prisc. XVII, 162. Num delenda *καὶ φοβεροῖς*? cf. § 173; Aristid. II, 106, 7; 187, 6. — *τῆς πόλεως* del. malim. — **249** *ταῦτα* post *πάντα* del. Dobr. (*ταῦτα πάντα* A pr. s, *πάντα* om. k Pal. 2). — **250** *με τὰ ἄριστα* Y: *τὰ ἄριστά με* (num.). — *μοι πεπρᾶχθαι* Aug. 2 k Pal. 2. — *προσῆκον* S al. Cf. Dionys. A. R. III, 29, 29 K. — *τιθέμενον* et *δικαστὰς* (cf. 249 extr.) et inutilia sunt et refragantur numeris. *Οἱ ὀμωμοκότες* XX, 93; XXIV, 78. (Hab. *δικασταί* Liban. IV, 498, 10.) — **251** *φεύγειν* SAQ. — *ἀδικῶν* om. Rh. VI, 361. — **252** Stob. Flor. 112, 14 sic: *ἐγὼ δὲ ὅστις ἄνθρωπος — — προφέρει, παντελῶς ἀνόητον ἡγοῦμαι.* Georgides Boisson. Anecd. p. 9: *ἄνθρωπος ὢν ὅλως ἐγὼ ἀνθρώπῳ τύχην προφέρειν ἀνόητον ἡγοῦμαι.* Nostri omnes *ἐγὼ δ' ὅλως μὲν ὅστις —*; tum *παντελῶς* ante *ἀνόητον* plerique, sed om. SL pr. BF. Est explicatio ad *ὅλως* adscripta. Puto *ἐγὼ δ' ὅλως μὲν ἄνθρωπον ὄντ' ἀνθρώπῳ τύχην προφέρειν ἀν. ἡγ.* — deinde Georgides: *ἐὰν* (i. e. *ἢν*, *ἣν*) *γὰρ ὁ τὰ βέλτιστα* (cum Stob. et plerisque nostris) *πράττων καὶ ἀρετὴν* (i. e. *ἀρίστην*) *ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ παραμένει αὐτῷ μ. τ. ἑ., πῶς . . λέγειν ἢ ὀνειδ. ἕτ.* E nostris A *τοιαύτη μενεῖ* (it. sed *διαμένει* Stob.), *μ. τοιαύτη* ceteri. Hinc *τοιαύτη* seclusi, de *νομίζων . . οἰόμενος* ambigo (in his etiam Dobr. offendit). — *καὶ ἀληθέστερον*] *δικαιότερον* A. Cf. § 271. — *διαλέξομαι* Y γρ. Q corr. B. — **253** *ἐγὼ τὴν* SLA pr. BFQ: *ἐ. τὴν μὲν.* — post *ἀγαθὴν* omisi *ἡγοῦμαι* cum Q Unum est membrum: *ἐγὼ . . μαντευόμενον*, partes autem eius bis binae: *ἐγὼ τύχην, ἀγαθὴν . . ὁρῶ, καὶ . . Δωδων., ὑμ. μ* Est autem quod mireris, auctorem epistulae quartae § 3 in imitatione huius loci et verba finita duo habere (*ὑπολαμβάνω* et *οἶδα*) et interpolationem *καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον* post *Δία τ Δωδ* (om nostro loco SLAQ). — *ὑμῖν*] *ἡμῖν* Q correcti BF Dd. — **254** *αὐτῶν* SQ: *τούτων αὐτῶν* A, *αὐτῶν ἐκείνων* v. — *μέρος* om A; sed cf. Dionys. A. R. I, 261, 20 K.; Aristid. I. 834, 5 Dd. — **255** *ἐγὼ μὲν* S pr. LA: *ἐ μὲν οὖν.* — **256** *σεαυτοῦ* SL Dd. — *εἰς τοιούτους ἄκων λόγους ἐμπίπτω* scripsi sec. Aristid II, 426 (*ἄκων εἰς τούτους ἐμπίπτω τοὺς λόγους*) et Isidor III, 278 (*εἰς τοιούτους ἄκων ἐμπέσοι λόγους*), cf. Isid. II, 163; V, 340. v supra ad § 129: *εἰς τ. λ ἐμπίπτειν ἀναγκά-*

ζομαι. *Εἰς . . ἐμπίπτω ∼ οἷς . . δύνωμαι.* — μετριότητα S. — **257** μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς om. S pr. L *Μὲν* quidem omitti nequit. — οὐ καλά γ' ἦν] οὐκ ἀλλαγῆναι S. — **258** πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν scripsi sec. Isidor. Pelus. V, 388 (πολλὰ ἔ εἰπεῖν παραλείψω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαί τινας ἐφ' οἷς σεμνύνομαι): codd. addunt ἕτερ' post ἔχων, eidem praeter Vind. 1 περὶ αὐτῆς post εἰπεῖν, ex § 264. (Τινας cum Isid Aug. 2 al., ἐφ' pro ἐν p.) Aristid. II, 578: καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἔτι πρὸς τούτοις ἕτερ' εἰπεῖν, παραλείπω τοῦ μὴ φορτικὸς εἶναι δοκεῖν, cf. § 241. — σεμνὸς] σεμνυνόμενος SL. — ἀνὴρ om. Herodian. VIII, 588 W. — κέχρησαι τύχῃ fort delenda (br.). — πολλῆς] πολλῆς τῆς L (ci. Scheibe), πολλῆς τὴν S. — πρὸς ante τῷ διδασκαλ. om. W. VII, 279. — **259** καὶ ante καθαίρων del. mal, cf. 258 et 260. — **260** εὐοῖ σαβοῖ] ευσάβοι pr. S. — προηγεμὼν] ἡγεμὼν Aristid. p. 458 W. — κιστοφόρος (v. l. ap. Harpocrat. v. κιττοφ., it. in schol. Patm.) Dd. — **261** γε post τοῦτο add. A Dd. Cf. XXV, 25. — ἐπειδὴ δ' ἐνεγράφης O: om. A; ἐπειδὴ γ' ἐνεγρ. S pr. L (nisi quod hic fort. pr. ἐπεὶ; γ' ead. delevit) v.; ἐπειδὴ δ' οὖν ἐνεγρ. Aug. 2 Dd. Cf. Cicer. Verr. act. II, l. V, § 38: „cum esses praetor renuntiatus (mitto enim et praetereo quid tum sit actum) *sed* cum esses renuntiatus" (quem locum attulit Boeckhius in huius orationis interpretatione, teste Friderico Nitzschio collega meo). Pro δ' οὖν afferre possis Aristid. II, 316 Dd.: ἔχων μὲν ὁπωσδήποτε, ἐῶ γὰρ εἰ —, τὸ δ' οὖν ἁμάρτημα κτἑ. Item Dion. Cass. XLVI p. 299 E. — ἀρχιδίοις] ἀρχείοις A et in litura Y: num ἀρχειδίοις, quod habet cod. β? Cf. γραμματείδιον a γραμματεῖον; γραφείδιον a γραφεῖον. Pollux VIII 83: ἀρχεῖα ἀρχιδίοις (puto ἀρχειδίοις) ὡς Δημοσθένης. — ὑπηργμένων Y; sed προϋπηργμ. etiam Aristid II, 286 Dd. — **262** σαυτὸν] ἀυτὸν S. — ἐπικαλουμένοις (ita v., sed A et schol. Patm. ἐκείνοις ἐπικαλ.) om. Harpocr. v. Σιμύλος, Philostr. II p. 22, 11 K. — Σιμύλῳ] Σιμύκκαι SQ, Σιμμύκκα L (v. Athenae. VIII, 348 A). — post ἀπὸ τούτων omisi τραύματα cum pr. S. — ἄσπονδος ὑμῖν καὶ ἀκήρ. Y; ὁ πόλεμος v. praeter SL. Cf. Isidor. II, 22: ἄσπονδός σοι καὶ ἀκήρυκτος ὁ πρὸς τὴν ἀρετὴν τυγχάνει πόλεμος. ibd. 221: ἄσπονδον ἔχων καὶ ἀκήρ. πρὸς τοὺς ἀρετῇ συζῶντας πόλεμον. Sed ἦν γ. ἀσπ. κ. ἀκήρ. ∼ ὑμῖν . . πόλεμος ∼ ὑφ' . . εἰληφώς. — κινδύνων om. A, secl. Herwerden Weil. Sed v. Liban. IV, 975, 13; Isidor. III, 216 p. 343 A (ἀπ. τῶν τοιούτων ἀγωνισμάτων). *Εἰκ. τ. ἀπ. ∼ τῶν τοι. κινδύνων; ὡς δ σκώπτεις ∼ ἀλλὰ γὰρ παρείς.* — **263** κατηγορήματα abesse

malim (*ὧν . . ἄν τις ∼ πρὸς . . βαδιοῦμαι*); it. ποιῆσαι et ἐν ante οἷς. — **265** κἀμοὶ] καιμοι S. — γράμματα om. Demetr. π. ἑρμ. § 250; idem numeris commendatur. Carm. de figur. v. 22: doctor tute, ego discipulus. — post ἐτελούμην omisi ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν, cum S pr. L, rhetoribus omnibus qui locum afferunt, praeter Greg. Cor. VII, 1257 sq. W. — **266** πέμπτον non recte del. Dd. (br.). — συμβεβηκὼς pr. S. — post ἐμῆς omisi ὡς φαύλης cum S pr. L. — **267** λειτουργῶν pr. S. — post καὶ σὺ add. μοι S L Q A Dd. (ante καὶ σὺ Aug. 2 Hermog. 321, in cuius Par. 2977 om. pr. σύ, add. rc.). — κακ' ἀγγέλλειν S. — „κακὸν κακῶς σε" Voemel. — **268** ἐκ τῶν πολεμίων] τῶν πολιτῶν Monac. Hermog. p. 335. Probus est senarius οὔτ' εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην. — τισὶν] τινῶν Hermogenis Paris 2977 pr. m. (corr. al.; eadem etiam πενομένοις restituit, quod vocabulum ap. Herm. adicitur); it. Paris. 1983 corr. (ead. m.; it. πενομένας corr.). — **269** τὸν ποιήσαντα δ' schol. Hom. Σ 395. — μικροψύχρου pr. S. — καὶ λέγειν om. Hermog. p. 409 (Vind. om. etiam δεῖν, Par. 2977 om. μικροῦ δεῖν). — **270** post συγχωρῶ omisi σοι cum S pr. L A. — post πάντων (scil. τῶν πολιτῶν) omisi αἰτίαν cum pr. S. *Ὀνομάζειν βούλει ∼ πάντων γεγενῆσθαι.* Quamquam ipsius S auctoritas hac in re sublestior: cf. XIX, 178 ibique Dd. — **271** ἰδόντων ἐμέ omnes. *Εἰ δὲ . . με ∼ μηδὲ . . ἐμοῦ ∼ πολλοὶ . . πεπόνθασι.* — **272** post αὐτοκράτωρ omisi ὢν cum S pr. L A. — **273** extr. λέγειν (εἰπεῖν A) omitti potest; cf. Aristid. II, 567 Dd. — **274** τῷ ante τοιούτῳ om. pr. S. — **275** φανησται pr. S. — πάντα om. pr. O, ante ταῦτα habent A s Vind. 1. — ἐν ante τοῖς νόμοις omisi cum S A. — τοῖς νόμοις] τοῖς νομίμοις Dd. — ἀγράφοις νόμοις L corr. O Reisk. Dd. — ἔθεσι Reiske Dd. Cf. 114. Omitt. S pr. L. — **276** post ὥσπερ omisi αὐτὸς cum A. — **277** ἀεὶ ante ὑπὲρ ὑμῶν hab. O; videtur delendum. — **279** αὐτοῦ] αυτοῦτ pr. S; super posterius τ scr. antiqu. ου. — τοσούτοις A (Choric. Herm. XVII, 224, 3). — καὶ πᾶσαν ἔχει κακίαν om. S. — **281** κίνδυνόν τινα pr. S, corr. ead. — **282** ἐν ante ἐκείνοις om. S O. — **283** τούτων πρόσωπα S Y: τουτωνὶ πρ. — **284** Γλυκοθέας S. — **285** extr. ἐμέ] με S L. — **286** ᾔδεσαν οὗτοι A Dd.; om. pronomen Y. — **287** ὑπολαμβάνοντες S L B F Q, ὑπέλαβον Y, ὑπελάμβανον v. Nihil omnino novo verbo opus. — ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι (285) hic non magis genuina videntur quam τότε, quod ante h. v. hab. v., om. S L A. Cf. Liban. IV, 252, 4. — παιωνίζειν S L A al.: παιανίζειν (Ari-

stid. II, 603, 5 Dd.). — δεῦρο δ'] δεῦρ' pr. S; δ' etiam s Vind. 1 om. Δεῦρ' ἐλθόντα δὲ? — ὑποκρινομένους SL al. — **288** seclusi οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου (SL: ὑπὸ τ. δ. v.) et ἐπὶ τὰς ταφὰς (h., br.). — ὑπὲρ ἁπάντων omnes (br.). — **289** epigramma om. S pr. LA. — v. 1 μὲν ἑκὰς Weil: ἕνεκα. — 3 μαρναμένοιν scripsi pro μαρνάμενοι, retinens δείματος codicum (λήματος Valckenaer Dd.). „Certamen erat inter virtutem (Atheniensium) et terrorem (quem inferebant hostes).“ Cf. Lycurg. § 49: τοῖς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον (Voemel p. 375). Δεῖμα plerumque dicitur id quod terret. — 5 ζυγῷ αὐχένα θέντες Vitelii (item sed δόντες pro θέντες ante eum Weil): ζυγὸν αὐχένι θέντες. — 9 θεοῦ Dd. e Libanii epist. 1554, Suid. v. συγγνώμονα. Cf. ad § 290. — ἐν βιοτῇ] cf. epist. IV, 6: τί οὖν ἐστὶ θεοῖς ἐξαίρετον —; — — φλαῦρον μηδὲν μηδέποτ' ἐν παντὶ τῷ αἰῶνι μήτε παθεῖν μήτε μελλῆσαι. — **290** καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ (289) del. Reiske Spengel. — θεοῦ AY Dd. (θεον pr. S, in θεων eodem atramento correctum). — οὐ τῷ . . κατορθοῦν om. pr. S. — οἱ θεοὶ om. L. — **291** ὅτε SA (corr. L ead. m., qui pr. ὅτι): ὅτι. — ἔπαθέν τι sec. Liban. II, 139, 7 (cf 447, 8; Choric. Herm. XVII, 217, 34): ἔπ. τοιοῦτον οὐδὲν SLA al., ἔπ. οὐδὲν τοιοῦτον v., ἔπ. τοιοῦτον Aug. 2. — ἐπάρας] ἄρας Liban. II, 227, 13; 528, 17. — καὶ post φωνὴν delevi cum O (num); om etiam ap. Plin. Epist. IV, 7, 6 cod F. — seclusi ἐμοῦ (br.) et δηλονότι; nempe haec est vulgaris in scholiis interpretandi formula. Velut ad epigramma § 289 v. 9: ἔστι] ἴδιον δηλονότι. — **294** αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου (§ 291) hic abesse malim. Certe haec tanta similitudo ab oratore profecta esse non videtur. Cf. autem Dionys. A. R. II, 103, 28 — [κατηγορεῖ]? Κατηγ ante ὦ γῆ W. VII, 27. — σκοπεῖσθαι· εἰ τὸ καταψ. Dionysii (Thuc. 54) cod. M (σκ. εἰς τὸ κ P): omitt. εἰ nostri — **295** αἰσχροκερδίας S Dd. — Θρασύδαος SL pr A: Θρασύδαιος v., Θρασυδαῖος Dd. Cf. Att. Bereds. III, 2, p. 363. — Δημάρετος SLA: Δημάρατος. — nonne Πτωόδωρος? V ad XIX, 295. — Πέριλλος Y γρ. B γρ. F Harp. (v. supra ad § 48): Περίαλος SL, Περίλλαος A, Περίλαος v. — Τιμόλας SL Dd V. ad § 48. — **296** μὲν post πρότερον om. π. ὕψ. 32, 2 recte, cum asyndeton sit. Sed δὲ post νῦν et ille scriptor habet neque ausus sum delere; cf. mox τὴν δ' ἐλευθερίαν; XIX, 65 γύναια δέ. Πρότερον Φιλ. νῦν δ' Ἀ ∼ τῇ γαστρὶ . . αἰσχίστοις. — αὐτῶν om. π. ὕψ. l. c. — ἀνατετραφότες S. — **297** τῆς τοίνυν οὕτως Vatic. Tiberii p 535 W. (στάσεως mox eiusd. Paris) — δέ σοι SL, Rh. IV 425: δή σοι — πρότερον . . Ἀλεξάνδρου del. post Dobr. Lipsius Weil. — **298** ὥσπερ scripsi: ὥσπερ ἂν S, ὥσπερ ἐν A, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν v., ὡσπερανεὶ Dd. — συμβεβούλευκα subaudiendum, non addendum erat. — καὶ δικαίας non agn. Dio Cass. XXXVIII, 70 E, cf. 87 D. — τῶν post πραγμάτων om. pr. S. — προστὰς] προστ pr. S, corr. ead. — post πάντα omisi ταῦτα cum A. — πεπολίτευμαι non magis genuinum videtur quam πάντα μοι πέπρακται, quae post ψυχῆς addita erant (om. S al.). Προέστην subaudiendum. — **299** ὃν ἐμοῦ Vatic. Tiberii p. 548. Fort. ὅν μου. — post βουλῇ omisi δικαίως cum Vind. 1, Plutarch. de sui laude c. 12, Aristid. p. 352 W., Hermog. p. 431, Tiber. l. c., Anonym. W. VIII, 633. — πολλοὺς ante τοὺς ὑπὲρ transp. Schaefer Dd. — ἀγωνιουμένους scripsi (num.): ἀμυνουμένους v. Dd., ἀμυνουμ. SL, ἀγωνιζομένους O. — **301** seclusi ποιεῖν, coll. Isae. VII, 40: καίτοι τί χρὴ τὸν μέτριον πολίτην; οὐχ οὗ μὲν κτέ. V. etiam Isocr. XV, 119; XVI, 30. Ceterum cf. Aristid. II, 573 Dd.; Liban. III, 13, 18 (τί οὖν ἔδει τὸν εὔνουν ποιεῖν;). Τί χρὴν . . πολίτην ∼ τί τὸν . . προνοίας. — τῶν δὲ πρὸς] ἐκ δὲ τῶν S, ἐκ δὲ τῶν πρὸς v., quasi non suffecisset ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου; estque valde absonum „*ex parte* regionum quae Peloponnesum *versus* sitae sunt.“ Denique τῶν δὲ πρὸς Πελ. ∼ τόπων τοὺς ὁμόρους ταύτῃ. — **303** βούληταί τις σκοπεῖν A, σκοπῇ τις Liban. III, 8, 10, recte puto, cum βούλ. ex 299 adscitum esse possit. — πραθέντα Dobr.: προεθέντα SAY Dd. (br.), παρεθέντα F (it.), προδοθέντα B v. (it.). — ἀνδρὸς ἑνὸς v.: ἑνὸς ἀ. SLY. In ἀνδρὸς nunc omne momentum est, opp. δαίμονος. Cf. Aristid. II, 249, 2. — post πάντα ταῦτα omisi ἅμα cum SL Anecd. Bk. p. 154. — ἀνέτρεψαν SLQY Dd. — **304** εἰ δ' οἷος, ει ος pr. S. — μόνον om. Alex. VIII, 436 W., Marcell. IV, 422 (ante prius ἄνδρα id hab. Aug. 2 et ut vid. Q). — ἄνδρα alterum om. Alex. Marc., qui simul invertunt ordinem: εἰ ἕνα ἄ. Ἀρκ. καὶ ἕνα Θεττ. — ἐκέχρηντ' ἂν SL. — **305** τούτων S pr. L, Aristidis II, 517 Dd. pr. Γ: τῶν v., τούτων τῶν Aristidis Θ et corr. Γ (al. m.). — λαβών. ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΜΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ S, intermediis omissis. — **307** ἀντὶ] πρὸ legisse videtur Isidor. Pel. III, 407: τὴν Εὐσεβίου τυραννίδα πρὸ τοῦ δικαίου θεραπεύων. — πράγματα ante ἄξια del. Weil, recte fort. — post μένειν ἐπὶ τούτων (IV, 9) add. προελόμενον AL Dd. — **308** ἔσεσθαι pr. S (ἐστὲ v.). — ἢ ante παρὰ om. pr. S. — συνειλεχὼς S. al. — συνήρει S. — ἀπνευστεί S: ἀπνευστί. — **309** Αἰσχίνη post μελέτης A: post

ἐπιμελείας v. (om. Vind. 1). — mal. συμφέρ. ἠρημένης sec. Aristid. I, 696. — **311** τοῦ δὲ βοήθ. Paris. 2 Alexandri p. 474; id. cod. om. ἢ δόξης, cf. § 94 ἐξ ὧν δόξαν εὔνοιαν παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε, et § 305 extr. Τοῦ est genet. obiectivus. An τοῦ δὲ βοηθείᾳ κτῆσις κτἑ.? — οἷς (ἃς SL, al. αἷς, ἐφ' ἃ) ἐπέστης post ξενικῶν om. cum BF. Alii eodem consilio post ἐπηνώρθ. addiderunt διὰ σέ, quae cum S pr. L om. Dd. — Alexander sic: τί τῶν Ἑλλ. ἢ τί τῶν οἰκείων ἁπλῶς ἐπηνόρθωται διὰ σέ; it. διὰ σέ legit Dio Cassius (XLVI p. 299 A). — post χρήσιμος omisi εἶ (v.) vel γέγονας (A), cum Alexandro (qui ἢ τῶν ἀπ. τί χρήσιμον, eiusdem Par. 2 in paraphrasi σὺ γέγονας χρ.). Secl. iam Weil. — ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ del. Reiske. Alexander: ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ βοήθεια ἢ χρημάτων εὐπορία. Cf. Dionys. A. R. II, 246, 17 K.: ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπόροις ἐπικουρία τις ἔσται πολιτική, καὶ τοῖς συμβάλλουσι τὰ χρέα βοήθεια μετρία τοῖς γοῦν ἀδικουμένοις. Cum ἢ τοῖς εὐπόροις male congruit βοήθεια χρημάτων (v. Weil.), sed si removeris χρημάτων (cf. ap. Alex. ἢ χρημ. εὐπορία) recte omnia se habebunt. — **312** ἀργύριον, quod post συνειλεγμ. add. v., post ἐπιτιμίαν A Dd., omisi cum S pr. L. — ἐκεκληρονομήκεις cum Arn. Schaefero Weil: κεκληρονόμηκας. — χρημάτων seclusi, cum πεντετάλαντα χρήματα dici vix possit, recte autem Reiskius (Dd.) pro πέντε ταλάντων πεντεταλάντων scripsisse videatur. — post ἔρανον sustuli δωρεὰν cum A pr. (add. rc.). Relinquitur vitium in εἶχες ἔρανον (br.). — **313** κατὰ τουτωνὶ δὴ Dd. — ὑποκριτὴς ἄριστος om. Rh. VII, 1260. — **314** ἄνδρες SLBO: ὦ ἄνδρες. — συζῶντα v., συνζῶντα Prisc. XVIII § 285, qui diserte eam lectionem testatur: νῦν ζῶντα SLOY. Schol. (p. 332, 20): συζῶντα] νῦν δηλονότι, cf. ibd. v. 28. — **315** ἐχθρῶν τις codd. Theonis (I 154 W.): ἐ. οὐδεὶς ἔτι. — σοι om. s Vind. 1, recte; sunt enim πολλαὶ προαιρέσεις τῆς πολιτείας (§ 59). Aristid. II, 348, 6 Dd.: τῶν ταὐτὰ προῃρημένων. — **316** προτέρων v., schol., Aristid. II, 348 Dd.: πρότερον SLABO (br.). — οὐ μὲν] οὐδὲ μὲν pr. S pr. Y. — τῆς τούτων SY: τῆς παρὰ τούτων. — **317** εἰπεῖν δεῖ om. με Aristid. II, 347 Dd. locum afferens (cf. imitationes I p. 703. 788. II, 61): δεῖ μ' εἰπεῖν. — ante σκοπῇ sustuli ὀρθῶς cum S pr. L. — ἀνδρῶν om. Y, Aristidis II, 347 EL pr. N. — τότε scripsi: τοὺς ἄλλους A; τ. τοιούτους τότε v., τότε τοὺς τοι. Aristid. — διασύροντες v.: διέσυρον μὲν A Dd. Illo restituto cum Weilio delendum fuit δέ, quod ante πρότερον legebatur (br.). Cf. ad XIX, 328. — **318** δ' ante ἀδελφὸς om. S. —

ἀλλ' εἴπω] ἄλλος ε. i. e. ἄλλο σ' ε. O. — **319** ἑτέρων omittunt A et schol. Patm. — **320** καὶ ante ψηφίσμασι add. SLOQ Dd. — post ἐξέτασις omisi ἣν cum SL (br.). — **321** ἄνδρες SL al.: ὦ ἄνδρες. — (τοῦ ante πρωτείου om. AO. —) **322** εἰς Ἀμφικτύονας S: Ἀμφικτυονικὰς. Cf. § 135. — οὐκ ἀπειλούντων om. S. — βαλλόντων pro προσβ. pr. S (corr. ead.); potius μοι insiticium est, sicut supra post ἐπαγόντων (ubi om. S al.) — εὐθὺς om. pr. B Vind. 1; sed cf. Aristid. II, 596. — **323** κατὰ τὴν ἀγορὰν num genuina? (num.). V. autem Liban. IV, 983, 11. — εἰς γῆν sec. Lib. I, 83, 6; 585, 15; II, 233, 2; 508, 11; IV, 56, 13; 59, 24; 88, 12; 573, 15; 983, 11 (506, 13); Isidor. Pel. IV, 218; Choric. Boiss. p. 9: εἰς τὴν γῆν. Τῶν δὲ . . πεφρικὼς ~ ἀκούω . . εἰς γῆν. — **324** mal. ἐπινεῦσαι (num.). — ἄρα non hab. Dionys. A. R. III, 172, 17 K.; Liban. IV, 797, 13.

XIX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘ.] § 3 seclusi ὁ ante Δημοσθ. (h.). — ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘ.] § 7, 3 δεῖν Lessingianus al.: δεῖ. — 11 ἀνέκυψε Wolf: ἐνέκυψε. cf. e. gr. schol. p. 441, 11. — or. § **1** προιόντας pr. S. — ἰδίων om. SY. — συνῆγον pr. S. — **2** παρ' ἑαυτοῦ sec. Liban. II, 247, 4; III, 318, 24: καθ' ἑαυτὸν. — **3** πεποιήκῃ pr. S: ἐμπεποιήκῃ. — **4** σκέψασθε Hermog. p. 99, Schol. Hermog. VII, 744; it. et λογίσασθε Anonym. VIII, 635: εἰ σκέψασθε . . λογίσασθε L, εἰ σκέψασθε (-αισθε corr.) . . λογίσασθαι S; εἰ σκέψαισθε . . λογίσαισθε v. — post προσήκει omisi τῇ πόλει cum Aristid. p. 370; Hermogenis Parr. Vind. Monac. (non item ibd. 211); Schol. Herm. l. c. et 940 (ad Herm. p. 211); Anonym. Seguer. p. 185. — τοίνυν om. pr. L, Hermog. p. 211; Schol. Hermog. VII, 940; Anon. Seguer. — μετὰ ταῦτα] εἶτα AO. — ταῦτα πάντα AO, Hermog. p. 100 vulg., Anonym. VIII 635; om. πάντα u et Hermogenis Par. 2977. Cf. § 8 πάντων τούτων. — **5** ante πρεσβευτὴς III vel IV litt. eras. S. — **6** γ' ἢ S (γε ἐπίμαθη ἢ pr. L): γε (br.). — **8** ἐλέγξω BQ: ἐξελέγξω. — post συμφερόντων omisi ὑμῖν cum SA (τῇ πόλει corr. S, τη πο pr. L). — ὑμεῖς Hermog. p. 283, 1 (in transformata eadem sententia v. 7 Monac. ὑμεῖς, om. rell.): ἐν τῇ πρεσβείᾳ. — ποιήσαντα SLY. — **9** τίνα τάξιν S, codd. Dionys. Art. rhet. VIII, 6: εἰς τ. τ. Cf. Liban. IV, 272, 24; 291, 7; Lucian. Enc. Dem. 44. — **10** προεστηκότων om. schol. p. 347, 18. — **11** διεξιὼν] εξιων pr. S. — πᾶσαν om. Par. Aristidis

p. 375 W. — **12** τούτων εἷς καὶ om. Vind. 1. 7, schol. p. 348, 21 (τούτων om. etiam Philem. p. 268 Os.). — **13** ὧν ὅπερ] ὥνπερ pr. S text. Q (ὧν προειρήκει om. εἶπον mg. Q, etiam corr. S προειρήκει pro εἰρήκει). — προτεραίᾳ S al. — **14** ἂν ante ἄριστ' om. pr. S. — **15** προτέρᾳ SL Dd. — ὑστέραν Wolfius Dd. — ante θεοί omisi πάντες cum FQ, Aristid. IX, 449. — **16** λεγόντων καὶ τὰς ναυμ. AO: καὶ τ. ναυμ. λεγόντων. Observandi numeri. — ὑμῖν post βεβοηθ. v. additum om Q, ante βεβοηθ. hab. AO. Ὃς ἂν μὴ πρότερος | βεβ. ᾖ ~ καὶ ταῦθ' ὁ σχέτλιος | καὶ ἀναιδὴς οὗτος. Πρότερον (AO) legisse vid. Liban. IV, 298, 18; id. hab. ὑμῖν βεβοήθηκε, om. ὑμᾶς ad βοηθεῖν. — ἔτι add. A. Est hyperbolice dictum, non mendaciter. Cf. Att. Bereds. III, 2 p. 368. — **17** τὰ ante τῆς πόλεως omisi cum SY (br.). Etiam τῆς πόλεως secl. Weil. — ἐξαπατηθέντων S. — πεπρακότων A: πεπραχότων. Schol. p. 351, 6 ἕτερα] τὴν Θρᾴκην λέγει. — παρ' αὐτὸ τὸ ψήφ. S al. — **18** Κτησιφῶν] αριστοφων pr. S. — καὶ ante εἰς ἃ om. S pr. L. — post ἐλπίσιν tres litterae erasae in S. — **19** post πράγματα add. τὰ S al. — μὴ τἀληθῆ v. (Aristid. p. 366 W.): μὴ ἀληθῆ SLOY. — μνησθῆναι om. Aristid. — τοσαῦτ'] τοιαῦτα SLAQY, Aristid. Dd. Cf. § 24. — τἀγαθά] ἀγαθά omnes (br.). — λαβὼν ὑμᾶς Aristid. — **20** πάνθ' v. Arist.: ἅπανθ' SLY. — ἀκούσεσθε pr. S al. — **21** seclusi παρὰ (br.). — **22** ἐφ' οἷς om. pr. S. — ante καὶ ἄλλο omisi τι cum SLOY. — οὐ μὲν S al. — **23** ἄλλα ante πλὴν om. Prisc. XVIII, 269, additis quae probent revera eum nihil tale legisse. — πλὴν ὡ (ὧ) s et corr. A, quod πλὴν ὧν esse intell. Dd. (plac. Voemelio). — ἀπήγγελκε SQ. — **24** τούτοις abesse malim. — πάντα γὰρ τἄλλα] π. γὰρ τότε Y; melius abest τἄλλα (num.). — ὁ δ' ἀντιλέγων scripsi e Libanio III p. 401, 8 ὁ δ' ἀντιλέγων ἠνώχλει (cf. eund. IV, 711, 7): οἱ δ' ἀντιλέγοντες (br.). Cf. 117. — καὶ post ἡλίκα v. additum del. Cobet. Cf. § 87; Dionys. A. R. III, 303, 27 K. — τῇ πόλει πεπρᾶχθαι A; del. videtur τῇ πόλει — **25** δὴ om. pr. S (add. ead.). — ταῦτα πρῶτον ὑπέμν. schol. p. 346, 25 (πρῶτοι etiam γρ. S). Praetulerim. — μου om. Par. 2977 Hermog. p. 268. — **26** ὅτι πρὸς ἅπασι omnes (br.). — post ὑποσχέσεσιν omisi ἐξαπατώμενοι (ἐξηπατημένοι Q) cum S. — **27** πρῶτον omissis τούτου et εἶπον Anon. III, 707 W.; it. Anon. VIII, 629; sed Dio Cass. XXXVI p. 16 A: πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο καὶ μάλιστα λέγω. — signum interrogandi post ἢ τούτου posui cum Weilio: erat post τίνος. — **28** αἰσχροκερδίαν pr. S. al. Dd. — **29** [ὥσπερ

οὗτος] Dd. — **30** πολλάκις ἀνθρώποις et παρὰ τοῖς ἄλλοις om. Sopat. W. V, 129. Schol. Plat. Alcib. II 147 D: οὐ γὰρ εἰ φαύλοις ὑμεῖς προστάταις χρῆσθε; porro Eustath. ad Il. Ω 419, Bachm. Anecd. I, 412, qui συμμάχοις pro προστάταις. Cf. schol. Dem. p. 356, 12; Dionys. A. R. III, 49, 13 K.; infr. § 202. — πρὸς τὰ κοινὰ Sopater. — ἂν post ἀπώλεσεν om. S pr. LA Dd. (Anon. W. IV, 600). — **31** ἐφίσταμαι SLQ. — εἰς πρυτανεῖον sine τὸ § 234 cf. 330. — φησὶ S al. — **32** πρῶτον A: πρῶτον μὲν. seclusi autem εἶτα τὸ προβούλευμα (br.), quae post δὸς δέ μοι κτέ. § 31 init. non sunt necessaria. — πάντες] ἅπαντες SL. — **33** ἐξήρκει] ἤρκει Aristid. II 65 Dd. (οἷς μὲν γὰρ ἤρκει σιγῇ πλεονεκτεῖν), sed cf. eund. p. 388, 2. — διακρουσαμένῳ τὸ παρὸν sec. Liban. IV, 495, 31? — περὶ τῶν πεπραγμένων post ἑαυτὸν (αὑτὸν) A. Displicent haec π. τ. πεπρ. post τῶν πεπρ.; sed utro loco vitium? — δεινῶν καὶ πονηρῶν SLA, πον. κ. δ. v.; καὶ et δεινῶν secl. Dobr. Weil. — **35** ἀγαθὰ del. malim (br.). — προσηγγελκέναι S al. — μηδαμοῦ pr. S: μηδ' ἄλλου. Hinc delevi ἐμοῦ ante μηδαμοῦ. — **36** delevi καὶ post ἀναδεχ., ποιούμενς post αὐτόν cum Herwerdeno (secl. etiam Weil). Aristid. II, 232 Dd.: ὁ πάντα εἰς ἑαυτὸν ἀναδεξάμενος, ibd. 243 πάντα γὰρ εἰς αὑτὸν ἀναδεξάμενος. V. etiam Dem. XXIV, 14. — **37** Θεσπιῶν Dobr. (a Θεσπιαί): Θεσπιέων. — **38** ἐβούλετο om. pr. Ak. Τῆς πόλεως potius omitti potest, cf. § 79. Eidem om. ὑμεῖς, quod fieri nequit (br.), nisi simul ὕστερον omittatur. — μηθ' ἄλλοτε S. — τῶν παρ' ἐκείνου A Dd., τοῖς π. ἐ. L v., ἐν τοῖς π. ἐ. γρ. S; παρ' ἐκ. SY. — ὄντων v.: ἐνόντων SLA. — αὐτὴν om. schol. 359, 26, Vind. 1. 7 (τὴν ἐπ. ταύτην hab. Aug. 2). — **39** ὑπὲρ δὲ Φ. (37)? περὶ Φ. δὲ? (br.). — αλεεις S, Ἀλεεῖς L. — post τί ἂν omisi ποιῶν cum S pr. LY (v. § 40). — οὐδέν' scripsi: οὐδ'. Excusabat rex, quod non dudum illos redimendos curasset, falsa causa praetenta. — **40** ἡλίκα] ἡνίκα S. — οὕτως] οὗτος τότε L, οὕτως τότε A, οὕτω τότε S Dd. — ἐκ τῆς] ἐκείνης pr. S, recte fort., ut deleantur προτέρας ἐπιστολῆς. — **41** φέροι Cob.: φέρει. — **42** ἐνῆν in eraso vocabulo S. — ἀκοῦσαι μὲν ἔδει, φεν. δὲ S: ἀ. μόνον, φ. δὲ A, ἀκοῦσαι μόνον ἔδει καὶ φεν. v. Dd. (br.). — οὐκλαλήσας s: ὁ ἐκλαλήσας. — **43** οὔτ' ἤλπισεν codd. (em. Bk.). — καὶ ante αὐτοὺς om. S al. — **44** ἐγὼ om. A. — **45** μὲν ante ἐπαινέσεσθε add. LA Dd. Seclusi autem ἐμὲ δὲ μή (br.), quod cur moneret orator causa non erat, et ἐγὼ δ' ἀφίσταμαι ad utrumque eventum pertinet. — **46** ἔφη post ἀφίστασο A Benseler: post ὑπο-

λαβὼν v. (h.). — **48** γε post τοσούτου om. SLA Dd. cum hiatu (τοσοῦτον ἔδει pr. L Weil). — ἐπαγγέλλεσθαι del. Benseler (h.). — **49** ὁ ante Φιλ. om. pr. S (add. ead.?). — δὲ post ἐὰν om. pr. SY Dd. — **50** ἄνδρες SL: ὦ ἄνδρες. — ὑμῶν om. Anon. W. VIII, 635 (pr. r Aug. 2 Laur 8). — post Λακεδ. in S erasae litt. XV vel XVI. — ἐξιέναι δ' Ἀθ.? (h.) — **51** ἐξέλθοιτε Bk. Dd. — οἴμενοι pr. S (corr. ead.). — ψηφίσησθε LAQ Weil (ψηφίσασθε pr. S). Ferri potest, modo reponatur βούλεσθε pro ἐβούλ. — ὑπέχοντες] ita S, ἐπανέχοντες A schol., ἐπέχοντες v., del. Weil. Cf. § 266 ibique Voem. — αὐτοὺς S Dd. — αὐτὰς om. A (cf. 38). — **52** ἐξέλθητε SLAY, schol. Patm.: ἐξέλθοιτε. — **53** ἐπαγγελίαν pr. S? al. — πρέσβεις εἰς Ἀθην. SL, coniunctis diversis supplementis, εἰς et ἐξαπατᾶν, quorum hoc recte quidem inventum, sed perinde arcendum est. — οὐκ αὐτοῖς S al.: οὐχ αὑτοῖς. — **54** ποιήσωσιν SA. — extr. ἅπαντα ταῦτα SLY Dd. (br.) — **56** ὕστερον secl. Weil. — ἐγχειρήσαντες S al. — **58** δέκα τοῦ] δεκατη S al. — **59** ἀπαγγέλλουσιν S al. — post ἐπιμελές omisi εἰδέναι cum S. — ἀπολώλει S al. — **60** μὲν post ἠκκλησ. om. Aug. 2, τόθ' om. A. Utrumque simul abesse potest. — **61** φέρε δή μοι καὶ] μοι καὶ om. A, καὶ om. schol. p. 369, 20; Rh. V, 478; VI, 193. — οἵων . . οἵων v. (Cob.): ὧν . . οἵων SY; οἵων . . ὧν Dd. tanquam ex SY. Cf. Liban. I, 251, 12; 662 sq.; II, 225, 5; IV, 60, 21; 795, 22; Choric. Herm. XVII, 229, 24. — **62** μὲν] μενοι pr. S. ὑμᾶς non habet schol. p 370, 4. — **63** ἀπήγγελτο scripsi: ἀπηγγέλλετο (br.). — ὑπὸ τούτου (h.) fort. delenda. — τίνα πιστεύσαντες (br.) SY Dd. — ΔΟΓΜΑΤΑ Ο (cf. § 61. 64): ΔΟΓΜΑ. — **64** secl. πραγμάτων; modo enim πράγματα antecessit. — εἷς ἀνὴρ idem fere atque ἀνὴρ τύραννος (cf. XX, 36); eam vim infringit appositum Φίλιππος, quod cum Cob. seclusi. Τηλικ. . . τοιούτων ∼ κύριος . . διὰ τούτους ∼ οὔσης . . πόλεως. — **65** ἐλεεινόν omnes. — γοῦν Theon. I, 153 W.: γὰρ Aug. 2 Vind. 7, Alexand. VIII, 456 W., schol. Hermog V, 418; VII, 733. 797. 1331 (br.); γὰρ νῦν v. — post ὁρᾶν omisi ἡμῖν cum rhett. laudatis et Hermog. p. 96 (ante ὁρᾶν habet A). — πάντα om. schol. Hermog. VII, 733 (ἅπαντα ταῦτα hab. A et VII, 1331; ταῦτα πάντα rhetores ceteri). — ὀλίγα post παιδάρια (br.) omisi cum Ald. Monac. Parr. Hermogenis p. 439, cf. schol. p. 372, 27 sqq. Dd.; Liban. IV, 315, 8 (de hac ipsa Phocensium condicione): γύναια καὶ παιδάρια καὶ πρεσβῦται δυστυχεῖς (contra ὀλίγα καὶ ἄθλια Alexand.) — ἀνθρώπους post πρεσβ. omisi

cum Alex., Lib., schol. Aristotelis ap. Voem. — ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ scr. sec. Aristid. I, 759. 785; Liban. IV, 364, 31 οὐδ' ἂν εἷς ἐφίκ. τ. λ. τῶν ἐκείνοις κακῶν (877, 12; neque contra probat 348, 5): δύναιτ' ἐφικέσθαι τ. λ. SL Dd., ἐφικ. τ. λ. δύν. A, ἐφ. δύν. τ. λ. v. Cf. or. XIV, 1. — ἐκείνοις Liban. IV, 364, 31 (cf. Aristid. I, 759): ἐκεῖ. — post κακῶν om. νῦν ὄντων cum Libanio et Greg. W. VII, 1331. Resp. γύν. . . παιδάρια, καὶ πρεσβ. οἰκτρούς. — ἔμπαλιν scripsi: τὴν πόλιν τὴν ἐναντίαν Apsinis (p. 595 W.) libri praeter Par. A. τὴν ἐναντίαν Par. A nostrique omnes, unde iam in προτεθεῖσαν vehementer offendebatur. Fort. autem τὴν ψῆφον. — **66** ὑμῶν post προγ. om. Aristidis (p. 358 W.) Ald. Vind. Par. — pro ψῆφον ἢ γνώμην Aristides ὀργὴν ἢ ψῆφον praebet. Ἢ γνώμην etiam Weilio suspecta. — τούτου τῶν S pr. (me teste), τοῦ τούτων Dd.: τούτου τοῦ Aristidis Par. corr. Vind., τούτων τοῦ pr Vind. v., τοῦ τῶν Φωκέων S corr. v. — τούτου] του pr. S. — seclusi διὰ τούτους (cf. 64). Paullo post dicturus est τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; — **67** ἂν post τοίνυν om. A Dd. — ὃ . . ηὐτύχηκεν (εὐτ.) v.: οὗ (ὅὗ, contrarios spiritus add. al. m.) . . εὐτετύχηκεν S (οὗ etiam LQ pr. BF, εὐτετ. pr. L γρ. Q), οὗ . . τετύχηκεν Sauppius Dd. Cf. prooem. 55: ἓν οὐδέποτ' εὐτυχῆσαι τοῦτο νομίζω. — ἔγωγε om. B. — οὔ] οὐκ S. — **68** post πάντων omisi ἄλλῳ cum A (Dobr.). — seclusi εὐτύχημα (br.), cf. Minucian. W. IX, 606. — τὸ . . δεήσαν scripsi sec. Liban. IV, 926 sq. (τὸ πρεσβείας ὡς τὸν Ἀχιλλέα δεῆσαν, αὐτὸν φέρειν κτἑ.), cf. eund. III, 308, 11: codd. τὸ ἐπειδὴ . . ἐδέησεν, cum gravi hiatu. — ὑπὲρ ὧν Φίλ. γρ. S: ὑπὲρ ὧν αὐτὸς Φ. B, ἃ ὑπὲρ ὧν α. Φ. v., ἃ ὑπὲρ αὐτοῦ (αὑτοῦ) Φ. SA Dd. (br.). — **69** ἐξηπατηθῆναι pr. S (corr. ead.). — Ἀθηναῖοι v.: Ἀθηναίων Ald. (LQ) Dd. Cf. Liban. IV, 380, 2: Ἀθηναῖος, τῆς ἡμερωτάτης πόλεως. V. Gebauer. Argum. ex contr. 303. — τὸν λοιπὸν χρόνον A. — **70** ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές (br.) om. BFQ; ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι in erasis hab. L. — ἔνεστιν] ἔστιν Q. — ὑμῖν] ἡμῖν pr. S (corr. ead.). — τοῦτον om. Priscian XVIII, § 210. — **71** προστάττεται S. — δ' ante ἀξιοῦτε om. pr. S. — ταῦθ' οἵ S pr. L: ταῦτ' αὐτοί. — αφιητε SL. — **73** ὑπεδέξαντο] ἐδέξαντο sec. W. V, 330. — **74** καὶ ante διὰ ταῦτα add. A Dd. — **75** οὐδὲ γὰρ] οὐ γὰρ SLY Dd. — ποτ' αὐτῶν A: αὐτῶν ποτ'. — τότε ante ῥηθέντα omisi cum BFOQ. — **76** ἡμέραι γεγόνασι SLY Dd. — ἡ ante πᾶσα add. Sauppius (πᾶσα ἡ Markl., πάσῃ Aug. 2). — μετὰ τὴν εἰρ. A: διὰ τ. εἰρ. — ἐκείνοις ante ὑποσχ. A, ante πράξειν Aug. 2; seclusi (num.). — ποιήσωνται S: ὑποποιήσωνται.

Simul αὐτοὺς scripsi pro αὐτοὺς: „ne vobis se Phocenses permitterent.“ Cf. Dionys. A. R. II, 213, 10 K.; Aristid. I, 580: οὐδείς ἐστιν ὅστις οὐ διὰ Λακεδαιμονίων εὐθὺς τὰ ἑαυτοῦ ποιήσεται; ibd. 634, 5 (δι' αὐτῶν ἕξουσι); 689, 7; 737, 2. — **77** extr. οὗτος om. pr. S. — **78** σῶ οὔσης Dd. (h.). — **79** οὖσαν post Χερρόν. v. additum om. Hermog. p. 105: post εὑρήσετε hab. L. — **80** μὲν post Δημοσθ. add. L A Dd. (om. etiam schol. p. 381, 17). — οὐδείς] οὐδεείς A, οὐδὲ εἷς schol. A l. c. — αὐτοὶς num. del.? cf. Liban. I, 445, 18. — **81** οὐδενὶ] οὐδέσιν? (h.). — ἐνταῦθα A, Liban. II, 504, 2. — ἐλεεινῶς omnes. — ἀλλ' οὐ δουλεύειν S al. — **82** ἀμύνασθαι S al. — **83** ὑμῶν post οἶδεν om. Aristid. p. 452 W. — μηδὲ Θηβαίους del. Weidner Weil. Cf. schol. p. 382, 6. Μηδὲ ante Φίλ. quoque inserit Y. — **84** αὐτῶν post πραγμάτων omisi cum BFQ, Aristide. — ἡ post βοήθεια add. A Dd. — καὶ ante αἱ κατὰ om. c. A. — **85** πάνθ' ἃ πεποίηκε SA, π. ἅπερ προῄρητο v. Sufficit πάντα, cf. 76 sq., 341. — φανερῶς Cob., sed cf. Aristid. I, 727 Dd. — post πῶς ἂν om. οὖν cum ABFQ (Schaefer). — **86** κατεκομίζεσθε SLY Dd. Cf. 125. — εἰ τὸν . . ἀφήσετε om. SL pr. Y. — post πεπραγμένων omisi ἐψηφίσασθε cum A. — **87** οὔτε κατ'] οὐδὲ κ. S. — ⟨εἰς⟩ αὐτὴν Markl. Dd. Cf. § 310. — καὶ ante μετὰ ταῦτα omisi cum A (Bk.). — post Πορθμῷ delevi ἢ (h.); cf. Aristid. I, 724: observandi etiam numeri. — **88** seclusi αὐτῶν (S pr.: αὐτοῦ v.; αὐτοὺς post λόγους Maximus Rh. V, 583). — τοιαῦτα] ταῦτα r, Maximi l. c. Paris. 1983. — ἀγαθοῖς S. — φύσει deleverim. — **90** διὰ τούτους post ηὒξ. recte om. Maxim. — καὶ τὰ τῆς χώρας καὶ τὰ τῶν συμμ. Maxim. recte, haec enim καὶ τὰ τῆς χώρας et oppositionem iustam faciunt ad τὰ τῶν συμμ. et omnia complectuntur quae § 90 enumerata erant: καὶ τὰ τῶν συμμ. καὶ τὰ τῶν προσόδων v. nostra, sed κ. τ. τ. προσόδων κ. τ. τ. ξυμμ. A. — ἡμῖν δ' ἃ scripsi, ὑμῖν δὲ ἃ A: ἃ δ' ἡμῖν (ὑμῖν S al.). — καὶ ὡς (addito δὴ ante καὶ, quo facile caremus) Weil: δικαίως. — **91** post συμβεβηκότα omisi ἐστὶ cum text. BFQ. — post φαίνηται omisi πεποιηκὼς cum SA. — **92** εὑρήσεται S. — ταράττειν] πράττειν SQ. φυγοντα pr. S. — **93** ποιήσασθαι seclusi cum Aristide p. 451 W. Cf. VIII, 53. — περὶ τούτου seclusi (br.); cf. 92. — οὐδὲ εἷς] οὐδεὶς SL. — **94** τοῦ ἢ ποιητέον SLQ. — γε post τοῦτο om. A. — καὶ τοιαῦτα post τηλικαῦτα omisi cum BFOQ. V. Schaeferum. — post πώποτε omisi ἄλλος cum A. — ante τὴν πρώτην omisi τὴν ἀρχήν, cum γρ. S, γρ. Q, A, Harpocr. v. Κτησιφῶν (Tayl., Dobr.). Schol. p. 115, 19 (ad p. 29, 1): τὴν πρώτην]

τὴν ἀρχὴν δηλονότι. — post πράττειν omisi ἤδη cum A. — **95** ὑπὲρ εἰρήνης S: ὑ. τῆς εἰρ. — **96** delevi ὑμεῖς ante ἠνέσχεσθε cum A (Schaef.), seclusi oppositum ἐκεῖνοι (h.). — **97** διὰ τούτους] διὰ τούτου pr. S. — συμβιβάζετε S al. — διὰ τὴν (δι' αὐτὴν) εἰρήνην Tiber. p. 553: ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. — οὐκ Tiber.: οὔ. — post ἀπωλώλει (ἀπολώλει S al.) omisi τῶν συμμάχων (94) cum S. — ανθρωπον pr. S. — post ἐλύπησεν ἂν om. ἡ εἰρήνη cum BFQ. — πόλλ', ὧν Weil: πολλῶν. — **98** πράγμασι τούτοις] πεπραγμένοις sec. Lib. IV, 644, 20. — **99** ἐκελεύετε S. — ante χρηστῶν omisi ἀνθρώπων cum A (Reiske). — **100** αὐτῶν post παισὶν om. BFOQ. — **101** ὅμως om. schol. 386, 11. — ἡντινοῦν post ἄγνοιαν (§ 98) omisi cum schol. ibd. (ἄλλην τινὰ ἄγν. ἡντινοῦν A). — ἐλεγχθῇ A: ἐξελεγχθῇ. — ὑπὲρ τούτων non videtur legisse schol p. 387, 7 sqq. Τούτου ut vid. pr. S, τὸν ἔλ. τὸν ὑπὲρ τούτων v. ante Bk. — **102** Θεσπιῶν Dobr.: Θεσπιέων. V. § 37. — **103** τὸ μὲν ἐκ. μέρος (br.)] ita etiam Aristid. II, 589, 3; cf. Liban. IV, 246, 23; τό γ' ἐκ. μ. Ar. I, 662. — τὰ αἴσχιστα καὶ τὰ δεινότατα? (br.). — δίκαιος ἀπολωλέναι κρίνεται Dd. (br.), δίκ. e coniectura Lambini, ἀπολ. cum v. (ἀπόλωλε S γρ. Q). Δικαίως ἀπόλωλεν cum anticipatione eventus et ex sermonibus vulgi dicitur. Weilius autem δικ. ἀπόλ. secludit, ut ex § 110 illata. — νῦν δὲ διὰ τὴν (br.)] διὰ τὴν δ'? — **104—109** τί δ';] τίς δ' Felic. Dd. — τούτων A (quod om. Voemel.) corr. O: τοῦτον. — πρότεροι A, Hertl.: πρότερον. — seclusi ἰδίᾳ (h.), quod post ἠδίκ. hab. SLA, ante ἠδ. v. — ἐξήτουν S. — ἄνδρες (post ἄνθρωπον) SLA: ὦ ἄνδρες. — **110** Φιλίππῳ A: ἐκείνῳ. — **111** μόνον ἐκ τούτων A: ἐκ τούτων μόνον (num.). — ἔναγχος om. A, neque illud nuper factum erat, sed tribus ante annis. (Agnoscit fort. Liban. IV, 73, 10.) — εἶναι post Ἀμφ. om. schol. p. 390, 9; 401, 1. (Agnoscere videtur Liban. in argum. or. V.) — **112** ἔφη om. pr. S, sed numeri tueri videntur. Schol. Aesch. 2, 137 hab. ἔφη, om. Θεσπιὰς. ἢ προσῆκε secl. cum Dobr. (num.). — καὶ Πλαταιὰς alterum om. pr. S. — **113** τηλικοῦτον S, τ. ὂν pr. Y: δεινὸν, τ. ὂν v. Dd., δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν A s Harl. (it. sed δεινὸν ὂν k). Cf. VIII, 30; IX, 55. — συνειπειν pr. S. — post μέμνησθε omisi γὰρ cum S (δή που pro δήπου Bk.). Cf. 253. — ὢν post αὐτὸς om. S. — **114** μὲν ante μηδένα om. S. — **115** ὥστε] ὅστις Ind. Felic. Dd. (br.). — βούλεσθαι mg. Morel.: βούλεται. — **117** ἔφην, ἐγώ Voem. Bk. pro ἔφην ἐγώ. — τὸν . . μετεσχηκότα scripsi: τοὺς . μετεσχηκότας (br.). Se ipsum tecte dicit. Cf. 24. — εἰς ὑμᾶς om.

B, recte puto. — seclusi τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα (br.); εἰρημένα pro πεπρ. hab. pr. L γρ. S γρ. Q. An etiam αὐτῷ del.? (num.) — ἐγῷμαι Voemel: ἐγὼ οἶμαι v., οἶμαι A. — **118** seclusi ἦν, pro quo ἐστίν A. Item ἐστιν post κηδεστὴς (SLA: ἦν v. schol.). — μηδὲ ἐναντίον μηδὲν SLY. Fort. μηδὲ ῥῆμ' ἐναντίον πρόηται [Φιλίππῳ], cf. Liban. III, 411, 3. — **119** ὑπὲρ ante Φιλοκρ. et αὐτῃ omitti possunt, v. Liban. IV, 39, 3. — ὥσπερ ὁμολογεῖ Aug. 2 Bk. Dd. — διαμαρτύρεσθαι S al. — ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — καὶ λέγει secl. Cob. (V. L.[2] 506). Cf. Ind. λέγειν. — **120** post φήσει omisi δῶρα λαβεῖν cum BFQ (punctis notavit L). — ἔνεστ'] ἔστιν O. — χαριζόμενα ἢ πεπεισμένα A: πεπ. ἢ χαριζ. (br.). — secl. ἐστι τοιαῦτα (h.); καταμαρτυρεῖ potius supplendum, et τοιαῦτα statim recurrit. — τοιαῦτα καὶ φαίνεται se Liban. Herm. IX, 54, 30: τ. ἐξεταζόμενα φαίνεται (br.). — omisi post σαυτοῦ cum S καταμαρτυρήσεις. — ἀναστὰς] παρελθὼν Harpocr. v. ἀπόκρισις, Anecd. Bk. p. 429, Suid. ἀπόκριναι (at ἀναστὰς Liban. Herm. IX, 60, 7). Inde seclusi; cum ἀπόκρ. coniungendum esse δεῦρο docet Weilius coll. Plat. Apol. 24 C Cratyl. 422 C. — γ' οὐ φήσεις ἔχειν] ἀγνοήσεις Anecd. Bk p. 208. — μεμετρημένην A. — **121** τῶν post ὄντων om. S. — καὶ πεπρακότα πάντα om. B; καὶ πεπρ. om. A, habens πάντα ante αὐτόν. Ἐλέγξει Aug. 2. — **122** ἐξωμολογησάμην S pr. L. — ἐλθεῖν pr. S: ἀπελθεῖν, ex consuetudine Byzantina, v. e gr. schol. p. 423, 19. — τότε post ἐγίγνοντο v. additum omisi cum Alexandro p. 477; cf. Dionys. A. R. IV, 13, 7 K.; Choric. Boiss. p. 70. — **123** ἐκφεύγῃ pr. S? — alterum οὐκ ἐνῆν om. S. — δυνατὴ] δύναται S. — μὴ οὐ] μὴ S. — **124** μετάθοισθε Schaefer Dd.; μεταθήσεσθε S. — κατέλιπον omnes; sed imperfectum prorsus necessarium. — ἐξομόσασθε S. — **125** ἀπολώλεσαν S al. — ἑαυτοῖς SY γρ. F: αὐτοί. Cf. III, 17; X, 19. — **126** ταῦτ' ἦν καὶ om. A (schol. p. 398, 20). Cf 266; potius τοιαύτη ταραχὴ καὶ inculcata videri possunt (τοιαύτη SA, τοσαύτη v., τηλικαύτη L γρ. S). — οὗτος] οὑτοσὶ A Dd. — ἐξωμόσασθ' S. — **127** malim ἐν Θήβαις αὐτῷ (h.). — τῆς τῶν Φωκέων χώρας Q, τῶν Φ. om. χώρας Rh. VII, 325. Hinc χώρας seclusi. — οὕτως] ὄντος S. — ἦν ἔκφρων A; sed Liban. IV, 471, 1 ἀλλ' οὕτως ἔκφρ. ἦν καὶ μόνου τοῦ κτήσασθαι κτέ. — καὶ τῷ δωροδοκήματι om. A, Rh. IV, 406 praeter cod. Paris.; del. Cobet. — ταῦτα post πάντα om. Aug. 2 (ταῦτα πάντα schol. 398, 24). — **128** πολλῷ ante δεινότερα om. A. — συνεπαιδάριζε A Dd. — **129** οὐ γὰρ in erasis III vel. IV litt S. — **130** καὶ τὰ γράμματα (129) secl. Weil. — titulos om. S in spatio vacuo. — ΓΡΑΜΜΑΤΑ post ΨΗΦ. omisi cum corr. LBQY (Weil). — πολέμου post νίκην pr. S, corr. ead. — **131** ὑπὲρ τούτων] puto ὑπὲρ ταῦτα, „magis quam haec". — ἀδικημάτων] πραγμάτων S γρ. L, secl. Weil. — **132** πάντας Aristid. p. 365. 376 W.: ἅπαντας. — εἰς δὲ τὸ δικαστ. (br.)] ita etiam Liban. Herm. IX, 58, 16: del. vid. τό. — αὐτοφόρῳ S. — **133** ἂν ὑμῖν ἐγκαλέσειε A: ὑ. ἐγκαλέσει. — **134** ἴσως post τοίνυν, tum τις post ἥξει omisi cum schol. p. 402, 6; Hermog. p. 108, 10 W. (in imitatione). Ἴσως om. etiam Vind. 4 Malat., τις om. t, ante ἥξει hab. r Vind. 7 Malat. Τάχα . . τοιοῦτος ∼ ἥξει . . τούτων. — post μεῖζον om. τούτου cum Apsine p. 516 W., it. Paris. Apsin. p. 509; hab. ante μεῖζον v. nostra, v. Apsin. 509, Vind. Hermog. p. 105; post μ. SLAY, v. Hermog., schol. Herm. VII, 745. — **135** ante μᾶλλον om. οὕτω cum BFOQ. — οἶμαι AO Dd. — post νομίσας omisi ὑμᾶς cum SAY (ante νομ. hab. L). — **136** ἀσυνετώτατον S al. — ὥσπερ ἐν θαλάττῃ πνεῦμ' ἀκατ. codd.; it. sed κῦμα pro πνεῦμα Appian. B. C. III, 20; cf. Isidor. Pelus. II, 216. Sed Dionys. A. R. III, 274, 1: ὥσπερ θάλαττα ὑπ' ἀνέμων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπανισταμένων ἀνακινούμενοι. Liban. IV, 294, 11: ἐοικὸς θαλάττῃ, φύσει ἄστατον, ὑπὸ πάντων τῶν ἐμπιπτόντων πνευμάτων κινούμενον. Ipse Dem. imitatur poëtae veteris (Solonis?) versus: δῆμος ἄστατον κακὸν καὶ θαλάσσῃ πάνθ' ὅμοιον ὑπ' ἀνέμου ῥιπίζεται κτέ. (Bergk P. L. III[4] p. 694). Inde etiam ἄστατον pro ἀκαταστ. reponendum videtur, cf. Liban. l. c. — κινούμενον v.: κινούμενος S (qui om. pr. ὁ μὲν) corr. L (ead. m. ut vid.) QY corr. F. — τῶν κοινῶν om. Alexand. p. 471 (legisse videntur Dionys. A. R. II, 47, 5 K.; Liban. III, 401, 7). — **137** μή τί γ αν S, μή τί γ' ἂν ut vid. pr. L. — πάλιν] πόλιν S al. — δούλην secl. Funkhänel Dd. — **138** βούληται susp. Weidnero. — **139** post πρὸς ὑμᾶς om. ἐγώ cum A. — ἧκον A (§ 111): ἦλθον. — καὶ δείπνῳ om. A. — **141** ἀναιρέσεις S corr. L Dd. — Τιλφωσσαῖον Dd. (cum S). — **142** τοῖς μὲν AO: τοὺς μὲν δὴ (145). — ηὔξαντο] εὔξαντο S, εὔξαιντο v. Dd. — τῇ πατρίδι non addit Liban. I, 334, 12. — καλὸν ante ὦ ἄ. Ἀ. omnes (br.). — **143** ὑμῖν] ἡμῖν S al. — **144** post πόλλ' omisi ἄλλα cum A, schol. p. 404, 4. — **145** ἑωρᾶθ' scripsi: ἑωράκαθ' codd., ἑορ. Dd. (br.). — **146** μὲν ante συμμάχων ὄλεθρ. om. S. — Ὀλυνθίων A. Ὀλυνθίους. — ΜΑΡΤ. om. S, spatio vacuo relicto. — **147** τολμήσει omnes, cf. 133. — καλὴ S al. — post prius ἑτέρας omisi

τινὸς c. A, cf. schol. p. 405, 18. — *αὐτῆς* post *ἢ ταύτης* non addit schol. l. c.; contra S v. hab. *ἢ ταύτης τῆς αὐτῆς*, ex sequ. (om. *τῆς* AB al.). — *ἐκ τῆς αὐτῆς* SY *γρ.* F: *ἐκ ταύτης αὐτῆς* ut supra. — **148** ante *οἶδ'* om. *εὖ* cum A. — *Τιλφωσσαῖον* Dd., cf. 141 (*Τιλφωσαιον* hic etiam S). — **149** ante *οὔτ' ἦν* sustuli *οὐδὲν* cum BFO. — *δ'* ante *Ἀθηναίοις* om. pr. S. — *ἀλλὰ νὴ Δία . . πολέμῳ* del. Markland Dd.; lacunam post *πολέμῳ* sec. Wolfium Spengeliumque indicavit Voem.; ipse minoribus haec litteris exprimenda curavi, cum alius recensionis reliquiae esse possint. — **150** *ἡμῖν ἀγ. ἤμελλεν* scripsi: *ἤμ. ἡμῖν ἀγ.* A, *ἀγ. ἡμ. ἔμ.* S v. (br.). — *ὑμᾶς* secl. Weil (*ἡμᾶς* cum Q Felic. Reisk., deletis *καὶ τούτοις ἔλεγον*, Weidner). — *τι* post *ἐκεῖ* om. SA Dd.; ego *μηδὲν* post *Φίλιππον* potius del. (*Φιλ. μηδὲν κατασχεῖν* A). — **151** *ὁρκωσάντων* A: *ἐξορκωσάντων*. Cf. 161; 278. — **152** *ἀπαγγέλλειν* codd. — ante *ἔσεσθαι* om. *ὑμῖν* cum A. — **153** *σῴζοι*] *σῷ* Dd. — *ἐκ. μὲν ὑμῖν οὐδὲν ἂν* A (me teste): *ἐκ. μ. οὐδὲν ἂν ὑμῖν*. Opponuntur: *ὑμεῖς δ' ἐκείνου κτἑ.* — *ποιοίη*] *ποιοι* pr. S. — *δουλεύσων* S al. — *ἔμελλεν* om. pr. S Voemel (post *ἔσεσθαι* hab. OQ). Suppleri potest. — **154** *νυνὶ*] *νῦν* SY Dd. (num.). — **155** *συνεμείξαμεν* ut vid. pr. S: *συνεμίξαμεν*. — **156** *Θρᾴκης* Palmerius, et profecto haec aliquo modo corrupta. — **157** post *προῖκα* omisi *τὰ* cum O (br.). — **158** *δραχμὰς* post *λαβόντες* SLAY, ante *λαβ.* v. Commode omitti potest. — *Διοσκουρείου* S al. — *ἄνδρες* SL: *ὦ ἄ.* — **159** *ταῦτα* SL: *ταῦτα μὲν* (br.). — *Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθ. συμμάχοις* A (cf. 278): *Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἀθ. συμμάχους*. — **160** init. *οὐδὲ* Bk. Dd. — *γενέσθαι* pr. S om. (add. ead.?). — *ὑπισχνούμενος*] *ὑποσχόμενος* A. — *ὥστε τυχεῖν* v. (cf. VII, 23): *ἂν τύχῃ* SAY. *Τῆς εἰρήνης* circumscripsi. — *ἵνα δὲ* pr. S al. — *ἃ λέγω*] *ο λεγω* S. — **161** *προειρημένοι* S. — lemmata om. S, spatio vacuo relicto; it. prius lemma 162. — **162** *ὕστερον* post *τουτονὶ* A. Deleri potest. — **163** *ἀπήρομεν* O pr. B pr. F, *ἀπηρόμην* pr. S pr. Y: *ἀπήραμεν*. — *ἡμῖν*] *ὑμῖν* S al. — *ἐνεποίησαν χρόνον* Dobr. Dd. Sed id est „moram inferre“; requiritur autem sensus: „tempus elabi non passi sunt“. — post *χρόνον* omisi *οὐδένα* cum pr. S. — *Ἄλλου δὲ*] *ἀλλ' οὐδὲ* S al. — **164** *νῦν δὲ* PQ: *νῦν δὲ τὸ*. — **165** post *λαβὲ* omisi *μοι* cum LA. — *ὅτε*] *ὅτου*? pr. S. — **166** *σκέψασθε τί πράττων ἕκαστος* lemma scholii p. 413, 7, recte fortasse, ut deleantur *ἡμῶν προείλετο*, illata ex consimili loco XVIII, 25. Cui etiam similius conformatum Aristides p. 391 W. nostrum

locum exhibet: *τί ἑκάτερος προείλετο πράττειν*. Recepto *πράττων*, etiam *ἀνασῴζων*, *ζητῶν* (an *ἀνασῴζειν ζητῶν* deleto *καί*, quod om. r?), *ἀναλίσκων*, *ἀξιῶν* scribenda erunt. — comma post *τοῦτο*, interrogandi signum post *διδόναι* posuit Weil: erat hoc post *τοῦτο*, punctum post *διδόναι*. — *δὲ* post *ἵνα* add. Aug. 2 Dd. (br.). — **167** *διεκωδώνισεν* v. lemma schol. Patm., Harpocr. s. v.: *διεκωδώνιζεν* SLY, schol. vulgata. Haec quidem res ante eam de qua agitur (*τὸ κοινῇ κτἑ.*) iam perfecta erat. — delevi *ἑκάστῳ* cum F, quod ante *τίνα* hab. OQ, post *τρόπον* S v., post *προσπέμπων* A corr. P. — *ἐμέ γ'* (br.)] delendum puto *γ'*. — *λήψεσθε* et *ἔσεσθε* S. — **168** post *προσδιενείμ.* add. *τοῦθ'* SL Dd. Pluralis certe exspectabatur (sequitur *ταῦτα* de eisdem). — *οὐδ' εἰπεῖν* BFOQ: *οὔτ' εἰπεῖν*. — **169** *με γρ.* F Cob.: *μετὰ* S al., *ἐμὲ* Dd. (h.). — num *χάριν σχεῖν* (br.)? Sed ut nostri etiam Libanius IV, 240. — *οἳ δὲ* pr. A: *ὁ δὲ* (A etiam antea *οἳ μὲν* et *οἳ δὲ*). — **172** *ἦν* post *οὖν* add. A Dd. (om. etiam Aristid. 391 W.). — *οὔτ' αὖ καλὸν οὔτ'* A (it. sed *ἂν* pro *αὖ* [ut 221] P): *οὐ πάνυ καλὸν οὐδ'* (br.). — *παρ' αὐτὴν* AP: *παρὰ ταύτην*. Sed fort. *παρὰ* solum praestat. — **173** *ἀλλ'* pr. Σ (me teste): *ἃ δ'*. Cf. infra *ἀλλ' οἶμαι περιῆσαν κτἑ.* — *τὰ πολλά* scripsi: *ἅπαντ' ἀπόλωλεν* v., sed *ἅπαντ'* om. Q, *ἀπολώλεκεν* hab. P *γρ.* B *γρ.* F Dd. Neutrum satisfacit; itaque post corruptum *ἀλλ'* litterae ΤΑ ΠΟΛΛΑ ex arbitrio suppletae esse videntur (*ἅπαντ' ἀπολ. καίτοι καὶ* del. Badham). — *τούτοις* post *ἐπέπρακτο* L; deleri potest (num.). — *ἦν* post *οὕτως* add. A Dd., post *ἄφρων* v., om. SY. — *ἦν οἷά τε* pr. P, quod ob numerum praetuleris, nisi del. *ἦν*. — **175** secl. *Φιλίππῳ* post *ἐπαύσατο* (br.). — **176** *ἐξομνύειν* scripsi (cf. *ἐξομνύωσιν*): *ἐξομνύναι* schol., *ἐξόμνυσθαι* v. (h.). — **177** *συνεσχόμην* S, corr. O, Y; cf. Aristid. II, 258. — *τῶν* post *ὁρώντων* om. S. — *ἀπ' ἀρχῆς* (*ἐξ ἀ.* LA, Rh. IV, 413. 425) post *κατηγορ.* add. codd., om. Hermog. p. 26. 416. Rh. II, 379; V, 286; VII, 334; schol. Ar. Rhet. p. 3 a 32. Cf. etiam scholia nostra (Liban. IV, 56, 1; 430, 5). — **178** *αἴτιον* om. pr. S. — *τότε* om. W. VII, 334; IV, 413. — *συνηγορήσαντα* scr. (cf. § 15): *συνηγορεύσαντα* L, *συναγορεύσαντα* v. — **179** omisi *οὑτοσὶ* post *λόγος* cum A. — *παρὰ νοῦν γ'*] *παρά γε νοῦν* omnes (br.). — **180** extr. *ἄλλοι* om. Q. — **182** *ἐνταῦθα πολιτευομένων* Hermog. p. 108, 24; 109, 2. 5 sq.: *ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων*. — *ἀκριβολογήσησθε* v. (XVIII, 21): *ἀκριβῶς λογίσησθε* SLAY Dd. — *ἐπίτηδες* SA Dd. (br.). Sed *ἠπάτηκεν* pro *ἐξηπάτ.* (codd.) scribendum esse evincit Libanii locus, IV, 345, 9: *ἐξεπίτηδες ὑμᾶς*

ἠπατηκὼς φανήτω. — **183** *ἢ συμφέρ.*] *καὶ συμφ.* Dobr. Dd. — **184** *ἂν ὑμᾶς* om. SY (br.). — *ἐστιν* ante *ἡ πολιτεία* (non ante *ἐν λόγοις*) Hermogenis (p. 115) Paris. 2977. Deleri potest. — *ἔστι* ante *πολιτεύεσθαι* om. Vind. *γρ.* Parr. Hermogenis p. 115. Potest scribi *ἀσφαλῶς πολιτεύσεσθε*, ut respondeant *πῶς οὐχὶ καὶ κινδυνεύσετε*; — *γε* post *ὀλίγου* om. A Dd. — **185** *μὲν* post *ἐκείναις* om. pr. S, add. ead. — **187** *τις* om. Q. — *ὄνομα* deleverim (br.). — *κόρου*] *ρ* super erasa S. — ΕΠΙΣΤΟΛΗ S al. — **189** *ὑπὲρ τούτων* SLAY, Hermog. p. 359 (cf. W. III, 505): *ὑπ. τουτωνὶ.* — *ταὐτὰ* bis corr. BPQ: *ταῦτα.* — **190** *εἰσιτητήρια* Aug.2 Herwerden Weil: *εἰσιτήρια.* — *ἐκοινώνησαν* S al. — **191** *Σωκυθον* S. — *πότερ'* scripsi: *πότερον* A Benseler, qui conf. Mid. § 133 *πότερ' εἰσὶν κτἑ.* (br.), *πότεροι* v. (h.). — post *πατρίδος* omisi *σπονδὰς* cum S. — **192** *ποτ'*] *πώποτ'* A Dd. — *τι* om. BFQ. — **193** *ἤρετο* post *κωμικὸν* transposui: erat ante *Σάτυρον* (br.). Rufus W. III, 453: — — *νενικ.*, *Σ. τουτονὶ τὸν κωμικὸν εἶδεν ὑποκριτήν, ὃς οὐδὲν ἐπαγγέλλεται.* Etiam Choricius p. 221 Graux (Revue de philologie 1877) liberius referens: *Σ. δή οἶμαι τὸν κωμ. ἀκούεις ὑποκριτήν.* — *ἤ τιν'* Voem.: *ἤ τίν'.* — *ἐν αὐτῷ* v.: *ἐν ἑαυτῷ* S al. Dd. Contra mox *πρὸς αὐτὸν* Bk.: *πρὸς αὐτὸν* v. Dd. Cf. Liban. IV, 6, 17 (*πρὸς ἑαυτὸν*). — **194** post *τοίνυν* omisi *ἔφη* cum SL. — **195** *ἂν λάβω* om. O pr. P corr. B corr F. Potest fuisse varia lectio ad *ἂν ἄρα δῷς* adscripta (pro hoc *ἂν λάβω* praebet Ind. Felic.). — **196** *τούτων συμπόσιον* scripsi: *τούτου συμπόσιον* L: *τοῦτο* (*τούτου* BFO) *συμπόσιον ἕτερον συμπόσιον* (haec duo verba om. S Cob.) *τὸ* (om. SAY) *τούτων* v. Dd. — *ὡς παραπλ.* pr. S pr. L: *εἰ παραπλ.* — **197** *δοκεῖ* S: *δοκεῖν.* — *ἔφασαν* (br.)] *ἔφησαν?* Cf. IX, 31. — *ἀλειτηρίων* scripsi (XVIII, 159): *ἀλητηρ.* SL pr. O, *ἀλιτ.* v. Dd. — *κατὰ νώτου* Suid. v. *φοινικίδα*, quidam codd. Thomae Mag. p. 252 R.; Choric. p. 165 Boiss. *κατὰ τοῦ νώτου* (Lib. IV, 864, 6). — **199** *πεπραγμένα* om. Hermog. p. 340 (*συνειδὼς βεβιωμένα ἑαυτῷ* id. p. 339). V. § 210. — *σε* post *οὗτοι* Hermog. p. 339 sq. bis; Minucian. W. IX, 613: post *ἀναγιγν.* codd. — *βύβλους* A: *βίβλους.* — **200** *καὶ τριῶν* SA. — *ὃν ποῦ βεβίωκας* scripsi: *ὃν οὐ βεβ.* Cf. c. Aristog. I 77: *εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται* — —. *ποῖον; ὃν ποῦ* (quidam codd. *οὐ*) *βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἑοράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος.* Latet autem corruptela alia in his: *ἐπεὶ ὅ γε βεβιωμένος* (br.). — **201** *κακῶν* pr. SA: *κακὸν* (br.). Cf. XVIII, 48. — post *πάντα* omisi *ἔνεστι* cum

FPQ (etiam *τὰ* om. B). — **202** seclusi *ἡ τοιαύτη* (h.); pro *ἡ τ. ἀπολ.* hab. *αὕτη ἀπολογία* P (corr.) Q, *ἡ ἀπ. αὕτη γρ.* SL. *Τοιαύτη* suspectum Weilio. — *ἄνθρωπος* num del.? Cf. § 30; Lib. IV, 60, 26. — **203** secl. *οὗτος ποιῆσαι*, pro quibus *εἰπεῖν* hab. A (et *δύναται* pro *δύναιτ' ἂν*). — **204** post *συμφέρει* om. *δήπου* cum A. — *τότ' ἐναντία* SY: *τότε τἀναντία.* — *ἑωρακότας* libri. — **205** *ἐμοὶ* Q: *μοι.* — omisi *ἃ* ante *ἐν τῇ ἀποδ.* cum pr. SY. Fort. etiam *ὡς* ante *ἅπαντα* spurium (cf. Dobr.). — **208** *ἀποστρέφεται* SLY. — **209** *εἰσαγγέλλει* SLY. — *ἔστι* ante *μακρῶν* recte secl. Weil, cum praesenti non sit locus. — **210** delevi *γὰρ* post *ἐπελαμβάνετο* (br.); *παρ'* est in S, *παρα* in pr. L. — *οὐδὲν* mg. Morelii Weil: *οὐδεὶς.* — **211** *ὄντων ὑπεύθ.* O; an *ὄντων ὑπευθύνων?* — **212** *νῦν* om. AQ Prisc. XVIII, § 240 (h.). Potius *ὑμῶν* delendum. — seclusi *αὐτοῦ* (h.). — **213** tit. ΜΑΡΤΥΡΕΣ post *μάρτυρας* add. v. Dd., del. cum Feliciano Westermann. — *γ' ἔξω τι* Weil. — **214** fort. *σκοπεῖτε κἀκ.* cum A; v. 221. — *ἄνδρες* SL: *ὦ ἄνδρες.* — *οὑτοσὶ* om. Rh. V, 72. — *ὡς οὐκ*] *κώσου* pr. S corr. ead. — *λέγει*] *λέγοι* AP Dd. — **215** ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ S. — *μὲν* post *ἐγὼ* om. SY. — *ταυτά μοι* S. — post *ᾐτίαται* omisi *πρότερον* cum A. — *πώποθ'* post *οὐδεὶς* om. Rh. VII, 196; sed cf. Liban. IV, 5, 14. — *λόγους* pro *προφάσεις*, omisso *ψεύδονται*, Rh. IV, 232. Satis placet *λόγους*, cf. Liban. IV, 683, 20 *καὶ ψευδόμεθα καὶ πλάττομεν λόγους.* — **216** *οὓς*] *οἷς* SY. — **217** *οὐδὲ γὰρ* SL: *οὐ γὰρ.* *Οὐδὲ . . τήμερον* ~ *ἀλλ' ὑπὲρ . . ἀπολωλότων.* — *ἐξετάσαντες* S al. — interrogandi signum post *δεῖ* posuit Herwerden: erat post *ταῦτα.* — **218** *γὰρ* post *εἰ μὲν* omisi cum SA. — **220** comma ante *Φίλ.* posui cum Turr.: erat post *Φίλ.* — *σώζειν* SOY. — **221** *καίτοι*] *καιτι* pr. S. — *ἄνδρες δικ.* (ante *εἰ ἐφ'*) SL: *ὦ ἄνδ.* — **222** fort. *ἀλλὰ τί;* deletis *διὰ* (quod etiam Weilio suspectum) et *σου κατηγορῶ* V. tamen Lib. IV, 547, 20. — *συκοφαντῶ νιδια* pr. S. — *πολὺν* pr. S. — delevi *μοι* post *ἦσαν* (v.: PQO post *φίλοι*) cum A Weil. — **223** *τιμήσεσθαι* Weil (coll. § 100): *τιμηθήσεσθαι.* — *καί μοι δικαστηρίῳ* pr. S corr. ead. — **224** *πάνθ' ἃ φρονῶ* om. Lib. IV, 129, 7. — *ἄνδρες* SL: *ὦ ἄ.* — *πόρρωθεν δ' ὁρ.* Tiber. p. 532 W.: *ἑτέρους δὲ πάσχοντας ὁρ.* Scilicet ad *ὁρ.* adscriptum fuit *ἑτέρους πάσχ.*, quibus deinde *πόρρωθεν* expulsum. — **225** *πάνυ* (br.) ante *φιλανθρ.* om. cum schol. Eur. Hec. 554; id. *ἐχρώμην* pro *ἐκεχρήμην*, et *εἰς τήνδε τὴν ἡμέραν* pro *εἰς τ. ἡμ. ταύτην.* Libanius IV, 644, 9 *φιλανθρ. ἐκέχρηντό μοι.* (Contra schol.

Aesch. II, 184: καὶ τούτῳ πάνυ ἐκεχρήμην, si quidem is noster locus est). — seclusi τὴν ἀγοράν; nam schol. 430, 11 ἐπάγει ὅτι μετ' Αἰσχίνου περιέρχεται πᾶσαν τὴν πόλιν. — **226** ὥσπερ ἂν SL: ὡσπερανεὶ. — ἀλητηρίοις SL pr. O; ἀλιτηρ. v. — **227** μηδὲν v.: μηδέν' A Reiske Dd. Cf. X, 54; IX, 3. — ἀχθεσθῆναι A: ἄχθεσθαι. Cf. ibd. — ante εὖ ποιοῦντας omisi ἑαυτὸν cum A. — πρῶτον μὲν post ἕκαστος omisi cum BFPQ (Reisk. Bk.). — seclusi εὖ ante ποιεῖν, ne addendum esset cum Morelio (Dd.) alterum κακῶς post κακῶς. — **228** κἂν scripsi: ἂν γὰρ codd., ἂν δ' ἄρ' G.H. Schaefer Dobr. Dd., ἂν δ' Voemel. Cf. Liban. IV, 626, 5: πολλὰ τὰ παραμύθια, ἔρια τυρὸς γάλα — — κἂν πάντα ἐπιλίπῃ, τά γε φρύγανα ὑπάρξει, et eund. Herm. IX, 32, 25: κἂν πάντα τις ποιῇ, τούς γ' οὐδένα βουλομένους αὐτῶν ἀμείνω δοκεῖν οὐ διαφεύξεται. Erit autem κἂν ap. Dem. „etiamsi". Praeterea ex Liban. πάντα scripsi pro ἅπαντα. — omisi τἄλλα post ἐκφύγῃ, cf. Liban. ll. c. Modo praecessit ἄλλα. — **230** post λέγεσθαι om. τοὺς αἰχμαλώτους cum SFQ. — δι' ἔνδειαν om. Q. — αἰχμαλώτων A: αἰχμάλωτον. — alterum ὑπαρχόντων del. Dobr. — **232** ante οὐ μόνον delevi ὥστε cum S pr. LA pr. Y, Tiber. VIII, 554 W., Liban. IV, 907, 14. Scholiasta (p. 430, 30) κῶλον esse dicit, cum legeret nempe ut v. οὐ post τήμερον; hoc οὐ omisi cum PY Liban. — ἅπαντα (ante προσήκει) L, πάντας Liban. — ἀδωροδοκήτως del. Cob. — **233** μὲν post περὶ om. S. — μοι om. AP; τούτων om. O (τούτου Herwerden). — post μάρτυρας omisi ΜΑΡΤΥΡΕΣ cum Sauppio. Cf. 213. — ὅστις scripsi: ὅτι (br.). Resp. εἰ δέ τις. — ἐχρήσατο] (br.) puto ἐχρῆτο vel ἐκέχρητο (schol. p. 431, 14 κεχρῆσθαι). — **234** με post μάλιστα om. A. — παρῆλθεν PY, cf. Mid. § 110; Choric. p. 12 Boiss.: μικροῦ μέ τι διέδραμε. — ἐν ταῖς ἐκκλησίαις A Dd. (h.). — τὸ κοινὸν γρ. SA γρ. F γρ. Q (cf. Aristid. I, 754, 3): τὸ νόμιμον SFQ corr. O Dd., τὸ κοινὸν νόμιμον LY, τὸν νόμον pr. O v. Ποιῶν seclusi. — **235** post ἔγωγε omisi καὶ cum A. Item ante ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. — ante περιεῖναι om. αὐτὸς (αὐτοὺς L, αὐτὸν Y) cum AP. — ante αὐτὸς εἱστία omisi καὶ cum pr. LA (Reiskio et me testibus). — **236** τοιαῦτα ἐκεῖνος A: ἐκ. τοιαῦτα. — **237** ἀδελφὸς Bk. Dd. — Φιλόχαρες] Φιλοχάρης pr. S? — ἀλαβαστροθήκας codd. — **238** εἴχετε AP: ἔχοιτε. — ἠδίκηκέ τι non addito ὑμῶν Rh. VI, 434. Fort. ἠδικήκατε. — καὶ τὰ τοιαῦτα Vind. Hermogenis p. 347. Satis placet: εἰ δὲ δὴ κἂν αὐτοῖς οἷς ἐτιμᾶσθ' ἠδικήκατε καὶ τὰ τοιαῦτα. — ἢ σῴζοισθε secl. Cobet. (ἢ

σῴζοιτε Weil). Ap. Hermog. l. c. traditur μισοῖσθ' ἂν (καὶ add. Vindob.) διὰ ταῦτα δικ. ἢ σῴζ.; ap. eundem p. 352 μισ. ἂν ἢ σῴζοισθε δικαίως. Quisquis διὰ ταῦτα adscripsit, recte interpretatus est. — συγγνώμη BF Dd. (h.), συγγνώμην v. Puto συγγνώμη δ', cf. 242. — **239** ἐνθυμηθέντες A (num.): ἐνθυμούμενοι. — τούτους pr. S. — μηδὲν ἀδικῶν] μὴ ἀδ.? (br.). — τὸ (τοῦ AF) κρύβδην ψηφίζ. secl. Herwerden Weil. — ψηφισάμενον] malim ἐψηφισμένον. — **240** τούτοις χάριν P: χάριν τούτοις. — μάρτυρα Αἰσχίνῃ r Vind. 4 Malatest., Liban. IV, 59, 4: Αἰσχ. μάρτυρα (br.). — κατὰ σεαυτοῦ AO. — **241** σημεῖον om. pr. S, in Y est ἔστι σημεῖον. 'Εστι fort. delendum. — **242** post τοίνυν omisi τότε cum A. — περιὼν (περὶ ὧν) pr. SLOY. — καὶ λέγειν fort. delenda; cf. schol. p. 435, 14. Etiam ἐκεῖνον abesse malim. — **243** ἔπη corr. 1 P (cf. schol. p. 435, 19), merito recepit Weil: ἐπὶ. — **244** ὡς εἴσῃ S (pr. εισιηι, litteris στ ex more coniunctim scriptis): ὣς ἔχει. „Aspice modo, statim enim scies." — ἐστ(ιν) post εἴπερ add. SLA (Y) Dd. — seclusi ὅτι (br.). — **245** omisi δήπου post ἰαμβεῖα cum A, Rh. VII, 1322. — τοιοῦτός ἐσθ' οἷοισπερ H. Wolf. — περιοντα pr. S (corr. ead.?) — καὶ προσηκόντως om. A, Rhet. l. c.; sed cf. Aristid. II, 572; D. or. XXIV, 4. — ὁ ὁμολογῶν om. Rh. l. c. (ὁ etiam ABFPQ, Hermog. p. 437), secl. Herwerden recte. Dicit Hermogenes p. 436: κατὰ παρῳδίαν δέ, ὅταν μέρος εἰπὼν τοῦ ἔπους (nempe ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται) παρ' αὐτοῦ τὸ λοιπὸν πεζῶς ἑρμηνεύσῃ (itaque non Φιλοκράτει, quod malebat Herw., sed καὶ ταῦτα πρ. Φ.), καὶ πάλιν τοῦ ἔπους (τὸ ἔπος?) εἰπὼν (οὐπώποτ' . . ὅτι) ἕτερον ἐκ τοῦ ἰδίου προσθῇ (scil. ἔπος; itaque ὁ ὁμολογῶν non legit). — **246** καλῶν S: ἀποκαλῶν (§ 305. 308). — αὐτὸς post πολλάκις om. Rh. VII, 1241 (οὗτως O, οὗτος cett. praeter SLY). — παρέλιπεν om. pr. S. — **247** πᾶσι BOPQ: ἅπασι (br.). — ἐν τοίνυν pr. LA γρ. S γρ. B et F et Q, Rh. VII, 1241: ταῦτα τοίνυν ἐν. — Soph. Antig. v. 6 του] τοι S pr. L. — 8 μειζων S. — 10 ἴστω] ἴσθ' ο S. — 15 ἐστιν ἡ] ἐστι pr. S. — **248** Αἰσχίνης οὐδὲν A, Rh. l. c.; sed cf. Liban. III, 374, 5. — πολλὰ om. Monac. Gregorii VII, 1241 W., Liban. III, 264, 6. — ἐξήγγειλεν A Gregor.: προεξήγγειλεν. — **249** οὐσίας Markl. Shilleto, et confirmant Nicolaus Prog. I, 346, 6 W., Choricius (v. infra Add.): οἰκίας. — οὗτοι] αὐτοὶ S pr. L Dd. — ante γραμματεῖς omisi ὑφ' ὑμῶν cum A, lemm. schol. Patm. (post γραμμ. hab. P). — αὐτὸς S pr. LAY: οὗτος. — **250** προείλετο SL. — τὸ καθ' αὑτὸν καὶ P: καὶ τὸ κ. αὑτὸν. — interrogandi signa post

σοφιστής et λογογϱ. (λογοτϱοφος SY) cum Markl. (Dobr., Weil) posui: erant post πονηϱός γε et ἐχϑϱός γε. — seclusi ὑπεκϱίνω (h.). — **251** ἀπὸ Σόλωνος] puto ἐκ Σόλωνος (br.). — παϱόντα om. O. — **252** τὸ ante τὴν om. r pr. P. Τὴν ψυχὴν τ. Σ. ∼ ἰδεῖν κ. τ. διάνοιαν. — ταύτην δ'] δ' om. omnes. Cf. 293. — ϑάνατον ζημίαν] τεϑνάναι secundum Aristid. I, p. 708 Dd. — χώϱαν ἀνέσωσε Herwerden Weil. Cf. 338. — **253** οἱ ante Ἕλληνες om. O. — οὐ γὰϱ; om. S pr. LY Voemel. — μνησϑῆναι recte fort. pr. LAP. — γὰϱ δὴ A: γὰϱ δήπου. Cf. 113. — πεϱὶ δ' A: πεϱὶ. Cf. 242. — παϱέλιπον omnes. Cf. 254. — **254** τούτων codd. praeter pr. A. — παϱαλείπειν S: παϱαλιπεῖν. Non eventus respicitur, sed Aeschinis consilium. — ἴδηϑ' S: εἴδηϑ'. — **255** post δεῖ omisi οὐ cum A, Demetrio π. ἑϱμ. § 277. Cf. supra § 232. Ap. Hermog. p. 252 οὐ nunc legitur (praeter Paris. 2916), sed figura κύκλου, quam notat Anonym. VIII, 623, ab Herm. non commemoratur. — ῥηματια δύστηνα Luc. merc. cond. 17. — δύστην' ἂν μελετήσῃς καὶ φωνασκήσῃς (br.)? — post ἀδικημ. interrogandi signum posuit Weil: erat commatis. — κἂν v., schol. p. 438. 25 (καὶ ibd. 20), Weil: ἂν. — πεϱὶ AP Schaefer Dobr.: ἐπὶ. — ΕΛΕΓΕΙΑ SABPY: ΕΛ. ΣΟΛΩΝΟΣ. — post v. 10 et 12 lacunae signa non add. Dd. — 15 ἀφαϱπαγῇ BFPQY: ἐφ' ἁϱπαγῇ. Moneo, hoc carmen in A (praeter paucos versus) et SL non exstare. — 16 ϑέμεϑλα Δίκης Bergk: Δίκης (δίκης) ϑέμεϑλα. — 21 ἐπέγειϱεν Schneidewin: ἐπεγείϱειν BQ, ἐπαγείϱειν FY, ἐπεγείϱει v. Dd. — post 27 iterum lacunae signa posui; nam versum e ms. Matritensi ab Iriarte prolatum: παίκακα (πάγκακα) δουλοσύνης ζυγὰ φέϱουσι βίᾳ, non magis quam Dd. recipere ausus sum. — **256** οἴομαι ks, οἶμαι A: ἡγοῦμαι (ex eis quae praecedunt; ἡγ. καὶ βούλομαι quidam codd.). — ταυταισί om. A. — **257** ὑπακούσαντα] cf. Liban. IV, 553, 15: καλοῦντος ἐφ' ἑαυτὸν τοῦ μοιχοῦ μήϑ' ὑπακοῦσαι μήτε δίκην — λαβεῖν. Κατηγοϱεῖν ci. Dobr. — ἠπείλει] ἀπειλεῖν pr. S, ἀπειλεῖ corr. — ἀκϱιβῶς AP: ἀκϱιβέστατα. — **258** πϱοδότας καὶ om. A, recte, nam certe δωϱοδ. καὶ πϱοδότας dicendum erat. Cf. § 268. — τοῦτο om. pr. L. — post ὠφελήσειε omisi ἀνϑϱώπους cum A. — **259** post ἑταιϱίαν omisi καὶ φιλίαν, cum Phot. Suid. ὑποκοϱιζόμενοι, Schol. Aristid. p. 158 Fr., Cramer Anecd. Par. IV, 176; cf. Arist. II, 309 Dd. Ante καὶ ἑταιϱ. haec sunt in AP. Suspecta habet etiam Weil. — τὰ τοιαῦϑ' A, schol., Phot., Suid., Schol. Aristid., Cram. Anecd.: τοιαῦϑ' (num.). — ὑποκοϱακιζόμενοι? pr. S. — λοιποὶ] non recte πολλοὶ Taylor Weil; ex ἅττα ποτέ enim apparet, etiam oligarchicas civitates oratorem complecti. — **260** καίτοι τοῦτο] καιτοιουτο pr. S corr. ead. — τὰ ante τοιαῦτα om. pr. S. — ἀπολωλέκει S al. — ante ἐνίων delevi αὐτῶν cum A. — μανίας καὶ παϱαν. A: παϱαν. καὶ μανίας (num.). — **261** ὑμῖν] ἡμῖν SL. — extr. post ταῦτ' add. εἰσίν SLY Dd., quasi non etiam Φίλιππον ϑαυμάζ. κτέ. de Argivis intellegenda sint. Rectius ποιοῦσιν addidisset interpres. — **263** ὡς τὰ pr. S corr. ead. — ταῦτα A: τοιαῦτα. — **264** ἔπος om. P γϱ. Q. — **265** διὰ post μᾶλλον δὲ seclusi (br.). — Μακεδονίας] Λακεδαιμονίας pr. S. — δοϑεῖσι post Μακ. v. additum om. Plut. Mor. 510 B, cf. Aristid. I 735 Dd.; del. Taylorus. Donari vulgus non videbat, sed advehi e Macedonia; at facilis erat ex hoc suspicio. Eodem prorsus modo de Euthycrate ceterisque narratur: nusquam diserte dicitur, eos haec dono accepisse. — ἐτίμων om. O. — **266** οὐχ ὑπεῖχεν ὑπακούων S pr. LA: οὐκέτ' εἶχεν ὑπακούειν (sed ἀκούων etiam Y). Cf. supra § 51; ὑπέχει· ὑπομένει Hesychius (Voem.); „non sufficiebat ad omnia Phil." — λάβοι Aug. 2 Herw. — **267** extr. post ψήφ. omisi μοι cum BFOPQ. — ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ S, crucis signo super TA addito. — **268** post ἕκαστος omisi ὑμῶν cum AOP. — **269** καὶ γὰϱ om. SBF pr. PQY; sed cf. Aristid. I, 782, 5. — τό γ' Arist. l. c.: ἀλλὰ τό γ'. Modo praecessit ἀλλά. — **270** ἐπὶ τοιούτοις AP. Fort. ὅτι, ἐφ' οἵοις ἔϱγ. ῥαϑ., ϑάνατον. — λέγε om. A. — tit. Γϱαμματα εκλογης S al. — **271** καὶ γένος om. pr. S. — τὸν post χϱυσὸν om. S al. — ἡμῶν S al. — μηδεὶς om. Q. — **272** τὰ τοιαῦτα ante ἀδικούντων iteratum deleo. — post ἄδεια omisi αἰσχύνη cum S. — **273** λόγον in erasis IX litt. S, sed pr. — πεζῇ post ἡμέϱας omisi cum schol. Aristid. p. 72 Fr., cf. ipsum Aristid. I p. 277 Dd. — Χελιδονίων Weil (-νιῶν Voemel sec. Herodianum): χελειδονειων S, Χελιδονέων v. (-ναιῶν A, -νεῶν Dd.; it. Κυαναιῶν A, Κυανεῶν Dd.). — **275** πώποτε] ποτε A, cf. XIII, 30. — **276** τῶν ἔτι ζ. ἀνϑϱ. del. Cob.; it. Weil, qui ante τῶν inserit τινων. Liban. IV, 715, 14 ἐφ' ἡμῶν τῶν ἔτι ζώντων; hinc ἀνϑϱώπων certe secludendum erat. Suspecta etiam reliqua; item ὑμᾶς ante ἐπὶ τιμ. (num.). — κακὰ] κατὰ SLO. — μνησϑήσομαι A; sed v. Isidor. II, 92; IV, 184. — **277** ἐξ ἡμισείας sec. Aristid. II, 617. 653 Dd.; Liban. I, 314, 16; IV, 20, 17. 437, 8; Choric. p. 69 extr. Boiss.: ἐφ' ἡμισείᾳ codd. (S om. pr. οὐ γὰϱ ἐφ' ᾗ et χϱηστὸν εἶναι); ἐφ' ἡμισείας Liban. Herm. IX, 32, 7. — τὰ ante τηλικ. om. pr. S. —

278 post ἐκεῖνοι om. c. A τὸ ψήφισμα (S) vel καὶ τὸ ψήφ. (v.; Dd. [τὸ ψήφ.]). Etiam ἐκεῖνοι om. Rh. IV, 427; neque potest hoc in decreto infuisse. — μόνῳ post μόνους add. Cob. Dd. (XVIII, 137). — **279** τοῦ καταψεύσασθαι (-δεσθαι A O) secl. Herwerden: hab. ante δεινότ. BFO, post δειν. rell. — ἂν ἦν λοιπόν pr. S corr. ead. — **280** ἐξ ἐκείνων Dobr., ut est § 313: ἐκείνων. Cf. autem Dionys. A. R. II, 107, 7 K. — καὶ τῶν ἐκ Π. pr. A Dd. — Πειραιέως S. — Θρασύβ. ἐκεῖνον τὸν (v. § 290) om. pr. SY; Θρ. om. etiam L, mox praebens Θρασύβουλον pro Θρασυβούλου. Cf. τὸν ἀφ' Ἁρμοδίου, et merito parcit vivis hominibus Demosthenes. — καὶ ante τοῦ ἀπὸ Φυλῆς om. Dd. — post Ἁρμοδίου καὶ omisi Ἀριστογείτονος cum pr. S text. L A. — ὑμᾶς (ἡμᾶς S al.) om. A. Οἱ μὲν τὰ μέγ. ἡμᾶς ἀγ. εἴργ. Lib. IV, 737, 27. — **281** seclusi ἱέρεια; quis enim ἱερειῶν nomine tales mulieres dignatus est? — **282** τί τῶν scripsi: τί τούτων S pr. L Dd., τί τῶν ἁπάντων A, τί τούτων ἁπάντων v. — **283** νόμων πλέον ἰσχύει A. — οὐδὲ τὴν μητέρα SLO. — τὰ ante παιδία sustuli cum A. Ne fuisse quidem videntur Timarcho liberi; v. Aesch. 1, 105. — **284** ὁ μὲν ἄθλιος ἄνθρ. Hermog. p. 340. — τηλικαῦθ'] malim τοιαῦθ' vel τοσαῦθ', ne bis idem recurrat. — **285** τὸν Τίμαρχον secl. Cob. Weil. — **286** ἄγων ὅπλα P; sed vulgatam tuetur Libanius IV, 328 R., et breves syllabae in alieno decreto facile excusantur. — δὲ post σημ. om. pr. S. — δή om. P. — **287** παρεστηκότων pr. S. — ἄνευ προσώπου om. τοῦ Choric. Boisson. p. 102, 7; it. om. τοῦ schol. Aesch. 2, 151. — **288** περιερχ. ὑμεῖς errore Dd. — οὐ ταῦτα A: οὐ τοιαῦτα. — **289** τὰ παρ' ὑμῖν A Cob.: τὰ παρ' ὑμῶν. In sequentibus magis genetivo locus est: εἰ παρ' ὑμῶν (ibi ἡμῖν S al.). — **290** ἔχειν σοί Gebauer Weil: ἔχειν σοι. — **291** Φιλόνικον A O: Φιλόνεικον. — ante αἰσχρὰν om. ἐξ ὧν cum pr. S. — ἀντ' [ἴσης συνέβη]σ pr. S? certe σ extrema littera posterioris vocabuli fuit. Vulg. (et corr. S) ἀντὶ καλῆς συνέβη, sed ἀντ' ἴσης συνέβη A Dd. Secundae personae verbo opus esse iam Bk. vidit, quale ἐποίησας; dubitanter ipse συναίτιος (scil. ἐγένου) scripsi. An αἴτιος, et deinde ἀπολωλέναι? — **292** κατηγορῶι pr. S. — Φιλίππῳ (al. -που) secl. Dobr. Weil, coll. XVIII, 283. — ἀπολεῖται] post ο duae litt. erasae S. — **293** μὲν ἔκρινας S al. — τούτους δ' οὐ μόνον οὐ κρίνεις γρ. S: om. δ' οὐ μόνον v. — **294** καὶ προνοίας om. A. Nimia similitudo est h. l. cum XVIII, 161: φοβερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον. — ante ἔκρινες omisi σὺ cum A (h.). — οἴομαι SL: οἶμαι. —

καὶ ante κλέπτην add. S pr. L Dd. — καὶ πέφηνέ τις A: κ. πέφηνε. τίς οὖν (οὖν om. etiam S pr. L P al.). Καὶ del. Madvig. — **295** Πέριλλος] Περίλαος omnes. Cf. XVIII, 48. 295. — Πτωόδωρος ap. Lucianum (D. Mort. VII) scr. Desrousseaux Rev. d. phil. 1885, 38. — **296** post δεῖνα omisi ἢ (καὶ L) ὁ δεῖνα cum S. — **297** μαντείαν] μαρτυρίαν S. — **298** οἷ(α) v. (Weil): ἃ SLBFOQ. — ὑμῶν] ἡμῶν S al. — ἀνειρήκασιν SL. — ἡγεμόνες στρατ. pr. S: ἡγ. οἱ στρ. (br.). — ἡγοῦνται] κατέχουσι Alexand. VIII, 473 (Par. 2 οὗτοι ἄρχουσι). — ὑμεῖς post πείθεσθε om. c. Hermog. p. 288 (cf. W. III, 711; VII, 686; VIII, 647). Deletum iam Schaefer maluit. — cum Sauppio seclusi ἐν τῇ μαντείᾳ (SQ: ἡ μαντεία v.); sed etiam φησὶν (φασὶν Dd.) spurium videtur, cf. 299; schol. p. 445, 16. — **299** πότερ' Y: πότερον (br.). — οἴομαι SL: οἶμαι. — ἔξωθεν . . συμπράττοντες] latent hic quoque oraculi verba, cf. schol. l. c. — **300** extr. τούτους codd. praeter L, qui τούτοις (ci. Reisk.). — **302** ἐκεῖνος ἐχθρός A: ἐχθρὸς ἐκεῖνός. — **303** Ἴσχρανδρον S al. — ἐκείνους om. schol. p. 447, 15 (lemm.); ante λόγους hab. P. Cf. § 11. Vulgo etiam καὶ πολλοὺς post καλοὺς addebatur. — τὸ ante Θεμιστ. add. Weil ex schol. p. 446, 17. — **304** πρεσβείαν A. — προσῆκεν S. — εἰς Πελοπόννησον et ἐκεῖσε om. schol. Plat. Soph. 220 A (Philem. p. 32 Os., ubi est ἐλθὼν πῶς μὲν (μὲν om. Phavorin.) καὶ ἅττα ποτὲ διελέχθη. Etiam ποτε fort. delendum (Vind. 7; br.), aut transponendum post διελέχθη. — **305** seclusi γὰρ post συντυχεῖν (br.). — seclusi ὁ post ὄχλος (br.); etiam ante ὄχλος articulum add. P. — μετ' αὐτοῦ] μετατοῦ pr. S. — **306** ταῦτ' ἔχων ἀπέρχεται S v., ἔχων ταῦτα ἄγει P γρ. Q, recte puto (num.). — εἰ τοιαῦτα A (cf. 309): ἢ τοιαῦτα. — **307** εἶδε] ειλε ut vid. pr. S. — τὸν Φίλιππον secl. Cob. Weil. — λέγει μήτε βοηθεῖ pr. S. — **309** ἐφ' ὕβρει secl. Weil propter sequentia. — τὰ ante μετὰ ταῦτα om. S al. — **310** τοὺς τοῦ ἠδικηκότος S Weil (scil. αὐτούς): τοὺς τοῦ τοῦ ἠδ. pr. L, τοὺς τοῦ τοιαῦτα ἠδ. A Dd., τοὺς τοσαῦτα ἠδ. v. — εἰς ante τὴν εἰρήνην add. Reiske Dd. — ante τούτου omisi αὐτοῦ cum AP. — **311** καὶ τὴν δικαίαν SLOY: om. τὴν v. (τὴν δικαίαν καὶ ὁσίαν A). — βουλεύεσθαι] βούλεσθαι S. — **312** οὕτω σκαιὸς] ουτωσκαιρος S. — ἢ ἀνήκοος LAOP (pr. S om. ἢ, add. fort. ead.), schol. p. 450, 2. — καὶ σφόδρα (QY) Dd. — ἡμέτεροι Ald. Felic.: οἱ ἡμέτεροι (οἱ ὑμέτ. S al.). Ita pronuntiandum: οἱ Μαρ. καὶ Σαλ. | παρέσχονθ' ἡμέτεροι πρόγονοι. Cf. XIV, 30. — **313** ὑμᾶς om. A. Ceterum cf. Aristid. II, 414 Dd., sec.

quem deleverim prius *τούτων*. — *κεφαλὴ σύ, τὰ* Gebauer Arg. ex contr. 272, 3: *κεφαλή, σὺ τά*. — seclusi *τῷ λόγῳ*, quae sive cum prioribus coniungas sive cum sequentibus, molesta sunt. — **314** *τέως*] *τέως πρώην* S al. — **315** *ἐπανελθεῖν* omissis *ὑμῖν* et *ἐπὶ κεφαλ.* *γρ.* Ald. Voemelii. *Ὑμῖν ἐπὶ κ. ἐπελθεῖν* v., it. sed *ἐπανελθεῖν* BFPQ, *ὑμῖν ἐπαν. ἐπὶ κ.* A corr. L, it. sed *ἐπελθεῖν* S pr. LOY *γρ.* Q (Dd.), *ἐπὶ κ. ὑ. ἐπανελθ.* r, *ἐπελθεῖν ὑμῖν ἐπὶ κ.* Aug. 2, alii aliter. Cf. Isocr. VIII, 132. — *κατεπολιτεύσατο Φιλ.* (br.)] finis prioris membri (*βούλομαι κτἑ.*) ante *Φίλ.* esse videtur. — **316** *ἡμῶν* secl. Cob. Weil. — **317** *καθ' ὑμῶν οὐδ' οὕτω*] *οὐδ' οὕτω καθ' ὑμ.* pr. S, corr. ead. — **318** *ὀμωμόκει* S al. — **319** *Φωκέας ἐκτήσατο πρῶτον* S pr. LOY. — *ἁπάντων* om. pr. L (add. ead. ut vid.), ante *ἀνθρ.* habet A. Aristid. in imitatione (I, 712 Dd.): *τότε τῶν πάντων Ἑλλ. οὐδείς*. Duae lectiones fuisse videntur, *τῶν ὄντων ἀνθρ.* et *τῶν (ἁ)πάντων ἀνθρ.* — **320** *ἐκρατοῦντο*] *ἐκρατουν* pr. S. — *χαιρήσει* Dobr.: *χαιρήσειν* A pr. L *γρ.* S, *χαίρειν* S Dd., *χαίρειν* (*χ' αἱρεῖν*) *τοῖς ὅπλοις δυνήσεται* v. *Οὐδ' ἐὰν . . χαιρήσει* = *καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν εἱστήκει* ∼ *πῶς οὖν . . φανερῶς*. — *οὕτως* om. A. — **322** *τὰς* ante *Πύλας* om. A. — *ἵν'*] *ην* pr. S. — **323** *πάλιν* om. pr. S. — *ἄγοντ'* Dobr.: *ἀγαγόντας* (br.). — *δυνήσεσθε* S al. — **324** *ἑαυτοὺς* post *ἑκόντας* om. pr. SO pr. PY Dd. Cf. 76. — *ἐκδοῦναι* S al. — *ἔλθῃ*] *ελθειν* pr. S. — *ἀπαγγελθήσεται*] *ἀπαγγέλλονται* S. — *ἀπαγγελοῦσι*] *ἀπαγγέλλουσι* S al. — **326** *Γεραστῷ* A pr. P: *Γεραιστῷ*. Cf. IV, 34. — *ὑμῖν* ante *ἀποδοθῆναι* om. schol. Plat. Hipparch. 229 D. — *ὃ τέως* pr. S v.: *ὃ ἕως* corr. S Dd. — *σῷοι Φωκ.* Suid. v. *τέως*, *ἔσω οἱ Φ.* schol. Plat.: *Φ. σῷοι* codd., *Φ. σῷ* Dd. — **327** *Ἀμφικτύονες* (br.) ad *εἶναι* haud minus facile subauditur quam ad *γενόμενοι*. — **328** post *τὰ πράγματα* omisi *πάντα* cum A. Ceterum cf. Aristid. I, 153; 333 Dd.; Liban. III, 410, 22. — *δοκοῦντες εἰρ. ἄγειν, πεπόνθατε* scripsi: *δοκεῖτε μὲν εἰρ. ἄ., πεπ. δὲ* (br.) H. e.: *ὅτε ἐδοκεῖτε εἰρ. ἄ., πεπόνθατε δεινότερα ἢ ὅτε ἐπολεμεῖτε*. Cf XVIII, 317. — **329** *δεδωροδόκηται* A (me teste) P Cob.: *δεδωροδόκηνται*. — *ποιῶ* (*ποιήσω* A) secl. Dobr. Weil; sed cf. Aristid. I, 579. 600, 10. 837, 9. — *ὑμᾶς* om. corr. L. *Σφόδρ' . . πειρώμενος* ∼ *διοχλῶ . . εἰδότας*. — **330** *γε* post *ὑμεῖς* om. A, post *ἀχάριστοι* transpos. Benseler (h.). Ego ante *ἅνθρωποι* (ita scripsi pro *ἄνθρ.*) inseruerim (h.); priorem hiatum secluso *ἐστε* sustuli. — *οὔτε κακοί* omnes. — *ὑπὲρ ἡμῶν* Aldina Voemelii, Schaefer: *ὑπὲρ ὑμῶν*. — **331**, 7 *ὅτι*] *οτιδι* pr. S, *ὅτι δὴ* L. — *μέν γε*

scripsi: *μὲν γὰρ* (br.). — post *ἐλέγχων* omisi *τινῶν* cum F Aug. 2 (Reisk.). — **332** *τῶν λόγων* A: *τούτων τ. λ.* S v., *διὰ τούτων τ. λ.* F pr. P. — *ὑμᾶς* om. Par. 1 Maximi V, 580 W. — *καὶ* post *πιστῶς* om. SOY. — *διὰ τοὺς δ'* scripsi: *διὰ δὲ τοὺς* (br.). — *πάντ' ἀληθῆ* P (Dobr.): *πάντα τἀληθῆ*. — extr. *τοῦτον* Maximus (etiam Par. 1983): *τουτονί*. — **333** *ὑπεύθυνοι στρατηγοί* scripsi: *ὑπ. οἱ στρατηγοί* Maxim. (etiam 1983), *οἱ στρ. ὑπεύθ.* v. (h.). Cf. 298. — **τοῦ δῶρα** Maximi omnes (Markland): *καὶ τοῦ δῶρα*. — *παραστησαντας* pr. S. — *τὰς ἐλπίδας* SL al. — **334** *ἠδίκηχ'* P: *ἠδίκηκεν*. — *δὲ* ante *Δορίσκον* omisi cum LA, ante *Πύλας* cum pr. P Aug. 2 r; scilicet omissa particula significatur ab his duobus membris novam seriem incipere. Contra post *τίς δὲ πεποίηκεν κτἑ.* fere necessaria erat particula, atque inde omnia *ἀσυνδέτως*; itaque *δ'* ante *Ὀρχομενόν* cum P r sustuli. — **335** *μὴ λέγε*] *μηδεγε* S. — *σὺ συναίτιος* v.: *σὺ αἴτ.* SA Dd. (h.), *συναίτιος* L. — *δι' αὐτὸ*] *διατο* pr. S corr. ead. — **336** *ποιῆσαι* A: *ποιήσασθαι*. Hinc secludenda erant *τὴν πόλιν εἰρήνην* (333). — **337** *αὐτὸν* om. L Aug. 2. — *ἂν πάντων* AP: *ἁπάντων ἂν* (br.) — **338** *μὲν* post *ὑπὲρ* om. SLOY; sed cf. Liban. IV, 547, 11. — ante *τοὺς παιᾶνας* sustuli *καὶ* cum pr. S. — *ὑπερορᾷ* S Cob.: *ὑπερώραι* OY, *ὑπερέωρα* v. Dd. — **339** ante *τῶν τοιούτων* omisi *τῶν ἄλλων* cum P r Aug. 2 Malatest. (post *τοιούτων* hab. k). — **340** *ἡλίκα* A: *πηλίκα*. Exclamatio est, non interrogatio. — **341** *τοῦτον* S al.: *τουτονὶ* (h.). — *ἑαλωκέναι* codd. — **342** *Εὐθυκράτη* et *Λασθένη* S al.: *Εὐθυκράτην* et *Λασθένην*. — seclusi *τε* (br.). *Τοῖς δὲ δικ. παρέχ. ἑαυτοὺς* ∼ *τὴν Φιλ. ξ. περιοῦσαν* ∼ *καὶ προσανηλ. χρήματα*.

Index interpolationum.

(V. supra p. XVII. Contuli in hunc indicem eas dumtaxat interpolationes, quae certioribus indiciis, et maxime quae testimoniis vel codicum vel scriptorum convinci viderentur. Non omnium codicum rationem habui, sed potissimorum tantum, apparatu maximam partem contentus Dindorfiano. Uncos rotundos addidi, ubi testimonia non aeque ad condemnandum sufficerent; dubitationem meam insuper addito interrogandi signo indicavi. Orationum notis usus cum his: O_1 O_2 O_3 = Olynth. I. II. III; Φ_1 Φ_2 Φ_3 Φ_4 = Phil. I—IV; P = de pace; H = de Halonn.; Ch = de Cherson.; AE = adv. epistulam; E = epist. Phil.; Sx = *περὶ συντάξεως*; Sm = *περὶ συμμοριῶν*; R = de Rhod. lib.; M = pro Megalopol.; A = *περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξ.*; C = de corona; L = de falsa legatione.)

A.

Ἀγαθός: *ἀγαθοῖς* (m.) pro *ἰσχυροῖς* R 29. (*ἀγαθά* Sm 11? L 35? *τῶν ἀγαθῶν* [n.] O_3 30. 31? *καὶ ἀνδράποδα καὶ τἄλλα ἀγαθά* ad *βοσκήματα* C 213.)

Ἄγειν: (ad *τὴν εἰρήνην πείθειν* Ch 53 = Φ_4 56.) ad *τ. εἰρ. λέγει* Φ_3 9. *ἄγητε ἡσυχίαν* pro *ἔχητε ἡσ.* C 35. ad *εἰς ὁμόνοιαν* suppl. speciale *ἀγαγεῖν* C 246.

Ἀγορά: *κατὰ τὴν ἀγοράν* ad *περιιόντες* Φ_1 10. (ad *περιέρχομαι* C 323?) (*τὴν ἀγοράν* ad *περιέρχεται* L 225?) (*εὐετηρία κατὰ τ. ἀγοράν* Φ_4 49. 69, v. *εὐετηρία*.)

Ἀγωνία: *καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ* ad *φόβῳ* C 33.

Ἀδεῶς: (O_1 28 ad *καρπῶνται*? ex 25.)

Ἀδικεῖν: *ἀδικεῖ καὶ* ad *πόλεμον ποιεῖ* ex praeced. Ch 56 = Φ_4 58. (*ἀδικεῖται* Φ_3 34 suppl. spec.; cf. 30.) (*ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ* Sm 11 ex 41?) *ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐκεῖνον* expl. pro *ἀδίκημα* Sm 37. *ἐκεῖνον ἀδικεῖν* pro *καινόν* R 9. *τοῖς ἀδικοῦσι* (m.) pro *τοῖς ἀδίκοις* (n.) M 24. (*ἀδικῶν* ad *ἐξελεγχθείς* C 251?) *ἀδικῶν* suppl. ex praeced. L 239.

Ἀδίκημα: (*καὶ τῶν ἀδικημάτων* ad *πονηρίας* C 50? *τοσούτων ἀδικημάτων* pro *τοσούτων* L 131.)

Ἀεί: Φ_3 37 ad *ἄρχειν βουλομένων*. Φ_4 46 ad *τοῖς ἀδικουμένοις*. Sx 15 *νῦν ἀεὶ συμβαίνει* pro *νυνὶ σ.* (M 14 ad *βουλομένη πράττειν*.) M 15 ad *τ. ἀδικουμένους σώζειν* (cf. R. 22, Voem.). (C 242 ad *πονηρὸν ὁ συκοφάντης*. 277 ad *ἐξεταζομένην*, opp. *οὐδαμοῦ*.) L 299 ad *δεῖν*.

Ἀθῆναι: *οὐκ Ἀθήναζε* Φ_3 42, ex 43. *Ἀθήνησι* pro *Ἀθηναίων* ad *τῶν . . κοινῶν* 44, ad *λιμένων* Ch 45 = Φ_4 16.

Ἀθηναῖοι: *Ἀθηναίων* ad *οὐδενός* Φ_1 18, ex Ch 58. (*καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι* C 171, e 249.) Vid. *ὦ*.

Αἰσθάνομαι: *νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι* pro *γιγνώσκειν* P 8.

Αἰσχίνης: *Αἰσχίνη* C 199 ad *σύ*.

Αἰσχρός: (*αἰσχρόν* per epanalepsin Sx 34.)

Αἰσχύνη: L 272 post *γέλως ἄδεια*. 288 *αἰσχύνην καὶ* ad *ἀτιμίαν*.

Αἰτιᾶσθαι: Φ_4 58 ex Ch 56.

Αἴτιος: Φ_2 34 *αἰτίων* pro *πρέσβεων*, ex sequ. — Φ_4 58 *τὸ αἴτιον* ex Ch 56. *αἰτίαν* C 270 ad *πάντων* (g. poss.) *γεγενῆσθαι*.

Αἰχμάλωτος: L 230 *τοὺς αἰχμαλώτους* ad *λύεσθαι*.

Ἀκούειν: suppl. ex praeced. Φ_4 28. ad *βουλομένοις ᾖ* M 3; C 11. (*τοῖς ἀκούουσιν* ad *ὑμῖν* C 229?) *ἀκούσαντες* Φ_2 26 suppl. spec. ex praeced. It. C 33, cf. 32. Id. Sx 26, ad *τῶν . . πεπραγμένων*. — *ἀκοῦσαι* pro *ἐᾶσαι* mire L 150.

Ἀκριβῶς: *ἀκρ. πως* ad *εὑρεῖν* pro *ἴσως* Sm 23. *ἀκρ.* ad *οἶδα* (Ch 58 = Φ_4 60); C 101. *ἀκριβῶς λογίσησθε* pro *ἀκριβολογήσησθε* L 182.

Ἀλέξανδρος: *Ἀλεξάνδρου* C 52.

Ἀληθής: (*ἀληθές* ad *ὅπερ ἦν* C 26?) *ὡς ἀληθῶς* ad *δεινά* L 32.

Ἀλλά: opp. *οὐ* Φ_4 7. opp. *οὔτε* M 32; L 330. opp. *οὐδενί* L 136. opp. *μή* L 182. opp. *εἰ μή*, ante *τό γ'* L 269. *ἀλλὰ μὴ* pro *καὶ μή* H 45. it. pro *καὶ* (post *οὐ*) C 45. pro *δέ* C 130. — *ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις κτἕ.* Ch 61, e Φ_4 63. *ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει* Φ_3 44. *οἶμαι ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων* Φ_4 43. (*ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· πόθεν· πολλοῦ γε καὶ δεῖ* C 52 [cf. 47]).

Ἀλλήλους pro *αὐτούς* C 19. (*ἀλλήλοις* Φ_1 21. *πρὸς ἀλλήλους* Φ_3 28.)

Ἄλλος: *ταῖς ἄλλαις* ad *ταῖς . . νήσοις* in fine enumerationis Φ_1 32; it. *τἄλλα* ad *πάντα* C 46 et *οἱ ἄλλοι* ad *πάντες* C 75 (et *ἄλλοι* L 180?) et *τῶν ἄλλων* ad *τῶν τοιούτων* L 339 in fine enumerationum. *Ἄλλον* ad *πάντα τὸν* Ch 6, (ad *ἅπαντες* Φ_3 70 *οἱ ἄλλοι*?), (ad *πάντα* C 69 *τἄλλα*; it. L 24. it. ad *ἅπαντα* L 228), *τῆς ἄλλης* pro *τῆς πάσης* C 173, *τῶν ἄλλων* pro *τ. πάντων* L 269. *καὶ ἄλλα* ad *πολλά* Ch 58 = Φ_4 60; *ἄλλων* ad *πολλῶν* L 97; *ἄλλα* ad *πολλά* L 144. (*ἄλλοι* ad *οὐδένες* Sm 1?) *ἄλλον* ad *μηδένα* Φ_4 76. *τῶν ἄλλων* ad *οὐδέν* A 1. *ἄλλῳ* ad *οὐδενὶ* L 68. *ἄλλος* ad *οὐδείς* L 94. *ἄλλης* ad *οὐδεμιᾶς* L 158. *τοῖς ἄλλοις* pro *τ. λοιποῖς* C 27. *τῶν ἄλλων* pro *τῶν λοιπῶν* (*Ἑλλήνων* Φ_2 11. it. ad *Ἕλληνες* (*-νων, -σι, -νας*) Φ_4 74. AE 23. Sx 27. C 24. 100. (194.)

L 133; pro "Ελλ. C 200. ἄλλων ad οὐδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων Sm 40. ἄλλην ad Ἑλλάδα Sm 31. — τῶν ἄλλων ad βέλτιον Φ_2 6 (ex P 11). (καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθ. ad ὑμεῖς C 171, e 249) τοὺς ἄλλους ad ὑπερῆρας C 220. ad συκοφαντούντων 317. (ἄλλα ante πλὴν ἃ L 23. — παρὰ τοῖς ἄλλοις 30.) μηδ' ἄλλου pro μηδαμοῦ 35.

Ἄλλοτε pro ἄλλοθι L 38.

Ἀλόγως pro ὀλιγώρως Sm 39.

Ἅμα O_2 11. L 23. ad πάντα ταῦτα C 303. ἅμα τ' Sx 5.

Ἁμάρτημα: καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ad τῶν κακῶν Φ_3 2.

Ἀμύνειν: ἀμύνεσθε pro μιμεῖσθε Φ_4 19.

Ἀμφικτύονες: (L 327 suppl. ex praeced?)

Ἀμφικτυονικὰς (δίκας) pro εἰς Ἀμφικτύονας C 322.

Ἀμφίπολις: (O_2 28.)

Ἀμφοτέροις ad ἴσην ἀποδοῦναι C 2, e 7.

Ἄν: O_3 14. Φ_1 12. 42. 46. 51 (ἀνειλόμην Y pro εἱλ.). P 12. 15 bis. Φ_2 16. 18. H 8. Ch 23 (pro ΔH). 43. 44. 49 = Φ_4 15. 59 = Φ_4 61. 71. Φ_3 45. Φ_4 18. 19. 33. 40. Sm 5. 27 bis. 37. R 8 (pro ἀεί) 34. M 17. (18.) A 3. C (1 ἂν εἴη.) 22 (v. infra τις). 32. 67. 101. (pro ΔH) 108. (133.) 163. 200. 212. 239. 254. 268. 298. 304. L 67. 83. 136. (pro αὖ) 172. 206. 299. 300. 313. 330 bis.

ἄν v. ἐάν.

Ἀν — „in-": ἀνανδρότατον pro ἀνδρειότατον (quod ironice dictum) O_3 31.

Ἀνα-: ἀνέγραψαν pro ἐνέγρ. L 174. ἐπανέχοντες pro ὑπέχ. L 51. ἀναιρήσουσι pro αἱρ. M 4. ἀνελεῖν pro καθελεῖν M 27. ἀναλαβόντα pro λαβ. C 203. ἀναμένουσι pro μέν. Φ_1 37. ἀναμνησθείς pro μν. C 291. ἀνεφάνη pro ἐφ. C 308.

(Ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα suppl. ad ἔδει C 209.)

Ἀναβάλλειν: ἀναβάλησθε (-λλησθε) pro ἐάσητε Φ_3 19.

Ἀναγκάζομαι ἐμπίπτειν pro ἄκων ἐμπίπτω C 256.

Ἀνάγκη: ἀνάγκη τις pro ἀναγκαῖον Ch 51 = Φ_4 27, ex Φ_1 10.

(Ἀναστάς: L 120 ad δεῦρο?)

Ἀνδράποδον: (καὶ ἀνδράποδα καὶ τἄλλα ἀγαθά ad βοσκήματα C 213.)

Ἄνευ ἀργυρίου pro ἂν ἀργ L 80.

Ἀνήρ: τἀνδρός O_2 18. [ἀνδρῶν ad γενναίων O_3 20 rhet.; nostri codd. ἀνθρώπων.] (ἀνήρ ad ὁ σεμνός C 258. ἄνδρα ad ἕνα repetit. ex praeced. 304. ἀνδρῶν ad ἐπαινουμένων 317? v. 314.) ὦ ἄνδρες ad Ἀθηναῖοι Ch 31. ὦ ἄ. Ἀθ. vid. ὦ.

Ἄνθρωπος: (ad ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος C 197.) πάντες ἄνθρωποι Φ_4 30 ad οἱ ἄλλοι, ex praeced. et P 2. (ἀνθρώπων ad τῶν ἄλλων O_1 19. ad εὖ φρονούντων Ch 46, cf. 29.) τισι τῶν ἄλλων ἀνθρ. pro τοῖς ἄλλοις Φ_4 62. (ἀνθρώπων ad γενναίων O_3 20. ad ἀδίκων C 31. ad χρηστῶν L 99. ad τῶν ἔτι ζώντων 276.) ad οὐδείς C 246. ad τῶν ἁπάντων AE 16. ἀνθρώποις Φ_4 16 ad τοῖς ἄλλοις. (C 3 ad πᾶσιν. 97 ad ἅπασιν? L 30 ad φαύλοις.) (καὶ τοιούτους ἀνθρώπους O_2 19 repetit. ex praeced. — ἀνθρώπους ad πρεσβύτας L 65.) ad πάντας L 258.

Ἀνταίρειν: ἀντᾶραι O_3 27 Dionys. pro nostrorum ἀντιτάξασθαι.

Ἀντειπεῖν: ἀντείπομεν C 214 suppl. ad πρὸς ταῦτα.

Ἀντί: ad τῶν ῥᾴστων προαιρετέον Φ_2 5. similiter ante τοῦ ποιεῖν C 107. — ἀντι(παρα)ταξαμένους pro συμπαραταξ. M 7.

Ἀντίπαλος: τῶν ἀντιπάλων ad τὴν χώραν Φ_3 48.

Ἄνω: ad τὸν χρόνον pro ἔμπροσθεν C 282, e 310.

Ἀπαίδευτος: καὶ ἀπαίδευτον ad ἀνόητον C 252.

Ἅπας: ad ὁ χρόνος O_2 25, ex sequ. — (ad τύραννος Φ_2 25?) ἅπαντες ad οἱ Ἕλληνες Φ_3 36. ἅπ. ὑμεῖς Sm 15. ἅπαντα ad ταῦτα Φ_3 40? (v. l. πάντα; it. ἅπαντα Φ_4 50. pro αὐτά AE 7, ex O_2 9. add. L 173, v. ἀπολλύναι. ἁπάντων ad τούτων Φ_4 33; L 282 (v. l. πάντων). pro τούτων L 294. (τούτων [ἁπάντων] Sx 10. ad πλείστην ibd. ad τῶν ὄντων ἀνθρώπων L 319. ὑφ' ἁπάντων pro ὑπ' αὐτῶν M 3?) ἅπασι προσήκειν Φ_3 1. ἅπαντας ad ὑμᾶς P 8. ad τ. ἄλλους Ἀθηναίους C 249. ad μικροῦ κατηκόντισαν C 151.

Ἀπατᾶν: ἠπάτησθε pro κεκήλησθε Φ_4 49.

(Ἀπέρχεται suppl. ad παρὰ Φιλίππου L 306, pro ἄγει.)

Ἀπέχθεια: προσῆσαν δ' ἀπέχθειαι Φ_3 64.

Ἁπλῶς: (ad συνελόντι Φ_1 7. ad ὡς εἰπεῖν R 1?) ad πολεμεῖν Ch 6. καὶ ἁ. ad δικαίως C 298.

Ἀπό: suppl. spec. ex praeced R 34. C 134 (ad ᾗπερ). μὴ ἀφ' ad ὑμῶν αὐτῶν Sx 26. ad ἀφιστάναι ὑμῶν H 15. (ἀπ' ἀρχῆς v. l. ἐξ ἀ. L 177.) ἀπὸ ταὐτομάτου pro αὐτόματα Φ_4 31. pro ἐκ Ch 14. Sx 12? M 3. C 230. (L 251?) ἀφ' ἑαυτοῦ pro ἐφ' ἑαυτόν Φ_4 37. it. ἀφ' pro ἐφ' ibd. 54. pro παρά Φ_1 43. — ἀπαγγελλόντων pro ἀγγ. Sm 40. ἀφελέσθαι pro ἐξελ. Ch 42. ἀπαλλοτριωθῆναι pro ἀλλ. C 88. ἀποβλέψαντα pro βλ. L 29; cf. Φ_3 35. Sm 15. ἀποδείξωσι pro ἐπιδ. M 19. ἀπεῖπε pro εἶπε L 7. ἀπελευθερώσεις (nom. pl.) pro ἐλευθ. A 15. ἀπελθεῖν pro ἐλθ. L 122. ἀφεῖσαν pro ἀνεῖσαν A 20 add. L 229. ἀποκαλῶν pro καλῶν L 246, vid. 305. 308. ἀπένειμεν pro ἔνειμεν C 208. ἀπώλεσαν pro ἐξώλ. Φ_3 56. ἀπέπεμψαν pro ἔπ. L 174 (ἀποστερήσεται pro στερ. O_1 22?) ἀπενέγκησθε pro εἴσεν. L 220.

Ἀπογίγνομαι: (ἀπογενομένου ad καὶ . . καὶ . . ἀποληφθέντος Ch 35.)

Ἀπόλλυμι: ἅπαντ' ἀπόλωλε(κε) L 173 pro τὰ πολλά?

Ἀπόλλων: καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον C 253 ad καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον, ex 141? cf. Epist. IV, 3.

Ἀπολογήσασθαι pro ἀποκρίνασθαι C 34.

Ἀπονέμω: ἀπονείματ' αὐτῷ pro ποιεῖσθε L 91?

Ἀποστόλους pro ἀπόρους Sx 27.

Ἀποτρέπω: οὐκ ἀποτρέψομαι pro οὐκ ἀποκρύψομαι L 3. [Sx 10 schol.] V. XXIV, 200.

Ἀπράγμων: καὶ ἀπράγμονα

Φ_4 70 ad ἡσύχιον, ex praeced.

Ἀργύριον: ad τὸ συνειλεγμένον C 312.

Ἄρειος πάγος: (ἡ ἐξ Ἀρείου π. C 134 ex 133?)

Ἀριστογείτων: Ἀριστογείτονος ad Ἁρμοδίου καὶ L 280; cf. XX, 18.

Ἁρπάζειν: ἁρπάζοντας pro ἀδικοῦντας Φ_4 57, ex praeced.

Ἄρχειν: ἄρχοντας pro κρατοῦντας ad γῆς καὶ θαλάττης (v. C 96; Φ_3 47) R 22.

Ἀρχή: (καὶ ἀρχή ad δύναμις O_2 14, ex 13?) τὴν ἀρχήν ad τὴν πρώτην L 94. (ἐξ s. ἀπ' ἀρχῆς ibd. 177.) καθάπερ ἐν ἀρχῇ ad πάλιν C 8.

Ἀσφαλῶς: (ad ζῆν O_2 15. ad κέκτηται Φ_2 17 [= Φ_4 12, ubi βεβαίως]. ad μένειν Φ_4 12 [= Φ_2 17, ubi βεβαίως]. ad ἔχειν Φ_4 45.)

Ἀττικῶς: pro ἀττικιστί ad λέγειν M 2.

Αὖ: Φ_1 46 (v. l. ἄν). δ' αὖ (v. l. δ' αὐτήν) pro δή C 39. οὐδ' αὖ pro οὐδέ γε L 221. καὶ γὰρ αὖ τοῦτο pro καὶ γὰρ τ. L 314 (v. Mid. 167, Voem.).

(Αὐξανομένου ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι Φ_4 34.)

Αὐτίκα C 11 opp. ὕστερον.

Αὐτός: a) ipse: (O_1 4.) O_2 22. 23. 25; O_3 17 αὐτοί pro ἑαυτοῖς; it. Φ_4 17. L 125. (O_3 30). ἀπ' αὐτῶν pro ἁπάντων ibd. 34. Φ_1 43. καὶ [ἔγωγε αὐτὸς μὲν] Ch. 49. αὐτὸ ad τοῦτο 55 = Φ_4 57. αὐτη ad παρ' αὐτῆς Φ_3 2.— 65. 67. αὐτό γε ad τοῦτο Φ_4 18. αὐτός ad οὗτος AE 9. αὐτῷ μὲν pro τῷ μέν ibd. — 18 (Sx 19.) ad τούτους M 29. (C 13.) 39. αὐτό ad τοῦτο 108, it. 113. — (111.) 130. αὐτά ad τἀναγκαιότατα 168. αὐτόν ad τοῦτον 196. — 202. 226 (αὐτῆς ad ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ex 22). 244. 269 (v. l. αὐτῶν „eorum"). 276. (καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ 290, e 289.) L 17. (38 αὐτήν ad τὴν ἐπιστολήν, ut C 39. it. L 51 αὐτάς ad τὰς ἐπιστολάς.) 68. 71 (αὐτοί pro οἱ). [75 αὐτούς r pro αὐτῶν „eorum".] 84. 88 (v. l. αὐτοῦ „eius"). 124. 235. (246, v. l. οὗτος.) 249. 310 (αὐτοῦ ad τούτου).

b) αὐτοῦ etc. „eius". αὐτοῦ: L 88 [v. l. αὐτῶν ipsorum]. (212). — αὐτῷ O_2 8. (12.) Φ_1 8. (Φ_2 17.) H 10. Φ_3 50. C 14. [74.] 142. (146.) 156. L 91. — αὐτόν O_2 6. 11. Φ_1 43. Φ_3 6. Φ_4 18. (Sm 36.) C 35. (71.) 135. 153. L 95. 214. (337.) — αὐτήν O_2 15. 28. (C 63.) L 198. — αὐτῶν (Φ_1 2.) Ch 59 = Φ_4 61. (M 19?) pro ἡμῶν C 32. — 111. 269. L 260. — αὐτοῖς (Ch 63? 65?) Φ_3 69; R 10 (pro ἑαυτούς). M 11. (17?) C 33. 80. 205. — αὐτούς: (O_3 24. Ch 16.) L 156. — αὐτά: Φ_3 1. — (ἐν αὐτῇ R 14.) ἐπ' αὐτόν M 11. παρ' αὐτοῖς Φ_3 26. περὶ αὐτῶν Φ_1 1. (O_3 3.) (ὑπὲρ αὐτῶν (αὐτοῦ) AE 9. ὑπ' αὐτοῦ Φ^3 34?) περὶ αὐτῆς C 358.

c) ὁ αὐτός „idem": τὸν αὐτόν pro τὸν (ad ἄνδρα τοῦτον) R 5. (τῆς αὐτῆς ad ταύτης L 147, ex sequ.) — ταὐτά v. οὗτος.

d) αὐτοῦ v. ἑαυτοῦ.

Ἀφαιρεῖν: ἀφελόμενος ad Ἀχαιῶν Ναύπακτον Φ_3 34.

Ἀφιέναι: ἀφέντας pro ἀφελόντας Ch 1, v. C 149 al. — ἀφεῖναι suppl. ex praeced. L 98.

Ἀφιστάναι: ἀφίσταται pro ἀφίεται L 118.

B.

Βασιλεύς O_2 15 ad ἄλλος Μακεδόνων, cf. C 181.

Βδελυρία pro πονηρία L 288.

(Βεβαίως ad μένειν Φ_2 17 [= Φ_4 12, ubi ἀσφαλῶς]. ad κέκτηται Φ_4 12 [= Φ_2 17, ubi ἀσφαλῶς].)

Βελτίων et βέλτιστος: βελτίους ad ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι Sx 26 (v. l. κρείττους). βέλτιστα pro κράτιστα C 320.

Βῆμα: περὶ τὸ βῆμα C 82 ad ἀτιμώσαντες. (ἐπὶ τὸ β. ἀναβαίνειν 209, v. ἀναβ.)

(Βίος: ἀντὶ παντὸς [τοῦ βίου] τιμησαίμην ἄν C 214.)

Βοᾶν: ἐβόων Sx 14 ad πάντες suppl.

Βοηθεῖν: βοηθούντων M 18 ad μετ' ἐκείνων, e 17.

Βούλεσθαι: ἐρωτῆσαι βούλομαι pro ἐρήσομαι Ch 23. (ἐπανελθεῖν βούλομαι pro ἐπάνειμι C 211.) καὶ βούλομαι L 256 repetit. ex praeced. (βούληται σκοπεῖν pro σκοπῇ L 303, ex 299?) οὐδὲ βούλεσθε Φ_3 54 ad οὐ δυνήσεσθε. (ἐβούλετο P 22 suppl. speciale. βουλομένων suppl. M 2, v. l. ap. Aristid. προηρημένων.) καὶ κρῖναι βουλομένων Φ_3 14 ad αἰτιωμένων. (ὁπότε βουληθείητε R 18)

Βουλεύεσθαι: περὶ ὧν βουλεύεσθε Φ_4 1. βουλευόμενος ad περὶ σωτηρίας suppl. 248. βουλευομένους pro βουλομ. R 21, et συνεβουλεύθησαν pro συνεβουλήθ. 22.

(Βουλευτήριον: εἰς τὸ βουλευτ. ad τὴν βουλὴν ἐκάλουν C 169.)

Βουλή: ἡ β. (senatus) ad ἐπήνεσεν C 113; v. 119.

Γ.

Γάρ: post principium sententiae ἀσυνδέτως illatae: (ad μέν O_3 18. ad γένοιτο in interrog. Φ_1 10.) ad πόθεν Ch 62 = Φ_4 64. ad ἕως Φ_3 69. ad οὐ C 299. ad ταῦτα L 117, v. l. καί. ad εἰ μέν L 218. ad ἔφη 251. in altero membro asyndeti ad ἐπελαμβάνετο L 210. in sententia interiecta μέμνησθε δή που L 113, cf. 117 (supra). in media sententia post μέν Ch 49; Φ_4 69; C 45; ad δεδιώς C 263, ad καταβῆναι Ch 76, ad ἐπειδή C 144, ad τοῖς L 94, ad ἡλίκον 180; (ad συντυχεῖν 305). — (interiectum οὐ γάρ; L 253.) — pro ἀλλά L 100. pro γε: μὲν γὰρ pro μέν γε H 45. C 93. 189. L 331? M 29? εἶχον γάρ pro ε. γε L 148. — γὰρ νῦν pro γοῦν L 65? pro δέ Φ_3 65. L 122. pro καὶ Sx 7. (ἂν γὰρ pro κἄν Φ_4 56? L 228.) pro οὖν P 13. pro ὥστε Φ_1 47.

Γε: ad ἆρα A 18. C 107. ἔγωγε pro ἐγώ Φ_3 65. R 22. C 23. 51. 206. ἔμοιγε pro ἐμοί 280. (ad ἐμέ L 167?) ad ἐκεῖ H 13. ad ἐκεῖνο L 68. ad

ἕνεκα P 17. ad ἐπειδή Φ_3 57. it. pro δέ C 261. ad ἐπεί τοι Φ_1 2. Φ^3 5. ad καίτοι H 12. Ch 55. ad κενάς C 239. ad νῦν μέν Sm 12. ad οὐ μέντοι Φ_1 49. Φ_3 73. νῦν γε C 228; ν. γε δή Ch 41. ad οἵ Φ_4 56. ad οἴεσθε Φ_2 21. ad ὅσα C 17. γε δή ad ὅσοι P 18. ad οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει Φ_4 28? ad οὐ μόνον L 192. ad τοῦτο H 6. C 16. 261. (L 94?) αὐτό γε ad τοῦτο Φ_4 18. τοῦτόν γε pro τόνδε L 285. ad πάλιν Φ_2 32. ad πάντα Φ_4 54. ad σύ C 82. pro τε L 153. 226. pro τίς post ὡς L 73. ὑμεῖς γε Ch 37. ad ὑπέρ R 8.

Γέρας: (τὸ γέρας ad τοῦτο Φ_3 74.)

Γῆ: ὦ γῆ καὶ θεοί C 306.

Γίγνομαι: ἐγίγνοντο C 80 (v. l. ὑπῆρχον). καὶ γίγνεσθαι ad πάντα ποιεῖν [καὶ πάσχειν] C 130. τί ἂν ἐγένετο C 195 Apsin. pro τί χρῆν προσδοκᾶν nostrorum. γένηται L 45 suppl. ex praeced. (γενέσθαι ad συνέβη C 61.) pro ποιῆσαι C 141. γενόμενος C 114, v. l. ὤν. γέγονας C 311, v. l. εἶ. γέγονε Ch 67. C 130. 241 (suppl. spec.). 311. γεγονότες εἶεν pro γένοιντο M 16. γεγένησθε O_3 31. γεγενημένος (-νης, -νῳ etc.) (O_2 17?) C 10 ad τῶν πρότερον. (11 ad τῆς ἀνέδην.) 143 ad ὁ . . αἴτιος. 207 ad αἰτίῳ.

Γνώμη: τῇ γνώμῃ ad ὑποκεῖσθαι Sm 3. (ψῆφον ἢ γνώμην L 66.) — cf. ad Φ_1 49.

Γράμματα: (C 265 ad ἐδίδασκες?) (καὶ τὰ γράμματα ad τὸ ψήφισμα L 130, ex 129.)

Γράφειν: τοῖς γράφουσιν pro τ. λέγουσιν L 94, ex sequ. — γράψαι C 57. 74.

Δ.

Δαί: τί δαί; pro τί δέ; L 231.

Δέ: Φ_1 40 Ch 24. Φ_3 57. C 267 (δ' ἡμῖν, v. l. δή). 279. 317 (διέσυρον μὲν . . τοὺς δὲ pro διασύροντες . . τοὺς) L 29 (v. l. εἶθ'). 40. 166. 266. loco asyndeti O_2 14. Φ_1 34. Ch. 25. Sm. 13. 41 bis. (C 201.) L 65 (ὅλως δέ). 190. 299. 334 saepe. 338. add. O_3 27 post ἐξόν. Ch 57 post μὴ δίκην. it. in principio sententiae P 24. Φ_4 23. R 16. L 294. it. post aposiopesin C 3. — ἃ δ' pro ἀλλ' L 173. δὲ pro γάρ O_2 5. (Φ_1 10 neque hoc neque illud genuinum videtur.) Ch 33. L 329. pro γε C 266. L 103. pro δή L 25. 160. 174. 186. 319. εἶτα δὲ pro μετὰ ταῦτα L 4. post ἔπειτα C 267. pro καί Φ_2 23. A 16. post καὶ νῦν L 40. pro μέντοι Ch 68. L 22. pro τε Ch 50. L 140.

Δεικνύναι: δεικνύων suppl. spec. Φ_3 41. δείξω pro λέξω M 3.

Δεῖν: σκοπεῖσθαι δεῖ pro σκοπεῖσθε O_2 12. οὐ γὰρ . . ὁρᾶν δεῖ pro ὥστε μὴ . . ὁρᾶν Φ_1 47. εἰ δεῖ φῆσαι pro εἰ δὴ φήσαιμεν Ch 36. ἃ δεῖ ad πάντα O_2 23 (ex AE 19). δὲ δεῖ pro εἶναι suppl. spec. ex praec. Φ_4 56. — C 13 ad ἀφαιρεῖσθαι. [πολλοῦ γε καὶ δεῖ 140, v. πολλοῦ.] (ad νομίζειν suppl. ex praec. C 210.) ad συνέχειν L 298. ad ἀκούειν suppl. ex praec. 338. — ἔδει L 50 ad συγκαλέσαι. δέῃ Sm 20 suppl. ex praeced. — δεῖν (M 6 ad οὕτως ἔχειν φήσομεν.) — τὰ δέοντα Φ_4 (31.) τῶν δεόντων ad μηδὲν ποιεῖν 39.

Δεῖνα: ἢ (καὶ) ὁ δεῖνα L 296 post ὁ δεῖνα. (μηδὲ τὸν δεῖνα post μὴ τὸν δεῖνα Sx 3.)

Δεινός: (ad ἀφελέσθαι Ch. 42 cf. Φ_4 14.) δεινόν ad οὐχὶ τοῦτό πω L 113 ex Φ_3 55; ibd. indidem καίπερ ὂν δεινόν pro τηλικοῦτον. ad μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι L 215. καὶ δεινά ad πολλά C 12.

Δεῖπνον: (καὶ δείπνῳ ad θυσίᾳ L 139.)

Δεῦρο: C 39 ad ἔπεμψε.

Δή: δὴ μάλα ad αὐτίκα L 17. ad οὐ γάρ (μὴ γάρ, γάρ) C 18. 200. 221. 245. L 34. 246. pro δέ (Φ_1 52?) C 297. L 29. 35. 80. 132. 143. 231. 242. δὲ δὴ pro δ' ἤδη L 288. ταῦτα δὴ pro ταῦτ' ἤδη Φ_2 28. post *imperativos* (λέγε, κάλει etc.) C 267. L 168. (286.) 197. post μέν C 10. L 142. γε δή ad ὅσοι P 18. δή ad ὅτι L 331. ad ποίᾳ τινί C 258. ad πότερα M 23. τότε δὴ ad τότε C 44, e 47. — praeterea O_3 34. Φ_2 23 (ex *AN*?). Ch 41 v. νῦν.

Δηλονότι: (ἐμοῦ δηλονότι C 291.)

Δῆμος: (παρὰ τοῦ δήμου pro παρ' ἐκείνου O_3 30? ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν Ὠρειτῶν Φ_3 60. οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου ad αἱρεθέντες C 288.) ἐν τῷ δήμῳ pro ἐν τ. πολέμῳ ad ἐδημηγόρεις C 283. ἐν τῷ δ. λεγόντων pro ἐνταῦθα πολιτευομένων L 182.

Δήποθεν pro δήποτε R 26.

Δήπου: ad οὐδεὶς ἀγνοεῖ Φ_3 29; v. Φ_4 2. ad φανεροὶ ἔσονται M 28. δήπου pro **που A** 19. ad οὐδὲ εἷς C 112. pro δή L 253, ex 113? praeterea L 204. 245.

Δήπουθεν pro δή που L 113. (ad ταῦτα γὰρ C 127.)

Διά: δι' ἧς pro ᾗ L 316. ad τούτων suppl. repet. ibd. 332. διὰ πάντων ad διεξῆλθον C 179. ad τοῦτο Ch 43 = Φ_4 15. ad τὴν ἀπέχθειαν (ὀκνοῦντες) Φ_2 3. διὰ ῥαθυμίαν pro μετὰ ῥαθυμίας Φ_4 71. it. pro μετὰ L 76. (ad δυστυχίαν suppl. spec. ex praeced. L 265.) [L 331 cod. S δι' corruptum e δή, v. δή.] (δι' ἣν ταῦτ' ἐγένετο ad ἡ αἰτία Φ_3 42.) δι' ἐμέ C 222. διὰ σέ 311. διὰ τί C 117. διὰ τί; ante ὅτι L 239. διὰ τί; ὅτι C 224, pro γάρ. δ. τί pro ἵνα τί ex praeced. L 257. (διὰ τούτους L 90, ex sequ.) [διὰ ταῦτα Hermogen. L 238.] — διαδικάσεσθε pro δικάσ. (ex praeced.) H 8. διισχυρίζεσθαι pro ἰσχυρ. Ch 2. L 332. διακεκομικέναι pro κεκομ. H 15. διακυκῶν pro κυκῶν C 111. διέλυσε pro κατέλ. AE 7 (ex O_2 9). διαλύσονται pro ἀναλύσ. Sm 34. διαμαχομένους pro μαχομ. A 18. διαμενεῖ pro μενεῖ C 252. 323. (διαμεμετρημένην pro μεμετρ. L 120. διανέμουσι pro νέμ. O_3 11?) διασῴζειν pro σῴζ. H 7. διαφυλάττων pro φυλ. C 7.

Διαιρεῖν: διαιρεθέντες ὥστε μὴ ὁμοῦ οἰκεῖν ad διοικισθέντες L 325.

Διακρούειν: διακρουσάσης pro δακρυσάσης L 197.

Διαλύειν: (*καὶ διέλυσεν* ad *ἀνεχαίτισε* O_2 9.)

Διατελεῖν: *διατελῶ* pro *διαμένω* Ch 71. *διετέλουν* ad *καὶ προλέγων καὶ διδάσκων* C 72.

Διαφθείρειν: *καὶ διαφθαρήσεται* ad *διαλυθήσεται* Ch 17. pro *διαστρέφειν* Φ_4 75.

Διδόναι: Sx 23 suppl. *ἐδίδοσαν* v. l. *ἔνεμον*. (*δοίη καὶ* ad *κἂν . . πρῶτος εἰσενέγκαι* Sm 26.) *δοθεῖσι* ad *τοῖς ἐκ Μακεδονίας ξύλοις* L 265. cf. ad O_3 33.

(*Διειρημένον* A 28, v. l. ad *προειρημένῳ* ut vid.)

Δίκαιος: *τὰ δίκαια* ad *ὑμῖν ποιῆσαι* H 44. *δίκαια* pro *βεβαίαν* A 18? *δικαίοις* ad *τοῖς ἄλλοις* C 16. (2?)

Δικαίως: ad *αὐτὸν μισεῖν* (Φ_2 18 =) Φ_4 13. (ad *σύμμαχοι ἔσονται* M 30?) ad *σκοπεῖν* C 299. pro *καὶ ὡς* L 90? *δικαιότερον* C 252 cf. 271.

Δικαστήριον: (*τὰ δικαστήρια* Sx 16 ad *ταῦτα*. *τῶν δικαστηρίων* ad *τὰς γνώσεις* C 224.)

Δικαστής: (*δικαστάς* ad *τοὺς ὀμωμοκότας* C 250.)

Δίκη: *δίκας* ad *φόνου δικάσασθαι* Φ_3 44. (ad *λαβεῖν* C 213?)

Διοικεῖν Sx 30, ad *ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν εἶναι*.

Διοπείθης: *Διοπείθει* ad *δώσετε* Ch 23, ex 22.

Δίς: Φ_4 73.

Διττός: (R 29 *διτταί* ad *εἰσι συνθῆκαι*.)

Δοκεῖν: *δοκῶ* repetit. ex praeced. Sx 18. *δοκεῖν* ad *τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν* Sm 1. (ad *τοῦ φίλος εἶναι πίστιν* 7.) *γε δοκεῖ δίκαιον ταῦτα* pro *βεβαίαν* A 18. (*εἶναι δοκῶ* ad *αὐτῷ* [i. e. ad eius opinionem] *συναίτιος* C 212?) *ἂν αὐτῷ δοκῇ* pro *αὐτὸς δή* L 136.

Δύναμις: *πολιτικῆς δυνάμεως* ad *κενάς* Φ_1 43. *δύναμιν* pro *ῥώμην* (*ῥοπήν*?) AE 6. (*τῆς δυνάμεως* ad *κεφάλαια* suppl. spec. Sm 11.)

Δύνασθαι: *ὅσ' ἂν δύνωνται τῇ πόλει* ad *πράξοντας* Ch 76. *ἂν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι* pro *ἐποίησαν ἂν* Φ_3 13. *ἂν . . δύνασθαι παρασκευάσασθαι* pro *ἂν παρασκ.* Sm 2. *δύναιτ' ἐφικέσθαι* pro *ἐφίκοιτο* L 65, v. Sm 1. *μὴ δύνασθαι* ad *τὸ λειτουργεῖν* C 108. *τοῖς ὅπλοις δυνήσεται* ad *χ' αἱρήσειν* i. e. *χαιρήσειν* L 320.

Δωρεά: *δωρεάς* ad *τὰς πολιτικάς* suppl. (debebat *τιμάς*) Sx 23. *δωρεάν* ad *ἔρανον* C 312.

Δωροδοκεῖν: *δωροδοκοῦντας* Φ_3 45 ad *οὓς αἴσθοιντο*. (*ἡνίκα ἐδωροδόκουν* C 46. *δωροδοκήσετε* ad *ἐφ' ὅτῳ* scil. *μισθαρνήσετε* C 49.)

Δωροδόκημα: *καὶ δωροδοκήματα* ad *ἀδικήματα* C 42, ex 20. (*καὶ τῷ δωροδοκήματι* ad *τῷ λήμματι* L 127.)

Δῶρον: *δῶρα λαβεῖν* ad *καταμαρτυρεῖ* L 120. *δῶρα* pro *δωρεάς* 147.

E.

Ἐάν (*ἄν*): *ἂν . . τι* pro *ἂν* O_2 15. pro *εἰ* Φ_2 23. *ἂν τύχῃ* pro *ὥστε τυχεῖν* L 160.

Ἑαυτοῦ (*αὑτοῦ*): (*ὑπὲρ αὑτοῦ τι ποιεῖν* O_2 23. *αὑτοῦ* ad *σωτηρίας* Ch 69.) *ἑαυτοῦ* pro *τούτου* L 28. — *ἑαυτῷ* ad *συνέβη* (pro *αὐτῷ* nimirum) C 142. *ἑαυτόν* L 227. *ἑαυτῶν* ad *ἀπεγνώκατε* Φ_1 42. (ad *δεσπότην* C 296?) *ἑαυτοῖς* (ad *εὔνους* C 80.) ad *ἀντιλέγοντας* 162. *ἐν αὑτοῖς* ad *νοσοῦσι* .. Φ_3 12, ex 50. *ἑαυτούς* ad *ἀναλαβεῖν* C 163. (ad *ἐνδοῦναι* s. *ἐκδ.* L 324?)

Ἐγγύς: (ad *ἐπὶ ταῖς θύραις . . οὑτωσί* Φ_4 34.)

Ἐγώ: nom. R 11. M 20 (v. l. *ἐμοί*). C (8, ex 1.) (59?). 103. 191. (L 44? 117?) 139. *ἔγωγε αὐτὸς μὲν* opp. *τις ἄλλος* Ch 49 = Φ_4 25. *ἔγωγε* M 2. (L 67?) — (*ἐμοῦ* C 291. L 35.) *μου* C 3. 10. 24 (ex 17). L 329. *κατ' ἐμοῦ* C 14. — *μοι* Φ_4 54. R 9. C 57. (120 ad *λέγε*?) 135 ad *κάλει*, ex 137. 156 ad *δός*. 180 ad *λέγε*. 267 ad *παράναγνωθι*. (L 61 ad *φέρε*.) L 165 ad *λαβέ*. (233 ad *κάλει*.) 267 ad *λέγε*. — C 196. 322 bis. L 222. — *ἐμέ* C 66. (*ἐμὲ δὲ μή* L 45.) *με* C (10?) 13. 103. (143? 317. L 234?)

Ἐθέλειν: *καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων* Φ_3 38. *ἐθέλειν* C 107. *ἤθελον* ad *διδόναι* suppl. spec. L 215.

Εἰ: *εἰ γὰρ . . δίδοτε* pro *οἱ γὰρ . . διδόντες* Ch 23. ad *μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν* (dat.) Φ_3 45. pro *ἐάν* E 14; R 9. *εἰ . . ἀποδιδόασι* pro *. . ἀποδιδόντες* M 17. suppl. spec. ex anteced. A 3. (*εἴ τι περὶ ἐμοῦ γέγραφεν* ad *ἂν ἐμέμνητο* C 79. ad *ὥσπερ ἂν* vel *ὥσπερ* [*ἂν*] C 298. L 226. *εἰ σκέψαισθε* pro *σκέψασθε* L 4. *εἰ καὶ ὁντινοῦν* pro *ὅντιν' ἂν* 29. *εἰ μὴ . . δοκεῖ* pro *μὴ δοκεῖν* 46. post *θεάσασθε* pro *ὡς* 196. *εἰ . . ἑώρων* ad *δικαίαν εἰρήνην* 334. *εἰ εὔφωνος σκοπεῖν* pro *εὔφωνον σκ.* 338. *εἰ γὰρ* pro *οἱ γὰρ* 342.

Εἰδέναι: *οἶδα* M 20. ad *ἃ δ' οἱ πάντες ὑμεῖς* (scil. *παρέσχεσθε*) falso suppl. *ἴστε* C 248. *εἰδέναι* ad *ἐπιμελὲς ἦν* L 59. *οἶδα ὅτι* pro *οἶμαι* 97. *ἴσμεν* 237. *εἰδέναι* pro *ἰδεῖν* 270. *ἴστε* pro *ἑοράκατε* A 20? *εἴσεσθε* pro *ὄψεσθε* C 25. L 294. (saepius *εἰδῶ* -- *ἴδω* confusa sunt.)

Εἰκότως: ante *οὔτε γὰρ* C 23. ante *οὐδεὶς γὰρ* 47.

Εἶναι: a) indic. praes. *εἶ* O_3 34. C 311 (v. l. *γέγονας*). L 335. *ἐστί* ad *τίς οὕτως εὐήθης* O_1 15. ad *θαυμαστόν* O_2 23. ad *οὗτοι σωφρόνων* O_3 20. ad *οὐχ οἷόν τε* H 19. (ad *χαλεπόν* H 3. ad *ἄξιον* 39. ad *οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης οὐδείς* Ch 44. ad *περὶ τούτων ἡ διαδικασία* 57. ad *τί ποτ' οὖν τὸ αἴτιον* 56.) ad *εἰ μικρὰ ταῦτα* Φ_3 16. ad *ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν* 63. (ad *ἐπειδὴ πρὸς ἄνδρα ὁ πόλεμος* 72? ad *οὐδεὶς . . ὅστις ἠξίου* Φ_4 37 (v. l. *ἦν*). ad *ὁ μὲν . . φοβερός* 69. (ad *ποῦ* (*πῶς*) *ἴσον* 74.) ad *τὸ ὅλον ἡ τύχη* AE 15. ad *οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιος* (*ὅστις κτέ.*) Sm 26. (ad *τίς οὕτως δυστυχής* 32.) *τοῦτο δ' ἔστι καταγελαστότατον* pro *τὸ δ' ἔτι καταγελαστότερον* A 15. *οὐκ ἔστι* post *οὐκ ἔστι* (epanaleps.) C 47 et 54. — ad *πέρας τοῦ βίου θάνατος* C 97. ad *τίς γὰρ νόμος . .* (*ὥστε*) 112. ad *ὧν εἷς οὑτοσί* 159. ad *δίκαιον*

ἡγεῖσθαι 170. ad αὐτοῖς ὁ κίνδυνος 177. ad ταῦτα γὰρ γενναίου πολίτου 278. ad οὔτε δίκαιον οὔτ' ἴσον 315. ad οὐδὲν θαυμαστόν L 46. (ad οὐδ' ὅσιον 70.) ad εἰ δεινὰ τὰ συμβεβηκότα 91. ad αἴτιος οὗτος 97. (v. l. ἦν bis 118. ἐστὶ τοιαῦτα 120.) ad ὅτι τἀληθὲς ἰσχυρόν 208. (ad ταῦτα μὲν ἀρχή 209.) ad εἴπερ ἀληθὴς ἡ φήμη 244. ad ὅτι . . φοβερώτατον 300. — ἐστέ: ἐστ' pro ἔτ(ι) L 262. (ad ὑμεῖς ἀχάριστοι 330.) — εἰσί: (ad ἀηθεις O_1 23.) ad παρ' ὑμῖν suppl. O_3 15. ad τοὺς αἰτίους οἵτινες 17. pro ὑπάρχουσι Sm. 32. ad Ἀργεῖοι suppl ex praeced. L 261. ad ποῖοί τινες 295.

b) indic. imperf.: ἦν „eram" ἄθλιος L 173. — ἦν „erat" (O_3 30? Φ_3 21 ad ὅτι πολὺ παραδοξότερον.) 31. Φ_4 37 ad οὐδεὶς τῶν . . (ὅστις). ad πῶς οὐ καταφανές (v. l ποιεῖ) A 27. (C 67 et 235 ad πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ ἀγών? 139 ad ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγματα.) 282 ad τίς ὁ ἐξαπατῶν. 320 ad ἐξέτασις. (ad οὐδεὶς οὐδαμοῦ ibd.?) L 111 προσῆκον ἦν pro προσῆκεν. (118 bis v. l. ἐστίν.) 167 ξένια δ' ἦν ἡ πρόφασις pro ξένια δὴ πρόφασιν. 172 ad δεινὸν ψεύσασθαι.

c) coniunct. praes. ᾖ: ad μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν O_1 26. ad ἐπειδὰν ἀνάγκη Φ_1 10 (debebat γένηται suppleri). ad μὴ βλάσφημον μὲν . . ἀληθὲς δέ Φ_3 1.

d) optat. praes. εἴη ad ἐνεορακώς falso suppl. L 193. (ἂν εἴη C 1, ex 114?) γεγονότες εἶεν pro γένοιντο M 16.

e) imperat. ἔστω ad Ἄρθμιος ἄτιμος Φ_3 42.

f) εἶναι ad νομίζειν, ἡγεῖσθαι, οἴεσθαι, ὑπολαμβάνειν O_2 1. (Sm 3.) O_2 6. P 23. H 31. Φ_1 30. Sm 1. 3. (M 18.) L 256. Φ_1 29. (ad δοκεῖ Ch 48.) ad φάναι, ἀναγράφειν, ψηφίζεσθαι, ἀποφαίνειν H 42 (falso suppletum). Φ_3 61. 43. C 135. (L 111.) — εἶναι προσήκει O_2 10. (εἶναι δοκῶ C 212? it. ibd. εἶναι?) ε. κελεύει L 278. (ῥᾴδιον εἶναι Φ_3 26?) [ad τὸ μέλλον Dionys. C 178.] suppl. ex praeced. Φ_1 21. ad ὥστε . . χαλεπώτερον Φ_2 2. pro ἤδη Ch 53.

g) ὤν: ὄντες ad οἱ οὐχ οἷοί τε O_1 26.) οὖσαι ad οἷαί τε Φ_1 37. ὄντες ad οἱ περὶ αὐτόν O_1 17. (τὰ ὄντα Φ_4 45. ὢν ad ἐχθρός γ' ἡμῖν Sx 8.) ἐκ τούτων τοιούτων ὄντων pro ἐκ τῶν τοιούτων Sm 3. (οὖσαν αὐτοῖς M 22.) ὅπερ οὐκ ἐλάχιστον ὂν pro ὃ παρ' ἐλάχ. A 22. (ὢν ad φαίνομαι C 24? ad ὁ σύμμαχος 93.) τὰ ὄντα 102. ὢν ad ὁ ἕκτος καὶ δέκατος συντελής 104. ad ἐπιστάτης 114, v. l. γενόμενος.) ὄντων ad ὡς ἀρίστων 217. οὔσης ad ἐγγύς falso suppl. 226. ὢν ad αὐτοκράτωρ 235 et 272. νῦν ὄντων L 65 ad τῶν ἐκείνοις (ἐκεῖ) κακῶν. ὂν ad τηλικοῦτον, alia interpolatione admissa, 113. (ὢν ad αὐτὸς θαυμάσιος στρατιώτης ibd.?) (πολίτας ὄντας 331.) ad φαίνεσθαι, ἀκούειν, ὁρᾶν, εὑρίσκειν Sm 2. L 200. C (174.) 277. (L 79.)

h) futur. (ἔσεσθαι post τὰ μέλλοντα C 191? it. 199 [v. l

γενήσεσθαι]?) post ὃ πάντες ᾤοντο 230. pro γενέσθαι L 160. — ἐσομένου pro ὄντος Φ_1 63.

Εἰπεῖν: εἶπον pro εἶχον Φ_1 51, ex super. (μετὰ τούτων ὧν εἶπον Sx 13. εἰπέ C 191?) εἰπεῖν ad συνελόντι [ἁπλῶς] Φ_1 7. εἰπεῖν τι ad ἡνίκ' ἂν κατὰ τουτωνὶ δέῃ C 313. ad δύναιτ' ἂν suppl. εἰπεῖν v. l. ποιῆσαι L 203. (pro εὑρεῖν Ch 54? inversa ratione ap. Isocr. 2, 41.) εἴποιτ' ἂν πάντες A 3. ἂν εἴποιτε repet. ex praeced. L 330. (εἰπόντος ad τινὸς ἤκουσα Ch 4?) — ἐρεῖ repet. ex praeced Sm 27. (ἐρεῖν ad ἐκ δ' ὧν ἡμᾶς ἔφασαν scil. συμβουλεύσειν C 213.) — εἰρημένην ad εἰρήνην Φ_4 8, ex corruptela scil. τῶν εἰρημένων v. l. τῶν κατηγορημένων C 34. τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους εἰρημένα v. l. πεπραγμένα L 117.)

(Εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν O_3 3; v. O_1 6.)

Εἰρήνη: τε τὴν εἰρήνην C 25 (v. l. πάντα). τὴν εἰρ. suppl. ex praeced. L 96. it. ἡ εἰρήνη 97. τῆς εἰρ. ad τυχεῖν (τύχῃ) 160. εἶναι κελεύει τὴν εἰρ. 278. (τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην pro τ. ποιῆσαι scil. εἰρ 336.)

Εἰς: ad τοῦθ' ὑπάρχοι O_3 34. ad τὸν μεταξὺ χρόνον Φ_1 37. ad πολλὰ (προηγμένον) P 23. ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς pro ὑβρ. ὑμ. Ch 62 = Φ_1 64. εἰς ἑκάστην pro ἑκάστῃ Sm 19. (εἰς τότε Sm 24 ex praeced. pro αὖθις.) ad τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθον C 103. ad τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας 162. ad τίνα τάξιν ἔταξεν L 9. ad Ἀθηναίους [ἐξαπατᾶν] τολμῆσαι 53. εἰς ταῦτα v. l. ἐνταῦθα C 211. (εἰς ὑμᾶς ad τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθον C 103. ad παρελθών C 173. L 117? εἰς τὸ βουλευτήριον ad ἐκάλουν C 169. εἰς τὴν χώραν ad προσέσθαι Φ_3 51. εἰς Πελοπόννησον ad πρεσβεύων L 304.) εἰς Πύλας ad παρελθεῖν ex sequ. 318. εἰς ἐμὲ pro πρὸς ἐμέ C 247; it. pro πρός O_3 1. — συνεισβάλλειν pro συμβάλλειν (συλλαμβάνειν) Φ_2 15. εἰσῆλθεν pro ἦλθεν C 170. εἰσελήλυθεν pro ἐλήλ. L 262.

Εἷς: (ad γίγνεται τῶν πρέσβεων L 12.) ἕνα ad σύμμαχον ὄντα ὑμῶν Φ_4 8. ἓν ante εἰς ὃ 54. ante ὧν R 2. ad μάλιστ' ἐθαύμασα opp. πολλά C 291.

Εἰσιέναι: (εἰσιών C 243.)

Εἰσφέρειν: (εἰσφέροντες O_2 24?)

Εἶτα: εἶτα καὶ πολλῶν κτέ. pro πολλῶν γάρ C 59. ε. pro μετὰ ταῦτα L 4? εἶθ' οὗτος v. l. οὗτ. δὲ pro οὗτος 29. εἶτ' ἐλαμβάνετο pro ἐπελ. 210. (εἶτα τὸ προβούλευμα 32.)

Ἐκ v. ἐξ.

Ἕκαστος: ἕκαστον ad καθ' ἕνα O_2 24; Φ_3 22. (ἕκαστον [masc.] Φ_4 28. ἕκαστος ad αὐτός Sm 15.) (ἑκάστῳ post κοινῇ additum ut oppositio fieret C 8.) καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ad ὁ κῆρυξ καταρᾶται C 282; v. XIX, 70; XXIII, 97 (Voem.). ἑκάστου ad τούτων (n.) L 5. ἑκάστῳ 167. ἕκαστος 245. καθ' ἕκαστα O_2 21 v. σαθρός.

Ἑκάτερος: ἑκατέρων ad ἡγεμών O_2 29; (μεθ' ἑκατέρων gemino loco Sx 20 ad βοησό-

ἐλπίσι . . καὶ ὑποσχέσεσιν L 26. (ἐξαπατᾶν 53 suppl. ex praeced.)

Ἐξετάζειν: ἐξεταζομένων ad ἀπὸ τούτων . . γενήσεται φανερόν C 73, ex 57. ἐξετάζειν ad ἀξιῶ 255, suppl. falso ex praeced. (ἐξεταζόμενα L 120.)

Ἔξω ad τῶν . . τῆς πόλεως ἐχθρῶν Φ_3 53, ex Ch 61 = Φ_4 63.

Ἐοικέναι: ὡς ἔοικε L 118, ad ἔστι τις . . πρόφασις.

(Ἐπαγγέλλεσθαι S 48 ad τοσούτου ἔδει suppl. ex praeced.)

Ἐπεί Φ_4 64 ante πόθεν οἴεσθε κτέ. (v. l. πόθεν γάρ).

Ἐπειδάν pro ἐάν A E 11. pro ἐπειδή C 243.

Ἐπειδή repetit. ex praeced. L 292. ἐπειδὴ . . ἐδέησεν pro δεῆσαν 68.

Ἔπειτα pro ἐπεί R 21?

Ἐπί: ἐπὶ τούτοις pro τούτοις Φ_3 50. ἐπ' οὐδενὶ pro οὐδέν ad ἐπεστράφητε Φ_4 9. ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ad δυσμεναίνων pro τοῖς ἀγ. C 217. ἐφ' ἃ ἐπέστης pro [οἷς ἐπ.] C 311. ἐπὶ τῷ — ad τραχέως σχόντων pro τῷ — L 14, ut [ἐπὶ] τοῖς ἀνιαροῖς οὐδὲν ὁμοίως ἔσχε C 291. corruptum ex ἐπὶ L 243. pro ἐν (τῷ ἐμῷ ὕδατι) C 139. pro ἐν (τοῖς κοινοῖς) 277. ἐφ' ἡμισείᾳ pro ἐξ ἡμισείας L 277. pro περὶ (τὴν κεφαλήν) L 255. pro ὑπό H 12. Φ_4 62 (Ch 60). ἐφ' ὑμᾶς ad παρασκευάζηται Φ_4 29. ἐπὶ τούτοις C 121. ἡ ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ἑστίασις γινομένη ad περίδειπνον 288. ἐφ' ὑμᾶς L 158, ad ἐβάδιζε. (ἐφ' ὕβρει 309 ad γυναῖκας ἤγαγε. ἐπὶ κεφαλαίων ἐπελθεῖν pro ἐπανελθεῖν 315.) — ἐπανάξοντας pro ἂν ἐξαγαγόντας R 19. ἐπανατείνασθαι pro ἀνατ. L 153. ἐπιδείξω pro δείξω Φ_4 10. ἐπιδείκνυσθαι pro ἐνδ. Sm 8. [ἐπ]έδωκα C 113 et 117, repetit. ex praeced. [ἐφ]εξῆς Φ_3 69. οὐκ ἐπερωτήσω pro οὐκέτ' ἐρ. C 88. [ἐπι]ζητεῖτε pro ἔτι ζ. Isidor. Ch 20.] [ἐφ]εστάντα Φ_3 18. ἐπικίνδυνον pro κίνδυνος Φ_4 72. (ἐπιμνησθήσομαι pro μνησθ. L 276?) ἐπωνόμαζον pro ἐτ' ὠνόμ. C 104. [ἐπι]τειχίζειν L 125, propter praecedens ἐπισκευάζειν ut vid. ἐπιχειροῦντες pro ἐγχ. Sm 1. [ἐπ]εψηφίσασθε L 54.

Ἐπικαλεῖν: (ἐπικαλουμένοις ad τοῖς βαρυστόνοις ὑποκριταῖς C 262.)

Ἐπιμελεῖσθαι: (οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι Φ_1 35.)

Ἐπιμελῶς C 172, ad ἐξητακὼς πόρρωθεν.

Ἐπιστολή: (καὶ τὴν ἐπ. τὴν τοῦ Φιλ. C 72, ex 76.)

Ἐπιτάττειν: τοῖς ἐπιταττομένοις ad ὑπακούειν C 204, cf. 320

Ἐποπτεύσουσαν v. l. ἐφοδεύσ., ἐφεδρεύσ. Sx 8, pro ἐφορεύσ.?

Ἔπος: (ad ὡς . . εἰπεῖν L 264?)

Ἔργον: καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσούτων προσόδων Φ_1 16, ex Ch 45.

Ἔρχεσθαι: ἐκεῖσε ἐλθών pro ἐκεῖ L 129. ἦλθεν pro ἧκεν L 197. ἦλθον pro ἧκον 139? — Cf. παρέρχεσθαι.

Ἑστίασις: ἡ ἐπὶ τοῖς ἀποθανοῦσιν ἑστίασις γινομένη ad περίδειπνον C 288.

Ἕτερος: ἑτέρους pro ἄλλους Sm 11. (ἑτέρων ad καί τινων . . πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν C 319?) ἕτερον συμπόσιον L 196. ἑτέρους πάσχοντας ad ὁρῶντες (cf. 173) pro πόρρωθεν 224. ἕτερα ad πολλά C 258, ex 264. (ἕτερα εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ C 138, ex 100. 264.)

Ἔτι: O_1 6 ad ὑπολείπεται. 25 ad τίς . . κωλύσει. O_3 12 ad μᾶλλον. — (Φ_2 5.) — μηκέτι pro μή Φ_2 35. — ad ἕξονται M 28. ἔτι καὶ pro καὶ post πρὸς τῷ . . C 22. οὐδεὶς ἔτι μισεῖ pro τις μ. C 315. [ad μεῖναι L 123, vid. τι.] ad πάσχειν . . αὐτοί L 149.

Ἕτοιμος: εἰς τοῦτο ἕτοιμος ὑπάρχῃ pro τοῦθ' ὑπάρχοι O_3 34 (v. l. ἑτοίμως, qu. v.). (ἑτοίμου ad ὑπαρχούσης Ch 15? ἕτοιμοι suppl. spec. ad ἐξελέσθαι 42.) ἕτοιμα ad ὑπάρχει 53, ex 5.

Ἑτοίμως: (ad συνάρασθαι O_1 24? ad συνεισβαλοῦσιν 26.) εἰς τοῦτο ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι pro τοῦθ' ὑπάρχοι O_3 34 (v. l. ἕτοιμος, qu. v.). ῥᾳδίως καὶ ἑτ. ad προϊέμενον C 67. (ad κινδυνεύσων Φ_1 3.)

Ἔτος: (ἔτεσιν suppl. ex praec. Φ_3 25.)

Εὖ: ad βουλευομένους Φ_1 39. ad οἶδα P 10. Φ_2 29. Φ_3 1. C 171. L 7. 9. 148. ad εἰδότας L 329, ex 204. ad λέγειν Sm 1. ad ποιήσαντα suppl. ex praec. C 269. (it. ad ποιεῖν suppl. ex εὖ ποιοῦντα L 227.)

Εὐετηρία: (τὴν εὐετηρίαν τ. κατὰ τ. ἀγοράν Φ_4 49. ad τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος. — τῇ κατὰ τ. ἀγ. εὐετηρίᾳ pro τ. τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ 69?)

(Εὔδικος καὶ ad Σῖμος C 48.)

Εὐθύς (ad ἐξαναστάντες C 169?) ad ἀναστάς L 23. — (M 30.) εὐθέως pro εὐήθως 167.

Εὐπορεῖν pro εὑρεῖν C 191.

Εὐπορία: [βοήθεια ἢ χρημάτων εὐπ. pro β. [χρημ.] Alexand. C 311.]

Εὑρίσκειν: εὑρεῖν ad χαλεπόν (χαλεπώτατον) ex sequ. suppl. R 34.

Εὐσεβής: (οὐδ' εὐσεβές ad οὐδ' ὅσιον L 70.)

Εὐτύχημα: (L 68 suppl. ex 67.)

Εὐτυχῶς: (ad δουλεύσουσιν C 205?)

Ἐφιστάναι: (οἷς s. ἐφ' ἃ ἐπέστης C 311.)

Ἔχειν: ἔχοι suppl. post ἔχει ὥσπερ ἄν τις . . Φ_1 6. ἔχων pro ἄγων 34, ex prox. — ἔχειν καὶ ad κεκομίσθαι P 21. τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν pro τούτων Φ_3 2. ἕξειν ad ὡμολόγησε (ὤμοσε) τὴν εἰρήνην C 32. ἔχει καὶ ad οὕτω ταῦτα . . ὥρισται 114. οὕτως ἔχει καὶ pro ἁπλῶς (δεδωροδόκηται) L 329. ὡς ἔχει pro ὡς εἴσῃ L 244. πρᾴως ἔχειν A 5, v. πρᾴως.

Ἔχθρα: τὴν ἔχθραν ad προήγαγον C 163, ex praeced.

Ἐχθρός: (ἐχθρόν ad τοὐναντίον C 35.) τοῖς ἐχθροῖς ad μισθώσας αὐτόν L 29. καὶ θεοῖς ἐχθρῶν C 31, v. θεός.

Z.

Ζεύς: πρὸς Διὸς καὶ θεῶν pro πρὸς θεῶν Φ_3 43.

Ζητεῖν: pro τηρεῖν Sm 3.

H.

Ἤ „aut“: Φ_3 31. loco asyndeti Φ_4 54 bis. (C 234? L 87.) pro *καί* Ch 18. Φ_3 45. C 22. L 37. *ἢ* ante *ἃ νῦν οὗτος ἔφη* post *ἢ . . ἢ* C 85; similiter ante extremum membrum comprehensivum L 73. ante *τίς πρᾶξις* post alia *ἤ* C 191. ante *ὡς* cum sequantur *ἢ ὡς . . ἢ ὡς* O_2 8. *ἢ μή* C 247. — *ἤ „quam“*: *ἢ Φίλιππον* pro *Φιλίππου* C 215. post *πρίν* Φ_4 67. Sx 14. post *τοὐναντίον* pro *οὗ* L 329. (*ἢ ὑπῆρχε φύσει* post *ἐπισφαλεστέραν* O_2 15. *ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν* post *πόθεν ἄλλοθεν* O_3 28. *ἢ ὑμᾶς* post *δικαιότερα* Φ_2 13. *ἢ Θηβαίους* post *προτέρους* M 19. *ἢ παρ' ὑμῖν* post *ἄλλοθι* C 10.) *ἢ ἐμέ* post *μᾶλλον αἰτίους* 284. (*ἢ προσῆκε* post *μείζους* L 112. *ἢ σῴζοισθε* post *μᾶλλον* 238.)

Ἡγεῖσθαι: (*ἡγοῦμαι* O_2 5?) pro *οἶμαι* Φ_1 10. 13. it. (ex praeced.) L 256. *ἡγεῖσθαι χρή* suppl. ex praeced. 39. *ἡγεῖτο* pro *ἠδύνατο* Φ_2 17 = Φ_4 12. (*οὐ γὰρ [ἂν ἡγοῦμαι] περὶ τούτου [μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους]* M 18.) *ἡγεῖτο* C 147. *ἡγοῦμαι* suppl. spec. 253.

Ἡγεμονία: *ἡγεμονίαν* pro *εὐδαιμονίαν* AE 16.

Ἤδη: post *οὕτως* P 25. (ad *ἕως ἂν . . προσαγάγωσι* Φ_3 15.) ad *χαριοῦνται* Φ_3 64. — (Φ_4 33. Sx 12. M 30 (ad *ὑπάρξει*). (C 53?) L 94. 211 post *οὐ λόγος ἀλλ' ἔργον*, e Mid. 79? (*τοῦτο γὰρ ἤδη* pro *τ. γ. δή* Φ_3 34?)

Ἥκειν: *ἥκοντας* pro *προϊόντας* Φ_4 74. *ἥξειν* ad *καὶ κομιεῖν . . καὶ* L 171.

Ἡμεῖς: Ch 5 (opp. *Φίλιππος*). Sx 26 (opp. *ἐκεῖνοι*). — *ἡμῶν* ad *σώμασιν* O_2 21, ex AE 14. (Φ_4 18 [v. l. *ὑμ.* et *Ἀθηναίων*].) Φ_4 73 (ad [*προγόνων*]). C 177 (ad *ἐγγυτέρω*). (L 166 ad *ἕκαστος*? 316.) — *ἡμῖν* Φ_1 45 (v. l. *ὑμ.*). (*ἡμ. πολεμῆσαι* P 19.) Ch 59. [Φ_3 72 schol. Aeschinis.] (Sx 12, v. l. *ὑμῖν.*) [Sx 28 Aristid. pro *ἐκεῖνοι* nostrorum.] (M 7. 18 [vid. *ἡγοῦμαι*].) C 267 (v. l. *μοι*). L 65. 141 suppl. spec. opp. *Θηβαίοις*. 299 ad *ἅπασι*, v. l. *ὑμῖν*. — *ἡμᾶς* O_2 7, v. l. *ὑμᾶς*. *ἐφ' ἡμ.* (v. l. *ὑμ.*) Φ_4 29. *πάντας ἡμᾶς* Φ_2 5; AE 23. — (Sm 36, v. *ἀδικεῖν.*) M 9 (v. l. *ὑμ.*).

Ἡμέρα: (*καὶ ἡ ἡμ. ἐκείνη* ad *ἐκεῖνος ὁ καιρός* C 172, ex 180 ut vid. — *ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ* pro *τηνικαῦτα* 173.)

(*Ἡνίκα ἐδωροδόκουν* ad *τότε* C 46.)

Ἡρεμίας pro *ἐρημίας* Sx 8.

Ἥρως: *ἥρωϊ* ad *Καλαμίτῃ* C 129.

Ἡσυχία: (*ἡσυχίαν ἔχῃ* pro *ἀπόσχηται* Φ_1 18?)

Θ.

Θάνατος: *τοῦ θανάτου* post *φοβερωτέρας* C 205.

Θαυμάζειν: *ἐθαύμασεν* pro *ἔθαψεν* C 208.

Θαυμαστός: *θαυμαστοί* pro *δυνατοί* O_2 17? pro *δεινόν* AE 19, ex O_2 23.

Θεός: *τοὺς θεούς* C 8, ex 1. *καὶ θεοῖς ἐχθρῶν* 31, ad *ἀδίκων* (ex 46. 61). *καὶ θεῶν* ad *πρὸς Διός* 256. *ὦ γῆ καὶ θεοί* 306. *θεός νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή* repetit. L 243.

Θεωρεῖν: *καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς* Φ_3 43.

Θηβαῖοι: (*οὔτε Θηβαίοις* Φ_3 23, ex praeced. ? *ἢ Θηβαίους* M 19?) *Θηβαῖοι* ad *οἱ ταλαίπωροι* C 40. (*μηδὲ Θηβαίους* L 83, ex praeced.)

Θορυβεῖν: (*καὶ θορυβεῖσθε* Φ_4 21, ad *παρασκευάζεσθε*, cf. Ch 11.)

(*Θρασύβουλον ἐκεῖνον* L 280.)

I.

(*Ἱέρεια* ad *ἑτέρα* L 281.)

Ἱκανός: *ἱκανά* ad *ταῦτ' ἐστίν* Ch 29. *οὐχ ἱκανόν* ex *οὐχὶ κἂν* Sm 26.

Ἵνα: *ἵν' ἀκούσαντες* Sx 26. *ἵν' . . ἔχῃ* Sm 23 v. *κατά*. *ἵν' ἐπειδὰν* pro *ἐπειδὰν δ'* (praecessit *ὅπως*) M 17. ante *πλησίον* ad *ἐπᾶραι* (quod *ἐπάραι* intellegebant) C 175. *ἵνα . . καταλείπῃ* pro *καταλείπων* L 41.

Ἱππέας pro *ἵππους* Sx 10.

Ἴσος: *ἴση καὶ* ad *δικαία* Sm 3. (*τὸ ἴσον καὶ* ad *τὸ δίκαιον* A 1.)

Ἴσως: (C 42. ad *τάχα τοίνυν* L 134.)

K.

Καθάπερ ἐν ἀρχῇ ad *πάλιν* C 8.

Καθαρῶς pro *φανερῶς* C 131.

Καθιστάναι: *ἐν χρείᾳ καταστῆτε* pro *εἰς χρείαν ἔλθητε* Sx 11. *κατέστησεν* pro *κατέπεμψεν* L 137.

Καί: coniunctio „*et*“: loco asyndet. O_2 14. 16. O_3 (27.) 31 bis. Φ_1 34. 41 (*ἄνω κάτω*), cf. 9 *κύκλῳ [καὶ] πανταχῇ*. Φ_4 19. 50 (pro *εἰ* repetito.) (58. Sx 12.) C 43. 117. (201.) L 74. 103. 132. 179. 190. 197 (v. l. *τε καί*). 235. 298. 338 bis. loco figurae *ἐξ ἀποστάσεως* Ch 37. 76 (*κἂν* pro *ἄν*). C 154. 235. (L 294.) ante *μή* Φ_1 14. C 265. pro *δέ* Φ_3 73. (C 101?) L 42. pro *εἶτα* L 181. pro *ἤ* R 8. C 102. 107. L 200. 260. 312 bis. 317. *καὶ μήν* pro *οὐ μήν* Sm 32. *καὶ* pro *οὐδέ* Φ_4 55. L 62. pro *μηδέ* C 247. pro *οἷς* O_3 27. — praeterea variis de causis Ch 47 bis. Φ_4 76. Sx 5 ante *κατα-*, it. 30; L 162. Sm 16. 30. (M 30.) C 33. (60.) 61. 136. 203. 213. 259 bis. 287. (291.) (L 11?) 18 (bis?). (24.) 120. 155. 264. 268. 278. 280. 295. — *καὶ duplex* (*καὶ . . καί*, „et . . et“) pro simplice: H 45 [*καὶ*] *δόξαν καὶ μεγάλ' ἀγαθά*. simil. O_3 17. Ch 58. Φ_3 46. E 4. Sx 28. Sm 24. C 152. 280. 282. 287. 320. L 43. (61.) 80. 81. 226 (*καί . . καί* pro *τε . . καί*). 248. 294. 314. — ceteris locis potius pro *adverbio* est, O_3 2 [*καὶ*] *μάλα*. 33 *ἔτι καὶ νῦν* pro *ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι*. Φ_1 9 bis. 20. P 9 (*καὶ δὴ [καί]*). Φ_2 5 (*ὥσπερ [καὶ]*). 26. H 32. Ch 1. Φ_3 37 (*ἢ καὶ* pro *ἤ*). 46. Φ_4 6. 33 (*καὶ δὴ* pro *ὁ δή*). AE 10. 23 (post *ἀλλά*). R 11 (*εἴτε [καὶ] μή*). 23. 27. 28.) M 11. 14. C (20 post *εἴτε*? it. 58 *εἴτε [καὶ] μή*?) 60. 66 (*καὶ γὰρ [καί]*). 76. (106?) 131 (post *ἀλλά*); 137 (it.). — 170. 199 (pro *ἤ*). 208. 214. 257

363 (ἢ καὶ pro ἤ). 310. L (12.) 29 εἴ καὶ ὁντινοῦν vel καὶ ὀντ. pro ὅντιν' ἄν. 55. 59. 80. 84. 87 (καὶ μὴν [καί]). 91. 94. 103. 117. 170. 205. 232. 235 (post καὶ νὴ Δία). ibd. 239. 244. 264. (269 καὶ γάρ εἴ pro εἰ γάρ?) 285. 306.

Καινός: (καινὴν ad ἐξ ἀρχῆς, v. l. καὶ νῦν, Φ_2 32.)

Καίπερ: οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν pro οὐχὶ τ. πω τηλικοῦτον L 113, ex Φ_3 55.

Καιρός: (κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν C 180 ad τότε.) καιρῷ ad τῷ παρόντι 253.

Καίτοι: (pro ὅτι E 13?) καὶ τοίνυν = καίτοι νῦν pro νῦν δ' ἔγωγε M 2. καίτοι ante οὐδέ 12. pro καί C 100.

Κακός: ad κακῶς C 180? κακόν ad τι πείσεσθαι Φ_2 18. (ad ἐποίησαν οὐδέν Φ_3 13?) κακὸν ποιούντων pro κακοποιούντων E 23. κακῶν ad τῶν φύντων .. αἴτιος C 159. ad πολλῶν .. αἴτιος L 97.

Καλεῖν: (καλουμένοις v. l. ἐπικαλουμένοις ad τοῖς βαρυστόνοις .. ὑποκριταῖς C 262. καλουμένην ad τὴν Μυσῶν λείαν 72.)

Καλός: καὶ καλῶν ad μεγάλων Φ_3 74, ex O_3 36. [καὶ καλά ad σεμνά C 204 Dionys.] καλῆς pro ἴσης (opp. αἰσχράν) L 291.

Καλῶς: (ad πάντ' ἔχειν οἴεσθε Φ_1 43.) κάλλιστα πέπρακται pro πέπρ. τι P 21.

(*Κἂν* μὴ πᾶσα [παρῇ] Φ_1 45, ad μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ.) κἂν pro ἂν (fig. ἐξ ἀποστάσεως) Ch 76. it. pro ἂν C 237. κἂν ante ἐν 139.

(*Καρδιανούς* H 41 repet. ex praeced.)

Κατά: κατὰ πόλεις pro πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη propter praecedens κατ' ἄνδρα C 271. κατὰ suppl. spec. ex praec. ad ἁπάντων L 85. — ad τὴν ἀποδημίαν πᾶσαν 177. ad [ὑμῶν] 270. (ad αὐτὸ τοῦτο Φ_3 30.) — (κατὰ συμμορίας suppl. spec. ex praec O_3 29 = Sx 20.) κ. τὴν ἀγοράν ad περιιόντες Φ_1 11; (it. ad περιέρχομαι C 323?) καθ' ἕκαστον νεώριον, ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, φυλὴ μία Sm 23. κατ' ἐμοῦ ad χρῆσθαι C 14. (κατ' ἐκεῖνον τον καιρόν ad τότε 180.) καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ad καταρᾶται 282. τὸ κατὰ σαυτὸν μέρος (v. l. τὸ σὸν μ.) pro τὸ μ. L 82. — καταισχύνειν pro αἰσχ. C 101. ἀντ[ικατ]αλλαττόμενοι 138. καταδεεῖς pro ἐπιδεεῖς Φ_4 36? [κατ]εκράτει E 13. [κατ]ελάμβανε Φ_3 15. κατοικοῦντας pro οἰκ. H 41.

Καταμαρτυρεῖν: καταμαρτυρήσεις suppl ex praec. L 120.

Κατασκευάζειν: κατασκευάζοντα (v. l. παρασκ., quod saepe cum illo confunditur) ad [ἐφ]ιστάντα Φ_1 18. (καὶ κατασκευάζεται ad ἐξαιρεῖ Ch 44, e 43.)

Καταψεύδεσθαι: (τοῦ καταψεύσασθαι L 279 suppl. ex praeced.)

Κατηγορεῖν: καὶ κατηγοροῦντος ad τι λέγοντος .. τῶν πεπραγμένων L 25, ex 24. κατηγορῶ(ν) pro κατηρῶ 292.

Κατηγορία: τὰς κατ. suppl.

falso ex praeced. Φ_1 32. (καὶ τῶν κατ. ad λοιδοριῶν C 3.)

Κελεύειν: (κελεύετε ad εἴπω Φ_3 46.) εἶναι κελεύει τὴν εἰρήνην L 278.

Κεφάλαιον: (ἐπελθεῖν ἐπὶ κεφαλαίων pro ἐπανελθεῖν L 315.)

Κινδυνεύειν: κινδυνεύσει Μεσσήνη pro κίνδυνος Μεσσήνῃ M 20.

Κίνδυνος: κινδύνοις ad ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις C 178. (κίνδυνος καὶ ad φόβος C 195 ex 207? κινδύνων ad τῶν τοιούτων 262?)

Κινεῖν: τὰ ὅπλα κεκίνηκεν pro ἐπήνεγκεν τ. ὅ. A 16.

Κλειτόμαχος: καὶ Κλ. καὶ Λυκοῦργος Φ_3 72.

Κοινῇ: ad πᾶσι συμφερόντων C 20, ex 109.

Κοινός: κοινῶν pro δημοσίων opp. ἰδίων AE 20. (τῇ κοινῇ φωνῇ C 170 [ex sequ.]. τῶν κοινῶν ad μέλει οὐδενί L 136.)

Κρατεῖν: τούτοις [κρατῶν] Φ_3 50.

Κρείττων: κρείττους ad ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι Sx 26 (v. l. βελτίους).

Κρίνειν: καὶ κρῖναι βουλομένων ad αἰτιωμένων Φ_3 14.

Κωλύειν: κωλύων pro λύων H 36. κωλῦσαι pro ἐπισχεῖν Ch 28, cf. ad Φ_1 43.

Λ.

Λαμβάνειν: λαβεῖν τιμωρίαν ad ἀδικήματος οὐδενός C 121 ex 280. λαβόντι suppl. ad πόθεν 128, ex 51. δῶρα λαβεῖν ad καταμαρτυρεῖ L 120. (ἂν λάβω 195?) λαβέ pro λέγε C 222. 305. L 70.

Λαμπρός: λαμπρᾷ ad τῇ φωνῇ L 206, ex 199.

Λέγειν: ad ἔνι O_2 4 suppl. ex praeced. (it. ad τὰ βέλτιστα ex praec. Ch 75. ad προὐτίθετο Φ_1 1, v. l. σκοπεῖν.) ad φοβοῦμαι Φ_4 36. ad ἐγχειροῦντες Sm 1. (ad δύνασθαι ibd. ad μέλλοντος C 135.) καὶ λέγειν ad καὶ πράττειν pro καὶ ποιεῖν Φ_3 2. it. ad πράττειν C 86. (ad ὑπομιμνήσκειν 269? ad κατηγορεῖν L 242?) λέγειν pro εἰπεῖν (ex praeced.) Sx 13. ad τὰ βέλτιστα pro σκοπεῖν 20. pro βλέπειν L 199. — λέγω [ad Ἑλλήνων Ch 27 Tiber., ex 24.] pro ἐγώ L 216. — ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει Φ_3 44. — ἔλεγε ad τἀναντία suppl. L 311. — λέγε post compellationem scribae repetitum C 28. 73. 83. L 168. (270.) pro λαβέ L 165. — (λέγοντα ad ἄλλο τι suppl. Φ_4 34.) τὸν εἰρήνην ἄγειν λέγοντα pro τὴν εἰρ. [ἄγειν] Φ_4 56. καὶ λεγόντων post ἀκούειν .. πεφοβημένων ante ὅτι L 22. ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων pro ἐνταῦθα πολιτευομένων 182.

Λείπειν: λιπών pro νεκρῶν in versu Euripideo (Hecub. 1, ex 2) C 267.

Λογίζεσθαι: λογίσησθε Φ_1 3, ad ἴδητε (εἰδῆτε), pro θεάσησθε.

Λόγος: ἢ λόγοις ἢ χρήμασι ad διαφθείρειν H 15. λόγον μέλλων λέγειν ad παράδοξον pro λέγων Sm 24. (λόγον κτέ. M 18, v. ἡγοῦμαι.) λόγων pro νόμων C 111. (τῷ λόγῳ ad τὰ .. ἔργα .. διασύρας L 313.)

Λοιπός: τὰ λοιπά ad βελτίω γένοιτο Ch 77, ex O_3 3.

Λοιδορεῖν pro *πομπεύειν* C 124.

Λοκροί: (*τῶν Λοκρῶν* ad *τῶν Ἀμφισσέων* C 140.)

Λυκοῦργος v. *Κλειτόμαχος*.

Λυπεῖν: *καὶ ἐλύπουν οὐδέν* Φ_3 64.

M.

Μά pro *νή* L 262?

Μακεδονία: *Μακεδονίας* ad *βασιλεῖς* H 11. *ἐν Μακεδονίᾳ* pro *οἴκοι* Φ_4 12.

Μακρολογίαν pro *μακρὰ λίαν* Sm 41.

Μάλα: (ad *δεινῶν* M 16.) *μ. σεμνῶς* (L 23) C 130 pro *σ. πάνυ*. — *μ.* (v. l. *ἅμα*) ad *καὶ . . ἐπειρώμην* L 23. ad *αὐτίκα δή* 120. *δὴ μάλα* ad *αὐτίκα* 17. — *μᾶλλον δὲ* v. l. *ὁμοίως δέ* pro *ἴσως δέ* C 30? (*μᾶλλον* ad *ἐφ' ἣν . . ἔδει μ' ἀγαγεῖν* 191.) — *μάλιστα* pro *μέγιστα* (ex sequ.) AE 11. pro *μάλα* C 16.

Μαλακίζεσθαι: *μαλακιζόμεθα* pro *μαλκίομεν* Φ_3 35.

Μαντεία: (*φησιν ἡ μαντ.* vel *ἐν τῇ μαντείᾳ* L 298.)

Μαρτυρίαν pro *μαντείαν* L 297.

Μάχη: *μάχας* ad *παραταξάμενοι τὰς πρώτας* C 216.

Μέγαρα: (*καὶ Μεγάροις ἐπιχειρῶν* C 71.)

Μέγας: *καὶ μεγάλων* O_3 36 ad *καλῶν*, ex Φ_3 74. *μεγάλης* pro *πολλῆς* Ch 48. *καὶ μεγάλης* ad *ἀτόπου* A 13. (*μεγάλας καὶ* ad *τὰς ἐσχάτας* C 12?) *καὶ μεγάλων* ad *πολλῶν* 253. — *μεγίστῳ* pro *μεγάλῳ* Φ_3 20.

Μεθώνη: (*καὶ Μεθώνην* ad *Ὄλυνθον . . καὶ Ἀπολλωνίαν* Φ_3 26.)

Μέλειν: *τοῦτ' ἔμελεν* ad *τί τῷ Ζελείτῃ* Φ_3 44.

Μέλλειν: (*ἔμελλεν* suppl. ex praec. L 153?) *μελλόντων* ad *διοικήσειν* falso suppl. H 5. *οἱ μέλλοντες* ad *λέγειν* Sm 2. *μέλλων λέγειν* pro *λέγων* 24 (cf. C 135?) *συνοίσειν μέλλοντος* pro *συνοίσοντος* Φ_2 27. *τὸ μέλλον* ad *προορωμένων* C 178.

Μέν: O_2 6. (O_3 27. 28?) Φ_1 41. Φ_2 11. 12. Ch 49 = Φ_4 25. Ch 50. 52. 57. 67 = Φ_4 69. Φ_3 2. 5. 19. 33. 66. Φ_4 (51.) 76. Sm 13. (14?) 38. 41. (M 27.) A 20 (*ὑμεῖς μέν*). C 33. 121 (*τοὺς μὲν*). 151. (158?) 178. 222 (*τότε μὲν*). 253. (296.) 299. 317 (*διέσυρον μέν* pro *διασύροντες*, cf. *δέ*). L 32. 40 (pro *δέ*). 45. 67. 80. 131. 148. 159. 227 (*πρῶτον μὲν*).

Μέντοι pro *μέν* ante *τοῦτο* Φ_3 30.

Μέρος: *μέρη* ad *εἰς δύο . . (διεστηκότων)* Φ_4 4 (cf. 53). (ad *τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς* C 254?) ad *τὸ πλεῖστον* 277. — add. Sm 23, v. *ναῦς*.

Μετά: *μετὰ τῆς δυνάμεως* pro *διὰ τῆς δυν.* Φ_3 17. ante *ταῦτα* pro *με* 169. (*μεθ' ἑκατέρων* Sx 20. *μ. τούτων* 10.) *μετὰ ταῦτα* L 322.

Μεταβολή: (*τὴν μεταβολὴν* ad *πολλὴν τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην* O_2 13.)

Μετέχειν pro *μέλλειν* A 13.

Μή: post *πλὴν εἰ* Ch 7; Φ_1 39 (i. e. *εἰ μή* pro *πλὴν εἰ*). *δεῖ . . μή* pro *οὐ δεῖ* Φ_3 51. ad *πολεμήσετε* Φ_4 17. *μὴ ἀφ'* ad *ὑμῶν* Sx 26. (ad *τύχητε* Sm 13. *τοῦτο μή* ad *λέγω* C 4?) ad *μετάσχοιεν* 89. *μὴ δύνασθαι* 108. ad *γράψαι μηδένα* 221. ad *διαφθαρῆναι* 247 (v. l. *διαφθ. ἢ μή*). (*ἐμὲ δὲ μή* L 45.) post *οὐδὲ* L 118. ante *τὰ τείχη* 311. post *εἰ* 320.

Μηδέ: pro *μή* (asynd.) Ch 25. it. pro *μή* C 89. L 282. 311 (asynd.). *μηδ' ὁτιοῦν ἄνευ* pro *ὁτιοῦν ἂν* L 80. ad *Φίλιππον* 83 ante [*μηδὲ Θηβαίους*]. *μηδὲ* (v. l. *μηδένα*) . . *μηδὲ* pro *μήτε . . μήτε* O_2 23.

Μηδείς: *μηδένα* (v. l. *μηδέ*) pro *μήτε* O_2 23, v. *μηδέ*. it. *μηδενί* pro *μήτε* Ch 50. (*μηδείς* pro *τις* P 15? C 190?) *μηδὲν εὖ πεπονθότος* pro *μὴ σὺν εὖ πεπ.* Ch 65. *μηδένα μηδὲ* pro *μηδέ* Φ_3 26. (post *μηδέ* L 271. it *μηδὲν* post *μηδὲ* pro *τι* L 150.) *ἐκ μηδενός* pro *μηδ' ἐξ ἑνός* Sm 10.

Μηκέτι pro *μή* Φ_2 35.

Μήν „mensis“: *μηνός* ad *σκιροφοριῶνος* L 58.

Μήν coniunctio: *ἀλλὰ μήν* pro *ἀλλ' ἅμα* R 24.

Μήτε . . μήτε pro *μή . . μηδέ* Φ_2 35. L 44.

Μικρός: *μικρόν* ad *ἐπισχοῦσιν* Ch 2.

Μιλτιάδης: *καὶ Μιλτιάδου* Sx 29, ex O_3 26.

Μιμεῖσθαι L 269 ex praeced. (cf. *ἐν*).

Μισεῖν: *ἐμίσουν* pro *ἐώθουν* Φ_3 65.

(*Μισθοφόρους* ad *ξένους* AE 5.)

Μόνος: *μόνας* s. *μόνον* ad *τριάκοντα ἡμέρας* O_1 27. (*μόνοις* Sm 3 loco interpolato?) *μόνοι* C 43. — *μόνον* ad *θαυμάζωμεν* (post *οὐ*) Sx 26; simil. R 35. it. post *οὐ* M 28. post *οὐχί* C 300. pro *μέν* L 42. (adde C 304.)

N.

Ναῦς: (*καὶ πασῶν τῶν νεῶν καὶ μέρους* Sm 23.)

Ναυτικάς ad *παρασκευάς* C 102.

Νέμειν: *ἔνεμον* v. l. *ἐδίδοσαν* Sx 23.

Νή: *νὴ Δί'* pro [*δι'*] L 331.

Νικᾶν: *νικήσαντα* pro *στρατηγοῦντα* Sx 21, ex Aristocr. 196?

Νομίζειν: (*νομίζω* repet. ex praec. R 18.) *νομίζουσιν* (dat. part.) pro *δοκοῦσιν* C 218. *νομίσαντες* Sx 11.

Νόμιμος: *τὸ νόμιμον ἔθος* pro *τὸ κοινὸν ἔθος* L 234 (v. l. *τὸν νόμον ἔ.*).

Νομοθέτης: (*τοῖς νομοθέταις* ad *τούτοις* suppl. ex praeced O_3 10.)

Νόμος: *πολέμου νόμῳ* pro *πολέμῳ* Φ_1 6. (*περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων* C 111, postquam quod antecedebat *νόμων* in *λόγων* corruptum est. *τοῖς νόμοις* ad *ἅπασι* 125?) — v. *νόμιμος*.

Νόσημα repet. ex antec. per epanalepsin L 259.

Νῦν (*νυνί*): ad *ηὐξήθη* O_2 5, opp. *πρότερον*. O_3 24. *τῶν νῦν* pro *τούτων* 27. ad *ὑπαρχούσης* Φ_1 4. (opp. *πρότερον* P 4?) opp. *τότε* P 8. *καὶ νῦν* Φ_2 32, v. l. *καινήν*; cf. etiam O_3 3. *νῦν γε δή* Ch 41, ex Φ_2 17. *νῦν βεβιασμένα* pro *συμβεβ.* Ch 42. *νυνί* 75. *νῦν ἐστί* ad *ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν* Φ_3 63. (*νῦν* opp. *τότε* 68?)

ἃ νῦν ποιεῖτε ad *ταῦτα* Φ_4 20. — ad *χρήσιμος ἔσται* Sm 2. (*νῦν* v. l. *νυνί* 26?) Sm 27. M 11. C (22, ex 13?) 174. 195. [206 *ἐπεχείρησα νῦν* pro *ἐπεχείρουν* Dionys.] 228 (*νῦν γε*). 244 (v. l. *πρώην*), ex O_2 7. 279. 314 (*νῦν ζῶντα* pro *συνζῶντα*). L 65 (*γὰρ νῦν* pro *γοῦν*). (ibd. *νῦν ὄντων* ad *κακῶν*.) 86 (al. *ἦν*). 134. 225. 269.

Νῦν δὲ ἡ μὲν πόλις τῶν αὑτῆς ἀφέστηκεν, οὗτος δὲ χρήματα εἴληφεν L 147.

O.

Ὁ articul., a) ad nomina propr. vel gentium: O_3 28. Φ_1 42. 43. Φ_1 1. 14. 22. (H 21? 22?) 24. Ch 7. Φ_3 21. 42 bis. 51. 57. AE 4. E 10. M 25. C 19. 25. 30. 36. 44. 71 bis. 80. (89 bis? 153?) 163. 174. 195. 240. [ib. *τὸ Βυζάντιον* Tiber.] 245. 257. L (12 [*τὸν*] *Φίλιππον*?) 30. 44. 49. 54. 76. 81. 127. 134. 138. 153. 156 *τειχῶν* s. *Τειχῶν*. 159. 160. 161. 169. 181. (195 [*τὸν*] *Ἀλέξανδρον*?) 196 *τοῦ Φαιδίμου* pro *τὸν Φ.*, 252 *τοῦ Σόλωνος* pro *τὴν Σ.* (253 *οἱ* ante *Ἕλληνες*.) 271 *τῶν Ἀθηναίων* pro *τοῦ Ἀθ.* — 278. 314 *τοῦ Φιλίππου* pro *τῶν Φ.* — 315. 320. (322 [*τὰς*] *Πύλας*?) 335.

b) *ad alia nomina substantiva:* O_2 4. 23 bis. Φ_1 7. 36. P 25. H 29 *βασιλεύς*; it. Φ_4 52; Sm 2; R 9 bis. — H (14 *θαλάττῃ*?) 39. Ch 7. — 49 *θεούς*, cf. Φ_4 7. 25. R 26. C 97. 129. 294. — Φ_4 13. 14 *ἀνθρώπους*. 17. 60. 61 = Ch 59. (AE 23?) Sm 7. 18. 19. 25 *τοιοῦτον ἔχουσι* [*τὸν*] *νοῦν*, cf. M 24; A 27; L 39; 147. — R 24. A 7 *τοῦ* pro *οὐ*. 27. C 24. 26. 37. 44 *ἕτερος* [*ὁ*] *λόγος*. (89 *τούς* repetit. ex praeced.?) 96. 97 ad *θάνατος*. 212 (repet. ex praeced.). 216. 246. (258 *μετὰ πολλῆς* [*τῆς*] *ἐνδείας*?) 262 bis. 279. 280. 303. 321 (repetit. post *καί*). 323 *εἰς* [*τὴν*] *γῆν*. L 17. 39. 69. 84. 86. 95 [*τῆς*] *εἰρήνης*. 132 bis. 133 bis. 134. 171. 197 *κατὰ* [*τοῦ*] *νώτου*. 219. 234 (*εἰς* [*τὸ*] *πρυτανεῖον*). 252. 259. 267 ([*τοῖς*] *τοιούτοις ἔργοις*). 278 ([*τὸ*] *πρῶτον τῶν ἐγκλημάτων*). 283. (287?) 298. (305.) 309 (*τὰ* post *τοὺς* . . *καί*). 333 ([*οἱ*] *στρατηγοί*, ut supra 298). 336.

c) ante adiectiva, numeralia, pronomina, genitivos, adverbia, praepositiones cum nomine: O_2 22 = AE 15 (*ὅλον*) O_2 29. O_3 18. Φ_1 37 (*τὸ ἐφ' ὅ* corrupte). P 9. 23. Φ_2 32 (*τὴν ἄλλως* pro *ὡς ἄ.*). Ch 13. 54. Φ_3 20. 38 (*τῶν τοιούτων* pro *τοιοῦτον*). 56. AE 18. Sx 19 (*ἴσον*). 22. Sm 14 (*παραπλήσια*); it. C 179. Sm 40 (*πιστὰ* . . [*τὰ*] *τῶν ἀπαγγελλόντων*). R 15 *τοὺς* pro *οὕς*. 24. A 1 *τἀληθέστερα* pro *ἀλ.*, cf. L 19. C 66 (*οἱ τὰ* ad *ὑπὲρ αὐτῶν*). 139 (*εἰς* . . *μέσον*). 143. 246 ([*τὸ*] *κατ' ἐμέ*). 252 cf. 320. 257. 260 ad *τοιαῦτα*; it. 306; L 139, 263, 295, 310. — C 293. L 95. 116 (*ἕν τι* [*τῶν*] *τῆς εἰσαγγελίας*). 147 ([*τῆς*] *αὐτῆς*). 150. 151 152 (repet. post *καί*). 204. 261 (*τῶν ἁπάντων* pro *πάντων*). 263. 279. 283 (repet. post *καί*). 314 *πάντα* [*τὰ*] *κακά*. 332 *πάντ*[*α τ*]*ἀληθῆ*.

d) ante infinitivos: (O_1 23. O_2 4.) O_2 5 repet. post *καί*; it. P 1 post *ἀλλὰ καί*; it. post *καί* C 247 et 254. — O_3 12. Φ_1 51. P 22. Ch 25. C 2. 104. 288. 292. L 69. 164. 252. 282. 299.

e) ad participia O_3 35. P 5. Φ_3 33 *ὥσπερ* [*οἱ*] *τὴν χάλαζαν* scil. *θεωροῦντες*. Φ_4 14. 25. Sm 20. R 9 repet. post *καί*; it. L 87. — R 20 (*τοὺς ἄλλους τοὺς ἀδικοῦντας* pro *τ. ἄλλως ἀδ.*). M 12 *οἱ γὰρ* pro *οὐ γάρ*. 24 post *τοῦτο*; cf. C 32; 134. — L 19. 117. 157. 165. 266. 301. 306. 329 (*τοὺς* pro *τοῦτ'*).

f) *ὁ μέν — ὁ δέ*: *οἱ μέν* suppl. ante *οἱ δέ* Φ_4 3. it. *τοὺς μέν* ante *τοὺς δέ* C 121. — (*οἱ μὲν ὡς τούτους οἱ δ' ὡς ἐκείνους* O_2 29, ex Sx 20?)

Ὅδε: *τῆσδε* ad *τῆς ἡμέρας* C 66, v. l. *ἐκείνης*. *τῷδε* pro *τῷ* C 224, ex anteced.

Ὁδός: *ὁδόν* ad *τὴν ὀρθήν* C 111.

Ὅθεν pro *ᾗ* Sm 22.

Οἴεσθαι: *οἶμαι ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων* ad *οὔκουν Ἀθηναίων γε* Φ_4 43. (pro *οἶδα*? cf. ad M 20.) *οἴεσθε* repet. ex anteced. C 240. *οἰομένοις* pro *εἰθισμ.* Φ_4 58.

Οἷος: *οἷα* . . *οἷα* pro *τί* . . *τί* 63. (*οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο* ad *τοιοῦτον* C 10.)

Ὀλίγος: (*ὀλίγοι πολλοῖς καί*) ad *ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς* . . R 18. *ὀλίγα* ad *παιδάρια* L 65.)

Ὅλως δέ L 65 ante membrum comprehensivum.

(*Ὁμοίως ἅπασιν* Φ_4 51? ad *ἅπασιν*, *ἅπαντας* C 61? 208. pro *ἴσως* C 30? [v. l. *μᾶλλον*].)

Ὁμολογεῖν: *ὁμολογουμένους* pro *ὁμολογοῦντας* Sm 11. (*ὁ ὁμολογῶν* L 245.) *ὡμολόγησε* pro *ὤμοσε* C 32 cf. L 122.

Ὅμως C 65 cum alia interpol. coniunctum. (L 101 post *ἀλλά*.)

Ὄνειδος: *τὰ τοιαῦτ' ὀνείδη* AE 13, ex O_2 20.

Ὄνομα: ([*τῷ*] *τῆς πολιτείας* [*ὀνόματι*] *ἀκολούθους* Sx 29?)

Ὀνομάζειν: *ὠνόμασεν* C 130 suppl. spec.

Ὁπηνίκα pro *πηνίκα* C 208.

Ὅπλον: *τοῖς ὅπλοις* ad *χαιρήσειν* (*χ' αἱρ.*) L 320. V. *δύνασθαι*.

Ὁπόθεν pro *ὅθεν* C 311.

Ὁποῖος: *ὁποίους* pro *ὁπόσερα* Sx 36. *ὁποῖον* pro *ποῖον* C 76. *ὁποία* pro *ποία* 258.

Ὁπόταν pro *ὅταν* Sx 12?

(*Ὁπότε βουληθείητε* R 18.)

Ὁπότερος: *ὁποτέρου* pro *ποτέρου* C 265.

Ὅπου: *ἔστιν ὅπου* pro *ἔ. ὅπως* L 308.

Ὅπως: *ὅπως μή* pro *μή* P 17. *ὅπως* pro *πῶς* Ch 40 = Φ_4 12; 20; AE 10; Sx 21; L 14; 331.

Ὁρᾶν: *ὁρῶ* pro *νομίζω* Sm 9. pro *οἶδα* M 2. (*ὡς τοῦτ' εἶδον* ad *εὐθέως* C 153.) *ἑωρακότας καὶ* ad *εἰδότας* L 329, ex 204. *εἰ* . . *ἑώρων* ad *δικαίαν εἰρήνην* 334.

Ὀργή: [*ὀργὴν ἢ ψῆφον* Aristid. L 66 pro nostrorum [*ψῆφον ἢ γνώμην*], ad *τίνα* . . *θέσθαι*.]

πολλ. ad *διέβαλλε* C 111. (ad *φαύλοις χρῆσθε* L 30.)

Πολλαχόθεν pro *πανταχόθεν* C 251?

Πολλοστόν v. l. *πέμπτον* ad *μέρος* Φ_3 25.

Πολύς: *ἐκ πολλοῦ* ad *παρεσκευάκασιν* Ch 32. *πολλοῦ γε καὶ δεῖ* ad *πόθεν*; C 140; ex 47. — *πολλῆς* ad *δαπανῆς* Φ_2 24, ex Ch 48. ad *ὀργῆς ἄξιον* Φ_3 31. *πολλῷ* ad *βέλτιον* O_2 31. (ad *δεινότερα* L 128.) *καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ* C 33. *πολύ* ad *χρυσίον* Sm 30. (*τὰ πολλά* ad *ταυτί* C 196. *καὶ πόνων* [*πολλῶν*] Ch 48 = Φ_4 24, ex antec. suppl. spec. — *τοῖς πολλοῖς* O_2 21, ex AE 14. *ὀλίγοι πολλοῖς καὶ* R 14, ad *ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς .. ᾑρημένοις*). *τοῖς πολλοῖς* pro *τοῖς λοιποῖς* L 101. *καὶ πολλούς* ad *καλοὺς καὶ μακροὺς λόγους* 303. *ὡς τὰ πολλά* O_1 11, ad *κρίνεται*. — *καὶ πλέον ἕξειν τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο* L 223 ad *τιμηθήσεσθαι*, ex 100. *πλέον ἰσχύουσιν* pro *μεῖζον ἰσχ.* 283. *πλείστῳ* pro *μεγίστῳ* Φ_1 5?

Πορθμός: *πορθμόν* pro *τόπον* C 32.

Πορίζειν: *πορίσωσι* pro *ποιήσωσι* O^2 16.

Πόσος: *πόσαι* (*τριήρεις*) pro *ποῖαι* Sm 23.

Ποτέ: post *πρότερον* M 22. (P 4.) *ὅ,τι μὲν* [*ποτε*] R 13. (*ἅττα μὲν* [*ποτε*] L 304?)

Που: *οὕτω* [*που*] L 22. pro *πω* ibd. — *ὥς που* pro *ὥς τίς* 73.

Πρᾶγμα: *τὸ πρ.* v. l. *τὴν ἔχθραν* ad *προήγαγον* C 163. (*πράγματος* Φ_1 1? *τῷ πράγματι* ad *χρῆσθαι* C 178.) *τὰ πράγματα* pro *ἔργα* O_2 12. *τὰ παρόντα* [*πράγματα*] O_3 3. *τὰ τῶν ἀπόντων* [*πρ.*] Φ_1 5. it. add. *πρ.* ad *τὰ τῶν Ἑλλήνων* C 143; 232; (Φ_1 51.) ad *τὰ ἡμέτερα* A 24. ad *τὰ τῆς πόλεως* L 141. — *τὰ πρ.* (ad *πρὸς ταῦτ' ἐπικλῖναι* O_3 8. ad *ὡς φαυλότατα ἤμελλ' ἕξειν* Φ_3 1?) ad *ἐᾶν φέρεσθαι* Φ_1 69; (ad *παραδώσετε* 20.) — (*πάντα τὰ πρ.* Φ_3 36.) — *τῶν πραγμάτων* (ad *καθυφείμεθά τι* O_3 8.) pro *τ. γιγνομένων* Ch 51, ex Φ_1 10. pro *τ. χρημάτων* Φ_4 22. (*τῶν Ἑλληνικῶν πρ.* repetitum 53. *πρ.* v. l. *ἀδικημάτων* L 131. *τῶν πρ.* Sx 26.) — *τοῖς πράγμασιν* ad *προσέχητε τὸν νοῦν* Φ_1 50. ad *συμφέρει* v. l. *τῇ πόλει* Φ_1 4.

Πρᾶξις: (*πράξεων* ad *τῶν αὐτῶν* O_2 26.)

Πράττειν: (*ἔπραττον* ad *ἐγώ* suppl. C 180. *πράττειν* C 25, ex L 166?) *πραττόντων* (*τὰ Φιλίππου*) pro *φρονούντων* C 161. *πάνθ' ἃ προσήκει πραττόντων* Φ_3 38, v. *ἐθέλειν*. — *πράττεται* suppl. ad *διὰ τούτων ἅπαντα* O_3 31 = Sx 31. (*ἃ πέπρακται* ad *πάντα* C 72.) *πάντα μοι πέπρακται* suppl. C 298. (*πεπραγμένα σαυτῷ* ad *τἀκεῖ* 140.) *καὶ πεπραγμένων* ad *πεπολιτευμένων* 59 (ex 11). (*τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα* v. l. *εἰρημένα* L 117.) *τὰ πεπρ. αὐτά* pro *τὸ πρᾶγμα αὐτό* ibd (*πεπρ.* ad *τοιαῦτα συνειδὼς αὐτῷ* 199, v. 210.)

Πράως: *τοῦτο πράως ὑμᾶς ἔχειν καὶ ὅρκους* ante *μὴ φυλάξασθαι* A 5 (opp. *μάλιστ' ἀγανακτῆσαι*).

Πρεσβεία: *ἐν τῇ πρεσβείᾳ* L 8 ad *πεποιηκότα*.

Πρίν: *πρὶν ἢ προσβαλεῖν* pro *προσβάλλων* ad *πρότερον* Ch 59 = Φ_4 61.

Πρό: ad *τοῦ τοὺς ὅρκους ἀπολαβεῖν* L 164. *πρὸ τούτων* s. *πρὸ τοῦ* pro *ποτέ* Sm 40. — *προῄρηται* pro *ᾕρ.* L 341. [*προ*]*ῃρημένων* R 31. cf. ad C 309. [*προ*]*γεγενημένων* P 9. *προειρήκει* v. l. *εἰρήκει* L 13. [*προ*]*εισενεγκεῖν* Sm 26. [*πρου*]*εξήγγειλε* L 248. [*προ*]*καταληφθέντας* 178. [*πρου*]*σχήματος* C 178.

Προαιρεῖσθαι: (ad *εἰπεῖν* Sm 1.) [*προῃρημένων* Aristid. pro *βουλομένων* nostrorum M 2.] *προελόμενον* ad *μένειν* suppl. spec. C 307. (*προείλετο πράττειν* pro *πράττων* L 166?) — Cf. supra *πρό*.

Προαίρεσις: *φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει* pro *ἐ. τ. φρ. αἱρουμένῃ* Sm 7.

Πρόγονος: *ὑπὸ τῶν προγόνων* Φ_4 73. (*τοὺς .. προκινδυνεύσαντας* [*τῶν προγόνων*] C 208?)

Προδιδόναι: *προδίδωσι καὶ* ad *διαφθείρει* ex anteced. L 268

Προδότης: *οἱ προδόται καὶ ὁ Φίλιππος* Φ_4 54 post *ἔχετε* (pertinent ad *ἕτεροι* qu. sequ.). *προδοτῶν* ad *μεστὴ γέγονε* C 48. (*προδότας καὶ* ad *δωροδόκους* L 258.)

Προϊστάναι: (*προεστηκότων* ad *τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ* L 10?)

Πρός: *πρὸς ἣν* (*πολεμεῖτε*) pro *ᾗ* Φ_1 31. *πρὸς ὑμᾶς* (*ποιῆσαι*) pro *ὑμῖν* H 44. cf. ad M 19. *ὡς* [*πρὸς*] *βασιλέα* Φ_1 48. *πρὸς ὑμᾶς* pro *ὡς ὑ.* C 133. it. pro *ὡς* L 139; 192. pro *εἰς* Sm 15 O_3 1 (ad *ἀποβλέπειν*, v. Φ_3 35); C 201. ad *τὸ βέλτιστον* suppl. spec post *ἀλλά* Ch 69. ([*πρὸς*] *τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων* C 258.) — (*πρὸς ἀλλήλους* ad *πέμπομεν πρέσβεις* Φ_3 28.) *πρὸς ὑμᾶς* ad *εἰπεῖν* C 103; ad *ἐπλάττετο* 231; ad *ἀπήγγειλε* L 39, e 37. (*πρὸς ἐκείνους* M 18, v. *ἡγεῖσθαι*.) — *προσεψηφίσασθε* pro *ἐψηφ.* Φ_2 31. [*προσ*]*δέχεσθε* L 99. [*προσ*]*διορίζων* L 235. [*προσ*]*δεόμενα* 294. [*προσ*]*γέγραπται* Φ_3 42. *προσαναλίσκετε* pro *παραναλ.* Sx 4.

Προσδέχεσθαι (*τὸν πόλεμον*) Φ_3 51 pro *προσέσθαι*. — V. *πρός*.

Προσεῖναι: *προσῆσαν δ' ἀπέχθειαι* Φ_3 64.

Προσέτι: *προσέθ'* (*ἕτερος*) pro *πρόσεσθ'* R 31.

Προσήκειν: *εἶναι προσήκει* suppl. O_2 10. *ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει* 23, ex AE 19. *ἅπασι προσήκειν* ad *πράττειν* suppl. spec. Φ_3 1. *ἃ προσήκει* 38, v. *ἐθέλειν*. Cf. ad C 46. (*ἣ προσῆκε* post *μείζους* L 112, v. O_2 3.)

Πρόσοδος: *πρόσοδοι* suppl. spec. ad *χρημάτων* Φ_3 40. pro *τὰ τῆς χώρας* est *τὰ τῶν προσόδων* L 90 (ex 89).

Προτείνειν: pro *προπίνειν* L 128. 139.

Πρότερον: (ad *πολλάκις εἰρήκασι* Φ_1.) it. ad *πολλάκις* (O_1 8?) C 125. ad *πώποτε* L 215. pro (ad) *τότε* Φ_2 36. *πρότερον πολεμοῦντα ὑμῖν* pro *εἰς ὑμᾶς ἄρξαντα* Ch 7. *ἣν πρότερον πρίασθαι* pro *πρίαιτό τις ποτέ* Φ_3 31. (ad *ἧκεν* Φ_3 27. *πρότ. μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου* C 297, ex 296.)

Πρόφασις: (προφάσεις pro λόγους L 215?)

Πρώην: (ad ἐπεβούλευσε Φ_3 27, ex L 334.) οὐ τὰ τελευταῖα [πρώην] C 244 (v. l. νῦν), ex Φ_1 17. ad τέως L 314.

Πρῶτος: τὸ πρῶτον ad ἐπεχείρησαν οὗτοι L 159. πρῶτον μὲν 227.

Πύλαι: εἰς Πύλας L 318 ex sequ.

Πω: ad οὐδενὸς Ch 58.

Πώποτε: pro ποτέ post ὅσοι Ch 24. post οὐδέν Φ_4 22. it. post οὐ L 192. οὐδεπώποτε pro οὐδέποτε R 15 (Φ_3 23?) πώπ. pro πω O_1 9. AE 16. pro πω τότε C 18.

Πῶς οὐ pro πόσῳ ad μᾶλλον L 238. (πῶς ἴσον pro τοῦ ἴσον Φ_4 74.)

Πως ad πρὸς ἐμέ C 15.

P.

Ῥάδιος: (ῥάδιον εἶναι ad προσελθόντας εἰπεῖν Φ_3 26.)

Ῥαδίως: ad ψηφίζησθε Φ_1 46 (repetit. ex antec.). ῥ. καὶ ἑτοίμως ad προϊέμενον C 67.

Ῥαθυμία: καὶ ῥαθυμίαν Φ_1 11, v. Φ_3 5. ῥαθυμίαν pro εἰρωνείαν Φ_1 37.

Σ.

Σαθρός: τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν O_2 21, ex AE 14.

Σαλαμίς: καὶ Σαλαμῖνι ad Μαραθῶνι Sm 30, v. L 312.

Σ(ε)αυτοῦ: κατὰ σαυτὸν pro καθ' αὑτόν C 318, v. 319. τὸ κατὰ σαυτὸν μέρος v. l. τὸ σὸν μ. pro τὸ μ. L 82. σαυτοῦ pro σοῦ 245. (πεπραγμένα σαυτῷ C 140.)

Σεμνυνόμενος pro σεμνός C 258.

Σιγᾶν: δεινὸν εἰ σιγῴη (ex anteced.) pro δ. εἰσήει εἰ L 33.

Σκοπεῖν: [ad προὐτίθετο Φ_1 1 Hermog. Priscian. pro λέγειν nostrorum.] καὶ σκοπεῖ ad βουλεύεται L 225.

Σός: σόν ad τὸ . . μέρος L 82; v. σαυτοῦ.

Σπονδή: σπονδάς ad τὰς τῆς πατρίδος suppl. ex anteced. L 191.

Στασιάζειν: καὶ στασιάζουσι ad νοσοῦσι . . καὶ τεταραγμένοις O_2 14. (it. ad νοσοῦσι (3 plur. ind.) Φ_3 12.)

Στέφανος: (ὁ στέφ. C 120. τὸν στέφανον ad ἀνειπεῖν suppl. 58.)

Στεφανοῦν: στεφανώσηται pro ψηφίσηται C 121.

Στρατεία: (πεζὰς στρατείας ad ἐξόδους C 100.)

Στρατεύειν: τοῖς στρατευομένοις ad τῇ δυνάμει Φ_1 28, ex 29 (στρατευόμενος καὶ ad πονῶν O_2 23, ex AE 17. στρατεύεσθαι ad τριηραρχεῖν εἰσφέρειν O_2 30. στρατεύοντα ad ἀδικοῦντα κτέ. Ch 56.) στρατεύεσθαι καὶ post τὴν ὡραίαν αὐτὴν Φ_1 48.

Στρατηγεῖν: τῶν στρατηγουμένων pro τ. δρωμένων Φ_1 25 ex 47.

Στρατηγός: στρατηγοῖς pro στρατιώταις Φ_3 20.

Στρεβλοῦν: στρεβλούμενοι pro σφαττόμενοι Φ_3 66, post μαστιγούμενοι, ex Sx 14.

Σύ: ad ἔκρινες L 294. ἔπειτα [σὺ] τοιαῦτα ποιῶν C 122. (ad διέστρεφες C 299?) — σου ad ἡ μήτηρ C 129, propter ὁ πατήρ σου ibd. — σοι ad συγχωρῶ C 270. (ad ταυτὰ 315.) — σε ad ἔροιτο Φ_4 70. (ad ἐξέθρεψε C 129? ad ἔδει 196.) διὰ σέ et παρὰ σοῦ C 311.

Συγχωρεῖν: συγχωρήσαιμεν pro δοίημεν Φ_4 71.

Συμβαίνειν: (συμβαίνει suppl. ad καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης Φ_2 17. συνέβαινε suppl. ad πολλὰ δὴ τἀδύνατα C 108; v. ibd. συνέβαινον.) συνέβη suppl. ad ἀκούειν L 34. συμβάντος τινός Φ_4 68 ad ὕστερόν ποτε.

Συμβουλεύειν: [ὧν συμβουλεύω schol. Sx 10 pro τούτων ἁπάντων.] (συμβεβούλευκα suppl ex praeced. C 298.)

Σύμμαχος: συμμάχους καί ad φίλους Sx 6, ex anteced. — τῶν συμμάχων ad μηδείς L 97, v. 94.

Συμπόσιον: πρὸς τὸ τοῦ Σατύρου τοῦτο συμπ. ἕτερον συμπ. τὸ τούτων pro πρὸς τὸ τ. Σ. τούτων συμπόσ. L 196.

Συμφέρειν: συμφέροντα ad τὰ μικρὰ . . τῆς πόλεως C 28. τὰ συμφ. ad ἅπαντα πρoησόμεθα 101.

Σύν: συνήγαγον pro ἀνήγ. O_3 24 = Sx 26. συμβιβάζετε pro ἐμβιβ. L 97. συμβουλῆς pro βουλῆς C 101 (propter συμβουλεύσειν quod sequ.). συγγραφῆς pro γραφῆς C 122, ex anteced.?) συνειθισθε pro εἰθ. Sx 13, ex anteced. [συν]εξηπατημένων M 2. (συγκαλοῦντες pro νῦν καλ. Sm 38?) [συγ]καταπραξαμένῳ Ch 27. [συγ]κατασκευάσαντες O_3 17. [συν]εμαρτύρει C 136, ex συνηγωνίζετο qu. praec. — [συμ]παρασκευάσαντα L 87, [συμ]παρασκευάσας C 158. (143.) [συμ]παραταξαμένους C 229, ex 216. [συμ]πλέων Φ_1 29, ex 24. [συμ]πλευσομένους H 15 (praecedit συμπέμπων). συμπράττειν pro νῦν πράττειν L 309. [συμ]πρέσβεων 116. [συν]τείνει Φ_4 54. [συν]τελέσασθαι C 150.

Συνδοκεῖν: ad νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν ex δοκῶ qu. praec. C 255.

Συνθήκη: συνθήκας pro ὁμολογίας A 26.

Συσκιάζειν: συσκιάσαι O_2 20 ad (pro) συγκρύψαι, ex AE 13.

Σχεδόν ad κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην C 249.

Σῴζειν: (ἢ σῴζοισθε ad μᾶλλον ἂν μισοῖσθε L 238. σεσωσμένοι Φ_4 73.)

T.

Ταλαίπωρος: τοὺς [ταλαιπώρους] Φωκέας C 36, ex 142. (οἱ [ταλαίπωροι] Φωκεῖς 42, it.) (ὁ ταλ. ἄνθρωπος pro ὁ ἄθλιος ἄ. L 284?)

Τάλαντον: ἑξακισχίλια τάλαντα Sm 30.

Τάξις: (τάξιν ποιήσας ex praeced. suppl. O_3 35.) τάξεως ad τῆς ἐν ταῖς στρατείαις ex praeced. suppl. R 32. pro ὑποθέσεως Φ_4 46.

Ταράττειν: τεταραγμένους ad νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς Φ_3 50, ex O_2 14.

Ταραχή: τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων pro τῶν κακῶν Φ_3 3.

Τάττειν: τάττουσι (τιμωρίας) pro διδόασι C 12.

Ταύτῃ (adverb.): AE 15 ante φοβερόν, ex O_2 22, quo loco non magis genuinum videtur.

Ταφή: (ἐπὶ τὰς ταφάς ad αἱρεθέντες C 288.)

Ταχύ: [τ.] πλούσιοι γεγόνασιν O_3 29, ex Ch 66.

Τε: *συμμάχων [τε] καὶ καιρῶν* O_2 2. similiter ante *καὶ* O_3 33. Ch 60 = Φ_4 62. Sx 6. C 5 bis. 51 (pro *γε*). (310?) L 268. 270. 295 (*στρατηγῶν τε καὶ* pro *στρατηγιῶντες καί*). *ἄνω [τε καὶ] κάτω* O_2 16; similiter [*τε καὶ*] loco asyndeti L 197. — [*τε*] . . *καί* L 320. *τε* ad *τῇ πόλει* ante [*καὶ πᾶσιν ὑμῖν*] C 8, ex 1. — [*ἅμα τ'*] . *καί* Sx 5. (*ἅμα* . . [*τε*] . . *καί* M 27?) cf. R 24. — *οἷός τε* pro *οἷος* Φ_1 9; *οἷον* [*τε*] O_2 17. — praeterea Ch 71. R 5.

Τέως O_3 7 ad *ἐθρύλουν*, ex O_1 7.

Τηλικοῦτος: v. l. *τοιοῦτος* ante *οἷοι* Φ_3 47. *τοσούτων* (v. l. *τηλικούτων*) *πραγμάτων καὶ* [*τηλικαύτης*] *ταραχῆς* L 88. *τηλικούτων* pro *τοιούτων* 116. *τηλικαύτη* pro *τοιαύτη* 126. (*τηλικαῦτα* pro *τοιαῦτα* vel *τοσαῦτα* 284?)

Τηνικαῦτα Φ_4 29, ex Ch 11.

Τιθέναι: (*τιθέμενον* ex *θέσθαι* suppl. C 250.)

Τίμαρχος: (*τὸν Τίμ.* ad *τοῦτον* L 285.)

Τιμή: *τιμὴν* ad *δόξαν εὔνοιαν* C 94: v. 66 sq. 80. 97. 108. 203 (Voem.).

Τιμωρία: *λαβεῖν τιμωρίαν* C 121 ad *ἀδικήματος οὐδενός*, ex 280. (*καὶ τιμωρίαι* 14, ex 13.)

Τίς: repet. post *καί* Φ_4 75. *πλήρωσις δὲ τίς; ἢ* pro *πλήρωσιν δὲ ἤ* Sm 22. pro *ποῖος* (propter antecedentia) L 282. *τίνα* repet. post *ἤ* 193. *τί* (*ἀναδυόμεθα*) pro *ποῖ* Φ_1 26. *διὰ τί* C 117 ante *οὐ κατηγόρεις*. it. ante *ὅτι* L 239. *τί δ' ἂν γένοιτο* pro *γ. ἄν τι* Φ_1 10.

Τις: *πατάξῃ τις* pro *πατάξῃς* Φ_1 40. *εἴποι τις* pro *εἴποις* Φ_4 70; L 188. it. pro *εἴποιμεν* Ch 51 = Φ_4 27. *ἄν τις προσείποι* pro *προσείπω* C 22. *εὕροι τις* pro *εὕροιτε* 294. (*ἠδίκηκέ τις* [*ὑμῶν*] pro *ἠδικήκατε* L 238?) — *οὐ γὰρ οὕτως* . . *ἀτυχὴς* [*τις*] *εἰμ' ἐγώ* O_3 21. *ἀνάγκη* [*τις ἦ*] Φ_1 11. it. pro *ἀναγκαῖον ἦ* Ch 51 = Φ_4 27. *ὁποία* [*τις*] P 13. *ἄλλη τις* . . *καὶ ἄλλος* [*τις*] H 35. ad *υἱός* Φ_3 30. ad *μὴ διδῷ* 44. ad *εὔνοια* pro *γε* C 312. (ad *τοιοῦτος λόγος* L 134. ad *πρόχειρος λόγος* 187?) — *ἂν συμβῇ τι* pro *ἂν συμβῇ* O_2 15; simil. Sx 31. [ad *μικρόν* Dionys. O_3 35.] (ad *πυθώμεθα γιγνόμενον* Ch 11?) ad *πρᾶγμα* Φ_1 35. ad *παίσωσιν* AE 14, ex 13. (ad *ἐναργές* Sm 4.) ad *ἀγαθόν* Sm 33. *τι μεταξὺ* pro *τὰ μετ.* M 2. ad *βέλτιον* Φ_3 76. (C 190?) ad *πρᾶξαι* 221. ad *προσέκρουσε* repet. ex antec. pro *που* 277. it. repet. ad *ἐστί* 278. *εἰπεῖν τι* ad *ἡνίκ' ἂν κατὰ τούτων δέῃ* 313. *τι* ad *ἄλλο* (P 13?) L 22. ad *μεῖναι* 123, i. e. *ἔτι*. ad *γέρας* 247. — *συμβάντος τινός* Φ_3 68. *ἐξ ἑτέρας* [*τινός*] L 147. — *τινά* ad *φιλοτιμίαν* O_2 3. (suppl. pro subiecto ad *ὑπακούσεσθαι* Sm 12.) ad *κωλυτήν* C 72, ex 71. *ἄλλην* [*τινὰ*] *ἄγνοιαν* L 101. — *τινῶν* ad *ἐλέγχων* L 331. *τούτων τινάς* pro *τοῦτον* 77.

Τοιγάρ τοι pro *καὶ γάρ τοι* Ch 66.

Τοίνυν: post *μέν* loco figurae *ἐξ ἀποστάσεως* Sx 26. (C 136.)

(post *πρῶτον μέν* L 4. Φ_1 16?) it. post *φανήσεται* C 275. pro *δέ* L 285 (sequitur statim *ἵνα τοίνυν*). it. Sm 14; praecedit *ἐγὼ τοίνυν*.

Τοιοῦτος: O_2 20 *τοῖς τοιούτοις* pro *τούτοις*. O_3 29 *τὰ τοιαῦτα* pro *ταῦτα*. it. (O_3 1?); Φ_3 67; *τοιαῦτα* pro *ταῦτα* C 127; 152; 236; L (88?) 263 (v. l. *τὰ τοι.*); 288. *τοιοῦτον* pro *τοῦτο* P 23. *τοιοῦτος* pro *οὗτος* C 282 (margo A: *ἀντὶ τοῦ τοιοῦτος*). — (*τοὺς* [*τοιούτους*] *ἀποστόλους* Φ_1 45 [*ἡ τοιαύτη*] *ἀπολογία* L 202.) *τὰ τοιαῦτ' ὀνείδη* AE 13, ex O_2 20. ([*τοιοῦτο*] *τι* R 21. *τοιοῦτον οὐδέν* pro *τι* C 291.) *ὅσ' ἄλλα* [*τοιαῦτα*] C 70. *τοὺς τοιούτους* pro *τοὺς ἄλλους* 317. *καὶ τοιαῦτα* ad *τηλικαῦτα* L 94. (*ἐστι τοιαῦτα* suppl. L 120.) *τοιαῦτα* ad *τοῦ* . . *ἠδικηκότος* 310.

Τόκος: (*ἐπὶ τοῖς μεγάλοις* [*τόκοις*] O_1 15.)

Τολμᾶν: *τολμῶμεν* ad *οὐδ' αὐτοὶ στρατεύεσθαι* scil. *βουλόμεθα* Ch 21, ex AE 18.

Τοσοῦτος: *τοσοῦτον* ante *ὅσονπερ* pro *τότε ἴσον* R 1. *εἰς τοσοῦτο* (*ὕβρεως ἥκουσιν*) pro *εἰς τοῦτο* A 12. *τοσοῦτο* v. l. *τοῦτο* pro *τούτου* L 196. (*τοσαύτην* ante *ὅσην* C 61.) *τοσαῦτα* ad *ἠναντιῶσθαι* C 293. *τοσοῦτον ὄχλον καὶ* [*τοσαύτην*] *παρασκευήν* Φ_1 35. *τοσαῦτα* (v. l. *τοιαῦτα*) ad *τοῦ ἠδικηκότος* L 310.

Τότε: O_3 5 ad *σωθείς* (opp. *νῦν*). Φ_1 5 ad *ἔρημος ὤν*, opp. *νυνί*. (ibd. ante *ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην*?) *τὴν τῶν* [*τότε*] *ταῦτα πεισάντων* P 5, cf. C 97. *τοῖς* [*τότε*] *γεγενημένοις* (v. l. *τοῖς προγεγεν.*) *λόγοις* P 9. *τί φήσομεν τότε* Ch 59 = Φ_4 61, post *ἐπειδὰν* . . *ἴῃ*. ad *ὥσπερ εἶπε* Ch 75. (*τῶν τότε Ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων* vel *τῶν Ἀθ. τῶν τότε ταῦτα π.* Φ_3 43; delendum videtur *τότε*. V. C 96.) — *τότε* ad *ἐαθέντα* Φ_4 8. pro *γε* Φ_4 40; M 8. pro *ποτέ* A 9. (post *πω* C 18?) *τότε δὴ τότε* pro simplici *τότε* C 44, e 47. ad *ἐπολιτευόμην* 72. *καίτοι* [*τότε*] *ταῦτα* 97. (ad *κρείττων ἦν* 146.) *τοῖς* [*τότε*] *Ἀθηναίοις* 203. *τὰ* [*τότε μὲν*] *ἀποπεφευγότα* 222. ad *ἐροῦντα* 287. *ὑπὸ τούτου* [*τότε*] *πεισθέντες* L 16. *τότ' οἶμαι τότε* pro *τἄλλα ο. τότε* 24. ad *μὴ κωλυθεῖσα ἀκοῦσαι* . . 31. ad *οὕτως* . . *ἔγραψε* 40. ad *ἐπαγγελλομένου τούτου* 44. *ὑπὸ τούτου* [*τότε*] *ῥηθέντα* 75. (ad *ἐγίγνοντο* 122? ad *καταληφθέντας* 178.) ad *ἔλεγεν* 242.

Τραγῳδεῖν: *ἐτραγῴδεις καὶ* ad *διεξῄεις* C 22 (v. l. *διετραγῴδεις*), e 13.

Τραῦμα: ad *πλείω λαμβάνων* suppl. C 262.

Τρέπω: (*τρέψηται καὶ* ad *παρασπάσηται* O_1 3.)

Τριάκοντα: (*καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή, δέκα δ' ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ* Sm 23.)

Τριηραρχεῖν: (*τριηραρχοῦντα* ad *ἓξ δὲ σώματα* Sm 20.)

Τριήραρχον pro *ταξίαρχον* Sm 23.

Τριήρης ad *τριακοσίας παρεσκευασμένους* Sm 29.

Τρόπος: (*τοῦτον τὸν τρόπον* ad *φέρεσθαι* Φ_4 69.)

Τύχη: *τῇ τύχῃ* ad [*τὸ μεμνῆσθαι*] *τὴν χάριν* O_1 11, ex anteced.

Υ.

Ὕβρις: (*ἐφ' ὕβρει* L 309, ad *γυναῖκας ἤγαγε*.)

Υἱός: *υἱόν* ad *τὸν Θρασυβούλου* L 280.

Ὑμεῖς: *οὐδὲν μᾶλλον* [*ὑμεῖς γε*] *κινήσεσθε* Ch 37. *ὑμεῖς* ad *ἀξιοῦτε* Sx 8. *ἅπαντες ὑ.* ad *ἠβουλήθητε* Sm 15. *ὑμ. μὲν ἐναργέστατα ἴστε* pro *ἐναργ. ἑοράκατε* A 20. *καὶ ὑμεῖς* C 50. *ὑμ.* ad *ἔσεσθε* 8. *ἐστέ* C 308. ad *ἐποιήσασθε* L 84. ad *ἠνέσχεσθε* 96. ad *φυλάττοισθε* 297. (ad *πείθεσθε* 298.) — *ὑμῶν*: v. l. *αὐτῶν* O_2 25. (ad *εἴ τις οἶδεν* O_3 26 = Sx 30?) ad *οὐδείς* Ch 44 = Φ_4 15. ad *πραττόντων* suppl. ex praeced. Φ_3 5. ad *ἀλλοτριωθῆναι* 18. *παρ' ὑμῶν* Φ_4 8. (*ὑμῶν* ad *οὐδενός* 18. ad *τὴν πόλιν* 62.) *παρ' ὑμῶν* C 8, ex 1. *ὑφ' ὑμῶν* 114. ad *τοὺς προγόνους* 123; (L 66.) ad *τίς γὰρ οὐκ οἶδεν* C 132; (L 83.) (ad *μενόντων* L 50?) *κρατούντων ὑμῶν* pro *κρατουσῶν* (scil. *τριήρων*) 123. (ad *μηδενί* 212. *ἠδίκηκέ τις ὑμῶν* pro *ἠδικήκατε* 238?) *ὑφ' ὑμῶν* 249. ad *ἕκαστος* 268. — *ὑμῖν* ad *διδόντων* Φ_1 12. ad *συναγωνίζεται* 45, v. l. *ἡμῖν*. ad *συνοίσειν* 51 bis. pro *κρινεῖν*? R 33. *ἐν ὑμῖν* ad *λέγοντας* Ch 1. (ad *ἐγγυητής ἐστι* 49 = Φ_4 24.) *θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς* Φ_3 43. *παρ' αὐτοῖς ὑμῖν* pro *παρ' αὐτοῖς* Φ_4 19. ad *ἐσομένου* (*ὄντος*) *τοῦ ἀγῶνος* 63 (v. 62). (ad *ἀγαθὸν γέγονεν* Sx 12.) ad *μεταδιδῶσι* Sx 31 (ad *παραινέσαιμι* Sm 3.) ad *ὁρῶν* Sm 13. ad *ἀρέσκῃ* 14. ad *συμβήσεται* R 2. (ad *ποιεῖν* [*ποιήσειν*] 14. ad *συμμαχεῖν* 15. ad *πᾶσιν* 29.) (*καὶ πᾶσιν ὑμῖν* C 8, ex 2. *ἢ παρ' ὑμῖν* 10.) *ὑμῖν τούτων* ad *ἀπαγγελλόντων* pro *ἡμῶν* 32. (ad *ἔσται φανερά* 37.) ad *πᾶσιν* 86. ad *ἔδωκα* 179? (ad *συμφερόντων* 198, v. l. *ἡμῖν*.) ad *πέπρακται* 303. ad *συμβεβουλευκότα τἀναντία τῶν συμφερόντων* (v. l. *τῇ πόλει* pro *ὑμῖν*) L 8. (ad *βεβοηθηκώς* 16.) ad *χαρίσαιτο* 40 (ex 39). pro *ἑαυτῷ* ad *καταλείπων* 41. (ad *ὅσιόν ἐστι* 70.) ad *καταλύσειν* 112. ad *ἐν ἀσφαλεῖ ἔσεσθαι* 152. ad *ἅπασι . . παρακελεύεται* 299, v. l. *ἡμῖν*. (ad *ἐπ αν ελθεῖν* 315. ad *ἀποδοθῆναι* 326.) — *ὑμᾶς* ad *τοὺς πρότερον συμμάχους* O_2 7. *ὥσπερ* [*ὑμᾶς*] *οὗτοι* O_3 24. ad *δεῖ* Φ_1 32. ad *ποιήσας* (*πείσας*) Φ_2 35. ad *εὐεργετήσει* H 34. (ad *βούλομαι ἐξετάσαι* Ch 21.) pro subiecto ad *ἔχειν* 67 = Φ_1 69. ad *ἀξιῶ* Φ_3 3; C 34. ad *οἴμαι δεῖν* Φ_4 33; it. R 1. ad *ἐπιτρέπειν . . ἀδικεῖν* M 9, v. l. *ἡμᾶς*. ad *ἐρωτήσειεν* A 3. ad *τοὺς δικάζοντας* C 6, ex 7. ad *ἀναμνῆσαι* 17. ad *δεῖ* 89. (*εἰς ὑμᾶς* ad *εἰσῆλθον* 103. ad *παρελθών* 173. L 117?) *πρὸς ὑμᾶς* ad *εἰπεῖν* C 103 (ad *οἶμαι μανθάνειν* 111.) ad *ἐργάσασθαι κακόν* 140. ad *ἀξιῶν* 229. *πρὸς ὑμᾶς* 231; L 39 (e 37). *ὑμᾶς* ad *ἐφενάκιζεν* 40. (ad *κωλύσαντα* 62.) pro subiecto ad *προακοῦσαι* 80. (ad *ἀχρηστοτέρους νομίσας* 135. ad *ἔπεισεν* 144. (ad *ἠξίουν* 150.) *ἐφ' ὑμᾶς* 158. (ad *ἀγαθὰ εἰργασμένον* 280. ad *οὐκ ἐᾷ* 313. ad *αὐτοὺς εἰδότας* 329, v. 204. ad *ἐξαπατήσειν* 332.)

Ὑμέτερος: (*οἱ* [*ὑμέτεροι*] *πρόγονοι* C 98.) *τὰ ὑμέτερα* ad *τὰ νεώριον* 132. *πολίτης ὑμέτερος* pro *π. ὑμῖν* L 110.

Ὑπάρχειν: Φ_1 12 *ὑπάρξαι* ad *τὰ τῆς τύχης ἡμῖν* [scil. *ἐξεργάσαιτο*]. (*ὑπάρξων δ' εἰς τότε* Sm 24, ex anteced.) *ὑπάρχουσαν* pro *ὑποῦσαν* C 36. (*τῶν* [*ὑπαρχόντων*] *συμμάχων* L 230.)

Ὑπέρ: (*ὑπὲρ Φιλίππου* ad *ἐστρατηγηκότες* O_3 6 pro *Φιλίππῳ*.) *τὴν* [*ὑπὲρ*] *τῶν πραγμάτων αἰσχύνην* Φ_1 11, ex Ch 51. — repet. ex praeced. post *καί* R 10; C 249. *ἀντὶ τῶν* [*ὑπὲρ*] *τῆς πατρίδος* it. ex antec. repet. 307. *ὥστε ὑπὲρ τοῦ* pro *ὥστε δὴ* 104. it. *ὑπὲρ τῆς εἰρήνης* ex anteced. pro *διὰ τὴν εἰρήνην* L 97. *τῶν ὑπὲρ Φιλίππου πραττόντων* pro *τ. τὰ Φ. πρ.* 306, ex 310. — *ὑπὲρ τούτων* O_2 4 (v. l. *τούτων*) ad *οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν*. (L 101 ad *τὸν ἔλεγχον*?) (*ὑπὲρ αὐτῶν* ad *κινδυνεύειν* AE 9. *ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ* C 134?)

Ὑπεραγαπᾶν: *οὐδ' ὑπερηγάπων* Sx 21, ex Aristocr. 196.

Ὑπερβαίνειν: *ὑπερέβη* pro *παρέλιπεν* L 246, ex 250.

Ὑπηρετεῖν: *ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων* Ch 61, ex Φ_3 53 et Φ_4 63.

Ὑπό: *ἥττηνται* [*ὑπὸ*] *Λακεδαιμονίων* R 23. *ἥττησθε οὔθ'* [*ὑπὸ*] *τῶν δούλων τῶν βασιλέως οὔτε* [*ὑπ'*] *αὐτοῦ κείνου* ibd. — (*καὶ στρατηγὸς* [*ὑπὸ τούτῳ*] O_2 29 = Sx 20.) *τῶν* [*ὑπὸ τούτων*] *ῥηθέντων* Φ_1 1. (*ὑπὸ τοῦ δήμου* ad *προὐπηλακίζετο* Φ_3 60.) *ὑπὸ τῶν προγόνων* ad *σεσωσμένοι* Φ_4 73. *ὑφ' ὑμῶν* ad *ἐστεφάνωται* C 114. (*ὑπὸ τοῦ πολέμου* ad *διαρπασθησόμενα* 213. *ὑπὸ τοῦ δήμου* ad *αἱρεθέντες* 288. *τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα* L 117.) *ὑφ' ὑμῶν* ad *χειροτονηθέντες* 249. — *ὑπακούειν* pro *ἀκούειν* AE 22. *ὑπακούσατε* pro *ἀκ.* C 144. [*ὑπο*]*γραμματεύειν* 261. ([*ὑπ*]*εδέξαντο* L 73?) [*ὑπο*]*ποιήσωνται* L 76. *ὑπολοίπων* pro *ἐπιλοίπων* 149, v. 18.

Ὑποκρίνεσθαι: *κακῶς* [*ὑποκρινόμενος*] *ἐπέτριψας* C 180. (*ὑπεκρίνω* suppl. ad *ἃ δ' οὐδεπώποτε* L 250.) *μηδὲν ὑποκρινόμενον* pro *μ. ὑποστελλόμενον* 237.

Ὑπολαμβάνειν: *ὑπολαμβανόντων* suppl. spec. post *οἰομένων* C 45. *ὑπολάβῃ* pro *νομίσῃ* 59. (*ὑπελάμβανεν* suppl. ad *εἰς ταῦτα . . δεήσεσθαι* 147?) *ὑπολαμβάνων* suppl. spec. post *νομίζων* 226. (*ὑπολαμβάνοντες* it. post *ἡγήσαντο* 287.)

Ὑποχωρεῖν: *οὐδ' ὑπεχώρησα* ad *οὐκ εἶξα* C 136?

Ὕστερον: ad *ἥκει* opp. *παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα* C 226. (ad *προσγράψαι* L 56.)

Φ.

Φάναι: (*φῆσαι τις ἂν . . εἶναι* pro *ἂν . . εἴη* O_1 16?) *φημί* suppl. spec. ad *φυλάξασθαι*

δεῖν P 17. (φαίη τις ἄν Sx 11, in figura subiectionis.) it. φησί post ἦσθα C 113. (it. post ἐπήνεσεν αὐτόν ibd.?) φασίν suppl. spec. ex antec. ad ἐγκτήματα H 42.) ἔφη in oratione Satyri interiectum L 194. (φησιν ἡ μαντεία L 298. suppl. ad οὗτος μὲν γάρ 112?) φῶ pro θῶ C 180. it. φῇ pro θῇ 124.

Φανερῶς: ad πάντας ἀδικοῦντι Φ_3 35, ex Ch 56. ad πεπρακότας αὐτούς Φ_1 63. (ad πολεμεῖν C 139, ex sequ.)

Φαῦλος: φαῦλον pro φλαῦρον O_2 5. Sx 36. ὡς φαύλης opp. ἀγαθῇ C 266. — φαύλως pro σφαλερῶς (an φλαύρως?) Φ_1 50.

Φέρειν: φέρων (ῥυτῆρα) pro ἔχων L 197.

Φεύγειν: φεύξεται ad τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία falso suppletum L 203 (cf. 88).

Φθείρειν: καὶ φθαρέν ad χειμῶνι χρησάμενον C 194.

Φιλία: καὶ φιλίαν ad ξενίαν καὶ ἑταιρίαν L 259; v. ξένοι καὶ φίλοι 295 al.

Φίλιππος: ad ἐχθρὸς ὑπάρχων Ch. 3. pro ἕτερος Φ_4 47. οἱ προδόται καὶ ὁ Φίλιππος 54, v. προδότης. (ὁ Φ. suppl. C 19.) it. ad λαβών 61. ὁ μέν γε [Φίλιππος φίλος καὶ] σύμμαχος [ὤν] 93. suppl. ὁ Φίλ. ad δύναμιν συλλέξας 152. Φίλ. ad καθέστηκε 241. ὁ Φ. ad Φωκέας ἐκράτησε L 319. — τὰ Φιλίππου ad λέγειν ἐν Θετταλίᾳ suppl. ex anteced. Ch 65 = Φ_4 67. Φιλίππου ad ξένος C 48. (πρότερον μὲν ὑπὸ Φ. νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου 297, ex 296.) — τῷ Φιλίππῳ ad συγχωρηθεῖσα εἰρήνη C 20. Φ. ad πεπρακέναι 28. τῷ Φ. ad μισθωσάντων ἑαυτούς 42; simil. L 286. Φ. ad μὴ προέσθαι C 72. τῷ Φ. pro τῷ πολέμῳ L 147. (Φ. ad ἐντυγχάνων 175.) — τὸν Φ. C 35. (τὸν Φ. ad τὸν ἐχθρόν L 307.)

Φιλοκράτης (τὰ ὑπὸ Φ. πεπραγμένα L 117.)

Φίλος: καὶ φίλους ad συμμάχους Φ_3 11. καὶ φίλος ad σύμμαχος 58; C 93. φίλων suppl. ad ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ 174.

Φιλοσοφίας pro σοφίας P 12.

Φιλοτιμίας pro φιλονικίας R 17. pro προθυμίας C 301.

Φόβος: τῷ φ. ad ἀθλίως διέκειντο Φ_3 61.

Φρονεῖν: τῶν φυγάδων τοὺς [τὰ αὐτῷ φρονοῦντας] παρ' ἑαυτοῦ H 15, cf. schol. τοὺς παρ' ἑαυτοῦ ἀντὶ τοῦ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονοῦντας. — τινὲς μὲν [τὰ] Φιλίππου [φρονοῦντες] Φ_3 56, ex sequ.

Φύσις: φύσει ad φιλολοίδορον ὄντα C 126, cf. ad P 16.

Φωκεῖς: τοῖς Φωκεῦσι ad βοηθεῖν C 33. τῶν Φωκέων pro τούτων L 66.

Φωνή: (τῇ κοινῇ φωνῇ ad καλούσης τῆς πατρίδος, ex sequ. C 170.)

X.

Χαλεπός: καὶ χαλεπά ad δεινά Φ_2 3.

Χαράκωμα pro χάρακα C 87.

Χάριν: τοῦτον δεῖ χάριν pro τοῦτο δεῖ Φ_4 15.

Χάρις: (χάριτος [καὶ χ. v. l.] pro [ad] ἡδονῆς O_3 22.) οὔτε χάρις ad οὔτε φόβος C 298.

Χορεύειν: ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν C 265.

Χορηγία: ποία χ. ante τίς χορός L 282.

Χορηγός pro χορός L 282.

Χρή: ἡγεῖσθαι χρή ad οὕτω καὶ . . τοὺς βουλευομένους Φ_1 39 suppl. — σκεπτέον χρή pro σκεπτέον Sm 7. ἡγεῖσθαι χρή pro ἡγεῖσθε R 20. εἰ χρὴ (μὴ ληρεῖν) pro εἰ δεῖ L 262.

Χρῆμα: περὶ τῶν χρημάτων pro πρὸ τ. πραγμάτων Φ_1 41. ἢ λόγοις ἢ χρήμασιν ad διαφθείρειν H 15. (χρημάτων ad βοήθεια C 311. ad τῶν Φίλωνος 312.)

Χρῆσθαι: οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει [χρῆσθαι] (v. l. χρήσασθαι), τούτοις τἄλλα κέκτηται Φ_2 17 = Φ_1 12.

Χρήσιμος: εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι pro τοῦθ' ὑπάρχοι O_3 34, ex Φ_1 7.

Χρόνος: χρόνῳ ad ἐν ὀλίγῳ O_1 18. στρατεύεσθαι καὶ τοῦτον τὸν χρόνον post τὴν ὡραίαν αὐτήν Φ_3 48. τοὺς χρόνους ad πάντας ἀνωμολόγημαι suppl. ex anteced. C 86. it. ad κατ' ἐκείνους (i. e. τοὺς . . ἄνδρας) 317. χρόνον ad κατ' ἐκεῖνον (i. e. Σόλωνα) L 251. τὸν λοιπὸν χρ. pro τ. λ. βίον L 69.

Χώρα: (τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ad ἐμπορίων O_2 16? εἰς τὴν χώραν ad προσέσθαι τὸν πόλεμον Φ_3 51. χώρας ad τῆς ἱερᾶς suppl. ex anteced. C 150.) κατὰ χώραν pro κατὰ κώμας L 81. (χώρας ad τῆς τῶν Φωκέων 127.)

Ψ.

Ψηφίζεσθαι: ἐψηφίσασθε ad ταῦτα μὲν τότε suppl. L 86.

Ψήφισμα: τὸ ψ. ad λέγε suppl. C 75. post „ἐπειδὴ . .“ φησίν „ἐπρέσβευσαν ἐκεῖνοι“ (plerique etiam καὶ ante τὸ ψήφ. addunt).

Ω.

Ὦ: ante ἄνδρες Ἀθηναῖοι vel ἄ. δικασταί C 27. 47. 60. 62. 88. 96. 113. 140. 141. 144. 196. 210. 223. 242. 314. 321. L 50. 104 ad 109. 158. 209. 214. 221. 224. ad Αἰσχίνη 180. — ὦ ἄνδρες ad Ἀθηναῖοι Ch 31 (eadem non recte omittuntur in Σ § 38). ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (O_2 8? 24.) O_3 3, ex O_1 2. (14.) Φ_1 38. (Ch 55.) Φ_4 23. — ὦ γῆ καὶ θεοί C 306.

Ὠρεῖται: τοῦ τῶν Ὠρειτῶν ad [ὑπὸ τοῦ δήμου] Φ_3 60.

Ὡς: διανέμουσιν [ὡς] θεωρικά O_3 11. repetitum ex errore pro ἐκ Φ_2 27, cf. Weil. οὐχ ὡς ἔδει pro οὐχ οἷς ἔδει Φ_1 52. post πόλεως A 18. pro ὃ C 307. ἀπαγγέλλειν [ὡς] ἡμᾶς L 152. pro ὅτι (ex anteced.) L 205. οὐχ ὡς repet. C 241. ἀκούεις . . [ὡς τὸ] μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν C 290. ὡς τὰ πολλά O_1 11. (ὡς τοῦτ' εἶδον ad εὐθέως C 153.) ὡς φαύλης 266. ὡς ἀληθῶς L 32, ad δεινά. — ἔστιν ἑκάστῳ τις [ὡς ἔοικε] πρόφασις L 118.

Ὥσπερ: pro ὅπερ C 142 (cf. ὡς pro ὃ 307). pro ἥσπερ L 342. pro ὡς τίς 73 (v. l. ὥς που).

Ὥστε: pro ἐκ τοῦ Φ_2 27, cf. ὡς. ante οὐ μόνον κρίνετε (fig. ἐξ ἀποστάσεως) L 232.

Ὠφέλημα: μικρὸν ὠφ. pro μικρὰν ὠφέλειαν R 16.

Addenda

ad commentarium criticum voluminis primi.

Or. **IV, 15** deleverim οὖν post ἡ μὲν. Cf. 30 ἃ μὲν ἡμεῖς (ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς Y Dd.; XVIII, 255 ἐγὼ μὲν οὑτωσὶ (vulg. ἐγὼ μὲν οὖν οὑτ.); XIX, 27 πρῶτον μὲν (οὖν add. LFQ) τούτου. Ἡ μὲν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη ∼ ταῦτα λέγειν ἔχειν μὴ κωλύων ∼ εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. — **43** sententia ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κωλύσει minoribus litteris exprimenda esse videtur, quia nexum aperte turbat. Antecedunt: ὁρῶν — τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου; sequuntur εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, scilicet τὸ παθεῖν κακῶς. cf. XIX, 224 παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινά; prooem. MB extr. ὃ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους νομίζετε, τοῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτ' ἀναμένειν, παθόντες αἰσθέσθαι. Adde quod (πα)θεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου = εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν. Ceterum interrogandi signo εἶτα .. ἀναμ. a sequentibus separandum; in prioribus autem utique περὶ et ὑπὲρ inter se commutanda: ὑπὲρ (ita Urbin. al.) τοῦ τιμωρ. — περὶ τοῦ μὴ παθεῖν, ne sit hiatus minime tolerabilis. — **51** extr. ὑμῖν post πᾶσιν casu excidisse in S putandum est; πᾶσιν sic nude positum valde displicet neque satis intellegitur. Sane πᾶσιν ὑμῖν etiam peius; itaque πᾶσιν ἡμῖν scribendum puto, ut se ipsum orator includat; neque enim aliam rationem video, cur omnino πᾶσιν adsit (cf. Voemelium). In eis quae antecedunt deleverim οὖσιν post ἀδήλοις, cf. XXI, 30 ἐπ' ἀδήλοις τοῖς ἀδικήσουσιν. Ita νῦν δ' ἐπ' ἀδ. .. τούτων / ἐμαυτῷ γενησομένοις ∼ ὅμως .. ὑμῖν ἂν .. πεπεῖσθαι; ἂν .. πεπεῖσθαι / λέγειν αἱροῦμαι ∼ νικώη .. ἡμῖν μέλλει συνοίσειν.

Or. **VI, 27** cf. Plut. Mor. 4 CD: καὶ οὔπω τοῦτ' ἔστι καταγέλαστον, εἰ — — πράττουσιν, ἐκεῖνο δ' ἐσχάτως ἄτοπον. τὸ ποῖον; ἐνίοτε γὰρ εἰδότες, αἰσθόμενοι δὲ καὶ ἄλλων (ita Bernardakis pro αἰσθομένοις μᾶλλον) αὐτοῖς τοῦτο λεγόντων κτἑ. Imitatio manifesta est; itaque ap. Dem. primum τῶν ante λεγόντων expungendum esse (v. vol. II p. CXXXIII) etiam hoc loco confirmatur; deinde videndum num καὶ οὔπω τοῦτ' ἔστ' ἄτοπον Plutarchus ap. Dem. legerit, idque sit recipiendum, cf. IX, 55.

Or. **VIII, 4** scr. ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην cum vulg. (τ. εἰρ. ἄγειν S al.). Οὐδενὸς ἧττον ἄνδρες Ἀθ. / τεθαύμαχ' ὃ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσ' εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ ∼ ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα / ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς ἢ ἄγειν / τὴν εἰρήνην συμβουλεύειν. — **7** puto πλὴν εἰ τοῦτο λέγουσι· νὴ Δί', ἂν ἀπέχηται [τῆς Ἀττικῆς] τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος (id ὁ ante Φίλ. om. pr. S pr. L). V. Mus. Rhen. XLIV, 15 sq.

Or. **IX, 4** del. ταῦτα post πάντα (ante πάντα id est in A al.); neque enim habet id pronomen quo referatur. Τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθε ∼ ἔτι πάντ' ἐπανορθώσασθαι. — **69** num del. μηδεὶς? V. Philostr. I, 151, 3 K.: πολὺν ποιεῖσθαι λόγον τοῦ μήθ' ἑκόντες ἀνατρέψαι μήτ' ἄκοντες, et καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν μήτ' ἄκων ∼ ἀνατρέψει τοῦτο σκοπεῖσθαι.

Epist. Phil. (**XII**) **17** scr. Μαρωνίτας ex inscriptionum fide: v. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. p. 42².

Or. **XIV, 1—2** v. supra ad prooem. Z. — **3** δικαία] restituo ἴση καὶ δικαία (S, γρ F). Talia vix interpolantur, neque δικαία solum id quod orator vult satis exprimit. Ἐκ δὴ .. νομίζω ∼ συμφέρειν .. ἀρχὴν (dele comma ante τὴν μὲν ἀρχὴν) ∼ τοῦ πολέμου .. ἴση ∼ καὶ δικαία γενήσεται. — ὑποκεῖσθαι [τῇ γνώμῃ]: unde interpolamentum provenerit non apparet; XXI, 108 exstat ὑποθέντες τῇ γνώμῃ, et ad eum locum referendus Aristidis locus quem attuli vol. I, LXXVI. Παρασκευάζεσθαι δ' ἃ προσήκει ∼ πάντα .. ὑποκεῖσθαι, cf. supra ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ / πιστεύοντας ἤ τισιν αὐτῶν; itaque numeri non patiuntur adiectum τῇ γνώμῃ. — **25** quod sustuli cum SBO ἐνταυθοῖ (ἐνταυθὶ) ante λέγοντες, fortasse non recte fecerim, cum λέγοντες magis ad οἱ ἐνταυθοῖ quam ἐντ. ad οἱ λέγοντες pro interpretamento adscriptum esse probabile sit, ex sequentibus scilicet. Cf LVIII, 62 τοὺς ἐκεῖθεν, ubi additum in quibusd. ἀεὶ λέγοντας. — **30** ἑξακισχίλια τάλαντα a me post Schaeferum, Dobraeum, Dindorfium uncis inclusum numeris quam maxime defenditur. Ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημ' ∼ ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξάκις ∼ χίλια τάλαντ' ἀκούσεται. Neque video quid praeter suspiciones contra proferri possit. Ante haec v. pro ἀθρόα πολλὰ (A vel ἀθρόα καὶ πολλὰ S al.) repono ἀθρόον πολλάκις, ut haec sit sententia hique numeri: καὶ γὰρ τὰς κρήνας / καὶ τὰ φρέατ(α) ∼ ἐπιλείπειν πέφυκ' / ἄν τις ἀπ' αὐτῶν ∼ ἀθρόον πολλάκις λαμβάνῃ. Neque enim ἀθρόα ὕδατα hauriuntur ex fontibus, sed ἀθρόον ὕδωρ. — **31** secl. vid. repetitum ἡγοῦμαι post ἐλθεῖν, et nescio an tolerari possit ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα

codicum, ut sit ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδ' Ἕλλην' οὐδέν' ἂν ἐλθεῖν ∼ ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας. — **33** scr. οἴομαι, ut sit ἐγὼ τοίνυν οἴομαι / τοσοῦτ' ἀπέχειν Θηβαίους ∼ τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν / ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. — **40** deleverim γεγενημένην: ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς / αὐτοῦ προγόνους πολέμων ∼ σύνοιδε τὴν πόλιν / εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

Or. **XV, 24** deleverim βασιλείας in his: τήν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων / ἀσθενῆ ποιήσαντα ∼ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ [βασιλείας] κινδυνεύσαντα / πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον.

Or. **XVIII, 2** deleo τὸ ante ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, cf. Mus. Rh. XLIII, 281. XLIV, 17 sqq. — **26** quamvis ὅπερ ἦν sine ἀληθές ferri possit (v. etiam vol. II, p. CXLIII), tamen numeris adiectivum defenditur: νομίζων ὅπερ ἦν ἀληθές ∼ ὅσ' ἂν τῆς πόλεως προλάβῃ (ita nunc malim) ∼ πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι. Νομίζων .. ἀποδοῦναι unum membrum puto; at in ἀληθὲς ὅσα τῆς est concursus brevium. — **31** cum hiatus ἀεὶ ὁμολογῶ ferri non possit, scr. videtur ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ∼ πολεμεῖν (sine καί, quod recepi ex S pr. L) ὁμολογῶ καὶ διαφέρεσθαι (τούτοις) ∼ ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου (μεῖζον). — **46** restituendum codicum καὶ τἆλλ' ἃ προσήκει πάντ' ἀκούουσιν, ∼ νῦν κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροί. — **48** deleo γέγονεν: καὶ τί κακῶν οὐχὶ πασχόντων ∼ πᾶσ(α) ἡ οἰκουμένη μεστή [γέγονεν] (numeris eisdem quos modo in § 46 exhibui). Similiter interpolatum §§ 130. 241. 311. VIII, 67. XLII, 25. — **58** quod delendum putavi τὰς ante εὐθύνας (v. vol. II, CXLIV), non confirmatur inscr. Attica IV. saec. Bull. de corresp. hell. 1889 p. 253 sqq.), ubi exstat B, 17: ἐπε[ιδὰν τὰ]ς εὐθύνας δῶι. Neque restituto τὰς numeri quos indicavi laborabunt. — **61** γενέσθαι τοσαύτην (post συνέβη) revocanda videntur: Plut. Mor. 999 E τότε φορὰν γενέσθαι συνέβη σοφιστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι. Vide hos numeros: μέγ' ὑπῆρξεν Φιλίππῳ ∼ παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, tum οὐ τισὶν ἀλλ' ἅπασιν ὁμοίως ∼ φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων; tum καὶ θεοῖς ἐχθρῶν [ἀνθρώπων] συνέβη / γενέσθαι / τοσαύτην ∼ ὅσην οὐδείς πω πρότερον / μέμνηται / γεγονυῖαν. Ἀνθρώπων etiam § 21 removendum esse visum est; cf. praeterea vol. I, CXXXVIII, et adde XX, 1. XXI, 114. 140. 214. XXIII, 220. XXV, 27. 28. 82. XXXVI, 58. — **69** restituendum πάντα τἆλλ' ἀφεὶς. Ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ ∼ πάντα τ. ἀφ.; ἀφεὶς Ἀμφίπολιν Πύδναν = Ποτείδαιαν Ἀλόννησον. — **72** scrib. cum corr. SL εἰ δ' ἔδει τινὰ τούτων κωλυτὴν φανῆναι (Dind. Voem.), = (τίν') ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσῆκεν, deleto

γενέσθαι cum Herwerdeno. — **82** χρήματα scribendum, non χρήματ', ut appareant hi numeri: πάντα .. προείπατε ∼ καὶ μὴν .. χρήματα ∼ ἔδωκε .. ἔχειν; ἔδωκε .. Ὠρεόν ∼ πολλὰ δὲ .. Ἐρέτριαν. — **93** φίλος καὶ ante σύμμαχος, quae om. cum S pr. L, numeris defenduntur, item ὢν post σύμμαχος, quod sine auctoritate seclusi: ὁ μέν γε φίλος ∼ καὶ σύμμαχος ὤν; tum ὁ μέν γε φίλος .. ὢν ∼ καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν ∼ τοῖς .. πολιορκῶν ∼ αὐτοὺς ἑωρᾶθ' ὑπὸ πάντων. — **94** τιμὴν post εὔνοιαν cum A(R., Dd.) interponendum; quod enim (vol. I p. XCVI) de τιμαῖς oratorem iam dixisse monui, parum animadverti ad easdem cum proxima sententia redire; munit igitur transitum τιμήν. Et ἐξ .. εὔνοιαν ∼ τιμὴν .. ἐκτᾶσθε. — **104** scr. σὺν ἓξ καὶ δέκα, i. e. σύνεξ καὶ σύνδεκα, v. Christium in Philolog. vol. XLV, 383. — **112** ἐστι a verbis τίς γάρ ἐστι νόμος vix abesse potest, cum sensus sit „wo giebt es ein Gesetz?", et τίς .. νόμος ∼ τοσαύτης ἀδικίας. — **120** delendum ἐστεφανῶσθαι, quod sententiae adversatur: κεκηρῦχθαι supplendum. Τὸ μὲν μυριάκις μυρίους ∼ καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς πρότερον; καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ∼ κεκηρῦχθαι παραλείπω. — **133** reponendum οὐκ ἐν δέοντι pro ἐν οὐ δέοντι, secundum consuetudinem sermonis; τὸ πρᾶγμ' αἰσθομένη ∼ καὶ τὴν ὑμετέραν; ἄγνοιαν οὐκ ἐν δ. ∼ συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα. — **174** recte A (Benseler) νῦν ὄντα: οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ ∼ νῦν ὄντ' ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. — **175** del. ἐναντιουμένους, ne bis idem dicatur; nam si καὶ νῦν ἐναντιοῦνται, cur addendum erat οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται? Et τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ ∼ καὶ νῦν οὐδ. π. δύναται. Ex sequentibus desumptum ἐναντ. ab eo, qui καὶ νῦν cum eis quae antecedunt male coniungebat. — **218** scr. ἀφίει, non ἠφίει, quae forma apud Demosth. suspectissima esse debet, v. Voemel. Cont. § 74. Satis mirum est, ipsum Voemelium animadvertisse similitudinem numerorum quae est inter οἵας τότ' ἀφίει = φωνὰς ὁ Φίλιππος; verum eam ut effugeret Demosthenem hoc uno loco ἠφίει formam adhibuisse putare. — **241** οὐχ ὡς ante ἀπηλάθησαν non erat cum pr. S omittendum; neque enim ἐξεδόθησαν et ἀπηλ. in unam notionem coeunt. — **248** ad [καὶ φοβεροῖς] (vol. I p. CVIII) cf. etiam Iamblich. Vit. Pyth. § 220: ἐν αὐτοῖς μέσοις ἐμβεβηκὼς τοῖς δεινοῖς. — **291** restituendum καὶ ante γεγηθὼς, cum hi sint numeri: οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης / ἔσχε τὴν γνώμην ∼ ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς / καὶ λαρυγγίζων. — **308** numeris convinci videtur μὲν post ὄνησιν: ὄνησιν οὐδεμίαν = φέροντας οὐδ' ἀγαθοῦ ∼ κτῆσιν οὐδὲ ἑνός.

Or. **XIX, 18** *καὶ ὑποσχέσεσιν* post *ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων* per se positum neque usum habet neque ornatum. *Μηδ' ἀναρτωμένους ∼ ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων [καὶ ὑποσχέσεσιν]; εἰς τοὔσχατον ἐλθεῖν = τὰ πράγματ' ἐᾶσαι.* Unum est membrum, itaque in tradita lectione breves offendunt. — **22** restituo *τι*, quod cum SLOY delevi: *εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο ∼ διῳκημένον αὐτῷ.* — **27** verum est *ὅπερ εἶπον* (Dobr. post alios, coll. § 13), non *οὗπερ εἶπον*; hoc enim plane inane, illud autem apte admonet haec eadem *μάλιστα καὶ πρῶτον* iam praecessisse (§ 25). Et *καὶ μάλισθ' ὅπερ εἶπον | εἵνεκα ταῦτα διεξῆλθον = δευτέρου δὲ τίνος καὶ | οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τούτου.* — **29** scr. puto *κατεστήσατε τὴν τάξιν*, ut sit *ὅτι .. ταύτην / κατεστ. τ. τ. ∼ καὶ τῶν .. καιρῶν | ἐποιήσατε κύριον.* — **49** scr. cum AFQ *ὑμᾶς λαβών: πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου ∼ λόγους ὡρμηκότας ὑμᾶς ∼ λαβὼν ὁ Φιλοκράτης.* — **60** scr. *ἐξεκλησιάζετε* (codd. *ἠκκλ.* vel *ἐκκλ.*). *Τῷ τοῦτο δῆλον; / τῇ τετράδι φθίνοντος ∼ ἐξεκλησι/άζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς.* Cf. infra ad XXI, 193; Voemel. Cont. Praef. § 71. Tertio loco (qui est XVIII, 265) codd. *ἐκκλησίαζον* vel *ἐκκλ.* praebent, numeros nullos dispicio. — **74** deleo *διὰ ταῦτα*, quod admixtum ex consimilibus locis §§ 21. 35; A quidem etiam *καὶ* ante *διὰ ταῦτα* praebet, sicut illic exstat. Non est aptum hic *διὰ ταῦτα*, cum antecedat *ταῦτα πεπρᾶξεσθαι κτέ.*, non eadem relatione pronominis. *Ταῦτα πεπρ. δυοῖν / ἢ τριῶν ἡμερῶν ∼ χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους / ἐπικεκηρυχέναι (∼ μηδὲ κατηγορεῖν ἐᾶτε / Φωκέων ὡς πονηροί* § 75). (*Διὰ τοῦτο* Voemel sine codd., sec. § 35, ubi *τοῦτο* pro *ταῦτα* S.) — **96** extr. retinendum *ὑμεῖς* ante *ἠνέσχεσθε* (om. A). *Εἰ γὰρ ὡς ὑμεῖς ἐβούλεσθ' ἐπολέμουν ∼ τοῖς στρατηγοῖς ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες: οὐδ' ὄνομ' εἰρήνης ἂν ∼ ὑμεῖς ἠνέσχεσθε.* — **146** verum est *Ὀλυνθίους* (vulg.), non *Ὀλυνθίων* (A). Olynthios quosdam exsules dicit, non delegatos ex Olynthiis, quorum populus nullus iam erat. — **157** non erat delendum *τὰ* ante *πεπραγμένα* (cum O), sed interpunctio mutanda: *ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ καὶ δεινὰ καὶ οὐ προῖκα ∼ τὰ πεπραγμένα πάντες ὑμεῖς ἑοράκατε.* In sequentibus praestat *μετασχόντες* (γρ Q) pro *μετεσχηκότες*, quod ex *κεκοινωνηκέναι* et *ἑοράκατε* ortum: *οἵτινες δ' οἱ τού(των) = (τού)των μετασχόντες = αὐτὸ δηλώσει.* — **158** *δραχμὰς* sane delendum videtur (cf. vol. I, CXXIV): *ἀλλὰ τρεῖς μῆνας | ὅλους ἀποδημήσαντες ∼ καὶ χιλίας λαβόντες / ἐφόδιον παρ' ὑμῶν.* Eodem modo interpolatum XXXIV, 6. XLI, 22. LIX, 10. — **172** puto *ἐπράττομεν* („ego reliquique"); *καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἀποδημίαν ∼ πάντα τἀναντί' ἐπράττομεν.* — **175** reponendum

οὗτος (vulg., sed post *βδελυρὸς*) pro *οὑτοσὶ* (Mus. Rhen. XLIV, 1 sqq.). *Ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὗτος ∼ νύκτα .. ἀπιόντων ∼ ἡμῶν .. Φιλίππῳ.* — **183** aut *ἢ λόγον* scrib. cum L et corr. A (cf. § 4), aut del. *ἢ λόγων*, quod falsum esse proxima monstrant; docebit enim orator *λόγων καὶ χρόνων* rationes a legatis repetendas esse. *Δίκην παρὰ πρέσβεων λαμβάνειν ∼ εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τριήρων*; sed *ἢ λόγον = λαμβάνειν*, neque in his numeris: *τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ ∼ δίκην .. πρέσβ., ἢ λόγον = λαμβάνειν* offendi potest. — **189** praestat *τουτωνὶ*; nam *τούτων* (SLAY) ne satis perspicuum quidem sensum reddit. — **192** *πώποτ'* (A) cum Dind. et Shillet. scribendum erat. *Ἵνα τοίνυν .. μόνον ∼ τῶν .. πώποτ' ἐληλυθότων.* — **297** scr. *γεγόνασ': ἔτι τοίνυν πολλοὶ παρ' ὑμῖν ∼ ἐπὶ καιρῶν γεγόνασ' ἰσχυροί.* — **325** *αὐτῶν* post *φρόνημα* recte delet Herwerden, coll. XXI, 138. XXVI, 4. *Ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινὰς γενέσθαι ∼ καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημα.*

CHRONOLOGIA DEMOSTHENICA.

De vita et scriptis Demosthenis quae vel ab veteribus tradita accepimus vel ex ipsius orationibus colligi possunt quum multam praebeant materiam dicendi, nos pro huius scriptionis consilio praecipua harum quaestionum capita breviter pertractabimus secundum temporum ordinem disposita exclusisque, quas cum rerum fide dignarum memoria permisceri incommodum est, narrationibus fabulosis, quales de Demosthene ut de aliis oratoribus, philosophis, poetis plurimas excogitarunt vel ab aliis excogitatas propagarunt biographi Graeci veteres, mendacissimum genus hominum, qui historiam Graecorum literariam commentis suis tam mature contaminarunt ut iam Plutarchi aetate, quamvis amplo omnis generis subsidiorum quibus nos hodie caremus apparatu instructi, vera ab falsis discernere difficile fuerit. Nam quum plurimos esse nossent qui de clarorum hominum vita omnia minima enarrari cuperent, quod genus scribendi hodie quoque a multis expeti videmus, curiositati lectorum, qui quid lectu iucundum esset multo magis quam quid rerum veritati accommodatum quaererent, certatim satisfacere studuerunt inventis plurimis quae vel per se parum credibilia essent vel inter se ipsa pugnarent vel contra manifestas temporum rationes peccarent. Cuiusmodi fabellis qui ita succurrere student ut vel additis vel detractis vel mutatis nonnullis veri quandam speciem iis concilient, vereor ne operam, nisi ubi res testibus idoneis agitur, plerumque perdant nihilque aliud consequantur quam ut narrationibus quae, quales ab veteribus traditae sunt, peritiori nemini fraudem facere possint, formam induant fallacem, quae etiam doctioribus lectoribus imponere possit.

OLYMP. 98, 4. (385/4 a. Chr.)

DEXITHEUS ARCHON

Annus natalis Demosthenis secundum Pseudo-Plutarchum in Vitis decem oratorum p. 845 D, qui Demosthenem archonte Callimacho (olymp. 107, 4 = 349/8) annum trigesimum septimum egisse ait: *ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς λογιζομένοις ἀπὸ Δεξιθέου εἰς Καλλίμαχον.* Huic anno sive potius uni ex insequentibus duobus conveniunt ipsius Demosthenis testimonia, quae infra sub olymp. 101, 1. 104, 1 memorabimus, faventque Hyperidis verba in oratione in lite Harpalica (olymp. 114, 1) contra Demosthenem habita col. XIX sq. ed. H. Blass. quo loco Demosthenes inter oratores numeratur qui annum aetatis sexagesimum superaverint, *οὐκ αἰσχύνει νυνὶ τηλικοῦτος ὢν ὑπὸ μειρακίων κρινόμενος περὶ δωροδοκίας. καίτοι ἔδει τοὐναντίον ὑφ' ὑμῶν παιδεύεσθαι τοὺς νεωτέρους τῶν ῥητόρων, καὶ εἴ τι προπετέστερον ἔπραττον ἐπιτιμᾶσθαι καὶ κολάζεσθαι. νῦν δὲ τοὐναντίον οἱ νέοι τοὺς ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη σωφρονίζουσιν. διόπερ ὦ ἄνδρες δικασταὶ δικαίως ἂν ὀργίζοισθε Δημοσθένει, εἰ καὶ δόξης ἱκανῆς καὶ πλούτου πολλοῦ δι' ὑμᾶς μετεσχηκὼς μηδ' ἐπὶ γήρως ὀδῷ κήδεται τῆς πατρίδος.* ubi quum *μειρακίων* aetas provectae Demosthenis aetati opposita sit, *ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη* parum recte vel pro *ὑπὲρ πεντήκοντα*, quod ipsum iam satis grave erat, vel pro *ἑξήκοντα ἢ μικρὸν ἔλαττω* (quemadmodum Demosthenes in caussa simili p. 564, 17 dixit, *γεγονὼς ἔτη περὶ πεντήκοντα ἴσως ἢ μικρὸν ἔλαττω*) dictum foret, si verum esset quod Dionysius Halicarnassensis in Epistula ad Ammaeum 1, 4 p. 724 Demosthenem olymp. 99, 4 (381/0) — *ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος* — natum esse dixit, de qua ratione infra dicemus sub olymp. 104, 1. Repetit hanc opinionem Dionysius ubi de anno natali Aristotelis agit, — qui secundum nostram rationem fere aequalis Demostheni fuit, non tribus annis maior, ut Dionysio videri debuit, — ibidem p. 727: *Ἀριστοτέλης ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἐνενηκοστὴν καὶ*

ἐνάτην ὀλυμπιάδα Διειτρέφους (sic scribendum pro *Διοτρεφοῦς*) *Ἀθήνησιν ἄρχοντος, γ'* (sic H. Wolfius pro *ιγ'*) *ἔτεσι Δημοσθένους πρεσβύτερος.* Dionysium quamvis non nominatum secutus est Zosimus Ascalonita, seculi quinti grammaticus (in Vita Demosthenis quam Dindorfius Scholiis praefixit vol. 8 p. 22, 10) numero anni iisdem quibus Dionysius usus est verbis designato, *ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος.* Itaque hi duo testes pro uno sunt numerandi. De anno autem natali Demosthenis et de numero annorum quos vixerit quod inter se dissentiunt scriptores, eo explicandum quod, quum certa testimonia veterum nulla essent, coniecturis uterentur quali de Dinarcho utitur Dionysius p. 638. *τίθεμεν δὴ αὐτὸν ἑβδομηκοστὸν ἔχοντα ἔτος ἀπὸ τῆς φυγῆς κατεληλυθέναι, ὡς καὶ αὐτός φησι, γέροντα αὐτὸν ἀποκαλῶν. — ὑποκειμένων δὴ τούτων ὁλοσχερεῖ λογισμῷ (τὸ γὰρ ἀκριβὲς οὐκ ἔχομεν) εἴη ἂν κατὰ Νικόφημον ἄρχοντα γεγονώς.* Idem de annis dicendum quibus Dionysius singulas Demosthenis orationes adscripsit non antiquiorum testium auctoritatem, sed suas aliorumve coniecturas secutus: de quo dicemus sub olymp. 107, 1. 108, 1. 110, 1.

Genere Demosthenes usus est mediocri. Nam patrem habuit cognominem, Paeaniensium pago adscriptum, officinae gladiariae possessorem, matrem vero Cleobulam, Gylonis cuiusdam Ceramensis filiam, quem proditionis Nymphaei, urbis Ponticae Atheniensibus tum tributariae[1]), reum factum in Bosporum profugisse, ut poenam imminentem evaderet, Aeschines narravit in orat. contra Ctesiphontem § 171 p. 78, 14. Addit idem alia de *Κήποις* oppido,

1) Harpocrat. s. v. *Νύμφαιον*, ubi Aeschinis locum citat, *Κρατερὸς ἐν θ' τῶν Ψηφισμάτων φησὶν ὅτι Ἀθηναίοις τὸ Νύμφαιον ἐτέλει τάλαντον.* Conf. Boeckh. Oecon. Athen. vol. 2 p. 658. De urbe ipsa v. Strabon. 7 p. 309. Gylonem per tempus aliquod debitorem aerarii fuisse, sed debitam pecuniae summam antequam moreretur solvisse refert Demosthenes in initio orationis contra Aphobum secundae p. 836. Quod negotium si quis cum A. Schaefero ad ea referat quae in Gylone criminatur Aeschines, coniectura utetur satis probabili.

quod ab tyrannis Bosporanis dono datum sit Gyloni, cui tum nupserit dives quidem mulier, sed Scythica natione, ex qua Gylo duas susceperit filias, posteriore tempore Athenas multis cum opibus missas, ubi altera 'ὁτῳδήποτε' (i. e. Demochari, ut novimus ex Demosth. orat. contra Aphobum p. 836), altera Demosthenis oratoris patri in matrimonium data fuerit violata lege Attica, qua cautum erat ne quis peregrinam uxorem duceret. Ex quo quae colligit Aeschines, Demosthenem populo Atheniensi natura esse inimicum habendum, quia avus maternus proditor, mater vero barbaro genere orta sit, etsi absurde et calumniose dicta sunt ut alia plurima quae in Demosthenem iecit Aeschines, facta tamen ipsa ita sunt comparata ut non videantur ex nihilo fingi potuisse. Itaque non multum tribuendum Plutarchi dubitationi in Vita Dem. c. 4: ἃ δ' *Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ εἴρηκε περὶ τῆς μητρός, ὡς ἐκ Γύλωνός τινος ἐπ' αἰτίᾳ προδοσίας φυγόντος ἐξ ἄστεως ἐγεγόνει καὶ βαρβάρου γυναικός, οὐκ ἔχομεν εἰπεῖν εἴτ' ἀληθῶς εἴρηκεν εἴτε βλασφημῶν καὶ καταψευδόμενος.* In patre Demosthenis quod reprehendi posset ne Aeschines quidem repperisse videtur: *τούτῳ*, inquit l. c., *πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι.* quocum congruunt quae ex Theopompo memorat Plutarchus, fuisse illum *τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν*, quaeque Demosthenes ipse in laudem eius dixit p. 842 extr.

Fratrem Demosthenes orator nullum habuit, sororem unam, duobus annis minorem: vid. sub olymp. 100, 4. De uxore eius liberisque dicetur sub olymp. 106, 2.

OLYMP. 99.

ARCHONTES.

1. (384/3.) Diitrephes. 2. (383/2.) Phanostratus.
3. (382/1.) Euander. 4. (381/0.) Demophilus.

2 vel 3. Philippus (II.) nascitur (v. ad olymp. 111, 1), Amyntae, Macedonum regis, et Eurydicae filius tertius, imperii paterni post breve fratrum natu maiorum, Alexandri (II.) et Perdiccae (III.), regnum heres: v. ad olymp. 102, 3 et 103, 1. 105, 1. Contra hunc orationes quae Philippicae appellantur habuit Demosthenes: vid. sub olymp. 107, 1 et seqq.

4. Annus natalis Demosthenis secundum Dionysium, v. supra ad ol. 98, 4.

OLYMP. 100.

1. (380/79.) Pytheas. 2. (379/8.) Nicon.
3. (378/7.) Nausinicus. 4. (377/6.) Calleas.

OLYMP. 101.

1. (376/5.) Charisander. 2. (375/4.) Hippodamas.
3. (374/3.) Socratides. 4. (373/2.) Astius.

1. Moritur pater Demosthenis, viduam relinquens Cleobulam, filium vero septem, filiam quinque et quod excurrit annos natam: de quo ipsius oratoris testimonio constat in oratione contra Aphobum priore p. 814: *Δημοσθένης οὑμὸς πατὴρ κατέλιπεν — ἐμὲ ἕπτ' ἐτῶν ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε, ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πεντήκοντα μνᾶς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσενηνεγμένην.* Unde Plutarchus V. Demosth. c. 4: *ἀπολειφθεὶς ὁ Δημοσθένης ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἑπταέτης ἐν εὐπορίᾳ.* et Pseudo-Plutarchus in V. decem orat. p. 844 A: *καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐτῶν ἑπτὰ μετ' ἀδελφῆς πενταέτιδος.* Quae sic sunt intelligenda ut Demosthenes septimo, soror quinto aetatis anno exacto, ipse octavum, soror sextum egisse annum dicatur quo tempore pater moriebatur: de qua ratione conf. sub olymp. 103, 3. Pater quum mortem appropinquare sentiret, testamentum fecerat, in quo haec praescripta fuerunt, quae rettulit Demosthenes l. c. p. 814. Tutores liberis suis elegerat Aphobum, sororis suae filium, et Demophontem, Demonis fratris filium, tertiumque adiunxerat Therippidem Paeaniensem, non cognatum quidem, sed familiae suae vetere amicitia iunctum. Duos autem cognatos illos ut arctiore etiam vinculo fami-

liae suae adiungeret, Aphobo iniunxerat ut Cleobulam viduam in matrimonium duceret[1]) cum octoginta minarum dote aedibusque suis cum omni supellectile uteretur donec Demosthenes filius adultus esset; Demophonti duo talenta statim solvenda legaverat ea conditione ut filiam tum septennem, quando nubilis facta esset, duceret; Therippidi denique septuaginta minarum usuras concesserat usque dum virilem aetatem attigisset Demosthenes, i. e. usque ad duodevigesimum aetatis annum. Ita hoc se consecuturum esse sperabat ut tutores non solum pupillorum, sed etiam ipsorum interesse censerent ut patrimonium non solum non minueretur, sed proba prudentique administratione adeo augeretur. Verum omnes illae praescriptiones parum sapienter, si verum volumus fateri, excogitatae effectum habuerunt plane contrarium atque Demosthenes, quum testamentum faceret, exspectaverat. Nam neque Aphobus viduam nec Demophon filiam[2]) Demosthenis in matrimonium petivit, uterque vero una cum Therippide non solum legatas sibi pecunias ceteraque emolumenta cupide arripuerunt, sed etiam reliquam quae nihil ad ipsos pertinebat sortem ita per decem annos administrarunt ut nullos unquam tutores vel impudentius vel manifestius bona diripuisse pupillorum Demostheni pronuntiare liceret in oratione priore contra Aphobum p. 815, ubi post tutelam decennem aedes duntaxat patris cum servis quattuordecim argentique minis triginta, quae omnia in unum collecta vix septuaginta minarum pretium aequare, ab tutoribus relictas esse ait pro quindecim talentorum pretio, quod mortuo Demosthene patre administrandum acceperant et intra decem annos facile duplicare potuissent (ut aesti-

1) Similiter Pasio uxorem suam Archippen legavit Phormioni cum dote multaque supellectile: vide orat. contra Stephanum 1. p. 1110.

2) Hanc postmodum Lachetem Leuconoeensem uxorem duxisse filiumque ex ea habuisse Democharem, oratorem laudatissimum, refert Pseudo-Plutarch. V. decem orat. p. 847 C. De quo conf. Boeckh. Corp. Inscr. vol. 1 p. 464 et Westermann. in Commentationibus societatis lit. Saxonicae vol. 1 p. 119.

matur p. 862, 21), si pupillorum quam suo ipsorum commodo consulere maluissent. Quae omnia pluribus persequitur Demosthenes in orationibus quas contra Aphobum habuit, accurate subductis rationibus[1]). Cuius de actionis tempore et exitu dicemus sub olymp. 104, 1. Mater Cleobula quid de Aphobo, cui ab marito moriente uxor destinata erat, senserit et utrum fraudum ab Aphobo pariter atque ceteris duobus tutoribus factarum suspicionem aliquam habuerit an non habuerit, quum per totum tutelae ab illis gestae tempus superstes fuerit, ut constat ex oratione contra Aphobum II p. 842, 10, nescimus: avunculum Democharem pupillis succurrere voluisse legimus, sed nihil potuisse efficere (c. Aph. I p. 818).

In hanc olympiadem proximosque sex annos puerilis cadit institutio Demosthenis, de qua nihil singulare quod fide dignum sit memoratum videmus; ipse eam duobus in locis orationis de corona breviter memorat verbisque ut ipse dicit *μετριωτάτοις*, p. 312, 21: *ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν Αἰσχίνη, παιδὶ μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελθόντι δ' ἐκ παίδων ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ' ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι.* et iterum de Aeschine p. 315, 7: *ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων.* Tutores non admodum liberaliter ei providisse ex iis quae supra de tutoribus diximus conicere licet, fueruntque tam sordidi ut magistros adeo Demosthenis debita mercede defraudarent, quod Aphobo obicit Demosthenes p. 828, 4: *εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδείας ἦλθεν, ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε καὶ τῶν εἰσφορῶν ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἐμοὶ δὲ λογίζεται.* quod ita exaggeravit Plu-

1) Has rationes tabulis confectis redituum et expensarum illustravit Voemelius in Museo Rhenano a. 1845 p. 434—445 et tractaverunt Naberus in Mnemosyne vol. 1 p. 186—199, R. Foersterus in Fleckeiseni Annal. a. 1874 p. 345, H. Buermannus ibd. a. 1875 p. 801.

tarchus[1]) ut Demosthenem ingenuarum artium rudem mansisse diceret. In arte gymnastica, quum corpore esset infirmiore, minus quam alios operae eum posuisse narrat Plutarchus[2]), indeque repetit factum ei a pueris aequalibus *Βατάλου* cognomen, cuius de origine et significatione, quam calumniose detorsit Aeschines[3]), nihil certi constitisse grammaticis ipse eorum dissensus arguit[4]), quorum hariolationibus etsi G. H. Schaeferi sententia praeferenda videtur (Appar. ad Demosth. vol. 1 p. 175), qui id ab linguae vitio quo Demosthenes laboravit[5]) derivan-

1) Vit. Dem. c. 4: *ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων ἠδικήθη τὰ μὲν νοσφισαμένων, τὰ δ' ἀμελησάντων, ὥστε καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ τὸν μισθὸν ἀποστερῆσαι. διὰ δὴ τοῦτο τῶν ἐμμελῶν καὶ προσηκόντων ἐλευθέρῳ παιδὶ μαθημάτων ἀπαίδευτος δοκεῖ γενέσθαι.*

2) Ibidem: *διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν καὶ θρύψιν, οὐ προϊεμένης τοῖς πόνοις τῆς μητρὸς αὐτὸν οὐδὲ προσβιαζομένων τῶν παιδαγωγῶν. ἦν γὰρ ἐξ ἀρχῆς κάτισχνος καὶ νοσώδης, καὶ τὴν λοιδορουμένην ἐπωνυμίαν, τὸν Βάταλον, εἰς τὸ σῶμα λέγεται σκωπτόμενος ὑπὸ τῶν παίδων λαβεῖν.*

3) De falsa legat. § 99 p. 41, 13: *ἐν παισὶ — ὢν ἐκλήθη δι' αἰσχρουργίαν τινὰ καὶ κιναιδίαν Βάταλος, ἐκ παίδων δὲ ἀπαλλαττόμενος καὶ δεκαταλάντους δίκας ἑκάστῳ τῶν ἐπιτρόπων λαγχάνων Ἀργᾶς ἐκλήθη, ἀνὴρ δὲ γενόμενος προσείληφε τὴν τῶν πονηρῶν κοινὴν ἐπωνυμίαν, συκοφάντης.* et similiter in orat. c. Timarch. § 126. 131. p. 17, 42. 18, 27, ubi Demosthenem introducit dicentem cognomen *ἐξ ὑποκορίσματος τιτθῆς* sibi impositum esse.

4) Plutarch. Vit. Dem. c. 4: *ἦν δ' ὁ Βάταλος, ὡς μὲν ἔνιοί φασιν, αὐλητὴς τῶν κατεαγότων, καὶ δραμάτιον εἰς τοῦτο κωμῳδῶν αὐτὸν Ἀντιφάνης πεποίηκεν. ἔνιοι δέ τινες ὡς ποιητοῦ τρυφερὰ καὶ παροίνια γράφοντος τοῦ Βατάλου μέμνηνται. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν οὐκ εὐπρεπῶν τι λεχθῆναι τοῦ σώματος μορίων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τότε καλεῖσθαι βάταλος.* Cnm his Aeschinisque verbis comparanda quae nihilo certiora protulerunt Pseudo-Plut. Vit. decem orat. p. 844 E. Libanius in Vita Demosth. p. 2, 22. Schol. Aeschinis p. 32 et 61 ed. Oxon. Phot. Bibl. p. 495, 32.

5) Demosthenem literam rho pronuntiare non potuisse primus, ut videtur, narravit Demetrius Phalereus, qui Demosthenem viventem viderat, memoratus a Plutarcho in Vita Demosth. c. 11 et Cicerone de divin. 2, 46, 9, post hos Pseudo-

dum esse censuit, rectius tamen, ut opinor, putabimus coniunctum cum reliqua corporis infirmitate linguae vitium effecisse ut *Βάτταλος*[1]) appellaretur. Cui interpretationi certe non repugnant verba quibus Demosthenes ipse in oratione de corona § 180 p. 288 hoc *ὑποκόρισμα* memorat. De Battalo tibicine aut poeta, qui duo homines an unquam exstiterint dubitat Meinekius Hist. com. p. 334, quae Plutarchus aliique commenti sunt grammaticorum sapiunt doctrinam parumque conveniunt aut nutrici Demo-

Plut. in Vitis orat. p. 844 D cum eoque Photius Bibl. p. 493, 5, Zosimus in Vita Dem. p. 20, 2 (ubi etiam *τὴν ἀκοὴν ἀσθενὴς* fuisse dicitur), Anonymus ibid. p. 25, 10 et scriptores Latini, Cicero de orat. 1, 61, 260. Quintilian. Inst. or. 1, 11, 5. 11, 3, 54. Valer. Max. 8, 7, 1. Demetrius Phalereus in Demosthenis certe rebus fide dignior est quam alii philosophi peripatetici quidam, qui plurimum operae in *βιογραφίᾳ* posuerunt, et haec quae de dicendi exercitationibus a Demosthene adhibitis Plutarchus c. 11 ex eo affert, ex ipso oratore sene se audivisse professus est. Demetrii narrationem breviter tetigit Dionysius de admir. vi Demosth. c. 53, p. 1118: *τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος, οἷς κράτιστα ἕξειν ἔμελλεν* (*ἡ ὑπόκρισις* scil.), *οὐ μικρῷ πόνῳ κατειργάσατο, καίτοι φύσει πρὸς ταῦτα οὐ πάνυ εὐτυχεῖ χρησάμενος, ὡς Δημήτριός τε ὁ Φαληρεύς φησι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ τὸν βίον αὐτοῦ συγγράψαντες.* et Cicero in epistula ad M. Tullium fratrem de petitione consulatus 1, 2: „*Quae de Demosthenis studio et exercitatione scripsit Demetrius recordare*" Post Demetrium alii de exercitatione oratoria Demosthenis fabulas non paucas excogitarunt (v. opus egregium Arnoldi Schaeferi „*Demosthenes und seine Zeit*", vol. I p. 298 sqq.): quibus ut colorem quendam adderent, singula quaeque accuratissime se cognita habere finxerunt. Cuiusmodi est quod Pseudo-Plutarchus p. 844 E Demosthenem, quem spiritus deficeret, Neoptolemo, histrioni tragico, decem milia drachmarum solvisse narrat, *ἵν' ὅλας περιόδους ἀπνεύστως λέγῃ.* aut quod p. 837 D fabulatur Demosthenem ne mille quidem drachmas Isocrati, a quo artem rhetoricam discere voluerit, solvere potuisse, sed quintam tantum huius summae partem pro quinta artis parte obtulisse.

1) *Βάτταλος*] Hanc scripturam, quam metrum postulat in Hedyli versu ap. Athen. 4 p. 176 D, praestare alteri, quae frequentior in codicibus est, *Βάταλος*, dixit Dindorfius in Thesauro vol. 2 p. 186.

sthenis, quam duobus in locis memorat Aeschines, aut pueris Demostheni aequalibus, quos hoc convicio usos esse Plutarchus narrat. Nihilo probabiliores sunt quas de alio convicio, *Ἀργᾶς*, quod nescimus cui casui originem suam debeat, coniecturas proposuit Plutarchus[1]).

OLYMP. 102.

1. (372/1.) Alcisthenes. 2. (371/0.) Phrasiclides
3. (370/69.) Dysnicetus. 4. (369/8.) Lysistratus.

3. Amyntas, rex Macedoniae, moritur vigesimo quarto regni anno, tribus relictis filiis, quorum natu maximus, Alexander, patri succedit. V. Diodor. 15, 57. 60 aliosque indicatos a Clintono Fast. Hellen. vol. 2 p. 225 (p. 278 ed. tert.).

4. In hunc annum incidere videtur oratio (LII) *πρὸς Κάλλιππον*, ab Apollodoro Pasionis filio habita, quam falso Demostheni adscribi et ex ipso tempore et ex aliis indiciis certo colligitur.

OLYMP. 103.

1. (368/7.) Nausigenes. 2. (367/6.) Polyzelus.
3. (366/5.) Cephisodorus. 4. (365/4.) Chion.

1. Ptolemaeus Alorita interfecto Alexandro, non sine criminis sociis, quorum unum, Apollophanem, memorat Demosthenes p. 402, regno Macedoniae potitur, ipse vero tertio anno post a Perdicca, legitimo regni herede, interficitur. Vid. Diodor. 15, 71. 77 et quae ex aliis scriptoribus collegit Clintonus l. c. p. 226 (279).

1) Dem. cap. 4: *ὁ δ' Ἀργᾶς (καὶ τοῦτο γάρ φασι τῷ Δημοσθένει γενέσθαι παρώνυμον) ἢ πρὸς τὸν τρόπον, ὡς θηριώδη καὶ πικρὸν, ἐτέθη· τὸν γὰρ ὄφιν ἔνιοι τῶν ποιητῶν ἀργᾶν ὀνομάζουσιν· ἢ πρὸς τὸν λόγον, ὡς ἀνιῶντα τοὺς ἀκροωμένους· καὶ γὰρ Ἀργᾶς τοὔνομα ποιητὴς ἦν νόμων πονηρῶν καὶ ἀργαλέων.* Cognomen ex litibus contra tutores institutis eum accepisse ait Aeschines de falsa legat. § 99 p. 41, 14, cuius verba supra apposuimus, ubi quae scholiastae annotarunt p. 61, 12 similia sunt Plutarcheis.

2. Aphobus, reiecta Cleobula, Demosthenis patris vidua (v. sub olymp. 101, 1), Philonidis filiam, Onetoris sororem, in matrimonium ducit, mense huius anni ultimo.

3. Initio huius anni Demosthenes peracta de probatione inter viros recipitur, de quo ipse dixit p. 868: *ἐγήματο* (Philonidis filia Aphobo) *ἐπὶ Πολυζήλου ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνὸς — ἐγὼ δ' εὐθέως [μετὰ τοὺς γάμους] δοκιμασθεὶς ἐνεκάλουν* etc. et paullo post: *μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα* (Polyzelum, cuius anno nuptiae factae) *Κηφισόδωρος, Χίων· ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθεὶς* etc. Aetatem autem Demosthenes tum attigerat legitimam duodevigesimi anni, quod *ἐπὶ δίετες ἡβῆσαι* dicebatur; etenim annos natus septem patre orbatus esse (v. sub olymp. 101, 1), per decem[1]) autem annos sub tutela fuisse dicitur.

Circa hoc tempus Demosthenem eloquentiae studio incumbere clarissimosque qui tum vel in contione populi vel coram iudicibus verba facerent oratores — quales fuerunt Callistratus, Aristophon Azeniensis, Cephalus Collytensis aliique non pauci — audire coepisse, etiam sine disertis vel ipsius vel aliorum testimoniis credi potest; institutione tamen et familiari consuetudine unius usus esse videtur Isaei, de quo Plutarchus ceterique Vitae scriptores omnes inter se consentiunt[2]), etsi non sine admixtis ab uno alteroque fabellis quibusdam, confirmatque Dionysius Halic. in libello quo de Isaeo iudicium fecit (p. 586 — 629) in quo utriusque oratoris genus dicendi inter se comparat similitudinemque ostendit, cuius vestigia plura vel in iis quae hodie supersunt utriusque orationibus observare licet, quos locos collegit Dindorfius in annotatione ad p. 874, 21,

1) Vid. Demosth. p. 815. 819. 821. 822. 824. 825. 832. 833. 835. 854. 862. Decimum annum plus quam plenum fuisse ex verbis *ὅλοις ἔτεσι δέκα* (p. 880) minime colligi potest; neque undecimi anni particula, si fuisset, in rationibus tutelae a Demosthene neglecta esset.

2) Plutarch. V. Demosth. c. 5. Pseudo-Plut. V. decem orat. p. 839 F. 844 C. Liban. V. Demosth. p. 3, 6 et in Argum. orationis 31. p. 875. Zosimus V. Demosth. p. 19, 16. Anon. ib. p. 24, 10. Phot. Bibl. p. 492, 26. Suidas s. v. *Ἰσαῖος*.

in editione Oxon. vol. 7 p. 1092, inter quos unus est (in oratione contra Onetorem 1 § 37 p. 874) cuius summa cum verbis Isaei (in oratione de hereditate Cironis p. 70, 1) similitudo iam Porphyrium advertit ap. Euseb. Praep. Ev. 10, 3 p. 466: *τὰ περὶ βασάνων εἰρημένα παρ' Ἰσαίῳ ἐν τῷ περὶ τοῦ Κίρωνος κλήρου καὶ παρὰ Ἰσοκράτει ἐν τῷ τραπεζιτικῷ* (c. 27 p. 369 C) *κεῖται καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐν τῷ κατ' Ὀνήτορος ἐξούλης σχεδὸν διὰ τῶν αὐτῶν εἴρηται.* unde fortasse orta criticorum quorundam veterum coniectura de orationibus tutelaribus vel scriptis vel correctis ab Isaeo, quam memorat Libanius in Vita et in Argumento orationis contra Onetorem alterius[1]), rationibus fultam valde infirmis. Neque enim singulorum quorundam locorum similitudine, quantumvis manifesta, tale quicquam probatur, quum libros non paucos exstitisse constet in quibus exordiorum, epilogorum locorumque communium tractationis exempla proposita essent[2]), quibus vel mutatis pro

1) Arg. pag. 875: *περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν ὅτι πολλοί φασιν αὐτοὺς ὑπὸ Ἰσαίου συντεθῆναι, τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ δέ γε, εἰ μὴ τοῦτο, διωρθῶσθαί γε ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου· ἐοίκασι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο καὶ μηδέπω πρὸς τὸ τέλειον ἥκων ἐπὶ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῄει τέως.* Quod in universum de *λόγοις ἐπιτροπικοῖς* dixerat in Vita Demosth. p. 3, 10: *τοὺς λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς εἰσὶν οἵ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν* etc.

2) De hoc genere librorum dixit Spengelius in *Συναγωγῇ τεχνῶν* p. 102 seqq. Eiusmodi Prooemiorum fere quinquaginta sex collectio orationibus Demosthenis in codicibus adiecta est (LXII. p. 1418—1462), aliquoties memorata ab Harpocratione et Polluce, sed nunc immerito a plerisque addubitata. Nihil enim in his Prooemiis est quod non vel ab Demosthene ipso scribi potuerit vel ab aliis eiusdem aetatis oratoribus, nec quidquam caussae est cur Demosthenem huiusmodi prooemia praeparata habuisse negemus, qualia Cicero se habuisse narrat in Epistulis ad Atticum 16, 6 („*Habeo volumen prooemiorum. Ex eo eligere soleo, quum aliquod σύγγραμμα institui.*“) et Antiphon habuisse videtur, cuius *προοίμια καὶ ἐπίλογοι* memorantur ab Suida s. v. *ἅμα, αἰσθέσθαι, μοχθηρός*. Demosthenica vero, quorum plura cum exordiis orationum quarundam quae supersunt fere conveniunt, utrum talia habeamus qualia orator in

consilio suo vel non mutatis oratores iuvenesque in rhetorum scholis uterentur. Hinc facile fieri poterat ut eadem iisdemque fere verbis a pluribus dicerentur communi fonte utentibus, ut in illo quoque loco *περὶ βασάνων* factum esse potest, quo post Isocratem Isaeus, post Isaeum Demosthenes usus est, quemadmodum idem in exordio orationis contra Timocratem § 4 p. 701 sententiam pervagatam, quemque oratorem id de quo ipse dicere velit gravissimum auditorumque attentione dignissimum solere iudicare, iisdem prope verbis tractavit quibus Isocrates in exordio orationis de pace usus est, et quae sunt alia plura ab Isocrate et Demosthene similiter dicta[1]), quae nihil conferunt ad fidem fabulosis quibusdam narrationibus[2]) conciliandam de studio

schedis suis reliquit, an ab rhetore aliquo ex Demosthenicarum aliarumque orationum exordiis, modo servatis modo mutatis oratorum verbis, composita sint, Dindorfius quidem non putat ad liquidum perduci posse; sed quum numerorum genus proprium Demosthenis in omnibus pariter conspiciatur, neque ceteris rebus inter se discrepent, ne huic quidem dubitationi locus esse videtur.

1) Plura huiusmodi collegit Funkhaenelius in Zimmermanni Diario a. 1837. p. 485 seqq.

2) De artis rhetoricae magistris quibus usus sit Demosthenes studiorumque eius ratione non pauca finxerunt biographi inde ab Hermippo (de quo videnda A. Schaeferi commentatio in Schneidewini Philologo vol. 6 p. 427—430; cf. eiusd. opus de Demosthene, vol. I p. 278 sqq.) usque ad inferiorum temporum scriptores, quorum alia parum probabilia, alia prorsus absurda sunt temporumque rationibus contraria. Faman de Isocrate, merito reiectam ab Niebuhrio in Scriptis philologicis vol. 1 p. 482, primi, ut videtur, sparserunt Ctesibius et Hermippus, quos nominat Plutarchus V. Dem. c. 5: *Ἕρμιππος — Κτησιβίου μέμνηται λέγοντος παρὰ Καλλίου τοῦ Συρακοσίου καί τινων ἄλλων τὰς Ἰσοκράτους τέχνας καὶ τὰς Ἀλκιδάμαντος κρύφα λαβόντα τὸν Δημοσθένη καταμαθεῖν.* Quae partim similia sunt Pseudo-Plutarch. narrationi p. 844 C: *ὡς Κτησίβιός φησιν ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας, διὰ Καλλίου τοῦ Συρακοσίου πορισάμενος τοὺς Ζωΐλου τοῦ Ἀμφιπολίτου λόγους, διὰ δὲ Χαρικλέους τοῦ Καρυστίου τοὺς Ἀλκιδάμαντος ἀνέλαβεν αὐτούς*, et Suidae s. v. *Δημοσθένης: διήκουσε δ' Ἰσαίου τοῦ Ἰσοκράτους μαθητοῦ, καὶ τοῖς λόγοις ἐχρῆτο Ζωΐλου τοῦ Ἀμφιπολίτου σοφιστεύοντος ἐν Ἀθήναις καὶ Πολυκράτους καὶ Ἀλκιδάμαντος τοῦ Γοργίου μαθητοῦ καὶ αὐτοῦ*

quod Demosthenes in Arte Isocratis pernoscenda posuerit. Verum non negamus diligenter lectas ab Demosthene esse Isocratis orationes, quemadmodum aliorum clarorum scriptorum opera lectitavit, ut dicendi facultatem suam excoleret et ad maiorem perfectionem adduceret[1]). Quod de Thucy-

---

μέντοι Ἰσοκράτους. συνεφιλολόγησε δ' Αἰσίωνι τῷ Ἀθηναίῳ (cuius de Demosthenis orationibus iudicium memorat Plutarchus V. Dem. c. 11) *καὶ Θεοπόμπῳ τῷ Χίῳ φιλοσόφῳ. διηκροάσατο δὲ καὶ Εὐβουλίδου τοῦ διαλεκτικοῦ* (hunc etiam Pseudo-Plutarchus p. 845 B, Diogenes L. 2, 108, Apuleius Apolog. c. 15 p. 421 nominant) *καὶ Πλάτωνος.* De Demosthene Platonis auditore opinio quam levi fundamento nitatur ipsa Plutarchi verba ostendunt Vit. c. 5: *Ἕρμιππος δέ φησιν ἀδεσπότοις ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν, ἐν οἷς ἐγέγραπτο τὸν Δημοσθένη συνεσχολακέναι Πλάτωνι καὶ πλεῖστον εἰς τοὺς λόγους ὠφελῆσθαι.* Nihilominus cupide eam arripuerunt biographi Graeci quique hos solita *ἀκρισίᾳ* secuti sunt scriptores Latini, Cicero, Quintilianus, Tacitus, Gellius, Apuleius, quorum levitatem, breviter notatam ab Niebuhrio l. c., clariore in luce collocavit Funkhaenelius in dissertatione de Demosthene Platonis discipulo inserta Actis Societatis Graecae vol. 1 p. 289—306. Aliquanto absurdius unus ex philosophis peripateticis, quem Dionysius in epistula ad Ammaeum 1 p. 719. seqq. refutare operae pretium duxit, Demosthenem eloquentiam ex Aristotelis Arte rhetorica didicisse finxit, scripta post pugnam ad Chaeroneam (olymp. **110**, 3), quo tempore Demosthenes orationes suas plerasque iam habuerat, annos natus fere quinque et quadraginta. Aristoteli Theophrastum adeo et Xenocratem, ad quos *ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς πόθος* Demosthenem duxerit, adiungere non dubitavit Pseudo-Lucianus in Encomio Demosthenis c. 12.

1) Demosthenem, quum ex tempore dicendi facultate minus valeret, non facile verba publice fecisse nisi bene meditatum orationibusque diligenter elaboratis — quod de oratione Midiana ipse concedere videtur adversario § 191 p. 576 — pluribus narravit Plutarchus in Vita c. 8. Ipsius Demosthenis de se dicterium, oratorem se factum esse eo quod plus olei quam vini consumpsisset, ex Aristotelis *Χρείαις* memorat Ioannes Stobaeus Flor. 29, 90, simile Pytheae oratoris dicteriis in Demosthenem *ὑδροποτοῦντα καὶ μεριμνῶντα τὰς νύκτας* et *ἐνθυμήμασιν* utentem oleum olentibus, apud Plutarchum Vit. c. 8, Compar. Demosth. et Ciceronis c. 1, Moral. p. 802 E, Athenaeum 2 p. 44 F, Aelianum V. H. 7, 7, Pseudo-Lucianum Encom. Dem. c. 15, Libanium in Vita p. 4, ad quae alludit Cicero Tusc. Quaest. 4, 19, 44: *Cui non sunt auditae Demosthenis vigiliae? qui dolere se aiebat, si quando opificum antelucana victus esset industria.* Lucernam Demosthenem nunquam extinxisse usque ad annum aetatis quinquagesimum privatim compertum habuit fabulator ap. Pseudo-Plut. p. 844 C.

dide[1]), quem in multis orationum suarum locis imitatus sit Demosthenes, probare studuerunt Dionysius in iis quae *περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτῆρος* p. 944 sqq. et *περὶ τῆς λεκτικῆς Δημοσθένους δεινότητος* p. 976 sqq. scripsit post eumque Ulpianus in Prolegomenis in orationes Olynthiacas et Philippicas.

3. Circa hunc annum habita est ab Apollodoro oratio (LIII) *πρὸς Νικόστρατον περὶ ἀνδραπόδων ἀπογραφῆς Ἀρεθουσίου*, quam falso Demosthenis nomine inscriptam esse ne veteres quidem fugit (v. Harpocr. s. v. *ἀπογραφή*).

OLYMP. 104.

1. (364/3.) Timocrates.	2. (363/2.) Chariclides.
3. (362/1.) Molo.	4. (361/0.) Nicophemus.

1. Demosthenes statim postquam inter viros receptus erat (olymp. 103, 3) bona sua ab tutoribus repetere coeperat, sed post vanas duorum annorum disceptationes nihil sibi reliquum esse videbat quam ut caussam ad iudices deferret, quod archonte Timocrate factum esse ipse refert in oratione contra Onetorem 1 p. 868: *δύο μὲν γάρ ἐστιν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ συνοικῆσαί* (Aphobo) *τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τούτους πεποιῆσθαι τὴν ἀπόλειψιν· ἐγήματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνός, ἡ δ' ἀπό-*

---

1) Studium ab Demosthene in Thucydidis historia positum absurde exaggerarunt biographi quidam. Sic Demosthenem Thucydidis historiam octies sua ipsius manu descripsisse fabulatur Lucianus in libello contra indoctum libros multos ementem c. 4. Cuius commenti absurditatem longe superavit is ex quo Zosimus in Vita p. 19, 22 haec prodidit: *οὕτως λέγεται τὸν Θουκυδίδην ἐκμεμαθηκέναι ὥστε φέρεσθαί τι τοιοῦτον περὶ αὐτοῦ, ὅτι ποτὲ καείσης τῆς βιβλιοθήκης ἐν Ἀθήναις καὶ συγκαεισῶν τῶν ἱστοριῶν Θουκυδίδου αὐτὸν μόνον ἀπομνημονεῦσαι πασῶν καὶ οὕτως μεταγραφῆναι ποιῆσαι.* Quae plus quam Simonidea est vis memoriae.

λειψις ἐγράφη ποσειδεῶνος μηνὸς ἐπὶ Τιμοκράτους· ἐγὼ δ' εὐθέως [μετὰ τοὺς γάμους] δοκιμασθεὶς ἐνεκάλουν καὶ λόγον ἀπῄτουν, καὶ πάντων ἀποστερούμενος τὰς δίκας ἐλάγχανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. et paullo post, μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα Κηφισόδωρος, Χίων. ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθείς, ἔλαχον δὲ τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. Aphobus, quem primum in iudicium adduxerat, caussa cecidit decemque talentis multatus est, ut refert Demosthenes p. 862, 22, quibus tamen solvendis quum non esse videri studeret, haud multum de patrimonio, quod tutores interverterant, recuperare potuit Demosthenes[1]); quo magis ab caussa in tutores duos ceteros, Demophontem et Therippidem, peragenda[2]) destitisse videtur[3]).

1) Plut. V. Demosth. c. 6: ὡς γοῦν ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος τοῖς ἐπιτρόποις ἤρξατο δικάζεσθαι καὶ λογογραφεῖν ἐπ' αὐτοὺς πολλὰς διαδύσεις καὶ παλινδικίας εὑρίσκοντας, ἐγγυμνασάμενος, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ταῖς μελέταις, οὐκ ἀκινδύνως οὐδ' ἀργῶς κατευτυχήσας, ἐκπρᾶξαι μὲν οὐδὲ πολλοστὸν ἠδυνήθη μέρος τῶν πατρῴων, τόλμαν δὲ πρὸς τὸ λέγειν καὶ συνήθειαν ἱκανὴν λαβών, καὶ γευσάμενος τῆς περὶ τοὺς ἀγῶνας φιλοτιμίας καὶ δυνάμεως, ἐπεχείρησεν εἰς μέσον παριέναι καὶ τὰ κοινὰ πράττειν Quibuscum conferenda Pseudo-Plutarchi et Photii verba statim afferenda, ipsiusque Demosthenis in or. Midiana p. 540, 16.

2) Demosth. p. 817: ἃ μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότ' ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ' αὐτῶν τὰς γραφὰς ἀπενέγκωμεν (scil. in iudicium, cf. A. Schaeferi librum I p. 260). Nomina eorum statim se detulisse testatur et aliis locis et in or. πρὸς Ἄφοβον p. 846: ἐγὼ γὰρ Δημοφῶντι καὶ Θηριππίδῃ καὶ τούτῳ (Aphobo) δίκας ἔλαχον ἐπιτροπῆς ἀποστερηθεὶς ἁπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς τοῦτον πρῶτον κτἑ. Confirmat Aeschines p. 41, 13, ubi dicitur δεκαταλάντους δίκας ἑκάστῳ τῶν ἐπιτρόπων λαγχάνων. Sed convictos esse Therippidem atque Demophontem totidemque talentis multatos quot Aphobus multatus esse dicitur p. 862, 22, solus testis est Pseudo-Plutarchus p. 844 C: τελειωθεὶς δ' ἐλάττω παρὰ τῶν ἐπιτρόπων παραλαβὼν ἔκρινεν αὐτοὺς ἐπιτροπῆς ἐπὶ Τιμοκράτους ἄρχοντος τρεῖς ὄντας, Ἄφοβον, Θηριππίδην, Δημοφῶντα ἢ Δημέαν (καὶ μάλιστα τούτου κατηγόρησεν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς ὄντος), δέκα τάλαντα τίμημα ἑκάστῃ τῶν δικῶν ἐπιγραψάμενος, καὶ εἷλεν αὐτούς, τῆς δὲ καταδίκης οὐδὲν ἐπράξατο, τοὺς μὲν ἀφεὶς ἀργυρίου, τοὺς δὲ καὶ χάριτος. Quae iisdem fere verbis repetit Photius Bibl. p. 492, 30, nisi quod ibi

Ex Aphobi machinis tergiversationibusque aliae lites natae sunt. Ille cum caussa eius agebatur Milyam quendam servum ad torquendum (εἰς βάσανον) ab Demosthene postulaverat, quem praevidere poterat non datum iri, quum a Demosthene patre morituro manumissus esset, quod Phani cuiusdam testimonio probaverat Demosthenes. Quem Phanum quum falsi testimonii accusasset Aphobus, pro illo orationem πρὸς Ἄφοβον ψευδομαρτυριῶν inscriptam (XXIX) habuit Demosthenes: quam a rhetore aliquo confictam esse immerito putaverunt Westermannus in Quaestionum Demosthen. Particula tertia (sive in edit. Dind. Oxon. vol. 7 p. 1048 seqq.), A. Schaeferus (III, 2, 82 sqq.), alii.

3. Hoc anno orationes contra Onetorem, cuius sororem in matrimonium duxerat Aphobus, habitas esse colligitur ex p. 873, 12, ubi tertius agi annus dicitur ex quo Aphobus divortium cum uxore fecerit, quod archonte Timo-

scriptum est Δημοφῶντα, οἱ δὲ ἀντὶ Δημοφῶντος Δημέαν εἰσάγουσι, τίμημα δέκα ταλάντων etc. Demeam qui nominavit, Demonem dicere voluisse opinatur Westermannus. Hic enim, qui pater fuit Demophontis et patruus Demosthenis oratoris, συνεπίτροπος appellatur in oratione πρὸς Ἄφοβον ψευδομαρτυριῶν p. 861, 4 memoraturque ibidem p. 846. 850 et in oratione altera κατὰ Ἀφόβου p. 840. Fallitur Reiskius qui Demonem hunc eundem esse putat ac Demonem Paeaniensem, cui Demosthenes orationem (XXXII.) adversus Zenothemin scripsit, in qua Demosthenes Demoni οἰκεῖος γένει esse dicitur p. 890. Quem Demonem prioris illius Demonis ex Demomele nepotem esse probabiliter coniecit Boeckhius in Corp. Inscr. vol. 1 p. 465.

3) Malitiose Aeschines 3, 173 p. 78 de Demosthene: ἐκ τριηράρχου λογογράφος ἀνεφάνη, τὰ πατρῷα καταγελάστως προέμενος. Et solus Aphobus decem talentis multatus memoratur in fine orationis πρὸς Ἄφοβον, tacetur de Demophonte et Therippide, cum quibus utrum privatim transegerit Demosthenes et partem aliquam pecuniarum suarum recuperaverit an non, nescimus. Postero tamen tempore Demosthenem rem familiarem prospero successu reparasse manifestum est, quum grandes pecuniae summas in publicos usus liberaliter impenderit, quas enumeravit Demochares in psephismate, quod sub olymp. 114, 3 apponemus, et partim Demosthenes ipse in orationibus contra Midiam, de corona aliisque memoravit.

crate (olymp. 104, 1) factum esse ait Demosthenes p. 868, 3. Agitur de fundo aliquo Aphobi, quem fundum pro sororis dote sibi oppigneratum dicens Onetor capere vetabat Demosthenem.

Initio eiusdem anni Apollodorus orationem (XLIX) *πρὸς Τιμόθεον ὑπὲρ χρέως* habuit, a Demosthene alienam, id quod etiam Harpocratio v. *κακοτεχνιῶν* indicat.

OLYMP. 105.

1. (360/59.) Callimedes. 2. (359/8.) Eucharistus.
3. (358/7.) Cephisodotus. 4. (357/6.) Agathocles.

1. Philippus succedit Perdiccae fratri in regno Macedoniae. V. Diodor. 16, 2. Diog. L. 2, 56. Clinton. Fast. vol. 2 p. 227 (281).

2. Sub hoc anno florentem Demosthenis aetatem memorat Eusebius Chron. Can. p. 345 ed. Mai: *Demosthenes rhetor cognoscebatur* (*Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ ἐγνωρίζετο* in Chron. Paschali p. 169 C).

Circa hunc annum orat. LI *περὶ τοῦ στεφάνου τῆς τριηραρχίας* ignoto civi, quem Apollodorum Pasionis filium esse perperam putavit Libanius, habendam scripsit Demosthenes. V. A. Schaeferum vol. III, 2 p. 155. Ex privatis orationibus — nam haec quidem non recte inter privatas legitur — or. XLI *πρὸς Σπουδίαν* et LV *πρὸς Καλλικλέα* eidem aetati assignandae videntur. Praeterea spuria oratio (L) *πρὸς Πολυκλέα περὶ τοῦ ἐπιτριηραρχήματος* circa a. 358 habita est.

OLYMP. 106.

1. (356/5.) Elpines. 2. (355/4.) Callistratus.
3. (354/3.) Diotimus. 4. (353/2.) Thudemus[1].

2. Hoc anno orationem contra Androtionem habendam Diodoro, Euctemonis *συνηγόρῳ*, confecit Demosthenes,

1) *Eudemus* hic archon vocabatur apud Diodor. 16, 32 et Dionys. Halic. vol. 5 p. 648, utrobique non scriptorum, sed librariorum errore, qui apud Dionysium cum melioribus libris

quae prima est aetate orationum eius in caussis maioribus publicis habitarum, de quo diserto constat testimonio Dionysii Halic. in Epist. ad Ammaeum 1, 4 p. 724: *οὗτος* (Demosthenes) *ἐγεννήθη μὲν ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος, ἄρχοντος δὲ Τιμοκράτους* (olymp. 104, 1) *εἰς ἔτος ἦν ἐμβεβηκὼς ἑπτακαιδέκατον. δημοσίους δὲ λόγους ἤρξατο γράφειν ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος* (olymp. 106, 2) *εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔχων ἔτος· καὶ ἔστιν αὐτοῦ πρῶτος τῶν ἐν δικαστηρίῳ κατασκευασθέντων ἀγώνων ὁ κατὰ Ἀνδροτίωνος, ὃν γέγραφε Διοδώρῳ τῷ κρίνοντι τὸ ψήφισμα παρανόμων* etc. et c. 7 p. 732: *εἰκοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος ἔχων ἤρξατο πολιτεύεσθαι καὶ δημηγορεῖν καὶ λόγους εἰς δικαστήρια γράφειν.* Archonte Callistrato Demosthenes secundum computationem sub olymp. 98, 4 expositam annum aetatis agebat trigesimum vel trigesimum primum, secundum Dionysium, qui Demosthenem olymp. 99, 4 natum esse crederet, vigesimum sextum vel septimum. Pro quo quod Dionysius vigesimum quintum posuit, errore calculi factum esse videtur. Ab eodem quem Dionysius posuit anno natali profectos putes Plutarchum et Gellium, qui orationem hanc anno aetatis vigesimo septimo adscripserunt, Plutarchus in Vita Demosth. c. 15: *τῶν δὲ δημοσίων ὁ μὲν κατ' Ἀνδροτίωνος καὶ Τιμοκράτους καὶ Ἀριστοκράτους ἑτέροις ἐγράφησαν, οὔπω τῇ πολιτείᾳ προσεληλυθότος. δοκεῖ γὰρ δυοῖν ἢ τριῶν δέοντα ἔτη τριάκοντα γεγονὼς ἐξενεγκεῖν τοὺς λόγους ἐκείνους*[1]). Gellius autem N. A. 15, 28: *Illud adeo ab utriusque oratoris studiosis animad-*

iam sublatus est. Recta scriptura praeterea bis servata apud Dionysium ipsum vol. 6 p. 725 et extra dubitationem posita est marmoris didascalici (ap. Boeckh. 230. vol. 1 p. 353) auctoritate. Recte igitur Boeckhius in inscr. navali p. 340, 63 (C. I. A. II, 2 nr. 795, 93) supplevit [*ἐπὶ*] *Θ[ο]υδήμου ἄρχοντος*, post [*ἐπὶ*] *Διοτίμου ἄρχοντος*, quod praecedit lin. 60 (90).

1) Non videtur probari posse lectio codicis Matritensis, quam et protulit et defendit vir doctissimus Carolus Graux: *δοκεῖ γὰρ δυεῖν ἢ τριῶν καὶ τριάκοντα γεγονὼς ἐτῶν ἐξενεγκεῖν κτέ.* Hoc enim cum verbis *οὔπω τῇ πολιτείᾳ κτέ.* aperte discreparet.

versum et scriptum est, quod Demosthenes et Cicero pari aetate illustrissimas orationes, alter κατὰ Ἀνδροτίωνος καὶ κατὰ Τιμοκράτους, septem et viginti annos natus, alter anno minor pro P. Quinctio septimoque et vicesimo pro Sexto Roscio. Quanquam nec Plutarchus nec Gellius accurate locuti sunt, qui orationes *κατὰ Ἀνδροτίωνος* (olymp. 106, 2), *κατὰ Τιμοκράτους* (olymp. 106, 4), *κατὰ Ἀριστοκράτους* (olymp. 107, 1) tribus annis habitas uni vel duobus annis adscribant.

Eodem archonte (olymp. 106, 2) Demosthenes orationem (XX) *περὶ τῆς ἀτελείας πρὸς Λεπτίνην* habuit, de qua Dionysius l. c. p. 724 post ea quae de tempore orationis Androtioneae dixit: *καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἕτερος (λόγος) ἐπὶ Καλλιστράτου ἄρχοντος, ὁ περὶ τῶν ἀτελειῶν.* Quam rationem confirmant plura quae in hac oratione reperiuntur temporis indicia, memorata ab Wolfio in Prolegomenis p. LVI—LXIII (in ed. Dindorfii Oxon. vol. 6 p. 602—604), Clintono in Fastis vol. 2 p. 130 (141), A. Schaefero vol. I p. 375 sqq., ut vix dignum memoratu sit quod Photius Bibl. p. 492, 27 ab Demosthene anno aetatis vigesimo quarto habitam esse scribit: *φασὶ δὲ τὸν Δημοσθένην δʹ καὶ κʹ γεγονότα ἔτη τὸν περὶ τῶν ἀτελειῶν, ἤτοι τὸν πρὸς Λεπτίνην, φιλοπονήσασθαι λόγον.* Levem quandam famam, cui haec oratio originem dederit, memorat Plutarchus in Vita c. 15 post verba supra allata sic pergens: *τὸν δὲ κατ' Ἀριστογείτονος αὐτὸς ἠγωνίσατο καὶ τὸν περὶ τῶν ἀτελειῶν, διὰ τὸν Χαβρίου παῖδα Κτήσιππον, ὥς φησιν αὐτός· ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν μητέρα τοῦ νεανίσκου μνώμενος.* unde ab aliis uxorem eam duxisse dictus est, quod arripuerunt scriptor orationis Aristidi tributae *πρὸς Δημοσθένη περὶ ἀτελείας* vol. 2 p. 611, 1 ed. Dindorfianae: *οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει, ἀλλ' ἃ τῷ Χαβρίου παιδί, ἢ εἰ βούλεσθε, οἷ αὐτῷ — τὴν γὰρ δὴ τούτου μητέρα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν αὐτὸς γεγαμήκει — ταῦθ' ἡμᾶς πείθειν ἐθέλων,* iterumque p. 623, 3 et anonymus in Vita Demosth. vol. 8 p. 26, 2 ed. Oxon., diserte vero negat Plutarchus verbis proximis: *οὐ μὴν ἔγημε ταύτην, ἀλλὰ Σαμίᾳ τινὶ συνῴκησεν, ὡς ἱστορεῖ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ συνωνύμων.* Falsa veris miscens scriptor Vitarum decem orat. p. 847 C haec dicit: *κατέλιπε δὲ δύο παῖδας ἐκ μιᾶς γυναικὸς τῶν εὐδοκίμων, Ἡλιοδώρου τινὸς θυγατρός. θυγατέρα δὲ μίαν ἔσχεν, ἣ παῖς ἔτι οὖσα πρὸ γάμου ἐτελεύτησεν.* Nam hoc de filia, quae eodem fere tempore quo Philippus rex decessit, Aeschinis testimonis (3, § 77) constat; filios autem nunquam habuisse Demosthenem et Aeschines l. c. disertis verbis dicit: *τὴν μόνην ὁ δείλαιος καὶ πρώτην πατέρα αὐτὸν προσειποῦσαν ἀπολέσας,* et Dinarchus 1, 71: *τοὺς δ' οὐ γεγενημένους υἱεῖς σαυτῷ προσποιεῖσθαι κτέ.* Neque quemquam movere potest quod in oratione spuria *περὶ χρυσίου* — de qua vide infra sub. ol. 114, 1 — liberos produxisse dicitur ut iudicum excitaret misericordiam, verum non e legitima uxore, sed e meretrice procreatos, secundum Athenaeum 13 p. 592 plura de Demosthenis cum scortis consuetudine adeoque puerorum amore narrantem, quibus similia sunt quae Aeschines c. Ctesiph. § 162. 174 (p. 76, 38. 78, 4) et Gellius N. A. 1, 8 tradunt.

3. Demosthenis oratio (XIV) *περὶ τῶν συμμοριῶν.* Dionysius p. 724: *ἐπὶ Διοτίμου τοῦ μετὰ Καλλίστρατον ἐν Ἀθηναίοις πρώτην εἶπε δημηγορίαν, ἣν ἐπιγράφουσιν οἱ τοὺς ῥητορικοὺς πίνακας συντάξαντες ʽπερὶ τῶν συμμοριῶνʼ, ἐν ᾗ παρακαλεῖ τοὺς Ἀθηναίους μὴ λύειν τὴν πρὸς βασιλέα γενομένην εἰρήνην, μηδὲ προτέρους ἄρχειν τοῦ πολέμου, ἐὰν μὴ παρασκευάσωνται τὴν ναυτικὴν δύναμιν, ἐν ᾗ πλείστην εἶχον ἰσχύν, καὶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς αὐτὸς ὑποτίθεται.*

4. Huic anno vel proximo orationem contra Midiam Dindorfius cum aliis adscripsit: de qua vide infra ad ol. 107, 4. Tum oratio (XLVII) *κατ' Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου*, quam genuinam non esse iam Harpocratio v. *ἐκαλίστρουν* et *ᾐτημένην* indicat, vel hoc anno vel proximo priore habita est.

4. Demosthenis orationes duae (XXIV et XVI), de quibus Dionysius sic scribit p. 725: *ἐπὶ Θουδήμου τοῦ*

μετὰ Διότιμον ἄρξαντος τόν τε κατὰ Τιμοκράτους λόγον ἔγραψε Διοδώρῳ, τῷ κρίνοντι παρανόμων τὸν Τιμοκράτην, καὶ τὸν περὶ τῆς Μεγαλοπολιτῶν βοηθείας δημηγορικόν, ὃν αὐτὸς ἀπήγγειλε. De bello Lacedaemoniorum et Megalopolitarum videndus Diodorus 16, 37 seqq. qui anno proximo olymp. 107, 1 (Aristodemo archonte) adscribit, ex quo Clintonus in Fastis vol. 2 p. 131 (143) colligit orationem Demosthenis brevi ante bellum ortum tempore esse habitam, i. e. exeunte anno Thudemi. Ceterum consilium Demosthenis de ope Megalopolitis contra Lacedaemonios ferenda successu caruisse videtur: de quo dictum ab Voemelio ad orat. de pace p. 61, 22, A. Schaefero I p. 470.

OLYMP. 107.

1. (352/1.) Aristodemus. 2. (351/0.) Theellus[1]).
3. (350/349.) Apollodorus. 4. (349/8.) Callimachus.

1. Huic anno orationem Philippicam primam adscripsit Dionysius p. 725: *μετὰ δὲ Θούδημον ἦν Ἀριστόδημος ἄρχων, ἐφ' οὗ τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἤρξατο καὶ λόγους ἐν τῷ δήμῳ διέθετο περὶ τῆς ἀποστολῆς ξενικοῦ στρατεύματος καὶ τῶν δέκα ταχειῶν τριήρων εἰς Μακεδονίαν.* Post orationes Olynthiacas tres, habitas olymp. 107, 4, ponit schol. ad Olynth. 3 p. 29, 2 (vol. 8 p. 115, 27 ed. Oxon.): *αἰνίττεται ὅτι κατὰ θάλατταν ἐπελθεῖν χρὴ τῷ Φιλίππῳ καὶ κλεῖσαι τὰ ἐμπόρια, ὅπερ αὐτὸς ὕστερον ἐν τῷ τετάρτῳ συνεβούλευσεν.* eandemque sententiam haud dubie secutus est is qui Demosthenis orationem decem primas, qui *Φιλιππικοὶ* ab grammaticis appellantur, eo quo nunc in codicibus leguntur ordine disposuit chronologico, qui violatus erit si Philippica prima ante Olynthiacas ponatur cum Dionysio. De quo disceptatum inter grammaticos esse ex scholio ad p. 43, 10 (vol. 8 p. 150, 17) apparet: *καὶ*

1) Verum huius archontis nomen esse *Θέελλον*, non *Θέσσαλον*, quod vulgo perhibebatur, docuit C. Curtius, „Jenaer Litteraturzeitung" 1877. p. 501. Ipsius Dionysii (p. 726) libri manuscripti illud nomen testantur.

ἐντεῦθεν (ex verbis *τέθνηκε Φίλιππος* etc.) *ὁρμώμενοί φασιν ὅτι πρῶτος οὗτος ὁ λόγος. καὶ γὰρ ἡ ἀσθένεια Φιλίππου πρὸ τῆς πολιορκίας Ὀλύνθου. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι οὐκ ἀπεικὸς αὐτὸν τὸ τοιοῦτον θεῖναι ὡς ἐν παραδείγματι, κἂν ἦν τοῖς χρόνοις προγενέστερον· ἐκεῖνοι γὰρ ἅτε ταῦτα θέλοντες γενέσθαι ἐθρύλουν.* Ex oratione ipsa quum neutra opinio invictis argumentis vel refutari vel corroborari possit, non minor recentiorum discordia est, de qua dixit Dindorfius in Annot. Oxon. vol. 5 p. 92, aliis annum Dionysii, qui est olymp. 107, 1, aliis quartum eiusdem olympiadis probantibus, nonnullis etiam de secundo tertiove cogitantibus. Sed A. Schaeferus Dionysii annum verum putat (II, p. 66 sqq.), item H. Weilius in editione contionum merito laudatissima (p. 78). Ceterum huiusmodi quaestionum difficultas eo augetur, quod pleraque omnia quae de temporibus orationum dixit Dionysius, non veterum monumentorum fide tradita esse, sed indiciis ex orationibus partim ab aliis partim ab ipso collectis, de quibus saepe anceps iudicium est, niti videntur, quod in hac ipsa de qua nunc agimus oratione manifestum fit ex iis quae alio loco[1]) dixit, ubi eam in duas dividit, quarum altera, incipiens ab verbis (p. 48, 16): *Ἃ μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεδυνήμεθ' εὑρεῖν, ταῦτ' ἔστι,* archonte Themistocle (olymp. 108, 2) habita sit, de qua opinione pluribus dixit Dindorfius in Annot. ed. Oxon. vol. 5 p. 108—110. Etiamnunc non desunt qui ei patrocinentur, quamvis plerique eam reiecerint, inter quos et A. Schaeferus et Weilius. Plutarchus quo anno orationem Philippicam primam habitam esse crediderit non potest perspici ex verbis eius c. 12: *ὥρμησε μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πράττειν τὰ κοινὰ τοῦ Φωκικοῦ πολέμου συνεστῶτος, ὡς αὐτός τέ φησι καὶ λαβεῖν ἔστιν ἀπὸ τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν. αἱ μὲν γὰρ ἤδη*

1) Pag. 736: *ἔπειτα* (post Theophilum archontem olymp. 108, 1) *Θεμιστοκλῆς, ἐφ' οὗ τὴν πέμπτην τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν ἀπήγγειλε Δημοσθένης περὶ τῆς φυλακῆς τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεων, ἧς ἐστιν ἀρχὴ "Ἃ μὲν ἡμεῖς — ταῦτ' ἔστι."*

διαπεπραγμένων ἐκείνων γεγόνασιν, αἱ δὲ πρεσβύτεραι τῶν ἔγγιστα πραγμάτων ἅπτονται. Phocicum bellum gestum est inde ab olymp. 105, 4 usque ad 108, 2. Orationes igitur post bellum illud habitas intelligit Philippicam secundam (olymp. 109, 2) quaeque hanc sunt secutae, antiquissimas autem, quae novissimas belli illius res attigerint, Philippicam primam et Olynthiacas tres (olymp. 107, 1—4).

Eodem anno (olymp. 107, 1), sed paullo ante quam Philippicam primam, orationem contra Aristocratem scripsit Demosthenes. Dionysius post verba supra allata de oratione contra Philippum prima p. 725: ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τὸν κατὰ Ἀριστοκράτους ἔγραψε λόγον Εὐθυκλεῖ τῷ διώκοντι παρανόμων τὸ ψήφισμα. Cui anno conveniunt quae in oratione ipsa deprehenduntur temporum notae, collectae ab Webero in Prolegomenis: v. ed. Oxon. vol. 6. p. 877, A. Schaeferum I, 397 sqq. Minus accurate Plutarchus, cuius verba supra attulimus p. 19.

2. Demosthenis oratio (XV) περὶ τῆς Ῥοδίων ἐλευθερίας. Dionysius p. 726: ἐπὶ Θεέλλου τοῦ μετ' Ἀριστόδημον τὴν περὶ Ῥοδίων ἀπήγγειλε δημηγορίαν, ἐν ᾗ πείθει τοὺς Ἀθηναίους καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν αὐτῶν καὶ τὸν δῆμον ἐλευθερῶσαι. Quae temporis notatio nihil habet quod repugnet, v. A. Schaeferum I p. 436 sqq. Belli socialis, quod Chii societate cum Byzantiis Rhodiisque iuncti adversus Athenienses gesserunt olymp. 105, 4—106, 1, quum recens memoria esset, magna arte opus erat Demostheni Atheniensibus suadenti ut Rhodiis succurrerent de populari libertate cum oligarchica factione contendentibus.

3. Demosthenis oratio (XXXVI) ὑπὲρ Φορμίωνος, ut ostendit Clintonus in Fastis vol. 2 p. 135 (149) et 358 (440). Nam quum Pasio trapezita, quem olymp. 102, 3 archonte Dysniceto obiisse constat (v. orat. c. Steph. II. p. 1132, 25), in hac oratione plus quam viginti annos ante mortuus esse dicatur (p. 952: παρεληλυθότων ἐτῶν πλέον ἢ εἴκοσιν), sequitur non habitam eam esse ante olymp. 107, 3. Porro quum Callippus ὁ νῦν ὢν ἐν Σικελίᾳ

memoretur p. 960, Callippus autem Rhegium occupaverit olymp. 107, 2 archonte Theello (v. Diodor. 16, 45) et paullo post occisus ibi sit (Plut. V. Dion. c. 58: Ῥήγιον κατέσχεν, ἐκεῖ δὲ λυπρῶς πράττων — ἀνῃρέθη), manifestum est orationem hanc non posse habitam credi serius quam olymp. 107, 3 archonte Apollodoro, quo tempore adhuc in vivis erat Callippus.

4. Orationes Olynthiacae tres. Dionysius p. 726: ἐπὶ δὲ Καλλιμάχου, τοῦ τρίτου μετὰ Θέελλον ἄρξαντος, τρεῖς διέθετο δημηγορίας, παρακαλῶν Ἀθηναίους βοήθειαν Ὀλυνθίοις ἀποστεῖλαι τοῖς πολεμουμένοις ὑπὸ Φιλίππου. Post quae trium orationum ordinem designat appositis primis cuiusque verbis, et ita quidem ut quae nunc prima est tertia, tertia secunda, secunda autem prima fiat oratio. Quod non casu, sed consilio factum esse ab Dionysio apparet ex scholio ad initium orationis secundae a Dindorfio primum edito vol. 8 p. 71, 1, ubi Caecilius contra Dionysii opinionem, quam is alio loco argumentis quibusdam probare studuerat, disputasse dicitur, et recte quidem, quum summopere probabile haberi possit tres has orationes eo esse ordine habitas ab Demosthene quo nunc in libris omnibus leguntur, de quo v. quae in Prolegomenis editionis Oxon. a Dindorfio dicta sunt vol. 5 p. 7 seqq., et quae disputaverunt A. Schaeferus II, 148 sqq., H. Weilius p. 168 sqq.

Eidem anno Dionysius p. 726 adscripsit orationem contra Midiam (XXI): κατὰ τοῦτον γέγραπται τὸν ἄρχοντα καὶ ὁ κατὰ Μειδίου λόγος, ὃν συνετάξατο (opp. διέθετο s. ἀπήγγειλεν „habuit") μετὰ τὴν καταχειροτονίαν, ἣν ὁ δῆμος αὐτοῦ κατεχειροτόνησεν. Sed de huius orationis temporibus magna nunc quoque est inter viros doctos dissensio. Ad a. 106, 4 vel proximum cun Boeckhio eam rettulit Dindorfius; sed nos H. Weilii potius sententiam sequimur, qui iniuriam a Midia Demostheni illatam et expeditionem Euboicam tempore cum ea coniunctam factas esse statuit vere anni 107, 4 (348), non, quod putat Schaeferus, 107, 2 (350). In oratione autem ea quoque commemorantur,

quae a. 108, 2, quo Demosthenes senatoris munere functus est, gesta sunt; unde apparet non recte Dionysium eodem anno, quo lis exorta est, orationem scriptam esse dicere. Recte autem, quod scriptam dicit, non habitam; nam lis illa cum Midia composita est antequam actio ad iudices delata esset: de quo acerbe iudicat Aeschines c. Ctesiph. § 52: *ἢ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ Μειδίαν καὶ τοὺς κονδύλους, οὓς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὤν, καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν*[1]) *ἅμα τήν τε εἰς αὐτὸν ὕβριν καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατεχειροτόνησε Μειδίου*, lenius Plutarchus c. 12: *δῆλος δ' ἐστὶ καὶ τὴν κατὰ Μειδίου παρασκευασάμενος εἰπεῖν δίκην δύο μὲν ἐπὶ τοῖς τριάκοντα γεγονὼς ἔτη* (c. Mid. § 154, qui numerus antiquitus corruptus esse videtur et nobis et A. Schaefero Weilioque), *μηδέπω δ' ἔχων ἰσχὺν ἐν τῇ πολιτείᾳ μηδὲ δόξαν. ὃ καὶ μάλιστά μοι δοκεῖ δείσας ἐπ' ἀργυρίῳ καταθέσθαι τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔχθραν· οὐ γάρ τι γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν οὐδ' ἀγανόφρων, ἀλλ' ἔντονος καὶ βίαιος περὶ τὰς ἀμύνας. ὁρῶν δ' οὐ φαῦλον οὐδὲ τῆς αὑτοῦ δυνάμεως ἔργον ἄνδρα καὶ πλούτῳ καὶ λόγῳ καὶ φίλοις εὖ πεφραγμένον καθελεῖν, τὸν Μειδίαν, ἐνέδωκε τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένοις. αἱ δὲ τρισχίλιαι καθ' ἑαυτὰς οὐκ ἄν μοι δοκοῦσι τὴν Δημοσθένους ἀμβλῦναι πικρίαν, ἐλπίζοντος καὶ δυναμένου περιγενέσθαι.* Ceterum ad componendam litem id maxime apud Demosthenem valuisse videtur, quod a. 108, 2 cum Eubulo, cuius factioni Midias addictus erat, de pace cum Philippo facienda communia consilia inierat; itaque privatas inimicitias reipublicae condonavit.

Post olymp. 107, 2 habita esse fingitur oratio spuria (XIII) *Περὶ συντάξεως*, ut patet ex p. 168, 15, ubi Rhodiorum democratia sublata memoratur. Satis prudenter igitur scholiasta p. 216: *ὁ περὶ συντάξεως λόγος οὐκ ἔχει προφανῆ τὸν χρόνον, εἰκάσειε δ' ἄν τις αὐτὸν εἰρῆσθαι πρὸ τῶν Φιλιππικῶν, ἀφεστηκότων μὲν ἤδη τῶν συμμάχων, Ῥοδίων δὲ ὀλιγαρχουμένων· ὥστε ὅσοι συντάττουσιν αὐτὸν τοῖς Φιλιππικοῖς ἠγνοήκασι παντελῶς ὅτι τῶν Φιλιππικῶν ἐστι προγενέστερος.*

1) Eandem pecuniae summam nominant Pseudo-Plutarchus p. 844 D, alii, ex Aeschinis loco videlicet.

Porro olympiadi 107, 2 orationes adversus Stephanum duas (XLV. XLVI) adscripsit Boehneckius p. 43, verius olympiadi 107 exeunti C. D. Beelsius: v. Annot. ed. Oxon. vol. 7 p. 1232. Orationem priorem adversus Stephanum[1]) falsi testimonii reum in caussa Phormionis contra Apollodorum, Pasionis filium, Demosthenes Apollodoro scripsit, licet antea eundem adversarium habuisset in oratione (XXXVI) pro Phormione. Quod graviter a quibusdam reprehensum esse Plutarchus narrat in Compar. Demosthenis cum Cicerone c. 3: *χρηματίσασθαι ἐπὶ τῷ λόγῳ Δημοσθένης μὲν ἐπιψόγως λέγεται, λογογραφῶν κρύφα τοῖς περὶ Φορμίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ἀντιδίκοις*, et clarius in Vita Demosth. c. 15: *λέγεται δὲ καὶ τὸν κατὰ Τιμοθέου τοῦ στρατηγοῦ λόγον, ᾧ χρησάμενος Ἀπολλόδωρος εἷλε τὸν ἄνδρα τοῦ ὀφλήματος, Δημοσθένης γράψαι τῷ Ἀπολλοδώρῳ, καθάπερ καὶ τοὺς πρὸς Φορμίωνα καὶ Στέφανον*[2]), *ἐφ' οἷς εἰκότως ἠδόξησε. καὶ γὰρ Φορμίων ἠγωνίζετο λόγῳ Δημοσθένους πρὸς τὸν Ἀπολλόδωρον, ἀτεχνῶς καθάπερ ἐξ ἑνὸς μαχαιροπωλίου τὰ κατ' ἀλλήλων ἐγχειρίδια πωλοῦντος*

1) Orationem contra Stephanum alteram Bekkerus aliique ut spuriam notarunt, contra quos frustra dixit Clinton. Fast. vol. 2 p. 358 (440). Non recte alii, sicut A. Schaeferus, utramque adeo ab Demosthene abiudicarunt. Plutarcho et Harpocrationi neutra suspecta fuit. Alterius auctor idem atque ceterarum Apollodori orationum.

2) Ex his verbis non videtur colligi posse quod Beelsius collegit, praeter orationes adversus Stephanum scriptas etiam orationem *πρὸς Φορμίωνα*, quae perierit, exstitisse. Nam verba Plutarchi nihil amplius significare videntur quam duas contra Stephanum orationes, quae non solum contra hunc, sed etiam contra Phormionem scriptae sunt falso Stephani testimonio usum in caussa contra Apollodorum acta. Verba autem *πρὸς Φορμίωνα* Plutarchus maioris perspicuitatis caussa addidit, quoniam has contra Stephanum orationes orationi *pro* Phormione habitae (quae est inter Demosthenicas XXXVI) oppositas esse videbat.

αὐτοῦ τοῖς ἀντιδίκοις. Iniusta tamen haec criminatio est non attendentis, quod recte contra Plutarchum monuit Clinton. Fast. vol. 2 p. 358 (440), non in eadem actione, sed duabus diversis in actionibus Demosthenem in altera, quae agitur in oratione (XXXVI) *Ὑπὲρ Φορμίωνος*, pro Phormione, in altera, quae agitur in orationibus *Κατὰ Στεφάνου ψευδομαρτυριῶν*, contra eum dixisse, in quo nihil est quod magnopere reprehendi possit[1]).

OLYMP. 108.

1. (348/7.) Theophilus. 2. (347/6.) Themistocles.
3. (346/5.) Archias. 4. (345/4.) Eubulus.

1. Huius anni est oratio (XXXIX) *πρὸς Βοιωτὸν περὶ τοῦ ὀνόματος*, male a quibusdam Dinarcho adscripta. Dionysius vol. 5 p. 656: *ὁ Δημοσθένους περὶ τοῦ ὀνόματος λόγος — κατὰ Θέελλον ἢ Ἀπολλόδωρον ἄρχοντα* (ol. 107, 2. 3) *τετέλεσται* et p. 665: *εἰ καὶ μὴ τοῖς ἄλλοις οἱ Δημοσθένους ἀφαιρούμενοι τοῦτον τὸν λόγον καὶ Δεινάρχῳ προσάπτοντες ἐλέγχοιντο, τῷ χρόνῳ γοῦν ἐπιδειχθεῖεν ἂν ψευδόμενοι. μέμνηται γὰρ ὡς νεωστὶ τῆς εἰς Πύλας ἐξόδου γενομένης* (§ 16 p. 999 *καὶ γὰρ νῦν, ὅτε εἰς Ταμύνας παρῆλθον οἱ ἄλλοι*)· *ἡ δ' εἰς Πύλας Ἀθηναίων ἔξοδος ἐπὶ Θουδήμου ἄρχοντος ἐγένετο* (ol. 106, 4), *τρισκαιδέκατον ἔτος Δεινάρχου ἔχοντος.* Debuit dicere Tamynas Euboeae oppidum et archontem Callimachum (107, 4), et conveniunt cum hoc, discrepant cum falsis illis ea quae postrema

1) Prorsus diversa est Aeschinis, testis valde suspecti, quem vanissimos quosque de Demosthene rumores arripuisse scimus, criminatio in orat. de falsa legatione § 165 p. 50, 23: *τὸν δὲ ἐκ φύσεως προδότην πῶς χρὴ θεωρεῖν; ἆρά γε οὐχ ὡς σὺ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πιστεύσασι κέχρησαι, λόγους εἰς δικαστήρια γράφοντα μισθοῦ τούτους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκοις; ἔγραψας λόγον Φορμίωνι τῷ τραπεζίτῃ χρήματα λαβών· τοῦτον ἐξήνεγκας Ἀπολλοδώρῳ τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι Φορμίωνα.* Sine eiusmodi criminatione orationem (XXXVI) *ὑπὲρ Φορμίωνος* Dinarchus tangit, or. 1 §. 111. p. 104, 19 (si quidem genuina ea verba sunt).

addit Dionysius de Dinarchi aetate. — De altera autem adversus Boeotum oratione (XL, *πρὸς Β. περὶ προικὸς μητρῴας*), quae non est Demosthenis, haec habet Dionysius p. 666: *οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἠγώνισται τὸν ἀγῶνα ὁ κατήγορος, ἀλλὰ δύο ἢ τρισίν, ὡς ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἐν τῇ περὶ Δημοσθένους γραφῇ δεδηλώκαμεν.* Sed unum annum inter utramque orationem interponi probabilius est, erit igitur annus alterius orationis 108, 2.

3. Ad hunc annum videtur referenda oratio XXXVII, inscripta '*Παραγραφὴ πρὸς Πανταίνετον*', quum pacta quaedam in ea memorentur (§. 6 p. 968) facta archonte Theophilo (olymp. 108, 1) mense Elaphebolione.

3. Oratio (V) De pace. Dionysius p. 737: *μετὰ δὲ Θεμιστοκλέα Ἀρχίας, ἐφ' οὗ παραινεῖ τοῖς Ἀθηναίοις μὴ κωλύειν Φίλιππον τῆς Ἀμφικτυονίας μετέχειν, μηδ' ἀφορμὴν διδόναι πολέμου, νεωστὶ πεποιημένους τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην.* Vana est Libanii in Argumento (p. 56, 14) opinio scriptam tantum hanc orationem, non habitam esse ab Demosthene, repetita ab Photio Biblioth. p. 492, 15: de qua dixit Dindorfius in Annot. vol. 5 p. 118.

Ad idem fere tempus referenda oratio LVII, *Ἔφεσις πρὸς Εὐβουλίδην*, quam non longe post Archiae archontis magistratum habitam esse vidit Clinton. Fast. vol. 2 § 77 p. 141 (153), Harpocrationis loco usus s. v. *διαψήφισις* sic scribentis: *ἰδίως λέγεται ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς δήμοις ἐξετάσεων.* — *Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου* (cuius verba haec sunt § 77 p. 11, 21: *γεγόνασι διαψηφίσεις ἐν τοῖς δήμοις καὶ ἕκαστος ἡμῶν ψῆφον δέδωκε περὶ τοῦ σώματος·* quas *διαψηφίσεις* easdem esse quae in hac Demosthenis oratione memorentur iam Reiskius animadverterat). *ἐντελέστατα δὲ διείλεκται περὶ τῶν διαψηφίσεων ὡς γεγόνασιν ἐπὶ Ἀρχίου ἄρχοντος Ἀνδροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι καὶ Φιλόχορος ἐν ἕκτῳ τῆς Ἀτθίδος.*

OLYMP. 109.

1. (344/3.) Lyciscus. 2. (343/2.) Pythodotus.
3. (342/1.) Sosigenes. 4. (341/0.) Nicomachus.

1. Oratio (VI) contra Philippum secunda. Dionysius p. 737: *Λυκίσκος, ἐφ' οὗ τὴν ἑβδόμην τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν διέθετο πρὸς τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρεσβείας, ταύτην τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος "Ὅταν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται"*. V. Annot. ad Demosth. vol. 5 p. 127 ed. Oxon.

2. Oratio (VII) De Halonneso. Dionysius l. c.: *μετὰ Λυκίσκον ἐστὶν ἄρχων Πυθόδοτος, ἐφ' οὗ τὴν ὀγδόην τῶν Φιλιππικῶν δημηγοριῶν διέθετο πρὸς τοὺς Φιλίππου πρέσβεις, ἧς ἐστιν ἀρχὴ "Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι"*: ut de scriptore orationis non videatur dubitasse. Eam Hegesippo iam ab veteribus quibusdam criticis adscriptam esse novimus ex Argumento Libanii, et recte prorsus. Quam quaestionem copiose tractavit Voemelius in Prolegomenis editionis suae (Francof. a. 1833).

Eodem anno orationem (XIX) de falsa legatione contra Aeschinem scriptam esse recte statuit Dionysius post verba modo memorata sic pergens: *καὶ τὸν κατ' Αἰσχίνου συνετάξατο* (v. ad. orat. Midianam, supra s. ol. 107, 4) *λόγον, ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου τῆς δευτέρας πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους*. Itaque scriptam tantum, non habitam hanc orationem esse Dionysii opinio fuit, quae opinio sine auctoris nomine memoratur a Plutarcho in Vita Dem. c. 15, Pseudo-Plutarcho in Vitis decem orat. p. 840, cuius verba exscripsit Photius Bibl. p. 490, 26, scriptore Argumenti orationis Aeschineae *περὶ παραπρεσβείας*, scholiasta Aeschinis ad p. 49, 12, quorum verba apposuit Dind. in Annot. vol. 5 p. 473. Contrarium testatus est Idomeneus Lampsacenus, scriptor Demostheni aetate fere par (circa olymp. 117—125), cuius verba rettulit Plutarchus: *ὁ δὲ κατ' Αἰσχίνου τῆς παραπρεσβείας ἄδηλον εἰ λέλεκται. καίτοι φησὶν Ἰδομενεὺς παρὰ τριάκοντα μόνας τὸν Αἰσχίνην ἀποφυγεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔοικεν οὕτως ἔχειν τἀληθές, εἰ δεῖ*

τοῖς περὶ στεφάνου γεγραμμένοις ἑκατέρων λόγοις τεκμαίρεσθαι. μέμνηται γὰρ οὐδέτερος αὐτῶν ἐναργῶς οὐδὲ τρανῶς ἐκείνου τοῦ ἀγῶνος ὡς ἄχρι δίκης προελθόντος. ταυτὶ μὲν οὖν ἕτεροι διακρινοῦσι μᾶλλον. Nullam istius dubitationis rationem et fortasse ne notitiam quidem habuerunt Philostratus p. 508 et Libanius in Argumento orationis contra Philippum secundae p. 65, 14, neque iustam eam fuisse nunc omnes consentiunt.

Post annum Pythodoti archontis, duobus fortasse annis interiectis, oratio (XLVIII) spuria *κατὰ Ὀλυμπιοδώρου βλάβης* habita est, ut colligi potest ex § 26, p. 1174, 13: *διέγραψεν ὁ ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτονὶ Ὀλυμπιοδώρου ἀμφισβήτησιν.* Circa idem tempus incidit eiusdem auctoris (id quod primus perspexit A. Schaeferus) oratio (XLIII) *πρὸς Μακάρτατον περὶ Ἁγνίου κλήρου.*

Eidem fere anno (343) orationem (LIV) *κατὰ Κόνωνος αἰκίας* adscripsit Clinton. Fast. vol. 2 p. 361 (444), coniectura facta ex verbis oratoris p. 1257, 4, ubi expeditio Panactum missa memoratur, quam eandem esse putat cuius mentio fit in oratione de falsa legatione p. 446, 3, suscepta post pacem cum Philippo factam (olymp. 108, 2) et antequam caussa *παραπρεσβείας* ageretur (olymp. 109, 2). Contra A. Schaeferus illam orationem ad ol. 106, 1 refert, neque videtur ea quaestio ad liquidum perduci posse.

3. Oratio (VIII) *Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ* et oratio (IX) contra Philippum tertia. Dionysius p. 737 et 738: *μετὰ Πυθόδοτόν ἐστι Σωσιγένης, ἐφ' οὗ τὴν ἐνάτην διελήλυθε κατὰ Φιλίππου δημηγορίαν περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ στρατιωτῶν, ἵνα μὴ διαλυθῇ τὸ μετὰ Διοπείθους ξενικόν —. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἄρχοντα τὴν δεκάτην* (decimam pro nona dicit, quia orationem contra Philippum primam in duas divisam habuit ut diximus sub olymp. 107, 1), *ἐν ᾗ πειρᾶται διδάσκειν ὅτι λύει τὴν εἰρήνην Φίλιππος καὶ πρότερος ἐκφέρει πόλεμον.* De ordine harum orationum ab Dionysio dissentiunt viri quidam docti, qui Chersonesiticam post Philippicam tertiam habitam esse demonstrare stu-

duerunt: v. Annot. ed. Ox. vol. 5 p. 158. Philippicam hanc *τὴν μεγίστην τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν* appellat Dionysius p. 947. Eius duplex antiquitus exstitit editio, altera brevior, quae servata est in codice Parisino S locos multos, quos manus recentiores in margine adscripserunt, omittente, altera copiosior, quam exhibent codices reliqui, nisi quod ab horum quoque uno alteroque nonnulla istiusmodi additamenta vel plane absunt vel in margine scripta reperiuntur. De quo dixit Dind. in Annot. vol. 5 p. 177 multumque est ea quaestio inter viros doctos agitata. Cf. H. Weilium in editione contionum p. 312 sqq., cuius sententia nobis a vero proxime abesse videtur.

4. Huic anno orationem (X) contra Philippum quartam adscripsit Dionysius p. 738: *μετὰ Σωσιγένην ἄρχων ἐστὶ Νικόμαχος, ἐφ' οὗ τὴν ἑνδεκάτην δημηγορίαν διελήλυθε περὶ τοῦ λελυκέναι τὴν εἰρήνην Φίλιππον, καὶ τοὺς Ἀθηναίους πείθει Βυζαντίοις ἀποστεῖλαι βοήθειαν, ἧς ἐστιν ἀρχὴ "Καὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι"*. Hodie fere omnes consentiunt orationem non scriptam ab Demosthene, sed magna sive maiore ex parte ex aliis Demosthenis orationibus commentariisve esse compositam, de quo dixit Dindorf. in Annot. vol. 5 p. 202; cf. Weilii editionem p. 358 sqq. Pro genuina habuerunt etiam Hermogenes (v. Ioann. Sicel. in Walzii Rhet. vol. 6 p. 253) et scholiasta vol. 8 p. 190 ed. Oxon. Suspecta fuit aliis, quamvis levioribus de caussis, ut colligi potest ex verbis Ioannis Sicel. l. c.: *Ἀναστάσιος ὁ Ἐφέσιος καί τινες τῶν τεχνογράφων ἐκ τῆς λέξεως ταύτης* (sc. *ἀλλὰ μανδραγόραι πεπωκόσιν* p. 133, 1) *νοθεύουσι τὸν λόγον. προσεκτέον δὲ μᾶλλον τῷ Ἑρμογένει.*

Olympiadi 109 exeunti vel 110 ineunti orationem (LIX) contra Neaeram probabiliter adscripsit Clintonus in Fastis vol. 2 p. 359 (441), quam non esse scriptam ab Demosthene iam veteres critici recte iudicarunt, quod annotatum est ab Dionysio vol. 6 p. 1127, Phrynicho p. 225 ed. Lobeck. (qui *ἀδόκιμα ὀνόματα* memorat ab usu

Demosthenis aliena), Athenaeo 13 p. 573 B, Harpocratione, Libanio, Photio.

Idem fere tempus esse videtur orationis (LVIII) in Theocrinem (*κατὰ Θεοκρίνου ἔνδειξις*), quam Clintonus Fast. vol. 2 p. 153 (169) parum idoneo argumento usus aliquot annis post 111, 1 habitam esse statuit. Dinarchi hanc esse orationem et Dionysius p. 652 putavit et multos putasse annotavit Libanius in Argumento p. 1321. Demosthenis (cui adscripsit Callimachus, v. Dionys. l. c.) an Dinarchi sit dubitat Harpocratio s. v. *ἀγραφίου* et *Θεοκρίνης*; sed neutrius re vera esse videtur. Satis veri similem opinionem Nitschius protulit (de traiciendis partibus in Demosthenis orat., diss. Berol. 1873, p. 43), compositam eam esse ab eodem qui habuit, Epicrate.

OLYMP. 110.

1. (340/339.) Theophrastus. 2. (339/8.) Lysimachides.
3. (338/7.) Chaerondas. 4. (337/6.) Phrynichus.

1. Sub hoc anno orationem (XI) *Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου* posuit Dionysius p. 738: *ἐπὶ Νικομάχῳ Θεόφραστος ἄρχων, ἐφ' οὗ πείθει τοὺς Ἀθηναίους γενναίως ὑπομεῖναι τὸν πόλεμον ὡς κατηγγελκότος αὐτὸν ἤδη Φιλίππου. καὶ ἔστιν αὕτη τελευταία τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν, ἀρχὴν ἔχουσα ταύτην "Ὅτι μὲν — ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον"*. Hoc quoque, ut tot alia Dionysii, ex coniectura profectum. Est enim certissimum hanc oratiunculam ab sophista aliquo maxime ex oratione Olynthiaca secunda compositam esse. Philippi autem quae ei annexa est Epistula (XII) et genuina est, a Pythone Byzantio vel alio quodam Philippi oratore composita, neque cum oratione undecima ullam habet societatem, quippe quae eius auctori ne praesto quidem fuerit.

3. Hoc anno habita esse fingitur oratio LX, *Ἐπιτάφιος* inscripta, i. e. Laudatio funebris eorum qui in pugna ad Chaeroneam (olymp. 110, 3) ceciderant: quae demandata erat Demostheni, ut novimus ex oratione de corona p. 320, cuius oratio quum aut non edita esset aut

periiset, haec quae nunc superest ignoti rhetoris declamatio, in qua plura sunt e Menexeno Platonico sumta, inter orationes recepta est Demosthenis, quo eam prorsus esse indignam iam veteres critici intellexerunt, Dionysius vol. 6 p. 1027. 1095 (ubi *ὁ φορτικὸς καὶ κενὸς καὶ παιδαριώδης Ἐπιτάφιος* vocatur), Harpocratio s. v. *Αἰγεῖδαι* et *Κεκροπίς*, Libanius in Prolegomenis ad Demosthenem p. 6, Photius Bibl. p. 492, 25, Suidas s. v. *Δημοσθένης*. Nihilo melioris notae est altera quae *Ἐπιταφίῳ* in codicibus subiecta est declamatio (LXI), *Ἐρωτικὸς* inscripta, in laudem Epicratis cuiusdam, de qua ipsa quoque recte iudicarunt veteres critici: vid. Dionys. p. 1095 (ubi omnes pariter qui sub Demosthenis nomine ferebantur *πανηγυρικοὶ λόγοι* condemnantur), Polluc. 3, 144 (*παρὰ Δημοσθένει ἐν τῷ Ἐρωτικῷ, εἰ Δημοσθένους ἐστὶ τὸ βιβλίον*), Liban. in Proleg. p. 6, Photium Bibl. p. 492, 25. De utraque declamatione pluribus dixit Westermannus in Quaestion. Demosthen. 2 p. 49—83 (in ed. Dind. Oxon. vol. 7 p. 1393 seqq. et 1413 seqq.).

4. Ctesiphontis rogatio de Demosthene corona aurea donando. V. sub olymp. 112, 3.

OLYMP. 111.

1. (336/5.) Pythodemus. 2. (335/4.) Euaenetus.
3. (334/3.) Ctesicles. 4. (333/2.) Nicocrates.

1. Moritur Philippus, ab Pausania, uno ex ipsius satellitibus, obtruncatus, *ἐπὶ Πυθοδήμου ἄρχοντος*, ut narrant Diodorus 16, 94 et Arrianus Anab. 1, 1, quum annum aetatis ageret quadragesimum septimum, secundum Iustin. Hist. 9, 8: "*Decessit Philippus quadraginta et septem annorum, quum annis viginti et quinque regnasset.*" *οὐ πρόσω βιώσας ἕξ τε καὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν*, Pausan. 8, 7, 4 plenos solum annos nominans. Annos regni non satis accurate computavit Iustinus numero rotundo posito. Nam quum Philippus archonte Callimede (olymp. 105, 1)

Perdiccae fratri in regno successerit, annum vigesimum quintum ne attigit quidem. Recte igitur Diodorus 16, 1 viginti quattuor, Dexippus apud Georg. Syncell. p. 263 viginti tres annos posuerunt, hic plenis tantum annis computatis, ille ultimo vitae anno, quem non expleverat Philippus, addito. In contrariam quam Iustinus partem erravit Satyrus ap. Athen. 13 p. 557 C annos dicens duo et viginti (nisi is numerus corruptus est, quod cum Boehneckio iudicat A. Schaeferus vol. III, 1, 63). Pluribus haec omnia exposuit Clinton. Fast. vol. 2 p. 227 (281) sq. Philippo succedit Alexander anno aetatis vigesimo: v. Plutarch. V. Alex c. 11, Arrian. Anab. 1, 1, Clinton. l. c. p. 229 (283).

Hoc fere anno, ante dirutas Thebas (111, 2), scripta esse videtur oratio (XVII) *Περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν*, quanquam non ab Demosthene. Nam inter *ψευδεπιγράφους* numeratur a Dionysio p. 1127 et ab Libanio in Argumento, qui propius eam accedere observat ad Hyperidis genus scribendi, quod repetit Photius Bibl. p. 491, 22, et duo notat vocabula non Demosthenica, *νεόπλουτος* (p. 218, 8) et *βδελυρεύσεται* (p. 214, 25), quibus *τυραννίζειν* addit G. H. Schaeferus ex p. 213, 16: quanquam, nisi alia accederent indicia, huic argumento non multum tribuendum foret. Hegesippo eam adscribi narrat scholiasta p. 254, 19, coniectura incertissima, immo falsissima ex quaestione orationis septimae petita. Memoratur p. 212, 25 *ἡ κοινὴ εἰρήνη*, quam post pugnam Chaeronensem primum a Philippo, tum ab successore eius Alexandro cum Graecis factam esse constat: v. Diodor. 16, 89 (sub olymp. 110, 4) et 17, 4 (sub olymp. 111, 2), Plutarch. V. Phocion. c. 16, Arrian. Anab. 1, 1, 2, Iustin. 9, 5. 11, 2. Dixit de ea Boehneck. Quaest. vol. 1 p. 622 seqq. et de hac oratione p. 628. 629. Diversa est opinio Droyseni, A. Schaeferi (vol. III p. 191 sqq.), aliorum, qui circa ea tempora quibus Agis Spartanorum rex bellum contra Antipatrum movit (ol. 112, 2 [330]) hanc orationem habitam esse iudicant.

OLYMP. 112.

1. (332/1.) Anicetus. 2. (331/0.) Aristophanes.
3. (330/29.) Aristophon. 4. (329/8.) Cephisophon.

3. Aeschinis oratio contra Ctesiphontem et Demosthenis (XVIII) pro eo, inscripta *περὶ τοῦ στεφάνου*. De anno huius orationis consentiunt Dionysius p. 746, Plutarch. V. Demosth. c. 24, Theophrastus Charact. c. 7 confirmantque aliae rationes. V. Annot. ed. Ox. vol. 5 p. 289; A Schaeferum vol. III, 1 p. 205 sq. Demosthenes archonte Chaeronda (olymp. 110, 3) ab tribu sua moenium reficiendorum curator (*τειχοποιός*) constitutus tria talenta (ut perhibet auctor decreti spurii in orationem p. 266 inserti) vel centum minas secundum Aeschinem (c. Ctesiph. § 17) in eam rem de suo dederat. Quae moverant Ctesiphontem ut rogationem proponeret (olymp. 110, 4) ut Demosthenes propter virtutem ac benevolentiam quam reipublicae probasset corona aurea donaretur. Quam rogationem *γραφῇ παρανόμων* contra Ctesiphontem instituta petivit Aeschines eodem anno. Quomodo vero factum sit ut lis quam Aeschines Ctesiphonti olymp. 110, 4 intenderit, non eodem anno, sed diu intermissa olymp. demum 112, 3 peracta sit, a pluribus viris doctis est quaesitum, quorum ea de re coniecturas valde incertas, partim etiam manifesto falsas, exposuit Boehneckius vol. 1 p. 594 seqq., cf. H. Weilium in editione iudicialium orationum p. 390. Cecidit caussa Aeschines quintam suffragiorum partem non adeptus impositaque sibi legitima mille drachmarum multa in Asiam profugit: v. Vitam Aeschinis p. 4, 20. 5, 20, Pseudo-Plutarch. V. decem orat. p. 840 C. Actio autem Aeschinis non tam contra Ctesiphontem instituta erat quam contra Demosthenem, qui in oratione de corona vitae ante actae quum privatae tum publicae rationes reddit adversariique, factioni Macedonicae addicti, nequitiam in clara luce collocat.

OLYMP. 113.

1. (328/7.) Euthycritus. 2. (327/6.) Hegemon.
3. (326/5.) Chremes. 4. (325/4.) Anticles.

His annis Lycurgus Aristogitonem sycophantam *ἐνδείξει* in ius vocavit, cuius caussae monumenta nunc quoque exstant duae *κατ' Ἀριστογείτονος* orationes (XXV. XXVI) Demosthenis nomine inscriptae. Utramque damnavit Dionysius ab Libanio memoratus in Argumento p. 769, confer ap. Dionysium ipsum vol. 6 p. 1126: *εἰ μέντοι ἔνιοι ψευδεπίγραφοί εἰσι λόγοι ἀηδεῖς καὶ φορτικαὶ καὶ ἄγροικοι κατασκευαί, ὡς ἐν τῇ* (scribendum videtur *ἐν τοῖς*) *κατ' Ἀριστογείτονος β'*. Alios vel utramque vel certe priorem defendisse refert Libanius ibidem. Post quos etiam Photius Bibl. p. 491 contra Dionysium disputavit. Priorem quae fere sola citari solet ab rhetoribus et grammaticis Harpocratio bis notavit usitatis verbis *εἰ γνήσιος*. Recentiores plerique nunc post A. Westermannum et A. Schaeferum utramque damnant, nisi quod priori strenuus nuper patronus exstitit H. Weilius (Revue de philologie 1882 p. 1 sqq.), contra quem disputavit I. H. Lipsius (Leipziger Studien vol. VI p. 319 sqq.). Nobis quoque defensio desperanda videtur; at de vera origine huius orationis, quae Demosthenico genere dicendi magna ex parte utitur, nondum omnia patent.

3. Oratio spuria (XXXIV) *πρὸς Φορμίωνα περὶ δανείου*, in qua Thebae ab Alexandro captae memorantur et annonae caritas quae bis post id tempus fuerat (p. 918, 20), in hunc fere annum incidere videtur.

4. Novae coeperunt contra Demosthenem machinationes adversariorum in caussa Harpalica. Harpalus, qui cum sex milibus militum et magna pecuniae summa Alexandro, a quo thesauro Babylonio praefectus erat, surrepta in Graeciam fugerat, primo ex rogatione Demosthenis Athenis non erat receptus; deinde cum sine armis una trireme redisset, intromissus quidem sed eodem Demosthene rogante in custodiam datus, pecuniaque quam secum

attulerat in arce deposita est. Sed cum fere dimidia pars de summa deesset, de ea pecunia quaestio Areopago mandata, nominatim sibi capitis poenam irrogante Demosthene, si, quod adversarii sermonibus ferebant, ipse quoque eius largitionis particeps inventus esset.

OLYMP. 114.

1. (324/3.) Hegesias. 2. (323/2.) Cephisodorus.
3. (322/1.) Philocles. 4. (321/0.) Archippus.

1. Areopagus post quaestionem per sex menses habitam Philoclis (qui Harpalum in portum Munychiae, cui praefectus erat, admiserat), Aristogitonis, Demadis, Demosthenis aliorumque nomina ut reorum largitionis ad populum detulit. Quae accusatio ab oratoribus[1]) Demo-

---

1) Orationes contra Demosthenem in hac caussa habitae duae supersunt, altera Dinarchi, altera Hyperidis, cuius fragmenta ex papyris in Aegypto repertis prodierunt; aliae aliorum perierunt. Nam oratores creati erant decem qui populi nomine accusarent Harpalicae largitionis reos: de quibus v. quae collegit Maetznerus in annot. ad Dinarchum p. 84. Hyperidem, antea amicitia cum Demosthene coniunctum, graviter reprehendit Pseudo-Lucianus in Encomio Demosth. c. 31, quod contra Demosthenem dixerit. Hyperidem ipsum inter oratores ab Harpalo pecunia corruptos numerat Timocles comicus ap. Athen. 8 p. 341 F, qui Demosthenem quinquaginta talenta accepisse ait. Viginti tantum talenta nominat Dinarchus pluribus orationis suae locis (§. 6. 45. 53. 69. 89), item Hyperides (col. II, 15; X, 20), secundum *ἀπόφασιν* Areopagi, totidemque Plutarchus in Vita c. 25 cum fabella de calice aureo in quo Harpalus pecuniam miserit (ad quam Lynceus quoque alludit ap. Athen. 6 p. 245 F); triginta Pseudo-Plut. in Vitis decem orat. p. 846 C cum eoque Photius Bibl. p. 494, 21, post mille *δαρεικοὺς* statim post Harpali adventum acceptos. Cuiusmodi criminationes tanta levitate Athenis excogitari et credi a plurimis solebant, ut vera ab fictis discerni raro possint. Cuiusmodi est quod Demosthenem iam antea a Philippo, ab Euboeensibus, ab Amphissensibus, ab rege Persarum pecunia corruptum fuisse narrat Aeschines in oratione contra Ctesiphontem § 156. 239 sq. famamque de auro Persico, quod acceperit ut contra Macedones diceret, repetunt scriptores alii: v. Diodor. 17, 4, Plutarch. Vit. 14. 20. 23, Compar. Demosthenis cum Cicerone c. 3, Pseudo-

stheni inimicis, comicis, historicis et biographis ita est calumniis et figmentis exaggerata, ut quid veri subfuerit nunc aegerrime inveniri queat. Culpam quidem in se admisisse Demosthenem et per se abhorret a veri specie et confutatur Philoxeni Macedonis testimonio quod servavit Pausan. 2, 33, 4.[1]) Orationes autem in omni hac caussa duae Demostheni adscriptae ferebantur, quarum neutra ad nos pervenit, altera *περὶ τοῦ μὴ ἐκδοῦναι Ἅρπαλον*, altera *ἀπολογία δώρων*, utraque suppositicia, ut refert Dionysius de admir. vi Demosth. c. 57 p. 1127, 1: *εἰ μέντοι ἔνιοι ψευδεπίγραφοί εἰσι λόγοι ἀηδεῖς καὶ φορτικαὶ*

Plutarch. in Vitis decem orat. p. 847 F, Philostratum p. 538, Iustinum 11, 2. Quae fama ut non est vana, ita minime Demosthenes ob eam rem vituperari potest, cum Persicam pecuniam non in suum lucrum verterit, sed apud se deponi passus sit usibus belli contra Alexandrum movendi inservituram, v. Arn. Schaeferum III, p. 106.

1) Pausaniae verba sunt: *Δημοσθένει δὲ φυγῆς τε συνέπεσεν ἐν γήρᾳ λαβεῖν πεῖραν καὶ ὁ θάνατος ἐγένετο οὕτω βίαιος. εἴρηται μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλοις καὶ αὐτῷ Δημοσθένει πλεῖστα, ἦ μὴν τῶν χρημάτων ἃ ἐκ τῆς Ἀσίας ἤγαγεν Ἅρπαλος μὴ μεταλαβεῖν αὐτόν·* (haec ex oratione *ψευδεπιγράφῳ*, *Περὶ χρυσίου* sive *Ἀπολογία δώρων*, de qua statim dicetur, sumpta esse conicit Sauppius in Fragm. Orat. p. 251; cf. Epistul. II, p. 1470 sq. III, p. 1485, 5) *τὸ δὲ ὕστερον λεχθὲν ἐπέξειμι, ὁποῖον ἐγένετο. Ἅρπαλος μὲν ὡς ἐξ Ἀθηνῶν ἀπέδρα, διαβὰς ναυσὶν ἐς Κρήτην* (Taenarum aliis nominare placuit, ut refert Pseudo-Plut. V. decem orat. p. 846 B: *πορευθέντος εἰς Κρήτην ἢ ὡς ἔνιοι ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς*) *οὐ πολὺ ὕστερον ὑπὸ τῶν θεραπευόντων ἀπέθανεν οἰκετῶν· οἱ δὲ ὑπὸ ἀνδρὸς Μακεδόνος Παυσανίου δολοφονηθῆναί φασιν αὐτόν. τὸν δέ οἱ τῶν χρημάτων διοικητὴν φυγόντα ἐς Ῥόδον Φιλόξενος Μακεδὼν συνέλαβεν, ὃς καὶ αὐτὸν παρὰ Ἀθηναίων ἐξῄτησεν Ἅρπαλον* (Hyperid. c. Demosth. col. VIII), *τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἔχων ἤλεγχεν ἐς ὃ πάντα ἐπύθετο, ὅσοι τῶν Ἁρπάλου τι ἔτυχον εἰληφότες· μαθὼν δὲ ἐς Ἀθήνας γράμματα ἐπέστελλεν. ἐν τούτοις τοῖς γράμμασι τοὺς λαβόντας παρὰ Ἁρπάλου καταριθμῶν καὶ αὐτοὺς καὶ ὁπόσον αὐτῶν ἔλαβεν ἕκαστος, οὐδὲ ἐμνημόνευσεν ἀρχὴν Δημοσθένους, Ἀλεξάνδρῳ τε ἐς τὰ μάλιστα ἀπεχθανομένου καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ προσκρούσας. Δημοσθένει μὲν οὖν τιμαὶ καὶ ἑτέρωθι τῆς Ἑλλάδος καὶ παρὰ τῶν Καλαυρείας εἰσὶν οἰκητόρων.*

καὶ ἄγροικοι κατασκευαί, ὡς ἐν τοῖς κατ' Ἀριστογείτονος β΄, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τῶν δώρων[1]) *καὶ ἐν τῷ μὴ ἐκδοῦναι Ἅρπαλον καὶ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν πρὸς Ἀλέξανδρον συνθηκῶν, ἐν ἄλλοις τε συχνοῖς, οὓς ὁ Δημοσθένης οὐκ ἔγραψεν, ἐν ἑτέρᾳ δηλοῦταί μοι πραγματείᾳ τὰ περὶ Δημοσθένη.* Quibuscum non pugnant quae Dionysius scripsit p. 749: *εἰ δέ τις ἐρεῖ ὅτι περὶ τῆς τῶν δώρων, ἣν ἐπ' Ἀντικλέους* (immo *Ἡγησίου*: cf. Westerm. Quaest. Dem. 3, p. 113) *ἄρχοντος ἀπελογήσατο, περὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτήν, πολλῷ νεωτέρας ἔτι ποιήσει τὰς Ἀριστοτέλους τέχνας τῶν Δημοσθένους ἀγώνων.* ubi Dionysius, ut recte monuit Sauppius ad Fragm. Orat. p. 251, non de oratione aliqua Demosthenis edita agit, sed de caussa quam orasse Demosthenem nemo negavit. Egit autem Demosthenes caussam suam successu infelici. Nam iudicum sententiis condemnatus est, quumque impositae sibi quinquaginta (vel triginta, ut ap. Pseudo-Plutarchum et Photium scriptum) talentorum multae solvendae impar esset, in carcerem deductus, unde amicorum ope elapsus pecuniaque ab illis oblata sustentatus Troezenem in exilium profectus est. Quae omnia pluribus enarrarunt Plutarchus in Vita c. 26, Pseudo-Plut. in Vitis decem orat. p. 846 E, Anonymus in Vita Demosth. p. 27, 14, qui etiam numerum dierum quos in carcere transegerit cognitum habuit: *κατακριθεὶς ἐδέθη μὲν ἡμέρας δέκα, μετὰ δὲ ἓξ ἡμέρας* (qui videntur dies illi esse per quos in vicinia urbis apud amicos latuit secundum Plutarchi narrationem) *ἀπῆλθεν εἰς Τροιζῆνα, κρείττονα τῶν ἐν Ἀθήναις δεσμῶν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν φυγὴν*

1) Ab hac oratione diversam fuisse quam *Περὶ χρυσίου* inscriptam memorat Athenaeus 13 p. 592 E Clintonus putat in Fast. vol. 2 p. 356 (438). Multo probabilior videtur Sauppii sententia qui eandem esse iudicat, quum ipsa quae Athenaeus narrat declamatoris ingenium prodere videantur: *Δημοσθένη δὲ τὸν ῥήτορα καὶ τεκνοποιήσασθαι ἐξ ἑταίρας ἔχει λόγος. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ Περὶ χρυσίου λόγῳ προαγήοχε τὰ τέκνα ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς δι' ἐκείνων ἔλεον ἕξων, χωρὶς τῆς μητρός, καίτοι ἔθος ἐχόντων τῶν κρινομένων τὰς γυναῖκας ἐπάγεσθαι· ἀλλ' αἰδοῖ τοῦτ' ἐποίησε, φεύγων τὴν διαβολήν.*

δοκιμάσας. Ex Troezene se mox Calauriam in Neptuni fanum transiisse ipse narrat in Epistula II p. 1472, 10: quam sicut tertiam genuinam esse, quamvis plerique negent, non videtur iure dubitari posse.

Eodem anno finem versus moritur Alexander, rex Macedoniae: v. Arrian. Anab. 7, 28, Diodor. 17, 113. 117 aliosque quorum locos collegit Clinton. Fast. vol. 2 p. 161 (178); cf. etiam A. Schaeferum III, p. 319.

2. Mortuo Alexandro Athenienses, aliis Graeciae civitatibus ad societatem per legatos invitatis, bellum contra Macedoniam pararunt ducemque exercitui praefecerunt Leosthenem. (V. Diodor. 18, 10.) Quibus Demosthenes quamvis exul operam suam obtulit, quod populum Atheniensem movit ut, rogante Demone[1]), Demomelis filio, reditum ei decerneret. Quo decreto triremi Aeginam missa in Piraeeum reductus est, unde in urbem ascendit laetis civium universorum acclamationibus honorificentissime exceptus. Multam tamen in caussa Harpalica ei irrogatam quum remittere per leges non liceret, lex ita est elusa ut Iovis servatoris, cuius sacra facienda erant, ara in Piraeeo instruenda et adornanda Demostheni elocaretur ingenti quae multam illam aequaret quinquaginta talentorum summa: v. Plutarch. V. Dem. c. 27, Pseudo-Plut. V. decem orat. p. 846 quique ab eo pendet Photius Bibl. p. 494, Iustinus 13, 15.

Hieme huius anni habitam esse argumentis satis certis concluditur orationem spuriam (LVI) *κατὰ Διονυσοδώρου*, cf. Schwarze de orat. *κ. Διον.* (diss. Gotting. 1870) p. 18 sq.

3. Bellum ab initio non sine prospero successu ab Atheniensibus gestum mox clade Graeciae libertati funesta finitum est, Leosthene in Lamiae obsidione occiso Graecisque ab Antipatro Macedone apud Crannonem, urbem

1) Demonem hunc Demosthenis oratoris *ἀνεψιὸν* appellant Plut. Vit. c. 27 et Pseudo-Plutarchus p. 846 D, i. e. *ἀνεψιαδοῦν*. Intellegi enim videtur Demo Demomelis filius, ut monuit Boeckhius: de quo conf. supra p. 17.

Thessaliae, victis mense Augusto olymp. **114**, 3 et ad pacem faciendam coactis: v. Diodor. 18, 12 seqq., Plutarch. V. Demosth. c. 28 aliosque memoratos ab Clintono Fast. vol. 2 p. 162 (278). Quo factum est ut ira populi rursus in Demosthenem ceterosque belli suasores concitaretur, qui Antipatro et Cratero urbi appropinquantibus in fuga salutem quaesiverunt, mox Demade rogante capitis a populo damnati et, quum alii alio dilapsi essent, ab Antipatri satellitibus Archia duce indagati, ut supplicium de iis sumi posset. Hoc pacto Hyperides et Aristonicus et Himeraeus, Demetrii Phalerei frater, Aeginae in templo Aeaci comprehensi, Cleonas ad Antipatrum missi ibique interfecti sunt. Demosthenes vero, qui iterum in Calauriam insulam fugerat, ibique ad aram in templo Neptuni supplex consederat, ut satellitum Antipatri crudelitatem ab se arceret, veneno hausto vitae suae finem ipse imposuit, Pyanepsionis die decimo sexto[1]) olymp. **114**, 3, qui respondet diei decimo quarto Octobris a. 322. Quae omnia copiose multisque cum fabulis mixta narrarunt Plutarchus in Vita c. 28—30, Pseudo-Plut. Vit. decem orat. p. 846. 847, Zosimus Ascalon. in Vit. p. 21 sq., biographus anonymus p. 27, Lucian. Demosth. Encom. c. 46 sqq., Suidas s. v. *Δημοσθένης*: brevius Pausanias 1, 8, 3, Strabo 8, p. 374, Diogenes L. 5, 10, qui anni notam addidit: *κατέστρεψεν ἐν Καλαυρείᾳ ἐπὶ Φιλοκλέους*. De anno aetatis quem attigerit Demosthenes dissentiunt scriptores partim sua ipsorum partim librariorum, ut videtur, culpa. Nam quum de anno natali Demosthenis duae ferantur veterum opiniones, altera Pseudo-Plutarchi in Vitis

1) Plutarchi verba sunt c. 30: *κατέστρεψε δ' ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ Πυανεψιῶνος μηνός, ἐν ᾗ τὴν σκυθρωποτάτην τῶν Θεσμοφορίων ἡμέραν ἄγουσαι παρὰ τῇ θεῷ νηστεύουσιν αἱ γυναῖκες*: ubi numerum *ιϛ'* in *ιβ'* mutari voluit Prellerus in libro de Cerere et Proserpina p. 3, 2, quum Thesmophoria per tres Pyanepsionis dies, 11.—13., celebrata esse constet, quarum media *Νηστεία* dicta fuit. In numero *ιϛ'* consentit qui Plutarchi quamvis non nominati verba sua fecit Zosimus in Vita p. 22, 17.

oratorum, qui olymp. 98, 4 posuit, altera Dionysii, qui Demosthenem olymp. 99, 4 natum esse credidit, praeter hos duos autem numeros nullus alius annus usquam diserte memoretur, inter duos tantum aetatis annos, 63. et 59., probabiliter optare licet. Ac priorem quidem ponit Zosimus in Vita p. 22, 10: *ἐβίωσε δὲ ἔτη ξ' καὶ τρία*, absurde vero Dionysii adiungit de anno natali opinionem: *ἐγεννήθη δ' ἐνιαυτῷ πρότερον τῆς ἑκατοστῆς ὀλυμπιάδος*, cui ut congrueret prior numerus, aliunde sumtus ab Zosimo: *ἐβίωσε δὲ ἔτη νθ'* dicendum erat. Ab numero 63 leviter tantum discrepat quem Suidas s. v. *Δημοσθένης* posuit 62. annorum numerus, magis discrepat sexaginta annorum numerus ab Gellio 15, 28 positus. Prorsus absurda vero sunt ac fortasse librariis imputanda quae apud Photium leguntur Bibl. p. 495, 2: *ἐβίω δὲ ὡς μὲν οἱ τὰ πλείω λέγουσιν, ἔτη ο', ὡς δ' οἱ τὰ ἐλάττω, ξ' καὶ ζ'. ἐπολιτεύσατο δὲ β' καὶ κ' ἔτη.* Quae verba in lacunam incidunt apud Pseudo-Plutarchum in Vitis oratorum, cui sua debet Photius p. 847 B, ubi postrema tantum verba *δὲ δύο καὶ εἴκοσιν* supersunt, relicto ante ea in codice Parisino spatio vacuo, quod etsi Photii verbis recte expletum est ab editoribus, tamen an numeri quoque illi *ο'* et *ξζ'* ab scriptore Vitarum positi fuerint incertum est.

Honores Demostheni post mortem in pluribus Graeciae civitatibus habitos breviter memorat Pausanias 2, 33 extr.: *Δημοσθένει μὲν οὖν τιμαὶ καὶ ἑτέρωθι τῆς Ἑλλάδος καὶ παρὰ τῶν Καλαυρείας εἰσὶν οἰκητόρων.* Statuam eius Athenis in foro[1]) positam memorat idem 1, 8, 4 et explicatius Plutarchus in Vita c. 30: *τούτῳ μὲν ὀλίγον ὕστε-*

1) Cf. scriptorem Vit. decem orat. p. 847 D, biographum anonymum p. 28, 6, Suidam. Ceramicum pro foro posuit Zosimus Ascal. p. 22, 12. De aliis Demosthenis statuis imaginibusque vel ex aere vel ex marmore a posteriorum temporum artificibus factis, quae partim hodie supersunt, v. commentationes H. Schroederi (*Ueber die Abbildungen des Demosthenes*) Brunsvigae edita a. 1842 et G. Scharffii (*on the ancient portraits of Alexander and Demosthenes*) in *Transactions of the Royal Society of Literature* novae seriei vol. 4.

ρον ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἀξίαν ἀποδιδοὺς τιμὴν εἰκόνα τε χαλκῆν ἀνέστησε καὶ τὸν πρεσβύτατον ἐψηφίσατο τῶν ἀπὸ τοῦ γένους ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν ἔχειν. καὶ τὸ ἐπίγραμμα τὸ θρυλούμενον ἐπεγράφη τῇ βάσει τοῦ ἀνδριάντος

Εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, εἶχες,
οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδών.

οἱ γὰρ αὐτὸν τὸν Δημοσθένη τοῦτο ποιῆσαι λέγοντες ἐν Καλαυρείᾳ, μέλλοντα τὸ φάρμακον προσφέρεσθαι, κομιδῇ φλυαροῦσι. Epigramma illud attulerunt etiam scriptor Vitarum decem orat. p. 847 A, exscriptus ab Photio Bibl. p. 494, Zosimus in Vita p. 22, 15, biographus anonymus p. 28, 6, Suidas s. v. Δημοσθένης. Statua autem posita est Gorgia archonte olymp. 25, 1, i. e. plus quam quadraginta post mortem Demosthenis annis, ut refert biographus decem orat. p. 847 D, et rogante quidem Demochare, Lachetis ex Demosthenis sorore filio, cuius psephisma servatum ibidem p. 850 sq. operae pretium est integrum apponi, etsi non sufficit ad aestimanda Demosthenis de re publica merita, ad quae accuratiore opus est historiae aetatis Demosthenicae cognitione ex historicorum recentiorum libris petenda. Res autem in psephismate memoratae partim cum iis conveniunt quae Demosthenes de se ipse dixit in oratione de corona et alibi. Valde corruptum lacunosumque psephisma esse neminem fugere potest.

Δημοχάρης Λάχητος Λευκονοεὺς αἰτεῖ Δημοσθένει τῷ Δημοσθένους Παιανιεῖ δωρεὰν εἰκόνα χαλκῆν ἐν ἀγορᾷ καὶ σίτησιν ἐν Πρυτανείῳ καὶ προεδρίαν αὐτῷ καὶ ἐγγόνων ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ, εὐεργέτῃ καὶ συμβούλῳ γεγονότι πολλῶν καὶ καλῶν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ τήν τ' οὐσίαν εἰς τὸ κοινὸν καθεικότι τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ἐπιδόντι τάλαντα ὀκτὼ καὶ τριήρη ὅτε ὁ δῆμος ἠλευθέρωσεν Εὔβοιαν, καὶ ἑτέραν ὅτε εἰς Ἑλλήσποντον Κηφισόδοτος ἐξέπλευσε, καὶ ἑτέραν ὅτε Χάρης καὶ Φωκίων στρατηγοὶ ἐξεπέμφθησαν εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ λυτρωσαμένῳ πολλοὺς τῶν ἁλόντων ἐν Πύδνῃ καὶ Μεθώνῃ καὶ Ὀλύνθῳ ὑπὸ Φιλίππου, καὶ χορηγίαν ἀνδράσιν ἐπιδόντι ὅτε ἐκλιπόντων τῶν Πανδιονιδῶν τοῦ χορηγεῖν ἐπέδωκε καὶ καθώπλισε τοὺς πολίτας τῶν ἐλλειπόντων, καὶ εἰς τὴν τειχοποιίαν ἀνάλωσε χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπιδόντος αὐτοῦ τρία τάλαντα, καὶ ἃς ἐπέδωκε δύο τάφρους περὶ τὸν Πειραιᾶ ταφρεύσας, καὶ μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην ἐπέδωκε τάλαντον, καὶ εἰς τὴν σιτωνίαν ἐπέδωκεν ἐν τῇ σιτοδείᾳ τάλαντον, καὶ ὅτε εἰς συμμαχίαν τῷ δήμῳ προσηγάγετο πείσας, καὶ εὐεργέτης γενόμενος καὶ σύμβουλος δι' ὧν ἔπεισε Θηβαίους, Εὐβοεῖς, Κορινθίους, Μεγαρεῖς, Ἀχαιούς, Λοκρούς, Βυζαντίους, Μεσσηνίους, καὶ δυνάμεις ἃς συνεστήσατο τῷ δήμῳ καὶ τοῖς συμμάχοις πεζοὺς μὲν μυρίους, ἱππέας δὲ χιλίους, καὶ σύνταξιν χρημάτων ἣν ἔπεισε πρεσβεύσας διδόναι τοὺς μὲν συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον πλείω πεντακοσίων ταλάντων * * * * * καὶ ὡς ἐκώλυσε Πελοποννησίους ἐπὶ Θήβας Ἀλεξάνδρῳ βοηθῆσαι χρήματα δοὺς καὶ αὐτὸς πρεσβεύσας, καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ καλῶν τῷ δήμῳ συμβούλῳ γεγονότι καὶ πεπολιτευμένῳ τῶν καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἐλευθερίαν καὶ δημοκρατίαν ἄριστα, φυγόντι δὲ δι' ὀλιγαρχίαν καταλυθέντος τοῦ δήμου καὶ τελευτήσαντι αὐτῷ ἐν Καλαυρείᾳ διὰ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὔνοιαν, πεμφθέντων στρατιωτῶν ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Ἀντιπάτρου, διαμείναντι ἐν τῇ πρὸς τὸ πλῆθος εὐνοίᾳ καὶ οἰκειότητι καὶ οὔτε ὑποχειρίῳ τοῖς ἐχθροῖς οὔτε ἀνάξιον ἐν τῷ κινδύνῳ πράξαντι τοῦ δήμου. Cui psephismati scriptor Vitarum aliam adiunxit rogationem decem annis post, archonte Pytharato, ab Lachete, Democharis filio, propositam de similibus honoribus patri suo tribuendis.

INDEX ORATIONUM.

(Orationes spuriae crucis signo notatae sunt.)

De temporibus orationum supra diximus in Chronologia, omissis quarum tempus prorsus incertum est.

XXXII. *Πρὸς Ζηνόθεμιν παραγραφή*, habita ab Demone Demomelis filio, ut supra dicebamus p. 17; idem auctor orationis fuisse videtur. Temporis nota certa nulla inest; sed Alexandri aetati propter ipsum actorem probabiliter assignatur.

XXXIII. *Πρὸς Ἀπατούριον* spuria. Eiusdem aetatis et ipsa A. Schaefero videtur.

XXXV. *Πρὸς τὴν Λακρίτου παραγραφήν* spuria; scripsit idem qui or. XLIII et XLVIII composuit, a quibus fortasse ne tempore quidem multum distat. Veterum quorundam criticorum iudicium, qui hanc orat. ab Dem. abiudicaverant, in Argum. impugnat Libanius.

XXXVIII. *Παραγραφὴ πρὸς Ναυσίμαχον καὶ Ξενοπείθην.* Haec multa similia habet orationi XXXVII, ut eiusdem temporis esse videri possit.

XLII. *Πρὸς Φαίνιππον* spuria, quam veterum quoque quorundam criticorum opinionem fuisse Libanius in Argum. testis est. Tempora Alexandri sunt.

XLIV. *Πρὸς Λεωχάρην* spuria.

Orationes veteribus cognitae, sed postmodum perditae, novem memorantur, partim *ψευδεπίγραφοι*, quarum pauca quae supersunt fragmenta collegit Sauppius in Fragm. Orat. p. 251—253.

I. *Περὶ τοῦ μὴ ἐκδοῦναι Ἅρπαλον* et II. *Ἀπολογία δώρων* vel *Περί χρυσίου*, utraque in caussa Harpalica habita, sed suppositicia, ut supra diximus p. 39.

III. *Ὑπὲρ Διφίλου*, quae cum inter Dinarcheas ferretur, a Dionysio ex coniectura Demostheni tributa est.

IV. *Πρὸς Κριτίαν.* Genuina secundum Callimachum, qui alias quoque orationes spurias pro genuinis habuit, *ψευδεπίγραφος* secundum Dionysium.

V. *Κατὰ Μέδοντος.*

VI. *Ἐγκώμιον εἰς Πανσανίαν*, v. Dionys. Demosth. c. 44 p. 1095. Philippi percussor intellegendus esse videtur.

VII. *Πρὸς Πολύευκτον παραγραφή.*

VIII. *Ὑπὲρ τῶν ῥητόρων*, v. Suid. *ἅμα*. Quae oratio pro oratoribus quos Alexander (olymp. 111, 2) Thebis dirutis ab Atheniensibus sibi tradi postulaverat — inter quos Demosthenes ipse fuit — habita esse creditur: v. Saupp. p. 252 et Boehneck. Quaest. vol. 1 p. 641 sqq. Dionysius eam aut non noverat aut pro spuria habuit, neque unicum Suidae testimonium dubitatione exemptum.

IX. *Ὑπὲρ Σατύρου ἐπιτροπικός*, oratio Dinarcho adscripta ab Callimacho, ab aliis (Phot. Bibl. p. 491 Bk.) Demostheni.

Summa genuinarum orationum a Biographo decem oratorum fuisse dicitur sexaginta quinque; verum is numerus spurias quoque comprehendere videtur, genuinarum autem numeri indicatio vera periisse. Nullius usus est

laterculus scholiis Aeschineis p. 44, 21 illatus aliisque locis compluribus servatus (v. Guil. Studemundium in Herm. vol. II p. 434), in quo LXXI (LXXII, LXXV) orationes Demostheni tribuuntur.

Praeter orationes editas Demosthenem alias plurimas, praesertim in contione populi, habuisse, quae nunquam editae fuisse videntur, ex pluribus editarum locis apparet, velut quae in Messeniorum contione, aut post captam Elateam dixisse se memorat in oratione Philippica secunda § 20 sqq. et de corona § 174 sqq. Nec quod contra Alcimachum in contione dixisse Demosthenem ex Anaximene annotavit Harpocratio ad orationem editam spectare videtur.

Quae orationibus Demosthenis adiectae in codicibus sunt Epistulae sex non scriptas ab Demosthene esse hodie fere consenserant viri docti. Quae damnatio inde repetenda, quod post Bentleii victoriam clarissimam fere in usum verterat omnes antiquiorum epistulas, quae quidem aetatem tulissent (nam de perditis paullo clementiores fuimus) cum Phalaridis Euripidis aliorum eiusdem iudicii societate comprehendere. Revera autem eae quae inter Demosthenicas secundo tertioque loco numerantur (de quibus cf. supra p. 41) cum subditiciis vel Aeschinis vel eorum quos modo nominavi nihil commune habent, multaque insunt quae fidem faciant non personatum Demosthenem sed verum loqui. Ceterae quattuor multo breviores quominus vel damnentur vel pro suspectis habeantur non intercesserim, quamvis ex eis una (V. *πρὸς Ἡρακλεόδωρον*) iam Cicero (Brut. § 121; Orat. § 15) ut genuina usus esse videatur.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Ἐπειδή, κράτιστ' ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν Ὁμη- 1 (Reisk.)
ρικὸν Ἀστεροπαῖον περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνῄρησαι, ἀμελεῖς δ' οὐδὲ τῆς Ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων, τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι· δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα, ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν ἢ πόνον ἔχει, ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος,
οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες, περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσού- 2
των μνημονεύοντες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

2 *Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν Δημοσθένης, ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης ἐχθρὸς ὢν μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι „τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι“· ἐργαστήριον δ' οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὥς φασι, καθαρῶς Ἀττικόν, Γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους φυγόντος μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος*

δὲ περὶ τὸν Πόντον, κἀκεῖ γυναῖκ' ἀγαγομένου Σκύθιν τὸ
γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς
τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λελοιδορήκασι καὶ Αἰσχίνης, εἰπὼν ὡς
3 ἄρ' εἴη Σκύθης, βάρβαρος ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. περὶ μὲν
οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτ' εἰρήσθω· ὀρφανὸς δὲ κατα-
λειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος, ἦν μέν, ὥς φασιν,
ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ νοσώδης, ὥστε μηδ' εἰς παλαίστραν
φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες εἰώθε-
σαν. ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν
ἐσκώπτετο καὶ Βάταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν· ἱστόρηται γάρ τινα
Βάταλον Ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι
γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι,
καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν· ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύ-
τους καὶ ἀνάνδρους Βατάλους ἐκάλουν.

4 Λέγεται δὲ τὸν Δημοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν
ἐπὶ λόγους ὁρμὴν ἐντεῦθεν σχεῖν. Καλλίστρατος ἦν Ἀθη-
ναῖος ῥήτωρ ἔνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην 3
ἀγωνίζεσθαι, φασὶν οἶμαι τὴν περὶ Ὠρωποῦ. ὁ τοίνυν
Δημοσθένης παῖς ὢν ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγχω-
ρῆσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ· καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. ἀκού-
σας δ' οὕτω διετέθη, ὥστ' ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πά-
ρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. διδασκάλῳ δὲ χρησάμενος
Ἰσαίῳ, μάλα δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς εὐθὺς
ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἷλε μὲν αὐτούς, οὐ μὴν ἠδυνήθη
5 πάντ' ἀπολαβεῖν ὅσ' ἀπολωλέκει. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπι-
τροπικοὺς εἰσὶν οἵ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι,
διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες, ὀκτωκαίδεκα γὰρ
ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο, καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ
λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἶδος. ἕτεροι δὲ νομί-
ζουσι συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους, διωρθῶσθαι δ'
ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, εἰ ὁ Δημοσθένης
ἠδύνατο μὲν κἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους
λόγους, ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται, ἀπὸ

δὲ νεαρᾶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν ἐκεί-
νου χαρακτῆρα πολλαχῇ μεμίμηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς
ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν σοφιστεύειν ἐνεχείρησεν,
εἶτ' ἀπαλλαγεὶς τούτου συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις
δ' ὥσπερ γυμνασίοις χρησάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ
τῆς πόλεως πράττειν ἦλθεν.

6 Ἔτι κἀκείνων μνημονευτέον, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν
γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμ' ἀτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμ-
φοτέρων συνέβαινε φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρε-
χόμενον, οὐκ εὐδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ
καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα „τί ἐστι ῥητορική“, ἀπεκρίναθ' ὅτι
ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἥττων
ἐφαίνετο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε καὶ ὅσ' ἄλλ' 4
αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα. καὶ γὰρ δειλὸς
ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατά-
πληκτος, ὥστ' εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτό φασιν αὐτὸν
ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θά-
λατταν παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς
θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς.
7 μνημονεύονται δ' αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις κατάγειοι καὶ ξυρήσεις
ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προΐοι τοῦ τῆς οἰκίας δω-
ματίου, καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο
πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅθεν καὶ Πυθέας σκώπτων ἔφη
τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν. πρὸς ὃν ὁ
Δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς „οἶδ'“ εἶπεν „ὅτι σε
λυπῶ λύχνον καίων“· διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ
ὁ Πυθέας. καὶ μὴν ὅτι γ' ὕδωρ ἐπετήδευε πίνειν, ἵν' ἐγρη-
γορυῖαν μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὡμολόγηται.
παρειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο, ὡς καὶ ξίφος ποτ' ἐκ τῆς ὀροφῆς
ἀπήρτησε καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτ' ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο
δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει
κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ
οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἠδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ
πρέποντος σχήματος.

8 Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τά τε τῶν
Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτ' ἐπὶ τὸ δημαγω-
γεῖν ἦλθε Δημοσθένης. Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἄρχοντας
τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας, ἐν Λεύκτροις
τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες αὐτοὶ προῆλθον εἰς ἰσχύν,
καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δ'
οἱ Φωκεῖς ἔθνος ὅμορον τῇ Βοιωτίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ
εἴκοσιν. οὗτοι καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναὸν πλησίον
ὄντ' ἐσύλησαν· ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πόλεμον ἐξή-
νεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τὸν συμ-
μαχικὸν κληθέντα πόλεμον· Χῖοι γὰρ καὶ Ῥόδιοι καὶ Βυ-
ζάντιοι πάλαι ποτ' ὄντες Ἀθηναίων ὑπήκοοι, τότε μετ' ἀλ-
λήλων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς
ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ Ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῄρητο,
Ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους καὶ Θη-
βαίων πρὸς Φωκέας καὶ Λακεδαιμονίων πρὸς Πελοποννη-
9 σίους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς
εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντᾳ γὰρ τῷ
Μακεδονίας βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς
Ἰλλυρίδος, Ἀλέξανδρος, Περδίκκας, Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν
πρεσβύτατος Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Περ-
δίκκας πρὸς Ἰλλυριοὺς μαχόμενος· Φίλιππος δ' ὁ νεώτατος
ἐτύγχανε μὲν ἐν Θήβαις ὁμηρεύων, ὡς δ' ἐπύθετο τὸν Περ-
δίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρᾳ καὶ ὀξέως εἰς Μακε-
δονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι δ' ἄρ'
ἕτερόν τινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δ' ἐκ
Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους
στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπιθέμενος ἐνίκησε μάχῃ·
καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων, ἀφῆκεν
ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως οὐδὲ δι' ἐπιει-
κειαν τρόπου ....

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ. 6

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικόν, δικανικόν, συμβουλευτικόν. τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε, τοῦ τε δικανικοῦ καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ· ἐπιδεικτικοὺς δ' οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν· πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἁλικαρνασσεῖ τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημοσθένης ὡμολόγηται· οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτ' ἔχουσιν ἐπίγραμμα, συμβουλευτικοί, οἱ δ' οὐδὲν μὲν ἧττόν εἰσι συμβουλευτικοί, Φιλιππικοὶ δ' ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν τοῦ Φιλίππου πραγμάτων εἰρῆσθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν Φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τιν' ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ἰδιότητα.

I.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ὄλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θρά-
κης, Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ
Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. 7
πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου· Ἀθηναίοις
τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ
αὖθις Λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τ᾽ εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην
καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆρχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης
2 πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων
βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦν-
τες μετ᾽ αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ᾽ ἀρχάς, καὶ τοῦτο
μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμ-
φισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτεί-
δαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος
Ὀλυνθίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βα-
σιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ
πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτόν,
πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς
αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς
πρὸς Φίλιππον· συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς
3 Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φί-
λιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ᾽ αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ
ταύτην λαβών, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι καὶ πρὸς
τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις πόλεμον ἐπή-

νεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας,
οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυν-
θίοις. καί φησι τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν εἶναι
τῶν Ἀθηναίων· σῳζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων οὐδέποθ᾽
ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξου-
σίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν 8
πόλεμον· εἰ δ᾽ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιθ᾽ ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι
τὴν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δ᾽ ⟨οὐδὲ⟩
δύσμαχον εἶναι τὸν Φίλιππον οὕτως ⟨ὡς⟩ ὑπείληπται, θαρ-
σύνων ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.

4 Διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμ-
βουλεύων αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ
τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶνθ᾽ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη
σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ᾽
αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων
καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τ᾽ ἐγίνοντο καί που
καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες
τῶν Ἀθηναίων, ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἕκα-
στον ἔδει διδόναι δύ᾽ ὀβολοὺς καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν.
ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες λυπεῖσθαι τῷ ἀναλώματι, ἐκ
τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύ᾽ ὀβολούς.
ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο, προῆλθε δ᾽ εἰς τοῦτο,
ὥστ᾽ οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον ἐλάμβανον, ἀλλ᾽ ἁπλῶς
5 πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς
στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμε-
νοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δ᾽ ἐν ταῖς
θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες διενέμοντο τὰ χρή-
ματα· οὐκέτ᾽ οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ
νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον
ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτ᾽ εἰς τὴν ἀρχαίαν
τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὰ τοῦθ᾽ ὁ Δημοσθένης
εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωτήσας
ἑαυτὸν ὅτι „σὺ γράφεις ταῦτ᾽ εἶναι στρατιωτικά;“ ἐπιφέρει 9
„μὰ Δί᾽ οὐκ ἔγωγε“. τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν.

6 *Διείλεκται δ' ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναί φησι τοῦ τὰ πράγματ' ἀπόλλυσθαι.*

---

*Ἀντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων
ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον
συνοίσειν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ'
οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν
τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι
χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες
λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω
πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνίοις ἐπελθεῖν
ἂν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέ-
ροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.*
2 *Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μό-
νον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν
ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτη-
ρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅντινά μοι
δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὴ τά γ' ἐμοὶ
δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρα-
σκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε
καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν
δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμα-
3 σιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ* 10
*δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων,
ἡνίκ' ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκό-
τως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν
τὴν ἡμετέραν, [τρέψηται καὶ] παρασπάσηταί τι τῶν
4 ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς ὦ ἄνδρες*

*Ἀθηναῖοι τοῦθ' ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου
πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων
ἐκεῖνον ἕν' ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν κἀπορρήτων, καὶ
ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν καὶ πανταχοῦ
[αὐτὸν] παρεῖναι [τῷ στρατεύματι], πρὸς μὲν τὸ τὰ
τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῷ
προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιή-
5 σαιτ' ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον
γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ'
ὑπὲρ μέρους χώρας κίνδυνος ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀν-
δραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολι-
τῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυ-
δναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι
ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν
6 ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντ' ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν
ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν
εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως,
καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ
γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν
7 ἐθέλειν ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλουν
τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῆσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγον'* 11
*αὐτόματον, καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι.
εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πό-
λεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν
ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς
ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς
8 ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ
τοιοῦτον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παραπεπτωκότα καιρὸν
ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταὔθ' ὅπερ ἤδη πολλάκις πρό-
τερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν Εὐβοεῦσιν βε-*

βοηθηκότες, καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρα-
τοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ
παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς
ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων
σωτηρίας, εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν
9 μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ' ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. καὶ πά-
λιν ἡνίκα Πύδνα Ποτείδαια Μεθώνη Παγασαί, τἄλλ',
ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμεν'
ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως
καὶ ὡς προσῆκ' ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴονι καὶ πολὺ
ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ
τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτό-
ματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦ-
τον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονεν Μακεδονίας.
νυνὶ δὴ καιρὸς ἥκει τις οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων αὐτό-
ματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προ-
10 τέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν 12
ὑπηργμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ
πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως·
τὸ μὲν γὰρ πόλλ' ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς
ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως, τὸ δὲ μήτε
πάλαι τοῦτο πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τιν' ἡμῖν
συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆ-
σθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε
11 θείην. ἀλλ' οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν καὶ περὶ τῆς τῶν
χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ ὅσ' ἄν τις λάβῃ καὶ
σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώ-
σας λάθῃ, συνανήλωσε [καὶ τὸ μεμνῆσθαι] τὴν χάριν.
καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς

καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι [παρὰ τῶν θεῶν]
χρηστὸν μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν
ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται. διὸ καὶ
σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς
12 πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησό-
μεθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώ-
πους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω
τις ἐμοὶ τί τὸ κωλῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι
βούλεται. ἆρα λογίζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν,
ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμ-
φίπολιν λαβών, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτείδαιαν,
13 Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα
Φερὰς Παγασὰς Μαγνησίαν πάνθ' ὃν ἐβούλετ' εὐτρε-
πίσας τρόπον, ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην· εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν 13
ἐκβαλὼν τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἠσθένησε·
πάλιν ῥᾴσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ'
εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ
Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι
παραλείπω στρατείας.

14 Τί οὖν, ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα
γνῶτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ αἴσθησθ' ἀμφότερα, καὶ
τὸ προΐεσθαι καθ' ἕκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς
ἀλυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ᾗ χρῆται καὶ
συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς
πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀεί τι
μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται,
ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πρα-
γμάτων, σκοπεῖσθ' εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι.
15 πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν

ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἥξοντ', ἐὰν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις [τόκοις], μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτως [καὶ ἡμεῖς, ἂν] ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρᾳθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν ἠβουλόμεθ' ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν 14
πραγμάτων εἰπόντας, ἐν ὀργῇ ποιεῖσθ' ἐάν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦντα, ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν
17 ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σῴζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσιν, καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων όλι-
18 γωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ' Ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.

19 Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω· περὶ

δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων [ἀνθρώπων] στρατιωτικά· ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μή, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. „τί οὖν" ἄν τις εἴποι „σὺ γράφεις; ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά;"
20 μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ εἶναι ταῦτα στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δ' οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν 15
οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθ' ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ τέως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

21 Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματ' ἐν ᾧ καθέστηκεν νυνὶ τὰ Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότ' ἤλπιζεν τὰ πράγματ' ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἶτα τὰ τῶν
22 Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν.

ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς
ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ
τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον
λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερήσεται τῶν χρη-
μάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις
23 αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα καὶ τὸν
Ἰλλυριὸν καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρή,
αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι·
καὶ γὰρ ἀήθεις κατακούειν τινός [εἰσι], καὶ ἄνθρω-
πος ὑβριστὴς, ὥς φασιν. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον
ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ 16
κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλά-
κις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώ-
24 τερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν
ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοί-
μως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους
ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτούς, καὶ παροξύνον-
τας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος
λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο
πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἑτοίμως ἐφ' ὑμᾶς
ἐλθεῖν. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ', εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ
δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
μήσετε;

25 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς
λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς
ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ
ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν
οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φί-
26 λιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζοντα; Θη-
βαῖοι. μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν; καὶ συνεισβαλοῦσιν

[ἑτοίμως]. ἀλλὰ Φωκεῖς. οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε
[ὄντες] φυλάττειν, ἂν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς ἢ ἄλλος τις.
ἀλλ' ὦ τᾶν οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων μέντἂν
εἴη, εἰ ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα
27 δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶν τὰ διά-
φορ' ἐνθάδ' ἢ 'κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν
ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκονθ' ἡμέρας
ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσ' ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους
τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ 17
πολέμου λέγω, πλείον' ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωρ-
γοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ χρόνον
δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νο-
μίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσεσθ' ἡ ὕβρις καὶ ἔθ' ἡ τῶν
πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε
σώφροσιν.

28 Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας, βοηθεῖν
καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους,
ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μίκρ'
ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται [ἀδεῶς], τοὺς δ' ἐν
ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου
χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκε-
ραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπο-
λιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι ῥᾴδιαι γένωνται, ὡς ὁποῖ'
ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ
καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη
παντὸς εἵνεκα.

II.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι 18
δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνο-
μένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι πρά-
γμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ
χώραν ὅμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέ-
γιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύ-
την ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον
μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνά-
στασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν
2 *εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτ' ἤδη*
σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν,
μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τό-
πων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους,
ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμ-
μάχων καὶ καιρῶν.

3 *Τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν Φιλίππου*
ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέ-
πειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι.
διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ
τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ
καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν
ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος
παρὰ πᾶσιν νομίζεται· ὑμεῖς δ' ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκεν
κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰσχύνην
4 *ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ* 19
μετ' ἀληθείας τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σκοποῖτο, ἐνθένδ'
ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὑτοῦ.
ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολι-
τευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ
νῦν ὁρῶ [τὸν] καιρὸν [τοῦ] λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς
τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς,
καὶ μεγάλ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατ' ἐκείνου φαίνοιτ'
ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν
πειράσομαι.
5 *Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον κἄπιστον καλεῖν, ἄνευ τοῦ*
τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φή-
σειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἔπραξε
διεξιόντ' ἐφ' ἅπασι τοιοῦτον ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λό-
γου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεχ' ἡγοῦμαι συμ-
φέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρ-
χει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους
ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξε-
λήλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ηὐξήθη,
καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ.
6 *ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὐ-*
τὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια

πράττονθ᾽ ἑώρων ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκο-
πῶν εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ᾽ ἀρ-
χάς, ὅτ᾽ Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλο-
μένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν
παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτ᾽ ἀπόρρητον ἐκεῖνο
7 κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ᾽ Ὀλυν-
θίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτείδαιαν οὖσαν ὑμετέ-
ραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἀδι- 20
κῆσαι, παραδοῦναι δ᾽ ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ
τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ
τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέ-
ξασθαι. ὅλως δ᾽ οὐδεὶς ἔστιν ὅντιν᾽ οὐ πεφενάκικ᾽
ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων
ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσ-
8 λαμβάνων οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων
ἤρθη μέγας, ἡνίχ᾽ ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς
ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τού-
των καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ᾽ εἵνεχ᾽ ἑαυ-
τοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δὴ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα·
ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δ᾽ ὑμῖν δειξάτω, ὡς
οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ᾽ ἐξη-
πατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν
αὑτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύ-
θεροι γένοιντ᾽ ἄσμενοι.

9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖ-
ται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ
χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ
ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ᾽ εὐνοίας τὰ πράγματα
συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πο-
λέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μέ-

νειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ᾽ ἐκ πλεονεξίας καὶ
πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις
καὶ μικρὸν πταῖσμα πάντ᾽ ἀνεχαίτισεν καὶ διέλυσεν.
10 οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα
κἀπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτή-
σασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ᾽ εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν 21
χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ᾽ ἤνθησ᾽ ἐπὶ ταῖς ἐλ-
πίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ
καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου καὶ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατ᾽ εἶναι δεῖ,
οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις
ἀληθεῖς καὶ δικαίας. τοῦτο δ᾽ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς
πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν,
καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέ-
σκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ
τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ
νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι, Παγασὰς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ
12 Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτ᾽
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσιν μόνον
οἱ παρ᾽ ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν
ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ
ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν
ἀπόντ᾽ ἔργ᾽ ἔχῃ, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν,
μάλιστα δ᾽ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ
ἑτοιμότατ᾽ αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον
13 ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν
καὶ μεγάλην δεικτέον [τὴν μεταβολήν], εἰσφέροντας,
ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν
προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτ᾽ ἐθελήσηθ᾽ ὡς προσήκει
καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ

συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται
Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως 22
κακῶς ἔχοντ᾽ ἐξελεγχθήσεται.
14 Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή,
ἐν μὲν προσθήκῃ μερίς ἐστί τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ
ποθ᾽ ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ
πρὸς Ποτείδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμ-
φότερον· νυνὶ Θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ τεταραγμένοις
ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησεν· ὅποι τις ἂν
οἶμαι προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ᾽ ὠφελεῖ·
αὐτὴ δὲ καθ᾽ αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι
15 μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν
αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ᾽
ἐπισφαλεστέραν [ἢ ὑπῆρχε φύσει] κατεσκεύακεν αὑτῷ.
μὴ γὰρ οἴεσθ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιπ-
πόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ᾽ ὁ μὲν δόξης
ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ᾽ ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται πράττων
καὶ κινδυνεύων ἂν συμβῇ παθεῖν, τὴν τοῦ διαπρά-
ξασθαι ταῦθ᾽ ἃ μηδεὶς πώποτ᾽ ἄλλος Μακεδόνων δόξαν
16 ἀντὶ τοῦ ζῆν [ἀσφαλῶς] ᾑρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν
φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ᾽
ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται
καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ᾽ ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ᾽
ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ᾽ ὅσ᾽
ἂν ποιήσωσιν οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ᾽ ἔχοντες
διαθέσθαι, κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ
17 διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς
ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτ᾽ οὐ χαλε-
πῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ πεζέταιροι, δόξαν 23
μὲν ἔχουσ᾽ ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ
τοῦ πολέμου, ὡς δ᾽ ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγε-

νημένων τινὸς ἤκουον ἀνδρός, οὐδαμῶς οἵου ψεύδε-
18 σθαι, οὐδένων εἰσὶν βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ
ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων,
τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη,
βουλόμενον πάνθ᾽ αὑτοῦ δοκεῖν εἶναι τἄργα· πρὸς γὰρ
αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι·
εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ᾽ ἡμέραν
ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ
δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι
19 μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λη-
στὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους με-
θυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷ᾽ ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς
ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ᾽ ὅτι ταῦτ᾽ ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ
γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυ-
ματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν
δημόσιον [καὶ τοιούτους ἀνθρώπους], μίμους γελοίων
καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας
ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ
20 περὶ αὑτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖ-
ται, μεγάλ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δείγματα τῆς ἐκείνου
γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶν τοῖς εὖ φρονοῦσιν.
ἀλλ᾽ οἶμαι νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν·
αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτ᾽ ὀνείδη·
εἰ δέ τι πταίσει, τότ᾽ ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ᾽ ἐξετασθή-
σεται. δοκεῖ δ᾽ ἔμοιγ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δείξειν οὐκ 24
εἰς μακράν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε.
21 ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν ἐρρωμένος
ᾖ τις οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ᾽ ἀρρώστημά τι συμβῇ
πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι
τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ
τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσ᾽ ἀφανῆ τὰ

κακὰ [τοῖς πολλοῖς] ἐστιν, ἐπειδὰν δ' ὅμορος πόλεμος
συμπλακῇ πάντ' ἐποίησεν ἔκδηλα.
22 Εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φίλιπ-
πον εὐτυχοῦνθ' ὁρῶν φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει,
σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ
ῥοπή, μᾶλλον δ' ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν
ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ', εἴ τις αἵρεσίν
μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην,
ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν καὶ κατὰ μικρόν,
ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν
παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ, ὑμῖν οὔσας ἢ
23 'κείνῳ. ἀλλ' οἶμαι καθήμεθ' οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι
δ' αὐτὸν ἀργοῦντ' οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ
τι ποιεῖν, μή τί γε δὴ θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν, εἰ
[στρατευόμενος καὶ] πονῶν ἐκεῖνος καὶ παρὼν ἐφ'
ἅπασι καὶ μήτε καιρὸν μήθ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν
μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ πυνθανομένων περι-
γίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ
ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς τοῦ πάντα
24 ποιοῦντος περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακε- 25
δαιμονίοις μέν ποτε [ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] ὑπὲρ τῶν
Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεο-
νεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἵν'
οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνη-
λίσκετ' εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευό-
μενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξιέναι καὶ μέλλετ' εἰσφέρειν
ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν
ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἕν' αὐτῶν
ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε.
25 ταῦτα θαυμάζω, κἄτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε

χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος
διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι μελλόν-
των, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων
ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦθ'
26 ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἶθ'
οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι'
ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονεν,
διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν [πράξεων] ἐκ φαύλων
αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον οὔτ' ἔχον
ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν
ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νῦν δ' ὅ τι μὲν φυλά-
ξομεν, οὐδέν ἐσθ' ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρό-
τερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ'
27 ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι
προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων
κρατήσητε, τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρί-
ναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδι-
κοῦντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ 26
καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι
τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν
28 πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ εἵνεκ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον
πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ'
εὑρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν
στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τἆθλ' ὑπὲρ
ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος ὑμέτερα, [Ἀμφίπολις] κἂν ληφθῇ
παραχρῆμ' ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφε-
στηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι
μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ
τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖ' ἃ συ-
λῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὑτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν.

29 ὑμεῖς δ', ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματ' ἀποβλέψητε φαύλως
ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον
τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν
ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα
πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως.
πρότερον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατὰ συμμο
ρίας εἰσεφέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε [κατὰ συμμορίας].
ῥήτωρ ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς [ὑπὸ τούτῳ] καὶ οἱ βοη-
σόμενοι τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε [οἱ μὲν
30 ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους]. δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέν-
τας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν
καὶ τὸ βουλεύεσθαι [καὶ τὸ λέγειν] καὶ τὸ πράττειν
ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν 27
ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρ-
χεῖν, εἰσφέρειν, [στρατεύεσθαι,] τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι
κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὁτιοῦν συμπονεῖν,
οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ἡμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ
γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἶθ' ὑμῖν τούτους
31 κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον,
πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάν-
τας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε·
πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτισθ' ὧν
ἂν ἀκούσηθ' αἱρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖν' ἢ ὁ δεῖν' εἴπῃ.
κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ'
ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον
τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

III.
ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καί
τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτ' αὐτοῖς ἀπηγγέλ-
λετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρής, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦσιν
ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης, μὴ
θαρρήσαντες, ὡς τὰ πάντα νενικηκότες καὶ ἱκανὴν βοήθειαν
πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι. διὰ
τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ πρὸς
εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ
τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ 28
περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθη-
ναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι
ποιοῦνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναν-
2 τίους ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς
περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτε-
ται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζη-
μίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἵν' ἀδεὲς ᾖ
τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς
τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεύεσθαι σώ-
μασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δή-
μου θ' ὡς ἐκλελυμένου καὶ τῶν δημαγωγῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς
προϊσταμένων τῆς πόλεως.

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τ' εἰς τὰ πράγματ' ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματ' εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥσθ' ὅπως μὴ πεισόμεθ' αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα

λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ
2 τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι
μέν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφα-
λῶς καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, μάλ' ἀκριβῶς οἶδα·
ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι γέγονεν ταῦτ' ἀμφότερα·
νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν
εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. 29
ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα
τιμωρήσεταί τις καὶ ὃν τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν
δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ
τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

3 Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς [εἴπερ ποτὲ] πολλῆς
φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δ' οὐχ ὅ τι χρὴ
[περὶ τῶν παρόντων] συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦ-
μαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι πρὸς ὑμᾶς [περὶ αὐτῶν] εἰπεῖν. πέπεισμαι
γὰρ ἐξ ὧν καὶ παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω
τῶν πραγμάτων ἡμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι
τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ἂν
μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν τοῦτο,
θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω καὶ διὰ τοῦθ', ἵνα τὰ
λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς
χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθεν μοχθη-
ρίας τὰ παρόντα.

4 Ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημέ-
νων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ, τρίτον
ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε
τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών, πολλῶν δὲ λόγων
καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετ-
ταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε

καὶ τετταράκοντ' ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλανθ'
5 ἑξήκοντ' εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ
ἐνιαυτοῦ τούτου, εκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδρο-
μιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόγις μετὰ τὰ μυστήρια, δέκα
ναῦς ἀπεστείλατ' ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε 30
τάλαντ' ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθε-
νῶν ἢ τεθνεώς, ἦλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκέτι καιρὸν
οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφεῖτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ
γὰρ τότ' ἐκεῖσ' ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προ-
θύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθείς.

6 Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντ' οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι·
νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει τις, δι' ὃν καὶ
περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δὴ
χρησόμεθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοη-
θήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθ' ὃν
τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντ' ἔσεσθε Φιλίππῳ.
7 ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέ-
κειθ' οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τού-
τους οὔθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι
πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦθ' ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ
Φιλίππῳ καὶ δυσχερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς
ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῆσαι
δεῖν ᾤμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου, καὶ
ἅπαντες ἐθρύλουν τοῦτο· πέπρακται νυνὶ τοῦθ' ὁπωσ-
8 δήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν
βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ·
χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ κα-
θυφείμεθά τι [τῶν πραγμάτων], οὐδὲ τὸν φόβον ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα,
ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων

δὲ χρήμασιν Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φι-
λίππῳ, τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτ' ἐπι-
9 κλῖναι [τὰ πράγματα]. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτ' 31
ἀναβάλλεται ποιῆσαι τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βού-
λεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ
βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν·
ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ
παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

10 Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν,
πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δ' ὅπως,
τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θαυμά-
σητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας
καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα
(εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλά-
11 πτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεω-
ρικῶν, σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευο-
μένων ἐνίους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι
μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας
ἀθῴους καθιστᾶσιν, εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν
βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα
λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητ'
ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψονθ' ἃ πάντες ἴσθ' ὅτι
12 συμφέρει ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε
τίς εἰπὼν τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι
βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου
μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν
τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δ' ὠφελῆσαι
τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον εἰς τὸ λοιπὸν ἢ νῦν
τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν
γ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς
13 αὐτοὺς ἀξιοῦν οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δί-

καιον, τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς 32
τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν
ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι
ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτ' εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδέν' ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι
παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ
δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστ' εἰς προῦπτον
κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν.

14 Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ [ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι], ὅτι ψήφισμ' οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ
προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προ-
θύμως [ὑμᾶς]. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματ' ἦν, ἢ
ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ ὧν γρα-
φείη διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς, πολλὰ ψηφιζόμενοι,
μικρὰ μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιπ-
πος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν εἵνεκά γε
15 ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει·
τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον
ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστιν.
τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλ' ὑπάρχει· καὶ γὰρ
εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυνά-
μενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα,
16 καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα
γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ
παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πόθ' ἃ δεῖ πράξετ', εἰ μὴ
νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προείληφε τὰ χωρί' ἄν-
θρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται,
πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα; οὐχ οὓς, εἰ πολεμήσαιεν,
ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦσιν; 33
οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ
17 ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν πάντ' ἐάσαντες καὶ

μόνον οὐχὶ κατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους
οἵτινές τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοῖς γ' αἴτιοι
φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν
τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων, οὐδεὶς
ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλη-
σίον καὶ πάντων μᾶλλον, ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας
τοὺς φυγόντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι
τῶν ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν.
18 καὶ νῦν, οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος
εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω;
ταῦτα ποιεῖτ' ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι
τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ. πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι παρα-
λείπει; εὔξασθαι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ῥᾴδιον, εἰς
ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεταί τις ἀθροίσαντ' ἐν ὀλίγῳ·
ἑλέσθαι δ', ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν,
οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστ' ἀντὶ
19 τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερ' ἐξῇ λαμβάνειν. εἰ δέ
τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν καὶ πόρους ἑτέρους
λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις
ἄν. φήμ' ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ
θαυμάζω, εἴ τῴ ποτ' ἀνθρώπων ἢ γέγον' ἢ γενήσεται,
ἂν τὰ παρόντ' ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων
εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιού-
τοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις, διόπερ
ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βού-
λεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται, τὰ δὲ πράγματα πολ-
20 λάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτ' οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθη- 34
ναῖοι ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματ' ἐνδέχεται
καὶ δυνήσεσθ' ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔ τοι σω-
φρόνων οὐδὲ γενναίων, λείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρη-
μάτων τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτ' ὀνείδη

φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἁρπά-
σαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις
Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς
στρατευομένοις.

21 Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν
ἄλλως προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ'
ἀτυχής εἰμ' ἐγώ, ὥστ' ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν
ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν
πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος
αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέ-
γοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσιν
μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ
τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν
Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον τὸν
22 ἐμαυτοῦ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς
οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες „τί βούλεσθε; τί γράψω; τί
ὑμῖν χαρίσωμαι;“ προπέποται [τῆς παραυτίκα χάριτος]
τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ
μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερ' αἰσχρῶς.
23 καίτοι σκέψασθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαι'
εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν
ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος·
οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' 35
οἰκείοις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστιν γενέ-
24 σθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες
οὐδ' ἐφίλουν [αὐτοὺς] ὥσπερ [ὑμᾶς] οὗτοι, πέντε μὲν
καὶ τετταράκοντ' ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων,
πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντ' εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον,
ὑπήκουεν δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασι-
λεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησι, πολλὰ δὲ
καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαι'

αὐτοὶ στρατευόμενοι, μόνοι δ' ἀνθρώπων κρείττω τὴν
25 ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ
μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ
τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθ' ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς
κἀν τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ
κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν
καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπι-
γιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώ-
φρονες ἦσαν καὶ σφόδρ' ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μέ-
26 νοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ
τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρ' οἶδεν ὑμῶν ὁποία
ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν
οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετ' αὐτοῖς τὰ τῆς
πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ
δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς
θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην
27 εἰκότως ἐκτήσαντ' εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον
τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματ' ἐκείνοις, χρωμένοις οἷς
εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν
τούτων τὰ πράγματ' ἔχει; ἆρά γ' ὁμοίως ἢ παραπλη- 36
σίως; οἷς — τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν,
ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτ' ἐρημίας ἐπειλημμένοι, [καὶ]
Λακεδαιμονίων [μὲν] ἀπολωλότων, Θηβαίων δ' ἀσχό-
λων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ
τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν ἡμῖν καὶ τὰ
ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δί-
28 καια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας,
πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντ' ἀνηλώκαμεν
εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτη-
σάμεθα, εἰρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν
δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω

τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν
29 [ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν] Φίλιππος. ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα
φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ
τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν, καὶ
τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους;
ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν
οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων
ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκο-
δομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι, ὅσῳ δὲ
τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονεν, τοσούτῳ τὰ τούτων
ηὔξηται.

30 Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποθ'
ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι
τότε μὲν πράττειν καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς
ὁ δῆμος, δεσπότης ἦν καὶ κύριος πάντων [τῶν ἀγα-
θῶν], κἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων
ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς κἀγαθοῦ τινος μετα-
31 λαβεῖν· νῦν δὲ τοὐναντίον κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι 37
τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα· ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος
ἐκνενευρισμένοι, περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους, ἐν
ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει, ἀγαπῶντες ἐὰν μετα-
διδῶσι θεωρικὸν ὑμῖν ἢ Βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ
τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν
προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες
ὑμᾶς, ἐπάγουσ' ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσιν χειροήθεις
32 αὑτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέποτ' οἶμαι, μέγα καὶ
νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας·
ὁποῖ' ἅττα γὰρ ἂν τἀπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ,
τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν
Δήμητρ' οὐκ ἂν θαυμάσαιμ' εἰ μείζων εἰπόντι μοι γέ-
νοιτο βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ

*παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν, ἀλλ' ἔγωγ'
ὅτι καὶ νῦν γέγονεν θαυμάζω.*

33 *Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων
τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαι καὶ πράττειν ἀξίως
ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύ-
ταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τἄξω τῶν ἀγαθῶν χρῆσθαι, ἴσως
ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τέλειόν τι καὶ μέγα κτή-
σαισθ' ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλα-
γείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις
διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ ἐκεῖν' οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν
οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦθ', ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς,
οὔτε τοσαῦτ' ἐστὶν ὥστ' ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ,
οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα*
34 *τὴν ἑκάστου ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ* 38
*μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν
αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν
κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιθ' ἡ
πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν· οἴκοι
μένων βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσ-
χρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἷον καὶ
τὰ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν
τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν· ὅσ' οὗτος
ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει
λαμβάνων πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ χρὴ πράττεσθαι.*
35 *ὅλως δ' οὔτ' ἀφελὼν οὔτε προσθείς, πλὴν μικρῶν τὴν
ἀταξίαν ἀνελών, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν
τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν
τοῦθ' ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι καὶ ὅτου καιρὸς
εἴη[, τάξιν ποιήσας]. οὐκ ἔστιν ὅπου μηδὲν ἐγὼ ποιοῦ-
σιν τὰ τῶν ποιούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ' αὐτοὺς*

*μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν κἀπορεῖν, ὅτι δ' οἱ τοῦ
δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ*
36 *νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν
δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
ἀξιῶ πράττειν ταῦτ' ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ
παραχωρεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν
οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κιν-
δύνων κτησάμενοι κατέλιπον.*

*Σχεδὸν εἴρηχ' ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἕλοισθ'
ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.* 39

IV.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τ' ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν εἰ ῥᾳθυμοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσηγεῖται πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω, πολιτικήν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει, ἑτέραν δ' ἐλάττω, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δὲ καὶ πολιτῶν. ταύτην δὲ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν μηδ' ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκ' Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατόν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἁπάντων κρατῇ, ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχῃ.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετ' 40
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι [λέγειν], ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖ-
στοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ
τί μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, εἰ δὲ μή, τότ'
ἂν καὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δ'
ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι, συμβαίνει καὶ νυνὶ
σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγ-
γνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρό-
νου τὰ δέονθ' οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς
νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

2 Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως
ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον ἐκ τοῦ παρεληλυ-
θότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον
ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πρά-
γματ' ἔχει, ἐπεὶ εἴ τοι πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων
οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.
3 ἔπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς
εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνῃσκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόν-
των δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς,
ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπρά-
ξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων
τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν εἵνεκα ταῦτα
λέγω; ἵν' ἴδητ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ θεάσησθε, ὅτι 41
οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστιν φοβερόν, οὔτ',
ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παρα-
δείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων,
ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασιν τὸν
νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα
4 ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον
εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ
δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει,
ὀρθῶς μὲν οἴεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ' ὅτι εἴχομέν
ποθ' ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Πύδναν καὶ Ποτείδαιαν
καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον
κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν
αὐτονομούμενα κἀλεύθερ' ὑπῆρχε, καὶ μᾶλλον ἡμῖν
5 ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως ἢ 'κείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος
τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν
ἐστιν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὑτοῦ
χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πε-
ποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν.
ἀλλ' εἶδεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος,
ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρί' ἆθλα τοῦ πολέ-
μου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι
τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυ-
6 νεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρη-
σάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται, καὶ ἔχει τὰ
μὲν ὡς ἂν ἑλών τις πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα
ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν 42
τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευα-
7 σμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθε-
λήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον,
καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν
αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς εἰρωνείαν ἕτοι-
μος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν,
ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' [ἁπλῶς]
ἐὰν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσησθ'
αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ

πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ'
αὐτῶν κομιεῖσθ', ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμη-
8 μένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε. μὴ
γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ πεπηγέναι τὰ πράγματ'
ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδι' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν
δοκούντων οἰκείως ἔχειν· καὶ ἅπανθ' ὅσα περ καὶ
ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ'
ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι πάντα
νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυ-
τῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη.
9 ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ πρᾶγμα, οἷ προελή-
λυθ' ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι
τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους
ὑπερηφάνους ὥς φασι λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστ' ἔχων
ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἀεί τι προσ-
περιβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ 43
10 καθημένους περιστοιχίζεται. πότ' οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι πόθ' ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν
νὴ Δί' ἀνάγκη. νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι;
ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην
τὴν τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθ', εἰπέ
μοι, περιιόντες αὑτῶν πυνθάνεσθαι, λέγεταί τι και-
νόν; γένοιτ' ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθη-
ναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν;
11 τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ'
ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως
ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε
τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν
αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμε-
12 τέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι καὶ τὸ

τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν
ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον
μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασιν τεταραγμένοις
ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε, ὡς δὲ νῦν
ἔχετ' οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι
δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ
ταῖς γνώμαις.

13 Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας
ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ
πεπεισμένων παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς παρα-
σκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι τῶν τοιούτων ἂν πραγμάτων
ὑμᾶς οἴομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας
χρημάτων, καὶ τἆλλ' ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα
δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν,
14 δεηθεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοσοῦτον. ἐπειδὰν 44
ἅπαντ' ἀκούσητε κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε·
μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν,
ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ
καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν· οὐ
γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κω-
15 λῦσαι δυνηθεῖμεν· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα
παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν, διαμεῖναι δυνήσεται,
τέως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ
περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ
πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν
ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν
οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν
ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

16 Πρῶτον μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρεις
πεντήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν, εἶτ' αὐτοὺς
οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς

ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσιν τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ
17 εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ Ὄλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἁλίαρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν
18 ὁρμήσαιτε. οὔτοι παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν 45
ἤδη, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητον ἔσται· ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς — εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γὰρ εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος — ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτ' ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ
19 καιρόν. ταῦτα μέν ἐστιν ἃ πᾶσιν δεδόχθαι φημὶ δεῖν καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δύναμίν τιν' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως ἔσται, κἂν ὑμεῖς ἕνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται κἀ-
20 κολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσεθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράτ-

τειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετ', ἂν ἐλάττω φαίνηται.
21 λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς [ἀλλήλοις]· τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζούς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους·
22 καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; 46
ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδάν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
23 Τοσαύτην μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτήν, οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή,
24 οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδ' ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων [οὗτοι] οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους

τοῦ δέοντος γεγόνασιν. καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς
πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον
οἴχεται [πλέοντα], ὁ στρατηγὸς δ' ἀκολουθεῖ, εἰκότως· 47
25 οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κε-
λεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ
τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας
οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν δρωμένων παρακαταστή-
σαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς
πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γ', εἴποιτ' ἄν,
26 ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ
ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς καὶ φυ-
λάρχους καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν;
πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς, ὃν ἂν πέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον,
οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱερο-
ποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς
τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυ-
27 λάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἵππαρχον παρ' ὑμῶν,
ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως
ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρ-
χον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων
ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα
μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειρο-
τονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.
28 Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ
δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα πο-
θεῖτ' ἀκοῦσαι. τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν,
ἔστιν μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ,
τάλαντ' ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρός, δέκα μὲν ναυσὶ
ταχείαις τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν 48

μναῖ τοῦ μηνὸς ἑκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίοις το-
σαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς
σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν,
ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός,
29 δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμήν,
σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς
ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται,
προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πο-
λέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμ-
μάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. ἐγὼ πλέων ἐθε-
λοντὴς πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως
ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν
κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

30 Ἃ μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεδυνήμεθ'
εὑρεῖν ταῦτ' ἐστίν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώ-
μας, ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν
τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ,
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.
31 Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου
καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς χώρας, ᾗ πολεμεῖτ', ἐνθυμη-
θείητε, καὶ λογίσαισθ' ὅτι τοῖς πνεύμασιν καὶ ταῖς
ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται
Φίλιππος, καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶν'
ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθ' ἐκεῖσ' ἀφικέ-
32 σθαι. δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις
πολεμεῖν, ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων, ἀλλὰ παρασκευῇ 49
συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν
χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάθῳ καὶ

ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ
σῖτος καὶ ἃ χρὴ στρατεύματι πάνθ' ὑπάρχει· τὴν δ'
ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον
καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ
καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασιν ῥᾳδίως ἔσται.
33 Ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ
τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βου-
λεύσεται· ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν
ἁγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πορίσητε,
τὰ χρήματα πρῶτον λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα παρασκευά-
σαντες, τοὺς στρατιώτας τὰς τριήρεις τοὺς ἱππέας,
ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν, νόμῳ κατακλείσητ' ἐπὶ τῷ
πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ
πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρα-
τηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν
34 αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες, κἄτι
πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν
μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ'
οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων,
ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί
πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε,
οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον, εἰς Λῆμνον καὶ
Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ'
ἄγων, πρὸς τῷ Γεραστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα
χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖ' εἰς Μαραθῶν' ἀπέβη καὶ 50
τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ'
οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους,
35 οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι νομίζετε τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν
καὶ τὴν τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου
γίγνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν ἄν τ' ἰδιῶται [οἱ τού-

των ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι], εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκετε
χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦ-
τον ὄχλον καὶ παρασκευὴν ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν
ἁπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστε-
ρίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγα-
36 σάς, τὸν εἰς Ποτείδαιαν; ὅτι κεῖνα μὲν πάντα νόμῳ
τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς
χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ
τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον
οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται, ἐν δὲ τοῖς περὶ
τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ, ἄτακτ' ἀδιόρ-
θωτ' ἀόρισθ' ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμ' ἀκηκόαμέν τι, καὶ
τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιού-
μεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ
ταῦτ' ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς
37 οἰκοῦντας, εἶτ' αὐτοὺς πάλιν, εἶτ' ἀντεμβιβάζειν, εἶτ'
ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπώλετ' ἐφ' ἂν ἐκπλέωμεν·
τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι
ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσιν καιροὶ
τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἃς δὲ τὸν
μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν
οἷαί τε ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται.
ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν 51
Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

38 Τούτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀνεγνωσμένων,
ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ'
ἴσως οὐχ ἡδέ' ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μέν, ὅσ' ἄν τις ὑπερβῇ
τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερ-
βήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν

λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται,
αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλο-
μένους ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν ἔργων,
39 καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς
πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν,
ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν
αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειέν τις
ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων
τοὺς βουλευομένους, ἵν' ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράτ-
τηται, καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζωνται διώκειν.
40 ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πλείστην δύναμιν πάντων
ἔχοντες, τριήρεις ὁπλίτας ἱππέας χρημάτων πρόσοδον,
τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτ'
εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ
βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. καὶ
γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κἂν
ἑτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσ' εἰσὶν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι
41 δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον οὔτ' οἶδεν οὔτ' ἐθέλει. καὶ
ὑμεῖς ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε
βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἂν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἂν ἄλλοθί 52
που, συμπαραθεῖτ' ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ'
ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ
τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτ' οὐδέν,
πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα
δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει
42 τὴν ἀκμήν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θεῶν
τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς
πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην
ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ
προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν
ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην

καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστ' ὠφληκότες [ἂν]
ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι καὶ τοῦ πλεί-
ονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ
43 παντάπασιν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς
ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται, ὁρῶν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην
περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν
οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου.
ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κω-
λύσει. εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ
τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ'
44 ἔχειν οἴεσθε; οὐκ ἐμβησόμεθ'; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει
γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον;
οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; ποῖ δὴ προσορμιού-
μεθ'; ἤρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπι- 53
χειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμένων
ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων,
45 οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι
μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ,
[κἂν μὴ πᾶσα,] καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς [καὶ τὸ τῆς
τύχης] συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψή-
φισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκ-
πέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ'
οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι
46 τῷ δέει τοὺς ἀποστόλους. οὐ γὰρ ἔστ' οὐκ ἔστιν
ἕν' ἄνδρα δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι πάνθ'
ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν
δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν' ἔστι, τὰ δὲ πράγματ'
ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατη-
γὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖ

πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥᾳδίως ἐνθάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσηθ' ὅ τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε· τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;

47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρ-
τυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλ-
θόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς
τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. νῦν δ'
εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματ' αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρα-
τηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ
θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδ' ἅπαξ
αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν
τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον
αἱροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι
κριθέντ' ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πο-
48 λεμίοις. ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιιόντες μετὰ Λακεδαιμο-
νίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν
καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν
ὡς βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ
49 δὲ λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ'
οἶμαι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νὴ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον
μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοι-
αῦτ' ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν τῶν
κωλυσόντων ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπῃρμένον,
οὐ μέντοι μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε
τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι τί μέλλει
ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.
50 ἀλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖνα εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν-
θρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον
πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπανθ' ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμέν τινα
πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοίπ'

ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἐστί, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθ' αὐτὸ ποιεῖν, ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλ', ἂν μὴ προσέχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητ', εὖ εἰδέναι.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν θ' ἃ γιγνώσκω πάνθ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὑμῖν συμφέρον τὰ βέλτιστ' ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ τι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν.

V.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μηκυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ Φίλιππος βουλόμενος ἃ ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις Ὀρχομενὸν παραδώσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δ' ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων· καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς

τὴν Φωκίδα, τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν
εἰς τὰς καλουμένας Πύλας, ὑπ᾽ ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπε-
2 κρούσθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύοντος παρελθὼν εἴσω Πυλῶν,
τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν Φωκέων ἐν
τοῖς Ἀμφικτύοσι χώραν καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ
ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴληφε. πέπομφε δὲ καὶ 56
πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχω-
ρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πρά-
γματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων
μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι
φάσκων μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας
τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθη-
ναίοις ἄλλους δι᾽ ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὴ κοινῇ πο-
λεμήσειν, εἰ αὐτοῖς δώσομεν, φησί, κοινὴν αἰτίαν ταύτην
καθ᾽ ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα
δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φι-
λίππου παρεληλυθότος εἴσω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου
τῇ Ἀττικῇ, ἢ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι.
3 Οὗτος δ᾽ ὁ λόγος παρεσκευάσθαι μέν, οὐ μὴν εἰρῆσθαί
μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο
μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον
Ἀμφικτύον᾽ εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος
τοῦτ᾽ εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδε-
στάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς
τὸν Αἰσχίνην ἐπ᾽ αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπό-
νοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βα-
σιλέως πεισθεὶς τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι, ἐπεὶ καὶ ἐν
τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τιν᾽ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται,
συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

Ὁρῶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ παρόντα πρά- 57
γματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν, οὐ μόνον

τῷ πολλὰ προεῖσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ
αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ
ταὐτὰ μηδὲ καθ᾽ ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι,
2 ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡδί, τοῖς δ᾽ ἑτέρως δοκεῖν. δυσκόλου
δ᾽ ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι, ἔτι
πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατ᾽ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν
πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς
δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ
πάντα τὸν χρόνον ὃν οἶδ᾽ ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρ-
τητ᾽ ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ
δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθ᾽ ἐκφεύγειν ὑμᾶς.
3 οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἴομαι καὶ
πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυ-
βεῖν καὶ φιλονικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πό-
λεως βουλευομένοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσ-
ήκει, ἕξειν καὶ λέγειν καὶ συμβουλεύειν, δι᾽ ὧν καὶ
τὰ παρόντ᾽ ἔσται βελτίω καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται.
4 Ἀκριβῶς δ᾽ εἰδὼς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν
περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέν τις καὶ περὶ αὑτοῦ, παρ᾽ ὑμῖν ἀεὶ
τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὄν, οὕτως
ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, ὥστε ἀνάγκην οὖσαν
ὁρῶν ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δ᾽ ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ 58
ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερον [ποτε] ῥηθέν-
5 των ὑπ᾽ ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν, ἡνίκ᾽ ἔπειθόν τινες ὑμᾶς, τῶν
ἐν Εὐβοίᾳ ταραττομένων πραγμάτων βοηθεῖν Πλου-
τάρχῳ, καὶ πόλεμον καὶ ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρα-
σθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον, καὶ μόνον
οὐ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασιν πολλὰ
καὶ μεγάλ᾽ ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων· καὶ χρόνου

βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ
παθεῖν, οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πε-
πόνθασ' ὑπὸ τούτων οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς
ἔγνωτε τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν καὶ τὰ
6 *βέλτιστ' εἰρηκότ' ἐμέ. πάλιν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθη-*
ναῖοι κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτήν, τῷ μὲν τῆς
τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ' ἀδείας, κακὰ δ' ἐργα-
ζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, [καὶ] τὰ παρ' ὑμῶν διοι-
κοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον
εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὔτ' ἔχθρας οὔτε συκοφαν-
τίας ἕνεκα, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτ' ἔργων γέγονεν δῆλον.
7 *καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέ-*
μου λέγοντας (οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν), ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς·
εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ
σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν
οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὔτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέ-
8 *χθειαν ἠκούσατε. καίτοι τοῦτό γ' ὑμᾶς οἶμαι γιγνώ-*
σκειν, ὅτι τὴν τότ' ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιή-
σαθ' ὑπὲρ τοῦ τἀκεῖ χρήματ' ὀφειλόμεν', ὡς ἔφη, κο- 59
μίσας δεῦρο λητουργεῖν· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ
χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐν-
θάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην
ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητ' οὐσίαν φανεράν,
ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκεῖνον [ἀπάγων] οἴχεται.
9 *δύο μὲν δὴ ταῦθ' ὧν προεῖπον ἐγὼ μαρτυρεῖ τοῖς*
γεγενημένοις λόγοις, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷά περ ἦν,
ἀποφανθένθ' ὑπ' ἐμοῦ· τρίτον δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
(καὶ μόνον ἓν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ περὶ ὧν παρε-
λήλυθ' ἐρῶ), ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης
10 *ἀπειληφότες ἥκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων*
καὶ Πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς

μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν,
τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικιεῖν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν
ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδο-
θήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμούς, οἷς
ὑπαχθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἴσως καλῶς
προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας οὔτε
σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς οἶδ'
ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτ' οὔτ' οἶδα οὔτε προσδοκῶ,
νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.
11 *Ταῦτα τοίνυν ἅπαντα, ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν*
ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
οὔτε δεινότητ' οὔτ' ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσ-
ποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν καὶ προαισθά-
νεσθαι πλὴν δι' ἃν ὑμῖν εἴπω δύο, ἓν μὲν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀν-
θρώποις οὔσης δεινότητος καὶ σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν, 60
12 *ἕτερον δὲ, προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζο-*
μαι, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι λῆμμα πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολί-
τευμαι καὶ λέγω δεῖξαι προσηρτημένον. ὀρθὸν οὖν, ὅ
τι ἄν ποτ' ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ
συμφέρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερ' ὥσπερ
εἰς τρυτάνην ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον καὶ
καθείλκυσεν τὸν λογισμὸν ἐφ' αὐτό, καὶ οὐκ ἂν ἔτ'
ὀρθῶς οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λο-
γίσαιτο.
13 *Ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν,*
ὅπως εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο τι βούλε-
ταί τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρή-
νην μὴ λύων τοῦτο ποιήσει, οὐχ ὡς θαυμαστὴν οὐδ'
ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν· ἀλλ' ὁποία ποτ' ἐστὶν αὕτη,
μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρόν, ἢ

γεγενημένη νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προ-
είμεθα, ὧν ὑπαρχόντων τότ' ἂν ἢ νῦν ἀσφαλέστερος
14 καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δ', ὁρᾶν ὅπως
μὴ προαξόμεθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς συνεληλυ-
θότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι,
εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ἡμᾶς.
ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλε-
μος δι' Ἀμφίπολιν, ἤ τι τοιοῦτ' ἔγκλημ' ἴδιον, οὗ μὴ
μετέχουσι Θετταλοὶ μηδ' Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ
15 ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένας πολεμῆσαι, καὶ πάν-
των ἥκιστα (καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦ-
σαι) Θηβαίους, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς
οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ 61
καὶ πάνυ φησί τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι εἰ
γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ
πάνθ' ἕξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος
καθεδεῖται. οὔκουν πρόοιντ' ἂν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ
κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου.
16 οὐδέ γ' εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν
δι' Ὠρωπόν, ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν
ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθοῦντας ἂν
οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ
συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι
τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντίσειεν ἄν τις,
17 καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐκ ἄχρι τῆς
ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους οὔθ' ἡμῖν οὔτε Θηβαίοις,
σῶς τ' εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μεν
εἶναι πάντες ἂν βούλοινθ' ἕνεχ' αὑτῶν, κρατήσαντας
δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὑτῶν οὐδὲ εἷς.
τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν καὶ τί φυλάξασθαι δεῖν ἡμᾶς;
μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλημ' ὁ μέλλων

18 πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ
Μεσσήνιοι καὶ Μεγαλοπολῖται καί τινες τῶν λοιπῶν
Πελοποννησίων, ὅσοι ταὐτὰ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν
πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν ἐχθρῶς σχή-
σουσι καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις πεπρα-
γμένων, Θηβαῖοι δ' ἔχουσι μέν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς,
ἔτι δ' ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων
φεύγοντας σῴζομεν καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν
19 ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς, Θετταλοὶ δ', ὅτι τοὺς Φωκέων
φυγάδας σῴζομεν, Φίλιππος δ', ὅτι κωλύομεν αὐτὸν
κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας, φοβοῦμαι μὴ πάντες, περὶ 62
τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγά-
γωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προ-
στησάμενοι, εἶτ' ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμ-
φέροντος ἑαυτοῖς [ἡμῖν πολεμῆσαι], ὥσπερ καὶ περὶ
20 Φωκέας. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ
Φίλιππος καὶ Θετταλοί, οὐχὶ ταὔθ' ἕκαστοι μάλιστ'
ἐσπουδακότες, ταὐτὰ πάντες ἔπραξαν, οἷον Θηβαῖοι τὸν
μὲν Φίλιππον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ
ἐδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν αὑτοῖς πεπονημένων
21 ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ γὰρ Θηβαίοις
πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι πέπρακταί τι, πρὸς
δὲ τιμὴν καὶ δόξαν αἴσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φί-
λιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ
ἠβούλοντο, ἀλλὰ τῷ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν
λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέ-
22 μειναν. Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι
λέγειν, ὡς οὐδ' ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν καὶ Κο-
ρώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις
μὲν ἐρρῶσθαι λέγω, ἐκεῖνο δ' οἶδ', ὅτι οὐ μᾶλλόν γε
ταῦτ' ἔμελ' αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν [ἐβούλετο]

καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν
εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' αὐτοῦ, καὶ ταῦτ'
23 *ἦν ὧν μάλιστ' ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δέ γ' οὐδέτερ' ἠβού-*
λοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν
γίγνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο), τῆς
πυλαίας δ' ἐπεθύμουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτη- 63
μάτων δυοῖν, κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι
τάδε συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων εἵνεχ' εὑρήσεθ'
ἕκαστον πολλὰ προηγμένον ὧν οὐδὲν ἠβούλετο πρᾶξαι.
ταὐτὸ μέντοι τοῦτ' ἔστιν φυλακτέον ἡμῖν.

24 *Τὰ κελευόμεν' ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβου-*
μένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω.
ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν
οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ
τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ
τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομεῖναι δεῖν καὶ
μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἐκεῖνα βούλομαι λογί-
σασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν· καὶ εἴ
τις ἔροιθ' ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διὰ τί; ἵνα
25 *μὴ πολεμῶμεν, φαῖμεν ἄν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ*
συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδια-
νοὺς ἐῶμεν ἔξω Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι,
καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ
Κῶν καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα,
δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγα-
θῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν καὶ
φιλονικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὔηθες καὶ κομιδῇ
σχέτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἕν' οὕτω προσενηνε-
γμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς
πάντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

VI.
ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ 64
πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ
πιστεύειν, ἀλλ' ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πρά-
γμασι καὶ εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶ-
ται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὸν Φίλιπ-
πον, καὶ τοῦτ' αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις φησίν.
ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρός τινας πρέσβεις
ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν Ἀθηναίων ὅ τί ποτ' ἀποκρίνα-
2 *σθαι δεῖ. πόθεν δ' οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ*
λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν
μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέ-
σβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι
διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἐπαγγειλά-
μενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευσάμενον δέ· οὐδὲν γὰρ
ὑπεσχῆσθαί φησιν οὐδ' ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους
ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσ-
σήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον,
ὅτι Λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον
εὔνους τ' ἐστὶ καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας
3 *πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ*
πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πόλεις· πρὸς
μὲν τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν
τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ
μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται 65
δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους· πρὸς δὲ τὸν Φίλιπ-
πον, ὅτι διημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν, οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου
γ' αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς
ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν

ἰδίων πρέσβεων ἐποιήσατό τιν' ὑπόσχεσιν, ἀλλ' Ἀθηναίων
τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς Φί-
λιππος Φωκέας σώσει καὶ τὴν Θηβαίων ὕβριν καταλύσει.
4 διὰ τοῦθ' ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς ἐπαγ-
γέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δ' ὅτι δίκαιον ἦν τοὺς τὴν
δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖ-
σθαι, τοὺς ἀπατήσαντας, φησί, τὸν δῆμον καὶ ἀνοίξαντας
Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα δ' εἰς τὸν Αἰσχίνην αἰνίττεται, προ-
κατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς
παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων
αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

Ὅταν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται περὶ
ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην,
ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλαν-
θρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας
ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίπ-
που, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόν-
2 των, οὐδ' ὧν εἵνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ' εἰς 66
τοῦτ' ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ
πόλει, ὥσθ' ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξε-
λέγχῃ Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαί-
νοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ
3 τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον. αἴτιον
δὲ τούτων, ὅτι πάντας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς πλεο-
νεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ
λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων
μὲν ἀφέσταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς
ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δ', ὡς δεινά, καὶ
τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς
μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου
συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κω-

λύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτ' ἐφ' ὧν ἐστι νῦν,
4 παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμ' ἀναγ-
καῖον οἶμαι καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε
καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει,
ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν
καὶ νῦν λέγειν δικαιότερ' ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον, καὶ
5 πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ' ὅπως τὰ
παρόντ' ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προ-
ελθόντα [ἔτι] πορρωτέρω λήσει [πάντα], μηδ' ἐπιστή-
σεται μέγεθος δυνάμεως πρὸς ἣν οὐδ' ἀνταῖραι δυνη-
σόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βου-
λεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς
ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν
ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.
6 Πρῶτον μέν, εἴ τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θαρρεῖ,
ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ 67
μηδέν' οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ'
ἐφ' ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεη-
θῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς
ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντί' ἐμοὶ πα-
ρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιπ-
πον, ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ
πεισθῆτε, ἂν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ,
7 τούτοις προσθῆσθε. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
λογίζομαι, τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν
εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πρα-
γμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις
συμφέρει καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί
δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι καὶ τὸ πάνθ' ὑφ'
αὑτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐχὶ
8 πρὸς εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε

τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἤθεσι
τοῖς ἡμετέροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ
ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ'
ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε,
ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσ-
οῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ
προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθ', ἄν τι
τοιοῦτ' ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες
9 τύχοιτε. τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖθ' ὅπερ συνέβη, ἀντὶ
τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἐάσειν ὅπως βού-
λεται πράττειν ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ
διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ.
καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργείους ταὔθ' 68
ὑπειληφὼς εὖ ποιεῖ. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν
10 ἐγκώμιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων
τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ
κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξα-
σθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
Ἕλληνας εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν
οὕτως ὑπείληφε καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς
ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόνθ' ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ
11 πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γὰρ οἶμαι καὶ ἀκούει,
τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν
ἄρχειν Ἑλλήνων ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ
μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ'
ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων
κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ
παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας
ταῦτα, ἃ πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς
εἰπεῖν δεδύνηται, διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως (ἔστι
γὰρ μείζω τὰ κείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι),

τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν
συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιω-
12 θέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν
ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ τι κοινῇ συνοίσει τοῖς Ἕλλησι σκεψο-
μένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο, φίλους ἐπὶ
τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο,
συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὑτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκεί-
νους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖται. οὐ γὰρ
δὴ τριήρεις γ' ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας· οὐδ' 69
ἐν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὕρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θα-
λάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ
τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης
ἔτυχεν.

13 Ἀλλὰ νὴ Δί', εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς,
οὐ πλεονεξίας ἕνεκ' οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ'
ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιότερ' ἀξιοῦν τοὺς Θηβαίους [ἢ
ὑμᾶς]. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ
ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμο-
νίους ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν Ὀρχομενὸν καὶ Κορώ-
νειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαια νομίζειν
ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο;

14 Ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία (τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον)
καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θη-
βαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθείς, συνεχώρησε ταῦτα.
καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς Θηβαίους αὐτὸν
ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσιν περιιόντες τινὲς ὡς
15 Ἐλάτειαν τειχιεῖ· ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει
γ', ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀρ-
γείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει,
ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀποστέλλει καὶ
δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς

μὲν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ,
οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σῴζει;
16 καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι
Φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν,
οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκεν Θηβαίους, τοῖς ἐκεί-
νων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν
ποιεῖ, κἀκεῖν' ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. 70
ἐκ πάντων δ', ἄν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάνθ' ἃ πραγμα-
17 τεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ
ἀνάγκης τρόπον τινὰ [αὐτῷ] νῦν γε δή [συμβαίνει].
λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνι-
στὰς μόνους ὑπείληφ' ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον,
καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδ' αὑτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν
ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τἄλλα [ἀσφαλῶς] κέκτη-
ται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν προεῖτο, οὐδ'
18 ἂν οἴκοι μένειν [βεβαίως] ἠδύνατο. ἀμφότερ' οὖν οἶδε,
καὶ αὑτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους·
εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, [δικαίως] αὑτὸν
μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι προσ-
δοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρό-
19 τερος. διὰ ταῦτ' ἐγρήγορ', ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει
θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς
ταὐτὰ βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν
τὰ παρόντ' ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων
τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί
γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ
πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν
συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστ' εἰρῆσθαι.
20 „Πῶς γὰρ οἴεσθ'“ ἔφην „ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι
δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ
Φιλίππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα

μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας
βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτείδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθη-
ναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν 71
πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδε-
δώκει καρποῦσθαι; ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα
21 πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε; ἀλλ'
ὅμως“ ἔφην ἐγὼ „μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρ-
πωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται,
αἰσχρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ
προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ
ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται
22 λίαν ὁμιλίαι. τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθ'“ ἔφην,
„ὅτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νί-
καιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθε-
στῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν
τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσ-
όδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέ-
23 γονεν ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ'“ ἔφην
ἐγὼ „διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φί-
λιππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον,
ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί'“
ἔφην ἐγὼ „παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσιν πρὸς
φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη
24 καὶ τάφροι καὶ τἄλλ' ὅσα τοιαῦτα. καὶ τὰ μέν ἐστιν
ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἓν δέ τι
κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὑτῇ κέκτηται
φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστ' ἀγαθὸν καὶ σωτήριον,
μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσιν πρὸς τοὺς τυράννους. τί
οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης
ἀντέχεσθε· ἂν ταύτην σῴζητ', οὐδὲν μὴ δεινὸν πά-
25 θητε. τί ζητεῖτ';“ ἔφην. „ἐλευθερίαν. εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε

Φίλιππον ἀλλοτριώτατα ταύτῃ καὶ ταῖς προσηγορίαις 72
ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸν
ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίον. οὐ φυλάξεσθ᾽ ὅπως“
ἔφην „μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην
εὕρητε;“

26 Ταῦτ᾽ ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες ὡς
ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν
πρέσβεων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς
ἔοικεν οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας
27 οὐδ᾽ ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτ᾽ ἔστ᾽ ἄτοπον, εἰ
Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρ᾽ ἃ τῷ λογι-
σμῷ βέλτισθ᾽ ὁρῶσί τι πράξουσιν, ἀλλ᾽ ὑμεῖς οἱ καὶ
συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν,
ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιτειχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν
ἤδη ποιῆσαι λήσεθ᾽, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ᾽ ὑπομεί-
ναντες· οὕτως ἡ παραυτίχ᾽ ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον
ἰσχύει τοῦ ποθ᾽ ὕστερον συνοίσοντος.

28 Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς
ὕστερον βουλεύσεσθ᾽, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀπο-
κρινάμενοι τὰ δέοντ᾽ ἂν εἴητ᾽ ἐψηφισμένοι, ταῦτ᾽
ἤδη λέξω.

⟨ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.⟩

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς
ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ᾽ αἷς ἐπείσθητε ποιήσα-
29 σθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποθ᾽
ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς οἶδ᾽ ὅτι ἐπαύσασθε
πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντ᾽ εἰρήνης Φί-
λιππον ᾤεσθε· ἀλλ᾽ ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ
τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ᾽ ἑτέρους καλεῖν. τίνας;
τοὺς ὅτ᾽ ἐγὼ γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς
ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθό- 73

μενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρ-
τυρόμην καὶ οὐκ εἴων προέσθαι Πύλας οὐδὲ Φωκέας,
30 λέγοντας ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύστροπος
καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ᾽, ἅπερ
εὔξαισθ᾽ ἂν ὑμεῖς, ἂν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιὰς
μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς
ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσιν διορύξει,
Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ᾽ Ἀμφιπόλεως ὑμῖν
ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ πάντ᾽ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα
μνημονεύετ᾽ οἶδ᾽ ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ
31 τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι. καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον,
καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην
εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί
δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους;
ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς
32 ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐχ ἵν᾽ εἰς λοιδορίαν
ἐμπεσών, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ᾽ ὑμῖν ποιήσω,
τοῖς δ᾽ ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς [καὶ νῦν] παρά-
σχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου,
οὐδ᾽ ἵν᾽ ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ᾽ οἴομαί ποθ᾽ ὑμᾶς
33 λυπήσειν ἃ Φίλιππος πράττει μᾶλλον ἢ τὰ νυνί· τὸ
γὰρ πρᾶγμ᾽ ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν
ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ᾽
ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ᾽ ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται
τῶν συμβαινόντων, μηδ᾽ ἀκούηθ᾽ ὅτι ταῦτ᾽ ἐφ᾽ ὑμᾶς
ἐστιν ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ᾽ αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε
καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι
34 νομίζω. φοβοῦμαι δὴ μὴ τῶν πρέσβεων σεσιωπηκότων,
ἐφ᾽ οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορ- 74
θοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ
παρ᾽ ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ

πόλλ' ἐνίους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ
35 χεῖρα μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλει
καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων,
ἕκαστον ὑμῶν καίπερ ἀκριβῶς εἰδόθ' ὅμως ἐπαναμνῆ-
σαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας προ-
έσθαι, ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττι-
κὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν,
καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδ' ὑπὲρ
τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν
ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς
λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονεν δ' ἐν
36 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς,
οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου
κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φί-
λιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φω-
κέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων
ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ,
37 δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν. ταῦτ' οὖν, ὡς
μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται, ὡς δ' ἂν ἐξετα-
σθείη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτ', ὦ πάντες θεοί·
οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἄν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ'
ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας
δίκην ὑποσχεῖν.

VII.
(ΗΓΗΣΙΠΠΟΥ)
ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου, τάχα 75
δ' ὀρθότερον ἐπιγράφειν „πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου“·

πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν
διαλεγόμενος, ὧν ἕν ἐστι καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἁλόννησον, ἥτις
ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φι-
λίππου καιροὺς ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φί-
λιππος, ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀπο-
δίδωσιν (ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν), αἰτοῦσι δ' ὑπισχνεῖται
2 δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ
δ' ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν Δη-
μοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον, ἀνειμένη τε καὶ διαλελυμένη
παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ
τέλει ῥηθὲν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον,
„εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν
ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε.“ ὁ μὲν γὰρ Δη-
μοσθένης εἴωθε παρρησίᾳ χρῆσθαι, τοῦτο δ' ὕβρις ἐστὶ καὶ
λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα, εὐτέλειά τ' αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι
κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ εὔηθες τὸ νομίζειν
ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον.
3 ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ
ῥήτορος, καὶ πεφωράκασί γέ τινες ὄνθ' Ἡγησίππου, καὶ
ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων (τοιαύτῃ γὰρ κέχρηται) καὶ ἀπὸ
τῶν πραγμάτων· κατὰ Καλλίππου γὰρ τοῦ Παιανιέως φησὶν 76
ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων,
φαίνεται δ' οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος τὴν κατὰ
4 τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος. νὴ Δία, ἀλλ' ὁ λόγος
συμβουλεύει περὶ τῆς Ἁλοννήσου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμ-
βάνειν αὐτήν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν
ὀνομάτων, ταῦτα δ' Αἰσχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμ-
βεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις. εἶτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν
αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἡγήσιπ-
πος, ἐπεὶ καὶ τἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως
καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον, καὶ μέμνηται
καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἡγησίππου ὡς καὶ πρεσβεύσαντος
5 μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακεδόνι. δῆλον οὖν
ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἁλοννήσου

ῥηθεὶς οὐ σῴζεται, ἐκείνου δ' οὐκ ὄντος τὸν εὑρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ περὶ Ἁλοννήσου λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι, οὐκέτι δ' ἐξετάζοντες εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι,
ἃς Φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς
ὑμᾶς λέγοντας, κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι
ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ 77
τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παρρησίαν αἱ παρ' ἐκείνου ἐπι-
στολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέσταλκε,
περὶ τούτων διεξελθεῖν· ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρέ-
σβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν.

2 Φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου λέγων
ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν, ὑμᾶς δὲ οὔ φησι δι-
καίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν οὔτε
λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιού-
τους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύομεν, ὡς λῃστὰς
ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο, καὶ προσήκειν
3 αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὡς οὐκ
ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπὸν [ἐστιν] αὐτοῦ ἀφελέσθαι.
ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους κατα-
λαμβάνοντες καὶ τούτους ἐχυροὺς ποιούμενοι, ἐντεῦ-
θεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς λῃστὰς
τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας, οὐκ ἂν δήπου εἰκότα
λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον,
4 ταῦθ' ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε,
τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς Ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον κατα-
λάβοιεν ἢ Λήμνου ἢ Ἴμβρου ἢ Σκύρου, καί τινες

τούτους τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον
τοῦτον, οὗ ἦσαν οἱ λῃσταί, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν
5 τιμωρησαμένων τοὺς λῃστὰς γίγνεσθαι; Φίλιππος δ'
οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ' οὐ δίκαια λέγων, ἀλλ' εἰ καί τις
ἄλλος ἐπιστάμενος, παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται
ὑπὸ τῶν τἀνταῦθα διοικήσειν, ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος
βούληται, καὶ πρὶν ὑπεσχημένων, καὶ νῦν δὲ πραт-
τόντων. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι 78
δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε, ὑμεῖς
6 ἕξετε τὴν νῆσον, ἄν τε λάβητε ἄν τ' ἀπολάβητε. τί
οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον
ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ;
οὐχ ἵν' εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς (γελοῖον
γὰρ ἂν εἴη τοῦτο τὸ εὐεργέτημα), ἀλλ' ἵν' ἐνδείξηται
ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ
χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνος λαμβάνοντες. τοῦτο
δ' ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

7 Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσα-
σθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξιῶν
Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμενον περὶ
τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερ' ὑμέτεραι ἢ ἐκείνου
εἰσίν. ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμετέρα, ἡ ἐλευ-
θερώσασα τοὺς Ἕλληνας, μὴ δύναται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ
θαλάττῃ χωρία σῴζειν, οἱ δὲ δικασταὶ, οἷς ἂν ἐπι-
τρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν,
8 ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίηται, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμο-
λογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ
ἁπάντων ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἅπασιν ἀνθρώ-
ποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαγωνιεῖσθε, εἴγε
περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγω-
νιεῖσθε, ἀλλὰ δικάσεσθε;

9 Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς
τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπει-
δὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὥσπερ
ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ,
ἐφέσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην γνῶσιν ὡς ἑαυτὸν 79
ποιούμενος. βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν καὶ
ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν
περὶ Ποτείδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκα-
λεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως
10 αὐτὴν ἐκεῖνον καὶ λαβεῖν καὶ κεκτῆσθαι. καίτοι Ἀθη-
ναίων οἱ ἐν Ποτειδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς
πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων
ὀμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτειδαίᾳ
ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ
βούλεται τἀδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσα-
σθαι, ὅτι οὔτ' ἐγκαλεῖτε οὔθ' ἡγεῖσθε ἀδικεῖσθαι·
11 ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται Μακεδόνες πρὸς
Ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον
γενέσθω· οὔτε γὰρ Ἀμύντας ὁ πατὴρ ὁ Φιλίππου οὔθ'
οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς
12 τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ
ἐπιμειξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους ἢ νῦν εἰσίν· ὑφ' ἡμῖν
γὰρ ἦν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερον, καὶ
τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ
κἀκεῖνοι τοῖς παρ' ἡμῖν ἐχρῶντο, καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι
οὐκ ἦσαν, ὥσπερ νῦν, ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, ποιοῦσαι
μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέ-
13 χοντας. ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς τοιούτου ὄντος τότε, οὐκ
ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένοις οὔτ' ἐκ Μακεδονίας
πλεῖν Ἀθήναζε δίκας ληψομένοις, οὔθ' ἡμῖν εἰς Μακε-
δονίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκεῖνοί τε

τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἀγνοεῖτε,
ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μηδ'
ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἔτι Ποτειδαίας.

14 Περὶ δὲ τῶν λῃστῶν, δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ 80
φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς
τε καὶ αὑτόν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ὑμῶν
εἰς τὴν θάλατταν κατασταθῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς,
ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν
15 δυνατοί ἐστε φυλάττειν, ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ
ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς
νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ, διαφθεί-
ρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον
τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι
διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας
νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς πλευσομένους
μετὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων, ὡς κοινωνήσοντας
16 τῆς κατὰ θάλατταν φυλακῆς. καίτοι οὔ φασί τινες
αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος
τριήρεις κατασκευάζεται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται,
καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται, καὶ δαπάνας οὐ
μικρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους,
ὧν οὐδὲν προτιμᾷ.

17 Ταῦτ' οἴεσθ' ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππον
ἀξιῶσαι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατε-
φρόνει, οὓς δ' ἐνθάδε προῄρηται φίλους κεκτῆσθαι,
τούτοις διεπίστευεν; οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶν-
τες καὶ οὐ τῇ αὑτῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ' ἐκείνου
δωρεὰς λαμβάνοντες οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι
πωλοῦντες.

18 Περὶ δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδο- 81
σαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες

ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπηνωρθωσάμεθα, ὃ παρὰ πᾶσιν
ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους ἔχειν
τὰ ἑαυτῶν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι, μηδὲ τοὺς πρέ-
σβεις ταῦτ' εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἀλλ' ἢ πεπει-
σμένος ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ
19 μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον δὲ τοῦτο
οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστιν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ
ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἥκον-
τες διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη, ὥστ' οὐχ οἷόν
τε, παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων καὶ εὐθὺς τοῦ
ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου, τὴν καταψευδομένην
γνώμην τῶν πρέσβεων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι·
ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέ-
σταλκεν, ὡς ὑμεῖς περὶ ὧν οὐκ ἠκούσατε, περὶ τούτων
20 ἀποκρινάμενοι τὴν γνώμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν
πρέσβεις αὐτοί, ὧν κατεψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτ' ἀπε-
κρίνεσθε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες καὶ ἐπὶ ξένια αὐτοὺς
ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν, οὐδ' εἰπεῖν ὅτι
„καταψεύδεσθε ἡμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φατὲ
ἡμᾶς εἰρηκέναι ἃ οὐκ εἰρήκαμεν", ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόν-
τες ᾤχοντο. βούλομαι δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
(καὶ γὰρ ηὐδοκίμησεν ὁ Πύθων παρ' ὑμῖν ἐν τῇ δη-
μηγορίᾳ, ὁ τότε πρεσβεύων) αὐτοὺς τοὺς λόγους οὓς
21 ἔλεγεν ὑπομνῆσαι· οἶδα γὰρ ὅτι μέμνησθε. παραπλή-
σιοι δ' ἦσαν οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος· ἐγκα-
λῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ
ὑμῖν ἐμέμφετο, ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς 82
καὶ προῃρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλήνων φίλους κεκτῆ-
σθαι, αὐτοὶ κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν
συκοφαντούντων καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων καὶ
διαβαλλόντων· τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγ-

γελλόντων ἀκούῃ, ὅτι κακῶς ἤκουεν, ὑμεῖς δ' ἀπεδέχε-
σθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαί-
22 νηται τούτοις, ὧν προῄρηται εὐεργέτης εἶναι. ἐκέλευεν
οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπι-
τιμᾶν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν· εἰ δέ τι μὴ
καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι,
ὡς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσοντα ὅσ' ἂν ὑμεῖς ψηφί-
σησθε. ἂν δὲ διαβάλλωσι μέν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γρά-
φωσι, δι' οὗ ἡ μὲν εἰρήνη ἔσται, παύσεται δ' ἀπι-
στούμενος ὁ Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς
23 τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς
ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια ἔφατε τὸν Πύθωνα
λέγειν, καὶ ἦν δίκαια. ἔλεγε δὲ τούτους τοὺς λόγους,
οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ ἦν ἐκείνῳ συμ-
φέροντα καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὥστε γενέ-
σθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διδασκάλων προδεδιδαγμέ-
νος, οἳ οὐκ ᾤοντο εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ
Φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν.
24 ἐγὼ δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παράνομον μὲν οὐδὲν
ἐτόλμησα γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι οὐκ
ἦν παράνομον τἀναντία γράφειν, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω· τὸ
γὰρ ψήφισμα τὸ Φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλλυτε
Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι,
25 καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο μὲν 83
οὖν παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους,
καὶ οὐχ οἷόν τ' ἦν τὸν τὰ ἔννομα γράφοντα ταὐτὰ
τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς
προτέροις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν ἐννόμοις καὶ σῴζουσι
τὴν ὑμετέραν χώραν, ταὐτὰ γράφων ἔννομά τ' ἔγραψα
καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς, καὶ
οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς

26 ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ ὅτι
μὲν δοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαν-
τες ἴστε. φησὶ δ᾿ Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ
ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, ὅτ᾿ ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν
ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτ᾿ ἐψηφίσασθε,
οὐ μέντοι γ᾿ ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν· ἔστι γὰρ ἔχειν
καὶ τἀλλότρια, καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ αὑτῶν
ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τἀλλότρια κέκτηνται· ὥστε
27 τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτῷ ἠλίθιόν ἐστιν. καὶ τοῦ μὲν
Φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται, τῆς δ᾿ ἐπιστολῆς,
ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν ὅτ᾿ Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπι-
λέλησται, ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι·
ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς οὖσαν
28 ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἐχόντων. κἀκεῖνοι μέν, ὡς ἔοικεν,
οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὶν Φίλιππον
λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώραν εἶχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιπ-
πος αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν ἀλλὰ
τὴν ἑαυτοῦ ἔχει· οὐδ᾿ Ὄλυνθόν γε οὐδ᾿ Ἀπολλωνίαν
οὐδὲ Παλλήνην, οὐκ ἀλλοτρίας ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας
29 κέκτηται. ἆρ᾿ ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς
ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων καὶ
πράττων ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια 84
εἶναι, ἀλλ᾿ οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι, ὃς τὴν χώ-
ραν, ἣν οἱ Ἕλληνες καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐψηφί-
σαντο καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν
ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι;

30 Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν
τῇ εἰρήνῃ ἐπανορθοῦσθε, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ὅσοι μὴ
κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους
εἶναι, καὶ ἐάν τις ἐπ᾿ αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς
31 κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι καὶ δίκαιον τοῦτο

καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους
τοὺς ἡμετέρους καὶ Φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς
ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήθ᾿ ἡμετέρους
ὄντας μήτε Φιλίππου συμμάχους ἐν μέσῳ κεῖσθαι καὶ
ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις
διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ
32 ὄντι εἰρήνην ἄγειν ἡμᾶς καταθεμένους τὰ ὅπλα, τοῦτο
δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀκούετε,
δίκαιόν τ᾿ εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φεραίων μὲν ἀφῄρηται
τὴν πόλιν καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν,
ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν, ἐπὶ δ᾿ Ἀμβρακίαν στρατεύεται,
τὰς δ᾿ ἐν Κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν καὶ
Βούχετα καὶ Ἐλάτειαν, Ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας
τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος παρέδωκεν
Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν. σφόδρα
γε βούλεται τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονό-
μους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα.

33 Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπι-
σχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδε-
σθαί μέ φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας· 85
οὐδὲν γὰρ ὑμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως
ἀναιδής ἐστιν ὁ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἥ ἐστι νῦν ἐν
τῷ βουλευτηρίῳ, ὅσ᾿ ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς [ἔφη] τοὺς αὐτῷ
ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ
ποιήσειν· ἃ γράφειν ἂν ἤδη, εἰ ᾔδει τὴν εἰρήνην ἐσο-
μένην, δῆλον ὡς προκεχειρισμένων καὶ ἑτοίμων ὄντων
τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι τῆς εἰρήνης γενο-
34 μένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλ-
λομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδών ἐστι, φθορὰ δὲ τῶν
Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν ὅσην ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ᾿
ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν αὐτοῦ

φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ
τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς
35 μεγάλα εὐεργετήσει. τὰ μέντοι εὐεργετήματα τοιαῦτα
ἔσται· οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (αὐτοῦ γάρ
φησιν εἶναι), οὔτ᾽ ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρειαὶ ἔσονται,
ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ᾽ ἄλλη τις
χώρα καὶ ἄλλος ὡς ἔοικε τόπος φανήσεται, οὗ ὑμῖν
αἱ δωρειαὶ δοθήσονται.

36 Περὶ δ᾽ ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν
ἐχόντων, παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ
οὐκ ἔχει ὅ τι εἴπῃ, ἀλλ᾽ ἀδικῶν φανερῶς ἐξελέγχεται,
ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ
κοινῷ δικαστηρίῳ· περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτρο-
πῆς, ἀλλ᾽ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστιν ὁ κρίνων. ἅπαντες
γὰρ ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο.
37 ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κἀκεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ
τίνι ἡμέρᾳ Σέρρειον τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ Ἱερὸν
ὄρος ἑάλω. οὐ δὴ ἀφανῆ ἐστι τὰ οὕτω πραχθέντα, 86
οὐδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος
πρότερος ὁ μήν ἐστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν
ᾧ τὰ χωρία ἑάλω.

38 Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν, ὅσοι ἐν τῷ
πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν Καρύστιον,
τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς
τρεῖς πρέσβεις ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα
ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστ᾽
ἀπέκτεινε καὶ οὐδ᾽ ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ.

39 Περὶ δὲ Χερρονήσου, ἅ τ᾽ ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς
ἄξιον [ἐστιν] ἐξετάσαι, ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ᾽
εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς
ὡς ἑαυτοῦ ὄντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δέδωκε

καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῷ Καρδιανῷ. καίτοι Χερ-
ρονήσου οἱ ὅροι εἰσίν, οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ
Διὸς τοῦ ὁρίου, ὅς ἐστι μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς
40 ἀκτῆς, ᾗ ἡ διορυχὴ ἔμελλε Χερρονήσου ἔσεσθαι, ὥς
γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου
δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί·

Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι
ἐνναέται, μοίρης σημήϊον ἀμμορίης τε.
αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης.

41 ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν ὅσην οἱ
πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν τὴν μὲν αὐτὸς
καρποῦται, τὴν δ᾽ ἄλλοις δωρειὰν δέδωκε, καὶ ἅπαντα
τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ᾽ αὑτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ
μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ 87
πρὸς Καρδιανούς, οἳ οἰκοῦσιν εἴσω Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει
ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς
[Καρδιανοὺς] τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς
42 αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέ-
ψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἑαυτῶν φασι τὴν χώραν οὖσαν
οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμετέραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι
ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ ἑαυτῶν κτήμαθ᾽ ὡς
ἐν οἰκείᾳ, καὶ ταῦθ᾽ ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψη-
43 φίσματι, Κάλλιππον Παιανιέα. καὶ τοῦτό γ᾽ ἀληθῆ
λέγουσιν· ἔγραψε γάρ, καὶ ἐμοῦ γ᾽ αὐτὸν γραψαμένου
παρανόμων γραφὴν ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε· τοιγάρτοι
ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε
δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς Καρδιανοὺς διαδικά-
ζεσθαι, εἴθ᾽ ὑμετέρα ἐστὶν εἴτ᾽ ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ
τί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ αὐτὸ

44 δίκαιον ἔσται; καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται,
ὥστε φησίν, ἂν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοί,
αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γ' οὐκ ἂν δυναμένων
οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανοὺς ὑμῖν ποιῆσαι· ἐπειδὴ δ'
ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς
[ποιῆσαι]. ἆρ' οὐ μεγάλα φαίνεται ὑμᾶς εὐεργετῶν;
45 καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν τινες εὖ ἔφασαν γεγράφθαι,
οἳ πολὺ ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν ἢ Φίλιππος μισοῖντο.
ἐκεῖνος μέν γ' ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ
ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει· ὅσοι δ' Ἀθηναῖοι ὄντες
μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυνται,
προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι, 88
εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ
ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε.
46 Ὑπόλοιπόν μοί ἐστιν ἔτι, πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστο-
λὴν τὴν εὖ ἔχουσαν καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβεων
γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν τ' εἶναι
καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

VIII.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται καὶ ὧν ἐκεῖνος παρ' Ἀθηναίοις κατηγόρητο. ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θρᾴκην τῶν Ἀθηναίων κτῆμ' ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δ' ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον

πεμπόμενοι ὅπλα τ' ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν
τοίνυν τοῦτο γέγονε, καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρό-
2 νησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. οἱ μὲν οὖν
ἄλλοι Χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο καὶ μετέδωκαν
αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς, Καρδιανοὶ δ' οὐκ ἐδέξαντο, λέ-
γοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν
οὖν Διοπείθης ἐπολέμησε Καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιπ-
πον καταφεύγουσι, καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ
βιάζεσθαι Καρδιανοὺς ὡς αὐτῷ προσήκοντας, ἀλλὰ δικάσα- 89
σθαι πρὸς αὐτούς, εἴ τί φασιν ἠδικῆσθαι. ὡς δ' οὐκ ἤκουον
τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπεμψεν.
3 ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν
μεσόγειαν τὴν ἄνω Θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν
βασιλέα, τὴν παράλιον Θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ Μακε-
δόνος κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε, καὶ ἔφθη, πρὶν Φίλιππον
ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ
γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν
ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κα-
τηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν
εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων κατα-
4 τρέχουσι τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς
οὓς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῇ ὑπὲρ τοῦ Διοπείθους
ἵσταται. οὔτε γὰρ ἄδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι (Φιλίππου
γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην καὶ ἀδικοῦντος
τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου
διαπράττεσθαι) οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαι
τὸν στρατηγὸν καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνῳ δύναμιν, ἥτις
νῦν ἀποκρούεται Χερρονήσου Φίλιππον. τὸ δ' ὅλον ἐπὶ
πόλεμον παρακαλεῖ, καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατη-
γορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ
τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

Ἔδει μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἅπαν- 90
τας, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους μηδένα
μήτε πρὸς χάριν, ἀλλ᾽ ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο,
τοῦτ᾽ ἀποφαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμά-
των καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων· ἐπειδὴ δ᾽ ἔνιοι
τὰ μὲν φιλονικίᾳ, τὰ δ᾽ ᾑτινιδήποτ᾽ αἰτίᾳ προάγονται
λέγειν, ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δεῖ
πάντα τἄλλ᾽ ἀφελόντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν,
2 ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ
περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρα-
τείας, ἣν ἑνδέκατον μῆνα τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ
ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι περὶ ὧν Διοπείθης
πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν εἴρηνται. ἐγὼ δ᾽ ὅσα μέν
τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ᾽
ὑμῖν ἐστιν, ὅταν βούλησθε, κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ
κἂν ἐπισχοῦσιν περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι,
καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ᾽ ἔμ᾽ οὔτ᾽ ἄλλον
3 οὐδέν᾽ ἰσχυρίζεσθαι· ὅσα δ᾽ ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει
καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὢν πειρᾶται
προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ᾽ ἕξομεν σῶσαι,
περὶ τούτων δ᾽ οἴομαι τὴν ταχίστην συμφέρειν καὶ
βεβουλεῦσθαι καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ 91
τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων
ἀποδρᾶναι.

4 Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ᾽
ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τεθαύμακα,
ὃ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσ᾽ εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς
ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς ἢ τὴν
5 εἰρήνην ἄγειν συμβουλεύειν. ἔστι δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν
Φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν
εἰρήνην μηδέν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους

ἐφ᾽ ἡμᾶς, οὐκέτι δεῖ λέγειν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον,
καὶ τά γ᾽ ἀφ᾽ ὑμῶν ἕτοιμ᾽ ὑπάρχονθ᾽ ὁρῶ· εἰ δ᾽ ἃ
μὲν ὠμόσαμεν καὶ ἐφ᾽ οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα,
6 ἔστ᾽ ἰδεῖν καὶ γεγραμμένα κεῖται, φαίνεται δ᾽ ἀπ᾽
ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς
κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλε-
μον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς, ὑπὲρ
ὧν ψηφίσμαθ᾽ ὑμέτερ᾽ ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί, πάντα
δὲ τὸν χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων λαμβάνων καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς συσκευαζόμενος, τί
7 τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; οὐ
γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ᾽ ὑπολεί-
πεται τὸ δικαιότατον καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων,
ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι. τί οὖν ἐστι τοῦτο;
ἀμύνεσθαι τὸν εἰς ἡμᾶς ἄρξαντα. πλὴν εἰ τοῦτο λέ-
γουσι νὴ Δί᾽, ὡς, ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ
Πειραιῶς Φίλιππος, οὔτ᾽ ἀδικεῖ τὴν πόλιν, οὔτε ποιεῖ
8 πόλεμον. εἰ δ᾽ ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται καὶ τὴν
εἰρήνην ταύτην ὁρίζονται, ὅτι μὲν δήπουθεν οὔθ᾽ ὅσι᾽ 92
οὔτ᾽ ἀνεκτὰ λέγουσιν οὔθ᾽ ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν
ἅπασιν, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγο-
ρίαις, ἃς Διοπείθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα
λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δήποτε τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα
τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ἀττικῆς ἀπέ-
χηται, τῷ Διοπείθει δ᾽ οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θρᾳξὶν ἐξέ-
9 σται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ Δία,
ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ ποιοῦσι δ᾽ οἱ ξένοι περι-
κόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ
κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ᾽πιτρέπειν αὐτῷ. ἔστω,
γιγνέσθω ταῦτ᾽, οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν,
εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβου-

10 λεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν
καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα καὶ πορίζοντα χρή-
ματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου
δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πει-
σθῆτε. εἰ δὲ μή, σκοπεῖθ᾽ ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν,
ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον δι᾽ οὗ τὰ
11 πράγμαθ᾽ ἅπαντ᾽ ἀπολώλεκεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽
ὅτι οὐδενὶ τῶν πάντων πλέον κεκράτηκε Φίλιππος, ἢ
τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν
γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὐτὸν καὶ
προειδὼς ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ᾽ οὓς ἂν αὐτῷ
δόξῃ πάρεστιν· ἡμεῖς δ᾽ ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνό-
μενον, τηνικαῦτα θορυβούμεθα καὶ παρασκευαζόμεθα.
12 εἶτ᾽ οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν ἐφ᾽ ἃν ἔλθῃ, ταῦτ᾽ ἔχειν
κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ᾽ ὑστερίζειν, καὶ ὅσ᾽ ἂν 93
δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι, καὶ τὴν μὲν
ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι, ὑστερί-
ζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν.

13 Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ
νῦν τἄλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις,
πράττεται δὲ τοῦτο καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν
μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει
δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἅπανθ᾽ ὅσα βού-
λεται Φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν
14 πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος
ἔχων ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν,
ὥς φασιν οἱ παρόντες ἐκ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας.
ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν
πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν
ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρα-
15 καλεῖν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν

οὐκ οἴομαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ
ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ᾽κείνῳ παρα-
δώσειν τὴν πόλιν, ἄν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς.
οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ᾽ ἀναπλεῦσαι,
ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν
16 αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονῶσι
γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. πάνυ γε,
ἀλλ᾽ ὅμως [αὐτοὺς] δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ
πόλει. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς
ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ ἥξει· ἀλλ᾽ εἴγ᾽ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς
δεῖ σκοπεῖν ἧς ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι
17 τοὺς ἐν Χερρονήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεστηκὸς
στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται καὶ τῶν 94
ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ᾽ ἅπαξ διαλυθήσεται, τί
ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴῃ; κρινοῦμεν Διο-
πείθη νὴ Δία. καὶ τί τὰ πράγματ᾽ ἔσται βελτίω; ἀλλ᾽
ἐνθένδ᾽ ἂν βοηθήσαιμεν αὐτοί. ἂν δ᾽ ὑπὸ τῶν πνευ-
μάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δί᾽ οὐχ ἥξει. καὶ τίς
18 ἐγγυητής ἐστι τούτου; ἆρ᾽ ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθ᾽ ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν
ἔρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν
ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δ᾽, ἂν ἀπελθὼν
ἐκ Θρᾴκης καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ μηδὲ Βυ-
ζαντίῳ (καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα καὶ
Μέγαρ᾽ ἥκῃ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐπ᾽ Ὠρεὸν πρώην,
πότερον κρεῖττον ἐνθάδ᾽ αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσ-
ελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατα-
σκευάζειν ἐκεῖ τιν᾽ ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἴομαι τοῦτο.

19 Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους
χρή, οὐ μὰ Δί᾽ οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει
δύναμιν παρασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλῦσαι

πειρᾶσθαι, ἀλλ᾽ ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν, καὶ
συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἄλλ᾽ οἰκείως
20 συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ
μοι, πότερ᾽ ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας οὓς
Διοπείθης νῦν ἔχει, τοὺς ὁποιουστινασοῦν (οὐδὲν γὰρ
ἀντιλέγω) εὐθενεῖν καὶ παρ᾽ Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ
πλείους γίγνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ
διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι
καὶ διαφθαρῆναι; ταῦτ᾽ ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ᾽ ἃ Φί-
λιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ᾽ ἡμῶν ἐνθάδε 95
πράττουσίν τινες; εἶτ᾽ ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πό-
λεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;

21 Βούλομαι τοίνυν [ὑμᾶς] μετὰ παρρησίας ἐξετάσαι
τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι τί
ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν καὶ ὅπως χρώμεθ᾽ αὐτοῖς. ἡμεῖς
οὔτε χρήματ᾽ εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτ᾽ αὐτοὶ στρα-
τεύεσθαι, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε
22 τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν, οὔθ᾽ ὅσ᾽ ἂν αὐτὸς
αὑτῷ πορίσηται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ
σκοποῦμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν καὶ πάντα τὰ
τοιαυτί, οὔτ᾽ ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερ᾽ αὐτῶν
πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς τῆς
πόλεως λέγοντας ἄξι᾽ ἐπαινοῦμεν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις
23 τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς
μὲν τοίνυν εἰώθαθ᾽ ἑκάστοτε τὸν παριόντ᾽ ἐρωτᾶν,
τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ᾽ ὑμᾶς ἐρήσομαι, τί οὖν
χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτ᾽ εἰσοίσετε, μήτ᾽ αὐτοὶ στρα-
τεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συν-
τάξεις δώσετε, μήτε ὅσ᾽ ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται
ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε,
οὐκ ἔχω τί λέγω. οἱ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς

αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις διδόντες, ὥστε
καὶ περὶ ὧν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τού-
των προκατηγορούντων ἀκροᾶσθαι, — τί ἄν τις λέγοι;

24 Ὅ τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους μαθεῖν
ὑμῶν δέον, λέξω μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ οὐδ᾽ ἂν
ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι ποτ᾽ ἐκπεπλεύκασι παρ᾽
ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ᾿γὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι, καὶ 96
παρὰ Χίων καὶ παρ᾽ Ἐρυθραίων καὶ παρ᾽ ὧν ἂν ἕκα-
στοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων
25 λέγω, χρήματα λαμβάνουσιν. λαμβάνουσι δ᾽ οἱ μὲν
ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττονα, οἱ δὲ μείζω δύνα-
μιν πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες οὔτε τὰ μίκρ᾽
οὔτε τὰ πόλλ᾽ ἀντ᾽ οὐδενός (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται),
ἀλλ᾽ ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ᾽ αὐτῶν ἐκ-
πλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι τὰ
πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα· φασὶ δ᾽ εὐνοίας διδόναι,
26 καὶ τοῦτο τοὔνομ᾽ ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ
νῦν τῷ Διοπείθει στράτευμ᾽ ἔχοντι σαφῶς ἐστι τοῦτο
δῆλον ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ
οἴεσθ᾽ ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόντα παρ᾽ ὑμῶν μηδὲν
μήτ᾽ αὐτὸν ἔχονθ᾽ ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας
τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ᾽ ἀφ᾽
ὧν ἀγείρει καὶ προσαιτεῖ καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων
27 διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν
ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι μηδ᾽ ὁτιοῦν ἐκείνῳ διδόναι,
ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί
γ᾽ ἢ καταπραξαμένῳ. τοῦτ᾽ εἰσὶν οἱ λόγοι· „μέλλει
πολιορκεῖν τοὺς Ἕλληνας, ἐκδίδωσι·“ μέλει γάρ τινι
[τούτων] τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων; ἀμείνους
28 μέντἂν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ
τό γ᾽ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον εἰσπέμπειν ἕτερον στρα-

τηγὸν τοῦτ᾽ ἔστιν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης καὶ
κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρὸν
πινάκιον ταῦτα πάντ᾽ ἐπισχεῖν δύναιτ᾽ ἄν, καὶ λέγου- 97
σιν οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν, οὐ
μὰ Δί᾽ οὐ δαπάναις καὶ τριήρεσιν τοσαύταις ἡμᾶς
αὐτοὺς φυλάττειν, ἐπεὶ τοῦτό γ᾽ ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας·
29 ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς, οὓς οὐκ ἔστιν λαβεῖν ὑπὸ
τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν καὶ τριήρεις ἐκ-
πέμπειν καὶ χρήματ᾽ εἰσφέρειν δεῖ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν,
ἐπὶ δ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς ψήφισμ᾽ εἰσαγγελία πάραλος ταῦτ᾽
ἐστίν. ταῦτ᾽ ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόν-
των δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγμαθ᾽ ἃ νῦν οὗτοι
30 ποιοῦσιν. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους,
δεινὸν ὂν οὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ᾽ ὑμεῖς οἱ καθήμενοι
οὕτως ἤδη διάκεισθε, ὥστ᾽, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθὼν
ὅτι Διοπείθης ἐστὶ τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ Χάρης ἢ
Ἀριστοφῶν ἢ ὃν ἂν τῶν πολιτῶν εἴποι τις, εὐθέως
31 φατὲ καὶ θορυβεῖθ᾽ ὡς ὀρθῶς λέγει· ἂν δὲ παρελθὼν
λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι „ληρεῖτ᾽, Ἀθηναῖοι· πάντων τῶν
κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστ᾽ αἴτιος·
εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ
πόλει,“ ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐστὶν οὐχ ἕξετ᾽ ἀντι-
λέγειν, ἄχθεσθαι δ᾽ ἄν μοι δοκεῖτε καὶ ὥσπερ ἀπολ-
32 λύναι τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι πρὸς
θεῶν, ὅταν εἵνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία)·
παρεσκευάκασιν ὑμᾶς τῶν πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν
ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ χαλεπούς, ἐν δὲ ταῖς
παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου ῥᾳθύμους καὶ εὐκατα-
φρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴσθ᾽
ὅτι λήψεσθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε· ἂν
δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, 98

ἄλλως δ᾽ οὐκ ἔστιν κολάσαι, οὐκ ἔχετ᾽ οἶμαι τί ποιή-
33 σετε, ἐξελεγχόμενοι δ᾽ ἄχθεσθε. ἐχρῆν γὰρ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοὐναντίον ἢ νῦν ἅπαντας τοὺς πολιτευο-
μένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πράους καὶ φιλανθρώ-
πους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι (πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ
τοὺς συμμάχους ἐν ταύταις ἐστὶν τὰ δίκαια), ἐν δὲ
ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου φοβεροὺς καὶ χαλε-
ποὺς ἐπιδεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς
34 ἀντιπάλους ἐκείναις ἐσθ᾽ ἀγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες
ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ᾽ ὑπερβολήν, οὕτω διατεθεί-
κασιν, ὥστ᾽ ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολα-
κεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς
πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη
κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς
ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ παρείκατε καιρῶν
35 διὰ ῥᾳθυμίαν, καὶ ἔροινθ᾽ ὑμᾶς, „ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πέμπεθ᾽ ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγεθ᾽ ὡς
ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι, καὶ
ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ πάντα τὰ
τοιαυτί,“ ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν
γὰρ ταῦτα. „εἶτ᾽, ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι,
δέκα μῆνας [ἀπογενομένου] τἀνθρώπου καὶ νόσῳ καὶ
χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνα-
36 σθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὔβοιαν ἠλευθερώ-
σατε, οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε;
ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μέν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόν-
των, ὑγιαινόντων, (εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας,
ὑγιαίνειν φήσαιμεν) δύ᾽ ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράν- 99
νους, τὸν μὲν ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν
37 δ᾽ ἐπὶ Σκίαθον, ὑμεῖς δ᾽ οὐδὲ ταῦτ᾽ ἀπελύσασθε, εἰ
μηδὲν ἄλλ᾽ ἐβούλεσθε, ἀλλ᾽ εἰάκατε; ἀφέστατε δῆλον

ὅτι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι οὐδ' ἂν δεκάκις
ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύ-
εσθε καὶ κατηγορεῖτε καὶ πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε;"
ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν ἢ τί φήσομεν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ.
38 Εἰσὶ τοίνυν τινές, οἳ τότ' ἐξελέγχειν τὸν παριόντ'
οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι „τί οὖν χρὴ ποιεῖν;" οἷς
ἐγὼ τὸ μὲν δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτ' ἀπο-
κρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἃ νῦν ποιεῖτε, οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ. καὶ ὅπως, ὥσπερ
39 ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσουσιν. πρῶ-
τον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς
βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ
τὴν εἰρήνην λέλυκεν (καὶ παύσασθε περὶ τούτου κατη-
γοροῦντες ἀλλήλων) καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς
40 ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ
καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ'
οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μή, σκεψάσθων Εὐ-
θυκράτη καὶ Λασθένη τοὺς Ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες
οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προὔ-
δοσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν), οὐδενὶ μέντοι
μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ, οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ
σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων, ἢ πῶς ταύτην
41 καταλύσει. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ πράττει·
οἶδεν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι, οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων
γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν 100
ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλ' ἄν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα.
(πολλὰ δ' ἂν γένοιτ' ἀνθρώπῳ), ἥξει πάντα τὰ συμ-
42 βεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὲ γὰρ
ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ
πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι καὶ ἔχοντ'

ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλο-
μένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι
[ἕτοιμοι]. οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν
παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ,
43 οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν
δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ
τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο
πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσεθ' ὑπὲρ τῶν
πραγμάτων σπουδάζειν· δεύτερον δ' εἰδέναι σαφῶς,
ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν,
ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται, καὶ ὅπου τις
44 ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖται. οὐ
γὰρ οὕτω γ' εὐήθης οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν
Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο
τις εἴπῃ Δρογγίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ
ἃ νῦν ἐξαιρεῖ [καὶ κατασκευάζεται];) τούτων μὲν ἐπι-
θυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ
45 χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν
δ' Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων καὶ
τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ
ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ
τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις 101
σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ
κἀκεῖν' ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τἄλλα
46 πάντα πραγματεύεται. τί οὖν εὖ φρονούντων ἐστίν;
εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν
καὶ ἀνείκαστον [ταύτην] ῥᾳθυμίαν ἀποθέσθαι, χρήματα
δ' εἰσφέρειν καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως
τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμ' ὁρᾶν καὶ
πράττειν, ἵν' ὥσπερ ἐκεῖνος ἕτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν
ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς Ἕλ-

ληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν
47 ἅπασιν ἕτοιμον ἔχητε. οὐ γάρ ἔστι βοηθείαις χρω-
μένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι, ἀλλὰ κατα-
σκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας
καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρη-
μάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαν-
τας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμ-
βάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. κἂν
οὕτω ποιήσητε καὶ τόθ' ἕλησθ' ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρή-
νην δικαίαν, μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκά-
σετε, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ πολεμήσετ'
ἐξ ἴσου.
48 Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ
πόνων [πολλῶν] καὶ πραγματείας [εἶναι], καὶ μάλ'
ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ
ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ θέλῃ, εὑρήσει λυσιτε-
49 λοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις
ἐγγυητής — θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν
γένοιτ' ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος — ὡς, ἂν
ἄγηθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς
ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν Δία καὶ 102
πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ
πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας [ἕνεκα]
ῥᾳθυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἕλληνας εἰς δουλείαν
προέσθαι, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι
βουλοίμην· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς
50 πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθ', ἅπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μήτε
τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον τε προΐσμεν ἅπαντες ὅτι, ὅσῳ
ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ
χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθ' ἐχθρῷ, ποῖ
ἀναδυόμεθ'; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι

51 τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀναγκαῖον
ᾖ. ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην
εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρε-
λήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ
γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν
[ἀνθρώπῳ μεγίστη] ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων
αἰσχύνη, καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποιμεν·
δούλῳ δὲ πληγαὶ χὠ τοῦ σώματος αἰκισμός, ἃ μήτε
γένοιτ' οὔτε λέγειν ἄξιον.
52 Πάντα τοίνυν τἄλλ' εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας
ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλ'
ἐάσω, ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ,
εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθόν,
καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ „διαρ-
πάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται", καὶ τοιούτους
λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦ-
53 σιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων περι-
γίγνεται, ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, 103
ἃ δέδοιχ' ὅπως μήποθ' ἡγήσησθ' ἐπὶ πολλῷ γεγενῆ-
σθαι, τούτοις δ' αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων.
ἐγὼ δ' οἴομαι, τὴν μὲν εἰρήνην οὐχ ὑμᾶς δεῖν
πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ
πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ'
54 υμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἂν
εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα
μὴ θέλωμεν ποιεῖν· καὶ τὸ „διαρπασθήσεται τὰ χρή-
ματα" τῷ φυλακὴν εἰπεῖν δι' ἧς σωθήσεται κωλύειν,
55 οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγ'
ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο [ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι], εἰ τὰ μὲν
χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ
φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι,

τὴν δ' Ἑλλάδα πᾶσαν οὑτωσὶ Φίλιππος ἐφεξῆς ἁρπά-
ζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

56 Τί ποτ' οὖν τὸ αἴτιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ
τὸν μὲν οὕτω φανερῶς [στρατεύοντα,] ἀδικοῦντα, πό-
λεις καταλαμβάνοντα, μηδένα τούτων πώποτ' εἰπεῖν
ὡς πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ 'πιτρέπειν μηδὲ προΐεσθαι
ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιήσειν
57 αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω· ὅτι τὴν ὀργήν, ἣν εἰκός ἐστι
γενέσθαι παρ' ὑμῶν, ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς
τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλον-
ται, ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ
κατηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν.
τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ὡς ἄρα βούλονται
πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτων
58 ἡ διαδικασία [αὕτη ἐστίν]. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι οὐ γρά- 104
ψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, πολλὰ Φίλιππος
ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε
βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι
πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν
59 ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὰν
ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἴῃ, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ
πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδ' Ὠρείταις, στρατιωτῶν ὄντων ἐν
τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ τείχη προσ-
βάλλων, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ
χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύ-
νεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν
ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδέν ἐστι με-
ταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι.
60 καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσθ'
ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι
βούλεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδεν γὰρ ἀκρι-

βῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτ' ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν
ἐθελήσητ' ἐπιστήσεσθε (ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πρά-
γματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε.

61 Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὕτω
προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὑτοὺς
ἐκείνῳ μισεῖν κἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ
ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν
62 τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητ' ἐχθρούς. πόθεν οἴεσθε
νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἔμοιγε δοκεῖ 105
ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντ', εἰ
μηδὲν ἄλλ', ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετ-
ταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετ' εἰς τὴν νῦν παροῦσαν
δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτ' οὐδεὶς ὅσα τοὺς τα-
λαιπώρους Ὀλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτείδαιαν ἐξη-
63 πάτησε καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν
Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολ-
λοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τιν' ἕκαστοι
τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πεπόν-
θασιν, οἱ δ' ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς δ'
ὧν μὲν ἀπεστερεῖσθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν
εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσ' ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέ-
64 ρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τἀπὶ Θρᾴκης,
Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν
τὴν [πόλιν τὴν] Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ'
οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον
ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων
τῇ ὑμετέρᾳ, ἄδει' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται,
καὶ λαβόντα χρήματ' αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ'
65 ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν
ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ σὺν εὖ

πεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτείδαιαν
καρποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ, μὴ
σὺν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ
τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πυ-
λαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν
66 τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' 106
Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν
χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευά-
ζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυ-
ζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου.
καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλού-
σιοι γίγνονται, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι
καὶ γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων
ἄδοξοι, ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦ-
τον ἡγοῦμαι συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων
67 ἔσθ' ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν
καὶ ἐᾶν [ταῦτα] φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας
καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δ'
ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ λαμπροί,
τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον περί θ' ὑμῶν καὶ περὶ αὑτῶν ἐνίους
τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυ-
χίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δ'
οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς
ἀδικοῦντος.

68 Εἶτα φησὶν ὃς ἂν τύχῃ παρελθὼν „οὐ γὰρ θέλεις
γράφειν, οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἶ καὶ μαλα-
κός.“ ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς
οὔτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶν
πάνυ τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν
69 ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παριδὼν

ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει δημεύει δίδωσι κατηγο-
ρεῖ, οὐδεμιᾷ ταῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον
τῆς [αὑτοῦ] σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ 107
πολιτεύεσθαι, ἀσφαλῶς θρασύς ἐστιν· ὅστις δ' ὑπὲρ
τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βου-
λήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτι-
στον ἀεί, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν
ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίγνεται, ἢ οἱ λογισμοί, τού-
των δ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει,
70 οὗτός ἐστ' ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός
ἐστιν, οὐχ οἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς
πόλεως ἀπολωλεκότες, οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν
ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ' εἴ
τις ἔροιτό μ' „εἰπέ μοι, σὺ δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῖν
ἀγαθὸν πεποίηκας;“ ἔχων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
τριηραρχίας εἰπεῖν καὶ χορηγίας καὶ χρημάτων εἰσφο-
71 ρὰς καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλαν-
θρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι, ἀλλ' ὅτι τῶν τοιού-
των πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι, ἀλλὰ δυνάμενος
ἂν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἕτεροι, καὶ κατηγορεῖν καὶ χαρί-
ζεσθαι καὶ δημεύειν καὶ τἄλλ' ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν,
οὐδ' ἐφ' ἓν τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα, οὐδὲ προ-
ήχθην οὔθ' ὑπὸ κέρδους οὔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας, ἀλλὰ
διαμένω λέγων, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ
παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δ', εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε·
72 οὕτω γὰρ ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδέ γ' ἐμοὶ δοκεῖ
δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὑρί-
σκειν, ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομ' εὐθέως,
ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ
τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ
τὸ βέλτιστον ἀεί, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν· ἐπ' 108

ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ
τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πο-
λίτην.

73 Ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα καὶ τοιοῦτόν τι λέγοντος,
ὡς ἄρ᾽ ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστιν δ᾽ οὐδὲν
ἀλλ᾽ ἢ λόγοι τὰ παρ᾽ ἐμοῦ, δεῖ δ᾽ ἔργων τῇ πόλει καὶ
πράξεώς τινος. ἐγὼ δ᾽ ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς
ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐδ᾽ εἶναι νομίζω τοῦ
συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλ-
τιστα. καὶ τοῦθ᾽ ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ῥᾳδίως
74 οἶμαι δείξειν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽ ὅτι Τιμόθεός
ποτ᾽ ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν
καὶ τοὺς Εὐβοέας σῴζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντ᾽
αὐτούς, καὶ λέγων εἶπεν οὕτω πως· „εἰπέ μοι, βου-
λεύεσθ᾽" ἔφη „Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε
καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύ-
75 σεσθ᾽ εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς;" οὐκοῦν
εἶπε μὲν ταῦθ᾽ ὁ Τιμόθεος, ἐποιήσατε δ᾽ ὑμεῖς· ἐκ δὲ
τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμ᾽ ἐπράχθη. εἰ δ᾽ ὁ μὲν
εἶπεν ὡς οἷόν τε τἄριστα, ὥσπερ εἶπεν, ὑμεῖς δ᾽ ἀπερ-
ρᾳθυμήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ᾽ ἂν ἦν γεγονός
τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. οὕτω
τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ
δεῖν᾽ εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ᾽ ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε, ἃ
δὲ βέλτιστ᾽ ἢ μὴ [λέγειν] παρὰ τοῦ παριόντος.

76 Ἐν κεφαλαίῳ δ᾽ ἃ λέγω φράσας καταβῆναι βού-
λομαι. χρήματ᾽ εἰσφέρειν φημὶ δεῖν· τὴν ὑπάρχουσαν
δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς 109
ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται τὸ ὅλον καταλύοντας·
πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τοὺς διδάξοντας, νουθε-

τήσοντας, πράξοντας· παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς
πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ,
ἵν᾽ οἱ μέτριοι καὶ δικαίους αὑτοὺς παρέχοντες εὖ βεβου-
77 λεῦσθαι δοκῶσι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. ἂν οὕτω
τοῖς πράγμασιν χρῆσθε καὶ παύσησθ᾽ ὀλιγωροῦντες
ἁπάντων, ἴσως ἂν ἴσως καὶ νῦν ἔτι βελτίω γένοιτο.
εἰ μέντοι καθεδεῖσθε, ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι
σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐχ
ὁρῶ λόγον ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει δυνή-
σεται τὴν πόλιν σῶσαι.

IX.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἁπλῆ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις· Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πόλλ᾽ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων 110
ὀλίγου δεῖν καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιπ-
πος, ἀφ᾽ οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖ, καὶ πάντων οἶδ᾽ ὅτι φη-
σάντων γ᾽ ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν
δεῖν καὶ πράττειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως
καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ᾽ ὑπηγμένα πάντα τὰ πρά-
γματα καὶ προειμέν᾽ ὁρῶ, ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον

μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλονθ'
οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατ'
ἤμελλε τὰ πράγμαθ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι
2 χεῖρον ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν
αἴτια τούτων, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύ' εἰς τοῦτο τὰ
πράγματ' ἀφῖκται, μάλιστα δ', ἄνπερ ἐξετάζητ' ὀρθῶς,
εὑρήσετε, διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα
λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινὲς μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα
φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν
ἔχουσιν, οὐκοῦν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν, ἕτεροι δὲ
τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι καὶ διαβάλ-
λοντες οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ πόλις παρ'
αὑτῆς δίκην λήψεται καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται, Φιλίππῳ 111
3 δ' ἐξέσται καὶ πράττειν καὶ ποιεῖν ὅ τι βούλεται. αἱ
δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι
δὲ τῶν κακῶν. ἀξιῶ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄν τι
τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ
τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί.
ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν
οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς
ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε, καὶ πολ-
λοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ἡμῖν μετὰ πλείονος ἐξου-
σίας ὅ τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν
ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν
4 ἐξεληλάκατε. εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν
ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς
ἡδονὴν ἀκούουσιν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνο-
μένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν
καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ' ἃ
συμφέρει χωρὶς κολακείας ἐθελήσετ' ἀκούειν, ἕτοιμος

λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματ' ἔχει
καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα
5 ποιεῖν βούλησθε, ἔτι πάντα ταῦτ' ἐπανορθώσασθαι. καὶ
παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ·
τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλ-
λοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε
μικρὸν οὔτε μέγ' οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν
κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, ἐπεί τοι, εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε 112
πραττόντων οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ
γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς ῥᾳθυμίας τῆς ὑμετέρας
καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ'
οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθ' ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.
6 Εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει
πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλ' ἔδει τὸν
παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα
καὶ ῥᾷστ' ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δ' οὕτως ἀτόπως ἔνιοι
διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου καὶ πολλὰ
τῶν ὑμετέρων ἔχοντος καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος,
ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς
ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάτ-
7 τεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτων· ἔστι γὰρ δέος, μήποθ'
ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν
ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὴ τοῦτο πρῶ-
τον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι [·εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βου-
λεύεσθαι περὶ τοῦ πότερ' εἰρήνην ἄγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ].
8 Εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ'
ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φήμ' ἔγωγ'
ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ
πράττειν καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλ'
ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὑτόν,
τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλει, τοῖς δ'
ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο

πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δ' εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθ',
9 ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρή- 113
νην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τἄλλα λαβὼν
ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτ' ἐκείνῳ
παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει·
τοῦτο δ' ἐστὶν ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων πάν-
των Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ'
ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι.

10 Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν
ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι·
οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν
Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε
11 δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις, τεττα-
ράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἶπε ὅτι δεῖ δυοῖν
θάτερον, ἢ κείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν
Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν
αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμ-
πων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας ὡς
πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν
οἳ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ, καὶ παρ' ἡμῖν
ἤριζον οἱ πολλοί, Θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου
12 πάροδον. καὶ μὴν καὶ Φερὰς πρώην ὡς φίλος καὶ
σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβών, καὶ
τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις Ὠρείταις τουτοισί, ἐπι-
σκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ'
εὔνοιαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς ὡς νοσοῦσι [καὶ
στασιάζουσιν], συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν
13 ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶτ' οἴεσθ' αὐτόν,
οἳ μὲν ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἂν κακόν, μὴ παθεῖν δ'
ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι 114
μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προρρή-

σεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν [ἑκόντες] ἐξαπα-
14 τᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη
πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν
ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμέ-
νων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν
καὶ φιλονικίαν, ἐφ' αὑτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν
παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο,
οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γ' οὐ
πολεμεῖ τῇ πόλει.

15 Ἀλλ' ἔστιν ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν
ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ'
εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' αὑτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδεὶς δήπου.
ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας,
οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ὄντων ἐν
Χερρονήσῳ νῦν ἀπεσταλμένων, Σέρριον καὶ Δορίσκον
ελάμβανεν καὶ τοὺς ἐκ Σερρείου τείχους καὶ Ἱεροῦ
ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς
16 κατέστησεν. καίτοι ταῦτα πράττων τί ἐποίει; εἰρήνην
μὲν γὰρ ὠμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἐστίν,
ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα,
ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος [οὗτος]·
τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον, ἄν τ' ἐπὶ μικροῦ τις
ἄν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν.
φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ' εἰς Χερρόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ
πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους
εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπιστέλλει, ταῦτα
17 ποιεῖ τί; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ τοσούτου
δέω ταῦτα ποιοῦντ' ἐκεῖνον ἄγειν ὁμολογεῖν τὴν πρὸς 115
ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον κἀν Εὐ-
βοίᾳ τυραννίδας κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην
παριόντα καὶ τἀν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ

πάνθ' ὅσα πράττει διὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν
φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς
τὰ μηχανήματ' ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως
ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν [ἤδη] προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ
φήσετε· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων
καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω
18 βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἄν,
εἴ τι γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι,
τῷ Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν
γενέσθαι κύριον, τῷ Πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆ-
σαι. εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημ' ἐπὶ τὴν πόλιν ἱστάντα,
19 τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε
καὶ δέω, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύ-
της ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δ', ἐὰν
ἀμύνησθ' ἤδη, σωφρονήσειν φημί, ἐὰν δ' ἐάσητ', οὐδὲ
τοῦθ' ὅταν βούλησθε δυνήσεσθαι ποιῆσαι. καὶ τοσοῦ-
τόν γ' ἀφέστηκα τῶν ἄλλων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν
συμβουλευόντων, ὥστ' οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου
20 νῦν σκοπεῖν οὐδὲ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τού-
τοις, καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ
νῦν στρατιώταις πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι, βου-
λεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν κιν- 116
δύνῳ μεγάλῳ καθεστώτων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς
ὑμᾶς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν'
εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν καὶ
πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γ' αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων
ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε, ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶ-
σθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι
προσέχητε.

21 Ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τοῦ
κατ' ἀρχὰς Φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στα-

σιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὑτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι
πολλῷ παραδοξότερον [ἦν] τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου
γενέσθαι, ἢ νῦν, ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ
λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν
22 ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρη-
κότας πάντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ,
ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον πάντες οἱ πόλεμοι
γεγόνασιν οἱ Ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν
ὅ τι βούλεται, καὶ καθ' ἕν' οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ
λωποδυτεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς
23 πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομή-
κοντ' ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε, προστάται
δὲ τριάκονθ' ἑνὸς δέοντα Λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι
καὶ Θηβαῖοι τουτουσὶ τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ
τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως οὐχ ὑμῖν οὐ Θη-
βαίοις οὐ Λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ
24 τι βούλοισθε, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν,
μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν Ἀθηναίοις, ἐπειδή τισιν οὐ
μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν, καὶ 117
οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες [αὐτοῖς], μετὰ τῶν ἠδικημέ-
νων πολεμεῖν, καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ
παρελθοῦσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ
πλεονάζειν ἐπεχείρουν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθε-
στηκότ' ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ
25 οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους
λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν
εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅ τι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων,
ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν,
πολεμεῖν ᾤμεθα δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσ' ἐξημάρτηται
καὶ Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσιν

καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα,
ἐλάττον' ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν
τρισὶ καὶ δέκ' οὐχ ὅλοις [ἔτεσιν], οἷς ἐπιπολάζει, ἠδί-
κηκε τοὺς Ἕλληνας, μᾶλλον δ' οὐδὲ μέρος τούτων
26 ἐκεῖνα. καὶ τοῦτ' ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴδιον δεῖξαι. Ὄλυν-
θον μὲν δὴ [καὶ Μεθώνην] καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο
καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως
ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκήθησαν προσ-
ελθόντ' εἶναι ῥᾴδιον εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος
τοσοῦτον ἀνῃρημένον σιωπῶ. ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει;
οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρῄρηται,
καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις,
27 ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις
οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτ' ἐν νήσῳ πλησίον
Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην εἰς τὰς ἐπιστολὰς 118
γράφει „ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ
βουλομένους;" καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ' ἔργοις
οὐ ποιεῖ, ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται, [πρότερον]
ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν
Πελοποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσεν [πρώην], οὔθ'
ἡ Ἑλλὰς οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀν-
28 θρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες
καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων
[πρὸς ἀλλήλους] κἀγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς διακεί-
μεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς
τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε
τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ
κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι,
29 ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν
χρόνον κερδῆναι τοῦτον ὃν ἄλλος ἀπόλλυθ' ἕκαστος
ἐγνωκώς, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ

τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων, ἐπεὶ ὅτι γ' ὥσπερ
περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ ἄλλου τινὸς κακοῦ,
καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρ-
30 χεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. καὶ μὴν κἀκεῖνό γ' ἴσθ' ὅτι,
ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ
Ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γ' ὄντων τῆς Ἑλλά-
δος ἠδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε
τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνή-
σιος διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, [κατ'] αὐτὸ μὲν
τοῦτ' ἄξιον μέμψεως καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσή-
κων ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτ' ἐποίει, οὐκ 119
31 ἐνεῖναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ
προσήκοντ' ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσῳ
μᾶλλον δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφησαν εἶναι.
ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν,
οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος ὄντος οὐδὲ
προσήκοντος οὐδέν [τοῖς Ἕλλησιν], ἀλλ' οὐδὲ βαρβά-
ρων ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακε-
δόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον πρίαιτό τις ἄν ποτε.
32 Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς
τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοι-
νὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ τοὺς
δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ
τῶν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδων ἐστί, καὶ φρουραῖς καὶ ξέ-
νοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαν-
τείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριέας
καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασι
33 μέτεστι; γράφει δὲ Θετταλοῖς ὃν χρὴ τρόπον πολιτεύ-
εσθαι; πέμπει δὲ ξένους τοὺς μὲν εἰς Πορθμόν, τὸν
δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεόν,
τύραννον Φιλιστίδην καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ'

ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
ὥσπερ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσιν θεωρεῖν, εὐχόμενοι
μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δ' οὐδεὶς
34 ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται
ὑπ' αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς
ἕκαστος [ἀδικεῖται]· τοῦτο γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν.
οὐ Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα;
οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ὀμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώ- 120
σειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀφῄρηται, καὶ νῦν ἐπὶ
35 Βυζαντίους πορεύεται συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, ἐῶ
τἄλλα, ἀλλὰ Χερρονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρ-
δίαν; ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ
μαλκίομεν καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦν-
τες ἀλλήλοις, οὐ τῷ πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι
τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθ', ἐπειδὰν
καθ' ἕν' ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, τί ποιήσειν;
36 Τί οὖν τὸ αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου
καὶ δικαίας αἰτίας, οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως
πρὸς ἐλευθερίαν οἱ Ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δου-
λεύειν. ἦν τι τότ' ἦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς
τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ
Περσῶν ἐκράτησε πλούτου, καὶ ἐλευθέραν ἦγεν τὴν
Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης [οὐ-
δεμιᾶς] ἡττᾶτο, νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται
37 καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ πράγματα. τί οὖν ἦν
τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν, ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ
τῶν ἄρχειν βουλομένων ἢ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα
χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν, καὶ χαλεπώ-
τατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντ' ἐλεγχθῆναι, καὶ τιμωρίᾳ
μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον, καὶ παραίτησις οὐδεμί' ἦν οὐδὲ
38 συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν

ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσιν κατὰ τῶν προσεχόντων πολ-
λάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόν- 121
των οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους
ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυράννους καὶ τοὺς
39 βαρβάρους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως τοιοῦτον οὐδέν. νῦν
δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται ταῦτα, ἀντεισ-
ῆκται δ' [ἀντὶ τούτων] ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόση-
κεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέν
τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος,
ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ· τἄλλα πάνθ' ὅσ' ἐκ τοῦ δωρο-
40 δοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος,
καὶ χρημάτων καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, καὶ
τἄλλ' οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπασι
καὶ πλείω καὶ μείζω [ἐστὶ] τῶν τότε πολλῷ. ἀλλὰ ταῦτα
πάντα ἄχρηστ', ἄπρακτ', ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων
γίγνεται.
41 Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου
καὶ οὐδὲν [ἐμοῦ] προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς
ἄνωθεν χρόνοις ὅτι τἀναντί' εἶχεν ἐγὼ δηλώσω, οὐ
λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν ὑμετέρων
προγόνων, ἃ κεῖνοι κατέθεντ' εἰς στήλην χαλκῆν γρά-
ψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἵν' αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα (καὶ γὰρ
ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντ' ἐφρόνουν), ἀλλ' ἵν'
ὑμεῖς ἔχηθ' ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν
42 τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα;
„Ἄρθμιος“ φησὶν „Πυθώνακτος Ζελείτης ἄτιμος καὶ
πολέμιος τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων
αὐτὸς καὶ γένος.“ εἶθ' ἡ αἰτία γέγραπται [, δι' ἣν 122
ταῦτ' ἐγένετο]· „ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς
43 Πελοπόννησον ἤγαγεν.“ ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογί-
ζεσθε δὴ πρὸς θεῶν, τίς ἦν ποθ' ἡ διάνοια τῶν Ἀθη-

ναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖ-
νοι Ζελείτην τινά, Ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως (ἡ γὰρ
Ζέλει' ἐστὶν τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν
χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχ-
θρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν [καὶ τῶν συμμάχων] αὐτὸν
44 καὶ γένος καὶ ἀτίμους. τοῦτο δ' ἔστ' οὐχ ἣν οὑτωσί
τις ἂν φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ, τῶν Ἀθη-
ναίων κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἔμελλεν; ἀλλ' ἐν τοῖς
φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ φόνου
δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγὲς ᾖ τὸ ἀποκτεῖναι, „καὶ ἄτιμος"
φησὶν „τεθνάτω." τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τού-
45 των τιν' ἀποκτείναντ' εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι
τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας ἑαυτοῖς ἐπιμελη-
τέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελ' εἴ τις ἐν Πελο-
ποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται καὶ διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπο-
λαμβάνουσιν· ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦνθ' οὓς
αἴσθοιντο, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων
εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβέρ', οὐχ
46 ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν· οὐ γὰρ οὕτως
ἔχεθ' ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτ' οὔτε πρὸς τἄλλα,
ἀλλὰ πῶς; ἴστ' αὐτοί· τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατη-
γορεῖν; παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν ἅπαντες
οἱ λοιποὶ [Ἕλληνες]. διόπερ φήμ' ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολ- 123
λῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι.
[τίνος] εἴπω; [κελεύετε] καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε;

[ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ ΑΝΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙ.]

47 Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυ-
θεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρ' οὔπω Φίλιπ-
πός ἐστιν οἷοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἳ θαλάττης
μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον,

ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἠμύνατο κἀκεί-
νους ἡ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δ' ἁπάντων
ὡς ἔπος εἰπεῖν πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν
ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι
πλέον ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι κἀπιδεδωκέναι.
48 πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε καὶ πάν-
τας τοὺς ἄλλους, τέτταρας μῆνας ἢ πέντε, τὴν ὡραίαν
αὐτήν, ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας τὴν χώραν ὁπλί-
ταις καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου
πάλιν· οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς,
ὥστ' οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν,
ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον.
49 νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου, τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας
ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ μάχης
γιγνόμενον· ἀκούετε δέ, Φίλιππον οὐχὶ τῷ φάλαγγ'
ὁπλιτῶν ἄγειν βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψι-
λούς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῦσθαι
50 στρατόπεδον. ἐπειδὰν δὲ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν
αὑτοῖς προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπι- 124
στίαν ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπιστήσας πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ
θέρος καὶ χειμῶν', ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν
51 ἐξαίρετος ὥρα τις ἣν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας
εἰδότας καὶ λογιζομένους, οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλε-
μον [εἰς τὴν χώραν], οὐδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ
τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας ἐκτρα-
χηλισθῆναι, ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς
πράγμασιν καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινή-
σεται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι.
52 πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήμαθ'
ἡμῖν ὑπάρχει, ἄν περ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ποιεῖν ἐθέλω-
μεν ἃ δεῖ, ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ

*φέρειν ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἄλλα μυρία· εἰς
δ' ἀγῶν' ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται.*

53 *Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γιγνώσκειν, οὐδὲ τοῖς
ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ
τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ
λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν
τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ
54 τῇ πόλει κολάσηθ' ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις. ὃ μὰ τὸν
Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δυνήσεσθ' ὑμεῖς ποιῆσαι,
ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀφῖχθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ οὐκ ἔχω
τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο
φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματ' ἐλαύνῃ), ὥστε
λοιδορίας φθόνου σκώμματος, ἧστινος ἂν τύχηθ' εἵνεκ'
αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτούς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν
ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶν τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτ',
55 ἄν τισιν λοιδορηθῶσιν. καὶ οὐχί πω τοῦτο δεινόν, 12
καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας
πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέ-
γουσιν. καίτοι θεάσασθ' ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει
τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα,
ἃ πάντες εἴσεσθε.*

56 *Ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν τινὲς
μὲν Φιλίππου καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς
δὲ τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται
πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδ' ἐξώλεσαν; ἢ πό-
τεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὄλυν-
θος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν
ἡ πόλις τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες
καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' Ἀπολλωνίδην
καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπείσθη.*

57 *Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνον τὸ ἔθος τοῦτο*

*πάντα κάκ' εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἐν
Ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν
ξένων ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ
μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φίλιππον.
ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ μᾶλλον οἱ ταλαίπωροι
καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς, τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς
58 ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας
Ἱππόνικον ὁ σύμμαχος αὐτοῖς Φίλιππος καὶ ξένους
χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τρεῖς
κατέστησεν τυράννους, Ἵππαρχον Αὐτομέδοντα Κλεί-
ταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς
ἤδη βουλομένους σῴζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ'
Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμενίωνος. 126*

59 *Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν Ὠρεῷ Φιλι-
στίδης μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ καὶ Μένιππος καὶ Σω-
κράτης καὶ Θόας καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν
πόλιν (καὶ ταῦτ' ᾔδεσαν πάντες), Εὐφραῖος δέ τις ἄν-
θρωπος καὶ παρ' ἡμῖν ποτ' ἐνθάδ' οἰκήσας, ὅπως ἐλεύ-
60 θεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται. οὗτος τὰ μὲν ἄλλ'
ὡς ὑβρίζετο καὶ προὐπηλακίζετο [ὑπὸ τοῦ δήμου], πόλλ'
ἂν εἴη λέγειν· ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως ἐνέδει-
ξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιστίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ,
αἰσθόμενος ἃ πράττουσιν. συστραφέντες δ' ἄνθρωποι
πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον καὶ πρυτανευ-
όμενοι, ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον,
61 ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος
ὁ τῶν Ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ'
ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτή-
δειον ταῦτα παθεῖν ἔφη κἀπέχαιρεν. μετὰ ταῦθ' οἱ
μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντ' ἔπραττον ὅπως
ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν·*

τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέ-
πληκτο, τὸν Εὐφραῖον οἷ' ἔπαθεν μεμνημένοι. οὕτω
δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐ-
δεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν
διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι·
τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἠμύνοντο, οἱ δὲ προὐδίδοσαν.
62 τῆς πόλεως δ' οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ
μὲν ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σῴζοντας ἑαυ- 127
τοὺς καὶ τὸν Εὐφραῖον ἑτοίμους ὁτιοῦν ποιεῖν ὄντας,
τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δ' ἀποκτείναντες, ὁ δ' Εὐ-
φραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτόν, ἔργῳ μαρτυρήσας,
ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθει-
στήκει Φιλίππῳ.
63 Τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς
Ὀλυνθίους καὶ τοὺς Ἐρετριέας καὶ τοὺς Ὠρείτας ἥδιον
πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ
αὑτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ
βελτίστου λέγουσιν οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε
πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη
σκοπεῖν ὅπως σωθήσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζον-
64 ται, Φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ
δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἱ
δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἄλλα τὸν
αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω·
οἱ μὲν ἐφ' οἷς χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον, οἱ δ' ἐξ ὧν
ἔμελλον σωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα οὐχ
οὕτως [πρὸς χάριν] οὐδὲ δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προσί-
εντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶ-
65 σθαι ἐνόμιζον. ὃ νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω δέδοικ'
ἐγὼ μὴ πάθηθ' ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτ' ἐκλογιζόμενοι
μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι

τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ· τεθνάναι δὲ μυριάκις κρεῖττον
ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππου καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ 128
ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλή-
φασιν Ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέ-
66 τρεψαν αὑτούς, τὸν δ' Εὐφραῖον ἐώθουν· καλήν γ'
ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους πρέσβεις
ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὑτόν· δουλεύουσί
γε μαστιγούμενοι καὶ σφαττόμενοι. καλῶς Ὀλυνθίων
ἐφείσατο, τῶν τὸν μὲν Λασθένην ἵππαρχον χειροτονη-
67 σάντων, τὸν δ' Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία καὶ
κακία ταῦτ' ἐλπίσαι, καὶ κακῶς βουλευομένους καὶ μη-
δὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ
τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖ-
σθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὁτιοῦν
68 ἢ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό γ' αἰσχρὸν ὕστε-
ρόν ποτ' εἰπεῖν „τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι;
νὴ τὸν Δί', ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ μὴ
ποιῆσαι." πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότ' εἰ
προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν Ὠρεῖται, πολλὰ
69 Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί τού-
των ὄφελος; ἕως ἂν σῴζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον
ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην
καὶ πάντ' ἄνδρ' ἑξῆς προθύμους εἶναι, καὶ ὅπως μήθ'
ἑκὼν μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψει, τοῦτο σκοπεῖσθαι·
70 ἐπειδὰν δ' ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ
ἡμεῖς τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῷοι,
πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλ-
λιστον, — τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρω-
τήσας κάθηται. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δέ, ὥστ' 129
ἂν βούλησθε χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι
καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χρήμασιν καὶ στρα-

τιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δήπου δουλεύειν
συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
71 ἀγωνιστέον· ταῦτα δὴ πάντα παρεσκευασμένοι καὶ ποι-
ήσαντες φανερά, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ
τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ,
εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω
(οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον
ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι), ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινω-
νοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν
τι δέῃ, εἰ δὲ μή, χρόνους γ' ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν.
72 ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ συνεστώσης πό-
λεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον, οὐδ' αἱ
πέρυσιν πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ
κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκει-
νοσὶ καὶ Ἡγήσιππος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν,
καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρα-
73 κίαν ἐλθεῖν μήτ' εἰς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι
λέγω, μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγκαῖον θέλοντας
ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὔηθες, τὰ
οἰκεῖ' αὐτοὺς προϊεμένους τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδε-
σθαι, καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόν-
των τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ τοῖς
μὲν ἐν Χερρονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν καὶ
τἄλλ' ὅσ' ἀξιοῦσι ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι,
τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδά- 130
σκειν, νουθετεῖν· ταῦτ' ἐστὶν πόλεως ἀξίωμ' ἐχούσης,
74 ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλ-
λάδα σώσειν ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι τὰ
πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ ἐὰν αὐτοὶ
σῴζωνται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον·
ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο [τὸ γέρας] ἐκτήσαντο καὶ κατέλι-

75 πον μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὃ βού-
λεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς
ποιήσει σκοπῶν, πρῶτον μὲν οὐ μήποθ' εὕρῃ τοὺς
ποιήσοντας, ἔπειτα δέδοιχ' ὅπως μὴ πάνθ' ἅμ', ὅσ' οὐ
βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γένηται.
76 Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἴο-
μαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα τού-
των γιγνομένων. εἰ δ' ἔχει τις τούτων βέλτιον, λεγέτω
καὶ συμβουλευέτω. ὅ τι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὦ πάντες
θεοί, συνενέγκοι.

X.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι καὶ πλέον οὐδὲν οὐδ' ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα· διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν, τῷ μὲν δήμῳ 131
παραινῶν μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας, τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

Καὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. Οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρόν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις

ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον
σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθ' ἀκούοντες, ἢ προσαγ-
γελθῇ τι νεώτερον, εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ
μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέ-
2 μνηται. Ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς
ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆ-
θος ὅσην ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπι-
σχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου.
καὶ γὰρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν
δύναταί τις, ὡδὶ λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδεπώποτε, ὅπου
περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν οὐδ' ἀδι-
κεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων κρατοῦμεν καὶ περί- 132
3 εσμεν τῷ λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φαύλως
ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ
δεῖ· ἐπειδὰν γὰρ ὁ μὲν λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ
ὅπλα, πᾶσιν τοῖς οὖσιν [ἑτοίμως] κινδυνεύσων, ἡμεῖς
δὲ καθώμεθ' εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες,
εἰκότως οἶμαι τοὺς λόγους τἄργα παρέρχεται, καὶ προσ-
έχουσιν ἅπαντες οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις
ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστιν δὲ ταῦτα
— οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σῴζειν δυνάμενα· οὐδὲν
4 γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τοιγάρτοι διεστη-
κότων εἰς δύο ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς
τὸ μήτ' ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς μήτε δουλεύειν
ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύε-
σθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν,
ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο
δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ
τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι
πανταχοῦ, καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως οὐκ οἶδ'
5 εἴ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπὴ πλὴν ἡ ἡμετέρα. καὶ

κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι
πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται, πρώτῳ μὲν πάντων
καὶ μεγίστῳ τῷ τοῖς βουλομένοις χρήματα λαμβάνειν
ἔχειν τὸν δώσονθ' ὑπὲρ αὐτῶν, δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν
ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς
ἐναντιουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις πα-
6 ρεῖναι. ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα,
ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἤ τι φάρμακον ἄλλο 133
[τοιοῦτον] ἐοίκαμεν ἀνθρώποις· εἶτ', οἶμαι, (δεῖ γάρ,
ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ
καταπεφρονήμεθ' ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ
κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν
ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι,
τινὲς δὲ καθ' αὑτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν
ἐγνώκασιν.

7 Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ
γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς προ-
αιροῦμαι. ἵν' ὑμῶν ἕκαστος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο
γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνη καὶ ῥᾳθυμία,
ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, οὐκ
ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐ-
θέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ.
8 ὁρᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον· ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλι-
γωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμ'
ἐστὶν ἴσως. ταῦτα μέντοι ἐαθέντα καὶ παροφθέντα,
ἀπώλεσε Θρᾴκην καὶ Κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὄνθ'
ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμεν' ἰδὼν καὶ οὐδεμιᾶς βοη-
θείας τυγχάνοντα, κατέσκαπτε Πορθμόν, καὶ τυραννίδ'
ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ.
9 ταύτης ὀλιγωρουμένης, Μέγαρ' ἥλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν

ἐφροντίσατ' οὐδ' ἐπεστράφητ' οὐδὲ τούτων, οὐδ' ἐνε-
δείξασθε τοῦθ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ·
Ἀντρῶνας ἐπρίατο, καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὰ ἐν
10 Ὠρεῷ πράγματ' εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω,
Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδόν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς,
ἄλλα μυρία· οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβια-134
σμένους καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα
διεξῆλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν δείξω, ὅτι οὐ στήσεται
πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος
Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει.

11 Εἰσὶν δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν
πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν „τί οὖν
χρὴ ποιεῖν;“ οὐχ ἵν' ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώ-
τατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων), ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος
ἀπαλλαγῶσιν. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν ὅ τι χρὴ ποιεῖν.
πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς
βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ
τὴν εἰρήνην λέλυκεν, καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς
ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω
δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν,
οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ, οὐδ'
ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν πάντων, ἢ
12 πῶς ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον
τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται,
τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφ' ὑμᾶς. ἀδικεῖ
πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν
αὑτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις ἅπαντα
τἄλλα [βεβαίως] κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Πο-
τείδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν [ἀσφαλῶς] ἠδύ-
13 νατο. ἀμφότερ' οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύ-
οντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς

ὑπολαμβάνων, μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις
τοσούτοις οὖσιν οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι, οὐδ' ἂν ἁπάντων
τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως135
ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλ' ἄν ποτε συμβῇ
τι πταῖσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτ' ἀνθρώπῳ), ἥξει πάντα
14 τὰ συμβεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐστὲ
γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν
εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι καὶ ἔχοντ'
ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομέ-
νοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι
[δεινοί]. οὔκουν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ'
ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς
15 ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν
ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλ-
λακτον ἐκεῖνον, δεύτερον δ' εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ'
ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν
ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης
[ἐστὶν] οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν
μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ Δρογγίλον
καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν
ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν
καὶ πόνους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους
16 ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ
τριήρων καὶ τόπου καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ μήτ'
ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμε-
τέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς
ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν
τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν.
17 οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κἀκεῖν' ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέ-136
σθαι κύριος καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα
τοίνυν ἕκαστον εἰδότα καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὑτῷ,

δεῖ μὰ Δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστ'
ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα· τοῦτο μὲν γάρ ἐστι
λαβεῖν ὅτῳ πολεμήσετε βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει
18 συμφέρει πράττειν. ὁρᾶτε γάρ. εἰ δι' ἃ πρῶτα παρε-
σπόνδησε Φίλιππος ἢ δεύτερ' ἢ τρίτα (πολλὰ γάρ ἐστιν
ἐφεξῆς) ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὁ δ' ὁμοίως ὥσπερ
νῦν, οὐ γράφοντος οὐδενὸς [ὑμῶν] πόλεμον, Καρδια-
νοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἂν ἀνηρπασμένος ἦν ὁ γράψας, καὶ
διὰ τοῦτον πάντες ᾐτιῶντο Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι;
19 μὴ τοίνυν ζητεῖτε, ὅντιν' ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρ-
τάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι
διασπάσασθαι παραβαλεῖτε· μηδ' αὐτοῖς χειροτονή-
σαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον
ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος
πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον μιμεῖσθε. τοῖς μὲν ἀμυνομένοις
ἤδη χρήματα καὶ τἄλλ' ὅσων δέονται διδόντες, αὐτοὶ
δ' εἰσφέροντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατασκευαζό-
μενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγούς,
20 τἄλλ' ὅσ' εἰς πόλεμον· ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς
χρώμεθα τοῖς πράγμασι, καὶ Φίλιππον δ' αὐτὸν οὐδὲν
ἂν ἄλλ' οἶμαι μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν
πόλιν, ἢ ταῦτα· ὑστερίζετ', ἀναλίσκετε· ὅτῳ παραδώ-
σετε [τὰ πράγματα] ζητεῖτε, δυσχεραίνετε· ἀλλήλους
αἰτιᾶσθε. ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ
21 πῶς παύσεται λέξω. οὐδὲν πώποτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη- 137
ναῖοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθ' οὐδὲ κατε-
σκευάσθ' ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε, εἶτ'
ἐπειδὰν ὑστερίσητε παύεσθε· ἕτερον πάλιν ἂν συμβῇ
22 τι παρασκευάζεσθε [καὶ θορυβεῖσθε]. τὸ δ' οὐχ οὕτως
ἔχει· οὐκ ἔστι βοηθείαις χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόν-
των ποτὲ πρᾶξαι, ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν,

καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας καὶ ταμίας καὶ δημο-
σίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκρι-
βεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν
χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν
ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ μηδεμίαν πρόφασιν
τοῦ πλεῖν ἄλλοσ' ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ
23 καταλείπειν. ἂν οὕτω ποιήσητε καὶ τόθ' ἕλησθ' ὡς
ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, μένειν ἐπὶ τοῦ τόπου
Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως
ἂν ἴσως, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς πυνθάνεσθε, τί ποιεῖ Φί-
λιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἂν ἐκεῖνος φρον-
τίσαι, ποῖ ποθ' ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκεν δύναμις καὶ
ποῦ φανήσεται.
24 Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ
πόνων [πολλῶν] καὶ πραγματείας [εἶναι], καὶ μάλ'
ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ
ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ θέλῃ, εὑρήσει λυσι-
τελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί
τις ἐγγυητής — θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς
ἂν γένοιτ' ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος — ὡς, ἐὰν
ἄγηθ' ἡσυχίαν καὶ πάντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς 138
25 τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν Δία καὶ πάν-
τας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ
πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥᾳ-
θυμίας [ἕνεκα] τοὺς ἄλλους ἅπαντας Ἕλληνας εἰς δου-
λείαν προέσθαι, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρη-
26 κέναι βουλοίμην· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ
ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθ', ἅπαντα πρόεσθε. εἰ
δὲ μήτε τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον τε πρόϊσμεν ἅπαντες
ὅτι, ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον,
τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθ' ἐχθρῷ,

ποῖ ἀναδυόμεθ', ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀναγ-
27 καῖον ᾖ. ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων
ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι
παρελήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου
μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ
μὲν [ἀνθρώπῳ μεγίστη] ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων
αἰσχύνη, καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι
τις· δούλῳ δὲ πληγαὶ χὠ τοῦ σώματος αἰκισμός, ἃ
μήτε γένοιτ' οὔτε λέγειν ἄξιον.
28 Τὸ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοι-
αῦτ' ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς
οὐσίαις λῃτουργῆσαι [ἕκαστον], ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς
ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ πρό-
φασιν ὅμως· τὸ δὲ μηδ' ὅσ' ἀκοῦσαι δεῖ μηδ' ὅσα
βουλεύσασθαι προσήκει, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν [ἀκούειν],
29 τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν 139
οὐκ ἀκούειν, πρὶν ἂν ὥσπερ νῦν αὐτὰ παρῇ τὰ πρά-
γματα, οὐχὶ βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατ' ἐφ'
ἡσυχίας, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται, ἀμε-
λήσαντες τοῦ ποιεῖν ταὐτὸ καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι.
ῥᾳθυμεῖτε, καὶ ἄν τι λέγῃ τις ἐκβάλλετε, ἐπειδὰν δ'
ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, ἀκροᾶσθε καὶ
30 παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν καὶ βεβουλεῦ-
σθαι τότε καιρός, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθέλετε, πράττειν δὲ
καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις νῦν, ἡνίκ' ἀκούετε.
τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων
ἀνθρώπων ὑμεῖς τοῖς ἄλλοις τοὐναντίον ποιεῖτε· οἱ μὲν
γὰρ ἄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ
βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα.
31 Ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγει

δ' οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως
ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πρά-
γματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματ' αὐτόματα, οἷς ἂν
χρησώμεθ' ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο [τὰ δέοντα]. πρῶτον
μὲν γὰρ οἷς βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν
32 ἑαυτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ. ἔπειθ'
ὁ πράττων καὶ συνειδὼς ἅπανθ' ἃ Φίλιππος κατὰ βα-
σιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάσπαστος γέγονε, καὶ
πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων
ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ
ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦν-
τος, ὥστ' εἶναι πιστάς, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς 140
παρ' ἡμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκούσαι,
33 ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ,
καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερός ἐσθ' ὁ Φίλιπ-
πος, ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπιθῆται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπό-
μενοί τι πεισόμεθ' ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον [ἤδη]
πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων οἶμαι δεῖν πρεσβείαν ἐκ-
πέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται, καὶ τὴν ἀβελτερίαν
ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε, „ὁ δὲ βάρ-
βαρος, καὶ ὁ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρός“, καὶ πάντα τὰ
34 τοιαῦτα. ἐγὼ γὰρ ὅταν τιν' ἴδω, τὸν μὲν ἐν Σούσοις
καὶ Ἐγβατάνοις δεδοικότα καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει
φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς
πόλεως πράγματα καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο (εἰ δὲ μὴ ἐδέ-
χεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίζεσθε, οὐ τἀκείνου γ' αἴτια),
ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις [ἐγγὺς] οὑτωσὶ [ἐν μέσῃ
τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου] λῃστοῦ τῶν Ἑλλήνων ἄλλο
τι [λέγοντα], θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν
ᾖ ποτ', ἔγωγε, ἐπειδὴ οὐχ οὗτος Φίλιππον.
35 Ἔστι τοίνυν πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν

πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον, εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ δικαίων βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει· καὶ πάντων, ὅσ' ἐκλείπει, δέον παρά του γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ
36 πάνυ μὲν φοβοῦμαι, οὐ μὴν ἀλλ' ἐρῶ· οἶμαι γὰρ ἕξειν
καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαι' ἐπὶ τῷ συμφέροντι
τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν
κεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τοὺς ἐπιδεεῖς. εἰ ἀνέ- 141
λοιμεν ἐκ μέσου καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτ' ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ, οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ' ὅ τι
37 κοινῇ μᾶλλον ὅλην ἂν ἐπιρρώσειε τὴν πόλιν. οὑτωσὶ
δὲ σκοπεῖτε· ἐρῶ δ' ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι προτέρων. ἦν ποτ' οὐ πάλαι παρ' ὑμῖν, ὅτ' οὐ προσῄει τῇ πόλει τάλανθ' ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντ' ἐφ' ἑαυτὸν ποιεῖν, ὅτι χρήματ' οὐ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον καὶ
38 χρήματ' ἐγίγνετο καὶ πάντ' ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μετὰ
ταῦθ' ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά, καὶ τετρακόσι' ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβάνοντος· οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσιν.
39 τί οὖν μαθόντες τοῦτ' ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις, καὶ προ-
φάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν ποιεῖν, πλὴν εἰ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν;
40 οὓς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἀξιῶ. οὐδὲ γὰρ
ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς

πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ' οὕτως ἀγνώμον' οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστ', εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' αὐτός, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὕτω
γ' ἔνοχος· δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισμένον 142
ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου, δικαίως φέρειν καὶ ἑκόνθ' ὑποτελεῖν.
41 ὥσπερ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεύς, οὕτω
συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ τοὺς γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι, καὶ προσήκειν τούτους οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσ' ἀφελέσθαι τι, ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς
42 περιοφθήσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρω-
μένους τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαι' ἂν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τιν' ἀποστερεῖν κοινῇ, κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι· τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμ' οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι.
43 δίειμι δ' ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν
εὐπόρων, οὐ κατοκνήσας εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὔκουν Ἀθηναίων γε, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων
44 ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα καὶ
ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανε-
45 ρῶς θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ
γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολι-

τείας κοινωνεῖν, τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον 143 τὰ ἑαυτῶν [ἀσφαλῶς] ἔχειν νομίζοντας καὶ ὑπὲρ τούτων μὴ δεδοικότας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοίν' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὄντα τῇ πατρίδι [παρέχοντας], τοὺς δὲ λοιπούς, τὰ μὲν κοινὰ κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος, τὰ δ' ἑκάστου [ἴδια] τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ μεγάλη πόλις γίγνεται καὶ μεγάλη σῴζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἄν, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν· ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἄν, [ἐν] νόμῳ διορθώσασθαι δεῖ.

46 Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητ' εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμ' ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων, τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους καθ' ἓν ἕκαστον πάνθ' ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν
47 ᾤεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκε ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως· πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρόν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο, Λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, Θηβαίων δ' ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν
48 δ' ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι τὸ μὲν φο- 144 βεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς ἔχειν καὶ δύναμιν μεγάλην ἐκείνῳ περιγέγονε, καὶ τοσαῦτα

πράγματα καὶ τοιαῦτ' ἤδη περιέστηκε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι.

49 Ὄντων δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ μάλισθ' ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατ' αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες [καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγοράν], τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόντως οὔτ' ὀρθῶς τὸ
50 πρᾶγμα κρίνετε· ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων ἢ φαύλως ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν, ὃς ἂν τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν ἐθέλῃ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ Δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ, ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, εἰ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει. ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν· ἃ σφαλερῶς ὑμῖν καὶ οὐδαμῶς [ἅπαντα]
51 καλῶς ἔχει. γνοίητε δ' ἄν, εἰ σκέψαισθ' ἐκείνως. πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονεν πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νυνὶ παρόντ' οὐδ' ἂν εἷς εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντ' εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡμᾶς, τῶν δ' ἄλλων [Ἑλλήνων] οἱ μὲν ἡμῖν, οἱ δ' ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ καθ' αὑτὸν [μὲν] ὁμοίως ἅπασιν ἄπιστος ἦν, τοῖς δὲ κρατουμένοις τῷ πολέμῳ 145 προσλαμβάνων, ἄχρι οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσαι, διηπιστεύετο, ἔπειτ' οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς
52 σώσειε τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ πρῶτον μὲν βασιλεὺς ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἥκιστα δὴ ἡμῖν, ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορθω-

σώμεθα· ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθεν
γίγνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν ἀντιποιοῦνται μὲν πάντες,
ἀφεστᾶσι δ' ἔργῳ, καὶ φθονοῦσιν καὶ ἀπιστοῦσιν αὑτοῖς,
οὐχ οἷς ἔδει, καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, Ἀρ-
γεῖοι Θηβαῖοι Λακεδαιμόνιοι Κορίνθιοι Ἀρκάδες ἡμεῖς.
53 ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη καὶ τοσαύτας δυναστείας
διῃρημένων [τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων], εἰ δεῖ τἀ-
ληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδέσι τούτων
ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρι' ἐρημότερ' ἄν τις ἴδοι τῶν Ἑλ-
ληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ἡμῖν, εἰκότως· οὔτε
γὰρ φιλῶν οὔτε πιστεύων οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ἡμῖν
54 διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἓν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι (ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι), ἀλλὰ πολλὰ
καὶ παντοδάπ' ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου, ὧν
τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, εἰς ὃ πάντα τείνει λέξω, δεη-
θεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παρρησίας, μηδὲν
ἀχθεσθῆναι. πέπραται τὰ συμφέροντ' ἐφ' ἑκάστου τῶν
καιρῶν, καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ
τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ
55 πικρῶς ἔχετε, ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσιν. καὶ τὰ μὲν
περὶ τἄλλ' οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν· ἀλλ' ἐπειδάν τι 146
τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει,
ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς
εὐθέως ἑξῆς τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθόν, καὶ τὸ
τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ „διαρπάζειν
τινὲς τὰ χρήματα βούλονται", καὶ ἄλλους λόγους ὡς
56 οἷόν τ' ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν
μὲν εἰρήνην οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθη-
σθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ
ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ'
εἶναι χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν,

ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν μὴ ταῦτ' ἐθέλωμεν ποιεῖν, καὶ
τὸ „διαρπασθήσεται τὰ χρήματα" τῷ φυλακὴν εὑρεῖν
δι' ἧς σωθήσεται κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος
57 ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγ' ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν
χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ
φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι,
τὴν δ' Ἑλλάδα πᾶσαν οὑτωσὶ Φίλιππος ἐφεξῆς ἁρπά-
58 ζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων. τί ποτ'
οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδι-
κοῦντα, [καὶ] πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε
τούτων εἶπεν ὡς [ἀδικεῖ καὶ] πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ
μὴ 'πιτρέπειν μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας,
τούτους πόλεμον ποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ
τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γὰρ
ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι) τοῖς
ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν εἰθισμένοις ἀναθεῖναι
59 βούλονται. ἡγοῦνται γάρ, ἂν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν 147
ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατή-
σειν ὑμᾶς καὶ αὐτοῖς οὐκέτ' ἔσεσθαι μισθαρνεῖν, ἂν
δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς
τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες
ἀμφότερ' ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν καὶ παρ'
ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι, ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ
τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκό-
60 των λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες [αἱ τούτων] αὗται
καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλον-
ταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι οὐ γρά-
ψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, πολλὰ Φίλιππος
ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε
βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖ-
σθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν

εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι· ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶν-
61 ται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ' ἐπειδὰν ἐπ' αὐτοὺς
ἡμᾶς ἴῃ, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν,
ὥσπερ οὐδ' Ὠρείταις, στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ,
οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ τείχη προσβάλλων,
οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ
στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι
κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον
62 δουλεύειν· οὐδὲ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἔνι. καὶ μὴν οὐχ
ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσθ' ὁ κίνδυνος·
οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φί-
λιππος [ὑμῶν, οὔ], ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδεν γὰρ ἀκρι-
βῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτ' ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν 148
ἐθελήσητ' ἐπιστήσεσθε (ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πρά-
γματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦθ'
63 ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὖν
ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος, οὕτω προσήκει
γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὑτοὺς ἐκείνῳ μι-
σεῖν κἀποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω
τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει κολάσητ' ἐχθρούς, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ
64 προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν
οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἔμοιγε
δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποι-
οῦντ', εἰ μηδὲν ἄλλ', ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη;
οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετ' εἰς τὴν νῦν
παροῦσαν δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτ' οὐδεὶς ὅσα
τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτεί-
δαιαν ἐξηπάτησε καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίους τὰ νῦν
ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας

65 πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τιν'
ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ
δὴ πεπόνθασιν, οἱ δ' ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς
δ' ὧν μὲν ἀπεστερεῖσθε σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν
εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσ' ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέ-
ρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τἀπὶ Θρᾴκης,
Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν
66 τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνως 149
τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρε-
ται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ, ἄδει'
ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα χρήματ'
αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι
67 τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν
Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ σὺν εὖ πεπονθότων τῶν
πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτείδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν
ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ, μὴ σὺν εὖ πεπονθότος
τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ τοὺς τυράννους ἐκ-
βαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι·
οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέ-
68 δωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ
μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστε-
ρηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν
ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον πα-
ριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γάρ
τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γίγνον-
ται, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι καὶ γνώρι-
μοι, ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι, ἐκ δ'
69 εὐπόρων ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι
συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἔσθ' ὑμεῖς
ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν καὶ ἐᾶν
[τοῦτον τὸν τρόπον] φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ

*μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς
δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ
λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι.
70 οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί θ' ὑμῶν καὶ περὶ αὑτῶν 150
ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν
γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ,
αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδε-
νὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι λοιδορίας εἴ τις χωρὶς
ἔροιτ' „εἰπέ μοι, τί δὴ γιγνώσκων ἀκριβῶς Ἀριστό-
μηδες (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτ' ἀγνοεῖ), τὸν μὲν τῶν
ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ ἀπράγμονα κἀκίνδυνον
ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων φιλαίτιον καὶ σφα-
λερὸν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν
μεστόν, οὐ τὸν ἡσύχιον, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις
71 αἱρῇ;" τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ ὃ βέλτιστον ἂν εἰπεῖν ἔχοις,
τοῦτό σοι δοίημεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας
καὶ δόξης ταῦτα πάντα ποιεῖς, θαυμάζω τί δήποτε
σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις
καὶ πονητέον καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει δὲ προέσθαι
ταῦτα μετὰ ῥᾳθυμίας συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ'
ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι,
τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι.
72 καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς
τὸ τὰ αὑτῆς πράττειν, σοὶ δὲ κίνδυνος, εἰ μηδὲν τῶν
ἄλλων πλέον περιεργάσει, ἀλλὰ τοὐναντίον, σοὶ μὲν ἐξ
ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύ-
73 νους, τῇ πόλει δ' ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία παπ-
πῷα σοι καὶ πατρῷα δόξ' ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστ' ἐν
σοὶ καταλῦσαι· τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα
τὰ τῶν προγόνων. ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει· σοὶ 151
μὲν γὰρ ἦν κλέπτης ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὅμοιος σοί, τῇ*

*πόλει δ' ἡμῶν οὓς πάντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν
74 μεγίστων κινδύνων [σεσωσμένοι]. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως
οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' αὑτοὺς καὶ τὰ κατ' αὐτὴν
πολιτεύονται· ποῦ γὰρ [ἐστιν] ἴσον τούτων μέν τινας
ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν
πόλιν δ', ἣ προειστήκει τῶν Ἑλλήνων τέως καὶ τὸ
πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι
καθεστάναι;*

75 *Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν
παύσομαι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πρά-
γματ' οὔτε νῦν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν, ἀλλ'
ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώ-
μονες ὡς ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι
καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων ἐξ ἴσου κάθησθ'
ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς (ἴστε γὰρ εὐθὺς
ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει καὶ ὑπὲρ Φιλίππου
πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων),
ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰς γέλωτα
καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων
76 ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἁπλῶς
εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστ' εἰρημένα, οὐ κολακείᾳ βλάβης καὶ ἀπάτης
λόγος μεστός, ἀργύριον τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα
τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τού-
των τῶν ἐθῶν, ἢ μηδέν' αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύ-
λως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.*

XI.
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. 152

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολήν, κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς. οὐκέτ' οὖν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν (ἀνάγκη γάρ), ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν Μακεδόνα.

Ὅτι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππος οὐκ ἐποιή-
σατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλε-
μον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν· ἐπειδὴ γὰρ Φαρσα-
λίοις Ἅλον παρέδωκεν καὶ τὰ περὶ Φωκέας διῳκήσατο
καὶ τὴν Θρᾴκην κατεστρέψατο πᾶσαν· αἰτίας οὐκ οὔσας
πλασάμενος καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρών, τῷ μὲν
ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν
2 ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἔπεμψεν. ὅτι δὲ χρὴ
μήτ' ὀρρωδεῖν ὑμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτ' ἀγεν-
νῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ
χρήμασι καὶ ναυσὶ καὶ πᾶσιν ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἀφει-
δῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδά- 153
σκειν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς
θεοὺς μεγίστους ὑμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοη-
θούς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπεριδὼν καὶ τοὺς ὅρ-
3 κους ὑπερβάς, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· ἔπειθ' οἷς
πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεί τινας καὶ μεγάλ' ἐπαγ-
γελλόμενος εὐεργετήσειν, ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν
ἤδη, καὶ γιγνώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περινθίων καὶ Βυ-
ζαντίων καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ

προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ὀλυν-
4 θίοις πρότερον, οὐκ ἀγνοεῖται δ' ὑπὸ Θετταλῶν, δεσπό-
ζειν ἀλλ' οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος,
ὑποπτεύεται δ' ὑπὸ Θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ
κατέχων, εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς, τὰς δὲ
πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων καὶ
τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος· ὥστε τῶν αὐτῷ
πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν νῦν πολεμεῖν ἀκα-
ταλλάκτως, τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους εἶναι συναγω-
νιστάς, ἅπαντας δ' ὑφορᾶσθαι καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς
5 αὐτόν. ἔτι τοίνυν (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἔστι μικρόν) οἱ
κατὰ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν
ξένους [μισθοφόρους] εἰσπέμψαντες ἐκώλυσαν ἐκπολιορ-
κηθῆναι Πέρινθον, νῦν δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώ-
σης καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται
6 Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσου-
σιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα Περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν
προτρέψονται, ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον
οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες, τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς
τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον, ἡνίκα Λακε-
δαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις πρόσθοιτο, τούτους 154
ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων, καὶ νῦν μεθ' ἡμῶν γενό-
μενος ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν.
7 Πρὸς τοίνυν τούτοις τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ἐρῶ
μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν
χωρία καὶ λιμένας καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς
πόλεμον, ὁρῶ δ' ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πρά-
γματα συνέχηται καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέ-
χουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως· ὅταν
δ' ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀπάτῃ καὶ βίᾳ κατέχη-
ται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ

τυχὸν πταῖσμα ταχέως αὐτὰ διέσεισε καὶ κατέλυσεν.
8 καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν
ἥκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς
οὐ συνηρμοσμένα καλῶς οὐδ' οἰκείως οὐδ' ὡς οἴεταί
τις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἐν μὲν προσ-
θήκης μέρει ῥοπὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν, αὐτὴ δὲ
καθ' αὑτὴν ἀσθενής ἐστι καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον
9 πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. ἔτι δ' αὐτὴν οὗτος τοῖς
πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις καὶ πᾶσιν οἷς ἄν τις αὐτὸν
μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὑτῷ πεποίηκεν.
μὴ γὰρ οἴεσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν
Φίλιππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ἐννοεῖσθ'
ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δ' ἀσφαλείας, καὶ τῷ
μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως, οἱ δ' οὐδὲν
δέονται, καταλείποντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας,
φθείρεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν [ὑπὲρ
10 αὐτῶν]. ὥστε τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐκ 155
τούτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον·
τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους καὶ τοὺς τῶν ξένων
ἡγεμόνας εὑρήσετε, δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ,
περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν
γὰρ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος, οἱ
δὲ τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλ-
11 λον ἢ τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν μετὰ πάντων
ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας, τοῖς δὲ καὶ τῶν
ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστιν,
καὶ χωρὶς ἰδίᾳ τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως φοβεῖσθαι
συμβέβηκεν. ἔτι δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐὰν ἁμάρτῃ τις,
ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' ὅταν μέγιστα
κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκορακίζονται καὶ προπη-

12 λακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τούτοις οὐδ' ἂν
εἷς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειεν· οὕτω γὰρ φιλότιμον αὐτὸν
εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ
κάλλιστα τῶν ἔργων πάνθ' αὑτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλ-
λον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς
ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι.
13 πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν
χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι νῦν μὲν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς
τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συ-
σκιάσαι τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἰσίν· εἰ δέ τι
πταίσει, τότ' ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται ταῦτα πάντα.
14 συμβαίνει γάρ, ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν· ὅταν
μὲν ἐρρωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ'
ἕκαστα σαθρῶν, ἐπὰν δ' ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, 156
κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόν-
των ᾖ μὴ τελέως ὑγιεινόν· οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν
καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέ-
μοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν,
ἐπὰν δὲ πταίσωσιν, ὃ νῦν παθεῖν εἰκὸς ἐκεῖνον μεῖζον
φορτίον ἢ καθ' αὑτὸν αἰρόμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ
δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν.
15 Εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φίλιπ-
πον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει καὶ δυσ-
πολέμητον, σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ·
μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δ' ὅλον ἡ τύχη πρὸς ἅπαντα
τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· κατὰ πολλοὺς μέντοι
τρόπους ἕλοιτ' ἄν τις οὐχ ἧττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν,
16 ἢ τὴν ἐκείνου. παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος
χρόνου παρειλήφαμεν τὴν εὐδαιμονίαν, οὐ τούτου μό-
νον, ἀλλὰ συνελόντι φράσαι πάντων τῶν ἐν Μακε-

δονίᾳ βασιλευσάντων· κἀκεῖνοι μὲν Ἀθηναίοις φόρους
ἤνεγκαν, ἡ δ' ἡμετέρα πόλις οὐδενί πω τῶν ἁπάντων.
ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν
θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα
17 καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ
προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι (παρρησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν
αὐτὸς στρατεύεται καὶ ταλαιπωρεῖ καὶ τοῖς κινδύνοις
πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριεὶς οὔθ' ὥραν ἔτους παρα-
λείπων οὐδεμίαν, ἡμεῖς δ' (εἰρήσεται γὰρ τἀληθές)
οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ καὶ
ψηφιζόμενοι καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἴ τι
λέγεται νεώτερον. καίτοι τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ 157
Μακεδὼν ἀνὴρ καταφρονῶν Ἀθηναίων, καὶ τολμῶν
ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρό-
18 τερον; καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται,
καὶ νὴ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων τινές,
οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνειν νομί-
ζοντες, οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθά-
νονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν
μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ἡμεῖς δ' οὔτε τῶν ἐκείνου
πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε
ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε στρατεύεσθαι τολμῶμεν.
19 οὔκουν ἐστὶν οὐδὲν δεινόν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν
κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν
ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομί-
ζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος ἃ δεῖ τοὺς
πλεονεκτήσειν μέλλοντας.

20 Ὧν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρὴ λαβόντας ἔννοιαν,
καὶ λογισαμένους ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν
ἄγειν εἰρήνην (ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν

πόλεμον καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φείδε-
σθαι μήτε τῶν δημοσίων μήτε τῶν ἰδίων, στρατεύεσθαι
δ', ἄν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας, χρῆσθαι δὲ
21 στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβῃ
τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς
πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γε-
νήσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε ῥᾳθυμούντων ὑμῶν,
ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖ-
σθαι προθύμως· ἀλλ' ἐννοεῖσθ' ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς 158
μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ μεγάλους κιν-
22 δύνους ὑποστῆναι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς
δὲ μηδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδο-
σαν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ τὸν
μὲν ἐκ Μακεδονίας ὁρμώμενον οὕτως εἶναι φιλοκίν-
δυνον, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν κατα-
τετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον,
Ἀθηναίους δ', οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ἀκούειν, ἁπάν-
των δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ ῥᾳθυ-
μίαν ἢ μαλακίαν ἐγκαταλείπειν τά τε τῶν προγόνων
ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

23 Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι παρεσκευά-
σθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς Ἕλ-
ληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν παρ'
ἡμῶν συμμαχίαν· ὡς ἅπας μέν ἐστι λόγος μάταιος
πράξεων ἄμοιρος γενόμενος, τοσούτῳ δὲ μάλισθ' ὁ
παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προ-
χειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

XII.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

*Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαί-
ρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος,
ἵν' ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδε-
μίαν ἐποιεῖσθ' ἐπιστροφήν, ᾤμην δεῖν πέμψαι πρὸς
ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ
τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλη-
μάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάντων δηλῶσαι κα- 159
θαρῶς.*

2 *Πρῶτον μὲν γὰρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἁρπασθέντος
ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐχ ὅτι τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετι-
μήσατε τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἵρξατε δέκα
μῆνας· ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολάς, ἀνέγνωτ'
ἐπὶ τοῦ βήματος. ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς
Βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς βουλομένους,
οὐδὲν ἐφροντίζετε, τῶν συνθηκῶν διαρρήδην λεγου-
3 σῶν πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν
περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν
χώραν, Κρωβύλην μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηνδρα-
ποδίσατο, τὴν δὲ προσεχῆ Θρᾴκην ἐπόρθησε, τέλος δ'
εἰς τοῦτ' ἦλθε παρανομίας, ὥστ' Ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν
αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτήν, συλλαβὼν καὶ τὰς
ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθείς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα·
4 καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ συνδοκοῦντ' ἐποίησεν. καίτοι τὸ
παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις, τοῖς ἄλλοις τε
πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ καὶ μάλισθ' ὑμῖν· Μεγαρέων
γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτ' ἐλήλυθεν ὁ*

*δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἶργον αὐτούς, ὑπομνή-
ματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν.
καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισή-
σατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦν-
5 τας; Καλλίας τοίνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγός, τὰς μὲν
πόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλα-
βεν ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας
οὔσας, τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει πάν-
τας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' 160
αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ὥστ' ἔγωγ' ἀπορῶ τί ποτ'
ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν· καὶ
γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε καὶ
τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοη-
θεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.*

6 *Χωρὶς τοίνυν εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ
δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρέσβεις ἀπε-
στάλκατε πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστ'
ἄν τις θαυμάσειεν. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν
Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην, ἐψηφίσασθ', ἂν ἐκεῖνός τι
νεωτερίζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους
7 Ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν
περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον δια-
λέγεσθε περὶ τῆς ἐπιμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ
πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατί-
δαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσην ἐπὶ τοὺς Ἕλ-
ληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ
διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες·*

8 *ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετ' ἐν τοῖς ψηφί-
σμασιν, ἐμοὶ προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην
ἐᾶν Θρᾴκης ἄρχειν, ὡς ὄντας Ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τού-
τους οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετα-*

σχόντας ὑμῖν, οὔτ᾽ ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους,
οὔτ᾽ Ἀθηναίους ὄντας, ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ᾽ ἐμοῦ
στρατευόμενον ἐφ᾽ ὑμᾶς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ᾽
ἐμοῦ πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προ-
θυμούμενον, κωλυθέντα δ᾽ ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατη-
9 γῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι
πῶς ἐστὶ τοῦτ᾽ ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμ-
φέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως, ὅταν 161
δ᾽ ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι
τὸν αὐτὸν ὑφ᾽ ὑμῶν· καὶ Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος,
ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν
ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον
αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι
τῶν λαμβανόντων τὰς δωρειὰς τὰς τοιαύτας, οὐδεὶς
οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φρον-
10 τίζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἰ δεῖ πάντα τἄλλα
παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν
Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακοσίῳ καὶ
τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκ-
βαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν, ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς
τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ᾽ ἐμοῦ τὴν Θρᾴκην,
ὅσης Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης ἦρχον. εἰ δὲ τοῖς μὲν
ἐκείνων κρατήσασι μηδ᾽ ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδέν, ἐμὲ
δ᾽ ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν;

11 Περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δί-
καια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι· Καρδιανοῖς δέ φημι
βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος,
οὐκ ἐθελόντων δ᾽ ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις
μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ᾽ ἐκείνων· ὥστε
πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν
τοὺς συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα

μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων
ἀεὶ μενόντων;

12 Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦ-
τον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκα-
λεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον, τὰ δ᾽ ὑπογυιότατα 162
Πεπαρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετά-
ξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ᾽ ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων,
οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως ἢ προσῆκεν,
ἐκεῖνοι δ᾽ εἰρήνης οὔσης καταλαβόντες Ἁλόννησον, οὔτε
τὸ χωρίον οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν πέμψαντος
13 ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ᾽ ὧν μὲν ἠδίκησαν
ἐμὲ Πεπαρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε, τὴν
δὲ τιμωρίαν ἀκριβῶς εἴδετε. καίτοι τὴν νῆσον οὔτ᾽
ἐκείνους οὔθ᾽ ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν Σώ-
στρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ,
λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δ᾽ ἀκόντων ὑμῶν
ἐκεῖνος ἐκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ
καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύ-
14 την δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως,
⟨ὥστε⟩ καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμ-
βάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, ὅπως
ὑπομείνας μὲν τὸ προστασσόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν
ὁμολογῶ, μὴ προέμενος δὲ τὸ χωρίον, ὕποπτος γένωμαι
τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προὐκαλούμην κριθῆναι
περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν᾽ ἐὰν μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ᾽
ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δ᾽ ὑμετέρα κριθῇ,
15 τότ᾽ ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δ᾽ ἐμοῦ πολλάκις ἀξιοῦν-
τος, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον
κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν
παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσα-
σθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ

εἰ Πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν
Ἀθηναίους; εἰ δ' ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργί- 163
ζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν;

16 Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλό-
μενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν,
ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χερρονήσου τῇ
στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρούχων κατὰ τὸ Πολυκράτους
δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομέ-
νων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος.
καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ
προστάττετ', ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων ὅμως
τῶν πόλεων καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχό-
μην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα, καὶ δια-
τετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν ὑπὲρ
17 ὧν αἰτιώμεθ' ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλ-
λιόν ἐστιν ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι, καὶ πότερον
αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς ἢ πεῖσαί τινας ἑτέρους· καὶ
λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐστιν Ἀθηναίους, Θασίους μὲν
καὶ Μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης διακριθῆναι
λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὧν
ἀμφισβητοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον, ἄλλως τε καὶ γιγνω-
σκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε, κρατή-
σαντες δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα.

18 Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι
πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης,
ἵν' ὦσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς
περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων,
ἐξὸν ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερῶς
ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαι με 164
19 φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. τῷ μὲν οὖν δήμῳ

ταῦτα συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλυσιτέλει. φασὶ
γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν
εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρή-
νην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς ἢ συκο-
φαντοῦντας ἀεί τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν, ἔτι δὲ τῶν
πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις καὶ τῶν ἔξωθεν τοῖς ἐνδο-
ξοτάτοις λοιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος, περιποιεῖ-
σθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί.

20 Ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας
αὐτοὺς μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαί-
νους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς
ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἳ
πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ
περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦ-
σιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς οἶμαι πολὺ
21 δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρα-
τησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχο-
μεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος
τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν
ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς; εἴτε τού-
των μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν
ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ
δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας,
ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χω-
22 ρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προ-
γόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάν-
τες. ὑμεῖς δ' οὔτε πρῶτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες,
ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντι- 165
ποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν
αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γρά-
φοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνώκατε δικαίως

ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν, κᾆτα συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς
23 ὁμολογίαις. καίτοι πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν, τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων;

Ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὡς δὲ προϋπαρχόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

XIII.
ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστιν, ἀλλ' ἁπλῶς συμβουλευτικός. ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει συνταχθῆναί τ' αὐτοὺς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου καὶ ὧν τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι

δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινά, εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συνειπόντα καὶ παραινέσανθ' ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρ' ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν· οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες, οὔτ' ἐπαινοῦσιν οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ'
2 ὡς ἑκάτεροι χρείας καὶ παρουσίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ' ἂν ἀντείποιμ' ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι τἀργύριον μέν ἐστι τοῦθ', ὑπὲρ οὗ βουλεύεσθε, μικρόν, τὸ δ' ἔθος μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστ' ὠφελήσετε τὴν πόλιν καὶ ὑμᾶς αὐτούς· εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν καὶ ἑορτὴ καὶ πᾶσ' ἀρκέσει πρόφασις, τοῦ δ' ἃ πρὸς τού- 167
τοις δεῖ ποιεῖν μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε, ὁρᾶτε μήποθ', ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρ'
3 ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δέ φημι δεῖν (καί μοι μὴ θορυβήσητ' ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε), ὡς περὶ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὑτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον, ἵν' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα [μηδὲ τὸν δεῖνα] πυνθάνησθε τί πράττει.
4 καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων παραναλίσκετ' εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσ' ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι

τὸ ἴσον ἕκαστον, τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρατιωτικόν,
τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἐξεταστικὸν ἢ ὅπως ἂν
τις ὀνομάσαι τοῦτο, στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς καὶ μη-
δενὶ τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πό-
λεως οἰκείαν εἶναι κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν'
εὐπορῆτε καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν
ἡγεῖσθαι ταύτης, ἵν' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τοιαῦθ'
οἷάπερ νυνὶ συμβαίνῃ· τοὺς στρατηγοὺς κρίνετε, καὶ
περίεσθ' ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων „ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος
6 τὸν δεῖν' εἰσήγγειλεν", ἄλλο δ' οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν
γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ
τῷ ταὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν κἀκείνοις ὦσιν οἰκεῖοι, ἔπειθ'
οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες τοὺς μὲν συμμάχους
ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μηδ' ὁρῶσιν,
ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι τούτων εἰσ' ἴδιαι, τὰ δὲ μίση
καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν, ἀλλὰ
πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθρούς,
7 ἃ νῦν τοὺς φίλους, ποιῶσιν. χωρὶς δὲ τούτων πολλὰ
τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν, καὶ
ἄνευ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους οἰκείᾳ χρῆσθαι
δυνάμει συμφέρειν, καὶ πρὸς τἄλλα πράγματ' ἀναγκαῖόν
ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη καὶ
μηδὲν τῶν Ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος
8 ἂν ἦν λόγος· νῦν δὲ πρωτεύειν μὲν ἀξιοῦτε καὶ τὰ
δίκαι' ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις, τὴν δὲ ταῦτ' ἐφορεύσου-
σαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν, οὔτε κατεσκεύασθ' οὔτε
κατασκευάζεσθε, ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἐρη-
μίας ὑμῶν ὁ Μυτιληναίων δῆμος καταλέλυται, ἐπὶ
πολλῆς δ' ἡσυχίας ὁ Ῥοδίων, ἐχθρός γ' ἡμῶν, φαίη
τις ἄν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως

ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ᾖ.
9 ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσ' ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι,
καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσ-
ήκει σύνταξιν εἶναι. διελέχθην δ' ὑμῖν περὶ τούτων
καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον ὡς ἂν συνταχθείητε, οἵ
θ' ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ὅσοι τούτων ἐκτός ἐστε,
10 καὶ εὐπορία τις ἂν πᾶσι γένοιτο κοινῇ. ὃ δέ μοι
πλείστην ἀθυμίαν παρέσχεν [ἁπάντων], ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ
καλῶν ὄντων τούτων [ἁπάντων], τῶν μὲν ἄλλων οὐ- 169
δενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες.
καίτοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβολοῖν
ἀξίους εἶναι, τἄλλα δὲ [μετὰ τούτων ὧν εἶπον] τῶν
βασιλέως ἄξι' ἐστὶ χρημάτων, πόλιν τοσούτους ὁπλίτας
ἔχουσαν καὶ τριήρεις καὶ ἵππους καὶ χρημάτων πρόσ-
οδον, συντετάχθαι καὶ παρεσκευάσθαι.

11 Τί οὖν ταῦτα νῦν [, φαίη τις ἄν,] λέγω; ὅτι
φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν πάντας μισθοφορεῖν
δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρα-
σκευασθῆναι παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται,
ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ
τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφήνασθαι. ὡς οὕτως
ἔχει· ἂν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι,
ὅταν αὐτῶν εἰς χρείαν ἔλθηθ', ἕτοιμ' ὑπάρξει· ἂν δ'
ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότ'
ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι.

12 Ἤδη δέ τις εἶπεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοί που λέγων,
οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων εἰ
ταῦτα γενήσεται, „τί δ' [ὑμῖν] ἐκ τῶν Δημοσθένους
λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; παρελθὼν ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ
δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, διέσυρεν τὰ παρόντα,

τοὺς προγόνους ἐπῄνεσεν, μετεωρίσας καὶ φυσήσας
13 ὑμᾶς κατέβη.“ ἐγὼ δ’ εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν
λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ’ ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι
ἀγαθά, ὥστ’, εἰ νῦν εἰπεῖν ἐπιχειρήσαιμι, πολ-
λοὺς ἂν ἀπιστῆσαι, ὡς μείζοσιν ἢ δυνατοῖς· οὐ μὴν
οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστ’ ἀκούειν
ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν βουλόμε-
νόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθόν, τὰ ὦτα πρῶτον 170
ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ
14 καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστ’ ἀκούειν εἴθισθε. οἷον
(ὅπως δὲ μὴ θορυβήσει μοι μηδείς, πρὶν ἂν πάντ’
εἴπω) ἀνέῳξαν δήπου πρώην τινὲς τὸν ὀπισθόδομον.
οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν δῆμον καταλελύσθαι,
τοὺς νόμους οὐκέτ’ εἶναι, τοιαῦτ’ ἔλεγον. καίτοι ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ σκοπεῖτ’ ἂν ἀληθῆ λέγω) οἱ μὲν
ταῦτα ποιοῦντες ἄξι’ ἐποίουν θανάτου, ὁ δῆμος δ’
οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν κώπας τις ὑφείλετο·
μαστιγοῦν, στρεβλοῦν πάντες οἱ λέγοντες, τὸν δῆμον
καταλύεσθαι. ἐγὼ δὲ τί φημί; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον
θανάτου ποιεῖν ἄξι’ ὥσπερ ἐκεῖνοι, τὸν δῆμον δ’ οὐ
15 διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται, οὐδεὶς
λέγει, οὐδὲ παρρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φαύλως ἡγμένοι, πολλοὶ καὶ ἄποροι
καὶ ἄοπλοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ ταὐτὰ γιγνώσκοντες
ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς μήτ’ ἄλλος μηδεὶς ὧν ἂν
ὑμεῖς ψηφίσησθε φροντίζῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν
ἐθέλῃ μηδ’ ἐπανορθοῖ, μηδ’ ὅπως παύσεται τοιαῦτ’
16 ὄντα πράττῃ, ὃ νυνὶ συμβαίνει. καὶ νὴ Δί’ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρερρυήκασι πρὸς ὑμᾶς
ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον
„ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστιν ἡ σωτηρία“, καὶ „δεῖ

τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν“. ἐγὼ δ’ οἶδ’ ὅτι
ταῦτα μὲν ὑμῖν [τὰ δικαστήρια] τῶν πρὸς ἀλλήλους δι-
καίων ἐστὶ κύρια, ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχ- 171
17 θρῶν, καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ
γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν,
ἀλλ’ οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθρούς, καὶ ψηφίζε-
σθαι καὶ ἄλλ’ ὅ τι ἂν βούλησθε ποιεῖν, ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ
ἄδειαν παρασκευάσουσι· δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις
φοβερούς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι.
18 Εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ’ ἐμαυτὸν λέγειν
λόγους, αὐτὸ τοῦτ’ ὀρθῶς αὐτῶν ἔχει· τὸν γὰρ ὑπὲρ
τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον καὶ τοιούτων
πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνε-
σθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ
τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ’ οὐδεὶς τῶν ὑφ’ ὑμῶν τιμω-
μένων ταῦτα λέγει, τὰς προφάσεις ἐγὼ διέξειμ’ ὑμῖν.
19 οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόν-
τες, δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρ-
χονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ
ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός
ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται τὴν
τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς
τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπί-
δας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ’ οὐδὲ ἕν, κληρονο-
μήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν, ἂν
δ’ ὑμεῖς δι’ ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, ἴσον τοῖς
ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων
20 ἕξειν. οἱ δὲ πολιτευόμενοι καὶ περὶ ταῦτ’ ὄντες, τὸ
τὰ βέλτιστα σκοπεῖν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι
πρὸς τούτους· καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσε- 172
φέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε [κατὰ συμμορίας]. ῥήτωρ

τοὺς προγόνους ἐπῄνεσεν, μετεωρίσας καὶ φυσήσας
13 ὑμᾶς κατέβη.“ ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν
λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι
ἀγαθά, ὥστ', εἰ νῦν εἰπεῖν ἐπιχειρήσαιμι, πολ-
λοὺς ἂν ἀπιστῆσαι, ὡς μείζοσιν ἢ δυνατοῖς· οὐ μὴν
οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστ' ἀκούειν
ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν βουλόμε-
νόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθόν, τὰ ὦτα πρῶτον 170
ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ
14 καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστ' ἀκούειν εἴθισθε. οἷον
(ὅπως δὲ μὴ θορυβήσει μοι μηδείς, πρὶν ἂν πάντ'
εἴπω) ἀνέῳξαν δήπου πρῴην τινὲς τὸν ὀπισθόδομον.
οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν δῆμον καταλελύσθαι,
τοὺς νόμους οὐκέτ' εἶναι, τοιαῦτ' ἔλεγον. καίτοι ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ σκοπεῖτ' ἂν ἀληθῆ λέγω) οἱ μὲν
ταῦτα ποιοῦντες ἄξι' ἐποίουν θανάτου, ὁ δῆμος δ'
οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν κώπας τις ὑφείλετο·
μαστιγοῦν, στρεβλοῦν πάντες οἱ λέγοντες, τὸν δῆμον
καταλύεσθαι. ἐγὼ δὲ τί φημί; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον
θανάτου ποιεῖν ἄξι' ὥσπερ ἐκεῖνοι, τὸν δῆμον δ' οὐ
15 διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται, οὐδεὶς
λέγει, οὐδὲ παρρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φαύλως ἠγμένοι, πολλοὶ καὶ ἄποροι
καὶ ἄοπλοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ ταὐτὰ γιγνώσκοντες
ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς μήτ' ἄλλος μηδεὶς ὧν ἂν
ὑμεῖς ψηφίσησθε φροντίζῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν
ἐθέλῃ μηδ' ἐπανορθοῖ, μηδ' ὅπως παύσεται τοιαῦτ'
16 ὄντα πράττῃ, ὃ νυνὶ συμβαίνει. καὶ νὴ Δί' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρερρυήκασι πρὸς ὑμᾶς
ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον
„ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστιν ἡ σωτηρία“, καὶ „δεῖ

τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν“. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι
ταῦτα μὲν ὑμῖν [τὰ δικαστήρια] τῶν πρὸς ἀλλήλους δι-
καίων ἐστὶ κύρια, ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχ- 171
17 θρῶν, καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ
γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν,
ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθρούς, καὶ ψηφίζε-
σθαι καὶ ἄλλ' ὅ τι ἂν βούλησθε ποιεῖν, ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ
ἄδειαν παρασκευάσουσι· δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις
φοβερούς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι.
18 Εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν
λόγους, αὐτὸ τοῦτ' ὀρθῶς αὐτῶν ἔχει· τὸν γὰρ ὑπὲρ
τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον καὶ τοιούτων
πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνε-
σθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ
τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ' οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμω-
μένων ταῦτα λέγει, τὰς προφάσεις ἐγὼ διέξειμ' ὑμῖν.
19 οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόν-
τες, δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρ-
χονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ
ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός
ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται τὴν
τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς
τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπί-
δας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδὲ ἕν, κληρονο-
μήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἐστίν, ἂν
δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, ἴσον τοῖς
ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων
20 ἕξειν. οἱ δὲ πολιτευόμενοι καὶ περὶ ταῦτ' ὄντες, τὸ
τὰ βέλτιστα σκοπεῖν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασι
πρὸς τούτους· καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσε- 172
φέρετε, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε [κατὰ συμμορίας]. ῥήτωρ

ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς [ὑπὸ τούτῳ] καὶ οἱ βοησόμενοι
[μεθ' ἑκατέρων] τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμη-
σθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. τοιγαροῦν
ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων ὁ δεῖνα χαλκοῦς καὶ ὁ δεῖν'
εὐδαίμων, εἷς ἢ δύ', ὑπὲρ τὴν πόλιν· οἱ δ' ἄλλοι μάρ-
τυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέ-
ραν ῥᾳθυμίας πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν
εὐδαιμονίαν τούτοις προϊέμενοι.

21 Καίτοι σκέψασθε πῶς ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ'
εἶχεν· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμέ-
νοις, ἀλλ' οἰκείοις, ἔξεσθ' ἃ προσήκει πράττειν εἰδέναι.
ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν
στρατηγοῦντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαρα-
θῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατη-
γοῖς ἀγάθ' εἰργασμένους, μὰ Δί' οὐ χαλκοῦς ἵστασαν,
ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὑτῶν κρείττους ὄντας, οὕτως ἐτίμων.
22 καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τῶν τότ' ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστ' οὐδεὶς ὅστις
ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους,
ἀλλ' Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου,
ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς
Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν
Ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν Χα-
βρίας· δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν
τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, αἷς δεδώκατ' ἐπ' αὐτοῖς
23 ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς οὕτως ἐκεῖνοί 173
τε καλῶς καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων
πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τά-
λαντ' ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἠιόνι τῇ πρὸς
Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις
ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ'

24 ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου Περ-
δίκκᾳ, τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν
βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλα-
ταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι, καὶ
τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφί-
σαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, μεγάλην
καὶ τιμίαν οἶμαι καὶ σεμνὴν τὴν αὑτῶν πατρίδ' ἡγού-
μενοι καὶ πάσης μεῖζον' εὐεργεσίας. νῦν δ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι φθόρους ἀνθρώπους οἰκοτρίβων οἰκότριβας,
τιμὴν ὥσπερ ἄλλου του τῶν ὠνίων λαμβάνοντες, ποιεῖ-
25 σθε πολίτας. ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ
ὅτι τὰς φύσεις χείρους ἐστὲ τῶν προγόνων, ἀλλ' ὅτι
τοῖς μὲν ἐφ' αὑτοῖς παρειστήκει μέγα φρονεῖν, ὑμῶν
δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιῄρηται τοῦτο. ἔστι δ' οὐ-
δέποτ' οἶμαι δυνατόν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας
μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ λαμ-
πρὰ καὶ καλὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρο-
νεῖν· ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τἀπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώ-
πων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν.

26 Σκέψασθε δ', ἅ τις κεφάλαι' ἂν ἔχοι [τῶν πρα-
γμάτων] εἰπεῖν τῶν τ' ἐκείνοις πεπραγμένων καὶ τῶν
ὑμῖν, ἂν ἄρ' ὑμῶν αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τούτων γε δύνησθε 174
γενέσθαι. πέντε μὲν καὶ τετταράκοντ' ἔτη τῶν Ἑλλή-
νων ἦρξαν ἑκόντων [ἐκεῖνοι], πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντ'
εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ
πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι
καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα. καίτοι νομίζετ' αὐτοὺς [ταῦτα]
στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτά,
ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.
27 ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα· ἡμεῖς δ', ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτ'
ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθ' εἰ παραπλήσια. οὐ

πλείω μὲν ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντ' ἀνήλωται
μάτην εἰς τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπόρους, ἐξανήλωνται
δ' οἵ τ' ἴδιοι πάντες οἶκοι καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ
τὰ παρὰ τῶν συμμάχων, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμά-
χους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλα-
28 σιν; ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον ἢ
νῦν, τὰ δ' ἄλλα χεῖρον. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅ
τι βούλεσθ' ἐξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μέν γε καὶ
κόσμον [τῆς πόλεως], ἱερῶν καὶ λιμένων καὶ τῶν ἀκο-
λούθων τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖ-
νοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖ-
φθαι, προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, τἄλλ', οἷς
29 ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν· τὰς
δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων, οὕτω με-
τρίας καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε
τὴν Θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κίμωνος καὶ τὴν Ἀριστείδου
καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν
ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνο- 175
30 τέραν οὖσαν. νῦν δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δημοσίᾳ μὲν
ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα καὶ
κρήνας καὶ κονιάματα καὶ λήρους (καὶ οὐ τοῖς εἰσηγη-
σαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ὑμῖν,
εἰ ταῦθ' ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετ' εἶναι), ἰδίᾳ
δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τῳ γεγενημένοι, οἱ μὲν τῶν
δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας
κατεσκευάκασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέ-
ρας, οἱ δὲ γῆν συνεωνημένοι γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ'
31 ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι
τότε μὲν ὁ δῆμος δεσπότης ἦν καὶ κύριος ἁπάντων,
καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ
τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν, νῦν

δὲ τοὐναντίον κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ
τούτων ἅπαντα, ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθή-
κης μέρει, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶθ' ἂν οὗτοι μεταδιδῶσι
λαμβάνοντες.

32 Τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς
πόλεώς ἐστιν, ὥστ' εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσμαθ' ὑμῶν
καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἷς πιστεῦσαι
τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα. οἷον ἃ πρὸς τοὺς
καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθ' ἀποτεμνομένους τὴν
ὀργάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς Φλεια-
σίους, ὅτ' ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν
τοῖς σφαγεῦσι, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους
33 παρακαλεῖν. ἅπαντα κάλ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα
καὶ δίκαια καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ ἔργα δὲ τἀπὸ τού- 176
των οὐδαμοῦ. οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν
ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε, τῶν δ' ἔργων οὐδενὸς κύριοι
γίγνεσθε· τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως
ἀξίωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκόλουθον ὧν
34 ψηφίζεσθ' ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν (καί
μοι μηδὲν ὀργισθῆτε) ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερ'
αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρα-
σκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις ἢ Κυθνίοις ἤ τισιν
ἄλλοις τοιούτοις οὖσι συνῄδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν
συνεβούλευον ἄν· ἐπειδὴ δ' ἔστ' Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν
δύναμιν παρασκευάσασθαι παραινῶ· αἰσχρὸν γὰρ ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν,
35 ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις
οὐκ ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν ἀποστῆναι τῶν Ἑλ-
ληνικῶν βούλησθε· πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ
χρόνου πέπρακται, καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρ-
χοντας αἰσχρὸν προέσθαι, τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ

ἔνι πιστεῦσαι καὶ μεγάλους ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δ'
ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔν-
εστιν αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ
ὑμῖν περιέστηκε· πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἕλλησιν.
36 Ἔστι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κεφάλαιον ἁπάντων
τῶν εἰρημένων· οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες οὔτε πο-
νηροὺς οὔτε χρηστοὺς ποιοῦσιν, ἀλλ' ὑμεῖς τούτους,
ὁπότερ' ἂν βούλησθε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται
στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι, ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται.
ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ πάνθ'
ἕξει καλῶς· ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φλαῦρον οὐδέν, ἢ οὐδὲν 177
αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

XIV.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Φήμης γενομένης τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη, ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ, φησίν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δ' αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσει. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προ- 178
γόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν [προαιρεῖ-
σθαι] κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐκείνοις
οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν· περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχει-
ροῦντες, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ
δύναιτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι δόξαν ἐκφέρον-
ται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης
παρὰ τοῖς ἀκούουσιν φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ'
ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον,
οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πρα-
2 χθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται· αὐτὸς
δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μά-
λιστα παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν
ἡμεῖς ἅπαντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν, οὐδὲν ἂν τὰ
ὑμέτερ' εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη· εἰ δὲ παρελθὼν εἷς
ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ
καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ
πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λελύσεται. ἐγὼ δὲ τοῦτ',
ἂν ἄρ' οἷός τ' ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν
ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς βασιλέα.
3 Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλή-
νων βασιλέα, οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν μό-
νοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι·
οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ὁρῶ κοινοὺς ἀλλήλοις 179
ὄντας φίλους, ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας
ἢ τισιν αὑτῶν. ἐκ δὴ τῶν τοιούτων νομίζω συμφέρειν
ὑμῖν, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν ὅπως δικαία
γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δ' ἃ προσήκει πάντα καὶ
τοῦθ' ὑποκεῖσθαι. ἡγοῦμαι γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς
4 Ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργὲς [τι] γένοιτο καὶ σαφὲς ὡς
βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, κἂν συμμαχῆσαι καὶ χάριν

μεγάλην ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον
ἀμυνομένοις· εἰ δ' ἔτ' ἀδήλου τούτου καθεστηκότος
προαπεχθησόμεθ' ἡμεῖς, δέδι' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ
τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν
5 προνοούμεθα. ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ὧν ὥρμηκεν, εἰ ἄρ'
ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἕλλησι, χρήματα δώσει τισὶν
αὐτῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέ-
μους ἐπανορθῶσαι βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν
ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται.
εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην
6 παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ γὰρ
οὐδ' ἀπ' ἴσης ὁρῶ τοῖς τ' ἄλλοις Ἕλλησι καὶ ὑμῖν
περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν, ἀλλ'
ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ, τῶν ἰδίᾳ τι
συμφερόντων διοικουμένοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμε-
λῆσαι, ὑμῖν δ' οὐδ' ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούν-
των καλόν ἐστιν λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας
7 αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτε δ' οὕτω ταῦτ'
ἔχει, σκεπτέον, ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν πολέμῳ γενησόμεθ'
οὐκ ἴσῳ, μήτ' ἐκεῖνος, ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγού-
μεθα τοῖς Ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς [δοκεῖν] εἶναι 180
πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύνα-
μις τῆς πόλεως ἐξητασμένη καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν
ᾖ φανερά, φαίνηται δὲ δίκαι' ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αἱρου-
8 μένη. τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρ' ἑτοίμως πο-
λεμεῖν κελεύουσιν ἐκεῖνο λέγω, ὅτι οὐκ ἔστιν χαλεπόν,
οὔθ' ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρείας λαβεῖν,
οὔθ' ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆ-
ναι, ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν
τῶν κινδύνων τὴν ἀνδρείαν ἐνδείκνυσθαι, ἐν δὲ τῷ
συμβουλεύειν φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν.

9 ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω, τὸν μὲν πόλεμον
τὸν πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα τὸν
ἐκ τοῦ πολέμου ῥᾴδιον ἂν συμβάντα. διὰ τί; ὅτι τοὺς
μὲν πολέμους ἅπαντας ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων καὶ
χρημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντ' ἀφθο-
νώτερ' ἐκεῖνον ἔχονθ' ἡμῶν εὑρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας
οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀνδρῶν
ἀγαθῶν, τούτους δ' ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυ-
10 νεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον
διὰ ταῦτα παραινῶ μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου προτέρους
ἀνελέσθαι, ἐπὶ τὸν δ' ἀγῶν' ὀρθῶς φημι παρεσκευα-
σμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἕτερος μὲν ἦν τις
τρόπος δυνάμεως, ᾗ τοὺς βαρβάρους οἷόν τ' ἦν ἀμύ-
νασθαι, ἕτερος δέ τις ᾗ τοὺς Ἕλληνας, εἰκότως ἂν ἴσως
11 φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθ' ἀντιταττόμενοι· ἐπεὶ
δὲ πάσης ἐστὶ παρασκευῆς ὁ αὐτὸς τρόπος καὶ δεῖ
ταῦτ' εἶναι κεφάλαια [τῆς δυνάμεως], τοὺς ἐχθροὺς
ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσιν συμμάχοις βοηθεῖν, 181
τὰ ὑπάρχοντα [ἀγαθὰ] σῴζειν, τί τοὺς ὁμολογοῦντας
ἐχθροὺς ἔχοντες ἄλλους ζητοῦμεν; ἀλλὰ παρασκευαζώμεθα
μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνούμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἂν ἡμᾶς
12 ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
τοὺς Ἕλληνας, ἂν δ' ἃ κελεύουσιν οὗτοι μὴ ποιῆτε,
οὐχ ἡδέως ἐνίων ὑμῖν ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν
[τινὰ] ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ Δί' ἀκούσονται παρ' ἡμῶν
ὡς ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς. αὐτοὺς δ' οὐ προ-
ορᾶν ὦ πρὸς τοῦ Διὸς οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ
οἶμαι. ἀλλ' οὔπω μείζων ἐσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς
καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ'
13 ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιιόντες. τότε δ', ἂν
ἄρ' ἃ νῦν οἰόμεθ' ἡμεῖς πράττηται, οὐδεὶς δήπου τῶν

πάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' αὑτῷ φρονεῖ, ὅστις
ὁρῶν χιλίους ἱππέας, ὁπλίτας ὅσους ἂν θέλῃ τις, ναῦς
τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφα-
λέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐν μὲν τῷ
καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθαι κἂν [μὴ] τύχητ' ἀφαμαρτεῖν,
ἐν δὲ τῷ μετὰ τοῦ παρεσκευάσθαι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
ἐπισχεῖν, δεομένους σῴζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξον-
τάς ἐστιν.

14 Ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτά τε καὶ
παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν οὐδέν'
ἐβουλόμην θρασὺν οὐδ' ἔχοντα μάταιον μῆκος εὑρεῖν·
τὴν μέντοι παρασκευήν, ὅπως ὡς ἄριστα καὶ τάχιστα
γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματ' ἔσχον σκοπῶν. οἴομαι
δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτήν, ἂν ἀρέσκῃ, ψηφίσα- 182
σθαι. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ μέγιστον, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας
ὑμᾶς, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὅ τι ἂν δέῃ ποιή-
15 σοντα. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὅσα μὲν
πώποτ' ἠβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς
ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς
ἐξέφυγεν, ὅσα δ' ἠβουλήθητε μέν, μετὰ ταῦτα δ' ἀπε-
βλέψατ' εἰς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν [ἕκαστος] οὐ ποιή-
σων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποθ' ὑμῖν
16 ἐγένετο. ἐχόντων δ' ὑμῶν οὕτω καὶ παρωξυμμένων,
τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι
καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνεί-
μαντας· ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι,
τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν κληρουχικῶν
καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ εἴ τις ἀδύνατος ἀφαιρεθέντων,
17 ἔσεσθαι χίλια καὶ διακόσια [ταῦτα] ὑμῖν σώματα. ἐκ
τοίνυν τούτων οἶμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν,

ὥσπερ νῦν εἰσιν, ἑξήκοντα σώμαθ' ἑκάστην ἔχουσαν.
τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω
πέντε μέρη κατὰ δώδεκ' ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας
πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ τοὺς ἀπορωτάτους. καὶ τὰ
μὲν σώμαθ' οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι· δι' ὃ δ',
εἴσεσθ', ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκού-
18 σητε· τὰς δὲ τριήρεις πῶς; τὸν ἅπαντ' ἀριθμὸν κελεύω
τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ πεντεκαιδεκαναΐαν εἴκοσι
ποιῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν δευ-
τέρων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν πένθ' ἑκά- 183
στῳ μέρει διδόντας, εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμά-
των ἑκάστῃ τὴν πεντεκαιδεκαναΐαν, τὴν δὲ συμμορίαν
ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις·
19 ἐπειδὰν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχονθ' ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ
τὸ τίμημ' ἐστὶ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν'
ὑμῖν καὶ τὰ χρήματ' ᾖ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο
καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλανθ' ἑκατὸν μέρη, εἶτα
πένθ' ἑξηκονταταλαντίας ἑκάστῃ τῶν μεγάλων τῶν
εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι, τὴν δὲ συμμορίαν ἑκά-
στῳ τῶν μερῶν μίαν ἑξηκονταταλαντίαν ἀποδοῦναι,
20 ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριήρων, τὴν μὲν δα-
πάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὦσι
δώδεκα, ἂν δὲ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα
τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα [τριηραρ-
χοῦντα], ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσιν μὲν ᾖ τάλαντα
τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα [τριηραρ-
21 χοῦντα]. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ νῦν ὀφειλό-
μεν' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριή-
ρεις, τιμήσαντας ἅπαντ' ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι
κελεύω μέρη εἴκοσιν, ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι
συμμορίαις μέρος ἓν χρήστων ἑκάστῃ, τὴν δὲ συμμο-

ρίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν αὑτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ
ἴσον, τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ'
εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις, ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι,
22 παρεσκευασμένας παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ
σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσ-
πραξιν, οὕτως ἂν ἄρισθ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ
παρασκευασθῆναι· πλήρωσιν δ', ἣ καὶ σαφὴς ἔσται καὶ
ῥᾳδία, μετὰ ταῦτα λέγω. φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν 184
διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως
ὡς ἐγγύτατ' ἀλλήλων κατὰ τριάκοντ' ὦσι νεωσοίκους,
ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριά-
κοντα τριήρεις τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων,
23 εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς, τὸν δὲ ταξίαρχον ἕκαστον,
ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα καὶ τὰς ναῦς
ὡσαύτως, εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττῦς, ὅπως ἂν τῶν
μὲν ὅλων νεωρίων ἓν ἑκάστῃ μέρος ᾖ τῶν φυλῶν,
τοῦ δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος ἡ τριττὺς ἔχῃ,
εἰδῆτε δ', ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλήν, ὅπου
τέτακται, μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν, εἶτα τριήραρχοι
τίνες καὶ τριήρεις ποῖαι, καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή,
δέκα δ' ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ'
οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν
(πάντα γὰρ οὐκ ἴσως εὑρεῖν ῥᾴδιον), αὐτὸ τὸ πρᾶγμ'
ἑαυτὸ εὑρήσει καὶ μία σύνταξις [καὶ πασῶν τῶν νεῶν
καὶ μέρους] ἔσται.

24 Ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινὸς ἤδη,
παράδοξον μὲν οἶδα λέγων, ὅμως δ' εἰρήσεται· πιστεύω
γάρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ γενη-
σόμεν' εἰρηκὼς φανεῖσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι μὴ λέγειν
νυνὶ περὶ χρημάτων· εἶναι γὰρ πόρον, ἂν δέῃ, μέγαν
καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν ἂν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ'

εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθ' ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ
πορίσαι νῦν ἀποσχήσομεν· ἐὰν δ' ἐῶμεν, ἔσται. τίς
οὖν ἔσθ' οὗτος, ὁ νῦν μὲν οὐκ ὤν, αὖθις δὲ γενη-
25 σόμενος; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τοῦτό γε. ἐγὼ φράσω. 185
ὁρᾶτε τὴν πόλιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πᾶσαν ταύτην.
ἐν ταύτῃ χρήματ' ἔνεστιν, ὀλίγου δέω πρὸς ἁπάσας
τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ' οἱ κεκτημένοι τοι-
οῦτον ἔχουσι νοῦν, ὥστ' εἰ πάντες οἱ λέγοντες φο-
βοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεύς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐδ' οἷόν τε
ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ
πλῆθος τούτοις χρησμῳδοῖεν, οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσε-
νέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν
26 κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερά,
ἔργῳ πραττόμεν' αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιος
[ἐστιν], ὅστις οὐχὶ κἂν [δοίη καὶ] πρῶτος εἰσενέγκαι·
τίς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὄντ' ἀπολωλέ-
ναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν
εἰσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δή φημ' εἶναι τότε, ἂν ὡς
ἀληθῶς δέῃ, πρότερον δ' οὔ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ·
ὅσα γὰρ νῦν πορίσαιτ' ἄν, εἰ προέλοισθε πορίζειν,
27 πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἑκατοστὴν
τις εἰσφέρειν ἐρεῖ; οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ
πεντηκοστήν τις ἐρεῖ, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ
εἴκοσι· καὶ τί τοῦτ' ἔστι πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας
καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν οὗτοι;
ἀλλὰ θῶ βούλεσθε δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσοίσειν, πεντα-
κόσια τάλαντα; ἀλλ' οὔτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ', εἰ κατα-
28 θεῖτε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς
τὰ μὲν ἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα νῦν μὲν
ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλ-
λίονι σῴζοιτο τῇ πόλει), ἐὰν δέ ποθ' οὗτος ὁ καιρὸς

ἔλθῃ, τόθ' ἑκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβάνειν. 186
ταῦτα δὲ καὶ δυνάτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
πράττειν καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν
ἐπιτήδει' ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ'
29 ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μέν γε διακοσίαις τριή-
ρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους
αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀκούσεται δὲ τριακο-
σίας αὐτοὺς ὑμᾶς νῦν παρεσκευασμένους· ὥστε μὴ κο-
μιδῇ, μηδ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥᾴδιόν τι τὸ τὴν
ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν εἴ γ'
ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγ' ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην
30 ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὁ μέν γε
χρυσίον, ὥς φασιν, ἄγει. τοῦτο δ' ἂν διαδῷ ζητήσει·
καὶ γὰρ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατ' ἐπιλείπειν πέφυκεν,
ἄν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα πολλὰ λαμβάνῃ. ἡμῖν δὲ τὸ
τῆς χώρας τίμημ' ὑπάρχον ἀφορμὴν [ἑξακισχίλια τά-
λαντα] ἀκούσεται, ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκεί-
νων ἀμυνόμεθα, οἱ Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ
μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν, ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἔνι δήπου
χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλείπειν.
31 Καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ
συστήσηται χρήματ' ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ.
ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι, ἐπ' Αἴγυπτον μὲν καὶ Ὀρόνταν καὶ
τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων, πολλοὺς ἂν θελῆσαι τῶν
Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἵν' ἐκεῖνος ἕλῃ
τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τιν' ἕκαστος ἑαυτῷ
κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας· ἐπὶ
τὴν δ' Ἑλλάδ' Ἕλληνα οὐδέν' ἂν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· ποῖ 187
γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθὼν
32 δουλεύσει; οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν
βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας καὶ βίου καὶ ἐθῶν

καὶ ἐλευθερίας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν
οὕτως δυστυχής, ὅστις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πα-
τρίδα, εἵνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται;
ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἡγοῦμαι. οὐ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ συμ-
φέρει ξένοις κρατῆσαι τῶν Ἑλλήνων· οἱ γὰρ ἡμῶν
κρατήσαντες ἐκείνου γε πάλαι κρείττους ὑπάρχουσι,
βούλεται δ' ἐκεῖνος, οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι,
ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μή, τῶν γ' ὑπαρχόν-
των δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν.
33 Εἰ τοίνυν τις οἴεται Θηβαίους ἔσεσθαι μετ' ἐκεί-
νου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος·
διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀληθὲς ἡδέως ἀγα-
θὸν περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ
πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας, μηδένα συμφέροντα
λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ
τοίνυν οἶμαι τοσοῦτ' ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' ἐκεί-
34 νου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε πολλῶν
ἂν χρημάτων, εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι γενέσθαι
τιν' αὐτοῖς καιρόν, δι' οὗ τὰς προτέρας ἀναλύσονται
πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἁμαρτίας. εἰ δ' ἄρα παντάπασί τις
οὕτως οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκεῖνό
γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τἀκεί-
νου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν
Ἑλλήνων φρονεῖν.
35 Ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ [ταύτην] τὴν τάξιν τοῦ δι- 188
καίου καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, κρείττους τῶν προ-
δοτῶν καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντα. ὥστ'
οὔτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὔθ'
ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν
οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν' ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβη-
36 θέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν

αὐτῶν ὅτι, τέως μὲν κοινὸν ἐχθρὸν ἐκεῖνον ὑπειλη-
φότες ὡμονόουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι,
ἐπειδὴ δὲ φίλον [αὐτὸν] νομίσαντες αὑτοῖς ὑπάρχειν,
περὶ τῶν πρὸς ἑαυτοὺς διηνέχθησαν διαφόρων, ὅσ᾽
οὐδ᾽ ἂν καταρώμενος εὗρέ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόν-
θασι κακά; εἶθ᾽ ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν
ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ᾽ ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον
ἡμεῖς φοβώμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μηδ᾽ ἀδικῶμεν, αὐτῶν
ἡμῶν εἵνεκα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ
37 ἀπιστίας, ἐπεὶ εἴ γ᾽ ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπι-
θέσθαι μόνῳ, οὐδ᾽ [ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐκεῖνον] ἀδίκημ᾽ ἂν
ἔθηκα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ᾽ οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί
φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαι᾽
ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν· ἡσυχίαν μὲν γὰρ
ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων,
πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη
διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι
38 βούλεσθαι. μὴ οὖν ἐξελέγξηθ᾽ ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλ-
ληνικά, συγκαλοῦντες ὅτ᾽ οὐ πείσονται, καὶ πολεμοῦντες
ὅτ᾽ οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ᾽ ἔχεθ᾽ ἡσυχίαν θαρροῦντες καὶ
παρασκευαζόμενοι, καὶ βούλεσθ᾽ ἀπαγγέλλεσθαι περὶ 189
ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ Δί᾽ ὡς ἀποροῦσιν ἢ φο-
βοῦνται ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ Ἕλληνες καὶ Ἀθη-
39 ναῖοι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ᾽ ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς
Ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι κἀπιορ-
κεῖν ὥσπερ ἐκείνῳ καλόν, πάλαι ἂν ἐπ᾽ αὐτὸν ὑμεῖς
ἐπορεύεσθε, νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιθ᾽ ὑμῶν
ἕνεκ᾽ αὐτῶν, εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν
λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους
αὐτοῦ. καὶ ταῦτ᾽ ἂν ἐπίῃ σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως
40 ὑμᾶς βουλευομένους εὑρήσει. ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς

ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων, σύνοιδε τὴν πόλιν εὐ-
δαίμονα καὶ μεγάλην γεγενημένην, ἐκ δὲ τῆς ἡσυ-
χίας ἧς ἦγεν ποτέ, οὐδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἕλ-
ληνας ὁρᾷ δεομένους ἤτοι τινὸς ἑκουσίου ἢ ἀκουσίου
διαλλακτοῦ, τοῦτον δ᾽ αὐτὸν ἂν οἶδε φανέντ᾽ αὐτοῖς,
εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πίστ᾽ αὐτῷ
τὰ τῶν ἀγγελλόντων ἀκούειν ἔσται.

41 Ἵνα δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μακρὰ λίαν λέγων
ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαι᾽ ὧν συμβουλεύω φράσας ἄπειμι.
παρασκευάζεσθαι πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κε-
λεύω· ἀμύνεσθαι καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἐὰν ἀδικεῖν
ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φημὶ δεῖν, ἄρχειν
δ᾽ ἀδίκου μηδενὸς μήτε λόγου μήτ᾽ ἔργου· τὰ ἔργ᾽ ἡμῶν
ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ
τοῦ βήματος λόγους. κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς
καὶ τοῖς τἀναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ
γὰρ ὀργιεῖσθ᾽ αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἁμαρτόντες.

XV.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. 190

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤραντο πρὸς Ἀθη-
ναίους Χῖοι καὶ Ῥόδιοι καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν
ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δ᾽ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι
κατὰ τῶν Ἀθηναίων. γείτονες δ᾽ ὄντες οἱ Ῥόδιοι τῇ Καρίᾳ,
πρὸς τὸν ταύτης ὕπαρχον Μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν.
ὁ δὲ κατ᾽ ὀλίγον πιστευθεὶς ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ*

δήμου συνεστήσατο, καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν Ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ῥοδίων, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις. εἰ δ' ἠδικήκασιν ἡμᾶς, φησίν, Ῥόδιοι, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν καὶ σύνηθες, τὸ καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτοῦσιν εἰς τὴν πόλιν.

Οἶμαι δεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν ἁπλῶς, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πεῖσαι 191
πράττειν ταῦτα· ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ, τότ' ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσονπερ πρὶν δόξαι.
2 ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὑτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ [παρόντι] καιρῷ· συμβήσεται γάρ, ἐὰν ἃ χρὴ βουλεύσησθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσα-
3 σθαι. ᾐτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χῖοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥόδιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον· φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος, οἱ δ' ἀποδείξαντες ἑαυτοὺς συμμάχους Χῖοι καὶ Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν
4 οὐ βεβοηθηκότες, ὑμεῖς δ', οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν

πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑφ' ἁπάντων ὀφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὑτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.

5 Θαυμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ, ὑπὲρ μὲν Αἰγυπτίων τἀναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον. καίτοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας ἀδικεῖ,
6 τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ 'κείνου μεμερισμένους. οἶμαι 192
δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἡνίκ' ἐβουλεύεσθ' ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ παρῄνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκεῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦθ', ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν,
7 ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι. ἐγὼ γάρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμ' ἅπερ ὑμῖν, ὑπὲρ μὲν τῶν αὑτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων, ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ
8 προσήκει, τούτων μηδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, παραχωρεῖν, οὐ καλῶς ἐγνώκαθ', ὡς ἐγὼ κρίνω· εἰ δ' ὑπὲρ τῶν δικαίων καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν οἴεσθε χρῆναι, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτων, ὅσῳ

ἂν μᾶλλον ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἔπειθ' ἃ προσήκει
φρονεῖν δόξετε.

9 Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὔτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων
Ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὔθ' ὑμεῖς, ἂν πεισθῆτε, ποιήσετε,
τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνενηνοχότων ὑπο-
μνήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι βοηθήσοντ' Ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ
ψηφίσματι „μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα".
ἰδὼν δ' ἐκεῖνος, τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφε-193
στῶτα βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπρο-
θέμιδος, ὃν κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλέως ὕπαρχος,
τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν δὲ προσκαθεζόμενος
10 καὶ βοηθήσας ἠλευθέρωσε· καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας
οὐ γέγονεν πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως
οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἂν καὶ
τῶν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν, ἂν ἐλαττῶνται, μέχρι
τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεο-
νεκτεῖν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐφίενται μέν, ἐάν τις ἐᾷ, ἐὰν
δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας
ἑαυτοὺς ἡγοῦνται.

11 Ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει
ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πρα-
γμάτων, μίκρ' ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτ' ὀρθῶς λογί-
ζομαι ταῦτ' εἴτε μή. ἐγὼ νομίζω, πράττοντος μὲν ἐν
Αἰγύπτῳ πάνθ', ὡς ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρ' ἂν
Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ
τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς
διατρίβοντος ἐκείνου μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι
12 πρὸς αὐτόν, ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχηται· πράτ-
τοντος δ' ὡς λέγεται καὶ διημαρτηκότος οἷς ἐπεχείρησεν,
ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν

ἂν εἶναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς
ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδ' ὁτιοῦν παρακινεῖν·
ὥστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ φανερῶς
αὐτῆς ἐνδούσης, ἢ 'κεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι μὲν194
οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν, ἂν δ' ἄρα τοῦτο ποιῇ,
13 φαύλως καὶ κακῶς· ἐπεὶ καὶ βασιλέα γε, ὅ τι μὲν
ποιήσει μὰ Δί' οὐκ ἂν εἴποιμ' ἔγωγ' ὡς οἶδα, ὅτι
μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι, πότερ'
ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς Ῥοδίων ἢ οὔ, τοῦτ' ἂν
ἰσχυρισαίμην· οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλευτέον, ἂν
ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν
πάντων Ἑλλήνων.

14 Οὐ μὴν οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ
νῦν ὄντες [ἐν αὐτῇ] Ῥόδιοι, παρῄνεσ' ἂν ὑμῖν τούτους
ἑλέσθαι, οὐδ' εἰ πάνθ' ὑπισχνοῦνθ' ὑμῖν ποιήσειν.
ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν
δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ δὲ
τοῦτ' ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους· τοὺς οὖν
μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους
15 ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτ' οὐδέποτ' εἶπον
ἄν, εἰ τῷ Ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν·
οὔτε γὰρ προξενῶ τῶν ἀνδρῶν, οὔτ' ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν
οὐδείς ἐστί μοι. οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἀμφότερ' ἦν,
εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν· ἐπεὶ Ῥοδίοις
γ', εἰ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν αὐτῶν συναγορεύοντι τῇ
σωτηρίᾳ, συγχαίρω τῶν γεγενημένων. τοῦ κομίσασθαι
γὰρ τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν ἑαυτῶν ἐλευ-
θερίαν ἀπολωλέκασι, καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἕλλησι καὶ
βελτίοσιν αὐτῶν [ὑμῖν] ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις
καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δου-
16 λεύουσιν. ὀλίγου δέω λέγειν, ἐὰν αὐτοῖς ὑμεῖς ἐθε-

λήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς· εὖ 195
μὲν γὰρ πράττοντες οὐκ οἶδ' εἴποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι
ἠθέλησαν, ὄντες Ῥόδιοι, ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ δι-
δαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοι' αἰτία τοῖς πολ-
λοῖς γίγνεται, τάχ' ἂν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς
τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δ' οὐ μικρὰν
ὠφέλειαν αὐτοῖς ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι
σῴζειν τοὺς ἄνδρας καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμέ-
νους ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων
ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δοῦναι δίκην δίκαιον
ἂν εἶναι φήσαιτε.

17 Ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖν' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολ-
λοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρα-
τίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν ἴστε καὶ αὐτοί·
ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος,
τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν
ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δήμους ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλη-
μάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα,
ἢ περὶ γῆς μέρους ἢ ὅρων ἢ φιλονικίας ἢ τῆς ἡγε-
μονίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων
οὐδενός, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας·
18 ὥστ' ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμ' εἰπεῖν μᾶλλον ἡγεῖσθαι
συμφέρειν, δημοκρατουμένους τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας
πολεμεῖν ὑμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς
μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην
ὑμᾶς ποιήσασθαι νομίζω, [ὁπότε βουληθείητε,] πρὸς
δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ [νο-
μίζω]· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως [ὀλίγοι πολλοῖς καὶ] ζητοῦν-
τες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις εὖνοι
γένοιντ' ἄν.

19 Θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, Χίων ὀλι- 196

γαρχουμένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ῥοδίων καὶ
πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν
δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ἡμῖν
πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως.
εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν
δῆμον ἐάσουσιν. ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς
ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐξαγαγόντας· ὅθεν δὴ κα-
κὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτ' ἀνελεῖν
20 βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλως ἀδικοῦντάς τινας,
αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθε· τοὺς
δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλι-
γαρχίαν, κοινοὺς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν πάντων
21 τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἐπεὶ καὶ δίκαιον ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατουμένους αὐτοὺς τοιαῦτα
φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων,
οἵαπερ ἂν τοὺς ἄλλους ἀξιώσαιτε φρονεῖν περὶ ὑμῶν,
εἴ ποθ', ὃ μὴ γένοιτο, [τοιοῦτό] τι συμβαίη. καὶ γὰρ
οὐδ' εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειεν Ῥοδίους πεπονθέναι,
ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυ-
χοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι τὰ βέλ-
τιστα βουλομένους, ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν
ἀνθρώποις.

22 Ἀκούω δ' ἐγὼ πολλάκις ἐνταυθὶ παρ' ὑμῖν τινῶν
λεγόντων, ὡς ὅτ' ἠτύχησεν ὁ δῆμος [ἡμῶν], συνεβου-
λήθησάν τινες αὐτὸν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνων Ἀρ-
γείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. οὐ γὰρ
ἂν ὑμᾶς βουλοίμην, δόξαν ἔχοντας τοῦ σῴζειν τοὺς
ἀτυχήσαντας ἀεί, χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει 197
φανῆναι, οἳ χώραν ὅμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦν-
τες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης κρατοῦντας,
οὐκ ἀπώκνησαν οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχον-

τις φανῆναι, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαί-
μονος, ὥς φασιν, ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων
τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντ', ἂν μὴ πρὸ ἡλίου δύντος
23 ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρινεῖν. εἶτ' οὐκ αἰσχρὸν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ
ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς
καιροῖς οὐδὲ τὴν ῥώμην, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι βάρ-
βαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβήσεσθε; καὶ
μὴν οἱ μὲν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἥττηνται
Λακεδαιμονίων, ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βα-
σιλέα, ἥττησθε δ' οὐδ' ἅπαξ οὔτε τῶν δούλων τῶν
βασιλέως οὔτ' αὐτοῦ κείνου· εἰ γάρ τί που κεκράτηκε
τῆς πόλεως βασιλεύς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλ-
λήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας ἢ οὐδαμῶς
24 ἄλλως κεκράτηκεν. καὶ οὐδὲ τοῦτ' αὐτῷ συνενήνοχεν,
ἀλλ' ἅμ' εὑρήσετ' αὐτόν, τήν τε πόλιν διὰ Λακεδαι-
μονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασι-
λείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον. οὔτ'
οὖν ἐκ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὔτ' ἐπιβουλεῦσαι συνε-
νήνοχεν αὐτῷ. ὁρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους, Φιλίππου μὲν
ὡς ἄρ' οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγωροῦντας, βασιλέα
δ' ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν οἷς ἂν προέληται φοβουμένους.
εἰ δὲ τὸν μὲν ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ' ὡς
φοβερῷ πάνθ' ὑπείξομεν, πρὸς τίνας ὦ ἄνδρες Ἀθη- 198
ναῖοι παραταξόμεθα;

25 Εἰσὶν δή τινες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ' ὑμῖν,
δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς
ὑμᾶς, οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ
ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν'
αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες· ὡς
ἔστ' ἄτοπον, περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν

οὐ δίκαια ποιοῦντα· οὐ γάρ ἐστιν δίκαιον ὄντα πολί-
την τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν
26 ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτ'
ἐν Βυζαντίῳ οὐδείς ἐσθ' ὁ διδάξων ἐκείνους μὴ κατα-
λαμβάνειν Χαλκηδόνα, ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε
δ' αὐτὴν ὑμεῖς, ἐκείνοις δ' οὐδαμόθεν προσῆκε· μηδὲ
Σηλυμβρίαν, πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν,
ὡς αὑτοὺς συντελῆ ποιεῖν καὶ Βυζαντίων ὁρίζειν τὴν
τούτων χώραν παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας,
27 ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται; οὐδὲ Μαύσωλον
ζῶντα, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Ἀρτεμισίαν,
οὐδείς ἐσθ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν καὶ
Ῥόδον καὶ ἄλλας ἑτέρας πόλεις Ἑλληνίδας, ὧν βασι-
λεὺς ὁ κείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς
Ἕλλησι, καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς
ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἕλληνες ἐποι-
ήσαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς,
ἀλλ' οἵ γε πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν.
28 ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων
δῆμον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς
ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἶμαι παραινέσαι
κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι 199
τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων, αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ
θέλειν, ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσον-
ται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προ-
τείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην
ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι· ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν
29 παροῦσαν δύναμιν τῶν δικαίων ἀξιουμένους. καὶ παρά-
δειγμα λέγειν ἔχω τούτου πᾶσιν [ὑμῖν] γνώριμον. εἰσὶ
συνθῆκαι τοῖς Ἕλλησι [διτταὶ] πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποι-
ήσαθ' ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι,

*καὶ μετὰ ταῦθ' ὕστερον Λακεδαιμόνιοι ταύτας ὧν δὴ
κατηγοροῦσι· κἂν ταύταις οὐχὶ ταὐτὰ δίκαι' ἀμφοτέ-
ραις ὥρισται. τῶν μέν γ' ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς
πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ
ἴσην καὶ τοῖς ἀσθενέσιν καὶ τοῖς ἰσχυροῖς· τῶν δ'
Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὁρισταὶ τοῖς ἥττοσι
γίγνονται.*

30 *Ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια [ποιεῖν]
ὑπάρχει, ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται δεῖ
σκοπεῖν. ἔστι δὲ ταῦτ', ἐὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται
τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλε-
πώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ
ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν ὁ πρὸς τοὺς
προδήλους ἐχθρούς, ὧν ἂν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμπο-*
31 *δὼν αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ὑμῖν δ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι δύο,. οὗτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ
προσέσθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων· δεῖ γὰρ
ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει
παρ' ὑμῖν πράττειν ᾑρημένων. ὅταν οὖν μηδὲν ᾖ διὰ* 200
τούτους ἀκονιτεὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν δια-
32 *μαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέντοι πολ-
λοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας,
ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοὺς ὠφέ-
λειαι μάλιστ' αἴτιαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἄν τις ἔχοι
δικαίως αἰτιᾶσθαι. ἐχρῆν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν
αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ
τάξεως, ἥνπερ περὶ τῆς ἐν ταῖς στρατείαις ἔχετε. τίς
οὖν ἐστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λιπόντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρα-
τηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι*
33 *καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρῆν τοίνυν καὶ τοὺς
τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδε-*

*δομένην λιπόντας καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτί-
μους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι· νῦν δὲ
τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον
κρινεῖν ὀμωμοκότας, νομίζετ' εὐνουστάτους, τῶν δὲ πολι-
τευομένων οὓς ἴστε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς
ᾑρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε.*

34 *Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ τι τις κατηγορήσῃ τούτων ἢ τοῖς
ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξῃ χαλεπώτατον, ἀλλ' ἀφ' ὁποίων λό-
γων ἢ πράξεως ποίας ἐπανορθώσεταί τις ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς
ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. ἴσως μὲν οὖν οὐδὲ τοῦ πα-
ρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ' ἐὰν ἃ προῄρη-
σθε δυνηθῆτ' ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ*
35 *τἄλλ' ἂν ἴσως καθ' ἓν ἀεὶ βέλτιον σχοίη. ἐγὼ μὲν
οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων
τούτων ἐρρωμένως, καὶ πράττειν ἄξια τῆς πόλεως, ἐν-* 201
*θυμουμένους ὅτι χαίρετ' ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ
τοὺς προγόνους ὑμῶν καὶ τὰ πεπραγμέν' ἐκείνοις διεξίῃ
καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτ' ἀναθεῖναι
τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητ' αὐτὰ θεω-
ροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων
ἀρετάς.*

XVI.

ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτε Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων Ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμμαχοι Λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς· ὕστερον

δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προϊόν-
τες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ Μεγάλην πόλιν τῆς Ἀρκαδίας
ἤρχοντο, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοι-
νωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ Μεγαλο-
πολῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ
τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν ἀναιρεθεῖσαν
Μεγάλην πόλιν, μηδ᾽ εἰς ἰσχὺν προελθόντας Λακεδαιμονίους,
συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν
Λακεδαίμονα.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν ὦ ἄνδρες Ἀθη- 202
ναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσιν καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις
συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ᾽ ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ
ὑμῶν ὄντες, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατη-
γοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν
τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πρα-
γμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτισθ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν
ἄνευ φιλονικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων.
2 νῦν δ᾽, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ
τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικιστί, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν
Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ
δ᾽ οἶδα μὲν ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστίν·
ἐξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ, τῶν δὲ
ταυτί [βουλομένων], ἂν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν
κᾆθ᾽ ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐ-
3 δετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν
ἀλλ᾽ αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω,
δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ᾽ ἃ βέλτιστα νομίζω, προέσθαι
τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλ᾽ ὕστερον, ἂν
ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων
ὑφ᾽ ἁπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

4 Οὐκοῦν οὐδ᾽ ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ
πόλει καὶ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι καὶ Θηβαίους 203
τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἔν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πρά-
γματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ᾽
ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν Ὀρχο-
μενοῦ καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθεισῶν ἀσθε-
νεῖς γενέσθαι, Λακεδαιμονίους δ᾽, εἰ ποιήσονται τὴν
Ἀρκαδίαν ὑφ᾽ ἑαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν αἱρήσουσι,
5 πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν, μὴ πρό-
τερον τούσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσω-
μεν, ἢ ᾽κεῖνοι μικροὶ γεγενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς
πλείονι μείζους οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι, ἢ ὅσῳ
τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ
ἐκεῖνό γ᾽ ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθ᾽
ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων, οὐδὲ τοῦτ᾽
ἔσθ᾽ ὃ σπουδάζομεν, ἀλλ᾽ ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται
μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης
ἀδείας εἴημεν.
6 Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν οὕτως [δεῖν] ἔχειν φή-
σομεν, δεινὸν δ᾽ εἰ, πρὸς οὓς παρετταττόμεθ᾽ ἐν Μαν-
τινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα· εἶτα βοηθήσο-
μεν τούτοις ἐναντί᾽ ἐκείνων, μεθ᾽ ὧν τότ᾽ ἐκινδυνεύομεν.
κἀμοὶ ταῦτα δοκεῖ, προσδεῖσθαι δ᾽ ἔτι τοῦ τὰ δίκαια
7 ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελή-
σουσιν εἰρήνην ἅπαντες ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς
Μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστ᾽ οὐδ᾽ ὁτιοῦν
ὑπεναντίον ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαραταξαμένους,
σύμμαχοι δ᾽ [ἡμῖν] οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὥς φασιν, οἱ
δὲ προσγενήσονται νυνί. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα;
8 ἐὰν δ᾽ ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ
τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς

προέσθαι Λακεδαιμονίοις ἢ μή, δίκαιον μὲν οὔ, συγ-204
χωρῶ δ' ἔγωγ' ἐᾶσαι καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς γε
τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων· εἰ δ' ἅπαντες ἐπί-
στασθ' ὅτι, ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴασ' ἐπὶ Μεσσήνην,
φρασάτω τις ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολί-
ταις, τί τόθ' ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς
9 ἐρεῖ. καὶ μὴν πάντες ἐπίστασθε, ὡς καὶ παραινούντων
τούτων καὶ μὴ βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὅρκους, οὓς
ὀμωμόκαμεν Μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι
κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς
ὑμᾶς αὐτούς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλαν-
θρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ 'πιτρέπειν ἀδικεῖν Λα-
κεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως ἢ τὴν ὑπὲρ
10 Μεσσήνης. νῦν μέν γε βοηθεῖν δόξετ' Ἀρκάσιν, καὶ
τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκιν-
δυνεύσατε καὶ παρετάξασθε· τότε δ' εὔδηλοι πᾶσιν
ἔσεσθε, οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον εἵνεκα Μεσσήνην εἶναι
βουλόμενοι, ἢ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ
σκοπεῖν μὲν καὶ πράττειν ἀεὶ τὰ δίκαια, συμπαρατη-
ρεῖν δ' ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντ' ἔσται ταῦτα.
11 Ἔστι τοίνυν τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλε-
γόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν
δεῖ, εἰ δὲ τοὺς βοηθήσαντας ἂν ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ἐχθροὺς
κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν
κομίσασθαι Ὠρωπὸν πειρᾶσθαι δεῖν φημι καὶ αὐτός·
τὸ δ' ἐχθροὺς ἡμῖν Λακεδαιμονίους ἔσεσθαι, νῦν ἐὰν
ποιώμεθα συμμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν
εἶναι φίλους, μόνοις οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς
πείσασιν ὑμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον Λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν.
12 οὐ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων Πελο-205
ποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων

ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἰέναι, τοὺς μὲν μὴ προσδέξα-
σθαι (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ
Θηβαίους ἦλθον), ὑπὲρ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων σωτη-
ρίας καὶ χρήματ' εἰσφέρειν καὶ τοῖς σώμασι κινδυ-
νεύειν· οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δήπου σῴζειν αὐτούς,
εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν
ὅ τι βούλονται πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε κἀδικεῖν, οὐδε-
13 μίαν [ὑμῖν] χάριν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ
σφόδρ' ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασιν
τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προσήκει
δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ'
ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν
ἀδικεῖν κωλύονται νῦν ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοη-
θήσουσιν ἡμῖν ἐπ' Ὠρωπόν, ἢ κάκιστοι πάντων ἀν-
θρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς θεοὺς ἔγωγ' οὐχ ὁρῶ.
14 Θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τοῦτον τὸν λόγον,
ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθ' Ἀρκάδας καὶ ταῦτα πρά-
ξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν η
πόλις. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν πάντων οὐδέν' ἂν ἀντειπεῖν
οἴομαι, ὡς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ πρότερον Θη-
βαίους καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ
μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕν τι καὶ ταὐτὸ
15 βουλομένη [ἀεὶ] πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδι-
κουμένους σῴζειν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκέτ'
ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ θέλον-
τες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν, καὶ φανήσεται τὰ πράγματ' 206
ἀεὶ διὰ τοὺς πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλλόμενα,
οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν.
16 Δοκοῦσιν δέ μοι Λακεδαιμόνιοι [μάλα] δεινῶν
ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν. νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν,

Ἠλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι, Φλειασί-
ους δὲ τὸ Τρικάρανον, ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρκάδων
τὴν αὑτῶν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς, οὐχ ἵν' ἑκάστους
ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ αὑτῶν, οὐδ' ὀλίγου δεῖ· ὀψὲ
17 γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γένοιντο· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι
συμπράττειν, ὅπως ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ' ἅ φασιν
αὑτῶν εἶναι, ἐπειδὰν δ' ἴωσ' ἐπὶ Μεσσήνην καὐτοί,
συστρατεύωνται πάντες [αὐτοῖς] οὗτοι καὶ βοηθῶσι
προθύμως, ἢ δοκῶσ' ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι
σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ
18 τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς [χάριν] ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω
τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναί τινας
Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων, Ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι, καὶ
μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, καὶ μετὰ
τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἐᾶν ἔχειν
τἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι
μὴ Λακεδαιμονίους ἐῶντες τὴν Πελοπόννησον κατα-
στρέψασθαι, οὐχ οἷοί τ' ἐσόμεθ' Ὠρωπὸν λαβεῖν, αἱ-
ρετώτερον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τὸν Ὠρωπὸν
ἐᾶν, ἢ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προέσθαι καὶ Πελο-
πόννησον. οὐ γὰρ [ἂν ἡγοῦμαι] περὶ τούτων [μόνον
ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους], ἀλλ' — ἐάσω τό γ'
ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἶμαι κίνδυνον
ἡμῖν γενέσθαι.
19 Ἀλλὰ μὴν ἅ γέ φασιν πεπρᾶχθαι διὰ Θηβαίους 207
τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ἡμᾶς, ἄτοπον νῦν
μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι, βουλομένων δὲ
γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναντίον εὖ ποιῶσιν
ἡμᾶς, βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενή-
σονται, καὶ μὴ γιγνώσκειν ὅτι, ὅσῳ ἂν σπουδαιοτέρους
τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἐπιδείξωσι, το-

σούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν,
εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προτέ-
20 ρους ἦλθον [ἢ Θηβαίους], ἀπεστέρησαν. ἀλλ' οἶμαι
ταῦτα μέν ἐστι δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων ἑτέ-
ρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δ', ὅσ' ἂν ἐκ
λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, κἂν τοὺς πολλοὺς ὑμῶν
οἴομαι ταῦτα φῆσαι, ὅτι εἰ λήψονται Μεγάλην πόλιν
Λακεδαιμόνιοι, κίνδυνος Μεσσήνῃ· εἰ δὲ καὶ ταύτην
λήψονται, φήμ' ἡμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων.
21 πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν μὲν Θηβαίων συμμα-
χίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ
μὴ 'πιτρέψαι, ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώ-
σωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ
σῴζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, καὶ προσέτ' ἐν φόβῳ
22 καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἀδεὲς
τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν
Λακεδαιμονίους καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ
γὰρ αὐτοὺς καὶ νῦν, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν
πολεμεῖν αἱρουμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν
προτέραν [οὖσαν αὐτοῖς] δύναμιν· ὧν δ' ὅτ' ἐκείνην
εἶχον ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ
'γὼ φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως.
23 Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων καὶ τοὺς
Θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, 208
πότερ' ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ Λακεδαιμονίων μὲν
Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἑκάτεροι.
εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις
πείθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, τί πέρᾳ
24 τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γὰρ ἔστι
Θηβαίους ταπεινοὺς [ποιεῖν] ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους

ἰσχυροὺς καθιστάναι, καὶ πολύ γε ῥᾷον· ὡς δ', ἐγὼ
πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ'
ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι
τού γ' αἰσχύνονται μὴ πράττειν, τοῖς δ' ἀδίκοις ἐναν-
τιοῦνται φανερῶς, ἄλλως τε κἂν τινες βλάπτωνται·
καὶ τοῦτο λυμαινόμενον πάνθ' εὑρήσομεν, καὶ ταύτην
ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ
25 δίκαια πράττειν ἁπλῶς. ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτ' ἐμπο-
δὼν γένηται τῷ Θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν
Θεσπιὰς καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικί-
ζεσθαι φῶμεν δεῖν καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς καὶ τοὺς
ἄλλους ἀξιῶμεν (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ
περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας), τὴν δὲ Μεγάλην
πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι,
μηδ' ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν τὰς
οὔσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιίδω-
26 μεν. κἂν ᾖ ταῦτα πρόδηλα, οὐδεὶς ὅστις οὐ βουλήσεται
παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ
μή, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους
εἰκότως, ὅταν ἠγῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκισιν αὑτοῖς
ὄλεθρον φέρειν, εἶτ' ἀνήνυτα πράγμαθ' ἕξομεν αὐτοί· 209
τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὔσας
πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνῃρημένας ἀξιῶμεν
οἰκίζειν;

27 Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέ-
γειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς
Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι.
οἱ δὲ φασὶν ἑαυτοῖς οὐ[κ εἶναι] στήλας, ἀλλὰ τὸ συμ-
φέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν, τοὺς δὲ βοηθοῦντας
ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ',
εἰ τὰ μάλιστ' εἰσὶ τοιοῦτοι, ὡδί πως ἔχω. φημὶ δεῖν

ἅμα τούτους τ' ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας καὶ Λα-
κεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην, ἐὰν δὲ μὴ θέλωσι ποιεῖν
ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς
28 γίγνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς οἱ Με-
γαλοπολῖται τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται, φανεροὶ
πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ
δίκαιον αἱρούμενοι· εἴτε συμμάχους ἡμᾶς ἀδόλως τῶν
Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων μὴ θελήσουσιν ἄγειν εἰρή-
νην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται,
οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδήν,
ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου περιεστηκότος Θηβαίοις τὴν Πελο-
29 πόννησον ὑφ' αὑτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων,
εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαι-
μονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέψονται Λα-
κεδαιμόνιοι τούτους, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ'
ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι Θηβαῖοι
μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται,
Λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. 210

30 Οἶμαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖν' ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι
μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν
μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροὺς Λακεδαι-
μονίους ἔστιν [εὐθὺς] εἶναι, ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη
τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων
δικαίως ἔσονται· ἂν δὲ προσδέξησθε, τούτους μὲν
ὑπάρξει [ἤδη] σωθῆναι δι' ὑμᾶς, τὸ δὲ συμβησόμενον
καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες σκοπῶ-
31 μεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἂν μὲν τοίνυν
καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ
ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι, τούσδ'
ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας ἐγγὺς οἰκοῦντας· ἂν
δ' ἀνενέγκωσιν ἄρ' οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσιν, ἀλλ' οὖν

ἀσθενέστεροί γ' ἔσονται, ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε καὶ δι' ἡμᾶς σεσωμένων· ὥστε πανταχῇ συμφέρει, μήτε προέσθαι τοὺς Ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτοὺς, ἂν ἄρα σωθῶσιν, περιγεγονέναι δοκεῖν, μήτε δι' ἄλλους τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

32 Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς οὔτε φιλῶν οὐδετέρους οὔτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηχ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ μὴ προέσθαι Μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλον ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

XVII.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ. 211

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος καταγαγόντος εἰς Μεσσήνην τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἕλληνας γενομένας· παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοὺς Μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. ὁ δὲ λόγος ψευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ· οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ Ὑπερείδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ, τά τ' ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας ἢ τὸν Δημοσθένην, οἷον νεόπλουτοι καὶ βδελυρεύσεται.

Ἄξιον ἀποδέχεσθαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρα τῶν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν· οἶμαι γὰρ

οὐδὲν οὕτως τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ
τὸ [ἴσον καὶ τὸ] δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τοὺς
λίαν ἐπ' αὐτὸ παρακαλοῦντας, μὴ τῷ μὲν λόγῳ κατα- 212
χρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν, ἀλλ'
ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἐξετασμόν, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν
πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας
ἐᾶν συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα περὶ τῶν δικαίων
2 ἀποφαινομένους, ἵν' ἢ ἑκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε
καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι
περὶ πλείστου ποιήσασθαι τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως πρὸς
ἅπαντα, χρῆσθε τῷ συμφέροντι μηκέτι μέλλοντες. ἐξ
αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὅρκων σκεψαμένους
τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη, τίνες
εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὡς δὲ περὶ μεγάλων συντό-
μως διδάξω.
3 Εἰ δή τις ἐρωτήσειεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι
ἂν μάλιστ' ἀγανακτήσαιτ' εἴ τις ἀναγκάζοι, οἶμαι ἄν,
εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νυνὶ χρόνον οἱ Πεισιστρατίδαι καί
τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δευρί, ἁρπάσαντας ἂν
ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ
παραδέξασθαι, ἢ πεισθέντας γε δουλεύειν ἀντὶ τῶν
ἀργυρωνήτων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν οἰ-
κέτην οὐδεὶς ἂν ἑκὼν ἀποκτείνειε, τοὺς δὲ τυραννου-
μένους ἀκρίτους ἔστιν ὁρᾶν ἀπολλυμένους ἅμα καὶ
4 ὑβριζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοὺς ὅρ-
κους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ
γεγραμμένας Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην καταγαγὼν τοὺς
Φιλιάδου παῖδας, ὄντας τυράννους, ἆρ' ἐφρόντισε τοῦ
δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ ἤθει τῷ τυραν-
νικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας;
5 οὐ δὴ δεῖ, εἰ μέν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστ' 213

ἀγανακτῆσαι, εἰ δ' ἑτέρωθί που γέγονε παρὰ τοὺς πρὸς
ὑμᾶς ὅρκους, μὴ φυλάξασθαι, καὶ ἡμῖν μὲν διακελεύ-
εσθαί τινας ἐνταυθὶ ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, τοῖς δ' αὐ-
τοὺς οὕτω περιβοήτως ἀνῃρηκόσι καταλείπειν ταύτην
6 τὴν ἐξουσίαν. ἀλλ' οὐχ οἷόν τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν,
ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι· καὶ γὰρ ἔτι προσ-
γέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα
ἅπερ Ἀλέξανδρος ποιοῦντα ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοι-
νωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ στρατεύεσθαι ἐπ'
αὐτὸν ἅπαντας. οὐκοῦν ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα,
7 πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ καταγαγόντι. ἀλλὰ γὰρ εἴποιεν
ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι, ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας
γενέσθαι ἐτυράννουν Μεσσηνίων οἱ Φιλιάδου παῖδες·
διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ κατα-
γέλαστος ὁ λόγος, τοὺς μὲν ἐκ Λέσβου τυράννους, οἷον
ἐξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρέσου, ἐκβαλεῖν ὡς ἀδικήματος ὄν-
τος, οὐ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραν-
νήσαντας, ἐν δὲ Μεσσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν,
8 τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει
ἡ συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐ-
τονόμους τοὺς Ἕλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον,
ἡγεῖσθαι μὲν τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ
ἐλευθέρους, τὸν δ' εἰς δουλείαν ἀναγαγόντα μὴ οἴεσθαι
τἀναντία ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπρᾶχθαι; οὐκοῦν
ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ταῖς 214
συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμενοῦμεν καὶ τὰ δίκαια
ποιήσομεν, ἐφ' ἃ ὑμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι
εἶπον, λαβοῦσι τὰ ὅπλα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παρα-
9 βεβηκότας μετὰ τῶν βουλομένων. ἢ νομίζετε, τὸν μὲν
καιρόν ποτ' ἰσχύειν καὶ ἄνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον
πράττειν· νυνὶ δ', ὅτ' εἰς ταὐτὸν τὸ δίκαιον ἅμα καὶ

ὁ καιρὸς καὶ τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν, ἄλλον ἄρα
τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἅμα καὶ
τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι;

10 Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συν-
θήκας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς πολιτείας
τὰς παρ' ἑκάστοις οὔσας, ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ
τῆς εἰρήνης ὤμνυσαν, καταλύωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι
τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. σκέψασθε δ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἐδημο-
κρατοῦντο, τούτων δ' ἐν Πελλήνῃ νῦν καταλέλυκε τὸν
δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλεί-
στους, τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε, Χαίρωνα
11 δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς δὲ
τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προσταττούσης πολεμίους
ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. ἐκ δὴ τούτων πότερα
πειθόμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι πολεμίοις αὐτοῖς
χρώμενοι, ἢ βδελυρεύσεταί τις οὐ φάσκων, τούτων τῶν
μισθοφορούντων παρὰ τοῦ Μακεδόνος, τῶν καθ' ὑμῶν
12 πεπλουτηκότων; οὐ γὰρ δὴ λέληθέ γε αὐτοὺς οὐδὲν
τούτων· ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἥκουσιν, ὥστε δορυφο-
ρούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις, ἐν μὲν τοῖς
παραβεβασμένοις ὅρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται,
ὡς καὶ τῆς ἐπιορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου, τοὺς 215
δ' ἰδίους ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν, τοὺς μὲν
κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες, ἕτερα δὲ
13 παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως· τοῖς
γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τἀναντία τοῖς τῇ πατρίδι
συμφέρουσιν, οὐκ ἔνι μέλειν νόμων οὐδ' ὅρκων· τοῖς
δ' ὀνόμασι μόνον αὐτῶν ἀποχρώμενοι, παρακρούονται
τοὺς παρέργως ἐνταυθὶ ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλη-
σιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παραυτίκα ἡσυχίαν οὐκ

14 ἔσεσθαί ποτ᾽ αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου. κελεύω δ᾽ ἔγωγε,
καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς
φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν, εἰ
μὴ ἐκεῖνο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενετέον
τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι,
οὐδένα δ᾽ οἴονται αἰσθήσεσθαι τυραννίδων ἀντὶ δη-
μοκρατιῶν καθισταμένων καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυο-
μένων.

15 Τὸ δ᾽ ἔτι καταγελαστότερον· ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συν-
θήκαις ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ
τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους, ὅπως ἐν ταῖς κοινωνού-
σαις πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ
φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μηδὲ
χρημάτων δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοί, μηδὲ χρεῶν
ἀποκοπαί, μηδὲ δούλων ἐλευθερώσεις ἐπὶ νεωτερισμῷ.
οἱ δὲ τοσούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ
συγκατασκευάζουσιν· οὓς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι;
οἳ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πό-
λεσιν, ἃς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ 216
περιορᾶν ἐπέταξαν.

16 Ἔτι δ᾽ ἕτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας.
ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνου-
σῶν τῆς εἰρήνης μὴ ἐξεῖναι φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα
ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ μηδεμίαν πόλιν τῶν μετε-
χουσῶν τῆς εἰρήνης· εἰ δὲ μή, ἔκσπονδον εἶναι τὴν
πόλιν, ἐξ ἧς ἂν ὁρμήσωσιν. οὕτω τοίνυν ῥᾳδίως ἐπή-
νεγκε τὰ ὅπλα ὁ Μακεδών, ὥστ᾽ οὐδὲ κατέθετο πώ-
ποτε. ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέρχεται καθ᾽ ὅσον δύ-
ναται, καὶ τοσούτῳ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ
προστάγματος ἄλλους τε ἐτέρωσε καὶ τὸν παιδοτρίβην
17 εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν. οὐκοῦν εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς

κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ οὗτοί φασιν, ἔκσπονδοι
ἡμῖν εἰσιν αὗται αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπεπραγμέναι.
εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τἀληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν
ὅτι εἰσὶν αἱ Μακεδονικαί· εἰ δ᾽ οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ᾽
ὑμῶν τῷ Μακεδόνι ὑπηρέται προστάττοντες πράττειν
τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ
τὰ δίκαια λέγουσι, καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος, ἐκ-
σπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσώμεθα, πῶς δεῖ
χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ
διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι, τὰ δ᾽ ἐπιτάττουσι,
18 καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης. διὰ τί γὰρ οὐ
φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν; ἢ ὁμολογίαν
τὴν μὲν κατὰ τῆς πόλεως οὖσαν βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι,
τὴν δὲ σῴζουσαν οὐ συγχωρήσουσιν ἄρα βεβαίαν γί-
γνεσθαι; κἂν μέν τι ᾖ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς
πόλεως ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιήσου- 217
σιν· ἐὰν δέ τι ἡμέτερον ᾖ κατ᾽ ἐκείνων ἅμα δίκαιον
καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ μαχομένους οὐδέποτε
παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἑαυτούς;

19 Ἵνα δ᾽ εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν
ἐγκαλεῖ ποτε τῶν Ἑλλήνων ὡς ἄρα παρέβητέ τι τῶν
κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν ὅτι μόνοι
ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι
περὶ αὐτῶν πολλῶν ὄντων. ἔστι γὰρ δήπου ἐν ταῖς
συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς
εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατάγειν
πλοῖον μηδενὸς τούτων· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ,
20 πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐ-
κοῦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐναργέστατα ἑοράκατε τοῦθ᾽
ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γεγενημένον· εἰς τοῦτο γὰρ ὑπερ-
οψίας ἦλθον, ὥστε εἰς Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ Πόν-

του πλοῖα κατήγαγον, καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ
οὐ πρότερον ἀνεῖσαν, πρὶν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις
ἑκατὸν πληροῦν καὶ καθέλκειν εὐθὺς τότε, καὶ στρατη-
21 γὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα. πῶς οὖν οὐκ ἄτο-
πον, τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ ἡμαρτημένα
ἑτέροις, τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν μὴ ἐκείνους
ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ὑμῖν συμβου-
λεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὠλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ
τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξεῖναι πλημμελεῖν,
22 τοῖς δὲ μηδ' ἀμύνεσθαι. πῶς δ' οὐχ ἅμα τε παρενό-
μουν ἐκεῖνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἵ γε τηλικοῦτον
παρέβησαν [τῶν ὅρκων], ὃ παρ' ἐλάχιστον ἐποίησεν
αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγε-
μονίαν; καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἀν-
εγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πράττειν· οὐ γὰρ ὅτι 218
ἐπαύσαντο ἁμαρτάνοντες, ἧττόν τι δήπου παραβεβή-
23 κασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας. ἀλλ' εὐτυχοῦσιν, ὅτι ἐν-
αποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ ῥαθυμίᾳ τῇ οὐδὲ τῶν δικαίων
ἀπολαύειν προαιρουμένῃ. ὃ καὶ ὑβριστικώτατον συμ-
βέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται, οὗτοι δ' οἱ νεό-
πλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγ-
κάζουσι, τὰ μὲν πείθοντες, τὰ δὲ βιαζόμενοι, ὥσπερ
ἐν Ἀβδηρίταις ἢ Μαρωνείταις, ἀλλ' οὐκ ἐν Ἀθηναίοις
24 πολιτευόμενοι. καὶ ἅμα μὲν μικρὰ μὲν τὰ ὑμέτερα
ποιοῦσι, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρά, ἅμα δὲ λανθά-
νουσιν ἑαυτοὺς ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες
εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάτ-
τειν, ὡς τῷ συμφέροντί γε προελομένην χρῆσθαι κρα-
25 τεῖν ἂν τῶν πολεμίων ῥᾳδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δ'
αὐτὸ πεπόνθασιν· ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν

καὶ μόνοις ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε κατὰ
γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προβολὰς ἑτέρας
ἰσχυροτέρας εὑρέσθαι, ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ
τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν
στρατοπέδων, καὶ τῶν μὲν ἐφθαρμένων, τῶν δὲ ἐξε-
ληλεγμένων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων.
26 Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς
προειρημένοις ὁ Μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη· τὸ δὲ
ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων
τὸ πρώην γεγενημένον ἐστί, τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι
εἰς τὸν Πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς 219
ὁμολογίας. καὶ τοῦτο ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐχ ὅτι μία
τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα ἐγέ-
νετο, εἰ περιοψόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγέ-
νηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν
κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων.
27 ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μικρὸν καὶ ἐθι-
σμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους, κἀ-
κεῖθεν δῆλον· τῷ γὰρ τὸν τότε ἐπὶ τῆς νεὼς εἰσπλεύ-
σαντα, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ὑμῶν
ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν
τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανές, ὅτι ἀντὶ τοῦ
εἰσπλεῖν τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο; καὶ εἰ
λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριή-
ρεις· καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῷ ὕστερον πολλάς.
28 οὐ γαρ δὴ ἔστι γε εἰπεῖν, ὡς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων
ὄντων τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν μόγις καὶ πόρ-
ρωθεν εἰσκομιζομένων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπό-
των, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις εὐτελέστατα
καθισταμένῃ, ἀλλ' ᾤοντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐν-
ταῦθα καὶ πληρώσεσθαι, ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ

*ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις [διειρημένου] μηδὲν τοι-
οῦτον εἰσδέχεσθαι, καὶ τοῦτο ἐξέσεσθαι ἐπὶ πλέον ἀεὶ
29 ποιεῖν. οὕτω πανταχόθεν καταπεφρονηκότως ἐκεῖνοι
χρῶνται, διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους τοὺς ὑπαγο-
ρεύοντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν· οὕτω δὲ κατεγνώκασι
μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν καὶ
μαλακίαν, καὶ οὔτε πρόνοιαν περὶ τῶν μελλόντων εἶναι, 220
οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίγνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆ-
30 ται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις. αἷς ἐγὼ δια-
κελεύομαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πείθεσθαι, καθάπερ ἐδί-
δαξα, καὶ διαβεβαιωσαίμην ἄν, ὡς τοῦθ' ἡλικίας ἔχων,
ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως καὶ τοῖς καιροῖς
ἀσφαλέστατα χρήσεσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατε-
πείγουσιν. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις,
„ἐὰν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν"· τὸ δ'
„ἐὰν βουλώμεθα" ἐστὶν ἅμα καὶ τοὐναντίον. ἦ ἄρα
οὔποτε δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολουθοῦντας,
ἀλλὰ μηδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ
ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστων καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
πων ἡμῖν ὑπαρχουσῶν. ἐὰν οὖν κελεύητε ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι,
πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.*

XVIII.

ΥΠΕΡ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Τεῖχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ Ἀθηναίων προὐβάλετο τῶν
συνήθων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλ-
τιον, τήν τ' εἰς τὴν πόλιν εὔνοιαν καὶ περὶ λόγους δεινό-
τητα, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν „οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς Ἀθήνας
ὠχύρωσα, ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι καὶ πολλῇ τινὶ συμμαχίᾳ,
τῇ μὲν ἐκ γῆς, τῇ δ' ἐκ θαλάττης"· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς
τὸν χειροποίητον περίβολον οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο.
πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς Ἀθη- 221
ναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτό, ᾑρέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον
ἄνδρες δέκα, φυλῆς ἑκάστης εἷς, οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν
2 παρέχεσθαι ψιλήν· τὸ γὰρ ἀνάλωμα δημόσιον. εἷς τοίνυν
τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν
ἐπιμέλειαν μόνην εἰσήνεγκε τῇ χρείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον
ἀμέμπτως ἀπετέλεσε, τὰ δὲ χρήματ' ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει.
ἐπῄνεσεν αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν ταύτην ἡ βουλή, καὶ τὴν προ-
θυμίαν ἠμείψατο στεφάνῳ χρυσῷ· ἕτοιμοι γὰρ Ἀθηναῖοι
3 πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ ποιούντων. Κτησιφῶν δ' ἦν ὁ
τὴν γνώμην εἰπὼν ὡς δεῖ στεφανῶσαι τὸν Δημοσθένην, ἐν
μὲν καιρῷ τοῖς Διονυσίοις, ἐν δὲ τόπῳ τῷ τοῦ Διονύσου
θεάτρῳ, ἐν δὲ θεαταῖς πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, οὓς ἡ πανήγυρις
συνήγαγε· καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι
στεφανοῖ Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα ἡ πόλις ἀρετῆς
4 συμπάσης ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν παν-
ταχόθεν ἡ τιμὴ θαυμαστή· διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς ἥψατο,
καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή. Αἰσχίνης
γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους ἀγῶνα παρανόμων ἐπήγ-
γειλε Κτησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν Δημοσθένην*

καὶ μὴ δόντα λόγον ὑπεύθυνον εἶναι, νόμον δὲ κελεύειν τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν, καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα, ἐὰν μέν τιν' ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι, ἐὰν δ' ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι. 223
5 φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ Δημοσθένει ψευδεῖς· μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτῃ τῆς κατηγορίας Αἰσχίνης κέχρηται, πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου καὶ δεύτερον περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων καὶ τρίτον περὶ τῆς πολιτείας· ἠξίωσε
6 δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν· δεῖ γὰρ ἄρχεσθαί τ' ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ λήγειν εἰς ταῦτα, μέσα δὲ τέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων, καὶ τῷ μὲν περὶ τῶν ὑπευθύνων ἀντιτίθησι διανοίας, τῷ δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμον ἕτερον ἤτοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτός, ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἐὰν ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσηται.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φίλιππον, ἐν Χαιρωνείᾳ, πόλει τῆς Βοιωτίας, ἡττήθησαν. ἐπικρατήσας οὖν ὁ Μακεδών, φρουρὰν μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλε, καὶ εἶχεν ὑπὸ χεῖρα τὴν πόλιν δουλεύουσαν. ἐλπίσαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν Ἀθηναῖοι, καὶ ὅσον οὐδέπω καθ' αὑτῶν ἥξειν προσδοκῶντες τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεπονηκότα μέρη τῷ χρόνῳ τοῦ τείχους ἐπανορθώσασθαι, καὶ δὴ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς τειχοποιοὶ προεβλήθησαν. τοιόνδε καὶ ἡ Πανδιονὶς ἐξ ἑαυτῆς εἵλετο πρὸς τὴν χρείαν τὸν ῥήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν χερσὶν οὔσης, προσδεηθεὶς ἔτι χρημάτων μετὰ τὰ δεδομένα ὑπὸ τῆς πόλεως, ὁ ῥήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ οὐκ ἐλογίσατο αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ κατεχαρίσατο.

2 ταύτην ἀφορμὴν ὁ Κτησιφῶν, εἷς τῶν πολιτευομένων, δεξάμενος, εἰσήνεγκε γνώμην ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην, „ἐπειδὴ διατελεῖ Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους παρ' ὅλον τὸν βίον εὔνοιαν εἰς τὴν πόλιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ νῦν δὲ τειχοποιὸς ὢν καὶ προσδεηθεὶς χρημάτων οἴκοθεν παρέσχε καὶ ἐχαρίσατο, διὰ τοῦτο δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσέῳ στεφάνῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ, τραγῳδιῶν ἀγομένων καινῶν" [ἴσως ὅτε πλήθη συντρέχει ἐπι-
3 θυμοῦντα καινὰ δράματα βλέπειν]. εἰσαγομένου τοίνυν καὶ εἰς τὸν δῆμον τοῦ προβουλεύματος, ἐφίσταται τοῦ Κτησιφῶντος κατήγορος Αἰσχίνης, ἐκ τῆς πολιτείας ὑπάρχων ἐχθρός, παράνομον εἶναι φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους τὸ ψήφισμα, ἕνα μὲν τὸν κελεύοντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι, πρὶν ἂν δῷ τὰς εὐθύνας· οὔπω δὲ ταύτας, φησίν, ὁ Δημοσθένης ἐδεδώκει, καὶ τὰ θεωρικὰ διοικῶν καὶ τειχοποιῶν, καὶ ἔδει ἀναμεῖναι καὶ ἐπισχεῖν τὸ γέρας, ἕως ἂν ὀφθῇ κα-
4 θαρὸς ἐξετασθείς. δεύτερον δ' ἀναγινώσκει νόμον τὸν κελεύοντα ἐν πυκνὶ στεφανοῦσθαι, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διαβάλλων 224
τοὺς πολίτας τοὺς δεξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευθῆναι τοῦ Δημοσθένους τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ μηδέποτε ψευδῆ γράμματα εἰς τὸ Μητρῷον εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμματα. ἐψεύσατο δὲ, φησὶν, εὔνοιαν καὶ σπουδὴν μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει· κακόνους γὰρ
5 μᾶλλον καὶ πολέμιος εὑρίσκεται τῇ πατρίδι. τούτου τοῦ νόμου χρησίμου τυγχάνοντος τοῦ τρίτου, ἀντιλαβόμενος ὥσπερ τινὸς ἀγκύρας ὁ ῥήτωρ κατεπάλαισε τὸν ἀντίδικον, μεθόδῳ δεινοτάτῃ καὶ σοφωτάτῃ τῇ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος· ἐκεῖθεν γὰρ ἔσχε λαβὴν ἑλεῖν καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πολέμιον. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τόν τε τῶν ὑπευθύνων καὶ τὸν τοῦ κηρύγματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου ἀπέρριψε, στρατηγικῶς „κακοὺς δ' εἰς μέσσον ἔλασσας", τῷ δ' ἰσχυροτάτῳ εἰς τὰ ἄκρα προσκέχρηται, τὸ σαθρὸν τῶν
6 ἄλλων ἐξ ἑκατέρου ῥωννύς. ἔοικε δὲ καὶ διοικῶν πρὸς τὸ

συμφέρον τὸν λόγον, καὶ οὐ σφόδρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην
ἐπιδεικνύμενος. δοκῶν γὰρ ἐν πρώτοις ὑπερβαίνειν τὸ νό-
μιμον, ἑτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ προσκέχρηται· καὶ γὰρ νόμον
ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν γραφόντων ψευδῆ, πρὸς ὃν
ὁ ῥήτωρ ἀποκρινόμενος εὗρε καιρὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ
ἑαυτοῦ πολιτεύματα, ὡς νομίμῳ μαχόμενος. καὶ ἡ μὲν διοί-
κησις τοῦ λόγου τοιαύτη, κεφάλαιον δ' ἰσχυρὸν τῷ μὲν
Αἰσχίνῃ τὸ νόμιμον, τῷ δὲ ῥήτορι τὸ δίκαιον, κοινὸν δ'
ἀπὸ τοῦ ἴσου τὸ συμφέρον, οὐκ ἔχον φανερὰν τὴν ἐξέτασιν.
ἡ στάσις ἔγγραφος πραγματική· περὶ ῥητοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα 225
7 Τῆς δὲ γραφῆς ἔτι Φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἐπ'
Ἀλεξάνδρου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρί-
σις. ὡς γὰρ ἀπέθανε Φίλιππος καὶ τὴν φρουρὰν οἱ Θηβαῖοι
τεθαρσηκότες ἐξέβαλον, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς
τὰς Θήβας κατέσκαψεν, εἶτα μεταγνοὺς ἐπὶ τῷ πεπραγμένῳ
ἐξεχώρησε τῆς Ἑλλάδος αἰσχυνόμενος καὶ κατὰ τῶν βαρβά-
ρων ἐστράτευσεν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι καιρὸν ἔχειν ἐνόμισαν
κρίσει παραδοῦναι τοὺς προδότας τοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀδική-
σαντας, καὶ οὕτω συνεκροτήθη τὸ δικαστήριον.

Πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχο-
μαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ
τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' 226
ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλισθ'
ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης,
τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον
σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς
2 ἐμοῦ δεῖ (σχέτλιον γὰρ [ἂν εἴη] τοῦτό γε), ἀλλὰ τοὺς
νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις
δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροά-
σεσθαι. τοῦτο δ' ἐστίν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνω-
κέναι μηδέν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀποδοῦναι,

ἀλλὰ τὸ καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται
καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι
χρήσασθαι.
3 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ
τὸν ἀγῶν' Αἰσχίνου, δύο δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
μεγάλα, ἓν μέν, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι· οὐ
γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας δια-
μαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν, ἀλλ' ἐγὼ
μὲν — οὐ βούλομαι δυσχερὲς εἰπεῖν ἀρχόμενος τοῦ
λόγου, οὗτος δ' ἐκ περιουσίας κατηγορεῖ. ἕτερον δ',
ὃ φύσει πᾶσιν [ἀνθρώποις] ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδο-
ριῶν [καὶ τῶν κατηγοριῶν] ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπαι-
4 νοῦσιν δ' ἑαυτοὺς ἄχθεσθαι· τούτων τοίνυν ὃ μέν ἐστι
πρὸς ἡδονήν, τούτῳ δέδοται, ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν
ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος [τοῦτο]
μὴ λέγω τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσα-
σθαι τὰ κατηγορημένα δόξω, οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶ-
σθαι δεικνύναι· ἐὰν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπο-
λίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ
ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο 227
ποιεῖν· ὅ τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτ' ἀναγκάζῃ, τούτου
τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὁ τοιοῦτον ἀγῶν'
ἐνστησάμενος.
5 Οἶμαι δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντας ἂν
ὁμολογῆσαι, κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἐμοὶ καὶ
Κτησιφῶντι, καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί·
πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χα-
λεπόν, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦτο συμβαίνῃ,
μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας,
6 ὅσῳπερ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστιν. περὶ
τούτων δ' ὄντος τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀξιῶ καὶ δέομαι

πάντων ὁμοίως ὑμῶν, ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγο-
ρημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κε-
λεύουσιν, οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων, εὔνους ὢν
ὑμῖν καὶ δημοτικός, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο
δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὀμωμοκέναι,
7 οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι
τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολάς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν
ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἔνι τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ
μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν, τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς
εὐσέβειαν φυλάττων, καὶ τὰ τοῦ λέγοντος ὑστέρου δί-
καια εὐνοϊκῶς προσδέξεται, καὶ παρασχὼν αὑτὸν ἴσον
καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατήν, οὕτω τὴν διάγνωσιν
ποιήσεται περὶ ἁπάντων.

8 Μέλλων δὲ τοῦ τ' ἰδίου βίου παντὸς ὡς ἔοικε
λόγον διδόναι τήμερον, καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων,
βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι καὶ ἐναντίον
ὑμῶν εὔχομαι, πρῶτον μέν, ὅσην εὔνοιαν ἔχων διατελῶ
τῇ πόλει, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι, ἔπειθ' ὅ τι μέλλει
συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς εὐσέβειαν
[ἑκάστῳ], τοῦτο παραστῆσαι πᾶσιν ὑμῖν περὶ ταυτησὶ
τῆς γραφῆς γνῶναι.

9 Εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν
Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς
ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον τἄλλα
διεξιὼν ἀνήλωκεν καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγ-
καῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχέ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι περὶ τούτων εἰπεῖν πρῶτον, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν
τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ
τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου.

10 Περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασ-
φήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθ' ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω.

εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον[, οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο] — οὐ
γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα [ἢ παρ' ὑμῖν] —, μηδὲ φωνὴν
ἀνάσχησθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοίν' ὑπέρευ πεπολίτευ-
μαι, ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθ' ἤδη· εἰ δὲ πολλῷ
βελτίω τούτου καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν με
τρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χείρονα κἀμὲ καὶ
τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γιγνώσκετε, τούτῳ μὲν μηδ'
ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε (δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως
ἅπαντ' ἐπλάττετο), ἐμοὶ δ', ἣν παρὰ πάντα τὸν χρό-
νον εὔνοιαν ἐνδέδειχθ' ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν πρό-
11 τερον, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. κακοήθης δ' ὢν Αἰσχίνη
τοῦτο παντελῶς εὔηθες ᾠήθης, τοὺς περὶ τῶν πεπρα-
γμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με, πρὸς
τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω
τοῦτο· οὐχ οὕτω τετύφωμαι· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπο- 229
λιτευμένων ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες ἐξετάσω, τῆς
δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀνέδην, ὕστερον, ἂν βουλομέ-
νοις ᾖ τουτοισί, μνησθήσομαι.

12 Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλὰ καὶ περὶ ὧν
ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι διδόασι τι-
μωρίας· τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὕτη,
ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει καὶ ὕβριν καὶ λοιδορίαν καὶ
προπηλακισμὸν ὁμοῦ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· τῶν μέντοι
κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν
ἀληθεῖς, οὐκ ἔχει τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ'
13 ἐγγύς. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ
καὶ λόγου τυχεῖν, οὐδ' ἐν ἐπηρείας τάξει καὶ φθόνου
τοῦτο ποιεῖν, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον οὔτε
πολιτικὸν οὔτε δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ'
ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά μ' ἑώρα τὴν πόλιν, οὖσί γε τηλι-
κούτοις, ἡλίκα νῦν ἐτραγῴδει καὶ διεξῄει, ταῖς ἐκ

τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τἀδικήματα χρῆσθαι,
εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττονθ' ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα
καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ'
ὑμῖν, εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφό-
μενον· οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν
δι' ἐμέ, ἐμὲ δ' εἴπερ ἐξελέγξειν ἐνόμιζεν [αὐτὸν] οὐκ
14 ἂν ἐγράψατο. καὶ μὴν εἴ τι τῶν ἄλλων, ὧν νυνὶ διέ-
βαλλε καὶ διεξῄει, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν ἀδικοῦντά μ'
ὑμᾶς ἑώρα, εἰσὶν νόμοι περὶ πάντων [καὶ τιμωρίαι]
καὶ ἀγῶνες καὶ κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλ' ἔχουσαι τἀ-
πιτίμια, καὶ τούτοις ἐξῆν ἅπασιν χρῆσθαι, καὶ ὁπηνίκ'
ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκώς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κε- 230
χρημένος τοῖς πρός με, ὡμολογεῖτ' ἂν ἡ κατηγορία τοῖς
15 ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας
ὁδοῦ, καὶ φυγὼν τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐλέγ-
χους, τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα
καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται· εἶτα κατηγορεῖ
μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί, καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου
τὴν πρὸς ἔμ' ἔχθραν προΐσταται, οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύ-
την ἀπηντηκὼς ἐμοί, τὴν ἑτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφε-
16 λέσθαι φαίνεται. καίτοι πρὸς ἅπασιν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τοῖς ἄλλοις οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος
ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἔμοιγε δοκεῖ καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέγειν,
ὅτι τῆς ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον
ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους
ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώ-
σομεν ζητεῖν· ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε.
17 Πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημέν' ὁμοίως ἐκ
τουτων ἄν τις ἴδοι, οὔτε δικαίως οὔτ' ἐπ' ἀληθείας
οὐδεμιᾶς εἰρημένα· βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἕκαστ' αὐτῶν
ἐξετάσαι, καὶ μάλισθ' ὅσ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς

πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμέν' ἑαυτῷ μετὰ
Φιλοκράτους ἀνατιθεὶς ἐμοί. ἔστι δ' ἀναγκαῖον ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματ' ἀναμνῆσαι, ἵνα πρὸς
τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῆτε.
18 Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ
— οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπολιτευόμην πω [τότε] —, πρῶτον μὲν
ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι σω-
θῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὁρῶντες, Θηβαίοις 231
δ' ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως οὐδ'
ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι· οἷς γὰρ ηὐτυχήκεσαν ἐν
Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρηντο· ἔπειθ' ἡ Πελοπόν-
νησος ἅπασα διειστήκει, καὶ οὔθ' οἱ μισοῦντες Λακε-
δαιμονίους οὕτως ἴσχυον ὥστ' ἀνελεῖν αὐτούς, οὔθ'
οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύριοι τῶν πόλεων
ἦσαν, ἀλλά τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ παρὰ
19 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις καὶ ταραχή. ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ
Φίλιππος — οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ —, τοῖς παρ' ἑκάστοις
προδόταις χρήματ' ἀναλίσκων, πάντας συνέκρουεν καὶ
πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν· εἶτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον ἄλλοι
καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο καὶ κατὰ
πάντων ἐφύετο. ὡς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ
πολέμου, οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νῦν δ' ἀτυχεῖς Θηβαῖοι,
φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ'
ὑμᾶς· [ὁ Φίλιππος,] ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ συν-
έλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ βοή-
20 θειαν ἐπηγγείλατο. τί οὖν συνηγωνίσατ' αὐτῷ, πρὸς
τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἑκόντας ἐξαπατωμένους; ἡ
τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἴτε χρὴ κακίαν εἴτ' ἄγνοιαν,
εἴτε καὶ ἀμφότερα ταῦτ' εἰπεῖν, οἳ πόλεμον συνεχῆ καὶ
μακρὸν πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν πᾶσι

συμφερόντων, ὡς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρή-
μασιν οὔτε σώμασιν, οὔτ' ἄλλῳ [οὐδενὶ] τῶν ἁπάντων
συνελάμβανον ὑμῖν· οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως
ὀργιζόμενοι, ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ. ἡ μὲν
οὖν τότε συγχωρηθεῖσ' εἰρήνη διὰ ταῦτ', οὐ δι' ἐμ',
ὡς οὗτος διέβαλλεν, ἐπράχθη· τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα
καὶ δωροδοκήματ' ἐν αὐτῇ τῶν νυνὶ παρόντων πρα-
21 γμάτων, ἄν τις ἐξετάζῃ δικαίως, αἴτι' εὑρήσει. καὶ
ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ
διεξέρχομαι. εἰ γὰρ εἶναί τι δοκοίη τὰ μάλιστ' ἐν τού-
τοις ἀδίκημα, οὐδέν ἐστι δήπου πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὁ μὲν
πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Ἀριστό-
δημος ἦν ὁ ὑποκριτής, ὁ δ' ἐκδεξάμενος καὶ γράψας
καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα, Φιλο-
κράτης ὁ Ἁγνούσιος, ὁ σὸς Αἰσχίνη κοινωνὸς οὐχ ὁ
ἐμός, οὐδ' ἂν σὺ διαρραγῇς ψευδόμενος, οἱ δὲ συνει-
πόντες ὅτου δήποθ' εἵνεκα — ἐῶ γὰρ τοῦτό γε [ἐν τῷ
παρόντι] — Εὔβουλος καὶ Κηφισοφῶν· ἐγὼ δ' οὐδὲν
22 οὐδαμοῦ. ἀλλ' ὅμως τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ'
αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ' ἧκεν
ἀναιδείας ὥστ' ἐτόλμα λέγειν, ὡς ἄρ' ἐγὼ πρὸς τῷ
τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι, καὶ κεκωλυκὼς εἴην
τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ταύ-
την ποιήσασθαι. εἶτ' ὦ — τί σ' εἰπὼν ὀρθῶς προσ-
είπω; ἔστιν ὅπου σὺ παρών, τηλικαύτην πρᾶξιν καὶ
συμμαχίαν, ἡλίκην νυνὶ διεξῄεις, ὁρῶν ἀφαιρούμενόν
με τῆς πόλεως, ἠγανάκτησας, ἢ παρελθὼν ταῦθ' ἃ νῦν
23 κατηγόρεις ἐδίδαξας καὶ διεξῆλθες; καὶ μὴν εἰ τὸ κω-
λῦσαι τὴν τῶν Ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ
Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν ἀλλὰ βοᾶν καὶ
διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί. οὐ τοίνυν ἐποί-

ησας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φω- 233
νὴν οὐδείς· οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐδέν' ἀπεσταλ-
μένη τότε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν
ἐξεληλεγμένοι, οὔθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν
24 οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν τὰ
μέγιστ' ἐν οἷς ψεύδεται· εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν
Ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φί-
λιππον περὶ εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε, Εὐρυβάτου
πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων
διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτ' οὐκ ἔστι· τί γὰρ καὶ
βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ;
ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ' ἐπὶ τὸν
πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. οὐκοῦν
οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγεμὼν οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ
φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων ὧν κατεψεύσατ' οὐδὲν ἀλη-
θὲς ὂν δείκνυται.
25 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις,
ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο
πράττειν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων ὄψεσθε, τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ
συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα
βουλεύων, ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ
τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνωνται,
καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δ' οὐδὲ γράψαν-
26 τος ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ τοῦτ' ἠδύνατ',
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φιλίππῳ μὲν ἦν
συμφέρον ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι
τῶν ὅρκων, ὑμῖν δ' ὡς ἐλάχιστον. διὰ τί; ὅτι ὑμεῖς 234
μὲν οὐκ ἀφ' ἧς ὠμόσαθ' ἡμέρας μόνον, ἀλλ' ἀφ' ἧς
ἠλπίσατ' εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελύσατε τὰς παρα-
σκευὰς τὰς τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοῦτ' ἐκ παντος τοῦ

χρόνου μάλιστ' ἐπραγματεύετο, νομίζων, ὅπερ ἦν ἀλη-
θές, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους
ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βεβαίως ἕξειν· οὐδένα γὰρ
27 τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων εἵνεκα. ἁγὼ προορώμενος
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ λογιζόμενος τὸ ψήφισμα [τοῦτο]
γράφω, πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ᾖ Φίλιππος,
καὶ τοὺς ὅρκους τὴν ταχίστην ἀπολαμβάνειν, ἵν' ἐχόν-
των τῶν Θρᾳκῶν, τῶν ὑμετέρων συμμάχων, τὰ χωρία
ταῦθ' ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τὸ Σέρριον καὶ τὸ Μυρ-
τηνὸν καὶ τὴν Ἐργίσκην, οὕτω γίγνοινθ' οἱ ὅρκοι,
καὶ μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων,
κύριος τῆς Θρᾴκης κατασταίη, μηδὲ πολλῶν μὲν χρη-
μάτων πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας, ἐκ τούτων
28 ῥᾳδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροίη πράγμασιν. εἶτα τοῦτο
μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμ' οὐδ' ἀναγιγνώσκει· εἰ δὲ
βουλεύων ἐγὼ προσάγειν τοὺς πρέσβεις ᾤμην δεῖν,
τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί χρῆν με ποιεῖν; μὴ
προσάγειν γράψαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ' ἥκοντας, ἵν' ὑμῖν
διαλεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτον'
αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν ὀβολοῖν ἐθεώρουν
ἂν εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφη. τὰ μικρὰ τῆς πόλεως ἔδει με
φυλάττειν, τὰ δ' ὅλ', ὥσπερ οὗτοι, πεπρακέναι; οὐ
δήπου. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβών, ὃ
σαφῶς οὗτος εἰδὼς παρέβη.

29 ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ. 235

[Ἐπὶ ἄρχοντος Μνησιφίλου, ἑκατομβαιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, φυλῆς πρυτανευούσης Πανδιονίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Φίλιππος ἀποστείλας πρέσβεις περὶ τῆς εἰρήνης ὁμολογουμένας πεποίηται συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων,

ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ ἡ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἑλέσθαι ἐκ πάντων Ἀθηναίων ἤδη πέντε, τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν μηδεμίαν ὑπερβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν Φίλιππον, καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦναι τὴν ταχίστην ἐπὶ ταῖς ὡμολογημέναις συνθήκαις αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον, συμπεριλαμβάνοντας καὶ τοὺς ἑκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ᾑρέθησαν Εὔβουλος Ἀναφλύστιος, Αἰσχίνης Κοθωκίδης, Κηφισοφῶν Ῥαμνούσιος, Δημοκράτης Φλυεύς, Κλέων Κοθωκίδης.]

30 Ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμ-
φέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες
οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι, καθῆντ' ἐν Μακεδονίᾳ
τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε Φίλιππος ἐκ Θρᾴκης
πάντα καταστρεψάμενος, ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, ἴσως δὲ
τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφῖχθαι καὶ
τὰ χωρία σῶσαι, λαβόντας τοὺς ὅρκους πρὶν ἐκεῖνον
ἐξελεῖν αὐτά· οὐ γὰρ ἂν ἥψατ' αὐτῶν παρόντων ἡμῶν,
ἢ οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτόν, ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διη-
μαρτήκει καὶ οὐκ ἂν ἀμφότερ' εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην 236
καὶ τὰ χωρία.

31 Τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα
μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων [ἀν-
θρώπων] τοιοῦτον ἐγένετο· ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν
καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ καὶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεσθαι τούτοις.
ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μεῖζον κακούργημα
32 θεάσασθε. ἐπειδὴ γὰρ ὤμοσεν τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος
προλαβὼν τὴν Θρᾴκην διὰ τούτους, οὐχὶ πεισθέντας
τῷ ἐμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν ὅπως
μὴ ἄπιμεν ἐκ Μακεδονίας, ἕως τὰ τῆς στρατείας τῆς
ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῆ ποιήσαιτο, ἵνα μή, δεῦρ'

ἀπαγγειλάντων ἡμῶν ὅτι μέλλει καὶ παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιθ' ὑμεῖς καὶ περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς Πύλας ὥσπερ πρότερον κλείσαιτε τὸν τόπον, ἀλλ' ἅμ' ἀκούοιτε ταῦτ' ἀπαγγελλόντων ἡμῶν, κἀκεῖνος ἐντὸς εἴη Πυλῶν καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι.
33 οὕτω δ' ἦν ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ, μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος αὐτοῦ, εἰ πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέσθαι ψηφίσαισθε βοηθεῖν, ἐκφύγοι τὰ πράγματ' αὐτόν, ὥστε μισθοῦται τὸν κατάπτυστον τουτονί, οὐκέτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὑτόν, τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι, δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώ-
34 λετο. ἀξιῶ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δέομαι τοῦτο μεμνῆσθαι παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδέν' ἐποιούμην ἕτερον, πάσαις δ' αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀμοὶ πρὸς ἕκαστα [τῶν κατηγορημένων] μίκρ' ἀποκρίνασθαι.
35 τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες, καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι τῷ παρεληλυθέναι Φίλιππον εἴσω Πυλῶν· ἔσται γὰρ ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς, ἂν ἔχηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει, φίλον αὐτὸν γεγενημένον, οἷς δὲ φίλος, τοὐναντίον [ἐχθρόν]. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας ἔφη βεβαιοῦν, μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ συμφέρειν· συμφέρειν δὲ Φιλίππῳ καὶ Φωκεῦσι καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἅπασι, τῆς ἀναλγησίας καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς
36 τῶν Θηβαίων. ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ, διὰ τὴν τόθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θηβαίους. τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτ' εὐθύς, οὐκ εἰς μακράν; τοὺς μὲν Φωκέας ἀπολέσθαι καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις

αὐτῶν, ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἀγαγόντας καὶ τούτῳ πεισθέντας μικρὸν ὕστερον σκευαγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦτον δὲ χρυσίον λαβεῖν, κἄτι πρὸς τούτοις τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς τῇ πόλει γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων Φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τό τε τοῦ Καλλισθένους ψήφισμα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων [ταῦθ'] ἅπαντα [ὑμῖν] ἔσται φανερά. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ. 238

[Ἐπὶ Μνησιφίλου ἄρχοντος, σύγκλητος ἐκκλησία ὑπὸ στρατηγῶν καὶ πρυτάνεων, [καὶ] βουλῆς γνώμη, μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόντος. Καλλισθένης Ἐτεονίκου Φαληρεὺς εἶπε· μηδένα Ἀθηναίων μηδεμιᾷ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ κοιταῖον γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐν ἄστει καὶ Πειραιεῖ, ὅσοι μὴ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι· τούτων δ' ἑκάστους ἣν παρέλαβον τάξιν διατηρεῖν μήτε ἀφημερεύοντας μήτε ἀποκοιτοῦντας. ὃς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷδε τῷ ψηφίσματι, ἔνοχος ἔστω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μή τι ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτόν· περὶ δὲ τοῦ ἀδυνάτου ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς Ἐλευσῖνα καὶ Φυλὴν καὶ Ἄφιδναν καὶ Ῥαμνοῦντα καὶ Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φαληρεύς.]

Ἆρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσι τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἢ ταῦτ' ἐπηγγέλλεθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός;

Λέγε δὴ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔπεμψε Φίλιππος μετὰ ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ
καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἴστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἴσω
Πυλῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημέ-
νους, καὶ ὅσα μὲν ἑκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων,
φρουρὰς εἰσαγηοχότας, τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα κατὰ κράτος239
λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι κατεσκάψαμεν. ἀκούων
δὲ καὶ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς γέγραφα
ὑμῖν, ἵνα μὴ πλεῖον ἐνοχλῆσθε περὶ τούτων. τοῖς μὲν
γὰρ ὅλοις οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην
συνθέμενοι καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ
συμπεριειλημμένων τῶν Φωκέων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν
συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε τοῖς ὡμολογημένοις,
οὐδὲν προτερήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικοῦντες.]*

40 *Ἀκούεθ'* ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται, ἐν τῇ
πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς αὑτοῦ συμμάχους, ὅτι
„ταῦτ' ἐγὼ πεποίηκ' ἀκόντων Ἀθηναίων καὶ λυπου-
μένων, ὥστ' εἴπερ εὖ φρονεῖτ', ὦ Θηβαῖοι καὶ Θετ-
ταλοί, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πι-
στεύσετε," οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασιν γράψας, ταῦτα δὲ
βουλόμενος δεικνύναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων ᾤχετ' ἐκεί-
νους λαβὼν εἰς τὸ μηδ' ὁτιοῦν προορᾶν τῶν μετὰ
ταῦτα μηδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐᾶσαι πάντα τὰ πρά-
γματ' ἐκεῖνον ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι· ἐξ ὧν ταῖς πα-
41 ρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι κέχρηνται. ὁ δὲ
ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ συνεργὸς καὶ συναγωνιστής,
καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς,
οὗτός ἐσθ' ὁ τὰ Θηβαίων νῦν ὀδυρόμενος πάθη καὶ
διεξιὼν ὡς οἰκτρά, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι
κακῶν καὶ ὅσ' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ Ἕλληνες ἁπάντων
αὐτὸς ὢν αἴτιος. δῆλον γὰρ ὅτι, σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ

τοῖς συμβεβηκόσιν Αἰσχίνη καὶ τοὺς Θηβαίους ἐλεεῖς,
κτήματ' ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ γεωργῶν τὰ 'κείνων,
ἐγὼ δὲ χαίρω, ὃς εὐθὺς ἐξῃτούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα240
πράξαντος.

42 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκ' εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μᾶλ-
λον [ἴσως] ἁρμόσει λέγειν. ἐπάνειμι δὴ πάλιν εἰς τὰς
ἀποδείξεις, ὡς τὰ τούτων ἀδικήματα τῶν νυνὶ [παρόν-
των] πραγμάτων γέγον' αἴτια.

Ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ Φι-
λίππου διὰ τούτων, τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθωσάν-
των αὑτοὺς καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων,
ἐξηπάτηντο δ' οἱ [ταλαίπωροι] Φωκεῖς καὶ ἀνῄρηνθ'
43 αἱ πόλεις αὐτῶν, τί ἐγένετο; οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετ-
ταλοὶ καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα
τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς· οὐδὲ
φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν. ὑμεῖς
δ' ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες,
ἤγετε τὴν εἰρήνην ὅμως· οὐ γὰρ ἦν ὅ τι ἂν ἐποιεῖτε.
καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι
καὶ διημαρτηκότες ὧν ἤλπισαν, ἦγον τὴν εἰρήνην ἄσμε-
νοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τιν' ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι.
44 ὅτε γὰρ περιιὼν Φίλιππος Ἰλλυριοὺς καὶ Τριβαλλούς,
τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνά-
μεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖθ' ὑφ' ἑαυτῷ, καί τινες
τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ βαδί-
ζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν, τότε
πάντες, ἐφ' οὓς ταῦτα παρεσκευάζετ' ἐκεῖνος, ἐπολε-
μοῦντο. εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος [οὗτος], οὐ
45 πρὸς ἐμέ. ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην
καὶ παρ' ὑμῖν ἀεὶ καὶ ὅποι πεμφθείην· αἱ δὲ πόλεις
ἐνόσουν, τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν

δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι, τῶν 241
δ' ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν, τὰ μὲν οὐ προορωμένων, τὰ
δὲ τῇ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων,
καὶ τοιουτονί τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων, πλὴν
οὐκ ἐφ' ἑαυτοὺς ἑκάστων οἰομένων τὸ δεινὸν ἥξειν,
καὶ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων, τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς
46 σχήσειν οἴ' ἂν βούλωνται. εἶτ' οἶμαι συμβέβηκε, τοῖς
μὲν πλήθεσιν, ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥᾳθυμίας,
τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλεκέναι, τοῖς δὲ προεστηκόσιν
καὶ τἄλλα πλὴν ἑαυτοὺς οἰομένοις πωλεῖν, πρώτους
ἑαυτοὺς πεπρακόσιν αἰσθέσθαι· ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ
ξένων ἃ τότ' ὠνομάζοντο, [ἡνίκα ἐδωροδόκουν,] νῦν
κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροὶ καὶ πάνθ' ἃ προσῆκεν ἀκού-
47 ουσιν. οὐδεὶς γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ τοῦ προδιδόν-
τος συμφέρον ζητῶν χρήματ' ἀναλίσκει, οὐδ' ἐπειδὰν
ὧν ἂν πρίηται κύριος γένηται, τῷ προδότῃ συμβούλῳ
περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται· οὐδὲν γὰρ ἂν ἦν εὐδαι-
μονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· πόθεν;
πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπειδὰν τῶν πραγμάτων ἐγκρα-
τὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτ' ἀποδομέ-
νων δεσπότης ἐστί, τὴν δὲ πονηρίαν εἰδώς, τότε δή,
48 τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ καὶ προπηλακίζει. σκοπεῖτε
δέ· καὶ γὰρ εἰ παρελήλυθ' ὁ τῶν πραγμάτων καιρός,
ὁ τοῦ γ' εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς ἀεὶ πάρεστι τοῖς
εὖ φρονοῦσι. μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο,
ἕως προὔδωκεν Ὄλυνθον· μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως
ἀπώλεσε Θήβας· μέχρι τούτου [Εὔδικος καὶ] Σῖμος ὁ
Λαρισαῖος, ἕως Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησεν. εἶτ'
ἐλαυνομένων καὶ ὑβριζομένων καὶ τί κακῶν οὐχὶ πα- 242
σχόντων, πᾶσ' ἡ οἰκουμένη μεστὴ γέγονεν. τί δ' Ἀρί-
στρατος ἐν Σικυῶνι, καὶ τί Πέριλλος ἐν Μεγάροις;

49 οὐκ ἀπερριμμένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἄν τις ἴδοι,
ὅτι ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν αὑτοῦ πατρίδα, καὶ πλεῖστ'
ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν Αἰσχίνη τοῖς προδι-
δοῦσι καὶ μισθαρνοῦσιν τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ [δωροδοκή-
σετε] περιποιεῖ, καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τουτωνὶ καὶ τοὺς
ἀνθισταμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν, ὑμεῖς ἐστὲ
σῷοι καὶ ἔμμισθοι, ἐπεὶ διά γ' ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι
ἂν ἀπωλώλειτε.

50 Καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἔτι πολλὰ
λέγειν, καὶ ταῦθ' ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρῆσθαι.
αἴτιος δ' οὗτος, ὥσπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς
πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας,
ἣν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμέ-
νων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δ' ἴσως οἵ καὶ πρὶν
ἐμ' εἰπεῖν ὁτιοῦν εἰδότες τὴν τούτου τότε μισθαρνίαν.
51 καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ νῦν
εἶπέ που λέγων „ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων
ἐμοί". ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι,
ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον οὔτ' Ἀλεξάν-
δρου φίλον εἴποιμ' ἂν ἐγώ σε, οὐχ οὕτω μαίνομαι, εἰ
μὴ καὶ τοὺς θεριστὰς καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράτ-
τοντας, φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσα-
52 μένων. [ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ
δεῖ.] ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε Φιλίππου πρότερον καὶ
νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπι-
στεῖς ἐρώτησον αὐτούς, μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ
σοῦ ποιήσω. πότερ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ
μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι [Ἀλεξάνδρου]; ἀκούεις 243
ἃ λέγουσιν.

53 Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς
ἀπολογήσασθαι καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῷ,

*ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης ὅμως ἀκούσῃ, δι' ἃ φημι
καὶ τούτων τῶν προβεβουλευμένων καὶ πολλῷ μειζό-
νων ἔτι τούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί
μοι λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβών.*

ΓΡΑΦΗ.

54 *[Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ ἱστα-
μένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης ἀπήνεγκε πρὸς
τὸν ἄρχοντα παρανόμων κατὰ Κτησιφῶντος τοῦ Λεωσθέ-
νους Ἀναφλυστίου, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα, ὡς
ἄρα δεῖ στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα
χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις
τοῖς μεγάλοις, τραγῳδοῖς καινοῖς, ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος
Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, ἀρε-
τῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἧς ἔχων διατελεῖ εἴς τε τοὺς Ἕλ-
ληνας ἅπαντας καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ ἀν-
δραγαθίας, καὶ διότι διατελεῖ πράττων καὶ λέγων τὰ
βέλτιστα τῷ δήμῳ καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν ὅ τι ἂν
55 δύνηται ἀγαθόν, πάντα ταῦτα ψευδῆ γράψας καὶ παρά-
νομα, τῶν νόμων οὐκ ἐώντων πρῶτον μὲν ψευδεῖς γρα-
φὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἶτα τὸν
ὑπεύθυνον στεφανοῦν (ἔστι δὲ Δημοσθένης τειχοποιὸς καὶ
ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τεταγμένος), ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεύειν τὸν
στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν τῇ καινῇ, 244
ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνει-
πεῖν, ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πυκνὶ τῇ ἐκκλησίᾳ. τίμημα τά-
λαντα πεντήκοντα. κλητῆρες Κηφισοφῶν Κηφισοφῶντος
Ῥαμνούσιος, Κλέων Κλέωνος Κοθωκίδης.]*

56 *Ἃ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
ταῦτ' ἐστίν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τούτων πρῶτον οἶμαι
δῆλον ὑμῖν ποιήσειν, ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι·
τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων*

**τάξιν, περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς καὶ οὐδὲν
57 ἑκὼν παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν πράττοντα καὶ λέγοντα
τὰ βέλτιστά με τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι
ποιεῖν ὅ τι ἂν δύνωμαι ἀγαθόν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τού-
τοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν εἶναι νομίζω·
ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων εὑρεθήσεται, εἴτ' ἀληθῆ
περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα,
58 εἴτε καὶ ψευδῆ· τὸ δὲ μὴ προσγράψαντ' „ἐπειδὰν τὰς
εὐθύνας δῷ“ στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ
[τὸν στέφανον] κελεῦσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ
τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις, εἴτ' ἄξιός εἰμι τοῦ στε-
φάνου καὶ τῆς ἀναρρήσεως, εἴτε καὶ μή, ἔτι μέντοι
καὶ τοὺς νόμους δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ, καθ' οὓς
ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ. οὑτωσὶ μὲν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δικαίως καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα
59 ποιεῖσθαι, βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὔθ' ἃ πέπρακταί μοι. καί
με μηδεὶς ἀπαρτᾶν νομίσῃ τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν
εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις καὶ λόγους ἐμπέσω· ὁ γὰρ διώ-
κων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν καὶ πράττειν τἄριστά 245
με καὶ γεγραμμένος ταῦθ' ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν
ὁ τοὺς περὶ πάντων τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων λόγους
οἰκείους καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς. πολλῶν
γὰρ προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς
Ἑλληνικὰς πράξεις εἱλόμην ἐγώ, ὥστε καὶ τὰς ἀπο-
δείξεις ἐκ τούτων δίκαιός εἰμι ποιεῖσθαι.**

**60 Ἃ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ δημηγορεῖν
ἐμέ, προλαβὼν κατέσχε Φίλιππος, ἐάσω· οὐδὲ γὰρ
ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ· ἃ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἐπὶ ταῦτ' ἐπέστην ἐγὼ διεκωλύθη, ταῦτ' ἀναμνήσω
καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεο-
61 νέκτημ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι μέγ' ὑπῆρξεν Φιλίππῳ. παρὰ**

γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλ' ἅπασιν ὁμοίως,
φορὰ προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν
ἀνθρώπων συνέβη, ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέ-
μνηται γεγονυῖαν· οὓς συναγωνιστὰς καὶ συνεργοὺς
λαβών, καὶ πρότερον κακῶς τοὺς Ἕλληνας ἔχοντας
πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χεῖρον διέθηκε,
τοὺς μὲν ἐξαπατῶν, τοῖς δὲ διδούς, τοὺς δὲ πάντα
τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλά,
ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖ-
62 νον μέγαν γίγνεσθαι. ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ
ἔτ' ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου καὶ φυομένου κακοῦ
τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων ὄντων, δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν
καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ
λαβεῖν· ὁ γὰρ ἐνταῦθ' ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας εἴμ'
63 ἐγώ. πότερον [αὐτὴν] χρῆν Αἰσχίνη τὸ φρόνημ' ἀφεῖ- 246
σαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὑτῆς, ἐν τῇ Θετταλῶν καὶ
Δολόπων τάξει συγκατακτᾶσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν Ἑλ-
λήνων ἀρχήν, καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ καὶ δίκαι'
ἀναιρεῖν; ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, δεινὸν γὰρ ὡς ἀλη-
θῶς, ἃ δ' ἑώρα συμβησόμεν', εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ
προῃσθάνεθ' ὡς ἔοικεν ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιιδεῖν
64 γιγνόμενα; ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστ' ἐπιτιμῶντα
τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην, τῆς ποίας μερί-
δος γενέσθαι τὴν πόλιν ἠβούλετ' ἄν, πότερον τῆς
συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἕλλησι κακῶν καὶ
αἰσχρῶν, ἧς ἂν Θετταλοὺς καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι
τις, ἢ τῆς περιεορακυίας ταῦτα γιγνόμενα, ἐπὶ τῇ τῆς
ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἧς ἂν Ἀρκάδας καὶ Μεσση-
65 νίους καὶ Ἀργείους θείημεν. ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί,
μᾶλλον δὲ πάντες, χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασιν. καὶ γὰρ

εἰ μὲν ὡς ἐκράτησε Φίλιππος ᾤχετ' εὐθέως ἀπιὼν καὶ
μετὰ ταῦτ' ἦγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὑτοῦ συμμάχων
μήτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ἦν
ἄν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος
μέμψις καὶ κατηγορία· εἰ δ' ὁμοίως ἁπάντων τὸ ἀξίωμα
τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ
καὶ τὰς πολιτείας, ὅσων ἐδύνατο, πῶς οὐχ ἁπάντων
ἐνδοξόταθ' ὑμεῖς ἐβουλεύσασθ' ἐμοὶ πεισθέντες;
66 Ἀλλ' ἐκεῖσ' ἐπανέρχομαι. τί τὴν πόλιν Αἰσχίνη
προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδ' ὁρῶσαν τῶν Ἑλ-
λήνων ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν
σύμβουλον ἔδει λέγειν ἢ γράφειν τὸν Ἀθήνησιν (καὶ 247
γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει), ὃς συνῄδειν μὲν ἐκ
παντὸς τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς αὐτὸς
ἐπὶ τὸ βῆμ' ἀνέβην, ἀεὶ περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ
δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω καὶ χρή-
ματα καὶ σώματ' ἀνηλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τῶν
πᾶσι συμφερόντων, ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπὲρ αὑτῶν
67 ἀνηλώκασιν ἕκαστοι, ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον,
πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ἀγών, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας
τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν
χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὅ τι βουληθείη
μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος |παρελέσθαι, τοῦτο| προϊέμε-
68 νον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν. καὶ
μὴν οὐδὲ τοῦτό γ' οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσαι, ὡς τῷ
μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γ' ὄντι
καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέ-
σθαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ
τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι, ὑμῖν δ' οὖσιν Ἀθη-
ναίοις, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις
καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ'

ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς ἐλευθερίας
69 αὐτεπαγγέλτους ἐθελοντὰς παραχωρῆσαι Φιλίππῳ. οὐδ'
ἂν εἷς ταῦτα φήσειεν. λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον
ἅμα, πᾶσιν οἷς ἐκεῖνος ἔπραττ' ἀδικῶν ὑμᾶς, ἐναν-
τιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς
εἰκότως καὶ προσηκόντως, ἔγραφον δὲ καὶ συνεβού-
λευον καὶ ἐγὼ καθ' οὓς ἐπολιτευόμην χρόνους. ὁμο- 24
λογῶ. ἀλλὰ τί χρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ,
πάντ' ἀφεὶς, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτείδαιαν, Ἁλόν-
70 νησον· οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· Σέρριον δὲ καὶ
Δορίσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν καὶ ὅσ' ἄλλ'
ἡ πόλις ἠδικεῖτο, οὐδ' εἰ γέγον' οἶδα. καίτοι σύ γ'
ἔφησθά με ταῦτα λέγοντ' εἰς ἔχθραν ἐμβαλεῖν του-
τουσί, Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶντος καὶ Διοπείθους
τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄντων, οὐκ ἐμῶν, ὦ
71 λέγων εὐχερῶς ὅ τι ἂν βουληθῇς. οὐδὲ νῦν περὶ τού-
των ἐρῶ. ἀλλ' ὁ τὴν Εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος
καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμ' ἐπὶ τὴν Ἀττικήν, [καὶ
Μεγάροις ἐπιχειρῶν,] καὶ καταλαμβάνων Ὠρεόν, καὶ
κατασκάπτων Πορθμόν, καὶ καθιστὰς ἐν μὲν Ὠρεῷ
Φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ Κλείταρχον, καὶ
τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος, καὶ Βυ-
ζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις Ἑλληνίδας ἃς μὲν ἀναι-
ρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων, πότερον ταῦτα
ποιῶν ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην,
ἢ οὔ; καὶ πότερον φανῆναί τιν' Ἑλλήνων τὸν κωλύ-
72 σοντ' ἐχρῆν, ἢ μή; εἰ μὲν γὰρ μὴ χρῆν, ἀλλὰ τὴν
Μυσῶν λείαν [καλουμένην] τὴν Ἑλλάδ' οὖσαν ὀφθῆ-
ναι ζώντων καὶ ὄντων Ἀθηναίων, περιείργασμαι μὲν
ἐγὼ περὶ τούτων εἰπών, περιείργασται δ' ἡ πόλις ἡ
πεισθεῖσ' ἐμοί, ἔστω δ' ἀδικήματα πάντα [ἃ πέπρα-

κται] καὶ ἁμαρτήματ' ἐμά. εἰ δ' ἔδει τούτων κωλυτὴν
φανῆναι, τίν' ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσῆκε
γενέσθαι; ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμην ἐγώ, καὶ ὁρῶν 249
καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ἠναντιού-
μην καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προέσθαι. καὶ
μὴν τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβὼν, οὐχ
ἡ πόλις Αἰσχίνη.

73 Φέρε δ' αὐτὰ τὰ ψηφίσματα [καὶ τὴν ἐπιστολὴν
τὴν τοῦ Φιλίππου,] καὶ λέγ' ἐφεξῆς· ἀπὸ γὰρ τούτων
τίς τίνος αἴτιός ἐστι γενήσεται φανερόν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Νεοκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος, ἐκ-
κλησία σύγκλητος ὑπὸ στρατηγῶν, Εὔβουλος Μνησιθέου
Κόπρειος εἶπεν. ἐπειδὴ προσήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄρα Λεωδάμαντα τὸν ναύαρχον καὶ τὰ μετ'
αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἴκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παρα-
πομπὴν εἰς Ἑλλήσποντον ὁ παρὰ Φιλίππου στρατηγὸς
Ἀμύντας καταγήοχεν εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει,
ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς ὅπως
ἡ βουλὴ συναχθῇ καὶ αἱρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φίλιππον,
74 οἵτινες παραγενόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ
ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς στρατιώτας,
καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ Ἀμύντας, ὅτι
οὐ μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδέν· εἰ δέ τι πλημμελοῦντα
παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβών, ὅτι ἐπισκεψάμενοι ἐπιτιμή-
σουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγωρίας ἀξίαν· εἰ δὲ μηδέτερον
τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν ἢ ὁ ἀποστείλας ἢ
ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ τοῦτο λέγειν, ἵνα αἰσθανόμενος ὁ 250
δῆμος βουλεύσηται τί δεῖ ποιεῖν.]

75 Τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμ' Εὔβουλος ἔγραψεν,
οὐκ ἐγώ, τὸ δ' ἐφεξῆς Ἀριστοφῶν, εἶθ' Ἡγήσιππος,

εἶτ' Ἀριστοφῶν πάλιν, εἶτα Φιλοκράτης, εἶτα Κηφισοφῶν, εἶτα πάντες· ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

[*Ἐπὶ Νεοκλέους ἄρχοντος, βοηδρομιῶνος ἔνῃ καὶ νέᾳ, βουλῆς γνώμη, πρυτάνεις καὶ στρατηγοὶ ἐχρημάτισαν τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἑλέσθαι πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς καὶ ἐντολὰς δοῦναι κατὰ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα. καὶ εἵλοντο τούσδε, Κηφισοφῶντα Κλέωνος Ἀναφλύστιον, Δημόκριτον Δημοφῶντος Ἀναγυράσιον, Πολύκριτον Ἀπημάντου Κοθωκίδην. πρυτανεία φυλῆς Ἱπποθωντίδος, Ἀριστοφῶν Κολλυτεὺς πρόεδρος εἶπεν.*]

76 *Ὥσπερ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσματα, οὕτω σὺ δεῖξον Αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψήφισμ' αἴτιός εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις· εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ παρέσχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶταί μ' ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέροις ἐγκαλῶν. Λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

77 [*Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ
καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. παραγενόμενοι πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' 251
ὑμῶν πρεσβευταί, Κηφισοφῶν καὶ Δημόκριτος καὶ Πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως ὧν ἐναυάρχει Λεωδάμας. καθ' ὅλου μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθε ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἔχεσθαι, εἰ οἴεσθ' ἐμὲ λανθάνειν, ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα πρόφασιν μὲν ὡς τὸν σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς Λῆμνον, βοηθήσοντα δὲ Σηλυμβριανοῖς τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ
78 κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις. καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυ-*

άρχῳ ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ὑπὸ δέ τινων ἀρχόντων καὶ ἑτέρων ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου βουλομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης πρὸς ἐμὲ φιλίας τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῷ μᾶλλον φιλοτιμουμένων τοῦτο συντετελέσθαι ἢ τοῖς Σηλυμβριανοῖς βοηθῆσαι. καὶ ὑπολαμβάνουσιν αὑτοῖς τὸ τοιοῦτο πρόσοδον ἔσεσθαι. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν οὔθ' ὑμῖν οὔτ' ἐμοί. διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα πρὸς ἡμᾶς ἀφίημι ὑμῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς προεστηκόσιν ὑμῶν κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειράσομαι κἀγὼ διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. εὐτυχεῖτε.]

79 *Ἐνταῦθ' οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραφεν, οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ.* τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις
ἐγκαλῶν τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι
[*τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν αὑτοῦ, εἴ τι περὶ
ἐμοῦ γέγραφεν*]· τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγὼ καὶ τούτοις 252
ἠναντιούμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Πελοπόννησον
πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πελοπόννησον παρεδύετο, εἶτα τὴν εἰς Εὔβοιαν, ἡνίκ' Εὐβοίας ἥπτετο, εἶτα τὴν ἐπ' Ὠρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν, καὶ τὴν εἰς Ἐρέτριαν, ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν
80 ταύταις ταῖς πόλεσιν κατέστησεν. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς Χερρόνησος ἐσώθη καὶ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα, ἔπαινοι, δόξαι, τιμαί, στέφανοι, χάριτες παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ὑπῆρχον· τῶν δ' ἀδικουμένων τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν ἡ σωτηρία περιεγένετο, τοῖς δ' ὀλιγωρήσασι τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προείπατε μεμνῆσθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὔνους [ἑαυτοῖς], ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ
81 μάντεις εἶναι· πάντα γὰρ ἐκβέβηχ' ἃ προείπατε. καὶ

μὴν ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματ᾿ ἔδωκε Φιλιστίδης ὥστ᾿
ἔχειν Ὠρεόν, πολλὰ δὲ Κλείταρχος ὥστ᾿ ἔχειν Ἐρέτριαν,
πολλὰ δ᾿ αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὥστε ταῦθ᾿ ὑπάρχειν ἐφ᾿
ὑμᾶς αὐτῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐλέγχεσθαι,
μηδ᾿ ἃ ποιῶν ἠδίκει μηδέν᾿ ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς
82 ἀγνοεῖ, καὶ πάντων ἥκιστα σύ· οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλει-
τάρχου καὶ τοῦ Φιλιστίδου τότε πρέσβεις δεῦρ᾿ ἀφικνού-
μενοι, παρὰ σοὶ κατέλυον Αἰσχίνη καὶ σὺ προὐξένεις
αὐτῶν· οὓς ἡ μὲν πόλις ὡς ἐχθροὺς καὶ οὔτε δίκαι᾿
οὔτε συμφέροντα λέγοντας ἀπήλασε, σοὶ δ᾿ ἦσαν φίλοι.
οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδέν, ὦ βλασφημῶν περὶ
ἐμοῦ καὶ λέγων, ὡς σιωπῶ μὲν λαβών, βοῶ δ᾿ ἀναλώ-
σας. ἀλλ᾿ οὐ σύ, ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσει δ᾿ οὐ- 253
δέποτε, ἐὰν μή σ᾿ οὗτοι παύσωσιν ἀτιμώσαντες τήμερον.
83 στεφανωσάντων τοίνυν ὑμῶν μ᾿ ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ
γράψαντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβάς, ἅσπερ
οὑτοσὶ Κτησιφῶν νῦν γέγραφε, καὶ ἀναρρηθέντος ἐν
τῷ θεάτρῳ τοῦ στεφάνου, καὶ δευτέρου μοι κηρύγμα-
τος ἤδη [τούτου] γιγνομένου, οὔτ᾿ ἀντεῖπεν Αἰσχίνης
παρὼν οὔτε τὸν εἰπόντ᾿ ἐγράψατο. Καί μοι λέγε καὶ
τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

84 [Ἐπὶ Χαιρώνδου Ἡγήμονος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἕκτῃ
ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης Λεοντίδος, Ἀριστόνικος
Φρεάρριος εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους Παια-
νιεὺς πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῷ
Ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων καὶ πρότερον καὶ
ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ τῶν ψηφισμάτων,
καί τινας τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ πόλεων ἠλευθέρωκε, καὶ
διατελεῖ εὔνους ὢν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ λέγει καὶ
πράττει ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπέρ τε αὐτῶν Ἀθηναίων

καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ
δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους
Παιανιέα καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι
τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις, τραγῳδοῖς και-
νοῖς, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου ἐπιμεληθῆναι
τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν καὶ τὸν ἀγωνοθέτην. εἶπεν
Ἀριστόνικος Φρεάρριος.] 254

85 Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τιν᾿ αἰσχύνην τῇ πόλει
συμβᾶσαν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμ᾿ ἢ χλευασμὸν ἢ γέλωτα,
ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἂν ἐγὼ στεφανῶμαι;
καὶ μὴν ὅταν ᾖ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα,
ἄν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει, ἄν θ᾿ ὡς ἑτέρως,
τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς τότε,
καὶ οὐ μέμψεως οὐδὲ τιμωρίας.

86 Οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς
ταῦτ᾿ ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγημαι τἄριστα πράτ-
τειν τῇ πόλει, τῷ νικᾶν, ὅτ᾿ ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ
γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα, καὶ στεφά-
νους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ καὶ πᾶσιν γενέσθαι,
τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ προσόδους ὡς ἀγαθῶν τού-
των ὄντων ὑμᾶς πεποιῆσθαι.

87 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φίλιππος ἐξηλάθη,
τοῖς μὲν ὅπλοις ὑφ᾿ ὑμῶν, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς
ψηφίσμασι, κἂν διαρραγῶσί τινες τούτων, ὑπ᾿ ἐμοῦ,
ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει. ὁρῶν δ᾿
ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ᾿ ἐπεισάκτῳ,
βουλόμενος τῆς σιτοπομπίας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν
ἐπὶ Θρᾴκης Βυζαντίους συμμάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν
πρῶτον ἠξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον,
ὡς δ᾿ οὐκ ἤθελον οὐδ᾿ ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμ-
μαχίαν πεποιῆσθαι, λέγοντες ἀληθῆ, χάρακα βαλόμενος

πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει.
88 τούτων δὲ γιγνομένων, ὅ τι μὲν προσῆκε ποιεῖν ὑμᾶς,
οὐκέτ' ἐρωτήσω· δῆλον γάρ ἐστιν ἅπασιν. ἀλλὰ τίς ἦν
ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ
κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους
τοὺς χρόνους; ὑμεῖς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς
ὅταν εἴπω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ' ὁ τῇ πόλει λέγων
καὶ γράφων καὶ πράττων καὶ ἁπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ
89 πράγματ' ἀφειδῶς διδούς; ἐγώ. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα ταῦτ'
ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκέτ' ἐκ τοῦ λόγου δεῖ μαθεῖν,
ἀλλ' ἔργῳ πεπείρασθε· ὁ γὰρ τότ' ἐνστὰς πόλεμος
ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεγκεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν
βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ὑμᾶς τῆς
νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ
χρηστοί, ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν, ὧν διαμάρτοιεν,
καὶ μετάσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι
τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μὴ μεταδοῖεν ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προῄ-
ρηνται. Λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς τῶν Βυζαντίων στε-
φάνους καὶ [τοὺς] τῶν Περινθίων, οἷς ἐστεφάνουν ἐκ
τούτων τὴν πόλιν.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

90 [Ἐπὶ ἱερομνάμονος Βοσπορίχω Δαμάγητος ἐν τᾷ ἁλίᾳ
ἔλεξεν, ἐκ τᾶς βωλᾶς λαβὼν ῥήτραν. ἐπειδὴ ὁ δᾶμος ὁ
Ἀθαναίων ἔν τε τοῖς προγεναμένοις καιροῖς εὐνοέων δια-
τελεῖ Βυζαντίοις καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ συγγενέσι Περιν-
θίοις καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται, ἔν τε
τῷ παρεστακότι καιρῷ Φιλίππω τῶ Μακεδόνος ἐπιστρα-
τεύσαντος ἐπὶ τὰν χώραν καὶ τὰν πόλιν ἐπ' ἀναστάσει
Βυζαντίων καὶ Περινθίων καὶ τὰν χώραν δαίοντος καὶ
δενδροκοπέοντος, βοαθήσας πλοίοις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ
σίτῳ καὶ βέλεσι καὶ ὁπλίταις ἐξείλετο ἁμὲ ἐκ τῶν μεγάλων

κινδύνων καὶ ἀποκατέστασε τὰν πάτριον πολιτείαν καὶ
91 τὼς νόμως καὶ τὼς τάφως, δεδόχθαι τῷ δάμῳ τῷ Βυζαν-
τίων καὶ Περινθίων Ἀθαναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν, πολι-
τείαν, ἔγκτασιν γᾶς καὶ οἰκιᾶν, προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι,
πόθοδον ποτὶ τὰν βωλὰν καὶ τὸν δᾶμον πράτοις πεδὰ
τὰ ἱερά, καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν πόλιν ἀλειτουργή-
τοις ἦμεν πασᾶν τᾶν λειτουργιᾶν· στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας
τρεῖς ἑκκαιδεκαπάχεις ἐν τῷ Βοσπορείῳ, στεφανούμενον
τὸν δᾶμον τὸν Ἀθαναίων ὑπὸ τῶ δάμω τῶ Βυζαντίων
καὶ Περινθίων· ἀποστεῖλαι δὲ καὶ θεαρίας ἐς τὰς ἐν τᾷ
Ἑλλάδι παναγύριας, Ἴσθμια καὶ Νέμεα καὶ Ὀλύμπια καὶ
Πύθια, καὶ ἀνακαρῦξαι τὼς στεφάνως οἷς ἐστεφάνωται
ὁ δᾶμος ὁ Ἀθαναίων ὑφ' ἁμέων, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ
Ἕλλανες πάντες τάν τε Ἀθαναίων ἀρετὰν καὶ τὰν Βυζαν-
τίων καὶ Περινθίων εὐχαριστίαν.]
92 Λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν Χερρονήσῳ στεφάνους.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΤΩΝ.

[Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηστὸν, Ἐλαιοῦντα,
Μάδυτον, Ἀλωπεκόννησον, στεφανοῦσιν Ἀθηναίων τὴν
βουλὴν καὶ τὸν δῆμον χρυσῷ στεφάνῳ ἀπὸ ταλάντων
ἑξήκοντα, καὶ Χάριτος βωμὸν ἱδρύονται καὶ Δήμου Ἀθη-
ναίων, ὅτι πάντων μεγίστων ἀγαθῶν παραίτιος γέγονε
Χερρονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς Φιλίππου καὶ ἀποδοὺς
τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ 257
ἐν τῷ μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντὶ οὐκ ἐλλείψει εὐχαριστῶν
καὶ ποιῶν ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. ταῦτα ἐψηφίσαντο
ἐν κοινῷ βουλευτηρίῳ.]
93 Οὐκοῦν οὐ μόνον τὸ Χερρόνησον καὶ Βυζάντιον
σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλῦσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ
γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ τούτων
ἡ προαίρεσις ἡ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο, ἀλλὰ
καὶ πᾶσιν ἔδειξεν ἀνθρώποις τήν τε τῆς πόλεως καλο-

καγαθίαν καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. ὁ μέν γε σύμμαχος
[ὢν] τοῖς Βυζαντίοις πολιορκῶν αὐτοὺς ἑωρᾶθ' ὑπὸ
94 πάντων, οὗ τί γένοιτ' ἂν αἴσχιον ἢ μιαρώτερον; ὑμεῖς
δ' οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν ἐκείνοις
εἰκότως, περὶ ὧν ἠγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμ-
προσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες οὐδὲ
προϊέμενοι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ καὶ σῴζοντες ἐφαί-
νεσθε, ἐξ ὧν δόξαν εὔνοιαν παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε.
καὶ μὴν ὅτι μὲν πολλοὺς ἐστεφανώκατ' ἤδη τῶν πολι-
τευομένων ἅπαντες ἴσασι· δι' ὅντινα δ' ἄλλον ἡ πόλις
ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν δι'
ἐμ', οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι.
95 Ἵνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν Εὐ-
βοέων καὶ τῶν Βυζαντίων ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς
αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαν-
τίας οὔσας ἐπιδείξω μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι (τοῦτο
μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι), ἀλλὰ καὶ τῷ,
εἰ τὰ μάλιστ' ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως ὡς ἐγὼ κέχρημαι
τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρήσασθαι, ἓν ἢ δύο βούλο-
μαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξ- 258
ελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι· καὶ γὰρ ἄνδρ' ἰδίᾳ καὶ
πόλιν κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ
96 τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν. ὑμεῖς τοίνυν ἄνδρες
Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων,
καὶ τὰ κύκλῳ τῆς Ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς καὶ
φρουραῖς, Εὔβοιαν, Τάναγραν, τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν,
Μέγαρ', Αἴγιναν, Κέων, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς
οὐ τείχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης, ἐξῆλθετ' εἰς
Ἁλίαρτον καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς
Κόρινθον, τῶν τότ' Ἀθηναίων πόλλ' ἂν ἐχόντων μνησι-
κακῆσαι καὶ Κορινθίοις καὶ Θηβαίοις τῶν περὶ τὸν

Δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέντων· ἀλλ' οὐκ ἐποίουν
97 τοῦτ', οὐδ' ἐγγύς. καίτοι ταῦτ' ἀμφότερ' Αἰσχίνη, οὔθ'
ὑπὲρ εὐεργετῶν ποιοῦντες οὔτ' ἀκίνδυν' ἑώρων. ἀλλ'
οὐ διὰ ταῦτα προΐεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' αὑτούς,
ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς ἑαυ-
τοὺς διδόναι, ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας
μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος, κἂν
ἐν οἰκίσκῳ τις αὑτὸν καθείρξας τηρῇ· δεῖ δὲ τοὺς ἀγα-
θοὺς ἄνδρας, ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν
ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ἂν ὁ θεὸς
98 διδῷ γενναίως. ταῦτ' ἐποίουν οἱ [ὑμέτεροι] πρόγονοι,
ταῦθ' ὑμεῖς οἱ πρεσβύτεροι, οἳ Λακεδαιμονίους οὐ φί-
λους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν
ἠδικηκότας καὶ μεγάλα, ἐπειδὴ Θηβαῖοι κρατήσαντες
ἐν Λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβη-
θέντες τὴν τότε Θηβαίοις ῥώμην καὶ δόξαν ὑπάρχου-
σαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύ- 259
99 σετε διαλογισάμενοι. καὶ γάρ τοι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν
ἐδείξατ' ἐκ τούτων, ὅτι κἂν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξα-
μάρτῃ, τούτων τὴν ὀργὴν εἰς τἄλλ' ἔχετε, ἐὰν δ' ὑπὲρ
σωτηρίας ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμ-
βάνῃ, οὔτε μνησικακήσετ' οὔθ' ὑπολογιεῖσθε. καὶ οὐκ
ἐπὶ τούτων μόνων οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφε-
τεριζομένων Θηβαίων τὴν Εὔβοιαν, οὐ περιείδετε, οὐδ'
ὧν ὑπὸ Θεμίσωνος καὶ Θεοδώρου περὶ Ὠρωπὸν ἠδί-
κησθ' ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν
ἐθελοντῶν τριηράρχων τότε πρῶτον γενομένων τῇ πόλει,
100 ὧν εἷς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων. καὶ καλὸν
μὲν ἐποιήσατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον, πολλῷ δ' ἔτι
τούτου κάλλιον τὸ καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμά-
των καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς

τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὧν ἠδίκησθε ἐν
οἷς ἐπιστεύθηθ' ὑπολογισάμενοι. μυρία τοίνυν ἕτερ'
εἰπεῖν ἔχων παραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους [πεζὰς,
στρατείας], καὶ πάλαι γεγονυίας καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν
αὐτῶν, ἃς ἁπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθε-
101 ρίας καὶ σωτηρίας πεποίηται. εἶτ' ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν
τοσούτοις καὶ τοιούτοις τὴν πόλιν, ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλ-
λοις συμφερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς
τρόπον τινὰ τῆς βουλῆς οὔσης τί ἔμελλον κελεύσειν,
ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νὴ Δία
πρὸς τοὺς βουλομένους σῴζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν
δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέν 260
με δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν
λόγῳ μόνον αἰσχύνειν ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τό γ' ἔργον
οὐκ ἂν ἐποιήσαθ' ὑμεῖς, οἶδ' ἐγώ· εἰ γὰρ ἠβούλεσθε,
τί ἦν ἐμποδών; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτ' ἐροῦν-
τες οὗτοι;
102 Βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἑξῆς
ἐπολιτευόμην· καὶ σκοπεῖτ' ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ
τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὁρῶν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλου-
σίους ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομένους,
τοὺς δὲ μέτρι' ἢ μικρὰ κεκτημένους ἀπολλύντας, ἔτι
δ' ὑστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα
νόμον καθ' ὃν τοὺς μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα,
τοὺς πλουσίους, τοὺς δὲ πένητας ἔπαυσ' ἀδικουμένους,
τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίγνε-
103 σθαι τὰς παρασκευὰς ἐποίησα. καὶ γραφεὶς τὸν ἀγῶνα
[τοῦτον εἰς ὑμᾶς] εἰσῆλθον κἀπέφυγον, καὶ τὸ μέρος
τῶν ψήφων ὁ διώκων οὐκ ἔλαβεν. καίτοι πόσα χρή-
ματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέρους

καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ
θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μὴ, καταβάλλοντ' ἐᾶν
ἐν ὑπωμοσίᾳ; τοσαῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσ' ὀκνή-
104 σαιμ' ἂν εἰπεῖν. καὶ ταῦτ' εἰκότως ἔπραττον ἐκεῖνοι.
ἦν γὰρ αὐτοῖς, ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκ-
καίδεκα λῃτουργεῖν, αὐτοῖς μὲν μικρὰ καὶ οὐδὲν ἀναλί-
σκουσι, τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρίβουσιν, ἐκ 261
δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν
ἕκαστον τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος ὁ τῆς
μιᾶς ἕκτος καὶ δέκατος πρότερον συντελής· οὐδὲ γὰρ
τριηράρχους ἔτ' ὠνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς.
ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκα-
105 σθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ τι οὐκ ἐδίδοσαν. Καί μοι λέγε
πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφήν,
εἶτα τοὺς καταλόγους, τόν τ' ἐκ τοῦ προτέρου νόμου
καὶ τὸν κατὰ τὸν ἐμόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος ἕκτῃ
ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυτανευούσης Ἱπποθωντίδος, Δημο-
σθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς εἰσήνεγκε νόμον τριηραρ-
χικὸν ἀντὶ τοῦ πρότερον, καθ' ὃν αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν
τριηράρχων· καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος·
καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων Δημοσθένει Πατροκλῆς Φλυεύς,
καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν ἀπέτεισε τὰς πεντα-
κοσίας δραχμάς.]

106 Φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

[Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη συνεκ-
καίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν, ἀπὸ εἴκοσι

καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους.]

Φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ. 262

[Τοὺς τριηράρχους αἱρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν, ἀπὸ ταλάντων δέκα· ἐὰν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων, κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν ἕως τριῶν πλοίων καὶ ὑπηρετικοῦ ἡ λειτουργία ἔστω. κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συντέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα.]

107 Ἆρα μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ, ἢ
μίκρ' ἂν ἀναλῶσαι τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν οἱ πλού-
σιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σε-
μνύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ
συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ
δεδωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων
γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμόν, οὐχ ἱκετηρίαν
ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώποθ' ὡς ἀδικούμενος παρ'
ὑμῖν, οὐκ ἐν Μουνιχίας ἐκαθέζετο, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀπο-
στολέων ἐδέθη, οὐ τριήρης οὔτ' ἔξω καταλειφθεῖσ'
ἀπώλετο τῇ πόλει, οὔτ' αὐτοῦ ἀπελείφθη οὐ δυναμένη
108 ἀνάγεσθαι. καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἅπαντα
ταῦτ' ἐγίγνετο. τὸ δ' αἴτιον, ἐν τοῖς πένησιν ἦν τὸ
λῃτουργεῖν· πολλὰ δὴ τἀδύνατα [συνέβαινεν]. ἐγὼ δ'
ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριη-
ραρχίας· πάντ' οὖν τὰ δέοντ' ἐγίγνετο. καὶ μὴν καὶ
κατὰ τοῦτ' ἄξιός εἰμ' ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ
τοιαῦτα προῃρούμην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δόξαι
καὶ τιμαὶ καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει· βάσκανον 263

δὲ καὶ πικρὸν καὶ κακόηθες οὐδέν ἐστι πολίτευμ' ἐμόν, 263
109 οὐδὲ ταπεινὸν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον. ταὐτὸ τοίνυν
ἦθος ἔχων ἔν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν [πολιτεύμασιν]
καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φανήσομαι· οὔτε γὰρ ἐν τῇ
πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον ἢ τὰ
τῶν πολλῶν δίκαι' εἱλόμην, οὔτ' ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς
τὰ Φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξενίαν ἠγάπησ' ἀντὶ τῶν
κοινῇ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι συμφερόντων.

110 Ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ κηρύγματος εἰπεῖν καὶ τῶν εὐθυνῶν· τὸ γὰρ ὡς τἄριστά τ' ἔπραττον καὶ διὰ παντὸς εὔνους εἰμὶ καὶ πρόθυμος εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλῶσθαί μοι νομίζω. καίτοι τὰ μέγιστά γε τῶν πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναί με δεῖν, εἶτα, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ' ὑμῶν ἑκάστῳ τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι.

111 Τῶν μὲν οὖν νόμων, οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω
κυκῶν ἔλεγεν [περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων], οὔτε
μὰ τοὺς θεοὺς [ὑμᾶς] οἶμαι μανθάνειν, οὔτ' [αὐτὸς]
ἠδυνάμην συνεῖναι τὰ πολλά· ἁπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν περὶ
τῶν δικαίων διαλέξομαι. τοσούτου γὰρ δέω λέγειν ὡς
οὐκ εἴμ' ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος διέβαλλε καὶ διω-
ρίζετο. ὥσθ' ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμο-
λογῶ, ὧν ἢ διακεχείρικ' ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν.
112 ὧν μέντοι γ' ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέ-
δωκα τῷ δήμῳ, οὐδὲ μίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναί
φημι (ἀκούεις Αἰσχίνη;) οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἂν 264
τῶν ἐννέ' ἀρχόντων τις ὢν τύχῃ. τίς γὰρ νόμος το-
σαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστός, ὥστε τὸν

*δόντα τι τῶν ἰδίων καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάν-
θρωπον καὶ φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν,
εἰς τοὺς συκοφάντας δ' ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς
εὐθύνας ὧν ἔδωκεν ἐφιστάναι; οὐδὲ εἷς. εἰ δέ φησιν
113οὗτος, δειξάτω, κἀγὼ στέρξω καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ' οὐκ
ἔστιν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν, ὅτι
ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότ' ὢν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, „ἐπή-
νεσεν αὐτὸν" φησὶν „ὑπεύθυνον ὄντα". οὐ περὶ τού-
των γ' οὐδενὸς, ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέ-
δωκ' ὦ συκοφάντα. ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς ἦσθα. καὶ διὰ
τοῦτό γ' ὀρθῶς ἐπῃνούμην, ὅτι τἀνηλωμέν' ἔδωκα καὶ
οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς εὐθυνῶν καὶ τῶν
ἐξετασόντων προσδεῖται, ἡ δὲ δωρεὰ χάριτος καὶ ἐπαί-
νου δικαία τυγχάνειν ἐστίν· διόπερ ταῦτ' ἔγραψεν ὅδὶ
114περὶ ἐμοῦ. ὅτι δ' οὕτως ταῦτ' οὐ μόνον ἐν τοῖς νό-
μοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὥρισται, ἐγὼ
ῥᾳδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Ναυσικλῆς
στρατηγῶν, ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλάκις
ἐστεφάνωται· εἶθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε καὶ
πάλιν Χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο· εἶθ' οὑτοσὶ Νεοπτό-
λεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης [ὢν], ἐφ' οἷς ἐπέδωκε
τετίμηται. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τιν'
ἀρχὴν ἄρχοντι, ἢ διδόναι τῇ πόλει τὰ ἑαυτοῦ διὰ τὴν
ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι
115χάριν εὐθύνας ὑφέξει. Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
λέγε τὰ ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγενημέν' αὐτὰ
λαβών. λέγε.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

*[Ἄρχων Δημόνικος Φλυεύς, βοηδρομιῶνος ἕκτῃ μετ'
εἰκάδα, γνώμῃ βουλῆς καὶ δήμου, Καλλίας Φρεάρριος
εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Ναυσι-*

*κλέα τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι Ἀθηναίων ὁπλιτῶν δισχιλίων
ὄντων ἐν Ἴμβρῳ καὶ βοηθούντων τοῖς κατοικοῦσιν Ἀθη-
ναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου Φίλωνος τοῦ ἐπὶ τῆς
διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῦσαι
καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὁπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε
καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέ-
φανον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς.]*

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

116 *[Εἶπε Καλλίας Φρεάρριος, πρυτάνεων λεγόντων, βου-
λῆς γνώμη. ἐπειδὴ Χαρίδημος ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, ἀπο-
σταλεὶς εἰς Σαλαμῖνα, καὶ Διότιμος ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων,
ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ
τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων
καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίαις, δεδό-
χθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Χαρίδημον καὶ
Διότιμον χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι Παναθηναίοις
τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ Διονυσίοις τρα-
γῳδοῖς καινοῖς· τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμο-
θέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας.]* 266

117 *Τούτων ἕκαστος Αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἦρχεν
ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἐστεφανοῦτ', οὐχ ὑπεύθυνος.
οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ· ταὐτὰ γὰρ δίκαι' ἐστίν μοι περὶ
τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δήπου. ἐπέδωκα· ἐπαινοῦμαι
διὰ ταῦτα, οὐκ ὢν ὧν ἔδωκα ὑπεύθυνος. ἦρχον· καὶ
δέδωκά γ' εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα. νὴ Δί',
ἀλλ' ἀδίκως ἦρξα; εἶτα παρών, ὅτε μ' εἰσῆγον οἱ λο-
γισταί, οὐ κατηγόρεις;*

118 *Ἵνα τοίνυν ἴδηθ' ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ,
ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἐστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνά-
γνωθι τὸ ψήφισμ' ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐκ
ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις ἃ διώκει συκο-
φαντῶν φανήσεται. λέγε.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[*Ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους, πυανεψιῶνος ἐνάτῃ ἀπι-
όντος, φυλῆς πρυτανευούσης Οἰνῇδος, Κτησιφῶν Λεω-
σθένους Ἀναφλύστιος εἶπεν· ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημο-
σθένους Παιανιεὺς γενόμενος ἐπιμελητὴς τῆς τῶν τειχῶν
ἐπισκευῆς, καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας
οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ, καὶ ἐπὶ
τοῦ θεωρικοῦ κατασταθείς, ἐπέδωκε τοῖς ἐκ πασῶν τῶν
φυλῶν θεωροῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ
καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημο-
σθένους Παιανιέα ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας ἧς ἔχων
διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων,
καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέ- 267
φανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς· τῆς
δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην.*]

119 **Οὐκοῦν** ἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστιν ὧν οὐδὲν σὺ
γέγραψαι· ἃ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέ-
σθαι μοι, ταῦτ' ἔσθ' ἃ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδό-
μενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀπο-
δοῦναι παρανόμων γράφῃ. ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος
καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως, ποῖός τις ἂν εἴη
πρὸς θεῶν; οὐχ ὁ τοιοῦτος;

120 Καὶ μὴν περὶ τοῦ γ' ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι,
τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι παραλείπω καὶ
τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς
θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος Αἰσχίνη, ὥστ'
οὐ δύνασαι λογίσασθαι, ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν
αὐτὸν ἔχει ζῆλον [ὁ στέφανος] ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ
δὲ τῶν στεφανούντων εἵνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεά-
τρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες
εἰς τὸ ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀπο-
διδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανου-

μένου· διόπερ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραφεν.
Λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον λαβών.

ΝΟΜΟΣ.

[*Ὅσους στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγορεύ-
σεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστους τοῖς
ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων
ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ· τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ
Διονυσίοις ....*]

121 Ἀκούεις Αἰσχίνη τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, „πλὴν
ἐάν τινας ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφίσηται· τούτους δ' 268
ἀναγορευέτω". τί οὖν ὦ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί
λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις; ἀλλ' οὐδ'
αἰσχύνῃ φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδε-
νός, καὶ νόμους μεταποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς
ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγιγνώσκεσθαι τοῖς γ' ὀμωμοκόσιν
122 κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι; ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν
λέγεις πόσα δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδρι-
άντ' ἐκδεδωκὼς κατὰ συγγραφήν, εἶτ' οὐκ ἔχονθ' ἃ
προσῆκεν ἐκ τῆς συγγραφῆς κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς
δημοτικούς, ἀλλ' οὐ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύ-
μασιν γιγνωσκομένους. καὶ βοᾷς ῥητὰ καὶ ἄρρητ' ὀνο-
μάζων, ὥσπερ ἐξ ἁμάξης, ἃ σοὶ καὶ τῷ σῷ γένει πρόσ-
εστιν, οὐκ ἐμοί. καίτοι καὶ τοῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
123 ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι,
τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν ἀδικήματ' ἔχειν, ὧν ἐν τοῖς
νόμοις εἰσὶν αἱ τιμωρίαι, τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας,
ἃς κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων
συμβαίνει λέγειν. οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὶ
τὰ δικαστήρι' ὑπείληφα, οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς
ταῦτα, ἀπὸ τῶν ἰδίων κακῶς τἀπόρρητα λέγωμεν

ἀλλήλους, ἀλλ' ἵν' ἐξελέγχωμεν, ἐάν τις ἠδικηκώς τι τυγ-
124χάνῃ τὴν πόλιν. ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν
ἧττον ἐμοῦ, πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἵλετο. οὐ
μὴν οὐδ' ἐνταῦθ' ἔλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν.
ἤδη δ' ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρω-
τήσας. πότερόν σέ τις Αἰσχίνη τῆς πόλεως ἐχθρὸν ἢ
ἐμὸν εἶναι φῇ; ἐμὸν δῆλον ὅτι. εἶθ' οὗ μὲν ἦν παρ'
ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν,
εἴπερ ἠδίκουν, ἐξέλειπες, ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς
125γραφαῖς, ἐν ταῖς ἄλλαις κρίσεσιν· οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῷος
πᾶσι τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρί-
σθαι περὶ πάντων πολλάκις, τῷ μηδεπώποτ' ἐξελεγ-
χθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλέον ἢ
ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι
τῆς δόξης, ἐνταῦθ' ἀπήντηκας; ὅρα μὴ τούτων μὲν
ἐχθρὸς ᾖς, ἐμὸς δὲ προσποιῇ.

126 Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος
ἅπασι δέδεικται, δεῖ δέ μ' ὡς ἔοικε καίπερ οὐ φιλο-
λοίδορον ὄντα, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρη-
μένας, ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν αὐτὰ τἀναγκαιότατ'
εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι τίς ὢν καὶ τίνων ῥᾳδίως
οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τινὰς δια-
σύρει, αὐτὸς εἰρηκὼς ἃ τίς οὐκ ἂν ὤκνησεν τῶν με-
127τρίων ἀνθρώπων φθέγξασθαι; — εἰ γὰρ Αἰακὸς ἢ
Ῥαδάμανθυς ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερ-
μολόγος, περίτριμμ' ἀγορᾶς, ὄλεθρος γραμματεύς, οὐκ
ἂν αὐτὸν οἶμαι ταῦτ' εἰπεῖν, οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς
λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ βοῶντα „ὦ γῆ
καὶ ἥλιε καὶ ἀρετὴ“ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν „σύ-
νεσιν καὶ παιδείαν“ ἐπικαλούμενον, „ᾗ τὰ καλὰ καὶ
τὰ αἰσχρὰ διαγιγνώσκεται“· ταῦτα γὰρ [δήπουθεν]

128ἠκούετ' αὐτοῦ λέγοντος. σοὶ δ' ἀρετῆς ὦ κάθαρμ' ἢ
τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς
διάγνωσις; πόθεν ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας
σοὶ θέμις μνησθῆναι; ἧς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχη-
κότων, οὐδ' ἂν εἷς εἴπεν περὶ αὐτοῦ τοιοῦτον οὐδέν, 270
ἀλλὰ κἂν ἑτέρου λέγοντος ἠρυθρίασεν, τοῖς δ' ἀπο-
λειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σύ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναι-
σθησίας, τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν [ποιεῖν], ὅταν λέγω-
σιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιούτοις εἶναι περίεστιν.

129 Οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν
εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ· πότερ' ὡς ὁ πατήρ
σου Τρόμης ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ Θησείῳ
διδάσκοντι γράμματα, χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον;
ἢ ὡς ἡ μήτηρ τοῖς μεθημερινοῖς γάμοις ἐν τῷ κλεισίῳ
τῷ πρὸς τῷ Καλαμίτῃ χρωμένη, τὸν καλὸν ἀνδριάντα
καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε; ἀλλὰ πάντες
ἴσασι ταῦτα, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω. ἀλλ' ὡς ὁ τριηραύλης
Φορμίων, ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαρρίου δοῦλος, ἀνέστησεν
αὐτὴν ἀπὸ τῆς καλῆς ἐργασίας; ἀλλὰ νὴ τὸν Δία
καὶ θεούς, ὀκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων,
αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ δόξω προῃρῆσθαι λόγους.
130ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, ἀπ' αὐτῶν δ' ὧν βεβίωκεν ἄρξο-
μαι· οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχ' ἦν, ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος κατα-
ρᾶται. ὀψὲ γάρ ποτ' — ὀψὲ λέγω; χθὲς μὲν οὖν καὶ
πρώην ἅμ' Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ, καὶ δύο συλλαβὰς
προσθεὶς τὸν μὲν πατέρ' ἀντὶ Τρόμητος ἐποίησ' Ἀτρό-
μητον, τὴν δὲ μητέρα σεμνῶς πάνυ Γλαυκοθέαν, ἣν
Ἔμπουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα
ποιεῖν [καὶ πάσχειν] δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας
131τυχοῦσαν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ' ὅμως οὕτως ἀχά-
ριστος εἶ καὶ πονηρὸς φύσει, ὥστ' ἐλεύθερος ἐκ δούλου

καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διὰ τουτουσὶ γεγονώς, οὐχ 271
ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ
τουτωνὶ πολιτεύει. καὶ περὶ ὧν μὲν ἔστι τις ἀμφισβή-
τησις, ὡς ἄρ' ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω· ἃ δ'
ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερῶς ἀπεδείχθη πράττων, ταῦτ'
ἀναμνήσω.

132 Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν τὸν ἀποψηφισθέντ' Ἀντιφῶντα,
ὃς ἐπαγγειλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρι' ἐμπρήσειν εἰς
τὴν πόλιν ἦλθεν; ὃν λαβόντος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν
Πειραιεῖ καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν
ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγώς, ὡς ἐν δημοκρατίᾳ
δεινὰ ποιῶ, τοὺς ἠτυχηκότας τῶν πολιτῶν ὑβρίζων καὶ
ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἄνευ ψηφίσματος, ἀφεθῆναι ἐποίησεν.
133 καὶ εἰ μὴ ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τὸ πρᾶγμ' αἰσθο-
μένη, καὶ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβε-
βηκυῖαν ἰδοῦσα, ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον καὶ συλλα-
βοῦσ' ἐπανήγαγεν ὡς ὑμᾶς, ἐξήρπαστ' ἂν ὁ τοιοῦτος
καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδὺς ἐξεπέπεμπτο [ἂν] ὑπὸ τοῦ
σεμνολόγου τουτουί· νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαντες αὐτὸν
134 ἀπεκτείνατε, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτον. τοιγαροῦν εἰδυῖα
ταῦθ' ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τότε τούτῳ πεπρα-
γμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν σύνδικον ὑπὲρ τοῦ
ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἧσπερ
πολλὰ προεῖσθε τῶν κοινῶν, ὡς προσείλεσθε κἀκείνην
καὶ τοῦ πράγματος κυρίαν ἐποιήσατε, τοῦτον μὲν εὐθὺς
ἀπήλασεν ὡς προδότην, Ὑπερείδῃ δὲ λέγειν προσέταξε·
καὶ ταῦτ' ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε,
135 καὶ οὐδεμία ψῆφος ἠνέχθη τῷ μιαρῷ τούτῳ. Καὶ ὅτι 272
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἁπάντων οἵδε, Καλ-
λίας Σουνιεύς, Ζήνων Φλυεύς, Κλέων Φαληρεύς, Δημό-
νικος Μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτονήσαντος
Αἰσχίνην σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ εἰς τοὺς
Ἀμφικτύονας, συνεδρεύσαντες ἡμεῖς ἐκρίναμεν Ὑπερείδην
ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν, καὶ ἀπεστάλη
Ὑπερείδης.]

136 Οὐκοῦν ὅτε τούτου μέλλοντος [λέγειν], ἀπήλασεν
ἡ βουλὴ καὶ προσέταξ' ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην καὶ
κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηνεν.

Ἓν μὲν [τοίνυν] τοῦτο τοιοῦτο [πολίτευμα] τοῦ
νεανίου τούτου, ὅμοιόν γ', οὐ γάρ; οἷς ἐμοῦ κατη-
γορεῖ· ἕτερον δ' ἀναμιμνῄσκεσθε. ὅτε γὰρ Πύθωνα
Φίλιππος ἔπεμψε τὸν Βυζάντιον καὶ παρὰ τῶν αὑτοῦ
συμμάχων πάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ
ποιήσων τὴν πόλιν καὶ δείξων ἀδικοῦσαν, τότ' ἐγὼ μὲν
τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν,
οὐκ εἶξα οὐδ' ὑπεχώρησα ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον, καὶ
τὰ τῆς πόλεως δίκαι' οὐχὶ προὔδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντ'
ἐξήλεγξα Φίλιππον φανερῶς οὕτως, ὥστε τοὺς ἐκείνου
συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν· οὗτος δὲ
συνηγωνίζετο καὶ τἀναντί' ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ
ταῦτα ψευδῆ.

137 Καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτ', ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦθ'
ὕστερον Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν Θρά-
σωνος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολε-
μίων πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῄει καὶ ἐκοινολογεῖτο, 273
οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος καὶ πολέμιος
τῇ πατρίδι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τού-
των τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[*Τελέδημος Κλέωνος, Ὑπερείδης Καλλαίσχρου, Νικό-
μαχος Διοφάντου μαρτυροῦσι Δημοσθένει καὶ ἐπωμόσαντο
ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, εἰδέναι Αἰσχίνην Ἀτρομήτου Κοθω-
κίδην συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν καὶ
κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος
παρὰ Φιλίππου. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ Νι-
κίου, ἑκατομβαιῶνος τρίτῃ ἱσταμένου.*]

138 *Μυρία τοίνυν* [ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ] παρα-
λείπω. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πόλλ' ἂν ἐγὼ νῦν ἔτι
τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρό-
νους τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων
εὑρέθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ
μνήμην οὐδ' ἣν προσῆκεν ὀργήν, ἀλλὰ δεδώκατ' ἔθει
τινὶ φαύλῳ πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ, τὸν λέ-
γοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων ὑποσκελίζειν καὶ συ-
κοφαντεῖν, τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος
τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ἀνταλλαττόμενοι· διόπερ ῥᾷόν
ἐστι καὶ ἀσφαλέστερον, ἀεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα
μισθαρνεῖν, ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολι-
τεύεσθαι.

139 *Καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν* [φανερῶς] συνα-
γωνίζεσθαι Φιλίππῳ, δεινὸν μέν, ὦ γῆ καὶ θεοί, πῶς
γὰρ οὔ; κατὰ τῆς πατρίδος· δότε δ' εἰ βούλεσθε δότ' 274
αὐτῷ τοῦτο. ἀλλ' ἐπειδὴ φανερῶς ἤδη τὰ πλοῖ' ἐσεσύ-
λητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτ', ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπο-
ρεύεθ' ἅνθρωπος, οὐκέτ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πρά-
γματ' [ἦν], ἀλλ' ἐνειστήκει πόλεμος, ὅ τι μὲν πώποτ'
ἔπραξ' ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάσκανος οὗτος ἰαμβοφάγος, οὐκ
ἂν ἔχοι δεῖξαι, οὐδ' ἔστιν οὔτε μεῖζον οὔτ' ἔλαττον
ψήφισμ' [οὐδὲν] Αἰσχίνῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῇ

πόλει. εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω, ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι.
ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν. καίτοι δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θά-
τερον, ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότ' ἔχοντ'
ἐγκαλεῖν μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἐχ-
θρῶν συμφέρον ζητοῦντα μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τού-
των ἀμείνω.

140 *Ἆρ' οὖν οὐδ' ἔλεγεν*, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνίκ'
ἐργάσασθαί τι δέοι κακόν; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ.
καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἠδύναθ' ὡς ἔοικεν ἡ πόλις
καὶ ποιῶν οὗτος λανθάνειν· ἓν δ' ἐπεξειργάσατ' ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέ-
θηκεν τέλος· περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνήλωσεν λόγους,
τὰ τῶν Ἀμφισσέων [τῶν Λοκρῶν] διεξιὼν δόγματα, ὡς
διαστρέψων τἀληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι· πόθεν;
οὐδέποτ' ἐκνίψῃ σὺ τἀκεῖ [πεπραγμένα σαυτῷ]· οὐχ
οὕτω πόλλ' ἐρεῖς.

141 *Καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν* ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς
θεοὺς πάντας καὶ πάσας ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν
Ἀττικήν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον, ὃς πατρῷός
ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ
πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι καὶ εἶπον καὶ τότ' εὐθὺς ἐν τῷ
δήμῳ, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτονὶ τὸν μιαρὸν τούτου τοῦ 275
πράγματος ἁπτόμενον (ἔγνων γάρ, εὐθέως ἔγνων), εὐτυ-
χίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν, εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ
φιλονικίας ἰδίας ἕνεκ' αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ, πάν-
των τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι.

142 *Τί οὖν ταῦτ' ἐπήραμαι* καὶ διετεινάμην οὑτωσὶ
σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματ' ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κεί-
μενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εἰδὼς τὰ
πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν
εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν οὗτος ἐλάττων ὑποληφθῇ·

ὅπερ πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς ταλαιπώρους Φωκέας
143ἐποίησ' ἀπολέσθαι, τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπαγγείλας. τὸν
γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἐλάτειαν ἦλθε
Φίλιππος καὶ δι' ὃν ᾑρέθη τῶν Ἀμφικτυόνων ἡγε-
μών, ὃς ἅπαντ' ἀνέτρεψε τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτός
ἐσθ' ὁ κατασκευάσας καὶ πάντων εἷς ἀνὴρ μεγίστων
αἴτιος κακῶν. καὶ τότ' εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου
καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ „πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν
εἰσάγεις Αἰσχίνη πόλεμον Ἀμφικτυονικόν", οἱ μὲν ἐκ
παρακλήσεως συγκαθήμενοι, οὐκ εἴων με λέγειν, οἱ δ'
ἐθαύμαζον καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπά-
144γειν μ' ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἥτις δ' ἡ φύσις ἄνδρες
Ἀθηναῖοι γέγονεν τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνος
εἵνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν
ἀκούσατ', ἐπειδὴ τότ' ἐκωλύθητε· καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα
συντεθὲν ὄψεσθε, καὶ μεγάλ' ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστο-
ρίαν τῶν κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ Φιλίππῳ
θεάσεσθε.

145 Οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλ-
λαγὴ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς 276
ποιήσειε τῇ πόλει· ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν
στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ, ὅμως
ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυρί' ἔπασχεν
κακά. οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων
146οὐδέν, οὔτ' εἰσήγεθ' ὧν ἐδεῖτ' αὐτῷ· ἦν δ' οὔτ' ἐν
τῇ θαλάττῃ κρείττων ὑμῶν, οὔτ' εἰς τὴν Ἀττικὴν
ἐλθεῖν δυνατός, μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούντων, μήτε
Θηβαίων διιέντων· συνέβαινε δὲ [αὐτῷ] τῷ πολέμῳ
κρατοῦντι τοὺς ὁποιουσδήποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρα-
τηγούς (ἐῶ γὰρ τοῦτό γε) αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου
147καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις κακοπαθεῖν. εἰ μὲν οὖν

τῆς ἰδίας ἕνεκ' ἔχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς ἢ τοὺς Θηβαί-
ους συμπείθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδέν' ἂν προσέχειν
αὐτῷ τὸν νοῦν· ἂν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις
λαβὼν ἡγεμὼν αἱρεθῇ, ῥᾷον ἤλπιζεν τὰ μὲν παρακρού-
σεσθαι, τὰ δὲ πείσειν. τί οὖν ἐπιχειρεῖ; θεάσασθ' ὡς
εὖ· πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύοσιν καὶ περὶ τὴν
Πυλαίαν ταραχήν· εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθὺς αὐτοὺς ὑπε-
148λάμβανεν αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἢ τῶν
παρ' ἑαυτοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων ἢ τῶν ἐκείνου
συμμάχων εἰσηγοῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ πρᾶγμ' ἐνόμιζε
καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς καὶ πάντας
φυλάξεσθαι, ἂν δ' Ἀθηναῖος ᾖ καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ὑπε-
ναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λήσειν· ὅπερ συνέβη.
149πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησεν; μισθοῦται τουτονί. οὐδενὸς
δὲ προειδότος οἶμαι τὸ πρᾶγμ' οὐδὲ φυλάττοντος,
ὥσπερ εἴωθεν τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν γίγνεσθαι, προ- 277
βληθεὶς πυλάγορος οὗτος καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειρο-
τονησάντων αὐτὸν ἀνερρήθη. ὡς δὲ τὸ τῆς πόλεως
ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετ' εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας, πάντα
τἄλλ' ἀφεὶς καὶ παριδὼν ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη,
καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ Κιρραία
χώρα καθιερώθη, συνθεὶς καὶ διεξελθών, ἀνθρώπους
ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους τοὺς
150ἱερομνήμονας, πείθει ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώ-
ραν, ἣν οἱ μὲν Ἀμφισσεῖς σφῶν αὐτῶν οὖσαν γεωρ-
γεῖν ἔφασαν, οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς [χώρας] ᾐτιᾶτ' εἶναι,
οὐδεμίαν δίκην τῶν Λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν, οὐδ'
ἃ νῦν προφασίζεται λέγων οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθε δ'
ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δήπου
τοῖς Λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως τελέσασθαι. τίς
οὖν ἐκλήτευσεν ἡμᾶς; ἐπὶ ποίας ἀρχῆς; εἰπὲ τὸν εἰδότα,

δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτῃ
151κατεχρῶ καὶ ψευδεῖ. περιιόντων τοίνυν τὴν χώραν τῶν Ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τούτου, προσπεσόντες οἱ Λοκροὶ μικροῦ κατηκόντισαν, τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὡς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς Ἀμφισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶτον ὁ Κόττυφος αὐτῶν τῶν Ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατιάν, ὡς δ' οἱ μὲν οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόν' ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς
152ἄλλαις πόλεσι. καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν· ἢ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ 'κεῖνον αἱρεῖσθαι. τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ᾑρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών. καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς δύναμιν συλλέξας καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν Κιρραίαν, ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ Κιρραίοις καὶ Λοκροῖς, τὴν Ἐλάτειαν καταλαμ-
153βάνει. εἰ μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθέως[, ὡς τοῦτ' εἶδον,] οἱ Θηβαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάρρους ἂν ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμ' εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε· νῦν δὲ τό γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον ἐκεῖνοι, μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ πρὸς ὑμᾶς, εἶτα μέντοι καὶ ὅσον καθ' ἕν' ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. δὸς δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστα πέπρακται, ἵν' εἰδῆθ' ἡλίκα πράγμαθ'
154ἡ μιαρὰ κεφαλὴ ταράξασ' αὕτη δίκην οὐκ ἔδωκε. λέγε μοι τὰ δόγματα.

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

[Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ Ἀμφισσεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν καὶ σπείρουσι καὶ βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρους, καὶ ἀπειπεῖν τοῖς Ἀμφισσεῦσι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.]

ΕΤΕΡΟΝ ΔΟΓΜΑ.

155 [Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς
πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ 279
κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανειμάμενοι γεωργοῦσι καὶ βοσκήματα νέμουσι, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παραγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον κεκωλύκασι μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετραυματίκασι, τὸν στρατηγὸν τὸν ᾑρημένον τῶν Ἀμφικτυόνων Κόττυφον τὸν Ἀρκάδα πρεσβεῦσαι πρὸς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, καὶ ἀξιοῦν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε Ἀπόλλωνι καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν, ὅπως μὴ περιίδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν Ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον· καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἱροῦνται οἱ Ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμφικτυόνων.]

Λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο· εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

[Ἄρχων Μνησιθείδης, μηνὸς ἀνθεστηριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα.]

156 Δὸς δὴ τὴν ἐπιστολήν, ἥν, ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ Θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ συμμάχους ὁ Φίλιππος, ἵν' ἴδητε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς, ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ ταῦτ' ἐπὶ τὴν

Ἑλλάδα καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπε-
κρύπτετο, κοινὰ δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν δόξαντα
ποιεῖν προσεποιεῖτο· ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς
προφάσεις παρασχὼν οὗτος ἦν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ. 280

157 [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Πελοποννησίων τῶν
ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις καὶ
τοῖς ἄλλοις συμμάχοις πᾶσι χαίρειν. ἐπειδὴ Λοκροὶ οἱ
καλούμενοι Ὀζόλαι, κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμε-
λοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς καὶ
τὴν ἱερὰν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων λεηλατοῦσι, βού-
λομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν καὶ ἀμύνασθαι τοὺς
παραβαίνοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν· ὥστε συν-
αντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπισι-
τισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς λῴου,
ὡς ἡμεῖς ἄγομεν, ὡς δὲ Ἀθηναῖοι, βοηδρομιῶνος, ὡς δὲ
Κορίνθιοι, πανήμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι πανδημεὶ
χρησόμεθα τοῖς ἐν τοῖς συμβόλοις ἡμῖν κειμένοις ἐπι-
ζημίοις. εὐτυχεῖτε.]

158 Ὁρᾶθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ
τὰς Ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει. τίς οὖν ὁ ταῦτα παρα-
σκευάσας αὐτῷ; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς;
τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστ' αἴτιος; οὐχ
οὗτος; μὴ τοίνυν λέγετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιιόντες,
ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλὰς ἀνθρώπου.
οὐχ ὑφ' ἑνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν τῶν παρ'
159 ἑκάστοις, ὦ γῆ καὶ θεοί· ὧν εἷς οὑτοσί, ὅν, εἰ μηδὲν
εὐλαβηθέντα τἀληθὲς εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμ'
ἔγωγε κοινὸν ἀλειτήριον τῶν μετὰ ταῦτ' ἀπολωλότων
ἁπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων· ὁ γὰρ
τὸ σπέρμα παρασχών, τῶν φύντων αἴτιος. ὃν ὅπως 281

ποτ' οὐκ εὐθὺς ἰδόντες ἀπεστράφητε θαυμάζω. πλὴν
πολύ τι σκότος ὡς ἔοικ' ἐστὶν παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς
ἀληθείας.

160 Συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος
τούτῳ πεπραγμένων ἁψαμένῳ, εἰς ἃ τούτοις ἐναντιού-
μενος αὐτὸς πεπολίτευμαι ἀφῖχθαι, ἃ πολλῶν μὲν εἵνεκ'
ἂν εἰκότως ἀκούσαιτέ μου, μάλιστα δέ, ὅτι αἰσχρόν
ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ 'γὼ μὲν τἄργα τῶν ὑπὲρ
ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους
161 αὐτῶν ἀνέξεσθε. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ Θηβαίους, σχεδὸν δὲ
καὶ ὑμᾶς, ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου φρονούντων καὶ διε-
φθαρμένων παρ' ἑκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φο-
βερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον
ἐᾶν αὐξάνεσθαι, παρορῶντας κοὐδὲ καθ' ἓν φυλαττο-
μένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλοις
ἑτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γενήσεται παρατηρῶν
διετέλουν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα
162 συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστοφῶντα καὶ
πάλιν Εὔβουλον πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι
ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντι-
λέγοντας τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας ἀεί. οὓς σὺ ζῶντας
μὲν ὦ κίναδος κολακεύων παρηκολούθεις, τεθνεώτων
δ' οὐκ αἰσθάνει κατηγορῶν· ἃ γὰρ περὶ Θηβαίων ἐπι-
τιμᾷς ἐμοί, ἐκείνων πολὺ μᾶλλον ἢ 'μοῦ κατηγορεῖς,
τῶν προτέρων ἢ 'γὼ ταύτην τὴν συμμαχίαν δοκιμα-
163 σάντων. ἀλλ' ἐκεῖσ' ἐπάνειμ', ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ
πόλεμον τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπεραναμένων δὲ
τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς Θηβαίους
ἔχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς, οὗπερ 282
εἵνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέκρουον, κεἰ μὴ προ-
εξανέστημεν μικρόν, οὐδ' ἀναλαβεῖν ἂν ἠδυνήθημεν·

οὕτω μέχρι πόρρω προήγαγον οὗτοι. ἐν οἷς δ' ἦτ' ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρίσεων εἴσεσθε. Καί μοι λέγε ταῦτα λαβών.

164 ## ΨΗΦΙΣΜΑ.

[*Ἐπ' ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευούσης Ἐρεχθῇδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη. ἐπειδὴ Φίλιππος ἃς μὲν κατείληφε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλαίῳ δ' ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὅρκους λύειν ἐπιβάλλεται καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται καὶ παρακαλέσουσιν αὐτόν, μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μή, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι μέχρι τοῦ θαργηλιῶνος μηνος. ᾑρέθησαν ἐκ βουλῆς Σῖμος Ἀναγυράσιος, Εὔθύδημος Φυλάσιος, Βουλαγόρας Ἀλωπεκῆθεν.*]

165 ## ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

[*Ἐπ' ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς μουνυχιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, πολεμάρχου γνώμη. ἐπειδὴ Φίλιππος εἰς ἀλλοτριότητα Θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκεύασται δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς Ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων τὰς πρὸς ἡμας ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιώσουσι καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχάς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλεύσηται· καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων. ᾑρέθησαν ἐκ βουλῆς Νέαρχος Σωσινόμου, Πολυκράτης Ἐπίφρονος, καὶ κῆρυξ Εὔνομος Ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου.*]

166 *Λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.*

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

[*Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἣν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ, καὶ τίνα σπουδὴν ἐποιεῖσθε προσκαλέσασθαι βουλόμενοι Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, ἔτι δὲ καὶ Βοιωτούς· βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων καὶ μὴ βουλομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων, νῦν ἐξ ὑποστροφῆς ἀποστείλαντες ὑμεῖς πρός με πρέσβεις καὶ κήρυκα, συνθηκῶν μνημονεύετε καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπλημμελημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις καὶ ἕτοιμός εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχάς, ἄν περ τοὺς οὐκ ὀρθῶς συμβουλεύοντας ὑμῖν παραπέμψαντες τῆς προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. ἔρρωσθε.*]

167 ## ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

[*Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Θηβαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἐκομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολήν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανεοῦσθε.* 284 *πυνθάνομαι μέντοι διότι πᾶσαν ὑμῖν Ἀθηναῖοι προσφέρονται φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ὑμᾶς συγκαταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίγνωσκον ἐπὶ τῷ μέλλειν πείθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει. νῦν δ' ἐπιγνοὺς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον ἢ ταῖς ἑτέρων ἐπακολουθεῖν γνώμαις, ἥσθην καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ κατὰ πολλά, μάλιστα δ' ἐπὶ τῷ βουλεύσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ· ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω ῥοπήν, ἐάν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως. ἔρρωσθε.*]

168 *Οὕτω διαθεὶς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασιν*

καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἧκεν ἔχων τὴν δύναμιν καὶ τὴν Ἐλάτειαν κατέλαβεν, ὡς οὐδ᾽ ἂν εἴ τι γένοιτ᾽ ἔτι συμπνευσάντων ἂν ἡμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. ἀλλὰ μὴν τὸν τότε συμβάντα τῇ πόλει θόρυβον, ἴστε μὲν πάντες· μικρὰ δ᾽ ἀκούσαθ᾽ ὅμως τἀναγκαιότατα.

169 Ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δ᾽ ἀγγέλλων τις ὡς τοὺς
πρυτάνεις ὡς Ἐλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦθ᾽ οἱ
μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες, τούς τ᾽
ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον καὶ τὰ
γέρρ᾽ ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμ-
ποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου πλήρης
ἦν ἡ πόλις. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν
πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν [εἰς τὸ βουλευτήριον].
ὑμεῖς δ᾽ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν ἐκεί- 285
νην χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω
170 καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦθ᾽ ὡς ἦλθεν ἡ βουλὴ καὶ ἀπήγ-
γειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμέν᾽ ἑαυτοῖς καὶ τὸν
ἥκοντα παρήγαγον κἀκεῖνος εἶπεν, ἠρώτα μὲν ὁ κῆρυξ
„τίς ἀγορεύειν βούλεται;“ παρῄει δ᾽ οὐδείς. πολλάκις
δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατ᾽
οὐδείς, ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάν-
των δὲ τῶν ῥητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος [τῇ
κοινῇ φωνῇ] τὸν ἐροῦνθ᾽ ὑπὲρ σωτηρίας· ἣν γὰρ ὁ
κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν
171 τῆς πατρίδος δίκαιον ἡγεῖσθαι. καίτοι εἰ μὲν τοὺς
σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες
ἂν ὑμεῖς [καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι] ἀναστάντες ἐπὶ τὸ
βῆμ᾽ ἐβαδίζετε· πάντες γὰρ οἶδ᾽ ὅτι σωθῆναι αὐτὴν
ἐβούλεσθε· εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι·
εἰ δὲ τοὺς ἀμφότερα ταῦτα, καὶ εὔνους τῇ πόλει καὶ
πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπι-

δόντες· καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλούτῳ τοῦτ᾽ ἐποίησαν.
172 ἀλλ᾽ ὡς ἔοικεν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς [καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη]
οὐ μόνον εὔνουν καὶ πλούσιον ἄνδρ᾽ ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ
παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ συλλε-
λογισμένον ὀρθῶς, τίνος εἵνεκα ταῦτ᾽ ἔπραττε ὁ Φίλιπ-
πος καὶ τί βουλόμενος· ὁ γὰρ μὴ ταῦτ᾽ εἰδὼς μηδ᾽
ἐξητακὼς πόρρωθεν, οὔτ᾽ εἰ εὔνους ἦν οὔτ᾽ εἰ πλού-
σιος, οὐδὲν μᾶλλον ἤμελλ᾽ ὅ τι χρὴ ποιεῖν εἴσεσθαι,
173 οὐδ᾽ ὑμῖν ἕξειν συμβουλεύειν. ἐφάνην τοίνυν οὗτος
τηνικαῦτ᾽ ἐγὼ καὶ παρελθὼν εἶπον [εἰς ὑμᾶς], ἅ μου 286
δυοῖν εἵνεκ᾽ ἀκούσατε προσσχόντες τὸν νοῦν, ἑνὸς μέν,
ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων
ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον,
ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων ἐξηταζόμην τὰ δέονθ᾽
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς, ἑτέρου δ᾽, ὅτι
μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς
174 πάσης πολιτείας ἔσεσθ᾽ ἐμπειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι
„τοὺς μὲν ὡς ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ λίαν θο-
ρυβουμένους, ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγμαθ᾽ ἡγοῦμαι·
εὖ γὰρ οἶδ᾽ ὅτι, εἰ τοῦθ᾽ οὕτως ἐτύγχαν᾽ ἔχον, οὐκ
ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ [ὄντα], ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς
ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι ἵν᾽ ἕτοιμα ποιήσηται τἀν
Θήβαις ἥκει, σαφῶς ἐπίσταμαι. ὡς δ᾽ ἔχει ταῦτ᾽“
175 ἔφην „ἀκούσατέ μου. ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασιν
Θηβαίων ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνῆν ἅπαντας ηὐτρέπισται· τοὺς
δ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιου-
μένους οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ
τίνος εἵνεκα τὴν Ἐλάτειαν κατείληφεν; πλησίον δύνα-
μιν δείξας καὶ παραστήσας τὰ ὅπλα, τοὺς μὲν ἑαυτοῦ
φίλους ἐπᾶραι [καὶ θρασεῖς ποιῆσαι], τοὺς δ᾽ ἐναντιου-
μένους καταπλῆξαι, ἵν᾽ ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἃ

176νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν τοίνυν προ-
αιρησόμεθ' ἡμεῖς" ἔφην „ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκο-
λον πέπρακται Θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνῆσθαι
κἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσιν μερίδι,
πρῶτον μὲν ἂν εὔξαιτο Φίλιππος ποιήσομεν, εἶτα
φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων
αὐτῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππισάντων, εἰς τὴν287
Ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφότεροι. ἂν μέντοι πεισθῆτ' ἐμοί,
καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν ἀλλὰ μὴ φιλονικεῖν περὶ ὧν ἂν
λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν καὶ
177τὸν ἐφεστηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. **τί οὖν**
φημὶ δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντ' ἐπανεῖναι φόβον,
εἶτα μεταθέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαίων·
πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις
αὐτοῖς ὁ κίνδυνος· ἔπειτ' ἐξελθόντας Ἐλευσῖνάδε τοὺς
ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας, δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς
ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν Θήβαις φρονοῦσι τὰ
ὑμέτερα, ἐξ ἴσου γένηται τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν
δικαίων, ἰδοῦσιν ὅτι, ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ
τὴν πατρίδα, πάρεσθ' ἡ βοηθήσουσα δύναμις ἐν Ἐλα-
τείᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βου-
λομένοις, ὑπάρχεθ' ὑμεῖς ἕτοιμοι καὶ βοηθήσετ', ἄν τις
178ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα
πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατη-
γῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ βαδίζειν [ἐκεῖσε] καὶ τῆς ἐξόδου.
ἐπειδὰν δ' ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρῆ-
σθαι [τῷ πράγματι] παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι πρόσ-
σχετε τὸν νοῦν. μὴ δεῖσθαι Θηβαίων μηδέν (αἰσχρὸς
γὰρ ὁ καιρός), ἀλλ' ἐπαγγέλλεσθαι βοηθήσειν, ἂν κε-
λεύωσιν, ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡμῶν δ'
ἄμεινον ἢ 'κεῖνοι προορωμένων· ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται

ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ ἃ βουλόμεθ' ὦμεν διῳ-
κημένοι καὶ μετὰ σχήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα288
πράξωμεν, ἂν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι
μὲν αὑτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἄν τι νῦν ἐξαμαρτάνωσιν, ἡμῖν
δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν ᾖ πεπραγμένον."
179Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν κατέβην. συνε-
παινεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον
οὐδέν, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτ', οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα
μέν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ' ἐπρέσβευσα μέν, οὐκ
ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τῆς τε-
λευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκ' ἐμαυτὸν ὑμῖν ἁπλῶς εἰς
τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει κινδύνους. **Καί μοι φέρε**
τὸ ψήφισμα τὸ τότε γενόμενον.
180 *Καίτοι τίνα βούλει σ', Αἰσχίνη καὶ τίν' ἐμαυτὸν*
ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἐμαυτὸν μέν, ὃν
ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων καλέσαις, Βάττα-
λον, σὲ δὲ μηδ' ἥρω τὸν τυχόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ
τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, Κρεσφόντην ἢ Κρέοντα, ἢ ὃν ἐν
Κολλυτῷ ποτ' Οἰνόμαον κακῶς ἐπέτριψας; τότε τοίνυν
[κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν] ὁ Παιανιεὺς ἐγὼ Βάτταλος
Οἰνομάου τοῦ Κοθωκίδου σοῦ πλείονος ἄξιος ὢν ἐφά-
νην τῇ πατρίδι. σὺ μέν γ' οὐδὲν οὐδαμοῦ χρήσιμος
ἦσθα· ἐγὼ δὲ πάνθ' ἃ προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην
[ἔπραττον]. *Λέγε τὸ ψήφισμα.*

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

181 *[Ἐπὶ ἄρχοντος Ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης
Αἰαντίδος, σκιροφοριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, Δημοσθένης Δη-
μοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν*289
*ἔν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς
γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον
περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους καὶ τὰ παρὰ πᾶσι*

τοῖς Ἕλλησι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις παραιρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ καὶ Ἀθηναίων οὔσας δοριαλώτους πεποίηκεν οὐδὲν προαδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ἔν τε τῷ παρόντι ἐπὶ πολὺ προάγει
182 τῇ τε βίᾳ καὶ τῇ ὠμότητι· καὶ γὰρ Ἑλληνίδας πόλεις ἃς μὲν ἐμφρούρους ποιεῖ καὶ τὰς πολιτείας καταλύει, τινὰς δὲ καὶ ἐξανδραποδιζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἐνίας δὲ καὶ ἀντὶ Ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρούσῃ τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλελησμένος ἑαυτοῦ ὅτι ἐκ
183 μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνελπίστως μέγας· καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι· νῦν δὲ ὁρῶν Ἑλληνίδας πόλεις τὰς μὲν ὑβριζομένας, τὰς δὲ ἀναστάτους γιγνομένας, δεινὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης
184 τὸ περιορᾶν τοὺς Ἕλληνας καταδουλουμένους· διὸ δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἥρωσι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τὴν Ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθέντας τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιοῦντο
τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν ἢ τὴν ἰδίαν πα- 290
τρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς Πυλῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἵππαρχον τὰς πεζὰς καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις Ἐλευσινάδε ἐξάγειν, πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς Θηβαίους διὰ τὸ ἐγ-
185 γυτάτω εἶναι τὸν Φίλιππον τῆς ἐκείνων χώρας, παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς μηδὲν καταπλαγέντας τὸν Φίλιππον ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυτῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ ὅτι ὁ Ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν εἴ τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει καὶ δυνάμεσι καὶ χρήμασι καὶ βέλεσι καὶ ὅπλοις, εἰδὼς ὅτι

αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας οὖσιν Ἕλλησι καλόν, ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἄρχεσθαι καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστερεῖσθαι ἀνάξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς.
186 ἔτι δὲ οὐδὲ ἀλλότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ Ἀθηναίων δῆμος τὸν Θηβαίων δῆμον οὔτε τῇ συγγενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ· ἀναμιμνήσκεται δὲ καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας· καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους ὑπὸ Πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς κατήγαγον, τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς Ἡρακλέους ἐγγόνοις, καὶ τὸν Οἰδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας ὑπεδεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλάνθρωπα καὶ ἔνδοξα
187 πρὸς Θηβαίους· διόπερ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ Ἀθηναίων 291
δῆμος τῶν Θηβαίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι συμφερόντων. συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι καὶ ὅρκους δοῦναι καὶ λαβεῖν. πρέσβεις Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς, Ὑπερείδης Κλεάνδρου Σφήττιος, Μνησιθείδης Ἀντιφάνους Φρεάρριος, Δημοκράτης Σωφίλου Φλυεύς, Κάλλαισχρος Διοτίμου Κοθωκίδης.]

188 Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγίγνετο πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος. ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου, τότε δεῖξαι πᾶσιν εἴ τι
189 τούτων εἶχεν ἄμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν· ὁ μέν γε πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς

καιροῖς, τῷ βουλομένῳ· ὁ δὲ σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν,
190ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν,
ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζοντος ἀν-
δρὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν δικαίων λόγων· ἐγὼ δὲ το-
σαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστ', ἂν νῦν ἔχῃ τις
δεῖξαί τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλ' ἐνῆν πλὴν ὧν ἐγὼ
προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ τι τις νῦν
ἑόρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθέν, τοῦτ' ἐγώ
φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτ' ἦν
μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν 292
σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν; οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνόν-
191των τὰ κράτισθ' ἑλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα, τοῦ
κήρυκος ἐρωτῶντος Αἰσχίνη „τίς ἀγορεύειν βούλεται",
οὐ „τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων", οὐδὲ
„τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντα [ἔσεσθαι]". σοῦ δ' ἀφώ-
νου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
καθημένου, ἐγὼ παριὼν ἔλεγον. ἐπειδὴ δ' οὐ τότε,
ἀλλὰ νῦν δεῖξον. εἰπὲ τίς ἢ λόγος ὅντιν' ἐχρῆν εὑρεῖν,
ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει;
τίς δὲ συμμαχία, τίς πρᾶξις ἐφ' ἣν ἔδει μ' ἀγαγεῖν
τουτουσί;

192 Ἀλλὰ μὴν τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν
ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ
βουλήν· τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν τὴν τοῦ συμβούλου
τάξιν ἀπαιτεῖ. τότε τοίνυν τὰ μὲν ἤμελλ', ὡς ἐδόκει,
τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν
μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει.
τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων
γίγνεται· ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ τὴν τοῦ συμβούλου
193διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦθ' ὡς ἀδίκημ' ἐμὸν θῇς, εἰ
κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τῇ μάχῃ· ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ

τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐμοί. ἀλλ' ὡς οὐχ ἅπανθ' ὅσ'
ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμόν, εἱλόμην καὶ δικαίως
ταῦτα κἀπιμελῶς ἔπραξα καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύνα-
μιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματ' ἐνε-
στησάμην καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δεῖξον, καὶ τότ' ἤδη
194κατηγόρει μου. εἰ δ' ὁ συμβὰς σκηπτὸς ἢ χειμών, μὴ
μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν [ἄλλων] Ἑλλήνων
μείζων γέγονεν, τί χρὴ ποιεῖν; ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύ- 293
κληρον, πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα καὶ κατασκευά-
σαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ὧν ὑπελάμβανεν σωθήσεσθαι,
εἶτα χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν
σκευῶν ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο.
ἀλλ' οὔτ' ἐκυβέρνων τὴν ναῦν, φήσειεν ἄν, ὥσπερ οὐδ'
ἐστρατήγουν ἐγώ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη
195τῶν πάντων. ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὅρα, εἰ μετὰ
Θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί
χρῆν προσδοκᾶν, εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους,
ἀλλὰ Φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας
ἀφῆκε φωνάς; καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀτ-
τικῆς ὁδὸν τῆς μάχης γενομένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ
φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἄν, εἴ που τῆς χώρας
ταὐτὸ τοῦτο πάθος συνέβη, προσδοκῆσαι χρῆν; ἆρ'
οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι,
πολλὰ μί' ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σω-
τηρίαν τῇ πόλει, τότε δ' — οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἅ γε μηδὲ
πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ καὶ τῷ προβαλέσθαι
τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατηγορεῖς.

196 Ἔστι δὲ ταυτί μοι πρὸς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταὶ καὶ
τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν κἀκροωμένους, ἐπεὶ πρός
γε τοῦτον τὸν κατάπτυστον βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει
λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἦν σοὶ πρόδηλα τὰ μέλλοντ' Αἰσχίνη

μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλεύεθ' ἡ πόλις περὶ τούτων,
τότ' ἔδει προλέγειν· εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς
ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τί μᾶλλον ἐμοὶ
197σὺ [ταῦτα] κατηγορεῖς ἢ 'γὼ σοῦ; τοσοῦτον γὰρ ἀμεί-
νων ἐγὼ σοῦ πολίτης γέγον', εἰς αὐτὰ ταῦτα λέγω, καὶ
οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκ'
ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίν-
δυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ' ὑπολογισάμενος, σὺ δ' οὔθ'
ἕτερ' εἶπες βελτίω τούτων (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο),
οὔτ' εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σαυτὸν παρέσχες, ὅπερ
δ' ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος [ἄνθρωπος] τῇ
πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι, καὶ
ἅμ' Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ καὶ Ἀριστόλεως ἐν Θάσῳ, οἱ
καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι
φίλους, καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ.
198καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματ' ἐνευδοκιμεῖν
ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος ἢ κα-
τηγορεῖν ἑτέρου· καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ
καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν
εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς καὶ ποιεῖς
καὶ πολιτεύῃ καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεταί τι τῶν
[ὑμῖν] δοκούντων συμφέρειν, ἄφωνος Αἰσχίνης. ἀντέ-
κρουσέ τι καὶ γέγον' οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν Αἰσχίνης·
ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν
τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.
199 Ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βού-
λομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καί μου πρὸς Διὸς καὶ
θεῶν μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας
ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλ-
λοντα γενήσεσθαι, καὶ προῄδεσαν πάντες, καὶ σὺ προὔ-
λεγες καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγώς, ὃς οὐδ'

ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν, 295
εἴπερ ἢ δόξης ἢ προγόνων ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος
200εἶχε λόγον. νῦν μέν γ' ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πρα-
γμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ
ταῦτα δοκῇ· τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν Ἑλλήνων,
εἶτ' ἀποστᾶσα τούτου Φιλίππῳ, προδεδωκέναι πάντας
ἂν ἔσχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτ' ἀκονιτεί, περὶ
ὧν οὐδένα κίνδυνον ὅντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι,
τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πόλεώς γε,
201μηδ' ἐμοῦ. τίσι δ' ὀφθαλμοῖς, πρὸς Διός, ἑωρῶμεν ἂν
τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ
μὲν πράγματ' εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡγεμὼν [δὲ καὶ],
κύριος ᾑρέθη Φίλιππος ἁπάντων, τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ
γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιη-
μένοι, καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμ-
προσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον ἢ τὸν ὑπὲρ
202τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης. τίς γὰρ οὐκ οἶδ' Ἑλ-
λήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων καὶ
παρὰ τῶν ἔτι τούτων προτέρων ἰσχυρῶν γενομένων
Λακεδαιμονίων καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως, μετὰ
πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ
τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευό-
μενον ποιεῖν καὶ ἐᾶν ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι;
203ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ' ὡς ἔοικε τοῖς Ἀθηναίοις πάτρι' οὐδ'
ἀνεκτ' οὐδ' ἔμφυτα, οὐδ' ἠδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν
οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι, τοῖς ἰσχύουσι μέν,
μὴ δίκαια δὲ πράττουσι προσθεμένην, ἀσφαλῶς δου-
λεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ
204δόξης, κινδυνεύουσα πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. καὶ
ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἤθε-
σιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετ' εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων 296

τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ᾽ ἐπαινεῖτε. εἰκότως· τίς
γὰρ οὐκ ἂν ἀγασθείη τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς,
οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν
εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον
ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα Θεμιστοκλέα
στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ᾽ ὑπακούειν ἀποφηνάμενον
Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ
205 αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκ᾽ αὐτοῦ. οὐ γὰρ
ἐζήτουν οἱ τότ᾽ Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορ᾽ οὔτε στρατηγὸν
δι᾽ ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ᾽ οὐδὲ ζῆν ἠξίουν,
εἰ μὴ μετ᾽ ἐλευθερίας ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ
αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γε-
γενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ὁ
μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς
εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ
δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δου-
λεύουσαν, ἀποθνῄσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγή-
σεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ
τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη.

206 Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ᾽ ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἐγὼ
προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔσθ᾽
ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπετίμησέ μοι. νῦν δ᾽ ἐγὼ μὲν
ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω καὶ δεί-
κνυμ᾽ ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ᾽ εἶχεν τὸ φρόνημ᾽ ἡ πόλις,
τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ᾽ ἑκάστοις τῶν πεπραγμέ-
207 νων καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι, οὗτος δὲ τῶν ὅλων 297
κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν ὡς
φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει, τῆς μὲν εἰς
τὸ παρὸν τιμῆς ἔμ᾽ ἀποστερῆσαι γλίχεται, τὰ δ᾽ εἰς
ἅπαντα τὸν χρόνον ἐγκώμι᾽ ὑμῶν ἀφαιρεῖται. εἰ γὰρ
ὡς οὐ τὰ βέλτιστ᾽ ἐμοῦ πολιτευσαμένου τουδὶ κατα-

ψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνω-
208 μοσύνῃ τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστ᾽ οὐκ ἔστιν
ὅπως ἡμάρτετ᾽ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάν-
των ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι, μὰ
τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων,
καὶ τοὺς ἐμ Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν
Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας καὶ τοὺς ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ, καὶ
πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασιν κει-
μένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας [ὁμοίως] ἡ πόλις
τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς ἔθαψεν Αἰσχίνη, οὐχὶ τοὺς
κατορθώσαντας αὐτῶν οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους.
δικαίως. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον ἅπασιν
πέπρακται· τῇ τύχῃ δ᾽, ἣν ὁ δαίμων ἔνειμεν ἑκάστοις,
209 ταύτῃ κέχρηνται. ἔπειτ᾽ ὦ κατάρατε καὶ γραμματοκύ-
φων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρω-
πίας ἔμ᾽ ἀποστερῆσαι βουλόμενος, τρόπαια καὶ μάχας
καὶ παλαί᾽ ἔργ᾽ ἔλεγες, ὧν τίνος προσεδεῖθ᾽ ὁ παρὼν
ἀγὼν οὑτοσί; ἐμὲ δ᾽ ὦ τριταγωνιστὰ τὸν περὶ τῶν
πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα, τὸ τίνος φρό-
νημα λαβόντ᾽ [ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμ᾽] ἔδει; τὸ τοῦ
210 τούτων ἀνάξι᾽ ἐροῦντος; δικαίως μένταν ἀπέθανον.
ἐπεὶ οὐδ᾽ ὑμᾶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δια- 298
νοίας δεῖ τάς τ᾽ ἰδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν,
ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ᾽ ἡμέραν βίου συμβόλαια, ἐπὶ τῶν
ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προ-
αιρέσεις, εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματ᾽ ἀποβλέποντας·
καὶ παραλαμβάνειν γ᾽ ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμ-
βόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν,
ὅταν τὰ δημόσι᾽ εἰσίητε κρινοῦντες, εἴπερ ἄξι᾽ ἐκείνων
πράττειν οἴεσθε χρῆναι.

211 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προ-

γόνοις ὑμῶν, ἔστιν ἃ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ
τῶν πραχθέντων. ἐπάνειμ' οὖν ὅθεν ἐξέβην.

Ὡς γὰρ ἀφικόμεθ' εἰς τὰς Θήβας, καταλαμβάνο-
μεν Φιλίππου καὶ Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων
παρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους ἐν
φόβῳ, τοὺς δ' ἐκείνου θρασεῖς. ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα
λέγω τοῦ συμφέροντος εἵνεκ' ἐμαυτῷ, λέγε μοι τὴν
212 ἐπιστολὴν ἣν τότ' ἐπέμψαμεν εὐθὺς οἱ πρέσβεις. καίτοι
τοσαύτῃ γ' ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ'
εἰ μέν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν, οὐκ ἐμέ
φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι, τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάν-
των ἁπάντων ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι.
καὶ ὡς ἔοικεν ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγώ, τῶν μὲν
ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλεύσασθαι πραχθέντων οὐδὲν
αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ, τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ
κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων μόνος αἴτιος εἶναι.
πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἢ καταρατότερος;
λέγε τὴν ἐπιστολήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ. 299

213 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσῆγον
ἐκείνους προτέρους διὰ τὸ τὴν [τῶν] συμμάχων τάξιν
ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν, πολλὰ
μὲν Φίλιππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγο-
ροῦντες, πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐναντί' ἐπράξατε Θηβαίοις
ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἠξίουν ὧν μὲν
εὖ 'πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου χάριν αὐτοὺς ἀποδοῦ-
ναι, ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἠδίκηντο δίκην λαβεῖν, ὁποτέρως
βούλονται, ἢ διέντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς, ἢ συνεμβαλόν-
τας εἰς τὴν Ἀττικήν, καὶ ἐδείκνυσαν, ὡς ᾤοντο, ἐκ
μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον τὰκ τῆς Ἀττικῆς βοσκή-

ματα [καὶ ἀνδράποδα καὶ τἄλλ' ἀγαθὰ] εἰς τὴν Βοιω-
τίαν ἥξοντα, ἐκ δ' ὧν ἡμᾶς ἔφασαν τὰν τῇ Βοιω-
τίᾳ διαρπασθησόμενα [ὑπὸ τοῦ πολέμου]. καὶ ἄλλα
πολλὰ πρὸς τούτοις, εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνοντ'
214 ἔλεγον. ἃ δ' ἡμεῖς πρὸς ταῦτα, τὰ μὲν καθ' ἕκαστα
ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν, ὑμᾶς δὲ
δέδοικα, μὴ παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ
κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγούμενοι,
μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νομίσητε· ὅ
τι δ' οὖν ἐπείσαμεν ἡμεῖς καὶ ἡμῖν ἀπεκρίναντο, ἀκού-
σατε. Λέγε ταυτὶ λαβών.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

215 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς καὶ μετεπέμ-
ποντο. ἐξῇτ', ἐβοηθεῖτε, ἵνα τἀμ μέσῳ παραλείπω,
οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο, ὥστ' ἔξω τῶν ὁπλιτῶν
καὶ τῶν ἱππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τἄστυ 300
δέχεσθαι τὴν στρατιάν, ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ
τὰ τιμιώτατα. καίτοι τρί' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν
ἀνθρώποις ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλ-
λιστα, ἓν μὲν ἀνδρείας, ἕτερον δὲ δικαιοσύνης, τρίτον
δὲ σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μᾶλλον
ἢ πρὸς ὑμᾶς ἑλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι
καὶ δικαιότερ' ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν Φιλίππου· καὶ τὰ
παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι δ' ἐν πλείστῃ φυλακῇ παῖ-
δας καὶ γυναῖκας, ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες σωφροσύνης
216 πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἔδειξαν. ἐν οἷς πᾶσιν ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι κατά γ' ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνω-
κότες. οὔτε γὰρ εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος στρατοπέδου,
οὐδεὶς οὐδὲν οὐδ' ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν· οὕτω σώ-
φρονας παρέσχεθ' ὑμᾶς αὐτούς· δίς τε συμπαραταξά-

μενοι τὰς πρώτας, τήν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν
χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ
καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε, τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς,
τῇ προθυμίᾳ. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐγί-
γνοντ' ἔπαινοι, παρὰ δ' ὑμῶν θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς
217 θεοῖς. καὶ ἔγωγ' ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχίνην, ὅτε ταῦτ'
ἐπράττετο καὶ ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ ἐπαίνων ἡ πόλις
ἦν μεστή, πότερον συνέθυε καὶ συνευφραίνετο τοῖς
πολλοῖς, ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναίνων
τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς οἴκοι καθῆτο. εἰ μὲν γὰρ παρῆν
καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ,
μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ ὧν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς
θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας, ταῦθ' ὡς οὐκ ἄριστα νῦν
ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίσασθαι τοὺς ὀμωμοκότας τοὺς θεούς; 301
εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶν
δίκαιος, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτ' ἐλυπεῖθ'
ὁρῶν; *Λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.*

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

218 *Οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἦμεν τότε, Θηβαῖοι
δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιειστήκει
τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν ἀφ' ὧν ἔπραττον
οὗτοι, αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπείσθητ' ἐμοί.
ἀλλὰ μὴν οἵας τότ' ἠφίει φωνὰς ὁ Φίλιππος καὶ ἐν
οἵαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν
ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμπεν.
καί μοι λέγε ταύτας λαβών, ἵν' εἰδῆθ' ἡ ἐμὴ συνέχεια
καὶ πλάνοι καὶ ταλαιπωρίαι καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα,
ἃ νῦν οὗτος διέσυρεν, τί ἀπειργάσατο.*
219 *Καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἄνδρες Ἀθηναῖοι γεγό-
νασι ῥήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλί-*

*στρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν Κέφαλος Θρασύβουλος,
ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ
παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν
γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν
ἔγραψεν. ὑπέλειπε γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ, ἅμα μὲν
220 ῥᾳστώνην, ἅμα δ', εἴ τι γένοιτ', ἀναφοράν. τί οὖν;
εἴποι τις ἄν, σὺ τοσοῦθ' ὑπερῆρας ῥώμῃ καὶ τόλμῃ,
ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' οὕτως
ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν
πόλιν, ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χώραν οὐδὲ πρόνοιαν οὐδε-
μίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι, ἀλλ' ἀγαπητὸν εἶναι,
221 εἰ μηδὲν παραλείπων τις ἃ δεῖ πράξειεν. ἐπεπείσμην 302
δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, τυχὸν μὲν ἀναίσθητον, ὅμως δ' ἐπε-
πείσμην, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι βέλτιον μη-
δένα, μήτε πράττοντα πρᾶξαι, μήτε πρεσβεύοντα πρε-
σβεῦσαι προθυμότερον μηδὲ δικαιότερον. διὰ ταῦτ'
ἐν πᾶσιν ἐμαυτὸν ἔταττον.* Λέγε τὰς ἐπιστολὰς τὰς
τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

222 *Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία
Αἰσχίνη· ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε, πολλοὺς
καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει λόγους ἐπαιρό-
μενος. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τουτωνί,
καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες, ὁ δὲ γραψάμενος Διών-
δας τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβεν.* Καί μοι λέγε
ταῦτα τὰ ψηφίσματα τἀποπεφευγότα, ὑπὸ τουτου δ'
οὐδὲ γραφέντα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

223 *Ταυτὶ τὰ ψηφίσματ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς αὐτὰς
συλλαβὰς καὶ ταὐτὰ ῥήματ' ἔχει, ἅπερ πρότερον μὲν*

Ἀριστόνικος, νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφ' οὑτοσί. καὶ
ταῦτ' Αἰσχίνης οὔτ' ἐδίωξεν αὐτός, οὔτε τῷ γραψα-
μένῳ συγκατηγόρησεν. καίτοι τότε τὸν Δημομέλη τὸν
ταῦτα γράφοντα καὶ τὸν Ὑπερείδην, εἴπερ ἀληθῆ μου
νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδ' ἐδίωκεν.
224τῷ μὲν γὰρ ἔστ' ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους καὶ τὰς [τῶν
δικαστηρίων] γνώσεις, καὶ τὸ τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων
μὴ κατηγορηκέναι ταὐτὰ γραψάντων ἅπερ οὗτος νῦν, 303
καὶ τὸ τοὺς νόμους μηκέτ' ἐᾶν περὶ τῶν οὕτω πραχθέν-
των κατηγορεῖν, καὶ πόλλ' ἕτερα· τότε δ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμ'
225ἂν ἐκρίνετ' ἐφ' αὑτοῦ, πρίν τι τούτων προλαβεῖν. ἀλλ'
οὐκ ἦν οἶμαι τόθ' ὃ νυνὶ ποιεῖν, ἐκ παλαιῶν χρόνων
καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἃ μήτε προῄδει
μηδεὶς μήτ' ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι, διαβάλλειν,
καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν
ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις, δοκεῖν
226τι λέγειν. οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀληθείας,
ἐγγὺς τῶν ἔργων, ἔτι μεμνημένων ὑμῶν καὶ μόνον οὐκ
ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστ' ἐχόντων, πάντες ἐγίγνοντ' ἂν
οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐλέγχους
φυγὼν νῦν ἥκει, ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων, ὥς γ' ἐμοὶ
δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευμένων ἐξέτασιν ποιήσειν
ὑμᾶς, καὶ λόγου κρίσιν, οὐ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος
ἔσεσθαι.
227 Εἶτα σοφίζεται καὶ φησὶν προσήκειν, ἧς μὲν οἴκο-
θεν ἥκετ' ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν ἀμελῆσαι, ὥσπερ δ',
ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ λογίζησθε, ἂν
καθαιρῶσιν αἱ ψῆφοι κἂν μηδὲν περιῇ συγχωρεῖτε,
οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέ-
σθαι. θεάσασθε τοίνυν ὡς σαθρὸν ὡς ἔοικεν ἔστι
228φύσει πᾶν ὅ τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ

αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος ὡμολόγηκεν
ἡμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους, ἐμὲ μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς
πατρίδος, αὐτὸν δ' ὑπὲρ Φιλίππου· οὐ γὰρ ἂν μετα-
πείθειν ὑμᾶς ἐζήτει, μὴ τοιαύτης οὔσης τῆς ὑπαρχούσης 304
229ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. καὶ μὴν ὅτι γ' οὐ δίκαια
λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν, ἐγὼ διδάξω
ῥᾳδίως, οὐ τιθεὶς ψήφους (οὐ γάρ ἐστιν ὁ τῶν πραγμά-
των οὗτος λογισμός), ἀλλ' ἀναμιμνήσκων ἕκαστ' ἐν βραχέ-
σιν, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσιν τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν
χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ
μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν
χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο, μεθ' ἡμῶν παραταξαμένους ἐκεῖ-
230νον κωλύειν ἐποίησεν· ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸν πόλε-
μον εἶναι, ἑπτακόσια στάδι' ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῖς
Βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι· ἀντὶ δὲ τοῦ τοὺς λῃστὰς
ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν
Ἀττικὴν ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον· ἀντὶ
δὲ τοῦ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φίλιππον, λαβόντα Βυ-
ζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαντίους μεθ' ἡμῶν πρὸς
231ἐκεῖνον. ἆρά σοι ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς
φαίνεται; ἢ δεῖν ἀντανελεῖν ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν
ἅπαντα χρόνον μνημονευθήσεται σκέψασθαι; καὶ οὐκέτι
προστίθημ' ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ
τινῶν κατέστη κύριος Φίλιππος ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις
πειραθῆναι συνέβη, τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ
τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλλόμενος ἐπλάττετο,
ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες τοὺς καρποὺς κεκόμισθε. ἀλλ'
ἐῶ ταῦτα.
232 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν
ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν καὶ μὴ συκοφαν-
τεῖν, οὐκ ἂν οἷα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγόρει, 305

παραδείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μιμού-
μενος (πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτ', οὐχ ὁρᾷς; γέγονεν τὰ
τῶν Ἑλλήνων, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμ' ἀλλὰ μὴ τουτὶ διε-
λέχθην ἐγώ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρ' ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρή-
233νεγκα), ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας
εἶχεν ἀφορμὰς ἡ πόλις καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ
πράγματ' εἰσῄειν, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ'
ἐπιστὰς ἐγώ, καὶ πῶς εἶχεν τὰ τῶν ἐναντίων. εἶτ'
εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τἀ-
δίκημ' ἂν ἐδείκνυεν ὄν, εἰ δὲ πολλῷ μείζους, οὐκ ἂν
ἐσυκοφάντει. ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας ἐγὼ ποιήσω·
καὶ σκοπεῖτ' εἰ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ.

234 *Δύναμιν* [μὲν] τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώτας,
οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους· οὔτε γὰρ Χίος
οὔτε Ῥόδος οὔτε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν· χρημάτων
δὲ σύνταξιν εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα, καὶ
ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα· ὁπλίτην δ' ἢ ἱππέα πλὴν τῶν
οἰκείων οὐδένα. ὃ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον καὶ
μάλισθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὗτοι παρεσκευάκεσαν τοὺς
περιχώρους ἅπαντας ἔχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω, Μεγα-
235ρέας Θηβαίους Εὐβοέας. τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως
ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν
ἄλλ' οὐδέν· τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν
ἀγών, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολου-
θούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ, ὃ τῶν εἰς τὸν πόλεμον
μέγιστόν ἐστιν ἁπάντων· εἶθ' οὗτοι τὰ ὅπλ' εἶχον ἐν
ταῖς χερσὶν ἀεί· ἔπειτα χρημάτων ηὐπόρει, καὶ ἔπρατ-
τεν ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν,
οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συκο-
φαντούντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανό-
μων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸς

236δεσπότης ἡγεμὼν κύριος πάντων. ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦ-
τον ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον)
τίνος κύριος ἦν; οὐδενός· αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν
πρῶτον, οὗ μόνου μετεῖχον ἐγώ, ἐξ ἴσου προὐτίθεθ'
ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοί, καὶ ὅσ'
οὗτοι περιγένοιντ' ἐμοῦ (πολλὰ δ' ἐγίγνετο ταῦτα, δι'
ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν), ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
237ἀπῆτε βεβουλευμένοι. ἀλλ' ὅμως ἐκ τοσούτων ἐλαττω-
μάτων, ἐγὼ συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησ' Εὐβοέας,
Ἀχαιούς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους,
Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι
ξένοι, δισχίλιοι δ' ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνά-
μεων συνήχθησαν· χρημάτων δ' ὅσων ἐδυνήθην ἐγὼ
238πλείστων συντέλειαν ἐποίησα. εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς
Θηβαίους δίκαι' Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους ἢ τὰ
πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον
μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων
ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν
πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο, καὶ οὐκ ἐλατ-
τοῦσθαι νομίζουσα, οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβου-
λεύσαντας, οὐδ' ἀγανακτοῦσ' ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτ' (αἰσχρὸν
γάρ), ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου
τοῖς Ἕλλησι περιστάντος, αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων
239εἰς τὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρέσχετο. εἶτα κενὰς χαρίζῃ
χάριτας τουτοισὶ συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις 307
οἷ' ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ' οὐ τότ' ὢν ἐν τῇ πόλει καὶ
παρὼν ταῦτ' ἔγραφες, εἴπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς πα-
ρόντας καιρούς, ἐν οἷς οὐχ ὅσ' ἐβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα
δοίη τὰ πράγματ' ἔδει δέχεσθαι· ὁ γὰρ ἀντωνούμενος
καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξό-
μενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἕτοιμος.

240 Ἀλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας
ἔχω, τί ἂν οἴεσθ', εἰ τότ' ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολο-
γουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ,
καὶ ἅμ' Εὐβοίας καὶ Θηβῶν καὶ Βυζαντίου κύριος
κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώ-
241πους τουτουσί; οὐχ ὡς „ἐξεδόθησαν, ἀπηλάθησαν βου-
λόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἶτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου
διὰ Βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομ-
πίας τῆς τῶν Ἑλλήνων κύριος, πόλεμος δ' ὅμορος καὶ
βαρὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ Θηβαίων κεκόμισται, ἄπλους
δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁρμωμένων
λῃστῶν γέγονεν;“ οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον, καὶ πολλά γε
242πρὸς τούτοις ἕτερα; πονηρὸν ἄνδρες Ἀθηναῖοι πονηρὸν
ὁ συκοφάντης καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαί-
τιον· τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν ἐστιν.
οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιὲς πεποιηκὸς οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτο-
τραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος ῥή-
τωρ. τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἥκει τῇ πατρίδι;
243νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν
εἴ τις ἰατρός, ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν
μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον, 308
ἐπειδὴ δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμεν'
αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα διεξίοι „εἰ
τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἅνθρωπος [οὑτοσί], οὐκ ἂν ἀπέ-
θανεν.“ „ἐμβρόντητ', εἶτα νῦν λέγεις;“
244 Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἧτταν, εἰ ταύτῃ γαυριᾷς ἐφ'
ᾗ στένειν σ' ὦ κατάρατε προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν
παρ' ἐμοὶ γεγονυῖαν εὑρήσετε τῇ πόλει. οὑτωσὶ δὲ
λογίζεσθε. οὐδαμοῦ πώποτε, ὅποι πρεσβευτὴς ἐπέμ-
φθην ὑφ' ὑμῶν ἐγώ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ
Φιλίππου πρέσβεων, οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρα-

κίας, οὐκ ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρᾳκῶν βασιλέων,
οὐκ ἐκ Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, οὐ τὰ τε-
λευταῖ' ἐκ Θηβῶν, ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις
αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο.
245ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὸν
αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων καὶ τῆς Φιλίππου
δυνάμεως ἀξιῶν ἕν' ὄντα κρείττω γενέσθαι, καὶ ταῦτα
τοῖς λόγοις. τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ; οὐ γὰρ
τῆς γ' ἑκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξα-
μένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἔμ' ἀπαιτεῖς εὐθύνας·
246οὕτω σκαιὸς εἶ. ἀλλὰ μὴν ὧν γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύ-
θυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λαμβάνετε· οὐ παραιτοῦμαι.
τίν' οὖν ἐστι ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματ' ἀρχόμενα, καὶ
προαισθέσθαι, καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις. ταῦτα πέ-
πρακταί μοι. κἄτι τὰς ἑκασταχοῦ βραδυτῆτας ὄκνους
ἀγνοίας φιλονικίας, ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσιν πρόσεστιν 309
ἁπάσαις καὶ ἀναγκαῖ' ἁμαρτήματα, ταῦθ' ὡς εἰς ἐλά-
χιστα συστεῖλαι, καὶ τοὐναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν
καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. καὶ ταῦτά
μοι πάντα πεποίηται, καὶ οὐδεὶς μήποθ' εὕρῃ κατ'
247ἔμ' οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὁντινοῦν
τίσιν τὰ πλεῖστα Φίλιππος ὧν κατέπραξε διῳκήσατο,
πάντες ἂν εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ καὶ τῷ διδόναι καὶ
διαφθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν τῶν
μὲν δυνάμεων οὔτε κύριος οὔθ' ἡγεμὼν ἦν ἐγώ, ὥστ'
οὐδ' ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων πρὸς ἐμέ.
καὶ μὴν τοῦ γε διαφθαρῆναι χρήμασιν κεκράτηκα Φί-
λιππον· ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκεν τὸν λα-
βόντ', ἐὰν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθα-
ρεὶς νενίκηκεν τὸν ὠνούμενον. ὥστ' ἀήττητος ἡ πόλις
τὸ κατ' ἐμέ.

248 Ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαιοῦν
τοιαῦτα γράφειν [τουτονὶ] περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς
ἑτέροις ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ἃ δ' οἱ
πάντες ὑμεῖς, ταῦτ' ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην
εὐθὺς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάνθ' ὅσ' ἔπρατ-
τον ἐγώ, ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβη-
κώς, ἡνίκ' οὐδ' ἀγνωμονῆσαί τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς
πολλοὺς πρὸς ἐμέ, πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πό-
λεως τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς
φυλακῆς εἵνεκ' ἐπράττετο, ἡ διάταξις τῶν φυλάκων,
αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν 310
ψηφισμάτων ἐγίγνετο· ἔπειθ' αἱρούμενος σιτώνην ἐκ
249 πάντων ἔμ' ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. καὶ μετὰ ταῦτα συ-
στάντων οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς
εὐθύνας εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτ' ἐπαγόντων μοι, οὐ
δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλισθ' ὑπε-
λάμβανον ἀγνοήσεσθαι (ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθ'
ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην
ἐκρινόμην ἐγώ, καὶ οὔτ' ἀπόνοια Σωσικλέους, οὔτε
συκοφαντία Φιλοκράτους, οὔτε Διώνδου καὶ Μελάντου
μανία, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ'
ἐμοῦ), ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς
θεούς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους
ἐσῳζόμην, δικαίως· τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι καὶ ὑπὲρ
τῶν ὀμωμοκότων καὶ γνόντων τὰ εὔορκα δικαστῶν.
250 οὐκοῦν ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμην, ὅτ' ἀπεψηφίζεσθέ
μου καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετε-
δίδοτε, τότ' ἐψηφίζεσθέ με τἄριστα πράττειν· ἐν οἷς
δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφευγον, ἔννομα καὶ γράφειν καὶ
λέγειν ἀπεδεικνύμην· ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεση-
μαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκήτως πάντα πεπρᾶχθαι

μοι προσωμολογεῖτε. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί
προσῆκεν ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις
θέσθαι τὸν Κτησιφῶντ' ὄνομα; οὐχ ὃ τὸν δῆμον ἑώρα
[τιθέμενον], οὐχ ὃ τοὺς ὀμωμοκότας [δικαστάς], οὐχ
ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσιν βεβαιοῦσαν;

251 Ναί, φησίν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλόν, τὸ μη-
δεμίαν γραφὴν φυγεῖν. καὶ νὴ Δί' εὔδαιμόν γε. ἀλλὰ
τί μᾶλλον ὁ πολλάκις μὲν φυγών, μηδεπώποτε δ' ἐξε- 311
λεγχθεὶς ἀδικῶν, ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο
δικαίως; καίτοι πρός γε τοῦτον ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἔστι μοι. οὐδεμίαν γὰρ
πώποτ' ἐγράψατό μ' οὐδ' ἐδίωξεν γραφήν, ὥσθ' ὑπὸ
σοῦ γ' ὡμολόγημαι μηδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων
πολίτης.

252 Πανταχόθεν μὲν τοίνυν ἄν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμο-
σύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν, οὐχ ἥκιστα δ' ἀφ'
ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὅλως μέν, ὅστις
ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπῳ τύχην προφέρει, ἀνόητον ἡγοῦ-
μαι· ἣν γὰρ ὁ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην
ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ [τοιαύτη] μενεῖ μέχρι τῆς
ἑσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν ἢ πῶς ὀνειδίζειν
ἑτέρῳ; ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ περὶ
τούτων ὑπερηφάνως χρῆται τῷ λόγῳ, σκέψασθ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι καὶ θεωρήσατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον
καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου δια-
253 λεχθήσομαι. ἐγὼ τὴν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν καὶ
ταῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον ὑμῖν μαν-
τευόμενον, τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἣ νῦν
ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινήν· τίς γὰρ Ἑλλήνων ἢ τίς
βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπείρα-
254 ται; τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ

τῶν οἰηθέντων Ἑλλήνων, εἰ πρόοινθ' ἡμᾶς, ἐν εὐδαι-
μονίᾳ διάξειν, αὐτῶν ἄμεινον πράττειν, τῆς ἀγαθῆς
τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι· τὸ δὲ προσκροῦσαι καὶ
μὴ πάνθ' ὡς ἠβουλόμεθ' ἡμῖν συμβῆναι, τῆς τῶν ἄλ- 312
λων ἀνθρώπων τύχης τοὐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς μέρος
255 μετειληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. τὴν δ' ἰδίαν τύχην
τὴν ἐμὴν καὶ τὴν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις
ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ μὲν οὑτωσὶ περὶ
τῆς τύχης ἀξιῶ, ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ,
νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν· ὁ δὲ τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν
τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέραν εἶναί φησι, τὴν
μικρὰν καὶ φαύλην τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς
ἔνι τοῦτο γενέσθαι;

256 Καὶ μὴν εἴ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν
Αἰσχίνη προαιρεῖ, πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει, κἂν εὕρῃς
τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ.
σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. καί μου πρὸς Διὸς
μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῷ μηδείς. ἐγὼ γὰρ οὔτ'
εἴ τις πενίαν προπηλακίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ'
εἴ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται·
ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουὶ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ
συκοφαντίας εἰς τοιούτους ἄκων λόγους ἐμπίπτω,
οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρή-
σομαι.

257 Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν Αἰσχίνη, παιδὶ μὲν
ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν
ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελ-
θόντι δ' ἐκ παίδων ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορη-
γεῖν τριηραρχεῖν εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ'
ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει
καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ

κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' ἑλέ-
σθαι, ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ ὑπ' ἄλλων Ἑλ- 313
λήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς
ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλά γ' ἦν ἃ προειλόμην, ἐπι-
258 χειρεῖν λέγειν. ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ,
καὶ πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν παραλείπω, φυλαττόμενος
τὸ λυπῆσαί τιν' ἐν οἷς σεμνύνομαι. σὺ δ' ὁ σεμνὸς
[ἀνὴρ] καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους, σκόπει πρὸς ταύ-
την ποίᾳ τινὶ κέχρησαι τύχῃ, δι' ἣν παῖς μὲν ὢν
μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης, ἅμα τῷ πατρὶ [πρὸς]
τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων καὶ τὰ
βάθρα σπογγίζων καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου
259 τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων, ἀνὴρ δὲ γενόμενος
τῇ μητρὶ τελούσῃ τὰς βίβλους ἀνεγίγνωσκες καὶ τἄλλα
συνεσκευωροῦ, τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων καὶ κρατηρί-
ζων, καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους κἀπομάττων τῷ
πηλῷ καὶ τοῖς πιτύροις, καὶ ἀνιστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ
κελεύων λέγειν „ἔφυγον κακόν, εὗρον ἄμεινον“, ἐπὶ
τῷ μηδένα πώποτε τηλικοῦτ' ὀλολύξαι σεμνυνόμενος
(καὶ ἔγωγε νομίζω· μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτόν, φθέγγεσθαι
260 μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύζειν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον), ἐν δὲ
ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν,
τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς
ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰω-
ρῶν, καὶ βοῶν εὐοῖ σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος ὑῆς ἄττης
ἄττης ὑῆς, ἔξαρχος καὶ προηγεμὼν καὶ κιττοφόρος καὶ
λικνοφόρος καὶ τοιαῦθ' ὑπὸ τῶν γραδίων προσαγορευ-
όμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων ἔνθρυπτα καὶ στρε- 314
πτοὺς καὶ νεήλατα, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς
261 αὑτὸν εὐδαιμονίσειε καὶ τὴν αὑτοῦ τύχην; ἐπειδὴ δ'
εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὁπωσδήποτε, ἐῶ γὰρ τοῦτ',

ἐπειδὴ δ' ἐνεγράφης, εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω
τῶν ἔργων, γραμματεύειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις.
ὡς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ' ἃ τῶν ἄλλων
κατηγορεῖς αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατῄσχυνας μὰ Δί' οὐδὲν
262τῶν προϋπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ, ἀλλὰ μισθώσας
σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις [ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις] ὑπο-
κριταῖς Σιμύλῳ καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις, σῦκα
καὶ βότρυς καὶ ἐλάας συλλέγων ὥσπερ ὀπωρώνης ἐκ
τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμβάνων ἀπὸ τούτων
ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε·
ἦν γὰρ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν πρὸς τοὺς θεατὰς
πόλεμος, ὑφ' ὧν πολλὰ τραύματ' εἰληφώς, εἰκότως τοὺς
ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων ὡς δειλοὺς σκώπτεις.
263ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ὧν τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἄν τις,
πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορή-
ματα. τοιαύτην γὰρ εἵλου πολιτείαν, ἐπειδή ποτε καὶ
τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχούσης μὲν τῆς
πατρίδος, λαγὼ βίον ἔζης δεδιὼς καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ
πληγήσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς σαυτῷ συνῄδεις ἀδι-
κοῦντι, ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὢν ὑφ'
264ἁπάντων ὦψαι. καίτοι ὅστις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόν-
των ἐθάρρησε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δί-
καιός ἐστιν; πολλὰ τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ
παραλείψω· οὐ γὰρ ὅσ' ἂν δείξαιμι προσόντ' αἰσχρὰ 315
τούτῳ καὶ ὀνείδη, πάντ' οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν.
ἀλλ' ὅσα μηδὲν αἰσχρόν ἐστιν εἰπεῖν ἐμοί.
265 Ἐξέτασον τοίνυν παρ' ἄλληλα τὰ σοὶ κἀμοὶ βεβιω-
μένα, πράως, μὴ πικρῶς, Αἰσχίνη· εἶτ' ἐρώτησον του-
τουσί, τὴν ποτέρου τύχην ἂν ἕλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν.
ἐδίδασκες [γράμματα], ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ
δ' ἐτελούμην. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησίαζον. ἐτρι-

ταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριτ-
τον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ
266τῆς πατρίδος. ἐῶ τἄλλα, ἀλλὰ νυνὶ τήμερον, ἐγὼ μὲν
ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μηδ' ὁτιοῦν
ἀδικεῖν ἀνωμολόγημαι, σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι
δοκεῖν ὑπάρχει, κινδυνεύεις δ' εἴτε δεῖ σ' ἔτι τοῦτο
ποιεῖν, εἴτ' ἤδη πεπαῦσθαι μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον
μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθῇ γ', οὐχ ὁρᾷς; τύχῃ συμ-
βεβιωκώς, τῆς ἐμῆς κατηγορεῖς.
267 Φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λῃτουργιῶν μαρτυρίας ὧν
λελῃτούργηκα ὑμῖν ἀναγνῶ. παρ' ἃς παρανάγνωθι καὶ
σὺ τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου,

„ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας“

καὶ

κακαγγελεῖν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με,

καὶ „κακὸν κακῶς σε“ μάλιστα μὲν οἱ θεοί, ἔπειθ'
οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα καὶ πολίτην
καὶ τριταγωνιστήν.

Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

268 Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν τοιοῦτος· ἐν
δὲ τοῖς ἰδίοις εἰ μὴ πάντες ἴσθ' ὅτι κοινὸς καὶ φιλάν-
θρωπος καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ καὶ οὐδὲν 316
ἂν εἴποιμ' οὐδὲ παρασχοίμην περὶ τούτων οὐδεμίαν
μαρτυρίαν, οὔτ' εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην,
οὔτ' εἴ τισιν θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων
269οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπείληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν
μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνῆσθαι πάντα τὸν χρόνον,
τὸν δὲ ποιήσαντ' εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι, εἰ δεῖ τὸν μὲν
χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου.

τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν,
μικροῦ δεῖν ὅμοιόν ἐστιν τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιήσω
τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι, ἀλλ' ὅπως ποθ'
ὑπείλημμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι.

270 Βούλομαι δὲ, τῶν ἰδίων ἀπαλλαγείς, ἔτι μικρὰ
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις
Αἰσχίνη τῶν ὑπὸ τοῦτον τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων,
ὅστις ἀθῷος τῆς Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάν-
δρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρ-
βάρων, ἔστω, συγχωρῶ τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην εἴτε δυσ-
271 τυχίαν ὀνομάζειν βούλει, πάντων γεγενῆσθαι. εἰ δὲ
καὶ τῶν μηδεπώποτ' ἰδόντων με, μηδὲ φωνὴν ἀκη-
κοότων ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι, μὴ
μόνον κατ' ἄνδρ', ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη, πόσῳ
δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον, τὴν ἁπάντων ὡς ἔοικεν
ἀνθρώπων τύχην κοινήν, καὶ φοράν τινα πραγμάτων
χαλεπὴν καὶ οὐχ οἵαν ἔδει, τούτων αἰτίαν ἡγεῖσθαι.
272 σὺ τοίνυν ταῦτ' ἀφεὶς ἐμὲ τὸν παρὰ τουτοισὶ πεπολι-
τευμένον αἰτιᾷ, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι, καὶ εἰ μὴ τὸ ὅλον,
μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας ἅπασι, καὶ μάλιστα 317
σοί. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν αὐτοκράτωρ περὶ
τῶν πραγμάτων ἐβουλευόμην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥή-
273 τορσιν ὑμῖν ἔμ' αἰτιᾶσθαι· εἰ δὲ παρῆτε μὲν ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις ἁπάσαις, ἀεὶ δ' ἐν κοινῷ τὸ συμφέρον ἡ
πόλις προὐτίθει σκοπεῖν, πᾶσι δὲ ταῦτ' ἐδόκει τότ' ἄριστ'
εἶναι, καὶ μάλιστα σοί (οὐ γὰρ ἐπ' εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ
παρεχώρεις ἐλπίδων καὶ ζήλου καὶ τιμῶν, ἃ πάντα
προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ τῆς
ἀληθείας ἡττώμενος δηλονότι καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν
βέλτιον), πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς τούτοις νῦν
274 ἐγκαλῶν, ὧν τότ' οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω; παρὰ μὲν

τοίνυν τοῖς ἄλλοις ἔγωγ' ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρι-
σμένα καὶ τεταγμένα πως τὰ τοιαῦτα. ἀδικεῖ τις ἑκών·
ὀργὴν καὶ τιμωρίαν κατὰ τούτου. ἐξήμαρτέ τις ἄκων·
συγγνώμην ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ. οὔτ' ἀδικῶν τις
οὔτ' ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσιν δοκοῦντα συμφέρειν
ἑαυτὸν δοὺς οὐ κατώρθωσεν μεθ' ἁπάντων· οὐκ ὀνει-
δίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον ἀλλὰ
275 συνάχθεσθαι. φανήσεται ταῦτα [πάντα] οὕτως οὐ μόνον
τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τοῖς ἀγράφοις νο-
μίμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσιν διώρικεν. Αἰσχίνης
τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὠμό-
τητι καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημά-
των ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ κατηγορεῖ.

276 Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ ἁπλῶς καὶ μετ' εὐ-
νοίας πάντας εἰρηκὼς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ
τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσομαι μηδ' ἐξα- 318
πατήσω, δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ τοιαῦτ'
ὀνομάζων, ὡς ἐὰν πρότερός τις εἴπῃ τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ
περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς
ἀκούοντας σκεψομένους τίς ποτ' αὐτός ἐστιν ὁ ταῦτα
λέγων. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι γιγνώσκετε τοῦτον ἅπαντες,
καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον ἢ 'μοὶ νομίζετε ταῦτα προσεῖναι.
277 κἀκεῖν' εὖ οἶδ' ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα — ἔστω γάρ.
καίτοι ἔγωγ' ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως τοὺς
ἀκούοντας τὸ πλεῖστον κυρίους· ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀπο-
δέξησθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων
ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἐστι καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπει-
ρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὑρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοι-
νοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν [ἀεὶ] καὶ οὐδαμοῦ καθ'
ὑμῶν οὐδ' ἰδίᾳ, τὴν δὲ τούτου τοὐναντίον, οὐ μόνον
τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ

τι τοῦτον ἢ προσέκρουσέ που, κατὰ τούτων. οὐ γὰρ
αὐτῇ δικαίως, οὐδ᾽ ἐφ᾽ ἃ συμφέρει τῇ πόλει, χρῆται.
278*οὔτε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἔχθραν, οὔτ᾽ ἄλλ᾽ οὐδὲν*
τῶν τοιούτων, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς
ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὑτῷ
βεβαιοῦν, οὐδ᾽ ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι, ἀλλὰ
μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ᾽ ἐν τῇ φύσει, εἰ δ᾽ ἄρ᾽
ἀνάγκη, πράως καὶ μετρίως διακείμεν᾽ ἔχειν. ἐν τίσιν
οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα
δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν
οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστὶ τῷ δήμῳ, ἐν τούτοις·
279*ταῦτα γὰρ γενναίου κἀγαθοῦ πολίτου. μηδενὸς δ᾽*
ἀδικήματος πώποτε δημοσίου, προσθήσω δὲ μηδ᾽ ἰδίου, 319
δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ᾽ ἐμοῦ μήθ᾽ ὑπὲρ τῆς πό-
λεως μήθ᾽ ὑπὲρ αὑτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατη-
γορίαν ἥκειν συνεσκευασμένον καὶ τοσουτουσὶ λόγους
ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας
ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς
ἔμ᾽ αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα νῦν ἐπὶ τόνδ᾽ ἥκειν καὶ
280*πᾶσαν ἔχει κακίαν. καί μοι δοκεῖς ἐκ τούτων Αἰσχίνη,*
λόγων ἐπίδειξίν τινα καὶ φωνασκίας βουλόμενος ποιή-
σασθαι τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήματος
οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ᾽ οὐχ ὁ λόγος τοῦ ῥή-
τορος Αἰσχίνη τίμιον, οὐδ᾽ ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ
ταὐτὰ προαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ τοὺς αὐτοὺς
281*μισεῖν καὶ φιλεῖν οὕσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ οὕτως*
ἔχων τὴν ψυχήν, οὗτος ἐπ᾽ εὐνοίᾳ πάντ᾽ ἐρεῖ· ὁ δ᾽
ἀφ᾽ ὧν ἡ πόλις προορᾶταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τού-
τους θεραπεύων, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμεῖ τοῖς πολλοῖς,
οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν.
ἀλλ᾽, ὁρᾷς; ἐγώ· ταὐτὰ γὰρ συμφέρονθ᾽ εἱλόμην του-

282*τοισί, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ᾽ ἴδιον πεποίημαι. ἆρ᾽*
οὖν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς; ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην
πρεσβευτὴς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὃς ἦν τῶν ἐν
ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι, καὶ
ταῦτ᾽ ἀρνούμενος πάντα τὸν ἔμπροσθε χρόνον ταύτην
τὴν χρείαν, ὡς πάντες ἴσασιν. καίτοι τίς ὁ τὴν πόλιν
ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων ἃ φρονεῖ; τῷ δ᾽ ὁ κῆρυξ
καταρᾶται δικαίως; οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ μεῖζον ἔχοι
τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ᾽ ἀνδρὸς ῥήτορος, ἢ εἰ μὴ
ταὐτὰ φρονεῖ καὶ λέγει; σὺ τοίνυν οὗτος εὑρέθης. 320
283*εἶτα σὺ φθέγγῃ καὶ βλέπειν εἰς τὰ τούτων πρόσωπα*
τολμᾷς; πότερ᾽ οὐχ ἡγεῖ γιγνώσκειν αὐτοὺς ὅστις εἶ;
ἢ τοσοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστ᾽ οὐ
μεμνῆσθαι τοὺς λόγους οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ πολέμῳ,
καταρώμενος καὶ διομνύμενος μηδὲν εἶναι σοὶ καὶ Φι-
λίππῳ πρᾶγμα, ἀλλ᾽ ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν
284*τῆς ἰδίας ἕνεκ᾽ ἔχθρας, οὐκ οὖσαν ἀληθῆ. ὡς δ᾽ ἀπηγ-*
γέλθη τάχισθ᾽ ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας εὐθέως
ὡμολόγεις, καὶ προσεποιοῦ φιλίαν καὶ ξενίαν εἶναί σοι
πρὸς αὐτόν, τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ
ὀνόματα· ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως Αἰ-
σχίνῃ τῷ Γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας ξένος ἢ φίλος
ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ, ἀλλ᾽ ἐμι-
σθώθης, ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν.
ἀλλ᾽ ὅμως οὕτω φανερῶς αὐτὸς εἰλημμένος προδότης,
καὶ κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν γεγονώς,
ἐμοὶ λοιδορεῖ καὶ ὀνειδίζεις ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον
αἰτίους εὑρήσεις.

285 *Πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλ᾽ ἡ πόλις Αἰσχίνη καὶ*
προείλετο καὶ κατώρθωσεν δι᾽ ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἠμνημό-
νησεν. σημεῖον δέ· χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ᾽

ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσιν παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα, οὐ σ'
ἐχειροτόνησε προβληθέντα, καίπερ εὔφωνον ὄντα, οὐδὲ
Δημάδην, ἄρτι πεποιηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ' Ἡγή-
μονα, οὐδ' ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ' ἐμέ. καὶ παρελ-
θόντος σοῦ καὶ Πυθοκλέους ὠμῶς κἀναιδῶς, ὦ Ζεῦ 321
καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦθ' ἃ καὶ σὺ νυνὶ
286 καὶ λοιδορουμένων, ἔτ' ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ. τὸ
δ' αἴτιον οὐκ ἀγνοεῖς μέν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ.
ἀμφότερ' ᾔδεσαν αὐτοί, τήν τ' ἐμὴν εὔνοιαν καὶ προθυ-
μίαν μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἔπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν
ἀδικίαν· ἃ γὰρ εὐθενούντων τῶν πραγμάτων ἠρνεῖσθε
διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις ὡμολογή-
σατε. τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν ὧν ἐφρό-
νουν λαβόντας ἄδειαν, ἐχθροὺς μὲν πάλαι φανεροὺς
287 δὲ τόθ' ἡγήσανθ' αὑτοῖς γεγενῆσθαι· εἶτα καὶ προσ-
ήκειν [ὑπολαμβάνοντες] τὸν ἐροῦντα [ἐπὶ τοῖς τετε-
λευτηκόσιν] καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα, μήθ'
ὁμωρόφιον μήθ' ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς
πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις, μηδ' ἐκεῖ μὲν κωμάζειν
καὶ παιωνίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν Ἑλλήνων συμφοραῖς μετὰ
τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ' ἐλθόντα τιμᾶ-
σθαι, μηδὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑποκρινόμενον τὴν ἐκεί-
νων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν. τοῦτο δ' ἑώρων
288 παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἐμοὶ, παρὰ δ' ὑμῖν οὔ. διὰ
ταῦτ' ἔμ' ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ ὁ μὲν
δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες καὶ
ἀδελφοὶ [οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου] τόθ' αἱρεθέντες [ἐπὶ τὰς
ταφὰς] ἄλλως πως, ἀλλὰ δέον ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περί-
δειπνον ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ
τἄλλ' εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. εἰκό-
τως· γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκεῖος ἦν

ἐμοῦ, κοινῇ δὲ πᾶσιν οὐδεὶς ἐγγυτέρω· ᾧ γὰρ ἐκείνους
σωθῆναι καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὗτος καὶ 322
παθόντων ἃ μήποτ' ὤφελον τῆς ὑπὲρ πάντων λύπης
πλεῖστον μετεῖχεν.

289 Λέγε δ' αὐτῷ τουτὶ τοὐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ
προείλεθ' ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι, ἵν' εἰδῇς Αἰσχίνη
καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην
ὄντα καὶ μιαρόν. Λέγε.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Οἵδε πάτρας μὲν ἑκὰς σφετέρας εἰς δῆριν ἔθεντο
ὅπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν·
μαρναμένοιν δ' ἀρετῆς καὶ δείματος, οὐκ ἐσάωσαν
ψυχάς, ἀλλ' Ἀΐδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆ,
οὕνεκεν Ἑλλήνων, ὡς μὴ ζυγῷ αὐχένα θέντες
δουλοσύνης στυγερὰν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
σώματ', ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Διὸς ἥδε κρίσις·
μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστι θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν
ἐν βιοτῇ, μοῖραν δ' οὔ τι φυγεῖν ἔπορεν.

290 Ἀκούεις Αἰσχίνη [καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ] „μηδὲν ἁμαρτεῖν
ἐστι θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν“; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν
τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκεν δύναμιν,
ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν ὦ κατάρατ' ἐμοὶ περὶ τούτων
λοιδορεῖ, καὶ λέγεις ἃ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέ-
ψειαν εἰς κεφαλήν;

291 Πολλὰ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλα κατη-
γορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, μάλιστ' ἐθαύμασα
πάντων, ὅτε τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει μνησθείς,
οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν γνώ-
μην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἔπαθέν τι τῇ ψυχῇ, ἀλλ' 323

ἐπάρας τὴν φωνὴν γεγηθὼς καὶ λαρυγγίζων, ᾤετο
μὲν [ἐμοῦ] κατηγορεῖν [δηλονότι], δεῖγμα δ' ἐξέφερεν
καθ' ἑαυτοῦ, ὅτι τοῖς γεγενημένοις ἀνιαροῖς οὐδὲν
292ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. καίτοι τὸν τῶν νόμων καὶ
τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὗτος νυνί,
καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ, ταὐτὰ λυπεῖ-
σθαι καὶ ταὐτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῇ προ-
αιρέσει τῶν κοινῶν ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει τετά-
χθαι· ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερός, ἐμὲ πάντων
αἴτιον καὶ δι' ἔμ' εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τὴν
πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας οὐδὲ προαιρέσεως
293ἀρξαμένων ὑμῶν τοῖς Ἕλλησι βοηθεῖν, ἐπεὶ ἔμοιγ' εἰ
τοῦτο δοθείη παρ' ὑμῶν, δι' ἔμ' ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ
κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν δο-
θείη δωρεὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ'
οὔτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι (ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς),
οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι συγχωρήσαιτε· οὗτός τ' εἰ
δίκαι' ἐποίει, οὐκ ἂν εἵνεκα τῆς πρὸς ἔμ' ἔχθρας τὰ
μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἔβλαπτε καὶ διέβαλλεν.
294 Ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετλιώτερ' ἄλλα
κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου; ὃς γὰρ ἐμοῦ
φιλιππισμόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐκ
ἂν εἴποι; καίτοι νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας θεούς,
εἴ γ' ἐπ' ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι, εἰ τὸ καταψεύδε-
σθαι καὶ δι' ἔχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου,
τίνες ὡς ἀληθῶς εἰσὶν οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν
τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν
ἅπαντες, τοὺς ὁμοίους τούτῳ παρ' ἑκάστῃ τῶν πόλεων324
295εὕροιτ' ἄν, οὐ τοὺς ἐμοί· οἵ, ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίπ-
που πράγματα καὶ κομιδῇ μικρά, πολλάκις προλεγόν-
των ἡμῶν καὶ παρακαλούντων καὶ διδασκόντων τὰ

βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδείας τὰ κοινῇ συμ-
φέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας
ἐξαπατῶντες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν,
Θετταλοὺς Δάοχος Κινέας Θρασύδαος, Ἀρκάδας Κερ-
κιδᾶς Ἱερώνυμος Εὐκαμπίδας, Ἀργείους Μύρτις Τελέ-
δαμος Μνασέας, Ἠλείους Εὐξίθεος Κλεότιμος Ἀρί-
σταιχμος, Μεσσηνίους οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ
παῖδες Νέων καὶ Θρασύλοχος, Σικυωνίους Ἀρίστρατος
Ἐπιχάρης, Κορινθίους Δείναρχος Δημάρετος, Μεγα-
ρέας Πτοιόδωρος Ἕλιξος Πέριλλος, Θηβαίους Τιμόλαος
Θεογείτων Ἀνεμοίτας, Εὐβοέας Ἵππαρχος Κλείταρχος
296Σωσίστρατος. ἐπιλείψει με λέγονθ' ἡ ἡμέρα τὰ τῶν
προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι πάντες εἰσὶν ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὐτῶν πατρί-
σιν, ὧνπερ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ
κόλακες καὶ ἀλάστορες, ἠκρωτηριασμένοι τὰς αὑτῶν
ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρό-
τερον [μὲν] Φιλίππῳ, νῦν δ' Ἀλεξάνδρῳ, τῇ γαστρὶ με-
τροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν δ'
ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδέν' ἔχειν δεσπότην αὑτῶν, ἃ
τοῖς προτέροις Ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κα-
νόνες, ἀνατετροφότες.
297 Ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχρᾶς καὶ περιβοήτου
συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι325
προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευ-
θερίας, ἥ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος
γέγον' ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν.
εἶτά μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ
δέ σοι λέγω, ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι
διαφθαρέντων ἁπάντων, ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, [πρότε-
298ρον μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου,] ἔμ'

οὔτε καιρὸς οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτ' ἐπαγγελιῶν
μέγεθος, οὔτ' ἐλπὶς οὔτε φόβος, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ἐπῆρεν
οὐδὲ προηγάγετο, ὧν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων
τῇ πατρίδι, οὐδὲν προδοῦναι, οὐδ', ὅσα συμβεβούλευκα
πώποτε τουτοισί, ὁμοίως ὑμῖν ὥσπερ τρυτάνη ῥέπων
ἐπὶ τὸ λῆμμα [συμβεβούλευκα], ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς καὶ
δικαίας κἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, καὶ μεγίστων δὴ
πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστάς, πάνθ'
299 ὑγιῶς καὶ δικαίως [πεπολίτευμαι]. διὰ ταῦτ' ἀξιῶ τι-
μᾶσθαι. τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον ὃν σύ μου διέσυρες
καὶ τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω,
πῶς γὰρ οὔ; πόρρω μέντοι που τῶν ἐμαυτῷ πεπολι-
τευμένων τίθεμαι. οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ
πλίνθοις ἐγώ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ
φρονῶ· ἀλλ' ἂν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ σκοπεῖν
εὑρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους, καὶ λιμένας καὶ
ναῦς, καὶ πολλοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀγω-
300 νιουμένους. ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς,
ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις
ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ τὸν κύκλον τοῦ Πειραιῶς
οὐδὲ τοῦ ἄστεως. οὐδέ γ' ἡττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς 326
Φιλίππου, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς,
ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοὶ καὶ αἱ δυνάμεις τῇ
τύχῃ. τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φα-
νεραί. σκοπεῖτε δέ.

301 Τί χρῆν τὸν εὔνουν πολίτην [ποιεῖν], τί τὸν μετὰ
πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ
τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν
Εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς με-
σογείας τὴν Βοιωτίαν, τῶν δὲ πρὸς Πελοπόννησον τό-
πων τοὺς ὁμόρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπίαν, ὅπως

παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ Πειραιῶς κομισθήσεται,
302 προϊδέσθαι; καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐκπέμ-
ποντα βοηθείας καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα,
τὴν Προκόννησον, τὴν Χερρόνησον, τὴν Τένεδον, τὰ
δ' ὅπως οἰκεῖα καὶ σύμμαχ' ὑπάρξει πρᾶξαι, τὸ Βυ-
ζάντιον, τὴν Ἄβυδον, τὴν Εὔβοιαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς
ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν,
ὧν δ' ἐνέλειπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι; ταῦτα τοί-
νυν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς
303 ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμέν' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς
εὑρήσει καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸν ἑκά-
στου καιρὸν οὐ παρεθέντ' οὐδ' ἀγνοηθέντ' οὐδὲ πρα-
θένθ' ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅσ' εἰς ἀνδρὸς ἑνὸς δύναμιν καὶ
λογισμὸν ἧκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δ' ἢ δαίμονός τινος
ἢ τύχης ἰσχύς, ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προ-
διδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτ' ἐλυ-
μαίνετο τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψεν, τί Δημοσθένης 327
304 ἀδικεῖ; εἰ δ' οἷος ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ
τάξιν, εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγέ-
νετο, μᾶλλον δ' εἰ ἕν' ἄνδρα [μόνον] Θετταλία καὶ ἕν'
[ἄνδρα] Ἀρκαδία ταὐτὰ φρονοῦντ' ἔσχεν ἐμοί, οὐδείς
οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν εἴσω τοῖς
305 παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἄν, ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες
ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς
ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑαυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τούτων
τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις
Ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι
πολλῷ τοῖς λόγοις ἐλάττοσιν χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλα-
βούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ καὶ ἀνάγνωθι λα-
βών, τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τἀμὰ ψηφίσματα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΗΘΕΙΩΝ.

306 Ταῦτα καὶ τοιαῦτα πράττειν Αἰσχίνη τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ, ὧν κατορθουμένων μέν, μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι καὶ τὸ δικαίως προσῆν, ὡς ἑτέρως δὲ συμβάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεστι καὶ τὸ μηδένα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν τὴν οὕτω
307τὰ πράγματα κρίνασαν, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὑτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς ἀντὶ τῶν τῆς πατρίδος θεραπεύειν, οὐδὲ τὸν μὲν πράγματ' ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν καὶ μένειν ἐπὶ τούτων βασκαίνειν, ἂν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο μεμνῆσθαι καὶ τηρεῖν, οὐδέ γ' ἡσυχίαν ἄγειν ἄδικον
308καὶ ὕπουλον, ὃ σὺ ποιεῖς πολλάκις. ἔστι γάρ ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἁπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀποστὰς ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας (πολλάκις δὲ δοκεῖ), φυλάττει πηνίκ' ἔσεσθε μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος, ἢ παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντίωμα, ἢ ἄλλο τι δύσκολον γέγονεν (πολλὰ δὲ τἀνθρώπινα)· εἶτ' ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας ὥσπερ πνεῦμ' ἐφάνη, καὶ πεφωνασκηκὼς καὶ συνειλοχὼς ῥήματα καὶ λόγους, συνείρει τούτους σαφῶς κἀπνευστεί, ὄνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας οὐδ' ἀγαθοῦ κτῆσιν οὐδενός, συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ
309κοινὴν αἰσχύνην. καίτοι ταύτης τῆς μελέτης Αἰσχίνη καὶ τῆς ἐπιμελείας, εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγίγνετο καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προῃρημένης, τοὺς καρποὺς ἔδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν ὠφελί-

μους εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημάτων, ἐμπορίου κατασκευήν, νόμων συμφερόντων θέσεις, τοῖς
310ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. τούτων γὰρ ἁπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις, καὶ ἔδωχ' ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε κἀγαθῷ, ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσει γεγονώς, οὐ πρῶτος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος, οὐχ ἕκτος, οὐχ ὁποστοσοῦν, οὔκουν ἐπί γ' οἷς ἡ πατρὶς
311ηὐξάνετο. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονεν τῇ πόλει; τοῦ δὲ βοήθεια, ἢ κτῆσις εὐνοίας ἢ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία, τίς διακονία δι' ἣν ἡ πόλις ἐντι- 329
μοτέρα; τί τῶν οἰκείων ἢ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν ἐπηνώρθωται; ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἱππικόν; τί τῶν ἁπάντων σὺ χρήσιμος; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια [χρημάτων];
312οὐδεμία. ἀλλ' ὦ τᾶν εἰ μηδὲν τούτων, εὔνοιά γε καὶ προθυμία· ποῦ; πότε; ὅστις ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ' ὅθ' ἅπαντες, ὅσοι πώποτ' ἐφθέγξαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον Ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότ' οὔτε παρῆλθες οὔτ' ἐπέδωκας οὐδέν, οὐκ ἀπορῶν, πῶς γάρ; ὅς γ' ἐκεκληρονομήκεις μὲν τῶν Φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ [χρημάτων] πλειόνων ἢ πεντεταλάντων, διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ'
313οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα. ἀλλ' ὅτι γ' οὐχὶ δι' ἔνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον, ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα πολιτεύῃ. ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμπρός,

*ἡνίκ' ἂν κατὰ τούτων τι δέῃ, ἐν τούτοις λαμπροφωνό-
τατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἄριστος, τραγικὸς
Θεοκρίνης.*

314 *Εἶτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν
μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὔνοιαν
ὑπάρχουσαν προλαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους ἐξε-
τάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν.
315τίς γὰρ οὐκ οἶδεν τῶν πάντων, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν
ὕπεστί τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόνος, τοὺς τεθνεῶ-
τας δ' οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν τις μισεῖ; οὕτως οὖν ἐχόν-
των τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἐμαυτοῦ νῦν ἐγὼ
κρίνωμαι καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ δίκαιον
οὔτ' ἴσον Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ καὶ ἄλλον εἴ τινα
316βούλει τῶν ταὐτὰ [σοι] προῃρημένων καὶ ζώντων. κἀ-
κεῖνο σκόπει. πότερον κάλλιον καὶ ἄμεινον τῇ πόλει,
διὰ τὰς τῶν προτέρων εὐεργεσίας οὔσας ὑπερμεγέθεις,
οὐ μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα
βίον γιγνομένας εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμὸν
ἄγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσιν, τῆς
317τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι; καὶ μὴν εἰ
καὶ τοῦτ' ἄρ' εἰπεῖν δεῖ, ἡ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προ-
αίρεσις, ἄν τις σκοπῇ, ταῖς τῶν τότ' ἐπαινουμένων
ἀνδρῶν ὁμοία καὶ ταὐτὰ βουλομένη φανήσεται, ἡ δὲ
σὴ ταῖς τῶν τότε συκοφαντούντων· δῆλον γὰρ ὅτι
καὶ κατ' ἐκείνους ἦσάν τινες, οἳ διασύροντες τοὺς
ὄντας τότε, τοὺς πρότερον γεγενημένους ἐπῄνουν, βά-
318σκανον πρᾶγμα καὶ ταὐτὸ ποιοῦντες σοί. εἶτα λέγεις ὡς
οὐδὲν ὅμοιός εἰμ' ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὅμοιος Αἰσχίνη;
ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων;
ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ*

*χρηστὲ, ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἴπω, τὸν ζῶντ' ἐξέταζε καὶ
τοὺς καθ' αὑτόν, ὥσπερ τἄλλα πάντα, τοὺς ποιητὰς,* 331
319*τοὺς χοροὺς, τοὺς ἀγωνιστάς. ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύ-
κου τοῦ Καρυστίου καί τινων ἑτέρων πρότερον γεγενημέ-
νων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς
Ὀλυμπίας ἀπῄει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν
ἄριστ' ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο.
καὶ σὺ πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτὸν,
πρὸς ὅντινα βούλει τῶν ἁπάντων· οὐδέν' ἐξίσταμαι.
320ὧν, ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτισθ' ἑλέσθαι παρῆν, ἐφα-
μίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδ' εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσιν
κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἐμοῖς
ψηφίσμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διῳκεῖτο,
ὑμῶν δ' οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι
τι δέοι· ἐπειδὴ δ' ἃ μήποτ' ὤφελεν συνέβη, καὶ οὐκέτι
συμβούλων ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούν-
των, καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἑτοίμων,
καὶ τῶν κολακεύειν ἕτερον βουλομένων ἐξέτασις, τηνι-
καῦτα σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει καὶ μέγας καὶ
λαμπρὸς ἱπποτρόφος, ἐγὼ δ' ἀσθενὴς, ὁμολογῶ, ἀλλ'
321εὔνους μᾶλλον ὑμῶν τουτοισί. δύο δ' ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ (οὕτω γάρ
μοι περὶ ἐμαυτοῦ λέγοντι, ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν),
ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γενναίου καὶ τοῦ πρω-
τείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν, ἐν παντὶ δὲ
καιρῷ καὶ πράξει τὴν εὔνοιαν· τούτου γὰρ ἡ φύσις
κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν ἕτερα. ταύτην τοί-
322νυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὑρήσεθ' ἁπλῶς. ὁρᾶτε δέ.
οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ εἰς Ἀμφικτύονας δίκας ἐπαγόν-
των, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς* 332
καταράτους τούτους ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων,

οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν. τὸ γὰρ
ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν τῆς πολι-
τείας εἱλόμην, τὰς τιμὰς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας
τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὔξειν, μετὰ τού-
323 των εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασιν φαι-
δρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι,
τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις οὓς
ἂν ἐκεῖσ' ἀπαγγέλλειν οἴωμαι, τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγα-
θῶν πεφρικὼς ἀκούω καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς γῆν,
ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύ-
ρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὑτοὺς διασύροντες, ὅταν τοῦτο
ποιῶσιν, ἔξω δὲ βλέπουσιν, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων
τῶν Ἑλλήνων ηὐτύχησ' ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσιν καὶ
ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν.
324 Μὴ δῆτ', ὦ πάντες θεοὶ, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπι-
νεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ
νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε, εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως,
τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώλεις
ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν
ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε καὶ
σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

XIX. 343

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Αἰσχίνης ἦν ἀνὴρ Ἀθηναῖος, υἱὸς Ἀτρομήτου καὶ Γλαυ-
κοθέας, ἀμφοτέρων ἀδόξων, ὥς φησι Δημοσθένης· τὸν μὲν
γὰρ γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ καθαίρουσαν καὶ τελετάς
τινας οὐ σπουδαίας τελοῦσάν φησι διαζῆν. παραδέδοται δὲ

καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης τραγῳδιῶν θ' ὑποκριτὴς γενόμενος καὶ
2 γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελὴς ὑπηρεσία. ὕστερον
μέντοι τῶν ῥητόρων εἷς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς
Φίλιππον ἐπρέσβευσε. πολεμοῦντες γὰρ Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ
περὶ Ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρῶντες
δ' οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπείσθησαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσα-
σθαι πρὸς Φίλιππον. πέμπουσι δὴ πρέσβεις δέκα τὸν ἀρι-
θμόν, ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. δεξαμένου
δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύ-
3 τερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκοι γένοιντο. περὶ δὴ
ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ [ὁ] Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία,
ὅτι Φιλοκράτους αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην γράφοντος
συνεῖπεν αὐτῷ· ὅτι τοὺς χρόνους κατανήλωσε, παρ' ὃ συνέβη
τὰ ἐν Θρᾴκῃ διαφθαρῆναι· ὅτι ψευδῆ πρὸς Ἀθηναίους ἀπήγ-
γειλε, παρ' ὃ συνέβη Φωκέας ἀπολέσθαι· εἶπε γὰρ, φησὶν,
ὅτι Φωκέας οὐκ ἀναιρήσει Φίλιππος, καὶ ὑμεῖς τούτῳ πι-
στεύσαντες οὐκ ἐβοηθήσατε τοῖς ἀνδράσι. φησὶ δὲ ταῦτα 331
πάντ' ἐπὶ μισθῷ καὶ δώροις τὸν Αἰσχίνην κεκακουργηκέναι.
4 ἡ στάσις περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστική. ἡ δὲ κίνησις τῆς ἔχ-
θρας λέγεται διὰ Τίμαρχον τὸν φίλον Δημοσθένους, ὃν ἠτί-
μωσεν Αἰσχίνης κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς
Πιττάλακον τὸν ὀρνιθίαν, φησὶν, εἰσῄει, εὔμορφος ὤν, ἐπὶ
τῷ θεᾶσθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνίθων, διαφθειρόμενον καὶ
διαφθείροντα.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πόλεμος συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ Ἀθηναίοις μακρός,
ἐξ οὗπερ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας ἔλαβε παρ'
Ὀλυνθίων Ἀμφίπολιν, οὖσαν κτῆμα τῆς πόλεως· καὶ ἦν
ὑπ' Ὀλυνθίοις, καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι.
συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῦσι πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θη-
βαίους, τοῦτο μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῖ πρὸς Θεττα-
λούς, τοῦτο δ' ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας πρὸς τοὺς
Θηβαίους· εὔδηλον γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τῶν μὲν παρεί-

λοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς. Θετταλοὺς δὲ παρω-
σάμενοι τὴν Ἀμφικτυονίαν, ἅτ᾽ ἐν μέσῃ Φωκίδι τῶν ἐν
2 Δελφοῖς ἱερῶν ἱδρυμένων. ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέ-
μησαν πρὸς ἑαυτοὺς Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος, τῷ χρόνῳ τὴν
εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν ἐβούλοντο, ἀλλ᾽ ὁπότερος ταῦτα προ-
βάλλοιτο, αἰσχύνην ἔχειν ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ καὶ
Νεοπτόλεμος ὑποκριταὶ τραγῳδίας ἐτύγχανον· οὗτοι διὰ τὴν
οἰκείαν τέχνην ἄδειαν εἶχον ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται,
ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους. ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν
Μακεδονίαν ἐπεδείξαντο τὴν οἰκείαν τέχνην, καὶ οὕτω φιλο-
φρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρή-
μασι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρεῖχεν αὐτοῖς. αἰσθόμενος
δὲ μελλόντων πρεσβεύεσθαι πρὸς αὐτὸν Φωκέων καὶ Θεττα-
λῶν καὶ Θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατῆσαι
καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενος Φίλιππος, ἀπολύων
Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι φίλος εἰμὶ
3 Ἀθηναίοις. συνέβη δὲ πάλιν τι τοιοῦτον γενέσθαι. Φρύνων
τις Ἀθηναῖος ἀπιὼν Ὀλυμπίασιν ἀγωνισόμενος ἢ θεασόμενος,
ἐκρατήθη ὑπό τινων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ
καὶ ἀφῃρέθη πάντα τὰ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας παρε-
κάλει τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτὸν πρεσβευ-
τήν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον λάβῃ ἅπερ ἀφῃρέθη·
καὶ πεισθέντες Ἀθηναῖοι ἐχειροτόνησαν αὐτὸν καὶ Κτησι-
φῶντα. καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν, φιλοφρόνως
αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν οἰκείων
ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι ὅτι ἠγνόουν οἱ στρατιῶται,
ὅτι ἱερομηνία ἐστί. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως ἔλεγεν ὡς φίλος
εἰμὶ Ἀθηναίοις. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν τὰ αὐτὰ τοῖς
4 ἄλλοις ἀπήγγειλαν. ταῦτα ἀκούσαντες Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο
μαθεῖν, εἰ μετ᾽ ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βούλεται Φίλιππος.
καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσὶ δ᾽ οὗτοι Κτησιφῶν, 336
Ἀριστόδημος, Ἰατροκλῆς, Κίμων, Ναυσικλῆς, Δερκύλος, Φρύ-
νων, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Δημοσθένης. πέμπουσι δὲ τούτους

εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν εἰ μετ᾽ ἀληθείας βούλεται εἰρή-
νην ἄγειν ὁ Φίλιππος· καὶ εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐνέγκαι παρ᾽
5 αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληψομένους τοὺς ὅρκους. ἀπελθόντων
οὖν τῶν δέκα πρέσβεων, ὧν ἦν καὶ Δημοσθένης, ἤγαγον
ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις, Ἀντίπατρον, Παρμενίωνα
καὶ Εὐρύλοχον, ὀφείλοντας λαβεῖν τοὺς ὅρκους. συναγο-
μένων δὲ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῷ παρασχεῖν
τοὺς ὅρκους χρόνος παρήρχετο. καὶ γινώσκων τὴν φύσιν τοῦ
Φιλίππου ὁ Δημοσθένης, ὡς ἀεὶ καταστρεφομένου καὶ ἐπη-
ρεάζοντος, λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ταχέως δοῦναι τοὺς ὅρκους,
καὶ μὴ παρόντος Κερσοβλέπτου· ἔλεγε γὰρ ὅτι εἰς τὴν Θρᾴ-
κην ἀπερχομένων ἡμῶν παρέξει τοὺς ὅρκους ὁ Κερσοβλέπτης.
6 ἰστέον δὲ ὅτι Δημοσθένης ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ
διὰ τοιαύτην πρόφασιν· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρε-
σβείαν, εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώ-
τους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ῥύ-
σασθαι αὐτούς, οὐκ ἐδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν
7 προσχήματι πρεσβευτοῦ. ἔλεγε δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπελθεῖν
πλῷ διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν· καὶ ὅπου ἂν ὄντα πύ-
θωνται Φίλιππον, δεῖν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ ἐκεῖσε τοὺς ὅρ-
κους λαβεῖν. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες πεζῇ ἀπῆλθον, καὶ εἰς
Μακεδονίαν ἀπελθόντες ἐκάθισαν ὅλους τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ 337
πολλὰ τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας ὑπέστρεφε Φίλιπ-
πος, ἐν οἷς καὶ Κερσοβλέπτης. καὶ ἐλθὼν οὐκ εὐθὺς παρέ-
σχεν αὐτοῖς τοὺς ὅρκους, ἀλλ᾽ εἵλκυσεν αὐτούς, ἕως ηὐτρέ-
πισε τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν, καίτοι πρεσβευσαμένων πρὸς
αὐτὸν Φωκέων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. καὶ ἐξελθόντος
αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκέας, ἀντὶ τοῦ παρασχεῖν ἐν ἱερῷ τοὺς
ὅρκους, ἐν πανδοχείῳ παρέσχε λέγων οὕτω „σπένδομαι Ἀθη-
ναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις, χωρὶς Ἁλέων καὶ Φω-
κέων". ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Ἁλεῖς ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων μου,
τῶν Φαρσαλίων· Φωκεῦσι δὲ οὐ σπένδομαι, ἐπειδήπερ ἠσέ-
8 βησαν εἰς τὸ ἱερόν. ἐλθούσης οὖν τῆς δευτέρας πρεσβείας εἰς
τὴν Ἀττικήν, ὁ Δημοσθένης ἐστασίαζε λέγων, ὅτι οὐκ ἀρέσκει

*μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν, ὅτι
ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερῷ· ἐμοὶ δὲ εἶπεν εἰς τὸ
οὖς, ὅτι „πλὴν Ἁλέων καὶ Φωκέων εἶπον, ἵνα μὴ μαθόντες
Θηβαῖοι παραφυλάξωνται· αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμενος ἀπολέσω,
9 τούτους δὲ σώσω“. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ,
ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν, εἰ φυ-
λάττει Φίλιππος τὰ ὑπ' Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο
Δημοσθένης μήτε πρεσβεῦσαι μήτε κοινωνεῖν, εἴτε καλῶς
εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχί-
νης, μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης πέμψαι πείσει τὸν δῆμον
τοῖς Φωκεῦσι βοήθειαν, προσεποιήσατο, ὡς λέγει Δημοσθέ-
νης, ἀρρωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὔνομος ἦλθεν
ἔχων ἰατρὸν καὶ ὀμνύων ὅτι ἀρρωστεῖ Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν 338
τὸν Εὔνομον ἀντὶ τούτου ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν.
καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρέσβεων, ὡς κατέλαβον Εὔβοιαν,
ἤκουσαν ὅτι Φωκέας κατεστρέψατο ὁ Φίλιππος, καὶ μετ'
αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. ἐλθούσης δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς
τὴν Ἀττικήν, Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς ἀπῆλθε
πρὸς Φίλιππον, ὡς λέγει Δημοσθένης.*

10 *Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέ-
σβεων εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν
εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι
αὐτοὺς ἐπ' ἄριστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσα-
μένους εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι. ἀποροῦσι δέ τινες
ὅτι, εἰ ἠπίστατο Δημοσθένης ὅτι προδόται ἦσαν, διὰ τί
ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἄριστον; καὶ λέ-
γομεν, ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. τῶν
δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν
εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τί-
μαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσοντες τούτου. καὶ ᾔτησεν
Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἀνακρίσεως ἔδειξε
Τίμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν· νόμος γὰρ ἦν τὸν
11 ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἶτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ
Δημοσθένης. καὶ λέγουσί τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς*

*τρίτης πρεσβείας; λέγομεν δ' ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς
εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας
πρεσβείας, μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώ-
λειαν, ἐσκευαγώγουν ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ
ἦσαν· καὶ μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορή- 339
σων Αἰσχίνου. καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα, διὰ τὴν
ἀπώλειαν τῶν Φωκέων καὶ διὰ δωροδοκίαν. ἰστέον δὲ ὅτι
προηγούμενόν ἐστιν ἔγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασιν. πρὸς
σύστασιν τούτου δεύτερον ἀνέκυψε ζήτημα, ὅτι ἐπὶ χρήμασιν
Αἰσχίνῃ τοῦτο τετόλμηται, ὡς σύστασιν γίνεσθαι τοῦ προ-
12 τέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκέας. τεκμήριά ἐστι τοῦ πάλαι
ταῦτα ἐσκευωρῆσθαι καὶ κατεσκευάσθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προ-
αναιρεῖ τὸ χρῶμα Αἰσχίνου, καταφεύγοντος ἐπὶ ἄγνοιαν καὶ
συγγνώμην· καὶ τούτων τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων εἴληφε,
τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. συνεῖπε γὰρ Φιλοκράτει ἄνευ
Φωκέων γράφοντι τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὅρκους παρὰ
Θετταλῶν συμμαχούντων Φιλίππῳ, οἳ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν
ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὅρκους ἐνέδωκε
Φιλίππῳ χρόνον παρασκευάσασθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρα-
τείαν· διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀνα-
λίσκων, ἵνα μὴ περιπλεύσας ὁ δῆμος κλείσῃ τὰς Πύλας.
ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπανελθὼν ἐπίτηδες διτταῖς ἐλπίσι, μιᾷ
μὲν ὅτι Θηβαῖοι ἀπολοῦνται, ἑτέρᾳ δὲ ὅτι Φωκεῖς σωθήσον-
ται, ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλεύσασθαί τι δεξιὸν ὑπὲρ Φω-
κέων· εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ πιστεύειν· σώσειν γὰρ αὐτοὺς
13 τῇ πόλει ἐπηγγείλατο. καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια.
τοῦ δὲ δευτέρου τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δείκνυται ὅτι
χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια· ὧν ὁμοίως τὰ
μὲν ἐκ τῶν παρειμένων ἐστί, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων.
οὐ μισεῖ Φίλιππον, καίπερ ἐξαπατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὥς φησι. 340
συνεῖπε Φιλίππῳ γενέσθαι Ἀμφικτύονα, πρεσβευσαμένων περὶ
αὐτοῦ τῶν Ἀμφικτυόνων. σύνεστιν ἀεὶ Φιλοκράτει χρήματα
εἰληφότι. καλούμενος ἐπὶ μαρτυρίαν, ἡνίκα Ὑπερείδης εἰσήγ-
γειλε Φιλοκράτην, παρὼν οὐκ ἐφθέγξατο. χειροτονηθεὶς*

πρεσβευτὴς ἐπὶ τὴν Φωκίδα πρὸς Φίλιππον ἐπὶ ταῖς ὑπο-
σχέσεσιν, ἀρρωστεῖν προσεποιήσατο. ἁλόντων Φωκέων μετὰ
τὴν ἐξωμοσίαν ἀχειροτόνητος πορεύεται, ὅτε καὶ φυλάξασθαι
αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τεκμήρια τοῦ δευτέρου λόγου. ἔστι
δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότατον, καὶ οὗ μάλιστα ἀντέχεται, ἡ ἐπαγ-
γελία καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αἰσχίνου ἡ περὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων.
14 Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστική· οὐ γὰρ συν-
τρέχει τοῖς ἐγκαλουμένοις Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι.
τὸ δὲ εἶδος οἱ μὲν ἁπλοῦν νενομίκασιν, ὕλης πολλῆς ὡς ἐν
ἀληθείᾳ συνδραμούσης, οἱ δὲ συγκατασκευαζόμενον, δύο λα-
βόντες ἐγκλήματα. τὸ κατὰ Φωκέας καὶ Θρᾴκην. Μένανδρος
δὲ ἐμπίπτοντά φησιν. εἴληπται δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προοίμιον·
δι' ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δεόμενον, διὰ τούτων
δείκνυσιν οὐ πάνυ τοῖς δικαίοις τεθαρρηκότα. καὶ ἅμα συγ-
κρουστικὸν ἂν εἴη τὸ νόημα ἐκ διαβολῆς τοῦ τε ἀντιδίκου
καὶ τῶν συνηγόρων αὐτοῦ, οἷον τοῦ Εὐβούλου καὶ τῶν περὶ
αὐτόν· ἀεὶ γὰρ ὁ Εὔβουλος ἐπολέμει τῷ Δημοσθένει ἀπὸ τῆς
αἰτίας τῆς κατὰ Ἀρίσταρχον, ὡς ἔγνωμεν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου.

Ὅση μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σπουδὴ περὶ του-
τονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι
πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι, ἑορακότας ἄρτι τοὺς ὅτ' ἐκλη-
ροῦσθ' ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόντας ὑμῖν. δεήσομαι
δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι δίκαιόν ἐστιν
ὑπάρχειν, μηδεμίαν μήτε χάριν μήτ' ἄνδρα ποιεῖσθαι
περὶ πλείονος, ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὅρκον, ὃν εἰσε-
λήλυθεν ὑμῶν ἕκαστος ὀμωμοκώς, ἐνθυμουμένους, ὅτι
ταῦτα μέν ἐσθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, αἱ
δὲ τῶν παρακλήτων αὗται δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν
ἰδίων πλεονεξιῶν εἵνεκα γίγνονται, ἃς ἵνα κωλύηθ' οἱ
νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι
2 ποιῆτε. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ

δικαίως προσέρχονται, κἂν δεδωκότες ὦσιν εὐθύνας,
τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτεινομένους, τουτονὶ δ' Αἰσχί-
νην πολὺ τἀναντία τούτου· πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς
καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων, τὸν μὲν ἀνήρηκε
τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ' ἀπειλεῖ περι-
ιών, δεινότατον πάντων ἔθος εἰς τὴν πολιτείαν εἰσά-
γων καὶ ἀσυμφορώτατον ὑμῖν· εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν
κοινῶν καὶ διοικήσας, τῷ παρ' ἑαυτοῦ φόβῳ καὶ μὴ
τῷ δικαίῳ κατασκευάσει μηδέν' εἶναι κατήγορον αὑτοῦ, 342
παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε.
3 Τὸ μὲν οὖν ἐξελέγξειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιηκότα
τουτονὶ καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἄξιον, θαρρῶ
καὶ πάνυ πιστεύω· ὃ δὲ καίπερ ὑπειληφὼς ταῦτα φο-
βοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι
μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες οὐχ ἧττον
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν καιρῶν ἢ τῶν πραγμάτων
εἶναι, καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν
πολὺν δέδοικα, μή τινα λήθην ἢ συνήθειαν τῶν ἀδι-
4 κημάτων ὑμῖν πεποιήκῃ. ὡς δή μοι δοκεῖτ' ἂν ὅμως
ἐκ τούτων καὶ γνῶναι τὰ δίκαια καὶ δικάσαι νυνί,
τοῦθ' ὑμῖν λέξω. σκέψασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ καὶ λογίσασθε, τίνων προσήκει λόγον
παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν. πρῶτον μὲν [τοίνυν] ὧν
ἀπήγγειλε, δεύτερον δ' ὧν ἔπεισε, τρίτον δ' ὧν προσ-
ετάξατ' αὐτῷ, μετὰ ταῦτα τῶν χρόνων, ἐφ' ἅπασι δὲ
τούτοις, εἰ ἀδωροδοκήτως ἢ μὴ πάντα ταῦτα πέπρα-
5 κται. τί δήποτε τούτων; ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελιῶν
τὸ βουλεύσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐστίν· ἂν
μὲν οὖν ὦσιν ἀληθεῖς, τὰ δέοντ' ἔγνωτε, ἂν δὲ μὴ
τοιαῦται, τἀναντία. τὰς δὲ συμβουλίας πιστοτέρας ὑπο-
λαμβάνετ' εἶναι τὰς τῶν πρέσβεων· ὡς γὰρ εἰδότων

περὶ ὧν ἐπέμφθησαν ἀκούετε· οὐδὲν οὖν ἐξελέγχεσθαι
δίκαιός ἐστιν ὁ πρεσβευτὴς φαῦλον οὐδ' ἀσύμφορον
6 ὑμῖν συμβεβουλευκώς. καὶ μὴν περὶ ὧν γ' ἢ προσ-
ετάξατ' εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι καὶ διαρρήδην ἐψηφίσασθε
ποιῆσαι, προσήκει διῳκηκέναι. εἶεν· τῶν δὲ δὴ χρό-
νων διὰ τί; ὅτι πολλάκις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συμβαίνει 343
πολλῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρὸν ἐν βραχεῖ
χρόνῳ γίγνεσθαι, ὃν ἐάν τις ἑκὼν καθυφῇ τοῖς ἐναν-
τίοις καὶ προδῷ, οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ποιῇ πάλιν οἷός τ'
7 ἔσται σῶσαι. ἀλλὰ μὴν ὑπέρ γε τοῦ προῖκ' ἢ μή, τὸ
μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται,
πάντες οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν εἶναι δεινὸν καὶ πολλῆς
ὀργῆς ἄξιον· ὁ μέντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισεν
τοῦτο, ἀλλ' ἁπλῶς εἶπεν μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν,
ἡγούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ δια-
φθαρένθ' ὑπὸ χρημάτων, οὐδὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφε-
8 ρόντων ἀσφαλῆ μενεῖν τῇ πόλει. ἂν μὲν τοίνυν ἐλέγξω
καὶ δείξω σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς
ἀπηγγελκότα καὶ κεκωλυκότ' ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι
τἀληθῆ, καὶ πάντα τἀναντία τῶν συμφερόντων συμ-
βεβουλευκότα, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξαθ' ὑμεῖς πε-
ποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους ἐν οἷς πολλῶν
καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει,
καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰληφότα μετὰ
Φιλοκράτους, καταψηφίσασθ' αὐτοῦ καὶ δίκην ἀξίαν
τῶν ἀδικημάτων λάβετε· ἂν δὲ μὴ δείξω ταῦτ' ἢ μὴ
πάντα, ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγεῖσθε, τοῦτον δ' ἄφετε.
9 Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς
τούτοις ἕτερ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ'
ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν, βούλομαι πρὸ
πάντων ὧν μέλλω λέγειν μνημονεύοντας ὑμῶν οἶδ'

ὅτι τοὺς πολλοὺς ὑπομνῆσαι, τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν
Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον, καὶ τίνας λόγους
κατὰ τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾤετο δεῖν, ἵν' εἰδῆθ', 344
ὅτι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορη-
μένοις ἐν ἀρχῇ, μάλιστ' ἐξελεγχθήσεται δῶρ' ἔχων.
10 ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος
Φίλιππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα τοῖς
Ἕλλησι καὶ διαφθείροντά τινας τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προε-
στηκότων, καὶ ἔχων Ἴσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου δευ-
τεραγωνιστὴν προσιὼν μὲν τῇ βουλῇ, προσιὼν δὲ τῷ
δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῖ πρέσβεις
πέμψαι τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους
11 περὶ τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, καὶ ἀπαγγέλλων μετὰ
ταῦθ' ἥκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ
μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν Μεγάλῃ πόλει
πρὸς Ἱερώνυμον τὸν ὑπὲρ Φιλίππου λέγονθ' ὑπὲρ ὑμῶν
ἔφη δεδημηγορηκέναι, καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα
πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικοῦσιν μόνον πατρίδας, οἱ
δωροδοκοῦντες καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ Φιλίππου.
12 ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε, καὶ
τοῦτο τὸ δεῖγμ' ἐξενηνοχότος περὶ αὑτοῦ, τοὺς περὶ
τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς Φίλιππον ἐπείσθητε,
ὑπ' Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος
καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὁτιοῦν
ὑγιές, γίγνεται τῶν πρέσβεων [τούτων εἷς καὶ] οὗτος,
οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν
πεπιστευκότων τῷ Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων
τοὺς ἄλλους· διὰ γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ
τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ
13 αὐτοῦ πάντες εἴχετε τὴν δόξαν. προσελθὼν τοίνυν
ἐμοὶ μετὰ ταῦτα, συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν, καὶ 345

ὅπως τὸν μιαρὸν καὶ ἀναιδῆ φυλάξομεν ἀμφότεροι,
τὸν Φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ
δεῦρ' ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας, ἐμὲ γοῦν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν
ἐλάνθανε. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν, ὅπερ εἶπον, εἰρήκει
πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς
περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατ' ἀρχὴν, ἣν ἐγὼ
καὶ τοῖς ῥήμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ οὗτος εἶπεν
14 ἐν ὑμῖν ἀπομνημονεύσειν. „εἰ πάνυ πολὺν“ ἔφη „χρόνον
ἐσκόπει Φιλοκράτης ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄριστ'
ἐναντιωθείη τῇ εἰρήνῃ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἄμεινον εὑρεῖν
οἶμαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν τὴν
εἰρήνην, ἕως ἂν εἷς Ἀθηναίων λείπηται, οὐδέποτ' ἂν
συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει, εἰρήνην μέντοι
φημὶ δεῖν ποιεῖσθαι.“ καὶ τοιούτους τινὰς εἶπε βραχεῖς
15 καὶ μετρίους λόγους. ὁ δὲ ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτεραίᾳ
πάντων ἀκουόντων ὑμῶν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, ἐν ᾗ τὴν
εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ τῷ τῶν συμμάχων συνη-
γοροῦντος δόγματι, καὶ τὴν εἰρήνην ὅπως ἴση καὶ
δικαία γένηται πράττοντος, καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα
καὶ οὐδὲ φωνὴν ἐθελόντων ἀκούειν τοῦ καταπτύστου
Φιλοκράτους, ἀναστὰς ἐδημηγόρει καὶ συνηγόρει 'κείνῳ
16 πολλῶν ἀξίους, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, θανάτων λόγους, ὡς
οὔτε τῶν προγόνων ὑμᾶς μεμνῆσθαι δέοι, οὔτε τῶν
τὰ τρόπαια λεγόντων καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνέχεσθαι,
νόμον τε θήσειν καὶ γράψειν μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων
ὑμᾶς βοηθεῖν, ὃς ἂν μὴ πρότερος βεβοηθηκὼς ᾖ. καὶ 316
ταῦθ' ὁ σχέτλιος καὶ ἀναιδὴς οὗτος ἐτόλμα λέγειν
ἐφεστηκότων ἔτι τῶν πρέσβεων καὶ ἀκουόντων, οὓς
ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μετεπέμψασθε, ὑπὸ τούτου πεισθέν-
τες, ὅτ' οὔπω πεπρακὼς αὑτὸν ἦν.

17 Ὃν μὲν οὖν τρόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χειροτονη-
σάντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὅρκους αὐτὸν πάλιν, τούς τε
χρόνους κατέτριψε καὶ τὰ πράγματα πάντ' ἐλυμήνατο
τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς τοῦτον
ἀπέχθειαι συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκ' ἀκού-
σεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἥκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας
ταύτης τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, ἧσπερ εἰσὶν αἱ νῦν εὔ-
θυναι, οὔτε μικρὸν οὔτε μέγ' οὐδ' ὁτιοῦν εὑρημένοι
τῶν ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεχθέντων καὶ προσ-
δοκηθέντων, ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων
ἕτερ' αὖθις αὖ πεπρακότων καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα πε-
πρεσβευκότων, προσῇμεν τῇ βουλῇ. καὶ ταυτὶ πολλοὶ
συνίσασιν, ἃ μέλλω λέγειν· τὸ γὰρ βουλευτήριον μεστὸν
18 ἦν ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα τἀληθῆ πρὸς
τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα, καὶ κατηγόρησα τούτων, καὶ
ἀνηριθμησάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων, ὧν
ὁ Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ μετὰ ταῦθ', ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ οὗτος
ἐδημηγόρησε καὶ εἰς ἃ προήχασι τὴν πόλιν, καὶ περὶ
τῶν ὑπολοίπων (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς καὶ Πύλαι) μὴ
προέσθαι συνεβούλευον, μηδὲ ταὐτὰ παθεῖν, μηδ' ἀναρ-
τωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰς τοὔ-
σχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματ' ἐᾶσαι. καὶ ἔπεισα ταῦτα
19 τὴν βουλήν. ἐπειδὴ δ' ἧκεν ἡ ἐκκλησία καὶ πρὸς ὑμᾶς 347
ἔδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ πρῶτος ἡμῶν
ἁπάντων (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν πειρᾶσθε συνδια-
μνημονεύειν ἂν ἀληθῆ λέγω· τὰ γὰρ πάντα τὰ πρά-
γματα λυμηνάμεν' ὑμῶν καὶ διαφθείρανθ' ὅλως ταῦτ'
ἐστὶν ἤδη) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρεσβευμέ-
νων, ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρ' ἠμφι-
σβήτει μὴ τἀληθῆ λέγειν ἐμὲ, μνησθῆναι, πάμπληθες

ἀπέσχεν, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα καὶ
τοσαῦτ' ἔχοντας τἀγαθά, ὥσθ' ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν
20 ᾤχετο. ἔφη γὰρ ἥκειν πεπεικὼς Φίλιππον πάνθ' ὅσα
συμφέρει τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν καὶ
περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν
ὑμῖν, ὃν κατὰ Θηβαίων εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἔφη, καὶ
τὰ κεφάλαι' ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀπελογίζετ' ἐκ
τῶν αὐτῷ πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ὑμᾶς
μένοντας οἴκοι καὶ οὐ στρατευομένους οὐδ' ἐνοχλου-
μένους, Θήβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ' αὑτὰς
21 χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας ἀκούσεσθαι, Θεσπιὰς δὲ καὶ
Πλαταιὰς οἰκιζομένας, τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματ' εἰσπρατ-
τόμεν' οὐ παρὰ Φωκέων, ἀλλὰ [παρὰ] Θηβαίων τῶν
βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ· διδάσκειν γὰρ
αὐτὸς ἔφη τὸν Φίλιππον, ὅτι οὐδὲν ἧττον ἠσεβήκασιν
οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων, καὶ διὰ
ταῦτα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι.
22 ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοέων ἐνίων ἔφη, πεφοβημένων
καὶ τεταραγμένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα Φι-
λίππῳ γεγενημένην, ὅτι „οὐ λελήθαθ' ἡμᾶς ὦ ἄνδρες
πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποίησθε τὴν εἰρήνην πρὸς Φίλιπ- 348
πον, οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν Ἀμφίπολιν δεδώ-
κατ' ἐκείνῳ, Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὔβοιαν ὡμολόγηκεν
παραδώσειν". εἶναι μέντοι καὶ ἄλλο διῳκημένον αὐτῷ,
οὐ μήν πω τοῦτο βούλεσθαι λέγειν· καὶ γὰρ νῦν φθο-
νεῖν τινὰς αὐτῷ τῶν συμπρέσβεων. ὑπηνίττετο δ'
23 οὕτω καὶ παρεδήλου τὸν Ὠρωπόν. εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ
τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ ῥήτωρ ἄριστος εἶναι
καὶ ἀνὴρ θαυμαστός, κατέβη μάλα σεμνῶς. ἀναστὰς δ'
ἐγὼ ταῦτά τ' οὐκ ἔφην εἰδέναι, καὶ ἐπειρώμην τι λέ-
γειν τούτων ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ παρα-

στὰς ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ' ἔνθεν, οὑτοσὶ καὶ Φιλοκράτης,
ἐβόων, ἐξέκρουόν με, τελευτῶντες ἐχλεύαζον. ὑμεῖς δ'
ἐγελᾶτε, καὶ οὔτ' ἀκούειν ἠθέλετ' οὔτε πιστεύειν
24 ἐβούλεσθε πλὴν ἃ οὗτος ἀπηγγέλκει. καὶ νὴ τοὺς
θεοὺς εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε· τίς γὰρ ἂν
ἠνέσχετο, τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτ' ἔσεσθαι προσδοκῶν
ἀγαθά, ἢ ταῦθ' ὡς οὐκ ἔσται λέγοντός τινος, ἢ κατη-
γοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ [τἄλλ']
οἶμαι τότε δεύτερ' ἦν τῶν ὑποκειμένων προσδοκιῶν
καὶ τῶν ἐλπίδων, ὁ δ' ἀντιλέγων ὄχλος ἄλλως καὶ
βασκανία κατεφαίνετο, ταῦτα δὲ θαυμάσι' ἡλίκα συμ-
φέροντ' ἐδόκει πεπρᾶχθαι τῇ πόλει.
25 Τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρῶτα νῦν ὑμᾶς
καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἑνὸς μὲν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι μάλιστα καὶ πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν,
ἐπειδάν τι λέγοντος ἀκούῃ μου τῶν πεπραγμένων, καὶ 349
δοκῇ δεινὸν αὐτῷ καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, „εἶτα τότ'
οὐκ ἔλεγες παραχρῆμα ταῦτ' οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς;"
26 θαυμάζῃ, ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων,
ἃς ἐφ' ἑκάστων ποιούμενοι τῶν καιρῶν, ἐξέκλειον λόγου
τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τούτου
ταύτην τὴν καλήν, εἰδῆθ' ὅτι πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις
καὶ τοῦτ' ἠδίκησθ' ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τἀληθῆ παραχρῆμα
καὶ ἡνίκ' ἔδει πυνθάνεσθαι διεκωλύθητ' ἐλπίσι καὶ
27 φενακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν. πρώτου μὲν τούτου καὶ
μάλισθ', οὗπερ εἶπον, εἵνεκα ταῦτα διεξῆλθον, δευτέρου
δὲ τίνος καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τούτου; ἵνα τὴν ὅτ'
ἀδωροδόκητος ὑπῆρχε προαίρεσιν αὐτοῦ τῆς πολιτείας
ἀναμνησθέντες, ὡς προβεβλημένη καὶ ἄπιστος ἦν πρὸς
τὸν Φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτ' ἐξαίφνης γεγονυῖαν
28 πίστιν καὶ φιλίαν σκέψησθε, εἶτ' εἰ μὲν ἐκβέβηχ' ὅσ'

ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος καὶ καλῶς ἔχει τὰ πεπρα-
γμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ συμφέρον τῇ πόλει
γεγενῆσθαι νομίσητε, εἰ δὲ πάντα τἀναντί' ὧν οὗτος
εἶπεν πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην καὶ μεγάλους
κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχροκέρδειαν
τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τἀληθῆ μετα-
βεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε.

29 Βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην τοὺς
λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγμαθ' ὑμῶν
παρείλοντο, πρῶτον εἰπεῖν ἁπάντων. δεῖ δὲ μηδέν'
ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος 350
βλέψαντα, μείζους τὰς κατηγορίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς
τούτου δόξης νομίσαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ὁρᾶν, ὅτι ὅντιν' ἂν
ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε καὶ τῶν συμ-
βάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, οὗτος, εἴπερ ὥσπερ
οὗτος ἐβουλήθη μισθώσας αὑτὸν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς καὶ
φενακίζειν, τῶν ἴσων αἴτιος ἦν ἂν κακῶν, ὅσωνπερ
30 καὶ οὗτος. οὐ γὰρ εἰ φαύλοις χρῆσθ' ὑμεῖς εἰς τὰ
κοινὰ [πολλάκις ἀνθρώποις], καὶ τὰ πράγματ' ἐστὶ φαῦλ'
ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται [παρὰ τοῖς ἄλλοις], οὐδὲ πολλοῦ
δεῖ. εἶτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκεν μὲν οἶμαι Φίλιππος,
συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι· τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν καὶ
ὁρᾶν, εἰ ὅσα τῆς Φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν
ἧκε, ταῦθ' ἅπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι καὶ διέφθειραν
ἑκόντες, οὐχ ὡς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἂν καθ' ἑαυτόν.
πόθεν;

31 Δός δέ μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν
ἀπαγγελίαν ἐψηφίσαθ' ἡ βουλή, καὶ τὴν μαρτυρίαν
τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ἐγὼ μὲν
οὐ τότε σιγήσας νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
εὐθὺς κατηγόρουν καὶ προεώρων τὰ μέλλοντα, ἡ βουλὴ

δ' ἡ μὴ κωλυθεῖσ' ἀκοῦσαι τἀληθῆ παρ' ἐμοῦ, οὔτ'
ἐπῄνεσε τούτους οὔτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἠξίωσεν καλέσαι.
καίτοι τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγον' ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε
φήσει παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τιμαγόραν, οὗ
θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι πεπόν-
32 θασιν. λέγε δ' αὐτοῖς πρῶτον τὴν μαρτυρίαν[, εἶτα
τὸ προβούλευμα].

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΒΟΥΛΕΥΜΑ. 351

Ἐνταῦθ' οὔτ' ἔπαινος οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτα-
νεῖόν ἐστι τῶν πρέσβεων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν
οὗτος, δειξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνω. ἀλλ'
οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν τοίνυν ταὐτὰ πάντες ἐπρεσβεύομεν,
δικαίως οὐδέν' ἐπῄνεσεν ἡ βουλή· δεινὰ γὰρ τὰ πε-
πραγμένα πᾶσιν· εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαι' ἔπραττον ἡμῶν,
οἱ δὲ τἀναντία, διὰ τοὺς πεπονηρευμένους ὡς ἔοικε
τοῖς ἐπιεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτιμίας
33 μετεσχηκέναι. πῶς οὖν ῥᾳδίως πάντες εἴσεσθε τίς ποτ'
ἔσθ' ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς
ἐσθ' ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς. δῆλον
γὰρ ὅτι τῷ μὲν ἠδικηκότι σιγᾶν ἐξήρκει, καὶ δια-
κρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον μηκέτ' εἰς λόγον
περὶ τῶν πεπραγμένων αὑτὸν καθιστάναι, τῷ δὲ
μηδὲν ἑαυτῷ συνειδότι δεινὸν εἰσῄει, εἰ δεινῶν καὶ
πονηρῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. εἰμὶ
τοίνυν ὁ κατηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων, τούτων δ'
οὐδεὶς ἐμοῦ.

34 Ἡ μὲν τοίνυν βουλὴ ταῦτα προὐβεβουλεύκει, τῆς
δ' ἐκκλησίας γιγνομένης καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος
ἐν Πύλαις ἤδη — ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τῶν
ἀδικημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι

τούτοις, καὶ δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων,
εἶτα βουλεύσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὅ τι δόξαι,
ἅμ' ἀκούειν κἀκεῖνον παρεῖναι καὶ μηδ' ὅ τι χρὴ ποιεῖν
35 ῥᾴδιον εἰπεῖν εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις τοῦτο μὲν οὐδεὶς
ἀνέγνω τῷ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν ὁ
δῆμος, ἀναστὰς δ' οὗτος ἐδημηγόρει ταῦτα, ἃ διεξῆλ- 352
θον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγώ, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλ' ἀγαθά,
ἃ πεπεικὼς ἔφη τὸν Φίλιππον ἥκειν, καὶ διὰ τοῦτο
χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ὥσθ'
ὑμᾶς ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τὸ πρῶτον τῇ τοῦ
Φιλίππου, καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγ-
γελκέναι, πρᾳοτέρους γενέσθαι τινός, πάνθ' ὅσ' ἐβού-
λεσθ' ὑμῖν ἔσεσθαι προσδοκήσαντας, καὶ μηδὲ φωνὴν
36 ἐθέλειν ἀκούειν μηδαμοῦ μηδενός. καὶ μετὰ ταῦτ'
ἀνεγιγνώσκεθ' ἡ ἐπιστολή, ἡ παρὰ τοῦ Φιλίππου, ἣν
οὗτος ἔγραψ' ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἄντικρυς οὕτως καὶ
διαρρήδην ἀπολογία γεγραμμένη τῶν τούτοις ἡμαρτη-
μένων. καὶ γὰρ ὡς αὐτὸς κατεκώλυσεν αὐτοὺς βουλο-
μένους ἐπὶ τὰς πόλεις ἰέναι καὶ τοὺς ὅρκους ἀπο-
λαμβάνειν, ἔνεστι, καὶ ὡς, ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῷ
τοὺς Ἁλέας πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατέσχεν αὐτούς,
καὶ πάντ' ἀναδεχόμενος εἰς αὐτὸν τὰ τούτων ἁμαρ-
37 τήματ' ἐστίν. ὑπὲρ δὲ Φωκέων καὶ Θεσπιῶν ἢ ὧν
οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. καὶ
τοῦτ' οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου τοῦτον ἐπράχθη τον τρό-
πον, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν παρὰ τούτων ὑμᾶς ἔδει δίκην
λαμβάνειν, οὐ πεποιηκότων οὐδὲ διῳκηκότων οὐδὲν
ὧν ὑμεῖς προσετάξατ' ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐκεῖνος ἐκ-
δέχεται τὴν αἰτίαν καί φησιν αὐτὸς αἴτιος γεγενῆ-
σθαι, ὃν οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς οἶμαι δυνήσεσθαι κολάσαι.
38 ἃ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατῆσαι καὶ προλαβεῖν τῆς πόλεως

ἐβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα μηδ' ἐγκαλέσαι μηδὲ
μέμψασθαι μηδὲν ὕστερον ὑμεῖς ἔχοιτε Φιλίππῳ, μήτ' 353
ἐν ἐπιστολῇ μήτ' ἄλλοθι μηδαμοῦ παρ' ἐκείνου τούτων
ὄντων. λέγε δ' αὐτοῖς [αὐτὴν] τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔγραψε
μὲν οὗτος, ἔπεμψεν δ' ἐκεῖνος· καὶ σκοπεῖθ' ὅτι τοῦτον
ἔχει τὸν τρόπον, ὃν διεξελήλυθ' ἐγώ. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

39 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ἐπιστολῆς, ὡς
καλὴ καὶ φιλάνθρωπος. περὶ δὲ Φωκέων ἢ Θηβαίων
ἢ τῶν ἄλλων ὧν οὗτος ἀπήγγειλεν, οὐδὲ γρῦ. ταύτης
τοίνυν οὐδ' ὁτιοῦν ἔσθ' ὑγιές. καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ
μάλ' ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ Ἁλεῖς, οὓς ἵνα συν-
διαλλάττωσι κατασχεῖν φησιν τούτους, τοιαύτης τετυχή-
κασι διαλλαγῆς, ὥστ' ἐξελήλανται καὶ ἀνάστατος ἡ πόλις
αὐτῶν γέγονε· τοὺς δ' αἰχμαλώτους ὁ σκοπῶν τί ἂν
ὑμῖν χαρίσαιτο, οὐδέν' ἐνθυμηθῆναί φησι λύσασθαι.
40 μεμαρτύρηται δὲ δήπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλά-
κις, ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς ᾠχόμην, καὶ
νῦν μαρτυρηθήσεται· διὸ καὶ τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν οὗτος
ἀφαιρούμενος, τοῦτ' ἔπεισεν ἐκεῖνον ἐγγράψαι. ὃ τοίνυν
μέγιστον ἁπάντων· ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν γράψας
ἐπιστολήν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι „ἔγραφον δ' ἂν
καὶ διαρρήδην ἡλίκα ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ
τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην", γεγονυίας τῆς συμμα-
χίας οὔ φησιν εἰδέναι τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, οὐδ' ὃ
αὐτὸς ὑπέσχετο· τοῦτο γὰρ ᾔδει δηλονότι, εἴπερ μὴ
ἐφενάκιζεν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔγραψε, λέγε 354
μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς αὐτὸ τοῦτ', ἐν-
θένδε. λέγε.

ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

41 *Οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία
προσγένοιτ᾽ αὐτῷ, γράψειν ὡμολόγει, ἡλίκα τὴν πόλιν
εὖ ποιήσει· ἐπειδὴ δ᾽ ἀμφότερ᾽ αὐτῷ γέγονεν, οὐκ
εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, ἂν δ᾽ ὑμεῖς λέ-
γητε, ποιήσειν ὃ μήτ᾽ αἰσχύνην μήτ᾽ ἀδοξίαν αὐτῷ
φέροι, εἰς ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων, κἂν ἄρ᾽
εἴπητέ τι καὶ προαχθῆθ᾽ ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώ-
ρησιν ἑαυτῷ καταλείπων.*

42 Ταῦτα τοίνυν καὶ πόλλ᾽ ἕτερ᾽ ἐνῆν παραχρῆμα
τότ᾽ εὐθὺς ἐξελέγχειν, καὶ διδάσκειν ὑμᾶς καὶ μὴ προ-
έσθαι τὰ πράγματ᾽ ἐᾶν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ
καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφεί-
λετο τὴν ἀλήθειαν. καίτοι ταῦτ᾽ εἰ μὲν ἀκοῦσαι
μὲν ἔδει, φενακισθῆναι δὲ τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέ-
γετο, εἰ δὲ πραχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέ-
φερεν. εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ᾽ ἦν ἤδη τὰ πράγματα,
ὥστε μηδ᾽ αἰσθομένοις τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι
μηδέν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ παρὰ τὸ προαισθέσθαι
43 κεκώλυται, τίς οὑκλαλήσας; οὐχ οὗτος; ἀλλ᾽ οὔτ᾽
ἤμελλεν οὔτ᾽ ἐβουλήθη ταῦτ᾽ οὐδ᾽ ἤλπισεν οὗτος,
ὥστε τοῦ γ᾽ ἐκλελαληκέναι μηδ᾽ αἰτίαν ἐχέτω· ἀλλὰ
φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ
τἀληθῆ μὴ ᾽θελῆσαι ἀκοῦσαι, καὶ αὐτοὺς οἴκοι κατα-
μεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτο, δι᾽ οὗ Φωκεῖς
ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ᾽ ἐσπαθᾶτο ταῦτα καὶ διὰ ταῦτ᾽ 355
ἐδημηγορεῖτο.

44 ᾽Ακούων τοίνυν ἐγὼ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ᾽
ἐπαγγελλομένου τούτου, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύ-
δεται, — καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον μὲν

ἐκ τοῦ, ὅτε τοὺς ὅρκους ἔμελλε Φίλιππος ὀμνύναι
τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς
Φωκέας ὑπὸ τούτων, ὃ σιωπᾶν καὶ ἐᾶν εἰκὸς ἦν,
εἴπερ ἔμελλον σῴζεσθαι· ἔπειτ᾽ ἐκ τοῦ μὴ τοὺς παρὰ
τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν μηδὲ τὴν ἐπι-
45 στολὴν τὴν Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦτον — ἐκ τούτων
οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστὰς καὶ παρελθών, ἐπειρώ-
μην μὲν ἀντιλέγειν, ὡς δ᾽ ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυ-
χίαν ἔσχον, τοσοῦτο μόνον διαμαρτυράμενος (καὶ πρὸς
Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιμνῄσκεσθε), ὅτι ταῦτ᾽ οὔτ᾽ οἶδ᾽
οὔτε κοινωνῶ, προσέθηκα δ᾽ ὡς οὐδὲ προσδοκῶ.
τραχέως δ᾽ ὑμῶν τῷ μηδὲ προσδοκᾶν σχόντων, „καὶ
ὅπως γ᾽ ὦ ἄνδρες ᾽Αθηναῖοι“ ἔφην, „ἄν τι τούτων
γίγνηται, τούτους ἐπαινέσεσθε καὶ τιμήσετε καὶ στε-
φανώσετε[, ἐμὲ δὲ μή]· καὶ μέντοι κἄν τι τῶν ἐναν-
τίων, ὅπως τούτοις ὀργιεῖσθε· ἐγὼ δ᾽ ἀφίσταμαι.“
46 „μὴ νῦν“ ὑπολαβὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ „μὴ νῦν ἀφί-
στασ᾽“ ἔφη, „ἀλλ᾽ ὅπως τότε μὴ προσποιήσει.“ „νὴ
Δί᾽, ἦ ἀδικήσω γ᾽“ ἔφην. ἐπαναστὰς δ᾽ ὁ Φιλοκράτης
μάλ᾽ ὑβριστικῶς „οὐδὲν“ ἔφη „θαυμαστὸν ὦ ἄνδρες
᾽Αθηναῖοι, μὴ ταὔτ᾽ ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖν·
οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δ᾽ οἶνον πίνω.“ καὶ ὑμεῖς
ἐγελᾶτε.

47 Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ
ταῦθ᾽ ὁ Φιλοκράτης. ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὑτωσὶ παγκά-
λως ἔχει· ἐπειδὰν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηταί τις
ἐφ᾽ ὧν ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο 356
τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται πλὴν παραδόντες Φιλίππῳ
καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τὼ χεῖρε δή-
σαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα.

ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

41 Οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία
προσγένοιτ' αὐτῷ, γράψειν ὡμολόγει, ἡλίκα τὴν πόλιν
εὖ ποιήσει· ἐπειδὴ δ' ἀμφότερ' αὐτῷ γέγονεν, οὐκ
εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, ἂν δ' ὑμεῖς λέ-
γητε, ποιήσειν ὃ μήτ' αἰσχύνην μήτ' ἀδοξίαν αὐτῷ
φέροι, εἰς ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων, κἂν ἄρ'
εἴπητέ τι καὶ προαχθῆθ' ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώ-
ρησιν ἑαυτῷ καταλείπων.
42 Ταῦτα τοίνυν καὶ πόλλ' ἕτερ' ἐνῆν παραχρῆμα
τότ' εὐθὺς ἐξελέγχειν, καὶ διδάσκειν ὑμᾶς καὶ μὴ προ-
έσθαι τὰ πράγματ' ἐᾶν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ
καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφεί-
λετο τὴν ἀλήθειαν. καίτοι ταῦτ' εἰ μὲν ἀκοῦσαι
μὲν ἔδει, φενακισθῆναι δὲ τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέ-
γετο, εἰ δὲ πραχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέ-
φερεν. εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα,
ὥστε μηδ' αἰσθομένοις τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι
μηδέν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ παρὰ τὸ προαισθέσθαι
43 κεκώλυται, τίς οὐκλαλήσας; οὐχ οὗτος; ἀλλ' οὔτ'
ἤμελλεν οὔτ' ἐβουλήθη ταῦτ' οὐδ' ἤλπισεν οὗτος,
ὥστε τοῦ γ' ἐκλελαληκέναι μηδ' αἰτίαν ἐχέτω· ἀλλὰ
φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ
τἀληθῆ μὴ 'θελῆσαι ἀκοῦσαι, καὶ αὐτοὺς οἴκοι κατα-
μεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτο, δι' οὗ Φωκεῖς
ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ' ἐσπαθᾶτο ταῦτα καὶ διὰ ταῦτ' 355
ἐδημηγορεῖτο.
44 'Ακούων τοίνυν ἐγὼ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ'
ἐπαγγελλομένου τούτου, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύ-
δεται, — καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον μὲν

ἐκ τοῦ, ὅτε τοὺς ὅρκους ἔμελλε Φίλιππος ὀμνύναι
τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς
Φωκέας ὑπὸ τούτων, ὃ σιωπᾶν καὶ ἐᾶν εἰκὸς ἦν,
εἴπερ ἔμελλον σῴζεσθαι· ἔπειτ' ἐκ τοῦ μὴ τοὺς παρὰ
τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν μηδὲ τὴν ἐπι-
45 στολὴν τὴν Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦτον — ἐκ τούτων
οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστὰς καὶ παρελθών, ἐπειρώ-
μην μὲν ἀντιλέγειν, ὡς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυ-
χίαν ἔσχον, τοσοῦτο μόνον διαμαρτυράμενος (καὶ πρὸς
Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιμνῄσκεσθε), ὅτι ταῦτ' οὔτ' οἶδ'
οὔτε κοινωνῶ, προσέθηκα δ' ὡς οὐδὲ προσδοκῶ.
τραχέως δ' ὑμῶν τῷ μηδὲ προσδοκᾶν σχόντων, „καὶ
ὅπως γ' ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι“ ἔφην, „ἄν τι τούτων
γίγνηται, τούτους ἐπαινέσεσθε καὶ τιμήσετε καὶ στε-
φανώσετε[, ἐμὲ δὲ μή]· καὶ μέντοι κἄν τι τῶν ἐναν-
τίων, ὅπως τούτοις ὀργιεῖσθε· ἐγὼ δ' ἀφίσταμαι.“
46 „μὴ νῦν“ ὑπολαβὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ „μὴ νῦν ἀφί-
στασ'“ ἔφη, „ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσει.“ „νὴ
Δί', ἢ ἀδικήσω γ'“ ἔφην. ἐπαναστὰς δ' ὁ Φιλοκράτης
μάλ' ὑβριστικῶς „οὐδὲν“ ἔφη „θαυμαστὸν ὦ ἄνδρες
'Αθηναῖοι, μὴ ταὔτ' ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖν·
οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δ' οἶνον πίνω.“ καὶ ὑμεῖς
ἐγελᾶτε.
47 Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ
ταῦθ' ὁ Φιλοκράτης. ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὑτωσὶ παγκά-
λως ἔχει· ἐπειδὰν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηταί τις
ἐφ' ὧν ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο 356
τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται πλὴν παραδόντες Φιλίππῳ
καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τὼ χεῖρε δή-
σαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

48 *Ὁρᾶτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ ψήφισμα, ὅσων ἐπαί-
νων καὶ ὅσης εὐφημίας μεστόν ἐστι, καὶ „τὴν εἰρήνην
εἶναι τὴν αὐτὴν ἥνπερ Φιλίππῳ καὶ τοῖς ἐγγόνοις, καὶ
τὴν συμμαχίαν“, καὶ „ἐπαινέσαι δὲ Φίλιππον, ὅτι ἐπαγ-
γέλλεται τὰ δίκαια ποιήσειν“. ἀλλ᾽ οὐδὲν ἐκεῖνός γ᾽
ἐπηγγέλλετο, ἀλλὰ τοσούτου γ᾽ ἔδει [ἐπαγγέλλεσθαι],
ὥστ᾽ οὐδ᾽ εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιτο.
49 ἀλλ᾽ οὗτός ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνούμενος.
πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὡρμηκότας λαβὼν
ὑμᾶς ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ᾽ εἰς τὸ ψήφισμα.
„ἐὰν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ παραδιδῶσι τοῖς
Ἀμφικτύοσιν τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθη-
50 ναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίγνεσθαι.“ οὐκοῦν
ἄνδρες Ἀθηναῖοι μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι καὶ οὐκ
ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
καὶ προῃσθημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ᾽ ἄλλου πα-
ρόντος τῶν Ἀμφικτυόνων πλὴν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων.
εὐφημότατ᾽ ἀνθρώπων τούτοις παραδοῦναι γέγραφεν
τὸ ἱερόν, γράψας τοῖς Ἀμφικτύοσιν παραδοῦναι (ποίοις;
οὐ γὰρ ἦσαν αὐτόθι πλὴν Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί), ἀλλ᾽
οὐ „συγκαλέσαι δὲ τοὺς Ἀμφικτύονας“, οὐδ᾽ „ἐπισχεῖν
ἕως ἂν συλλεγῶσιν“, οὐδὲ „βοηθεῖν Πρόξενον εἰς
Φωκέας“, οὐδ᾽ „ἐξιέναι Ἀθηναίους“, οὐδὲ τοιοῦτ᾽ οὐδέν.
51 καίτοι καὶ ἐπιστολὰς ἔπεμψ᾽ ὁ Φίλιππος δύο, καλούσας 357
ὑμᾶς, οὐχ ἵν᾽ ἐξέλθητε· πώμαλα· οὐ γὰρ ἄν ποτε τοὺς
χρόνους ἀνελών, ἐν οἷς ἠδυνήθητ᾽ ἂν ἐξελθεῖν, τηνι-
καῦτ᾽ ἐκάλει· οὐδ᾽ ἂν ἔμ᾽, ἡνίκα δεῦρ᾽ ἀποπλεῖν ἐβου-
λόμην, κατεκώλυεν· οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν τούτῳ προσέ-
ταττεν, ἐξ ὧν ἥκισθ᾽ ὑμεῖς ἐμέλλετ᾽ ἐξιέναι· ἀλλ᾽ ἵν᾽,*

*ἃ ἐβούλεσθ᾽, οἰόμενοι πράξειν αὐτόν, μηδὲν ἐναντίον
ψηφίσαισθ᾽ αὐτῷ, μηδ᾽ ἀμύναιντο μηδ᾽ ἀντέχοιεν οἱ
Φωκεῖς, ἐπὶ ταῖς παρ᾽ ὑμῶν ὑπέχοντες ἐλπίσιν, ἀλλ᾽
ἀπογνόντες ἅπανθ᾽ ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαιεν. Λέγε δ᾽ αὐ-
τοῖς [αὐτὰς] τὰς ἐπιστολὰς τὰς τοῦ Φιλίππου.*

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

52 *Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιστολαὶ καλοῦσιν αὗται, καὶ νὴ
Δί᾽ ἤδη γε· τούτοις δ᾽, εἴπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί
ἄλλο προσῆκεν ἢ συνειπεῖν ὅπως ἐξέλθηθ᾽ ὑμεῖς, καὶ
τὸν Πρόξενον, ὃν περὶ τοὺς τόπους ᾔδεσαν ὄντα, γρά-
φειν εὐθέως βοηθεῖν; πάντα τοίνυν τἀναντία τούτων
φαίνονται πεποιηκότες. εἰκότως· οὐ γὰρ οἷς ἐπέστελλε
προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλ᾽ ἃ φρονῶν ταῦτ᾽ ἔγραφεν
συνῄδεσαν· τούτοις οὖν συνέπραττον καὶ τούτοις συνη-
53 γωνίζοντο. οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ᾽ ὑμῶν
ἐπύθοντ᾽ ἐκ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τό τε ψήφισμα τοῦτ᾽
ἔλαβον τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπύ-
θοντο τὴν τούτου καὶ τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντας
τοὺς τρόπους ἀπώλοντο. σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιστοῦν-
τές τινες αὐτόθι τῷ Φιλίππῳ καὶ νοῦν ἔχοντες· οὗτοι
πιστεύειν ὑπήχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἡγοῦντο, οὐδ᾽ εἰ
δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς ἐξηπάτα, οὐδέποτ᾽ ἂν τούς 358
γ᾽ Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους [ἐξαπατᾶν] τολμῆσαι,
ἀλλ᾽ εἶναι ταῦτ᾽ ἀληθῆ, ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς,
54 καὶ τοῖς Θηβαίοις ἥκειν, οὐκ αὐτοῖς ὄλεθρον. ἦσαν
ἄλλοι τινές, οἳ πάσχειν ὁτιοῦν καὶ ἀμύνεσθαι δεῖν
ᾤοντο· ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν
Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τὸ ταῦτ᾽ εἰ
μὴ ποιήσουσιν ὑμᾶς ἐπ᾽ αὐτοὺς ἥξειν, οὓς βοηθήσειν
αὐτοῖς ἤλπιζον ἐκεῖνοι. ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ὑμῖν ᾤοντό*

τινες πεποιημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην· τού-
τοις ὅτι καὶ τοῖς ἐγγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθ' ἐπέδει-
ξαν, ὥστε πανταχῇ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. διόπερ
55 ταῦτα πάντ' εἰς ἓν ψήφισμα συνεσκεύασαν. ὃ καὶ
μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἁπάντων ὑμᾶς ἠδικηκέναι·
τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα θνητὸν καὶ διὰ καιρούς τινας
ἰσχύοντα γράφοντας εἰρήνην, ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν
κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ ἀποστερῆσαι μὴ μόνον
τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν
τὴν πόλιν, καὶ τοσαύτῃ περιουσίᾳ χρήσασθαι πονηρίας,
ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ὕστερόν ποτε μέλλοντας ἔσεσθαι πάντας ἠδικηκέναι,
56 πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; τοῦτο τοίνυν οὐδέποθ' ὑμεῖς
ὑπεμείνατ' ἂν [ὕστερον] προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην,
τὸ καὶ τοῖς ἐγγόνοις, εἰ μὴ ταῖς παρ' Αἰσχίνου ῥηθεί-
σαις ὑποσχέσεσιν τότ' ἐπιστεύσατε, αἷσπερ οἱ Φωκεῖς
πιστεύσαντες ἀπώλοντο. καὶ γάρ τοι παραδόντες αὑ-
τοὺς Φιλίππῳ καὶ ἑκόντες ἐγχειρίσαντες ἐκείνῳ τὰς 359
πόλεις, ἁπάντων τῶν ἐναντίων ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος
ἀπήγγειλ' ἔτυχον.

57 Ἵνα δ' εἰδῆτε σαφῶς ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τού-
τους ἀπώλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιοῦμαι καθ' οὓς
ἐγίγνεθ' ἕκαστα. περὶ ὧν δ' ἄν τις ἀντιλέγῃ τούτων,
ἀναστὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι εἰπάτω. ἡ μὲν τοίνυν εἰρήνη
ἐλαφηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο, ἀπεδημήσαμεν
δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρεῖς μῆνας ὅλους· καὶ τοῦ-
58 τον ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ Φωκεῖς σῷοι. ἥκομεν
δὲ δεῦρ' ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρίτῃ
ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος μηνός, καὶ παρῆν ὁ Φί-
λιππος ἐν Πύλαις ἤδη καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἐπηγγέλλετο,
ὧν οὐδὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι. σημεῖον δέ· οὐ γὰρ ἂν

δεῦρ' ἧκον ὡς ὑμᾶς. ἡ δ' ἐκκλησία μετὰ ταῦτα. ἐν
ᾗ πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσαν οὗτοι ψευσάμενοι καὶ
φενακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐγίγνετο τοῦ
59 σκιροφοριῶνος. ἀπὸ τοίνυν ταύτης πεμπταῖα λογίζο-
μαι τὰ παρ' ὑμῶν ἐν τοῖς Φωκεῦσι γενέσθαι· παρῆσαν
γὰρ οἱ τῶν Φωκέων πρέσβεις ἐνθάδε, καὶ ἦν αὐτοῖς
καὶ τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι καὶ τί ψηφιεῖσθ' ὑμεῖς ἐπι-
μελές. οὐκοῦν εἰκάς, ᾗ τίθεμεν πυθέσθαι τοὺς Φωκέας
τὰ παρ' ὑμῶν· ἀπὸ γὰρ τῆς ἕκτης εἰς ταύτην πέμπτη
γίγνεται. ὑστέρα τοίνυν δεκάτη, ἐνάτη, ὀγδόη· ταύτῃ
ἐγίγνονθ' αἱ σπονδαί, καὶ πάντα τἀκεῖ πράγματ' ἀπω-
60 λώλει καὶ τέλος εἶχεν. τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετράδι
φθίνοντος ἠκκλησιάζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς ἐν Πειραιεῖ
περὶ τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις, ἧκε δὲ Δερκύλος ἐκ Χαλ- 360
κίδος καὶ ἀπήγγελλεν ὑμῖν, ὅτι πάντα τὰ πράγματ'
ἐγκεχείρικε Θηβαίοις ὁ Φίλιππος, καὶ πέμπτην εἶναι
ταύτην ἡμέραν ἐλογίζετ' ἀφ' οὗ γεγόνασιν αἱ σπονδαί.
ὀγδόη τοίνυν, ἑβδόμη, ἕκτη, πέμπτη, τετράς· αὐτὸ συμ-
βαίνει εἰς ταύτην εἶναι πέμπτην. οὐκοῦν τοῖς χρόνοις,
οἷς ἀπήγγελλον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συνη-
γωνισμένοι Φιλίππῳ καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν
61 Φωκέων ὀλέθρου. ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων
τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκίᾳ μηδ' ἐκ προσβο-
λῆς κατὰ κράτος, ἀλλ' ἐκ τοῦ σπείσασθαι πάντας
ἄρδην ἀπολέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ διὰ τού-
τους πεισθέντας αὐτοὺς ὡς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου σωθή-
σονται ταῦτα παθεῖν· οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γ' ἠγνόουν. φέρε
δὴ [μοι καὶ] τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ
δόγμαθ', ὑφ' ὧν καθεῖλον αὐτῶν τὰ τείχη, ἵν' εἰδῆθ'
οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν, οἵων ἔτυχον διὰ
τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. λέγε.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΦΩΚΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

62 Ἃ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ταῦτ'
ἐστί, φιλία, συμμαχία, βοήθεια· ὧν δ' ἔτυχον διὰ τοῦ-
τον τὸν βοηθῆσαι κωλύσαντα [ὑμᾶς], ἀκούσατε. λέγε.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΩΚΕΩΝ.

Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. „ὁμολογία Φιλίππου
καὶ Φωκέων", φησίν, οὐχὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων,
οὐδὲ Θετταλῶν καὶ Φωκέων, οὐδὲ Λοκρῶν, οὐδ' ἄλλου
τῶν παρόντων οὐδενός· καὶ πάλιν „παραδοῦναι δὲ 361
τὰς πόλεις Φωκέας" φησὶ „Φιλίππῳ", οὐχὶ Θηβαίοις
63 οὐδὲ Θετταλοῖς οὐδ' ἄλλῳ οὐδενί. διὰ τί; ὅτι Φίλιπ-
πος ἀπήγγελτο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου, ἐπὶ τῇ τῶν
Φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντ' ἐπί-
στευον, καὶ πρὸς τοῦτον πάντ' ἐσκόπουν, πρὸς τοῦτον
ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. λέγε δὴ τἀπίλοιπα. καὶ σκο-
πεῖτε τί πιστεύσαντες τί ἔπασχον. ἆρά γ' ὅμοι' ἢ
παραπλήσι' οἷς οὗτος ἀπήγγελλεν; λέγε.

ΔΟΓΜΑΤΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

64 Τούτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεινότερ' οὐ γέγον'
οὐδὲ μείζω πράγματ' ἐφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν, οἶμαι
δ' οὐδ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι καὶ
τοιούτων [πραγμάτων] κύριος εἷς ἀνὴρ [Φίλιππος] γέ-
γονεν διὰ τούτους, οὔσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως, ᾗ
προεστάναι τῶν Ἑλλήνων πάτριον καὶ μηδὲν τοιοῦτον
περιορᾶν γιγνόμενον. ὃν μὲν τοίνυν τρόπον οἱ ταλαί-
πωροι Φωκεῖς ἀπολώλασιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν δογμά-
65 των τούτων ἔστιν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἃ
πέπρακται, θέαμα δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ

ἐλεινόν· ὅτε γοῦν ἐπορευόμεθ' εἰς Δελφούς, ἐξ ἀνάγ-
κης ἦν ὁρᾶν [πάντα] ταῦτα, οἰκίας κατεσκαμμένας,
τείχη περιῃρημένα, χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ,
γύναια δὲ καὶ παιδάρια, καὶ πρεσβύτας οἰκτρούς·
οὐδ' ἂν εἷς ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ τῶν ἐκείνοις κακῶν.
ἀλλὰ μὴν ὅτι ἔμπαλίν ποτε Θηβαίοις ψῆφον ἔθενθ'
οὗτοι περὶ ἡμῶν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ προτεθεῖσαν,
66 ὑμῶν ἔγωγ' ἀκούω πάντων. τίν' ἂν οὖν οἴεσθ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους, εἰ λάβοιεν αἴσθη- 362
σιν, [ψῆφον ἢ γνώμην] θέσθαι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ
τούτων ὀλέθρου; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι κἂν καταλεύ-
σαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν καθαροὺς ἔσεσθαι
νομίζειν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, μᾶλλον δ' εἴ τις ἔστιν
ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε καὶ τὴν
σῴζουσαν περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένους, τούτους τῶν
ἐναντίων τετυχηκέναι [διὰ τούτους], καὶ περιῶφθαι
τοιαῦτα πεπονθότας, οἷ' οὐδένες ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων;
τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίσας; οὐχ
οὗτος;

67 Πολλὰ τοίνυν ἄν τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιπ-
πον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης εἰκότως, τοῦτο μάλιστ'
ἂν εὐδαιμονίσειεν ἁπάντων, ὃ μὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς
θεὰς οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγ' ἄλλον ὅστις ηὐτύχηκεν ἐφ'
ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι καὶ χώραν
πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα,
ζηλωτὰ μέν ἐστιν οἶμαι καὶ λαμπρά· πῶς γὰρ οὔ;
ἔχοι δ' ἄν τις εἰπεῖν πεπραγμένα χἀτέροις πολλοῖς.
68 ἀλλ' ἐκεῖν' ἴδιον καὶ οὐδενὶ τῶν πάντων γεγονός [εὐ-
τύχημα]. τὸ ποῖον; τὸ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ
πράγματ' αὐτῷ δεῆσαν, πονηροτέρους εὑρεῖν ἢ ἐβού-
λετο. πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑπολη-

φθεῖεν ἄν, οἵ γ', ὑπὲρ ὧν Φίλιππος τηλικούτων ὄν-
των αὐτῷ τῶν διαφόρων οὐκ ἐτόλμα ψεύσασθαι, οὐδ'
ἔγραψεν οὔτ' εἰς ἐπιστολὴν οὐδεμίαν, οὔτε πρεσβευ-
τὴς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα μισθώ-
69 σαντες ἑαυτοὺς ὑμᾶς ἐξηπάτων; καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος
καὶ ὁ Παρμενίων, δεσπότῃ διακονοῦντες καὶ οὐ μέλ-
λοντες ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἐντεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὕ- 363
ροντο, μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι· οἱ δ' Ἀθη-
ναῖοι, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις ταχθέντες,
ὑμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη
τὸν λοιπὸν βίον, καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἤμελλον δώσειν
τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν. πῶς
ἂν ἄνθρωποι κακίους ἢ μᾶλλον ἀπονενοημένοι τούτων
γένοιντο;
70 Ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι καὶ κατάρατός ἐστιν ὑφ'
ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον [ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι] τοιαῦτ'
ἐψευσμένον αὐτὸν ἀφεῖναι, λέγε τὴν ἀρὰν καὶ ἀνάγνωθι
λαβὼν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

ΑΡΑ.

Ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καθ' ἑκά-
στην τὴν ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ εὔχεται νόμῳ προστετα-
γμένα, καὶ ὅταν ἡ βουλὴ καθῆται, παρ' ἐκείνῃ πάλιν.
καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τούτῳ, ὡς οὐκ εὖ ᾔδει·
ὑπογραμματεύων γὰρ ὑμῖν καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ,
71 αὐτὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον [τοῦτον] τῷ κήρυκι. πῶς
οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυὲς ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς
εἴητε, εἰ ἃ προστάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιοῦτε ποιεῖν ὑπὲρ
ὑμῶν τοὺς θεούς, ταῦθ' οἱ κύριοι γεγενημένοι τήμερον
μὴ ποιήσαιτε, ἀλλ' ὃν ἐκείνοις εὔχεσθ' ἐξώλη ποιεῖν
αὐτὸν καὶ γένος καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφείητ' αὐτοί;

μηδαμῶς· ὃς γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε τοῖς
θεοῖς κολάζειν· ὃν δ' ἂν αὐτοὶ λάβητε, μηκέτ' ἐκεί-
νοις περὶ τούτου προστάττετε.
72 Εἰς τοίνυν τοῦτ' ἀναιδείας καὶ τόλμης αὐτὸν ἥξειν
ἀκούω, ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὧν
ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκικε τὴν πόλιν,
ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν τοῖς
ἅπαντ' εἰδόσι, πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων, εἶτα Φω- 364
κέων, εἶθ' Ἡγησίππου κατηγορήσειν. ἔστι δὲ ταῦτα
73 γέλως, μᾶλλον δ' ἀναισχυντία δεινή. ὅσα γὰρ νῦν
ἐρεῖ περὶ τῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἢ τοῦ
Ἡγησίππου, ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ὡς ἀσεβεῖς
εἰσίν, ὡς — ὅ τι ἂν δήποτ' αὐτῶν κατηγορῇ, πάντα δή-
που ταῦτα πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἥκειν
ἐπέπρακτο, καὶ οὐκ ἦν ἐμποδὼν τῷ τοὺς Φωκέας σῴζε-
74 σθαι, ὡς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὑτοσί. οὐ γὰρ
ὡς εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, οὐδ' ὡς εἰ μὴ Πρόξενον
οὐχ ὑπεδέξαντο, οὐδ' ὡς εἰ μὴ δι' Ἡγήσιππον, οὐδ'
ὡς εἰ μὴ διὰ τὸ καὶ τὸ ἐσώθησαν ἂν οἱ Φωκεῖς, οὐχ
οὕτω τότ' ἀπήγγειλεν, ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπερβὰς διαρ-
ρήδην ἥκειν πεπεικὼς ἔφη Φίλιππον Φωκέας σῴζειν,
τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματ' οἰκεῖα ποιεῖν·
ταῦτα πεπράξεσθαι δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν· διὰ ταῦτα
75 χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. μὴ τοί-
νυν ἃ πρὸ τοῦ τοῦτον ἀπαγγεῖλαι ταῦτ' ἐπέπρακτ' ἢ
Λακεδαιμονίοις ἢ Φωκεῦσιν, ἀκούετε· μηδ' ἀνέχεσθε,
μηδὲ κατηγορεῖν ἐᾶτε Φωκέων ὡς πονηροί. οὐδὲ γὰρ
Λακεδαιμονίους διὰ τὴν ἀρετήν ποτ' αὐτῶν ἐσώσατε,
οὐδὲ τοὺς καταράτους Εὐβοέας τουτουσί, οὐδ' ἄλλους
πολλούς, ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν σῶς εἶναι τῇ πόλει,
ὥσπερ Φωκέας νυνί. καὶ τί τῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακε-

δαιμονίων ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπων μετὰ τοὺς
παρὰ τούτου λόγους ἐξαμαρτόντος, οὐκ ἀπέβη τὰ πρὸς
ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ῥηθέντα; τοῦτ᾽ ἐρωτᾶτε· οὐ γὰρ ἕξει
76 δεῖξαι. πέντε γὰρ γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος 365
ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκεῖς
ἐπύθοντο, ἐνέδωκαν ἑαυτούς, ἀπώλοντο. ὅθεν οἶμαι
καὶ δῆλόν ἐστι σαφῶς, ὅτι ἡ πᾶσ᾽ ἀπάτη καὶ τέχνη
συνεσκευάσθη τοῦ περὶ Φωκέας ὀλέθρου. ὃν μὲν γὰρ
χρόνον οὐχ οἷός τ᾽ ἦν ἐλθεῖν ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν
εἰρήνην, ἀλλ᾽ ἦν ἐν παρασκευῇ, τοὺς Λακεδαιμονίους
μετεπέμπετο, πάντα τὰ πράγμαθ᾽ ὑποσχόμενος πράξειν
[ἐκείνοις], ἵνα μὴ δι᾽ ὑμῶν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς ποιή-
77 σωνται. ἐπειδὴ δ᾽ ἧκεν εἰς Πύλας, οἱ Λακεδαιμόνιοι
δ᾽ αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν ὑπεχώρησαν, τοῦτον αὖ
προκαθῆκεν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ἵνα μὴ πάλιν ὑμῶν αἰσθο-
μένων ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει, εἰς χρόνους
καὶ πόλεμον καὶ τριβὴν ἐμπέσῃ, τῶν μὲν Φωκέων ἀμυνο-
μένων, ὑμῶν δὲ βοηθούντων, ἀλλ᾽ ἀκονιτεὶ πάνθ᾽ ὑφ᾽
ἑαυτῷ ποιήσηται· ὅπερ καὶ γέγονεν. μὴ οὖν ὅτι καὶ
Λακεδαιμονίους καὶ Φωκέας ἐξηπάτησε Φίλιππος, διὰ
ταῦθ᾽ ὧν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε μὴ δότω δίκην· οὐ
γὰρ δίκαιον.

78 Ἂν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν καὶ τῶν ἄλ-
λων τῶν ἀπολωλότων Χερρόνησος ὡς περίεστι τῇ πόλει
λέγῃ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἀποδέξησθ᾽ ὦ ἄνδρες
δικασταί, μηδ᾽ ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας
ἠδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὄνειδος προσκατασκευ-
ασθῆναι τῇ πόλει, ὡς ἄρ᾽ ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημάτων
ὑπεξαιρούμενοι, τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν προήκα-
σθε. οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο, ἀλλ᾽ ἤδη τῆς εἰρήνης
γεγονυίας καὶ τῆς Χερρονήσου σῶας οὔσης, τέτταρας 366

μῆνας ὅλους ἐσῴζονθ᾽ οἱ Φωκεῖς τοὺς ὕστερον, ἡ δὲ
τούτου ψευδολογία μετὰ ταῦθ᾽ ὕστερον αὐτοὺς ἀπώ-
79 λεσεν, ἐξαπατήσασ᾽ ὑμᾶς. εἶτα καὶ νῦν ἐν μείζονι κιν-
δύνῳ τὴν Χερρόνησον εὑρήσετε, ἢ τότε. πότερον γὰρ
εὐπορώτερον ἂν δίκην ἔδωκε Φίλιππος ἐξαμαρτὼν εἰς
αὐτήν, πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν, ἢ νυνί;
ἐγὼ μὲν οἶμαι τότε πολλῷ. τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία,
τῶν φόβων ἀφῃρημένων καὶ τῶν κινδύνων τῶν τοῦ
βουληθέντος ἂν αὐτὴν ἀδικῆσαι;

80 Ἔτι τοίνυν τοιοῦτό τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν,
ὅτι θαυμάζει τί δήποτε Δημοσθένης αὐτοῦ κατηγορεῖ,
Φωκέων δ᾽ οὐδείς. ὡς δὴ τοῦτ᾽ ἔχει, βέλτιον προακοῦσαι
παρ᾽ ἐμοῦ. Φωκέων τῶν ἐκπεπτωκότων, οἱ μὲν οἶμαι
βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι, φυγάδες γεγενημένοι καὶ
τοιαῦτα πεπονθότες, ἡσυχίαν ἄγουσι, καὶ οὐδεὶς ἂν
αὐτῶν ἐθελήσειεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν ἰδίαν
ἔχθραν ἀνελέσθαι· οἱ δ᾽ ὁτιοῦν ἂν ἀργυρίου ποιήσαν-
81 τες, τὸν δώσοντ᾽ οὐκ ἔχουσιν αὐτοῖς. οὐ γὰρ ἔγωγ᾽
ἂν ἔδωκ᾽ οὐδενὶ οὐδέν, ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθὶ
βοᾶν οἷα πεπόνθασιν· ἡ γὰρ ἀλήθεια καὶ τὰ πεπρα-
γμέν᾽ αὐτὰ βοᾷ. ἀλλὰ μὴν ὅ γε δῆμος ὁ τῶν Φωκέων
οὕτω κακῶς καὶ ἐλεινῶς διάκειται, ὥστε μὴ περὶ τοῦ
κατηγορεῖν ἑκάστῳ τὰς Ἀθήνησιν εὐθύνας εἶναι τὸν
λόγον, ἀλλὰ δουλεύειν καὶ τεθνάναι τῷ φόβῳ Θηβαίους
καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, οὓς ἀναγκάζονται τρέφειν,
διῳκισμένοι κατὰ κώμας καὶ παρῃρημένοι τὰ ὅπλα.
82 μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ἀλλ᾽ ὡς οὐκ ἀπολώ-
λασι Φωκεῖς δεικνύναι, ἢ ὡς οὐχ ὑπέσχετο σώσειν 367
αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γάρ εἰσι πρεσβείας εὔθυναι,
τί πέπρακται; τί ἀπήγγειλας; εἰ μὲν ἀληθῆ, σῴζου· εἰ
δὲ ψευδῆ, δίκην δός. εἰ δὲ μὴ πάρεισι Φωκεῖς, τί

*τοῦτο; οὕτω γὰρ διέθηκας αὐτοὺς οἶμαι τὸ μέρος σύ,
ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν μήτε τοὺς ἐχθροὺς
ἀμύνεσθαι δύνασθαι.*

83 *Καὶ μὴν ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης καὶ ἀδο-
ξίας, ἣν τὰ πεπραγμέν' ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδυνοι
περιεστᾶσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς
γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ καὶ τῷ κυ-
ρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας, ἥ τ' ἀπὸ Θηβαίων ἄδει'
ὑπῆρχεν ἡμῖν, καὶ τὸ μηδέποτ' ἐλθεῖν ἂν εἰς Πελοπόν-
νησον μηδ' εἰς Εὔβοιαν μηδ' εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιπ-
84 πον [μηδὲ Θηβαίους]; ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου
καὶ τῶν πραγμάτων ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει,
ταῖς τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες προ-
ήκασθ' ὑμεῖς, καὶ τετειχισμένην ὅπλοις καὶ πολέμῳ
συνεχεῖ καὶ πόλεσιν μεγάλαις συμμάχων ἀνδρῶν καὶ
χώρᾳ πολλῇ, περιείδετ' ἀνασταθεῖσαν. καὶ ματαία μὲν
ἡ πρότερον βοήθει' εἰς Πύλας ὑμῖν γέγονεν, ἣν μετὰ
πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσασθε, ἂν λογί-
σησθε τὰς ἰδίας δαπάνας τὰς τῶν στρατευσαμένων,
85 μάταιαι δ' αἱ κατὰ Θηβαίων ἐλπίδες. ὃ δὲ, πολλῶν
ὄντων καὶ δεινῶν ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλεί-
στην ὕβριν ὡς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως καὶ ἁπάν-
των ὑμῶν, τοῦτ' ἀκούσατέ μου, ὅτι τοῖς Θηβαίοις ἐγνω-
κότος ἐξ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου πάντα [ἃ πεποίηκε] ποιεῖν, 368
οὗτος ἀπαγγείλας τἀναντία καὶ φανεροὺς ἐπιδείξας ὑμᾶς
οὐχὶ βουλομένους, ὑμῖν μὲν τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς Θη-
βαίους μείζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποίηκεν. πῶς
ἂν ὑβριστικώτερον ἄνθρωπος ὑμῖν ἐχρήσατο;*

86 *Λέγε δὴ τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοφάντου
καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένους, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι, ὅτε μὲν τὰ
δέοντ' ἐποιεῖτε, θυσιῶν καὶ ἐπαίνων ἠξιοῦσθε παρ'*

*ὑμῖν αὐτοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τού-
των παρεκρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν
κατεκομίζετε, καὶ τὰ Ἡράκλει' ἐντὸς τείχους θύειν ἐψη-
φίζεσθ' εἰρήνης οὔσης. ὃ καὶ θαυμάζω, εἰ τὸν μηδὲ
τοὺς θεοὺς, καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα,
τοῦτον ἀτιμώρητον ἀφήσετε. λέγε τὸ ψήφισμα.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

*Ταῦτα μὲν τότ' ἄξι' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πε-
πραγμένων. Λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

87 *Ταῦτα τότ' ἐψηφίζεσθ' ὑμεῖς διὰ τούτους, οὐκ ἐπὶ
ταύταις ταῖς ἐλπίσιν οὔτε κατ' ἀρχὰς ποιησάμενοι τὴν
εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὔθ' ὕστερον ἐγγράψαι
πεισθέντες αὐτὴν καὶ τοῖς ἐκγόνοις, ἀλλ' ὡς θαυμάσι'
ἡλίκα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθά. καὶ μὴν μετὰ
ταῦθ' ὁσάκις πρὸς Πορθμῷ πρὸς Μεγάροις ἀκούον-
τες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖσθε, πάντες
ἐπίστασθε. οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς Ἀττικῆς ἐπιβαίνει,
δεῖ σκοπεῖν οὐδὲ ῥᾳθυμεῖν, ἀλλ' εἰ διὰ τούτους ἐξου-
σία γέγον' αὐτῷ τοῦθ' ὅταν βούληται ποιῆσαι, τοῦθ'
ὁρᾶν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ τὸν αἴτιον
καὶ παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἐκείνῳ μισεῖν 369
καὶ τιμωρεῖσθαι.*

88 *Οἶδα τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημέ-
νων [αὐτῶν] λόγους Αἰσχίνης φεύξεται, βουλόμενος δ'
ὑμᾶς ὡς πορρωτάτω τῶν πεπραγμένων ἀπάγειν, διέξει-
σιν ἡλίκα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγάθ' ἐκ τῆς εἰρήνης γί-
γνεται, καὶ τοὐναντίον ἐκ τοῦ πολέμου κακά, καὶ ὅλως
ἐγκώμι' εἰρήνης ἐρεῖ, καὶ τοιαῦτ' ἀπολογήσεται. ἔστι δὲ*

καὶ ταῦτα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἡ τοῖς ἄλλοις
ἀγαθῶν αἰτία, τοσούτων πραγμάτων καὶ ταραχῆς ἡμῖν
αἰτία γέγονε, τί τις εἶναι τοῦτο φῇ, πλὴν ὅτι δῶρα
λαβόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέθηκαν;
89 „τί δ'; οὐ τριήρεις τριακόσιαι καὶ σκεύη ταύταις καὶ
χρήμαθ' ὑμῖν περίεστιν καὶ περιέσται διὰ τὴν εἰρή-
νην;" ἴσως ἂν εἴποι. πρὸς δὴ ταῦτ' ἐκεῖν' ὑμᾶς ὑπο-
λαμβάνειν δεῖ, ὅτι καὶ τὰ Φιλίππου πράγματ' ἐκ τῆς
εἰρήνης γέγον' εὐπορώτερα πολλῷ, καὶ κατασκευαῖς
ὅπλων καὶ χώρας καὶ προσόδων, αἳ γεγόνασιν ἐκείνῳ
90 μεγάλαι. γεγόνασιν δὲ καὶ ἡμῖν τινές. ἡ δέ γε τῶν
πραγμάτων κατασκευὴ καὶ τῶν συμμάχων, δι' ἣν ἢ
αὐτοῖς ἢ τοῖς κρείττοσι τἀγαθὰ πάντες κέκτηνται, ἡ
μὲν ἡμετέρα πραθεῖσ' ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ γέγον'
ἀσθενής, ἡ δ' ἐκείνου φοβερὰ καὶ μείζων πολλῷ. οὐ
δὴ δίκαιον, ἐκείνῳ μὲν ἀμφότερ' ηὐξῆσθαι [διὰ τού-
τους], καὶ τὰ τῆς χώρας καὶ τὰ τῶν συμμάχων, ἡμῖν
δ' ἃ καὶ ὣς ἂν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς εἰρήνης, ταῦτ' ἀνθ' ὧν
ἀπέδοντ' αὐτοὶ λογίζεσθαι. οὐ γὰρ ταῦτ' ἀντ' ἐκείνων 370
γέγονεν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἂν ὁμοίως
ἡμῖν, ἐκεῖνα δὲ τούτοις ἂν προσῆν, εἰ μὴ διὰ τούτους.
91 Ὅλως δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιον δήπου φή-
σαιτ' ἂν εἶναι, μήτ' εἰ πολλὰ καὶ δεινὰ τὰ συμβεβη-
κότα τῇ πόλει, μηδενὸς δ' Αἰσχίνης αἴτιος τούτων, εἰς
τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργήν, μήτ' εἴ τι τῶν δεόντων πέ-
πρακται δι' ἄλλον τινά, τοῦτο σῶσαι τουτονί· ἀλλ' ὅσων
οὗτος αἴτιος σκεψάμενοι, καὶ χάριν, ἂν ταύτης ἄξιος ᾖ,
καὶ τοὐναντίον ὀργὴν, ἂν τοιαῦτα φαίνηται, ποιεῖσθε.
92 πῶς οὖν εὑρήσετε ταῦτα δικαίως; ἐὰν μὴ πάνθ' ἅμ'
ἐᾶτε ταράττειν αὐτόν, τὰ τῶν στρατηγῶν ἀδικήματα,
τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον, τἀπὸ τῆς εἰρήνης

ἀγαθά, ἀλλ' ἕκαστον ἐφ' αὑτοῦ σκοπῆτε. οἷον ἦν
ἡμῖν πόλεμος πρὸς Φίλιππον; ἦν. ἐνταῦθ' ἐγκαλεῖ τις
Αἰσχίνῃ; βούλεταί τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν ἐν
τῷ πολέμῳ πραχθέντων; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν περὶ τού-
των γ' ἀφεῖται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν· περὶ γὰρ
τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι
καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα, οὐ τὰ ὁμο-
λογούμεν' ἀπολογούμενον ἐξαπατᾶν. ὅπως τοίνυν περὶ
τοῦ πολέμου μηδὲν ἐρεῖς· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰτιᾶται
93 περὶ αὐτοῦ σε. μετὰ ταῦτ' εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἔπειθον
[ποιήσασθαι]· ἐπείσθημεν· πρέσβεις ἐπέμψαμεν· ἤγαγον
οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐν-
ταῦθα [περὶ τούτου] μέμφεταί τις Αἰσχίνην; φησί τις
εἰσηγήσασθαι τοῦτον εἰρήνην, ἢ ἀδικεῖν ὅτι δεῦρ'
ἤγαγε τοὺς ποιησομένους; οὐδὲ εἷς. οὔκουν οὐδ' ὑπὲρ
αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην οὐδὲν αὐτῷ 371
94 λεκτέον· οὐ γὰρ οὗτος αἴτιος. τί οὖν ἄνθρωπε λέγεις,
εἴ τις ἔροιτό με, καὶ πόθεν ἄρχῃ κατηγορεῖν; ὅθεν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλευομένων ὑμῶν, οὐ περὶ τοῦ εἰ
ποιητέον εἰρήνην ἢ μή (ἐδέδοκτο γὰρ ἤδη τοῦτό γε)
ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποίαν τινά, τοῖς τὰ δίκαια λέγουσιν
ἀντειπών, τῷ μισθοῦ γράφοντι συνεῖπε δῶρα λαβών,
καὶ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τοὺς ὅρκους αἱρεθείς, ὧν μὲν ὑμεῖς
προσετάξατε, οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησε, τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πο-
λέμου διασωθέντας ἀπώλεσε τῶν συμμάχων, καὶ τηλι-
καῦτ' ἐψεύσατο, ἡλίκ' οὐδεὶς πώποτ' ἀνθρώπων οὔτε
πρότερον οὔθ' ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ
λόγου τυχεῖν Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Κτησιφῶν
καὶ Ἀριστόδημος τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φενακισμοῦ,
ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν τὰ πράγμαθ' ἧκεν, Φιλο-
κράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν, δεξάμενοι δ' οὗτοι πάντ'

95 ἀπώλεσαν. εἶτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον καὶ δίκην ὑπέχειν τῶν
πεπραγμένων, ὧν οἶμαι πανοῦργος οὗτος καὶ θεοῖς
ἐχθρὸς καὶ γραμματεύς, ὡς ὑπὲρ εἰρήνης κρινόμενος
ἀπολογήσεται, οὐχ ἵνα πλειόνων ἢ κατηγορεῖ τις αὐτοῦ
δῷ λόγον· μανία γὰρ τοῦτό γε· ἀλλ' ὁρᾷ τοῦθ' ὅτι ἐν
μὲν τοῖς ὑφ' αὑτοῦ πεπραγμένοις ἀγαθὸν μὲν οὐδέν
ἐστιν, ἅπαντα δὲ τἀδικήματα, ἡ δ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης
ἀπολογία, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοὔνομα γοῦν ἔχει φιλάν-
96 θρωπον. ἣν δέδοικα μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δέδοικα,
μὴ λελήθαμεν, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι, ἐπὶ πολλῷ ἄγον-372
τες· τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς καὶ τὸ βέβαιον οὗτοι προὔ-
δοσαν, Φωκέας καὶ Πύλας· οὐ μὴν διὰ τοῦτόν γ' ἐξ
ἀρχῆς ἐποιησάμεθα, ἀλλ' ἄτοπον μέν ἐστιν ὃ μέλλω
λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνυ· εἰ γάρ τις ὡς ἀληθῶς χαίρει
τῇ εἰρήνῃ, τοῖς στρατηγοῖς, ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες,
χάριν αὐτῆς ἐχέτω· εἰ γὰρ [ἐκεῖνοι] ὡς ὑμεῖς ἐβούλεσθ'
97 ἐπολέμουν, οὐδ' ὄνομ' εἰρήνης ἂν ἠνέσχεσθε. εἰρήνη
μὲν οὖν δι' ἐκείνους, ἐπικίνδυνος δὲ καὶ σφαλερὰ καὶ
ἄπιστος διὰ τούτους γέγονεν δωροδοκήσαντας. εἴργετ'
οὖν εἴργετ' αὐτὸν τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγων, εἰς δὲ
τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐμβιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχί-
νης διὰ τὴν εἰρήνην κρίνεται, οὔκ, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι'
Αἰσχίνην διαβέβληται. σημεῖον δέ· εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη
'γεγόνει, μηδὲν δ' ὕστερον ἐξηπάτησθ' ὑμεῖς, μηδ' ἀπω-
λώλει μηδείς, τίν' ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἄν, ἔξω τοῦ
ἄδοξος γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος
συνειπὼν Φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεστόν γ' οὐδὲν ἂν ἦν
γεγονός. νῦν δ' οἶμαι πόλλ', ὧν αἴτιος οὗτος.
98 Ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχρῶς καὶ κακῶς πάντα ταῦθ'
ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διέφθαρται, οἶμαι πάντας
ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοσοῦτ' ἀπέχω

τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσάγειν
ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν, ὥστ' εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτερίας ἢ δι'
εὐήθειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν οὕτω πεπρα-
κται, αὐτός τ' ἀφίημ' Αἰσχίνην καὶ ὑμῖν συμβουλεύω.373
99 καίτοι τῶν σκήψεων τούτων οὐδεμί' ἐστὶ πολιτική,
οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς κε-
λεύετε, οὐδ' ἀναγκάζετε· ἀλλ' ἐπειδάν τις ἑαυτὸν πείσας
δύνασθαι προσέλθῃ, πρᾶγμα ποιοῦντες χρηστῶν καὶ
φιλανθρώπων, εὐνοϊκῶς δέχεσθε καὶ οὐ φθονερῶς,
ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῷ ἐγχειρίζετε.
100 ἐὰν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμήσεται καὶ πλέον ἕξει
τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο· ἂν δ' ἀποτυγχάνῃ, σκήψεις
καὶ προφάσεις ἐρεῖ; ἀλλ' οὐ δίκαιον. οὐ γὰρ ἂν ἐξαρ-
κέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις οὐδὲ τοῖς παισὶν αὐτῶν
οὐδὲ ταῖς γυναιξὶν οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, διὰ τὴν ἀβελτε-
ρίαν τὴν ἐμήν, ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω, τοιαῦτα πε-
101 πονθέναι· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' [ὅμως] ὑμεῖς ἄφετ'
Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ ὑπερβάλλοντα, ἂν δι' εὐή-
θειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν λελυμασμένος φανῇ. ἂν
μέντοι διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβὼν καὶ δῶρα, καὶ
τοῦτ' ἐλεγχθῇ σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων,
μάλιστα μὲν, εἰ οἷόν τ', ἀποκτείνατε, εἰ δὲ μή, ζῶντα
τοῖς λοιποῖς παράδειγμα ποιήσατε. σκοπεῖτε δὴ τὸν
ὑπὲρ τούτων ἔλεγχον, ὡς δίκαιος ἔσται μεθ' ὑμῶν.
102 Ἀνάγκη δή που τοὺς λόγους τούτους Αἰσχίνην
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τουτονί, τοὺς περὶ τῶν Φωκέων καὶ
τῶν Θεσπιῶν καὶ τῆς Εὐβοίας, εἴπερ μὴ πεπρακὼς
αὑτὸν ἑκὼν ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον, ἢ διαρρήδην ἀκού-
σανθ' ὑποσχομένου Φιλίππου, ὅτι πράξει ταῦτα καὶ
ποιήσει, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα καὶ φενακισθέντα
τῇ περὶ τἄλλα φιλανθρωπίᾳ καὶ ταῦτ' ἐλπίσαντα παρ' 374

103αὐτοῦ. οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἓν χωρίς. ἐκ τοίνυν
τούτων ἀμφοτέρων μάλιστα πάντων ἀνθρώπων μισεῖν
αὐτῷ προσήκει Φίλιππον. διὰ τί; ὅτι τὸ μὲν ἐκείνου
μέρος πάντ᾽ αὐτῷ γέγονεν τὰ δεινότατα καὶ τὰ αἴσχι-
στα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δικαίως ἀπόλωλεν, κρί-
νεται. εἴ γέ τι τῶν προσηκόντων ἐγίγνετο, ἐν εἰσαγ-
γελίᾳ πάλαι ἂν ἦν· νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν εὐήθειαν
104 ad 109 καὶ πραότητ᾽ εὐθύνας δίδωσι, καὶ ταύτας ὁπηνίκα βού-
λεται. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν φωνὴν ἀκήκοεν Αἰσχίνου
κατηγοροῦντος Φιλίππου; τί δ᾽; ἐξελέγχοντ᾽ ἢ λέγοντά
τι τούτων ἑόρακεν; οὐδὲ εἷς· ἀλλὰ πάντες Ἀθηναῖοι
πρότεροι κατηγοροῦσι Φιλίππου, καὶ ὁ τυχὼν ἀεί, ὧν
οὐδὲν οὐδεὶς ἠδίκηται [ἰδίᾳ] δήπου. ἐγὼ δ᾽ ἐκείνους
τοὺς λόγους ἐζήτουν παρὰ τούτου, εἴπερ μὴ πεπρακὼς
αὑτὸν ἦν, „ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν χρήσασθ᾽ ὅ τι
βούλεσθε· ἐπίστευσ᾽, ἐξηπατήθην, ἥμαρτον, ὁμολογῶ.
τὸν δ᾽ ἄνθρωπον ἄνδρες Ἀθηναῖοι φυλάττεσθε· ἄπι-
στος, γόης, πονηρός. οὐχ ὁρᾶθ᾽ οἷα πεποίηκεν ἐμέ;
οἷ᾽ ἐξηπάτηκεν;“ τούτων οὐδέν᾽ ἀκούω τῶν λόγων,
110οὐδ᾽ ὑμεῖς. διὰ τί; ὅτι οὐ παρακρουσθείς, οὐδ᾽ ἐξα-
πατηθείς, ἀλλὰ μισθώσας αὑτὸν καὶ λαβὼν ἀργύριον
ταῦτ᾽ εἶπε καὶ προὔδωκεν ἐκείνῳ, καὶ γέγονεν καλὸς
κἀγαθὸς καὶ δίκαιος μισθωτὸς Φιλίππῳ, πρεσβευτὴς
μέντοι καὶ πολίτης ὑμῖν προδότης καὶ τρίς, οὐχ ἅπαξ
ἀπολωλέναι δίκαιος.

111 Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλός ἐσθ᾽ ὅτι χρη-
μάτων ἅπαντ᾽ εἶπεν ἐκεῖνα. ἀλλ᾽ ἧκον ὡς ὑμᾶς
[ἔναγχος] Θετταλοὶ καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ᾽ αὐτῶν, 375
ἀξιοῦντες ὑμᾶς Φίλιππον Ἀμφικτύονα ψηφίσασθαι. τῷ
προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις μάλιστα πάντων ἀν-
θρώπων; Αἰσχίνῃ τουτῳί. διὰ τί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπήγ-

γειλε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τἀναντί᾽ ἐποίησεν ἐκεῖνος.
112οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς αὐτὸν τει-
χιεῖν, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θη-
βαίων ὕβριν καταλύσειν· ὁ δὲ τοὺς μὲν Θηβαίους μεί-
ζους [ἢ προσῆκε] πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκέας ἄρδην
ἀπολώλεκε, καὶ τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς οὐ
τετείχικε, τὸν δ᾽ Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν προσ-
εξηνδραπόδισται. πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ᾽ ἑαυ-
τοῖς τούτων γένοιτο; οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν, οὐδὲ διῆρε
113τὸ στόμα, οὐδ᾽ ἐφθέγξατ᾽ ἐναντίον οὐδέν. καὶ οὐχὶ
τοῦτό πω τηλικοῦτον· ἀλλὰ καὶ συνεῖπεν μόνος τῶν ἐν
τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καίτοι τοῦτό γ᾽ οὐδὲ Φιλο-
κράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι ὁ μιαρός, ἀλλ᾽ Αἰσχίνης οὑτοσί.
καὶ θορυβούντων ὑμῶν καὶ οὐκ ἐθελόντων ἀκούειν
αὐτοῦ, καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐνδεικνύμενος τοῖς
πρέσβεσι τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου παροῦσι, πολλοὺς
ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, ὀλίγους δὲ τοὺς στρα-
τευομένους, ὅταν δέῃ, (μέμνησθε δή που,) αὐτὸς ὢν
οἶμαι θαυμάσιος στρατιώτης, ὦ Ζεῦ.

114 Ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδένα μηδὲν ἔχοντ᾽ εἴχομεν
δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μηδ᾽ ἦν ὥστ᾽ ἰδεῖν ἅπαντας, βα-
σάνους καὶ τὰ τοιαῦθ᾽ ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ
δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὡμολόγει παρ᾽ ὑμῖν ἐν τῷ
δήμῳ πολλάκις, ἀλλὰ κἀδείκνυεν ὑμῖν, πυροπωλῶν, 376
οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων, κἂν μὴ χειροτονῆθ᾽
υμεῖς, ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερῶς
ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, οὐκ ἔνι δήπου τοῦτον εἰπεῖν ὡς
οὐκ εἴληφε τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύντα.
115ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος ἢ κακοδαίμων,
ὥσθ᾽ ἵνα λαμβάνῃ μὲν Φιλοκράτης, ἀδοξῇ δ᾽ αὐτὸς καὶ
κινδυνεύῃ, ἐξὸν αὐτῷ μετὰ τῶν μηδὲν ἠδικηκότων ἐξε-

τάξεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκεῖνον ἐλθὼν
κρίνεσθαι βούλεσθαι; ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶμαι. ἀλλὰ πάντα
ταῦτ', ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆθ', εὑρήσετε μεγάλ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ ἐναργῆ σημεῖα τοῦ χρήματα τοῦτον ἔχειν.
116 Ὃ τοίνυν ὕστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν
ἔλαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι τοῦτον ἑαυτὸν Φι-
λίππῳ, θεάσασθε. ἴστε δήπου πρώην, ὅτ' εἰσήγγελλ'
Ὑπερείδης Φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ δυσχεραί-
νειν ἔφην ἕν τι τῆς εἰσαγγελίας, εἰ μόνος Φιλοκράτης
τοσούτων καὶ τοιούτων ἀδικημάτων αἴτιος γέγονεν, οἱ
δ' ἐννέα τῶν πρέσβεων μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ'
οὕτως ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' αὑτὸν ἐκεῖ-
νον, εἰ μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων τινὰς εἶχεν.
117 ἵν' οὖν μήτ' ἀφῶ μήτ' αἰτιάσωμαι μηδέν', ἔφην, ἐγώ,
ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ τοὺς μὲν αἰτίους εὕρῃ, τὸν δὲ
μὴ μετεσχηκότ' ἀφῇ, ἀναστὰς ὁ βουλόμενος καὶ παρελ-
θὼν εἰς ὑμᾶς, ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν μηδ' ἀρέσκειν
αὐτῷ [τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα]. καὶ τὸν τοῦτο 377
ποιήσαντ' ἀφίημ' ἔγωγ', ἔφην. ταῦτα μνημονεύεθ', ὡς
ἐγῷμαι. οὐ τοίνυν παρῆλθεν οὐδεὶς οὐδ' ἔδειξεν ἑαυ-
118 τόν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔσθ' ἑκάστῳ τις πρόφασις·
ὁ μὲν οὐχ ὑπεύθυνος [ἦν], ὁ δ' οὐχὶ παρῆν ἴσως, τῷ
δὲ κηδεστής [ἐστιν] ἐκεῖνος· τούτῳ δ' οὐδὲν τούτων.
ἀλλ' οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτόν, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς
παρεληλυθόσιν μεμισθάρνηκεν μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ
ταῦτα δῆλός ἐστιν, ἄν περ ἐκφύγῃ νῦν, καθ' ὑμῶν
ὑπάρξων ἐκείνῳ, ὥσθ', ἵνα μηδὲν ἐναντίον μηδὲ ῥῆμα
πρόηται Φιλίππῳ, οὐδ' ἀφιέντων ἀφίεται, ἀλλ' ἀδο-
ξεῖν, κρίνεσθαι, πάσχειν ὁτιοῦν αἱρεῖται παρ' ὑμῖν
119 μᾶλλον, ἢ Φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν. καίτοι
τίς ἡ κοινωνία, τίς ἡ πολλὴ πρόνοι' ὑπὲρ Φιλοκράτους

αὕτη; ὃς εἰ τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντ' ἐπε-
πρεσβεύκει, χρήματα δ' ὡμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς πρε-
σβείας, ὥσπερ ὡμολόγει, τοῦτό γ' αὐτὸ φυγεῖν καὶ
διευλαβηθῆναι τῷ προῖκα πρεσβεύοντι προσῆκε, καὶ
διαμαρτύρασθαι τὸ καθ' αὑτόν. οὐ τοίνυν πεποίηκε
τοῦτ' Αἰσχίνης. ταῦτ' οὐ φανέρ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι;
ταῦτ' οὐχὶ βοᾷ καὶ λέγει, ὅτι χρήματ' εἴληφ' Αἰσχί-
νης, καὶ πονηρός ἐστιν ἀργυρίου συνεχῶς, οὐ δι' ἀβελ-
τερίαν οὐδὲ δι' ἄγνοιαν, οὐδ' ἀποτυγχάνων;
120 Καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ; φήσει· τοῦτο γάρ ἐστι
τὸ λαμπρόν. τὰ πράγματ' Αἰσχίνη, ἅπερ πιστότατ'
ἐστὶν ἁπάντων, καὶ οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν οὐδ' αἰτιάσασθαι,
ὡς ἢ χαριζόμεν' ἢ πεπεισμένα τῳ [ἐστι τοιαῦτα], ἀλλ' 378
οἷάπερ αὐτὰ προδοὺς καὶ διαφθείρας σὺ πεποίηκας,
τοιαῦτα καὶ φαίνεται. πρὸς δὲ τοῖς πράγμασιν αὐτὸς
αὐτίκα δὴ σὺ σαυτοῦ. ἀπόκριναι γάρ δεῦρό [ἀναστάς]
μοι. οὐ γὰρ δὴ δι' ἀπειρίαν γ' οὐ φήσεις ἔχειν ὅ τι
εἴπῃς· ὃς γὰρ ἀγῶνας καινοὺς ὥσπερ δράματα, καὶ τού-
τους ἀμαρτύρους, πρὸς [δια]μεμετρημένην τὴν ἡμέραν
αἱρεῖς διώκων, δῆλον ὅτι πάνδεινος εἶ τις.
121 Πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμέ-
νων Αἰσχίνῃ τουτῳί, καὶ πολλὴν κακίαν ἐχόντων, ὡς
καὶ ὑμῖν οἶμαι δοκεῖν, οὐδέν ἐστιν οὗ μέλλω λέγειν,
ὡς ἐγὼ κρίνω, δεινότερον, οὐδ' ὅ τι μᾶλλον ἐπ' αὐτο-
φώρῳ δεδωροδοκηκότ' αὐτὸν [καὶ πεπρακότα πάντ']
ἐξελέγξει. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεστέλλετ' αὖθις αὖ τὸ τρίτον
τοὺς πρέσβεις ὡς τὸν Φίλιππον, ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ
μεγάλαις ἐλπίσι ταύταις, αἷς οὗτος ὑπέσχητο, ἐχειρο-
τονήσατε καὶ τοῦτον κἀμὲ καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλεί-
122 στους τοὺς αὐτούς. ἐγὼ μὲν δὴ παρελθὼν ἐξωμοσά-
μην εὐθέως, καὶ θορυβούντων τινῶν καὶ κελευόντων

βαδίζειν, οὐκ ἂν ἔφην ἐλθεῖν· οὗτος δ' ἐκεχειροτόνητο.
ἐπειδὴ δ' ἀνέστη μετὰ ταῦθ' ἡ ἐκκλησία, συνελθόντες
ἐβουλεύονθ' οὗτοι τίν' αὐτοῦ καταλείψουσιν. ἔτι γὰρ
τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος
ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγο-
123 ρὰν ἐγίγνοντο· ἐφοβοῦντο δή, μὴ σύγκλητος ἐκκλησία
γένοιτ' ἐξαίφνης, εἶτ' ἀκούσαντες ὑμεῖς ἐμοῦ τἀληθῆ,
ψηφίσαισθέ τι τῶν δεόντων ὑπὲρ τῶν Φωκέων, καὶ τὰ
πράγματ' ἐκφύγοι τὸν Φίλιππον. εἰ γὰρ ἐψηφίσασθε
μόνον καὶ μικρὰν ὑπεφήνατ' ἐλπίδ' ἡντινοῦν αὐτοῖς 379
ἐσώθησαν ἄν. οὐ γὰρ ἐνῆν οὐκ ἐνῆν μὴ παρακρου-
σθέντων ὑμῶν μεῖναι Φιλίππῳ. οὔτε γὰρ σῖτος ἦν ἐν
τῇ χώρᾳ, ἀσπόρῳ διὰ τὸν πόλεμον γεγονυίᾳ, οὔθ' ἡ
σιτοπομπία δυνατή, τριήρων οὐσῶν ὑμετέρων ἐκεῖ καὶ
τῆς θαλάττης κρατουσῶν, αἵ τε πόλεις πολλαὶ καὶ χα-
λεπαὶ λαβεῖν αἱ τῶν Φωκέων, μὴ οὐ χρόνῳ καὶ πολι-
ορκίᾳ· εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ᾕρει, δύο καὶ εἴκοσιν
124 εἴσ' ἀριθμῷ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ἵνα μηδὲν μετά-
θησθ' ὧν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ κατέλειπον. ἐξο-
μόσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ' αἰτίας τινὸς δεινὸν ἦν καὶ
ὑποψία μεγάλη. „τί λέγεις; ἐπὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ'
ἀγαθὰ οὐχὶ βαδίζεις ἀπαγγείλας οὐδὲ πρεσβεύεις;“ ἔδει
δὲ μένειν. πῶς οὖν; ἀρρωστεῖν προφασίζεται, καὶ
λαβὼν Ἐξήκεστον τὸν ἰατρὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ προσ-
ελθὼν τῇ βουλῇ, ἐξώμοσεν ἀρρωστεῖν τουτονὶ καὶ
125 αὐτὸς ἐχειροτονήθη. ἐπειδὴ δ' ἀπωλώλεσαν οἱ Φωκεῖς
ὕστερον ἡμέραις πέντ' ἢ ἕξ, καὶ τέλος εἶχε τὸ μίσθωμ'
ὥσπερ ἂν ἄλλο τι τούτῳ, καὶ ὁ Δερκύλος ἐκ τῆς Χαλ-
κίδος ἧκεν ἀναστρέψας καὶ ἀπήγγειλεν ὑμῖν ἐκκλησιά-
ζουσιν ἐν Πειραιεῖ, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι, καὶ ὑμεῖς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτ' ἀκούσαντες, εἰκότως κἀκείνοις

συνήχθεσθε καὶ ἑαυτοῖς ἐξεπέπληχθε, καὶ παῖδας καὶ
γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψηφίζεσθε καὶ
τὰ φρούρι' ἐπισκευάζειν καὶ τὸν Πειραιᾶ τειχίζειν καὶ
126 τὰ Ἡράκλει' ἐν ἄστει θύειν, — ἐπειδὴ ταῦτ' ἦν καὶ
τοιαύτη ταραχὴ καὶ τοιοῦτος θόρυβος περιειστήκει τὴν 380
πόλιν, τηνικαῦθ' ὁ σοφὸς καὶ δεινὸς οὗτος καὶ εὔφω-
νος, οὔτε βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτόν,
ᾤχετο πρεσβεύων ὡς τὸν ταῦτα πεποιηκότα, οὔτε τὴν
ἀρρωστίαν, ἐφ' ᾗ τότ' ἐξωμόσαθ', ὑπολογισάμενος, οὔθ'
ὅτι πρεσβευτὴς ἄλλος ᾕρητ' ἀνθ' αὑτοῦ, οὔθ' ὅτι τῶν
τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει,
127 οὔθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστιν, ἀπηγγελκόθ' ὡς ἐπικεκήρυ-
κται χρήματ' αὐτῷ ἐν Θήβαις, ἐπειδὴ Θηβαῖοι πρὸς τῷ
τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἔχειν, καὶ τῆς Φωκέων [χώρας]
ἐγκρατεῖς γεγόνασι, τηνικαῦτ' εἰς μέσας τὰς Θήβας καὶ
τὸ τῶν Θηβαίων στρατόπεδον βαδίζειν· ἀλλ' οὕτως ἔκ-
φρων ἦν καὶ ὅλος πρὸς τῷ λήμματι [καὶ τῷ δωροδο-
κήματι], ὥστε πάντα ταῦτ' ἀνελὼν καὶ παριδὼν ᾤχετο.
128 Καὶ τοιούτου τοῦ πράγματος ὄντος, ἔτι δεινότερ'
ἐστὶν ἃ 'κεῖσ' ἐλθὼν διεπράξατο. ἁπάντων γὰρ ὑμῶν
τουτωνὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὕτω δεινὰ καὶ
σχέτλι' ἡγουμένων τοὺς ταλαιπώρους πάσχειν Φω-
κέας, ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροὺς μήτε
τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ Πύθια πέμψαι, ἀλλ' ἀπο-
στῆναι τῆς πατρίου θεωρίας, οὗτος εἰς τἀπινίκια τῶν
πραγμάτων καὶ τοῦ πολέμου, ἃ Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος
ἔθυον, εἱστιᾶτ' ἐλθὼν καὶ σπονδῶν μετεῖχε καὶ εὐχῶν,
ἃς ἐπὶ τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχεσι καὶ
χώρᾳ καὶ ὅπλοις ἀπολωλόσιν ηὔχετ' ἐκεῖνος, καὶ συν-
εστεφανοῦτο καὶ συνεπαιώνιζεν Φιλίππῳ καὶ φιλοτη-
σίας προὔπινεν.

129 *Καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν ἐμοὶ μὲν οὕτω, τούτῳ δ'
ἄλλως πως εἰπεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας ἐν* 381
*τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ μητρῴῳ
ταῦτ' ἐστίν, ἐφ' οἷς ὁ δημόσιος τέτακται, καὶ ψήφισμ'
ἄντικρυς περὶ τούτου τοὐνόματος γέγραπται· ὑπὲρ δ'
ὧν ἐκεῖ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρόντες
καταμαρτυρήσουσιν, οἵπερ ἐμοὶ ταῦτα διηγοῦντο· οὐ
γὰρ ἔγωγ' αὐτοῖς συνεπρέσβευσα, ἀλλ' ἐξωμοσάμην.*
130 *Καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα [καὶ τὰ γράμματα], καὶ τοὺς
μάρτυρας κάλει.*

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

*Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνετ' εὔχεσθαι τοῖς θεοῖς
τὸν Φίλιππον, ὅτ' ἔσπενδεν, ἢ τοὺς Θηβαίους; ἆρ' οὐ
κράτος πολέμου καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμάχοις
διδόναι, καὶ τἀναντία τοῖς τῶν Φωκέων; οὐκοῦν ταῦτα
συνηύχεθ' οὗτος καὶ κατηρᾶτο τῇ πατρίδι, ἃ νῦν εἰς
κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι.*

131 *Οὐκοῦν ᾤχετο μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὃς θάνατον
κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι· ἐλθὼν δ' ἐκεῖσ' ἑτέ-
ρων θανάτων ἄξια ποιῶν πέφανται· τὰ δὲ πρόσθεν
πεπραγμένα καὶ πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων ἀποκτεί-
νειεν ἂν αὐτὸν δικαίως. σκοπεῖτε τοίνυν τί ἔσται τί-
μημ', ὃ ταύτην ἕξει τὴν ἀξίαν, ὥστε τοσούτων [ἀδι-*
132 *κημάτων] ἀξιόχρεων φαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν πάντας ὑμᾶς καὶ
ὅλον τὸν δῆμον πᾶσι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης
ἐπιτιμᾶν, καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν κοινωνεῖν ἐθέ-
λειν, δυσκόλως τ' ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιπ-
πον, ὡς ἀσεβῶν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων,* 382
καὶ οὔτε δικαίων οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων, εἰς δὲ τὸ

*δικαστήριον εἰσελθόντας τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δι-
κάσοντας, ὅρκον ὑπὲρ τῆς πόλεως ὀμωμοκότας, τὸν
ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιον, καὶ ὃν εἰλήφατ' ἐπ' αὐτο-*
133 *φώρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφεῖναι; καὶ τίς οὐ
δικαίως ἂν ὑμῖν ἐγκαλέσειε τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον
δ' ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς
ὀργιζομένους, ὃς ἐκ πολέμου ποιούμενος εἰρήνην, παρὰ
τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πρᾶγμα πολλὴν
συγγνώμην ἔχον διαπραττόμενος, τουτονὶ δ' ἀφιέντας,
ὃς τὰ ὑμέτερ' οὕτως αἰσχρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ
ἔσχατα ταττόντων ἐπιτίμια, ἐάν τις ταῦτα ποιῇ.*

134 *Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτος ἥξει λόγος παρὰ τού-
των, ὡς ἀρχὴ γενήσεται πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰ τῶν
πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθε. ἐγὼ δ', εἰ
τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὑρεῖν ὅ τι
μεῖζον κατηγορήσω. εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματ' ἀνα-
λώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω γέγονεν φοβερὸς καὶ
μέγας, ὥστε τῶν ὅρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας
ὑμᾶς, ἤδη τί Φιλίππῳ χαριεῖσθε σκοπεῖν, τί παθόντες
ἂν οἱ τούτων αἴτιοι τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκότες*
135 *εἶεν; οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης
ὑμῖν μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἴομαι
δείξειν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ' ὅτι οὐ καταφρονεῖ
Φίλιππος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως τῆς ὑμετέ-
ρας, οὐδ' ἀχρηστοτέρους νομίσας Θηβαίων, ἐκείνους* 383
*εἵλετ' ἀνθ' ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη καὶ ταῦτ'
ἤκουσεν, ἃ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν*
136 *τῷ δήμῳ καὶ τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ὡς ὁ μὲν δῆμός
ἐστιν ἀσταθμητότατον πρᾶγμα τῶν πάντων καὶ ἀσυν-
θετώτατον, ὥσπερ θάλαττ' ἀκατάστατον, ὡς ἂν τύχῃ
κινούμενον. ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν· μέλει δ' οὐδενί*

[τῶν κοινῶν], οὐδὲ μέμνηται. δεῖ δέ τινας φίλους
ὑπάρχειν τοὺς ἕκαστα πράξοντας ἐν ὑμῖν αὐτῷ καὶ
διοικήσοντας, οἷον αὐτὸς δή· κἄνπερ αὐτῷ τοῦτο κατα-
σκευασθῇ, πᾶν ὅ τι ἂν βούληται παρ' ὑμῖν ῥᾳδίως
137διαπράξεται. εἰ μὲν οὖν ἤκουσεν οἶμαι τοὺς τότε ταῦτα
πρὸς αὐτὸν εἰπόντας, παραχρῆμ' ὡς δεῦρ' ἐπανῆλθον
ἀποτετυμπανισμένους, ἐποίησεν ἂν ταὐτὸ τῷ βασιλεῖ.
τί δ' ἦν ὃ 'κεῖνος ἐποίησεν; ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ Τιμαγό-
ρου καὶ τετταράκοντα τάλανθ', ὡς λέγεται, δεδωκὼς
αὐτῷ, ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν ἐπύθετ' αὐτὸν τεθνεῶτα καὶ
οὐδὲ τοῦ ζῆν ὄντα κύριον αὐτῷ βεβαιῶσαι, μή τί γ'
ἃ 'κείνῳ τόθ' ὑπέσχετο πρᾶξαι, ἔγνω τὴν τιμὴν οὐχὶ
τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων δεδωκώς. καὶ γάρ τοι πρῶ-
τον μὲν Ἀμφίπολιν πάλιν ὑμετέραν δούλην κατέπεμψεν,
ἣν τότε σύμμαχον αὐτοῦ καὶ φίλην ἔγραψεν· εἶτ' οὐδενὶ
138πώποτ' ἔδωκε χρήματα τοῦ λοιποῦ. ταὐτὸ τοίνυν τοῦτ'
ἂν ἐποίησε Φίλιππος, εἴ τινα τούτων εἶδε δίκην δόντα,
καὶ νῦν, ἂν ἴδῃ, ποιήσει. ἐπειδὰν δ' ἀκούῃ λέγον-
τας, εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἑτέρους κρίνοντας, τί καὶ
ποιήσῃ; ζητῇ πόλλ' ἀναλίσκειν, ἐξὸν ἐλάττω, καὶ πάν- 384
τας θεραπεύειν βούληται, δύ' ἢ τρεῖς ἐξόν; μαίνοιτο
μέντἄν. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν Θηβαίων πόλιν εἵλετο δη-
μοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ'
139ὑπὸ τῶν πρέσβεων ἐπείσθη. ὃν δὲ τρόπον, φράσω
πρὸς ὑμᾶς. ἧκον ὡς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θηβῶν, ὅτε
περ καὶ παρ' ὑμῶν ἡμεῖς ἦμεν ἐκεῖ. τούτοις χρήματ'
ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι, καὶ πάνυ γ' ὡς ἔφασαν πολλά.
οὐκ ἐδέξαντ' οὐδ' ἔλαβον ταῦθ' οἱ τῶν Θηβαίων πρέ-
σβεις. μετὰ ταῦτ' ἐν θυσίᾳ τινὶ [καὶ δείπνῳ] πίνων
καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ἄλλα
τε δὴ πόλλ', οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν

ἐκπώματ' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. πάντα
ταῦτ' ἐκεῖνοι διεωθοῦντο καὶ οὐδαμῇ προΐενθ' ἑαυτούς.
140τελευτῶν δὲ Φίλων, εἷς τῶν πρέσβεων, εἶπεν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι λόγον οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν
ἄξιον εἰρῆσθαι. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὁρῶν καὶ με-
γαλοψύχως καὶ φιλανθρώπως ἔχοντα πρὸς αὐτούς, ἥδε-
σθαι καὶ χαίρειν· αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι
καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων, εἰς δὲ τὰ τῆς
πόλεως πράγματ', ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν
αὐτὸν ἠξίουν ταύτην προσθέντα, ἄξιόν τι καὶ αὑτοῦ
καὶ τῶν Θηβαίων πρᾶξαι, καὶ ὅλην τε τὴν πόλιν οὕτω
141καὶ σφεῖς ὡμολόγουν ὑπάρξειν αὐτῷ. καὶ γάρ τοι σκέ-
ψασθε τί τοῖς Θηβαίοις γέγον' ἐκ τούτων καὶ τί συμ-
βέβηκε, καὶ θεάσασθ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἡλίκον
ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως. πρῶτον μὲν τοίνυν
εἰρήνη γέγον' αὐτοῖς, πονοῦσι καὶ ταλαιπωρουμένοις
ἤδη τῷ πολέμῳ καὶ ἡττωμένοις, εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φω- 385
κέων ἄρδην ὄλεθρος καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν
πόλεων ἀναίρεσις. ἆρα καὶ μόνα ταῦτα; οὐ μὰ Δί',
ἀλλ' ἔτι πρὸς τούτοις Ὀρχομενὸς, Κορώνεια, Κορσιὰ,
τὸ Τιλφωσαῖον, τῆς τῶν Φωκέων χώρας ὁπόσην βού-
142λονται. τοῖς μὲν Θηβαίοις ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέ-
γονεν, ὧν οὐδ' ἂν ηὔξαντο δήπου μείζονα· τοῖς δὲ
πρέσβεσι τοῖς τῶν Θηβαίων τί; οὐδὲν πλὴν τὸ τούτων
αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι, τοῦτο δ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι καλὸν καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης,
ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. ἀντιθῶμεν δὴ τί τῇ
τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγον' ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τί
τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ θεωρεῖτ' εἰ
143παραπλήσια τῇ πόλει καὶ τούτοις αὐτοῖς. τῇ πόλει μὲν
τοίνυν, ἀφεστηκέναι μὲν ἁπάντων καὶ τῶν κτημάτων

καὶ τῶν συμμάχων, ὀμωμοκέναι δὲ Φιλίππῳ, κἂν ἄλλος
τις ἴῃ ποτ' ἐπ' αὐτὰ βουλόμενος σῴζειν, ὑμᾶς κωλύ-
σειν, καὶ τὸν μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι, ἐχθρὸν
ἡγήσεσθαι καὶ πολέμιον, τὸν δ' ἀπεστερηκότα σύμ-
144*μαχον καὶ φίλον. ταῦτα γάρ ἐσθ' ἃ συνεῖπε μὲν*
Αἰσχίνης οὑτοσί, ἔγραψε δ' ὁ τούτου συνεργὸς Φιλο-
κράτης· καὶ κρατοῦντος ἐμοῦ τὴν προτέραν ἡμέραν, καὶ
πεπεικότος ὑμᾶς τὸ τῶν συμμάχων δόγμα κυρῶσαι καὶ
καλέσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Φιλίππου, ἐκκρούσας
οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν, τὴν Φιλοκράτους γνώμην
ἔπεισεν ἑλέσθαι, ἐν ᾗ καὶ ταῦτα καὶ πόλλ' ἔτι τούτων
145*δεινότερ' ἐστὶ γεγραμμένα. τῇ μὲν δὴ πόλει ταῦτ' ἐκ*
τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὧν οὐδ' εὑρεῖν αἰσχίω ῥᾴδιον· 386
τοῖς δὲ πρέσβεσιν τί τοῖς ταῦτα πράξασιν; τὰ μὲν
ἄλλα σιωπῶ πάνθ', ὅσ' ἑωρᾶθ' ὑμεῖς, οἰκίας ξύλα πυ-
ρούς, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ἀπολωλότων συμμάχων χώρᾳ
κτήματα καὶ γεωργίαι παμπληθεῖς, Φιλοκράτει μὲν τά-
λαντον ἔχουσαι πρόσοδον, τούτῳ δ' Αἰσχίνῃ τριάκοντα
146*μνᾶς. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ*
σχέτλιον, τὰς τῶν ὑμετέρων συμμάχων συμφορὰς προσ-
όδους τοῖς πρέσβεσι τοῖς ὑμετέροις γεγενῆσθαι, καὶ
τὴν αὐτὴν εἰρήνην τῇ μὲν ἐκπεμψάσῃ πόλει τῶν μὲν
συμμάχων ὄλεθρον, τῶν δὲ κτημάτων ἀπόστασιν, ἀντὶ
δὲ δόξης αἰσχύνην γεγενῆσθαι, τῶν δὲ πρέσβεων τοῖς
κατὰ τῆς πόλεως ταῦτα πράξασι, προσόδους εὐπορίας
κτήματα πλοῦτον ἀντὶ τῶν ἐσχάτων ἀποριῶν εἰργάσθαι;
ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς Ὀλυν-
θίων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

147 *Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ τοιοῦτό τι τολ-*
μήσειε λέγειν, ὡς οὐκ ἦν καλὴν οὐδ' οἵαν ἠξίουν ἐγὼ

τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρα-
τηγῶν κεχρημένων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς θεῶν
ἐρωτήσατ' αὐτὸν μεμνημένοι, πότερ' ἐξ ἑτέρας ᾤχετο
πρεσβεύων πόλεως, ἢ ταύτης [αὐτῆς]. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑτέ-
ρας, ἣν κεκρατηκέναι τε τῷ πολέμῳ φήσει καὶ χρη-
στοὺς ἔχειν στρατηγούς, εἰκότως χρήματ' εἴληφεν· εἰ
δ' ἐκ τῆς αὐτῆς, τίνος εἵνεκ' ἐφ' οἷς ἡ πέμψασα πόλις
τῶν αὑτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τούτοις οὗτος δωρειὰς προσ-
λαβὼν φαίνεται; τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει τήν τε πέμψασαν 387
πόλιν τυγχάνειν καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ
148*τι τῶν δικαίων ἐγίγνετο. ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκέψασθ'*
ὦ ἄνδρες δικασταί. πότερ' οἴεσθε πλέον Φωκέας Θη-
βαίων, ἢ Φίλιππον ὑμῶν κρατεῖν τῷ πολέμῳ; ἐγὼ μὲν
γὰρ οἶδ' ὅτι Φωκεῖς Θηβαίων. εἶχόν γ' Ὀρχομενὸν
καὶ Κορώνειαν καὶ τὸ Τιλφωσαῖον, καὶ τοὺς ἐν Νέωσιν
ἀπειλήφεσαν αὐτῶν, καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίους
ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ, καὶ τρόπαιον εἱστήκει,
καὶ ἱπποκράτουν, καὶ κακῶν Ἰλιὰς περιειστήκει Θη-
149*βαίους. ὑμῖν δὲ τοιοῦτο μὲν οὔτ' ἦν μήτε γένοιτο τοῦ*
λοιποῦ, τοῦτο δ' ἦν τὸ δεινότατον τοῦ πρὸς Φίλιππον
πολέμου, οὐκ ἐδύνασθε κακῶς ἡλίκ' ἐβούλεσθε ποιεῖν
ἐκεῖνον· τοῦ δὲ μὴ πάσχειν αὐτοὶ πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε.
τί ποτ' οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης τοῖς μὲν Θηβαίοις,
τοῖς τοσοῦτο κρατουμένοις τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν
κομίσασθαι καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν προσλαβεῖν γέγονε,
τοῖς δ' Ἀθηναίοις ὑμῖν, καὶ ἃ τῷ πολέμῳ διεσῴζετο,
ταῦτ' ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀπολωλεκέναι; ὅτι τἀκείνων μὲν
οὐκ ἀπέδονθ' οἱ πρέσβεις, τὰ δ' ὑμέτερ' οὗτοι πεπρά-
κασιν. ἀλλὰ νὴ Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσει
τῷ πολέμῳ. ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτω πέπρακται, καὶ ἐκ τῶν
ἐπιλοίπων ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε.

150 Ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὔτη, ἣ τοῦ
Φιλοκράτους, ἣ συνεῖπεν οὗτος, οἱ δὲ πρέσβεις ἀπήρ-
κεσαν οἱ τοῦ Φιλίππου λαβόντες τοὺς ὅρκους (καὶ μέχρι 388
τούτου γ' οὐδὲν ἀνήκεστον ἦν τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
αἰσχρὰ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πόλεως, ἀντὶ δὲ
τούτων δὴ τὰ θαυμάσι' ἡμῖν ἀγάθ' ἤμελλεν ἔσεσθαι),
ἠξίουν [ὑμᾶς] ἐγὼ καὶ τούτοις ἔλεγον, πλεῖν τὴν ταχί-
στην ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ μὴ προέσθαι μηδ' ἐᾶσαι
κατασχεῖν Φίλιππον ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ
151τι χωρίων. ᾔδειν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι πάνθ' ὅσ' ἂν
ἐκ πολέμου γιγνομένης εἰρήνης προεθῇ, ταῦτα τοῖς
ἀμελήσασιν ἀπόλλυται· οὐδεὶς γὰρ πώποθ' ὑπὲρ τῶν
ὅλων πεισθεὶς εἰρήνην ἄγειν, ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλειφθέν-
των ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησεν πολεμεῖν, ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προ-
λαβόντες ἔχουσιν. χωρὶς δὲ τούτων δυοῖν χρησίμοιν
οὐ διαμαρτήσεσθαι τὴν πόλιν ἡγούμην πλευσάντων
ἡμῶν· ἢ γὰρ παρόντων καὶ κατὰ τὸ ψήφισμ' αὐτὸν
ὁρκωσάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῆς πόλεως, ἀποδώσειν,
152τῶν δὲ λοιπῶν ἀφέξεσθαι, ἢ μὴ ποιοῦντος ταῦτ' ἀπαγγε-
λεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο, ὥστ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόρρω
καὶ ἐλάττοσι τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ἰδόντας
ὑμᾶς, περὶ τῶνδε τῶν ἐγγὺς καὶ μειζόνων, λέγω δὲ
Φωκέων καὶ Πυλῶν, οὐ προήσεσθαι· μὴ προλαβόντος
δ' ἐκείνου ταῦτα μηδ' ὑμῶν ἐξαπατηθέντων, ἅπαντ'
ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγματ' ἔσεσθαι, καὶ παρ' ἑκόντος
153ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια. καὶ ταῦτ' εἰκότως οὕτως
ὑπελάμβανον ἕξειν. εἰ γὰρ ἦσαν, ὡς ἦσαν τότε, Φω-
κεῖς σῶοι καὶ Πύλας εἶχον, ἐκεῖνος μὲν ὑμῖν οὐδὲν ἂν
εἶχ' ἀνατείνασθαι φοβερόν, δι' ὃ τῶν δικαίων ἄν τι 389
παρείδετε· οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν οὔτε ναυσὶ
κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἥξειν ἔμελλεν· ὑμεῖς δ' ἐκείνου

παραχρῆμ', εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιοίη, κλείσειν τὰ ἐμπόρια,
καὶ χρημάτων τ' ἐν σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ
πάλιν αὐτὸν καταστήσειν, ὥστ' ἐκεῖνος ὁ δουλεύων
ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν,
154οὐχ ὑμεῖς. καὶ ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι
νυνὶ πλάττομαι καὶ προσποιοῦμαι, ἀλλὰ τότ' εὐθὺς
ἐγνώκειν καὶ προεωρώμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τούτοις ἔλε-
γον, ἐκεῖθεν εἴσεσθε. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκέτ'
ἦν ὑπόλοιπος οὐδεμία, διὰ τὸ προκατακεχρῆσθαι, οὗτοι
δ' οὐκ ἀπῇσαν ἀλλ' αὐτοῦ διέτριβον, γράφω ψήφισμα
βουλεύων, τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν,
ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην, τὸν δὲ στρατηγὸν
Πρόξενον κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν
ὄντα Φίλιππον πυνθάνηται, γράψας ὥσπερ νῦν λέγω,
τοῖς ῥήμασιν οὕτως ἄντικρυς. Καί μοι λέγε τοῦτο τὸ
ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

155 Ἐνθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον οὕτως ἄκον-
τας, ὡς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτ' ἐποίουν εἴσεσθε. ἐπειδὴ
δ' ἀφικόμεθ' εἰς Ὠρεὸν καὶ συνεμείξαμεν τῷ Προ-
ξένῳ, ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλεῖν καὶ τὰ προστετα-
γμένα πράττειν, ἐπορεύοντο κύκλῳ, καὶ πρὶν εἰς Μακε-
δονίαν ἐλθεῖν, τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσαμεν·
τὰς δ' ἄλλας πάσας καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, πρὶν Φίλιπ- 390
πον ἐλθεῖν, σὺν αἷς ἐπορεύθημεν ὁμοῦ πεντήκονθ'
156ὅλας. ἐν δὲ τούτῳ Δορίσκον, Θρᾴκην, τἀπὶ τειχῶν,
Ἱερὸν ὄρος, πάντα τὰ πράγματα, ἐν εἰρήνῃ καὶ σπον-
δαῖς ᾕρει καὶ διῳκεῖθ' ὁ Φίλιππος, πολλὰ λέγοντος
ἐμοῦ καὶ θρυλοῦντος ἀεί, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἂν εἰς
κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου, μετὰ ταῦτα δ' ὡς ἀγνο-
οῦντας διδάσκοντος, τελευτῶντος δ' ὡς ἂν πρὸς πεπρα-

κότας αὐτοὺς κἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους οὐδὲν ὑπο-
157στελλομένου. ὁ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερῶς καὶ
ἅπασιν ἐναντιούμενος, οἷς ἔλεγον μὲν ἐγώ, ἐψήφιστο
δ' ὑφ' ὑμῶν, οὗτος ἦν. εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἤρεσκεν ταῦτα
τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, αὐτίκ' εἴσεσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ
οὐδέν πω λέγω περὶ οὐδενὸς οὐδ' αἰτιῶμαι, οὐδ' ἀναγκα-
σθέντ' αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι τήμερον,
ἀλλὰ δι' αὑτὸν καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικη-
μάτων. ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ καὶ δεινὰ καὶ οὐ προῖκα
πεπραγμένα, πάντες ὑμεῖς ἑοράκατε· οἵτινες δ' οἱ τού-
των μετεσχηκότες, αὐτὸ δηλώσει.

158 Ἀλλὰ νὴ Δί' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ὅρκους
ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων, ἢ τἄλλ' ἃ προσῆκεν ἐποίη-
σαν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ὅλους ἀπο-
δημήσαντες, καὶ χιλίας λαβόντες δραχμὰς ἐφόδιον παρ'
ὑμῶν, παρ' οὐδεμιᾶς πόλεως, οὔθ' ὅτ' ἐκεῖσ' ἐπορεύοντ'
οὔθ' ὅτ' ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ὅρκους ἔλαβον, ἀλλ' ἐν
τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ Διοσκορείου (εἴ τις ὑμῶν
εἰς Φερὰς ἀφῖκται, οἶδ' ὃ λέγω), ἐνταῦθ' ἐγίγνονθ' οἱ
ὅρκοι, ὅτε δεῦρ' ἤδη τὸ στράτευμ' ἄγων ἐβάδιζε Φί-
λιππος, αἰσχρῶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἀναξίως ὑμῶν. 391
159καίτοι τοῦτο Φίλιππος ἁπάντων ἂν ἐτιμήσατο πλεί-
στου τοῦτον τὸν τρόπον πραχθῆναι. τήν τε γὰρ εἰρή-
νην οὐχὶ δυνηθέντων ὡς ἐπεχείρησαν οὗτοι, „πλὴν
Ἀλέων καὶ Φωκέων", γράψαι, ἀλλ' ἀναγκασθέντος ὑφ'
ὑμῶν τοῦ Φιλοκράτους ταῦτ' ἀπαλεῖψαι, γράψαι δ' ἄν-
τικρυς, „Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις",
οὐκ ἐβούλετο τοῦτον ὀμωμοκέναι τὸν ὅρκον οὐδένα
τῶν αὑτοῦ συμμάχων (οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ'
ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμετέρων ἔμελλον, ἀλλ' ἕξειν πρόφασιν
160τοὺς ὅρκους), οὔτε μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων,

ἐφ' αἷς εὑρίσκετο τὴν εἰρήνην, οὐδὲ τοῦτο δειχθῆναι
πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἄρ' ἡ πόλις ἡ τῶν Ἀθηναίων ἥττητο
τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ Φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυ-
μῶν καὶ ὁ πόλλ' ὑπισχνούμενος τοῖς Ἀθηναίοις ὥστε
τυχεῖν [τῆς εἰρήνης]. ἵνα δὴ μὴ γένοιτο ταῦθ' ἃ λέγω
φανερά, διὰ ταῦτ' οὐδαμόσ' ᾤετο δεῖν τούτους βαδί-
ζειν. οὗτοι δ' ἐχαρίζοντο πάντα, ἐνδεικνύμενοι καὶ
161ὑπερκολακεύοντες ἐκεῖνον. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγ-
χωνται πάντα, τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, τὰν Θρᾴκῃ
προειμένοι, μηδὲν ὧν ἐψηφίσασθε πεποιηκότες μηδ'
ὧν συμφέρον ἦν, τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπηγγελκότες, πῶς
ἔνεστι παρ' εὖ φρονοῦσι δικασταῖς καὶ βουλομένοις
εὐορκεῖν τούτῳ σῴζεσθαι; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὁρκοῦν προσῆ-
κεν ἡμῖν, εἶτα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, εἶτα
τὸ Φιλοκράτους ψήφισμα καὶ τὸ τοῦ δήμου.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. 392

162 Καὶ μὴν ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ κατε-
λάβομεν ἄν, εἴ τις ἐπείθετό μοι καὶ τὰ προστεταγμέν'
ὑφ' ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψηφίσματα, κάλει τοὺς ἐκεῖ
παρόντας μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λέγε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς Εὐκλεί-
δην ὕστερον ἐλθόντα τουτονί, ἀπεκρίνατο Φίλιππος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

163 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἄρνησίς ἐστιν αὐτοῖς τὸ μὴ ταῦθ'
ὑπὲρ Φιλίππου πράττειν, ἀκούσατέ μου. ὅτε γὰρ τὴν
προτέραν ἀπῄρομεν πρεσβείαν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης,

κήρυχ' ὑμεῖς προαπεστείλατε, ὅστις ἡμῖν σπείσεται. τότε
μὲν τοίνυν, ὡς τάχιστ' εἰς Ὠρεὸν ἦλθον, οὐκ ἀνέμειναν
τὸν κήρυκα, οὐδ' ἐποίησαν χρόνον, Ἅλου δὲ πολιορ-
κουμένου, διέπλευσαν εἰς τοῦτον, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν
πρὸς Παρμενίωνα τὸν πολιορκοῦντ' ἐξελθόντες, ἀπῆραν
διὰ τοῦ πολεμίου στρατεύματος εἰς Παγασάς, καὶ προϊόν-
τες ἀπήντων ἐν Λαρίσῃ τῷ κήρυκι· τοσαύτῃ σπουδῇ
164 καὶ προθυμίᾳ τότ' ἐχώρουν. ἐπειδὴ δ' εἰρήνη μὲν ἦν,
ἅπασα δ' ἀσφάλει' ἰέναι καὶ πρόσταγμα παρ' ὑμῶν
σπεύδειν, τηνικαῦτ' οὔτ' ἐπείγεσθαι βαδίζουσιν οὔτε
πλεῖν αὐτοῖς ἐπῄει. τί δήποτε; ὅτι τότε μὲν τὸ τὴν
εἰρήνην ὡς τάχιστα γενέσθαι, τοῦτ' ἦν ὑπὲρ Φιλίππου,
νῦν δ' ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον διατριφθῆναι
165 τοῦ τοὺς ὅρκους ἀπολαβεῖν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ταῦτ' 393
ἀληθῆ λέγω, λαβὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι πάνθ' ὑπὲρ
Φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
ἡνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει, καθήμενοι, ὅτε δ'
οὐδὲ βαδίζειν προσῆκε πρὶν ἐλθεῖν τὸν κήρυκ', ἐπειγό-
μενοι;

166 Ὃν τοίνυν χρόνον ἦμεν ἐκεῖ καὶ καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ,
σκέψασθε τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προείλετο. ἐγὼ
μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασῴζειν καὶ ζητεῖν,
καὶ παρ' ἐμαυτοῦ τε χρήματ' ἀναλίσκειν, καὶ Φίλιππον
ἀξιοῦν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσασθαι·
οὗτος δὲ αὐτίκ' ἀκούσεσθε τί ποιῶν διετέλεσεν. τί οὖν
ἦν τοῦτο, τὸ κοινῇ χρήμαθ' ἡμῖν τὸν Φίλιππον διδόναι;
167 ἵνα μηδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε. ἐκεῖνος ἡμᾶς διεκωδώνισ'
ἅπαντας. τίνα τρόπον; προσπέμπων ἰδίᾳ καὶ πολύ γ'

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διδοὺς χρυσίον. ὡς δ' ἀπετύγχαν'
ὁτουδήποτε (οὐ γὰρ ἐμέ γ' εἰπεῖν ἐμαυτὸν δεῖ, ἀλλὰ
τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμέν' αὐτὰ δηλώσει), τὰ κοινῇ
δοθέντα πάντας ἡγεῖτ' εὐήθως λήψεσθαι· ἀσφάλειαν
οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρακόσιν αὐτούς, εἰ καὶ κατὰ
μικρὸν τοῦ λαβεῖν κοινῇ πάντες μετάσχοιμεν. διὰ ταῦτ'
168 ἐδίδοτο, ξένια δὴ πρόφασιν. ἐπειδὴ δ' ἐκώλυσ' ἐγώ,
πάλιν προσδιενείμανθ' οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ', ἐπειδὴ
ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἠξίουν αὐτὸν ἀναλίσκειν
ἐγώ, οὔτε κατειπεῖν τούτων εἶχε καλῶς, οὐδ' εἰπεῖν
ὅτι „ἀλλ' ἔχουσιν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα“, οὔτε φυγεῖν
τἀνάλωμα· ὡμολόγησε μὲν δή, διεκρούσατο δ' εἰς τὰ 394
Παναθήναια φήσας ἀποπέμψειν. λέγε τὴν μαρτυρίαν
τὴν Ἀπολλοφάνους, εἶτα τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

169 Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώ-
των εἴπω πρὸς ὑμᾶς. ἐν ὅσῳ γὰρ οὐχὶ παρόντος πω
Φιλίππου διετρίβομεν ἐν Πέλλῃ, ἔνιοι τῶν ἡλωκότων,
ὅσοιπερ ἦσαν ἐξηγγυημένοι, ἀπιστοῦντες, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
μὴ δυνήσεσθαί με ταῦτα πεῖσαι τὸν Φίλιππον, ἑαυ-
τοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι καὶ μηδεμίαν τούτου
χάριν ἔχειν τῷ Φιλίππῳ, κἀδανείζοντο, ὁ μὲν τρεῖς
μνᾶς, ὁ δὲ πέντε, οἱ δ' ὅπως συνέβαινεν ἑκάστῳ τὰ
170 λύτρα. ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγησ' ὁ Φίλιππος τοὺς λοι-
ποὺς λύσεσθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους οἷς αὐτὸς
ἔχρησα τἀργύριον, καὶ τὰ πεπραγμέν' ὑπομνήσας, ἵνα
μὴ δοκοῖεν ἔλαττον ἔχειν ἐπειχθέντες, μηδ' ἐκ τῶν
ἰδίων λελυτρῶσθαι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄλλων ὑπὸ
τοῦ Φιλίππου προσδοκωμένων ἀφεθήσεσθαι, ἔδωκα δω-
ρειὰν τὰ λύτρα. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε ταύ-
τας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

171 Ὅσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα καὶ δωρειὰν ἔδωκα
τοῖς ἀτυχήσασι τῶν πολιτῶν, ταῦτ' ἔστιν. ὅταν δ'
οὗτος αὐτίκα δὴ λέγῃ πρὸς ὑμᾶς „τί δήποθ' ὡς φῂς
ὦ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει γνοὺς
οὐδὲν ἡμᾶς ὑγιὲς πράττοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρε-
σβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους συνεπρέσβευσας πάλιν καὶ 395
οὐκ ἐξωμόσω;" ταῦτα μέμνησθε, ὅτι τούτοις ὡμολο-
γήκειν, οὓς ἐλυσάμην, καὶ κομιεῖν λύτρα καὶ σώσειν
172 εἰς δύναμιν. δεινὸν οὖν ψεύσασθαι καὶ προέσθαι δυσ-
τυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας· ἰδίᾳ δ', ἐξομοσάμενον,
οὔτ' αὖ καλὸν οὔτ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκεῖσε πλανᾶσθαι· ἐπεὶ εἰ
μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σῶσαι, ἐξώλης ἀπολοίμην
καὶ προώλης, εἰ προσλαβὼν γ' ἂν ἀργύριον πάνυ πολύ,
μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. σημεῖον δέ· ἐπὶ γὰρ τὴν
τρίτην πρεσβείαν δίς με χειροτονησάντων ὑμῶν δὶς
ἐξωμοσάμην. καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἀποδημίαν πάντα
173 τἀναντί' ἔπραττον· ὧν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ
κατὰ τὴν πρεσβείαν, τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν·
ἀλλ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων τὰ πολλά. καίτοι
καὶ τἄλλ' ἂν ἅπαντ' ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ
τις ἐπείθετό μοι. οὐ γὰρ ἔγωγ' οὕτως ἄθλιος οὐδ'
ἄφρων, ὥστε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνοντας ὁρῶν
ἑτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ἃ δ' ἄνευ
μὲν δαπάνης οἷά τ' ἦν πραχθῆναι, πολλῷ δὲ μείζονας
εἶχεν ὠφελείας πάσῃ τῇ πόλει, ταῦτ' οὐκ ἐβουλόμην
γίγνεσθαι. καὶ σφόδρα γ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ'
οἶμαι περιῆσαν οὗτοί μου.

174 Φέρε δή, τί τούτῳ πέπρακται παρὰ ταῦτα καὶ τί
τῷ Φιλοκράτει θεάσασθε· παρ' ἄλληλα γὰρ ἔσται φα-

νερώτερα. πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκέας ἐκσπόνδους καὶ
Ἁλέας ἀπέφηναν καὶ Κερσοβλέπτην, παρὰ τὸ ψήφισμα
καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα· εἶτα τὸ ψήφισμ' ἐπεχεί-
ρησαν κινεῖν καὶ μεταίρειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἥκο-
μεν· εἶτα Καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἐνέγραψαν. 396
καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς,
ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν, αὐτοὶ δ' οὐδ' ὁτιοῦν ὑγιὲς
175 γράψαντες ἔπεμψαν. εἶθ' ὁ γενναῖος οὑτοσί, ἐμὲ μὲν
τὸν δῆμον ἔφη τὸν ὑμέτερον καταλύσειν ἐπηγγέλθαι
Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον οὐ μόνον αἰσχρὰ νομί-
ζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς μὴ συμπαραπόλωμαι διὰ τού-
τους, αὐτὸς δ' ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων οὐδ'
ὁτιοῦν ἐπαύσατο [Φιλίππῳ]. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ,
Δερκύλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτ' ἐφύλαττεν,
οὐκ ἐγώ, τὸν παῖδ' ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί, καὶ λαβὼν
ἐξιόντ' ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς, ἐμοὶ τὸν παῖδ' ἐκέ-
λευσεν ἀπαγγέλλειν καὶ αὐτὸν μεμνῆσθαι, καὶ τὸ τε-
λευταῖον ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὑτοσὶ νύκτα καὶ
176 ἡμέραν ἀπιόντων ἡμῶν ἀπελείφθη παρὰ Φιλίππῳ. καὶ
ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγ-
γραψάμενος καὶ καταστήσας ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον μαρ-
τυρήσω, εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ, καὶ
δυοῖν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξομνύειν ἀναγκάσω.
ἂν δ' ἐξομνύωσιν, ἐπιορκοῦντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν
φανερῶς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

177 Οἵοις μὲν τοίνυν κακοῖς καὶ πράγμασι τὴν ἀπο-
δημίαν πᾶσαν συνειχόμην ἑοράκατε. τί γὰρ αὐτοὺς
οἴεσθ' ἐκεῖ ποιεῖν ἐγγὺς ὄντας τοῦ διδόντος, ὅθ' ὑμῶν
ὁρώντων, τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων καὶ τοὐναν-
τίον κολάσαι, τοιαῦτα ποιοῦσιν;

Συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα, ἵν'
ὅσ' ὑμῖν ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω πε-
ποιηκώς. ἐπέδειξ' οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, ἀλλὰ
φενακίσανθ' ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημένοις αὐτοῖς, 397
178 οὐ λόγοις χρώμενος. ἐπέδειξ' αἴτιον γεγενημένον τοῦ
μὴ θέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τἀληθῆ, ταῖς ὑποσχέσεσιν
καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου καταληφθέντας [τότε],
πάντα τἀναντία συμβουλεύσαντ' ἢ ἔδει, καὶ τῇ μὲν
τῶν συμμάχων ἀντειπόντ' εἰρήνῃ, τῇ δὲ Φιλοκράτους
συνηγορήσαντα, τοὺς χρόνους κατατρίψαντα, ἵνα μηδ'
εἰ βούλοισθε δύναισθ' ἐξελθεῖν εἰς Φωκέας, καὶ ἄλλ'
ἐπὶ τῆς ἀποδημίας πολλὰ καὶ δείν' εἰργασμένον, προ-
δεδωκότα πάντα, πεπρακότα, δῶρ' ἔχοντα, οὐδὲν ἐλλε-
λοιπότα μοχθηρίας. οὐκοῦν ταῦθ' ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ,
179 ταῦτ' ἐπέδειξα. ὁρᾶτε τοίνυν τὰ μετὰ ταῦτα· ἁπλοῦς
γάρ ἐσθ' ὁ μέλλων λόγος πρὸς ὑμᾶς ἤδη. ὀμωμόκατε
ψηφιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ
δήμου καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων· φαίνεται δ'
οὗτος πάντα τἀναντία τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι,
τοῖς δικαίοις πεπρεσβευκώς· οὐκοῦν ἡλωκέναι προσήκει
παρὰ νοῦν γ' ἔχουσι δικασταῖς. εἰ γὰρ ἄλλο μηδὲν
ἠδίκει, δύο τῶν πεπραγμένων ἔσθ' ἱκάν' αὐτὸν ἀπο-
κτεῖναι· οὐ γὰρ μόνον Φωκέας, ἀλλὰ καὶ Θρᾴκην προ-
180 δέδωκε Φιλίππῳ. καίτοι δύο χρησιμωτέρους τόπους
τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν εἷς ἐπιδεῖξαι τῇ πόλει, κατὰ
μὲν γῆν Πυλῶν, ἐκ θαλάττης δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου·
ἃ συναμφότερ' οὗτοι πεπράκασιν αἰσχρῶς καὶ καθ'
ὑμῶν ἐγκεχειρίκασι Φιλίππῳ. τοῦτο τοίνυν αὔτ' ἄνευ
τῶν ἄλλων ἡλίκον ἔστ' ἀδίκημα, τὸ Θρᾴκην καὶ τὰ
τείχη προέσθαι, μυρί' ἂν εἴη λέγειν, καὶ ὅσοι διὰ ταῦτ'
ἀπολώλασι παρ' ὑμῖν, οἱ δὲ χρήματα πάμπολλ' ὠφλή- 398

κασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖξαι, Ἐργόφιλος, Κηφισόδοτος,
Τιμόμαχος, τὸ παλαιόν ποτ' Ἐργοκλῆς, Διονύσιος,
ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμπαντας εἰπεῖν ἐλάττω τὴν
181 πόλιν βεβλαφέναι τούτου. ἀλλ' ἔτι γὰρ τότ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι ἐκ λογισμοῦ τὰ δείν' ἐφυλάττεσθ' ὑμεῖς καὶ
προεωρᾶσθε· νῦν δ' ὅ τι ἂν μὴ καθ' ἡμέραν ὑμᾶς
ἐνοχλῇ καὶ παρὸν λυπῇ, παροράτε, εἶτα τὴν ἄλλως
ἐνταῦθα ψηφίζεσθε, „ἀποδοῦναι δὲ καὶ Κερσοβλέπτῃ
Φίλιππον τοὺς ὅρκους“, „μὴ μετέχειν δὲ τῶν ἐν Ἀμ-
φικτύοσιν“, „ἐπανορθώσασθαι δὲ τὴν εἰρήνην“. καίτοι
τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν ψηφισμάτων ἔδει, εἰ πλεῖν
οὗτος ἤθελεν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν· νῦν δ' ἃ μὲν
ἦν πλεύσασι σῶσαι, βαδίζειν κελεύων ἀπολώλεκεν, ἃ
δ' εἰποῦσι τἀληθῆ, ψευδόμενος.
182 *Ἀγανακτήσει* τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλ', ὡς ἐγὼ πυν-
θάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐνταῦθα πολιτευομένων λόγων
εὐθύνας ὑφέξει. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντες ἂν εἰκότως
ὧν λέγουσι δίκην ὑπέχοιεν, εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέ-
γοιεν, παραλείψω, ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω· εἰ μὲν Αἰσχίνης
ἰδιώτης ὢν ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρ'
ἀκριβολογήσησθε, ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε· εἰ δὲ πρε-
σβευτὴς ὢν ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἠπάτηκεν ὑμᾶς,
μὴ ἀφῆτε, μηδ' ἀνάσχησθ' ὡς οὐ δεῖ δίκην ὧν εἶπεν
183 ὑποσχεῖν. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβεων
ἢ λόγων λαμβάνειν; εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τριήρων
οὐδὲ τόπων οὐδ' ὁπλιτῶν οὐδ' ἀκροπόλεων κύριοι
(οὐδεὶς γὰρ πρέσβεσι ταῦτ' ἐγχειρίζει), ἀλλὰ λόγων καὶ
χρόνων. τοὺς μὲν τοίνυν χρόνους, εἰ μὲν μὴ προανεῖ- 399
λεν τῆς πόλεως, οὐκ ἀδικεῖ, εἰ δ' ἀνεῖλεν, ἠδίκηκε·
τοὺς δὲ λόγους, εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελκεν ἢ συμφέ-
ροντας, ἀποφευγέτω, εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς καὶ μισθοῦ

184καὶ ἀσυμφόρους, ἁλισκέσθω. οὐδὲν γάρ ἔσθ' ὅ τι
μεῖζον ἂν ὑμᾶς ἀδικήσειέ τις, ἢ ψευδῆ λέγων. οἷς
γάρ ἐστ' ἐν λόγοις ἡ πολιτεία, πῶς, ἂν οὗτοι μὴ ἀλη-
θεῖς ὦσιν, ἀσφαλῶς ἔστι πολιτεύεσθαι; ἂν δὲ δὴ καὶ
πρὸς ἃ τοῖς ἐχθροῖς συμφέρει δῶρά τις λαμβάνων λέγῃ,
πῶς οὐχὶ καὶ κινδυνεύσετε; οὐδέ γε τοὺς χρόνους ἴσον
ἔστ' ἀδίκημ' ὀλιγαρχίας ἢ τυράννου παρελέσθαι καὶ
185ὑμῶν· οὐδ' ὀλίγου γε δεῖ. ἐν ἐκείναις μὲν γὰρ οἶμαι
ταῖς πολιτείαις πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος ὀξέως γίγνεται·
ὑμῖν δὲ πρῶτον μὲν τὴν βουλὴν ἀκοῦσαι περὶ πάντων
καὶ προβουλεῦσαι δεῖ, καὶ τοῦθ' ὅταν ᾖ κήρυξι καὶ
πρεσβείαις προγεγραμμένον, οὐκ ἀεί, εἶτ' ἐκκλησίαν
ποιῆσαι, καὶ ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ. εἶτα
κρατῆσαι καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέ-
γοντας, τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλε-
186γόντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ἐπειδὰν καὶ δεδογμένον
ᾖ καὶ συμφέρον ἤδη φαίνηται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ
τῶν πολλῶν ἀδυναμίᾳ, ἐν ᾧ καὶ ποριοῦνται ταῦθ'
ὧν ἂν δέωνται, ὅπως τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι.
ὁ δὴ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν τῆς οἵα παρ' ἡμῖν
ἐστι πολιτείας, οὐ χρόνους ἀνῄρηκεν οὗτος, οὔ, ἀλλὰ
τὰ πράγμαθ' ἁπλῶς ἀφῄρηται.
187 Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἐξαπα-
τᾶν ὑμᾶς βουλομένοις „οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, οἱ
διακωλύοντες Φίλιππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν“. πρὸς
οὓς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδέν' ἐρῶ, τὰς δ' ἐπιστολὰς ὑμῖν
ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς καιρούς, ἐφ'
ὧν ἕκαστ' ἐξηπάτησθ' ὑπομνήσω, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τὸ 100
ψυχρὸν τοῦτ' ὄνομα, τὸ „ἄχρι κόρου“, παρελήλυθ'
ἐκεῖνος φενακίζων ὑμᾶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

188 Οὕτω τοίνυν αἰσχρὰ καὶ πολλὰ καὶ πάντα καθ'
ὑμῶν πεπρεσβευκώς, περιιὼν λέγει „τί δ' ἂν εἴποις
περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ;“
νὴ Δί', εἴτε βούλομαί γ' εἴτε μή, παρ' ὅλην μὲν τὴν
ἀποδημίαν ὑπὸ σοῦ τοιαῦτ' ἐπιβεβουλευμένος, δυοῖν
δ' αἱρέσεως οὔσης μοι νυνί, ἢ τοιούτων ὄντων τῶν
πεπραγμένων δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν, ἢ κατηγορεῖν.
189ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβευκέναι φημί σοι, πρεσβεύειν
μέντοι σὲ μὲν πολλὰ καὶ δεινά, ἐμαυτὸν δ' ὑπὲρ τού-
των τὰ βέλτιστα. ἀλλὰ Φιλοκράτης σοι συμπεπρέσβευκε,
κἀκείνῳ σύ, καὶ Φρύνων· ὑμεῖς γὰρ ταῦτ' ἐπράττετε,
καὶ ταὐτὰ πᾶσιν ὑμῖν ἤρεσκεν. „ποῦ δ' ἅλες; ποῦ
τράπεζα; ποῦ σπονδαί;“ ταῦτα γὰρ τραγῳδεῖ περιιών,
ὥσπερ οὐχὶ τοὺς ἀδικοῦντας τούτων ὄντας προδότας,
190ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι πάντες
οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἑκάστοτε κοινῇ, καὶ συνδειπνοῦ-
σιν ἀλλήλοις καὶ συσπένδουσιν· καὶ οὐ διὰ ταῦθ' οἱ
χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται, ἀλλ' ἐὰν ἀδικοῦντα
λάβωσί τιν' αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσιν.
ἡ βουλὴ ταὐτὰ ταῦτα, εἰσιτητήρι' ἔθυσε, συνειστιάθη,
σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν· οἱ στρατηγοί, σχεδὸν ὡς
εἰπεῖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. ἆρ' οὖν διὰ ταῦτα τοῖς ἀδικοῦ-
191σιν ἑαυτῶν ἔδωκαν ἄδειαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Λέων
Τιμαγόρου κατηγόρει συμπεπρεσβευκὼς τέτταρ' ἔτη,
Εὔβουλος Θάρρηκος καὶ Σμικύθου συσσεσιτηκώς, Κό- 401
νων ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ἀδειμάντου συστρατηγήσας.
πότερ' οὖν τοὺς ἅλας παρέβαινον καὶ τὰς σπονδὰς
Αἰσχίνη, οἱ προδιδόντες καὶ οἱ παραπρεσβεύοντες καὶ
οἱ δωροδοκοῦντες, ἢ οἱ κατηγοροῦντες; οἱ ἀδικοῦντες

δηλονότι τὰς ὅλης γε τῆς πατρίδος, ὥσπερ σύ, οὐ
μόνον τὰς ἰδίας.
192 Ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι οὐ μόνον τῶν δημοσίᾳ
ποτ' ἐληλυθότων ὡς Φίλιππον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἰδίᾳ καὶ πάντων, οὗτοι φαυλότατοι καὶ πονηρότα-
τοι γεγόνασι, μικρὸν ἀκούσατέ μου, ἔξω τι τῆς πρε-
σβείας ταύτης. ἐπειδὴ γὰρ εἷλεν Ὄλυνθον Φίλιππος,
Ὀλύμπι' ἐποίει, εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν
193 πανήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἑστιῶν
δ' αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας, Σάτυρον
τουτονὶ τὸν κωμικὸν ἤρεθ' ὑποκριτήν, τί δὴ μόνος
οὐδὲν ἐπαγγέλλεται; ἤ τιν' ἐν αὐτῷ μικροψυχίαν ἢ
πρὸς αὐτὸν ἀηδίαν ἐνεορακώς; εἰπεῖν δή φασι τὸν
Σάτυρον, ὅτι ὧν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὢν ἐν
χρείᾳ τυγχάνει, ἃ δ' ἂν αὐτὸς ἐπαγγείλαιθ' ἡδέως,
ῥᾷστα μέν ἐστιν Φιλίππῳ δοῦναι καὶ χαρίσασθαι πάν-
194 των, δέδοικεν δὲ μὴ διαμάρτῃ. κελεύσαντος δ' ἐκείνου
λέγειν καί τι καὶ νεανιευσαμένου τοιοῦτον, ὡς οὐδὲν
ὅ τι οὐ ποιήσει, εἰπεῖν φασιν αὐτόν, ὅτι ἦν αὐτῷ
Ἀπολλοφάνης ὁ Πυδναῖος ξένος καὶ φίλος, ἐπειδὴ δὲ
δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, φοβηθέντες οἱ συγ-
γενεῖς αὐτοῦ, ὑπεξέθεντο τὰς θυγατέρας παιδί' ὄντ' εἰς
Ὄλυνθον. „αὗται τοίνυν τῆς πόλεως ἁλούσης αἰχμά- 402
λωτοι γεγόνασι καὶ εἰσὶν παρὰ σοί, ἡλικίαν ἔχουσαι
195 γάμου. ταύτας, αἰτῶ σε καὶ δέομαι, δός μοι. βούλο-
μαι δέ σ' ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, οἵαν μοι δώσεις δωρειάν,
ἂν ἄρα δῷς· ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδανῶ μὲν οὐδὲν, ἂν λάβω,
προῖκα δὲ προσθεὶς ἐκδώσω, καὶ οὐ περιόψομαι πα-
θούσας οὐδὲν ἀνάξιον οὔθ' ἡμῶν οὔτε τοῦ πατρός."
ὡς δ' ἀκοῦσαι τοὺς παρόντας ἐν τῷ συμποσίῳ, τοσοῦ-
τον κρότον καὶ θόρυβον καὶ ἔπαινον παρὰ πάντων

γενέσθαι, ὥστε τὸν Φίλιππον παθεῖν τι καὶ δοῦναι.
καίτοι τῶν ἀποκτεινάντων ἦν τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν
196 ἀδελφὸν τὸν Φιλίππου, οὗτος ὁ Ἀπολλοφάνης. ἐξετά-
σωμεν δὴ πρὸς τὸ τοῦ Σατύρου τούτων συμπόσιον,
ἐν Μακεδονίᾳ γενόμενον, καὶ θεάσασθ' ὡς παραπλή-
σιον τούτῳ καὶ ὅμοιον. κληθέντες γὰρ οὗτοι πρὸς
Ξενόφρονα τὸν υἱὸν τὸν Φαιδίμου τοῦ τῶν τριάκοντ'
ᾤχοντο· ἐγὼ δ' οὐκ ἐπορεύθην. ἐπειδὴ δ' ἧκον εἰς
τὸ πίνειν, εἰσάγει τιν' Ὀλυνθίαν γυναῖκα, εὐπρεπῆ
μέν, ἐλευθέραν δὲ καὶ σώφρονα, ὡς τὸ ἔργον ἐδήλωσεν.
197 ταύτην τὸ μὲν πρῶτον οὑτωσὶ πίνειν ἡσυχῇ καὶ τρώ-
γειν ἠνάγκαζον οὗτοί μοι δοκεῖ, ὡς διηγεῖτ' Ἰατροκλῆς
ἐμοὶ τῇ ὑστεραίᾳ· ὡς δὲ προῄει τὸ πρᾶγμα καὶ διεθερ-
μαίνοντο, κατακλίνεσθαι καί τι καὶ ᾄδειν ἐκέλευον.
ἀδημονούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου καὶ οὔτ' ἐθελούσης
οὔτ' ἐπισταμένης, ὕβριν τὸ πρᾶγμ' ἔφασαν οὑτοσὶ καὶ
ὁ Φρύνων καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν θεοῖς ἐχθρῶν,
τῶν ἀλειτηρίων Ὀλυνθίων αἰχμάλωτον οὖσαν τρυφᾶν·
καὶ „κάλει παῖδα", καὶ „ἱμᾶντά τις φερέτω". ἧκεν 403
οἰκέτης ἔχων ῥυτῆρα, καὶ πεπωκότων οἶμαι καὶ μικρῶν
ὄντων τῶν παροξυνόντων, εἰπούσης τι καὶ δακρυσάσης
ἐκείνης, περιρρήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης, ξαίνει
198 κατὰ νώτου πολλάς. ἔξω δ' αὑτῆς οὖσ' ὑπὸ τοῦ κακοῦ
καὶ τοῦ πράγματος ἡ γυνή, ἀναπηδήσασα προσπίπτει
πρὸς τὰ γόνατα τῷ Ἰατροκλεῖ, καὶ τὴν τράπεζαν ἀνα-
τρέπει. καὶ εἰ μὴ 'κεῖνος ἀφείλετο, ἀπώλετ' ἂν παροι-
νουμένη· καὶ γὰρ ἡ παροινία τοῦ καθάρματος τουτουὶ
δεινή. καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ
λόγος ἦν ἐν τοῖς μυρίοις, καὶ Διόφαντος ἐν ὑμῖν
ἀπήγγελλεν, ἃ νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω, καὶ
κατὰ Θετταλίαν πολὺς λόγος καὶ πανταχοῦ.

199 Καὶ τοιαῦτα συνειδὼς αὑτῷ [πεπραγμένα], ὁ ἀκά-
θαρτος οὗτος τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς, καὶ τὸν βε-
βιωμένον αὑτῷ βίον αὐτίκα δὴ μάλ' ἐρεῖ λαμπρᾷ τῇ
φωνῇ· ἐφ' οἷς ἔγωγ' ἀποπνίγομαι. οὐκ ἴσασιν οὗτοί
σε, τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰς βύβλους ἀναγιγνώσκοντα τῇ
μητρὶ τελούσῃ, καὶ παῖδ' ὄντ' ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν
200 ἀνθρώποις καλινδούμενον; μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς ἀρχαῖς
ὑπογραμματεύοντα, καὶ δυοῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονη-
ρὸν ὄντα; τὰ τελευταῖα δ' ἔναγχος ἐν χορηγίοις ἀλλο-
τρίοις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμε-
νον; ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον; ὃν ποῦ βεβίωκας; ἐπεὶ ὅ
γε βεβιωμένος σοι τοιοῦτος φαίνεται. ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς
ἐξουσίας. οὗτος ἄλλον ἔκρινε παρ' ὑμῖν ἐπὶ πορνείᾳ.
ἀλλὰ μήπω ταῦτα, ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε πρῶ-
τον ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 404

201 Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων ὦ ἄνδρες
δικασταί, ὧν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελήλεγκται, ἐν οἷς τί κακῶν
οὐκ ἔνι; δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἔνοχος, ψεύστης,
τῶν φίλων προδότης, πάντα τὰ δεινότατα· πρὸς ἓν
οὐδ' ὁτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται, οὐδ' ἕξει δικαίαν
οὐδ' ἁπλῆν εἰπεῖν ἀπολογίαν οὐδεμίαν. ἃ δ' ἐγὼ πέ-
πυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἔστι μὲν ἐγγυτάτω μανίας,
οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τῷ μηδὲν ἔχοντι δίκαιον ἄλλ' εἰπεῖν
202 ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν,
ὡς ἄρ' ἐγὼ πάντων ὧν κατηγορῶ κοινωνὸς γέγονα,
καὶ συνήρεσκε ταῦτά μοι καὶ συνέπραττον αὐτῷ, ἔπειτ'
ἐξαίφνης μεταβέβλημαι καὶ κατηγορῶ. ἔστι δ' ὑπὲρ
μὲν τῶν πεπραγμένων οὔτε δικαία, οὔτε προσήκουσ'
[ἡ τοιαύτη] ἀπολογία, ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία· ἐγὼ
μὲν γάρ, εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦλός εἰμ' ἄνθρωπος,

τὰ δὲ πράγματ' οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο, οὐδὲ πολλοῦ
203 δεῖ. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἶμαί μοι προσήκειν ἀμφότερ'
ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, καὶ ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἐὰν λέγῃ, καὶ
τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία. ἡ μὲν τοίνυν δικαία
καὶ ἁπλῆ, ἢ ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα δεῖξαι,
ἢ ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ' οὐ-
204 δέτερον δύναιτ' ἂν [οὗτος ποιῆσαι]. οὔτε γὰρ ὡς συμ-
φέρει Φωκέας ἀπολωλέναι καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν
καὶ Θηβαίους ἰσχύειν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι
καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν
εἰρήνην, ἔνεστιν λέγειν αὐτῷ, οἷς τότ' ἐναντί' ἀπήγ-
γειλε πρὸς ὑμᾶς ὡς συμφέροντα καὶ γενησόμενα· οὔθ' 405
ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πεῖσαι τοὺς αὐτοὺς
205 ἑορακότας ὑμᾶς καὶ εὖ εἰδότας. οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοι-
νώνηκα τούτοις οὐδενός, λοιπὸν ἐμοὶ δεῖξαι. βούλεσθ'
οὖν ὑμῖν, πάντα τἄλλ' ἀφείς, ἃ παρ' ὑμῖν ἀντεῖπον,
ἐν τῇ ἀποδημίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον
ἠναντίωμαι, αὐτοὺς παράσχωμαι μάρτυρας τούτους, ὅτι
πάντα τἀναντί' ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται, καὶ χρή-
μαθ' οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ' ὑμῖν, ἐγὼ δ' οὐκ ἠθέλησα
λαβεῖν; θεάσασθε δή.

206 Τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φήσαιτ' ἂν βδελυρώτατον
εἶναι καὶ πλείστης ἀναιδείας καὶ ὀλιγωρίας μεστόν; οὐ-
δεὶς οὐδ' ἂν ἁμαρτὼν ὑμῶν ἄλλον εὖ οἶδ' ὅτι φήσειεν,
ἢ Φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἁπάν-
των καὶ σαφέστατ' ἂν εἰπεῖν ὅ τι βούλοιτο τῇ φωνῇ;
Αἰσχίνην οἶδ' ὅτι τουτονί. τίνα δ' οὗτοι μὲν ἄτολμον
καὶ δειλὸν πρὸς τοὺς ὄχλους φασὶν εἶναι, ἐγὼ δ' εὐ-
λαβῆ; ἐμέ· οὐδὲν γὰρ πώποτ' οὔτ' ἠνώχλησα, οὔτε μὴ
207 βουλομένους ὑμᾶς βεβίασμαι. οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς
ἐκκλησίαις, ὁσάκις λόγος γέγονεν περὶ τούτων, καὶ

κατηγοροῦντος ἀκούετέ μου καὶ ἐλέγχοντος ἀεὶ τού-
τους καὶ λέγοντος ἄντικρυς, ὅτι χρήματ' εἰλήφασι καὶ
πάντα πεπράκασι τὰ πράγματα τῆς πόλεως. καὶ τού-
των οὐδεὶς πώποτ' ἀκούων ταῦτ' ἀντεῖπεν οὐδὲ διῆρε
208τὸ στόμα, οὐδ' ἔδειξεν ἑαυτόν. τί ποτ' οὖν ἐστι τὸ
αἴτιον, ὅτι οἱ βδελυρώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ μέγι-
στον φθεγγόμενοι, τοῦ καὶ ἀτολμοτάτου πάντων ἐμοῦ
καὶ οὐδενὸς μεῖζον φθεγγομένου τοσοῦτον ἡττῶνται;
ὅτι τἀληθὲς ἰσχυρόν, καὶ τοὐναντίον ἀσθενὲς τὸ συν- 406
ειδέναι πεπρακόσιν αὐτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο πα-
ραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτ' ἀποστρέφει
τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμ', ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ.
209τὸ τοίνυν τελευταῖον ἴστε δήπου πρώην ἐν Πειραιεῖ,
ὅτ' αὐτὸν οὐκ εἰᾶτε πρεσβεύειν, βοῶνθ' ὡς εἰσαγγελεῖ
με καὶ γράψεται καὶ ἰοὺ ἰού. καίτοι ταῦτα μὲν [ἐστι] μα-
κρῶν καὶ πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων ἀρχή, ἐκεῖνα δ'
ἁπλᾶ καὶ δύ' ἢ τρί' ἴσως ῥήματα, ἃ κἂν ἐχθὲς ἑωνη-
μένος ἄνθρωπος εἰπεῖν ἠδυνήθη, „ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν. οὑτοσὶ κατηγορεῖ
ταῦτ' ἐμοῦ, ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ'
εἰληφέναι φησὶν ἐμέ, αὐτὸς εἰληφὼς ἢ μετειληφώς."
210τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν εἶπεν οὐδ' ἐφθέγξατο, οὐδ'
ἤκουσεν ὑμῶν οὐδείς, ἄλλα δ' ἠπείλει. διὰ τί; ὅτι
ταῦτα μὲν αὑτῷ συνῄδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν
τῶν ῥημάτων τούτων. οὔκουν προσίῃει πρὸς ταῦθ' ἡ
διάνοια, ἀλλ' ἀνεδύετο, ἐπελαμβάνετ' αὐτῆς τὸ συνει-
δέναι. λοιδορεῖσθαι δ' ἄλλ' ἅττ' οὐδὲν ἐκώλυεν αὐτὸν
211οὐδὲ βλασφημεῖν. ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων, καὶ οὐ
λόγος ἀλλ' ἔργον· βουλομένου γὰρ ἐμοῦ τὰ δίκαια,
ὥσπερ ἐπρέσβευσα δίς, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν δοῦναι
δίς, προσελθὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ τοῖς λογισταῖς ἔχων

μάρτυρας πολλούς, ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἔμ' εἰς τὸ
δικαστήριον, ὡς δεδωκότ' εὐθύνας καὶ οὐκ ὄνθ' ὑπεύ-
θυνον, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἦν ὑπεργέλοιον. τί οὖν ἦν
τοῦτο; τῆς προτέρας ἐκείνης πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κα- 407
τηγόρει, δοὺς λόγον, οὐκέτ' ἐβούλετ' αὖθις εἰσιέναι
περὶ ταύτης ἧς νῦν εἰσέρχεται, ἐν ᾗ πάντα τἀδικήματ'
212ἐνῆν· ἐκ δὲ τοῦ δὶς ἔμ' εἰσελθεῖν ἀνάγκη περιίστατο
καὶ τούτῳ πάλιν εἰσιέναι· διὰ ταῦτ' οὐκ εἴα καλεῖν.
καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀμφότερ'
ὑμῖν ἐπιδείκνυσι σαφῶς, καὶ κατεγνωκόθ' ἑαυτοῦ τοῦ-
τον, ὥστε μηδενὶ νῦν [ὑμῶν] εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψη-
φίσασθαι [αὐτοῦ], καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ·
εἰ γὰρ εἶχε, τότ' ἂν καὶ λέγων καὶ κατηγορῶν ἐξητά-
ζετο, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀπηγόρευεν καλεῖν.
213 Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων
τοὺς μάρτυρας.
Ἀλλὰ μὴν ἄν γέ τι ἔξω τῆς πρεσβείας βλασφημῇ
περὶ ἐμοῦ, κατὰ πόλλ' οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτ' αὐτοῦ.
οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον, οὐδ' ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ'
ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστι ταῦτα πλὴν δικαίων
λόγων ἀπορία; τίς γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἕλοιτο κρινό-
214μενος, ἔχων ὅ τι ἀπολογήσεται; ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο
σκοπεῖτ' ἄνδρες δικασταί. εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγώ, κα-
τηγόρει δ' Αἰσχίνης οὑτοσί, Φίλιππος δ' ἦν ὁ κρίνων,
εἶτ' ἐγὼ μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀδικῶ, κακῶς ἔλεγον
τουτονὶ καὶ προπηλακίζειν ἐπεχείρουν, οὐκ ἂν οἴεσθε
καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἀγανακτῆσαι τὸν Φίλιππον; εἰ
παρ' ἐκείνῳ τοὺς ἐκείνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγει;
μὴ τοίνυν ὑμεῖς χείρους γένησθε Φιλίππου, ἀλλ' ὑπὲρ
ὧν ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετ' ἀπολογεῖσθαι.
Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 408

215 Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν, ἐκ τοῦ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι,
καὶ λόγον διδόναι καὶ πάντα τἀκ τῶν νόμων ὑπέχειν
ᾤμην δεῖν, οὗτος δὲ τἀναντία. πῶς οὖν ταὔτ' ἐμοὶ
καὶ τούτῳ πέπρακται; ἢ πῶς ἔνεστι τούτῳ ταῦτα πρὸς
ὑμᾶς λέγειν, ἃ μηδ' ᾐτίαται πώποτε; οὐδαμῶς δήπου.
ἀλλ' ὅμως ἐρεῖ, καὶ νὴ Δί' εἰκότως γε. ἴστε γὰρ δήπου
τοῦθ' ὅτι, ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι καὶ κρίσεις
γίγνονται, οὐδεὶς πώποθ' ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἑάλω, ἀλλ'
ἀναισχυντοῦσιν, ἀρνοῦνται, ψεύδονται, προφάσεις πλάτ-
τονται, πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην.
216ὧν οὐδενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς, ἀλλ'
ἀφ' ὧν ἴστ' αὐτοὶ τὰ πράγματα κρῖναι, μὴ τοῖς ἐμοῖς
λόγοις μηδὲ τοῖς τούτου προσέχειν, μηδέ γε τοῖς μάρ-
τυσιν, οὓς οὗτος ἑτοίμους ἕξει μαρτυρεῖν ὁτιοῦν, Φι-
λίππῳ χορηγῷ χρώμενος· ὄψεσθε δ' ὡς ἑτοίμως αὐτῷ
μαρτυρήσουσιν· μηδέ γ' εἰ καλὸν καὶ μέγ' οὗτος φθέγ-
217ξεται, μηδ' εἰ φαῦλον ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ῥητόρων οὐδὲ
λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον, εἴπερ εὖ φρονεῖτε, προσήκει
ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ πραγμάτων αἰσχρῶς καὶ δεινῶς ἀπο-
λωλότων τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύνην εἰς τοὺς αἰτίους
ἀπώσασθαι, τὰ πεπραγμέν', ἃ πάντες ἐπίστασθ', ἐξετά-
σαντας. τί οὖν ἐστι ταῦτα, ἃ ὑμεῖς ἴστε καὶ οὐ παρ'
218ἡμῶν ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ; εἰ μὲν ἅπανθ', ὅσ' ὑπέσχονθ'
ὑμῖν, ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρίας
καὶ κακίας ὑμεῖς ὁμολογεῖτ' εἶναι μεστοί, ὥστε μήτ'
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων ὄντων, μήτ' ἐκ θαλάττης
πολιορκούμενοι, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως
οὔσης, ἀλλὰ καὶ σῖτον εὔωνον ὠνούμενοι, καὶ τἄλλ' 409
219οὐδὲν χεῖρον πράττοντες ἢ νῦν, προειδότες καὶ προακη-
κοότες παρὰ τούτων καὶ τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους,

καὶ Θηβαίους ἰσχυροὺς γενησομένους, καὶ τἀπὶ Θρᾴκης
Φίλιππον ληψόμενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ κατασκευασθησό-
μεν' ὁρμητήρι' ἐφ' ὑμᾶς, καὶ πάνθ' ἃ πέπρακται γε-
νησόμενα, εἶτα τὴν εἰρήνην ἐποιήσασθ' ἀγαπητῶς, ἀπο-
ψηφίσασθ' Αἰσχίνου, καὶ μὴ πρὸς τοσούτοις αἰσχροῖς
καὶ ἐπιορκίαν προσκτήσησθε· οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ,
ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ.
220εἰ δὲ πάντα τἀναντία τούτων καὶ πολλὰ καὶ φιλάν-
θρωπ' εἰπόντες, Φίλιππον φιλεῖν τὴν πόλιν, Φωκέας
σώσειν, Θηβαίους παύσειν τῆς ὕβρεως, ἔτι πρὸς τού-
τοις μεῖζον', ἢ κατ' Ἀμφίπολιν, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἐὰν
τύχῃ τῆς εἰρήνης, Εὔβοιαν, Ὠρωπὸν ἀποδώσειν· εἰ
ταῦτ' εἰπόντες καὶ ὑποσχόμενοι, πάντ' ἐξηπατήκασι καὶ
πεφενακίκασι, καὶ μόνον οὐ τὴν Ἀττικὴν ὑμῶν περιῄ-
ρηνται, καταψηφίσασθε, καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς
ὕβρισθε (οὐ γὰρ ἔγωγ' οἶδ' ὅ τι χρὴ λέγειν ἄλλο) καὶ
ὑπὲρ ὧν οὗτοι δεδωροδοκήκασιν, ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ
τὴν ἐπιορκίαν οἴκαδ' εἰσενέγκησθε.
221 Ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκοπεῖτ' ὦ ἄνδρες δικασταί,
τίνος εἵνεκ' ἐγὼ μηδὲν ἠδικηκότων τούτων κατηγορεῖν
ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἡδὺ πολλοὺς ἐχθροὺς
ἔχειν; οὐδέ γ' ἀσφαλές. ἀλλ' ὑπῆρχέ μοι πρὸς τοῦτον
ἀπέχθειά τις; οὐδεμία. τί οὖν; ἐφοβοῦ περὶ σαυτοῦ,
καὶ διὰ δειλίαν ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν· καὶ γὰρ ταῦτ'
ἀκήκο' αὐτὸν λέγειν. καίτοι μηδενός γ' ὄντος Αἰσχίνη
δεινοῦ μηδ' ἀδικήματος, ὡς σὺ φῄς. εἰ γὰρ αὖ ταῦτ' 410
ἐρεῖ, σκοπεῖτ' ἄνδρες δικασταί, εἰ ἐφ' οἷς ὁ μηδ' ὁτιοῦν
ἀδικῶν ἐφοβούμην ἐγὼ μὴ διὰ τούτους ἀπόλωμαι, τί
222τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς αὐτοὺς ἠδικηκότας; ἀλλ'
οὐ διὰ ταῦτα. ἀλλὰ διὰ τί σου κατηγορῶ; συκοφαντῶ
νὴ Δία, ἵν' ἀργύριον λάβω παρὰ σοῦ. καὶ πότερον

κρεῖττον ἦν μοι παρὰ Φιλίππου λαβεῖν, τοῦ διδόντος
πολὺ καὶ μηδενὸς τούτων ἔλαττον, καὶ φίλον κἀκεῖνον
ἔχειν καὶ τούτους (ἦσαν γὰρ ἂν ἦσαν φίλοι τῶν αὐτῶν
κεκοινωνηκότι· οὐδὲ γὰρ νῦν ἔχθραν πατρικὴν ἔχουσι
πρός με, ἀλλ᾽ ὅτι τῶν πεπραγμένων οὐ μετέσχηκα), ἢ
παρὰ τούτων ἀφ᾽ ὧν εἰλήφασι μεταιτεῖν, κἀκείνῳ τ᾽
ἐχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις; καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους
ἐκ τῶν ἰδίων τοσούτων χρημάτων λύεσθαι, μικρὰ δ᾽
ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχρῶς μετ᾽ ἔχθρας λαμβάνειν;
223 οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ᾽ ἀπήγγειλα μὲν τἀληθῆ καὶ ἀπε-
σχόμην τοῦ λαβεῖν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας εἵνεκα
καὶ τοῦ λοιποῦ βίου, νομίζων, ὥσπερ ἄλλοι τινές, παρ᾽
ὑμῖν καὶ αὐτὸς ὢν ἐπιεικὴς τιμήσεσθαι, καὶ οὐκ ἀνταλ-
λακτέον εἶναί μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν οὐδενὸς
κέρδους· μισῶ δὲ τούτους, ὅτι μοχθηροὺς καὶ θεοῖς
ἐχθροὺς εἶδον ἐν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ ἀπεστέρημαι καὶ
τῶν ἰδίων φιλοτιμιῶν, διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν
πρὸς ὅλην δυσχερῶς ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων·
κατηγορῶ δὲ νυνὶ κἀπὶ τὰς εὐθύνας ἥκω, τὸ μέλλον
προορώμενος καὶ βουλόμενος, ἀγῶνι καὶ δικαστηρίῳ
μοι διωρίσθαι παρ᾽ ὑμῖν, ὅτι τἀναντί᾽ ἐμοὶ καὶ τού-
224 τοις πέπρακται. καὶ δέδοικα δέδοικα (εἰρήσεται γὰρ 411
πάνθ᾽ ἃ φρονῶ πρὸς ὑμᾶς) μὴ τότε μὲν συνεπισπά-
σησθέ με τὸν μηδ᾽ ὁτιοῦν ἀδικοῦντα, νῦν δ᾽ ἀναπεπτω-
κότες ἦτε. παντάπασι γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐκλελύσθαι
μοι δοκεῖτε καὶ παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινά, πόρρωθεν
δ᾽ ὁρῶντες οὐ φυλάττεσθαι, οὐδὲ φροντίζειν τῆς πό-
λεως πάλαι κατὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς τρόπους δια-
225 φθειρομένης. οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφυές;
(καὶ γὰρ εἴ τι σιωπᾶν ἐγνώκειν, λέγειν ἐξάγομαι.) ἴστε
δήπου Πυθοκλέα τουτονὶ τὸν Πυθοδώρου. τούτῳ

φιλανθρώπως ἐκεχρήμην ἐγώ, καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ
γέγον᾽ εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπε-
ταί με νῦν ἀπαντῶν, ἀφ᾽ οὗ πρὸς Φίλιππον ἀφῖκται,
κἂν ἀναγκασθῇ που συντυχεῖν, ἀπεπήδησεν εὐθέως, μή
τις αὐτὸν ἴδῃ λαλοῦντ᾽ ἐμοί. μετὰ δ᾽ Αἰσχίνου περι-
226 έρχεται [τὴν ἀγορὰν] κύκλῳ καὶ βουλεύεται. οὐκοῦν
δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον, τοῖς μὲν τὰ Φι-
λίππου πράγμαθ᾽ ᾑρημένοις θεραπεύειν, οὕτως ἀκριβῆ
τὴν παρ᾽ ἐκείνου πρὸς ἑκάτερ᾽ αἴσθησιν ὑπάρχειν, ὥσθ᾽
ἕκαστον, ὥσπερ ἂν παρεστηκότος αὐτοῦ, μηδ᾽ ὧν ἂν
ἐνθαδὶ πράξῃ μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ φίλους τε
νομίζειν οὓς ἂν ἐκείνῳ δοκῇ καὶ μὴ φίλους ὡσαύτως,
τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι καὶ τῆς παρ᾽ ὑμῶν τιμῆς γλιχο-
μένοις καὶ μὴ προδεδωκόσι ταύτην, τοσαύτην κωφό-
τητα καὶ τοσοῦτο σκότος παρ᾽ ὑμῶν ἀπαντᾶν, ὥστε
τοῖς ἀλειτηρίοις τούτοις ἐξ ἴσου νῦν ἔμ᾽ ἀγωνίζεσθαι,
227 καὶ ταῦτα παρ᾽ ὑμῖν τοῖς ἅπαντ᾽ εἰδόσιν. βούλεσθ᾽
οὖν εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τὸ τούτων αἴτιον; ἐγὼ δὴ 412
φράσω, ἀξιῶ δὲ μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι λέγοντι τἀληθῆ.
ὅτι ᾿κεῖνος μὲν ἓν οἶμαι σῶμ᾽ ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν,
παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς εὖ ποιοῦντας, καὶ μισεῖ
τοὺς τἀναντία, ὑμῶν δ᾽ ἕκαστος οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα
τὴν πόλιν αὑτὸν [εὖ] ποιεῖν ἡγεῖται, οὔτε τὸν κακῶς,
228 ἀλλ᾽ ἕτερ᾽ ἐστὶν ἑκάστῳ προυργιαίτερα, ὑφ᾽ ὧν παρά-
γεσθε πολλάκις, ἔλεος, φθόνος, ὀργή, χαρίσασθαι τῷ
δεηθέντι, ἄλλα μυρία· κἂν πάντα τις ἐκφύγῃ, τούς
γ᾽ οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον οὐ διαφεύξεται.
ἡ δ᾽ ἐφ᾽ ἑκάστου τούτων ἁμαρτία κατὰ μικρὸν ὑπορ-
ρέουσα, ἀθρόος τῇ πόλει βλάβη γίγνεται.
229 Ὧν μηδὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάθητε τήμερον,
μηδ᾽ ἀνῆτε τοῦτον ὃς ὑμᾶς τηλικαῦτ᾽ ἠδίκηκεν. καὶ

γὰρ ὡς ἀληθῶς τίς ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτον
ἀφήσετε; Ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φίλιππον
τουτονί, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημοσθένης.
τί οὖν; ὁ μὲν πρὸς τῷ μηδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν,
τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο· ὁ δ' ὢν τὰ
τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων πόρ-
230νας ἠγόραζε καὶ ἰχθῦς περιιών. καὶ ὁ μὲν τὸν υἱὸν
ἔπεμψε Φιλίππῳ, πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγράψαι, ὁ μιαρὸς
Φρύνων· ὁ δ' οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως οὔθ'
αὑτοῦ διεπράξατο. καὶ ὁ μὲν χορηγῶν καὶ τριηραρχῶν,
ἔτι καὶ ταῦτ' ᾤετο δεῖν ἐθελοντὴς ἀναλίσκειν, λύεσθαι,
μηδέν' ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι' ἔνδειαν περιορᾶν· 413
ὁ δὲ τοσούτου δεῖ τῶν ὑπαρχόντων τιν' αἰχμαλώτων
σῶσαι, ὥσθ' ὅλον τόπον καὶ πλεῖν ἢ μυρίους μὲν
ὁπλίτας, ὁμοῦ δὲ χιλίους ἱππέας τῶν [ὑπαρχόντων]
συμμάχων, ὅπως αἰχμάλωτοι γένωνται Φιλίππῳ, συμ-
231παρεσκεύασεν. τί οὖν μετὰ ταῦτα; Ἀθηναῖοι λαβόντες·
ᾔδεσαν μὲν γὰρ πάλαι — τί δέ; τοὺς μὲν χρήματ'
εἰληφότας καὶ δῶρα, καὶ καταισχύναντας ἑαυτούς, τὴν
πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, ἀφεῖσαν καὶ νοῦν ἔχειν
ἡγοῦντο καὶ τὴν πόλιν εὐθενεῖσθαι. τὸν δὲ κατη-
γοροῦντα τί; ἐμβεβροντῆσθαι, τὴν πόλιν ἀγνοεῖν, οὐκ
232ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτῃ. καὶ τίς ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τοῦτ' ἰδὼν τὸ παράδειγμα, δίκαιον αὑτὸν παρα-
σχεῖν ἐθελήσει; τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ μήτε λαβεῖν
μήτε τῶν εἰληφότων ἀξιοπιστότερον παρ' ὑμῖν εἶναι
δοκεῖν ὑπάρξει; οὐ μόνον κρίνετε τούτους τήμερον,
ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθ' εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα
χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσχρῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει, ἢ προῖκ' ὑπὲρ ὑμῶν τὰ
233βέλτιστ' ἀδωροδοκήτως. ἀλλὰ μὴν περὶ μὲν τῶν ἄλλων

οὐδενὸς προσδεῖσθε μάρτυρος· ὡς δὲ τὸν υἱὸν ἔπεμψεν
ὁ Φρύνων, κάλει [μοι] τούτων τοὺς μάρτυρας.

Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκρινεν Αἰσχίνης, ὅστις τὸν
αὑτοῦ παῖδ' ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἔπεμψεν. εἰ δέ τις
ὢν ἐφ' ἡλικίας ἑτέρου βελτίων τὴν ἰδέαν, μὴ προϊδόμενος
τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὄψεως ὑποψίαν, ἰταμώτερον τῷ μετὰ
ταῦτ' ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὡς πεπορνευμένον κέκρικεν. 414
234 Φέρε δὴ περὶ τῆς ἑστιάσεως καὶ τοῦ ψηφίσματος
εἴπω· μικροῦ γ', ἃ μάλιστά μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν,
παρῆλθον. τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας γράφων τὸ
προβούλευμ' ἐγώ, καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ ταῖς ἐκκλη-
σίαις, ἐν αἷς ἐμέλλετε βουλεύεσθαι περὶ τῆς εἰρήνης,
οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων οὔτ' ἀδικήματος
ὄντος φανεροῦ, τὸ κοινὸν ἔθος [ποιῶν], καὶ ἐπῄνεσα
235τούτους καὶ εἰς πρυτανεῖον ἐκάλεσα. καὶ νὴ Δί' ἔγωγε
τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐξένισα, καὶ πάνυ
γ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαμπρῶς· ἐπειδὴ γὰρ ἑώρων
αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομένους ὡς εὐδαί-
μονας καὶ λαμπρούς, εὐθὺς ἡγούμην ἐν τούτοις πρῶ-
τον περιεῖναι δεῖν αὐτῶν καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνε-
σθαι. ταῦτα δὴ παρέξεται νῦν οὗτος, λέγων ὡς αὐτὸς
ἐπῄνεσεν ἡμᾶς, αὐτὸς εἱστία τοὺς πρέσβεις, τὸ πότ' οὐ
236διορίζων. ἔστι δὲ ταῦτα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἠδικῆσθαί
τι καὶ φανεροὺς τούτους πεπρακότας αὑτοὺς γενέσθαι,
ὅτ' ἄρτι μὲν ἧκον οἱ πρέσβεις τὸ πρῶτον, ἔδει δ'
ἀκοῦσαι τὸν δῆμον τί λέγουσιν, οὐδέπω δ' οὔθ' οὗτος
συνερῶν δῆλος ἦν τῷ Φιλοκράτει, οὔτε τοιαῦτ' ἐκεῖνος
γράψων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τοὺς χρόνους,
ὅτι τῶν ἀδικημάτων εἰσὶν πρότεροι. μετὰ ταῦτα δ'
οὐδὲν ἐμοὶ πρὸς τούτους οἰκεῖον οὐδὲ κοινὸν γέγονεν.
Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

237 *Ἴσως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ, Φιλοχάρης
καὶ Ἀφόβητος· πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν πολλὰ καὶ* 415
*δίκαι' ἔστιν εἰπεῖν. ἀνάγκη δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
μετὰ παρρησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποστελλόμενον.
ἡμεῖς, Ἀφόβητε καὶ σὺ Φιλόχαρες, σὲ μὲν τὰς ἀλαβα-
στοθήκας γράφοντα καὶ τὰ τύμπανα, τούτους δ' ὑπο-
γραμματέας καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους (καὶ οὐδε-
μιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ' οὐ στρατηγίας γ' ἄξια) πρε-
σβειῶν, στρατηγιῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν ἠξιώσαμεν.*
238 *εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἠδίκει μηδείς, οὐχ ἡμεῖς χάριν
ὑμῖν οὐδενός, ἀλλ' ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως ἂν εἴχετε τού-
των· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν μᾶλλον ἀξίους τιμᾶσθαι πα-
ρέντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνύνομεν. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐν αὐτοῖς
οἷς ἐτιμᾶσθ' ἠδίκηκέ τις ὑμῶν, καὶ ταῦτα τοιαῦτα,
πόσῳ μᾶλλον ἂν μισοῖσθε δικαίως [ἢ σῴζοισθε]; ἐγὼ
μὲν οἶμαι πολλῷ. βιάσονται τοίνυν ἴσως, μεγαλόφωνοι
καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ „συγγνώμη ἀδελφῷ βοηθεῖν"*
239 *προσειληφότες. ὑμεῖς δὲ μὴ ἡττᾶσθε, ἐκεῖν' ἐνθυμη-
θέντες, ὅτι τούτοις μὲν τούτου προσήκει φροντίζειν,
ὑμῖν δὲ τῶν νόμων καὶ ὅλης τῆς πόλεως καὶ παρὰ
πάντα τῶν ὅρκων, οὓς αὐτοὶ κάθησθ' ὀμωμοκότες.
καὶ γὰρ εἰ τινῶν δεδέηνται τουτονὶ σῴζειν, πότερ' ἂν
μηδὲν ἀδικῶν φαίνηται τὴν πόλιν, ἢ κἂν ἀδικῶν, σκο-
πεῖτε. εἰ μὲν γὰρ ἂν μή, κἀγώ φημι δεῖν, εἰ δ' ὅλως
κἂν ὁτιοῦν, ἐπιορκεῖν δεδέηνται. οὐ γὰρ εἰ κρύβδην
ἐστὶν ἡ ψῆφος, λήσει τοὺς θεούς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάν-
των ἄρισθ' ὁ τιθεὶς τὸν νόμον εἶδε [τὸ κρύβδην ψηφί-
ζεσθαι], ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς εἴσεται τὸν ἑαυτῷ κεχα-
ρισμένον ὑμῶν, οἱ θεοὶ δ' εἴσονται καὶ τὸ δαιμόνιον* 416
240 *τὸν μὴ τὰ δίκαια ψηφισάμενον. παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν*

*ἑκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶν καὶ ἑαυτῷ, τὰ
δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποιήσασθαι, ἢ
τὴν ἀφανῆ καὶ ἄδηλον τούτοις χάριν καταθέσθαι, καὶ
ἀφεῖναι τοῦτον ὃς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμεμαρτύρηκεν.
τίνα γὰρ μάρτυρ' Αἰσχίνη μείζω παράσχωμαι τοῦ πολλὰ
καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαί σοι, ἢ σὲ κατὰ σαυτοῦ; ὃς
γὰρ ᾠήθης χρῆναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουληθέντα
τῶν σοὶ πεπρεσβευμένων, τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμ-
φορᾷ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινὸν ἄν τι παθεῖν σαυ-
τὸν ἤλπιζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι.*

241 *Τοῦτο τοίνυν, ἄνπερ ὑμεῖς εὖ φρονῆτε, καθ' αὑτοῦ
συμβήσεται τούτῳ πεπρᾶχθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ' ὅτι
παμμέγεθες σημεῖόν ἐστι τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι
καὶ κατηγορῶν ἐκείνους τοὺς λόγους εἶπεν, οἳ κατ'
αὐτοῦ νῦν ὑπάρχουσιν· ἃ γὰρ ὡρίσω σὺ δίκαια, ὅτε
Τίμαρχον ἔκρινες, ταὐτὰ δήπου ταῦτα καὶ κατὰ σοῦ*
242 *προσήκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν. ἔλεγεν τοίνυν πρὸς
τοὺς δικαστὰς ὅτι „ἀπολογήσεται δὲ Δημοσθένης ὑπὲρ
αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρεσβευμένων· εἶτ',
ἐὰν ὑμᾶς ἀπαγάγῃ τῷ λόγῳ, νεανιεύσεται καὶ περιιὼν
ἐρεῖ· πῶς; τί; τοὺς δικαστὰς ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῆς ὑπο-
θέσεως, ᾠχόμην τὸ πρᾶγμ' αὐτῶν ὑφελόμενος." μὴ σύ
γε, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζῃ, περὶ τούτων ἀπολογοῦ·
τότε δ' ἡνίκ' ἐκεῖνον ἔκρινες, ἐξῆν σοι κατηγορεῖν καὶ
λέγειν ὅ τι ἠβούλου.*

243 *Ἀλλὰ μὴν καὶ ἔπη τοῖς δικασταῖς ἔλεγες, οὐδένα
μάρτυρ' ἔχων ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἄνθρωπον παρα-* 417
σχέσθαι,

> φήμη δ' οὔ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ
> πολλοὶ φημίξωσι· θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

οὐκοῦν Αἰσχίνη καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς
πρεσβείας φασὶν εἰληφέναι, ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δήπου-
θεν „φήμη δ' οὔ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ
244 πολλοὶ φημίξωσιν". ὅσῳ γὰρ αὖ σε πλείους ἢ 'κεῖνον
αἰτιῶνται, θεώρησον, ὡς εἴσῃ. τὸν μὲν Τίμαρχον οὐδ'
οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγίγνωσκον, ὑμᾶς δὲ τοὺς πρέ-
σβεις οὐδεὶς Ἑλλήνων οὐδὲ βαρβάρων ἔσθ' ὅστις οὔ
φησι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. ὥστ', εἴπερ
ἀληθὴς ἡ φήμη, καθ' ὑμῶν ἐστιν ἡ παρὰ τῶν πολ-
λῶν, ἣν ὅτι πιστὴν εἶναι δεῖ καὶ θεός νύ τίς ἐστι καὶ
αὐτή, καὶ [ὅτι] σοφὸς ἦν ὁ ποιητὴς ὁ ταῦτα ποιήσας,
σὺ διώρισας αὐτός.

245 Ἔτι τοίνυν ἰαμβεῖα συλλέξας ἐπέραινεν, οἷον

ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνήρ,
οὐ πώποτ' ἠρώτησα, γιγνώσκων ὅτι
τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών.

εἶτα τὸν εἰς τοὺς ὄρνεις εἰσιόντα καὶ μετὰ Πιτταλάκου
περιιόντα, καὶ τοιαῦτ' εἰπών, ἀγνοεῖτ', ἔφη, ποῖόν τιν'
ἡγεῖσθαι δεῖ; οὐκοῦν Αἰσχίνη καὶ κατὰ σοῦ τὰ ἰαμβεῖα
ταῦθ' ἁρμόσει νῦν ἐμοί, κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους,
ὀρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ, ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται,
καὶ ταῦτα πρεσβεύων, Φιλοκράτει, οὐ πώποτ' ἠρώτησα,
γιγνώσκων ὅτι ἀργύριον εἴληφ' οὗτος, ὥσπερ Φιλο-
κράτης [ὁ ὁμολογῶν].

246 Λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς καλῶν τοὺς
ἄλλους καὶ ὑβρίζειν πειρώμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται 418
τούτοις ὢν ἔνοχος. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ ἰαμβεῖ' ἐκ Φοί-
νικός ἐστιν Εὐριπίδου· τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμ' οὐδεπώποτ'
οὔτε Θεόδωρος οὔτ' Ἀριστόδημος ὑπεκρίναντο, οἷς
οὗτος τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν, ἀλλὰ Μόλων ἠγω-
νίζετο καὶ εἰ δή τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑποκριτῶν.

Ἀντιγονην δὲ Σοφοκλέους πολλάκις μὲν Θεόδωρος, πολ-
λάκις δ' Ἀριστόδημος ὑποκέκριται, ἐν ᾗ πεποιημέν'
ἰαμβεῖα καλῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν, πολλάκις [αὐτὸς]
247 εἰρηκὼς καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος παρέλιπεν. ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς δράμασι τοῖς τρα-
γικοῖς ἐξαίρετόν ἐστιν ὥσπερ γέρας τοῖς τριταγωνισταῖς
τὸ τοὺς τυράννους καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρ' ἔχοντας εἰσιέναι.
ἐν τοίνυν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθ' ὁ Κρέων Αἰσχί-
νης οἷα λέγων πεποίηται τῷ ποιητῇ, ἃ οὔτε πρὸς αὐτὸν
οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη, οὔτε πρὸς τοὺς δι-
καστὰς εἶπεν. Λέγε.

ΙΑΜΒΕΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΕΞ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.
ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἅπτεται βουλευμάτων,
ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλείσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ·
καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὑτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. 419
ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὁρῶν ἀεί,
οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὁρῶν
στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων, ὅτι
ἥδ' ἐστὶν ἡ σῴζουσα, καὶ ταύτης ἔπι
πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

248 Τούτων οὐδὲν Αἰσχίνης εἶπε πρὸς αὑτὸν ἐν τῇ
πρεσβείᾳ, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως τὴν Φιλίππου

ξενίαν καὶ φιλίαν πολλῷ μείζον' ἡγήσαθ' αὐτῷ καὶ
λυσιτελεστέραν, ἐρρῶσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σο-
φοκλεῖ, τὴν δ' ἄτην ὁρῶν στείχουσαν ὁμοῦ, τὴν ἐπὶ
Φωκέας στρατείαν, οὐ προεῖπεν οὐδ' ἐξήγγειλεν, ἀλλὰ
τοὐναντίον συνέκρυψε καὶ συνέπραξε καὶ τοὺς βουλο-
249 μένους εἰπεῖν διεκώλυσεν, οὐκ ἀναμνησθεὶς ὅτι ἥδ'
ἐστὶν ἡ σῴζουσα καὶ ταύτης ἔτι τελοῦσα μὲν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ καὶ καθαίρουσα καὶ καρπουμένη τὰς τῶν χρω-
μένων οὐσίας, ἐξέθρεψε τοσούτους τουτουσί, διδάσκων
δ' ὁ πατὴρ γράμματα, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω,
πρὸς τῷ τοῦ ἥρω τοῦ ἰατροῦ, ὅπως ἠδύνατο, ἀλλ' οὖν
ἐν ταύτῃ γ' ἔζη, ὑπογραμματεύοντες δ' οὗτοι καὶ ὑπη-
ρετοῦντες ἁπάσαις ταῖς ἀρχαῖς ἀργύριον εἰλήφεσαν, καὶ
τὸ τελευταῖον γραμματεῖς χειροτονηθέντες δύ' ἔτη διε-
τράφησαν ἐν τῇ θόλῳ, πρεσβεύων δ' ἀπέσταλτο νῦν
250 αὐτὸς ἐκ ταύτης. τούτων οὐδὲν ἐσκέψατο, οὐδ' ὅπως
ὀρθὴ πλεύσεται προείδετο, ἀλλ' ἀνέτρεψε καὶ κατέδυσεν
τὸ καθ' αὑτόν, καὶ ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔσται παρε- 420
σκεύασεν. εἶτ' οὐ σὺ σοφιστής; καὶ πονηρός γε. οὐ
σὺ λογογράφος; καὶ θεοῖς ἐχθρός γε· ὃς ἃ μὲν πολ-
λάκις ἠγωνίσω καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασ', ὑπερέβης, ἃ δ'
οὐδεπώποτ' ἐν τῷ βίῳ [ὑπεκρίνω], ταῦτα ζητήσας ἐπὶ
τῷ τῶν πολιτῶν βλάψαι τιν' εἰς μέσον ἤνεγκας.

251 Φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος ὃν εἶπεν λόγον
σκέψασθε. ἔφη τὸν Σόλων' ἀνακεῖσθαι τῆς τῶν τότε
δημηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἴσω τὴν
χεῖρα ἔχοντ' ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι καὶ λοιδο-
ρούμενος τῇ τοῦ Τιμάρχου προπετείᾳ. καίτοι τὸν μὲν
ἀνδριάντα τοῦτον οὔπω πεντήκοντ' ἔτη φάσ' ἀνακεῖ-
σθαι Σαλαμίνιοι, ἀπὸ Σόλωνος δ' ὁμοῦ διακόσι' ἐστὶν
ἔτη καὶ τετταράκοντ' εἰς τὸν νυνὶ [παρόντα] χρόνον,

ὥσθ' ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα, οὐ μόνον
οὐκ αὐτὸς ἦν κατ' ἐκεῖνον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος αὐτοῦ.
252 τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς καὶ ἐμιμήσατο· ὃ
δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῷ τῇ πόλει λυσιτελέ-
στερον, [τὸ] τὴν ψυχὴν τὴν Σόλωνος ἰδεῖν καὶ τὴν
διάνοιαν, ταύτην δ' οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν τοὐναν-
τίον. ἐκεῖνος μέν γ' ἀφεστηκυίας Σαλαμῖνος Ἀθηναίων,
καὶ θάνατον ζημίαν ψηφισαμένων, ἄν τις εἴπῃ κομί-
ζεσθαι, τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεὶς ἐλεγεῖα ποιήσας
ᾖδε, καὶ τὴν μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει, τὴν δ' ὑπάρ-
253 χουσαν αἰσχύνην ἀπήλλαξεν· οὗτος δ', ἣν βασιλεὺς καὶ
πάντες Ἕλληνες ὑμετέραν ἔγνωσαν, Ἀμφίπολιν, ταύτην
ἐξέδωκε κἀπέδοτο, καὶ τῷ ταῦτα γράφοντι συνεῖπε 421
Φιλοκράτει. ἄξιόν γ'[, οὐ γάρ;] ἦν Σόλωνος αὐτῷ
μεμνῆσθαι. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ' ἐποίησεν,
ἀλλ' ἐκεῖσ' ἐλθὼν οὐδὲ τοὔνομ' ἐφθέγξατο τῆς χώρας
ὑπὲρ ἧς ἐπρέσβευεν. καὶ ταῦτ' αὐτὸς ἀπήγγειλε πρὸς
ὑμᾶς· μέμνησθε γὰρ δὴ λέγοντ' αὐτὸν ὅτι „περὶ δ'
Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν κἀγὼ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται
254 Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλειπον.“ ἐγὼ δὲ
παρελθὼν οὐδὲν ἔφην τοῦτον ὧν ἐβούλετ' εἰπεῖν πρὸς
Φίλιππον ἐμοὶ παραλείπειν· θᾶττον γὰρ ἂν τοῦ αἵματος,
ἢ λόγου μεταδοῦναί τινι. ἀλλ' οἶμαι χρήματ' εἰληφότα,
οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς Φίλιππον τὸν ὑπὲρ τούτου δε-
δωκότα, ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδῷ. Λέγε δή μοι λαβὼν
καὶ τὰ τοῦ Σόλωνος ἐλεγεῖα ταυτί, ἵν' ἴδηθ' ὅτι καὶ
Σόλων ἐμίσει τοὺς οἷος οὗτος ἀνθρώπους.

255 Οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρ' ἔχοντ' Αἰσχίνη δεῖ, ἀλλὰ
πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρ' ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ προ-
τείνας καὶ ὑποσχὼν καὶ καταισχύνας τούτους, ἐνθάδε
σεμνολογεῖ, καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ φωνα-

σκήσας, οὐκ οἴει δίκην δώσειν τηλικούτων καὶ τοσούτων ἀδικημάτων; κἂν πιλίδιον λαβὼν περὶ τὴν κεφαλὴν περινοστῇς καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ. λέγε σύ.

ΕΛΕΓΕΙΑ.

Ἡμετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὔποτ᾽ ὀλεῖται
αἶσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὕπερθεν ἔχει.
αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίῃσιν
ἀστοὶ βούλονται, χρήμασι πειθόμενοι, 422
δήμου θ᾽ ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἑτοῖμον
ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν.
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον, οὐδὲ παρούσας
εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.
. . . .
πλουτοῦσιν δ᾽ ἀδίκοις ἔργμασι πειθόμενοι
. . . .
οὔθ᾽ ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν ἀφαρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἣ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα πρό τ᾽ ἐόντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ᾽ ἀποτεισομένη.
τοῦτ᾽ ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἕλκος ἄφυκτον,
εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
ἣ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ᾽ εὕδοντ᾽ ἐπέγειρεν,
ὃς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην.
ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστυ
τρύχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.
ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἱκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἀλλοδαπήν,
πραθέντες δεσμοῖσί τ᾽ ἀεικελίοισι δεθέντες.
. . . .

οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ᾽ ἑκάστῳ,
αὔλειοι δ᾽ ἔτ᾽ ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ὑψηλὸν δ᾽ ὑπὲρ ἕρκος ὑπέρθορεν, εὗρε δὲ πάντως,
εἰ καί τις φεύγων ἐν μυχῷ ᾖ θαλάμου.
ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομίη παρέχει,
εὐνομίη δ᾽ εὔκοσμα καὶ ἄρτια πάντ᾽ ἀποφαίνει,
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας,
τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ, 423
αὐαίνει δ᾽ ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ᾽ ἔργα
πραΰνει, παύει δ᾽ ἔργα διχοστασίης,
παύει δ᾽ ἀργαλέης ἔριδος χόλον· ἔστι δ᾽ ὑπ᾽ αὐτῆς
πάντα κατ᾽ ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

256 **Ἀκούετ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τῶν τοιούτων**
ἀνθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὕς
φησι τὴν πόλιν σῴζειν. ἐγὼ δ᾽ ἀεὶ μὲν ἀληθῆ τὸν
λόγον τοῦτον ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι, ὡς ἄρ᾽ οἱ θεοὶ
σῴζουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν· τρόπον δέ τιν᾽ οἴομαι καὶ
τὰ νῦν συμβεβηκότα πάντ᾽ ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ταυταισί,
δαιμονίας τινὸς εὐνοίας ἔνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι.
257 **σκοπεῖτε γάρ. ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας,**
καὶ χώρας ἐκδεδωκὼς ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ᾽ ὑμῶν καὶ
τῶν συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἠτίμωσ᾽ ὑπακού-
σαντά τιν᾽ αὐτοῦ κατήγορον. ἵνα τί; ἵνα μήτ᾽ ἐλέου
μήτε συγγνώμης ἐφ᾽ οἷς αὐτὸς ἠδίκηκεν τύχῃ. ἀλλὰ
καὶ κατηγορῶν ἐκείνου κακῶς λέγειν προείλετ᾽ ἐμέ, καὶ
πάλιν ἐν τῷ δήμῳ γραφὰς ἀποίσειν καὶ τοιαῦτ᾽ ἠπείλει.
ἵνα τί; ἵν᾽ ὡς μετὰ πλείστης συγγνώμης παρ᾽ ὑμῶν
ὁ τὰ τούτου πονηρεύματ᾽ ἀκριβῶς εἰδὼς ἐγὼ καὶ παρη-
258 **κολουθηκὼς ἅπασι κατηγορῶ. ἀλλὰ καὶ διακρουόμενος**

πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰσελθεῖν, εἰς τοιοῦτον
ὑπῆκται καιρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων εἵνεκ', εἰ μηδενὸς
ἄλλου, οὐχ οἷόν τ' οὐδ' ἀσφαλὲς ὑμῖν δεδωροδοκηκότα
τοῦτον ἀθῷον ἐᾶσαι· ἀεὶ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
προσήκει μισεῖν καὶ κολάζειν τοὺς [προδότας καὶ] δω- 424
ροδόκους, μάλιστα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ [τοῦτο] γένοιτ'
259 ἂν καὶ πάντας ὠφελήσειε κοινῇ. νόσημα γὰρ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ χα-
λεπὸν καὶ πολλῆς τινὸς εὐτυχίας καὶ παρ' ὑμῶν ἐπι-
μελείας δεόμενον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμώτατοι
καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὑτῶν προ-
διδόντες ἐλευθερίαν οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὑτοῖς
ἐπάγονται δουλείαν, Φιλίππῳ ξενίαν καὶ ἑταιρίαν καὶ
τὰ τοιαῦθ' ὑποκοριζόμενοι· οἱ δὲ λοιποὶ καὶ τὰ κύρι'
ἅττα ποτ' ἔστ' ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τού-
τους κολάζειν καὶ παραχρῆμ' ἀποκτιννύναι, τοσοῦτ'
ἀπέχουσι τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὥστε θαυμάζουσι καὶ
ζηλοῦσι καὶ βούλοιντ' ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι.
260 καίτοι τοῦτο τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα Θετ-
ταλῶν μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μέχρι μὲν χθὲς ἢ πρώην
τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμ' ἀπολωλέκει, νῦν
δ' ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται· τὰς γὰρ ἀκρο-
πόλεις ἐνίων Μακεδόνες φρουροῦσιν· εἰς Πελοπόννη-
σον δ' εἰσελθὸν τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς πεποίηκε, καὶ
τοσαύτης μανίας καὶ παρανοίας ἐνέπλησε τοὺς ταλαι-
πώρους ἐκείνους, ὥσθ' ἵν' ἀλλήλων ἄρχωσιν καὶ Φι-
λίππῳ χαρίζωνται, συγγενεῖς αὑτῶν καὶ πολίτας μιαι-
261 φονεῖν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἕστηκεν, ἀλλ' εἰς Ἀρκαδίαν
εἰσελθὸν πάντ' ἄνω καὶ κάτω τἀκεῖ πεποίηκε, καὶ νῦν
Ἀρκάδων πολλοί, προσῆκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ μέγι-
στον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν (μόνοι γὰρ πάντων αὐτό-

χθονες ὑμεῖς ἐστε κἀκεῖνοι) Φίλιππον θαυμάζουσι καὶ 425
χαλκοῦν ἱστᾶσι καὶ στεφανοῦσι, καὶ τὸ τελευταῖον, ἂν
εἰς Πελοπόννησον ἴῃ, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν εἰσὶν ἐψη-
262 φισμένοι. ταὐτὰ δὲ ταῦτ' Ἀργεῖοι. ταῦτα νὴ τὴν Δή-
μητρ', εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαβείας οὐ μικρᾶς δεῖται,
ὡς βαδίζον γε κύκλῳ καὶ δεῦρ' ἐλήλυθεν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τὸ νόσημα τοῦτο. ἕως οὖν ἔτ' ἐν ἀσφαλεῖ,
φυλάξασθε καὶ τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας ἀτιμώσατε·
εἰ δὲ μή, σκοπεῖθ' ὅπως μὴ τηνικαῦτ' εὖ λέγεσθαι
δόξει τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτ' οὐδ' ὅ τι χρὴ ποιεῖν ἕξετε.
263 οὐχ ὁρᾶθ' ὡς ἐναργὲς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σαφὲς
παράδειγμ' οἱ ταλαίπωροι γεγόνασιν Ὀλύνθιοι; οἳ παρ'
οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ ταῦτα ποιεῖν ἀπολώλασιν οἱ δεί-
λαιοι. ἔχοιτε δ' ἂν ἐξετάσαι καθαρῶς ἐκ τῶν συμβεβη-
κότων αὐτοῖς. ἐκεῖνοι γάρ, ἡνίκα μὲν τετρακοσίους
ἱππέας ἐκέκτηντο μόνον, καὶ σύμπαντες οὐδὲν ἦσαν
πλείους πεντακισχιλίων τὸν ἀριθμόν, οὔπω Χαλκιδέων
264 πάντων εἰς ἓν συνῳκισμένων, Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς
ἐλθόντων πολλῇ καὶ πεζῇ καὶ ναυτικῇ δυνάμει (ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι γῆς καὶ θαλάττης ἦρχον ὡς ἔπος
εἰπεῖν Λακεδαιμόνιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους,) ἀλλ'
ὅμως τηλικαύτης ἐπ' αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως, οὔτε
τὴν πόλιν οὔτε φρούριον οὐδὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ καὶ
μάχας πολλὰς ἐκράτησαν, καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων
ἀπέκτειναν, καὶ τὸ τελευταῖον, ὅπως ἐβούλοντο, οὕτω
265 τὸν πόλεμον κατέθεντο. ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό
τινες, καὶ δι' ἀβελτερίαν οἱ πολλοί, μᾶλλον δὲ [διὰ]
δυστυχίαν, τούτους πιστοτέρους ἡγήσαντο τῶν ὑπὲρ
αὑτῶν λεγόντων, καὶ Λασθένης μὲν ἤρεψεν τὴν οἰκίαν 426
τοῖς ἐκ Μακεδονίας ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βοῦς ἔτρεφεν
πολλὰς τιμὴν οὐδενὶ δούς, ἕτερος δέ τις ἧκεν ἔχων

πρόβατα, ἄλλος δέ τις ἵππους, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καθ'
ὧν ταῦτ' ἐγίγνετο, οὐχ ὅπως ὠργίζοντο, ἢ κολάζειν
ἠξίουν τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐζήλουν,
266 ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο· ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτω προήγετο
καὶ τὸ δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κεκτη-
μένοι, πλείους δ' ὄντες ἢ μύριοι, πάντας δὲ τοὺς περι-
χώρους ἔχοντες συμμάχους, μυρίοις δὲ ξένοις καὶ τριή-
ρεσι πεντήκονθ' ὑμῶν βοηθησάντων αὐτοῖς, κἄτι
τῶν πολιτῶν τετρακισχιλίοις, οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἠδυ-
νήθη σῶσαι, ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέ-
μου, τὰς πόλεις ἁπάσας ἀπωλωλέκεσαν τὰς ἐν τῇ Χαλκι-
δικῇ προδιδόντες, καὶ Φίλιππος οὐχ ὑπεῖχ' ὑπακούων τοῖς
267 προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχ' ὅ τι πρῶτον λάβῃ. πεντακοσίους
δ' ἱππέας προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγουμένων ἔλαβ'
αὐτοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, ὅσους οὐδεὶς πώποτ' ἄλλος
ἀνθρώπων. καὶ οὔτε τὸν ἥλιον ᾐσχύνονθ' οἱ ταῦτα
ποιοῦντες, οὔτε τὴν γῆν πατρίδ' οὖσαν, ἐφ' ἧς ἕστα-
σαν, οὔθ' ἱερ' οὔτε τάφους, οὔτε τὴν μετὰ ταῦτα γενησο-
μένην αἰσχύνην ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις· οὕτως ἔκφρονας
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ παραπλῆγας τὸ δωροδοκεῖν
ποιεῖ. ὑμᾶς οὖν ὑμᾶς εὖ φρονεῖν δεῖ τοὺς πολλούς,
καὶ μὴ 'πιτρέπειν τὰ τοιαῦτ', ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ.
καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφυὲς εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν Ὀλυν-
θίους προδόντων πολλὰ καὶ δεῖν' ἐψηφίσασθε, τοὺς
δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας μὴ κολάζοντες φαί-
νοισθε. λέγε τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ. 427

268 Ταῦθ' ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὀρθῶς καὶ καλῶς
πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις δοκεῖτ' ἐψηφίσθαι κατ'
ἀνδρῶν προδοτῶν καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. ἐπειδὴ τοίνυν

τὸ δωροδοκεῖν πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἐστι,
καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσί τινες, ὃν ἂν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι δωροδοκοῦντ' ἴδητε, τοῦτον καὶ προ-
δότην εἶναι νομίζετε. εἰ δ' ὁ μὲν καιρούς, ὁ δὲ πρά-
γμαθ', ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν, ὧν ἂν ἕκαστος
οἶμαι κύριος γένηται, ταῦτα διαφθείρει· μισεῖν δ' ὁμοίως
269 τοὺς τοιούτους πάντας προσήκει. ἔστι δ' ὑμῖν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι περὶ τούτων μόνοις τῶν πάντων ἀν-
θρώπων οἰκείοις χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ τοὺς προ-
γόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. καὶ
γὰρ εἰ μὴ τὰς μάχας μηδὲ τὰς στρατείας μηδὲ τοὺς
κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροί, συμβαίνει
καιρός, ἀλλ' ἄγεθ' ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι, τό
270 γ' εὖ φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. τούτου γὰρ πανταχοῦ
χρεία, καὶ οὐδέν ἐστι πραγματωδέστερον οὐδ' ὀχληρό-
τερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ
χρόνῳ νυνὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἃ χρὴ
γιγνώσκῃ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζηται, βελτίω
τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει καὶ ἄξια τῶν προγόνων
πράξει, ἂν δ' ἃ μὴ δεῖ, φαυλότερα, καὶ ἀνάξια τῶν
προγόνων ποιήσει. τί οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐφρό-
νουν; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι γραμματεῦ· δεῖ γὰρ ὑμᾶς
ἰδεῖν ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις ῥᾳθυμεῖτε, ὧν θά-
νατον κατεγνώκασιν οἱ πρόγονοι. [λέγε.]

ΣΤΗΛΗ. 428

271 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν γραμμάτων λε-
γόντων Ἄρθμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελείτην ἐχθρὸν
εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν
συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος πᾶν. διὰ τί; ὅτι τὸν χρυ-
σὸν τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤγαγεν.

οὐκοῦν ἔστιν ὡς ἔοικεν ἐκ τούτων ἰδεῖν, ὅτι οἱ πρόγονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μηδ' ἄλλος ἀνθρώπων [μηδεὶς] ἐπὶ χρήμασι μηδὲν ἐργάσεται κακὸν τὴν Ἑλλάδ', ἐφρόντιζον, ὑμεῖς δ' οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μηδεὶς τῶν
272 πολιτῶν ἀδικήσει προορᾶσθε. νὴ Δί', ἀλλ' ὅπως ἔτυχεν, ταῦτα τὰ γράμμαθ' ἕστηκεν. ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησὶ καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην Ἀθηνᾶν ἐκ δεξιᾶς ἕστηκεν, ἣν ἀριστεῖον ἡ πόλις τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, δόντων τῶν Ἑλλήνων τὰ χρήματα ταῦτ', ἀνέθηκεν. τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμνὸν ἦν τὸ δίκαιον καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἔντιμον, ὥστε τῆς αὐτῆς ἠξιοῦτο στάσεως τό τ' ἀριστεῖον τῆς θεοῦ καὶ αἱ κατὰ τῶν [τὰ τοιαῦτ'] ἀδικούντων τιμωρίαι· νῦν δὲ γέλως, ἄδεια, εἰ μὴ τὴν ἄγαν ταύτην
273 ἐξουσίαν σχήσετε νῦν ὑμεῖς. νομίζω τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἕν τι μόνον τοὺς προγόνους μιμουμένους ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάνθ' ὅσ' ἔπραττον ἐφεξῆς. ἐκεῖνοι τοίνυν, ὡς ἅπαντες εὖ οἶδ' ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην εἰρήνην πρεσβεύσαντα, ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας μὴ
καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελι- 429
δονίων καὶ Κυανέων πλοίῳ μακρῷ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαβεῖν ἔδοξε πρεσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέκτειναν, ἐν
274 δὲ ταῖς εὐθύναις πεντήκοντ' ἐπράξαντο τάλαντα. καίτοι καλλίω ταύτης εἰρήνην οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσκόπουν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν αὑτῶν ἀρετὴν καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν αἰτίαν εἶναι, τοῦ δὲ προῖκ' ἢ μὴ τὸν τρόπον τοῦ πρεσβευτοῦ· τοῦ-

τον οὖν δίκαιον ἠξίουν παρέχεσθαι καὶ ἀδωροδόκητον
275 τὸν προσιόντα τοῖς κοινοῖς. ἐκεῖνοι μὲν τοίνυν οὕτως ἐχθρὸν ἡγοῦντο τὸ δωροδοκεῖν καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει, ὥστε μήτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιᾶς μήτ' ἐπ' ἀνδρὸς ἐᾶν γίγνεσθαι· ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν εἰρήνην ἑορακότες, τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχη καθῃρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρέσβεων οἰκίας οἰκοδομοῦσαν, καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματ' ἀφῃρημένην, τούτοις δ' ἃ μηδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε κτησαμένην, οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπεκτείνατε, ἀλλὰ κατηγόρου προσδεῖσθε, καὶ λόγῳ κρίνετε, ὧν ἔργῳ τἀδικήματα πάντες ὁρῶσιν.

276 Οὐ τοίνυν τὰ παλαί' ἄν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν, καὶ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν παρακαλέσαι· ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνὶ τῶν ἔτι ζώντων [ἀνθρώπων] πολλοὶ δίκην δεδώκασιν, ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἣ πολὺ ταύτης ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἴργασται, θανάτῳ ζημιωθέντων ἑνὸς ἢ δυοῖν ἐπιμνησθήσομαι. καί μοι λέγε τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ. 430

277 Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πρέσβεων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατέγνωτε, ὧν εἷς ἦν Ἐπικράτης, ἀνήρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, σπουδαῖος καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει, καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς καταγαγόντων τὸν δῆμον, καὶ ἄλλως δημοτικός. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων, δικαίως· οὐ γὰρ ἐξ ἡμισείας χρηστὸν εἶναι δεῖ τὸν τὰ τηλικαῦτα διοικεῖν ἀξιοῦντα, οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προλαβόντα παρ' ὑμῶν, εἰς τὸ μείζω δύνασθαι κακουργεῖν κατα-

278 χρῆσθαι, ἀλλ' ἁπλῶς μηδὲν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἑκόντα. εἰ
τοίνυν τι τούτοις ἄπρακτόν ἐστι τούτων, ἐφ' οἷς ἐκεί-
νων θάνατος κατέγνωσται, ἔμ' ἀποκτείνατ' ἤδη. σκο-
πεῖτε γάρ. „ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματα“ φησὶν „ἐπρέ-
σβευσαν [ἐκεῖνοι]“, καὶ τοῦτ' ἔστι τῶν ἐγκλημάτων
πρῶτον. οὗτοι δ' οὐ παρὰ τὰ γράμματα; οὐ τὸ μὲν
ψήφισμ' „Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις“,
οὗτοι δὲ Φωκέας ἐκσπόνδους ἀπέφηναν; οὐ τὸ μὲν
ψήφισμα „τοὺς ἄρχοντας ὁρκοῦν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν“,
οὗτοι δ', οὓς Φίλιππος αὐτοῖς προσέπεμψε, τούτους
ὥρκισαν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμ' „οὐδαμοῦ μόνους ἐν-
τυγχάνειν Φιλίππῳ“, οὗτοι δ' οὐδὲν ἐπαύσαντ' ἰδίᾳ
279 χρηματίζοντες; „καὶ ἠλέγχθησάν τινες αὐτῶν ἐν τῇ
βουλῇ οὐ τἀληθῆ ἀπαγγέλλοντες.“ οὗτοι δέ γε κἀν
τῷ δήμῳ. καὶ ὑπὸ τοῦ; τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμ-
πρόν· ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων· οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν
οὗτοι, πάντα δήπου γέγονεν τἀναντία. „οὐδ' ἐπιστέλ-
λοντες“ φησὶ „τἀληθῆ.“ οὐκοῦν οὐδ' οὗτοι. „καὶ 431
καταψευδόμενοι τῶν συμμάχων καὶ δῶρα λαμβάνον-
τες.“ ἀντὶ μὲν τοίνυν τοῦ καταψευδόμενοι παντελῶς
ἀπολωλεκότες· πολλῷ δὲ δήπου τοῦτο δεινότερον [τοῦ
καταψεύσασθαι]. ἀλλὰ μὴν ὑπέρ γε τοῦ δῶρ' εἰληφέ-
ναι, εἰ μὲν ἠρνοῦντο, ἐξελέγχειν λοιπὸν ἂν ἦν, ἐπειδὴ
280 δ' ὡμολόγουν, ἀπάγειν δήπου προσῆκεν. τί οὖν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι; τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑμεῖς ἐξ
ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ καὶ τινὲς αὐτῶν ἔτι
ζῶντες, ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου καὶ
τὸν ἐκ Πειραιῶς, Ἐπικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι;
καὶ πάλιν πρώην [Θρασύβουλον] ἐκεῖνον τὸν Θρασυ-
βούλου τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ ἀπὸ Φυλῆς καταγα-
γόντος τὸν δῆμον, τάλαντα δέκ' ὠφληκέναι, καὶ τὸν

ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ τῶν τὰ μέγιστ' ἀγάθ' [ὑμᾶς] εἰρ-
γασμένων, οὓς νόμῳ διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν
εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ ταῖς θυσίαις σπον-
δῶν καὶ κρατήρων κοινωνοὺς πεποίησθε, καὶ ᾄδετε καὶ
281 τιμᾶτ' ἐξ ἴσου τοῖς ἥρωσιν καὶ τοῖς θεοῖς, τούτους μὲν
πάντας τὴν ἐκ τῶν νόμων δίκην ὑπεσχηκέναι, καὶ μήτε
συγγνώμην μήτ' ἔλεον μήτε παιδία κλάονθ' ὁμώνυμα
τῶν εὐεργετῶν μήτ' ἄλλο μηδὲν αὐτοὺς ὠφεληκέναι,
τὸν δ' Ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ καὶ Γλαυκοθέας
τῆς τοὺς θιάσους συναγούσης, ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθνηκεν
[ἱέρεια], τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες, τὸν τῶν τοιούτων, τὸν
οὐδὲ καθ' ἓν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐτὸν, οὐ πατέρ',
282 οὐκ ἄλλον οὐδένα τῶν τούτου, ἀφήσετε; ποῖος γὰρ
ἵππος, ποία τριήρης, ποία στρατεία, τίς χορὸς, τίς 432
λῃτουργία, τίς εἰσφορὰ, τίς εὔνοια, ποῖος κίνδυνος,
τί τῶν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γέγονεν παρὰ τούτων τῇ
πόλει; καίτοι κἂν εἰ ταῦτα πάνθ' ὑπῆρχεν, ἐκεῖνα δὲ μὴ
προσῆν, δικαίως καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι, ἀπολωλέναι
δήπου προσῆκεν αὐτῷ. εἰ δὲ μήτε ταῦτα μήτ' ἐκεῖνα,
283 οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθ' ὧν κατηγορῶν
ἔλεγεν Τιμάρχου, ὡς οὐδέν ἐστ' ὄφελος πόλεως ἥτις
μὴ νεῦρ' ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας ἐν
ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μεῖζον ἰσχύου-
σιν· οὐδ' ἐλεεῖν ὑμᾶς οὔτε τὴν μητέρα δεῖν τὴν Τι-
μάρχου, γραῦν γυναῖκα, οὔτε παιδί' οὔτ' ἄλλον οὐδένα,
ἀλλ' ἐκεῖν' ὁρᾶν, ὅτι εἰ προήσεσθε τὰ τῶν νόμων καὶ
τῆς πολιτείας, οὐχ εὑρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐλεή-
284 σοντας. ἀλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἠτιμώσεται,
ὅτι τοῦτον εἶδ' ἀδικοῦντα, τούτῳ δ' ἀθῴῳ δώσετ' εἶναι;
διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς αὐτοὺς ἐξαμαρτόντων,
τηλικαύτην ἠξίωσε δίκην Αἰσχίνης λαβεῖν, παρὰ τῶν

εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαῦθ' ἡμαρτηκότων, ὧν εἷς
οὗτος ὢν ἐξελέγχεται, πηλίκην ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν
285 τοὺς ὀμωμοκότας καὶ δικάζοντας; νὴ Δί', οἱ νέοι γὰρ
ἡμῖν δι' ἐκεῖνον ἔσονται τὸν ἀγῶνα βελτίους. οὐκοῦν
καὶ διὰ τόνδ' οἱ πολιτευόμενοι, δι' ὧν τὰ μέγιστα
κινδυνεύεται τῇ πόλει· προσήκει δὲ καὶ τούτων φρον-
τίζειν. ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι καὶ τοῦτον ἀπώλεσεν,
[τὸν Τίμαρχον,] οὐ μὰ Δί' οὐχὶ τῶν ὑμετέρων παίδων,
ὅπως ἔσονται σώφρονες, προορῶν (εἰσὶ γὰρ ὦ ἄνδρες 433
Ἀθηναῖοι καὶ νῦν σώφρονες· μὴ γὰρ οὕτω γένοιτο
κακῶς τῇ πόλει, ὥστ' Ἀφοβήτου καὶ Αἰσχίνου σωφρο-
286 νιστῶν δεηθῆναι τοὺς νεωτέρους), ἀλλ' ὅτι βουλεύων
ἔγραψεν, ἄν τις ὡς Φίλιππον ὅπλ' ἄγων ἁλῷ, ἢ σκεύη
τριηρικά, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. σημεῖον δέ· πόσον
γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον Τίμαρχος; πολύν. οὐκοῦν τοῦ-
τον ἦν Αἰσχίνης ἅπαντ' ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐδεπώποτ'
ἠγανάκτησεν οὐδὲ δεινὸν ἡγήσατ' εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἰ
ὁ τοιοῦτος λέγει, ἕως εἰς Μακεδονίαν ἐλθὼν ἑαυτὸν
ἐμίσθωσεν. λέγε [δή] μοι τὸ ψήφισμα λαβὼν αὐτὸ τὸ
τοῦ Τιμάρχου.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

287 Ὁ μὲν τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας μὴ ἄγειν ἐν τῷ
πολέμῳ πρὸς Φίλιππον ὅπλα, εἰ δὲ μή, θανάτῳ ζημιοῦ-
σθαι, ἀπόλωλε καὶ ὕβρισται· ὁ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμετέ-
ρων συμμάχων ὅπλ' ἐκείνῳ παραδοὺς οὑτοσὶ κατη-
γόρει, καὶ περὶ πορνείας ἔλεγ', ὦ γῆ καὶ θεοί, δυοῖν
μὲν κηδεσταῖν παρεστηκότοιν, οὓς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς
ἀνακράγοιτε, Νικίου τε τοῦ βδελυροῦ, ὃς ἑαυτὸν ἐμί-
σθωσεν εἰς Αἴγυπτον Χαβρίᾳ, καὶ τοῦ καταράτου
Κυρηβίωνος, ὃς ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τοῦ προσώπου
κωμάζει. καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὁρῶν Ἀφό-

βητον. ἀλλὰ δῆτ' ἄνω ποταμῶν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πάντες
οἱ περὶ πορνείας ἐρρύησαν λόγοι.
288 Καὶ μὴν εἰς ὅσην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἡ τού-
του πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσασ' ἔχει, πάντα
τἄλλ' ἀφεὶς, ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστ' ἐρῶ. πρότερον μὲν
γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψήφισται, τοῦτ' 434
ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες· νῦν δ' ἤδη περι-
ερχόμεθ' ἡμεῖς τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις σκοποῦντες,
καὶ ὠτακουστοῦντες τί τὰ τῶν Ἀρκάδων, τί τὰ τῶν
Ἀμφικτυόνων, ποῖ πάρεισι Φίλιππος, ζῇ ἢ τέθνηκεν.
289 οὐ ταῦτα ποιοῦμεν; ἐγὼ δ' οὐ δέδοικ' εἰ Φίλιππος ζῇ,
ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν
καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἂν τὰ παρ'
ὑμῖν ὑγιαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς
παρ' ἐκείνου μισθαρνεῖν βουλομένοις, καὶ συνεροῦσί
τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπιστευμένων, καὶ πάντα
τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἀρνούμενοι μὴ πράττειν ὑπὲρ
290 Φιλίππου, νῦν ἀναβήσονται, ταῦτα φοβεῖ με. τί γὰρ
δή ποτ' Εὔβουλε, Ἡγησίλεῳ μὲν κρινομένῳ, ὃς ἀνεψιός
ἐστί σοι, καὶ Θρασυβούλῳ πρώην, τῷ Νικηράτου θείῳ,
ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ψήφου, οὐδ' ὑπακοῦσαι καλού-
μενος ἤθελες, εἰς δὲ τὸ τίμημ' ἀναβάς, ὑπὲρ μὲν ἐκείνων
οὐδ' ὁτιοῦν ἔλεγες, ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην
ἔχειν σοί; εἶθ' ὑπὲρ μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων ἀν-
θρώπων οὐκ ἀναβαίνεις, ὑπὲρ Αἰσχίνου δ' ἀναβήσει;
291 ὃς, ἡνίκ' ἔκρινεν Ἀριστοφῶν Φιλόνικον καὶ δι' ἐκείνου
τῶν σοὶ πεπραγμένων κατηγόρει, συγκατηγόρει μετ'
ἐκείνου σοῦ καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἷς ἐξητάζετο.
ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲν τουτουσὶ δεδιξάμενος, καὶ φήσας
καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ δεῖν ἤδη καὶ χρήματ' εἰσφέ-
ρειν καὶ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν

ἃ συνεῖπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δ' ὁ βδελυρὸς Φιλοκρά-
της, αἰσχρὰν ἀντ' ἴσης συναίτιος γενέσθαι τὴν εἰρήνην,
292 οὗτοι δὲ τοῖς μετὰ ταῦτ' ἀδικήμασι πάντ' ἀπολωλέκασι,
τηνικαῦτα διήλλαξαι; καὶ ἐν μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ [Φι- 435
λίππῳ,] καὶ κατὰ τῶν παίδων ὤμνυες, ἦ μὴν ἀπολωλέναι
Φίλιππον ἂν βούλεσθαι· νῦν δὲ βοηθήσεις τούτῳ; πῶς
οὖν ἀπολεῖται, ὅταν τοὺς παρ' ἐκείνου δωροδοκοῦντας
293 σὺ σῴζῃς; τί γὰρ δήποτε Μοιροκλέα μὲν ἔκρινες, εἰ
παρὰ τῶν τὰ μέταλλ' ἐωνημένων εἴκοσιν ἐξέλεξεν δρα-
χμὰς παρ' ἑκάστου, καὶ Κηφισοφῶντα γραφὴν ἱερῶν
χρημάτων ἐδίωκες, εἰ τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἐπὶ τὴν
τράπεζαν ἔθηκεν ἑπτὰ μνᾶς· τοὺς δ' ἔχοντας ὁμολο-
γοῦντας ἐξελεγχομένους ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπὶ τῷ τῶν
συμμάχων ὀλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας, τούτους δ' οὐ
294 μόνον οὐ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σῴζειν κελεύεις; καὶ μὴν
ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν φοβερά, καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς
πολλῆς δεόμενα, ἐφ' οἷς δ' ἐκείνους ἔκρινες, γέλως,
ἐκείνως ὄψεσθε. ἦσαν ἐν Ἤλιδι κλέπτοντες τὰ κοινά
τινες; καὶ μάλ' εἰκός γε. ἔστιν οὖν ὅστις μετέσχεν
αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλῦσαι τὸν δῆμον; οὐδὲ εἷς.
τί δ'; ἦσαν, ὅτ' ἦν Ὄλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι; ἐγὼ
μὲν οἴομαι. ἆρ' οὖν διὰ τούτους ἀπώλετ' Ὄλυνθος;
οὔ. τί δ', ἐν Μεγάροις οὐκ οἴεσθ' εἶναί τινα κλέπτην
καὶ παρεκλέγοντα τὰ κοινά; ἀνάγκη. [καὶ] πέφηνέ τις
αἴτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβεβηκότων πραγμά-
295 των; οὐδὲ εἷς. ἀλλὰ ποῖοί τινες οἱ τὰ τηλικαῦτα καὶ
τοιαῦτ' ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες αὑτοὺς ἀξιόχρεως
εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι,
οἱ στρατηγιῶντες καὶ προστασίας ἀξιούμενοι, οἱ μείζους
τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. οὐ Πέριλλος ἐκρίνετ'
ἔναγχος ἐν Μεγάροις ἐν τοῖς τριακοσίοις, ὅτι πρὸς

Φίλιππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν Πτοιόδωρος αὐτὸν 436
ἐξῃτήσατο, καὶ πλούτῳ καὶ γένει καὶ δόξῃ πρῶτος Με-
γαρέων, καὶ πάλιν ὡς Φίλιππον ἐξέπεμψε, καὶ μετὰ
ταῦθ' ὁ μὲν ἧκεν ἄγων τοὺς ξένους, ὁ δ' ἔνδον ἐτύ-
296 ρευε; τοιαῦτα. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔσθ' ὅ τι τῶν πάν-
των μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ἢ τὸ μείζω τινὰ τῶν
πολλῶν ἐᾶν γίγνεσθαι. μή μοι σῳζέσθω μηδ' ἀπολ-
λύσθω μηδείς, ἂν ὁ δεῖνα βούληται, ἀλλ' ὃν ἂν τὰ
πεπραγμένα σῴζῃ καὶ τοὐναντίον, τούτῳ τῆς προσηη-
κούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπαρχέτω τυγχάνειν· τοῦτο
297 γάρ ἐστι δημοτικόν. ἔτι τοίνυν πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἐπὶ
καιρῶν γεγόνασιν ἰσχυροί, Καλλίστρατος, αὖθις Ἀρι-
στοφῶν, Διόφαντος, τούτων ἕτεροι πρότερον. ἀλλὰ ποῦ
τούτων ἕκαστος ἐπρώτευεν; ἐν τῷ δήμῳ· ἐν δὲ τοῖς
δικαστηρίοις οὐδείς πω μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας ὑμῶν
οὐδὲ τῶν νόμων οὐδὲ τῶν ὅρκων κρείττων γέγονεν.
μὴ τοίνυν μηδὲ νῦν τοῦτον ἐάσητε. ὅτι γὰρ ταῦτα
φυλάττοισθ' ἂν εἰκότως μᾶλλον ἢ πιστεύοιτε, τῶν θεῶν
ὑμῖν μαντείαν ἀναγνώσομαι, οἵπερ ἀεὶ σῴζουσι τὴν πόλιν
πολλῷ τῶν προεστηκότων μᾶλλον. λέγε τὰς μαντείας.

ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

298 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν θεῶν οἷ' ὑμῖν
προλέγουσιν. εἰ μὲν τοίνυν πολεμούντων ὑμῶν ταῦτ'
ἀνῃρήκασι, τοὺς στρατηγοὺς λέγουσι φυλάττεσθαι· πο-
λέμου γάρ εἰσιν ἡγεμόνες στρατηγοί· εἰ δὲ πεποιημένων
εἰρήνην, τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεστηκότας· οὗτοι γὰρ
ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθε, ὑπὸ τούτων δέος ἐστὶ μὴ 437
παρακρουσθῆτε. „καὶ τὴν πόλιν συνέχειν [φασὶν ἐν τῇ
μαντείᾳ], ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχωσιν ἅπαντες καὶ μὴ
299 τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι.“ πότερ' οὖν οἴεσθ' ἂν ὦ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοσαῦτα κάκ' εἰργασμένον σωθέντ' ἢ δίκην δόνθ' ἡδονὴν Φιλίππῳ ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οἴομαι σωθέντα. φησὶ δέ γ' ἡ μαντεία δεῖν ὅπως ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἐχθροὶ ποιεῖν. ἅπασι τοίνυν μιᾷ γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν τοὺς ὑπηρετηκότας τι τοῖς ἐχθροῖς, ὁ Ζεύς, ἡ Διώνη, πάντες οἱ θεοί. ἔξωθεν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἔνδοθεν οἱ συμπράττοντες. οὐκοῦν τῶν ἐπιβουλευόντων μὲν ἔργον διδόναι, τῶν συμπραττόντων δὲ λαμβάνειν καὶ τοὺς εἰληφότας ἐκσῴζειν.

300 Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπ' ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτ' ἴδοι τις, ὅτι πάντων ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατον τὸ τὸν προεστηκότ' ἐᾶν οἰκεῖον γίγνεσθαι τοῖς μὴ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς γέγονεν Φίλιππος ἁπάντων, καὶ τίσιν τὰ μέγιστα κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε. τῷ παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσιν διαφθείρειν καὶ ἐπαίρειν
301 τούτοις. ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἀμφότερ', ἂν βούλησθ', ἀχρεῖα ποιῆσαι τήμερον, ἂν τῶν μὲν μὴ θέλητ' ἀκούειν τοῖς τοιούτοις συνηγορούντων, ἀλλ' ἐπιδείξητ' ἀκύρους ὄντας ὑμῶν (νῦν γάρ φασιν εἶναι κύριοι), τὸν δὲ πεπρακόθ' ἑαυτὸν κολάσητε, καὶ τοῦθ' ἅπαντες ἴδω-
302 σιν. παντὶ μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθείητ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα πεποιηκότι καὶ προδεδωκότι συμ- 438
μάχους καὶ φίλους καὶ καιρούς, μεθ' ὧν ἢ καλῶς ἢ κακῶς ἑκάστοις ἔχει τὰ πάντα, οὐ μὴν οὐδενὶ μᾶλλον οὐδὲ δικαιότερον, ἢ τούτῳ. ὃς γὰρ ἑαυτὸν τάξας τῶν ἀπιστούντων εἶναι Φιλίππῳ, καὶ μόνος καὶ πρῶτος ἰδὼν ὅτι κοινὸς ἐκεῖνος ἐχθρός ἐστιν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων, ηὐτομόλησε καὶ προὔδωκε καὶ γέγον' ἐξαίφνης ὑπὲρ Φιλίππου, πῶς οὐ πολλάκις οὗτος ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι;

303 ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐτὸς οὐχ οἷός τ' ἀντειπεῖν ἔσται. τίς γάρ ἐσθ' ὁ τὸν Ἴσχανδρον προσάγων ὑμῖν τὸ κατ' ἀρχάς, ὃν παρὰ τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ φίλων τῇ πόλει δεῦρ' ἥκειν ἔφη; τίς ὁ συσκευάζεσθαι τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φίλιππον βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύδειν; τίς ὁ τοὺς μακροὺς καὶ καλοὺς λόγους [ἐκείνους] δημηγορῶν, καὶ τὸ Μιλτιάδου καὶ τὸ Θεμιστοκλέους ψήφισμ' ἀναγιγνώσκων καὶ τὸν ἐν τῷ τῆς
304 Ἀγλαύρου τῶν ἐφήβων ὅρκον; οὐχ οὗτος; τίς ὁ πείσας ὑμᾶς μόνον οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν πρεσβείας πέμπειν, ὡς ἐπιβουλευομένης μὲν ὑπὸ Φιλίππου τῆς Ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσῆκον προορᾶν ταῦτα καὶ μὴ προΐεσθαι τὰ τῶν Ἑλλήνων; οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ ψήφισμ' Εὔβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων [εἰς Πελοπόννησον] Αἰσχίνης οὑτοσί; ἐλθὼν δ' [ἐκεῖσε] ἅττα μέν ποτε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη, ἃ δ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς οἶδ' ὅτι μέμνησθε πάντες.
305 βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλάστορα τὸν Φίλιππον ἀποκαλῶν ἐδημηγόρει, καὶ τοὺς Ἀρκάδας ὑμῖν ἀπήγγελλεν ὡς ἔχαιρον, εἰ προσέχει τοῖς πράγμασιν ἤδη καὶ 439
ἐγείρεται ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις. ὃ δὲ πάντων μάλιστ' ἀγανακτῆσαι ἔφη· συντυχεῖν [γὰρ] ἀπιὼν Ἀτρεστίδᾳ παρὰ Φιλίππου πορευομένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ γύναια καὶ παιδάρι' ὡς τριάκοντα βαδίζειν, αὐτὸς δὲ θαυμάσας ἐρέσθαι τινὰ τῶν ὁδοιπόρων, τίς ἄνθρωπός ἐστι καὶ
306 τίς ὄχλος [ὁ] μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ δ' ἀκοῦσαι ὅτι Ἀτρεστίδας παρὰ Φιλίππου τῶν Ὀλυνθίων αἰχμάλωτα δωρειὰν ταῦτ' ἔχων [ἀπέρχεται], δεινὸν αὐτῷ τι δόξαι καὶ δακρῦσαι καὶ ὀδύρασθαι τὴν Ἑλλάδ', ὡς κακῶς διάκειται, εἰ τοιαῦτα πάθη περιορᾷ γιγνόμενα. καὶ συνεβούλευεν ὑμῖν πέμπειν τινὰς εἰς Ἀρκαδίαν, οἵτινες κατη-

γορήσουσι τῶν τὰ Φιλίππου πραττόντων· ἀκούειν γὰρ
ἔφη τῶν φίλων, ὡς ἐὰν ἐπιστροφὴν ἡ πόλις ποιήσηται
307καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην ἐκεῖνοι δώσουσιν. ταῦτα μὲν
τοίνυν τότε καὶ μάλ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλὰ καὶ τῆς
πόλεως ἄξι' ἐδημηγόρει. ἐπειδὴ δ' ἀφίκετ' εἰς Μακε-
δονίαν καὶ τὸν ἐχθρὸν εἶδε τὸν αὑτοῦ καὶ τῶν Ἑλλή-
νων, [τὸν Φίλιππον,] ἆρά γ' ὅμοι' ἢ παραπλήσια τού-
τοις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων
μεμνῆσθαι μήτε τρόπαια λέγειν μήτε βοηθεῖν μηδενί,
τῶν τε κελευόντων μετὰ τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς
Φίλιππον εἰρήνης βουλεύεσθαι θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν
308ὑμετέρων ἰδίων ἄλλον τινὰ δεῖ πεισθῆναι· εἶναί τε τὸν
Φίλιππον αὐτὸν, Ἡράκλεις, Ἑλληνικώτατον ἀνθρώπων,
δεινότατον λέγειν, φιλαθηναιότατον· οὕτω δ' ἀτόπους
τινὰς ἐν τῇ πόλει καὶ δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι, ὥστ'
οὐκ αἰσχύνεσθαι λοιδορουμένους αὐτῷ καὶ βάρβαρον
αὐτὸν ἀποκαλοῦντας. ἔστιν οὖν ὅπως ταῦτ' ἄν, ἐκεῖνα 440
προειρηκώς, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεὶς ἐτόλμησεν
309εἰπεῖν; τί δ'; ἔσθ' ὅστις ἂν τὸν Ἀτρεστίδαν τότε μι-
σήσας διὰ τοὺς τῶν Ὀλυνθίων παῖδας καὶ γύναια, ταὐτὰ
Φιλοκράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινεν, ὃς γυναῖκας ἐλευ-
θέρας τῶν Ὀλυνθίων ἤγαγε δεῦρο [ἐφ' ὕβρει], καὶ οὕτως
ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γιγνώσκεται, ὥστε μηδὲν
ἔμ' αἰσχρὸν εἰπεῖν νυνὶ περὶ αὐτοῦ δεῖν μηδὲ δυσχερές,
ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόντος μόνον, ὅτι Φιλοκράτης γυναῖκας
ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι καὶ τοὺς περιεστηκότας τὰ
μετὰ ταῦτα, καὶ ἐλεεῖν εὖ οἶδ' ὅτι τὰς ἀτυχεῖς καὶ τα-
λαιπώρους ἀνθρώπους, ἃς οὐκ ἠλέησεν Αἰσχίνης, οὐδ'
ἐδάκρυσ' ἐπὶ ταύταις τὴν Ἑλλάδα, εἰ παρὰ τοῖς συμ-
310μάχοις ὑπὸ τῶν πρέσβεων ὑβρίζονται. ἀλλ' ὑπὲρ αὑτοῦ
κλαήσει τοῦ τὰ τοιαῦτα πεπρεσβευκότος, καὶ τὰ παιδί'

ἴσως παράξει κἀναβιβᾶται. ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθ' ὦ ἄν-
δρες δικασταί, πρὸς μὲν τὰ τούτου παιδία, ὅτι πολλῶν
συμμάχων ὑμετέρων καὶ φίλων παῖδες ἀλῶνται καὶ πτω-
χοὶ περιέρχονται δεινὰ πεπονθότες διὰ τοῦτον, οὓς
ἐλεεῖν πολλῷ μᾶλλον ὑμῖν ἄξιον, ἢ τοὺς τοῦ ἠδικηκότος
καὶ προδότου πατρός, καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας
οὗτοι, καὶ τοῖς ἐκγόνοις προσγράψαντες τὴν εἰρήνην,
καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπεστερήκασι, πρὸς δὲ τὰ τούτου
δάκρυα, ὅτι νῦν ἔχετ' ἄνθρωπον, ὃς εἰς Ἀρκαδίαν
ἐκέλευ' ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντας πέμπειν
311τοὺς κατηγορήσοντας. νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς Πελο- 441
πόννησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ' ὁδὸν μακρὰν βα-
δίσαι, οὐδ' ἐφόδι' ἀναλίσκειν, ἀλλ' ἄχρι τοῦ βήματος
ἐνταυθὶ προσελθόνθ' ἕκαστον ὑμῶν, τὴν ὁσίαν καὶ τὴν
δικαίαν ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θέσθαι, κατ' ἀνδρὸς,
ὃς, ὦ γῆ καὶ θεοί, ἐκεῖν', ἃ διεξῆλθον, ἐν ἀρχῇ δεδη-
μηγορηκώς, τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμῖνα, τὰς μάχας,
τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης ὡς ἐπέβη Μακεδονίας, πάντα τἀ-
ναντία τούτοις, μὴ προγόνων μεμνῆσθαι, μὴ τρόπαια
λέγειν, μὴ βοηθεῖν μηδενί, μὴ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλή-
312νων βουλεύεσθαι, μόνον οὐ καθελεῖν τὰ τείχη. καίτοι
τούτων αἰσχίους λόγοι οὐδένες πώποτ' ἐν τῷ παντὶ
χρόνῳ γεγόνασι παρ' ὑμῖν. τίς γάρ ἐστιν Ἑλλήνων ἢ
βαρβάρων οὕτω σκαιὸς καὶ ἀνήκοος ἢ σφόδρα μισῶν τὴν
πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις εἴ τις ἔροιτ', „εἰπέ μοι, τῆς
νῦν οὔσης Ἑλλάδος ταυτησὶ καὶ οἰκουμένης, ἔσθ' ὅ τι
ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν εἶχεν, ἢ ᾤκεῖθ' ὑπὸ τῶν
νῦν ἐχόντων Ἑλλήνων, εἰ μὴ τὰς ἀρετὰς ὑπὲρ αὐτῶν
ἐκείνας οἱ Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι παρέσχονθ' ἡμέ-
τεροι πρόγονοι;" οὐδ' ἂν εἷς εὖ οἶδ' ὅτι φήσειεν, ἀλλὰ
313πάντα ταῦθ' ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἂν ἡλωκέναι. εἶθ' οὓς

μηδὲ τῶν ἐχθρῶν μηδεὶς ἂν τούτων τῶν ἐγκωμίων καὶ
τῶν ἐπαίνων ἀποστερήσειε, τούτων Αἰσχίνης [ὑμᾶς] οὐκ
ἐᾷ μεμνῆσθαι τοὺς ἐξ ἐκείνων, ἵν' αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ;
καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν οὐ μέτεστι τοῖς τε-
θνεῶσιν, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἔπαινοι τῶν
οὕτω τετελευτηκότων ἴδιον κτῆμ' εἰσίν· οὐδὲ γὰρ ὁ
φθόνος αὐτοῖς ἔτι τηνικαῦτ' ἐναντιοῦται. ὧν ἀποστε- 442
ρῶν ἐκείνους οὗτος, αὐτὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως
νῦν στερηθείη, καὶ ταύτην ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς
δίκην λάβοιτε παρ' αὐτοῦ. τοιούτοις μέντοι λόγοις, ὦ
κακὴ κεφαλὴ σύ, τὰ τῶν προγόνων ἔργα συλήσας καὶ
314 διασύρας [τῷ λόγῳ] πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσας. εἶτα
γεωργεῖς ἐκ τούτων καὶ σεμνὸς γέγονας. καὶ γὰρ τοῦτο.
πρὸ μὲν τοῦ πάντα κάκ' εἰργάσθαι τὴν πόλιν, ὡμολόγει
γεγραμματευκέναι καὶ χάριν ὑμῖν ἔχειν τοῦ χειροτονη-
θῆναι, καὶ μέτριον παρεῖχεν ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ μυρί'
εἴργασται κακά, τὰς ὀφρῦς ἀνέσπακε, κἂν „ὁ γεγραμ-
ματευκὼς Αἰσχίνης" εἴπῃ τις, ἐχθρὸς εὐθέως καὶ κακῶς
φησιν ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται θοἰμά-
τιον καθεὶς ἄχρι τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ.
τὰς γνάθους φυσῶν, τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων
εἷς οὗτος ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βου-
λομένων καὶ κλύδωνα καὶ μανίαν τὰ καθεστηκότα πρά-
γμαθ' ἡγουμένων, ὁ τέως προσκυνῶν τὴν θόλον.
315 Βούλομαι τοίνυν [ὑμῖν] ἐπανελθεῖν [ἐπὶ κεφαλαίων]
ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος προσλαβὼν
τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. πάνυ δ' ἄξιον ἐξετάσαι καὶ
θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὅλην. τὸ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τῆς
εἰρήνης ἐπιθυμῶν, διαφορουμένης αὐτοῦ τῆς χώρας ὑπὸ
τῶν λῃστῶν καὶ κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων, ὥστ' ἀνό-
νητον ἐκεῖνον ἁπάντων εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τοὺς τὰ

φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλ' ὑπὲρ αὐτοῦ,
τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδημον, τὸν Κτησιφῶντα·
316 ἐπειδὴ δ' ἤλθομεν ὡς αὐτὸν ἡμεῖς οἱ πρέσβεις, ἐμι- 443
σθώσατο μὲν τοῦτον εὐθέως, ὅπως συνερεῖ καὶ συνα-
γωνιεῖται τῷ μιαρῷ Φιλοκράτει, καὶ τῶν τὰ δίκαια
βουλομένων [ἡμῶν] πράττειν περιέσται, συνέγραψε δ'
ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ᾗ μάλιστ' ἂν ᾤετο τῆς εἰρήνης
317 τυχεῖν. ἦν δ' οὐδὲν μᾶλλον μέγ' αὐτῷ καθ' ὑμῶν
οὐδ' οὕτω πρᾶξαι, εἰ μὴ Φωκέας ἀπολεῖ. τοῦτο δ' οὐκ
ἦν εὔπορον· συνῆκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πράγμαθ', ὥσπερ
ἐκ τύχης, εἰς καιρὸν τοιοῦτον, ὥστ' ἢ μηδὲν ὧν ἐβού-
λετ' εἶναι διαπράξασθαι, ἢ ἀνάγκην εἶναι ψεύσασθαι
κἀπιορκῆσαι, καὶ μάρτυρας τῆς αὑτοῦ κακίας πάντας
318 Ἕλληνας καὶ βαρβάρους ποιήσασθαι. εἰ μὲν γὰρ προσ-
δέξαιτο Φωκέας συμμάχους καὶ μεθ' ὑμῶν τοὺς ὅρκους
αὐτοῖς ἀποδοίη, τοὺς πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους
ὅρκους παραβαίνειν εὐθὺς ἀναγκαῖον ἦν, ὧν τοῖς μὲν
τὴν Βοιωτίαν συνεξαιρήσειν ὠμωμόκει, τοῖς δὲ τὴν
πυλαίαν συγκαταστήσειν· εἰ δὲ μὴ προσδέχοιτο, ὥσπερ
οὐ προσίετο, οὐκ ἐάσειν ὑμᾶς παρελθεῖν αὐτὸν ἡγεῖτο,
ἀλλὰ βοηθήσειν εἰς Πύλας, ὅπερ, εἰ μὴ παρεκρούσθητ',
ἐποιήσατ' ἄν· εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, οὐκ ἐνεῖναι παρελ-
319 θεῖν ἐλογίζετο. καὶ τοῦτ' οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει
πυθέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πρά-
γματος· ὅτε γὰρ Φωκέας ἐκράτησε τὸ πρῶτον καὶ δι-
έφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ
στρατηγοῦντ' Ὀνόμαρχον, τότε τῶν ὄντων ἀνθρώπων
[ἁπάντων] οὐδενός, οὔθ' Ἕλληνος οὔτε βαρβάρου, Φω-
κεῦσι βοηθήσαντος πλὴν ὑμῶν, οὐχ ὅπως παρῆλθεν ἢ 444
διεπράξαθ' ὧν ἐβουλήθη τι παρελθών, ἀλλ' οὐδὲ προσ-
320 ελθεῖν ἐγγὺς ἠδυνήθη. ᾔδει δὴ σαφῶς οἶμαι τοῦθ'

ὅτι νῦν, ἡνίκ' ἐστασίαζε μὲν αὐτῷ τὰ Θετταλῶν, καὶ
Φεραῖοι πρῶτον οὐ συνηκολούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ
Θηβαῖοι καὶ μάχην ἥττηντο καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν
εἱστήκει, οὐκ ἔνεστιν παρελθεῖν, εἰ βοηθήσεθ' ὑμεῖς,
οὐδ', ἐὰν ἐπιχειρῇ, χαιρήσει, εἰ μή τις τέχνη προσγενή-
σεται. πῶς οὖν μήτε ψεύσωμαι φανερῶς, μήτ' ἐπιορκεῖν
δόξας, πάνθ' ἃ βούλομαι διαπράξωμαι; πῶς; οὕτως, ἂν
Ἀθηναίων τινὰς εὕρω τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατήσοντας·
321 ταύτης γὰρ οὐκέτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. ἐν-
τεῦθεν οἱ μὲν παρ' ἐκείνου πρέσβεις προὔλεγον ὑμῖν,
ὅτι Φωκέας οὐ προσδέχεται Φίλιππος συμμάχους, οὗτοι
δ' ἐκδεχόμενοι τοιαῦτ' ἐδημηγόρουν, ὡς φανερῶς μὲν
οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς Φω-
κέας συμμάχους, διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλούς,
ἂν δὲ γένηται τῶν πραγμάτων κύριος καὶ τῆς εἰρήνης
τύχῃ, ἅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιώσαιμεν αὐτόν, ταῦτα
322 ποιήσει τότε. τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην ταύταις ταῖς
ἐλπίσι καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς εὕροντο παρ' ὑμῶν ἄνευ
Φωκέων· τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει κωλῦσαι τὴν εἰς τὰς
Πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντα τριήρεις ὅμως ἐφώρμουν,
323 ἵν', εἰ πορεύοιτο Φίλιππος, κωλύοιθ' ὑμεῖς. πῶς οὖν;
τίς τέχνη πάλιν αὖ γενήσεται περὶ ταύτης; τοὺς χρό-
νους ὑμῶν ἀφελέσθαι καὶ ἐπιστῆσαι τὰ πράγματ'
ἄγοντ' ἄφνω, ἵνα μηδ' ἂν βούλησθε δύνησθ' ἐξελ-
θεῖν. οὐκοῦν τοῦθ' οὗτοι πράττοντες φαίνονται, ἐγὼ 115
δ', ὥσπερ ἀκηκόατ' ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνηθεὶς προ-
απελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μισθωσάμενος πλοῖον κατακωλυθεὶς
324 ἐκπλεῦσαι. ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι Φωκέας ἔδει Φιλίππῳ
καὶ ἑκόντας ἑαυτοὺς ἐνδοῦναι, ἵνα μηδεὶς χρόνος ἐγγέ-
νηται τοῖς πράγμασι, μηδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα παρ'
ὑμῶν μηδέν. οὐκοῦν ὡς μὲν οἱ Φωκεῖς σωθήσονται,

παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων ἀπαγγελθήσεται, ὥστε
καὶ εἴ τις ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας αὐτὸν
ἐγχειριεῖ· τοὺς δ' Ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεμψόμεθ'
ἡμεῖς, ἵνα πάνθ', ὅσ' ἂν βούλωνται, νομίσαντες ὑπάρ-
χειν σφίσιν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσωνται· οὗτοι δὲ τοι-
αῦτ' ἀπαγγελοῦσι παρ' ἡμῶν καὶ ὑποσχήσονται, ἐξ ὧν
325 μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ κινηθήσονται. τοῦτον τὸν τρόπον καὶ
τοιαύταις τέχναις ὑπὸ τῶν κάκιστ' ἀπολουμένων ἀν-
θρώπων πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλετο. καὶ γάρ τοι
παραχρῆμα, ἀντὶ μὲν τοῦ Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς ἰδεῖν
οἰκιζομένας, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν ἠκούσατ' ἠνδρα-
ποδισμένας, ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινὰς γενέσθαι
καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημ' αὐτῶν,
τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκέων τείχη κατε-
σκάπτετο· Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατασκάπτοντες, οἱ δι-
326 οικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν
Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν παραδοθῆναι, ὁρμητήρι'
ἐφ' ὑμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φίλιππος προσκατασκευάζεται, καὶ
Γεραστῷ καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύων διατελεῖ. ἀντὶ δὲ 446
τοῦ τὸν Ὠρωπὸν [ὑμῖν] ἀποδοθῆναι, περὶ Δρυμοῦ καὶ
τῆς πρὸς Πανάκτῳ χώρας μεθ' ὅπλων ἐξερχόμεθα, ὅ,
327 τέως ἦσαν σῷοι Φωκεῖς, οὐδεπώποτ' ἐποιήσαμεν. ἀντὶ
δὲ τοῦ τὰ πάτρι' ἐν τῷ ἱερῷ κατασταθῆναι καὶ τὰ χρή-
ματ' εἰσπραχθῆναι τῷ θεῷ, οἱ μὲν ὄντες Ἀμφικτύονες
φεύγουσι καὶ ἐξελήλανται, καὶ ἀνάστατος αὐτῶν ἡ χώρα
γέγονεν, οἱ δ' οὐπώποτ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ γενό-
μενοι, Μακεδόνες καὶ βάρβαροι, νῦν ['Αμφικτύονες] εἶναι
βιάζονται· ἐὰν δέ τις περὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων μνησθῇ,
κατακρημνίζεται, ἡ πόλις δὲ τὴν προμαντείαν ἀφῄ-
328 ρηται. καὶ γέγονεν τὰ πράγμαθ' ὥσπερ αἴνιγμα τῇ
πόλει. ὁ μὲν οὐδὲν ἔψευσται καὶ πάνθ' ὅσ' ἐβουλήθη

διαπέπρακται, ὑμεῖς δ' ἅπερ εὔξαισθ' ἂν ἐλπίσαντες, τἀναντία τούτων ἑοράκατε γιγνόμενα, καὶ δοκοῦντες εἰρήνην ἄγειν, πεπόνθατε δεινότερ' ἢ πολεμοῦντες· οὗτοι δὲ χρήματ' ἔχουσ' ἐπὶ τούτοις, καὶ μέχρι τῆς
329τήμερον ἡμέρας δίκην οὐ δεδώκασιν. ὅτι γὰρ ταῦθ' ἁπλῶς δεδωροδόκηται, καὶ τιμὴν ἔχουσιν ἁπάντων τούτων οὗτοι, πολλαχόθεν μὲν ἔγωγ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν εἶναι πάλαι, καὶ δέδοικα μὴ τοὐναντίον οὗ βούλομαι ποιῶ, σφόδρ' ἀκριβῶς δεικνύναι πειρώμενος διοχλῶ πάλαι τοῦτ' αὐτοὺς [ὑμᾶς] εἰδότας· ὅμως δ' ἔτι καὶ
330τόδ' ἀκούσατε. ἔσθ' ὅντιν' ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν πρέσβεων ὧν ἔπεμψε Φίλιππος, χαλκοῦν στήσαιτ' ἂν ἐν ἀγορᾷ; τί δέ; δοίητ' ἂν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν, ἢ ἄλλην τινὰ δωρειάν, αἷς τιμᾶτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. διὰ τί; (οὔτε γὰρ ὑμεῖς γ' ἀχάριστοι [ἐστε], οὔτ' ἄδικοι ἄνθρωποι, οὐδὲ κακοί.) ὅτι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὑπὲρ ἡμῶν ἔπραξαν
331εἴποιτ' ἄν, καὶ ἀληθῆ καὶ δίκαια. εἶτ' οἴεσθε, ὑμεῖς μὲν οὕτω γιγνώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τούτοις διδόναι τηλικαύτας καὶ τοσαύτας δωρειάς, διότι ὑπὲρ ὑμῶν καλῶς καὶ δικαίως ἐπρέσβευσαν; οὐκ ἔστι ταῦτα. τὸν γὰρ Ἡγήσιππον ὁρᾶτε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πρέσβεις πῶς ἐδέξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, ἀλλὰ Ξενοκλείδην τουτονὶ τὸν ποιητὴν ἐξεκήρυξεν, ὅτι αὐτοὺς ὑπεδέξατο, πολίτας ὄντας. τοῖς μέν γ' ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι δικαίως ὅσ' ἂν φρονῶσι, τοῦτον τὸν τρόπον προσφέρεται, τοῖς δὲ πεπρακόσιν αὑτοὺς ὡς τούτοις. ταῦτ' οὖν μαρτύρων, ταῦτ' ἐλέγχων ἔτι δεῖται μειζόνων; ταῦτ' ἀφαιρήσεταί τις ὑμῶν;

332 Εἶπε τοίνυν μοί τις ἄρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δικαστηρίου πρᾶγμα καινότατον πάντων, Χάρητος κατηγορεῖν αὐτὸν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων ἐξαπατήσειν [ὑμᾶς] ἐλπίζειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος Χάρης, εὕρηται πιστῶς καὶ εὐνοϊκῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ, πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, διὰ τοὺς δ' ἐπὶ χρήμασι λυμαινομένους τοῖς πράγμασι πολλῶν ὑστερῶν, οὐ σφόδρ' ἰσχυρίζομαι, ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι· ἔστω γὰρ πάντ' ἀληθῆ λέξειν περὶ αὐτοῦ τουτονί. καὶ οὕτω τοίνυν κομιδῇ γέλως ἐστὶ
333κατηγορεῖν ἐκείνου τοῦτον. ἐγὼ γὰρ Αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων (τούτων γὰρ 448
εἰσιν ὑπεύθυνοι στρατηγοί), οὐδὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ἄχρι τούτου πάντ' ἀφίημι. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν; τοῦ ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην Φιλοκράτει συνειπεῖν, ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλτιστα γράφουσι, τοῦ δῶρ' εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τῆς ὑστέρας πρεσβείας τοὺς χρόνους κατατρῖψαι καὶ μηδὲν ὧν προσετάξαθ' ὑμεῖς ποιῆσαι, τοῦ φενακίσαι τὴν πόλιν, καὶ παραστήσαντ' ἐλπίδας, ὡς ὅσα βουλόμεθ' ἡμεῖς Φίλιππος πράξει, πάντ' ἀπολωλεκέναι, τοῦ μετὰ ταῦθ', ἑτέρων προλεγόντων φυλάττεσθαι τὸν τοσαῦτ' ἠδικηκότα, τοῦτον ἐκείνῳ συνηγορεῖν.
334ταῦτα κατηγορῶ, ταῦτα μέμνησθε, ἐπεὶ δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσην, καὶ μηδὲν πεπρακότας ἀνθρώπους μηδὲ ψευσαμένους ὕστερον, κἂν ἐπῄνουν καὶ στεφανοῦν ἐκέλευον. στρατηγὸς δ' εἴ τις ἠδίκηχ' ὑμᾶς, οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν εὐθύναις. ποῖος γὰρ στρατηγὸς Ἅλον, τίς δὲ Φωκέας ἀπολώλεκε; τίς Δορίσκον; τίς δὲ Κερσοβλέπτην; τίς δ' Ἱερὸν ὄρος; τίς Πύλας; τίς δὲ πεποίηκ' ἄχρι τῆς Ἀττικῆς ὁδὸν διὰ συμμάχων καὶ φίλων εἶναι Φιλίππῳ; τίς δὲ Κορώνειαν, τίς Ὀρχομενόν, τίς Εὔβοιαν ἀλλοτρίαν; τίς Μέγαρα πρώην ὀλίγου; τίς Θηβαίους ἰσχυ-

335ρούς; τούτων γὰρ οὐδὲν τοσούτων καὶ τηλικούτων
ὄντων διὰ τοὺς στρατηγοὺς ἀπώλετο, οὐδ' ἐν τῇ εἰρήνῃ
συγχωρηθὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φίλιππος, ἀλλὰ διὰ
τούτους ἀπόλωλε καὶ τὴν τούτων δωροδοκίαν. ἂν τοίνυν
ταῦτα μὲν φεύγῃ, πλανᾷ δὲ καὶ πάντα μᾶλλον λέγῃ,
ἐκείνως αὐτὸν δέχεσθε. „οὐ στρατηγῷ δικάζομεν, οὐ 449
περὶ τούτων κρίνῃ. μὴ λέγ' εἴ τις αἴτιός ἐστι καὶ
ἄλλος τοῦ Φωκέων ὀλέθρου, ἀλλ' ὡς οὐ σὺ συναίτιος
δεῖξον. τί οὖν, εἴ τι Δημοσθένης ἠδίκει, νῦν λέγεις, ἀλλ'
οὐχ ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου κατηγόρεις; δι' αὐτὸ γὰρ εἶ
336τοῦτ' ἀπολωλέναι δίκαιος. μὴ λέγ' ὡς καλὸν εἰρήνη,
μηδ' ὡς συμφέρον· οὐδεὶς γὰρ αἰτιᾶταί σε τοῦ ποιῆσαι
[τὴν πόλιν εἰρήνην]· ἀλλ' ὡς οὐκ αἰσχρὰ κἀπονεί-
διστος, καὶ πόλλ' ὕστερον ἐξηπατήμεθα, καὶ πάντ' ἀπώ-
λετο, ταῦτα λέγε. τούτων γὰρ ἁπάντων ἡμῖν αἴτιος σὺ
δέδειξαι. καὶ τί δὴ μέχρι νυνὶ τὸν τὰ τοιαῦτα πε-
ποιηκότ' ἐπαινεῖς;" ἂν οὕτω φυλάττητ' αὐτόν, οὐχ ἕξει
τί λέγῃ, ἀλλὰ τὴν ἄλλως ἐνταῦθ' ἐπαρεῖ τὴν φωνὴν
καὶ πεφωνασκηκὼς ἔσται.

337 Καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἰπεῖν ἀνάγκη·
πάνυ γὰρ μέγα κἀπὶ ταύτῃ φρονεῖν [αὐτὸν] ἀκούω,
ὡς καθυποκρινούμενον ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖτ' ἀτοπώ-
τατον ἂν πάντων ποιῆσαι, εἰ ὅτε μὲν τὰ Θυέστου καὶ
τῶν ἐπὶ Τροίᾳ κάκ' ἠγωνίζετο, ἐξεβάλλετ' αὐτὸν καὶ
ἐξεσυρίττετ' ἐκ τῶν θεάτρων καὶ μόνον οὐ κατελεύεθ'
οὕτως, ὥστε τελευτῶντα τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι,
ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ
μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρί' εἴργασται κακά,
338τηνικαῦθ' ὡς καλὸν φθεγγομένῳ προσέχοιτε. μηδα-
μῶς· μηδὲν ὑμεῖς ἀβέλτερον πάθητε, ἀλλὰ λογίζεσθ'
ὅτι δεῖ, κήρυκα μὲν ἂν δοκιμάζητ', εὔφωνον σκοπεῖν,

πρεσβευτὴν δὲ καὶ τῶν κοινῶν ἀξιοῦντά τι πράττειν,
δίκαιον καὶ φρόνημ' ἔχονθ' ὑπὲρ μὲν ὑμῶν μέγα, πρὸς
δ' ὑμᾶς ἴσον, ὥσπερ ἐγὼ Φίλιππον μὲν οὐκ ἐθαύμασα, 450
τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἐθαύμασ' ἔσωσα, οὐδὲν ὑπεστει-
λάμην. οὗτος δ' ἐκείνου μὲν προὐκαλινδεῖτο, τοὺς
339παιᾶνας ᾖδεν, ὑμῶν δ' ὑπερορᾷ. ἔτι τοίνυν ὅταν μὲν
ἴδητε δεινότητ' ἢ εὐφωνίαν, ἤ τι τῶν τοιούτων ἀγα-
θῶν, ἐπὶ χρηστοῦ καὶ φιλοτίμου γεγενημένον ἀνθρώ-
που, συγχαίρειν καὶ συνασκεῖν πάντας δεῖ· κοινὸν γὰρ
ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῦτ' ἀγαθὸν γίγνεται· ὅταν δ'
ἐπὶ δωροδόκου καὶ πονηροῦ καὶ παντὸς ἥττονος λήμ-
ματος, ἀποκλείειν καὶ πικρῶς καὶ ἐναντίως ἀκούειν, ὡς
πονηρία δυνάμεως δόξαν εὑρομένη παρ' ὑμῶν, ἐπὶ τὴν
340πόλιν ἐστίν. ὁρᾶτε δ', ἀφ' ὧν οὗτος εὐδοκιμεῖ, ἡλίκα
τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι
δυνάμεις ἐπιεικῶς εἰσιν αὐτάρκεις, ἡ δὲ τοῦ λέγειν, ἂν
τὰ παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουόντων ἀντιστῇ, διακόπτεται.
οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου, ὡς πονηροῦ καὶ δωροδόκου
καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἐροῦντος ἀληθές.

341 Ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τἄλλ' ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν
τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχῶς συμφέρει τοῦτον
ἡλωκέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἥξει ποτ' εἰς ἀνάγκην
τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει, τὸν τρόπον μεταθήσε-
ται· νῦν μὲν γὰρ ᾕρηται τοὺς πολλοὺς ἐξαπατῶν ὀλί-
γους θεραπεύειν, ἂν δὲ τούτους ἀπολωλότας πύθηται,
ὑμῖν τοῖς πολλοῖς καὶ πάντων κυρίοις τὰ λοιπὰ ποιεῖν
342βουλήσεται. εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἧσπερ νῦν ἐξουσίας καὶ
ἀσελγείας μενεῖ, τοὺς ὁτιοῦν ἂν ἐκείνῳ ποιήσαντας ἀνῃ-
ρηκότες ἐκ τῆς πόλεως ἔσεσθε, ἂν τούτους ἀνέλητε· οἳ
γὰρ οἰόμενοι δίκην ὑφέξειν τοιαῦτ' ἔπραξαν, τούτους,
ἂν τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἐφεθῇ, τί οἴεσθε ποιήσειν; 451

ποῖον Εὐθυκράτη, ποῖον Λασθένη, τίν' οὐχ ὑπερβαλεῖ-
343σθαι προδότην; τίνα δ' οὐ πάντων τῶν ἄλλων χείρω πολίτην ὑπάρξειν, ὁρῶντα τοῖς μὲν ἅπαντα πεπρακόσι, χρήματα δόξαν ἀφορμὴν τὴν Φιλίππου ξενίαν περιοῦσαν, τοῖς δὲ δικαίους [τε] παρέχουσιν ἑαυτοὺς καὶ προσανηλωκόσι χρήματα, πράγματ' ἀπεχθείας φθόνον περιόντα παρ' ἐνίων; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς εὐσέβειαν οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν οὔτε πρὸς ἄλλ' οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει τοῦτον ἀφεῖναι, ἀλλὰ τιμωρησαμένους παράδειγμα ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολίταις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν.

VOLUME 2

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII

VOL. II

ORATIONES XX—XL

EDITIO QUARTA CORRECTIOR

CURANTE

FRIDERICO BLASS

EDITIO MAIOR STEREOTYPA

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXXIV

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Eis quae in praefatione voluminis primi exposui pauca nunc addenda videntur. Quod dixi locos Demosthenicos apud rhetores saepe mala describentium legentiumve sedulitate ad exemplum vulgatae lectionis corruptos esse, id novo iam exemplo confirmare possum. In scholiis Hermogenianis (IV, 546 W.) haec exstant de Midianae loco (§ 147): *καὶ τὸ κατ᾽ εἶδος οὐκ ἐξετάσας· οὐδὲ γὰρ εἶπε „τὸ κονδύλους δοῦναι καὶ ἐσθῆτα καταρρῆξαι καὶ χρυσοῦς διαφθεῖραι στεφάνους ὅμοιον τοῦ κατακόψαι τοὺς Ἑρμᾶς“, ἀλλὰ τῇ γενικῇ κοινωνίᾳ προσεχρήσατο, εἰπὼν „τὸ δὲ ὅλως ἀφανίζειν ἱερὰν ἐσθῆτα ἔσθ᾽ ὅ τι τοῦ περικόπτειν τοὺς Ἑρμᾶς διαφέρει“*; Manifestum est si quid aliud hunc rhetorem non scripsisse *ἱερὰν ἐσθῆτα*, quae est vulgata in nostris quoque libris lectio, sed *ἱερά*, cuius testis est et codex S et scholiasta Demosthenis. Et cum antea apud rhetorem sit *κατάκοψαι*, ne apud Demosthenem quidem *περικόπτειν* cum plerisque libris legisse videtur, sed *κόπτειν* cum S. Utrum *τοὺς Ἑρμᾶς* legerit necne, quae verba recte delevit Dobraeus, discerni nequit. Ne apud Latinos quidem auctores loci allati intacti manserunt. Affert Gellius (XVII, 20) locum ex Convivio Platonis (p. 180 E) addita versione latina. *Πᾶσα γὰρ πρᾶξις ὧδ᾽ ἔχει· αὐτὴ ἐφ᾽ αὐτῆς πραττομένη*

οὔτε καλὴ οὔτ' αἰσχρά. Offensioni est *πραττομένη*. quod cum Stephano delevit Iahnius, et omittit Proclus, qui et ipse locum hunc exscripsit. Iam si versionem Gellii inspexeris, videbis ne illum quidem *πραττομένη* habuisse; est enim haec: „*omne omnino factum sic se habet: neque turpe est, quantum in eo est, neque honestum.*"

Itaque de locis allatis, etiamsi nunc cum nostra lectione congruant, dubitare semper licet num ipsi quoque auctores ita legerint. Ex altera autem parte ne id quidem dubium est, multa iam veteres corrupta atque interpolata legisse. Quod cum praeter alia exempla loco Timocrateae (XXIV, 208) comprobaverim, quem imitatione sua Libanius testatur adulteratum se repperisse (v. praef. p. XII), nunc ulterius progressus apud Aristidem alterius saeculi auctorem huius ipsius interpolationis vestigia haud obscura monstrabo. *Τίς οὕτως*, inquit ille (I, 789) *παῖς ἐστιν ἢ πρεσβύτης ἔξω τοῦ φρονεῖν*; secundum haec pseudodemosthenica: *οὐδεὶς οὔτε νέος οὔτε γέρων ὀλίγωρος οὕτως ἐστίν*, cum ita scripsisset Demosthenes: *οὐδεὶς οὔτε γέρων οὔτ' ὀλίγωρος οὕτως*. Scilicet post alterum *οὔτε* adscripserunt *νέος*, casu id intercidisse rati: quo loco nunc in libro *περὶ ὕψους* legitur; inde etiam latius malum serpsit. — De alio autem quem ibidem tractavi loco (XVIII, 87) nunc ipse ambigo. *Χάρακα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει* S et Harpocratio; *χαράκωμα βαλ. κτέ.* alii codices et Libanius. Harpocrationis glossa: *χάρακα Δημ. τὸ χαράκωμα*, rem confectam putamus; sed minime est simplex quaestio. Est enim *χαράκωμα* vocabulum antiquum probumque et praeter Xenophontem etiam a Demo-

sthene alibi (VI, 23) adhibitum; contra *χάραξ* hoc sensu antiquiores Theophilo sive Diphilo comico, qui iunxit cum *παρεμβολῇ* item novicio vocabulo (Kock II, 476. 559), tum Polybio auctores non habet, et ex Macedonica consuetudine provenisse videtur. Et si inspexeris totam sententiam: *χ. βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει*: nonne cum *μηχανήματα* longe aptius congruit *χαράκωμα* quam *χάρακα*? Neque numerorum congruentia desiderabitur, dummodo praesens historicum *πολιορκεῖ* reposueris: *χαράκωμα … πόλει* ∾ *καὶ μηχανήματ' ἐπ. πολιορκεῖ.* Verum id quoque recte ambigi potest, num omnino vel Macedonica aetate hoc quidem sensu *χάραξ* usurpari potuerit. Nam et apud comicum illum et apud Polybium castra significat; at apud Demosthenem vallum vel agger significatur, in quo collocabantur machinae.

Itaque ne ei quidem testes, quibus fide digniores nancisci non posse videmur, dubitatione exempti sunt. Neque ea res miri quicquam habere potest, modo reputes quot saecula inter Demosthenis aetatem et illorum rhetorum intercesserint. Sed hoc ego quidem, quo diutius in Demosthene immoror, eo magis mihi persuadeo, corruptelarum labem non esse tantam, quantam quidam putant, in his maxime voluminis alterius orationibus. Certe inde a tempore imperatorum malum non ita magnopere auctum esse documento est fragmentum voluminis papyracei Leptineam exhibentis, quod in Aegypto inventum et in Museum Berolinense illatum Udalricus Wilken editurus est. Id sive est alterius p. Chr. n. saeculi, ut ille putat,

sive uno alterove saeculo recentius, hoc quod dixi sane docere videtur, cum variae lectionis nihil fere quod usui sit ex his reliquiis peti possit. Verum difficile est inter Scyllam Charybdinque iter, cum et a suspicione immodica cavendum sit et a nimia fiducia. Nostri quidem libri derivati sunt omnes ex uno quodam exemplo, quod si saeculo quinto sextove scriptum statuerimus, non nimis longe a vero aberraverimus. Id exemplum auctum fuisse adnotatione variae lectionis credi potest, ex collatione scilicet aliorum librorum vetustorum: cuius rei fidem facit subscriptio illa in Veneto F orationi XI. subiecta: *διώρθωται ἐγ*[1]) *δύο Ἀττικιανῶν*. Caveri tamen non potuit, quominus etiam lacunae manerent, sive quod libri collati eas non explebant sive quod supplementum ex eis adscriptum in apographis omnibus neglectum est. Maxime memorabilis lacuna est in Androtioneae § 23, quem locum omnes nostri libri ita scriptum exhibent: *ὅταν δ' ὅτι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας προσῆκεν ἐπαγγέλλειν ἡμῖν* (scil. *φῇ*), *ἐκεῖνο ὑπολαμβάνετε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν καὶ νῦν προσηκόντως περὶ τοῦ νόμου λέγομεν.* Est paullo abruptior oratio, neque tamen de lacuna statim suspecta; at Maximus rhetor in libello *περὶ τῶν ἀλύτων ἀντιθέσεων* (Walz. V, 579) ita locum excerpit: *ὑποβάλλετε αὐτῷ, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν ὕστερον, ἐπειδὰν νῦν περὶ ὧν εἰσῆκται δῷ λόγον*, quibus haec ipse subicit: *οὔτε γὰρ ἀδύνατος εἶναι δόξεις λῦσαι τὴν ἀντίθεσιν, καὶ ἀναβολὴν μετὰ ἀπολογίας εἰργασμένος ἀξιοπίστως ἀπάξεις ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως οὔσης ἀλύτου τὸν δικαστήν.* Propter hoc, *τὸ εὐπροσώπως ἀναβάλλεσθαι*, omnino locum affert: at secundum nostros libros *ἀναβολή* verbis *καὶ τοῦτο ποιήσομεν* dumtaxat continetur, et *ἀπολογία* plane nulla est. Manifestum igitur, Maximum verba perquam Demosthenice structa *ὕστερον … λόγον* in suo libro legisse, a nostris autem ea non recte abesse. Consimile exemplum oratio contra Cononem (LIV) suppeditat, ex qua (§ 40) idem Maximus (p. 589) haec affert: — — *εἰπών· „ἐγὼ τοίνυν ὀμνύω* (puto *ὀμνύων*) *ὡς νόμιμον, κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας, ἀξιοπιστότερος ὁ τῶν θεῶν πλείω ποιούμενος λόγον.“* Horum loco in nostris libris haec exstant: *ἀλλ' ὁ μηδ' εὔορκον μηδὲν ἂν ὀμόσας, κατὰ δὲ δὴ παίδων ὧν μὴ νομίζετε μηδ' ἂν μελλήσας — —, εἰ δ' ἄρ' ἀναγκαῖον, ὀμνύων ὡς νόμιμον, ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύοντος καὶ διὰ τοῦ πυρός.* Corruptum locum esse inter omnes constat; verum de ceteris nunc non ago, sed hoc dico: verba *κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας* non de suo Maximum addidisse, sed in exemplo suo invenisse. Formulam enim iurisiurandi hanc fuisse ex Antiphontis loco (V, 12) apparet[1]). Tertio loco, qui est in oratione XLVII (§ 64), etiamsi testimonia nulla suppetunt, tamen ex re ipsa manifestum est, quod vidit Boeckhius, excidisse post *χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς* verba *τὴν καταδίκην, ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν δραχμάς.* Neque minus manifesta lacuna mihi videtur, quam in orationis XXVII. § 19 detexit Wachendorf.

1) V. Buermann, Herm. XXI, 39.

1) Cf. Dem. XXIV, 151; XIX, 71; XXI, 119 (*ὄμνυε κατ' ἐξωλείας*), al.

Ex illa autem quam dixi collatione archetypi cum aliis libris facta etiam notae criticae provenerint, quas nunc quoque in Parisino S, Veneto F, Bavarico B orationi Midianae passim appictas videmus, quasque etiam scholiasta in suo exemplo se invenisse subinde testatur. Et Christius quidem Weiliusque, quorum laudabili studio de eis primum edocti sumus[1]), scholiastae sententiam secuti grammaticorum veterum sagacitatem huius orationis vulneribus obelo critico mederi studuisse putant, multique sunt in rationibus cuiusque ἀθετήσεως anquirendis. Sed ego postquam incidi in unum locum, quem in Veneto codice obelo notatum esse testatur Buermannus[2]), aliud prorsus mihi persuasi. Nempe in § 210 obelus appositus est verbis μὴ τοίνυν ὦ ἄ. Ἀ. ... οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι, quae abesse nullo modo possunt. At sequitur μὴ τοίνυν μηδ' οὗτοι ..., ut iam appareat id rationis fuisse cur appingeretur obelus, quod in libro collato haec verba deerant, omissa scilicet casu propter ὁμοιοκάταρκτον. Itaque videndum, num ceterae quoque notae eandem explicationem admittant, ita scilicet, ut non de errore alicuius vetusti librarii, sed de additamentis cogitetur, quae in parte exemplorum non sine causa deerant: id quod in Philippica tertia nunc quoque usu venit. Et cum aliquoties nota obeli cum altera, διπλῇ scilicet ὠβελισμένῃ, in Midianae libris coniuncta sit, recte Christius Weiliusque viderunt id significari, ea quae obelis notata sunt iuxta ea quibus διπλαῖ appositae

1) W. Christ, Die Attikusausgabe des Dem., Abh. d. bayer. Ak. XVI, III (1882), p. 177 sqq. Weil, Plaidoyers polit. de D. I² p. III sqq. 2) Buermann in Herm. vol. XXI p. 38.

stare non debere, sed illa eximenda esse. Ego hoc tantum addo, collatorem pro eis quibus obelum appinxit in libro collato ea invenisse, quae διπλαῖς notata adscribere suum esse duxit, quaeque dein ab eis quae describebant inter oratoris verba sunt recepta. Veluti in § 97 haec nunc non sine magna offensione leguntur: τοῦτον ὑβρίζοντα λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν ἀφήσετε, καὶ μήθ' ἑορτῆς μήθ' ἱερῶν μήτε νόμου μήτ' ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιούμενον; οὐ καταψηφιεῖσθε; οὐ παράδειγμα ποιήσετε; καὶ τί φήσετ' ὦ ἄ. δ.; κτέ. Verbis καὶ μήθ' ἑορτῆς .. ποιήσετε obeli appositi sunt in S, διπλαῖ ὠβελισμέναι in B, in F hae tribus versibus prioribus, obeli posterioribus duobus. Hoc est, si me audias: in aliis exemplis verba καὶ μήθ' ... ποιούμενον exstabant, deerant οὐ καταψ. ... ποιήσετε, in aliis contra. Vidit Weilius, interrogationes has οὐ κατ.; οὐ π. π. cum ea quae sequitur non bene coniungi, cum sic per se positae hoc fere significent: „ergo condemnate, exemplum in eum edite"; sed id quoque manifestum, non sine causa G. H. Schaeferum priora καὶ μήθ' ... ποιούμενον eici voluisse, et alterutra si dempseris, offensionem tolli. Nam haec quidem etiam numerose structa: τοῦτον ὑβρίζοντα λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν ἀφήσετ', οὐ καταψηφιεῖσθ', οὐ παράδειγμα ποιήσετε[1]); Ego autem sollertiae et acumini veterum diorthotarum, qui quidem oratores tractaverint, non tantum tribuo, ut suopte ingenio eos hanc loci male habiti medelam invenisse credam. Id vero et hoc loco

1) Τοῦτον ... ἀφήσετ' ∼ οὐ ... ποιήσετε:
– ⏑(⏑) – – ⏑(⏑) –(⏑) | – ⏑⏑ – ⏑ – – ⏑ –(⏑).

et aliis apparet, notas has criticas nostris libris neque integre neque sincere traditas esse: quare sicubi haeremus in eis notis, minime mirari oportet. Ego pleraque quae in hac oratione notata exstant minoribus litteris exprimenda curavi, quibus etiam in tertia Philippica ea distinxi, quae cum absint a Parisino S, putandum est ea condicione nunc quoque uti, qua illae XX^{mae} orationis particulae olim usae sint.

Reliquum est ut gratias agam viro doctissimo Eduardo Tournier, qui collationem codicis S ad orationes *κατὰ Ἀφόβου* ab Alfredo Jacob summa cura atque diligentia confectam mecum communicavit. Ex qua collatione una praesertim lectio provenit memoratu digna. In prioris orationis § 12 haec vulgo leguntur: *ἃ μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότε ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ᾽ αὐτῶν τὰς γραφὰς ἀπενέγκωμεν.* In S autem pro *Δημοφῶν* primo fuisse videtur *Δήμων*; correxit ipsa prima manus. Errorem eum dixeris; verum etiam in orationis *πρὸς Ἄφοβον* (XXIX) § 6 pro vulgata lectione *ἐγὼ γὰρ — Δημοφῶντι καὶ Θηριππίδῃ καὶ τούτῳ δίκας ἔλαχον* in F est *ἐ. γ. — Δήμωνι καὶ Δημοφῶντι κτἑ.*, et in eadem postea (§ 56) diserte Demo *συνεπίτροπος* dicitur. Quod cum pugnare videretur cum eis quae in orationibus *κατ᾽ Ἀφόβου* inscriptis leguntur, nimis cito viri docti solutione difficultatis defuncti sunt, oratione XXIX^{ma} plane reiecta et falsario nescio cui tributa. Debuerunt autem reputare, Demophonti patre vivo nullam rem familiarem fuisse, et qui pecuniam ab illo surreptam reposceret, ei patrem Demonem in ius vocandum fuisse. Neque casu esse factum puto,

quod ubi de tutela instituta narratio fit in oratione contra Aphobum priore, Demophontis nomini additur *τῷ Δήμωνος υἱεῖ*, nulla antea Demonis mentione facta. Scilicet si contra Demonem actionem Demosthenes instituerat, nomen illius iudicibus iam erat notum. Denique ne unus quidem locus est praeter eum a quo profectus sum, qui diserte testetur Demephontem ipsum in ius vocatum esse, et in oratione *πρὸς Ἄφοβον* ita tantum Demonis ut socii noxae mentio fit, ut de litibus simul agatur quae contra tutores institutae erant. Quare recte puto in hac oratione codicem F *Δήμωνι καὶ Δημοφῶντι* praebere, neque XXVII, 12 lectionem *Δήμων* statim errori tribuendam esse.

D. Kiliae, mense Augusto anni MDCCCLXXXVIII.

Fridericus Blass.

COMMENTARIUS CRITICUS.

XX. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 (μηδὲ τὸ Dd. coll. Georg. Diaereta W. Rh. VI, 537: μήτε τὸ.) — 2 (αἰσχρὸν HWolf. Dd.: αἴσχιον, quod etiam Georg. legit.) — ΑΛΛΩΣ. § 1 (γράφων Taylor: γράφειν.) — ἄλλαις τε Ven.: μάλιστα. — 2 post καὶ οἰκίαν add. καὶ δημοσίαν τὴν οὐσίαν Herwerden (v. § 156); pro καὶ οἰκίαν haec substituenda ci. Weil (at v. XIX, 71). — 3 (Λεπτίνην mg. Lambini Ald. Voemelii: Λεπτίνῃ.) — (κατὰ τῶν νόμων Bodl. ap. Taylorum: κατὰ τὸν νόμον.) — (Ἀφεψίων v.; it. 7.) — 4 οὐκ ἔστι δίκαιον Ald. Voemelii: οὐκ ἔστι v. Dd., δεινόν ἐστι Morel. (ex § 7). — 5 δὲ post ἐποίησε addidi. — τῷ νόμῳ .. κελεύοντος ἐκείνου Parisinae exemplum Thierschii: τῶν νόμων .. κελευόντων ἐκείνων. — 6 ἀμοιβῶν C al.: δωρεῶν. — (ἐὰν τοὺς .. ἀφαιρῆσθε Wolf.: ἑαυτοὺς .. ἀφαιρεῖσθαι.) — 8 καθίστησιν αὐτόν Wolf. — τὸν νόμον, τὴν σύστασιν ἐκ Ald. Voemelii: τῶν νόμων τὴν σύστασιν, ἐκ. — 9 τί γάρ; αἰτιᾶται FAWolf., τί γὰρ αἰτ. scripsi: ἔτι γὰρ αἰτ. — τὸν post νόμον addidi. — καὶ διὰ τοῦτο πάντων Ald., unde καὶ τοῦτο διὰ πάντων HWolf. — 10 τὸν del. mal. Sauppe. — 11 εὐφήμους Vind. 7: εὐφήμως. — or. § 1 εἵνεκα prius del. ci. Herwerden, qua ratione numeri etiam concinniores fient. — post συμφέρειν om. τῇ πόλει cum Aristid. p. 404 W., Hermogenis Parr. Mon. p. 70 sq. (post λελύσθαι add. Parisini in γρ.); it. p. 268, ubi om. Parisini Vind. Mon. Tzetzes. V. etiam schol. Herm. VI, 347, 15; 509, 5 W. Exstat τῇ π. (post συμφέρειν) ap. Demetr. π. ἑρμ. §§ 10. 20; cf. etiam Aristid. II, 611 sq. Dd. Ante συμφέρειν est in nostro k. — (συναιρειν pr. S.) — post ἐρεῖ om. περὶ αὐτοῦ cum Apsin. p. 506 W., Hermog. p. 292, qui de clausula diserte testatur, schol. Herm. VI, 347; tamen interpolatum est ap. eundem Hermogenem p. 109. 289. 428. — post τινὰς om. ἀνθρώπους cum Parisinis et Monac. Hermogenis p. 428 (contra ibd. 289 ἀνθρ. exstat, τινὰς in plerisque omis-

sum; 109 utrumque exstat), schol. Hermog. VI, 347; Apsin. l. c., ubi ἀν. τινὰς εἶναι Par., ἀν. τ. ἀνθρ. v.; Aristid. II. 613 Dd.: φάσκει δὲ διά τινας ἀναξίους εὑρομένους ἀτέλειαν ταυτὶ νενομίσθαι, ibd. 653 (at in verbis ipsis Demosthenis p. 613 allatis vulg. lectio est). — τῷ λόγῳ] ita etiam Aristides II, 614 (cf. D. V, 8; XXI, 29); sed idem I, 507 καὶ τοῦτο πλεῖστον ἦν αὐτοῖς τοῦ θορύβου (cf. D. XLIV, 6; LIV, 27). — 2 τὴν δωρειάν] τὴν ἀτέλειαν Dionys. Comp. p. 51 R.; om. Apsinis (p. 516 W., 371 Sp.) Parisinus (in quo est ἀφαιρεῖσθαι τῶν ἀτόπων ἐστὶν παραλείψω); v. non ultra ἀφαιρ. procedit. Numeri tutari videntur: ἐγὼ δ' ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα ∼ πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρειάν. — ἐάσω] ἐῶ Weil (Journ. des sav. 1886 p. 301) propter Hermogen. p. 292, qui hanc sententiam in brevem partem orationis, brevi paenultima syllaba praeditam, desinere testatur; quapropter scholiastes (V, 521 W.) eum castigat, utpote ignorantem paenultimam ἐάσω vocis produci. Cf. or. XLV, 34; v. l. XXIV, 133. Sed ἐᾰ́σω re vera est recentiorum poëtarum; v. etiam Cram. An. III, 371. — καὶ τούτους] κἀκείνους Hermog. p 333 saepius repetens (cf. Anon. VIII, 657). — ὑμῖν ἐξεῖναι secl. FAWolf. Dd. Firmant lectionem Demetr. π. ἑρμ. § 246; Hermog. p. 152. 155, qui hanc sententiam multifariam convertit; Tiber. p. 553, qui pro ἀναστροφῆς exemplo affert. De prioribus (μηδὲ τὸ λοιπὸν κτέ.) cf. Aristid. II, 638. 640 Dd. — ἔστιν A, Apsin. p. 503 W., Aristid. II, 363 sq. Dd. (cf. ibd. p. 575): ἔνεστιν. — γένους ἐστίν corrupte schol. D. 248, 7. — ἔχοντας ἀφείλετο .. νομίζων F: ἔχ. ἀφείλετο .. ἐνόμιζεν SLAY, sed in S m. ant. del. ἀφείλετο repetitum (cf. supra), et sic R. Dd. Ipse, ut in re dubia, numeros qui videbantur exstare secutus sum: ὡς τὸν αὐτὸν τρ. | ὅνπερ τοὺς ἔχοντας ∼ ἀφείλετο τὴν δ. | ἀν. νομίζων. In proximis deleverim τοῦ (οὕτω .. ἡγεῖτο ∼ κύριον εἶναι δοῦναι .. βούληται). — 3 διὰ γὰρ τὸ ῥᾳδίως Aristid. II, 657: ὅτι διὰ τὸ ῥᾳδίως (br.). Cf. VIII, 68; XXI, 203 sq. al. — ἀνῃρῆσθαι Apsin. p. 514 W. (omissis καὶ ὅλως .. ὑμᾶς), cf. Minucian. IX, 611 W. (ἀναιρεῖ, ἀναιρεῖσθαι). Verum et ἀφῃρ. recte se habet, et ὑμᾶς, quod illa lectione excluditur (cf. etiam schol. 459, 18), numeris tutum vid. — ἐφ' ὅτῳ v., Apsines: ἐφ' ὅτου S, corr. L, P; sed sequitur ΤΟΥΤΟΥ. — 5 διὰ τοῦ SY: διὰ τὸ (br.). — ἴδητ' scr.: εἰδῆτ'. Cf. prooem. LV, 1 ἴδοι. — προσῆκε t v, corr. F corr. A: προσήκει. — (μηδὲν post μηδενὶ om. SL v., add. AP. Cf. 103. 105.) — 6 καὶ ante δι' ἐκεῖνο om. cum pr. S. Ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ μηδέν = πρὸς δὲ τούτῳ δι'

ἐκεῖνο. — (εὐηθίας pr. S.) — (οἱ δὲ] ουδε pr. S.) — εἶναι post πονηρὸν collocatum maxime ambiguam sententiam reddit; cf. Liban. IV, 652, 8: ὅσῳ δὴ μετριώτερον δυστυχῆ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν ἢ φαῦλον. Omitti εἶναι non potest, cum ceteroquin semper ad δοκεῖν addatur. — 7 τοὺς ἐπὶ SYO pr. L, B. A. p. 151: τινας ἐπὶ (br.). — τὸν τούτων v.: τὸν τούτου F Dd. — ἔσεσθαι om. Minucian. p. 610 liberius locum afferens. Τί χρὴ προσδοκᾶν = ἔσεσθαι τότε = ὅταν παντελῶς. — πλέον v.: μηδὲ πλέον SL Dd. (μηδὲν πλέον εἶναι μέλλῃ τοῖς χρ. Minuc.). Πλέον .. εἶναι τ. χρ. οὖσιν ∼ ἔτι .. κἀκεῖν' ἐνθ. δεῖ. — 8 οὐδ' ἂν .. ἀντείποι A: οὐδ' .. ἀντείποι ἂν (h.). — ὃ .. τοῦτ' v.: ἃ .. ταῦτ' SL Dd. (sed ὃ pr. S, corr. ead.). — 10 ἀλλὰ καὶ εἰ scr.: ἀλλ' εἰ καὶ. Cf. similem locum § 41. — ὑπὸ φιλοτιμίας L, Aristid. II, 684 init. Dd.: ὑπὲρ φιλοτιμίας. — οὗτος deleverim (br.); cf. 13 τὸν νόμον — τοῦ νόμου, ubi τούτου in multis additur. — ἀχαρίστους ἀπίστους Hermog. p. 259 W., schol. Herm. IV, 756 (praeter Venetum), V, 468. — 11 ἐμ Πειραιεῖ S, Aristidis p. 351 W. Parisinus 1741: ἐν Πειραιεῖ. — ταῦτα om. A, Aristid. p. 351 W. Sed numeri tueri videntur: ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις εἰς ἓν ἦλθε καὶ τὰ πράγματ' ἐκεῖνα κατέστη ∼ πρέσβεις .. Λακεδαιμόνιοι (deest caesura) τὰ χρήματα ταῦτ' ἀπῄτουν. Cf. etiam Aristid. II, 686 Dd. — 12 σημεῖον secluserim, quamvis etiam ap. Aristidem p. 351. 367 (ubi deest τῆς ὁμονοίας) legatur; γνώρισμα est ap. Arist. II, 686. Λόγων .. ἄστεως ∼ τῶν δὲ .. χρήματα. — τὰ (ante χρήματα εἰσφέρειν) non magis recte exstat quam ταῦτα, quod post χρήμ. multi codd. inferunt. Nam τὰ χρ. totam summam denotat, quam populus συνεισφέρει τοῖς ἐξ ἄστεως, non εἰσφέρει. (Est articulus etiam ap. Minucian. IX, 608 W. in paraphrasi satis libera.) — 13 οὐ τί τὸ λυσιτελέστατον Dobr., quod numeris quoque commendatur. — 15 διδομένων del. Cob. — ἀφαιρεῖται] ἀφερεῖτε S, sed pr. ανερειτε (corr. ead.?), ἀφαιρεῖτε L (ν superscr. rec.); ἀναιρεῖται v. Dd. Cf. 17. — (αἱ ante τὰς ὀλιγ. om. pr. S, add. ead.) — καὶ τῇ βεβαιότητι om. pr. S, YOQ; καὶ τῇ γενναιότητι est in pr. L. Est hoc indicio aliquid turbatum esse; sed τῇ βεβαιότητι abesse non potest, potius τῇ τιμῇ καὶ superfluum neque cum totius sententiae tenore (ᾧ μόνῳ μείζους 15, ᾧ μόνῳ κρείττους 17) conveniens. Adde quod cum τιμᾶν, qnod in opposita sententiae parte est, τιμῇ male congruit. Rursus prior sententia §i 16 explicatio est huius τῇ τιμῇ. Itaque locus postmodo ab oratore amplificatus est, sed non ita ut concinnus fieret:

nam etiam παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις 16 non cum eis quae nunc praecedunt, sed cum § 15 extr. arcte coit. Minoribus litteris additamenta exprimenda curavi. Similis amplificatio exstat or. LX, 21. — 16 (ἂν] pro ἃ ἄν, quod hab. v., ἃ ἄνα pr. S, ultimo α linea et puncto notato.) — ὁ τοῦ μέλλοντος] cf. Liban. IV, 896, 17; ὁ μέλλων sec. or. L, 16? — γοῦν om. A. — 17 (χάριν ἐξέλῃς Dd.: χ. ἂν ἐξέλῃς. Cf. autem Aristid. II, 525 Dd.) — 18 λέγειν ἂν (br.)] ἂν λέγειν? — ἂν φανείη SLF: ἂν ὂν φανείη. — post Ἁρμοδίου delevi καὶ Ἀριστογείτονος cum pr. S, A, pr. Q. Cf. ad XIX, 280. Nulli fuerunt Aristogitonis posteri, cum essent Harmodii; tamen in legum formulis (§§ 29. 127 sq. 158) merito illius quoque nomen honoris causa conservabatur. — 20 τί τοῦτο τῇ πόλει pr. S: τί τοῦτο τῇ πόλει ἔσται L, τί τοῦτ' ἔσται τ. π. v. Dd. — 21 (πέντε εἶναι] ita etiam Aristidis [p. 379 W.] Parisinus.) — καὶ μὴν] ἀλλὰ μὴν Aristid. — (ἐγκύκλους pr. S, corr. ead.) — (ιστιατορες pr. S.) — 22 post τριάκοντα ἄνθρωποι om. ἢ cum S corr., A (h.). — (ἄνπερ] ἅπερ pr. S.) — (ἴδῃ] ειδηι pr. S, L.) — 23 εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν (br.)] ita etiam Apsin. p. 511 Sp., schol. Hermog. IV, 623 W. Cf. Aristid. II, 631 Dd. εἰς ἀτέλειαν ἄγειν. — (ἀναλώσειν pr. S.) — 24 τοῦτο S: τούτῳ. — (ὑφειρημένον pr. S.) — (ἢ post φήσουσιν add. LF, om. S v.) — ὅτε δὲ .. ποιοῦσιν (br.)] ὅτε δὲ .. ποιῶσιν A, pr. k, ὅταν δὲ .. ποιῶσιν corr. k. — (τοῦτον] τοῦτο pr. S.) — 25 puto μηδ' εἶναι (num.) — (δημοσίαις] litterae δημοσι in ras. V aliarum sunt in S, quarum prima sec. Dd. ω vel ο vel α fuit.) — post ἀγαθοῖν om. ὄντοιν cum pr. S pr. P. Cf. XXIII, 113. — ἅπαντα pr. S, QY: ἅπαντας. Cf. § 164; XXXVI, 50 (Funkhänel). — ἡμᾶς ante ἔχειν est in A; an del.? — (εὔχομαι] ἔχομαι pr. S, corr. ead.) — διαμεῖναι SLA al.: διαμένειν. — 26 (πάντες] πάντας pr. S.) — τῶν χορηγιῶν sine ἐπὶ (cum Malat. pr.) Hermog. 273, Anonym. π. σχημ. VIII, 637 (sec. Parisinos codd.), it. τῶν χορηγῶν Tiber. 569 W. — ἡμέρας μέρος YO, pr. P, Mal.: ἡμ. μέρος μικρὸν SL, μικρὸν ἡμ. μέρος v., Hermog. Anonym. Tiber. Respondet πάντα τὸν χρόνον. (Aristid. I, 555 Dd. μιᾶς ἡμέρας μέρει μικρῷ, ibd. 679 ἡμέρας μέρει μικρῷ; Liban. IV, 988, 20 ἐν μικρῷ μέρει τῆς ἡμέρας; Philostrat. I, 220, 11 K.: τραγῳδίας μὲν .. ὀλίγη χάρις· εὐφραίνει γὰρ ἐν σμικρῷ τῆς ἡμέρας.) Ne verum quidem est, exiguam partem diei haec delectasse. — post θεωμένοις add. ἡμῶν S al., ἡμῶν ἐστι LAF, ἐστί (ἔτι) Tiber., γίνεται Hermog. Anon. — παρὰ δὲ τὰς omnes (br.). — ante τῇ πόλει om. πάσῃ cum A, Hermog., Anon.; post

πόλει est in YOP Mal. Cf. Liban. IV, 567, 12: τοῖς ἀριστεύουσι, παρ' ὧν ἡ σωτηρία τῇ πόλει. — **27** (τοῖς τοῦ] τουσ pr. S, L; hic etiam κεκτημένους.) — (μὴν] μὴ pr. S.) — αὐτὸν post ὑμῖν om. A; sed numeri pronomini favent: ὅμως δὲ καὶ ∼ -γνώσεται; τὸν νόμον ὑμῖν ∼ αὐτὸν ἀνα-. — ἀτελῆ .. ἀρχόντων] cancellos sustuli, quibus Dd. formulam inclusit. — **28** διήρηκε corr. L Dobr. Dd. Διαρρήδην εἶπεν schol. — (τριηραρχίας] in erasis S, primo fort. λειτουργίας ut YO.) — ἀπηλλάξεται Cob.: ἀπαλλάξεται. Cf. XXIV, 115 (ἀπηλλάχθαι); ibd. 85. — ὠφελιῶν S: ὠφελειῶν. Cf. 102. — ὧν ἔχει] nimium his verbis adversario concedere videtur, et Aristid. I, 595 Dd. habet πλείω τὴν βλάβην τῆς ὠφελείας ἔχει, ut conicias scribendum esse πολλῷ μείζονα βλάβην τῶν ὠφελιῶν ἔχει. — **29** διὰ τοῦ scr: διὰ το. Cf. 5. — γεγράφθαι μὲν ἐν Benseler, quod satis placet; sed praeterea ἐν τῷ νόμῳ deleverim. — διῃρῆσθαι LAP Dd. — secl. ἀτελῆ post ὅτου (h.). — (περιλαμβάνει pr. S al.) — **30** (ἔστι μὲν γὰρ γένει μὲν pr. S [prius μέν expunxit ead.]; ἔστι μὲν γὰρ γένει pr. L [prius μὲν del., alterum add. rc.]; ἔ. γὰρ γένει μὲν v. et Priscian. XVIII, § 171.) — ὁ Λεύκων δήπου A, Prisc.: δήπου ὁ Λ. (h.). — **31** (ὄντα] ὄνοντα pr. S.) — post Λεύκωνα om. αὐτοῦ (pr. S) OYQ, Anonym. W. VIII, 638. In S αὐτοῦ τοῖς ἄγ. in erasis sunt; erasarum litt. sec. fuit o. Τοῖς αὐτὸν ἄγουσιν fuerit; OY τοῖς αὐτὸν σῖτον ἄγουσιν; Anonym. τοῖς ἄγουσιν αὐτῷ σῖτον. Sed αὐτοῦ retinendum videtur et propter perspicuitatem et propter numeros: ἀλλὰ .. κύριον | ὄντα .. αὐτοῦ ∼ τοῖς .. Ἀθ. | ἀτ. δεδωκέναι. — **32** (ἐκείνοις pr. S.) — οὐκοῦν παρὰ μὲν] παρὰ μὲν τοίνυν Minucian. W. IX, 606. — ἡμῖν post μεδίμνους om. Minucianus. — παρὰ τὰς δέκα δ' scr.: παρὰ τὰς δέκα pr. S, παρὰ δὲ τὰς δέκα v. Minuc. (br.). — (ὡσπερανεὶς pr. S.) — **33** (Θευδασίαν S al.). — εὐηργέτηκεν Dd. — (πρωπέρυσιν Dd.: προπέρυσιν.) — ἃ διῴκησεν Καλλισθένης Apsin. p. 496 W. — **34** mal. ποτ' ἐψηφισμένους. — (παρ' ἐκείνους pr. S.) — **35** παρ' ἑαυτῷ SLOY: παρ' ἑαυτοῦ, quod cum μένειν parum convenit. — οἷς βλάψειν ὑμᾶς ὁ νόμος A: οἷς ἂν ὁ νόμος βλ. ὑ. (br.) S v., οἷς βλ. ἂν ὑ. ὁ νόμος Bk. Anecd. p. 127, οἷς ὁ ν. βλ. ὑ. Dd. — τὰ ψηφίσματ' αὐτὰ F, αὐτὰ τὰ ψηφίσματα schol. 478, 19 non additis reliquis; om. αὐτὰ S al. Dd. Cf. §§ 27. 44. 70. 92. 96. Non traditur αὐτο in sententia simili XIX, 267. — **37** ὃ πολὺ δεινότερόν ἐστι τοῦ καθελεῖν Choric. Rev. de philol. 1877 p. 243. — **38** (ἀφῄρησθαι pr. S.) — (ὁ τὸ] ὅτε τὸ S pr., ὅ γε τὸ L al.) — (ὑπὲρ ὑμῶν S al.) —

τινες τῶν εὑρημένων AF, schol. p. 479: τῶν εὑρ. τινὲς (br.). — **39** εἰσὶν ἴσως] εἰσὶν om. SYO, pr. P (br.), post φαῦλοι est in L (h.). Ἴσως τινὲς εἰσι φαῦλοι A pr., τινὲς ἴσως ε. φ. A corr. ut k et corr. P. Si delendum εἰσί, ἴσως τινὲς scribendum erit. — **40** κατὰ τὸν δὲ scr.: κατὰ δὲ τὸν. — **41** τὸ λαβεῖν παρ' ὑμῶν Aristides p. 362 W.: τὸ παρ' ὑμῶν λαβεῖν τότε. Cf. schol. p. 481, 25 τὸ παρ' ὑμῶν δοθῆναι τὴν ἀτέλειαν. Εἰς δέον .. αὐτῷ ∼ τὸ λαβεῖν π. ὑ. τὴν ἀτέλειαν. — εἴπερ τις καὶ ἄλλος scr. coll. XXIV, 51. 96: om. καὶ codd. Ὅς .. ἄλλος | τῶν εἰληφότων ∼ δικαίως ἠξιώθη | ταύτης τῆς τιμῆς. — (ὧν] ὦ pr. S.) — εὐηργέτητο Dd. — **42** τοῖς ἁλοῦσιν .. καθεστηκόσιν] τοῖς ἠτυχηκόσιν ἐν Σ. τῶν πολιτῶν Aristides, τοῖς ἐν Σικελίᾳ .. καθεστ. Rh. IV, 523, unde et ἁλοῦσι et τότε (quod modo praecessit) seclusi. — γέγονεν Rh. IV, 523: ἐγένετο. — πολέμῳ pr. S, OY: πολέμῳ τῷ. — (αὐτὸς] αὐτοῖς pr. S.) — **43** (ἂν ante ἄνθρωπος om. pr. S, OY). — (μᾶλλον om. pr. S, OYQ. Cf. Aristid. II, 165 Dd.: πῶς ἄν τις μᾶλλον .. πειθόμενος φανερὸς γένοιτο — ἢ πῶς —; ibd. 188: πῶς ἄν τις μᾶλλον ἔδειξε .. ἢ πῶς —.) — ἄξιος ⟨ὢν⟩ ἀδικηθῆναι? (br.). — μὴ πῶς (πως) pr. S, OY: μὴ ὅπως. Cf. § 4; VIII, 40; prooem. Θ. ΙΖ. — (σώσηι S. al.) — τὸ κατ' αὐτόν A. — **44** ὁ νόμος del. Benseler (h.). — οἵους Dobr.: ὅσους. — **47** λύει scr. sec. Aristid. I, 583 Dd. (v. infra); Liban. I, 383, 5: τὴν αἰσχύνην λύειν; III, 423, 7: ἀλλ' οὐ λύει τοῦτο τὴν σὴν κακίαν: ἀπολύει. Ἀπολύει τῆς αἰσχύνης explicatio est scholiastae p. 485, 6, et exstat τῆς αἰσχύνης in F corr. — ἐνταῦθα δὴ scr.: αὐτὸ δὴ τοῦτο codd. (modo praecesserat τοῦτο). Cf. Aristid. II, 596: ἐντ. δὴ καὶ τὸ πάνδεινόν ἐστι, I, 779: οὐ γὰρ εἰ .. τοῦτο βελτίω .. ποιεῖ, ἀλλ' ἐντ. δὴ καὶ τὴν ὑπερβολὴν εὕροι τις ἄν, I, 583: εἰ γὰρ ἐντ. τὸ αἰσχρόν ἐστι, τί μᾶλλον .. λύεται; Liban. IV, 68, 16: ἀλλ' ἐντ. δὴ καὶ τὸ τούτου δεινότερον. — (παθόντες] παρόντες A et sec. Dd. pr. S.) — **48** post λόγος om. οὗτος secundum Liban. III, 28, 2; 356, 26 (ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐ. μοι λ. καὶ περὶ —). **49** (τὴν πόλιν] τη πόλιν pr. S.) — (δὲ post λογιζέσθω om. pr. S.) — **51** (διεξήλυθεν S, ν linea deletum.) — ἄλλους om. Aristid. p. 373 W. Cf. ad § 71. — ὑμῖν X Schaefer.: ἡμῖν. — **52** φεύγοντας F Cob.: φυγόντας. Nisi delendum; cf. Aristid. I, 180 Dd. — αὐτὸς post πρεσβυτέρων om. A, hab. Aristid. p. 380 W. ὑμῖν Vind. 1 Schaefer.: ἡμῖν. — **53** ὑμῖν Schaefer.: ἡμῖν. — **54** δὲ ἡ πρὸς LA: δὲ πρὸς. Cf. Aristid. I, 723: καὶ πάλιν τῆς εἰρήνης γενομένης τῆς ἐπὶ Ἀνταλκίδου. — deleverim ἀνθρώπων, quod post κἀγαθῶν est in Vind. 1.

Cf. ad § 56. — πρῶτον] cf. Aristid. I, 632. — (προσήκει pr. S, L.) — 55 ἰδὼν (εἰδὼς A) ἢ παρὼν codd., ἢ ἰδὼν παρὼν ci. Turr. Scholiasta de παρὼν omnino tacet (p. 487, 25 sqq.). Ἃ μὲν ἐψηφίσασθε[a] τοῖς φεύγουσιν δι' ὑμᾶς[b] Κορινθίων ταῦτ' ἐστὶν[b] ὦ ἄνδρες δικασταί[a] ∼ ὅρα δ' εἴ τις ἐκείνους[c] (opponitur mox τούτου) τοὺς καιροὺς ἰδὼν[d] ἢ τινος εἰδότος[d] διεξιόντος ἀκούσας[c]. — 56 (οὐ μετὰ ταῦθ'] ουμεταυθ' S.) — ἔργον ἀνθρώπων ἐστί non additur in imitatione Aristidis I, 558: τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀποψηφίσασθαι τὸν πλοῦν γνώμῃ κεχρημένων (cf. p. 654, γνώμης κρίσις ἦν). Ap. Aristid. p. 103 W. legitur ἐστὶν ἔργον (ἔργον ἐστὶν Paris.) ἀνθρώπων. Cf. or. XXIV, 53. — 57 (τὸν ἄξιον πόλει pr. S, corr. ead.) — ἡμῶν non addit Liban. Herm. IX, 58, 20: ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἢ πικρὸς κτέ. — δόξῃ κρινόμενον ἴδοι L al. (br.), om. κρινόμενον S pr. al. Cf. Aristid. II, 524 Dd.: πρὸς τὴν ἀξίαν εὑρεθήσεται τὰ τοιαῦτα κρινόμενα, ut putes illum lectionem codicis L habuisse. Eadem etiam numeris convenit, nisi quod -νον syllaba brevis est pro longa: τοῦτο .. καὶ δόξῃ | κρινόμενον .. | ἀλλ' ἔργῳ ∼ κοινῇ .. καὶ ὁ δῆμος | ὅστις .. ποιῇ | καὶ σῴζῃ. — secl. εὖ ante ποιεῖν (br.); etiam εὖ πάθωμεν in L F exstat. Ἡμᾶς quoque propter numeros secluserim. — (οὐκ ἄρ'] ουγαρ pr. S.) — 59 φίλην] φιλίαν Cob., cf. 71. Sed φίλην etiam Aristid. I, 661, qui om. ὑμῖν. — 62 σχοῖτε scr.: ἔχοιτε (br.). Cf. ἀνάσχοισθε quod sequitur. — 63 (σφίσιν] φησιν pr. S, corr. ead.). — πότερ' scr.: πότερον (br.). — 64 (ἂν post ἕως μὲν om. pr. S.) — 67 πλείστους] πιστοὺς S. Ἄνδρας ἀρίστους καὶ πλείστους dictum est ut ἀ. ἀγαθοὺς καὶ πολλούς. Seclusi autem εὐεργέτας (quod fort. ex antecedentibus irrepsit), cf. schol. p. 491, 21: ἐπειδὴ δὲ συνέβαινε καὶ ἐν κακῇ πόλει ἕνα εἶναι ἄριστον, διὰ τοῦτο εἶπε πλείστους, ἀρίστους δέ, ἵνα τὸ μὲν ᾖ τοῦ πλήθους, τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς. Huius scholii auctor profecto εὐεργ. non legit. — 68 παρ' ἡμῶν A, Aristid. 368 W.: παρ' ὑμῶν. Στρατηγῶν β. | παρ' ἡμῶν οὐδ' ∼ καὶ ναῦν οὐδεμίαν | κεκτημένης. Sine codice mox ἀκούειν ἡμῶν scr. pro ἀκ. ὑμῶν (cf. νήσων). — 69 (τῶν ante πάντων om. pr S, A.) — Κόνων deleo, quod neque usui est neque in lapide hoc loco fuisse potest; tum etiam propter numeros (καὶ γάρ τοι μόνῳ τῶν π. ∼ τοὺς Ἀθ. | συμμάχους; αὐτῷ .. γέγραπται ∼ ἐπειδή φησιν ἠλευθέρωσε). — παρ' ὑμῶν corr. rc. S: παρ' ἡμῶν. — 71 μόνων ὑφ' ὑμῶν ὁ Κ. scr.: μόνον ὑφ' ἡμῶν ὁ Κ. A (br.), μόνον ὁ Κ. ὑφ' ἡμῶν Aristid. p. 373 (br.), ὑφ' ὑμῶν μόνων ὁ Κ. F, ὑφ' ὑμῶν μόνον ὁ Κ. S Dd. (br.). Οὐ τοίνυν .. ὑμῶν ∼ ὁ Κόνων .. Ἀθηναῖοι. — (ἐτιμήθη] ἐπετιμήθη SLYF.) — ἄλλων om. Aristidis Par. Vind. Ald. Potius ὑπ' deleverim; cf. LIX, 74 et ad eum l. Schaefer.; XIX, 341, Rehd. Ind.² Präposition. — εὐηργέτηντο (corr. F) Dd. — δεῖν ᾤοντ' scr.: ᾤοντο δεῖν (br.). Ὧν .. χάριν ∼ δεῖν .. ἀποδιδόναι. — μενοῦσιν Tournier. — ἀφαιρήσεται B, in scholiis (p. 493, 7) CGV: ἀφαιρεθήσεται v. Cf. Dionys. Comp. p. 43 (ὁ λέγων) ἀφαιρήσομαι ἀντὶ τοῦ ἀφαιρεθήσομαι. Τῆς δὲ .. μόνης ∼ τοῦτ' ἀφαιρήσεται. Ceterum malit aliquis fortasse ἀφῃρήσεται; cf. 28. — 72 καὶ μὴν] οὐ μὴν Aristid. I, 656 Dd. — ἐτελεύτησε AF: τετελεύτηκε (br.). — μηδεμίαν ποιησ. τούτων μνείαν del. Dobr. ut ex § 46 illata. Offendit autem nihil praeter τούτων, quod quo referatur non habet; eo deleto etiam numeri boni evadunt: ζῶντα .. τιμᾶν ὥστε τοσούτων | ὅσων .. ἀξιοῦν ∼ μηδεμίαν ποι. μνείαν ἀφελέσθαι | τι .. τότε. (Μνείαν τούτων s Vind. 1.) — ἐστιν post πολλὰ μὲν γὰρ om. Aristid. p. 362 W. (qui πολλὰ μὲν οὖν). Sed πολλὰ μὲν γάρ | ἐ. ὦ ἄ. ∼ Ἀθ. τῶν ὑπ' ἐκείνου ∼ πραχθέντων | ἄξι' ἐπαίνου. — δοθείσας deleverim (num.). Cf. 83. — κάλλιστον] μέγιστον Aristides. — 73 τοῖς πολίταις om. Apsin. p. 520 W. (Hermog. p. 171); sed cf. Aristid. I, 511 Dd.: προειπὼν τοῖς οἰκέταις, ἂν ἀφίκηταί τις ἐκ τοῦ πλοίου, χαίρειν κελεύειν. — ἀφίκηται Apsin. (cf Aristid. l. c.): ἀφικνῆται. — πρεσβεύσων Hermogenis Parr. Mon. Ald., Apsines (praeter Paris.). — αὐτὸς om. Par. Apsinis (Hermog.). — ἐκεῖ om. Ald. Apsinis (hab. Paris., qui etiam τὴν πόλιν post τειχίζουσιν addit). Λόγων δὲ γιγν. ∼ ὡς τοὺς Λακ.; οἴχεσθαι .. αὐτὸς ∼ καί .. ἀπαγγελλόντων. — post λέγεται om. Λακεδαιμονίους cum SA Hermog. (qui diserte testatur λέγεται in extrema sententia positum esse) Apsin. — 74 ἄνδρες SO: ὦ ἄνδρες. Ceterum pro ἄ. Ἀθ. Rh. IV, 528 καὶ θεῶν, quod numeris magis convenit (cf. LVII, 50). — τἀληθὲς Rh. l. c.: ἂν ἀληθὲς ᾖ. Cf. XXII, 22; LIV, 32. — ἢ παρακρουσαμένους Isidor. Ep. V, 465 (qui locum affert): τοῦ παρακρ. Hinc seclusi τὸ ante νικῶντας. — αὔτ'] ταῦτ' A, Isidorus. — post διδαξόντων add. ὑμᾶς (ἡμᾶς) F r, quod numeris commendatur. Cf. 153 (FAWolf.). — 75 (τοῦ Χαβρίου S al.) — 76 δέω λέγειν om. Aristid. p. 372, sed numeris defenditur: χὤτι πᾶσαν | ἐπελθὼν ὀλίγου | δέω λέγειν χώραν ∼ οὐδαμοῦ | τὸ τῆς πόλεως ὄνομ' οὐδ' | αὐτὸν κατῄσχυνεν. — ἐμοῦ deletum malim. — (τῆς ἐν] τῆς in rasura S; ... τ .. pr.) — νῦν post ἑκάστῳ om. Aristides, cf. Liban. IV, 71, 9 τοιαύτης ἐν ἑκάστῳ δόξης ὑπαρχούσης. Παρ' ἑκάστῳ

hab. Aristid., cf. ad 87. — **77** *ναυμαχῶν* Aristid. p. 388 W.: *ναυμαχίᾳ*. — *πλέον ἢ* om. Aristid.; cf. § 80; Aristid. II, 702 Dd. (*δέκα δὲ καὶ ἕκ. τ. ἀπὸ τῶν πολ. ἀποφήνας ἡμῖν*). — *οἱ πρεσβύτατοι* (cf. 52) del. Cobet; sed tuentur numeri: *καὶ . . τινὲς* ∼ *οἱ . . εἰσί μοι*. — *πλεῖν ἢ* Westerm.: *πλέον ἢ* (br.). — **78** *δ' ἐν κεφαλαίῳ* scr.: *δὲ κεφαλαίῳ* (br.). Sic *μηδὲν δι' ἕτερον* Isocr. 12, 23. — *τε* post *ἀφ' ὧν* addidi ex F, et sententiae et numerorum causa (*ἀφ' . . κἀκείνου* ∼ *ἐκείνου στρατηγ.*, et *οὐδ' ἔστιν . . ἐχθρῶν* ∼ *τρόπαιον . . κἀκείνου*). *Ἀφ' ὑμῶν* per se falsissimum; itaque quam arctissime cum *κἀκ.* copulandum erat. — (*δ' ἀπὸ*] *δ α* pr. S.) — (*ἀναγνώσετε* pr. S.) — **79** *δικασταὶ* SAOP: *Ἀθηναῖοι*. Nisi delendum (h.). — secl. *μόνας* (br.), cf. § 20, ubi post *πέντε* in quibusdam *μόνον* additum (add. XXII, 68; XLVII, 11; I, 27); Hermog. p. 134 *εἰ μὲν μίαν ἀπώλεσεν ναῦν*; Minuc. IX, 608 *εἰ μὲν μίαν ἢ δύο ναῦς ἀπώλεσεν*; Aristid. II, 264 Dd: *εἰ μὲν συμμάχους τινὰς ἢ φρούριον προὔδοσαν, ἢ ναῦν μίαν ἢ δύο*. — *ἥλω*] *ἑάλω*. *Καὶ εἰ ἥλω τὸν ἅπαντ'* ∼ *ἂν ἀπωλώλει χρόνον*. — **80** *μὲν* post *ἑπτακαίδεκα* om. S pr. L; *πόλεις* om. Aristidis (388 W.) Ald. Vind. Paris.; it. *δ'* post *τοσαῦτα* om. Aristid. — **81** *προτέραις* corr. F pr. X, t v: *πρότερον* (br.). — **82** *εἰ τῆς δωρειᾶς*] *εἴ τι τ. δ.* Dobr. Sed *καὶ μὴν . . ἐκεῖν'* | *ἀν. ἂν εἴη* ∼ *εἰ τῆς δ.* | *ἀφαιρεθείη* (*πεπονθὼς ὁ παῖς* ∼ *εἰ τῆς δ.*). — **83** *τὸν υἱὸν αὐτοῦ* fort. delenda (br.); cf. in proximis *ἀφῃρημένον τι φαίνηται*. — num *ἃ στρατηγῶν ὑπὲρ ὑμῶν*? (br., et anceps est constructio). — *πότερ'* scr.: *πότερον* (br.). — **84** *πον* om. Aristidis (W. IX, 381) Paris. 1741. — *ἐγὼ δ' ἔτι κτέ.*] inde ab hoc loco incipit frg. papyri Berolinense, quod U. Wilcken edet (v. supra p. V). — (*ὑμεῖς ὦ*] *ὑμεῖς δ'* SL.) — *τὴν* ante *δωρεὰν* om. pap. — **85** *εὑρίσκετο*] *εὕρισκε* pap. — *τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν* om. Apsines p. 525 W., breviandi studio ut videtur. Idem *αἰτιώμενοι* pro *οὗτοι μεμφόμενοι*, et om. *ὁμοίως* et *ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν*. V. etiam Ioann. Chrys. I, 447, 36 Duebn.: *οὐκ ἂν ἐδώκατε τὴν αἴτησιν, κούφην οὕτως αἰτοῦντι χάριν*; — spatium vacuum quod in pap. ante *ὁμοίως* est eam interpunctionem indicat, quae etiam veterum editionum fuit, donec post *ὁμοίως* interpunxit R. (Dd.). Sed si *ὁμοίως* ad sequentia trahendum, del. malim *ταύτην αὐτῷ*, cf. Ioann. Chrys. l. c. — *ἔγωγ' ἡγοῦμαι*] *ἐγὼ μὲν οἶμαι* Apsin., recte puto; cf. XXIV, 137; IV, 10. — **86** (*ἂν τότε*] *τότε ἂν* pr. S, corr. ead.; L.) — *ἐδώκατε τὴν δωρεὰν* pap. habuisse ex spatio colligitur. — *μόνους* scr.: *μόνον* (quod etiam pap. habuisse videtur).

Cf. 85 *αὐτὸς ἐτιμήθη μόνος*. *Ὥστε . . αὐτοὺς* ∼ *τοὺς . . τιμᾶν*. (*διέλθοι* SL). — (*ἀφαιρεῖσθε* pr. S al.) — (in lemmate om. *ΤΩΝ* S al., etiam papyr.). — **87** *ἐν ὑμῖν*] *παρ' ὑμῖν* pap. cum FX, ut VIII, 39; XIX, 4; XXXIV, 22; XLV, 68 (Rehd.). *Ἐν ὑμῖν* S v., *παρ' ὑ.* A XIX, 136; cf. supra ad § 76. — *ὡς ἂν* om. pap. — *ἐγ λόγου* pap. — *ὑφ' ὑμῶν* pap. cum AFY, corr. S. — **88** *πάντας οὓς*] *π. ὅσους* F, *παντας ου* pap. — *ἂν* ante *ἀντείποι* om. pap. — (*ἔξουσιν*] *ἐξουσίαν* cum aliis etiam pr. S ut vid.). — **89** post *τούτων* om. *πάντων* cum Feliciano et Aristide p. 353 W., quod ne sententiae quidem convenit; tum post *οὐδὲν* om. *ἐστι* cum Aristide. — *καινὸν οὐδ' εὕρημ' ἡμέτερον*] *κ. οὐδ' εὕρ. ἐμόν* Aristid., *ἡμέτερον καινὸν οὐδ' εὕρημα* S v., *ἡμ. καινὸν εὕρημα* AF, *καινὸν οὐδ' ἡμ. εὕρ.* Bk. Dd. (br.). — *ἀλλὰ* (*ἀλλ' ἃ* Paris.) *παλαιὸς* Aristides. — **90** (*δεῖν* om. S. al.) — seclusi *τοὺς* post *θεσμοθέτας*; *θεσμ.* pro praedicato est. *Οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν* | *ὁ Σ. ὁ τοῦτον τ. τρ.* = *τοὺς μὲν θ.* | *ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους*. — *ἐπὶ τοῖς νόμοις* mg. Lamb.; cf. XXIV, 56; in hac or §§ 7. 114. Convenienter infra dicet *τοὺς δὲ νόμους καθ' οὓς καὶ τούτοις ἄρχειν . . προσήκει*. — *καὶ ἐν τῇ βουλῇ* schol. Aristid. p. 208 Fr., quo recepto numeri boni evadunt: *δὶς . . ἄρχειν* | *καὶ ἐν τ. β.* | *καὶ π. ὑ. ἐν τῷ δ.* ∼ *τοὺς . . οὓς* | *καὶ τούτοις ἄρχειν* | *καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις πολιτ. προσήκει*. (*Τούτους* pr. S, corr. ead.) *πᾶσι* om. A; agnoscere vid. schol. 498, 24 *καθ' οὓς εἰσι καὶ οὗτοι ἄρχοντες καὶ πάντες*. Cf. etiam or. XXVIII, 6. — (*ἔτυχεν* S pr., F, it. papyr. *ἔτυχε*.) — **91** *τέως*] ita etiam pap.; *ἕως* Dd. cum Priscian. XVIII, § 298 (br.). — *ἐτίθεσαν*] *εἰκῇ* add. Weil., sed cf. XXIV, 140. — *ἐναντίοι* scr.: *οἱ ἐν.*, quod non convenit cum *τοὺς ἐναντίους* quod sequitur. *Τοσοῦτοι μὲν ἐν.* ∼ *ὥστε χειρ. ὑμεῖς*; *σφίσιν . . νόμοι* ∼ *ἐπὶ . . χρόνον* (*τοὺς διαλέξοντας* ∼ *τοὺς ἐναντίους*). — **92** *σχεῖν* v.: *ἔχειν* pr. S, AF (br.). — secl. *οἱ νόμοι* post *νεώτεροι* (h). — *αὐτῶν* post *ψηφισμάτων* om. Y. — **93** *ἐν* ante *τοῖς* om. F Dd. — *γνῶναι* Hermog. progymn. I p. 54 W., cf. Priscian. Rh. Lat. p. 560 (*facile est id omnibus discere et cognoscere, simplicia et manifesta esse iura legum*), et ci. Dobr. Bakius: *ἀναγνῶναι*. — **94** (*γραμματεῖ*] *γραμματι* pr. S.) — (*πολλάκις*] primas tres litt. in fine versus in erasis habet S.) — *καὶ* ante *δίκαια* om. AF; cf. infra. — *ὄντων* post *τοσούτων* om. pr. F (post *δικαίων* est in X). Cf. XXIV, 26. — *οὐ γὰρ* AF: *οὐδὲ γὰρ* (br.). — *καὶ* ante *κρείττω* om. F; ante *τούτου* omisi *τοῦ* cum F (cf. schol. p. 500, 16). *Ἡμεῖς . . πάντα* ∼ *καὶ . .* | *πολλῷ*

(καὶ) κρείττω ∼ καὶ δικαιότερον | τούτου νόμον (νόμον pr. S). — ἀκούσαντες A, pr. F; cf. XLV, 48; sed etiam XXIV, 41. — 95 (τεθεῖναι S.) — ΓΡΑΦΗ West. : ΝΟΜΟΣ. — (ἄνδρες SAO: ὦ ἄνδρες) — 96 post τοῦτο μὲν om. ἔστι cum Aristid. p. 368 W., qui bis sententiam affert. — (χρῆν] χρῄ ut vid. pr. S.) — mal. καὶ κατὰ τοῦτ', ut sescenties αὐτὸ ad τοῦτο additum (XVIII, 108. 113 al.). Nam καὶ κατὰ τ. . . γραφῇ ∼ ὅτι παρανομεῖ . . νόμον, ut ὅμως . . νόμον ∼ ἐὰν . . νόμοις. — 98 τοῦτον ante τὸν νόμον deleo; statim enim idem pronomen sequitur. Ἔφη γὰρ . . εἵνεκα | παραγεγρ. τ. νόμον ∼ ἐὰν . . λυθῇ | τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. — 99 τοῦ τούτου Westermann: τούτου τοῦ. — (ὑμῖν] ἡμῖν S al.). — 100 τὴν βουλὴν A: βουλήν. Cf. XXIV, 50. — ὑπισχούμεθα pr. S, corr. ead.). — 101 (φαῦλός ἐστι] ἐστι corr. est in S, ut vid. ex ἐπι.) — 102 post φλαῦρον om. σε, cf. Anonym. W. VIII, 656 ἐρῶ φλαῦρον (ap. Hermog. 252. 332 est ἐρῶ σε φλ.), Isidor. Epist. II, 216 οὐδὲν γὰρ φλύαρον (corr. φλαῦρον) ἐρῶ. — ὠφελίαν] ὠφέλειαν hic omnes; cf. § 28; Voemel Proleg. § 103; Hyperid. Eux. c. 24, 1. Ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον ∼ καταθεὶς τὴν ὠφελίαν ∼ ἐφάμιλλον ποιήσῃ ∼ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους εὖ. — 103 φήσῃ scr.: φήσει. — 104 (τεθνῶτα pr. S.) — ἀκούσῃ sec. Aristid. II, 391; cf. lex. Cantabr. 671, 7. — (τοὺς εὖ τετελευτηκότας S.) — ὧν οὐδεὶς οὐδὲν Dobr. Dd. — 105 ἀπήγγελλε corr. ab ead. m. S, FY: ἀπήγγειλε. Cf. XXI, 25. 36; LIV, 38; Gebauer Lys. I[2] p. 382. — (ἐμοὶ δὴ SL al.; sed cf. 112. 120. 125. — 106 καὶ ποιεῖν secl. Hirschig. — ἐνταυθὶ Dd. — 107 ὢν ἀγαθὸς (br.)? — 108 ὅτι cum Vind 1 deleverim; τὰς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων | πολιτείας ∼ τὴν δὲ τῶν δήμων | ἐλευθερίαν, ut τὸ πάντας . . ἀλλήλοις | τοὺς . . κυρίους ∼ ἡ τῶν . . ἅμιλλ' | ἣν . . δήμου, et ὁμονοεῖν ποιεῖ ∼ τὴν δὲ τῶν δήμων, δωρειαῖς πρὸς αὐτοὺς ∼ ποιοῦνται φυλάττει. Cf. XXIII, 54. 56. — (τὰς μὲν τῶν διὰ τῶν SYO.) — 109 (Θηβαιον φρονοῦσιν pr. S.) — (μήθ' ὑμεῖς] μήθ' ἡμεῖς SA.) — παρὰ τῶν δὲ scr.: παρὰ δὲ τῶν (br.). — 110 νόμους AF: τρόπους SLYO. De moribus atque indole vel laudanda vel vituperanda nihil dicit orator. — (ἡμετέροις pr. S.) — 111 παρὰ πάντα sine ταῦτα sec. Aristid. I, 652 Dd. (ταῦτα πάντα nostrorum Lk); sed numeri peribunt: εἰ γὰρ . . λογισμὸν | ἐκεῖνα . . βελτίω ∼ ἢ . . κέχρησθ' | ἐπὶ . . μεῖναι ∼ εἰ δὲ . . ταῦτ' | εἰπεῖν . . ἡγοῦμαι. — τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας cum FAWolfio del. Dd.; ego μετὰ post μεγάλοι addidi (cf. μετὰ τῶν νόμων 109). Opponitur ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος. Schol. p. 507, 4: δι' ὧν ἐκεῖνοι τὴν ὀλιγαρχίαν συνέχουσιν. — 113 δεῖν] δεῖ HWolf. Dd. Coniungenda videntur haec οὐδ' ὀλίγον δεῖν cum eis quae sequuntur: ἔστι . . ἔχοντα ∼ δυσχερεῖς . . φαίνεσθαι; οὐδ' . . κακουργῶν ∼ ἐπὶ (ἐπεὶ pr. S) . . μεταφέρῃ. 114 τ' post τἀληθές om. F, sed cf. Aristid. II, 573 Dd.: ὡς δὲ εἰκός τέ ἐστι καὶ δεῖ διανοεῖσθαι περὶ τούτων. — secl. τἄλλα, cf. schol. p. 508, 14: ἵνα μὴ ἠμεῖφθαι τῷ χρόνῳ μόνη ἡ τιμὴ δόξῃ, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πράγματα. — 115 (εὐπόρει S, superscripto ab eadem m. η super mediam ευ diphthongum, quod ἠπόρει interpretatur Voemel. Εὐπόρει ceteri.) — post τουτί om. λέγε cum SLAOY. — 117 μὴ 'δόκει Weil: μὴ δοκεῖ. Οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες | ἃ μὴ 'δόκει ∼ δεινόν εἰσιν οὐδὲν | εἰργασμένοι. Cf. Aristid. I, 654: οὐ γὰρ ὁ μὴ σώσας ὃν οὐχ ἡγεῖτ' ἄξιον ἠδίκηκεν, ἀλλ' ὁ σώσας μὲν ὡς εὔνους, πάλιν δὲ κακῶς ποιῶν ἐκ μεταβολῆς. — (τῳ] τινι ut vid. pr. S.) — (ὑμᾶς] ἡμᾶς S pr. al.) — καίτοι τό γ' αἰσχρὸν v. corr. S: καὶ τοιοῦτό γ' αἰσχρὸν pr. S, καίτοι τοῦτό γ' αἰσχρὸν HWolf, quod sane in corrupta lectione codicis S inest (cf. XXI, 16); sed minime aptum est τοῦτο. Cf. § 47 (τὴν αἰσχύνην). Suppleatur ὑπάρχει sive μένει. — πρώτων A: πρῶτον. Cf. schol. p. 510, 2. — 118 (τοὺς νόμους] νό in erasis S.) — (οὐδ' οἷς] ὀυσδ' οἷς pr. S.) — καὶ περὶ ὧν] ὧν sine praep. XXXIX, 40. — 120 καὶ χαλκοῦς LFX: χαλκοῦς. — ὅταν SAYOP: ὅτι ἄν. — ἢ τῆς σιτήσεως A: ἢ [τὸ] τῆς σ. Dd., ἢ τὸ τῆς σ. v. — (φανεῖσθαι pr. S.) — 121 ὑμῖν A: ἡμῖν. — 122 ὧν ἂν ἐν A (sec. R.) s Vind 1: ὧν ἐν. Recepto h. l. ἄν, delevi idem vocabulum post δύναιτ' (br.). — καὶ ante τὰ τῶν δωρεῶν deleo sec. schol. 511, 26: δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι τὰ τῶν τιμῶν. (Num τιμῶν recipiendum? Ita τὴν δωρεάν, quod del. Cob., offensione carebit.) — 123 καταλείπεσθαι LFOYX: καταλείπεται; delevi autem cum X ὡς, quod in ceteris ante καταλ. exstat. — post οὐδεμίαν om. δήπου cum S. — 124 ἢ ante μείζονα add. A (Dd.), om. S v. Cf. Aristid. I, 561; II, 607 Dd. — 125 post ἐροῦσι(ν) add. γὰρ corr. SA Dd. (br.). — αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι (γυμνασίαι S pr. L) cum Fr. Aug. Wolfio uncis incl. Dd. — ἀτελής τις (br.)] τις ἀτελὴς YOP (item br.). Num τις ἀφείσεται? — 126 κατὰ (br.) secl. Weil., coll. § 93 (ubi ante ὃν τρόπον in F καθ' additum). — ἀνθρώπων legisse videtur schol. (p. 513, 18). Aristid. II, 506: ἃ γὰρ ἂν αἰσχρὰ φαίης ἐπ' ἀνθρώπων εἶναι, ταῦτ' οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν μὴ οὐ πολὺ τοῦ γε θεοῖς πρέπειν ἀπέχειν. Hinc πραχθέντα seclusi. — (ἔστι ταὐτὸ] εσταυτὸ pr. S.) — (τῶν λῃτουργιῶν] τῶν λειτουργῶν pr. SO.) — secl. ὄνομα (br.); cf. τὸ τῆς εἰκόνος 120; or. XXI, 34.

— **127** (ὅπως] ὁπόσ' pr. S al.) — μαθὼν] παθὼν marg. Lamb. Dd. — **129** φῄς scr.: φήσεις. Minime aptum futurum in interrogatione directa. Τίνος . . ἀτέλειαν ∼ ἢ . . καταλείπειν ∼ φῄς ἢ . . δοῦναι. — **130** (λειτουργῶν pr. S.) — **131** ἄλλοι deleverim. — (Λυκίδας] υ in ras. duarum litt. S.) — **133** transposui καί, quod erat post ἀλλ' εἰ, post πάλιν propter numeros, recepto simul ex F ἐξαρκέσειε(ν) pro ἐξαρκέσει: εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειεν | τοῖς τὰ τοιαῦτα | πολιτευομένοις = ἀλλ' εἰ διὰ τοῦτον πάλιν | καὶ τῶν ἐκείνῳ τι | δοθέντων ἀφέλοιντο (accedit una syllaba) ∼ τὸν ἐκείνου . . Λυκίδαν | πρόξ. ὑμ. | πεποιηκέναι. — οὐ δέδωκεν SLOY: οὐκ ἔδωκεν v. Dd.; οὔτ' ἔδωκεν (et οὔθ' pro οὐδ' q. seq.) A. — **135** (τῶν καλῶς | καλῶς τῶν S.) — (ἔχειν in mg. S.) — (τοῦτ' αὐτοὶ] τοῦτο αὐτὸ pr. S, OY, pr. P.) — τὸ μὴ οὐ scr. sec. XXIV, 69: τὸ μὴ (hoc etiam Aristid. I, 603). **138** (ἄρ' ἐστὶν· ἀρίστην ut vid. pr. S.) — γραφῇ post ταὐτὸ A: ante διὰ τούτων v. Interest ut haec διὰ τούτων et γραφῇ, in quibus vis oppositionis inest, inter se separentur, quo maius pondus accipiant. Νόμῳ τὰ δοθέντ' | ἀπολωλεκέναι | δι' ὑμῶν ἀθρόους ∼ παρὸν εἴ τις ἄρ' ἐστὶν | ἀνάξιος εἷς | ἢ δύ' ἢ πλείους ∼ διὰ τούτων ταὐτὸ | γραφῇ τοῦτο | παθεῖν κατ' ἄνδρα κριθέντας (κριθέντα S, pr. L, A). **139** ante καὶ μὴν οὐδ' in libris est σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο, quod cum R. del. Dd. Legisse videtur Aristides (I, 689; II, 287. 355) σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο vel σκ. δ. κἀκεῖνο, non legisse autem quae sequuntur καὶ μὴν . . λόγον. Cf. Liban. Herm. IX, 56, 24. Videtur duplex recensio antiquitus fuisse. — (εἴ τι μὴ] εἴ τι πη S.) — αὐτὰ post παρὰ om. S (non L) O, pr. P al.; sed παρ' αὐτὰ . . φαίνεσθαι ∼ πεπόνθαθ' . . κακόν ∼ εἰ δὲ . . τοιοῦτον ∼ τὸν νόμον . . κύριον. — **140** ὅσ' ἐστιν om. S, pr. L, A OY, pr. B al., inter quos A τὰ ante ὀνείδη addit. Πάντα ὀνείδη ferri nequit; π. τὰ ὀνείδη multo inferius est quam π. ὅσ' ἐστιν ὀν., quod etiam numeris convenit. Cf. XXIII, 64. 68. 79. 220 al. — (πάντων in erasis S.) — φύσει corr. Y, O, schol. p. 519, 12: φύσεως. Cf. πονηρὸς φύσει XVIII, 131; Kühner Synt. 372 sqq. — πορρώτερον S, pr. L, Bk. A. p. 111: πορρωτέρω (h.). — ἡμῶν ἡ πόλις L, pr. S (corr. ead.): ἡ πόλις ἡμῶν. — πάντων] ἁπάντων SLOYP (num.). — **141** ἐπὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις ποιεῖτε] ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ καὶ ταῖς τ. τ. δ. π. S, pr. L, OYP; ἐπὶ τοῖς τελ. δημοσίᾳ τὰς ταφὰς (δημ. ταφὰς A, mg. S, γρ F) ποιεῖτε (ποιεῖσθε F, mg. S. γρ F) καὶ v., ἐπὶ τ. τελ. δημοσίᾳ ποιεῖτε Schaefer Dd. Iam Voem. comparat Aristid. I, 310 Dd.: τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς πό-

λεως τελευτησάντων αὐτῶν μὲν ἐπαίνους ἐπὶ ταῖς ταφαῖς . . λέγειν (add. II, 703). — (κοσμεῖται S.) — **142** ἔχει] puto ἔσχεν (h.). — πότερον αὐτὸ δεῖ] secl. αὐτό; πότερον δεῖ . . εἶναι ∼ καὶ . . προτέρῳ. Aut scribendum πότερ'. **143** τιμωρίας A: τὰς τιμωρίας. Cf. Isidor. Pelus. Epist. II, 227: ὥσπερ γὰρ εἴ τις νομοθέτης μεγίστας κολάσεις τῶν παρανομιῶν τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γε παρασκευάζεσθαι παρανομεῖν νομισθείη. — (παρασκευασθαι pr. S; id pr. ἀναιρεῖ.) — **144** (τουτουὶ] τούτου S.) — νῦν (F) pro νυνὶ nollem me recepisse. — **145** εἶ post ἀνθρώπων SLAOP, ante πάντων B (br.). Secluserim. — λίαν εὐήθως ἔχεις Liban. IV, 57, 4. — **146** (Ἀξηνιεὺς S al.) — (πρὸς τούτοις SL.) — **147** (μειζων S.) — **149** Γελάρχῳ] Ἀγελάρχῳ R. Dd. — ὁ δῆμος om. pr. S (add. ead.). — **150** τισι δεῖ] δεῖ τισιν schol. 523, 9; secl. τισι sec. Aristid. II, 586: εἰ γὰρ δεῖ χαλεπαίνειν διὰ τέλους, τοῖς βαρβάροις ἂν ἔγωγε φαίην δεῖν. Εἰ γὰρ . . δεῖ = τοῖς ἀδικοῦσι τὸν δῆμον ∼ οὐ . . ποιοῦσιν. — **152** χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου AF: ὑπὸ τ. δ. χειρ. (h.). — (πλεῖον SL al., πλέον v.). — **153** (συναιροῦντας pr. S.) — αὐτούς, quod statim iteratur, ante τοῖς ὑπάρχουσι secl.; cf. schol. 524, 2 τοὺς συνεροῦντας νόμῳ πείθεσθαι καλὸν τοῖς ὑπάρχουσι. — (μὲν post νόμῳ om. pr. S [add. ead.?] OY, pr. P.) — ἕτερον deleverim. — **154** (κάλλισστ' pr. S.) — **155** παρανοίας] παρανομίας mg. Lamb. Dd. falso. — τὰ δεινότατα (156) om. Aristid. p. 382 W. Cf. schol. p. 525, 6 sq.; XXVII, 65. — ὑμᾶς Vind 1, FAWolf.: ἡμᾶς. — (μηδὲ FAWolf.: μηδὲ ὡς χρή.) — **156** (μετριωι pr. S.) — ἔστω utrumque num legit scholiasta (p. 525, 11)? Cf. IX, 42. — **158** χέρνιβος SLOY schol. 525, 20: χερνίβων, quod etiam Libanius legisse videtur, IV, 893, 15. — τινα pr. FBX: τινας. — (ἀποκτειννύναι S.) — ἀπαιτεῖν | αἰτεῖν schol. p. 524, 17; 525, 9. — **159** μνησθέντες schol. 524, 18: ἀναμνησθέντες. Cf. XVIII, 291. — ἔστ(ιν) schol. p. 526, 17 (CGV). 18: ἔνεστ'. Cf. Arist. I, 597 (ὅτι δουλεύειν ἦν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐποιήσαμεν). — (ποιήσητε SOY.) — **160** malim ἀκούσαιτε. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτ' ἐκεῖν' ἔτ' ἀκούσαιτέ μου ∼ οὐκ ἔνι τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον. — **161** post ἐλπίζειν om. νῦν cum schol. p. 524, 20; 527, 2. 16; 528, 21. — ὃς ὑπηρέτης ἦν (ita codd.) del. R. Dd., defendit Weil. coll. post Voem. Polyaen. V, 2, 2: Διονύσιος . . Συρακουσίοις ὑπηρετῶν καὶ γραμματεύων τοῖς στρατηγοῖς; sed idem lacunam inesse statuit: ὃς ὑπ. ἦν ⟨σφίσιν⟩, vel ὃς ὑπ. ἦν ἀρχαῖς τισιν. Prius multo magis placet: sed licet etiam propius ad Polyaenum accedere: ὑφ'

ἑνὸς γραμματέως ὃς ὑπηρέτει ∼ σφίσιν ὥς φασι τυραννήσεσθαι. — 162 (στρογύλωι pr. S.) — 163 (διεξειναι pr. S.) — πρὸς ὑμᾶς αὐτούς] παρ' ὑμῖν αὐτοῖς schol. p. 525, 5. — τί τε F: τί. Τί τε συμβήσεται = τάδε ποιήσατε. — κατεψηφισμένοις F: καταψηφισαμένοις. — 164 παρ' ὑμῶν (ἡμῶν) ante τὰ δίκαια est in SLOYP, post τὰ δίκ. v. Schol. 528, 26: οἱ μὲν ἄξιοι | οὐκ ἐπήγαγε τιμηθήσονται, ἀλλὰ τὰ δίκαια ἕξουσιν. Οἱ μὲν ἄ. τὰ δ. ἕξουσιν ∼ εἰ δέ τις ἐστ' ἀνάξιος ὡς ἔστω. — πρὸς ἅπαντα S, pr. L, OYP: πρὸς ἅπαντας. Cf. § 25. — (ἀψεδὴς pr. S.) — ποιήσαιτε pr. S v. schol. (ἀπεύχεται γενέσθαι τὸ φαῦλον, 529, 11): ποιήσητε corr. S Dd. — 166 ἁμαρτεῖν v. (schol.): ἁμαρτάνειν SLOYP. — οὐκ ἔστι Weil.: ἔστι. — 167 πάθοιτε Vind 1; lemma scholii 529, 30; sed explicatio est κρατήσατε. — secl. ἐστιν ante ἡ ζημία, cf. Arist. II, 620 (θάνατος ἡ ζ. κεῖται ibd. 570). Εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα = κίβδηλον καὶ ἄπιστον; διαφθείρουσιν θάνατος ∼ παρ' ὑμῖν ἡ ζημία ∼ τοῖς δ' ὅλην τὴν πόλιν.

XXI. ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 2 παρὰ τὴν χορηγίαν ὑπ' αὐτοῦ ci. Spalding (coll. or. § 1): ὑπὸ τὴν χ. αὐτοῦ FY, ἐπὶ τ. χ. αὐτοῦ Ald., παρὰ τ. χ. αὐτοῦ Bk. Dd. — 3 verba ἔστι δὲ κατὰ σύλληψιν ex argum. altero (§ 8) addenda esse ci. Sauppius, recepit Dd. collocatione eadem quae illic est: κατὰ σύλλ. δέ ἐστιν. — αὐτοὶ scr.: αὐτῷ. — ΑΛΛΩΣ. Duae huius futilissimi argumenti exstant recensiones, altera quam Aldus secutus est et post illum omnes usque ad Dindorfium editores, altera quam Dd. ex codicibus a se collatis in editionem Teubnerianam recepit. (V. Dd ed. Oxon. IX p. 851 sq.) Contulit ille codices TCDG, e quibus D cum F, G cum C fere consentit. In universum inter utriusque recensionis lectiones quod ad sententiam attinet nihil magnopere interest; itaque a Dindorfii ratione non recessi. — § 2 παρ' αὐτοῖς PhButtm.: παρ' αὐτῆς TC, παρ' αὐτῶν v. Dd. — 3 (ὑπὸ πάντων Dd.: ἀπὸ πάντων TC; in v. totus hic locus aliter constitutus est.) — 5 extr. ἀπὸ τῶν χρυσῶν TC v.: om. ἀπὸ Bk. Dd. — παρὰ τοῦ] ἀπὸ τοῦ TC Dd. — 6 (τόνῳ Bernhardy Dd.: τόπῳ.) — (προπέτεια . . ποιότης Bk. Dd.: ποιότης . . προπέτεια.) — τί ἴδιον scr.: τι ἴδιον TC Dd., ἴδιον v. — ἐπιτεθησομένου v.: ἐπιτεθειμένου TC Dd. — 7 ἀντιλέγει TC: ἀντιφέρει v., λέγει Dd. — (τὸ δ' ὀρύξαι Schaef.: τὸ διορύξαι.) — κενοτάφιον (ante τυμβωρυχίαν) v.: τάφον TC Dd. — (verba οὐ γὰρ . . δίκην om. TCDG; secl. Dd.) — (αὐτοχειροτόνητος γὰρ ἦσθα om. TCDG, secl. Dd.) — 8 συνάγῃ] συναγάγῃ TC Dd. — ὑβρίζεσθαι] ὑβρίσθαι PhButtm.; sed cf. or. § 34. — (πρὸς ἅπαντας Jurin. Dd.: οὐ πρὸς ἅπαντας.) — 9 seclusi reliqua, quae aperte aliam manum produnt. Extrema (§ 12), quae absunt a TCDG, iam Dd. secluserat. τοῦ ὅρου Saupp.: τοῦ λόγου. V. Hermog. III, 32, 17 W. — ante ὅρος excidisse προβολὴ ci. Weil. coll. Hermog. p. 33 W. — 11 ὁ ante πάντας ὑβρίζων add. Bk. Dd. — 12 (διπλοῦς PhButtm.: διπλῶς.) — ἤτοι τοῦ] ἤτοι v., τοῦ PhButtm. — or. § 1 ἀεὶ om. Doxapatris W. II, 546 (ex Rufo III, 449, qui habet); post Μειδίας est in Paris. altero Hermogenis p. 406. Cf. 54, ubi ἁπάσαις ἀεὶ pro ἁπάσαις est in A; it. 88 pro καθ' ἁπάντων A habet κατὰ πάντων ἀεί; v. etiam LXI, 26. In simili exordio or. X, 2 ἀεὶ non additur; additur e. gr. XXV, 64. 42. Item ὦ ἄ. δ. om. Hermogenis Vind. Par. uterque (hab. ὦ ἄ. Ioseph. Rhac. III, p. 506, ex Hermog.). In Anecd. Bk. p. 451 et ἅπαντας ἀεὶ est et ἀεὶ pro ὦ ἄ. δ. — οὐθ' post οὐδένα om. ap. Hermog. l. c. Vind. Parr.; it. Ruf. l. c.; Doxap. etiam οὕτω . . πολιτῶν om. — 2 κἀμὲ νομίζοντες δεινὰ πεπονθέναι Hermog. p. 424. — 3 (τετήρηνται pr. S.) — (δὲ ante δεήσεις om. S.) — 4 παρήγγελκεν FP: περιήγγελκεν. — 5 τοιαύτης post κατηγορεῖν hab. SYP Dd.; ante αἰτίας etiam Priscian. XVIII, 278. Seclusi autem ἄλλης, quod ante τινος est in A; cf. XIX, 339; XXXVII, 58. — περὶ τῶν τοιούτων deleverim. — 6 secl. χορηγὸς ὑβρίσθη (br.); χορηγὸς etiam Weilio suspectum. Cf. XLV, 6. — 7 ἁπάντων om. F. οὕτω πως] οὕτως Aristid. p. 350 W. — ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι om. Aristid. (h.). — τότε om. Ammonius p. 4 Valck.; habet Arist. Deleverim; it. post τούτου § 5 in multis τότε additum. — πότερ' scr.: πότερον (br.). — 8 (μηδενὶ] μηδενιμὴδενὶ S.) — (δικαιότατα] δικαιότερα SYP.) — (δὲ post ἀναγνώσεται om. pr. S.) — μετὰ ταῦτα δὲ scr.: μετὰ δὲ ταῦτα (br.). Cf. § 21 al. — sustuli uncos, quibus Dd. legis formulam incluserat Quamquam conferenda quae monuit [L. Philippi] Adnotat. ad legum formulas etc. (Gissae 1878). — (τῶν Πανδίων Palmerius: ἐν πανδϊον' S corr. [ἐν πανδειων pr. sec. Dd.], ἐν Πανδίονι v.) — παραδιδόντων aut παραδιδόναι iure postulat Weil. — 9 ἐν ταύτῃ δ' scr.: ἐν δὲ ταύτῃ (h.). — (πρόεδροι] πρόοδοι pr. S.) — 10 ἀναγνῶναι νόμον F: νόμον ἀναγνῶναι (br.). — ΝΟΜΟΣ] iterum removi uncos a Dd. positos. Cf. P. Foucart, Rev. de Philol. N. S. I, 168. — (ἡ ante ἐπὶ Ληναίῳ add. R.) — (Θαργηλίων R.: ὁ θαργηλιών.)

— (μὴ ἐξεῖναι] μητε εξεῖναι S al.) — **11** (κατὰ τῶν περὶ A: περὶ τῶν κατὰ. Cf. 26.) — ἣν ἐκ τῶν ἰδίων scr.: ἣν ἂν ἐκ τῶν ἰδίων. — **12** ἕκαστον ἀπ' ἀρχῆς] ἕκαστα sine ἀπ' ἀρχῆς Rufus III, 452 W. (Doxapatr. II, 546); καθ' ἕκαστον ὧν πεπ. ἐξ ἀρχῆς A. — **13** ἐπειδὴ] ἐπεὶ Hermogenis p. 270 Parisini; Ruf. III, p. 453 W. — τρίτον ἔτος τουτί] ἔτος τουτὶ τρίτον Rh. VII, 927 adn. Cf. III, 4; LIV, 3. Hiatus φυλῇ | ἔτος offensioni esse vix debet, cum hoc ἔτος . . τρίτον per se membrum integrum efficere videatur. — (τὸν αὐλητὴν] o in ras. a pr. m. S.) — **14** (ἀπιδεξασθαι pr. S.) — τὸ συμβὰν ἀπὸ τῆς τύχης (br.)] ita Dionys. Hal. A. R. X, c. 22; τῷ παρὰ τῆς τ. συμβάντι Aristid. I, 524. Animadvertenda autem etiam numerorum aequalitas (τήν τ' . . ἐμὴν, καὶ . . τύχης — ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —). Τὰ συμβάντ' ἀπὸ τῶν θεῶν est epistul. I, 8. — (επειρεαζων pr. S.) — ἐμοὶ AF: μοι (in ras. S.) — **15** ἢ post ὅσα μὲν οὖν add. codd. praeter SYP, it. Aristid. p. 370 W., Hermog. p. 408. Contra καὶ προβαλλόμενος Alexander p. 452 W.; καὶ τἄλλα Aristid. (Alex. haec om.). — προβαλλ. καὶ χειροτονῶν ἑαυτὸν εἰς Δ. Alexander: προβαλλόμ. καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς Δ. χειροτονεῖν codd., Hermog., alii; Aristides καὶ κελεύων om. Ὅσα μὲν οὖν (ἢ?) τοὺς χορευτὰς ∼ τῆς στρατείας (τῆς στρατιᾶς cum A al.? στρατειᾶς S) | ἠνώχλησεν (ηνοχλησεν pr. S.); ἐναντιούμενος ἡμῖν (⟨μὴ⟩?) ἀφεθῆναι ∼ ἢ προβαλλόμενος καὶ χειροτονῶν ∼ ἑαυτὸν εἰς Δ. ἐπιμελητήν ∼ ἢ τἄλλα . . ἐάσω. — τὴν αὐτὴν τούτων ἕκαστον ὀργὴν Hermog. — ἥνπερ ἂν ἄλλ' ὁτιοῦν Dobr. — secl. ἄλλοις cum Hermog.; etiam τοῖς post ἄλλοις add. codd. praeter S. — ἄξια αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ (αὑτὰ) Hermog.: αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἄξια A. Recepi αὐτὰ: ταῦτα ceteri. — ἀλλ' ἃ (ἐφ' οἷς A) πάντες ἂν (ἂν om. SAYP) ὁμοίως ἀκούσαντες (ἀκ. om. P, pr. S.; post ἀγαν. est in A) ἀγανακτήσαιτε (ἀγανακτήσετε AY et corr. S.), ταῦτ' ἐρῶ Dd. — **16** ἐπεχείρησ' ἂν scr.: ἂν ἐπεχείρησα (br.). Καὶ οὐδ' ἐπεχ. ἂν | ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ (praestat αὐτὰ) νῦν ∼ ἔστι δ' ὑπερβολὴ | τῶν μετὰ ταῦθ' ἃ μέλλω λέγειν ∼ οὐκ ἂν ἴσως ἄξι' | αὐτὰ καθ' αὑτ' ἀγῶνος φανείη (∼ ἀλλ' ἃ πάντες ὁμοίως ἀγανακτήσετε ταῦτ' ἐρῶ). — παρασκευάσηται AF: παρασκευάζηται. — τέως] ἕως Dd. h.). — διαφθεῖραί μοι Jurin. Dd. Cf. 17. — μὲν post διέφθειρε add. Fuhr (Mus. Rh. XXXIII, 594). — πᾶσαν] πάντας AF. Cf. 22. — (καίτοι τοῦτό γ'] καὶ τοιοῦτον S al.) — ἂν φήσειεν scr.: φησίν. — **17** (αἰσθόμενος] ἰσθόμενος pr. S.) — puto διαφθείρων et συνάγων. — malim ἰδιώτης δημόσια, sine ὢν τὰ. Τὰ παρασκ. φρ. προσηλῶν | ἰδ. δημ. ∼ κακὰ . . μοι | παρέχων διετέλεσεν.

— **18** ἄνδρες SP: ὦ ἄνδρες. — καὶ πιστοτάτους A addit post δικαιοτάτους, et facile excidebat. Καίτοι . . τούτους | χρὴ δικ. καὶ πιστ. ἡγεῖσθαι ∼ οὓς . . καθήμενοι | τῷ λέγοντι μαρτ. ἀλ. εἶναι. Sed cf. § 187, et si deleveris τῷ λέγοντι, etiam praestantiores numeri evadent. — προδιαφθείρας Wolf. Dd. Προσδιαφθ. „praeter ceteros quos corruperat“. — ὥσπερι S pr.; mal. ὥσπερ (num.). Cf. 177; XVIII, 298; XIX, 226; XXV, 48; XLV, 57 al. Ita iam P. Manutius ap. R. — (νενιανευμένοις S.) — **19** οὖν post τὰ μὲν om. Rh. IV, 309; Anonym. Seguer. p. 195. — τούτῳ πεπραγμένα om. Rh. IV (καὶ περὶ τὴν . . πεπρ. om. Anonym.). Sed τούτῳ πεπρ. ἐφ' οἷς ∼ αὐτὸν προὔβαλ. (∼ διέξ. πρὸς ὑμᾶς, ut καὶ π. τὴν ἑορ- = - τὴν ἀδικήματα = αὐτίκα δὴ μάλα). — **20** (ἑταίρους] ἑτέρους S.) — ὅσα δὴ A: δὴ ὅσα (h.). — λαβεῖν A: λαμβάνειν. — **21** (ἀθρόων] ἀνθρώπων pr. S.) — ἔπειθ' ὅσα ὑμεῖς S al., it. addito ἠδίκησθε AF; ἔπειτα ὑμεῖς ὅσα ἠδίκησθαι Rufus III, 451 W. — μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον αὐτοῦ βίον ἐξετάσω Rufus. Sed numeri meliores in nostra lectione: μετὰ . . ἄλλον ∼ ὦ ἄ. Ἀ.; βίον . . ἐξετάσω ∼ καὶ δείξω . . θανάτων ∼ λέγε . . χρυσοχόον ∼ πρώτην . . μαρτυρίαν. — **22** Ἑρχιεὺς scr.: Ἐρχιεὺς PhButtm. Dd.; επερχος S, ἔπαρχος v. — (ἔχω Wolf.: ἔχων.) — (καὶ ante καταγίγνομαι add. SYP.) — (νύκτωρ καὶ Μειδίας S pr.). — **23** (προσήεσαν libri). — **24** (ἀναγκαιοτάτους ἐμοὶ μὲν et ἔσται αἴτιος pr. S, corr. ead.) — (μαλισταπαντᾶν et ἑκαστον ἁπάντων pr. S.) — **25** αὐτὸς ante διεξιὼν om. Rh. VII, 417. 1291. — (ἀληθῶς] ἀληθὲς SY.) — ταῦτ' ἐπεπόνθειν ἃ λέγω Rh. IV, 500; VII, 417. — (ὑβρίσθαι] ὑβρίζεσθαι pr. S, YP.) — κρίνειν ἑαυτὸν ut vid. pr. S, cum Y. Delet pronomen Cob., recte puto (num.). — **26** (ὑμᾶς δὲ] ὑμᾶς δεῖ pr. S.) — προβάλλεσθαι S Cob.: προβαλέσθαι. — (τἀδικήματα] ταδικαια pr. S.) — παρεσκεύαστο A Dd. — **27** πάντ' ἔλεγ' οὗτος ἄν? (br.). Om. ἂν YOP. In S pro φεύγοντος μὲν γὰρ οἶμαι est φ. (μὲν add. man. quarta) γὰρ ἂν οἶμαι. — δοῦναι] μὴ δοῦναι S al. praeter A. Num διδόναι? — **28** ἐγὼ ante προυβαλόμην om. A. — **29** μὴ διὰ scr.: μηδὲ διὰ (br.) codd. et Maximus V, 590 W. Asyndeton hic quoque, sicut est in proximis, praestat. In SA etiam antea pro μή με est μηδὲ. — τούτῳ FA, schol. p. 551 sq.: ἐκείνῳ SY, quod rectum non est de praesente coram adversario, sed ex falsa oppositione ad τοῦτο facta ortum esse videtur. Ὅτι τούτῳ πολεμῶ | διὰ τοῦτό μ' ἀναιρήσετε ∼ τὰ τοιαῦτα πολ|λάκις οἶδ' ὅτι φθέγξεται. — **30** οὐδὲ A: οὐδὲ γὰρ (br.). — (ποιεῖσθαι S pr.) — (ποιοῦσιν] ποιησουσιν S.) — **31** (ὕβρισται] ὑβρισθαι S.

sed ut vid. in ras.) — ὑπὲρ πάντων scr.: ὑπὲρ ἁπάντων (br.). — **32** secl. ὁ ante τοῦτο ποιῶν (h.). — **33** πατάξῃ τις . . εἴπῃ v.: πατάξῃς . . εἴπῃς S pr. Cf. Cobet Misc. crit. p. 505; or. IV, 40 (Add.). — ἰδίᾳ καὶ scr.: ἰδίᾳ (h.). Cf. infra ἰδίᾳ καὶ δίκην κτέ. — **34** secl. ὑμέτερον (br.), quod ex § 31 illatum videtur. Etiam οὔσης deleverim; ἄξιος ex A pro δίκαιος. Εἰ δὲ χορηγὸν ὄνθ' ∼ ἱερομηνίας; εἰ δὲ . . ἱερ. ∼ πάνθ' . . φαίνεται. (χορηγὸς] χορὸς pr. S, corr. ead.) — post πόλεως omisi ὄνομα cum SYP. — ἔνορκα A, corr F: εὔορκα. Cf. Aeschin. 2, 176. — **35** αἰκείας pr. S Herwerden: αἰκίας. — πότερον scr.: πότερα (br.). — μείζον' ἂν scr.: μείζω codd.; κἂν μείζω Schaef. Dd.; ἂν iam Spalding. postulaverat. — **36** περιόντ' S, it. περιόντα Par. A Apsinis p. 502 W. — [ἐπι]δείξῃ (br.): cf. X, 10; XX, 26; XXII, 47; LIII, 8. — **37** αὐτὸ τοὐν. scr.: αὖ τοὐν. Cf. 120, XXII, 5, al. — ὑπὲρ post εἴπερ om. SY Dd., def. PhButtmann. — τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ οἶδεν Theo I, 156 W. Deleri potest ἡμῶν vel ὑμῶν; cf. XVIII, 132; infra 149. — γενέσθαι Theo recte, nam opponitur ὑβρίζειν τὸ λοιπόν: γίγνεσθαι. (Γενέσθαι τοιαῦτα Paris. Theonis.) Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν | τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γεν. ∼ τὸ μὴ κολ. | τοὺς . . αἴτιον ὄν. — (πάντες pr. S, corr. ead.) — §§ 38—41 in libris SF obelo notantur. Ego haec usque ad ἀποδεδωκὼς ὑμῖν § 40 minoribus litteris exprimenda curavi; reliqua διπλῇ ὠβελισμένῃ notata fuerint, quippe in quibus recurrant ea quae § 38 (et 40 init.) orator exposuerat. Cf. Weil. praef. p. V, qui contraria ratione διπλῆν ὠβ. §§ 38—40 tribuit; at sic inter 40 et 42 vasta lacuna exsistet. — εὑρήσετε W. IV, 529. — φθάσας τὸν λογισμὸν ἔπαισεν Rh. IV, 250, φθ. τ. λ. ἁμαρτὼν ἔπεσεν A: φθάσαι (sed φθάσας corr. F, προφθάσας γρ. S) τ. λ. ἁμαρτὼν ἔφησεν (sed ἔπεσεν γρ. S) v.: φθάσας τ. λ. ἁμαρτεῖν ἔφησεν Dd. cum HWolfio. Ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ ∼ φθάσας τὸν λ. ἔπαισεν. Ceterum A apte et ad sententiam et ad numeros ἐκεῖνος post Πολύζηλος addit. — **39** ἐκεῖνος post πληγεὶς del. mal. (br.). — **40** λεκτέα SA. — πάντα γὰρ pr. S, Y: πᾶν γάρ. Inde τἀναντί' scripsi pro τοὐναντίον (br.). — (πειθεσθαι pr. S.) — **41** ενεστ' SA; οὐδ' εἷς S, οὐδείς A. — (ἀλλ' ἃ μὲν ἂν] ἀλλὰ μὴν ἂν S, Galen. V p. 178, = p. 488 ed. I. Müller; ἀλλ' ἣν μὲν ἂν Rh. IV, 535.) — ποιήσῃ YP [teste Bk.]: τοῦτο ποιήσῃ S, τι ποιήσῃ A. Ap. Galen. est ἐξαχθῇ πράξις ὑβριστικὰς ποιήσει.) — δι' ὀργὴν om. pr. S. — (γ' ἔνι] γενυ pr. S, πάνυ pr. P, om. Y.) — **42** (ὕβρει] ὕβρις pr. S, corr. ead.) — σκοπεῖν δεῖ SYP Dd. (h.). Δεῖ σκ. etiam

schol. 557, 3. — **43** (αποκτεινννυντας S.) — **44** (γὰρ δή ποτ'] δη γάρ ποτ' pr. S, P, δὴ γὰρ δήποτε Y.) — ὅσον περ F: ὅσον περ ἂν A, ὅσον περ δὴ v. Dd. — τῷ ἰδιώτῃ] τῷ ἑλόντι Cob. coll. Harp. v. βιαίων. — **45** ἅπαντι] ita etiam schol. 559, 1; sed παντὶ 538, 6. — (τὴν ante τιμωρίαν om. S.) — **46** post αὐτόν μοι om. λαβὼν cum SAOP. — **47** sustuli uncos legis formulae a Dd. additos. — (ὑβρίζῃ codd. praeter k.) — γραφῇ vv. d. ap. Tayl.: ἡ γραφή codd.; ἢ ἡ γραφή Markl. Dd. minime recte, cum γένηται esse debeat. Cf. XXIV, 63; Plat. leg. XI, 915 B. — (καταγνῷ ἡ Lambin.: καταγνῶτε pr. S, YP, καταγνῶτε ἡ cett.) — (ἐὰν δὲ ἐλεύθερον S. al.) — **49** (τέθεινται] τεθειναι pr. S, τεθῆναι Y [pr. P].) — verba καὶ πολλοὺς . . θανάτῳ obelo notata sunt in S. Minoribus litteris exprimenda curavi. — ἤδη om. S. — **50** (συνιεν pr. S.) — (αὐτῶν] αὐτῷ pr. S.) — σκοπεῖθ' v., σκοπεῖτε Rh. IV, 524. — **51** κατέγνω Rh. l. c.: κ. μόνον F, μόνον κατ. v. Dd. Μὴ χορηγὸς ὢν | ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου ‖ ὕβριν ἄν τις κατέγνω ∼ νῦν δέ μοι δοκεῖ κἂν ἀσέβειαν εἰ καταγιγνώσκοι ‖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν. (Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄ. Ἀ. ∼ ταῦτ' . . Μειδίου ∼ κἂν . . καταγιγν.) Itaque abundant τῶν πεπραγμένων αὐτῷ; Rh. IV, 524 etiam post καταγιγν. add. τις αὐτοῦ. — (post ὕμνους add. οὓς S pr. [corr. ead.] al.) — **52** sq. removi uncos oraculis a Dd. appositos. — Ἐρεχθείδῃσιν Meier. ερεχθιδεσσι S.) — (πανδειονος S pr., corr. ead.; βακχοο pr. S.; πυκνασαντας S.) — ὡραῖον Βρομίῳ χορὸν THemsterhusius; ὡραίῳ . . χορὸν EMeier, ὡραίαν . . χάριν Saupp. — (Διὶ] διει pr. S.) — (καὶ ante Ἡρακλεῖ add. S al.) — Ἡρακλεῖ ἀλεξικάκῳ legisse videtur schol. p. 562, 13. — (ἀγυιεῖ, Λατοῖ] αγυειλατου pr. S, αγειλατω corr.) — στεφαναφορεῖν scr.: στεφανηφορεῖν. — (καττὰ PhButtm.: κατὰ τὰ v., κατὰ YP. Cf. XLIII, 66.) — post Ὀλυμπίοις fort. addendum καὶ Ὀλυμπίαις cum or. XLIII l. c. — ἰδίας om. or. XLIII; ἰθείας PhButtm.; λιτὰς Weil. — ἀνίσχοντας Lamb.: ἀνίσχοντ . . pr. S, ἀνίσχοντες v. — **53** παρηνέγκατε] παρήκατε (puto voluisse παρείκατε) Cob. — (θεωρείας pr. S.) — κελεύει secl. Cob., coll. v. l. § 9. — ἕνεκα τούτου PhButtm.: ἐννέα καὶ τούτου τοὺς SFY, ἐννέα καὶ τούτους Bk. Dd. Punctum post ταχέων posui. — (τῷ Ναΐῳ [verius Νάῳ] τρεῖς PhButtm.: των αρω τρισ S et similiter ceteri.) — (βοῒ δύο οἷς Dobr.: δύο βοησεισ, addito ι inter ο et η, S; similiter ceteri.) — (δὲ ante Διώνῃ om. SFP et pr. Y.) — (καλλιερεῖν Sauppius: καὶ ἄλλα ἱερεῖα.) — (χαλχην pr. S.) — (πρὸς τὸ R.: καὶ πρὸς τὸ.) — post Ἀθηναίων lacunam esse puto, ortam

propter id vocabulum repetitum: ⟨τῷ δήμῳ 'Αθηναίων⟩ ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ἐν Δωδώνῃ. Desideratur praeterea mentio τοῦ ἱστάναι χοροὺς καὶ στεφανηφορεῖν, quam in nullo oraculo defuisse testatur orator § 54. — (σημαίνει Lambin.: σημαίν' S, σημαίν' vel σήμαιν' alii.) — (δημοτελῆ ἱερὰ τελεῖν PhButtm.: δημοτελεῖ ἱερεῖον τέλειον.) — (ἐλινύειν γρ. B: ελεειννειν S, ἐλεεῖν θύειν v.). — **54** (πολλαὶ bis scriptum in pr. S, corr. ead.) — ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε lemma schol. 562, 12 (ἐνθυμεῖσθαι codd., unus ἐνθυμεῖσθαι δεῖ), cf. ibd. v. 15 sq. εἶπεν ὅτι μὴ πᾶσι . . προσέχετε, ἀλλ' ἐνθυμεῖσθε τὸ προσγεγραμμένον. — **55** εἰς τὸν POs: ἐπὶ τὸν (br.). — comma post ἀγῶνα posuit Weil.: erat post μαντείας ταύτας. Cf. schol. 562, 28. — ὑπὲρ ὑμῶν AFP: ὑπὲρ αὐτῶν S Dd. (schol. 562, 24: ὑπὲρ αὐτῶν] τῶν θεῶν δηλονότι ἁπάντων), ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν Y; ὑπὲρ ἁπάντων Weil. coll. schol. Ὑπὲρ αὐτῶν ex ὑπὲρ αὐτοῦ quod sequ. natum putaverim. — (ἐστεφανουμεθα SFYP.) — τὴν δὲ] τῇ δὲ Herwerden. — **56** καθίζεσθαι codd., καθέζ. γρ. mg. Lutetianae a. 1570. — **57** κατὰ τὸν νόμον post ἔσται Minucian. W. IX, 608: om. Anonym. Segu. p. 210 (I, 458, 31 Sp.) in fine membri puto, sicut etiam proximum mancum affertur; post προσκαλέσας v. schol. — **58** ἐπὶ συμφορᾶς Schaefer: ἐπὶ συμφοραῖς. (Aut del. γεγονότων cum Badhamo.) — (ὀνομαστὶ R.: ὀνόματι. Cf. 206.) — **59** (φιλονικων hic S.) — θεοσζοτίδης ut vid. S pr., θεοζοτίδης corr. ead. — ἐπὶ τὸν ἀγῶνα (br.)] cf. 55. — (τὸ ante συγκεχωρηκὼς add. A, corr. B; firmat lectionem Dd. ex imitationibus Aristidis.) — ἰδίων num legit schol. (565, 4)? — **60** κορυφαῖος secl. R. (in ind.) Dobr. Weil. — **61** (ἄνδρες αθη δικασταὶ pr. S.) — post νικᾶν ἂν om. ταυτὶ cum AF (uncis incl. Dd.). — οὕτως εὐσεβῶς om. pr. S.) — καὶ ante χορηγοῦντα add. corr. S Dd. — τῆς ante ἑορτῆς om. F. — **62** Πιθεῖ Tayl.: πιθεῖ pr. S, corr. ead., πειθεῖ Y, Πιτθεῖ v. — (τεισίαν pr. S.) — **63** κατερρήγνυ Alexand. π. σχημ. VIII, 454 W.; idem τὰ κατεσκευασμένα, sed τὰ παρασκευαζόμενα vel παρασκευασμένα etiam codd. Tiberii p. 544 W. Propter tempus verbi cf. 26. — **64** (ωροποῦ S.) — **65** (ἑόρακα hic SY et pr. F.) — ἦλθε scr.: ἐλήλυθεν (br.). Cf. Schaef. — καλουμένων] κληρουμένων Herwerden. — **66** κρείττω] κρείττω καὶ βίαν F; καὶ βίαν κρείττω AP. — χορηγῶν A: χορηγούντων. Εἰ γὰρ . . χορηγῶν ∼ τοῦτο . . γένοιτο. — ἐφ' ἅπασαν errore Dd. — διατελῶ Cobet: διατελέσω. — (τίς οὗτος ἀλόγιστος SA.) — τίς ἄθλιος SYP: τίς οὕτως (οὗτος A) ἄθλιος v. Τίς οὕτως ἀλόγιστος ∼ ἢ τίς ἄθλιός ἐστιν. — ὅστις] ὃς? cf. § 130 (143?; XXIII, 194;

XXXIII, 34. Ὃς . . δραχμὴν = ἐθελήσει' ἀναλῶσαι. — **67** τοῦτο om. B teste R. — περὶ αὐτοῦ τὸ στόμα A: τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ (br.). — **68** ἐν τῷ δήμῳ om. Rh. IV, 523. Ὅτ' ἐγὼ . . δήμῳ ∼ τότε τῆς . . φυλῆς. — **69** τοιοῦτον scr.: τοιοῦτον οὐδὲν v. Dd., τοῦτο S. — (μανίᾳ] μανείς S, μανίαν γρ. S, FYP; Dionys. Dem. 9: Alex. W. VIII, 431; Tiber. ibd. 532; Hermog. p. 350; schol. Herm. V, 528. Contra habent φιλοτιμίαν [ita rhetores] admodum pauci nostrorum, plerique cum S φιλοτιμίᾳ). — (ἐπαρηκολουθησεν S, ἐπηκολούθησεν P.) — secl. μηδὲ ante τοῦ χοροῦ. Nisi etiam τοῦ χοροῦ delendum. — (τὼ] τῶ S corr., τὰ pr. ut vid.). — **71** (ουγεγενημένου pr. S, οὐδὲ γεγενημ. corr.) — secl. δεινοῦ sec. Rh. IV, 529. Οὐδὲ . . εἰπεῖν ∼ ὡς οὐ γεγενημένου πώποτ' ∼ οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων. — νῦν αἴρω τὸ πρᾶγμα Rh. l. c. pro τῷ λόγῳ τὸ πρ. ἐγὼ νῦν αἴρω. — secl. ποτ' post παλαίσαντα (br.). Εὔθυνον | τὸν παλαίσαντα ∼ ἐκεῖνον | τὸν νεανίσκον. — (καὶ Σώφιλον codd., del. καὶ R.) — τις post ἰσχυρός om. Anon. Seguer. Sp. Rh. Gr. I, 439, 1. Ἰσχνός Dobr. bene ci. — ἐν Σάμῳ ἐν] abundant haec compositionis vitiis, et fort. hoc totum Euthyni exemplum ab elaborata loci forma alienum est, cum praesertim in sequentibus (§ 73 sq.) nulla eius ratio habeatur. Cf. Wachendorf Mus. Rh. 26, 417. Etiam Rh. IV, 529 post allatum illud αἴρω καὶ φοβερὸν ποιῶ ita pergitur: ἔπειτα . . ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς αὐξήσεως τὴν πίστιν παρέσχετο λέγων „ἴσασιν Εὐαίωνα πολλοὶ κτἑ." Cf. ibd. 525. Itaque conicias iam veteres haec quae nunc intermedia sunt (πολλοῦ γε καὶ δεῖ — ἀποκτεῖναι) obelo notasse. — τύπτων Schaef. Dd.: ὁ τύπτων codd. (τύπτοντα Vater). Tum δεῖν post ᾤετο add. Schaef., ego cum Herw. ante ᾤετο. Cf. 81. 143; XXII, 63. Contra ἐδόκει pro ᾤετο Weil. (simul τύπτων); cf. Muson. ap. Stob. Floril. I p. 303, 12. 304, 7 M. — ἐν δείπνῳ . . κοινῇ om. Rh. IV, 529 (non item 525 adn.). Habet quo offendat κοινῇ, ad antecedens διατριβῇ ἰδίᾳ relatum; nam privatum conventum fuisse docet § 73. Sed si dempseris illa de Euthyno, κοινῇ alio sensu accipi poterit. — **72** τοὺς ἐλευθέρους W. IV, 496. 529. ἐστὶ deest p. 529. — ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι om. Plut. Platon. quaest. X, Mor. 1010 F; [Longin.] π. ὕψ. c. 20; Rh. IV, 530. — (ἑτέρῳ] ετρωι pr. S.) — ὑπάρχων om. π. ὕψ. l. c.; ὢν pro ὑπ. Rh. IV, 530, ubi ordo invertitur: ὅταν ὡς ὑβρ., ὅταν κονδύλοις, ὅταν ὡς ἐ. ὤν, ὅταν ὡς (ὡς om. Paris.) ἐπὶ κόρρης. Contra Tiber. p. 558 et 568 cum Anonymo Sp. I, 440 ὅταν ἐπὶ κόρρης, ὅταν κονδύλοις. — post ἀνθρώπους om. αὐτῶν cum Rh. IV, 530,

Sopatro VIII, 376, π. εὑρ. l. c.; cf. Muson. ap. Stob. Fl. I, 303 M. (ἐξίστασθαι τοὺς ἀνθρώπους ὑπ' αὐτῶν). Ante ἀνθρ. est ap. Plut. l. c. Cf. etiam schol. 573, 25 sq. — ὦ ἄ. Ἀ. post οὐδεὶς ἂν om. Plut. l. c. — (ἀπαγγέλλων] ἀπαγλων pr. S.) — 73 δὲ Rh. IV, 529: δή. — λογίζεσθε A: λογίσασθε. Cf. XX, 87. Σκέψασθε δὲ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν (∼ ἐν ὀργῆς ἡ ὕβρις φαίνεται) ὦ ἄ. Ἀ. | καὶ λογίζεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ∼ ὅσῳ πλείον' ὀργὴν ἐμοὶ | προσῆκε παραστῆναι | πάσχοντι τοιαῦθ' ὑπὸ Μειδίου (καὶ λογίζ. .. αὐτοῖς ∼ τῷ τὸν Βοιωτὸν ἀποκτείναντι). — (ενωνι et paullo supra σκέψασθαι pr. S; tum id. pr. επαινεσθαι et ἐπὶ τὸ δεῖπνον.) — οἷς] οἱ' Cobet. — μηδὲ v.: μὴ pr. S Dd. — 74 τοῦτο: ταῦτα A et Tiber. 441 W. — (οἳ | οὗ S al.) — (εἴ τις in mg. S a m. pr.) — 75 αὐτὸν post μόνον A: post ἀκούω γὰρ v. (br.). Δοκοῦσιν δέ μοι | καὶ τῶν . . πολλοί ∼ ἀκούω γὰρ ἔγωγε | μιᾷ μόνον αὐτὸν ἁλῶναι ψήφῳ. — (ποιήσαντας pr. S.) — (τὸν post τοῦτον bis habet S.) — 77 (δικασταί] αθηναιοι δικασται S pr.) — πρὸς ἀλλήλους non addit Rh. VII, 53. — (ἂν ante ἀνθρώπων om. SA: post πολιτῶν add. AF.) — ἴδηθ' scr.: εἴδηθ'. Μὴ μεγάλου . . προσωφείλετο ∼ ἵν' ἴδηθ' . . φανήσεται. — βραχὺς περὶ αὐτῶν A: περὶ αὐτῶν βρ. (br.). — (κἂν] καὶ pr. S.) — 78 καὶ τοῦτον οὐκ εἰδὼς ὅστις ποτ' ἐστὶν (cf. XXIX, 29) οὐδὲ γιγνώσκων Dionys. Dem. c. 58, inter exempla synonymorum coniunctorum, proba lectione et offensione omni carente, cum nunc in verbis οὐδὲ γιγν. post οὐδ' εἰ γέγονε adiectis non sine causa Cobetus offenderit. Num retractato loco antiquitus duplex lectio fuit, altera quam servavit Dion., altera codicum nostrorum, sed absque verbis οὐδὲ γιγν.? Οὐδ' εἰ γέγον' οἶδα est XVIII, 70. — (ἐργ' άπαντά S.) — ἦν post πραττόμενα A: post πάντα v. (br. in πραττόμενα ὑπὸ). — 79 ἐναντίον κόρης ἔτι καὶ παιδὸς οὔσης Dionys. l. c.: ἔτ' ἔνδον οὔσης τότε καὶ παιδὸς οὔσης κόρης ἐναντίον. — (ἂν ante ἄνθρωποι om. SA.) — ἑξῆς εἶπον scr. coll. XXII, 61: ἐξεῖπον codd., εἶπον (Wolf.) Cobet. — (ὃ in ras. paene trium litt. capaci hab. S.) — (αφίεσαν SA). — 80 μνημονεύειν ὑμῶν A: ὑμῶν μνημ. (br.). — (ταυτην τοτε cum signis transpositionis S pr.) — ἠδυνήθην A: ἐδυν. (br.). — κομίσασθαι AF: ἀνακομίσασθαι. — (εἴσπραξιν pr. S.) — τούτων ὑβρίσματα A (ἠσελγημένα τούτων γρ. F). — 81 (ἁπήντα] ἅπαντα pr. S corr. ead.) — πω A: πώποτε. — 82 secl. πρότερον (br.). — (Θορίκιος Palmerius: θεωρισκος S al.). — (αὐτοῦ] αυτωι S al.; tum S pr. κρινομενον.) — 83 ἧς λέγω ταύτης ἣν γρ. S: ταύτης λέγω ἧς (h.). — οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς A Dd.:

οὐκ ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς οὐδὲ δικαίως S al. Verba ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς (h.) delenda esse ci. Weil. — 84 ταῦτα ante τὰκ add. S. — τελευτῶν A: τὸ τελευταῖον. — 85 puto ἐπυνθανόμην τινός (br.). — οἷος ἦν pr. S: οἷός τ' ἦν — (ἀποφαίνειν A, γρ. F, corr. Y: ἀποφέρειν S v. Cf. 96.) — 86 θεάσασθε A: καὶ θεάσασθε. Cf. schol. p. 585, 11; XVIII, 147. — (κακοηθιαν pr. S.) — verba τὴν μὲν δίαιταν . . τὸ μέλλον λαθεῖν obelo notata sunt in SF. Minoribus litteris exprimenda curavi. — secl. τῶν διαιτητῶν post ἡμέραν: τῶν διαιτῶν Dobr. Dd. Item secl. θαργηλιῶνος ἢ τοῦ et γιγνομένην, cum Dd. Schaeferum secutus haec omnia τὴν τοῦ θαργ. .. γιγνομένην seclusisset. V. schol. 586, 9: Μ. οὖν κακούργως ἐφύλαξε τὴν τελευταίαν ἡμέραν τὴν τοῦ σκιροφοριῶνος. De Thargelione nihil omnino dicit scholiasta. — 87 δοῦναι ψῆφον sine τὴν Y et lemma scholii p. 586, 17 (cf. schol. v. 20). — (ὁντινοῦν] οντι pr. S.) — κατηγορῶν ἔρημον] κατ. ἐρήμην γρ S γρ F. — 88 toti loco inde a δεῖ δὴ τοῦτο usque ad ἄκυρον ποιεῖ § 92 obeli appositi sunt in SF. Cf. schol. p. 587, 25. Minoribus litteris exprimenda curavi. — οὕτως ὠμόν, τηλικαύτην] confusas esse duas lectiones, οὕτως ὠμὴν et τηλικ., non iniuria suspicatur R. Cf. 97. — (επεβουλευσαι pr. S.) — (ἔχειν] εχει pr. S.) — θεάσασθαι scr.: θεάσασθε. — 90 ἐξῆν αὐτῷ AF: αὐτῷ ἐξῆν (h.). — (δέκα μνῶν] δεκα μν cum ω inter versus S.) — μήτε λόγου] μήτε ἐλέου γρ S. Cf. §§ 105. 209. — (ἐπ' εικειας S.) — 91 ἐχαρίσαθ' αὐτῷ Dobr.: ἐχαρίσασθε αὐτῷ. — οὐδέπω καὶ τήμερον οὐδένα Pollux IX, 92. Οὐδὲ χαλκοῦν οὐδέπω . . οὐδένα ∼ ἀλλὰ καὶ (ita s, lemma schol. 589, 6) δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν. Sed etiam ἀλλὰ δίκην (sine καὶ) ἐξ. ∼ ὑπ. φ., cf. οὐκοῦν ὁ μὲν ἠτίμωται καὶ παραπόλωλεν. — φεύγων O, corr. Y, Spald. Buttm. — 92 αὐτὸς cum κατεσκεύασεν coniungo (cf. Weil.). — αὐτῷ πεποίηκεν Dobr.: αὐτῷ πεποίηται (at πεποίηκεν F). — φανερῶς οὕτω F: φανερῶς. Τοῦ φ. οὕτω ∼ τοὺς ὑμετέρους νόμους ∼ ἐφ' ὕβρει παραβαίνοντος. — verba εἰ γὰρ ἀτιμία καὶ . . . . θάνατος φαίνεται obelo notata in SF. — 93 τοὺς ante μάρτυρες om. SYP. — (ΜΑΡΤΥΡΕΣ] ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΝΟΜΟΣ SA.) — (κατηγοριον S.) — (ἐπεὶ ἧκεν ἡ κυρία] επικενηκυρία pr. S, επ' ἡκενηκυρία corr.). — (καταλειπόντα S.) — (ὅπως] πως pr. S.) — 94 (post ὃν ἂν βούλωνται in codd. repetita verba διαιτητὴν ἑλέσθαι cum Sauppio del. Dd.) — (δ' ἕλωνται R.: βούλωνται.) — (διαγνωσθισιν pr. S.) — (μεταφερέτωσαν Budée cum corr. O: καταφερέτωσαν.) — (ὑπὸ τούτου SF; εκκληματα S.) — 95 κάλει

δὲ καὶ Apsinis (p. 586) Paris. (κάλει δὲ v.) et nostrorum s. — τὰ τοιαῦτα v. et Apsin.: τοιαῦτα SF. — ad οὗτος ὦ ἄ. Ἀ. singularis obelus appositus in B (non in SF); cf. schol. p. 590, 29 ὠβέλισται δὲ καὶ ταῦτα· οὐδὲ ἐπιβῆναι γὰρ τοῖς τοιούτοις ἐφεῖται. — ἴσως om Liban. Epist. 175, in imitatione loci. — πάσας scr.: ἁπάσας (br.). — ἐφ' ἡλικίας Apsin.: ἐν ἡλικίᾳ. Πάσας ap. Aps., qui liberius loco utitur, non additum est. Διὰ πάντων ἥκων πόνων est ap. Libanium. — καὶ ὀδύρασθαι A: ἢ ὀδ. (h.). — 97 verbis καὶ μήθ' ἑορτῆς .. παράδειγμα ποιήσετε obeli appositi sunt in S, διπλαῖ ὠβελισμέναι in B; in F hae tribus prioribus versibus, obeli duobus posterioribus. — (ποιούμενον om. pr. S, add. rec.). — 98 τίν' ὦ v.: καὶ τίν' ὦ SYP. — (βδελλυρος S.) — ἄνδρες Ἀθηναῖοι SP: ὦ ἄ. Ἀ. — (αὐτοῦ σχεδὸν] αὐτοὺς σχεδὸν pr. S.) — (προσήκει A: προσῆκε.) — (διὰ ταύτην] δι' αὐτην pr. S.) — 99 (ante νὴ Δία IV litt. erasae in S.) — τοῦθ' ὅτι AF, Rh. VII, 336: ὅτι (h.). Merito autem his ἀλλ' ἴστε δήπου .. δίκην διδόντας obeli in F(B) appositi sunt: quae minoribus litteris exprimenda curavi. — (φέρειν] αφερειν pr. S, ἀφαιρεῖν γρ S.) — ὑπὸ τούτου om. Rh. VII, 336. 339, adversantibus manifesto numeris, neque sententia patiente. — (οὕτως] ουτος SA.) — § 100—101, quas minoribus litteris exprimendas curavi, obelis notatae in SF. Cum § 101 cf. § 184 sq. — εἰ τοῦτον codd.: εἰ τοῦτον μὲν v. Dd. Interrogandi signum post ἐλεήσετε posuit Aug. Buttmann. — 101 οἶμαι] ἡγοῦμαι A. An [οἶμαι] .. ἀξιῶ? (i. e. δίκαιον ἡγοῦμαι). — ἕτερος οὑτοσί S: ἕτ. οὗτος. Cf. 185 (Weil.). Quamquam fort. inter ἐγώ τις οὑτοσί et ἕτ. οὗτος oppositio est. — (οὐδένα δ' οὔτ' SYP.) — βίαιος] βίαιος ὠμὸς A. — 102 καὶ ante καταψηφίσασθαι om. A. — 103 (ποιήσαντα S. al.) — (ἐάσω] α a corr. S.) — (πρὸ τῶν] πρωτων pr. S.) — τοῦθ' ἡδέως] τουθη (una litt. erasa) εως S. — 104 κακῆς] καὶ δεινῆς Arist. p. 378 W.; cf. Mus. Rhen. XXXVIII, 621 sq. — περιὼν hic quoque pr. S. — (περὶ ἐμοῦ] περι μου S pr.) — ὁ ante δεδρακὼς addidi (εἴην pro εἰμὶ Cob.). — (ὑφισχειτο pr. S.) — οὔτ' οὐδὲν SYP: οὔτ' ἄλλο οὐδὲν v. Dd., οὔτ' οὐδὲν ἄλλο A (om. Aristid. p. 378). — 105 ὤκνησεν οὐδὲ sine ἀλλ' Aristid.; cf. LV, 4. 7; sed etiam XLIII, 76; supra § 91, ubi ἀλλ' οὐδὲ χαλκοῦν F. — post τηλικοῦτο om. ἀδίκως cum A. Cf. v. l. 97, ubi in A ἀδίκως post περιπέπτωκεν additur; XL, 48. — λόγου scr. coll. § 209, ubi in eisdem verbis λόγου S, ἐλέου v.: ἐλέου (br.). Cf. etiam § 90. — 107 (προσεξειργάσθαι pr. S corr. ead., YP.) — (αφνιδαιως S pr. sec. Weil.) — καὶ post λαβὲ δή μοι om. S Dd. — 108 ἀκούητε F: ἀκούητέ μου A, ἀκούσητε S v.). — (μετὰ ταῦτα] μεταυτα pr. S.) — (τινά ante ἀντὶ om. S.) — 109 ὕστερον om. F. — (εκβαλλων S.) — 110 αὐτὸ τὸ πρᾶγμα A: τὸ πρᾶγμα αὐτό. Ἐπήγαγέ μοι .. ψευδῆ = καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν ∼ ὡς αὐτὸ τὸ πρ. ἐδήλωσε. — εἰπεῖν om. Hermog. p. 344 (ἀλλὰ γὰρ μικροῦ με παρῆλθε), Tiber. 545 (τουτὶ γὰρ αὖ μικροῦ με παρῆλθε, sed Gal. Par. Med. μικροῦ παρελήλυθε). Ap. Alexandrum p. 432 est: τουτὶ μικροῦ με παρῆλθεν εἰπεῖν. Cf. XIX, 234. (Τουτὶ .. εἰπεῖν ∼ μ' ἐγράψατο .. λελοιπώς). — secl. ἐγὼ (h.). — 111 ὧν AF: ὑπὲρ ὧν. — ἐκινδύνευον AF: δίκην ἐκινδύνευον. — τοῦτον ὃν διεξέρχομαι τρόπον Aristid. 386 W.: τοῦτον τὸν τρόπον ὃν διεξ. — εἶχον scr.: ἔχω (h.). — τί (τι) χρὴ SP: ὅ,τι χρὴ (h.). — 112 (τῶν ὁμοίων] τῶν νόμων SYP.) — τοῖς λοιποῖς SYP Dd.: τοῖς πολλοῖς (cf. v. l. XIX, 101); ἡμῖν Taylor: ἡμῶν (ὑμῶν A). Cf. infra τῶν ἄλλων ἡμῶν et καθ' ἡμῶν; τοῖς ἄλλοις ἡμῖν 138. — (οὐμέστιν S.) — δίκην AF: τὴν δίκην. — εὐτρεπεῖς καθ' ἡμῶν F. — 113 (ηρξάμην λέγων S.) — removi uncos legis formulae a Dd. additos. — ἢ ἰδίᾳ Westermann: καὶ ἰδίᾳ R. Dd.; και δια S al. — 114 (επαγων ut vid. pr. S, επάγ .. corr.) — εἰσιτητήρια Herwerden: εἰσιτήρια (εισητήρια corr. S). Cf. Herwerden Lapidum de dial. att. testimonia p. 49. — 115 ἀρχεθεωροῦντ' scr. (Meisterhans Gr. d. att. Inschr. p. 6): ἀρχιθεωροῦντ'. — (περιειλε pr. S.) — ἐκβαλεῖν A: ἐκβάλλειν. — 116 δι' ἐμὲ (br.) Y, Rh. IV, 459 (schol. p. 608, 3?): δι' ἐμοῦ. Locus non videtur sincerus esse. — τὸ πρᾶγμα ὦ βουλὴ AF: ὦ β. τὸ πρᾶγμα (h.). — οὐκ ἀποκτενεῖτε del. Badham. Omittuntur haec in testimonio § 121. — (συλλημψεσθε et supra τετυφωσθαι pr. S.) — 117 αὐτῷ post ἄλλος τις om. SY. Sed καὶ ταῦτ' ἔλεγ' ἡ μιαρὰ καὶ ἀναιδὴς αὕτη κεφαλή ∼ καὶ χρώμενος ὥσπερ ἂν ἄλλος τις αὐτῷ τὰ πρὸ τούτου. — (ηὐτύχει A Dd.: εὐτύχει). — πάντων ἐκείνου v. (cf. schol. p. 609, 9): ἐκείνου S Dd. (br.). — ἀπαλλαγῶν SP: διαλλαγῶν. Cf. § 151; XXXVIII, 6. Πάντων ἐκείνου πράγματά μοι ∼ περὶ τῶν πρὸς τοῦτον ἀπαλλαγῶν. — (ειργασται SY.) — 118 (παραλείπεται SYP Dd.: ὑπολείπεται A, καταλείπεται v. Fort. simplex λείπεται verum est.) — 119 μὲν ante προτεραίᾳ om. cum SFYP. — καθεζόμενος AF: καθιζόμενος. — κατ' αὐτοῦ A: περὶ αὐτοῦ; cf. § 121; XVIII, 215. — (φλαῦρον] φαῦλον SYP.) — (post μάρτυρας est ΜΑΡΤΥΡΙΑ [S] vel ΜΑΡΤΥΡΕΣ in codd. paene omnibus.) — 120 αὐτὸ τοὐναντίον S: αὖ τοὐναντίον. — puto λελοιπέναι μὲν ἄν. — 121 (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — (σουνευς S.) — (Χάρης R.: χιαρης.) — (ἐδόθη εἰς Schaef.: ἐδ. ἡ εἰς.) — (αὐτοῦ YP:

αὐτὸν.) — (οικιειαν pr. S; tum προτεραι S.) — (ἐμβεβληκότα Taylor.: ὡς ἐμβ.) — (φλαῦρον Dd.: φαῦλον.) — **122** οὐδὲν S: οὐδὲ. — **123** (περιϊστανται S, primum ι a corr.) — vetustam scribendi rationem ἐγλογιζομένοις servavit S pr. — ὑμῶν SAYP: ἡμῶν. — (βδελλυροι S.) — εἰσιν ἐγγυτάτω del. cum R. Dd. Cf. Gebauer. Lys. I² p. 375. Numeri (cf. οὐ δὴ δεῖ παρορᾶν) tueri videntur. — **124** (εἰσηγορίας pr. S.) — ὑμῶν μετ. A: ἡμῶν μετ. — (διεσωσαμην S.) — **125** ἐγκαλέσῃ A: ἐγκαλῇ. Περὶ ὧν .. ἐγκαλέσῃ ~ τότ' ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκως (~ ἐφ' ἑαυτὸν ἐλθόντας χρή). — **126** de interpunctione cf. § 131 init. — (κακος pro κακῶς, tum πατ' εἰπεῖν pr. S.) — δέκατον S: τὸ δέκατον. — ἕκαστος AY pr. S (corr. ead. ut vid.): εἷς ἕκαστος. Cf. XXIV, 93; XXV, 25. 99. — secl. συνηδίκηται repetitum. — **127** δίκην] τὴν δίκην pr. S. Praestat fort.: ὀρθῶς καὶ κατ' ἀξίαν .. τὴν δίκην λαμβάνειν. — λαμβάνειν A: λαβεῖν. Infra est ποιεῖσθαι. — ὑπὲρ ἐμοῦ μόνον ὄντος A: ὑπὲρ ὑμῶν ὄντος μόνον S al., ὑπὲρ ἡμῶν (hoc recte fort.) ὄντος μόνον F, ὑπὲρ ἐμοῦ ὄντος μόνον (h.) Dd. — (ὁμοῦ A: ἐμοῦ.) — ὑπολαμβάνειν A. Dd. Μὴ συνηγόρους .. δοκιμαστὰς ~ τῶν τούτῳ .. ὑπολαμβάνετ' εἶναι. — **128** ἀσελγὴς μόνον SA: μόνον ἀσελγὴς (br.). — διακρούσηται τούτῳ .. δοῦναι] ita SYP; at A τούτῳ τὸ δίκην δοῦναι ὧν ἐμὲ ὕβρικε διακρούσηται, F τούτῳ τὸ δοῦναι ὧν ἐμὲ ὕβρικε δίκην διακρούσηται. Del. fort. τούτῳ, pro quo οὕτω γρ S. — **129** ante ἃ πολλοὺς om. τἄλλα cum A. — τί οὖν om pr. S. Interrogandi signum cum PhButtm. addidi. — δεινότερα codd.: δεινότερον lemma schol. p. 615, 19, Dd. — ἐγὼ] ἔγωγε F cum Aristide p. 371 W. — (ὑπομει τ pr. S, ὑπομείνετ' corr.) — secl. ἡμῶν (ὑμῶν S) cum Aristide, ubi corrupte exstat παρ' ἀμφοτέρων δῶρα. — τό [τ'] ἐμὸν] scholiasta, qui et ipse legit τε, pro nominativo habet πᾶν τό τ' ἐμὸν, ego pro accusativo. — **130** τὰ ὑπομνήματα πάντα A: πάντα τὰ ὑπομν. (br.). — post ὑμῖν ᾖ om. τοῦτο cum F. — **131** (εἰσάπαξ] απαξ pr. S.) — **132** μυρί' ἂν ἔχων εἰπεῖν AF (br.). Ἂν genuinum videtur; cf. 65; XX, 33. — περὶ τῶν δὲ scr.: περὶ δὲ τῶν (br.). — τῷ νῦν add. antiqua manus in S, Weil.; cf. schol. p. 616, 28; 617, 3. Alius autem scholiasta (617, 11) βοηθεῖν αὐτοῖς legisse videtur. Βοηθεῖν αὐτῷ R., cf. 141. — **133** καίτοι — 134 πάντας ἤλαυνες obelis notata in S; in B tantummodo usque ad extremam § 133 obeli pertinent; simil. in F, sed ibi posterioribus VII versibus obeli, prioribus VII διπλαῖ ὠβελισμέναι appictae. Minoribus litteris exprimenda omnia illa curavi. — μὴ λαχεῖν pr. S: μηδὲ λαχεῖν. — ἀργυρᾶς secl. Dd. Altera lectio (AF)

est ἐξ Ἀργούρας τῆς Εὐβοίας; cf. schol. p. 618, 3; Herodian. π. μον. λέξ. p. 13, 20; Macrob. Sat. V, 21, 8; Harpocr. ἀστράβη. Contra ἀργυρᾶς est ap. Helladium, Phot. p. 533a, 35 Bk. — **134** εἶτα εἴς γρ S, porro εισκωψομεν S, in quo εἴ σ' ἔσκωψεν detexit Weil.: εἶτα εἴ σ' .. ἔσκωψεν. — συνιππεῖς] ἱππεῖς? Cf. v. l. 174. — secl. σοὶ (h.). Non solet ἐπιχαίρειν iungi dativo personae. — (ἐπέχαιρον] επεχειρουν S.) — χρῆν scr.: ἐχρῆν (br.) — **135** τί (τι) σὺ .. τί (τι) μὴ S: ὅ, τι σὺ (br.) .. ὅ, τι μή. — κεφαλὴ σὺ, παρελθὼν Gebauer argum. ex contr. p. 272: κεφαλή, σὺ παρελθών. Cf. XIX, 313; LVIII, 49. — τῶν ἄλλων ποιῆσαι A. — **136** post ἅπασιν om. ἀνθρώποις cum A. — secl. aut transpon. τἀδικήματα (br.) — (ἑόρακε O Dd.: ἑώρ.) — αὐτὰ τἀναντία scr.: αὖ τἀναντία. Cf. 120. — **137** ὁρῶντας] δεδιότας A; inde ὀρρωδοῦντας Tayl. — **138** secl. καὶ ὑβριστὴν sec. Tiber. p. 551. Omne momentum est in verbis ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλούτου, quorum vis hoc additamento infringitur. (Θρασὺν pro πονηρὸν A.) — post μηδὲν ἂν om. αὐτὸν cum Tiberio (qui etiam ἂν om., cum A). Dio Cass. LXII p. 702 E: πρὸς τὸ μηκέτι πάσχειν ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων. — περιαιρεθείς γε Tib.: om. γε nostri. — **139** (Πολύευκτος om. pr. S.) — πρὸς pr. S: πρὸς ἔτι (ἔτι add. pr. S in mg.). Cf. XXIII, 89. — τούτοις ἕτεροι F: ἕτεροι τούτοις (br.). — (εποχλουντων S.) — verba οὓς μὰ τοὺς .. μαρτυρεῖν obelis notata in SF. — **142** ἡμῶν ἕκαστον F: ἕκαστον ἡμῶν (br.). — ὑπὲρ πάντων scr.: ὑπὲρ ἁπάντων (br.). — ante τιμωρητέος om. ἐστὶ cum Y. — § **143**—148 obelis notatae in S; in B usque ad κόπτειν διαφέρει tantum (§ 147) obeli pertinent; in F etiam sequens versus notatus; in eisdem B(F) ad γένους ἕνεκα νὴ Δία (149 init.) adnotatum est: τοῦτο συνῆπται (συνῆπτο Weil.) τοῖς παρασήμοις („nota critica notatis“ Weil.), πρὶν διορθωθῆναι τὸν λόγον· τὰ δὲ μέσα ἐνετέθη. Cf. ad § 148. — ποτὲ ἐν τῇ πόλει om. Apsines p. 517. 519 (bis); ἐν τῇ πόλει etiam ab Hermog. p. 248, schol. Hermog. IV, 539 omittuntur. V. etiam Minucian. IX, 603 W. — τίνων ὑπαρχόντων Apsinis p. 519 Paris. A: τίνων εὐεργεσιῶν ὑπαρχουσῶν. Cf. 145 init. (144 extr.). — ποίων τινῶν] οἵων δὴ τότε Rh. IV, 539 (π. τιμῶν A). Cf. XXIII, 20. — δήπου, it. ἐγώ, ὑμεῖς, καὶ γνῶτε om. Rh. IV; id. pro οὔτ' ἐστὶν οὔτ' ἔσται tantummodo ἐστιν habet (ἔτ' εστιν pro οὔτ' ἔστιν S, τ' ε a pr. m. in ras.). Sed videtur rhetor consulto locum paullum contraxisse; itaque ὑμεῖς tantummodo, quod ex falsa oppositione ad ἐγώ facta natum puto, seclusi, scripsique ἴδητε (cf. γνῶτε)

pro εἰδῆτε (hoc etiam Rh. IV). Ad ἐγώ cf. or. III, 21. — ὅ, τι τοῖς] ὃ τοῖς AF, Rh. l. c. V. ad § 66. — ὑμῶν] ὑμῖν S et corr. F. Cf. 159. 183. 211; XVIII, 49. — **144** δὴ post ταύτης addidi ex A. Cf. 144 extr. — (ἧς] οἷς S.) — **145** καὶ στέφανοι add. F Weil. — **146** ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὑμέτεροι FYP, quod numeris melius convenire videtur. — **147** (ἱερὰ S pr., cf. schol. 625, 12 „ἱερὰ“ μόνον ἡ ἀρχαία ἔχει. Vulgaris lectio ἱερὰν ἐσθῆτα etiam W. IV, 546 nunc quidem exstat (at v. supra p. III); ibidem περικόπτειν τοὺς Ἑρμᾶς, pro quibus κόπτειν τοὺς Ἑρμᾶς S v., κόπτειν Dobr. Dd.). — post διαφέρει interrogandi quod ponebatur signum mutavit Dobr. — **148** ἀντιθῶμεν .. ἐνδεικνύμενος] haec cum nullo modo cum sequentibus conveniant, delevit Dobraeus; Weilius autem perspexit nexum esse cum 149 init. γένους ἕνεκα νὴ Δία; itaque intermedia putat ab oratore postmodo in mg. adscripta fuisse, id quod etiam scholion ad 149 init. adscriptum (v. supra ad 143) fere testari videtur. Adiunguntur autem haec intermedia μὴ τοίνυν κτἑ. ad 146 extr. Pro ἐνδεικνύμενος W. ἐξακούμενος scr.; sed sensus ἐπαιρόμενος vel tale quid flagitat: ἐπήρθη ταῦτα ποιεῖν ad ἐνδ. addit corr. S, schol. autem (625, 17) explicat: ὑπὸ τίνος ἠδικημένος; ποίου χορηγοῦ παροξύνοντος κτἑ. — ὑμῖν post μὴ τοίνυν om. F (post καλὸν hab. A). Cf. Liban. Herm. IX, 60, 1: οὐκοῦν πρὸς τῷ μὴ δίκαιον οὐδ' εὐσεβές. — θεμιτὸν (br.)] θέμις? cf. XXV, 81; Kühner Gr. Gr. I, 356, 3. Verum θεμιτὸν etiam Dionys. A. R. IX, 13 legisse videtur; cf. or. LX, 29. — secl. εἶναι (br.). — (οὗτος .. μή τί γε] οὗτός γε SA; μή τι SP et schol. 626, 1.) — **149** ὑμῶν om. Rh. IV, 538, ubi omnino locus in artius contrahitur; neque quod schol. 626, 31 idem om., magni faciendum. — τὰς ante τούτου del. R.; sed v. Schaef. Καὶ τίς .. ὑμῶν | τὰς ἀπ. ∼ ὥσπερ ἐν τρ. | τὰς τ. γ. — εἶναι post συμβέβηκεν sensum non habet. — ὑποβαλλομένη PY: ὑπολαμβανομένη A, ὑποβαλομένη v. (schol. 627, 8). Non effectus, sed actio spectatur. — (γενόμενον· ἡ δ' ἐξὸν] γενομενη δεξον pr. S.) — τῆς αὐτῆς Dobr.: ταύτης τῆς (τῆς ἴσης AF). — **150** τῶν ante οὐ προσηκόντων om. AF. Cf. IX, 31. — τετυχηκὼς AF: τετυχὼς. — (οὐδένα χρῆσθαι pr. S.) — ἀληθῶς βάρβαρον schol. 626, 27: ὡς ἀλ. βάρβ. AF, βάρβ. ἀλ. S al. Dd. (br.). — **151** cum AF inserui ἃ post ὄντων, cum A delevi ὢν post ἀναιδεῖ (h.). — πολλὰ καὶ δεινὰ] δεινὰ καὶ πολλὰ A; cf. § 109. — οὑτοσί (AF) pro οὗτος nollem me recepisse. — (ἐξαιτήσεται S al.) — puto ἔλαττον et ἢ ὅσον pro ἐλάττω et ἢ ὅσα (br.); cf. 152. Καὶ ἔλαττον .. καταθεὶς ∼ ἢ

ὅσον .. καταγελάσῃ. — (καταθεὶς] ante σ in S aliquid erasum.) — **152** οὐδὲν ἐλάττονος scr.: οὐδενὸς ἐλάττονος (br.). Supra 151 est πολὺ ἐλάττω. — τουτῳί pro τούτῳ nollem me scripsisse; it. mox οὑτοσὶ (v.) pro οὗτος (SA Dd.). — (ἢ ὅσον] ησον pr. S.) — τῶν ante τριηραρχιῶν add. SYP Weil. — **153** ἐν ἁπάσαις λέγειν Y. — secl. ἐσμεν (h.). — (ααποκναιει pr. S.) — **154** (κρίνων] κρινω pr. S, κρινῶ Weil.) — (ἔλαττον S, ἐλάττω v.; Weilius propter accentum, quem in S pr. m. posuit, ad v. a Bekkero spretam revertit.) — ἰδίων] ἰδίων ἐδαπανῶμεν A Dd., ἰδίων οἴκων SYP, ἰδίων οἴκων ἐδαπανῶμεν F. — **155** (ἣν om. S al.) — (τάλαντον] ταλάντων S.) — (σκεύη] μεσκευη S pr.) — (μηδενα αναλωσαι pr. S.) — **156** οὐδεμίαν δήπου S: οὐδ. αὐτῷ δήπου YP Dd. (br.), οὐδ. δήπου αὐτῷ AF (h.). — (post εἱστίακα duae litt. erasae in S.) — **157** secl. ἐγὼ post ἐγενόμην (h.) — με δοκιμασθέντα (br. bis)] fort. δίκαιον μ' ἂν δοκ. ἦν κομίσασθαι. — ἐγὼ μὲν οὖν] οὖν om. B t v; cf. XVIII, 255. — παρὰ τοῦ πατρὸς (br.)] παρ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς (opp. παρ' ἐπιτρόπων)? — **158** ante ἡ λαμπρότης om. ἐστιν cum F, schol. 629, 22. — ἀναλώματα τὰ τούτου (br.) A Dd. Cf. 210. — ἐγὼ μὲν A: ἐγὼ μὲν γὰρ. — ῥυτὰ καὶ κυμβία Herodian. ap. schol. p. 618, 10; Athen. XI, 481 E, 496 F: κυμβία (κυμβιτα pr. S) καὶ ῥυτά. — **159** Μειδίας om. A. Sed ἐγὼ .. ἰδίας ∼ τρυφῆς .. Μειδίας ∼ καὶ .. κτᾶται. — τυχόντας ὑμῶν AF: τ. ἡμῶν. — (σκεύη Meier. Dd.: σκεύη καλά SY, σκ. λαμπρά AP, σκ. πολλά F.) — **160** νὴ Δία τριήρη A Dd.: νὴ Δία τριήρη ἣν pr. S al., μὴν διὰ τριήρη ἣν corr. S, γρ B et F. Cum hiatus sit inter τριήρη et ἐπέδωκε, de forma τριήρην cogitare possis; nempe reperiuntur τριήρην et τετρήρην in inscr. Atticis inde ab a. 334 a. Chr. n., Meisterhans Gr. d. att. Inschr. p. 60. — (θρυλλησει S.) — verba καὶ φήσει ἐγὼ (h.) ὑμῖν (h.) τριήρη ἐπέδωκα (h.), quae scholion sapiunt, seclusi. — (οὑτωσὶ δὴ] ουτωσιδε S, ουτωουδε S pr.) — (παρακρουσητε pr. S.) — ἄνωθεν δὲ βραχὺς γάρ (γάρ om. pr., sed eadem omissionem notavit) ἐσθ' ὁ λόγος (ὃν add. corr.) λέξω S: ἄνωθεν δέ· βραχὺς γὰρ ἔσθ' ὁ λόγος ὃν λέξω, κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῇ v.: omisit haec omnia A Dd. Interpolatum esse ex § 77 recte perspexit Dd.; sed prima verba ἄνωθεν .. λέξω propter homoeoteleuton διδάξω .. λέξω in A omissa, v. Weilium. Ὃν propter breves ferri nequit. — **161** (νῦν] τοίνυν SYP.) — **162** καθέζεσθαι mg. Parisinae: καθίζεσθαι. Cf. 56. 119. — **163** (ἀναπεπτώκει libri.) — (ἐνθάδε] ενταυθαδε pr. S, corr. ead.) — **164** (Ἀργούρας] αργυρας pr. S, corr.

ead.) — **165** ὁ ἀγαπητὸς ὁ παῖς AF: ὁ ἀγ. ὁ ἄπαις (br.?) v.; (ὁ τοῦ Νικίου) ἀγαπητὸς παῖς Dd. Schol. p. 634, 14: ὁ ἄπαις (sic)] ὁ νέος ἔτι καὶ παῖς. — (ταύτῃ Bk.: ταύτην.) — (ἐπίδοσιν secl. Bk.) — (οὖ δ' ὁ νόμος] ουδε [duae litt. erasae] νόμος S.) — **166** στρατείας ἀτελῆ ποιῆσαι δυνάμενος scr.: ἀτελῆ ποιῆσαι στρατείας δυν. (br.) v. Dd., ἀτ. π. δυν. στρατιᾶς (br.) A. — ταύτην εὕρηκε M. καινὴν] καινὴν ἐξεῦρε M. schol. 634, 23. — ἱππικὴν S (qui κενὴν pro καινὴν), schol. l. c.: ἱππικῆς. — **167** (ἐκ Στύρων] ἐκ Σκυθῶν S corr.) — (τὰ ἀργύρεια] αργυρια S. al.) — οὐχὶ λειτουργία A; id. post τούτων add. ὑμεῖς, quod facile ante ὅμως excidebat. — **168** (καὶ ante Μειδίας om. SP.) — (παντὸς δὲ τοῦ] παντος δεκατον S pr. cum Y, παντος δε κὰι του corr. S.) — (Μειδίας δ(ὲ) ὑπολειφθεὶς YP; it. μειδιας δ' υπολιφθεις S.) — (κατεπλευσαι, συνκατεστησε S pr.) — **169** ἄνδρες SP: ὦ ἄνδρες. — (οἵαπερ R.: ἅπερ.) — (φησὶ AYP, καταλαζονεύεται SAYP.) — τῇ πόλει A: ὑπὲρ τῆς πόλεως. Cf. III, 6. — **170** (ὁπόταν] οπουεαν S; ὅπου ἂν schol. 636, 5.) — δωρεαὶ δέδονται A, recte puto (δωρεαὶ .. μεγίστων ~ οὐδ' ἂν ἦν. εἰ προσέγρ. τις ἐν τῇ στήλῃ). — **171** (καὶ ante κεκόμισται om. S.) — secl. αὐτὸς, quod rationem non habet; item ἦν (contra γὰρ ἂν Cob. Herw. [post R.], γ' ἂν Weil. pro γάρ). — τοῦτον ἐχειροτονήσατε A: ἐχ. τοῦτον (h.). — **172** post τίνος del. ἄλλου cum A (qui ἄξιός ἐστιν; τίνος ἔστ' ἄλλου ἄξιος F. — **173** (πλεὶν Dd.: πλεῖον.) — **174** ἐποιεῖτο ἐξ. εἰς E. sine ὑμεῖς Greg. Cor. W. VII, 1200. — καὶ ταῦτα] ἐξιόντων add. SYP. Fort. fuerit in anteced.: τάς τε πομπὰς ἡγεῖτο καὶ ἐξιόντων, cf. Saupp. — καὶ ὅτι] ἀλλὰ μὴν ὅτι AF. — τοὺς ante μάρτυρας om. SFYP. Cf. 93. — **175** ἵν' αὐτὰ AF: ἵνα ταῦτα. — (γεγονυιης S.) — Θεσπιῶς scr. pro Θεσπιέως, nam πρῶτον .. πρώτης | τῆς τελ. γεγονυίας | μνησθῶ καταγνώσεως ~ περὶ .. ἀδικεῖν | Εὐάνδρου κατεχειρ. | ὁ δῆμος τοῦ Θεσπιῶς. — προβαλλομένου v.: προβαλομένου SF. Cf. 176. 179. — secl. αὐτὸν (h.). — **176** secl. ὅτι (br.), mutata simul interpunctione; nam erat interrogandi signum post Εὐάνδρου, comma post ἀκούσατε. Cf. 184. — ζημιῶσαι F: κολάσαι. Cf. 181. 182. Εἰσελθόντα .. δικαστ. ~ ἠβούλεσθε .. ζημιῶσαι. — προβαλλομένου O, schol. 640, 7: προβαλομένου. — χειροτονίᾳ pr. S (κατα in mg. add. ead.): καταχειροτονίᾳ. Καὶ .. βλάβας ἃς ἐπὶ τῇ ~ χειρ. μένων .. γεγενῆσθαι (ἑαυτῷ γεγ. ~ πρὸς ὑμᾶς ἄνθρ.). Item 179 ἐχειροτονήσατε pro κατεχ. ex S restitutum est. — **177** ὡσπερεὶ] ὥσπερ pr. F. Cf. 18. — **178** puto ἕτερός ποτ' ἔδοξ' ἀδικεῖν ὑμῖν (br.). —

179 δίκαιον A: καὶ δίκαιον.) — ἄνθρωπε θέαν om. A (alterum θ in S corr. add.). — με ante φῂς om. A. — ἐπιβαλεῖν scr.: ἐπιβάλλειν. Cf. εἰπεῖν et ἅψασθαι. — post πάντα om. μᾶλλον cum A. — **180** λαβὼν] λαμβάνων A. — **181** (ὧν ante εἷλεν om. S al.) — εὖ ante οἶδα om. F. — secl. οὔτε παρεδρεύων (br.). Huius exempli ne in antecedentibus quidem ratio habetur. — ἔχων οὐδεμίαν AF: οὐδεμίαν ἔχων (br.). — **182** secl. ὑμῶν. Τινὲς ὑμῶν ᾤοντο κτέ. cum τέθνηκεν .. ὑμῖν non congruit: at deleto ὑμῶν oratorum quidam vel populi intellegentur. Θανάτῳ ζημιῶσαί = τινες ᾤοντο χρῆναι. — (ἁλοὺς] αλουσα pr. S.) — ἑτέρους ἔχοιμ' ἂν scr.: ἂν ἑτέρους ἔχοιμι v. (br.); om. ἂν A. — δ' post ὑμεῖς recte secl. Weil. Ἀλλ' ὑμεῖς est in A, ἔτι τοίνυν ὑμεῖς γρ S. — **δόξαντι**] **δόξασι** requirit PhButtmann, recte ut vid., cf. ἐκείνοις. An sic: δόξα⟨σί⟩ν τι παράνομον? Cf. LI, 12. — **183** ἐστὶ τοῖς πολλοῖς] τοῖς π. ἐστιν A; secl. ἐστὶ. Οὐδὲν γὰρ ῥῆμ' .. οὕτως ~ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπόν. ἐντυγχάνοντα A, cf. 180 λαμβάνων. — ὦ ante ἄ. Ἀθ. om. SAP, sed numeri obstare videntur (δεῖγμα τοι. = ἐξεν. ὦ ~ ἄ. Ἀθ.). — (ἀποκτείνετε S al.) — τις om. A; it. ὁμοίως. — **184** ante περὶ τούτων om. βραχέα (br.) cum F (post τούτων est in A). — τοῦτ' ἀκούσατε AF (cf. 176). — ante τὸν βίον addidi πάντα cum A. Antecedit παρὰ. — τινες in interpolatione, quae § 101 plerosque libros invasit (οὐ τοῦτον μόνον ὃν συλλέγουσι καὶ οὗ πληρωταὶ γίγνονταί τινες, ἀλλὰ καὶ ἄλλον), quaeque ex § 184 sine dubio petita est, post γίγνονται ponitur. Inutile esse videtur τινές neque numeris conveniens. — **185** τις ante μέτριος AF: post φιλάνθρωπος SYP. Malim post μέτριος exstare. — τοὺς μὲν καθάρματα τοὺς δὲ πτωχούς F: τοὺς μὲν πτωχοὺς τοὺς δὲ καθάρματα. Cf. § 198. — οὐδ' ἀνθρώπους Markland. (coll. 101. 198): οὐδὲν (br.). — post ὑπολαμβάνων om. εἶναι cum AF. — φορὰς ὑπάρχειν A: ὑπ. φορὰς. — ὀρθῶς om. pr. S (add. corr. post σκοπεῖν); sed ἂν τοίνυν ὑμῖν | ὀρθῶς (an ὀρθῶς | ὑμῖν?) ἐπίῃ σκοπεῖν = τούτου πληρωτὴν | εὑρήσετε Μειδίαν (~ ὥσπερ αὐτὸς εἰσενήνοχε τοῖς ἄλλοις). — **186** ante τὰ παιδία add. καὶ cum AF (br.). — ἐλεεινότατον omnes; ἐλειν. Herw. — (ἂν post ὅσῳ περ om. pr. S, YP.) — post παρέχειν αὐτόν om. ὅταν βούληται cum A. Cf. schol. 645, 2; or. XV, 18. Μέτριον παρέχειν αὐτόν = τὸν ἐναντίον ἢ τοῦτον. — interpunxi post ὅτι καὶ, cf. 201 extr. — (ἂν om. pr. S, add. corr.; tum διακρουσητε S.) — αὐτὸς] αὑτὸς Cob. (ὁ αὐτὸς A R.). — **187** οὐδὲ πιστότερον om. A, recte; nam de fide praestanda non

agitur. *Οὐδὲ τὸν παρόντα καιρὸν ὃν οὗτος* | .. *πλάττεται* ∼ *κυριώτερον τοῦ παντὸς ὃν αὐτοὶ* | *σύνιστε* .. *ποιήσασθαι*. — *ἆρα* scr.: *ἄρα*. *Διὰ τοῦτ' ἆρα τοῦ πεποιηκότος* = *ὁ πεπονθὼς ἔλαττον ἕξω παρ' ὑμῖν*. — **188** secl. cum Dobr. *καὶ τὸν ὅρκον ὃν ὀμωμόκατε* (br.), quamvis ea etiam ap. Suid. v. *ἀντιβολῶ*; Bk. An. 126; W. VII, 335 legantur. Contra non adduntur W. IV, 419. Ex sequentibus (*καὶ γὰρ ὀμωμόκατε κτέ.*) petita sunt, quisbuscum aperte pugnant. — *ὦ* ante *ἄνδρες* deleverim (num.). — *πείσεσθαι* Herw.: *πείθεσθαι*. — num secl. *διὰ* post *οὐδὲ* (br.)? Cf. XIX, 21. 265; Schaef. ad LIX, 74. Quamquam *οὐ* .. *οὐδὲ* ∼ *διὰ* .. *παῖδας*. — **189** de notis criticis quae his §§ adscriptae sunt v. ad § 191. — secl. *ὑμῖν*, quod post *συμβουλεύων* exstat ap. Phot. Suid. v. *ῥήτωρ*: cf. schol. 645, 25. 28; infra 190, unde etiam *ἡγῶμαι* pro *ἡγῆται* in libros quosdam devenit. Tum *συμφέρον* scr. pro *συμφέρειν*, cf. 190, XXIX, 43 (ap. Phot. *ει* in rasura; *συμφέρῃ* Suidae B). *Ἐγὼ* .. *συμβ.* | *ὅ, τι ἂν συμφέρον ἡγῆται* ∼ *καὶ* .. *ὑμῖν* | *ἐνοχλεῖν μηδὲ βιάζεσθαι*. — *ἀρνοῦμαι* et *τοὔνομα τοῦτο* Phot. Suid. (qui *οὔτε ἀρνοῦμαι οὔτε φύγοιμ' ἄν*, cf. 191): *ἀπαρνοῦμαι* (191 v. l.) et *τοῦτο* (*τὸν* F) *τοὔνομα*. *Ῥήτωρ ἐστὶν* | *οὔτε φ. ἂν* ∼ *οὔτ' ἀρνοῦμαι* | *τοὔνομα τοῦτο*. — *εἰ μέντοι* .. *ἐγὼ*] *εἰ δὲ οἵους* (*οἷος*) Phot. Suid.; sed *ἐνίους* certe et necessarium et a schol. 646, 3 agnoscitur et facile post *οἵους* excidebat. — *ἀφ' ὑμῶν* Phot. Suid. (Cob.): *ὑφ' ὑμῶν* S Dd., *ἐξ ὑμῶν* v. — **190** *οὐδὲ εἷς* SP: *οὐδείς*. — (*αυτο* pro *αυτος* pr. S; id pr. *ἐν* post *οὐδὲν* om.) — (*ἁπλῶς*] *ὅπως* SYP.) — (*όταν συμφερει* pr. S, *ότι ἂν συμφερειν* corr. ead. *Συμφέρειν* etiam AB.) — *ἐξεταζομένους* A: *συνεξετ.* (br.), quod est 127. — post *προφέρειν* om. *ἐμοί* cum SA. — **191—192** in FB obelis notatae sunt, contra 189—190 *διπλαῖς ὠβελισμέναις* (in F *διπλαῖ* etiam ad primum versum § 191 pertinent). Cf. Christ (supra p. VIII) p. 29; Weil p. V. — *τοιαῦτα* YP, lemma schol. 646, 14; Aristid. 382 W. (qui etiam *τοι* et *ἴσως* om.): *τὰ τοιαῦτα*. — *νῦν* om. schol. 646, 16. 20; Aristid. hab. *ὡς ἔσκ. πάντα λέγων ἐγώ* (i. e. *λέγω νῦν ἐγώ*?). Locus est adverbio in § 192 *λέγειν νῦν*. — *κοὐκ* Plut. Mor. p. 6 D: *καὶ οὐκ*. — (*ἂν ἀρνηθείην*] *ἀπαρνηθείην* SYP.) — *πρὸς ὑμᾶς* om. Plut. (lacuna in libris sec. Bernardakin). *Ἠμέλουν ὧν περὶ τούτων* ∼ *ἐρεῖν ἔμελλον πρὸς ὑμᾶς*, cf. *γεγραφέναι μέντοι μοι* | *τὸν λόγον Μειδίαν*. — **192** (*δικαιότατα*] alterum *τα* a corr. S.) — *ποιῶν* (B) t. v. ante R.: *ποιῶ* (h.). Nisi delendum. — *ποτ'* SYP: *πώποτ'*. — (*διημαρτανει* S text.) — **193** (*ἐρεῖν* A: *ἐρεῖ*.) — *ἔρημα* om. A. — (*ἐξεκκλησίασαν* pr. S al., *ἐξεκλ.* corr. S. Imperf. est in A, corr. F, cf. schol. p. 647, 21.) — **194** *οἶμαι* om. A. — **195** secl. *πάντων ἀνθρώπων*, quod post *ὑπερηφανίας καὶ ὑπεροψίας* (haec *καὶ ὑπεροψ.* om. S Dd., contra YP etiam *τοσαύτης* ante *ὑπεροψ.* add.) hab. F. Pro *πλήρης* in **AF** *μεστὸς* est. *Καὶ τοσαύτης ὑπεροψίας* ∼ *μεστὸς ὢν ἔσει φανερώτατος*. — [*τὸ*] *σχῆμα* Weil.: *τὸ σχ.* SYP, *τὸ σὸν σχῆμα* v. Dd. — **196** *μεγάλην μ. τέχνην, μᾶλλον δ' ἀρχὴν* Taylor. — ante *εὑρηκώς* om. *ἂν* cum S. — *σαυτὸν* v.: *σεαυτὸν* S (br.). — pro *ἔλεος* ante *οὐδὲ καθ' ἓν* (br.) fort. *ὃς* ante *οὐκ ἔστιν* reponendum. — (*μῖσος*] *μισθος* pr. S.) — **197** *ἐλθὼν ὡς ὑμᾶς* B teste R.; cf. 218. — *πότερ'* scr.: *πότερον* (br.). — *καὶ πανταχοῦ* F: *πανταχοῦ*. — verba *ὃν γὰρ οὐχ* .. § 199 *θεωρήσαιτε* obelis notata in F. Minoribus litteris exprimenda curavi. — **198** (*οὗτος*] *ουτως* pr. S; tum *απηλαγμαι* S; *περϊων* hic quoque pr. S; it. pr. S *εἰσιν* pro *ἦσαν*.) — **199** post *χειροτονίαν* om. *τεκμηρίοις* cum A. *Σκέψασθε ἐκ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν χρόνων* W. IV, 540. — (*θεωρήσετε* S. al.) — *κίνδυνος μηδὲ ἀγὼν* om. *ἔτι* AF. — **200** *ταύτης τῆς ἡμέρας* AF, Plut. Mor. p. 1010 F: *τῆς ἡμ. ταύτης*. — *οὐδὲν πέπονθα* AF: *π. οὐδὲν* (br.). Inde secl. *ἐγὼ* (h.). — *οὐ δέδοικα* A, pr. Y: *οὐδὲ δέδοικα*. — **201** (*δεδειεναι* pr. S.) — verba *οὐδὲ γὰρ ἕξειν* .. *διακρούσηται* obelis notata in F. Minoribus et ipsa litteris expressi. — **202** (*ὧν*] *τῶν* pr. S.) — *ἀγγελθῇ* A: *ἀπαγγελθῇ*. — **203** *οὐ γὰρ* AF: *οὐδὲ γὰρ*. Etiam pro *οὐδ' οἴεσθε* eidem *οὐ γὰρ οἴ.* praebent, quod recepit Buttm.; fort. *οὐκ οἴ.*, ut § 204 *οὐκ ἐθέλεις*. LIV, 35 bis *οὐ γὰρ* — exstat; sed hic iam unum *γὰρ* antecessit. — (*χρήματα δεῖν* pr. S cum signis transponendi.) — (*νεμεῖσθαι* et *ἐμβήσεσθαι* Felician., schol. p. 531, 3: *νεμεῖσθε* et *ἐμβήσεσθε*.) — **204** (*καβονοιαν* pr. S.) — *ἐπὶ καιροῦ* lemma schol. 654, 1; cf. XX, 90. — (*τοῦθ' ὑποβάλλειν* S.) — *σαυτῷ* v.: *σεαυτῷ* S (br.). Cf. Liban. IV, 67, 5. — *ἀνέξεσθαι* AF: *ἀν. σου*. — (*σὺ δ' οὐ* A: *σὲ δ' οὐ* S al.) — § **205**—207 obelis notatae in FS (in F pr. etiam tres primi versus § 208). — secl. *ὑπὲρ αὐτοῦ* (br.); oratores (*οἱ λέγοντες*) dicuntur Midiae opitulari. — ante *οὐκ ὀρθῶς* interpunxi cum Weilio (Schaef.). Cf. XXIII, 100. — (*ἀφίησιν*] *ἀνίησιν* pr. S, YP, lemma schol. 655, 22.) — (*μεῖζον* S. al.) — secl. *καθ' ὅσον* (br.). — *ὑμῶν* scr.: *ἡμῶν*. — **206** (*ἐκαθητο* S. al.) — (*Εὔβουλος*] *συμβουλος* pr. S.) — *καὶ ἀντιβολοῦντος* SYP: *ἀντιβολοῦντος* (h.). — secl. *τότε* post *ἀδικεῖν* (br.) — *διὰ ταῦτ' οὐχ*] *διὰ ταυθ' ουχ* S, *διὰ τοῦτο οὐχ* A. Item mox *διὰ ταυτας τουτον* pr. S, *διὰ τοῦτο*

τοῦτον A. Secl. autem τοῦτον (num.); antea neque ad ἠδικηκότος neque ad συνειπεῖν neque ad ὑπήκουσε pronomen additum. — 207 puto εἴη καὶ τοῦτ' ἂν (h.). — 208 (πέπεισμαι pr. S al.) — ἐξαιτ. τοῦτον καὶ λιπαρήσειν παρ' ὑμῶν A. — (μαινοίμην] μενοίμην pr. S.) — 209 post δημοτικῶν om. ἀνθρώπων cum F. — (ἂν post τυχεῖν om. S.) — (ου γαρ οὐδεηθεντι S, sed οὐδ a corr. ut vid.; οὐ γὰρ δεηθ. YP, οὐ γὰρ δὴ δεηθ. F.) — (πρόσχοιεν S. al.) — ἀλλ' οὐκ ἂν εὐθέως εἴποιεν] ἀλλ' οὐ AF. Verum cf. XLV, 26. — δεῖ SP: ἔδει (cf. ἐχρῆν Liban. IV, 160, 17). Τοῦτον δ' ὑβρίζειν ἀναπνεῖν δέ ∼ ὂν . . ζῆν ἀγαπᾶν δεῖ. Cf. Schaef. — 210 verba μὴ τοίνυν . . κεκτῆσθαι obelis notata in F. Scilicet haec propter μὴ τοίνυν recurrens in aliquo vetusto exemplari exciderant; inde ex huius collatione obeli appositi. V. supra p.VIII. — (ὑμῖν] ὑμεῖς pr. S, corr. ead.) — τὴν post δόξαν om. SYP. Cf. 158. — 211 ἐλεεινὸν omnes, etiam Aristid. p. 349 (Liban. IV, 737, 1). — (ὑμῶν] ὑμῖν Aristidis Paris. 1741 et Ald., ἡμῶν SYP.) — (δικασηται, superscr. a corr. ε, S, sed etiam ση in ras.) — ἄνδρες SP: ὦ ἄ. — ταύτην non add. schol. p. 658, 9. — (μὴ εὐορκεῖτε A: μηδ' εὐορκ. S al.) — 213 (ἕκαστοι pr. S.) — 214 μὴ γεγενῆσθαι ⟨ὕβριν⟩ vel ⟨ὕβρει⟩ ci. R., cf. 216. Melius utique ante γεγ. hoc inseretur. — 215 αὐτὰ SAYP: αὐτὰ μὲν. Cf. 216 ἐπει(δὴ) δὲ pro ἐπειδή. — ἐφαίνεσθε (φαινεσθε S) secl. Weil. — τούτων πλουσίων AF, corr. S, Weil.: πλουσίων τούτων (πλουσιων τουτῶν πλουσιων pr. S). — (δεομένου corr. S.) — ἐβοᾶτε μὴ ἀφεῖναι (br.)] puto βοῶντες μὴ ἀ., et mox ἀνακραγόντες, sicuti nunc quoque sequitur λέγοντες. Legitimum esse videtur participium post ὥστε antecedente participio (ἔχοντες), cf. Rehd. Ind. II⁴, 119. — (λημψομένου pr. S.) — 216 (ἐκεῖνον] ἐκεῖνον δ' SAYP.) — ἐπειδὴ SAYP: ἐπεὶ δὲ B, ἐπειδὴ δὲ R. Dd. — 217 πάντα γὰρ — 218 ἡττᾶσθαι obelis notata in SF. Minoribus litt. exprimenda curavi. — ἐπιδημοῦντας πάντας A (pro ἅπαντας pr. S ἅπαντα). — 218 (τὴν] τιν pr. S, corr. ead.) — (ηττησθε S al.; ἡττᾶσθαι AF.) — (προσβολην pr. S.) — verba πότερ' οὖν . . κοινά, quae minoribus litt. exprimenda curavi, obelis notata in SF. Videntur haec primitus ad οὐδὲν ὑβρισθήσῃ § 222 adscripta fuisse; cf. P. Bastgen, de Dem. Midiana (Monasterii 1884) p. 54. — (κρεῖττον A: κρεῖττον ἦν.) — νῦν ante κρίνεται add. Dd. ex SYP, γρ F. — 219 ἄνδρες A(S): ὦ ἄνδρες. — οὐδεὶς post ὑμᾶς A: post χειρὶ (h.). — ἅπαντας] AF ἅμα πάντας. — 220 γενέσθαι F: γίγνεσθαι. — 221 δὲ post ὁρᾶτε om. SYP. Cf.

XVIII, 322. — (σχολερον pr. S.) — οὐδέν γε AF: οὐδὲν. „Sive lentius sive celerius, certe nihil curans." — (εἰ μέγας] η μέγας S.) — οὐδ' ἰσχυρὸς A: ἢ ἰσχ. SYF, ἢ εἰ ἰσχ. P, οὐδ' εἰ ἰσχ. Dd. — 222 ἐφ' ἧς ἀδείας (ci. R.) Weil.: ἐφ' ἣν ἄδειαν codd., ἐφ' ᾗ ἀδείᾳ R. Dd. (h.). — ταύτην om. YP. — ὑμεῖς om. F. — 223 καὶ γὰρ αὖ τοῦτο. εἰ Dobr. — ὁποσουσοῦν A: ὁπόσους ἂν. — (τοὺς δικάζοντας post ἰσχύειν add. codd., cum Bk. del. Dd. Fort. etiam καὶ μάλιστ' ἰσχύειν delenda.) — ἀλλὰ τοῖς νόμοις scr.: ἀλλὰ τῇ τῶν νόμων ἰσχύϊ SY Dd., ἀλλὰ τῷ τοῖς νόμοις ἰσχύειν AFP, ἀ. τῷ τοὺς νόμους ἰσχύειν Taylor. Cf. 224. — 224 (δύναιντ'] δυναταιτ' pr. S, δυναιτ' corr. ead. m. cum YP.) — αὐτῶν ἡ δύναμις AF: ἡ δύν. αὐτῶν (br.). Secl. autem ἐστίν (br.). — 225 μήτ' ἄλλο μηδὲν εὑρῆσθαι A: εὑρῆσθαι SP, εὑρῆσθαι μήτ' ἄλλο μηδέν v. Dd. (br.). — 226 ἐσυρίττετε καὶ ἐκλώζετε Lambin. Dd., coll. Harp. v. ἐκλώζετε: ἐσ. καὶ ἐκεκράγετε SYP, ἐσυρίττετε rell., qui pro καὶ πάντα ἃ μίσους ἐστὶ σημεῖα ἐποιεῖτε (SYP) praebent ὥστε (ex ἐκλώζετε?) ἃ μίσους ἐστὶ σημεῖα (σημ. om. F) ταῦτα ἐποιεῖτε. Fort. ἐσυρίττετ', ἐκλώζετε, ἃ μίσους ἔστ' ἐποιεῖτε. Cf. (ad ἐκλώζετε) Aristid. II, 548 Dd. συρίττεσθαι καὶ κλώζεσθαι, Liban. epist. 218 τοὺς κλώζοντας καὶ συρίττοντας, Alciphr. III, 71, 3 κλώζειν ἢ συρίττειν. — 227 secl. τούτου (h.). — ἀσφαλείας τὸ λοιπὸν A: αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἀσφαλείας S; ἀσφ. αὐτοὶ τὸ λ. v. Dd. Μετὰ . . ἀσφ. | τὸ λοιπὸν διάγειν ∼ παράδειγμα ποιήσαντες | τοῦτον τοῖς ἄλλοις. — (ἄλλοις add. corr. in S.) — (τιμωρησασθαι ut vid. pr. S.)

XXII. ΚΑΤ' ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘ.] (§ 1 τραυμάτων Wolfius, πραγμάτων codd.) — (κωλύων id., κωλύειν codd.) — 2 τὸν ante τῶν ὀφειλόντων om. Bk. cum suis libris ut vid., it. om. B.) — ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘ.] [1]) § 2 καὶ ante περὶ ἑταιρήσεως addidi. — 3 ὑπέπιπτεν Jurin.: ὑπέπιπτον. — 4 τῆς ante τῶν πεντακοσίων addidi post Turr. — (καὶ δωδέκατον post τρίτον add. Jurin.) — δωδέκατα . . δώδεκα Sauppe: δώδεκα . . δώδεκα codd., δωδέκατον . . δύο (δύω) Wolf. Dd. — 6 γοῦν] malim δ' οὖν (οὖν Sauppe.) — (τοσούτους Bk.: τούτους. — (πέντε post ἀνὰ τριάκοντα add. in ed. Herwagiana secunda.) — (δέκατον Felicianus: δωδέκατον).

[1] Apparatum criticum ampliorem, adhibitis codicibus CDGT, praebet Dd. ed. Oxon. IX, 853.

— 7 εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, οἱ δέκα] haec lacunosa, supplenda sic fere cum Jurino: — ἅμα, ⟨διεῖλον πάλιν ἑαυτοὺς εἰς ἄλλας πέντε μερίδας, ἀνὰ δέκα. καὶ⟩ οἱ δέκα ⟨ἦρχον ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ αὐτῶν⟩ κατὰ κλῆρον εἷς ἦρχε (εἷς ἦρχε add. TC, om. v.) μίαν ἡμέραν (ita exemplar Bodl. ap. Tayl. pro μιᾶς ἡμέρας). — συνέβαινε τοῖς] malim συνέβαινεν οὕτως (pro τοῖς ἄρχουσι T τοὺς ἄρχους, C τοὺς ἄρχοντας). — 8 cf. Gregor. Cor. W. VII, 1310. — ἐλάβοντο] ἐπελάβοντο Wolf. coll. § 9. — 9 ἡμῖν scr.: ὑμῖν. — 10 μὴ ante ποιήσασαν, it. ante αἰτεῖν add. Jurinus, coll. § 12. — (ὃς post Ἀνδροτίων ἄρα add. ed. Paris. a. 1570. In C est Ἀνδροτίων ἡταίρηκεν, οὐκ ὤφειλεν ἄρα.) — ἔτι ὀφείλοντα Wolf.: ἐποφείλοντα. — 11 ἐν post βεβουλευκέναι secl. Bk. — 12 εἰς στάσιν ἀνενεγκεῖν ed. Paris. a. 1570: aberat antea ἀνενεγκεῖν, quo rursus deleto εἰπεῖν pro εἰς στάσιν cum T (C προσειπεῖν) scr. Dd. — τὴν post πραγματικὴν, it. mox τῆς post πραγματικῆς add. ed. Paris.; illud cum TC rursus del. Dd. — 13 (νεώτερος, ὁ δὲ ἕτερος add. ed. Paris.) — orat. § 1 ἅμα om. Gregor. Cor. W. VII. 1228 (cf. Hermog. p. 281). Sed et sensu et numero defenditur (ὅπερ . . κακῶς ∼ ἅμα . . λαβεῖν, ut παθὼν . . κακῶς ∼ καὶ . . λαβεῖν). — δι' Ἀνδροτίωνα W. VI, 534. — παρ' ὑμῶν et τῶν ὄντων (πάντων L) ἀνθρώπων inter se opponuntur; item ἐκπεσεῖν et ἐδέξατο. Quare neque παρ' ὑμῖν (Paris. pr. apud R.: schol. FLY p. 663, 5) neque πατρῴων, quod Weilius ci., receperim. Est autem παρ' ὑμῶν e republica, i. e. e magistratu, v. schol. — οὐδὲ εἷς] οὐδεὶς A. — 2 αἰτιασόμενος Weil. — κατασκευάσας O, Weil.: καὶ κατασκ. Cf. XXIV, 7, ubi καὶ ἀσεβείας κτέ. pro ἀσεβ. κτέ. F. Κατασκευάσας ∼ ἀσεβείας γραφήν. — ὑπὸ τούτου secl. Weil., sed numeris defendi videtur. — που om. A. — οὐδὲ μία S Weil.: οὐδεμία. — 3 τούτους O, corr. F, kr (τούτοις A): τοῦτον. Ministros vel ministrum Androtionis intellegendum esse R. vidit. Ille si ipse per se accusationem instituisset, necessario ἀτιμίᾳ affectus foret (cf. schol. p. 664, 22 sqq.). Sed minime ex eius prudentia fuit, ipsum periclitari in re admodum dubia, cum alium subornare posset. Improprie igitur Dem. loquitur or. XXIV, 7 (ὦφλε χιλίας), sicut ibidem reus ipse Diodorus fuisse dicitur, patrui nulla mentione facta. — τουτονὶ] τοῦτον SF al. Dd. (ed. Teubn.). — deleverim ἄλλον. τουτονὶ . . πειράσομαι ∼ καὶ νῦν καὶ τὸν ἅπαντ' ἀμ. χρ. — παραλείπειν scr.: παραλιπεῖν, quod cum ἐδόκει non convenit. Cf. XXV, 69. — 4 περὶ αὐτῆς libri praeter r pr.: περὶ αὐτῶν. — οὐδεμίαν om SL. — num πειράσεται καὶ παράγειν πλάττων πρὸς κτέ.? cf. 34. (παράγων καὶ πλάττων Dobr., πλ. [καὶ παράγων] Cb.). Etiam XXXVIII, 9 παράγουσι sensu τοῦ ἐξαπατᾶν accipi potest. — ἐσχόλακεν τούτῳ scr.: ἐσχ. ἐν τούτῳ codd., ἐσχ. ἐνὶ τούτῳ (br.) R. Dd. — 5 αὐτῷ scr.: αὐτῷ. Ἔστιν γὰρ εἷς = αὐτῷ λόγος (et sensu haec cohaerent); μὲν ὃν οἴεται = τεχνικῶς ἔχειν. Cf. 35. — „ταῦτ' ἐπεψήφιζεν ὁ ἐπιστάτης" ἀντὶ τοῦ ἠρώτησεν schol. Aristid. p. 168 Fr. Cf. § 9. Φησὶν abesse potest. — δεῖν post τούτων addidi cum W. V, 36. Desideravit Wolf. Opponitur οὐδὲν δεῖ προβουλεύματος ἐνταῦθα. — περί γ' ὧν A: περὶ ὧν YO, περὶ ὧν γε v. Ἐπεὶ περί γ' ὧν | μὴ κεῖνται νόμοι ∼ οὐδὲ γράφειν | τὴν ἀρχὴν προσῆκ'. — προσῆκεν A (Benseler): προσήκει (h.). — 6 φησὶ S, pr. L (et Parisinus A Apsinis IX, 520 W.; Sopat. V, 28; 35; 188): φήσει. Cf. λέγειν quod sequitur. — ἀληθῆ A, Aps. 516. 520 (τἀληθῆ Ald. Apsinis p. 516), R.: ἀλήθειαν. — ἐστὶ post ἐπεξαμ. deleverim: cf. Aristid. I, 572. — 7 γέγονεν τοῦτο] γ. οὕτω (ΟΥΤΩ, ΟΥΤΟ) Gellius N. A. X, 19, 3. — οὐ γὰρ κτέ.] cf. XXIII, 99. — ἀποφεύγοις S, pr. L, YO, Apsines p. 522 (sed ἀποφύγοις Paris. A): ἀποφύγοις, ut Gellius l. c. et Isidor. Pelus. Ep. V, 151. Item variant libri XXIII, 99. Cf. etiam XLV, 52; XIX, 183. — ἂν δικαίως om. Isidorus. — ἐκείνων om. Gellius (hab. Isidor., Apsin. p. 525, alii). Locus est pronomini or. XXIII, ubi antecedit ὡς γέγονεν καὶ πρότερόν τισιν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα; hic autem, post verba ὡς γέγονεν τοῦτο πολλάκις, non habet quo referatur. — ἑάλω Gellius, Apsin. (sed προεάλω Par. A), or. XXIII; προήλω codd. hic, Hermog. p. 153, Isidorus. — σὺ ΤΑΥΤΑΚΟΥΚ i. e. ταὐτὰ οὐκ Geil.: σὺ τάδ' οὐκ cett., quibus locus est (post ἐκείνων) or. XXIII. — νῦν om. Theon I, 156 W. in loco or. XXIII, neque Quintil. V, 14, 4 in eodem expressit. Cohaeret hoc νῦν cum προήλω. — 8 δοῦναι δέ γ'] δοῦναι δὲ SLFY Dd. Cf. 11. Agnoscunt γε etiam scholia (670, 25; 672, 19; 674, 28); it. W. IV, 375; retinuit Funkh. — ἐγὼ δ'] ἐγὼ δὴ Bk. Dd. (h.). Cf. schol. 667, 21; 671, 1; 12; 672, 24; 673, 30. — εἰ δὲ μὴ, ⟨μηδὲ⟩ Weil. — 9 οὐδ' ἐπερωτᾶν προσήκει τὴν ἀρχὴν W. IV, 77; V, 36. Videtur τὴν ἀρχήν e § 5 illatum esse, sicut in γρ S etiam οὐδὲ ἓν δήπου (post προσῆκεν). Μηδὲ λαβεῖν ἀξιοῦντας = οὐδ' ἐπερωτᾶν προσῆκεν. Idem esse dicit orator αἰτεῖν et ἐπερωτᾶν (cf. schol. 674, 9); itaque τὴν ἀρχήν ne locum quidem habet. — 10 ποιησαμένοις SFY: ποιησαμένῃ (hoc etiam schol. 674, 18). Cf. 18. — 11 secluserim ὁ νόμος (br.); neque minus τὸν νόμον quod sequitur dubitationi obnoxium. — βιασθῆναι

scr.: *πεισθῆναι*. Schol. 671, 29 = 674, 21: *ὅτι βιασθεὶς καὶ ἐξαπατηθεὶς ὁ δῆμος διὰ τῆς αἰτήσεως κτἑ.* Cf. infra *ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων δυνάμει*; XX, 166, al. Denique *ἵνα μηδὲ β. ~ μηδ' ἐξαπατηθῆναι ~ γένοιτ' ἐπὶ τῷ δήμῳ*. — *σφόδρα γε δοῦναι κ.* SYO Dd. (br.). — **12** (*ποιήσεται* S pr.). — *οὐκ ἔξεστι λαβεῖν τὴν δωρεάν* Apsin. p. 528 W.: *τὴν δ. οὐκ ἔξεστιν αἰτῆσαι*. Cf. 16. — *ἰσχυρὸν* AF Aps.: *τὸ ἰσχυρὸν*. — **13** (*ἴστε* A: *ἴστε γάρ*. — **14** *ἀλλὰ πάντες ἴσθ'* del. *ἑωράκατε* Cobet. Sed *ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἀρχαῖα καὶ παλαιά ~ ἀλλ' ἃ πάντες ἑωράκαθ' ἴσθ' ὅτι πρώην*. — *ἀπηλλάξατε* scr. ex Aristid. I, 723 (*Λακεδαιμονίους ὑποσπόνδους ἀπηλλάξαμεν*): *ἀπεπέμψατε*. (*Ὑπόσπονδον ἀποστεῖλαι* exstat XXIII, 157.) *Καὶ Θ. ὑποσπ.* | *ἀπηλλάξατε ~ ἆρ' οὖν ταῦτ' ἐπράξατ' ἂν* | *οὕτως ὀξέως*. — *ἔχοι τις ἂν*] *ἂν ἔχοι τις* A. — **15** *τῶν γὰρ ἀρχαίων ἓν*] *ἓν γὰρ* Tiber. p. 561 W., qui etiam *ἀτυχημάτων* et *τῇ πόλει* om.; at Maxim. Planud. V, 471 ex Tiberio exscribens et alia integriora et *τῶν γὰρ ἀρχ. ἓν* praebet. — secl. *τὸν* post *ἴστε*; *τῶν* Weil. — **16** (*διοικήσει* S al.) — **17** *ὡς μὲν* A: *μὲν ὡς*. — *πεισθείητε* S, pr. L, YO: *π. ἄν*. — (*αὐτὸν*] *αὐτὸ* pr. S.) — *τριηροποιικῶν* Weil. sec. inscriptiones navales (Boeckh Seeurk. p. 59): *τριηροποιῶν*. — *ἔργων*] *ἔργον* ante *ἔγωγε* A; non habet Libanii imitatio Herm. IX, 62, 25. — *ἔπειτα*] *δὲ* add. SA Dd. Cf. Benseler. ad h. l. — **18** *καὶ ὡς οὐ παρὰ* Dobr.: *ὡς καὶ παρὰ* pr. S, *ὡς καὶ οὐ παρὰ* corr. S, L (*καὶ* in L punctis notatum a pr. m.); *ὡς οὐ παρὰ* v. — *τί τοῦτο λέγουσι* Aldina Apsinis (*τοῦτο λ.* Bodl.); *τί δεῖ τοῦτο λ.* nostrorum Ak. (VIII, 6). Cf. Aristid. II, 352 Dd.; *εἰ μὲν .. τί τοῦτο λέγεις κτἑ.* Itaque fort. *τί τοῦτο λέγει* verum. — **20** (*λέγηι* S, *λέγῃ* L.) — (*ἑωρακότες* codd.) — secl. *ἐστὶ*, quod in AF ante *οὐδεὶς* exstat. — *ὑμῖν* om. A, sed numeris defenditur: *τοῦτο .. ἐπιδείξω ~ τοῦτον ἐχειροτόνησεν ἑαυτῇ*. — ante *τὸν νόμον* omisi *ἡ βουλὴ* cum Harpocr. v. *ἀνελοῦσα γὰρ* (qui ter testatur) et schol. B ap. Reiskium II, 96, Christ. Attikusausgabe p. 33 (Bk. A. 397, 3). *Ἀνελοῦσα γὰρ τὸν νόμον ~ ὅτι τοίνυν οὐδ' αἴτιος*. — *ἑαυτῇ* (*αὑτῇ*, *αὐτῇ*) FYO; v. l. Atticianorum librorum ap. Harp. *ἀνελοῦσα*, cf. schol. l. c. et p. 679, 21 Dd.: *αὐτήν*, quae est altera lectio Atticianorum ap. Harp., cf. schol. Vera explicatio est ap. schol. Dd. 679, 19 (nam Harpocr. locus et schol. B manca corruptaque sunt): *τοῦτον* scil. *τὸν ταμίαν*, qui secundum legem a populo creandus erat (Jurin.). — **21** *νόμον* deleverim, ut suppleatur ex eis quae antecedunt. (Habet *νόμον* Maxim. W. V, 579.) *Ἔτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν ~ περὶ τοῦ τῆς ἑταιρήσεως*. — (*φησὶ*] *φήσει* S, pr.

L.) — (*χιλιῶν* Dd. ex Suid. *χιλιῶν δραχμῶν*: *χιλίων*.) — **22** *λέγῃ* scripsi: *λέγει*; sed indicativo locus non est. — *εἴπῃ* L, ut unum *ἂν* hic quoque pro duobus sit: *ἂν εἴπῃ*. *Ἔλεγχος δ' ὅταν ὧν εἴπῃ ~ τις* (num del.?) *καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ*. — post *αὐτόπτας* om. *ὑμᾶς* cum S et pr. L; paullo ante vel delendum vel mutandum *ἐνίων* propter sensum, cf. Wayte. Sequitur *ἑκάστοτε*. (*Ἔργων* Weil., coll. v. l. X, 52; *τῶν ἔργων* fort. verum.) — **23** secl. *τούτῳ*, cf. schol. 682, 21. *Ἡμεῖς τοίνυν .. τεκμηρίων ~ ἀλλὰ .. ἐπιδείκνυμεν*. Deinde *τοῦτ'* reposui pro *ταῦτ'* (quod del. Sauppe), cf. 22 *ἂν ἐπιδεικνύῃ τίς τι τούτων*. Est inflexio constructionis (GHSchaefer), sed incipiens a verbis *ἀλλὰ παρ' οὗ κτἑ.* — *ταῦτα καὶ αἰτίαν*] *καὶ αἰτίαν ταῦτα* A. — *ὑπολαμβάνετε*] *ὑποβάλλετε* Maxim. W. V, 579; cf. XXI, 204. v. l. est XLIII, 33 sq.; XLIX, 63. — puto *ταῦτα δὲ λοιδορία*. *Καὶ αἰτία* (*τε καὶ αἰτία* A) secluserim, aegre enim ad ea quae Andr. facit (§ 21) *αἰτία* vocabulum adhiberi potest. — (*ὅτε πρὸς* pr. S.) — *ἡμῖν* ante *ἐπαγγέλλειν* A, lemma schol. Patm. — verba *ὕστερον, ἐπειδὰν .. λόγον* in codd. omissa revocavi e Maximo l. c. — **24** *παρανόμως* del. ci. Weil. et exstat id adv. hoc uno loco ap. D., v. E. R. Schulze in orat. adv. Apatur. (Lps. 1878) p. 69. — **25** *νομοθέτης* deleo; nullas enim leges Andr. tulerat. Interpolatum videtur ex or. XXIV, 103. — *οὐχ' ἕν' ἔδωκε τρόπον* scr.: *οὐχ ἑνὶ ἔδ. τρόπῳ* (h.). Accusativus est infra §§ 25. 28. 29. In scholiis (683, 3) dativus est (sed v. etiam v. 22); it. ap. Choricium in *Ἀριστεῖ*: *τοὺς ἀδικοῦντας οὐχ ἑνὶ κολάζουσι τρόπῳ κτἑ.* — *πάντας ὁμοίους γενέσθαι* A: *γεν. πάντας ὁμοίους* v., *γ. π. ὁμοίως* SYO Dd. *Ὅτι τοὺς ἐν τῇ πόλει* | *πάντας ὁμοίους γενέσθαι ~ ἢ δεινοὺς καὶ θρασεῖς* | *ἢ μετρίους οὐκ ἂν εἴη*. — *καὶ θρασεῖς* Dobr.: *ἢ θρ.* Cf. quae sequuntur. — **26** *οὐδέτερον βούλει τούτων*] *φοβεῖ* (*φοβῇ*) *καὶ τοῦτο*. Sed post *κινδυνεύσεις* § 27 haec in omnibus libris exstant (cf. schol.): *οὐδέτερον βούλει τούτων; γράφου. κατοκνεῖς καὶ τοῦτο; ἐφηγοῦ*, quae del. Taylor Dd. Puto ultimum *ἐφηγοῦ* interpolationi deberi: ceterum tres esse varias lectiones antiquitus traditas: 1) *οὐδέτ. β. τ.· γράφου.* 2) *φοβῇ καὶ τοῦτο· γράφου.* 3) *κατοκνεῖς καὶ τοῦτο· γράφου.* E quibus eam elegi, quae numeris maxime conveniret; *φοβῇ καὶ τοῦτο* ne sensui quidem convenit, videturque tertiae quam posui lectionis explicatio esse. Cf. Heraldum, qui similiter haec verba constitui voluit. — **27** *πένης ὢν*] haec in scholiis non agnoscuntur (684, 12) et ad numeros redundare videntur: *καταμ. σεαυτὸν καὶ οὐκ ἂν ἔχοις* | *χιλίας ἐκτεῖσαι ~ δικάζου .. διαιτητὴν* |

καὶ οὐ κινδυνεύσεις. — φαίνειν Weil. coll. schol. p. 685, 22 sqq.: φράζειν. — 28 χρῆν] ἐχρῆν SL: del. Saupp. — μηδὲν πεποιηκότα] μὴ πεπ.? cf. XXIII, 27 extr. — περὶ τοῦ τρόπου corr. v R.: περὶ τὸν τρόπον S al., π. τοῦ τρόπου corr. F. — 29 μὴ διδόναι A: μὴ δοῦναι. Non haec una causa spectatur, sequitur enim εἰ γράφεις, non ὧν ἔγραψας. Μὴ διδόναι δίκην | εἰ γράφεις (ἡταιρηκώς) ∼ μὴ διὰ ταῦτ' οἷον | σοι προσήκειν. — ὧν γέγραφάς τι] ita SL; εἰ γέγρ. τι v.: ὧν γέγρ. GHSchaefer Cobet. Cf. XX, 117. 120. 136; Antiph. III, β, 6; Aesch. II, 107. — διδόασιν οἱ νόμοι A: οἱ νόμοι διδόασιν. Διδ. οἱ ν. τρόπους | τιμωρούμεθα ∼ χάριν . . παραλείπομεν | ἐκείνων ἔχε. — secl. τρόπον, quod ante δίκην exstat in AF (Dd.). Μὴ διὰ ταῦτ' ἀξίου = μηδένα δοῦναι δίκην. — 30 τοῦτό γ'] γε om. SYO Dd. — 31 πασῶν scr.: ἁπασῶν (br.). — 32 τοῖς τοιούτοις post ἀπεῖπε A: id. ἵνα δὴ μή. — 33 περὶ τοίνυν A: περὶ μὲν τοίνυν (π. μὲν οὖν F). — ταὐτὰ A (Westerm., Dahms): ταῦτα. — αὐτὸν post ἡμᾶς (ὑμᾶς S al.) om. cum S, pr. L. — τοῦτό τε γὰρ scr.: τότε γὰρ AF (schol. p. 690, 4), τότε γὰρ τοῦτο v. Cf. 23. Τοῦτό τε γὰρ ποιήσομεν = ὧν ἀδικεῖς δοῦναι λόγον ∼ ἀλλ' ὅταν ᾖ προσῆκον ἐκ (τοῦ νόμου.) — δείκνυμεν scr.: δὲ δ. v., δ. δὲ SL. Cf. 23. — 34 ἐξῆλθεν] ita etiam schol. 690, 12; ᾤχετο A ut § 68, quod hic minus aptum videtur. — (δεικνύναι A: δεικνύειν.) — ἐπιχειρῇ A. Ἄν τι φεν. | ἐπιχειρῇ καὶ παράγειν [οὗτος] ∼ ταῦθ' ὑπολ. | ἃ διεξ. ἐγώ. — 35 mal. εἷς μὲν. — (προτρίψεται pr. S.) — 36 ἔστιν post τῷ γὰρ om. r. — ἡ βουλὴ μὴ λάβοι? an [ἡ βουλὴ] (h.)? — 37 θεάσασθαι pr. S. Mal. θεᾶσθε (num.). — cum Weilio transposui ἄλλον, quod erat post μηδενὸς (h.). — 38 περὶ αὐτῶν scr.: ὑπὲρ αὐτῶν (h.). — 39 (κολάσατε pr. S). — 40 (Χολαρχέα pr. S.) — (συνερεῖν] συνεργεῖν S pr. L pr.). — (οἴομαι S.) — (κατηγορεῖται A): κατηγόρηται. Scil. a multis et saepe, non a Diodoro vel Euctemone in his orationibus. — (ἐπιεικεῖ] ἐπιεικῆ SL.) — (τί δὴ ταῦτα] τί δῆτα S pr. [id. pr. εἰ δὲ pro εἴα], YO). — 41 ἀντιλέγειν] ἐναντία λέγειν S, pr. L (ἀντία λ. corr. L), YO Dd. — αὐτῷ] ἑαυτῷ SYO Dd. — 42 post ῥᾴδιον οἶμαι om. διαπραξάμενος cum A, pr. F. — τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσφοράς del. Dobr. — 43 εἶπεν] εἴρηται A. — δήπου om. r. — 44 (παρὰ post ὑμῖν om. SL.) — (ἐλλείμματα S al.; τάλαντα post ἑπτὰ iterant SL.) — ἐπὶ τοὺς δ' scr.: ἐπὶ δὲ τοὺς (br.). — 45 (τιμᾶσθαι S.) — οὕτως S: οὕτω. — τῶν νόμων καὶ om. r. — 46 ἀπάγων A: ἀπαγαγὼν. — 47 (ἐλλειπων S al.) — καὶ πρῶτον μὲν . .] incipit locus in or. Timocratea (§ 160 sqq.) fere repetitus, pertinens usque ad finem orationis. — (ἀλαζονίαι S.) — 48 (Εὐκτήμων ‖ ἀφήσας pr. S, Εὐκτήμων φήσας L.) — ὑποσχόμενος om. pr. S pr. L hic. Sed ἦ παρ' αὑτοῦ καταθήσειν ὑπ. ∼ οὗτος Ε. φήσας τὰς ὑμ. (ἔχειν εἰσφ. ∼ καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν.) — (κληρωτὴν] κλήρωι τὴν S, pr. L, pr. A.) — (τῇ ante προφάσει om. SLYO hic). — κατακόπτειν τὰ πομπεῖα scr.: τὰ π. καταχ. (br.). — 49 omisi περὶ τούτων post νόμοις, cum F in Tim. 161. — 50 τὰς ὑμετέρας Tim. 162: τὰς τῶν πολιτῶν. Δι' ὧν ἠργ. | καὶ π. τῶν ὑμετέρων κέκλοφε ∼ εἶτ' ἔχων τούτους | ἦγ' ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας. — ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν (br.)] seclusi τὴν. Non erat Androtioni certa notaque cum populo inimicitia. — 51 κελεύει] ἀγορεύει (br.) Tim. 162. Fort. utrumque spurium. — τοῦτον τὸν τρόπον absunt a Tim., et in A ante τοσ. χρημ. exstant; neque eis in priore parte sententiae locus est. — ἐζημίωσθε] βέβλαφθε Tim., quod praetulerim (num.). — θέλετ' SLY hic, S Timocr. 163; ἐθέλοιτε v. Dd. utrobique. (Εἰ) γὰρ θέλοιτ' . . ἐν δημοκρ. = τοῦτ' ἂν εὕρ. . . ἐν δημοκρ. (nisi quod hic finis membri intercedit). Εἰ θέλοιτε paene idem est atque εἰ ἕτοιμοι εἴητε; iam cf. e. gr. Andoc. 2, 22 νῦν δὲ εἴ μοι βουληθείητε δοῦναι κτέ.; [Dem.] XXVI 7. — 52 πότε τῶν πώποτε Cob., cf. ad 66. — οὐκ ἔστιν A hic: οὐδείς ἐστιν. Οὐκ ἔστιν ὅστις | ἀπεστερεῖτο | τοῦ ‹γε?› σωθῆναι ∼ ἀλλὰ τοῦτο | κατηγοροῦσι | τῶν τριάκοντα. — ὃς ἑαυτὸν F hic: ὅστις ἑ. v. utrobique, Dd.; εἴ τις ἑ. F in Tim. Cf. ὅ,τι . . δι' ὃ 28. Ὃς . . κρύψειεν ∼ τότε τοίνυν . . ἀκούειν. — ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο Tim., recte puto („id tantum"). — κατηγοροῦσι v. in Tim.: κατηγοροῦμεν codd. hic, F in Tim. Cf. supra ὥς ἐστιν ἀκούειν. — deleverim ἀδίκως, cuius ne in scholiis quidem (p. 699, 5) ratio habetur; neque vero huic oppositioni aptum est. Ὅτι τοὺς ἐκ τ. ἀγ. ἀπ. ∼ ὃς ἑαυτὸν . . κρύψειεν. — post ἐποιήσατο om. ἐκείνων cum AYO in Tim. — βδελυρίας] πονηρίας Tim. — τὴν ἰδίαν κτέ.] Choricius ed. Graux Revue de philologie 1877 p. 223: εἰ τὴν οἰκίαν αὐταῖς δεσμωτήριον καταστήσεις. — 53 εἰκότως om. L et pr. k hic. — (ἢ τέγος] εἰ τέγος S, pr. L.) — τοὺς γείτονας (br.)] τὸν γείτον'? — λαμβάνειν ἐᾷ] ἐᾷ λαβεῖν schol. 700, 2; Tim. 165. — 54 (πότερον] πότερον ἢ SL hic.) — 55 θέλετε codd. hic et in Tim. 167 (praeter v Tim.); θέλοιτε v., ἐθέλοιτε Dd. (cf. Aristid. I, 573 Dd.). V. § 51, et καὶ μὴν εἰ θ. = τοῖς σαυτοῦ κέχρ. = σκέψασθαι τί δοῦλον. — (τὴν ante δίκην om. S, pr. L, AYO.) — (ἐποιεῖτο S r; aor. etiam Tim. 167.) — 56 ἀνίσως Tim. 168: αἰσχρῶς. — 57 ὄντας post ἐπι-

τηδείους om. SYO; sed adversari videntur numeri. — *ὑμῖν*] *ἡμῖν* pr. S. — *πάνθ' ἃ* A: *πάνθ' ὅσα* (br.). — **58** del. vid. *οὐδὲ* (h.); cf. 57 *ἔλεος συγγνώμη*. — (*αὐτὸν*] *ἑαυτὸν* SLYO.) — *πόρνας* del. Cob., sed numeris defenditur: *ὧν . . ὀργήν* ∼ *οὐδ' . . πόρνας; οὐκ εἷς τῶν πολιτῶν· τὸν τυχόντ' ἀφιέναι* ∼ *ἀλλ' εἰς τὸν τοῦτον* | *τὸν τρόπον σε θρέψαντα* (*θρέψαντά σε* AF). — **59** *εἵλκυκε* F: *εἵλκυσε*. — *μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας* A. — **61** *τῷ δ' ὅτι παῖδας* codd. Weil.; del. *ὅτι* R. Dd. — codd. *τὴν μητέρα πηπορνεῦσθαι* (br.). — *ἀπογράψειν* R.; sed recte *ἀπογράφειν*: „in censum referre". — (*τὸν* [pr. *τὸ*] *δὲ τόδ' εἶναι* S, *τὸν δὲ τόνδ' εἶναι* L.) — (post *ἅπαντας* add. *ἀπεῖπεν* S, pr. L.) — **62** (*τοιαῦτα*] *ταῦτα* SYO, pr. F.) — **63** (*ἐπαρῳνήθη* AF Dd.: *παρῳνήθη* v.) — post *πολεμεῖ* omisi *εἰκότως* cum SLYO. Cf. XVIII, 23. 47. — **64** *εἰς αὐτοὺς* sec. Dion. Cass. 282 E. — (*καὶ σῴζειν*] *καὶ δεῖ σῴζειν* S, pr. L, OY.) — *οἷουσπερ* S al. Weil. Cf. 77. — **65** *ὅλως* om. Tim. 172; sed tueri videntur numeri: *ὅτι τοίνυν ὅλως* ∼ *πότερ' αὐτῷ δοκοῦσ'; ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηται* (∼ *οὐδὲ τὴν εἰσπρ. αὐτὴν*) ∼ *ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν*. — *δὴ μάλα δῆλον ὑμῖν* F et corr. L: *δὴ μάλα ὑμῖν* S, pr. L (scilicet propter *δὴ μάλα* quod praecedebat *δῆλον* omissum est, cf. Weil.), *δὴ μάλ' ὑμῖν δῆλον* A al. hic (et omnes Timocr.) Dd. — *πότερ' αὐτῷ* Benseler: *πότεροι αὐτῷ* (h; it. Tim.). *Πότερον* Tiber. VIII, 546 W. (qui liberius locum reddit); ap. eund. Gal. Med. Paris. 2918 *πότε*. Cf. XXI, 133. — *δήπου* ante *τόλμης* Tim.; deleri potest (num.). — circumscripsi *ἀδικεῖν* (br.). — **66** (*ἀποχωρήσαντες* S al. hic.) — *πώποτε τούτων* A (cf. Timocr. 173); *τῶν πώποτε* Tiberius. — *πάσχοι* Bk. Dd. — *πολλοὺς* Timocr.: *σε π.* v. hic Dd., *π. σε* A hic. — **67** *ὦ* ante *ἄνδρες Ἀθ.* om. cum SO hic. — secl *ἐγὼ* (h.). — verba *ὅτι τῶν . . οὐγὼ λέγω* ex Tim. 174 interpolata esse vidit Funkhänel (Fleckeis. Ann. 1856 p 622). *Τῶν μὲν* pr. S, pr. L, Y (*τῶν* O): *τούτων μὲν* (omnes Tim.). *Μετέχουσιν . . εἰσπραττομένων* om. pr. S, pr. L, YO; *μετέχει* scripsit Dd. Tum *ὑφαιρεῖται* pr. S pr. L, YO Dd.; *ὑφαιροῦνται* v. (S in γρ vulg. lectionem loci praebet, nisi quod *τινες υμας* et *ουδεν αφαιρουνται*.) Denique *καρποῦται* SLYO. Tiberius autem (W. VIII, 547) hoc modo sensum liberius reddit: *ὅτι ἐκείνοις μὲν συνηδίκεις, ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων* (*πραττομένων* Gal. Med. Par.) *ὑφῄρου*. Itaque is quoque interpolatum locum habuit. *Ὑφῃροῦντο* imperfectum (S, pr. L, A in Tim.) et propter sententiam et propter Tiberium recipiendum duxi. — (*καὶ μικρὰ* [Wolf.] GHSchaefer:

καὶ τὰ μικρὰ S; *καὶ κατὰ μ.* AF hic et omnes Tim., *κατὰ μ.* pr. L.) — *ὄντα* post *ἑαυτὸν* om. A; sed numeri tueri videntur: *βούλεσθ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ* = *τούτων αἴτιον ὑμῖν εἴπω* ∼ *τῶν . . ὄντα; τῶν μὲν οἶδεν ἑαυτὸν ὄντα τῶν ἀδικούντων* ∼ *ὑμᾶς δ' οὐδενὸς ἀξίους ἡγήσατο* Ceterum v. legebatur *οἶδεν ἕνα αὐτὸν* (o. *ἑαυτὸν* SYO), et potest scribi *οἶδ' ἕν' ἑαυτὸν*. — **68** (*ὁμολογεῖτο* S, *ὡμολογεῖτο* L al.). — *οὐκ ἂν*] *οὐδ' ἂν ὣς* Herwerden. Cf. XLII, 32. — *ἀνέσχεσθε* S, pr. L, Dd. — *δῶν* Cob.: *δέων*. — (*εἴ γ'*] *εἶθ'* SL.) — **69** *μὲν* post *ταῦτα* om. pr. S, YO; *μόνον* legisse videtur Dio Cass. p. 282 C, cf. 283 B. Cf. IX, 57. — *ἀλλὰ καὶ* AL, Tim. 176: om. *καὶ* pr. S v. hic. — *εἰ μηδὲν* A, Tim. 176: *εἰ καὶ μηδὲν*. Cf. VIII, 62; LVIII, 69. — *τεθνάναι . . φανεῖται*] *ἀπολωλέναι . . φαίνεται* A. — (*πᾶσι τοῖς*] *πλείστοις* S pr. L pr.). — **70** (*ἢ ῥόδων*] *καὶ ῥ.* pr. L, *ἢ* in ras. IV vel V litt. hab. S.) — (*κᾆτ'*] *καί τ'* SLF.) — (*δὴ*] *ἂν* S, pr. L, YO.) — *δίκαιον ὂν* Bodl. (i. e. exemplaris margo Herwagiani) ap. Tayl.: *δίκαιος ὢν* v., *δίκαιος* A (qui in Tim. 178 cum YO *ὢν* hab., *ὢν* quod seq. om.). Cf. XXXVII, 40; in proximis est *ταὐτὸ δίκαιον τοῦτο*, § 71 *ὃ δίκαιόν ἐσθ'*. — *αὐτὸς* scripsi: *αὐτὸς*. Cf. XX, 149. — (*ῥήτωρ*] *ὁ ῥήτωρ* S, pr. L.) — (*γέγονεν ἀντιγραφεύς* SL.) — **71** (*ὡρίσας* pr. S.) — *ἥνπερ περὶ* pr. F hic: *ἣν περὶ* SLY hic, *ἥνπερ ἐπὶ* v. Dd. hic (omnes Tim. 179), qua in lectione breves offendunt. — (*φαίνει*] ita Dd. cum S et pr. A in Tim.: *φανείη* SL hic, *φαίνῃ* v.). — *δι' ὃ*] *δι' ἃ* S et pr. L hic Dd. — **72** *ἀντεπέγραψεν* Tim. 180: *ἀντεπιγέγραφεν*. — (*εἵνεκα* SY hic, S Tim.) — (*τῇ* ante *Ἀθηναίᾳ* om. S, pr. L hic; latere potest *τἀθηναίᾳ*.) — (*Ἀθηνᾷ* omnes Tim.; *ἀθηναιαι* S hic, sed expuncto altero *αι*.) — post *ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον* om. *ἐπεγέγραπτό που* cum S, pr. L, YO hic (uncis incl. Dd.). Etiam v. *οἷον Εὐβ. . . δῆμον* pro glossemate habet Sauppius. — **73** (*ὁ πόρνος οὗτος* om. pr. S pr. L.) — post *ἐπιμελουμένου* om. *ἐποιήθησαν* cum S et pr. L in Tim. 181. — *γέγραπται* scr.: *ἐπιγέγραπται* (h.). Sic mox pro *γεγραμμένον* F in Tim. *ἐπιγεγραμμένον* praebet. — secl. *εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι* (h et br.). Cf. Schol. p. 795, 20. — **74** *τρία τοίνυν . . πεπραγμένοις* e Tim. § 182 interpolata esse primus vidit Sauppius (extrema *ὥσθ' ὁ μὲν . . πεπραγμ.* iam Emperius ad Dion. Chr. p. 66 damnaverat). — *ἅμα* om. Tim. — *ἐληλύθασιν* A. Cf. LI, 19. — verba *ὥστε μέμνηνται . . διῳκημένων* absunt a Tim., recte videlicet. — **75** *τῷ μεγάλῳ* deleverim. — *κτήματα τοῦ* Tim. 183, A hic, Gregor. W. VII, 1196: *κτ. τὰ τοῦ*. Mutavi simul inter-

punctionem, virgula ante (non post) κτήματα posita. Ὥστ' ἀπειρό-καλος πρὸς ἔδοξ' εἶναι ∼ οὗτος τοίνυν ἀνελὼν | τὰ τῆς δόξης ∼ κτήματα τοῦ πλούτου | πεποίηται ∼ μικρὰ καὶ οὐχ ὑμῶν | ἄξια. Malim autem etiam τοῦ abesse. — 76 delevi μὲν post χρήματα, quod huic formae sententiae (cf. XX, 10; XXIV, 184) non aptum est. — πάνθ' AYO in Tim., omnes XX, 10: ἅπανθ' v. Dd. hic et Tim., τὰ πάνθ' F hic. — εἰσφ. κτέ.] alia forma est in A: ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη (v. XX, 10), additis in mg. ab alia m., ut post δόξης inserendis, verbis εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων. Haec est tertia forma, quam hic k praebet (it. Gregor. l. c.), omnes in Tim. V. ad Timocr. — post οὐδένα om. πώποτε cum SLYOF. — ἀφ' ὧν] ἀνθ' ὧν Gregor. — σὺ om. Gregor., in Timocr. F (totam sententiam ἃς . . καταχων. ibi om. SA et pr. Y). — 77 ἂν καταράσαινθ' scr.: ἃ καταράσαιντ' ἂν (br.); sed S pr. ἂν pro ἃ. Cf. epist. IV, 10. — (οἵοσπερ R.: οἵοισπερ.) — (ἂν εὖ φρονῶν] litteras ἂν εὖ φρο in ras. habet S.) — (ἀνάγοντες S, pr. L hic.) — ἐπιτηδεύσαντας SYO, corr. F, pr. r hic, corr. F Tim. 185: ἐπιτηδεύοντας. — (βεβίωνται pr. S cum YO.) — 78 προήχθε (sic) S in Tim.: προήχθητε Ex Tim. etiam τοσοῦτο(ν) (omnes illic praeter Fv, qui τοῦτο) pro τοῦτο receperim (num.). — deleverim ταῦτα, cf. Liban. IV, 791. 12 τοιοῦτον ὁ νεανίας ἔχων παράδειγμα οὐ γέγονε μιμητής. — οἴομαι SL: οἶμαι (ἡγοῦμαι Tim.). — (τοὺς ante θεοὺς om. SLO.) — προειρημένων codd. (etiam Tim. AYO) Benseler: προειρημένον R. (cum v corr. in Tim. et Gregorio) Dd.; τακτὸν S in Tim., προειρημένον τακτὸν F ibd. Seclusi autem ἀριθμὸν (br.), quod ante ἡμερῶν hab. Gregorius. Genetivus προειρημένων ἡμερῶν est sicut ille ap. Platonem Gorg. 516 D: ἵνα αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς φωνῆς, oppositus accusativo τὸν βίον; adscripta est explicatio τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμόν. Denique οὐχὶ προειρημένων ∼ ἡμερῶν ἁγνεύειν (– ∪∪ ∼ – – –, – ∪ – = – ∪ –, responsione inversa) ∼ προστάτην ἐσόμενον.

XXIII. ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο (h.)] Ἀθ. ante Χαρίδημον Rh. W. VII, 1197. — προσδοκώμενον ibd. — ἀφέληται τὸν ἀγώγιμον ibd. 1198 et argum. II, § 3; cf. Rh. VI, 182. — *ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.* Cf. Dd. ed. Oxon. IX, 853. § 3 (Ἀριστομάχου Taylor: Ἀριστοδήμου.) — εὖ ὑπειλημμένος cod.

Vind.: om. εὖ v., εὐεργέτης ὑπειλημμένος Voem. Dd. — 4 κατηγόρει Dd. (cf. argum. I § 2). — τὴν πόλιν εὐεργετήσειν scr. coll. Rh. VI, 183: καὶ τ. π. εὐεργετῶσιν. — καὶ Κερσοβλέπτου . . ὡς ἀδελφὴν Vind.: καὶ Κ. . . ὁ ἀδ. v., ὁ Κ. . . καὶ ἀδ. Taylor Dd. Explicatur quod praecessit ὅταν στρατηγοὶ τυγχάνωσιν: et Cersobleptae praetor erat Ch. et Atheniensium. — 5 (ἣν ἐπιπλέκων ταράττει Dd. ex TCDG [qui ταράττη]. cf. Rh. VI, 183: ἵνα ἐπιπλέκειν πράττῃ Vind., ἐπιπλέκων ταράττῃ [om. ἣν et in eis quae antecedunt ἐκ . . δεινότητος] v.) — σχήματι] κτήματι Wolfius (etiam τῷ ante τῆς πόλεως addendum erit). — ὡς οὖν ⟨στρατηγὸν⟩ ὄντα? — or. § 1 νομίσῃ με Dionys. Comp. p. (192 praeter Paris., qui om. με) 199, de numeris membri – – – – – – ∪∪ – – – ∪∪ – ∪ diserte testatus; idem 192. 200 et p. 43 om. cum A nostro ἐμὲ ante μηδεμιᾶς, neque minus de huius alterius membri numeris disertum testimonium dicit (μήτ' ἰδίας . . ἕνεκα – ∪ – – – – ∪∪ – ∪∪ –): νομίσῃ . . ἐμὲ μηδεμιᾶς. — ἰταμῶς scr.: ἑτοίμως. Dionysius (p. 201 sq.) huius membri μήτε μικρὸν . . τούτῳ numeros esse dicit hos: – ∪ – ∪∪ – ∪∪ – – ∪∪ – – | ∪∪ – ∪∪ – ∪∪ – –. Cf. Mus. Rhen. XLIII, 276. — ἆρα Dionys. p. 203: ἄρα. — ὑπὲρ τοῦ] περὶ τοῦ Ruf. W. III, 450; Dionysii p. 194. 203 Paris., περὶ τοῦ τὴν Dionysii v. Dicit autem Dion. anapaestos hos esse; itaque περὶ τοῦ τὴν Χερρόνησον legisse videri potest (Weil.). Cf. Mus. Rh. l. c. p. 277. Profecto autem non legit ἀσφαλῶς, quod et Demosthenis libri post ὑμᾶς et Dionysii post ἔχειν inferciunt (ut nostri fere Rufus l. c., Hermog. p. 79). Nam octonarium anapaesticum efficere perhibet verba περὶ τοῦ . . παρακρουσθέντας. Insertum ἀσφαλῶς ex § 8. — περὶ τούτου νῦν Dionysii (p. 194) Par.: περὶ τούτου τοίνυν Dionysii v., om. νῦν nostri. Tum ἐστί μοι ἅπασα ἡ (ἡ add. Par.) Dion., μοί ἐ. ἅ. ἡ nostri. Seclusi μοί ἐστιν; nam μοι sensui adversatur, cum antecedat εἴπερ ἆρ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι; comparandus autem locus VIII, 2 ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστί. — 3 δείξομεν] **ἐπιδείξομεν**, quod propter br. offendit. — (βέβαιον A Dd.: βεβαίαν.) — 4 πεπραγμένον (in fine sententiae allatae) om. Vind. Hermogenis p. 330, cf. schol. Dem. p. 707, 29. — σώισετε Aristidis (p. 364) Par. 1741. — ἀγαθόν (br.)] εὖ? cf. Arist. 364, 16 W. — secl. εἶναι (br.). — 5 ἀπώκνησα] ὤκνησα sec. Arist. 364, 16. 18. — ἀγαγεῖν A corr. (m. pr.), F: ἄγειν v. et Arist. 364, 22. — (ὅτ' ἔπλευσα] οτεπλευσαι S.) — 6 οὐ μόνον οὐκ] Libanius IV, 709. 19 οἴομαι δείξειν αὐτὸν οὐχ ὅπως οὐκ (delendum οὐκ) εὐεργέτην, ἀλλὰ καὶ πονηρὸν εἰς ὑμᾶς καὶ κατεσκευακότα κτέ. —

ἀνθρώπων (ανθρωπον S) ἁπάντων om. Hermog. l. c., scholiorum Herm. IV, 758 W. Ald. Par. (Ven. ibi add. ἁπάντων ἀνθρώπων). — **7** ἵν' ᾔδειτε Dobr.: ἵν' εἰδῆτε. — **8** ἔστι δ' ἀνάγκη Aristid. p. 390 W.; om. ἐστὶ Hermogenis p. 432 v.; non om. Parr. Vind. Mon. It. om. schol. Dem. 710, 21. Ἀνάγκη δὲ πρῶτον ἁπάντων ∼ εἰπεῖν . . ἐστὶ, et statim ἐστὶ subsequitur. — ἁπάντων om. schol. Hermog. VII, 942 (ἁπάντων πρῶτον est ap. Greg. ibd. 1304). Sed cf. ibd. v. 15. — ὑμᾶς om. ap. Hermog. p. 212, 7 Parisini (iidem cum Mon. ἀσφαλῶς ἔχειν, cum in v. sit ἔ. ἀσφ.); cf. Hermog. p. 95, 10 φάσκων γὰρ Χερρόνησον κινδυνεύειν (= μὴ ἀσφαλῶς ἔχειν) τῇ πόλει. Itaque aut non legit pronomen aut ὑμῖν legit, et locus ex § 1 vitium traxisse videtur, sicut ille ex hoc. (Ἀσφ. ἔχειν ὑμᾶς vel ἀ. ἔ. ἡμᾶς [ita Parr.] H. p. 432.) — ὅ φημι om. SAYO (propter ὁμοιοτέλ.) Dd. — τὸ post Ἀθ. τοῦτο om. Aristid., Hermog. p. 95, schol. Herm. VII, 732. — Θρᾴκης γενέσθαι Parr. Herm. p. 96, schol. l. c. — post συμβέβηκε γὰρ om. ἐκ τούτου cum Aristide. — **9** ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι om. Aristid., et molesta videri potest iterata intra breve spatium compellatio. — ἐνὶ om. (nunc) Arist. — κεχωρισμένοι cum Feliciano Dd., non recte (cf. τῷ ἀκοῦσαι). — **10** (μὲν ante Βηρισάδου om. SY, pr. O.) — **11** (καταστρέψαιτο] κατεστρέψατο pr. S, YO.) — **12** (βουλεύσασθαι SYO.) — οὔτε τὴν Weil., coli signo ante οὔτε posito: οὐδὲ τὴν. — (ἐκβάλλειν SY, pr. F.) — **14** puto τουτὶ τὸ προβούλευμα sive τὸ προβ. τοῦτο (br.). — [ἐπι]κυρώσειεν (br.)] cf. 18 ἵνα κυρώσειεν. — **15** παρεσκευάσαν k, συνεσκευάσαν Vind.; cf. XVIII, 158; XIX, 87; III, 17; XXXIII, 18. — ἄνθρωποι Schaef. Dd. Cf. XIX, 85 165; XX, 43; Aristid. II, 283 (τις): Gebauer Arg. ex contr. 301. — ὑφ' αὑτῷ (ἑαυτῷ) F Weber: ὑφ' αὑτὸν. — **17** (οὐκοῦν τῶν μὲν] οὐκ οντων μὲν pr. S.) — τε ante κἀκείνῳ om. A. Potius deleverim ὁμοίως (num.). — (τι ante πράττειν om. SYO.) — δὴ . . φοβηθεὶς ἂν γρ. S: ἂν . . φοβηθεὶς, propter quam lectionem editores (Dd.) ἐστιν in εἴη (h.) mutaverunt. — (ἄλλος ὅστις] ἄλλος τις pr. S). — **18** τρία ἐπιδείξειν (br.)] cf. Hermog. p. 99. 213 (δείξειν Monac.). 416; Gregor. Cor. W. VII, 1221. Primo Hermogenis loco infinitivus in codd. omnino deest (ita Parr. Mon. Vind.). — ἐστι post ἀνάξιος om. cum A (v. Weil.). — ὑμῖν ἐστιν ἀκούειν v., ἀκ. ὑμῖν ἐ. SYO, ὑμῖν ἐ. ἀκοῦσαι Hermog. p. 99. Ἀκούειν secl. Weil., coll. XVIII, 11; pariter autem ὑμῖν superfluum. — **19** παρανόμου] νομίμου schol. 708, 25; id. om. τοίνυν. — δέομαι S: δέομαί τε. — ὥς γ'] ita SYO Dd.; om. γ' v.

(Liban. IV, 113, 24). — **20** (πεφαινάκισθε S.) — **22** sustuli uncos, quibus legis verba Dd. incluserat. Item in reliquis legibus. — **25** προσειπὼν S: προειπὼν. Cf. 27. 29 (προσηγορίᾳ), 30 (προσειπών, πρόσρημα) al. — (πρότερον δ' οὔ] πότερον δ' οὔ S pr.). — **26** (εξελεχθηι et γίνεται S.) — παθεῖν εἶπεν mg. S, AYO: εἶναι S (h.), παθεῖν χρὴ (cf. 30) εἶπεν v. (h.). Propter infinitivum cf. § 53 λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτεῖναι, scil. χρή vel κελεύει; XXXVIII, 5 al. — **27** ὁ μὲν δὴ] δὴ om. Tiber. p. 541. Magis proximum δὴ (post τὴν μὲν) om. vellem: τὴν μὲν προσηγορίαν τοῦ πάθους ∼ τὴν αὐτὴν ἐποιήσατο. — **28** ἡλωκότας Dd. — (ἡμεδαπῇ] μεδαπῆι pr. S.) — τῷ α' ἄξονι Cobet; it. § 31. Sed ne Harpocratio quidem hunc locum afferens (v. ἄξονι), neque Tiber. p. 541 aliam ac nostri lectionem habent. — εἰσφέρειν] cf. C. I. Gr. 1845, v. 117. — (ἡλιαίαν διαγ.] ηλιαναγινώσκειν S pr.). — **29** ἡλωκότα hic et ipse recepi (br.), codd. ἑαλωκότα (ita S ubique teste Weilio). — ἤδη om. schol. Herm. VII, 427. — **31** seclusi εἰσι (h.). — **32** ὡς τοὺς] puto πρὸς τοὺς (h.), cf. XXIV, 113. — **33** μηδὲ χρήματα Theon Prog. p. 186 W.: μὴ χρήματα. — (τὰ γὰρ χρήματ' ἄποινα Theon Dd.: τὰ γὰρ ἄποινα χρήματα [br.]). — **34** οὕτως S: οὕτω. — **35** οὐδ' ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς scr.: οὐδ' ἐν τῇ ἡμεδαπῇ (h.). — πανταχόθεν post δίδως ἄγειν om. SYOF; δ. ἄγειν πανταχόθεν A Dd., δ. πανταχόθεν ἄγειν v. — **36** (ἐλεχθείη S.) — (ὃς] ὡς pr. S, Y, pr. O.) — (ὑποκειμένων ὀνομάτων SYO A.) — (κατὰ μὲν τὸν pr. S.) — κατὰ τῶν δ' scr.: κατὰ δὲ τῶν. — ὄνομα ἔλαβες B (sec. silentium Reiskii). Puto τὸ τῆς αἰτίας ἔλαβες, deleto ὄνομα (br.). Cf. 26. — **37** (ἐὰν δέ τις] δὲ om. S, Y, pr. O.) — (θείς] θειοσ ut vid. pr. S.) — **38** πανταχοῦ A: ἁπανταχοῦ (br.). — **39** μεταστάντας k, W. VII, 600 sq. (Taylor, R.): μεταστάντα. Ἐκ . . πεπονθ. ∼ μεταστ. . . τῶν ∼ μηδὲν ἠδικ. — (ἀδικημάτων A R. Dd.: ἀτυχημάτων.) — (συνῆσαν Dd.: συνήεσαν.) — **40** ἧς εἴργεσθαί φησιν malim del. (ἧς del. R.). — τῶν ἱερῶν del. mal.; cf. XIX, 181. — (inter καὶ et ἄθλων circiter duae litt. erasae in S.) — κατὰ τὴν πάντων δὲ scr.: κατὰ δὲ τὴν πάντων (br.). — secl. τούτων ante πεπονθότι (παθόντι F). — **41** (post ἄλλοθι om. που cum S.) — οὐ τὸ τῆς πόλεως A: τὸ τῆς π. οὐ (br.). — αὐτῷ μετουσία ci. Weil. (h.). — (εἶτ' εἰπὼν] ἐπειπὼν SYO.) — interpunctionem post γράψας posuit Weil. — **42** εἶπεν FO: εἶπον. — (ὂν om. S.) — ⟨τὸν⟩ Χαρίδημον? (br.) — **43** τούτων συμβάντων ὑμᾶς schol. Plat. p. 380 Bk. (232 Herm.): ὑμᾶς τούτων συμβάντων. — οὖσιν om. schol. Plat.; sed οὐ καθαροῖς

οὖσιν ∼ ὁμοῦ διατρίψομεν. — secl. ἐστιν post τυχόν (br.). — 44 (μετὰ ταῦτα] μεταυτα S.) (τινα post τις om. SYO.) — (ὀφείλει SYO.) — **45** πεφευγότων v., Minucian. IX, 611 W.: φευγόντων SA. Cf. 77. — **46** (τούτων δὲ οὐδ' ἕτερον SYO.) — secl. οἴκοι (h.). — **47** (ἀποκτενεῖν] ἀποκτείνειν S.) — **48** γράψαι codd.: προσγράψαι R. Dd. — mal. τίνας . . ὅρους (num., et sequitur ὅρων). — **49** οὐ μόνον om. S, Weil., qui transposuit infinitivos: οὐκ ἄγειν . . ἀλλ' οὐδ' ἐλαύνειν ἐᾷ. Verum recte se habet vulgata: addit lex ad ἐλαύνῃ verba ἢ ἄγῃ, diserte id vetans quod permittit Aristocrates. Nam quod in lege ἢ φέρῃ ante ἢ ἄγῃ exstat, id consulto orator ignorat, inhaerens ancipitis significationis verbo ἄγειν. — corruptum ὁ βουλόμενος (br. bis); sed delendum non videtur: ἐκ δὲ . . βουλόμενος ∼ ἄξει . . λαβὼν. — πατρίδα secl. Weil., sed εἰς τὴν τοῦ παθόντος | βίᾳ πατρίδα ∼ ἆρ' οὐ πάντα συγχεῖς | τἀνθρώπινα (τὰ ἀνθρώπεια A), ut iam commode βίᾳ cum ἄξει . . εἰς (quae item in principiis sectionum exstant) coniungi possit. — **50** μόνων B pr., k r v: μόνον. ἀποκτείνῃ] τρώσῃ bene ci. Weil. — **51** οὐχ ὅπου Weil.: οὐχ ὅποι. — **52** σφόδρα Minucian. IX, 611 W.: σφόδρα σαφῶς (br.). — **53** (ἢ ἐπὶ μητρὶ om. S.) — τοῦτον] τουτονὶ A. — πῶς A: ὅπως. Cf. § 85. — **54** δεδρακότος] δράσαντος Alexand. VIII, 439 W. — καὶ οὐκ] οὐκ Alex. — **55** ἢ θυγατρί SYF: ἢ ἐπὶ θυγατρί. — (τῳ Y: τινὶ F Weil., τινὰ A, τινα corr. a pr. m. S [pr. τιν . . .]. Cf. 56 ὧν . . τούτων . . αὐτοὺς). — **56** secl. ὅτι (br.), quod ap. Alexandrum l. c. § 54 post διὰ τί; interpolatum invenitur. Parum convenit ὅτι cum apodosi ἔδωκεν ἀποκτεῖναι. — (φιλίους Bk.: φίλους.) — (ἀποκτεινύναι S; it §§ 60. 74.) — secl. pridem ἀποκτεῖναι (h.); verum praesens ἀποκτιννύναι de Charidemi nece vix aptum. Fort. κτεῖναι. — **57** ἤδη om. k, neque habet schol. p. 714, 25 (ὅπερ καὶ ἄλλῳ συνέβη στρατηγῷ τυγχάνοντι). — ταῦτ' mg. ed. Paris.: ταῦτ'. — **58** secl. ἐπὶ τοιούτῳ (h.). Ἀλλ' ἐπειδήπερ . . ψήφισμα ∼ οὐκ . . πράγματι ∼ ἀλλ' ὃ . . οἶδεν. — **59** (εἰσὶν αἱ] εἰσιεναι et deinceps τιμωριαν ut vid. pr. S.) — **60** (κἂν δικαίως om. SFY, pr. O). — **61** ἐξεῖναί μοι A: ἐ. ἐμοὶ (h.). Alter hiatus sequitur: μοι ⟨μηδ'⟩ ἀμύνεσθαι? — **62** (quod post παῖδας addebatur ἀτίμους del. Schaefer Dd.). — **63** οὐ κρίσις del. R. Dd., reduxit Weil. — καὶ ταῦθ' scr.: καὶ αὕτη (h.). Cf. XV, 13; LIII, 28. — τί ἄλλο τις εἴπῃ? Cf. VIII, 44; XIX, 88; XXI, 197; XXXVI, 48. — **64** ἴσως post νὴ Δία om. pr. A. — ψήφισμα A: τοῦ ψηφίσματος. — (ηδείους S). — **65** num secl. πολίτην (br.)? — (ἰδιαίτατον

corr. S.) — παραδεδομένα] fort. καὶ παλαιά, cf. 66; Aristid. I, 41 Dd. Explicatio esse potest παραδεδ., ex § 66 petita, ad μυθώδη adscripta. Profecto παραδ. de solis vetustis rebus valet, non de eis quoque ὧν αὐτοὶ μάρτυρές ἐσμεν; itaque saltem καὶ παραδ. expectabatur. — secl. περὶ ante οὐδενὸς (br.). — **66** θεοὶ δίκας Hermog. 313: δίκας φόνου θεοὶ v. Dd., θεοὶ δ. φ. (BA) v k. Ἐν μόνῳ τούτῳ (τούτῳ μόνῳ Herm.) | τῷ δικ. ∼ θεοὶ δίκας καὶ (καὶ om. Herm.) δοῦναι | καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν (etiam παρήχησις est inter δικαστηρίῳ et ἠξίωσαν). — Ποσειδῶν' scr.: Ποσειδῶν; τοὺς δώδεκα θεούς Herm. l. c.: οἱ δώδεκα θεοί (h.). — (αλλιρροθιου SA.) secl. οὐ δημοκρατία (h.), quod vix ex oratoris mente additum; certe exprimi non debebat. — ἐνταυθοῖ codd.: ἐνταῦθα Dd. (br.), ἐνταυθὶ Weil. coll. § 51, recte fortasse, quamvis ἐνταυθοῖ hoc sensu inscriptionibus Atticis confirmetur. — **68** τρόπον τοῦτο Weil.: τινα ορκον τοῦτο SAYO, τιν' ὅρκον τοῦτον v. Dd. — **69** secl. ὑπάρχει (h.). — **70** (οἱ post ὅτι om. pr. S.) — διελόντες W. VII, 341; cf. Liban. IV, 894, 22 (οἱ . . διελόντες): διαθέντες. Pugnat autem cum διελόντες adiectum τὰ νόμιμα (br.); quare seclusi. § 77 ὁ ταῦτα ἕκαστα τάξας; 79 ὁ ταῦτα διαιρῶν; 54. Etiam ὅτι suspectum; cf. ad § 56. — ἀτυχήσασιν Weil.: ἀτυχήμασιν (quod iam Aristid. legisse vid., I, 618. 626). — ταῦτα μέντοι καλῶς οὕτω καὶ sec. Libanium IV, 895, 7. Cf. § 73. — παρ' ἑνὸς τούτου δικαστηρίου καὶ τοὺς Turr. cum S, nisi quod is cod. cum ceteris παρὰ ante τοὺς repetit, quod del. R.; A praeterea τοῦ ante δικαστ. inserit. Παρ' ἓν τοῦτο τὸ δικαστήριον Dd. cum corr. O (Y, qui ἑνὸς, F, qui om. τὸ). — (νόμους om. S et pr. Y.) — ἄγραφα sine artic. SYO. — **71** extr. οὐδὲ εἷς scr.: οὐδεὶς. Οὔτ' ἄλλος . . νόμος ∼ τί οὖν . . ἁλόντ' ∼ ἔν τισιν . . χρόνοις. — **72** ὁ νόμος post τί οὖν om. A (v. R.) Wolf. — οἰδεσθῇ παρὰ τῶν? — (πεπονθότος] θο om. pr. S.) — διήρηκεν Dobr. Dd. — (ὀρθῶς] ουθ' ὡς pr. S.) — **73** (και τοι παρασχόντ' pr. S.) — (ἀσφάλιαν pr. S.) — secl. καὶ καθαίρεσθαι, quod ex § 72 repetitum vid.; in medio iam R. offenderat. — **74** ὁμολογῶν] εὐμενῶν Aristid. p. 345 W., quod iam non praetulerim; om. Rh. IV, 829. — **75** (την δ' ἑτεραν δ' pr. S.) — **76** ἐστὶ τί; A: ἐστὶν. — τῇ τύχῃ secl. cum Tayloro Dd. — **77** (ἄλλο om. S, hab. Harpocr. v. Ἐν Φρεαττοῖ.) — (Φρεαττοῖ] φρεαιτου pr. S hic et § 78.) — (εκβαλλόντων pr. S.) — (καὶ οὐχ ὅτι] καὶ ουδιοτι corr. S, YO, καὶ οὐδ' ὅτι pr. F, pr. S.) — **78** ἤγαγεν τοὺς δικάσ. ἐκεῖσε ∼ οἷ προσελθεῖν . . ἐκείνῳ sec. Fkv; om. ἐκεῖσε Harp. — ἐπὶ

θαλάττης Harp.; id. ἐπὶ τῆς γῆς pro ἐν τῇ γῇ, et ἑτέρῳ φόνῳ pro τῷ πρότερον φ. — ἀθῷος ἀφίεται] num add. τῆς αἰτίας sec. Aristid. I, 621 Dd.? — 79 post ἀνδροφόνων om. τῶν cum A. Καίτοι εἰ περὶ τῶν | .. ἤδη ∼ τεύξονται περὶ τῶν | .. αἰτιῶν ∼ ἤ που περί γε τοῦ | μ. ἑαλ. — 80 περιόντα S al. — αἰτιᾶσθαι Cob., quod numeris quoque commendatur: αἰτιάσασθαι. — 81 ἐξέληται scr.: ἀφέληται (br.). Cf. § 91, ubi pro ἐξείλοντο v. est ἀφείλοντο. Βοηθήσῃ | καὶ τὸν ὑβρ. | καὶ παρανομούμενον | ἐξέληται ∼ πῶς ἂν ᾖ | δεινότερον γένοιτ᾽ | ἢ παρανομώτερον | τούτου ψήφισμα. — 82 ὁ νόμος secl. Cob. Πολλῶν .. Ἀθηναῖοι | καλῶς .. νόμων ∼ οὐκ .. οὗτος | ἔχει .. δικαίως. — 83 βιαίως SFYO: βιαίῳ. — (λέγει Dd.: λέγῃ.) — 84 ὑπέχωσι A: ὑπόσχωσι. — 85 (ὑποδεξαμένους Felicianus: τοὺς ὑποδεξαμένους.) — λαμβάνειν scr.: λαβεῖν. Καὶ τῷ πανταχ. διδόναι | λαμβάνειν = καὶ τῷ τοὺς ὑποδ. | ἀλλὰ μὴ ∼ παρ᾽ οἷς ἂν τὸ πάθος γένη|ται κολάζειν. Cf. διδόναι ἄγειν (ἀπάγειν) 35 bis; 46: 48; ἐνδεικνύναι 51; al. — 86 (ὅδε νῦν sine ὁ S.) — (ἧττον] ιττον S pr.) — ὁπότε τοίνυν (br.)] ὁπότ᾽ οὖν? ὅτε τοίνυν (96)? — καὶ post σαφῶς om. SFYO. Ὃ μὴ .. ἔσται ∼ σαφῶς .. ἂν. — 87 τὸ ante ψήφισμα omissum ap. Dd. error typothetarum est. — ποιεῖν om. B. — φήσῃ scr.: φήσει. Cf. XXI, 197; supra ad § 83. — 88 ὑμῖν ἀκούειν A: ἀκ. ὑμῖν (br.). — 89 ἄνδρες S: ὦ ἄ. — καθ᾽ ὃν δύναται τρόπον A; ἀλλὰ προπ. μὲν = (καθ᾽) ὃν δ. τρ. τούτους; ἀλλὰ .. τούτους ∼ ὡς γοῦν .. ἐπεχείρησεν. — post ἀξίων om. ὄντων cum S; ante ἀξίων est in A. Ὡς .. ἀξίων ∼ ἴδιόν τι .. ἐπεχείρησεν. — ἐν ᾗ AYO: ᾗ. Cf. 23 (Weil.). — (ποιῇ om. pr. S.) — (πῶς οὐ τοῦθ᾽] πωσοτοῦθ᾽ pr. S.) — 90 ἐγὼ δὴ corr. F. — (οἴομαι S.) — 91 ἐὰν δέ τις πόλις ἀφέλ. ἢ schol. 717, 8. — (καὶ μὴ] ἢ μὴ SF.) — 92 ζητεῖν A. — (ἐπέτια SA.) — κατὰ τοῦτο τὸ ψηφ. S. Deleri potest τὸ ψήφισμα. — 93 τοῦθ᾽ post ψήφισμα om. Maximi (W. V, 586) Par. 1. 2. — (οὗτος] οὕτως SYO.) — τὸ τῇ πόλει βέλτιστον Maximus; id. om. ὑμῶν. — (ἡμεῖς ἐσμεν] ἡμεῖς μὲν pr. S.) — ὑπάρξειεν] ὑπάρξει A. — 94 post μηδεὶς om. ἄλλος cum W. IV, 78; V, 36. — ὃς ἤμελλεν W. ll. c.: ὅστις ἤμ. (ἔμ. Dd.). — post ὁμοίως om. τούτῳ cum W. ll. c.; itidem interpolatum XLI, 2. — τῶν .. γράφειν] τῶν ἡμετέρων νόμων καταφρονήσας τὰ αὐτὰ γρ. W. V (in IV non ultra νόμων allatum est); priora (τῶν .. νόμων) recte fort., cum συμφερόντων e § 93 irrepsisse possit. — ἴσως ἂν ἦν τοῦτο S: ἴ. ἂν ἧττον ἦν τ. FYO, ἴ. ἂν ἧττον ἦν δεινόν A, ἧττον ἂν ἦν δεινόν Rh. V (= § 128), ἴ. ἂν

φορητὸν ἦν τοῦτο Dd. Cf. Aristid. I, 560. 597 Dd. (ἦν ἄν τι τοῦτο). — (ἡνικα ηι S.) — βουλησομένοις v.: βουλομένοις SO(B). — 95 δέ τινας τοιαύτας A: δὲ τοιαύτας τινὰς (br.). — (τοαῦτ᾽ pr. S.) — 96 (παρ᾽ ἡμῖν S al.) — secl. ἂν ante εἴρητο: „latum erat". — γραφέν γ᾽ scr.: γε γραφὲν (br.). — secl. fort. αὐτό post δικάσαντες, cf. Liban. IV, 562 extr.: ἠσέβησαν οὖν οἱ δικάσαντες; οὐ μὰ Δία, ἀλλ᾽ ἐξηπατήθησαν. — 97 (οφιλει pr. S.) — ἐκεῖνο προύδωκεν A: ἐκείνους προδέδωκεν. Ἐκεῖνο ad ἠγνόησέν τι referendum. — 99 cf. XXII, 7. ἀποφευγεῖν S (sec. Dd.; ἀποφυγεῖν sec. silentium Weilii), FYO, ἀποφεύγειν v.: ἀποφυγεῖν Dd. Ex Theone (I, 156), qui ἀποφύγοις ἂν δικαίως .. ἁλίσκεσθαι, lectionem ἀποφεύγειν εἰ δίκαιος elicueris, nisi locus or. XXII temere admixtus est. Quintilianus V, 14, 4 vertit: *idcirco te convenit poena liberari*. Numeri satis manifesti: οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε | μὴ .. ἐπράχθη ∼ σὺ δὲ τοῦτ᾽ ἐμ. διὰ | τοῦτ᾽ .. προσήκει ∼ ἀλλὰ τοὐναντίον | πολὺ .. ταῦτα. Hoc διὰ ταῦτα non exprimit Quintilianus. — εἴ τι ἐκείνων? — σὺ δίκην δῷς Theon, σὺ ἁλῷς legisse videtur Quint. (*damnatus tu si fueris*). — 101 συμφέροι A: συμφέρει. — ἀσύμφορα A: ἀσύμφορον (br.). — (ὁ λόγος] λόγος S.) — 102 δ᾽ ὑμῖν καὶ τοῦτ᾽ A. — 103 ταὐτὸν (-ὸ) .. τοῦτο A, corr. F: τοῦτο .. ταὐτὸ. — σχῶσι Tiber. VIII, 566 W.: ἔχωσι. — ἕνα ὄντα om. Tiber. — 104 (ἀπολώλει S al.) — 105 (λύσητε S al.) — (παρεῶσθαι γρ. S: παρεωρᾶσθαι.) — comma post, non ante πάλιν ponendum esse olim pronuntiaveram; contradixit Weilius. Et sane numerorum ratio huic favet: ἐπὶ καιροῦ τινὸς | αὐτοῖς ἐπιθεμένου | τοῦ Κερσοβλέπτου ∼ φέρε γὰρ πρὸς θεῶν | ἐὰν ἡμᾶς ἀδικῇ | Κερσοβλέπτης. Tum αὐτοῖς .. Κερσοβλέπτου ∼ πάλιν ὁρᾶτε τί συμβήσεται. — δυνηθέντ᾽ ἂν Cob.: δυνηθέντα. — 106 ὑμεῖς δ᾽ AF: ὑμεῖς. — mal. ἐὰν ἀποκτείνῃ τις (h.). — 107 ἔστιν] ἔνεστιν A. Καὶ μὴν .. εἰπεῖν ∼ ὅτι .. ἐφενακίσθητε (εφαινακισθητε S). — ἦτε om. A. — Ποτείδαιαν (ί super ει superscr.) S: Ποτίδαιαν. — 108 τέως codd.: ἕως Dd. — τηλικοῦτον αὐτὸν A: αὐτὸν τηλικοῦτον. Τέως μὲν ἑώρων | τηλ. αὐτὸν | ἡλίκος .. πιστὸς ὑπῆρχεν ∼ ἐπειδὴ δ᾽ εἶδον | μείζω .. αὐτοὺς | πίστεως γιγνόμενον. — ὢν καὶ πιστὸς SFYO. — (μεῖζον SFYO.) — 109 ποιήσετε] φυλάξεσθε Hermog. p. 237 (cf. W. III, 707; VIII, 631). Verum Aristides (I, 557. 664 Dd.) manifesto ταὐτὸν τοῦτο οὐχὶ ποιήσετε legit. — τῷ scr.: τοὺς codd., τοὺς τῷ Wolfius Dd. Ταὐτὸν τοῦτ᾽ οὐχὶ ποιήσετε ∼ ἀλλ᾽ αἰσχρὸν τῷ περὶ πρ. — 110 αὐτοὺς A: αὐτὸν. — οὐδὲ ἓν scr.: οὐδέν. — (πλεῖν Dd.:

πλέον.) — διακόσια SFYO: τριακόσια. — secl. τάλαντά ἐσθ' ἡ πρόσοδος (br.). — (τί] η superscr. ει S.) — **111** ἄνδρες SO: ὦ ἄνδρες. — **112** φίλοις] φίλους Dd. typothetarum errore. — **113** ταἴτιον (τὸ αἴτιον) F (Dobr.): αἴτιον. Cf. ad IX, 36. — (ὅρον ἢ τελευτὴν S.) — **114** ἔχοι] εἶχε Wolfius Dd. — **115** (μηδὲν om. pr. S.) — (αφιστηκει S.) — (ἣν πᾶσαν R. Dd.: ἣν ὅτε πᾶσαν.) — (ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ R.: ΕΠΙΣΤΟΛΗ.) — **116** (ἑωρακότες codd.) — πείθησθε pr. S (ut vid.), AY: πεισθῆτε. Infra § 117 est χρῆσθε. Πίθησθε Cob. (Μὴ ante πείθ. in S al. additum om. Dd. cum A, corr. F, corr. O.) — verba κἀκεῖνο .. προσαφείλετο ab oratore postmodo addita esse, scilicet quae ante ἂν ἐμοὶ πείθ. insererentur, suspicatur Weilius. Indidem compositionis vitia fort. repetenda. — Ποτειδαιαν S, superscripto ι sup. ει: Ποτίδαιαν. — (Ἐφιάλτου | του· in ras. S; ibid. post hoc vocab. tres vel quattuor litt. erasae.) — **117** (δείξαιεν S.) — ἄρξεις mg. S: ἄρξειε: hinc delevi εἰ ante πάσης. Cf. Dion. Cass. 287 A: μηδ' ἐθελήσητε μαθεῖν τί κατορθώσας οἷα βούλεται δράσειν. — **118** secl. ἀνθρώπων; cf. Liban. IV, 32, 16: οὐκ ἂν ἦν ὑγιαινόντων. Cf. ad 122. In v ἀνθρ. ante ἐστίν exstat. — καὶ φίλον om. S. (Ὦ) ἄνδρες Ἀθ. τοῦθ' ὁμοίως ἐμοί = τὸν χρόνον εὔνουν .. φίλον.) — **119** (τόθ'] ποτε S.) — εἶναι post ἔκδοτον αὐτόν om. cum pr. S. Ob id ipsum αὐτόν hic (cf. 120. 121) additum, quod infinitivum orator omittebat. Cf. 200. — πότερα A: πότερον (br.). — **120** (δ' οἰκείως] δοκειῶς S pr.) — **121** (ἀπωλεσεν S.) — (αναναιονσθαι S.) — **122** παράνοιαν ὠφληκότες ἦτε scr.: παρανομίαν ὠ. ἦτε A, ὠ. ἦτε παράνοιαν v. (br.). — ὑγ. οἶμαι ἀνθρώπων v. (h.), ὑγ. ἀνδρῶν οἶμαι A. Cf. ad 118. — **123** ὁπόσοις A: ὅσοις. — (ει τισ οὖν S.) — ταῦτα AF: ταὐτά. Cf. supra τούτων, infra τῷ μὲν τοῖς δ' οὔ scil. ταῦτα ψηφιούμεθα — ἀνθρώπων num del. sec. Aristid. I, 663 (αὐτομόλων ἔργον ποιῆσαι, μεταστάντας κτέ.)? — ἐγκαλοῦσιν Cob.: ἐγκαλέσουσιν. — **124** ταῦτα v.: τὰ αὐτὰ S al. Dd. — secl. πᾶσιν (§ 123), quod hic sententiae obstat; nam quod tyranni hi sunt, ideo grave et indignum oratori videtur, non quod multi. — **125** μηδὲν Cob.: τῷ μηδὲν; deinceps δεύτερον δὲ codd. Cob., δ. δὲ τῷ Lambin. Dd. — μὴ παθεῖν codd.: μή τι π. Markl. Dd. Cf. 166. 193. — (πάθωσι R.: πάθῃ.) — **126** γενέσθαι ἐσπούδασαν v.: ἐσπ. γενέσθαι SYO Dd. (h.). — ἅμα τούτους pridem conieci, recepit Weil. — (οὐδ' ὁτιοῦν ἡμῶν S al.) — **127** ἡγεῖτο τὸ ἀπελθεῖν S Dd. — ἐποιεῖτο A: ἐποιήσατο. — **128** (ἐθήμεν S pr.) — αὐτὸν εὑρίσκω] τοῦτον εὑρ.? (br.) — **130** ἄνδρες Ἀθ.

S al.: ὦ Ἀθ. A, ὦ ἄ. Ἀ. Dd. — (ημετέροις S.) — ποιήσασθαι scr.: ἐποιήσατο (br.). Cf. XLV, 54. — ὑμεῖς ἔσχετε τὴν ὀργὴν A: ἔσχετε τὴν ὀργὴν ὑμεῖς. Καὶ εἰ μὴ μετριωτέραν ∼ ὑμεῖς ἔσχετε τὴν ὀργήν. In loco gemino LI, 9 pronomen deest, et hic deesse potest (κεί). — ἐκώλυεν S et or. LI: ἐκώλυσεν. — ἀνθρώπων ἁπάντων ante ἀθλιώτατον (ἀθλιώτερον) A: post ἀθλ. v. — **132** (οἰκεῖν] οἰκεῖ pr. S.) — **133** (τι post νεωτερ. δέ om. pr. S, add. ead.) — **135** ἀποστερεῖν A. — **136** εἰκόνα scr.: εἰκόνας. Tum σίτησιν transposui post εἰκ. cum A. Ὁ μέν .. σίτησιν ∼ ἀποστερήσειν .. ἐφρόντισε. — (τινος post σχοίη μὴ in codd. additum om. Taylor. Dd.) — **138** βασιλεῖ del. Herw. Weil., non recte. Πόλιν οἰκοῦντί τῳ | καὶ νόμοις πολιτευομένῳ τὸ ψήφ. ἐγέγραπτο ∼ βασιλεῖ στρατηγοῦντι | καὶ διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι. — **139** (εἰ δεῖ] εἰ δη pr. S.) — ἀμυναμένοις scr. (= οἳ ἂν ἀμύνωνται): ἀμυνομ. v., ἀμυνουμένοις Cob. Weil. — (προσειρηκέναι S.) — **140** ἐθέλῃ Dd. cum uno codice (br.); βούλεται A (teste R.), βούληται sec. Aristid. I, p. 618 sq. Ceterum formulam foederis Laconice conscriptam Demosthenes satis presse sequitur, cum et δρᾶσαι dicat pro Attico ποιῆσαι et θέλῃ (an λῇ?) pro βούληται; verba ipsa haec fuerint: δρᾶσαι πᾶν ὅ, τι κα λῇ βασιλεύς. De eadem re Isocrates IV, 107: διαρρήδην γράψαντες χρῆσθαι τοῦθ' ὅ, τι ἂν αὐτὸς βούληται. Cf. Mus. Rhen. XLIII, 285 sqq. — ἐκδεδωκέναι A: ἐκδοῦναι. Resp. Λακεδαιμονίοις μὲν ἐγκαλεῖν; nam tota haec membra: Λακ. .. βασιλεύς, αὐτοὺς .. Χαρίδημος, inter se exaequata et similiter structa. — ἔσεσθαι Χαρίδημος A: Χαρίδ. ἔσεσθαι. Opp. κρείττων ἔσεσθαι Χαρίδημος — πᾶν ὅ, τι ἂν θέλῃ βασιλεύς. — τὸ ψήφισμα ποιεῖ, οὔ γε scr. (cf. 34 al.): τὸ ψ. π. ἢ τοῦτο A, ποιεῖ τὸ ψ. τουτί ουτε ut vid. pr. S (ὅτε corr.), π. τὸ ψ. τουτί (cf. 141), οὔ γε YO, π. τὸ ψ. τουτί, ὅτε v. Dd. Οὐ γὰρ .. ποιεῖ ∼ οὔ γε .. στρατηγῷ ∼ οὐ .. μή. — διῄρηται A Dd. — **141** καὶ χρόνοις om. A. — (ἂν ante ἄνθρωπος om. S al.) — **142** αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' A: αὐτῷ, θατέρῳ δ'. — (περὶ τὸν τύραννον S al.) — (ἀποκτειννύασι SA.) — Φιλίσκον A: τὸν Φιλίσκον. — ὑπὲρ Φιλίσκου] ὑπὲρ Ἀριοβαρζάνου Weil. — (ἡμῶν] ὑμῶν S al.) — **143** (ἐξεδίδοντο Seager. Dd.: ἐξεδίδοτο codd. Ἐξεδέδοτο Cob.) — (ἡμετέρου S al.) — ἄνδρες scr.: ὦ ἄνδρες. Πῶς .. ἦτε | πεπ. .. Ἀθ. ∼ χαλκοῦς .. μεγίσταις | δωρ. .. ἐφαίνεσθε. — (μὲν post εἰ τοὺς om. pr. S.) — τοιοῦτο(ν) Y: τοιοῦτό τι, quod infra in extr. § aptum est. — (ἐφαίνεσθε] φαίνεσθε SY.) — (που τὴν] του τὴν S pr.) — σχόν-

τας scr.: ἔχοντας (br.). — πίθησθε Cob. Weil.: πείθησθε v., πεισθῆτε A. — 145 φράσω πρὸς ὑμᾶς A. Ap. Aristid. p. 378 W. est ἀκούσατέ μου (v. § 148). — 146 ἔροιτο ὑμᾶς A (non item Harpocr. v. ἔθνος). — 147 αὖ YO: αὐτοί. In S ουσ γὰρ et (inter versus) ὑμεισ αυτοὶ a corr. scripta sunt. — καὶ πονηρὸν καὶ χρηστὸν A: καὶ χρ. καὶ πονηρὸν. — 148 ὅτι ὦ ἄ. Ἀ. (h.)] ὅτι εἰώθασ' et deinde ἀναιρεῖν pro ἀναιροῦσιν? Nam facile nota $\overset{\theta}{\omega}$, praesertim post ὅτι, ex ειωθ- evadere poterat. — (ὥστ' οὐ] ὥστ' οὐ μη pr. S.) — 149 (πλεῖν Dd.: πλεῖον.) — ἐμπόδιον A. — τῶν ὄντων] πάντων A. — 150 μετὰ ταῦτά γε F: om. γε v. — (Ἀμφίπολιν πόλεμον] αμφι ‖ πόλεμον pr. S.) — ἀπέδωκε A: ἀπεδεδώκει. — 151 ὧν οὖν ἦν δίκαιον ἐκεῖνον γρ. S: ὧν δ' ἐκεῖνον δίκαιον ἦν. Tum post δικαίως om. ἀντὶ τούτων cum A (Schaef.). Ὧν .. ἐκεῖνον ∼ ὡς ὀφ. .. αὐτῷ; etiam sequentia congruent, si σχεῖν pro ἔχειν scripseris. — αἰτίαν SYO Dd.; etiam λόγον A. Ὄψεσθε γὰρ | οὐ λόγους οὐδ' αἰτίας ∼ ἀλλ' ἀλ. οὖσαν ὧν λ. — (λέγε R.: λ. τὴν μαρτυρίαν SYO, λ. τὴν ἐπιστολήν v.) — (ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ R.: ΕΠΙΣΤΟΛΗ.) — 152 πολεμήσειν A, corr. F: πολεμεῖν. Ὅτι .. πρῶτον | οὗ .. ᾤετο ∼ ἐκεῖσ' .. αὐτὸν | πολλαχόσ' .. παρόν. — (αιτιότατος S.) — 153 μᾶλλον δ' οὐ πρ. ὑ. A: μ. δ' οὐχὶ πρ. ὑ. Resp. ἐν ᾗ Χερρόνησον. — τὸ περὶ τὴν ἐπιστολὴν secl. Herwerden. — 154 (μισθοῖ] μισθοῦ pr. S.) — (ολιγωρισας S.) — καὶ παραβὰς αὐτούς secl. Herw. Weil. Λαβὼν .. δούς ∼ ὀλιγ. τῶν ὅρκων ∼ ἀφυλ. ὄντων ὡς ἂν (ἀφυλ. .. χώρᾳ ∼ καταλ. .. αὐτῶν). — 155 ἔχων χωρίον A: χωρίον ἔχων (br.). — ὅθεν Cob.: οὐδ' ὅθεν. — (περιΐστηκει S.) — 156 (δ' ante οὐ om. pr. S.) — λογισμὸν] λογισμῷ sec. Arist. I, 605 Dd. (λογισμῷ τὸ πρᾶγμα λαβόντες)? — ὑμετέρα] ἡμετέρα Alexander p. 454 W., qui om. ὦ ἄ. Ἀ. (h.). — φιλανθρωπία F (Schaefer.). Cf. XXI, 69; XXIV, 6; VIII, 24; Prooem. L p. 1457, 15; sed etiam XVIII, 20. — 157 (φανερῶς post ἐξηλέγχθη add. S.) — ἀφέσθαι Cob.: ἀφεῖσθαι (καὶ μὴ πολεμεῖν add. SYO). — 158 τοσούτον γ' scr.: τοσοῦτον (h.). Cf. XIX, 48. — (ὅπως] π et σ in ras. S.) — (Ἐλεοῦντα S al.) — ὑμῖν χρόνον scr.: χρόνον ὑμῖν (br.). Ἐκ γὰρ Ἀβύδου .. ἔχθρᾶς ∼ καὶ ὅτι ταῦτα .. Ἀσίᾳ ∼ καὶ ὅθεν ἦσαν οἵ .. καταλαβόντες. — ἦν A, γρ. S: ὃν. Steph. Byz. v. Σηστός confert Schaef. — 159 μήτ' αὖ A: μήτ' ἂν. — τῇ Σηστῷ mg. Lamb.: τῷ Σ. — αὐτῷ φενακίζοντι A: φενακ. αὐτῷ (h.). — παρασχεῖν A: παρέχειν. — (τῶν post ἀρχόντων om. S.) — ante ΕΠΙΣΤΟΛΗ om. λέγε cum SYO. — 160 (οἵ om. SYO.) — delevi ἂν post οἴεσθε.

inserui post Ἀβυδηνοὺς, ubi αὐτὸν add. v. Dd., om. SA. — (post ἔπεμπεν erasae in S litt. III [τὴν?].) — (ἐπαίνων, τὰ μὲν R. Dd.: ἐπαινῶν καὶ τὰ μὲν.) — 161 (οὐ γὰρ om. pr. S.) — (μὲν post ὅτε om. SYO.) — (ΕΠΙΣΤΟΛΗ om. S.) — (ἐπιδείξας] επειλιξας vel επειδιξας pr. S. De ἐπ-ειλίσσω (= ἐφελίσσω) non sine causa aliquis cogitaverit.) — 162 ὑμῖν που scr.: που ὑμῖν v. Dd. (h.), ὑμῖν δήπου A. — (πρὸς αὐτὸν οὐ om. pr. S.) — ἐπιστείλας ἂν scr.: ἂν ἐπιστ. v. Dd. (br.), om. ἂν A. — 163 [προσποιεῖται] Herw. Weil.: προσποιεῖται SF, ἢ προσπ. AYO, καὶ προσπ. v. Dd. — (ὑμῖν] ἡμιν S.) — (ἀποκτείννυσιν SA.) — νῦν A: νυνὶ. — 164 τοῦ Κότυος AF: Κότυος (br.). — 165 καὶ δεῖ AF: δεῖ. — (ὁρμησαμένων pr. S al.) — 166 (οὐδαμοῦ pr. S al.) — 167 λαθὼν καὶ ante πορευθεὶς add. A. — ὑπὸ τούτου secl. Benseler (h.); ὑπ' ἐκείνου esse debebat. Aliter comparatus locus XX, 14. Sed etiam ἐπείσθη secludendum (h.) [cf. ibd.]; neque enim locus est indicativo, sed πρότερον .. ἢ cum infinitivo (πρᾶξαι) coniunctum esse debet. Καὶ πρότερον .. στρατηγὸν ∼ ἔπεισε .. πράττειν ∼ ἢ αὐτὸς ὢν .. πρᾶξαι. — (τι om. pr. S, YO.) — (τὸ μὴ] τοῦ μὴ S.) — 168 τὴν ante ἀλογίαν secl. Dobr. Weil. — οὕτως S: οὕτω. — 169 (αποκτειννυναι S.) — (ἐπιδόντα] επειδότα pr. S.) — τὸν υἱὸν ἀποσφ. del. Herwerden; satis habui τὸν υἱὸν secludere. Τὸν μὲν υἱὸν ἀπέσφαξαν ∼ ἐκεῖνον δ' ἐπιδόντ' ἀπο- ∼ σφαττόμενον κατεπόντισαν. — 170 (πρὸς τούτους om. pr. S [br.]; τούτοις sine πρὸς est in F.) — οἷος ἦν pr. S, AYO: οἷός τ' ἦν. — ὁ Ἀθηνόδωρος (Ἀθην. A) secl. Benseler (h.); sed verius fortasse συνθήκας ὁ Ἀθηνόδωρος, ne bis positum sit Cersobleptae nomen nullo alio interiecto. — καθ' ἃς om. pr. S (add. ead.); ἐν αἷς est in A. — (πρός τε ἡμᾶς S al.) — addidi τοὺς ante τρεῖς. — 171 ποιεῖ πάλιν A: πάλιν ποιεῖ (h.). — πρὸς Χαβρίαν sine τὸν A. — 172 παραναγνωσθεισῶν AY: ἀναγνωσθεισῶν. — ψηφίζεσθε A: ἐψηφίσασθε (sed α in ras. S a m. rec.). — τούτους δὲ κτἑ.] alia lectio est in pr. S, YO: τούτους δὲ ἐν μὲν ταῖς πρὸς Ἀθ. συνθήκαις ὁρκίσαι πάλιν αὐτόν. Sed αὐτόν iam non habebit quo referatur, neque ἐν μὲν .. et εἰ δὲ μὴ recte opposita erunt. — 173 ἤδη τὰ πράγματα scr.: τὰ πράγματα pr. S, τὰ πρ. ἤδη v. (br.). — ἧκε τοὺς ξ. ἄγων A. — τοῦ ante Ἀθηνοδώρου add. Benseler. — ἔργοις scr.: ἔργῳ (h.). — 174 ὃν ante ὁρᾶτε om. pr. S. — νομίζῃ corr. F: νομίσῃ. Καὶ ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνασθαι νομίζῃ ∼ οὕτω(ς) πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα. — ταῦτ' ἀληθῆ AF. — 175 τοῖν βασιλέοιν τοῖν δυοῖν v.: τοῖς

βασιλεῦσι τ. δ. SYO, τοῖν δυοῖν βασιλέοιν F, τοῖν δυοῖν Dd. Ἡ μὲν τοίνυν συμμ. | τοῖν β. τ. δ. τοῦτον τὸν τρόπον ~ μετὰ τὴν παράκρουσιν τὴν διὰ τῶν | πρὸς Κηφ. συνθ. συνεστάθη. — ἠξίωσ(εν) ὑποχείριον A: ὑποχ. ἠξίωσε. — (εγχειρησαι S.) — 176 ἠκούσαθ᾽ ὑμεῖς A: ὑμεῖς ἠκούσατε (br.). — (ὑμῖν] ἡμὶν S al.) — 177 (τοῦ Ἰφιάδου SYO.) — 178 πεποίηκε secl. Cob. Weil. — 179 secl. ἡ ὑμετέρα (br.) Sic iusta magis oppositio evadit. — ἐπειδὴ AF: ἐπεὶ. — τάχιστα ἔρημον τὸν Ἑλλ. εἶδε A. Ἐπειδὴ δ᾽ εἶδε τάχ. ~ ὑμᾶς διαγέγονεν ~ τὸν Ἑλλ. ἔρημον; τὸν Ἑ. .. δυνάμεως ~ εὐθέως .. καταλύσας. — εὐθέως scr.: εὐθὺς (br.). — (καταλύειν καὶ ἀπαλλάξαι .. καὶ πᾶσαν SFYO.) — secl. τὴν ἀρχήν (Dobr. delebat τῆς ἀρχῆς, aut τὴν Θρᾴκην pro τὴν ἀρχὴν postulabat). — 180 παρ᾽ ὑμῶν τοιοῦτον A: τοιοῦτο (quod praetuli) παρ᾽ ὑμῶν. — (ἂν post ἡσυχίαν δ᾽ om. pr. S.) — 181 post φανερῶς omisi αὐτὴν cum A. — post ἀφείλετο secl. παρ᾽ ὑμῶν (br.). — καταλείπειν YO, καταλειπεῖν S: καταλιπεῖν. Sensui tempus durativum unice convenit. — 182 ἀσφαλῶς ἐπὶ Χερρόνησον A: ἐπὶ Χ. ἀσφαλῶς. Εἰ .. Θρᾷκας | .. Κερσοβλέπτῃ ~ παρ᾽ ἡμέραν .. βαδίζειν | ἀσφ. ἐ. Χ. — πρὸς τῆς] πρὸ τῆς utrobique A, W. VII, 1150. — 183 (παρείη] παριη S.) — πολεμεῖν ἡμῖν πρὸς Καρδ. καὶ Κερσοβλέπτην A, omisso ἤδη; Κερσοβλέπτηι S. — 184 (μέντοι] μεν pr. S.) — 185 ποιῆσαι κακῶς A: κακῶς ποιῆσαι. — (δι᾽ ἃ] fort. διᾶσ pr. S.) — 186 κἂν φύλακας Cob.: καὶ φύλακας pr. S Dd., καὶ φύλακας ἂν v. (br.). — ante ὑφ᾽ ὑμετέρου om. τοῦτον cum pr. S. Τοὺς ὑμετέρους .. ἐδορυφόρει ~ ὑφ᾽ ὑμετέρου .. φυλαττόμενον. Itaque non recte A φυλαττόμενον φανῆναι. — 187 γενέσθαι τουτί A: τουτὶ γενέσθαι. — οὐδένα ἐποιησάμην A: ἐποιησ. οὐδένα (br.). — ἦν post ἀνάξιος om. S. — 188 εἰσῄει] ἐπῄει A (br.); tum ὑμᾶς πεισομένους F; ἀφίετε v. (αφειετε pr. S, η supra α add. corr., ἠφ. Dd.); προκαλεῖσθε FY. E numeris vix quidquam expedias: ἔπειθ᾽ .. ἐκεῖνος = κακὸν δ᾽ οὐδὲν ἑώρων; εὑρίσκετο ~ ὑπερφυές, ἐξαπατῶν ὑμᾶς = πεισομένους ὑμᾶς; μὰ τὸν .. πάντας ~ εὑρ. .. ὑμᾶς ~ εἴ τιν᾽ .. πόλλ᾽: cetera ambigua. — 189 (βασιλεῖς SA.) — 191 (τελευταῖα] ται a corr. habet S.) — 192 (ταύτην] ταυτη pr. S, YO.) — seclusi τοῦ δέοντος, quod post ποιῆσαι est in F. Non id hoc loco agitur, quid Atheniensibus expediat. Schol. p. 725, 16: βουλόμενοι δὲ μείζονα (Wolf. pro μεῖζον; μείζω P) ποιῆσαι. αὐξῆσαι δὲ αὐτὸν σπουδάζοντες. — ἐροῦσι om. A Weil. Sed διὰ τοῦ .. λαβεῖν ~ τοὺς .. ἐροῦσι. — ἄνδρες SO: ὦ ἄνδρες. — ἐξέσται] ἔσται A. Sed τοὺς τῶν σωθ. ζητούντων = αὐτοῖς ἐξέσται πραττόντων (λόγους .. λέγειν ~ ὑπὲρ .. ἀδικεῖν). — 193 εἶναι post φήσας om. SYO. — καὶ post πλεῖστα add. SYO (Weil.), recte puto, verum ut deleatur ὑμᾶς. — μισεῖν] δεῖ μισεῖν F, quod numeris convenire videtur; nam ut ἐκ τούτου .. ἐξηπάτηκεν ~ διὰ .. προσήκει, sic ἀλλ᾽ .. εἶναι προσποιεῖται ~ εἰ μὴ .. ἐκεῖνα δεῖ μισεῖν. Nisi pro προσποιεῖται est φησίν reponendum, cf. § 163. — διὰ ταῦτά γε F: διά γε ταῦτα (br.). — τι κακὸν AF: κακόν τι. — 194 ὑπόπτως ἔχειν πρὸς ἡμᾶς (br.)] ὑ. πρὸς ἡμᾶς ἔχειν F (br.); puto σχεῖν ὑπόπτως πρὸς ἡμᾶς, ut respondeant haec καὶ .. ἡμᾶς illis καὶ βουλόμενον .. πόλιν. — πάντ᾽ ἀγαθὰ Dobr. Cob. Adversantur numeri. — νομίζω τοσαῦτ᾽ ἀγάθ᾽ ἂν v: ἂν (om. F) νομίζω τοσ. ἀγαθὰ (br. bis). — 196—200 cf. XIII, 21—24. — στρατηγοῦντα SA in or. XIII (στρατηγήσαντα v. ibd.): νικήσαντα. Statim § 198 negabit orator, hanc victoriam Themistoclis dici. — 197 ἑαυτοὺς, quod post ποιοῦσιν est in AFO, merito suspectum Weilio. — (ἀξίαν] ἄξια SYO.) — ἀνθρώποις deleverim. Ἔστι δὲ σώφροσιν ~ καὶ πρὸς ἀλήθειαν ~ βουλομένοις σκοπεῖν. Σωφρονοῦσιν ἀνθρώποις explicatio est scholiastae, p. 727, 6. — ἀνδρῶν om. Y. — πρῶτον AF (R., Weil.): πρώτους. — 198 οὐδενὸς ὦ ἄ. Ἀ. τῶν τότ᾽ F, or. XIII, 22: τῶν τότε ὦ ἄ. Ἀ. οὐδενὸς S (qui om. ὦ) Dd. (h.), τῶν τότ᾽ οὐδενὸς ὦ ἄ. Ἀ. v. (h.). Ὦ cum S omisi. — ὦ ἄ. Ἀθ. post νῦν δὲ om. or. XIII. Resp. οὐδ᾽ ἔστ᾽ οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι ~ νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν. — (τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς om. pr. S.) — ἃς v. in or. XIII: αἷς S in or. XIII et omnes hic. Ad τῶν τιμῶν pronomen refertur, cf. XX, 141. — 199 δωρεὰς post πολιτικὰς om. cum S hic. — καὶ λυσιτελούντως αὐτοῖς abest ab or. XIII. — ante καὶ ἡμεῖς v. add. ἐδίδοσαν (sed id ante αὐτοῖς est in F); in or. XIII it. add. ἐδίδοσαν A, ἔνεμον v., om. S. — τριακοσίοις] διακοσίοις or. XIII. — αὐτὸν ἄν τις] ἄν τις αὐτὸν A. Cf. 106. Τις post ἀποκτείνῃ transpositum malim, cf. ibd. (h.). — ὑπελάμβανον] ἐνόμιζον γρ. S (cf. XVIII, 59). Puto καὶ ταύτην ἱκανὴν | ἐνόμ. τιμήν, ~ ἂν ἀποκτείνῃ τις ἀγ. εἶναι (οὐκ .. αὐτὸν ~ ἀλλὰ .. ἔδοσαν). — 200 post ἀγώγιμον om. εἶναι cum SFYO (h.). Cf. 119. — post βασιλεὺς om. ὁ Περσῶν v B. — ὑμᾶς post τηλικαῦτα deleverim. Ὥσθ᾽ ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν τούτου ~ τηλικαῦτ᾽ ἀγάθ᾽ ἤθελον ποιεῖν (= ὥστε τῶν τετυχηκότων πολλοὶ). — εἰσὶν ὑμᾶς] ὑμᾶς (ἡμᾶς) εἰσὶν AF. Iterum deleverim ὑμᾶς. — 201 αἰσχροκερδίας SFY Dd. — 202 πρῶτον μὲν τοίνυν F: πρῶ-

τον μὲν (br.). Cf. XXI, 175. — (πρώτων Lobeck. Dd.: πρῶτον.
Cf. XXI l. c.) — deleo prius προσέθηκαν αὐτῷ; nam ἀλλὰ καὶ
δι' .. μισαθηναιοτάτους = καὶ πονηρ. ἀνθρ. Φιλίσκον καὶ
'Αγαυ(όν). — αὖ τούτῳ pr. S (v. Weil.): αὐτῷ. — (ἀλλ' ante
ὀλέθρους om. A et pr. S.) — (καιτοιτοιαυτα pr. S.) — **203** ὃν
οὐδεὶς v.: om. ὃν SY Dd. Scripsi οὐδὲ εἷς (num.). — (μικρὰ ἃ
add. corrector in S.) — εἰ μὴ καὶ Cob.: εἰ καὶ μή. — **204** (ταυτ'
οὕτως S.) — num secl. παρὰ τῶν ἀδικούντων (br.)? Οὐδὲ ..
ἐθέλετε ∼ ἀλλὰ .. πόλεως. — οἱ πρότερον F: οἱ πρόγονοι. —
ἑαυτοὺς deleverim. Καίτοι σκ. | ὡς ἐκόλ. ∼ οἱ πρότερον | τοὺς
ἀδ. ∼ εἰ .. ὑμῖν. — **205** (μηδισμὸν| μειδισμὸν S.) — πάτριον
corr. S v. Weil.: Παρίων pr. SY. Cf. mox τὴν αὐτῶν ἐλευθε-
ρίαν. — πεντήκοντα τάλαντα δ' scr. (cf. 167): πεντ. δὲ τάλαντα
(br.). — **206** τότε μὲν scr.: τότε (br.). — **207** τὴν Θεμ. μὲν γὰρ
A, quod multitudine exemplorum similium commendatur (Ge-
bauer Lys. I[2] p. 337); ex altera parte XXI, 35 post ἔθεσθε non
addi potest γάρ, cum quattuor breves sic existant. — καὶ τὴν
Μιλτ. F: om. τὴν S al. Dd. Cf. III, 26. — **208** (ἑκάστῳ] ἑκά-
στων pr. S, YO.) — secl. ἐστίν (h.). — ὦ ἄνδρες 'Αθ. num post
εἰκότως transponendum? (h.) — **209** γενομένῳ om. pr. S. —
οὐδὲ μιᾷ Weil.: οὐδεμιᾷ. — secl. ἐξιέναι, quod neque cum ὁπό-
σον χρόνου neque cum sententia convenit. — (οὐκ ante ἔχετε
om. pr. S.) — **210** secl. ὑμετέρας ante δόξης; v. etiam ante
ἀγαθῶν addebatur ὑμετέρων, quod om. AS (Dd.). Cf. Aristid.
I, 663: ἀλλὰ Θηβαῖοι τῆς δόξης κληρονομήσουσι. Gloria dicitur
pugnarum, cf. 198. — (ἀλλὰ ante μάρτυρες om. pr. S.) — ἀλλοτρίων
ἀγαθῶν scr. sec. Liban. IV, 718, 26 (μάρτυς ἀλλοτρίων ἀγαθῶν):
τῶν ἑτέρων ἀγαθῶν. Secl. porro ἄλλου (ut X, 76): οὐδενὸς μετέ-
χοντες = ἢ τοῦ ἐξαπατᾶσθαι (an ἀλλ' ἢ τοὐξ.?); οὐδενὸς .. ἐξαπ. ∼
ἀλλὰ .. ἀγαθῶν. — τί post πηλίκον add. SYO; om. etiam Lu-
cian. Demosth. enc. c. 5; Greg. Cor. W. VII, 1197. — (στενά-
ξαιεν SAO.) — (καταλειποντες S.) — **211** (πεποιεισθαι S.) —
212 καὶ αὐτοὶ F, corr. S: αὐτοί. — **213** ('Ωρείτας] ωριτας S.) —
ὑπῆρχε(ν) πολῖτις (πολίτης) Alexand. p. 450 W.: ὑπάρχει πολῖ-
τις ἐκεῖ. — τίς ἢ om. Alex., it. Tiberii (p. 536) Ven. Vat. —
δεῖ om. Alex., Tiberii Vat. — (συμβαλομένου SY.) — συντελεῖ]
τελεῖ sec. Harpocr. v. νοθεῖα. — **214** (ναῦς ὑμῖν| v. ἡμῖν S
al.) — ὑμῖν post τοὺς αὐτοὺς om. A. Puto ἢ τίνας ἐ. ὑμῖν, ∼
τοὺς αὐτοὺς ᾕρηται. — οὐδ' ἂν εἷς F: οὐδεὶς ἄν. Cf. XXIV, 5;
Aristid. I, 602 Dd. (Dem. XLV, 69). — **215** (ἂν post μνημονεύον-
τας om. S al.) — ἄν τις ἀποκτείνῃ post ὁ δ' deleverim (h.); nisi

addendum Χαρίδημον. — ἔγραψεν scr.: γέγραφεν (br.). Cf. 217. —
ἐστὶν ἐναντιώτατον AF: ἐναντιώτατόν ἐστι. Nisi delendum ἐστί. —
fort. τὸ κρίσιν μὴ διδόντα (br.). — **216** ὁ δ' ἐν τῷ] ὁ δὲ τῷ
Y. — ἀπάγειν ὁ νόμος ὡς (br.)] num delendum ὁ νόμος (coll.
218)? an πρὸς pro ὡς? Cf. ad § 32. — **217** ὁ νόμος κελεύει
αἰτεῖν (h.)] αἰτεῖν ὁ ν. κ.? an οἱ νόμοι κελεύουσιν αἰτεῖν? Cf.
218. — **218** τὸ ἀνδρολήψιον v.: om. τὸ pr. S. Cf. 82 sqq.
(Weber). — (παρ' ὧν ἂν S.) — post οὐκ ἐᾷ add. ὁ νόμος Feli-
cian. Dd. (h.). XXIV, 18 cf. Turr. — (τοσούτων om. SA.) —
219 (ἃς in ras. S; ante hoc vocab. δὲ expunctum est.) — (εἰ-
πεπεποιηκεν pr. S.)

XXIV. ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 (δὲ post κατηγορεῖ add. Bk.). —
εἶναι FY: ἐξεῖναι. Cf. or. § 39 al. — 2 (Γλαυκέτου Io. Sic. W.
VI, 367: Γλαυκίου.) — 3 ἔχειν [αὐτὰ] Bk.; an ἔ. αὐτοί? — παρα-
χρῆμα Io. Sic.: πᾶν χρῆμα. — ἔθηκεν] τέθεικεν Io. Sic. —
4 (αὐτὸς Wolf.: αὐτοῖς.) — κατ' ἄλλο] ἄλλο Bk. Dd.; verum id
ἄλλα esse debebat. κατ' ἄλλον τρόπον est in altero argum.
§ 6. Cf. or. § 32. — ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Cf. Dd. ed. Ox.
IX, 853 sq. — § 1 κλοπῶν] ἁλόντων Valesius. — δι' ὧν Weil.:
δι' ὃν. Cf. § 6. — 2 (Ναυκρατικῇ codd.) — κατὰ τὸ διπλά-
σιον ci. Weil.: καὶ τοῦ διπλασίου. — 3 ἔγραψε δὲ (hoc δὲ ad-
ditum ex cod. Vindob.) δηλονότι Dd.; secl. haec verba Bk.
Mihi δηλονότι suspicione omnino carere videtur. — ὤφλον Bk.:
ὤφειλον. — ἢ καὶ τὸ λοιπὸν] ἢ om. TC Dd. — ἀφεῖσθαι Liban.
§ 1: ἀφίεσθαι. — 5 δεδομένης Bk.: διδομένης. — 7 τὸ μὴ πο-
νηρὸν schol. p. 729, 11: τοῦ μὴ π. — (καὶ τὴν κατὰ Wolf. Dd.
(coll. § 9): κατὰ τὴν v., καὶ κατὰ τὴν TC, καὶ τὴν Bk.) —
(διαβολῆς Bk.: διαβολὴν.) — 8 ἐκεῖ μὲν γὰρ] γὰρ addidi. —
καὶ εἰ δεῖ Weil.: καὶ δεῖ. — 10 τέσσαρα scr. (δ'): δύο. — πείσῃ,
τὴν ὑποψίαν δοὺς κατὰ τ. ἀ. ως Bk.: ἐν ὑποψίᾳ δοὺς κατὰ τ.
ἀ. πείσῃ T Dd., cf. schol. 730, 4, ubi ἐν ὑποψίᾳ .. ἐμπλήσῃ.
Melius fort. sit ὑποψίας κατὰ τ. ἀ. ἐμπλήσῃ. — ἀσύμφορον, ἐν
ᾧ ὅτι schol. 730, 6: om. ὅτι v. — καὶ τὸ ἄδικον .. δίδωσι om.
Bk., add. Dd. ex T(C), schol. 730, 7. — ἀδύνατον scr.: δυνα-
τόν. — 11 διά τε τοῦ ἀδίκου schol. v. 13: διά τε τοῦ δικαίου
καὶ τοῦ ἀδίκου. — or. § 1 ἀποκρύψομαι γρ S: ἀποτρέψομαι.
Cf. VI, 32; XIII, 10; XIX, 3; in hac or. § 104. 200. 'Αποτρέ-
ψομαι sine dubio recte positum prooem. 23 et 32 (οὐκ ἀποτρ.

λέγειν), ubi exstat τὸ ἀποτρέπον, quominus loquatur. — 2 περὶ πάντων om. schol. p. 731, 11; it. non addit ὁ τουτονὶ νόμος et mox om. κοινῇ τι. Τι etiam O et Anecd. Bk. p. 149, 17 om. — τῶν post προστιμημάτων hab. pr. L, rc. S; om. ceteri codd. — ἐλήφθησαν] ἠλέγχθησαν Anecd. Bk. — 3 (δικαίως SL.) — (δὲ χιλίαις SL al.) — 4 τούτοις προσέχειν τὸν νοῦν W. VII, 1315 (τὸν νοῦν etiam F add.). — 5 (οὐδ' ἂν ἕν') εἰπεῖν ἔχειν οἴομαι γρ S (~ τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει): εἰπεῖν οἶμαι. Cf. XXIII, 214; XLV, 69, al. — ὑπὲρ οὗ scr.: περὶ οὗ. Κατὰ χώραν δὲ μένειν | τοὺς ἄλλους ἐᾶν ~ τὸ μὲν οὖν πρᾶγμ' ὑπὲρ οὗ | δεῖ νῦν ὑμᾶς γνῶ(ναι). — 6 Ἀνδροτίωνι Rufus W. III, 454: Ἀνδροτίωνα. Cf. Schaef. (VIII, 24; prooem. L p. 1457, 15). — 7 (ἂν ante ἀπεστερήμην om. S [ἂν ἀπεστερήθην mg. S] al.) — ἔζων L Cob.: ἔζην. — τὸν πατέρ' ὡς ἀπέκτονα ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ Aristid. p. 378 W., ut XXII, 2. — (τοὺς δικάζοντας] τοὺς δικαστὰς S al.) — 8 τὸν δ' εἰς A: τὸν δὴ εἰς (h.). — secl. μ' (br.). — κοινῇ om. lemma scholii p. 737, 25. — καὶ ante τῆς πόλεως om. S al., hab. F et corr. L. Χρ. πολλὰ τῆς πόλ. ἔχοντα καὶ τῆς θ. καὶ τῶν ἑ. οὐκ ἀποδ. Weil.; fort. τῆς πόλεως καὶ ante τῆς θεοῦ collocanda; sed cf. 9 τῶν ἱερῶν μὲν κτἑ. — 9 (τῆς ante βουλῆς om. S al.) — 10 ηὑρίσκομεν scr.: εὑρίσκομεν. — ἐν βραχέσι om. schol. p. 736, 7. — 11 (ζητητάς] ζητήσας S al.) — (ναυκρατητικά S al.) — 12 (ἄνθρωποι Bk. Dd.: ἄνθρ. v. Weil., ἀνθρώποις L et pr. S. Cf. Plat. Cratyl. 422 B ἃ ἐρωτᾷς τὰ ὀνόματα.) — εἶναι. τότε Dd. — 13 (καὶ Μελάνωπος om. SLF.) — ταυτὶ S: ταῦτα. — ἔχειν ὡμολόγουν secl. Dobr. Dd. — 14 ἐνταυθὶ scr.: ἐνταῦθα (br.). — 15 (προσεκκεχλευακὼς S al.) — (ἡττηντασκεῖνοι ut vid. pr. S, corr. ead.) — 16 πλείστους scr.: πλείους τοὺς codd., πλείστους τοὺς Dobr. Dd. — (ἀκύρους om. pr. S, pr. L.) — 17 προακούσαντες] puto ἀκούσαντες (br.), cf. 190. — 18 ἀλλ' ὑπὲρ ὧν scr.: ἄλλα περὶ ὧν. Cf. 5. — 19 περὶ ἑκάστου secl. Cob. — πρόσσχετε Cob. (προσέχ. etiam Prisc. XVIII, 282). — ἄνδρες SLO: ὦ ἄνδρες. — (lemma est in S et pr. L ἐπὶ χειροτονίαν νόμων.) — 20 sqq. removi uncos, quibus Dd. hanc legem incluserat. Cf. R. Schoell in Actis Academ. Monac. cl. phil. 1886 p. 83 sqq. — περὶ ante τῶν βουλευτικῶν secl. Schoell. — ἡ δὲ χειροτονία SL: ἡ δ' ἐπιχειροτονία. — εἶτα τῶν κοινῶν] ε. τ. λοιπῶν Westermann. — (κατὰ αὐτά S et pr. L, κατ' αὐτὰ AY.) — 21 τυγχάνωσι A, schol. 743, 14 (Schoell): τύχωσι. — (παρεδρεύοντες S.) — (τοῦ ante ἀργυρίου om. SL al.) — 22 ποιήσωσι A: ποιῶσι. —

post χρηματίσωσι om. κατὰ τὰ γεγραμμένα cum A. — 23 ἐκτεθέντων F: τεθέντων. — (ἡ ante ἐκκλησία add. Dobr., cf. schol. 744, 8.) — (ἐκκλησία] ἐκκλησίαι S pr.) — τῇ ἑνδεκάτῃ . . μηνός del. Schoell. Cf. 26. — 25 ἐφ' ὑμῖν om. A. — νόμος ἐστὶ A: ἐστὶ νόμος. Διαχειροτονίαν ~ πότερ' (ita scr. pro πότερον) εἰσοιστέος ~ νόμος ἐστὶν καινός. — (χειροτονῆτε S et pr. L.) — ἀπέδειξαν] ἀπέδωκαν γρ S. Cf. v. l. XL, 28; Hyper. Eux. 22, 12. — (ἀντείπῃ] ἀντεπίῃι S [ἀντείπῃ γρ] et pr. L.) — 26 (ἑνδεκάτῃ Wolf.: ἑνδεκάτης.) — καθέζεσθαι scr.: καθίζεσθαι. Cf. 29. — 27 αὐτὸ τὸ ψήφ. A (Weil.); sed βούλ. δ' ὑμῖν | τὸ ψήφ. ~ αὔτ' ἀν. | τὸ νικῆσαν. — ἴδηθ' S, pr. L: εἰδῆθ'. — ἐκ ταυτομάτου schol. 744, 29: ἀπὸ ταυτομάτου (br.). — καὶ ante ἀναγίγνωσκε om. SLB. — sustuli uncos populiscito a Dd. additos; cf. Schoell l. c. p. 119. — (Ἐπικράτης] Τιμοκράτης SLF.) — ante vel post θύηται addi vult Schoell ὡς κάλλιστα, coll. § 28. — (καὶ ἡ] καὶ πῶς ἡ SL.) — 28 ἐνθυμ. [ἀναγιγνωσκομένου] Weil. (cf. Zurborg Herm. XIII, 284): ἐνεθυμήθητε ἀναγ. Wolf. Dd. Cf. autem XLV, 22. — 29 καθεζομένων AY: καθιζομένων. — ὑμῶν post ἁπάντων om. pr. L. — 31 αὐτὴν post τὴν πόλιν omisi cum Schaef. Bensel. Cob.; scripsi autem ἡμῶν ἑκάστῳ pro ἑκάστῳ ἡμῶν (h.). — τοῦ μή τι] τουτὶ pr. S et pr. L; τοῦ τι AYO. — 32 προσῆκέ τε] προσήκει (falso) om. τε schol. p. 741, 1. Ibd. est ἄν τις σκοπῶν γνοίη. — ἀνάγνωθί μοι sine δέ lemma scholii p. 746, 1. — νόμον οὐδένα om. A; τῶν νόμων οὐδ. pr. L; cf. legem § 33. Lacunam esse iam Jurin. suspicatur. — 33 sustuli uncos a Dd. positos; cf. Schoell l. c. p. 111 sqq. — (τῶι αθηναίωι S.) — (τοῦτον τὸν κύριον S.) — (ἢ ante ἐναντίον om. pr. S.) — 34 (καλῶς] καλῶν pr. S al.) — (ἧττον om. pr. S.) — 35 post δύο om. τινὲς cum AYO (br.). Recte extat in sequ. — ἀξιοίη A Weil.: ἀξιοῖ. — 36 τῶν νόμων ὑμᾶς scr.: τῶν ὄντων νόμων ὑμᾶς A, ὑμᾶς τῶν νόμων v. Dd. (br.). — (εἰ προαίσθοιντο R.: εἰ μὴ πρ.) — (ἀναγνοῖεν] ἀγνοοῖεν SAYO.) — 37 (κἀνταῦθ' ἂν A: κἂν ἐνταῦθ' S al.) — (τις post ἀπαλλάξῃ om. SF; ἀπαλλάξῃς ci. Dd. Cf. add. ad IV, 40.) — (οὐδὲ εἷς] οὐδείς S.) — 38 secl. πάντα, quod et mox recurret et hic minus aptum est. Ex ἀπαντᾷ natum esse potest. — οὕτω om. schol. p. 746, 15; sed cf. XXIII, 70; XXV, 90. — ταῦτα πάντα] puto ταῦτα μέντοι πάντα sec. XXIII l. c. — ὅσον ἧκεν εἰς τοῦτον schol. p. 747, 9: ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ. Ἡφάνισ' ἐξήλειψ' ὅσον . . τοῦτον ~ καὶ νόμον εἰσήνεγκεν | ἅπασιν ἐναντίον (ὡς . . οὖσιν = οὐ παραναγν. οὐ λύσας). — τῶν προσηκόντων οὐδέν schol. p. 746, 19, quod

recepi scribens *οὐδὲ ἕν*: *οὐδὲν τῶν προσηκόντων*. *Οὐκ ἄλλο ποιήσας . . οὐδὲ ἓν ∼ οὐ παραναγν. . . αἵρεσιν*. — *νόμοις*] *νόμον γρ* S. — **39** post *οἵους* om. *νόμους* A. Hab. schol. p. 741, 10; def. Schaefer. — *πρῶτον μὲν* schol. 741, 11 (qui mox om. *τούτου*): *πρῶτον*. — sustuli cancellos legis formulae a Dd. additos. Item in reliquis formulis feci. — (*πρώτης* om. S al.) — (*ὀφ ε ι λήματος* S.) — **40** (*ἐφ' ᾧ*] *ἐφ' οἷς* SF.) — *τὸν δεσμόν* pr. S, YO: *τῶν δεσμῶν* corr. S (a m. pr.) v. Dd.; *τοῦ δεσμοῦ* (alia totius sententiae constructione) Libanius (v. argum. § 1); cf. § 86. 93. V. etiam epist. III, 10. 24. — (*μισθώσιμα*] *μισθώματα* S.) — ante alterum *ἐγγυωμένων* om. *τῶν* cum S A Y O. — *ἢ δεκάτης* cum Dobr. transposui; erat enim post a l t e r u m *ἐπὶ τῆς ἐνάτης*. Hoc alterum *ἐπὶ τῆς ἐ. πρυτανείας* cum eodem deleri nihil opus. — (*ἐκτείνειν* pr. S.) — **41** *ἠκούσατε* scr. ut § 34: *ἀκηκόατε* (br.). Cf. XX, 64; XXIII, 23 29. 62; XLV, 9. 28. — *καὶ τῶν* A: *καὶ περὶ τῶν*. Cf. 59. — (*μὲν γὰρ* om. pr. S.) — *τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτούς. λέγε* S; *ἀκούοντες* (*ἀκούσαντες* Y) *τ. ν. αὐτούς. λέγε* FY; *ἀκούσαντες. λέγε τοὺς νόμους* A. Secl. *τοὺς νόμους*. Cf. XX, 94. — **43** (*πολλοῖς τῶν* S a corr., in rasura ut vid.) — *γεγραμμένους* A (*γεγραμμένης γρ.* F): *ἀναγεγραμμένους*. — **44** (*καὶ* ante *εἴ τινι* om. S.) — *τέθεικε* omnes. Cf. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. p. 82. Item correxi § 59. 61. 66. 67. 70. 88. 95. 99. 102. 109. 122. 144. 191. 209. — **45** (*τῷ Ἀθ.*] *τ ῶ ν Ἀθηναίων* S al.) — **46** *ὁ δ' ἔγραψεν* k, *ἀνέγραψεν* As: *οὗτος δ' ἔγραψεν*. Cf. 44. 47. 55. *δ ε σ μ ο ὺ ς* pr. S; om. A. — **47** *τῆς ἀδείας*] *ἀδείας* A. — extr. *τὸν νόμον* A: *νόμον* (num.). — **48** *ἀνέγνων*] *ἀνέγνω*? Cf. 51; LIX, 53. — *κᾆθ' οὕτως* Bk.: *καθ' οὕτως* pr. S, *καὶ τόθ' οὕτως* corr. S Dd., *καὶ οὕτως* v. — *εἰ καί τις ἐπεχείρει* (br.)] *εἰ καί τις ἐβούλετο*? — **49** *καὶ* ante *μὴ θεῖναι* om. pr. S et O. *Τὸν νόμον εἰς τοὺς ν. καὶ μὴ θεῖναι ∼ πᾶσαν ἀφῄρ. σαυτοῦ συγγν. Τὴν* ante *συγγν.* om. cum A; cf. IV, 7. — **50** (*ἢ ἡ*] *ἡ* S, *ἢ* FY.) — **51** *εἴπερ* corr. S, v.: *εἰ*. Cf. § 4. 96; XX, 41; XXIII, 86. — secl. *ποτὲ* (br.). — **52** (*ἐ γ γ ω σ μ έ ν ο υ* pr. S.) — *τῆς ἡμετέρας εὐηθείας* Lex. Vindob. 62, 4; sed *τῆς εὐ. τῆς ὑμετ.* etiam Bk. An. 91, 24. — **53** *περὶ τούτων* om. A. — **55** *πάλιν* om. A. — (*καταστήσηι* S [cum signo super alterum *η*] A.) — *τοὺς προέδρους* Dobr., coll. §§ 39. 84; sed v. etiam 89. — **56** *ἄλλον* scr.: *ἕτερον* (br.). Item § 59 pro *ἄλλον* in A *ἕτερον* est; cf. etiam § 44; XXIII, 53. — (*ὁπόσοις*] *ὁ π ό σ α ι ς* S.) — **57** *ἀκούσαντες ἂν* scr.: *ἂν ἀκούσαντες* (br.) — *καὶ τί* v.: *καὶ* pr. S (*τί* add. in mg. corr.). Cf. XX, 157. — *νόμος ο ὑ τ ο σ ὶ* codd.; v. Add.; item de

ο ὑ τ ο σ ὶ γοῦν quod sequitur. — *ἐπ' ἐκείνων* post *πραχθέντα* om. A. — (*τῶν ἐπ' ἐκείνων*] *τῶν* om. S al.) — **58** *τοῦτον ἐάσαντες κύριον τὸν νόμον*? (br.). — **59** secl. *τιθῇ*, coll. XXIII, 86; XLVI, 12; Andoc. I, 87. — *ἐὰν μὴ* post *τιθῇ* add. Petitus, coll. Andoc. I, 87; v. etiam supra § 45. Totam clausulam *ψηφισαμένων . . ψηφιζομένοις* cum Tayloro del. Dd. — post *εἰσέφερεν* om. *τὸν νόμον* cum SA. — extr. secl. *τὸν αὐτόν*; nam omne momentum nunc est in *πᾶσι*. *Ο ὐ κ ο ῦ ν . . ἀφορίζεις ∼ ο ὐ κ . . τεθηκώς*. — **61** post *αὐτὸς* om. *οὗτος* S et pr. Y. — (*μεγάλ'*] *μέγα δ'* pr. S.) — *κύριος ὢν* A: *γενόμενος κύριος*. — **62** *τοῖς ἄλλοις* A, cf. § 65: *τοῖς τῶν ἄλλων*. *Τὸ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἐναντίον ∼ ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγόρου*. — *τὸ δ' ὑφ' αὑτοῦ* Weil.: *τὸ δ' αὐτοῦ* S pr., *τὸ δὲ τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ* v. Dd. — **63** *δεδόχθαι τοῖς νομοθέταις* S teste Weilio: *δ. τοῖς θεσμοθέταις* v., *δεδόχθαι* Tayl. Dd. — (*τριάκονθ'* A: *ἐντὸς τριάκονθ'*.) — *τέως* B: *τε ἕως* SA, *ἕως* Dd. — **64** in legis verbis iterumque paullo post *τεώσ* (*τε ἕως* in lege sec. Weil.) S, *τε ἕως* A, *τέως* v., *ἕως* Dd. — *ἐναντιώτερ' ἄν* Weil.: *ἂν ἐν.* v. Dd., *ἐναντ.* sine *ἂν* A; supra *τις* add. alterum *ἄν* corr. S. — **65** *τίνος ὑμῖν ἂν* scr.: *τίνος ἂν ὑμῖν* (br.). Cf. 201. — (*τούτου* Felician.: *τοῦτον*.) — *θατέρῳ νόμῳ τόνδε* scr.: *θάτερον* (SA, sed *θατέρῳ* FY v.) *τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον* (hoc *ἐν.* om. S) *τόνδε* libri, [*θατέρῳ*] *τῷ πρ. νόμῳ ἐναντίον* (h.) *τόνδε* Dd.; *θάτερον, τῷ προτ. νόμῳ τόνδ' ἐπιθείς, ἀδικεῖν* Weil. *Θατέρῳ νόμῳ* cum *ὡμολόγηκε* coniungendum.
66 *παρὰ τούτους*] *παρὰ τ ο ῦ τ ο ν* ci. R. — post *τούτους* secl. *τοὺς νόμους* cum pr. Y (ante *τούτους* ponunt k r s). *Ὅτι . . τούτους* | *καὶ . . προειρημένους ∼ καὶ . . πάντας* | *εἰπεῖν . . πόλει*. — *τι καί ποτε* scr. coll. Aristoph. Pac. 1289: *τί ποτε καὶ* (*καὶ* om. A), in quo offendunt br. — **67** *ὑμᾶς* deleverim. *Ἀλλ' ἑκὼν ὑπὲρ μεγάλ' ἠδικηκότων* | *οὐδὲν προσηκόντων α ὐ τ ῷ ∼ πλὴν εἰ συγγενεῖς* | *ὑπολαμβάνειν φησὶν* | *τοὺς μισθουμένους α ὐ τ ό ν* (*α ὐ τ ό* S). — **68** *νυνὶ* suspectum Weilio. — *οἶμαι δὴ πάντας* v.: *οἶμαι ἅπαντας* S Dd. (h.). — (*ἂν* om. S al.) — *ὑμᾶς* om. F, cf. schol. p. 761, 10 *οἶμαι ἅπαντας ὁμολογῆσαι*. Sed *ὡς τοίνυν . . ὑμῖν ∼ οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι*. — **69** *τίσιν τοῦτο* ci. Weil.: *τίσι(ν) τούτοις*. — **70** *νυνί* A: *νῦν*. — (*ὅλος*] *ὅλον* S.) — (*τῆς* ante *πρώτης* om. S al.) — **71** *πρώτης πρυτανείας, δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας* A Y mg. S: *πρώτης πρυτ. δωδ.* v. Dd., *πρώτης πρυτανείας* S in textu. — *ἐπεψήφιζεν* Schoell p. 118: *ἐπεψήφισεν*. — post *καταστῆσαι* add. Weil. *τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν*, non

recte puto; nam in media sententia, postquam scriba recitavit verba *καὶ εἴ τινι . . προστιμηθῇ*, ab oratore interpellatur. Plura addita si erunt, iam *τουτὶ* § 72 intellectum non habebit. — **72** *οὐδ᾽ ἂν ἕν᾽* scr.: *οὐδὲ ἕνα* (*οὐδένα, μηδένα*) codd.; *οὐδέν᾽ ἂν* Dahms. — *ἄνθρωπον* S et pr. F Dd. — **74** *ἄξιον* om. schol. p. 762, 12. — (*ἐργάσοντέτι* S.) — **75** (*πολῖται* post *χρηστοὶ* add. S v., om. A Dd.) — **77** *διαθέντα* F: *διατεθέντα*. Cf. Schaef. — **78** *τὰς τῶν ὀμωμοκότων γνώμας* A, γρ. F (cf. schol. 764, 1): *τὰς ὑπὸ τ. ὀ. γνώσεις*. Antecedit *γνώσεως*. — *οὗτος ὁ τοιοῦτος* S: *ὁ τοιοῦτος* (br.). — (*γενέσθαι*| *γίνεσθαι* S.) — **80** (*ἐνθυμεῖσθαι* pr. S.) — secl. *τῶν ἕνδεκα* (br.). — delevi *τοῦ νόμου* ante *τούτου* cum S pr. (add. corr. in mg.); secl. *τούτου* (h.). *Τοῦ τούτου νόμου* legisse videtur scholiasta (p. 767, 14): *τούτῳ* etiam post *δήμῳ* hab. r. — *τέως* (*τεώς* pr.) S v.: *τε ἕως* A, *ἕως* Dd. It. 81 (*τεώς* S). — **81** *ἂν* ante *φήσαιτε* omissum errore typothetarum ap. Dd. — **82** *ἐνταυθοῖ* corr. F corr. A (me teste). Cf. schol. p. 765, 22. — *τῶν ἱερῶν μὲν* A: *τῶν μὲν ἱερῶν* (br.) v. Dd., *τῶν ἱερῶν* S. — *ὁπόσ᾽ ἐν* scr.: *ὁπόσων ἐν*. (*τῷ* quod sequitur om. S.) — **83** *τὰ μὲν διπλᾶ τὰ δὲ καὶ δεκαπλᾶ* R., Weil. — *νῦν δ᾽ ἐν τῷ* SB: *νῦν δὲ τῷ*. Cf. 84 init. *ἐν τῇ*. — (*λήξεως*| *λέξεως* pr. S, corr. ead. in mg.) — **85** *ἀπηλλάξεται* post Wolfium Cob.: *ἀπαλλάξετε* AY, *ἀπαλλάξονται* SF, *ἀπαλλάξεται* v. Dd. Cf. 115 (*ἀπηλλάχθαι*); XX, 28. — (*φήσηι* et *δείξηι* S.) — **86** post *τῇ πόλει τὸ ἀργύριον* omisi *ἐφ᾽ ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι* (*ἀφεῖναι*) *τοῦ δεσμοῦ*, cum pr. S, AY. — *ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον* utrum delenda, an *τοῦ μ. πρότερον*? (br.). *Εἶπε* est in A. — **87** (*μὲν* post *τοὔνομα* om. pr. S.) — (*ὑμέτερα*| *ἡμέτερα* SA.) — **88** (*μηδ᾽ ὅλως* Frankius: *μήθ᾽ ὅλως*) — (*ἐνάτην* A: *ἐννάτην*.) — **89** (*γνοίην* S.) — **90** *δὲ περὶ*| *δ᾽ ὑπὲρ*? (br.) an delendum *δὲ*? — num secl. *γενόμενος* coll. XIX, 196 *Φαιδίμου τοῦ τῶν τριάκοντα*? — **91** *ὁ νόμος* deleverim (br.). — **92** *ταῦτα* AY: *τὰ τοιαῦτα*. In S post *τὰ* una littera erasa indicio est voluisse librarium ab initio *ταῦτα* scribere. — post *ἐστί*, non post *οὖν* interpunxi cum Dobr. — **93** *ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ* secl. Benseler. — (*ἐνάτης* A: *ἐννάτης*.) — (*εἰσπράξωμεν* S.) — *οὐφλισκάνων* (*ὁ ὀφλ.*) scr.: *ὀφλισκάνων*. — **94** *ἀναμείνατε*] *μείνατε* Dion. H. IV, p. 112, 24 Kiessl. — (*εἶτα ποτ᾽* S pr., *ε. πότ᾽* corr. Sed *τότε* etiam Aristides p. 358 W.) — (*ὑμῶν*| *ἡμῶν* S al.) — (*δυνήσεσθέτι* S. al.) — **95** *καὶ* post *δυναίμεθα* del. Weil.; sed vel articulus *ταῖς* obstare videtur, quominus *ταῖς ὀξέτ.* ad Athenienses referamus. — **97** (*καὶ τὰς οὐσίας* S.) —

secl. *ὁ νόμος* (br.). — **98** *μὴ ὦσ(ιν) ἱκαναὶ* Benseler: *μὴ ἱκαναὶ ὦσι* (h.). — *μὴ ᾖ κυρία δεῖν ἡ βουλὴ . . δικαστήρια* A: *μὴ κυρία ᾖ ἡ β. . . δικαστήρια δῆσαι* (hh.). Secl. autem *μηδὲ τὰ δικαστ.* (br.), cum senatus tantum officia tangantur. — **99** *τάς τ᾽ ἰδίας καὶ τὰς δημοσίας* scr. (scil. *δίκας*): *τά τ᾽ ἴδια καὶ τὰ δημόσια* (br.). — *ἀμισθεὶ* Y: *ἀμισθί*. — **100** *οὗπερ ἐποίεις* („ubi“) scr.: *ὅπερ ἐποίεις* (br.). Reduxi autem verba *τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους*, quae cum post *ἐγγυητῶν* in libris exstent cum Schaefero om. Dd. — *ἃς περὶ*] puto *ἅσπερ περί*, cf. 179. — **101** *γράψας* S: *προσγράψας*. *Τὴν μὲν . . τιμωρίαν* ∼ *λύσας . . ἐχόντων* ∼ *ἑτέραν δ᾽ οὐ γράψας . . ἀναιρεῖ*. — (*ὑμεῖς*] *ἡμεῖς* S.) — **102** *ἀλλὰ καὶ* cum Dobr. transposui ante *τοῖς κακούργοις*: erat ante *τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινά*. — *νυνὶ* AY: *νῦν*. — **103** *δεσμοῦ* Y; sed cf. 114 (Schaef.); Bk. An. 175, 27. — *τῆς κακώσεως*] cf. *τῶν ψευδομαρτυριῶν* et *τῆς ξενίας* § 131; XXIX, 7 al. — *ἐμβάλῃ* AY: *ἐμβάλλῃ*. — *τῇ* ante *τῶν ἐγγυητῶν* add. A. Sed *τῇ καταστάσει* | *τῶν ἐ. τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν* ∼ *ὥστ᾽ ἔμοιγε δοκεῖ* | *καὶ γὰρ . . εἶναι*. — **104** *ἀποκρύψομαι* F, γρ S, Isidor. Pelus. Epist. III, 260: *ἀποτρέψομαι* Cf. ad § 1; Frohberger Philol. XXIX, 633. — *τοῦτό γ᾽* F, Isidor.: *τοῦτο*. — *αὐτὸν* post *ἄξιον* om. Y; hab. Isidorus. — *θῇ τοῖς ἀσεβέσι* Isidor.; sed *κατὰ . . αὐτὸν* | *εἶναι . . ζημιῶσαι* ∼ *ἵν᾽ . . ἀσεβέσιν* | *θῇ . . νόμον* (⏖ – ⏑̄ – ⏓ ⏖ – (⏑) | (–) – ⏖̄ – – ⏑ – (–)). — **105** (*ποδοκάκηι* S al.) — (*γενεῶν*, tum *προειρημενων* S.) — *νομίμων* Salmas.: *νόμων*. — (*εἰσαγόντων* A: *εἰσ. αὐτὸν*.) — *ὅ,τι χρὴ*] *τί χρὴ* A; cf. 118. — *τέως* v.: *τὲ ἕως* A, *ἕως* S. — **106** (*οὐ γὰρ* additum ex [mg. S et] Aristide IX, 359 W. Deest *οὐ γὰρ*; in or. XLV, 56; in XXIII, 161 om. pr. S; XIX, 253 om. S, pr. L, Y; hab. omnes XXII, 73 = XXIV, 181.) — *σῷοι*] *σῷ* Dd. — **107** (*ἂν* post *τίνα* om. S.) — *σὺ δοίης* Y: *δοίης*. tum *τί παθὼν* AY et fort. pr. S (corr. ead.): *τί σὺ παθὼν* (br.). Sic locum iam Schaef. emend. — *νόμους* ante *βοηθοὺς* add. Weil., post Jurin., Bodleianam Taylori, Dobr. — (*ζῶντες* S.) — *τοὺς παῖδας* del. Cob. — *τίθῃς*] ita SF; *τιθείς* al. — **108** (*ἀπολογήσασθαι* S al.) — num secl. *ὄντα* (br.).? Sed cf. XXV, 17. — **109** extr. (*κἂν τούτῳ* A et fort. pr. S.) — **110** (*καὶ* ante *μετὰ* add. A; *ἀδικεῖ* AY pro *ἀδικεῖν*. Weilius haec *μετὰ . . ἀδικεῖ* secludit, coll. § 48; v. etiam schol. p. 773, 12: *ἐπιβουλεύων γάρ, φησί, καὶ οὐ γνώμης διαμαρτάνων ἔγραψεν*. Sed tuentur numeri: *πανταχόθεν . . ταῦτ᾽* | *. . ἐπιβουλεύσας* ∼ *καὶ μετὰ . . ἀδικεῖ* | *. . διαμαρτών*.) — *ὑστάτης*] *ἐσχάτης* A et γρ F. — *δήμου ἠδικημένου*] in his quae sequuntur usque ad

§ 154 compositionis paene nulla cura adhibita est, id quod primus vidit Benseler. — **111** (ἔλεον τούτωι S.) — τὸ ὑμέτερον om. schol. p. 773, 22. Cf. supra τῷ πλ. τῷ ὑμ., § 143. — αὐτίκα δὴ μάλα F Weil.: om. δὴ v. Cf. 32. 172. 208 (W.). — **112** ἄν μοι A: ἄν ἐμοὶ. — (ἀστυκόμος, κ in ras., S a m. pr.) — **113** καίτοι ὅ γε Cob. — φήσειεν Weil.: φήσαι (h.). — καὶ ἀποκτεῖναι τοῦτον ἐξεῖναι A: τοῦτον ἐξ. καὶ ἀπ. Supra inversa ratione τὸ ἑξῆς quod dicebant grammatici in A exstat: φαίνεται τούτοις οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι παρασκευάζων. — καὶ διώκοντα τρῶσαι A: καὶ τρ. διώκοντα. — (ἁλόντι] ἄλλο τι S.) — **114** (ακαδημίας S al.) — ἢ εἰ SAY: ἤ. — ἴσας post νύκτας om. S Dd. Cf. 105. — **115** post αἰσχρὰ add. ἔργα SY Dd. — del. ἂν post πολλοὶ γὰρ cum Cob. — post καταθήσειν om. ἃ ὑφείλοντο cum SY. — ζῆν ἤδη A: ἤδη ζῆν (h.). — διπλᾶ A (B sec. R.) Y: διπλάσια. — **116** καὶ ante κεκολασμένος add. SYAF al. (Weil.). — **117** Τιμοκράτης scr.: ὁ Τιμ. contra usum legitimum, ex quo adversarii nomen articulo caret. — **118** τὸ τί v.: ὅ,τι SF Dd. (h.). — τιμᾶν pr. S: τὸ τιμᾶν. Cf. 146. — **119** (λειποῦσι S.) — **120** (δὴ ἐρεῖ γε] S γε in ras. a m. pr. habet; δή γε ἐρεῖ A.) — τὰς ante πεντηκοστὰς om. Minucian. W. IX, 607. — ὅσον Minucian.: ὅτι. Cf. Kühner Gr. Gr. II, 999. tum τὴν ἀρχὴν om. Minuc. (post οὐδὲ hab. A); id. οὐδὲν. — **122** (καίτοι] καὶ S.) — ἐκεῖνα τἀδικήματα secl. Weil. — ἀφίεις SA (ἀφιεὶς Y). — **123** μισθοφορήσῃ sec. schol. p. 781, 13 sqq.: μισθοφορῇ. — (ἂν post πενίαν add. Bk.) — (ποιήσει FY et ut vid. S.) — **124** μάλιστ᾽ ἀνθρώπων S: μ. πάντων ἀνθρώπων (μ. ἀνθρ. ἁπάντων F). Cf. XXXVII, 49 (Dd.). — αὑτοῖς Weil.: αὐτοῖς. — οὕτω δὲ S al. Cf. οὕτω τοίνυν VIII, 75.) — γεγενημένοι scr.: γιγνόμενοι. — ἑκάστῳ Cob.: ἕκαστος SF, ἑκάστοις v. Dd. — **125** (αἴσχιον] αἰσχρὸν S, αἴσχιστον A.) — **126** νῦν ante ἔμελλεν om. AY. — ἔστω μοι A (teste R.): ἔστω ἐμοὶ. — **127** εἰ καὶ χρηστοῦ Y: εἰ χρηστοῦ (cf. supra). — ἐάσωμεν AY: ἐῶμεν. — **128** καὶ ἀπὸ AY: καὶ ὁ ἀπὸ. — **129** (ἃ ante ἔλαβεν om. S.) — οὐδείς γ᾽ A: οὐδεὶς. — **130** (τῶν post δεκατῶν om. SF, pr. B, pr. A [me teste].) — **132** (τινὲς om. pr. S [add. ead.] AY.) — **133** (ὅμως] ὁμοίως S.) — τοῦ ante πιστευθῆναι punctis a pr. m. notatum in S. — ὁ τοιοῦτος γεγονέναι ἄνθρ. F, recte fort., ut deleatur ἄνθρωπος. — **134** (ἀργύρριον pr. S.) — (ἄνδρα καὶ χρηστὸν SAY.) — **137** διὰ ante τοὺς ἑαλωκ. secl. Dobr., om. Dd. Sed cf. XXV, 52 μετὰ τούτων, μετ᾽ ἀρᾶς. XXXV, 35 ἐκ. — ἐγὼ μὲν A: ἔγωγ᾽. — **138** (κυδαθηνέα S.) — αὐτοῦ post τού-

του om. F; ὑπὸ τούτου αὐτοῦ secl. Weil. — ἐπρέσβευσεν A, schol. 787, 12 sqq., defendit Wayte, rec. Weil. — τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι S, οὐδὲν εἶναι τοι. Y, οὐδὲν τοι. εἶναι v. Delendum fort. τοιοῦτον. — **139** (χρῆσθαι] χρήσασθαι S.) — (διαλύσεις S al.) — ἀδικησάντων Sauppe: ἀδικημάτων. — (ἀπέρχεται] ἀπάργεται S al.) — **140** τιθέναι AFY: τίθεσθαι. Cf. XX, 91 ἐτίθεσαν. — post id verbum om. νόμους cum SA. — (ἐν πολλοῖς] καὶ ἐν πολλοῖς S.) — **141** secl. εἶναι, quod post βίον est in v, post αὐτῷ in S, ante αὐτῷ vulg. Cf. LX, 31. — (πλεῖν Dd.: πλέον S, πλείοις Y, πλείοσιν v.) — **142** τοῦ ante Σόλωνος om. Y; sed articulus in hoc nomine cum emphasi recte positus; cf. XIX, 251; XX, 90 (93). — **144** (παραδείγματι] πράγματι S.) — post τέλος om. τι cum SF. — καταβάλῃ F: καταβάλλῃ. Cf. §§ 40; 87. — **145** εἰς τὸ δεσμωτήριον om. schol. p. 790, 1. Cf. § 168. — τοῦ νόμου κειμένου schol. — ὁ νόμος οὗτος nonne delenda? — καὶ ἠγωνισμένοις om. schol. p. 790, 6 (cf. tamen ibd. 19). — **146** (ἂν ante ὦ ἄνδρες om. SA, schol. p. 790, 9.) — ἐξῆν ὑμῖν τιμᾶν S Dd. (ut v. etiam schol.). — **147** (τιμήματα] τίματα pr. S.) — **148** ὁ ante Σόλων om. S. Cf. 142. Articulo addito significatur ὁ θεὶς τὸν νόμον Σόλων. — (ἡλιαστῶν] δικαστῶν S.) — (lemma om. S.) — **149** removi uncos, quibus Dd. iurisiurandi formulam incluserat. Egit de ea nuperrime Guil. Hofmann, de iurandi ap. Ath. formulis, D. I. Darmst. 1886. — (οὐδὲ γῆς] οὐδὲ τῆς pr. S.) — (οἰκειῶν pr. S.) — **150** (ὅσοι S.) — τῇ αὐτῇ scr. (cf. R.): ταύτῃ τῇ. — **151** (τοῦ τε κατηγόρου] τε om. S.) — (οὗ ἐὰν S.) — ἐπομνύναι Bk.: ἐπόμνυμαι pr. S v., ἐπόμνυμι corr. S, ὄμνυμι F. — (Ποσειδῶνα S.) — (πολλὰ κἀγαθὰ] καλὰ καὶ ἀγαθὰ S.) — ἄλλ᾽ ὅ τι] ὅ τι A. ἄλλό τι ὃ S. Cf. XX, 120. — **152** ταῦτ(α) codd.: ταύτῃ Wolf. Dd. — ὡς δὲ τὰ] ὡς δὲ καὶ τὰ SF. — **154** ἀλλὰ τὸν S: ἀλλὰ καὶ τὸν. — **155** ὑμᾶς om. schol. p. 793, 2; sed vix omitti posse videtur. Et ὅτι . . κακῶς ∼ ἐνεχείρησεν ποιεῖν ὑμᾶς; inde enim ab hac § compositionis rursus ab oratore ratio habita est (cf. ad § 110). — **156** (πεποίκεν S.) — λῦσαι v.: καταλῦσαι S Dd. — ἂν . . προσεῖσθε F: ἂν . . προσίεσθε S, δὴ . . προσίεσθε Dd. — **157** οὐχ οὗτος Weil.: οὐχ οὗτοι. — (βουλόμενοι] βουλομένους pr. S.) — **158** ante καίτοι add. AY: εἰπὲ τοίνυν ποῦ λέγων ἐρωτῶντος τίνος ἕνεκα, i. e. εἶπε τοίνυν που λέγων ἐρωτῶντός ⟨τινος⟩, τίνος εἵνεκα, quae lectio est ex alia recensione pro καίτοι ἀνερ. (br.) τινος αὐτὸν ὅτου ἕνεκα (h.). Melior utique illa: sed recepta delendum certe ἔφη in proximis. — (τετυ-

φλῶσθαι S pr. cum Y.) — ante λέγοντα om. ταῦτα cum AY. — εἰδέναι ὅτι] εἰδέναι ὡς AY; deinde μηδὲν pro οὐδὲν F. Num εὖ εἰδ. μηδὲν αὐτῷ γενησόμενον φλαῦρον ἐκ τῆς γραφῆς? — **159** τε post τούτου om. SLF. — τούτων A: τούτου (h.). — (ἐκεί-νου] ἐκεῖνον pr. S, ἢ ἐκεῖνον corr. et pr. L.) — **160—186** cf. XXII, 47—78. — **161** (δημηγορίαν SL hic.) — κατακόπτειν τὰ πομπεῖα] v. ad XXII, 48. — post νόμοις om. περὶ τούτων cum F hic; cf. ad XXII, 49. — **162** (μετὰ τούτου] μετὰ τοῦτο S corr. et pr. L.) — (τούτους] τουτουσὶ S al.) — Τιμόκρατες A: ὦ Τιμόκρατες (h.). — κελεύει F et XXII, 51: ἀγορεύει (br.). Nisi utrumque spurium. — **163** (πραότερ' ἐν τῇ δημ. S et pr. L hic.) — (ὅπου] ὅποι S cett. hic; corr. R.) — secl. πολλῷ (h.), quod etiam Weilio suspectum; item καὶ δεινότερα secl. videtur (br.). Ab or. XXII, 52 utrumque abest. — (δεινότατα τὰ ἐν S et pr. L.) — εὖ οἶδ' ὅτι (br.) absunt ab or. XXII. — τριάκοντα πάντες XXII. — **164** de οὐκ ἔστιν et ὃς v. ad or. XXII. — αὐτὸ om. Andr. — post ἐποιήσαντο om. ἐκείνων cum AY. — τῆς αὐτοῦ βδελυρίας (pro πονηρίας) XXII. — **165** (ὁπότ'] ὁπότ' ἂν SLF, sicut pr. F in XXII, 53.) — (πόλλ' ἀνηλωκὼς SL sine δ', sicut FY in XII.) — (ἂν ante ἀσφαλὲς add. SLF.) — (ἡγοῖτο] ἡι τοῦτο S [qui illam lect. in mg. hab.] pr. L.) — ἐᾷ λαβεῖν] λαμβάνειν ἐᾷ XXII. — vv. εἰσπράττειν εἰσφοράς absunt ab or. XXII; secl. Herwerden. — **166** (ἐνδεῖτε] εδε τε pr. S.) — ἀνθρώπους πολίτας A in or. XXII, 54: πολίτας ἀνθρώπους (br.). — ὑμεῖς ante κέχρησθε hab. F; abest pronomen ab or. XXII, 54. Fort. delendum. — (τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν] τοῖς ὑμετέροις οὕτως pr. S pr. L; τοῖς ἑαυτῶν F.) — ἐχρῆσθε (ἔχρησθε) S, pr. L Dd. pro κέχρησθε; κέχρησαι XXII. — **167** θέλετε codd. et hic (praeter v, qui θέλοιτε) et XXII, 55; ἐθέλοιτε Dd. Καὶ μὴν . . σκέψασθαι ∾ παρ' . . ὦνδρες δικασταί. — (σκέψασθε S al.) — **168** θεῖναι τὰ ἑαυτοῦ AY. — **169** ἡμῶν] mal. ὑμῶν. — μὴ ⟨ὅτι⟩ μέχρι Cob. (br.). — οὐδὲ ante μιᾶς om S, pr. L. — (οὐκ ante ὠφληκότα om. S, pr. L.) — **170** ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναδέξεσθε F (XXII, 64, XXIV, 14); secl. cum Weilio ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι. — **171** ἃ σὺ AY. — (ἀφίεσαν S al.). — **172** de πότερ' v. ad XXII, 65. — (εἰσφοράς S et pr. L hic, τὰς εἰσφ. cett. hic.) — (τὰ ante παρὰ om. S et L.) — circumscr. ἀδικεῖν ut in XXII (br.). — **173** ὅ γ' ἕτερος] fort. ἁτερός γ' (br.). — post πώποτε om. τούτων sec. XXII, 66; in mg. hic hab. A. — πάσχει SLF, or. XXII: ἔπασχεν v. (br.), πάσχοι Bk. Dd. Videntur autem haec οὐδ' ἄγαν. . . πάσχει hic delenda esse (h.). — **174** βούλεσθ'

ἄνδρες sine ὦ sec. SY in or. XXII, 67. — secl. ἐγὼ ut in or. XXII (h.). — de τῶν μὲν v. ad XXII; it. de ὑφῃροῦντο. — ἀπὸ τῶν δ' scr.: ἀπὸ δὲ τῶν (br.). — (καὶ μικρὰ Wolf. GHSchaefer Dd.: καὶ κατὰ μικρὰ libri hic, καὶ τὰ μικρὰ S in XXII.) — **175** (λογισαμένους SL.) — εἰργάσθαι F: ἐργάσασθαι. — (ὑπ' αὐτοῖς codd.). — **176** ταῦτα μόνον] τ. μὲν, ut XX, 69, Cob. — **177** δικαίως ἂν μοι τεθνάναι AYF: τεθν. δικαίως ἂν μοι S cf. XXII. — ὑμᾶς ἐφενάκιζεν AYF: ἐφεν. ὑμᾶς S ut XXII, 70. Fort. del. ὑμᾶς: τὰ . . λέγων ∾ ἐφενάκιζ' Ἀνδροτίων. — **178** de δίκαιον ὂν et αὐτὸς v. ad XXII, 70. — **179** de ἥνπερ περὶ v. ad XX, 71. — οὐκ ἤδη δῆλον] οὐκ εὔδηλον XXII. — **180** (καθ' ἅπαντος SL hic.) — post εἵνεκα om. ἐστεφάνωσαν cum XXII, 72: it. ἀνέθεσαν post Ἀθηναίᾳ. — (Ἀθηνᾷ codd. hic.) — (οἱ δεῖνες] οἵτινες S, Y, pr. L hic.) — post τὸν δῆμον om. ἐστεφάνωσαν cum XXII. — ante πάλιν om. ἐπεγέγραπτό που cum S, Y, pr. L in or. XXII. — Χαβρίας . . ναυμαχίας] haec absunt ab or. XXII. — **181** ante ζῆλον om. πρότερον cum or. XXII, 73 (post ζῆλον est in F). — ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ(ὲ) F et XXII: ἐπὶ δὲ ταῖς φ. (br.). — post ἐπιμελουμένου om. ἐποιήθησαν cum S et pr. L hic; de γέγραπται v. ad XXII, 73; it. de [εἰς . . εἰσιέναι]. — **182** (τῆς δὲ πόλεως SL hic [br.]) — ὑπομνήματ(α) AFY, corr. L, et hic et XXII, 74. — ἐργασάμενοι κακὰ A hic, εἰργασμένοι κακὰ Y hic. — ἅμ' ἀναισθησίας XXII. — **183—186** haud immerito secl. Weil., ut ex or. XXII perperam huc illata. — ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα] haec absunt ab or. XXII, 75, rectius ut videtur, cum antecedant καὶ τὰ τοιαῦτα. — τις σεμνύνηται F et XXII. — de κτήματα τοῦ v. ad XXII. — οὐχ ὑμῶν ἄξια pro καὶ ἀνάξια ὑμῶν F et or. XXII. Videtur hoc illius explicatio esse. — **184** πάνθ' AY. — ὑπὲρ δὲ δόξης . . ἐξέστη] puto male haec conflata ex εἰσφ. δ' ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα κίνδυνον ὑ. δόξης ἐξέστη (XXII, 76, ubi delevi μὲν post χρήματα) et ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη(σαν) (XX, 10). Cf. ad XX, 76. — ἃς ὅταν . . καταχωνεύειν om. SA et pr. Y. Seclusi. — (γράφεις libri hic.) — **185** de ἂν καταράσαινθ' v. ad XX, 77; it. de οἱόσπερ et ἐπιτηδεύσαντας. — (ἄγοντες] λέγοντες pr. S.) — **186** προήχθε S hic, προῆχθε Weil.: προήχθητε. Ὑμεῖς δ' | εἰς τοσοῦτ' ὦ | ἄ. Ἀ. ∾ προῆχθ' | εὐηθείας | καὶ ῥᾳθυμίας. — οἶμαι F et XXII: ἡγοῦμαι (modo praecessit ἡγεῖσθε). — de προειρημένων et [ἀριθμὸν] v. ad XXII, 78. — **187** τούτου S Dd.: τούτων v. Sunt haec verba καὶ περὶ . . παύσομαι difficillima et incertissimae medelae. Καὶ περὶ μὲν τούτου τοῦ ἐσκεμμένου κατὰ σχ., ἃ δὴ

Τιμοκράτης νῦν ἐρεῖ partim post Dobr. Weil. (coll. 158); simplicius Saupp.: κ. π. μ. τ. καὶ τῶν κατὰ σχολήν, ἃ δὴ Τιμοκράτει συνερεῖ. — ἐστιν ἡμῖν ὁ ν. lemma scholii p. 796, 13; ἐσθ' ὑμῖν cod. v habet. — λέγειν αὐτὸν schol. 797, 13. — post Μελανώπῳ add. λέγειν pr. A. — ἐκείνων] τούτων F, om. s; tum αὐτὸς post ὑπὲρ ὧν non add. Minucian. W. V, 581, 16, et statim iterum idem pronomen sequitur. Numeri hi esse vid.: Ἀνδροτίωνι .. Μελανώπῳ (∼ καὶ ὅτι .. ἀνθρώπων) ∼ εἰ π:π. ἐκείνων τὰ δ.; καὶ ὅτι .. ἀνθρ. ∼ ὑπὲρ ὧν [αὐτὸς] .. νόμον. — **188** (καθ' ἕνα S.) — ἐνεῖναι] εἶναι AY. — (λέγουσι] ἄγουσι S, λέγ. mg. a corr.) — **189** τὴν τούτων om. schol. 796, 8 et 23. — (ἀποφήσαιμεν ἂν SF.) — ἐκείνους] αὐτοὺς F. — οἰσόντων ὑμῶν (ἡμῶν) schol. 796, 7 et 22. — **190** ἀκηκοέναι S: προακηκοέναι. — **191** Ἀθηναίων δεθήσεται F: δεθ. Ἀθ. (h.). — secl. ὑμᾶς (br.). — (ὄντα post ταῦτα om S.) — **192** (τάδε χρὴ] τὰ δὲ χρήματα pr. S.) — (κατὰ πάσας] καθ' ἁπάσας SF.) — χρώμεθα del. mal. (num.); cf. schol. 798, 28. — (ἕνα] ἕνα ἕνα S.) — **193** ἔχειν καὶ χαλεπῶς F: καὶ χαλεπῶς ἔχειν. Cf. supra ἠπίως κεῖσθαι καὶ φιλανθρώπως. — πολλοὺς ὑμῶν AY: π. ὑμᾶς. Cf. ad XXI, 143. — **194** ante τέλος om. πρότερον cum AY. Secl. Weil. — **195** τοιαῦτα] ταῦτα F. — εἰπεῖν ἔχοις] εἴποις F, εἴπῃς B; sed cf. Aristid. I, 620 Dd. — αἰσχροκερδίαν S Dd. — συγγενὴς schol. p. 799, 20; 800, 25: οἰκεῖος οὔτε συγγενὴς AYF, συγγενὴς οὔτ' οἰκεῖος S Dd. Cf. 67; XIX, 290. Tum οὐδ' ἀναγκ. scripsi: οὔτ' ἀναγκ. (etiam schol.). — **196** οὔτ' ἐκεῖνο SYF: οὐδ' ἐκεῖνο. — οὔτε γὰρ τὰ SAY, schol. 801, 1: οὔτε γὰρ τὸ τά. — τὸ ante δεινὰ πάσχειν secl. Cob. Weil. — (παροξύνειν S.) — (διάφορος codd., διαφόρως Lambin. Dd.) — ἠλέεις scr.: ἐλεεῖς. — **197** (ἀφαιρεῖν] ὑφαιρεῖν S al.) — (στρωμα S.) — (εἴ τις] ἤ (ἥ) τις S al.) — del. ταύτην, quod insertum videtur postquam εἰ in ἤ abiit. Pro masculino διάκονον habeo: nam cur ancillae magis quam ministri pro pignoribus captae sint, non perspicio. — **198** μίαν εἰσφορὰν μίαν S; μίαν del. εἰσφορὰν recte fort. ci. Weil. — **199** ὃ μὰ] ὃν μὰ S al.). — **200** ὀργῆς ἄξιον v.: ἄξιον ὀργῆς SB Dd. Ὃ τοίνυν .. δοκεῖ ∼ μάλιστ' ὀργῆς ἄ. ε. — ἀποκρύψομαι] ἀποτρέψομαι S Dd. Cf. §§ 1. 104. — τοῦτ' ἀναλίσκει Dobr. — **201** τίνος ὑμῖν ἂν scr: τίνος ἂν ὑμῖν (br.). Cf. 65. — (τῶν ante ψηφισμάτων om. S.) — **202** δεῦρ' ὅτε? (h.). — (Κορκύραι S.) — **203** (ἐπεξεγαγωγῇ φήσει S.) — **206** ὑπεναντία] ἐναντία F. Cf. 211. — (εἰ λογίσαιτο] ἐλογίσατο S.) — **207** καταλύσειν .. ἀπολεῖσθαι AY Cob.): καταλύειν ..

ἀπολέσθαι. Cf. Fuhr Mus. Rh. XXXIII, 576. — ποιῆτε καὶ προσήκοντα F (sed τὰ προσήκ. B): καὶ τὰ προσήκοντα ποιῆτε. — **208** (ἀκούσαιτε R.: ἀκούσεται S et corr. A, ἀκούσετε Y, ἀκοῦσαι addito τις post εἰ F, cf. [Longin.] π. ὕψ. c. 15, 9.) — πρὸ τῶν δικαστηρίων π. ὕψ. l. c.: πρὸς τῷ δικαστηρίῳ. Cf. XXI, 4; Dinarch. 2, 13. — οὐδεὶς οὔτε νέος (br.) οὔτε γέρων ὀλίγωρος οὕτως ἐστίν F; οὐδεὶς οὕτως οὔτε γέρων οὔτε νέος (br.) ὀλίγωρός ἐστιν π. ὕψ. l. c.; cf. Liban. IV, 355, 9 (quem locum attuli vol. I p. XII); Aristid. I, 789 τίς οὕτω παῖς ἐστιν ἢ πρεσβύτης ἔξω τοῦ φρονεῖν, ὅστις κτἑ. (supra p. IV). — ὃς (v. ad XXI, 66) οὐχὶ βοηθήσει om. ἂν π. ὕψ., cf. Libanium. — ἐστιν οὑτοσὶ] οὗτός ἐστιν π. ὕψ., οὑτοσί ἐστιν F. V. Add. — ἂν εὐθὺς F: εὐθὺς ἂν (br.). Longe aliter est in π. ὕψ.: τυχὼν παραυτίκ' ἂν ἀπόλοιτο. — **209** post παρακρουσάμενος om. ὑμᾶς cum SF (br.). — (τέθηκεν] ἔθηκε S vitiose.) — ἐκείνου F: ἐκείνων. — **210** (ὡς post ὅπως om. SF.) — (καταραιθυμήσετε S, ῥαθυμήσετε F.) — **211** (τιθεῖσιν] τεθεῖσιν S.) — **212** ὑμῖν om. lemma scholii p. 805, 17. — **213** ἡγοῖτο] ἡγεῖτο S; del. Cob. Weil. Sunt haec numerose composita: εἰπεῖν .. ἡγεῖται ∼ ἀργύριον μὲν νόμισμα; εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ∼ εἵνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον; τοὺς δὲ νόμους νόμισμα ∼ τῆς πόλεως εἶναι. — **214** verba τὸ τοὺς .. ἀργύριον secl. Weil., quippe quae non conveniant cum articulo τὸ ἀδίκημα. — **216** ἢ κακόν τι πράττειν cum R. secl. Dd. — ἄλλη πόλις v.: πόλις S Dd. Sed satius videtur, simul πόλις delere. Cf. ad XIV, 40 (cum add.). — τόπον S: τόπους. Cf. X, 16. Attica ipsa dicitur; aliter comparatus locus XVIII, 299 („regiones"). — (ταῦτα δὲ] ταῦτα δὴ S.) — τὰ τοιαῦτα F: ταῦτα. — **217** τῶν νόμων Sauppe: τῷ νόμῳ, quod secl. Weil. — εἰσὶν] ὑπάρχουσιν lemma schol. p. 806, 8. — **218** ὀργισθῆναι καὶ om. F. — post ποιῆσαι om. τοῦτον cum SA. Cf. XXII, 68.

XXV. ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α.

(Compositio in hac oratione ex omni parte Demosthenica est, nam et hiatus ad illius normam et brevium vitatur concursus, et numeri frequenter comparent. Cetera quoque pleraque plane Demosthenica, nisi quod φορτικὸν genus dicendi quasdam partes orationis cum magna hominum sobrii iudicii offensione obtinet. Magnopere autem, si accuratius inspexeris, confusus ordo disputandi repetitionesque et in exordio et in peroratione (§ 81 sqq.; 98 sqq.) et maxime in §§ 15—35 vexa-

bunt. Itaque sic nunc puto, orationem neque alienam esse a Demosthene neque iudicio destinatam fuisse, sed exercitationis gratia ab illo conscriptam, postea ab alio fere talem qualis in schedis oratoris inventa erat editam esse. Cancellos a Dindorfio Demosthenis nomini additos removi, inscriptioni ΜΕΛΕΤΗ adieci. Uberius sententiam meam explanavi in „Revue de philologie“ N. S. XI, 129.) — ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Cf. Gregor. Corinth. W. VII, 1306. — § 2 *αὐτῷ Δημ.* Greg. (praeter Vindob., qui *αὐτοῦ*): *αὐτοῦ Δ.* F, *τοῦ Δ.* v. Dd.) — (*Ἡγήμονα* Dd.: *Ἡγεμόνα.*) — (post *ἀποδόμενος* quae addebantur *τὸ πέμπτον μέρος μὴ λαβὼν τῶν ψήφων* del. Taylor.) — 3 *ὀφείλεται*] *ὠφείλετο* Greg. — 5 *κατὰ τοὺς νόμους* Greg. — 7 (*κατὰ τὸν τῆς ἡλ. χρόνον τὴν* Jurinus: *τὸν κατὰ τ. ἡλ. χρ. εἰς τὴν.*) — or. § 1 *τοῦϑ' ὅτι* v.: *ὅτι* SA, pr. Y (h.) — *ἔστι δίκαια* SY: *δίκαιά ἐστιν.* — (*ἢ* post *πρὸς τὸ* om. SAY.) — 2 *ἐπὶ τῆς ἑκάστου* pr. F, Aristid. p. 378 W. — *νῦν* AFYO: *νυνὶ* (h.). — *καὶ σῴζειν* in γρ hab. S. *καὶ νῦν .. εἰσὶν | ὑμῶν οἱ πλείους ∼ οἷοι .. πονηροὺς φιλεῖν καὶ σῴζειν.* — 3 *ὄντα* post *ἑκάτερος* om. Rh. IV, 143; *οντὰ τῶν* pr. S et F. — post *δίκαια* om. *ἰσχυρά* (cf. § 1) cum A (hab. Rh. IV). Del. Tayl. Dd.; at Weil. *δίκαια* potius delet. — 4 *τοῦτον* post *ἐγγεγραμμένον* transpositum malim. — *καὶ οὐκ ἐξὸν* codd. (Aristid. p. 378 W.): *οὐκ ἐ.* R. Dd. — *τὰ δίκαια εἰδέναι* AF, Aristid.: *τὸ πρᾶγμα εἰδέναι* (§ 8). Cf. or. XLV, 17. — 5 *ἀλλ'* ante *οὐδ'* om. OF. — alterum *οὐδ' ὁτιοῦν* delendum putes; sed ut *ὁ δὲ κριν. .. φερόντων ∼ οὐ τοὺς .. δικαίους*, ita *ἀλλ' οὐδ' .. ἔχων ∼ οὐκ ἄλλ' .. ἀγαθόν.* — (*οὗτος*] *ουτως* S pr.) — 6 (*οὕτως* S.) — *νῦν* scr.: *νυνὶ. Δοκεῖ .. εἰπών ∼ ὅτι νῦν .. Ἀριστογείτων.* — 7 *τούτων περιέσται* AF: *περ. τούτων* (br.). — (*μὲν* post *ἀσϑενὴς* om. pr. S al.) — *πᾶς* A (qui *πᾶς ἐστὶν*) F: *ἅπας.* — ante *πονηρὸς* om. *ὁ* YO. Cf. 32. — 9 *μὰ τοὺς ϑεούς* om. FYO, in γρ hab. S. Cf. 48. — 10 *βαδίζειν ἐᾶν* R. γρ S: *βαδίζειν καὶ ἐᾶν* AF, Aristid. p. 357 W.; *βαδίζει καὶ ἐᾶν* v. Cf. Liban. IV, 376, 24 *ἐπιτρέπειν ὁδῷ βαδίζειν.* — post *παριδόντας* om. *ὑμᾶς* cum F (qui in γρ habet). — 11 ante *ψηφίζεσϑαι* add. *δεῖ* cum A, qui idem verbum om. § 10 ante *δικάσαι. Εἰς αὐτὸν .. βλέπειν | οὕτω δεῖ ψηφ. ∼ φυλαττόμενον καὶ προορ. | μὴ .. ταύτην.* — *ὁ* ante *ἀεὶ* (br.?) om. S. Cf. 13. — (*φυλάττειν ταύτην*] *φυλάττων καὶ ταύτην* S al.; *ταύτην* del. *φ. καὶ* Dobr. Weil.) — 12 (*μειζον* S al.) — *καὶ περὶ μὲν*] cf. epist. III, 36. — 13 (*ὁ* ante *ποιήσας* om. S.) — *γνώσεται* ed. Paris. a. 1570: *γνωσϑήσεται.* — *εἶναι* post *ἡγούμην* om. Y; *τοῖς*

ὑμετέροις βουλήμασιν om. S (hab. in γρ). Sed *ὅμως .. εἶναι πειϑ. ∼ εἰ δὲ μὴ .. αἰσϑέσϑαι; τοῖς ὑμ. βουλ. ∼ τὰ μὲν .. ἐνδείξεως.* — 14 *τοῖς .. βουλευομένοις* FO; cf. V, 3. Pro *σκοπεῖσϑαι δεῖ* (codd.) *σκ. ἀεί* R. Dd. (h.). — 15 (*τούτων*] *τούτου* S, *τῶν* A.) — post *ἄτακτον* om. *καὶ ἀνώμαλον* cum SY, Hermog. p. 222. *Τούτων .. ἄτακτον ∼ καὶ κατ' .. ἔχοντος.* — *τεταγμένον ταὐτὸ* YO: *τὸ τετ. ταὐτὸ* S, *τετ. τοῦτο* F, *τετ. καὶ ταὐτὸ* A, Hermog. (qui *ταὐτὸν* vel *ταὐτὸν ἓν*), Dd. — *φαῦλα*] puto *φλαῦρα.* — 16 *οἱ δὲ νόμοι*] *νόμοι* deest Rh. VII, 990 (br.), nescio an casu, sed quoad sententiam recte; nam absurdum est leges legem quaerere. Puto *οἱ δὲ λοιποί*, ut oppositio fiat inter *οἱ δὲ λ.* et *τοὺς τοιούτους*, vel *οἱ δ' ἄλλοι.* — *τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον* A. — (*δῶρον*] *δώρημα* pr. S. Cf. Hermog. p. 221. 229; Aphthon. I, 114; Doxapatr. in Aphth. II, 558; Georg. Prog. I, 586; Schol. Herm. V, 482.) — *ἐπανόρϑωσις δὲ πλημμελημάτων τῶν εἰς ἀμφότερα* Aphthon. (cf. Doxapatr. l. c.): *ἐπανόρϑωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων*, quae est explicatio, neque iusta; nam *ἀμφότερα* sunt *ϑεῖα* et *ἀνϑρώπινα.* — *κοινὴ δὲ συνϑήκη πόλεως* Aphthon. ap. Doxap. (apud ipsum A. haec nunc desunt). — 17 *οὐδὲ εἷς* S: *οὐδείς.* — *οἱ νόμοι τίϑενται* A: *τίϑ. οἱ νόμοι* (h.). — *ὢν ἔνοχος*? (br.). — (*ἀφίημι* S.) — 18 *ἐγὼ γὰρ* (br.)] *ἐγὼ δ'* Alexander p. 483. — *τὰ ὀφλήματα* FB: *χρήματα* Alex., *τὰ τῆς πόλεως ὀφλ.* v. — *ἐὰν τὰ τοῦ σοφίσματος παραδέξησϑε* Alex. — ante *τῶν ὀφειλόντων* om. *ἐκ* cum Alex. (qui *ἀφιέναι τῶν ὀφ.*). — *τοὺς* ante *ἐπὶ τοῖς* om. Alex. — *δίκαιον ἂν εἴη* Alex. pro *δεῖ* nostrorum, omisso *τούτους*, quod nostri post *ὠφληκότας* addunt, servato autem ibidem cum vitio rhythmico *ἀφιέναι*, quod post *τούτους* in nostris est. Delevi utrumque. — *δεινοτάτοις* AF Alex.: *τοῖς δεινοτάτοις.* — 19 (post *τοῖς ἄλλοις* add. *ἀφίητε* S, *ἀφίεται* A, *ἀφίετε* v., *ἀφιέναι δίκαιον* Alex. Del. Taylor.) — *δήπου συγχωρῆσαι προσήκει* om. Alex. — *ὕβρις γὰρ τοῦτό γε* F: *ὕ. γὰρ δὴ τ. γε* v. Dd., *ὕ. γὰρ δήπου τ. γε* γρ S (pr. *ὕ. γαρ δη πουτο γε*), *ὑβρίσαι τὸ αὐτὸ γέγονε* Alex. — *τὰ τοιαῦτα* Alex.: *πάντα τὰ τοι.* S, *καὶ πάντα τὰ τ.* v. et γρ S. Cf. XX, 122; XXI, 136; infra 36. — *κατὰ τοῦτον* codd.: *τὸ κατὰ τοῦτον* Dobr. Dd. (br.), coll. § 22 extr. 87. *Κατά γ' ὑμᾶς* sine *τὸ* est XVIII, 216. — 20 ante *πάντα* om. *καὶ* cum F. — post *εὑρήσει* om. *τούτων αἰτίους* cum AF (qui in γρ habet). — 21 (*ὃς ὄντων κυρίων* om. S; *εἰ κυρίων* γρ S.) — *καϑῆσϑε* Cob. Cf. 69. — 22 (*τῶν* post *ταξάντων* in γρ hab. S.) — 23 *τοιαυτησὶ* S Dd.: *ταυτησὶ* v.

(ταυσὶ γρ S); cum Weilio ἀσθενοῦς seclusi. — ante τῷ τὸν ὑπηρέτην om. ἅμα cum AF. — τῶν νομίμων Tayl.: τῶν νόμων, quae del. Weil. — μηδὲ τοὺς Herwerden: μὴ τοὺς. — 24 (post σῴζεται add. οὗτοι φυλάττουσιν S al.; om. AF.) — πρὸς .. ἢ παρὰ SF: ἡ πρὸς .. ἡ παρὰ AY, ἢ πρὸς .. παρὰ corr. k R. Dd. — τομὸν A pro τολμηρὸν. Est idem atque ὀξύ; opponetur mox βραδύ. Sed etiam ὀκνηρόν et τολμηρόν inter se opponuntur; itaque καὶ τομὸν inserui. — 25 ante ἕκαστος om. εἷς cum SFO. — del. cum Cob. ὁ ante ταῦτα ποιῶν (h). — post εὐθὺς om. αὐτὸν cum F. — ἀποκτενεῖ AF: ἀποκτείνει S Dd., ἀποκτείνηι YO. — 26 ἔστ' ἔτι] ἔτι om. SAY. — 27 (δικάζεσθ' S.) — οὐδ' ὀργὴν del. Cob. — εὑρεθήσεται Alexander p. 472 W. (qui εὑρ. ἔχων), π. ὕψ. c. 27: φανήσεται. — post ἀναιδὴς om. ἄνθρωπος cum Alex., π. ὕψ.; retinui autem οὑτοσὶ, quod in γρ hab. S (οὗτος post βδελυρὸς Alex., π. ὕψ.). V. Add. Denique post βιάζεται om. τοὺς νόμους cum Alex., π. ὕψ. — 28 post πάντων om. τῶν ὄντων (haec om. pr. B) ἀνθρώπων cum auct. π. ὕψ., Alex., Aristid. p. 386 W., Tiber. p. 574. — (κεκλιμένης pr. S.) — σοι A, π. ὕψ., Alex., Tiber., Aristid.: σου (Isid. ll. citandis). — παρρησίας AF cum rhetoribus et Isidoro Pelus. III, 360; IV, 126: ἐξουσίας. — καὶ θύραις sec. Isid. — γνώσει Weil.: γνώσεσι. — 29 τι μερῶν AF: τινὸς μερῶν. — 30 τοῖς οἷος] τοῖς om. SYO; τοῖς οἷόσπερ A Dd.; τοῖς οἵοισπερ Cob. Weil. Cf. XIX, 186. — 31 (ἢ τοῦτον] ει τοῦτον pr. S.) — 32 πρὸς τὸν δῆμον ἔχθρας scr.: ἔχθρας πρ. τ. δ. (br.). — μᾶλλον om. A. — om. τῆς ante πολιτείας cum SY. — καὶ πᾶσι SYO: πᾶσι. — πᾶς scr.: ἅπας (br.). Cf. 7. — 33 τῆς πατρίδος pr. A: τῇ πατρίδι (br.). — (ἔχοντ' αὐτὴν SAY.) — 34 ἔθη om. O; cf. v. l. XX, 106. — τῷ ἐν Δελφοῖς scr.: ἐν Δ. (h.). — deleo εἰς τὸ ἱερόν (h., br.). — κατ' ἀμφότερα cum pr. SO om. Dd. (hab. in γρ S). Cf. 38, et favent numeri. — 35 addidi τῇ ante ἑκάστου (h.). — καὶ κοινῇ] καὶ νόμῳ κοινοὶ γρ S γρ F. Placet νόμῳ vel ante κοινῇ vel pro eo. — (αχαριστειας S.) — 36 (ὑπισχούμενος S.) — τὰ τοιαῦτα δή om. S (qui in γρ hab.) A, pr. Y. Non sunt haec interpolationis similia. — ἀκούητε] σκοπῆτε Cob. Weil. — (ἐξεληλεκται S hic et alibi.) — 37 (Ἀριστογείτον] αριστογειτων S.) — (καὶ ante εὐθύνας om. pr. S.) — om. ἐγὼ (A Dd.: ἔγωγε v.) ante προσκυνῶ cum S. — οὐδεπώποτε δὲ S: σὺ δὲ πώποτε δ' F, σὺ δὲ πώποτε YO, σὺ δ' οὐδεπώποτε A Dd. — περὶ τοῦ; om. A (περὶ τούτων corr. S al.). — 38 ἀδίκημα om. A. — ἐπὶ τοὺς δ' scr.: ἐπὶ δὲ τοὺς (br.). — secl. ὑμᾶς (h.); φενακίσαι ὑμᾶς

καὶ παρακρ. est in A. — 39 (τινας] τινα SY [br.].) — καὶ συκοφαντήσοντα secl. Herwerden Weil., quippe quae non conveniant cum δικαίως. — ὄντα om. AF. — διὰ τί cum pr. S om. Dd. — (ἀνεξέλεκτον S.) — (ἀποφύγωσιν pr. S.) — 40 verba περὶ ὧν ψηφίσματα (al. ψήφισμα vel τὰ ψηφίσματα) γράψας ἑάλω (γράφων ἑάλωκεν FO) post ἰδιώτας πολλούς exstant in FO; contra post τοὺς ἰδιώτας in AFO inferuntur οὓς συκοφαντῶν περιέρχεται (τούτους οὓς σ. π. in γρ S). Haec igitur, a Dd. omissa, cum Obsopoeo post ἰδ. πολλούς addidi. — φασὶ primo omissum in mg. hab. S; est fort. post κύνας inserendum (num.). — 41 (ἑώρακε codd., εὕρηκε Tayl.) — παρ' ἑκάστου om. A. — 42 δεῖν παριδόντας? (br.). — ἐτίμησεν .. αὐτῷ Weil.: ἐτιμήθη .. αὐτῷ. — ἐπόθεσε scr. (cf. Isocr. 4, 122; 19, 7): ἐπόθησε (br.). — (εἶδε] ἴδε S.) — post χρόνον om. ὑμῖν cum F. — 43 post νομίζειν add. εἶναι SY Dd. — 44 (χαίρειν] χαιρει pr. S.) — 45 ante διεξιέναι om. λέγειν καὶ cum F. — φρονούντων AF, mg. S: ποιούντων. — 46 ὅσα πώποτ' ἔπραξεν non habet Aristid. p. 387 W. — (εστιν ωφελος S.) — δήπουθεν om. Aristid. p. 385 W., it. τῷ ante βουλομένῳ. — κακὰ καὶ πράγματα Aristid. — οὐδέν ἐστι χρήσιμος] οὐδέν ἐστ' ὄφελος Aristid. — 47 (Ἡγήμονος] ηγεμόνος pr. S.) — (ἐξέλειπε SA.) — (ελεοπωλην S.) — ἐστὶ post ἁπάντων add. SY Dd. — ante οἶδ' om. εὖ cum AF. — 48 ὥσπερ F: ὡσπερανεὶ. — (ἐν αὐτοῖς] ἐν τούτοις S.) — (ἐπιθυμει SA.) — 49 (ἐνεχειρίζεται S, ἐγχειρίζετε AF Weil.) — secl. cum Weilio ὅτι .. ἔδοσαν (h., br., h.), quae e § 50 desumpta sunt. — 50 αἰτῶν om. A. Cf. § 41, ubi in A αἰτῶν post εἰσπράττων transpositum. — κακῶν F: κακὸν (br.). Cf. XVIII, 48; XIX, 201. — ἐμβάλλειν SY Dd. — 51 (οὐδὲν, οὐδ' ἂν] οὐδ' ἂν om. S.) — 52 ἔχις] ὄφις AF, Minucian. IX, 604 W. (Harpocr. v. ἀργᾶς?); om. ἔχις ἢ Aristid. p. 385. Ceterum ι in hoc vocabulo productum est sicut § 96 ἔχῖς ἔδακ'; cf. Kaibel Epigr. 1033, 15 ἔχις ἀλίπλανκτος. Aesch. Choeph. 915 τόνδ' ὄφῖν ἐθρεψάμην. — δεῦρο] ita etiam Dio Cass. LII p. 475 A; contra τῇδε ap. Minuc. Paris. 1874. [Post κἀκεῖσε ap. Minuc. recte addunt Parisini 1741 et 1874: τὸ μὲν γὰρ „ὥσπερ ὄφις“ παραβολή, τὸ δὲ „ἡρκὼς τὸ κέντρον“ καὶ „ᾆττων δεῦρο κἀκεῖσε“; ita iusto sensu excipit ἐπίκοινον ⟨ὂν⟩ πρός τε τὴν παραβολὴν καὶ τὸν (ita pr. 1741, τὸν τοῦ rc.) Ἀριστογείτονα (ἀριστογειτ̊ Parisini) ἐναργῆ παρέσχε τὴν ὄψιν τοῦ δρωμένου.] — πράξεται F: εἰσπράξεται (br.). — (μυροπωλειων SY.) — (νείκους] νικους pr. S.) — 53 (οὐδὲ τῶν ἐν] οὐδενων ειν pr. S [sec. Weil. οὐδε των ειν].) — (ἴλεω

SFY. — ἢ τοὺς εὐεργ. Dobr. Dd.: ὡς (ὥσπερ A) τ. ε. Ex nota η pro ως confusio commode explicatur. (Ὧν Schaefer, ἢ ὥσωρπερ ci. R.) — δῶτε v.: δότε SA Dd. — (ποιήσασθε SYO.) — 54 οὐ μὲν οὖν v. et γρ S: καὶ οὐκ S. Cf. XVIII, 316. — 55 (απεσχεισθαι S.) — (ἠκούσατε καὶ τῶν S pr., Y.) — (μαρτυριων S, eraso super ι accentu; μαρτυριῶν Y. Cf. XXXVI, 55. 58.) — post ὁμοπατρίαν om. οὖσαν cum F. — 56 (εοικεχρημενος pr. S.) — αὐτὸν ἡμέρας F; deleverim ἡμέρας. Καὶ κρύπτει καὶ διασώζει = τὰς πρώτας αὐτὸν ἐκείνη = ὡς ἐζήτουν καὶ ἐκήρυτ(τον οἱ ἕνδεκα). — ὀκτὼ δραχμὰς F: δρ. ὀκτὼ (h.). — 57 (παρ' ἡμῖν SY.) — πρὸς τοὺς πωλητὰς scr., coll. § 58 et Harpocr. v. μετοίκιον (οἱ μέντοι μὴ τιθέντες τὸ μετοίκιον μέτοικοι ἀπήγοντο πρὸς τοὺς πωλητάς, καὶ εἰ ἑάλωσαν ἐπιπράσκοντο, ὥς φησι Δημ. ἐν τῷ κατ' Ἀριστογ.): πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου (h.), quae lectio etiam ap. Suid. v. ἐξαγωγή et μέτοικοι agnoscitur. Τοῦ μετοικίου del. Sauppe, Herwerden (br.). Λαβὼν .. αὐτοχ. ∼ πρὸς τοὺς .. ἀπήγαγεν. — αἰτία om. pr. S, cui simile accidisse XIX, 178 monet Dd. Seclusi cum Weilio αὐτὴ potius (h.), scripsique 'γεγόνει ut XIX, 97. — 58 ἔλαχ' αὐτῷ οὑτοσί (h.)] ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς post αὐτῷ add. A, ex § 55. Fort. ἔλαχ' αὐτῷ ante τῆς ἀδελφῆς collocanda. — κάλει δὲ F: κάλει δέ μοι. — κατηγόρει Y: κατηγορεῖ. Saepius hoc eum fecisse demonstraverat Lycurgus; cf. Wolf. — μιαρὸν μιαρὸν τὸ θηρίον ὦ (ὦ om. A) ἄ. Ἀ. AF, Alexander p. 463 (qui om. τὸ): μιαρὸν μιαρὸν ὦ ἄ. Ἀ. τὸ θηρίον (br.) SY Dd., μιαρὸν ὦ ἄ. Ἀ. μιαρὸν τὸ θ. (br.) Aristid. p. 348 W. Cf. etiam Tiber. p. 555. — 59 (ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ om. S.) — 60 (εασω τα λοιπα pr. S, corr. ead.) — (τἀνθρώπου] τανανθρώπου pr. S, τουανθρωπου corr.) — 61 (τἀνθρώπου] iterum τανανθρώπου S.) — καὶ ζητεῖν (ita SY; cet. ἢ ζ.) del. R. Συμφορὰν .. γενόμενος ∼ ἀπέστη .. ἐρευνᾶν. — μηδένα μηδενὸς F: μηδενὸς μηδένα. — μηδὲ λαμβάνειν μηδ' αὐτὸν τούτῳ (τούτων SY) διδόναι ut interpretamentum cum Weilio seclusi. Ammonius v. πότος affert βρωτοῦ καὶ ποτοῦ μεταλαβεῖν. — 62 κατεσθίων κατέφαγεν Hermog. III, 236 (cf. schol. Herm. V, 468) inter exempla λέξεων σκληρῶν, ut revera κατεσθίων legisse videatur; nam in repetita syllaba κατ- vel maxime asperitas inest. — (γ' post ἄξιον om. SY.) — τοιαῦτα SYO: τὰ τοιαῦτα. — 63 ἐσχάτοις SAY: αἰσχίστοις. — τοσούτῳ] οὕτω A. — post ἑαυτῶν om. εἶναι cum F. — 64 secl. cum Weilio εὔνους, pro quo ἔτι λοιπὸς est in F; διαμένω (διαμενῶ) add. post ὑμῖν AK. omisso εὔνους. — 65 αὐτοῦ post μητέρα del. Herwerden. —

(αποδοσθε S.) — ὑπολαμβάνετ' εὔνουν v.: εὔνουν ὑπ. SAY Dd. — (γονεῖς hic et 66 S al.) — 66 (απολελωκόσι S.) — ὑπόλογον] λόγον A; contra μηδὲν pro μηδένα Heindorf Weil. Cf. Harpocr. v. ὑπόλογος. — ἢν πρὸς] fort. cum R. ἣ πρὸς, cf. 64. — (ἄπιστον] αυ των pr. S, απιστων corr.; ἀπιστῶ Weil. Tum εχθρο pr. S, εχθρῶν corr.) — 67 ἄρχειν add. Weil., coll. 30; Dinarch. I, 10. — 68 ἀπαλλαγή FY: ἀπαλλαγῆναι. Cf. VI, 25, ubi pariter ἀπαλλαγὴν pro ἀπαλλαγῆναι reponendum. — ὑμῖν οὗτος εὔνους ἐστίν] ὑμῖν οὗτός ἐστιν εὔνους F, εὔνους οὗτός ἐστιν ὑμῖν A. Cf. XIX, 222. Secl. ὑμῖν .. ἐστίν Weil. — 69 χρέως A: χρέος. — (ἐδανείσαντο SA.) — (κείμενα S.) — 70 post ἀνῄρηται om. ταῦτα S. — (εξαληλειπται S.) — (δ' ἔτι] δε τις S.) — ἕωσπερ Dd. cum O et corr. AY. — κείμενα Dobr.: καὶ μενεῖ. — 71 (πᾶν] τι αν S.) — οὐδ' ὁ λόγος om. A. — ἀλλ' εἰ ὀφείλει in γρ hab. S. — (ἠδικήκασιν] ἠδικησανιν S, quod conflatum ex ἠδικήκασιν et ἠδίκησαν. — (τὸ δ' ἓν] τὸ δ' οὖν ἓν S.) — οὐδὲ SY: οὐκ. — διώκειν pr. S. — 72 post πάντα om. ποιεῖν cum F pr. — ἠδίκησαι] ηδικησε pr. S.) — 73 πότερ' scr.: πότερον (br.). — τῆς ἡμέρας in mg. S.) — 74 ταῦθ' om. S Dd. (h.). Cf. 70. — secl. ἐν τῷ δικαστηρίῳ, quod esse debebat saltem ἐν τοῖς δικαστηρίοις (cf. 77. 83). — 75 τότ' ἄνω κάτω A: τότ' ἄνω καὶ κάτω. Cf. XXI, 91. — ἐστράφθαι v. ante Bk.: τετράφθαι codd. ut vid. (de AB test. R.). Cf. XXI, 91 (Schaef.). — 76 ὄντα deleo (br.), quamvis exstet etiam ap. Plin. Epist. IX, 26, 9. Malim autem τούτων δ' οὐδὲν ὁρῶ τόπον τούτῳ βάσ., ∼ ἀλλὰ πάντ' .. βάραθρα. — 77 τὰ περὶ τὸν πατέρα num del.? — (ἑωράκατε codd.) — 78 (ὦ τᾶν] οταν S.) — 79 ἔστι alterum om. Paris. 1741 Aristidis p. 358 W., id. om. τις. Omisi post τις cum Arist. οὗτος, cum non sit quod post οὗτος addatur παρὼν. — παρὼν καὶ om. Arist. — λαχὼν Par. Arist.: αὐτῷ λ. v. Dd., λαχὼν αὐτῷ Y. — τούτου (h.)] τοῦδε ν ut 95 τοῦδε ν pro τούτου; an del.? — οὑτοσί, τὰ μὲν] οὑτ. καὶ τὰ μὲν SY Weil., cf. 9. 37; sed etiam XXIV, 107 (Sch.). — γένος πᾶν scr.: γένος ἅπαν (br.). — 80 ἐξαιρήσεται Harp. v. φαρμακός, cf. E. M. 788, 4: ἐξαιτήσεται. — ὁ φαρμακὸς ὁ λοιμός] videtur more Ionico (cf. Phot. v. φαρμακός p. 640, 8) φαρμᾱκός pronuntiasse: ∪ – – ∪∪ – ∪. Didymus, cuius commentarium citat Harpocr., προπερισπᾶν ἀξιοῖ τοὔνομα. — αὐτῷ] αὐτοῦ SY, αὑτῷ Dd. Cf. Weil., et XXXII, 15. — 81 οὐδ' ὅσιον οὐδὲ F: οὔθ' ὅσιον οὔτε. Cf. XIX, 70; XXI, 148. — τῇ φύσει δῆλος ἣ .. ἔχων AF, recte fort., ut deleatur τῇ φύσει. — 82 πότερ' A: πότερον (br.). — (ἐν ἀγῶσι SY.) — ταῦτα γεωργεῖ, ταῦτ' ἐργάζεται om.

A, in mg. habent SY. — ὁ δὲ SAY, Rh. VII, 998, Weil.: ὁ δὲ δή. Cf. XVIII, 119. — ποῖός τις S Weil.: τοιοῦτος ποῖος τις A, Rh. VII, παμπόνηρος ἄνθρωπος (XVIII, 119) ποῖός τις v. — καρποὺς Rh. VII. — **83** παρ' αὐτοῦ τετυχήκασιν F. — ἄνδρες SA: ὦ ἄνδρες. — secl. cum Dobr. καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντουμένους ἀπεψηφίζοντο, pro quibus in AF est τοὺς ὑ. τ. συκ. καὶ ἀπεψηφ. — **84** (ἀριστυγειτων S.) — (ἀνέπλησας S.) — ὁρμίζον Plin. IX, 26, 9. Sed πρὸς τούτους προσορμ. = εἰ τοίνυν ἀκούσαιτε (85). — **85** (ἀκούσαιτε R.: ἀκούσατε pr. S [vel sec. W. -σειτε], ἀκούετε A, ἀκούσετε v.) — τὰς F: καὶ τὰς (καὶ O). — (μισήσετε SA.) — ante τοὐναντίον om. καὶ cum A. — **87** (Ἀριστογείτων hic quoque S.) — (γράψαντά σε] γράψαντα δε pr. S; σε del. Weil.) — τεθνάναι δέον σ' ἐπὶ ταύτῃ scr. (num.): δέον σε ἐπὶ ταύτῃ τεθνάναι F; δ. σε τεθν. ἐπὶ ταύτῃ S Dd. (h. et br.); δ. ἐπὶ τ. σε τεθν. A (br.); δέον [σε] τεθν. [ἐ. ταύτῃ] Weil. — τοῦ τιμήματος scr. coll. Dinarch. 2, 12: τιμήματος. — post διαφθείρει om. τὸ καθ' αὑτόν (22) cum AS, deinde ἴδοιτ' ἂν ἐντεῦθεν cum S, qui haec τὸ καθ' αὑτόν. ἴδοιτε δ' (ita etiam A) ἂν ἐντ. in mg. habet. Del. Turr. — post τῆς φύσεως om. πρὸς ἀλλήλους cum F. — **88** (ἑορακέναι pr. S: ἑωρ.) — **89** (ὥστε τὸ] ὥσπερ τὸ S.) — ὁρῶντες . . ἀκούοντες pr. F: ὁρῶντας . . ἀκούοντας. — καὶ ante φυλαττόμενοι om. F. — **90** (οὗτος] ουτως pr. S.) — ἀψοφητεὶ scr.: ἀψοφητί. — πρυτάνεις scr.: πρυτανης pr. S, cett. πρύτανις (br.). Cf. Aeschin. 3, 4 (Dobr.). — **91** τοῦτον S: τουτονί. — post τοῦτον addidi δὲ cum A. Cf. XXI, 209. — (ἕκαστος] ἑκάστων pr. S, ἕκαστον corr.) — διὰ τοῦτον deleverim. — **92** θανάτου αὐτῷ AF; deleverim αὐτῷ. — **93** (αἰσχροῖς] εχθροις pr. S, corr. ead.) — (γε ante συμφορὰς om. SY.) — **95** (μηδεπωποτ' ὑπῆξε S.) — φροντίσειέ τι AF: om. τι SY Dd. (Item mox τι ante κακῶν om. SYA.) Ταχύ γ' ἂν . . τι τοῦ . . λόγου ∼ ἀνίατον ἀνίατον . . Ἀθηναῖοι. Cf. de hoc loco quae scripsi Rev. de philologie XI, 131 sq. — ante ἀνιάτων om. ἄλλων cum S. Debebat esse ἄλλων τῶν. — puto καὶ ὅλως ἀπέκοψαν (br.), cf. 71, XVIII, 104 μικρὰ καὶ οὐδέν. — **96** πάντα F: ἅπαντα. Tum εὐθὺς in γρ S; ἀποκτενεῖτε F: ἀποκτείνετε. Ἀλλ' ὅμως | πάντα τὰ τοιαῦτα ∼ ἐπὰν (ἂν A) ἴδητ' (ειδητε S) | εὐθὺς ἀποκτενεῖτε. (Cf. εὐθὺς ἀποκτενεῖ § 25.) — ἄνδρες A: ὦ ἄνδρες. — **97** καλῶς γ' ἐποίει FO. — κείνων] ἐκείνων omnes. Numeri manifesti: ἐγὼ . . ὑμετέρ. ∼ καὶ τὰς . . κείνων ἀνακ. ∼ ὧν . . ἠφάνικεν. Τὰς post ἀρετὰς om. k (B), quod durius videtur. — **98** (εἰς ἕκαστον τὸν] εἷς ἕκαστος SY.) —

(φυσιομογνωμονησουσι S.) — ἀπεψηφισμένους A: ἀποψηφισαμένους. Cf. 100. — (προσώποις in γρ hab. SY.) — ἀντιβλέψεσθε F (cf. Synes. ap. Steph. Thes. v. ἀντιβλ.): ἀντιβλέψετε. — **99** ante καθ' ἕνα om. εἷς cum AF (h.). — ὡς A: ὥσπερ (br.). — (εξητε pr. S.) — τὴν ante ἀκρόπολιν om. cum A; cf. IX, 41 al. — ἐκεῖ τούτου scr.: τούτου ἐκεῖ v. Dd. (h.), om. ἐκεῖ pr. S. Tum πατρὸς codd.: ἀδελφοῦ corr. k Dd. (h.). Scilicet in tabula vel στήλῃ pater illic est, v. Weil., qui post τούτου add. τοὐνόματος. Ipse post τούτου addiderim γεγραμμένου coll. XXII, 73; ita etiam membra ὅταν . . χρηστοῦ et τἀναντία . . ἦτε exaequabuntur. — **100** ante τί prius om. ἢ cum SA (δ' post τί add. A.) Ceterum primitus haec ad § 98 φυσιογνωμονήσουσι [τοὺς ἀπεψ.] adiuncta fuere; itaque τί οὖν ἐρεῖτε fuerit. — ἄνδρες SAO: ὦ ἄνδρες. Supra quoque § 98 A ὦ om. — (αποψηφισεσθε pr. S.) — (καταρασασθε S.) — ἀπεψηφισμένοις A: ἀποψηφισαμένοις. — **101** post καὶ ἅπαντας om. ἅπασι πάντα pr. S. — alterum ἐφῖκται om. F. — ἰδεῖν S: αὐτὸν ἐπιδεῖν (br.).

XXVI. ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β.

(Ignotus auctor huius orationis, quam cur non in iudicio habitam esse credamus cum Weilio causam non video, Isocrateam normam fere secutus hiatum etiam in commissuris membrorum vitare studuit. Valde corruptam esse orationem ex eis locis, quos Apsines ex ea affert, perspicitur.) — § **1** post ἀπαγορεύουσιν om. ἐν τῷ δήμῳ cum AF. — ἀνείργειν scr.: ἀπείργειν. Cf. XXV, 48. — **2** καὶ τὰ μέγιστα] τὰ μέγιστα καὶ Weil.; μάλιστα ante βλάπτεσθαι addebat Taylorus. — πάλιν om. pr. S. — post ἐγχειροῦσι om. τι cum F. — post ἀπολαύειν om. τῆς τούτων κακίας cum pr. S, AFY (habent FY in γρ). — **3** subdistinctionem post ἁμαρτημάτων sustuli cum Schaef. — ἁμάρτῃ τις Paris. A Apsinis p. 526 W. — ἤνεγκεν] ἐποίησεν Aps. — σφαλῇ Aps.: ἀποσφαλῇ S Dd., ἀποσφ. ἢ διαμάρτῃ cett. — ἅπασι τοῖς ἐμπλέουσι (συμπλ. AF, cf. XXXII, 8) παρεσκεύασεν (κατεσκ. F)] καὶ μεγάλην τοῖς συμπλ. (πλέουσιν Ald.) ἤνεγκεν (εἰσήγαγεν Ald.) Apsines. — **4** (post Σόλων [σωλων pr. S] in S VI—VIII litt. erasae.) — βραδείας ἐποίησε F Aps., ἐπ. βραδείας. — (τὸ δίκαιον] post τὸ duae litt. erasae in S.) — (τούτου] του S.) — post τούτου om. τόλμης καὶ cum SA. — καὶ τὰς SAF: τάς. — (τούτοις] τούτους F, pr. S.) — **5** (ὅσοις] οσοι pr. S.) — στέργουσιν A: στ. ἐμμένοντες F, στ. εἴκοντες S Dd. — (οιοντε δειν αυτους S.) —

secl. *αὐτοὶ* ante *ἰδιῶται* (h.). — **6** *μέν γέ* SAY: *μὲν γάρ*. — (*Αἰγείνηι* pr. S.) — (*ὀφλόντας*] *ὀφείλοντας* SY.) — (*τάλαντα* om. S. pr. Y.) — **7** (*ὃ καὶ δεινότατον*] *καὶ δεινον γε* S, pr. Y.) — *τυχεῖν*] *μετέχειν* SY Dd. — *τοὺς κειμένους ὑμὶν*] *παρ' ὑμῖν* F. Cf. XXX, 8. — *μὲν* post *μηδὲν* om. SY. XXXVI, 55 conf. Gebauer Arg. ex contr. 380. — *παμπληθῆ* F et γρ S: *ὑπερπλήθη*. — (*οὕτως* S.) — (*γὰρ ἂν* om. pr. Y, *ἂν* om. SF.) — *βούλοισθε* F: *βούλεσθε* A, *βουλήσεσθε* SY Dd. — **8** (*ἄκυρος* S.) — *διὰ τοὺς νόμους* SAY Weil., qui ante *διὰ*, non post *νόμους* distinxit: *κατὰ τοὺς νόμους*. — (*οἴεσθε* S.) — *καταστῆσαι* codd.: *καταστῆναι* Schaefer Dd. Vocabulum *ἄτοπον* satis indicat, de Atheniensibus nunc oratorem loqui, non de Aristogitonis impudentia. — **9** (*μὴ μεταλάβῃ*] *μη . . λαβηι* pr. S; fort. *μήτελάβηι* fuit.) — *αὑτοῦ* Turr.: *αὐτοῦ*. — **10** (*δημοκρατείας* S.) — **11** (*χερωνειαν* S.) — (*κατακεκλεισμενης* S.) — (*τούτου τοῦ*] *τούτου* pr. S, corr. ead.) — **12** cum R. secl. *ὑπὲρ* ante *τῆς πατρίδος*. — *τὸ ψήφισμα* del. Weil. — **13** (*τῶν ἐν τῇ*] *τῶι* pro *τῶν* () et pr. S.) — **14** *ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτόν* Apsin. p. 524: *ἡδέως δ' ἂν ἔγωγ' αὐτὸν ἐρωτήσαιμι. εἰ μὲν γὰρ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον . . εἰ δὲ δικαίαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον* Aps., cum nostri dent *εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον καὶ τῷ δήμῳ βλαβεράν . . εἰ δὲ συμφέρουσαν καὶ τοῖς π. ὠ.* Ego pro *ἀσύμφορον* et *συμφέρουσαν* recepi *ἄδικον* et *δικαίαν*. — *διὰ τοῦτο* F: *δι' αὐτὸ τοῦτο*. *Δικαίως ἂν διὰ ταῦτα* Apsin. — *ἀποθάνοις* F: *ἀποθάνοι* SAYO Aps. (h.). — *πῶς* Apsin.: *διὰ τί*. — *τούτων* Aps.: *οἷς αὐτὸς ἔγραψας*, in quibus *ἔγραψας* parum rei convenit. — *ἀξιοῖ ψηφίζεσθαι τούτους* Aps. — **15** *ἐξετάζειν* scr.: *ἐξετάζεσθαι* (h.). — **16** *προσῆκον* Tayl. (XVII, 28 conf. Weil.): *προσήκει* A, *προσήκειν* v. Dd. — secl. *ἔχειν*. — *περιοπτέον* Cobet. — *δεινῶς* om. praeter S ceteri ut vid. — *ἐκ τῶν προειρημένων* deleverim; contra *Λυκοῦργος* del. Weil. — **17** *ᾐτιᾶτο* F (*ᾐτίατο* Dd.): *αἰτιᾶται*. — *ᾕρηκεν* scr. post Weilium, qui *καὶ ᾕρ.*: *ᾕρηκε* (*εἵρηκε*) *κατηγορῶν* AF, *κατηγόρηκε καὶ εἷλε* SY. — *ὃ . . μεταποιῆσαι* Weil. pro *ᾧ . . μετανοῆσαι*. Illud recepi. — *ταῦθ'*] *ταῦτα* cum interpunctione Dobr. Dd. — *πρός τινας ὀργισθέντας τι* scr.: *παροργισθέντας τι πρός τινας* v., *πρός τινος ὀργισθέντας* A. *Παροξυνθέντας τι πρός τινας καὶ μ. τ. δ. ὀργισθέντας* Weil. — **18** (*ὑμῖν*] *ὑμῶν* pr. S.) — (*ηθισται* S.) — (*ἐλέγχεται* S pr. Y pr.) — **19** *λοιδορεῖσθαι διαβοᾶσθαι μέμφεσθαι* A. Sed asyndeti non est amans hic scriptor. — *τῇ πόλει γιγνόμενα* A (Schaef.): *γιγν. τῇ π.* pr. F (h.), *τὰ γ. τῇ π.* S, Y, corr. F Dd. (h.). —

ὑμῶν post *ἐπιεικέσιν* deleo. — *ταῦτα* A (qui *ταῦτά τισιν*): *τοῦθ'* S Dd., om. F. — *καὶ* ante *συμβουλεῦσαι* (*συμβεβουλευσαι* S) add. SY Dd. — *συμβουλεῦσαί τι καὶ πεῖσαι* AF. — **20** *ἠγωνίζετο* AF: *ἠγωνίσατο* (*ηγωνήσατο* S). — (*οὕτως* S.) — (*τι* ante *συγχωρεῖν* om. pr. S [add. ead. ut vid.] Y.) — **21** *μελλούσαις* F: *ὁμολογουμέναις*. Cf. XVIII, 89. — **22** (*παρελθότων* S, *παρελθόντων* A.) — *παρακατατιθεμένων . . ἐπιτρεπόντων* AF: *παρακατατίθεσθαι . . ἐπιτρέπειν*. Cf. XLV, 83; X, 40, al. (Rehdantz Ind. II Particip.). — **23** (*τούτους*] *τούτω* SY.) — *ἐάσετε . . παραφυλάξετε* Cob.: *ἐάσατε . . παραφυλάξατε*. — (*τῶν ὑπὲρ* Schaefer: *τῶν πολλῶν ὑπὲρ*.) — *ἁμαρτάνοντας* F: *ἐξαμαρτ.* — *εἰς αὐτοὺς*] *εἰς ἑαυτοὺς* S Dd. — *προελέσθαι* cum SY om. Dd. Cf. Tayl.; §§ 17. 27. — post *Σόλωνα* om. *ἐψηφίσθαι* (corr. F: *ἐψηφίσασθε* S, *ψηφίσασθαι* v.) cum Apsin. p. 526. 527. — *ὀλιγωροῦντας*] *ὑπερορῶντας* Paris. A Apsinis p 526. — **24** (*οριζεσθε* pr. S.) — *ἐάσαιτε* Cob.: *ἐάσατε* A, *ἐάσετε* v. Dd. Ceterum pro *ἀθῴους ἐάσ.* Apsines *ἀφήσετε*, sed in explicando nostram lectionem agnoscit (*ἀθῴους ἐᾶν*); itaque librarii demum *ἀφήσετε* apud illum pro *ἀθ. ἐάσετε* (quod tum certe apud eum quoque legebatur) substituerunt. — *τοῖς φαύλοις* om. Apsines (h.). — *ὑμᾶς δὲ συλλεγέντας* (exstat *συλλέγοντας*, ut in S quoque scriptum est) *μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν* Apsin.: *ὑ. δὲ μηδ' ὑπὲρ ὑ. α. κοινῇ συλλεγέντας*. Cf. § 8. — *ἐνδείξασθαι* Apsin.: *ἐπιδείξασθαι*. — *ζημίαν* sine *τὴν* F. — *τοὺς δὲ τοὺς ὄντας* Weil.: *τοὺς δὲ ὄντας* SFY, *τοὺς δὲ τοὺς ὄντας νόμους* A. — ante *οὐκ ὄντων* add. *ὥσπερ* SY Dd. — **25** (*συνθεωρήσετε* S al.) — (*μὴ* ante *καταφρονεῖν* add. Y et ut vid. pr. S.) — (*καὶ τὸ μὴ πειθ.* SYA.) — *ἀγαθὰ* post *νόμων* cum Weilio delendum erat. — (*θεωρήσετε* S al.) — (*ἀκρασίας* F: *τῆς ἀκρασίας*.) — *τοὺς δὲ . . διαπραττομένους* A, corr. S: *τὸν δὲ . . διαπραττόμενον*, quam lectionem retinens Weil. supra *ἐκ τοῦ νόμου* pro *ἐκ τῶν νόμων* scripsit. — (post *φρονήσεως* add. *τε* SY.) — **26** *ἀρρωστήματα κτέ.*] *πάθη τοῖς ἰατροῖς θεραπεύεται, τὰς δὲ τῶν ψυχῶν* Sopat. W. V, 20 (cf. Planud. ibd. 234). — (*οὐδὲν* in mg. a m. pr. S.) — (*ευρησαιμεν* S.) — **27** *ἄνδρες* SAO: *ὦ ἄνδρες*.

XXVII. ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ § **2** *οὖσαν* post *οὐσίαν* addidi. Aut del. *τὴν*, cf. or. § 4. — *ἐκτῖσαι ἐπικαρπίας καὶ ἀποδοῦναι*] *ἐκ τῆς τ' ἐπικαρπίας καὶ τῶν ἀρχαίων ἀποδ.*? Cf. infra. — **3** (*B* add. Bk.

Dd.) — εἰσαγομένας Schaef.: ἀγομ. v., λεγομένας Bk. Dd. — or. § 1 (πειρᾶσθαι om. pr. S; ante παρ' add. corr.) — 2 (ὅτι] ὅτι καὶ pr. S.) — (ἐλπίδας om. pr. S.) — παρ' ὑμῶν A, Isae. VIII, 5. Cf. XXVIII, 21 (ibd. 22 et XXX, 3 ἐν ὑμῖν). — ἐνεγκεῖν] διενεγκεῖν F; cf. XXV, 83. [Δια]ψηφίσασθε XXVII, 23. — 3 ἀκοῦσαί μου scr. coll. XLV, 1; LIV, 2: μου ἀκοῦσαι (h.). — 4 (κατέλειπεν S. Cf. 8 sqq.) — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — (Δήμονος S al.) — 5 secl. ἐγὼ (h.); cf. XXIX, 43. — (ἡμετέραν] ἐμὴν SF.) — προῖκά τ' Bk.: προικα θ' S, προῖκα v. Dd. — (ογδομηκοντα pr. S.) — οἰκεῖν add. Frohberger (Phil. XXIX, 634) coll. XXIX, 43: τῇ οἰκίᾳ pro τὴν οἰκίαν R. Dd. — (ἔτι om. S.) — (εἴ μοι] prius ι in ras. S.) — post οἰκειότητος add. μοι S Dd. — (προσγινομένης pr. S.) — 6 ἐκ τῶν χρημάτων καὶ om. An. Bk. 134, 11. — 7 (τιμήματα A Dd., coll. XXIX, 60: τίμημα S, τιμητὰ F.) — 8 ἵν' εἰδῆθ' scr. (coll. § 34, XXIX, 39): ἔπειθ'. — 9 (κατέλειπεν S. Item §§ 9. 10.) — δεδανεισμένον A: δεδανεισμένου (h.). Hiatus lex in his orationibus etiam in pausa observari solet. — ἑκάστου (h.) et hic et § 10 sicuti supra omitti potest. — (πλεῖν Dd.: πλεῖον.) — 10 (πεντακισχίλια pr. S al.) — κατηργαζοντο ut vid. pr. S (ει in ras. pr. m.) — (ὀγδοήκοντα μνᾶς Wolf. Dd.: ὀγδ. μνῶν.) — τὸν κόσμον SA: καὶ κόσμον. — ταῦτα om. F. — 11 (Δημωμέλει S.) — πεντήκοντα μναῖ R.: τριάκοντα μναῖ.) — συμπάντων] σύμπαντα A. — 12 ἰδίᾳ θ' scr.: ἰδίᾳ (h.). — ἐξελέγχουσιν] ἐλέγξουσιν F. — Δημοφῶν] Δήμων ut vid. pr. S. V. supra p. X. — ἔγωγ' A: ἐγὼ (h.). — δύνωμαι] ἐγὼ δύνωμαι S Dd. — 13 τῶν ante πιπρασκομένων om. S Dd. — 14 (Κόρκυραν S.) — Λευκονοιεὺς Harp. s. v. — 15 τὴν δὲ προῖκα v.: τὴν προῖκα S Dd. Nisi τὴν προῖκα δ' scribendum. — ἠμφισβήτησε AF Dd. — μὴ σχεῖν A: μὴ ἔχειν. Cf. εἰληφὼς quod sequitur; λαβεῖν 16. — καί τι] καὶ ἔτι SA. — (χρυσειδίων pr. S.) — περὶ ante τῶν ἄλλων om. pr. A, add. man. 1 (me teste). Cf. XXIX, 16. — (οὕτωστεχειν pr. S.) — 16 Δημοχάρην AF Dd. — 17 ἔχει v.: εἶχε. Cf. 12. 18. — ἔργον v.: πρόσεργον S Dd. (ἐνεργὸν γρ S). Cf. ad §§ 35. 39; contra ἔργον exstat in S quoque § 23. 38. 50; XXVIII, 12. — (δέκα A: δώδεκα.) — 18 ὑμῖν om. A. Cf. 12. 23. 24. 34, sed etiam XXVIII, 2. 22; XXIX, 5. — ἀπ' αὐτῶν] ὑπ' αὐτῶν ut vid. pr. A (me teste). — (ἀποδεδομένων S.) — ἡμίση Dd. — γίγνεσθαι v.: γενέσθαι SA Dd. — 19 post ἐργαστήριον Wachendorf (Mus. Rh. XXVI, 414) excidisse statuit ἐνίοτε δ' ἔργων (immo δὲ τῶν ἔργων) ἀπρασίαν εἶναι, recte puto. — ἐξελεγχθήσεται SA. —

20 εἰς μαχαιρῶν λαβὰς scr.: καὶ μαχ. λ. Pro τὸν εἰς quod antecedit τῶν εἰς est in SF. — 21 (ἀπρασίας S.) — (τά τε ἔργα S.) — ἔχει] ἔχειν errore operarum Dd. — τριάκοντα F: τὰς τριάκοντα. Cf. 23. — οὕτως S: οὕτω. — 22 τρόπον pr. S: αὐτοῦ τρόπον. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 23 ὁμοῦ om. SA Dd. — ἠμφισβήτηκε AF Dd. — ἤδη (h.)] post ἐπιδείξω A (h.); fort. transp. ante ταῦθ', cf. XXIX, 4. — 24 (κατέλιπεν ὁ πατήρ sine μὲν SF; contra μὲν post τετταράκοντα om. A.) — (ὀλίγου δεῖ S. Cf. 29.) — 25 ἀνηλωκέναι corr. A, F: ἀναλωκέναι. — (παρεδωκασιν pr. S.) — (κενότατον A: καινότατον.) — 26 (ἂν ante ἀντελαμβάνοντο om. S.) — (οὐδὲν ἂν] οὐδένα S.) — (παρέλιπον SAF.) — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 27 συμβαλεῖν A: συμβάλλειν. — κωλύειν A: διακωλύειν. Cf. XXIX, 37. — 28 (πρὸς τῷ] πρὸς τὸ pr. S, pr. A, F. In S diorth. post τῷ add. τι et γεγονέναι in γέγονεν corr.) — (συνεβάλλομεν S.) — ἀποδέδοται A: ἀποδέδονται. — 29 μὲν μνᾶς] μενναῖσ pr. S, pr. A. — (δεῖν] δεῖ pr. S. Cf. 24.) — 30 μὴ οὐχὶ] μὴ οὐ A. — ἠργάζοντο S: εἰργάζοντο. Cf. 10. — 31 (πλεῖν Dd: πλέον, quod om. pr. S.) — (ἐπιμελούμενον] μελου a m. ant. superscr. S.) — (μαχαιροποιεῖν pr. S cum F.) — 32 (κατέλειπε S.) — πρὸς ὠνεῖσθαι Schaef.: προσωνεῖσθαι. Idem valet hic πρός atque χωρίς § 33. — 33 (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — secl. μοι (h.); cf. 30. (38.) 41. 47. 62. XXVIII, 5. — 34 (ὀκτὼ] exspectandum erat ἑπτά, sec. § 37. — τάλαντα post τρία om. A. — (ἀνηλωμένα A: ἀναλωμένα.) — 35 (οὗτος] ο . κτος pr. S.) — (δύο τάλαντα] δύο τάλαντα καὶ πέντεκαιδέκα μνᾶς S.) — (οὐχ ἄθρουν Dd.: οὐκ ἄθρουν.) — (ἢ post πρόσοδος om. SA.) — ἔργον v.: πρόσεργον S Dd. Cf. §§ 17. 39. — (ἐπὶ δραχμὴν S.) — χιλίας] τετρακισχιλίας R. Dd. Contradicit RFörster. — 36 πλείον' scr.: πλείω (h.). Cf. XXVIII, 9. — τεθηκώς] τεθεικώς omnes. — 37 καὶ τοῦτο F: τοῦτο. — 38 (ἀνηλωκέναι A Dd.: ἀναλωκέναι.) — πρὸς ὀφείλοντας Foerster: προσοφ. Cf. 68. — (ταῦθ' οὐχ ὑπ. S.) — αἰσχροκερδίας S Dd. — 39 ἔργον v.: πρόσεργον S Dd. ut § 35. — τῶν δέκα ἐτῶν A ut § 35. — (τοῖς post λόγοις om. SA.) — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 40 καὶ ὅσα] ὅσα καὶ Dd. (h.); fort. del. καὶ cum Sauppio. — (μισθώσουσι R. Dd., coll. 42; XXIX, 42: μισθώσοιτο codd., μισθώσοιεν Förster.) — 41 (καταλιφθεν S.) — puto τὰς ⟨ἀποκρίσεις καὶ τὰς⟩ μαρτυρίας. — ὧν ἐναντίον A (Förster): ὧν. Cf. § 21; XXX, 24; XXXIII, 19; XLVIII, 49. — in lemmate esse debebat ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ (singularem postulabat Schaeferus). — 42 τὰ δύο τάλαντα post Δημ. καὶ repetit pr. S, corr. ead.) —

Θηριππίδης] αὐτὸς desiderabat Schaeferus; del. Voemelius. — δὴ om. A. — ἀπόκρισιν A Dd. (h.); μαρτυρίαν SF. Delendum vid. — lemma esse debebat ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑ (ἀπόκρισις est in r). — 43 (κικιδος S.) — τὸ καταλειφθὲν om. SF Dd. (h.). — 44 sustuli comma, quod cum Schaef. posuerat Dd. post οὐσίαν, cf. XXIX, 43 τὰ δ' ἄλλα . . ἠφάνιζεν ἐκ τῆς διαθήκης. — ἐκ τεττάρων . . τρισχιλίων] ἐκ τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχιλίας Foerster coll. XXIX, 44. — ἔδωκεν scr. coll. XXIX l. c.: δέδωκεν. — κατέλειπε scr.: κατέλιπε (καταλιπεῖν pr. S. Cf. καταλειπομένων 45. — 46 (τὰς ante θεραπαίνας om. SA.) — (αὐτὸν] αὐτῶν S.) — αἰσχροκερδίας S. Ceterum pessime adhaerent haec καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχρ. . . καὶ ἀνάγνωθι, videnturque una cum τε particula (ante αὐτοῦ πράττειν) et verbis καὶ μηδὲ τῶν μικρῶν ἀπεσχημένον § 47 postmodo demum ab oratore inserta esse. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 47 interrogandi signum post τεκμηρίων posui; cf. Isae. VIII, 28 sq. — ἐπιτρόπους] συνεπιτρόπους R. Sed etiam 52 est παρ' ἑκατέρῳ τῶν ἐπιτρόπων; add. XXVIII, 11. — secl. αὐτὸν post κεκαρπωμένον. — 48 (ὁ αυτοσ επεδωκε S, ἐπέδ. etiam F.) — τὰ ἀνδράποδα πεπρακότα del. Dobr. Dd. V. § 13; non multum enim refert, quod ibi Demophon Therippidesque id fecisse, Aphobus autem pecuniam accepisse dicitur. Asyndeton valde debilitatur hoc membro omisso. — 49 (ὑπὲρ] ὑπ' pr. S.) — (κατέλειπεν S.) — 50 (καὶ πότερον) καὶ πρότερον pr. S.) — ἐλλείποι v. (Anecd. Bk. 144, 19): ἐλλίποι S Dd. — 52 (μοι om. pr. S.) — οὕτως S: οὕτω. — (τούτων] τοῦτον pr. S cum A.) — (εἰ δὲ μὴ τουγ' pr. S.) — 53 (καὶ ante καθ' ἕκαστον om. pr. S.) — (κατωρυγμένα pr. S; corr. eadem sec. Dd., antiqua sec. Jacob.) — (ρηθησομεν pr. S cum spatio vacuo II litt.; ον add. post., post ον ras. est). — 54 εἰκῇ scr. coll. XXVIII, 5 (XXX, 20): ὑπ' ἐκείνου A, δι' ἐκείνων S Dd., ὑπ' ἐκείνων v. — ἐνταυθὶ Dd. — (οἷόν τε] οἴονται pr. S.) — 55 ταῦθ' οὕτω] ἐκεῖνα οὕτω vel ἐκεῖνα (ἐκείνως) XXIX, 47. — καταλείπων R.: καταλιπὼν. — αὐτοῖς post πλεῖστα om. An. Bk. p. 128, 32 (exstat etiam XXIX, 47). — (ἐνεχείρησεν pr. S.) — ἐκείνην om. F; ταύτην est XXIX, 47. — (τούτῳ] τούτων pr. S cum F; it. SF XXIX.) — γυναῖκ' ἠγγύησεν XXIX, quod multo praestat, cum iam antecedens membrum verbo ἔδωκεν finiatur. 'Εξέδωκεν hic γρ S. — praestat σῶσαι (XXIX). — διὰ τῆς ἐμῆς μητρὸς] δι' ἐκείνης XXIX. — καὶ τῶν χρημάτων] κἀκείνων XXIX. — 56 ἔτι δὲ τοῦτον εἴ τι τούτων S XXIX, 48: ἔτι δὲ τούτων εἴ τι omnes hic, F XXIX; ἔτι δ' εἴ τι τούτων A XXIX.

Cf. XXVIII, 4. — ἀληθὲς ἦν XXIX. — πατρός; Sandys: πατρὸς,. — αὐτῇ συνοικήσων or. XXIX. — (ὡς ante οὗτος om. pr. S.) — 57 οἱ πολλοὶ S hic Dd.; πολλοὶ AF, XXIX, 49. Cf. XXXVI, 28; sed etiam XL, 9. 11. 13. — (ἔσεσθε S.) — (πάντα] ταῦτα S.) — (δ' post οὗτος om. pr. S, add. ead. sec. Dd., m. 4 sec. Jacob.) — 58 (ἔχω] εχοι pr. S.) — τοὺς νόμους post κατὰ τούτους om. S.) — (πλέον A Dd.: πλεῖον.) — (εἶδον] ἴδον SA.) — 59 βέλτιόν φησιν A: φησι βέλτιον. — ἀρχαῖα ἐμοὶ S Dd. — οἱ μὲν scr. coll. 63: ἐμοὶ μὲν. — (με] μεν pr. S.) — αὐτῷ (h.) seclusi, cf. 38. — 60 τοῖς ἀπληστοτάτοις AF: τοῖς ἀ. οὖσι S, ἀ. οὖσι R. Dd. — 61 (δ' ante ἄλλην om. pr. S, add. ead. sec. Dd., antiqua sec. Jacob.) — 62 ἡμίση S Dd. — (ἀμφιβητουσιν S.) — (αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα] ταῦτα τὰ ἀρχαῖα S.) — 63 (κεκόμισμαι] κεκομίσθαι S.) — ἄξιον διαγανακτεῖν (ita S Dd. pro ἀγανακτεῖν): δῆλον δὲ παντάπασιν pro parenthesi habet Madvig Adv. crit. I, 102 sq.; contra RFörster Ann. Fleck. 1874, 362 δῆλον δὲ παντ. dumtaxat parenthesin esse statuit, reliquam structuram def. coll. Thuc. VIII, 96. Ego ἄξιον διαγ. delenda puto, pro δῆλον δὲ scripsi δῆλον δὴ (cf. δηλαδή). — 64 (ἠθισμένος S.) — 65 γυναῖκα A: γυναῖκας. — (ὑπελίπετε Schaef. Dd.: ὑπελείπετε.) — ante ἠλέησαν add. codd. ἔδεισαν (A: ᾔδεισαν SF) οὐδ', quae cum Schaef. del. Dd. — (οὐδὲν] οὐδὲ S.) — 67 κοὐκ] ita S (οὐκ F, καὶ οὐκ A). — ἐστερημένος] ἀπεστερημένος S Dd. — νῦν om. A. — ἡμᾶς ὑμεῖς S: ὑμεῖς μ'. — 68 παρὰ λόγον Stob. 46, 66, Apostolius Prov. VI, 8c: παραλόγως. Cf. Thuc. I, 140, 1. — 69 secl. αὐτοῦ (h.), pro quo αὐτὸν est in F. — (συγγενῶν] συγγενεῖς pr. S.)

XXVIII. ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Β.

(Inscr. κατὰ τοῦ αὐτοῦ β' S.) — 2 μεμαρτυρημένον Foerster: μεμαρτυρημένην. — (ἐπιδείξωμεν pr. S.) — οὐδεὶς ἡμῖν] ἡμῖν οὐδεὶς F. — 4 (γε post καταστήσας iterat pr. S.) — τούτων εἴ τι F: εἴ τι τούτων. Cf. XXVII, 56. — ἦν om. A. — (οὐδὲν] διδεν pr. S, id. pr. ευλαβιθη.) — 5 (ἀνελόντες S.) — (ἐγίγνετο] ἐγίνετο S, ἐγένετο AF.) — (αμφισβητισημον S.) — 6 (καταλιπομένων S.) — addidi καὶ ante τούτων coll. XX, 90. — (ὢν post χρημάτων add. SF.) — 7 ἔγωγ' A: ἐγὼ (h.). — ταῦτα post ἐμοὶ om. S Dd. (h.); post πόλει ponit r. — μὲν post φαίνεσθε om. S Dd. — 8 εἰς τὸ δημόσιον] puto πρὸς τ. δ., cf. extr. hanc s (h.). — (post ὑμέτεραι aliquid erasum in S.) — (ἔκ γε] ἐκ

τε SA.) — **9** (κατ' ἀλλήλων in extr. pag. om. S.) — **10** (φαινεσθαι pr. S.) — (πάσας] πασας ἃς pr. S.) — γινώσκωσι F: διαγνῶσι A, διαγινώσκουσι (-οσι pr.) S, **διαγιγνώσκωσι** Dd. Ad δια- cf. 23; XXIII, 153. — ΜΑΡΤΥΡΙΑ S. — **11** (πεντεκαιδεκαταλάντους] πέντε καὶ δέκα ταλαντα τοὺς S et simil. F.) — (post ἐφεξῆς ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — post προῖκα om. ἦν cum SA. Cf. 13. — ἄλλας AF: τὰς ἄλλας S Dd. — **12** (οὗτος] οὕτως S.) — (οὐδ' ante ὁτιοῦν om pr. S.) — **13** (αποστερειν pr. S.) — post τάλαντον add. καὶ δισχιλίας Voemel Dd., putantes id quod sequitur τρία τάλ. καὶ χιλίας summam eorum quae antecedunt continere. — καὶ τοῦ μὲν scr.: τοῦ μὲν codd., τοῦ μὲν οὖν Förster. Tum πέντε AF Förster: τρία S (ex anteced.) Dd. Denique εἴληφε Förster (cf. R.): ἃ εἴληφε. — (ἐπὶ δραχμὴν S.) — **14** γραφῆναί τ' scr. coll. § 3: γρ. μὲν. — προσεισεληλυθὼς pr. S, A: προεισελ. — ἅπερ A: ὅσαπερ. — **15** (ἀναφευξόμενος S.) — διασῶσαί μοι A pr. (corr. ead.): συνδιασῶσαι. Cf. XXX, 18. XXXI, 1. 7. — **16** (Θηριππίδῃ τε v.: τε Θηριππίδῃ S.) — (ἑβδομήκοντα] ὀγδοήκοντα SF.) — (ὁ post οὗτος om pr. S, add. ead. vel diorth.) — οὐδενὸς AF: οὐδένα S Dd. — om. cum F με (μὲν pr. S) post χρήματα; cf. XXIX, 5. — (extr. αὐτοῖς R. Dd.: αὐτὸς SAF.) — **17** (κατ' αὐτῶν ἀντι in ras. IV litt. hab. S. Itaque κατ' αὐτῶν primo omissum fuisse videtur.) — (ἐπ' ἐμὲ] secundum ε in ras. a diorth. S.) — (ἀντιδοίην Schaef.: ἀντιδῴην.) — **18** (δ' post μεγάλα om. pr. S, add. ead. sec. Dd., diorth. sec. Jacob.) — (τῇ οὐσίᾳ] τὴν οὐσίαν pr. S.) — (πλεῖν Dd.: πλεῖον.) — ἑτέραν post τοιαύτην add. Förster. — (μὴ μόνον om. pr. S, add. ead. sec. Dd., diorth. sec. Jacob.) — **19** (οὐκ ante ἐπὶ ταύταις om. pr. S.) — **20** ἱκετεύω (h.) non habet Aristid. p. 403 W. Idem ὑμῖν ἀγαθῶν pro ἀγαθῶν ὑμῖν (SAFr; sed vulg. ut Arist.). — **21** τυχόντα om. pr. S.) — (ὑποδέξεσθαι Schaef.: ὑποδέξασθαι. — (ἄλλο om. pr. S.) — (ἕξειν] εχειν pr. S.) — **22** ἐπιδέδεικται v.: ἀποδέδεικται S (propter ἀποστερῶν puto) Dd. — **23** ψηφίσασθε Turr.: ψηφίσησθε S, διαψηφίσασθε v. Dd. — (τῶν ante ἐξ ὧν iteravit pr. S.) — **24** (ἀποκρύψεσθαι R. Dd.: ἀποκρύψασθαι.)

XXIX. ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ ΥΠΕΡ ΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

In inscriptione addidi ΥΠΕΡ ΦΑΝΟΥ, quae est inscriptio in A pro v. πρὸς Ἄφοβον. Similiter etiam Harpocratio variare videtur. — ΥΠΟΘ. § 1 ὃς ἐμαρτύρησε Wolf.: ὡς ἐμαρτ. — or. **§ 1** (ἕκαστα ὑμᾶς αὐτούς S.) — post γένησθ' om. ἡμῶν cum S. — προτέρων pr. S. — secl. ἢ ante **ποικιλίας.** — (**δεῖ** om. S; it. διδάξαι, sed hoc in mg. ab ead. m. additum.) — **2** (ἐξελέγχειν pr. S.) — (ὠμὸς καὶ πικρὸς S.) — post οὐσίας om. ἁπάσης, quod in γρ hab. S. Apte additur ἁπάντων ad πατρῴων § 3. **3** (συνοικίαν A et corr. a m. pr. S: οἰκίαν.) — (Αἰσίῳ Wolf. Dd.: Ἀφόβῳ.) — δίκην] puto δίκας. — αὐτὸς om. Phot. v. λάκκος. — ἀπαγαγὼν Photius. — ἐξῳκίσθη Photius; fort. ἐξῴκησε rectius quam ἐξῴκηκε dicetur de eo, qui quamvis Megara concessisset, tum quidem non ibi habitabat. — τέθεικεν omnes. — (μισήσετε S.) — (ἀνεπιείκειαν] ἐπιείκειαν pr. S.) — (καταγνώητε S.) — **4** αἰσχροκερδίας S Dd. — ἡμῶν ἀμφοτέρων (h.)] καὶ ἡμῶν? cf Lys. XIX, 2. — περὶ αὐτῶν τὴν ψῆφον F. — **5** ἀλλ' ἀεὶ πανουργοῦντα A. — **6** Δημοφῶντι] Δήμωνι καὶ Δημοφῶντι F. Cf. 56; supra p. X. — (ἀπεστερηκότα om. pr. S.) — **7** ἐπὶ τῇ δίκῃ καὶ τούτων in γρ hab. F. — οὐδ' ἡτινιοῦν Dobr. Cf. Dd. ed. Teubn. I, p. XLVI[3]. — post ἢ τινι om. τούτων cum A. — **8** ἀπεστερούμην A. — (συντεθεὶς pr. S.) — **9** ἐλεγχθήσεται A: ἐξελεγχθήσεται. — post ἔσεσθαι om. κρίσει SF. — **11** (μηθὲν S.) — (προκαλούμενον pr. S, corr. ead. ut vid.) — (ἀφαιρεῖν] ἀφερεῖν pr. S.) — πάντα τἀληθῆ v.: πάντ' ἀληθῆ S Dd — **12** ἔφυγε F: πέφευγε A, ἔφευγε S Dd. Cf. 53. — **13** ἔφυγε A: ἔφευγε. — **15** ἀδελφὸς Bk.: ὁ ἀδ. S Dd., ἀδ. v. — ὁ τουτονὶ A male. — post ἑαυτοῦ διάφορον om. καὶ τούτου ἀδελφὸν cum A. Est generalis sententia (ἑαυτοῦ). — **16** secl. κατὰ τἀδελφοῦ (h.). (Κατὰ τοῦ ἀδ. est in F, κατ' ἀδ. in A.) — ante ἀτιμίας om. περὶ A. Cf. XXVII, 15. — **17** (ἐξήτησεν] ἐζήτησεν SA.) — τοσούτου scr.: τοσοῦτο τοῦ. — ἐγένεθ' οὗτος, Schaefer. — **18** (Αἴσιος om. SA, in γρ hab. F.) — (ἠρνήθη] ἠρνήθη τε S.) — ἠθέλησαν v. ante R., B ex silentio R.: ἠθέλησε A(S). — **19** καὶ τότ' pr. S, καὶ τοῦτ'. Cf. 11. — **20** (προκαλοῦμαι Pauli Manutii editio: προσκαλοῦμαι codd.) — (μόγις] μόλις A Dd.) — προσωμολόγητο SA (Turr.). XXVII, 42 sq. προσομολογῆσαι est „insuper confiteri;“ sed XXX, 27 recte a Turr. comparatur. — μαθὼν] παθὼν corr. F Dd. — **21** διὰ τοῦτον Seager Dobr., coll. § 53: διὰ τοῦτο. — (ἐπιδεικνυσι S; ἐπιδεικνῦσι Turr.) — **22** (ὁμολογήσετε S al.) — (ἑταιρίαν] επηρειαν i. e. ἐπήρειαν ut vid. pr. S.) — **23** (ἀλλ' οὔτε σφίσιν SF.) — (δ' οὔτε] τε οὔτε S pr.) — **24** (λειτουργιαν pr. S.) — (ἐπὶ τὸ χείρω S.) — (post τούτου duae litt. erasae S.) — **25** (μεμαρτυρηκότας] μεμαρτύρηκα vel -καν pr. S.) — βούλομαι δὴ scr. coll. §§ 10. 22: β. δέ. — (ταῦτ' αὐτὸν] ταυτον pr. S.) — **26** ἐθέλειν F: ἂν ἐθέλειν

SA Dd. (br.) De brevium fuga quae iam in hac or. per magnas
partes obtinet, v. Att. Ber. III, 1 p. 209 sq. — **28** (αὐτὰ post
πράγματα om. pr. S [br.], add. ead.) — **29** (Μιλύαν] μειλοαν
pr. S.) — (οἱ νόμοι] ἠνόμει r, εἰνόμει ut vid. A pr.) — διηρπά
κεσαν scr.: διηρπάκεισαν. — **30** (συντιθείς S.) — ὥσπερ ἄν τις A:
ὥσπερ ἂν εἴ τις. Cf. XLIX, 27. Non recte XVIII, 214 conf. Schaef.,
ubi ὡσπερανεὶ cum ἡγούμενοι minime cohaeret. — **31** (ἀπὸ] ὑπο
SF.) — (τί om. S.) — Μιλύαν v : τὸν Μ. S Dd. Cf. 32. —
33 ἐδείχθη A: ἐπεδείχθη. — (ὡς ante ἔχοντα om. pr. S.) —
τἀληθῆ μεμαρτυρηκότας v.: ὡς τἀληθῆ μεμαρτύρηται S Dd. (h.).
— (λαβεῖν προῖκα τὴν ἑαυτῆς pr. S, cum transponendi notis
super προῖκα et τὴν, λ. τὴν πρ. τοῦτον τὴν ἑ. corr. ead.) —
34 (ὀφλεῖν] φιλειν pr. S.) — **35** καὶ τοῦ σιδήρου transposui
post ἐλέφαντος coll. XXVII, 30; XXVIII, 13: erat post κλινο-
ποιῶν. — (καθηφεικεν pr. S ut vid.) — **36** (δ' αὖ τῆς] δὲ ταύ-
της τῆς S.) — (ante διανειμάμενοι IV litt. erasae in S.) —
ἐβούλεσθε] ἐβούλοντο SA. Scripsi ἠβ. propter br. — **37** ὡς
σαυτὸν καὶ scr.: ἀργύριον καὶ. Cf. infr.; XXVII, 27; XXVIII, 12.
— (διεκερδανας pro ἰδίαι κερδ. S.) — (ὁμολογεῖς pr. S cum
rell.) — ἔγραψας, συγκατεμαρτύρησαν S pr. (vel συνκατ.) A:
σύ, κατεμαρτύρησαν. — **38** περὶ τοῦ γ' F: περί γε τοῦ (br.). —
ἐγώ φημι AF: ἔγωγέ φημι. — (ἐκδοῦναι mg. ed. Paris. a. 1570,
Dd.: δοῦναι.) — **39** ἀγαγεῖν F: ἄγειν. — (NOMOI om. S.) —
40 (σκέψαισθε Wolf.: σκέψεσθε S, σκέψησθε A, σκέψασθε om.
εἰ F.) — (καὶ δὴ] καὶ δεῖ S.) — (λέγει] λέγειν pr. S.) — πολλοῦ
γε καὶ δεῖ AF: om. καὶ S Dd. — δόντας ci. Dd.: διδόντας S
(in quo solo haec καὶ διδ. exstant). Cf. 7. — (τίς τι] τι om.
pr. S, add. ead.) — **41** τοσούτων σου v.: σου τοσούτων S Dd. —
δεῖξαι num delendum? Cf. XVIII, 150. — (σοι τὸν Μιλύαν
S.) — (ἐξήτεις] ἀνεξήτεις pr. S.) — σὺ ante συκοφαντεῖς add.
S Dd. — **42** (ἴδοι] ειδοι S.) — (πάντα om. S; cf. XXVII, 40.) —
(μισθώσωσι(ν) SA.) — (ἐξ] τῶν ἐξ S.) — secl. κεκτῆσθαι; cf. 43.
— (μάλισθ' S.) — **43** τέως F: τέως ἂν S, θ' ἕως ἂν A, ἕως
Dd. (h.). — post ἀνὴρ om. ἐγὼ cum F. Cf. XXVII, 5. —
44 (ὁμολόγητο pr. S.) — αὐτῶν τούτων scr.: αὐτοῦ τούτου. Cf.
intra τὰς ὁμολογίας, et XXVII, 42 sq. — κατέλειπε scr.: κατέ-
λιπε. Cf. ad XXVII, 44. — **46** μὴ ante καταλειφθῆναι om. F.
— (πέφηνεν] ἀπέφηνεν SA.) — ἔχει Schaef.: εἶχε. — **47** (ὅτι
om. pr. S, add. ead.) — (οὕτω om. S; ἐκείνως pro ἐκεῖν' οὕτως
F pr., ἐκεῖνα corr.) — καταλείπων R.: καταλιπὼν. (It. XXVII, 55.)
— (ἐνεχείριζε SA hic.) — ἔδωκεν pro παρέδωκεν or. XXVII. —

de [ταύτην] v. ad or. XXVII. — (τούτῳ] τούτων SF hic; it.
pr. S cum F or. XXVII.) — καὶ αὐτῆς or. XXVII: καὶ ταύτης
A, ταύτης v. Dd. — **48** τούτων εἴ τι F et XXVII, 56: εἴ τι τού-
των A hic, τοῦτον εἴ τι τούτων S hic Dd. — ἦν ἀληθὲς XXVII.
— (αὐτῆς] αὐτὸς S, τῆς μητρὸς αὐτὸς A.) — συνοικήσων αὐτῇ
XXVII. — αἰσχροκερδίαν S Dd. — **49** (ὅπου] ὅποι S.) — (verba
παρ' ὑμῶν . . ἔγωγ' ἔχω [50] om. S pr.) — **50** puto μεμαρτυ-
ρημένα θ' ὡς. — (μὲν post νῦν om. SF.) — (μόνων S.) —
51 ἐλέγξαι pr. S: ἐξελέγξαι. — εἰδότα A: συνειδότα. Cf. §§ 30.
38. 40. — (τἀντηγράφα S.) — ὧν σύ με Foerster: ὡς σύ με. —
52 καθ' ὃ F: καθ' ἃ. Ad τοσούτῳ refertur. — **53** πιθομένους scr.:
πειθομένους. — **54** μοι γνώμην F: γν. ἐμοὶ (h.). — (ἀλλ' ἐκεῖνοι
sine καὶ S.) — (ante οὔτ' ἐκείνοις hab. οὔτ' αὐτοσ S pr., οὔτ'
αὐτοῖς S corr. cum F.) — (μεμηχανημένοις] μεμνημένοις S.) —
55 καταμεμαρτυρημένους A; cf. § 6 καταψευδομαρτυρησάμενος.
— ἐπιδεικνύς;] cf. ad XXVII, 47. — (ἐθελήσοντα S.) — **56** (εἶ-
ναι om. pr. S.) — (περὶ τούτων] τούτων cum spatio vacuo ante
h. voc. pr. S. Cf. ad XXXI, 11 sqq.) — ἐθελήσαντα A: ἐθέλοντα
(propter ἐθέλουσαν ut vid., cuius alia ratio est). — (οὐδένα om.
S.) — (ἢ Μιλύας μᾶλλον pr. S, corr. ead.) — **57** (οὐκ ἂν ἔχοιμι]
καν ἔχοιμι S.) — τε μαρτύρων F: μαρτύρων. — **59** ὄντος post
παιδὸς om. A. — **60** ἠξίωσεν F: ἠξίου (h.). — ἐμοὶ τὸ μὲν scr.:
ἐμοὶ μὲν τὸ. — ἀπεστέρηκεν S (propter παρέδωκε puto) Dd. —
(ὃς ἦν] ὅσον ἦν S.)

XXX. ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 παρὰ Τιμοκράτους scr. coll. or. § 11:
ὑπὸ Τ. (h.). — προτέρου] πρότερον (h.)? — (ἀπόλειψιν Wolf.:
ἀπολείψειν.) — **2** ἐξείλλειν scr.: ἐξέλλειν. — or. § **2** γῆς ἧς A:
γῆς ἦν. — **3** (συναποστερεῖ τε R. Dd.: συναπεστέρει S, συνα-
ποστερεῖται A, ἀποστερεῖται F.) — **4** (πρὸς ἐμὲ om. pr. S, add.
ead.) — γνώσεσθαι Sauppe (coll. § 5. 14): γνώσεσθε SF, γνώ-
σεται A. — ἄλλον A: παρεληλυθότα. — **5** (μαθήσεσθε] μ in
litura duarum litt. S, littera etiam aliqua quae superscripta
erat erasa.) — **6** (τὸν post ἀμίσθωτον om. pr. S.) — (ἐπειδὴ
Dobr.: ἐπειδὰν.) — **7** θ' αὐτοῦ cum Turr. (qui τε αὐτοῦ) scripsi:
τ' αὐτοῦ. — **8** (καὶ ἐμοῦ post καὶ ὑμῶν pr. S, corr. ead.) —
κειμένων om. A. Cf. XXVI, 7. — **9** ὦ ἄνδρες] ἄνδρες A (me teste). —
10 καταμῖξαι omnes. — **12** (ὁμολογήσετε S.) — secl. ἔσται, pro quo
γίνεται est in F. Cf. XX, 26. — **13** οὕτως S: οὕτω. — **14** ἐλέγχων

F: ἐξελέγχων. — (κἂν εἰ μὴ] εἰ μὴ καὶ S.) — **15** ἐστιν] ἦν AF. Fortasse delendum. — ποσειδεῶνος (-αιῶνος A) omnes. — μετὰ τοὺς γάμους post δοκιμασθεὶς hab. A. Cf. Att. Bereds. III, 1, 7. — (τὰς ante δίκας om. pr. S, add. ead.) — **17** οὗτοι πρὸς τὸν ἄρχοντα om. A. Cf. 26. — καθ' ἕκαστον] καὶ A. — ΜΑΡΤΥΡΙΑ (post μαρτυρίας) scr.: ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. — λαβὲ (post Τιμοκράτους) SB: λαβέ μοι, ut supra. Quod seq. ταύτην om. A. — **18** καὶ τὴν γυναῖκ' ἀπολιπεῖν καὶ οὐ κομίσασθαι Sauppius: καὶ οὐ κομ. καὶ τὴν γυναῖκ' ἀπολιπεῖν. — ὅτι προστάντες τοῦ πράγματος τὰ γνωσθέντα] ἐκ τοῦ πράγματος ὅτι καταγνωσθέντα S. — **20** (καθ' ἕκαστον om. pr. S, add. ead.) — (ἐνεχείρησαν S.) — μετὰ πολλῶν] puto μετ' ὀλίγων. — (παρ' ὑμῖν] ὑπ' αὐτοῦ S.) — **21** τοῦτον] τὸν F. — **23** (μηδὲν] μηδὲ S, om. F.) — (πιστεύσειν S.) — (τὸν ante τρόπον om. pr. S.) — δεδωκέναι λέγοιεν] ἀποδεδωκέναι λ. S Dd. — **24** ἀκριβέστατ' ἂν AF. — **25** ἐπιδείξω A: ἀποδείξω (sequ. ἀπολελοιπυῖαν). — **26** (μετὰ τῶι S.) — **27** (post ἐμφανῆ om. ταῦτα pr. S, add. ead.) — ἐλέγχειν AF: ἐξελέγχειν. — ἔφυγε] ἔφευγε Dd. coll. XXIX, **12. 13** (ubi v. comm.). At cf. οὐκ ἠθέλησε infra § 30. — **28** γνῶναι A: ῥᾴδιον γν. S Dd., ῥᾷστον γν. F. — πιθακνῶν] φιδακνῶν Schaef. coll. Phot. φιδάκνας. — ὃ δ' F: ἃ δ'. Sensus recte explicatur verbis τὴν γῆν, quae post ἀνελεῖν habent in γρ SF. — **29** (φάσκειν μὲν] φάσκειν με S pr.) — (μὴ ὑπὲρ ἑνὸς S.) — **30** (ταῦτ' οὐχ] ταῦθ' οὐχ S.) — ἡ γεωργία δ' scr.: ἡ δὲ γ. (h.). — ταύτας ante τὰς μαρτυρίας om. F. Cf. 9 al., et ad 17. — **32** (κλάων Dd.: κλαίων.) — καὶ τούτων SF: καὶ τούτου A Dd. (h.). — **33** (καίτοι τῷ] καίτοι τὸ S, κ. τῷ τοῦτο A, ut 20.) — ἀπελελοίπει scr.: ἀπολέλοιπε. — **34** πιθανήν] πιστήν F, πίστιν A (qui ἀληθινὴν pro ἀλήθειαν). — οὐδ' ἐπικρύπτεται scr.: οὐδὲ κρ. AF, οὐκ ἐπικρ. S Dd. Cf. XXIV, **72**; Aristid. II, **501** (οὐδ' ἀποκρ.). — (εἰληγμένης Wolf.: εἰλεγμ. SF, ἐληλεγμ. A.) — (extr. Πασιφῶντος] πασιφάνους S.) — **35** αὐτῷ post συνοικοῦσαν nimis ambiguum, et cf. 29. 30. 33. 34 al. — **36** (post ἀποφηναμένων in S εις τουτο est, sed expunctum.) — (ἢ ante βασάνων om. pr. S.) — (ἀποδέδωκεν] ἀπέδωκεν S. Cf. 39.) — **37** ὑμεῖς μὲν τοίνυν Isae. VIII, 12 in loco eodem: om. μὲν codd. hic. — πίστεων add. Dobr. Dd.; ἀκριβέστατον ἔλεγχον Isae. — ὁπόταν F, Isae.: ὅπου ἂν SA Dd (h.). — τι τῶν ζητουμένων Isae. — post εὑρεῖν addidi τῶν πεπραγμένων cum F, om. SA. Τῶν γεγενημένων Isae. — ἔδοξαν οὐ τἀλ. μαρτυρῆσαι Isae. sine hiatu. — ἐκ τῶν βασάνων Isae.: ἐκ τῆς βασάνου (h.). — εἶπον] εἰπόντες Isae. (εἰπὼν pr. S). —

38 (ἀποδέδωκε] ἀπέδωκε S, cf. 36. — **39** ἀληθείαις A: ἀληθείᾳ (h.). Praestat autem οὔτ' ἀληθῆ λέξουσιν οὔτ' ἀληθέσιν (vel ἀληθείαις, cf. XLII, 8; XLIV, 3) ἐοικότα, sec. Aristid. II, 552. — ἀποδεδεῖχθαι S: ἀποδεδεῖχθαί μοι.

XXXI. ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Β.

ΥΠΟΘ. extr. secl. ἐπὶ. — § **1** εἰρημένων AF: προειρημένων S Dd. — ὥσπερ νῦν scr.: ὥσπερ νυνὶ (h.). — μὴ μόνον τἄλλα (pro τοῦτο) S, it. sed τὰ ἄλλα A. — **2** διάκεισθ' AF: διέκεισθ'. — **3** (φησιν] φασιν S.) — ἐν ᾧ] ἐφ' ᾧ Seager, οὗ Schaefer. Sed cf. 7. — εἰ δικαίως F: εἰ δικαίους SA Dd.; mox δικαίως pr. SF: δικαίους A (qui post χωρίου ponit) Dd. — τέθεικεν omnes. — εἰ δ' εὐθὺς v.; at εἰ δὲ τούτους S, qui mox κἀκείνους pro ἐκείνους. — **4** (γὰρ post ἑνὸς om. pr. S.) — (αὐτὸς] οὗτος S.) — **6** ὅς γ' A: ὅς. — καὶ ante τὰς δισχιλίας om. S Dd. — **7** (δυεῖν S.) — **8** (μὲν post δεδωκέναι iterat pr. S.) — **9** (ὀμόσαντι] ὁμολογήσαντι S pr.) — (τί γὰρ ἂν καὶ λέγων pr. S.) — **11** ἀνθρώπων F: ἄνθρωπος SA Dd. — ὥστ' scr.: ὡς A, ὃς v. Dd. Cf. VIII, 44. — (ποιήσοντα Dobr.: ποιήσαντα.) — (ἐγγυᾶσθαι] εγγυ cum spatio vacuo V litt. S pr., ἐγγυήσασθαι corr.) — οὐκ ἔδωκεν SA; sed cf. §§ 1 (bis). 5. 8. 9. 13. 14. — **12** νῦν εἰ ἀλ. λ. scr.: νυνὶ cum spatio vacuo V litt. S (λέγεις ἀληθῆ add. corr.), νῦν εἴ γε ἀλ. λ. F, εἴ γε νῦν λ. ἀλ. A (h.), εἴ γε νῦν ἀλ. λ. D. (h.). — (λέγειν] λέγει S.) — **13** (θῆς S a corr. hab. in lac. IV litt. a m. pr. relicta.) — (τῆς σῆς] τῆς ἐμῆς S.) — (ὅρους a corr. S in lacuna VII litt. a m. pr. relicta.) — **14** ἐπεὶ ταῦτ' ἐπὶ] ἐπεὶ codd., ἐπεὶ ἐπὶ (h.) Boisson. Dd. (h.). — post καταδικασάμενον duae litt. erasae in S (ὂν?). Verba καὶ δι' ὀρφανίαν .. ἀπεστερημένον, ὃν pr. omissa in S ead. m. supplevit. — ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς Seager: ὑμῖν αὐτοῖς. Cf. XXX, 2.

XXXII. ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

(In inscriptionibus paginarum cancellos Demosthenis nomini addere non ausus sum. Compositio, etsi non nimis elaborata, Demosthenica tamen est.) — ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 2 (καταδῦσαι R.: καταλῦσαι.) — § 3 (αὐτῷ R.: αὐτῶν.) — 4 (αὐτῷ Wolf.: αὐτῶν.) — or. § **2** τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — secl. fort. ἐν τῷ ἐγκλήματι (h.), cf. 4. — mal. τουτουὶ τἀνθρ. καὶ πονηρίαν (h.). — **3** (προσέσχετε R.: προσέχετε.) — **4** (δ' ἐκεῖνος] δ' οὗτος S.) — οὗτος δὲ S: οὑτοσὶ δὲ. — (ὧν δ' ὁ μὲν] ὡς δ' ὁ μὲν S, ἣν δ'

ὁ μὲν FQ.) — **5** (Μεσσαλίαν S.) — (Ἡγέστρατος] ἡγεστρατηγος
ut vid. pr. S.) — (δυοῖν AFQ: δυεῖν.) — **6** ὑπελάμβανε A: ὑπέ-
λαβε. Cf. 21. — ἐκδιωκόμενος v.: διωκόμενος S Dd. — (οὖν
post ἐκεῖνος μὲν om. S. (Cf. Gebauer Lys. I² 249.) — **7** παρ'
αὐτὰ τἀδικήματα? Herwerden, ut XXXVII, 2. — ἐμβαίνειν A. —
ἐκλείπειν A: ἐκλιπεῖν. — **8** ἐμπλέοντος AF: συμπλέοντος. Cf. 12;
XXVI, 3. — (μισθοὺς om. S, post ναῦν ponunt FQ.) — (Κε-
φαληνίαν S, it. 9 Κεφαληνίᾳ.) — (νεὼς] νεὼς ὡς S.) — **10** καὶ
ἐλήλυθε v.: κατελήλυθε SQ Dd. — ἐργαστήριον A: ἐργαστήρια. —
ἀγνοήσαιτ' ἂν scr.: ἀγνοήσαιτε A, ἀγνοήσετε v. — **11** (κατα-
πλεύσηται SA, καταπλευσεῖται v.) — (εἰδότες] ειδοντες S.) —
(ἢ] καὶ S.) — (οὗτος ὁ] οὑτοσὶ S, οὗτος A.) — **12** ἅ γ' v.: ἃ
S Dd. — ἠπατημένοι Harpocr. v. χρῆσται: ἐξηπατ. — **13** ἤδη
A: δή. Cf. VI, 28. — **14** ἠμφεσβήτει pr. S: ἠμφισβήτει. —
15 mal. χρήματ' ἔδωκας (br.). — δανείσεται Dd. — (λέγοντος
r et ut vid. corr. A: λέγοντα.) — secl. οὖν (h.), mutata simul
interpunctione; nam erat interrogandi signum non post δανεί-
σηται, sed post χρήματα. — **16** (ὑμῖν] ἡμῖν S.) — **17** ὁ Πρῶ-
τος v.: om. ὁ S Dd. Cf. 15. 18. 19. 20. 24. 25. 27. 28. — **18** (τὴν
post ἀρχὴν om. S.) — ἐκείνῳ A: ἐκείνου. Cf. XXV, 57. —
ἠξιοῦμεν A: ἀξιοῦμεν. — post ἐξάγειν om. ἡμᾶς cum SFQ. —
19 (βεβαιῶν mg. ed. Paris. a. 1570: βεβαιοῦν.) — (προησόμεθ'
R.: ποιησόμεθα A, προήσομεν v.) — πλῷ A: πλοίῳ. (Cf. argum.
§ 2.) — **20** (παρειληφόσι] οσι in lit. S hab. duarum litt., qua-
rum altera ει diphth. fuit uno ductu expressa.) — **21** ὑπελάμ-
βανεν FQ: ὑπέλαβεν. Cf. 6. — (καταλείπειν S.) — (ἤ τίς] ει
τίς pr. S.) — **22** ἐμέλλομεν R.: ἔμελλον. — (ὑμῶν] ἡμῶν S.) —
(ψηφιεῖσθαι pr. S.) — (ἔπειθον S.) — (τὴν ναῦν ἔπραττον S,
qui litteras ραττ in lit. hab.: nam a pr. m. verbum fuit e lit-
teris VI compositum.) — **23** ὅλως post καταπλεῖν om. A r. —
(ψηφίσησθε S.) — (μὴ δῆτα A: μὴ δήπου (h. v., μὴ δήπουγ'
S, cf. XX, 167 οὐ δήπου γ' ὦ Ζεῦ καὶ θεοί [Schaefer].) —
24 (παρεγραψάμην] παρεγεγράμην S.) — (ἀκούσεσθαι pr. S.)
(τοῦ σοφοῦ] σοφ (σοφὴν?) pr. S corr. ead.) — συντεθεικότος
omnes. — **25** (ὁ γὰρ Πρῶτος Schaefer: ὁ γὰρ ἄνθρωπος ὁ Πρῶ-
τος, sicut etiam § 15 FQ ὁ ἄνθρ. ὁ Πρ. habent.) — (ἀντεί-
χετο ante ἐλθόντα S.) — **26** ἄνδρες SA: ὦ ἄνδρες. — πᾶσα
om. FQ. — (τῆς περὶ Wolf.: τῆς ἐπὶ.) — (συγχωρεῖν S.) —
(ὄφλει S, eraso v.) — **27** (ἔστι παθεῖν] ειστι παθεῖν pr. S, εἴη
π. FQ.) — ἢ εἰ ὑπανέῳγεν AFQ: εἰ ὑπ. S, ἢ ὑπ. v. — **28** αὐ-
τοὶ om. FQ, διακρίνεσθε SAr. Sed numeri vulgatae favent:

ἀλλὰ . . ἑαυτοὺς ~ ὑμεῖς . . διακρινεῖσθε. — ἐκώλυεν S: ἐκώ-
λυσεν v. Dd., σε κωλύσειεν A. — **29** (λιπει S.) — **30** (τὴν post
διὰ σοῦ om. S.) — ἔκδειαν AF: ἔνδειαν. Cf. Harp. ἔκδεια
(XXXIII, 10); epist. I, 15. — (δ' οὔτε] δ' οὐ S.) — κλητεύσεις
v.: κλητεύεις S Dd. — **31** με A: ἐμὲ (h.). — **32** in fine mancam
esse orationem et R. vidit et indicatum est in S.

XXXIII. ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

(Demosthenis nomini cancellos addidi.) — ΥΠΟΘΕΣΙΣ.
§ 2 (ἑνὶ διαιτητῇ Wolf.: ἐν δ.) — 3 (διαίτῃ Bk.: διαιτητῇ.) —
or. § **1** (ἐμπορείῳ pr. S; it. per ει S § 6 bis.) — **2** (μὴ om. S.) —
3 (ἐγγείου Suid. v. ἔγγειον: ἐγγαίου.) — **4** (ὑμῖν] ἂν ὑμῖν S.) —
6 προσελθόντες A: προσιόντες. — **7** (προειμένον Wolf.: προϊέ-
μενον SA, προειρημένον FQ.) — **8** (ἐγὼ om. S.) — ἀνομολο-
γησάμενος E. R. Schulze (in or. adv. Ap., Lips. 1878, p. 8): ἀν-
θωμολογ. — (ποιοῦμαι τῆς] ποιούμενος ut vid. pr. S.) — (τάς
τε] τε om. SFQ.) — **9** ἐξορμίσαι ἐκ] ἐκ supra v. a m. pr., sed
in litura, habet S. — **10** ἔκδεια Vales.: ἔνδεια. Cf. Harp. ἔκ-
δεια; XXXII, 30; epist. I, 15. — **11** (ἠρώτα εἰ] ἠρ. ἢ SFQ.) —
αὐτῷ om. A. — (πρὸς τὴν in mg. a m. pr. S; it. τραπέζης pr.
S.) — **12** πιστεύσαντα A, corr. F: πιστεύσοντα pr. FQ, πιστεύ-
οντα S Dd. — post τῶν δέκα om. μνῶν cum A. — **14** (ἐπι-
τρέπουσιν additum ex A. Cf. argum. § 2.) — reposui Οἴηθεν
pro Οἴηθεν, non nescius etiam hanc formam in titulis Atticis
exstare, verum id secundum eam rationem, ex qua etiam βοιη-
θεῖν, ὀγδοίη scribitur. Propter spiritum asp. v. C. I. A. I, 180. —
15 (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — **16** post δέομαι δὲ om. ὑμῶν cum SA
(teste R.). — **17** ἀγανακτήσας δὲ A: ἀγ. δή. — **18** οὐδέπω Ar:
οὔπω. Cf. XXX, 33; XXI, 91; XXIII, 211 et ad eum l. Schaef. —
Ἔρυξις Ar. — (ἀπολωλέναι A r Dd.: ἀπολωλεκέναι.) — **19** τὸ ἐξ
ἀρχῆς A: καὶ ἐξ ἀ. — **20** Ὀφρυνείῳ sec. inscriptiones (v. Riemann
Revue de philologie N.S.V, p. 155) et Harpocrationis (s. v.) pleros-
que codices: Ὀφρυνίῳ. — τοῦ ἀνθρώπου alterum del. van Her-
werden. — **21** ἠμφισβήτησεν AFQ Dd. — **22** ⟨δεῦρο⟩σωθῇ
E. R. Schulze (v. ad § 8) p. 28 (Eur. Ph. 725). — (δικάζεσθαι SQ
B sec. silentium Reiskii].) — **23** τοῖς ἐμπόροις τῶν δικῶν A:
τ. δ. τ. ἐμπ. v., om. τοῖς ἐμπόροις S. — μουνιχιῶνος scr.: μου-
νυχιῶνος. — (εἰ δὴ A: εἰ δὲ.) — **24** (ἀπεχθέσθαι post Felic.
Dd.: ἀπέχεσθαι SFQ, ἀπεχθάνεσθαι A, cf. 28.) — (με τὴν ἐγ-
γύην] μετὰ τ. ἐ. S.) — **25** (πρωπέρυσιν Dd.: προπέρυσιν. it. 26.) —

puto ἐν τῷ γε ἐξελθ., cf. XVIII, 272. (Ἀλλ' addebat R.) 26 secl. ἐδικάσατο ἢ (ita S: ἐδικάσατό μοι ἢ v.). — 27 (ἐπετείους] ἐπαιτίους pr. S, ἐπετίους corr. cum A.) — (οὐχ ἰσχυρ. S.) — 28 (ὑμῖν] ἡμῖν S.) — ἀπηχθανόμην v. (cf. ποιούμενος): ἀπηχθόμην S Dd. — τίνα γὰρ .. τί προσεδόκων] addendumne ἄν? an id ex eis quae praecedunt supplendum? Cf. 29 ἦν. — (πρὸς τὴν τράπεξαν SA [ut est § 11]. Sequ. hic alterum πρὸς; ἐπὶ est § 10.) — 29 ἄξιον τοίνυν] ἄ. δὲ FQ. — (ἠγγυήμην Dd.: ἐγγεγυήμην S, ἐνεγεγυήμην AFQ.) — (παραλείπων S.) — 30 (προτέρων S.) — γενήσεσθαι om. FQ. — γράφεσθαι om. A. — πῶς ἐνῆν .. ἑτέρων] πῶς .. ἑτέρων ἐνδέχεται A. — 31 (ἀπολέσετε S.) — 32 τοῦτο μὲν ὡς A. — 34 (πρὶν Dd.: πρὶν ἤ.) — ἀνεβάλλετο A. — 35 post ψευδῆ om. μοι cum S. — 36 (τι ante πιστεύσωσιν add. S; idem pro τι ἀντιλέγωσιν hab. τι λέγωσιν.) — πιστεύοιτε SB(F?)Q. Cf. XXVII, 54; XXVIII, 5. — 37 ἂν post ἐνῆν addidi ex A. — (Ἀπατούριον SFQ.) — 38 τὰ δίκαια post εἴρηταί μοι del. Herwerden, coll. XXXIV, 52; LVI, 50.

XXXIV. ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

(In inscriptionibus paginarum uncos Demosthenis nomini addidi. Orationis inscriptio in A, subscriptio in S alia est: Ὑπὲρ Χρυσίππου πρὸς τὴν Φορμίωνος παραγραφήν, cf. Harpocr. 80, 6; 90, 12.) — ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 Ἀθήναζε βουλομένου F: βουλομένου Ἀθήναζε (h.). — 2 (μετ' ὀλίγων Wolfius: μετ' ὀλίγον.) — (μηδὲν ὀφείλειν Wolfius: μηδενὸς ὀφ.) — 3 mal. ὁ Χρύσιππος αὐτῷ (h.). — (παρεγράψατο Wolfius: συνεγράψατο.) — 4 (τὴν εὐθεῖαν Bk.: παρὰ τὴν ε.) — (ὅλως Bk.: ὅλον. Malim autem οὐδ' ἔστιν ὅλως.) — secl. τοῦτο post κελευούσης. — (ἀφιείσης Wolfius: ἀφικούσης.) — οὐχὶ ἀναιροῦντος F Dd. (h.). — (γενομένων Bk.: γινομένων.) — 5 (περὶ τὸν Wolfius: π. τῶν.) — (ἐκεῖ μὲν ἑκατ. post Wolf. Bk. Dd.: ἑκατ. codd., ἡ θατέρου post Schaef. Turr.) — or. § 1 (ἐμπόρειον S, similiter infra.) — (εἰσήλθομεν] ἤλθομεν S.) — 2 (ἐν Βοσπόρῳ A Dd.: ἐμπόρων S [ex ἐμ Βοσπόρῳ?], ἐμπόρων τῶν v.) — (αὐτοῖς post ἡμῖν om. SFQ.) — 4 μέντοι A: μὲν οὖν. — (οὕτως S.) — 5 (ἐξετάσετε SA, ἐξετάσεται FQ.) — post δανείσασθαι μὲν om. τὰ χρήματα, quod in γρ hab. FQ. — ἀπέδωκεν S: ἀποδέδωκεν. — ἦν A: ἐξῆν. — 6 τουτωὶ scr.: τούτῳ. — (post χιλίας add. δραχμὰς SFQ.) — 7 πεντήκοντα (Ꟊ) ci. R.: δέκα πέντε SFQ, καὶ δέκα καὶ πέντε A Dd. — παρέσχεν A: παρέσχετο. Cf. 50; XXXV, 11. 24. — (τὰ χρήματ' ἐνέθετ'

εἰς om. S.) — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 8 αὐτοῖς scr.: οὗτος (quod statim recurrit). — (Παιρισάδῃ Dd.: Παρεισάδῃ SFQ, Παρυσάδῃ A. Similiter 36.) — 9 (ῥῶπον Valesius: ὤρωπον A, ἄνθρωπον FQ, ἄνωπον scriptum in litura S.) — λαβὲ A: λέγε. Semper hic scriptor aut λαβέ dicit in his formulis aut ἀνάγνωθι. — 10 (κατελέλειπτο mg. ed. Paris. a. 1570: κατελείπετο S, καταλέλειπτο cett.) — ἀπεσώθη] ἐσώθη A. — (τοῦ Δίωνος SA.) — τριάκοντα margo ed. Par. a. 1570: τριακόσια v., διακόσια A. Ἐλεύθερα autem, quod post σώματα in Ar solis additur, vel maxime genuinum puto; numerus incertus manet. — ante Φορμίωνα om. τὸν cum A. De adversario articulus non adhibetur. — παρὰ τούτου] παρ' αὐτοῦ τούτου A, recte fort. — 11 τοίνυν A: μὲν τοίνυν. — post Βοσπόρῳ om. τότε cum A. — 12 (post οὑτοσὶ duae litt. [ει?] erasae in S.) — ἐπειδὴ v.: ἐπεὶ S Dd. (ἐπειδὰν δ' ἐκοινώσατο A, ex ἐπεὶ δ' ἀνεκ.). — 14 (παρὼν — οὐδ' ὃ in litura a m. pr. scripta habet S, excepta verbi παρὼν litera prima.) — ἦν εἰπεῖν A: ἦν εἶπε. Cf. 20, ubi εἶπεν A pro εἰπεῖν. — (μαίνει] μένει S, μαίνῃ AFQ.) — Λάμπις sine ὁ SA. — οὐδὲν post οὗτος om. SA Dd. Infra § 15 est οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν. — 15 νυνὶ] νῦν A Dd. — (οὐδέτερος] ante τ una littera [α?] erasa in S.) — (κλητήρων FQ: κλητόρων.) — ΜΑΡΤΥΡΙΑ S: ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. — 16 (οὐδέπω τότ' R.: οὐδεπώποτ'.) — ἔγραφον A (cf. infra γράφειν) Schaefer: ἔλαχον ut supra. — (ἀγγελίας SFQ.) — 17 αὐτὴν A: ταύτην. — 18 (ἐμαρτύρει om. SFQ.) — 19 ante ὀργὴ add. καὶ S Dd. — 20 (τὰ ante χρήματ' add. A Dd.) — ἐντός γε scr.: ἐντὸς A; γ' ἐντὸς v. ut § 49. — 21 Θεόδοτος sine ὁ A, Liban. in argum. § 5. Multo praestat articulum adesse („Theodotus ille quem antea dixi“). — ἀφῆκεν S: ἐφῆκεν. Cf. de eadem re 45 γνόντος ἀπιέναι. — τουτῳί scr.: τούτῳ (cf. 6). ἵνα A: ἵν' αὐτὸς. — (ἐπιορκήσει pr. S, -σῃ corr.) — 24 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι A Dd. — (ὁ ἔγγειος] articulum om. SQ.) — 25 (ποτε] πο| (finis versus) ποτε S.) — καὶ ἑξακοσίων A Dd. (ut est § 41). — verba ἅς φησιν .. Λάμπιδι post προείλετ' ἂν transponit Thalheim (Comment. in hon. M. Hertzii p. 65). Ita vero necessario δανεισάμενος cum τρισχιλίας κτἑ. coniungetur. — ἐνναkοσίας omnes. — (μναῖς] μνας pr. S.) — 26 (ἑτερόπλοια hoc loco, non alibi, S.) — (ἀπέτεινες pr. S.) — 27 post ἐδίδοσαν om. τοῦ δανείου cum A. — (post ἐξ ἀρχῆς add. ὥς φασιν v., ὥς φησιν S, om. A.) — 28 ἀμφοτερόπλοα A: ἑτερόπλοα (-οια) SFQ Dd. — ἤδη om. FQ. — (δ' ἐνὶ σκήπτει cum Wolfio Dd.: δ' ἐπισκήπτει SFQ, δὲ σκήπτει [-η] A v.) — (συνα-

δικοῦντι] συνδικοῦντι SF.) — (οὐδὲ τὰς Bk. Dd.: οὔτε τάς.) — 29 ἀπέδωκεν FQ: ἀποδέδωκεν. — (πλέον A: πλεῖον.) — 30 ἑτερόπλῳ A, Herwerden: ἑτεροπλόῳ. — 31 addidi ἂν ante ἔδει. — (ἀποδιδοὺς] ἀπεδίδου pr. S, ἀπεδίδους corr. SFQ.) — 32 (με post συγγραφή om. A.) — δέ γε v.: δέ τοι S Dd., non ex usu huius aetatis. — παραλαβεῖν A: παρακαλεῖν. Sequitur ἀποδοῦναι, et cf. 30. — 33 (γὰρ ἐνθέσθαι] παρενθέσθαι S [B sec. silentium R.].) — (ἀνειρηκὼς S.) — 34 (ἐνλιμενισταῖς SA.) — μεταβαλόμενος FQ: μεταβαλλόμενος. — 35 ἐλέγξαι Q (putaverim F quoque; certe R. ἐλέγξαι scribens nihil ex B variae lectionis affert): ἐξελέγξαι. Supra 34 ἐλεγχθήσεσθαι pro ἐξελ. ex S repositum. — αὐτοὶ] οὗτοι A. — 36 ὁ κοινωνήσας scr.: κοινωνήσας A, προσκοιν. v. Dd. — post ἡμετέρων om. χρημάτων cum A. — 37 (προστεθεικότων codd., em. Wolf. Ex usu inscriptionum Atticarum προτεθηκότων reposui.) — (ἄλλοσέ ποι Bk.: ἄλλοθί που.) — (διεμετροῦντα S.) — (ἐπὶ τῆς] ἔτι τῆς S.) — (λαβέ μου S.) — 38 (τὴν πόλιν] τῇ πόλει S.) — 39 τὸ πρότερον scripsi: πρότερον. — ⟨ἀντὶ⟩ τῆς καθεστ. τιμῆς post Koehlerum (Mitt. d. arch. Inst. VIII, 223) Thalheim Comment. in hon. M. Hertzii p. 58. — πάντες om. Pollux IX, 45; idem διαμετρούμενα. — 40 (βοηθήσετε S.) — ἐν Βοσπόρῳ sine τῷ r Dd. — 41 (ὅτε] οὔτε S.) — malim πρὸς δὲ τούτοις, cum Fuhrio Mus. Rh. XXXIII, 599. — τῷ Λάμπιδι SA Dd. Cf. 16. 17. 23. 25. — (μαρτυρῶν om. S.) — 42 λαβὲ δή μοι] δὴ om. A. — 43 ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — εἶναι ἂν scr.: εἶναί. Cf. 31. — (ἡμετέρῳ S.) — 44 (ἄνευ] ἂν S.) — 45 Θεόδοτος sine ὁ A, qui iam 44 τῷ ante Θεοδότῳ om. — τὰ δεινότατα S Dd. — 46 (καὶ οὗτος] καὶ αὐτὸς S.) — ὅτε scr.: ὅτι. — (κατεβάλετο S.) — ἐνέχυρον] βέβαιον ἐνέχυρον v. Dd., ἐχυρὸν A (exciderat ἐν post οὐδὲν, adscriptumque est βέβαιον ad ἐχυρὸν explicandi causa). — ψηφίσασθαι] ψηφίζεσθαι S Dd. — 47 ποιήσαιτε pr. SA: ποιήσετε. — ψηφίσαισθε A, ψηφίσησθε Q: ψηφιεῖσθε S Dd. — μάρτυρι, μαρτυρεῖ scr.: μαρτυρεῖ FQ, pr. A, μάρτυρι S Dd. Omisi deinde cum SFQ post χρυσίον verba νῦν τὰ ἐναντία μαρτυρεῖ. — γνοίητε ci. R.: γνόντες. Et ad haec ὁ μὲν Λ. . . ὑμεῖς δὲ et ad proxima § 48 εἰ supplendum. — ὡς ἀπείληφ' FQ: ὡς οὐκ ἀπείληφ' (-ηφεν A). — ᾧ post ἐκεῖνος om. A Dd. — εἰσὶ] εισι τε S, ἐστὲ v. Dd. — 48 χρήσαισθε scr.: χρῆσθαι S, χρῆσθε v. Dd., χρῷσθε Gebauer Arg. ex contr. p. 160. — ὕστερον S (post ἐψεύσατο): τὸ ὕστερον. — secl. καὶ post ψευδόμενος. — 49 ἐντός γ' scr. (cf. 20): γ' ἐντὸς. — (ἔσται] εἶναι S.) — 50 post ἐστὲ secl.

οἱ αὐτοὶ cum A (teste R.), coll. Dinarch. I, 23. — ἐπιδανεισάμενον A. — 51 (εὐπορίαι] εμπορειαι S, ἐμπορίαι FQ.) — ἀφαιρεθῇ] ἀφαιρῆτε S Dd. — 52 (παρὰ] περὶ SAQ.) — φυλάττητε FQ: διαφυλάττητε.

XXXV. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΝ.

(Nomini Demosthenis uncos addidi.) — § 1 (ἐμπορίῳ] per diphthongum ει in hac quoque or. constanter scribit S.) — 2 (ἀπολωλεκέναι] ἀποδεδωκέναι SFQ.) — 3 (ἐγὼ δ'] ἐγὼ μὲν δε S.) — (πρὶν Dd. coll. argum. § 1 v. 2: πρὶν ἢ.) — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — 4 (κατέλειπε S.) — ἀποδιδόναι A: ἀποδοῦναι. — 5 (τουτοὺ] τούτου καὶ S.) — ἐλέγξω A: ἐξελέγξω. — 6 extr. ἐγνωσμένοι A. — 7 (οὐδ' ὃ] οὔτε ὁ S.) — ὅσαπερ] ὅσα A; cf. XXXVII, 7. — ὑπισχνοῦντο A: ὑπισχνεῖτο. — 9 οὖν] δὲ A. — 10 syngrapham om. S (addito lemmate ΜΑΡΤΥΡΕΣ), item totam § 14. Sustuli uncos, quibus haec litis instrumenta Dd. incluserat. — Ναυκράτης pro Ναυσικρ. FQ constanter. — 11 ante ἡμερῶν εἴκοσιν excidisse videtur δόκιμον, cf. 24. — ἐκβολῆς ἧς A: ἐ. ἣν. — 12 οὗ δεῖ A: ὃ δεῖ. — παρὰ A (corr. F in § 37, ubi FQ hanc syngrapham repetunt): κατὰ. — 13 σωτηρία δ' ἔσται . . τὰ περιγεν. A: σ. ἔστω . . τὰ δὲ περιγ. Futurum pro coniunctivo cum euphemismo quodam positum est; cf. testamentum Aristotelis ap. Diog. V, 11: ἔσται μὲν εὖ· ἐὰν δέ τι συμβαίνῃ, τάδε διέθετο Ἀριστοτέλης. — post τούτων excidisse videtur μήτε νόμον μήτε ψήφισμα μήτε, cf. § 39; Wachsmuth Mus. Rhen. XL p. 291. 293. — Κηφισόδοτος codd.: Κηφισόδωρος Dd., quia sic exhibent codd. § 14, FQ § 37. Nimirum propter Ἡλιόδωρος Π., quod sequitur. — Πιθεύς scr. (it. § 14): Πιτθεύς. — 14 ΜΑΡΤΥΡΙΑ (post μαρτυρίας) R.: ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. — Κτησιφῶντος Kirchner (Mus. Rh. 1884, 309) sec. C. I. Att II, 2, 804 B b 2: Κηφισοφῶντος. — 15 (συνσημηναμένου S.) — ἔτι om. A. — μειράκια κομιδῇ FQ: καὶ μειρ. παντάπασιν. Etiam in proximis asyndeton est. — 16 (με] μὲν pr. S.) — ἀδ. τὸν αὐτοῦ v.: ἀδ. ἑαυτοῦ S Dd., ἀδ. αὑτοῦ Turr. coll. § 37. — (πλεύσεσθαι Dd.: πλευσεῖσθαι.) — 18 ἐδανείσαντο A: ἐδανείζοντο S Dd., ἐδανείζετο FQ. Cf. 10 init. — οἷς A: ὅσα. Cf. § 11. 12. 42. 51. — 20 testimonia om. S. — (διοπεύων Dd.: διοπτεύων.) — πρὸς τούσδ' scr. coll. § 34: πρὸς τοῖσδ'. V. Isae. III, 25; Meier Schoem.[2] 879. — (Ἀρχιάδης R.: Ἀχράδης FQ. Ἀχράνδης A.) — Ἑστιαιόθεν sec. inscr. (Dittenberg. Syll. nr. 334). —

(Εὐμάριχος LDindorfius: Εὐμάχιρος A, Εὔμαχος r; om. Εὐμ. .. Ἱστιαιόθεν FQ.) — (Ξυπεταιών] ἐξυπεταίων FQ, ξυμπετεών A.) — Δημοκριτίδου A. — (Χολλίδης codd. Etiam verius est Χολλήδης.) — **21** καὶ οὐδ' sine ὅτι FQ; καὶ ὅτι οὐκ A. — **22** (χρήματα] τὰ χρήματα S.) — **24** ἀντιφορτίζεσθαι v.: ἀντιφορτίζειν SArFQ (sec. Dd.; R. nihil e suis codd. adnotavit). Medium est ceteris locis. — ἀνέπαφα FQ: add. πάντα A, ταῦτα S Dd. — **25** γέγραπται μὲν AFQ: γ. μὲν γὰρ S Dd. Cf. 19. 22. — ἀντηγόρασαν] ἠγόρασαν FQ. — (ἕως A: ἕως ὅτου.) — **26** ὠφληκότες οὐδεμίαν FQ: οὐδεμίαν ὠφληκότες. — ὑπὸ Φασηλιτῶν Harpocr. v. σύλας: ὑπὸ τούτων Φασ. ὄντων. — θέλωσιν Harp.: ἐθέλωσιν. — τῷ τοιούτῳ Harp.: τοῖς τοιούτοις. — ἀφαιροῦνται βίᾳ] ἀναιροῦνται Harp., cuius complures codd. etiam τὰ ἀλλότρια om. — **27** μαρτύρων] μαρτυριῶν S Dd. — **28** (ὑμετέρου] ἡμετέρου SQ.) — **29** ἀπολάβωμεν A: ἀπολάβοιμεν. — τούτοις τε scr.: τούτοις. — ἐσκοποῦμεν A. — ἐκ τοῦ πλοίου falso Wolfius Dd. — **30** ηὑρίσκομεν scr.: εὑρίσκομεν. — (τῷ post ὀνόματι om. SFQ.) — (ἐνωχλοῦμεν SQ, ἐνοχλ. A.) — ἀδελφὸς post Dd. scr.: ἀδελφὸς S, ὁ ἀδ. v. — **31** μὲν post ἠγανακτοῦμεν add. R. Dd. — (τάρειχος pr. S.) — ἀπάγειν Schaef. coll. § 11. 37: αὐτὰ ἄγειν. — **33** post δανείσας om. ἐπὶ τῷ πλοίῳ F (in γρ hab. Q). — testimonia om. S. — καὶ αὐτὸς scr.: καὶ αὐτόν. — Θεοδοσίαν, quod § 31 sq. ex S pro Θευδοσίαν repositum est, hic quoque (et § 34) scribendum erat: Θευδοσίαν. — **34** addidi τὴν post primum ναῦν. — τῆς ante Θεοδοσίας om. cum FQ. — (οἴνου R.: οἰνούντων.) — (διοπεύων Dd.: διοπτεύων: v. § 20.) — πρὸς τοὐσδ' FQ: πρὸς τοῖσδ'. Cf. 20. — **35** (εμπορειαν S.) — εἰσαγαγόντας scr.: εἰσάγοντας (-τα et supra τινα A). — (γὰρ δήπου] δη γαρ που pr. S, corr. ead.) — post ἄλλων om. τινῶν cum A. — **36** ἀδελφὸς Dd.: ἀδελφὸς SFQ, ὁ ἀδ. A; αὑτοῦ pro αὐτοῦ reposuerunt Turr. — (Φασηλίτῃ, πολίτῃ om. S.) — καὶ τοῦτο om. S. — **37** (ταῦτ'] τοιαῦτ' S, sed pro οι pr. α fuit.) — ἡμεῖς ante ἀπολάβωμεν om. A. — syngraphae exemplum h. l. repetunt FQ. — **38** (τούτους] τούτοις S.) — (ἑωράκαμεν codd.) — (παρέξειν S.) — **39** ἡ μὲν γὰρ] ἡ μὲν FQ; mal. καὶ ἡ μέν. — (ἐᾷ om. S.) — (ὁτιοῦν πρὸς] ὁτιοῦν τὸ πρὸς S.) — **40** οὐδεπώποτ' scr.: οὐδὲν πώποτ' S, οὐδενὶ πώποτ' v. — ταὐτά γε A: ταῦτα. Cf. XVIII, 16 extr. — **41** (ὑμᾶς] ἡμᾶς S.) — (ὅποι R. ὅπου.) — post ἐπαγγέλλεται add. καὶ cum FQ. Cf. XXXVII, 44. — **42** (πονηρότεροι] πονηροι S.) — ἐπεὶ δ' Bk.: ἐπειδὴ v., ἐπεὶ S Dd. — αἷς A: ἃς. — **43** (ἄλλο τι om. S.) — **44** (συμβεβήκει codd.) —

χρήματα A: τὰ χρήματα. — τῳ τούτων scr.: τούτῳ A; τῷ τούτου v. — (πλεῖον SFQ.) — καταχρῆται A: κατακέχρηται. — ἂν post φάσκειν om. AS Dd. — ἢ ἀφίστασθαι SA: καὶ ἀφίστασθαι. — **45** εἴγε FQ: εἰ. Transitus ad aliud argumentum particula γε optime indicatur. — οὗτος A: αὐτὸς. — (παρανομιεῖσθαι S.) — διὰ τί] διὰ σὲ Gebauer Arg. ex contr. 82. — **46** ταύτην S: ταυτηνί. Omittit A, recte fort., cf. τὰ ἐμπορικὰ χρήματα 49. — (προσοφείλοντας S, προσοφειλοῦντας A.) — (ἐκτείνωμεν S.) — **48** (γραφόμεθα] παραγραφόμεθα S.) — (post καθιστᾶσιν addebatur οὗτοι εἰσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριον, quae verba in γρ hab. FQ. Del. Dd.) — (post εἰσάγουσιν add. εἰς τὸ δικαστήριον S.) — **49** ἑνὸς τῶν ἐμπόρων] τοῦ ἐμπόρου A. — **50** (post χρήματα add. καὶ SFQ.) — (ἄλλοσέ ποι] εποι, addito in mg. ἄλλως, S a m., si non eadem, certe antiqua.) — (εἰς ἄλλο τι] ἢ εἰς ἄλλο S.) — **51** (legem om. S.) — verba καὶ τἄλλα .. αὐτῶν fort. transponenda post κατὰ ταὐτά. — καθάπερ FQ: καθὰ περὶ A Dd. — οὗ ἂν A: ὃ ἄν. — **52** γεγραμμένον A: γεγραμμένου. — (γενέσθαι τῷ Χίῳ] γίνεσθαι τ. Χ. S.) — **53** (ἡμέτερον SQ.) — **54** οὐκ ἀδικεῖσθε v. pr. S.: συναδικεῖσθε corr. S, γρ Q. Dd. Cf. XLVIII, 55. — ἀπεσταλκώς A. — **55** τὸν πολίτην om. S. — **56** ἡμῖν ante τοῖς ἀδικουμένοις om. FQ. — (ἐψηφισμένοι καὶ περιαιρήσεσθε om. pr. S, add. ead.)

XXXVI. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § **2** (ἀποθανούσης δὲ Wolf.: ἀπ. γάρ.) — malim χρήμαθ' ἑαυτοῦ (h.). — ⟨καὶ Λυσῖνος⟩ καὶ Ἀνδρομένης Voemel sec. or. § 15. — § **1** ante πάντες om. αὐτοὶ Rufus W. III, 450, hab. autem ibi cod. Paris. 2918; tum Rufus ὦ δικασταί pro ὦ ἄ. Ἀθηναῖοι. Si receperis ὦ ἄ. δ. et deleveris αὐτοί, numeri hi erunt: τὴν μὲν .. λέγειν ∼ χώς .. Φορμίων ∼ πάντες .. δικασταί. — τὰ δίκαια secl. Herwerden. — **2** ἐποιησάμεθα τῆς δίκης (br.)] πεποιήμεθα? an del. τῆς δίκης? — οὑτοσί om. FQ. — παρ' ὑμῶν κυρία Harp. v. ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας. — εἴκοσι ταλάντων A. Ὅμως | ὡς .. ἐπειδὴ | φέρειν | τοῦτον .. ἐστί ∼ δίκην | εἴκοσιν ταλάντων | λαχὼν | αὐτῷ .. δικάζεται. — **4** τουτῳὶ scr. pro τούτῳ, quae nulla fere mutatio est; it. infra et §§ 11. 12; cf. etiam ad §§ 35. 59. 61. Pronominum usus hic est, ut de Phorm. adhibeatur vel οὑτοσί vel ὅδε vel etiam οὗτος, maxime ubi compellatur Apollodorus, de Apoll. autem neque οὑτοσί (praeter Ἀπολλ. οὑτοσί) neque ὅδε (praeter unum

locum § 34, ubi opponitur Pasicles), sed οὗτος constanter. — (ἀσπιδοπήγιον codd., nisi quod ἀσπιδοπηγεῖον mg. B. Similiter §§ 11. 13. 23. 35.) — 5 ἴδιον (br.) del. Sandys. — post ἐν om. cum A οὖν τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις. Cf. III, 10. — Fort. ἐν τούτοις δ' ἀπὸ; v. tamen Hyper. Eux. c. 28, 2; 29, 11. 14; 36, 15. — 6 αὐτὴν τῆς S (αὐτὴν τὴν τῆς A): ταύτην τὴν τῆς. Cf. § 13. — secl. λαμβάνων coll. § 13. — (προειεμενος S, προιέμενος al., προειμένος Wolf.) — secl. εἰς τὴν μίσθωσιν (h.). — 7 mal. μετὰ ταῦτα τῷ Πασίωνι (br.). — (ταυτηνὶ] ταύτην SA. Cf. 40.) — (ΔΙΑΘΗΚΗ] ἀντίγραφον SA.) — post κοινῶν om. ὄντων cum FQ. Cf. infra, it. § 39. — τούτοις v.: τούτους S Dd. — 9 mal. ἀπεδίδοσαν τούτῳ (h.). — ἐπιγιγνομένας SFQ: ἐπιγενομένας. — 10 ἁπάντων post τῶν ἄλλων om. A. — (ταυτηνὶ] ταύτην pr. S [ι add. ead.] AFQ.) — 11 (καὶ λαβὼν .. ἀσπιδοπηγεῖον om. S.) — mal. Ἀπολλόδωρος αἵρεσιν vel αἵρεσιν οὗτος (br.). — (ἰδίᾳ] καὶ S.) — secl. ἦν post πρόσοδος (br.). — (ἥδιον Wolf.: ἡδεῖον A, ἴδιον S al.) — secl. ἴδια (h.). — post εἵλετο τὸ ἀσπ. om. οὑτοσί (οὗτος S) cum A. Cf. 13 extr. — 12 (συκοφαντεῖν] συκοφάντην S pr.) — (τὸ ante τοῦτον ἐν cum Q om. pr. S, add. ead.) — (μηδὲν] μηδὲ S.) — ὕστερον om. FQ. Cf. § 37; 13. — secl. ἀργυρίου (h.), pro quo μαρτυρίου pr. S. Sed etiam τοῦ ἴσου pugnat cum § 37, neque repetitur § 13. — 13 ἀπεστερεῖτο S v. (ἀποστεροῖτο FQ): ἀπεστέρητο Schaefer Dd. Cf. 36; XXXVII, 35; XXXVIII, 20 al. — post προσῆκεν omisi ἐκείνοις cum FQ. — 14 μὲν τοίνυν] μέντοι A; mal. μὲν. — delendumne ἰδίαν (br.)? an ἐμίσθωσεν et παρέδωκ' ut § 13? Pro fratre hoc fecerat Apollodorus; sed manumissio ab utroque fratre facta est (ἀφεῖσαν). — τ' ἀφεῖσαν FQ: ἀφεῖσαν. — πάντα ταῦτ' Dd. cum A; sed ταῦτα in S est post ἀκριβῶς, post εἰδυῖα v., neque sententiae convenit. — Ἀπολλόδωρος in γρ habent FQ. — (δισχιλίας S.) — 15 αὐτὸν post ἐχθρὸν add. Dd. cum S (post εἶναι est in Ar, rell. om.). — 16 (ἀφίει S rell. praeter corr. F.) — 18 πρὸς Ἀπολλόδωρον (br.)] fort. πρὸς τοῦτον; cf. 22. — 19 ἐνείματ' ἂν scr.: ἂν ἐνείματο (br. bis). — 20 Πασικλῆς FQ: ὁ Π. — (κατέλειπεν S.) — 21 (τὰ γράμματα] τὸ γράμμα S.) — alterum ὑμῖν (post ἀναγν.) deleverim. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — 23 ἤδη om. FQ (ἤδη καὶ hab. A). — 24 (εἰδῆθ'] ἴδητε corr. S, ηδητε pr. S.) — τὸν νόμον θ' scr.: τὸν νόμον r, τόν τε νόμον v. (br.). — (ἀφίει hic quoque SA.) — post Ἀπολλόδ. om. Φορμίωνα cum SA. — 25 (καὶ ὅσα τις .. μὴ εἶναι δίκας om. pr. S.) — (αἰτίαν αἰτιασάμενος] αιτιαναμενος pr. S, αἰτιασάμενος corr. S.) — (θεὶς ὢν] θήσων S, litteris θη in litura litterarum τι scriptis.) — τῳδὶ scr. coll. 53: τῷδε (br.). — 26 (δ' post Ἀπολλόδωρος supra versum a m. pr. habet S.) — num τούτῳ δ' οὐχ ἥκιστ' ὦ (h.) sec. XX, 140? — 27 (ἅμα] ἅμα καὶ S.) — (μάρτυς εἴη] μαρτυρησει η S.) — 28 τί ποτ' ἐστὶν ἃ πρὸς] τί πρὸς Ar. — (αυτου εγημεν pr. S, corr. ead.) — (οὐδ' ὑμῶν] οὔθ' ὑμῶν S.) — 29 τοῦτο FQ: ταῦτα. — ἑαυτοῦ ποτ' οἰκέτῃ? (h.). — 30 (post τοῦτο litt. duae erasae in S.) — 31 secl. τὸν σεαυτοῦ (h. et br.). Modo de Pasione sermo fuit. (τὸν ἑαυτοῦ pr. S; σ ab eadem m. superscriptum.) — πότερ' scr.: πότερον (br.). — ἐγὼ μὲν γὰρ τοῦτον] ἐγὼ μὲν τοῦτον A Schaefer, ἐγὼ μὲν γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι (quae modo praecesserunt) τοῦτον v. — 32 δόντος γε scr.: γε δόντος (br.). — τουτῳί scr.: τούτῳ. — τὸ τέταρτον codd.: τῷ τὸ τέτ. margo Lutetianae ap. R., Dd. — 33 ἐπειδὴ] ἐπεὶ SA Dd. — 34 ὅτι δὴ scr.: ὅτι δὲ (br.). Cf. XXI, 184; XXII, 9. — (τωνδί] τωνδει pr. S.) — (ὡς ὅσα μὲν] ωσαμὲν pr. S.) — 35 τούτῳ deleverim. Modo τῷδε de eodem Ph. fuit. Sin servandum, repone τουτῳὶ (v. ad § 4). — 36 (ὀδυρεῖται] ὀδύρεται SFQ; or. XXXVII, 48 confert Dd.) — (ἐκ τῶν γραμμάτων] ἐκ supra v. a m. pr. S.) — (κατελειπεν S.) — (πλεῖον S.) — ἡμίση S Dd. — (πολλῶν] πωλῶν S corr.) — ἀποστερεῖ v.: ἀπεστέρει S Dd. (ἀποστερῶν omisso antea γὰρ A.) Cf. XXVIII, 13. — 37 δέκα δὲ τῶν μετὰ ταῦτα scr.: δέκα δ' ἐτῶν μ. τ., quod esse debebat δέκα δ' ἐτῶν τῶν μ. τ. — post ἐμίσθωσαν (ἐμισθώσατο FQ) om. ὕστερον cum FQ. Cf. 12. — (Καλλίστρατον pr. S.) — 38 (νεμιθείσης pr. S.) — (συνθηται S.) — (ευποιηκεν S.) — 39 (τάλαντον pr. S.) — 40 μοι om. S, λαβέ μοι om. FQ. — (ταυτηνὶ] ταύτην SA. Cf. 7.) — (ΒΙΒΛΙΟΝ add. R. Dd.) — 41 secl. μὲν post τοσαῦτα. — 42 (μέντοι] μὲν τοίνυν SFQ.) — ταῦτα πάντ' S, πάντα ταῦτα v.; secl. ταῦτα. — τὰ τοῦδε scr.: τὰ τούτου. It. § 35. 46 τούτου pro τοῦδε in quibusdam codd. est; statim autem τόνδε .. τοῦτον opponentur; cf. etiam 58. — 43 περὶ τῆς γ' scr.: περί γε τῆς (br.). — (κέκτηται Φορμ. R. Dd.: κέκτησαι Φ. codd.) — σοὶ om. FQ. — ἔνεστ'] ἔστιν A. — ἀλλ' ἢ scr.: αλλη A, ἀλλὰ v. (br.). Cf. Thuc. 5, 60, 1. — 44 τῶν πασῶν A: πασῶν. Εἰ δὲ τοῦτ' .. ὅτι πίστις ∼ ἀφορμὴ .. ἐστι μεγίστη (πρὸς χρ. | πᾶν .. ἀγνοήσειας ∼ χωρὶς .. τούτων | .. πατρί). — 45 (πρὸς ἑαυτόν S.) — περιάγει Cob.: περιάγεις. — 46 τοῦδε FQ: τούτου. — προσῆκε scr.: προσήκειν A, προσήκει v. Dd. — 47 καὶ ἃ v.: καὶ ἃ διὰ S Dd. — 48 τί γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ scr. (cf. VIII, 44; XIX, 88): τί γὰρ ἄλλο τις εἴποι A, τί

γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι v. (br.). — **49** ἔχοις] ἔχοι S (h.). — βλέποις scr.: βλέπεις. — (ταῦθ'] αὐτὰ SFQ.) — **50** γε om. Aristid. p. 389 W.; id. om. γὰρ (εἶτα νῦν πολλὰ πολλοῖς ὀφείλων ἐκεῖνος αὐτὸν ἐκτήσατο). — (καὶ τὸν Τιμόδημον om. S.) — ἐπειδὴ v.: ἐπεὶ S Dd. — post ἄμεινον add. σοῦ SA Dd. — **51** ἡμίσεων A, γρ FQ, ημισθωσεων ut vid. pr. S: μισθώσεων v. Bona dicuntur quae Pasiclis fiebant. — (κατέλειπεν S, καταλείπει A.) — (ἔδωκε] ελωνεν pr. S.) — secl. αὐτοὶ (h.) ante αὐτοῖς (ἑαυτοῖς S Dd.). — **52** ἄγεις ἐλαύνεις Tiber. p. 561 W. (Rh. V, 507 ex Tiberio), admixto simili loco § 47 (cf. etiam v. l. XXV, 94). Tum συκοφαντεῖς διώκεις SA Dd., διώκεις συκ. v. et Tiber., cui lectioni etiam numeri non minus conveniunt: ὧν .. εἶχεν | σὺ .. λόγον ∼ ἀλλ' .. διαθήκῃ | καὶ .. ἀραῖς (ταῖς .. ἀραῖς = -σαις ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός); γραφ. .. πατρός ∼ ἐλαύνεις διώκεις συκ. (◡ _ _ ◡ ◡̄ _ _ ◡ _ [_]). — ἐστι post λυσιτελέστερον om. FQ, hab. Stob. Flor. 37, 22. Hic quoque ex numeris anceps iudicium: καὶ γνώσει .. χρημάτων ∼ τὸ .. λυσιτελέστερον; sed potius inversa ratione haec sibi respondere videntur: καὶ .. πολλῶν ∼ λυσ. ἐστι, (τὸ) χρηστὸν εἶναι ∼ χρημάτων (τὸ). — (σοὶ γοῦν] σὺ γοῦν pr. S al.) — **53** (δι' ὅ, τι] διὰ τί SA.) — (ὅτι .. ἐγκαλεῖς] ὅτι οὐ .. ἐνεκάλεις SA.) — καὶ τίς FQ: ἀλλὰ τίς (br.). — ἀλλὰ καὶ δημ. FQ: om. καὶ v. Οὐ μόνον .. ἰδίας | διώκων .. ταυτησί ∼ ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ | συκοφ. .. τινάς. — οὐ Καλλίππου FQ: οὐχὶ Κ. — **54** (post ὧν duae litt. erasae in S; videtur κοινωνων ων scriptum fuisse.) — **55** extr. delevi ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ cum (R.) Schaef. — **56** ἴθι δὴ λαβὲ scr.: ἴθι (ἴσθι) δὴ καὶ codd., ἴθι δὴ λέγε ci. Schaefer, ἴθι δὴ λέγε καὶ Dd. (coll. XL, 19). — **57** τῇ πόλει γεγονὼς FQ, γεγ. τ. π. A, γεγ. καὶ τ. π. S Dd. Τοσαῦτα .. Φ. ∼ χρ. .. ὑμῶν. — post χρημάτων om. ἐστί cum FQ. Eadem proximi membri clausula. Adde quod πίστις .. εἰδόσι ∼ καὶ τοσούτων .. χρημάτων. — **58** (προεισθε pr. S.) — secl. ἀνθρώπῳ (h.). — (παρέχειν pr. S.) — **59** τρόπου] τρόπων? (h.) an transp. τρόπου καὶ? — (νῦν] τοίνυν S.) — πλέον τούτῳ FQ; del. fort. τούτῳ, cf. ad §§ 35. 42. Scripsi autem τουτῳί; cf. ad § 4. — ᾧ τινι scr.: τίνι. Cf. VIII, 77. Item διὰ τί pro δι' ὅτι est § 53. — μᾶλλον ἂν scr.: ἂν μᾶλλον (h.). — **60** ὑμῖν ante ἐπιδεῖξαι om. S, qua ratione brevium coacervatio exsistit, nisi simul scripseris δεῖξαι. — ἔγνω θ' scr.: ἔγνω (h.). — **61** τουτονὶ A: τοῦτον. Cf. ad § 4.

XXXVII. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. S hoc argum. a m. saeculi XIV habet. — § 1 (Φιλέου Turr. ex or. § 4: Φιλέτου.) — 3 καὶ δὴ καὶ scr.: καὶ δὴ (h.) — 5 ἐπιγραφόμενος v.: ἐπιγράφοντες SF, ἐπιγράφων Wolf. Dd. — ὡς post πράσεως addidi. — 6 (ἐν ante τῷ μεταλλικῷ add. Wolf.) — 7 (ἔπασχεν add. Wolf. „Facilius exciderit ante Πανταίν.“ Turr.) — τότε Εὐέργῳ] τῷ τε Εὐ. SF. — or. § **1** post ἀμφοτέρων μοι om. τούτων cum S. Cf. (§ 19;) XXXVIII, 1. — καὶ ἀπηλλαγμένον secl. putat Paley. — (ἐνγενέσθαι S.) — (μὴ ante φάσκειν om. pr. S, add. ead.) — ὑμῖν] αὐτὸν Phot. v. σκῆψις, αὐτῶν E. M. p. 717, 11. Num αὐτά? — (ἐπιδείξω S [qui pr. ἐπιδείξηι habuisse videtur], Phot., E. M.) — (ἠδικηκότα S.) — **3** καὶ δίκαια καὶ μέτρια v. (it. v. XXXVIII, 2): καὶ μέτρια καὶ δίκαια S hic, FQ XXXVIII, 2 (br.). — **4** τουτῳί scr.: τούτῳ. — secl. μναῖ (h.). — (ἐλευσινείῳ S.) — **5** οὗτος SFQ: οὑτοσί. Cf. ad XXXVI, 4; etenim in hac quoque oratione οὗτος de adversario adhibetur, non οὑτοσί, praeter § 5, ubi opponuntur veteres lites aliorum. Dissentiunt codd. hic et § 16. — **6** ἀλλὰ τότε μὲν (br.)] τοτὲ μὲν γάρ? — αὐτῷ v.: ἑαυτῷ S Dd. (br.). Τότε .. αὐτῷ ∼ πρὸς τὸ δημόσιον (γεν. τ. ἐγγρ. ∼ τοτὲ .. βούληται). — **7** (τῶν ἐν ταῖς] τῶν ἐν om. S, sed ἐν superscr. a m. pr.) — (ἔχειν] εἶχεν S.) — μετὰ ταῦτα δὲ AHoeck (de Dem. adv. P. or. p. 16): μετὰ δὲ ταῦτα (br.). Cf. 15. — ὅσα ἐμισθώσατο A: ὅσαπερ ἐμισθ. v. (br.), ὅσα παρεμισθώσατο pr. S. — **8** εἰσελθὼν αὐτὸν FQ: αὐτὸν εἰσελθὼν (num.). — παρὰ τοῦ τε scr.: παρά τε τοῦ (br.). — οὕτως S: οὕτω. — **9** (ὅπερ] ὥσπερ SA.) — τὴν δίκην A: δίκην. Cf. 18. — **11** post συνάξειν om. αὐτὸς FQ. — **12** (συνήλθομεν] συνηλθον μεν pr. S.) — (ἡμεῖς ἐπριάμεθα] ημεθα S, ante has litt. εων ab alia m. superscripto.) — τὰ χρήματα πάντα scr.: πάντα τὰ χρ. (br.). — **13** ἐπειδὴ δ' v.: ἐπεὶ δ' S Dd. Cf. 15. — κατ' αὐτόν γε τοῦτον? cf. XVIII, 216. — secl. ὑπὸ τούτου (br.) [ὑ. τούτων SQ(B) Dd.]. — **15** (καὶ ante κακοήθη add. S.) — (ἑωρακέναι codd.) — ἐπειδὴ δ' FQ: ἐπεὶ pr. S, ἐπεὶ δ' rell. Dd. Cf. 13. — (προσλαβεῖν S.) — ὧν ἂν δέηται scr.: ὧν (sed ἂν ut vid. pr., quod corr. rc.) δεῖται A, ὧν δέοιτο v. (br.). — **16** ὑπὲρ τούτου Q: ὑπὲρ τῶν τούτου SF Dd., ὑπὲρ τούτου τινῶν A, ὑ. τῶν τούτου τινῶν R. — (πάντων] καὶ πάντων S.) — καθάπερ (br.)] puto ἐφ' οἷσπερ, sicut est § 30. — (γένοιτο] γίγνοιτο S.) — ᾠήθην ἂν SA: om. ἂν v. Dd. Cf. XVIII, 168. — τοῦτον A: τουτονί. Cf. ad § 5. — **17** δὲ τοὺς μάρτυ-

ρας SA. — secl. οὗτος ante ἐκέλευσεν (br.). — **18** secl. οὗτος post ἐμαρτύρει (h.). — **παρόντοιν** scr.: **παρόντων**. Dativus requiritur. — (ὁμοίως] δ' ὁμοίως S.) — **19** **τοῦ νόμου] καὶ τοῦ ν.** A Dd. — post **πεπραγμένα** om. **ταῦτα** A. Cf. 1. Transpon. fort. ante **πεπραγμ.** (num.). — οὐ **προσήκοντα** SA: ἢ οὐ **πρ.** — **20** **τῶν ἄλλων τι** scr.: **τι τῶν ἄλλων** (br.). Cf. Rehd. Ind. Dem. II v. **τις**. — (ἂν ante **ἀφῇ** om. S.) — **21** **αὐτὸν** ante **ψευδόμενον** del. mal. — **22** cancellos quibus **ἐγκλήματος** verba et hic et § 25 sq. 28 sq. Dd. saepsit, sustuli. — (Ἀντιγένη S.) — (ἐ ν ν ε-νήκοντα codd. praeter A r.) — **23** (**διαφοραὶ ἐγίγνοντο** pr. S, corr. ead.) — post **προστάξαι** om. **μέ** cum SFQ. — **προσέταξ' ἂν** scr. coll. § 57: **προσέταξα**. — **24** (**πόσηι μωρίαι** S.) — (**με ταῦτα] μετὰ ταῦτα** SFQ.) — **25** (**τὸ ἐμὸν] ημων** pr. S.) — (**Θρασύλλου** codd., quod emendatum ex Harpocr. v. **ἐπὶ Θρασύλλῳ**.) — **δ' αὐτός** Dobr.: **δὲ αὐτόν**. — addidi ἂν ante **καθίστην**, v. § 57 (23). — secl. ἐγὼ (h.). Ἐγὼ **καθίστην** v. ante Bk. (br.). — **26** (ἔ δ ω κ ε S.) — **τιν' οἰκέτην** A: **τὸν οἰκ.** — (ἵν' ᾖ| ἵν' ᾖ μὴ S.) — **τοὐφεξῆς** scr.: **τὰ ἐφεξῆς**. Cf. 25 **τἀκόλουθον**, 28 **τοὐχόμενον**, et 27 **τουτὶ**. — (**κἄπειτα** additum ex Harpocr. v. **κεγχρεών**.) — **καθέξεσθαι** v., Harp.: **καθίζεσθαι** SA. — **27** (**τὰ ἐμαυτοῦ εἱλόμην κομίσασθαι** om. S.) — **λέγε δὴ** SFQ: **λέγε δὲ** v. (br.). Nisi delendum **δή**. — **28** **ἠργάσαντο** pr. S: **εἰργάσαντο**. — (τὸ post **ἀργύριον** om. SFQ.) — (ε ν ε σ τ α ι **μοι** a m. sec. S.) — **αὐτοῖς** A: **αὐτὸ**. Cf. § 33. δ' ante **αὐτοῖς** del. malim; cf. ibid.; XXXVIII, 15. — **τὸ ἐφεξῆς** scr.: **τὸ ἔγκλημα ἐφεξῆς** A, it. sed **ἑξῆς** v., om. **ἐφεξῆς** S. Cf. 26. — **29** (in libello) **πρός με** S: **πρὸς ἐμέ**. — **πρός με** r: **πρὸς ἐμέ**. — **30** **μετὰ ταῦτα** FQ: **μετὰ ταῦτα δὲ** (br.). — post **ἀπεδόμεθα** om. (cum Benselero) **ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ ἐπριάμεθα** (h.), quod in γρ hab. FQ. V. infra. — secl. **ἔτι** (br.). — **31** (**ἐωνήμεθα] ἀπεδόμεθα** SA.) — **ὕστερον** del. mal., quod sensum obscurat. — **32** **τὸ γενέσθαι** S: **τότε γενέσθαι** (br.). — **αὑτὸς** scr.: **αὐτὸς**. — **33** secl. **μοι** (h.). — **ἅμα** v.: **ἄλλα** S Dd. — **αἴκειαν** S, it. infra **αἴκεια**: **αἰκίαν** et **αἰκία**. — (**εἰς** ante **ἐπικλήρους** om. S.) — **δ'** post **λέγε** om. cum AQ. — **34** (**ἐξαλήλειπται** S.) — **τὸν νόμον αὐτὸν] τοῦτον τ. ν.** FQ, **τ. ν. τοῦτον** A r; **αὐτὸν (τοῦτον)** deleverim. — **35** (**ἐκ] εις** S.) — **οὔτ' οὖσαν** Fuhr: **οὐκ οὖσαν**. — **διήρηκεν** corr. B Dd. — **ἐξίλλη . . ἐξίλλω** corr. S Dd. — (**οὐχ ὅπως**] ante **χ** duae litt. erasae in S.) — **τοῦτον** post **ἐξείλλω** om. S Dd., add. post **ἄλλος** (**τούτων** pr. S). — **36** **ἄλλα** scr.: **ἄλλος τις** SQ, **ἄλλος τι** F, **ἄλλο τι** v. (br.). — (**τύφῃ** Bk.: **τυφῇ** A, **ὑφῆι** S, **ὑφάψῃ** v.) — **37** **ὅλως** (ἄ λ λ ω ς S) ante **ἄλλο τι** om. A. — **38** **τοῖς ἕτερον συντρήσ. εἰς τὰ** (τὸ A) **τ. πλ.** codd.; **τοῖς εἰς ἕτ. συντρ.** deletis reliquis c. R. et Schaefero Dd. — (**καὶ ταῦτ'] καὶ αυτ'** S.) — (**γλίσχρως] γ' αισχρως** pr. S.) — **39** **μηνὸς ὦ ἄ. Ἀθ.** S Dd. — **ἤδη** ante **τῶν δικαστηρίων** om. A. — **40** **Μνησικλέα** (h.) om. r. Cf. 9, ubi post **ἐώνητο** add. A r **ὁ Μνησικλῆς**. An **γνώμονα**? cf. Lys. VII, 25. — **42** post **θόρυβον** om. **τὸν** cum SFQ. — **δὴ** post **φέρε** add. S Dd. — **ἀντὶ δὴ** v.: **ἀντὶ δὲ** S Dd. Cf. IX, 71. — **43** **τὸ καταπεπλάσθαι** Emperius opusc. p. 17: **τὸ** (om. FQ) **καταπεπλῆχθαι** v., **τὸ μὴ καταπεπλῆχθαι** Wolf. Dd. Cf. Aristid. II, 524 (388, 20) Dd.: **καταπεπλασμένους τὸν βίον**, quem locum adhibuerunt Turr. Seclusi autem **πλεονέκτημα** coll. XIX, 141. — (**ἐμαυτῷ** A: **ἐμαυτὸν**.) — del. fort. **καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω**. — **45** (**ἐξαπατήσας** om. S.) — **47** (**προειδότα| προϊδόντα** S.) — **δίκῃ** post **μεταλλικῇ** in γρ habent FQ. Cf. 37, ubi post **μεταλλικαῖς** in A r additur **δίκαις**. — **τοῦτο** scr.: **τούτου**. — **48** **τῷ τ'] καὶ τῷ γ'** FQ. Cf. XXXIX, 2. — **μηδ' αἰσχυνόμενον** in γρ hab. FQ. — (**ὀδύρεσθαι** SA.) — **49** (**μισηθείης] μειθη . ειης** pr. S, **μηθείης** corr.) — (**ὅς γε] ὃς γὰρ** SArFQ.) — **ἠδίκεις** A: **ἠδικήκεις**. — **51** (**λαχόντας** SFQ.) — **52** (**ὁ λογισμὸς** v.; om. A Dd.) — **53** **εἰκότως ἂν** A: **ἂν εἰκότως** v. et Prisc. XVIII, 285 (br.). — **ἄλλου τινός** Prisc.: **ἄλλου μηδενός**. — **54** delendum puto **ὡς** ante **ὃς**, et scribendum **προσήκειν**. **Εἰ μὴ . . δανείσῃ ∼ τοῦτον . . προσήκειν**. Cf. XX, 123. — secl. **ἀνθρώπους** (**ἄνθρωπος** R. Dd.). — **55** **ἀνθρώπων** abest a simili sententia XLV, 77. — (**ἑαυτοῖς** R. Dd.: **ἐμαυτῷ**.) — secl. **τὸ μέρος** (br.). — **56** **ἂν τῷ δεῖνι] ἄν τῳ τί** i. e. **ἄν τῴ τι** A. — (**προσοφείλειν** SA.) — **μοι** A: **ἐμοὶ**. — (**ἡμῶν] ὑμῶν** S.) — **57** secl. **οὐδὲν** (br.). — (**προηροῦ] προσηιροῦ** S.) — **58** sequitur locus communis usque ad finem or., cf. XXXVIII, 21—22. — **ἅπαντ' ἀληθῆ** AQ: **ἅπαντα τἀληθῆ**. Cf. XIX, 332. — (**ὑμᾶς αν** pr. S, corr. ead.) — om. **ἄλλα** post **πολλὰ** (ita SA Dd.) cum SA in or. XXXVIII, 21; post **τοιαῦτα** est hic v. **Καὶ πολλὰ τοιαῦτα γίγνεται ∼ καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι**. — **59** (**ἀφῇ] ἀφιηι** S.) — **τάττουσιν** Ar: **προστάττουσιν**. — **60** **ψυχῆς** A et XXXVIII, 22: **τῆς ψυχῆς**. — **δεινόν** FQ in or. XXXVIII. — **νῦν** SQ Dd. (it. SA XXXVIII). — **καταλύσετε** SFQ: **καταλυθήσεται**, quod omnes habent or. XXXVIII. — post **κατ.** om. **ἐφ' ἡμῶν**, quod abest or. XXXVIII. **Οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ | παρ' ὑμῖν τεύξομαι | τοῦτ' ἔστιν δεινότατον ∼ ἀλλ' εἰ πρᾶγμα δίκαιον ὡρισμένον | ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νυνὶ καταλύσετε.**

XXXVIII. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. saeculi XIV. habet S. — (ἀφῆκαν αὐτὸν Wolf.: ἀ. αὐτῷ.) — or. § **1** om. **τούτων**, quod ante ἀμφοτέρων est in FQ, post ἀμφ. in SA Dd.; v. ad XXXVII, 1. — **2** μοι post βοηθῆσαι om. S. Cf. XXVII, 3. 68; XLV, 1; LIV, 2; Isae. VIII, 5. — εἰσὶ μναῖ FQ: μναῖ εἰσί (h.). — τέτταρα τάλαντα (br.)] τετταροντα S; an τάλαντα τέτταρα? — (ἑκάστης SFQ.) — (ὑπὲρ] ἐπὶ pr. S.) — **3** post **πρῶτον** omisi **μὲν** cum **A** (me teste); om. etiam v. ante R.; hab. B. — (ἀφεῖσαι] ει in S a m. rec., ῆ superscr. It. bis infra.) — **4** **μαρτυριῶν** SA: μαρτύρων. Cf. XXXIII, 8. 12; XLV, 9; LII, 8. 32 al. — **5** (κυρίοις S.) — **6** ἐγγεγραμμένοι A: γεγραμμένοι. Cf. argum. — ἀπαλλαγαί v.: διαλλαγαί S Dd. Cf. 9; διαλύσεις est 13. — **7** (ἀποδόσθαι S.) — (ταῦθ'] ταῦτα ϊά S.) — (κατέλειπον S.) — **8** ἠμφεσβητήθη S: ἠμφισβ. — secl. ταῦτα post πάντα; ante πάντα est in A. — (ἀπέτεισαν] ἀπαιτησαν pr. S, ἀπέτισαν corr. ut vulg.) — secl. χρημάτων, quod modo exstitit in extremo membro proximo. Hi sunt numeri: οὔτε γὰρ οὗτοι τοὐνόματος ∼ δήπου τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς ∼ οὔτ' ἐκεῖνοι τοὔνομα τοῦτ'; τὰς δίκας ἐδίωκον ∼ ἐωνοῦνθ' ὧν ἀπέτεισαν; πάντ' ἀφεῖται τότε = ἀλλὰ τῶν χρημάτων = ἀλλὰ τἀγκλήματα. — **9** (εἰσέπραξε] ὧν εἰσέπρ. S.) — secl. ὑμᾶς, quod post ἡγοῦμαι est in SA Dd. (h.), ante ἡγ. v. — **10** (οὐδ' ἂν] οὐδὲν S.) — (Δημάρετον] δημάρατον pr. S, erasis post hoc nomen tribus litteris.) — **12** (οὑτωσί] οὑτοσί pr. S.) — (post ἐπίτροπος add. ἦν SFQ; del. Bk.) — (τῷ μὴ] μητω S.) — **13** **τῶν χρημάτων τούτων** A: **τούτων** τ. χρ. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — **14** (οὐθ'] οὐδ' S.) — secl. τοῦτο ante τὸ χρέως (br.), cf. 15. — **15** γεγραμμένον (br.)] ἐγγεγραμμένον? Cf. XXXVII, 30. — (τούτων] τούτωι S.) — (τότ' ἐγκ. Sauppe Dd.: καὶ τότ' ἐγκ. S, καὶ τοῦτο ἐγκ. v., καὶ τοῦτό γ' ἐγκ. A.) — τότ' post ὃ om. A (in γρ habent FQ). — **16** τότε μὲν γὰρ scr., delevi cum SA τοτὲ δ' ὡς παραδόντος διώκετε, quae inferebantur post ἐπράττεσθε: erat τοτὲ μὲν γὰρ. Interpolatum est ex sequentibus. — secl. καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε (br.); cf. proxima. — διώκετε Schaefer (διώξεσθε Herwerden): διώξετε. Πράξεσθε fuit pro ἐπράξασθε, κωλύσει pro κωλύει, quae ex S correcta sunt. — **17** ὃς scr.: ὅστις. — **19** (φευξεισθε pr. S, φευξεισθαι corr.) — (χρήσεσθαι Wolf.: χρήσασθαι SFQ, χρῆσθαι A.) — (τούτου] τούτῳ SFQ.) — **20** τότε ante ληχθεισῶν (ita Wolf. et Lambin. pro λεχθεισῶν) om. SFQ. — post ἡμῖν secl. εἶναι (h.), quod post πατήρ est in AFQ. — ἐλέγχειν AFQ: ἐξελέγχειν. — φεύγων ἐπιτροπῆς A: ἐπιτρ. φ. Τοσούτων δὲ χρ. φ. ἐπιτρ. ∼ οὐδείς . . οὐκ ἂν | ἔδ. τρία τάλαντα, sicut antea ὀγδοήκ. μὲν γὰρ | τάλ. . . ἐλέγχειν ∼ οὐδὲ εἷς ἂν τρία | λαβὼν ἀπηλλάγη. — (πλειον S.) — **21** sequitur locus communis § 21—22, cf. XXXVII, 58—60. — πάντα A (me teste) FQ. Scripsi autem ἅπαντ' ἀληθῆ pro πάντα τἀληθῆ, v. ad XXXVII, 58. — πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι] pro his est δείξειν in FQ, ex eis quae antecedunt illatum. — (μείζων S.) — πολλὰ SA (A me teste): ἄλλα πολλὰ. — post τοιαῦτα om. ἀδικήματα, quod abest ab or. XXXVII. — ἁπάντων τούτων A: τούτων ἁπάντων. — **22** (σαφῶς] φανερῶς SFQ.) — δεινόν FQ. — νῦν SA (SQ in or. XXXVII). — καταλύσετε SFQ in or. XXXVII, 60: καταλυθήσεται. — **23** διοικεῖν αὐτόν FQ: αὐτὸν διοικεῖν (h.). — **24** ὅμως δὲ BQ: ὅμως μέντοι (h.). — **25** post τοίνυν om. ἴσως cum FQ. Cf. XIX, 134; XXI, 141. — **26** εἰς ὑμᾶς τοιοῦτοι scr.: τοιοῦτοι εἰς ὑμᾶς (h.) v. Dd., τοιοῦτοι ἅπαντες εἰς ὑμᾶς S. — **27** ἐλεινοὺς scr.: ἐλεεινοὺς. — ἑτέρων] ἀνθρώπων FQ, qui om. αἰσχρῶς. — (ἐκλάετ'] εκλεαιτ' S, i. e. ἐκλαίετ', quae est vulg. a Dd. mutata.) — (δίκαι, ἢ ὡς εἰκοστῷ . . ἔτει Reisk.: δίκαι ἢ ὡς εἰκὸς τὸ . . ἔτ' εἰ A, δίκαι ἢ ὡς τὸ . . ἔτι S, δικαίως τὸ . . ἔτι FQ.) — **28** post δύνωνται ταῦτα om. δεικνύναι cum A. — (ἐν ὠφελείᾳ SFQ.)

XXXIX. ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. rec. habet S. — § 2 (ἐξ αὐτοῦ Wolf.: ἐξ αὐτῆς.) — ἐμμενεῖν scr.: ἐμμένειν. — secl. ἡ ante Πλαγγὼν (h.). — or. § **2** αὐτὸς v.: οὗτος SA Dd. — ἐκ Παμφίλου sine τῆς A. Cf. XL, 12. — **3** ἐνταῦθ' scr.: ἐνταυθοῖ A v., ἐνταυθὶ Dd. (h.). — (ὀμοσάσης] ἐξαπατησάσης S.) — (μὴ ante ὀμεῖσθαι om. S.) — ἔσεσθε ἔτι scr.: ἔτι ἔσεσθαι (br.) v., om ἔτι A. — **4** (φράτορας bis S al.) — τὰν μέσῳ A Dd. — **5** τῆς τελευτῆς] om. τῆς A (sec. R.) Dd. (br.). Necessarius articulus, sive vere dicit Dd. omitti eum in codd. sive partim falso. — οὗτος r: οὑτοσὶ (h.). Cf. ad XXXVI, 4. — εἶτα δὲ καὶ S Dd. — **6** ἀκούετε scr.: ἀκηκόατε (br.). Cf. XXXVIII, 4; XXXVII, 9 al. — **μαρτυριῶν** A: **μαρτύρων**. Cf. XXXIII, 8. 12; XXXVI, 55 al. — (ἀνανδρειαν S.) — τοῦτον ἔχειν ταῦτ' ὄνομ' ἡμῖν scr.: ταὐτὸν ἔ. τοῦτον ἡμῖν ὄνομα v. Dd. (br.); ταὐτὸν ἡμῖν ἔχειν

ὄνομα τοῦτον A (br.). Τὸ δὲ . . ἡμῖν ~ εἰ μὴ . . μεταθέσθαι (~ περὶ δ' ὀνόματος ζυγομαχεῖν); διὰ πόλλ' . . ἣν ~ μεγάλην ἀτιμίαν ~ ἔφερεν καὶ ἀνανδρίαν. — 7 (δεῖ] δὴ pr. S.) — (ἡ πόλις ἡμῖν scr.: ἡμῖν ἡ πόλις (br.).) — (ἐπέταξε pr. S.) — (ἢ ante οἴσουσι νὴ Δί' del. Schaefer.) — (Θορίκιον] Θορκιον pr. S.) — (Θορ. οἴσουσι Schaefer: Θ. οἴσουσί με.) — (ἴστιάτορα SA, ἱστιάτορα B.) — 8 post ὅντιν' ἂν ᾖ om. ἡ δίκη (δίκη S) propter hiatum et propter ipsum sensum. — πότερός ποτ'? (br.). Cf. 14. 16; it. 21, ubi ποτε ex S additum. — 9 λειτουργεῖν A: λειτουργίαν FQ, εἰς λειτουργίαν S Dd. (h.). — γράφωσιν FQ: ἐγγράφωσιν. — καὶ τίς] post καὶ omnia usque ad (γυναῖ)κα 26 in A desunt, duobus foliis deperditis. — γράμμα FQ: παράγραμμα (br.). — 10 θεσμοθέτου v.: ἢ θεσμ. η S Dd. (h.). — ἡμῶν ὁ λαχὼν scr.: ὁ λ. ἡμῶν (br.). — ὥσπερ ἂν scr.: ὥσπερ. Cf. § 27; XIX, 125; XXI, 117; XLIX, 27. — ὁποτέρου ⟨ποτ'⟩? (h.). Cf. ad 8. — 11 ἡμᾶς] ἡμῖν pr. F, om. Q. — 12 ἅπανθ' ἡμᾶς] ἡμᾶς ἅπαντα FQ. Seclusi ἡμᾶς. Τί . . ἐξετάσαι ~ ἅτερος . . ἕτερον (~ ἂν . . ἀρχήν). — secl. αὐτῷ (h.). — 13 ἡλίκα om. pr. S. — 14 (φάσεις om. S, h.) — τἀνθρώπινα scr. coll. XVIII, 308: ἐστἀνθρώπινα S, ἐστιν ἀνθρ. r, ἐστι τἀνθρ. v. Pro γὰρ fort. δὲ scribendum, cf. XVIII, 236. 308; X, 13. Εἶτ' ἐπὶ τούτων τινί = πολλὰ δὲ τἀνθρώπινα ~ καὶ . . ἑκάστοθ' ~ ὅταν . . ἐπίστασθ'. — (πάντες in marg. S a m. pr.) — 15 (τυχὼν S.) — ἐκτεισθῇ pr. S: ἐκτισθῇ. — puto κυρίαν ποιησάμενος δ' (br.). — (ἐνγράψαι S, ἐγγεγράφθαι FQ.) — 16 Μαντιθέοιν in γρ hab. FQ. Cf. 36. — (φέρε εἰ δὲ] φέρε δὲ εἰ S pr. Cf. Gebauer Lys. I[2] p. 227.) — χορεύοι δὲ] mal. χορεύων. — (δέοι pr. S, corr. ead.) — 17 puto τοῖς δικαστ. ἐπορίσθη (br.). — 18 ποιήσασθαι ὁ πατὴρ αὐτόν scr.: ὁ πατὴρ π. αὐτὸν v. (br.), π. αὐτὸν ὁ πατὴρ FQ (br.). — (δ' post ἐπειδὰν om. pr. S.) — οὗτος post γεγονὼς om. FQ. — τοὺς περὶ αὐτόν Harpocr. v. ἐρανίζοντες. Cum explicet Harp. per ἀντευποιεῖ, sane accusativum legisse videtur, qui item est ap. Antiphontem 2 β 12; contra dativi non exstat aliud exemplum. — 19 ἠμφεσβήτει S: ἠμφισβήτει. Item § 28. — (ἐμὲ ἐχειροτονήσατε] ἐπεχειροτονήσατε pr. S.) — 20 μηδὲν v.: μὴ S. — ἐμῶν in γρ hab. FQ, om. r (A in hac parte deest). Cf. 6. — (φράτορας et hic et infra saepissime S.) — 21 ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — τοῦτον scr.: τουτονὶ. — σαυτὸν] σεαυτὸν v. (σὺ αὐτὸν pr. S), σὲ αὐτὸν Schaefer Dd. — ζῶν om. r. Φάσκειν . . εἶναι ~ τολμᾶν δ' ἀκ. ποιεῖν . . ἔπραξε. — 23 τούτους γ' ἂν FQ, τούτους γὰρ r, om. γε S. An id post νομίζων ponendum? — post αὐτοῦ

secl. εἶναι (h.). — δι' ἂν Bk.: δι' ἂν S, δι' ἃ ἂν v. — (φάσκει S.) — 24 (δεινὰ] εἶναι pr. S.) — (δεκάτην] δὲ καὶ τὴν pr. S.) — (φυτᾶν et συμφυτῶντας pr. S.) — 25 (καὶ post τετυχηκὼς additum ex FQ.) — (δύ' ἢ] δοιη pr. S.) — ante τίς litterae duae erasae in S.) — 26 (ὠμώμοκεν S.) — (συκοφαντεῖν pr. S.) — (ἐπιδεικνύει] post hoc verbum litterae ει deletae in S.) — 27 secl. ὢν (br.). — (πρὸς πατρὸς] πρὸς in marg. a m. pr. habet S.) — 28 χορεύειν ἠξίους scr.: ἠξίου χορεύειν (h.). — υἱὸς τοῦ ἐμοῦ scr.: τοῦ ἐμοῦ υἱὸς (h.). Ceterum υος S, it. ὑὸς 30. — πρεσβύτερος [εἶ ἐμοῦ]? (h. et br.). Ἀλλ' εἴ τις . . τουτονί ~ τί σαυτὸν . . ὄνομα ~ οὐκ ἂν . . πρεσβύτερος. — πῶς ἂν τοῦ πάππου γ' ἠμφ. τοὐμοῦ? (h.). — 29 (ἐτῶν om. pr. S.) — χρόνον SA: ἀριθμὸν (br.); πάντες scr.: ἅπαντες (br.). Sic haec videntur composita: ἔτι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι[a] | τὸν μὲν τῶν ἐτῶν[b] | χρόνον οὐδεὶς οἶδ(εν) ὑμῶν[b] | ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείον'[a] | (πλείω ‖ ?) οὗτος δ' (ἑ)αυτῷ φήσει[b] | τὸν δὲ τοῦ δικαίου[b] | λόγον πάντες ἐπίστασθε[a]. — 30 οὐδὲν ἄλλο ἂν Aristides p. 389 W. — σε ante alterum ἔροιτο om. cum A. — secl. ἐστί (br.). — 31 (ταῦτα post ταὐτὰ ponit S, post σε FQ.) — 32 ἔλεγον οὗτοι (h. et br.)] ἔλεγ' οὗτος? — secl. τοῖς (br.). Cf. 40, ubi pro ἔθετο (br.) est τέθειται. — 33 (ἀπολώλεις SFQ.) — κατὰ τῶν δ' scr.: κατὰ δὲ τῶν. — 34 πιθοῦ scr.: πείθου. — (μὲν post ἀλλ' ἂν om. S.) — (φθονεῖς, βλασφημεῖς S.) — 35 οὐ γὰρ ἐμοὶ FQ: οὐ γὰρ ἔμοιγε. — σ' οὐκ ἐποιεῖτο χρόνον? (br.). — ἀπάγει] ἀπείργει Dobr. — κατηγορῇ μου scr.: κατ. ἐμοῦ (h.). — (τούτων] τούτου SA, cum hiatu.) — (νυνί ADd.: τοῦ νυνί Sv.) — (ἐκεῖνον pr. S.) — ἔσθ' ἧττον αὐτῷ? (h.). — 36 (λέγειν μᾶλλον ἀξιῶ S. al.) — post ὄνομ' ἡμᾶς om. ἢ ἐμαυτοῦ cum pr. S (ἢ om. Q.). — 37—38 uncis geminatis rotundis inclusi, quo significarem haec postmodo demum ab oratore inserta esse; nam 39 cum 36 arctissime cohaeret. — (post οὗτος om. αὐτὸς S; οὗτος om. A. Cf. 38.) — δικαίως ἂν ἔχειν ὄνομα? — ἠντεδίκει S: ἠντιδίκει Cf. XL, 18. — 38 τελέσασθαι τὴν δίκην ἐᾶν αὐτὸν? (h.). Αὐτὸν ἐᾶν est in Ar. — ἂν post δικαίως addidi, cf. 37. — 40 (μὴ ὦσι νόμοι] μη νόμ . . ω. [μὴ νόμοι ὦσι secund. Bk.] pr. S, μὴ νόμῳ corr. S cum FQ.) — δικάσειν ὀμωμόκατε] δικάζετε Ar. Numeri (cf. quae proxime sequuntur) vulgatae favent. — οὕτως S. — πρὸς ἐμοῦ δικαίως FQ. — secl. τοῖς, cf. 32. — (τίς . . θήσεται om. pr. S.) — 41 καὶ κατὰ τὴν . . προσομολογίαν uncis item ut §§ 37 sq. inclusi.

XL. ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΙΑΣ.

(Uncos Demosthenis nomini addidi. Nempe haec oratio, quae caret compositione Demosthenica, propter priorem inter Demosthenicas relata est, sicut illa propter hanc olim inter Dinarcheas.)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 (παρὰ τοῦ αὐτοῦ Wolf.: περὶ τοῦ αὐτοῦ.) — 2 μετὰ ταῦτα S et v. ante R.: μετὰ δὲ ταῦτα B R. Dd. — or. § 2 (ἐξελήλασμαι S. al.) — (ἐτράφην] ἐγράφην SA.) — 3 τούτοιν A: τούτων. — (ἕνδεκα] δεκα S.) — post ὑμᾶς add. βοηθοὺς S. Non additur § 18 (Schaef.); om. Dd. — 4 δεινὰ δοκῶ v.: δοκῶ δεινὰ S. — (γάρ μοι] μοι γὰρ cum FQ pr. S, corr. ead.) — 5 διὰ πολλὰ om. A, in γρ habent FQ. Verus fort. locus ante δικαίως. — ἀκριβῶς om. FQ. — τούτου in marg. a m. pr. S. — (οὐκ ante αἴτιος add. S pr. cum ceteris codd., qui omittunt idem ante ἐγώ.) — 6 γενομένων δ' αὐτῷ S. Fort. αὐτοῖς ut 7. — (Κλέωνος post ἑνὸς om. S.) — 8 ἐπλησίαζεν A: ἐπλησίασεν. Cf. 27. — 9 malim διῆγον ὡς οὐκ ὄντες, cf. Paley. — οὗτος SQ: οὑτοσὶ. — (μεθ' αὑτοῦ] μεταυτοῦ S.) — μου om. A. — 10 συνόδων A: συνόδων δὲ. Mutavi simul interpunctionem (cf. Paley); erat enim plena post ἐκείνου. — (πόλεως] πολιτείας S et γρ FQ.) — 11 διὰ τὴν πρόκλησιν sine ἑαυτοῦ A. — (ἐνέγραψε] ἔγραφεν S.) — 12 ἔπειθε scr.: ἔπεισε. Proxima demum sententia narratur persuasum hoc actori re vera fuisse. — 14 τοὺς παῖδας τοὺς διακόνους τοῦ π. SA: τοὺς διακόνους παῖδας τοὺς τ. π. FQ, τ. π. τ. δ. τοὺς τοῦ π. Bk. Dd. Τοὺς παῖδας τοὺς τοῦ πατρὸς Dobr., quod propter ambiguitatem durius videtur. Fort. τοὺς διακόνους τοὺς τ. π. — 15 ἡμῶν φαίνηται] φ. ἡμῶν FQ. Deleverim ἡμῶν, cf. argum. § 2. — (βούλωνται] βούλοιντω [sic] S.) — 16 (παραγραψάμενος S.) — λαγχάνουσί μοι δίκας S Dd., cf. initium §. Sed hic indicandum erat, easdem lites fuisse. — 18 οὗτος v.: οὑτοσὶ S Dd. Cf. 9. — ἠντεδίκει S: ἠντιδίκει. Cf. XXXIX, 37. — (καταδιητήσασθαι S.) — (ἄν τις] τις om. S.) — τὴν αὐτὴν δίκην A: ταύτην δίκην pr. B, τὴν αὐτὴν ταύτην δ. v. Dd. — post ἀναγνώσεται om. ὑμῖν cum A, sed inserui eo loco τὰς coll. 35. — 19 (ἴθι] ἴσθι SA.) — δὴ SFQ: δὲ. Cf. XXXVI, 56. — (τὸν περὶ] τὸν supra versum a m. pr. S.) — 20 αὑτῶν A: ἑαυτοῦ. — (εἴωθα SQ.) — Παμφίλου v.: τοῦ Παμφ. S Dd. — (Πλαγγόνος] πλαγγωνος S.) — (πλεῖν Dd.: πλεῖον S v., πλέον FQ.) — 21 (ἀπέφευγε S.) — 22 Πάμφιλος v.: ὁ Π. S Dd. Cf. 20. — (ἐκτέτεισται] ἐκτετεισθαι S, ἐκτέτισται v.) —

τῇ πόλει ἱκανὴ ἐγένετο AFQ: ἱκ. ἐγ. τῇ πόλει S Dd. — εκτει-
σαι S. — 23 ὥσπερ] ὡς FQ. — (οὗτοι] αὐτοί S.) — 24 (ante
prius μήτηρ repetit ἡ pr. S.) — δείξω] διδάξω A, quod cum
μεμαθηκέναι magis conspirare videtur. Cf. XXXVIII, 21, ubi
in eod. cod. διδάξειν est pro δείξειν; Prooem. Z, 2 (= or. XIV,
2) δεῖξαι pro διδάξαι in Y. — 26 (μὲν ante ἐμὴ μήτηρ om. S.)
— τοὺς μὲν S: τούτους μὲν. Cf. XVI, 12; XXII, 67; epist. III,
17. — 27 (ἐπλησίασεν SA. Cf. 8.) — 28 (ειστιασαι S, it. infra
εἱστιᾶσαι.) — μόνον] μόνου A r; fort. ⟨δυοῖν⟩ μόνοιν (μόνον),
ut infra δύο μόνοι. — (εἰδότων om. S.) — οὗτος AF r: οὑτοσί. —
29 (ὀργίζεσθε τῇ τούτων τι ἠτίμαζε(ν) S.) — αὐτοῖς (αὑτοῖς)
FQ: ἐν αὐτοῖς (ἑαυτοῖς). Cf. XXXIX, 23. — διαλλάττεσθαι] κα-
ταλλάττ. ex S repositum in or. XXXIX. — (ἐπιτρέπεται S.) —
post ἐπιτρ. om. αὐτῷ cum SA. — 30 δικῶν ἃς] δ. ὧν? Δ. ὡς
γρ Q. — post διώκων add. τὴν δίκην (debebat saltem τὰς δί-
κας) S Dd. — ἦν ἂν μᾶλλον A: ἦν εἰκὸς μ. FQ, μ. ἦν εἰκὸς
S Dd. — 31 παρὼν scr.: παρὼν τότε A, π. αὐτὸς v. Dd. —
(ἐφῆκεν] ἐφηκον S.) — ταύτης . . ἀποδιαιτηθείσης scr.: τότε . .
ἀποδιαιτηθείσης A, τότε . . ἀποδιαιτηθεὶς FQ, ταύτῃ . . ἀποδιαι-
τηθεὶς S, ταύτῃ . . καταδιαιτηθεὶς post Wolfium Bk. Dd. (ταύτῃ
. . ἀποδιαιτηθείσῃ ci. Sauppe). — 32 ἀπράγμων γὰρ BQ: ἀ. γάρ
τις. Cf. III, 21. — ἅνθρωπος scripsi: ἄνθρωπος. Cf. 53, ubi
ἅνθρ. restituit Bk. — μέντἂν v.: τἂν FQ, pr. S. — (ὑμεῖς μὲν
om. S.) — (προυκαλεσατο S.) — 33 κεφαλὴν αὐτοῦ, A Schaefer:
κεφαλήν, αὐτὸς. — τοιαύτην ἂν δίκην οὗτος A: ταύτην δίκην
οὗτος ἂν FQ, corr. S (δίκην om. pr. S, add. eadem atramento
alio), τοιαύτην δ. οὗτος ἂν Dd. — οὐδὲν v.: μηδὲν S Dd. —
34 (οὕτω om. S. Cf. Gebauer Lys. I[2] 249. 251.) — δίκην τε v.: δί-
κην δὲ S. Cf. 8. — 35 οὗτος AFQ r: οὑτοσὶ. — 36 (Ἀμινίου S.) —
(ξενολογήσας] στρατολογήσας pr. S.) — Φωκαιᾶς scr.: Φωκαεῖς, sed
φωκεαεις S, i. e. φωκαιεῖς? Cf. Dd. Praef. p. XXIX. — 37 Καμμῦ
Sauppius (de duabus inscr. lesbiacis, Gtg. 1870, p. 5), coll.
praeter alios Choerobosco in B. A. p. 1195: Κάμμῃ. V. etiam
Dindorfium in Thes. 4 p. 921. — 38 νομίζω δὲ Schaef.: ν. γὰρ.
Cf. v. l. IX, 65; XIX, 122; XXV, 27; XLVIII, 4. — 39 ἢ A:
εἰ pr. F, ὡς v. Dd. — (αἱ δίκαι οὔπω] αιδι ουπω καὶ S.) —
(οὗτος δ' ἐν τοῖς γνωσθεῖσιν SFQ.) — 40 (δικαιότατον ἂν ἦν
S.) — οὕτως S: οὕτω. — 41 γνόντος A: καταγνόντος (ex κατὰ
γνῶσιν q. seq.?). — 42 (ἀξιῶν] αξιοι S.) — εἶναι κυρίας S: κυ-
ρίας εἶναι. — (τούτου] τούτων S.) — ante νόμους om. ὑμετέρους
A. — 43 οὕτως S: οὕτω. — 44 (προὔβαλλετο S.) — ἀπηγόρευεν

Herw.: ἀπηγόρευσεν. Cf. ἐδέχετο; XXXIII, 31. — **45** πόλλ' αὐτὸν ἠδικ. Schaef. — (ἀξιώσετε S.) — **46** ἐπιτρέψαιτε Schaefer: ἐπιτρέψετε. — ἐκεῖνον λέγειν FQ: λ. ἐκ. — **47** διενεχθῶσι τοὺς πατέρας FQ: τοὺς π. διενεχθῶσιν. — (γε post τελευτήσαντας om. SFQ.) — (οὐδὲν δὲ] οὐ δὲ S, litteris δεν a librario in marg. suppletis atramento alio.) — post τεθνεώτων om. αὐτῶν cum FQ. — **48** (ἁμαρτάνοντα SA.) — **49** (αὐτῷ] ἑαυτοῦ S.) — malim αἰσχυνεῖται. — **51** ante πολυτελῶς om. αὐτὴ cum FQ. — προσῆκεν Wolf.: προσήκειν S Dd., προσήκει v. — **52** ὃς πρὸς τοῖς ἄλλοις scr. (cf. R.): πρὸς τ. ἄ. ὃς v., πρὸς γὰρ τ. ἄ. A Dd. Cf. 43. 58. — (ἐνειμάμην] ἐγένετο SFQ.) — ἐκτέτεικα S: ἐκτέτικα. — **53** οὗτος scr.: οὑτοσὶ. Sed νυνὶ (FQ) pro νῦν verum vid. — οὕτως S: οὕτω. — μαρτυρίας SA; cf. 54 extr.; 61. — **54** τεχνάζῃ A: τεχνάζηται. — δοκιμαζέτω S (γρ FQ): νομιζέτω. — (τοῦτον] τ . . . . . ον pr. S, fort. τοιοῦτον fuit.) — (verba ὑπὲρ ὧν . . εἰδέναι om. S.) — (ὃν τρόπον om. S.) — (post τούτους add. υπερων S, quod est initium verborum modo omissorum.) — νῦν (νυνὶ A) post δικάζομαι om. FQ. — **55** (καὶ τότ'] καίτοι S.) — (ἐφιέναι S.) — ἐκγενήσεται] ειτενησεται pr. S, εἰ γενήσ. FQ, ἐγγεν. rc. S, recte ex illo correctum. Est autem ἐγγεν. idem atque ἐκγεν., cf. ἔγγονος — ἔκγονος. — **56** (ἐνκαταλείπητε S; ἐγκαταλείπητε A.) — πόθεν FQ: ὁπόθεν. — (εἰ ἴδοιτε] ἂν ιδητε S.) — (νομίσετε S.) — (βοηθήσετε S.) — **57** τούτων pr. A, r: τοιούτων. Statim pro συζῆν τούτοις in FQA est ζῆν σὺν (τοῖς add. A) τοιούτοις. — πολλοὺς om. A. — (συνζην S.) — τίνος . . ἂν ἢ Sauppe: τίνος . . αλλη S, τίνος ἂν . . ἢ ἄλλης v. — **58** (οὐχ οὕτω] ουχοτω pr. S.) — μὴ μέτεστι FQ, μητἕστιν S: μηδὲν μέτεστι. Dubia res est; cf. 13; XXXIX, 20. — ὑπὲρ ὧν A: περὶ ὧν. Cf. 54 (48). — (Κρίτωνι] κρίτων S.) — **59** secl. πολλῶν sec. XXIV, 197. — (ιστιασαι S.) — (δε παντα S ex corr. manus ut vid. primae, δαπαντα pr.) — (ὠνειτο S.) — (πιστεύσει S.) — (οἰκειας pr. S.) — Κρίτων αὐτὴν Q (κρείττων αὐτὴν F): αὐτὴν Κρ. — ἐνεγκαμένης S: ἐπενεγκαμένης. Cf. 26. — **60** (μαρτύρων S.) — (ὑμῖν, ἢ] ὑμῖν . . pr. S.) — **61** (παρεμβάλλει SA.) — post τὰ δίκαια, non post εἰρημένων interpunxi cum Schaef.

Addenda

ad commentarium criticum voluminis alterius.

Or. **XX, 43** extr. scr. τὸ κατ' αὐτόν (A); v. supra ad L, 13.

Or. **XXI, 27** scrib. τοῦ διδόναι, coll XXII, 28. — **47** non erat cur cum codice levis auctoritatis ὑβρίσῃ pro ὑβρίζῃ scriberem. De his rebus, quae ad aoristi usum pertinent, in Musei Rhenani vol. XLIV disserui (v. p. 422). — **79** scr. ἀφίετε cum SO pro ἠφίετε, cf. supra ad XVIII, 218. — **193** scr. ἐξεκλησίασαν cum corr. S (v. vol. II p. XLIV sq.). Καὶ ὅσοι τὰ φρούρι' ἦσαν ἔρημα ~ λελοιπότες ἐξεκλησίασαν. Cf. supra ad XIX, 60.

Or. **XXII, 58** delendum vid. ἀνθρώποις, cf. supra ad XVIII, 61. Πολλὰ γὰρ ὕβρισται / καὶ προπεπηλάκισται συνὼν ~ οὐκ ἀγαπῶσιν αὐτὸν / ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν δυναμένοις.

Or. **XXIII, 8** omittendum erat τὸ post τοῦτο (om. etiam AY). Non est locus articulo de re quam nunc demum orator indicaturus est. — **24** scr. πυρκαᾶς vel πυρκαιᾶς, cum Attica lingua dissolutam formam respuat; cf. Eurip. Suppl. 1206. Ceterum numeros suos etiam in haec legis verba orator introduxit, principio tantum mutato: τὴν βουλὴν δικάζειν φόνου / καὶ τραύματος ἐκ προνοίας ~ καὶ πυρκαιᾶς καὶ φαρμάκων / ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς. — **88** scr. ἀφίετε (ἠφ. corr. S), v. supra ad XVIII, 218. — **161** ἐπειλίξας codicis S pr. (v. vol. II, p. LXVII) firmatur inscriptione Eleusinia Ἐφημ. ἀρχ. 1889 p. 25 sqq. v. 31, ubi κατειλίξας est; itaque re vera εἰλίττειν fuit Attice. — **174** recte AF ταῦτ' ἀληθῆ; nam in hac formula aut ἀληθῆ est aut ταῦτ' ἀληθῆ.

Or. **XXIV, 28** corr. XLV, 32. — **31** τοῦ ante μή τι παθεῖν del. Herwerden coll. § 9, recte puto, cum articulo locus non sit. — **57** ὁ γοῦν νόμος οὑτοσὶ] hiatus utique vitiosus, neque recte lex dicitur εὐλαβεῖσθαι. Itaque cum οὑτοσί aptissimum sit, deleverim ὁ νόμος: οὑτοσὶ γοῦν εὐλαβούμενος, „hic legislator". Male autem sequitur οὑτοσὶ de Timocrate; corr. οὗτος. V. ad XXXVI, 4; XXXVII, 5. — **102** male recepi νυνὶ ex AY pro νῦν. Esset illud fere „im gegenwärtigen Augenblicke". — **209** scr. ἐστιν οὗτος vel οὗτός ἐστιν, v. ad 57.

Or. **XXV, 27** praestat certe *οὗτος*, v. ad XXIV, 57, quamquam pronomen hic non per se positum est. — **38** repone vel contra codd. *ἀφίει* (*ἡμᾶς μὲν ἀφίει* ∼ *ἐπὶ τοὺς δ' ἰδιώτας*); it. 47 *ἀφίετο* (*λαβὼν ὅτι δήποτε* = *παρὼν ὅτ' ἀφίετο*). V. supra ad XVIII, 218. — **58** num *τῆς ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελφῆς*, deletis quae sequuntur? *Οὑτοσί* certe non aptum hic, quum § 55 *ὁ χρ. ἀδελφὸς οὑτοσί* excusationem habeat, cf. LV, 2. — **75** init. scr. *τἄνω* (i. e. *τὸ ἄνω*) sine *τὸ*, vel *τὸ ἄνω*. Locutio proverbialis illa est: (*πάντα*) *ἄνω κάτω γεγένηται*, cf. infra *τότ' ἄνω κάτω πάντα χρὴ νομίζειν ἐστράφθαι*. *Τἄνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι* ∼ *ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται*. — **79** *τοῦδε* non magis locum habet quam habeat *τουτουί*; idem enim valent *ὅδε* et *οὑτοσί*. Tum pro *οὑτοσί* verum videtur *οὗτος* (cod. v). In § 80 ex S pro *ὁ βάσκανος οὑτοσὶ ὁ β. οὗτος* restitutum est.

Or. **XXIX, 12** rectius *ἔφευγε* quam *ἔφυγε*, item plane § 13. Vide quae modo ad XXI, 47 adnotavi. — **54** *ἠθέλησαν*] immo *ἤθελον*, de qua re in Mus. Rhen. vol. XLIV disserui.

Or. **XXXIV, 15** debebam relinquere *νῦν* (A, Dd.) pro *νυνί*. Cf. add. ad XXIV, 102.

Or. **XXXVI, 16** scr. *ἀφίει* cum codd. (praeter corr. F), item **24** (*ἠφίει* FQ). V. supra ad XVIII, 218.

XXXVII extr. relinqui poterat *ἐφ' ἡμῶν*, quod et ad sensum et ad numeros aptissimum est.

XX.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἄλλοις τ' ἐτίμα τοὺς εὐεργέτας καὶ ἀτελείᾳ λειτουργιῶν. πολλῶν οὖν λαμβανόντων αὐτήν, σπάνις ἐδόκει τῶν λειτουργησόντων εἶναι. διὰ τοῦτο Λεπτίνης νόμον εἰσήνεγκεν εἶναι μηδέν' ἀτελῆ, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξὸν εἶναι τῷ δήμῳ δοῦναι, τὸν δ' ἀτέλειαν αἰτήσαντα πάσχειν τὰ ἔσχατα. τοῦτον ἐγράψαντο τὸν νόμον πρότερον μὲν ἄλλοι, μεθ' ὧν καὶ Βάθιππος, καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἢ χρήματα λαβὼν ἢ νόσῳ περιπεσών, νῦν δὲ Φορμίων καὶ Κτήσιππος ὁ Χαβρίου παῖς καὶ τινὲς μετ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος
2 *Δημοσθένης γίνεται. ὁ μὲν οὖν Λεπτίνης πλέον ἰσχύει τῷ*
συμφέροντι, τὴν γὰρ χρείαν προΐσχεται, ὁ δὲ Δημοσθένης 452
τῷ τ' ἐνδόξῳ καὶ τῷ δικαίῳ, τῷ δικαίῳ μέν, ὅτι δίκαιόν ἐστι τοὺς εὖ ποιήσαντας ἀντ' εὖ πεπονθέναι, καὶ τοὺς ὀρθῶς ἀντιλαβόντας τῶν δοθέντων μὴ ἀφαιρεῖσθαι, τῷ δ' ἐνδόξῳ, διότι τάχα μὲν καὶ ἄλλοις αἰσχρὸν ἃ δεδώκασιν ἀφαιρεῖσθαι, Ἀθηναίοις δ' οὐχ ἥκιστα, οἷς ἀντ' ἄλλου γνωρίσματος τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δοκεῖ. ἐπιδεικνύει δ' ὅτι καὶ παρανόμως εἰσήνεγκε τὸν νόμον· λέγει γὰρ νόμον τὸν κελεύοντ' ἀναιρεῖν πρῶτον τὸν ἐναντίον νόμον, καὶ τότ' αὐτὸν τιθέναι νόμον, ἵνα μὴ ἀλλήλοις ἐναντίοι νόμοι εὑρίσκωνται.

ΑΛΛΩΣ.

Ὁ πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην, ἐπειδήπερ παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει

καὶ τιμωρίᾳ γράφων τις νόμον, ἐφαίνετο Λεπτίνης ἀκίνδυ-
νος· ὅθεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ αὐτοῦ ὁ λόγος. ἡ δὲ
ὑπόθεσις οὕτως ἔχει. σύνηθες ἦν τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων
τιμᾶν τοὺς εὐεργέτας ἄλλαις τε πολλαῖς καὶ διαφόροις τι-
μαῖς, καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. πολλῶν δὲ εἰληφότων καὶ ἀστῶν
καὶ ξένων, ἐπέλειψαν οἱ λειτουργήσοντες, καὶ διὰ τοῦτο
σχεδὸν τῶν λειτουργιῶν περιισταμένων εἰς τοὺς ἀπόρους,
Λεπτίνης τῶν πολιτευομένων ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος ἔγραψε
2 νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα, "ὅπως ἂν οἱ πλουσιώ-
"τατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι πλὴν τῶν ἀφ᾽ Ἁρ-
"μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, μηδὲ
"τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ αἰτηθέντι διδόναι· εἰ δέ τις 453
"ἀλῷ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν εἶναι καὶ γένος καὶ οἰκίαν, καὶ
"ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν· εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις
"ἀλῷ, ἔνοχον εἶναι τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ οἱ δικάζοντες, ὅταν
3 "ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι." τοῦ νόμου οὖν οὕτως
ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην, ὃς
ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν. κᾆτα διετρίβη χρόνος,
καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος· νόμος γὰρ ἦν τὸν γρά-
ψαντα νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον.
ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τῶν νόμων ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς
κατηγορίας, κἂν οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι, μετὰ τὸν
ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀψεφίων υἱὸς Βαθίππου, ᾧ συν-
ηγόρει Φορμίων ὁ ῥήτωρ, καὶ Κτήσιππος ὁ υἱὸς Χαβρίου,
ᾧ συνηγόρει Δημοσθένης. τούτων οὖν κατηγόρων ἐπιστάν-
4 των, κατὰ τοῦ νόμου πεποίηνται τὴν γραφήν. ἡ δὲ στάσις
πραγματικὴ ἔγγραφος. κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου τὸ νόμιμον,
τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν τὰς δικαιο-
λογίας ἑκατέρων. καὶ ὁ μὲν Λεπτίνης ἰσχυρίζεται τῷ συμ-
φέροντι διὰ τὸ περιποιεῖν λειτουργούς, ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ.
καὶ τῷ μὲν συμφέροντι, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γίνεται, ἐὰν οἱ
πένητες μόνοι λειτουργῶσιν· ἀποῤῥήσουσι γὰρ τῷ χρόνῳ, καὶ
οὐχ ἕξετε τοὺς λειτουργοῦντας· τῷ δὲ δικαίῳ, ὅτι οὐκ ἔστι
δίκαιον τοὺς μὲν ἀδεῶς πλουτεῖν, τοὺς δὲ λειτουργοῦντας

5 ἀεὶ πένεσθαι. ὁ δὲ κατήγορος ἰσχυρίζεται τῷ νομίμῳ καὶ τῷ
δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι. καὶ ἔστι τὸ νόμιμον διπλοῦν, 454
περί τε τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πρᾶγμα. καὶ περὶ μὲν τὸ πρό-
σωπον, ἀφ᾽ ὧν αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι, οὐκ ἐποίησε δέ· παρέβη
γὰρ τὸν θεσμόν. θεσμὸς δέ ἐστι νόμος παρακελευόμενος πῶς
δεῖ νομοθετεῖν. ἔδει γὰρ αὐτὸν γράψαντα τιθέναι ἔμπροσθεν
τῶν ἐπωνύμων καὶ ἐν νομοθέταις κυρῶσαι. τοῦτο οὐκ ἐποίησε.
περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον,
τὸν λέγοντα τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς εἶναι βεβαίας· ὑπεναν-
τίος οὖν τῷ νόμῳ οὗτός ἐστιν, ὅτι κελεύοντος ἐκείνου, ὅσας
ὁ δῆμος δέδωκε δωρεὰς, κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι τὰς
6 δεδομένας βιάζεται. τῷ δὲ δικαίῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς
εὐεργέτας ἀποστερεῖν ἀμοιβῶν. τῷ δὲ συμφέροντι τριχῶς
ἰσχυρίζεται, πρῶτον μὲν, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενήσεται, ἐὰν
τοὺς εὐεργέτας ἀφαιρῆσθε τὴν δωρεάν· οὐκέτι γὰρ ὁ Λεύ-
κων πέμψει ὑμῖν τὸν σῖτον ἐκ τοῦ Βοσπόρου. δεύτερον δὲ,
ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν ἔσται· οὐκέτι γὰρ εὐεργετήσει τις τὴν
πόλιν, στερουμένους τῆς δωρεᾶς ὁρῶν τοὺς ἄλλους. τρίτον
δὲ, ὅτι ἀδοξήσετε· δόξετε γὰρ ἀγνώμονες εἶναι.
7 Ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευτερολογία· ὁ Ἀψεφίων γὰρ
ὡς πρεσβύτερος ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν. οὐκοῦν ὁ Λεπτίνης
προηγουμένως τῷ συμφέροντι χρῆται, φάσκων ἐν σπάνει κα-
θεστάναι τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, δευτέρῳ δὲ τῷ δι-
καίῳ, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἰσότητος θεωρεῖται· πάνυ γὰρ, φησὶν,
ἐστὶ δεινὸν, τινὰς μὲν πλουτεῖν ἀτελείας ἐπειλημμένους, τὴν 455
8 πόλιν δὲ μηδὲ τῶν λειτουργούντων εὐπορεῖν. προβάλλεται δὲ
ὁ ῥήτωρ τῷ μὲν δοκεῖν τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου, συνυ-
ποδύεται δὲ καὶ κατασκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου
νόμου. ἐν γὰρ τῷ νομίμῳ κεφαλαίῳ καθίστησιν, ἀνταναγι-
νώσκων καὶ ἀντιτιθεὶς καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νό-
μους, καὶ τὸ διάφορον ὅσον δεικνύς. ἵνα δὲ μὴ ἐξαίφνης
μηδὲ ἀναρμόστως παρέχηται τὸν νόμον, τὴν σύστασιν ἐκ
πολλοῦ παρεσκεύασε. καὶ ἡ πρώτη γε ἀντίθεσις τοῦ λόγου
τῷ μὲν δοκεῖν ἔστι παρὰ Λεπτίνου, τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ πρὸς

σύστασιν τοῦ οἰκείου συμφέροντος ἐξεύρηται, ἵνα φαίνηται ὁ
9 ἀντίδικος τὸν Δημοσθένους εἰσάγων νόμον. τί γὰρ ὁ Δη-
μοσθένους βούλεται νόμος; τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε,
κυρίας εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας κρίνεσθαι, ἵν', εἰ μὲν ἄξιοι,
ἔχωσιν, εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκοῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶ-
σιν. οὐκοῦν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κε-
κύρωκεν. τί γὰρ αἰτιᾶται κατ' ἀρχὰς εὐθύς; ὅτι πολλοὶ τῶν
εἰληφότων εἰσὶν ἀνάξιοι. οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον
τὸν τοὺς ἀναξίους ἐκκρίνοντα. καὶ διὰ τοῦτο πανταχοῦ κα-
τέσπαρται· ὁ γὰρ πολὺς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐθίζει τοὺς δικα-
10 στὰς πρὸς τὴν τοῦ νόμου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν. ἰδὼν δὲ
ὅτι Λεπτίνης ἐκεῖνον ἔχει [τὸν] ἰσχυρότατον λόγον, ὡς ἂν
οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, ἀτελῆ μηδένα εἶναι, οὐ ταύτην 456
ἔθηκε προηγουμένην ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῷ
καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. ὅταν
γὰρ λέγῃ "καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ", σοφίζεται
τοὺς ἀκούοντας· οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῷ χρή-
σεται λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλονότι σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λει-
τουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας
ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους.

11 Ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου δικανικόν, εἴ γε κρίσις
ἐστὶν ἐπὶ τῷ νόμῳ, ἡ δέ γε ὕλη πᾶσά ἐστι διπλῆ, καὶ ταύ-
της ἡ μέν ἐστι δικανική, ἡ δὲ συμβουλευτική. εὕροις δ' ἂν
οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν οἷς πει-
ρᾶται σεμνύνειν ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα
εὑρήσεις ἄξια τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμους
ἁρμόττοντας ταῖς ἐκείνων πράξεσιν, οἷον ὡς ὅταν ἐμπομπεύῃ
τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι καὶ τοῖς Ἐπικέρ-
δους καὶ τῶν ἐκ Θάσου καὶ Κορίνθου καὶ Λεύκωνος. ἰτέον
δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου.

Ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομί- 45
ζειν συμφέρειν λελύσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ

παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὡμολόγησα τούτοις, ὡς
ἂν οἷός τ' ὦ, συνερεῖν. ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοῦθ' ὅτι Λεπτίνης, κἄν τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ
νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ, φήσει δ' ἀναξίους
τινὰς εὑρομένους ἀτέλειαν ἐκδεδυκέναι τὰς λῃτουργίας,
2 καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν
τινῶν κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρειὰν
τῶν ἀδίκων ἐστίν, ἐάσω· καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινά,
καὶ ὑφ' ὑμῶν ἴσως γιγνώσκεται· ἀλλ' ἐκεῖν' ἂν ἐροί-
μην ἡδέως αὐτόν, τίνος εἵνεκ', εἰ τὰ μάλιστα μὴ τινὲς
ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἠξίωσεν ὑμᾶς
τε καὶ τούτους. ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι "μηδένʼ εἶναι
ἀτελῆ", τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν, ἐν δὲ τῷ
προσγράψαι "μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι", ὑμᾶς τὸ
δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἔστιν εἰπεῖν,
ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν
δωρειὰν ἀναξίους νομίζων, οὕτω καὶ τὸν δῆμον ἀνά-
ξιον ἡγεῖτο κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι, ἐάν τῳ βούληται.
3 ἀλλὰ νὴ Δία ἐκεῖν' ἂν ἴσως εἴποι πρὸς ταῦτα· διὰ γὰρ
τὸ ῥᾳδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν δῆμον, διὰ τοῦθ' οὕτως 458
ἔθηκε τὸν νόμον. τί οὖν κωλύει πάντ' ἀφῃρῆσθαι
καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς κατὰ τοῦτον τὸν λόγον;
οὐ γὰρ ἔστ' ἐφ' ὅτῳ τοῦτ' οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων,
ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολλὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες
κεχειροτονήκατε, καὶ συμμάχους ἤδη τινὰς ἥττους ἀντὶ
κρειττόνων ἐπείσθηθ' ἑλέσθαι, καὶ ὅλως ἐν οἶμαι πολ-
λοῖς οἷς πράττετε καὶ τοιοῦτόν τι συμβαίνειν ἀνάγκη.
4 ἆρ' οὖν θησόμεθα νόμον διὰ ταῦτα „μηδὲ τὸ λοιπὸν
ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μηδὲ τῷ δήμῳ μήτε προβουλεύειν
μήτε χειροτονεῖν μηδέν"; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι· οὐ γάρ
ἐσμεν ἀφαιρεθῆναι δίκαιοι περὶ ὧν ἂν ἐξαπατηθῶμεν.

ἀλλὰ διδαχθῆναι πῶς τοῦτο μὴ πεισόμεθα, καὶ θέσθαι
νόμον οὐχ ὃς ἀφαιρήσεται τὸ κυρίους ἡμᾶς εἶναι, ἀλλὰ
δι' οὗ τὸν ἐξαπατῶντα τιμωρησόμεθα.
5 Εἰ τοίνυν τις ἐάσας ταῦτ' αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐξετά-
σειε, πότερόν ποτε λυσιτελέστερόν ἐστι, κυρίους μὲν
ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρειᾶς, ἐξαπατηθέντας δέ τι καὶ φαύλῳ
τινὶ δοῦναι, ἢ διὰ τοῦ παντελῶς ἀκύρους γενέσθαι.
μηδ' ἂν ἄξιόν τιν' ἴδητ' ἐξεῖναι τιμῆσαι, εὕροιτ' ἂν
μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν. διὰ τί; ὅτι ἐκ μὲν τοῦ
πλείονας ἢ προσῆκε τιμᾶν, πολλοὺς εὖ ποιεῖν προ-
καλεῖσθ' ὑμᾶς, ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ μηδὲν, μηδ' ἂν ἄξιος
6 ᾖ, διδόναι, πάντας ἀπείρξετε τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. πρὸς
δὲ τούτῳ δι' ἐκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν ἀνάξιόν τινα τιμή-
σαντες εὐηθείας τινὰ δόξαν ἔχοιεν ἄν, οἱ δὲ τοὺς
ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἑαυτοὺς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβό-
μενοι κακίας. ὅσῳ δὴ κρεῖττον εὐήθη δοκεῖν ἢ πονη- 461
ρὸν εἶναι, τοσούτῳ λῦσαι τὸν νόμον κάλλιον ἢ θέσθαι.
7 Οὐ τοίνυν ἔμοιγ' οὐδ' ἐκεῖν' εὔλογον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι σκοπουμένῳ φαίνεται, καταμεμφόμενον τοὺς
ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρειαῖς, τοὺς χρησίμους ὄντας
τῶν τιμῶν ἀποστερεῖν. εἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τούτων
φαῦλοι καὶ ἀνάξιοί τινες κατὰ τὸν τούτων λόγον εἰσί,
τί χρὴ προσδοκᾶν ἔσεσθαι τότε, ὅταν παντελῶς πλέον
μέλλῃ μηδὲν εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν;
8 Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖν' ἐνθυμεῖσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ
τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πάλαι κυρίων, οὓς
οὐδ' ἂν αὐτὸς οὗτος ἀντείποι μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν,
ἐνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λῃτουργεῖ, ὥστε τὸν ἥμι-
σύν ἐστ' ἀτελὴς τοῦ χρόνου. εἶθ' ἧς πᾶσι μέτεστι τὸ
ἥμισυ καὶ τοῖς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν πεποιηκόσιν ὑμᾶς,
ταύτης τοὺς εὖ ποιήσαντας ὃ προστεθείκαμεν αὐτοῖς

τοῦτ' ἀφελώμεθα; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ ἄλλως καλὸν
9 οὔθ' ὑμῖν πρέπον. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν νόμον γε-
γράφθαι, ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσίᾳ βλάβος εἴ τις
ψεύδεται, ἐν δὲ τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ νόμῳ τούτῳ
τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ
τοὺς ἀγαθόν τι πεποιηκότας ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτ' οὐ
10 μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσαν; οὐ γὰρ εἰ μὴ χρή-
ματ' ἀπόλλυτε, μόνον σκεπτέον, ἀλλὰ καὶ εἰ δόξαν
χρηστήν, περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετ' ἢ περὶ χρημάτων,
καὶ οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι. τεκμήριον
δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστά ποτε κτησάμενοι, πάνθ' 460
ὑπὸ φιλοτιμίας ἀνήλωσαν, ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώ-
ποτε κίνδυνον ἐξέστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας
προσαναλίσκοντες διετέλουν. νῦν τοίνυν οὗτος ὁ νόμος
ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει, καὶ
οὔτε τῶν προγόνων οὔθ' ὑμῶν ἀξίαν. τρία γὰρ τὰ
μέγιστ' ὀνείδη κτᾶται, φθονεροὺς ἀπίστους ἀχαρίστους
εἶναι δοκεῖν.
11 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἐστὶν ὅλως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τοῦ ἤθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον,
καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖξαι διὰ βραχέων, ἕν τι τῶν
πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθών. λέγονται
χρήμαθ' οἱ τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων
ἐπὶ τοὺς ἐμ Πειραιεῖ. ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις εἰς ἓν ἦλθε
καὶ τὰ πράγματ' ἐκεῖνα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες
12 οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ταῦτ' ἀπῄτουν. λόγων
δὲ γιγνομένων καὶ τῶν μὲν τοὺς δανεισαμένους ἀπο-
δοῦναι κελευόντων τοὺς ἐξ ἄστεως, τῶν δὲ τοῦτο πρῶ-
τον ὑπάρξαι τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ
διαλῦσαι τὰ χρήματα, φασὶ τὸν δῆμον ἑλέσθαι συνεισ-

ενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ
λῦσαι τῶν ὡμολογημένων μηδέν. πῶς οὖν οὐ δεινὸν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τότε μὲν τοῖς ἠδικηκόσιν ὑμᾶς
ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεύσασθαι [τὰ] χρήματ᾽ εἰσφέρειν ἠθε-
λήσατε, νῦν δ᾽ ἐξὸν ὑμῖν ἄνευ δαπάνης τὰ δίκαια
ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, λύσασι τὸν νόμον, ψεύδεσθαι
μᾶλλον αἱρήσεσθε; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ.

13 Τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι καὶ ἐπ᾽ ἄλλων πολλῶν καὶ ἐφ᾽ ὧν εἶπον ἴδοι
τις ἂν τοιοῦτον, ἀψευδὲς καὶ χρηστὸν, οὐ τὸ λυσιτελέ- 461
στατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τί καὶ καλὸν
πρᾶξαι. τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον, τὰ μὲν ἄλλ᾽
ἔγωγ᾽ οὐκ οἶδα, οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδὲν οὐδὲ συ-
νοιδα, ἐκ δὲ τοῦ νόμου σκοπῶν εὑρίσκω πολὺ τούτου
14 κεχωρισμένον. φημὶ τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι τοῦτον
ὑμῖν ἀκολουθῆσαι περὶ τοῦ λῦσαι τὸν νόμον, ἢ ὑμᾶς
τούτῳ περὶ τοῦ θέσθαι, καὶ λυσιτελέστερον εἶναι καὶ
ὑμῖν καὶ τούτῳ, τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην ὅμοιον
αὑτῇ γενέσθαι δοκεῖν, ἢ αὐτὴν ὑπὸ τούτου πεπεῖ-
σθαι ὁμοίαν εἶναι τούτῳ· οὐδὲ γὰρ εἰ πάνυ χρηστός
ἐσθ᾽, ὡς ἐμοῦ γ᾽ ἕνεκ᾽ ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως
τὸ ἦθος.

15 Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄμεινον
ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλεύσασθαι, εἰ κἀκεῖνο μά-
θοιτε, ὅτι ᾧ μόνῳ μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων
δωρειαὶ τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν [διδομένων],
καὶ τοῦτ᾽ ἀφαιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. τῇ μὲν γὰρ χρείᾳ
τῇ τῶν εὑρισκομένων τὰς δωρειὰς οἱ τύραννοι καὶ οἱ
τὰς ὀλιγαρχίας ἔχοντες μάλιστα δύνανται τιμᾶν· πλού-
σιον γὰρ ὃν ἂν βούλωνται παραχρῆμ᾽ ἐποίησαν· τῇ δὲ
τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρειὰς

16 εὑρήσετ᾽ οὔσας βελτίους. τό τε γὰρ μὴ μετ᾽ αἰσχύνης ὡς
κολακεύοντα λαμβάνειν, ἀλλ᾽ ἐν ἰσηγορίᾳ δοκοῦντ᾽ ἄξιόν
τινος εἶναι τιμᾶσθαι τῶν καλῶν ἐστι, τό θ᾽ ὑπὸ τῶν ὁμοίων
ἑκόντων θαυμάζεσθαι, τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότου λαμβάνειν
ὁτιοῦν κρεῖττον εἶναι δοκεῖ. παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις μεί-
ζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φόβος τῆς παρούσης χάρι-
τος, παρὰ δ᾽ ὑμῖν ἀδεῶς ἂν λάβῃ τις ἔχειν ὑπῆρχε
17 τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον. ὁ τοίνυν τὴν πίστιν ἀφαιρῶν 462
τῶν δωρειῶν νόμος οὗτος, ᾧ μόνῳ κρείττους εἰσὶν αἱ
παρ᾽ ὑμῶν δωρειαὶ, τοῦτ᾽ ἀφαιρεῖται. καίτοι τῶν ἁπα-
σῶν ἧς ἄν τινος πολιτείας τὸ κομίζεσθαι τοὺς εὔνους
τοῖς καθεστῶσιν χάριν ἐξέλῃς, οὐ μικρὰν φυλακὴν
αὐτῶν ταύτην ἀφῃρηκὼς ἔσει.

18 Τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖνο λέγειν ἂν ἐπιχειρήσειε
Λεπτίνης, ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ λῃτουργίαι
νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐκ δὲ τοῦ
νόμου τούτου λῃτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι. ἔστι
δὲ τοῦθ᾽ οὑτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι λόγον τιν᾽ ἔχον· εἰ δέ
τις αὔτ᾽ ἀκριβῶς ἐξετάσειε ψεῦδος ἂν φανείη. εἰσὶ γὰρ
δήπου παρ᾽ ἡμῖν αἵ τε τῶν μετοίκων λῃτουργίαι καὶ
αἱ πολιτικαί, ὧν ἑκατέρων ἐστὶν τοῖς εὑρημένοις ἡ ἀτέ-
λεια, ἣν οὗτος ἀφαιρεῖται. τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον
καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως εἰσφορῶν καὶ τριηραρ-
χιῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως οὐδείς ἐστ᾽ ἀτελὴς ἐκ τῶν
παλαιῶν νόμων, οὐδ᾽ οὓς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ᾽ Ἁρ-
19 μοδίου. σκεψώμεθα δὴ τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγοὺς
εἰς ἐκείνας τὰς λῃτουργίας, καὶ πόσους, ἂν μὴ τούτῳ
προσέχωμεν, ἀφήσει. οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι τριη-
ραρχοῦντες ἀεὶ τῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν, οἱ
δ᾽ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτημένοι, τὴν ἀναγκαίαν ἀτέ-
λειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσὶν τούτου· οὐκοῦν

τούτων μὲν οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσ-
20 έσται χορηγός. ἀλλὰ νὴ Δί' εἰς τὰς τῶν μετοίκων
λητουργίας εἰσποιεῖ πολλούς. ἀλλ' ἐὰν δείξῃ πέντε,
ἐγὼ ληρεῖν ὁμολογῶ. θήσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον 463
εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν μετοίκων πλείονας ἢ τοσού-
τους, ἂν ὁ νόμος τεθῇ, τοὺς λητουργοῦντας ἔσεσθαι,
καὶ τῶν πολιτῶν μηδέν' ἐκ τριηραρχίας ὑπάρξειν ἀτελῆ.
σκεψώμεθα δὴ τί τοῦτο τῇ πόλει, ἐὰν ἅπαντες οὗτοι
λητουργῶσι· φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ δεῖ τῆς γε-
21 νησομένης ἄξιον αἰσχύνης. ὅρα δ' οὑτωσί. εἰσὶ τῶν
ξένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω· καὶ μὰ τοὺς θεούς, ὅπερ
εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἶμαι πέντ' εἶναι. καὶ μὴν τῶν γε
πολιτῶν οὐκ εἰσὶ πέντ' ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων ἑκ-
καίδεκα. ποιήσωμεν αὐτοὺς εἴκοσιν, εἰ δὲ βούλεσθε,
τριάκοντα. πόσοι δή ποτ' εἰσὶν οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς
ἐγκυκλίους λητουργίας λητουργοῦντες, χορηγοὶ καὶ
γυμνασίαρχοι καὶ ἑστιάτορες; ἑξήκοντ' ἴσως ἢ μικρῷ
22 πλείους σύμπαντες οὗτοι. ἵν' οὖν τριάκοντ' ἄνθρωποι
πλείους παρὰ πάντα τὸν χρόνον λητουργήσωσιν ἡμῖν,
τοὺς ἅπαντας ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν;
ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λητουργήσουσιν μὲν ἄνπερ
ἡ πόλις ᾖ πολλοὶ καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν, εὖ δὲ ποιεῖν
ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας ἐὰν
23 ἠδικημένους ἴδῃ. εἶεν. εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστ' ἐπέλειπον
οἱ χορηγεῖν οἷοί τε, πρὸς Διὸς πότερον κρεῖττον ἦν
εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας ὥσπερ τὰς τριη-
ραρχίας, ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφελέσθαι τὰ δοθέντα; ἐγὼ
μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. νῦν μέν γε τὸν χρόνον, ὃν ἂν τού-
των ἕκαστος λητουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς
μόνον, μετὰ ταῦτα δ' οὐδὲν ἔλαττον ἕκαστος αὐτῶν
ἀναλώσει· τότε δ' ἂν μικρᾶς συντελείας ἀπὸ τῶν ὑπαρ- 464

χόντων ἑκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδείς,
οὐδ' εἰ πάνυ μικρὰ κεκτημένος ἦν.
24 Οὕτω τοίνυν τινὲς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρ'
ἔχουσ' ἀλογίστως, ὥστ' ἐπιχειροῦσι λέγειν πρὸς μὲν
ταῦτ' οὐδέν, ἄλλα δὲ τοιαδί, ὡς ἄρα δεινόν, εἰ ἐν
κοινῷ μὲν μηδ' ὁτιοῦν ὑπάρχει τῇ πόλει, ἰδίᾳ δέ τινες
πλουτήσουσ' ἀτελείας ἐπειλημμένοι. ἔστι δὲ ταῦτ' ἀμ-
φότερα οὐχὶ δίκαιον λέγειν. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει πολλὰ
μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, οὐχὶ δεῖ δήπου τοῦτο βασκαίνειν·
εἰ δ' ὑφῃρημένον φήσουσιν ἢ τιν' ἄλλον οὐχ ὃν προ-
σήκει τρόπον, εἰσὶ νόμοι καθ' οὓς προσήκει κολάζειν.
ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦσιν, οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῖς τοῦ-
25 τον λεκτέον. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ εἶναι χρήματα
κοινὰ τῇ πόλει, ἐκεῖν' ὑμᾶς δεῖ σκοπεῖν, ὅτι οὐδὲν
ἔσεσθ' εὐπορώτεροι, τὰς ἀτελείας ἐὰν ἀφέλησθε· οὐ
γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις καὶ περιουσίαις
ταῦτα τἀναλώματ' οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων νυνὶ τῇ
πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν, πλούτου καὶ τοῦ πρὸς ἅπαντα
πιστεύεσθαι, ἐστὶ τὸ τῆς πίστεως ὑπάρχον. εἰ δέ τις
οἴεται δεῖν ὅτι χρήματ' οὐκ ἔχομεν μηδὲ δόξαν ἔχειν
ἡμᾶς χρηστήν, οὐ καλῶς φρονεῖ. ἐγὼ μὲν γὰρ εὔ-
χομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα μὲν ἡμῖν καὶ χρήματα πολλὰ
γενέσθαι, εἰ δὲ μή, τό γε πιστοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις
δοκεῖν διαμεῖναι.
26 Φέρε δὴ καὶ τὰς εὐπορίας, ἃς ἀναπαυομένους τινὰς
εὐπορήσειν οὗτοι φήσουσιν, εἰς δέον ὑμῖν γιγνομένας
δείξω. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν τριηραρχιῶν
οὐδείς ἐστ' ἀτελής, οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς τὸν 465
πόλεμον. οὐκοῦν ὁ πολλὰ κεκτημένος οὗτος, ὅστις ἂν ᾖ,
πόλλ' εἰς ταῦτα συντελεῖ· πᾶσ' ἀνάγκη. καὶ μὴν ὅτι
δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦθ' ὑπάρχειν πλείστην τῇ πόλει,

πάντες ἂν ὁμολογήσειαν· παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν
χορηγιῶν δαπάνας, ἡμέρας μέρος ἡ χάρις τοῖς θεω-
μένοις, παρὰ τὰς δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν
ἀφθονίας, πάντα τὸν χρόνον ἡ σωτηρία τῇ πόλει.
27 ὥσθ᾿ ὅσον ἐνθάδ᾿ ἀφίετε, ἐκεῖ κομίζεσθε καὶ δίδοτ᾿
ἐν τιμῆς μέρει ταῦτα, ἃ καὶ μὴ λαβοῦσιν ἔστιν ἔχειν
τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημένοις. ἀλλὰ μὴν ὅτι
τῶν τριηραρχιῶν οὐδείς ἐστ᾿ ἀτελής, οἴομαι μὲν ὑμᾶς
εἰδέναι πάντας, ὅμως δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν
ἀναγνώσεται. λαβὲ τὸν περὶ τῶν τριηραρχιῶν νόμον
καὶ λέγε τοῦτ᾿ αὐτό.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀτελῆ δὲ μηδένα εἶναι τριηραρχίας πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων.

28 Ὁρᾶθ᾿ ὡς σαφῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδέν᾿ εἶναι
τριηραρχίας ἀτελῆ διείρηκε ὁ νόμος πλὴν τῶν ἐννέ᾿
ἀρχόντων. οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριη-
ραρχίας ἄξι᾿ ἔχειν, ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς
τὸν πόλεμον, οἱ δ᾿ ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν, εἰς
ἀμφότερ᾿ ὑμῖν ὑπάρξουσι χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν
καὶ εἰσφέρειν. τίν᾿ οὖν ῥᾳστώνην τοῖς πολλοῖς ὁ σὸς
ὦ Λεπτίνη ποιεῖ νόμος, εἰ μιᾶς ἢ δυοῖν φυλαῖν ἕνα
χορηγὸν καθίστησιν, ὃς ἀνθ᾿ ἑνὸς ἄλλου τοῦθ᾿ ἅπαξ
ποιήσας ἀπηλλάξεται; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. τῆς δέ γ᾿
αἰσχύνης ὅλην ἀναπίμπλησι τὴν πόλιν καὶ τῆς ἀπι- 466
στίας. οὔκουν ὅτε πολλῷ μείζονα βλάψει τῶν ὠφε-
λιῶν ὧν ἔχει, προσήκει λελύσθαι παρὰ τοῖσδ᾿ αὐτόν;
ἔγωγ᾿ ἂν φαίην.
29 Ἔτι δ᾿ ὦ ἄνδρες δικασταὶ διὰ τοῦ γεγράφθαι ἐν
τῷ νόμῳ διαρρήδην αὐτοῦ „μηδένα μήτε τῶν πολιτῶν

μήτε τῶν ἰσοτελῶν μήτε τῶν ξένων εἶναι ἀτελῆ“, μὴ
διειρῆσθαι δ᾿ ὅτου [ἀτελῆ], χορηγίας ἢ τινος ἄλλου
τέλους, ἀλλ᾿ ἁπλῶς „ἀτελῆ μηδένα πλὴν τῶν ἀφ᾿ Ἁρ-
μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος“, καὶ ἐν μὲν τῷ „μηδένα“
πάντας περιλαμβάνειν τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ „τῶν
ξένων“ μὴ διορίζειν τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν, ἀφαι-
ρεῖται καὶ Λεύκωνα τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου καὶ τοὺς
30 παῖδας αὐτοῦ τὴν δωρειὰν ἣν ὑμεῖς ἔδοτ᾿ αὐτοῖς. ἔστι
γὰρ γένει μὲν ὁ Λεύκων δήπου ξένος, τῇ δὲ παρ᾿ ὑμῶν
ποιήσει πολίτης· κατ᾿ οὐδέτερον δ᾿ αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν
ἔστιν ἔχειν ἐκ τούτου τοῦ νόμου καίτοι τῶν μὲν
ἄλλων εὐεργετῶν χρόνον τιν᾿ ἕκαστος ἡμῖν χρήσιμον
αὑτὸν παρέσχεν, οὗτος δ᾿, ἂν σκοπῆτε, φανήσεται συν-
εχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν, καὶ ταῦθ᾿ ὧν μάλισθ᾿ ἡμῶν ἡ
31 πόλις δεῖται. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾿ ὅτι πλείστῳ τῶν
πάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπεισάκτῳ σίτῳ χρώμεθα.
πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφι-
κνούμενον, ὁ ἐκ τοῦ Πόντου σῖτος εἰσπλέων ἐστίν. εἰκό-
τως· οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σῖτον
ἔχειν πλεῖστον τοῦτο γίγνεται, ἀλλὰ διὰ τὸ κύριον
ὄντα τὸν Λεύκων᾿ αὐτοῦ τοῖς ἄγουσιν Ἀθήναζε ἀτέ-
λειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν πρώτους γεμίζεσθαι
τοὺς ὡς ὑμᾶς πλέοντας. ἔχων γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ
32 τοῖς παισὶ τὴν ἀτέλειαν ἅπασι δέδωκεν ὑμῖν. τοῦτο 467
δ᾿ ἡλίκον ἐστὶ θεωρήσατε. ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ᾿
αὑτοῦ σῖτον ἐξάγοντας τριακοστήν. αἱ τοίνυν παρ᾿
ἐκείνου δεῦρ᾿ ἀφικνούμεναι σίτου μυριάδες περὶ τετ-
ταράκοντ᾿ εἰσί· καὶ τοῦτ᾿ ἐκ τῆς παρὰ τοῖς σιτοφύλα-
ξιν ἀπογραφῆς ἄν τις ἴδοι. οὐκοῦν παρὰ μὲν τὰς τριά-
κοντα μυριάδας μυρίους δίδωσι μεδίμνους ἡμῖν, παρὰ
33 τὰς δέκα δ᾿ ὡσπερανεὶ τρισχιλίους. τοσούτου τοίνυν

δεῖ ταύτην ἀποστερῆσαι τὴν δωρειὰν τὴν πόλιν, ὥστε προσκατασκευάσας ἐμπόριον Θευδοσίαν, ὅ φασιν οἱ πλέοντες οὐδ' ὁτιοῦν χεῖρον εἶναι τοῦ Βοσπόρου, κἀνταῦθ' ἔδωκε τὴν ἀτέλειαν ἡμῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσ' εὐεργέτηκεν ὑμᾶς οὗτος ἁνὴρ καὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι· ἀλλὰ πρωπέρυσιν σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης, οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σῖτον ἀπέστειλ', ἀλλὰ τοσοῦτον, ὥστε πεντεκαίδεκ' ἀργυρίου τάλανθ', ἃ Καλλισθένης διῴκησεν, προσπερι-
34 γενέσθαι. τί οὖν οἴεσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενημένον, ἐὰν ἀκούσῃ νόμῳ τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφῃρημένους αὐτόν, καὶ μηδ' ἂν μεταδόξῃ ποτὲ ψηφισαμένους ἐξεῖναι δοῦναι; ἆρ' ἀγνοεῖθ' ὅτι αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκεῖνόν τ' ἀφαιρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένηται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκεί-
35 νου σιτηγοῦντας; οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γ' ὑπείληφεν οὐδείς, ὡς ἐκεῖνος ὑπομενεῖ, ἑαυτῷ μὲν ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρειάς, ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτῷ. οὐκοῦν πρὸς πολλοῖς οἷς βλάψειν ὑμᾶς ὁ νόμος φαίνεται, καὶ προσαφαιρεῖταί τι τῶν ὑπαρχόντων ἤδη. εἶθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτ' εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάλαι βεβούλευσθε; ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματ' αὐτὰ τὰ περὶ τοῦ Λεύκωνος.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

36 Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκε τῆς ἀτελείας παρ' ὑμῶν ὁ Λεύκων, ἀκηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δ' ἁπάντων στήλας ἀντιγράφους ἐστήσαθ' ὑμεῖς κἀκεῖνος, τὴν μὲν ἐν Βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ, τὴν δ' ἐφ' Ἱερῷ. σκοπεῖτε δὴ πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει,

ὃς ἀπιστότερον τὸν δῆμον καθίστησ' ἑνὸς ἀνδρός. μὴ γὰρ οἴεσθ' ὑμῖν ἄλλο τι τὰς στήλας ἑστάναι ταύτας, ἢ τούτων πάντων ὧν ἔχετ' ἢ δεδώκατε συνθήκας, αἷς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φανεῖται καὶ ποιεῖν ἀεί τι προθυμούμενος ὑμᾶς εὖ, ὑμεῖς δ' ἑστώσας ἀκύρους πεποιηκότες, ὃ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελεῖν· αὗται γὰρ οὑτωσὶ τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν τεκμήριον ὡς ἀληθῆ λέγουσιν ἑστήξουσιν. φέρ', ἐὰν δὲ δὴ πέμψας ὡς ἡμᾶς ὁ Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι καὶ τί μεμφόμενοι τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφῄρησθε, τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν ἢ τί γράψει ποθ' ὁ τὸ ψήφισμ' ὑπὲρ ἡμῶν γράφων; ὅτι νὴ Δί' ἦσάν τινες τῶν εὑρημένων ἀνάξιοι. ἐὰν οὖν εἴπῃ πρὸς ταῦτ' ἐκεῖνος „καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινές εἰσιν ἴσως φαῦλοι, καὶ οὐ διὰ ταῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν δῆμον νομίζων χρηστὸν πάντας ἔχειν ἐῶ", οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ; ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. παρὰ πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις μᾶλλόν ἐστιν ἔθος διὰ τοὺς εὐεργέτας καὶ 469 ἄλλους τινὰς εὖ ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν, ἢ διὰ τοὺς φαύλους τοὺς ὁμολογουμένως ἀξίους χάριτος τὰ δοθέντ' ἀφαιρεῖσθαι. καὶ μὴν οὐδ' ὅπως οὐκ ἀντιδώσει τῷ Λεύκωνί τις, ἂν βούληται, δύναμαι σκοπούμενος εὑρεῖν. χρήματα μὲν γάρ ἐστιν ἀεὶ παρ' ὑμῖν αὐτοῦ, κατὰ τὸν δὲ νόμον τοῦτον, ἐάν τις ἐπ' αὔτ' ἔλθῃ, ἢ στερήσεται τούτων ἢ λῃτουργεῖν ἀναγκασθήσεται. ἔστι δ' οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκείνῳ, ἀλλ' ὅτι τὴν δωρειὰν ὑμᾶς αὐτὸν ἀφῃρῆσθαι νομιεῖ.

Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ Λεύκων ἀδικηθῇ, μόνον δεῖ σκοπεῖν, ᾧ φιλοτιμίας εἵνεχ' ἡ περὶ τῆς δωρειᾶς σπουδὴ γένοιτ' ἄν, οὐ χρείας, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων, εἰς

δέον δὲ νῦν γέγον' αὐτῷ τὸ λαβεῖν παρ' ὑμῶν τὴν
ἀτέλειαν. τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης ὁ Κυρη-
ναῖος, ὅς, εἴπερ τις καὶ ἄλλος τῶν εἰληφότων, δικαίως
ἠξιώθη ταύτης τῆς τιμῆς, οὐ τῷ μεγάλ' ἢ θαυμάσι'
ἡλίκα δοῦναι, ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρόν, ἐν ᾧ
καὶ τῶν εὖ πεπονθότων ἔργον ἦν εὑρεῖν ἐθέλοντά τινα
42 ὧν εὐεργέτητο μεμνῆσθαι. οὗτος γὰρ ἀνήρ, ὡς τὸ
ψήφισμα τοῦτο δηλοῖ τὸ τότ' αὐτῷ γραφέν, τοῖς
[ἁλοῦσι τότ'] ἐν Σικελίᾳ τῶν πολιτῶν ἐν τοιαύτῃ συμ-
φορᾷ καθεστηκόσιν, ἔδωκε μνᾶς ἑκατὸν καὶ τοῦ μὴ τῷ
λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν αἰτιώτατος γέγονεν.
καὶ μετὰ ταῦτα δοθείσης ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα παρ'
ὑμῶν, ὁρῶν ἐν τῷ πολέμῳ πρὸ τῶν τριάκοντα μικρὸν
σπανίζοντα τὸν δῆμον χρημάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς
43 ἐπαγγειλάμενος. σκέψασθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερὸς
γένοιτ' εὔνους ὢν ὑμῖν, ἢ πῶς ἧττον ἄξιος ἀδικηθῆ-
ναι, ἢ πρῶτον μὲν εἰ παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχή-
ματι, μᾶλλον ἕλοιτο τοὺς ἀτυχοῦντας καὶ τὴν παρὰ
τούτων χάριν, ἥτις ποτ' ἤμελλεν ἔσεσθαι, ἢ τοὺς ἐν
ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κεκρατηκότας καὶ παρ' οἷς ἦν, δεύ-
τερον δ', ἑτέραν χρείαν ἰδών, εἰ φαίνοιτο διδούς, καὶ
μὴ πῶς ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει προνοούμενος, ἀλλ' ὅπως
44 τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐνδεῶς ἕξει τὸ καθ' αὑτόν. τοῦ-
τον μέντοι τὸν τῷ μὲν ἔργῳ παρὰ τοὺς μεγίστους και-
ροὺς οὑτωσὶ κοινὰ τὰ ὄντα τῷ δήμῳ κεκτημένον, τῷ
δὲ ῥήματι καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν
ἀτέλειαν ἀφαιρήσεσθε (οὐδὲ γὰρ οὔσῃ χρώμενος φαί-
νεται), ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν, οὗ τί γένοιτ' ἂν
αἴσχιον; τὸ τοίνυν ψήφισμ' ὑμῖν αὔτ' ἀναγνώσεται
τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρί. καὶ θεωρεῖτ' ὦ ἄνδρες

Ἀθηναῖοι, ὅσα ψηφίσματ' ἄκυρα ποιεῖ [ὁ νόμος], καὶ
οἵους ἀνθρώπους ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὁποίοις καιροῖς χρη-
σίμους ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτούς· εὑρήσετε γὰρ τού-
τους, οὓς ἥκιστα προσῆκ', ἀδικοῦντα. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

45 Τὰς μὲν εὐεργεσίας, ἀνθ' ὧν εὕρετο τὴν ἀτέλειαν
ὁ Ἐπικέρδης, ἀκηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες
δικασταί. σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτ', εἰ μνᾶς ἑκατὸν καὶ
πάλιν τάλαντον ἔδωκεν (οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγ'
ἡγοῦμαι τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων θαυμάσαι), ἀλλὰ
τὴν προθυμίαν καὶ τὸ αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ποιεῖν 471
46 καὶ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς. πάντες μὲν γάρ εἰσιν ἴσως
ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν οἱ προϋπάρχοντες τῷ ποι-
εῖν εὖ, μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρείας, ὧν εἷς οὗτος
ἀνὴρ ὢν φαίνεται. εἶτ' οὐκ αἰσχυνόμεθ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας εἰ μηδεμίαν ποιη-
σάμενοι τούτων μηδενὸς μνείαν ἀφῃρημένοι φανού-
47 μεθα τὴν δωρειάν, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; οὐ γὰρ
εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ
δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτεροι δ' ὑμεῖς οἱ νῦν ἀφαιρού-
μενοι, λύει τοῦτο τὴν αἰσχύνην, ἀλλ' ἐνταῦθα δὴ καὶ
τὸ δεινόν ἐστιν. εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδότες καὶ παθόντες
ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ λόγῳ
ταῦτ' ἀκούοντες ὡς ἀναξίων ἀφαιρησόμεθα, πῶς οὐχ
48 ὑπέρδεινον ποιήσομεν; ὁ αὐτὸς τοίνυν ἐστί μοι λόγος
καὶ περὶ τῶν τοὺς τετρακοσίους καταλυσάντων, καὶ
περὶ τῶν ὅτ' ἔφευγεν ὁ δῆμος χρησίμους αὐτοὺς παρα-
σχόντων· πάντας γὰρ αὐτοὺς ἡγοῦμαι δεινότατ' ἂν
παθεῖν, εἴ τι τῶν τότε ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη.
49 Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ἐκεῖνο πέπεισται, πολὺ τοῦ

δεηθῆναί τινος τοιούτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν, ταῦτα
μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς, κἀγὼ συνεύχομαι, λογιζέσθω
δὲ πρῶτον μέν, ὅτι περὶ νόμου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον,
ᾧ μὴ λυθέντι δεήσει χρῆσθαι, δεύτερον δ' ὅτι βλά-
πτουσιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰο-
μένας πόλεις. οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε τὰ πράγματ' ἐπ'
ἀμφότερα, εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθεστηκότας
καὶ πράξεις χρησταὶ καὶ νόμοι καὶ ἄνδρες χρηστοὶ καὶ
πάντ' ἐξητασμέν' ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε, τοὺς δ' ἐν
ἁπάσῃ καθεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμονίᾳ πάντα ταῦτ' 472
50 ἀμελούμεν' ὑπέρρει κατὰ μικρόν. τῶν γὰρ ἀνθρώπων
οἱ πλεῖστοι κτῶνται μὲν τἀγαθὰ τῷ καλῶς βουλεύεσθαι
καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δ' οὐκ ἐθέλουσι
τοῖς αὐτοῖς τούτοις. ὃ μὴ πάθητε νῦν ὑμεῖς, μηδ'
οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι δεῖν, ὃς καλῶς τε πράτ-
τουσαν τὴν πόλιν ἡμῶν πονηρᾶς δόξης ἀναπλήσει, ἐάν
τέ τι συμβῇ ποτ', ἔρημον τῶν ἐθελησόντων ἀγαθόν τι
ποιεῖν καταστήσει.

51 Οὐ τοίνυν μόνον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς ἰδίᾳ
γνόντας εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ παρασχόντας χρησίμους
αὐτοὺς ἐπὶ τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, οἵων
μικρῷ πρότερον Φορμίων διεξελήλυθε κἀγὼ νῦν εἴρηκα,
ἄξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς
ἄλλους, οἳ πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, συμμά-
χους ὑμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου πα-
ρέσχον, καὶ λέγοντες ἃ συμφέρει τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ
52 καὶ πράττοντες· ὧν ἔνιοι διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν
στέρονται τῆς πατρίδος. ὧν ἐπέρχεταί μοι πρώτους
ἐξετάσαι τοὺς ἐκ Κορίνθου φεύγοντας. ἀναγκάζομαι
δὲ λέγειν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα, ἃ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυ-
τέρων αὐτὸς ἀκήκοα. τὰ μὲν οὖν ἄλλ' ὅσα χρησίμους

ὑμῖν ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι παρέσχον, ἐάσω· ἀλλ' ὅθ' ἡ με-
γάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένεθ' ἡ ἐν Κορίνθῳ,
τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων μετὰ τὴν μάχην μὴ
δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πρὸς Λακε-
53 δαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, ὁρῶντες ἠτυχηκυῖαν τὴν
πόλιν καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας Λακεδαιμονίους,
οὐχὶ προὔδωκαν οὐδ' ἐβουλεύσαντ' ἰδίᾳ περὶ τῆς αὐτῶν 473
σωτηρίας, ἀλλὰ πλησίον ὄντων μεθ' ὅπλων ἁπάντων
Πελοποννησίων, ἀνέῳξαν τὰς πύλας ὑμῖν βίᾳ τῶν πολ-
λῶν, καὶ μᾶλλον εἵλοντο μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρα-
τευσαμένων, εἴ τι δέοι, πάσχειν, ἢ χωρὶς ὑμῶν ἀκιν-
δύνως σεσῶσθαι, καὶ εἰσέφρουν τὸ στράτευμα, καὶ διέ-
54 σωσαν καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους. ἐπειδὴ δ' ἡ
πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτ' ἐγένεθ' ἡ ἐπ'
Ἀνταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων τούτων ὑπὸ Λακεδαιμο-
νίων ἐξέπεσον. ὑποδεξάμενοι δ' ὑμεῖς αὐτοὺς ἐποιή-
σατ' ἔργον ἀνθρώπων καλῶν κἀγαθῶν· ἐψηφίσασθε
γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ' ὧν ἐδέοντο. εἶτα ταῦτα νῦν εἰ χρὴ
κύρι' εἶναι σκοποῦμεν; ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον αἰσχρὸς
τοῖς σκοπουμένοις, εἴ τις ἀκούσειεν ὡς Ἀθηναῖοι σκο-
ποῦσιν, εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἐᾶν τὰ δοθέντ' ἔχειν·
πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα καὶ ἐγνῶσθαι προσῆκεν.
ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ' αὐτοῖς.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

55 Ἃ μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς φεύγουσιν δι' ὑμᾶς Κο-
ρινθίων ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. ὅρα δ', εἴ
τις ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰδὼν [ἢ παρὼν] ἤ τινος
εἰδότος διεξιόντος ἀκούσας, ἀκούσαι τοῦ νόμου τούτου
τὰς τότε δωρειὰς δοθείσας ἀφαιρουμένου, ὅσην ἂν κα-
κίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίη, οἳ παρὰ μὲν

τὰς χρείας οὕτω φιλάνθρωποι καὶ πάντα ποιοῦντες,
ἐπειδὴ δ' ἐπράξαμεν πάνθ' ὅσ' ἂν εὐξαίμεθα. οὕτως
ἀχάριστοι καὶ κακοί, ὥστε τούς τ' ἔχοντας ἀφῃρήμεθα,
καὶ τὸ λοιπὸν μηδενὶ δοῦναι ταῦτ' ἐξεῖναι νόμον τε-
56 θείκαμεν. νὴ Δί' ἀνάξιοι γάρ τινες τῶν εὑρημένων 471
ταῦτ' ἦσαν· τουτὶ γὰρ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον
αὐτοῖς. ἔπειτ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν,
ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον
χρόνῳ παμπληθεῖ; τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι
γνώμῃ χρησαμένων ἔργον ἀνθρώπων ἐστί· τὸ δὲ τοὺς
ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι φθονούντων, τοῦτο δ' οὐ δεῖ
57 δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέναι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ὀκνήσω
περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐ
τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω πόλει τὸν ἄξιον ἐξεταστέον
εἶναι καὶ ἰδιώτῃ· οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ σκέψις.
ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν σκοπεῖ, τίς ἄξιός ἐστιν
ἑκάστου κηδεστὴς ἢ τῶν τοιούτων τι γίγνεσθαι, ταῦτα
δὲ καὶ νόμοις τισὶν καὶ δόξαις διώρισται· κοινῇ δ' ἡ
πόλις καὶ ὁ δῆμος, ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σῴζῃ.
τοῦτο δ' οὐ γένει καὶ δόξῃ κρινόμενον ἴδοι τις ἄν, ἀλλ'
ἔργῳ. ὅταν μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέῃ, τὸν βουλόμενον
[εὖ] ποιεῖν ἡμᾶς ἐάσομεν, ἐπειδὰν δὲ πάθωμεν, τότε
τὴν ἀξίαν τοῦ ποιήσαντος σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς
βουλευσόμεθα.

58 Ἀλλὰ νὴ Δία οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται, καὶ
περὶ τούτων μόνων ποιοῦμαι λόγον τοσοῦτον. πολλοῦ
γε καὶ δέω. ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμ'
ἐξετάζειν, ὅσοι πεποιηκότες ὑμᾶς εὖ διὰ τὸν νόμον, εἰ
μὴ λυθήσεται, τὰ δοθέντ' ἀφαιρεθήσονται· ἓν δ' ἢ δύο
δείξας ἔτι ψηφίσματ' ἀπαλλάττομαι τοῦ περὶ τούτων
59 λέγειν. τοῦτο μὲν τοίνυν Θασίους τοὺς μετ' Ἐκφάν-

του, πῶς οὐκ ἀδικήσετ'. ἐὰν ἀφαιρῆσθε τὴν ἀτέλειαν,
οἳ παραδόντες ὑμῖν Θάσον, καὶ τὴν Λακεδαιμονίων
φρουρὰν μεθ' ὅπλων ἐκβαλόντες, καὶ Θρασύβουλον
εἰσαγαγόντες, καὶ παρασχόντες φίλην ὑμῖν τὴν αὑτῶν 475
πατρίδα, αἴτιοι τοῦ γενέσθαι σύμμαχον τὸν περὶ Θρᾴ-
60 κην τόπον ὑμῖν ἐγένοντο; τοῦτο δ' Ἀρχέβιον καὶ Ἡρα-
κλείδην, οἳ Βυζάντιον παραδόντες Θρασυβούλῳ κυρίους
ὑμᾶς ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν δεκάτην
ἀποδόσθαι, καὶ χρημάτων εὐπορήσαντας Λακεδαιμο-
νίους ἀναγκάσαι τοιαύτην, οἵαν ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσα-
σθαι τὴν εἰρήνην; ὧν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτ'
ἐκπεσόντων, ἐψηφίσασθ' ἅπερ οἶμαι φεύγουσιν εὐερ-
γέταις δι' ὑμᾶς προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, ἀτέ-
λειαν ἁπάντων. εἶτα τοὺς δι' ὑμᾶς φεύγοντας καὶ
δικαίως τι παρ' ὑμῶν εὑρομένους, ἐάσωμεν ἀφαιρε-
θῆναι ταῦτα, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; ἀλλ' αἰσχρὸν
61 ἂν εἴη. μάθοιτε δὲ τοῦτο μάλιστ' ἄν, ἐκείνως εἰ λο-
γίσαισθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς· εἴ τινες νυνὶ τῶν ἐχόν-
των Πύδναν ἢ Ποτείδαιαν ἤ τι τῶν ἄλλων χωρίων,
ἃ Φιλίππῳ μέν ἐστιν ὑπήκο', ὑμῖν δ' ἐχθρά, τὸν αὐτὸν
τρόπον ὅνπερ ἡ Θάσος ἦν τότε καὶ τὸ Βυζάντιον Λα-
κεδαιμονίοις μὲν οἰκεῖ', ὑμῖν δ' ἀλλότρια, παραδώσειν
ταῦτ' ἐπαγγείλαιντ', ἂν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς δῶτε δω-
ρειάς, ἅσπερ Ἐκφάντῳ τῷ Θασίῳ καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυ-
62 ζαντίῳ, καί τινες τούτων ἀντιλέγοιεν αὐτοῖς, ταῦτα
λέγοντες ὡς δεινὸν εἴ τινες μόνοι τῶν ἄλλων μετοί-
κων μὴ χορηγοῖεν, πῶς ποτ' ἂν σχοῖτε πρὸς τοὺς ταῦτα
λέγοντας; ἢ δῆλον ὅτι φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθ' ὡς
συκοφαντούντων; οὐκοῦν αἰσχρὸν εἰ μέλλοντες μὲν εὖ
πάσχειν συκοφάντην ἂν τὸν ταῦτα λέγονθ' ἡγοῖσθε,
ἐπὶ τῷ δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν προτέρων εὐεργετῶν

δωρειὰς ταῦτα λεγόντων ἀκούσεσθε. φέρε δὴ κἀκεῖνο
63 ἐξετάσωμεν. οἱ προδόντες τὴν Πύδναν καὶ τἄλλα χωρία 476
τῷ Φιλίππῳ, τῷ ποτ' ἐπαρθέντες ἡμᾶς ἠδίκουν; ἢ
πᾶσι πρόδηλον τοῦθ', ὅτι ταῖς παρ' ἐκείνου δωρειαῖς,
ἃς διὰ ταῦτ' ἔσεσθαι σφίσιν ἡγοῦντο; πότερ' οὖν
μᾶλλον ἔδει σ' ὦ Λεπτίνη τοὺς ἐχθροὺς, εἰ δύνασαι,
πεῖσαι, τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασιν γιγνο-
μένους ἐκείνων εὐεργέτας μὴ τιμᾶν, ἢ θεῖναι νόμον
ἡμῖν, ὃς τῶν τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις ὑπαρχουσῶν
δωρειῶν ἀφαιρεῖταί τι; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἶμαι. ἀλλ'
ἵνα μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λαβὲ τὰ ψηφί-
σμαθ' ἃ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

64 Ἠκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικα-
σταί. τούτων δ' ἴσως ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν οὐκέτ' εἰσίν.
ἀλλὰ τὰ ἔργα τὰ πραχθέντ' ἔστιν, ἐπειδήπερ ἅπαξ
ἐπράχθη. προσήκει τοίνυν τὰς στήλας ταύτας κυρίας
ἐᾶν τὸν πάντα χρόνον, ἵν', ἕως μὲν ἄν τινες ζῶσι,
μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικῶνται, ἐπειδὰν δὲ τελευτήσωσιν,
ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι, καὶ παρα-
δείγμαθ' ἑστῶσι τοῖς βουλομένοις τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγα-
θόν, ὅσους εὖ ποιήσαντας ἡ πόλις ἀντ' εὖ πεποίηκεν.
65 καὶ μὴν μηδ' ἐκεῖν' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λανθα-
νέτω, ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστὶν πάντας ἀνθρώπους
ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι, τὰς μὲν συμφορὰς, αἷς δι' ὑμᾶς
ἐχρήσανθ' οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον κυρίας
αὐτοῖς γεγενημένας, τὰς δὲ δωρειὰς, ἃς ἀντὶ τούτων
66 ἔλαβον παρ' ὑμῶν, καὶ δὴ λελυμένας. πολὺ γὰρ μᾶλ-
λον ἥρμοττεν τὰ δοθέντ' ἐῶντας τῶν ἀτυχημάτων
ἀφαιρεῖν, ἢ τούτων μενόντων τὰς δωρειὰς ἀφαιρεῖσθαι.

φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, τίς ἔστιν ὅστις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς 477
βουλήσεται, μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχῃ, παραχρῆμα δίκην
δώσειν τοῖς ἐχθροῖς, ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας
παρ' ὑμῶν ἀπίστους ἕξειν;
67 Πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἂν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ
τοῦτο μόνον δόξαιμι δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου,
ὅτι πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀφαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν,
τῶν δὲ πολιτῶν μηδέν' ἄξιον δοκοίην ἔχειν δεῖξαι τῶν
εὑρημένων ταύτην τὴν τιμήν. καὶ γὰρ τἄλλ' ἀγάθ'
εὐξαίμην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν εἶναι πλεῖστα, καὶ ἄν-
δρας ἀρίστους καὶ πλείστους [εὐεργέτας] τῆς πόλεως
68 πολίτας εἶναι. πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα σκοπεῖτ',
εἰ ἄρ' ἄξιον, καταμεμψαμένους ἢ τὸν ἄνδρα ἢ τὰ πε-
πραγμένα, ἄκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.
οὗτος γὰρ, ὡς ὑμῶν τινῶν ἔστιν ἀκοῦσαι τῶν κατὰ
τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν τοῦ δήμου κάθοδον
τὴν ἐκ Πειραιῶς ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης καὶ
ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ'
ἡμῶν οὐδ' ἡντινοῦν ἀφορμὴν λαβών, κατεναυμάχησεν
Λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττοντας
εἴθισ' ἀκούειν ἡμῶν, καὶ τοὺς ἁρμοστὰς ἐξήλασεν ἐκ
τῶν νήσων, καὶ μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἐλθὼν ἀνέστησε τὰ
τείχη, καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐποίησε
69 τῇ πόλει τὸν λόγον πρὸς Λακεδαιμονίους εἶναι. καὶ
γάρ τοι μόνῳ τῶν πάντων αὐτῷ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ
γέγραπται· „ἐπειδὴ [Κόνων]“ φησὶν „ἠλευθέρωσε τοὺς
Ἀθηναίων συμμάχους.“ ἔστιν δὲ τοῦτο τὸ γράμμ' ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτούς,
ὑμῖν δὲ πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας· ὅτου γὰρ ἄν τις 478
παρ' ὑμῶν ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἴτιος γένηται, τούτου
70 τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρποῦται. διόπερ οὐ

μόνον αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλλὰ καὶ χαλκῆν εἰκόνα, ὥσπερ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἔστησαν πρώτου· ἡγοῦντο γὰρ οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν καταλύσαντα πεπαυκέναι. ἵν' οὖν μᾶλλον οἷς λέγω προσέχητε, τὰ ψηφίσμαθ' ὑμῖν αὔτ' ἀναγνώσεται τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ Κόνωνι. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

71 Οὐ τοίνυν μόνων ὑφ' ὑμῶν ὁ Κόνων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τότ' ἐτιμήθη πράξας ἃ διεξῆλθον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἳ δικαίως ὧν εὐεργέτηντο χάριν δεῖν ᾤοντ' ἀποδιδόναι. οὐκοῦν αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρειαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ'
72 ἀφαιρήσεται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο καλόν, ζῶντα μὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν ὥστε τοσούτων ὅσων ἀκηκόατ' ἀξιοῦν, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε, μηδεμίαν ποιησαμένους [τούτων] μνείαν ἀφελέσθαι τι τῶν δοθέντων τότε. πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων ἄξι' ἐπαίνου, δι' ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς ἐπὶ τούτοις δοθείσας δωρειάς, κάλλιστον δὲ πάν-
73 των ἡ τῶν τειχῶν ἀνάστασις. γνοίη δ' ἄν τις εἰ παραθείη πῶς Θεμιστοκλῆς, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἁπάντων ἀνδρῶν ἐνδοξότατος, ταὐτὸ τοῦτ' ἐποίησεν. λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος τειχίζειν εἰπὼν τοῖς πολίταις, κἂν ἀφίκηταί τις ἐκ Λακεδαίμονος, κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι 479
πρεσβεύων αὐτὸς ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους. λόγων δὲ γιγνομένων [ἐκεῖ] καί τινων ἀπαγγελλόντων ὡς Ἀθηναῖοι τειχίζουσιν, ἀρνεῖσθαι καὶ πρέσβεις πέμπειν σκεψομένους κελεύειν, ἐπειδὴ δ' οὐχ ἧκον οὗτοι, πέμπειν

ἑτέρους παραινεῖν. καὶ πάντες ἴσως ἀκηκόαθ' ὃν τρό-
74 πον ἐξαπατῆσαι λέγεται. φημὶ τοίνυν ἐγὼ (καὶ πρὸς Διὸς ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ, ἀλλὰ τἀληθὲς σκοπείτω), ὅσῳ τὸ φανερῶς τοῦ λάθρᾳ κρεῖττον, καὶ [τὸ] νικῶντας ἢ παρακρουσαμένους πράττειν ὁτιοῦν ἐντιμότερον, τοσούτῳ κάλλιον Κόνωνα τὰ τείχη στῆσαι Θεμιστοκλέους· ὁ μὲν γὰρ λαθών, ὁ δὲ νικήσας τοὺς κωλύσοντας αὔτ' ἐποίησεν. οὐ τοίνυν ἄξιον τὸν τοιοῦτον ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων τῶν διδαξόντων ὑμᾶς, ὡς ἀφελέσθαι τι χρὴ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.

75 Εἶεν. ἀλλὰ νὴ Δία τὸν παῖδα τὸν Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ δικαίως παρ' ὑμῶν λαβὼν κατέλιπεν. ἀλλ' οὐδέν' ἀνθρώπων εὖ φρονοῦντ' οἶμαι ταῦτ' ἂν φῆσαι καλῶς ἔχειν. ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας ἦν ἀνήρ, οὐ μὴν κωλύει γ' οὐδὲν κἀμὲ διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι τῶν πεπρα-
76 γμένων αὐτῷ. ὃν μὲν οὖν τρόπον ὑμᾶς ἔχων πρὸς ἅπαντας Πελοποννησίους παρετάξατ' ἐν Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσ' ἐν Κύπρῳ τρόπαι' ἔστησεν καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν, οὐδαμοῦ τὸ τῆς πόλεως ὄνομ' οὐδ' αὑτὸν κατῄσχυνεν, οὔτε πάνυ 480
ῥᾴδιον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τ' αἰσχύνη λέγοντος ἐμοῦ ταῦτ' ἐλάττω φανῆναι τῆς ἐν ἑκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. ἃ δ' οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἴομαι μικρὰ ποιῆσαι, ταῦθ' ὑπομνῆσαι πειράσομαι.
77 ἐνίκησεν μὲν τοίνυν Λακεδαιμονίους ναυμαχῶν καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσας ἔλαβ' αἰχμαλώτους τριήρεις, εἷλε δὲ τῶν νήσων τούτων τὰς πολλὰς καὶ παρέδωκεν

ὑμῖν καὶ φιλίας ἐποίησ' ἐχθρῶς ἐχούσας πρότερον,
τρισχίλια δ' αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ' ἤγαγε, καὶ πλέον
ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφην' ἀπὸ τῶν πολε-
μίων. καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινὲς οἱ πρεσβύτατοι
μάρτυρές εἰσί μοι. πρὸς δὲ τούτοις ἄλλας τριήρεις
πλεῖν ἢ εἴκοσιν εἷλε κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων, ἃς
78 ἁπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. ἑνὶ δ'
ἐν κεφαλαίῳ μόνος τῶν πάντων στρατηγῶν οὐ πόλιν,
οὐ φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδέν'
ἡγούμενος ὑμῶν, οὐδ' ἔστιν οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων
ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν τε κἀκείνου, ὑμῖν
δ' ἀπὸ πολλῶν πόλλ' ἐκείνου στρατηγοῦντος. ἵνα δὲ
μὴ λέγων παραλίπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀνα-
γνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τάς τε ναῦς ὅσας ἔλαβεν
καὶ οὗ ἑκάστην, καὶ τῶν πόλεων τὸν ἀριθμὸν καὶ
τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν τροπαίων, οὗ ἕκα-
στον. λέγε.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΑΒΡΙΟΥ.

79 *Δοκεῖ* τισὶν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος ὁ
τοσαύτας πόλεις λαβὼν καὶ τριήρεις τῶν πολεμίων
ναυμαχίᾳ νικήσας, καὶ τοσούτων καλῶν αἴτιος ὤν, 481
αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῇ πόλει, ἄξιος εἶναι ἀποστερηθῆ-
ναι τὴν ἀτέλειαν, ἣν εὕρετο παρ' ὑμῶν καὶ τῷ υἱεῖ
κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. καὶ γὰρ ἂν ἄλογον
εἴη· μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν ἢ ναῦς δέκα [μόνας],
περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰσήγγελλον οὗτοι, καὶ εἰ
80 ἥλω, τὸν ἅπαντ' ἂν ἀπωλώλει χρόνον· ἐπειδὴ δὲ τοὐ-
ναντίον ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις εἷλεν, ἑβδομήκοντα δὲ
ναῦς ἔλαβε, τρισχιλίους δ' αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ
ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνε, τοσαῦτα δ' ἔστησε τρόπαια,

τηνικαῦτα δ' οὐκ ἔσται κύρι' αὐτῷ τὰ δοθέντ' ἐπὶ
τούτοις; καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ζῶν πάνθ'
ὑπὲρ ὑμῶν φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευ-
τὴν αὐτὴν τοῦ βίου πεποιημένος οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός,
ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμένα
φαίνοισθ' εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
81 ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅπως μὴ φανούμεθα φαυλότεροι Χίων
περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενημένοι. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μέν,
ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει, μηδὲν
ὧν ἔδοσαν πρότερον νῦν ἀφῄρηνται, ἀλλὰ τὰς πάλαι
χάριτας μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πεποίηνται,
ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐπ' ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν,
ἀντὶ τοῦ διὰ ταῦτ' ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν, καὶ τῶν
ἐπὶ ταῖς προτέραις εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφῃρη-
μένοι φανήσεσθε, πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνην ἕξετε;
82 καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκεῖνο ἀνάξι' ἂν εἴη πεπονθὼς ὁ
παῖς εἰ τῆς δωρειᾶς ἀφαιρεθείη, καθ' ὃ πολλάκις ὑμῶν 482
στρατηγήσαντος Χαβρίου, οὐδενὸς πώποθ' υἱὸς ὀρφα-
νὸς δι' ἐκεῖνον ἐγένετο, αὐτὸς δ' ἐν ὀρφανίᾳ τέθραπται
διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός. οὕτω γὰρ
ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται βεβαίως πως ἐκεῖνος φιλό-
πολις, ὥστε δοκῶν καὶ ὢν ἀσφαλέστατος στρατηγὸς
ἁπάντων, ὑπὲρ μὲν ὑμῶν, ὁπόθ' ἡγοῖτ', ἐχρῆτο τούτῳ,
ὑπὲρ αὑτοῦ δ', ἐπειδὴ τὸ καθ' αὑτὸν ἐτάχθη κινδυ-
νεύειν, παρεῖδε, καὶ μᾶλλον εἵλετο μὴ ζῆν, ἢ καται-
83 σχῦναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὑτῷ τιμάς. εἶθ'
ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος ᾤετο δεῖν ἀποθνῄσκειν ἢ νικᾶν, ταῦθ'
ἡμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; καὶ τί φήσομεν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τὰ μὲν τρόπαι' ἑστήκῃ δῆλα
πᾶσιν ἀνθρώποις, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος

ἔστησε, τῶν δ' ἐπὶ τούτοις δωρειῶν ἀφῃρημένον τι
φαίνηται; οὐ σκέψεσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ λο-
γιεῖσθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρίνεται πότερ' ἔστ' ἐπι-
τήδειος ἢ οὔ, ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζεσθ' εἴτ' ἐπιτήδειοι
πάσχειν ἔστ' εὖ τὸν λοιπὸν χρόνον εἴτε μή;

84 Λαβὲ δὴ καὶ τὸ τῷ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν.
ὅρα δὴ καὶ σκόπει· δεῖ γὰρ αὔτ' ἐνταῦθ' εἶναί που.

Ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ Χαβρίου βούλομαι.
ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τιμῶντές ποτ' Ἰφικράτην.
οὐ μόνον αὐτὸν ἐτιμήσατ', ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον Στρά-
βακα καὶ Πολύστρατον· καὶ πάλιν Τιμοθέῳ διδόντες
τὴν δωρειάν, δι' ἐκεῖνον ἐδώκατε καὶ Κλεάρχῳ καί
τισιν ἄλλοις πολιτείαν. Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ'
85 ὑμῖν μόνος. εἰ δὴ τόθ', ὅθ' εὑρίσκετο τὴν δωρειάν,
ἠξίωσ' ὑμᾶς, ὥσπερ δι' Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον εὖ
τινὰς πεποιήκατε, οὕτω καὶ δι' ἑαυτὸν εὖ ποιῆσαι τού-
των τινὰς τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν, οὓς νῦν οὗτοι
μεμφόμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν, ὁμοίως
οὐκ ἂν ἐδώκατε ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγ' ἡγοῦ-
86 μαι. εἶθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν τότ' ἐδώκατε δωρειάν,
διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέ-
λειαν; ἀλλ' ἄλογον. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἁρμόττει δοκεῖν,
παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχείρως ἔχειν, ὥστε
μὴ μόνους αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς
ἐκείνων φίλους, ἐπειδὰν δὲ χρόνος διέλθῃ βραχύς, καὶ
ὅσ' αὐτοῖς δεδώκατε, ταῦτ' ἀφαιρεῖσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΑΒΡΙΟΥ ΤΙΜΩΝ.

87 Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε, εἰ μὴ λύσετε τὸν νόμον,
πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, οὓς ἀκηκόατ', εἰσὶν ὦ ἄνδρες δι-
κασταί. σκοπεῖτε δὴ καὶ λογίσασθ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς,

εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρόπῳ
τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνομένου πράγματος αἴσθησιν, ὡς ἂν
εἰκότως ἀγανακτήσειαν. εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πεποίηκεν
ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐκ λόγου κρίσις γί-
γνεται, καὶ τὰ καλῶς πραχθένθ' ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ'
ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ τῷ λόγῳ, μάτην τοῖς πονήσασιν
εἴργασται, πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν;

88 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς
ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάν-
τας, οὓς λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι τοῦ
παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι λέγεται παρ' ἡμῶν
εἵνεκα, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν, ὃν παρεισφέρο- 484
μεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ ἐπιτήδειον εἶναί
φαμεν. γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτου πρόνοιάν τιν' ἔχον-
τας ἡμᾶς, καὶ ὅπως ὑμεῖς μηδὲν αἰσχρὸν ποιῆσαι δό-
ξετε, καὶ ὅπως, εἴ τινά τις καταμέμφεται τῶν εὑρη-
μένων τὰς δωρειάς, ἂν δίκαιον ᾖ, κρίνας παρ' ὑμῖν
ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως, οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντείποι μὴ οὐ
89 δεῖν ἔχειν, ἕξουσιν τὰ δοθέντα. καὶ τούτων οὐδὲν
καινὸν οὐδ' εὕρημ' ἡμέτερον, ἀλλ' ὁ παλαιός, ὃν οὗτος
παρέβη, νόμος οὕτω κελεύει νομοθετεῖν, γράφεσθαι
μέν, ἄν τίς τινα τῶν ὑπαρχόντων νόμων μὴ καλῶς
ἔχειν ἡγῆται, παρεισφέρειν δ' αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν
τιθῇ λύων ἐκεῖνον, ὑμᾶς δ' ἀκούσαντας ἑλέσθαι τὸν
90 κρείττω. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ Σόλων, ὁ τοῦτον τὸν
τρόπον προστάξας νομοθετεῖν, τοὺς μὲν θεσμοθέτας
[τοὺς] ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους, δὶς δοκιμασθέν-
τας ἄρχειν, ἔν τε τῇ βουλῇ καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ, τοὺς δὲ νόμους αὐτοὺς καθ' οὓς καὶ τούτοις
ἄρχειν καὶ [πᾶσι] τοῖς ἄλλοις πολιτεύεσθαι προσήκει,
ἐπὶ καιροῦ τεθέντας ὅπως ἔτυχον, μὴ δοκιμασθέντας

91 κυρίους εἶναι. καὶ γάρ τοι τότε μὲν, τέως τὸν τρό-
πον τοῦτον ἐνομοθέτουν, τοῖς μὲν ὑπάρχουσιν νόμοις
ἐχρῶντο, καινοὺς δ' οὐκ ἐτίθεσαν· ἐπειδὴ δὲ τῶν πο-
λιτευομένων τινὲς δυνηθέντες, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι,
κατεσκεύασαν αὑτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅταν τις βού-
ληται καὶ ὃν ἂν τύχῃ τρόπον, τοσοῦτοι μὲν ἐναντίοι
σφίσιν αὐτοῖς εἰσὶν νόμοι, ὥστε χειροτονεῖθ' ὑμεῖς
τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ πάμπολυν ἤδη
92 χρόνον, καὶ τὸ πρᾶγμ' οὐδὲν μᾶλλον δύναται πέρας
σχεῖν· ψηφισμάτων δ' οὐδ' ὁτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι,
ἀλλὰ νεώτεροι [οἱ νόμοι], καθ' οὓς τὰ ψηφίσματα δεῖ
γράφεσθαι, τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ὑμῖν εἰσίν. ἵν' οὖν
μὴ λόγον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτὸν ὅν
φημι δείξω, λαβέ μοι τὸν νόμον καθ' ὃν ἦσαν οἱ πρό-
τερον νομοθέται. λέγε.

NOMOΣ.

93 Συνίεθ' ὃν τρόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁ Σόλων
τοὺς νόμους ὡς καλῶς κελεύει τιθέναι, πρῶτον μὲν
παρ' ὑμῖν, ἐν τοῖς ὀμωμοκόσιν, παρ' οἷσπερ καὶ τἄλλα
κυροῦται, ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους, ἵν' εἷς ᾖ περὶ
τῶν ὄντων ἑκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ
τοῦτο ταράττῃ καὶ ποιῇ τῶν ἅπαντας εἰδότων τοὺς
νόμους ἔλαττον ἔχειν, ἀλλὰ πᾶσιν ᾖ ταὐτὰ γνῶναι καὶ
94 μαθεῖν ἁπλᾶ καὶ σαφῆ τὰ δίκαια. καὶ πρὸ τούτων γ'
ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθε τῶν ἐπωνύμων καὶ τῷ γραμ-
ματεῖ παραδοῦναι, τοῦτον δ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀνα-
γιγνώσκειν, ἵν' ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις καὶ
κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἃν ᾖ καὶ δίκαια καὶ συμφέ-
ροντα, ταῦτα νομοθετῇ. τούτων τοίνυν τοσούτων ὄντων
δικαίων τὸ πλῆθος, οὑτοσὶ μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησε

Λεπτίνης· οὐ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτ' ἐπείσθηθ', ὡς ἐγὼ
νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον· ἡμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι πάντα, καὶ παρεισφέρομεν πολλῷ καὶ κρείττω καὶ
δικαιότερον τούτου νόμον. γνώσεσθε δ' ἀκούοντες.
95 λαβὲ καὶ λέγε πρῶτον μὲν ἃ τοῦ τούτου νόμου γεγράμ- 486
μεθα, εἶθ' ἅ φαμεν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι. λέγε.

ΓΡΑΦΗ.

Ταῦτα μέν ἐσθ' ἃ τοῦ τούτου νόμου διώκομεν ὡς
οὐκ ἐπιτήδεια. τὰ δ' ἑξῆς λέγε, ἃ τούτων εἶναι βελτίω
φαμέν. προσέχετ' ἄνδρες δικασταὶ τούτοις ἀναγιγνω-
σκομένοις τὸν νοῦν. λέγε.

NOMOΣ.

96 Ἐπίσχες. τοῦτο μὲν ἐν τοῖς οὖσιν νόμοις κυρίοις
ὑπάρχον καλὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σαφές, „τὰς
δωρειὰς ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε κυρίας εἶναι", δίκαιον,
ὦ γῆ καὶ θεοί. χρῆν τοίνυν Λεπτίνην μὴ πρότερον
τιθέναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον, πρὶν τοῦτον ἔλυσε γραψά-
μενος. νῦν δὲ μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ καταλείπων ὅτι
παρανομεῖ τουτονὶ τὸν νόμον, ὅμως ἐνομοθέτει, καὶ
ταῦθ' ἑτέρου κελεύοντος νόμου, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ'
ἔνοχον εἶναι τῇ γραφῇ, ἐὰν ἐναντίος ᾖ τοῖς πρότερον
κειμένοις νόμοις. λαβὲ δ' αὐτὸν τὸν νόμον.

NOMOΣ.

97 Οὔκουν ἐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῷ „κυρίας
εἶναι τὰς δωρειὰς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε", τὸ „μηδέν'
εἶναι ἀτελῆ" τούτων οἷς ὁ δῆμος ἔδωκεν; σαφῶς γ'
οὑτωσί. ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδ' ἀντεισφέρει νόμῳ,
ἀλλ' ἅ τ' ἐδώκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δικαία κατὰ
τῶν ἢ παρακρουσαμένων ἢ μετὰ ταῦτ' ἀδικούντων ἢ

ὅλως ἀναξίων, δι' ἣν ὃν ἂν ὑμῖν δοκῇ κωλύσετ' ἔχειν
τὴν δωρειάν. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. 487

98 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ καταμανθάνετε,
ὅτι ἐνταῦθ' ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ δοθέντα, καὶ
τοὺς μὴ τοιούτους κριθέντας, ἐὰν ἀδίκως τι λάβωσιν,
ἀφαιρεθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ' ὑμῖν εἶναι πάνθ',
ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, καὶ δοῦναι καὶ μή. ὡς μὲν τοίνυν
οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δικαίως ὁ νόμος, οὔτ' ἐρεῖν
οἴομαι Λεπτίνην, οὔτ', ἐὰν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι·
ἃ δὲ πρὸς τοῖς θεσμοθέταις ἔλεγεν, ταῦτ' ἴσως λέγων
παράγειν ὑμᾶς ζητήσει. ἔφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα παρα-
γεγράφθαι [τοῦτον] τὸν νόμον, ἐὰν δ' ὃν αὐτὸς ἔθηκεν
99 λυθῇ, τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τῇ ὑμε-
τέρᾳ ψήφῳ τοῦ τούτου νόμου λυθέντος, τὸν παρεισε-
νεχθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος,
καθ' ὃν οἱ θεσμοθέται τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν, ἐάσω,
ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγῃ μοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο
εἶμι. ὅταν ταῦτα λέγῃ δήπου, ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελ-
τίω καὶ δικαιότερον τόνδε τὸν νόμον οὗ τέθεικεν αὐτός,
100 ὑπὲρ δὲ τοῦ πῶς τεθήσεται ποιεῖται τὸν λόγον. πρῶ-
τον μὲν τοίνυν εἰσὶν αὐτῷ κατὰ τοῦ παρεισφέροντος
πολλοὶ τρόποι, δι' ὧν, ἂν βούληται, θεῖναι τὸν νόμον
αὐτὸν ἀναγκάσει. ἔπειτ' ἐγγυώμεθ' ἡμεῖς, ἐγὼ, Φορ-
μίων, ἄλλον εἴ τινα βούλεται, θήσειν τὸν νόμον. ἔστι
δὲ δήπου νόμος ὑμῖν, ἐάν τις ὑποσχόμενός τι τὸν δῆμον
ἢ τὴν βουλὴν ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, τὰ ἔσχατα
πάσχειν. ἐγγυώμεθ', ὑπισχνούμεθα. οἱ θεσμοθέται
ταῦτα γραφόντων, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω.
101 μήθ' ὑμεῖς ποιήσητε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν αὐτῶν, μήτ',

εἴ τις φαῦλός ἐστι τῶν εὑρημένων τὴν δωρειάν, ἐχέτω, 488
ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τόνδε κριθήτω τὸν νόμον. εἰ δὲ ταῦτα
λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φήσει, ἐκεῖνό γ' οὐ λόγος·
αὐτὸς θέτω, καὶ μὴ λεγέτω τοῦθ', ὡς οὐ θήσομεν ἡμεῖς.
κάλλιον δὲ δήπου τὸν ὑφ' ὑμῶν κριθέντα καλῶς ἔχειν
νόμον εἰσφέρειν, ἢ ὃν νῦν ἀφ' αὑτοῦ τίθησιν.

102 Ἐμοὶ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ Λεπτίνης (καί
μοι μηδὲν ὀργισθῇς· οὐδὲν γὰρ φλαῦρον ἐρῶ) ἢ οὐκ
ἀνεγνωκέναι τοὺς Σόλωνος νόμους ἢ οὐ συνιέναι. εἰ
γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκεν νόμον ἐξεῖναι δοῦναι τὰ
ἑαυτοῦ ᾧ ἄν τις βούληται, ἐὰν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι,
οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγυτάτω γένει τῆς ἀγχι-
στείας, ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον καταθεὶς τὴν ὠφελίαν
103 ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους εὖ, σὺ δὲ τοὐ-
ναντίον εἰσενήνοχας μὴ ἐξεῖναι τῷ δήμῳ τῶν αὑτοῦ
δοῦναι μηδενὶ μηδέν, πῶς σέ τις φήσῃ τοὺς Σόλωνος
ἀνεγνωκέναι νόμους ἢ συνιέναι; ὃς ἔρημον ποιεῖς τὸν
δῆμον τῶν φιλοτιμησομένων, προλέγων καὶ δεικνὺς
ὅτι τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν οὐδ' ὁτιοῦν ἔσται πλέον.
104 καὶ μὴν κἀκεῖνος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νόμων
Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶτα, μηδ'
ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός· σὺ δὲ
ποιεῖς, οὐ λέγεις κακῶς τοὺς τετελευτηκότας τῶν εὐερ-
γετῶν, τῷ δεῖνι μεμφόμενος καὶ τὸν δεῖν' ἀνάξιον εἶναι
φάσκων, ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν. ἆρ' οὐ πολὺ
τοῦ Σόλωνος ἀποστατεῖς τῇ γνώμῃ;

105 Πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγελλέν μοι περὶ τοῦ
μηδενὶ δεῖν μηδὲν διδόναι, μηδ' ἂν ὁτιοῦν πράξῃ, τοι-
οῦτόν τι λέγειν αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, ὡς ἄρ' οἱ Λα-
κεδαιμόνιοι καλῶς πολιτευόμενοι καὶ Θηβαῖοι, οὐδενὶ 489
τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασιν τοιαύτην οὐδεμίαν τιμήν·

καίτοι καὶ παρ' ἐκείνοις τινές εἰσιν ἴσως ἀγαθοί. ἐμοὶ
δὲ δοκοῦσιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντες οἱ τοιοῦτοι
λόγοι, παροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας
ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, οὐ μέντοι δίκαιοί γ' οὐδαμῇ.
οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι Θηβαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι
καὶ ἡμεῖς οὔτε νόμοις οὔτ' ἔθεσιν χρώμεθα τοῖς αὐτοῖς
106 οὔτε πολιτείᾳ. αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι
ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα λέγωσιν, οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν
παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαινεῖν
νόμιμα, οὐδὲ τὰ τῶν δείνων, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ'
ἃ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει, ταῦτ' ἐπαινεῖν
ἀνάγκη [καὶ ποιεῖν]. εἶτα καὶ Λακεδαιμόνιοι τῶν μὲν
τοιούτων ἀφεστᾶσιν, ἄλλαι δέ τινες παρ' ἐκείνοις εἰσὶ
τιμαί, ἃς ἀπεύξαιτ' ἂν ἅπας ὁ δῆμος ἐνταυθοῖ γενέ-
107 σθαι. τίνες οὖν εἰσιν αὗται; τὰς μὲν καθ' ἕκαστον
ἐάσω, μίαν δ', ἣ συλλαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει, δίειμι.
ἐπειδάν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν ἐγκριθῇ
παρασχὼν αὑτὸν οἷον χρή, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν.
ἐκεῖ μὲν γάρ ἐστι τῆς ἀρετῆς ἆθλον τῆς πολιτείας
κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων, παρὰ δ' ἡμῖν ταύ-
της μὲν ὁ δῆμος κύριος, καὶ ἀραὶ καὶ νόμοι καὶ φυ-
λακαί, ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται, στέφανοι
δὲ καὶ ἀτέλειαι καὶ σιτήσεις καὶ τοιαῦτ' ἐστίν, ὧν ἄν
108 τις ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν τύχοι. καὶ ταῦτ' ἀμφότερ' ὀρθῶς
ἔχει, καὶ τἀκεῖ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι τὰς μὲν
διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλλή-
λοις τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους ὁμονοεῖν ποιεῖ, τὴν δὲ 490
τῶν δήμων ἐλευθερίαν ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἅμιλλ',
ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ δήμου δωρειαῖς πρὸς αὑτοὺς ποι-
109 οῦνται, φυλάττει. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μηδὲ Θηβαίους
μηδένα τιμᾶν, ἐκεῖν' ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθὲς οἴομαι

μεῖζον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Θηβαῖοι φρονοῦσιν ἐπ'
ὠμότητι καὶ πονηρίᾳ, ἢ ὑμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ καὶ
τῷ τὰ δίκαια βούλεσθαι. μήτ' οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύ-
σαιντ', εἰ ἄρ' εὔξασθαι δεῖ, τοὺς μὲν αὐτοὺς ἀγαθόν
τι ποιοῦντας μήτε τιμῶντες μήτε θαυμάζοντες, τοὺς δὲ
συγγενεῖς (ἴστε γὰρ ὃν τρόπον Ὀρχομενὸν διέθηκαν)
οὕτω μεταχειριζόμενοι, μήθ' ὑμεῖς τἀναντία τούτοις
τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ τῶν δὲ πολιτῶν
110 λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες. ὅλως
δ' οἶμαι τότε δεῖν τοὺς ἑτέρων ἐπαινεῖν νόμους καὶ
ἔθη τοῖς ὑμετέροις ἐπιτιμῶντας, ὅταν ᾖ δεῖξαι βέλτιον
ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν. ὅτε δ' ὑμεῖς, καλῶς ποι-
οῦντες, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις καὶ κατὰ τὴν ὁμό-
νοιαν καὶ κατὰ τἄλλα πάντ' ἄμεινον ἐκείνων πράττετε,
τοῦ χάριν ἂν τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἐθῶν ὀλιγωροῦντες
ἐκεῖνα διώκοιτε; εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνα
φανείη βελτίω, τῆς γε τύχης εἵνεκα, ᾗ παρὰ ταῦτ'
111 ἀγαθῇ κέχρησθ', ἐπὶ τούτων ἄξιον μεῖναι. εἰ δὲ δεῖ
παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν ὃ δίκαιον· ἡγοῦμαι, ἐκεῖν' ἂν
ἔγωγ' εἴποιμι. οὐκ ἔστι δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους οὐδὲ τοὺς Θηβαίων λέγειν
ἐπὶ τῷ τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι, οὐδὲ δι' ὧν μὲν
ἐκεῖνοι μεγάλοι μετὰ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας
εἰσί, κἂν ἀποκτεῖναι βούλεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν τούτων
τι κατασκευάσαντα, διὰ δ' ὧν ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος
εὐδαίμων, ταῦθ' ὡς ἀνελεῖν δεῖ λεγόντων τινῶν ἐθέ-
λειν ἀκούειν.
112 Ἔστιν τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ 491
παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πόλλ' ἀγάθ' εἰργασμένοι
τινὲς οὐδενὸς ἠξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπι-
γράμματος ἐν τοῖς Ἑρμαῖς ἔτυχον· καὶ ἴσως τοῦθ' ὑμῖν

ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον
τὸν λόγον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατὰ πόλλ' ἀσύμφορον
113 εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι, πρὸς δὲ καὶ οὐδὲ δίκαιον. εἰ
μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναί τις φήσει κἀκείνους τιμᾶσθαι,
τίς ἄξιος, εἰπάτω, εἰ μήτε τῶν προτέρων μηδεὶς μήτε
τῶν ὑστέρων· εἰ δὲ μηδένα φήσει, συναχθεσθείην ἂν
ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γέγον'
ἄξιος εὖ παθεῖν. καὶ μὴν εἴ γ' ὁμολογῶν ἐκείνους
εἶναι σπουδαίους μὴ τετυχηκότας δείξει μηδενός, τῆς
πόλεως ὡς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ. ἔστι δ' οὐχ
οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, οὐδ' ὀλίγου δεῖν, ἀλλ' ἐπειδάν τις
οἶμαι κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα τοὺς
114 λόγους μεταφέρῃ, δυσχερεῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι. ὡς δὲ
τἀληθές τ' ἔχει καὶ δίκαιόν ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς
ἐρῶ. ἦσαν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλοὶ τῶν πρότερον
σπουδαῖοι, καὶ ἡ πόλις ἡμῶν ἐτίμα καὶ τότε τοὺς ἀγα-
θούς· αἱ μέντοι τιμαὶ καὶ [τἄλλα] πάντα τὰ μὲν τότ'
ἦν ἐπὶ τοῖς τότ' ἔθεσιν, τὰ δὲ νῦν ἐπὶ τοῖς νῦν. πρὸς
οὖν τί τοῦτο λέγω; ὅτι φήσαιμ' ἂν ἔγωγ' ἐκείνους
οὐκ ἔσθ' ὅτου παρὰ τῆς πόλεως οὐ τυχεῖν ὧν ἐβουλή-
115 θησαν. τίνι χρώμενος τεκμηρίῳ; ὅτι Λυσιμάχῳ δω-
ρειάν, ἑνὶ τῶν τότε χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ
πλέθρα γῆς πεφυτευμένης ἔδοσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς,
ἔτι δ' ἀργυρίου μνᾶς ἑκατόν, καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας
δραχμάς. καὶ τούτων ψήφισμ' ἔστ' Ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ 492
ταῦτα γέγραπται. τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις ἡμῶν καὶ γῆς
ηὐπόρει καὶ χρημάτων, νῦν δ' εὐπορήσει· δεῖ γὰρ οὕτω
λέγειν καὶ μὴ βλασφημεῖν. καίτοι τίν' οὐκ ἂν οἴεσθε
νῦν τὸ τρίτον μέρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας ἑλέσθαι;
ὅτι τοίνυν ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

116 Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τοῖς προ-
γόνοις ὑμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ
ψήφισμα τουτί· εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ ἡμεῖς νῦν,
ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ τοίνυν μήτε Λυσίμαχον
μήτ' ἄλλον μηδένα μηδὲν εὑρῆσθαι παρὰ τῶν προγό-
νων ἡμῶν συγχωρήσαιμεν, τί μᾶλλον οἷς ἔδομεν νῦν
117 ἡμεῖς διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν; οὐ γὰρ οἱ
μὴ δόντες ἃ μὴ 'δόκει δεινόν εἰσιν οὐδὲν εἰργασμένοι,
ἀλλ' οἱ δόντες μέν, πάλιν δ' ὕστερον μηδὲν ἐγκαλοῦν-
τες ἀφαιρούμενοι. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει δεῖξαι κἀκείνους
ὧν ἔδοσάν τῳ τι τοῦτ' ἀφῃρημένους, συγχωρῶ καὶ
ὑμᾶς ταὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι, καίτοι τό γ' αἰσχρὸν ὁμοίως·
εἰ δὲ μηδ' ἂν εἷς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἔχοι δεῖξαι
γεγονός, τίνος εἵνεκ' ἐφ' ἡμῶν πρώτων καταδειχθῇ
τοιοῦτ' ἔργον;

118 Χρὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κἀκεῖνο ἐνθυμεῖ-
σθαι καὶ ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὀμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους
δικάσειν ἥκετε, οὐχὶ τοὺς Λακεδαιμονίων οὐδὲ Θη-
βαίων, οὐδ' οἷς ποτ' ἐχρήσανθ' οἱ πρῶτοι τῶν προ-
γόνων, ἀλλὰ καθ' οὓς ἔλαβον τὰς ἀτελείας οὓς ἀφαι-
ρεῖται νῦν οὗτος τῷ νόμῳ, καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ
ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ κρινεῖν. καλῶς. τὸ τοίνυν 493
119 τῆς γνώμης πρὸς ἅπαντ' ἀνενέγκατε τὸν νόμον. ἆρ'
οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν;
δίκαιον. τί δ'; ὅσ' ἂν δῷ τις ἅπαξ, δίκαιον ἔχειν ἐᾶν;
δίκαιον. ταῦτα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖθ', ἵν' εὐορκῆτε,
καὶ τοὺς προγόνους ὀργίζεσθ' ἐὰν μή τις φῇ ποιεῖν,
καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρ'
ἐκεῖνοι μεγάλ' εὖ παθόντες οὐδέν' ἐτίμησαν, καὶ πο-
νηροὺς καὶ ἀπαιδεύτους ἡγεῖσθ' εἶναι, πονηροὺς μὲν

διότι καταψεύδονται τῶν προγόνων ὑμῶν ὡς ἀχαρί στων, ἀμαθεῖς δὲ διότι ἐκεῖνο ἀγνοοῦσιν, ὅτι εἰ τι μάλιστα ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μᾶλλον ἢ λέγειν αὐτοῖς προσῆκεν.

120 Οἴομαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον Λεπτίνην ἐρεῖν, ὡς τὰς εἰκόνας καὶ τὴν σίτησιν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν εἰληφότων ὁ νόμος, οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾶν τοὺς ὄντας ἀξίους, ἀλλ' ἔσται καὶ χαλκοῦς ἱστάναι καὶ σίτησιν διδόναι καὶ ἄλλ' ὅ τι ἂν βούλησθε, πλὴν τούτου. ἐγὼ δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει καταλείπειν φήσει, τοσοῦτο λέγω· ὅταν ὧν ἐδώκατέ τῳ πρότερόν τι, τοῦτ' ἀφέλησθε, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους ποιήσετε πάσας δωρειάς. τί γὰρ ἔσται πιστότερον τὸ τῆς εἰκόνος ἢ τῆς σιτήσεως ἢ τὸ τῆς ἀτελείας, ἣν πρότερόν τισι δόντες
121 ἀφῃρημένοι φανεῖσθε; ἔτι δ' εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι δυσχερές, οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι, εἰς τοιαύτην ἄγειν ἀνάγκην τὴν πόλιν, δι' ἧς ἅπαντας ἐξ ἴσου τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστ' εὐεργετοῦσιν, ἢ μὴ τοῦτο ποιοῦσα χάριν τισὶν οὐκ ἀποδώσει. μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν οὔθ' ὑμῖν συμφέρει συμβαίνειν πολλάκις καιρόν, οὔτ' ἴσως ῥᾴδιον αἰτίῳ γε
122 νέσθαι· μετρίων δὲ καὶ ὧν ἂν ἐν εἰρήνῃ τις καὶ πολιτείᾳ δύναιτ' ἐφικέσθαι, εὐνοίας δικαιοσύνης ἐπιμελείας τῶν τοιούτων, καὶ συμφέρειν ἔμοιγε δοκεῖ καὶ χρῆναι διδόναι τὰς τιμάς. δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι [καὶ] τὰ τῶν δωρειῶν, ἵν' ἧς ἂν ἄξιος ὢν ἕκαστος φαίνηται,
123 ταύτην παρὰ τοῦ δήμου λαμβάνῃ τὴν δωρειάν. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν γε τοῖς εὑρημένοις τὰς τιμὰς καταλείπειν φήσει, οἱ μὲν ἁπλᾶ πάνυ καὶ δίκαι' ἂν εἴποιεν, πάνθ' ὅσα τῶν αὐτῶν ἕνεκ' αὐτοῖς ἐδοτ' εὐεργεσιῶν ἀξιοῦντες ἔχειν, οἱ δὲ φενακίζειν τὸν καταλείπεσθαι λέγοντά

τι αὐτοῖς. ὁ γὰρ ἄξια τῆς ἀτελείας εὖ πεποιηκέναι δόξας καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λαβὼν τὴν τιμὴν μόνην, ἢ ξένος ἢ καί τις πολίτης, ἐπειδὰν ἀφαιρεθῇ ταύτην, τίν' ἔχει λοιπὴν δωρειὰν Λεπτίνη; οὐδεμίαν. μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν ὡς φαύλων ἐκείνους ἀφαιροῦ, δι' ἃ δ' αὖ καταλείπειν ἐκείνοις φήσεις, τούσδ' ὃ μόνον λαβόντες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλῃ.
124 ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ εἰ τῶν πάντων ἀδικήσομέν τιν' ἢ μείζον' ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τὰς τιμὰς, αἷς ἂν ἀντ' εὖ ποιήσωμέν τινας, ἀπίστους καταστήσομεν· οὐδ' ὁ πλεῖστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς ἀτελείας ἐστίν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πονηρὸν ἔθος τὸν νόμον εἰσάγειν καὶ τοιοῦτον, δι' οὗ πάντ' ἄπιστα ὅσ' ὁ δῆμος δίδωσιν ἔσται.

125 Ὃν τοίνυν κακουργότατον οἴονται λόγον εὑρηκέναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ λάθητ' ἐξαπατηθέντες. ἐροῦσ' ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστιν ἅπαντα τἀναλώμαθ', αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι· δεινὸν οὖν, εἰ τῶν 495 ἱερῶν ἀτελής τις ἀφεθήσεται. ἐγὼ δὲ τὸ μέν τινας, οἷς ὁ δῆμος ἔδωκ', ἀτελεῖς εἶναι τούτων δίκαιον ἡγοῦμαι, ὃ δὲ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ἄρα ταῦτα λέ-
126 γωσι, τοῦτ' εἶναι δεινὸν νομίζω. εἰ γὰρ ἃ [κατὰ] μηδέν' ἄλλον ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφελέσθαι, ταῦτ' ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσι, πῶς οὐκ ἀσεβέστατον ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσι; χρὴ γάρ, ὥς γοῦν ἐμοὶ δοκεῖ, ὅσα τις πράττει τοὺς θεοὺς ἐπιφημίζων, τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα μηδ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου [πραχθέντα] πονηρὰ φανείη. ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταῦθ' ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν καὶ λῃτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λῃτουργιῶν [ὄνομα] ἐπὶ

τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες ἐξαπατᾶν ζητοῦσι, Λεπτί-
127 νην ὑμῖν αὐτὸν ἐγὼ παρασχήσομαι μάρτυρα. γράφων
γὰρ ἀρχὴν τοῦ νόμου „Λεπτίνης εἶπε“ φησίν, „ὅπως
ἂν οἱ πλουσιώτατοι λῃτουργῶσιν, ἀτελῆ μηδέν' εἶναι
πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος.“ καίτοι
εἰ ἦν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν ταὐτὸ καὶ λῃτουργιῶν, τί
τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν; οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀτέλεια
τῶν γ' ἱερῶν ἐστιν δεδομένη. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι ταῦτα
τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, λαβέ μοι πρῶτον μὲν τῆς
στήλης τἀντίγραφα, εἶτα τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ
Λεπτίνου. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΣΤΗΛΗΣ.

128 Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων τῆς στήλης ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελευόντων πλὴν ἱερῶν.
λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου.

ΝΟΜΟΣ. 496

Καλῶς. κατάθες. γράψας „ὅπως ἂν οἱ πλουσιώ-
τατοι λῃτουργῶσι“, „μηδέν' εἶναι“ προσέγραψ' „ἀτελῆ
πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος“. τίνος
εἵνεκ', εἴ γε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λῃτουργεῖν;
αὐτὸς γὰρ οὑτωσὶ τἀναντία τῇ στήλῃ γεγραφὼς, ἂν
129 τοῦτο λέγῃ, φανήσεται. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγ' ἐροίμην
Λεπτίνην· τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν ἢ σὺ νῦν κατα-
λείπειν φῂς ἢ κεῖνους τότε δοῦναι, τὰς λῃτουργίας ὅταν
εἶναι φῇς ἱερῶν; τῶν μὲν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον πασῶν
εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ
εἴσ' ἀτελεῖς· τῶν δὲ λῃτουργιῶν, εἴπερ εἴσ' ἱερῶν, οὐδ'
130 ἔχουσιν. ἀλλὰ μὴν γέγραπταί γ' ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι.
τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. οὐ δήπου,

ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λῃτουργιῶν, ὡς ἥ τε στήλη δηλοῖ,
καὶ σὺ προσδιώρισας ἐν τῷ νόμῳ, καὶ μαρτυρεῖ πᾶς
ὁ πρὸ τοῦ χρόνος γεγονώς, ἐν ᾧ τοσούτῳ τὸ πλῆθος
ὄντι, οὔτε φυλὴ πώποτ' ἐνεγκεῖν ἐτόλμησ' οὐδεμί'
οὐδένα τῶν ἀπ' ἐκείνων χορηγόν, οὔτ' ἐνεχθεὶς αὐτοῖς
ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦναι. οἷς οὐκ ἀκουστέον ἂν ἐναν-
τία τολμᾷ λέγειν.

131 Ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες ἐροῦσιν, ὡς Μεγα-
ρεῖς καὶ Μεσσήνιοί τινες εἶναι φάσκοντες, ἔπειτ' ἀτε-
λεῖς εἰσιν ἀθρόοι, παμπληθεῖς ἄνθρωποι, καί τινες
ἄλλοι δοῦλοι καὶ μαστιγίαι, Λυκίδας καὶ Διονύσιος,
καὶ τοιούτους τινὰς ἐξειλεγμένοι. ὑπὲρ δὴ τούτων ὡδὶ
ποιήσαθ', ὅταν ταῦτα λέγωσι· κελεύετ', εἴπερ ἀληθῆ
λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ ψηφίσματ' ἐν οἷς ἀτελεῖς εἰσιν 497
οὗτοι δεῖξαι. οὐ γάρ ἐστ' οὐδεὶς ἀτελὴς παρ' ὑμῖν,
132 ὅτῳ μὴ ψήφισμ' ἢ νόμος δέδωκε τὴν ἀτέλειαν. πρό-
ξενοι μέντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων γεγόνασι
παρ' ὑμῖν τοιοῦτοι, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Λυκίδας. ἀλλ' ἕτε-
ρον πρόξενόν ἐστ' εἶναι καὶ ἀτέλειαν εὑρῆσθαι. μὴ δὴ
παραγόντων ὑμᾶς, μηδ', ὅτι δοῦλος ὢν ὁ Λυκίδας καὶ
Διονύσιος καί τις ἴσως ἄλλος, διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοι-
αῦτα γράφοντας ἑτοίμως πρόξενοι γεγόνασι, διὰ τοῦθ'
ἑτέρους ἀξίους καὶ ἐλευθέρους καὶ πολλῶν ἀγαθῶν
αἰτίους, ἃς ἔλαβον δικαίως παρ' ὑμῶν δωρειὰς ἀφε-
133 λέσθαι ζητούντων. πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦτο δει-
νότατ' ἂν πεπονθὼς ὁ Χαβρίας φανείη, εἰ μὴ μόνον
ἐξαρκέσειεν τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις, τὸν ἐκείνου
δοῦλον Λυκίδαν πρόξενον ὑμέτερον πεποιηκέναι, ἀλλ'
εἰ διὰ τοῦτον πάλιν καὶ τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων
ἀφέλοιντο, καὶ ταῦτ' αἰτίαν λέγοντες ψευδῆ; οὐ γάρ
ἐστιν οὔθ' οὗτος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πρόξενος ὢν ἀτελής,

ὅτῳ μὴ διαρρήδην ἀτέλειαν ἔδωκεν ὁ δῆμος. τούτοις
δ' οὐ δέδωκεν, οὐδ' ἕξουσιν οὗτοι δεικνύναι, λόγῳ δ'
ἂν ἀναισχυντῶσιν, οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν.
134 Ὃ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι φυλάξασθαι, τοῦτ' εἰπεῖν ἔτι βούλομαι.
εἰ γάρ τις πάνθ', ὅσα Λεπτίνης ἐρεῖ περὶ τοῦ νόμου
διδάσκων ὑμᾶς ὡς καλῶς κεῖται, συγχωρήσειεν ἀληθῆ
λέγειν αὐτόν, ἕν γ' αἰσχρὸν οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτ'
ἀναιρεθείη, ὃ συμβήσεται διὰ τοῦ νόμου κυρίου γενο-
μένου τῇ πόλει. τί οὖν τοῦτ' ἔστιν; τὸ δοκεῖν ἐξη-
135 πατηκέναι τοὺς ἀγαθόν τι ποιήσαντας. ὅτι μὲν τοίνυν
τοῦθ' ἕν τι τῶν αἰσχρῶν ἐστι πάντας ἂν ἡγοῦμαι
φῆσαι, ὅσῳ δ' ὑμῖν αἴσχιον τῶν ἄλλων ἀκούσατέ μου.
ἔστιν ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος, τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν,
ἄν τις ὑποσχόμενός τι τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, κρίνειν,
κἂν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιοῦν. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον ζη-
μίαν ἐτάξατε, τοῦτ' αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε; καὶ
μὴν πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ποιεῖν τὰ δοκοῦντα
καὶ ὄντ' αἰσχρά, μάλιστα δὲ ταῦτ' ἐφ' οἷς τοῖς ἄλλοις
χαλεπῶς τις ἔχων ὁρᾶται· οὐδὲ γὰρ ἀμφισβήτησις κα-
ταλείπεται, τὸ μὴ οὐ ταῦτα ποιεῖν, ἃ πονήρ' αὐτὸς
ἔκρινεν εἶναι πρότερον.
136 Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως
μηδὲν ὧν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἄν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦν-
τες φανήσεσθε. ὑμῶν τοίνυν οὐδ' ἂν εἷς οὐδὲν ὧν
ἰδίᾳ τινὶ δοίη, τοῦτ' ἀφέλοιτο πάλιν, ἀλλ' οὐδ' ἐπι-
χειρήσειεν ἄν. μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο ποιή-
σητε, ἀλλὰ κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τοῦ
137 νόμου, εἴ τινα τῶν εὑρημένων τὴν δωρεὰν ἀνάξιοι
εἶναί φασιν, ἢ μὴ πεποιηκότ' ἐφ' οἷς εὕρετ' ἔχειν.

ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν ἐγκαλοῦσίν τινι, γράφεσθαι κατὰ τὸν
νόμον ὃν παρεισφέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων ἡμῶν,
ὥσπερ ἐγγυώμεθα καὶ φαμὲν θήσειν, ἢ θέντας αὐτοὺς,
ὅταν πρῶτον γένωνται νομοθέται. ἔστι δ' ἑκάστῳ τις
αὐτῶν ὡς ἔοικεν ἐχθρός, τῷ μὲν Διόφαντος, τῷ δ'
138 Εὔβουλος, τῷ δ' ἴσως ἄλλος τις. εἰ δὲ τοῦτο φεύξον-
ται καὶ μὴ θελήσουσιν ποιεῖν, σκοπεῖτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, εἰ καλῶς ὑμῖν ἔχει, ἃ τούτων ἕκαστος ὀκνεῖ 499
τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι, ταῦθ' ὑμᾶς τοὺς
εὐεργέτας ἀφῃρημένους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς εὖ τι πε-
ποιηκότας ὑμᾶς, οἷς οὐδεὶς ἂν ἐγκαλέσαι, νόμῳ τὰ δο-
θέντ' ἀπολωλεκέναι δι' ὑμῶν ἀθρόους, παρὸν, εἴ τις
ἄρ' ἐστὶν ἀνάξιος, εἷς ἢ δύ' ἢ πλείους, διὰ τούτων
ταὐτὸ γραφῇ τοῦτο παθεῖν κατ' ἄνδρα κριθέντας. ἐγὼ
μὲν γὰρ οὐχ ὑπολαμβάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν οὐδέ γ'
ἀξίως ὑμῶν.
139 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνου γ' ἀποστατέον τοῦ λόγου,
ὅτι τῆς μὲν ἀξίας, ὅτ' ἐδώκαμεν, ἦν δίκαιον τὴν ἐξέ-
τασιν λαμβάνειν, ὅτε τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, μετὰ
ταῦτα δ' ἐᾶν, εἴ τι μὴ πεπόνθαθ' ὑπ' αὐτῶν ὕστερον
κακόν. εἰ δ' οὗτοι τοῦτο φήσουσι (δεῖξαι μὲν γὰρ οὐκ
ἔχουσι), δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τἀδική-
ματα φαίνεσθαι. εἰ δὲ μηδενὸς ὄντος τοιούτου τὸν
νόμον ποιήσετε κύριον, δόξετε φθονήσαντες, οὐχὶ πο-
140 νηροὺς λαβόντες ἀφῃρῆσθαι. ἔστι δὲ πάντα μὲν ὡς
ἔπος εἰπεῖν ὅσ' ἔστιν ὀνείδη φευκτέον, τοῦτο δὲ πάν-
των μάλιστ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι παντά-
πασι φύσει κακίας σημεῖόν ἐστιν ὁ φθόνος, καὶ οὐκ
ἔχει πρόφασιν δι' ἣν ἂν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο
πεπονθώς. εἶτα καὶ οὐδ' ἔστιν ὄνειδος, ὅτου πορρώ-
τερόν ἐσθ' ἡμῶν ἡ πόλις, ἢ τοῦ φθονερὰ δοκεῖν εἶναι,

141 πάντων ἀπέχουσα τῶν αἰσχρῶν. τεκμήρια δ' ἡλίκα
τούτου θεωρήσατε. πρῶτον μὲν μόνοι τῶν πάντων
ἀνθρώπων ἐπὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις ποιεῖτε λό-
γους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀν-
δρῶν ἔργα. καίτοι τοῦτ' ἔστιν τοὐπιτήδευμα ζηλούν- 500
των ἀρετὴν, οὐ τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τιμωμένοις φθονούντων.
εἶτα μεγίστας δίδοτ' ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρειὰς
τοῖς τοὺς γυμνικοὺς νικῶσιν ἀγῶνας τοὺς στεφανίτας,
καὶ οὐχ, ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν, ἐφθο-
νήσατε τοῖς ἔχουσιν, οὐδ' ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς
διὰ ταῦτα. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, οὐδεὶς
πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὖ ποιῶν δοκεῖ νικῆσαι· το-
σαύτας ὑπερβολὰς τῶν δωρειῶν, αἷς ἀντ' εὖ ποιεῖ.
142 παρέσχηται. ἔστι τοίνυν πάντα ταῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοψυχίας ἐπιδείγματα.
μὴ τοίνυν δι' ἃ πάλαι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις
εὐδοξεῖ, ταῦτ' ἀνέλητε νῦν· μηδ' ἵνα Λεπτίνης ἰδίᾳ
τισὶν, οἷς ἀηδῶς ἔχει, ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε
καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἣν διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν
κέκτησθε καλήν· μηδ' ὑπολαμβάνετ' εἶναι τὸν ἀγῶνα
τόνδ' ὑπὲρ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος.
πότερον [αὐτὸ] δεῖ σῶν εἶναι καὶ ὅμοιον τῷ προτέρῳ,
ἢ μεθεστάναι καὶ λελυμάνθαι.
143 Πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον.
ἓν μάλιστα τεθαύμακα πάντων, εἰ ἐκεῖν' ἠγνόηκεν, ὅτι
ὥσπερ ἂν εἴ τις μεγάλας τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων
τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γ' ἀδικεῖν παρεσκευάσθαι δόξαι,
οὕτως, ἐάν τις ἀναιρῇ τὰς τιμὰς τῶν εὐεργεσιῶν,
οὐδὲν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι δόξει. εἰ
μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα (γένοιτο γὰρ ἂν καὶ τοῦτο),
αὐτίκα δηλώσει· συγχωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι περὶ 501

ὧν αὐτὸς ἥμαρτεν. εἰ δὲ φανήσεται σπουδάζων καὶ
διατεινόμενος κύριον ποιεῖν τὸν νόμον, ἐγὼ μὲν οὐκ
144 ἔχω πῶς ἐπαινέσω, ψέγειν δ' οὐ βούλομαι. μηδὲν οὖν
φιλονίκει Λεπτίνη, μηδὲ βιάζου τοιοῦτον δι' οὗ μήτ'
αὐτὸς δόξεις βελτίων εἶναι μήθ' οἱ πεισθέντες σοι,
ἄλλως τε καὶ γεγενημένου σοι τἀγῶνος ἀκινδύνου.
διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον τὸν τουτουὶ πατέρ'
Ἀψεφίωνος, ὃς αὐτὸν ἔτ' ὄνθ' ὑπεύθυνον ἐγράψατο,
ἐξῆλθον οἱ χρόνοι, καὶ νῦν περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς
ἐσθ' ὁ λόγος, τούτῳ δ' οὐδείς ἐστιν κίνδυνος.
145 Καίτοι καὶ τοῦτ' ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς
σέ τινες γραψάμενοι πρότεροι τοῦδ' οὐκ ἐπεξῆλθον.
εἰ μὲν τοίνυν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις, ὅτι σ' οὐ κατέ-
στησαν εἰς κίνδυνον, φιλοκινδυνότατος πάντων ἀν-
θρώπων εἶ· εἰ δὲ τεκμήριον ποιῇ τοῦ τὰ δίκαι' εἰρη-
κέναι, λίαν εὔηθες ποιεῖς. τί γὰρ εἵνεκα τούτου βελτίων
ἔσθ' ὁ νόμος, εἴ τις ἢ τετελεύτηκεν τῶν γραψαμένων
πρὶν εἰσελθεῖν, ἢ πεισθεὶς ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ
ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη; ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲ
λέγειν καλόν.
146 Εἴρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι καὶ μάλισθ' οἱ
δεινοὶ λέγειν ἄνδρες, Λεωδάμας Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀρι-
στοφῶν Ἀζηνιεὺς καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμέων καὶ
Δεινίας Ἑρχιεύς. ἃ δὴ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοιτ'
ἂν εἰκότως, ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖτ' ἐὰν ὑμῖν δίκαια
φαίνηται. πρῶτον μὲν πρὸς Λεωδάμαντα. οὗτος ἐγρά-
ψατο τὴν Χαβρίου δωρειάν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἔνεστι τὸ τῆς
ἀτελείας τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσ-
147 ελθὼν ἡττήθη· οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι δὶς πρὸς τὸν 502
αὐτὸν περὶ τῶν αὐτῶν οὔτε δίκας οὔτ' εὐθύνας οὔτε
διαδικασίαν οὔτ' ἄλλο τοιοῦτ' οὐδὲν εἶναι. χωρὶς δὲ

τούτων ἀτοπώτατον ἂν πάντων συμβαίη, εἰ τότε μὲν
τὰ Χαβρίου παρ' ὑμῖν ἔργα μεῖζον ἴσχυε τῶν Λεωδά-
μαντος λόγων, ἐπειδὴ δὲ ταῦτά θ' ὑπάρχει καὶ τὰ τῶν
ἄλλων εὐεργετῶν προσγέγονεν, τηνικαῦτα σύμπαντα
148 ταῦτ' ἀσθενέστερα τῶν τούτου λόγων γένοιτο. καὶ μὴν
πρός γ' Ἀριστοφῶντα πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν ἔχειν εἰπεῖν
οἶμαι. οὗτος εὕρετο τὴν δωρειὰν παρ' ὑμῖν, ἐν ᾗ τοῦτ'
ἐνῆν. καὶ οὐ τοῦτ' ἐπιτιμῶ· δεῖ γὰρ ἐφ' ὑμῖν εἶναι
διδόναι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν οἷς ἂν βούλησθε. ἀλλ' ἐκεῖνό
γ' οὐχὶ δίκαιον εἶναί φημι, τὸ ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ'
ἔμελλεν ὑπάρχειν λαβόντι, μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν,
ἐπειδὴ δ' ἑτέροις δέδοται, τηνικαῦτ' ἀγανακτεῖν καὶ
149 πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ πέντε
τάλαντ' ἀποδοῦναι γέγραφ' οὗτος ὡς παρασχόντι τοῖς
ἐν Πειραιεῖ τοῦ δήμου, καὶ καλῶς ἐποίει. μὴ τοίνυν
ἃ μὲν ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου προφάσει
διὰ σοῦ δεδόσθω, ὧν δ' αὐτὸς ὁ δῆμος μαρτυρίας
ἔστησ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγράψας καὶ πάντες συνίσασι,
ταῦτ' ἀφελέσθαι παραίνει· μηδ' αὐτὸς φαίνου τά τ'
ὀφειλόμεν' ὡς ἀποδοῦναι δεῖ γράφων, καὶ ἅ τις παρὰ
150 τοῦ δήμου κεκόμισται, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινῶν. καὶ
μὴν πρός γε Κηφισόδοτον τοσοῦτον ἂν εἴποιμι. οὗτός
ἐστιν οὐδενὸς ἧττον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν λεγόν-
των δεινὸς εἰπεῖν. πολὺ τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι 503
ταύτῃ χρῆσθαι ἐπὶ τὸ τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς κολάζειν,
ἢ τοὺς ἀγαθοῦ τινὸς αἰτίους ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἀπεχθά-
νεσθαι [τισι] δεῖ, τοῖς ἀδικοῦσι τὸν δῆμον, οὐ τοῖς
151 ἀγαθόν τι ποιοῦσιν ἔγωγε νομίζω δεῖν. πρὸς τοίνυν
Δεινίαν· οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὑτοῦ καὶ λη-
τουργίας. ἐγὼ δ', εἰ πολλοῦ τῇ πόλει Δεινίας ἄξιον
αὑτὸν παρέσχηκεν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ νὴ τοὺς θεούς,

μᾶλλον ἂν παραινέσαιμ' αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν
δοῦναι, ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον δοθείσας ἀφελέσθαι
κελεύειν· πολὺ γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστιν ἐφ' οἷς
αὐτὸς εὖ πεποίηκ' ἀξιοῦν τιμᾶσθαι, ἢ ἐφ' οἷς ἕτεροι
152 ποιήσαντες ἐτιμήθησαν φθονεῖν. ὃ δὲ δὴ μέγιστον
ἁπάντων καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συν-
δίκων· τούτων πολλάκις εἷς ἕκαστος πρότερόν τισι
πράγμασι σύνδικος γέγονεν. ἔστι δὲ καὶ μάλ' ἔχων
νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθείς, ἀλλ' ἵνα
μη τὸ πρᾶγμ' ὥσπερ ἐργασία τισὶν ᾖ καὶ συκοφαντία,
μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθένθ' ὑπὸ τοῦ δήμου πλεῖν ἢ
153 ἅπαξ συνδικῆσαι. τοὺς δὴ συνεροῦντας νόμῳ καὶ δι-
δάξοντας ὑμᾶς ὡς ἐπιτήδειός ἐστιν, [αὐτοὺς] τοῖς ὑπάρ-
χουσι νόμοις δεῖ πειθομένους φαίνεσθαι· εἰ δὲ μή, γε-
λοῖον νόμῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δ' αὐτοὺς παραβαίνειν
ἕτερον. ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς, ὃν λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ παλαιός ἐσθ' ὁ
νόμος καὶ καλῶς ἔχων, ὃν ἐὰν σωφρονῶσι φυλάξονται
παραβαίνειν οὗτοι.

154 Ἐγὼ δ' ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβήσομαι.
ἔστιν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντας μὲν τοὺς νόμους
ὑμῖν, ὡς ἐγὼ νομίζω, σπουδαστέον ὡς κάλλιστ' ἔχειν, 504
μάλιστα δὲ τούτους δι' ὧν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ'
εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶν δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοῖς ἀγα-
θόν τι ποιοῦσι τὰς τιμὰς διδόντες, καὶ οἱ τοῖς τἀναν-
τία πράττουσι τὰς τιμωρίας. εἰ γὰρ ἅπαντες ὡς ἀλη-
θῶς τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίας φοβούμενοι τοῦ κακόν
τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργε-
σίαις δωρειὰς ζηλώσαντες ἃ χρὴ πράττειν προέλοιντο.

τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν καὶ πάντας χρηστοὺς καὶ μηδέν᾽ εἶναι πονηρόν;

155 Ὁ τοίνυν νόμος οὗτος ὁ Λεπτίνου, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτ᾽ ἀδικεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναιρῶν τῶν εὐεργεσιῶν ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένοις καθίστησιν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ παρανοίας δόξαν αἰσχίστην τῇ πόλει καταλείπει. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽ ὅτι τῶν [τὰ δεινόταθ᾽] ὑμᾶς ἀδικούντων ἓν ἑκάστῳ τίμημ᾽ ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην λέγει „μηδὲ τίμημ᾽ ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ ἕν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν ἢ ἀπο-

156 τεῖσαι· ἀμφότερα δὲ μὴ ἐξέστω.“ ἀλλ᾽ οὐχ οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ, ἀλλ᾽ ἐάν τις ἀπαιτήσῃ χάριν ὑμᾶς, „ἄτιμος ἔστω“ φησὶν „καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω.“ δύο τιμήματα ταῦτα. „εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς· ἐὰν δ᾽ ἁλῷ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων ἄρχῃ τῷ δημοσίῳ.“ θάνατον λέγει· τοῦτο γάρ ἐστ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνῳ τοὐπιτίμιον. οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα. πῶς οὖν οὐ σχέτλιον καὶ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ χαλεπώτερον εἶναι παρ᾽ ὑμῖν δόξει χάριν εὖ ποιήσαντ᾽ ἀπαιτεῖν, ἢ τὰ δεινότατ᾽ ἐργαζό- 505 μενον ληφθῆναι;

157 Αἰσχρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος, καὶ ὅμοιος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονικίᾳ καὶ — τὸ λοιπὸν ἐῶ· τοιούτοις δέ τισιν προσέοιχ᾽ ὁ γράφων χρῆσθαι. ὑμῖν δ᾽ οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι. οὐδ᾽ ἀνάξια φαίνεσθαι φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, τί μάλιστ᾽ ἂν ἀπευξαίμεθα πάντες, καὶ τί μάλιστ᾽ ἐν ἅπασι διεσπούδασται τοῖς νόμοις; ὅπως μὴ γενήσονθ᾽ οἱ περὶ ἀλλήλους φόνοι, περὶ ὧν ἐξαίρετος ἡ βουλὴ φύλαξ ἡ ᾽ν Ἀρείῳ πάγῳ τέτακται.

158 ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις ὁ Δράκων φοβερὸν κατασκευάζων καὶ δεινὸν τό τιν᾽ αὐτόχειρ᾽ ἄλλον ἄλλου γίγνεσθαι, καὶ γράφων χέρνιβος εἴργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον, σπονδῶν κρατήρων ἱερῶν ἀγορᾶς, πάντα τἄλλα διελθὼν οἷς μάλιστ᾽ ἄν τιν᾽ ᾤετ᾽ ἐπισχεῖν τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὅμως οὐκ ἀφείλετο τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, ἀλλ᾽ ἔθηκεν ἐφ᾽ οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι, κἂν οὕτω τις δράσῃ καθαρὸν διώρισεν εἶναι. εἶτ᾽ ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως ἔν γε τοῖς παρ᾽ ὑμῖν νόμοις ἐξέσται, χάριν δ᾽ ἀπαιτεῖν οὔτε δικαίως οὔθ᾽ ὁπωσοῦν διὰ τὸν

159 τούτου νόμον; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· μὴ βούλεσθε δοκεῖν πλείω πεποιῆσθαι σπουδήν, ὅπως μηδενὶ τῶν εὖ τι ποιούντων ὑμᾶς χάριν ἐξέσται κομίσασθαι, ἢ ὅπως μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται· ἀλλὰ μνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ᾽ οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς εὑρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στήλης, περὶ ἧς εἶπε Φορμίων, ἐν ᾗ γέγραπται καὶ ὀμώμοται, ἄν τις ἀμύνων τι πάθῃ τῇ δημοκρατίᾳ, τὰς 506 αὐτὰς δώσειν δωρειὰς ἅσπερ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι, καταψηφίσασθε τοῦ νόμου. οὐ γὰρ ἔστ᾽ εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε.

160 Παρὰ πάντα δὲ ταῦτ᾽ ἐκεῖνο ἔτι ἀκούσατέ μου. οὐκ ἔνι τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὃς περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ τῶν μελλόντων ταὐτὰ λέγει. „μηδέν᾽ εἶναι“ φησ᾽ „ἀτελῆ πλὴν τῶν ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος“. καλῶς. „μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι.“ μηδ᾽ ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται Λεπτίνη; εἰ τὰ πρὸ

161 τοῦ κατεμέμφου, τί; μὴ καὶ τὰ μέλλοντ᾽ ᾔδεις; ὅτι νὴ Δία πόρρω τοῦ τι τοιοῦτ᾽ ἐλπίζειν ἐσμέν. καὶ εἴημέν γ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλὰ χρή γ᾽ ἀνθρώπους ὄντας τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν, οἷς μηδεὶς ἂν

νεμεσῆσαι, καὶ τἀγαθὰ μὲν προσδοκᾶν καὶ τοῖς θεοῖς
εὔχεσθαι διδόναι, πάντα δ' ανθρώπιν' ἡγεῖσθαι. οὐδὲ
γὰρ ἂν Λακεδαιμόνιοί ποτ' ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πρά-
γματ' ἀφίξεσθαι, οὐδέ γ' ἴσως Συρακόσιοι, τὸ πάλαι
δημοκρατούμενοι καὶ φόρους Καρχηδονίους πραττό-
μενοι, καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες καὶ ναυ-
μαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ' ἑνὸς γραμματέως, ὃς ὑπη-
162 ρέτει σφίσιν ὥς φασι, τυραννήσεσθαι. οὐδέ γ' ὁ νῦν
ὢν Διονύσιος ἤλπισεν ἄν ποτ' ἴσως πλοίῳ στρογγύλῳ
καὶ στρατιώταις ὀλίγοις Δίων' ἐλθόντ' ἐφ' αὐτὸν ἐκ-
βαλεῖν τὸν τριήρεις πολλὰς καὶ ξένους καὶ πόλεις κε-
κτημένον. ἀλλ' οἶμαι τὸ μέλλον ἄδηλον πᾶσιν ἀν-
θρώποις, καὶ μικροὶ καιροὶ μεγάλων πραγμάτων αἴτιοι
γίγνονται. διὸ δεῖ μετριάζειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις καὶ
προορωμένους τὸ μέλλον φαίνεσθαι.

163 Πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν ἔτι καὶ διεξιέναι
περὶ τοῦ μηδαμῇ μηδὲ καθ' ἓν τοῦτον ἔχειν καλῶς
τὸν νόμον μηδὲ συμφέρειν ὑμῖν· ἀλλ' ἵν' ἐν κεφαλαίῳ
τοῦτο μάθητε κἀγὼ παύσωμαι λέγων, τάδε ποιήσατε:
σκέψασθε παρ' ἄλληλα καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς,
τί τε συμβήσεται κατεψηφισμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου καὶ
τί μή· εἶτα φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ἂν ὑμῖν ἐξ ἑκατέ-
164 ρου φανῇ, ἵν' ἕλησθε τὰ κρείττω. ἂν μὲν τοίνυν κατα-
ψηφίσησθ', ὥσπερ ἡμεῖς κελεύομεν, οἱ μὲν ἄξιοι [παρ'
ὑμῶν] τὰ δίκαι' ἕξουσιν, εἰ δέ τις ἔστ' ἀνάξιος, ὡς
ἔστω, πρὸς τῷ τὴν δωρειὰν ἀφαιρεθῆναι δίκην ἣν ἂν
ὑμῖν δοκῇ δώσει κατὰ τὸν παρεισενηνεγμένον νόμον·
ἡ δὲ πόλις πιστή, δικαία, πρὸς ἅπαντ' ἀψευδὴς φανή-
σεται. ἐὰν δ' ἀποψηφίσησθ', ὃ μὴ ποιήσαιτε, οἱ μὲν
χρηστοὶ διὰ τοὺς φαύλους ἀδικήσονται, οἱ δ' ἀνάξιοι
συμφορᾶς ἑτέροις αἴτιοι γενήσονται, δίκην δ' οὐδ'

ἡντινοῦν αὐτοὶ δώσουσιν, ἡ δὲ πόλις τἀναντί' ὧν εἶπον
ἀρτίως δόξει, ἄπιστος, φθονερά, φαύλη παρὰ πᾶσιν
165 εἶναι. οὔκουν ἄξιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοσαύτην βλα-
σφημίαν ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγαθῶν
ἑλέσθαι. καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μεθέξει τῆς δόξης
τῶν κοινῇ γνωσθέντων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτ' οὐδεὶς
οὔτε τῶν περιεστηκότων οὔτε τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν μὲν
τῷ δικαστηρίῳ Λεπτίνης πρὸς ἡμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ
τῇ τῶν καθημένων ὑμῶν ἑνὸς ἑκάστου γνώμῃ, φιλαν-
θρωπία πρὸς φθόνον καὶ δικαιοσύνη πρὸς κακίαν καὶ
166 πάντα τὰ χρηστὰ πρὸς τὰ πονηρόταθ' ἀντιτάττεται. ὧν
τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι καὶ κατὰ ταὔθ' ἡμῖν θέμενοι
τὴν ψῆφον, αὐτοί θ' ἃ προσήκει δόξετ' ἐγνωκέναι, 508
καὶ τῇ πόλει τὰ κράτιστ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, κἄν τις
ἄρ' ἔλθῃ ποτὲ καιρὸς, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐθελησόν-
των ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. ὑπὲρ οὖν τούτων ἁπάν-
των οἶμαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν καὶ προσέχειν τὸν
νοῦν ὅπως μὴ βιασθῆθ' ἁμαρτεῖν. πολλὰ γὰρ ὑμεῖς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθηθ' ὡς οὐκ
ἔστι δίκαια, ἀλλ' ἀφῃρέθηθ' ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων
κραυγῆς καὶ βίας καὶ ἀναισχυντίας. ὃ μὴ πάθητε νῦν·
167 οὐ γὰρ ἄξιον. ἀλλ' ἃ δίκαι' ἐγνώκατε, ταῦτα φυλά-
ξατε καὶ μνημονεύεθ', ἕως ἂν ψηφίσησθε, ἵν' εὔορκον
θῆσθε τὴν ψῆφον κατὰ τῶν τὰ πονηρὰ συμβουλευόν-
των. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα δια-
φθείρουσιν θάνατος παρ' ὑμῖν [ἐστιν] ἡ ζημία, τοῖς δ'
ὅλην τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσιν λόγον
δώσετε. οὐ δή πού γ', ὦ Ζεῦ καὶ θεοί.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς
οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

XXI.

ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἑορτὴν ἦγον οἱ Ἀθηναῖοι Διονύσῳ, ἣν ἐκάλουν ἀπὸ
τοῦ θεοῦ Διονύσια· ἐν δὲ ταύτῃ τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ καὶ
αὐλητῶν χοροὶ διηγωνίζοντο. καθίστασαν δὲ τοὺς χορηγοὺς
αἱ φυλαὶ δέκα τυγχάνουσαι· χορηγὸς δ' ἦν ἑκάστης φυλῆς 509
ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων τὰ περὶ τὸν χορόν. ὁ τοίνυν Δη-
μοσθένης τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς Πανδιονίδος, ἐθελοντὴς
2 ὑπέστη χορηγός. ἐχθρῷ δὲ κεχρημένος τῷ Μειδίᾳ, τῶν
πλουσίων ἑνί, φησὶ μὲν καὶ ἄλλα παρὰ τὴν χορηγίαν ὑπ'
αὐτοῦ πεπονθέναι κακῶς, τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ὀρχή-
στρας κονδύλους ἔλαβεν ἐναντίον πάντων τῶν θεατῶν. ἐπὶ
τούτῳ κατηγόρησεν ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Μειδίου, ὡς ἠσεβηκό-
τος εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὸν Διόνυσον· ἐκαλεῖτο δ' ἡ τοιαύτη
κατηγορία προβολή. ὁ μὲν οὖν δῆμος κατέγνωκε τοῦ Μει-
δίου τὴν ἀσέβειαν, ἀγωνίζονται δὲ νῦν ἐν δικαστηρίῳ περὶ
τῆς τοῦ δήμου καταχειροτονίας· ἔδει γὰρ καταγνόντος τοῦ
δήμου δικαστήριον κρῖναι δεύτερον. ἔστιν οὖν ὁ ἀγὼν περὶ
ὑποτιμήσεως· οὐ γὰρ περὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν ὁ Μειδίας
ἀγωνίζεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμήματος, πότερον ὕβρεως ἢ
3 ἀσεβείας ὀφείλει δίκην. ὁρικὸς οὖν ὁ λόγος τῇ στάσει, τοῦ
μὲν Μειδίου λέγοντος ὕβριν εἶναι τὸ πραχθέν, ἐπειδὴ τετύ-
πτηκεν ἄνδρ' ἐλεύθερον, τοῦ δὲ Δημοσθένους ἀσέβειαν.
ἐπειδὴ χορηγὸς ὁ τετυπτημένος καὶ ἐν Διονυσίοις καὶ ἐν τῷ
θεάτρῳ· διὰ γὰρ τούτων καὶ ἠσεβηκέναι τὸν Μειδίαν φησίν·
ὡς εἶναι διπλοῦν ὅρον κατὰ σύλληψιν. ἔστι δὲ κατὰ σύλλη-
ψιν, ὅταν μὴ ἐκβάλλοντες τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον
ὄνομα, καὶ ἕτερον αὐτοὶ προστιθῶμεν, ὥσπερ ἐνταῦθ' ὁ Δη-
μοσθένης, τοῦ Μειδίου λέγοντος ὑβρικέναι, οὐκ ἐκβάλλει μὲν
οὐδὲ τὴν ὕβριν, προστίθησι δ' αὐτῇ καὶ τὴν ἀσέβειαν.

ΑΛΛΩΣ. 510

Διάφοροι παρ' Ἀθηναίους ἤγοντο ἑορταί, ἐν αἷς ἦν τὰ
Παναθήναια, ἅπερ ἦσαν διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα· καὶ
τὰ μὲν μεγάλα κατὰ πενταετηρίδα ἐπετελοῦντο, κατὰ τριετη-
ρίδα δὲ τὰ μικρά. ἐν τοῖς μεγάλοις δὲ γυμνάσιά τινα ἐγί-
νοντο, καὶ προὐβάλλετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς εἷς γυμνασίαρχος,
λαμβάνων χρήματα εἰς τὸ γυμνάζειν τοὺς μέλλοντας ἐπι-
τελέσαι τὴν ἑορτήν, καὶ διδόναι τὰς τούτων δαπάνας τοῖς
2 τῆς αὐτοῦ φυλῆς. ἤγετο δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ τὰ Διονύσια,
καὶ ταῦτα διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα. καὶ τὰ μὲν μικρὰ
ἤγετο κατ' ἔτος, τὰ δὲ μεγάλα διὰ τριετηρίδος ἐν τοῖς ληνοῖς,
ἐν οἷς προὐβάλλετο χορηγὸς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς πρὸς τὸ
τρέφειν χοροὺς παίδων τε καὶ ἀνδρῶν· ἐλάμβανε δὲ χρή-
ματα εἰς τροφὴν τῶν τοῦ χοροῦ. ἐπιστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς
ἠγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ χορηγοὶ καὶ ἤριζον, ὕμνους
εἰς τὸν Διόνυσον ᾄδοντες, καὶ τῷ νικῶντι τρίπους τὸ ἆθλον
ἦν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν Ἥλιον καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Διόνυσον
ᾤοντο. παυομένης δὲ τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ προὐ-
3 βάλλοντο οἱ χορηγοὶ τῆς μελλούσης ἑορτῆς. ἐν τοίνυν τῷ
παρόντι καιρῷ προεβλήθησαν οἱ χορηγοὶ ἑκάστης φυλῆς,
ἐσπάνιζε δὲ ἡ Πανδιονὶς, ἡ τοῦ Δημοσθένους φυλὴ, χορη-
γοῦ, καὶ ἠμέλησε τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον.
ἔθος δὲ ἦν πρὸ μηνὸς τῆς ἑορτῆς τὸν ἄρχοντα συνάγειν
τοὺς χορηγοὺς ἑκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλη-
τῶν. καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς
Πανδιονίδος, ηὐτελίζετο ὑπὸ πάντων. καὶ ἰδὼν ὁ Δημο-
σθένης τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἀτιμαζομένην, ἐθελοντὴς ὁ ῥήτωρ
αὐτοχειροτόνητον ἤτοι αὐτεπάγγελτον ἑαυτὸν χορηγὸν ὑπὲρ 511
τῆς φυλῆς προεβάλετο, καὶ ἐπῃνεῖτο παρὰ πάντων διὰ τοῦτο.
4 καὶ δὴ λαχόντος αὐτοῦ περὶ τῶν αὐλητῶν συνέπραξεν ἡ τύχη
τῇ προθυμίᾳ, καὶ ἔλαχεν αὐτῷ ὁ κάλλιστος τῶν αὐλητῶν ὁ
Τηλεφάνης. καὶ δὴ ὁ Δημοσθένης θέλων πλέον τῶν ἄλλων
κοσμῆσαι τὸν ἑαυτοῦ χορόν, ἐποίησεν αὐτοὺς φορέσαι χρυσοῦς
στεφάνους. Μειδίας δὲ, τῶν πολιτευομένων τις, σφόδρα

πλούσιος καὶ πολλὰ δυνάμενος, ἐχθρὸς τῷ Δημοσθένει γε-
γονὼς διὰ τὰς αἰτίας, ἃς ἐρεῖ μετὰ μικρὸν ἐν τῷ λόγῳ πολ-
λάκις, καὶ ἄλλα παρηνώχλει καὶ ἐπηρέαζε, καὶ δὴ καί, ὡς
ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι ὀμνυόντων τῶν κριτῶν τῷ καλῶς
ᾄσαντι δοῦναι τὴν νίκην, νύττων αὐτοὺς ὁ Μειδίας ἔλεγε
5 „πλὴν Δημοσθένους·“ ὅθεν ὁ Δημοσθένης ἐβόα ἐλέγχων
αὐτόν. καὶ τελευτῶν εἰς τοιαύτην ἦλθε μανίαν ὁ Μειδίας,
ὥστε ἐν τῷ θεάτρῳ κόνδυλον αὐτῷ παρασχεῖν καὶ τὴν ἱερὰν
περιρρῆξαι ἐσθῆτα. καὶ ἰδὼν ὁ δῆμος ἐπεσύριττεν· ὅστις
συρισμὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐπὶ κακοῦ ἐλαμβάνετο. ἀπελ-
θὼν δὲ ὁ Δημοσθένης ἐσκέψατο τὸν παρόντα λόγον, κατη-
γορῶν αὐτοῦ δημοσίων ἀδικημάτων· ἐν ᾧ καὶ διαβάλλει τὸν
Μειδίαν ὡς κλέψαντα ἀπὸ τῶν χρυσῶν στεφάνων παρὰ τοῦ
6 χρυσοχόου. ἄγει τοίνυν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κρίσιν ὁ ῥήτωρ,
καταφορᾷ πλείστῃ καὶ τόνῳ σφοδρῷ προσχρησάμενος· ἡ γὰρ
τοῦ Μειδίου προπέτεια καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ποιότης τῇ
καταδρομῇ συμμαχεῖ. ἡ δὲ στάσις ὁρική, ζητούντων ἡμῶν
τί ἴδιον ὄνομα τῷ ἐγκλήματι· ὁ μὲν γὰρ Μειδίας ἰδιωτικόν,
ὁ δὲ ῥήτωρ δημόσιον εἶναι κατασκευάζει. ὅρος γάρ ἐστιν, 512
οὗ τὸ μὲν πέπρακται, τὸ δὲ λείπει πρὸς αὐτοτέλειαν τοῦ
7 ὀνόματος τοῦ ἐπιτεθησομένου τῷ πράγματι, ὡς ἐπὶ τοῦ κε-
νοτάφιον ὀρύξαντος καὶ κρινομένου τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα
γὰρ πέπρακται μὲν τὸ ὀρύξαι, λείπει δὲ τὸ τάφον ὀρύξαι,
οὐ κενοτάφιον. λέγει γὰρ ὁ φεύγων „οὐ τάφον ὤρυξα· οὐ
γὰρ εὗρον νεκρόν.“ ὁ δὲ διώκων ἀντιλέγει ὅτι „τὸ δ' ὀρύξαι
κενοτάφιον τυμβωρυχίαν λέγω· [οὐ γὰρ αὐτὸς ᾔδεις ὅτι κε-
νοτάφιόν ἐστιν, ἀλλ' ὡς τάφον ὀρύττων, ἐπεὶ κενοτάφιον
εὕρηται, ἀξιοῖς μὴ δοῦναι δίκην.]“ οὕτω κἀνταῦθα πέπρα-
κται μὲν τὸ τύψαι τὸν Δημοσθένην, λείπει δὲ τὸ καλέσαι τὸν
αὐτοχειροτόνητον χορηγόν. ὁ γὰρ Δημοσθένης λέγει ὅτι „χο-
ρηγὸν ἔτυψας“, ὁ δὲ Μειδίας ὅτι „χορηγὸν ἁπλῶς οὐκ ἔτυψα
[αὐτοχειροτόνητος γὰρ ἦσθα], ἀλλὰ Δημοσθένην ἰδιώτην ὄντα·
8 τὸ δὲ τύψαι ἰδιώτην οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα.“ διπλοῦς
δὲ ὁ ὅρος εἴδους τοῦ κατὰ σύλληψιν. κατὰ σύλληψιν δέ ἐστιν,

ὅταν ὁ κατήγορος τὴν αὐτοῦ δικαιολογίαν καὶ τὴν τοῦ φεύ-
γοντος εἰς ἓν συνάγῃ· ἔνθα γὰρ οὐ τὸ μὲν ἐκβάλλει τις, τὸ
δὲ δέχεται, ἀλλ' ἀμφότερα συγκροτεῖ καὶ συλλαμβάνει, τούτῳ
ὑπάγομεν τῷ εἴδει. φαίνεται τοίνυν ἐν πολλοῖς μέρεσιν ὁ
Δημοσθένης τοῦτο ποιῶν, καὶ φάσκων ἅμα τῷ Δημοσθένει
καὶ τὴν πόλιν ὑβρίζεσθαι. κεφάλαια δὲ τὰ τῇ στάσει προσ-
ήκοντα. τὰ δὲ προοίμια καταφορικά, ὑπερβολὴν ἔχοντα
πολλὴν καὶ τῶν περιστατικῶν αὔξησιν· τὸ γὰρ „πρὸς ἅπαν-
τας“ καὶ οὐ πρὸς ἐμὲ μόνον, καὶ τὸ „ἀεί“ τὴν μελέτην τῆς
ἀτοπίας καὶ οὐ πρὸς ἅπαξ ἐκ τύχης ἡμαρτηκότα δείκνυσι.
9 [Κεφάλαια δὲ τοῦ ὅρου εἰσὶ ταῦτα, ὅρος, ἀνθορισμός, 513
γνώμη νομοθέτου, συλλογισμός, πηλικότης, πρός τι, καὶ μία
τῶν ἀντιθετικῶν, μεθ' ἣν ἐμπίπτει τὸ μεταληπτικὸν καὶ
ἀντιληπτικόν. ἐνταῦθα διὰ τεσσάρων ὅρων ὁ ῥήτωρ ἐμπλέ-
κει τὴν κατηγορίαν, δεικνύων ὅτι δημοσίᾳ Μειδίας ἠδίκησεν.
ἔστι δὲ ὁ πρῶτος ὅρος οὗτος, ὅτι οἱ ἐν ἑορτῇ ἀδικοῦντες
δημόσιον ἀδίκημα ποιοῦσι. δεύτερος ὅρος, καὶ μάλιστα οἱ
10 χορηγὸν ἀδικοῦντες. τρίτος ὅρος, ὅτι πᾶσα ὕβρις δημόσιόν
ἐστιν ἀδίκημα. παραλογίζεται δὲ ἐνταῦθ' ἐκ τῆς ὁμωνυμίας
τῆς ὕβρεως· λέγεται γὰρ ὕβρις ἡ δι' αἰσχρουργίας γινομένη·
λέγεται ὕβρις καὶ ἡ διὰ λόγων· λέγεται πάλιν ὕβρις καὶ ἡ
διὰ πληγῶν. δημόσιον δὲ ἀδίκημα ἡγοῦντο τὴν αἰσχρουρ-
γίαν· τῇ οὖν ὁμωνυμίᾳ παρελογίσατο. τέταρτος ὅρος, ὅτι ὁ
πάντας ἀεὶ ὑβρίζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ· εἰ γὰρ τὸ δημόσιον ἐκ
11 πάντων συνίσταται, ἄρα δημόσιον τἀδίκημα. τίθησι δὲ σπερ-
ματικῶς ἐν τῷ προοιμίῳ τοὺς τέτταρας ὅρους. καὶ ἐκ τού-
των εἰσὶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τρεῖς, τὸν δὲ τέταρτον ὅρον τίθησιν
ἐν τῇ παρεκβάσει, καὶ δικαίως· λέγων γὰρ ὅτι πάντας ὑβρί-
ζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ, παρεξέρχεται λέγων τὸν πρότερον αὐτοῦ
βίον. ἔχει δὲ ὁ λόγος οὗτος δύο προοίμια. καὶ εἴληπται τὸ
πρῶτον προοίμιον ἐκ διαβολῆς τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐκ συστά-
σεως τοῦ οἰκείου προσώπου, καὶ ἐκ προσοχῆς. ἔστι δὲ ἡ
πρότασις διμερής, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἐστὶν ἀκατά-
σκευον, τὸ δὲ δεύτερον καὶ αὐτὸ διμερές, καὶ κατασκευάζει

τούτων ἑκάτερα. εἶτα ἐπιφέρει τὸ συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ προσοχή. —

12 Ὅρος κατὰ σύλληψιν. λέγεται δὲ οὕτως, ὅταν τοῦ φεύγοντος ἀντονομάζοντος ὁ διώκων καὶ τούτῳ κἀκείνῳ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι, ὥστε διπλοῦς ἐστιν, ἐπεὶ δύο περιέχει ἐγκλήματα. παράδειγμα ὁ στρατηγὸς ὁ βιασάμενος τὴν παρατεθεῖσαν κόρην ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων κρινόμενος, καὶ ἀποκρινόμενος μὴ δημοσίᾳ ἠδικηκέναι, ἀλλὰ βιάσασθαι, ὁ δὲ πρεσβευτὴς ἀμφοτέροις αὐτὸν φάσκων ὑπεύθυνον εἶναι. τὸ προοίμιον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου, ὁ δὲ λόγος δι' ἑνὸς εἴδους προάγεται, ἤτοι τοῦ δικανικοῦ· τούτου γὰρ καὶ τὸ τέλος τὸ δίκαιον καὶ ἡ κατασκευὴ διὰ τοῦ δικαίου.]

Τὴν μὲν ἀσέλγειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδένα οὔθ' ὑμῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἴομαι. ἐγὼ δ', ὅπερ ἂν καὶ ὑμῶν ἕκαστος ὑβρισθεὶς προείλετο πρᾶξαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησα, καὶ προὐβαλόμην ἀδικεῖν τοῦτον περὶ τὴν ἑορτήν, οὐ μόνον πληγὰς ὑπ' αὐτοῦ λαβὼν τοῖς Διονυσίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ
2 καὶ βίαια παθὼν παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν. ἐπειδὴ δὲ καλῶς καὶ τὰ δίκαια ποιῶν ὁ δῆμος ἅπας οὕτως ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη καὶ σφόδρ' ἐσπούδασ' ἐφ' οἷς ἠδικημένῳ μοι συνῄδει, ὥστε πάντα ποιοῦντος τούτου καί τινων ἄλλων ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐκ ἐπείσθη, οὐδ' ἀπέβλεψεν εἰς τὰς οὐσίας τὰς τούτων οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μιᾷ γνώμῃ κατεχειροτόνησεν αὐτοῦ, πολλοί μοι προσιόντες ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἠξίουν καὶ παρεκελεύοντ' ἐπεξελθεῖν καὶ παραδοῦναι τοῦτον εἰς ὑμᾶς, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, δι' ἀμφότερ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-

ναῖοι νὴ τοὺς θεούς, καὶ δεινὰ πεπονθέναι νομίζοντες ἐμέ, καὶ δίκην ἅμα βουλόμενοι λαβεῖν ὧν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐτεθέαντο, θρασὺν ὄντα καὶ βδελυρὸν καὶ οὐδὲ
3 καθεκτὸν ἔτι. οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, ὅσα μὲν παρ' ἐμοῦ προσῆκεν φυλαχθῆναι, πάντα δικαίως ὑμῖν τετήρηται, καὶ κατηγορήσων ἐπειδή τις εἰσάγει πάρειμ' ὡς ὁρᾶτε, πολλὰ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρήματ', ἐξόν μοι λαβεῖν ὥστε μὴ κατηγορεῖν, οὐ λαβών, πολλὰς δὲ
4 δεήσεις καὶ χάριτας καὶ νὴ Δί' ἀπειλὰς ὑπομείνας. ἃ δ' ἐν ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἔσθ' ὑπόλοιπα, ὅσῳ πλείοσιν οὗτος ἠνώχληκε καὶ παρήγγελκεν (ἑώρων γὰρ αὐτὸν ἄρτι πρὸ τῶν δικαστηρίων οἷ' ἐποίει), τοσούτῳ μᾶλλον ἐλπίζω τὸ δίκαιον ἕξειν. οὐ γὰρ ἂν καταγνοίην ὑμῶν οὐδενός, οὔθ' ὡς περὶ ὧν πρὸς ἔμ' ἐσπουδάσατ' αὐτοί, τούτων ἀμελήσετε, οὔθ' ὡς, ἵνα Μειδίας ἀδεῶς τὸ λοιπὸν ὑβρίζῃ, ψηφιεῖταί τις ὑμῶν ὀμωμοκὼς ἄλλο τι
5 πλὴν ὅ τι ἂν δίκαιον ἡγῆται. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρανόμων ἢ παραπρεσβείας ἤ τινος [ἄλλης] τοιαύτης αἰτίας ἔμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν, οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι, νομίζων τῷ μὲν κατηγόρῳ περὶ 516
τῶν τοιούτων προσήκειν ἐλέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ τούς τε κριτὰς διαφθείραντος τούτου καὶ διὰ τοῦτο τῆς φυλῆς ἀδίκως
6 ἀφαιρεθείσης τὸν τρίποδα, καὶ αὐτὸς πληγὰς εἰληφὼς καὶ ὑβρισμένος οἷ' οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος πώποτε [χορηγὸς ὑβρίσθη], ἣν ὑπὲρ τούτων ἀγανακτήσας καὶ συνοργισθεὶς καταχειροτονίαν ὁ δῆμος ἐποιήσατο, ταύτην εἰσέρχομαι, οὐκ ὀκνήσω καὶ δεῖσθαι. εἰ γὰρ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν, ἐγὼ νῦν φεύγω, εἴπερ ὑβρισθέντα μηδε-
7 μιᾶς δίκης τυχεῖν ἐστί τις συμφορά. δέομ' οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω, πρῶτον μὲν

εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος, ἔπειτ', ἐὰν ἐπιδείξω
Μειδίαν τουτονὶ μὴ μόνον εἰς ἔμ', ἀλλὰ καὶ εἰς ὑμᾶς
καὶ εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑβρι-
κότα, βοηθῆσαι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ
οὕτω πως ἔχει [ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι]· ὕβρισμαι μὲν ἐγὼ
καὶ προπεπηλάκισται τὸ σῶμα τοὐμὸν τότε, ἀγωνιεῖται
δὲ καὶ κριθήσεται τὸ πρᾶγμα νυνί, πότερ' ἐξεῖναι δεῖ
τὰ τοιαῦτα ποιεῖν καὶ εἰς τὸν τυχόνθ' ὑμῶν ἀδεῶς
8 ὑβρίζειν, ἢ μή. εἴ τις οὖν ὑμῶν ἄρα καὶ τὸν ἔμπρο-
σθεν χρόνον τῶν ἰδίων τινὸς εἵνεκα γίγνεσθαι τὸν
ἀγῶνα τόνδ' ὑπελάμβανεν, ἐνθυμηθεὶς νῦν ὅτι δημο-
σίᾳ συμφέρει μηδενὶ μηδὲν ἐξεῖναι τοιοῦτο ποιεῖν, ὡς
ὑπὲρ κοινοῦ τοῦ πράγματος ὄντος καὶ προσέχων ἀκου-
σάτω, καὶ τὰ φαινόμεν' αὐτῷ δικαιότατ' εἶναι ταῦτα
ψηφισάσθω. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὸν νόμον,
καθ' ὃν εἰσὶν αἱ προβολαί· μετὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ
τῶν ἄλλων πειράσομαι διδάσκειν. Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. 517

Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ
ὑστεραίᾳ τῶν Πανδίων. ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον
μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς
γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγώνων τῶν ἐν τοῖς
Διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτετεισμέναι ὦσιν.

9 Ὁ μὲν νόμος οὗτός ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
καθ' ὃν αἱ προβολαὶ γίγνονται, λέγων, ὥσπερ ἠκού-
σατε, ποιεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου μετὰ τὰ Πάν-
δια, ἐν ταύτῃ δ' ἐπειδὰν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι
περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων, χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν
ἄν τις ἠδικηκὼς ᾖ περὶ τὴν ἑορτὴν ἢ παρανενομηκώς,
καλῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ συμφερόντως ἔχων

νόμος, ὡς τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ μαρτυρεῖ. ὅπου γὰρ ἐπόν-
τος τοῦ φόβου τούτου φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧττον
ὑβρισταί, τί χρὴ τοὺς τοιούτους προσδοκᾶν ἂν ποιεῖν,
εἰ μηδεὶς ἐπῆν ἀγὼν μηδὲ κίνδυνος;
10 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ τὸν ἑξῆς ἀναγνῶναι
νόμον τούτῳ· καὶ γὰρ ἐκ τούτου φανερὰ πᾶσιν ὑμῖν
ἥ τε τῶν ἄλλων ὑμῶν εὐλάβεια γενήσεται καὶ τὸ τού-
του θράσος. Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Εὐήγορος εἶπεν· ὅταν ἡ πομπὴ ᾖ τῷ Διονύσῳ ἐν
Πειραιεῖ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί, καὶ ἡ ἐπὶ Λη-
ναίῳ πομπὴ καὶ οἱ τραγῳδοὶ καὶ οἱ κωμῳδοί, καὶ τοῖς
ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος
καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί, καὶ Θαργηλίων τῇ πομπῇ
καὶ τῷ ἀγῶνι, μὴ ἐξεῖναι μήτε ἐνεχυράσαι μήτε λαμβά- 518
νειν ἕτερον ἑτέρου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων, ἐν ταύταις
ταῖς ἡμέραις. ἐὰν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος
ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικοῦντος, καθὰ περὶ τῶν
ἄλλων τῶν ἀδικούντων γέγραπται.

11 Ἐνθυμεῖσθ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐν τῷ προ-
τέρῳ νόμῳ κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων
οὔσης τῆς προβολῆς, ἐν τούτῳ καὶ κατὰ τῶν τοὺς
ὑπερημέρους εἰσπραττόντων ἢ κἄλλ' ὁτιοῦν τινὸς λαμ-
βανόντων ἢ βιαζομένων ἐποιήσατε τὰς προβολάς. οὐ
γὰρ ὅπως τὸ σῶμ' ὑβρίζεσθαί τινος ἐν ταύταις ταῖς
ἡμέραις, ἢ τὴν παρασκευὴν ἣν ἐκ τῶν ἰδίων πορίσαιτό
τις εἰς λῃτουργίαν, ᾤεσθε χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκῃ
καὶ ψήφῳ τῶν ἑλόντων γιγνόμενα, τῶν ἡλωκότων καὶ
κεκτημένων ἐξ ἀρχῆς τὴν γοῦν ἑορτὴν ἀπεδώκατ' εἶναι.
12 ὑμεῖς μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντες εἰς τοσοῦ-

τον ἀφῖχθε φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας, ὥστε καὶ τῶν
πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων τὸ λαμβάνειν δίκην
ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας· Μειδίας δ' ἐν αὐταῖς ταύ-
ταις ταῖς ἡμέραις ἄξια τοῦ δοῦναι τὴν ἐσχάτην δίκην
ποιῶν δειχθήσεται. βούλομαι δ' ἕκαστον ἀπ' ἀρχῆς
ὧν πέπονθ' ἐπιδείξας, καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν,
ἃς τὸ τελευταῖον προσενέτεινέ μοι· ἓν γὰρ οὐδέν ἐστιν
ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὢν ἀπολωλέναι
φανήσεται.

13 Ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ Παν-
διονίδι φυλῇ, τρίτον ἔτος τουτί, παρούσης δὲ τῆς ἐκ-
κλησίας ἐν ᾗ τὸν ἄρχοντ' ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς 519
χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγων καὶ λοιδορίας γι-
γνομένης, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ μὲν ἄρχοντος τῶν
ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἄρχον-
τος, παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντής,
καὶ κληρουμένων πρῶτος αἱρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν ἔλα-
14 χον, ὑμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντες ἀμφότερ'
ὡς οἷόν τε μάλιστ' ἀπεδέξασθε, τήν τ' ἐπαγγελίαν τὴν
ἐμὴν καὶ τὸ συμβὰν ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ θόρυβον καὶ
κρότον τοιοῦτον ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες
ἐποιήσατε, Μειδίας δ' οὑτοσὶ μόνος τῶν πάντων ὡς
ἔοικεν ἠχθέσθη, καὶ παρηκολούθησεν παρ' ὅλην τὴν
λῃτουργίαν ἐπηρεάζων ἐμοὶ συνεχῶς καὶ μικρὰ καὶ
15 μείζω. ὅσα μὲν οὖν τοὺς χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν
ἀφεθῆναι τῆς στρατείας ἠνώχλησεν, ἢ προβαλλόμενος
καὶ χειροτονῶν ἑαυτὸν εἰς Διονύσι' ἐπιμελητήν, ἢ
τἄλλα πάνθ' ὅσα τοιαῦτ', ἐάσω· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ'
ὅτι τῷ μὲν ἐπηρεαζομένῳ τότ' ἐμοὶ καὶ ὑβριζομένῳ,
τὴν αὐτὴν ὀργὴν ἕκαστον τούτων ἥνπερ ἄλλ' ὁτιοῦν
τῶν δεινοτάτων παρίστη, ὑμῖν δὲ τοῖς [ἄλλοις] ἔξω

τοῦ πράγματος οὖσιν, οὐκ ἂν ἴσως ἄξι' αὐτὰ καθ'
αὑτ' ἀγῶνος φανείη· ἀλλ' ἃ πάντες ὁμοίως ἀγανακτή-
16 σετε, ταῦτ' ἐρῶ. ἔστι δ' ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦθ' ἃ
μέλλω λέγειν, καὶ οὐδ' ἐπεχείρησ' ἂν ἔγωγε κατηγορεῖν
αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότ' ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμ' ἐξή-
λεγξα. τὴν γὰρ ἐσθῆτα τὴν ἱεράν (ἱερὰν γὰρ ἔγωγε
νομίζω πᾶσαν ὅσην ἄν τις εἵνεκα τῆς ἑορτῆς παρα-
σκευάσηται, τέως ἂν χρησθῇ) καὶ τοὺς στεφάνους τοὺς
χρυσοῦς, οὓς ἐποιησάμην ἐγὼ κόσμον τῷ χορῷ, ἐπε- 520
βούλευσεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διαφθεῖραί μοι νύκτωρ
ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ χρυσοχόου. καὶ διέ-
φθειρεν, οὐ μέντοι πᾶσάν γε· οὐ γὰρ ἠδυνήθη. καί-
τοι τοῦτό γ' οὐδείς πώποτ' οὐδέν' ἂν φήσειεν ἀκη-
17 κοέναι τολμήσαντ' οὐδὲ ποιήσαντ' ἐν τῇ πόλει. οὐκ
ἀπέχρησε δ' αὐτῷ τοῦτ', ἀλλὰ καὶ τὸν διδάσκαλον ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι διέφθειρέ μου τοῦ χοροῦ· καὶ εἰ μὴ
Τηλεφάνης ὁ αὐλητὴς ἀνδρῶν βέλτιστος περὶ ἐμὲ τότ'
ἐγένετο, καὶ τὸ πρᾶγμ' αἰσθόμενος τὸν ἄνθρωπον ἀπε-
λάσας αὐτὸς συγκροτεῖν καὶ διδάσκειν ᾤετο δεῖν τὸν
χορόν, οὐδ' ἂν ἠγωνισάμεθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ'
ἀδίδακτος ἂν εἰσῆλθ' ὁ χορὸς καὶ πράγματ' αἴσχιστ'
ἂν ἐπάθομεν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστη τῆς ὕβρεως, ἀλλὰ
τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν, ὥστε τὸν ἐστεφανωμένον ἄρ-
χοντα διέφθειρε, τοὺς χορηγοὺς συνῆγ' ἐπ' ἐμέ, βοῶν,
ἀπειλῶν, ὀμνύουσι παρεστηκὼς τοῖς κριταῖς, τὰ παρα-
σκήνια φράττων, προσηλῶν ἰδιώτης ὢν τὰ δημόσια,
κακὰ καὶ πράγματ' ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσεν.
18 καὶ τούτων, ὅσα γ' ἐν τῷ δήμῳ γέγον' ἢ πρὸς τοῖς
κριταῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ὑμεῖς ἐστέ μοι μάρτυρες πάντες
ἄνδρες δικασταί. καίτοι τῶν λόγων τούτους χρὴ δι-
καιοτάτους ἡγεῖσθαι, οὓς ἂν οἱ καθήμενοι τῷ λέγοντι

μαρτυρῶσιν ἀληθεῖς εἶναι. προσδιαφθείρας τοίνυν τοὺς
κριτὰς τῷ ἀγῶνι τῶν ἀνδρῶν, δύο ταῦθ' ὡσπερεὶ κε-
φάλαι' ἐφ' ἅπασι τοῖς αὑτῷ νενεανιευμένοις ἐπέθηκεν,
ἐμοῦ μὲν ὕβρισεν τὸ σῶμα, τῇ φυλῇ δὲ κρατούσῃ τὸν
ἀγῶν' αἰτιώτατος τοῦ μὴ νικῆσαι κατέστη. 521
19 Τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα
καὶ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτῳ πεπραγμέν', ἐφ'
οἷς αὐτὸν προὐβαλόμην, ταῦτ' ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ πόλλ' ἕτερ', ὧν ὅσ' ἂν οἷός τ' ὦ διέξειμι
πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα. ἔχω δὲ λέγειν καὶ πονηρίας
ἑτέρας παμπληθεῖς αὐτοῦ καὶ ὕβρεις εἰς πολλοὺς ὑμῶν
20 καὶ τολμήματα τοῦ μιαροῦ τούτου πολλὰ καὶ δεινά, ἐφ'
οἷς τῶν πεπονθότων οἱ μὲν ὦ ἄνδρες δικασταί, κατα-
δείσαντες τοῦτον καὶ τὸ τούτου θράσος καὶ τοὺς περὶ
αὐτὸν ἑταίρους καὶ πλοῦτον καὶ τἄλλ' ὅσα δὴ πρόσ-
εστι τούτῳ, ἡσυχίαν ἔσχον, οἱ δ' ἐπιχειρήσαντες δίκην
λαβεῖν οὐκ ἐδυνήθησαν, εἰσὶ δ' οἳ διελύσαντ', ἴσως
λυσιτελεῖν ἡγούμενοι. τὴν μὲν οὖν ὑπὲρ αὑτῶν δίκην
ἔχουσιν οἵ γε πεισθέντες· τῆς δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, οὓς
παραβὰς οὗτος κἀκείνους ἠδίκει καὶ νῦν ἐμὲ καὶ πάν-
21 τας τοὺς ἄλλους, ὑμεῖς ἐστὲ κληρονόμοι. πάντων οὖν
ἀθρόων ἓν τίμημα ποιήσασθε, ὅ τι ἂν δίκαιον ἡγῆσθε.
ἐξελέγξω δὲ πρῶτον μὲν ὅσ' αὐτὸς ὑβρίσθην, ἔπειθ'
ὅσ' ὑμεῖς· μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι βίον αὐτοῦ πάντ' ἐξετάσω, καὶ δείξω πολλῶν
θανάτων, οὐχ ἑνὸς ὄντ' ἄξιον. *Λέγε μοι τὴν τοῦ χρυ-
σοχόου πρώτην λαβὼν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 [Παμμένης Παμμένους Ἐρχιεὺς ἔχω χρυσοχοεῖον ἐν
τῇ ἀγορᾷ, ἐν ᾧ καταγίγνομαι καὶ ἐργάζομαι τὴν χρυσο-

χοϊκὴν τέχνην. ἐκδόντος δέ μοι Δημοσθένους, ᾧ μαρ- 522
τυρῶ, στέφανον χρυσοῦν ὥστε κατασκευάσαι καὶ ἱμάτιον
διάχρυσον ποιῆσαι, ὅπως πομπεύσαι ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ
Διονύσου πομπήν, καὶ ἐμοῦ συντελέσαντος αὐτὰ καὶ ἔχον-
τος παρ' ἐμαυτῷ ἕτοιμα, εἰσπηδήσας πρός με νύκτωρ
Μειδίας ὁ κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ἔχων μεθ' ἑαυ-
τοῦ καὶ ἄλλους, ἐπεχείρησε διαφθείρειν τὸν στέφανον καὶ
τὸ ἱμάτιον, καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν ἐλυμήνατο, οὐ μέντοι
πάντα γε ἐδυνήθη διὰ τὸ ἐπιφανέντα με κωλῦσαι.]

23 Πολλὰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ περὶ
ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκηκεν ἔχω λέγειν, ὥσπερ εἶπον ἐν
ἀρχῇ τοῦ λόγου, καὶ συνείλοχ' ὕβρεις αὐτοῦ καὶ ἀτι-
μίας τοσαύτας, ὅσας ἀκούσεσθ' αὐτίκα δὴ μάλα. ἦν δ'
ἡ συλλογὴ ῥᾳδία· αὐτοὶ γὰρ οἱ πεπονθότες προσῇσάν
24 μοι. βούλομαι δὲ πρὸ τούτων εἰπεῖν, οἷς ἐπιχειρήσειν
αὐτὸν ἀκήκο' ἐξαπατᾶν ὑμᾶς· τοὺς γὰρ ὑπὲρ τούτων
λόγους ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιοτάτους προειπεῖν ἡγοῦμαι,
ὑμῖν δὲ χρησιμωτάτους ἀκοῦσαι. διὰ τί; ὅτι τοῦ δι-
καίαν καὶ εὔορκον θέσθαι τὴν ψῆφον, ὁ κωλύσας ἐξα-
πατηθῆναι λόγος ὑμᾶς, οὗτος αἴτιος ἔσται. πολὺ δὴ
μάλιστα πάντων τούτῳ τῷ λόγῳ προσέχειν ὑμᾶς δεῖ,
καὶ μνημονεῦσαι τοῦτον καὶ πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾶν
25 ὅταν οὗτος λέγῃ. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο οὐκ ἄδη-
λος ἐρῶν, ἐξ ὧν ἰδίᾳ πρός τινας αὐτὸς διεξιὼν ἀπηγ-
γέλλετό μοι, ὡς εἴπερ ἀληθῶς ἐπεπόνθειν ταῦθ' ἃ
λέγω, δίκας ἰδίας μοι προσῆκ' αὐτῷ λαχεῖν, τῶν μὲν
ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων τῆς διαφθορᾶς καὶ
τῆς περὶ τὸν χορὸν πάσης ἐπηρείας, βλάβης, ὧν δ' εἰς
τὸ σῶμ' ὑβρίσθαι φήμ', ὕβρεως, οὐ μὰ Δί' οὐχὶ δημο- 523
σίᾳ κρίνειν αὐτὸν καὶ τίμημ' ἐπάγειν ὅ τι χρὴ παθεῖν
ἢ ἀποτεῖσαι. ἐγὼ δ' ἓν μὲν ἐκεῖν' εὖ οἶδα, καὶ ὑμᾶς

δ' εἰδέναι χρή, ὅτι εἰ μὴ προὐβαλόμην αὐτὸν, ἀλλ' ἐδικαζόμην, οὑναντίος ἧκεν ἂν εὐθύς μοι λόγος, ὡς εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθές, προβάλλεσθαί μ' ἔδει καὶ παρ' αὐτὰ τἀδικήματα τὴν τιμωρίαν ποιεῖσθαι· ὅ τε γὰρ χορὸς ἦν τῆς πόλεως, ἥ τ' ἐσθὴς τῆς ἑορτῆς εἵνεκα πᾶσα παρεσκευάζετο, ἐγώ θ' ὁ πεπονθὼς ταῦτα χορηγὸς ἦν· τίς ἂν οὖν ἑτέραν εἵλετο τιμωρίαν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων
27 οὖσαν; ταῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντ' ἂν ἔλεγεν οὗτος τότε. φεύγοντος μὲν γὰρ οἶμαι καὶ ἠδικηκότος ἐστί, τὸ τὸν παρόντα τρόπον τοῦ δοῦναι δίκην διακρουόμενον, τὸν οὐχ ὅνθ' ὡς ἔδει γενέσθαι λέγειν, δικαστῶν δέ γε σωφρόνων τούτοις τε μὴ προσέχειν, καὶ ὃν ἂν λάβωσιν
28 ἀσελγαίνοντα κολάζειν. μὴ δὴ τοῦτο λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ὅτι καὶ δίκας ἰδίας δίδωσ' ὁ νόμος μοι καὶ γραφὴν ὕβρεως· δίδωσι γάρ· ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκε ἃ κατηγόρηκα, ἢ πεποιηκὼς οὐ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω· τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐγὼ προὐβαλόμην, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον οἴσετε νῦν ὑμεῖς. εἰ δ' ἐγὼ τὴν ἐπὶ τῶν ἰδίων δικῶν πλεονεξίαν ἀφείς, τῇ πόλει παραχωρῶ τῆς τιμωρίας, καὶ τοῦτον εἱλόμην τὸν ἀγῶν' ἀφ' οὗ μηδὲν ἔστι λῆμμα λαβεῖν ἐμοί, χάριν, οὐ βλάβην δήπου τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐνέγκοι μοι παρ' ὑμῶν.

29 Οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τούτῳ πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ „μή με Δημοσθένει παραδῶτε· μὴ διὰ Δημοσθένην μ' ἀνέλητε. ὅτι τούτῳ πολεμῶ, διὰ τοῦτό μ' ἀναιρήσετε;“ τὰ τοιαῦτα πολλάκις οἶδ' ὅτι φθέγξεται, 524
βουλόμενος φθόνον τιν' ἐμοὶ διὰ τούτων τῶν λόγων
30 συνάγειν. ἔχει δ' οὐχ οὕτω ταῦτ', οὐδ' ἐγγύς. οὐδένα γὰρ τῶν ἀδικούντων ὑμεῖς οὐδενὶ τῶν κατηγόρων ἐκδίδοτε· οὐδ' ἐπειδὰν ἀδικηθῇ τις, ὡς ἂν ἕκαστος ὑμᾶς

ὁ παθὼν πείσῃ, ποιεῖσθε τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων, ἐπ' ἀδήλοις μὲν τοῖς ἀδικήσουσιν, ἀδήλοις δὲ τοῖς ἀδικησομένοις. οὗτοι δὲ τί ποιοῦσιν οἱ νόμοι; πᾶσιν ὑπισχνοῦνται τοῖς ἐν τῇ πόλει, δίκην, ἂν ἀδικηθῇ τις, ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν. ὅταν τοίνυν τῶν παραβαινόντων τινὰ τοὺς νόμους κολάζητε, οὐ τοῖς κατηγόροις τοῦτον ἐκ-
31 δίδοτε, ἀλλὰ τοὺς νόμους ὑμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦτε. ἀλλὰ μὴν πρός γε τὸ τοιοῦτον, ὅτι „Δημοσθένης“ φησὶν „ὕβρισται“, δίκαιος καὶ κοινὸς καὶ ὑπὲρ πάντων ἔσθ' ὁ λόγος. οὐ γὰρ εἰς Δημοσθένην ὄντα μ' ἠσέλγαινε μόνον ταύτην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορηγὸν ὑμέτερον· τοῦτο δ' ὅσον δύναται γνοίητ' ἂν ἐκ τωνδί.
32 ἴστε δήπου τοῦθ' ὅτι τῶν θεσμοθετῶν τούτων οὐδενὶ θεσμοθέτης ἔστ' ὄνομα, ἀλλ' ὁτιδήποθ' ἑκάστῳ. ἂν μὲν τοίνυν ἰδιώτην ὄντα τιν' αὐτῶν ὑβρίσῃ τις ἢ κακῶς εἴπῃ, γραφὴν ὕβρεως καὶ δίκην κακηγορίας ἰδίαν φεύξεται, ἐὰν δὲ θεσμοθέτην, ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. διὰ τί; ὅτι τοὺς νόμους ἤδη [ὁ] τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει, καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα· ὁ γὰρ θεσμοθέτης οὐδενὸς ἀνθρώ-
33 πων ἔστ' ὄνομ', ἀλλὰ τῆς πόλεως. καὶ πάλιν γε τὸν ἄρχοντα, ταὐτὸ τοῦτο, ἐὰν μὲν ἐστεφανωμένον πατάξῃ τις ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος, ἐὰν δ' ἰδιώτην, ἰδίᾳ καὶ ὑπόδικος. καὶ οὐ μόνον περὶ τούτων οὕτω ταῦτ' ἔχει, 525
ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων οἷς ἂν ἡ πόλις τιν' ἄδειαν ἢ στεφανηφορίαν ἤ τινα τιμὴν δῷ. οὕτω τοίνυν καὶ ἔμ' εἰ μὲν ἐν ἄλλαις τισὶν ἡμέραις ἠδίκησέ τι τούτων Μειδίας ἰδιώτην ὄντα, ἰδίᾳ καὶ δίκην προσῆκεν αὐτῷ δι-
34 δόναι· εἰ δὲ χορηγὸν ὄνθ' [ὑμέτερον] ἱερομηνίας οὔσης πάνθ' ὅσ' ἠδίκηκε ὑβρίσας φαίνεται, δημοσίας ὀργῆς

καὶ τιμωρίας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν· ἅμα γὰρ τῷ Δημοσθένει χὠ χορηγὸς ὑβρίζετο, τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸ ταύταις ταῖς ἡμέραις, αἷς οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. χρὴ δ', ὅταν μὲν τιθῆσθε τοὺς νόμους, ὁποῖοί τινές εἰσι σκοπεῖν, ἐπειδὰν δὲ θῆσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι· καὶ γὰρ ἔνορκα ταῦθ' ὑμῖν ἐστι καὶ ἄλλως
35 δίκαια. ἦν ὁ τῆς βλάβης ὑμῖν νόμος πάλαι, ἦν ὁ τῆς αἰκείας, ἦν ὁ τῆς ὕβρεως. εἰ τοίνυν ἀπέχρη τοὺς τοῖς Διονυσίοις τι ποιοῦντας τούτων κατὰ τούτους τοὺς νόμους δίκην διδόναι, οὐδὲν ἂν προσέδει κοὔδε τοῦ νόμου. ἀλλ' οὐκ ἀπέχρη. σημεῖον δέ· ἔθεσθ' ἱερὸν νόμον αὐτῷ τῷ θεῷ περὶ τῆς ἱερομηνίας. εἴ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προϋπάρχουσι νόμοις καὶ τούτῳ τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔστ' ἔνοχος, ὁ τοιοῦτος πότερον μὴ δῷ διὰ τοῦτο δίκην, ἢ μείζον' ἂν δοίη δικαίως; ἐγὼ μὲν οἴομαι μείζω.

36 Ἀπήγγελλεν τοίνυν τίς μοι περιιόντ' αὐτὸν συλλέγειν καὶ πυνθάνεσθαι τίσιν πώποτε συμβέβηκεν ὑβρισθῆναι, καὶ λέγειν τούτους καὶ διηγεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς μέλλειν, οἷον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν πρόεδρον, ὅν ποτέ φασιν ἐν ὑμῖν ὑπὸ Πολυζήλου πληγῆναι, καὶ τὸν θεσμοθέτην ὃς ἔναγχος ἐπλήγη τὴν αὐλητρίδ' ἀφαιρούμενος, καὶ τοιούτους τινάς, ὡς ἐὰν πολλοὺς ἑτέρους δεινὰ καὶ πολλὰ πεπονθότας [ἐπι]δείξῃ, ἧττον ὑμᾶς 526
37 ἐφ' οἷς ἐγὼ πέπονθ' ὀργιουμένους. ἐμοὶ δ' αὐτὸ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖτε ποιεῖν ἂν εἰκότως, εἴπερ ὑπὲρ τοῦ κοινῇ βελτίστου δεῖ μέλειν ὑμῖν. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γενέσθαι τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἐξαμαρτάνοντας αἴτιον ὄν, τοῦ δὲ μηδέν' ὑβρίζειν τὸ λοιπὸν τὸ δίκην τὸν ἀεὶ ληφθένθ', ἣν προσήκει, διδόναι μόνον αἴτιον ἂν γενό-

μενον; εἰ μὲν τοίνυν ἀποτρέψαι συμφέρει τοὺς ἄλλους, τοῦτον καὶ δι' ἐκεῖνα κολαστέον, καὶ μᾶλλόν γ' ὅσῳπερ ἂν ᾖ πλείω καὶ μείζω· εἰ δὲ παροξῦναι καὶ τοῦτον καὶ
38 πάντας, ἐατέον. ἔτι τοίνυν οὐδ' ὁμοίαν οὖσαν τούτῳ κἀκείνοις συγγνώμην εὑρήσομεν. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ τόν θεσμοθέτην πατάξας, τρεῖς εἶχεν προφάσεις, μέθην, ἔρωτ', ἄγνοιαν, διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα γενέσθαι. ἔπειθ' ὁ Πολύζηλος ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ φθάσας τὸν λογισμὸν ἔπαισεν· οὐ γὰρ ἐχθρός γ' ὑπῆρχεν ὤν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει τοῦτ' ἐποίησεν. ἀλλ' οὐ Μειδίᾳ τούτων οὐδὲν ἔστ' εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐχθρὸς ἦν, καὶ μεθ' ἡμέραν εἰδὼς ὕβριζε, καὶ οὐκ ἐπὶ τούτου μόνον, ἀλλ' ἐπὶ πάντων φαίνεται προ-
39 ῃρημένος μ' ὑβρίζειν. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν πεπραγμένων ἐμοὶ καὶ τούτοις οὐδὲν ὅμοιον ὁρῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ θεσμοθέτης οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδὲ τῶν νόμων φροντίσας οὐδ' ἀγανακτήσας φανήσεται, ἀλλ' ἰδίᾳ πεισθεὶς ὁπόσῳ δήποτ' ἀργυρίῳ καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα· ἔπειθ' ὁ πληγεὶς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ Πολυζήλου, ταὐτὸ τοῦτ', ἰδίᾳ διαλυσάμενος, ἐρρῶσθαι 527
πολλὰ τοῖς νόμοις εἰπὼν καὶ ὑμῖν, οὐδ' εἰσήγαγε τὸν Πο-
40 λύζηλον. εἰ μὲν τοίνυν ἐκείνων κατηγορεῖν βούλεταί τις ἐν τῷ παρόντι, δεῖ λέγειν ταῦτα, εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τούτου κατηγόρηκ' ἀπολογεῖσθαι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεκτέον. πάντα γὰρ τἀναντί' ἐκείνοις αὐτὸς μὲν οὔτε λαβὼν οὐδὲν οὔτ' ἐπιχειρήσας λαβεῖν φανήσομαι, τὴν δ' ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν τιμωρίαν δικαίως φυλάξας καὶ νῦν ἀποδεδωκὼς ὑμῖν. μὴ τοίνυν ἐᾶτε ταῦτ' αὐτὸν λέγειν, μηδ', ἂν βιάζηται, πείθεσθ' ὡς δίκαιόν
41 τι λέγοντι. ἂν γὰρ ταῦθ' οὕτως ἐγνωσμέν' ὑπάρχῃ παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐνέσται αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἷς. ποία γὰρ πρόφασις, τίς ἀνθρωπίνη καὶ μετρία σκῆψις φανεῖται τῶν πεπραγμένων αὐτῷ; ὀργὴ νὴ Δία· καὶ γὰρ τοῦτο τυχὸν λέξει. ἀλλ' ἃ μὲν ἄν τις ἄφνω τὸν λογισμὸν φθάσας ἐξαχθῇ πρᾶξαι, κἂν ὑβριστικῶς ποιήσῃ, δι'

*ὀργήν γ' ἔνι φῆσαι πεποιηκέναι· ἃ δ' ἂν ἐκ πολλοῦ
συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας παρὰ τοὺς νόμους πράτ-
των τις φωρᾶται, οὐ μόνον δήπου τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς
ἀπέχει, ἀλλὰ καὶ βεβουλευμένως ὁ τοιοῦτος ὑβρίζων
ἐστὶν ἤδη φανερός.*

42 *Ἀλλὰ μὴν ὁπηνίκα καὶ πεποιηκὼς ἃ κατηγορῶ καὶ
ὕβρει πεποιηκὼς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη δεῖ σκο-
πεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί· κατὰ γὰρ τούτους δικάσειν
ὀμωμόκατε. καὶ θεωρεῖθ' ὅσῳ μείζονος ὀργῆς καὶ ζη-
μίας ἀξιοῦσι τοὺς ἑκουσίως καὶ δι' ὕβριν πλημμελοῦν-*
43 *τας τῶν ἄλλως πως ἐξαμαρτανόντων. πρῶτον μὲν τοί-
νυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι νόμοι πάντες, ἵν' ἐκ
τούτων ἄρξωμαι, ἂν μὲν ἑκὼν βλάψῃ, διπλοῦν, ἂν δ'
ἄκων, ἁπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν. εἰκότως·
ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιος τυγχά-
νειν, τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἐάν θ' ἑκὼν
ἄν τ' ἄκων, ἔταξ' ὁ νόμος. ἔπειθ' οἱ φονικοὶ τοὺς μὲν
ἐκ προνοίας ἀποκτιννύντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ
δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ζημιοῦσι, τοὺς δ' ἀκουσίως*
44 *αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. οὐ μόνον
δ' ἐπὶ τούτων τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὑβρισταῖς χαλεποὺς
ὄντας ἰδεῖν ἔστι τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἁπάντων.
τί γὰρ δή ποτ', ἄν τις ὀφλὼν δίκην μὴ ἐκτίνῃ, οὐκέτ'
ἐποίησ' ὁ νόμος τὴν ἐξούλην ἰδίαν, ἀλλὰ προστιμᾶν
ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ; καὶ πάλιν τί δή ποτ', ἂν μὲν
ἑκὼν παρ' ἑκόντος τις λάβῃ τάλαντον ἓν ἢ δύ' ἢ
δέκα καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν
πόλιν ἐστίν, ἂν δὲ μικροῦ πάνυ τιμήματος ἄξιόν τις
λάβῃ, βίᾳ δὲ τοῦτ' ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ
προστιμᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν, ὅσον περ τῷ ἰδιώτῃ;*
45 *ὅτι πάνθ', ὅσα τις βιαζόμενος πράττει, κοίν' ἀδικήματα*

*καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖθ' ὁ νο-
μοθέτης· τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν ὀλίγων, τοὺς δὲ νόμους
ἁπάντων εἶναι, καὶ τὸν μὲν πεισθέντ' ἰδίας, τὸν δὲ
βιασθέντα δημοσίας δεῖσθαι βοηθείας. διόπερ καὶ τῆς
ὕβρεως αὐτῆς τὰς μὲν γραφὰς ἔδωκεν ἅπαντι τῷ βου-
λομένῳ, τὸ δὲ τίμημ' ἐποίησεν ὅλον δημόσιον· τὴν
γὰρ πόλιν ἡγεῖτ' ἀδικεῖν, οὐ τὸν παθόντα μόνον τὸν
ὑβρίζειν ἐπιχειροῦντα, καὶ δίκην ἱκανὴν τὴν τιμωρίαν* 529
εἶναι τῷ παθόντι, χρήματα δ' οὐ προσήκειν τῶν τοι-
46 *ούτων ἐφ' ἑαυτῷ λαμβάνειν. καὶ τοσαύτῃ γ' ἐχρήσαθ'
ὑπερβολῇ, ὥστε κἂν εἰς δοῦλον ὑβρίζῃ τις, ὁμοίως
ἔδωκεν ὑπὲρ τούτου γραφήν. οὐ γὰρ ὅστις ὁ πάσχων
ᾤετο δεῖν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ' ὁποῖόν τι τὸ γι-
γνόμενον· ἐπειδὴ δ' εὗρεν οὐκ ἐπιτήδειον, μήτε πρὸς
δοῦλον μήθ' ὅλως ἐξεῖναι πράττειν ἐπέτρεψεν. οὐ γὰρ
ἔστ' οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων οὐδὲν
ὕβρεως ἀφορητότερον, οὐδ' ἐφ' ὅτῳ μᾶλλον ὑμῖν ὀρ-
γίζεσθαι προσήκει. ἀνάγνωθι δ' αὐτόν μοι τὸν τῆς
ὕβρεως νόμον· οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ
νόμου.*

ΝΟΜΟΣ.

47 *Ἐάν τις ὑβρίσῃ εἴς τινα, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκα ἢ ἄνδρα, τῶν ἐλευθέρων ἢ τῶν δούλων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινά, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων οἷς ἔξεστιν, οἱ δὲ θεσμοθέται εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν τριάκοντα ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν γραφῇ, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ, εἰ δὲ μή, ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε. ὅτου δ' ἂν καταγνῷ ἡ ἡλιαία, τιμάτω περὶ αὐτοῦ παραχρῆμα, ὅτου ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. Ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος*

τῶν ψήφων, ἀποτεισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν
δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, δεδέσθω, ἐὰν ἐλεύθερον
ὑβρίσῃ, μέχρι ἂν ἐκτείσῃ.

48 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ νόμου τῆς φι-
λανθρωπίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι ἀξιοῖ. 530
τί οὖν πρὸς θεῶν; εἴ τις εἰς τοὺς βαρβάρους ἐνεγκὼν
τὸν νόμον τοῦτον, παρ' ὧν τὰ ἀνδράποδ' εἰς τοὺς
Ἕλληνας κομίζεται, ἐπαινῶν ὑμᾶς καὶ διεξιὼν περὶ
49 τῆς πόλεως εἴποι πρὸς αὐτοὺς ὅτι „εἰσὶν Ἕλληνές
τινες ἄνθρωποι, οὕτως ἥμεροι καὶ φιλάνθρωποι τοὺς
τρόπους, ὥστε πόλλ' ὑφ' ὑμῶν ἠδικημένοι, καὶ φύσει
τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας αὐτοῖς ὑπαρχούσης πατρικῆς,
ὅμως οὐδ' ὅσων ἂν τιμὴν καταθέντες δούλους κτή-
σωνται, οὐδὲ τούτους ὑβρίζειν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ νόμον
δημοσίᾳ τὸν ταῦτα κωλύσοντα τέθεινται τουτονί, καὶ
πολλοὺς ἤδη παραβάντας τὸν νόμον τοῦτον ἐζημιώκασιν
50 θανάτῳ," εἰ ταῦτ' ἀκούσειαν καὶ συνεῖεν οἱ βάρβαροι,
οὐκ ἂν οἴεσθε δημοσίᾳ πάντας ὑμᾶς προξένους αὑτῶν
ποιήσασθαι; τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν μόνον
εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις εὖ
δόξαντ' ἂν ἔχειν, σκοπεῖσθ' ὁ παραβὰς ἥντινα δοὺς
δίκην ἀξίαν ἔσται δεδωκώς.

51 Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ χορηγὸς
ὢν ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου, ὕβριν ἄν τις κατέ-
γνω τῶν πεπραγμένων αὐτῷ· νῦν δέ μοι δοκεῖ, κἂν
ἀσέβειαν εἰ καταγιγνώσκοι, τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι τοὺς χοροὺς ὑμεῖς ἅπαντας τού-
τους καὶ τοὺς ὕμνους τῷ θεῷ ποιεῖτε, οὐ μόνον κατὰ
τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν Διονυσίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ
τὰς μαντείας, ἐν αἷς ἁπάσαις ἀνῃρημένον εὑρήσετε τῇ
πόλει, ὁμοίως ἐκ Δελφῶν καὶ ἐκ Δωδώνης, χοροὺς ἱστά-

ναι κατὰ τὰ πάτρια καὶ κνισᾶν ἀγυιὰς καὶ στεφανη-
52 φορεῖν. ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν αὐτὰς τὰς μαντείας.

ΜΑΝΤΕΙΑΙ. 531

Αὐδῶ Ἐρεχθείδῃσιν, ὅσοι Πανδίονος ἄστυ
ναίετε καὶ πατρίοισι νόμοις ἰθύνεθ' ἑορτάς,
μεμνῆσθαι Βάκχοιο, καὶ εὐρυχόρους κατ' ἀγυιὰς
ἱστάναι ὡραίων Βρομίῳ χάριν ἄμμιγα πάντας,
καὶ κνισᾶν βωμοῖσι κάρη στεφάνοις πυκάσαντας.

Περὶ ὑγιείας θύειν καὶ εὔχεσθαι Διὶ ὑπάτῳ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι προστατηρίῳ· περὶ τύχας ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ κατ' ἀγυιὰς κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χοροὺς καὶ στεφαναφορεῖν καττὰ πάτρια θεοῖς Ὀλυμπίοις πάντεσσι καὶ πάσαις, ἰδίας δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας, καὶ μνασιδωρεῖν.

ΕΚ ΔΩΔΩΝΗΣ ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

53 Τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει. ὅτι τὰς ὥρας παρηνέγκατε τῆς θυσίας καὶ τῆς θεωρίας, αἱρετοὺς πέμπειν κελεύει θεωροὺς ἕνεκα τούτου διὰ ταχέων. τῷ Διὶ τῷ Νάῳ τρεῖς βοῦς καὶ πρὸς ἑκάστῳ βοῒ δύο οἶς, τῇ δὲ Διώνῃ βοῦν καλλιερεῖν, καὶ τράπεζαν χαλκῆν πρὸς τὸ ἀνάθημα, ὃ ἀνέθηκεν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων.

Ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ἐν Δωδώνῃ, Διονύσῳ δημοτελῆ ἱερὰ τελεῖν καὶ κρατῆρα κεράσαι καὶ χοροὺς ἱστάναι, Ἀπόλλωνι ἀποτροπαίῳ βοῦν θῦσαι, καὶ στεφανηφορεῖν ἐλευθέρους καὶ δούλους, καὶ ἐλινύειν μίαν ἡμέραν. Διὶ κτησίῳ βοῦν λευκόν.

54 Εἰσὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ αὗται καὶ ἄλλαι
πολλαὶ μαντεῖαι τῇ πόλει κἀγαθαί. τί οὖν ἐκ τούτων 532
ὑμᾶς ἐνθυμεῖσθαι δεῖ; ὅτι τὰς μὲν ἄλλας θυσίας τοῖς
ἐφ' ἑκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς προστάτ-
τουσι θύειν, ἱστάναι δὲ χοροὺς καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ

τὰ πάτρια, πρὸς ἁπάσαις ταῖς ἀφικνουμέναις μαντείαις
55 προσαναιροῦσιν ὑμῖν. οἱ τοίνυν χοροὶ πάντες οἱ γι-
γνόμενοι καὶ οἱ χορηγοὶ δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἡμέρας
ἐκείνας, ἃς συνερχόμεθ' εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ τὰς μαν-
τείας ταύτας ὑπὲρ ὑμῶν ἐστεφανώμεθα, ὁμοίως ὅ τε
μέλλων νικᾶν καὶ ὁ πάντων ὕστατος γενήσεσθαι, τὴν
δὲ τῶν ἐπινικίων ὑπὲρ αὑτοῦ τότ' ἤδη στεφανοῦται ὁ
νικῶν. τὸν οὖν εἴς τινα τούτων τῶν χορευτῶν ἢ τῶν
χορηγῶν ὑβρίζοντ' ἐπ' ἔχθρᾳ, καὶ ταῦτ' ἐν αὐτῷ τῷ
ἀγῶνι καὶ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἱερῷ, τοῦτον ἄλλο τι πλὴν
ἀσεβεῖν φήσομεν;

56 Καὶ μὴν ἴστε γε τοῦθ' ὅτι βουλόμενοι μηδένα
ἀγωνίζεσθαι ξένον, οὐκ ἐδώκαθ' ἁπλῶς τῶν χορηγῶν
οὐδενὶ προσκαλέσαντι τοὺς χορευτὰς σκοπεῖν, ἀλλ' ἐὰν
μὲν καλέσῃ, πεντήκοντα δραχμάς, ἐὰν δὲ καθέζεσθαι
κελεύσῃ, χιλίας ἀποτίνειν ἐτάξατε. τίνος εἵνεκα; ὅπως
μὴ τὸν ἐστεφανωμένον καὶ λῃτουργοῦντα τῷ θεῷ ταύ-
την τὴν ἡμέραν καλῇ μηδ' ἐπηρεάζῃ μηδ' ὑβρίζῃ μη-
57 δεὶς ἐξεπίτηδες. εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ' ὁ προσ-
καλέσας ἀζήμιος ἔσται κατὰ τὸν νόμον, τὸν δὲ χορη-
γὸν οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω
φανερῶς δώσει δίκην; ἀλλὰ μὴν οὐδέν ἐστ' ὄφελος
καλῶς καὶ φιλανθρώπως τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν πολλῶν
κεῖσθαι, εἰ τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ βιαζομένοις αὐτοὺς ἡ 533
παρ' ὑμῶν ὀργὴ τῶν ἀεὶ κυρίων μὴ γενήσεται.

58 Φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε. παραι-
τήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι, ἐὰν ἐπὶ συμ-
φορᾶς τινῶν γεγονότων ὀνομαστὶ μνησθῶ· οὐ γὰρ
ὀνειδίσαι μὰ τοὺς θεοὺς οὐδενὶ δυσχερὲς οὐδὲν βουλό-
μενος τοῦτο ποιήσω, ἀλλὰ δεῖξαι τὸ βιάζεσθαι καὶ ὑβρί-
ζειν καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ὡς ἅπαντες ὑμεῖς οἱ ἄλλοι

φεύγετε. Σαννίων ἐστὶν δήπου τις ὁ τοὺς τραγικοὺς
χοροὺς διδάσκων· οὗτος ἀστρατείας ἥλω καὶ κέχρηται
59 συμφορᾷ. τοῦτον μετὰ τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἐμισθώ-
σατό τις φιλονικῶν χορηγὸς τραγῳδῶν, οἶμαι Θεοζοτί-
δης. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἠγανάκτουν οἱ ἀντιχορηγοὶ
καὶ κωλύσειν ἔφασαν, ὡς δ' ἐπληρώθη τὸ θέατρον καὶ
τὸν ὄχλον συνειλεγμένον εἶδον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ὤκνη-
σαν, εἴασαν, οὐδεὶς ἥψατο, ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐσεβείας
ἐν ἑκάστῳ τις ἂν ὑμῶν ἴδοι τὸ συγκεχωρηκός, ὥστε
πάντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον διδάσκει τοὺς χοροὺς καὶ
οὐδὲ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν οὐδεὶς κωλύει· τοσοῦτ' ἀπέ-
60 χει τῶν χορηγῶν. ἄλλος ἐστὶν Ἀριστείδης Οἰνῇδος
φυλῆς, ἠτυχηκώς τι καὶ οὗτος τοιοῦτον, ὃς νῦν μὲν
καὶ γέρων ἐστὶν ἤδη καὶ ἴσως ἥττων χορευτής, ἦν δέ
ποθ' ἡγεμὼν τῆς φυλῆς [κορυφαῖος]. ἴστε δὲ δήπου
τοῦθ' ὅτι τὸν ἡγεμόνα ἂν ἀφέλῃ τις, οἴχεται ὁ λοι-
πὸς χορός. ἀλλ' ὅμως πολλῶν χορηγῶν φιλονικησάν-
των, οὐδεὶς πώποτε τοῦτ' εἶδεν τὸ πλεονέκτημα, οὐδ'
ἐτόλμησεν τοῦτον ἐξαγαγεῖν οὐδὲ κωλῦσαι· διὰ γὰρ τὸ
δεῖν αὐτὸν ἐπιλαβόμενον τῇ χειρὶ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ 534
μὴ προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν ἄρχοντ' ἐξεῖναι, ὥσπερ
ἂν εἰ ξένον τις ἐξαγαγεῖν ἐβούλετο, ἅπας τις ὤκνει τῆς
61 ἀσελγείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γιγνόμενος. οὐκ
οὖν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ σχέτλιον, τῶν μὲν
νικᾶν ἂν παρὰ τοῦτ' οἰομένων χορηγῶν, τῶν ἀνηλωκό-
των πολλάκις πάντα τὰ ὄντ' εἰς τὰς λῃτουργίας, μηδένα
τολμῆσαι πώποτε μηδ' ὧν οἱ νόμοι διδόασιν ἅψασθαι,
ἀλλ' οὕτως εὐλαβῶς, οὕτως εὐσεβῶς, οὕτω μετρίως
διακεῖσθαι, ὥστ' ἀναλίσκοντας ἀγωνιῶντας ὅμως ἀπέ-
χεσθαι, καὶ προορᾶσθαι τὰς ὑμετέρας βουλήσεις καὶ
τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδήν, Μειδίαν δ' ἰδιώτην ὄντα,

*μηδὲν ἀνηλωκότα, ὅτι τῳ προσέκρουσε καὶ ἐχθρὸς
ὑπῆρχε, τοῦτον ἀναλίσκοντα χορηγοῦντ' ἐπίτιμον ὄντα
προπηλακίζειν καὶ τύπτειν, καὶ μήτε τῆς ἑορτῆς μήτε
τῶν νόμων μήτε τί ὑμεῖς ἐρεῖτε μήτε τοῦ θεοῦ φρον-
τίζειν.*

62 *Πολλῶν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γεγενημένων
ἐχθρῶν ἀλλήλοις, οὐ μόνον ἐξ ἰδίων ἀλλὰ καὶ ἐκ κοι-
νῶν πραγμάτων, οὐδεὶς πώποτ' εἰς τοσοῦτ' ἀναιδείας
ἀφίκετο, ὥστε τοιοῦτόν τι τολμῆσαι ποιεῖν. καίτοι
φασὶν Ἰφικράτην ποτ' ἐκεῖνον Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ τὰ
μάλιστ' ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμ-
βῆναι Τεισίαν τὸν Ἰφικράτους ἀδελφὸν ἀντιχορηγῆσαι
τῷ Διοκλεῖ. ἀλλ' ὅμως πολλοὺς μὲν ἔχων φίλους Ἰφι-
κράτης, πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος, φρονῶν δ' ἐφ'
αὑτῷ τηλικοῦτον ἡλίκον εἰκὸς ἄνδρα καὶ δόξης καὶ
63 τιμῶν τετυχηκόθ' ὧν ἐκεῖνος ἠξίωτο παρ' ὑμῶν, οὐκ
ἐβάδιζ' ἐπὶ τὰς τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ 535
κατερρήγνυεν τὰ παρασκευαζόμεν' ἱμάτι' εἰς τὴν ἑορ-
τήν, οὐδὲ διέφθειρε διδάσκαλον, οὐδὲ χορὸν μανθά-
νειν ἐκώλυεν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὧν οὗτος δια-
πράττετ' ἐποίει, ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν ἄλλων
βουλήσει συγχωρῶν, ἠνείχετο καὶ νικῶντα καὶ στεφα-
νούμενον τὸν ἐχθρὸν ὁρῶν, εἰκότως· ἐν ᾗ γὰρ αὐτὸς
εὐδαίμων ᾔδει γεγονὼς πολιτείᾳ, ταύτῃ συγχωρεῖν τὰ
64 τοιαῦτ' ἠξίου. πάλιν Φιλόστρατον πάντες ἴσμεν τὸν
Κολωνῆθεν Χαβρίου κατηγοροῦντα, ὅτ' ἐκρίνετο τὴν
περὶ Ὠρωποῦ κρίσιν θανάτου, καὶ πάντων τῶν κατη-
γόρων πικρότατον γενόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα χορη-
γοῦντα παισὶν Διονύσια καὶ νικῶντα, καὶ Χαβρίαν
οὔτε τύπτοντα, οὔτ' ἀφαρπάζοντα τὸν στέφανον, οὔθ'
65 ὅλως προσιόνθ' ὅποι μὴ προσῆκεν αὐτῷ. πολλοὺς δ'*

*ἂν ἔχων εἰπεῖν ἔτι καὶ διὰ πολλὰς προφάσεις ἐχθροὺς
γεγενημένους ἀλλήλοις, οὐδένα πώποτ' οὔτ' ἀκήκο' οὔθ'
ἑόρακα ὅστις εἰς τοσοῦτον ἦλθ' ὕβρεως ὥστε τοιοῦτόν
τι ποιεῖν. οὐδέ γ' ἐκεῖνο οὐδεὶς ὑμῶν οἶδ' ὅτι μνη-
μονεύει πρότερον, τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἢ καὶ τοῖς κοι-
νοῖς ἐχθρῶν ἀλλήλοις οὐδένα, οὔτε καλουμένων τῶν
κριτῶν παρεστηκότα, οὔθ' ὅταν ὀμνύωσιν ἐξορκοῦντα,
οὔθ' ὅλως ἐπ' οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐχθρὸν ἐξεταζό-
66 μενον. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, φιλονικίᾳ μὲν ὑπαχθέντα χορηγὸν ὄντα
ποιεῖν ἔχει τινὰ συγγνώμην· ἔχθρᾳ δ' ἐλαύνοντά τινα
ἐκ προαιρέσεως ἐφ' ἅπασι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν κρείτ-
τω τῶν νόμων οὖσαν ἐνδεικνύμενον, Ἡράκλεις βαρὺ
κοὐχὶ δίκαιόν ἐστιν οὐδὲ συμφέρον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἑκά- 536
στῳ τῶν χορηγῶν τοῦτο πρόδηλον γένοιτο, ὅτι ἂν ὁ
δεῖν' ἐχθρὸς ᾖ μοι, Μειδίας ἤ τις ἄλλος θρασὺς οὕτω
καὶ πλούσιος, πρῶτον μὲν ἀφαιρεθήσομαι τὴν νίκην,
κἂν ἄμεινον ἀγωνίσωμαί τινος, ἔπειτ' ἐφ' ἅπασιν ἐλατ-
τωθήσομαι καὶ προπηλακιζόμενος διατελῶ, τίς οὕτως
ἀλόγιστος ἢ τίς ἄθλιός ἐστιν, ὅστις ἑκὼν ἂν μίαν δρα-
67 χμὴν ἐθελήσειεν ἀναλῶσαι; οὐδεὶς δήπου, ἀλλ' οἶμαι
τὸ πάντας ποιοῦν καὶ φιλοτιμεῖσθαι καὶ ἀναλίσκειν
ἐθέλειν ἐκεῖν' ἐστίν, ὅτι τῶν ἴσων καὶ τῶν δικαίων
ἕκαστος ἡγεῖται ἑαυτῷ μετεῖναι ἐν δημοκρατίᾳ. ἐγὼ
τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτων οὐκ ἔτυχον διὰ τοῦ-
τον, ἀλλὰ χωρὶς ὧν ὑβρίσθην, καὶ τῆς νίκης προσαπε-
στερήθην. καίτοι πᾶσιν ὑμῖν ἐγὼ [τοῦτο] δείξω σαφῶς,
ὅτι μηδὲν ἀσελγὲς ἐξῆν ποιοῦντι Μειδίᾳ μηδ' ὑβρί-
ζοντι μηδὲ τύπτοντι, καὶ λυπεῖν ἐμὲ καὶ κατὰ τοὺς
νόμους αὑτῷ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μηδὲ διᾶ-
68 ραι περὶ αὐτοῦ τὸ στόμ' ἔχειν ἐμέ. ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν*

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἐγὼ τῆς Πανδιονίδος χορηγὸς
ὑπέστην ἐν τῷ δήμῳ, τότε τῆς Ἐρεχθῇδος ἀναστάντα
τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς ἀνθυποστῆναι, καὶ καταστήσανθ'
αὑτὸν ἐξ ἴσου καὶ τὰ ὄντ' ἀναλίσκονθ' ὥσπερ ἐγώ,
οὕτω μ' ἀφαιρεῖσθαι τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα
69 καὶ τύπτειν μηδὲ τότε. νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν,
ἐν ᾧ τὸν δῆμον ἐτίμησεν ἄν, οὐδ' ἐνεανιεύσατο τοι-
οῦτον· ἐμοὶ δ', ὃς (εἴτε τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βού-
λεται νομίσαι μανίᾳ· μανία γὰρ ἴσως ἐστὶν ὑπὲρ δύ-
ναμίν τι ποιεῖν· εἴτε καὶ φιλοτιμίᾳ) χορηγὸς ὑπέστην,
οὕτω φανερῶς καὶ μιαρῶς ἐπηρεάζων παρηκολούθησεν, 537
ὥστε μηδὲ τῶν ἱερῶν ἱματίων [μηδὲ] τοῦ χοροῦ μηδὲ
τοῦ σώματος τὼ χεῖρε τελευτῶν ἀποσχέσθαι μου.
70 Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἄλλως
πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν ἢ ὡς δέον αὐτὸν τε-
θνάναι, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον οὐδὲ
προσῆκον τὴν τοῦ παθόντος εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ὑπο-
στειλαμένῳ πρὸς ὕβριν μερίδ' εἰς σωτηρίαν ὑπάρχειν,
ἀλλὰ τὸν μὲν ὡς ἁπάντων τῶν ἀνηκέστων αἴτιον κο-
λάζειν προσήκει, τῷ δ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναι
71 τὴν χάριν. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐ γε-
γενημένου πώποτ' οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων [δεινοῦ],
τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμ' ἐγὼ νῦν αἴρω καὶ φοβερὸν ποιῶ.
πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες, εἰ δὲ μή,
πολλοί γε, Εὔθυνον τὸν παλαίσαντα [ποτ'] ἐκεῖνον τὸν
νεανίσκον, Σώφιλον τὸν παγκρατιαστήν (ἰσχυρός τις
ἦν, μέλας, εὖ οἶδ' ὅτι γιγνώσκουσίν τινες ὑμῶν ὃν
λέγω,) τοῦτον ἐν Σάμῳ ἐν συνουσίᾳ τινὶ καὶ διατριβῇ
οὕτως ἰδίᾳ, ὅτι τύπτων αὑτὸν ὑβρίζειν δεῖν ᾤετο, ἀμυ-
νάμενον οὕτως ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. ἴσασιν Εὐαίωνα
πολλοὶ τὸν Λεωδάμαντος ἀδελφόν, ἀποκτείναντα Βοιω-

τὸν ἐν δείπνῳ καὶ συνόδῳ κοινῇ διὰ πληγὴν μίαν.
72 οὐ γὰρ ἡ πληγὴ παρέστησε τὴν ὀργήν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία·
οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶν δεινόν, καίπερ
ὂν δεινόν, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρει. πολλὰ γὰρ ἂν ποιή-
σειεν ὁ τύπτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν ὁ παθὼν ἔνι'
οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ' ἑτέρῳ, τῷ σχήματι τῷ
βλέμματι τῇ φωνῇ, ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν ὡς ἐχθρὸς
[ὑπάρχων], ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης. ταῦτα
κινεῖ, ταῦτ' ἐξίστησ' ἀνθρώπους, ἀήθεις ὄντας τοῦ 538
προπηλακίζεσθαι. οὐδεὶς ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτ'
ἀπαγγέλλων δύναιτο τὸ δεινὸν παραστῆσαι τοῖς ἀκού-
ουσιν οὕτως, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πράγματος
τῷ πάσχοντι καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἐναργὴς ἡ ὕβρις φαί-
73 νεται. σκέψασθε δὲ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ λογίζεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅσῳ πλείον'
ὀργὴν ἐμοὶ προσῆκε παραστῆναι πάσχοντι τοιαῦθ' ὑπὸ
Μειδίου, ἢ τότ' ἐκείνῳ τῷ Εὐαίωνι τῷ τὸν Βοιωτὸν
ἀποκτείναντι. ὁ μέν γ' ὑπὸ γνωρίμου, καὶ τούτου με-
θύοντος, ἐναντίον ἓξ ἢ ἕπτ' ἀνθρώπων ἐπλήγη, καὶ
τούτων γνωρίμων, οἳ τὸν μὲν κακιεῖν οἷς ἔπραξε, τὸν
δ' ἐπαινέσεσθαι μετὰ ταῦτ' ἀνασχόμενον καὶ κατα-
σχόνθ' ἑαυτὸν ἔμελλον, καὶ ταῦτ' εἰς οἰκίαν ἐλθὼν ἐπὶ
74 δεῖπνον, οἷ μηδὲ βαδίζειν ἐξῆν αὐτῷ. ἐγὼ δ' ὑπ'
ἐχθροῦ, νήφοντος, ἕωθεν, ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ τοῦτο
ποιοῦντος, ἐναντίον πολλῶν καὶ ξένων καὶ πολιτῶν
ὑβριζόμην, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ καὶ οἷ πολλή μοι ἦν
ἀνάγκη βαδίζειν χορηγοῦντι. καὶ ἐμαυτὸν μέν γ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι σωφρόνως, μᾶλλον δ' εὐτυχῶς οἶμαι
βεβουλεῦσθαι, ἀνασχόμενον τότε καὶ οὐδὲν ἀνήκεστον
ἐξαχθέντα πρᾶξαι· τῷ δ' Εὐαίωνι καὶ πᾶσιν, εἴ τις
αὑτῷ βεβοήθηκεν ἀτιμαζόμενος, πολλὴν συγγνώμην ἔχω.

75 δοκοῦσιν δέ μοι καὶ τῶν δικασάντων τότε πολλοί· ἀκούω
γὰρ ἔγωγε μιᾷ μόνον αὐτὸν ἁλῶναι ψήφῳ, καὶ ταῦτ'
οὔτε κλαύσαντ' οὔτε δεηθέντα τῶν δικαστῶν οὐδενός,
οὔτε φιλάνθρωπον οὔτε μικρὸν οὔτ' μέγα οὐδ' ὁτιοῦν
πρὸς τοὺς δικαστὰς ποιήσαντα. θῶμεν τοίνυν οὑτωσί,
τοὺς μὲν καταγνόντας αὐτοῦ μὴ ὅτι ἠμύνατο, διὰ τοῦτο 539
καταψηφίσασθαι, ἀλλ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ὥστε
κἀποκτεῖναι, τοὺς δ' ἀπογνόντας καὶ ταύτην τὴν ὑπερ-
βολὴν τῆς τιμωρίας τῷ γε τὸ σῶμ' ὑβρισμένῳ δεδω-
76 κέναι. τί οὖν; ἐμοὶ τῷ τοσαύτῃ κεχρημένῳ προνοίᾳ
τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον γενέσθαι, ὥστε μηδ' ἀμύνασθαι,
παρὰ τοῦ τὴν τιμωρίαν ὧν πέπονθ' ἀποδοθῆναι προσ-
ήκει; ἐγὼ μὲν οἶμαι παρ' ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, καὶ
παράδειγμά γε πᾶσι γενέσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοὺς
ὑβρίζοντας ἅπαντας καὶ τοὺς ἀσελγεῖς οὐκ αὐτὸν ἀμύ-
νεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς ἄγειν δεῖ, ὡς
βεβαιούντων ὑμῶν καὶ φυλαττόντων τὰς ἐν τοῖς νό-
μοις τοῖς παθοῦσι βοηθείας.

77 Οἶμαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πο-
θεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν, ἥτις ἦν ἡμῖν [πρὸς ἀλλή-
λους]· νομίζειν γὰρ οὐδέν' ἂν ἀνθρώπων οὕτως ἀσελ-
γῶς καὶ βιαίως οὐδενὶ τῶν πολιτῶν χρήσασθαι, μὴ
μεγάλου τινὸς ὄντος ὃ αὐτῷ προωφείλετο. βούλομαι
δὴ καὶ περὶ ταύτης ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν καὶ διηγή-
σασθαι, ἵν' ἴδηθ' ὅτι καὶ τούτων ὀφείλων δίκην φα-
νήσεται. ἔσται δὲ βραχὺς περὶ αὐτῶν ὁ λόγος, κἂν
78 ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῶ. ἡνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν
πατρῴων τοῖς ἐπιτρόποις, μειρακύλλιον ὢν κομιδῇ καὶ
τοῦτον οὐδ' εἰ γέγον' εἰδὼς οὐδὲ γιγνώσκων, ὡς μηδὲ
νῦν ὤφελον, τότε μοι μελλουσῶν εἰσιέναι τῶν δικῶν
εἰς ἡμέραν ὡσπερεὶ τετάρτην ἢ πέμπτην, εἰσεπήδησαν

ἀδελφὸς ὁ τούτου καὶ οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν ἀντιδιδόν-
τες τριηραρχίαν. τοὔνομα μὲν δὴ παρέσχεν ἐκεῖνος,
καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδοὺς Θρασύλοχος· τὰ δ' ἔργα πάντα καὶ 540
τὰ πραττόμεν' ἦν ὑπὸ τούτου. καὶ πρῶτον μὲν κατέ-
σχισαν τὰς θύρας τῶν οἰκημάτων, ὡς αὐτῶν ἤδη γι-
γνομένας κατὰ τὴν ἀντίδοσιν· εἶτα τῆς ἀδελφῆς ἐναν-
τίον κόρης ἔτι καὶ παιδὸς οὔσης ἐφθέγγοντ' αἰσχρὰ
καὶ τοιαῦτα, οἷ' ἂν ἄνθρωποι τοιοῦτοι φθέγξαιντο (οὐ
γὰρ ἔγωγε προαχθείην ἂν εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς τῶν τότε
ῥηθέντων οὐδέν), καὶ τὴν μητέρα κἀμὲ καὶ πάντας ἡμᾶς
ῥητὰ κἄρρητα κακὰ ἑξῆς εἶπον· ὃ δ' οὖν δεινότατον
καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον ἤδη· τὰς δίκας ὡς αὐτῶν
οὔσας ἠφίεσαν τοῖς ἐπιτρόποις. καὶ ταῦτ' ἐστὶν μὲν
παλαιά, ὅμως δέ τινας μνημονεύειν ὑμῶν οἴομαι· ὅλη
γὰρ ἡ πόλις τὴν ἀντίδοσιν καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τότε
ταύτην καὶ τὴν ἀσέλγειαν ᾔσθετο. κἀγὼ τότε παντά-
πασιν ἔρημος ὢν καὶ νέος κομιδῇ, ἵνα μὴ τῶν παρὰ
τοῖς ἐπιτρόποις ἀποστερηθείην, οὐχ ὅσ' ἠδυνήθην κο-
μίσασθαι προσδοκῶν εἰσπράξειν, ἀλλ' ὅσων ἐμαυτῷ
συνῄδειν ἀπεστερημένῳ, δίδωμ' εἴκοσι μνᾶς τούτοις,
ὅσου τὴν τριηραρχίαν ἦσαν μεμισθωκότες. τὰ μὲν δὴ
τόθ' ὑβρίσματα τούτων εἰς ἐμὲ ταῦτ' ἐστίν. δίκην δὲ
τούτῳ λαχὼν ὕστερον τῆς κακηγορίας εἷλον ἐρήμην·
οὐ γὰρ ἀπήντα. λαβὼν δ' ὑπερήμερον καὶ ἔχων, οὐ-
δενὸς ἡψάμην πω τῶν τούτου, ἀλλὰ λαχὼν ἐξούλης
πάλιν, οὐδέπω καὶ τήμερον εἰσελθεῖν δεδύνημαι· το-
σαύτας τέχνας καὶ σκήψεις οὗτος εὑρίσκων ἐκκρούει.
κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τῇ δίκῃ, τοῖς νόμοις ἅπαντα
πράττειν ἀξιῶ· ὁ δ', ὡς ὑμεῖς ἀκούετ', ἀσελγῶς οὐ
μόνον εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ᾤετο δεῖν ὑβρίζειν, ἀλλὰ
καὶ εἰς τοὺς φυλέτας δι' ἐμέ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ 541

λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πρὶν κατὰ τοὺς νόμους δίκην ὧν [πρότερον] ἠδικήθην λαβεῖν, πάλιν τοιαῦθ' οἷ' ἀκηκόαθ' ὕβρισμαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Καλλισθένης Σφήττιος, Διόγνητος Θορίκιος, Μνησίθεος Ἀλωπεκῆθεν, οἴδαμεν Δημοσθένη, ᾧ μαρτυροῦμεν, κρίσιν λελογχότα Μειδίᾳ ἐξούλης, τῷ καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ κρινομένῳ δημοσίᾳ, καὶ ἤδη τῇ κρίσει ἐκείνῃ διαγεγονότα ἔτη ὀκτώ, καὶ τοῦ χρόνου γεγενημένου παντὸς αἴτιον Μειδίαν ἀεὶ προφασιζόμενον καὶ ἀναβαλλόμενον.]

83 Ὃ τοίνυν πεποίηκεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τῆς δίκης, ἀκούσατε, καὶ θεωρεῖτ' ἐφ' ἑκάστου τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. τῆς γὰρ δίκης ἧς λέγω ταύτης ἣν εἷλον αὐτόν, γίγνεταί μοι διαιτητὴς Στράτων Φαληρεύς, ἄνθρωπος πένης μέν τις καὶ ἀπράγμων, ἄλλως δ' οὐ πονηρός, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρηστός· ὅπερ τὸν ταλαίπωρον οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ δικαίως, ἀλλὰ καὶ
84 πάνυ αἰσχρῶς ἀπολώλεκεν. οὗτος διαιτῶν ἡμῖν ὁ Στράτων, ἐπειδή ποθ' ἧκεν ἡ κυρία, πάντα δ' ἤδη διεξεληλύθει ταῦτα τἀκ τῶν νόμων, ὑπωμοσίαι καὶ παραγραφαί, καὶ οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑπόλοιπον, τὸ μὲν πρῶτον ἐπισχεῖν ἐδεῖτό μου τὴν δίαιταν, ἔπειτ' εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβαλέσθαι· τελευτῶν δ', ὡς οὔτ' ἐγὼ συνεχώρουν οὔθ' οὗτος ἀπήντα, τῆς δ' ὥρας ἐγίγνετ' ὀψέ,
85 κατεδιῄτησεν. ἤδη δ' ἑσπέρας οὔσης καὶ σκότους, ἔρ- 542
χεται Μειδίας οὑτοσὶ πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων οἴκημα, καὶ καταλαμβάνει τοὺς ἄρχοντας ἐξιόντας καὶ τὸν Στράτων' ἀπιόντ' ἤδη, τὴν ἔρημον δεδωκότα, ὡς ἐγὼ τῶν παραγενομένων τινὸς ἐπυνθανόμην. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἷος ἦν πείθειν αὐτόν, ἣν κατεδεδιῃτήκει, ταύτην

ἀποδεδιῃτημένην ἀποφαίνειν, καὶ τοὺς ἄρχοντας μετα-
86 γράφειν, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς αὐτοῖς ἐδίδου· ὡς δ' ἐδυσχέραινον οὗτοι τὸ πρᾶγμα καὶ οὐδετέρους ἔπειθεν, ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορηθεὶς ἀπελθὼν τί ποιεῖ; θεάσασθε τὴν κακοήθειαν. τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἴασε καθ' αὑτοῦ κυρίαν γενέσθαι, καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη· βουλόμενος δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν [τῶν διαιτητῶν] τὴν τοῦ [θαργηλιῶνος ἢ τοῦ] σκιροφοριῶνος [γιγνομένην], εἰς ἣν
87 ὁ μὲν ἦλθε τῶν διαιτητῶν, ὁ δ' οὐκ ἦλθε, πείσας τὸν πρυτανεύοντα δοῦναι τὴν ψῆφον παρὰ πάντας τοὺς νόμους, κλητῆρ' οὐδ' ὁντινοῦν ἐπιγραψάμενος, κατηγορῶν ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος, ἐκβάλλει καὶ ἀτιμοῖ τὸν διαιτητήν· καὶ νῦν εἷς Ἀθηναίων, ὅτι Μειδίας ἔρημον ὦφλε δίκην, ἁπάντων ἀπεστέρηται τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ καθάπαξ ἄτιμος γέγονεν, καὶ οὔτε λαχεῖν ἀδικηθέντα, οὔτε διαιτητὴν γενέσθαι Μειδίᾳ, οὔθ' ὅλως τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν ὡς ἔοικεν ἔστ' ἀσφαλές.
88 δεῖ δὴ τοῦτο τὸ πρᾶγμ' ὑμᾶς οὑτωσὶ σκέψασθαι, καὶ λογίσασθαι τί ποτ' ἔσθ' ὃ παθὼν Μειδίας οὕτως ὠμόν, τηλικαύτην ἐπεβούλευσε λαβεῖν τῶν πεπραγμένων παρ' ἀνδρὸς 543
πολίτου δίκην, κἂν μὲν ᾖ τι δεινὸν ὡς ἀληθῶς καὶ ὑπερφυές, συγγνώμην ἔχειν, ἐὰν δὲ μηδέν, θεάσασθαι τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὠμότητα, ᾗ καθ' ἁπάντων χρῆται τῶν ἐντυγχανόντων. τί οὖν ἔσθ' ὃ πέπονθεν; μεγάλην νὴ Δί' ὦφλε δίκην καὶ τοσαύτην, ὥστ' ἀποστερεῖσθαι τῶν ὄντων.
89 ἀλλὰ χιλίων ἡ δίκη μόνον ἦν δραχμῶν. πάνυ γ', ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο, φαίη τις ἄν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως δέῃ, συνέβη δ' ὑπερημέρῳ γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τἀδικηθῆναι. ἀλλ' αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον, δραχμὴν δ'
90 οὐδέπω μίαν ἐκτέτεικεν. ἀλλὰ μή πω τοῦτο. ἀλλὰ τὴν μὴ

οὖσαν ἀντιλαχεῖν ἐξῆν αὐτῷ δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη. ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο· ἀλλ' ἵνα μὴ Μειδίας ἀτίμητον ἀγωνίσηται δέκα μνῶν δίκην, πρὸς ἣν οὐκ ἀπήντα δέον, καὶ εἰ μὲν ἠδίκηκε, δίκην δῷ, εἰ δὲ μή, ἀποφύγῃ, ἄτιμον Ἀθηναίων ἕν' εἶναι δεῖ καὶ μήτε συγγνώμης μήτε λόγου μήτε ἐπιεικείας μηδεμιᾶς τυχεῖν, ἃ καὶ τοῖς ὄντως ἀδικοῦσιν ἅπανθ' ὑπάρχει.
91 ἀλλ' ἐπειδή γ' ἠτίμωσεν ὃν ἠβουλήθη, καὶ τοῦτ' ἐχαρίσαθ' αὑτῷ, καὶ τὴν ἀναιδῆ γνώμην, ᾗ ταῦτα προαιρεῖται ποιεῖν, ἐνέπλησεν αὑτοῦ, ἐκεῖν' ἐποίησε, τὴν καταδίκην ἐκτέτεικε, δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; οὐδὲ χαλκοῦν οὐδέπω καὶ τήμερον, ἀλλὰ δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν. οὐκοῦν ὁ μὲν ἠτίμωται καὶ παραπόλωλεν, ὁ δ' οὐδ' ὁτιοῦν πέπονθεν, ἀλλ' ἄνω κάτω τοὺς νόμους, τοὺς διαιτητάς, πάνθ' ὅσ' ἂν 544
92 βούληται στρέφει. καὶ τὴν μὲν κατὰ τοῦ διαιτητοῦ γνῶσιν, ἣν ἀπρόσκλητον κατεσκεύασεν αὐτός, κυρίαν αὑτῷ πεποίηκεν· ἣν δ' αὐτὸς ὦφλεν ἐμοὶ προσκληθείς, εἰδώς, οὐκ ἀπαντῶν, ἄκυρον ποιεῖ. καίτοι εἰ παρὰ τῶν ἔρημον καταδιαιτησάντων αὑτοῦ τηλικαύτην δίκην οὗτος ἀξιοῖ λαμβάνειν, τίν' ὑμῖν προσήκει παρὰ τούτου λαβεῖν, τοῦ φανερῶς οὕτω τοὺς ὑμετέρους νόμους ἐφ' ὕβρει παραβαίνοντος; εἰ γὰρ ἀτιμία καὶ νόμων καὶ δικῶν καὶ πάντων στέρησις ἐκείνου τἀδικήματος προσήκουσ' ἐστὶν δίκη, τῆς γ'
93 ὕβρεως μικρὰ θάνατος φαίνεται. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν ἀνάγνωθι νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Νικόστρατος Μυρρινούσιος, Φανίας Ἀφιδναῖος οἴδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, καὶ Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὅτ' αὐτῷ Δημοσθένης ἔλαχε τὴν τοῦ κακηγορίου δίκην, ἑλομένους διαιτητὴν Στράτωνα, καὶ ἐπεὶ ἧκεν ἡ κυρία τοῦ νόμου, οὐκ ἀπαντήσαντα

Μειδίαν ἐπὶ τὴν δίαιταν, ἀλλὰ καταλιπόντα. γενομένης δὲ ἐρήμου κατὰ Μειδίου, ἐπιστάμεθα Μειδίαν πείθοντα τόν τε Στράτωνα τὸν διαιτητὴν καὶ ἡμᾶς, ὄντας ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἄρχοντας, ὅπως τὴν δίαιταν αὐτῷ ἀποδιαιτήσομεν, καὶ διδόντα δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὑπεμείναμεν, προσαπειλήσαντα ἡμῖν καὶ οὕτως ἀπαλλαγέντα. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα καὶ παρὰ πάντα τὰ δί- 545
καια ἀτιμωθέντα.]

Λέγε δὴ καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

['Εὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἑλέσθαι ὁντινοῦν, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται. ἐπειδὰν δ' ἕλωνται κατὰ κοινόν, μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι μεταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα, ἀλλ' ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια.]

Κάλει δὴ καὶ τὸν Στράτων' αὐτὸν τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονθότα· ἑστάναι γὰρ ἐξέσται δήπουθεν αὐτῷ.

Οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πένης μὲν ἴσως ἐστίν, οὐ πονηρὸς δέ γε. οὗτος μέντοι πολίτης ὤν, ἐστρατευμένος πάσας τὰς ἐφ' ἡλικίας στρατείας καὶ δεινὸν οὐδὲν εἰργασμένος, ἕστηκε νυνὶ σιωπῇ, οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν κοινῶν ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ φθέγξασθαι καὶ ὀδύρασθαι· καὶ οὐδ' εἰ δίκαι' ἢ ἄδικα πέπονθεν, οὐδὲ ταῦτ' ἔξεστιν αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτα πέπονθ' ὑπὸ Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου καὶ τῆς ὑπερηφανίας, παρὰ τὴν πενίαν καὶ ἐρημίαν καὶ τὸ τῶν πολλῶν εἷς εἶναι. καὶ εἰ μὲν παραβὰς τοὺς νόμους ἔλαβεν τὰς πεντήκοντα δραχμὰς

παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ τὴν δίκην ἣν κατεδιῄτησεν ἀποδεδιῃτημένην ἀπέφηνεν, ἐπίτιμος ἂν ἦν καὶ οὐδὲν ἔχων κακὸν τῶν ἴσων μετεῖχε τοῖς ἄλλοις ἡμῖν· ἐπειδὴ δὲ παρεῖδε πρὸς τὰ δίκαια Μειδίαν, καὶ τοὺς νόμους μᾶλλον ἔδεισε τῶν ἀπειλῶν τῶν τούτου, τηνικαῦτα τηλικαύτῃ καὶ 546
97 τοιαύτῃ συμφορᾷ περιπέπτωκε ὑπὸ τούτου. εἶθ᾽ ὑμεῖς τὸν οὕτως ὠμόν, τὸν οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλικαύτας δίκας λαμβάνονθ᾽ ὧν αὐτὸς ἠδικῆσθαι φησὶ μόνον (οὐ γὰρ ἠδίκητό γε), τοῦτον ὑβρίζοντα λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν ἀφήσετε, καὶ μήθ᾽ ἑορτῆς μήθ᾽ ἱερῶν μήτε νόμου μήτ᾽ ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιούμενον; οὐ κατα-
98 ψηφιεῖσθε; οὐ παράδειγμα ποιήσετε; καὶ τί φήσετ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταί; τίν᾽ ὦ πρὸς τῶν θεῶν ἕξετ᾽ εἰπεῖν πρόφασιν δικαίαν ἢ καλήν; ὅτι νὴ Δί᾽ ἀσελγής ἐστι καὶ βδελυρός· ταῦτα γάρ ἐστι τἀληθῆ· ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετ᾽ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δήπου τοὺς τοιούτους μᾶλλον ἢ σῴζειν. ἀλλ᾽ ὅτι πλούσιός ἐστιν· ἀλλὰ τοῦτό γε τῆς ὕβρεως αὐτοῦ σχεδὸν αἴτιον εὑρήσετ᾽ ὄν, ὥστ᾽ ἀφελεῖν τὴν ἀφορμήν, δι᾽ ἣν ὑβρίζει, προσήκει μᾶλλον ἢ σῶσαι διὰ ταύτην· τὸ γὰρ χρημάτων πολλῶν θρασὺν καὶ βδελυρὸν καὶ τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐᾶν εἶναι κύ-
99 ριον, ἀφορμήν ἐστιν ἐφ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς δεδωκέναι. τί οὖν ὑπόλοιπον; ἐλεῆσαι νὴ Δία· παιδία γὰρ παραστήσεται καὶ κλαήσει καὶ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσεται· τοῦτο λοιπόν. ἀλλ᾽ ἴστε δήπου τοῦθ᾽ ὅτι τοὺς ἀδίκως τι πάσχοντας, ὃ μὴ δυνήσονται φέρειν, ἐλεεῖν προσήκει, οὐ τοὺς ὧν πεποιήκασι δεινῶν δίκην διδόντας. καὶ τίς ἂν ταῦτ᾽ ἐλεήσειε δικαίως, ὁρῶν τὰ τοῦδ᾽ οὐκ ἐλεηθένθ᾽ ὑπὸ τούτου, ἃ τῇ τοῦ πατρὸς συμφορᾷ χωρὶς τῶν ἄλλων κακῶν οὐδ᾽ ἐπικουρίαν ἐνοῦσαν ὁρᾷ. οὐ γάρ ἐστιν ὄφλημ᾽ ὃ τι χρὴ καταθέντ᾽ ἐπίτιμον γενέσθαι τουτονί, ἀλλ᾽ 547

ἁπλῶς οὕτως ἠτίμωται τῇ ῥύμῃ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς
100 ὕβρεως τῆς Μειδίου. τίς οὖν ὑβρίζων παύσεται καὶ δι᾽ ἃ ταῦτα ποιεῖ χρήματ᾽ ἀφαιρεθήσεται, εἰ τοῦτον ὥσπερ δεινὰ πάσχοντ᾽ ἐλεήσετε; εἰ δέ τις πένης μηδὲν ἠδικηκὼς ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἀδίκως ὑπὸ τούτου περιπέπτωκε, τούτῳ δ᾽ οὐδὲ συνοργισθήσεσθε; μηδαμῶς· οὐδεὶς γάρ ἐστι δίκαιος τυγχάνειν ἐλέου τῶν μηδέν᾽ ἐλεούντων, οὐδὲ συγγνώμης τῶν
101 ἀσυγγνωμόνων. ἐγὼ γὰρ οἶμαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν ἀξιοῦν παρ᾽ ἑαυτῶν εἰς τὸν βίον αὐτοῖς ἔρανον παρὰ πάνθ᾽ ὅσα πράττουσιν, οἷον ἐγώ τις οὑτοσὶ μέτριος πρὸς ἅπαντάς εἰμ᾽, ἐλεήμων, εὖ ποιῶν πολλούς· ἅπασι προσήκει τῷ τοιούτῳ ταῦτ᾽ εἰσφέρειν, ἐάν του καιρὸς ἢ χρεία παραστῇ. ἕτερος οὑτοσί τις βίαιος, οὐδέν᾽ οὔτ᾽ ἐλεῶν οὔθ᾽ ὅλως ἄνθρωπον ἡγούμενος· τούτῳ τὰς ὁμοίας φορὰς παρ᾽ ἑκάστου δίκαιον ὑπάρχειν. σὺ δὴ πληρωτὴς τοιούτου γεγονὼς ἐράνου, σεαυτῷ τοῦτον δίκαιος εἶ συλλέξασθαι.

102 Ἡγοῦμαι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ εἰ μηδὲν ἔτ᾽ ἄλλ᾽ εἶχον κατηγορεῖν Μειδίου, μηδὲ δεινότερ᾽ ἦν ἃ μέλλω λέγειν ὧν εἴρηκα, δικαίως ἂν ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ καταψηφίσασθαι καὶ τιμᾶν αὐτῷ τῶν ἐσχάτων. οὐ μὴν ἐνταῦθ᾽ ἕστηκεν τὸ πρᾶγμ᾽, οὐδ᾽ ἀπορήσειν μοι δοκῶ τῶν μετὰ ταῦτα· τοσαύτην
103 ἀφθονίαν οὗτος πεποίηκε κατηγοριῶν. ὅτι μὲν δὴ λιποταξίου γραφὴν κατεσκεύασεν κατ᾽ ἐμοῦ, καὶ τὸν τοῦτο ποιήσοντ᾽ ἐμισθώσατο, τὸν μιαρὸν καὶ λίαν εὐχερῆ, τὸν κονιορτὸν Εὐκτήμονα, ἐάσω. καὶ γὰρ οὔτ᾽ ἀνεκρί- 548
νατο ταύτην ὁ συκοφάντης ἐκεῖνος, οὔθ᾽ οὗτος οὐδενὸς εἵνεκ᾽ αὐτὸν ἐμισθώσατο, πλὴν ἵν᾽ ἐκκέοιτο πρὸ τῶν ἐπωνύμων καὶ πάντες ὁρῷεν „Εὐκτήμων Λουσιεὺς ἐγράψατο Δημοσθένην Παιανιέα λιποταξίου·“ καί μοι δοκεῖ κἂν προσγράψασθαι τοῦθ᾽ ἡδέως, εἴ πως ἐνῆν, ὅτι Μειδίου μισθωσαμένου γέγραπται. ἀλλ᾽ ἐῶ τοῦτο·

ἐφ' ᾗ γὰρ ἐκεῖνος ἠτίμωκεν ἑαυτὸν οὐκ ἐπεξελθών,
οὐδεμιᾶς ἔγωγ' ἔτι προσδέομαι δίκης, ἀλλ' ἱκανὴν ἔχω.
104 ἀλλ' ὃ καὶ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον καὶ
κοινὸν ἔμοιγ' ἀσέβημ', οὐκ ἀδίκημα μόνον τούτῳ πε-
πρᾶχθαι δοκεῖ, τοῦτ' ἐρῶ. τῷ γὰρ ἀθλίῳ καὶ ταλαι-
πώρῳ κακῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας Ἀριστάρχῳ
τῷ Μόσχου, τὸ μὲν πρῶτον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατὰ
τὴν ἀγορὰν περιιὼν ἀσεβεῖς καὶ δεινοὺς λόγους ἐτόλμα
περὶ ἐμοῦ λέγειν, ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶγμ' εἰμὶ τοῦθ' ὁ δε-
δρακώς· ὡς δ' οὐδὲν ἤνυε τούτοις, προσελθὼν τοῖς
ἐπ' ἐκεῖνον ἄγουσι τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, τοῖς τοῦ
τετελευτηκότος οἰκείοις, χρήμαθ' ὑπισχνεῖτο δώσειν εἰ
τοῦ πράγματος αἰτιῷντ' ἐμέ, καὶ οὔτε θεοὺς οὔθ' ὅσιον
105 οὔτ' οὐδὲν ἐποιήσατ' ἐμποδὼν τοιούτῳ λόγῳ, οὐδ'
ὤκνησεν, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς οὓς ἔλεγ' αὐτοὺς ᾐσχύνθη,
εἰ τοιοῦτο κακὸν καὶ τηλικοῦτ' ἐπάγει τῳ, ἀλλ' ἵν'
ὅρον θέμενος παντὶ τρόπῳ μ' ἀνελεῖν, οὐδὲν ἐλλείπειν
ᾤετο δεῖν, ὡς δέον, εἴ τις ὑβρισθεὶς ὑπὸ τούτου δίκης
ἀξιοῖ τυχεῖν καὶ μὴ σιωπᾷ, τοῦτον ἐξόριστον ἀνῃρῆ-
σθαι καὶ μηδαμῇ παρεθῆναι, ἀλλὰ καὶ λιποταξίου γρα-
φὴν ἡλωκέναι καὶ ἐφ' αἵματι φεύγειν καὶ μόνον οὐ
προσηλῶσθαι. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελεγχθῇ ποιῶν πρὸς 549
οἷς ὕβριζέν με χορηγοῦντα, τίνος συγγνώμης ἢ τίνος
106 λόγου δικαίως τεύξεται παρ' ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω, αὐτόχειρά μου γεγενῆσθαι
τούτοις τοῖς ἔργοις, καὶ τότε μὲν τοῖς Διονυσίοις τὴν
παρασκευὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ τἀναλώμαθ' ὑβρίζειν, νῦν
δὲ τούτοις οἷς ἐποίει καὶ διεπράττετ' ἐκεῖνά τε καὶ τὰ
λοιπὰ πάντα, τὴν πόλιν, τὸ γένος, τὴν ἐπιτιμίαν, τὰς
ἐλπίδας· εἰ γὰρ ἓν ὧν ἐπεβούλευσε κατώρθωσεν, ἁπάν-
των ἂν ἀπεστερήμην ἐγὼ καὶ μηδὲ ταφῆναι προσ-

υπῆρχεν οἴκοι μοι. διὰ τί ἄνδρες δικασταί; εἰ γάρ,
ἐάν τις παρὰ πάντας τοὺς νόμους ὑβρισθεὶς ὑπὸ Μει-
δίου βοηθεῖν αὑτῷ πειρᾶται, ταῦτα καὶ τοιαῦθ' ἕτερ'
αὐτῷ παθεῖν ὑπάρξει, προσκυνεῖν τοὺς ὑβρίζοντας
ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἀμύνεσθαι κράτιστον
107 ἔσται. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ προσεξείργασται
ταῦτα τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ, κάλει μοι καὶ
τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Διονύσιος Ἀφιδναῖος, Ἀντίφιλος Παιανιεὺς διαφθα-
ρέντος Νικοδήμου τοῦ οἰκείου ἡμῶν βιαίῳ θανάτῳ ὑπὸ
Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου ἐπεξῆμεν τοῦ φόνου τὸν Ἀρί-
σταρχον. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα Μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος
ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἔπειθεν ἡμᾶς διδοὺς
κέρματα, τὸν μὲν Ἀρίσταρχον ἀθῷον ἀφεῖναι, Δημοσθένει
δὲ τὴν γραφὴν τοῦ φόνου παραγράψασθαι.]

Λαβὲ δή μοι καὶ τὸν περὶ τῶν δώρων νόμον. 550
108 Ἐν ὅσῳ δὲ τὸν νόμον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαμ-
βάνει, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, δεηθεὶς ὑμῶν
ἁπάντων πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταί· περὶ
πάντων ὧν ἂν ἀκούητε, τοῦθ' ὑποθέντες ἀκούετε τῇ
γνώμῃ, τί ἄν, εἴ τις ἔπασχε ταῦθ' ὑμῶν, ἐποίει, καὶ
τίν' ἂν εἶχεν ὀργὴν ὑπὲρ αὑτοῦ πρὸς τὸν ποιοῦντα.
ἐγὼ γὰρ ἐνηνοχὼς χαλεπῶς ἐφ' οἷς περὶ τὴν λῃτουρ-
γίαν ὑβρίσθην, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τούτοις τοῖς μετὰ ταῦτ' ἐνήνοχα καὶ μᾶλλον ἠγα-
109 νάκτηκα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς πέρας ἂν φήσειέ τις εἶναι
κακίας, καὶ τίν' ὑπερβολὴν ἀναιδείας καὶ ὠμότητος
καὶ ὕβρεως, ἄνθρωπος εἰ ποιήσας δεινὰ νὴ Δία καὶ
πόλλ' ἀδίκως τινά, ἀντὶ τοῦ ταῦτ' ἀναλαμβάνειν καὶ

μεταγιγνώσκειν, πολλῷ δεινότερ᾽ ὕστερον ἄλλα προσ-
εξεργάζοιτο, καὶ χρῷτο τῷ πλουτεῖν μὴ ἐπὶ ταῦτ᾽ ἐν
οἷς μηδένα βλάπτων αὐτὸς ἄμεινόν τι τῶν ἰδίων θή-
σεται, ἀλλ᾽ ἐπὶ τἀναντία, ἐν οἷς ἀδίκως ἐκβαλών τινα
καὶ προπηλακίσας, ἑαυτὸν εὐδαιμονιεῖ τῆς περιουσίας;
110 ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντα τούτῳ πέπρα-
κται κατ᾽ ἐμοῦ. καὶ γὰρ αἰτίαν ἐπήγαγέ μοι φόνου
ψευδῆ καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν, ὡς αὐτὸ τὸ πρᾶγμ᾽
ἐδήλωσε, καὶ γραφὴν λιποταξίου μ᾽ ἐγράψατο τρεῖς
αὐτὸς τάξεις λελοιπώς, καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων
(τουτὶ γὰρ αὖ μικροῦ παρῆλθέ μ᾽ εἰπεῖν), ἃ Πλού-
ταρχος ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος διεπράξατο, ὡς [ἐγὼ]
αἴτιός εἰμι, κατεσκεύαζε πρὸ τοῦ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι
111 πᾶσιν φανερὸν διὰ Πλουτάρχου γεγονός, καὶ τελευτῶν 551
βουλεύειν μου λαχόντος δοκιμαζομένου κατηγόρει. καὶ
τὸ πρᾶγμ᾽ εἰς ὑπέρδεινόν μοι περιέστη· ἀντὶ γὰρ τοῦ
δίκην ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν, δοῦναι πραγμάτων ὧν
οὐδὲν ἐμοὶ προσῆκεν ἐκινδύνευον. καὶ ταῦτα πάσχων
ἐγὼ καὶ τοῦτον ὃν διεξέρχομαι τρόπον νυνὶ πρὸς ὑμᾶς
ἐλαυνόμενος, οὐκ ὢν οὔτε τῶν ἐρημοτάτων οὔτε τῶν
ἀπόρων κομιδῇ, οὐκ εἶχον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί χρὴ
112 ποιῆσαι. εἰ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ περὶ τούτων ἤδη δεῖ, οὐ
μέτεστι τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ὁμοίων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς λοιποῖς ἡμῖν, οὐ μέτεστιν.
οὔ· ἀλλὰ καὶ χρόνοι τούτοις τοῦ δίκην ὑποσχεῖν, οὓς
ἂν αὐτοὶ βούλωνται, δίδονται, καὶ τἀδικήμαθ᾽ ἕωλα
τὰ τούτων ὡς ὑμᾶς καὶ ψυχρ᾽ ἀφικνεῖται, τῶν δ᾽
ἄλλων ἡμῶν ἕκαστος, ἄν τι συμβῇ, πρόσφατος κρίνε-
ται. καὶ μάρτυρές εἰσιν ἕτοιμοι τούτοις καὶ συνή-
γοροι πάντες καθ᾽ ἡμῶν εὐτρεπεῖς· ἐμοὶ δ᾽ οὐδὲ τἀ-
113 ληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρᾶτ᾽ ἐνίους. ταῦτα μὲν

οὖν ἀπείποι τις ἂν οἶμαι θρηνῶν. τὸν δὲ νόμον μοι
λέγ᾽ ἐφεξῆς, ὥσπερ ἠρξάμην. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου ἢ ἰδίᾳ τινὸς τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

114 Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστ᾽ ἀσεβὴς καὶ μιαρὸς καὶ
παν ἂν ὑποστὰς εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι, εἰ δ᾽ ἀληθὲς ἢ
ψεῦδος ἢ πρὸς ἐχθρὸν ἢ φίλον ἢ τὰ τοιαῦτ᾽, ἀλλ᾽
οὐδ᾽ ὁτιοῦν διορίζων, ὥστ᾽ ἐπαιτιασάμενός με φόνου 552
καὶ τοιοῦτο πρᾶγμ᾽ ἐπαγαγών, εἴασε μέν μ᾽ εἰσιτητήρι᾽
ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἱεροποιῆσαι καὶ θῦσαι καὶ κατάρξα-
σθαι τῶν ἱερῶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως,
115 εἴασε δ᾽ ἀρχεθεωροῦντ᾽ ἀγαγεῖν τῷ Διὶ τῷ Νεμείῳ
τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν, περιεῖδε δὲ ταῖς
σεμναῖς θεαῖς ἱεροποιὸν αἱρεθέντ᾽ ἐξ Ἀθηναίων ἁπάν-
των τρίτον αὐτὸν καὶ καταρξάμενον τῶν ἱερῶν. ἆρ᾽
ἄν, εἴ γ᾽ εἶχε στιγμὴν ἢ σκιὰν τούτων ὧν κατεσκεύ-
αξεν κατ᾽ ἐμοῦ, ταῦτ᾽ ἂν εἴασεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι.
οὐκοῦν ἐξελέγχεται τούτοις ἐναργῶς ὕβρει ζητῶν μ᾽
ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πατρίδος.
116 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ πρᾶγμ᾽ οὐδὲ καθ᾽ ἓν
πανταχῇ στρέφων οἷός τ᾽ ἦν ἀγαγεῖν ἐπ᾽ ἐμέ, φανερῶς
ἤδη δι᾽ ἐμὲ τὸν Ἀρίσταρχον ἐσυκοφάντει. καὶ τὰ μὲν
ἄλλα σιωπῶ· τῆς δὲ βουλῆς περὶ τούτων καθημένης
καὶ σκοπουμένης, παρελθὼν οὗτος „ἀγνοεῖτ᾽“ ἔφη „τὸ
πρᾶγμ᾽ ὦ βουλή; καὶ τὸν αὐτόχειρ᾽ ἔχοντες“ λέγων
τὸν Ἀρίσταρχον „μέλλετε καὶ ζητεῖτε καὶ τετύφωσθε;
οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν βαδιεῖσθε; οὐχὶ

117 συλλήψεσθε;“ καὶ ταῦτ᾽ ἔλεγ᾽ ἡ μιαρὰ καὶ ἀναιδὴς
αὕτη κεφαλή, ἐξεληλυθὼς τῇ προτεραίᾳ παρ᾽ Ἀριστάρ-
χου, καὶ χρώμενος ὥσπερ ἂν ἄλλος τις αὐτῷ τὰ πρὸ
τούτου, καί, ὅτ᾽ ηὐτύχει, πλεῖστα παρεσχηκότος πάν-
των ἐκείνου πράγματά μοι περὶ τῶν πρὸς τοῦτον ἀπαλ-
λαγῶν. εἰ μὲν οὖν εἰργάσθαι τι τούτων ἐφ᾽ οἷς ἀπό-
λωλεν ἡγούμενος τὸν Ἀρίσταρχον καὶ πεπιστευκὼς τοῖς
τῶν αἰτιασαμένων λόγοις ταῦτ᾽ ἔλεγεν, χρῆν μὲν οὐδ᾽
118 οὕτω· μετρία γὰρ δίκη παρὰ τῶν φίλων ἐστίν, ἄν τι 553
δοκῶσι πεποιηκέναι δεινόν, μηκέτι τῆς λοιπῆς φιλίας
κοινωνεῖν, τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐπεξιέναι τοῖς πε-
πονθόσι καὶ τοῖς ἐχθροῖς παραλείπεται· ὅμως δ᾽ ἔστω
τούτῳ γε συγγνώμη. εἰ δὲ λαλῶν μὲν καὶ ὁμωρόφιος
γιγνόμενος ὡς οὐδὲν εἰργασμένῳ φανήσεται, λέγων δὲ
καὶ καταιτιώμενος ταῦθ᾽ εἵνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμέ,
πῶς οὐ δεκάκις, μᾶλλον δὲ μυριάκις δίκαιός ἐστ᾽ ἀπο-
119 λωλέναι; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ τῇ προτεραίᾳ,
ὅτε ταῦτ᾽ ἔλεγ᾽, εἰσεληλύθει καὶ διείλεκτ᾽ ἐκείνῳ, τῇ
δ᾽ ὑστεραίᾳ πάλιν (τοῦτο γάρ, τοῦτ᾽ οὐκ ἔχον ἐστὶν
ὑπερβολὴν ἀκαθαρσίας ἄνδρες Ἀθηναῖοι) εἰσελθὼν
οἴκαδ᾽ ὡς ἐκεῖνον καὶ ἐφεξῆς οὑτωσὶ καθεξόμενος, τὴν
δεξιὰν ἐμβαλών, παρόντων πολλῶν, μετὰ τοὺς ἐν τῇ
βουλῇ τούτους λόγους, ἐν οἷς αὐτόχειρα καὶ τὰ δει-
νότατ᾽ εἰρήκει τὸν Ἀρίσταρχον, ὤμνυεν μὲν κατ᾽ ἐξω-
λείας μηδὲν εἰρηκέναι κατ᾽ αὐτοῦ φλαῦρον, καὶ οὐδὲν
ἐφρόντιζ᾽ ἐπιορκῶν, καὶ ταῦτα παρόντων τῶν συνει-
δότων, ἠξίου δὲ καὶ πρὸς ἔμ᾽ αὐτῷ δι᾽ ἐκείνου γίγνε-
σθαι τὰς διαλύσεις, τούτων τοὺς παρόντας ὑμῖν καλῶ
120 μάρτυρας. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μᾶλλον δ᾽ ἀσεβές, λέγειν ὡς φονεύς, καὶ πάλιν ὡς οὐκ
εἴρηκε ταῦτ᾽ ἀπομνύναι, καὶ φόνον μὲν ὀνειδίζειν,

τούτῳ δ᾽ ὁμωρόφιον γίγνεσθαι; κἂν μὲν ἀφῶ τοῦτον
ἐγὼ καὶ προδῶ τὴν ὑμετέραν καταχειροτονίαν, οὐδὲν
ὡς ἔοικ᾽ ἀδικῶ· ἂν δ᾽ ἐπεξίω, λέλοιπα τὴν τάξιν, 554
φόνου κοινωνῶ, δεῖ μ᾽ ἀνηρπάσθαι. ἐγὼ δ᾽ αὐτὸ τοὐ-
ναντίον οἶμαι, εἰ τοῦτον ἀφῆκα, λελοιπέναι μὲν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, φόνου δ᾽ ἂν
εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν· οὐ γὰρ ἦν μοι δήπου βιωτὸν
121 τοῦτο ποιήσαντι. ὅτι τοίνυν καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω,
κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Λυσίμαχος Ἀλωπεκῆθεν, Δημέας Σουνιεύς, Χάρης
Θορίκιος, Φιλήμων Σφήττιος, Μόσχος Παιανιεύς, καθ᾽
οὓς καιροὺς ἡ εἰσαγγελία ἐδόθη εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ
Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου, ὅτι εἴη Νικόδημον ἀπεκτονώς,
οἴδαμεν Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ
μαρτυροῦμεν, ἐλθόντα πρὸς τὴν βουλὴν καὶ λέγοντα μη-
δένα ἕτερον εἶναι τὸν Νικοδήμου φονέα, ἀλλ᾽ Ἀρίσταρ-
χον, καὶ τοῦτον αὐτοῦ γεγονέναι αὐτόχειρα, καὶ συμβου-
λεύοντα τῇ βουλῇ βαδίζειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Ἀριστάρχου
καὶ συλλαμβάνειν αὐτόν. ταῦτα δ᾽ ἔλεγε πρὸς τὴν βουλὴν
τῇ προτεραίᾳ μετ᾽ Ἀριστάρχου καὶ μεθ᾽ ἡμῶν συνδεδει-
πνηκώς. οἴδαμεν δὲ καὶ Μειδίαν, ὡς ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς
βουλῆς τούτους τοὺς λόγους εἰρηκώς, εἰσεληλυθότα πάλιν
ὡς Ἀρίσταρχον καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβεβληκότα καὶ ὀμνύοντα
κατ᾽ ἐξωλείας μηδὲν κατ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν εἰρη-
κέναι φλαῦρον, καὶ ἀξιοῦντα Ἀρίσταρχον ὅπως ἂν διαλ-
λάξῃ αὐτῷ Δημοσθένην.]

122 Τίς οὖν ὑπερβολή, τίς ὁμοία τῇ τούτου γέγον᾽ ἢ
γένοιτ᾽ ἂν πονηρία; ὃς ἄνδρ᾽ ἀτυχοῦντα, οὐδὲν αὐτὸν
ἠδικηκότα (ἐῶ γὰρ εἰ φίλον), ἅμα συκοφαντεῖν ᾤετο
δεῖν καὶ πρὸς ἔμ᾽ αὐτὸν διαλύειν ἠξίου, καὶ ταῦτ᾽ 555

ἔπραττε καὶ χρήματ᾽ ἀνήλισκε ἐπὶ τῷ μετ᾽ ἐκείνου κἀμὲ
προσεκβαλεῖν ἀδίκως.

123 Τοῦτο μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος καὶ τὸ κατασκεύ-
ασμ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τοῖς ὑπὲρ αὑτῶν ἐπεξι-
οῦσι δικαίως ἔτι πλείω περιιστάναι κακά, οὐκ ἐμοὶ μὲν
ἄξιόν ἐστ᾽ ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, ὑμῖν δὲ τοῖς
ἄλλοις παριδεῖν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως
ὀργιστέον, ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦσιν, ὅτι τοῦ μὲν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ῥᾳδίως κακῶς παθεῖν ἐγγύταθ᾽
ὑμῶν εἰσιν οἱ πενέστατοι καὶ ἀσθενέστατοι, τοῦ δ᾽ ὑβρί-
σαι καὶ τοῦ ποιήσαντας μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλὰ τοὺς
ἀντιπαρέξοντας πράγματα μισθώσασθαι, οἱ βδελυροὶ
124 καὶ χρήματ᾽ ἔχοντές εἰσιν ἐγγυτάτω. οὐ δὴ δεῖ πα-
ροpᾶν τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ τὸν ἐξείργοντα δέει καὶ φόβῳ
τὸ δίκην ὧν ἂν ἡμῶν ἀδικηθῇ τις λαμβάνειν παρ᾽
αὐτοῦ, ἄλλο τι χρὴ νομίζειν ποιεῖν, ἢ τὰς τῆς ἰσηγο-
ρίας καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ὑμῶν μετουσίας ἀφαιρεῖ-
σθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἴσως διεωσάμην, καὶ ἄλλος τις ἄν,
ψευδῆ λόγον καὶ συκοφαντίαν, καὶ οὐκ ἀνήρπασμαι·
οἱ δὲ πολλοὶ τί ποιήσετ᾽, ἂν μὴ δημοσίᾳ πᾶσιν φοβε-
ρὸν καταστήσητε τὸ εἰς ταῦτ᾽ ἀποχρῆσθαι τῷ πλου-
125 τεῖν; δόντα λόγον καὶ ὑποσχόντα κρίσιν περὶ ὧν ἄν
τις ἐγκαλέσῃ, τότ᾽ ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκως ἐφ᾽ ἑαυτὸν
ἐλθόντας χρή, καὶ τότ᾽, ἂν ἀδικοῦνθ᾽ ὁρᾷ τις, οὐ προ-
αναρπάζειν οὐδ᾽ ἐπάγοντ᾽ αἰτίας ψευδεῖς ἄκριτον ζητεῖν
ἀποφεύγειν, οὐδ᾽ ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην ἀσχάλλειν, ἀλλὰ
μὴ ποιεῖν ἐξ ἀρχῆς ἀσελγὲς μηδέν.

126 Ὅσα μὲν τοίνυν εἴς τε τὴν λητουργίαν καὶ τὸ
σῶμ᾽ ὑβρίσθην, καὶ πάντ᾽ ἐπιβουλευόμενος τρόπον καὶ
πάσχων κακῶς ἐκπέφευγα, ἀκηκόατ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθη- 556
ναῖοι. καὶ παραλείπω δὲ πολλά· οὐ γὰρ ἴσως ῥᾴδιον

πάντ᾽ εἰπεῖν. ἔχει δ᾽ οὕτως. οὐκ ἔστ᾽ ἐφ᾽ ὅτῳ τῶν
πεπραγμένων ἐγὼ μόνος ἠδίκημαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοῖς
εἰς τὸν χορὸν γεγενημένοις ἀδικήμασιν ἡ φυλή, δέκα-
τον μέρος ὑμῶν, συνηδίκηται, ἐπὶ δ᾽ οἷς ἔμ᾽ ὕβρισεν
καὶ ἐπεβούλευσεν οἱ νόμοι, δι᾽ οὓς ἕκαστος ὑμῶν σῶς
ἐστίν· ἐφ᾽ ἅπασι δὲ τούτοις ὁ θεός, ᾧ χορηγὸς ἐγὼ
καθειστήκειν, καὶ τὸ τῆς ὁσίας, ὁτιδήποτ᾽ ἐστὶ, τὸ
127 σεμνὸν καὶ τὸ δαιμόνιον[, συνηδίκηται]. δεῖ δὴ τούς
γε βουλομένους ὀρθῶς τὴν κατ᾽ ἀξίαν τῶν πεπρα-
γμένων παρὰ τούτου δίκην λαμβάνειν, οὐχ ὡς ὑπὲρ
ἐμοῦ μόνον ὄντος τοῦ λόγου τὴν ὀργὴν ἔχειν, ἀλλ᾽
ὡς ἐν ταὐτῷ τῶν νόμων, τοῦ θεοῦ, τῆς πόλεως, ὁμοῦ
πάντων ἠδικημένων, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν τιμωρίαν, καὶ
τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς συνεξεταζομένους μετὰ τού-
του, μὴ συνηγόρους μόνον ἀλλὰ καὶ δοκιμαστὰς τῶν
τούτῳ πεπραγμένων ὑπολαμβάνετ᾽ εἶναι.

128 Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σώφρονα καὶ
μέτριον πρὸς τἄλλα παρεσχηκὼς ἑαυτὸν Μειδίας καὶ
μηδένα τῶν ἄλλων πολιτῶν ἠδικηκώς, εἰς ἔμ᾽ ἀσελγὴς
μόνον οὕτω καὶ βίαιος ἐγεγόνει, πρῶτον μὲν ἔγωγ᾽
ἀτύχημ᾽ ἂν ἐμαυτοῦ τοῦθ᾽ ἡγούμην, ἔπειτ᾽ ἐφοβούμην
ἄν, μὴ τὸν ἄλλον ἑαυτοῦ βίον οὗτος μέτριον δεικνύων
καὶ φιλάνθρωπον, διακρούσηται τούτῳ τὸ δίκην ὧν
129 ἔμ᾽ ὕβρικε δοῦναι. νυνὶ δὲ τοσαῦτ᾽ ἐστὶν, ἃ πολλοὺς
ὑμῶν ἠδίκηκε, καὶ τοιαῦτα, ὥστε τούτου μὲν τοῦ δέους
ἀπήλλαγμαι, φοβοῦμαι δὲ πάλιν τοὐναντίον, μή, ἐπει-
δὰν πολλὰ καὶ δείν᾽ ἑτέρους ἀκούηθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ πε- 557
πονθότας, τοιοῦτός τις ὑμῖν λογισμὸς ἐμπέσῃ „τί οὖν;
σὺ δεινότερ᾽ ἢ τῶν ἄλλων εἷς ἕκαστος πεπονθὼς ἀγα-
νακτεῖς;“ πάντα μὲν δὴ τὰ τούτῳ πεπραγμένα, οὔτ᾽
ἂν ἐγὼ δυναίμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς

ὑπομείναιτ' ἀκούειν, οὐδ', εἰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων [ἡμῶν]
ὕδωρ ὑπάρξειεν, πρὸς τὸ λοιπὸν πᾶν τὸ [τ'] ἐμὸν καὶ
τὸ τούτου προστεθέν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν· ἃ δ' ἐστὶ
130 μέγιστα καὶ φανερώτατα, ταῦτ' ἐρῶ. μᾶλλον δ' ἐκεῖνο
ποιήσω· ἀναγνώσομαι μὲν ὑμῖν, ὡς ἐμαυτῷ γέγραμ-
μαι, τὰ ὑπομνήματα πάντα, λέξω δ' ὅ τι ἂν πρῶτον
ἀκούειν βουλομένοις ὑμῖν ᾖ, πρῶτον, εἶθ' ἕτερον, καὶ
τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἂν ἀκούειν βούλησθε.
ἔστι δὲ ταῦτα παντοδαπά, καὶ ὕβρεις πολλαὶ καὶ περὶ
τοὺς οἰκείους κακουργήματα καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσε-
βήματα, καὶ τόπος οὐδείς ἐστιν ἐν ᾧ τοῦτον οὐ θανά-
του πεποιηκότ' ἄξια πόλλ' εὑρήσετε.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΙΔΙΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

131 Ὅσα μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸν ἀεὶ προσ-
τυχόντ' αὐτῷ πεποίηκε, ταῦτ' ἐστίν. καὶ παραλέλοιπ'
ἕτερα· οὐ γὰρ ἂν δύναιτ' οὐδεὶς εἰσάπαξ εἰπεῖν, ἃ
πολὺν χρόνον οὗτος ὑβρίζων συνεχῶς ἅπαντα τὸν βίον
εἴργασται. ἄξιον δ' ἰδεῖν, ἐφ' ὅσον φρονήματος ἤδη
προελήλυθε τῷ τούτων δίκην μηδενὸς δεδωκέναι. οὐ
γὰρ ἡγεῖθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, λαμπρὸν οὐδὲ νεανικὸν οὐδ'
ἄξιον θανάτου, ὅ τι ἄν τις πρὸς ἕν' εἷς διαπράττηται,
ἀλλ' εἰ μὴ φυλὴν ὅλην καὶ βουλὴν καὶ ἔθνος προ-
πηλακιεῖ καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἅμ' ἐλᾷ, ἀβίωτον
132 ᾤετ' ἔσεσθαι τὸν βίον αὐτῷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, 558
μυρί' εἰπεῖν ἔχων, περὶ τῶν δὲ συστρατευσαμένων
ἱππέων εἰς Ἄργουραν ἴστε δήπου πάντες οἷ' ἐδημηγό-
ρησεν παρ' ὑμῖν, ὅθ' ἧκεν ἐκ Χαλκίδος, κατηγορῶν
καὶ φάσκων ὄνειδος ἐξελθεῖν τὴν στρατιὰν ταύτην τῇ
πόλει καὶ τὴν λοιδορίαν ἣν ἐλοιδορήθη Κρατίνῳ περὶ
τούτων, τῷ νῦν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλοντι βοηθεῖν

αὐτῷ, μέμνησθε. τὸν δὴ τοσούτοις ἀθρόοις τῶν πολι-
τῶν ἔχθραν ἐπ' οὐδενὶ τηλικαύτην ἀράμενον, πόσῃ
πονηρίᾳ καὶ θρασύτητι ταῦτα χρὴ νομίζειν πράττειν;
133 καίτοι πότερ' εἰσὶν ὄνειδος ὦ Μειδία τῇ πόλει, οἱ διαβάντες
ἐν τάξει καὶ τὴν σκευὴν ἔχοντες, ἣν προσῆκε τοὺς ἐπὶ τοὺς
πολεμίους ἐξιόντας καὶ συμβαλουμένους τοῖς συμμάχοις, ἢ
σύ, ὁ μὴ λαχεῖν εὐχόμενος τῶν ἐξιόντων, ὅτ' ἐκληροῦ, τὸν
θώρακα δ' οὐδεπώποτ' ἐνδύς, ἐπ' ἀστράβης δ' ὀχούμενος
ἀργυρᾶς τῆς ἐξ Εὐβοίας, χλανίδας δὲ καὶ κυμβία καὶ κά-
δους ἔχων, ὧν ἐπελαμβάνονθ' οἱ πεντηκοστολόγοι; ταῦτα γὰρ
εἰς τοὺς ὁπλίτας ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο· οὐ γὰρ εἰς ταὔθ' ἡμεῖς
134 τούτοις διέβημεν. εἶθ' εἷς ἐπὶ τούτοις εἴ σ' ἔσκωψεν, Ἀρ-
χετίων ἤ τις ἄλλος, πάντας ἤλαυνες; εἰ μὲν γὰρ ἐποίεις
ταῦτ' ὦ Μειδία, ἅ σέ φασιν οἱ συνιππεῖς καὶ κατηγό-
ρεις ὡς λέγοιεν περὶ σοῦ, δικαίως κακῶς ἤκουες· καὶ
γὰρ ἐκείνους καὶ τουτουσὶ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἠδίκεις
καὶ κατῄσχυνες. εἰ δὲ μὴ ποιοῦντός σου κατεσκεύαζόν
τινες καταψευδόμενοί σου, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν στρατιω-
τῶν οὐκ ἐκείνοις ἐπετίμων, ἀλλὰ [σοὶ] ἐπέχαιρον, δῆλον
ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων ὧν ἔζης ἄξιος αὐτοῖς ἐδόκεις εἶναι
τοῦ τοιαῦτ' ἀκούειν· σαυτὸν οὖν μετριώτερον χρῆν 559
135 παρέχειν, οὐκ ἐκείνους διαβάλλειν. σὺ δ' ἀπειλεῖς
πᾶσιν, ἐλαύνεις πάντας· τοὺς ἄλλους ἀξιοῖς τί σὺ
βούλει σκοπεῖν, οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς τί μὴ λυπήσεις τοὺς
ἄλλους ποιῶν. καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον καὶ μέγιστον
ἔμοιγε δοκοῦν ὕβρεως εἶναι σημεῖον· τοσούτων ἀνθρώ-
πων, ὦ μιαρὰ κεφαλὴ σὺ, παρελθὼν ἀθρόων κατηγό-
ρεις, ὃ τίς οὐκ ἂν ἔφριξε ποιῆσαι τῶν ἄλλων;

136 Τοῖς μὲν τοίνυν ἄλλοις ἅπασιν ὁρῶ τοῖς κρινο-
μένοις ὦ ἄνδρες δικασταί, ἓν μὲν ἢ δύ' ὄντα τἀδική-
ματα ἃ κατηγορεῖται, λόγους δ' ἀφθόνους τοιούτους
ὑπάρχοντας „τίς ὑμῶν ἐμοί τι σύνοιδεν τοιοῦτον; τίς

ὑμῶν ἐμὲ ταῦθ' ἑόρακεν ποιοῦντα; οὐκ ἔστιν, ἀλλ'
οὗτοι δι' ἔχθραν καταψεύδονταί μου, καταψευδομαρ-
τυροῦμαι," τὰ τοιαῦτα· τούτῳ δ' αὐτὰ τἀναντία τούτων.
137 πάντας γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω τὸν τρόπον καὶ τὴν
ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ βίου, καὶ πάλαι
θαυμάζειν ἐνίους οἶμαι, ὧν αὐτοὶ μὲν ἴσασιν, οὐκ ἀκη-
κόασι δὲ νῦν ἐμοῦ. πολλοὺς δὲ τῶν πεπονθότων οὐδ'
πάνθ' ὅσ' ἠδίκηνται μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρῶ, τὴν
βίαν καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ὁρῶντας τὴν τούτου
καὶ τὴν ἀφορμήν, ἥπερ ἰσχυρὸν ποιεῖ καὶ φοβερὸν τὸν
138 κατάπτυστον τουτονί. τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλού-
του πονηρὸν εἶναι [καὶ ὑβριστήν], τεῖχός ἐστι πρὸς τὸ
μηδὲν ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς παθεῖν, ἐπεὶ περιαιρεθείς γ'
οὗτος τὰ ὄντ' ἴσως μὲν οὐκ ἂν ὑβρίζοι, εἰ δ' ἄρ',
ἐλάττονος ἄξιος ἔσται τοῦ μικροτάτου παρ' ὑμῖν· μά-
την γὰρ λοιδορήσεται καὶ βοήσεται, δίκην δ', ἂν ἀσελ- 560
139 γαίνῃ τι, τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξ ἴσου δώσει. νῦν δ'
οἶμαι τούτου προβέβληται Πολύευκτος, Τιμοκράτης,
Εὐκτήμων ὁ κονιορτός· τοιοῦτοί τινές εἰσι μισθοφόροι
περὶ αὐτόν, καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι, μαρτύρων συνε-
στῶσ' ἑταιρεία, φανερῶς μὲν οὐκ ἐνοχλούντων ὑμῖν,
σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥᾷστ' ἐπινευόντων. οὓς μὰ τοὺς
θεοὺς οὐδὲν ὠφελεῖσθαι νομίζω παρὰ τούτου· ἀλλὰ δεινοί
τινές εἰσιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθείρεσθαι πρὸς τοὺς πλου-
140 σίους καὶ παρεῖναι καὶ μαρτυρεῖν. πάντα δὲ ταῦτ' οἶμαι
φοβέρ' ἐστι τῶν ἄλλων ὑμῶν ἑκάστῳ καθ' αὑτὸν ὅπως
δύναται ζῶντι. οὗπερ εἵνεκα συλλέγεσθ' ὑμεῖς, ἵν', ὧν
καθ' ἕν' ἐστὶν ἕκαστος ὑμῶν ἐλάττων ἢ φίλοις ἢ τοῖς
οὖσιν ἢ τῶν ἄλλων τινί, τούτων συλλεγέντες ἑκάστου
κρείττους τε γίγνησθε καὶ παύητε τὴν ὕβριν.
141 Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις ἥξει πρὸς ὑμᾶς

λόγος, „τί δὴ τὰ καὶ τὰ πεπονθὼς ὁ δεῖν' οὐκ ἐλάμ-
βανεν δίκην παρ' ἐμοῦ;" ἢ „τί δὴ" πάλιν ἄλλον ἴσως
τινὰ τῶν ἠδικημένων ὀνομάζων. ἐγὼ δὲ δι' ἃς μὲν
προφάσεις ἕκαστος ἀφίσταται τοῦ βοηθεῖν αὑτῷ, πάν-
τας ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω· καὶ γὰρ ἀσχολία καὶ ἀπρα-
γμοσύνη καὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγειν καὶ ἀπορία καὶ
142 μυρί' ἐστὶν αἴτια· προσήκειν μέντοι τούτῳ μὴ ταῦτα
λέγειν ἡγοῦμαι νυνί, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκέ τι τούτων
ὧν αὐτοῦ κατηγόρηκα διδάσκειν, ἐὰν δὲ μὴ δύνηται,
διὰ ταῦτ' ἀπολωλέναι πολὺ μᾶλλον. εἰ γὰρ τηλικοῦ-
τός τίς ἐστιν, ὥστε τοιαῦτα ποιῶν δύνασθαι καθ' ἕν'
ἡμῶν ἕκαστον ἀποστερεῖν τοῦ δίκης παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, 561
κοινῇ νῦν, ἐπειδήπερ εἴληπται, πᾶσιν ὑπὲρ πάντων
τιμωρητέος, ὡς κοινὸς ἐχθρὸς τῇ πολιτείᾳ.
143 Λέγεται τοίνυν ποτ' ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν πα-
λαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι, ᾧ
σκέψασθε τίνων ὑπαρχόντων καὶ ποίων τινῶν πρὸς
τὸν δῆμον, πῶς ἐχρήσανθ' ὑμῶν οἱ πρόγονοι, ἐπειδὴ
βδελυρὸς καὶ ὑβριστὴς ᾤετο δεῖν εἶναι. καὶ οὐκ ἀπει-
κάσαι δήπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος τούτου
μέμνημαι τοῦ λόγου, οὐχ οὕτως εἴμ' ἄφρων οὐδ' ἀπό-
πληκτος ἐγώ, ἀλλ' ἵν' ἴδητε [ὑμεῖς] ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι καὶ γνῶθ' ὅτι οὐδὲν οὔτ' ἔστιν οὔτ' ἔσται, οὐ
γένος, οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὅ τι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν,
144 ἂν ὕβρις προσῇ, προσήκει φέρειν. ἐκεῖνος γὰρ ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν Ἀλκμεωνιδῶν
εἶναι (τούτους δέ φασ' ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ
δήμου στασιάζοντας ἐκπεσεῖν, καὶ δανεισαμένους χρή-
ματ' ἐκ Δελφῶν ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς Πει-
σιστράτου παῖδας ἐκβαλεῖν), πρὸς δὲ μητρὸς Ἱππονίκου
καὶ ταύτης δὴ τῆς οἰκίας, ἧς ὑπάρχουσιν πολλαὶ καὶ

145 μεγάλαι πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίαι. οὐ μόνον δὲ ταῦθ'
ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου θέ-
μενος τὰ ὅπλα, δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ
λόγοις ἐνεδείξατο τῇ πατρίδι. ἔτι δ' ἵππων Ὀλυμπί-
ασιν ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ καὶ νῖκαι καὶ στέφανοι,
καὶ στρατηγὸς ἄριστος, καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων ὥς
146 φασιν εἶναι δεινότατος. ἀλλ' ὅμως οἱ κατ' ἐκεῖνον 562
ὑμέτεροι πρόγονοι, οὐδενὸς τούτων αὐτῷ συνεχώρησαν
ὑβρίζειν αὐτούς, ἀλλὰ ποιήσαντες φυγάδ' ἐξέβαλον· καὶ
Λακεδαιμονίων ὄντων ἰσχυρῶν τότε, καὶ Δεκέλειαν
ἑαυτοῖς ἐπιτειχισθῆναι καὶ τὰς ναῦς ἁλῶναι καὶ πάνθ'
ὑπέμειναν, ὁτιοῦν ἄκοντες παθεῖν κάλλιον εἶναι νομί-
147 ζοντες, ἢ ἑκόντες ὑβρίζεσθαι συγχωρῆσαι. καίτοι τί
τοσοῦτον ἐκεῖνος ὕβρισεν, ἡλίκον οὗτος νῦν ἐξελήλεγ-
κται; Ταυρέαν ἐπάταξε χορηγοῦντ' ἐπὶ κόρρης. ἔστω
ταῦτα, ἀλλὰ χορηγῶν γε χορηγοῦντα τοῦτ' ἐποίησεν.
οὔπω τόνδε τὸν νόμον παραβαίνων, οὐ γὰρ ἔκειτό πω.
εἷρξ' Ἀγάθαρχον τὸν γραφέα· καὶ γὰρ ταῦτα λέγουσιν.
λαβὼν γέ τι πλημμελοῦνθ' ὥς φασιν, ὅπερ οὐδ' ὀνει-
δίζειν ἄξιον. τοὺς Ἑρμᾶς περιέκοπτεν. ἅπαντα μὲν
οἶμαι τἀσεβήματα τῆς αὐτῆς ὀργῆς δίκαιον ἀξιοῦν· τὸ
δ' ὅλως ἀφανίζειν ἱέρ' ἔσθ' ὅ τι τοῦ κόπτειν διαφέρει;
148 οὐκοῦν οὗτος ἐξελήλεγκται τοῦτο ποιῶν. ἀντιθῶμεν
δὴ τίς ὢν καὶ τίσι ταῦτ' ἐνδεικνύμενος. μὴ τοίνυν
ὑμῖν, πρὸς τῷ μὴ καλὸν, μηδὲ θεμιτὸν νομίζετ' ἄνδρες
δικασταὶ μηδ' ὅσιον [εἶναι], τοιούτων ἀνδρῶν οὖσιν
ἀπογόνοις, πονηρὸν καὶ βίαιον καὶ ὑβριστὴν λαβοῦσιν
ἄνθρωπον καὶ μηδένα μηδαμόθεν, συγγνώμης ἢ φιλαν-
θρωπίας ἢ χάριτός τινος ἀξιῶσαι. τίνος γὰρ εἵνεκα;
τῶν στρατηγιῶν· ἀλλ' οὐδὲ καθ' αὑτὸν στρατιώτης

οὗτος οὐδενός ἐστ' ἄξιος, μή τί γε τῶν ἄλλων ἡγεμών.
ἀλλὰ τῶν λόγων· ἐν οἷς κοινῇ μὲν οὐδὲν πώποτ' εἶπ'
149 ἀγαθόν, κακῶς δ' ἰδίᾳ πάντας ἀνθρώπους λέγει. γέ-
νους εἵνεκα νὴ Δία· καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀπορ- 563
ρήτους, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ, τὰς τούτου γονάς; ᾧ δύ'
ἐναντιώτατα συμβέβηκεν [εἶναι]· ἡ μὲν γὰρ ὡς ἀλη-
θῶς μήτηρ, ἡ τεκοῦσ' αὐτόν, πλεῖστον ἁπάντων ἀν-
θρώπων εἶχε νοῦν, ἡ δὲ δοκοῦσα καὶ ὑποβαλλομένη
πασῶν ἦν ἀνοητοτάτη γυναικῶν. σημεῖον δέ· ἡ μὲν
γὰρ ἀπέδοτ' εὐθὺς γενόμενον, ἡ δ' ἐξὸν αὐτῇ βελτίω
150 πρίασθαι τῆς αὐτῆς τιμῆς τοῦτον ἠγόρασεν. καὶ γάρ
τοι διὰ τοῦτο τῶν οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν κύριος
γεγονώς, καὶ πατρίδος τετυχηκὼς ἢ νόμοις τῶν ἁπασῶν
πόλεων μάλιστ' οἰκεῖσθαι δοκεῖ, οὐδέν' οἶμαι τρόπον
φέρειν οὐδὲ χρῆσθαι τούτοις δύναται, ἀλλὰ τὸ τῆς
φύσεως ἀληθῶς βάρβαρον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν ἕλκει καὶ
βιάζεται, καὶ φανερὸν ποιεῖ τοῖς παροῦσιν ὥσπερ ἀλλο-
τρίοις, ὅπερ ἔστιν, αὐτὸν χρώμενον.

151 Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων ἃ τῷ βδε-
λυρῷ τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ βεβίωται, ἔνιοί μοι προσιόντες
ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν χρωμένων αὐτῷ, παραινοῦντες
ἀπαλλαγῆναι καὶ καθυφεῖναι τὸν ἀγῶνα τουτονί, ἐπειδή
με μὴ πείθοιεν, ὡς μὲν οὐ πολλὰ καὶ δεινὰ πεποίηκεν
οὑτοσί, καὶ δίκην ἥντινοῦν ἂν δοίη δικαίως τῶν πε-
πραγμένων, οὐκ ἐτόλμων λέγειν, ἐπὶ ταῦτα δ' ἀπήν-
των ὡς „ἥλωκεν ἤδη καὶ κατεψήφισται· τίνος τιμή-
σειν αὐτῷ προσδοκᾷς τὸ δικαστήριον; οὐχ ὁρᾷς ὅτι
πλουτεῖ καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ καὶ λητουργίας; σκόπει
δὴ μὴ τούτοις αὑτὸν ἐξαιτήσηται, καὶ ἐλάττω πολὺ τῇ
152 πόλει καταθεὶς ἢ ὅσα σοι δίδωσι καταγελάσῃ.“ ἐγὼ
δὲ πρῶτον μὲν οὐδὲν ἀγεννὲς ὑμῶν καταγιγνώσκω,

οὐδ' ὑπολαμβάνω τιμήσειν οὐδὲν ἐλάττονος τουτῳί, ἢ 564
ὅσον καταθεὶς οὑτοσὶ παύσεται τῆς ὕβρεως· τοῦτο δ'
ἐστὶ μάλιστα μὲν θάνατος, εἰ δὲ μή, πάντα τὰ ὄντ'
ἀφελέσθαι. ἔπειθ' ὑπὲρ τῶν τούτου λῃτουργιῶν καὶ
τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν τοιούτων λόγων ὡδὶ γιγνώ-
153 σκω. εἰ μέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ λῃτουργεῖν
τοῦτο, τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις
καὶ πανταχοῦ „ἡμεῖς οἱ λῃτουργοῦντες, ἡμεῖς οἱ προ-
εισφέροντες ὑμῖν, ἡμεῖς οἱ πλούσιοι [ἐσμεν]," εἰ τὸ τὰ
τοιαῦτα λέγειν, τοῦτ' ἔστιν λῃτουργεῖν, ὁμολογῶ Μει-
δίαν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει λαμπρότατον γεγενῆ-
σθαι· ἀποκναίει γὰρ ἀηδίᾳ δήπου καὶ ἀναισθησίᾳ καθ'
154 ἑκάστην τὴν ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. εἰ μέντοι τί
ποτ' ἐστὶν ἃ λῃτουργεῖ τῇ ἀληθείᾳ δεῖ σκοπεῖν, ἐγὼ
πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ, καὶ θεάσασθ' ὡς δικαίως αὐτὸν ἐξε-
τάσω, πρὸς ἐμαυτὸν κρίνων. οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι γεγονὼς ἔτη περὶ πεντήκοντ' ἴσως ἢ μικρὸν ἔλατ-
τον, οὐδὲν ἐμοῦ πλείους λῃτουργίας ὑμῖν λελῃτούργηκεν,
ὃς δύο καὶ τριάκοντ' ἔτη γέγονα. κἀγὼ μὲν κατ' ἐκεί-
νους τοὺς χρόνους ἐτριηράρχουν, εὐθὺς ἐκ παίδων
ἐξελθών, ὅτε σύνδυ' ἦμεν οἱ τριήραρχοι καὶ τἀναλώ-
ματα πάντ' ἐκ τῶν ἰδίων καὶ τὰς ναῦς ἐπληρούμεθ'
155 αὐτοί· οὗτος δ', ὅτε μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν
ἣν ἐγὼ νῦν, οὐδέπω λῃτουργεῖν ἤρχετο, τηνικαῦτα δὲ
τοῦ πράγματος ἧπται, ὅτε πρῶτον μὲν διακοσίους καὶ
χιλίους πεποιήκατε συντελεῖς ὑμεῖς, παρ' ὧν εἰσπρατ-
τόμενοι τάλαντον ταλάντου μισθοῦσι τὰς τριηραρχίας
οὗτοι, εἶτα πληρώμαθ' ἡ πόλις παρέχει καὶ σκεύη δί- 565
δωσιν, ὥστ' αὐτῶν ἐνίοις τῇ ἀληθείᾳ τὸ μηδὲν ἀνα-
λῶσαι καὶ δοκεῖν λελῃτουργηκέναι καὶ τῶν ἄλλων λῃ-
156 τουργιῶν ἀτελεῖς γεγενῆσθαι περίεστιν. ἀλλὰ μὴν τί

ἄλλο; τραγῳδοῖς κεχορήγηκέ ποθ' οὗτος, ἐγὼ δ' αὐλη-
ταῖς ἀνδράσι. καὶ ὅτι τοῦτο τἀνάλωμ' ἐκείνης τῆς δα-
πάνης πλέον ἐστὶ πολλῷ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. κἀγὼ
μὲν ἐθελοντὴς νῦν, οὗτος δὲ καταστὰς ἐξ ἀντιδόσεως
τότε, οὗ χάριν οὐδεμίαν δήπου δικαίως ἄν τις ἔχοι.
τί ἔτι; εἱστίακα τὴν φυλὴν ἐγὼ καὶ Παναθηναίοις κε-
157 χορήγηκα, οὗτος δ' οὐδέτερα. ἡγεμὼν συμμορίας ὑμῖν
ἐγενόμην [ἐγὼ] ἔτη δέκ', ἴσον Φορμίωνι καὶ Λυσι-
θείδῃ καὶ Καλλαίσχρῳ καὶ τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰσφέ-
ρων οὐκ ἀφ' ὑπαρχούσης οὐσίας (ὑπὸ γὰρ τῶν ἐπι-
τρόπων ἀπεστερήμην), ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ὧν ὁ πατήρ
μοι κατέλιπεν καὶ ὧν δίκαιον ἦν με δοκιμασθέντα
κομίσασθαι. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως ὑμῖν προσενήνεγμαι,
Μειδίας δὲ πῶς; οὐδέπω καὶ τήμερον συμμορίας ἡγε-
μὼν γέγονεν, οὐδὲν τῶν πατρῴων ἀποστερηθεὶς ὑπ'
οὐδενός, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς πολλὴν οὐσίαν παρα-
158 λαβών. τίς οὖν ἡ λαμπρότης, ἢ τίνες αἱ λῃτουργίαι
καὶ τὰ σέμν' ἀναλώματα τούτου; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ,
πλὴν εἰ ταῦτά τις θεωρεῖ· οἰκίαν ᾠκοδόμηκεν Ἐλευ-
σῖνι τοσαύτην, ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῷ τόπῳ,
καὶ εἰς μυστήρια τὴν γυναῖκ' ἄγει, κἂν ἄλλοσέ ποι
βούληται, ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος,
καὶ τρεῖς ἀκολούθους ἢ τέτταρας αὐτὸς ἔχων διὰ τῆς
ἀγορᾶς σοβεῖ, ῥυτὰ καὶ κυμβία καὶ φιάλας ὀνομάζων
159 οὕτως ὥστε τοὺς παριόντας ἀκούειν. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν 566
τῆς ἰδίας τρυφῆς εἵνεκα Μειδίας καὶ περιουσίας κτᾶ-
ται, οὐκ οἶδ' ὅ τι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ὠφελεῖ· ἃ δ'
ἐπαιρόμενος τούτοις ὑβρίζει, ἐπὶ πολλοὺς καὶ τοὺς
τυχόντας ὑμῶν ἀφικνούμεν' ὁρῶ. οὐ δεῖ δὴ τὰ τοιαῦθ'
ἑκάστοτε τιμᾶν οὐδὲ θαυμάζειν ὑμᾶς, οὐδὲ τὴν φιλο-
τιμίαν ἐκ τούτων κρίνειν, εἴ τις οἰκοδομεῖ λαμπρῶς ἢ

θεραπαίνας κέκτηται πολλὰς ἢ σκεύη, ἀλλ᾽ ὃς ἂν ἐν
τούτοις λαμπρὸς καὶ φιλότιμος ᾖ, ὧν ἅπασι μέτεστι
τοῖς πολλοῖς ὑμῶν· ὧν οὐδὲν εὑρήσετε τούτῳ προσόν.
160 Ἀλλὰ νὴ Δία τριήρη ἐπέδωκεν· ταύτην γὰρ οἶδ᾽
ὅτι θρυλήσει[, καὶ φήσει „ἐγὼ ὑμῖν τριήρη ἐπέδωκα“].
οὑτωσὶ δὴ ποιήσατε. εἰ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φιλο-
τιμίας εἵνεκα ταύτην ἐπέδωκεν, ἣν προσήκει τῶν τοι-
ούτων ἔχειν χάριν, ταύτην ἔχετ᾽ αὐτῷ κἀπόδοτε, ὑβρί-
ζειν δὲ μὴ δῶτε· οὐδενὸς γὰρ πράγματος οὐδ᾽ ἔργου
τοῦτο συγχωρητέον. εἰ δὲ δὴ καὶ δειλίας καὶ ἀναν-
δρίας εἵνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεποιηκώς, μὴ παρα-
κρουσθῆτε. πῶς οὖν εἴσεσθε; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω.
161 ἄνωθεν δὲ, βραχὺς γάρ ἐσθ᾽ ὁ λόγος, λέξω. ἐγένοντ᾽
εἰς Εὔβοιαν ἐπιδόσεις παρ᾽ ὑμῖν πρῶται· τούτων οὐκ
ἦν Μειδίας, ἀλλ᾽ ἐγὼ, καὶ συντριήραρχος ἦν μοι Φι-
λῖνος ὁ Νικοστράτου. ἕτεραι δεύτεραι μετὰ ταῦτ᾽ εἰς
Ὄλυνθον· οὐδὲ τούτων ἦν Μειδίας. καίτοι τόν γε δὴ
φιλότιμον πανταχοῦ προσῆκεν ἐξετάζεσθαι. τρίται νῦν
αὗται γεγόνασιν ἐπιδόσεις· ἐνταῦθ᾽ ἐπέδωκε. πῶς; ἐν
τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεων παρὼν οὐκ ἐπεδίδου
162 τότε· ἐπειδὴ δὲ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν Ταμύναις στρα- 567
τιώτας ἐξηγγέλλετο, καὶ πάντας ἐξιέναι τοὺς ὑπολοί-
πους ἱππέας, ὧν εἷς οὗτος ἦν, προεβούλευσεν ἡ βουλή,
τηνικαῦτα φοβηθεὶς τὴν στρατείαν ταύτην, εἰς τὴν
ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν, πρὶν καὶ προέδρους καθέζεσθαι,
παρελθὼν ἐπέδωκεν. τῷ δῆλον, ὥστε μηδ᾽ ἀντειπεῖν
αὐτὸν ἔχειν, ὅτι τὴν στρατείαν φεύγων, οὐ φιλοτιμίᾳ
τοῦτ᾽ ἐποίησεν; τοῖς μετὰ ταῦτα πραχθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ.
163 τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς οὐκ ἐδόκει, προϊούσης τῆς ἐκ-
κλησίας καὶ λόγων γιγνομένων, τῆς τῶν ἱππέων βοη-
θείας ἤδη δεῖν, ἀλλ᾽ ἀνεπεπτώκει τὰ τῆς ἐξόδου, οὐκ

ἀνέβαιν᾽ ἐπὶ τὴν ναῦν ἣν ἐπέδωκεν, ἀλλὰ τὸν μέτοι-
κον ἐξέπεμψε τὸν Αἰγύπτιον, Πάμφιλον, αὐτὸς δὲ
μένων ἐνθάδε τοῖς Διονυσίοις διεπράττετο ταῦτ᾽ ἐφ᾽
164 οἷς νυνὶ κρίνεται· ἐπειδὴ δ᾽ ὁ στρατηγὸς Φωκίων με-
τεπέμπετο τοὺς ἐξ Ἀργούρας ἱππέας ἐπὶ τὴν διαδοχὴν
καὶ κατείληπτο σοφιζόμενος, τόθ᾽ ὁ δειλὸς καὶ κατά-
ρατος οὑτοσὶ λιπὼν τὴν τάξιν ταύτην ἐπὶ τὴν ναῦν
ᾤχετο, καὶ ὧν ἱππαρχεῖν ἠξίωσε παρ᾽ ὑμῖν ἱππέων,
τούτοις οὐ συνεξῆλθεν. εἰ δ᾽ ἐν τῇ θαλάττῃ κίνδυνός
165 τις ἦν, εἰς τὴν γῆν δῆλον ὅτι ᾤχετ᾽ ἄν. οὐ μὴν Νι-
κήρατός γ᾽ οὕτως ὁ τοῦ Νικίου, ὁ ἀγαπητὸς, ὁ παῖς,
ὁ παντάπασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι· οὐδ᾽ Εὐκτήμων ὁ
τοῦ Αἰσίωνος, οὐχ οὕτως· οὐδ᾽ Εὐθύδημος ὁ τοῦ Στρα-
τοκλέους· ἀλλ᾽ αὐτῶν ἕκαστος ἑκὼν ἐπιδοὺς τριήρη,
οὐκ ἀπέδρα ταύτῃ τὴν στρατείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν [ἐπί- 568
δοσιν] ἐν χάριτος μέρει καὶ δωρειᾶς παρεῖχον πλέου-
σαν τῇ πόλει, οὗ δ᾽ ὁ νόμος προσέταττεν, ἐνταῦθα
166 τοῖς σώμασιν αὐτοὶ λητουργεῖν ἠξίουν. ἀλλ᾽ οὐχ ὁ
ἵππαρχος Μειδίας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν νόμων τάξιν λιπών,
οὗ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ᾽ ἐν εὐεργεσίας
ἀριθμήσει μέρει. καίτοι τὴν τοιαύτην τριηραρχίαν, ὦ
πρὸς θεῶν, πότερον τελωνίαν καὶ πεντηκοστὴν καὶ
λιποταξίαν καὶ στρατείας ἀπόδρασιν καὶ πάντα τὰ
τοιαῦθ᾽ ἁρμόττει καλεῖν, ἢ φιλοτιμίαν; οὐδένα γὰρ
τρόπον ἄλλον ἐν τοῖς ἱππεῦσιν αὑτὸν στρατείας ἀτελῆ
ποιῆσαι δυνάμενος, ταύτην εὕρηκε Μειδίας καινὴν ἱπ-
167 πικήν τινα πεντηκοστήν. καὶ γὰρ αὖ τοῦτο. τῶν ἄλλων
ἁπάντων τῶν ἐπιδόντων τριηράρχων παραπεμπόντων
ὑμᾶς, ὅτε δεῦρ᾽ ἀπεπλεῖτ᾽ ἐκ Στύρων, μόνος οὗτος οὐ
παρέπεμπεν. ἀλλ᾽ ἀμελήσας ὑμῶν χάρακας καὶ βοσκή-
ματα καὶ θυρώμαθ᾽ ὡς αὑτὸν καὶ ξύλ᾽ εἰς τὰ ἔργα

τὰ ἀργύρει' ἐκόμιζε, καὶ χρηματισμὸς, οὐ λῃτουργία
γέγον' ἡ τριηραρχία τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ἀλλὰ μὴν
ὡς ἀληθῆ λέγω, σύνιστε μὲν τὰ πολλὰ τούτων, ὅμως
δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

168 [Κλέων Σουνιεύς, Ἀριστοκλῆς Παιανιεύς, Πάμφιλος,
Νικήρατος Ἀχερδούσιος, Εὐκτήμων Σφήττιος, καθ' ὃν
καιρὸν ἐκ Στύρων ἀπεπλέομεν δεῦρο τῷ στόλῳ παντί,
ἐτύχομεν τριηραρχοῦντες καὶ αὐτοὶ καὶ Μειδίας ὁ νῦν
κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν. παντὸς δὲ
τοῦ στόλου πλεόντων ἐν τάξει, καὶ τῶν τριηράρχων ἐχόν- 569
των παράγγελμα μὴ χωρίζεσθαι ἕως ἂν δεῦρο καταπλεύ-
σωμεν, Μειδίας ὑπολειφθεὶς τοῦ στόλου, καὶ γεμίσας τὴν
ναῦν ξύλων καὶ χαράκων καὶ βοσκημάτων καὶ ἄλλων τι-
νῶν, κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ μόνος μεθ' ἡμέρας δύο,
καὶ οὐ συγκατέστησε τὸν στόλον μετὰ τῶν ἄλλων τριη-
ράρχων.|

169 *Εἰ τοίνυν ὡς ἀληθῶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἷάπερ
φήσει καὶ καταλαζονεύσεται πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα,
τοιαῦτ' ἦν αὐτῷ τὰ λελῃτουργημένα καὶ πεπραγμένα,
καὶ μὴ τοιαῦθ' οἷ' ἐγὼ δεικνύω, οὐδ' οὕτω δήπου τό
γε δοῦναι δίκην ὧν ὕβρικεν ἐκφυγεῖν ταῖς λῃτουργίαις
δίκαιος ἂν ἦν. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγάθ'
ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λῃτουρ-
γίας, οἱ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ πόλεις εἰλη-
φότες, οἱ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ τῇ πόλει στήσαντες τρό-
170 παια· ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ πώποτε τούτων δεδώκατε τὴν
δωρειὰν ταύτην οὐδ' ἂν δοίητε, ἐξεῖναι τοὺς ἰδίους
ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστῳ, ὁπότ' ἂν βούληται
καὶ ὃν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ
Ἀριστογείτονι· τούτοις γὰρ δὴ μέγισται δέδονται δω-*

*ρειαὶ παρ' ὑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ' ἂν ἠνέ-
σχεσθ', εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ „ἐξεῖναι δὲ
καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς ὃν ἂν βούλωνται·“ ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ
τούτου τὰς ἄλλας ἔλαβον δωρειὰς, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας
ἔπαυσαν.*

171 *Ὅτι τοίνυν καὶ κεκόμισται χάριν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι παρ' ὑμῶν, οὐ μόνον ὧν [αὐτὸς] λελῃτούργηκε
λῃτουργιῶν ἀξίαν (μικρὰ γὰρ αὕτη γέ τις [ἦν]), ἀλλὰ* 570
*καὶ τῶν μεγίστων, καὶ τοῦτο βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μηδ'
ὀφείλειν οἴησθέ τι τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ὑμεῖς γὰρ
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἐχειροτονήσατε τῆς παρά-
λου ταμίαν, ὄντα τοιοῦτον οἷός ἐστι, καὶ πάλιν ἵππαρ-
χον, ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς οὐ δυνά-
μενον, καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν καὶ ἱεροποιόν ποτε*
172 *καὶ βοώνην, καὶ τὰ τοιαῦτα δή. εἶτα πρὸς τῶν θεῶν,
τὸ τὴν τῆς φύσεως κακίαν καὶ ἀνανδρίαν καὶ πονη-
ρίαν ταῖς παρ' ὑμῶν ἀρχαῖς καὶ τιμαῖς καὶ χειροτο-
νίαις ἐπανορθοῦσθαι, μικρὰν ὑπολαμβάνετ' εἶναι δω-
ρειὰν καὶ χάριν; καὶ μὴν εἴ τις αὐτοῦ ταῦτ' ἀφέλοιθ'
„ἱππάρχηκα, τῆς παράλου ταμίας γέγονα,“ τίνος ἔστ'*
173 *ἄξιος οὗτος; ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνό γ' ἐπίστασθ', ὅτι τῆς
μὲν παράλου ταμιεύσας Κυζικηνῶν ἥρπασε πλεῖν ἢ
πέντε τάλαντα, ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ δῷ δίκην, πάντα τρό-
πον περιωθῶν καὶ ἐλαύνων τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ
σύμβολα συγχέων, τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πε-
ποίηκε, τὰ χρήματα δ' αὐτὸς ἔχει, ἵππαρχος δὲ χειρο-
τονηθεὶς λελύμανται τὸ ἱππικὸν ὑμῶν, τοιούτους θεὶς*
174 *νόμους οὓς πάλιν αὐτὸς ἔξαρνος ἦν μὴ τεθεικέναι. καὶ
τῆς μὲν παράλου ταμιεύων τότε, ὅτε τὴν ἐπὶ Θηβαίους
ἔξοδον εἰς Εὔβοιαν ἐποιεῖσθ' ὑμεῖς, δώδεκα τῆς πόλεως
τάλαντ' ἀναλίσκειν ταχθείς, ἀξιούντων ὑμῶν πλεῖν καὶ*

παραπέμπειν τοὺς στρατιώτας, οὐκ ἐβοήθησεν, ἀλλ' ἤδη τῶν σπονδῶν γεγονυιῶν, ἃς Διοκλῆς ἐσπείσατο Θηβαίοις, ἧκεν. καὶ τόθ' ἡττᾶτο πλέων τῶν ἰδιωτικῶν τριήρων μιᾶς· οὕτως εὖ τὴν ἱερὰν τριήρη παρεσκευάκει. ἱππαρχῶν τοίνυν, τί οἴεσθε τἄλλα; ἀλλ' ἵππον 571
ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίασθαι, ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τὰς πομπὰς ἡγεῖτο, τοῦ Φιλομήλου τοῦ Παιανιέως ἵππου, καὶ ταῦτα πάντες ἴσασιν οἱ ἱππεῖς. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

175 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὅσων ἤδη καταχειροτονήσαντος τοῦ δήμου περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν ὑμεῖς κατεγνώκατ', εἰπεῖν καὶ δεῖξαι, τί πεποιηκότες αὐτῶν ἔνιοι τίνος ὀργῆς τετυχήκασι παρ' ὑμῶν, ἵν' αὐτὰ πρὸς τὰ τούτῳ πεπραγμέν' ἀντιθῆτε. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγονυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρια ἀδικεῖν Εὐάνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος τοῦ Θεσπιῶς, προβαλλομένου [αὐτὸν] Μενίππου, Καρός τινος ἀνθρώπου. ἔστι δ' ὁ αὐτὸς νόμος τῷδε τῷ περὶ τῶν Διονυσίων ὁ περὶ τῶν μυστηρίων, κἀκεῖνος ὕστερος
176 τοῦδ' ἐτέθη. τί οὖν ποιήσαντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου, τοῦτ' ἀκούσατε. [ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτόν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος ἐπελάβετο. κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο προσῆν, εἰσελθόντα δ' εἰς τὸ δικαστήριον, ἠβούλεσθε μὲν θανάτῳ ζημιῶσαι, τοῦ δὲ προβαλλομένου πεισθέντος, τὴν δίκην τε πᾶσαν

ἀφεῖναι ἠναγκάσατ' αὐτόν, ἣν ᾑρήκει πρότερον (ἦν δὲ δυοῖν αὕτη ταλάντοιν), καὶ προσετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ μένων ἐλογίζεθ' ἑαυτῷ γεγε- 572
177 νῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ἄνθρωπος. εἷς μὲν οὗτος ἐξ ἰδίου πράγματος, οὐδεμιᾶς ὕβρεως προσούσης, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παραβῆναι τὸν νόμον τοσαύτην ἔδωκε δίκην. εἰκότως· τοῦτο γάρ ἐσθ' ὃ φυλάττειν ὑμᾶς δεῖ, τοὺς νόμους, τὸν ὅρκον· ταῦτ' ἔχεθ' ὑμεῖς οἱ δικάζοντες ἀεὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὥσπερεὶ παρακαταθήκην, ἣν ἅπασιν, ὅσοι μετὰ τοῦ δικαίου πρὸς ὑμᾶς ἔρχονται, σῶν
178 ὑπάρχειν δεῖ. ἕτερος ἀδικεῖν ποτ' ἔδοξεν ὑμῖν περὶ τὰ Διονύσια, καὶ κατεχειροτονήσατ' αὐτοῦ παρεδρεύοντος ἄρχοντι τῷ υἱεῖ, ὅτι θέαν τινὸς καταλαμβάνοντος ἥψατ', ἐξείργων ἐκ τοῦ θεάτρου· ἦν δ' οὗτος ὁ
179 τοῦ βελτίστου πατὴρ Χαρικλείδου, τοῦ ἄρξαντος. καὶ μέγα γ' ὑμῖν τοῦτ' ἐδόκει δίκαιον ἔχειν ὁ προβαλλόμενος λέγειν, „εἰ κατελάμβανον ἄνθρωπε θέαν, εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν, ὡς σύ με φῄς, ἐπειθόμην, τίνος ἐκ τῶν νόμων εἶ κύριος, καὶ ὁ ἄρχων αὐτός; τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτειν. οὐδ' οὕτω πείθομαι· ἐπιβολὴν ἐπιβαλεῖν, πάντα πλὴν αὐτὸς ἅψασθαι τῇ χειρί· πολλὰ γὰρ πρὸ τοῦ μὴ τὸ σῶμ' ἕκαστον ὑβρίζεσθαι πεποιήκασιν οἱ νόμοι.“ ταῦτ' ἔλεγεν μὲν ἐκεῖνος, ἐχειροτονήσατε δ' ὑμεῖς· οὐ μὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον οὗτος, ἀλλ' ἐτελεύτησεν πρότερον.
180 ἑτέρου τοίνυν ὅ τε δῆμος ἅπας κατεχειροτόνησ' ἀδικεῖν περὶ τὴν ἑορτήν, καὶ ὑμεῖς εἰσελθόντ' ἀπεκτείνατε τοῦτον, Κτησικλέα, ὅτι σκῦτος ἔχων ἐπόμπευε, καὶ τούτῳ μεθύων ἐπάταξέ τιν' ἐχθρὸν ὑπάρχονθ' αὑτῷ· ἐδόκει γὰρ ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ τύπτειν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ 573
τῆς πομπῆς καὶ τοῦ μεθύειν πρόφασιν λαβὼν ἀδι-

181 κεῖν ὡς δούλοις χρώμενος τοῖς ἐλευθέροις. ἁπάντων
τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτων, ὧν ὁ μὲν ὧν εἶλεν
ἀποστάς, ὁ δὲ καὶ θανάτῳ ζημιωθεὶς φαίνεται, πολλῷ
δεινότερ᾽ εὖ οἶδ᾽ ὅτι πάντες ἂν εἶναι φήσειαν τὰ Μειδίᾳ
πεπραγμένα· οὔτε γὰρ πομπεύων οὔτε δίκην ᾑρηκώς
[οὔτε παρεδρεύων] οὔτ᾽ ἄλλην σκῆψιν ἔχων οὐδεμίαν
πλὴν ὕβριν, τοιαῦτα πεποίηκεν οἷ᾽ οὐδεὶς ἐκείνων.
182 καὶ τούτους μὲν ἐάσω. ἀλλὰ Πύρρον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὸν Ἐτεοβουτάδην, ἐνδειχθέντα δικάζειν ὀφεί-
λοντα τῷ δημοσίῳ, θανάτῳ ζημιῶσαί τινες [ὑμῶν]
ᾤοντο χρῆναι, καὶ τέθνηκεν ἁλοὺς παρ᾽ ὑμῖν· καίτοι
τοῦτο τὸ λῆμμα δι᾽ ἔνδειαν, οὐ δι᾽ ὕβριν λαμβάνειν
ἐπεχείρησεν ἐκεῖνος. καὶ πολλοὺς ἑτέρους ἔχοιμ᾽ ἂν
λέγειν, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσ᾽, οἱ δ᾽ ἠτιμωμένοι διὰ πολλῷ
τούτων εἰσὶν ἐλάττω πράγματα. ὑμεῖς [δ᾽] ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι Σμίκρῳ δέκα ταλάντων ἐτιμήσατε καὶ Σκί-
τωνι τοσούτων ἑτέρων, δόξαντι παράνομα γράφειν, καὶ
οὔτε παιδία οὔτε φίλους οὔτε συγγενεῖς οὔθ᾽ ὁντινοῦν
183 ἠλεήσατε τῶν παρόντων ἐκείνοις. μὴ τοίνυν, ἂν μὲν
εἴπῃ τις παράνομ᾽, οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε, ἐὰν
δὲ ποιῇ, μὴ λέγῃ, πράως διάκεισθε. οὐδὲν γὰρ ῥῆμ᾽
οὐδ᾽ ὄνομ᾽ οὕτως [ἐστὶ] τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπόν, ὡς
ὅσ᾽ ὑβρίζων τις τὸν ἐντυχόνθ᾽ ὑμῶν διαπράττεται. μὴ
τοίνυν αὐτοὶ καθ᾽ ὑμῶν αὐτῶν δεῖγμα τοιοῦτον ἐξε-
νέγκητ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἄρ᾽ ὑμεῖς, ἂν μὲν τῶν
μετρίων τινὰ καὶ δημοτικῶν λάβηθ᾽ ὁτιοῦν ἀδικοῦντα.
οὔτ᾽ ἐλεήσετ᾽ οὔτ᾽ ἀφήσετ᾽, ἀλλ᾽ ἀποκτενεῖτ᾽ ἢ ἀτιμώ- 574
σετε, ἂν δὲ πλούσιος ὤν τις ὑβρίζῃ, συγγνώμην ἕξετε.
μὴ δῆτ᾽· οὐ γὰρ δίκαιον· ἀλλ᾽ ἐπὶ πάντων ὁμοίως
ὀργιζόμενοι φαίνεσθε.

184 Ἃ τοίνυν οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἧττον ἀναγκαῖον

εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ταῦτ᾽ εἰπὼν ἔτι καὶ
περὶ τούτων διαλεχθεὶς καταβήσομαι. ἔστ᾽ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι μεγάλη τοῖς ἀδικοῦσιν ἅπασι μερὶς καὶ πλεο-
νεξία, ἡ τῶν ὑμετέρων τρόπων πραότης. ὅτι δὴ ταύ-
της οὐδ᾽ ὁτιοῦν ὑμῖν μεταδοῦναι τούτῳ προσήκει,
ταῦτ᾽ ἀκούσατέ μου. ἐγὼ νομίζω πάντας ἀνθρώπους
ἐράνους φέρειν παρὰ πάντα τὸν βίον αὑτοῖς, οὐχὶ
τούσδε μόνους οὓς συλλέγουσί τινες καὶ ὧν πληρωταὶ
185 γίγνοντ᾽, ἀλλὰ καὶ ἄλλους. οἷον ἔστι τις μέτριος καὶ
φιλάνθρωπος ἡμῶν καὶ πολλοὺς ἐλεῶν· τούτῳ ταὐτὸ
δίκαιον ὑπάρχειν παρὰ πάντων, ἄν ποτ᾽ εἰς χρείαν καὶ
ἀγῶν᾽ ἀφίκηται. ἄλλος οὑτοσί τις ἀναιδὴς καὶ πολ-
λοὺς ὑβρίζων, καὶ τοὺς μὲν καθάρματα, τοὺς δὲ πτω-
χούς, τοὺς δ᾽ οὐδ᾽ ἀνθρώπους ὑπολαμβάνων· τούτῳ
τὰς αὐτὰς δίκαιον φορὰς ὑπάρχειν, ἅσπερ αὐτὸς εἰσε-
νήνοχε τοῖς ἄλλοις. ἂν τοίνυν ὑμῖν ὀρθῶς ἐπίῃ σκο-
πεῖν, τούτου πληρωτὴν εὑρήσετε Μειδίαν ὄντα τοῦ
ἐράνου, καὶ οὐκ ἐκείνου.

186 Οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τὰ παιδί᾽ ἔχων ὀδυρεῖται,
καὶ πολλοὺς λόγους καὶ ταπεινοὺς ἐρεῖ, δακρύων καὶ
ὡς ἐλεινότατον ποιῶν ἑαυτόν. ἔστι δ᾽, ὅσῳ περ ἂν
αὑτὸν νῦν ταπεινότερον ποιῇ, τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιον
μισεῖν αὐτὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι εἰ μὲν
μηδαμῶς δυνηθεὶς ταπεινὸς γενέσθαι, οὕτως ἀσελγὴς
καὶ βίαιος ἦν ἐπὶ τοῦ παρεληλυθότος βίου, τῇ φύσει 575
καὶ τῇ τύχῃ, δι᾽ ἣν τοιοῦτος ἐγένετο, ἄξιον ἦν ἄν τι
τῆς ὀργῆς ἀνεῖναι· εἰ δ᾽ ἐπιστάμενος μέτριον παρέχειν
αὑτόν, τὸν ἐναντίον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον εἵλετο ζῆν,
εὔδηλον δήπου τοῦθ᾽ ὅτι καί, νῦν ἂν διακρούσηται,
187 πάλιν αὐτὸς ἐκεῖνος ὃν ὑμεῖς ἴστε γενήσεται. οὐ δεῖ
δὴ προσέχειν, οὐδὲ τὸν παρόντα καιρόν, ὃν οὗτος

ἐξεπίτηδες πλάττεται, κυριώτερον [οὐδὲ πιστότερον] τοῦ
παντὸς, ὃν αὐτοὶ σύνιστε, χρόνου ποιήσασθαι. ἐμοὶ
παιδί' οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἂν ἔχοιμι ταῦτα παραστησά-
μενος κλάειν καὶ δακρύειν ἐφ' οἷς ὑβρίσθην. διὰ τοῦτ'
ἆρα τοῦ πεποιηκότος ὁ πεπονθὼς ἔλαττον ἕξω παρ'
188 ὑμῖν; μὴ δῆτα· ἀλλ' ὅταν οὗτος ἔχων τὰ παιδία, τού-
τοις ἀξιοῖ δοῦναι τὴν ψῆφον ὑμᾶς, τόθ' ὑμεῖς τοὺς
νόμους ἔχοντά με πλησίον ἡγεῖσθε παρεστάναι [καὶ
τὸν ὅρκον ὃν ὀμωμόκατε], τούτοις ἀξιοῦντα καὶ ἀντι-
βολοῦνθ' ἕκαστον ὑμῶν ψηφίσασθαι. οἷς ὑμεῖς κατὰ
πολλὰ δικαιότερον πρόσθοισθ' ἂν ἢ τούτῳ· καὶ γὰρ
ὀμωμόκατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς νόμοις πείσεσθαι.
καὶ τῶν ἴσων μέτεστιν ὑμῖν διὰ τοὺς νόμους, καὶ
πάνθ' ὅσ' ἔστ' ἀγάθ' ὑμῖν διὰ τοὺς νόμους ἐστίν, οὐ
διὰ Μειδίαν οὐδὲ διὰ τοὺς Μειδίου παῖδας.
189 Καὶ „ῥήτωρ ἐστὶν οὗτος" ἴσως ἐμὲ φήσει λέγων.
ἐγὼ δ', εἰ μὲν ὁ συμβουλεύων ὅ τι ἂν συμφέρον
[ὑμῖν] ἡγῆται, καὶ τοῦτ' ἄχρι τοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνοχλεῖν
μηδὲ βιάζεσθαι, ῥήτωρ ἐστὶν, οὔτε φύγοιμ' ἂν οὔτ'
ἀρνοῦμαι τοὔνομα τοῦτο· εἰ μέντοι ῥήτωρ ἐστὶν οἵους
ἐνίους τῶν λεγόντων ἐγὼ καὶ ὑμεῖς δ' ὁρᾶτ', ἀναι- 576
δεῖς καὶ ἀφ' ὑμῶν πεπλουτηκότας, οὐκ ἂν εἴην οὗτος
ἐγώ· εἴληφα μὲν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν παρ' ὑμῶν, τὰ δ'
ὄντ' εἰς ὑμᾶς πλὴν πάνυ μικρῶν ἅπαντ' ἀνήλωκα.
καίτοι καὶ εἰ τούτων ἦν πονηρότατος, κατὰ τοὺς νό-
μους ἔδει παρ' ἐμοῦ δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἐφ' οἷς
190 ἐλητούργουν ὑβρίζειν. ἔτι τοίνυν οὐδὲ εἷς ἐστιν ὅστις
ἐμοὶ τῶν λεγόντων συναγωνίζεται. καὶ οὐδενὶ μέμ-
φομαι· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὐδενὸς εἵνεκα τούτων οὐδὲν
ἐν ὑμῖν πώποτ' εἶπον, ἀλλ' ἁπλῶς κατ' ἐμαυτὸν ἔγνων
καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ τι ἂν συμφέρον ὑμῖν ἡγῶμαι.

ἀλλὰ τούτῳ πάντας αὐτίκα δὴ μάλ' ἐξεταζομένους τοὺς
ῥήτορας ὄψεσθ' ἐφεξῆς. καίτοι πῶς ἐστι δίκαιον, τοὔ-
νομα μὲν τοῦθ' ὡς ὄνειδος προφέρειν, διὰ τούτων δ'
αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν ἀξιοῦν σωθῆναι;
191 Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τοιαῦτ' ἐρεῖ, ὡς ἐσκεμμένα
καὶ παρεσκευασμένα πάντα λέγω [νῦν]. ἐγὼ δ' ἐσκέ-
φθαι μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φημὶ κοὐκ ἂν ἀρνηθείην,
καὶ μεμελετηκέναι γ' ὡς ἐνῆν μάλιστ' ἐμοί· καὶ γὰρ
ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων ἠμέλουν
ὧν περὶ τούτων ἐρεῖν ἔμελλον πρὸς ὑμᾶς· γεγραφέναι
192 μέντοι μοι τὸν λόγον Μειδίαν· ὁ γὰρ τὰ ἔργα πα-
ρεσχηκὼς, περὶ ὧν εἰσιν οἱ λόγοι, δικαιότατ' ἂν ταύτην
ἔχοι τὴν αἰτίαν, οὐχ ὁ ἐσκεμμένος οὐδ' ὁ μεριμνήσας
τὰ δίκαια λέγειν νῦν. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτο ποιῶν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ· Μειδίαν μέντοι
μηδὲν ἐσκέφθαι ποτ' ἐν παντὶ τῷ βίῳ δίκαιον εἰκός
ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ κατὰ μικρὸν ἐπῄει τὰ τοιαῦτ' αὐτῷ
σκοπεῖν, οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ πράγματος.
193 Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲ τοῦ δήμου κατηγορεῖν 577
ὀκνήσειν οὐδὲ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἅπερ τότ' ἐτόλμα
λέγειν ὅτ' ἦν ἡ προβολή, ταῦτα καὶ νῦν ἐρεῖν, ὡς
ὅσοι δέον ἐξιέναι κατέμενον, καὶ ὅσοι τὰ φρούρι' ἦσαν
ἔρημα λελοιπότες, ἠκκλησίασαν, καὶ χορευταὶ καὶ ξένοι
καὶ τοιοῦτοί τινες ἦσαν οἱ κατεχειροτόνησαν αὐτοῦ.
194 εἰς γὰρ τοῦτο θράσους καὶ ἀναιδείας τότ' ἀφίκετ' ὦ
ἄνδρες δικασταί, ὡς ἴσασιν ὅσοι παρῆσαν ὑμῶν, ὥστε
κακῶς λέγων καὶ ἀπειλῶν καὶ βλέπων εἰς τὸν ἀεὶ θο-
ρυβοῦντα τόπον τῆς ἐκκλησίας, καταπλήξειν ᾤετο τὸν
δῆμον ἅπαντα. ἣ καὶ γελοῖ' εἶναι τὰ νῦν οἶμαι δά-
κρυ' εἰκότως ἂν αὐτοῦ δοκοίη. τί λέγεις ὦ μιαρὰ κε-
195 φαλή; σὺ τὰ σαυτοῦ παιδί' ἀξιώσεις ἐλεεῖν ἢ σὲ τούσδ'.

ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σά, τοὺς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προ-
πεπηλακισμένους; σὺ μόνος τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐπὶ
μὲν τοῦ βίου τοσαύτης ὑπερηφανίας πλήρης ὢν [πάν-
των ἀνθρώπων] ἔσει φανερώτατος, ὥστε καὶ πρὸς οὓς
μηδέν ἐστί σοι πρᾶγμα, λυπεῖσθαι τὴν σὴν θρασύτητα
καὶ φωνὴν καὶ [τὸ] σχῆμα καὶ τοὺς σοὺς ἀκολούθους
καὶ πλοῦτον καὶ ὕβριν θεωροῦντας, ἐν δὲ τῷ κρίνε-
196 σθαι παραχρῆμ' ἐλεηθήσει; μεγάλην μέντἂν ἀρχήν,
μᾶλλον δὲ τέχνην εἴης εὑρηκώς, εἰ δύο τἀναντιώταθ'
ἑαυτοῖς ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ περὶ σαυτὸν δύναιο
ποιεῖσθαι, φθόνον ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ἐφ' οἷς ἐξαπατᾷς
ἔλεον. οὐκ ἔστιν οὐδαμόθεν σοι προσήκων ἔλεος οὐδὲ
καθ' ἕν, ἀλλὰ τοὐναντίον μῖσος καὶ φθόνος καὶ ὀργή·
τούτων γὰρ ἄξια ποιεῖς. ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο ἐπάνειμι, ὅτι
197 τοῦ δήμου κατηγορήσει καὶ τῆς ἐκκλησίας. ὅταν οὖν 578
τοῦτο ποιῇ, ἐνθυμεῖσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι οὗτος τῶν μεθ' ἑαυτοῦ στρατευσαμένων
ἱππέων, ὅτ' εἰς Ὄλυνθον διέβησαν, ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς
εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατηγόρει. πάλιν νῦν μείνας πρὸς
τοὺς ἐξεληλυθότας τοῦ δήμου κατηγορήσει. πότερ' οὖν
ὑμεῖς, ἐάν τε μένητ' ἐάν τ' ἐξίητε, ὁμολογήσετ' εἶναι
τοιοῦτοι, οἵους Μειδίας ὑμᾶς ἀποφαίνει, ἢ τοὐναντίον
τοῦτον ἀεὶ καὶ πανταχοῦ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ βδελυρόν;
ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτον τοιοῦτον. ὃν γὰρ οὐχ ἱππεῖς, οὐ
συνάρχοντες, οὐ φίλοι δύνανται φέρειν, τί τοῦτον εἴπῃ τις;
198 ἐμοὶ μὲν νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἀθηνᾶν (εἰρή-
σεται γάρ, εἴτ' ἄμεινον εἴτε μή,) ὅθ' οὗτος, ὡς ἀπήλλαγμαι,
περιιὼν ἐλογοποίει, ἔνδηλοί τινες ἦσαν ἀχθόμενοι τῶν πάνυ
τούτῳ λαλούντων ἡδέως. καὶ νὴ Δί' αὐτοῖς πολλὴ συγ-
γνώμη· οὐ γάρ ἐστι φορητὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ πλουτεῖ
μόνος, καὶ λέγειν δύναται μόνος, καὶ πάντες εἰσὶ τούτῳ
199 καθάρματα καὶ πτωχοὶ καὶ οὐδ' ἄνθρωποι. τὸν οὖν ἐπὶ

ταύτης τῆς ὑπερηφανίας ὄντα, νῦν ἐὰν ἀποφύγῃ, τί ποιή-
σειν οἴεσθε; ἐξ ὅτου δὲ τοῦτ' ἂν εἰδείητ' ἐγὼ φράσω· εἰ
τοῖς μετὰ τὴν χειροτονίαν θεωρήσαιτε. τίς γάρ ἐστιν ὅστις
καταχειροτονηθὲν αὐτοῦ, καὶ ταῦτ' ἀσεβεῖν περὶ τὴν
ἑορτήν, εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐπῆν ἀγὼν ἔτι μηδὲ κίν-
δυνος, οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέδυ καὶ μέτριον
παρέσχεν ἑαυτόν, τόν γε δὴ μέχρι τῆς κρίσεως χρόνον,
200 εἰ καὶ μὴ πάντα; οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἄν. ἀλλ' οὐ Μει-
δίας, ἀλλ' ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας λέγει, λοιδορεῖται,
βοᾷ. χειροτονεῖταί τις; Μειδίας Ἀναγυράσιος προβέ- 579
βληται. Πλουτάρχου προξενεῖ, τἀπόρρητ' οἶδεν, ἡ
πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. καὶ ταῦτα πάντα ποιεῖ δῆλον
ὅτι οὐδὲν ἄλλ' ἐνδεικνύμενος, ἢ ὅτι „[ἐγὼ] οὐδὲν πέ-
πονθα ὑπὸ τῆς καταχειροτονίας· οὐ δέδοικα οὐδὲ φο-
201 βοῦμαι τὸν μέλλοντ' ἀγῶνα.“ ὃς οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὸ μὲν ὑμᾶς δεδιέναι δοκεῖν αἰσχρὸν ἡγεῖται, τὸ
δὲ μηδὲν φροντίζειν ὑμῶν νεανικόν, τοῦτον οὐκ ἀπο-
λωλέναι δεκάκις προσήκει; οὐδὲ γὰρ ἕξειν ὑμᾶς ὅ τι χρή-
σεσθ' αὐτῷ νομίζει. πλούσιος, θρασύς, μέγα φρονῶν, μέγα
φθεγγόμενος, βίαιος, ἀναιδής. ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἐὰν
διακρούσηται;

202 Ἀλλ' ἔγωγ', εἰ μηδενὸς εἵνεκα τῶν ἄλλων, τῶν γε
δημηγοριῶν ὧν ἑκάστοτε δημηγορεῖ, καὶ ἐν οἷς καιροῖς,
τὴν μεγίστην ἂν αὐτὸν δικαίως οἶμαι δίκην δοῦναι.
ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι ἂν μέν τι τῶν δεόντων ἀγ-
γελθῇ τῇ πόλει καὶ τοιοῦτον οἷον εὐφρᾶναι πάντας,
οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας τῶν συνηδομένων οὐδὲ τῶν
203 συγχαιρόντων ἐξητάσθη τῷ δήμῳ, ἂν δέ τι φλαῦρον,
ὃ μηδεὶς ἂν βούλοιτο τῶν ἄλλων, πρῶτος ἀνέστηκ'
εὐθέως καὶ δημηγορεῖ, ἐπεμβαίνων τῷ καιρῷ καὶ τῆς
σιωπῆς ἀπολαύων, ἣν ἐπὶ τῷ περὶ τῶν συμβεβηκότων

ἄχθεσθαι ποιεῖσθ' ὑμεῖς· „τοιοῦτοι γάρ ἐστ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι· οὐ γὰρ ἐξέρχεσθε, οὐδ' οἴεσθε δεῖν χρήματ'
εἰσφέρειν. εἶτα θαυμάζετ' εἰ κακῶς τὰ πράγμαθ' ὑμῖν
ἔχει; ἔμ' οἴεσθ' ὑμῖν εἰσοίσειν, ὑμεῖς δὲ νεμεῖσθαι;
ἔμ' οἴεσθε τριηραρχήσειν, ὑμεῖς δ' οὐκ ἐμβήσεσθαι;" 580
204 τοιαῦθ' ὑβρίζων καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πικρίαν καὶ
κακόνοιαν, ἣν κατὰ τῶν πολλῶν ὑμῶν ἔχων ἀφανῆ παρ'
ἑαυτῷ περιέρχεται, φανερὰν ἐπὶ τοῦ καιροῦ καθιστάς.
δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ὑμᾶς οὕτω νῦν,
ὅταν ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων ὀδύρηται καὶ κλάῃ καὶ
δέηται, ταῦθ' ὑποβάλλειν αὐτῷ· „τοιοῦτος γὰρ εἶ
Μειδία· ὑβριστὴς γὰρ εἶ, οὐκ ἐθέλεις ἔχειν παρὰ
σαυτῷ τὼ χεῖρε. εἶτα θαυμάζεις εἰ κακὸς κακῶς ἀπο-
λεῖ; ἀλλὰ νομίζεις ἡμᾶς μὲν ἀνέξεσθαι, αὐτὸς δὲ τυ-
πτήσειν; καὶ ἡμᾶς μὲν ἀποψηφιεῖσθαί σου, σὺ δ' οὐ
παύσεσθαι;"
205 Καὶ βοηθοῦσιν οἱ λέγοντες [ὑπὲρ αὐτοῦ], οὐχ
οὕτω τούτῳ χαρίσασθαι μὰ τοὺς θεοὺς βουλόμενοι, ὡς
ἐπηρεάζειν ἐμοὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν, ἣν οὗτος αὑτῷ
πρὸς ἐμὲ, ἄν τ' ἐγὼ φῶ ἄν τε μὴ φῶ, φησὶν εἶναι καὶ
βιάζεται, οὐκ ὀρθῶς. ἀλλὰ κινδυνεύει τὸ λίαν εὐτυχεῖν
ἐνίοτ' ἐπαχθεῖς ποιεῖν· ὅπου γὰρ ἐγὼ μὲν οὐδὲ πεπον-
θὼς κακῶς ἐχθρὸν εἶναί μοι τοῦτον ὁμολογῶ, οὗτος
δ' οὐδ' ἀφιέντ' ἀφίησιν, ἀλλὰ κἀπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις
ἀγῶσιν ἀπαντᾷ καὶ νῦν ἀναβήσεται, μηδὲ τῆς κοινῆς
τῶν νόμων ἐπικουρίας ἀξιῶν ἐμοὶ μετεῖναι, πῶς οὐχ
οὗτος ἐπαχθής ἐστιν ἤδη καὶ μείζων ἢ [καθ' ὅσον]
206 ὑμῶν ἑκάστῳ συμφέρει; ἔτι τοίνυν παρῆν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ καθῆτ' Εὔβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅθ' ὁ
δῆμος κατεχειροτόνησε Μειδίου, καὶ καλούμενος ὀνο-
μαστὶ καὶ ἀντιβολοῦντος τούτου καὶ λιπαροῦντος, ὡς

ὑμεῖς ἴστ', οὐκ ἀνέστη. καὶ μὴν εἰ μὲν μηδὲν ἠδικη-
κότος ἡγεῖτο τὴν προβολὴν γεγενῆσθαι, τότ' ἔδει τόν
γε φίλον δήπου συνειπεῖν καὶ βοηθῆσαι· εἰ δὲ κατα- 581
γνοὺς ἀδικεῖν [τότε] διὰ ταῦτ' οὐχ ὑπήκουσε, νῦν δ',
ὅτι προσκέκρουκεν ἐμοὶ, διὰ ταῦτα [τοῦτον] ἐξαιτήσε-
207 ται, ὑμῖν οὐχὶ καλῶς ἔχει χαρίσασθαι· μὴ γὰρ ἔστω
μηδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ τηλικοῦτος, ὥστε συνειπὼν τὸν
μὲν ὑβρίσθαι, τὸν δὲ μὴ δοῦναι δίκην ποιῆσαι. ἀλλ'
εἰ κακῶς ἐμὲ βούλει ποιεῖν Εὔβουλε, ὡς ἔγωγε μὰ τοὺς
θεοὺς οὐκ οἶδ' ἀνθ' ὅτου, δύνασαι μὲν καὶ πολιτεύῃ,
κατὰ τοὺς νόμους δ' ἥντινα βούλει παρ' ἐμοῦ δίκην
λάμβανε, ὧν δ' ἐγὼ παρὰ τοὺς νόμους ὑβρίσθην, μή
μ' ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν. εἰ δ' ἀπορεῖς ἐκείνως με
κακῶς ποιῆσαι, εἴη ἂν καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐμῆς ἐπι-
εικείας, εἰ τοὺς ἄλλους ῥᾳδίως κρίνων, ἐμὲ μηδὲν ἔχεις
ἐφ' ὅτῳ τοῦτο ποιήσεις.
208 Πέπυσμαι τοίνυν καὶ Φιλιππίδην καὶ Μνησαρχί-
δην καὶ Διότιμον τὸν Εὐωνυμέα, καὶ τοιούτους τινὰς
πλουσίους καὶ τριηράρχους, ἐξαιτήσεσθαι καὶ λιπαρή-
σειν παρ' ὑμῶν αὐτόν, αὑτοῖς ἀξιοῦντας δοθῆναι τὴν
χάριν ταύτην. περὶ ὧν οὐδὲν ἂν εἴποιμι πρὸς ὑμᾶς
φλαῦρον ἐγώ· καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην· ἀλλ' ἃ θεωρεῖν
ὑμᾶς, ὅταν οὗτοι δέωνται, δεῖ καὶ λογίζεσθαι, ταῦτ'
209 ἐρῶ. ἐνθυμεῖσθ' ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ γένοινθ', ὃ
μὴ γένοιτ' οὐδ' ἔσται, οὗτοι κύριοι τῆς πολιτείας μετὰ
Μειδίου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ, καί τις ὑμῶν τῶν
πολλῶν καὶ δημοτικῶν ἁμαρτὼν εἴς τινα τούτων, μὴ
τοιαῦθ' οἷα Μειδίας εἰς ἔμ', ἀλλ' ὁτιοῦν ἄλλο, εἰς δι-
καστήριον εἰσίοι πεπληρωμένον ἐκ τούτων, τίνος συγ-
γνώμης ἢ τίνος λόγου τυχεῖν ἂν οἴεσθε; ταχύ γ' ἂν
χαρίσαιντ', οὐ γάρ; ἢ δεηθέντι τῳ τῶν πολλῶν προσ-

σχοῖεν, ἀλλ' οὐκ ἂν εὐθέως εἴποιεν „τὸν δὲ βάσκανον, 582
τὸν δ' ὄλεθρον, τοῦτον δ' ὑβρίζειν, ἀναπνεῖν δέ; ὃν
210 εἴ τις ἐᾷ ζῆν, ἀγαπᾶν δεῖ;" μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τούτοις τοῖς οὕτω χρησαμένοις ἂν ὑμῖν ἄλλως
πως ἔχεθ' ὑμεῖς, μηδὲ τὸν πλοῦτον μηδὲ τὴν δόξαν
τὴν τούτων θαυμάζετ', ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς. πολλὰ τού-
τοις ἀγάθ' ἐστὶν, ἃ τούτους οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι·
μὴ τοίνυν μηδ' οὗτοι τὴν ἄδειαν, ἣν ἡμῖν κοινὴν
οὐσίαν οἱ νόμοι παρέχουσι, κωλυόντων κεκτῆσθαι.
211 οὐδὲν δεινὸν οὐδ' ἐλεινὸν Μειδίας πείσεται, ἂν ἴσα
κτήσηται τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, οὓς νῦν ὑβρίζει καὶ πτω-
χοὺς ἀποκαλεῖ, ἃ δὲ νῦν περιόντ' αὐτὸν ὑβρίζειν ἐπαί-
ρει, περιαιρεθῇ. οὐδ' οὗτοι δήπου ταῦθ' ὑμῶν εἰσι
δίκαιοι δεῖσθαι, „μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητ' ἄν-
δρες δικασταί· μὴ βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινά· μὴ
εὐορκεῖτε· ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην." ταῦτα γὰρ,
ἄν τι δέωνται περὶ τούτου, δεήσονται, κἂν μὴ ταῦτα
212 λέγωσι τὰ ῥήματα. ἀλλ' εἴπερ εἰσὶ φίλοι καὶ δεινὸν
εἰ μὴ πλουτήσει Μειδίας ἡγοῦνται, εἰσὶν μὲν εἰς τὰ
μάλιστ' αὐτοὶ πλούσιοι καὶ καλῶς ποιοῦσι, χρήματα δ'
αὐτῷ παρ' ἑαυτῶν δόντων, ἵν' ὑμεῖς μὲν ἐφ' οἷς εἰσ-
ήλθετ' ὀμωμοκότες δικαίως ψηφίσησθε, οὗτοι δὲ παρ'
αὑτῶν τὰς χάριτας, μὴ μετὰ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης,
ποιῶνται. εἰ δ' οὗτοι χρήματ' ἔχοντες μὴ πρόοιντ' ἄν,
πῶς ὑμῖν καλὸν τὸν ὅρκον προέσθαι;
213 *Πλούσιοι πολλοὶ συνεστηκότες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι' εὐπορίαν προσειληφότες, ὑμῶν
παρίασιν δεησόμενοι. τούτων μηδενί μ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι προῆσθε, ἀλλ' ὥσπερ ἕκαστος τούτων ὑπὲρ τῶν* 583
*ἰδίᾳ συμφερόντων καὶ ὑπὲρ τούτου σπουδάσεται, οὕτως
ὑμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ἐμοῦ τοῦ*

ἐφ' ὑμᾶς καταπεφευγότος σπουδάσατε, καὶ τηρήσατε
214 τὴν γνώμην ταύτην ἐφ' ἧς νῦν ἐστέ. καὶ γὰρ εἰ μὲν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τόθ' ὅτ' ἦν ἡ προβολή, τὰ πεπρα-
γμέν' ὁ δῆμος ἀκούσας ἀπεχειροτόνησε Μειδίου, οὐκ
ἂν ὁμοίως ἦν δεινόν· καὶ γὰρ μὴ γεγενῆσθαι, καὶ μὴ
περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα ταῦτ' εἶναι, καὶ πόλλ' ἂν
215 εἶχέ τις αὐτὸν παραμυθήσασθαι. νῦν δὲ τοῦτο καὶ πάν-
των ἄν μοι δεινότατον συμβαίη, εἰ παρ' αὐτὰ τἀδική-
μαθ' οὕτως ὀργίλως καὶ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἅπαντες
ἔχοντες [ἐφαίνεσθε], ὥστε Νεοπτολέμου καὶ Μνησαρ-
χίδου καὶ Φιλιππίδου, καί τινος τῶν σφόδρα τούτων
πλουσίων, δεομένων καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν ἐβοᾶτε μὴ
ἀφεῖναι, καὶ προσελθόντος μοι Βλεπαίου τοῦ τραπεζί-
του, τηλικοῦτ' ἀνεκράγετε, ὡς, τοῦτ' ἐκεῖνο, χρήματά
216 μου ληψομένου, ὥστε μ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φοβη-
θέντα τὸν ὑμέτερον θόρυβον, θοἰμάτιον προέσθαι καὶ
μικροῦ γυμνὸν ἐν τῷ χιτωνίσκῳ γενέσθαι, φεύγοντ'
ἐκεῖνον ἕλκοντά με, καὶ μετὰ ταῦτ' ἀπαντῶντες „ὅπως
ἐπέξει τῷ μιαρῷ καὶ μὴ διαλύσῃ· θεάσονταί σε τί
ποιήσεις Ἀθηναῖοι" τοιαῦτα λέγοντες· ἐπειδὴ κεχειρο-
τόνηται μὲν ὕβρις τὸ πρᾶγμ' εἶναι, ἐν ἱερῷ δ' οἱ ταῦτα
κρίνοντες καθεζόμενοι διέγνωσαν, διέμεινα δ' ἐγὼ καὶ
οὐ προὔδωκ' οὔθ' ὑμᾶς οὔτ' ἐμαυτόν, τηνικαῦτ' ἀπο-
217 ψηφιεῖσθ' ὑμεῖς. μηδαμῶς· πάντα γὰρ τὰ αἴσχιστ' ἔνε- 584
στιν ἐν τῷ πράγματι. εἰμὶ δ' οὐ τούτων ὑμῖν ἄξιος (πῶς
γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι;) κρίνων ἄνθρωπον καὶ δοκοῦντα
καὶ ὄντα βίαιον καὶ ὑβριστήν, ἡμαρτηκότ' ἀσελγῶς ἐν πα-
νηγύρει, μάρτυρας τῆς ὕβρεως τῆς ἑαυτοῦ πεποιημένον οὐ
μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας ἅπαντας τῶν
Ἑλλήνων. ἤκουσεν ὁ δῆμος τὰ πεπραγμένα τούτῳ. τί οὖν;
218 ὑμῖν καταχειροτονήσας παρέδωκεν. οὐ τοίνυν οἷόν τ' ἀφανῆ
τὴν γνῶσιν ὑμῶν γενέσθαι, οὐδὲ λαθεῖν, οὐδ' ἀνεξέταστον

εἶναι τί ποθ᾽ ὡς ὑμᾶς τοῦ πράγματος ἐλθόντος ἔγνωτε·
ἀλλ᾽ ἐὰν μὲν κολάσητε, δόξετε σώφρονες εἶναι καὶ καλοὶ
κἀγαθοὶ καὶ μισοπόνηροι, ἂν δ᾽ ἀφῆτ᾽, ἄλλου τινὸς ἡττῆ-
σθαι. οὐ γὰρ ἐκ πολιτικῆς αἰτίας, οὐδ᾽ ὥσπερ Ἀρι-
στοφῶν ἀποδοὺς τοὺς στεφάνους ἔλυσε τὴν προβολήν,
ἀλλ᾽ ἐξ ὕβρεως, ἐκ τοῦ μηδὲν ἂν ὧν πεποίηκ᾽ ἀναλῦ-
σαι δύνασθαι κρίνεται. πότερ᾽ οὖν τούτου γενομένου
κρεῖττον αὖθις ἢ νυνὶ κολάσαι; ἐγὼ μὲν οἶμαι νῦν· κοινὴ
γὰρ ἡ κρίσις, καὶ τἀδικήματα πάντ᾽ ἐφ᾽ οἷς κρίνεται κοινά.

219 Ἔτι δ᾽ οὐκ ἔμ᾽ ἔτυπτεν ἄνδρες Ἀθηναῖοι μόνον
οὗτος οὐδ᾽ ὕβριζε τῇ διανοίᾳ τότε ποιῶν οἷ᾽ ἐποίει,
ἀλλὰ πάντας ὅσους περ ἂν οἴηταί τις ἧττον ἐμοῦ δύ-
νασθαι δίκην ὑπὲρ αὐτῶν λαβεῖν. εἰ δὲ μὴ πάντες
ἐπαίεσθε μηδὲ πάντες ἐπηρεάζεσθε χορηγοῦντες, ἴστε
δήπου τοῦθ᾽ ὅτι οὐδ᾽ ἐχορηγεῖθ᾽ ἅμα πάντες, οὐδὲ
δύναιτ᾽ ἄν ποθ᾽ ὑμᾶς οὐδεὶς ἅπαντας μιᾷ χειρὶ προ
220 πηλακίσαι. ἀλλ᾽ ὅταν εἷς ὁ παθὼν μὴ λάβῃ δίκην,
τόθ᾽ ἕκαστον αὐτὸν χρὴ προσδοκᾶν τὸν πρῶτον μετὰ
ταῦτ᾽ ἀδικησόμενον γενήσεσθαι, καὶ μὴ παρορᾶν τὰ 585
τοιαῦτα, μηδ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐλθεῖν περιμένειν, ἀλλ᾽ ὡς
ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι. μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ,
ὑμῶν δέ γ᾽ ἕκαστον ἄλλος τις. ἆρ᾽ οὖν συγχωρήσαιτ᾽
ἂν τοῦτον, ὅστις ἐστὶν ἕκαστος ὁ μισῶν, κύριον γενέ-
σθαι τοῦ ταῦθ᾽, ἅπερ οὗτος ἔμ᾽, ὑμῶν ἕκαστον ποιῆ-
σαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. μὴ τοίνυν μηδ᾽ ἔμ᾽ ὦ ἄνδρες
221 Ἀθηναῖοι προῆσθε τούτῳ. ὁρᾶτε δέ· αὐτίκα δὴ μάλ᾽,
ἐπειδὰν ἀναστῇ τὸ δικαστήριον, εἷς ἕκαστος ὑμῶν, ὁ
μὲν θᾶττον ἴσως, ὁ δὲ σχολαίτερον, οἴκαδ᾽ ἄπεισιν
οὐδέν γε φροντίζων οὐδὲ μεταστρεφόμενος οὐδὲ φοβού-
μενος, οὔτ᾽ εἰ φίλος οὔτ᾽ εἰ μὴ φίλος αὐτῷ συντεύ-
ξεταί τις, οὐδέ γ᾽ εἰ μέγας ἢ μικρός, οὐδ᾽ ἰσχυρὸς ἢ

ἀσθενής, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι τῇ
ψυχῇ τοῦτ᾽ οἶδε καὶ θαρρεῖ καὶ πεπίστευκε τῇ πολι-
222 τείᾳ, μηδέν᾽ ἕλξειν μηδ᾽ ὑβριεῖν μηδὲ τυπτήσειν. εἶτ᾽
ἐφ᾽ ἧς ἀδείας αὐτοὶ πορεύεσθε, ταύτην οὐ βεβαιώσαν-
τες ἐμοὶ βαδιεῖσθε; καὶ τίνι χρή με λογισμῷ περιεῖναι
ταῦτα παθόντα, εἰ περιόψεσθέ με νῦν ὑμεῖς; θάρρει
νὴ Δία, φήσειέ τις ἄν· οὐ γὰρ ἔτ᾽ οὐδὲν ὑβρισθήσῃ.
ἐὰν δέ, τότ᾽ ὀργιεῖσθε, νῦν ἀφέντες; μηδαμῶς ὦ ἄν-
δρες δικασταί, μὴ προδῶτε μήτ᾽ ἐμὲ μήθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς
223 μήτε τοὺς νόμους. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτ᾽ εἰ θέλοιτε σκο-
πεῖν καὶ ζητεῖν, τῷ ποτ᾽ εἰσὶν ὑμῶν οἱ ἀεὶ δικάζοντες
ἰσχυροὶ καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων, ἐάν τε
διακοσίους ἐάν τε χιλίους ἐάν θ᾽ ὁποσουσοῦν ἡ πόλις
καθίσῃ, οὔτε τῷ μεθ᾽ ὅπλων εἶναι συντεταγμένοι μόνοι
τῶν ἄλλων πολιτῶν, εὕροιτ᾽ ἄν, οὔτε τῷ τὰ σώματ᾽
ἄριστ᾽ ἔχειν καὶ μάλιστ᾽ ἰσχύειν, οὔτε τῷ τὴν ἡλικίαν 586
εἶναι νεώτατοι, οὔτε τῶν τοιούτων οὐδενί, ἀλλὰ τοῖς
224 νόμοις. ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχὺς τίς ἐστιν; ἆρ᾽ ἐάν τις
ὑμῶν ἀδικούμενος ἀνακράγῃ, προσδραμοῦνται καὶ πα-
ρέσονται βοηθοῦντες; οὔ· γράμματα γὰρ γεγραμμέν᾽
ἐστί, καὶ οὐχὶ δύναιντ᾽ ἂν τοῦτο ποιῆσαι. τίς οὖν
αὐτῶν ἡ δύναμις [ἐστίν]; ὑμεῖς ἐὰν βεβαιῶτ᾽ αὐτοὺς
καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῷ δεομένῳ. οὐκοῦν οἱ νόμοι
225 θ᾽ ὑμῖν εἰσιν ἰσχυροὶ καὶ ὑμεῖς τοῖς νόμοις. δεῖ τοί-
νυν τούτοις βοηθεῖν ὁμοίως ὥσπερ ἂν αὐτῷ τις ἀδι-
κουμένῳ, καὶ τὰ τῶν νόμων ἀδικήματα κοινὰ νομίζειν,
ἐφ᾽ ὅτου περ ἂν λαμβάνηται, καὶ μήτε λῃτουργίας μήτ᾽
ἔλεον μήτ᾽ ἄνδρα μηδένα μήτε τέχνην μηδεμίαν μήτ᾽
ἄλλο μηδὲν εὑρῆσθαι, δι᾽ ὅτου παραβάς τις τοὺς νό-
μους οὐ δώσει δίκην.

226 Ὑμῶν οἱ θεώμενοι τοῖς Διονυσίοις εἰσιόντ᾽ εἰς τὸ

θέατρον τοῦτον ἐσυρίττετε καὶ ἐκλώζετε, καὶ πάνθ' ὅ
μίσους ἐστὶ σημεῖ' ἐποιεῖτε, οὐδὲν ἀκηκοότες πω περὶ
αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ. εἶτα πρὶν μὲν ἐλεγχθῆναι τὸ πρᾶ-
γμα, ὠργίζεσθε, προὐκαλεῖσθ' ἐπὶ τιμωρίαν τὸν πα-
θόντα, ἐκροτεῖθ', ὅτε προὐβαλόμην αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ·
227 ἐπειδὴ δ' ἐξελήλεγκται, καὶ προκατέγνωκεν ὁ δῆμος
[τούτου] εἰς ἱερὸν καθεζόμενος, καὶ τἄλλα προσεξήτα-
σται τὰ πεπραγμένα τῷ μιαρῷ τούτῳ, καὶ δικάσοντες
εἰλήχατε, καὶ πάντ' ἐστὶν ἐν ὑμῖν μιᾷ ψήφῳ διαπράξα-
σθαι, νῦν ὀκνήσετ' ἐμοὶ βοηθῆσαι, τῷ δήμῳ χαρίσα-
σθαι, τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι, μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας
τὸ λοιπὸν διάγειν, παράδειγμα ποιήσαντες τοῦτον τοῖς
ἄλλοις;

Πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων, καὶ μάλιστα 587
τοῦ θεοῦ χάριν περὶ οὗ τὴν ἑορτὴν ἀσεβῶν οὗτος
ἥλωκε, τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν θέμενοι ψῆφον τιμωρή-
σασθε τοῦτον.

XXII.

ΚΑΤ' ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δύ' ἦσαν ἐν Ἀθήναις βουλαί, ἡ μὲν διηνεκὴς ἡ ἐν
Ἀρείῳ πάγῳ, περί τε φόνων ἑκουσίων καὶ τραυμάτων καὶ
τοιούτων τινῶν δικάζουσα, ἑτέρα δ' ἡ τὰ πολιτικὰ πράτ-
τουσα· αὕτη δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἠμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀν-
δρῶν τῶν τὴν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων συνισταμένη.
νόμος δ' ἦν ἐπιτάττων τῇ βουλῇ ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις
καινάς, ἐὰν δὲ μὴ ποιήσηται, κωλύων αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ
τοῦ δήμου δωρεάν. νῦν τοίνυν ἡ μὲν βουλὴ τὰς τριήρεις

οὐκ ἐποιήσατο, Ἀνδροτίων δὲ γέγραφεν ἐν τῷ δήμῳ ψήφισμα
στεφανῶσαι τὴν βουλήν. ἐπὶ τούτῳ παρανόμων κρίνεται,
κατηγορούντων αὐτοῦ δύ' ἐχθρῶν, Εὐκτήμονος καὶ Διοδώ-
ρου. καὶ προείρηκε μὲν ὁ Εὐκτήμων, δεύτερος δ' ὁ Διό-
2 δωρος ἐπαγωνίζεται τούτῳ τῷ λόγῳ. φασὶ δ' οἱ κατήγοροι
πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον εἶναι τὸ ψήφισμα (νόμου γὰρ
κελεύοντος μὴ πρότερον εἰς τὸν δῆμον ψήφισμ' ἐκφέρειν,
πρὶν ἐν τῇ βουλῇ δοκιμασθείη, τὸν Ἀνδροτίωνα παρὰ τοῦ-
τον τὸν νόμον ἀπροβούλευτον εἰσενεγκεῖν τὴν γνώμην), δεύ-
τερον δ' ὑπεναντίον ἐκείνῳ τῷ νόμῳ τῷ κελεύοντι μὴ ποιη-
σαμένην τὴν βουλὴν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν· εἰ γὰρ 588
αἰτεῖν οὐκ ἔξεστι, δῆλον ὡς οὐδὲ τὸ δοῦναι συγκεχώρηται.
τούτους μὲν εἰς τὸ πρᾶγμα τοὺς νόμους, παρέχονται δὲ καὶ
κατὰ τοῦ προσώπου δύο, τὸν τῆς ἑταιρήσεως καὶ τὸν τῶν
ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ, καὶ φασὶ τὸν Ἀνδροτίωνα κατ'
ἀμφοτέρους ἄτιμον εἶναι· καὶ γὰρ πεπορνεῦσθαι καὶ χρέος
πατρῷον ὀφείλειν τῇ πόλει.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διάφοροι παρ' Ἀθηναίοις ὑπῆρχον ἀρχαί, ὧν αἱ μὲν
κληρωταί, αἱ δὲ χειροτονηταί, αἱ δὲ αἱρεταί. καὶ κληρωταὶ
μὲν αἱ κατὰ κλῆρον γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν δικαστῶν, χειρο-
τονηταὶ δὲ αἱ κατὰ χειροτονίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ
τῶν στρατηγῶν, αἱρεταὶ δὲ αἱ κατὰ αἵρεσιν, ὡς αἱ τῶν χο-
ρηγῶν. τούτων μία ἦν τῶν κληρωτῶν ἡ βουλὴ τῶν πεντα-
κοσίων. τῶν πεντακοσίων δὲ εἴπομεν πρὸς ἀντιδιαστολὴν
τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. εἰσὶ δὲ τούτων διαφοραὶ τρεῖς. καὶ
πρώτη ἐστὶ τὸ τὴν τῶν πεντακοσίων τὰ δημόσια πράγματα
διοικεῖν, τὴν δὲ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ τὰ φονικὰ μόνον. εἰ δέ
τις εἴποι ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διῴκει, λέγομεν ὅτι, ἡνίκα
μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε μόνον περὶ δημοσίων συνή-
2 γετο. δευτέρα διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ
ὑποπίπτει ὡρισμένῳ, ἡ δὲ ἀορίστῳ. ὡς γάρ τινες τῶν ῥη-
τόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετί-

θεντο· ὡς δέ τινες, ὅτι οἱ ἓξ μόνον θεσμοθέται. ἦσαν γὰρ
ἓξ θεσμοθέται, οἱ καὶ περὶ ἑταιρήσεως δικάζοντες. ἦσαν δὲ
καὶ ἄλλοι τρεῖς. εἷς ἐπώνυμος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς [ἐπώ-
νυμος] ὠνομάζετο, δεύτερος ὁ βασιλεύς, ὁ τὰ τῶν ὀρφανῶν
καὶ ἀσεβειῶν διοικῶν, τρίτος ὁ πολέμαρχος, ὁ τῶν πολεμι-
3 κῶν ἐπιμελούμενος. οἱ δὲ θεσμοθέται ἐνιαυτὸν μόνον ἦρχον. 589
πρὸ τῆς ἀρχῆς κρινόμενοι περὶ τοῦ προλαβόντος παντὸς βίου.
καὶ εἰ μὲν εὑρέθησαν ἐν πᾶσι δίκαιοι, ἦρχον τὸν ἐνιαυτόν.
εἶτα πάλιν μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο, εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ
ἦρξαν· καὶ εἰ δικαίως ὤφθησαν ἄρξαντες, προσετίθεντο τῇ
βουλῇ τῶν Ἀρειοπαγιτῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπέπιπτεν ἀρι-
θμῷ. εἰ δὲ μή, ἐξεβάλλοντο. τρίτη διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν
πεντακοσίων κατ' ἐνιαυτὸν διεδέχετο, ἡ δὲ τῶν Ἀρειοπαγι-
τῶν ἦν ἀδιάδοχος· εἰ μὴ γάρ τις ἥμαρτε μεγάλως, οὐκ ἐξε-
4 βάλλετο. ἐπειδὴ δὲ οὐ πρόκειται ἡμῖν περὶ τῆς ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ βουλῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν πεντακοσίων, ἀναγκαῖον
μαθεῖν ἡμᾶς πῶς ἦρχεν. ἰστέον ὅτι οὐκ ἐψήφιζον οἱ Ἀθη-
ναῖοι τοὺς μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ
κατὰ τὸν σεληνιακόν. κατὰ γὰρ τὸν ἡλιακὸν ἔχει ὁ ἐνιαυ-
τὸς ἡμέρας τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε, ὥστε συμβαίνει ἔχειν
τὸν μῆνα ἡμέρας τριάκοντα καὶ τρίτον καὶ δωδέκατον. δε-
κάκις γὰρ τριάκοντα τριακόσια, δὶς τριάκοντα ἑξήκοντα·
λοιπὰ πέντε. τὸ τρίτον τῶν δώδεκα τέσσαρα· λοιπὴ μία.
5 δωδέκατα δὲ τῆς μιᾶς δώδεκά ἐστι. κατὰ δὲ τὸν σεληνια-
κὸν δρόμον ὁ ἐνιαυτὸς ἔχει τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας.
ὥστε συμβαίνει τὸν μῆνα ἔχειν ἡμέρας εἰκοσιεννέα ἥμισυ.
δεκάκις γὰρ εἴκοσι διακόσια, δὶς εἴκοσι τεσσαράκοντα, δεκά-
κις ἐννέα ἐννενήκοντα, δὶς ἐννέα δεκαοκτώ, καὶ τὸ ἥμισυ
τῶν δώδεκα ἕξ. ὥστε ὁμοῦ εἶναι ἡμέρας τριακοσίας πεντή-
κοντα τέσσαρας, ὑπολείπεσθαι δὲ κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον
ἡμέρας ἕνδεκα, ἃς Ἀθηναῖοι κατὰ τριετίαν συνάγοντες ἐποί-
6 ουν τὸν ἐμβόλιμον μῆνα τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν. ἔχει γοῦν 590
ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον τριακοσίας πεντή-
κοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν δ' ἡμέρας ἐκάλουν οἱ

Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας· ἐν αἷς ἄναρχος ἡ Ἀττικὴ ἦν. ἐν
ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας. ἦρχον οὖν οἱ πεντα-
κόσιοι τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. ἀλλ' ἐπειδὴ πολ-
λοὶ ἦσαν καὶ δυσχερῶς ἤνυον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτοὺς
εἰς δέκα μερίδας κατὰ τὰς φυλάς, ἀνὰ πεντήκοντα· τοσού-
τους γὰρ ἑκάστη φυλὴ προεβάλλετο. ὥστε συνέβαινε τοὺς
πεντήκοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ἀνὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας.
αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι εἰσὶ τὸ δέκατον μέρος
τοῦ ἐνιαυτοῦ· δεκάκις γὰρ τριάκοντα τριακόσια, πεντάκις
7 δέκα πεντήκοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν οἱ πεντήκοντα πολλοὶ
ἦσαν εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, οἱ δέκα κατὰ κλῆρον εἷς ἦρχε μίαν
ἡμέραν τῶν ἑπτά, ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου
ἦρχε τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἑπτὰ
ἡμέραι. καὶ συνέβαινε τοῖς ἄρχουσι τρεῖς μὴ ἄρχειν. ἕκα-
στος δὲ ἄρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης. διὰ τί δὲ
μίαν μόνην ἦρχεν; ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς ἀκροπόλεως
ἐπιστεύετο καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως. ἵν' οὖν μὴ
ἐρασθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποίουν αὐτὸν
ἄρξαι. ἰστέον δ' ὅτι οἱ μὲν πεντήκοντα ἐκαλοῦντο πρυτά-
νεις, οἱ δὲ δέκα πρόεδροι, ὁ δὲ εἷς ἐπιστάτης. μετιτέον δὲ
ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προκειμένου λόγου.

8 Ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων λαμβάνουσαν
χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου καινὰς τριήρεις ποιεῖν. νόμος δὲ
ἦν τὴν βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβουλευκέναι
στεφανοῦσθαι. αὕτη οὖν ἡ βουλή, περὶ ἧς ὁ λόγος, λα- 591
βοῦσα τὰ χρήματα ἐκ τοῦ δήμου τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν,
ἐδόκει δ' εἰς τὰ ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευκέναι. ὁ γοῦν
Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ, προστάτης ὢν ταύτης τῆς βουλῆς,
ἔγραψε ψήφισμα στεφανωθῆναι τὴν βουλήν. τούτου ἐλά-
βοντο τοῦ ψηφίσματος ὡς παρανόμως γραφέντος Εὐκτήμων
καὶ Διόδωρος, ἐχθροὶ ὄντες τοῦ Ἀνδροτίωνος. ἔστιν οὖν ἡ
στάσις πραγματικὴ ἔγγραφος, ἐπίσκεψις μέλλοντος χρόνου, εἰ
δεῖ τόδε ποιῆσαι ἢ εἰ δεῖ τόδε δοῦναι ἢ μή. καὶ ἐπειδὴ
πρὸς τὴν στάσιν τοῦ λόγου συμβάλλεται ἡμῖν τὸ μαθεῖν τὰς

*δικαιολογίας. φέρε πρῶτον τὰς τῶν κατηγόρων ἐξετάσωμεν.
Εὐκτήμων οὖν καὶ Διόδωρος ἐπιλαμβάνονται κατὰ τέσσαρας
νόμους τοῦ ψηφίσματος, ὧν πρῶτός ἐστιν, ἀπροβούλευτον
ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ δήμῳ. ἐπειδὴ γὰρ πολὺς ἦν ὁ
δῆμος καὶ πολλάκις παρεκρούετο, μὴ νοῶν εἰ ἔχει ἐμφωλεύ-
ουσαν κακουργίαν, πρῶτον παρεπέμπετο εἰς τὴν βουλὴν τῶν
πεντακοσίων, καὶ αὕτη ἠρεύνα, εἰ ἔχει βλάβην τινὰ ἢ κα-
κουργίαν, καὶ οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον. ἔδει οὖν αὐτὸν
πρῶτον εἰσενέγκαι τὸ ψήφισμα εἰς τὴν βουλήν. οὐκ εἰσή-
νεγκε δέ, ἐπειδὴ νεωστὶ ἄρξασα ἦν ἡ βουλή, καὶ ἐφοβεῖτο
μὴ διαφθονηθῇ· ἕκαστος γὰρ τὸν πρὸ αὑτοῦ θέλει δεῖξαι
10 κακῶς ἄρξαντα. δεύτερος νόμος, τὴν βουλὴν τὴν μὴ ποιή-
σασαν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν τὴν δωρεάν. τρίτος νόμος, τὸν
ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι· Ἀνδροτίων ἄρα, ὃς ἡταίρηκεν,
οὐκ ὤφειλε πολιτεύεσθαι. τέταρτος νόμος, τὸν ἔτι ὀφείλοντα
τῷ δημοσίῳ μὴ πολιτεύεσθαι· σὺ δὲ ὦ Ἀνδροτίων ὀφείλεις·
οὐκ ἄρα δεῖ σε πολιτεύεσθαι. εἴπωμεν δὲ καὶ τὰς τοῦ φεύ- 592
11 γοντος δικαιολογίας. ὁ τοίνυν Ἀνδροτίων πρὸς τὸν πρῶτον
νόμον ἔθει ἀγωνίζεται· λέγει γὰρ ὅτι ἔθος ἐκράτησεν ἀπρο-
βούλευτον ψήφισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. πρὸς δὲ τὸν
δεύτερον ἀντινομικῶς· παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον,
λέγοντα τὴν βουλήν, ἐὰν δόξῃ καλῶς βεβουλευκέναι [ἐν] τῷ
δήμῳ, στεφανοῦσθαι. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους δύο παραγραφι-
κῶς ἀγωνίζεται, λέγων ὅτι ἄρτι οὐκ ὤφειλε κρίνεσθαι περὶ
τούτων.*

12 *Τινὲς δ' ἐπεχείρησαν τοῦτον τὸν λόγον εἰς στάσιν ἀνε-
νεγκεῖν πραγματικὴν τὴν πρὸς ἀντινομίαν, λέγοντες ὅτι
„ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα δύο νόμοι μάχονται ἀλλήλοις ἐκ περι-
στάσεως, ὧν ὁ εἷς παραβέβασται διὰ τὸ κυρωθῆναι τὸν
ἕτερον.“ ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ἐν τῇ πραγματικῇ τῇ πρὸς ἀντι-
νομίαν οὐδέτερος παραβαίνεται, ἀλλὰ σκοποῦμεν ποῖον δεῖ
παραβαθῆναι. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ οὐχ οὕτως· ὁ εἷς
γὰρ τῶν νόμων παραβέβασται, ὁ λέγων τὴν βουλὴν τὴν μὴ
ποιήσασαν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν. τοῦτο δὲ οὐκ*

*ἴδιον πραγματικῆς τῆς πρὸς ἀντινομίαν, ἀλλὰ μόνης ἀντι-
νομίας.*

13 *Ἰστέον δὲ ὅτι, ἡνίκα δύο ὦσι κατήγοροι, ὧν ὁ μὲν εἷς
νεώτερος, ὁ δὲ ἕτερος πρεσβύτερος, οὗτος λαμβάνει τὴν πρω-
τολογίαν κατὰ τιμήν, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα ὁ Εὐκτήμων ἔλαβε
τὴν πρωτολογίαν ὡς πρεσβύτερος, καὶ εἶπε τὰ προοίμια καὶ
τὴν κατάστασιν καὶ μέρος τι τῶν ἀγώνων. ὁ δὲ Διόδωρος,
ἰδιώτης ὤν, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους τὸν παρόντα λόγον.
καὶ ἔστι δευτερολογία, ἔχει δὲ ἃ παρέλιπεν ὁ Εὐκτήμων.*

Ὅπερ Εὐκτήμων ὦ ἄνδρες δικασταί, παθὼν ὑπ' 593
Ἀνδροτίωνος κακῶς, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν οἴεται
δεῖν καὶ δίκην ὑπὲρ αὑτοῦ λαβεῖν, τοῦτο κἀγὼ πειρά-
σομαι ποιεῖν ἂν ἄρ' οἷός τ' ὦ. συμβέβηκεν δέ, πολλὰ καὶ
δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους Εὐκτήμονος ὑβρι-
σμένου, ἐλάττω ταῦτ' εἶναι τῶν ἐμοὶ γεγενημένων δι'
Ἀνδροτίωνος πραγμάτων. οὗτος μέν γ' εἰς χρήματα
καὶ τὸ παρ' ὑμῶν ἀδίκως ἐκπεσεῖν ἐπεβουλεύθη· ἐμὲ
δ' οὐδ' ἂν ἐδέξατο τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς, εἰ
τὰ κατασκευασθένθ' ὑπὸ τούτου παρ' ὑμῖν ἐπιστεύθη.
2 αἰτιασάμενος γάρ με, ἃ καὶ λέγειν ἂν ὀκνήσειέν τις,
εἰ μὴ τύχοι προσόμοιος ὢν τούτῳ, τὸν πατέρ' ὡς ἀπέ-
κτον' ἐγὼ τὸν ἐμαυτοῦ, κατασκευάσας ἀσεβείας γραφήν,
οὐκ ἐπ' ἐμέ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου, γράψας ἀσεβεῖν
ἐμοὶ συνιόντ' εἰς ταὐτὸν ὡς πεποιηκότι ταῦτα, εἰς
ἀγῶνα κατέστησεν, ὃν εἰ συνέβη τόθ' ἁλῶναι, τίς ἂν
ἀθλιώτερ' ἐμοῦ πεπονθὼς ἦν ὑπὸ τούτου; τίς γὰρ ἂν
ἢ φίλος ἢ ξένος εἰς ταὐτό ποτ' ἐλθεῖν ἠθέλησεν ἐμοί;
τίς δ' ἂν εἴασε πόλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι, τὸν
τὸ τοιοῦτ' ἀσέβημα δοκοῦντ' εἰργάσθαι; οὐκ ἔστ' οὐδὲ
3 μία. ἐγὼ τοίνυν ταῦτα μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἀγωνιζό-

μενος παρ' ὑμῖν ἀπελυσάμην, ἀλλ' ὥστε τὸ πέμπτον
μέρος μὴ λαβεῖν τούτους τῶν ψήφων· τουτονὶ δὲ 594
μεθ' ὑμῶν πειράσομαι καὶ νῦν καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντ'
ἀμύνεσθαι χρόνον. καὶ περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἔχων ἔτι πολλὰ
λέγειν ἐάσω· περὶ δ' ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον νυνὶ καὶ
περὶ ὧν οὗτος δημοσίᾳ πεπολιτευμένος οὐκ ὀλίγ' ὑμᾶς
ἔβλαψεν, ἅ μοι παραλείπειν Εὐκτήμων ἐδόκει, βέλτιον
δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ταῦτα διεξελθεῖν ἐν βραχέσιν πειρά-
4 σομαι. ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν ἑώρων τιν' ἁπλῆν τούτῳ περὶ
ὧν φεύγει πρὸς ὑμᾶς οὖσαν ἀπολογίαν, οὐκ ἂν ἐποι-
ούμην περὶ αὐτῆς μνείαν οὐδεμίαν. νῦν δ' οἶδα σα-
φῶς ὅτι οὗτος ἁπλοῦν μὲν οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν ἂν
εἰπεῖν ἔχοι, ἐξαπατᾶν δ' ὑμᾶς πειράσεται πλάττων καὶ
παράγων πρὸς ἕκαστα τούτων κακούργους λόγους. ἔστιν
γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τεχνίτης τοῦ λέγειν καὶ πάντα
τὸν βίον ἐσχόλακεν τούτῳ. ὑπὲρ οὖν τοῦ μὴ παρα-
κρουσθέντας ὑμᾶς ἐναντία μὲν τοῖς ὀμωμοσμένοις πει-
σθῆναι ψηφίσασθαι, ἀφεῖναι δὲ τοῦτον ὃν ὑμῖν πολ-
λῶν ἕνεκ' ἄξιον κολάσαι, προσέχετε τὸν νοῦν οἷς ἐρῶ.
ἵν' ἀκούσαντες ἐμοῦ πρὸς ἕκαστον τῶν ὑπὸ τούτου
ῥηθησομένων ἔχηθ' ὑπολαμβάνειν ἃ δεῖ.
5 Ἔστιν γὰρ εἷς μὲν ὃν οἴεται τεχνικῶς ἔχειν αὐτῷ
λόγος περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου. νόμος ἐστί, φησίν,
ἐὰν ἀξίως ἡ βουλὴ δοκῇ βουλεῦσαι δωρειᾶς, διδόναι
τὸν δῆμον τὴν δωρειὰν αὐτῇ. ταῦτ' ἐπήρετο, φησίν,
οὑπιστάτης, διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, ἔδοξεν. οὐδὲν
δεῖ, φησί, προβουλεύματος ἐνταῦθα· κατὰ γὰρ νόμον
ἦν τὰ γιγνόμενα. ἐγὼ δ' αὐτὸ τοὐναντίον οἶμαι, νο-
μίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδόξειν, περὶ τούτων δεῖν τὰ προ-
βουλεύματ' ἐκφέρειν μόνων, περὶ ὧν κελεύουσιν οἱ 595
νόμοι, ἐπεὶ περί γ' ὧν μὴ κεῖνται νόμοι, οὐδὲ γράφειν

6 τὴν ἀρχὴν προσῆκ' οὐδὲ ἕν δήπου. φησὶ τοίνυν τοῦ-
τον ἁπάσας τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλάς, ὅσαι
πώποτ' ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρειάν, καὶ οὐδεμιᾷ γεγε-
νῆσθαι προβούλευμα πώποτε. ἐγὼ δ' οἶμαι μὲν οὐχὶ
λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς· οὐ μὴν
ἀλλ' εἰ τοῦτο τοιοῦτ' ἐστὶν τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ
λέγει τἀναντία, οὐχ ὅτι πολλάκις ἡμάρτηται δήπου
πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ
τοὐναντίον ἀρκτέον, ὡς ὁ νόμος κελεύει, τὰ τοιαῦτα
7 ποιεῖν ἀναγκάζειν ἀπὸ σοῦ πρώτου. σὺ δὴ μὴ λέγ'
ὡς γέγονεν τοῦτο πολλάκις, ἀλλ' ὡς οὕτω προσήκει
γίγνεσθαι. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους
ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγοις
ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἁλίσκοιο· ὥσπερ γὰρ
εἴ τις [ἐκείνων] προήλω, σὺ ταῦτ' οὐκ ἂν ἔγραψας,
οὕτως ἐὰν σὺ νῦν δίκην δῷς, ἄλλος οὐ γράψει.
8 Περὶ τοίνυν τοῦ νόμου τοῦ διαρρήδην οὐκ ἐῶν-
τος ἐξεῖναι μὴ ποιησαμένῃ τῇ βουλῇ τὰς τριήρεις αἰ-
τῆσαι τὴν δωρειάν, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι τὴν ἀπολογίαν
ἣν ποιήσεται, καὶ θεωρῆσαι τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου
δι' ὧν ἐγχειρεῖ λέγειν. ὁ νόμος, φησίν, οὐκ ἐᾷ τὴν
βουλὴν αἰτῆσαι τὴν δωρειάν, ἐὰν μὴ ποιήσηται τὰς
τριήρεις· ὁμολογῶ. δοῦναι δέ γ' οὐδαμοῦ, φησί, κω-
λύει τὸν δῆμον. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἔδωκ' αἰτούσῃ, παρὰ
τὸν νόμον εἴρηκα· εἰ δὲ μὴ πεποίημαι μνείαν περὶ τῶν
νεῶν ἐν ὅλῳ τῷ ψηφίσματι, ἀλλ' ἕτερ' ἄττα λέγω δι'
ἃ τὴν βουλὴν στεφανῶ, πῶς παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα; 596
9 ἔστι δὴ πρὸς ταῦτ' οὐ χαλεπὸν τὰ δίκαι' ὑμῖν ἀντει-
πεῖν, ὅτι πρῶτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς καὶ
ὁ ταῦτ' ἐπιψηφίζων ἐπιστάτης ἠρώτων καὶ διαχειρο-
τονίαν ἐδίδοσαν, ὅτῳ δοκεῖ δωρειᾶς ἀξίως ἡ βουλὴ

βεβουλευκέναι καὶ ὅτῳ μή· καίτοι τούς γε μὴ αἰτοῦν-
τας μηδὲ λαβεῖν ἀξιοῦντας [τὴν ἀρχὴν] οὐδ᾽ ἐπερωτᾶν
10 προσῆκεν. πρὸς τοίνυν τούτοις ἔστιν ἃ Μειδίου κατη-
γοροῦντος τῆς βουλῆς καὶ ἄλλων τινῶν, ἀναπηδῶντες
οἱ βουλευταί, ἐδέοντο μὴ σφᾶς ἀφελέσθαι τὴν δωρειάν.
καὶ ταῦτ᾽ οὐ παρ᾽ ἐμοῦ δεῖ πυθέσθαι τοὺς δικάζοντας
ὑμᾶς, ἀλλ᾽ αὐτοὶ παρόντες ἴστ᾽ ἐν τῷ δήμῳ γενόμενα.
ὥσθ᾽ ὅταν μὲν μὴ φῇ τὴν βουλὴν αἰτεῖν, ταῦθ᾽ ὑπο-
λαμβάνετε· ὅτι δ᾽ οὐδὲ τὸν δῆμον ἐᾷ διδόναι μὴ ποιη-
11 σαμένοις τὰς ναῦς ὁ νόμος, καὶ τοῦτ᾽ ἐπιδείξω. διὰ
ταῦτα γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον
ὁ νόμος, μὴ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ ποιησαμένῃ τὰς
τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρειάν, ἵνα μηδὲ βιασθῆναι μηδ᾽
ἐξαπατηθῆναι γένοιτ᾽ ἐπὶ τῷ δήμῳ. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν
ὁ τιθεὶς τὸν νόμον, ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων δυνάμει τὸ
πρᾶγμα καταστῆσαι, ἀλλ᾽ ὃ δίκαιον ἦν εὑρεῖν ἅμα καὶ
συμφέρον τῷ δήμῳ, νόμῳ τετάχθαι. τὰς τριήρεις οὐ
πεποίησαι; μὴ τοίνυν αἴτει τὴν δωρειάν. ὅπου δ᾽ αἰτεῖν
οὐκ ἐᾷ, πῶς οὐ σφόδρα δοῦναί γε κωλύει;

12 Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κἀκεῖνο ἐξετά-
σαι, τί δήποτ᾽, ἂν τἄλλα πάνθ᾽ ἡ βουλὴ καλῶς βου-
λεύσῃ καὶ μηδεὶς ἔχῃ μηδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις
μὴ ποιήσηται, οὐκ ἔξεστι λαβεῖν τὴν δωρειάν. εὑρή-
σετε γὰρ τοῦτ᾽ ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον. 597
οἶμαι γὰρ ἂν μηδέν᾽ ἀντειπεῖν, ὡς οὐχ ὅσα πώποτε
τῇ πόλει γέγον᾽ ἢ νῦν ἔστ᾽ ἀγάθ᾽ ἢ θάτερα, ἵνα μηδὲν
εἴπω φλαῦρον, ἐκ τῆς τῶν τριήρων, τὰ μὲν κτήσεως,
13 τὰ δ᾽ ἀπουσίας γέγονεν. οἷον — πολλὰ μὲν ἄν τις ἔχοι
λέγειν καὶ παλαιὰ καὶ καινά· ἃ δ᾽ οὖν πᾶσιν μάλιστ᾽
ἀκοῦσαι γνώριμα, τοῦτο μέν, εἰ βούλεσθ᾽, οἱ τὰ προ-
πύλαια καὶ τὸν παρθενῶν᾽ οἰκοδομήσαντες ἐκεῖνοι καὶ

τἆλλ᾽ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἱερὰ κοσμήσαντες, ἐφ᾽ οἷς
φιλοτιμούμεθα πάντες εἰκότως, ἴστε δήπου τοῦτ᾽ ἀκοῇ,
ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλεισθέντες εἰς Σα-
λαμῖνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν πάντα μὲν τὰ σφέτερ᾽
αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες ἔσωσαν,
πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι
κατέστησαν αἴτιοι, ὧν οὐδ᾽ ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἀφε-
14 λέσθαι δύναται. εἶεν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνα μὲν ἀρχαῖα καὶ πα-
λαιά. ἀλλ᾽ ἃ πάντες ἑωράκατ᾽, ἴσθ᾽ ὅτι πρώην Εὐ-
βοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε, καὶ Θηβαίους ὑπο-
σπόνδους ἀπηλλάξατε. ἆρ᾽ οὖν ταῦτ᾽ ἐπράξατ᾽ ἂν οὕτως
ὀξέως, εἰ μὴ ναῦς εἴχετε καινὰς ἐν αἷς ἐβοηθήσατε;
ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἠδύνασθε. ἄλλα πόλλ᾽ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν,
ἃ τῇ πόλει γέγον᾽ ἐκ τοῦ ταύτας κατεσκευάσθαι καλῶς
15 ἀγαθά. εἶεν· ἐκ δὲ τοῦ κακῶς πόσα δεινά; τὰ μὲν
πόλλ᾽ ἐάσω· ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου (τῶν
γὰρ ἀρχαίων ἕν, ὃ πάντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθ᾽ ὑπο-
μνήσω) πολλῶν καὶ δεινῶν ἀτυχημάτων συμβάντων τῇ
πόλει, οὐ πρότερον τῷ πολέμῳ παρέστησαν, πρὶν τὸ
ναυτικὸν αὐτῶν ἀπώλετο. καὶ τί δεῖ τὰ παλαιὰ λέγειν; 598
τὸν τελευταῖον γὰρ ἴστε [τὸν] πρὸς Λακεδαιμονίους
πόλεμον, ὅτε μὲν ναῦς οὐκ ἐδοκεῖτ᾽ ἀποστεῖλαι δυνή-
σεσθαι, πῶς διέκειθ᾽ ἡ πόλις. ἴστ᾽ ὀρόβους ὄντας
ὠνίους. ἐπειδὴ δ᾽ ἀπεστείλατε, εἰρήνης ἐτύχεθ᾽ ὁποίας
16 τινὸς ἠβούλεσθε. ὥστε δικαίως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τηλικαύτην ἐχουσῶν ῥοπὴν ἐφ᾽ ἑκάτερα τῶν τριήρων,
τοῦτον ὅρον τεθείκατε τῇ βουλῇ, πότερ᾽ αὐτὴν δεῖ
λαβεῖν τὴν δωρειὰν ἢ οὔ. εἰ γὰρ πάντα τἄλλα διοι-
κήσειε καλῶς, δι᾽ ὧν δὲ τό τ᾽ ἐξ ἀρχῆς ταῦτ᾽ ἐκτησά-
μεθα καὶ νῦν σῴζομεν, ταύτας μὴ ποιήσαιτο, τὰς
τριήρεις λέγω, οὐδὲν ἐκείνων ὄφελος· τὴν γὰρ τῶν

ὅλων σωτηρίαν πρῶτον ὑπάρχειν δεῖ παρεσκευασμένην
τῷ δήμῳ. οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἐλήλυθε τοῦ νομί-
ζειν αὐτῷ καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐξεῖναι πᾶν ὅ τι ἂν
βούληται, ὥστε βεβουλευκυίας μὲν τἄλλ' ὃν τρόπον
ὑμεῖς ἀκούετε τῆς βουλῆς, οὐ πεποιημένης δὲ τὰς τριή-
ρεις, γέγραφεν δοῦναι τὴν δωρειάν.

17 Καὶ ταῦθ' ὡς μὲν οὐ παρὰ τὸν νόμον ἐστίν, οὔτ'
ἂν οὗτος ἔχοι λέγειν οὔθ' ὑμεῖς πεισθείητε· ἀκούω δ'
αὐτὸν τοιοῦτον ἐρεῖν τιν' ἐν ὑμῖν λόγον, ὡς οὐχ ἡ
βουλὴ γέγον' αἰτία τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ'
ὁ τῶν τριηροποιικῶν ταμίας ἀποδρὰς ᾤχετ' ἔχων πένθ'
ἡμιτάλαντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἀτύχημα συμβέβηκεν. ἐγὼ
δὲ πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο θαυμάζω, εἰ στεφανοῦν ἐπὶ
τοῖς ἠτυχημένοις ἠξίου τὴν βουλήν· τῶν κατορθου-
μένων γὰρ ἔγωγ' ἡγούμην ἔργων τὰς τοιαύτας ὡρί-
σθαι τιμάς· ἔπειτα κἀκεῖν' ἔτι βούλομαι φράσαι πρὸς
18 ὑμᾶς. οὔ φημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν λέγειν, καὶ 599
ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἡ δωρειὰ δέδοται, καὶ ὡς οὐ
διὰ τὴν βουλὴν οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις. εἰ μὲν γὰρ δι-
δόναι καὶ μὴ ποιησαμένῃ προσήκει, τί τοῦτο δεῖ λέγειν,
δι' ὅντινα δήποτ' οὐ πεποίηνται; εἰ δ' οὐκ ἔξεστι, τί
μᾶλλον, ἂν διὰ τὸν δεῖν' ἢ τὸν δεῖν' ἐπιδείξῃ μὴ πε-
19 ποιημένας, ἐκείνῃ προσῆκε λαβεῖν; χωρὶς δὲ τούτων
ἔμοιγε δοκοῦσιν αἵρεσιν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι λόγοι διδό-
ναι, πότερ' οἴεσθε δεῖν προφάσεις καὶ λόγους ἀκούειν
τῶν ἀδικούντων ὑμᾶς ἢ ναῦς κεκτῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ
τούτου ταῦτ' ἀποδέξεσθε, ἔσται δῆλον ἁπάσαις ταῖς
βουλαῖς, ὅτι δεῖ πρόφασιν πιθανὴν ἐξευρεῖν πρὸς ὑμᾶς,
οὐχὶ τριήρεις ποιήσασθαι· ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν χρή-
20 ματ' ἀναλωθήσεται, ναῦς δ' οὐχ ἕξετε ὑμεῖς. ἐὰν δ',
ὡς ὁ νόμος λέγει καὶ δεῖ τοὺς ὀμωμοκότας, πικρῶς καὶ

ἁπλῶς τὰς μὲν προφάσεις ἀνέλητε, φανῆτε δ' ἀφῃρη-
μένοι τὴν δωρειὰν ὅτι τὰς ναῦς οὐ πεποίηνται, πάντες
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πεποιημένας ὑμῖν παραδώσουσι τὰς
τριήρεις, πάντα τἄλλα παρ' ὑμῖν ἑορακότες ἀσθενέστερα
τοῦ νόμου γεγενημένα. ὅτι τοίνυν οὐδ' αἴτιος ἄλλος
οὐδεὶς ἀνθρώπων [ἐστὶ] τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς,
τοῦτο σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω· ἀνελοῦσα γὰρ τὸν νόμον,
τοῦτον ἐχειροτόνησεν ἑαυτῇ.

21 Ἔτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν περὶ τοῦ τῆς ἑταιρή-
σεως νόμου, ὡς ὑβρίζομεν ἡμεῖς καὶ βλασφημίας οὐχὶ
προσηκούσας κατ' αὐτοῦ ποιούμεθα. καὶ φησὶ δεῖν
ἡμᾶς, εἴπερ ἐπιστεύομεν εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας ἀπαντᾶν, ἵν' ἐκεῖ περὶ χιλιῶν ἐκινδυνεύ-
ομεν, εἰ καταψευδόμενοι ταῦτ' ἐφαινόμεθα· νῦν δὲ
φενακίζειν αἰτίας καὶ λοιδορίας κενὰς ποιουμένους, 600
22 καὶ ἐνοχλεῖν οὐ δικασταῖς τούτων οὖσιν ὑμῖν. ἐγὼ δ'
οἴομαι δεῖν ὑμᾶς πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λογίζεσθαι παρ'
ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κεχω-
ρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου. αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις
ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγῃ,
ἔλεγχος δ', ὅταν ὧν εἴπῃ τις καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ.
ἔστι τοίνυν ἀνάγκη τοὺς ἐλέγχοντας ἢ τεκμήρια δει-
κνύναι, δι' ὧν ἐμφανιοῦσι τὸ πιστὸν ὑμῖν, ἢ τὰ εἰ-
κότα φράζειν, ἢ μάρτυρας παρέχεσθαι· οἱ γὰρ οἷόν τ'
ἐνίων αὐτόπτας ἐστὶ καταστῆσαι, ἀλλ' ἂν ἐπιδεικνύῃ
τίς τι τούτων, ἱκανὸν νομίζετ' ἔλεγχον ἔχειν ὑμεῖς εἰ-
23 κότως τῆς ἀληθείας ἑκάστοτε. ἡμεῖς τοίνυν οὐκ ἐκ
λόγων εἰκότων οὐδὲ τεκμηρίων, ἀλλὰ παρ' οὗ μάλιστα
δίκην ἔστι λαβεῖν [τούτῳ], τοῦτ' ἐπιδείκνυμεν. ἄνδρα
παρεσχηκότα γραμματεῖον, ἐν ᾧ τὰ τούτῳ βεβιωμέν'
ἔνεστιν, ὃς αὐτὸν ὑπεύθυνον ποιήσας μαρτυρεῖ ταῦτα.

ὥσθ᾽ ὅταν μὲν λοιδορίαν ταῦτα καὶ αἰτίαν εἶναι φῇ,
ὑπολαμβάνεθ᾽ ὡς ταῦτα μέν ἐστιν ἔλεγχος, ἃ δ᾽ οὗτος
ποιεῖ, ταῦτα λοιδορία καὶ αἰτία· ὅταν δ᾽ ὅτι πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας προσῆκεν ἐπαγγέλλειν ἡμῖν, ἐκεῖνο ὑπο-
λαμβάνετε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν ὕστερον, ἐπειδὰν
νῦν περὶ ὧν εἰσῆκται δῷ λόγον, καὶ νῦν προσηκόντως
24 περὶ τοῦ νόμου λέγομεν. εἰ μὲν γὰρ ἄλλον τιν᾽ ἀγῶν᾽
ἀγωνιζομένου σου ταῦτα κατηγοροῦμεν, δικαίως ἂν
ἠγανάκτεις· εἰ δ᾽ ὁ μὲν νῦν ἐνεστηκὼς ἀγών ἐστι παρα-
νόμων, οἱ νόμοι δ᾽ οὐκ ἐῶσι λέγειν οὐδὲ τὰ ἔννομα
τοὺς οὕτω βεβιωκότας, ἡμεῖς δ᾽ ἐπιδείκνυμεν οὐ μόνον
εἰρηκότ᾽ αὐτὸν παράνομα, ἀλλὰ καὶ βεβιωκότα [παρα-
νόμως], πῶς οὐχὶ προσήκει λέγειν περὶ τούτου τοῦ 601
νόμου δι᾽ οὗ ταῦτ᾽ ἐλέγχεται;

25 Καὶ μὴν κἀκεῖνό γε δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς
νόμους ὁ τιθεὶς τούτους Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τοὺς
πολλούς, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ [νομοθέτης], οὐχ ἕν
ἔδωκε τρόπον περὶ τῶν ἀδικημάτων ἑκάστων λαμβάνειν
δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ
πολλαχῶς. ᾔδει γὰρ οἶμαι τοῦθ᾽ ὅτι τοὺς ἐν τῇ πόλει
πάντας ὁμοίους γενέσθαι, ἢ δεινοὺς καὶ θρασεῖς ἢ
μετρίους, οὐκ ἂν εἴη. εἰ μὲν οὖν, ὡς τοῖς μετρίοις
δίκην ἐξαρκέσει λαβεῖν, οὕτω τοὺς νόμους θήσει, μετ᾽
ἀδείας ἔσεσθαι πολλοὺς πονηροὺς ἡγεῖτο, εἰ δ᾽ ὡς τοῖς
θρασέσιν καὶ δυνατοῖς λέγειν, τοὺς ἰδιώτας οὐ δυνή-
σεσθαι τὸν αὐτὸν τούτοις τρόπον λαμβάνειν δίκην.
26 δεῖν δ᾽ ᾤετο μηδέν᾽ ἀποστερεῖσθαι τοῦ δίκης τυχεῖν,
ὡς ἕκαστος δύναται. πῶς οὖν ἔσται τοῦτο; ἐὰν πολλὰς
ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας, οἷον
τῆς κλοπῆς. ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις· απαγ᾽, ἐν
χιλίαις δ᾽ ὁ κίνδυνος. ἀσθενέστερος εἶ· τοῖς ἄρχουσιν

ἐφηγοῦ τοῦτο ποιήσουσιν ἐκεῖνοι. οὐδέτερον βούλει
27 τούτων· γράφου. καταμέμφῃ σεαυτὸν καὶ πένης ὢν
οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας ἐκτεῖσαι· δικάζου κλοπῆς πρὸς
διαιτητὴν καὶ οὐ κινδυνεύσεις. τούτων οὐδέν ἐστι
ταὐτό. τῆς ἀσεβείας κατὰ ταὔτ᾽ ἔστ᾽ ἀπάγειν, γράφε-
σθαι, δικάζεσθαι πρὸς Εὐμολπίδας, φαίνειν πρὸς τὸν
βασιλέα. περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον
28 σχεδόν. εἰ δή τις ὡς μὲν οὐχὶ κακοῦργός ἐστι μὴ 602
λέγοι, ἢ ὡς οὐκ ἀσεβής, ἢ ὅ τι δήποτ᾽ εἴη δι᾽ ὃ κρί-
νοιτο, διὰ ταῦτα δ᾽ ἐκφεύγειν ἀξιοίη, εἰ μὲν ἀπηγμένος
εἴη, διότι πρὸς διαιτητὴν ἐξῆν αὐτῷ λαχεῖν καὶ γρά-
φεσθαι χρῆν, εἰ δὲ πρὸς διαιτητῇ φεύγοι, ὅτι χρῆν
σ᾽ ἀπάγειν, ἵν᾽ ἐκινδύνευες περὶ χιλιῶν, γέλως ἂν εἴη
δήπουθεν. οὐ γὰρ τόν γε μηδὲν πεποιηκότα δεῖ περὶ
τοῦ τρόπον ὅντινα χρὴ διδόναι δίκην ἀντιλέγειν, ἀλλ᾽
29 ὡς οὐ πεποίηκ᾽ ἐπιδεικνύναι. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον
Ἀνδροτίων καὶ σύ, μὴ διὰ ταῦτ᾽ οἴου σοι προσήκειν
μὴ διδόναι δίκην εἰ γράφεις ἡταιρηκώς, ὅτι καὶ πρὸς
τοὺς θεσμοθέτας ἔσθ᾽ ἡμῖν ἐπαγγελία· ἀλλ᾽ ἢ δεῖξον
οὐ πεποιηκότα ταῦτα σαυτόν, ἢ δίκην ὕπεχ᾽ ὧν γέ-
γραφάς τι τοιοῦτος ὤν· οὐ γὰρ ἔξεστί σοι. εἰ δέ σε
μὴ πάντας ὅσους διδόασιν οἱ νόμοι τρόπους τιμωρού-
μεθα, χάριν ἡμῖν ὧν παραλείπομεν, ἐκείνων ἔχε, μὴ
διὰ ταῦτ᾽ ἀξίου μηδένα δοῦναι [τρόπον] δίκην.

30 Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τὸν θέντα
τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλωνα, καὶ θεάσασθαι ὅσην πρό-
νοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς πολι-
τείας, καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν ἢ περὶ
τοῦ πράγματος οὗ τιθείη τὸν νόμον. πολλαχόθεν μὲν
οὖν ἄν τις ἴδοι τοῦτο, οὐχ ἥκιστα δ᾽ ἐκ τούτου του
νόμου, μήτε λέγειν μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρη-

κόσιν. ἑώρα γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἐξὸν
λέγειν οὐ λέγετε, ὥστε τοῦτό γ' οὐδὲν ἡγεῖτο βαρύ.
καὶ πόλλ' ἂν εἶχεν, εἴ γε κολάζειν ἐβούλετο τούτους,
31 χαλεπώτερα θεῖναι. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσπούδασεν, ἀλλὰ
ταῦτ' ἀπεῖπε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς πολιτείας. ᾔδει γὰρ
ᾔδει τοῖς αἰσχρῶς βεβιωκόσιν πασῶν οὖσαν ἐναντιω- 603
τάτην πολιτείαν, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔξεστι λέγειν τἀκείνων
ὀνείδη. ἔστι δ' αὕτη τίς; δημοκρατία. οὔκουν ἐνόμιζ'
ἀσφαλὲς, εἴ ποτε συμβήσεται, γενέσθαι συχνοὺς ἀνθρώ-
πους κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, εἰπεῖν μὲν δεινοὺς
καὶ θρασεῖς, τοιούτων δ' ὀνειδῶν καὶ κακῶν μεστούς·
32 πολλὰ γὰρ ἂν τὸν δῆμον ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντ' ἐξα-
μαρτεῖν, κἀκείνους ἤτοι καταλῦσαί γ' ἂν πειρᾶσθαι τὸ
παράπαν τὸν δῆμον (ἐν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις, οὐδ' ἂν
ὦσιν ἔτ' Ἀνδροτίωνός τινες αἴσχιον βεβιωκότες, οὐκ
ἔστιν λέγειν κακῶς τοὺς ἄρχοντας) ἢ προάγειν ἂν ὡς
πονηροτάτους εἶναι, ἵν' ὡς ὁμοιότατοι σφίσιν ὦσι. τὴν
οὖν ἀρχὴν τοῖς τοιούτοις ἀπεῖπε μὴ μετέχειν τοῦ συμ-
βουλεύειν, ἵνα μὴ φενακισθεὶς ὁ δῆμος ἐξαμάρτοι μηδέν.
ὧν ὀλιγωρήσας ὁ καλὸς κἀγαθὸς οὗτος, οὐ μόνον ᾤετο
δεῖν λέγειν καὶ γράφειν οὐκ ἐξόν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς
νόμους ταῦτα ποιεῖν.

33 *Περὶ τοίνυν τοῦ νόμου καθ' ὃν, ὠφληκότος αὐτοῦ
τοῦ πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα, καὶ οὐκ ἐκτετεικότος,
οὐκ ἔξεστι λέγειν οὐδὲ γράφειν τούτῳ, ταὐτὰ δίκαια
λέγειν ἂν ἔχοιτ' εἰκότως, ἐὰν φῇ δεῖν ἡμᾶς ἐνδεικνύ-
ναι. τοῦτό τε γὰρ ποιήσομεν, οὐ μὰ Δί' οὐχὶ νῦν,
ἡνίκα δεῖ σ' ἑτέρων ὧν ἀδικεῖς δοῦναι λόγον, ἀλλ'
ὅταν ᾖ προσῆκον ἐκ τοῦ νόμου, καὶ νῦν δείκνυμεν
οὐκ ἐῶντα γράφειν σ', οὐδ' ἃ τοῖς ἄλλοις ἔξεστι, τὸν
34 νόμον. ὡς οὖν οὐκ ὦφλ' ὁ πατήρ σου, τοῦτ' ἐπίδειξον,

ἢ ὡς οὐκ ἀποδρὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἀλλὰ
τὰ χρήματ' ἐκτείσας. εἰ δὲ μὴ ταῦθ' ἕξεις δεικνύναι,
οὐκ ἐξὸν γέγραφας· κληρονόμον γάρ σε καθίστησ' ὁ
νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρός, ὄντι δ' ἀτίμῳ σοι 604
λέγειν οὐ προσῆκ' οὐδὲ γράφειν. καὶ περὶ μὲν τῶν
νόμων, οὓς παρεγραψάμεθα, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ἄν τι
φενακίζειν ἐγχειρῇ καὶ παράγειν οὗτος, ταῦθ' ὑπολαμ-
βάνειν, ἃ διεξελήλυθ' ἐγώ.

35 *Εἰσὶ* δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῷ λόγοι πρὸς τὸ
φενακίζειν ὑμᾶς εὖ μεμηχανημένοι, περὶ ὧν βέλτιον
ὑμᾶς προακοῦσαι. ἔστιν γὰρ εἷς αὐτῷ τοιοῦτος, μὴ
πεντακοσίους ὑμῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι τὴν δωρειὰν μηδ'
ὀνείδει περιβαλεῖν· ἐκείνων ἀγὼν, οὐκ ἐμός. ἐγὼ δ'
εἰ μὲν ἐμέλλετ' ἀφαιρήσεσθαι τούτους μόνον, ἄλλο δὲ
μηδὲν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς σφόδρα
σπουδάζειν ἠξίουν· εἰ δὲ τῷ τοῦτο ποιῆσαι πλείους ἢ
μυρίους τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους εἶναι προτρέ-
ψετε, πόσῳ κάλλιον τοσούτους παρασκευάσαι χρηστούς,
36 ἢ πεντακοσίοις ἀδίκως χαρίσασθαι; ὡς δ' οὐδ' ἔστιν
ἁπάσης τὸ πρᾶγμα τῆς βουλῆς, ἀλλὰ τινῶν, οἵπερ εἰσὶν
αἴτιοι τῶν κακῶν, καὶ Ἀνδροτίωνος, ἔχω λέγειν. τῷ
γάρ ἐστιν ὄνειδος, εἰ σιωπῶντος αὐτοῦ καὶ μηδὲν γρά-
φοντος, ἴσως δ' οὐδὲ τὰ πόλλ' εἰς τὸ βουλευτήριον
εἰσιόντος, μὴ λάβοι ἡ βουλὴ τὸν στέφανον; οὐδενὶ
δήπουθεν, ἀλλὰ τοῦ γράφοντος καὶ πολιτευομένου καὶ
πείθοντος ἃ βούλοιτο τὴν βουλήν· διὰ γὰρ τούτους
37 ἀνάξια τοῦ στεφανωθῆναι βεβούλευκεν. οὐ μὴν ἀλλ'
εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάσης ἔσθ' ἀγὼν τῆς βουλῆς, ὅσῳ
συμφέρει μᾶλλον ὑμῖν καταγνοῦσιν ἢ μὴ θεάσασθε.
εἰ μὲν ἀπογνώσεσθ', ἐπὶ τοῖς λέγουσι τὸ βουλευτήριον
ἔσται, ἂν δὲ καταγνῶτ', ἐπὶ τοῖς ἰδιώταις· ἑορακότες

γὰρ οἱ πολλοὶ διὰ τὴν τῶν λεγόντων πονηρίαν τήνδ'
ἀφῃρημένην τὴν βουλὴν τὸν στέφανον, οὐχὶ προήσον- 605
ται τούτοις τὰς πράξεις, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα ἐροῦσιν
αὐτοί. εἰ δὲ γενήσεται τοῦτο καὶ τῶν ἠθάδων καὶ
συνεστηκότων ῥητόρων ἀπαλλαγήσεσθε, ὄψεσθ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι πάνθ' ἃ προσήκει γιγνόμενα. ὥστ' εἰ
μηδενὸς εἵνεκ' ἄλλου, διὰ ταῦτα καταψηφιστέον.

38 Ὃ τοίνυν ἕτερον δεῖ μὴ λαθεῖν ὑμᾶς, ἀκούσατε.
ἴσως ἀναβήσεται καὶ συνερεῖ τῇ βουλῇ Φίλιππος καὶ
Ἀντιγένης καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς καί τινες ἄλλοι, οἵπερ
ἐκεῖ δι' ἑαυτῶν εἶχον μετὰ τούτου τὸ βουλευτήριον
καὶ τούτων τῶν κακῶν εἴσ' αἴτιοι. δεῖ δὴ πάντας
ὑμᾶς γιγνώσκειν ὅτι τούτοις ἐστὶ μὲν ἡ πρόφασις τῆς
συνηγορίας τῇ βουλῇ βοηθεῖν, τῇ δ' ἀληθείᾳ περὶ
αὑτῶν ἀγωνιοῦνται καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτοὺς προσ-
39 ήκει δοῦναι τῶν πεπραγμένων. ἔχει γὰρ οὕτως. ἂν
μὲν ἀπογνῶτε τὴν γραφὴν ταύτην, ἅπαντές εἰσιν ἀπηλ-
λαγμένοι καὶ δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῷ· τίς γὰρ
ἔτ' ἂν καταψηφίσαιτ' ἐκείνων, τὴν βουλὴν ὑμῶν ἐστε-
φανωκότων, ἧς οὗτοι προέστασαν; ἐὰν δὲ καταγνῶτε,
πρῶτον μὲν τὰ εὔορκ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, εἶτ' ἐπὶ
ταῖς εὐθύναις ἕκαστον τούτων λαμβάνοντες, ὃς μὲν ἂν
ὑμῖν ἀδικεῖν δοκῇ, κολάσετε, ὃς δ' ἂν μή, τότ' ἀφή-
σετε. μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ τῆς βουλῆς λεγόντων καὶ τῶν
πολλῶν ἀκούετε, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὑτῶν παρακρουομένοις
ὀργίζεσθε.

40 Ἔτι τοίνυν Ἀρχίαν οἶμαι τὸν Χολαργέα (καὶ γὰρ
οὗτος ἐβούλευεν πέρυσιν) ὡς ἐπιεικῆ δεήσεσθαι καὶ
συνερεῖν αὐτοῖς. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν ὡδί πως ἀκούειν
Ἀρχίου, ἐρωτᾶν αὐτὸν ταῦθ', ἃ κατηγορεῖται τῆς βου-
λῆς, πότερ' αὐτῷ δοκεῖ καλῶς ἔχειν ἢ κακῶς· κἂν μὲν 606

φῇ καλῶς, μηκέτι τὸν νοῦν ὡς ἐπιεικεῖ προσέχειν, ἂν
δὲ κακῶς, τί δὴ ταῦτ' εἴα φάσκων ἐπιεικὴς εἶναι, πάλιν
41 αὐτὸν ἐρωτᾶτε. κἂν μὲν ἀντιλέγειν φῇ, μηδένα δ'
αὐτῷ πείθεσθαι, ἄτοπον δήπου νῦν λέγειν ὑπὲρ τῆς
τὰ βέλτιστ' οὐχὶ πειθομένης αὐτῷ βουλῆς· ἂν δὲ σιω-
πᾶν, πῶς οὐκ ἀδικεῖ, εἰ παρὸν ἐξαμαρτάνειν μέλλοντας
ἀποτρέπειν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίει, νῦν δὲ λέγειν τολμᾷ,
ὡς δεῖ τοὺς τοσαῦτα κάκ' εἰργασμένους στεφανῶσαι;

42 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν
λόγων, ὅτι ταῦτα πάντ' αὐτῷ διὰ τὰς εἰσπράξεις γέ-
γονεν, ἃς ὑπὲρ ὑμῶν ὀλίγους εἰσπρᾶξαι φήσει πολλὰ
χρήματ' ἀναιδῶς οὐ τιθέντας. καὶ κατηγορήσει τού-
των, πρᾶγμα ῥᾴδιον οἶμαι [τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσ-
φοράς], καὶ φήσει πᾶσαν ἄδειαν ἔσεσθαι τοῦ μὴ τι-
43 θέναι τὰς εἰσφοράς, εἰ καταψηφιεῖσθ' αὐτοῦ. ὑμεῖς δ'
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι
οὐ περὶ τούτων δικάσειν ὀμωμόκατε, ἀλλ' εἰ κατὰ τοὺς
νόμους τὸ ψήφισμ' εἶπεν, εἶθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστι,
κατηγορίαν ποιούμενον ὡς ἀδικοῦσί τινες τὴν πόλιν,
αὐτὸν ἀξιοῦν ὧν ἀδικεῖ μειζόνων ὄντων μὴ δοῦναι
δίκην· πολὺ γὰρ δήπου μεῖζόν ἐστ' ἀδίκημα γράφειν
44 παρὰ τοὺς νόμους ἢ τὴν εἰσφορὰν μὴ τιθέναι. ὅτι
τοίνυν οὐδ' εἰ φανερῶς ἔμελλεν ἁλόντος τούτου μηδεὶς
εἰσοίσειν μηδ' ἐθελήσειν εἰσπράττειν, οὐδ' οὕτως ἀπο-
ψηφιστέον, ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. ὑμῖν παρὰ τὰς εἰσφο-
ρὰς τὰς ἀπὸ Ναυσινίκου, παρ' ἴσως τάλαντα τριακόσι'
ἢ μικρῷ πλείω, ἔλλειμμα τέτταρα καὶ δέκ' ἐστὶ τάλαντα, 607
ὧν ἑπτὰ οὗτος εἰσέπραξεν, ἐγὼ δὲ τίθημ' ἅπαντα. ἐπὶ
μὲν δὴ τοὺς ἑκόντας τιθέντας οὐ δεῖσθ' Ἀνδροτίωνος,
45 ἐπὶ τοὺς δ' ἐλλείποντας. ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνὶ σκε-
πτέον, εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς

κειμένους νόμους καὶ τὸ εὐορκεῖν· εἰ γὰρ ἀποψηφι-
εῖσθε τούτου φανερῶς οὕτως παρὰ τοὺς νόμους εἰρη-
κότος, δόξετε πᾶσιν τὰ χρήματα ταῦτ' ἀντὶ τῶν νόμων
καὶ τῆς εὐορκίας ᾑρῆσθαι. ἃ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ
δοίη τις ὑμῖν, λαβεῖν ἄξιον, μή τί γ' ἐφ' ᾧ ἑτέρους
46 εἰσπράττειν. ὥσθ' ὅταν ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τῶν
ὅρκων καὶ τὴν γραφὴν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐ περὶ
πράξεως εἰσφορῶν ἐστίν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι
τοὺς νόμους. καὶ περὶ τούτων μέν, ὃν τρόπον ὑμᾶς
ἀπάγων ἀπὸ τοῦ νόμου παρακρούεσθαι ζητήσει, καὶ
ἃ πρὸς ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας μὴ 'πιτρέπειν προσ-
ήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι, καὶ ταῦθ' ἱκανὰ εἶναι
νομίζων, ἐάσω.

47 Βούλομαι δὲ καὶ τὰ πολιτεύματα ἐξετάσαι τοῦ
καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου, δι' ὧν οὐκ ἔσθ' ὅ τι τῶν
δεινοτάτων ἐλλιπὼν φανήσεται· καὶ γὰρ ἀναιδῆ καὶ
θρασὺν καὶ κλέπτην καὶ ὑπερήφανον καὶ πάντα μᾶλ-
λον ἢ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτεύεσθ' ἐπιτήδειον ὄντ' αὐτὸν
δείξω. καὶ πρῶτον μέν, ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν
τῶν χρημάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, μὴ τῇ τού-
του προσέχοντες ἀλαζονείᾳ τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ'
48 οἷον γέγονεν τῇ ἀληθείᾳ, σκοποῦντες. οὗτος Εὐκτήμονα
φήσας τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν
ἢ παρ' αὑτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφί- 608
σματι κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν
εἴσπραξιν παρέδυ. δημηγορίας δ' ἐπὶ τούτοις ποιού-
μενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ κατακόπτειν τὰ πομ-
πεῖα, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράτ-
49 τειν, αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσ-
πράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσιν κατέχων, καὶ διὰ τὸν
καιρὸν ὃς ἦν τότ' ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις

νόμοις οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους
ἐνόμιζ' ἱκανούς, ἑτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν
ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει καὶ
πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε, τοὺς ἕνδεκα γράψας
50 ἀκολουθεῖν μεθ' αὑτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους ἦγ' ἐπὶ τὰς
ὑμετέρας οἰκίας. καὶ τὸν μὲν Εὐκτήμον', ὃν εἰσπρά-
ξειν ἢ καταθήσειν αὐτὸς ἔφη τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν εἶχεν
ἐλέγχειν περὶ τούτων, ὑμᾶς δ' εἰσέπραττεν, ὥσπερ οὐ
διὰ τὴν Εὐκτήμονος ἔχθραν ἐπὶ ταῦτ' ἐλθών, ἀλλὰ
51 διὰ [τὴν] ὑμετέραν. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέ-
γειν, ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν
γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει· τῶν ἄλλων εἵνεκα·
τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοσούτων χρημάτων [τοῦτον τὸν τρόπον]
εἰσπραχθέντων ὠφέλησθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων
ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ θέλοιτ'
ἐξετάσαι, τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτ' ἐν δημο-
κρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρό-
52 τατον, ὅτι πάντα πρᾳότερ' ἔστ' ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν 609
τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος ἀσελγέ-
στερος γέγονεν, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώ-
ποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; ἐπὶ τῶν τριάκοντα,
πάντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐκ
ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὃς ἑαυτὸν οἴκοι
κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦσι τῶν τριάκοντα, ὅτι
τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτος τοίνυν το-
σαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσατο τῆς ἑαυτοῦ βδελυρίας, ὥστ'
ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενος, τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ
δεσμωτήριον καθίστη τοὺς ἕνδεκα ἄγων ἐπὶ τὰς οἰκίας.
53 καίτοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τί οἴεσθε, ὁπότ' ἄνθρωπος
πένης, ἢ καὶ πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς καί τιν'

ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, ἢ τέγος
ὡς τοὺς γείτονας ὑπερβαίνοι, ἢ ὑποδύοιθ᾽ ὑπὸ κλίνην,
ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ σῶμ᾽ ἁλοὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον ἕλκε-
σθαι, ἢ ἄλλ᾽ ἀσχημονοίη, ἃ δούλων, οὐκ ἐλευθέρων
ἐστὶν ἔργα, καὶ ταῦθ᾽ ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὁρῷτο
ποιῶν, ἣν ὡς ἐλεύθερος ἠγγυήσατο καὶ τῆς πόλεως
πολίτης, ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἴη, ὃν οὐδ᾽
ὑπὲρ αὑτοῦ δίκην λαμβάνειν ἐᾷ τὰ πεπραγμένα καὶ
54 βεβιωμένα, μή τί γ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως; καίτοι εἴ τις
ἔροιτ᾽ αὐτόν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματ᾽ ἢ τὰ
σώματ᾽ ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσειεν ἄν, εἴπερ ἀληθῆ
λέγειν βούλοιτο· ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος
οὖν εἵνεκ᾽ ἀφεὶς τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας
καὶ ταῦτ᾽ ἀπογράφειν, ἔδεις καὶ ὕβριζες πολίτας ἀν-
θρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβρι-
55 στικώτερον ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς σαυτοῦ κέχρησαι; καὶ 610
μὴν εἰ θέλοιτε σκέψασθαι τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι
διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δού-
λοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν
ἐστι, τοῖς δ᾽ ἐλευθέροις, κἂν τὰ μέγιστ᾽ ἀτυχῶσιν,
τοῦτό γ᾽ ἔνεστι σῶσαι· εἰς χρήματα γὰρ τὴν δίκην
περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων προσήκει λαμβάνειν.
ὁ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα, ὥσπερ ἀνδραπόδοις,
56 ἐποιήσατο τὰς τιμωρίας. οὕτω δ᾽ ἀνίσως καὶ πλεο-
νεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς, ὥστε τὸν μὲν ἑαυτοῦ πατέρα
ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντ᾽ ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ, μήτ᾽ ἀποδόντα ταῦτα μήτε κριθέντ᾽ ἀπο-
δρᾶναι, τῶν δ᾽ ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ
ἑαυτοῦ θεῖναι, οἴκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἕλκεσθαι.
εἶτ᾽ ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁτιοῦν ἐξὸν ἑαυτῷ ποιεῖν, Σινώπην
προσηνεχύραζεν καὶ Φανοστράτην, ἀνθρώπους πόρνας,

57 οὐ μέντοι ὀφειλούσας εἰσφοράς. καίτοι εἴ τισιν ἄρα
δοκοῦσ᾽ ἐπιτήδειαι κεῖναι παθεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμά γ᾽
οὐκ ἐπιτήδειον γίγνεσθαι, τηλικοῦτό τινας φρονεῖν διὰ
καιρόν, ὥστε βαδίζειν ἐπ᾽ οἰκίας καὶ σκεύη φέρειν
μηδὲν ὀφειλόντων ἀνθρώπων. πολλὰ γὰρ ἄν τις ἴδοι
πολλοὺς ἐπιτηδείους ὄντας πάσχειν καὶ πεπονθέναι. ἀλλ᾽
οὐ ταῦτα λέγουσιν οἱ νόμοι, οὐδὲ τὰ τῆς πολιτείας ἔθη,
ἃ φυλακτέον ὑμῖν· ἀλλ᾽ ἔνεστ᾽ ἔλεος, συγγνώμη, πάνθ᾽
58 ἃ προσήκει τοῖς ἐλευθέροις. ὧν οὗτος ἁπάντων εἰκό-
τως οὐ μετέχει τῇ φύσει, οὐδὲ τῇ παιδείᾳ· πολλὰ γὰρ
ὕβρισται καὶ προπεπηλάκισται συνὼν οὐκ ἀγαπῶσιν
αὐτὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν δυναμένοις· ὧν 611
προσῆκέ σοι τὴν ὀργὴν οὐκ εἰς τῶν πολιτῶν τὸν τυ-
χόντ᾽ ἀφιέναι, οὐδ᾽ εἰς τὰς ὁμοτέχνους πόρνας, ἀλλ᾽
εἰς τὸν τοῦτον τὸν τρόπον σε θρέψαντα.
59 Ταῦτα τοίνυν ὡς μὲν οὐ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας
τοὺς νόμους, οὐχ ἕξει λέγειν οὗτος· οὕτω δ᾽ ἐστὶν
ἀναιδής, ὥστ᾽ ἐν τῷ δήμῳ, προάγωνας ἀεὶ κατασκευά-
ζων αὑτῷ τῆσδε τῆς γραφῆς, ἐτόλμα λέγειν, ὡς ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ δι᾽ ὑμᾶς ἐχθροὺς ἐφ᾽ ἑαυτὸν εἵλκυκε καὶ
νῦν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶ κινδύνοις. ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι βούλομαι δεῖξαι τοῦτον οὔτε πεπον-
θότ᾽ οὐδ᾽ ὁτιοῦν κακὸν οὔτε μέλλοντα πάσχειν οὐδὲν
δι᾽ ὧν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξε, διὰ μέντοι τὴν αὑτοῦ βδε-
λυρίαν καὶ θεοισεχθρίαν πεπονθότα μὲν μέχρι τῆσδε
τῆς ἡμέρας οὐδέν, πεισόμενον δ᾽, ἂν τὰ δίκαια ποιῆθ᾽
60 ὑμεῖς. σκέψασθε γὰρ ὡδί. τί ποθ᾽ ὑμῖν οὗτος ὑπέ-
σχετο, καὶ τί ποιεῖν αὐτὸν ἐχειροτονήσαθ᾽ ὑμεῖς; χρή-
ματ᾽ εἰσπράττειν. ἄλλο δὲ πρὸς τούτῳ τί ποιεῖν; οὐδὲ
ἕν. φέρε δὴ καθ᾽ ἕκαστον ὑπομνήσω τὴν εἴσπραξιν
ὑμᾶς. οὗτος εἰσέπραξε Λεπτίνην τὸν ἐκ Κοίλης τέτταρας

καὶ τριάκοντα δραχμάς, καὶ Θεόξενον τὸν Ἀλωπεκῆθεν
δραχμὰς ἑβδομήκοντα καὶ μικρόν τι πρός, καὶ τὸν Εὐ-
φήρου Καλλικράτην καὶ τὸν Τελέστου νεανίσκον· οὐκ
ἔχω γὰρ τοὔνομ' εἰπεῖν· σχεδὸν δὲ πάντας, οὓς εἰσέ-
πραξεν, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω, οὐκ οἶδ' εἴ τιν'
61 ὑπὲρ μνᾶν ὀφείλοντα. πότερ' οὖν οἴεσθε τούτων ἕκα-
στον μισεῖν καὶ πολεμεῖν αὐτῷ διὰ τὴν εἰσφορὰν ταύ- 612
την, ἢ τὸν μὲν αὐτῶν, ὅτι πάντων ἀκουόντων ὑμῶν
ἐν τῷ δήμῳ δοῦλον ἔφη καὶ ἐκ δούλων εἶναι, καὶ
προσήκειν αὐτῷ τὸ ἕκτον μέρος εἰσφέρειν μετὰ τῶν
μετοίκων, τῷ δὲ παῖδας ἐκ πόρνης εἶναι, τοῦ δὲ
τὸν πατέρ' ἡταιρηκέναι, τοῦ δὲ πεπορνεῦσθαι τὴν μη-
τέρα, τὸν δ' ἀπογράφειν ὅσ' ὑφείλετ' ἐξ ἀρχῆς, τὸν δὲ
τὸ δεῖνα, τὸν δ' ὁμοῦ ῥητὰ καὶ ἄρρητα κακά, ἐξῆς
62 ἅπαντας; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες, εἰς οὓς ἐπα-
ρῴνησεν οὗτος, τὴν μὲν εἰσφορὰν ἕκαστος ἀναγκαῖον
ἀνάλωμ' ὑπελάμβανεν εἶναι, τοιαῦτα δ' ἀτιμασθεὶς καὶ
προπηλακισθεὶς χαλεπῶς ἐνήνοχεν. κἀκεῖνο οἶδ', ὅτι
χρήματ' εἰσπράττειν τοῦτον ἐχειροτονήσαθ' ὑμεῖς, οὐχὶ
τὰς ἰδίας συμφορὰς ὀνειδίζειν καὶ προφέρειν ἑκάστῳ.
εἴτε γὰρ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐ σοὶ ῥητέαι (πολλὰ γὰρ ἡμῶν
ἕκαστος οὐχ ὡς βούλεται πράττει)· εἴτε μὴ προσηκού-
σας κατεσκεύαζες, πῶς οὐχ ὁτιοῦν ἂν πάθοις δικαίως;
63 ἔτι τοίνυν ἐκ τοῦδ' ἀκριβέστερον γνώσεσθε, ὅτι μισεῖ
τοῦτον ἕκαστος οὐ διὰ τὴν εἴσπραξιν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν
ὑβρίσθη κἀπαρῳνήθη. Σάτυρος γὰρ ὁ τῶν νεωρίων
ἐπιμελητὴς οὐχ ἑπτὰ τάλαντ' εἰσέπραξεν ὑμῖν, ἀλλὰ
τέτταρα καὶ τριάκοντα τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώ-
πους, ἐξ ὧν παρέθηκε τὰ σκεύη ταῖς ἐκπλευσάσαις ναυ-
σίν· καὶ οὔτ' ἐκεῖνος διὰ ταῦτ' οὐδέν' ἐχθρὸν αὐτῷ
φησὶν εἶναι, οὔτε τῶν εἰσπραχθέντων οὐδεὶς ἐκείνῳ

πολεμεῖ. ὁ μὲν γὰρ τὸ προστεταγμένον οἶμαι διεπράτ-
τετο, σὺ δὲ τῇ σαυτοῦ προπετείᾳ καὶ θρασύτητι λαβὼν
ἐξουσίαν, πόλλ' ἀνηλωκότας εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους
καὶ σοῦ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων, ψευδέσι καὶ χαλε- 613
64 ποῖς ὀνείδεσιν ᾤου δεῖν περιβάλλειν. εἶτα ταῦθ' οὗτοι
πεισθῶσ' ὑπὲρ αὐτῶν σε ποιεῖν, καὶ τὰ τῆς σῆς ἀναι-
σθησίας καὶ πονηρίας ἔργ' ἐφ' αὑτοὺς ἀναδέξωνται;
ἀλλὰ μισεῖν δικαιότερον διὰ ταῦτά σ' ὀφείλουσιν ἢ
σῴζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ πόλεως πράττοντά τι δεῖ τὸ τῆς
πόλεως ἦθος μιμεῖσθαι, καὶ σῴζειν ὑμῖν τοὺς τοιού-
τους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσήκει, καὶ μισεῖν τοὺς
οἱόσπερ οὗτος. ὡς ἐκεῖνο εἰδόσιν μὲν ἴσως, ὅμως δ'
ἐρῶ· ὁποίους τινὰς ἂν φαίνησθ' ἀγαπῶντες καὶ σῴζον-
τες, τούτοις ὅμοιοι δόξετ' εἶναι.
65 Ὅτι τοίνυν ὅλως οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ
ὑμῶν πεποίηται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα δῆλον ὑμῖν
ποιήσω. εἰ γάρ τις ἔροιτ' αὐτόν, πότερ' αὐτῷ δοκοῦσ'
ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδό-
μενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖ' ἀναλώματα καὶ
λῃτουργίας ἑτέρας ἐλλελοιπότες εἰσφοράν, ἢ οἱ τὰ τῶν
ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν
συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ ἂν εἰς τοῦτο
τόλμης δήπου, καίπερ ὢν ἀναιδής, ἔλθοι, ὥστε φῆσαι
τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον [ἀδικεῖν] ἢ
66 τοὺς τὰ κοίν' ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν εἵνεκ' ὦ βδε-
λυρέ, ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ τριάκοντ' ἀφ' οὗ σὺ
πολιτεύῃ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρα-
τηγῶν ἠδικηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ
παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς
ἠδίκουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες φεύγουσιν, οὐδενὸς πώ-
ποτ' ἐξητάσθης κατήγορος οὐδ' ἀγανακτῶν ὤφθης 614

ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, οὕτως ὢν θρασὺς καὶ λέγειν
δεινός, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐφάνης κηδεμὼν ὤν, οὓ πολλοὺς
67 ἔδει κακῶς ποιῆσαι; βούλεσθ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ τού-
των αἴτιον [ἐγὼ] ὑμῖν εἴπω; [ὅτι τῶν μὲν μετέχουσιν ὧν
ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινές, ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφῃροῦντο·
δι' ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν.
οὔτε γὰρ ῥᾷον πολλοῖς καὶ μίκρ' ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι,
ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν
πολλῶν ἀδικήμαθ' ὁρᾶν, ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἴ-
τιον οὐγὼ λέγω.] τῶν μὲν οἶδεν ἑαυτὸν ὄντα, τῶν ἀδι-
κούντων, ὑμᾶς δ' οὐδενὸς ἀξίους ἡγήσατο· διὸ τούτον
68 ἐχρήσατο τὸν τρόπον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἀνδραπόδων πόλις,
ἀλλὰ μὴ τῶν ἄρχειν ἑτέρων ἀξιούντων ὡμολογεῖτ' εἶναι,
οὐκ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς ὕβρεις ἠνέσχεσθε τὰς
τούτου, ἃς κατὰ τὴν ἀγορὰν ὕβριζεν ὁμοῦ μετοίκους,
Ἀθηναίους· δῶν, ἀπάγων, βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπὶ
τοῦ βήματος· δούλους καὶ ἐκ δούλων καλῶν ἑαυτοῦ
βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων· ἐρωτῶν εἰ μάτην τὸ δε-
σμωτήριον ᾠκοδομήθη. καταφαίην ἂν ἔγωγ', εἴ γ' ὁ
πατὴρ ὁ σὸς ᾤχετ' αὐτόθεν αὐταῖς πέδαις ἐξορχησά-
μενος Διονυσίων τῇ πομπῇ. ἄλλα δ' ὅσ' ὕβρικεν, οὐδ'
ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν· τοσαῦτα τὸ πλῆθός ἐστιν. ὧν
ἀθρόων ἄξιον λαβόντας δίκην τήμερον, παράδειγμα
ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις, ἵν' ὦσιν μετριώτεροι.

69 Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν τοιοῦτός ἐστιν ἐν οἷς
πεπολίτευται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἃ καλῶς διῴκηκεν. ἀλλὰ
καὶ τἄλλ' οὕτω προσελήλυθεν πάντα πρὸς ὑμᾶς, ὥσθ' 6
ἥκιστ' ἐν οἷς ἀκηκόατ' ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. τί γὰρ
βούλεσθ' εἴπω; τὰ πομπεῖ' ὡς ἐπεσκεύασεν, καὶ τὴν
τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν
τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ μηδὲν ἄλλ' ἀδικῶν

ἔτυχεν τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ τεθνάναι δίκαιος ὢν
φανεῖται· καὶ γὰρ ἱερυσυλίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ καὶ κλοπῇ καὶ
10 πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις ἔστ' ἔνοχος. τὰ μὲν οὖν πόλλ'
ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζεν, παραλείψω· φήσας δ' ἀπορ-
ρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ
τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυ-
σίου, συγχωνεύειν ἔπεισεν. κᾆτ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφο-
ραῖς τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δί-
καιον ὄν, ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι
τῶν εἰσενεγκόντων· ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ', οὓς κατέ-
κοπτεν, οὐχὶ προσήγαγεν ταὐτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ'
αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονεν.
11 καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ' ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει,
σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ·
νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ' ὁρίσας, μὴ
σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις τὴν πόλιν,
ὁπότ' ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν
ἔνι' οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσ-
γραψάμενος τὴν αὐτὴν φυλακὴν ἥνπερ περὶ τῶν εἰσ-
φορῶν φαίνει, οὐκ εὔδηλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ
12 μὲν οἶμαι. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ παν-
τὸς τοῦ χρόνου σκέψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπι-
γράμματα τῆς πόλεως ἀνελών, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀν-
τεπέγραψεν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν 616
στεφάνων ταῖς χοινικίσιν κάτωθεν γεγραμμένα „οἱ σύμ-
μαχοι τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης,“
ἢ „οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ,“ ἢ κατὰ πόλεις
„οἱ δεῖνες τὸν δῆμον, σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου,“ οἷον
„Εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον,“
πάλιν „Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαι-
μονίους“· τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμ-

73 ματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φι-
λοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφά-
νων· ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ᾽ ἃς ἀντ᾽ ἐκείνων ἐποιήσαθ᾽
ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, „Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου“
γέγραπται· καὶ οὗ τὸ σῶμ᾽ ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν οἱ
νόμοι [εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι], τούτου τοὔνομ᾽ ἐν τοῖς
ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν. ὅμοιόν γ᾽.
οὐ γάρ; τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλο-
74 τιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. |τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δει-
νότατ᾽ ἄν τις ἴδοι πεπραγμέν᾽ αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν
τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι· τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφα-
νίκασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημ᾽ ἦσαν ὄντες οἱ στέ-
φανοι· τοὺς δ᾽ ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ
δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσ᾽ ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα
καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος κάκ᾽ εἰργασμένοι, εἰς τοῦθ᾽ ἅμ᾽ ἀναι-
σθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν, ὥστε μέμνηνται τούτων
ὡς καλῶς αὐτοῖς διῳκημένων, ὥσθ᾽ ὁ μὲν οἴεται δι᾽ ἐκεῖνον
ὑφ᾽ ὑμῶν σωθήσεσθαι, ὁ δὲ παρακάθηται καὶ οὐ καταδύε-
75 ται τοῖς πεπραγμένοις.] οὕτω δ᾽ οὐ μόνον εἰς χρήματ᾽
ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ᾽ οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο,
ὅτι στέφανοι μέν εἰσ᾽ ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ 617
τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μι-
κρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώ-
ματα δ᾽ ἢ θυμιατήρι᾽, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει,
πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις.
ἐὰν δ᾽ ἐπὶ μικροῖς τις σεμνύνηται, τοσοῦτ᾽ ἀπέχει τοῦ
τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστ᾽ ἀπειρόκαλος πρὸς
ἔδοξ᾽ εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης, κτή-
ματα τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ καὶ οὐχ ὑμῶν ἄξια.
76 καὶ οὐδ᾽ ἐκεῖν᾽ εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν
οὐδεπώποθ᾽ ὁ δῆμος ἐσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ
πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ· χρήματα γὰρ πλεῖ-

στα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχών, πάνθ᾽ ὑπὲρ φιλοτιμίας
ἀνήλωσεν, εἰσφέρων δ᾽ ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα κίνδυνον
ὑπὲρ δόξης ἐξέστη. ἀφ᾽ ὧν κτήματ᾽ ἀθάνατ᾽ αὐτῷ
περίεστι, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἡ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀνα-
θημάτων τῶν ἐπ᾽ ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προ-
πύλαια ταῦθ᾽, ὁ παρθενὼν, στοαὶ, νεώσοικοι, οὐκ ἀμ-
φορίσκοι δύ᾽ οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἄγουσ᾽
ἑκάστη μνᾶν, ἃς, ὅταν σοι δοκῇ, σὺ πάλιν γράψεις
77 καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ᾽ ἂν
καταράσαινθ᾽ οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες
τὰς εἰσφορὰς, ταῦτ᾽ ἀνέθεσαν, οὐδ᾽ οἷόσπερ σὺ χρώ-
μενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς
κρατοῦντες, καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν
πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὑτῶν
λελοίπασι, τοὺς ἐπιτηδεύσαντας οἷα σοὶ βεβίωται τῆς
78 ἀγορᾶς εἴργοντες. ὑμεῖς δ᾽ εἰς τοσοῦτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθη- 618
ναῖοι προῆχθ᾽ εὐηθείας καὶ ῥᾳθυμίας, ὥστ᾽ οὐδὲ τοι-
αῦτ᾽ ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ᾽ Ἀν-
δροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής, Ἀνδροτίων, ὦ
γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ᾽ ἀσέβημ᾽ ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε;
ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι δεῖν τὸν εἰς ἱερ᾽ εἰσιόντα καὶ χερ-
νίβων καὶ κανῶν ἁψόμενον καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς
ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ προειρημένων ἡμε-
ρῶν [ἀριθμὸν] ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἡγνευκέναι τοι-
ούτων ἐπιτηδευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται.

XXIII.
ΚΑΤ' ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Χαρίδημον τὸν Ὠρείτην, ἡγούμενον ξενικοῦ καὶ στρα-
τηγοῦντα παρὰ Κερσοβλέπτῃ τῷ Θρᾴκης βασιλεῖ, πολίτην
σφῶν αὐτῶν Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο, τὰ μὲν γεγονότα χρήσι-
μον αὐτοῖς, τὰ δὲ προσδοκῶντες ἔτι μᾶλλον γενήσεσθαι. περὶ
τούτου ψήφισμ' ἔγραψεν Ἀριστοκράτης ἐν τῇ βουλῇ τοιοῦ-
τον· „ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω ἐξ ἁπά-
σης τῆς Ἀθηναίων συμμαχίδος· ἐὰν δέ τις τὸν ἀγόμενον
2 ἀφέληται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω.“ τούτου κατη-
γορεῖ τοῦ ψηφίσματος Εὐθυκλῆς, τῷ Δημοσθένους λόγῳ
χρώμενος, καὶ φησὶ πρῶτον μὲν παράνομον εἶναι τὸ ψή-
φισμα, ὅτι κρίσιν ἀναιρεῖ καὶ δικαστήρια, καὶ τὴν τιμωρίαν 619
ἀπὸ τῆς αἰτίας γεγραμμένην ἔχει, δεύτερον δὲ μὴ συμφέρειν
τοῖς Ἀθηναίοις τοιαύτην Χαριδήμῳ δοῦναι δωρεάν· ἀπο-
λοῦμεν γάρ, φησί, διὰ ταύτης Χερρόνησον. τὸ δ' ὅπως ὁ
λόγος δείξει. ἐξετάζει δὲ καὶ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα,
λέγων οὐκ εἶναι δωρεῶν ἄξιον τὸν Χαρίδημον, καὶ ταῦτα
τοιούτων.*

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἡ Εὔβοια μία νῆσος καταντικρὺ τῆς Ἀττικῆς, διή-
κουσα τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Φωκίδος μέχρι τῶν Ἀφετῶν·
Ἀφεταὶ δὲ τῆς Θετταλίας τόπος. ἴσμεν δὲ ὅτι χωρία πολλὰ
εἶχεν ἡ Εὔβοια. ἔστι δὲ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ χωρίον Ὠρεός· τοῦ
Ὠρεοῦ δὲ ὁ πολίτης Ὠρείτης. Ὠρείτης οὖν τις Χαρίδημος
ὢν ξεναγὸς ἦν τῶν Ἀθηναίων. ξεναγὸς δέ ἐστιν, ὅτε τις
στράτευμα ξένων ὑπέρ τινος ἄλλου τρέφει. διὰ τοῦτο οὖν
καὶ οὗτος ἐλέγετο ξεναγός, ἐπειδὴ στράτευμα ξένων ἔτρεφεν
2 ὑπὲρ συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων. ἦν οὖν τῶν μὲν Ἀθηναίων*

*ξεναγός, γαμβρὸς δὲ Κότυος τοῦ τῶν Θρᾳκῶν βασιλέως καὶ
στρατηγός. ὁ δὲ Κότυς παρέλαβέ ποτε τὴν Χερρόνησον τὴν
Ἀθηναίων οὖσαν. καὶ τελευτήσας κατέλιπεν υἱὸν Κερσό-
βλέπτην, ὃς μετά τινων δύο, Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου, τὴν
βασιλείαν ἐμερίσατο. εἶχε δὲ στρατηγὸν ὁ μὲν Κερσοβλέπτης
ὡς συγγενῆ τὸν Χαρίδημον, ὁ δὲ Βηρισάδης τινὰ Ἀθηνό-
δωρον, Ἀθηναῖον φύσει, Ἀλωπεκῆθεν· ὁ δὲ Ἀμάδοκος δύο
στρατηγοὺς εἶχε, Σίμωνα καὶ Βιάνορα. ἰδίᾳ τοίνυν ἕκαστος
τῶν βασιλέων ἤθελε χάριν τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσασθαι διὰ
τὸ ἔχειν αὐτοὺς εἰς συμμαχίαν εὐμενεῖς, καὶ συμβουλεύσαν- 620
τος τοῦ Χαριδήμου δοῦναι κοινῇ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν Χερ-
3 ρόνησον, ἐπείσθησαν οἱ βασιλεῖς καὶ δεδώκασι. τοῦτο γνόν-
τες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Χαρίδημον ἐστεφάνωσαν ὡς εὐεργέτην
αὐτῶν χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ θετὸν πολίτην αὐτὸν ἐποιήσαντο.
γνοὺς δὲ ὁ Χαρίδημος ὅτι φιλοῦσιν αὐτόν, ἐδήλωσεν αὐτοῖς
διά τινος Ἀριστομάχου, ὡς, ἂν ποιήσωσιν ἀσφάλειαν αὐτῷ
περὶ τῆς τοῦ σώματος φυλακῆς καὶ ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύεται,
δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Ἀμφίπολιν, ἀφαιρούμενος αὐτὴν ἐκ τοῦ
Φιλίππου. Ἀριστοκράτης οὖν τις Ἀθηναῖος εὖ ὑπειλημμένος
ἔγραψε τοιοῦτο ψήφισμα· ὁ φονεύων Χαρίδημον ἀγώγιμος
ἔστω, τουτ' ἔστιν ἀκτέος ἐπὶ τὸ κολασθῆναι· ἐὰν δέ τις,
φησίν, ἀφέληται τὸν ἀγώγιμον ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης καὶ ὡς
εἰπεῖν ἀντιλάβηται αὐτοῦ, ἔκσπονδος ἔστω τῶν Ἀθηναίων.
4 Εὐθυκλῆς δέ τις Θριάσιος τὸν δῆμον ἐπελάβετο τοῦ ψηφί-
σματος ὡς κακῶς ἔχοντος, ὡς παρανόμου καὶ ἀσυμφόρου καὶ
γεγραμμένου ἀνδρὶ ἀναξίῳ. οὗτος λαβὼν παρὰ τοῦ Δημο-
σθένους τὸν λόγον, χρυσίον παρασχών, κατηγορεῖ τοῦ Ἀρι-
στοκράτους. ὁρῶν οὖν ὁ ῥήτωρ τὴν ἁπλῆν ὑπόθεσιν ἰσχύ-
ουσαν μὲν τῷ νομίμῳ, κινδυνεύουσαν δὲ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι
τὸ συμφέρον τῆς ἀξίας ἑκάστου τῶν λαμβανόντων πολλάκις,
καὶ μάλιστα ὅταν στρατηγοὶ τυγχάνωσι καὶ ἐπίδοξοι τὴν
πόλιν εὐεργετήσειν, οἷος ὁ Χαρίδημος καὶ Κερσοβλέπτου στρα-
τηγὸς ὡς ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχων καὶ διὰ τὸ δόξαι ἐν τοῖς
κατὰ τὴν Χερρόνησον εὖ ποιεῖν Ἀθηναίους αἱρεθεὶς στρατηγὸς*

5 αὐτῆς τῆς πόλεως, ἑτέραν ἐξεῦρεν ὑπόθεσιν ἐκ τῆς οἰκείας
δεινότητος, ἣν ἐπιπλέκων ταράττει τὸν ἀκροατήν, φάσκων 621
γεγράφθαι τὸ ψήφισμα ἐπὶ Χερρονήσῳ τῆς πόλεως σχήματι.
ὡς οὖν ὄντα ἀμφοτέρων, τοῦ τε Κερσοβλέπτου καὶ τοῦ δήμου
τῶν Ἀθηναίων, βουλόμενος τοῦτον ἀποτυχεῖν τῆς δωρεᾶς
Δημοσθένης τὴν κατὰ τὴν Χερρόνησον ὑπόθεσιν ἐπέθηκεν,
εἰς ὑποψίαν ἄγων τοὺς ἀκούοντας, καὶ φάσκων ἐξ ἐπιβουλῆς
Ἀριστοκράτην γεγραφέναι τὸ ψήφισμα, ἵνα μηδενὸς τῶν βα-
σιλέων ἀναιροῦντος αὐτὸν φόβῳ τῆς πόλεως περιποιήσῃ Κερ-
σοβλέπτῃ πάλιν Χερρόνησον. τοσαῦτα περὶ τῆς ὑποθέσεως.

Μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίσῃ με, μήτ᾽
ἰδίας ἔχθρας μηδεμιᾶς εἵνεχ᾽ ἥκειν Ἀριστοκράτους κατη-
γορήσοντα τουτουί, μήτε μικρὸν ὁρῶντά τι καὶ φαῦλον
ἁμάρτημ᾽ ἰταμῶς οὕτως ἐπὶ τούτῳ προάγειν ἐμαυτὸν
εἰς ἀπέχθειαν, ἀλλ᾽ εἴπερ ἆρ᾽ ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι
καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ Χερρόνησον ἔχειν ὑμᾶς καὶ μὴ
παρακρουσθέντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ
2 τούτου νῦν [μοί ἐστιν] ἅπασ᾽ ἡ σπουδή. δεῖ δὴ πάν-
τας ὑμᾶς, εἰ βούλεσθ᾽ ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν, καὶ
κατὰ τοὺς νόμους δικαίως κρῖναι τὴν γραφήν, μὴ μόνον
τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασιν προσέχειν.
ἀλλὰ καὶ τὰ συμβησόμεν᾽ ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν. εἰ μὲν 622
γὰρ ἦν ἀκούσασιν εὐθὺς εἰδέναι τὰ κεκακουργημένα.
3 τὴν ἀρχὴν ἴσως ἂν οὐκ ἐξηπάτησθε· ἐπειδὴ δὲ τοῦθ᾽
ἕν ἐστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ
λέγειν καὶ γράφειν ἐνίους, ὃν ἂν ἥκισθ᾽ ὑμεῖς ὑπί-
δοισθέ τι καὶ φυλάξαισθε, προσήκει μὴ πάνυ θαυμά-
ζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ᾽ ἡμεῖς οὕτω γεγραμμένον
[ἐπι]δείξομεν, ὥστε δοκεῖν μὲν Χαριδήμῳ φυλακήν τινα
τοῦ σώματος διδόναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ
βέβαιον φυλακὴν Χερρονήσου τῆς πόλεως ἀποστερεῖν

4 εἰκότως δ᾽ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ προσέχοιτέ μοι
τὸν νοῦν καὶ μετ᾽ εὐνοίας ἀκούσαιθ᾽ ἃ λέγω. ἐπειδὴ
γὰρ οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς οὐδὲ τῶν πολιτευο-
μένων καὶ πιστευομένων παρ᾽ ὑμῖν ὤν, πρᾶγμα τηλι-
κοῦτόν φημι δείξειν πεπραγμένον, ἐάν, ὅσον ἐστὶν ἐν
ὑμῖν, συναγωνίσησθέ μοι καὶ προθύμως ἀκούσητε,
τοῦτό τε σώσετε, καὶ ποιήσετε μὴ κατοκνεῖν, ἐάν τίς
τι καὶ ἡμῶν οἴηται δύνασθαι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγα-
θόν. οἰήσεται δ᾽, ἐὰν μὴ χαλεπὸν [εἶναι] νομίζῃ τὸ
5 παρ᾽ ὑμῖν λόγου τυχεῖν. νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο φοβου-
μένοις, λέγειν μὲν ἴσως οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δ᾽ ἀν-
θρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοι-
νῶν οὐδέν. ἐγὼ γοῦν (ὀμνύω τοὺς θεοὺς ἅπαντας)
ἀπώκνησ᾽ ἄν, εὖ ἴστε, καὶ αὐτὸς τὴν γραφὴν ταύτην
ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ πάνυ τῶν αἰσχρῶν ἐνόμιζον εἶναι,
νῦν μὲν ἡσυχίαν ἀγαγεῖν καὶ σιωπῆσαι, πρᾶγμ᾽ ἀλυ-
σιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὁρῶν τινὰς ἀνθρώ-
πους, πρότερον δ᾽, ὅτ᾽ ἔπλευσα τριηραρχῶν εἰς Ἑλλήσ-
ποντον, εἰπεῖν καὶ κατηγορῆσαί τινων, οὓς ἀδικεῖν
ὑμᾶς ἡγούμην.
6 Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν ὅτι τὸν Χαρίδημον εὐεργέτην
εἶναί τινες τῆς πόλεως οἴονται· ἐγὼ δ᾽ ἐάν περ ἃ βού- 623
λομαί τε καὶ οἶδα πεπραγμέν᾽ ἐκείνῳ δυνηθῶ πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν, οἶμαι δείξειν οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην,
ἀλλὰ καὶ κακονούστατον ἀνθρώπων ἁπάντων καὶ πολὺ
7 τἀναντί᾽ ἢ προσῆκεν ὑπειλημμένον. εἰ μὲν οὖν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοῦτο μέγιστον Ἀριστοκράτης ἠδίκει, τὸ
τοιούτου, οἷον ἐγώ φημι δείξειν τὸν Χαρίδημον ὄντα,
τοσαύτην πεποιῆσθαι πρόνοιαν ἐν τῷ ψηφίσματι, ὥστ᾽
ἰδίαν παρὰ τοὺς νόμους, ἄν τι πάθῃ, τιμωρίαν αὐτῷ
δεδωκέναι, ταῦτ᾽ ἂν ἤδη λέγειν πρὸς ὑμᾶς ἐπεχείρουν,

ἵν' ᾔδειτε πολλοῦ δεῖν ἄξιον ὄντα τυχεῖν τοῦ ψηφί
σματος αὐτὸν τουτουί. νυνὶ δ' ἕτερον τούτου μεῖζον
διὰ τοῦ ψηφίσματος ἔστ' ἀδίκημα, ὃ δεῖ πρότερον καὶ
μαθεῖν ὑμᾶς καὶ φυλάξασθαι.

8 Ἀνάγκη δὲ [ἐστὶ] πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν καὶ δεῖξαι.
τί ποτ' ἐστὶ τὸ Χερρόνησον ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιη-
κός· διὰ γὰρ τοῦ μαθεῖν τοῦτο καὶ τἀδίκημ' ὅ φημι
σαφῶς ὄψεσθε. ἔστιν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο.
τὸ τελευτήσαντος Κότυος Βηρισάδην καὶ Ἀμάδοκον καὶ
Κερσοβλέπτην τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς γενέσθαι Θρᾴκης βασι-
λέας· συμβέβηκε γάρ, αὐτοῖς μὲν ἀντιπάλους εἶναι τού-
9 τους, ὑμᾶς δ' ὑπέρχεσθαι καὶ θεραπεύειν. τοῦτο τοί-
νυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλόμενοί τινες παῦσαι, καὶ
καταλῦσαι μὲν τοὺς ἑτέρους βασιλέας, παραδοῦναι δ'
ἑνὶ τῷ Κερσοβλέπτῃ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν, διαπράττονταί
σφισι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα, τῷ μὲν ἀκοῦσαι
κεχωρισμένον τοῦ τι τοιοῦτον δοκεῖν διαπράξασθαι.
τῷ δ' ἔργῳ πάντων μάλιστα τοῦτο περαίνοντες, ὡς
10 ἐγὼ διδάξω. ἐπειδὴ γὰρ ἑνὸς τελευτήσαντος τῶν βα-
σιλέων Βηρισάδου, παραβὰς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συν- 624
θήκας, ἃς μεθ' ὑμῶν ἐποιήσατο, Κερσοβλέπτης ἐξέ-
φερεν πόλεμον πρός τε τοὺς Βηρισάδου παῖδας καὶ
πρὸς Ἀμάδοκον, εὔδηλον ἦν ὅτι τοῖς μὲν Βηρισάδου
παισὶν Ἀθηνόδωρος βοηθήσοι, τῷ δ' Ἀμαδόκῳ Σίμων
καὶ Βιάνωρ· ὁ μὲν γὰρ Βηρισάδου κηδεστής, οἱ δ'
11 Ἀμαδόκου γεγόνασιν. ἐσκόπουν οὖν τίν' ἂν τρόπον
ἡσυχίαν μὲν ἔχειν ἀναγκασθεῖεν οὗτοι, ἐρήμων δ' ὄντων
ἐκείνων ὁ Κερσοβλέπτῃ πράττων τὴν ἀρχὴν Χαρίδημος
ἀσφαλῶς πάντα καταστρέψαιτο. εἰ πρῶτον μέν, ἄν τις
αὐτὸν ἀποκτείνῃ, ψήφισμ' ὑμέτερον γένοιτ' ἀγώγιμον
εἶναι· δεύτερον δ', εἰ χειροτονηθείη στρατηγὸς ὑφ'

12 ὑμῶν Χαρίδημος. οὔτε γὰρ ὑμετέρῳ στρατηγῷ προ-
χείρως ἐναντία θήσεσθαι τὰ ὅπλ' ἤμελλ' ὁ Σίμων οὐδ'
ὁ Βιάνωρ, πολῖται γεγενημένοι καὶ ἄλλως ἐσπουδακό-
τες πρὸς ὑμᾶς· ὁ δὲ δὴ γένει πολίτης Ἀθηνόδωρος
οὐδὲ βουλεύσεσθαι· οὔτε τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος αἰ-
τίαν ὑποδύσεσθαι, ἣ πρόδηλος ἦν ἐπ' ἐκείνους ἥξουσ',
εἴ τι πάθοι Χαρίδημος. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τῶν
μὲν ἐρήμων ὄντων βοηθῶν, αὐτοῖς δ' ἀδείας δοθείσης,
ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν ἐκείνους καὶ κατασχήσειν τὴν ἀρχήν.
13 καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ᾤοντο καὶ τοῦτ' ἦν τὸ κατασκεύ-
ασμ' αὐτοῖς, τὰ πραχθέντ' αὐτὰ κατηγορεῖ. ἅμα γὰρ
τῷ πολέμῳ τ' ἐνεχείρουν αὐτοί, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἧκεν
Ἀριστόμαχος πρεσβευτὴς παρ' αὐτῶν ὁ Ἀλωπεκῆθεν
οὑτοσί, ὃς ἄλλα τ' ἐδημηγόρει παρ' ὑμῖν ἐπαινῶν καὶ
διεξιὼν τὸν Κερσοβλέπτην καὶ τὸν Χαρίδημον, ὡς φι- 625
14 λανθρώπως ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μόνον ἀνθρώπων
ἂν ἔφη Χαρίδημον Ἀμφίπολιν κομίσασθαι τῇ πόλει δύ-
νασθαι, καὶ παρῄνει στρατηγὸν χειροτονῆσαι. ἡτοί-
μαστο δ' αὐτοῖς τοῦτο τὸ προβούλευμα καὶ προδιῴ-
κητο, ἵν' εἰ πεισθείητ' ἐκ τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν
ἐλπίδων ἃς ὑπέτειν' ὁ Ἀριστόμαχος, εὐθὺς [ἐπι]κυρώ-
15 σειεν ὁ δῆμος καὶ μηδὲν ἐμποδὼν εἴη. καίτοι πῶς ἂν
τεχνικώτερον ἢ κακουργότερον συμπαρεσκεύασαν ἄν-
θρωποι, ὅπως οἱ μὲν ἐκπεσοῦνται τῶν βασιλέων, εἷς
δ' ὃν αὐτοὶ βούλονται πᾶσαν ὑφ' αὑτῷ ποιήσεται τὴν
ἀρχήν, ἢ τοὺς μὲν τοῖν δυοῖν βοηθήσαντας ἂν εἰς
φόβον καὶ συκοφαντίας εὐλάβειαν καθιστάντες, ἣν
εἰκὸς προσδοκᾶν ἐκείνους ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθεῖν ἂν διὰ
τοῦ ψηφίσματος τουτουί, τῷ δ' ἑνὶ πράττοντι τὴν
ἀρχὴν καὶ πάντα τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι κατα-
σκευάζοντι, τοσαύτην ἐξουσίαν διδόντες τοῦ ταῦτ' ἀδεῶς

16 πράττειν; οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλόν ἐσθ' ὅτι
τούτων ἕνεκ' ἐρρήθη τὸ προβούλευμ' ὧν λέγω, ἀλλὰ
καὶ ἐκ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ μαρτυρία τίς ἐστ' εὐμε-
γέθης. ἂν γὰρ ἀποκτείνῃ τις Χαρίδημον γράψας καὶ
παραβὰς τὸ τί πράττοντ' εἰπεῖν, πότερ' ἡμῖν συμφέ-
ροντ' ἢ οὔ, γέγραφ' εὐθὺς ἀγώγιμον ἐκ τῶν συμμά
17 χων εἶναι. οὐκοῦν τῶν μὲν ἐχθρῶν ὁμοίως ἡμῖν τε
κἀκείνῳ, οὐδέποτ' εἰς τοὺς ἡμετέρους ἥξει συμμάχους
οὐδείς, οὔτ' ἀποκτείνας ἐκεῖνον οὔτε μή, ὥστ' οὐ κατὰ
τούτων γέγραφεν ταύτην τὴν τιμωρίαν. τῶν δ' ἡμε- 626
τέρων μὲν φίλων, ἐκείνου δ', ὅταν ἐγχειρῇ τι πράτ-
τειν ἐναντίον ὑμῖν, ἐχθρῶν, τούτων δή τίς ἐστιν ὁ
τοῦτο τὸ ψήφισμα φοβηθεὶς ἂν καὶ φυλαξάμενος μὴ
δι' ἀνάγκην ἡμῖν εἰς ἔχθραν ἐλθεῖν. ἔστιν τοίνυν
οὗτος Ἀθηνόδωρος Σίμων Βιάνωρ οἱ Θρᾴκης βασιλεῖς.
ἄλλος ὅστις ἂν εἰς εὐεργεσίας μέρος καταθέσθαι βού-
λοιτο τὸ πράττειν ὑπεναντί' ἐκεῖνον ἐγχειροῦνθ' ὑμῖν
ἐπισχεῖν.

18 Ὧν μὲν τοίνυν ἕνεκ' ἐρρήθη τὸ προβούλευμ', ἵνα
κυρώσειεν ὁ δῆμος ἐξαπατηθείς, καὶ δι' ἃ τὴν γραφὴν
ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, βουλόμενοι κωλῦσαι, ταῦτ'
ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δίκαιον δ' ἐστὶν ἴσως ἔμ'
ὑπεσχημένον τρία ἐπιδείξειν, ἓν μὲν ὡς παρὰ τοὺς
νόμους τὸ ψήφισμ' εἴρηται, δεύτερον δ' ὡς ἀσύμφο-
ρόν ἐστι τῇ πόλει, τρίτον δ' ὡς ἀνάξιος τυχεῖν τού-
των ᾧ γέγραπται, πάντων αἵρεσιν ὑμῖν δοῦναι τοῖς
ἀκουσομένοις, τί πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί τελευταῖον
19 βουλομένοις [ἀκούειν ὑμῖν] ἐστίν. ὅ τι δὴ βούλεσθ',
ὁρᾶτε, ἵνα τοῦτο λέγω πρῶτον ὑμῖν. περὶ τοῦ παρα-
νόμου βούλεσθε πρῶτον; τοῦτο τοίνυν ἐροῦμεν. ἃ δὴ
δέομαι καὶ ἀξιῶ παρὰ πάντων ὑμῶν τυχεῖν, δίκαι',

ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω· μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τῷ διεψεῦσθαι τοῦ Χαριδήμου καὶ νομίζειν
εὐεργέτην εἶναι φιλονικῶν, δυσχερέστερον τοὺς περὶ
τῶν νόμων λόγους ἀκούσῃ μου, μηδ' ἀποστερήσῃ διὰ
τοῦτο μηθ' αὑτὸν τοῦ θέσθαι τὴν ψῆφον εὔορκον,
μήτ' ἐμὲ τοῦ διδάξαι περὶ πάντων ὑμᾶς ὡς βούλομαι.
ἀλλὰ ποιησάσθω τὴν ἀκρόασιν ὡδί· καὶ σκοπείσθ' ὡς
20 δίκαι' ἐρῶ. ὅταν μὲν λέγω περὶ τῶν νόμων, ἀφελὼν 627
ὅτῳ τὸ ψήφισμ' εἴρηται καὶ ποίῳ τινί, σκοπείσθω πό-
τερον παρὰ τοὺς νόμους ἢ κατ' αὐτοὺς εἴρηται, καὶ
μηδὲν ἄλλο· ὅταν δ' ἐλέγχω τὰ πεπραγμένα καὶ διεξίω
τὸν τρόπον ὃν πεφενάκισθ' ὑπ' αὐτοῦ, τὰς πράξεις
21 σκοπείσθω, πότερον γεγονυίας ἢ ψευδεῖς ἐρῶ· ὅταν δ'
ἐξετάζω περὶ τοῦ συμφέρειν ἢ μὴ τῇ πόλει ταῦτα ψη-
φίσασθαι, πάντα τἄλλ' ἀφεὶς τοὺς λογισμοὺς ὁράτω
τοὺς περὶ τούτων, πότερ' ὀρθῶς ἔχοντας ποιοῦμαι ἢ
οὔ. ἐὰν γὰρ τοῦτον ἔχοντες τὸν τρόπον ἀκροάσησθέ
μου, αὐτοί τ' ἄρισθ' ἃ προσήκει συνήσετε, χωρὶς ἕκα-
στα σκοποῦντες καὶ οὐχ ἅμα πάνθ' ἀθρό' ἐξετάζοντες,
κἀγὼ ῥᾷσθ' ἃ βούλομαι δυνήσομαι διδάξαι. ἔσονται
δὲ βραχεῖς περὶ πάντων οἱ λόγοι.

22 Λαβὲ δὴ τοὺς νόμους αὐτοὺς καὶ λέγε, ἵν' ἐξ
αὐτῶν ἐπιδεικνύω τούτων τὸ παράνομον.

ΝΟΜΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΦΟΝΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΩΝ ΕΞ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ.

Δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς.

23 Ἐπίσχες. ἠκούσατε μὲν τοῦ τε νόμου καὶ τοῦ ψη-
φίσματος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ὡς δ' ἂν μοι δοκεῖτε

τοὺς περὶ τοῦ παρανόμου λόγους αὐτοὺς ῥᾷστα μαθεῖν,
τοῦθ᾽ ὑμῖν φράσω· εἰ σκέψαισθ᾽ ἐν τίνι τάξει ποτ᾽
ἔσθ᾽ ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμ᾽ εἴρηται, πότερα ξένος ἢ μέ-
τοικος ἢ πολίτης ἐστίν. εἰ μὲν δὴ μέτοικον φήσομεν,
οὐκ ἐροῦμεν ἀληθῆ, εἰ δ᾽ αὖ ξένον, οὐχὶ δίκαια ποιή- 628
σομεν· τὴν γὰρ τοῦ δήμου δωρειάν, ἐν ᾗ πολίτης γέ-
γονεν, κυρίαν αὐτῷ δίκαιόν ἐστιν εἶναι. ὡς ὑπὲρ πολί-
24 του τοίνυν ὡς ἔοικε ποιητέον τοὺς λόγους. θεάσασθε
δὴ πρὸς Διός, ὡς ἁπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι τῷ
λόγῳ, ὃς εἰς μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτόν, ἐν
ᾗ πλείστης ἂν τυγχάνοι τιμῆς, ἃ δ᾽ οὐδ᾽ ἡμῖν τοῖς
γένει πολίταις ἐστίν, οὐδ᾽ ἐκείνῳ δεῖν οἶμαι γενέσθαι
παρὰ τοὺς νόμους. τίν᾽ οὖν ἐστι ταῦτα; ἃ νυνὶ γέ-
γραφ᾽ οὑτοσί. γέγραπται γὰρ ἐν μὲν τῷ νόμῳ „τὴν
βουλὴν δικάζειν φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ
25 πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς.“ καὶ
προσειπὼν ὁ θεὶς τὸν νόμον „ἂν ἀποκτείνῃ“, κρίσιν
πεποίηκε ὅμως, οὐ πρότερον τί χρὴ πάσχειν τὸν δε-
δρακότ᾽ εἴρηκε, καλῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ᾽ ὑπὲρ
εὐσεβείας ὅλης τῆς πόλεως προϊδών. πῶς; οὐκ ἔνεσθ᾽
ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι, τίς ποτ᾽ ἐστὶν ὁ ἀνδροφόνος.
τὸ μὲν δὴ τὰ τοιαῦτα ἄνευ κρίσεως πιστεύειν, ἄν τις
ἐπαιτιάσηται, δεινὸν ἡγεῖτο, δεῖν δ᾽ ὑπελάμβανεν, ἐπει-
δήπερ ἡμεῖς τιμωρήσομεν τῷ πεπονθότι, πεισθῆναι καὶ
μαθεῖν ἡμᾶς διδασκομένους ὡς δέδρακε· τηνικαῦτα γὰρ
εὐσεβὲς ἤδη κολάζειν εἰδόσιν εἶναι, πρότερον δ᾽ οὔ.
26 καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ διελογίζετο, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτ᾽
ὀνόματα, οἷον ἐάν τις ἀποκτείνῃ, ἐάν τις ἱεροσυλήσῃ,
ἐάν τις προδῷ, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, πρὸ μὲν τοῦ
κρίσιν γενέσθαι αἰτιῶν ὀνόματ᾽ ἐστίν, ἐπειδὰν δὲ
κριθείς τις ἐξελεγχθῇ, τηνικαῦτ᾽ ἀδικήματα γίγνεται.

οὐ δὴ δεῖν ᾤετο τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι τιμωρίαν 629
προσγράφειν, ἀλλὰ κρίσιν. καὶ διὰ ταῦτ᾽, ἄν τις ἀπο-
κτείνῃ τινά, τὴν βουλὴν δικάζειν ἔγραψε, καὶ οὐχ ἅπερ,
27 ἂν ἁλῷ, παθεῖν εἶπεν. ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τιθεὶς
οὕτως, ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων πῶς; „ἐάν τις ἀπο-
κτείνῃ“ φησὶν „Χαρίδημον“. τὴν μὲν δὴ προσηγορίαν
τοῦ πάθους τὴν αὐτὴν ἐποιήσατο, „ἄν τις ἀποκτείνῃ“
γράψας, ἥνπερ ὁ τὸν νόμον τιθείς· μετὰ ταῦτα δ᾽
οὐκέτι ταὐτά, ἀλλ᾽ ἀνελὼν τὸ δίκην ὑπέχειν ἀγώγιμον
εὐθὺς ἐποίησεν, καὶ παραβὰς τὸ διωρισμένον ἐκ τοῦ
νόμου δικαστήριον, ἄκριτον τοῖς ἐπαιτιασαμένοις παρέ-
δωκε ὅ τι ἂν βούλωνται χρῆσθαι, τὸν οὐδ᾽ εἰ πε-
28 ποίηκέ πω φανερόν. καὶ λαβοῦσιν ἐκείνοις ἐξέσται στρε-
βλοῦν, αἰκίσασθαι, χρήματα πράξασθαι. καίτοι πάντα
ταῦτ᾽ ἀπείρηκεν ἄντικρυς καὶ σαφῶς ὁ κάτωθεν νόμος
μηδὲ τοὺς ἑαλωκότας καὶ δεδογμένους ἀνδροφόνους
ἐξεῖναι ποιεῖν. λέγε δ᾽ αὐτοῖς αὐτὸν τὸν νόμον τὸν
μετὰ ταῦτα.

ΝΟΜΟΣ.

*Τοὺς δ᾽ ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμε-
δαπῇ καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ ἄξονι ἀγορεύει, λυμαίνεσθαι
δὲ μή, μηδὲ ἀποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν ὅσον ἂν κατα-
βλάψῃ. εἰσφέρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί
εἰσι, τῷ βουλομένῳ. τὴν δ᾽ ἡλιαίαν διαγιγνώσκειν.*

29 Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου, σκέψασθε δ᾽ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ θεωρήσατε, ὡς καλῶς καὶ σφόδρ᾽ εὐσε-
βῶς ἔθηκε ὁ τιθεὶς τὸν νόμον. „τοὺς ἀνδροφόνους“
φησίν. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτον ἀνδροφόνον λέγει, τὸν
ἡλωκότ᾽ ἤδη τῇ ψήφῳ. οὐ γάρ ἐστ᾽ οὐδεὶς ὑπὸ ταύτῃ 630
30 τῇ προσηγορίᾳ, πρὶν ἂν ἐξελεγχθεὶς ἁλῷ. ποῦ τοῦτο
δηλοῖ; ἔν τε τῷ προτέρῳ νόμῳ καὶ τούτῳ. ἐν μὲν

γὰρ ἐκείνῳ γράψας „ἄν τις ἀποκτείνῃ“, τὴν βουλὴν
δικάζειν εἶπεν, ἐν δὲ τούτῳ τὸν ἀνδροφόνον προσει-
πών, ἃ χρὴ πάσχειν εἴρηκεν· οὗ μὲν γὰρ ἦν αἰτία τὸ
πρᾶγμα, τὴν κρίσιν εἴρηκεν, οὗ δ' ὁ ἁλοὺς ἔνοχος τῷ
προσρήματι τούτῳ καθέστηκε, τὴν τιμωρίαν ἔγραψεν.
περὶ μὲν δὴ τῶν ἑαλωκότων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί;
31 „ἐξεῖναι ἀποκτείνειν καὶ ἀπάγειν“. ἆρ' ὡς αὑτόν; ἢ
ὡς ἂν βούληταί τις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ πῶς;
„ὡς ἐν τῷ ἄξονι εἴρηται“ φησίν. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ὃ
πάντες ἐπίστασθ' ὑμεῖς. οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ
φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαι [εἰσι], καὶ τὸν ἐκ
τῆς ἐκκλησίας πέρυσιν πάντες ἑωρᾶτε ὑπ' ἐκείνων ἀπα-
32 χθέντα. ὡς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. διαφέρει δὲ
τί τοῦτο τοῦ ὡς αὑτὸν ἄγειν; ὅτι ὁ μὲν ἀπάγων ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὡς τοὺς θεσμοθέτας, τοὺς νόμους
κυρίους ποιεῖ τοῦ δεδρακότος, ὁ δ' ὡς αὑτὸν ἄγων
ἑαυτόν. ἔστι δ' ἐκείνως μέν, ὡς ὁ νόμος τάττει, δοῦ-
ναι δίκην, οὕτω δ', ὡς ὁ λαβὼν βούλεται. πλεῖστον
δὲ δήπου διαφέρει τὸν νόμον κύριον τῆς τιμωρίας ἢ
33 τὸν ἐχθρὸν γίγνεσθαι. „λυμαίνεσθαι δὲ“ φησὶ „μή,
μηδ' ἀποινᾶν“. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυ-
μαίνεσθαι γνώριμον οἶδ' ὅτι πᾶσι μὴ μαστιγοῦν, μὴ
δεῖν, μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν λέγει, τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν
μηδὲ χρήματα πράττεσθαι· τὰ γὰρ χρήματ' ἄποιν' ὠνό-
34 μαζον οἱ παλαιοί. ὁ μὲν δὴ νόμος οὕτως τὸν ἀνδρο-
φόνον καὶ τὸν ἡλωκότ' ἤδη διώρισεν ὡς κολαστέον 631
καὶ οὔ, τὴν τοῦ πεπονθότος εἰπὼν πατρίδα, καὶ περὶ
τοῦ μηδέν' ἄλλον τρόπον ἢ τοῦτον μηδ' ἄλλοθι πλὴν
ἐνταῦθ' ἄντικρυς εἴρηκεν. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γρά-
φων, πολλοῦ γε δεῖ, διώρισεν, ὅς γε πάντα τούτοις
τἀναντί' εἴρηκεν· γράψας γὰρ „ἐάν τις ἀποκτείνῃ

Χαρίδημον“, „ἀγώγιμος ἔστω“ φησὶν „πανταχόθεν“.
35 τί λέγεις; τῶν νόμων οὐδὲ τοὺς ἑαλωκότας διδόντων
ἀπάγειν πλὴν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, σὺ γράφεις ἄνευ κρίσεως
τιν' ἀγώγιμον ἐκ τῆς συμμαχίδος πάσης; καὶ οὐδ' ἐκ
τῆς ἡμεδαπῆς ἄγειν κελευόντων τῶν νόμων, σὺ δίδως
ἄγειν πανταχόθεν; καὶ μὴν ἔν γε τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον
πάνθ' ὅσ' ἀπείρηκε ὁ νόμος δέδωκας, χρήματα πράξα-
σθαι, ζῶντα λυμαίνεσθαι, κακοῦν ἔχοντ', αὐτὸν ἀπο-
36 κτιννύναι. πῶς οὖν ἄν τις μᾶλλον ἐλεγχθείη παράνομ'
εἰρηκὼς ἢ πῶς δεινότερ' ἂν γράφων, ἢ τοῦτον τὸν
τρόπον; ὃς δυοῖν ὑποκειμένοιν ὀνομάτοιν, κατὰ μὲν
τῶν ἐν αἰτίᾳ, „ἐάν τις ἀποκτείνῃ“, κατὰ τῶν δ' ἑαλω-
κότων, „ἐάν τις ἀνδροφόνος ᾖ“, ἐν μὲν τῇ προση-
γορίᾳ τὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ἔλαβες ὄνομα, τὴν δὲ
τιμωρίαν, ἣν οὐδὲ κατὰ τῶν ἐξεληλεγμένων διδόασιν οἱ
νόμοι, ταύτην κατὰ τῶν ἀκρίτων ἔγραψας, καὶ τὸ μέσον
τούτων ἐξεῖλες. μέσον γάρ ἐστιν αἰτίας καὶ ἐλέγχου
κρίσις, ἣν οὐδαμοῦ γέγραφ' οὗτος ἐν τῷ ψηφίσματι.
37 Λέγε τοὺς ἐφεξῆς νόμους.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ ἢ αἴτιος ᾖ φό-
νου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἄθλων καὶ ἱερῶν 632
Ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς
αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας.

Τουτονὶ δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν
νόμον τί ποτ' ἠβούλεθ' ὁ θείς· ὄψεσθε γὰρ ὡς ἅπαντ'
38 εὐλαβῶς διώρισε καὶ νομίμως. „ἐάν τις ἀποκτείνῃ τὸν
ἀνδροφόνον“ φησὶν „ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον
ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἄθλων καὶ ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν,
ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχε-

σθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας". τί δὴ ταῦτ'
ἐστίν; ἐκεῖνος ᾤετο τὸν πεφευγότ' ἐπ' αἰτίᾳ φόνου καὶ
ἡλωκότα, ἐάνπερ ἅπαξ ἐκφύγῃ καὶ σωθῇ, εἴργειν μὲν
τῆς τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι, κτείνειν δ'
οὐχ ὅσιον πανταχοῦ. τί σκοπῶν; ὅτι καὶ τοὺς δεῦρο
πεφευγότας, ἂν ἡμεῖς τοὺς ἑτέρωσ' ἀποκτιννύωμεν,
39 ἀποκτενοῦσ' ἕτεροι. εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, ἡ μόνη λοιπὴ
τοῖς ἀτυχοῦσιν ἅπασι σωτηρία διαφθαρήσεται. ἔστι δ'
αὕτη τίς; ἐκ τῆς τῶν πεπονθότων μεταστάντας εἰς τὴν
τῶν μηδὲν ἠδικημένων ἀδεῶς μετοικεῖν. ἵνα δὴ μὴ
τοῦτ' ᾖ μηδ' ἀπέραντοι τῶν ἀδικημάτων αἱ τιμωρίαι
γίγνωνται, ἔγραψεν „ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ
ἀπεχόμενον" φησὶν „ἀγορᾶς ἐφορίας". τί τοῦτο λέγων;
τῶν ὁρίων τῆς χώρας· ἐνταῦθα γάρ, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ,
τἀρχαῖα συνῇσαν οἱ πρόσχωροι παρά θ' ἡμῶν καὶ τῶν
40 ἀστυγειτόνων, ὅθεν ὠνόμακ' „ἀγορὰν ἐφορίαν". καὶ
πάλιν „ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν". τί δήποτε καὶ τούτων
ἀπέκλεισε τὸν ἀνδροφόνον; ὅσων τῷ παθόντι ζῶντι
μετῆν, τούτων εἴργει τὸν δεδρακότα, πρῶτον μὲν τῆς
πατρίδος καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων καὶ ὁσίων καὶ 633
ἱερῶν, τὴν ἐφορίαν ἀγορὰν ὅρον προσγράψας, ἧς εἴρ-
γεσθαί φησιν, εἶτα τῶν ἱερῶν τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι·
καὶ γὰρ τούτων, εἴπερ ἦν Ἕλλην ὁ παθών, μετῆν
αὐτῷ. „καὶ ἄθλων". διὰ τί; ὅτι κοινοὶ πᾶσίν εἰσιν
οἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδ' ἀγῶνες, κατὰ τὴν πάντων δὲ με-
τουσίαν μετῆν καὶ [τούτων] τῷ πεπονθότι· καὶ τούτων
41 οὖν ἀπεχέσθω. τούτων μὲν δὴ τὸν εἰργασμένον εἴργει.
ἂν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν ἄλλοθι, τὴν αὐτὴν
ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν, ἥνπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον
κτείνῃ. τὸν γὰρ φυγάδ' οὐ τὸ τῆς πόλεως προσεῖπ'
ὄνομα, ἧς οὐκ ἔστι μετουσία αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πρά-

γματος, ᾧ κατέστησεν αὐτὸν ἐκεῖνος ἔνοχον· καὶ διὰ
ταῦτ' „ἄν τις ἀποκτείνῃ" φησὶ „τὸν ἀνδροφόνον".
εἶτ' εἰπὼν ὧν εἰργόμενον, ἐπὶ τῷ τὴν τιμωρίαν νομί-
μως ἐπιθεῖναι τὸ τῆς πόλεως ὄνομ' ὠνόμασε, „τοῖς
αὐτοῖς ἐνεχέσθω καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ"
γράψας, ἀνομοίως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῷ τουτὶ τὸ
42 ψήφισμ' εἰρηκότι. καίτοι πῶς οὐχὶ δεινὸν, εἰ οἷς ὁ
νόμος δέδωκεν, ἐὰν ὧν εἶπεν εἴργωνται, μετ' ἀσφαλείας
ζῆν φυγοῦσι, τούτους ἐκδότους τις εἶναι γράφει, καὶ
ἀφαιρεῖται τὸ τῆς συγγνώμης ὠφέλιμον, ὃ τοῖς ἀτυ-
χοῦσιν ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ τῶν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων
ὄντων, ὅτῳ ποτὲ τῶν πάντων ἀπόκειται, ἄδηλον ὂν,
μὴ προδήλου τῆς ἐπιούσης τύχης οὔσης ἑκάστῳ; καὶ
νυνὶ τὸν ἀποκτείναντα Χαρίδημον, ὄντως ἂν ἄρα τοῦτο
γένηται, ἂν ἀνταποκτείνωσίν τινες λαβόντες ἔκδοτον,
πεφευγότα καὶ τῶν νομίμων εἰργόμενον, ἔνοχοι μὲν 634
43 αὐτοὶ ταῖς φονικαῖς δίκαις ἔσονται, ἔνοχος δὲ σύ· καὶ
γὰρ ἄν τις αἴτιος ᾖ γέγραπται, ἔσῃ δ' αἴτιος τὴν διὰ
τοῦ ψηφίσματος ἐξουσίαν δεδωκώς. οὐκοῦν εἰ μὲν ἐάσο-
μεν τούτων συμβάντων ὑμᾶς, οὐ καθαροῖς οὖσιν ὁμοῦ
διατρίψομεν· εἰ δ' ἐπέξιμεν, οἷς ἐγνώκαμεν αὐτοὶ τἀ-
ναντία πράττειν ἀναγκασθησόμεθα. ἆρά γε μικρὸν ἢ
τὸ τυχόν [ἐστιν], ὑπὲρ οὗ δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμ' ὑμᾶς;
44 *Λέγε δὴ τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τίς τινα τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέρα ὅρου ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ, τὰ ἴσα ὀφείλειν ὅσα περ ἂν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δράσῃ.

Ἄλλος οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νόμος ἀνθρω-
πίνως καὶ καλῶς κείμενος, ὃν παραβὰς οὗτος ὁμοίως

45 φανήσεται. „ἐάν τίς τινα τῶν ἀνδροφόνων“ φησὶ „τῶν
ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα“. τῶν ἐπ᾿ ἀκου-
σίῳ φόνῳ λέγει μεθεστηκότων. τῷ τοῦτο δῆλον; τῷ
τ᾿ „ἐξεληλυθότων“ εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ „πεφευγότων“, καὶ
τῷ διορίζειν „ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα“· τῶν γὰρ ἐκ
προνοίας δεδήμευται τὰ ὄντα. περὶ μὲν δὴ τῶν ἀκου-
46 σίων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί; „ἐὰν πέρᾳ ὅρου“ φησὶν
„ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ“. τοῦτο δ᾿ ἐστὶ τί, τὸ „πέρᾳ
ὅρου“; ἔστι πᾶσιν ὅρος τοῖς ἀνδροφόνοις τῆς τοῦ πα-
θόντος εἴργεσθαι πατρίδος. ἐκ μὲν δὴ ταύτης δίδωσιν 635
ἐλαύνειν καὶ ἄγειν, πέρᾳ δ᾿ οὐκ ἐᾷ τούτων οὐδέτερον
ποιεῖν. ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, τὴν αὐτὴν ἔδωκε
ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἥνπερ ἂν εἰ μένοντ᾿ ἠδίκει [οἴκοι],
47 γράψας ταὔτ᾿ ὀφείλειν ἅπερ ἂν οἴκοι δράσῃ. εἰ δή τις
ἔροιτ᾿ Ἀριστοκράτην τουτονί (καὶ μὴ νομίσητ᾿ εὔηθες
τὸ ἐρώτημα) πρῶτον μὲν εἰ οἶδεν εἴ τις ἀποκτενεῖ
Χαρίδημον, ἢ καὶ ἄλλως πως τελευτήσει, οὐκ ἂν οἶμαι
φαίη. θήσομεν τοίνυν ἀποκτενεῖν. πάλιν οἶσθ᾿, ἑκὼν
ἢ ἄκων, καὶ ξένος ἢ πολίτης ὁ τοῦτο ποιήσων ἔσται;
48 οὐκ ἔνεστ᾿ εἰπεῖν ὡς οἶσθα. οὐκοῦν ταῦτά γε δήπου
προσῆκε γράψαι „ἐάν τις ἀποκτείνῃ“ γράφοντα, ἄκων
ἢ ἑκὼν, ἀδίκως ἢ δικαίως, ξένος ἢ πολίτης, ἵν᾿ ὅτῳ
ποτὲ τοὔργον ἐπράχθη, τούτῳ τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπῆρχε
δίκαια, μὴ μὰ Δί᾿ αὐτὸ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομ᾿ εἰπόντ᾿
„ἀγώγιμος ἔστω“ προσγράψαι. τίνα γὰρ σὺ λέλοιπας
ὅρον τῷ γράμματι τούτῳ, τοῦ νόμου σαφῶς οὑτωσὶ
λέγοντος „μὴ πέρᾳ ὅρων ἐλαύνειν“, ὃς πανταχόθεν
49 δίδως ἄγειν; ὁ νόμος δ᾿ οὐ μόνον οὐκ ἐλαύνειν τῶν
ὅρων πέρᾳ, ἀλλ᾿ οὐδ᾿ ἄγειν ἐᾷ. ἐκ δὲ τοῦ σοῦ ψηφί-
σματος ὁ βουλόμενος ἄξει τὸν ἄκοντ᾿ ἀπεκτονότ᾿, ἔκ-
δοτον λαβὼν, εἰς τὴν τοῦ παθόντος βίᾳ πατρίδα.

ἆρ᾿ οὐ πάντα συγχεῖς τἀνθρώπινα, καὶ ἀφαιρεῖ τὴν
πρόφασιν μεθ᾿ ἧς ἢ καλόν ἐστιν ἕκαστον τῶν ἔργων
50 ἢ αἰσχρόν; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπὶ πάντων, οὐκ ἐπὶ τῶν
φονικῶν μόνων, οὕτω τοῦτ᾿ ἔχει. „ἄν τις τύπτῃ τινὰ“
φησίν, „ἄρχων χειρῶν ἀδίκων“, ὡς εἴ γ᾿ ἠμύνατ᾿ οὐκ
ἀδικεῖ. „ἄν τις κακῶς ἀγορεύῃ“, „τὰ ψευδῆ“ προσέ-
θηκεν, ὡς εἴ γε τἀληθῆ προσῆκον. „ἄν τις ἀποκτείνῃ“,
„ἐκ προνοίας“, ὡς εἴ γ᾿ ἄκων οὐ ταὐτόν. „ἄν τις 636
καταβλάψῃ τινά“, „ἑκὼν ἀδίκως“. πανταχοῦ τὴν πρό-
φασιν βεβαιοῦσαν τὸ πρᾶγμ᾿ εὑρήσομεν. ἀλλ᾿ οὐ σοί,
ἀλλ᾿ ἁπλῶς „ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγέσθω“,
κἂν ἄκων, κἂν δικαίως, κἂν ἀμυνόμενος, κἂν ἐφ᾿ οἷς
διδόασιν οἱ νόμοι, κἂν ὁπωσοῦν.
51 *Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι μηδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνύντων, ἐάν τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν.

Ὁ μὲν νόμος ἐστὶν οὗτος Δράκοντος ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι δ᾿, ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν
νόμων παρεγραψάμην· δεῖ δ᾿ ἃ λέγει σκέψασθαι. „κατὰ
τῶν ἐνδεικνύντων“ φησὶ „τοὺς κατιόντας ἀνδροφόνους,
ὅποι μὴ ἔξεστι, δίκας φόνου μὴ εἶναι“. ἐνταυθὶ δύο
δηλοῖ δίκαια, ἃ παρ᾿ ἀμφότερ᾿ οὗτος εἴρηκεν τὸ ψή-
φισμα, ὅτι τ᾿ ἐνδεικνύναι δίδωσι τὸν ἀνδροφόνον κοὐκ
αὐτὸν ἀγώγιμον οἴχεσθαι λαβόντα, καὶ ὅτι, ἂν κατίῃ
τις ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ αὐτὸ τοῦτο δίδωσιν, οὐχ ὅπου
52 βούλεταί τις. οὐκ ἔξεστι δὲ ποῖ; ἐξ ἧς ἂν φεύγῃ τις
πόλεως. ποῦ καὶ σφόδρα τοῦτο δηλοῖ; „ἐάν τις κατίῃ“
φησί. τοῦτο δ᾿ οὐκ ἔστ᾿ ἐπενεγκεῖν ἄλλῃ πόλει πλὴν
ἣν ἂν φεύγῃ τις· ὅθεν γὰρ μηδ᾿ ἐξέπεσέν τις τὴν ἀρχήν

οὐκ ἔνι δήπου κατελθεῖν εἰς ταύτην. ὁ μὲν τοίνυν
νόμος ἔνδειξιν δέδωκε, καὶ ταύτην, „ἂν κατίῃ ὅποι μὴ
ἔξεστιν"· ὁ δ' „ἀγώγιμος ἔστω" γέγραφεν κἀντεῦθεν,
ὅποι φεύγειν οὐδεὶς κωλύει νόμος.
53 *Λέγ' ἄλλον νόμον.*

ΝΟΜΟΣ. 637

Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ καθελὼν, ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνοήσας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπ' ἀδελφῇ ἢ ἐπὶ θυγατρί, ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα.

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νόμων ὄντων, παρ'
οὓς εἴρηται τὸ ψήφισμα, παρ' οὐδένα μᾶλλον ἢ παρὰ
τοῦτον τὸν ἀνεγνωσμένον νῦν εἴρηται. διδόντος γὰρ
τοῦ νόμου σαφῶς οὑτωσὶ καὶ λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξεῖναι
κτεῖναι, οὗτος ἅπαντα παρεῖδε ταῦτα, καὶ γέγραφ' οὐδὲν
54 ὑπειπὼν πῶς, ἄν τις ἀποκτείνῃ, τὴν τιμωρίαν. καίτοι
σκέψασθ' ὡς ὁσίως καὶ καλῶς ἕκαστα διεῖλεν ὁ ταῦτ'
ἐξ ἀρχῆς διελών. ἄν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινά,
τοῦτον ὥρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί; οὐ τὸ συμβὰν
ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν. ἔστι δ'
αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ οὐκ ἀποκτεῖναι. εἰ δ'
ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν τὸν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐνεγκεῖν
πόνον, ἑαυτῷ τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο, διὸ τιμω-
55 ρίαν οὐκ ἔδωκε ὑπὲρ αὐτοῦ. πάλιν „ἂν ἐν πολέμῳ",
φησὶν „ἀγνοήσας", καὶ τοῦτον εἶναι καθαρόν. καλῶς·
εἰ γὰρ ἐγώ τινα τῶν ἐναντίων οἰηθεὶς εἶναι διέφθειρα,
οὐ δίκην ὑπέχειν, ἀλλὰ συγγνώμης τυχεῖν δίκαιός εἰμι.
„ἢ ἐπὶ δάμαρτι" φησὶν „ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπ' ἀδελφῇ ἢ
θυγατρί, ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν

ἔχῃ", καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τῳ κτείναντ' ἀθῷον ποιεῖ,
πάντων γ' ὀρθότατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἀφιείς.
56 τί δήποτε; [ὅτι] ὑπὲρ ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα, ἵνα
μὴ πάσχωσιν ὑβριστικὸν μηδ' ἀσελγὲς μηδέν, ὑπὲρ τού- 638
των καὶ τοὺς φιλίους, ἐὰν παρὰ τὸν νόμον εἰς αὐτοὺς
ὑβρίζωσι καὶ διαφθείρωσιν, ἔδωκεν ἀποκτεῖναι. ἐπειδὴ
γὰρ οὐ γένος ἐστὶν φιλίων καὶ πολεμίων, ἀλλὰ τὰ
πραττόμεν' ἐξεργάζεται τούτων ἑκάτερον, τοὺς ἐχθρὰ
ποιοῦντας ἐν ἐχθροῦ μέρει κολάζειν ἀπέδωκε ὁ νόμος.
οὐκοῦν δεινὸν, εἰ τοσούτων ὄντων ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους
ἔξεστιν ἀποκτιννύναι, μόνον ἀνθρώπων ἐκεῖνον μηδ'
57 ἐπὶ τούτοις ἐξέσται ἀποκτεῖναι. φέρ', ἐὰν δέ τι συμβῇ
τοιοῦτον οἷον ἴσως ἤδη τῳ καὶ ἄλλῳ, ἀπαλλαγῇ μὲν
ἐκ Θρᾴκης, ἐλθὼν δ' εἰς πόλιν οἰκῇ που, τῆς μὲν ἐξου-
σίας μηκέτι κύριος ὢν δι' ἧς πολλὰ ποιεῖ τῶν ἀπειρη-
μένων ὑπὸ τῶν νόμων, τοῖς δ' ἔθεσιν καὶ ταῖς ἐπι-
θυμίαις ταὔτ' ἐπιχειρῶν πράττειν, ἄλλο τι ἢ σιγῶντα
δεήσει Χαρίδημον ἐὰν αὐτὸν ὑβρίζειν; οὐ γὰρ ἀπο-
κτεῖναί γ' ἀσφαλές, οὐδὲ τιμωρίαν λαβεῖν ἣν δίδωσ'
58 ὁ νόμος, διὰ τὸ ψήφισμα τουτί. καὶ μὴν εἴ τις ἐκεῖνο
ὑπολαμβάνει, ποῦ δὲ γένοιτ' ἂν ταῦτα; τί κωλύει κἀμὲ
λέγειν τίς δ' ἂν ἀποκτείναι Χαρίδημον; ἀλλὰ μὴ τοῦτο
σκοπῶμεν· ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐστὶ τὸ φεῦγον ψήφισμα οὐκ
ἐπ' ἤδη γεγενημένῳ τινὶ πράγματι, ἀλλ' [ἐπὶ τοιούτῳ]
ὃ μηδ' εἰ γενήσεται μηδεὶς οἶδεν, τὸ μὲν τοῦ μέλλον-
τος ἔσεσθαι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπαρχέτω, πρὸς δὲ τοῦθ'
ὑποθέντες ἀνθρωπίνως τὰς ἐλπίδας, οὕτω σκοπῶμεν,
ὡς τάχ' ἂν εἰ τύχοι καὶ τούτων κἀκείνων συμβάντων.
59 λύσασιν μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμ', ἂν ἄρα συμβῇ τι πα-
θεῖν ἐκείνῳ, εἰσὶν αἱ κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ
τιμωρίαι· ἐῶσι δ', ἂν ἄρ' ἐκεῖνος ζῶν ἀδικῇ τιν',

ἀνῄρηται τοῖς ὑβριζομένοις ἡ μετὰ τῶν νόμων δίκη. 639
ὥστε πανταχῇ καὶ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς νόμοις τὸ ψή-
φισμα καὶ λῦσαι συμφέρει.
60 *Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

*Καὶ ἐὰν φέροντα ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυ-
νόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι.*

*Ἄλλα ταῦτ᾽ ἐφ᾽ οἷς ἔξεστι κτεῖναι. „ἐὰν ἄγοντα
ἢ φέροντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νη-
ποινεὶ τεθνάναι“ κελεύει. θεάσασθε πρὸς Διὸς ὡς εὖ·
τῷ μὲν ὑπειπών, ἐφ᾽ οἷς ἐξεῖναι κτείνειν, προσγράψαι
τὸ „εὐθύς“, ἀφεῖλε τὸν τοῦ βουλεύσασθαί τι κακὸν
χρόνον· τῷ δ᾽ „ἀμυνόμενος“ γράψαι, δηλοῖ τῷ πά-
σχοντι διδοὺς τὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἄλλῳ τινί. ὁ μὲν δὴ
νόμος εὐθὺς ἀμυνομένῳ δέδωκεν ἀποκτιννύναι, ὁ δ᾽
οὐδὲν εἴρηκεν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς „ἐάν τις ἀποκτείνῃ“, κἂν
61 δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν. ἀλλὰ νὴ Δία συ-
κοφαντοῦμεν τὸ πρᾶγμα· τίνα γὰρ „οἴσει ἢ ἄξει βίᾳ
ἀδίκως“ Χαρίδημος; πάντας ἀνθρώπους. ἴστε γὰρ
δήπου τοῦθ᾽ ὅτι πάντες οἱ στράτευμ᾽ ἔχοντες, ὧν ἂν
οἴωνται κρείττους ἔσεσθαι, ἄγουσι καὶ φέρουσι χρήματ᾽
αἰτοῦντες. εἶτ᾽ οὐ δεινόν, ὦ γῆ καὶ θεοί, καὶ φανε-
ρῶς παράνομον, οὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον,
ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων, τὸν
ἄγοντ᾽ ἢ φέροντα βίᾳ τἄμ᾽ ἐν πολεμίου μοίρᾳ μὴ ἐξεῖ-
ναί μοι ἀμύνεσθαι, εἴ γε μηδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέ-
σται Χαρίδημον ἀποκτεῖναι, ἀλλ᾽, ἂν ἀδικῶν ἄγῃ καὶ
φέρῃ βίᾳ τά τινος λῃζόμενος, ἀγώγιμος ὁ κτείνας ἔσται,
τοῦ νόμου διδόντος, ἐὰν ἐπὶ τούτοις, ἀθῷον εἶναι;
62 *Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.*

ΝΟΜΟΣ. 640

*Ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ τὸν θεσμὸν συγχυ-
θῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν, ἄτιμον εἶναι καὶ παῖ-
δας καὶ τὰ ἐκείνου.*

Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρυς ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, „ὃς ἂν ἄρχων ἢ ἰδιώτης αἴτιος ᾖ
τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτόν,
ἄτιμος ἔστω καὶ οἱ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου“. ἆρ᾽ οὖν
μικρὰν ἢ φαύλην πρόνοιαν ἔχειν ὑμῖν ὁ θεὶς τὸν νόμον
δοκεῖ, ὅπως κύριος ἔσται καὶ μήτε συγχυθήσεται μήτ᾽
αὖ μεταποιηθήσεται; ἀλλ᾽ Ἀριστοκράτης οὑτοσὶ μικρὰ
φροντίσας αὐτοῦ μεταποιεῖ καὶ συγχεῖ. τί γὰρ ἄλλ᾽
ἐστὶν τὸ μεταποιεῖν, ἢ ὅταν ἔξω τῶν τεταγμένων δι-
καστηρίων καὶ ὅρων, ὧν εἴργεσθαι δεῖ, διδῷ τις τὰς
τιμωρίας, καὶ τὸ λόγου τυχεῖν ἀναιρῶν ἐκδότους ποιῇ;
τί δ᾽ ἄλλο τὸ συγχεῖν, ἢ ὅταν ἑξῆς οὑτωσὶ πάντα τἀ-
ναντία τῶν ἐν τοῖς νόμοις τις γεγραμμένων γράφῃ;
63 Οὐ τοίνυν τούτους μόνον τοὺς νόμους ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλούς, οὓς
οὐ παραγεγράμμεθα διὰ τὸ πλῆθος. ἀλλ᾽ ἐν κεφαλαίῳ
λέγω· ὁπόσοι νόμοι περὶ τῶν φονικῶν δικαστηρίων
εἰσίν, καλεῖσθαι λέγοντες ἢ μαρτυρεῖν ἢ διόμνυσθαι
τοὺς ἀγωνιζομένους ἢ ἄλλ᾽ ὁτιοῦν προστάττοντες, πάν-
τας ὑπερβέβηκε τούτους καὶ πᾶσιν ἐναντίον εἴρηκεν τὸ
ψήφισμα τουτί. οὖ γὰρ οὐ κλῆσις, οὐ κρίσις, οὐ μαρ-
τυρία συνειδότος, οὐ διωμοσία, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ αἰτίας εὐθὺς
ἡ τιμωρία γέγραπται, καὶ ταῦθ᾽ ἣν ἀπαγορεύουσιν οἱ
νόμοι, τί ἂν ἄλλο τις εἴποι; καίτοι ταῦτα πάντ᾽ ἐπὶ
πέντε δικαστηρίοις γίγνεται προστεταγμένα τοῖς νό-
64 μοις. νὴ Δί᾽, ἴσως εἴποι τις ἄν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν 641

οὐδενός ἐστ' ἄξι' οὐδὲ δικαίως εὑρημένα, ἃ δ' ἔγραψεν
οὗτος, δίκαια καὶ καλά. ἀλλὰ τοὐναντίον τούτου μὲν
ψήφισμ' οὐκ οἶδ' εἴ τι δεινότερον γέγονεν πώποτ' ἐν
ὑμῖν, τούτων δὲ τῶν πάντων, ὁπόσ' ἐστὶ δικαστήρι'
ἐν ἀνθρώποις, οὐδὲν οὔτε σεμνότερον οὔτε δικαιότε-
ρον φανήσεται. βούλομαι δ' εἰπεῖν διὰ βραχέων, ἃ
καὶ ζῆλόν τινα καὶ τιμὴν φέρει τῇ πόλει ῥηθέντα, καὶ
ἡδίους ἔσεσθ' ἀκούσαντες. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν ὅθεν
μάλιστα μαθήσεσθε, ἐπὶ τὴν δωρειὰν ἐπανελθὼν ἣ
τῷ Χαριδήμῳ δέδοται.

65 Ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Χαρίδημον ἐποιησά-
μεθα πολίτην, καὶ διὰ τῆς δωρειᾶς ταύτης μετεδώ-
καμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νομίμων καὶ
πάντων ὅσων περ αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν. πολλὰ μὲν
δὴ παρ' ἡμῖν ἐστι τοιαῦθ' οἷ' οὐχ ἑτέρωθι, ἓν δ' οὖν
ἰδιώτατον πάντων καὶ σεμνότατον, τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ
δικαστήριον, ὑπὲρ οὗ τοσαῦτ' ἔστιν εἰπεῖν καλὰ παρα-
δεδομένα καὶ μυθώδη καὶ ὧν αὐτοὶ μάρτυρές ἐσμεν,
ὅσα [περὶ] οὐδενὸς ἄλλου δικαστηρίου· ὧν ὡσπερεὶ
66 δείγματος εἵνεκ' ἄξιόν ἐσθ' ἓν ἢ δύ' ἀκοῦσαι. τοῦτο
μὲν τοίνυν τὰ παλαιά, ὡς ἡμῖν ἀκούειν παραδέδοται,
ἐν μόνῳ τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ θεοὶ δίκας καὶ δοῦναι
καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν καὶ δικασταὶ γενέσθαι διενεχθεῖσιν
ἀλλήλοις, ὡς λόγος, λαβεῖν μὲν Ποσειδῶν' ὑπὲρ Ἁλιρ-
ροθίου τοῦ υἱοῦ παρ' Ἄρεως, δικάσαι δ' Εὐμενίσιν
καὶ Ὀρέστῃ τοὺς δώδεκα θεούς. καὶ τὰ μὲν δὴ πα-
λαιὰ ταῦτα, τὰ δ' ὕστερον· τοῦτο μόνον τὸ δικαστή-
ριον οὐχὶ τύραννος, οὐκ ὀλιγαρχία[, οὐ δημοκρατία] 642
τὰς φονικὰς δίκας ἀφελέσθαι τετόλμηκεν, ἀλλὰ πάντες
ἀσθενέστερον ἂν τὸ δίκαιον εὑρεῖν ἡγοῦνται περὶ τού-
των αὐτοὶ τοῦ παρὰ τούτοις εὑρημένου δικαίου. πρὸς

δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, ἐνταυθοῖ μόνον οὐδεὶς πώ-
ποτε οὔτε φεύγων ἁλοὺς οὔτε διώκων ἡττηθεὶς ἐξή-
67 λεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα. ταύτην τοί-
νυν τὴν φυλακὴν καὶ τὰς ἐν ταύτῃ νομίμους τιμωρίας
παραβὰς ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τοδί, ζῶντι μὲν ἐξου-
σίαν γέγραφεν τῷ Χαριδήμῳ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται,
παθόντος δέ τι τοῖς οἰκείοις συκοφαντίαν δέδωκεν.
σκέψασθε γὰρ οὑτωσί. ἴστε δήπου τοῦθ' ἅπαντες, ὅτι
ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, οὗ δίδωσ' ὁ νόμος καὶ κελεύει τοῦ
φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον μὲν διομεῖται κατ' ἐξωλείας
αὑτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας ὅ τιν' αἰτιώμενος εἰργά-
68 σθαι τι τοιοῦτον, εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τρόπον τοῦτο
ποιήσει, ἀλλ' ὃν οὐδεὶς ὄμνυσ' ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου,
στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ καὶ ταύρου,
καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ' ὧν δεῖ καὶ ἐν αἷς ἡμέ-
ραις καθήκει, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τῶν
μεταχειριζομένων ἅπαν, ὅσον ἐσθ' ὅσιον, πεπρᾶχθαι.
καὶ μετὰ ταῦθ' ὁ τὸν τοιοῦτον ὅρκον ὀμωμοκὼς οὔπω
πεπίστευται, ἀλλ' ἂν ἐξελεγχθῇ μὴ λέγων ἀληθῆ, τὴν
ἐπιορκίαν ἀπενεγκάμενος τοῖς αὑτοῦ παισὶν καὶ τῷ
69 γένει πλέον οὐδ' ὁτιοῦν ἕξει. ἂν δὲ δόξῃ τὰ δίκαι'
ἐγκαλεῖν καὶ ἕλῃ τὸν δεδρακότα τοῦ φόνου, οὐδ' οὕτω
κύριος γίγνεταί τοῦ ἁλόντος, ἀλλ' ἐκείνου μὲν οἱ νόμοι
κύριοι κολάσαι καὶ οἷς προστέτακται, τῷ δ' ἐπιδεῖν
διδόντα δίκην ἔξεστιν, ἣν ἔταξ' ὁ νόμος, τὸν ἁλόντα, 643
πέρα δ' οὐδὲν τούτου. καὶ τῷ μὲν διώκοντι [ὑπάρχει]
ταῦτα, τῷ δὲ φεύγοντι τὰ μὲν τῆς διωμοσίας ταὐτά,
τὸν πρότερον δ' ἔξεστιν εἰπόντα λόγον μεταστῆναι,
καὶ οὔθ' ὁ διώκων οὔθ' οἱ δικάζοντες οὔτ' ἄλλος
70 ανθρώπων οὐδεὶς κύριος κωλῦσαι. τί δήποτ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοῦθ' οὕτως ἔχει; ὅτι οἱ ταῦτ' ἐξ

ἀρχῆς [τὰ νόμιμα] διελόντες, οἵτινές ποτ᾽ ἦσαν, εἴθ᾽ ἥρωες εἴτε θεοί, οὐκ ἐπέθεντο τοῖς ἀτυχήσασιν. ἀλλ᾽ ἀνθρωπίνως ἐπεκούφισαν, εἰς ὅσον εἶχε καλῶς, τὰς συμφοράς. ταῦτα μέντοι πάνθ᾽ οὕτω καλῶς καὶ νομίμως ἔχονθ᾽ ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτὶ παραβεβηκὼς φαίνεται· ἓν γὰρ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἔνι τούτων ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ τούτου. καὶ πρῶτον μὲν παρ᾽ ἑνὸς τούτου δικαστηρίου καὶ [παρὰ] τοὺς γεγραμμένους νόμους καὶ τἄγραφα νόμιμα τὸ ψήφισμ᾽ εἴρηται.

71 Δεύτερον δ᾽ ἕτερον δικαστήριον τὸ τῶν ἀκουσίων φόνων φανήσεται συγχέων, τοὐπὶ Παλλαδίῳ, καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ νόμους παραβαίνων. καὶ γὰρ ἐνταῦθ᾽ ὑπόκειται πρῶτον μὲν διωμοσία, δεύτερον δὲ λόγος, τρίτον δὲ γνῶσις τοῦ δικαστηρίου, ὧν οὐδέν ἐστ᾽ ἐν τῷ τούτου ψηφίσματι. ἂν δ᾽ ἁλῷ καὶ δοκῇ τοὔργον εἰργάσθαι, οὔθ᾽ ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύριος, οὔτ᾽ ἄλλος

72 οὐδὲ εἷς πλὴν ὁ νόμος. τί οὖν ὁ νόμος κελεύει τὸν ἁλόντ᾽ ἐπ᾽ ἀκουσίῳ φόνῳ; ἔν τισιν εἰρημένοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδόν, καὶ φεύγειν ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα 644 τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. τηνικαῦτα δ᾽ ἥκειν δέδωκεν ἔστιν ὃν τρόπον, οὐχ ὃν ἂν τύχῃ, ἀλλὰ καὶ θῦσαι καὶ καθαρθῆναι καὶ ἄλλ᾽ ἄττα διείρηκεν, ἃ χρὴ ποιῆσαι, ὀρθῶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντα ταῦτα λέγων

73 ὁ νόμος. καὶ γὰρ τὸ τῶν ἀκουσίων ἐλάττω τὴν τιμωρίαν ἢ τῶν ἑκουσίων τάξαι δίκαιον, καὶ τὸ παρασχόντ᾽ ἀσφάλειαν ἀπελθεῖν οὕτω προστάττειν φεύγειν ὀρθῶς ἔστιν ἔχον, καὶ τὸ τὸν κατιόνθ᾽ ὁσιοῦν [καὶ καθαίρεσθαι] νομίμοις τισί, καὶ τὸ τοὺς νόμους κυρίους ἁπάντων εἶναι, καὶ πάντα ταῦτ᾽ ἔχει καλῶς. ταῦτα τοίνυν ἅπαντα δικαίως οὕτω διορισθέντα ὑπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς νομοθετησάντων παρέβη γράφων τὸ ψήφισμ᾽ οὑτοσί.

ταῦτα μὲν δὴ δύο τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα δικαστήρια καὶ νόμιμ᾽ ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου παραδεδομέν᾽ οὕτως ἀναιδῶς ὑπερπεπήδηκεν.

74 Τρίτον δ᾽ ἕτερον πρὸς τούτοις δικαστήριον, ὃ πάντων ἁγιώτατα τούτων ἔχει καὶ φρικωδέστατα, ἄν τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐννόμως δὲ φῇ δεδρακέναι. τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τοὐπὶ Δελφινίῳ. δοκοῦσι γάρ μοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ ζητῆσαι τοῦτο πρῶτον ἁπάντων οἱ περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαι᾽ ὁρίσαντες, πότερ᾽ οὐδένα χρὴ φόνον ὅσιον εἶναι νομίζειν, ἤ τινά γ᾽ ἔσθ᾽ ὅσιον νομιστέον, λογιζόμενοι δ᾽ ὅτι μητέρ᾽ Ὀρέστης ἀπεκτονὼς ὁμολογῶν θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει, νομίσαι δίκαιόν τιν᾽ εἶναι φόνον· οὐ γὰρ ἂν τά γε μὴ δίκαια θεοὺς ψηφίσασθαι. ὡς δὲ τοῦτ᾽ ἐνόμισαν, γράφουσιν ἤδη καὶ διορίζουσι σαφῶς ἐφ᾽ οἷς

75 ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι. ἀλλ᾽ οὐχ οὗτος οὐδὲν ἀφεῖλεν, 645 ἀλλ᾽ ἁπλῶς, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, κἂν δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν, ἔκδοτον ποιεῖ. καίτοι πᾶσίν εἰσι πράγμασι καὶ λόγοις δύο προσθῆκαι, ἡ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἃς ἅμα μὲν ταὐτὸ πρᾶγμ᾽ οὐδὲν ἂν δύναιτο σχεῖν οὐδὲ λόγος οὐδείς (πῶς γὰρ ἂν δίκαι᾽ ἅμα ταὐτὰ καὶ μὴ γένοιτο;) τὴν ἑτέραν δ᾽ ἕκαστον ἔχον δοκιμάζεται, κἂν μὲν τὴν ἄδικον φανῇ, πονηρὸν κρίνεται, ἂν δὲ τὴν δικαίαν, χρηστὸν καὶ καλόν. σὺ τοίνυν οὐδετέραν προσέθηκας τούτων, „ἄν τις ἀποκτείνῃ“ γράφων· ἀλλ᾽ ἀόριστον εἰπὼν αὐτὴν τὴν αἰτίαν, καὶ μετὰ ταῦτ᾽ εὐθὺς προσγράψας ἀγώγιμον εἶναι, τρίτον τουτὶ δικαστήριον καὶ τὰ τούτου νόμιμα παραβεβηκὼς φαίνει.

76 Τέταρτον τοίνυν ἄλλο πρὸς τούτοις τοὐπὶ Πρυτανείῳ. τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τί; ἐὰν λίθος ἢ ξύλον ἢ σίδηρος

ἢ τι τοιοῦτον ἐμπεσὸν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βαλόντ᾽
ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δ᾽ εἰδῇ καὶ ἔχῃ τὸ τὸν φόνον εἰρ-
γασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχάνεται. εἰ τοίνυν τῶν
ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδέν ἐσθ᾽
ὅσιον, τοιαύτην ἔχον αἰτίαν, ἐᾶν ἄκριτον, ἦ που τόν
γ᾽ ἀδικοῦντα μὲν οὐδὲν, ἐὰν τύχῃ, θήσω δ᾽ ἀδικοῦντα,
ἀλλ᾽ ἄνθρωπόν γ᾽ ὄντα καὶ μετειληφότα τῇ τύχῃ τῆς
αὐτῆς ἡμῖν φύσεως, ἀνόσιον καὶ δεινὸν ἄνευ λόγου
καὶ ψήφου ποιεῖν ἔκδοτον ἐπ᾽ αἰτίᾳ τοιαύτῃ.

77 Ἔτι τοίνυν πέμπτον δικαστήριον ἄλλο θεάσασθ᾽
οἷον ὑπερβέβηκε τὸ ἐν Φρεαττοῖ. ἐνταῦθα γὰρ ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι κελεύει δίκας ὑπέχειν ὁ νόμος, „ἐάν τις
ἐπ᾽ ἀκουσίῳ φόνῳ πεφευγώς, μήπω τῶν ἐκβαλόντων
αὐτὸν ᾐδεσμένων, αἰτίαν ἔχῃ ἑτέρου φόνου ἑκουσίου“. 646
καὶ οὐχ, ὅτι δεῦρ᾽ οὐχ οἷόν τ᾽ ἐλθεῖν αὐτῷ, παρεῖδεν
αὐτὸν ὁ ταῦθ᾽ ἕκαστα τάξας, οὐδ᾽, ὅτι καὶ πρότερόν
τι τοιοῦτον ἐποίησε, καὶ δὴ τὴν ὁμοίαν ἐποιήσατο
78 πιστὴν αἰτίαν κατ᾽ αὐτοῦ, ἀλλὰ τό τ᾽ εὐσεβὲς εὗρεν
ὅπως ἔσται, κἀκεῖνον οὐκ ἀπεστέρησε λόγου καὶ κρί-
σεως. τί οὖν ἐποίησεν; ἤγαγε τοὺς δικάσοντας οἷ προσ-
ελθεῖν οἷόν τ᾽ ἐκείνῳ, τῆς χώρας ἀποδείξας τόπον
τιν᾽ ἐν Φρεαττοῖ καλούμενον ἐπὶ θαλάττῃ. εἶθ᾽ ὁ μὲν
ἐν πλοίῳ προσπλεύσας λέγει τῆς γῆς οὐχ ἁπτόμενος,
οἱ δ᾽ ἀκροῶνται καὶ δικάζουσ᾽ ἐν τῇ γῇ· κἂν μὲν
ἁλῷ, τὴν ἐπὶ τοῖς ἑκουσίοις φόνοις δίκην ἔδωκε δι-
καίως, ἂν δ᾽ ἀποφύγῃ, ταύτης μὲν ἀθῷος ἀφίεται,
79 τὴν δ᾽ ἐπὶ τῷ πρότερον φόνῳ φυγὴν ὑπέχει. τίνος
οὖν ποθ᾽ εἵνεκα ταῦθ᾽ οὕτω διεσπούδασται; ἴσον ἡγεῖτ᾽
ἀσέβημ᾽ ὁ ταῦτα διαιρῶν τόν τ᾽ ἀδικοῦντ᾽ ἐᾶν, καὶ
τὸν ἀναίτιον ἐκδιδόναι πρὸ δίκης. καίτοι εἰ περὶ τῶν
ἀνδροφόνων ἤδη κεκριμένων τοσαύτη σπουδή, ὅπως

λόγου καὶ κρίσεως καὶ πάντων ὁπόσ᾽ ἐστὶ δίκαια τεύ-
ξονται περὶ τῶν ὕστερον αἰτιῶν, ἦ που περί γε τοῦ
μήθ᾽ ἑαλωκότος μήτ᾽ ἐγνωσμένου, πότερον δέδρακεν
ἢ οὒ καὶ πότερ᾽ ἄκων ἢ ἑκών, πάνδεινον γράφειν ὡς
ἐκδοτέον τοῖς ἐγκαλοῦσιν.

80 Ἔτι τοίνυν ἔσθ᾽ ἕκτη τιμωρία πρὸς ἁπάσαις ταύ-
ταις, ἣν ὁμοίως παραβὰς γέγραφεν τὸ ψήφισμ᾽ οὑτοσί.
εἰ πάντα ταῦτά τις ἠγνόηκεν, ἢ καὶ παρεληλύθασιν οἱ
χρόνοι, ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ δι᾽ ἄλλο
τι οὐχὶ βούλεται τούτους τοὺς τρόπους ἐπεξιέναι, τὸν 647
ἀνδροφόνον δ᾽ ὁρᾷ περιιόντ᾽ ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατὰ
τὴν ἀγοράν, ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον, οὐκ
οἴκαδ᾽ οὐδ᾽ ὅποι βούλεται, ὥσπερ σὺ δέδωκας. κἀν-
ταῦθ᾽ ἀπαχθεὶς οὐδ᾽ ὁτιοῦν, πρὶν ἂν κριθῇ, πείσεται,
ἀλλ᾽ ἐὰν μὲν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιωθήσεται, ἐὰν δὲ μὴ
μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγών,
81 χιλίας προσοφλήσει. ἀλλ᾽ οὐχ οὗτος ἔγραψε ταῦτα,
ἀλλὰ τὸν μὲν ἀθῷον αἰτιᾶσθαι, τὸν δ᾽ ἄκριτον παρα-
χρῆμ᾽ ἐκδίδοσθαι. ἂν δέ τις ἀνθρώπων ἢ καὶ ὅλη
πόλις τοσούτοις νομίμοις ἀναιρουμένοις ὅσοις ἐγὼ διεξ-
ελήλυθα, καὶ τοσούτοις δικαστηρίοις καταλυομένοις
ὅσοις εἴρηκα, ἃ θεοὶ κατέδειξαν καὶ μετὰ ταῦτ᾽ ἄν-
θρωποι χρῶνται πάντα τὸν χρόνον, βοηθήσῃ καὶ τὸν
ὑβριζόμενον καὶ παρανομούμενον ἐξέληται, ἔκσπονδον
ἔγραψεν εἶναι, καὶ οὐδὲ τούτῳ λόγον οὐδὲ κρίσιν πε-
ποίηκ᾽, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐθὺς ἄνευ κρίσεως κολάζει.
πῶς ἂν ἢ δεινότερον γένοιτ᾽ ἢ παρανομώτερον τούτου
ψήφισμα;

82 Ἆρά τις ἡμῖν ἔτι λοιπός ἐστι νόμος; δεῖξον. οὑ-
τοσί. λέγε τοῦτον.

NΟΜΟΣ.

Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς
προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ
φόνου ὑπόσχωσιν ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι. τὴν δὲ
ἀνδροληψίαν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή.

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλῶς ἐχόντων νό-
μων, οὐκ οἶδ᾽ εἴ τινος ἧττον οὗτος ἔχει καλῶς καὶ δι-
καίως [ὁ νόμος]. σκέψασθε γὰρ ὡς νομίμως καὶ σφόδρ᾽ 648
83 ἀνθρωπίνως κεῖται. „ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ“
φησί. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο προσγράψας τὸ „βιαίως“,
σύμβολον πεποίηκεν ᾧ γιγνώσκομεν, ὅτι, ἂν ἀδίκως,
λέγει. „ὑπὲρ τούτου“ φησὶ „τοῖς προσήκουσιν εἶναι
τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν
ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι“. σκοπεῖσθ᾽ ὡς καλῶς.
πρότερον μὲν ὑποσχεῖν δίκας ἀξιοῖ, μετὰ ταῦτα δ᾽ ἐὰν
τοῦτο μὴ βούλωνται, προσέταξεν ἐκδοῦναι· ἐὰν δὲ μη-
δέτερον τούτων ἐθέλωσι, „τὸ ἀνδρολήψιόν“ φησιν
„εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή“. παρὰ τοίνυν ὅλον
84 τοῦτον τὸν νόμον εἴρηται τὸ ψήφισμα. πρῶτον μὲν
γὰρ „ἐάν τις ἀποκτείνῃ“ γράφων, οὐ προσέγραψ᾽ ἀδί-
κως οὐδὲ βιαίως οὐδ᾽ ὅλως οὐδέν. εἶτα πρὸ τοῦ δίκην
ἀξιῶσαι λαβεῖν, εὐθὺς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. πρὸς
δὲ τούτοις ὁ μὲν νόμος, ἐὰν μήτε δίκας ὑπέχωσι παρ᾽
οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, μήτε τοὺς δεδρακότας ἐκ-
διδῶσι, κελεύει κατὰ τούτων εἶναι μέχρι τριῶν τὸ ἀν-
85 δρολήψιον· ὁ δὲ τούτους μὲν ἀθῴους παρῆκε, καὶ οὐδὲ
λόγον πεποίηται περὶ αὐτῶν οὐδένα, τοὺς δὲ τὸν ἤδη
πεφευγότα (θήσω γὰρ οὕτω) κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων
ἀνθρώπων νόμον ὃς κεῖται τὸν φεύγοντα δέχεσθαι,
ὑποδεξαμένους ἐκσπόνδους εἶναι γράφει, ἐὰν μὴ τὸν

ἱκέτην ἔκδοτον διδῶσιν. οὐκοῦν καὶ τῷ μὴ προσθεῖναι
πῶς, ἐὰν ἀποκτείνῃ, καὶ τῷ μηδεμίαν κρίσιν εἰπεῖν,
καὶ τῷ μὴ δίκας αἰτεῖν, καὶ τῷ πανταχόθεν διδόναι
λαμβάνειν, καὶ τῷ τοὺς ὑποδεξαμένους, ἀλλὰ μὴ παρ᾽
οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται κολάζειν, καὶ πᾶσιν οὑτωσὶ
φανερῶς καὶ παρὰ τοῦτον εἴρηκε τὸν νόμον. 649
86 Λέγε δὴ τὸν ἐφεξῆς.

ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ νόμον ἐπ᾽ ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν
αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις.

Ἔστι μὲν οὐκέτι τῶν φονικῶν ὅδ᾽ ὁ νῦν ἀνεγνω-
σμένος νόμος ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ᾽ ὁτιοῦν δ᾽ ἧττον
ἔχει καλῶς εἴπερ καὶ ἄλλος τις. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης
πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτως ᾤετο δεῖν καὶ
τῶν νόμων ἴσον μετέχειν πάντας ὁ θεὶς αὐτόν, καὶ διὰ
ταῦτ᾽ ἔγραψε „μηδὲ νόμον ἐπ᾽ ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι,
ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ᾽ ἅπασιν Ἀθηναίοις“. ὁπότε τοί-
νυν τὰ ψηφίσματα δεῖν κατὰ τοὺς νόμους ὁμολογεῖται
γράφειν, ὁ γράφων ἰδίᾳ τι Χαριδήμῳ τοιοῦτον, ὃ μὴ
πᾶσι καὶ ὑμῖν ἔσται, σαφῶς καὶ παρὰ τοῦτον ἂν εἰ-
ρηκὼς εἴη τὸν νόμον. οὐ γὰρ δήπου, ἃ μηδὲ νομο-
θετεῖν ἔξεστι, ταῦτ᾽ ἐν ψηφίσματι γράψας τις ἔννομ᾽
ἂν εἰρηκὼς εἴη.
87 Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον. ἢ οὗτοι πάντες εἰσίν;

ΝΟΜΟΣ.

Ψήφισμα δὲ μηδεν μήτε βουλῆς μήτε δήμου νόμου
κυριώτερον εἶναι.

Κατάθου. Πάνυ μικρὸν ὑπείληφά μοι τὸν λόγον
ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ῥᾴδιον εἶναι περὶ τοῦ παρὰ

τοῦτον εἰρῆσθαι τὸν νόμον τὸ ψήφισμα. ὃς γὰρ ὑπαρ-
χόντων τοσούτων νόμων πάντας ὑπερβὰς τούτους γέ-
γραφεν καὶ κατέκλεισ' ἴδιον πρᾶγμα ψηφίσματι, τοῦτον
τί τις ἄλλο ποιεῖν φήσῃ πλὴν ψήφισμα νόμου κυριώ-
τερον ἀξιοῦν εἶναι;

88 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ ἓν ἢ δύο ψηφίσματα 650
δεῖξαι τῶν γεγραμμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις τῆς
πόλεως, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ῥᾴδιόν ἐστι γράφειν τὰ δίκαια,
ὅταν αὐτοῦ τις εἵνεκα τούτου γράφῃ, τοῦ τιμῆσαί τινα
καὶ μεταδοῦναι τῶν ἡμῖν ὑπαρχόντων, καὶ μὴ διὰ τοῦ
ταῦτα δοκεῖν ποιεῖν βούληται κακουργεῖν καὶ παρα-
κρούεσθαι. λέγε τὰ ψηφίσματα ταυτί. ἀλλ' ἵνα μὴ μα-
κρὸν ὑμῖν ἀκούειν ᾖ, ἐξ ἑκάστου τῶν ψηφισμάτων αὐτὸ
τοῦτ' ἐξείλεκται περὶ οὗ τούτου κατηγορῶ. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

89 Ὁρᾶθ' ὅτι πάντες ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν αὐτὸν
τρόπον γεγράφασιν. „ἔστω“ φησὶν „ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ
αὐτὴ τιμωρία, καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ“,
κυρίους μὲν ἐῶντες τοὺς περὶ τούτων ὑπάρχοντας ὑμῖν
νόμους, σεμνοὺς δ' ἀποφαίνοντες, οἵ γ' ἐν δωρειᾶς
ἐποιήσαντο τάξει τὸ τούτων μεταδοῦναι. ἀλλ' οὐκ
Ἀριστοκράτης, ἀλλὰ προπηλακίζει μὲν καθ' ὅσον δύ-
ναται τούτους (ὡς γοῦν οὐδενὸς ἀξίων ἴδιόν τι γρά-
φειν ἐπεχείρησε), μικρὰν δ' ἀποφαίνει κἀκείνην τὴν
δωρειάν, ἐν ᾗ τὴν πολιτείαν δεδώκατε τῷ Χαριδήμῳ.
ὃς γάρ, ὡς ἀγαπώντων τοῦθ' ὑμῶν καὶ προσοφειλόν-
των χάριν αὐτῷ, γέγραφεν καὶ πρὸς φυλάττειν ὑμᾶς
ἐκεῖνον, ὅπως ἀδεῶς ὅ τι ἂν βούληται ποιῇ, πῶς οὐ
τοῦθ' ὃ λέγω διαπράττεται;

90 Οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὅτι ὡς μὲν

οὐ παρὰ τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφεν τὸ ψήφι-
σμα Ἀριστοκράτης οὐχ ἕξει δεῖξαι, ὃ δὲ δεινότατον
πάντων ἐστὶ, τὸ μηδεμίαν κρίσιν ἐν παντὶ ποιῆσαι τῷ 651
ψηφίσματι τοιαύτης αἰτίας, τοῦθ' ὑφαιρεῖσθαι πειρά-
σεται. ἐγὼ δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ μὲν λέγειν
οὐκ οἶμαι δεῖν, ἐκ δὲ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ δείξω
σαφῶς οὐδ' αὐτὸν τοῦτον ἡγούμενον εἶναι κρίσιν οὐ-
91 δεμίαν τῷ τὴν αἰτίαν ἔχοντι. γέγραφεν γὰρ „ἐάν τις
ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω, ἐὰν δέ τις ἀφέ-
ληται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω“, οὐκ „ἐὰν
μὴ παράσχῃ εἰς κρίσιν τὸν ἀφαιρεθέντα“, ἀλλ' ὅλως
εὐθύς. καίτοι εἴ γ' ἐδίδου κρίσιν καὶ μὴ ἀφῃρεῖτο,
τότ' ἂν προσέγραψεν κατὰ τῶν ἀφελομένων τὴν τιμω-
ρίαν, ὁπότ' εἰς τὴν κρίσιν μὴ παρέσχον ὃν ἐξείλοντο.

92 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν κἀκεῖνον ἐρεῖν τὸν λόγον,
καὶ σφόδρα ταύτῃ ζητήσειν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ὡς ἄκυρόν
ἐστι τὸ ψήφισμα· προβούλευμα γάρ ἐστιν, ὁ νόμος δ'
ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα, ὥστε
κἂν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσησθε, ἥ γε πόλις φλαῦρον
93 οὐδὲν πείσεται κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο. ἐγὼ δὲ πρὸς
ταῦτ' οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ὑπολαμβάνειν, ὅτι τὸ
ψήφισμα τοῦθ' οὗτος ἔγραψεν οὐχ ἵν' ὄντος ἀκύρου
μηδὲν ἀηδὲς ὑμῖν συμβῇ (τὴν ἀρχὴν γὰρ ἐξῆν αὐτῷ μὴ
γράφειν, εἴ γε τὸ βέλτιστον τῇ πόλει σκοπεῖν ἐβού-
λετο) ἀλλ' ἵν' ἐξαπατηθέντων ὑμῶν διαπράξαιντό τινες
τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσιν. οἱ δὲ γραψάμενοι
καὶ χρόνους ἐμποιήσαντες καὶ δι' οὓς ἄκυρόν ἐστιν,
ἡμεῖς ἐσμέν. ἄτοπον δὴ γένοιτ' ἄν, εἰ ὧν ἡμῖν χάριν
εἰκὸς ὑπάρχειν, ταῦτα τούτοις εἰς σωτηρίαν ὑπάρξειεν.
94 ἔτι τοίνυν οὐδ' ἁπλοῦν τοῦθ' οὕτως ἐστὶν, ὥς τις 652
οἴεται. εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἦν ὃς ἤμελλεν ὁμοίως των

συμφερόντων ὑμῖν ὀλιγωρήσας γράφειν, ἴσως ἂν ἦν
τοῦτο· νῦν δ᾽ ὄντων οὐκ ὀλίγων οὐχὶ καλῶς ἔχει μὴ
λῦσαι τὸ ψήφισμ᾽ ὑμῖν. τίς γὰρ οὐ γράψει θαρρῶν
πάλιν, ἡνίκ᾽ ἂν ᾖ τοῦτ᾽ ἀποπεφευγός; τίς δ᾽ οὐκ ἐπι-
ψηφιεῖ; τίς δὲ γράψεται; οὐ τοίνυν τοῦτο σκεπτέον.
εἰ τοῦτ᾽ ἔστιν ἄκυρον τοῖς χρόνοις, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο, ὅτι
τῇ περὶ τούτου ψήφῳ, νῦν ἐὰν ἀποψηφίσησθε, τοῖς
ἀδικεῖν βουλησομένοις αὖθις ὑμᾶς ἄδειαν δώσετε.
95 Οὐ τοίνυν οὐδ᾽ ἐκεῖνό μ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
λέληθεν, ὅτι ἁπλῆν μὲν οὐδὲ δικαίαν οὐδ᾽ ἡντινοῦν
ἀπολογίαν Ἀριστοκράτης ἕξει λέγειν, παραγωγὰς δέ
τινας τοιαύτας ἐρεῖ, ὡς ἄρα πολλὰ τοιαῦτ᾽ ἤδη γέγονε
ψηφίσματα πολλοῖς. ἔστι δ᾽ οὐδὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τοῦτο σημεῖον τοῦ τοῦτον ἔννομ᾽ εἰρηκέναι· πολλαὶ
γὰρ προφάσεις εἰσὶν δι᾽ ἃς πολλάκις ὑμεῖς ἐξηπατήσθε.
96 οἷον εἴ τι τῶν ἑαλωκότων ψηφισμάτων παρ᾽ ὑμῖν μὴ
ἐγράφη, κύριον ἂν δήπουθεν ἦν· καὶ μὴν παρὰ τοὺς
νόμους γ᾽ [ἂν] εἴρητο. καὶ εἴ τι γραφέν γ᾽ ἢ καθυ-
φέντων τῶν κατηγόρων ἢ μὴ δυνηθέντων μηδὲν δι-
δάξαι ἀπέφυγε, καὶ τοῦτ᾽ οὐδὲν κωλύει παράνομον
εἶναι. οὐκ ἄρ᾽ εὐορκοῦσιν οἱ δικάσαντες αὐτό; ναί.
πῶς; ἐγὼ διδάξω. γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὀμω-
μόκασιν, ἡ δὲ τῆς γνώμης δόξ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἂν ἀκούσωσι
παρίσταται· ὅτε τοίνυν κατὰ ταύτην ἔθεντο τὴν ψῆφον,
97 εὐσεβοῦσι. πᾶς γὰρ ὁ μήτε δι᾽ ἔχθραν μήτε δι᾽ εὔ-
νοιαν μήτε δι᾽ ἄλλην ἄδικον πρόφασιν μηδεμίαν παρ᾽
ἃ γιγνώσκει θέμενος τὴν ψῆφον εὐσεβεῖ· εἰ γὰρ ἠγνό- 653
ησέν τι διδασκόμενος, τοῦ μὴ συνεῖναι δίκην οὐκ ὀφεί-
λει δοῦναι· ἀλλ᾽ εἴ τις εἰδὼς ἐκεῖνο προύδωκεν ἢ ἐξα-
πατᾷ, οὗτός ἐστ᾽ ἔνοχος τῇ ἀρᾷ. διόπερ καταρᾶται
καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ, οὐκ εἴ τινες ἐξηπατή-

θησαν, ἀλλ᾽ εἴ τις ἐξαπατᾷ λέγων ἢ βουλὴν ἢ δῆμον
98 ἢ τὴν ἡλιαίαν. μὴ δὴ τοῦθ᾽ ὑμῖν ἐᾶτε λέγειν, ὡς γέ-
γονεν, ἀλλ᾽ ὡς ἔστι δίκαιον γίγνεσθαι, μηδ᾽ ὡς ἕτεροι
δικάσαντες ἐκύρωσαν ἐκεῖνα, ἀλλ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε
διδάσκειν, ὡς δικαιότερ᾽ ἡμῶν περὶ τοῦδε λέγουσιν.
εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνήσονται, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ὑμῖν
ἡγοῦμαι τὴν ἑτέρων ἀπάτην κυριωτέραν ποιήσασθαι
99 τῆς ὑμετέρας αὐτῶν γνώμης. ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ
καὶ σφόδρ᾽ ἀναιδὴς ὁ τοιοῦτος εἶναι λόγος, ὡς γέ-
γονεν καὶ πρότερόν τισιν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα.
οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη,
σὺ δὲ τοῦτ᾽ ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ᾽ ἀποφεύγειν σοι προσ-
ήκει, ἀλλὰ τοὐναντίον πολὺ μᾶλλον ἁλίσκεσθαι διὰ
ταῦτα. ὥσπερ γάρ, εἴ τις ἐκείνων ἥλω, σὺ τάδ᾽ οὐκ ἂν
ἔγραψας, οὕτως, ἐὰν σὺ νῦν ἁλῷς, ἄλλος οὐ γράψει.
100 Ὡς μὲν τοίνυν οὐ παρὰ πάντας τοὺς νόμους φα-
νερῶς γέγραφεν τὸ ψήφισμ᾽ Ἀριστοκράτης, οὐκ οἶμαι
λέγειν αὐτὸν ἕξειν· ἤδη δέ τιν᾽ εἶδον ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι γραφὴν ἀγωνιζόμενον παρανόμων τοῖς νόμοις
μὲν ἁλισκόμενον, ὡς δὲ συμφέρονθ᾽ ὑμῖν γέγραφεν
λέγειν ἐπιχειροῦντα καὶ ταύτῃ βιαζόμενον, εὐήθη μὲν
101 οἶμαι, μᾶλλον δ᾽ ἀναιδῆ λόγον· εἰ γὰρ καὶ κατὰ τἄλλα 654
πάντα συμφέροι τὰ εἰρημένα, ᾗ γ᾽ ὀμωμοκότας κατὰ
τοὺς νόμους δικάσειν ὑμᾶς ἀξιοῖ κυροῦν ἃ μηδ᾽ αὐτὸς
ἔχει δικαίως δεῖξαι γεγραμμέν᾽, ἀσύμφορ᾽ ἂν εἴη, εἴπερ
τὸ εὐορκεῖν περὶ πλείστου πᾶσίν ἐστι ποιητέον· οὐ μὴν
ἀλλ᾽ ἔχει τιν᾽ ὅμως ἡ ἀναίδει᾽ αὕτη λόγον. τούτῳ τοί-
νυν οὐδ᾽ οὗτος ἐνέσται πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος· οὕτω γὰρ
σφόδρ᾽ ἐναντίον ὂν τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα, μᾶλλον
102 ἀσύμφορόν ἐστιν ἢ παράνομον. βούλομαι δ᾽ ἤδη καὶ
τοῦθ᾽ ὑμῖν ἐπιδεικνύναι. ἵνα δ᾽ ὡς διὰ βραχυτάτου

λόγου δῆλον ὃ βούλομαι ποιήσω, παράδειγμά τι γνώ-
ριμον ὑμῖν ἐρῶ. ἴσθ' ὅτι συμφέρει τῇ πόλει μήτε Θη-
βαίους μήτε Λακεδαιμονίους ἰσχύειν, ἀλλὰ τοῖς μὲν
Φωκέας ἀντιπάλους, τοῖς δ' ἄλλους τινὰς εἶναι· ἐκ
γὰρ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν ἡμῖν ὑπάρχει μεγίστοις
103 οὖσιν ἀσφαλῶς οἰκεῖν. ταὐτὸν τοίνυν νομίζετε τοῦτο
καὶ τοῖς Χερρόνησον οἰκοῦσι τῶν πολιτῶν συμφέρειν,
μηδέν' εἶναι τῶν Θρᾳκῶν ἰσχυρόν· ἡ γὰρ ἐκείνων πρὸς
ἀλλήλους ταραχὴ καὶ ὑποψία φρουρὰ Χερρονήσου με-
γίστη τῶν πασῶν ἐστιν καὶ βεβαιοτάτη. τὸ τοίνυν ψή-
φισμα τουτὶ τῷ μὲν ἡγουμένῳ τῶν Κερσοβλέπτου πρα-
γμάτων ἀσφάλειαν διδόν, τοῖς δὲ τῶν ἑτέρων βασιλέων
στρατηγοῖς φόβον καὶ δέος μή τιν' αἰτίαν σχῶσι πα-
ριστάν, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς, τὸν δ' ἕν' ὄντ' ἰσχυρὸν
104 καθίστησιν. ἵνα δὲ μὴ πάνυ θαυμάζητ' εἰ τὰ παρ'
ὑμῖν ψηφίσματα τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, γεγονὸς καὶ
ὃ πάντες ἐπίστασθε πρᾶγμ' ὑμᾶς ὑπομνήσω. ὅτε Μιλ- 655
τοκύθης ἀπέστη Κότυος, συχνὸν ἤδη χρόνον ὄντος τοῦ
πολέμου, καὶ ἀπηλλαγμένου μὲν Ἐργοφίλου, μέλλον-
τος δ' Αὐτοκλέους ἐκπλεῖν στρατηγοῦ, ἐγράφη τι παρ'
ὑμῖν ψήφισμα τοιοῦτον, δι' οὗ Μιλτοκύθης μὲν ἀπῆλ-
θεν φοβηθεὶς καὶ νομίσας ὑμᾶς οὐ προσέχειν αὐτῷ.
Κότυς δ' ἐγκρατὴς τοῦ τ' ὄρους τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν
θησαυρῶν ἐγένετο. καὶ γάρ τοι μετὰ ταῦτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, Αὐτοκλῆς μὲν ἐκρίνεθ' ὡς ἀπολωλεκὼς Μιλ-
τοκύθην, οἱ δὲ χρόνοι κατὰ τοῦ τὸ ψήφισμ' εἰπόντος
τῆς γραφῆς ἐξεληλύθεσαν, τὰ δὲ πράγματ' ἀπωλώλει
105 τῇ πόλει. εὖ τοίνυν ἴσθ' ὅτι καὶ νῦν, εἰ μὴ λύσετε
τὸ ψήφισμα τοδί, καὶ τοῖς βασιλεῦσι θαυμαστὴ γενή-
σεται δι' αὔτ' ἀθυμία καὶ τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν· ὅλως
γὰρ ἡγήσονται παρεῶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερσοβλέ-

πτην δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς. εἰ δ' ἐκ τοῦ ταῦτα γνῶναι
παραχωρήσονται τῆς ἀρχῆς ἐπὶ καιροῦ τινὸς αὐτοῖς
ἐπιθεμένου τοῦ Κερσοβλέπτου, πάλιν ὁρᾶτε τί συμβή-
106 σεται. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, ἐὰν ἡμᾶς ἀδικῇ Κερσο-
βλέπτης, ὃ μᾶλλον ἐλπὶς ἢ μὴ δυνηθέντ' ἂν ποιῆσαι,
οὐκ ἐπ' ἐκείνους ἴμεν καὶ δι' ἐκείνων ἀσθενῆ ποιεῖν
αὐτὸν ζητήσομεν; ἂν οὖν εἴπωσ' ἡμῖν ὅτι „ὑμεῖς δ', ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδικουμένοις οὐκ
ἐβοηθήσατε, ἀλλὰ καὶ φόβον, ἂν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν
ἀμυνώμεθα, θαυμαστὸν παρεστήσατε, ψήφισμα ποιησά-
μενοι, τὸν ἐναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι καὶ ἡμῖν πράτ-
τοντ' ἐάν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι· οὔκουν ἐστὲ δί- 656
καιοι βοηθοὺς καλεῖν ἡμᾶς, ἐφ' οἷς καὶ περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς
καὶ περὶ ἡμᾶς κακῶς ἐβουλεύσασθε", εἰπέ μοι, ταῦτ'
ἐὰν λέγωσιν, οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐροῦσιν; ἔγωγ' οἶμαι.
107 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι νὴ Δί'
εἰκότως ἐφενακίσθητε καὶ παρεκρούσθητε. εἰ γὰρ μηδὲν
εἴχετε τῶν ἄλλων λογίσασθαι, μηδ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν
οἷοί τ' ἦτε ταῦτα συνεῖναι, ἦν ἰδεῖν παράδειγμα
Ὀλυνθίους τουτουσί, οἳ τί πεποιηκότος αὐτοῖς Φιλίπ-
που πῶς αὐτῷ χρῶνται; ἐκεῖνος ἐκείνοις Ποτείδαιαν
οὐχὶ τηνικαῦτ' ἀπέδωκεν, ἡνίκ' ἀποστερεῖν οὐκέθ' οἷός
τ' ἦν, ὥσπερ ὑμῖν Κερσοβλέπτης Χερρόνησον· ἀλλὰ
πρὸς ὑμᾶς πολεμῶν χρήματα πόλλ' ἀναλώσας, ἑλὼν
καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέ-
108 δωκεν καὶ οὐδ' ἐπεχείρησεν ἄλλο ποιεῖν οὐδέν. ἀλλ'
ὅμως ἐκεῖνοι, τέως μὲν ἑώρων τηλικοῦτον αὐτὸν ἡλίκος
ὢν πιστὸς ὑπῆρχε, σύμμαχοί τ' ἦσαν καὶ δι' ἐκεῖνον
ἡμῖν ἐπολέμουν, ἐπειδὴ δ' εἶδον μείζω τῆς πρὸς αὐτοὺς
πίστεως γιγνόμενον, τοσοῦτ' ἀπέχουσιν τοῦ ψηφίσασθαι,
ἐάν τις ἀποκτείνῃ τινὰ τῶν ἐκείνῳ συγκατεσκευακότων

τὴν ἀρχήν, ἐκ τῶν ἑαυτῶν συμμάχων ἀγώγιμον εἶναι,
109 ὥσθ' ὑμᾶς, οὓς ἴσασιν ἁπάντων ἀνθρώπων ἥδιστ' ἂν
καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον ἀπο-
κτείναντας, φίλους πεποίηνται, φασὶν δὲ καὶ συμμά-
χους ποιήσεσθαι. εἶτ' Ὀλύνθιοι μὲν ἴσασι τὸ μέλλον
προορᾶν, ὑμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι ταὐτὸν τοῦτ' οὐχὶ
ποιήσετε; ἀλλ' αἰσχρὸν τῷ περὶ πραγμάτων ἐπίστασθαι
βουλεύσασθαι δοκοῦντας προέχειν, ἧττον Ὀλυνθίων τὸ
συμφέρον εἰδότας ὀφθῆναι. 657
110 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς καὶ τοιοῦτόν τιν' ἐρεῖν
λόγον, οἷον καὶ πρότερόν ποτ' Ἀριστόμαχος παρ' ὑμῖν
ἐδημηγόρει, ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ Κερσοβλέπτης
αἱρήσεται Χερρόνησον ἀποστερεῖν ἐπιχειρῶν ἐχθρὸς
ὑμῖν εἶναι· οὐδὲ γὰρ εἰ λάβοι καὶ κατάσχοι, λυσιτελή-
σειν αὐτῷ. ἐκ μέν γ' ἐκείνης οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τριά-
κοντα τάλανθ' ἡ πρόσοδος μὴ πολεμουμένης, εἰ πολε-
μήσεται δ', οὐδὲ ἕν· ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότ' ἂν
κλεισθείη, πλεῖν ἢ διακόσια [τάλαντά ἐσθ' ἡ πρόσοδος]·
ὥστε τί βουλόμενος μικρὰ λαμβάνειν καὶ πολεμεῖν ἂν
ἕλοιτο, ἐξὸν τὰ πλείω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν φή-
111 σουσιν. ἐγὼ δ' οὐκ ἀπορῶ μὲν εἰπεῖν πολλά, ἅ μοι
δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἰδὼν ἀπιστεῖν εἰκότως, ἢ τούτοις
πιστεύων ἐκεῖνον ἐᾶν μέγαν γίγνεσθαι· οὐ μὴν ἀλλ'
ὃ μάλιστα πρόχειρον ἔχω, τοῦτ' ἐρῶ. ἴστε δήπου Φί-
λιππον ἄνδρες Ἀθηναῖοι τουτονὶ τὸν Μακεδόνα, ᾧ
πολὺ δήπου μᾶλλον ἐλυσιτέλει τὰς ἐξ ἁπάσης Μακε-
δονίας προσόδους ἀδεῶς λαμβάνειν, ἢ μετὰ κινδύνων
τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως, καὶ χρῆσθαι φίλοις αἱρετώτερον
ἦν αὐτῷ τοῖς πατρικοῖς ὑμῖν ἢ Θετταλοῖς, οἳ τὸν
112 πατέρ' αὐτοῦ ποτ' ἐξέβαλον. ἄνευ γὰρ τούτου κἀκεῖνο
ἔστιν ἰδεῖν· ὑμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδένα

προὐδώκατε πώποτε τῶν φίλων. Θετταλοὶ δ' οὐδένα
πώποθ' ὅντιν' οὔ. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἐχόντων τούτων,
μικρὰ λαμβάνειν καὶ τοὺς ἀπίστους φίλους καὶ τὸ κιν-
δυνεύειν ἀντὶ τοῦ μετ' ἀσφαλείας ζῆν ὁρᾶτε προῃρη-
113 μένον αὐτόν. τί δή ποτε ταἴτιον; οὐ γὰρ δὴ λόγον 658
γε τὸ πρᾶγμ' οὑτωσὶ πρόχειρον ἔχει. ὅτι ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ
μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων, τοῦ εὐτυχεῖν,
τοῦ δ' ἐλάττονος μὲν τούτου, τῶν δ' ἄλλων μεγίστου,
τοῦ καλῶς βουλεύεσθαι, οὐχ ἅμ' ἡ κτῆσις παραγίγνε-
ται τοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἔχει τῶν εὖ πραττόντων
οὐδεὶς ὅρον οὐδὲ τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπι-
θυμίας· δι' ὅπερ πολλοὶ πολλάκις μειζόνων ἐπιθυμοῦν-
114 τες τὰ παρόντ' ἀπώλεσαν. καὶ τί δεῖ Φίλιππον λέγειν
ἤ τιν' ἄλλον; ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὸς ὁ Κερσοβλέπτου
Κότυς, ἡνίκα μὲν στασιάζοι πρός τινας, πρέσβεις πέμ-
πων ἅπαντα ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, καὶ τότ' ᾐσθάνετο ὡς
ἀλυσιτελὲς τὸ τῇ πόλει πολεμεῖν, ἐπειδὴ δ' ὑφ' ἑαυτῷ
τὴν Θρᾴκην ἔχοι, κατελάμβανε τὰς πόλεις, ἠδίκει, με-
θύων ἐπαρῴνει μάλιστα μὲν εἰς αὑτὸν, εἶτα καὶ εἰς
ἡμᾶς, τὴν χώραν ἐποιεῖθ' ἑαυτοῦ, τὸ πρᾶγμ' ἀμήχανον
ἦν. τῶν γὰρ ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιχειρούντων οἷς
οὐ χρή, οὐ τὰ δυσχερέσταθ' ἕκαστος εἴωθεν λογίζεσθαι,
115 ἀλλ' ἃ κατορθώσας διαπράξεται. ἐγὼ δὴ δεῖν ὑμᾶς
οἶμαι τοῦτον τὸν τρόπον βεβουλεῦσθαι, ὅπως, ἂν μὲν
ἃ χρὴ περὶ ὑμῶν γιγνώσκῃ Κερσοβλέπτης, μηδὲν ὑφ'
ὑμῶν ἀδικήσεται, ἂν δ' ἀλόγως ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, μὴ
μείζων ἔσται τοῦ δίκην δοῦναι. ἀναγνώσομαι δ' ὑμῖν
τὴν ἐπιστολὴν ἥν, ὅτ' ἀφειστήκει Μιλτοκύθης, Κότυς
ἔπεμψε, καὶ ἣν πᾶσαν ἔχων τὴν ἀρχὴν πέμψας Τιμο-
μάχῳ τὰ χωρί' ὑμῶν ἐξεῖλεν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. 659

116 **Τοῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ παράδειγμ' ἑορα-**
κότες, ἂν ἐμοὶ πείθησθε, κἀκεῖνο εἰδότες, ὅτι Φίλιπ-
πος, ὅτε μὲν Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἵν' ὑμῖν παραδῷ
πολιορκεῖν ἔφη, ἐπειδὴ δ' ἔλαβεν, καὶ Ποτείδαιαν προσ-
αφείλετο, ἐκείνην τὴν πίστιν βουλήσεσθ' ἔχειν, ἥνπερ
φασὶ πρὸς Λακεδαιμονίους ποτ' εἰπεῖν Φιλοκράτην τὸν
117 *Ἐφιάλτου. καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν, ἐξαπατώντων τι τῶν*
Λακεδαιμονίων καὶ προτεινόντων πίστιν ἥντινα βού-
λεται λαμβάνειν, εἰπεῖν ὅτι πίστιν ἂν οἴεται γενέσθαι
μόνην, εἰ δείξειαν ὅπως, ἂν ἀδικεῖν βούλωνται, μὴ δυ-
νήσονται, ἐπεὶ ὅτι γ' ἀεὶ βουλήσονται εὖ εἰδέναι· ἕως
ἂν οὖν δύνωνται, πίστιν οὐκ εἶναι. ταύτην, ἂν ἐμοὶ
χρῆσθε συμβούλῳ, φυλάξετε τὴν πίστιν πρὸς τοῦτον
τὸν Θρᾷκα, καὶ μὴ βουλήσεσθ' εἰδέναι τίν' ἂν πάσης
ἄρξας Θρᾴκης πρὸς ὑμᾶς σχοίη γνώμην.
118 *Ὅτι τοίνυν ὅλως οὐδ' ὑγιαινόντων ἐστὶν [ἀνθρώ-*
πων], τοιαῦτα γράφειν ψηφίσματα καὶ διδόναι τισὶ τοι-
αύτας δωρειάς, καὶ τοῦτ' ἐκ πολλῶν ῥᾴδιον γνῶναι.
ἴστε γὰρ δήπου πάντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ'
ὁμοίως ἐμοί, ὅτι τὸν Κότυν ποτ' ἐκεῖνον ἐποιήσασθε
πολίτην, δῆλον ὡς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὔνουν
ἡγούμενοι καὶ φίλον. καὶ μὴν καὶ χρυσοῖς στεφάνοις
119 *ἐστεφανοῦτε, οὐκ ἄν, εἴ γ' ἐχθρὸν ἡγεῖσθε. ἀλλ' ὅμως,*
ἐπειδὴ πονηρὸς καὶ θεοῖς ἐχθρὸς ἦν καὶ μεγάλ' ὑμᾶς
ἠδίκει, τοὺς ἀποκτείναντας ἐκεῖνον Πύθωνα καὶ Ἡρα-
κλείδην, τοὺς Αἰνίους, πολίτας ἐποιήσασθ' ὡς εὐερ-
γέτας καὶ χρυσοῖς στεφάνοις ἐστεφανώσατε. εἰ δὴ τόθ',
ὅθ' ὑμῖν οἰκείως ἔχειν ὁ Κότυς ἐδόκει, ἔγραψέ τις, ἄν
τις ἀποκτείνῃ Κότυν, ἔκδοτον αὐτόν, πότερ' ἐξέδοτ' 660

ἂν τὸν Πύθωνα καὶ τὸν ἀδελφόν, ἢ παρὰ τὸ ψήφισμα
120 *τοῦτο πολίτας ἐποιεῖσθε καὶ ὡς εὐεργέτας ἐτιμᾶτε; τί*
δ'; Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον τὸν Θετταλόν, ἡνίκ' εἶχε μὲν
αἰχμάλωτον δήσας Πελοπίδαν, ἐχθρὸς δ' ὡς οὐδεὶς
ἦν Θηβαίοις, ὑμῖν δ' οἰκείως διέκειθ' οὕτως, ὥστε
παρ' ὑμῶν στρατηγὸν αἰτεῖν, ἐβοηθεῖτε δ' αὐτῷ καὶ
πάντ' ἦν Ἀλέξανδρος, πρὸς Διὸς εἴ τις ἔγραψεν, ἄν
τις ἀποκτείνῃ Ἀλέξανδρον, ἀγώγιμον εἶναι, ἆρ' ἂν ὧν
μετὰ ταῦθ' ὕβρισε καὶ προὐπηλάκισεν, ἀσφαλὲς ἦν τῳ
121 *παρ' αὐτοῦ δίκην πειρᾶσθαι λαβεῖν; τί δὲ τἄλλα λέγοι*
τις ἄν; ἀλλ' ὁ μάλιστα δοκῶν νῦν ἡμῖν ἐχθρὸς εἶναι
Φίλιππος οὑτοσί, εἰ τόθ', ὅτ' Ἀργαῖον κατάγοντας
λαβὼν τῶν ἡμετέρων τινὰς πολιτῶν ἀφῆκε μὲν αὐτούς,
ἀπέδωκε δὲ πάνθ' ὅσ' ἀπώλεσαν αὐτοῖς, πέμψας δὲ
γράμματ' ἐπηγγέλλετο ἕτοιμος εἶναι συμμαχίαν ποιεῖ-
σθαι καὶ τὴν πατρικὴν φιλίαν ἀνανεοῦσθαι, εἰ τότ'
ἠξίωσε τυχεῖν τούτων καί τις ἔγραψε τῶν ἀφεθέντων
ὑπ' αὐτοῦ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φίλιππον, ἀγώγιμον
122 *εἶναι, καλήν γ' ὕβριν ἦμεν ἂν ὑβρισμένοι. ἆρά γ'*
ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐφ' ἑκά-
στου τούτων ἡλίκην ἂν παράνοιαν ὠφληκότες ἦτε, εἴ
τι τοιοῦτον ἐτυγχάνετ' ἐψηφισμένοι; ἔστι γὰρ οὐχ ὑγι-
αινόντων οἶμαι [ἀνθρώπων]. οὔθ' ὅταν τιν' ὑπειλή-
φωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν ὥστ', ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ,
τὸ ἀμύνασθαι σφῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι, οὔθ' ὅταν ἐχ-
θρόν τιν' ἡγῶνται, οὕτως αὖ μισεῖν ὥστ', ἂν παυσά-
μενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξεῖναι ταῦτα
κωλῦσαι· ἀλλ' ἄχρι τούτου καὶ φιλεῖν οἶμαι χρὴ καὶ
μισεῖν, μηδετέρου τὸν καιρὸν ὑπερβάλλοντας. 661
123 *Οὐ τοίνυν ἔγωγ' οὐδ' ἐκεῖνο ἰδεῖν δύναμαι, ὡς*
οὐχὶ πάντες ἄνθρωποι τούτων ἀξιώσουσι τυχεῖν, ὁπό-

σοις πέρ ἐστι καὶ ἡτισοῦν εὐεργεσίας πρόφασις πρὸς
ὑμᾶς, εἰ Χαριδήμῳ δώσετε, οἷον, εἰ βούλεσθε, Σίμων,
Βιάνωρ, Ἀθηνόδωρος, ἄλλοι μυρίοι. εἰ μὲν τοίνυν
πᾶσι ψηφιούμεθα ταῦτα, λήσομεν ὡς ἔοικε μισθοφό-
ρων ἔργον ἀνθρώπων ποιοῦντες, τὴν ἑκάστου σωτη-
ρίαν τούτων δορυφοροῦντες· εἰ δὲ τῷ μέν, τοῖς δ' οὔ,
124 δικαίως ἐγκαλοῦσιν οἱ μὴ τυχόντες. φέρ', ἐὰν δὲ δὴ
καὶ Μενέστρατος ἡμᾶς ὁ Ἐρετριεὺς ἀξιοῖ ταῦτα καὶ
αὐτῷ ψηφίσασθαι, ἢ Φάϋλλος ὁ Φωκεὺς ἤ τις ἄλλος
δυνάστης (πολλοῖς δὲ δήπου διὰ καιρούς τινας πολλά-
κις φίλοι γιγνόμεθα), πότερον ψηφιούμεθα [πᾶσιν] ἢ
οὔ; ψηφιούμεθα νὴ Δία. καὶ τί φήσομεν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καλόν, εἰ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' ἐλευθερίᾳ προε-
στάναι φάσκοντες, τοὺς ἰδίᾳ δυνάμεις ἐπὶ τοῖς πλή-
125 θεσιν κεκτημένους δορυφοροῦντες φανούμεθα; εἰ γάρ
ἐστί τῳ δοτέον τι τοιοῦτον, ὡς ἔγωγ' οὔ φημι, πρῶ-
τον μὲν μηδὲν ἠδικηκότι πώποτε, δεύτερον δὲ μηδ' ἂν
ἀδικεῖν βούληται δυνησομένῳ, ἔπειθ' ὡς ἀληθῶς ὅστις
ἅπασιν ἀνθρώποις ἔσται φανερός, ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν
ταῦθ' εὑρισκόμενος, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ ποιεῖν μετ' ἀδείας
ἑτέρους κακῶς, τούτῳ δοτέον. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαρί-
δημος οὔτε τῶν ἀναμαρτήτων ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς, οὔτε
τῶν ἵνα μή τι πάθωσι ταῦθ' εὑρισκομένων, ἐάσω·
ἀλλ' ὡς οὐδὲ πιστὸς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀκούσατέ
μου, καὶ σκοπεῖτ', ἂν ὑμῖν ὀρθῶς ἐξετάζειν δοκῶ.
126 Ἐγὼ νομίζω ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν τῶν
ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων ἐπιθυμηταὶ γενόμενοι πολῖ- 662
ται γενέσθαι ἐσπούδασαν, ἅμα τ' αὐτοὺς ἂν τυγχάνειν
τούτων καὶ παρ' ἡμῖν οἰκεῖν καὶ μετέχειν ὧν ἐπεθύ-
μησαν· ὅσους δὲ τούτων μὲν μηδενὸς μήτ' ἐπιθυμία
μήτε ζῆλος εἰσέρχεται, τὴν πλεονεξίαν δ' ἀγαπῶσιν,

ἣν διὰ τοῦ δοκεῖν ὑφ' ὑμῶν τιμᾶσθαι καρποῦνται,
τούτους δ' οἴομαι, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς, ὅταν ποτὲ
μείζονος πλεονεξίας ἑτέρωθεν ἐλπίδ' ἴδωσιν, οὐδ' ὁτι-
127 οῦν ὑμῶν φροντίσαντας ἐκείνην θεραπεύσειν. οἷον,
ἵν' εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς πρὸς ὃ ταῦτ' ἐγὼ βλέπων λέγω,
Πύθων οὑτοσί, ὅτε μὲν Κότυν εὐθὺς ἀπεκτονὼς οὐκ
ἀσφαλὲς ἡγεῖτ' ἀπελθεῖν ὅποι τύχοι, ἦλθεν ὡς ὑμᾶς
καὶ πολιτείαν ᾔτησε καὶ πάντων ἐποιεῖτο πρώτους
ὑμᾶς, ἐπειδὴ δ' οἴεται τὰ Φιλίππου πράγματα συμφέ-
ρειν αὑτῷ μᾶλλον, οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν φροντίσας τἀκεί-
νου φρονεῖ. οὐ γάρ ἐστ' οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
παρὰ τούτοις τοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ πλεονεκτεῖν προαιρέσει
ζῶσιν οὐδὲν οὔτε βέβαιον οὔθ' ὅσιον, ἀλλὰ δεῖ τού-
των, ὅστις εὖ φρονεῖ, φυλαττόμενον περιεῖναι, μὴ προ-
128 πιστεύσαντα κατηγορεῖν. εἰ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τοὐναντίον ἢ τἀληθὲς ὑπάρχει, θείημεν τὸν Χαρίδημον
αὐτὸν καὶ γεγενῆσθαι περὶ ἡμᾶς σπουδαῖον καὶ εἶναι
καὶ ἔσεσθαι, καὶ μηδέποτ' ἄλλην γνώμην ἢ ταύτην
σχήσειν, οὐδὲν μᾶλλον ἔχει καλῶς ταῦτ' αὐτῷ ψηφί-
σασθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἄλλο τι ταύτην τὴν ἄδειαν
ἐλάμβανε τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὰ Κερσοβλέπτου
πράγματα, ἧττον ἂν ἦν δεινόν· νῦν δ', ὑπὲρ οὗ κατα-
χρήσεται τῇ διὰ τοῦ ψηφίσματος πλεονεξίᾳ, οὐκ ἀξιό-
πιστον οὔθ' ἡμῖν οὔτ' ἐκείνῳ λογιζόμενος αὐτὸν εὑρί- 663
129 σκω. σκέψασθε δ' ὡς δικαίως ἕκαστ' ἐξετάζω, καὶ
σφόδρα γ' εἰκότως δεδιώς. ἐγὼ σκοπῶ Κότυν, ὅτι
κηδεστὴς ἦν Ἰφικράτει τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ Χαρι-
δήμῳ Κερσοβλέπτης, καὶ τὰ πεπραγμέν' ὁρῶ πολλῷ
μείζονα καὶ χάριτος πλείονος ἄξι' ὑπὲρ Κότυος Ἰφι-
130 κράτει, ἢ ὑπὲρ Κερσοβλέπτου Χαριδήμῳ. σκεψώμεθα
δ' οὑτωσί. ἴστε δήπου τοῦτ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι

χαλκῆς εἰκόνος οὔσης παρ' ὑμῖν Ἰφικράτει καὶ σιτή-
σεως ἐν πρυτανείῳ καὶ δωρειῶν καὶ τιμῶν ἄλλων, δι'
ἃς εὐδαίμων ἐκεῖνος ἦν, ὅμως ἐτόλμησεν ὑπὲρ τῶν
Κότυος πραγμάτων ἐναντία τοῖς ὑμετέροις στρατηγοῖς
ναυμαχεῖν, καὶ περὶ πλείονος ποιήσασθαι τὴν ἐκείνου
σωτηρίαν, ἢ τὰς ὑπαρχούσας αὐτῷ παρ' ὑμῖν τιμάς·
καὶ εἰ μὴ μετριωτέραν ὑμεῖς ἔσχετε τὴν ὀργὴν τῆς
ἐκείνου προπετείας, οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐκώλυεν ἀνθρώ-
131 πων ἁπάντων ἀθλιώτατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως ὁ Κότυς,
ὑπ' ἐκείνου σωθεὶς καὶ λαβὼν ἔργῳ τῆς ἐκείνου φιλίας
πεῖραν, ἐπειδὴ βεβαίως ἡγήσατο σῶς εἶναι, οὐχ ὅπως
ἀποδώσει χάριν ἐσπούδασεν αὐτῷ, καὶ πρὸς ὑμᾶς δι'
ἐκείνου τι φιλάνθρωπον ἔπραξεν, ἵνα συγγνώμης ἐπὶ
τοῖς πεπραγμένοις τύχῃ, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον ἠξίου
μὲν αὐτὸν συμπολιορκεῖν τὰ λοιπὰ τῶν ὑμετέρων χω-
132 ρίων, οὐκ ἐθέλοντος δ' ἐκείνου, λαβὼν αὐτὸς τήν τε
βαρβαρικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου συνειλεγμένην,
καὶ τὸν Χαρίδημον τοῦτον προσμισθωσάμενος, προσέ-
βαλλε τοῖς ὑμετέροις χωρίοις, καὶ εἰς τοῦτο κατέστησε 664
τὸν Ἰφικράτην ἀπορίας, ὥστ' ἀπελθόντ' εἰς Ἄντισσαν
οἰκεῖν καὶ πάλιν εἰς Δρῦν, ἡγούμενον ὡς μὲν ὑμᾶς
οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἐλθεῖν, οὓς ὑστέρους ἐπεποίητο τοῦ
Θρᾳκὸς καὶ τοῦ βαρβάρου, παρ' ἐκείνῳ δ' οὐκ ἀσφαλὲς
εἶναι μένειν, ὃν οὕτως ὀλιγωροῦνθ' ἑώρα τῆς ἑαυτοῦ
133 σωτηρίας. ἂν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ Κερσοβλέ-
πτης ἐκ τῆς τῷ Χαριδήμῳ νῦν ἀδείας κατασκευαζο-
μένης αὐξηθεὶς ὀλιγωρῇ μὲν ἐκείνου, νεωτερίζῃ δέ τι
καὶ κινῇ πρὸς ὑμᾶς, ἐξαρκεῖ τοῦθ' ὑμῖν, ἐὰν Χαρίδη-
μος ἐξαπατηθῇ, τὸν Θρᾷκ' ἰσχυρὸν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς
κατεσκευακέναι; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ. καὶ γὰρ ἐκεῖνο
νομίζω δίκαιον, εἰ μὲν αἰσθάνεται ταῦτα καὶ προορᾷ

Χαρίδημος, εἶθ' ὅπως τοιούτων ψηφισμάτων τεύξεται
134 διαπράττεται, ὡς ἐπιβουλεύοντι μὴ 'πιτρέπειν αὐτῷ, εἰ
δὲ λέληθεν αὐτόν, ὅσῳ μᾶλλον εὔνουν τις αὐτὸν ὑπεί-
ληφεν εἶναι, τοσούτῳ μᾶλλον προϊδέσθαι καὶ ὑπὲρ
αὑτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνου. ἔστι γὰρ φίλων ἀγαθῶν, οὐ
τὰ τοιαῦτα χαρίζεσθαι τοῖς εὔνοις, ἐξ ὧν κἀκείνοις καὶ
σφίσιν αὐτοῖς ἔσται τις βλάβη, ἀλλ' ὃ μὲν ἂν μέλλῃ
συνοίσειν ἀμφοῖν, συμπράττειν, ὃ δ' ἂν αὐτὸς ἄμεινον
ἐκείνου προορᾷ, πρὸς τὸ καλῶς ἔχον τίθεσθαι καὶ μὴ
τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ
135 πλείονος ἡγεῖσθαι. οὐ τοίνυν οὐδ' ἐκεῖνο λογιζόμενος
δύναμαι κατιδεῖν, ὡς, εἰ καὶ βάρβαρος καὶ ἄπιστος ὁ
Κερσοβλέπτης, ὅμως προνοηθείη γ' ἂν μὴ τὰ τηλικαῦτ'
ἀδικῆσαι Χαρίδημον. ὅταν γὰρ πάλιν ἐξετάσω, ἡλίκων
Κότυς Ἰφικράτην ἀποστερήσειν μέλλων οὐδὲν ἐφρόν-
τισε, παντελῶς τούτῳ γ' οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι μελῆσαι 665
136 τῶν ἀπολουμένων Χαριδήμῳ. ὁ μέν γ' ἐκεῖνον τιμάς,
εἰκόνα, σίτησιν, πατρίδ', ἢ ζηλωτὸν αὐτὸν ἐποίησεν,
ὀλίγου δέω λέγειν πάνθ' ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἄξιον ἦν
Ἰφικράτει, νομίζων ἀποστερήσειν οὐκ ἐπεστράφη· οὗτος
δ' ὡς ἀληθῶς τίνος ἂν καὶ λόγον σχοίη μὴ Χαρίδημον
ἀποστερήσῃ; οὐδ' ὁτιοῦν ἐστὶ γὰρ παρ' ὑμῖν αὐτῷ, οὐ
137 παῖδες, οὐκ εἰκών, οὐ συγγενεῖς, οὐκ ἄλλ' οὐδέν. καὶ
μὴν εἰ μήτε φύσει πιστὸς ὁ Κερσοβλέπτης, ἔκ τε τῶν
γεγενημένων πρότερον δικαίως ἄπιστος, μηδέν τε τοι-
οῦτον ὑπάρχει τοῖς πράγμασι, δι' ὃ κἂν παρὰ γνώμην
καὶ φύσιν προνοηθείη τι τοῦ Χαριδήμου, τίνος εἵνεχ'
ἁπλῶς καὶ κομιδῇ τετυφωμένως οὕτως, ἃ βούλεται δια-
πράξασθαι, συλλάβωμεν αὐτῷ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ἡμῖν ὄντα;
ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ.

138 Ὅτι τοίνυν ἄνευ τοῦ τοῖς πράγμασιν μὴ συμφέρειν

τὸ ψήφισμα, οὐδὲ πρὸς δόξαν συμφέρει τῇ πόλει τοι-
οῦτον οὐδὲν ἐψηφισμένῃ φαίνεσθαι, καὶ τοῦτο δεῖ
μαθεῖν ὑμᾶς. εἰ μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πόλιν
οἰκοῦντί τῳ καὶ νόμοις πολιτευομένῳ τὸ ψήφισμ' ἐγέ-
γραπτο, δεινὸν ὂν ἧττον ἂν ἦν αἰσχρόν· νῦν δὲ γέ-
γραπται Χαριδήμῳ τῷ πόλιν μὲν οὐδ' ἡντινοῦν οἰ-
κοῦντι, Θρᾳκὶ δ' ἀνθρώπῳ βασιλεῖ στρατηγοῦντι καὶ
139 διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι. ἴστε γὰρ
δήπου τοῦθ' ὅτι πάντες οἱ ξεναγοῦντες οὗτοι πόλεις
καταλαμβάνοντες Ἑλληνίδας ἄρχειν ζητοῦσι, καὶ πάν-
των, ὅσοι περ νόμοις οἰκεῖν βούλονται τὴν αὑτῶν
ὄντες ἐλεύθεροι, κοινοὶ περιέρχονται κατὰ πᾶσαν χώ-
ραν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐχθροί. ἆρ' οὖν ὦ ἄνδρες 666
Ἀθηναῖοι καλὸν ἢ πρέπον ὑμῖν, τοῦ μὲν εἵνεκα τῆς
ἑαυτοῦ πλεονεξίας ἐπιβουλεύσοντος οἷς ἂν τύχῃ τοιαύ-
την φυλακὴν ἐψηφισμένους φαίνεσθαι, τοῖς δ' ὑπὲρ
τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας ἀμυναμένοις εἴργεσθαι τῆς ὑμε-
140 τέρας συμμαχίας προειρηκέναι; ἐγὼ μὲν οὐχ ὑπολαμ-
βάνω τοῦτ' οὔτε καλῶς ἔχειν οὔθ' ὑμῶν ἀξίως. πῶς
γὰρ οὐκ αἰσχρόν, Λακεδαιμονίοις μὲν ἐγκαλεῖν ὅτι τοὺς
τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἕλληνας ἔγραψαν ἐξεῖναι δρᾶσαι
πᾶν ὅ τι ἂν θέλῃ βασιλεύς, αὐτοὺς δ' ἐκδεδωκέναι
καὶ τοὺς τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντας Κερσοβλέπτῃ καὶ πάν-
τας ὅσων περ ἂν οἴηται κρείττων ἔσεσθαι Χαρίδημος;
οὐ γὰρ ἄλλο τι τὸ ψήφισμα ποιεῖ [ἢ τοῦτο], οὗ γε τῷ
μὲν ἐκείνου στρατηγῷ οὐ διείρηται τί πρακτέον ἢ μή,
πᾶσι δ', ἐάν τις ἀμύνηται, τοσοῦτος ἐπήρτηται φόβος.
141 Καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ γεγονός τι πρᾶ-
γμα φράσαι πρὸς ὑμᾶς βούλομαι, δι' οὗ μᾶλλον ἔθ'
ὑμῖν γενήσεται δῆλον ὡς σφόδρα δεῖ λῦσαι τὸ ψήφι-
σμα τουτί. ὑμεῖς ἐποιήσασθ' ἔν τισι καιροῖς καὶ χρό-

νοις Ἀριοβαρζάνην πολίτην καὶ δι' ἐκεῖνον Φιλίσκον,
ὥσπερ νῦν διὰ Κερσοβλέπτην Χαρίδημον. ὢν δ' ὅμοιος
ἐκεῖνος τούτῳ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, διὰ τῆς Ἀριο-
βαρζάνου δυνάμεως πόλεις κατελάμβανεν Ἑλληνίδας,
εἰς ἃς εἰσιὼν πολλὰ καὶ δείν' ἐποίει, παῖδας ἐλευθέ-
ρους ἀδικῶν καὶ γυναῖκας ὑβρίζων, καὶ πάντα ποιῶν
ὅσ' ἂν ἄνθρωπος ποιήσειεν ἄνευ νόμων καὶ τῶν ἐν
142 πολιτείᾳ καλῶν τεθραμμένος εἰς ἐξουσίαν ἐλθών. ἐν
δὴ Λαμψάκῳ τινὲς ἄνθρωποι γίγνονται δύο· Θερσα-
γόρας ὄνομ' αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' Ἐξήκεστος· οἳ παρα-
πλήσια τοῖς παρ' ἡμῖν γνόντες περὶ τῶν τυράννων, 667
ἀποκτιννύασι Φιλίσκον δικαίως, τὴν αὑτῶν πατρίδ'
οἰόμενοι δεῖν ἐλευθεροῦν. εἰ δὴ τῶν τόθ' ὑπὲρ Φιλί-
σκου λεγόντων, ὅτ' ἐμισθοδότει μὲν τοῖς ἐν Περίνθῳ
ξένοις, εἶχεν δ' ὅλον τὸν Ἑλλήσποντον, μέγιστος δ' ἦν
τῶν ὑπάρχων, ἔγραψέ τις ὥσπερ οὗτος νυνί, ἐάν τις
ἀποκτείνῃ Φιλίσκον, ἀγώγιμον αὐτὸν ἐκ τῶν συμμά-
χων εἶναι, πρὸς Διὸς θεάσασθ' εἰς ὅσην αἰσχύνην ἂν
143 ἡ πόλις ἡμῶν ἐληλύθει. ἧκε μὲν γὰρ ὁ Θερσαγόρας καὶ
ὁ Ἐξήκεστος εἰς Λέσβον καὶ ᾤκουν ἐκεῖ· εἰ δ' ἐφήπτετό
τις τῶν Φιλίσκου φίλων ἢ παίδων, ἐξεδίδοντ' ἂν ὑπὸ
τοῦ ὑμετέρου ψηφίσματος. πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν καὶ
δεινὸν ἂν ἦτε πεποιηκότες ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς
μὲν παρ' ὑμῖν τοιοῦτον πράξαντας χαλκοῦς ἱστάντες
καὶ ταῖς μεγίσταις δωρειαῖς τιμῶντες ἐφαίνεσθε, τοὺς
δ' ἑτέρωθί που τὴν αὐτὴν τούτοις διάνοιαν ὑπὲρ τῆς
αὑτῶν πατρίδος σχόντας ἐκδότους εἶναι κατεψηφισμέ-
νοι; τοῦτο τοίνυν ἐπ' ἐκείνου μέν, εὖ ποιοῦν, οὐ
συνέβη φενακισθεῖσιν ὑμῖν αἰσχύνην ὀφλεῖν· ἐπὶ τού-
του δ', ἂν ἐμοὶ πίθησθε, φυλάξεσθε. μὴ γὰρ ὡρι-
σμένου μηδενός, ἀλλ' ἁπλῶς „ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρί

δημον“ γεγραμμένου, τάχ᾽ ἂν εἰ τύχοι καὶ τοιοῦτό τι
συμβαίη.

144 Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ τὰ πεπραγμέν᾽ ἐξετάσαι
τῷ Χαριδήμῳ διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι τὴν ὑπερβολὴν
τῆς ἀναιδείας τῶν ἐπαινούντων αὐτόν. ἓν δ᾽ ὑμῖν
ἐκεῖν᾽ ὑπισχνοῦμαι, καί μου μηδὲ εἷς ἀχθεσθῇ τῇ ὑπο-
σχέσει· οὐ μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω τῆς φυλακῆς οὐκ ἄξιον
ἣν γέγραφ᾽ οὗτος, ἀλλὰ καὶ δίκην δόντ᾽ ἂν δικαίως
τὴν μεγίστην, εἴπερ οἱ κακόνοι καὶ φενακίζοντες ὑμᾶς
καὶ διὰ παντὸς ἐναντία πράττοντες κολάζοιντ᾽ ἂν δι- 668
145 καίως. ἴσως δέ τισιν λογιζομένοις ὑμῶν, ὅτι πρῶτον
μὲν πολίτης γέγον᾽ ἅνθρωπος, εἶτα πάλιν χρυσοῖς στε-
φάνοις ὡς εὐεργέτης ἐστεφάνωται, θαυμάζειν ἐπελήλυθ᾽
εἰ τὰ τηλικαῦτα οὕτως ἐξηπάτησθε ῥᾳδίως. εὖ τοίνυν
ἴστ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐξηπάτησθε. καὶ δι᾽ ἅ γ᾽
εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς φράσω. ὅτι
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλὰ γιγνώσκοντες ὀρθῶς ὑμεῖς
146 οὐ διὰ τέλους αὐτοῖς χρῆσθε. οἷον τί λέγω; εἴ τις
ὑμᾶς ἔροιτο, τί πονηρότατον νομίζετε τῶν ἐν τῇ πόλει
πάντων ἐθνῶν, οὔτε τοὺς γεωργοὺς οὔτε τοὺς ἐμπό-
ρους οὔτε τοὺς ἐκ τῶν ἀργυρείων οὔτε τῶν τοιούτων
οὐδὲν ἂν εἴποιτε, ἀλλ᾽ εἰ τοὺς ἐπὶ μισθῷ λέγειν καὶ
γράφειν εἰωθότας εἴποι τις, εὖ οἶδ᾽ ὅτι συμφήσαιτ᾽ ἂν
ἅπαντες. μέχρι μὲν δὴ τούτου καλῶς ἐγνώκατ᾽, ἔπειτ᾽
147 οὐκέτ᾽ ὀρθῶς τὸ λοιπόν. οὓς γὰρ αὖ πονηροτάτους νο-
μίζετε πάντων, τούτοις περὶ τοῦ ποῖόν τιν᾽ ἕκαστον
χρὴ νομίζειν πεπιστεύκατε· οἱ δ᾽ ὃν ἂν αὐτοῖς λυσι-
τελῇ, καὶ πονηρὸν καὶ χρηστὸν εἶναί φασιν, οὐχ ὃν ἂν
ᾖ δίκαιον καὶ ἀληθές. ὅπερ πεποιήκασι τὸν Χαρίδημον
τοῦτον οἱ ῥήτορες πάντα τὸν χρόνον, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁμο-
λογήσετ᾽, ἐπειδὰν ἀκούσητέ μου τὰ πεπραγμέν᾽ αὐτῷ.

148 Ὅσα μὲν δὴ στρατιώτης ὢν ἐν σφενδονήτου καὶ
ψιλοῦ μέρει τὸ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐναντία ἐστράτευται τῇ πόλει,
οὐ τίθημ᾽ ἐν ἀδικήματος μέρει, οὐδ᾽ ὅτι ληστικόν ποτε
πλοῖον ἔχων ἐλῄζετο τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, ἀλλ᾽
ἐῶ ταῦτα. διὰ τί; ὅτι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι αἱ ἀναγ-
καῖαι χρεῖαι τοὺς τοῦ τί πρακτέον ἢ μὴ λογισμοὺς
ἀναιροῦσιν ἅπαντας, ὥστ᾽ οὐ πάνυ ταῦτ᾽ ἀκριβολογεῖ- 669
σθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα. ἀλλ᾽ ὅθεν ἀρξάμενος
ξεναγῶν ἤδη καί τινων ἄρχων στρατιωτῶν κακῶς ὑμᾶς
149 ἐποίει, ταῦτ᾽ ἀκούσατέ μου. οὗτος ἓν μὲν ἁπάντων
πρῶτον, μισθωθεὶς ὑπ᾽ Ἰφικράτους καὶ πλεῖν ἢ τρί᾽
ἔτη μισθοφορήσας παρ᾽ ἐκείνῳ, ἐπειδὴ τὸν μὲν Ἰφι-
κράτην ἀποστράτηγον ἐποιήσατε, Τιμόθεον δ᾽ ἐπ᾽ Ἀμ-
φίπολιν καὶ Χερρόνησον ἐξεπέμψατε στρατηγόν, πρῶ-
τον μὲν τοὺς Ἀμφιπολιτῶν ὁμήρους, οὓς παρ᾽ Ἁρπάλου
λαβὼν Ἰφικράτης ἔδωκε φυλάττειν αὐτῷ, ψηφισαμένων
ὑμῶν ὡς ὑμᾶς κομίσαι παρέδωκεν Ἀμφιπολίταις· καὶ
τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν τοῦτ᾽ ἐμποδὼν κατέστη.
δεύτερον δὲ, μισθουμένου Τιμοθέου πάλιν αὐτὸν καὶ
τὸ στράτευμα, τούτῳ μὲν οὐ μισθοῖ, πρὸς δὲ Κότυν
πλέων ᾤχετ᾽ ἔχων τὰς ὑμετέρας τριακοντόρους, ὃν ἀκρι-
βῶς ᾔδει τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐχθρόταθ᾽ ὑμῖν δια-
150 κείμενον. καὶ μετὰ ταῦτά γ᾽, ἐπειδὴ τὸν πρὸς Ἀμφίπο-
λιν πόλεμον πρότερον πολεμεῖν εἵλετο Τιμόθεος τοῦ
πρὸς Χερρόνησον, καὶ οὐδὲν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ
κακόν, μισθοῖ πάλιν αὐτὸν Ὀλυνθίοις τοῖς ὑμετέροις
ἐχθροῖς καὶ τοῖς ἔχουσιν Ἀμφίπολιν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν
χρόνον. καὶ πλέων ἐκεῖσ᾽, ἐκ Καρδίας ἀναχθείς, ἵνα
τἀναντία τῇ πόλει πολεμῇ, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τριήρων
ἑάλω. διὰ τὸν παρόντα δὲ καιρὸν καὶ τὸ δεῖν ξένων ἐπὶ
τὸν πόλεμον τὸν ἐπ᾽ Ἀμφίπολιν, ἀντὶ τοῦ δίκην δοῦναι.

ὅτι οὐκ ἀπέδωκε τοὺς ὁμήρους καὶ διότι πρὸς Κότυν
ἐχθρὸν ὄνθ' ὑμῖν ηὐτομόλησ' ἔχων τὰς τριακοντόρους, 670
151 πίστεις δοὺς καὶ λαβὼν ἐστράτευσεν μεθ' ὑμῶν. ὧν
οὖν ἦν δίκαιον ἐκεῖνον χάριν ὑμῖν ἔχειν οὐκ ἀπο
λωλότα, τοῦτο παθόντ' ἂν δικαίως, ὡς ὀφείλουσ' ἡ
πόλις αὐτῷ στεφάνους καὶ πολιτείαν καὶ ἃ πάντες
ἐπίστασθε δέδωκε. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τό τε
ψήφισμ' ἀνάγνωθί μοι τὸ περὶ τῶν ὁμήρων, καὶ τὴν
'Ιφικράτους ἐπιστολὴν καὶ τὴν Τιμοθέου, καὶ μετὰ
ταῦτα τὴν μαρτυρίαν ταυτηνί· ὄψεσθε γὰρ οὐ λόγους
οὐδ' αἰτίας, ἀλλ' ἀλήθειαν οὖσαν ὧν λέγω. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

152 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ τὸ πρῶτον, οὖ πολεμήσειν
ὑμῖν ᾤετο, ἐκεῖσ' ἐμίσθωσεν αὑτὸν πολλαχόσ' ἄλλοσε
μισθῶσαι παρόν, καὶ μετὰ ταῦθ', ὡς οὐδὲν ἐκεῖ κακὸν
εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς, ἔπλει δεῦρο πάλιν, οὗ τἀναντί' ἔμελλε
πράξειν τῇ πόλει, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν 'Αμφίπολιν πάν-
των οὗτος αἰτιώτατός ἐστιν, ἀκηκόατ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς
καὶ τῆς μαρτυρίας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τοιαῦτ' ἐστὶ τῶν
ἔργων τῶν Χαριδήμου, μετὰ ταῦτα δ' ἄλλα θεάσασθε.
153 χρόνου γὰρ διελθόντος καὶ τοῦ πολέμου πρὸς Κότυν
ὄντος ἤδη, πέμπει πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν (μᾶλλον δ' οὐ
πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς Κηφισόδοτον· οὕτω σφόδρ' ὑπ'
αὐτοῦ γε οὐδ' ἂν ἐξαπατηθῆναι τὴν πόλιν ἡγεῖτο,
συνειδὼς ἃ πεποίηκεν) ἐν ᾗ Χερρόνησον ὑπέσχετο τῇ
πόλει κομιεῖσθαι, πάντα τούτοις τἀναντί' ἐγνωκὼς
ποιεῖν. δεῖ δ' ὑμᾶς τὸ πρᾶγμ' οἷον ἦν τὸ περὶ τὴν
ἐπιστολὴν ἀκοῦσαι (καὶ γάρ ἐστι βραχύ) καὶ θεωρῆσαι
τὸν τρόπον τἀνθρώπου, ὡς ὑμῖν ἀπ' ἀρχῆς κέχρηται. 671
154 ἐκεῖνος ὡς ἀπόμισθος γίγνεται παρὰ τοῦ Τιμοθέου τότε,

ἀπ' 'Αμφιπόλεως ἀναχωρῶν, διαβὰς εἰς τὴν 'Ασίαν,
διὰ τὴν σύλληψιν τὴν 'Αρταβάζῳ συμβᾶσαν τόθ' ὑπ'
Αὐτοφραδάτου, μισθοῖ τὸ στράτευμα καὶ αὑτὸν τοῖς
'Αρταβάζου κηδεσταῖς, λαβὼν δὲ πίστεις καὶ δούς, ὀλι-
γωρήσας τῶν ὅρκων [καὶ παραβὰς αὐτούς], ἀφυλάκτων
ὄντων ὡς ἂν πρὸς φίλον τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καταλαμβά-
155 νει Σκῆψιν καὶ Κεβρῆνα καὶ Ἴλιον αὐτῶν. ἐγκρατὴς
δὲ γενόμενος τούτων τῶν χωρίων, πρᾶγμ' ἔπαθεν τοι-
οῦτον, οἷον οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν ἠγνόησέ τις εἶναι
φάσκων, ἀλλ' οὐδ' ὁ τυχὼν ἄνθρωπος. οὐδ' ὁτιοῦν
γὰρ ἔχων χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ, ὅθεν ἂν σιτοπομπίας
ηὐπόρησε τοῖς στρατιώταις, οὐδ' αὖ σῖτον ἔχων ἐν τοῖς
χωρίοις, ὑπέμειν' ἐν τοῖς τείχεσιν καὶ οὐ διαρπάσας
ᾤχετ', ἐπειδή γ' ἀδικεῖν ἔγνω. ὡς δὲ συλλέξας δύνα-
μιν παρῆν ὁ 'Αρτάβαζος, ἀφειμένος παρὰ τοῦ Αὐτο-
φραδάτου, τῷ μὲν ὑπῆρχ' ἐπισιτισμὸς ἐκ τῆς ἄνωθεν
Φρυγίας καὶ Λυδίας καὶ Παφλαγονίας οἰκείας οὔσης,
τῷ δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο πλὴν πολιορκία περιειστήκει.
156 αἰσθόμενος δ' οὗ ἦν κακοῦ καὶ λογισμὸν λαβών, ὅτι
ληφθήσεται, κἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων, τῷ γε λιμῷ, εἶδεν,
εἴτε δή τινος εἰπόντος εἴτ' αὐτὸς συνείς, ὅτι σωτηρία
μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῷ, ἥπερ ἅπαντας ἀνθρώπους σῴζει.
ἔστι δ' αὕτη τίς; ἡ ὑμετέρα [ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι], εἴτε
χρὴ φιλανθρωπίαν λέγειν εἴθ' ὅ τι δήποτε. γνοὺς δὲ
τοῦτο πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν, ἧς ἄξιόν ἐστ' ἀκοῦ-
σαι. βουλόμενος διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ κομιεῖσθαι
Χερρόνησον ὑμῖν, καὶ διὰ τοῦ τὸν Κηφισόδοτον δοκεῖν 672
ἐχθρὸν ὄντα τοῦ Κότυος καὶ τοῦ 'Ιφικράτους ταῦτα
βούλεσθαι, τριήρων εὐπορήσας παρ' ὑμῶν ἀσφαλῶς
157 ἐκ τῆς 'Ασίας ἀποδρᾶναι. τί δὴ συμβαίνει παραυτά,
ὅθεν ἐξηλέγχθη τὸ πρᾶγμ' ἐπ' αὐτοφώρῳ; ὁ Μέμνων

καὶ ὁ Μέντωρ, οἱ κηδεσταὶ τοῦ Ἀρταβάζου, ἄνθρωποι
νέοι καὶ κεχρημένοι ἀπροσδοκήτῳ εὐτυχίᾳ τῇ τοῦ Ἀρ-
ταβάζου κηδείᾳ, βουλόμενοι τῆς χώρας ἄρχειν εὐθὺς
ἐν εἰρήνῃ καὶ τιμᾶσθαι καὶ μὴ πολεμεῖν μηδὲ κινδυ-
νεύειν, πείθουσι τὸν Ἀρτάβαζον τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι
τὸν Χαρίδημον ἀφέσθαι, ἀποστεῖλαι δ' ὑπόσπονδον,
διδάσκοντες ὡς ὑμεῖς, κἂν ἐκεῖνος μὴ θέλῃ, διαβιβᾶτε
158 καὶ οὐ δυνήσεται κωλύειν. ὡς δὲ τυγχάνει ταύτης τῆς
ἀλόγου καὶ ἀπροσδοκήτου σωτηρίας ὁ Χαρίδημος, δια-
βὰς εἰς τὴν Χερρόνησον ἐφ' αὑτοῦ διὰ τὰς σπονδάς,
τοσούτου γ' ἐδέησεν ἐπελθεῖν τῷ Κότυϊ, γεγραφὼς ὅτι
οὐχ ὑπομενεῖ Κότυς αὐτὸν ἐπιόντα, ἢ τὴν Χερρόνησον
ὅπως κομιεῖσθ' ὑμεῖς συμπρᾶξαι, ὥστε πάλιν μισθώσας
αὑτὸν τῷ Κότυϊ, τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὑμετέρων χωρίων
Κριθώτην καὶ Ἐλαιοῦντ' ἐπολιόρκει. καὶ ὅτι ταῦτα,
καὶ ἡνίκ' ἔτ' ἦν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμπεν
πρὸς ὑμᾶς, ἐγνωκὼς ποιεῖν ἐφενάκιζεν ὑμᾶς, ἀπὸ τῆς
διαβάσεως ἣν ἐποιήσατο γνώσεσθε· ἐκ γὰρ Ἀβύδου
τῆς τὸν ἅπανθ' ὑμῖν χρόνον ἐχθρᾶς καὶ ὅθεν ἦσαν
οἱ Σηστὸν καταλαβόντες, εἰς Σηστὸν διέβαινεν, ἣν εἶχε
159 Κότυς. καίτοι μὴ νομίζετε μήτ' ἂν τοὺς Ἀβυδηνοὺς
αὐτὸν ὑποδέχεσθαι μήτ' αὖ τοὺς ἐν τῇ Σηστῷ, τῆς 673
ἐπιστολῆς ὑμῖν ἐκείνης πεπεμμένης, εἰ μὴ συνῄδεσαν
αὐτῷ φενακίζοντι τότε, καὶ συνεξηπάτων αὐτοί, βουλό-
μενοι τοῦ μὲν διαβῆναι τὸ στράτευμ' ὑμᾶς παρασχεῖν
τὴν ἀσφάλειαν, διαβάντος δ', ὅπερ συνέβη δόντος
Ἀρταβάζου τὴν ἄδειαν, αὐτοῖς ὑπάρξαι τὴν χρείαν.
ὅτι τοίνυν οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε τὰς ἐπιστολάς, ἥν
τ' ἔπεμψεν ἐκεῖνος καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν
ἐκ Χερρονήσου· γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτων ὅτι ταῦθ'
οὕτως ἔχει.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

160 Ἐνθυμεῖσθ' ὅθεν οἷ διέβη, ἐξ Ἀβύδου εἰς Σηστόν. ἆρ' οὖν οἴεσθ' ὑποδέξασθαι τοὺς Ἀβυδηνοὺς ἂν ἢ τοὺς Σηστίους, εἰ μὴ συνεξηπάτων ὅτε τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμπεν ἐπιστολήν;

Λέγ' αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν. καὶ θεωρεῖτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς ὑπερβολὰς ὧν αὐτὸς περὶ αὑτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψεν ἐπαίνων, τὰ μὲν ὡς πεποίηκε λέγων, τὰ δ' ὑπισχνούμενος ποιήσειν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

161 Καλά γ', οὐ γάρ; ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ γεγραμμένα καὶ χάριτος πολλῆς ἄξι', εἴ γ' ἦν ἀληθῆ. νῦν δ', ὅτε μὲν τῶν σπονδῶν οὐκ ᾤετο τεύξεσθαι, ταῦτ' ἔγραφ' ἐξαπατῶν· ἐπειδὴ δ' ἔτυχεν, λέγ' οἷ' ἐποίησεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Οὐκοῦν τοῦ κομιεῖσθαι τἀπολωλότα χωρὶς ὑποσχομένου Χαριδήμου διαβάντος φησὶν ὁ ἄρχων Κριθώτης περὶ τῶν ὑπαρχόντων γεγενῆσθαι μείζους τῶν πρότερον τοὺς κινδύνους. λέγ' ἐξ ἑτέρας ἐπιστολῆς ἐπιδείξας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγ' ἐξ ἑτέρας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ. 674

162 Ὁρᾶθ' ὅτι πανταχόθεν τὸ πρᾶγμα μαρτυρεῖται, ὅτι διαβὰς οὐκ ἐπὶ τὸν Κότυν, ἀλλ' ἐφ' ἡμᾶς μετ' ἐκείνου ἐπορεύετο. ἔτι τοίνυν ταύτην μόνην ἀνάγνωθί μοι τὴν ἐπιστολήν, τὰς δ' ἄλλας ἔα· δῆλον γὰρ ὑμῖν που γέγον' ὡς πεφενάκικεν ὑμᾶς. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθ' ὅτι γράψας μὲν ὡς ἀποδώσει
Χερρόνησον, τὰ λοίπ' ἀφελέσθαι μισθώσας αὐτὸν τοῖς
ὑμετέροις ἐχθροῖς ἐπεχείρει, γράψας δ' ὡς Ἀλεξάνδρου
πρεσβευσαμένου πρὸς αὐτὸν οὐ προσεδέξατο, τοῖς λη-
σταῖς φαίνεται τοῖς παρ' ἐκείνου ταὐτὰ πράττων. εὔνους
γ', οὐ γάρ; ἁπλῶς ὑμῖν, καὶ οὐδὲν ἐπιστείλας ἂν ψεῦ-
δος οὐδ' ἐξαπατήσας.*

163 *Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων πω δῆλόν ἐσθ', οὕτω σαφῶς
δῆλον ὄν, ὡς οὐδὲν πιστόν ἐσθ' ὧν ἐκεῖνός φησι [προσ-
ποιεῖται] τῇ πόλει προσέχειν, ἀλλ' ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα
συμβάντων ἔσται φανερώτερον. τὸν μὲν γὰρ Κότυν
εὖ ποιῶν, ὄντα γ' ἐχθρὸν ὑμῖν καὶ πονηρὸν ἀποκτίν-
νυσιν ὁ Πύθων, ὁ δὲ Κερσοβλέπτης ὁ νῦν βασιλεύων
μειρακύλλιον ἦν καὶ πάντες οἱ τοῦ Κότυος παῖδες, τῶν
δὲ πραγμάτων κύριος διὰ τὴν παρουσίαν καὶ τὸ δύναμιν
ἔχειν ὁ Χαρίδημος ἐγεγόνει, ἧκεν δὲ Κηφισόδοτος στρα-
τηγῶν, πρὸς ὃν αὐτὸς ἔπεμψε τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην,
καὶ αἱ τριήρεις, αἵ, ὅτ' ἦν ἄδηλα τὰ τῆς σωτηρίας
αὐτῷ, καὶ μὴ συγχωροῦντος Ἀρταβάζου σῴζειν ἤμελλον
164 αὐτόν. τί δὴ προσῆκεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν ὡς
ἀληθῶς ἁπλοῦν καὶ φίλον, παρόντος μὲν στρατηγοῦ, 675
οὐχ ὧν ἐκεῖνος ἔφησεν αὐτῷ φθονεῖν οὐδενός, ἀλλ'
ὃν αὐτὸς ἑαυτοῦ φίλον προείλετο τῶν παρ' ὑμῖν, καὶ
πρὸς ὃν τὴν ἐπιστολὴν ἐπεπόμφει, τετελευτηκότος δὲ
τοῦ Κότυος, κύριον δ' ὄντα τῶν πραγμάτων; οὐκ ἀπο-
δοῦναι μὲν τὴν χώραν εὐθέως ὑμῖν, κοινῇ δὲ μεθ'
ὑμῶν καθιστάναι τὸν βασιλέα τῆς Θρᾴκης, δηλῶσαι δ'
ὡς εἶχεν εὐνοϊκῶς ὑμῖν, καιροῦ τοιούτου λαβόμενον;
165 ἔγωγ' ἂν φαίην. ἆρ' οὖν ἐποίησέ τι τούτων; πολλοῦ*

*γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τὸν μὲν ἅπαντα χρόνον μῆνας ἑπτὰ
διήγαγεν ἡμᾶς πολεμῶν ἐκ προφανοῦς, ἐχθρὸς ὢν καὶ
οὐδὲ λόγον φιλάνθρωπον διδούς. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν
ἡμῶν δέκα ναυσὶ μόναις εἰς Πέρινθον ὁρμισαμένων,
ἀκηκοότων ὅτι πλησίον ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅπως συμμεί-
ξαιμεν αὐτῷ καὶ περὶ τούτων εἰς λόγους ἔλθοιμεν,
ἀριστοποιουμένους φυλάξας τοὺς στρατιώτας, ἐπεχεί-
ρησε μὲν ἡμῶν τὰ σκάφη λαβεῖν, πολλοὺς δ' ἀπέκτεινε
τῶν ναυτῶν, κατήραξε δ' εἰς τὴν θάλατταν ἅπαντας,
166 ἱππέας ἔχων καὶ ψιλούς τινας. μετὰ ταῦτα δὲ πλευ-
σάντων ἡμῶν — οὐκ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης τόπον οὐδέν'
οὐδὲ χωρίον· οὐδὲ γὰρ τοῦτό γ' ἂν εἴποι τις „νὴ Δί',
ἀμυνόμενος γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ἐποίει τι κακόν“·
οὐκ ἔστι τοῦτ', οὐ γὰρ ἤλθομεν οὐδαμοῖ τῆς Θρᾴκης,
ἀλλ' ἐπ' Ἀλωπεκόννησον, ἣ Χερρονήσου μέν ἐστι καὶ
ἦν ὑμετέρα, ἀκρωτήριον δ' ἀνέχον πρὸς τὴν Ἴμβρον
ἀπωτάτω τῆς Θρᾴκης, λῃστῶν δ' ἦν μεστὴ καὶ κατα-
167 ποντιστῶν — ἐνταῦθα δ' ἐλθόντων ἡμῶν καὶ πολιορ- 676
κούντων τούτους, πορευθεὶς διὰ Χερρονήσου πάσης
τῆς ὑμετέρας, ἡμῖν μὲν προσέβαλλ', ἐβοήθει δὲ τοῖς
λῃσταῖς καὶ καταποντισταῖς. καὶ πρότερον προσκαθή-
μενος τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν ἔπεισε καὶ ἠνάγκασε μὴ
τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν πράττειν, ἢ αὐτὸς [ὑπὸ τούτου
ἐπείσθη] ὧν ὡμολογήκει καὶ ὑπέσχητό τι πρᾶξαι, καὶ
γράφει δὴ τὰς συνθήκας ταύτας τὰς πρὸς Κηφισόδο-
τον, ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἠγανακτήσατε καὶ χαλεπῶς
ἠνέγκατε, ὥστ' ἀπεχειροτονήσατε μὲν τὸν στρατηγόν,
πέντε ταλάντοις δ' ἐζημιώσατε, τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι
168 διήνεγκαν τὸ μὴ θανάτου τιμῆσαι. καίτοι πηλίκην τινὰ
χρὴ νομίζειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταύτην τὴν ἀλογίαν,
ὅταν τις ἴδῃ διὰ τὰς αὐτὰς πράξεις τὸν μὲν ὡς ἀδι-*

κοῦντα κολασθέντα πικρῶς οὕτως, τὸν δ' ὡς εὐεργέ-
την ἔτι καὶ νῦν τιμώμενον; ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, τῶν μὲν τῷ στρατηγῷ συμβάντων δήπου μάρ-
τυρες ὑμεῖς ἐστέ μοι· καὶ γὰρ ἐκρίνεθ' ὑμεῖς κἀπε-
χειροτονεῖτε καὶ ὠργίζεσθε, καὶ πάντα ταῦτα σύνισθ'
ὑμεῖς· τῶν δ' ἐν Περίνθῳ καὶ τῶν ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ
κάλει μοι τοὺς τριηράρχους μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

169 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ἐπειδὴ Κηφισόδοτος μὲν ἀπηλ-
λάγη τοῦ στρατηγεῖν, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν καλῶς ἔχειν
οὐδὲ δικαίως αἱ πρὸς ἐκεῖνον γραφεῖσαι συνθῆκαι, τὸν
μὲν Μιλτοκύθην, τὸν διὰ παντὸς εὔνουν ὑμῖν τοῦ
χρόνου, λαβὼν προδοθένθ' ὑπὸ τοῦ Σμικυθίωνος ὁ
χρηστὸς οὗτος Χαρίδημος, οὐκ ὄντος νομίμου τοῖς
Θρᾳξὶν ἀλλήλους ἀποκτιννύναι, γνοὺς ὅτι σωθήσεται 677
πρὸς Κερσοβλέπτην ἂν ἀχθῇ, παραδίδωσι Καρδιανοῖς
τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς. κἀκεῖνοι λαβόντες αὐτὸν καὶ
τὸν υἱόν, ἀναγαγόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐν πλοίῳ, τὸν
μὲν υἱὸν ἀπέσφαξαν, ἐκεῖνον δ' ἐπιδόντα [τὸν υἱὸν]
170 ἀποσφαττόμενον κατεπόντισαν. τῶν δὲ Θρᾳκῶν ἁπάν-
των χαλεπῶς ἐνεγκόντων ἐπὶ τούτοις, καὶ συστραφέν-
των τοῦ τε Βηρισάδου καὶ τοῦ Ἀμαδόκου, ἰδὼν τὸν
καιρὸν τοῦτον Ἀθηνόδωρος, συμμαχίαν ποιησάμενος
πρὸς τούτους, οἷος ἦν πολεμεῖν. ἐν φόβῳ δὲ κατα-
στάντος τοῦ Κερσοβλέπτου γράφει ὁ Ἀθηνόδωρος συν-
θήκας, καθ' ἃς ἀναγκάζει τὸν Κερσοβλέπτην ὀμόσαι
πρός θ' ὑμᾶς καὶ τοὺς βασιλέας, εἶναι μὲν τὴν ἀρχὴν
κοινὴν τῆς Θρᾴκης εἰς τοὺς τρεῖς διῃρημένην, πάντας
171 δ' ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν χώραν. ὡς δ' ἐν ἀρχαιρεσίαις
ὑμεῖς Χαβρίαν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατεστήσατε,

καὶ τῷ μὲν Ἀθηνοδώρῳ συνέβη διαφεῖναι τὴν δύνα-
μιν, χρήματ' οὐκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν οὐδ' ἀφορμὴν τῷ
πολέμῳ, τῷ Χαβρίᾳ δὲ μίαν ναῦν ἔχοντι μόνην ἐκπλεῖν,
τί ποιεῖ πάλιν οὗτος ὁ Χαρίδημος; ἃς μὲν ὤμοσε πρὸς
τὸν Ἀθηνόδωρον συνθήκας ἔξαρνος γίγνεται, καὶ τὸν
Κερσοβλέπτην ἀρνεῖσθαι πείθει, γράφει δ' ἑτέρας πρὸς
τὸν Χαβρίαν ἔτι τῶν πρὸς Κηφισόδοτον δεινοτέρας·
οὐκ ἔχων δ' ἐκεῖνος οἶμαι δύναμιν στέργειν ἠναγκά-
172 ζετο τούτοις. ἀκούσαντες δ' ὑμεῖς ταῦτα, ἐν τῷ δήμῳ
λόγων ῥηθέντων πολλῶν καὶ τῶν συνθηκῶν παρα-
ναγνωσθεισῶν, οὔτε τὴν Χαβρίου δόξαν αἰσχυνθέντες
οὔτε τῶν συναγορευόντων οὐδένα, ἀπεχειροτονήσατε 678
καὶ ταύτας πάλιν τὰς συνθήκας, καὶ ψηφίζεσθε ψή-
φισμα Γλαύκωνος εἰπόντος, ἑλέσθαι πρέσβεις δέκ' ἄν-
δρας ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, τούτους δ', ἂν μὲν ἐμμένῃ ταῖς
πρὸς Ἀθηνόδωρον συνθήκαις ὁ Κερσοβλέπτης, ὁρκίσαι
πάλιν αὐτόν, εἰ δὲ μή, παρὰ μὲν τοῖν δυοῖν βασιλέοιν
ἀπολαβεῖν τοὺς ὅρκους, πρὸς δ' ἐκεῖνον ὅπως πολεμή-
173 σετε βουλεύεσθαι. ἐκπεπλευκότων δὲ τῶν πρέσβεων
συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς τοῦθ' ὑπηγμέν' ἤδη τὰ
πράγματα, τριβόντων τούτων καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν οὐδὲ
δίκαιον ὑμῖν ἐθελόντων πρᾶξαι, ὥστ' ἐβοηθοῦμεν εἰς
Εὔβοιαν, καὶ Χάρης ἧκεν ἔχων τοὺς ξένους, καὶ στρα-
τηγὸς ὑφ' ὑμῶν αὐτοκράτωρ εἰς Χερρόνησον ἐξέπλει.
οὕτω γράφει πάλιν συνθήκας πρὸς τὸν Χάρητα, παρα-
γενομένου τοῦ Ἀθηνοδώρου καὶ τῶν βασιλέων, ταύτας
αἵπερ εἰσὶν ἄρισται καὶ δικαιόταται. καὶ ἔργοις ἑαυ-
τὸν ἐξήλεγξεν, ὅτι καιροφυλακεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ
174 οὐδὲν ἁπλοῦν ἔγνωκεν ποιεῖν οὐδ' ἴσον. εἶθ' ὃν ὁρᾶτ'
ἐκ προσαγωγῆς ὑμῖν φίλον, καὶ ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνα-
σθαι νομίζῃ, οὕτω πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα, τοῦτον

οἴεσθε δεῖν ἰσχυρόν ποτ' ἐᾶσαι γενέσθαι, καὶ ταῦτα δι' ὑμῶν; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς ἐγνώκατε. ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι τἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν ἐπιστολήν, ἣ μετὰ τὰς πρώτας συνθήκας ἦλθεν, εἶτα τὴν παρὰ Βηρισάδου· μάλιστα γὰρ οὕτω γνώσεσθε διδασκόμενοι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγε καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Βηρισάδου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ. 679

175 *Ἡ μὲν τοίνυν συμμαχία τοῖν βασιλέοιν τοῖν δυοῖν τοῦτον τὸν τρόπον μετὰ τὴν παράκρουσιν τὴν διὰ τῶν πρὸς Κηφισόδοτον συνθηκῶν συνεστάθη, ἤδη Μιλτοκύθου μὲν ἀνῃρημένου, Χαριδήμου δ' ἔργῳ φανεροῦ γεγενημένου, ὅτι τῆς πόλεως ἐχθρός ἐστιν. ὃς γὰρ ὃν ᾔδει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πάντων τῶν Θρᾳκῶν εὐνούστατον ὄνθ' ὑμῖν, τοῦτον ἠξίωσ' ὑποχείριον λαβὼν τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς Καρδιανοῖς ἐγχειρίσαι, πῶς οὐ μεγάλης ἔχθρας δεῖγμα πρὸς ὑμᾶς ἐξέφερεν; ἃς δὴ τὸν πόλεμον δεδιὼς τὸν πρὸς τοὺς Θρᾷκας καὶ πρὸς Ἀθηνόδωρον ἐποιήσατο συνθήκας μετὰ ταῦθ' ὁ Κερσοβλέπτης, λέγε.*

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

176 *Ταῦτα τοίνυν γράψας καὶ συνθέμενος, καὶ τὸν ὅρκον ὃν ἠκούσαθ' ὑμεῖς ὀμόσας, ἐπειδὴ τὴν μὲν Ἀθηνοδώρου δύναμιν διαφειμένην εἶδε, μιᾷ δὲ μόνον τριήρει Χαβρίαν ἥκοντα, οὔτε τὸν Ἰφιάδου παρέδωκεν υἱὸν ὑμῖν οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν ὤμοσ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς συνθήκαις ἔξαρνος γίγνεται, καὶ γράφει ταύτας τὰς συνθήκας. λαβέ μοι καὶ λέγε ταυτασί.*

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

177 *Ἐνθυμεῖσθ' ὅτι καὶ τέλη καὶ δεκάτας ἠξίου λαμβάνειν, καὶ πάλιν ὡς αὑτοῦ τῆς χώρας οὔσης τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τοὺς δεκατηλόγους ἀξιῶν τοὺς αὑτοῦ τῶν τελῶν κυρίους εἶναι, καὶ τὸν ὅμηρον τὸν υἱὸν τὸν Ἰφιάδου, ὃν ὑπὲρ Σηστοῦ ἔχων ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον παραδώσειν, οὐδ' ὑπισχνεῖται παραδώσειν ἔτι. λαβὲ τὸ ψήφισμ' ὃ πρὸς ταῦθ' ὑμεῖς ἐψη-* 680 *φίσασθε. λέγε.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

178 *Ἐλθόντων τοίνυν μετὰ ταῦτα τῶν πρέσβεων εἰς Θρᾴκην, ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὑμῖν ἐπιστέλλει ταυτί, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὡμολόγει δίκαιον, οἱ δ' ἕτεροι ταυτί. λέγ' αὐτοῖς.*

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγε δὴ τὴν παρὰ τῶν βασιλέων. καὶ σκοπεῖτ' εἰ ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μηδὲν ἐγκαλεῖν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ὁρᾶτε καὶ συνίετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὡς ἄνω καὶ κάτω. τὸ πρῶτον ἠδίκει Κηφισόδοτον, πάλιν φοβηθεὶς Ἀθηνόδωρον ἐπαύσατο· αὖθις ἠδίκει Χαβρίαν, πάλιν ὡμολόγει Χάρητι. πάντ' ἄνω καὶ κάτω [πεποίηκε], καὶ οὐδὲν ἁπλῶς οὐδὲ δικαίως ἔπραξεν.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὅσον μὲν χρόνον [ἡ ὑμετέρα] δύναμις παρῆν ἐν Ἑλλησπόντῳ, κολακεύων καὶ φενακίζων ὑμᾶς διαγέγονεν· ἐπειδὴ δ' εἶδε τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον ἔρημον δυνάμεως, εὐθέως ἐνεχείρει καταλύσας καὶ ἀπαλλάξας τοὺς δύο τῆς ἀρχῆς πᾶσαν ὑφ'

αὐτῷ ποιήσασθαι [τὴν ἀρχήν], ἔργῳ πεῖραν ἔχων ὅτι τῶν
πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν μὴ δυνηθῇ πρότερον λῦσαι, πρὶν ἂν
180 ἐκβάλῃ τούτους. ἵνα δ' ὡς ῥᾷστα τοῦτο περάνειε, ψή-
φισμα παρ' ὑμῶν τοιοῦθ' εὕρετο, ἐξ οὗ κυρωθέντος
ἄν, εἰ μὴ δι' ἡμᾶς καὶ ταύτην τὴν γραφήν, ἠδίκηντο
μὲν φανερῶς οἱ δύο τῶν βασιλέων, ἡσυχίαν δ' ἂν ἦγον
οἱ στρατηγοῦντες αὐτοῖς, ὁ Βιάνωρ, ὁ Σίμων, ὁ Ἀθη- 681
νόδωρος, φοβούμενοι τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος συκο-
φαντίαν, ὁ δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας ἀπολαύσας καὶ
πᾶσαν ὑφ' αὑτῷ λαβὼν τὴν ἀρχήν, ἰσχυρὸς ἂν ἐχθρὸς
ὑπῆρχεν ὑμῖν.
181 Ἔχει δ' ὁρμητήριον παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐτῷ
τετηρημένον τὴν Καρδιανῶν πόλιν, ἣν ἐν ἁπάσαις μὲν
ταῖς συνθήκαις ἐξαίρετον αὐτῷ γέγραφεν, τὸ τελευ-
ταῖον δὲ καὶ φανερῶς ἀφείλετο [παρ' ὑμῶν]. καίτοι
τοῖς ἀπηλλαγμένοις μὲν τοῦ περὶ ἡμῶν τι φρονεῖν
ἄδικον, μετὰ πάσης δ' ἀληθείας ἁπλῶς εὐνοεῖν ἡμῖν
ᾑρημένοις, τί προσῆκεν αὐτοῖς ὁρμητήριον καταλείπειν
182 χρήσιμον τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου; ἴστε γὰρ δήπου
τοῦτο, οἱ μὲν ἀφιγμένοι σαφῶς, οἱ δ' ἄλλοι τούτων
ἀκούοντες, ὅτι τῆς Καρδιανῶν πόλεως ἐχούσης ὡς
ἔχει, εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς Θρᾷκας εὐτρεπῆ τῷ
Κερσοβλέπτῃ, παρ' ἡμέραν ἔξεστ' αὐτῷ βαδίζειν ἀσφα-
λῶς ἐπὶ Χερρόνησον. ὥσπερ γὰρ Χαλκὶς τῷ τόπῳ
τῆς Εὐβοίας πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται, οὕτω Χερρο-
νήσου κεῖται πρὸς τῆς Θρᾴκης ἡ Καρδιανῶν πόλις.
ἣν ὃν ἔχει τόπον ὅστις οἶδ' ὑμῶν, οὐδ' ἐκεῖν' ἀγνοεῖ.
τίνος εἵνεκα καιροῦ περιπεποίηται καὶ διεσπούδασται
183 μὴ λαβεῖν ὑμᾶς. ὃν οὐ συμπαρασκευάσαι καθ' ὑμῶν
αὐτῶν ὀφείλετε, ἀλλὰ κωλῦσαι καθ' ὅσον δυνατὸν
καὶ σκοπεῖν ὅπως μὴ γενήσεται, ἐπεὶ ὅτι γ' οὐδ' ἂν

ὁντινοῦν καιρὸν παρείη, δεδήλωκε. Φιλίππου γὰρ εἰς
Μαρώνειαν ἐλθόντος ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν Ἀπολλωνί-
δην, πίστεις δοὺς ἐκείνῳ καὶ Παμμένει· καὶ εἰ μὴ
κρατῶν τῆς χώρας Ἀμάδοκος, ἀπεῖπε Φιλίππῳ μὴ ἐπι-
βαίνειν, οὐδὲν ἂν ἦν ἐν μέσῳ πολεμεῖν ἡμᾶς πρὸς 682
Καρδιανοὺς ἤδη καὶ Κερσοβλέπτην. καὶ ὅτι ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν Χάρητος ἐπιστολήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

184 Ταῦτα μέντοι δεῖ σκοπουμένους ἀπιστεῖν καὶ μὴ
τετυφῶσθαι, μηδ' ὡς εὐεργέτῃ προσέχειν τὸν νοῦν.
οὐ γὰρ ὧν ἀναγκαζόμενος φίλος εἶναί φησι φενακίζων
ὑμᾶς, χάριν ἐστὶ δίκαιον ὀφείλειν Κερσοβλέπτῃ, οὐδ'
ὧν μίκρ' ἀναλίσκων ἰδίᾳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς
ῥήτορσιν, Χαρίδημος διαπράττεται πρὸς ὑμᾶς ἐπαίνους
ἑαυτοῦ γράφεσθαι· ἀλλ' ὧν, ὁσαχοῦ κύριος γέγονεν
τοῦ πράττειν ὅ τι βούλεται, πανταχοῦ κακῶς ἐπιχειρῶν
ἡμᾶς ποιεῖν φαίνεται, τούτων πολὺ μᾶλλον ὀργίζεσθαι
185 προσήκει. οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι πάντες, ὅσοι τι παρ'
ὑμῶν εὕρηνται πώποτε, ἐφ' οἷς εὖ πεποιήκασιν ὑμᾶς
τετίμηνται, οὗτος δ' εἷς ἁπάντων τῶν ἄλλων μόνος,
ἐφ' οἷς ἐγχειρῶν οὐ δεδύνηται ποιῆσαι κακῶς. καίτοι
τῷ τοιούτῳ τὸ δίκης, ἣν ἔδωκε δικαίως ἄν, ἀφεῖσθαι,
μεγάλη δωρειὰ παρ' ὑμῶν ἦν. ἀλλ' οὐ ταῦτα δοκεῖ
τοῖς ῥήτορσιν, ἀλλὰ πολίτης, εὐεργέτης, στεφάνοι, δω-
ρειαί, δι' ἃ τούτοις ἰδίᾳ δίδωσιν. οἱ δ' ἄλλοι πεφε-
186 νακισμένοι κάθησθε τὰ πράγματα θαυμάζοντες. τὸ τε-
λευταῖον δὲ νυνὶ κἂν φύλακας κατέστησαν ὑμᾶς ἐκείνου
διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου, εἰ μὴ τὴν γραφὴν
ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, καὶ τὸ τοῦ μισθοφόρου καὶ
θεραπεύοντος ἐκεῖνον ἔργον ἡ πόλις ἂν διεπράττετ',

ἐφρούρει Χαρίδημον. καλόν γ', οὐ γάρ; ὦ Ζεῦ καὶ 683
θεοί, ὃς αὐτός ποτε τοὺς ὑμετέρους ἐχθροὺς μισθὸν
λαμβάνων ἐδορυφόρει, ὑφ' ὑμετέρου ψηφίσματος φανῆ-
ναι φυλαττόμενον.

187 Ἴσως τοίνυν ἐκεῖνο ἄν τίς μ' ἔροιτο, τί δήποτε
ταῦτ' εἰδὼς οὕτως ἀκριβῶς ἐγὼ καὶ παρηκολουθηκὼς
ἐνίοις τῶν ἀδικημάτων, εἴασα, καὶ οὔθ' ὅτ' αὐτὸν
ἐποιεῖσθε πολίτην οὐδὲν ἀντεῖπον, οὔθ' ὅτ' ἐπῃνεῖτε,
οὔθ' ὅλως πρότερον, πρὶν τὸ ψήφισμα γενέσθαι τουτί,
λόγον οὐδέν' ἐποιησάμην. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πρὸς ὑμᾶς ἅπασαν ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ ὡς ἀνά-
ξιος ἦν ᾔδειν, καὶ παρῆν ὅτε τούτων ἠξιοῦτο, καὶ οὐκ
188 ἀντεῖπον· ὁμολογῶ. διὰ τί; ὅτι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πρῶτον μὲν ἀσθενέστερον ἡγούμην ἔσεσθαι πολλῶν
ψευδομένων ἑτοίμως περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἕνα τἀληθῆ
λέγοντ' ἐμαυτόν· ἔπειθ' ὧν μὲν ἐκεῖνος εὑρίσκετο ἐξα-
πατῶν ὑμᾶς, μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πάντας οὐδενὸς
εἰσῄει μοι φθονεῖν. κακὸν δ' οὐδὲν ἑώρων ὑπερφυὲς
πεισομένους ὑμᾶς, εἴ τιν' ἠδικηκότα πόλλ' ἠφίετε καὶ
προὐκαλεῖσθέ τι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν· ἐν
γὰρ τῷ πολίτην ποιεῖσθαι καὶ στεφανοῦν ταῦτ' ἐνῆν
189 ἀμφότερα. ἐπειδὴ δ' ὁρῶ προσκατασκευαζόμενόν τι
τοιοῦτον, δι' οὗ, ἂν μόνον εὐτρεπίσηται τοὺς ἐνθάδ'
ἐξαπατήσοντας ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν γ' ἔξω φίλων
καὶ βουλομένων ἄν τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθὸν κἀκεῖνον
κωλύειν ἐναντία πράττειν ὑμῖν, οἷον Ἀθηνόδωρον
λέγω, Σίμωνα, Βιάνορα, Ἀρχέβιον τὸν Βυζάντιον, τοὺς
Θρᾷκας τοὺς δύο, τοὺς βασιλέας, τούτων μηδενὶ μήτ' 684
ἐναντιωθῆναι μήτε κωλύειν ἐκεῖνον ἐξέσται, τηνικαῦθ'
190 ἥκω καὶ κατηγορῶ. καὶ νομίζω τὸ μέν, οἷς ἔμελλεν
ἐκεῖνος λαβὼν μηδὲν ὑπερμέγεθες τὴν πόλιν βλάψειν,

ἀντιλέγειν, ἢ κακῶς ἰδίᾳ πεπονθότος ἢ συκοφαντοῦν-
τος εἶναι, τὸ δ', ἐφ' οἷς μέγα πρᾶγμ' ἀλυσιτελὲς τῇ
πόλει κατεσκευάζετ', ἐναντιοῦσθαι, χρηστοῦ καὶ φιλο-
πόλιδος ἀνδρὸς ἔργον εἶναι. διὰ ταῦτ' ἐπ' ἐκείνοις
οὐδὲν εἰπὼν νῦν λέγω.

191 Ἔστιν τοίνυν τις αὐτοῖς τοιοῦτος λόγος, δι' οὗ
προσδοκῶσιν παράξειν ὑμᾶς, ὡς ὁ Κερσοβλέπτης καὶ
Χαρίδημος ἴσως ἐναντί' ἔπραττον τῇ πόλει τόθ' ὅτ'
ἦσαν ἐχθροί, νῦν δὲ φίλοι καὶ χρησίμους παρέχουσιν
αὑτούς. οὐ δὴ δεῖ μνησικακεῖν· οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμο-
νίους ὅτ' ἐσῴζομεν, οὐκ ἀνεμιμνῃσκόμεθ', εἴ τι κακῶς
ἐποίησαν ἡμᾶς ὄντες ἐχθροί, οὐδὲ Θηβαίους, οὐδ' Εὐ-
192 βοέας τὰ τελευταῖα νυνί. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν
λόγον, εἰ μὲν ἔν τινι καιρῷ, βοηθείας γεγραμμένης τῷ
Κερσοβλέπτῃ καὶ τῷ Χαριδήμῳ, κωλυόντων ἡμῶν ταύ-
την, ἔλεγον, ὀρθῶς ἂν λέγεσθαι· εἰ δὲ τοιούτου μὲν
μηδενὸς ὄντος μηδὲ γεγραμμένου, βουλόμενοι δὲ μείζω
[τοῦ δέοντος] ποιῆσαι διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἄδειαν λαβεῖν
τοὺς ἐκείνου στρατηγούς, ἐροῦσι, δεινὰ ποιεῖν αὐτοὺς
ἡγοῦμαι. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς
τῶν σωθῆναι ζητούντων λόγους πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ὑπὲρ
193 τῶν ὅπως ἀδικεῖν αὐτοῖς ἐξέσται πραττόντων. χωρὶς 685
δὲ τούτων, εἰ μὲν ἐχθρὸς ὢν κακῶς ἐποίει, φίλος δὲ
φήσας εἶναι μετεβέβλητο, τάχ' ἂν ταῦτά τις ἤκουεν·
ἐπειδὴ δ' οὐ τοιοῦτ' ἐστίν, ἀλλ' ἐξ οὗ φίλος εἶναι
προσποιεῖται, ἐκ τούτου πλεῖστα καὶ [ὑμᾶς] ἐξηπάτηκεν,
εἰ μὴ καὶ δι' ἐκεῖνα μισεῖν, διὰ ταῦτά γ' ἀπιστεῖν
δήπου προσήκει. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ μνησικακεῖν
ἔγωγ' ὡδί πως λέγω· ὁ μὲν εἵνεκα τοῦ τι κακὸν ποιεῖν
τὰ τοιαῦτ' ἐξετάζων μνησικακεῖ, ὁ δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ πα-
θεῖν ἀλλὰ φυλάξασθαι σκοπῶν σωφρονεῖ.

194 Ἴσως τοίνυν καὶ τοιαύτην τιν' ἐροῦσ' ὑπόνοιαν,
ὡς ὡρμηκότα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι καὶ βου-
λόμενόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν τὴν πόλιν, εἰς ἀθυμίαν τρέ-
ψομεν, εἰ καταψηφιούμεθα, καὶ ποιήσομεν ὑπόπτως
ἔχειν πρὸς ἡμᾶς. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θεάσασθ'
ὡς ἔχω. εἰ μετ' ἀληθείας ἁπλῶς ἦν ἡμῖν φίλος, καὶ
νὴ Δία πάντα τἀγαθὰ ἤμελλεν ἡμᾶς ποιήσειν, οὐδ' ἂν
οὕτως ᾤμην δεῖν τοῦτον ἀκούειν τὸν λόγον· οὐδένα
γὰρ νομίζω τοσαῦτ' ἀγάθ' ἂν ποιῆσαι, δι' ὃν ὑμῖν
προσήκειν ἐπιορκῆσαι καὶ παρ' ἃ φαίνεται δίκαια τὴν
195 ψῆφον θέσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ φενακίζων καὶ οὐδ'
ὁτιοῦν ὑγιὲς πράττων ἐξελέγχεται, δυοῖν ἀγαθοῖν θά-
τερον ὑμῖν, ἂν καταψηφίσησθε, συμβήσεται· ἢ γὰρ
ἐξαπατῶν παύσεται νομίσας οὐκέτι λανθάνειν, ἢ εἴπερ
αὐτῷ βουλομένῳ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν οἰκείως ἔχειν ὡς
ἀληθῶς, ἀγαθόν τι ποιεῖν πειράσεται, γνοὺς ὅτι τῷ
φενακίζειν οὐκέθ' ἃ βούλεται πράξει. ὥστε καὶ εἰ
μηδὲ δι' ἓν τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καταψηφίσασθαι
συμφέρει.

196 Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κἀκεῖνο ἐξετά-
σαι, πῶς ποθ' οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον καὶ τὰς δω- 686
ρειὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις, καὶ ὅσοι πολῖται τύ-
χοιεν ὄντες καὶ ὅσοι ξένοι. κἂν μὲν ἴδητ' ἐκείνους
ἄμεινον ὑμῶν, καλὸν τὸ μιμήσασθαι, ἂν δ' ὑμᾶς
αὐτούς, ἐφ' ὑμῖν ἔσται τὸ πράττειν. πρῶτον μὲν τοί-
νυν ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμα-
χίαν στρατηγοῦντα, καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μα-
ραθῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρα-
τηγοῖς ἀγάθ' εἰργασμένους, οὐ χαλκοῦς ἵστασαν οὐδ'
197 ὑπερηγάπων. οὐκ ἄρα τοῖς ἑαυτοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν
χάριν εἶχον; σφόδρα γ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀπε-

δίδοσάν γε καὶ αὑτῶν κἀκείνων ἀξίαν· ὄντες γὰρ πολ-
λοῦ πάντες ἄξιοι προὔκρινον ἐκείνους αὑτῶν ἡγεῖσθαι.
ἔστι δὲ σώφροσιν ἀνθρώποις καὶ πρὸς ἀλήθειαν βου-
λομένοις σκοπεῖν πολὺ μείζων τιμὴ τῆς χαλκῆς εἰκόνος
198 τὸ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρῶτον. καὶ γάρ
τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν τότ'
ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστ' οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι
τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθη-
ναίων, οὐδὲ τὴν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ
τῆς πόλεως. νῦν δὲ [ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] πολλοὶ τοῦτο
λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν
κατέκοψεν Ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυ-
μαχίαν Χαβρίας· δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων
παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς ἃς δεδώκατ'
199 ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς οὕτως
ἐκεῖνοί τε καλῶς καὶ λυσιτελούντως αὑτοῖς, καὶ ἡμεῖς
οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι
τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντ' ἀργυρίου δόντι
πρὸς τὸν ἐπ' Ἠιόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, τρια- 687
κοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ
ἐψηφίσαντ', αὐτὸν ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι,
ἀλλὰ πολιτείαν ἔδοσαν καὶ ταύτην ἱκανὴν ὑπελάμβανον
200 εἶναι τὴν τιμήν. καὶ πάλιν Περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν
τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδο-
νίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων
διαφθείραντι καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασι-
λεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντ' ἀγώγιμον, ἄν τις ἀποκτείνῃ Περδίκ-
καν, ᾧ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐχθρὸς δι' ἡμᾶς ἀπεδέδεικτο,
ἀλλὰ πολιτείαν ἔδωκαν μόνον. καὶ γάρ τοι τότε μὲν
οὕτω τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ γενέσθαι πολίταις
παρ' ὑμῖν, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν τούτου τηλικαῦθ'

ὑμᾶς ἀγάθ' ἤθελον ποιεῖν, νῦν δ' οὕτως ἄτιμον, ὥστε
τῶν τετυχηκότων πολλοὶ πλείω κακὰ τῶν φανερῶς
201 ἐχθρῶν εἰσ' ὑμᾶς εἰργασμένοι. οὐ μόνον δ' αὕτη τῆς
πόλεως ἡ δωρειὰ προπεπηλάκισται καὶ φαύλη γέγονεν.
ἀλλὰ καὶ πᾶσαι διὰ τὴν τῶν καταράτων καὶ θεοῖς
ἐχθρῶν ῥητόρων, τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων ἑτοίμως,
πονηρίαν, οἳ τοσαύτην ὑπερβολὴν πεποίηνται τῆς αὐτῶν
αἰσχροκερδείας, ὥστε τὰς τιμὰς καὶ τὰς παρ' ὑμῶν
δωρειάς, ὥσπερ οἱ τὰ μικρὰ καὶ κομιδῇ φαῦλ' ἀπο-
κηρύττοντες, οὕτω πωλοῦσιν ἐπευωνίζοντες καὶ πολλοῖς
ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων γράφοντες πᾶν ὅ τι ἂν βού-
202 λωνται. πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα τῶν τελευταίων πρώ-
των μνησθῶμεν, Ἀριοβαρζάνην ἐκεῖνον οὐ μόνον αὐτὸν
καὶ τοὺς υἱεῖς τρεῖς ὄντας πάντων ἠξίωσαν ὅσων ἐβου-
λήθησαν, ἀλλὰ καὶ δύ' Ἀβυδηνούς, μισαθηναιοτάτους 688
καὶ πονηροτάτους ἀνθρώπους, [προσέθηκαν αὐτῷ] Φι-
λίσκον καὶ Ἀγαυόν. πάλιν Τιμοθέου δόξαντός τι ποιῆ-
σαι τῶν δεόντων ὑμῖν, πρὸς τῷ πάνθ' ἃ μέγιστ' ἦν
εὖ τούτῳ δοῦναι, προσέθηκαν αὐτῷ Φρασιηρίδην καὶ
Πολυσθένην, ἀνθρώπους οὐδ' ἐλευθέρους, ἀλλ' ὀλέ-
θρους καὶ τοιαῦτα πεποιηκότας, οἷα λέγειν ὀκνήσειεν
203 ἄν τις εὖ φρονῶν. τὸ τελευταῖον δὲ νῦν, ἐπειδὴ Κερ-
σοβλέπτην ἠξίουν ὧν αὐτοῖς ἐδόκει, καὶ περὶ τούτων
ἦν ἡ σπουδή, προστιθέασιν δύ' αὐτῷ, τὸν μὲν ὅσ'
ὑμεῖς ἀκηκόατ' εἰργασμένον κακά, τὸν δ' ὅλως ὃν οὐδ'
εἷς οἶδεν ἀνθρώπων τίς ἐστιν, Εὐδέρκην ὄνομα. τοι-
γάρτοι διὰ ταῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρά, ἃ πρὸ τοῦ
μεγάλ' ἦν, φαίνεται, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἤδη καὶ πορρω-
τέρω βαδίζει καὶ οὐκέτι ταῦτ' ἀπόχρη, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ
φυλάξεθ' ἕκαστον τούτων. ἐκείνων γ' οὐδεμία χάρις
ὡς ἔοικεν.

204 Τοῦ μέντοι ταῦθ' οὕτως αἰσχρῶς προεληλυθέναι,
εἰ δεῖ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν τἀληθῆ, οὐδένες ὑμῶν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μᾶλλόν εἰσ' αἴτιοι. οὐδὲ γὰρ δίκην
ἔτι λαμβάνειν. ἐθέλετε παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ
καὶ τοῦτ' ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς πόλεως. καίτοι σκέψασθ'
ὡς ἐκόλαζον οἱ πρότερον τοὺς ἀδικοῦντας ἑαυτούς, εἰ
205 παραπλησίως ὑμῖν. ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα λαβόντες μεῖ-
ζον ἑαυτῶν ἀξιοῦντα φρονεῖν, ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως
καὶ μηδισμὸν κατέγνωσαν· καὶ Κίμων', ὅτι τὴν πά-
τριον μετεκίνησε πολιτείαν ἐφ' αὑτοῦ, παρὰ τρεῖς μὲν
ἀφεῖσαν ψήφους τὸ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι, πεντήκοντα
τάλαντα δ' ἐξέπραξαν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον προσ-
εφέροντο τηλικαῦτ' αὐτοὺς ἀγάθ' εἰργασμένοις ἀν-
θρώποις. δικαίως· οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀπεδίδοντο τὴν 689
αὑτῶν ἐλευθερίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν ἔργων, ἀλλὰ
χρηστοὺς μὲν ὄντας ἐτίμων, ἀδικεῖν δ' ἐπιχειροῦσιν
206 οὐκ ἐπέτρεπον. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς τὰ
μέγιστ' ἀδικοῦντας καὶ φανερῶς ἐξελεγχομένους, ἂν
ἓν ἢ δύ' ἀστεῖ' εἴπωσιν καὶ παρὰ τῶν φυλετῶν τινὲς
ᾑρημένοι σύνδικοι δεηθῶσιν, ἀφίετε· ἐὰν δὲ καὶ κατα-
ψηφίσησθέ του, πέντε καὶ εἴκοσιν δραχμῶν ἐτιμήσατε.
καὶ γάρ τοι τότε μὲν τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν εὔπορα καὶ
λαμπρὰ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ δ' οὐδεὶς ὑπερεῖχε τῶν πολλῶν.
207 τεκμήριον δέ· τὴν Θεμιστοκλέους μὲν οἰκίαν καὶ τὴν
Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, εἴ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν
ὁποία ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῶν πολλῶν οὐδὲν σεμνοτέραν
οὖσαν, τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευά-
σματα τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπι-
γιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι, προπύλαια ταῦτα,
νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς, τἄλλ' οἷς κατεσκευασμένην
208 ὁρᾶτε τὴν πόλιν. νῦν δ' ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ

14*

πραττόντων τοσαύτη περιουσία [ἐστίν], ὥστε τινὲς μὲν
αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας
τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας, γῆν δ' ἔνιοι πλείω
πάντων ὑμῶν τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ συνεώνηνται·
δημοσίᾳ δ' ὑμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κονιᾶθ', ὡς
μικρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνη λέγειν. ἀλλ' ἔχετ' εἰπεῖν
ὅ τι κοινῇ κτησάμενοι καταλείψετε, ὥσπερ ἐκεῖνοι Χερ-
ρόνησον Ἀμφίπολιν δόξαν ἔργων καλῶν; ἣν οἱ τοι-
οῦτοι πολῖται πάντ' ἀναλίσκοντες τρόπον οὐχ οἷοί τ'
209 εἰσὶν ἀφανίσαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. εἰκότως· τότε μὲν
γὰρ τῷ κυρίῳ τῶν φόρων γενομένῳ τάξαι Ἀριστείδῃ,
οὐδὲ μιᾷ δραχμῇ πλείω τὰ ὑπάρχονθ' ἐγένετο, ἀλλὰ 690
καὶ τελευτήσαντ' αὐτὸν ἔθαψεν ἡ πόλις· ὑμῖν δ', εἴ
τι δέοισθε, χρήμαθ' ὑπῆρχε κοινῇ πλεῖστα τῶν πάν-
των Ἑλλήνων, ὥσθ' ὁπόσου χρόνου ψηφίσαισθε [ἐξιέ-
ναι], τοσούτου μισθὸν ἔχοντες ἐξῇτε. νῦν δ' οἱ μὲν τὰ
κοινὰ διοικοῦντες ἐκ πτωχῶν εὔποροι καὶ πολλοῦ χρό-
νου τροφὴν ἄφθονόν εἰσιν ἡτοιμασμένοι· ὑμῖν δ' οὐδὲ
μιᾶς ἡμέρας ἐφόδι' ἐστὶν ἐν τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἅμα δεῖ
τι ποιεῖν, καὶ πόθεν, οὐκ ἔχετε. τότε μὲν γὰρ ὁ δῆμος
ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπηρέτης.
210 αἴτιοι δ' οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες, καὶ συνεθίζοντες
ὑμᾶς ὑμῶν μὲν αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ' ἢ δύο
θαυμάζειν ἀνθρώπους. εἶθ' οὗτοι κληρονομοῦσι τῆς
[ὑμετέρας] δόξης καὶ τῶν ἀγαθῶν, ὑμεῖς δ' οὐδ' ὁτι-
οῦν ἀπολαύετ', ἀλλὰ μάρτυρές ἐστ' ἀλλοτρίων ἀγα-
θῶν, οὐδενὸς [ἄλλου] μετέχοντες ἢ τοῦ ἐξαπατᾶσθαι
καίτοι πηλίκον τί ποτ' ἂν στενάξειαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖ-
νοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, καὶ
πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπομνήματα καταλιπόντες,
εἰ ἄρ' αἴσθοιντο, ὅτι νῦν ἡ πόλις εἰς ὑπηρέτου σχῆμα

καὶ τάξιν προελήλυθεν καὶ Χαρίδημον εἰ χρὴ φρουρεῖν
βουλεύεται; Χαρίδημον; οἴμοι.

211 Ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἔστι τὸ δεινόν, εἰ τῶν προγόνων,
οἳ διενηνόχασιν ἁπάντων ἀρετῇ, χεῖρον βουλευόμεθ',
ἀλλ' ὅτι καὶ πάντων ἀνθρώπων. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν
Αἰγινήτας μὲν τουτουσί, νῆσον οἰκοῦντας οὕτω μι-
κρὰν κοὐδὲν ἔχοντας ἐφ' ᾧ μέγα χρὴ φρονεῖν αὐτούς, 691
Λάμπιν, ὃς μέγιστα ναυκλήρια κέκτηται τῶν Ἑλλήνων,
καὶ κατεσκεύακεν τὴν πόλιν αὐτοῖς καὶ τὸ ἐμπόριον,
μηδέπω καὶ τήμερον πολίτην πεποιῆσθαι, ἀλλὰ μόλις
212 τῆς ἀτελείας αὐτὸν ἠξιωκέναι τῆς τοῦ μετοικίου· καὶ
Μεγαρέας τουτουσὶ τοὺς καταράτους οὕτως εὖ τὰ παρ'
αὑτοῖς σεμνύνειν, ὥσθ' Ἕρμωνα τὸν κυβερνήτην, τὸν
μετὰ Λυσάνδρου λαβόντα τριήρεις διακοσίας ὅτ' ἐν
Αἰγὸς ποταμοῖς ἠτυχήσαμεν ἡμεῖς, πεμψάντων Λακε-
δαιμονίων καὶ κελευόντων ποιήσασθαι πολίτην, ἀπο-
κρίνασθ' ὅτι, ὅταν αὐτοὺς ἴδωσι Σπαρτιάτην αὐτὸν
213 πεποιημένους, τότε καὐτοὶ Μεγαρέα ποιήσονται· καὶ
Ὠρείτας ἐκείνους μέρος τέταρτον Εὐβοίας οἰκοῦντας,
τὸν Χαρίδημον τοῦτον αὐτόν, ᾧ μήτηρ μὲν ὑπῆρχεν
πολῖτις, πατὴρ δ' οὐκ ἐρῶ τίς ἢ πόθεν (οὐδὲν γὰρ
δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάζεσθαι) ἀλλ' ὅμως
τὸ ἥμισυ τοῦ γένους αὐτοῦ συμβαλλομένου, τοῦ ἡμί-
σεος μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐκ ἠξιώκασιν, ἀλλ'
εἰς τοὺς νόθους ἐκεῖ συντελεῖ, καθάπερ ποτ' ἐνθάδ'
214 εἰς Κυνόσαργες οἱ νόθοι· ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πάσης τῆς πόλεως μεταδόντες αὐτῷ καὶ τετιμηκότες
ἄλλοις. ἔτι καὶ τοῦτ' αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι τί; ποίας
ἔλαβεν ναῦς ὑμῖν, δι' ἃς ὑπὸ τῶν ἀπολωλεκότων ἐπι-
βουλεύεται; ἢ ποίαν πόλιν παρέδωκεν αἰχμάλωτον λα-
βών; ἢ τίνας κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδύνευκεν;

ἢ τίνας ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν ᾕρηται; οὐδ' ἂν
εἷς εἰπεῖν ἔχοι.

215 Περὶ δὴ τῶν νόμων ὧν παραγεγράμμεθ' ὦ ἄν-
δρες δικασταί, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν κατα-
βαίνειν, ἃ νομίζω μνημονεύοντας ἂν ὑμᾶς ἄμεινον
φυλάττειν, ἂν παράγειν καὶ φενακίζειν οὗτοι ζητῶσιν. 692
ὁ πρῶτος νόμος ἄντικρυς εἴρηκεν, ἄν τις ἀποκτείνῃ,
τὴν βουλὴν δικάζειν· ὁ δ', ἄν τις ἀποκτείνῃ, εὐθὺς
ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. τοῦτο φυλάττετε καὶ μέ-
μνησθε, ὅτι πάντων ἐστὶν ἐναντιώτατον τῷ κρίνειν τὸ
216 μὴ διδόντα κρίσιν ἔκδοτον ποιεῖν. οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦθ'
ὁ δεύτερος νόμος, οὐδὲ τὸν ἡλωκότ' ἀνδροφόνον λυ-
μαίνεσθ' οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι· ὁ δ' ἐν τῷ ποιεῖν
ἀγώγιμον πάντα ταῦτα δέδωκεν· ἐπὶ γὰρ τοῖς λαβοῦ-
σιν ἔσται ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. ἀπάγειν ὁ νόμος
ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει, καὶ τοῦτ', ἂν ἐν τῇ τοῦ
πεπονθότος λάβῃ τις πατρίδι· ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῷ
τῷ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτόν, κἂν τῆς
217 ἀλλοτρίας που λάβῃ. ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασιν δέ-
δωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ὑπειπών, κἂν
ἐπὶ τούτοις τις κτείνῃ, δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον
ἀφειμένον ἐν τοῖς νόμοις. ἐάν τις πάθῃ τι τοιοῦτον,
δίκας ὁ νόμος κελεύει αἰτεῖν πρῶτον· ὁ δὲ τοὐναντίον
οὐδεμίαν κρίσιν οὔτ' αὐτὸς εἰπὼν οὔτε παρ' ὧν ἀξιοῖ
λαβεῖν αἰτήσας, ἀγώγιμον εὐθὺς ἔγραψε, κἄν τις ἀφαι-
218 ρῆται, παραχρῆμ' ἔκσπονδον. τὸ ἀνδρολήψιον, παρ'
οἷς ἂν ὁ δράσας ᾖ, ἂν μὴ διδῶσι δίκας, κελεύουσ' οἱ
νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι· ὁ δ', ἂν ἀφέληταί τις τὸν
ἄγοντα μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς
ἔκσπονδον ποιεῖ. οὐκ ἐᾷ νόμον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν
ἐπὶ πᾶσι τιθῇ τις, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει

ψήφισμ' ἴδιον. οὐκ ἐᾷ ψήφισμ' ὁ νόμος κυριώτερον
εἶναι νόμου· ὁ δ' ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων ψήφι-
219 σμα ποιεῖ κύριον τοὺς νόμους ἀναιρῶν. ταῦτα φυλάτ- 693
τετε καὶ μεμνημένοι κάθησθε. καὶ τὰς μὲν παραγωγάς,
ἃς οὗτοι ποιήσονται, χαίρειν ἐᾶτε καὶ μὴ ἐπιτρέπετε
λέγειν αὐτοῖς, κελεύετε δὲ δεῖξαι ποῦ γέγραφεν κρίσιν,
ἢ ποῦ γέγραφ', ἄν τις ἁλῷ φόνου, κατὰ τούτου τὰς
τιμωρίας. εἰ γὰρ ἢ τὸν ἄλλοθί που κριθέντα καὶ ἡλω-
κότα, ὅτι δεῖ κολάζειν ἔγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψεν κρί-
σιν, εἰ πεποίηκεν ἢ οὒ καὶ εἰ δικαίως ἢ ἀδίκως, οὐκ
220 ἂν ἠδίκει. εἰ δὲ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομ' αὐτὸ γράψας „ἄν
τις ἀποκτείνῃ", καὶ ὑπερβὰς τὸ „καὶ ἁλῷ φόνου", καὶ
τὸ „δόξῃ ἀπεκτονέναι", καὶ τὸ „δίκας ὑπεχέτω τοῦ
φόνου", καὶ τὸ „τὰς τιμωρίας εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς
αὐτὰς ὥσπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον κτείνῃ", καὶ πάνθ'
ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ὑπερβὰς ἀγώγιμον εἶναι γέγραφεν, μὴ
φενακίζεσθ', ἀλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι πάντων παρανομώτατ'
εἴρηκεν.

XXIV.

ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ. 694

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διόδωρος μὲν κἀνταῦθ' ὁ κατήγορος· κατηγορεῖ δὲ νόμου μάλα φιλανθρώπου, διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγραφότος γνώμης διαβάλλειν αὐτὸν πειρᾶται. ἔστι δ' ὁ νόμος ὁ τοῦ Τιμοκράτους τοιοῦτος, εἴ τινι Ἀθηναίων ἐπ' ὀφλήματι δημοσίῳ προστετίμηται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθείη, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ,

ἢ τίνας ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν ᾕρηται; οὐδ' ἂν
εἷς εἰπεῖν ἔχοι.
215 Περὶ δὴ τῶν νόμων ὧν παραγεγράμμεθ' ὦ ἄν-
δρες δικασταί, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν κατα-
βαίνειν, ἃ νομίζω μνημονεύοντας ἂν ὑμᾶς ἄμεινον
φυλάττειν, ἃν παράγειν καὶ φενακίζειν οὗτοι ζητῶσιν. 692
ὁ πρῶτος νόμος ἄντικρυς εἴρηκεν, ἄν τις ἀποκτείνῃ,
τὴν βουλὴν δικάζειν· ὁ δ', ἄν τις ἀποκτείνῃ, εὐθὺς
ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. τοῦτο φυλάττετε καὶ μέ-
μνησθε, ὅτι πάντων ἐστὶν ἐναντιώτατον τῷ κρίνειν τὸ
216 μὴ διδόντα κρίσιν ἔκδοτον ποιεῖν. οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦθ'
ὁ δεύτερος νόμος, οὐδὲ τὸν ἡλωκότ' ἀνδροφόνον λυ-
μαίνεσθ' οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι· ὁ δ' ἐν τῷ ποιεῖν
ἀγώγιμον πάντα ταῦτα δέδωκεν· ἐπὶ γὰρ τοῖς λαβοῦ-
σιν ἔσται ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. ἀπάγειν ὁ νόμος
ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει, καὶ τοῦτ', ἂν ἐν τῇ τοῦ
πεπονθότος λάβῃ τις πατρίδι· ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῷ
τῷ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτόν, κἂν τῆς
217 ἀλλοτρίας που λάβῃ. ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασιν δέ-
δωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ὑπειπών, κἂν
ἐπὶ τούτοις τις κτείνῃ, δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον
ἀφειμένον ἐν τοῖς νόμοις. ἐάν τις πάθῃ τι τοιοῦτον,
δίκας ὁ νόμος κελεύει αἰτεῖν πρῶτον· ὁ δὲ τοὐναντίον
οὐδεμίαν κρίσιν οὔτ' αὐτὸς εἰπὼν οὔτε παρ' ὧν ἀξιοῖ
λαβεῖν αἰτήσας, ἀγώγιμον εὐθὺς ἔγραψε, κἄν τις ἀφαι-
218 ρῆται, παραχρῆμ' ἔκσπονδον. τὸ ἀνδρολήψιον, παρ'
οἷς ἂν ὁ δράσας ᾖ, ἂν μὴ διδῶσι δίκας, κελεύουσ' οἱ
νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι· ὁ δ', ἂν ἀφέληταί τις τὸν
ἄγοντα μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς
ἔκσπονδον ποιεῖ. οὐκ ἐᾷ νόμον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν
ἐπὶ πᾶσι τιθῇ τις, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει

ψήφισμ' ἴδιον. οὐκ ἐᾷ ψήφισμ' ὁ νόμος κυριώτερον
εἶναι νόμου· ὁ δ' ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων ψήφι-
219 σμα ποιεῖ κύριον τοὺς νόμους ἀναιρῶν. ταῦτα φυλάτ- 693
τετε καὶ μεμνημένοι κάθησθε. καὶ τὰς μὲν παραγωγάς,
ἃς οὗτοι ποιήσονται, χαίρειν ἐᾶτε καὶ μὴ ἐπιτρέπετε
λέγειν αὐτοῖς, κελεύετε δὲ δεῖξαι ποῦ γέγραφεν κρίσιν,
ἢ ποῦ γέγραφ', ἄν τις ἁλῷ φόνου, κατὰ τούτου τὰς
τιμωρίας. εἰ γὰρ ἢ τὸν ἄλλοθί που κριθέντα καὶ ἡλω-
κότα, ὅτι δεῖ κολάζειν ἔγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψεν κρί-
σιν. εἰ πεποίηκεν ἢ οὒ καὶ εἰ δικαίως ἢ ἀδίκως, οὐκ
220 ἂν ἠδίκει. εἰ δὲ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομ' αὐτὸ γράψας „ἄν
τις ἀποκτείνῃ“, καὶ ὑπερβὰς τὸ „καὶ ἁλῷ φόνου“, καὶ
τὸ „δόξῃ ἀπεκτονέναι“, καὶ τὸ „δίκας ὑπεχέτω τοῦ
φόνου“, καὶ τὸ „τὰς τιμωρίας εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς
αὐτὰς ἅσπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον κτείνῃ“, καὶ πάνθ'
ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ὑπερβὰς ἀγώγιμον εἶναι γέγραφεν, μὴ
φενακίζεσθ', ἀλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι πάντων παρανομώτατ'
εἴρηκεν.

XXIV.

ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ. 694

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διόδωρος μὲν κἀνταῦθ' ὁ κατήγορος· κατηγορεῖ δὲ νόμου μάλα φιλανθρώπου, διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγραφότος γνώμης διαβάλλειν αὐτὸν πειρᾶται. ἔστι δ' ὁ νόμος ὁ τοῦ Τιμοκράτους τοιοῦτος, εἴ τινι Ἀθηναίων ἐπ' ὀφλήματι δημοσίῳ προστετίμηται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθείη, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ,

ἦ μὴν ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας ἐκτείσειν, ἀφεῖσθαι τοῦ δε-
σμοῦ· ἐὰν δ' ἐπιστάντος τοῦ χρόνου μὴ ἐκτεισθῇ τὸ ὄφλημα,
τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν
2 εἶναι τὴν οὐσίαν. τοῦτον αἰτιᾶται τὸν νόμον ὁ κατήγορος
οὐχ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γεγράφθαι, ἀλλ' ὑπὲρ Ἀνδροτίωνος
καὶ Γλαυκέτου καὶ Μελανώπου. οὗτοι γάρ, φησί, πεμφθέν-
τες εἰς Καρίαν πρεσβευταὶ καὶ πλέοντες ἐν τριήρει, περι-
πεσόντες Ναυκρατίταις ἀνθρώποις ἐμπόροις, ἀφείλοντ' αὐτῶν
τὰ χρήματα. εἶθ' οἱ Ναυκρατῖται μὲν ἐλθόντες Ἀθήναζε τὸν
δῆμον ἱκέτευον, ὁ δὲ δῆμος ἔγνω πολέμι' εἶναι τὰ χρήματα,
3 καὶ μὴ δεῖν ἀποδοθῆναι τοῖς ἐμπόροις. τούτων δ' οὕτω
γενομένων, Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης οἱ τριήραρχοι τῆς νεώς,
ἐφ' ἧς ἔπλεον οἱ περὶ τὸν Ἀνδροτίωνα, εἰσεπράττοντο τὰ
χρήματα. ὡς δ' ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἐφάνησαν ἔχοντες αὐτά, 695
οἱ πρεσβευταὶ δ' ὡμολόγουν ἔχειν αὐτά, καὶ ἔδει παρα-
χρῆμα καταβάλλειν ἢ τοῖς νόμοις ὑποπίπτειν τοῖς τῶν ὀφει-
λόντων τὰ δημόσια, διὰ τοῦτο, φησί, τοῦτον τὸν νόμον
4 Τιμοκράτης βοηθοῦντ' ἐκείνοις ἔθηκεν. ὁ μέντοι Τιμοκρά-
της ἐκτετεικέναι φησὶ τὰ χρήματα τοὺς περὶ Ἀνδροτίωνα,
καὶ δῆλον ἐντεῦθεν εἶναι, ὡς οὐκ ἐκείνων ἕνεκα τὸν νόμον
εἰσέφερεν αὐτός. κατηγορεῖ δ' ὁ Διόδωρος καὶ κατ' ἄλλο
τοῦ νόμου· τήν τε γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται, ὡς γεγονυῖαν
παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναι τοῖς ἀρχαίοις φησί,
καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐπιδείκνυσιν.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίοις πρὸς βασιλέα, κατὰ
τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα, σῦλα πλοίων πολεμίων
εἶναι, καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν δημόσια. Μαύ-
σωλος, τῆς Καρίας σατράπης, τὰς πέραν νήσους ἠδίκει.
κατεβόων οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο.
ἔδοξε διὰ πρέσβεων τέως αἰτιάσασθαι τὸν Κᾶρα. πέμπουσιν
οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην πρὸς τὸν
ἄρχοντα Καρίας Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα καὶ

ἀδελφόν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους, καὶ βασι-
2 λεῖ χαριζόμενον, δι' ὧν κακῶς ἐποίει τοὺς Ἕλληνας. οὗτοι
νηῒ περιτυχόντες Ναυκρατιτικῇ Αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία
(διεκόμιζον δὲ τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσι-
θείδης τριήραρχοι) κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὁλκάδα.
καὶ λόγων γενομένων τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν δῆμον καὶ
ἱκετείας, οὐδὲν ἧττον ἐκρίθη τὰ χρήματα εἶναι δημόσια, ὡς 696
πολεμίων ὄντων τῶν Αἰγυπτίων. νόμου δὲ προστάττοντος,
τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον δι-
πλάσια ταῦτα διδόναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τάλαντα
ἐννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ
τῆς νεώς, ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο τῷ δημοσίῳ κατὰ τὸ διπλά-
3 σιον. σπανιότητος δὲ χρημάτων κατασχούσης τὸν δῆμον,
Ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα, ἑλέσθαι ζητη-
τὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν,
καὶ τούτους μηνύειν. ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ὁ πρὸς Ἀνδρο-
τίωνα μικρῷ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τιμο-
κράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην ἐκ τῆς Αἰγυπτίας
ὁλκάδος τάλαντα ἐννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς, [ἔγραψε] δηλον-
ότι φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα
μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης οὐδὲν ἧττον
ἐπιβουλεύων τῷ Ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς
πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἡττήθησαν οἱ πρέσβεις καὶ
4 ὦφλον τὰ χρήματα. προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα
ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτείσῃ, ἔμελλον
τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρέσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ
καιρῷ τούτῳ, ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ
δεθῆναι τοὺς πρέσβεις ἐχρῆν, ἔγραψε Τιμοκράτης νόμον
τοιοῦτον, εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ δεσμοῦ προσ-
τετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα ἢ καὶ τὸ λοιπὸν
προστιμηθῇ, ἐξεῖναι αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς ἐγγυητὰς ἦ
μὴν ἐκτείσειν, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἀφεῖσθαι τοῦ 697
δεσμοῦ· ἐὰν δὲ μὴ ἐκτείσῃ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταί, τὸν μὲν
ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν

5 οὐσίαν. τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπηνέγκαντο Διόδωρος
καὶ Εὐκτήμων, ὡς παρανόμου καὶ ἀδίκου καὶ ἀσυμφόρου.
Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος, συνιέντες δι'
αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφήν, καταβάλλουσιν ἐννέα τά-
λαντα καὶ τριάκοντα μνᾶς, ἴσως μὲν οὐκ ἂν καταβαλόντες,
εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐπέδοσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ' οὖν κατέ-
βαλον. κατηγορεῖ τοίνυν Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος, φάσκον-
τες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγράφθαι τὸν νόμον· εἰ δὲ καὶ
ἐξέτεισαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, δεδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο
ἐποίησαν, ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι.
6 οὐδὲν δὲ ἧττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥήτωρ, ὡς καὶ κατ'
ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς· καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαί
φησι, καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν
καὶ βλάπτειν δι' ὧν προστάττει τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν
καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο, μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρέ-
σβεις γέγραπται, ἑτέρα δὲ ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις καὶ
7 ἐπιζήμιος καὶ ἄδικος. ὥστε εἰ ἐδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ Τιμο-
κράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρέσβεις γεγραφέναι,
ἀλλ' οὖν γε τὸ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἐδύνατο
μὲν γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ Διόδωρος, ὅτι πονηρὸν
ἔγραψε νόμον καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν
αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα· νῦν δὲ καὶ τὴν κατὰ τῶν πρέ- 698
8 σβεων προσείληφε διαβολῆς ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἡ μὲν
οὖν ὑπόθεσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχα-
στική· ζητεῖται γὰρ εἰ διὰ τοὺς πρέσβεις ἔθηκεν ἢ οὔ· ἡ
δὲ κατὰ τὸν νόμον πραγματική· καθόλου γὰρ πᾶσα κατη-
γορία ῥητοῦ πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω
οὐκ ἐξ οὗπερ ἕτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ
τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ ἐξουσίαν, ὥσπερ ἐν ἀντι-
λήψει. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐκβεβηκόσιν ἡ κρίσις, ἐν δὲ
τῇ πραγματικῇ ἐπὶ μέλλουσι, καὶ εἰ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητὸν
9 ἐν νόμοις καὶ ἐν ψηφίσμασιν. ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου
κεφάλαια τέσσαρα, ἓν μὲν τὸ νόμιμον, ὃ διῄρηται διχῇ, εἴς
τε τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, τουτέστιν εἰς αὐτὸν τὸν

νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις, δεύτερον τὸ δίκαιον,
τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος, τέταρτον τὸ δυνατόν, ὅτι
καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσίς
ἐστιν αὕτη ἡ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέ-
σβεων ὑπόθεσιν ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκβάσει τέθεικε
10 διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλαν-
θρωπότατος εἶναι, τῶν δεσμῶν ἀφιείς, τούτου ἕνεκα ἀντέ-
θηκε πλεῖστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ τέσσαρα ταῦτα,
τήν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ
ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν πείσῃ, τὴν ὑποψίαν δοὺς κατὰ τοῦ
ἀντιδίκου, ὡς τὸν νόμον δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ
ῥητόρων καὶ πολιτευομένων, ἁρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρου-
μένων· καὶ τὸ ἀσύμφορον, ἐν ᾧ ὅτι ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν 699
ἁπάντων τῶν ὀφλημάτων βούλεται· καὶ τὸ ἄδικον, ἐν ᾧ ὅτι
ἀναξίοις δεσμώταις τὴν χάριν δίδωσι· πρὸς δὲ τὸ ἀδύνατον,
ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν δυνατόν· ἀναιροῦνται γὰρ
11 τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δέ, ὅτι τὸ μὲν νό-
μιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἴργασται, τὸ δὲ δίκαιον καὶ τὸ
συμφέρον καὶ τὸ δυνατὸν ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν
συμφέρον ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον, κατασκευάζεται
δὲ διά τε τοῦ ἀδίκου καὶ τοῦ ἀδυνάτου. πᾶν γὰρ ἄδικον
καὶ ἀσύμφορον· τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιά-
ζεται χρῆσθαι λόγῳ· ὃ γὰρ ἀδύνατον, φησί, τοῦτο δὴ καὶ
ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολύς ἐστι τῇ φιλαν-
θρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀνα-
φέροιτο ἄν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσυμφόρῳ
κέχρηται, δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ
πόλει τὸν νόμον.

Τοῦ μὲν ἀγῶνος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦ παρόν- 700
τος οὐδ' ἂν αὐτὸν οἶμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν ὡς αἴτιός
ἐστιν ἄλλος τις αὐτῷ, πλὴν αὐτὸς αὐτῷ. χρημάτων
γὰρ οὐκ ὀλίγων ἀποστερῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν,

παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν οὔτ' ἐπι-
τήδειον οὔτε δίκαιον ὦ ἄνδρες δικασταί· ὃς τὰ μὲν
ἄλλ' ὅσα λυμανεῖται καὶ χεῖρον ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει,
κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες
ἐμοῦ μαθήσεσθε, ἓν δ' ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρό-
2 τατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν οὐκ ἀποκρύψομαι. τὴν γὰρ
ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὀμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε,
λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ὁ τουτουὶ νόμος,
οὐχ ἵνα κοινῇ τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ (πῶς γάρ; ὅς γ',
ἃ δοκεῖ συνέχειν τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτ'
ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδική-
μασιν ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένων) ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν
χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρπωμένων καὶ πολλὰ τῶν
ὑμετέρων διηρπακότων, μηδ' ἃ κλέπτοντες φανερῶς
3 ἐλήφθησαν καταθῶσι. καὶ τοσούτῳ ῥᾷόν ἐστ' ἰδίᾳ
τινὰς θεραπεύειν, ἢ τῶν ὑμετέρων δικαίων προΐστα-
σθαι, ὥσθ' οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον καὶ
οὐ πρότερον τοῦτον εἰσήνεγκε ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον, 701
ἐμοὶ δ' ἐν χιλίαις ὑπὲρ ὑμῶν ὁ κίνδυνος· τοσοῦτ'
4 ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. εἰώθασι μὲν οὖν οἱ
πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν,
λέγειν ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστὶ καὶ μάλιστ'
ἄξιον προσέχειν τούτοις, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι
ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ', εἴπερ τινὶ τοῦτο καὶ
ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κἀμοὶ νῦν ἁρμότ-
5 τειν εἰπεῖν. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει καὶ τοῦ
δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι, ὡς ἄλλο τι τῶν
νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕν' εἰπεῖν ἔχειν οἴομαι.
περὶ τοίνυν αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστι, πότερον δεῖ
τοὺς μὲν ἄλλους νόμους, οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὴν
πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον,

ἢ τοὐναντίον τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ χώραν δὲ μένειν
τοὺς ἄλλους ἐᾶν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμ', ὑπὲρ οὗ δεῖ νῦν
ὑμᾶς γνῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν.
6 Ἵνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάζῃ, τί δή ποτ' ἐγὼ με-
τρίως, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω, τὸν ἄλλον χρόνον βεβιω-
κώς, νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι,
βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ
ἄπο τοῦ πράγματος. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσ-
έκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι καὶ
θεοῖς ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσ' ὅλη προσέκρουσεν ἡ πόλις,
7 Ἀνδροτίωνι λέγω. καὶ τοσούτῳ δεινότερ' Εὐκτήμονος
ἠδικήθην ὑπ' αὐτοῦ, ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμων εἰς χρή-
ματ' ἔσθ' ἃ κακῶς ἔπαθεν, ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν
ἐκεῖνος ἣν ἐπ' ἔμ' ἦλθεν ὁδόν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἂν 702
ἀπεστερήμην, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζων, οὐδ' ὃ κοινὸν ἅπασίν
ἐστιν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥᾴδιον ἦν ἄν μοι. αἰτια-
σάμενος γάρ μ' ἃ καὶ λέγειν ἄν τις ὀκνήσειεν εὖ φρο-
νῶν, τὸν ἐμαυτοῦ πατέρ' ὡς ἀπέκτονα, ἀσεβείας γραφὴν
κατασκευάσας εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸ
πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβὼν ὦφλε χιλίας,
ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεούς,
8 ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν ἐσώθην. τὸν
δ' εἰς τοιαῦτα καταστήσαντα [μ'] ἀδίκως ἀδιάλλακτον
ἐχθρὸν ἡγούμην. ἰδὼν δ' ἠδικηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν
πόλιν καὶ περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ
τὴν ποίησιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς
θεοῦ καὶ τῶν ἐπωνύμων καὶ τῆς πόλεως ἔχοντα καὶ
οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτήμονος,
ἡγούμενος ἁρμόττοντ' εἰληφέναι καιρόν, τοῦ βοηθῆσαί
θ' ἅμα τῇ πόλει καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν
λαβεῖν. βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι,

9 τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. τοῦ δὲ πράγματος
οὐκέτ' ὄντος ἀμφισβητησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς
βουλῆς κατεγνωκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ὅλην
ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις δικα-
στηρίοιν δυοῖν εἰς ἕνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνού-
σης δ' οὐδεμιᾶς ἔτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν
ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὑτοσὶ τοσοῦθ' ὑπερεῖδεν ἅπαντα τὰ
πράγματα, ὥστε τίθησι τουτονὶ τὸν νόμον, δι' οὗ τῶν
ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεούς, τῶν ὁσίων δὲ τὴν πόλιν 703
ἀποστερεῖ, ἄκυρα δὲ τὰ γνωσθένθ' ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ
τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστηρίου καθίστησιν, ἄδειαν δὲ
10 τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποίηκεν. ὑπὲρ δὴ
τούτων ἁπάντων λύσιν ηὑρίσκομεν ταύτην οὖσαν μό-
νην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον καὶ εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς
λῦσαι δυναίμεθα. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν βραχέσιν τὰ πρα-
χθέντα δίειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε καὶ παρα-
κολουθήσητε τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασιν.
11 Ψήφισμ' εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν ἑλέσθαι ζητη-
τάς, εἰ δέ τις οἶδέ τιν' ἢ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ὁσίων χρη-
μάτων ἔχοντά τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους.
μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ
Λυσιθείδην τριηραρχήσαντας χρήματα Ναυκρατιτικά,
τίμημα τάλαντ' ἐννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε
τῇ βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη. μετὰ ταῦτα γενομένης
12 ἐκκλησίας προὐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς Εὐκτή-
μων ἔλεγ' ἄλλα τε πολλά, καὶ διεξῆλθε πρὸς ὑμᾶς ὡς
ἔλαβε ἡ τριήρης τὸ πλοῖον ἡ Μελάνωπον ἄγουσα καὶ
Γλαυκέτην καὶ Ἀνδροτίωνα πρεσβευτὰς ὡς Μαύσωλον,
ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν ὧν ἦν τὰ χρήμαθ' ἅνθρωποι,
ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς μὴ φίλι' εἶναι τότ', ἀνέ-
μνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω, καθ' οὓς τοῦτον

τὸν τρόπον πραχθέντων τῆς πόλεως γίγνεται τὰ χρή-
13 ματα. ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηδήσας
Ἀνδροτίων καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος (καὶ ταυτὶ 704
σκοπεῖτ' ἂν ἀληθῆ λέγω) ἐβόων ἠγανάκτουν ἐλοιδο-
ροῦντο, ἀπέλυον τοὺς τριηράρχους, ἔχειν ὡμολόγουν,
παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠξίουν τὰ χρήματα. ταῦτ' ἀκου-
σάντων ὑμῶν, ἐπειδή ποτ' ἐπαύσανθ' οὗτοι βοῶντες,
ἔδωκε γνώμην Εὐκτήμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην, ὑμᾶς
μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ' εἶναι
περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφοράν· ἐὰν δ' ἀμφι-
σβητῆταί τι, ποιεῖν διαδικασίαν, τὸν δ' ἡττηθέντα
14 τοῦτον ὀφείλειν τῇ πόλει. γράφονται τὸ ψήφισμα· εἰς
ὑμᾶς εἰσῆλθεν· ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδοξεν
εἰρῆσθαι κἀπέφυγεν. ἐνταυθὶ τί προσῆκεν; τὰ μὲν
χρήματ' ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κολά-
ζειν· νόμου δ' οὐδ' ὁτιοῦν οὐδενὸς δήπου προσέδει.
μέχρι μὲν δὴ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκράτους
τουτουί. μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατ' ἐφ' αὑτὸν τὰ
προειρημένα, καὶ πάντ' ἠδικημένοι φανήσεσθ' ὑπὸ
τούτου· ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργίαις μι-
σθώσας αὑτὸν καὶ παρασχὼν ὑπηρέτην, ἐφ' αὑτὸν
15 ἤγαγεν τἀδικήμαθ', ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω.
ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς καὶ
τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον· καὶ γὰρ ὑβριστικῶς
προσκεχλευακὼς ὑμᾶς φανήσεται. ἦν μὲν γὰρ σκιρο-
φοριὼν μὴν ἐν ᾧ τὰς γραφὰς ἥττηντ' ἐκεῖνοι τὰς κατὰ
τοῦ Εὐκτήμονος· μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον καὶ οὐδὲ
παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν, κατὰ τὴν ἀγο-
ρὰν λογοποιοὺς καθίεσαν, ὡς ἁπλᾶ μὲν ἕτοιμοι τὰ 705
16 χρήματ' ἐκτίνειν, διπλᾶ δ' οὐ δυνήσονται. ἦν δὲ ταῦτ'
ἐνέδρα μετὰ χλευασίας καὶ κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ

λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι
ταῦθ' οὕτως ἔχει τοὔργον αὐτό· τῶν μὲν γὰρ χρημά-
των ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμὴν οὐ κατέθηκαν ὑμῖν,
νόμῳ δ' ἑνὶ πλείστους ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν,
καὶ τούτῳ τῶν πώποτ' ἐν ὑμῖν τεθέντων αἰσχίστῳ καὶ
δεινοτάτῳ.

17 Βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων
νόμων, καθ' οὓς εἰσιν αἱ τοιαίδε γραφαί, περὶ αὐτοῦ
τοῦ νόμου λέγειν ὃν γέγραμμαι· γενήσεσθε γὰρ εὐμα-
θέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ ταῦτα προακούσαντες. ἔστιν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν τοῖς οὖσι νόμοις ἡμῖν κυρίοις
διωρισμέν' ἀκριβῶς καὶ σαφῶς πάνθ' ὅσα δεῖ ποιεῖν
18 περὶ τῶν μελλόντων τεθήσεσθαι νόμων. καὶ πρῶτον
μὲν ἁπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ προσήκει
νομοθετεῖν· εἶτ' οὐδὲ τόθ' ὡς ἂν ἑκάστῳ δοκῇ δέδωκε
τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι
πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψαντα σκοπεῖν τῷ βουλο-
μένῳ, μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι
κελεύει, πρὸς τούτοις λύειν τοὺς ἐναντίους, ἄλλ' ὑπὲρ
ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς κατεπείγει νῦν ἀκοῦσαι. ἂν δέ τις
τούτων ἓν παραβῇ, τῷ βουλομένῳ δίδωσιν γράφεσθαι.
19 εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης, καὶ
παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσενηνόχει τὸν νόμον, ἓν ἂν αὐτοῦ
τις ἐποιεῖτο κατηγόρημ', ὅ τι δήποτε τοῦτ' ἦν· νῦν δ'
ἀνάγκη καθ' ἕκαστον χωρὶς [περὶ ἑκάστου] διελόμενον
λέγειν. πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶτον, τοῦτ' 706
ἐρῶ, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει, εἶτα τῶν
ἄλλων ἑξῆς ὅ τι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ᾖ. καί
μοι λαβὲ τουτουσὶ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι· φανή-
σεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκώς. προσέχετ' ἄνδρες
δικασταὶ τὸν νοῦν ἀναγιγνωσκομένοις τοῖς νόμοις.

ΕΠΙΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΟΜΩΝ.

20 Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ ἐν τῷ
δήμῳ, ἐπειδὰν εὔξηται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν
νόμων, πρῶτον μὲν [περὶ] τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ
τῶν κοινῶν, εἶτα οἳ κεῖνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα
τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἡ δὲ χειροτονία ἔστω ἡ προτέρα, ὅτῳ
δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί, ἡ δ' ὑστέρα,
ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν. εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταὐτά. τὴν δ'
ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς
21 κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀπο-
χειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία
γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευ-
ταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· τους δὲ προέδρους, οἳ ἂν
τυγχάνωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματί-
ζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν,
καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν
τοῖς νομοθέταις ἔσται· τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν
22 ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις
μὴ ποιήσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ
πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι, ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτάνεων
ἕκαστον χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ, τῶν δὲ προέδρων 707
ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ.
καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ
ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς
ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νό-
μον, ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύοντες
23 τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ
βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων
γράψας τοὺς νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆ-
θος τῶν ἐκτεθέντων νόμων ψηφίσηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ
χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον
ἀναγράψας εἰς λεύκωμα ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων
ὁσημέραι, ἕως ἂν ἡ ἐκκλησία γένηται. αἱρεῖσθαι δὲ καὶ

τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν
ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων
ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός.

24 Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κεῖνται πολὺν ἤδη χρόνον
ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ πεῖραν αὐτῶν πολλάκις δεδώ-
κασ' ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσι, καὶ οὐδεὶς πώποτ'
ἀντεῖπεν μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως· οὐδὲν
γὰρ ὠμὸν οὐδὲ βίαιον οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττου-
σιν, ἀλλὰ τοὐναντίον πάντα φιλανθρώπως καὶ δημο-
25 τικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ὑμῖν
ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερ' εἰσοιστέος νόμος ἐστὶν
καινός, ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι· μετὰ ταῦτα δ'
ἂν χειροτονήσητ' εἰσφέρειν, οὐκ εὐθὺς τιθέναι προσέ-
ταξαν, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν, καὶ οὐδ'
ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώκασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι καθ' ὅ
τι τοὺς νομοθέτας καθιεῖτε. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ 708
τούτῳ προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν ἐκτιθέ-
ναι τοὺς νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, ἵν' ὁ βουλό-
μενος σκέψηται, κἂν ἀσύμφορον ὑμῖν κατίδῃ τι, φράσῃ
26 καὶ κατὰ σχολὴν ἀντείπῃ. τούτων μέντοι τοσούτων
ὄντων οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὑτοσί· οὔτε γὰρ
ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν εἴ τις ἐβούλετ' ἀνα-
γνοὺς ἀντειπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν τεταγμέ-
νων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ
τοὺς νόμους ἐπεχειροτονήσατ', οὔσης ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκα-
τομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν,
εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρονίων καὶ διὰ
ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξάμενος μετὰ τῶν
ὑμῖν ἐπιβουλευόντων καθέζεσθαι νομοθέτας διὰ ψηφί-
27 σματος, ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων προφάσει. βούλομαι
δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμα αὔτ' ἀναγνῶναι τὸ νικῆσαν. ἵν'

ἴδηθ' ὅτι πάντα συνταξάμενοι καὶ οὐδὲν ἐκ ταὐτομά-
του τούτων ἔπραττον. λαβὲ τὸ ψήφισμ' αὐτοῖς καὶ
ἀναγίγνωσκε σύ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτα-
νείας, Ἐπικράτης εἶπεν, ὅπως ἂν τὰ ἱερὰ θύηται καὶ ἡ
διοίκησις ἱκανὴ γένηται καὶ εἴ τινος ἐνδεῖ πρὸς τὰ Πα-
ναθήναια διοικηθῇ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς Πανδιονί-
δος καθίσαι νομοθέτας αὔριον, τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι
ἕνα καὶ χιλίους ἐκ τῶν ὀμωμοκότων, συννομοθετεῖν δὲ
καὶ τὴν βουλήν.

28 Ἐνθυμήθητε [ἀναγιγνωσκομένου] τοῦ ψηφίσματος,
ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸ τῆς 709
ἑορτῆς προστησάμενος κατεπεῖγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν
νόμων χρόνον, αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον νομοθετεῖν, οὐ
μὰ Δί' οὐχ ἵν' ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν
ἑορτήν (οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδέν),
ἀλλ' ἵνα μὴ προαισθομένου μηδενὸς ἀνθρώπων μηδ'
ἀντειπόντος, τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὅδ' ὁ
29 νῦν ἀγωνιζόμενος νόμος. τεκμήριον δέ· καθεζομένων
γὰρ τῶν νομοθετῶν, περὶ μὲν τούτων, τῆς διοικήσεως
καὶ τῶν Παναθηναίων, οὔτε χεῖρον' οὔτε βελτίω νόμον
οὐδέν' εἰσήνεγκεν οὐδείς, περὶ δ' ὧν οὔτε τὸ ψήφισμ'
ἐκέλευεν οἵ τε νόμοι κωλύουσι, Τιμοκράτης οὑτοσὶ
κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐνομοθέτει, κυριώτερον μὲν νο-
μίσας τὸν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρη-
μένον χρόνον, οὐδ' ὁτιοῦν δὲ φοβηθεὶς εἰ ἁπάντων
ὑμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κειμένου μήτ'
ἰδίᾳ μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ
χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς
ᾖ, αὐτὸς οὐχ ἕνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανή-

30 σεται τὴν πόλιν. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰδότα μὲν
τοὺς νόμους, ὧν ὀλίγῳ πρότερον πάντες ἠκούσατε,
κυρίους ὄντας, εἰδότα δ' οὐκ ἐῶνθ' ἕτερον νόμον ψή-
φισμ' οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔννομον ᾖ, νόμου κυριώτερον
εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ ψήφισμ', ὃ
31 καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ᾔδει; ἢ πῶς οὐ
σχέτλιον, τὴν μὲν πόλιν ἡμῶν ἑκάστῳ δεδωκέναι ἄδειαν
τοῦ μή τι παθεῖν ἀηδὲς ἢ δεινὸν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
ποιήσασαν ἱερομηνίαν, αὐτὴν δὲ μὴ τετυχηκέναι ταύ- 710
της τῆς ἀσφαλείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν αὐτῇ
τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι; τί γὰρ ἂν τις
μεῖζον ἠδίκησ' ἰδιώτης ἀνήρ, ἢ καταλύων τοὺς νόμους
αὐτῆς, δι' ὧν οἰκεῖται;

32 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν προσῆκέ τε καὶ κελεύ-
ουσ' οἱ νόμοι πεποίηκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκο-
πῶν ἂν γνοίη· ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ
παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων, καὶ τὸ βου-
λεύσασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς
ἀνελών, οὔσης ἱερομηνίας ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ'
ἐκεῖν', ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχεν τοῖς οὖσιν νό-
μοις, αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι
δέ μοι λαβὼν τουτονὶ πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαρρή-
δην οὐκ ἐᾷ νόμον οὐδέν' ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ
τις εἰσφέρῃ γράφεσθαι κελεύει. ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

33 Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μη-
δένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλο-
μένῳ Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ.
διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν
νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος
εἶναι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὔ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθε-

μένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦ-
τον κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι
τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ
τῶν νόμων τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπιτήδειον
τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῳ, τὰς
γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον ὃς κεῖται, ἐάν 711
τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.

34 Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου· πολλῶν δὲ καλῶς κει-
μένων νόμων τῇ πόλει, οὐδενὸς ἧττον ἡγοῦμαι καὶ
τοῦτον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. σκέψασθε γὰρ ὡς
δικαίως καὶ σφόδρ' ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἐᾷ
τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ
τὸν πρότερον κείμενον. τίνος εἵνεκα; πρῶτον μὲν ἵν'
35 ὑμῖν ἐξῇ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι μετ' εὐσεβείας. εἰ γὰρ
εἴησαν δύ' ἐναντίοι νόμοι, καί τινες ἀντίδικοι παρ'
ὑμῖν ἀγωνίζοιντο ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδίων πρα-
γμάτων, ἀξιοίη δ' ἑκάτερος νικᾶν μὴ τὸν αὐτὸν δει-
κνύων νόμον, οὔτ' ἀμφοτέροις ἔνι δήπου ψηφίσασθαι·
πῶς γάρ; οὔτε θατέρῳ ψηφιζομένους εὐορκεῖν· παρὰ
γὰρ τὸν ἐναντίον, ὄντα δ' ὁμοίως κύριον, ἡ γνῶσις
36 συμβαίνει. τοῦτό τ' οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος
ταῦτα προεῖπε, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ βουλόμενος φύλα-
κας τῶν νόμων ὑμᾶς καταστῆσαι· ᾔδει γὰρ ἐκεῖν', ὅτι
τὰς ἄλλας ἃς γέγραφ' αὐτῶν φυλακὰς ἔστι πολλαχῇ
διακρούσασθαι. τοὺς συνηγόρους, οὓς χειροτονεῖτε,
δύναιτ' ἂν πεῖσαί τις σιωπᾶν. ἐκτιθέναι κελεύει τοῦ
προειδέναι πάντας· τάχ' ἂν εἰ τύχοι τοὺς μὲν ἀντει-
πόντας ἂν εἰ προαίσθοιντο λάθοι, οἱ δ' οὐδὲν προσέ-
37 χοντες ἀναγνοῖεν ἄν. ἀλλὰ γράψασθαι νὴ Δί' ἕκαστον
ἔστιν, ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα· κἀνταῦθ', ἂν ἀπαλλάξῃ τις
τὸν ἐπιστάντα, ἡ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν μόνη

φυλακὴ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς οἱ
πολλοί· οὔτε γὰρ τὸ γνῶναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτι-
στον ἐξελέσθαι δύναιτ' ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτ' ἀπαλ- 712
λάξας καὶ διαφθείρας πεῖσαι τὸν χείρω θέσθαι νόμον
38 ἀντὶ τοῦ κρείττονος. διὰ ταῦτα [πάντ'] ἐφ' ἑκάστην
ἀπαντᾷ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων, κωλύων καὶ οὐκ
ἐῶν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. ταῦτα πάντα
Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνισ',
ἐξήλειψ', ὅσον ἧκεν εἰς τοῦτον, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν
ἅπασιν ἐναντίον ὡς ἔπος εἰπεῖν τοῖς οὖσιν, οὐ πα-
ραναγνούς, οὐ λύσας, οὐ δοὺς αἵρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιή-
σας τῶν προσηκόντων οὐδὲ ἕν.

39 Ὡς μὲν οὖν ἔνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναν-
τίον εἰσενηνοχὼς τοῖς οὖσι νόμοις, οἶμαι πάντας ὑμᾶς
ᾐσθῆσθαι· ἵνα δ' εἰδῆτε παρ' οἵους νόμους οἷον οὗτος
εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον μὲν ὑμῖν τὸν τούτου
νόμον, εἶτα τοὺς ἄλλους, οἷς οὗτος ἐναντίος ἐστίν.
ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτα-
νείας, Τιμοκράτης εἶπε· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ
δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δε-
σμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ
ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ
δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλε.
τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις κα-
40 θιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς,
ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς
ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τὸν δεσμόν. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ
ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτα- 713
νείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν

δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ
τέλη καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ
μισθώσιμα μισθουμένων καὶ ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις
εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ'
ἐπὶ τῆς ἐνάτης ἢ δεκάτης πρυτανείας ὄφλῃ, τοῦ ὑστέρου
ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.

41 Ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου, μνημονεύετε δ' ἐξ αὐτοῦ
μοι πρῶτον μὲν τὸ „καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δε-
σμοῦ προστετίμηται ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ", ἔπειθ'
ὅτι πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν μισθουμένων,
καὶ ὅσοι ταῦτ' ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ.
ὅλος μὲν γάρ ἐστιν ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι, μά-
λιστα δὲ ταῦτα· γνώσεσθε δὲ [τοὺς νόμους] ἀκούοντες
αὐτούς. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

42 Διοκλῆς εἶπεν· τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τε-
θέντας ἐν δημοκρατίᾳ, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν
καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ'
Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους
εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσ-
γέγραπται χρόνος ὅντινα δεῖ ἄρχειν. ἐπιγράψαι δὲ τοῖς
μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα
ἡμερῶν· τὸ δὲ λοιπόν, ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσ-
γραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέ-
ρας ἧς ἐτέθη.

43 Καλῶς ἐχόντων τῶν νόμων ὦ ἄνδρες δικασταὶ 714
τῶν ὑπαρχόντων, ὅδ' ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὡσ-
περεὶ διώρισεν καὶ βεβαιοτέρους ἐποίησεν αὐτούς. κε-
λεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη κύριον εἶναι,
πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται, τούτῳ δὲ τὸν γε-

γραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων
προσεγέγραπτο „τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τόνδ' ἀπὸ
τοῦ μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα.“ ὕστερον δὲ γράφων ὁ
τιθεὶς ἐπὶ τούτοις τόνδε τὸν νόμον τὸν ἀνεγνωσμένον,
οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων γε-
γραμμένους ὕστερον ἢ ἐτέθησαν κυρίους εἶναι, ἀνενεγ-
κεῖν ἐπὶ τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον
44 ποιῆσαι κυρίους ἢ ὁ θεὶς ἕκαστον ἠξίωσεν. τούτῳ
μέντοι τῷ νόμῳ σκέψασθ' ὡς ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος
τέθηκεν. ὁ μέν γε κελεύει τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ
τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἂν τεθῇ κυρίαν εἶναι· ὁ δ' ἔγραψεν
„καὶ εἴ τινι προστετίμηται“, περὶ τῶν παρεληλυθότων
λέγων. καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὥρισεν, ἄρχοντα προσγράψας
ἀφ' οὗ, ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας ἐν
ᾗ τέθηκε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέ-
σθαι τιν' ἡμῶν· ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυ-
θότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν σ' ὦ Τιμό-
κρατες, ἢ τοῦτον μὴ γράφειν ἢ ἐκεῖνον λύειν, οὐχ, ἵν'
ὃ βούλει σὺ γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι.
λέγ' ἄλλον νόμον.

45 ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρὴ ἐπιτίμους αὐτοὺς
εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημο- 715
σίῳ τῷ Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως,
ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ
ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις.
τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ
τῷ δήμῳ δοκῇ.

46 Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων
οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέ-

σεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἂν μὴ τῆς ἀδείας
δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφι-
σαμένων. ὁ δ' ἔγραψεν ἄντικρυς, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφει-
λόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἄφεσιν πορι-
σαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους, οὐ προτεθέντος οὐδενὸς
47 περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. καὶ ὁ μὲν
νόμος, οὐδ' ἐπειδὰν τὴν ἄδειαν εὕρηταί τις, ἔδωκεν
ὡς ἂν βούληται πράττειν, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ
τῷ δήμῳ δοκῇ· τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ' ἀδικεῖν
μόνον, εἰ μὴ δοθείσης τῆς ἀδείας λέγει καὶ νόμον
εἰσφέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτ' οὐκ εἰς τὴν
βουλὴν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδέν,
ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ'
ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρᾳ τὸν
48 νόμον εἰσήνεγκεν. καίτοι χρῆν σ' ὦ Τιμόκρατες, εἰ-
δότα τὸν νόμον τόνδ' ὃν ἀνέγνων, εἴ τι δίκαιον ἠβού-
λου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσοδον γράψασθαι πρὸς
τὴν βουλήν, εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι, κᾆθ' οὕτως,
εἰ πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν
περὶ τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς
ἐκ τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον πράττων, εἰ 716
καί τις ἐπεχείρει δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ
πόλει τὸν νόμον, μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις, ἀλλὰ
49 γνώμῃ διαμαρτὼν ἀποτυχεῖν. νῦν δὲ τῷ λάθρᾳ καὶ
ταχὺ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς
τοὺς νόμους καὶ μὴ θεῖναι, πᾶσαν ἀφῄρησαι σαυτοῦ
συγγνώμην τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγ-
γνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ νῦν εἴληψαι
ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκ' ἐρῶ περὶ τούτων. νῦν δ'
ἀναγίγνωσκε τὸν ἑξῆς νόμον.

50 ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὁ ὀφλὼν ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτεῖσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται· ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτεῖσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία ἅπασα. ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτεῖσαι, ἄτιμος ἔστω.

51 *Ἔστι μὲν ἔργον ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ περὶ πάν-
των τῶν νόμων, οἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχ', ἐροῦ-
μεν· ἄξιον δ', εἴπερ περί του καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδ'
ὃν νῦν ἀνέγνω διελθεῖν. ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι θείς, ᾔδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν
πρᾳότητα τὴν ὑμετέραν, καὶ διὰ ταύτην ἑώρα περὶ
πολλῶν ὑμᾶς ἑκόντας ἤδη [ποτὲ] μεγάλα ζημιωθέντας.
52 βουλόμενος δὴ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ κακῶς
ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει καὶ δι- 717
καστηρίῳ μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους, οὐκ ᾤετο
δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι
καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔχοντας ἀφορμήν, ἀλλ'
ὅλως ἀπεῖπε μήτ' αὐτῷ μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ μήθ' ἱκε-
τεύειν μήτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν
53 τὰ δίκαια σιγῇ. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς, ποτέροις
μᾶλλον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὁτιοῦν, τοῖς δεομένοις ἢ
τοῖς ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς δεομένοις·
τὸ μὲν γὰρ χρηστῶν, τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔργον
ἐστίν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττουσιν
ἃ χρὴ ποιεῖν, οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέονται.
εἰ τοίνυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἦ που νόμον γ' ἐπί-
ταγμ' ἔχοντ' εἰσφέρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ γὰρ*

αἰσχρὸν, περὶ ὧν μηδὲ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε, περὶ τούτων ἀκόντων ὑμῶν ἐᾶν ἃ τινες βούλονται πραχθῆναι.

Λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς.

54 ΝΟΜΟΣ.

Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὔθυνα ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι.

55 *Τιμοκράτης τοίνυν, ὥσπερ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ
γράφων, εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ νόμου τἀναντί' ἔθηκε
τούτοις. ὁ μέν γ' οὐκ ἐᾷ περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γνῷ δικα-
στήριον πάλιν χρηματίζειν· ὁ δ' ἔγραψε, καὶ εἴ τινι
προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον
τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἃ μὲν ἔγνω τὸ δικαστήριον 718
λυθήσεται, καταστήσει δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλών. καὶ ὁ
μὲν νόμος μηδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ
ταῦτα μηδένα· ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες,
ἐάν τις καθιστῇ, προσάγειν, καὶ προσέγραψ' „ὁπότ' ἂν
τις βούληται“.
56 Λέγ' ἄλλον νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι.

Οὔ φησι Τιμοκράτης, οὔκουν ὁπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῇ.

Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁπόσα δ᾽ ἐπὶ τῶν τριάκοντ᾽ ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.

57 Ἐπίσχες. εἰπέ μοι, τί δεινότατον πάντες ἀκούσαντες ἂν φήσαιτε, καὶ τί μάλιστ᾽ ἂν ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, μὴ γενέσθαι; ἔγωγ᾽ οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὗτος εὐλαβούμενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, ἀπεῖπε τὰ πραχθέντ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνων μὴ κύρι᾽ εἶναι. οὑτοσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων, ἥνπερ τῶν ἐπ᾽ ἐκείνων ὑμεῖς· ὁμοίως γοῦν
58 ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἐάσαντες γενέσθαι; πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὀμωμοκότων πληροῦται, ταῦτ᾽ ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν τριάκοντ᾽ ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν εἵνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, μανέντες· 719
ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν.

59 Λέγ᾽ ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ᾽ ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις [τιθῇ], ἐὰν μὴ ψηφισαμένων μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις.

Οὐκ ἐᾷ νόμον ἀλλ᾽ ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι᾽ οὓς μὲν

τοίνυν οὗτος εἰσέφερεν, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γιγνώσκετε· ἄνευ δὲ τούτων αὐτὸς ὡμολόγησε μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθηκέναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν μισθουμένων καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. οὐκοῦν ὁπότ᾽ εἰσίν τινες οὓς ἀφορίζεις, οὐκ ἂν ἔτ᾽ εἴης ἐπὶ πᾶσι [τὸν αὐτὸν]
60 τεθηκώς. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ἂν εἴποις, ὡς ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων μάλιστ᾽ ἢ τὰ μέγιστ᾽ ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες δ᾽ εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν, ὁ δὲ σὸς λελύσθαι δίδωσιν. ἀλλ᾽ ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις· διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτούς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ᾽ ἁρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ᾽ οὐκ ἐφρόντισας οἶμαι τῶν τελωνῶν. 720

61 Πολλοὺς δ᾽ ἂν τις ἔχοι νόμους ἔτι καὶ καλῶς ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθηκεν. ἀλλ᾽ ἴσως ἐγὼ μὲν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ᾽ ἐπιτήδειον ὅλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν, ὑμῖν δ᾽ ὁμοίως ἔνοχος φανεῖται τῇ γραφῇ, καὶ εἰ ἑνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστίν. πῶς οὖν μοι δοκεῖ; τοὺς μὲν ἄλλους ἐᾶν, περὶ δ᾽ οὗ πρότερόν ποτ᾽ αὐτὸς οὗτος ἔθηκε νόμου διελθόντα, ἐπ᾽ ἐκεῖνο ἰέναι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ
62 μεγάλ᾽ ἂν βλάπτοι κύριος ὢν τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἐναντίον εἰσενηνοχέναι νόμον, δεινὸν μὲν, ἀλλ᾽ ἄλλου δεῖται κατηγόρου· τὸ δ᾽ ὑφ᾽ αὑτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τἀναντία θεῖναι, τοῦτ᾽ ἤδη ποιεῖ

κατήγορον αὐτὸν αὐτοῦ γεγενῆσθαι. ἵν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ὃν οὗτος ἔθηκεν· ἐγὼ δὲ σιωπήσομαι. λέγε.

63 ΝΟΜΟΣ.

Τιμοκράτης εἶπεν· ὁπόσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι τοῖς νομοθέταις εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κωλύῃ, ἐὰν δὲ μή, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω 721
τέως ἂν ἐκτείσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ.

64 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες δικασταί; λέγ' αὐτοῖς αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτείσῃ.

Πέπαυσο. ἔστιν οὖν ὅπως ἐναντιώτερ' ἄν τις δύο θείη τοῦ δεδέσθαι, τέως ἂν ἐκτείσωσι, τοὺς ἁλόντας, καὶ τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητάς, ἀλλὰ μὴ δεῖν; ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους, οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ὑμῶν οὐδεὶς
65 τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος. καίτοι τίνος ὑμῖν ἂν ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος, ἢ τί ποιεῖν ἂν ὀκνῆσαι κέρδους εἵνεκα, ὅστις ἐναντί' αὐτὸς αὑτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσεν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐώντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ εἵνεκ' ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἑτοίμως

ἔργον ποιῆσαι. ὥσπερ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν περὶ τἄλλα κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ κρίσεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τούτου, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακουργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι· ὡμολόγηκε γὰρ θατέρῳ νόμῳ τόνδε τιθεὶς ἀδικεῖν.

66 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους [τοὺς νόμους] καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, τέθηκε τὸν νόμον, οἶμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐτοῦ τί καί ποτε τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος
ἔσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις δεικνύειν ἕξει, οὔθ' ὡς δι' 722
ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν ὄντα τοῦτ' ἔλαθεν δύναιτ' ἂν πεῖσαι· πάλαι γὰρ μισθοῦ καὶ γράφων καὶ νόμους εἰσ-
67 φέρων ὦπται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἔνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμ' ὁμολογῆσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιοῦν· οὐ γὰρ ἄκων οὐδ' ὑπὲρ ἠτυχηκότων, οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ τεθηκὼς φαίνεται τὸν νόμον, ἀλλ' ἑκὼν ὑπὲρ μεγάλ' ἠδικηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ, πλὴν εἰ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φησὶν τοὺς μισθουμένους αὐτόν.

68 Ὡς τοίνυν οὐδ' ἐπιτήδειον νόμον ὑμῖν οὐδὲ συμφέροντ' εἰσενήνοχε, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύειν. οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, δεῖν τὸν ὀρθῶς ἔχοντα νόμον καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει, πρῶτον μὲν ἁπλῶς καὶ πᾶσι γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυτί. ἔπειτ' εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίγνεσθαι διὰ τοῦ νόμου· εἰ γὰρ αὖ καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν δέ τι φράζοι, εὐχῆς, οὐ νόμου διαπράτ-
69 τοιτ' ἂν ἔργον. πρὸς δὲ τούτοις μηδενὶ τῶν ἀδικούντων

φαίνεσθαι μηδεμίαν διδόντα ῥᾳστώνην. εἰ γὰρ δημο-
τικόν τις ὑπείληφεν τὸ πράους εἶναι τοὺς νόμους, τίσιν
τοῦτο προσεξεταζέτω, κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν,
εὑρήσει τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσιν, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμέ-
νοις· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄδηλον εἴ τις ἔστ' ἀδίκως δια-
βεβλημένος, τοῖς δ' οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πο-
70 νηροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν ὧν διεξελήλυθ' ἐγὼ νυνί,
οὐδ' ὁτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τἀναντία
δ' ἑξῆς πάντα. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἔχοι τοῦτο
διδάσκειν, μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τέθηκε 723
διεξιών. ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον,
τὸ δ' ἡμαρτημένον, ἀλλ' ὅλος ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώ-
της συλλαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται.
71 λαβὲ δ' αὐτοῖς τὴν γραφὴν αὐτήν, καὶ μέχρι τοῦ πρώ-
του μέρους ἀνάγνωθι τὸν νόμον· ῥᾷστα γὰρ οὕτως
ἐγώ τε διδάξω καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθ' ἃ λέγω.

ΝΟΜΟΣ

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης πρυτανείας, δωδεκάτῃ
τῆς πρυτανείας, τῶν προέδρων ἐπεψήφιζεν Ἀριστοκλῆς
Μυρρινούσιος, Τιμοκράτης εἶπε· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόν-
των τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφι-
σμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ
ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι.

72 Ἐπίσχες· αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσῃ.
τουτὶ πάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν γεγραμμένων ἐν
τῷ νόμῳ σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἶμαι γὰρ οὐδ' ἂν
ἕν' ἀνθρώπων ἄλλον τολμῆσαι, νόμον εἰσφέροντ' ἐπὶ
τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας αὐτῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρό-
τερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενημένας ἐπιχειρῆσαι
λύειν. τοῦτο τοίνυν οὑτοσὶ Τιμοκράτης ἀναιδῶς καὶ

οὐδ' ἀποκρυψάμενος πεποίηκε, γράψας διαρρήδην „καὶ
εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται
κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προσ-
73 τιμηθῇ". περὶ μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον
ἔπεισεν ὑμᾶς, οὐκ ἂν ἠδίκει· περὶ δ' ὧν δικαστήριον
ἔγνωκε καὶ τέλος ἔσχηκε, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ νόμον 724
εἰσφέρων δι' οὗ ταῦτα λυθήσεται; ὥσπερ ἂν εἴ τις
ἐάσας κύριον τὸν τούτου γενέσθαι νόμον, γράψει' ἕτε-
ρον τοιόνδε „καὶ εἴ τινες, ὠφληκότες χρήματα καὶ δε-
σμοῦ προστετιμημένον αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν
κατὰ τὸν νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ
74 τὸ λοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα". ἀλλ' οὔτε ταῦτα ποιή-
σειεν ἂν οὐδεὶς ὑγιαίνων οἶμαι, σύ τ' ἐκεῖνα λύων
ἠδίκεις. χρῆν γὰρ αὐτὸν, εἰ τὸ πρᾶγμ' ἐνόμιζεν δί-
καιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις θεῖναι τὸν νό-
μον, καὶ μὴ συνενεγκόντ' εἰς ταὐτὸν τὰ μέλλοντα τοῖς
παρεληλυθόσιν καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδική-
μασιν, εἶτ' ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς
γὰρ οὐ δεινὸν τῶν αὐτῶν ἠξιωκέναι δικαίων τοὺς ἐξε-
ληλεγμένους ἀδικοῦντας τὴν πόλιν πρότερον, καὶ τοὺς
μηδ' εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσονταί τι δήλους;
75 Καὶ μὴν κἀκεῖθεν ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκε
τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λο-
γίσαιτο παρ' αὑτῷ τί ποτ' ἐστὶν ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας
διαφέρει, καὶ τί δή ποθ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες
ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ
76 τῶν ὀλιγαρχιῶν ἄνανδροι καὶ δοῦλοι. εὕροι γὰρ ἂν
ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς
ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ
τῶν μελλόντων ἂν αὐτῷ δοκῇ προστάξαι κύριός ἐστιν,
οἱ δὲ νόμοι περὶ τῶν μελλόντων ἃ χρὴ γίγνεσθαι

φράζουσι, μετὰ τοῦ πεῖσαι τεθέντες ὡς συνοίσουσιν
τοῖς χρωμένοις. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένῃ
τῇ πόλει νομοθετῶν, τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς
τὸν αὑτοῦ νόμον μετήνεγκε, καὶ περὶ τῶν παρεληλυ- 725
θότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν
ἠξίωσε ποιῆσαι.

77 Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ
καὶ γέγραπται, „ἢ τὸ λοιπὸν ἐάν τινι προστιμηθῇ δε-
σμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς, ἦ μὴν ἐκτεί-
σειν, ἀφεῖσθαι“. καίτοι χρῆν αὐτὸν, εἰ τὸ δεδέσθαι
δεινὸν ἡγεῖτο, μηδενὶ προστιμᾶν ὃς ἂν ὑμῖν ἐγγυητὰς
καθιστῇ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατε-
γνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμόν, μηδ᾽ ἐχθρῶς διαθέντα πρὸς
ὑμᾶς τὸν ἡλωκότα, τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν.
νυνὶ δ᾽, ὥσπερ ἐνδεικνύμενος, ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῇ δε-
δέσθαι τιν᾽, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν
78 νόμον εἰσήνεγκεν. ἆρ᾽ οὖν τῳ δοκεῖ συμφέρειν τῇ
πόλει τοιοῦτος νόμος, ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς
κυριώτερος ἔσται, καὶ τὰς τῶν ὀμωμοκότων γνώμας
τοῖς ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι.
φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ᾽ ἔχων ἀμφότερα.
ὥστ᾽ εἴπερ ὑμῶν ἑκάστῳ μέλει τι τῆς πολιτείας, καὶ
δεῖν οἴεται κυρίαν εἶναι τὴν αὑτοῦ γνώμην περὶ ὧν
ἂν ὀμωμοκὼς ψηφίσηται, λυτέος καὶ οὐκ ἐατέος οὗτος
ὁ τοιοῦτος νόμος κύριος νυνὶ γενέσθαι.

79 Οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρι᾽ ἄκυρα
ποιῆσαι τῶν προστιμημάτων, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἃ δίκαι᾽ ὡρί-
σατ᾽ αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν,
οὐδὲ ταῦθ᾽ ἁπλῶς οὐδ᾽ ἀδόλως φανήσεται γεγραφώς,
ἀλλ᾽ ὡς ἂν μάλιστά τις ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι καὶ παρα-
κρούσασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ ὡς γέγραφεν.

„Τιμοκράτης εἶπεν“ φησί, „καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόν-
των τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ 726
ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ
ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι, οὓς ἂν ὁ
80 δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτείσειν“. ἐνθυμεῖσθ᾽ ἀπὸ
τοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς καταγνώσεως οἷ διεπήδησεν.
ἐπὶ τὸν δῆμον, ἐκκλέπτων τὸν ἠδικηκότα καὶ τὴν παρά-
δοσιν αὐτοῦ τὴν τοῖς ἕνδεκα. τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει
τὸν ὀφλόντα; τίς [τῶν ἕνδεκα] παραλήψεται; κελεύον-
τος μὲν [τούτου] ἐν τῷ δήμῳ καθιστάναι τοὺς ἐγγυη-
τάς, ἀδυνάτου δ᾽ ὄντος αὐθημερὸν ἐκκλησίαν ἅμα καὶ
δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ᾽ ἐπιτάττοντος φυλάτ-
81 τειν τέως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς. καίτοι τί ποτ᾽
ἦν δι᾽ ὃ προσγράψαι σαφῶς ὤκνησε „τὴν δ᾽ ἀρχὴν τὸν
ὀφλόντα φυλάττειν τέως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς“;
πότερ᾽ οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ᾽ ὅτι πάντες ἂν φήσαιτε.
ἀλλ᾽ ἐναντίον ἦν τινὶ τοῦτο νόμῳ; οὐκ, ἀλλὰ μόνον
κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ᾽ οὖν ἦν; οὐδὲν ἂν ἄλλο τις
εὕροι, πλὴν ὅτι οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην ὧν ἂν ὑμεῖς
καταγνῶτ᾽ ἐσκόπει, ἀλλ᾽ ὅπως μή.

82 Εἶτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; „καθιστάναι τοὺς
ἐγγυητὰς ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν“. ἐν-
ταυθὶ πάλιν τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τὴν δεκαπλα-
σίαν ὑφῄρηται, τῶν δ᾽ ὁσίων, ὁπόσ᾽ ἐν τῷ νόμῳ δι-
πλασιάζεται, τὸ ἥμισυ. πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας
ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος τὸ ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ „τὸ
83 γιγνόμενον“, „ὃ ὦφλεν“. διαφέρει δὲ τί; εἰ μὲν ἔγραψε
καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς ἦ μὴν ἐκτείσειν τὸ τίμημα
τὸ γιγνόμενον, προσπεριειλήφει τοὺς νόμους ἄν, καθ᾽
οὓς τὰ μὲν δεκαπλᾶ, τὰ δὲ καὶ διπλᾶ γίγνεται τῶν 727
ὀφλημάτων· ὥστ᾽ ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφλοῦσιν

τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίνειν, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων προσούσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δ' ἐν τῷ γράψαι „τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν ἢ μὴν ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν“, ἐκ τῆς λήξεως καὶ τῶν γραμμάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσήχθη, ποιεῖ τὴν ἔκτεισιν, ἐν οἷς πᾶσιν ἁπλοῦν ὅ τις ὦφλεν ἀργύριον γέγραπται.

84 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικοῦτο πρᾶγμ' ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν ῥημάτων μεταθέσει, προσέγραψε „τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται“, παρὰ πάντα τὸν νόμον οἰόμενος δεῖν σῴζειν τὸν ἠδικηκότα καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἡλωκότα. δοὺς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατάστασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πεποίηκε μηδέποτ' ἐκτεῖσαι μηδὲ δεθῆναι.
85 τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητ' ἀπηλλάξεται; ἐὰν γάρ τις ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι, φήσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν τούτου νόμον, ὃς καθιστάναι μὲν ὅταν βούληται κελεύει, φυλάττειν δὲ τέως οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσηθ' ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητὰς, προστάττει δεδέσθαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις.

86 „Τῷ δὲ καταστήσαντι“ φησὶ „τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον“ πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμειν' ἐπὶ τοῦ κακουργήματος, ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀργύριον ὃ ὦφλεν, ἐὰν ἀποδιδῷ, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. 728

87 „Ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν

οὐσίαν.“ ἐν δὴ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παντελῶς αὐτὸς αὑτοῦ κατήγορος, ὡς ἀδικεῖ, γεγονὼς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν ἢ δεινὸν νομίσας ἀπεῖπε μὴ δεῖν, ἀλλὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸν ἠδικηκότ' ἐνῆν παρόντα λαβεῖν, ἐκκλέψας τοὔνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπεν τοῖς ἀδικουμένοις ὑμῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκ' ἄφεσιν τοῖς τὰ ὑμέτερ' ἀξιοῦσιν ἔχειν βίᾳ, καὶ μόνον οὐ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ κατὰ τῶν δικαστῶν τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ.

88 Ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθηκε, μάλιστ' ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς ἅπαντα λέγει, τῷ δὲ μὴ καθιστάντι μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηδ' ὅλως προσέχοντι τὸν νοῦν ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποίηκε τοσαύτην, ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισε, τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητάς.
89 γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν· προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μή τις ἐκτείσῃ· τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος οὐκ ἔνι δήπουθεν ὑπάρχειν ἐγγυητάς. καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἳ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν καθιστῇ τις, δέχεσθαι· τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην, ἀλλ' ὥσπερ εὐεργέταις αἵρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν εἰ χρὴ δοῦναι δίκην ἢ μή. 729

90 Καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γένοιτο νόμος, ἢ κάκιον ἔχων; ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἐγνωσμένοις προστάττει, δεύτερον δὲ περὶ

τῶν μελλόντων κριθήσεσθαι προστιμᾶν κελεύων τοὺς
δικαστὰς τοὺς ὀμωμοκότας, ἄκυρα τὰ προστιμήματα
ποιεῖ, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας οὐ
τὰ προσήκοντ' ἐκτίνοντας καθίστησιν, ὅλως δ' ἐπιδεί-
κνυσι μάτην ὀμνύντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζο-
μένους, ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν γάρ, εἰ
Κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ' εἰσέφερεν τὸν νό-
μον, οὐκ ἂν ἄλλον τρόπον οἶμαι γράψαντ' εἰσενεγκεῖν
ἢ τοῦτον.

91 Ὅτι τοίνυν ὅλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν καὶ κατα-
λύει πάντα τὰ πράγμαθ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτι-
μίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο ῥᾳδίως ὑμᾶς
νομίζω μαθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι σῴζε-
ται πολλάκις ἡμῶν ἡ πόλις διὰ τὰς στρατείας καὶ τὰς
ναυτικὰς καὶ τὰς πεζάς, καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολλάκις
ἤδη διεπράξασθε καὶ σώσαντές τινας καὶ τιμωρησά-
92 μενοι καὶ διαλλάξαντες. πῶς οὖν ἀνάγκη ταῦτα διοι-
κεῖν ἐστί; διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων τοῖς μὲν εἰσ-
φέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας,
τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ. οὐκοῦν
ταῦθ' ὅπως γίγνηται, δικαστήρια πληροῦτε καὶ κατα-
γιγνώσκετε δεσμὸν τῶν ἀκοσμούντων. σκέψασθε δὴ
τὸν τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυμαίνεται
93 ταῦτα καὶ διαφθείρει. γέγραπται γὰρ δήπου [ἐν τῷ
νόμῳ αὐτοῦ], „καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων προστετί- 730
μηται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι κατα-
στήσαντι ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας
ἐκτείσειν τὸ ἀργύριον, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ“. τίς οὖν
πόρος ἔσται; τίν' ἀποσταλήσεται τρόπον ἡ στρατιά;
πῶς τὰ χρήματ' εἰσπράξομεν, ἂν ἕκαστος οὐφλισκάνων
ἐγγυητὰς καθιστῇ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ μὴ τὸ

94 προσῆκον ποιῇ; ἐροῦμεν νὴ Δία τοῖς Ἕλλησι „Τιμο-
κράτους νόμος ἐστὶ παρ' ἡμῖν· ἀναμείνατ' οὖν τὴν
ἐνάτην πρυτανείαν· εἶτα τότ' ἔξιμεν·“ τοῦτο γὰρ λοι-
πόν. ἂν δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι δέῃ, ἆρά γ'
οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πονηρῶν δια-
δύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν; ἢ τὴν πόλιν, αὐτὴν
ἐμποδίζοντας νόμους εἰ θήσεται καὶ τἀναντία τῶν συμ-
φερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαί τι ποιῆσαι τῶν δεόν-
95 των; ἀλλ' ἀγαπητὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ πάντων
καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νό-
μου, κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναί-
μεθα καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν καὶ
μηδενὸς ὑστερίζειν. ἀλλὰ μὴν εἰ φαίνει τοιοῦτον τε-
θηκὼς νόμον, ὃς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται, δι' ὧν ἡ πόλις
καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε, πῶς οὐχὶ
δικαίως ὁτιοῦν ἂν πάθοις;

96 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν διοίκησιν
ἀναιρεῖ, τήν θ' ἱερὰν καὶ τὴν ὁσίαν. ὡς δ', ἐγὼ
φράσω. ἔστιν ὑμῖν κύρ:ος νόμος, καλῶς εἴπερ τις καὶ
ἄλλος κείμενος, τοὺς ἔχοντας τά θ' ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια
χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μή,
τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν χρωμένην τοῖς νόμοις
97 τοῖς τελωνικοῖς. διὰ τοίνυν τοῦ νόμου τούτου διοι-
κεῖται τὰ κοινά· τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς 731
θυσίας καὶ τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ἱππέας καὶ τἄλλα χρή-
ματ' ἀναλισκόμενα, οὗτός ἐσθ' [ὁ νόμος] ὁ ποιῶν προσ-
ευπορεῖσθαι. οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν
χρημάτων τῇ διοικήσει, τὰ προσκαταβλήματ' ὀνομαζό-
μενα διὰ τὸν τοῦ νόμου τούτου φόβον καταβάλλεται.
98 πῶς οὖν οὐχ ἅπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς πό-
λεως, ὅταν αἱ μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ὦσ' ἱκαναὶ

τῇ διοικήσει, ἀλλ' ἐνδέῃ πολλῶν, καὶ μηδὲ ταῦτ' ἀλλ'
ἢ περὶ λήγοντα τὸν ἐνιαυτὸν ᾖ λαβεῖν, τὰ δὲ προσ-
καταβλήματα τοὺς μὴ τιθέντας μὴ ᾖ κυρία δεῖν ἡ
βουλὴ [μηδὲ τὰ δικαστήρια], ἀλλὰ καθιστῶσιν ἐγγυη-
99 τὰς ἄχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας; τὰς δ' ὀκτὼ τί ποιή-
σομεν; εἰπὲ Τιμόκρατες· οὐ σύνιμεν καὶ βουλευσόμεθ',
ἄν τι δέῃ; εἶτ' ἔτι δημοκρατησόμεθα; οὐ δικάσει τὰ
δικαστήρια τάς τ' ἰδίας καὶ τὰς δημοσίας; καὶ τίς
ὑπάρξει τοῖς ἀδικουμένοις ἀσφάλεια; οὐκ εἴσεισιν ἡ
βουλὴ καὶ διοικήσει τὰ ἐκ τῶν νόμων; καὶ τί λοιπὸν
ἔσθ' ἡμῖν ἀλλ' ἢ καταλελύσθαι; ἀλλὰ νὴ Δί' ἀμισθεὶ
ταῦτα ποιήσομεν; καὶ πῶς οὐ δεινόν, εἰ διὰ τὸν νόμον,
ὃν σὺ τέθηκας μισθὸν λαβών, ἄμισθος ὁ δῆμος καὶ
100 ἡ βουλὴ καὶ τὰ δικαστήρι' ἔσται; χρῆν γάρ τοῦτό γέ
σ' ὦ Τιμόκρατες προσγράψαι τῷ νόμῳ, οὗπερ ἐποίεις
κατὰ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐγγυητῶν τὰς πράξεις κατὰ
τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, „καὶ εἰ κατά τινων ἐν ἄλλῳ
τινὶ νόμῳ ἢ ψηφίσματι τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν
ὀφείλουσιν εἶναι, ἃς περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ κατὰ τού-
των εἶναι τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους."
101 νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς νόμους τοὺς τελωνικούς, 732
ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ Εὐκτήμονος εἴρηκε πράττειν τοὺς
ὠφληκότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ' οὐ
προσέγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τὴν μὲν
ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως
ἐχόντων, ἑτέραν δ' οὐ γράψας πάντα τὰ πράγματ'
ἀναιρεῖ, δῆμον, ἱππέας, βουλήν, ἱερ', ὅσια· ἀνθ' ὧν,
ἄνπερ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σωφρονῆτε, κολασθεὶς
καὶ δοὺς ἀξίαν δίκην τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσε-
ται μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους.

102 Οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρι' ἄκυρα ποιεῖ τῶν

προστιμημάτων, τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν,
τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται, τὴν διοί-
κησιν καταλύει, ἀλλὰ καὶ τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς
πατραλοίαις καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τέθηκε
τὸν νόμον· τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων
103 νόμων τιμωρίας καταλύει. λεγόντων γὰρ τῶν νόμων
οὓς ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης,
ἄν τις ἁλῷ κλοπῆς καὶ μὴ τιμηθῇ θανάτου, προστιμᾶν
αὐτῷ δεσμόν, κἄν τις ἁλοὺς τῆς κακώσεως τῶν γονέων
εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλῃ, δεδέσθαι, κἂν ἀστρατείας τις
ὄφλῃ καί τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῇ, καὶ τοῦτον
δεδέσθαι, Τιμοκράτης ἅπασι τούτοις ἄδειαν ποιεῖ, τῇ
104 καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν. ὥστ'
ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥη-
θησόμενον δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι) κατὰ
τοῦτό γ' αὔτ' ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι,
ἵν' ἐν Ἅιδου τοῖς ἀσεβέσιν θῇ τοῦτον τὸν νόμον,
ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας τοῖσδε τοῖς ὁσίοις καὶ δικαίοις
ἐᾷ τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους τοὺς 733
νόμους.

ΝΟΜΟΙ ΚΛΟΠΗΣ, ΚΑΚΩΣΕΩΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

105 Ὅ τι ἄν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλα-
σίαν καταδικάζειν, ἐὰν δὲ μή, τὴν δεκαπλασίαν πρὸς τοῖς
ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ τὸν πόδα πένθ'
ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προσ-
τιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος
ᾖ. — Ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ, τῶν γονέων κακώσεως ἡλω-
κώς, ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νομίμων
εἴργεσθαι, εἰσιὼν ὅποι μὴ χρή, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕν-
δεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορείτω δὲ ὁ
βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία ὅ

τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτεῖσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τι-
μηθῇ, δεδέσθω τέως ἂν ἐκτείσῃ.

106 Ὅμοιός γ', οὐ γάρ; ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Σόλων
νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης. ὁ μέν γε καὶ τοὺς ὄντας
βελτίους ποιεῖ καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι· ὁ δὲ καὶ
τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην,
ὁδὸν δείκνυσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται
κακουργεῖν εὑρίσκει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς
ἐξ ἁπάντων τῶν χρόνων πονηρούς, ὅπως ἔσονται σῷοι
107 καὶ μηδὲν πείσονται, παρασκευάζων. καίτοι τίν' ἂν
ἀξίαν σὺ δοίης δίκην, ἢ τί παθὼν ἂν τὰ προσήκοντ'
εἴης πεπονθώς, ὅς, τὰ μὲν ἄλλ' ἐῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρᾳ
βοηθοὺς λυμαίνει, οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι [τοὺς
παῖδας] τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωσιν,
ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζουσιν; ἢ
πῶς οὐ κάκιστος ἁπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νο- 734
μίζοι', ὅστις, ὦ κατάρατε, περὶ πλείονος φαίνῃ τοὺς
κλέπτας καὶ τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἀστρατεύτους
τῆς πατρίδος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν
νόμον τίθης;

108 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ τοῦ
λόγου, ἀπολογίσασθαι πεποιηκότ' ἐμαυτόν. ἔφην γὰρ
αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντ' ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ,
πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα, δεύτερον
δ' ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα, τρίτον δὲ
τοιαῦτα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. οὐκοῦν ἠκούσατε
τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον
καινόν· καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξα, ὅτι τούτων οὐδ' ὁτι-
109 οῦν ἐποίησεν οὗτος. καὶ μὴν κἀκείνων ἠκούετε τῶν
νόμων, οἷς ἐναντίος ὢν ἐφαίνεθ' ὁ τούτου· καὶ τού-
τους ὅτι πρὶν λῦσαι τόνδε τέθηκεν ἐπίστασθε. ἀλλὰ

μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος, ἀκηκόατε· ἄρτι γὰρ λέγων
ἐπαυσάμην. οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερῶς, καὶ
οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι φροντίσας οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνε-
ται, ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι
μὴ ποιεῖν ἐγέγραπτ' ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο
ποιῆσαι.

110 Πανταχόθεν μὲν τοίνυν δῆλός ἐσθ' ὅτι ταῦτ' ἔγραψ'
ἐπιβουλεύσας, καὶ μετὰ τοῦ βουλεύσασθαι ταῦτ' ἀδικεῖ
καὶ οὐ γνώμῃ διαμαρτών, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα
τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι·
οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, οὐδ'
ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μι-
σεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, ὅστις τοῦ μὲν δήμου
ἠδικημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἠδικηκότων καὶ
111 ὕστερον ἀδικησόντων τοὺς νόμους ἔθηκεν; θαυμάζω
δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῆς ἀναιδείας αὐτοῦ, τὸ ἡνίκα
μὲν ἦρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον τοῦτον
ἐπὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπει- 735
ρηκότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέροντι, ἐπειδὴ δ' Ἀν-
δροτίωνα ἔδει ἃ πάλαι ὑφῄρητο τῆς πόλεως χρήματα
καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δ' ὅσια, τότε θεῖναι τὸν
νόμον, ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὁσίων τῆς διπλασίας,
τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ
πλῆθος τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα δὴ μάλ'
112 ὑπὲρ τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι. δι-
καίως δ' ἄν μοι δοκεῖ παθεῖν ὁτιοῦν, ὅστις οἴεται δεῖν,
εἰ μέν τις ἀγορανόμος ἢ ἀστυνόμος ἢ δικαστὴς κατὰ
δήμους γενόμενος κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἑάλωκεν,
ἄνθρωπος πένης καὶ ἰδιώτης καὶ πολλῶν ἄπειρος καὶ
κληρωτὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν
εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιούτοις ἐπικουροῦντα

τίθησιν· εἰ δέ τινες πρέσβεις αἱρεθέντες ὑπὸ τοῦ δή-
μου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλά, τὰ μὲν
ἱερὰ, τὰ δ' ὅσια, καὶ εἶχον χρόνον πολύν, τούτοις ὅπως
μηδὲν πείσονται μήθ' ὧν οἱ νόμοι μήθ' ὧν τὰ ψηφί-
113 σματα προστάττει, μάλ' ἀκριβῶς εὗρεν. καίτοι γ' ὁ
Σόλων ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκρά-
της φήσειεν ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφα-
λῶς κακουργήσουσι φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοι-
ούτοις, ἀλλ' ὅπως ἢ μὴ ἀδικήσουσιν ἢ δώσουσι δίκην
ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν, εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν
ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς
τοὺς ἕνδεκ' εἶναι, εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, 736
καὶ ἀποκτεῖναι τοῦτον ἐξεῖναι καὶ διώκοντα τρῶσαι καὶ
ἀπαγαγεῖν τοῖς ἕνδεκ', εἰ βούλοιτο. τῷ δ' ἁλόντι ὧν
αἱ ἀπαγωγαί εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἔκτει-
σιν εἶναι τῶν κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν.
114 καὶ εἴ τίς γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημείας ἢ ἐκ Κυνο-
σάργους ἱμάτιον ἢ ληκύθιον ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ
εἰ τῶν σκευῶν τι τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιτο ἢ
ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμάς, καὶ τούτοις θά-
νατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δέ τις ἰδίαν
δίκην κλοπῆς ἁλοίη, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον
ἀποτεῖσαι τὸ τιμηθέν, προστιμῆσαι δ' ἐξεῖναι τῷ δικα-
στηρίῳ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ'
ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ὅπως ὁρῷεν ἅπαντες αὐτὸν
δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγῳ πρότερον ἠκούσατε τῶν
115 νόμων. ᾤετο γὰρ δεῖν τόν γε τὰ αἰσχρὰ ἐργαζόμενον,
μὴ ἃ ὑφείλετο μόνον ἀποδόντα ἀπηλλάχθαι (πολλοὶ
γὰρ αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλ-
λοιεν λαθόντες μὲν ἕξειν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνον
καταθήσειν), ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δε-

θέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι, ἐν αἰσχύνῃ ζῆν ἤδη
τὸν ἄλλον βίον. ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης, ἀλλ' ὅπως ἁπλᾶ
μὲν, ἃ δεῖ διπλᾶ, καταθήσουσι παρεσκεύασε, μηδ' ὁτι-
116 οῦν δ' ἐπιτίμιον ἔσται πρὸς τούτοις. καὶ οὐκ ἀπέ-
χρησεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ ταῦτ' ἀδικεῖν, ἀλλὰ
καὶ εἴ τις ἄρ' ἠδικηκὼς καὶ κεκολασμένος ἦν, καὶ τοῦ-
τον ἀφῆκεν. καίτοι ἔγωγ' ᾤμην δεῖν τὸν νομοθετοῦντα, 737
περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι καὶ ὡς
ἕκαστ' ἔχειν, καὶ τὰς τιμωρίας ὁποίας τινὰς ἐφ' ἑκά-
στοις δεῖ τοῖς ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομο-
θετεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐφ' ἅπασι τοῖς πολίταις
κοινοὺς τοὺς νόμους τιθέναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονό-
των πραγμάτων νόμους γράφειν, οὐ νομοθετεῖν ἐστίν,
117 ἀλλὰ τοὺς ἀδικοῦντας σῴζειν. σκοπεῖτε δ', ὡς ἀληθῆ
λέγω, ἐκ τωνδί. εἰ μὲν γὰρ Εὐκτήμων ἑάλω τὴν τῶν
παρανόμων γραφήν, οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον
Τιμοκράτης, οὐδ' ἂν ἐδεῖθ' ἡ πόλις τούτου τοῦ νόμου,
ἀλλ' ἐξήρκει ἂν αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρή-
ματα τῶν ἄλλων μὴ φροντίζειν. νῦν δ', ἐπειδὴ ἀπέ-
φυγε, τὸ μὲν ὑμέτερον δόγμα καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου
ψῆφον καὶ τοὺς ἄλλους νόμους ἀκύρους οἴεται δεῖν
118 εἶναι, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν αὑτοῦ νόμον κύριον. καίτοι
ὦ Τιμόκρατες οἱ μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι τουτουσὶ
ποιοῦσι κυρίους ἁπάντων, καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκού-
σασιν, ὁποῖον ἄν τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτῃ περὶ
τοῦ ἠδικηκότος χρῆσθαι τῇ ὀργῇ, μέγα μεγάλῃ, μικρὸν
μικρᾷ. ὅταν γὰρ ᾖ τὸ „τί χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι“,
119 τιμᾶν ἐπὶ τούτοις γίγνεται. σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαι-
ρεῖς τὸν δεσμὸν ἀφιείς· καὶ ταῦτα τίσι; τοῖς κλέπταις,
τοῖς ἱεροσύλοις, τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀνδροφόνοις,
τοῖς ἀστρατεύτοις, τοῖς λιποῦσι τὰς τάξεις· τούτους γὰρ

πάντας σῴζεις τῷ νόμῳ. καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατίᾳ νομοθετῶν μήθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μήθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως, πῶς οὐ δίκαιός
120 ἐστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν; οὐ γὰρ δὴ ἐρεῖ γε, 738
ὡς τοὺς τοιούτους οὐ καὶ προσήκει καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, οὐδ' ὡς οὗτοι, ὑπὲρ ὧν εὕρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱερόσυλοί εἰσι, τὰ μὲν ἱερά, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ τὰς πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι αὐτοὶ ἔχοντες, τὰ δ' ὅσια, ἃ ἐγίγνετο ὑμέτερα, κεκλοφότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἡ ἱεροσυλία τῶν ἄλλων, ὅσον τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἀνή-
121 νεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, δέον αὐτούς. οἶμαι δὲ νὴ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπελθεῖν Ἀνδροτίωνι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπιπεμφθεῖσαν, ἵν', ὥσπερ οἱ τὰ ἀκρωτήρια τῆς Νίκης περικόψαντες ἀπώλοντ' αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ αὑτοῖς δικαζόμενοι ἀπόλοιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν δεκαπλάσια κατὰ τοὺς νόμους ἢ δεθεῖεν.

122 Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὃ μεταξὺ λέγων περὶ τούτων ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθηκε νόμου, παράδοξόν τι, θαυμαστὸν ἡλίκον. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνουμένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα, κατὰ τοὺς νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμὸς καὶ ἡ διπλασία γέγραπται, ἀνθρώποις οἳ διὰ τὸ ζημιοῦσθαι ἐπὶ τῇ ὠνῇ ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν· τοῖς δ' ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς θεοῦ τὸν δεσμὸν ἀφεῖλεν. καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τούτους ἀδικεῖν ἐκείνων νομίσαι φήσεις, ἀνάγκη μαί-

νεσθαί σ' ὁμολογεῖν, εἰ δὲ μείζω νομίζων, ὥσπερ 739
ἔστιν, [ἐκεῖνα τἀδικήματα] τοὺς μὲν ἀφίῃς, τοὺς δὲ μή, οὐκ ἤδη δῆλος εἶ πεπρακὼς τὸ πρᾶγμα τούτοις;

123 Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέρετ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ μεγαλοφροσύνῃ τῶν ῥητόρων. ὑμεῖς μέν γε τἀπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινά, ἐάν τις ἢ διχόθεν μισθοφορήσῃ, ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ ἢ δικάζῃ, ἢ ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, οὐ λύετε, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι διὰ πενίαν ἂν ποιήσειεν ὁ τούτων τι ποιῶν, οὐδὲ νόμους τοιούτους τίθεσθ', ὅπως ἐξουσία ἔσται ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον ὅπως μή· οὗτοι δ', ὅπως οἱ τὰ αἴσχιστα καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώ-
124 σουσιν. εἶτα προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοί, πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρόπους ἔχοντες. καὶ γὰρ ἐκείνων ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχουσι τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιστ' ἀνθρώπων, ὅτι συνίσασιν αὑτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὴ καὶ οὗτοι οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γεγενημένοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι τὸ πλῆθος, ὅτι σύνοιδεν αὐτῶν ἑκάστῳ τὰ ἐν τῇ πενίᾳ καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα.

125 Ἀλλὰ νὴ Δί' αἰσχρὸν ἴσως ἦν Ἀνδροτίωνα δεθῆναι ἢ Γλαυκέτην ἢ Μελάνωπον. οὐ μὰ τὸν Δί' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ πολὺ αἴσχιον τὴν πόλιν ἀδικουμένην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ τῆς θεοῦ καὶ ὑπὲρ αὑτῆς. ἐπεὶ Ἀνδροτίωνί γε πότερ' οὐ πατρῷον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς 740
πεντετηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πατέρ'
126 αὐτοῦ, καὶ ἀποδράντα, ἀλλ' οὐκ ἀφεθέντα. ἀλλὰ διὰ

τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα
δεδέσθαι αὐτῷ οὐχ ἧττον προσήκει, ἢ δι᾽ ἅπερ ὑφεί-
λετο. ἢ ὅτι εἰσῄει εἰς τὴν ἀγορὰν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ
ἐκ ταύτης τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας αὐτὸς ἦγεν εἰς
τὸ δεσμωτήριον; ἀλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νὴ Δί᾽ ἐστὶν
127 εἰ δεθήσεσθαι νῦν ἔμελλεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἴποιμι, οὐδ᾽ εἰ πάνυ πόλλ᾽
ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν, ἀλλ᾽ ἔστω μοι ἐκεῖνός γε τοι-
οῦτος, οἷον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν. ἀλλ᾽
εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν πονηρὸς καὶ κλέπτης ἦν, καὶ
προδοσίας γ᾽ ἁλοὺς τρία τάλαντ᾽ ἀπέτεισε, καὶ συνέ-
δρου γενομένου κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέγνω
καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτεισε, καὶ παρεπρεσβεύσατ᾽ εἰς
Αἴγυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκει, οὐ
τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ καὶ χρηστοῦ
πατρὸς ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγ᾽, εἴπερ τῷ
ὄντι χρηστὸς ἦν Λάχης καὶ φιλόπολις, ὑπ᾽ αὐτοῦ ἂν
ἐκείνου δεθῆναι αὐτόν, τοιοῦτόν γ᾽ ὄντα καὶ οὕτως
αἰσχροῖς ὀνείδεσιν περιβάλλοντ᾽ ἐκεῖνον. καὶ τοῦτον
128 μὲν δὴ ἐάσωμεν, Γλαυκέτην δὲ σκεψώμεθα. οὐχ οὗτός
ἐστιν ὁ πρῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, κἀ-
κεῖθεν ὁρμώμενος καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς;
ἀλλὰ πάντες ἴστε ταῦτα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων
παίδων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ὅσα
λάβοι, δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἁρμοστῇ κατατιθεὶς τούτων 741
129 ἀκριβῶς, τὴν δέ γ᾽ ἐνθάδε θεόν, πρεσβευτὴς ἀξιωθεὶς
εἶναι ὑφ᾽ ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων
πολεμίων δεκάτας; ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τἀ-
ριστεῖα τῆς πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων,
ὑφῃρημένος ἐξ ἀκροπόλεως, τόν τε δίφρον τὸν ἀργυρό-
ποδα καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, ὃς ἦγε τρια-

κοσίους δαρεικούς; ἀλλὰ ταῦτά γ᾽ οὕτω περιφανῆ ἐστιν,
ὥστε πάντας ἀνθρώπους εἰδέναι. ἀλλὰ τἄλλ᾽ οὐ βίαιος;
130 ὡς οὐδείς γ᾽ ἀνθρώπων. εἶτα φείσασθαί τινος αὐτῶν
ἄξιόν ἐστιν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν δεκατῶν τῶν τῆς
θεοῦ ἀμελῆσαι, ἢ τῆς διπλασίας τῶν ὁσίων χρημάτων,
ἢ τὸν τούτους πειρώμενον σῴζειν μὴ τιμωρήσασθαι;
καὶ τί κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηροὺς ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἕξουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ
οἶμαι οὐδέν.

131 Μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ
μὴ ἐᾶτε ἀγανακτεῖν, εἰ δεθήσονται ἔχοντες τὰ ὑμέτερα,
ἀλλ᾽ ἄγετ᾽ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς
ξενίας ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ
ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται, ἀλλὰ
μένουσι καὶ οὐκ οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστήσαντες
132 περιιέναι. ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ
ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας δι᾽ ἐγγυητῶν
καταστάσεως, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα μένειν αὐτούς, οὗ καὶ ἄλλοι
πολλοὶ τῶν πολιτῶν. καίτοι καὶ ἐπὶ χρήμασιν ἤδη τινὲς
ἐδέθησαν καὶ ἐπὶ κρίσεσιν, ἀλλ᾽ ὅμως ὑπέμενον. ἀηδὲς
μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ περί τινων μεμνῆσθαι,
133 ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐτοὺς παρὰ τούτους. τοὺς 742
μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου ἄρχοντος ἐάσω καὶ τοὺς σφό-
δρα παλαιούς. καίτοι κατὰ τοὺς χρόνους οὓς ἕκαστοι
αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν
ἔμπροσθε χρόνον, ὅμως ἰσχυρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς
ἐτύγχανον ἐπὶ τοῖς ὕστερον γιγνομένοις ἀδικήμασιν·
οὐ γὰρ χρόνον τινὰ δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἡ πόλις
εἶναι, εἶτα κλέπτας, ἀλλὰ περί γε τὰ κοινὰ ἀεὶ δι-
καίους· ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐ φύσει,
ἀλλ᾽ ἐπιβουλεύων, τοῦ πιστευθῆναι, δίκαιος γεγονέναι

134 ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος. ἀλλὰ μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντ'
ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν Θρασύβουλον τὸν Κολ-
λυτέα πάντες μέμνησθε δὶς δεθέντα καὶ κριθέντ' ἀμ-
φοτέρας τὰς κρίσεις ἐν τῷ δήμῳ· καίτοι τῶν ἐκ Πει-
ραιῶς κἀπὸ Φυλῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα Φιλέψιον τὸν
Λαμπτρέα. ἔπειτ' Ἀγύρριον τὸν Κολλυτέα, ἄνδρα
χρηστὸν καὶ δημοτικὸν καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτε-
135 ρον πολλὰ σπουδάσαντα· ἀλλ' ὅμως τοὺς νόμους ᾤετο
δεῖν καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἀδυνά-
τοις, οὕτω καὶ ἐφ' αὑτῷ ἰσχύειν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
οἰκήματι τούτῳ πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτεισεν
ἃ ἔδοξε τῆς πόλεως ὄντ' ἔχειν· καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Καλλί-
στρατος δυνάμενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ οὐκ ἐτίθει
νόμους. καὶ Μυρωνίδης ὁ Ἀρχίνου υἱός, τοῦ κατα-
λαβόντος Φυλὴν καὶ μετά γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου
ὄντος τῆς καθόδου τῷ δήμῳ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ
πεπολιτευμένου, καὶ ἐστρατηγηκότος πολλάκις. ἀλλ'
136 ὅμως ἅπαντες οὗτοι ὑπέμενον τοὺς νόμους. καὶ οἱ 718
ταμίαι ἐφ' ὧν ὁ Ὀπισθόδομος ἐνεπρήσθη, καὶ οἱ τῶν
τῆς θεοῦ καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι
τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ οἱ περὶ
τὸν σῖτον ἀδικεῖν δόξαντες, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὦ ἄνδρες
137 δικασταί, πάντες βελτίους Ἀνδροτίωνος ὄντες εἶτα
τούτοις μὲν ἔδει κυρίους τοὺς πάλαι κειμένους νόμους
εἶναι, καὶ δεδωκέναι δίκην αὐτοὺς κατὰ τοὺς ὑπάρ-
χοντας νόμους· δι' Ἀνδροτίωνα δὲ καὶ Γλαυκέτην καὶ
Μελάνωπον καινὸν δεῖ γενέσθαι νόμον, διὰ τοὺς ἑα-
λωκότας καὶ ψήφῳ κεκριμένους κατὰ τοὺς πάλαι κει-
μένους νόμους, καὶ δόξαντας ἔχειν ἱερὰ χρήματα καὶ
ὅσια; εἶτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ πόλις εἶναι, εἰ τοῖς
ἱεροσύλοις, ὅπως σωθήσονται, νόμον φανεῖται τιθεμένη;

138 ἐγὼ μὲν οἶμαι. μὴ τοίνυν ἐάσηθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρί-
ζεσθαι μηδὲ τὴν πόλιν, ἀλλὰ μνησθέντες ὅτι Εὔδημον
τὸν Κυδαθηναιᾶ, νόμον δόξαντα θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον,
οὐ πάλαι ἀλλ' ἐπ' Εὐάνδρου ἄρχοντος ἀπεκτείνατε,
καὶ Φίλιππον τὸν Φιλίππου τοῦ ναυκλήρου υἱὸν μι-
κροῦ μὲν ἀπεκτείνατε, χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτοῦ
ἐκείνου ἀντιτιμωμένου παρ' ὀλίγας ψήφους ἐτιμήσατε,
ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ τουτονὶ λάβετε, ἐκεῖνο
πρὸς τούτοις ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ' ἂν ἐπά-
θετε ὑπὸ τούτου αὐτοῦ, εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευεν
ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι ὅτου ἂν
ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· ὁ γὰρ νόμος,
ὃν ἐτόλμησε θεῖναι, τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσιν.

139 Βούλομαι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐν Λοκροῖς
ὡς νομοθετοῦσι διηγήσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε
παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ᾧ πόλις εὐνο- 744
μουμένη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς
πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περι-
στέλλειν, καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις μηδὲ πρὸς τὰς
διαδύσεις τῶν ἀδικησάντων νομοθετεῖσθαι, ὥστ' ἐάν
τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τρά-
χηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ καλὸς καὶ
χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῇ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται,
140 εἰ δὲ μή, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γάρ
τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τιθέναι, τοῖς δὲ πάλαι
κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος και-
νὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλ-
μὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ
οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλῆσαί τις λέγε-
ται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμόν, ὅτι αὐτοῦ ἐκ-

141 κόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπει-
λῆς χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος
ἀβίωτον αὐτῷ [εἶναι] τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγε-
ται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, ἐάν τις ἕνα ἔχοντος
ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα
τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφότεροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον
λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεῖν ἢ δια-
142 κοσίοις ἔτεσιν. οἱ δὲ παρ' ἡμῖν ῥήτορες ὦ ἄνδρες
δικασταί, πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νο-
μοθετεῖν τὰ αὑτοῖς συμφέροντα, ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς
ἰδιώτας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἄγουσιν ὅταν ἄρχωσιν,
ἐφ' ἑαυτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν ταὐτὸ δίκαιον τοῦτ'
εἶναι· ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σόλωνος νόμους τοὺς 745
πάλαι δεδοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύ-
ουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πό-
143 λεως τιθέασι, χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ
τιμωρήσεσθε τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τού-
τοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον. εὖ δ' ἴστε ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι ἐὰν μὲν σφόδρ' ὀργίζησθε, ἧττον ἀσελ-
γανοῦσιν, ἂν δὲ μή, πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὑρήσετε
καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμεῖσθαι
προφάσει.

144 Ἵνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἴπω τοῦ νόμου ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ᾧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι
τοῦτον καὶ φήσειν ἀκόλουθον αὐτῷ τεθηκέναι, ἐν ᾧ
ἔνι „οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς
τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις
ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου
συνιὼν ἁλῷ, ἢ τέλος πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ
ἐκλέγων μὴ καταβάλῃ“, ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τού-
145 του. οὐ γὰρ ἐρῶ ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἦγεν εἰς τὸ

δεσμωτήριον καὶ ἔδει τούτου κειμένου τοῦ νόμου. ἀλλ'
ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. οὗτος γὰρ
ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἠγω-
νισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ
τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ
παντάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν. οὑτοσὶ δ', ἃ ἐπὶ τοῖς
ἀκρίτοις κεῖται, ὡς περὶ ἁπάντων εἰρημένα μέλλει πρὸς
146 ὑμᾶς λέγειν. ὡς δὲ σαφῶς γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω,
ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. οὔτε γὰρ ἂν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τιμᾶν
ἐξῆν ὑμῖν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι (ἐν γὰρ τῷ
παθεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἔνι· οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ
τιμῆσαι), οὔθ' ὅσων ἔνδειξίς ἐστιν ἢ ἀπαγωγή, προσ- 746
εγέγραπτ' ἂν ἐν τοῖς νόμοις „τὸν δ' ἐνδειχθέντα ἢ
ἀπαχθέντα δησάντων οἱ ἕνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ“, εἴπερ
μὴ ἐξῆν ἄλλους ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ
ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας ἢ τοὺς τὰ τέλη
147 ὠνουμένους καὶ μὴ καταβάλλοντας δῆσαι. νῦν δὲ ταῦθ'
ὑμῖν τεκμήρια ἔστω ὅτι ἔξεστι δῆσαι· παντελῶς γὰρ
ἤδη ἄκυρ' ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δ' ὦ ἄνδρες
δικασταὶ τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ οὐκ
ἔστι νόμος, τὸ „οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα“, ἐν δὲ
τῷ ὅρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστά-
μενοι οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατά τινος
148 τῶν πολιτῶν λέγοιεν. ἄκυρον οὖν τοῦ δῆσαι τὴν βου-
λὴν ποιῶν ὁ Σόλων τοῦτο πρὸς τὸν ὅρκον τὸν βου-
λευτικὸν προσέγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον·
ἁπάντων γὰρ κυριώτατον ᾤετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστή-
ριον, καὶ ὅ τι γνοίη, τοῦτο πάσχειν τὸν ἁλόντα. ἀνα-
γνώσεται δ' ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλια-
στῶν ὅρκον. λέγε σύ.

149 ## ὍΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ

Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων.
καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν· οὐδ'
ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, ἢ λέγῃ ἢ
ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν
ἰδίων ἀποκοπὰς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων οὐδ'
οἰκιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδὲ ὧν θάνατος
κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους
τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθη-
ναίων καὶ τῆς βουλῆς οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλον οὐδένα
150 ἐάσω. οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω ὥστ' ἄρχειν ὑπεύθυνον 747
ὄντα ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερο-
μνήμονος καὶ ὅσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται
τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος καὶ πρεσβείας καὶ συνέδρων·
οὐδὲ δὶς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα οὐδὲ δύο
ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ. οὐδὲ δῶρα
δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλος
ἐμοὶ οὔτ' ἄλλη εἰδότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνῃ οὔτε μηχανῇ
151 οὐδεμιᾷ. καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη. καὶ
ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου
ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ἡ
δίωξις ᾖ. ἐπομνύναι Δία, Ποσειδῶ, Δήμητρα, καὶ ἐπα-
ρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, εἴ τι τού-
των παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κἀγαθὰ εἶναι.

Ἐνταῦθ' οὐκ ἔνι ὦ ἄνδρες δικασταί, „οὐδὲ δήσω
Ἀθηναίων οὐδένα“ τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἁπά-
σας τὰ δικαστήρι' ἐστίν, οἷς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν
καὶ ἄλλ' ὅ τι ἂν βούλωνται καταγιγνώσκειν.

152 Ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν.
ταῦτ' ἐπιδείκνυμι· ὡς δὲ τὰ δεδικασμέν' ἄκυρα ποιεῖν
καὶ δεινὸν καὶ ἀνόσιόν ἐστι καὶ δήμου κατάλυσις,

πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν ὦ
ἄνδρες δικασταὶ νόμοις καὶ ψηφίσμασι διοικεῖται. εἰ
δή τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα νόμῳ καινῷ λύσει, τί πέρας
ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστι νόμον προσαγορεύ-
ειν, ἀλλ' οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς μεγίστης ὀργῆς
153 ὁ τοιοῦτος νομοθέτης ἄξιός ἐστιν; ἐγὼ μὲν γὰρ τῶν
ἐσχάτων νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν νόμον 748
ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁδὸν δείκνυσι καὶ
περὶ δικαστηρίων καταλύσεως καὶ περὶ τῶν φευγόντων
καθόδου καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. τί γὰρ
κωλύει ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων ἀπαλλάξει
ὁ τοιοῦτον νόμον τιθείς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν
τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων καταλύοντα νόμῳ καινῷ; ἐγὼ
154 μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω δ' ἔγωγε καὶ τὸ πρό-
τερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν, παρανόμων
πρῶτον γραφῶν καταλυθεισῶν καὶ τῶν δικαστηρίων
ἀκύρων γενομένων. ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι,
ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε
λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου. ἀλλ' οὐδὲ σπέρμα
δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τοιούτων πραγμάτων, οὐδ' εἰ μήπω ἂν ἐκφύοι, ἀλλὰ
τὸν ἐγχειροῦντα λέγειν ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον δίκην δι-
δόναι.

155 Ὅτι τοίνυν καὶ τέχνῃ κακῶς ἐνεχείρησεν ποιεῖν
ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἑκάστοτε πάν-
τας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς
νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνον-
τας, ἐσκόπει πῶς λήσει τούτους καταλύσας, κἂν ἄρα
ληφθῇ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξει δεινὸν μηδ' ἀναιδὲς
156 μηδὲν εἰργάσθαι. εὗρεν οὖν τοῦθ' ὃ πεποίηκεν, νόμῳ
τοὺς νόμους λῦσαι, ἵνα τἀδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σω-

τηρίας ὄνομ' ἔχῃ. οἵ τε γὰρ σῴζοντες τὴν πόλιν εἰσὶ
νόμοι, ὃν θ' οὗτος ἔθηκεν οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν
ἔχοντα, νόμος. τὴν μὲν οὖν τοὐνόματος φιλανθρω-
πίαν, ὅτι ταύτην ἂν μάλιστα προσεῖσθε, κατεῖδε· τὴν
δὲ χρείαν, ὅτι τἀναντί' ἔχουσα φανήσεται, παρεῖδε. 749
157 φέρε γὰρ πρὸς Διός, ἔστιν ὅστις ἂν ἢ πρόεδρός ποτ'
ἐπεψήφισεν ἢ πρύτανις τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γε-
γραμμένων; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ'
ὑπέδυ; νόμον ἔθετ' ὄνομα τοῖς αὑτοῦ κακουργήμασιν.
οὐ γὰρ ἁπλῶς, οὐδ' ὅπως ἔτυχον, ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς,
ἀλλ' ἐσκεμμένως καὶ τοῦτ' αὐτὸ πράττοντες, οὐχ οὗτος
μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτῳ πα-
ριόντες αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται, οὐ μὰ Δί'
οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι βουλόμενοι, πόθεν; ἀλλ'
αὑτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ
τοίνυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτω
158 δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς βοηθεῖν. καίτοι ἀνερωτῶν-
τός τινος αὐτόν, ὅτου ἕνεκα τοιαῦτ' ἠθέλησε γράφειν,
καὶ διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶν' ὑπολαμβάνοι
τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν λέγοντ' ἔφη· συμπαρέσεσθαι
γὰρ 'Ανδροτίων' ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λόγους σχολὴν
ἄγοντ' ἐσκέφθαι περὶ πάντων, ὥστ' εὖ εἰδέναι ὅτι
οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο φλαῦρον ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆσδε.
159 καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν τὴν τούτου
τε κἀκείνου, τοῦ μέν, εἰ καλεῖ, τοῦ δ', εἰ πάρεισι καὶ
συναπολογήσεται. μαρτυρία γὰρ δήπου φανερὰ γενή-
σεται πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι τὸν νόμον τούτων ἕνεκ' ἐτίθει,
ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν. ὅμως δὲ καὶ περὶ τῶν
ἐκείνῳ πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ βέλτιόν ἐστιν ἀκοῦ-
σαι, καὶ τούτων ταῦθ', ὧν κεκοινώνηκεν οὗτος, καὶ
δι' ἃ τοῦτον οὐδὲν ἧττον ἐκείνου δικαίως ἂν μισοῖτε.

λέξω δ' οὐδὲν ὧν ἀκηκόαθ' ὑμεῖς, εἰ μή τινες ἄρ' ἐπὶ 750
τοῖς Εὐκτήμονι γιγνομένοις ἀγῶσι παρῆσαν.
160 Καὶ πρῶτον μέν, ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν
χρημάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τούτου
τοῦ χρηστοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμενος
γὰρ Εὐκτήμονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ'
ἐξελέγξειν ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμενος,
καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προ-
φάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἴσπραξιν παρέδυ, καὶ τοῦτον
προὐβάλετ', εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἵν',
161 ἔφη, συνδιοικῇ μοι. δημηγορίας δ' ἐπὶ τούτοις ποιού-
μενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ κατακόπτειν τὰ πομ-
πεῖα, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράτ-
τειν, αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσ-
πράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσιν κατέχων, καὶ διὰ τὸν καιρὸν
ὃς ἦν τότ' ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις
οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζ'
ἱκανούς, ἑτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν
δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει, προσαγωγεῖ
162 τούτῳ χρώμενος τῶν λημμάτων, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέ-
ρων κέκλοφεν μετὰ τούτου, γράψας τοὺς ἕνδεκα καὶ
τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἀκολουθεῖν μεθ'
αὑτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους ἦγ' ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας,
καὶ σὺ Τιμόκρατες συνηκολούθεις μόνος τῶν συναρ-
χόντων δέκ' ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέ-
γειν, ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν 751
γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει· τῶν ἄλλων ἕνεκα·
τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὦ ἄνδρες
'Αθηναῖοι πέντε ταλάντων ὑμῖν, ὧν οὗτοι τότ' εἰσέ-
πραξαν, τεθέντων ὠφελήσθε, ὅσον βέβλαφθε τοιούτων
163 ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ θέλοιτ'

ἐξετάσαι, τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτ᾽ ἐν δημο-
κρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ᾽ ἂν εὕροιτε προχειρό-
τατον, ὅτι πάντα πρᾳότερ᾽ ἐστὶν ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν
τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ᾽ ὀλιγαρχίας [πολλῷ] ἀσελγέ-
στερα καὶ δεινότερα ἐποίουν οὗτοι, παραλείψω. ἀλλὰ
παρ᾽ ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ᾽ ἐν τῇ πόλει γέγονεν;
[εὖ οἶδ᾽ ὅτι] ἐπὶ τῶν τριάκονθ᾽ ἅπαντες ἂν εἴποιτε.
164 τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐκ ἔστιν ὅστις ἀπε-
στερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὃς ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν, ἀλλ᾽
αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦσι τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ
τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτοι τοίνυν τοσαύτην
ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο τῆς αὑτῶν πονηρίας, ὥστ᾽ ἐν
δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δε-
σμωτήριον καθίστασαν, τοὺς ἕνδεκ᾽ ἄγοντες ἐπὶ τὰς
165 οἰκίας. καίτοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τί οἴεσθε, ὁπότ᾽
ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος, πολλὰ δ᾽ ἀνηλωκὼς
καί τιν᾽ ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου
μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ᾽ ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ᾽
οἴκοι μένειν ἀσφαλὲς ἡγοῖτο, ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀν-
δροτίων εἴη, ὃν οὐδ᾽ ὑπὲρ αὑτοῦ δίκην ἐᾷ λαβεῖν τὰ
πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τί γ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως
166 [εἰσπράττειν εἰσφοράς]; καίτοι εἴ τις ἔροιτ᾽ αὐτόν, ἢ 752
σὲ ὦ Τιμόκρατες τὸν ἐπαινέτην τούτων καὶ συνεργόν,
τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματ᾽ ἢ τὰ σώματ᾽ ὀφείλει,
τὰ κτήματα φήσαιτ᾽ ἄν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε·
ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν εἵνεκ᾽ ὦ κά-
κιστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δη-
μεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτ᾽ ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ
ὑβρίζετ᾽ ἀνθρώπους πολίτας καὶ τοὺς ταλαιπώρους με-
τοίκους, οἷς ὑβριστικώτερον ὑμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς
167 ὑμετέροις αὐτῶν κέχρησθε; καὶ μὴν εἰ θέλοιτε σκέψασθαι

παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, τί δοῦλον ἢ
ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε,
ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάν-
των ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς δ᾽ ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο
προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ σώμαθ᾽,
168 ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιήσαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω
δ᾽ ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδρο-
τίων, ὥστε τὸν μὲν αὑτοῦ πατέρ᾽ ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ
δεθέντ᾽ ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτ᾽ ἀπο-
δόντα ταῦτα μήτε κριθέντ᾽ ἀποδρᾶναι, τῶν δ᾽ ἄλλων
πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι, οἴκοθεν
169 εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθένθ᾽ ὑφ᾽ ἑαυτοῦ δεδέσθαι. καὶ
Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε, ὅτε τὴν δι-
πλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ᾽ ἂν παρ᾽ ἑνὸς λαβεῖν ἠθέ-
λησεν ἐγγυητάς, μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας, ἀλλ᾽
οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλ᾽ ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ᾽ ἔδει κατα-
βάλλειν ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι. παρεδίδου δ᾽ οὗτος τοῖς
ἕνδεκα, τὸν οὐκ ὠφληκότ᾽ ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν δ᾽ 753
ὅπως ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτ᾽ ἄδετοι περιίασιν, ὑπεύ-
θυνον αὑτὸν ποιήσας νόμον εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν.
170 Ἀλλ᾽ ὅμως κἀκεῖνα καὶ τάδε φήσουσ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν
πράττειν. εἶτα ταῦθ᾽ ὑμεῖς ἀναδέξεσθε [ὑπὲρ ὑμῶν
πεπρᾶχθαι], καὶ τὰ τῆς τούτων θρασύτητος καὶ πονη-
ρίας ἔργα πρᾴως οἴσετε; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς
τοιούτους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἢ σῴζειν. τὸν
γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πρᾴων ὑμῶν
τευξόμενον, τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι.
171 τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς
καὶ δυναμένοις μὴ ᾽πιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν
πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί
τι δύνασθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς ὦ Τιμόκρατες·

ἐξετάσαι, τίνος εἵνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτ' ἐν δημο-
κρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρό-
τατον, ὅτι πάντα πρᾳότερ' ἐστὶν ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν
τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας [πολλῷ] ἀσελγέ-
στερα καὶ δεινότερα ἐποίουν οὗτοι, παραλείψω. ἀλλὰ
παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν;
[εὖ οἶδ' ὅτι] ἐπὶ τῶν τριάκονθ' ἅπαντες ἂν εἴποιτε.
164 τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐκ ἔστιν ὅστις ἀπε-
στερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὃς ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν, ἀλλ'
αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦσι τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ
τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτοι τοίνυν τοσαύτην
ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο τῆς αὑτῶν πονηρίας, ὥστ' ἐν
δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δε-
σμωτήριον καθίστασαν, τοὺς ἕνδεκ' ἄγοντες ἐπὶ τὰς
165 οἰκίας. καίτοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τί οἴεσθε, ὁπότ'
ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς
καί τιν' ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου
μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ'
οἴκοι μένειν ἀσφαλὲς ἡγοῖτο, ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀν-
δροτίων εἴη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ αὑτοῦ δίκην ἐᾷ λαβεῖν τὰ
πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως
166 [εἰσπράττειν εἰσφοράς]; καίτοι εἴ τις ἔροιτ' αὐτόν, ἢ 752
σὲ ὦ Τιμόκρατες τὸν ἐπαινέτην τούτων καὶ συνεργόν,
τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματ' ἢ τὰ σώματ' ὀφείλει,
τὰ κτήματα φήσαιτ' ἄν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε·
ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν εἵνεκ' ὦ κά-
κιστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δη-
μεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ
ὑβρίζετ' ἀνθρώπους πολίτας καὶ τοὺς ταλαιπώρους με-
τοίκους, οἷς ὑβριστικώτερον ὑμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς
167 ὑμετέροις αὐτῶν κέχρησθε; καὶ μὴν εἰ θέλοιτε σκέψασθαι

παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, τί δοῦλον ἢ
ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε,
ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάν-
των ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς δ' ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο
προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ σώμαθ',
168 ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιήσαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω
δ' ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδρο-
τίων, ὥστε τὸν μὲν αὑτοῦ πατέρ' ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ
δεθέντ' ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτ' ἀπο-
δόντα ταῦτα μήτε κριθέντ' ἀποδρᾶναι, τῶν δ' ἄλλων
πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι, οἴκοθεν
169 εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθένθ' ὑφ' ἑαυτοῦ δεδέσθαι. καὶ
Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε, ὅτε τὴν δι-
πλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἑνὸς λαβεῖν ἠθέ-
λησεν ἐγγυητάς, μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας, ἀλλ'
οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ' ἔδει κατα-
βάλλειν ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι. παρεδίδου δ' οὗτος τοῖς
ἕνδεκα, τὸν οὐκ ὠφληκότ' ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν δ' 753
ὅπως ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτ' ἄδετοι περιίασιν, ὑπεύ-
θυνον αὐτὸν ποιήσας νόμον εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν.
170 Ἀλλ' ὅμως κἀκεῖνα καὶ τάδε φήσουσ' ὑπὲρ ὑμῶν
πράττειν. εἶτα ταῦθ' ὑμεῖς ἀναδέξεσθε [ὑπὲρ ὑμῶν
πεπρᾶχθαι], καὶ τὰ τῆς τούτων θρασύτητος καὶ πονη-
ρίας ἔργα πρᾴως οἴσετε; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς
τοιούτους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἢ σῴζειν. τὸν
γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πρᾴων ὑμῶν
τευξόμενον, τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι.
171 τοῦτο δ' ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς
καὶ δυναμένοις μὴ 'πιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν
πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί
τι δύνασθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς ὦ Τιμόκρατες·

δι' ἃ πολλῷ μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ θελήσαντες ἀκοῦ-
σαι σοῦ θάνατον καταψηφίσαινθ' οὗτοι, ἢ δι' Ἀνδρο-
τίων' ἀφείησαν.

172 Ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν
πεποίηνται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ὑμῖν δῆλον ποι-
ήσω. εἰ γάρ τις ἔροιτ' αὐτούς, πότερ' αὐτοῖς δοκοῦσ'
ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδό-
μενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖ' ἀναλώματα καὶ
λῃτουργίας ἑτέρας ἐλλελοιπότες εἰσφοράν, ἢ οἱ τὰ τῶν
ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν
συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ ἂν εἰς τοῦτο
δήπου τόλμης, καίπερ ὄντες ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν, ὥστε
φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον [ἀδι-
173 κεῖν] ἢ τοὺς τὰ κοίν' ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν εἵνεκ'
ὦ Τιμόκρατες καὶ Ἀνδροτίων, ἐτῶν ὄντων πλειόνων
ἢ τριάκοντ' ἀφ' οὗ ὅ γ' ἕτερος ὑμῶν πολιτεύεται, καὶ 754
ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκό-
των τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ
κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδίκουν, οἱ δ'
ὑποχωρήσαντες ᾤχοντο καταγνόντες αὑτῶν, οὐδενὸς
πώποτ' ἐξητάσθη κατήγορος ὑμῶν οὐδέτερος, [οὐδ'
ἀγανακτῶν ὤφθη ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει], ἀλλ' ἐν-
ταῦθ' ἐφάνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι, οὗ πολλοὺς ἔδει κακῶς
174 ποιῆσαι; βούλεσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ τούτων αἴ-
τιον [ἐγὼ] ὑμῖν εἴπω; ὅτι τῶν μὲν μετέχουσιν ὧν ἀδι-
κοῦσιν ὑμᾶς τινές, ἀπὸ τῶν δ' εἰσπραττομένων ὑφῃ-
ροῦντο· δι' ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται
τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾷον πολλοῖς καὶ μίκρ' ἀδικοῦσιν
ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώ-
τερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήμαθ' ὁρᾶν, ἢ τὰ
175 τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἴτιον οὑγὼ λέγω. δεῖ τοίνυν

ὑμᾶς ταῦτα λογιζομένους, καὶ μεμνημένους ὧν ἂν ἕκα-
στος ἁμάρτῃ, κολάζειν, ὅταν λάβητέ τινα, καὶ μὴ τὸν
χρόνον εἰ πολύς ἐστ' ἀπ' ἐκείνου σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ
ταῦτ' ἐποίουν. ὡς εἰ νῦν πρᾴως οἴσετ' ἐφ' οἷς τότ'
ἠγανακτεῖτε, δόξετ' ὀργιζόμενοι κατεγνωκέναι τὰ χρή-
ματα τούτων, οὐκ ἀδικούμενοι. τῶν μὲν γὰρ ὀργιζο-
μένων ἐστὶν ὀξέως τι κακὸν τὸν λελυπηκότ' εἰργά-
σθαι, τῶν δ' ἀδικουμένων, ὅταν ποθ' ὑφ' αὑτοῖς λά-
βωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμωρήσασθαι. οὔκουν δεῖ
δοκεῖν, νῦν μαλακισθέντας, τότε τῶν ὀμωμοσμένων
ὅρκων ἀμελήσαντας ὑμῖν αὐτοῖς χαρίσασθαι παρὰ τὸ
δίκαιον, ἀλλὰ μισεῖν καὶ μηδ' ἀνέχεσθαι φωνὴν μήτε 755
τούτου μήτ' ἐκείνου, τοιαῦτα πεπολιτευμένων.

176 Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μόνον τοιοῦτοι γεγόνασιν ἐν
οἷς πεπολίτευνται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἃ καλῶς διῳκήκασιν.
ἀλλὰ καὶ τἄλλ' οὕτω προσεληλύθασι πρὸς ὑμᾶς, ὥσθ'
ἥκιστ' ἐν οἷς ἀκηκόατ' ἄξιόν ἐστι μισεῖν αὐτούς. τί
γὰρ βούλεσθ' εἴπω; τὰ πομπεῖ' ὡς ἐπεσκευάκασι, καὶ
τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν
177 ποίησιν τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ μηδὲν ἄλλ'
ἠδίκουν τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ δικαίως ἄν μοι
τεθνάναι δοκοῦσι· καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ καὶ ἀσεβείᾳ καὶ
κλοπῇ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἴσ' ἔνοχοι. τὰ μὲν
οὖν πόλλ' ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζεν Ἀνδροτίων, παρα-
λείψω· φήσας δ' ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ
σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων
ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισεν. αἱρεθεὶς
δ' ἐπὶ ταῦτα προσείλετο τοῦτον τὸν πάντων τῶν κακῶν
178 κοινωνόν. κᾆτ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς τὸν δημόσιον
παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δίκαιον ὄν, ὧν ἕκαστος
ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγκόντων· ἐπὶ

τοῖς στεφάνοις δ', οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ προσήγαγεν
ταὐτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος,
179 ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονεν. καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ'
ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ
ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ· νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφο-
ραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ' ὁρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ
τοῖς αὑτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ' ἄλλο τι πράττων
καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἔνι' οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέ- 756
ρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν
φυλακὴν ἥνπερ περὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνει, οὐκ ἤδη
180 δῆλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέ-
ψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλώτ' ἐπιγράμματα τῆς πόλεως
ἀνελών, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπέγραψεν. οἶμαι γὰρ
ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσιν
κάτωθεν γεγραμμένα „οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδρα-
γαθίας εἵνεκα καὶ δικαιοσύνης", ἢ „οἱ σύμμαχοι ἀρι-
στεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ", ἢ κατὰ πόλεις „οἱ δεῖνες τὸν
δῆμον σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου", οἷον „Εὐβοεῖς ἐλευ-
θερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον", πάλιν „Κόνων
ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους", „Χα-
βρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας"· τοιαῦτα γὰρ ἦν
181 τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ
ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται κα-
θαιρεθέντων τῶν στεφάνων· ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ', ἃς
ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσαθ' ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, „Ἀνδρο-
τίωνος ἐπιμελουμένου" γέγραπται, καὶ οὗ τὸ σῶμα
ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι [εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι],
τούτου τοὔνομ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμ-
μένον ἐστίν. ὅμοιόν γ', οὐ γάρ; τοῦτο τοῖς προτέροις
182 ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν

ἐκ τούτου τὰ δεινότατ' ἄν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς.
τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι· τῆς 757
πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίκασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν
ὑπόμνημ' ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι· τοὺς δ' ἀναθέντας
δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πά-
θωσ' ἐθέλειν μεμνῆσθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ
πλῆθος κάκ' εἰργασμένοι, εἰς τοῦτ' ἀναισθησίας καὶ
τόλμης προεληλύθασιν, ὥσθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον
ὑφ' ὑμῶν σωθήσεσθαι, ὁ δὲ παρακάθηται καὶ οὐ κατα-
183 δύεται τοῖς πεπραγμένοις. οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρή-
ματ' ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ' οὐκ οἶδεν
ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν εἰσ' ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι
δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας,
κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ,
ἐκπώματα δ' ἢ θυμιατήρια [ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα],
ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τινὰ δόξαν
προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις, ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς σε-
μνύνηταί τις, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα
τυχεῖν, ὥστ' ἀπειρόκαλος πρὸς ἔδοξ' εἶναι. οὗτος τοί-
νυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης, κτήματα τοῦ πλούτου πε-
184 ποίηται μικρὰ κἀνάξι' ὑμῶν. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν,
ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν οὐδεπώποθ' ὁ δῆμος
ἐσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων.
τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν Ἑλλήνων
ποτὲ σχών, ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν, ὑπὲρ
δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίν-
δυνον ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περίεστι,
τὰ μὲν τῶν ἔργων ἡ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων
τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια 758
ταῦθ', ὁ παρθενών, στοαί, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι
δύ' οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἄγουσ' ἑκάστη

μνᾶν[, ἃς, ὅταν σοι δοκῇ, πάλιν γράψεις καταχωνεύειν].
185 οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἂν καταράσαινθ' οἱ
ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφοράς,
ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἱόσπερ σὺ χρώμενοι συμβούλοις
ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἃ
πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν
ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὑτῶν λελοίπασι, τοὺς ἐπι-
τηδεύσαντας οἷά σοι βεβίωται τῆς ἀγορᾶς εἴργοντες.
186 ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προῆχθ' εὐη-
θείας καὶ ῥᾳθυμίας, ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παρα-
δείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν πομ-
πείων ἐπισκευαστής, Ἀνδροτίων, ὦ γῆ καὶ θεοί. καὶ
τοῦτ' ἀσέβημ' ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ
οἴομαι δεῖν τὸν εἰς ἱερ' εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ
κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας
προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ προειρημένων ἡμερῶν [ἀριθ-
μὸν] ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπι-
τηδευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται.

187 Καὶ περὶ μὲν τούτου κατὰ σχολήν· ἃ δὲ Τιμοκρά-
τει συνερεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις ἔχων παύ-
σομαι. οἶδα δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἐσθ'
ὁ νόμος, καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους εἰσενηνεγμένος,
καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἕξει λέγειν· ἀκούω
δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἐκτέτεισται τὰ χρήματ' Ἀνδροτίωνι
καὶ Γλαυκέτῃ καὶ Μελανώπῳ, καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν
πάθοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ πεποιηκότων ἐκείνων
τὰ δίκαια, ὑπὲρ ὧν [αὐτὸς] αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν νό- 759
188 μον, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἁλίσκοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον
ἡγοῦμαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ἐνεῖναι τούτῳ.
εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φῂς πε-
ποιηκέναι, θεῖναι τὸν νόμον ὁμολογεῖς, κατ' ἐκεῖνο

προσήκει σ' ἁλίσκεσθαι φανερῶς, ὅτι μὴ τιθέναι νό-
μον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἄντι-
κρυς οἱ κύριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν
189 ὀμωμόκασιν. εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος εἵνεκα ταῦτα
νομοθετῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτεισιν τὴν τούτων·
οὐδὲν γὰρ κοινωνεῖ τῷ νόμῳ τῷδε· ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός
ἐστι καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο
γάρ ἐσθ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῄς, ἐγὼ δὲ γέ-
γραμμαι τἀναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει του-
τουσί. καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι,
πάντα μᾶλλον ἢ κατὰ τοὺς νόμους πεποιημένους τὴν
ἔκτεισιν ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων· ἀλλὰ μὴ περὶ
τούτων ὑμῶν οἰσόντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέ-
γοντ' ἐνοχλεῖν με νυνί;

190 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν
λόγων, ὡς δείν' ἂν πάθοι, εἰ γράψας ὅπως Ἀθηναίων
μηδεὶς δεθήσεται, αὐτὸς πείσεταί τι κακόν, καὶ ὅτι
τοὺς νόμους ὡς πραοτάτους καὶ μετριωτάτους εἶναι,
ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων μάλιστ' ἐστίν. πρὸς δὴ τοὺς τοι-
ούτους λόγους βέλτιον ἀκηκοέναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς,
191 ἵν' ἧττον ἐξαπατᾶσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ, ὅπως μη-
δεὶς Ἀθηναίων δεθήσεται, μὴ λανθανέτω ψευδόμενος
[ὑμᾶς]. οὐ γὰρ τοῦτο τέθηκεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἄκυ- 760
ροι τῶν προστιμημάτων ἔσεσθε· καὶ τὴν μεθ' ὅρκου
καὶ λόγου καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην ἀνάδικον
καθίστησιν. μὴ δὴ ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ῥη-
μάτων ἐκλέξας λεγέτω, ἃ φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦ-
σαι· ἀλλ' ὅλον δεικνύτω τὸν νόμον ἑξῆς, καὶ τὰ συμ-
βαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ σκοπεῖν ἐάτω. εὑρήσετε γὰρ ταῦτ'
192 ὄνθ' ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος. ἀλλὰ μὴν
πρός γε τὸ τοῖς πολλοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους πράους

καὶ μετρίους εἶναι, τάδε χρὴ σκοπεῖν. ἔστιν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι δύ' εἴδη, περὶ ὧν εἴσ' οἱ νόμοι κατὰ πάσας
τὰς πόλεις· ὧν τὸ μέν ἐστι, δι' ὧν χρώμεθ' ἀλλήλοις
καὶ συναλλάττομεν καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἃ χρὴ ποιεῖν
διωρίσμεθα καὶ ζῶμεν ὅλως τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τὸ
δ', ὃν τρόπον δεῖ τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἕν' ἕκαστον
ἡμῶν χρῆσθαι, ἂν πολιτεύεσθαι βούληται καὶ φῇ κή-
193 δεσθαι τῆς πόλεως. ἐκείνους μὲν τοίνυν τοὺς νό-
μους τοὺς περὶ τῶν ἰδίων, ἠπίως κεῖσθαι καὶ φιλαν-
θρώπως ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἐστί· τούσδε δὲ τοὺς
περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον, τοὐναντίον ἰσχυρῶς ἔχειν
καὶ χαλεπῶς ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν· οὕτω γὰρ ἂν ἥκισθ'
οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ἀδικοῖεν. ὅταν
δὴ τούτῳ τῷ λόγῳ χρῆται, ἐπὶ ταῦτ' ἀπαντᾶθ', ὅτι
τοὺς νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πρᾴους
ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδ' οἳ τοῖς πολιτευομένοις φόβον παρέ-
χουσιν.

194 Πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν
ἐρεῖ δεικνύναι βούλοιτο φενακισμοῦ καὶ παρακρούσεως
εἵνεκα ῥηθησόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω, κεφά-
λαιον δ' ὑμῖν ὃ μνημονεύσετ' ἐρῶ. σκοπεῖτ' ἐν ἅπασι 761
τοῖς λόγοις, ὁπόσους ἂν λέγῃ, εἴ τι δυνήσεται τοιοῦ-
τον εἰπεῖν, δι' οὗ διδάξει, ὡς ἔστι δίκαιον τὸν τιθέντα
νόμον ταὐτὰ προστάξαι περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ
τέλος ἐσχηκότων ποιεῖν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων γε-
νήσεσθαι· πάντων γὰρ ὄντων αἰσχρῶν καὶ δεινῶν τῶν
γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον καὶ μά-
195 λιστα παράνομον γέγραπται. εἰ δὲ μήθ' οὗτος μήτ'
ἄλλος μηδεὶς τοῦτο δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ σαφῶς
φενακιζομένους, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐκ
τίνος ποτ' ἐπῆλθε τούτῳ τοιαῦτα νομοθετεῖν. οὐ προῖκ'

ὦ Τιμόκρατες, πόθεν; οὐδ' ὀλίγου δεῖ τοῦτον ἔθηκας
τὸν νόμον· οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις ἄλλην πρό-
φασιν, δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθης εἰσενεγκεῖν νόμον, ἢ
τὴν σαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρδειαν· οὔτε γὰρ
196 συγγενὴς οὐδ' ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων οὐδείς, οὔτ'
ἐκεῖν' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας δεινὰ πάσχοντας
ἀνθρώπους εἵλου διὰ ταῦτα βοηθεῖν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ
τὰ τούτων πολλοστῷ χρόνῳ μόλις ἄκοντας, ἐν τρισὶν
ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις, κατατιθέναι, τοῦθ' ἡγήσω
[τὸ] δεινὰ πάσχειν εἶναι· ποιεῖν γάρ ἐστι τοῦτό γε
δεινά, καὶ παροξύνειεν μᾶλλον ἄν τινα μισεῖν, ἢ προ-
τρέψει' ἐλεεῖν· οὔτ' ἄλλως πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος σύ
197 τις τῶν ἄλλων διαφόρως ὢν ἠλέεις αὐτούς· οὐ γάρ
ἐστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς Ἀνδροτίωνα μὲν καὶ Μελάνωπον
καὶ Γλαυκέτην ἐλεεῖν, ἃ κλέψαντες εἶχον εἰ καταθή-
σουσι, τουτωνὶ δὲ τοσούτων ὄντων καὶ τῶν ἄλλων πο-
λιτῶν, ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιζες σὺ τοὺς ἕνδεκα καὶ 762
τοὺς ἀποδέκτας ἔχων καὶ τοὺς ὑπηρέτας, μηδένα πώ-
ποτ' ἐλεῆσαι, ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν καὶ στρώμαθ' ὑπο-
σπᾶν καὶ διάκονον, εἴ τις ἐχρῆτο, ταύτην ἐνεχυράζειν·
ἃ σὺ πάντ' ἐποίεις ἐνιαυτὸν ὅλον μετ' Ἀνδροτίωνος.
198 πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτερ' ἐπάσχεθ' ὑμεῖς, καὶ
πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τούτους, οἳ δι' ὑμᾶς
ὦ κατάρατε τοὺς λέγοντας οὐδ' ὁτιοῦν εἰσφέροντες
παύονται. καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτ', ἀλλὰ καὶ διπλᾶ πράτ-
τονται, καὶ ταῦθ' ὑπὸ σοῦ καὶ Ἀνδροτίωνος, οἳ μίαν
199 εἰσφορὰν οὐδεπώποτ' εἰσενηνόχατε. τηλικοῦτο τοίνυν
ἐφρόνησεν οὗτος ὡς ἄρ' οὐδὲ δίκην τούτων οὐδεμίαν
δώσων, ὥστε μόνος δέκα τῶν συναρχόντων ὄντων
κοινῇ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ' Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησε.
προῖκα γάρ, οὐδὲν ὠφελούμενος, ὑμῖν Τιμοκράτης

ἀπεχθάνεται καὶ νόμους εἰσφέρει πᾶσιν ἐναντίους, τὸ
τελευταῖον δὲ καὶ αὑτοῦ νόμῳ προτέρῳ, ὃ μὰ τὴν
Ἀθηνᾶν οὐδ' ὑμᾶς οἶμαι λανθάνειν.

200 Ὃ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστ' ὀργῆς ἄξιον εἶναι,
φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι ταῦτ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι πράττων ἐπ' ἀργυρίῳ, καὶ προῃρημένος ὡς ἀλη-
θῶς μισθαρνεῖν, οὐκ εἰς ἃ καὶ συγγνώμην ἀκούσας
ἄν τις ἔσχε, ταῦτ' ἀναλίσκει. ταῦτα δ' ἐστὶν τί; ὁ
πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ τούτου τῷ δημοσίῳ ὀφεί-
λει· καὶ οὐκ ὀνειδίζων ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκαζό-
201 μενος· καὶ οὗτος ὁ χρηστὸς περιορᾷ. καίτοι ὅστις
μέλλων κληρονομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθῃ,
μὴ οἴεται δεῖν ἐκτεῖσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος
ζῇ χρόνον, ἀξιοῖ τοῦτο τὸ κέρδος, τίνος ὑμῖν ἂν ἀπο-
σχέσθαι δοκεῖ; καὶ τὸν μὲν πατέρ' οὔτ' ἐλεεῖς οὔτε 763
δεινά σοι δοκεῖ πάσχειν, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρη-
ματιζομένου, ἀπὸ τῶν εἰσφορῶν ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ
τῶν ψηφισμάτων ὧν γράφεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων,
διὰ μικρὸν ἀργύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως, ἑτέρους
202 δ' ἐλεῆσαί τινας φῄς; ἀλλὰ νὴ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς
διῴκηκεν. ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἄλλ' ἠδίκει, κατὰ τοῦτ'
ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι πέπρακε γὰρ αὐτὴν, οὐκ ἐκ-
δέδωκε. τῶν γὰρ ὑμετέρων ἐχθρῶν ἑνί, Κερκυραίῳ
τινὶ τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ'
αὑτῷ, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουληθέντι λαβεῖν
αὐτήν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου, παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον
203 δέδωκε· καὶ νῦν ἐστὶν ἐν Κερκύρᾳ. ὃς οὖν τὴν μὲν
ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακεν δὲ
τῷ ἔργῳ, τὸν δ' αὑτοῦ πατέρ' οὕτω γηροτροφεῖ, κο-
λακεύει δὲ καὶ μισθοῦ γράφει καὶ πολιτεύεται, τοῦτον
ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀποκτενεῖτε; δόξετ' ἄρ' ὦ ἄνδρες

Ἀθηναῖοι κρίσεις βούλεσθαι καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ'
οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν πονηρῶν.

204 Καὶ μὴν ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς
ἀδικοῦντας, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἴ τις ἔροιτο φή-
σαιτε· ὅσῳ δὲ μάλιστα τοῦτον, ὃς νόμον εἰσενήνοχ'
ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, ἐγὼ πειράσομαι διδάξαι. τῶν
μὲν γὰρ κλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κα-
κουργούντων ἕκαστος, πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐν-
τυχόντ' ἀδικεῖ, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν
οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι, εἶτα καταισχύνει τὴν αὑτοῦ
205 δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον,
ἐξ οὗ τοῖς ὑμᾶς βουλομένοις ἀδικεῖν ἡ πᾶσ' ἐξουσία
καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην ἀδικεῖ τὴν πόλιν καὶ 764
καταισχύνει πάντας· νόμος γὰρ αἰσχρὸς ὅταν κύριος
ᾖ, τῆς πόλεως ὄνειδός ἐστι τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει
πάντας ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλά-
πτειν ὑμᾶς καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φαύλης ἐπιχει-
ροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; καὶ τί φή-
206 σετε; γνοίη δ' ἄν τις οὕτω μάλισθ' ἡλίκα πράγματα
συσκευάσας γέγραφ' αὐτόν, καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία
τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιθ' ὅτι πάντες, ὅταν
που καταλύοντες τὸν δῆμον πράγμασιν ἐγχειρῶσι νεω-
τέροις, τοῦτο ποιοῦσι πρῶτον ἁπάντων, ἔλυσαν τοὺς
πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ ταύτην ὑπέχοντας
207 τὴν δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιος οὗτος, εἰ δυνατὸν, τρὶς,
οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι, ὃς εἷς ὢν καὶ οὐ δήπου μέλλων
καταλύσειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν, ἂν τὰ
δίκαια ποιῆτε καὶ τὰ προσήκοντ', ἀπολεῖσθαι, ὅμως ἐμι-
μήσατο τοῦτο τἀδίκημα, καὶ διὰ τοῦ νόμου λύειν ἠξί-
ωσεν οὓς δέδεκεν τὰ δικαστήρια, γράψας ἀναιδῶς, εἴ τινι
προστετίμηται δεσμοῦ κἂν τὸ λοιπόν τινι προστιμήσητε,

208 τοῦτον ἀφεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν
ἀκούσαιτε πρὸ τῶν δικαστηρίων, εἶτ' εἴποι τις ὡς ἀνέῳ-
κται τὸ δεσμωτήριον, οἱ δὲ δεσμῶται φεύγουσιν, οὐδεὶς
οὔτε γέρων οὔτ' ὀλίγωρος οὕτως, ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν
ἂν καθ' ὅσον δύναται. εἰ δὲ δή τις εἴποι παρελθών,
ὡς ὁ τούτους ἀφείς ἐστιν οὑτοσί, οὐδὲ λόγου τυχὼν
209 ἂν εὐθὺς ἀπαχθεὶς θανάτῳ ζημιωθείη. νῦν τοίνυν ἔχετ'
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον, ὃς οὐχὶ λάθρᾳ πεποίηκε
τοῦτο, ἀλλὰ φενακίσας καὶ παρακρουσάμενος νόμον τέ-
θηκεν φανερῶς, ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ 765
καθαιρεῖ, προσπεριείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ
ἢ τούτων ἢ ἐκείνου χρεία, ὅταν οἷς τετίμηται δεσμοῦ
λύωνται, κἂν τὸ λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ᾖ πλέον;
210 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν
Ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆ-
σθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθ' ὑμεῖς εἰκότως·
ὃ γὰρ εἰπεῖν τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναί μοι
δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους ἅπαντες ὑπειλήφασιν, ὅσοι σω-
φρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως. χρὴ τοίνυν σπουδά-
ζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξουσιν εἶναι, καὶ τοὺς λυ-
μαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολάζειν, ὡς
εἰ καταρρᾳθυμήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀπο-
στερήσεσθε, καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν
211 ποιήσετε. καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως
ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν
εὐεργέτημ' οὐδέν, πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ
καλῶς ἔχοντας νόμους, δίκαιον δήπου καὶ τοῖς ὑπεναν-
τίως τιθεῖσιν ἐκείνοις ὀργίλως ἔχοντας καὶ κολάζοντας
φαίνεσθαι. οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσενή-
νοχε τοῦτον οὐχ ἥκισθ' ὑπὲρ αὑτοῦ· πολλὰ γὰρ ἡγεῖτο
πολιτεύεσθαι παρ' ὑμῖν ἄξια δεσμοῦ.

212 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κἀκεῖνο διηγήσασθαι, ὅ
φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς
οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς
αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τἄλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος
ἐστὶν ἁπάσαις ὡς ἔπος εἰπεῖν ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ
νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπε-
ρωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος
213 φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς 766
ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμα εἶναι τῶν ἰδίων συν-
a ἀλλαγμάτων εἵνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον, τοὺς δὲ
νόμους [ἡγοῖτο] νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὴ
τοὺς δικαστὰς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις ὃ τῆς πόλεώς ἐστι
νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει,
μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖν' ὃ τῶν ἰδιωτῶν
214 ἐστίν. προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι
τἀδίκημα [τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον],
ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς
χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι, σῴζονται
καὶ οὐδ' ὁτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πο-
νηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες
οὐδένες πώποτ' ἐσώθησαν. ταύτῃ μέντοι τῇ κατηγορίᾳ
Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνί, καὶ δικαίως ἂν ὑφ'
ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος.
215 Χρὴ μὲν οὖν πᾶσιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασι
νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηρούς, μάλιστα δὲ τούτοις οἳ
τοὺς τοιούτους τῶν νόμων διαφθείρουσι, δι' ὧν ἔστιν
ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι
τίνες; οἵ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι, καὶ ὅσοι
216 τοῖς ἐπιεικέσι τιμάς τινας διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες
προθυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι τὸ κοινόν, τὰς τιμὰς
καὶ τὰς δωρειὰς τὰς ὑπὲρ τούτων ζηλώσαντες, καὶ

πάντες ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν ἢ κακόν τι πράττειν,
τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας
φοβηθέντες, ἔσθ᾽ ὅ τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι;
οὐ τριήρεις ὅσας οὐδεμί᾽ [ἄλλη πόλις] Ἑλληνὶς κέκτη-
ται; οὐχ ὁπλίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τόπον; 767
οὐ λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σῴζει καὶ συνέχει; οἱ
νόμοι· κατὰ γὰρ τούτους οὔσης τῆς πολιτείας ἐστὶν τὰ
217 τοιαῦτα χρήσιμα τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τοὐναντίον γένοιτο
τοῖς χρηστοῖς μὲν μηδ᾽ ὁτιοῦν πλέον, τοῖς δ᾽ ἀδικοῦ-
σιν ἄδει᾽ ὅσην Τιμοκράτης γέγραφεν, πόση ταραχὴ
γένοιτ᾽ ἂν εἰκότως; εὖ γὰρ ἴσθ᾽ ὅτι τούτων ὧν διεξ-
ῆλθον κτημάτων, οὐδ᾽ εἰ δὶς γένοιθ᾽ ὅσα νῦν ἐστιν,
οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ
τῶν νόμων φαίνεται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν, δι᾽
οὗ τοῖς ἀδικεῖν ἐπιχειροῦσιν εἰσὶν αἱ τιμωρίαι.
218 Πάντων οὖν εἵνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιον ὀργισθῆ-
ναι καὶ κολάσαι καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις
ὡς τὸ πράως ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψηφίζεσθαι
μέν. ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἔστ᾽
ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

XXV.

ΚΑΤ᾽ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α.

(ΜΕΛΕΤΗ)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πυθάγγελος καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέρονθ᾽
ἱερὰ ἱμάτια, ἐφ᾽ οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματ᾽ ἦν δηλοῦντα τοὺς
ἀναθέντας, ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον,

οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ καθιστᾶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κἀκεῖνος
ὑπὸ τῆς ἱερείας ἔφη πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ
πρὸς τὸ ἱερὸν κυνηγέσιον. ἐνταῦθ᾽ Ἀριστογείτων γράφει
ψήφισμα, πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον, ἔπειτα δεινότατον, κε-
λεῦον, ἐὰν μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτι᾽ ἐξενεγκεῖν, ἀποθανεῖν 768
2 αὐτὸν αὐτίκα, ἐὰν δ᾽ ἀρνῆται, κρίνεσθαι ἐξ οὗ συνέβαινεν
αὐτῷ, ὁμολογήσαντι μὲν τἀληθὲς παραχρῆμα τεθνάναι, ἐξάρνῳ
δὲ γενομένῳ μετ᾽ ὀλίγον τοῦτο παθεῖν. τοῦτο τὸ ψήφισμα
γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱεροκλέους τοῦ κιν-
δυνεύοντος πατήρ, συγκατηγορήσαντος αὐτῷ Δημοσθένους,
αἱρεῖ παρανόμων, καὶ τιμᾷ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι
πέντε ταλάντων. τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον ὄφλημ᾽ Ἀριστογείτονι
γίνεται. ἔπειθ᾽ Ἡγήμονα γραψάμενος καὶ τὸν ἀγῶν᾽ ἀπο-
3 δόμενος ὦφλε χιλίας. οὐκ ἀποδόντος δ᾽ αὐτοῦ κατὰ τὴν
ὡρισμένην προθεσμίαν, διπλοῦται τὰ ὀφλήματα κατὰ τὸν
νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα καὶ δισχίλιαι δραχμαί. ὑπὲρ
τούτων τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον
ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὔνομος ὠνεῖται, ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ, τάξιν αἰτησάμενος τοῦ ὀφλήματος, ὥστ᾽ ἐν δέκ᾽ ἔτεσιν
ἐκτεῖσαι τὸ σύμπαν, καθ᾽ ἕκαστον ἔτος τιθεὶς τὸ ἐπιβάλλον
μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε, τάλαντα δύο καὶ
δραχμὰς τετρακοσίας· τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται, τάλαντ᾽ ὀκτὼ
4 καὶ δραχμαὶ χίλιαι καὶ ἑξακόσιαι. δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ Ἀρι-
στογείτων τοῦ λέγειν ἐξουσίαν καὶ μηκέτ᾽ ὀφείλειν, ἐπειδὴ
χρήστην ἀντέδωκε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδη-
μηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρι ἂν
ἐκτείσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦρ-
γον ἐνέδειξαν, ὡς οὐκ ἐξὸν λέγοντα. οὐκ ἐξαληλιμμένου
τοίνυν ἐξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος, ἀλλ᾽ ἔτι τοῦ ὀφλή-
ματος ἐγγεγραμμένου, χρήστου δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον
ὠνησαμένου, ζήτημα συνίσταται, πότερον ὁ πριάμενος τὸ χω- 769
ρίον ὀφείλει μόνον, ἢ καὶ ὁ πρῶτος ὀφλών, ἄχρι ἂν ἐκτει-
5 σθῇ τὸ χρέος. περὶ μὲν δὴ τὰ δύ᾽ ὀφλήματα τοῦτο συνί-
σταται τὸ ζήτημα· φασὶ δ᾽ αὐτὸν οἱ κατήγοροι καὶ τρίτον

ὀφείλειν ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτ' Ἀριστογείτων ἀν-
θιστάμενος φησὶν ἀδίκως ἐγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο δίκην
λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι. Δημοσθένης δὲ καὶ Λυ-
κοῦργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγρα-
φὴν οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δ' „ὅταν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότ'
Ἀριστογείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δ' ἐγγραφήσεται
κατὰ τὸν νόμον· πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει
λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμμένον καὶ ψευδῶς ἐγκα-
6 λοῦντα τῷ Ἀρίστωνι“. ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑπο-
θέσεως. ἐνηγώνισται δ' αὐτοῖς ὁ Λυκοῦργος, ἅτε πρότερος
λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ
λόγος γέγονεν ὡς προειλημμένων, ὁ δ' ὅλος αὐτῷ λόγος
τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει.

7 Διονύσιος δ' ὁ Ἁλικαρνασσεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς
λόγους Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ἰδέας τεκμαιρόμενος. οἱ
δέ φασιν ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιούτῳ χαρακτῆρι κεχρῆσθαι,
ζηλώσαντα Λυκοῦργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις.
οἱ δ', ἐπειδὴ κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον τὴν πρωτολογίαν
ἔλαβε Λυκοῦργος καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο,
ὁ Δημοσθένης ἠναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν
καὶ περιοδικῶς. ἄλλοι δὲ τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημο-
σθένους εἶναι, τὸν δὲ δεύτερον οὐδαμῶς, οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα 770
τοῦ ῥήτορος.

Πάλαι καθήμενος ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ κατη-
γοροῦντος ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Λυκούργου, τὰ μὲν
ἄλλα καλῶς αὐτὸν ἡγούμην λέγειν, ἓν δὲ τεθαύμακα
ὁρῶν ὑπερδιατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ τοῦθ' ὅτι οὔτε παρὰ
τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους, οὔτε παρὰ τοὺς
ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθήσεσθαι, τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγῶ-
νός ἐστι δίκαι' ἰσχυρά, ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν
ἔχῃ πρὸς τὸ ἢ δυσχεραίνειν ἢ προσίεσθαι πονηρίαν.
2 καὶ ἔγωγ' ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν καὶ τὸ

τῶν λόγων πλῆθος, ἔθους εἵνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας
ἀκροάσεως δεῖν ποιήσασθαι, κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ
πρᾶγμα πάλαι ὑπὸ τῆς ἑκάστου φύσεως οἴκοθεν, καὶ
νῦν εἰ μέν εἰσιν ὑμῶν οἱ πλείους οἷοι τοὺς πονηροὺς
φιλεῖν καὶ σῴζειν, μάτην ἐρραψῳδηκότας ἡμᾶς ἔσε-
σθαι, εἰ δ' οἷοι μισεῖν, δίκην, ἐὰν θεὸς θέλῃ, τοῦτον
δώσειν.

3 Πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς,
οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ
γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἐοικέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρὼν
ἀγών. σκοπεῖτε δ' οὑτωσί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ
δικαστήρια οἱ μὲν δικασταὶ παρὰ τοῦ κατηγόρου καὶ
τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι περὶ οὗ δεή- 771
σει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτούς, οἱ δ' ἀντίδικοι μεθ'
ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος ὄντα τὰ τῶν νόμων δίκαια.
4 τὰ δὲ τούτου τοῦ ἀγῶνος πῶς ἔχει; οἱ μὲν δικάσοντες
ὑμεῖς ἥκετε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγόρων εἰδότες, καὶ
ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον καὶ ἐγγεγραμμένον ἐν
ἀκροπόλει καὶ οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν· ὥσθ' ἕκαστον
ὑμῶν κατηγόρου τάξιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαι' εἰδέναι, μὴ
5 μαθεῖν δεῖσθαι. ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς σωτη-
ρίαν φερόντων ἀλλ' οὐδ' ὁτιοῦν πάρεστιν ἔχων, οὐ
τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους, οὐ
τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον, οὐκ ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν
ἀγαθόν· δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὁτιοῦν ἀδικῶν τις ἔδεισε,
διὰ ταῦθ' οὗτος οἴεται σωθήσεσθαι· ἐν γὰρ τῇ τῆς πο-
6 νηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχει. οὕτω
δ' ἐχόντων τούτων, δοκεῖ μοί τις οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν
εἰπών, ὅτι νῦν κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων, δοκιμά-
ζεσθε δὲ καὶ κινδυνεύεθ' ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ μὲν
γὰρ ὀφθήσεσθ' ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις

ἀδικήμασιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ᾽,
ὅπερ ἐστὲ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυ-
7 θέναι· εἰ δ᾽ ἕτερόν τι τούτων περιέσται, ὃ μηδεὶς μὲν
ἂν αὐτὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὑρε-
θήσεται, δέδοικα μὴ δόξητέ τισιν τὸν ἀεὶ βουλόμενον
εἶναι πονηρὸν τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν. ἀσθενὴς
μὲν γάρ ἐστι πᾶς ὁ πονηρὸς καθ᾽ ἑαυτόν· ᾧ δ᾽ ἂν
ὑμεῖς πρόσθησθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἔστι δὲ
τοῦτο τῷ μὲν λαβόντι παρ᾽ ὑμῶν ἐργασία καὶ δυνα-
8 στεία, ὑμῖν δὲ τοῖς δοῦσιν ὄνειδος. βουλοίμην δ᾽ ἂν 772
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν
τουτουὶ λέγειν, σπουδάσαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βρα-
χέων, εἰς ὅσην αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν
δημοσίᾳ πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μέσος καὶ τελευ-
9 ταῖος καὶ πρῶτός ἐστιν οὗτος. καὶ τὰ μὲν ἄλλ᾽ ἐάσω· ἀλλ᾽
εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν, ἐν αἷς ὑμεῖς γνώμης
ἀπόδειξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι προτίθετε, τόλμαν
καὶ κραυγὴν καὶ ψευδεῖς αἰτίας καὶ συκοφαντίαν καὶ
ἀναισχυντίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι,
ὧν οὐκ ἂν εὕροι τις ἐναντιώτερα τῷ βουλεύεσθαι, νο-
μίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ᾽ ἂν αἰσχίω. καὶ τούτοις
τοῖς αἰσχροῖς ἁπάντων τῶν τῆς πόλεως καλῶν περίεισι,
τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ προγράμματος, τῆς
10 εὐκοσμίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε καὶ μετὰ
τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁδῷ βα-
δίζειν ἐᾶν δεῖ· εἰ δ᾽ ἐπανορθώσασθαι ταῦτ᾽ ἔτι καὶ νῦν
οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ προειμένα πόρρω καὶ πολὺν ἤδη
χρόνον αἰσχρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων διακείμενα
βελτίω ποιῆσαι, πάντα τὰ τοιαῦτ᾽ ἔθη παριδόντας τή-
11 μερον ὀρθῶς δεῖ δικάσαι, τὴν τὰ δίκαι᾽ ἀγαπῶσαν
Εὐνομίαν περὶ πλείστου ποιησαμένους, ἣ πάσας καὶ

πόλεις καὶ χώρας σῴζει· καὶ τὴν ἀπαραίτητον καὶ σε-
μνὴν Δίκην, ἣν ὁ τὰς ἁγιωτάτας ἡμῖν τελετὰς κατα-
δείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ Διὸς θρόνον φησὶ καθη-
μένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων εφορᾶν, εἰς αὑτὸν
ἕκαστον νομίσαντα βλέπειν οὕτω δεῖ ψηφίζεσθαι, φυ-
λαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ καταισχῦναι ταύτην, 773
ἧς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν λα-
χών, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέ-
ροντα φυλάττειν ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκην
ἔνορκον εἰληφὼς παρὰ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας
12 καὶ τῆς πατρίδος. ὡς εἰ μὴ τοῦτον ἕξετε τὸν τρόπον,
ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθε-
δεῖσθε, φοβοῦμαι μὴ τὸ πρᾶγμ᾽ εἰς τοὐναντίον περι-
στῇ, καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς Ἀριστογείτονος κατηγορεῖν
ὑμῶν κατηγοροῦντες φανῶμεν· ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον
ἡμῶν δειξάντων τὴν τούτου πονηρίαν μηδὲν ὑμεῖς
φροντίσητε, τοσούτῳ μείζων ἡ καθ᾽ ὑμῶν αἰσχύνη γε-
νήσεται. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.

13 Πάνυ δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μετὰ πάσης οἰκειό-
τητος ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις ὁρῶν ὑμᾶς κατατάττοντάς με καὶ προχειριζομένους
ἐπὶ τὴν τούτου κατηγορίαν, ἤχθόμην καὶ μὰ τὸν Δία
καὶ πάντας θεοὺς οὐκ ἐβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν,
ὅτι ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ᾽ ὑμῖν καὶ παθὼν ἀπέρ-
χεται. εἰ δὲ μὴ τηλικοῦτον ὥστ᾽ εὐθὺς αἰσθέσθαι,
ἀλλ᾽ ἐὰν πολλὰ τοιαῦτα ποιῇ καὶ μὴ παύηται, ταχὺ
γνώσεται. ὅμως δ᾽ ἀναγκαῖον ἡγούμην εἶναι πείθεσθαι
14 τοῖς ὑμετέροις βουλήμασι. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐν-
δείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτὸν, ὅπερ πεποίηκεν,
Λυκοῦργον ἐρεῖν ἡγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς
πονηρίας τῆς τούτου τοῦτον ἑώρων προσκαλούμενον·

ἃ δὲ καὶ λογίζεσθαι τοὺς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βου-
λευομένους προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι δεῖ, ταῦτα προ- 774
ῃρούμην εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι. δότε
δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δότε καὶ συγχωρήσατέ μοι πρὸς
Διός, ὡς πέφυκα καὶ προῄρημαι, περὶ τούτων διαλε-
χθῆναι πρὸς ὑμᾶς· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην.
15 Ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικράν, φύσει καὶ νό-
μοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον
καὶ κατ' ἄνδρ' ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν
καὶ τεταγμένον ταὐτὸ πᾶσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ᾖ
πονηρὰ, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιού-
16 τους ἐξαμαρτάνοντας εὑρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον
καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο
ζητοῦσι, καὶ ἐπειδὰν εὑρεθῇ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμ'
ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος.
ᾧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλισθ'
ὅτι πᾶς ἐστι νόμος εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα
δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωσις δὲ πλημμελημά-
των τῶν εἰς ἀμφότερα, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ'
17 ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ὅτι
νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἅπα-
σιν ἥλωκεν, ἕτερος δ' οὐδὲ εἷς ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ
λόγος, περὶ τούτων ῥᾴδιον διδάξαι. δυοῖν γὰρ ὄντοιν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν εἵνεκα πάντες οἱ νόμοι τίθεν-
ται, τοῦ τε μηδένα μηδὲν ὃ μὴ δίκαιόν ἐστι ποιεῖν, καὶ
τοῦ τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολαζομένους βελτίους
τοὺς ἄλλους ποιεῖν, ἀμφοτέροις τούτοις οὗτος ἔνοχος
ὢν φανήσεται. ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ ἀρχῆς παρέβη τοὺς
νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῷ γέγονεν· ἐπὶ δ' οἷς οὐκ ἐμ- 775
μένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἄγεται τιμωρίαν,

ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρόφασιν δι' ἣν ἄν τις
18 αὐτὸν ἀφείη. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς ἄρ'
ἐκ τούτων οὐδὲν ἡ πόλις βλάπτεται. ἐγὼ γὰρ, ὅτι μὲν
πάντ' ἀπόλλυται τὰ ὀφλήματ', εἰ τὰ τούτου σοφίσματα
προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς τῶν ὀφειλόν-
των ἀφιέναι, τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ βελτίστους καὶ
τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς ὠφληκότας δίκαιον ἂν
εἴη, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ πλεῖσθ' ἡμαρτηκότα καὶ
19 δικαιότατ' ὠφληκότα καὶ ἐπὶ δεινοτάτοις (τί γὰρ ἂν
γένοιτο συκοφαντίας καὶ παρανομίας δεινότερον, ἐφ'
οἷς ἀμφοτέροις οὗτος ὤφληκεν;) καὶ ὅτι οὐδ' εἰ πᾶσι
τοῖς ἄλλοις, οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγχωρῆσαι
προσήκει (ὕβρις γὰρ τοῦτό γε), τὰ τοιαῦτ' ἐάσω· ἀλλ'
ὅτι καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι συνταράττεται καὶ διαφθείρεται κατὰ
20 τοῦτον, καὶ τοῦτ' οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν. λέξω
δ' οὔτε καινὸν οὔτε περιττὸν οὐδὲν οὔτ' ἴδιον, ἀλλ'
ὃ πάντες ὑμεῖς ἴσθ' ὁμοίως ἐμοί. εἰ γάρ τις ὑμῶν
ἐξετάσαι βούλεται, τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποιοῦν
τὴν βουλὴν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλη-
σίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἕνας
ἀρχὰς ταῖς νέαις ἑκούσας ὑπεξιέναι, πάντα δι' ὧν ἡ
πόλις οἰκεῖται καὶ σῴζεται γίγνεσθαι, τοὺς νόμους
εὑρήσει καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθεσθαι, ἐπεὶ λυ-
θέντων γε τούτων, καὶ ἑκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας ὅ
τι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ' 776
οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν διενέγκαι.
21 τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιεῖν λυθέντων τῶν
νόμων, ὃς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν; ἐπειδὴ τοί-
νυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται σῴζειν
τὴν πόλιν, δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ

ἂν εἰ καθῆσθ' ἐράνου πληρωταί, τὸν μὲν πειθόμενον
τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν πλήρη
τῇ πατρίδι, τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν δ' ἀπειθοῦντα κο-
22 λάζειν. ἔρανος γάρ ἐστι πολιτικὸς καὶ κοινὸς πάνθ'
ὅσα, ταξάντων τῶν νόμων, ἕκαστος ἡμῶν ποιεῖ. ὃν ὁ
λείπων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλὰ καὶ καλὰ καὶ σεμνὰ
καὶ μεγάλ' ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ καθ'
23 αὑτόν. ὧν ἓν ἢ δύ' ἐρῶ παραδείγματος εἵνεκα, τὰ
γνωριμώτατα. τὸ τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ
τῆς [ἀσθενοῦς] τοιαυτησὶ κιγκλίδος τῶν ἀπορρήτων
κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας ἐπεισιέναι· τὸ τὴν
ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ
καθεζομένη περισχοινίσηται, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ'
ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας ἐκποδὼν ἀποχωρεῖν· τὸ τὰς
ἀρχὰς ἁπάσας, ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν ὑμῶν, τῷ
τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν „μετάστητ' ἔξω" τῶν νομίμων
κρατεῖν ἐφ' οἷς εἰσεπέμφθησαν, καὶ μηδὲ τοὺς ἀσελ-
24 γεστάτους βιάζεσθαι· ἄλλα μυρία. πάντα γὰρ τὰ σεμνὰ
καὶ καλὰ καὶ δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σῴζεται, ἡ
σωφροσύνη, πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
ὑμῶν ἡ παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη, ἡ εὐταξία, τῇ τῶν 777
νόμων προσθήκῃ τῶν αἰσχρῶν περίεστι, τῆς ἀναισχυν-
τίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναιδείας. ἰταμὸν γὰρ ἡ
πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ τομὸν καὶ πλεονεκτικόν, καὶ
τοὐναντίον ἡ καλοκαγαθία, ἡσύχιον καὶ ὀκνηρὸν καὶ
βραδὺ καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. τοὺς νόμους οὖν δεῖ τη-
ρεῖν καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικάζοντας
ὑμῶν· μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονηρῶν περί-
25 εισιν. εἰ δὲ μή, λέλυται πάντ', ἀνέῳκται, συγκέχυται,
τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται.
φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν

Ἀριστογείτονος τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν λαβών, καὶ
διαλογισάμενος ταῦθ' ἅπερ οὗτος, ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν
καὶ ποιεῖν μέχρι παντὸς ὅ τι ἂν βούληταί τις ἐν δη-
μοκρατίᾳ, ἄνπερ τοῦ ποῖός τις εἶναι δόξει ταῦτα ποιῶν
ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀδικημάτων
26 εὐθὺς ἀποκτενεῖ· εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ
λαχόντι, καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χειροτονηθέντι, ἐξ
ἴσου ζητοίη εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν, καὶ ὅλως
μὴ νέος, μὴ πρεσβύτερος τὰ προσήκοντα πράττοι, ἀλλὰ
πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελάσας ἕκαστος ἐκ τοῦ βίου, τὴν
ἑαυτοῦ βούλησιν νόμον, ἀρχήν, πάνθ' ὑπολαμβάνοι·
εἰ ταῦτα ποιοῖμεν, ἔστ' ἔτι τὴν πόλιν οἰκεῖσθαι; τί δέ;
τοὺς νόμους κυρίους εἶναι; πόσην δ' ἂν οἴεσθε βίαν
καὶ ὕβριν καὶ παρανομίαν ἐν ἁπάσῃ τῇ πόλει καθ'
ἑκάστην τὴν ἡμέραν γίγνεσθαι καὶ βλασφημίαν ἀντὶ
27 τῆς νῦν εὐφημίας καὶ τάξεως; καὶ τί δεῖ λέγειν, ὅτι
τοῖς νόμοις ἅπαντα κοσμεῖται καὶ τῷ τούτοις πείθε-
σθαι; ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων 778
Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς
τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεθ' ἡμῖν. διὰ
τί; ὅτι ἐλάχετε, εἶτ' ἀπεκληρώθητε· ταῦτα δ' οἱ νόμοι
λέγουσιν. εἶθ' ὑμεῖς αὐτοὶ κατὰ τοὺς νόμους εἰσεληλ-
λυθότες, τὸν παρὰ τοὺς νόμους λέγειν ἢ πράττειν τι
βιαζόμενον λαβόντες ἀφήσετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν
οὐδ' ὀργὴν ἔχων εὑρεθήσεται, ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ
28 ἀναιδὴς οὑτοσὶ βιάζεται; ὅς, ὦ μιαρώτατε πάντων, κε-
κλειμένης σοι τῆς παρρησίας οὐ κιγκλίσιν οὐδὲ θύραις,
ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις, ἀλλὰ τοσούτοις καὶ τηλι-
κούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων παρὰ τῇ θεῷ κειμένων,
εἰς τὸ ἐντὸς τούτων βιάζῃ καὶ προσέρχῃ πρὸς ταῦτ',
ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσίν σ' οἱ νόμοι· ἀπεσχοινισμένος

πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις, γνώσει δικαστηρίων
τριῶν, ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν, ἑτέρᾳ πρακτόρων, τῇ τῆς
βουλεύσεως, ἣν αὐτὸς διώκεις, γραφῇ, μόνον οὐχ ἁλύ-
σει σιδηρᾷ, ὑποδύῃ παρὰ ταῦτα καὶ διασπᾷς, καὶ προ-
φάσεις πλάττων καὶ ψευδεῖς αἰτίας συντιθεὶς τὰ κοινὰ
29 δίκαι' ἀνατρέψειν οἴει. καὶ μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἐρῶ
παράδειγμα, ὅτι ταῦτ' οὐδὲ καθ' ἓν προσήκει παριδεῖν.
εἰ γάρ τις αὐτίκα δὴ μάλ' εἴποι, ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων
ἢ τῶν πλουσιωτάτων ἢ τῶν λελῃτουργηκότων, ἢ τῶν
τοιούτων τι μερῶν ἀφορίσας, τοὺς λέγοντας εἶναι δεῖ,
ἀποκτείναιτ' ἂν αὐτὸν εὖ οἶδ' ὅτι, ὡς καταλύοντα τὸν
30 δῆμον, καὶ δικαίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. καὶ μὴν ὅ τι 779
βούλεσθε τούτων ἧττόν ἐστι δεινόν, ἢ εἴ τις, ἐξ ὧν
οὗτός ἐστι μερῶν, εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέ-
γειν, ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν
ὁ δῆμος τοὺς πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις ἄρ-
χειν λαχοῦσιν, ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς
καθάπαξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονηροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ
οὖσι· πάντα γὰρ ταῦθ' ὑπάρχει τούτῳ, καὶ πρόσεστι
τοῖς οἷος οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ ἐφ' οἷς νυνὶ ποιεῖ
δικαίως ἂν ἀποθανεῖν, πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδέν
γ' ἧττον, ἐφ' οἷς δῆλός ἐστι ποιήσων, εἰ τὴν παρ'
31 ὑμῶν ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρόν· ὃ μὴ γένοιτο. ὃ
καὶ θαυμαστόν ἐστιν, εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ, ὅτι ἐπὶ μὲν
καλὸν ἢ χρηστὸν ἢ τῆς πόλεως ἄξιον πρᾶγμ' οὐδὲν
οὗτός ἐστι χρήσιμος (μὴ γάρ, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τοσαύτη
σπάνις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει, ὥστε παρ' Ἀριστο-
γείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι)· ἐφ' ἃ δ' ἂν καὶ
χρήσαιτό τις τοιούτῳ θηρίῳ, ἀπεύχεσθαι τοῖς θεοῖς μὴ
γενέσθαι δεῖ. εἰ δ' ἄρα συμβαίη, μεῖζόν ἐστιν εὐτύ-

χημα τῇ πόλει, ἀπορῆσαι τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν,
δι' οὗ τοῦτο ποιήσουσιν, ἢ τοῦτον ἀφειμένον αὐτοῖς
32 ἕτοιμον ὑπάρξαι. τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἂν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιαρὸς
καὶ πατρικῆς πρὸς τὸν δῆμον ἔχθρας ἀνάμεστος; τίς
δ' ἂν ἄλλος μᾶλλον, ὃ μὴ γένοιτ', ἀνατρέψειε τὴν
πόλιν, εἰ λάβοιτ' ἐξουσίας; οὐχ ὁρᾶθ' ὅτι τῆς φύσεως
αὐτοῦ καὶ πολιτείας οὐ λογισμὸς οὐδ' αἰδὼς οὐδεμί',
ἀλλ' ἀπόνοι' ἡγεῖται, μᾶλλον δ' ὅλον ἔστ' ἀπόνοι' ἡ
τούτου πολιτεία; ἣ μέγιστον μέν ἐστιν αὐτῷ τῷ ἔχοντι
κακόν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσιν, πόλει δ' οὐκ ἀνε- 780
κτόν. ὁ γὰρ ἀπονενοημένος πᾶς ἑαυτὸν μὲν προεῖται
καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν, ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου
33 καὶ παραλόγου, ἂν ἄρα σωθῇ, σῴζεται. τίς ἂν οὖν
εὖ φρονῶν αὑτὸν ἂν ἢ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα
ταύτῃ συνάψειε; τίς οὐκ ἂν εἰς ὅσον δυνατὸν φεύγοι,
καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδὼν ποιήσαιτο, ἵνα μηδ'
ἄκων αὐτῇ ποτε περιπέσῃ; οὐκ ἀπονοίας ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους δεῖ ζη-
τεῖν ὅτῳ κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν ἀγα-
θῶν καὶ προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γὰρ εἰς εὐδαι-
μονίαν ἄγει πάντας ἀνθρώπους, ἐκείνη δ' οἷ τοῦτον
34 ἀπελθεῖν δεῖ. θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον,
ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες.
εἰσὶ ταῖς πόλεσιν πάσαις βωμοὶ καὶ νεῴ πάντων τῶν
θεῶν, ἐν δὲ τούτοις καὶ Προνοίας Ἀθηνᾶς ὡς ἀγαθῆς
καὶ μεγάλης θεοῦ, καὶ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι τῷ ἐν Δελ-
φοῖς κάλλιστος καὶ μέγιστος νεὼς εὐθὺς εἰσιόντι [εἰς τὸ
ἱερόν], ὃς ὢν θεὸς καὶ μάντις κατ' ἀμφότερ' οἶδεν τὸ
35 βέλτιστον· ἀλλ' οὐκ ἀπονοίας οὐδ' ἀναιδείας. καὶ δίκης
γε καὶ εὐνομίας καὶ αἰδοῦς εἰσι πᾶσιν ἀνθρώποις βωμοί,

οἱ μὲν κάλλιστοι καὶ ἁγιώτατοι ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ τῇ
ἑκάστου καὶ τῇ φύσει, οἱ δὲ καὶ κοινῇ τοῖς πᾶσι τιμᾶν
ἱδρυμένοι· ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας οὐδὲ συκοφαντίας
οὐδ' ἐπιορκίας οὐδ' ἀχαριστίας, ἃ πάντα τούτῳ πρόσ-
εστιν.

36 Οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν
τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύξεται, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ περί-
εισι λοιδορούμενος καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμενος 781
κρινεῖν, εἰσάξειν, παραδώσειν, τὰ τοιαῦτα δή. ἔστι δὲ
πάντ' αὐτῷ ταῦτ', ἐάνπερ ὑμεῖς ὀρθῶς ἀκούητ', ἀδό-
κιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελήλεγκται τούτων ἐπὶ πάντων
37 πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἐάσω· ἀλλ' Ἀριστογεῖτον
ἑπτὰ γραφὰς κέκρικάς με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τότε
πράττουσι σεαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος
δὶς κατηγόρησας. καὶ Ἀδράστειαν μὲν ἄνθρωπος ὢν
προσκυνῶ, καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς καὶ πᾶσιν ὑμῖν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοῖς σώσασί με πολλὴν χάριν· οὐδε-
πώποτε δ' οὐδὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης, ἀλλ' ἀεὶ συ-
κοφαντῶν ἠλέγχου. ἐὰν οὖν ἀκύρους τοὺς νόμους
οὗτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν μ' ἐξελέγ-
38 ξεις; περὶ τοῦ; σκοπεῖτε γὰρ οὑτωσί. δύ' ἔτη βιάζεται
λέγειν οὗτος, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως.
ἔπειτ' ἐν τούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην καὶ
τὸν χαλκοτύπον τὸν ἐκ Πειραιῶς καὶ τὸν σκυλόδεψον,
καὶ ὅσων ἄλλων κατηγόρηκε παρ' ὑμῖν, εἶδ' ἀδικοῦν-
τας τὴν πόλιν, ἐμὲ δ' οὐχ ἑώρα τὸν ῥήτορ', ᾧ ἐπο-
λέμει, οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον, οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ
ὧν αὐτίκα δὴ τὰ πόλλ' ἐρεῖ; καὶ μὴν κατ' ἀμφότερ'
ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι, τοῦτο μὲν, εἴ τι καθ' ἡμῶν
ἔχων ἀδίκημα δεικνύναι, ἡμᾶς μὲν ἠφίει, ἐπὶ τοὺς δ'
ἰδιώτας ἐπορεύετο, τοῦτο δ', εἰ μηδὲν ἔχων εἵνεκα τοῦ

39 παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι [ὑμᾶς] ταῦτ' ἐρεῖ. εἰ
τοίνυν ἄρα καὶ τοιοῦτός τίς ἐστιν ἄνθρωπος ἐν τῇ
πόλει, οἷος ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινοῦντά τινας [καὶ
συκοφαντήσοντα] ζητεῖν, εἰ δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως μηδὲν 782
φροντίζειν, οὐδέν' ἂν ἧττον εὕροι χρήσιμον ὄντ' ἢ
τοῦτον ἑαυτῷ. διὰ τί; ὅτι τὸν κατηγορήσοντα τῶν
ἄλλων καὶ πάντας κρινοῦντ' αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρ-
χειν δεῖ, ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν ἀποφεύγω-
σιν ἐκεῖνοι. τούτου δ' οὔτε πλειόνων οὔτε μειζόνων
ἁμαρτημάτων οὐδεὶς μᾶλλόν ἐστι μεστὸς ἐν τῇ πόλει.
40 τί οὖν οὗτός ἐστι; κύων νὴ Δία, φασί τινες, τοῦ
δήμου. ποδαπός; οἷος οὓς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι
μὴ δάκνειν, ἃ δέ φησι φυλάττειν πρόβατ' αὐτὸς κατε-
σθίειν. τίνα γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἴργασταί τι
κακὸν τοσοῦτον, ἡλίκον τοὺς ἰδιώτας, περὶ ὧν ψηφί-
σματα γράψας ἑάλω; τίνα δ', ἐξ οὗ νῦν πάλιν λέγει,
κέκρικεν ῥήτορα; οὐδένα. ἀλλ' ἰδιώτας πολλούς, οὓς
συκοφαντῶν περιέρχεται. ἀλλὰ μὴν τοὺς γευομένους
κύνας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν, ὥστ' οὐκ
41 ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. οὐδὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
χρήσιμός ἐστιν ὧν φησίν, ἀλλ' οὗτος πρᾶγμ' ἑόρακεν
μιαρὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις καὶ προπετῶς ἅπασι προσκρούων, ὧν ἂν ἐκ
τούτων ἀθρόους πάντας ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσηται,
τούτων καταβὰς καθ' ἕν' ὑμῶν παρ' ἑκάστου δίκην
λαμβάνει, συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον,
οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὗτοι μὲν γὰρ ἐπίστανται
τούτῳ διαβαπτίζεσθαι), ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς
42 ἀπείρους· ἴσασι δ' οἱ πεπληγμένοι. ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα
μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρήσιμον δ' ἄνθρωπον
τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε πάντα ταῦτα παριδόντας δεῖν

αὐτὸν σῴζειν. ἀλλ' ὧν ἔργῳ πεῖραν εἰλήφατ' ὦ ἄν- 783
δρες Ἀθηναῖοι, μηδέποτ' ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖσθε.
οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντ' ἐτῶν, ὧν ἐτίμησεν
μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦτον
ἐπόθεσε; τί τῶν τῆς πόλεως ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπου-
σίαν εἶδε τὴν τούτου; τί δ', ἀφ' οὗ νῦν λέγει,
βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον,
ὃν μὲν οὐ προσῄει χρόνον, ἀναπαύσασθαι τῶν κα-
κῶν ἡ πόλις, ὧν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν, ἀφ' οὗ δὲ
πάλιν δημηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις
καὶ ταραχώδεις ἐν ἁπάσαις ἀεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγον-
τος τούτου.

43 Βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινὸς ἅψα-
σθαι λόγου, καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φιλοῦσιν
αὐτόν· οὓς ὁποίους μέν τινας χρὴ νομίζειν, αὐτοὶ σκο-
πεῖσθε, ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι, πλὴν ὅτι γ' οὐ σω-
φρονοῦσι προσνέμοντες αὑτοὺς τούτῳ. τῶν μὲν οὖν
ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν, οὐδέν' εἶναι τοι-
οῦτον τίθεμαι· καὶ γὰρ δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
καὶ καλὸν καὶ συμφέρον, οὕτω καὶ λέγειν ἐμὲ καὶ
44 φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἵν'
ὡς εἰς ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀγάγω, τὸν μαθη-
τὴν, εἰ δὲ βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, Φιλοκρά-
την τὸν Ἐλευσίνιον, μόνον εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι, οὐχ
ὡς οὐχὶ πλειόνων ὄντων (ὤφελε γὰρ μηδεὶς ἄλλος
Ἀριστογείτονι χαίρειν), ἀλλ' ὃ καθ' ὑμῶν ὡς ὄνειδος
ὀκνῶ λέγειν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν δίκαιός εἰμι
δημοσίᾳ κατηγορεῖν· εἶτα καὶ ταὐτὸ ποιήσει καὶ πρὸς
45 ἕνα ῥηθεὶς ὁ λόγος. τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν ἀκριβῶς,
οἷον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογείτονι χαί-
ροντα, ἐάσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάσφημ' ἀναγκάζω-

μαι διεξιέναι· ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω. εἰ πονηρός ἐστιν 784
Ἀριστογείτων ἁπλῶς καὶ πικρὸς καὶ συκοφάντης καὶ
τοιοῦτος οἷος ὑπισχνεῖται, δίδωμι συγχωρῶ Φιλόκρα-
τες σοὶ τῷ τοιούτῳ τὸν ὅμοιον σῴζειν· τῶν γὰρ ἄλλων
ἁπάντων καὶ φρονούντων ἃ δεῖ καὶ φυλαττόντων τοὺς
46 νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἶμαι γενέσθαι. εἰ δὲ
κάπηλός ἐστιν πονηρίας καὶ παλιγκάπηλος καὶ μετα-
βολεύς, καὶ μόνον οὐ ζυγὰ καὶ στάθμ' ἔχων πάνθ' ὅσα
πώποτ' ἔπραξεν ἐπώλει, τί τοῦτον ὦ μάται' ἀκονᾷς;
οὔτε γὰρ μαγείρῳ μαχαίρας οὐδέν ἐστ' ὄφελος δήπου-
θεν ἥτις μὴ τέμνει, οὔτε τῷ βουλομένῳ δι' αὑτοῦ πᾶσι
πράγματα καὶ κακὰ γίγνεσθαι, ὁ ταῦτ' ἀποδωσόμενος
47 συκοφάντης οὐδέν ἐστι χρήσιμος. ἀλλὰ μὴν ὅτι τοι-
οῦτος οὗτός ἐστιν, εἰδότι σοι φράσω. τὴν καθ' Ἡγή-
μονος εἰσαγγελίαν μέμνησαι ὡς ἀπέδοτο· τὰς κατὰ
Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλιπεν. τὸν ἐλαιοπώλην
Ἀγάθωνα (ταυτὶ γὰρ τὰ πρώην) βοῶν καὶ κεκραγὼς
καὶ ἰοὺ ἰού, πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω ποιῶν ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις ὡς δέον στρεβλοῦν, λαβὼν ὁτιδήποτε, παρὼν
ὅτ' ἠφίετο, ἄφωνος ἐγένετο. τὴν κατὰ Δημοκλέους
εἰσαγγελίαν ἀνασείσας ποῖ ἔτρεψεν; ἄλλα μυρία, ὧν
ἐμοὶ μὲν ἔργον ἁπάντων μνησθῆναι, σὺ δ' οἶδ' ὅτι
48 καὶ τἀντίγραφ' αὐτῶν ἔχεις, ἐργολαβῶν αὐτῷ. τίς οὖν
ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων ἢ πονηρὸς ἢ χρηστός; ἢ διὰ
τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων προδότης, τῶν δὲ χρηστῶν
ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γένους· πλὴν εἰ συκοφάντου τις
καὶ πονηροῦ σπέρμα καὶ ῥίζαν, ὥσπερ γεωργὸς, οἴεται
δεῖν ὑπάρχειν τῇ πόλει. τοῦτο δ' οὐ καλὸν ὦ ἄνδρες 785
Ἀθηναῖοι, νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὅσιον· οὐδὲ
γὰρ τοὺς προγόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ'
ὑμῖν οἰκοδομῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν αὐτοῖς μο-

σχεύητε, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἵν' ἀνείργητε καὶ κολάζητε
καὶ μηδεὶς ζηλοῖ μηδ' ἐπιθυμῇ κακίας.

49 Δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πρᾶγμ' εἶναι
πονηρία. ὅπου γὰρ Ἀριστογείτων ἐπὶ τοῖς ὡμολογη-
μένοις ἀδικήμασι κρίνεται καὶ οὐκ ἀπόλωλε πάλαι, τί
χρὴ ποιεῖν ἢ λέγειν; ὃς εἰς τοῦθ' ἥκει πονηρίας, ὥστ'
ἐνδεδειγμένος ἤδη βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ
ἐπαύετο, οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστ' ἐνεχειρίζετε στρατη-
γοῖς, [ὅτι αὐτῷ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ ἔδοσαν,] οὐδὲ
50 τῶν κοπρώνων ἂν ἐπιστάτας ἑλέσθαι φάσκων, οὐκ
ἐκείνους ὑβρίζων, οὔ (ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξῆν μικρὸν
ἀργύριον δοῦσι τούτῳ μὴ ἀκούειν ταῦτα), ἀλλὰ τὴν
ὑμετέραν χειροτονίαν προπηλακίζων καὶ τῆς αὑτοῦ πο-
νηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος, τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρχὰς
σπαράττων, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον, τί κακῶν οὐ
παρέχων; τὰ τελευταῖα δὲ ταυτὶ πάντας εἰς ταραχὴν
καὶ στάσιν ἐμβαλεῖν ζητήσας, γράμματ' ἐκτιθεὶς ψευδῆ,
ὅλως δ' ἐπὶ τῷ πάντων κακῷ πεφυκώς, καὶ πρόδηλος
51 ὢν ὅτι τοιοῦτός ἐστι τῷ βίῳ. σκοπεῖτε γάρ. εἰσὶν
ὁμοῦ δισμύριοι πάντες Ἀθηναῖοι. τούτων ἕκαστος ἕν
γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται, ἤτοι νὴ
τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ' οὐχ
οὗτος οὐδέν, οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι, πρὸς ὅτῳ τὸν βίον
ἐστὶ τῶν μετρίων ἢ καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγα-
θῶν ἐπ' οὐδενὶ τῇ ψυχῇ διατρίβει· οὐ τέχνης, οὐ γε- 786
ωργίας, οὐκ ἄλλης ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται· οὐ
φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ·
52 ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὥσπερ ἔχις ἢ σκορ-
πίος ἠρκὼς τὸ κέντρον, ᾄττων δεῦρο κἀκεῖσε, σκοπῶν
τίνι συμφορὰν ἢ βλασφημίαν ἢ κακόν τι προστριψά-
μενος καὶ καταστήσας εἰς φόβον, ἀργύριον πράξεται.

οὐδὲ προσφοιτᾷ πρός τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κου-
ρείων ἢ μυροπωλίων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ
πρὸς ἕν· ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμεικτος, οὐ χάριν,
οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν ὧν ἄνθρωπος μέτριος γιγνώ-
σκων μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς ἐν Ἅιδου
γράφουσιν, μετὰ τούτων, μετ' ἀρᾶς καὶ βλασφημίας καὶ
53 φθόνου καὶ στάσεως καὶ νείκους, περιέρχεται. εἶθ' ὃν
οὐδὲ τῶν ἐν Ἅιδου θεῶν εἰκός ἐστιν τυχεῖν ἵλεων, ἀλλ'
εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆναι διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ βίου,
τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες οὐ μόνον οὐ τιμωρή-
σεσθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες δωρειῶν ἀφήσετ'
ἢ τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποθ' ὑμεῖς ἔδοτε, ἐὰν ὄφλῃ
τι τῷ δημοσίῳ, τοῦτο μὴ καταθέντι τῶν ἴσων μετέχειν;
οὐδενί. μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δῶτε νῦν, ἀλλὰ τιμω-
ρήσασθε καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις.

54 Ἄξιον δ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τὰ λοίπ'
ἀκοῦσαι· δεινῶν γὰρ ὄντων, οὐ μὲν οὖν ἐχόντων ὑπερ-
βολήν, ὧν ἠκούσατ' ἄρτι λέγοντος Λυκούργου, τὰ
λοίπ' ἐνάμιλλα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὑρεθή-
σεται. πρὸς μὲν γὰρ τῷ τὸν πατέρ' ἐν τῷ δεσμωτη-
ρίῳ προδοὺς ἀπελθεῖν ἐξ Ἐρετρίας, ὥσπερ ἠκούσατε 787
Φαίδρου, ἀποθανόνθ' ὁ ἀσεβὴς οὗτος καὶ μιαρὸς οὐκ
ἔθαψεν, οὐδὲ τοῖς θάψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ
55 καὶ δίκην πρὸς ἔλαχεν. πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ
ἀπεσχῆσθαι τὼ χεῖρε, ὥσπερ ἀρτίως ἠκούσατε τῶν
μαρτύρων, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ, οὐχ ὁμοπα-
τρίαν μέν, θυγατέρα δ' ἐκείνης ὁπωσδήποτε γενομένην,
ἐῶ γὰρ τοῦτ', ἀλλ' ἀδελφήν γε, ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο,
ὥς φησι τὸ ἔγκλημα τῆς δίκης, ἣν ὑπὲρ τούτων ἔλαχ'
αὐτῷ ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς οὑτοσί, ὁ νῦν συναπολογησό-
56 μενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, ἕτερον δεινόν,

ὦ γῆ καὶ θεοί, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. ὅτε γὰρ τὸ δε-
σμωτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς γυναῖκά τιν'
ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ᾗ ἐτύγχανεν ὡς ἔοικε κεχρη-
μένος ποτέ· καὶ κρύπτει καὶ διασῴζει τὰς πρώτας ἡμέ-
ρας αὐτὸν ἐκείνη, ἃς ἐζήτουν καὶ ἐκήρυττον οἱ ἕνδεκα,
καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσ' ὀκτὼ δραχμὰς ἐφόδιον καὶ χιτω-
57 νίσκον καὶ ἱμάτιον, ἐξέπεμψεν εἰς Μέγαρα. ταύτην
τὴν ἄνθρωπον, τὴν τοιαῦτ' εὐεργετήσασαν αὐτόν, ὡς
πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει καὶ λαμπρός, μεμφομένην τι
καὶ τούτων ὑπομιμνῄσκουσαν καὶ ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν,
τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπειλήσας ἀπέπεμψ' ἀπὸ
τῆς οἰκίας, ὡς δ' οὐκ ἐπαύεθ' ἡ ἄνθρωπος, ἀλλὰ γυ-
ναίου πρᾶγμ' ἐποίει καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους προσ-
ιοῦσ' ἐνεκάλει, λαβὼν αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ πρὸς τοὺς
πωλητὰς ἀπήγαγε· καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ μετοί-
κιον ἔτυχεν, ἐπέπρατ' ἂν διὰ τοῦτον, ᾧ τῆς σωτηρίας
58 [αὐτὴ] αἰτία 'γεγόνει. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει 788
μοι τὸν τὴν ταφὴν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα, καὶ
τὸν τῆς δίκης διαιτητήν, ἣν ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελ-
φῆς ἔλαχ' αὐτῷ οὑτοσί, καὶ τὸ ἔγκλημα φέρε. κάλει
δὲ πρῶτον πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς
ὑποδεξαμένης αὐτόν, καὶ τοὺς πωλητάς, πρὸς οὓς ἀπή-
γαγεν αὐτήν. ὑμεῖς δ' ἠγανακτεῖτ' ἀρτίως, εἰ τῶν τὸν
ἔρανον φερόντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγόρει.
μιαρὸν μιαρὸν τὸ θηρίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
ἄμεικτον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

59 Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πε-
ποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος
μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται.

60 Ἓν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευ-
μάτων τὰ λοίπ' ἐάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δε-
σμωτηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου
πρὸς κατεγγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ
λαλῶν ὁτιδήποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιω-
μένου δὲ καὶ δεινὰ ποιοῦντος τἀνθρώπου, καὶ λέγον-
τος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφῄρηται, εἰς τοῦτ' ἀφικνεῖται
βδελυρίας, ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν ἄνθρωπον.
61 νεαλὴς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος, περιῆν αὐτοῦ
τεταριχευμένου καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς
δ' εἰς τοῦθ' ἧκεν, ἀπεσθίει τὴν ῥῖνα τἀνθρώπου. καὶ
τότε μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἄνθρωπος γε-
νόμενος, ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν [καὶ
ζητεῖν]· ὕστερον δ' εὑρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κι-
βωτίῳ τινί, οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα 789
ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ ταῦθ' οἱ ἐν τῷ οἰκήματι, μὴ
πυρός, μὴ λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδένα μη-
δενὸς τούτῳ κοινωνεῖν[, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν
62 τούτῳ διδόναι]. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι
τὸν ἄνθρωπον, οὗ τὴν ῥῖν' ὁ μιαρὸς οὗτος ἐσθίων
κατέφαγεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Καλῶν γ' ἔργων ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῖν γέγονεν. ἄξιόν γ' ἐκ τοῦ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον ἢ συμβουλήν τιν' ἀκοῦσαι. ἀνάγνωθι δὴ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

ΔΟΓΜΑ.

63 Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ
μὲν ἐπὶ πονηρίᾳ καὶ τοῖς ἐσχάτοις ἐμπεπτωκότες εἰς
τὸ οἴκημα, τοσούτῳ τοῦτον ἡγήσανθ' ἑαυτῶν πονηρό-

τερον, ὥστ' ἄμεικτον ἑαυτοῖς καταστῆσαι, ὑμεῖς δ' ἐξεληλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας, εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμείξετε; τί τῶν πεπραγμένων ἢ βεβιωμένων ἐπαινέσαντες; ἢ τί τῶν πάντων οὐχὶ δυσχεράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ ἀκάθαρτος; οὐ συκοφάντης;

64 Ἀλλ' ὅμως τοιαῦτα ποιῶν καὶ τοιοῦτος ὤν, ἐν ἁπάσαις ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις „ἐγὼ μόνος [εὔνους] ὑμῖν· πάντες οὗτοι συνεστᾶσι· προδέδοσθε· ἡ παρ' ἐμοὶ μόνον εὔνοια λοιπή“. βούλομαι δὴ τὴν σφοδρὰν καὶ μεγάλην εὔνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι, πόθεν ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος αὐτῷ γεγονυῖα, ἵν' εἰ μέν ἐστι τοιαύτη, χρῆσθ' αὐτῇ καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μή, φυλάτ-
65 τησθε. πότερον γάρ, ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον 790
κατέγνωτε, καὶ τὴν μητέρ' [αὐτοῦ] ὀφλοῦσαν ἀποστασίου ἀπέδοσθε, διὰ ταῦτ' αὐτὸν ὑμῖν ὑπολαμβάνετ' εὔνουν εἶναι; ἀλλ' ἄτοπον νὴ τὸν Δία καὶ θεοὺς τοῦτό γε. εἰ μὲν γὰρ εὔνους ἐστὶν ἐκείνοις καὶ τὸν τῆς φύσεως διασῴζει νόμον, ὃς καὶ ἀνθρώποις καὶ θηρίοις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὥρισται, στέργειν τοὺς
66 γονέας, κακόνους ἐστὶν τοῖς ἐκείνους ἀπολωλεκόσιν δῆλον ὅτι, καὶ νόμοις καὶ πολιτείᾳ τῇ τούτων· εἰ δὲ μηδένα τούτων ὑπόλογον ποιεῖται, ἡδέως ἂν εἰδείην, τίς ἐστιν ὁ τὴν πρὸς τοὺς γονέας εὔνοιαν ὁρῶν προδεδωκότα τοῦτον, ἣν πρὸς τὸν δῆμον νῦν ἔχειν ὑπισχνεῖται, πιστεύων· ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν, οὐ μόνον ἀνθρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν τῶν
67 γονέων ἀμελοῦντα. ἀλλὰ νὴ Δία, ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσασθε, καὶ δὶς εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, διὰ ταῦθ' ὑμῖν εὔνους ἐστίν. ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι τὴν

ἀρχὴν ἣν ἔλαχ' ἄρχειν ἀπεδοκιμάσατε; ἀλλ' ὅτι παρα-
68 νόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ' ὅτι πέντε ταλάντων πρὸς ἐτιμήσατε; ἀλλ' ὅτι δακτυλοδεικτεῖτ' ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἁπάντων δεικνύναι; ἀλλ' ὅτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολιτείας μενόντων, οὐκ ἔνι τῶν αἰσχρῶν αὐτῷ τούτων ἀπαλλαγή; ἀλλὰ διὰ τί ὑμῖν οὗτος εὔνους ἐστίν; ὅτι φησίν; ἀναιδής ἐστιν· ὁ δ' ἀναιδὴς ἐκ τίνος ὠνομάσθη τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτ' ὄντα μήτ' ἂν γενόμενα, ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν, ὅπερ οὗτος ποιεῖ;

69 Ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἅ μοι παραλείπειν ἔδοξε Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς 791
εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὥσπερ ἂν εἰ χρέως ἐσκοπεῖτ' ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος δίκαια. εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν' ᾐτιᾶτο χρήματα, ὁ δ' ἠρνεῖτο, εἰ μὲν ἐφαίνονθ' αἵ τε συνθῆκαι καθ' ἃς ἐδανείσατο κείμεναι, καὶ οἱ τεθέντες ὅροι ἑστηκότες, τὸν ἀρνούμενον ἡγεῖσθ' ἂν ἀναιδῆ δηλονότι, εἰ δ' ἀνῃρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα· οὕτω
70 ταῦτα πέφυκεν. εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει τῇ πόλει, συνθῆκαι μὲν οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἐγγράφονται πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες, ὅρος δ' ἡ σανὶς ἡ παρὰ τῇ θεῷ κειμένη. εἰ μὲν οὖν ἀνῄρηται ταῦτα καὶ ἐξαλήλιπται τὸ ὄφλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδόμεθα· εἰ δ' ἔτ' ἔστι καὶ ἔσται τέωσπερ ἂν ἐκτείσῃ κείμενα, οὗτος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει, ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ
71 δεινὰ ποιεῖ τὰ κοινὰ δίκαι' ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. οὐ γάρ, εἰ μὴ πᾶν ὅσον ὦφλεν ὀφείλει, νῦν ἡ κρίσις οὐδ' ὁ λόγος, ἀλλ' εἰ ὀφείλει. ἢ δεινά γ' ἂν πάθοιεν οἱ δραχμὴν ἐγγεγραμμένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἠδικήκασιν, ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ' αὐτῶν·

ἐὰν δέ τις μεγάλ' ἠδικηκὼς ᾖ, μίαν θεὶς ἢ δύο κατα-
βολὰς ἐπίτιμος ἔσται. ἔτι τοίνυν τρί' ἐστὶν τὰ ὀφλή-
ματα, ἃ ἐγγέγραπται καὶ ἐφ' οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν
δὴ δύ' ἐν ἀπογραφῇ πεποίηται, τὸ δ' ἓν οὐδ' ἀπο-
γέγραπται, ἀλλὰ βουλεύσεως τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρί-
72 στωνα διώκει. ναί, φησίν· ἀδίκως γάρ μ' ἐγγέγραφεν.
δεῖ δή σ' ὡς ἔοικε δίκην λαβεῖν. οὐκοῦν ὑποσχεῖν
πρῶτον καὶ μεῖναι ἐν οἷς πέπονθας ἀνάγκη. ἢ τίνος
λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξεστί σοι πάνθ' ἅπερ τοῖς ἄλλοις,
73 τί ἠδίκησαι; φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε. 792
ἂν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα τῆς βουλεύσεως, τί ἔσται; ἐξα-
λειφθήσεται νὴ Δία, ὁ δ' ἀντεγγραφήσεται· ταῦτα γὰρ
οἱ νόμοι λέγουσι. καλῶς. πότερ' οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς
ἡμέρας ὁδὶ μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ, ὁ ἐξαλειφθείς,
ἐκεῖνος δ' ἐπίτιμος ἔσται, ὁ ἐγγραφείς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν
ὅδ' ἀξιοῖ, ταῦτα συμβαίνει· εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται μὴ
ὀφείλει, ἐπειδὰν ἐξαλειφθῇ, ὀφειλήσει δηλονότι. ἀλλ'
οὐκ ἔστι ταῦτ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῇ, τότ'
74 οὐκ ὀφειλήσει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. τί δ'; ἂν αὐτὸν
ἀποφύγῃ, παρὰ τοῦ κομιεῖται ταῦθ' ἡ πόλις, ἃ νῦν
οὐκ ἐξὸν οὗτος ποιεῖ; πόθεν δ', οἷς οὗτος θανάτου
τιμᾶται καὶ δεσμοῦ περιιών [ἐν τῷ δικαστηρίῳ], οἱ
μὲν τὰς ψυχάς, οἱ δὲ τὸ μὴ δεινὰ πεπονθέναι κομι-
οῦνται; ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων
δικαίων μετουσίαν διδόασιν οἱ νόμοι. οὗτος τῶν ἀνη-
κέστων ἑτέροις αἴτιος γίγνεται, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ πολι-
75 τικῶς οὐδ' ὡς συμφέρει γιγνομένων τούτων. ἀλλ'
ἔγωγε ταῦθ' ὁρῶν θαυμάζω, τὸ τἄνω κάτω γεγενῆσθαι
τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι. ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα
κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι, μηδὲ γένοιτο.
ἀλλ' ὅταν, οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν

ὑμετέρων βουλήσεων ἐξῇ, ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶ-
ται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορρίπτηται, ὅταν τὸ δίκαιον καὶ
τὸ συμφέρον ἡττᾶται τοῦ φθόνου, τότ' ἄνω κάτω πάντα
χρὴ νομίζειν ἐστράφθαι.
76 Ἤδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἳ
τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες
ὡς οὐκ ἀδικοῦσι δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου με- 793
τριότητα καὶ σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν
προγόνων ἔργα καὶ λῃτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοι-
αῦτα, δι' ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικά-
ζοντας ἤγαγον. τούτῳ δ' οὐδέν' ὁρῶ τῶν τόπων τού-
των βάσιμον [ὄντα], ἀλλὰ πάντ' ἀπόκρημνα φάραγγας
77 βάραθρα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρεῖ; ὧν ὁ πατήρ τι πε-
ποίηκε νὴ Δία. ἀλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τουτοισὶ
τοῖς δικαστηρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλον-
ότι καὶ ἀξίου τεθνάναι. ἀλλὰ νὴ Δία, εἰ ταῦτ' ἐστὶν
αὐτῷ δυσχερῆ τὰ περὶ τὸν πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον
καταφεύξεται, ὡς σώφρονα καὶ μέτριον. ποῖον; ὃν ποῦ
βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἑοράκατε, οὐκ
78 ἔστι τοιοῦτος. ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰς τὰς λῃτουργίας ἀπο-
χωρήσεται. τὰς πότ' ἢ ποῦ γεγονυίας; τὰς τοῦ πατρός;
ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις ἀπαγωγὰς
ἐνδείξεις, οὐχὶ λῃτουργίας εὑρήσετε. ἀλλὰ νὴ Δία καὶ
χωρὶς τούτων συγγενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ παρα-
στάντες αὐτὸν ἐξαιτήσονται. ἀλλ' οὔτ' εἰσὶν οὔτ' ἐγέ-
79 νοντο πώποτε· πῶς γὰρ τῷ γε μηδ' ἐλευθέρῳ; πλὴν
ἔστι νὴ Δί' ἔστιν ἀδελφός τις αὐτῷ, ὁ παρὼν καὶ τὴν
καλὴν δίκην λαχών. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα τί δεῖ λέ-
γειν; ἀδελφὸς δ' ἐστὶ τούτου ὁμομήτριος καὶ ὁμο-
πάτριος καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὑτοσί,
τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ ἀλλ' ἐφ' οἷς ὑμεῖς τὴν μιαρὰν

Θεωρίδα, τὴν Λημνίαν, τὴν φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν καὶ
80 τὸ γένος πᾶν ἀπεκτείνατε, ταῦτα λαβὼν τὰ φάρμακα
καὶ τὰς ἐπῳδὰς παρὰ τῆς θεραπαίνης αὐτῆς, ἣ κατ'
ἐκείνης τότ' ἐμήνυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ βάσκανος οὗτος πε- 794
παιδοποίηται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει καὶ τοὺς ἐπι-
λήπτους φησὶν ἰᾶσθαι, αὐτὸς ὢν ἐπίληπτος πάσῃ πο-
νηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιρήσεται, ὁ φαρμακὸς, ὁ
λοιμός, ὃν οἰωνίσαιτ' ἄν τις μᾶλλον ἰδών, ἢ προσει-
πεῖν βούλοιτο, ὃς αὐτὸς αὑτῷ θανάτου τετίμηκεν, ὅτε
τοιαύτην δίκην ἔλαχεν.
81 Τί οὖν λοιπὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἃ κοινὰ νὴ
Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν
ἄλλων ὑμῶν φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτῷ ταῦτα
φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ' ὑμῶν ἕκαστος ἔχων οἴκο-
θεν ἔρχεται, ἔλεον συγγνώμην φιλανθρωπίαν. ἀλλὰ
τούτων γ' οὐδ' ὅσιον οὐδὲ θέμις τῷ μιαρῷ τούτῳ
μεταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον
τῇ φύσει κατὰ πάντων ἔχῃ, τούτου τυγχάνειν παρ'
82 ἑκάστου δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. τίν' οὖν νόμον ὑμῖν
ἢ τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δο-
κεῖ; πότερ' εὐτυχοῦντας ὁρᾶν καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ
χρηστῇ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποιῶν ζήσεται; τὰ γὰρ
τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. οὐκοῦν ἐν κρίσεσιν
καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βούλε-
ται· ταῦτα γεωργεῖ, ταῦτ' ἐργάζεται. ὁ δὲ ποῖός τις ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλοῖτ' ἂν δικαίως ὁ τρισκατάρατος,
ὁ κοινὸς ἐχθρὸς, ὁ πᾶσι δυσμενής, ὅτῳ μήτε γῆ φέροι
καρπόν, μήτ' ἀποθανόντα δέξαιτο; οὐχ ὁ τοιοῦτος;
83 ἔγωγε νομίζω. τίνος δὲ συγγνώμης ἢ ποίων ἐλέων οι
σεσυκοφαντημένοι τετυχήκασιν παρὰ τούτου, οἷς οὗτος
θανάτου πᾶσιν ἐτιμᾶτ' ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις, 795

καὶ ταῦτα πρὶν τὴν πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι; καὶ
ἐφ' οἷς ὁ βάσκανος οὗτος οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε,
τούτους ὑμῶν οἱ λαχόντες ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ δίκαια
ποιοῦντες ἔσῳζον, [καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντου-
μένους ἀπεψηφίζοντο,] καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψή-
84 φων οὐ μετεδίδοσαν τούτῳ. ἀλλ' ἥ γε τούτου πικρία
καὶ μιαιφονία καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο. οὐχὶ
παιδί', οὐχὶ μητέρας τῶν κρινομένων ἐνίων γραῦς
παρεστώσας ὁρῶν οὗτος ἠλέει. εἶτα σοὶ συγγνώμη;
πόθεν ἢ παρὰ τοῦ; ἢ τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος; πολλοῦ
γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς ταῦτ' ἔλεον προδέδωκας Ἀρι-
στογεῖτον, μᾶλλον δ' ἀνῄρηκας ὅλως. μὴ δὴ πρὸς οὓς
αὐτὸς ἔχωσας λιμένας καὶ προβόλων ἐνέπλησας, πρὸς
τούτους προσορμίζου· οὐ γὰρ δίκαιον.
85 Εἰ τοίνυν ἀκούσαιτε τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τὴν
ἀγορὰν περιιὼν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν, ἔτι μᾶλλον ἂν αὐτὸν
μισήσαιτε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφείλειν
τῷ δημοσίῳ, τούτους δ' ἅπαντας ὁμοίους ὑπάρχειν
ἑαυτῷ. ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς ἠτυχηκότας,
εἰ καὶ δύ' εἰσὶ μόνοι, συγχωρῶ· παντὶ γὰρ πλείους
εἰσὶ τοῦ δέοντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων ὀφείλειν ἔδει.
οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γ' ὑπάρχειν ὁμοίους
οἶμαι τούτους, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ τοὐναντίον.
86 οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθε. καὶ μή μ' ὑπολάβητ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλοντας ὑμᾶς τῷ δημοσίῳ δια-
λέγεσθαι· οὔτε γὰρ ἔστι μήτε γένοιτο τοῦτο, οὔτ' ἐγὼ
νομίζω. ἀλλ' εἴ τῳ τις ἄρ' ἢ φίλος ἢ γνώριμός ἐστιν
ἐν τούτοις, ὡς ὑπὲρ τούτου τοῦτον προσήκει μισεῖν, 796
τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώπους
ἐπιεικεῖς, οἷς ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαι γίγνονται καὶ
ὀφλήματ' ἴδια, οἷς οὐ πρόσεστι κοίν' ἀδικήματα, ἠτυ-

χηκέναι δὲ συμβέβηκεν, εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν ἑαυτῷ
καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ προσηκόντως.
87 οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν Ἀριστογεῖτον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ,
γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους ἀποκτεῖναι
γραφὴν ἁλῶναι παρανόμων, καὶ τεθνάναι δέον σ᾽ ἐπὶ
ταύτῃ τοῦ τιμήματος τυχεῖν, καὶ φίλον ἐγγυησάμενον
μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεγκεῖν· οὐχ
ὅμοιον, οὔ. ἔπειθ᾽ ὅτι τὴν κοινὴν φιλανθρωπίαν, ἣν
ὑμεῖς ἔχετ᾽ ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους, οὗτος ἀναιρεῖ
καὶ διαφθείρει. ὑμεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῇ τῆς
φύσεως, ὅπερ εἶπον, χρώμενοι φιλανθρωπίᾳ, ὥσπερ
αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰκίας, οὕτω τὴν
88 πόλιν οἰκεῖτε δημοσίᾳ. πῶς οὖν ἐκεῖναι; ὅπου πατήρ
ἐστι καὶ υἱεῖς ἄνδρες, τυχὸν δὲ καὶ τούτων παῖδες,
ἐνταῦθ᾽ ἀνάγκη πολλὰς καὶ μηδὲν ὁμοίας εἶναι βου-
λήσεις· οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων οὔτ᾽ ἔργων
ἐστὶν ἡ νεότης τῷ γήρᾳ. ἀλλ᾽ ὅμως οἵ τε νέοι πάνθ᾽
ὅσ᾽ ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὦσιν μέτριοι, οὕτω ποιοῦσ᾽
ὥστε μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι λανθάνειν, εἰ δὲ μή, φα-
νεροί γ᾽ εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν οἵ τε πρεσβύ-
τεροι πάλιν, ἂν ἄρ᾽ ἴδωσιν ἢ δαπάνην ἢ πότον ἢ
παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ᾽ ὁρῶσιν ὥστε
μὴ δοκεῖν ἑορακέναι. ἐκ δὲ τούτων γίγνεταί τε πάνθ᾽
89 ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις καὶ καλῶς γίγνεται. τὸν αὐτὸν [illegible]
τοίνυν τρόπον ὑμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν
οἰκεῖτε συγγενικῶς καὶ φιλανθρώπως, οἱ μὲν οὕτως
ὁρῶντες τὰ τῶν ἠτυχηκότων ἔργα, ὥστε, τὸ τῆς πα-
ροιμίας, ὁρῶντες μὴ ὁρᾶν καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούειν.
οἱ δ᾽ οὕτω ποιοῦντες ἃ πράττουσιν, ὥστ᾽ εἶναι φανε-
ροὶ καὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυνόμενοι. ἐκ δὲ τούτων
ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει μένει

90 καὶ συνέστηκε ὁμόνοια. ταῦτα τοίνυν Ἀριστογείτων τὰ
καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς
ὑμετέροις, κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ καὶ μεταρρίπτει, καὶ ἃ
τῶν ἄλλων τῶν ἠτυχηκότων ἕκαστος ἀψοφητεὶ ποιεῖ,
ταῦθ᾽ οὗτος μόνον οὐ κώδωνας ἐξαψάμενος διαπράτ-
τεται. οὐ πρυτάνεις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης, οὐχ ἡ
91 προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν δύναται. ἐπειδὰν
οὖν τις ὑμῶν ἐφ᾽ οἷς οὗτος ἀσελγαίνει λυπηθεὶς εἴπῃ
„τοῦτον δὲ ταῦτα ποιεῖν, καὶ ταῦτ᾽ ὀφείλοντα τῷ δη-
μοσίῳ", „τί δ᾽; οὐ καὶ ὁ δεῖνα", φησίν, „ὀφείλει";
τὸν ἐχθρὸν ἕκαστος ὑπειπὼν τὸν αὑτοῦ. ὥστε τὴν πο-
νηρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν, αἳ
περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τούτῳ διὰ τοῦτον γίγνονται.
92 Λοιπὸν τοίνυν ἐστὶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς
ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις τούτου, ἀδίκημα σαφὲς καὶ
ἐναργὲς ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων, μάλιστα μὲν αὐτῷ θα-
νάτου τιμῆσαι, εἰ δὲ μή, τοσοῦτ᾽ ἀναθεῖναι τίμημα
χρημάτων, ὅσον μὴ δυνήσεται φέρειν· ἄλλη γὰρ οὐκ
93 ἔστιν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς ἐπίστασθε. καὶ γὰρ ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων ἄν τις
ἴδοι, τοὺς μὲν βελτίστους καὶ μετριωτάτους αὐτῇ τῇ 798
φύσει πάντα ποιοῦντας ἑκόντας ἃ δεῖ, τοὺς δὲ χείρους
μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροὺς ἄγαν κληθῆναι, τῷ
φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις
καὶ ὀνείδεσιν ἀλγεῖν εὐλαβουμένους ἐξαμαρτάνειν· τοὺς
δὲ πονηροτάτους καὶ ἐξαγίστους ὀνομαζομένους τάς γε
94 συμφορὰς σωφρονίζειν λέγουσιν. οὑτοσὶ τοίνυν Ἀρι-
στογείτων τοσοῦθ᾽ ὑπερῆρκεν ἅπαντας ἀνθρώπους πο-
νηρίᾳ, ὥστ᾽ οὐδὲ παθὼν ἐνουθετήθη, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς
αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεονεκτήμασιν πάλιν εἴληπται.
καὶ τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς ἄξιός ἐστιν νῦν ἢ πρό-

τερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν παρὰ
τοὺς νόμους, νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν,
διαβάλλειν, βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθ'. εἰσαγγέλ-
λειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους αὐτὸς ὀφείλων τῷ
95 δημοσίῳ· τούτου γὰρ οὐδέν ἐστιν δεινότερον. τὸ μὲν
οὖν νουθετεῖν τοῦτον μανία· ὅς γὰρ οἷς ὁ δῆμος ἅπας
τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θορύβοις μηδεπώ-
ποθ' ὑπεῖξε μηδὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειέν τι
τοῦ παρ' ἑνὸς λόγου. ἀνίατον ἀνίατον ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τὸ πρᾶγμ' ἔστι τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ
ἰατροί, ὅταν καρκίνον ἢ φαγέδαιναν ἢ τῶν ἀνιάτων
τι κακῶν ἴδωσιν, ἀπέκαυσαν ἢ ὅλως ἀπέκοψαν, οὕτω
τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ῥῖψαι ἐκ τῆς πόλεως,
ἀνελεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν, ὃ μήτ' ἰδίᾳ
96 μήτε δημοσίᾳ γένοιτο, ἀλλὰ προευλαβηθέντας. ὡδὶ
γὰρ ὁρᾶτε. οὐδένα πώποτ' ἴσως ὑμῶν ἔχις ἔδακ' οὐδὲ
φαλάγγιον, μηδὲ δάκοι· ἀλλ' ὅμως πάντα τὰ τοιαῦτα 799
ἐπὰν ἴδητ', εὐθὺς ἀποκτενεῖτε. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρό-
πον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν συκοφάντην καὶ
πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἄνθρωπον ἴδητε, μὴ πόθ'
ἕκαστον ὑμῶν δήξεται περιμένετε, ἀλλ' ὁ προστυχὼν
ἀεὶ τιμωρησάσθω.

97 Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηνᾶν ἐμαρτύρετο καὶ
τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς
προγόνους τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς κείνων
ἀνακαλῶ, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν,
εἰκότως· ἐπολιτεύοντο γὰρ οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ
συκοφάνταις συνεργεῖν διδόντες ἑαυτούς, οὐδὲ τὸν
ἐντὸς τείχους φθόνον ἀσκοῦντες ἐπ' ἀλλήλους, ἀλλὰ
καὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν σώφρονας
καὶ χρηστοὺς τιμῶντες, τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς

μισοῦντες καὶ κολάζοντες. ἐξ ὧν πάντες ἀθληταὶ τῶν
καλῶν ἔργων ἐγένοντο.

98 Ἓν δ' εἰπὼν ἔτι παύσασθαι βούλομαι. ἔξιτ' αὐ-
τίκα δὴ μάλ' ἐκ τοῦ δικαστηρίου, θεωρήσουσιν δ' ὑμᾶς
οἱ περιεστηκότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται, καὶ κατ' ἄνδρ'
εἰς ἕκαστον τὸν παριόντα βλέψονται καὶ φυσιογνωμο-
νήσουσι τοὺς ἀπεψηφισμένους. τί οὖν ἐρεῖτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἔξιτε; ποίοις προ-
σώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντι-
99 βλέψεσθε; πῶς δ' εἰς τὸ μητρῷον βαδιεῖσθ', ἄν τι βού-
λησθε; οὐ γὰρ δήπου καθ' ἕν' ὑμῶν ἕκαστος ὡς ἐπὶ κυ-
ρίους τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ βεβαιώσαντες
αὐτοὺς ἔξιθ' ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς νουμηνίαις
εἰς ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες, τἀγαθὰ τῇ πόλει διδόναι
καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὔξεται, ὅταν ὄντος ἐκεῖ 800
τούτου καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ, τἀναντία
100 τοῖς ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐγνωκότες ἦτε; τί
ἐρεῖτ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι τί ἐρεῖτε, ἄν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ
γνωρίσας τοὺς ἀπεψηφισμένους; τί φήσετε; ἀρέσκειν
τοῦτον ὑμῖν; καὶ τίς ὁ τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς ὁ
τῆς τούτου πονηρίας μετ' ἀρᾶς καὶ κακῆς δόξης κλη-
ρονομεῖν βουλησόμενος; ἀλλ' οὐκ αὐτὸς ἕκαστος ἀπο-
ψηφίσασθαι; οὐκοῦν καταράσεσθε τοῖς ἀπεψηφισμένοις,
τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος διδοὺς ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός
101 ἐστι. καὶ τί δεῖ ταῦτα ποιεῖν, ἐξὸν εὐφημεῖν καὶ ἅπαν-
τας ἅπασι πάντα τἀγάθ' εὔχεσθαι, καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς
καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἅπαντας ὑμῖν, προσθήσω
δὲ καὶ τοὺς ξένους καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας; ἐφῖκται
γὰρ ἐφῖκται πάντων ἡ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ
πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πο-
νηρίας καὶ δίκην δεδωκότ' ἰδεῖν.

XXVI.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστο-
γείτων οὑτοσί, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος, καὶ οἱ νόμοι
διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν μὴ ἐξεῖναι λέγειν τοῖς τοι-
ούτοις, φανερῶς ἐπιδέδεικται ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δεῖ 801
δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀνείργειν καὶ κωλύειν τοὺς παρα-
νομοῦντας, πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντας
2 καὶ τοὺς πολιτευομένους· διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ
καὶ βλάπτεσθαι πέφυκεν, ἐὰν ὦσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέ-
γιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὦσιν ἐπιεικεῖς καὶ θέ-
λωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς, ἐὰν ἅπαξ δῶτε τοῖς
ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσι πράττειν τὸ παρανομεῖν
καὶ καταφρονεῖν τῶν ὡρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν
ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως.
3 ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων ἃ συμ-
βαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις
ἁμάρτῃ, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν, ὅταν δ' ὁ κυ-
βερνήτης σφαλῇ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς ἐμ-
πλέουσι παρεσκεύασεν, ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν
ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε
τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων
4 εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται. διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ Σόλων
τοῖς μὲν ἰδιώταις βραδείας ἐποίησε, ταῖς δ' ἀρχαῖς καὶ
τοῖς δημαγωγοῖς ταχείας, ὑπολαμβάνων τοῖς μὲν ἐνδέ-
χεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρόνον τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς
δ' οὐκ ἐνεῖναι περιμεῖναι· τὸ γὰρ τιμωρησόμενον οὐχ
ὑπέσται τῆς πολιτείας καταλυθείσης. καὶ τούτοις τοῖς
δικαίοις οὐδεὶς οὕτως οὔτ' ἀναιδὴς οὔθ' ὑπὲρ ὑμᾶς

φρονῶν ἐστὶν ὅστις ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν Ἀρι-
στογείτονος τουτουὶ καὶ τῆς τούτου πονηρίας. ἀλλὰ 802
πάσας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πολιτευομένους εὑρή-
σομεν, ἐπειδὰν ἅπαξ τι καταγνῶθ' ὑμεῖς, τούτοις ἐμ-
5 μένοντας. τοῦτο μὲν γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσί τινες
τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, παραχρῆμα πέπαυνται ἄρχοντες καὶ
τοὺς στεφάνους περιῄρηνται· τοῦτο δ' ὅσοις τῶν θε-
σμοθετῶν εἰς Ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν ἀνελθεῖν,
παρέντες τὸ βιάζεσθαι στέργουσιν ταῖς ὑμετέραις γνώ-
σεσι. καὶ τοῦτ' εἰκότως· ὥσπερ γάρ, ὅταν ἄρχωσι, τοὺς
ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὑτοῖς πειθαρχεῖν, ὡσαύτως, ὅταν
[αὐτοὶ] ἰδιῶται γένωνται πάλιν, τοῖς τῆς πόλεως ἄρ-
6 χουσι νόμοις δικαίως ἂν ἀκολουθοῖεν. ἔτι τοίνυν οἱ
πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ τῶν παλαιῶν εἰ βούλεσθ'
ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν, ὡσαύτως φαίνονται εἴκον-
τες τοῖς ὑμετέροις δικαίοις. Ἀριστείδην μέν γέ φασιν
ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντ' ἐν Αἰγίνῃ διατρίβειν,
ἕως ὁ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο, Μιλτιάδην δὲ καὶ Περι-
κλέα ὀφλόντας, τὸν μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ πεντήκοντα
7 τάλαντα, ἐκτείσαντας οὕτω δημηγορεῖν. ὃ καὶ δεινό-
τατον ἂν εἴη συμβαῖνον, τοὺς μὲν πολλὰ καὶ μεγάλα
ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ τυχεῖν ταύτης τῆς δωρειᾶς,
ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τι τοὺς κειμένους ὑμῖν πρᾶξαι,
τὸν δὲ μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον, παμπληθῆ δ'
ἐξημαρτηκότα, τοῦτον οὕτω προχείρως φαίνεσθαι καὶ
παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξουσίαν παρ' ὑμῶν
τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν
παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε,
εἴ τις οὕτως ἀναιδὴς γέγονε πώποτε· οὐδένα γὰρ ἂν 803
8 εὕροιτε, εἰ βούλοισθ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν. χωρὶς τοίνυν
τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ

πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος ἢ τὸ ψήφισμ' ἄκυ-
ρόν ἐστιν, ὁ δὲ θεὶς ἢ γράψας οὐδὲν ἀναισχυντεῖ βια-
ζόμενος, ἀλλ' ὅ τι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τούτῳ ἐμμένει.
κἂν ᾖ πρῶτος τῷ δύνασθαι λέγειν ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν.
καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἃ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλε-
γέντες ἐψηφίσασθε, διὰ τοὺς νόμους ἄκυρ' εἶναι, τὴν
δ' Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριω-
9 τέραν οἴεσθαι δεῖν τῶν νόμων αὐτῶν καταστῆσαι; πάλιν
τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος
τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι τὸ λοιπὸν μὴ
γράφεσθαι μηδ' ἀπάγειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν
τρόπον παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἴεται δεῖν πράττειν τῶν
ἐνόχων ὄντων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίοις. Ἀριστογείτονι
δ' ὡς ἔοικε μόνῳ τῶν ἁπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστή-
ριον οὔτε νόμος κυριώτερόν ἐστι τῆς αὑτοῦ βουλήσεως.
10 καὶ ταῦτα πάνθ' οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδεπώποτ' οὔθ'
ὑμῖν οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δη-
μοκρατίας φυλακή, τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλευομένους
ἢ μαχομένους περιεῖναι, τῶν δὲ νόμων ἢ προαιρουμέ-
νους ἢ συναναγκαζομένους ἡττᾶσθαι. καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦ-
τον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ
11 τούτου συνωμολόγηται. ὅτε γὰρ Ὑπερείδης ἔγραψε, τῶν
περὶ Χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἕλλησι γενομένων,
καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν εἰς κίνδυνον
μέγιστον κατακεκλειμένης, εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτί- 804
μους, ἵν' ὁμονοοῦντες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
προθύμως ἀγωνίζωνται, ἐάν τις κίνδυνος τηλικοῦτος
καταλαμβάνῃ τὴν πόλιν, τούτου τοῦ ψηφίσματος γρα-
φὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετ' ἐν τῷ δικαστη-
12 ρίῳ. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰς μὲν τὴν [ὑπὲρ] τῆς
πατρίδος σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν Ἀριστογείτονα

τουτονὶ συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτιμίας, εἰς δὲ τὴν
αὑτοῦ παρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν ἀξιοῦν λαμ-
βάνειν τὴν αὐτὴν δωρειάν; καίτοι πολύ γε νομιμώ-
τερον καὶ δικαιότερον τὸ ψήφισμ' ἐκεῖν' ἦν, οὗ
13 σὺ νῦν ἀξιοῖς ψηφίσασθαί σοι τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ
ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασι τοῖς πολίταις ἦν, τὸ δ' ἄνισον
καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατα-
σκευάζον· καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρή-
νην ἐφ' ᾧ θ' ἕνα κύριον τῆς ὅλης πολιτείας καταστῆ-
ναι, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνὶ δόγματα καὶ νόμιμ'
ἐκ παλαιοῦ παραδοθένθ' ὑπὸ τῶν προγόνων, σοὶ μόνῳ
δεδόσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνοντι καὶ πράττοντι
14 ὅ τι ἂν βουληθῇς. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτόν, πότερ'
ἔννομον καὶ δικαίαν ἐποιήσατο τοῦ ψηφίσματος τὴν
γραφήν, ἢ τοὐναντίον ἄδικον καὶ παράνομον. εἰ μὲν
γὰρ ἄδικον καὶ τῷ δήμῳ βλαβεράν, διὰ τοῦτο δικαίως
ἂν ἀποθάνοις εἰ δὲ δικαίαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλι-
μον, πῶς νῦν τἀναντία τούτων ψηφίζεσθαι τούτους
ἀξιοῖς; ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνα δίκαια, οὔτε ταῦτ' ἔννομ' οὐδὲ
15 συμφέροντ' ἐστὶν ὑμῖν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς ἔγωγ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ ὑμῶν
αὐτῶν· πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθ' ἰδιω- 805
τῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ἐφ' ὑμῶν μὲν
αὐτῶν ἐξετάζειν ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν
περιεργαζομένων τι καὶ κοινῇ πάντας ἐνοχλούντων
καὶ προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι, ῥᾳθύμως
οὕτως ἔχειν;

16 Οὐ γὰρ δή τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσ-
ῆκον μὲν ταῦθ' οὕτως [ἔχειν] ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ
τὴν ἐπιείκειαν τὴν Ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρήσιμον
αὐτὸν ὑμῖν εἶναι παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντ' αὐτόν

ὅτι μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἄδικος,
ἱκανῶς ὑμῖν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυ-
κοῦργος ἐπιδέδειχεν· ὅτι δ' οὐδὲ χρήσιμος, ἐξ αὐτῶν
17 τῶν πολιτευμάτων ἄν τις αὐτὸν θεωρήσειεν. τίνα γὰρ
παραγαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὧν ᾐτιᾶτο, τούτων
ᾕρηκεν; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν; ἢ τί ψήφισμα
γέγραφεν, ὃ πεισθέντες ὑμεῖς οὐ πάλιν μετανοῆσαι
προείλεσθε; καὶ γὰρ ταῦθ' οὕτω σκαιός ἐστι καὶ βάρ-
βαρος τὸν τρόπον, ὥσθ' ὅταν ὑμᾶς ἴδῃ πρός τινας
ὀργισθέντας τι καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος παροξυνθέν-
τας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ βουλήματα
18 λαβὼν τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται. δεῖ δὲ τὸν πολιτευό-
μενον ὑπὲρ ὑμῶν, οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ' ὀργῆς πά-
θεσιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ τοῖς
λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρχουσι καιροῖς·
τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἴθισται, τὰ δὲ διαμένειν
καὶ πλείω χρόνον ὑπάρχειν· ὧν οὗτος οὐδὲν ἐνθυμού-
μενος ἐλέγχει τἀπόρρητα τῆς πολιτείας, ὥστε ταῦτ'
ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια καὶ πάλιν ἄκυρα ποιεῖν. 806
19 Ἀλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας ἀεὶ προαιρεῖται λοι-
δορεῖσθαι καὶ διαβοᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγόμενα,
διὰ ταῦτα περιποιῆσαι νῦν αὐτὸν ἁρμόττει. ἀλλὰ ταῦτά
γε νὴ τὴν Ἀθηνᾶν ὄνειδός ἐστιν ἄνδρες δικασταὶ τῇ
πόλει γιγνόμεν' ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ διὰ τὰς τούτων
ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολιτεύεσθαι παρὰ τοῖς
ἐπιεικέσιν [ὑμῶν] ἐστίν. εἰ δ' οὖν τινὶ ταῦθ' ὑμῶν
ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀπορήσετε τῶν τοιαῦτα
ποιησόντων, ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμ' ἐστίν. οὐ
γὰρ ἐπιτιμᾶν τοῖς συμβεβουλευμένοις χαλεπόν, ἀλλὰ
συμβουλεῦσαι καὶ πεῖσαί τι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφί-
20 σασθαι. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον

τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς,
ὅτ' ἠγωνίζετο τὴν προτέραν ἔνδειξιν, ἣν μὲν οὐδ'
οὕτω δίκαιον παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους τι συγχω-
ρεῖν (οὐ δεῖ γὰρ παρανομεῖν δόντας τισὶ τοὺς ἄλλους
κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράττειν), οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως
γ' εὐλογώτερον ἦν τὸ πιστεῦσαι καὶ καταχαρίσασθαι
21 καὶ προέσθαι τι τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ τότ' ἀφέντες
ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσι, μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν
τοῦτον, ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ
δήμῳ, πάλιν ἐκολάσατε, τίς ὑπολείπεται σκῆψις ὑμῖν
ἁρμόττουσα, ἂν νῦν παρακρουσθῆτε; ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ
πεῖραν εἰλήφατε, τί δεῖ τοῖς λόγοις πιστεύειν; ὧν δὲ
μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετ' ἀκριβῆ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς,
22 ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστι κρίνειν θαυ-
μάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἐχόντων, ὥστε τὰ μὲν ἴδια
τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν ἐπιεικέσι,
τούτοις παρακατατιθεμένων, τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινὰ 807
τοῖς ὁμολογουμένως ἐξεληλεγμένοις οὖσι φαύλοις ἐπι-
τρεπόντων. καὶ κύνα μὲν ἐπὶ ποίμνην ἀγεννῆ καὶ
φαῦλον οὐδ' ἂν εἷς ἐπιστήσειε φυλάττειν· ἐπὶ δὲ τοὺς
τὰ κοινὰ πράττοντας τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους φασὶν
ἔνιοι φύλακας δεῖν ἐπιπέμπειν, οἳ προσποιούμενοι μη-
νύειν τοὺς ἁμαρτάνοντας, αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυ-
λακῆς δεόμενοι.
23 Ὧν, ἐὰν ἔχητε νοῦν, ἐνθυμούμενοι, τοὺς μὲν φά-
σκοντας τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἐάσετε,
αὐτοὶ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξετε, ὅπως
μηδενὶ δῶτ' ἐξουσίαν ἀκύρους τοὺς νόμους ποιεῖν,
ἄλλως τε καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ
γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων. ὡς πάνδεινόν ἐστι,
τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς

νόμους ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς δὲ μηδὲ τοὺς ἁμαρ-
τάνοντας εἰς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι προελέσθαι, καὶ τὸν
μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ
στῆσαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι,
δι' οὓς κἀκεῖνον ὑπερβαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι.
24 πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλογον, εἰ νομοθε-
τοῦντες μὲν ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ
δέ τινας εἰληφότες ἀθῴους ἐάσαιτε; καὶ τὸν μὲν νομο-
θέτην ἕν' ὄντα πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι τοῖς
φαύλοις, ὑμᾶς δὲ συλλεγέντας μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
ἐνδείξασθαι μισοῦντας τοὺς πονηρούς, ἀλλ' ὑφ' ἑνὸς
ἀνδρὸς πονηρίας ἡττηθῆναι; καὶ θάνατον μὲν ὡρικέ-
ναι τὴν ζημίαν, ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται,
τοὺς δὲ τοὺς ὄντας εἰς τὴν τῶν οὐκ ὄντων νόμων 808
τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιορᾶν;

25 Οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς
κειμένοις νόμοις πείθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι, καὶ
τὸ καταφρονεῖν καὶ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κακόν,
εἰ τά τ' ἐκ τῶν νόμων [ἀγαθὰ] χωρὶς καὶ τὰ διὰ τῆς
παρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς
ποιησάμενοι θεωρήσαιτε. εὑρήσετε γὰρ τὴν μὲν τὰ
τῆς μανίας καὶ ἀκρασίας καὶ πλεονεξίας, τοὺς δὲ τὰ
τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα
26 διαπραττομένους. δῆλον δέ· τῶν γὰρ πόλεων ταύτας
ἄριστ' οἰκουμένας ἴδοιμεν ἄν, ἐν αἷς ἄριστοι νομο-
θέται γεγόνασιν· τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀρρω-
στήματα τοῖς τῶν ἰατρῶν εὑρήμασι καταπαύεται, τὰς
δ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξορί-
ζουσι διάνοιαι. ὅλως δ' οὐδὲν οὔτε σεμνὸν οὔτε σπου-
27 δαῖον εὑρήσομεν, ὃ μὴ νόμου κεκοινώνηκεν, ἐπεὶ καὶ
τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς καλουμένας ὥρας

νόμος καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς δρωμένοις πιστεύειν, δι-
οικεῖν φαίνεται. παρακαλέσαντες οὖν ὑμᾶς αὐτοὺς
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε μὲν τοῖς νόμοις, κατα-
ψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν προῃρημένων.
καὶ ταῦτ' ἐὰν πράξητε, τὰ δέοντα ποιήσετε καὶ τὰ
κράτιστα ψηφιεῖσθε.

XXVII.

ΚΑΤ' ΑΦΟΒΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος
πατήρ, τελευτῶν ἐπὶ δύο παισί, τῷ τε Δημοσθένει καὶ θυ-
γατρί, ἐπιτρόπους καθίστησι καὶ τῶν παίδων καὶ τῶν χρη-
μάτων τρεῖς, δύο μὲν συγγενεῖς, Ἄφοβόν τε καὶ Δημοφῶντα,
ἕνα δὲ φίλον ἐκ παίδων, Θηριππίδην. καὶ Θηριππίδῃ μὲν
δίδωσιν ἑβδομήκοντα καρποῦσθαι μνᾶς, ἄχρις ἂν Δημοσθέ-
νης εἰς ἄνδρας ἐγγραφῇ· Δημοφῶντι δ' ἐγγυᾷ τὴν θυγα-
τέρα, προστάξας αὐτὸν προῖκα δύο τάλαντα λαβεῖν· Ἀφόβῳ 812
δὲ τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα, τῶν δὲ παίδων μητέρα, Κλεο-
βούλην τὴν Γύλωνος, ἀξιοῖ γήμασθαι μνᾶς ἐπιδοὺς ὀγδοή-
κοντα, καὶ χρῆσθαι κελεύει τῇ τ' οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ
1 σκεύεσι μέχρι τῆς Δημοσθένους εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆς. οὗτοι
τὰ μὲν δοθέντα χρήματ' αὐτοῖς εὐθὺς λαμβάνουσι, γαμεῖ δ'
οὔτ' Ἄφοβος τὴν γυναῖκα τοῦ τελευτήσαντος οὔτε Δημοφῶν
τὴν θυγατέρα. διαχειρίσαντες δὲ τὴν οὐσίαν, οὖσαν τεττά-
ρων καὶ δέκα ταλάντων, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐπιδείκνυσιν, ὀφεί-
λοντες τριάκοντα τάλαντ' ἐκτῖσαι ἐπικαρπίας καὶ ἀποδοῦναι,
μικρὰ παντελῶς παρέδωκαν εἰς ἄνδρας ἐγγραφέντι τῷ Δη-
μοσθένει. διὸ πρὸς τὸν Ἄφοβον εἰσελήλυθεν ἐπιτροπῆς δέκα
ταλάντων τὴν δίκην λαχών, ἐπειδὴ τρίτος ὢν ἐπίτροπος τὸ

τρίτον ὀφείλει τῶν χρημάτων· ἃ καὶ συντίθησιν ὁ ῥήτωρ ἔκ
3 τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῆς ἐπικαρπίας. — Κατὰ Ἀφόβου Β.
Πρός τινας ἀντιρρήσεις εἰσαγομένας ὑπὸ τοῦ Ἀφόβου, οὗτος
ὁ λόγος ἐπηγώνισται, ἔχει δὲ καὶ τῶν προειρημένων ἐπανάμνησιν.

Εἰ μὲν ἐβούλετ' Ἄφοβος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ 813
δίκαια ποιεῖν, ἢ περὶ ὧν διαφερόμεθα τοῖς οἰκείοις
ἐπιτρέπειν, οὐδὲν ἂν ἔδει δικῶν οὐδὲ πραγμάτων· ἀπέ-
χρη γὰρ ἂν τοῖς ὑπ' ἐκείνων γνωσθεῖσιν ἐμμένειν,
ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς τοῦτον διαφοράν.
ἐπειδὴ δ' οὗτος τοὺς μὲν σαφῶς εἰδότας τὰ ἡμέτερ'
ἔφυγε μηδὲν διαγνῶναι περὶ αὐτῶν, εἰς δ' ὑμᾶς τοὺς
οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν,
ἀνάγκη ἐστὶν ἐν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῶν δι-
2 καίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅτι πρὸς ἄνδρας καὶ λέγειν ἱκανοὺς καὶ παρασκευά-
σασθαι δυναμένους χαλεπόν ἐστιν εἰς ἀγῶνα καθί-
στασθαι περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων, ἄπειρον ὄντα παν-
τάπασι πραγμάτων διὰ τὴν ἡλικίαν· ὅμως δέ, καίπερ
πολὺ τούτων καταδεέστερος ὤν, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω
καὶ παρ' ὑμῖν τεύξεσθαι τῶν δικαίων, καὶ μέχρι γε
τοῦ τὰ γεγενημένα διεξελθεῖν καὶ αὐτὸς ἀρκούντως
ἐρεῖν, ὥσθ' ὑμᾶς μήτ' ἀπολειφθῆναι τῶν πραγμάτων
μηδὲ καθ' ἕν, μήτ' ἀγνοῆσαι περὶ ὧν δεήσει τὴν ψῆ- 814
3 φον ἐνεγκεῖν. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μετ'
εὐνοίας τ' ἀκοῦσαί μου, κἂν ἠδικῆσθαι δοκῶ, βοηθῆ-
σαί μοι τὰ δίκαια. ποιήσομαι δ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
βραχυτάτων τοὺς λόγους. ὅθεν οὖν ῥᾷστα μαθήσεσθε
περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσο-
μαι διδάσκειν.

4 Δημοσθένης γὰρ οὑμὸς πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ
κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τεττάρων καὶ δέκα τα-
λάντων, ἐμὲ δ' ἑπτ' ἐτῶν ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε,
ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πεντήκοντα μνᾶς εἰς τὸν
οἶκον εἰσενηνεγμένην. βουλευσάμενος δὲ περὶ ἡμῶν,
ὅτ' ἔμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτ' ἐνεχείρισεν Ἀφόβῳ
τε τουτῳὶ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ, τούτοιν
μὲν ἀδελφιδοῖν ὄντοιν, τῷ μὲν ἐξ ἀδελφοῦ, τῷ δ' ἐξ
ἀδελφῆς γεγονότοιν, ἔτι δὲ Θηριππίδῃ τῷ Παιανιεῖ,
γένει μὲν οὐδὲν προσήκοντι, φίλῳ δ' ἐκ παιδὸς ὑπάρ-
5 χοντι. κἀκείνῳ μὲν ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐμῶν ἑβδομήκοντα
μνᾶς καρπώσασθαι τοσοῦτον χρόνον, ἕως [ἐγὼ] ἀνὴρ
εἶναι δοκιμασθείην, ὅπως μὴ δι' ἐπιθυμίαν χρημάτων
χεῖρόν τι τῶν ἐμῶν διοικήσειε· Δημοφῶντι δὲ τὴν
ἐμὴν ἀδελφὴν καὶ δύο τάλαντ' εὐθὺς ἔδωκεν ἔχειν,
αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν, καὶ προῖκά τ'
ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τὴν οἰκίαν οἰκεῖν καὶ σκεύεσι χρῆ-
σθαι τοῖς ἐμοῖς, ἡγούμενος, καὶ τούτους ἔτ' οἰκειοτέρους
εἴ μοι ποιήσειεν, οὐκ ἂν χεῖρόν μ' ἐπιτροπευθῆναι
6 ταύτης τῆς οἰκειότητος προσγενομένης. λαβόντες δ'
οὗτοι ταῦτα πρῶτον σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῶν χρημάτων,
καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἅπασαν διαχειρίσαντες, καὶ δέκ' 815
ἔτη ἡμᾶς ἐπιτροπεύσαντες, τὰ μὲν ἄλλα πάντ' ἀπε-
στερήκασι, τὴν οἰκίαν δὲ καὶ ἀνδράποδα τέτταρα καὶ
δέκα καὶ ἀργυρίου μνᾶς τριάκοντα, μάλιστα σύμπαντα
7 ταῦτ' εἰς ἑβδομήκοντα μνᾶς παραδεδώκασιν. καὶ τὸ
μὲν κεφάλαιον τῶν ἀδικημάτων, ὡς ἂν συντομώτατ'
εἴποι τις, τοῦτ' ἔστιν ὦ ἄνδρες δικασταί· τὸ δὲ πλῆ-
θος τῆς οὐσίας ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ καταλειφθέν, μέγιστοι
μὲν αὐτοὶ μάρτυρές μοι γεγόνασιν· εἰς γὰρ τὴν συμ-
μορίαν ὑπὲρ ἐμοῦ συνετάξαντο κατὰ τὰς πέντε καὶ

εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας δραχμὰς εἰσφέρειν, ὅσονπερ
Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέγιστα κεκτημένοι τι-
μήματ' εἰσέφερον· δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς ἀκοῦ-
σαι τά τ' ἐνεργὰ αὐτῶν καὶ ὅσ' ἦν ἀργὰ καὶ ὅσου ἦν
ἄξι' ἕκαστα. ταῦτα γὰρ μαθόντες ἀκριβῶς εἴσεσθε, ὅτι
τῶν πώποτ' ἐπιτροπευσάντων οὐδένες ἀναιδέστερον
οὐδὲ περιφανέστερον ἢ οὗτοι τὰ ἡμέτερα διηρπάκασιν.
8 πρῶτον μὲν οὖν ὡς συνετιμήσανθ' ὑπὲρ ἐμοῦ ταύτην
τὴν εἰσφορὰν εἰς τὴν συμμορίαν, παρέξομαι τούτων
μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι οὐ πένητα κατέλιπέ μ' ὁ πατὴρ
οὐδ' ἑβδομήκοντα μνῶν οὐσίαν κεκτημένον, ἀλλὰ το-
σαύτην, ὅσην οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι ἀποκρύψασθαι διὰ τὸ
μέγεθος πρὸς τὴν πόλιν ἐδυνήθησαν. καί μοι ἀνα-
γίγνωσκε λαβὼν ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ἐστὶ τὸ πλῆθος
τῆς οὐσίας. πεντεκαίδεκα ταλάντων γὰρ τρία τάλαντα 816
τίμημα· ταύτην ἠξίουν εἰσφέρειν τὴν εἰσφοράν. ἔτι
δ' ἀκριβέστερον εἴσεσθε τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἀκούσαντες.
ὁ γὰρ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ κατέλιπε δύ' ἐργα-
στήρια, τέχνης οὐ μικρᾶς ἑκάτερον, μαχαιροποιοὺς μὲν
τριάκοντα καὶ δύ' ἢ τρεῖς, ἀνὰ πέντε μνᾶς καὶ ἕξ.
τοὺς δ' οὐκ ἐλάττονος ἢ τριῶν μνῶν ἀξίους, ἀφ' ὧν
τριάκοντα μνᾶς ἀτελεῖς ἐλάμβανε τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν
πρόσοδον, κλινοποιοὺς δ' εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, τετταρ-
ράκοντα μνῶν ὑποκειμένους, οἳ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς
αὐτῷ προσέφερον, ἀργυρίου δ' εἰς τάλαντον ἐπὶ δρα-
χμῇ δεδανεισμένον, οὗ τόκος ἐγίγνετο τοῦ ἐνιαυτοῦ
10 ἑκάστου πλεῖν ἢ ἑπτὰ μναῖ. καὶ ταῦτα μὲν ἐνεργὰ κατέ-
λιπεν, ὡς καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὁμολογήσουσιν· ὧν γίγνεται

τοῦ μὲν ἀρχαίου κεφάλαιον τέτταρα τάλαντα καὶ πεν-
τακισχίλιαι, τὸ δ' ἔργον αὐτῶν πεντήκοντα μναῖ τοῦ
ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. χωρὶς δὲ τούτων ἐλέφαντα μὲν καὶ
σίδηρον, ὃν κατειργάζοντο, καὶ ξύλα κλίνει' εἰς ὀγδοή-
κοντα μνᾶς ἄξια, κηκῖδα δὲ καὶ χαλκὸν ἑβδομήκοντα
μνῶν ἐωνημένα, ἔτι δ' οἰκίαν τρισχιλίων, ἔπιπλα δὲ
καὶ ἐκπώματα καὶ χρυσία καὶ ἱμάτια, τὸν κόσμον τῆς
μητρός, ἄξια σύμπαντα ταῦτ' εἰς μυρίας δραχμάς, ἀρ-
11 γυρίου δ' ἔνδον ὀγδοήκοντα μνᾶς. καὶ ταῦτα μὲν οἴκοι
κατέλιπε πάντα, ναυτικὰ δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς, ἔκδοσιν
παρὰ Ξούθῳ, τετρακοσίας δὲ καὶ δισχιλίας ἐπὶ τῇ τρα-
πέζῃ τῇ Πασίωνος, ἑξακοσίας δ' ἐπὶ τῇ Πυλάδου, παρὰ
Δημομέλει δὲ τῷ Δήμωνος υἱεῖ χιλίας καὶ ἑξακοσίας, 817
κατὰ διακοσίας δὲ καὶ τριακοσίας ὁμοῦ τι τάλαντον
διακεχρημένον. καὶ τούτων αὖ τῶν χρημάτων τὸ κε-
φάλαιον πλέον ἢ ὀκτὼ τάλαντα καὶ πεντήκοντα μναῖ
γίγνονται. συμπάντων δ' εἰς τέτταρα καὶ δέκα τάλανθ'
εὑρήσετε σκοποῦντες.

12 Καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς οὐσίας τοῦτ' ἦν τὸ κατα-
λειφθὲν ὦ ἄνδρες δικασταί. ὅσα δ' αὐτῆς διακέκλε-
πται καὶ ὅσ' ἰδίᾳ θ' ἕκαστος εἴληφε καὶ ὁπόσα κοινῇ
πάντες ἀποστεροῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται πρὸς ταὐτὸ ὕδωρ
εἰπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη χωρὶς ἕκαστον διελεῖν ἐστίν. ἃ
μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν,
τότ' ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ' αὐτῶν τὰς
γραφὰς ἀπενέγκωμεν· ἃ δὲ τοῦτον ἔχοντ' ἐξελέγχουσιν
ἐκεῖνοι καὶ ἔγωγ' οἶδ' αὐτὸν εἰληφότα, περὶ τούτων
ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους πρὸς ὑμᾶς. πρῶτον μὲν
οὖν ὡς ἔχει τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, τοῦθ'
ὑμῖν ἐπιδείξω, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων,
ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

13 Οὗτος γὰρ εὐθὺς μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον
ᾤκει τὴν οἰκίαν εἰσελθὼν κατὰ τὴν ἐκείνου διαθήκην,
καὶ λαμβάνει τά τε χρυσία τῆς μητρὸς καὶ τὰ ἐκπώ-
ματα τὰ καταλειφθέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἰς πεντή-
κοντα μνᾶς εἶχεν, ἔτι δὲ τῶν ἀνδραπόδων τῶν πιπρα-
σκομένων παρά τε Θηριππίδου καὶ Δημοφῶντος τὰς
τιμὰς ἐλάμβανεν, ἕως ἀνεπληρώσατο τὴν προῖκα, τὰς
14 ὀγδοήκοντα μνᾶς. καὶ ἐπειδὴ εἶχεν, ἐκπλεῖν μέλλων
εἰς Κέρκυραν τριήραρχος, ἀπέγραψε ταῦτα πρὸς Θη-
ριππίδην ἔχονθ᾽ ἑαυτὸν καὶ ὡμολόγει κεκομίσθαι τὴν
προῖκα. καὶ πρῶτον μὲν τούτων Δημοφῶν καὶ Θη- 818
ριππίδης, οἱ τούτου συνεπίτροποι, μάρτυρές εἰσιν· ἔτι
δὲ καὶ ὡς αὐτὸς ὡμολόγει ταῦτ᾽ ἔχειν, Δημοχάρης θ᾽
ὁ Λευκονοεὺς, ὁ τὴν τηθίδα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι
15 πολλοὶ μάρτυρες γεγόνασιν. οὐ γὰρ διδόντος τούτου
σῖτον τῇ μητρί, τὴν δὲ προῖκ᾽ ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον
μισθοῦν ἐθέλοντος, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων
διαχειρίζειν ἀξιοῦντος, ἐποιήσατο λόγους περὶ τούτων
ὁ Δημοχάρης. οὗτος δ᾽ ἀκούσας οὔτ᾽ ἠμφεσβήτησε μὴ
σχεῖν, οὔτε χαλεπῶς ἤνεγκεν ὡς οὐκ εἰληφώς, ἀλλ᾽
ὡμολόγει καί τι μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα περὶ
χρυσιδίων ἀντιλέγεσθαι· τοῦτ᾽ οὖν διευκρινησάμενος,
καὶ περὶ τῆς τροφῆς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιήσειν
16 οὕτως, ὥστ᾽ ἔχειν μοι πάντα καλῶς. καίτοι εἰ φανή-
σεται πρός τε τὸν Δημοχάρη ταῦθ᾽ ὡμολογηκὼς καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους οἳ παρῆσαν, παρά τε τοῦ Δημο-
φῶντος καὶ τοῦ Θηριππίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν
προῖκα τὰς τιμὰς εἰληφώς, αὐτός θ᾽ ἑαυτὸν ἔχειν τὴν
προῖκ᾽ ἀπογράψας πρὸς τοὺς συνεπιτρόπους, οἰκῶν τε
τὴν οἰκίαν ἐπειδὴ τάχιστ᾽ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, πῶς
οὐκ ἐκ πάντων ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος εὑρεθή-

σεται φανερῶς τὴν προῖκα τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς κεκο-
μισμένος, καὶ λίαν ἀναιδῶς μὴ λαβεῖν ἐξαρνούμενος;
17 ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας καὶ
ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει
λαβών. μὴ γήμαντος δ᾽ αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμήν,
ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκ᾽ ὀφείλειν ἐπ᾽ ἐννέ᾽
ὀβολοῖς, ἐγὼ δ᾽ ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι. γίγνεται 819
δ᾽, ἐάν τις συντιθῇ τό τ᾽ ἀρχαῖον καὶ τὸ ἔργον τῶν
18 δέκ᾽ ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα. καὶ ταῦτα μὲν
οὕτως [ὑμῖν] ἐπιδείκνυμι λαβόντα καὶ ἔχειν ὁμολογή-
σαντα μαρτύρων ἐναντίον τοσούτων· ἄλλας τοίνυν
ἔχει τριάκοντα μνᾶς, τοῦ ἐργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσ-
οδον, καὶ ἀναισχυντότατ᾽ ἀνθρώπων ἀποστερεῖν ἐπι-
κεχείρηκεν. ἐμοὶ δ᾽ ὁ πατὴρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς
ἀπ᾽ αὐτῶν τὴν πρόσοδον· ἀποδομένων δὲ τούτων τὰ
ἡμίσεα τῶν ἀνδραπόδων, πεντεκαίδεκά μοι μνᾶς γί-
19 γνεσθαι κατὰ λόγον προσῆκεν. Θηριππίδης μὲν οὖν
ἕπτ᾽ ἔτη τῶν ἀνδραπόδων ἐπιμεληθεὶς ἕνδεκα μνᾶς
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέφηνε, τέτταρσι μναῖς καθ᾽ ἕκαστον
ἐνιαυτὸν ἔλαττον ἢ ὅσον προσῆκε λογιζόμενος. οὗτος
δὲ δύ᾽ ἔτη τὰ πρῶτ᾽ ἐπιμεληθεὶς οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἀπο-
δείκνυσιν, ἀλλ᾽ ἐνίοτε μέν φησιν ἀργῆσαι τὸ ἐργαστή-
ριον, ἐνίοτε δ᾽ ὡς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπεμελήθη τούτων,
ὁ δ᾽ ἐπίτροπος Μιλύας, ὁ ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος,
διῴκησεν αὐτά, καὶ παρ᾽ ἐκείνου μοι προσήκει λόγον
λαβεῖν. ἂν οὖν καὶ νῦν εἴπῃ τινὰ τούτων τῶν λόγων,
20 ῥᾳδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος. ἂν μὲν οὖν ἀργὸν
φῇ γενέσθαι, λόγον αὐτὸς ἀπενήνοχεν ἀναλωμάτων

οὐκ εἰς σιτία τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' εἰς ἔργα, τὸν εἰς
τὴν τέχνην ἐλέφαντα εἰς μαχαιρῶν λαβὰς καὶ ἄλλας
ἐπισκευάς, ὡς ἐργαζομένων τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ
Θηριππίδῃ τριῶν ἀνδραπόδων, ἃ ἦν αὐτῷ ἐν τῷ ἐμῷ
ἐργαστηρίῳ, μισθὸν ἀποδεδωκέναι λογίζεται. καίτοι
μὴ γενομένης ἐργασίας, οὔτ' ἐκείνῳ λαβεῖν μισθόν,
οὔτ' ἐμοὶ τὰ ἀναλώματα ταῦτα λογισθῆναι προσῆκεν.
21 εἰ δ' αὖ γενέσθαι μὲν φήσει, τῶν δ' ἔργων ἀπρασίαν 820
εἶναι, δεῖ δήπου τά γ' ἔργ' αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι
φαίνεσθαι, καὶ ὧν ἐναντίον ἀπέδωκε παρασχέσθαι μάρ-
τυρας. εἰ δὲ μηδὲν τούτων πεποίηκε, πῶς οὐκ ἔχει
τὴν πρόσοδον δυοῖν ἐτοῖν τὴν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου
τριάκοντα μνᾶς, φανερῶς οὕτως τῶν ἔργων γεγενη-
22 μένων; εἰ δ' αὖ τούτων μὲν μηδὲν ἐρεῖ, Μιλύαν δ'
αὐτὰ φήσει πάντα διῳκηκέναι, πῶς χρὴ πιστεύειν,
ὅταν φῇ τὰ μὲν ἀναλώματ' αὐτὸς ἀνηλωκέναι, πλέον
ἢ πεντακοσίας δραχμάς, λῆμμα δ' εἴ τι γέγονεν, ἐκεῖ-
νον ἔχειν; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον ἂν γενέ-
σθαι τούτων, εἰ καὶ Μιλύας αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, τὰ μὲν
ἀναλώματ' ἐκεῖνος ἀναλῶσαι, τὰ δὲ λήμμαθ' οὗτος
λαβεῖν, εἴ τι δεῖ τεκμαίρεσθαι πρὸς τὸν ἄλλον τρόπον
καὶ τὴν ἀναίδειαν. λάβ' οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας,
καὶ ἀνάγνωθ' αὐτοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23 Ταύτας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ ἐρ-
γαστηρίου, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτὼ ἐτῶν ὃ ἂν ἐπὶ
δραχμῇ τις τιθῇ μόνον, ἄλλας ὁμοῦ τριάκοντα μνᾶς
εὑρήσει. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἴληφεν· ἃ συντε-
θέντα πρὸς τὴν προῖκα μάλιστα τέτταρα τάλαντα γίγνε-
ται σὺν τοῖς ἀρχαίοις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων

κοινῇ διήρπακε, καὶ ὅσ' ἔνια μηδὲ καταλειφθῆναι
παντάπασιν ἠμφεσβήτηκε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη ἐπιδείξω
24 καθ' ἕκαστον. πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν κλινοποιῶν,
οὓς κατέλιπε μὲν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσι δ' οὗτοι, τετ-
ταράκοντα μὲν μνῶν ὑποκειμένους, εἴκοσι δ' ὄντας τὸν 821
ἀριθμόν, ἐπιδείξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδῶς καὶ φανερῶς
μ' ἀποστεροῦσιν. τούτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι
παρ' ἡμῖν πάντες ὁμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς
ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίγνεσθαί φασιν· αὐτοὶ
δὲ λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν ἐν δέκ' ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ
γεγενημένον ἀποφαίνουσιν ἀλλ' οὐδὲ μικρόν, ἀναλώ-
ματος δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς οὗτος ὀλίγου δεῖν λογί-
25 ζεται χιλίας εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐλήλυθεν. αὐτοὺς δὲ
τοὺς ἀνθρώπους, εἰς οὓς ταῦτ' ἀνηλωκέναι φησίν,
οὐδαμοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων κενότατον
λόγον λέγουσιν, ὡς ὁ ὑποθεὶς τῷ πατρὶ τἀνδράποδα
πονηρότατος ἀνθρώπων ἐστί, καὶ ἐράνους τε λέλοιπε
πλείστους καὶ ὑπέρχρεως γέγονε, καὶ τούτων οὐκ ὀλί-
γους κεκλήκασι κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δ' ἀνδρά-
ποδ' ὅστις ἐστὶν ὁ λαβών, ἢ πῶς ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλ-
θεν, ἢ τίς ἀφείλετο, ἢ πρὸς τίνα δίκην ἥττηνται περὶ
26 αὐτῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. καίτοι εἴ τι ἔλεγον ὑγιές,
οὐκ ἂν κατὰ τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυ-
ρας, ἧς οὐδέν μοι προσήκει φροντίζειν, ἀλλὰ τούτων
ἂν ἀντελαμβάνοντο καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν
καὶ οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. νῦν δ' ὠμότατ' ἀν-
θρώπων, ὁμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς
αὑτοὺς καὶ καρπωσάμενοι δέκ' ἔτη τοὺς ἀνθρώπους,
ἄρδην ὅλον τὸ ἐργαστήριον ἀφανίζουσιν. καὶ ταῦθ'
ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνα-
γίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 822

27 Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης, οὐδ᾽ ἦν
τῷ πατρὶ τοῦτο τὸ συμβόλαιον εἰς τἀνδράποδ᾽ ἠλιθίως
συμβεβλημένον, μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε· λαβὼν
γὰρ ὡς ἑαυτὸν Ἄφοβος τοῦτο τὸ ἐργαστήριον, ὡς αὐτοὶ
τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δέον αὐτὸν, εἰ καί τις
ἄλλος ἐβούλετ᾽ εἰς ταῦτα συμβαλεῖν, τοῦτον κωλύειν
ἐπίτροπόν γ᾽ ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις
τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδάνεισεν, ἃς ὀρθῶς
28 καὶ δικαίως παρ᾽ ἐκείνου κεκομίσθαι ὡμολόγηκεν. καί-
τοι πῶς οὐ δεινόν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τῷ λῆμμ᾽ ἀπ᾽
αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι καὶ αὐτὰ τὰ ὑποτεθέντ᾽ ἀπό-
λωλεν, οἷ πρότερον συνεβάλομεν, τῷ δ᾽ εἰς τὰ ἡμέτερα
δανείσαντι καὶ τοσούτῳ χρόνῳ πράξαντι, καὶ οἱ τόκοι
καὶ τἀρχαῖ᾽ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέδοται καὶ οὐδεμί᾽
ἀπορία γέγονεν; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν
μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29 Σκέψασθε τοίνυν ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς
κλινοποιοὺς κλέπτουσι, τετταράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τὸ
ἀρχαῖον, δέκα δ᾽ ἐτῶν τὸ ἔργον αὐτῶν δύο τάλαντα·
δώδεκα γὰρ μνᾶς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσο-
δον αὐτῶν ἐλάμβανον. ἆρα μικρόν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς
ποθεν καὶ παραλογίσασθαι ῥᾴδιον, ἀλλ᾽ οὐ φανερῶς
οὑτωσὶ μικροῦ δεῖν τρία τάλαντα ταῦτ᾽ ἀνηρπάκασιν;
ὧν κοινῇ διαπεφορημένων τὸ τρίτον δήπου μέρος παρὰ
τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι.
30 Καὶ μὴν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέ- 823
φαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος παραπλήσιά

πως τούτοις πεποιήκασιν οὐδὲ γὰρ ταῦτ᾽ ἀποφαίνου-
σιν. καίτοι κεκτημένου μὲν τοσούτους κλινοποιούς,
κεκτημένου δὲ μαχαιροποιούς, οὐχ οἷόν τε μὴ οὐχὶ καὶ
σίδηρον καὶ ἐλέφαντα καταλιπεῖν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη ταῦτά
γ᾽ ὑπάρχειν· τί γὰρ ἂν ἠργάζοντο τούτων μὴ ὑπαρ-
31 ξάντων; τὸν τοίνυν πλεῖν ἢ πεντήκοντ᾽ ἀνδράποδα
κεκτημένον καὶ δυοῖν τέχναιν ἐπιμελούμενον, ὧν θά-
τερον ἐργαστήριον εἰς τὰς κλίνας ῥᾳδίως δύο μνᾶς τοῦ
μηνὸς ἀνήλισκεν ἐλέφαντος, τὸ δὲ μαχαιροποιεῖον οὐκ
ἔλαττον ἢ τοσοῦτον ἕτερον, σὺν σιδήρῳ, τοῦτον οὔ
φασι καταλιπεῖν οὐδὲν τούτων· εἰς τοῦτ᾽ ἀναιδείας
32 ἐληλύθασιν. ὅτι μὲν οὖν οὐ πιστὰ λέγουσι, καὶ ἐκ
τούτων αὐτῶν ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν· ὅτι δ᾽ ἐκεῖνος κατέ-
λιπε τοσοῦτον τὸ πλῆθος, ὥστε μὴ μόνον ἱκανὸν εἶναι
κατεργάζεσθαι τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ
βουλομένῳ πρὸς ὠνεῖσθαι τῶν ἄλλων, ἐκεῖθεν φανε-
ρόν, ὅτι αὐτός τ᾽ ἐπώλει ζῶν, καὶ Δημοφῶν καὶ οὗτος
τοῦ πατρὸς ἤδη τετελευτηκότος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς
33 ἀπεδίδοντο τοῖς βουλομένοις. καίτοι πόσον τινὰ χρὴ
τὸν καταλειφθέντα νομίζειν εἶναι, ὅταν φαίνηται τη-
λικούτοις τ᾽ ἐργαστηρίοις ἐξαρκῶν, καὶ χωρὶς ὑπὸ τῶν
ἐπιτρόπων πιπρασκόμενος; ἆρ᾽ ὀλίγον, ἀλλ᾽ οὐ πολλῷ
πλείω τῶν ἐγκεκλημένων; λαβὲ τοίνυν τὰς μαρτυρίας
ταυτασὶ καὶ ἀνάγνωθ᾽ αὐτοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 824

Τούτου τοίνυν τοῦ ἐλέφαντός ἐστι πλέον ἢ τά-
λαντον, ὃν οὔτ᾽ αὐτὸν οὔτε τὸ ἔργον [μοι] ἀποφαίνου-
σιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἄρδην ἀφανίζουσιν ὅλον.
34 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ τὸν λόγον
ὃν ἀποφέρουσιν, ἐξ ὧν αὐτοὶ λαβεῖν ὁμολογοῦσιν,

ἐπιδείξω ὑμῖν τρεῖς μὲν ὄντας αὐτοὺς πλέον ἢ ὀκτὼ
τάλαντ' ἐκ τῶν ἐμῶν ἔχοντας, ἰδίᾳ δ' ἐκ τούτων Ἄφο-
βον τρία τάλαντα καὶ χιλίας εἰληφότα, τά τ' ἀνηλω-
μένα χωρὶς τούτων πλείω τιθεὶς καὶ ὅσ' ἐκ τούτων
ἀπέδοσαν ἀφαιρῶν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι οὐ μικρᾶς ἀναιδείας
35 τὰ ἐγχειρήματ' αὐτῶν ἐστιν. λαβεῖν γὰρ ἐκ τῶν ἐμῶν
ὁμολογοῦσιν οὗτος μὲν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μνᾶς, χωρὶς
ὧν ἔχοντ' αὐτὸν ἐγὼ ἐπιδείξω νῦν, Θηριππίδης δὲ
δύο τάλαντα, Δημοφῶν δ' ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα μνᾶς.
τοῦτο δ' ἐστὶ πέντε τάλαντα καὶ πεντεκαίδεκα μναῖ.
τούτου τοίνυν ὃ μὲν οὐχ ἄθρουν ἐλήφθη, σχεδόν εἰσιν
ἑβδομήκοντα μναῖ καὶ ἑπτά, ἡ πρόσοδος ἡ ἀπὸ τῶν
ἀνδραπόδων, ὃ δ' εὐθὺς ἔλαβον οὗτοι, μικροῦ δέοντα
τέτταρα τάλαντα· οἷς τὸ ἔργον ἂν προσθῆτ' ἐπὶ δρα-
χμῇ μόνον τῶν δέκ' ἐτῶν, ὀκτὼ τάλανθ' εὑρήσετε
36 σὺν τοῖς ἀρχαίοις καὶ χιλίας γιγνομένας. τὴν μὲν
τοίνυν τροφὴν ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν καὶ ἑπτὰ
λογιστέον τῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου γενομένων. Θη-
ριππίδης γὰρ ἑπτὰ μνᾶς ἐδίδου καθ' ἕκαστον τὸν ἐνι-
αυτὸν εἰς ταῦτα, καὶ ἡμεῖς τοῦτο λαβεῖν ὁμολογοῦμεν.
ὥσθ' ἑβδομήκοντα μνῶν ἐν τοῖς δέκ' ἔτεσι τροφὴν
τούτων ἡμῖν ἀνηλωκότων, τὸ περιὸν τὰς ἑπτακοσίας 825
προστίθημ' αὐτοῖς, καὶ τούτων πλείον' εἰμὶ τεθηκώς.
ὃ δ' ἐμοὶ δοκιμασθέντι παρέδοσαν καὶ ὅσον εἰς τὴν
πόλιν εἰσενηνόχασι, τοῦτ' ἀπὸ τῶν ὀκτὼ ταλάντων καὶ
37 τοῦ προσόντος ἀφαιρετέον ἐστίν. ἀπέδοσαν μὲν τοί-
νυν οὗτος καὶ Θηριππίδης μίαν καὶ τριάκοντα μνᾶς,
εἰσφορὰς δ' εἰσενηνοχέναι λογίζονται δυοῖν δεούσας
εἴκοσι μνᾶς. ἐγὼ δ' ὑπερβαλὼν καὶ τοῦτο ποιήσω τριά-
κοντα μνᾶς, ἵνα πρὸς ταῦτα μηδ' ἀντειπεῖν ἔχωσιν.
οὐκοῦν ἂν ἀφέλητε τὸ τάλαντον ἀπὸ τῶν ὀκτὼ ταλάν-

των, ἑπτὰ τὰ λειπόμεν' ἐστί, καὶ ταῦτ', ἐξ ὧν αὐτοὶ
λαβεῖν ὁμολογοῦσι, τούτους ἔχειν ἐστὶν ἀναγκαῖον.
τοῦτο τοίνυν, εἰ καὶ τἄλλα πάντ' ἀποστεροῦσιν ἀρνού-
μενοι μὴ ἔχειν, ἀποδοῦναι προσῆκεν, ὁμολογοῦντάς γε
38 λαβεῖν ταῦτ' ἐκ τῶν ἐμῶν. νῦν δὲ τί ποιοῦσιν; ἔργον
μὲν οὐδὲν ἀποφαίνουσι τοῖς χρήμασιν, αὐτὰ δὲ τὰ
ἀρχαῖα πάντ' ἀνηλωκέναι φασὶ σὺν ταῖς ἑπτὰ καὶ
ἑβδομήκοντα μναῖς· Δημοφῶν δὲ καὶ πρὸς ὀφείλον-
τας ἡμᾶς ἐνέγραψεν. ταῦτ' οὐ μεγάλη καὶ περιφανὴς
ἀναισχυντία; ταῦτ' οὐχ ὑπερβολὴ δεινῆς αἰσχροκερ-
δείας; τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ δεινόν, εἰ μὴ ταῦτα δόξει
39 τηλικαύτας ὑπερβολὰς ἔχοντα; οὗτος τοίνυν τὸ καθ'
αὑτὸν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μνᾶς λαβεῖν ὁμολογῶν, ἔχει
καὶ αὐτὰς καὶ τὸ ἔργον δέκ' ἐτῶν, μάλιστα τρία τά-
λαντα καὶ χιλίας. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν
τοῖς λόγοις τοῖς τῆς ἐπιτροπῆς τὸ λῆμμ' ἕκαστος τοῦθ'
ὁμολογῶν λαβεῖν ἅπαν ἀνηλωκέναι λογίζεται, λαβὲ τὰς 826
μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

40 Νομίζω τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ περὶ τούτων
ἱκανῶς μὲν ὑμᾶς μεμαθηκέναι, καὶ ὅσα κλέπτουσι καὶ
κακουργοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν· ἔτι δ' ἀκριβέστερον
ἔγνωτ' ἄν, εἴ μοι τὰς διαθήκας, ἃς ὁ πατὴρ κατέλιπεν,
οὗτοι ἀποδοῦναι ἠθέλησαν. ἐν γὰρ ἐκείναις ἐγέγρα-
πτο, ὥς φησιν ἡ μήτηρ, ἃ κατέλιπεν ὁ πατὴρ πάντα,
καὶ ἐξ ὧν ἔδει τούτους λαβεῖν τὰ δοθέντα, καὶ τὸν
41 οἶκον ὅπως μισθώσουσι. νῦν δ' ἀπαιτοῦντος ἐμοῦ
καταλειφθῆναι μὲν ὁμολογοῦσιν, αὐτὰς δ' οὐκ ἀπο-
φαίνουσιν. ταῦτα δὲ ποιοῦσι τό τε πλῆθος οὐ βουλό-
μενοι καταφανὲς ποιῆσαι τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθέν,

ὃ διηρπάκασιν οὗτοι, τάς τε δωρειὰς ἵνα μὴ δοκῶσιν
ἔχειν, ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξελεγχθη-
σόμενοι ῥᾳδίως. λαβὲ δ' αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας ὧν ἐν-
αντίον ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

42 Οὗτος διαθήκην μὲν γενέσθαι φησί, καὶ τὰ δύο
τάλαντα Δημοφῶντι καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς τούτῳ
δοθῆναι μαρτυρεῖ· τὰς δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς, ἃς [Θη-
ριππίδης] ἔλαβεν, οὐ προσγραφῆναί φησιν, οὐδὲ τὸ
πλῆθος τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθέν, οὐδὲ τὸν οἶκον
ὅπως μισθώσουσιν· οὐ γὰρ αὐτῷ συμφέρει προσομο-
λογῆσαι ταῦτα. λαβὲ δὴ τὴν τούτου ἀπόκρισιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 827

43 Οὗτος αὖ τὴν μὲν διαθήκην γενέσθαι φησί, καὶ
τὸ ἀργύριον ἐκ τοῦ χαλκοῦ καὶ τῆς κηκῖδος ἀποδοθῆ-
ναι τῷ Θηριππίδῃ, ὃ ἐκεῖνος οὔ φησι, καὶ τὰ δύο τά-
λαντα τῷ Δημοφῶντι· περὶ δὲ τῶν αὐτῷ δοθέντων
γραφῆναι μέν φησιν, οὐχ ὁμολογῆσαι δ' αὐτός, ἵνα
μὴ δοκῇ λαβεῖν. τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας οὐδ' οὗτος
ἀποφαίνει καθόλου τὸ καταλειφθέν, οὐδὲ τὸ μισθοῦν
τὸν οἶκον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τούτῳ συμφέρει προσομολο-
44 γῆσαι ταῦτα. δῆλον τοίνυν ἐστὶν οὐδὲν ἧττον τὸ πλῆ-
θος τῶν καταλειφθέντων, καίπερ ἀφανιζόντων τούτων
τὴν οὐσίαν ἐκ τῶν διαθηκῶν, ἐξ ὧν τοσαῦτα χρήματ'
ἀλλήλοις φασὶ δοθῆναι. ὅστις γὰρ ἐκ τεττάρων ταλάν-
των καὶ τρισχιλίων τοῖς μὲν τρία τάλαντα καὶ δισχι-
λίας προῖκ' ἔδωκε, τῷ δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καρποῦσθαι,
φανερὸν δήπου πᾶσιν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ
πλέον ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ κατέλειπε ταῦτ' ἀφεῖλεν.

45 οὐ γὰρ δήπου τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητ' ἠβούλετο κατα-
λιπεῖν, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους
ποιῆσαι ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ
καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τοσοῦτον ἀργύριον καὶ
Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὔπω μέλλοντι τῇ ἀδελφῇ
τῇ ἐμῇ συνοικήσειν, καρποῦσθαι ἔδωκεν, ἵνα δυοῖν
θάτερον διαπράξαιτο, ἢ διὰ τὰ διδόμενα βελτίους
αὐτοὺς εἶναι τὰ περὶ τὴν ἐπιτροπὴν προτρέψειεν, ἢ
εἰ κακοὶ γίγνοιντο, μηδεμιᾶς συγγνώμης παρ' ὑμῶν
τυγχάνοιεν, εἰ τοσούτων ἀξιωθέντες τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς 828
46 ἐξαμαρτάνοιεν. οὗτος τοίνυν καὶ αὐτὸς πρὸς τῇ προικὶ
καὶ τὰς θεραπαίνας λαβὼν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκῶν,
ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν δοῦναι τούτων, τά θ' αὑτοῦ
πράττειν φησί, καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδείας ἦλθεν,
ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε,
καὶ τῶν εἰσφορῶν ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἐμοὶ δὲ
λογίζεται. λαβὲ δὴ καὶ ταύτας αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας
καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

47 Πῶς οὖν ἄν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε πάντα
διηρπακότα καὶ μηδὲ τῶν μικρῶν ἀπεσχημένον, ἢ τοῦ-
τον τὸν τρόπον ἐπιδεικνὺς μετὰ τοσούτων μαρτύρων
καὶ τεκμηρίων; τὴν μὲν προῖκα λαβεῖν ὁμολογήσαντα
καὶ ἔχειν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους ἀπογράψαντα,
τὸ δ' ἐργαστήριον κεκαρπωμένον [αὐτὸν] καὶ τὴν πρόσ-
48 οδον οὐκ ἀποφαίνοντα, τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν πεπρα-
κότα καὶ τὰς τιμὰς οὐκ ἀποδεδωκότα, τὰ δ' ὡς ἑαυτὸν
λαβόντα καὶ ταῦτ' ἠφανικότα, ἔτι δὲ παρὰ τὸν λόγον
ὃν αὐτὸς ἀπέδωκε τοσαῦτα κλέπτοντα, πρὸς δὲ τούτοις
τὴν διαθήκην ἠφανικότα, τὰ ἀνδράποδα πεπρακότα,

τἄλλ' οὕτω πάντα διῳκηκότα, ὡς οὐδ' ἂν οἱ ἔχθιστοι
διοικήσειαν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἄν τις σαφέστε-
ρον ἐπιδείξειεν.

49 Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν, ὡς ἀπὸ
τῶν χρημάτων χρέα τε πάμπολλ' ἐκτέτεικεν ὑπὲρ ἐμοῦ
Δημοφῶντι καὶ Θηριππίδῃ τοῖς συνεπιτρόποις, καὶ ὡς
πολλὰ τῶν ἐμῶν λάβοιεν, οὐδέτερ' ἔχων ἐπιδεικνύναι
τούτων. οὔτε γὰρ ὡς ὀφείλοντά με κατέλιπεν ὁ πατὴρ
ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπέφηνεν, οὐδ' οἷς ἀποδεδωκέναι 829
ταῦτ' ἔφη παρέσχηται μάρτυρας, οὔτ' αὖ τὸν ἀριθμὸν
τῶν χρημάτων εἰς τοὺς συνεπιτρόπους ἐπανέφερεν ὅσον
αὐτὸς φαίνεται λαβών, ἀλλὰ πολλοῖς ἐλάττω χρήμασιν.
50 ἐρωτηθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ταῦτά τε καθ' ἕκα-
στον, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν αὑτοῦ πότερον ἐκ τῶν ἐπι-
καρπιῶν ἢ τἀρχαῖ' ἀναλίσκων διῴκηκε, καὶ πότερον
ἐπιτροπευθεὶς ἀπεδέξατ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον παρὰ
τῶν ἐπιτρόπων, ἢ τἀρχαῖ' ἂν ἀπολαβεῖν ἠξίου σὺν
τοῖς ἔργοις τοῖς γεγενημένοις, πρὸς μὲν ταῦτ' ἀπεκρί-
νατ' οὐδέν, προὐκαλεῖτο δ' ἐθέλειν ἐπιδεῖξαί μοι τὴν
οὐσίαν δέκα ταλάντων οὖσαν· εἰ δέ τι ἐλλείποι, αὐτὸς
51 ἔφη προσθήσειν. κελεύοντος δ' ἐμοῦ πρὸς τὸν διαι-
τητὴν ἐπιδεικνύναι ταῦτ' οὐκ ἐπέδειξεν, οὐδ' ὡς οἱ
συνεπίτροποι παρέδοσαν· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῦ κατεδιῄ-
τησε· μαρτυρίαν δ' ἐνεβάλετο τοιαύτην, περὶ ἧς πει-
ράσεταί τι λέγειν. ἂν μὲν οὖν καὶ νῦν ἔχειν με φῇ,
τίνος παραδόντος ἐρωτᾶτ' αὐτόν, καὶ καθ' ἕκαστον
52 παρασχέσθαι μάρτυρας ἀξιοῦτε. ἐὰν δ' εἶναί μοι φῇ
τοῦτον τὸν τρόπον, λογιζόμενος τὰ παρ' ἑκατέρῳ τῶν
ἐπιτρόπων, διπλασίοις ἐλάττω φανήσεται λέγων, ἔχοντα
δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀποφαίνων. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ τοῦ-
τον τοσαῦτ' ἔχοντ' ἐξήλεγξα, οὕτως κἀκείνων ἑκάτερον

οὐκ ἐλάττω τούτων ἔχοντ' ἐπιδείξω. ὥστ' οὐ τοῦτ'
αὐτῷ λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συνεπίτροποι
παρέδοσαν. εἰ δὲ μὴ τοῦτ' ἐπιδείξει, πῶς χρὴ ταύτῃ
τῇ προκλήσει προσέχειν ὑμᾶς τὸν νοῦν; οὐδὲν γὰρ
μᾶλλον ἔχοντά μ' ἐπιδείκνυσιν. 830

53 Πολλὰ τοίνυν ἀπορηθεὶς πρὸς τῷ διαιτητῇ περὶ
πάντων τούτων, καὶ καθ' ἕκαστον ἐξελεγχόμενος ὥσπερ
νυνὶ παρ' ὑμῖν, ἐτόλμησε ψεύσασθαι πάντων δεινό-
τατον, ὡς τέτταρά μοι τάλανθ' ὁ πατὴρ κατέλιπε κατο-
ρωρυγμένα, καὶ τούτων κυρίαν τὴν μητέρ' ἐποίησεν.
ταῦτα δ' εἶπεν, ἵν' εἰ μὲν καὶ νῦν προσδοκήσαιμ'
αὐτὸν ἐρεῖν, ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι,
δέον ἕτερά μ' αὐτοῦ κατηγορεῖν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ' ὡς
οὐ ῥηθησομένων παραλίποιμι, νῦν αὐτὸς εἴποι, ἵνα
54 δοκῶν εἶναι πλούσιος ἧττον ὑφ' ὑμῶν ἐλεοίμην. καὶ
μαρτυρίαν μὲν οὐδεμίαν ἐνεβάλετο τούτων ὁ ταῦτ'
εἰπεῖν ἀξιώσας, ψιλῷ δὲ λόγῳ χρησάμενος, ὡς πιστευ-
θησόμενος εἰκῇ. καὶ ὅταν μὲν ἔρηταί τις αὐτόν, εἰς τί
τῶν ἐμῶν τοσαῦτα χρήματ' ἀνήλωκε, χρέα φησὶν ὑπὲρ
ἐμοῦ ἐκτετεικέναι καὶ πένητ' ἐνταυθοῖ ζητεῖ ποιεῖν·
ὅταν δὲ βούληται, πλούσιον ὡς ἔοικεν, εἴπερ γε καὶ
τοσοῦτον ἐκεῖνος ἀργύριον οἴκοι κατέλιπεν. ὡς δ' οὐκ
ἀληθῆ λέγειν οἷόν τ' αὐτόν, ἀλλ' ἀδύνατόν τι γενέ-
55 σθαι τούτων, ἐκ πολλῶν ῥᾴδιον μαθεῖν. εἰ μὲν γὰρ
ὁ πατὴρ ἠπίστει τούτοις, δῆλον ὅτι οὔτ' ἂν τἄλλ'
ἐπέτρεπεν, οὔτ' ἂν ταῦθ' οὕτω καταλείπων αὐτοῖς
ἔφραζε· μανία γὰρ δεινὴ τὰ κεκρυμμέν' εἰπεῖν, μηδὲ
τῶν φανερῶν μέλλοντ' ἐπιτρόπους καταστήσειν. εἰ δ'
ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν
χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν.
οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρί μου ταῦτα φυλάττειν ἔδωκεν,

αὐτὴν δ' [ἐκείνην] ἑνὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναῖκ' 831
ἔδωκεν· οὐ γὰρ ἔχει λόγον, σῴζειν μὲν τὰ χρήματα
διὰ τῆς ἐμῆς μητρὸς ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπιστουμένων
56 καὶ αὐτῆς καὶ τῶν χρημάτων κύριον ποιεῖν. ἔτι δέ,
τούτων εἴ τι ἦν ἀληθές, οἴεσθ' οὐκ ἂν αὐτὴν λα-
βεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρός; ὃς τὴν μὲν προῖκ'
αὐτῆς ἤδη τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἔχων ὡς συνοικήσων
αὐτῇ, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρ' ἔγημε·
τεττάρων δὲ ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ' ἐκείνης
ἐχούσης, ὡς οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἡγεῖσθ' αὐτὸν κἂν
ἐπιδραμεῖν, ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον;
57 ἢ τὴν μὲν φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συν-
ῄδεσαν ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως
αἰσχρῶς διήρπασεν· ὧν δ' οὐκ ἠμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι
μάρτυρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν
πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐκ
ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν χρήμαθ', ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ,
πάντα τούτοις παρέδωκεν, οὗτος δ', ἵν' ἧττον ἐλεηθῶ
παρ' ὑμῖν, τούτοις τοῖς λόγοις χρήσεται.
58 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατη-
γορεῖν· ἓν δὲ περὶ πάντων κεφάλαιον εἰπών, πάσας αὐτοῦ
διαλύσω τὰς ἀπολογίας. τούτῳ γὰρ ἐξῆν μηδὲν ἔχειν
τούτων τῶν πραγμάτων, μισθώσαντι τὸν οἶκον κατὰ
τουτουσὶ τοὺς νόμους. λαβὲ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι.

NOMOI.

Κατὰ τούτους τοὺς νόμους Ἀντιδώρῳ μὲν ἐκ τριῶν
ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐν ἓξ ἔτεσιν ἓξ τάλαντα καὶ 832
πλέον ἐκ τοῦ μισθωθῆναι παρεδόθη, καὶ ταῦθ' ὑμῶν
τινὲς εἶδον· Θεογένης γὰρ ὁ Προβαλίσιος, ὁ μισθωσά-
μενος αὐτοῦ τὸν οἶκον, ἐν τῇ ἀγορᾷ ταῦτα τὰ χρήματ'

59 ἐξηρίθμησεν. ἐμοὶ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων
ἐν δέκ' ἔτεσι πρὸς τὸν χρόνον τε καὶ τὴν ἐκείνου μί-
σθωσιν πλέον ἢ τριπλάσια κατὰ τὸ εἰκὸς προσῆκον
γενέσθαι, τοῦτο διὰ τί οὐκ ἐποίησεν, ἐρωτᾶτ' αὐτόν.
εἰ μὲν γὰρ βέλτιόν φησιν εἶναι μὴ μισθωθῆναι τὸν
οἶκον, δειξάτω μὴ διπλάσια μηδὲ τριπλάσιά μοι γεγε-
νημένα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖά μοι πάντ' ἀποδεδομένα.
εἰ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων οἱ μὲν μηδ'
ἑβδομήκοντα μνᾶς παραδεδώκασιν, ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀφεί-
λοντά μ' [αὑτῷ] ἀπέγραψε, πῶς ἀποδέξασθαί τι προσ-
ήκει τούτων λεγόντων; οὐδαμῶς δήπουθεν.
60 Τοσαύτης τοίνυν οὐσίας μοι καταλειφθείσης ὅσην
ἐξ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ τοῦ τρίτου μέρους πρόσοδον
αὐτῆς φερούσης πεντήκοντα μνᾶς, ἐξὸν τούτοις τοῖς
ἀπληστοτάτοις χρημάτων, καὶ εἰ μὴ μισθοῦν τὸν οἶκον
ἐβούλοντο, ἀπὸ μὲν τούτων τῶν προσιόντων, ἐῶντας
ὥσπερ εἶχε κατὰ χώραν, ἡμᾶς τε τρέφειν καὶ τὰ πρὸς
τὴν πόλιν διοικεῖν, καὶ ὅσ' ἐξ αὐτῶν περιεγίγνετο,
61 ταῦτα προσπεριποιεῖν, τὴν δ' ἄλλην οὐσίαν ἐνεργὸν
ποιήσασιν, οὖσαν ταύτης διπλασίαν, αὐτοῖς τ', εἰ χρη-
μάτων ἐπεθύμουν, μέτρι' ἐξ αὐτῶν λαβεῖν, ἐμοί τε σὺν
τοῖς ἀρχαίοις τὸν οἶκον ἐκ τῶν προσόδων μείζω ποιῆ-
σαι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐποίησαν, ἀποδόμενοι δ' ἀλλή-
λοις τὰ πλείστου ἄξια τῶν ἀνδραπόδων, τὰ δὲ παντά- 833
πασιν ἀφανίσαντες, ἐμοῦ μὲν ἀνεῖλον καὶ τὴν ὑπάρ-
χουσαν πρόσοδον, σφίσι δ' αὐτοῖς οὐ μικρὰν ἐκ τῶν
62 ἐμῶν κατεσκευάσαντο. λαβόντες δὲ καὶ τἄλλ' αἰσχρῶς
οὑτωσὶ πάντα, πλέον ἢ τὰ ἡμίσεα τῶν χρημάτων μηδὲ
καταλειφθῆναι κοινῇ πάντες ἀμφισβητοῦσιν, ὡς πεν-
τεταλάντου δὲ μόνον τῆς οὐσίας οὔσης ἐκ τοσαύτης
τοὺς λόγους ἀπενηνόχασιν, οὐ πρόσοδον μὲν ἐξ αὐτῶν

οὐκ ἀποφαίνοντες, τὰ δὲ κεφάλαια φανέρ' ἀποδεικνύν-
τες, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖ' οὕτως ἀναιδῶς ἀνηλῶσθαι
φάσκοντες. καὶ οὐδ' αἰσχύνονται ταῦτα τολμῶντες.
63 καίτοι τί ποτ' ἂν ἔπαθον ὑπ' αὐτῶν, εἰ πλείω χρόνον
ἐπετροπεύθην; οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν. ὅπου γὰρ δέκ'
ἐτῶν διαγενομένων παρὰ μὲν τῶν οὕτω μικρὰ κεκό-
μισμαι, τῷ δὲ καὶ προσοφείλων ἐγγέγραμμαι, [πῶς οὐκ
ἄξιον διαγανακτεῖν;] δῆλον δὴ παντάπασιν· εἰ κατε-
λείφθην μὲν ἐνιαύσιος, ἓξ ἔτη δὲ προσεπετροπεύθην
ὑπ' αὐτῶν, οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ταῦτα παρ' αὐτῶν ἀπέ-
λαβον. εἰ γὰρ ἐκεῖν' ἀνήλωται ὀρθῶς, οὐδὲν ἂν τῶν
νῦν παραδοθέντων ἐξήρκεσεν εἰς ἕκτον ἔτος, ἀλλ' ἢ
παρ' αὑτῶν ἄν μ' ἔτρεφον, ἢ τῷ λιμῷ περιεῖδον ἀπο-
64 λόμενον. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰ ἕτεροι μὲν οἶκοι
ταλαντιαῖοι καὶ διτάλαντοι καταλειφθέντες, ἐκ τοῦ μι-
σθωθῆναι διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι γεγόνασιν, ὥστ'
ἀξιοῦσθαι λῃτουργεῖν, ὁ δ' ἐμὸς τριηραρχεῖν εἰθισμέ-
νος καὶ μεγάλας εἰσφορὰς εἰσφέρειν, μηδὲ μικρὰς
δυνήσεται διὰ τὰς τούτων ἀναισχυντίας; τίνας δ'
οὗτοι λελοίπασιν ὑπερβολὰς εἰπεῖν; οἳ καὶ τὴν δια-
θήκην ἠφανίκασιν ὡς λήσοντες, καὶ τὰς μὲν σφετέρας 834
αὐτῶν οὐσίας ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν διῳκήκασι, καὶ τἀρ-
χαῖα τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῶν ἐμῶν πολλῷ μείζω πε-
ποιήκασι, τῆς δ' ἐμῆς οὐσίας, ὥσπερ τὰ μέγισθ' ὑφ'
ἡμῶν ἀδικηθέντες, ὅλον τὸ κεφάλαιον ἀνῃρήκασιν;
65 καὶ ὑμεῖς μὲν οὐδὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ἁμαρτανόντων ὅταν
τινὸς καταψηφίσησθε, οὐ πάντα τὰ ὄντ' ἀφείλεσθε,
ἀλλ' ἢ γυναῖκ' ἢ παιδί' αὐτῶν ἐλεήσαντες μέρος τι
κἀκείνοις ὑπελίπετε· οὗτοι δὲ τοσοῦτον διαφέρουσιν
ὑμῶν, ὥστε καὶ δωρειὰς παρ' ἡμῶν προσλαβόντες, ἵνα
δικαίως ἐπιτροπεύσωσι, τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς ὑβρίκασι.

καὶ οὐδ' ᾐσχύνθησαν, εἰ μὴ ἠλέησαν, τὴν ἐμὴν ἀδελ-
φήν, εἰ δυοῖν ταλάντοιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀξιωθεῖσα,
μηδενὸς τεύξεται τῶν προσηκόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἔχθι-
στοί τινες, ἀλλ' οὐ φίλοι καὶ συγγενεῖς καταλειφθέν-
66 τες, οὐδὲν τῆς οἰκειότητος ἐφρόντισαν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν
ὁ πάντων ταλαιπωρότατος πρὸς ἀμφότερ' ἀπορῶ, ταύ-
την θ' ὅπως ἐκδῶ καὶ τἄλλ' ὁπόθεν διοικῶ. προσεπί-
κειται δ' ἡ πόλις ἀξιοῦσ' εἰσφέρειν, δικαίως· οὐσίαν
γὰρ ἱκανὴν πρὸς ταῦτα κατέλιπέ μοι ὁ πατήρ. τὰ δὲ
67 χρήματα τὰ καταλειφθένθ' οὗτοι πάντ' εἰλήφασι. καὶ
νῦν κομίσασθαι τἀμαυτοῦ ζητῶν εἰς κίνδυνον καθέ-
στηκα τὸν μέγιστον. ἂν γὰρ ἀποφύγῃ μ' οὗτος, ὃ μὴ
γένοιτο, τὴν ἐπωβελίαν ὀφλήσω μνᾶς ἑκατόν. καὶ τούτῳ
μέν, ἐὰν καταψηφίσησθε, τιμητόν, κοὐκ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ
χρημάτων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμῶν ποιήσεται τὴν ἔκτεισιν·
ἐμοὶ δ' ἀτίμητον τοῦτ' ἔστιν, ὥστ' οὐ μόνον ἔσομαι
τῶν πατρῴων ἐστερημένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἠτιμωμένος,
68 ἂν μὴ νῦν ἡμᾶς ὑμεῖς ἐλεήσητε. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ 835
ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, μνησθέν-
τας καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ὅρκων, οὓς ὀμόσαντες
δικάζετε, βοηθῆσαι ἡμῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ περὶ πλεί-
ονος τὰς τούτου δεήσεις ἢ τὰς ἡμετέρας ποιήσασθαι.
δίκαιοι δ' ἔστ' ἐλεεῖν οὐ τοὺς ἀδίκους τῶν ἀνθρώ-
πων, ἀλλὰ τοὺς παρὰ λόγον δυστυχοῦντας, οὐδὲ τοὺς
ὠμῶς οὕτως τἀλλότρι' ἀποστεροῦντας, ἀλλ' ἡμᾶς τοὺς
πολὺν χρόνον ὧν ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε στερομένους
καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους καὶ νῦν περὶ ἀτι-
69 μίας κινδυνεύοντας. μέγα δ' ἂν οἶμαι στενάξαι τὸν
πατέρ' ἡμῶν, εἰ αἴσθοιτο τῶν προικῶν καὶ τῶν δω-
ρειῶν, ὧν αὐτὸς τούτοις ἔδωκεν, ὑπὲρ τούτων τῆς ἐπω-
βελίας τὸν [αὑτοῦ] υἱὸν ἐμὲ κινδυνεύοντα, καὶ ἄλλους

μέν τινας ἤδη τῶν πολιτῶν οὐ μόνον συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ φίλων ἀνδρῶν ἀπορούντων θυγατέρας παρὰ σφῶν αὐτῶν ἐκδόντας, Ἄφοβον δὲ μηδ' ἣν ἔλαβε προῖκ' ἐθέλοντ' ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτ' ἔτει δεκάτῳ.

XXVIII.

ΚΑΤ' ΑΦΟΒΟΥ Β.

Πολλὰ καὶ μεγάλ' ἐψευσμένου πρὸς ὑμᾶς Ἀφόβου, τοῦτ' αὐτὸν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ
μάλιστ' ἠγανάκτησα τῶν ῥηθέντων. εἶπε γὰρ ὡς ὁ
πάππος ὤφειλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατὴρ 836
οὐκ ἐβούλετο μισθωθῆναι τὸν οἶκον, ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ. καὶ τὴν μὲν πρόφασιν ποιεῖται ταύτην, ὡς δ'
ὀφείλων ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδεμίαν παρέσχετο μαρτυρίαν· ἀλλ' ὡς μὲν ὦφλεν, ἐνεβάλετο τηρήσας τὴν
τελευταίαν ἡμέραν, ταύτην δ' εἰς τὸν ὕστερον λόγον
ὑπελίπετο, ὡς διαβαλεῖν τὸ πρᾶγμ' ἐξ αὐτῆς δυνησό-
2 μενος. ἐὰν οὖν ἀναγνῷ, προσέχετ' αὐτῇ τὸν νοῦν·
εὑρήσετε γὰρ οὐχ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένον, ἀλλ'
ὡς ὦφλεν. τοῦτ' οὖν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ'
ᾧ φρονεῖ μάλιστα· ὃ καὶ ἡμεῖς ἀμφισβητοῦμεν. εἰ μὲν
οὖν τότ' ἐξεγένετο καὶ μὴ τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἐνηδρεύθημεν, παρεσχόμεθ' ἂν μάρτυρας, ὡς ἐξετείσθη τὰ
χρήματα καὶ πάντ' αὐτῷ διελέλυτο τὰ πρὸς τὴν πόλιν·
νῦν δὲ τεκμηρίοις μεγάλοις ἐπιδείξομεν, ὡς οὔτ' ὤφειλεν οὔτ' ἦν κίνδυνος οὐδεὶς ἡμῖν φανερὰ κεκτημένοις
3 τὰ ὄντα. πρῶτον μὲν γὰρ Δημοχάρης, ἔχων ἀδελφὴν
τῆς ἐμῆς μητρός, θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέκρυ-

πται τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ καὶ τὰς
ἄλλας λῃτουργίας λῃτουργεῖ καὶ οὐδὲν τῶν τοιούτων
δέδοικεν. ἔπειτ' αὐτὸς ὁ πατὴρ τήν τ' ἄλλην οὐσίαν
καὶ τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχιλίας φανερὰς ἐποίησεν,
ἃς οὗτοι γραφῆναί τ' ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν
4 σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων καταμαρτυροῦσιν. ἔτι δὲ
καὶ αὐτὸς Ἄφοβος μετὰ τῶν συνεπιτρόπων τῇ πόλει
τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων χρημάτων ἐμφανὲς
ἐποίησεν, ἡγεμόνα με τῆς συμμορίας καταστήσας
οὐκ ἐπὶ μικροῖς τιμήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ τηλικούτοις, 837
ὥστε κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας
εἰσφέρειν. καίτοι τούτων εἴ τι ἦν ἀληθές, οὐδὲν ἂν
αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ πάντ' ἂν ηὐλαβήθη. νῦν δὲ
καὶ Δημοχάρης καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτοὶ οὗτοι φαίνονται φανερὰ ποιοῦντες, καὶ οὐδένα τοιοῦτον κίνδυνον
δεδιότες.

5 Πάντων δ' ἀτοπώτατόν ἐστι, λέγοντας ὡς ὁ πατὴρ
οὐκ εἴα μισθοῦν τὸν οἶκον, τὴν μὲν διαθήκην μηδαμοῦ ταύτην ἀποφαίνειν, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι τἀκριβές,
τηλικαύτην δ' ἀνελόντας μαρτυρίαν οὕτως οἴεσθαι δεῖν
εἰκῇ πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν. ἀλλ' ἐχρῆν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, εἰσκαλέσαντας μάρτυρας
πολλοὺς παρασημήνασθαι κελεῦσαι τὰς διαθήκας, ἵν'
εἴ τι ἐγίγνετ' ἀμφισβητήσιμον, ἦν εἰς τὰ γράμματα
ταῦτ' ἐπανελθεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντων εὑρεῖν.
6 νῦν δ' ἕτερα μὲν παρασημήνασθαι ἠξίωσαν, ἐν οἷς
πολλὰ τῶν καταλειπομένων οὐκ ἐγέγραπτο, ὑπομνήματα δ' ἦν· αὐτὴν δὲ τὴν διαθήκην, δι' ἧς καὶ τούτων ὧν ἐσημήναντο γραμμάτων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων
χρημάτων ἐγίγνοντο κύριοι, καὶ τοῦ μὴ μισθοῦν τὸν
οἶκον τῆς αἰτίας ἀπελέλυντο, ταύτην δ' οὐκ ἐσημήναντο.

οὐδ᾽ αὐτὴν ἀπέδοσαν. ἄξιόν γε πιστεύειν αὐτοῖς ὅ τι ἂν περὶ τούτων λέγωσιν.

7 Ἀλλ᾽ ἔγωγ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι τοῦτ᾽ ἔστιν. οὐκ εἴα μισθοῦν τὸν οἶκον οὐδ᾽ ἐμφανῆ τὰ χρήματα ποιεῖν ὁ πατήρ. πότερον ἐμοὶ ταῦτ᾽; ἢ τῇ πόλει; φαίνεσθε μὲν γὰρ τοὐναντίον ἐκείνῃ μὲν φανερὰ ποιήσαντες, ἐμοὶ δὲ παντάπασιν ἀφανῆ πεποιηκότες, καὶ οὐδὲ ταῦτ᾽ ἀποφαίνοντες, ἐξ ὧν τιμησάμενοι τὰς εἰσφορὰς εἰσεφέρετε. δείξατε γὰρ ταύτην τὴν οὐσίαν, τίς ἦν καὶ ποῦ 838
8 παρέδοτέ μοι καὶ τίνος ἐναντίον. τὰ μὲν γὰρ δύο τάλαντα καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἀπὸ τῶν τεττάρων ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐλάβετε, ὥστ᾽ οὐδὲ ταύτας ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐτιμήσασθε· ὑμέτεραι γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. ἀλλὰ μὴν ἔκ γε τῆς οἰκίας καὶ τῶν τεττάρων καὶ δέκ᾽ ἀνδραπόδων καὶ τῶν τριάκοντα μνῶν, ἅ μοι παρεδώκατε, τὴν εἰσφορὰν οὐχ οἷόν τε γενέσθαι τοσαύτην, ὅσην ὑμεῖς συνετάξασθε πρὸς
9 τὴν συμμορίαν. ἀλλ᾽ ἀνάγκη μεγάλη τὰ καταλειφθέντα, πολλῷ πλείον᾽ ὄντα τούτων, πάνθ᾽ ὑμᾶς ἔχειν ἐστίν, ἃ φανερῶς ὅτι διηρπάκατ᾽ ἐξελεγχόμενοι τοιαῦτα πλάττεσθαι τολμᾶτε. καὶ τοτὲ μὲν εἰς ἀλλήλους ἀναφέρετε, πάλιν δ᾽ εἰληφέναι κατ᾽ ἀλλήλων μαρτυρεῖτε. φάσκοντες δ᾽ οὐ πολλὰ λαβεῖν, μεγάλων ἀναλωμάτων λόγους
10 ἀπενηνόχατε. πάντες δὲ κοινῇ μ᾽ ἐπιτροπεύσαντες, ἰδίᾳ μετὰ ταῦθ᾽ ἕκαστοι μηχανᾶσθε. καὶ τὴν μὲν διαθήκην ἠφανίκατε, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι περὶ πάντων τὴν ἀλήθειαν, φαίνεσθε δ᾽ οὐδέποτε ταὐτὰ περὶ ἀλλήλων λέγοντες.

Λαβὲ δὴ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθ᾽ αὐτοῖς πάσας ἐφεξῆς, ἵνα μνησθέντες καὶ τῶν μεμαρτυρημένων καὶ τῶν εἰρημένων ἀκριβέστερον γιγνώσκωσι περὶ αὐτῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ταῦθ᾽ οὗτοι πρὸς πεντεκαιδεκαταλάντους οἴκους συνετιμήσανθ᾽ ὑπὲρ ἐμοῦ· μνῶν δ᾽ οὐδ᾽ ἑβδομήκοντ᾽ ἀξίαν μοι παραδεδώκασι τὴν οὐσίαν τρεῖς ὄντες. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 839

Ταύτην τὴν προῖκα οἵ τ᾽ ἐπίτροποι καταμαρτυροῦσιν αὐτὸν λαβεῖν, ἄλλοι τε πρὸς οὓς ἔχειν ὡμολόγησε. ταύτην οὔτ᾽ αὐτὴν οὔτε τὸν σῖτον ἀποδέδωκεν. λάβ᾽ ἄλλας καὶ ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Δύ᾽ ἔτη τὸ ἐργαστήριον διοικήσας, Θηριππίδῃ μὲν ἀποδέδωκε τὴν μίσθωσιν· ἐμοὶ δὲ, δυοῖν ἐτοῖν λαβὼν τὴν πρόσοδον τριάκοντα μνᾶς, οὔτ᾽ αὐτὰς οὔτε τὸ ἔργον ἀποδέδωκεν. λάβ᾽ ἑτέραν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταῦτα τἀνδράποδ᾽ ὡς αὐτὸν λαβὼν οὗτος, καὶ τἄλλα τὰ μετὰ τούτων ὑποτεθένθ᾽ ἡμῖν, ἀνάλωμα μὲν εἰς αὐτὰ τοσοῦτο λελόγισται, λῆμμα δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν οὐδ᾽ ὁτιοῦν, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠφάνικεν, οἳ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ προσέφερον. λέγ᾽ ἑτέραν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

13 Τοῦτον τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν σίδηρον πεπρακὼς οὐδὲ καταλειφθῆναί φησιν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν τιμὴν ἀποστερεῖ με, μάλιστα τάλαντον. λέγε ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ταῦθ᾽ οὗτος τρία τάλαντα καὶ χιλίας ἔχει χωρὶς τῶν ἄλλων. καὶ τοῦ μὲν ἀρχαίου πέντε τάλαντ᾽ εἴληφε· σὺν δὲ τοῖς ἔργοις, ἂν ἐπὶ δραχμῇ τις τιθῇ μόνον, πλέον ἢ δέκα τάλαντ᾽ ἔχει. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 *Ταῦθ᾽ οὗτοι γραφῆναί τ᾽ ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ*
λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατ᾽ ἀλλήλων μαρτυροῦσιν. οὗτος
δὲ καὶ μεταπεμφθῆναι φάσκων ὑπὸ τοῦ πατρός, καὶ
ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰσελθεῖν μὲν οὔ φησιν ὡς τὸν 840
μεταπεμψάμενον, οὐδ᾽ ὁμολογῆσαι περὶ τούτων οὐδέν,
Δημοφῶντος δ᾽ ἀκοῦσαι γραμματεῖον ἀναγιγνώσκοντος
καὶ Θηριππίδου λέγοντος ὡς ἐκεῖνος ταῦτα διέθετο,
καὶ προσεισεληλυθὼς καὶ ἅπαντα διωμολογημένος πρὸς
15 τὸν πατέρα, ἅπερ ἐκεῖνος γράψας κατέλιπεν. ὁ γὰρ
πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ᾔσθετο τὴν νόσον οὐκ
ἀποφευξόμενος, συγκαλέσας τούτους τρεῖς ὄντας, καὶ
συμπαρακαθισάμενος Δήμωνα τὸν ἀδελφόν, τὰ σώμαθ᾽
ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνέθηκε παρακαταθήκην ἐπονομά-
ζων, τὴν μὲν ἀδελφὴν Δημοφῶντι καὶ δύο τάλαντα
προῖκα διδοὺς εὐθύς, καὶ γυναῖκ᾽ αὐτῷ ταύτην ἐγγυῶν,
ἐμὲ δὲ πᾶσι κοινῇ μετὰ τῶν χρημάτων παρακατατιθέ-
μενος, καὶ ἐπισκήπτων μισθῶσαί τε τὸν οἶκον καὶ δια-
16 σῶσαί μοι τὴν οὐσίαν, διδοὺς ἅμα Θηριππίδῃ τε τὰς
ἑβδομήκοντα μνᾶς, καὶ τούτῳ τήν τ᾽ ἐμὴν μητέρ᾽
ἐγγυῶν ἐπὶ ταῖς ὀγδοήκοντα μναῖς, κἄμ᾽ εἰς τὰ τούτου
γόνατα τιθείς· ὧν οὗτος ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώ-
τατος οὐδενὸς λόγον ἐποιήσατο, κύριος τῶν ἐμῶν γενό-
μενος ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ τὰ χρήματα πάντ᾽ ἀπεστερηκὼς

μετὰ τῶν συνεπιτρόπων, ἐλεεῖσθαι νῦν ὑφ᾽ ὑμῶν
ἀξιώσει, μνῶν οὐδ᾽ ἑβδομήκοντ᾽ ἄξια τρίτος αὐτὸς
ἀποδεδωκώς, εἶτα καὶ τούτοις αὐτοῖς πάλιν ἐπιβεβου-
17 λευκώς. ὡς γὰρ τὰς δίκας ταύτας ἔμελλον εἰσιέναι
κατ᾽ αὐτῶν, ἀντίδοσιν ἐπ᾽ ἐμὲ παρεσκεύασαν, ἵν᾽ εἰ
μὲν ἀντιδοίην, μὴ ἐξείη μοι πρὸς αὐτοὺς ἀντιδικεῖν,
ὡς καὶ τῶν δικῶν τούτων τοῦ ἀντιδόντος γιγνομένων,
εἰ δὲ μηδὲν τούτων ποιοίην, ἵν᾽ ἐκ βραχείας οὐσίας 841
λῃτουργῶν παντάπασιν ἀναιρεθείην. καὶ τοῦτ᾽ αὐτοῖς
ὑπηρέτησε Θρασύλοχος ὁ Ἀναγυράσιος· ᾧ τούτων οὐδὲν
ἐνθυμηθεὶς ἀντέδωκα μέν, ἀπέκλεισα δ᾽ ὡς διαδικασίας
τευξόμενος· οὐ τυχὼν δὲ ταύτης, τῶν χρόνων ὑπογύων
ὄντων, ἵνα μὴ στερηθῶ τῶν δικῶν, ἀπέτεισα τὴν λῃ-
τουργίαν ὑποθεὶς τὴν οἰκίαν καὶ τἀμαυτοῦ πάντα, βου-
λόμενος εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τὰς πρὸς τουτουσὶ δίκας.
18 Ἆρ᾽ οὐ μεγάλα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἠδίκημαι, μεγάλα
δ᾽, ὅτι δίκην ζητῶ λαβεῖν, νῦν ὑπ᾽ αὐτῶν βλάπτομαι;
τίς δ᾽ οὐκ ἂν ὑμῶν τούτῳ μὲν φθονήσειε δικαίως,
ἡμᾶς δ᾽ ἐλεήσειεν, ὁρῶν τῷ μὲν πρὸς τῇ οὐσίᾳ τῇ
παραδοθείσῃ πλεῖν ἢ δέκα ταλάντων τὴν ἐμὴν τοσαύ-
την οὖσαν προσγεγενημένην, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον τῶν
πατρῴων διημαρτηκότας, ἀλλὰ καὶ τῶν νῦν παραδοθέν-
των διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπεστερημένους; ποῖ
δ᾽ ἂν τραποίμεθα, εἴ τι ἄλλο ψηφίσαισθ᾽ ὑμεῖς περὶ
αὐτῶν; εἰς τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν; ἀλλὰ
τῶν ὑποθεμένων ἐστίν. ἀλλ᾽ εἰς τὰ περιόντ᾽ αὐτῶν;
ἀλλὰ τούτου γίγνεται, τὴν ἐπωβελίαν ἐὰν ὄφλωμεν.
19 μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ γένησθ᾽ ἡμῖν τοσούτων
αἴτιοι κακῶν· μηδὲ τὴν μητέρα κἀμὲ καὶ την ἀδελφὴν
ἀνάξια παθόντας περιίδητε, οὓς ὁ πατὴρ οὐκ ἐπὶ ταύ-
ταις ταῖς ἐλπίσι κατέλιπεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ὡς Δημο-

φῶντι συνοικήσουσαν ἐπὶ δυοῖν ταλάντοιν προικί, τὴν
δ' ἐπ' ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ τῷ σχετλιωτάτῳ πάν- 842
των ἀνθρώπων, ἐμὲ δ' ὑμῖν διάδοχον ἀνθ' αὐτοῦ τῶν
20 λῃτουργιῶν ἐσόμενον. βοηθήσατ' οὖν ἡμῖν βοηθήσατε,
καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ ἡμῶν καὶ
τοῦ πατρὸς τοῦ τετελευτηκότος. σώσατ' ἐλεήσατε, ἐπειδή
μ' οὗτοι συγγενεῖς ὄντες οὐκ ἠλέησαν. εἰς ὑμᾶς κατα-
πεφεύγαμεν. ἱκετεύω ἀντιβολῶ πρὸς παίδων, πρὸς γυ-
ναικῶν, πρὸς τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. οὕτως ὄναισθε
τούτων, μὴ περιίδητέ με, μηδὲ ποιήσητε τὴν μητέρα
καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐλπίδων εἰς τὸν βίον στερηθεῖσαν
21 ἀνάξιον αὑτῆς τι παθεῖν· ἣ νῦν μὲν οἴεται τυχόντα
με τῶν δικαίων παρ' ὑμῖν ὑποδέξεσθαι καὶ τὴν ἀδελ-
φὴν ἐκδώσειν· εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι γνώσεσθε, ὃ μὴ
γένοιτο, τίν' οἴεσθ' αὐτὴν ψυχὴν ἕξειν, ὅταν ἐμὲ μὲν
ἴδῃ μὴ μόνον τῶν πατρῴων ἀπεστερημένον, ἀλλὰ καὶ
πρὸς ἠτιμωμένον, περὶ δὲ τῆς ἀδελφῆς μηδ' ἐλπίδ'
ἔχουσαν ὡς τεύξεταί τινος τῶν προσηκόντων διὰ τὴν
22 ἐσομένην ἀπορίαν; οὐκ ἄξιος ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὔτ'
ἐγὼ δίκης ἐν ὑμῖν μὴ τυχεῖν, οὔθ' οὗτος τοσαῦτα χρή-
ματ' ἀδίκως κατασχεῖν. ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ καὶ μήπω
πεῖραν εἰλήφατε, ποῖός τις ἂν εἰς ὑμᾶς εἴην, ἐλπίζειν
προσήκει μὴ χείρω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι. τούτου δὲ
πεῖραν ἔχετε, καὶ σαφῶς ἴσθ' ὅτι πολλὴν οὐσίαν παρα-
λαβών, οὐ μόνον οὐδὲν πεφιλοτίμηται πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ
23 καὶ τἀλλότρι' ἀποστερῶν ἐπιδέδεικται. ταῦτ' οὖν σκο-
ποῦντες καὶ τἄλλα μνησθέντες, ᾗ δίκαιόν ἐστι, ταύτῃ
ψηφίσασθε. πίστεις δ' ἔχεθ' ἱκανὰς ἐκ μαρτύρων, ἐκ
τεκμηρίων, ἐκ τῶν εἰκότων, ἐξ ὧν οὗτοι λαβεῖν ὁμο- 843
λογοῦντες ἄθροα τἀμά, ταῦτ' ἀνηλωκέναι φασὶν οὐκ
24 ἀνηλωκότες, ἀλλ' αὐτοὶ πάντ' ἔχοντες. ὧν ἐνθυμου-

μένους χρὴ ποιήσασθαί τιν' ἡμῶν πρόνοιαν, εἰδότας ὅτι ἐγὼ μὲν τἀμαυτοῦ δι' ὑμῶν κομισάμενος, εἰκότως λῃτουργεῖν ἐθελήσω, χάριτας ὀφείλων ὅτι μοι δικαίως ἀπέδοτε τὴν οὐσίαν, οὗτος δ', ἐὰν αὐτὸν ποιήσητε τῶν ἐμῶν κύριον, οὐδὲν ποιήσει τοιοῦτον. μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτόν, ὑπὲρ ὧν ἤρνηται μὴ λαβεῖν, ὑπὲρ τούτων ὑμῖν λῃτουργεῖν ἐθελήσειν, ἀλλ' ἀποκρύψεσθαι μᾶλλον, ἵνα δικαίως ἀποπεφευγέναι δοκῇ.

XXIX.

ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ ΥΠΕΡ ΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Κρινόμενος τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος, ἐξῄτει παρὰ Δημοσθένους Μιλύαν εἰς βάσανον, εἰδὼς οὐ δοθησόμενον. οὐ γὰρ ἐδίδου Δημοσθένης, φάσκων οὐκ οἰκέτην, ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι τὸν Μιλύαν, ἐλευθερωθένθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτ' ἐτελεύτα, καὶ εἰς τούτου πίστιν ἄλλα τε παρεχόμενος, καὶ δὴ καὶ μαρτυρίαν Φάνου, ὃς ἐμαρτύρησε πρὸς τοὺς δικαστάς, φάσκων ὡμολογηκέναι Ἄφοβον ἐπὶ τοῦ διαιτητοῦ,
2 ἐλεύθερον εἶναι Μιλύαν. ἁλοὺς δὴ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος, ψευδομαρτυριῶν Φάνῳ δικάζεται, ὑπὲρ οὗ τοῦτον τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης λέγει, καὶ τἀληθῆ φάσκων αὐτὸν μεμαρτυρηκέναι, καὶ πρὸς τούτῳ δεικνὺς ὡς οὐδὲν ἐκ ταύτης τῆς 844
μαρτυρίας Ἄφοβος ἐβλάβη, ἀλλὰ δι' ἑτέρους ἥλω μάρτυρας, οἷς οὐκ ἐπισκηψάμενος δῆλός ἐστιν ἠδικηκώς.

Εἰ μὴ πρότερόν μοι δίκης γενομένης πρὸς Ἄφοβον ὦ ἄνδρες δικασταί, συνῄδειν πολλῷ τούτων μείζω

καὶ δεινότερ' αὐτοῦ ψευσαμένου ῥᾳδίως ἐξελέγξας διὰ
τὴν περιφάνειαν τῶν ἀδικημάτων, θαυμασίως ἂν ὡς
ηὐλαβούμην, μὴ καὶ νῦν οὐ δυνηθῶ δεῖξαι, πῇ παρα-
κρούεταί ποθ' ἕκασθ' ὑμᾶς αὐτῶν. νῦν δὲ σὺν θεοῖς
εἰπεῖν, ἄνπερ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθ' ἀκροαταί, πολλὰς
ἐλπίδας ἔχω μηδὲν ἧττον ὑμᾶς τὴν ἀναίδειαν τὴν τού-
του γνώσεσθαι τῶν πρότερον δικασάντων. καὶ ταῦτ'
εἰ μὲν ἐδεῖτο λόγου τινὸς [ἢ] ποικιλίας, ἔγωγε κατώ-
κνουν ἂν τὴν ἐμαυτοῦ καταμεμφόμενος ἡλικίαν· νῦν
δ' ἁπλῶς δεῖ διδάξαι καὶ διηγήσασθαι τὰ τούτῳ πε-
πραγμένα περὶ ἡμῶν· ἐκ δὲ τούτων οἶμαι πᾶσιν ὑμῖν
εὔγνωστον ἔσεσθαι, πότερός ποθ' ἡμῶν ἐσθ' ὁ πο-
νηρός.

2 Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὴν δίκην οὗτος εἴληχε ταύτην,
οὐχὶ τῷ τὰ ψευδῆ τιν' αὐτοῦ καταμεμαρτυρηκέναι ἐξε-
λέγξειν πιστεύων, ἀλλ' ἡγούμενος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ
τιμήματος τῆς δίκης, ἣν ὦφλεν, ἐμοὶ μὲν ἂν γενέσθαι 845
τινὰ φθόνον, αὐτῷ δ' ἔλεον. καὶ διὰ ταῦτα περὶ τῆς
γεγενημένης δίκης νῦν ἀπολογεῖται, περὶ ἧς τότ' οὐδὲν
ἔσχε δίκαιον εἰπεῖν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν
ἐπεπράγμην τοῦτον τὴν δίκην ἢ μηδὲν ἤθελον μέτριον
συγχωρεῖν, ἠδίκουν μὲν οὐδ' ἂν οὕτως, τὰ παρ' ὑμῖν
γνωσθέντα πραττόμενος αὐτόν, ὅμως δ' ἂν εἶχέ τις
εἰπεῖν, ὡς λίαν ὠμῶς καὶ πικρῶς ὄντα συγγενῆ τοῦτον
3 ἐκ τῆς οὐσίας ἐκβέβληκα. νῦν δὲ τοὐναντίον ἐστίν·
οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῴων ἁπάντων μετὰ τῶν συνεπιτρό-
πων ἀπεστέρηκε, καὶ οὐδ' ἐν ὑμῖν φανερῶς ἐξελεγχθεὶς
οἴεται δεῖν οὐδὲν τῶν μετρίων ποιεῖν, ἀλλὰ διασκευα-
σάμενος τὴν οὐσίαν, καὶ παραδοὺς τὴν μὲν συνοικίαν
Αἰσίῳ, τὸν δ' ἀγρὸν Ὀνήτορι, πρὸς μὲν ἐκείνους δίκην
καὶ πράγματ' ἔχειν ἐμὲ πεποίηκεν, ἐκ δὲ τῆς οἰκίας

[αὐτὸς] τὰ σκεύη λαβὼν καὶ τἀνδράποδ' ἐξαγαγὼν καὶ
τὸν λάκκον συντρίψας καὶ τὰ θυρώματ' ἀποσπάσας καὶ
μόνον οὐκ αὐτὴν τὴν οἰκίαν ἐμπρήσας, Μέγαράδ' ἐξῴ-
κηκε κἀκεῖ μετοίκιον τέθηκεν. ὥστε πολὺ ἂν δικαιό-
τερον διὰ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦτον μισήσαιτε, ἢ ἐμοῦ
τιν' ἀνεπιείκειαν καταγνοίητε.

4 Περὶ μὲν οὖν τῆς αἰσχροκερδείας τῆς τούτου καὶ
μιαρίας ὕστερόν μοι δοκεῖ διεξελθεῖν πρὸς ὑμᾶς· καὶ
νῦν δ' ὡς ἐν κεφαλαίοις ἀκηκόατε· περὶ δὲ τῶν με-
μαρτυρημένων, ὡς ἔστιν ἀληθῆ, περὶ ὧνπερ οἴσετε
τὴν ψῆφον, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. δέομαι
δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ δικαίαν δέησιν, ἐξ ἴσου
ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι. τοῦτο δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ 846
ὑμῶν ὁμοίως· ὅσῳ γὰρ ἂν ἀκριβέστερον τὰ πεπρα-
γμένα μάθητε, τοσούτῳ δικαιοτέραν καὶ εὐορκοτέραν
5 θήσεσθε τὴν ψῆφον περὶ αὐτῶν. ἐπιδείξω δὲ τοῦτον
οὐ μόνον ὡμολογηκότ' εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον,
ἀλλὰ καὶ φανερὸν τοῦτ' ἔργῳ πεποιηκότα, καὶ πρὸς
τούτοις ἐκ βασάνου περὶ αὐτῶν πεφευγότα τοῦτον τοὺς
ἀκριβεστάτους ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἐθελήσαντ' ἐκ τού-
των ἐπιδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πανουργοῦντα καὶ
μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον καὶ διακλέπτοντα τοῖς
ἑαυτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων, οὕτω
μεγάλοις καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις, ὥσθ' ὑμᾶς πάντας
εἴσεσθαι σαφῶς, ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀληθῆ λέγομεν, οὗτος
δ' οὐδὲν ὑγιὲς εἴρηκεν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν, ὅθεν
καὶ ὑμεῖς ῥᾷστ' ἂν μάθοιτε κἀγὼ τάχιστ' ἂν διδάξαιμι.

6 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ Δημοφῶντι καὶ Θη-
ριππίδῃ καὶ τούτῳ δίκας ἔλαχον ἐπιτροπῆς ἀποστερη-
θεὶς ἁπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης
πρὸς τοῦτον πρῶτον, ἐπέδειξα σαφῶς τοῖς δικάζουσιν,

ὥσπερ ὑμῖν ἐπιδείξω, πάνθ' ὅσ' ἡμῖν κατελείφθη χρή-
ματ' ἀπεστερηκότα τοῦτον μετ' ἐκείνων, οὐ καταψευ-
7 δομαρτυρησάμενος. τεκμήριον δὲ μέγιστον· μαρτυριῶν
γὰρ πλέον ἢ πάνυ πολλῶν τῶν ἁπασῶν ἀναγνωσθεισῶν
ἐπὶ τῇ δίκῃ, καὶ τούτων τῶν μὲν ὡς ἔδοσάν τι τούτῳ
τῶν ἐμῶν καταμαρτυρουσῶν, τῶν δ' ὡς παρῆσαν κο-
μιζομένῳ, τῶν δ' ὡς πριάμενοι παρὰ τούτου τούτῳ
τὰς τιμὰς διέλυσαν, οὐδ' ᾗ τινι τῶν ψευδομαρτυριῶν
ἐπεσκήψατο, οὐδὲ τετόλμηκε διώκειν ἀλλ' ἢ ταύτην 847
μίαν οὖσαν, ἐν ᾗ δραχμὴν οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι μεμαρ-
8 τυρημένην. καίτοι τό γε τίμημα τῶν χρημάτων, ὧν
ἀπεστερήμην, οὐκ ἐκ ταύτης συντιθεὶς ἐλογιζόμην το-
σοῦτον (οὐ γὰρ ἔνεστ' ἀργύριον), ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καθ'
ἕκαστα τιθείς, αἷς οὗτος οὐκ ἐπεσκήψατο. ὅθεν οἱ τότ'
ἀκούσαντες οὐ μόνον αὐτοῦ κατέγνωσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἐπιγεγραμμένων ἐτίμησαν. τίνος οὖν εἵνεκ' ἐκείνας μὲν
9 εἴασε, τῇδε δ' ἐπεσκήψατο; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω. τῶν
μαρτυριῶν ὅσαι μὲν αὐτοῦ χρήματ' ἔχειν κατεμαρτύ-
ρουν, ᾔδει σαφῶς ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον ἐλεγχθήσεται
ταῦτ' ἔχων, ὅσῳ πλείων λόγος δοθήσεται καθ' ἓν περὶ
ἑκάστου. τοῦτο δ' ἔμελλεν ἐν τῇ τῶν ψευδομαρτυριῶν
ἔσεσθαι κρίσει· ὃ γὰρ τότ' ἐν μικρῷ μέρει τινὶ τοῦ
παντὸς ὕδατος μετὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσαμεν, νῦν
πρὸς ἅπαν τὸ ὕδωρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ διδάξειν ἐμέλλομεν.
10 ἀποκρίσει δ' ἐπισκηψάμενος ἐνόμιζεν, ὥσπερ τόθ' ὡμο-
λόγησεν, οὕτω πάλιν ἔξαρνος γενέσθαι ταῦτ' ἐφ' ἑαυτῷ
γενήσεσθαι. διὰ ταῦτα τήνδε διώκει. βούλομαι δὴ ταύ-
την, ὡς ἔστιν ἀληθής, ἐπιδεῖξαι σαφῶς πᾶσιν ὑμῖν,
οὐκ ἐξ εἰκότων οὐδὲ λόγων πρὸς τὸ παρὸν μεμηχανη-
μένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν δόξοντος, ὡς ἐγὼ
νομίζω, δικαίου. σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες.

11 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ περὶ τῆς μαρτυρίας
τῆς ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένης εἰδὼς ὄντα μοι
τὸν ἀγῶνα, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμᾶς οἴσον-
τας ἐπιστάμενος, ᾤήθην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρό-
τερον, ἢ τοῦτον προκαλούμενος ἐλέγξαι. καὶ τί ποιῶ; 848
παραδοῦναι παῖδ' ἤθελον αὐτῷ γράμματ' ἐπιστάμενον
βασανίζειν, ὃς παρῆν ὅθ' ὡμολόγει ταῦθ' οὗτος, καὶ
τὴν μαρτυρίαν ἔγραφεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν κελευσθεὶς
κακοτεχνεῖν, οὐδὲ τὸ μὲν γράφειν, τὸ δ' ἀφαιρεῖν
ὧν οὗτος εἰρήκει περὶ τούτων, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπὲρ τοῦ
12 πάντα τἀληθῆ καὶ τὰ τούτῳ ῥηθέντα γράψαι. καίτοι
τί κάλλιον ἦν τοῦ τὸν παῖδα στρεβλοῦντ' ἐλέγξαι
ψευδομένους ἡμᾶς; ἀλλὰ συνῄδει πάντων μάλιστ' ἀν-
θρώπων ὅτι τἀληθῆ μεμαρτύρηται· διόπερ ἔφυγε τὴν
βάσανον. ἀλλὰ μὴν οὐχ εἷς οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν,
οὐδ' ὑπὸ μάλης ἡ πρόκλησις γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ
ἀγορᾷ μέσῃ πολλῶν παρόντων. καί μοι κάλει τούτων
τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

13 Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστι σοφιστὴς καὶ σφόδρ'
ἑκὼν τὰ δίκαι' ἀγνοεῖν προσποιούμενος, ὥστε ψευδο-
μαρτυριῶν διώκων, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμῶν
μελλόντων οἴσειν καὶ ὀμωμοκότων, περὶ τῆς μαρτυρίας
μὲν ἔφυγε τὴν βάσανον, περὶ οὗ μάλιστα προσῆκεν
αὐτῷ τὸν λόγον ποιεῖσθαι, περὶ δ' ἄλλων φησὶν ἐξαι-
14 τεῖν, ψευδόμενος. καίτοι πῶς οὐχ ὑπερφυές, αὐτὸν
μὲν δεινὰ πεπονθέναι φάσκειν, εἰ τὸν ἐλεύθερον ἐξαι-
τῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω, μὴ παρέλαβε, τοὺς
δὲ μάρτυρας οὐ δεινὰ πάσχειν νομίζειν, τὸν ὁμολο-
γουμένως δοῦλον περὶ ὧν ἐμαρτύρησαν ἐκδιδόντος,

οὐκ ἐθέλοντος τούτου παραλαβεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτό
γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὡς περὶ μὲν τινῶν ὧν αὐτὸς βού-
λεται σαφὴς ἡ βάσανος, περὶ δ' αὖ τινῶν οὐ σαφής.
15 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταύτην τὴν μαρ- 849
τυρίαν ἐμαρτύρησεν ἀδελφὸς ὁ τούτου πρῶτος Αἴσιος,
ὃς νῦν μὲν ἔξαρνός ἐστι τούτῳ συναγωνιζόμενος, τότε
δ' ἐμαρτύρησε ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, οὔτ' ἐπιορκεῖν
οὔτ' εὐθὺς παραχρῆμα δίκην ὀφλισκάνειν βουλόμενος.
ὃν οὐκ ἂν δήπου, ψευδῆ μαρτυρίαν εἰ παρεσκευαζόμην,
ἐνέγραψα ἂν εἰς τοὺς μάρτυρας, ὁρῶν μὲν Ἀφόβῳ χρώ-
μενον μάλιστ' ἀνθρώπων ἁπάντων, εἰδὼς δὲ συνε-
ροῦντ' αὐτῷ τὴν δίκην, ἔτι δ' ἐμαυτοῦ ὄντ' ἀντίδικον·
οὐ γὰρ ἔχει λόγον τὸν ἑαυτοῦ διάφορον μὴ ἀληθινῆς
16 μαρτυρίας ἐγγράψαι μάρτυρα. τούτων τοίνυν εἰσὶ μὲν
πολλοὶ μάρτυρες, ἔτι δ' οὐκ ἐλάττω τεκμήρια τῶν
μαρτύρων. πρῶτον μὲν γάρ, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ταῦτα
μὴ ἐμαρτύρησεν, οὐκ ἂν νῦν ἔξαρνος ἦν, ἀλλὰ τότ'
εὐθὺς ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνω-
σκομένης, ἡνίκα μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἢ νῦν ὠφέλει. δεύ-
τερον δ' οὐκ ἂν ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ δίκην ἄν μοι
βλάβης ἔλαχεν, εἰ ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν
ἐποίουν [κατὰ τἀδελφοῦ] οὐ προσῆκον, ἐν ᾗ καὶ περὶ
χρημάτων καὶ περὶ ἀτιμίας ἄνθρωποι κινδυνεύουσιν.
17 ἔτι δὲ τὸ πρᾶγμ' ἂν ἐξελέγξαι ζητῶν, ἐξῄτησεν ἄν με
τὸν παῖδα τὸν γράφοντα τὰς μαρτυρίας, ἵν' εἰ μὴ
παρεδίδουν, μηδὲν δίκαιον λέγειν ἐδόκουν. νῦν δὲ
τοσούτου ποιῆσαί τι τούτων ἐδέησεν, ὥστ' οὐδ' ἐμοῦ
παραδιδόντος, ἐπειδὴ ταῦτ' ἔξαρνος ἐγένεθ', οὗτος
παραλαβεῖν ἠθέλησεν, ἀλλ' ὁμοίως φαίνονται καὶ περὶ
18 τούτων φεύγοντες τὰς βασάνους. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ 850
λέγω, καὶ ἔν τε τοῖς μάρτυσιν μεμαρτυρηκὼς Αἴσιος

οὐκ ἠρνήθη ταῦτ' ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου τούτῳ παρε-
στηκὼς τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης, ἐμοῦ τ' ἐκ-
διδόντος τὸν παῖδα περὶ ἁπάντων τούτων βασανίζειν
αὐτοῖς οὐκ ἠθέλησαν παραλαβεῖν, καθ' ἕκαστον ὑμῖν
παρέξομαι τοὺς μάρτυρας. καί μοι κάλει δεῦρ' αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Ὃ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πάντων τῶν εἰρη-
μένων οἶμαι μέγιστον ὑμῖν ἐρεῖν σημεῖον τοῦ ταῦτ'
ἀποκρίνασθαι τοῦτον, βούλομαι διελθεῖν. ἐπειδὴ γὰρ
ἐξῄτει με τὸν ἄνθρωπον ταῦθ' ὡμολογηκὼς ἃ μεμαρ-
τύρηται, βουλόμενος καὶ τότ' αὐτὸν ἐξελέγξαι τεχνά-
20 ζοντα τί ποιῶ; προκαλοῦμαι κατὰ Δήμωνος εἰς μαρτυ-
ρίαν, ὄντος αὐτῷ θείου καὶ κοινωνοῦ τῶν ἀδικημάτων,
καὶ συγγράψας ταῦτ' ἐκέλευον μαρτυρεῖν, ἃ νῦν διώ-
κει τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὗτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον
ἀπηναισχύντει, τοῦ δὲ διαιτητοῦ κελεύοντος μαρτυρεῖν
ἢ ἐξομνύειν, ἐμαρτύρησε πάνυ μόγις. καίτοι εἴ γ' ἦν
δοῦλος ἄνθρωπος καὶ μὴ προωμολόγητο πρὸς τοῦδ'
ἐλεύθερος εἶναι, τί μαθὼν ἐμαρτύρησεν, ἀλλ' οὐκ ἐξο-
21 μόσας ἀπηλλάγη τοῦ πράγματος; ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ
τούτων ἤθελον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν γράφοντα
τὴν μαρτυρίαν, ὃς τά τε γράμματ' ἔμελλε γνώσεσθαι
τὰ ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον ἐμνημόνευεν ἀκριβῶς μαρτυρή-
σαντα ταῦτα. καὶ ταῦτ' ἤθελον οὐχὶ μαρτύρων ἀπο-
ρῶν οἳ παρῆσαν· ἦσαν γάρ· ἀλλ' ἵνα μὴ τούτους
αἰτιῷτο τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ἐκ τῆς
βασάνου τούτοις ὑπάρχοι. καίτοι πῶς ἄξιόν ἐστι κατα- 851
γνῶναι τῶν μαρτύρων διὰ τοῦτον, οἳ μόνοι τῶν πώ-
ποτ' ἠγωνισμένων δίκην ἐν ὑμῖν τὸν διώκοντ' αὐτὸν
αὐτοῖς μάρτυρα τούτων ἐπιδεικνύουσιν γεγενημένον;

ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν πρόκλησιν καὶ τὴν μαρτυρίαν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 Τηλικαῦτα τοίνυν δίκαια φυγὼν οὗτος, καὶ ἐκ
τοσούτων τεκμηρίων ἐπιδεικνύμενος ὅτι συκοφαντεῖ,
τοῖς μὲν αὑτοῦ μάρτυσιν ἀξιοῖ πιστεύειν ὑμᾶς, τοὺς
δ' ἐμοὺς διαβάλλει καί φησιν οὐ τἀληθῆ μαρτυρεῖν.
βούλομαι δὴ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων περὶ αὐτῶν εἰπεῖν.
οἶδ' οὖν ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε τοὺς τὰ ψευδῆ
μαρτυροῦντας ἢ κέρδεσι δι' ἀπορίαν ἐπαιρομένους ἢ
δι' ἑταιρίαν ἢ καὶ δι' ἔχθραν τῶν ἀντιδίκων ἐθέλειν
23 ἄν τι τοιοῦτον ποιῆσαι. τούτων τοίνυν οὐδὲ δι' ἓν
ἂν εἶεν ἐμοὶ μεμαρτυρηκότες. οὔτε γὰρ ἑταιρίᾳ· πῶς
γάρ, οἵ γε μήτ' ἐν ταῖς αὐταῖς διατριβαῖς μήτε καθ'
ἡλικίαν, μὴ ὅτι ἐμοί τινες αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ σφίσιν
αὐτοῖς εἰσίν; οὔτ' ἔχθρᾳ τούτου· φανερὸν γὰρ καὶ
τοῦτ' ἔστιν· ὁ μὲν γὰρ ἀδελφὸς καὶ σύνδικος, Φᾶνος
δ' ἐπιτήδειος καὶ φυλέτης, Φίλιππος δ' οὔτε φίλος
οὔτ' ἐχθρός, ὥστ' οὐδὲ ταύτην ἄν τις ἐπενέγκοι δι-
24 καίως τὴν αἰτίαν. καὶ μὴν οὐδὲ δι' ἀπορίαν ἄν τις
φήσειε· πάντες γὰρ κέκτηνται τοσαύτην οὐσίαν, ὥστε
καὶ λητουργεῖν ὑμῖν προθύμως καὶ τὰ προσταττόμενα
ποιεῖν. χωρὶς δὲ τούτων οὔτ' ἀγνῶτες ὑμῖν οὔτ' ἐπὶ
τὰ χείρω γιγνωσκόμενοι, μέτριοι δ' ὄντες ἄνθρωποι.
καίτοι εἰ μήτ' ἄποροι μήτ' ἐχθροὶ τούτου μήτ' ἐμοὶ
φίλοι, πῶς χρὴ κατὰ τούτων λαβεῖν τιν' ὑποψίαν ὡς
τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα.

25 Ταῦτα τοίνυν οὗτος εἰδώς, καὶ πάντων μάλιστ'
ἐπιστάμενος τἀληθῆ μεμαρτυρηκότας αὐτούς, ὅμως συκο-
φαντεῖ καὶ φησὶν οὐ μόνον οὐκ εἰπεῖν ταῦτα, ἃ πῶς

τις ἂν μᾶλλον ἐξελέγξειεν εἰρηκότα; ἀλλὰ καὶ δοῦλον
εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῷ ὄντι. βούλομαι δὴ διὰ βρα-
χέων εἰπὼν πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγξαι καὶ ταῦτ' αὐτὸν ψευδό-
μενον. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τούτων
ἠθέλησα τούτῳ παραδοῦναι βασανίζειν τὰς θεραπαί-
νας, αἳ τελευτῶντος τοῦ πατρὸς μνημονεύουσ' ἀφε-
26 θέντα τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι τότε. καὶ πρὸς τούτοις
ἡ μήτηρ κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, οἳ μόνοι παῖδές
ἐσμεν αὐτῇ, δι' οὓς κατεχήρευσε τὸν βίον, πίστιν
ἠθέλησ' ἐπιθεῖναι παραστησαμένη, τὸν ἄνθρωπον τοῦ-
τον ἀφεῖναι τὸν πατέρ' ἡνίκ' ἐτελεύτα, καὶ νομίζεσθαι
παρ' ἡμῖν τοῦτον ἐλεύθερον· ἣν μηδεὶς ὑμῶν νομι-
ζέτω καθ' ἡμῶν ποτ' ἂν ὀμνύναι ταῦτ' ἐθέλειν, εἰ μὴ
σαφῶς ᾔδει τὰ εὔορκ' ὀμουμένη. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ
λέγω καὶ ταῦτ' ἦμεν ἕτοιμοι ποιεῖν, κάλει τούτων τοὺς
μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

27 Τοσαῦτα τοίνυν δίκαια λέγειν ἐχόντων ἡμῶν, καὶ
καταφεύγειν εἰς τοὺς μεγίστους ἐλέγχους ἐθελόντων
περὶ τῶν μεμαρτυρημένων, πάντα ταῦτα φυγὼν οὗτος
οἴεται, περὶ τῆς γεγενημένης δίκης διαβάλλων καὶ κατη-
γορῶν ἐμοῦ, τοῦ μάρτυρος ὑμᾶς πείσειν καταψηφί-
σασθαι, πάντων οἶμαι πρᾶγμα κατασκευάσας ἀδικώ-
28 τατον καὶ πλεονεκτικώτατον. αὐτὸς μὲν γὰρ μάρτυ-
ρας ψευδεῖς παρεσκεύασται περὶ τούτων, συγχορηγὸν 853
ἔχων Ὀνήτορα τὸν κηδεστὴν καὶ Τιμοκράτην· ἡμεῖς
δ' οὐχὶ προειδότες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας
ἡγούμενοι τὸν ἀγῶν' ἔσεσθαι, τοὺς περὶ τῶν ἐκ τῆς
ἐπιτροπῆς χρημάτων μάρτυρας οὐ παρεσκευάσμεθα νῦν.
ὅμως δὲ καίπερ οὕτω τούτου σεσοφισμένου, τὰ πρά-

γματ' αὐτὰ διεξιὼν οἶμαι ῥᾳδίως ὑμῖν ἐπιδειξειν, δι-
29 καιότατ' ἀνθρώπων τοῦτον ὠφληκότα τὴν δίκην, οὐχ
ὅτι τὸν Μιλύαν ἐκώλυον βασανίζειν, οὐδ' ὅτι τοῦτον
ἐλεύθερον ὡμολόγησεν, οἱ δὲ μάρτυρες οἶδ' ἐμαρτύρη-
σαν, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῶν ἐμῶν ἐξηλέγχθη λαβών, καὶ
τὸν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε τῶν νόμων κελευόντων καὶ
τοῦ πατρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, ὡς ἐγὼ σαφῶς
ὑμῖν ἐπιδείξω· ταῦτα μὲν γὰρ ἦν πᾶσιν ἰδεῖν, οἱ νόμοι
καὶ τὸ πλῆθος ὧν οὗτοι διηρπάκεσαν χρημάτων· τὸν
Μιλύαν δ' οὐδ' ὅστις ἔστιν οὐδεὶς ᾔδει. γνώσεσθε δ'
ἐκ τῶν ἐγκεκλημένων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχοντ' ἐστίν.
30 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὴν δίκην ἔλαχον
τούτῳ τῆς ἐπιτροπῆς οὐχ ἓν τίμημα συνθείς, ὥσπερ ἄν
τις συκοφαντεῖν ἐπιχειρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐγγράψας καὶ
πόθεν λαβὼν καὶ πόσον τὸ πλῆθος καὶ παρὰ τοῦ, καὶ
οὐδαμοῦ τὸν Μιλύαν παρέγραψα ὡς εἰδότα τι τούτων.
31 ἔστιν οὖν τοῦ μὲν ἐγκλήματος ἀρχή „τάδ' ἐγκαλεῖ
Δημοσθένης Ἀφόβῳ· ἔχει μου χρήματ' Ἄφοβος ἀπ'
ἐπιτροπῆς ἐχόμενα, ὀγδοήκοντα μὲν μνᾶς, ἣν ἔλαβε
προῖκα τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ πατρός“.
τοῦτο πρῶτόν ἐστι τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερῆσθαί
φημι. τοῖς δὲ μάρτυσιν τί μεμαρτύρηται; „μαρτυροῦσι
παραγενέσθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ Νοθάρχῳ, ὅτ' Ἄφο- 854
βος ὡμολόγει Μιλύαν ἐλεύθερον εἶναι, ἀφεθέντα ὑπὸ
32 τοῦ Δημοσθένους πατρός.“ σκοπεῖτε τοίνυν παρ' ὑμῖν
αὐτοῖς, εἴ τις ἂν ὑμῖν ἢ ῥήτωρ ἢ σοφιστὴς ἢ γόης
οὕτω θαυμάσιος δοκεῖ γενέσθαι καὶ λέγειν δεινός, ὥστ'
ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας διδάξαι τιν' ἀνθρώπων, ὡς
ἔχει τὴν προῖκ' Ἄφοβος τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ. καὶ
τί λέγων, ὦ πρὸς Διός; „ὡμολόγησεν εἶναι Μιλύαν
ἐλεύθερον;“ καὶ τί μᾶλλον ἔχων τὴν προῖκα; οὐδὲν ἂν

33 δήπου διὰ τοῦτό γε δόξειεν. ἀλλὰ πόθεν τοῦτ' ἐδεί-
χθη; πρῶτον μὲν Θηριππίδης ὢν αὐτῷ συνεπίτροπος
κατεμαρτύρησε δοῦναι· δεύτερον δὲ Δήμων θεῖος ὢν
καὶ τῶν ἄλλων οἱ παρόντες ἐμαρτύρησαν, σῖτον τῇ
μητρὶ δώσειν ὁμολογεῖν τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν προῖκα.
καὶ τούτοις οὐκ ἐπεσκήψατο, δηλονότι τἀληθῆ με-
μαρτυρηκότας εἰδώς. ἔτι τοίνυν ἡ μήτηρ πίστιν
ἠθέλησ' ἐπιθεῖναι κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς παρα-
στησαμένη, λαβεῖν τὴν προῖκα τοῦτον τὴν ἑαυτῆς κατὰ
34 τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην. ταύτας τὰς ὀγδοήκοντα
μνᾶς πότερ' αὐτὸν ἔχειν φῶμεν ἢ μή; καὶ πότερον
διὰ τούσδ' ὀφλεῖν τοὺς μάρτυρας ἢ διὰ τούσδε; ἐγὼ
μὲν γὰρ οἶμαι διὰ τὴν ἀλήθειαν. ταύτας τοίνυν δέκ'
ἔτη κεκαρπωμένος, καὶ οὐδὲ δίκην ὀφλὼν ἀποδοῦναι
τετολμηκώς, δεινὰ πεπονθέναι φησὶ καὶ διὰ τούσδε
τοὺς μάρτυρας ὠφληκέναι. καίτοι τούτων γ' οὐδεὶς
αὐτὸν ἔχειν ταύτην ἐμαρτύρησεν.
35 Περὶ τοίνυν τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν κλινοποιῶν καὶ
τοῦ καταλειφθέντος ἡμῖν ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου
καὶ τῆς προικὸς τῆς ἀδελφῆς, ἣν οὗτος καθυφεῖκεν
ὑπὲρ τοῦ καὶ αὐτὸς ἔχειν ὅσα βούλοιτο τῶν ἐμῶν, 855
ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖθ' ὡς δικαίως τ' ὦφληκε, καὶ
36 οὐδὲν ἦν Μιλύαν περὶ τούτων βασανιστέον. περὶ μὲν
γὰρ ὧν καθυφεῖκας, νόμος ἔστι, διαρρήδην ὃς κελεύει
σ' ὁμοίως ὀφλισκάνειν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃς· ὥστε τί
τῷ νόμῳ καὶ τῇ βασάνῳ; περὶ δ' αὖ τῆς ἐκδόσεως, ἐπι-
κοινωνήσαντες τῷ Ξούθῳ καὶ διανειμάμενοι τὰ χρή-
ματα καὶ τὰς συγγραφὰς ἀνελόντες, καὶ πάνθ' ὃν τρό-
πον ἠβούλεσθε κατασκευάσαντες, καὶ διαφθείραντες τὰ
γράμμαθ', ὡς ὑμῶν ὁ Δήμων κατεμαρτύρει. φενακί-
37 ζετε καὶ τουτουσὶ παρακρούσασθαι ζητεῖτε. περὶ τοίνυν

τῶν κλινοποιῶν, εἰ σὺ λαβὼν ὡς σαυτὸν καὶ πόλλ'
ἰδίᾳ κερδάνας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζων, ὃν καὶ τοὺς
ἄλλους προσῆκε κωλύειν, εἶτ' ἀφανεῖς πεποίηκας, τί
σοι ποιήσωσιν οἱ μάρτυρες; οὐ γὰρ οὗτοί γε μεμαρ-
τυρήκασιν. ὡς ὡμολόγεις ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζειν καὶ
λαβεῖν τἀνδράποδ' ὡς σαυτόν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ τοῦτ'
38 ἔγραψας, συγκατεμαρτύρησαν δ' οἱ μάρτυρες. ἀλλὰ μὴν
περὶ τοῦ γ' ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου, πάντας ἐγώ
φημι τοὺς οἰκέτας εἰδέναι τοῦτον πωλοῦντα, καὶ παρα-
δοῦναι καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον αὐτῷ τούτων ὅντινα
βούλοιτο λαβὼν βασανίζειν. εἰ τοίνυν φήσει με, τὸν
εἰδότ' οὐκ ἐθέλοντ' ἐκδοῦναι, τοὺς οὐκ εἰδότας ἐκδι-
δόναι, πολὺ δὴ μᾶλλον αὐτῷ παραλαβεῖν φανήσεται
προσῆκον· εἰ γάρ, οὓς ὡς εἰδότας ἐξεδίδουν ἐγώ, μηδὲν
ἔχειν ἔφασαν τούτων αὐτόν, ἀπήλλακτο δήπουθεν ἂν
39 τῆς αἰτίας. ἀλλ' οὐχὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν
ἐξηλέγχθη πωλῶν καὶ τὴν τιμὴν κεκομισμένος. διόπερ 856
τοὺς ὁμολογουμένως δούλους παραβὰς τὸν ἐλεύθερον
ἠξίου βασανίζειν, ὃν οὐδ' ὅσιον παραδοῦναι, τὸ πρᾶγμ'
οὐκ ἀγαγεῖν εἰς ἔλεγχον ζητῶν, ἀλλὰ μὴ παραλαμβά-
νων βουλόμενός τι δοκεῖν λέγειν. περὶ τοίνυν πάντων
τούτων, πρῶτον μὲν περὶ τῆς προικός, εἶθ' ὑπὲρ ὧν
καθυφεῖκεν, εἶθ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἀναγνώσεται τούς
τε νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆτε.

ΝΟΜΟΙ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων ἂν γνοίητε, ὅτι δει-
νὸν οὐδ' ὁτιοῦν πέπονθε τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐκδόντος
ἐμοῦ βασανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμ' αὐτ' εἰ σκέ-
ψαισθε. θῶμεν γὰρ δὴ τὸν Μιλύαν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ
στρεβλοῦσθαι, καὶ τί μάλιστ' ἂν αὐτὸν εὔξαιτο λέγειν

σκοπῶμεν. οὐχ ὅτι τῶν χρημάτων οὐδ' ὁτιοῦν οἶδε
τοῦτον ἔχοντα; καὶ δὴ λέγει. διὰ τοῦτ' ἄρ' οὐκ ἔχει;
πολλοῦ γε καὶ δεῖ· τοὺς γὰρ εἰδότας καὶ δόντας καὶ
παρόντας μάρτυρας παρεσχόμην ἐγώ. τεκμήριον δὲ καὶ
πίστις ἐστίν, οὐκ εἴ τίς τι μὴ οἶδε τοῦτον ἔχοντα (πολ-
41 λοὶ γὰρ ἂν εἶεν), ἀλλ' εἴ τις οἶδεν. καταμαρτυρησάν-
των τοίνυν τοσούτων σου μαρτύρων, τίνι τῶν ψευδο-
μαρτυριῶν ἐπεσκήψω; δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις δεῖξαι.
καίτοι πῶς οὐ σαφῶς σὺ σαυτὸν ἐξελέγχεις, ὅτι ψεύ-
δει δεινὰ πεπονθέναι φάσκων καὶ τὴν δίκην ἀδίκως
ὠφληκέναι τὸν ἄνθρωπον οὐ παραλαβών, ὃς τοὺς
ταῦτα μαρτυρήσαντας ἔχειν σε καὶ λαβεῖν, περὶ ὧν ὡς
οὐ καταλειφθέντων σὺ τὸν Μιλύαν ἐξῄτεις, ἀφῆκας
τῶν ψευδομαρτυριῶν; οὓς πολὺ κάλλιον ἦν, εἴπερ ἠδί-
κησο, διώκειν. ἀλλ' οὐκ ἠδικημένος συκοφαντεῖς.
42 Πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τὴν σὴν πονη- 857
ρίαν, μάλιστα δ' εἰ περὶ τῆς διαθήκης ἀκούσειεν. τοῦ
γὰρ πατρὸς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ καταλειφθέντα πάντ'
ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώ-
σουσι, ταύτην μὲν οὐκ ἀπέδωκεν, ἵνα μὴ τὸ πλῆθος
εὕροιμ' ἐγὼ τῶν χρημάτων ἐξ αὐτῆς, ὡμολόγει δὲ [κε-
κτῆσθαι] ταῦτα, ἃ μάλιστ' οὐχ οἷόν τ' ἦν ἔξαρνῳ γε-
43 νέσθαι διὰ τὴν περιφάνειαν. ἦν δὲ ταῦθ' ἃ γεγρά-
φθαι φησὶν ἐν τῇ διαθήκῃ, δύο μὲν τάλαντα Δημο-
φῶντα λαβεῖν εὐθύς, τὴν δ' ἀδελφὴν ὅταν ἡλικίαν
ἔχῃ (τοῦτο δ' ἔμελλεν εἰς ἔτος δέκατον γενήσεσθαι),
τοῦτον δ' ὀγδοήκοντα μνᾶς καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν
καὶ τὴν οἰκίαν οἰκεῖν, Θηριππίδην δ' ἑβδομήκοντα
μνᾶς λαβόντα καρπώσασθαι, τέως ἀνὴρ γενοίμην. τὰ
δ' ἄλλ' ὅσ' ἐμοὶ χωρὶς τούτων κατελείφθη, καὶ τὸ
μισθοῦν τὸν οἶκον ἠφάνιζεν ἐκ τῆς διαθήκης, οὐ συμ-

φέρον αὐτῷ νομίζων ταῦτ᾽ ἐπιδειχθῆναι παρ᾽ ὑμῖν.
44 ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγηθ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων, τὸν πα-
τέρ᾽ ἡμῶν τελευτῶντα τοσοῦτον ἀργύριον τούτων ἑκά-
στῳ δοῦναι, τεκμήριον οἱ δικάζοντες τότε τὰς ὁμολο-
γίας ἐποιήσαντο ταύτας τοῦ πλήθους τῶν χρημάτων·
ὅστις γὰρ ἀπὸ τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισ-
χιλίας προῖκα καὶ δωρειὰν ἔδωκε, φανερὸν ἦν ὅτι οὐκ
ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ πλέον ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ
45 κατέλειπε ταῦτ᾽ ἀφεῖλεν. οὐ γὰρ ἂν ἐδόκει τὸν μὲν
υἱὸν ἐμὲ πένητα βούλεσθαι καταστῆσαι, τούτους δὲ
πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους ποιῆσαι ἐπιθυμεῖν,
ἀλλ᾽ ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων Θη-
ριππίδῃ τε τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ Δημοφῶντι τὰ
δύο τάλαντα, οὔπω μέλλοντι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συν- 858
οικήσειν, καρποῦσθαι δοῦναι. ταῦτα δὴ τὰ χρήματ᾽
οὐδαμοῦ παραδοὺς ἐφαίνετο, οὐδ᾽ ἐλάττω μικροῖς· ἀλλὰ
τὰ μὲν ἀνηλωκέναι, τὰ δ᾽ οὐ λαβεῖν ἔφη, τὰ δ᾽ οὐκ
εἰδέναι, τὰ δὲ τὸν δεῖν᾽ ἔχειν, τὰ δ᾽ ἔνδον εἶναι, τὰ
δὲ πάντα μᾶλλον ἢ ὅπου παρέδωκεν εἶχε λέγειν.
46 Περὶ δὲ τοῦ μὴ καταλειφθῆναι τὰ χρήματ᾽ ἔνδον,
βούλομαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ψευδόμενον. τοῦτον
γὰρ τὸν λόγον καθεῖκεν, ἐπειδὴ τὰ χρήματα μὲν πολλὰ
πέφηνεν ὄντα, οὐκ ἔχει δ᾽ ἐπιδεῖξαι ταῦθ᾽ ὡς ἀπο-
δέδωκεν, ἵν᾽ ἐξ εἰκότος οὐδὲν προσῆκον ἡμῖν φανῇ
47 κομίζεσθαι τά γ᾽ ὄντα παρ᾽ ἡμῖν. εἰ μὲν τοίνυν ὁ
πατὴρ ἠπίστει τούτοις, δῆλον ὅτι οὔτ᾽ ἂν τἄλλ᾽ ἐπέ-
τρεπεν, οὔτ᾽ ἂν ἐκεῖν᾽ οὕτω καταλείπων αὐτοῖς ἔφρα-
ζεν· ὥστε πόθεν ἴσασιν; εἰ δ᾽ ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου
τὰ μὲν πλεῖστ᾽ αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν
δ᾽ οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν, οὐδ᾽ ἂν τῇ μὲν μητρί μου
ταῦτα φυλάττειν [παρ]έδωκεν, αὐτὴν δὲ [ταύτην] ἑνὶ

τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναῖκ᾽ ἠγγύησεν· οὐ γὰρ ἔχει
λόγον, σῶσαι μὲν τὰ χρήματα δι᾽ ἐκείνης ζητεῖν, ἕνα
δὲ τῶν ἀπιστουμένων καὶ αὐτῆς κἀκείνων κύριον
48 ποιεῖν. ἔτι δὲ, τούτων εἴ τι ἀληθὲς ἦν, οἴεσθ᾽ οὐκ ἂν
αὐτὴν λαβεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρός; ὃς τὴν μὲν
προῖκ᾽ αὐτῆς ἤδη τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἔχων ὡς αὐτῇ
συνοικήσων, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρ᾽
ἔγημε δι᾽ αἰσχροκέρδειαν, ἵνα πρὸς αἷς εἶχε παρ᾽ ἡμῶν,
ἑτέρας ὀγδοήκοντα μνᾶς λάβοι παρ᾽ ἐκείνου· τεττάρων
δὲ ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ᾽ ἐκείνης ἐχούσης,
ὡς οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἡγεῖσθ᾽ αὐτὸν κἂν ἐπιδρα- 859
49 μεῖν, ὥστε γενέσθαι μετ᾽ ἐκείνης αὐτῶν κύριον; ἢ τὴν
μὲν φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνῄδεσαν
ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχρῶς
διήρπασεν· ὧν δ᾽ οὐκ ἐμέλλεθ᾽ ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυ-
ρες, ἀπέσχετ᾽ ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύ-
σειεν; οὐκ ἔστι ταῦτ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐκ ἔστιν·
ἀλλὰ τὰ μὲν χρήμαθ᾽, ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ κατωρύττετο, ὅτ᾽ εἰς τὰς τούτων χεῖρας
ἦλθεν, οὗτος δ᾽ οὐκ ἔχων ἂν εἰπεῖν ὅπου τι τούτων
ἀπέδωκεν, ἵν᾽ εὔπορος εἶναι δοκῶν μηδενὸς τύχω παρ᾽
ὑμῶν ἐλέου, τούτοις χρῆται τοῖς λόγοις.
50 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ᾽ ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατη-
γορεῖν· οὐκ ἐνδέχεται δέ μοι, τῷ μάρτυρι τοῦ κινδύ-
νου περὶ τῆς ἐπιτιμίας ὄντος, περὶ ὧν αὐτὸς ἠδίκημαι
λέγειν. ἀλλὰ βούλομαι πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνῶναι·
γνώσεσθε γὰρ ἐξ αὐτῆς ἀκούσαντες, τὰ μεμαρτυρημέν᾽
ὡς ἔστιν ἀληθῆ, καὶ τὸν Μιλύαν ὅτι νῦν μὲν περὶ
πάντων φησὶν ἐξαιτεῖν, τὸ δὲ πρῶτον ὑπὲρ τριάκοντα
μόνον μνῶν ἐξῄτει, καὶ προσέτι ζημιοῦται κατὰ τὴν
51 μαρτυρίαν οὐδέν. ἐγὼ γὰρ πανταχῇ τοῦτον ἐλέγξαι

*βουλόμενος, καὶ τὰς τέχνας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας
ἐμφανεῖς ὑμῖν καταστῆσαι πειρώμενος, ἠρόμην αὐτὸν
πόσ' εἴη τὰ χρήματα τὸ πλῆθος, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν
ὡς εἰδότ' ἐξήτησεν· οὗτος δὲ ψευσάμενος περὶ πάντων
ἔφησεν. „περὶ μὲν τοίνυν" ἔφην ἐγὼ „τούτου παρα-
δώσω σοι τὸν ἔχοντα τἀντίγραφα ὧν σύ με προὐκα-
52 λέσω. προομόσαντος δέ μου τὸν ἄνθρωπον ὡς ὡμο- 860
λόγησας ἐλεύθερον εἶναι καὶ κατὰ Δήμωνος ἐμαρ-
τύρησας, ἂν ἀπομόσῃς τἀναντία τούτων κατὰ τῆς θυ-
γατρός, ἀφίημί σοι πάνθ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐξαιτήσας φανῇς
τὸ πρῶτον βασανιζομένου τοῦ παιδός, καὶ τοσούτῳ σοι
γενέσθω τὸ τίμημ' ἔλαττον ὧν ὦφλες, καθ' ὃ τὸν
Μιλύαν ἐξῄτησας, ἵνα μηδὲν ζημιωθῇς παρὰ τοὺς μάρ-
53 τυρας." ταῦτ' ἐμοῦ προκαλεσαμένου πολλῶν παρόν-
των, οὐκ ἂν ἔφη ποιῆσαι. καίτοι ὅστις αὐτὸς αὑτῷ
ταῦτ' ἔφυγεν δικάσαι, πῶς ὑμᾶς χρὴ τοὺς ὀμωμοκότας
τούτῳ πιθομένους καταγνῶναι τῶν μαρτύρων, ἀλλ' οὐ
τοῦτον ἀναισχυντότατον πάντων ἀνθρώπων εἶναι νο-
μίζειν; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τοὺς
μάρτυρας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

54 *Οὐ τοίνυν ἐγὼ μὲν ταῦθ' ἕτοιμος ἦν, οἱ δὲ μάρ-
τυρες οὐ τὴν αὐτήν μοι γνώμην εἶχον, ἀλλὰ κἀκεῖνοι
παραστησάμενοι τοὺς παῖδας, ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρησαν,
πίστιν ἐπιθεῖναι ἠθέλησαν κατ' ἐκείνων. ὁ δ' οὔτ'
ἐκείνοις οὔτ' ἐμοὶ δοῦναι τὸν ὅρκον ἠξίωσεν, ἀλλ' ἐπὶ
λόγοις μεμηχανημένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τἀληθῆ μαρ-
τυρεῖν εἰθισμένοις τὸ πρᾶγμα καταστήσας, ἐλπίζει ῥᾳ-
δίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν. λάβ' οὖν αὐτοῖς καὶ ταύτην
τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

55 *Πῶς οὖν ἄν τις σαφέστερον ἐξελέγξειε συκοφαν-
τουμένους ἡμᾶς καὶ καταμεμαρτυρημένον τἀληθῆ καὶ
τὴν δίκην δικαίως ὠφλημένην, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον
ἐπιδεικνύς; οἰκέτην τὸν τὴν μαρτυρίαν γράφοντ' οὐκ
ἐθελήσαντα τοῦτον βασανίζειν περὶ αὐτῶν τῶν μεμαρ- 861
τυρημένων· Αἴσιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ταῦτα μεμαρ-
56 τυρηκότα, ἅ φησιν εἶναι ψευδῆ· τοῦτον αὐτὸν ταὐτὰ
τοῖς μάρτυσιν οὓς διώκει μεμαρτυρηκότα μοι κατὰ
Δήμωνος, ὄντος αὐτῷ θείου καὶ συνεπιτρόπου· τὰς
θεραπαίνας οὐκ ἐθελήσανθ' ὑπὲρ τοῦ τὸν ἄνθρωπον
ἐλεύθερον εἶναι βασανίζειν· τὴν μητέρα τὴν ἐμαυτοῦ
πίστιν περὶ τούτων ἐπιθεῖναι καθ' ἡμῶν ἐθέλουσαν·
τῶν ἄλλων οἰκετῶν οὐκ ἐθελήσαντα τοῦτον παραλαμ-
βάνειν οὐδένα, τῶν πάντ' εἰδότων μᾶλλον ἢ Μιλύας·
τῶν μαρτύρων οἳ κατεμαρτύρουν χρήματ' ἔχειν αὐτόν,
57 οὐδενὶ τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκημμένον· τὴν δια-
θήκην οὐκ ἀποδόντα, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθώσαντα τῶν
νόμων κελευόντων· πίστιν ἐπιθεῖναι προομνύντος ἐμοῦ
καὶ τῶν μαρτύρων, ὥστ' ἀφεῖσθαι τοῦτον τῶν χρη-
μάτων καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ἐξήτησεν, οὐκ οἰηθέντα
δεῖν; μὰ τοὺς θεούς, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμ' ἐπι-
δεῖξαι ταῦτ' ἀκριβέστερον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον. οὕτω
τοίνυν φανερῶς τῶν τε μαρτύρων καταψευδόμενος,
καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων οὐδὲν ζημιούμενος, καὶ τὴν
58 δίκην δικαίως ὠφληκώς, ὅμως ἀναισχυντεῖ. καὶ εἰ
μὲν μὴ καὶ παρὰ τοῖς αὑτοῦ φίλοις καὶ παρὰ τῷ
διαιτητῇ προεγνωσμένος ἀδικεῖν τούτους ἐποιεῖτο τοὺς
λόγους, ἧττον ἂν ἦν ἄξιον θαυμάζειν· νῦν δ' ἐπι-
τρέψαι με πείσας Ἀρχένεῳ καὶ Δρακοντίδῃ καὶ Φάνῳ.*

τούτῳ τῷ νῦν ὑπ' αὐτοῦ φεύγοντι τῶν ψευδομαρτυ-
ριῶν, τούτους μὲν ἀφῆκεν ἀκούσας αὐτῶν ὅτι, εἰ μεθ'
ὅρκου ταῦτα διαιτήσουσι, καταγνώσονται τὴν ἐπι- 862
τροπήν, ἐπὶ τὸν κληρωτὸν δὲ διαιτητὴν ἐλθὼν καὶ
οὐδὲν ἔχων ἀπολύσασθαι τῶν ἐγκεκλημένων, ὦφλε τὴν
59 δίαιταν. οἱ δικασταὶ δ' ἀκούσαντες, εἰς οὓς ἐφῆκε,
ταὐτὰ καὶ τοῖς τούτου φίλοις καὶ τῷ διαιτητῇ περὶ
αὐτῶν ἔγνωσαν καὶ δέκα ταλάντων ἐτίμησαν, οὐ μὰ
Δί' οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ὡμολόγησεν εἶναι ἐλεύθερον
(τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲν ἦν), ἀλλ' ὅτι πεντεκαίδεκα τα-
λάντων οὐσίας μοι καταλειφθείσης, τὸν μὲν οἶκον οὐκ
ἐμίσθωσε, δέκα δ' ἔτη μετὰ τῶν συνεπιτρόπων δια-
χειρίσας, πρὸς μὲν τὴν συμμορίαν ὑπὲρ παιδὸς ὄντος
60 ἐμοῦ πέντε μνᾶς συνετάξατ' εἰσφέρειν, ὅσονπερ Τιμό-
θεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέγιστα κεκτημένοι τιμήματ'
εἰσέφερον, χρόνον δὲ τοσοῦτον τὰ χρήματα ταῦτ' ἐπι-
τροπεύσας, ὑπὲρ ὧν τηλικαύτην αὐτὸς εἰσφορὰν ἠξί-
ωσεν εἰσφέρειν, ἐμοὶ τὸ μὲν καθ' αὑτὸν οὐδ' εἴκοσι
μνῶν ἄξια παρέδωκε, μετὰ δ' ἐκείνων ὅλα τὰ κεφά-
λαια καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἀπεστέρησεν. θέντες οὖν οἱ
δικασταὶ τοῖς πᾶσι χρήμασιν οὐκ ἐφ' ὅσῳ μισθοῦσι
τοὺς οἴκους τόκον, ἀλλ' ὃς ἦν ἐλάχιστος, εὗρον τὸ
σύμπαν πλέον ἢ τριάκοντα τάλαντ' αὐτοὺς ἀποστε-
ροῦντας· διὸ τούτῳ τῶν δέκα ταλάντων ἐτίμησαν.

XXX.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄφοβος, μέλλοντος αὐτῷ Δημοσθένους τὰς τῆς ἐπι- 863
τροπῆς δίκας λαγχάνειν, ἔγημεν Ὀνήτορος ἀδελφὴν ἐκδοθεῖ-
σαν αὐτῷ παρὰ Τιμοκράτους τοῦ προτέρου ἀνδρός, ἐπειδὴ
ἐκεῖνος ἐπίκληρον λαμβάνειν ἔμελλε. μετὰ δὲ ταῦτ' Ὀνήτωρ,
ἤδη φεύγοντος Ἀφόβου τὴν τῆς ἐπιτροπῆς δίκην, ὡς ὁ
ῥήτωρ ἀποδείκνυσι, πλασάμενος ἀπόλειψιν τὴν ἀδελφὴν παρ'
ἑαυτὸν ἀπήγαγεν. ἐπεὶ δ' Ἄφοβος ἑάλω, ἐπὶ τὴν οὐσίαν
αὐτοῦ τὸν ῥήτορ' ἀφικνούμενον καὶ εἰς τὰ χωρί' εἰσιόντ'
ἐξήλασεν Ὀνήτωρ, φάσκων τῆς ἀδελφῆς εἶναι τὰ χωρία, εἰς
2 τὴν προῖκ' ἀποτιμηθέντα. διόπερ ἐξούλης αὐτῷ δικάζεται
ὁ Δημοσθένης, ὡς ἐκ τῶν Ἀφόβου πρότερον, νῦν δ' ἑαυτῷ
γεγενημένων ἐξεληλαμένος, φάσκων οὐκ εἰληφέναι τὴν προῖκ'
Ἄφοβον, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα μόνον· τὴν γὰρ προῖκα μὴ βου-
ληθῆναι Ὀνήτορα δοῦναι, διότι κινδυνεύοντα τὸν Ἄφοβον
ἑώρα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. νῦν οὖν, φησί, πλαστὴ μὲν
ἡ ἀπόλειψις, ὑπὲρ δ' ὧν οὐκ εἴληφεν Ἄφοβος, τὸ χωρίον
ἀποτετίμηται ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν. τὸ δὲ τῆς ἐξού-
λης ὄνομα Ἀττικόν· ἐξείλλειν γὰρ ἔλεγον τὸ ἐξωθεῖν καὶ
ἐκβάλλειν βίᾳ.

Περὶ πολλοῦ ποιούμενος ὦ ἄνδρες δικασταί, μήτε 864
πρὸς Ἄφοβόν μοι συμβῆναι τὴν γενομένην διαφοράν,
μήτε τὴν νῦν οὖσαν πρὸς Ὀνήτορα τουτονί, κηδεστὴν
ὄντ' αὐτοῦ, πολλὰ καὶ δίκαια προκαλεσάμενος ἀμφο-
τέρους, οὐδενὸς ἐδυνήθην τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλ'
εὕρηκα πολὺ τοῦτον ἐκείνου δυσκολώτερον καὶ μᾶλλον
2 ἄξιον ὄντα δοῦναι δίκην. τὸν μὲν γὰρ οἰόμενος δεῖν

ἐν τοῖς φίλοις διαδικάσασθαι τὰ πρὸς ἐμέ, καὶ μὴ λα-
βεῖν ὑμῶν πεῖραν, οὐχ οἷός τ' ἐγενόμην πεῖσαι· τοῦ-
τον δ' αὐτὸν αὐτῷ κελεύων γενέσθαι δικαστήν, ἵνα
μὴ παρ' ὑμῖν κινδυνεύσῃ, τοσοῦτον κατεφρονήθην,
ὥστ' οὐχὶ μόνον λόγου τυχεῖν οὐκ ἠξιώθην, ἀλλὰ καὶ
ἐκ τῆς γῆς ἧς Ἄφοβος ἐκέκτητο, ὅτ' ὠφλίσκανέ μοι
τὴν δίκην, ὑβριστικῶς ὑπ' αὐτοῦ πάνυ ἐξεβλήθην.
3 ἐπειδὴ οὖν συναποστερεῖ τέ με τῶν ὄντων τῷ ἑαυτοῦ
κηδεστῇ, πιστεύων τ' εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθε ταῖς αὑτοῦ
παρασκευαῖς, ὑπόλοιπόν ἐστιν ἐν ὑμῖν πειρᾶσθαι παρ'
αὐτοῦ τῶν δικαίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ὅτι μοι πρὸς παρασκευὰς λόγων καὶ
μάρτυρας οὐ τἀληθῆ μαρτυρήσοντας ὁ ἀγών ἐστιν·
ὅμως μέντοι τοσοῦτον οἶμαι διοίσειν τῷ δικαιότερα
4 τούτου λέγειν, ὥστ' εἴ καί τις ὑμῶν πρότερον τοῦτον
ἡγεῖτ' εἶναι μὴ πονηρόν, ἔκ γε τῶν πρὸς ἐμὲ πεπρα-
γμένων γνώσεσθαι, ὅτι καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐλάν- 865
θανεν αὐτὸν κάκιστος ὢν καὶ ἀδικώτατος ἁπάντων.
ἀποδείξω γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὴν προῖκ' οὐ δεδω-
κότα, ἧς φησι νῦν ἀποτετιμῆσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ
ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἐμοῖς ἐπιβουλεύσαντα, καὶ πρὸς τούτοις
τὴν μὲν γυναῖκ' οὐκ ἀπολελοιπυῖαν, ὑπὲρ ἧς ἐξήγαγέ
5 μ' ἐκ ταύτης τῆς γῆς, προϊστάμενον δ' ἐπ' ἀποστερή-
σει τῶν ἐμῶν Ἀφόβου καὶ τούτους ὑπομένοντα τοὺς
ἀγῶνας, οὕτω μεγάλοις τεκμηρίοις καὶ φανεροῖς ἐλέγ-
χοις, ὥσθ' ὑμᾶς ἅπαντας εἴσεσθαι σαφῶς, ὅτι δικαίως
καὶ προσηκόντως οὗτος φεύγει ταύτην ὑπ' ἐμοῦ τὴν
δίκην. ὅθεν δὲ ῥᾷστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦ-
θεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν.
6 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ πολλούς τ' ἄλλους
Ἀθηναίων καὶ τοῦτον οὐκ ἐλάνθανον κακῶς ἐπιτρο-

πευόμενος, ἀλλ' ἦν καταφανὴς εὐθὺς ἀδικούμενος· το-
σαῦται πραγματεῖαι καὶ λόγοι καὶ παρὰ τῷ ἄρχοντι
καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐγίγνονθ' ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. τό
τε γὰρ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων ἦν φανερόν, ὅτι
τ' ἀμίσθωτον τὸν οἶκον ἐποίουν οἱ διαχειρίζοντες, ἵν'
αὐτοὶ τὰ χρήματα καρποῖντο, οὐκ ἄδηλον ἦν. ὥστ' ἐκ
τῶν γιγνομένων οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐχ ἡγεῖτο τῶν εἰδό-
των δίκην με λήψεσθαι παρ' αὐτῶν, ἐπειδὴ τάχιστ'
7 ἀνὴρ εἶναι δοκιμασθείην. ἐν οἷς καὶ Τιμοκράτης καὶ
Ὀνήτωρ ταύτην ἔχοντες διετέλεσαν τὴν διάνοιαν. τε-
κμήριον δὲ πάντων μέγιστον· οὗτος γὰρ ἐβουλήθη μὲν
Ἀφόβῳ δοῦναι τὴν ἀδελφήν, ὁρῶν τῆς θ' αὑτοῦ πατρῴας
οὐσίας καὶ τῆς ἐμῆς οὐκ ὀλίγης αὐτὸν κύριον γεγενη-
μένον, προέσθαι δὲ τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσεν, ὥσπερ 866
εἰ τὰ τῶν ἐπιτροπευόντων χρήματ' ἀποτίμημα τοῖς ἐπι-
τροπευομένοις καθεστάναι νομίζων. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδελ-
φὴν ἔδωκε, τὴν δὲ προῖκ' αὐτῷ Τιμοκράτης ἐπὶ πέντ'
ὀβολοῖς ὀφειλήσειν ὡμολόγησεν, ᾧ πρότερον ἡ γυνὴ
8 συνοικοῦσ' ἐτύγχανεν. ὀφλόντος δέ μοι τὴν δίκην
Ἀφόβου τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ οὐδὲν δίκαιον ποιεῖν ἐθέ-
λοντος, διαλύειν μὲν ἡμᾶς Ὀνήτωρ οὐδ' ἐπεχείρησεν,
οὐκ ἀποδεδωκὼς δὲ τὴν προῖκα, ἀλλ' αὐτὸς κύριος ὤν,
ὡς ἀπολελοιπυίας τῆς ἀδελφῆς καὶ δούς, κομίσασθαι
δ' οὐ δυνάμενος, ἀποτιμήσασθαι φάσκων τὴν γῆν ἐξά-
γειν μ' ἐξ αὐτῆς ἐτόλμησε· τοσοῦτον καὶ ἐμοῦ καὶ
9 ὑμῶν καὶ τῶν κειμένων νόμων κατεφρόνησεν. καὶ τὰ
μὲν γενόμενα, καὶ δι' ἃ φεύγει τὴν δίκην καὶ περὶ ὧν
οἴσετε τὴν ψῆφον, ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί· πα-
ρέξομαι δὲ μάρτυρας πρῶτον μὲν αὐτὸν Τιμοκράτην, ὡς
ὡμολόγησεν ὀφειλήσειν τὴν προῖκα, καὶ τὸν τόκον ἀπε-
δίδου τῆς προικὸς Ἀφόβῳ κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἔπειθ'

ὡς αὐτὸς Ἄφοβος ὡμολόγει κομίζεσθαι τὸν τόκον παρὰ
Τιμοκράτους. καί μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 Ἐξ ἀρχῆς μὲν τοίνυν ὁμολογεῖται μὴ δοθῆναι τὴν
προῖκα μηδὲ γενέσθαι κύριον αὐτῆς Ἄφοβον. δῆλον
δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων, ὅτι τούτων ἕνεχ᾽ ὧν εἴρηκα
ὀφείλειν εἵλοντο μᾶλλον, ἢ καταμεῖξαι τὴν προῖκ᾽ εἰς
τὴν οὐσίαν τὴν Ἀφόβου τὴν οὕτω κινδυνευθήσεσθαι
μέλλουσαν. οὔτε γὰρ δι᾽ ἀπορίαν οἷόν τ᾽ εἰπεῖν ὡς οὐκ
εὐθὺς ἀπέδοσαν· Τιμοκράτει τε γάρ ἐστιν οὐσία πλέον
ἢ δέκα ταλάντων, Ὀνήτορί τε πλέον ἢ τριάκοντα, ὥστ᾽ 867
11 οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γ᾽ εἶεν οὐκ εὐθὺς δεδωκότες· οὔτε
κτήματα μὲν ἦν αὐτοῖς, ἀργύριον δ᾽ οὐκ ἔτυχε παρόν,
ἡ γυνὴ δ᾽ ἐχήρευε, διὸ πρᾶξαι ταῦτ᾽ ἠπείχθησαν οὐχ
ἅμα τὴν προῖκα διδόντες· ἀργύριόν τε γὰρ οὗτοι δανεί-
ζουσιν ἄλλοις οὐκ ὀλίγον, συνοικοῦσάν τε ταύτην, ἀλλ᾽
οὐ χηρεύουσαν παρὰ Τιμοκράτους ἐξέδοσαν, ὥστ᾽ οὐδ᾽
ἂν ταύτην τὴν σκῆψιν εἰκότως αὐτῶν τις ἀποδέξαιτο.
12 καὶ μὲν δὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ κἀκεῖνο ἂν πάντες ὁμο-
λογήσαιτε, ὅτι τοιοῦτο πρᾶγμα συναλλάττων ὁστισοῦν
ἕλοιτ᾽ ἂν ἑτέρῳ μᾶλλον ὀφείλειν, ἢ κηδεστῇ τὴν προῖκα
μὴ ἀποδοῦναι. μὴ διαλυσάμενος μὲν γὰρ [ἔσται] χρή-
στης ἄδηλος εἴτ᾽ ἀποδώσει δικαίως εἴτε μή, μετὰ δὲ
τῆς γυναικὸς τἀκείνης ἀποδοὺς οἰκεῖος καὶ κηδεστής·
13 ἐν οὐδεμιᾷ γάρ ἐστιν ὑποψίᾳ τὰ δίκαια πάντα ποιήσας.
ὥσθ᾽ οὕτως τοῦ πράγματος ἔχοντος, καὶ τούτων οὐδὲ
καθ᾽ ἓν ὧν εἶπον ὀφείλειν ἀναγκασθέντων, οὐδὲ βου-
ληθέντων ἄν, οὐκ ἔστ᾽ εἰπεῖν ἄλλην πρόφασιν δι᾽ ἣν
οὐκ ἀπέδοσαν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν,
δι᾽ ἣν δοῦναι τὴν προῖκ᾽ οὐκ ἐπίστευσαν.

14 Ἐγὼ τοίνυν ὁμολογουμένως οὕτω ταῦτ᾽ ἐλέγχων,
ὡς οὐδ᾽ ὕστερον ἀπέδοσαν, οἶμαι ῥᾳδίως ἐπιδείξειν ἐξ
αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, ὥσθ᾽ ὑμῖν γενέσθαι φανε-
ρόν, ὅτι κἂν εἰ μὴ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ διὰ τα-
χέων ἀποδοῦναι τἀργύριον εἶχον, οὐκ ἄν ποτ᾽ ἀπέδο-
σαν οὐδ᾽ ἂν προεῖντο· τοιαύτας ἀνάγκας εἶχεν αὐτοῖς
15 τὸ πρᾶγμα. δύο μὲν γάρ ἐστιν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ
συνοικῆσαί τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τούτους πεποι-
ῆσθαι τὴν ἀπόλειψιν· ἐγήματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου 868
ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνός, ἡ δ᾽ ἀπόλειψις ἐγράφη
ποσιδεῶνος μηνὸς ἐπὶ Τιμοκράτους· ἐγὼ δ᾽ εὐθέως
[μετὰ τοὺς γάμους] δοκιμασθεὶς ἐνεκάλουν καὶ λόγον
ἀπῄτουν, καὶ πάντων ἀποστερούμενος τὰς δίκας ἐλάγ-
16 χανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. ὁ δὴ χρόνος οὗτος
ὀφειλῆσαι μὲν ἐνδέχεται κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀποδοῦ-
ναι δ᾽ οὐκ ἔχει πίστιν. ὃς γὰρ διὰ ταῦτ᾽ ἐξ ἀρχῆς
ὀφείλειν εἵλετο καὶ τόκον φέρειν, ἵνα μὴ κινδυνεύοι
ἡ προὶξ μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, πῶς οὗτος ἂν ἀπέ-
δωκεν ἤδη τὴν δίκην φεύγοντος, ὅς εἰ καὶ τότ᾽ ἐπί-
στευσε, τηνικαῦτ᾽ ἂν ἀπολαβεῖν ἐζήτησεν; οὐκ ἔνεστι
17 δήπουθεν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ μὴν ὡς ἐγήματο
μὲν ἡ γυνὴ καθ᾽ ὃν ἐγὼ λέγω χρόνον, ἀντίδικοι δ᾽
ἡμεῖς ἤδη πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ κατέ-
στημεν, ὕστερον δ᾽ ἢ ἐγὼ τὴν δίκην ἔλαχον τὴν ἀπό-
λειψιν οὗτοι πρὸς τὸν ἄρχοντ᾽ ἀπεγράψαντο, λαβέ μοι
καθ᾽ ἕκαστον ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα Κηφισόδωρος,
Χίων. ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθείς, ἔλαχον δὲ
τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18 *Ἀνάγνωθι δὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν μεμαρτυρημένων,
ὅτι τὴν προῖκ' οὐ δόντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διασῴζειν
Ἀφόβῳ τὴν οὐσίαν ταῦτα τολμῶσι πράττειν. οἳ γὰρ
ἐν τοσούτῳ χρόνῳ καὶ ὀφειλῆσαι καὶ ἀποδοῦναι καὶ
τὴν γυναῖκ' ἀπολιπεῖν καὶ οὐ κομίσασθαι καὶ τὸ χω-
ρίον ἀποτιμήσασθαί φασι, πῶς οὐ φανερὸν ὅτι προ-* 869
στάντες τοῦ πράγματος, τὰ γνωσθένθ' ὑφ' ὑμῶν ἀπο-
19 *στερῆσαί με ζητοῦσιν; ὡς δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος
καὶ Τιμοκράτης καὶ Ἄφοβος ἀπεκρίναντο, οὐχ οἷόν τ'
ἀποδεδόσθαι τὴν προῖκα, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι διδά-
σκειν ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τούτων ἕκα-
στον ἠρόμην πολλῶν ἐναντίον μαρτύρων, Ὀνήτορα μὲν
καὶ Τιμοκράτην, εἴ τινες εἶεν μάρτυρες ὧν ἐναντίον
τὴν προῖκ' ἀπέδοσαν, αὐτὸν δ' Ἄφοβον, εἴ τινες πα-*
20 *ρῆσαν ὅτ' ἀπελάμβανεν. καί μοι πάντες ἀπεκρίναντο
καθ' ἕκαστον, ὅτι οὐδεὶς μάρτυς παρείη, κομίζοιτο δὲ
λαμβάνων καθ' ὁποσονοῦν δέοιτ' Ἄφοβος παρ' αὐτῶν.
καίτοι τῷ τοῦθ' ὑμῶν πιστόν, ὡς ταλάντου τῆς προικὸς
οὔσης ἄνευ μαρτύρων Ὀνήτωρ καὶ Τιμοκράτης Ἀφόβῳ
τοσοῦτον ἀργύριον ἐνεχείρισαν; ᾧ μὴ ὅτι τοῦτον τὸν
τρόπον, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ πολλῶν μαρτύρων ἀποδιδοὺς
εἰκῆ τις ἂν ἐπίστευσεν, ἵν' εἴ τις γίγνοιτο διαφορά,*
21 *κομίσασθαι ῥᾳδίως παρ' ὑμῖν δύνηται. μὴ γὰρ ὅτι
πρὸς τοῦτον τοιοῦτον ὄντα, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἄλλον οὐδ'
ἂν εἷς οὐδὲ ἕνα τοιοῦτον συνάλλαγμα ποιούμενος ἀμαρ-
τύρως ἂν ἔπραξεν· ἀλλὰ τῶν τοιούτων ἕνεκα καὶ γά-
μους ποιοῦμεν καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους παρακαλοῦμεν,*

*ὅτι οὐ πάρεργον, ἀλλ' ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων βίους
ἐγχειρίζομεν, ὑπὲρ ὧν τὰς ἀσφαλείας μάλιστα σκοποῦ-*
22 *μεν. εἰκὸς τοίνυν καὶ τοῦτον, ὥνπερ ἐναντίον ὀφεί-
λειν ὡμολόγησε καὶ τὸν τόκον οἴσειν, τῶν αὐτῶν τού-
των παρόντων διαλύσασθαι πρὸς Ἄφοβον, εἴπερ ὡς* 870
*ἀληθῶς ἀπεδίδου τὴν προῖκ' αὐτῷ. τοῦτον μὲν γὰρ
τον τρόπον πράξας, ὅλου τοῦ πράγματος ἀπηλλάττετο,
μόνος μόνῳ δ' ἀποδιδούς, τοὺς ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις
παραγενομένους ὡς κατ' ὀφείλοντος ἂν αὐτοῦ μάρτυ-*
23 *ρας ὑπελείπετο. νῦν τοίνυν τοὺς μὲν ὄντας οἰκείους
καὶ βελτίους αὐτῶν, οὐκ ἐδύναντο πεῖσαι τὴν προῖκ'
ἀποδεδωκέναι σφᾶς μαρτυρεῖν, ἑτέρους δ' εἰ παρέχοιντο
μάρτυρας μηδὲν γένει προσήκοντας, οὐκ ἂν ἡγοῦνθ'
ὑμᾶς αὐτοῖς πιστεύειν. ἔτι δ' ἀθρόαν μὲν φάσκοντες
δεδωκέναι τὴν προῖκα, ᾔδεσαν ὅτι τοὺς ἀπενεγκόντας
οἰκέτας ἐξαιτήσομεν, οὓς μὴ γεγενημένης τῆς δόσεως
παραδοῦναι μὴ θέλοντες ἠλέγχοντ' ἄν· εἰ δ' αὐτοὶ
μόνοι μόνῳ τοῦτον τὸν τρόπον δεδωκέναι λέγοιεν, ἐνό-*
24 *μιζον οὐκ ἐλεγχθήσεσθαι. διὰ τοῦτο τοῦτον εἵλοντ' ἐξ
ἀνάγκης ψεύδεσθαι τὸν τρόπον. τοιαύταις τέχναις καὶ
πανουργίαις, ὡς ἁπλοῖ τινὲς εἶναι δόξοντες, ἡγοῦν-
ται ῥᾳδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν, ἁπλῶς οὐδ' ἂν μικρὸν
ὑπὲρ τῶν διαφερόντων, ἀλλ' ὡς οἷόν τ' ἀκριβέστατα
πράξαντες. λαβὲ τὰς μαρτυρίας αὐτοῖς ὧν ἐναντίον
ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγνωθι.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25 *Φέρε δὴ ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν γυναῖχ' ὑμῖν
ἐπιδείξω λόγῳ μὲν ἀπολελοιπυῖαν, ἔργῳ δὲ συνοικοῦ-
σαν Ἀφόβῳ· νομίζω γάρ, ἂν τοῦτ' ἀκριβῶς μάθητε,
μᾶλλον ὑμᾶς τούτοις μὲν ἀπιστήσειν, ἐμοὶ δ' ἀδικου-*

μένῳ τὰ δίκαια βοηθήσειν. μάρτυρας δὲ τῶν μὲν ὑμῖν
παρέξομαι, τῶν δ' ἐπιδείξω μεγάλα τεκμήρια καὶ πί-
26 στεις ἱκανάς. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ μετὰ τὸ 871
γεγράφθαι παρὰ τῷ ἄρχοντι ταύτην τὴν γυναῖκ' ἀπο-
λελοιπυῖαν, καὶ τὸ φάσκειν Ὀνήτορ' ἀντὶ τῆς προι-
κὸς ἀποτετιμῆσθαι τὸ χωρίον, ὁρῶν Ἄφοβον ὁμοίως
ἔχοντα καὶ γεωργοῦντα τὴν γῆν καὶ τῇ γυναικὶ συνοι-
κοῦντα, σαφῶς ᾔδειν ὅτι λόγος ταῦτα καὶ παραγωγὴ
27 τοῦ πράγματός ἐστι. βουλόμενος δ' ἐμφανῆ ποιῆσαι
ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν, ἐλέγχειν αὐτὸν ἠξίουν ἐναντίον
μαρτύρων, εἰ μὴ φάσκοι ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ παρε-
δίδουν οἰκέτην εἰς βάσανον, ὃς συνῄδει πάντ' ἀκρι-
βῶς· ὃν ἔλαβον κατὰ τὴν ὑπερημερίαν ἐκ τῶν Ἀφό-
βου. οὗτος δ' ἐμοῦ ταῦτ' ἀξιώσαντος, περὶ μὲν τοῦ
συνοικεῖν Ἀφόβῳ τὴν ἀδελφὴν ἔφυγε τὴν βάσανον·
ὡς δ' οὐκ ἐκεῖνος ἐγεώργει τὴν γῆν, οὐκ ἐδύνατ' ἀρνη-
28 θῆναι διὰ τὴν περιφάνειαν, ἀλλὰ προσωμολόγησεν. οὐ
μόνον δ' ἐκ τούτων ἦν γνῶναι, ὅτι καὶ συνῴκει τῇ
γυναικὶ καὶ τὸ χωρίον ἐκέκτητ' ἔτι, πρὶν γενέσθαι τὴν
δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὀφλὼν διεπράξατο περὶ αὐτῶν.
ὡς γὰρ οὐκ ἀποτετιμηκώς, ἀλλ' ἐμῶν ἐσομένων κατὰ
τὴν δίκην, ἃ μὲν οἷόν τ' ἦν ἐξενεγκεῖν, ᾤχετο λαβών,
τοὺς καρποὺς καὶ τὰ σκεύη τὰ γεωργικὰ πάντα πλὴν
τῶν πιθακνῶν· ὃ δ' οὐχ οἷόν τ' ἦν ἀνελεῖν, ἐξ ἀνάγ-
κης ὑπέλιπεν, ὥστ' ἐγγενέσθαι τούτῳ νῦν αὐτῆς τῆς
29 γῆς ἀμφισβητεῖν. καίτοι δεινὸν τὸν μὲν λέγειν ὡς
ἀπετιμήσατο τὸ χωρίον, τὸν δ' ἀποτετιμηκότα φαίνε-
σθαι γεωργοῦντα, καὶ φάσκειν μὲν ἀπολελοιπέναι τὴν
ἀδελφήν, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ τούτων φανερὸν εἶναι φεύ-
γοντα τοὺς ἐλέγχους, καὶ τὸν μὲν οὐ συνοικοῦνθ', ὡς
οὗτός φησι, καὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐκ τῆς γεωργίας 872

ἅπαντ' ἐξενεγκεῖν, τὸν δ' ὑπὲρ τῆς ἀπολελοιπυίας
πράττοντα, ὑπὲρ ἧς ἀποτετιμῆσθαί φησι τὸ χωρίον,
φαίνεσθαι μηδ' ὑπὲρ ἑνὸς τούτων ἀγανακτοῦντα, ἀλλ'
30 ἡσυχίαν ἔχοντα. ταῦτ' οὐ πολλὴ περιφάνει' ἐστί; ταῦτ'
οὐχ ὁμολογουμένη προστασία; φήσειέ γ' ἄν τις, εἰ δια-
λογίζοιτ' ὀρθῶς ἕκαστ' αὐτῶν. ὡς τοίνυν ὡμολόγει
μὲν ἐκεῖνον γεωργεῖν, πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην ἐμοὶ
πρὸς αὐτόν, ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφὴν
οὐκ ἠθέλησε ποιήσασθαι τὴν βάσανον, ἡ γεωργία δ'
ἐξεσκευάσθη μετὰ τὴν δίκην πλὴν τῶν ἐγγείων, λαβὲ
τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 Ἐμοὶ τοίνυν τοσούτων ὑπαρχόντων τεκμηρίων,
οὐχ ἥκιστ' αὐτὸς ἔδειξεν Ὀνήτωρ, ὅτι οὐκ ἀληθινὴν
ἐποιήσατο τὴν ἀπόλειψιν. ᾧ γὰρ προσῆκε χαλεπῶς
φέρειν, εἰ τὴν προῖκα δούς, ὥς φησιν, ἀντ' ἀργυρίου
χωρίον ἀμφισβητούμενον ἀπελάμβανεν, οὗτος οὐχ ὡς
διάφορος οὐδ' ὡς ἀδικούμενος, ἀλλ' ὡς οἰκειότατος
πάντων τὴν πρὸς ἐμὲ δίκην αὐτῷ συνηγωνίζετο. κἀμὲ
μὲν συναποστερῆσαι μετ' ἐκείνου τῶν πατρῴων ἐπε-
χείρησε, καθ' ὅσον αὐτὸς οἷός τ' ἦν, ὑφ' οὗ κακὸν
οὐδ' ὁτιοῦν ἦν πεπονθώς· Ἀφόβῳ δ', ὃν ἀλλότριον
εἶναι προσῆκε νομίζειν, εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν ὧν
νῦν λέγουσι, καὶ τἀμὰ πρὸς τοῖς ἐκείνου περιποιεῖν
32 ἐζήτησεν. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ
καὶ κατεγνωσμένης ἤδη τῆς δίκης, ἀναβὰς ἐπὶ τὸ δι-
καστήριον ἐδεῖθ' ἱκετεύων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀντιβολῶν
καὶ δάκρυσι κλάων ταλάντου τιμῆσαι, καὶ τούτων 873
αὐτὸς ἐγίγνετ' ἐγγυητής. καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενα μέν
ἐστι πολλαχόθεν· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τότε

δικάζοντες καὶ τῶν ἔξωθεν παρόντων πολλοὶ συνίσασιν· ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. καί μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

33 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τεκμηρίῳ μεγάλῳ γνῶναι ῥᾴδιον, ὅτι τῇ ἀληθείᾳ συνῴκει καὶ οὐδέπω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. αὕτη γὰρ ἡ γυνή, πρὶν μὲν ὡς Ἄφοβον ἐλθεῖν, μίαν ἡμέραν οὐκ ἐχήρευσεν, ἀλλὰ παρὰ ζῶντος Τιμοκράτους ἐκείνῳ συνῴκησε, νῦν δ' ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἄλλῳ συνοικοῦσ' οὐδενὶ φαίνεται. καίτοι τῷ πιστόν, ὡς τότε μέν, ἵνα μὴ χηρεύσειε, παρ' ἀνδρὸς ὡς ἄνδρ' ἐβάδιζε, νῦν δ', εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἀπελελοίπει, τοσοῦτον ἂν χρόνον χηρεύουσ' ἠνείχετ' ἐξὸν ἄλλῳ συνοικεῖν, τοῦ τ' ἀδελφοῦ κεκτημένου τοσαύτην οὐσίαν, αὐτή τε ταύτην ἔχουσα τὴν
34 ἡλικίαν; οὐκ ἔχει ταῦτ' ἀλήθειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πιθανήν, ἀλλὰ λόγοι ταῦτ' εἰσί, συνοικεῖ δ' ἡ γυνὴ φανερῶς καὶ οὐδ' ἐπικρύπτεται τὸ πρᾶγμα. παρέξομαι δ' ὑμῖν Πασιφῶντος μαρτυρίαν, ὃς ἀρρωστοῦσαν αὐτὴν θεραπεύων ἑώρα παρακαθήμενον Ἄφοβον ἐπὶ τούτου τοῦ ἄρχοντος, ἤδη τούτῳ ταυτησὶ τῆς δίκης εἰληγμένης. καί μοι λαβὲ τὴν Πασιφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ἐγὼ τοίνυν εἰδὼς ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ μετὰ τὴν δίκην τοῦτον εὐθὺς ἀποδεδεγμένον τὰ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Ἀφόβου χρήματα, καὶ κύριον τῶν τ' ἐκείνου καὶ τῶν ἐμῶν ἁπάντων γεγενημένον, καὶ συνοι- 874
κοῦσαν [αὐτῷ] τὴν γυναῖκα σαφῶς ἐπιστάμενος, τρεῖς θεραπαίνας ἐξῄτησ' αὐτόν, αἳ συνοικοῦσάν τε τὴν

γυναῖκ' ᾔδεσαν καὶ τὰ χρήμαθ' ὅτι παρὰ τούτοις ἦν, ἵνα μὴ λόγοι μόνον, ἀλλὰ καὶ βάσανοι περὶ αὐτῶν γί-
36 γνοιντο. οὗτος δ' ἐμοῦ προκαλεσαμένου ταῦτα, καὶ πάντων τῶν παρόντων δίκαια λέγειν μ' ἀποφηναμένων, οὐκ ἠθέλησεν εἰς τοῦτο τἀκριβὲς καταφυγεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἑτέρων τινῶν ὄντων περὶ τῶν τοιούτων σαφεστέρων ἐλέγχων ἢ βασάνων καὶ μαρτυριῶν, οὔτε μάρτυρας παρεχόμενος τὴν προῖχ' ὡς ἀποδέδωκεν, οὔτ' εἰς βάσανον ἐκδιδοὺς τὰς συνειδυίας περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφήν, ὅτι ταῦτ' ἠξίουν, ὑβριστικῶς πάνυ καὶ προπηλακιστικῶς οὐκ εἴα μ' αὐτῷ διαλέγεσθαι. τούτου γένοιτ' ἂν τις σχετλιώτερος ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον ἑκὼν τὰ δίκαι' ἀγνοεῖν προσποιούμενος; λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν πρόκλησιν καὶ ἀνάγνωθι.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

37 Ὑμεῖς μὲν τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβεστάτην πασῶν πίστεων νομίζετε, καὶ ὁπόταν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται, δέῃ δ' εὑρεθῆναι τὸ ζητούμενον, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες, οὕτω ζητεῖτε τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν τῶν πεπραγμένων. εἰκότως ὦ ἄνδρες δικασταί· τῶν μὲν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τἀληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν· τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένες πώποτ' ἐξηλέγχθησαν, ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ ἐκ
38 τῶν βασάνων εἶπον. οὗτος δὲ τηλικαῦτα δίκαια φυγών, 875
καὶ σαφεῖς οὕτω καὶ μεγάλους ἐλέγχους παραλιπών, Ἄφοβον παρεχόμενος μάρτυρα καὶ Τιμοκράτην, τὸν μὲν ὡς ἀποδέδωκε τὴν προῖκα, τὸν δ' ὡς ἀπείληφεν, ἀξιώσει πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν, ἀμάρτυρον τὴν πρὸς τούτους πρᾶξιν γεγενῆσθαι προσποιούμενος· τοσαύτην ὑμῶν

39 εὐήθειαν κατέγνωκεν. ὅτι μὲν τοίνυν οὔτ' ἀληθῆ οὔτ'
ἀληθείαις ἐοικότα λέξουσι, καὶ ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς
ὁμολογεῖν τὴν προῖκα μὴ δοῦναι, καὶ ἐκ τοῦ πάλιν
ἄνευ μαρτύρων ἀποδεδωκέναι φάσκειν, καὶ ἐκ τοῦ
τὸν χρόνον μὴ ἐγχωρεῖν ἀμφισβητουμένης ἤδη τῆς
οὐσίας ἀποδοῦναι τἀργύριον, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάν-
των ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω.

XXXI.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραλελειμμένα τιν' ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ διὰ τούτου προστίθησιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐπισημαίνεται, καὶ δὴ καὶ πρός τινας ἀντιρρήσεις ἵσταται.

Περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν, ὅτι πολλοί φασιν αὐτοὺς ὑπ' Ἰσαίου συντεθῆναι, τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ δέ γ', εἰ μὴ τοῦτο, διωρθῶσθαί γ' ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου· ἐοίκασι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δ' οὐδέν, εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο, καὶ μηδέπω πρὸς τὸ τέλειον ἥκων [ἐπὶ] τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῄει τέως.

Ὃ παρέλιπον ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ τεκμήριον, οὐ- 876
δενὸς τῶν εἰρημένων ἔλαττον, τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν
προῖκα τούτους Ἀφόβῳ, τοῦτο πρῶτον εἰπών, μετὰ
τοῦτο καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγ-
χειν αὐτὸν πειράσομαι. οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τὸ πρῶτον ὅτε τῶν Ἀφόβου διενοεῖτ' ἀμφισβητεῖν, οὐχὶ
τάλαντον ἔφη τὴν προῖχ', ὥσπερ νῦν, ἀλλ' ὀγδοήκοντα

μνᾶς δεδωκέναι, καὶ τίθησιν ὅρους ἐπὶ μὲν τὴν οἰκίαν
δισχιλίων, ἐπὶ δὲ τὸ χωρίον ταλάντου, βουλόμενος μὴ
2 μόνον τοῦτο. ἀλλὰ κἀκείνην διασῴζειν αὐτῷ. γενομέ-
νης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς αὐτόν, ἰδὼν ὡς διάκεισθ'
ὑμεῖς πρὸς τοὺς λίαν ἀναιδῶς ἀδικοῦντας, ἔννους γί-
γνεται, καὶ δεινὰ πάσχειν ἡγήσατο δόξειν ἐμὲ τοσού-
των χρημάτων ἀπεστερημένον, εἰ μηδ' ὁτιοῦν ἕξοιμι
τῶν Ἀφόβου λαβεῖν τοῦ τἄμ' ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ τού-
3 του κωλυόμενος φανερὸς γενήσομαι. καὶ τί ποιεῖ; τοὺς
ὅρους ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖ, καὶ τάλαντον μόνον
εἶναι τὴν προῖκά φησιν, ἐν ᾧ τὸ χωρίον ἀποτετιμῆ-
σθαι. καίτοι δῆλον ὅτι τους ἐπὶ τῆς οἰκίας ὅρους εἰ
δικαίως ἔθηκε καὶ ὄντως ἀληθεῖς, δικαίως καὶ τοὺς
ἐπὶ τοῦ χωρίου τέθηκεν· εἰ δ' εὐθὺς ἀδικεῖν βουλό-
μενος ψευδεῖς ἔθηκεν ἐκείνους, εἰκὸς καὶ τούτους οὐκ
4 ἀληθεῖς ὑπάρχειν. τοῦτο τοίνυν οὐκ ἐξ ὧν ἐγὼ δεδή- 877
λωκα λόγων δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος διε-
πράξατο· οὐδ' ὑφ' ἑνὸς γὰρ ἀναγκασθεὶς ἀνθρώπων
αὐτὸς ἀνεῖλε τοὺς ὅρους, ἔργῳ φανερὸν ποιήσας ὅτι
ψεύδεται. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, τὸ μὲν χωρίον
καὶ νῦν οὗτός φησιν ἀποτετιμῆσθαι ταλάντου, τὴν δ'
οἰκίαν ὡς προσωρίσατο δισχιλίων, καὶ πάλιν τοὺς ὅρους
ἀνεῖλε γενομένης τῆς δίκης, τοὺς εἰδότας ὑμῖν μάρτυ-
ρας παρέξομαι. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

5 Δῆλον τοίνυν ὅτι δισχιλίων μὲν ὡρισμένος τὴν
οἰκίαν, ταλάντου δὲ τὸ χωρίον, ὡς ὀγδοήκοντα μνᾶς
δεδωκὼς ἔμελλεν ἀμφισβητήσειν. μεῖζον οὖν ἄν τι
γένοιτο τεκμήριον ὑμῖν τοῦ μηδὲν ἀληθὲς νῦν λέγειν
τοῦτον, ἢ εἰ φανείη μὴ ταὐτὰ λέγων τοῖς ἐξ ἀρχῆς

περὶ τῶν αὐτῶν; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν δοκεῖ τούτου
μεῖζον εὑρεθῆναι.
6 Σκέψασθε τοίνυν τὴν ἀναίδειαν, ὃς γ' ἐν ὑμῖν
ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἀποστερεῖ μ' ὅσῳ πλείονος
ἄξιόν ἐστι ταλάντου, καὶ ταῦτ' αὐτὸς τιμήσας οὐκ ἄξιον
εἶναι πλείονος. τί γὰρ βουλόμενος δισχιλίων προσω-
ρίσω τὴν οἰκίαν, ὅτε τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἐνεκάλεις,
εἴ γε τὸ χωρίον ἄξιον ἦν πλείονος, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ
7 καὶ τὰς δισχιλίας ἐτίθεις; ἢ ὅταν μέν σοι δοκῇ πάντα
τὰ Ἀφόβου διασῴζειν, τό τε χωρίον ἔσται ταλάντου
μόνον ἄξιον, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν δισχιλίαις προσέξεις,
ἥ τε προὶξ ὀγδοήκοντα μναῖ γενήσονται. καὶ ἀξιώσεις
ἔχειν ἀμφότερα· ὅταν δέ σοι μὴ συμφέρῃ, τἀναντία
πάλιν ἡ μὲν οἰκία ταλάντου, διότι νῦν ἐγὼ ταύτην
ἔχω, τοῦ δὲ χωρίου τὸ περιὸν οὐκ ἐλάττονος ἢ δυοῖν 878
ἄξιον, ἵν' ἐγὼ δοκῶ βλάπτειν τοῦτον, οὐκ ἀποστερεῖ-
8 σθαι. ὁρᾷς ὡς ὑποκρίνῃ μὲν δεδωκέναι τὴν προῖκα,
φαίνῃ δὲ κατ' οὐδ' ὁντινοῦν τρόπον δεδωκώς; τὰ γὰρ
ἀληθῆ καὶ μὴ κακουργούμενα τῶν πραγμάτων ἁπλῶς,
οἷ' ἂν ἐξ ἀρχῆς πραχθῇ, τοιαῦτ' ἐστί· σὺ δὲ τοὐναν-
τίον ἐξελέγχῃ πράξας εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ὑπηρεσίαν.
9 Ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν ὅρκον, ὁποῖόν τιν' ἂν ὤμο-
σεν, εἴ τις ἔδωκεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν· ὃς γὰρ ὀγδοή-
κοντα μνᾶς ἔφη τὴν προῖκ' εἶναι, εἰ τότ' αὐτῷ τις
ἔδωκεν, ὀμόσαντι ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν, κομίσασθαι, τί
ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὤμοσε· τί γὰρ καὶ λέγων οὐ
φήσει τότ' ἂν ὀμόσαι, νῦν γε τοῦτ' ἀξιῶν; οὐκοῦν ὅτι
γ' ἐπιώρκησεν ἄν, ἑαυτὸν ἐξελέγχει· νῦν γὰρ οὐκ
ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἀλλὰ τάλαντον δεδωκέναι φησίν. τί
μᾶλλον ἂν οὖν εἰκότως τις αὐτὸν ἐκεῖνα ἐπιορκεῖν ἢ
τάδ' ἡγοῖτο; ἢ τίνα τις δικαίως ἂν ἔχοι περὶ τούτου

διάνοιαν, τοῦ ῥᾳδίως οὕτως αὐτὸν ἐξελέγχοντος ὄντ'
ἐπίορκον;
10 Ἀλλὰ νὴ Δί' ἴσως οὐχὶ πάντ' αὐτῷ τοιαῦτα πέ-
πρακται, οὐδὲ πανταχόθεν δῆλός ἐστι τεχνάζων. ἀλλὰ
καὶ τιμώμενος φανερὸς γέγονεν ὑπὲρ Ἀφόβου ταλάν-
του, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἡμῖν ἀποδώσειν ἐγγυώμενος. καί-
τοι σκέψασθ' ὅτι τοῦτ' ἔστι τεκμήριον οὐ μόνον τοῦ
τὴν γυναῖκα συνοικεῖν Ἀφόβῳ καὶ τοῦτον οἰκείως
11 ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα. τίς
γὰρ ἀνθρώπων ἠλίθιός ἐστιν οὕτως, ὥστ' ἀργύριον μὲν
δοὺς τοσοῦτον, ἔπειθ' ἓν λαβὼν χωρίον ἀμφισβητού-
μενον εἰς ἀποτίμησιν, σὺν οἷς πρότερον ἐξημίωτο, τὸν 879
ἀδικήσανθ' ὡς δίκαιόν τι ποιήσοντα καὶ τοῦ τῆς δίκης
ὀφλήματος προσεγγυήσασθαι; ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶμαι.
καὶ γὰρ οὐδὲ λόγον τὸ πρᾶγμ' ἔχον ἐστί, τὸν αὐτὸν
αὑτῷ μὴ δυνάμενον κομίσασθαι τάλαντον, τοῦτον ἄλλῳ
τινὶ φάσκειν ἀποτείσειν καὶ ταῦτ' ἐγγυᾶσθαι. ἀλλὰ καὶ
ἀπ' αὐτῶν τούτων ἐστὶ δῆλον, ὅτι τὴν μὲν προῖκ' οὐ
δέδωκεν, ἀντὶ δὲ πολλῶν χρημάτων τῶν ἐμῶν οἰκεῖος
ὢν Ἀφόβῳ ταῦτ' ἀπετιμᾶτο, κληρονόμον τὴν ἀδελφὴν
12 τῶν ἐμῶν μετ' ἐκείνου καταστῆσαι βουλόμενος. εἶτα
νῦν παρακρούσασθαι ζητεῖ καὶ φενακίζει, λέγων ὡς
πρότερον τοὺς ὅρους ἔστησεν, ἢ ἐκεῖνον τὴν δίκην
ὀφλεῖν. οὐ πρότερόν γ' ἢ παρὰ σοί, νῦν εἰ ἀληθῆ
λέγεις. δῆλον γὰρ ὅτι καταγνοὺς ἀδικίαν αὐτοῦ ταῦτ'
ἐποίεις. εἶτα καὶ γελοῖον τοῦτο λέγειν, ὥσπερ οὐκ εἰ-
δότων ὑμῶν, ὅτι πάντες οἱ τὰ τοιαῦτ' ἀδικοῦντες σκο-
ποῦσι τί λέξουσιν, καὶ οὐδεὶς πώποτ' ὦφλε σιωπῶν
οὐδ' ἀδικεῖν ὁμολογῶν· ἀλλ' ἐπειδὰν οἶμαι μηδὲν ἀλη-
θὲς λέγων ἐξελεγχθῇ, τότε γιγνώσκεται ὁποῖός ἐστιν.
13 ὅπερ καὶ οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ πάσχειν. ἐπεί, φέρε, πῶς

ἐστι δίκαιον, ἐὰν μὲν ὀγδοήκοντα μνῶν θῇς ὅρους,
ὀγδοήκοντα μνᾶς εἶναι τὴν προῖκα, ἐὰν δὲ πλείονος
πλέον, ἐὰν δ᾽ ἐλάττονος ἔλαττον; ἢ πῶς ἐστι δίκαιον,
τῆς ἀδελφῆς τῆς σῆς μηδέπω καὶ τήμερον ἄλλῳ συν-
οικούσης μηδ᾽ ἀπηλλαγμένης Ἀφόβου, μηδὲ τὴν προῖκα
δεδωκότος σοῦ, μηδ᾽ ὑπὲρ τούτων εἰς βάσανον μηδ᾽
εἰς ἄλλο δίκαιον μηδὲν καταφεύγειν ἐθέλοντος, ὅτι σὺ
στῆσαι φῂς ὅρους, σὸν εἶναι τὸ χωρίον; ἐγὼ μὲν οὐ-
δαμῶς οἶμαι· τὴν γὰρ ἀλήθειαν σκεπτέον, οὐχ ἃ τις 880
αὐτῷ παρεσκεύασεν ἐξεπίτηδες εἰς τὸ λέγειν τι δοκεῖν,
14 ὥσπερ ὑμεῖς. ἔπειτα τὸ δεινότατον· εἰ καὶ δεδωκότες
ἦθ᾽ ὡς μάλιστα τὴν προῖκα, ἣν οὐ δεδώκατε, τίς ὁ τού-
των αἴτιος; οὐχ ὑμεῖς, ἐπεὶ ταῦτ᾽ ἐπὶ τἄμ᾽ ἔδοτε; οὐχ
ὅλοις ἔτεσιν πρότερον δέκα τἀμὰ λαβὼν εἶχεν ἐκεῖνος ὧν
ὦφλεν τὴν δίκην, ἢ κηδεστήν σοι γενέσθαι; ἢ σὲ μὲν
δεῖ κομίσασθαι πάντα, τὸν δὲ καὶ καταδικασάμενον καὶ
δι᾽ ὀρφανίαν ἠδικημένον καὶ προικὸς ἀληθινῆς ἀπεστε-
ρημένον, ὃν μόνον ἀνθρώπων οὐδὲ τῆς ἐπωβελίας ἄξιον
ἦν κινδυνεύειν, ἠναγκάσθαι τοιαῦτα παθεῖν, κεκομι-
σμένον μηδ᾽ ὁτιοῦν, καὶ ταῦτ᾽ ἐθέλοντα ποιεῖν ἐφ᾽ ὑμῖν
αὐτοῖς, εἴ τι τῶν δεόντων ἐβούλεσθε πράττειν;

XXXII.

ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Δανεισάμενος παρὰ Δήμωνος, ἑνὸς τῶν Δημοσθένους
συγγενῶν, ἔμπορός τις, Πρῶτος ὄνομα, ἐπρίατο τοῦ ἀργυ-
ρίου σῖτον ἐν Συρακούσαις, καὶ τοῦτον ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας
ἐπὶ νεώς, ἧς Ἡγέστρατος ἐναυκλήρει. Ἡγέστρατος δὲ καὶ*

*Ζηνόθεμις, πρὸς ὃν ἐστιν ἡ παραγραφή, Μασσαλιῶται μὲν
ἦσαν τὸ γένος, κακούργημα δὲ τοιοῦτον ἐν Συρακούσαις
ἐκακούργησαν, ὡς ὁ ῥήτωρ φησίν. ἐδανείσαντο χρήματα, 881
ταῦτα δ᾽ εἰς μὲν τὴν ναῦν οὐκ ἐνέθεντο, λάθρᾳ δ᾽ εἰς τὴν
Μασσαλίαν ἀπέστειλαν, ἀποστερῆσαι τοὺς δανείσαντας βεβου-
2 λευμένοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐγέγραπτ᾽ ἐν τῷ συμβολαίῳ, εἰ πάθοι
τι ἡ ναῦς, μὴ ἀπαιτεῖσθαι αὐτοὺς τὰ χρήματα, ἐσκέψαντο
καταδῦσαι τὴν ναῦν. νύκτωρ οὖν ἐν τῷ πλῷ κατελθὼν ὁ
Ἡγέστρατος διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. φωραθεὶς δὲ
καὶ φεύγων τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν εἰσπίπτει καὶ
παραχρῆμ᾽ ἀπόλλυται. ὁ τοίνυν Ζηνόθεμις, ὁ κοινωνός, ὥς
φησιν ὁ ῥήτωρ, τοῦ Ἡγεστράτου, μόλις σωθείσης εἰς Ἀθή-
νας τῆς νεώς, ἠμφισβήτει τοῦ σίτου, λέγων εἶναι τὸν σῖτον
Ἡγεστράτου, ἐκεῖνον δὲ παρ᾽ ἑαυτοῦ δεδανεῖσθαι χρήματα.
3 ἐνστάντων δὲ αὐτῷ τοῦ τε Πρώτου καὶ τοῦ Δήμωνος, ἀμ-
φοτέροις ἔλαχε δίκην ἐμπορικήν. καὶ τὸν Πρῶτον ἐξ ἐρήμης
ἑλὼν ἐκόνθ᾽, ὥς φησι Δημοσθένης, καὶ συγκακουργοῦντα,
εἰσάγει καὶ τὸν Δήμωνα δεύτερον εἰς τὸ δικαστήριον. ὁ δὲ
παραγράφεται μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, νόμον πα-
ρεχόμενος τὸν διδόντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ
τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων· Ζηνοθέμιδι
4 δέ φησι μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μὲν
ἀγὼν ἐστι παραγραφικός, ὁ δὲ λόγος, ὡς τῆς εὐθυδικίας
τοῦ πράγματος εἰσηγμένης, οὕτως εἴρηται, περὶ τοῦ μὴ Ζη-
νοθέμιδος εἶναι τὸν σῖτον, ἀλλὰ τοῦ Πρώτου, ᾧ ὁ Δήμων
ἐδάνεισε τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ βούλεται δοκεῖν ῥήματι τοῦ
νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι κατὰ τὸ πρᾶγμ᾽ ἀδικῶν, ἀλλὰ 882
δείκνυσιν ὡς θαρρεῖ μὲν καὶ τῇ εὐθείᾳ, ἐκ περιουσίας δ᾽
αὐτῷ καὶ παραγραφὴν ὁ νόμος δίδωσι.*

Ἄνδρες δικασταί, βούλομαι παραγεγραμμένος μὴ
εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, περὶ τῶν νόμων πρῶτον
εἰπεῖν, καθ᾽ οὓς παρεγραψάμην. οἱ νόμοι κελεύουσιν

ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις
καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν
συμβολαίων, καὶ περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί· ἐὰν δέ
τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν
2 δίκην. τουτῳὶ τοίνυν Ζηνοθέμιδι πρὸς μὲν ἔμ' ὅτι
οὐδὲν ἦν συμβόλαιον οὐδὲ συγγραφή, καὐτὸς ὁμολογεῖ
ἐν τῷ ἐγκλήματι· δανεῖσαι δέ φησιν Ἡγεστράτῳ ναυ-
κλήρῳ, τούτου δ' ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει, ἡμᾶς τὸ
ναῦλον σφετερίσασθαι· τουτὶ τὸ ἔγκλημ' ἐστίν. ἐκ δὴ
τοῦ αὐτοῦ λόγου τήν τε δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὖσαν
μαθήσεσθε, καὶ τὴν ὅλην ἐπιβουλὴν καὶ πονηρίαν του-
3 τουὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄψεσθε. δέομαι δ' ὑμῶν πάντων
ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἄλλῳ τινὶ πώποτε πράγματι
τὸν νοῦν προσέσχετε, καὶ τούτῳ προσσχεῖν· ἀκούσεσθε
γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν,
ἄνπερ ἐγὼ τὰ πεπραγμέν' αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς πολλάκις 883
εἰπεῖν δυνηθῶ. οἶμαι δέ.

4 Ζηνόθεμις γὰρ οὑτοσί, ὢν ὑπηρέτης Ἡγεστράτου
τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι,
ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς δ', οὐ προσέγραψεν,
ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδίκημα τοιουτονὶ μετ' ἐκείνου συν-
εσκευάσατο. χρήματ' ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζεθ'
οὗτος κἀκεῖνος. ὡμολόγει δ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς
τούτῳ δανείζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ
νηὶ τούτῳ πολύν, οὗτος δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνῳ, τὸν
γόμον οἰκεῖον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεώς· ὢν δ' ὁ μὲν ναύ-
κληρος, ὁ δ' ἐπιβάτης, ἐπιστεύοντ' εἰκότως ἃ περὶ ἀλ-
5 λήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα, οἴκαδ'
ἀπέστελλον εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν
εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθα-
σιν ἅπασαι, σωθείσης τῆς νεὼς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα,

ἵν' ἀποστερήσαιεν τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν κατα-
δῦσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἡγέστρατος, ὡς ἀπὸ
τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, κατα-
βὰς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλην ναῦν, διέκοπτε τοῦ πλοίου
τοὔδαφος. οὑτοσὶ δ', ὡς οὐδὲν εἰδώς, ἄνω μετὰ τῶν
ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου δὲ γενομένου, αἰ-
σθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, ὅτι κακόν τι ἐν κοίλῃ νηὶ
6 γίγνεται, καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἡλίσκεθ' ὁ Ἡγέ-
στρατος καὶ δίκην δώσειν ὑπελάμβανε, φεύγει καὶ ἐκ-
διωκόμενος ῥίπτει αὑτὸν εἰς τὴν θάλατταν, διαμαρτὼν
δὲ τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτ' εἶναι, ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος
μὲν οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιος ἦν, κακὸς κακῶς ἀπώ- 884
λετο, ἃ τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν
7 αὐτός. οὑτοσὶ δ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ συνεργός, τὸ
μὲν πρῶτον εὐθὺς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τἀδικήματα, ὡς
οὐδὲν εἰδώς, ἀλλ' ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτός, ἔπειθε τὸν
πρῳρέα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον ἐκβαίνειν καὶ
ἐκλείπειν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς ἀνελπίστου τῆς
σωτηρίας οὔσης καὶ καταδυσομένης τῆς νεὼς αὐτίκα
μάλα, ἵν', ὅπερ διενοήθησαν, τοῦτ' ἐπιτελεσθείη καὶ
8 ἡ ναῦς ἀπόλοιτο καὶ τὰ συμβόλαι' ἀποστερήσαιεν. ἀπο-
τυχὼν δὲ τούτου, καὶ τοῦ παρ' ἡμῶν ἐμπλέοντος ἐναν-
τιωθέντος, καὶ τοῖς ναύταις μισθούς, εἰ διασώσαιεν
τὴν ναῦν, μεγάλους ἐπαγγειλαμένου, σωθείσης εἰς Κε-
φαλληνίαν τῆς νεὼς διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστά γε, εἶτα
καὶ διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετήν, πάλιν μετὰ τῶν
Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πολιτῶν μὴ κατα-
πλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε, λέγων ὡς αὐτός τε
καὶ τὰ χρήματ' ἐκεῖθέν ἐστι, καὶ ὁ ναύκληρος εἴη καὶ
9 οἱ δεδανεικότες Μασσαλιῶται. ἀποτυχὼν δὲ καὶ τούτου,
καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ γνόντων

Ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν, ὅθενπερ ἀνήχθη, ὃν
οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐλθεῖν ᾤετο δεῦρο τολμῆσαι τοιαῦτά γ᾽
ἐσκευωρημένον καὶ πεποιηκότα, οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀναιδείᾳ καὶ τόλμῃ, ὥστ᾽
οὐκ ἐλήλυθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ σίτου τοῦ ἡμετέρου
ἀμφισβητήσας ἡμῖν δίκην προσείληχεν.

10 Τί οὖν ποτ᾽ ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ ποτ᾽ ἐπηρμένος
οὗτος καὶ ἐλήλυθε καὶ τὴν δίκην εἴληχεν; ἐγὼ ὑμῖν
ἐρῶ ἄνδρες δικασταί, ἀχθόμενος μὲν νὴ τὸν Δία καὶ
θεούς, ἀναγκαζόμενος δέ. ἔστιν ἐργαστήριον μοχθηρῶν 885
ἀνθρώπων συνεστηκότων ἐν τῷ Πειραιεῖ· οὓς οὐδ᾽
11 ὑμεῖς ἀγνοήσαιτ᾽ ἂν ἰδόντες. ἐκ τούτων ἕν᾽, ἡνίχ᾽
οὗτος ἔπραττεν ὅπως ἡ ναῦς μὴ καταλεύσεται δεῦρο,
πρεσβευτὴν ἐκ βουλῆς τινα λαμβάνομεν γνώριμον οὑ-
τωσί, ὅ τι δ᾽ ἦν οὐκ εἰδότες, ἀτύχημ᾽ οὐδὲν ἔλαττον,
εἰ οἷόν τ᾽ εἰπεῖν, ἀτυχήσαντες, ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς
ἀνθρώποις συμμεῖξαι. οὗτος ὁ πεμφθεὶς ὑφ᾽ ἡμῶν,
Ἀριστοφῶν ὄνομ᾽ αὐτῷ, ὃς καὶ τὰ τοῦ Μικκαλίωνος
πράγματ᾽ ἐσκευώρηται (ταῦτα γὰρ νῦν ἀκούομεν), ἠργο-
λάβηκεν αὐτὸς καὶ κατεπήγγελται τουτῳί, καὶ ὅλως
ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος· ὁδὶ δ᾽ ἄσμενος δέδεκται
12 ταῦτα. ὡς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθαρῆναι τὸ πλοῖον,
οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα τοῖς δανείσασι (πῶς
γάρ, ἅ γ᾽ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνέθετο;) ἀντιποιεῖται τῶν ἡμε-
τέρων, καὶ φησὶ τῷ Ἡγεστράτῳ ἐπὶ τούτῳ τῷ σίτῳ δε-
δανεικέναι, ὃν ὁ παρ᾽ ἡμῶν ἐπιπλέων ἐπρίατο. οἱ δὲ
δανεισταὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἠπατημένοι, ὁρῶντες ἑαυτοῖς
ἀντὶ τῶν χρημάτων ἄνθρωπον πονηρὸν χρήστην,
ἄλλο δ᾽ οὐδέν, ἐλπίδ᾽ ἔχοντες ὑπὸ τούτου παρακρου-
σθέντων ὑμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπολήψεσθαι τὰ
ἑαυτῶν, ὃν ἴσασι ψευδόμενον ταῦτα καθ᾽ ἡμῶν,

τούτῳ συνδικεῖν ἀναγκάζονται τοῦ συμφέροντος εἵνεκα
τοῦ ἑαυτῶν.

13 Τὸ μὲν οὖν πρᾶγμ᾽, ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε,
ὡς εἰπεῖν ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ
τοὺς μάρτυρας ὧν λέγω πρῶτον ὑμῖν παρασχόμενος,
μετὰ ταῦτ᾽ ἤδη καὶ τἄλλα διδάσκειν. καί μοι λέγε τὰς
μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 886

14 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων
τῶν Κεφαλλήνων ἀντιπράττοντος τούτου, ὅθεν ἐξέ-
πλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτό, τὴν
μὲν ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηὶ δεδανεικότες ἐνθένδ᾽ εὐθέως
εἶχον, τὸν δὲ σῖτον ὁ ἠγορακὼς εἶχεν· ἦν δ᾽ οὗτος ὁ
ἡμῖν τὰ χρήματ᾽ ὀφείλων. μετὰ ταῦθ᾽ ἧκεν οὗτος ἔχων
τὸν παρ᾽ ἡμῶν πεμφθέντα πρεσβευτήν, τὸν Ἀριστο-
φῶντα, καὶ ἠμφεσβήτει τοῦ σίτου, φάσκων Ἡγεστράτῳ
15 δεδανεικέναι. „τί λέγεις, ἄνθρωπε;“ εὐθέως ὁ Πρῶτος
(τοῦτο γὰρ ἦν τοὔνομα τῷ τον σῖτον εἰσαγαγόντι, τῷ
τὰ χρήμαθ᾽ ἡμῖν ὀφείλοντι) „σὺ χρήματα δέδωκας
Ἡγεστράτῳ, μεθ᾽ οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας, ὅπως
δανείσηται; καὶ σοὶ πολλάκις λέγοντος, ὅτι τοῖς προϊε-
μένοις ἀπολεῖται τὰ χρήματα, σὺ [οὖν] ταῦτ᾽ ἀκούων
αὐτὸς ἂν προήκω;“ ἔφη, καὶ ἀναιδὴς ἦν. „οὐκοῦν εἰ
τὰ μάλιστ᾽ ἀληθῆ λέγεις,“ τῶν παρόντων τις ὑπέ-
λαβεν, „ὁ σὸς κοινωνὸς καὶ πολίτης, ὁ Ἡγέστρατος,
ὡς ἔοικεν ἐξηπάτηκέ σε, καὶ ὑπὲρ τούτων αὐτὸς αὑτῷ
16 θανάτου τιμήσας ἀπόλωλεν.“ „καὶ ὅτι γ᾽,“ ἔφη τις
τῶν παρόντων, „ἁπάντων ἐστὶ συνεργὸς οὗτος ἐκείνῳ,
σημεῖον ὑμῖν ἐρῶ· πρὸ γὰρ τοῦ διακόπτειν ἐπιχειρῆ-
σαι τὴν ναῦν, τίθενται πρός τινα τῶν συμπλεόντων

οὗτος καὶ ὁ Ἡγέστρατος συγγραφήν. καίτοι εἰ μὲν
εἰς πίστιν ἔδωκας, τί πρὸ τοῦ κακουργήματος ἂν τὰ
βέβαι' ἐποιοῦ; εἰ δ' ἀπιστῶν ἐτύγχανες, τί οὐχ, ὥσπερ
17 οἱ ἄλλοι, τὰ δίκαι' ἐλάμβανες ἐν τῇ γῇ;" τί ἂν τὰ
πολλὰ λέγοι τις; ἦν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν πλέον ἡμῖν ταῦτα
λέγουσιν, ἀλλ' εἴχετο τοῦ σίτου. ἐξῆγεν αὐτὸν ὁ Πρῶ- 887
τος καὶ ὁ κοινωνὸς τοῦ Πρώτου, Φέρτατος· οὑτοσὶ δ'
οὐκ ἐξήγετο, οὐδ' ἂν ἔφη διαρρήδην ὑπ' οὐδενὸς ἐξ-
18 αχθῆναι, εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ ἐξάξω. μετὰ ταῦτα προὐκα-
λεῖθ' ὁ Πρῶτος αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν
τῶν Συρακοσίων, κἂν μὲν ἐωνημένος τὸν σῖτον ἐκεῖ-
νος φαίνηται καὶ τὰ τέλη κείμεν' ἐκείνῳ καὶ τὰς τιμὰς
ὁ διαλύων ἐκεῖνος, τοῦτον πονηρὸν ὄντ' ἠξιοῦμεν ζη-
μιοῦσθαι, εἰ δὲ μή, καὶ τὰ διάφορ' ἀπολαβεῖν καὶ
τάλαντον προσλαβεῖν, καὶ τοῦ σίτου ἀφιστάμεθα. ταῦτ'
ἐκείνου προκαλουμένου καὶ λέγοντος καὶ ἡμῶν οὐδὲν
ἦν πλέον, ἀλλ' ἦν αἵρεσις ἢ τοῦτον ἐξάγειν, ἢ ἀπο-
λωλεκέναι σωθέντα καὶ παρόντα τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν.
19 ὁ γὰρ αὖ Πρῶτος διεμαρτύρετ' ἐξάγειν, βεβαιῶν ἀνα-
πλεῖν ἐθέλειν εἰς τὴν Σικελίαν· εἰ δὲ ταῦτ' ἐθέλοντος
αὐτοῦ προησόμεθ' ἡμεῖς τούτῳ τὸν σῖτον, οὐδὲν αὐτῷ
μέλειν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ οὔτ' ἂν ἐξ-
αχθῆναι ἔφη, εἰ μὴ ὑπ' ἐμοῦ, οὔθ' ἃ προὐκαλεῖτο περὶ
τοῦ ἀναπλεῖν ἐδέχετο, ἔν τε τῷ πλῷ τὴν συγγραφὴν
ἔθετο, λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 Ἐπειδὴ τοίνυν οὔτ' ἐξάγεσθαι ἤθελεν ὑπὸ τοῦ
Πρώτου, οὔτ' εἰς τὴν Σικελίαν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὰ δί-
καια, προειδώς θ' ἅπαντ' ἐφαίνετο, ἃ ὁ Ἡγέστρατος
ἐκακούργει, λοιπὸν ἦν ἡμῖν τοῖς ἐνθένδε μὲν πεποιη-

μένοις τὸ συμβόλαιον, παρειληφόσιν δὲ τὸν σῖτον παρὰ
21 τοῦ δικαίως ἐκεῖ πριαμένου, ἐξάγειν τοῦτον. τί γὰρ
ἂν καὶ ἄλλ' ἐποιοῦμεν; οὔπω γὰρ τοῦτό γ' οὐδεὶς
ἡμῶν τῶν κοινωνῶν ὑπελάμβανεν, ὡς ὑμεῖς γνώσεσθέ 888
ποτ' εἶναι τούτου τὸν σῖτον, ὃν καταλιπεῖν οὗτος
ἔπειθε τοὺς ναύτας, ὅπως ἀπόλοιτο τοῦ πλοίου κατα-
δύντος. ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσ-
ήκειν αὐτῷ. τίς γὰρ ἂν τὸν ἑαυτοῦ σῖτον ἔπειθε
προέσθαι τοὺς σῴζειν βουλομένους; ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλει
δεξάμενος τὴν πρόκλησιν εἰς τὴν Σικελίαν, οὗ ταῦτ'
22 ἦν ἐλέγξαι καθαρῶς; καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' ἐμέλλομεν
ὑμῶν καταγνώσεσθαι, ὡς εἰσαγώγιμον ψηφιεῖσθε τούτῳ
τὴν δίκην περὶ τούτων τῶν χρημάτων, ἃ κατὰ πολλοὺς
τρόπους οὗτος ἔπραττεν ὅπως μὴ εἰσαγώγιμα δεῦρ'
ἔσται, πρῶτον μὲν ὅτ' αὐτὰ καταλιπεῖν τοὺς ναύτας
ἔπειθεν, εἶθ' ὅτ' ἐν Κεφαλληνίᾳ μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν
23 ναῦν ἔπραττεν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν
γένοιτο, εἰ Κεφαλλῆνες μέν, ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις σωθῇ
τὰ χρήματα, δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔκριναν, ὑμεῖς δ'
ὄντες Ἀθηναῖοι, τὰ τῶν πολιτῶν τοῖς καταποντίσαι βου-
ληθεῖσι δοῦναι γνοίητε, καὶ ἃ μὴ καταπλεῖν ὅλως οὗτος
δεῦρ' ἔπραττε, ταῦτ' εἰσαγώγιμα τούτῳ ψηφίσαισθε;
μὴ δῆτ', ὦ Ζεῦ καὶ θεοί. λέγε δή μοι τί παραγέγραμμαι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

Λέγε δή μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

24 Ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ τῶν νόμων παρεγραψάμην μὴ
εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἶμαι δεδεῖχθαι·
τέχνην δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ τοῦ ταῦτα πάντα

συντεθηκότος, τοῦ Ἀριστοφῶντος. ὡς γὰρ ἐκ τῶν
πραγμάτων ἁπλῶς οὐδὲν ἑώρων δίκαιον ἑαυτοῖς ἐνόν,
ἐπικηρυκεύονται τῷ Πρώτῳ καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρω- 88
πον ἐνδοῦναι τὰ πράγμαθ' ἑαυτοῖς, πράττοντες μὲν
ὡς ἔοικε καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο, ὡς ἡμῖν νῦν φανερὸν
25 γέγονεν, οὐ δυνάμενοι δὲ πεῖσαι. ὁ γὰρ Πρῶτος, ἕως
μὲν ᾤετο τὸν σῖτον κέρδος ἐλθόντα ποιήσειν, ἀντείχετο
τούτου, καὶ μᾶλλον ᾑρεῖθ' αὐτός τε κερδᾶναι καὶ ἡμῖν
τὰ δίκαι' ἀποδοῦναι, ἢ κατακοινωνήσας τούτοις, τῆς μὲν
ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μερίτας, ἡμᾶς δ' ἀδικῆσαι·
ὡς δὲ δεῦρ' ἥκοντος αὐτοῦ καὶ περὶ ταῦτα πραγματευο-
μένου, ἐπανῆκεν ὁ σῖτος, ἄλλην εὐθέως ἔλαβε γνώμην.
26 καὶ ἅμ' (εἰρήσεται γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πᾶσα πρὸς ὑμᾶς
ἡ ἀλήθεια) καὶ ἡμεῖς οἱ δεδανεικότες προσεκρούομεν
αὐτῷ καὶ πικρῶς εἴχομεν, τῆς τε ζημίας ἐφ' ἡμᾶς ἰούσης
τῆς περὶ τὸν σῖτον, καὶ συκοφάντην ἀντὶ χρημάτων
αἰτιώμενοι τοῦτον ἡμῖν κεκομικέναι. ἐκ τούτων, οὐδὲ
φύσει χρηστὸς ὢν ἄνθρωπος δηλονότι, ἐπὶ τούτους
ἀποκλίνει, καὶ συγχωρεῖ τὴν δίκην ἔρημον ὀφλεῖν, ἣν
οὗτος αὐτῷ λαγχάνει τότε, ὅτ' οὔπω ταὔτ' ἐφρόνουν.
27 εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε τὸν Πρῶτον, ἐξελήλεγκτ' ἂν εὐθέως
ἡμᾶς συκοφαντῶν· ὀφλεῖν δὲ παρὼν ἐκεῖνος οὐ συνε-
χώρει, ἵν' ἐὰν μὲν αὐτῷ ποιῶσιν ἃ ὡμολογήκασιν· εἰ
δὲ μή, τὴν ἔρημον ἀντιλάχῃ ἀλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν
γὰρ ἃ γέγραφεν οὗτος εἰς τὸ ἔγκλημ' ἐποίει, οὐκ ὀφλεῖν
ἂν δίκην δικαίως, ἀλλ' ἀποθανεῖν ὁ Πρῶτος ἔμοιγε
δοκεῖ. εἰ γὰρ ἐν κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον
ἔπινεν, ὥσθ' ὅμοιον εἶναι μανίᾳ, τί οὐκ ἄξιός ἐστι
28 παθεῖν; ἢ εἰ γράμματ' ἔκλεπτεν; ἢ εἰ ὑπανέῳγεν; ἀλλὰ
ταῦτα μὲν αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὅπως ποτ' ἔχει
διακρινεῖσθε· τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκείνης πρόσαγε. 890

εἴ τί σ' ἠδίκηκεν ὁ Πρῶτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν, ἔχεις ὡς
ἔοικε δίκην· οὐδεὶς ἡμῶν ἐκώλυεν, οὐδὲ νῦν παραιτεῖ-
ται. εἰ σεσυκοφάντηκας, οὐ περιεργαζόμεθα. νὴ Δί',
29 ἀλλ' ἐκποδών ἐστιν ἄνθρωπος. διά γ' ὑμᾶς, ἵνα τάς
τε μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπῃ, καὶ νῦν ὑμεῖς ὅ τι
ἂν βούλησθε λέγητε κατ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ μὴ δι' ὑμῶν
ἔρημος ἐγίγνεθ' ἡ δίκη, ἅμ' ἂν αὐτὸν προσεκαλοῦ καὶ
κατηγγύας πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ εἰ μὲν κατέστησέ
σοι τοὺς ἐγγυητάς, μένειν ἠναγκάζετ' ἄν, ἢ σὺ παρ' ὧν
λήψει δίκην ἑτοίμους εἶχες, εἰ δὲ μὴ κατέστησεν, εἰς τὸ
30 οἴκημ' ἂν ᾔει. νῦν δὲ κοινωσάμενοι τὸ πρᾶγμα, ὁ μὲν
διὰ σοῦ τὴν γεγονυῖαν ἔκδειαν οὐκ ἀποδώσειν ἡμῖν
οἴεται, σὺ δ' ἐκείνου κατηγορῶν τῶν ἡμετέρων κύριος
γενήσεσθαι. τεκμήριον δέ· ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν κλη-
τεύσω, σὺ δ' οὔτε κατηγγύησας οὔτε νῦν κλητεύσεις.
31 Ἔτι τοίνυν ἑτέρα τις ἐστὶν ἐλπὶς αὐτοῖς τοῦ παρα-
κρούσεσθαι καὶ φενακιεῖν ὑμᾶς. αἰτιάσονται Δημοσθέ-
νην, καὶ ἐκείνῳ με πιστεύοντα φήσουσιν ἐξάγειν του-
τονί, ὑπολαμβάνοντες τῷ ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶναι
ἐκεῖνον πιθανὴν ἔχειν τὴν αἰτίαν. ἐμοὶ δ' ἐστὶ μὲν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι Δημοσθένης οἰκεῖος γένει (καὶ πάν-
τας ὑμῖν ὄμνυμι τοὺς θεοὺς ἦ μὴν ἐρεῖν τἀληθῆ).
32 προσελθόντος δ' αὐτῷ μου καὶ παρεῖναι καὶ βοηθεῖν
ἀξιοῦντος εἴ τι ἔχοι, „Δήμων," ἔφη, „ἐγὼ ποιήσω μὲν
ὡς ἂν σὺ κελεύῃς· καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη. δεῖ μέντοι
καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοὐμὸν λογίσασθαι. ἐμοὶ συμβέ- 891
βηκεν, ἀφ' οὗ περὶ τῶν κοινῶν λέγειν ἠρξάμην, μηδὲ
πρὸς ἓν πρᾶγμ' ἴδιον προσεληλυθέναι· ἀλλὰ καὶ τῆς
πολιτείας αὐτῆς τὰ τοιαῦτ' ἐξέστηκα . . . . .

(Desunt quaedam.)

XXXIII.

ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ παραγραφόμενος τὴν δίκην ἰδίᾳ μέν τινα συμβόλαια
πρὸς Ἀπατούριον ἔχων ἄφεσιν ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀπαλλαγὴν
ἐποιήσατο, νῦν δ' ὑπὲρ Παρμένοντος ἐγκαλεῖται καὶ ἀπαι-
τεῖται χρήματα. ὁ γὰρ Παρμένων πολίτης μὲν ἦν τοῦ ἐμ-
πόρου τοῦ Ἀπατουρίου Βυζάντιος, φυγὴν δ' ἐκ τῆς πατρί-
δος κατεδεδίκαστο. φίλῳ δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀπατουρίῳ χρώ-
μενος, ὕστερον προσκρούσας εἰς δίκας ἦλθε, καὶ ἐδίωκε τὸν
Ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης, κἀκεῖνος αὖθις τῷ Παρ-
2 μένοντι δίκην ἀντέλαχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀπατούριος ἑνὶ διαι-
τητῇ τὸ πρᾶγμ' ἐπιτραπῆναί φησιν Ἀριστοκλεῖ, κἀκεῖνον
καταγνῶναι τοῦ Παρμένοντος· διόπερ ἐπὶ τοῦτον ἥκει τὸν
νῦν παραγραφόμενον τὴν δίκην, ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος
γεγενῆσθαι φάσκων. ὁ δ' οὐδὲν τούτων ὁμολογεῖ, ἀλλὰ
πρῶτον μέν φησι τρισὶν αὐτοὺς ἐπιτρέψαι διαιτηταῖς, οὐχ
ἑνὶ τῷ Ἀριστοκλεῖ, ἔπειτ' ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος ἐν ταῖς
συνθήκαις Ἄρχιππον γραφῆναι, κἀκείνας δ' ἀφανισθῆναι τὰς
συνθήκας κακουργίᾳ τοῦ Ἀπατουρίου, πείσαντος τὸν Ἀρι-
στοκλέα τὸν ἔχοντ' αὐτὰς μὴ κομίζειν εἰς μέσον, ἀλλὰ λέγειν 892
3 ὡς ἀπολώλεκε τὸ γραμματεῖον καθεύδων ὁ παῖς· ἑτέρας δ'
οὐκέτι γραφῆναι συνθήκας, οὐδ' ἐπιτραπῆναι τὸ πρᾶγμα
διαίτῃ, τῆς μὲν πρότερον ἀναιρεθείσης τῇ τῶν συνθηκῶν
ἀπωλείᾳ, δευτέρας δ' οὐκέτι συμβαθείσης αὐτοῖς· τὸν δ'
Ἀριστοκλέα παρὰ πάντα τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Παρμένοντος
ἀποφήνασθαι οὐκέτ' ὄντα διαιτητήν, καὶ ταῦτ' ἀποδημοῦν-
τός τε τοῦ Παρμένοντος κατὰ συμφορὰν μεγάλην, καὶ ἀπη-
γορευκότος αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ταῦτά τ' οὖν ὁ τὴν δίκην
φεύγων προτείνεται τὰ δίκαια, καὶ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα,
λέγων ἐπὶ μὲν τοῖς γενομένοις αὐτῷ πρὸς Ἀπατούριον συμ-

βολαίοις ἄφεσιν ὑπάρξαι, ὕστερον δ' οὐδὲν ἔτι γεγενῆσθαι
συμβόλαιον, περὶ δὲ τῶν τοιούτων τοὺς νόμους μὴ διδόναι
δικάζεσθαι.

Τοῖς μὲν ἐμπόροις ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοῖς
ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας, ἐάν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἐν-
θένδε ποι πλέοντες ἢ ἑτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδι-
κοῦσι δεσμὸν ἔταξε τοὐπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτείσωσιν ὅ
τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῇ μηδένα
2 τῶν ἐμπόρων εἰκῇ. τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων
συμβολαίων εἰς κρίσιν καθισταμένοις ἐπὶ τὴν παρα-
γραφὴν καταφεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μηδεὶς συ- 893
κοφαντῆται, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις
τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὦσιν. καὶ
πολλοὶ ἤδη τῶν φευγόντων ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς, παρα-
γραψάμενοι κατὰ τὸν νόμον τουτονὶ καὶ εἰσελθόντες
εἰς ὑμᾶς, ἐξήλεγξαν τοὺς δικαζομένους ἀδίκως ἐγκα-
λοῦντας, καὶ ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ἐμπορεύεσθαι συκο-
3 φαντοῦντας. ὁ μὲν οὖν μετὰ τούτου μοι ἐπιβεβουλευ-
κὼς καὶ τὸν ἀγῶνα τουτονὶ κατεσκευακώς, προϊόντος
τοῦ λόγου καταφανὴς ὑμῖν ἔσται· ἐγκαλοῦντος δέ μοι
Ἀπατουρίου τὰ ψευδῆ καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζο-
μένου, καὶ ὅσα μὲν ἐμοὶ καὶ τούτῳ ἐγένετο συμβόλαια,
πάντων ἀπαλλαγῆς καὶ ἀφέσεως γενομένης, ἄλλου δὲ
συμβολαίου οὐκ ὄντος ἐμοὶ πρὸς τοῦτον, οὔτε ναυτι-
κοῦ οὔτ' ἐγγείου, παρεγραψάμην τὴν δίκην μὴ εἰσαγώ-
γιμον εἶναι κατὰ τοὺς νόμους τουτουσί.

ΝΟΜΟΙ.

4 Ὡς τοίνυν παρὰ τοὺς νόμους τούτους εἴληχέ μοι
τὴν δίκην Ἀπατούριος καὶ τὰ ψευδῆ ἐγκέκληκεν, ἐκ

πολλῶν ὑμῖν τοῦτ' ἐπιδείξω. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ πολὺν ἤδη χρόνον ἐπὶ τῆς ἐργασίας ὢν τῆς κατὰ
θάλατταν, μέχρι μέν τινος αὐτὸς ἐκινδύνευον, οὔπω
δ' ἔτη ἐστὶν ἑπτά, ἀφ' οὗ τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα,
μέτρια δ' ἔχων τούτοις πειρῶμαι ναυτικοῖς ἐργάζεσθαι.
5 διὰ δὲ τὸ ἀφῖχθαι πολλαχόσε καὶ διὰ τὸ εἶναί μοι τὰς
διατριβὰς περὶ τὸ ἐμπόριον, γνωρίμως ἔχω τοῖς πλεί-
στοις τῶν πλεόντων τὴν θάλατταν τούτοις δὲ τοῖς ἐκ
Βυζαντίου καὶ πάνυ οἰκείως χρῶμαι, διὰ τὸ ἐνδιατρῖ-
ψαι αὐτόθι. ἔχοντος δέ μου οὕτως ὡς λέγω, κατέ- 894
πλευσαν δεῦρο τρίτον ἔτος οὗτός τε καὶ πολίτης αὐτοῦ
Παρμένων, Βυζάντιος μὲν τὸ γένος, φυγὰς δ' ἐκεῖθεν.
6 προσελθόντες δέ μοι ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὗτος καὶ ὁ Παρ-
μένων, ἐμνήσθησαν περὶ ἀργυρίου. ἔτυχε δὲ οὑτοσὶ
ὀφείλων ἐπὶ τῇ νηὶ τῇ ἑαυτοῦ τετταράκοντα μνᾶς, καὶ
οἱ χρῆσται κατήπειγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντες καὶ ἐνεβά-
τευον εἰς τὴν ναῦν, εἰληφότες τῇ ὑπερημερίᾳ ἀπο-
ρουμένῳ δ' αὐτῷ, μνᾶς μὲν δέκα ὁ Παρμένων ὡμολό-
γησε δώσειν, τριάκοντα δὲ μνᾶς ἐδεῖτό μου οὗτος συν-
ευπορῆσαι, αἰτιώμενος τοὺς χρήστας ἐπιθυμοῦντας
τῆς νεὼς διαβεβληκέναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἵνα
κατάσχωσι τὴν ναῦν εἰς ἀπορίαν καταστήσαντες τοῦ
7 ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἔτυχε παρὸν
ἀργύριον, χρώμενος δ' Ἡρακλείδῃ τῷ τραπεζίτῃ, ἔπεισα
αὐτὸν δανεῖσαι τὰ χρήματα λαβόντα ἐμὲ ἐγγυητήν.
ἤδη δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν πεπορισμένων, ἔτυχε προσ-
κεκρουκώς τι τούτῳ ὁ Παρμένων· ὡμολογηκὼς δ' εὐ-
πορήσειν αὐτῷ δέκα μνᾶς, καὶ τούτων δεδωκὼς τὰς
τρεῖς, διὰ τὸ προειμένον ἀργύριον ἠναγκάζετο καὶ τὸ
8 λοιπὸν διδόναι. αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτ' οὐκ ἐβού-
λετο ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἐμὲ δ' ἐκέλευε πρᾶξαι

ὅπως αὐτῷ ὡς ἀσφαλέστατα ἕξει. λαβὼν δ' ἐγὼ τὰς
ἑπτὰ μνᾶς παρὰ τοῦ Παρμένοντος, καὶ τὰς τρεῖς, ἃς
προειλήφει οὗτος παρ' ἐκείνου, ἀνομολογησάμενος
πρὸς τοῦτον, ὠνὴν ποιοῦμαι τῆς νεὼς καὶ τῶν παίδων,
ἕως ἀποδοίη τάς τε δέκα μνᾶς, ἃς δι' ἐμοῦ ἔλαβε, καὶ
τὰς τριάκοντα, ὧν κατέστησεν ἐμὲ ἐγγυητὴν τῷ τραπε-
ζίτῃ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν. 895

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

9 Τὸν μὲν τρόπον τοῦτον ἀπήλλαξε τοὺς χρήστας
Ἀπατούριος οὑτοσί. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ μετὰ ταῦτα
τῆς τραπέζης ἀνασκευασθείσης, καὶ τοῦ Ἡρακλείδου
κατ' ἀρχὰς κεκρυμμένου, ἐπιβουλεύει οὑτοσὶ τούς τε
παῖδας ἐκπέμψαι Ἀθήνηθεν καὶ τὴν ναῦν ἐξορμίσαι
ἐκ τοῦ λιμένος. ὅθεν ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἡ πρώτη δια-
φορὰ ἐγένετο. αἰσθόμενος γὰρ ὁ Παρμένων, ἐξαγο-
μένων τῶν παίδων ἐπιλαμβάνεται καὶ τὴν ναῦν κατε-
κώλυσεν αὐτὸν ἐξορμίζειν, καὶ μεταπεμψάμενος ἐμὲ
10 λέγει τὸ πρᾶγμα. ὡς δ' ἤκουσα, τοῦτον μὲν ἀνοσιώ-
τατον ἡγησάμην εἶναι τῷ ἐπιχειρήματι, ἐσκοπούμην δὲ
ὅπως αὐτός τε ἀπολυθήσομαι τῆς ἐγγύης τῆς ἐπὶ τὴν
τράπεζαν, καὶ ὁ ξένος μὴ ἀπολεῖ ἃ δι' ἐμοῦ τούτῳ
ἐδάνεισεν. καταστήσας δὲ φύλακας τῆς νεώς, διηγησά-
μην τοῖς ἐγγυηταῖς τῆς τραπέζης τὴν πρᾶξιν, καὶ πα-
ρέδωκα τὸ ἐνέχυρον, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι δέκα μναῖ ἐνείη-
σαν τῷ ξένῳ ἐν τῇ νηί. ταῦτα δὲ πράξας κατηγγύησα
τοὺς παῖδας, ἵν' εἴ τις ἔκδεια γίγνοιτο, τὰ ἐλλείποντα
11 ἐκ τῶν παίδων εἴη. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ ἔλαβον τοῦ-
τον ἀδικοῦντα, διωρθωσάμην ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ
ξένου· ὁ δ' ὥσπερ ἀδικούμενος, ἀλλ' οὐκ ἀδικῶν
ἐμέμφετό μοι, καὶ ἠρώτα εἰ οὐχ ἱκανόν μοι εἴη αὐ

ἀπολυθῆναι τῆς ἐγγύης τῆς πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ
καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου τοῦ Παρμένοντος τὴν ναῦν
κατεγγυῶ καὶ τοὺς παῖδας, καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπου φυγά-
12 δος ἀπεχθανοίμην αὐτῷ. ἐγὼ δὲ τὸν πιστεύσαντα 896
ἐμαυτῷ τοσούτῳ ἔφην ἧττον ἂν περιιδεῖν, ὅσῳ φυγὰς
ὢν καὶ ἀτυχῶν ἠδικεῖτο ὑπὸ τούτου. πάντα δὲ ποιή-
σας καὶ εἰς πᾶσαν ἀπέχθειαν τούτῳ ἐλθών, μόλις
εἰσέπραξα τὸ ἀργύριον, πραθείσης τῆς νεὼς τετταρά-
κοντα μνῶν, ὅσουπερ ἡ θέσις ἦν. ἀποδοθεισῶν δὲ
τῶν τριάκοντα μνῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ τῶν δέκα
τῷ Παρμένοντι, ἐναντίον πολλῶν μαρτύρων τάς τε
συγγραφὰς ἀνειλόμεθα, καθ᾽ ἃς ἐδανείσθη τὰ χρή-
ματα, καὶ τῶν συναλλαγμάτων ἀφεῖμεν καὶ ἀπηλλά-
ξαμεν ἀλλήλους, ὥστε μήτε τούτῳ πρὸς ἐμὲ μήτ᾽ ἐμοὶ
πρὸς τοῦτον πρᾶγμ᾽ εἶναι μηδέν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω,
ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐμοὶ μὲν οὔτε μεῖζον οὔτ᾽
ἔλαττον πρὸς αὐτὸν συμβόλαιον γέγονεν· ὁ δὲ Παρμέ-
νων ἐδικάζετο τούτῳ τῶν τε πληγῶν ὧν ἔλαβεν ὑπὸ
τούτου, ὅτε τῶν παίδων ἐξαγομένων ἐπελάβετο, καὶ
ὅτι τοῦ εἰς Σικελίαν πλοῦ διὰ τοῦτον κατεκωλύθη.
ἐνεστηκυίας δὲ τῆς δίκης, δίδωσιν ὁ Παρμένων ὅρκον
τούτῳ περί τινων ἐγκλημάτων, καὶ οὗτος ἐδέξατο, ἐπι-
διαθέμενος ἀργύριον, ἐὰν μὴ ὀμόσῃ τὸν ὅρκον. καὶ
ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Δεξάμενος τοίνυν τὸν ὅρκον, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ
αὐτῷ συνείσονται ἐπιορκήσαντι, ἐπὶ μὲν τὸ ὀμόσαι οὐκ

ἀπήντα, ὡς δὲ δίκῃ λύσων τὸν ὅρκον προσκαλεῖται
τὸν Παρμένοντα. ἐνεστηκυιῶν δ᾽ αὐτοῖς τῶν δικῶν,
πεισθέντες ὑπὸ τῶν παρόντων εἰς ἐπιτροπὴν ἔρχονται, 897
καὶ γράψαντες συνθήκας ἐπιτρέπουσιν ἑνὶ μὲν διαιτητῇ
κοινῷ Φωκρίτῳ πολίτῃ αὐτῶν, ἕνα δ᾽ ἑκάτερος παρε-
καθίσατο, οὗτος μὲν Ἀριστοκλέα Ὀῆθεν, ὁ δὲ Παρμέ-
15 νων ἐμέ. καὶ συνέθεντο ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰ μὲν
τρεῖς ὄντες ὁμογνώμονες γενοίμεθα, ταῦτα κύρια εἶναι
αὐτοῖς, εἰ δὲ μή, οἷς οἱ δύο γνοίησαν, τούτοις ἐπά-
ναγκες εἶναι ἐμμένειν. συνθέμενοι δὲ ταῦτα, ἐγγυητὰς
τούτων ἀλλήλοις κατέστησαν, οὗτος μὲν ἐκείνῳ τὸν
Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τούτῳ Ἄρχιππον Μυρρι-
νούσιον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐτίθεντο τὰς συνθήκας
παρὰ τῷ Φωκρίτῳ, εἶτα κελεύσαντος τοῦ Φωκρίτου
παρ᾽ ἄλλῳ τινὶ θέσθαι, τίθενται παρὰ τῷ Ἀριστοκλεῖ.
καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

16 Ὅτι μὲν ἐτέθησαν αἱ συνθῆκαι παρ᾽ Ἀριστοκλεῖ
καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο Φωκρίτῳ καὶ Ἀριστοκλεῖ καὶ
ἐμοί, οἱ εἰδότες ταῦτα μεμαρτυρήκασιν ὑμῖν. δέομαι
δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντ᾽ ἀκοῦ-
σαί μου· ἐντεῦθεν γὰρ ἔσται φανερὸν ὑμῖν, ὅτι συκο-
φαντοῦμαι ὑπὸ τουτουὶ Ἀπατουρίου. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθετο
ὁμογνώμονας ὄντας ἐμὲ καὶ τὸν Φώκριτον, καὶ ἔγνω
καταδιαιτήσοντας ἡμᾶς ἑαυτοῦ, λῦσαι βουλόμενος τὴν
ἐπιτροπήν, διαφθεῖραι τὰς συνθήκας ἐπεχείρησε μετὰ
17 τοῦ ἔχοντος αὐτάς. καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἀμφισβητεῖν, ὡς
αὐτῷ διαιτητὴς εἴη ὁ Ἀριστοκλῆς, τὸν δὲ Φώκριτον
καὶ ἐμὲ οὐδενὸς κυρίους ἔφησεν εἶναι ἀλλ᾽ ἢ τοῦ δια-
λῦσαι. ἀγανακτήσας δὲ τῷ λόγῳ ὁ Παρμένων, ἠξίου

τὸν Ἀριστοκλέα ἐκφέρειν τὰς συνθήκας, οὐ πόρρω 898
φάσκων εἶναι τὸν ἔλεγχον, εἴ τι κακουργοῖτο περὶ τὰ
18 γράμματα· γεγραφέναι γὰρ αὐτὰ οἰκέτην ἑαυτοῦ. ὁμο-
λογήσας δ' ἐξοίσειν τὰς συνθήκας ὁ Ἀριστοκλῆς, ἐμ-
φανεῖς μὲν οὐδέπω καὶ τήμερον ἐνήνοχεν, εἰς δὲ τὴν
ἡμέραν τὴν συγκειμένην ἀπαντήσας εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον,
προὐφασίζετο ὡς ὁ παῖς περιμένων αὐτὸν ἀπολωλεκὼς
εἴη τὸ γραμματεῖον καθεύδων. ὁ δὲ ταῦτα κατασκευά-
ζων ἦν Ἐρυξίας ὁ ἰατρὸς ὁ ἐκ Πειραιῶς, οἰκείως ἔχων
τῷ Ἀριστοκλεῖ· ὅσπερ καὶ ἐμοὶ τοῦ ἀγῶνος αἴτιός ἐστι.
διαφόρως ἔχων. καὶ ὡς ἐσκήψατο ἀπολωλέναι ὁ Ἀρι-
στοκλῆς, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

19 Ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέλυτο,
ἠφανισμένων τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διαιτητῶν ἀντι-
λεγομένων· ἐπιχειροῦντες δὲ γράφειν ἑτέρας συνθήκας
περὶ τούτων διηνέχθησαν, οὗτος μὲν ἀξιῶν τὸν Ἀρι-
στοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τοὺς τρεῖς, οἷσπερ τὸ ἐξ ἀρχῆς
ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. οὐ γραφεισῶν δ' ἑτέρων συνθη-
κῶν, τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς ἀφανισθεισῶν, εἰς τοῦτ' ἦλθεν
ἀναιδείας ὁ ἠφανικὼς τὰς συνθήκας, ὥστε εἷς ὢν ἀπο-
φανεῖσθαι ἔφη τὴν δίαιταν. παρακαλέσας δ' ὁ Παρμέ-
νων μάρτυρας, ἀπεῖπε τῷ Ἀριστοκλεῖ μὴ ἀποφαίνεσθαι
παρὰ τὰς συνθήκας καθ' αὑτοῦ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν.
καὶ ὧν ἐναντίον ἀπεῖπεν, ἀκούσατε τῆς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τῷ Παρμένοντι συνέβη συμ-
φορὰ δεινὴ ὦ ἄνδρες δικασταί. οἰκοῦντος γὰρ αὐτοῦ 899
ἐν Ὀφρυνείῳ διὰ τὴν οἴκοθεν φυγήν, ὅτε ὁ σεισμὸς

ἐγένετο ὁ περὶ Χερρόνησον, συμπεσούσης αὐτῷ τῆς
οἰκίας ἀπώλοντο ἡ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες. καὶ ὁ μὲν
πυθόμενος τὴν συμφορὰν ᾤχετο ἐνθένδε ἀποπλέων·
ὁ δ' Ἀριστοκλῆς, διαμαρτυραμένου τοῦ ἀνθρώπου ἐν-
αντίον μαρτύρων, μὴ ἀποφαίνεσθαι καθ' αὑτοῦ ἄνευ
τῶν συνδιαιτητῶν, ἀποδημήσαντος [τοῦ ἀνθρώπου] διὰ
τὴν συμφορὰν ἐρήμην κατ' αὐτοῦ ἀπεφήνατο τὴν δίαι-
21 ταν. καὶ ἐγὼ μὲν καὶ ὁ Φώκριτος ἐν ταῖς αὐταῖς συν-
θήκαις γεγραμμένοι, ὅτι ἠμφεσβήτησεν οὗτος μὴ εἶναι
ἡμᾶς διαιτητὰς αὐτῷ, ἐφύγομεν τὸ διαιτῆσαι· ὁ δ'
οὐ μόνον ἀμφισβητηθείς, ἀλλὰ καὶ ἀπορρηθὲν αὐτῷ,
οὐδὲν ἧττον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο. ὃ οὔθ' ὑμῶν
οὔτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπομεῖναι ἂν ποιῆσαι
οὐδείς.

22 Ἃ μὲν οὖν περὶ τὴν ἀφάνισιν τῶν συνθηκῶν καὶ
περὶ τὴν γνῶσιν τῆς διαίτης Ἀπατουρίῳ καὶ τῷ διαι-
τητῇ πέπρακται, ἐάν ποτε σωθῇ ὁ ἠδικημένος, δίκην
παρ' αὐτῶν λήψεται· ἐπειδὴ δ' εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν
Ἀπατούριος ἀναιδείας, ὥστε κἀμοὶ δικάζεται, ἐπιφέρων
αἰτίαν ὡς ἀνεδεξάμην ἐκτείσειν, εἴ τι καταγνωσθείη
τοῦ Παρμένοντος, καὶ φησὶν ἐγγραφῆναι εἰς τὰς συν-
θήκας ἐμὲ ἐγγυητήν, ὥσπερ προσήκει τοιαύτην αἰτίαν
ἀπολύσασθαι, πρῶτον μὲν ὑμῖν μάρτυρας παρασχήσο-
μαι, ὡς οὐκ ἠγγυησάμην ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, ἀλλ'
Ἄρχιππος Μυρρινούσιος, ἔπειτα πειράσομαι καὶ ἐκ τε-
κμηρίων τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι ὦ ἄνδρες δικα-
23 σταί. πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον ἐμαυτῷ ἡγοῦμαι
μάρτυρα εἶναι τοῦ μὴ ἀληθὲς τὸ ἔγκλημα εἶναι. ἡ μὲν 900
γὰρ ἐπιτροπὴ τούτῳ πρὸς τὸν Παρμένοντα τρίτον ἔτος
γέγονε καὶ ἡ γνῶσις τοῦ Ἀριστοκλέους· αἱ δὲ λήξεις
τοῖς ἐμπόροις τῶν δικῶν ἔμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοη-

δρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνιχιῶνος, ἵνα παραχρῆμα τῶν
δικαίων τυχόντες ἀνάγωνται. εἰ δὴ τῇ ἀληθείᾳ ἐγγυη-
τὴς ἦν τοῦ Παρμένοντος, διὰ τί πρῶτον μὲν οὐκ εὐθὺς
24 τῆς γνώσεως γενομένης ἐπράττετο τὴν ἐγγύην; οὐ γὰρ
δὴ τοῦτό γ' αὐτῷ ἔνι εἰπεῖν, ὡς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ
φιλίαν ὤκνει μοι ἀπεχθέσθαι. αὐτὸς γὰρ εἰσεπέπρακτο
ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἔχθραν τὰς χιλίας δραχμὰς τὰς τοῦ
Παρμένοντος, καὶ ὅτ' ἐξώρμιζε τὴν ναῦν ἐπιβουλεύων
ἀποδρᾶναι καὶ ἀποστερῆσαι τὸ ἐπὶ τὴν τράπεζαν χρέως,
ἐκωλύθη ὑπ' ἐμοῦ. ὥστε εἰ ἦν ἠγγυημένος ἐγὼ τὸν
Παρμένοντα, οὐκ ἂν τρίτῳ ἔτει ὕστερον, ἀλλ' εὐθὺς
25 τότε εἰσέπραττεν ἄν με τὴν ἐγγύην. ἀλλὰ νὴ Δία
εὐπόρως διέκειτο, ὥστ' ἐνεδέχετο αὐτῷ καὶ ὕστερον
ἐπ' ἐμὲ ἐλθεῖν, τότε δ' ἀσχόλως εἶχε περὶ ἀναγωγὴν
ὤν. ἀλλὰ δι' ἀπορίαν ἐξειστήκει τῶν ἑαυτοῦ καὶ τὴν
ναῦν ἐπεπράκει. εἰ δ' ἄρ' ἐμποδών τι αὐτῷ ἐγένετο
τοῦ μὴ εὐθὺς τότε δικάσασθαι, διὰ τί πέρυσιν ἐπι-
δημῶν, μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι
ἐτόλμησεν; καίτοι προσῆκεν, εἰ ὁ μὲν Παρμένων ὠφλή-
κει αὐτῷ τὴν δίκην, ἐγὼ δ' ἐγγυητὴς ἦν, προσελθεῖν
αὐτόν μοι ἔχοντα μάρτυρας καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐγγύην,
εἰ μὴ προπέρυσιν, ἐν τῷ ἐξελθόντι ἐνιαυτῷ· καὶ εἰ
μὲν αὐτῷ ἀπεδίδουν, κομίσασθαι, εἰ δὲ μή, δικάζε-
26 σθαι. τῶν γὰρ τοιούτων ἐγκλημάτων πρότερον τὰς 901
ἀπαιτήσεις ποιοῦνται ἅπαντες ἢ δικάζονται. οὐκ ἔστι
τοίνυν ὅστις μαρτυρήσει παραγενέσθαι, ὅπου οὗτος
ἢ πέρυσιν ἢ προπέρυσιν [ἐδικάσατο ἢ] λόγον ὁντι-
νοῦν ἐποιήσατο πρὸς ἐμὲ περὶ ὧν νυνί μοι δικάζεται.
ὅτι δ' ἐπεδήμει πέρυσιν, ὅτε αἱ δίκαι ἦσαν, λαβέ μοι
τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Λαβὲ δή μοι καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὰς ἐγ-
γύας ἐπετείους εἶναι. καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι τῷ νόμῳ,
ὡς οὐ δεῖ με δίκην δοῦναι εἰ ἠγγυησάμην, ἀλλὰ μάρ-
τυρά μοί φημι τὸν νόμον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι
καὶ αὐτὸν τοῦτον· ἐδεδίκαστο γὰρ ἄν μοι τῆς ἐγγύης
ἐν τῷ χρόνῳ τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ.

ΝΟΜΟΣ.

28 Γενέσθω τοίνυν καὶ τοῦτο ὑμῖν τεκμήριον τοῦ
ψεύδεσθαι Ἀπατούριον· εἰ γὰρ ἠγγυησάμην ἐγὼ τούτῳ
τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἔστιν ὅπως τούτῳ μὲν ὑπὲρ
ἐκείνου ἀπηχθανόμην, πρόνοιαν ποιούμενος ὅπως μὴ
ἀπολεῖ ἃ δι' ἐμοῦ τούτῳ συνέβαλεν, αὐτὸς δ' ἐμαυτὸν
περιεῖδον ἂν ὑπ' ἐκείνου πρὸς τοῦτον ἐν ἐγγύῃ κατα-
λειπόμενον. τίνα γὰρ ἐλπίδα ἔσχον τοῦτον ἀποσχήσε-
σθαί μου, ὃν αὐτὸς ἠναγκάκειν ἐκείνῳ τὰ δίκαια ποιῆ-
σαι; καὶ τὴν ἐγγύην αὐτὸν εἰσπράξας τὴν εἰς τὴν τρά-
πεζαν πρὸς ἀπέχθειαν, τί προσεδόκων ὑπὸ τούτου
αὐτὸς πείσεσθαι;

29 Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' ἐνθυμηθῆναι ὦ ἄνδρες
δικασταί, ὅτι οὐκ ἄν ποτε ἔξαρνος ἐγενόμην, εἰ ἠγ-
γυήμην· πολὺ γὰρ ὁ λόγος ἦν μοι ἰσχυρότερος, ὁμο-
λογοῦντι τὴν ἐγγύην ἐπὶ τὰς συνθήκας ἰέναι, καθ' ἃς
ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. ὅτι μὲν γὰρ τρισὶν ἐπετράπη διαι-
τηταῖς, μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὁπότε δὲ μὴ ἔγνωσται ὑπὸ
τῶν τριῶν, τί βουλόμενος ἠρνούμην ἂν τὴν ἐγγύην; 902
μὴ γὰρ γενομένης τῆς γνώσεως κατὰ τὰς συνθήκας,
οὐδ' ἂν ἐγὼ τῆς ἐγγύης ὑπόδικος ἦν. ὥστε οὐκ ἄν
ποτε ὦ ἄνδρες δικασταὶ παραλιπὼν τὴν οὖσάν μοι
ἀπολογίαν, εἰ ἠγγυησάμην, ἐπὶ τὸ ἀρνεῖσθαι ἦλθον.

30 Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὅτι ἐπειδὴ
ἠφανίσθησαν αἱ συνθῆκαι ὑπὸ τούτων, ἐζήτουν ἑτέρας
γράφεσθαι οὗτος καὶ ὁ Παρμένων, ὡς ἀκύρων ὄντων
αὐτοῖς τῶν πρότερον ὡμολογημένων. καίτοι ὁπότε περὶ
τῆς μελλούσης γνώσεως γενήσεσθαι ἑτέρας ἐνεχείρουν
συνθήκας γράφεσθαι, ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσαι ἀπώλοντο,
πῶς ἐνῆν μὴ γραφεισῶν συνθηκῶν ἑτέρων ἢ δίαιταν
γενέσθαι ἢ ἐγγύην; περὶ αὐτοῦ γὰρ τούτου διενεχθέν-
τες οὐκ ἔγραψαν ἕτερα γράμματα, ὁ μὲν ἀξιῶν ἕνα
διαιτητὴν αὐτῷ εἶναι, ὁ δὲ τρεῖς. ὁπότε δ' αἱ μὲν
ἐξ ἀρχῆς συνθῆκαι ἠφανίσθησαν, καθ' ἃς ἐμέ φησι
γενέσθαι ἐγγυητήν, ἕτεραι δὲ μὴ ἐγράφησαν, πῶς
ὀρθῶς ἂν ἐμοὶ δικάζοιτο, καθ' οὗ μὴ ἔχει παρασχέ-
σθαι συνθήκας;

31 Ἀλλὰ μὴν καὶ ὡς ἀπηγόρευεν ὁ Παρμένων τῷ
Ἀριστοκλεῖ καθ' αὑτοῦ μὴ γιγνώσκειν ἄνευ τῶν συν-
διαιτητῶν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὅταν δὴ ὁ αὐτὸς ἠφα-
νικὼς φαίνηται τὰ γράμματα, καθ' ἃ ἔδει τὴν δίαιταν
γενέσθαι, καὶ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν παρὰ τὴν ἀπόρ-
ρησιν φῇ δεδιῃτηκέναι, πῶς ἂν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ
32 πιστεύσαντες δικαίως ἐμὲ ἀπολέσαιτε; σκέψασθε γὰρ
τοῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταί· εἰ μὴ ἐμὲ νυνί, ἀλλὰ τὸν
Παρμένοντα ἐδίωκεν Ἀπατούριος οὑτοσί, εἰσπράττων
τὰς εἴκοσι μνᾶς, ἰσχυριζόμενος τῇ Ἀριστοκλέους γνώ- 903
σει, ὁ δὲ Παρμένων παρὼν ἀπελογεῖτο ὑμῖν καὶ μάρ-
τυρας παρείχετο, τοῦτο μὲν ὅτι οὐ μόνῳ τῷ Ἀριστο-
33 κλεῖ, ἀλλὰ τρίτῳ ἐπέτρεψεν, εἶθ' ὅτι ἀπεῖπεν αὐτῷ
ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν καθ' αὑτοῦ μὴ ἀποφαίνεσθαι,
καὶ ὅτι ἀπολομένης αὐτῷ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παί-
δων ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, καὶ ἐπὶ τηλικαύτην συμφορὰν
ἀπάραντος οἴκαδε, ὁ τὰς συνθήκας ἠφανικὼς ἐρήμην

αὐτοῦ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ κατέγνω τὴν δίαιταν, ἔστιν
ὅστις ἂν ὑμῶν ταῦτα τοῦ Παρμένοντος ἀπολογουμένου,
τὴν οὕτω παρανόμως γνωσθεῖσαν δίαιταν κυρίαν ἔγνω
34 εἶναι; μὴ γὰρ ὅτι ἀμφισβητουμένων ἁπάντων, ἀλλ' εἰ
ἦσαν μὲν αἱ συνθῆκαι, ὡμολογεῖτο δ' εἷς εἶναι ὁ διαι-
τητὴς Ἀριστοκλῆς, μὴ ἀπεῖπε δὲ ὁ Παρμένων αὐτῷ
καθ' αὑτοῦ μὴ διαιτᾶν, ἀλλὰ συνέβη πρὶν τὴν ἀπό-
φασιν γενέσθαι τῆς διαίτης ἡ συμφορὰ τῷ ἀνθρώπῳ,
τίς οὕτως ὠμός ἐστιν ἀντίδικος ἢ διαιτητής, ὃς οὐκ ἂν
ἀνεβάλετο εἰς τὸ ἐπιδημῆσαι τὸν ἄνθρωπον; εἰ δ' ὁ
Παρμένων εἰς λόγον καταστὰς πανταχοῦ δικαιότερ' ἂν
φαίνοιτο λέγων τούτου, πῶς ἂν ὀρθῶς ἐμοῦ καταγι-
γνώσκοιτε, ᾧ τὸ παράπαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τουτονὶ
μηδὲν συμβόλαιόν ἐστιν;

35 Ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ μὲν ὀρθῶς τὴν παραγραφὴν
πεποίημαι, Ἀπατούριος δὲ τὰ ψευδῆ ἐγκέκληκε καὶ
παρὰ τοὺς νόμους τὴν λῆξιν πεποίηται, ἐκ πολλῶν
οἶμαι ἐπιδεδεῖχθαι τοῦτο ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί· τὸ
δὲ κεφάλαιον, πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπα-
τούριος ὡς συνθῆκαί τινες αὐτῷ εἰσίν. ὅταν δὲ λέγῃ
ψευδόμενος, ὡς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Παρμένοντα συνθή- 904
καις ἐνεγράφην ἐγγυητής, ἀπαιτεῖτε αὐτὸν τὰς συνθή-
36 κας, καὶ ἐνταῦθ' αὐτῷ ἀπαντᾶτε, ὅτι πάντες ἄνθρω-
ποι, ὅταν πρὸς ἀλλήλους ποιῶνται συγγραφάς, τούτου
ἕνεκα σημηνάμενοι τίθενται παρ' οἷς ἂν πιστεύσωσιν,
ἵν', ἐάν τι ἀντιλέγωσιν, ᾖ αὐτοῖς ἐπανελθοῦσιν ἐπὶ τὰ
γράμματα, ἐντεῦθεν τὸν ἔλεγχον ποιήσασθαι περὶ τοῦ
ἀμφισβητουμένου. ὅταν δ' ἀφανίσας τις τἀκριβές, λόγῳ
37 ἐξαπατᾶν πειρᾶται, πῶς ἂν δικαίως πιστεύοιτο; ἀλλὰ
νὴ Δία (τὸ ῥᾷστον τοῖς ἀδικεῖν καὶ συκοφαντεῖν προῃ-
ρημένοις) μαρτυρήσει τις αὐτῷ κατ' ἐμοῦ. ἐὰν οὖν

*ἐπισκήψωμαι αὐτῷ, πόθεν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται τοῦ
ἀληθῆ μαρτυρεῖν; ἐκ τῶν συνθηκῶν; τοῦτο τοίνυν μὴ
ἀναβαλλέσθω, ἀλλ' ἤδη φερέτω ὁ ἔχων τὰς συνθήκας.
εἰ δ' ἀπολωλέναι φησί, πόθεν λάβω ἐγὼ τὸν ἔλεγχον
καταψευδομαρτυρηθείς; εἰ μὲν γὰρ παρ' ἐμοὶ ἐτέθη τὸ
γραμματεῖον, ἐνῆν ἂν αἰτιάσασθαι Ἀπατουρίῳ, ὡς ἐγὼ
38 διὰ τὴν ἐγγύην ἠφάνικα τὰς συνθήκας· εἰ δὲ παρὰ
τῷ Ἀριστοκλεῖ, διὰ τί, εἴπερ ἄνευ τῆς τούτου γνώμης
ἀπολώλασιν αἱ συνθῆκαι, τῷ μὲν λαβόντι αὐτὰς καὶ
οὐ παρέχοντι οὐ δικάζεται, ἐμοὶ δ' ἐγκαλεῖ, μάρτυρα
παρεχόμενος κατ' ἐμοῦ τὸν ἠφανικότα τὰς συνθήκας,
ᾧ προσῆκεν αὐτὸν ὀργίζεσθαι, εἴπερ μὴ κοινῇ μετὰ
τούτου ἐκακοτέχνει;*

*Εἴρηταί μοι τὰ δίκαια, ὅσα ἐδυνάμην. ὑμεῖς οὖν
κατὰ τοὺς νόμους γιγνώσκετε τὰ δίκαια.*

XXXIV.

ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Φορμίων ἔμπορος δανείζεται παρὰ Χρυσίππου μνᾶς 905
*εἴκοσι πλέων εἰς Βόσπορον. ἀφικόμενος δ' ἐκεῖσε κατέλαβεν
ἀπρασίαν τῶν φορτίων ὧν ἐκόμιζε. διόπερ τοῦ ναυκλήρου
Λάμπιδος ἀποπλεῖν Ἀθήναζε βουλομένου, καὶ κελεύοντος
αὐτὸν ἐνθέσθαι τῇ νηὶ τὰ ἀγοράσματα τῶν χρημάτων τῶν
παρὰ Χρυσίππου (τοῦτο γὰρ ἔφραζεν ἡ συγγραφή) οὔτε φόρ-
τον τιν' ἐνέθετ' οὔτ' ἀργύριον, ἀλλ' ἔφη πρὸς τὸν Λάμπιν
ἀδυνάτως ἔχειν ἐν τῷ παρόντι ποιῆσαι ταῦτα, μικρὸν δ'
ὕστερον ἐφ' ἑτέρας ἐκπλεύσεσθαι νεὼς ἅμα τοῖς χρήμασιν.*

*2 ἡ μὲν οὖν τοῦ Λάμπιδος ναῦς ἀναχθεῖσα διαφθείρεται,
καὶ μετ' ὀλίγων ὁ Λάμπις ἐν τῷ λέμβῳ σῴζεται, καὶ ἀφικό-
μενος Ἀθήναζε μηνύει Χρυσίππῳ τὸ εὐτύχημα τοῦ Φορμί-
ωνος, ὡς ἀπελείφθη τ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ εἰς τὴν ναῦν
οὐδὲν ἐνέθετο. ὁ δὲ Φορμίων, καταπλεύσας ὕστερον καὶ τὸ
ἀργύριον ἀπαιτούμενος, τὸ μὲν πρῶτον, ὡς ἔφη Χρύσιππος,
καὶ ὀφείλειν ὡμολόγει καὶ ἀποδώσειν ὑπισχνεῖτο, ἔπειθ' ὡς
ἀποδεδωκὼς Λάμπιδι μηδὲν ὀφείλειν ἔλεγε· τὴν γὰρ συγ-
γραφὴν κελεύειν παθούσης τι κατὰ θάλατταν τῆς νεὼς ἀπηλ-
3 λάχθαι τοῦ ὀφλήματος τὸν Φορμίωνα. ἔλαχεν οὖν δίκην
αὐτῷ ὁ Χρύσιππος· ὁ δὲ παρεγράψατο, καὶ Λάμπις ἐμαρ-
τύρησε παρὰ τῷ διαιτητῇ, ὡς ἀπειληφὼς εἴη παρὰ Φορμί-
ωνος ἐν Βοσπόρῳ τὰ χρήματα καὶ ἀπολωλεκὼς μετὰ τῶν
ἄλλων ἐν τῇ ναυαγίᾳ. πρότερον δὲ τἀναντία τούτων εἰρή-* 906
*κει πρὸς Χρύσιππον, ὡς οὐδὲν ὁ Φορμίων εἰς τὴν ναῦν
ἐντέθεικεν. ἐλεγχόμενος δ' ἐπὶ τούτοις ὁ Λάμπις ἐξεστη-
κέναι τότ' ἔφησεν, ὅτ' ἐκεῖνα πρὸς τὸν Χρύσιππον ἔλεγε.
τούτων ἀκούσας ὁ διαιτητὴς καὶ μηδὲν ἀποφηνάμενος εἰς
4 τὸ δικαστήριον τὸ πρᾶγμα πέπομφε. καὶ ὁ ἀγὼν ὀνόματι
μέν ἐστι παραγραφικός, τῷ δ' ἀληθεῖ τὴν εὐθεῖαν γίγνεται·
εὖ γὰρ καὶ ὁ ῥήτωρ κατ' ἀρχὰς ἐπισημαίνεται, ὡς οὐκ
ἔστιν ὅλως παραγραφὴ τὸ λέγειν πεποιηκέναι πάντα κατὰ
τὰ συγκείμενα, ἀποδιδόναι τὰ χρήματα Λάμπιδι κελευούσης
[τοῦτο] τῆς συγγραφῆς καὶ ἀφιείσης ἐπὶ τοιούτῳ πάθει
τὸ ὄφλημα· ταῦτα γάρ ἐστι τὴν εὐθυδικίαν ἀγωνιζομένου
καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγκλήμασιν ἀπαντῶντος, ἀλλ' οὐκ
ἀναιροῦντος τὸν περὶ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν
τῆς δίκης· παραγραφὴν δὲ, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσι περὶ
τῶν μὴ γενομένων ὅλως Ἀθήνησι μηδ' εἰς Ἀθήνας συμ-
βολαίων.*

*5 Τετήρηται δ' ἐν τῷ λόγῳ ταὐτὸν ὅπερ καὶ περὶ τὸν κατὰ
Νεαίρας, ὅτι μὴ ὑφ' ἑνὸς εἴρηται προσώπου. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν
ἑκατέρου διαστολὴ φανερά, ἐνταῦθα δὲ συγκέχυται. δοκεῖ δ'
ἔμοιγ' ἐντεῦθεν ὁ δεύτερος λέγειν „ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν*

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν
Λάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν“. δῆλον δ' ὅτι κοινωνοί τινές
εἰσιν οἱ πρὸς τὸν Φορμίων' ἀγωνιζόμενοι.

Δίκαια ὑμῶν δεησόμεθ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκοῦ- 907
σαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας ἐν τῷ μέρει λεγόντων, γνόντας
ὅτι ἰδιῶται παντελῶς ἐσμεν, καὶ πολὺν χρόνον εἰς
τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον εἰσαφικνούμενοι καὶ συμβόλαια
πολλοῖς συμβάλλοντες, οὐδεμίαν πώποτε δίκην πρὸς
ὑμᾶς εἰσήλθομεν, οὔτ' ἐγκαλοῦντες οὔτ' ἐγκαλούμενοι
2 ὑφ' ἑτέρων. οὐδ' ἂν νῦν, ἀκριβῶς ἴστε ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, εἰ ὑπελαμβάνομεν ἀπολωλέναι τὰ χρήματα ἐπὶ
τῆς νεὼς τῆς διαφθαρείσης, ἃ ἐδανείσαμεν Φορμίωνι,
οὐκ ἄν ποτ' ἐλάχομεν τὴν δίκην αὐτῷ· οὐχ οὕτως
ἡμεῖς ἀναίσχυντοί ἐσμεν οὐδ' ἄπειροι τοῦ ζημιοῦσθαι.
πολλῶν δ' ἡμᾶς κακιζόντων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν Βο-
σπόρῳ ἐπιδημησάντων ἅμα Φορμίωνι, οἵπερ τοῦτον
ᾔδεσαν οὐ συναπολέσαντα τὰ χρήματα ἐν τῇ νηί, δει-
νὸν ἡγούμεθ' εἶναι τὸ μὴ βοηθῆσαι ἡμῖν αὐτοῖς ἀδι-
κουμένοις ὑπὸ τούτου.
3 Περὶ μὲν οὖν τῆς παραγραφῆς βραχύς ἐστιν ὁ
λόγος· καὶ γὰρ οὗτοι οὐ τὸ παράπαν συμβόλαιον ἐξαρ-
νοῦνται μὴ γενέσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ, ἀλλ'
οὐκέτι εἶναί φασι πρὸς ἑαυτοὺς οὐδὲν συμβόλαιον
πεποιηκέναι γὰρ οὐδὲν ἔξω τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γε- 908
4 γραμμένων. οἱ μέντοι νόμοι, καθ' οὓς ὑμεῖς δικασταὶ
κάθησθε, οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ
γενομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι μηδ' εἰς τὸ
Ἀθηναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι δεδώκασιν, ἐὰν
δέ τις γενέσθαι μὲν ὁμολογῇ, ἀμφισβητῇ δὲ ὡς πάντα
πεποίηκε τὰ συγκείμενα, ἀπολογεῖσθαι κελεύουσιν εὐ-

θυδικίαν εἰσιόντα, οὐ κατηγορεῖν τοῦ διώκοντος. οὐ
μὴν ἀλλ' ἔγωγε ἐλπίζω καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος
5 δείξειν εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὖσαν. σκέψασθε δ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν τούτων
καὶ τί ἀντιλέγεται· οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα ἐξετάσαιτε
οὐκοῦν δανείσασθαι μὲν ὁμολογοῦσι καὶ συνθήκας
ποιήσασθαι τοῦ δανείσματος, φασὶ δ' ἀποδεδωκέναι
τὸ χρυσίον Λάμπιδι τῷ Δίωνος οἰκέτῃ ἐν Βοσπόρῳ.
ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον τοῦτο δείξομεν, ὡς οὐκ ἀπέ-
δωκεν, ἀλλ' ὡς οὐδ' ἦν αὐτῷ ἀποδοῦναι. ἀναγκαῖον
δ' ἐστὶ βραχέα τῶν ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι ὑμῖν.
6 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐδάνεισα Φορμίωνι
τουτῳὶ εἴκοσι μνᾶς ἀμφοτερόπλουν εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ
ἑτέρᾳ ὑποθήκῃ, καὶ συγγραφὴν ἐθέμην παρὰ Κίττῳ
τῷ τραπεζίτῃ. κελευούσης δὲ τῆς συγγραφῆς ἐνθέσθαι
εἰς τὴν ναῦν τετρακισχιλίων φορτία ἄξια, πρᾶγμα ποιεῖ
πάντων δεινότατον· εὐθὺς γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐπιδα-
νείζεται λάθρᾳ ἡμῶν παρὰ μὲν Θεοδώρου τοῦ Φοίνι-
κος τετρακισχιλίας πεντακοσίας δραχμάς, παρὰ δὲ τοῦ
7 ναυκλήρου Λάμπιδος χιλίας. δέον δ' αὐτὸν καταγορά-
σαι φορτία Ἀθήνηθεν μνῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, εἰ 909
ἔμελλε τοῖς δανεισταῖς πᾶσι ποιήσειν τὰ ἐν ταῖς συγ-
γραφαῖς γεγραμμένα, οὐ κατηγόρασεν ἀλλ' ἢ πεντα-
κισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν, σὺν τῷ ἐπι-
σιτισμῷ· ὀφείλει δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ πέντε.
ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη ἐγένετο τοῦ ἀδικήματος ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι· οὔτε γὰρ τὴν ὑποθήκην παρέσχεν οὔτε
τὰ χρήματ' ἐνέθετ' εἰς τὴν ναῦν, κελευούσης τῆς
συγγραφῆς ἐπάναγκες ἐντίθεσθαι. καί μοι λαβὲ τὴν
συγγραφήν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τῶν πεντηκοστολόγων ἀπογραφὴν καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 *Ἐλθὼν τοίνυν εἰς τὸν Βόσπορον, ἔχων ἐπιστολὰς
παρ᾽ ἐμοῦ, ἃς ἔδωκ᾽ αὐτῷ ἀπενεγκεῖν τῷ παιδὶ τῷ ἐμῷ
παραχειμάζοντι ἐκεῖ καὶ κοινωνῷ τινί, γράψας ἐν τῇ
ἐπιστολῇ τό τε ἀργύριον ὃ ἐδεδανείκειν καὶ τὴν ὑπο-
θήκην, καὶ προστάξας, ἐπειδὰν τάχιστ᾽ ἐξαιρεθῇ τὰ
χρήματα, ἐξετάζειν καὶ παρακολουθεῖν, τὰς μὲν ἐπι-
στολὰς οὐκ ἀποδίδωσιν αὐτοῖς ἃς ἔλαβε παρ᾽ ἐμοῦ,
ἵνα μηδὲν εἰδείησαν ὧν ἔπραττεν οὗτος, καταλαβὼν δ᾽
ἐν τῷ Βοσπόρῳ μοχθηρὰ τὰ πράγματα διὰ τὸν συμ-
βάντα πόλεμον τῷ Παιρισάδῃ πρὸς τὸν Σκύθην καὶ
τῶν φορτίων ὧν ἦγε πολλὴν ἀπρασίαν, ἐν πάσῃ ἀπο-
ρίᾳ ἦν· καὶ γὰρ οἱ δανεισταὶ εἴχοντο αὐτοῦ οἱ τὰ ἑτε-
9 ρόπλοα δανείσαντες. ὥστε τοῦ ναυκλήρου κελεύοντος
αὐτὸν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐντίθεσθαι τὰ ἀγοράσματα
τῶν ἐμῶν χρημάτων, εἶπεν οὗτος ὁ νῦν φάσκων ἀπο-
δεδωκέναι τὸ χρυσίον, ὅτι οὐκ ἂν δύναιτο ἐνθέσθαι
εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα· ἄπρατον γὰρ εἶναι τὸν 910
ῥῶπον. κἀκεῖνον μὲν ἐκέλευεν ἀνάγεσθαι, αὐτὸς δ᾽,
ἐπειδὰν διαθῆται τὰ φορτία, ἐφ᾽ ἑτέρας νεὼς ἔφη ἐκ-
πλεύσεσθαι. καί μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 *Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὗτος μὲν ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατελέλειπτο, ὁ δὲ Λάμπις ἀναχθεὶς ἐναυάγησεν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου· γεγεμισμένης γὰρ ἤδη τῆς νεώς, ὡς ἀκούομεν, μᾶλλον τοῦ δέοντος*

προσανέλαβεν ἐπὶ τὸ κατάστρωμα χιλίας βύρσας, ὅθεν καὶ ἡ διαφθορὰ τῇ νηὶ συνέβη. καὶ αὐτὸς μὲν ἀπεσώθη ἐν τῷ λέμβῳ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων τῶν Δίωνος, ἀπώλεσε δὲ πλέον ἢ τριάκοντα σώματα ἐλεύθερα χωρὶς τῶν ἄλλων. πολλοῦ δὲ πένθους ἐν τῷ Βοσπόρῳ ὄντος, ὡς ἐπύθοντο τὴν διαφθορὰν τῆς νεώς, ηὐδαιμόνιζον Φορμίωνα πάντες τουτονί, ὅτι οὔτε συνανήχθη οὔτ᾽ ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν οὐδέν. συνέβαινε δὲ παρά τε τῶν ἄλλων καὶ παρὰ τούτου ὁ αὐτὸς λόγος. καί μοι ἀνάγνωθι ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 *Αὐτὸς τοίνυν ὁ Λάμπις, ᾧ φησιν ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν), προσελθόντος αὐτῷ ἐμοῦ, ἐπειδὴ τάχιστα κατέπλευσεν ἐκ τῆς ναυαγίας Ἀθήναζε, καὶ ἐρωτῶντος ὑπὲρ τούτων, ἔλεγεν ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἔνθοιτο εἰς τὴν ναῦν οὗτος κατὰ τὴν συγγραφήν, οὔτε τὸ χρυσίον εἰληφὼς εἴη παρ᾽ αὐτοῦ ἐν Βοσπόρῳ. καί μοι ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 911

12 *Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐπεδήμησε
Φορμίων οὑτοσὶ σεσωσμένος ἐφ᾽ ἑτέρας νεώς, προσῄ-
ειν αὐτῷ ἀπαιτῶν τὸ δάνειον. καὶ οὗτος κατὰ μὲν
ἀρχὰς οὐδεπώποτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἶπε τὸν λόγον
τοῦτον ὃν νυνὶ λέγει, ἀλλ᾽ ἀεὶ ὡμολόγει ἀποδώσειν·
ἐπειδὴ δ᾽ ἀνεκοινώσατο τοῖς νῦν παροῦσιν αὐτῷ καὶ
13 συνδικοῦσιν, ἕτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ὡς δ᾽
ᾐσθόμην αὐτὸν διακρουόμενόν με, προσέρχομαι τῷ
Λάμπιδι, λέγων ὅτι οὐδὲν ποιεῖ τῶν δικαίων Φορμίων*

οὐδ' ἀποδίδωσι τὸ δάνειον, καὶ ἅμα ἠρόμην αὐτὸν εἰ
εἰδείη ὅπου ἐστίν, ἵνα προσκαλεσαίμην αὐτόν. ὁ δ'
ἀκολουθεῖν μ' ἐκέλευεν ἑαυτῷ, καὶ καταλαμβάνομεν
πρὸς τοῖς μυροπωλίοις τουτονί· κἀγὼ κλητῆρας ἔχων
14 προσεκαλεσάμην αὐτόν. καὶ ὁ Λάμπις ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι παρὼν προσκαλουμένῳ μοι οὐδαμοῦ ἐτόλμησεν
εἰπεῖν ὡς ἀπείληφε παρὰ τούτου τὸ χρυσίον, οὐδ' ὃ
εἰκὸς ἦν εἰπεῖν „Χρύσιππε, μαίνει· τί τοῦτον προσ-
καλεῖ; ἐμοὶ γὰρ ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον". ἀλλὰ μὴ ὅτι
ὁ Λάμπις ἐφθέγξατο, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς οὗτος οὐδὲν
ἠξίωσεν εἰπεῖν, παρεστηκότος τοῦ Λάμπιδος, ᾧ νυνί
15 φησιν ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον. καίτοι εἰκός γ' ἦν
αὐτὸν εἰπεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, „τί με προσκαλεῖ
ἄνθρωπε; ἀποδέδωκα γὰρ τούτῳ τῷ παρεστηκότι τὸ
χρυσίον", καὶ ἅμα ὁμολογοῦντα παρέχειν τὸν Λάμπιν·
νῦν δ' οὐδέτερος αὐτῶν οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τοιούτῳ
καιρῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν
τῶν κλητήρων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 912

16 Λαβὲ δή μοι καὶ τὸ ἔγκλημα ὃ ἔλαχον αὐτῷ πέρυ-
σιν· ὃ ἐστιν οὐδενὸς ἔλαττον τεκμήριον, ὅτι οὐδέπω τότ'
ἔφησε Φορμίων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Τοῦτο τὸ ἔγκλημα ἔγραφον ἐγὼ ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι οὐδαμόθεν ἄλλοθεν σκοπῶν, ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἀπαγ-
γελίας τῆς Λάμπιδος, ὃς οὐκ ἔφασκεν οὔτε τὰ χρήματα
ἐντεθεῖσθαι τοῦτον οὔτε τὸ χρυσίον ἀπειληφέναι· μὴ
γὰρ οἴεσθέ με οὕτως ἀπόπληκτον εἶναι καὶ παντελῶς
μαινόμενον, ὥστε τοιοῦτο γράφειν ἔγκλημα ὁμολογοῦν-

τος τοῦ Λάμπιδος ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον ὑφ' οὗ
ἔμελλον ἐξελεγχθήσεσθαι.
17 Ἔτι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κἀκεῖνο σκέψασθε· αὐτοὶ
γὰρ οὗτοι παραγραφὴν διδόντες πέρυσιν, οὐκ ἐτόλμη-
σαν ἐν τῇ παραγραφῇ γράψαι ὡς ἀποδεδώκασι Λάμπιδι
τὸ χρυσίον. καί μοι λαβὲ αὐτὴν τὴν παραγραφήν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδαμοῦ γέγρα-
πται ἐν τῇ παραγραφῇ ὡς ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον Φορ-
μίων Λάμπιδι, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ διαρρήδην γράψαντος
εἰς τὸ ἔγκλημα ὃ ἠκούσατ' ἀρτίως, ὅτι οὔτε τὰ χρήματ'
ἔνθοιτο εἰς τὴν ναῦν οὔτ' ἀπέδωκε τὸ χρυσίον. τίνα
οὖν ἄλλον χρὴ περιμένειν ὑμᾶς μάρτυρα, ὅταν τηλι-
καύτην μαρτυρίαν παρ' αὐτῶν τούτων ἔχητε;
18 Μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστή-
ριον, ἐδέοντο ἡμῶν ἐπιτρέψαι τινί· καὶ ἡμεῖς ἐπετρέ-
ψαμεν Θεοδότῳ ἰσοτελεῖ κατὰ συνθήκας. καὶ ὁ Λάμπις
μετὰ ταῦτα νομίσας αὐτῷ ἀσφαλὲς ἤδη εἶναι πρὸς δι-
αιτητῇ μαρτυρεῖν ὅ τι βούλοιτο, μερισάμενος τὸ ἐμὸν 913
χρυσίον μετὰ Φορμίωνος τουτουί, ἐμαρτύρει τἀναντία
19 οἷς πρότερον εἰρήκει. οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα ἐμβλέποντα τὰ ψευδῆ
μαρτυρεῖν καὶ πρὸς διαιτητῇ· παρ' ὑμῖν μὲν γὰρ ὀργὴ
μεγάλη καὶ τιμωρία ὑπόκειται τοῖς τὰ ψευδῆ μαρτυ-
ροῦσι, πρὸς δὲ τῷ διαιτητῇ ἀκινδύνως καὶ ἀναισχύν-
τως μαρτυροῦσιν ὅ τι ἂν βούλωνται. ἀγανακτοῦντος
δέ μου καὶ σχετλιάζοντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῇ
20 τόλμῃ τοῦ Λάμπιδος, καὶ παρεχομένου πρὸς τὸν διαι-
τητὴν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν ἥνπερ καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς
παρέχομαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς προσελθόντων αὐτῷ μεθ'

ἡμῶν, ὅτε οὔτε τὸ χρυσίον ἔφη ἀπειληφέναι παρὰ τού-
του οὔτε τὰ χρήματ' αὐτὸν ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν,
οὕτως ὁ Λάμπις κατὰ κράτος ἐξελεγχόμενος τὰ ψευδῆ
μαρτυρῶν καὶ πονηρὸς ὤν, ὡμολόγει μὲν εἰρηκέναι
ταῦτα πρὸς τοῦτον, οὐ μέντοι ἐντός γε ὢν εἰπεῖν
αὑτοῦ. καί μοι ἀνάγνωθι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

21 Ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁ Θεό-
δοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ μαρ-
τυρεῖν, οὐκ ἀπέγνω τῆς δίκης, ἀλλ' ἀφῆκεν ἡμᾶς εἰς
τὸ δικαστήριον· καταγνῶναι μὲν γὰρ οὐκ ἐβουλήθη
διὰ τὸ οἰκείως ἔχειν Φορμίωνι τουτῳί, ὡς ἡμεῖς ὕστε-
ρον ἐπυθόμεθα, ἀπογνῶναι δὲ τῆς δίκης ὤκνει, ἵνα
22 μὴ ἐπιορκήσειεν. ἐξ αὐτοῦ δὴ τοῦ πράγματος λογί-
σασθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὁπόθεν
ἔμελλεν οὗτος ἀποδώσειν τὸ χρυσίον. ἐνθένδε μὲν γὰρ
ἐξέπλει οὐκ ἐνθέμενος εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα καὶ 914
ὑποθήκην οὐκ ἔχων, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς χρήμασιν ἐπι-
δανεισάμενος· ἐν Βοσπόρῳ δ' ἀπρασίαν τῶν φορτίων
κατέλαβε, καὶ τοὺς τὰ ἑτερόπλοα δανείσαντας μόλις
23 ἀπήλλαξεν. καὶ οὗτος μὲν ἐδάνεισεν αὐτῷ δισχιλίας
δραχμὰς ἀμφοτερόπλουν, ὥστ' ἀπολαβεῖν Ἀθήνησι δισ-
χιλίας ἑξακοσίας δραχμάς· Φορμίων δέ φησιν ἀπο-
δοῦναι Λάμπιδι ἐν Βοσπόρῳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατῆ-
ρας Κυζικηνούς (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν) δα-
νεισάμενος ἐγγείων τόκων. ἦσαν δὲ ἔφεκτοι οἱ ἔγγειοι
τόκοι, ὁ δὲ Κυζικηνὸς ἐδύνατο ἐκεῖ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ
24 δραχμὰς Ἀττικάς. δεῖ δὴ μαθεῖν ὑμᾶς ὅσα φησὶ χρή-
ματ' ἀποδεδωκέναι. τῶν μὲν γὰρ ἑκατὸν εἴκοσι στα-
τήρων γίγνονται τρισχίλιαι τριακόσιαι ἑξήκοντα, ὁ δὲ

τόκος ὁ ἔγγειος ὁ ἔφεκτος τῶν τριάκοντα μνῶν καὶ
τριῶν καὶ ἑξήκοντα πεντακόσιαι δραχμαὶ καὶ ἑξήκοντα·
τὸ δὲ σύμπαν κεφάλαιον γίγνεται τόσον καὶ τόσον.
25 ἔστιν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ
γενήσεταί ποτε, ὃς ἀντὶ δισχιλίων ἑξακοσίων δραχμῶν
τριάκοντα μνᾶς καὶ τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα ἀποτίνειν
προείλετ' ἄν, καὶ τόκον πεντακοσίας δραχμὰς καὶ ἑξή-
κοντα δανεισάμενος, ἅς φησιν ἀποδεδωκέναι Φορμίων
Λάμπιδι, τρισχιλίας ἐνακοσίας εἴκοσιν; ἐξὸν δ' αὐτῷ
ἀμφοτερόπλουν Ἀθήνησιν ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, ἐν
26 Βοσπόρῳ ἀπέδωκε, τρισὶ καὶ δέκα μναῖς πλέον; καὶ
τοῖς μὲν τὰ ἑτερόπλοα δανείσασι μόλις τἀρχαῖα ἀπο-
δέδωκας, οἳ συνέπλευσάν σοι καὶ προσήδρευον· τούτῳ
δὲ τῷ μὴ παρόντι οὐ μόνον τἀρχαῖα καὶ τοὺς τόκους
ἀπεδίδους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτίμια τὰ ἐκ τῆς συγγραφῆς 915
27 ἀπέτινες, οὐδεμιᾶς σοι ἀνάγκης οὔσης; κἀκείνους μὲν
οὐκ ἐδεδίεις, οἷς αἱ συγγραφαὶ ἐν Βοσπόρῳ τὴν πρᾶξιν
ἐδίδοσαν· τούτου δὲ φῂς φροντίζειν, ὃν ἐξ ἀρχῆς
εὐθὺς ἠδίκεις οὐκ ἐνθέμενος τὰ χρήματ' εἰς τὴν ναῦν
κατὰ τὴν συγγραφὴν Ἀθήνηθεν; καὶ νῦν μὲν εἰς τὸ
ἐμπόριον ἥκων, οὗ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, οὐκ ὀκνεῖς
ἀποστερεῖν τὸν δανείσαντα· ἐν Βοσπόρῳ δὲ πλείω τῶν
28 δικαίων φῂς ποιεῖν, οὗ δίκην οὐκ ἔμελλες δώσειν; καὶ
οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οἱ τὰ ἀμφοτερόπλοα δανειζόμενοι,
ὅταν ἀποστέλλωνται ἐκ τῶν ἐμπορίων, πολλοὺς παρί-
στανται, ἐπιμαρτυρόμενοι ὅτι τὰ χρήματα ἤδη κινδυ-
νεύεται τῷ δανείσαντι· σὺ δ' ἑνὶ σκήπτει μάρτυρι
αὐτῷ τῷ συναδικοῦντι, καὶ οὔτε τὸν παῖδα τὸν ἡμέτε-
ρον παρέλαβες ἐν Βοσπόρῳ ὄντα οὔτε τὸν κοινωνόν,
οὐδὲ τὰς ἐπιστολὰς ἀπέδωκας αὐτοῖς, ἃς ἡμεῖς ἐπεθή-
καμεν, ἐν αἷς ἐγέγραπτο παρακολουθεῖν σοι οἷς ἂν

29 πράττῃς; καίτοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ τί οὐκ ἂν πράξειεν
ὁ τοιοῦτος, ὅστις γράμματα λαβὼν μὴ ἀπέδωκεν ὀρθῶς
καὶ δικαίως; ἢ πῶς οὐ φανερόν ἐστιν ὑμῖν τὸ τούτου
κακούργημα ἐξ αὐτῶν ὧν ἔπραττεν; καίτοι, ὦ γῆ καὶ
θεοί, προσῆκέ γε τοσοῦτο χρυσίον ἀποδιδόντα, καὶ
πλέον τοῦ δανείσματος, περιβόητον ποιεῖν ἐν τῷ ἐμ-
πορίῳ, καὶ παρακαλεῖν πάντας ἀνθρώπους, πρῶτον δὲ
30 τὸν παῖδα τὸν τούτου καὶ τὸν κοινωνόν· ἴστε γὰρ
δήπου πάντες, ὅτι δανείζονται μὲν μετ᾽ ὀλίγων μαρ-
τύρων, ὅταν δ᾽ ἀποδιδῶσι, πολλοὺς παρίστανται μάρ-
τυρας, ἵν᾽ ἐπιεικεῖς δοκῶσιν εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια.
σοὶ δ᾽ ἀποδιδόντι τό τε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἀμ- 916
φοτέρους, ἑτερόπλῳ τῷ ἀργυρίῳ κεχρημένῳ, καὶ προσ-
τιθέντι ἑτέρας τρεισκαίδεκα μνᾶς, πῶς οὐχὶ πολλοὺς
ἦν παραληπτέον μάρτυρας; καὶ εἰ τοῦτ᾽ ἔπραξας, οὐδ᾽
31 ἂν εἷς σοῦ μᾶλλον τῶν πλεόντων ἐθαυμάζετο. σὺ δ᾽
ἀντὶ τοῦ πολλοὺς μάρτυρας τούτων ποιεῖσθαι, πάντας
ἀνθρώπους λανθάνειν ἐπειρῶ, ὥσπερ ἀδικῶν τι. καὶ
εἰ μὲν ἐμοὶ τῷ δανείσαντι ἀπεδίδους, οὐδὲν ἂν ἔδει
μαρτύρων· τὴν γὰρ συγγραφὴν ἀνελόμενος ἀπήλλαξο
ἂν τοῦ συμβολαίου· νῦν δ᾽ οὐκ ἐμοί, ἀλλ᾽ ἑτέρῳ ὑπὲρ
ἐμοῦ ἀποδιδούς, καὶ οὐκ Ἀθήνησιν, ἀλλ᾽ ἐν Βοσπόρῳ,
καὶ τῆς συγγραφῆς σοι κειμένης Ἀθήνησι καὶ πρὸς
ἐμέ, καὶ ᾧ τὸ χρυσίον ἀπεδίδους ὄντος θνητοῦ καὶ
πέλαγος τοσοῦτον μέλλοντος πλεῖν, μάρτυρα οὐδέν᾽
32 ἐποιήσω, οὔτε δοῦλον οὔτ᾽ ἐλεύθερον. ἡ γὰρ συγ-
γραφή με, φησί, τῷ ναυκλήρῳ ἐκέλευεν ἀποδοῦναι τὸ
χρυσίον. μάρτυρας δέ γ᾽ οὐκ ἐκώλυε παραλαβεῖν, οὐδὲ
τὰς ἐπιστολὰς ἀποδοῦναι. καὶ οἵδε μὲν πρὸς σὲ δύο
συγγραφὰς ἐποιήσαντο ὑπὲρ τοῦ συμβολαίου, ὡς ἂν οἱ
μάλιστ᾽ ἀπιστοῦντες· σὺ δὲ μόνος μόνῳ φῂς δοῦναι

τῷ ναυκλήρῳ τὸ χρυσίον, εἰδὼς κατὰ σοῦ κειμένην
Ἀθήνησι συγγραφὴν πρὸς τοῦτον.

33 Λέγει δ᾽ ὡς ἡ συγγραφὴ σωθείσης τῆς νεὼς αὐτὸν
ἀποδοῦναι κελεύει τὰ χρήματα. καὶ γὰρ ἐνθέσθαι τἀ-
γοράσματα εἰς τὴν ναῦν κελεύει σε, εἰ δὲ μή, πεντα-
κισχιλίας δραχμὰς ἀποτίνειν. σὺ δὲ τοῦτο μὲν τῆς
συγγραφῆς οὐ λαμβάνεις, παραβεβηκὼς δ᾽ εὐθὺς ἐξ
ἀρχῆς καὶ τὰ χρήματα οὐκ ἐνθέμενος, ἀμφισβητεῖς 917
πρὸς ἓν ῥῆμα τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτ᾽ ἀνῃρη-
κὼς αὐτός. ὁπότε γὰρ ἐν τῷ Βοσπόρῳ φῂς μὴ τὰ
χρήματ᾽ ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν, ἀλλὰ τὸ χρυσίον τῷ
ναυκλήρῳ ἀποδοῦναι, τί ἔτι περὶ τῆς νεὼς διαλέγει;
οὐ γὰρ μετέσχηκας τοῦ κινδύνου διὰ τὸ μηδὲν ἐνθέ-
34 σθαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὥρμησεν
ἐπὶ ταύτην τὴν σκῆψιν, ὡς ἐντεθειμένος τὰ χρήματα
εἰς τὴν ναῦν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἔμελλεν ἐλεγ-
χθήσεσθαι ψευδόμενος, ἔκ τε τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐν
Βοσπόρῳ παρὰ τοῖς ἐλλιμενισταῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ
ἐμπορίῳ ἐπιδημούντων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τηνι-
καῦτα μεταβαλόμενος συνίσταται μετὰ τοῦ Λάμπιδος
35 καὶ φησὶν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι, ἐφόδιον
μὲν λαβὼν τὸ τὴν συγγραφὴν κελεύειν, οὐκ ἂν ἡγού-
μενος δ᾽ ἡμᾶς εὐπόρως ἐλέγξαι ὅσα μόνοι πρὸς αὑτοὺς
αὐτοὶ πράξειαν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅσα μὲν εἶπε πρὸς
ἐμὲ πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἐντὸς ὢν αὑτοῦ
φησιν εἰπεῖν· ἐπειδὴ δὲ τὸ χρυσίον τοὐμὸν ἐμερίσατο,
τότ᾽ ἐντὸς εἶναί φησιν αὑτοῦ καὶ πάντ᾽ ἀκριβῶς μνη-
μονεύειν.

36 Εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμοῦ μόνου κατε-
φρόνει Λάμπις, οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστόν· νῦν δὲ πολλῷ
δεινότερα τούτου πέπρακται αὐτῷ πρὸς πάντας ὑμᾶς.

29 πράττῃς; καίτοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ τί οὐκ ἂν πράξειεν
ὁ τοιοῦτος, ὅστις γράμματα λαβὼν μὴ ἀπέδωκεν ὀρθῶς
καὶ δικαίως; ἢ πῶς οὐ φανερόν ἐστιν ὑμῖν τὸ τούτου
κακούργημα ἐξ αὐτῶν ὧν ἔπραττεν; καίτοι, ὦ γῆ καὶ
θεοί, προσῆκέ γε τοσοῦτο χρυσίον ἀποδιδόντα, καὶ
πλέον τοῦ δανείσματος, περιβόητον ποιεῖν ἐν τῷ ἐμ-
πορίῳ, καὶ παρακαλεῖν πάντας ἀνθρώπους, πρῶτον δὲ
30 τὸν παῖδα τὸν τούτου καὶ τὸν κοινωνόν· ἴστε γὰρ
δήπου πάντες, ὅτι δανείζονται μὲν μετ' ὀλίγων μαρ-
τύρων, ὅταν δ' ἀποδιδῶσι, πολλοὺς παρίστανται μάρ-
τυρας, ἵν' ἐπιεικεῖς δοκῶσιν εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια.
σοὶ δ' ἀποδιδόντι τό τε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἀμ- 916
φοτέρους, ἑτερόπλῳ τῷ ἀργυρίῳ κεχρημένῳ, καὶ προσ-
τιθέντι ἑτέρας τρεισκαίδεκα μνᾶς, πῶς οὐχὶ πολλοὺς
ἦν παραληπτέον μάρτυρας; καὶ εἰ τοῦτ' ἔπραξας, οὐδ'
31 ἂν εἷς σοῦ μᾶλλον τῶν πλεόντων ἐθαυμάζετο. σὺ δ'
ἀντὶ τοῦ πολλοὺς μάρτυρας τούτων ποιεῖσθαι, πάντας
ἀνθρώπους λανθάνειν ἐπειρῶ, ὥσπερ ἀδικῶν τι. καὶ
εἰ μὲν ἐμοὶ τῷ δανείσαντι ἀπεδίδους, οὐδὲν ἂν ἔδει
μαρτύρων· τὴν γὰρ συγγραφὴν ἀνελόμενος ἀπήλλαξο
ἂν τοῦ συμβολαίου· νῦν δ' οὐκ ἐμοί, ἀλλ' ἑτέρῳ ὑπὲρ
ἐμοῦ ἀποδιδούς, καὶ οὐκ Ἀθήνησιν, ἀλλ' ἐν Βοσπόρῳ,
καὶ τῆς συγγραφῆς σοι κειμένης Ἀθήνησι καὶ πρὸς
ἐμέ, καὶ ᾧ τὸ χρυσίον ἀπεδίδους ὄντος θνητοῦ καὶ
πέλαγος τοσοῦτον μέλλοντος πλεῖν, μάρτυρα οὐδέν'
32 ἐποιήσω, οὔτε δοῦλον οὔτ' ἐλεύθερον. ἡ γὰρ συγ-
γραφή με, φησί, τῷ ναυκλήρῳ ἐκέλευεν ἀποδοῦναι τὸ
χρυσίον. μάρτυρας δέ γ' οὐκ ἐκώλυε παραλαβεῖν, οὐδὲ
τὰς ἐπιστολὰς ἀποδοῦναι. καὶ οἵδε μὲν πρὸς σὲ δύο
συγγραφὰς ἐποιήσαντο ὑπὲρ τοῦ συμβολαίου, ὡς ἂν οἱ
μάλιστ' ἀπιστοῦντες· σὺ δὲ μόνος μόνῳ φῂς δοῦναι

τῷ ναυκλήρῳ τὸ χρυσίον, εἰδὼς κατὰ σοῦ κειμένην
Ἀθήνησι συγγραφὴν πρὸς τοῦτον.

33 Λέγει δ' ὡς ἡ συγγραφὴ σωθείσης τῆς νεὼς αὐτὸν
ἀποδοῦναι κελεύει τὰ χρήματα. καὶ γὰρ ἐνθέσθαι τἀ-
γοράσματα εἰς τὴν ναῦν κελεύει σε, εἰ δὲ μή, πεντα-
κισχιλίας δραχμὰς ἀποτίνειν. σὺ δὲ τοῦτο μὲν τῆς
συγγραφῆς οὐ λαμβάνεις, παραβεβηκὼς δ' εὐθὺς ἐξ
ἀρχῆς καὶ τὰ χρήματα οὐκ ἐνθέμενος, ἀμφισβητεῖς 917
πρὸς ἓν ῥῆμα τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτ' ἀνῃρη-
κὼς αὐτός. ὁπότε γὰρ ἐν τῷ Βοσπόρῳ φῂς μὴ τὰ
χρήματ' ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν, ἀλλὰ τὸ χρυσίον τῷ
ναυκλήρῳ ἀποδοῦναι, τί ἔτι περὶ τῆς νεὼς διαλέγει;
οὐ γὰρ μετέσχηκας τοῦ κινδύνου διὰ τὸ μηδὲν ἐνθέ-
34 σθαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὥρμησεν
ἐπὶ ταύτην τὴν σκῆψιν, ὡς ἐντεθειμένος τὰ χρήματα
εἰς τὴν ναῦν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἔμελλεν ἐλεγ-
χθήσεσθαι ψευδόμενος, ἔκ τε τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐν
Βοσπόρῳ παρὰ τοῖς ἐλλιμενισταῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ
ἐμπορίῳ ἐπιδημούντων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τηνι-
καῦτα μεταβαλόμενος συνίσταται μετὰ τοῦ Λάμπιδος
35 καὶ φησὶν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι, ἐφόδιον
μὲν λαβὼν τὸ τὴν συγγραφὴν κελεύειν, οὐκ ἂν ἡγού-
μενος δ' ἡμᾶς εὐπόρως ἐλέγξαι ὅσα μόνοι πρὸς αὑτοὺς
αὐτοὶ πράξειαν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅσα μὲν εἶπε πρὸς
ἐμὲ πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἐντὸς ὢν αὑτοῦ
φησιν εἰπεῖν· ἐπειδὴ δὲ τὸ χρυσίον τοὐμὸν ἐμερίσατο,
τότ' ἐντὸς εἶναί φησιν αὑτοῦ καὶ πάντ' ἀκριβῶς μνη-
μονεύειν.

36 Εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμοῦ μόνου κατε-
φρόνει Λάμπις, οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστόν· νῦν δὲ πολλῷ
δεινότερα τούτου πέπρακται αὐτῷ πρὸς πάντας ὑμᾶς.

κήρυγμα γὰρ ποιησαμένου Παιρισάδου ἐν Βοσπόρῳ, ἐάν τις βούληται Ἀθήναζε εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον σιτηγεῖν, ἀτελῆ τὸν σῖτον ἐξάγειν, ἐπιδημῶν ἐν τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λάμπις ἔλαβε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ὀνόματι, γεμίσας δὲ
δὲ ναῦν μεγάλην σίτου ἐκόμισεν εἰς Ἄκανθον κἀκεῖ 918
37 διέθετο ὁ κοινωνήσας τούτῳ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων. καὶ ταῦτ' ἔπραξεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οἰκῶν μὲν Ἀθήνησιν, οὔσης δ' αὐτῷ γυναικὸς ἐνθάδε καὶ παίδων, τῶν δὲ νόμων τὰ ἔσχατα ἐπιτίμια προτεθηκότων, εἴ τις οἰκῶν Ἀθήνησιν ἄλλοσέ ποι σιτηγήσειεν ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, ἔτι δ' ἐν τοιούτῳ καιρῷ, ἐν ᾧ ὑμῶν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστει οἰκοῦντες διεμετροῦντο τὰ ἄλφιτα ἐν τῷ ᾠδείῳ, οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐν τῷ νεωρίῳ ἐλάμβανον κατ' ὀβολὸν τοὺς ἄρτους καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς στοᾶς τὰ ἄλφιτα, καθ' ἡμίεκτον μετρούμενοι καὶ καταπατούμενοι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τήν τε μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΝΟΜΟΣ.

38 Φορμίων τοίνυν τούτῳ χρώμενος κοινωνῷ καὶ μάρτυρι οἴεται δεῖν ἀποστερῆσαι τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς, οἵ γε σιτηγοῦντες διατετελέκαμεν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον, καὶ τριῶν ἤδη καιρῶν κατειληφότων τὴν πόλιν, ἐν οἷς ὑμεῖς τοὺς χρησίμους τῷ δήμῳ ἐξητάζετε, οὐδενὸς τούτων ἀπολελείμμεθα, ἀλλ' ὅτε μὲν εἰς Θήβας Ἀλέξανδρος παρῄει, ἐπεδώκαμεν ὑμῖν τάλαντον ἀργυ-
39 ρίου· ὅτε δ' ὁ σῖτος ἐπετιμήθη τὸ πρότερον καὶ ἐγένετο ἑκκαίδεκα δραχμῶν, εἰσαγαγόντες πλείους ἢ μυρίους μεδίμνους πυρῶν διεμετρήσαμεν ὑμῖν τῆς καθεστηκυίας τιμῆς, πέντε δραχμῶν τὸν μέδιμνον, καὶ

ταῦτα πάντες ἴστε ἐν τῷ πομπείῳ διαμετρούμενοι· πέρυσι δ' εἰς τὴν σιτωνίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάλαντον ὑμῖν ἐπεδώκαμεν ἐγώ τε καὶ ὁ ἀδελφός. καί μοι ἀνάγνωθι τούτων τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Ἀλλὰ μὴν εἴ γε δεῖ καὶ τούτοις τεκμαίρεσθαι, 919
οὐκ εἰκὸς ἦν ἐπιδιδόναι μὲν ἡμᾶς τοσαῦτα χρήματα, ἵνα παρ' ὑμῖν εὐδοξῶμεν, συκοφαντεῖν δὲ Φορμίωνα, ἵνα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιείκειαν ἀποβάλωμεν. δικαίως ἂν οὖν βοηθήσαιτε ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐπέδειξα γὰρ ὑμῖν οὔτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ φορτία ἐνθέμενον τοῦτον εἰς τὴν ναῦν ἁπάντων ὧν ἐδανείσατο Ἀθήνηθεν, τῶν τ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ πραθέντων τοὺς τὰ ἑτερόπλοα δα-
41 νείσαντας μόλις διαλύσαντα, ἔτι δ' οὔτ' εὐποροῦντα οὔθ' οὕτως ὄντ' ἀβέλτερον, ὥστ' ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν τριάκοντα μνᾶς καὶ ἐννέα ἀποδοῦναι, πρός τε τούτοις, ὅτε ἀποδοῦναί φησι τὸ χρυσίον Λάμπιδι, οὔτε τὸν παῖδα παραλαβόντα τὸν ἐμὸν οὔτε τὸν κοινωνὸν ἐπιδημοῦντα ἐν Βοσπόρῳ. ἐμοὶ δὲ Λάμπις αὐτὸς μαρτυρῶν φαίνεται ὡς οὐκ ἀπεί-
42 ληφε τὸ χρυσίον, πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι. καίτοι εἰ καθ' ἓν ἕκαστον οὕτως ἐδείκνυε Φορμίων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἄλλως ἄμεινον ἀπελογήσατο. ὑπὲρ δὲ τοῦ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον εἶναι ὁ νόμος αὐτὸς διαμαρτύρεται, κελεύων τὰς δίκας εἶναι τὰς ἐμπορικὰς τῶν συμβολαίων τῶν Ἀθήνησι καὶ εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, καὶ οὐ μόνον τῶν Ἀθήνησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσ' ἂν γένηται ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε. λαβὲ δή μοι τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

43 Ὡς μὲν τοίνυν γέγονέ μοι τὸ συμβόλαιον πρὸς
Φορμίων' Ἀθήνησιν, οὐδ' αὐτοὶ ἔξαρνοί εἰσι, παρα-
γράφονται δὲ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὖσαν.
ἀλλ' εἰς ποῖον δικαστήριον εἰσέλθωμεν ἄνδρες δικα- 920
σταί, εἰ μὴ πρὸς ὑμᾶς, οὗπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιησά-
μεθα; δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ μὲν ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ
Ἀθήναζε ἠδικούμην, εἶναι ἄν μοι παρ' ὑμῖν τὸ δίκαιον
λαβεῖν παρὰ Φορμίωνος, ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβόλαιον ἐν
τῷ ὑμετέρῳ ἐμπορίῳ γέγονε, μὴ φάσκειν παρ' ὑμῖν
44 τούτους ὑφέξειν τὴν δίκην. καὶ ὅτε μὲν Θεοδότῳ τὴν
δίαιταν ἐπετρέψαμεν, ὡμολόγησαν εἶναι καθ' αὑτῶν
ἐμοὶ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον· νυνὶ δὲ τοὐναντίον λέ-
γουσιν ὧν πρότερον αὐτοὶ συγκεχωρήκασιν, ὡς δέον
παρὰ μὲν τῷ Θεοδότῳ τῷ ἰσοτελεῖ ὑποσχεῖν αὐτοὺς
δίκην ἄνευ παραγραφῆς, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Ἀθηναίων
δικαστήριον εἰσερχόμεθα, μηκέτ' εἰσαγώγιμον τὴν δίκην
45 εἶναι. ἐνθυμοῦμαι δ' ἔγωγε, τί ἄν ποτε εἰς τὴν παρα-
γραφὴν ἔγραψεν, εἰ ὁ Θεόδοτος ἀπέγνω τῆς δίκης,
ὅπου νῦν γνόντος τοῦ Θεοδότου ἀπιέναι ἡμᾶς εἰς τὸ
δικαστήριον, οὔ φησι τὴν δίκην εἶναι εἰσαγώγιμον
παρ' ὑμῖν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἔγνω ἀπιέναι. πάθοιμι
μέντἂν δεινότατα, εἰ οἱ μὲν νόμοι τῶν Ἀθήνησι συμ-
βολαίων κελεύουσι τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμο-
θέτας, ὑμεῖς δ' ἀπογνοίητε τῆς δίκης ὀμωμοκότες κατὰ
τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι.

46 Τοῦ μὲν οὖν δανεῖσαι ἡμᾶς τὰ χρήματα αἵ τε συν-
θῆκαι καὶ αὐτὸς οὗτός ἐστι μάρτυς· τοῦ δ' ἀποδεδω-
κέναι οὐδείς ἐστι μάρτυς ἔξω τοῦ Λάμπιδος τοῦ συνα-
δικοῦντος. καὶ οὗτος μὲν εἰς ἐκεῖνον μόνον ἀναφέρει

τὴν ἀπόδοσιν, ἐγὼ δ' εἴς τε τὸν Λάμπιν αὐτὸν καὶ
τοὺς ἀκούσαντας αὐτοῦ ὅτε οὐκ ἔφη ἀπειληφέναι τὸ
χρυσίον. τούτῳ μὲν οὖν τοὺς ἐμοὺς μάρτυρας ἔξεστι
κρίνειν, εἰ μή φησι τἀληθῆ μαρτυρεῖν αὐτούς· ἐγὼ δ'
οὐκ ἔχω τί χρήσωμαι τοῖς τούτου μάρτυσιν, οἵ φασιν 921
εἰδέναι τὸν Λάμπιν μαρτυροῦντα ἀπειληφέναι τὸ χρυ-
σίον. εἰ μὲν γὰρ ἡ μαρτυρία ἡ τοῦ Λάμπιδος κατε-
βάλλετο ἐνταῦθ', ἴσως ἂν ἔφασαν οὗτοι δίκαιον εἶναι
ἐπισκήπτεσθαί μ' ἐκείνῳ· νῦν δ' οὔτε τὴν μαρτυρίαν
ταύτην ἔχω, οὑτοσί τε οἴεται δεῖν ἀθῷος εἶναι οὐδὲν
47 ἐνέχυρον καταλιπὼν ὧν πείθει ὑμᾶς ψηφίσασθαι. πῶς
δ' οὐκ ἂν εἴη ἄτοπον, εἰ αὐτοῦ Φορμίωνος ὁμολογοῦν-
τος δανείσασθαι, φάσκοντος δ' ἀποδεδωκέναι, τὸ μὲν
ὁμολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἄκυρον ποιήσαιτε,
τὸ δ' ἀμφισβητούμενον κύριον ψηφίσαισθε; καὶ ὁ μὲν
Λάμπις, ᾧ οὗτος σκήπτεται μάρτυρι, μαρτυρεῖ ἔξαρνος
γενόμενος τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡς οὐκ ἀπείληφε τὸ χρυσίον·
ὑμεῖς δὲ γνοίητε ὡς ἀπείληφ' ἐκεῖνος, ᾧ οὐκ εἰσὶ μάρ-
48 τυρες τοῦ πράγματος; καὶ ὅσα μὲν εἶπε μετὰ τῆς ἀλη-
θείας, μὴ χρήσαισθε τεκμηρίῳ, ἃ δ' ἐψεύσατο ὕστερον,
ἐπειδὴ διεφθάρη, πιστότερα ταῦθ' ὑπολάβοιτε εἶναι;
καὶ μὴν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολὺ δικαιότερόν ἐστι
τοῖς ἐξ ἀρχῆς ῥηθεῖσι τεκμαίρεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς
ὕστερον τεκταινομένοις. τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐκ παρα-
σκευῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀληθείας ἔλεγε, τὰ δ' ὕστερον
49 ψευδόμενος [καὶ] πρὸς τὸ συμφέρον αὑτῷ. ἀναμνή-
σθητε δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις
ἔξαρνος ἐγένετο ὡς οὐκ εἴη εἰρηκὼς ὅτι οὐκ ἀπείληφε
τὸ χρυσίον, ἀλλ' εἰπεῖν μὲν ὡμολόγει, οὐ μέντοι ἐντός
γ' ὢν αὑτοῦ εἰπεῖν. οὐκ οὖν ἄτοπον, εἰ τῆς ἐκείνου
μαρτυρίας τὸ μὲν πρὸς τοῦ ἀποστεροῦντος πιστῶς

ἀκούσεσθε, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ἀποστερουμένων ἄπιστον 922
50 ἔσται παρ' ὑμῖν; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς
γάρ ἐστε οἱ [αὐτοὶ οἱ] τὸν ἐπιδεδανεισμένον ἐκ τοῦ ἐμ-
πορίου πολλὰ χρήματα καὶ τοῖς δανεισταῖς οὐ παρα-
σχόντα τὰς ὑποθήκας θανάτῳ ζημιώσαντες εἰσαγγελ-
θέντα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ταῦτα πολίτην ὑμέτερον ὄντα
51 καὶ πατρὸς ἐστρατηγηκότος. ἡγεῖσθε γὰρ τοὺς τοιού-
τους οὐ μόνον τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ
κοινῇ βλάπτειν τὸ ἐμπόριον ὑμῶν, εἰκότως. αἱ γὰρ
εὐπορίαι τοῖς ἐργαζομένοις οὐκ ἀπὸ τῶν δανειζομένων,
ἀλλ' ἀπὸ τῶν δανειζόντων εἰσί, καὶ οὔτε ναῦν οὔτε
ναύκληρον οὔτ' ἐπιβάτην ἔστ' ἀναχθῆναι, τὸ τῶν δα-
52 νειζόντων μέρος ἂν ἀφαιρεθῇ. ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις
πολλαὶ καὶ καλαὶ βοήθειαί εἰσιν αὐτοῖς· ὑμᾶς δὲ δεῖ
συνεπανορθοῦντας φαίνεσθαι καὶ μὴ συγχωροῦντας τοῖς
πονηροῖς, ἵν' ὑμῖν ὡς πλείστη ὠφέλεια παρὰ τὸ ἐμπό-
ριον ᾖ. ἔσται δ', ἐὰν φυλάττητε τοὺς τὰ ἑαυτῶν
προϊεμένους, καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν
τοιούτων θηρίων.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὅσαπερ οἷός τ' ἦν εἴρηκα· καλῶ δὲ
καὶ ἄλλον τινὰ τῶν φίλων, ἐὰν κελεύητε.

XXXV.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἀνδροκλῆς δανείσας χρήματα Ἀρτέμωνι Φασηλίτῃ τὸ
γένος, ἐμπόρῳ, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ἀρ-
γύριον, εἰσπράττει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λάκριτον τὸν σοφι- 923*

*στήν, δύο προβαλλόμενος δίκαια, ὅτι τε παρόντος Λακρίτου
καὶ ἀναδεξαμένου τὸ ἀργύριον ἐδάνεισε τῷ Ἀρτέμωνι, καὶ
ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν Ἀρτέμωνος Λάκριτος. ὁ δὲ τῆς
μὲν κληρονομίας ἀφίστασθαί φησι, παραγράφεται δὲ τὴν
δίκην, λέγων μηδὲν ἑαυτῷ πρὸς Ἀνδροκλέα συμβόλαιον εἶναι
μηδὲ συγγραφὴν μηδεμίαν. πάντως δὲ καὶ τὸ ἀναδεδέχθαι
ἔξαρνος γίνεται· οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦθ' ὁμολογῶν ἠγνωμόνει
πρὸς τὴν ἔκτεισιν.*

2 *Οὐκ ὀρθῶς δέ τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον μὴ γνήσιον
εἶναι, ἀμυδροῖς ἀπατηθέντες τεκμηρίοις. τὸ μὲν γὰρ τῆς
φράσεως ἀνειμένον οὐκ ἀπρεπὲς ἰδιωτικοῖς ἀγῶσι, τὸν δὲ
„Δία τὸν ἄνακτα“ κατὰ τὴν τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκειμένου
συνήθειαν δῆλός ἐστιν ὠνομακώς, πρὸς δὲ τὴν παραγραφὴν
ἀσθενέστερον ἀπήντηκε διὰ τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρόν.*

Οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλῖται ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἀλλ' ἅπερ εἰώθασιν. οὗτοι γὰρ δεινό-
τατοι μέν εἰσι δανείσασθαι χρήματ' ἐν τῷ ἐμπορίῳ,
ἐπειδὰν δὲ λάβωσι καὶ συγγραφὴν συγγράψωνται ναυ-
τικήν, εὐθὺς ἐπελάθοντο καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν
2 νόμων καὶ ὅτι δεῖ ἀποδοῦναι αὐτοὺς ἃ ἔλαβον, καὶ
οἴονται, ἐὰν ἀποδῶσιν, ὥσπερ τῶν ἰδίων τι τῶν ἑαυ- 924
τῶν ἀπολωλεκέναι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι σοφίσματα
εὑρίσκουσι καὶ παραγραφὰς καὶ προφάσεις, καὶ εἰσὶ
πονηρότατοι ἀνθρώπων καὶ ἀδικώτατοι. τεκμήριον δὲ
τούτου· πολλῶν γὰρ ἀφικνουμένων εἰς τὸ ὑμέτερον
ἐμπόριον καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πλείους δίκαι
εἰσὶν ἑκάστοτε αὐτῶν τῶν Φασηλιτῶν ἢ τῶν ἄλλων
3 ἁπάντων. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν· ἐγὼ δ' ὦ
ἄνδρες δικασταὶ χρήματα δανείσας Ἀρτέμωνι τῷ τού-
του ἀδελφῷ κατὰ τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους, εἰς τὸν
Πόντον καὶ πάλιν Ἀθήναζε, τελευτήσαντος ἐκείνου

*πρὶν ἀποδοῦναί μοι τὰ χρήματα, Λακρίτῳ τουτῳὶ εἴ-
ληχα τὴν δίκην ταύτην κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τού-
4 τους, καθ' οὕσπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμην, ἀδελφῷ
ὄντι τούτῳ ἐκείνου καὶ ἔχοντι ἅπαντα τὰ Ἀρτέμωνος,
καὶ ὅσ' ἐνθάδε κατέλιπε καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ ἐν τῇ Φα-
σήλιδι, καὶ κληρονόμῳ ὄντι τῶν ἐκείνου ἁπάντων, καὶ
οὐκ ἂν ἔχοντος τούτου δεῖξαι νόμον, ὅστις αὐτῷ δί-
δωσιν ἐξουσίαν, ἔχειν μὲν τὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διῳ-
κηκέναι ὅπως ἐδόκει αὐτῷ, μὴ ἀποδιδόναι δὲ τἀλλότρια
χρήματα, ἀλλὰ λέγειν νῦν ὅτι οὐκ ἔστι κληρονόμος,
5 ἀλλ' ἀφίσταται τῶν ἐκείνου. ἡ μὲν τουτουὶ Λακρίτου
πονηρία τοιαύτη ἐστίν· ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι ὦ ἄνδρες
δικασταὶ εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου περὶ τοῦ πράγματος
τουτουί· κἂν ἐλέγξω αὐτὸν ἀδικοῦντα ἡμᾶς τε τοὺς
δανείσαντας καὶ ὑμᾶς οὐδὲν ἧττον, βοηθεῖτε ἡμῖν τὰ
δίκαια.*

6 *Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ αὐτὸς μὲν οὐδ' ὁπωσ-
τιοῦν ἐγνώριζον τοὺς ἀνθρώπους τούτους· Θρασυμή-
δης δ' ὁ Διοφάντου υἱὸς, ἐκείνου τοῦ Σφηττίου, καὶ* 925
*Μελάνωπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπιτήδειοί μοί εἰσι, καὶ
χρώμεθ' ἀλλήλοις ὡς οἷόν τε μάλιστα. οὗτοι προσ-
ῆλθόν μοι μετὰ Λακρίτου τουτουί, ὁπόθεν δήποτε
7 ἐγνωρισμένοι τούτῳ (οὐ γὰρ οἶδα), καὶ ἐδέοντό μου
δανεῖσαι χρήματ' εἰς τὸν Πόντον Ἀρτέμωνι τῷ τούτου
ἀδελφῷ καὶ Ἀπολλοδώρῳ, ὅπως ἂν ἐνεργοὶ ὦσιν, οὐδὲν
εἰδὼς ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐδ' ὁ Θρασυμήδης τὴν τού-
των πονηρίαν, ἀλλ' οἰόμενος εἶναι ἐπιεικεῖς ἀνθρώ-
πους καὶ οἷοίπερ προσεποιοῦντο καὶ ἔφασαν εἶναι, καὶ
ἡγούμενος ποιήσειν αὐτοὺς πάντα, ὅσαπερ ὑπισχνοῦντο
8 καὶ ἀνεδέχετο Λάκριτος οὑτοσί. πλεῖστον δ' ἄρ' ἦν
ἐψευσμένος, καὶ οὐδὲν ᾔδει οἵοις θηρίοις ἐπλησίαζε*

*τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. κἀγὼ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρα-
συμήδους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ Λακρίτου του-
τουὶ ἀναδεχομένου μοι πάντ' ἔσεσθαι τὰ δίκαια παρὰ
τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοῦ, ἐδάνεισα μετὰ ξένου τινὸς
9 ἡμετέρου Καρυστίου τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου. βού-
λομαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῆς συγγραφῆς ἀκοῦσαι
ὑμᾶς πρῶτον, καθ' ἣν ἐδανείσαμεν τὰ χρήματα, καὶ
τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων τῷ δανείσματι·
ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἐπιδείξομεν, οἷα ἐτοιχωρύχησαν
οὗτοι περὶ τὸ δάνειον. λέγε τὴν συγγραφήν, εἶτα τὰς
μαρτυρίας.*

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

10 *Ἐδάνεισαν Ἀνδροκλῆς Σφήττιος καὶ Ναυσικράτης Κα-
ρύστιος Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολλοδώρῳ Φασηλίταις δραχμὰς
ἀργυρίου τρισχιλίας Ἀθήνηθεν εἰς Μένδην ἢ Σκιώνην,* 926
*καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βόσπορον, ἐὰν δὲ βούλωνται, τῆς ἐπ'
ἀριστερὰ μέχρι Βορυσθένους, καὶ πάλιν Ἀθήναζε, ἐπὶ δια-
κοσίαις εἴκοσι πέντε τὰς χιλίας, ἐὰν δὲ μετ' Ἀρκτοῦρον
ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ' Ἱερόν, ἐπὶ τριακοσίαις
τὰς χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίοις Μενδαίοις τρισχιλίοις, ὃς
πλεύσεται ἐκ Μένδης ἢ Σκιώνης ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν
11 Ὑβλήσιος ναυκληρεῖ. ὑποτιθέασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀφείλοντες
ἐπὶ τούτοις ἄλλῳ οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδανεί-
σονται. καὶ ἀπάξουσι τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἀντι-
φορτισθέντα Ἀθήναζε πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ ἅπαντα.
σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων Ἀθήναζε, ἀποδώσουσιν οἱ
δανεισάμενοι τοῖς δανείσασι τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ
τὴν συγγραφὴν ἡμερῶν εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν Ἀθή-
ναζε, ἐντελὲς πλὴν ἐκβολῆς, ἣς ἂν οἱ σύμπλοι ψηφισά-
μενοι κοινῇ ἐκβάλωνται, καὶ ἄν τι πολεμίοις ἀποτείσωσιν·
τῶν δ' ἄλλων ἁπάντων ἐντελές. καὶ παρέξουσι τοῖς δα-
νείσασι τὴν ὑποθήκην ἀνέπαφον κρατεῖν, ἕως ἂν ἀποδῶσι*

12 τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφήν. ἐὰν δὲ μὴ ἀποδῶσιν ἐν τῷ συγκειμένῳ χρόνῳ, τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν ἐξέστω ὑποθεῖναι καὶ ἀποδόσθαι τῆς ὑπαρχούσης τιμῆς· καὶ ἐάν τι ἐλλείπῃ τοῦ ἀργυρίου, οὗ δεῖ γενέσθαι τοῖς δανείσασι κατὰ τὴν συγγραφήν, παρὰ Ἀρτέμωνος καὶ Ἀπολλοδώρου ἔστω ἡ πρᾶξις τοῖς δανείσασι καὶ ἐκ τῶν τούτων ἁπάντων, καὶ ἐγγείων καὶ ναυτικῶν, πανταχοῦ ὅπου ἂν ὦσι, καθάπερ δίκην ὠφληκότων καὶ 927
ὑπερημέρων ὄντων, καὶ ἑνὶ ἑκατέρῳ τῶν δανεισάντων καὶ
13 ἀμφοτέροις. ἐὰν δὲ μὴ εἰσβάλωσι, μείναντες ἐπὶ κυνὶ ἡμέρας δέκα ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ σῦλαι ὦσιν Ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε τοὺς τόκους ἀποδόντων τοὺς πέρυσι γραφέντας εἰς τὴν συγγραφήν. ἐὰν δέ τι ἡ ναῦς πάθῃ ἀνήκεστον ἐν ᾗ ἂν πλέῃ τὰ χρήματα, σωτηρία δ' ἔσται τῶν ὑποκειμένων, τὰ περιγενόμενα κοινὰ ἔστω τοῖς δανείσασιν. κυριώτερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες Φορμίων Πειραιεύς, Κηφισόδοτος Βοιώτιος, Ἡλιόδωρος Πιθεύς.

14 Λέγε δὴ καὶ τὰς μαρτυρίας

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἀρχενομίδης Ἀρχεδάμαντος Ἀναγυράσιος μαρτυρεῖ συνθήκας παρ' ἑαυτῷ καταθέσθαι Ἀνδροκλέα Σφήττιον, Ναυσικράτην Καρύστιον, Ἀρτέμωνα, Ἀπολλόδωρον Φασηλίτας, καὶ εἶναι παρ' ἑαυτῷ ἔτι κειμένην τὴν συγγραφήν.

Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν παραγενομένων μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Θεόδοτος ἰσοτελής, Χαρῖνος Ἐπιχάρους Λευκονοεύς, Φορμίων Κτησιφῶντος Πειραιεύς, Κηφισόδοτος Βοιώτιος, Ἡλιόδωρος Πιθεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτ' ἐδάνεισεν Ἀνδροκλῆς Ἀπολλοδώρῳ καὶ Ἀρτέμωνι ἀργυρίου τρισχιλίας δραχμάς, καὶ εἰδέναι τὴν συγγραφὴν καταθεμένους παρὰ Ἀρχενομίδῃ Ἀναγυρασίῳ.

15 Κατὰ τὴν συγγραφὴν ταύτην ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐδάνεισα τὰ χρήματα Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ, κελεύοντος τούτου καὶ ἀναδεχομένου ἅπαντ' ἔσεσθαί 928
μοι τὰ δίκαια κατὰ τὴν συγγραφήν, καθ' ἣν ἐδάνεισα τούτου αὐτοῦ γράφοντος καὶ συσσημηναμένου, ἐπειδὴ ἐγράφη. οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὶ οἱ τούτου ἔτι νεώτεροι ἦσαν, μειράκια κομιδῇ, οὑτοσὶ δὲ Λάκριτος Φασηλίτης,
16 μέγα πρᾶγμα, Ἰσοκράτους μαθητής· οὗτος ἦν ὁ πάντα διοικῶν, καὶ ἑαυτῷ με τὸν νοῦν προσέχειν ἐκέλευεν· αὐτὸς γὰρ ἔφη ποιήσειν μοι τὰ δίκαια ἅπαντα καὶ ἐπιδημήσειν Ἀθήνησι, τὸν δ' ἀδελφὸν τὸν αὑτοῦ Ἀρτέμωνα πλεύσεσθαι ἐπὶ τοῖς χρήμασι. καὶ τότε μὲν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτ' ἐβούλετο τὰ χρήματα λαβεῖν παρ' ἡμῶν, καὶ ἀδελφὸς ἔφη εἶναι καὶ κοινωνὸς τοῦ Ἀρτέμωνος, καὶ λόγους θαυμασίως ὡς πιθανοὺς ἔλεγεν·
17 ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τοῦ ἀργυρίου, τοῦτο μὲν διενείμαντο καὶ ἐχρῶντο ὅ τι ἐδόκει τούτοις, κατὰ δὲ τὴν συγγραφὴν τὴν ναυτικήν, καθ' ἣν ἔλαβον τὰ χρήματα, οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἔπραττον, ὡς αὐτὸ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. οὑτοσὶ δὲ Λάκριτος ἁπάντων ἦν τούτων ὁ ἐξηγητής. καθ' ἕκαστον δὲ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ ἐπιδείξω τούτους οὐδ' ὁτιοῦν πεποιηκότας ὑγιές.

18 Πρῶτον μὲν γὰρ γέγραπται ὅτι ἐπ' οἴνου κεραμίοις τρισχιλίοις ἐδανείσαντο παρ' ἡμῶν τὰς τριάκοντα μνᾶς, ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ὑποθήκης ἑτέρων τριάκοντα μνῶν, ὥστ' εἰς τάλαντον ἀργυρίου τὴν τιμὴν εἶναι τοῦ οἴνου καθισταμένην, σὺν τοῖς ἀναλώμασιν, οἷς ἔδει ἀναλίσκεσθαι εἰς τὴν κατασκευὴν τὴν περὶ τὸν

οἶνον· τὰ δὲ τρισχίλια κεράμια ἄγεσθαι ταῦτα εἰς τὸν 929
19 Πόντον ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει. γέ-
γραπται μὲν ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἧς ὑμεῖς ἀκηκόατε· οὗτοι δ' ἀντὶ τῶν τρισχιλίων
κεραμίων οὐδὲ πεντακόσια κεράμια εἰς τὸ πλοῖον ἐνέ-
θεντο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἠγοράσθαι αὐτοῖς τὸν οἶνον,
ὅσον προσῆκε, τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο ὅ τι ἐδόκει τού-
τοις, τὰ δὲ κεράμια τὰ τρισχίλια οὐδ' ἐμέλλησαν οὐδὲ
διενοήθησαν ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συγγρα-
φήν. ὅτι δ' ἀληθῆ ταῦτα λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν
τῶν συμπλεόντων ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ τούτοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ κυβερνᾶν τὴν ναῦν ἣν Ὑβλήσιος
ἐναυκλήρει, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον ἀγόμενον ἐν τῷ
πλοίῳ οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πεντήκοντα,
καὶ οὐ πλείω· ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγώγιμον ἄγεσθαι ἐν τῷ
πλοίῳ Ἀπολλόδωρον εἰς τὸν Πόντον.

Ἱππίας Ἀθηνίππου Ἁλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ἐν τῇ Ὑβλησίου νηὶ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον τὸν Φασηλίτην ἀγόμενον ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Μένδης εἰς τὸν Πόντον οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πεντήκοντα, ἄλλο δὲ μηδὲν φορτίον.

Πρὸς τούσδ' ἐξεμαρτύρησεν Ἀρχιάδης Μνησωνίδου Ἀχαρνεύς· Σώστρατος Φιλίππου Ἱστιαιόθεν, Εὐμάριχος Εὐβοίου Ἱστιαιόθεν, Φιλτιάδης Κτησίου Ξυπεταιών, Διονύσιος Δημοκρατίδου Χολλείδης.

21 Περὶ μὲν οὖν τοῦ πλήθους τοῦ οἴνου, ὅσον ἔδει
αὐτοὺς ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, ταῦτα διεπράξαντο,
καὶ ἤρξαντο εὐθὺς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ πρώτου γεγραμ- 930
μένου παραβαίνειν καὶ μὴ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. μετὰ
δὲ ταῦτ' ἔστιν ἐν τῇ συγγραφῇ, ὅτι ὑποτιθέασι ταῦτ'

ἐλεύθερα καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες, καὶ ὅτι οὐδ'
22 ἐπιδανείσονται ἐπὶ τούτοις παρ' οὐδενός. ταῦτα διαρ-
ρήδην γέγραπται ὦ ἄνδρες δικασταί. οὗτοι δὲ τί ἐποί-
ησαν; ἀμελήσαντες τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ
δανείζονται παρά τινος νεανίσκου, ἐξαπατήσαντες ὡς
οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες· καὶ ἡμᾶς τε παρεκρούσαντο
καὶ ἔλαθον δανεισάμενοι ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις, ἐκεῖνόν
τε τὸν νεανίσκον τὸν δανείσαντα ἐξηπάτησαν ὡς ἐπ'
ἐλευθέροις τοῖς χρήμασι δανειζόμενοι· τοιαῦτα τούτων
ἐστὶ τὰ κακουργήματα. ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶ τὰ σοφί-
σματα Λακρίτου τουτουί. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ ἐπε-
δανείσαντο χρήματα παρὰ τὴν συγγραφήν, μαρτυρίαν
23 ἀναγνώσεται ὑμῖν αὐτοῦ τοῦ ἐπιδανείσαντος. λέγε τὴν
μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἄρατος Ἁλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ δανεῖσαι Ἀπολλοδώρῳ ἕνδεκα μνᾶς ἀργυρίου ἐπὶ τῇ ἐμπορίᾳ, ἣν ἦγεν ἐν τῇ Ὑβλησίου νηὶ εἰς τὸν Πόντον, καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ἀνταγορασθεῖσι, καὶ μὴ εἰδέναι αὐτὸν δεδανεισμένον παρὰ Ἀνδροκλέους ἀργύριον· οὐ γὰρ ἂν δανεῖσαι αὐτὸς Ἀπολλοδώρῳ τὸ ἀργύριον.

24 Αἱ μὲν πανουργίαι τοιαῦται τῶν ἀνθρώπων τού-
των εἰσίν. γέγραπται δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ
ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν ἀποδῶνται ἐν τῷ Πόντῳ
ἃ ἦγον, πάλιν ἀνταγοράζειν χρήματα καὶ ἀντιφορτί- 931
ζεσθαι καὶ ἀπάγειν Ἀθήναζε τὰ ἀντιφορτισθέντα, καὶ
ἐπειδὰν ἀφίκωνται Ἀθήναζε, ἀποδοῦναι εἴκοσιν ἡμε-
ρῶν τὸ ἀργύριον ἡμῖν δόκιμον· ἕως δ' ἂν ἀποδῶσι,
κρατεῖν τῶν χρημάτων ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαφα παρέχειν
25 τούτους, ἕως ἂν ἀπολάβωμεν. γέγραπται μὲν ταῦτα
οὑτωσὶ ἀκριβῶς ἐν τῇ συγγραφῇ· οὗτοι δ' ὦ ἄνδρες

δικασταὶ ἐνταῦθα καὶ ἐπεδείξαντο μάλιστα τὴν ὕβριν
καὶ τὴν ἀναίδειαν τὴν ἑαυτῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ μικρὸν
προσεῖχον τοῖς γράμμασι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῇ συγ-
γραφῇ, ἀλλ' ἡγοῦντο εἶναι τὴν συγγραφὴν ἄλλως ὕθλον
καὶ φλυαρίαν. οὔτε γὰρ ἀντηγόρασαν οὐδὲν ἐν τῷ Πόντῳ
οὔτε ἀντεφορτίσαντο ὥστε ἄγειν Ἀθήναζε· ἡμεῖς τε οἱ
δανείσαντες τὰ χρήματα ἡκόντων αὐτῶν τούτων ἐκ τοῦ
Πόντου οὐκ εἴχομεν ὅτου ἐπιλαβοίμεθα οὐδ' ὅτου κρα-
τοῖμεν, ἕως κομισαίμεθα τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν· οὐδ' ὁτιοῦν
γὰρ εἰσήγαγον εἰς τὸν λιμένα τὸν ὑμέτερον οὗτοι.
26 ἀλλὰ πεπόνθαμεν καινότατον ὦ ἄνδρες δικασταί· ἐν
γὰρ τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν, οὐδὲν ἀδικοῦντες
οὐδὲ δίκην ὠφληκότες οὐδεμίαν τούτοις, σεσυλήμεθα
τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ὑπὸ Φασηλιτῶν, ὥσπερ δεδομένων
συλῶν Φασηλίταις κατ' Ἀθηναίων. ἐπειδὰν γὰρ μὴ
θέλωσιν ἀποδοῦναι ἃ ἔλαβον, τί ἄν τις ἄλλο ὄνομ'
ἔχοι θέσθαι τῷ τοιούτῳ, ἢ ὅτι ἀφαιροῦνται βίᾳ τὰ
ἀλλότρια; ἐγὼ μὲν οὐδ' ἀκήκοα πώποτε πρᾶγμα μια-
ρώτερον, ἢ ὃ οὗτοι διαπεπραγμένοι εἰσὶ περὶ ἡμᾶς,
καὶ ταῦθ' ὁμολογοῦντες λαβεῖν παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα.
27 ὅσα μὲν γὰρ ἀμφισβητήσιμά ἐστι τῶν συμβολαίων, 932
κρίσεως δεῖται ὦ ἄνδρες δικασταί· τὰ δὲ παρ' ἀμφο-
τέρων ὁμολογηθέντα τῶν συντιθεμένων, καὶ περὶ ὧν
συγγραφαὶ κεῖνται ναυτικαί, τέλος ἔχειν ἅπαντες νομί-
ζουσι, καὶ χρῆσθαι προσήκει τοῖς γεγραμμένοις. ὅτι δὲ
κατὰ τὴν συγγραφὴν οὐδ' ὁτιοῦν πεποιήκασιν, ἀλλ'
εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀρξάμενοι ἐκακοτέχνουν καὶ ἐπεβού-
λευον μηδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, ὑπό τε τῶν μαρτύρων καὶ
αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐλέγχονται οὑτωσὶ καταφανῶς.
28 Ὃ δὲ πάντων δεινότατον διεπράξατο Λάκριτος οὑ-
τοσί, δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι· οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάντα ταῦτα

διοικῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφίκοντο δεῦρο, εἰς μὲν τὸ ὑμέ-
τερον ἐμπόριον οὐ καταπλέουσιν, εἰς φωρῶν δὲ λιμένα
ὁρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου
ἐμπορίου, καὶ ἔστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὁρμί-
σασθαι, ὥσπερ ἂν εἴ τις εἰς Αἴγιναν ἢ εἰς Μέγαρα
ὁρμίσαιτο· ἔξεστι γὰρ ἀποπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος τούτου
29 ὅποι ἄν τις βούληται καὶ ὁπηνίκ' ἂν δοκῇ αὐτῷ. καὶ
τὸ μὲν πλοῖον ὥρμει ἐνταῦθα πλείους ἢ πέντε καὶ
εἴκοσιν ἡμέρας, οὗτοι δὲ περιεπάτουν ἐν τῷ δείγματι
τῷ ὑμετέρῳ, καὶ ἡμεῖς προσιόντες διελεγόμεθα, καὶ
ἐκελεύομεν τούτους ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν ὡς τάχιστ'
ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα. οὗτοι δ' ὡμολόγουν τε καὶ
ἔλεγον ὅτι αὐτὰ ταῦτα περαίνοιεν. καὶ ἡμεῖς τούτοις
τε προσῆμεν, καὶ ἅμ' ἐπεσκοποῦμεν εἴ τι ἐξαιροῦνταί
30 ποθεν ἐκ πλοίου ἢ πεντηκοστεύονται. ἐπειδὴ δ' ἡμέραι
τε ἦσαν συχναὶ ἐπιδημοῦσι τούτοις, ἡμεῖς τ' οὐδ'
ὁτιοῦν ηὑρίσκομεν οὔτ' ἐξῃρημένον οὔτε πεπεντηκο-
στευμένον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ τούτων, ἐνταῦθ' ἤδη 933
μᾶλλον προσεκείμεθα ἀπαιτοῦντες. καὶ ἐπειδὴ ἠνω-
χλοῦμεν αὐτοῖς, ἀποκρίνεται Λάκριτος οὑτοσί, ἁδελφὸς
ὁ Ἀρτέμωνος, ὅτι οὐκ ἂν οἷοί τ' εἴησαν ἀποδοῦναι,
ἀλλ' ἀπόλωλεν ἅπαντα τὰ χρήματα· καὶ ἔφη Λάκριτος
31 δίκαιόν τι ἔχειν λέγειν περὶ τούτων. καὶ ἡμεῖς ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ ἠγανακτοῦμεν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, πλέον
δ' οὐδὲν ἦν ἀγανακτοῦσιν ἡμῖν· τούτοις γὰρ οὐδ'
ὁτιοῦν ἔμελεν. οὐδὲν δ' ἧττον ἠρωτῶμεν αὐτούς, ὅν-
τινα τρόπον ἀπολωλότ' εἴη τὰ χρήματα. Λάκριτος δ'
οὑτοσὶ ναυαγῆσαι ἔφη τὸ πλοῖον παραπλέον ἐκ Παν-
τικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν, ναυαγήσαντος δὲ τοῦ πλοίου
ἀπολωλέναι τὰ χρήματα τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἑαυτοῦ, ἃ
ἔτυχεν ἐν τῷ πλοίῳ ἐνόντα· ἐνεῖναι δὲ τάριχός τε καὶ

οἶνον Κῷον καὶ ἄλλ' ἄττα, καὶ ταῦτα ἔφασαν πάντα
ἀντιφορτισθέντα μέλλειν ἀπάγειν Ἀθήναζε, εἰ μὴ ἀπώ-
32 λετο ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ ἃ μὲν ἔλεγε, ταῦτ' ἦν· ἄξιον
δ' ἀκοῦσαι τὴν βδελυρίαν τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ
τὴν ψευδολογίαν. πρός τε γὰρ τὸ πλοῖον τὸ ναυαγῆ-
σαν οὐδὲν ἦν αὐτοῖς συμβόλαιον, ἀλλ' ἦν ἕτερος ὁ
δεδανεικὼς Ἀθήνηθεν ἐπὶ τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν Πόν-
τον καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ πλοίῳ (Ἀντίπατρος ὄνομα ἦν
τῷ δεδανεικότι, Κιτιεὺς τὸ γένος)· τό τ' οἰνάριον τὸ
Κῷον ὀγδοήκοντα στάμνοι ἐξεστηκότος οἴνου, καὶ τὸ
τάριχος ἀνθρώπῳ τινὶ γεωργῷ παρεκομίζετο ἐν τῷ
πλοίῳ ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν, τοῖς ἐργάταις
τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν χρῆσθαι. τί οὖν ταύτας τὰς
33 προφάσεις λέγουσιν; οὐδὲν γὰρ προσήκει. καί μοι
λαβὲ τὴν μαρτυρίαν, πρῶτον μὲν τὴν Ἀπολλωνίδου 934
ὅτι Ἀντίπατρος ἦν ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ πλοίῳ, τούτοις
δ' οὐδ' ὁτιοῦν προσήκει τῆς ναυαγίας, ἔπειτα τὴν
Ἐρασικλέους καὶ τὴν Ἱππίου, ὅτι ὀγδοήκοντα μόνον
κεράμια παρήγετο ἐν τῷ πλοίῳ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀπολλωνίδης Ἁλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ εἰδέναι δανεί-
σαντα Ἀντίπατρον, Κιτιέα τὸ γένος, χρήματα Ὑβλησίῳ
εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ τῇ νηὶ ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει, καὶ
τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν Πόντον· κοινωνεῖν δὲ καὶ αὐτὸς
τῆς νεὼς Ὑβλησίῳ, καὶ συμπλεῖν ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν τῇ
νηί, καὶ ὅτε διεφθάρη ἡ ναῦς, παρεῖναι τοὺς οἰκέτας
τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν ἑαυτῷ, καὶ ὅτι ἡ ναῦς κενὴ
διεφθάρη παραπλέουσα εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου.

34 Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ὑβλησίῳ κυβερνῶν τὴν
ναῦν τὴν εἰς τὸν Πόντον, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναῦς εἰς
Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, εἰδέναι κενὴν τὴν ναῦν

παραπλέουσαν, καὶ Ἀπολλοδώρου αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος
νυνὶ τὴν δίκην μὴ εἶναι οἶνον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ παρά-
γεσθαι τῶν ἐκ Θεοδοσίας τινὶ οἴνου Κῷα κεράμια περὶ
ὀγδοήκοντα.

Ἱππίας Ἀθηνίππου Ἁλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν
Ὑβλησίῳ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναῦς
εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, ἐνθέσθαι Ἀπολλόδωρον
εἰς τὴν ναῦν ἐρίων ἀγγεῖον ἓν ἢ δύο καὶ ταρίχους κε-
ράμια ἕνδεκα ἢ δώδεκα καὶ δέρματ' αἴγεια, δύο δέσμας
ἢ τρεῖς, ἄλλο δ' οὐδέν.

Πρὸς τούσδ' ἐξεμαρτύρησεν Εὐφίλητος Δαμοτίμου
Ἀφιδναῖος· Ἱππίας Τιμοξένου Θυμαιτάδης, Σώστρατος
Φιλίππου Ἱστιαιόθεν, Ἀρχενομίδης Στράτωνος Θριάσιος, 935
Φιλτιάδης Κτησικλέους Ξυπεταιών.

35 Ἡ μὲν ἀναίδεια τοιαύτη τῶν ἀνθρώπων τούτων
ἐστίν. ὑμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐνθυμεῖσθε πρὸς
ὑμᾶς αὐτούς, εἴ τινας πώποτ' ἴστε ἢ ἠκούσατε οἶνον
Ἀθήναζε ἐκ τοῦ Πόντου κατ' ἐμπορίαν εἰσαγαγόντας,
ἄλλως τε καὶ Κῷον. πᾶν γὰρ δήπου τοὐναντίον εἰς
τὸν Πόντον ὁ οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ
ἡμᾶς, ἐκ Πεπαρήθου καὶ Κῶ καὶ Θάσιος καὶ Μενδαῖος
καὶ ἐξ ἄλλων πόλεων παντοδαπός· ἐκ δὲ τοῦ Πόντου
36 ἕτερά ἐστιν ἃ εἰσάγεται δεῦρο. κατεχόμενοι δ' ὑφ'
ἡμῶν καὶ ἐλεγχόμενοι εἴ τι περιγένοιτο τῶν χρημάτων
ἐν τῷ Πόντῳ, ἀπεκρίνατο Λάκριτος οὑτοσί, ὅτι ἑκατὸν
στατῆρες Κυζικηνοὶ περιγένοιντο, καὶ τοῦτο τὸ χρυσίον
δεδανεικὼς εἴη ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ Πόντῳ ναυκλήρῳ,
τινὶ Φασηλίτῃ, πολίτῃ καὶ ἐπιτηδείῳ ἑαυτοῦ, καὶ οὐ
δύναιτο κομίσασθαι, ἀλλὰ σχεδόν τι ἀπολωλὸς εἴη καὶ
37 τοῦτο. ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἔλεγε Λάκριτος οὑτοσί. ἡ δὲ συγ-
γραφὴ οὐ ταῦτα λέγει ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἀντι-
φορτισαμένους ἀπάγειν κελεύει Ἀθήναζε, οὐ δανείζειν

τούτους ὅτῳ ἂν βούλωνται ἐν τῷ Πόντῳ τὰ ἡμέτερα ἄνευ ἡμῶν, ἀλλ' Ἀθήναζε παρέχειν ἀνέπαφα ἡμῖν, ἕως ἂν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα ὅσ' ἐδανείσαμεν. καί μοι ἀναγίγνωσκε τὴν συγγραφὴν πάλιν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

38 Πότερον ὦ ἄνδρες δικασταὶ δανείζειν κελεύει 937
τούτους ἡ συγγραφὴ τὰ ἡμέτερα, καὶ ταῦτ' ἀνθρώπῳ
ὃν ἡμεῖς οὔτε γιγνώσκομεν οὔθ' ἑοράκαμεν πώποτε,
ἢ ἀντιφορτισαμένους κομίσαι Ἀθήναζε καὶ φανερὰ
39 ποιῆσαι ἡμῖν καὶ ἀνέπαφα παρέχειν; ἡ μὲν γὰρ συγ-
γραφὴ οὐδὲν κυριώτερον ἐᾷ εἶναι τῶν ἐγγεγραμμένων,
οὐδὲ προσφέρειν οὔτε νόμον οὔτε ψήφισμα οὔτ' ἄλλ'
οὐδ' ὁτιοῦν πρὸς τὴν συγγραφήν· τούτοις δ' εὐθὺς
ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐμέλησε τῆς συγγραφῆς ταύτης, ἀλλὰ
τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο τοῖς ἡμετέροις ὥσπερ ἰδίοις
οὖσιν αὑτῶν· οὕτως εἰσὶν οὗτοι κακοῦργοι σοφισταὶ
40 καὶ ἄδικοι ἄνθρωποι. ἐγὼ δὲ, μὰ τὸν Δία τὸν ἄνακτα
καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας, οὐδεπώποτ' ἐφθόνησα οὐδ'
ἐπετίμησα ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις βούλεται σοφιστὴς
εἶναι καὶ Ἰσοκράτει ἀργύριον ἀναλίσκειν· μαινοίμην
γὰρ ἄν, εἴ τί μοι τούτων ἐπιμελὲς εἴη. οὐ μέντοι μὰ
Δία οἶμαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ
οἰομένους δεινοὺς εἶναι ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων, οὐδ'
ἀφαιρεῖσθαι, τῷ λόγῳ πιστεύοντας· πονηροῦ γὰρ ταῦτά
41 γ' ἐστι σοφιστοῦ καὶ οἰμωξομένου. Λάκριτος δ' οὑτοσὶ 938
ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων εἰσελήλυθε
ταύτην τὴν δίκην, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ πεπραγμέν'
ἑαυτοῖς περὶ τὸ δάνεισμα τοῦτο, καὶ ἡγούμενος δεινος
εἶναι καὶ ῥᾳδίως λόγους ποριεῖσθαι περὶ ἀδίκων πρα-
γμάτων, οἴεται παράξειν ὑμᾶς ὅποι ἂν βούληται. ταῦτα

γὰρ ἐπαγγέλλεται καὶ δεινὸς εἶναι, καὶ ἀργύριον αἰτεῖ
καὶ μαθητὰς συλλέγει περὶ αὐτῶν τούτων ἐπαγγελλό-
42 μενος παιδεύειν. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς
αὑτοῦ ἐπαίδευσε τὴν παιδείαν ταύτην, ἣν ὑμεῖς αἰσθά-
νεσθε πονηρὰν καὶ ἄδικον ὦ ἄνδρες δικασταί, δανεί-
ζεσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ναυτικὰ χρήματα καὶ ταῦτ'
ἀποστερεῖν καὶ μὴ ἀποδιδόναι. πῶς ἂν γένοιντο πο-
νηρότεροι ἄνθρωποι ἢ τοῦ παιδεύοντος τὰ τοιαῦτα ἢ
αὐτῶν τῶν παιδευομένων; ἐπεὶ δ' οὖν δεινός ἐστι καὶ
πιστεύει τῷ λέγειν καὶ ταῖς χιλίαις δραχμαῖς, αἷς δέ-
43 δωκε τῷ διδασκάλῳ, κελεύσατε αὐτὸν διδάξαι ὑμᾶς,
ἢ ὡς τὰ χρήματ' οὐκ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, ἢ ὡς λα-
βόντες ἀποδεδώκασιν, ἢ ὅτι τὰς ναυτικὰς συγγραφὰς
οὐ δεῖ κυρίας εἶναι, ἢ ὡς δεῖ ἄλλο τι χρήσασθαι τοῖς
χρήμασιν ἢ ἐφ' οἷς ἔλαβον κατὰ τὴν συγγραφήν. τού-
των ὅ τι βούλεται πεισάτω ὑμᾶς. καὶ ἔγωγε καὶ αὐτὸς
συγχωρῶ σοφώτατον εἶναι τοῦτον, ἐὰν ὑμᾶς πείσῃ
τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων τῶν ἐμπορικῶν δικάζοντας.
ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἂν τούτων οἷός τ' εἴη οὗτος
οὔτε διδάξαι οὔτε πεῖσαι.

44 Χωρὶς δὲ τούτων, φέρε πρὸς τῶν θεῶν ὦ ἄνδρες
δικασταί, εἰ τοὐναντίον συνεβεβήκει, μὴ ὁ τούτου 939
ἀδελφὸς ὁ τετελευτηκὼς ἐμοὶ ὤφειλε χρήματα, ἀλλ'
ἐγώ τῳ τούτων, τάλαντον ἢ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἢ πλέον
ἢ ἔλαττον, ἆρ' ἂν οἴεσθε Λάκριτον τουτονὶ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ τοὺς αὐτοὺς λόγους λέγειν, οἷσπερ νυνὶ κατα-
χρῆται, ἢ φάσκειν ἂν αὐτὸν οὐκ εἶναι κληρονόμον ἢ
ἀφίστασθαι τῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐκ ἂν πάνυ πικρῶς
εἰσπράττειν με, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπέπρα-
κται, εἴ τίς τι ἐκείνῳ τῷ τετελευτηκότι ὤφειλεν ἢ ἐν
45 Φασήλιδι ἢ ἄλλοθί που; καὶ εἴγε τις ἡμῶν φεύγων

δίκην ὑπὸ τούτου παραγραφὴν ἐτόλμησε παραγράφεσθαι, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἠγανάκτει ἂν οὗτος καὶ ἐσχετλίαζε πρὸς ὑμᾶς, δεινὰ φάσκων πάσχειν καὶ παρανομεῖσθαι, εἰ μή τις αὐτῷ τὴν δίκην ψηφιεῖται εἰσαγώγιμον εἶναι, ἐμπορικὴν οὖσαν. ἔπειτα ὦ Λάκριτε σοὶ μὲν τοῦτο δίκαιον δοκεῖ εἶναι, ἐμοὶ δὲ διὰ τί οὐκ ἔσται; οὐχ ἅπασιν ἡμῖν οἱ αὐτοὶ νόμοι γεγραμμένοι εἰσὶ καὶ τὸ αὐτὸ δίκαιον περὶ
46 τῶν ἐμπορικῶν δικῶν; ἀλλ᾽ οὕτω βδελυρός τίς ἐστι καὶ ὑπερβάλλων ἅπαντας ἀνθρώπους τῷ πονηρὸς εἶναι, ὥστ᾽ ἐπιχειρεῖ πείθειν ὑμᾶς ψηφίσασθαι μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν ἐμπορικὴν δίκην ταύτην, δικαζόντων ὑμῶν νυνὶ τὰς ἐμπορικὰς δίκας. ἀλλὰ τί κελεύεις ὦ Λάκριτε; μὴ ἱκανὸν εἶναι ἡμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἃ ἐδανείσαμεν χρήματα ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον παραδοθῆναι ὑφ᾽ ὑμῶν προσοφλόντας τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν
47 μὴ ἐκτίνωμεν. καὶ πῶς οὐκ ἂν δεινὸν εἴη καὶ σχέτλιον καὶ αἰσχρὸν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ οἱ δανείσαντες 940
ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ χρήματα ναυτικὰ καὶ ἀποστερούμενοι, ὑπὸ τῶν δανεισαμένων καὶ ἀποστερούντων ἀπάγοιντο εἰς τὸ δεσμωτήριον; ταῦτ᾽ ἐστὶν ὦ Λάκριτε, ἃ τουτουσὶ πείθεις. ἀλλὰ ποῦ χρὴ λαβεῖν δίκην ὦ ἄνδρες δικασταὶ περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβολαίων; παρὰ ποίᾳ ἀρχῇ ἢ ἐν τίνι χρόνῳ; παρὰ τοῖς ἕνδεκα. ἀλλὰ τοιχωρύχους καὶ κλέπτας καὶ τοὺς ἄλλους κακούργους τοὺς ἐπὶ θανάτῳ οὗτοι εἰσάγουσιν. ἀλλὰ
48 παρὰ τῷ ἄρχοντι. οὐκοῦν ἐπικλήρων καὶ ὀρφανῶν καὶ τῶν τοκέων τῷ ἄρχοντι προστέτακται ἐπιμελεῖσθαι. ἀλλὰ νὴ Δία παρὰ τῷ βασιλεῖ. ἀλλ᾽ οὐκ ἐσμὲν γυμνασίαρχοι, οὐδὲ ἀσεβείας οὐδένα γραφόμεθα. ἀλλ᾽ ὁ πολέμαρχος εἰσάξει. ἀποστασίου γε καὶ ἀπροστασίου.

οὐκοῦν ὑπόλοιπόν ἐστιν οἱ στρατηγοί. ἀλλὰ τοὺς τριηράρχους καθιστᾶσιν, ἐμπορικὴν δὲ δίκην οὐδεμίαν εἰσά-
49 γουσιν. ἐγὼ δ᾽ εἰμὶ ἔμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ κληρονόμος ἑνὸς τῶν ἐμπόρων τοῦ λαβόντος παρ᾽ ἡμῶν τὰ ἐμπορικὰ χρήματα. ποῖ οὖν δεῖ ταύτην εἰσελθεῖν τὴν δίκην; δίδαξον ὦ Λάκριτε, μόνον δίκαιόν τι λέγων καὶ κατὰ τοὺς νόμους. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν οὕτω δεινὸς ἄνθρωπος οὐδείς, ὅστις ἂν περὶ τοιούτων πραγμάτων ἔχοι τι δίκαιον εἰπεῖν.

50 Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ὦ ἄνδρες δικασταὶ δεινὰ ἐγὼ πάσχω ὑπὸ Λακρίτου τουτουί, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ ἀποστερεῖσθαι τὰ χρήματα εἰς τοὺς ἐσχάτους ἂν κινδύνους ἀφικόμην τὸ τούτου μέρος, εἰ μή μοι ἡ συγγραφὴ ἐβοήθει ἡ πρὸς τούτους, καὶ ἐμαρτύρει ὅτι εἰς 941
τὸν Πόντον ἔδωκα τὰ χρήματα καὶ πάλιν Ἀθήναζε. ἴστε γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸν νόμον ὡς χαλεπός ἐστιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ Ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἷαι ζημίαι περὶ τούτων εἰσίν, ὡς μεγάλαι
51 καὶ δειναί. μᾶλλον δ᾽ αὐτὸν ἀνάγνωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν᾽ ἀκριβέστερον μάθωσιν.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων μηδενί, μηδὲ ὧν οὗτοι κύριοί εἰσιν, εἰς ναῦν ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξειν σῖτον Ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἑκάστου αὐτῶν. ἐὰν δέ τις ἐκδῷ παρὰ ταῦτ᾽, εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητάς, καθάπερ τῆς νεὼς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται, κατὰ ταὐτά. καὶ δίκη αὐτῷ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου, οὗ ἂν ἐκδῷ ἄλλοσέ ποι ἢ Ἀθήναζε· μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μηδεμία.

52 Ὁ μὲν νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὕτω χαλεπός
ἐστιν· οὗτοι δ᾽ οἱ μιαρώτατοι ἀνθρώπων ἁπάντων, γε-
γραμμένον διαρρήδην ἐν τῇ συγγραφῇ Ἀθήναζε πάλιν
ἥκειν τὰ χρήματα, εἰς Χίον ἐπέτρεψαν καταχθῆναι ἃ
ἐδανείσαντο Ἀθήνηθεν παρ᾽ ἡμῶν. δανειζομένου γὰρ
ἐν τῷ Πόντῳ τοῦ ναυκλήρου τοῦ Φασηλίτου ἕτερα
χρήματα παρά τινος Χίου ἀνθρώπου, οὐ φάσκοντος
δὲ τοῦ Χίου δανείσειν, ἐὰν μὴ ὑποθήκην λάβῃ ἅπανθ᾽
ὅσ᾽ ἦν περὶ τὸν ναύκληρον, καὶ ἐπιτρέπωσι ταῦτα οἱ
πρότερον δεδανεικότες, ἐπέτρεψαν ταῦτα ὑποθήκην γε-
νέσθαι τῷ Χίῳ τὰ ἡμέτερα καὶ κύριον ἐκεῖνον γενέ- 942
53 σθαι ἁπάντων, καὶ οὕτως ἀπέπλεον ἐκ τοῦ Πόντου
μετὰ τοῦ Φασηλίτου ναυκλήρου καὶ μετὰ τοῦ Χίου
τοῦ δεδανεικότος, καὶ ὁρμίζονται ἐν φωρῶν λιμένι, εἰς
δὲ τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐχ ὡρμίσαντο. καὶ νυνὶ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ τὰ Ἀθήνηθεν δανεισθέντα χρήματα
εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν ἐκ τοῦ Πόντου Ἀθήναζε εἰς
54 Χίον κατηγμένα ἐστὶν ὑπὸ τούτων. ὅπερ οὖν ἐν ἀρχῇ
ὑπεθέμην τοῦ λόγου, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖσθε οὐδὲν
ἧττον τῶν δόντων ἡμῶν τὰ χρήματα. σκοπεῖτε δ᾽ ὦ
ἄνδρες δικασταί, πῶς οὐκ ἀδικεῖσθε, ἐπειδάν τις τῶν
νόμων τῶν ὑμετέρων κρείττων ἐγχειρῇ εἶναι, καὶ τὰς
συγγραφὰς τὰς ναυτικὰς ἀκύρους ποιῇ καὶ καταλύῃ, καὶ
τὰ χρήματα τὰ παρ᾽ ἡμῶν εἰς Χίον ᾖ διαπεσταλκώς,
πῶς οὐκ ἀδικεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καὶ ὑμᾶς;

55 Ἐμοὶ μὲν οὖν ἐστιν ὦ ἄνδρὲς δικασταὶ πρὸς τού-
τους ὁ λόγος· τούτοις γὰρ ἔδωκα τὰ χρήματα. τούτοις
δ᾽ ἔσται πρὸς τὸν ναύκληρον ἐκεῖνον τὸν Φασηλίτην,
τὸν πολίτην τὸν αὐτῶν, ᾧ φασὶ δανεῖσαι τὰ χρήματα
ἄνευ ἡμῶν παρὰ τὴν συγγραφήν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς
ἴσμεν τίνα ἐστὶ τὰ πεπραγμένα τούτοις πρὸς τὸν

56 ἑαυτῶν πολίτην, ἀλλ᾽ αὐτοὶ οὗτοι ἴσασιν. ταῦτα ἡγού-
μεθα δίκαια εἶναι, καὶ ὑμῶν δεόμεθα ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ βοηθεῖν ἡμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ κολάζειν τοὺς
κακοτεχνοῦντας καὶ σοφιζομένους, ὥσπερ οὗτοι σοφί-
ζονται. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, ὑμῖν τε αὐτοῖς τὰ συμ-
φέροντα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι, καὶ περιαιρήσεσθε τῶν
πονηρῶν ἀνθρώπων τὰς πανουργίας ἁπάσας, ἃς ἔνιοι 943
πανουργοῦσι περὶ τὰ συμβόλαια τὰ ναυτικά.

XXXVI.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πασίων ὁ τραπεζίτης τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶν ἐξ Ἀρχίππης, Ἀπολλοδώρῳ καὶ Πασικλεῖ, Φορμίων᾽ οἰκέτην ἑαυτοῦ γενόμενον, τετυχηκότα δ᾽ ἔτι πρότερον ἐλευθερίας, ἐπίτροπον τοῦ νεωτέρου τῶν παίδων Πασικλέους κατέλιπε, καὶ τὴν μητέρ᾽ αὐτῶν, παλλακὴν ἑαυτοῦ γενομένην, ἔδωκεν ἐπὶ προικὶ γυναῖκα. Ἀπολλόδωρος οὖν νέμεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν πατρῴαν οὐσίαν πλὴν τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου· ταῦτα γὰρ Φορμίων ἐμεμίσθωτο παρὰ Πασίωνος εἰς ὡρισμένον χρόνον τινά. καὶ τέως μὲν ἐλάμβανε τὸ ἥμισυ τῆς μισθώσεως ἑκάτερος, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὰ νέμονται, καὶ γίγνεται τὸ μὲν ἀσπιδοπηγεῖον Ἀπολλοδώρου, Πασικλέους δ᾽
2 ἡ τράπεζα. ἀποθανούσης δὲ καὶ τῆς μητρὸς ὕστερον, νειμάμενος καὶ τὴν ἐκείνης οὐσίαν, ἐνεκάλει τῷ Φορμίωνι, ὡς πόλλ᾽ ἔχοντι ἑαυτοῦ χρήματα. καθίσαντες οὖν ἑαυτοὺς διαιτητάς, ὥς φησι Φορμίων, Ἀπολλοδώρῳ προσήκοντες Νικίας καὶ Δεινίας καὶ Ἀνδρομένης, ἔπεισαν Ἀπολλόδωρον διαλύσασθαι πρὸς Φορμίωνα τὰ ἐγκλήματα λαβόντα πεντακισχιλίας.

ὁ μὲν οὖν Ἀπολλόδωρος μετὰ ταῦτα πάλιν εἴληχε δίκην
Φορμίωνι, ἀφορμῆς· ἀφορμὴν δ' οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν ὅπερ 944
3 ἡμεῖς ἐνθήκην. ὁ δὲ Φορμίων παραγράφεται, νόμον παρε-
χόμενος τὸν κελεύοντα περὶ ὧν ἂν ἅπαξ ἀφῇ τις καὶ δια-
λύσηται μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι. ἅπτεται μέντοι καὶ τῆς
εὐθείας ὁ ῥήτωρ, δεικνὺς ὡς οὐκ εἶχεν ἡ τράπεζα χρήματ'
ἴδια τοῦ Πασίωνος. τοῦτο δὲ πεποίηκεν, ἵν' ἡ παραγραφὴ
μᾶλλον ἰσχύῃ, τῆς εὐθείας δεικνυμένης τῷ Ἀπολλοδώρῳ
σαθρᾶς.

---

*Τὴν μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν, καὶ ὡς ἀδυνάτως
ἔχει Φορμίων, αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·
ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδείοις ἡμῖν, ἃ σύνισμεν πολ-
λάκις τούτου διεξιόντος ἀκηκοότες, λέγειν καὶ διδά-
σκειν ὑμᾶς, ἵν' εἰδότες καὶ μεμαθηκότες ὀρθῶς [τὰ
δίκαια] παρ' ἡμῶν, ἂν ᾖ δίκαια καὶ εὔορκα, ταῦτα
2 ψηφίσησθε. τὴν μὲν οὖν παραγραφὴν ἐποιησάμεθα
τῆς δίκης, οὐχ ἵν' ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιῶμεν,
ἀλλ' ἵνα τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἐπιδείξῃ μηδ' ὁτιοῦν
ἀδικοῦνθ' ἑαυτὸν οὑτοσί, ἀπαλλαγή τις αὐτῷ γένηται
παρ' ὑμῖν κυρία. ὅσα γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀν-
θρώποις ἰσχυρὰ καὶ βέβαια, ἄνευ τοῦ παρ' ὑμῖν ἀγωνί-
3 σασθαι, ταῦτα πάντα πεποιηκὼς Φορμίων οὑτοσί, καὶ 945
πολλὰ μὲν εὖ πεποιηκὼς Ἀπολλόδωρον τουτονί, πάντα
δ', ὅσων κύριος τῶν τούτου κατελείφθη, διαλύσας καὶ
παραδοὺς δικαίως, καὶ πάντων ἀφεθεὶς μετὰ ταῦτα
τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως, ὡς ὁρᾶτ', ἐπειδὴ φέρειν τοῦ-
τον οὐχ οἷός τ' ἐστί, δίκην ταλάντων εἴκοσιν λαχὼν
αὐτῷ ταύτην συκοφαντεῖ. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἅπαντα τὰ
πραχθέντα τούτῳ πρὸς Πασίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον,
ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι,*

*ἐξ ὧν εὖ οἶδ' ὅτι ἥ τε τούτου συκοφαντία φανερὰ γε-
νήσεται, καὶ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἡ δίκη γνώσεσθ'
ἅμα ταῦτ' ἀκούσαντες.*

4 *Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς συνθήκας,
καθ' ἃς ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν τουτῳὶ καὶ τὸ
ἀσπιδοπηγεῖον. καί μοι λαβὲ τὰς συνθήκας καὶ τὴν
πρόκλησιν καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.*

ΣΥΝΘΗΚΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

*Αἱ μὲν οὖν συνθῆκαι, καθ' ἃς ἐμίσθωσεν ὁ Πα-
σίων τουτῳὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἤδη
καθ' ἑαυτὸν ὄντι, αὗταί εἰσιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι·
δεῖ δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, ἐκ τίνος τρόπου προσ-
ώφειλε τὰ ἕνδεκα τάλανθ' ὁ Πασίων ἐπὶ τὴν τρά-
5 πεζαν. οὐ γὰρ δι' ἀπορίαν ταῦτ' ὤφειλεν, ἀλλὰ διὰ
φιλεργίαν. ἡ μὲν γὰρ ἔγγειος ἦν οὐσία Πασίωνι μά-
λιστα ταλάντων εἴκοσιν, ἀργύριον δὲ πρὸς ταύτῃ δε-
δανεισμένον [ἴδιον] πλέον ἢ πεντήκοντα τάλαντα. ἐν
τούτοις ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν τῶν τῆς τραπέζης 946
6 ἕνδεκα τάλαντ' ἐνεργὰ ἦν. μισθούμενος οὖν ὅδε τὴν
ἐργασίαν αὐτὴν τῆς τραπέζης καὶ τὰς παρακαταθήκας
[λαμβάνων], ὁρῶν ὅτι, μήπω τῆς πολιτείας αὐτῷ παρ'
ὑμῖν οὔσης, οὐχ οἷός τ' ἔσοιτ' εἰσπράττειν ὅσα Πα-
σίων ἐπὶ γῇ καὶ συνοικίαις δεδανεικὼς ἦν, εἵλετο
μᾶλλον αὐτὸν τὸν Πασίωνα χρήστην ἔχειν τούτων τῶν
χρημάτων, ἢ τοὺς ἄλλους χρήστας, οἷς προειμένος ἦν.
καὶ οὕτω διὰ ταῦτ' ἐγράφη [εἰς τὴν μίσθωσιν] προσ-
οφείλων ὁ Πασίων ἕνδεκα τάλαντα, ὥσπερ καὶ μεμαρ-
τύρηται ὑμῖν.*

7 *Ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡ μίσθωσις ἐγένετο, με-
μαρτύρηται ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπικαθημένου· ἐπι-*

γενομένης δ' ἀρρωστίας τῷ Πασίωνι μετὰ ταῦτα, σκέ-
ψασθ' ἃ διέθετο. λαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον
καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὶ καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί,
παρ' οἷς αἱ διαθῆκαι κεῖνται.

ΔΙΑΘΗΚΗ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Πασίων ἐτετελευτήκει ταῦτα δια-
θέμενος, Φορμίων οὑτοσὶ τὴν μὲν γυναῖκα λαμβάνει
κατὰ τὴν διαθήκην, τὸν δὲ παῖδ' ἐπετρόπευεν. ἁρπά-
ζοντος δὲ τούτου καὶ πόλλ' ἀπὸ κοινῶν τῶν χρημά-
των ἀναλίσκειν οἰομένου δεῖν, λογιζόμενοι πρὸς ἑαυ-
τοὺς οἱ ἐπίτροποι, ὅτι, εἰ δεήσει κατὰ τὰς διαθήκας,
ὅσ' ἂν οὗτος ἐκ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλώσῃ, τού-
τοις ἐξελόντας ἀντιμοιρεὶ τὰ λοιπὰ νέμειν, οὐδ' ὁτι-
οῦν ἔσται περιόν, νείμασθαι τὰ ὄνθ' ὑπὲρ τοῦ παιδὸς 947
9 ἔγνωσαν. καὶ νέμονται τὴν ἄλλην οὐσίαν πλὴν ὧν
ἐμεμίσθωθ' οὑτοσί· τούτων δὲ τῆς προσόδου τὴν ἡμί-
σειαν τούτῳ ἀπεδίδοσαν. ἄχρι μὲν οὖν τούτου τοῦ
χρόνου πῶς ἔνεστ' ἐγκαλεῖν αὐτῷ μισθώσεως; οὐ γὰρ
νῦν, ἀλλὰ τότ' εὐθὺς ἔδει χαλεπαίνοντα φαίνεσθαι.
καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐπιγιγνομένας μισθώσεις ὡς οὐκ
10 ἀπείληφεν ἔστ' εἰπεῖν αὐτῷ. οὐ γὰρ ἄν ποτ', ἐπειδὴ
δοκιμασθέντος Πασικλέους ἀπηλλάττετο τῆς μισθώσεως
ὅδε, ἀφήκατ' ἂν αὐτὸν ἁπάντων τῶν ἐγκλημάτων,
ἀλλὰ τότ' ἂν παραχρῆμ' ἀπῃτεῖτ'. εἴ τι προσώφειλεν
ὑμῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐνείμαθ'
οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφὸν παῖδ' ὄντα, καὶ ἀφῆκαν τῆς
μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐγκλημάτων, λαβὲ
ταυτηνὶ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Εὐθὺς τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἀφεῖσαν
τουτονὶ τῆς μισθώσεως, νέμονται τὴν τράπεζαν καὶ τὸ
ἀσπιδοπηγεῖον, καὶ λαβὼν αἵρεσιν Ἀπολλόδωρος, αἱ-
ρεῖται τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἀντὶ τῆς τραπέζης. καίτοι εἰ
ἦν ἰδία τις ἀφορμὴ τουτῳὶ πρὸς τῇ τραπέζῃ, τί δή
ποτ' ἂν εἵλετο τοῦτο μᾶλλον ἢ κείνην; οὔτε γὰρ ἡ
πρόσοδος [ἦν] πλείων, ἀλλ' ἐλάττων (τὸ μὲν γὰρ τά-
λαντον, ἡ δ' ἑκατὸν μνᾶς ἔφερεν), οὔτε τὸ κτῆμ' ἥδιον,
εἰ προσῆν χρήματα τῇ τραπέζῃ [ἴδια]. ἀλλ' οὐ προσῆν.
διόπερ σωφρονῶν εἵλετο τἀσπιδοπηγεῖον· τὸ μὲν γὰρ 948
κτῆμ' ἀκίνδυνόν ἐστιν, ἡ δ' ἐργασία προσόδους ἔχουσ'
ἐπικινδύνους ἀπὸ χρημάτων ἀλλοτρίων.

12 Πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν κἀπιδεικνύναι σημεῖα
τοῦ τοῦτον συκοφαντεῖν ἐγκαλοῦντ' ἀφορμήν. ἀλλ'
οἶμαι μέγιστον μέν ἐστιν ἁπάντων τεκμήριον τοῦ μη-
δεμίαν λαβεῖν ἀφορμὴν εἰς ταῦτα τουτονί, τὸ ἐν τῇ
μισθώσει γεγράφθαι προσοφείλοντα τὸν Πασίων' ἐπὶ
τὴν τράπεζαν, οὐ δεδωκότ' ἀφορμὴν τουτῳί, δεύτερον
δὲ τὸ τοῦτον ἐν τῇ νομῇ μηδὲν ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι,
τρίτον δ', ὅτι μισθῶν ἑτέροις ὕστερον ταὐτὰ ταῦτα
[τοῦ ἴσου ἀργυρίου], οὐ φανήσεται προσμεμισθωκὼς
13 ἰδίαν ἀφορμήν. καίτοι εἰ, ἣν ὁ πατὴρ παρέσχε, ὑπὸ
τοῦδ' ἀπεστερεῖτο, αὐτὸν νῦν προσῆκεν ἄλλοθεν πορί-
σαντα δεδωκέναι. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ
ἐμίσθωσεν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὔφρονι
καὶ Καλλιστράτῳ, καὶ οὐδὲ τούτοις παρέδωκ' ἰδίαν
ἀφορμήν, ἀλλὰ τὰς παρακαταθήκας καὶ τὴν ἀπὸ τού-
των ἐργασίαν αὐτὴν ἐμισθώσαντο, λαβέ μοι τὴν τού-
των μαρτυρίαν, καὶ ὡς τὸ ἀσπιδοπηγεῖον εἵλετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Μεμαρτύρηται μὲν τοίνυν ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτι καὶ τούτοις ἐμίσθωσαν καὶ οὐ παρέδωκαν
ἰδίαν ἀφορμὴν οὐδεμίαν, καὶ ἐλευθέρους τ' ἀφεῖσαν
ὡς μεγάλ' εὖ πεπονθότες, καὶ οὐκ ἐδικάζοντ' οὔτ' ἐκεί-
νοις τότ' οὔτε τούτῳ. ὃν μὲν τοίνυν χρόνον ἡ μήτηρ
ἔζη, ἡ πάντ' ἀκριβῶς εἰδυῖα, οὐδὲν ἔγκλημα πώποτ'
ἐποιήσατο πρὸς τουτονὶ Φορμίων' Ἀπολλόδωρος· ὡς 949
δ' ἐτελεύτησεν ἐκείνη, τρισχιλίας ἐγκαλέσας ἀργυρίου
δραχμὰς πρὸς αἷς ἔδωκεν ἐκείνη δισχιλίαις τοῖς τούτου
παιδίοις, καὶ χιτωνίσκον τινὰ καὶ θεράπαιναν, ἐσυκο-
15 φάντει. καὶ οὐδ' ἐνταῦθα τούτων οὐδὲν ὧν νῦν ἐγκα-
λεῖ λέγων φανήσεται. ἐπιτρέψας δὲ τῷ τε τῆς ἑαυτοῦ
γυναικὸς πατρὶ καὶ τῷ συγκηδεστῇ τῷ αὐτοῦ καὶ Λυ-
σίνῳ καὶ Ἀνδρομένει, πεισάντων τούτων Φορμίωνα
τουτονὶ δοῦναι δωρειὰν τὰς τρισχιλίας καὶ τὸ προσόν,
καὶ φίλον μᾶλλον ἔχειν τοῦτον ἢ διὰ ταῦτ' ἐχθρὸν
εἶναι, λαβὼν τὸ σύμπαν πεντακισχιλίας, καὶ πάντων
ἀφεὶς τῶν ἐγκλημάτων τὸ δεύτερον εἰς τὸ ἱερὸν τῆς
16 Ἀθηνᾶς ἐλθών, πάλιν, ὡς ὁρᾶτε, δικάζεται, πάσας αἰ-
τίας συμπλάσας καὶ ἐγκλήματ' ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου
τοῦ πρὸ τούτου (τοῦτο γάρ ἐστι μέγιστον ἁπάντων),
ἃ οὐδεπώποτ' ᾐτιάσατο. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
λαβέ μοι τὴν γνῶσιν τὴν γενομένην ἐν ἀκροπόλει, καὶ
τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων, ὅτ' ἠφίει τῶν ἐγ-
κλημάτων ἁπάντων Ἀπολλόδωρος, λαμβάνων τοῦτο τὸ
ἀργύριον.

ΓΝΩΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

17 Ἀκούετε τῆς γνώσεως ὦ ἄνδρες δικασταί, ἣν ἔγνω
Δεινίας, οὗ τὴν θυγατέρ' οὗτος ἔχει, καὶ Νικίας ὁ

τὴν ἀδελφὴν τῆς τούτου γυναικὸς ἔχων. ταῦτα τοίνυν
λαβὼν καὶ ἀφεὶς ἁπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ὥσπερ ἢ
πάντων τεθνεώτων τούτων ἢ τῆς ἀληθείας οὐ γενησο-
μένης φανερᾶς, δίκην τοσούτων ταλάντων λαχὼν τολμᾷ
δικάζεσθαι.

18 Τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα καὶ γεγενημένα Φορμίωνι
πρὸς Ἀπολλόδωρον, ἐξ ἀρχῆς ἅπαντ' ἀκηκόατ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι. οἶμαι δ' Ἀπολλόδωρον τουτονί, οὐδὲν 950
ἔχοντα δίκαιον εἰπεῖν περὶ ὧν ἐγκαλεῖ, ἅπερ παρὰ τῷ
διαιτητῇ λέγειν ἐτόλμα, ταῦτ' ἐρεῖν, ὡς τὰ γράμμαθ'
ἡ μήτηρ ἠφάνικεν πεισθεῖσ' ὑπὸ τούτου, καὶ τούτων
ἀπολωλότων οὐκ ἔχει τίνα χρὴ τρόπον ταῦτ' ἐξελέγχειν
19 ἀκριβῶς. περὶ δὴ τούτων καὶ ταύτης τῆς αἰτίας σκέ-
ψασθ' ἡλίκ' ἄν τις ἔχοι τεκμήρι' εἰπεῖν ὅτι ψεύδεται.
πρῶτον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τίς ἐνείματ' ἂν
τὰ πατρῷα μὴ λαβὼν γράμματα, ἐξ ὧν ἔμελλεν εἴσε-
σθαι τὴν καταλειφθεῖσαν οὐσίαν; οὐδὲ εἷς δήπου.
καίτοι δυοῖν δέοντ' εἴκοσιν ἔτη ἐστὶν ἐξ ὅτου ἐνείμω,
καὶ οὐκ ἂν ἔχοις ἐπιδεῖξαι, ὡς ἐνεκάλεσας πώποθ' ὑπὲρ
20 τῶν γραμμάτων. δεύτερον δὲ, τίς οὐκ ἄν, ἡνίκα Πα-
σικλῆς ἀνὴρ γεγονὼς ἐκομίζετο τὸν λόγον τῆς ἐπιτρο-
πῆς, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ γράμματ' ὤκνει τὴν μητέρ' αἰ-
τιᾶσθαι διεφθαρκέναι, τούτῳ ταῦτ' ἐδήλωσεν, ὅπως
διὰ τούτου ταῦτ' ἠλέγχθη; τρίτον δ', ἐκ ποίων γραμ-
μάτων τὰς δίκας ἐλάγχανες; οὗτος γὰρ πολλοῖς τῶν
πολιτῶν δίκας λαγχάνων πολλὰ χρήματ' εἰσπέπρακται,
γράφων εἰς τὰ ἐγκλήματα „ἔβλαψέ μ' ὁ δεῖν' οὐκ ἀπο-
διδοὺς ἐμοὶ τὸ ἀργύριον, ὃ κατέλιπεν ὁ πατὴρ ὀφεί-
21 λοντ' αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασιν“. καίτοι εἰ ἠφάνιστο
τὰ γράμματα, ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγ-
χανεν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τὴν μὲν νομὴν

ἀκηκόαθ', ἣν ἐνείματο, καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν· τῶν δὲ λήξεων τούτων ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. λαβὲ τὰς μαρτυρίας μοι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκοῦν ἐν ταύταις ταῖς λήξεσιν ὡμολόγηκεν ἀπει- 951
ληφέναι τὰ τοῦ πατρὸς γράμματα· οὐ γὰρ δὴ συκοφαντεῖν γε, οὐδ' ὧν οὐκ ὤφειλον οὗτοι δικάζεσθαι φήσειεν ἄν.

22 Νομίζω τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλων καὶ
πολλῶν ὄντων ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν οὐκ ἀδικοῦντα Φορ-
μίωνα τουτονί, μέγιστον ἁπάντων εἶναι, ὅτι Πασικλῆς,
ἀδελφὸς ὢν Ἀπολλοδώρου τουτουί, οὔτε δίκην εἴληχεν
οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν οὗτος ἐγκαλεῖ. καίτοι οὐ δήπου
τὸν μὲν παῖδ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ οὗ
τῶν ὄντων κύριος ἦν, ἐπίτροπος καταλελειμμένος, οὐκ
ἂν ἠδίκει, σὲ δέ, ὃς ἀνὴρ κατελείφθης τέτταρα καὶ εἴ-
κοσιν ἔτη γεγονώς, καὶ ὑπὲρ σαυτοῦ ῥᾳδίως ἂν τὰ δί-
και' ἐλάμβανες εὐθύς, εἴ τι ἠδικοῦ. οὐκ ἔστι ταῦτα.
ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω καὶ ὁ Πασικλῆς οὐδὲν
ἐγκαλεῖ, λαβέ μοι τὴν τούτου μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

23 Ἃ τοίνυν ἤδη περὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσαγώγιμον
εἶναι τὴν δίκην δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ταῦτ' ἀναμνήσθητ'
ἐκ τῶν εἰρημένων. ἡμεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γε-
γενημένου μὲν διαλογισμοῦ καὶ ἀφέσεως τῆς τραπέζης
καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου τῆς μισθώσεως, γεγενημένης
δὲ διαίτης καὶ πάλιν πάντων ἀφέσεως, οὐκ ἐώντων
24 τῶν νόμων δίκας ὧν ἂν ἀφῇ τις ἅπαξ λαγχάνειν, συ-
κοφαντοῦντος τούτου καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζο-

μένου, παρεγραψάμεθ' ἐκ τῶν νόμων μὴ εἶναι τὴν δίκην εἰσαγώγιμον. ἵν' οὖν εἰδῆθ' ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε, τὸν νόμον θ' ὑμῖν τοῦτον ἀναγνώσεται καὶ τὰς μαρτυρίας ἐφεξῆς τῶν παρόντων, ὅτ' ἠφίει τῆς μισθώ- 952
σεως καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐγκλημάτων Ἀπολλόδωρος. λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας ταυτασὶ καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

25 Ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τά τ' ἄλλ' ὧν μὴ εἶναι δίκας, καὶ ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ
ἀπήλλαξεν. εἰκότως· εἰ γάρ ἐστι δίκαιον, ὧν ἂν ἅπαξ
γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι, πολὺ τῶν ἀφε-
θέντων δικαιότερον μὴ εἶναι δίκας. ὁ μὲν γὰρ ἐν ὑμῖν
ἡττηθείς, τάχ' ἂν εἴποι τοῦθ' ὡς ἐξηπατήθηθ' ὑμεῖς·
ὁ δ' αὐτοῦ φανερῶς καταγνοὺς καὶ ἀφεὶς καὶ ἀπαλλά-
ξας, τίν' ἂν αὐτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος τῶν αὐτῶν
πάλιν εἰκότως δικάζοιτο; οὐδεμίαν δήπου. διόπερ τοῦτο
πρῶτον ἔγραψεν ὁ τὸν νόμον θεὶς ὧν μὴ εἶναι δίκας,
ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ ἀπήλλαξεν. ἃ τῳδὶ γέγον' ἀμφότερα·
καὶ γὰρ ἀφῆκεν καὶ ἀπήλλαξεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω,
μεμαρτύρηται ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

Λαβὲ δή μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

26 Ὁ μὲν τοίνυν νόμος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σαφῶς
οὑτωσὶ τὸν χρόνον ὥρισεν· Ἀπολλόδωρος δ' οὑτοσί,
παρεληλυθότων ἐτῶν πλέον ἢ εἴκοσι, τὴν ἑαυτοῦ συ-
κοφαντίαν ἀξιοῖ περὶ πλείονος ὑμᾶς ποιήσασθαι τῶν
νόμων, καθ' οὓς ὀμωμοκότες δικάζετε. καίτοι πᾶσι
μὲν τοῖς νόμοις προσέχειν εἰκός ἐσθ' ὑμᾶς, οὐχ ἥκιστα
27 δὲ τούτῳ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δοκεῖ γάρ μοι καὶ ὁ

Σόλων οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα θεῖναι αὐτόν, ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ὑμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις τὰ
πέντ' ἔτη ἱκανὸν ἡγήσατ' εἶναι εἰσπράξασθαι· κατὰ 953
δὲ τῶν ψευδομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. καὶ ἅμ' ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ὂν τούς τε συμβάλλοντας καὶ τοὺς μάρτυρας ἀεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ τούτων ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς ἐρήμοις.

28 Θαυμάζω τοίνυν ἔγωγ' ὦ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ' ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπολλόδωρος οὑτοσί. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ὑπείληφεν, ὡς ὑμεῖς, μηδὲν ὁρῶντες εἰς χρήματα τοῦτον ἠδικημένον, ὀργιεῖσθ' ὅτι τὴν μητέρ' ἔγημεν αὐτοῦ Φορμίων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτο, οὐδ' αὐτὸν λέληθεν, οὐδ' ὑμῶν πολλούς, ὅτι Σωκράτης ὁ τραπεζίτης ἐκεῖνος, παρὰ τῶν κυρίων ἀπαλλαγεὶς ὥσπερ ὁ τούτου πατήρ, ἔδωκεν Σατύρῳ
29 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτοῦ ποτὲ γενομένῳ. ἕτερος Σωκλῆς τραπεζιτεύσας ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Τιμοδήμῳ τῷ νῦν ἔτ' ὄντι καὶ ζῶντι, γενομένῳ ποθ' αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον ἐνθάδε τοῦτο ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς ἐργασίας ὄντες ταύτας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἔδωκε Στρυμόδωρος Ἑρμαίῳ τῷ ἑαυτοῦ οἰκέτῃ τὴν γυναῖκα, καὶ τελευτησάσης ἐκείνης ἔδωκε πάλιν τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοι τις
30 εἰπεῖν τοιούτους. εἰκότως· ὑμῖν μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς γένει πολίταις, οὐδὲ ἓν πλῆθος χρημάτων ἀντὶ τοῦ γένους καλόν ἐστιν ἑλέσθαι· τοῖς δὲ τοῦτο μὲν δωρεὰν ἢ παρ' ὑμῶν ἢ παρ' ἄλλων τινῶν λαβοῦσι, τῇ τύχῃ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ χρηματίσασθαι καὶ ἑτέρων πλείω κτήσασθαι καὶ αὐτῶν τούτων ἀξιωθεῖσι, ταῦτ' ἐστὶ φυλακτέα. διόπερ Πασίων ὁ πατὴρ

ὁ σὸς οὐ πρῶτος οὐδὲ μόνος, οὐδ' αὐτὸν ὑβρίζων οὐδ' 954
ὑμᾶς τοὺς υἱεῖς, ἀλλὰ μόνην ὁρῶν σωτηρίαν τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασιν, εἰ τοῦτον ἀνάγκῃ ποιήσειεν οἰκεῖον ὑμῖν, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, μητέρα δ' ὑμετέραν
31 τούτῳ. πρὸς μὲν οὖν τὰ συμφέροντ' ἐὰν ἐξετάζῃς, καλῶς βεβουλευμένον αὐτὸν εὑρήσεις· εἰ δὲ πρὸς γένους δόξαν ἀναίνει Φορμίωνα κηδεστήν, ὅρα μὴ γελοῖον ᾖ σὲ ταῦτα λέγειν. εἰ γάρ τις ἔροιτό σε, ποῖόν τιν' ἡγεῖ τὸν πατέρα [τὸν σεαυτοῦ] εἶναι, χρηστὸν εὖ οἶδ' ὅτι φήσειας ἄν. πότερ' οὖν οἴει μᾶλλον ἐοικέναι τὸν τρόπον καὶ πάντα τὸν βίον Πασίωνι σαυτὸν ἢ τουτονί; ἐγὼ μὲν γὰρ τοῦτον. εἶθ' ὃς ἐστιν ὁμοιότερος σοῦ τῷ σῷ πατρί, τοῦτον, εἰ τὴν μητέρα τὴν σὴν
32 ἔγημ', ἀναίνει; ἀλλὰ μὴν ὅτι δόντος γε κἀπισκήψαντος τοῦ σοῦ πατρὸς ταῦτ' ἐπράχθη, οὐ μόνον ἐκ τῆς διαθήκης ἔστιν ἰδεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ σὺ μάρτυς αὐτὸς γέγονας. ὅτε γὰρ τὰ μητρῷα πρὸς μέρος ἠξίους νέμεσθαι, ὄντων παίδων ἐκ τῆς γυναικὸς Φορμίωνι τουτῳί, τόθ' ὡμολόγεις κυρίως δόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κατὰ τοὺς νόμους αὐτὴν γεγαμῆσθαι. εἰ γὰρ αὐτὴν εἶχε λαβὼν ἀδίκως ὅδε μηδενὸς δόντος, οὐκ ἦσαν οἱ παῖδες κληρονόμοι, τοῖς δὲ μὴ κληρονόμοις οὐκ ἦν μετουσία τῶν ὄντων. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται τὸ τέταρτον μέρος λαβεῖν καὶ ἀφεῖναι τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων.

33 Κατ' οὐδὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιον οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν, ἀναιδεστάτους λόγους ἐτόλμα λέγειν
πρὸς τῷ διαιτητῇ, περὶ ὧν προακηκοέναι βέλτιόν ἐσθ' 955
ὑμᾶς, ἕνα μὲν τὸ παράπαν μὴ γενέσθαι διαθήκην, ἀλλ' εἶναι τοῦτο πλάσμα καὶ σκευώρημ' ὅλον, ἕτερον δ' εἵνεκα τούτου πάντα ταῦτα συγχωρεῖν τὸν πρὸ τοῦ

χρόνον καὶ οὐχὶ δικάζεσθαι, ὅτι μίσθωσιν ἤθελεν αὐτῷ
φέρειν Φορμίων πολλὴν καὶ ὑπισχνεῖτ' οἴσειν· ἐπειδὴ
34 δ' οὐ ποιεῖ ταῦτα, τηνικαῦτα, φησί, δικάζομαι. ὅτι δὴ
ταῦτ' ἀμφότερ', ἂν λέγῃ, ψεύσεται καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ
πεπραγμένοις ἐναντί' ἐρεῖ, σκοπεῖτ' ἐκ τωνδί. ὅταν
μὲν τοίνυν τὴν διαθήκην ἀρνῆται, ἐκ τίνος τρόπου
πρεσβεῖα λαβὼν τὴν συνοικίαν κατὰ τὴν διαθήκην
ἔχει, τοῦτ' ἐρωτᾶτ' αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἐρεῖ, ὡς
ὅσα μὲν πλεονεκτεῖν τόνδ' ἔγραψ' ὁ πατήρ, κύρι' ἐστὶ
35 τῆς διαθήκης, τὰ δ' ἄλλ' ἄκυρα. ὅταν δ' ὑπὸ τῶν
τοῦδ' ὑποσχέσεων ὑπάγεσθαι φῇ, μέμνησθ' ὅτι μάρ-
τυρας ὑμῖν παρεσχήμεθα, οἳ χρόνον πολὺν τοῦδ' ἀπηλ-
λαγμένου μισθωταὶ τούτοις ἐγίγνοντο τῆς τραπέζης καὶ
τοῦ ἀσπιδοπηγείου. καίτοι τόθ', ὁπηνίκ' ἐμίσθωσεν
ἐκείνοις, τῷδ' ἐγκαλεῖν παραχρῆμ' ἐχρῆν, εἴπερ ἀληθῆ
ἦν ὑπὲρ ὧν τότ' ἀφεὶς νῦν τούτῳ δικάζεται. ὡς τοί-
νυν ἀληθῆ λέγω, καὶ πρεσβεῖά τε τὴν συνοικίαν ἔλαβεν
κατὰ τὴν διαθήκην, καὶ τῷδ' οὐχ ὅπως ἐγκαλεῖν ᾤετο
δεῖν, ἀλλ' ἐπῄνει, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

36 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα χρή-
ματ' ἔχων ἐκ τῶν μισθώσεων καὶ ἐκ τῶν χρεῶν, ὡς
ἀπορῶν καὶ πάντ' ἀπολωλεκὼς ὀδυρεῖται, βραχέ' ἡμῶν
ἀκούσατε. οὗτος γὰρ ἐκ μὲν τῶν χρεῶν ὁμοῦ τάλαντ' 956
εἴκοσιν εἰσπέπρακται ἐκ τῶν γραμμάτων ὧν ὁ πατὴρ
κατέλιπεν, καὶ τούτων ἔχει πλέον ἢ τὰ ἡμίσεα· πολλῶν
37 γὰρ τὰ μέρη τὸν ἀδελφὸν ἀποστερεῖ. ἐκ δὲ τῶν μι-
σθώσεων, ὀκτὼ μὲν ἐτῶν ἃ Φορμίων εἶχε τὴν τράπε-
ζαν, ὀγδοήκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, τὸ ἥμισυ
τῆς ὅλης μισθώσεως· καὶ ταῦτ' ἐστὶν δέκα τάλαντα

καὶ τετταράκοντα μναῖ· δέκα δὲ τῶν μετὰ ταῦτα, ὧν
ἐμίσθωσαν Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὔφρονι καὶ Καλ-
38 λιστράτῳ, τάλαντον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. χωρὶς δὲ
τούτων, ἐτῶν ἴσως εἴκοσι τῆς ἐξ ἀρχῆς νεμηθείσης
οὐσίας, ἧς αὐτὸς ἐπεμελεῖτο, τὰς προσόδους, πλέον ἢ
μνᾶς τριάκοντα. ἐὰν δ' ἅπαντα συνθῆτε, ὅσ' ἐνείματο,
ὅσ' εἰσεπράξατο, ὅσ' εἴληφε μίσθωσιν, πλέον ἢ τετταρ-
ράκοντα τάλαντ' εἰληφὼς φανήσεται, χωρὶς ὧν οὗτος
εὖ πεποίηκε, καὶ τῶν μητρῴων, καὶ ὧν ἀπὸ τῆς τρα-
πέζης ἔχων οὐκ ἀποδίδωσι πένθ' ἡμιταλάντων καὶ ἑξα-
39 κοσίων δραχμῶν. ἀλλὰ νὴ Δία ταῦθ' ἡ πόλις εἴληφε,
καὶ δεινὰ πέπονθας πολλὰ καταλελῃτουργηκώς. ἀλλ'
ἃ μὲν ἐκ κοινῶν ἐλῃτούργεις τῶν χρημάτων, σὺ καὶ
ἀδελφὸς ἀνηλώσατε· ἃ δ' ὕστερον, οὐκ ἔστιν ἄξια, μὴ
ὅτι δυοῖν ταλάντοιν προσόδου, ἀλλ' οὐδ' εἴκοσι μνῶν.
μηδὲν οὖν τὴν πόλιν αἰτιῶ, μηδ' ἃ σὺ τῶν ὄντων
αἰσχρῶς καὶ κακῶς ἀνήλωκας, ὡς ἡ πόλις εἴληφε, λέγε.
40 ἵνα δ' εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τό τε πλῆθος τῶν
χρημάτων ὧν εἴληφε, καὶ τὰς λῃτουργίας ἃς λελῃ-
τούργηκεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν καθ' ἓν ἕκαστον. λαβέ 957
μοι τὸ βιβλίον τουτὶ καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὶ καὶ
τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

ΒΙΒΛΙΟΝ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

41 Τοσαῦτα [μὲν] τοίνυν χρήματ' εἰληφώς, καὶ χρέα
πολλῶν ταλάντων ἔχων, ὧν τὰ μὲν παρ' ἑκόντων, τὰ
δ' ἐκ τῶν δικῶν εἰσπράττει, ἃ τῆς μισθώσεως ἔξω
τῆς τραπέζης καὶ τῆς ἄλλης οὐσίας, ἣν κατέλιπε Πα-
σίων, ὠφείλετ' ἐκείνῳ καὶ νῦν παρειλήφασιν οὗτοι,
καὶ τοσαῦτ' ἀνηλωκὼς ὅσ' ὑμεῖς ἠκούσατε, οὐδὲ πολ-
λοστὸν μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων,

εἰς τὰς λῃτουργίας, ὅμως ἀλαζονεύσεται καὶ τριηραρ-
42 χίας ἐρεῖ καὶ χορηγίας. ἐγὼ δ', ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ
ταῦτ' ἐρεῖ, ἐπέδειξα, οἶμαι μέντοι, κἂν εἰ [ταῦτα]
πάντ' ἀληθῆ λέγοι, κάλλιον εἶναι καὶ δικαιότερον τόνδ'
ἀπὸ τῶν αὑτοῦ λῃτουργεῖν ὑμῖν, ἢ τούτῳ δόντας τὰ
τοῦδε, μικρὰ τῶν πάντων αὐτοὺς μετασχόντας, τόνδε μὲν
ἐν ταῖς ἐσχάταις ἐνδείαις ὁρᾶν, τοῦτον δ' ὑβρίζοντα
43 καὶ εἰς ἅπερ εἴωθεν ἀναλίσκοντα. ἀλλὰ μὴν περὶ τῆς
γ' εὐπορίας, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κέκτηται,
καὶ ὧν ἐρωτήσειν ἔφησθα, πόθεν τὰ ὄντα κέκτηται
Φορμίων, μόνῳ τῶν ὄντων ἀνθρώπων σοὶ τοῦτον οὐκ
ἔνεστ' εἰπεῖν τὸν λόγον. οὐδὲ γὰρ Πασίων ὁ σὸς πατὴρ
ἐκτήσαθ' εὑρὼν οὐδὲ τοῦ πατρὸς αὐτῷ παραδόντος,
ἀλλ' ἢ παρὰ τοῖς αὑτοῦ κυρίοις Ἀντισθένει καὶ Ἀρχε-
στράτῳ τραπεζιτεύουσι πεῖραν δούς, ὅτι χρηστός ἐστι
44 καὶ δίκαιος, ἐπιστεύθη. ἔστι δ' ἐν ἐμπορίῳ καὶ χρή-
μασιν ἐργαζομένοις ἀνθρώποις φιλεργὸν δόξαι καὶ χρη-
στὸν εἶναι τὸν αὐτὸν θαυμαστὸν ἡλίκον. οὔτ' οὖν
ἐκείνῳ τοῦθ' οἱ κύριοι παρέδωκαν, ἀλλ' αὐτὸς ἔφυ
χρηστός, οὔτε τῷδ' ὁ σὸς πατήρ· σὲ γὰρ ἂν πρότερον 958
τοῦδε χρηστὸν ἐποίησεν, εἰ ἦν ἐπ' ἐκείνῳ. εἰ δὲ τοῦτ'
ἀγνοεῖς, ὅτι πίστις ἀφορμὴ τῶν πασῶν ἐστι μεγίστη
πρὸς χρηματισμόν, πᾶν ἂν ἀγνοήσειας. χωρὶς δὲ τού-
των πολλὰ καὶ τῷ σῷ πατρὶ καὶ σοὶ καὶ ὅλως τοῖς
ὑμετέροις πράγμασι Φορμίων γέγονεν χρήσιμος. ἀλλ'
οἶμαι τῆς σῆς ἀπληστίας καὶ τοῦ σοῦ τρόπου τίς ἂν
45 δύναιτ' ἐφικέσθαι; καὶ δῆτα θαυμάζω πῶς οὐ λογίζῃ
πρὸς σεαυτόν, ὅτι ἔστιν Ἀρχεστράτῳ, τῷ ποτὲ τὸν σὸν
πατέρα κτησαμένῳ, υἱὸς ἐνθάδ', Ἀντίμαχος, πράττων
οὐ κατ' ἀξίαν, ὃς οὐ δικάζεταί σοι, οὐδὲ δεινά φησι πά-
σχειν, εἰ σὺ μὲν χλανίδα φορεῖς, καὶ τὴν μὲν λέλυσαι,

τὴν δ' ἐκδέδωκας ἑταίραν, καὶ ταῦτα γυναῖκ' ἔχων
ποιεῖς. καὶ τρεῖς παῖδας ἀκολούθους περιάγει, καὶ ζῇς
ἀσελγῶς ὥστε καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αἰσθάνεσθαι, αὐτὸς
46 δ' ἐκεῖνος πολλῶν ἐνδεής ἐστιν. οὐδὲ τὸν Φορμίων'
ἐκεῖνος οὐχ ὁρᾷ. καίτοι εἰ κατὰ τοῦτ' οἴει σοι προσ-
ήκειν τῶν τούτου, ὅτι τοῦ πατρός ποτ' ἐγένετο τοῦ
σοῦ, ἐκείνῳ προσήκει μᾶλλον ἢ σοί· ὁ γὰρ αὖ σὸς
πατὴρ ἐκείνων ἐγένετο, ὥστε καὶ σὺ καὶ οὗτος ἐκείνου
γίγνεσθ' ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου. σὺ δ' εἰς τοῦθ' ἥκεις
ἀγνωμοσύνης, ὥσθ' ἃ προσῆκέ σοι τοὺς λέγοντας
ἐχθροὺς νομίζειν, ταῦτ' αὐτὸς ποιεῖς ἀνάγκην εἶναι
47 λέγειν, καὶ ὑβρίζεις μὲν σαυτὸν καὶ τοὺς γονέας τε-
θνεῶτας, προπηλακίζεις δὲ τὴν πόλιν, καὶ ἃ τῆς τού-
των φιλανθρωπίας ἀπολαύσας εὕρεθ' ὁ σὸς πατὴρ καὶ
μετὰ ταῦτα Φορμίων οὑτοσί, ταῦτ' ἀντὶ τοῦ κοσμεῖν
καὶ περιστέλλειν, ἵνα καὶ τοῖς δοῦσιν ὡς εὐσχημονέ- 959
στατ' ἐφαίνετο καὶ τοῖς λαβοῦσιν ὑμῖν, ἄγεις εἰς μέσον,
δεικνύεις, ἐλέγχεις, μόνον οὐκ ὀνειδίζεις οἷον ὄντα σ'
48 ἐποιήσαντ' Ἀθηναῖοι. εἶτ' εἰς τοῦθ' ἥκεις μανίας (τί
γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ;) ὥστ' οὐκ αἰσθάνει, ὅτι καὶ νῦν
ἡμεῖς μὲν ἀξιοῦντες, ἐπειδήπερ ἀπηλλάγη Φορμίων,
μηδέν' ὑπόλογον εἶναι, εἴ ποτε τοῦ σοῦ πατρὸς ἐγέ-
νετο, ὑπὲρ σοῦ λέγομεν, σὺ δὲ μηδέποτ' ἐξ ἴσου σοι
γενέσθαι τοῦτον ἀξιῶν, κατὰ σαυτοῦ λέγεις· ἃ γὰρ
ἂν σὺ δίκαια σαυτῷ κατὰ τούτου τάξῃς, ταὐτὰ ταῦθ'
ἥξει κατὰ σοῦ παρὰ τῶν τὸν σὸν πατέρ' ἐξ ἀρχῆς
κτησαμένων. ἀλλὰ μὴν ὅτι κἀκεῖνος ἦν τινῶν, εἶτ'
ἀπηλλάγη τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ οὗτος ἀφ' ὑμῶν,
λαβέ μοι ταυτασὶ τὰς μαρτυρίας, ὡς ἐγένετο Πασίων
Ἀρχεστράτου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 *Εἶτα τὸν σώσαντα μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ
πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρασχόντα τῷ πατρὶ τῷ τού-
του, τοσαῦτα δ' αὐτὸν τοῦτον ἀγάθ' εἰργασμένον, ὅσ'
ὑμεῖς ἀκηκόατε, τοῦτον οἴεται δεῖν ἑλὼν τηλικαύτην
δίκην ἀδίκως ἐκβαλεῖν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἔχοις οὐδὲν
ἂν ποιῆσαι. εἰς μὲν γὰρ τὰ ὄντ' εἰ βλέποις ἀκριβῶς,
ταῦθ' εὑρήσεις ὧν ἔστιν, ἐὰν, ὃ μὴ γένοιτ', ἐξαπατη-
50 θῶσιν οὗτοι. ὁρᾷς τὸν Ἀριστόλοχον τὸν Χαριδήμου·
ποτ' εἶχεν ἀγρόν, εἶτά γε νῦν πολλοί· πολλοῖς γὰρ
ἐκεῖνος ὀφείλων αὐτὸν ἐκτήσατο. καὶ τὸν Σωσίνομον
καὶ τὸν Τιμόδημον καὶ τοὺς ἄλλους τραπεζίτας, οἵ,
ἐπειδὴ διαλύειν ἐδέησεν οἷς ὤφειλον, ἐξέστησαν ἁπάν-
των τῶν ὄντων. σὺ δ' οὐδὲν οἴει δεῖν σκοπεῖν οὐδ' ὧν 960
ὁ πατήρ σου πολλῷ βελτίων ὢν καὶ ἄμεινον φρονῶν
51 πρὸς ἅπαντ' ἐβουλεύσατο· ὅς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, το-
σούτῳ τοῦτον ἡγεῖτο σοῦ πλείονος ἄξιον εἶναι καὶ σοὶ
καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὑμετέροις πράγμασιν, ὥστ' ἀνδρὸς
ὄντος σοῦ τοῦτον, οὐ σὲ τῶν ἡμίσεων κατέλιπεν ἐπί-
τροπον καὶ τὴν γυναῖκ' ἔδωκε καὶ ζῶν αὐτὸν ἐτίμα,
δικαίως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τραπε-
ζῖται μίσθωσιν οὐ φέροντες, ἀλλ' [αὐτοὶ] αὐτοῖς ἐργα-
ζόμενοι, πάντες ἀπώλοντο, οὗτος δὲ μίσθωσιν φέρων
δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς ὑμῖν ἔσωσε τὴν
52 τράπεζαν. ὧν ἐκεῖνος μὲν χάριν εἶχεν, σὺ δ' οὐδένα
ποιεῖ λόγον, ἀλλ' ἐναντία τῇ διαθήκῃ καὶ ταῖς ἀπ'
ἐκείνης ἀραῖς, γραφείσαις ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός, ἐλαύ-
νεις διώκεις συκοφαντεῖς. ὦ βέλτιστ', εἰ οἷόν τε σὲ
τοῦτ' εἰπεῖν, οὐ παύσει, καὶ γνώσει τοῦθ' ὅτι πολ-
λῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν εἶναι λυσιτελέστερόν ἐστι;*

*σοὶ γοῦν, εἴπερ ἀληθῆ λέγεις, χρήματα μὲν τοσαῦτ'
εἰληφότι πάντ' ἀπόλωλεν, ὡς φῄς· εἰ δ' ἦσθ' ἐπιεικής,
οὐκ ἄν ποτ' αὔτ' ἀνήλωσας.
53 Ἀλλ' ἔγωγε μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πανταχῇ σκο-
πῶν οὐδὲν ὁρῶ, δι' ὅ,τι ἂν σοὶ πεισθέντες τουδὶ κατα-
ψηφίσαιντο. τί γάρ; ὅτι πλησίον ὄντων τῶν ἀδικημά-
των ἐγκαλεῖς; ἀλλ' ἔτεσιν καὶ χρόνοις ὕστερον αἰτιᾷ.
ἀλλ' ὅτι τοῦτον ἀπράγμων ἦσθα τὸν χρόνον; καὶ τίς
οὐκ οἶδ', ὅσα πράγματα πράττων οὐ πέπαυσαι, οὐ
μόνον δίκας ἰδίας διώκων οὐκ ἐλάττους ταυτησί, ἀλλὰ
καὶ δημοσίᾳ συκοφαντῶν καὶ κρίνων τινάς; οὐχὶ Τι-
μομάχου κατηγόρεις; οὐ Καλλίππου τοῦ νῦν ὄντος ἐν
Σικελίᾳ; οὐ πάλιν Μένωνος; οὐκ Αὐτοκλέους; οὐ Τι- 961
54 μοθέου; οὐκ ἄλλων πολλῶν; καίτοι πῶς ἔχει λόγον σὲ
Ἀπολλόδωρον ὄντα, πρότερον τῶν κοινῶν, ὧν μέρος
ἠδικοῦ, δίκην ἀξιοῦν λαμβάνειν, ἢ τῶν ἰδίων ὧν νῦν
ἐγκαλεῖς, ἄλλως τε καὶ τηλικούτων ὄντων, ὡς σὺ φῄς;
τί ποτ' οὖν ἐκείνων κατηγορῶν τόνδ' εἴας; οὐκ ἠδι-
κοῦ, ἀλλ' οἶμαι συκοφαντεῖς νῦν. ἡγοῦμαι τοίνυν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντων μάλιστ' εἰς τὸ πρᾶγμ' εἶναι
τούτων μάρτυρας παρασχέσθαι· τὸν γὰρ συκοφαντοῦντ'
55 ἀεί, τί χρὴ νομίζειν νῦν ποιεῖν; καὶ νὴ Δί' ἔγωγ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω, πάνθ' ὅσα τοῦ τρόπου τοῦ
Φορμίωνός ἐστι σημεῖα καὶ τῆς τούτου δικαιοσύνης
καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτ' εἰς τὸ πρᾶγμ' εἶναι πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ περὶ πάντ' ἄδικος, τάχ' ἂν εἰ
τύχοι καὶ τοῦτον ἠδίκει· ὁ δὲ μηδένα μηδὲν ἠδικηκώς,
πολλοὺς δ' εὖ πεποιηκὼς ἑκών, ἐκ τίνος εἰκότως ἂν
τρόπου τοῦτον μόνον ἠδίκει τῶν πάντων; τούτων τοίνυν
τῶν μαρτυριῶν ἀκούσαντες γνώσεσθε τὸν ἑκατέρου τρό-
56 πον. Ἴθι δὴ λαβὲ τὰς πρὸς Ἀπολλόδωρον τῆς πονηρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἆρ' οὖν ὅμοιος οὑτοσί; σκοπεῖτε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀνάγνωθι δὴ καὶ ὅσα δημοσίᾳ χρήσιμος τῇ πόλει γέγον' οὑτοσί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 *Τοσαῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φορμίων χρή-
σιμος τῇ πόλει γεγονὼς καὶ πολλοῖς ὑμῶν, καὶ οὐδέν'
οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ κακὸν οὐδὲν εἰργασμένος, οὐδ'
ἀδικῶν Ἀπολλόδωρον τουτονί, δεῖται καὶ ἱκετεύει καὶ
ἀξιοῖ σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς συνδεόμεθ' οἱ ἐπιτήδειοι* 962
*ταῦθ' ὑμῶν. ἐκεῖνο δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. τοσαῦτα γὰρ
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρήμαθ' ὑμῖν ἀνεγνώσθη προσ-
ηυπορηκώς, ὅσ' οὔθ' οὗτος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς κέκτηται.
πίστις μέντοι Φορμίωνι παρὰ τοῖς εἰδόσι καὶ τοσού-
των καὶ πολλῷ πλειόνων χρημάτων, δι' ἧς καὶ αὐτὸς*
58 *ἑαυτῷ καὶ ὑμῖν χρήσιμός ἐστιν. ἃ μὴ προῆσθε, μηδ'
ἐπιτρέψητ' ἀνατρέψαι τῷ μιαρῷ τούτῳ [ἀνθρώπῳ],
μηδὲ ποιήσητ' αἰσχρὸν παράδειγμα, ὡς τὰ τῶν ἐργαζο-
μένων καὶ μετρίως ἐθελόντων ζῆν τοῖς βδελυροῖς καὶ
συκοφάνταις ὑπάρχει παρ' ὑμῶν λαβεῖν· πολὺ γὰρ χρη-
σιμώτερ' ὑμῖν παρὰ τῷδ' ὄνθ' ὑπάρχει. ὁρᾶτε γὰρ
αὐτοὶ καὶ ἀκούετε τῶν μαρτύρων, οἷον ἑαυτὸν τοῖς*
59 *δεηθεῖσιν παρέχει. καὶ τούτων οὐδὲν εἵνεκα τοῦ λυσι-
τελοῦντος εἰς χρήματα πεποίηκεν, ἀλλὰ φιλανθρωπίᾳ
καὶ τρόπου ἐπιεικείᾳ. οὔκουν ἄξιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τὸν τοιοῦτον ἄνδρα προέσθαι τούτῳ, οὐδὲ τηνικαῦτ'
ἐλεεῖν ὅτ' οὐδὲν ἔσται τουτῳὶ πλέον, ἀλλὰ νῦν ὅτε κύ-
ριοι καθέστατε σῶσαι· οὐ γὰρ ἔγωγ' ὁρῶ καιρὸν, ἐν*

60 *ᾧ τινι μᾶλλον ἂν βοηθήσειέ τις αὐτῷ. τὰ μὲν οὖν πόλλ'
ὧν Ἀπολλόδωρος ἐρεῖ, νομίζετ' εἶναι λόγον καὶ συκο-
φαντίας, κελεύετε δ' αὐτὸν ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, ἢ ὡς οὐ
διέθετο ταῦθ' ὁ πατήρ, ἢ ὡς ἔστι τις ἄλλη μίσθωσις
πλὴν ἧς ἡμεῖς δείκνυμεν, ἢ ὡς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν δια-
λογισάμενος τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων, ἃ ἔγνω θ' ὁ
κηδεστὴς ὁ τούτου καὶ οὗτος αὐτὸς συνεχώρησεν, ἢ ὡς
διδόασιν οἱ νόμοι δικάζεσθαι τῶν οὕτω πραχθέντων,*
61 *ἢ τῶν τοιούτων τί δεικνύναι. ἐὰν δ' ἀπορῶν αἰτίας
καὶ βλασφημίας λέγῃ καὶ κακολογῇ, μὴ προσέχετε τὸν* 963
*νοῦν, μηδ' ὑμᾶς ἡ τούτου κραυγὴ καὶ ἀναίδει' ἐξαπα-
τήσῃ, ἀλλὰ φυλάττετε καὶ μέμνησθ' ὅσ' ἡμῶν ἀκη-
κόατε. κἂν ταῦτα ποιῆτε, αὐτοί τ' εὐορκήσετε καὶ
τουτονὶ δικαίως σώσετε, ἄξιον ὄντα νὴ τὸν Δία καὶ
θεοὺς ἅπαντας.*
62 *Ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὸν νόμον καὶ τὰς μαρ-
τυρίας τασδί.*

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

XXXVII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πανταίνετος παρὰ Τηλεμάχου τινὸς ἐργαστήριον μεταλλικὸν ἐν Μαρωνείᾳ (τόπος δ' οὗτος τῆς Ἀττικῆς) καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν οἰκέτας ὠνούμενος, δανείζεται παρὰ μὲν Μνησικλέους τάλαντον, παρὰ δὲ Φιλέου

καὶ Πλείστορος πέντε καὶ τετταράκοντα μνᾶς. καὶ ἦν ὠνητὴς
ἐγγεγραμμένος ὁ Μνησικλῆς, καὶ τὰς ὠνὰς εἶχεν αὐτός.
ὕστερον δ' ἀπαιτούμενος τὸ ἀργύριον ὁ Πανταίνετος, δευ-
τέρους λαμβάνει δανειστὰς τόν τε παραγραφόμενον νῦν Νι-
κόβουλον καὶ Εὔεργόν τινα, καὶ τούτοις ὑποθήκην δίδωσι
2 τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ ἀνδράποδα. γραμματεῖον δ' οὐχ ὑπο-
θήκης, ἀλλὰ πράσεως γράφεται. καὶ γίνεται πρατὴρ καὶ
βεβαιωτὴς τοῖς δευτέροις δανεισταῖς ὁ πρότερος δεδανεικὼς
ὁ Μνησικλῆς, ὁ τὰς ὠνὰς ἔχων. καὶ μισθοῦσι τῷ Παν- 964
ταινέτῳ τά τ' ἀνδράποδα καὶ τὸ ἐργαστήριον Εὔεργος καὶ
ὁ Νικόβουλος, ὡς δεσπόται δῆθεν γεγονότες αὐτοῦ. τοσού-
του δὲ μισθοῦσιν ὅσον τὰ δάνειον τόκον ἐποίει. ἐδεδανεί-
κεσαν μὲν γὰρ ἑκατὸν πέντε μνᾶς, ἔδει δὲ κατὰ μνᾶν τόκον
εἶναι δραχμήν. ἑκατὸν οὖν καὶ πέντε δραχμὰς λαμβάνειν
συνέθεντο· καὶ ἦν τοῦτο τῷ μὲν ἔργῳ τόκος, τῷ δ' ὀνόματι
3 μίσθωσις. τούτων πραχθέντων ὁ μὲν Νικόβουλος ἀπεδή-
μησε, παρὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἐκείνου, Ἀθήνησι τάδε
γίγνεται. ὁ Εὔεργος ὁ κοινωνὸς τοῦ δανείσματος, αἰτιώ-
μενος τὸν Πανταίνετον ὡς οὐδὲν τῶν συγκειμένων ἐθέλοντα
ποιεῖν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον κατεῖχεν αὐτοῦ, καὶ δὴ
καὶ ἀργύριον φυλάξας ἐκ τῶν μετάλλων Πανταινέτῳ κομιζό-
μενον, ὅπερ ἔμελλεν εἰς τὸ δημόσιον καταβάλλειν, ἀφείλετο
τὸν κομίζοντ' οἰκέτην βίᾳ· παρὸ καὶ διπλῆν εἰς τὸ δημόσιον
κατέβαλεν, ὡς ἔφη, τὴν καταβολὴν ὁ Πανταίνετος, τῆς προσ-
ηκούσης προθεσμίας δι' Εὔεργον ἐκπεσών. ἐπὶ τούτοις καὶ
4 δίκην ἔλαχε τῷ Εὐέργῳ βλάβης, καὶ εἷλεν αὐτόν. ὡς δ'
ἐπανῆκε καὶ ὁ Νικόβουλος ἐκ τῆς ἀποδημίας καὶ δανεισταὶ
πολλοί τινες ἀνεφαίνοντο τοῦ Πανταὶνέτου πρότερον ἀγνοού-
μενοι, λόγων πολλῶν λεγομένων πέρας συνέβησαν, ὥστε Νι-
κόβουλον μὲν καὶ Εὔεργον ἀπολαμβάνοντας ἑκατὸν καὶ πέντε
μνᾶς ἀποστῆναι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων, ταῦτα
δὲ τοὺς ἑτέρους δανείσαντας ὠνεῖσθαι. πάλιν δ' οὐκ ἐθε-
λόντων τῶν δανειστῶν ὠνεῖσθαι τὰ κτήματα, εἰ μὴ πρατῆρες
αὐτοὶ καὶ βεβαιωταὶ γίγνοιντο Νικόβουλος καὶ Εὔεργος.

πείθεται ὁ Νικόβουλος καὶ ὑπ' αὐτοῦ Πανταινέτου, καθά 965
φησιν, ἀξιούμενος, οὐ πρότερον δ' ἀνεδέξατο, πρὶν τὸν Παν-
5 ταίνετον ἄφεσιν αὐτῷ παντὸς ἐγκλήματος δοῦναι. ὁ δὲ Παν-
ταίνετος ἔδωκε μὲν τὴν ἄφεσιν καὶ ἐπράθη τὰ κτήματα,
οὐδὲν δ' ἧττον καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν ἥνπερ Εὐέργῳ δίκην
εἴληχε, μεταλλικὴν ἐπιγραφόμενος τὴν δίκην, ὡς δὴ τῶν τε
τὰ μέταλλ' ἐργαζομένων εἷς ὢν καὶ περὶ μέταλλον ἠδικη-
μένος. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ Νικοβούλῳ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημά-
των ἀφαιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου κομιζομένων, καὶ περὶ
τῆς τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων πράσεως ὡς παρὰ
τὰς συνθήκας γεγενημένης, καὶ μέντοι καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν.
6 ὁ δὲ Νικόβουλος παραγράφεται τὸν ἀγῶνα καθ' ἕνα μὲν
ἐκεῖνον νόμον τὸν κελεύοντα, περὶ ὧν ἂν ἄφεσις καὶ ἀπαλ-
λαγὴ γένηται, περὶ τούτων μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι, καθ'
ἕτερον δ' ἐκεῖνον, ὃς διαρρήδην καὶ σαφῶς ὁρίζει περὶ τίνων
δεῖ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἰσάγειν, ὧν οὐδὲν πεπονθότα
Πανταίνετον ἀτόπως φησὶ μεταλλικὴν δικάζεσθαι δίκην. καὶ
μὴν καὶ τρίτον παρέχεται νόμον, ὃς διαιρεῖ περὶ ποίων ἐγ-
κλημάτων ποῖα χρὴ κρίνειν δικαστήρια καὶ ποίας ἀρχὰς εἰσ-
άγειν τὰς δίκας· Πανταίνετον δέ φησι παρὰ τοῦτον ποιεῖν
τὸν νόμον, ποικίλ' ἐγκλήματ' εἰς ταὐτὸν μίξαντα καὶ περὶ
πάντων ἐν τῷ μεταλλικῷ δικαστηρίῳ τὴν κατηγορίαν ποιού-
7 μενον. τῷ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀφέσεως νόμῳ κατ' ἀρχὰς κέ-
χρηται, τοῖς δὲ δύο τοῖς ἑτέροις ἐπὶ τοῦ τέλους, καὶ ἀρχό-
μενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς καὶ λήγων εἰς ταύτην. ἐν δὲ
μέσῳ τὴν εὐθυδικίαν πεποίηκεν, ἧς μέγιστον καὶ ἰσχυρότα-
τόν ἐστιν, ὅτι μηδ' ἐπιδημῶν ἐτύγχανε τότε Νικόβουλος, 966
ὅτε Πανταίνετος ἔπασχεν ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τότ' Εὐέργῳ καὶ
νῦν Νικοβούλῳ τὴν δίκην εἴληχεν.

---

*Δεδωκότων ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν νόμων παρα-
γράψασθαι. περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας δικά-
ζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι πρὸς Πανταίνετον*

τουτονί, παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσα-
γώγιμον εἶναι τὴν δίκην, οὐκ οἰόμενος δεῖν ἀφεῖσθαι
τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ', ἐπειδὰν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασι
τοῖς ἄλλοις καὶ ἀφεικότα τοῦτον ἐμαυτὸν [καὶ ἀπηλ-
λαγμένον], ἐγγενέσθαι τούτῳ μὴ φάσκειν ἀληθῆ με
λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμήριον, ὡς εἴπερ ἐπράχθη τι
τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτόν, ἀλλ' ἐπὶ ταύτης
τῆς σκήψεως εἰσελθὼν ἀμφότερ' ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, καὶ
ὡς οὐδὲν ἠδίκηκα τοῦτον, καὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον μοι
2 δικάζεται. εἰ μὲν οὖν ἐπεπόνθει τι τούτων Πανταί-
νετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ, κατ' ἐκείνους ἂν τοὺς χρόνους
εὐθὺς ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον
ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο, οὐσῶν μὲν ἐμμήνων τού-
των τῶν δικῶν, ἐπιδημούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων,
ἁπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων παρ' αὐτὰ τἀδική-
ματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν.
ἐπειδὴ δ' οὐδὲν ἠδικημένος, ὡς καὶ ὑμεῖς οἶδ' ὅτι 967
φήσετε, ἐπειδὰν τὰ πεπραγμέν' ἀκούσητε, τῷ κατορ-
θῶσαι τὴν πρὸς Εὔεργον δίκην ἐπηρμένος συκοφαντεῖ,
ὑπόλοιπόν ἐστι παρ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεί-
ξανθ' ὡς οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω
3 παρασχόμενον, πειράσασθαι σῴζειν ἐμαυτόν. δεήσομαι
δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρι' ὑμῶν ἁπάντων, ἀκοῦσαί τέ
μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοϊκῶς, καὶ προσέχειν
ὅλῳ τῷ πράγματι τὸν νοῦν· πολλῶν γὰρ δικῶν ἐν τῇ
πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὔτ' ἀναιδεστέ-
ραν οὔτε συκοφαντικωτέραν οἶμαι φανήσεσθαι δεδι-
κασμένον, ἧς νῦν οὑτοσὶ λαχὼν εἰσελθεῖν τετόλμηκεν.
ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἷός τ' ὦ διὰ βραχυτάτων, ἅπαντα
τὰ πραχθέντα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς.
4 Ἐδανείσαμεν πέντε καὶ ἑκατὸν μνᾶς ἐγὼ καὶ Εὔ-

εργος ὦ ἄνδρες δικασταὶ Πανταινέτῳ τουτῳί, ἐπ' ἐρ-
γαστηρίῳ τ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ καὶ τριάκοντ'
ἀνδραπόδοις. ἦν δὲ τοῦ δανείσματος τετταράκοντα μὲν
καὶ πέντε [μναῖ] ἐμαί, τάλαντον δ' Εὐέργου. συνέ-
βαινε δὲ τοῦτον ὀφείλειν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτεῖ τά-
λαντον, Φιλέᾳ δ' Ἐλευσινίῳ καὶ Πλείστορι πέντε καὶ
5 τετταράκοντα μνᾶς. πρατὴρ μὲν δὴ τοῦ ἐργαστηρίου
καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν γίγνεται· καὶ
γὰρ ἐώνητ' ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ Τηλεμάχου τοῦ
πρότερον κεκτημένου· μισθοῦται δ' οὗτος παρ' ἡμῶν
τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν
δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἑκάστου. καὶ τιθέμεθα συνθήκας,
ἐν αἷς ἥ τε μίσθωσις ἦν γεγραμμένη καὶ λύσις τούτῳ
6 παρ' ἡμῶν ἔν τινι ῥητῷ χρόνῳ. πραχθέντων δὲ τού- 968
των ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος, ἐγὼ
μὲν ἐκπλέων εἰς τὸν Πόντον εὐθὺς ᾠχόμην, οὗτος δ'
ἐνθάδ' ἦν καὶ Εὔεργος. τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τού-
τοις πρὸς αὑτοὺς, ἕως ἀπεδήμουν ἐγώ, οὐκ ἂν ἔχοιμ'
εἰπεῖν. οὔτε γὰρ ταὐτὰ λέγουσιν οὔτ' ἀεὶ ταὔθ' οὗτός
γε, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βίᾳ παρὰ τὰς
συνθήκας ἐκ τῆς μισθώσεως, τοτὲ δ' αὐτὸν αἴτιον
αὑτῷ πρὸς τὸ δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τοτὲ
7 δ' ἄλλ' ὅ τι ἂν βούληται. ἐκεῖνος δ' ἁπλῶς οὔτε τοὺς
τόκους ἀπολαμβάνων οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συν-
θήκαις ποιοῦντος οὐδὲν τούτου, ἐλθὼν παρ' ἑκόντος
τούτου λαβὼν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ· μετὰ ταῦτα δ' ἀπελ-
θόντα τοῦτον ἥκειν τοὺς ἀμφισβητήσοντας ἄγοντα,
αὐτὸς δ' οὐχ ὑπεξελθεῖν ἐκείνοις, τοῦτον δ' οὐχὶ κω-
λύειν ἔχειν ὅσ' ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη τὰ συγκείμενα.
8 τούτων μὲν δὴ τοιούτους ἀκούω λόγους. ἐκεῖνο δ' οἶδ'
ὅτι, εἰ μὲν οὗτος ἀληθῆ λέγει καὶ δεινὰ πέπονθεν,

*ὥσπερ φήσ᾽, ὑπὸ τοῦ Εὐέργου, ἔχει δίκην ἧς ἐτιμήσατ᾽
αὐτός· εἷλε γὰρ εἰσελθὼν αὐτὸν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου
τῶν αὐτῶν παρὰ τοῦ τε πεποιηκότος δίκαιός ἐστι δίκην
λαβεῖν, καὶ παρ᾽ ἐμοῦ τοῦ μηδ᾽ ἐπιδημοῦντος· εἰ δ᾽ ὁ
Εὔεργος ἀληθῆ λέγει, σεσυκοφάντηται μὲν ὡς ἔοικεν
ἐκεῖνος, ἐγὼ δ᾽ οὐδ᾽ οὕτως τῶν αὐτῶν φεύγοιμ᾽ ἂν
δίκην εἰκότως. ὡς οὖν ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω,
τούτων τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9 *Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ πρατὴρ ἦν ἡμῖν τῶν κτημά-
των, ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐώνητο, καὶ κατὰ τὰς συν-* 969
*θήκας οὗτος ἐμισθώσαθ᾽ ἡμέτερον ὂν τὸ ἐργαστήριον
καὶ τἀνδράποδα, καὶ οὔτε παρῆν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα
πρὸς Εὔεργον τούτῳ πραχθεῖσιν οὔτ᾽ ἐπεδήμουν ὅλως,
ἔλαχέν τε τὴν δίκην ἐκείνῳ καὶ οὐδὲν πώποθ᾽ ἡμῖν
ἐνεκάλει, ἀκούετε τῶν μαρτύρων ὦ ἄνδρες δικασταί.*
10 *ἐπειδὴ τοίνυν ἀφικόμην σχεδόν τι πάντ᾽ ἀπολωλεκὼς
ὅσ᾽ ἔχων ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τοῦτον
μὲν ἀφεστηκότα, τὸν δ᾽ Εὔεργον ἔχοντα καὶ κρατοῦνθ᾽
ὧν ἐωνήμεθα, θαυμαστῶς ὡς ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ πρᾶ-
γμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον· ἢ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει
τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρή-
στην ἀντὶ τούτου τὸν Εὔεργον ἔχειν, καὶ πρὸς ἐκεῖνον
πάλιν μίσθωσιν γράφειν καὶ συμβόλαιον ποιεῖσθαι·*
11 *τούτων δ᾽ οὐδέτερον προῃρούμην. ἀηδῶς δ᾽ ἔχων οἷς
λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησικλέα τὸν πρατῆρα τού-
των ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμην αὐτῷ,
λέγων οἷον ἄνθρωπον προὐξένησέ μοι, καὶ τοὺς ἀμ-
φισβητοῦντας καὶ τί ταῦτ᾽ ἐστὶν ἠρώτων. ἀκούσας δ᾽
ἐκεῖνος, τῶν μὲν ἀμφισβητούντων κατεγέλα, συνελθεῖν*

*δ᾽ ἔφη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνάξειν
αὐτὸς ἡμᾶς, καὶ παραινέσειν τούτῳ πάντα ποιεῖν τὰ*
12 *δίκαι᾽ ἐμοί, καὶ οἴεσθαι πείσειν. ὡς δὲ συνήλθομεν,
τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἧκον δ᾽ οἱ δεδανεικέναι
φάσκοντες τούτῳ, ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τοῖς ἀνδρα-
πόδοις, ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους, καὶ
οὐδὲν ἦν ἁπλοῦν οὐδ᾽ ὑγιὲς τούτων. πάντα δ᾽ ἐξελεγ-
χόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνησικλέους βεβαι-
οῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὡς οὐ δε-* 970
*ξομένους, ἢ κομίσασθαι τὰ χρήματα πάντα παρ᾽ αὐτῶν
καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλῦσαι σφᾶς ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν,
αἰτιώμενοι πολλῷ πλείονος ἄξι᾽ ἔχειν ὧν ἐδεδώκειμεν*
13 *χρημάτων. ἀκούσας δ᾽ ἐγώ, παραχρῆμ᾽, οὐδὲ βουλευ-
σάμενος, κομίσασθαι συνεχώρησα, καὶ τὸν Εὔεργον
ἔπεισα. ἐπειδὴ δ᾽ ἔδει τὰ χρήμαθ᾽ ἡμᾶς ἀπολαμβάνειν
καὶ τὸ πρᾶγμ᾽ εἰς τοῦτο προῆκτο, οὐκ ἔφασαν μετὰ
ταῦτα δώσειν οἱ τότ᾽ ἐκεῖν᾽ ἐπαγγειλάμενοι, εἰ μὴ πρα-
τῆρες γιγνοίμεθ᾽ ἡμεῖς τῶν κτημάτων αὐτοῖς, νοῦν ἔχον-
τες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατ᾽ αὐτό γε τοῦτο· ἑώρων γὰρ
ἡμᾶς οἷ᾽ ἐσυκοφαντούμεθα [ὑπὸ τούτου]. ὡς οὖν καὶ
ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτας τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 *Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμ᾽ ἐνταῦθ᾽ εἱστήκει, καὶ τὰ
μὲν χρήματ᾽ οὐ προΐενθ᾽ οὓς ἐπήγαγεν οὗτος, ἡμεῖς
δ᾽ εἰκότως ἐφαινόμεθ᾽ ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν, ἱκέτευεν
ἐδεῖτ᾽ ἠντιβόλει πρατῆρας ἡμᾶς γίγνεσθαι. ἀξιοῦντος
δὲ τούτου καὶ πολλὰ δεηθέντος ἐμοῦ, καὶ τί οὐ ποιή-*
15 *σαντος; καὶ τοῦθ᾽ ὑπέμεινα. ὁρῶν δ᾽ αὐτὸν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι κακοήθη, καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Μνησι-
κλέους κατηγοροῦντα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δ᾽ ᾧ φίλος ἦν*

τὰ μάλιστα, τῷ Εὐέργῳ, τούτῳ προσκεκρουκότα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα, ἄσμενον φάσκονθ' ἑορακέναι με, ἐπειδὴ δ' ἔδει τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐμοὶ πάλιν δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασιν μέχρι τοῦ προλαβεῖν καὶ τυχεῖν ὧν ἂν δέηται φίλον ὄντα, μετὰ ταῦτα δ'
16 ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνόμενον, ἠξίουν ἀπαλλαττό- 971
μενος καὶ πρατὴρ ὑπὲρ τούτου γιγνόμενος, πάντων ἀφεθεὶς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγείς, οὕτω διαλύεσθαι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων, οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἁπάντων ἐμέ, ἐγὼ δὲ πρατὴρ, ὥσπερ ἐδεῖθ' οὗτος, τῶν κτημάτων ἐγιγνόμην, καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους. κομισάμενος δὲ τἀμαυτοῦ, καὶ τοῦτον οὐδ' ὁτιοῦν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεούς, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτ', ᾠήθην ἂν δίκην μοι λαχεῖν ποτὲ τοῦτον.

17 Τὰ μὲν δὴ γεγενημένα, καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παρεγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί. παρασχόμενος δὲ μάρτυρας, οἳ παρῆσαν ἡνίκ' ἀφιέμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμην, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπιδείξω. καί μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δή μοι καὶ τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὔτ' ἀπεδόμην οἷς [οὗτος] ἐκέλευσεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18 Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσιν οὗτοι μάρτυρες, ὡς ἀφείμεθα καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ὅτε γὰρ λαγχάνων Εὐέργῳ τὴν δίκην εἴασεν ἐμέ, τότ' ἐμαρτύρει [οὗτος] πρὸς ἔμ' αὐτῷ μηδὲν

ἔγκλημ' ὑπόλοιπον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν δήπου, τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντοιν ἀμφοῖν ὁμοίως ἐγκαλῶν, τὸν μὲν εἴασεν τῷ δ' ἐδικάζετο. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων πάλιν λαγχάνειν,
οἶμαι μὲν ὑμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκειν· 972
ὅμως δὲ λέγ' αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτονί.

ΝΟΜΟΣ.

19 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρυς, ὧν ἂν ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ τις, μηκέτι τὰς δίκας εἶναι. καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφότερ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ἡμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτύρων. ἁπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι, ἥκιστα δὲ τούτων. ἃ μὲν γὰρ τὸ δημόσιον πέπρακεν, ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὡς ἀδίκως οὐ
20 προσήκοντα πέπρακεν· καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον, ἔστιν εἰπεῖν ὡς ἐξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησε, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἑκάστου γένοιτ' ἄν τις εἰκότως λόγος. ἃ δ' αὐτὸς ἐπείσθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἔνι δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' ἑαυτὸν αἰτιάσασθαι, ὡς οὐ δικαίως ταῦτ' ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν παρὰ τῶν ἄλλων τι τούτων δικαζόμενοι, τοῖς ὑφ' ἑτέρων δικαίοις ὡρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν, ὁ δ' ὧν ἂν ἀφῇ πάλιν λαγχάνων τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων μάλιστ' ἄξιον τούτοις χαλεπαίνειν.

21 Οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων, ὅτ' ἐγιγνόμην τῶν ἀνδραπόδων πρατήρ, ἐπέδειξα· ὅτι δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατ' ἀρτίως ἀναγιγνωσκομένου τοῦ νόμου. ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μή τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαίοις ἁλισκόμενόν μ' ἐπὶ τοῦτ' ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκαστον

22 ὧν ἐγκαλεῖ βούλομαι δεῖξαι αὐτὸν ψευδόμενον. λέγε
δ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημ', ὅ μοι δικάζεται.

ΕΓΚΛΗΜΑ. 973

Ἔβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου, ὃ ἔφερε καταβολὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου, ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενήκοντα μνῶν, καὶ αἴτιος ἐμοὶ γενόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν τῷ δημοσίῳ.

23 Ἐπίσχες. ταυτὶ πάνθ', ἃ νῦν ἐγκέκληκεν ἐμοί,
πρότερον τὸν Εὔεργον αἰτιασάμενος τὴν δίκην εἷλεν.
μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ λόγου πρὸς
ὑμᾶς, ὡς ἀπεδήμουν, ὅτε τούτοις αἱ πρὸς ἀλλήλους
ἐγίγνοντο διαφοραί· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐγκλή-
ματος τούτου δῆλόν ἐστιν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἐγώ τι
πεποίηκα τούτων ἔγραψεν, ἀλλ' ὑπογράψας ἐπιβουλεῦ-
σαί μ' αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ, προστάξαι φησὶ τῷ παιδὶ
ταῦτα ποιεῖν, ψευδόμενος· πῶς γὰρ ἐγὼ προσέταξ' ἄν,
ὅς ὅτ' ἐξέπλεον τῶν γενησομένων ἐνταῦθ' οὐδ' ὁτιοῦν
24 δήπουθεν ᾔδειν; εἶτα καὶ πόση μωρία, λέγονθ' ὡς
ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα πρᾶξαι, οἰκέτῃ
με ταῦτα προστάξαι γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολίτης πολί-
την δύναιτ' ἂν ποιῆσαι; τί οὖν ἐστι τοῦτο; οὐκ ἔχων
οἶμαι κατ' οὐδὲν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ τούτων ἀνε-
νεγκεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς προσέταξ'
ἐνέγραψεν· οὐδὲ γὰρ λόγος ἦν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐποίησεν.
25 λέγε τἀκόλουθον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ ἐπειδὴ ὦφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, καταστήσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ κύριον τῶν ἐμῶν, ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ.

Ἐπίσχες. πάλιν ταυτὶ πάνθ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρά- 974
γματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. γέγραφεν γὰρ κατα-
στῆσαι μὲν ἐμέ, ἀπαγορεύειν δ' αὐτός. ταῦτα δ' οὐχ
οἷόν τε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ ἂν καθίστην [ἐγὼ]
ὅ γ' ὢν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευεν οὗτος τῷ μὴ
26 παρόντι· πῶς γάρ; πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε ταῦθ'
οὕτω γράψαι; ὁ Εὔεργος τότ' οἶμαι πλημμελῶν ὧν
δέδωκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὤν,
κατέστησέ τιν' οἰκέτην οἴκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυ-
λάττειν ὡς αὑτόν. εἰ μὲν οὖν ἔγραψε τἀληθές, γέλως
ἂν ἦν· τί γάρ, εἰ κατέστησεν Εὔεργος, ἐγώ σ' ἀδικῶ;
φεύγων δὲ τοῦτο, τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἵν' ᾖ
πρὸς ἔμ' αὐτῷ τὸ ἔγκλημα. λέγε τοὐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Κἄπειτα πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθέζεσθαι εἰς τὸν κεγχρεῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ.

27 Τουτὶ παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδές ἐστιν· οὐ γὰρ μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους παραδοῦναι, τοῦτον δὲ μὴ θέλειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δῆλόν ἐστι ψεῦδος ὄν. τίνος γὰρ εἵνεκ' ἔπειθον; ἵνα νὴ Δί' αὐτοὺς κτήσωμαι. ἀλλ' αἱρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν ἢ κομίσασθαι τὰ ἐμαυτοῦ, εἱλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. λέγε δὴ τὴν πρόκλησιν ὅμως.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν, ἀλλὰ φυγών, σκέψασθ' οἷον εὐθέως μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ. λέγε τοὐχόμενον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρῖτιν, ἣν οἱ ἐμοὶ οἰκέται ἠργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον τὸ ἐκ ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος.

Πάλιν ταῦτα πῶς ἔνεστ' ἐμοὶ πεπρᾶχθαι τῷ μὴ 975
29 παρόντι, καὶ περὶ ὧν Εὐέργου κατεδικάσω; λέγε δ'
αὐτοῖς τὸ ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο πρός με.

Ἐπίσχες. τουτὶ πολὺ πάνθ' ὑπερβέβληκε τἄλλα.
πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησίν, ἃς ἔθετο
πρός με. αὗται δ' εἰσὶ τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων
τῶν γιγνομένων τούτῳ τὰ ἡμέτερ' ἡμεῖς, καὶ ἄλλ'
οὐδέν· πρατὴρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν ἐγεγόνει
30 τούτου παρόντος καὶ κελεύοντος. μετὰ ταῦτα τὸν αὐτὸν
τρόπον ἡμεῖς ἑτέροις ἀπεδόμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος
[ἔτι] τούτου, ἀλλὰ καὶ ἱκετεύοντος· οὐδεὶς γὰρ ἤθελεν
δέχεσθαι τοῦτον πρατῆρα. τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐν-
ταῦθα συνθῆκαι; τί τοῦτ' ὦ φαυλότατ' ἀνθρώπων ἐνέ-
γραψας; ἀλλὰ μὴν ὅτι σοῦ κελεύοντος καὶ ἐφ' οἷσπερ
ἐωνήμεθ' αὐτοὶ πάλιν ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

31 Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ· ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε καὶ ἑκατὸν μνῶν ἐωνήμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ· καίτοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρά σ' ἔχων σοὶ δραχμὴν ἔδωκε μίαν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32 Ἔχων μὲν τοίνυν ἣν ἐπείσθη τῶν αὐτοῦ τιμήν,
δεηθεὶς δ' ἐμοῦ τὸ γενέσθαι πρατῆρα καθ' ὃ συνέ-
βαλον ἀργύριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντοιν προσδικάζε- 976
ται. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων ἔτ' ἐστὶ δεινότερα.
λέγε δή μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

33 Ἐνταυθὶ πόλλ' ἄττα καὶ δεινὰ [μοι] ἅμ' ἐγκαλεῖ· καὶ γὰρ αἴκειαν καὶ ὕβριν καὶ βιαίων καὶ πρὸς ἐπικλήρους ἀδικήματα. τούτων δ' εἰσὶν ἑκάστου χωρὶς αἱ δίκαι, καὶ οὔτε πρὸς ἀρχὴν τὴν αὐτὴν οὔθ' ὑπὲρ τιμημάτων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ μὲν αἴκεια καὶ τὰ τῶν βιαίων πρὸς τοὺς τετταράκοντα, αἱ δὲ τῆς ὕβρεως πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἄρχοντα. οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδόασι τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς. λέγ' αὐτοῖς τουτονὶ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

34 Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου πρὸς τῇ ἄλλῃ παραγραφῇ, καὶ οὐκ ὄντων εἰσαγωγέων τῶν θεσμοθετῶν ὑπὲρ ὧν λαγχάνει Πανταίνετος, ἐξαλήλιπται καὶ οὐ πρόσεστι τῇ παραγραφῇ. τὸ δ' ὅπως ὑμεῖς σκοπεῖτε· ἐμοὶ μὲν γάρ, ἕως ἂν ἔχω τὸν νόμον αὐτὸν δεικνύναι, οὐδ' ὁτιοῦν διαφέρει· οὐ γὰρ τὸ γιγνώσκειν καὶ συνιέναι τὰ δίκαι' ὑμῶν ἐξαλεῖψαι δυνήσεται.

35 Λαβὲ δὴ καὶ τὸν μεταλλικὸν νόμον· καὶ γὰρ ἐκ τούτου δείξειν οἴομαι, οὔτ' οὖσαν εἰσαγώγιμον τὴν δίκην, χάριτός τ' ὢν μᾶλλον ἄξιος ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος σαφῶς ὁ νόμος διείρηκεν, ὧν εἶναι δίκας
προσήκει μεταλλικάς. οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος, ἄν τις ἐξ-
είλλῃ τινὰ τῆς ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ· ἐγὼ δ' οὐχ 977
ὅπως αὐτὸς ἐξείλλω τοῦτον, ἀλλ' ὧν ἄλλος ἀπεστέρει,
τούτων ἐγκρατῆ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρατὴρ
36 τούτου δεηθέντος ἐγενόμην. ναί, φησίν· ἀλλὰ κἂν
ἄλλα ἀδικῇ τις περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶ δίκαι.
ὀρθῶς γ' ὦ Πανταίνετε· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν; ἂν τύφῃ
τις, ἂν ὅπλ' ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνῃ τῶν μέτρων
ἐντός. ταῦτ' ἐστὶ τἄλλα, ὧν οὐδὲν δήπου πέπρακται
πρὸς ὑμᾶς ἐμοί, πλὴν εἰ τοὺς κομιζομένους ἃ προεῖντό
σοι, μεθ' ὅπλων ἥκειν νομίζεις. εἰ δὲ ταῦθ' ἡγεῖ,
πρὸς ἅπαντας τοὺς προϊεμένους τὰ ἑαυτῶν εἰσί σοι
37 δίκαι μεταλλικαί. ἀλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γάρ, ὅστις
ἂν μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοινοὺς
παρελθὼν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν
πᾶσι προσήκει δίκας, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς δικάσεται,
ἐὰν δανείσηται παρά τού τι; ἂν κακῶς ἀκούσῃ; ἂν
πληγὰς λάβῃ; ἂν κλοπὴν ἐγκαλῇ; ἂν προεισφορὰν μὴ
38 κομίζηται; ἂν ὅλως ἄλλο τι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι, ἀλλὰ τὰς
μεταλλικὰς εἶναι δίκας τοῖς κοινωνοῦσι μετάλλου καὶ
τοῖς συντρήσασιν εἰς τὰ τῶν πλησίον καὶ ὅλως τοῖς
ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ τι ποι-
οῦσι, τῷ δὲ δανείσαντι Πανταινέτῳ, καὶ ταῦτ' ἀπειλη-
φότι γλίσχρως καὶ μόλις παρὰ τούτου, οὐκ εἶναι δίκην
μεταλλικὴν πρὸς φευκτέον, οὐδ' ἐγγύς.

39 Ὡς μὲν οὖν οὔτ' ἠδίκηκα τοῦτον οὐδὲν οὔτ' εἰσα-
γώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, ταῦτ' ἄν τις σκο-
πῶν ῥᾳδίως γνοίη. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ

καθ' ἓν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ, ἀλλὰ καὶ ψευδῆ γε- 978
γραφὼς εἰς τὸ ἔγκλημα καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικαζόμε-
νος, τοῦ ἐξελθόντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηνός, ἐπειδὴ
ἔμελλον εἰσιέναι τὴν δίκην, ἤδη τῶν δικαστηρίων ἐπι-
κεκληρωμένων, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ'
αὑτοῦ, τὸ ἐργαστήριον τῶν συνεστώτων, πρᾶγμα ποιεῖ
40 πάνδεινον· ἀναγιγνώσκει μοι πρόκλησιν μακράν, ἀξιῶν,
ὃν φησιν οἰκέτην ταῦτα συνειδέναι, βασανίζεσθαι, κἂν
μὲν ᾖ ταῦτ' ἀληθῆ, τὴν δίκην ἀτίμητον ὀφλεῖν αὐτῷ,
ἐὰν δὲ ψευδῆ, τὸν βασανιστὴν Μνησικλέα ἐπιγνώμον'
εἶναι τῆς τιμῆς τοῦ παιδός. λαβὼν δ' ἐγγυητὰς τού-
των παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηναμένου τὴν πρόκλησιν ἐμοῦ,
41 οὐχ ὡς δίκαιον ὄν· ποῦ γάρ ἐστι δίκαιον, ἐν οἰκέτου
σώματι καὶ ψυχῇ, ἢ δύ' ὠφληκέναι τάλαντα, ἢ μηδὲν
τὸν συκοφαντοῦντα ζημιοῦσθαι; ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ τῷ
δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος συνεχώρουν. καὶ μετὰ
ταῦτα προσκαλεῖται μέν με τὴν δίκην πάλιν, ἐπειδὴ
θᾶττον ἀνείλετο τὰς παρακαταβολάς· οὕτως εὐθὺς ἦν
42 δῆλος οὐδ' οἷς αὐτὸς ὡρίσατ' ἐμμένων δικαίοις. ἐπειδὴ
δ' ἥκομεν πρὸς τὸν βασανιστήν, ἀντὶ τοῦ τὴν πρό-
κλησιν ἀνοίξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ ταῦτα
πράττειν ὅ τι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τότε καὶ
τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν· προκα-
λοῦμαί σε ταυτί· δέχομαι· φέρε τὸν δακτύλιον· λαβέ·
τίς δ' ἐγγυητής; οὑτοσί· οὐδὲν οὔτ' ἀντίγραφον, οὔτ'
ἄλλ' οὐδὲν ἐποιησάμην τοιοῦτον) ἀντὶ δὴ τοῦ ταῦθ'
οὕτως ὥσπερ λέγω πράττειν, ἑτέραν ἧκεν ἔχων πρό- 979
κλησιν, ἀξιῶν αὐτὸς βασανίζειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ
ἐπιλαβόμενος εἷλκε, καὶ ἐνέλειπεν οὐδὲν ἀσελγείας.
43 καὶ ἔγωγ' ἐνεθυμήθην ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡλίκον ἐστὶ
[πλεονέκτημα] τὸ καταπεπλάσθαι τὸν βίον. ἐγὼ γὰρ

ἐμαυτῷ ταῦτα πάσχειν ἐδόκουν καταφρονούμενος τῷ
ἁπλῶς καὶ ὡς πέφυκα ζῆν, καὶ δίκην διδόναι παμ-
μεγέθη ταῦτ᾽ ἀνεχόμενος. ὅτι δ᾽ οὖν ἠναγκαζόμην,
παρ᾽ ἃ ἡγούμην δίκαι᾽ εἶναι, ἀντιπροκαλεῖσθαι, καὶ
τὸν οἰκέτην παρεδίδουν, καὶ ὅτι ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω,
λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

44 Φυγὼν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγὼν δ᾽ ἃ τὸ πρῶτον
αὐτὸς προὐκαλέσατο, ἔγωγ᾽, ὅ τι ποτ᾽ ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς,
θαυμάζω. ἵνα δ᾽ εἰδῆθ᾽ ὑφ᾽ οὗ φησὶ καὶ τὰ δεινὰ
πεπονθέναι, θεάσασθε. οὗτός ἐστιν ὁ Πανταίνετον
ἐκβαλών, οὗτός ἐσθ᾽ ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Παν-
ταινέτου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἔγωγ᾽ ἐπεδήμουν,
οὐδ᾽ αὐτὸς ἐγκαλεῖ.

45 Βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ δι᾽ ὧν τοὺς πρότερον δικα-
στὰς ἐξαπατήσας εἷλε τὸν Εὔεργον εἰπεῖν, ἵν᾽ εἰδῆθ᾽
ὅτι καὶ νῦν οὐδὲν οὔτ᾽ ἀναιδείας οὔτε τοῦ ψεύδεσθαι
παραλείψει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ δικάζε-
ται νυνί, τὰς αὐτὰς οὔσας ἀπολογίας εὑρήσετε· ὅσπερ
ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότ᾽ ἐκεῖνον σε-
συκοφαντῆσθαι. οὗτος γὰρ ᾐτιάσατ᾽ ἐκεῖνον πρὸς ἅπασι
τοῖς ἄλλοις, ἐλθόντ᾽ εἰς ἀγρὸν ὡς αὑτόν, ἐπὶ τὰς ἐπι-
κλήρους εἰσελθεῖν καὶ τὴν μητέρα τὴν αὑτοῦ, καὶ τοὺς
νόμους ἧκεν ἔχων τοὺς τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ δικα-
46 στήριον. καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιού- 98
των οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ παρ᾽ ᾧ τῷ
μὲν ἠδικηκότι κίνδυνος περὶ τοῦ τί χρὴ παθεῖν ἢ ἀπο-
τεῖσαι, τῷ δ᾽ ἐπεξιόντι μετ᾽ οὐδεμιᾶς ζημίας ἡ βοή-
θεια, οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτασται, οὐδ᾽ εἰσήγγειλεν
οὔτ᾽ ἔμ᾽ οὔτε τὸν Εὔεργον ὡς ἀδικοῦντας, ἐν δὲ τῷ

δικαστηρίῳ ταῦτα κατηγόρει καὶ δυοῖν ταλάντοιν εἷλε
47 δίκην. ἣν γὰρ οἶμαι κατὰ μὲν τοὺς νόμους προειδότα
τὴν αἰτίαν, ἐφ᾽ ᾗ κρίνεται, ῥᾴδιον τἀληθῆ καὶ τὰ δί-
και᾽ ἐπιδείξαντ᾽ ἀποφεύγειν, ἐν δὲ μεταλλικῇ δίκῃ,
περὶ ὧν οὐδ᾽ ἂν ἤλπισεν αὐτοῦ κατηγορηθήσεσθαι,
χαλεπὸν παραχρῆμ᾽ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὴν διαβολήν·
ἡ δ᾽ ὀργὴ παρὰ τῶν ἐξηπατημένων ὑπὸ τούτου δικα-
στῶν, ἐφ᾽ ᾧ τὴν ψῆφον εἶχον πράγματι, τοῦτο κατε-
48 ψηφίσατο. καίτοι τὸν ἐκείνους ἐξηπατηκότα τοὺς δικα-
στάς, ἆρ᾽ ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν οἴεσθε; ἢ πεπιστευ-
κότα εἰσιέναι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ᾽ οὐ τοῖς λόγοις καὶ
τοῖς συνεστῶσι μεθ᾽ αὑτοῦ μάρτυσι, τῷ τ᾽ ἀκαθάρτῳ καὶ
μιαρῷ Προκλεῖ, τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ τῷ
πιθανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ, καὶ
τῷ μηδὲν ὑποστελλόμενον μηδ᾽ αἰσχυνόμενον κλαήσειν
49 καὶ ὀδυρεῖσθαι; καίτοι τοσούτου δεῖς ἐλέου τινὸς ἄξιος
εἶναι, ὥστε μισηθείης ἂν δικαιότατ᾽ ἀνθρώπων ἐξ
ὧν πεπραγμάτευσαι· ὅς γ᾽ ὀφείλων μνᾶς ἑκατὸν καὶ
πέντε καὶ οὐχ οἷός τ᾽ ὢν διαλῦσαι, τοὺς ταῦτα συν-
ευπορήσαντας καὶ γενομένους αἰτίους σοι τοῦ τὰ δί-
καια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς, χωρὶς ὧν 981
περὶ αὐτὰ τὰ συμβόλαι᾽ ἠδίκεις, καὶ πρὸς ἀτιμῶσαι
ζητεῖς. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανειζομένους ἴδοι
τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων· σοὶ δ᾽ ὁ συμβεβληκὼς
τοῦτο πέπονθε, καὶ δανείσας τάλαντον, δύ᾽ ὤφληκε
50 συκοφαντηθείς. ἐγὼ δὲ τετταράκοντα μνᾶς δανείσας,
δυοῖν ταλάντοιν ταυτηνὶ φεύγω δίκην. καὶ ἐφ᾽ οἷς
δανείσασθαι μὲν οὐδεπώποτ᾽ ἠδυνήθης ἑκατὸν μνῶν
πλέον, πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν ταλάντων καὶ δισ-
χιλίων, εἰς ταῦτα τέτταρ᾽ ὡς ἔοικεν ἠδίκησαι τά-
λαντα. ὑπὸ τοῦ ταῦτα; ὑπὸ τοῦ οἰκέτου νὴ Δία τοὐμοῦ.

τίς δ' ἂν οἰκέτῃ παραχωρήσειε πολίτης τῶν αὑτοῦ;
ἢ τίς ἂν φήσειεν, ὧν δίκην λαχὼν ἤρηκεν οὗτος Εὔ-
εργον, τούτων καὶ τὸν ἐμὸν παῖδ' ὑπεύθυνον εἶναι
51 προσήκειν; χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸς αὑτὸν οὗτος ἀφῆκε
τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἁπασῶν. οὐ γὰρ νῦν ἔδει λέ-
γειν, οὐδ' εἰς τὴν πρόκλησιν γράφειν ἐν ᾗ βασανίζειν
ἐξῄτει, ἀλλὰ λαχόντ' ἐκείνῳ τὴν δίκην τὸν κύριον διώ-
κειν ἐμέ. νῦν δ' εἴληχεν μὲν ἐμοί, κατηγορεῖ δ' ἐκεί-
νου. ταῦτα δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι· τίς γὰρ πώποτε
τῷ δεσπότῃ λαχών, τοῦ δούλου τὰ πράγμαθ', ὥσπερ
κυρίου, κατηγόρησεν;
52 Ἐπειδὰν τοίνυν τις αὐτὸν ἔρηται „καὶ τί δίκαιον
ἕξεις λέγειν πρὸς Νικόβουλον"; μισοῦσι, φησίν, Ἀθη-
ναῖοι τοὺς δανείζοντας· Νικόβουλος δ' ἐπίφθονός ἐστι,
καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτη-
ρίαν φορεῖ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησίν, πρὸς ἐμοῦ.
καὶ ταῦτ' οὐκ αἰσχύνεται λέγων, οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας
οἴεται μανθάνειν, ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστι λογισμὸς
53 οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου. ἐγὼ δ' ἀδικεῖν μὲν οὐδένα
τῶν δανειζόντων οἴομαι, μισεῖσθαι μέντοι τινὰς εἰ-
κότως ἂν ὑφ' ὑμῶν, οἳ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιη-
μένοι, μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου τινός εἰσιν ἀλλ'
ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανεῖσθαι πολλά-
κις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανεῖσαι, οὐδ' ἐγὼ τού-
τους ἀγνοῶ, οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ
54 Δί' οὐδὲ συκοφαντῶ. ὅστις δ' εἴργασται μὲν ὥσπερ
ἐγὼ πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδά-
νεισε ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν
διαρρυὲν αὐτὸν τἀργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκεί-
νους τιθείη; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς ὃς ἂν σοὶ δανείσῃ,
τοῦτον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δή μοι τὰς

μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας [ἀνθρω-
πους] καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

55 Τοιοῦτος ὦ Πανταίνετ' ἐγώ, ὁ ταχὺ βαδίζων, και
τοιοῦτος σύ, ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περὶ τοὐμοῦ γε
βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου, τἀληθῆ πάντ' ἐρῶ πρὸς
ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ μετὰ παρρησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ
λέληθ' ἐμαυτὸν οὐδ' ἀγνοῶ, οὐ τῶν εὖ πεφυκότων
κατὰ ταῦτ' ὢν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντων
ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν, λυπῶ
56 τινάς, πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο [τὸ μέρος]; ἀλλὰ τί
χρὴ παθεῖν; ἂν τῷ δεῖνι δανείσω, διὰ ταῦτα δίκην
προσοφλεῖν; μηδαμῶς. κακίαν γάρ μοι καὶ πονηρίαν
οὔθ' οὗτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει, οὔθ' ὑμῶν το-
σούτων ὄντων οὐδὲ εἷς σύνοιδεν. τἄλλα δὲ ταῦθ'
ἕκαστος ἡμῶν, ὅπως ἔτυχεν, πέφυκεν οἶμαι. καὶ φύσει
μάχεσθαι μὲν ἔχοντ' οὐκ εὔπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἂν 983
ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδέν), γνῶναι δ' ἰδόνθ' ἕτερον
57 κἀπιπλῆξαι ῥᾴδιον. ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σὲ Παν-
ταίνετε; πολλὰ καὶ δεινὰ πέπονθας; οὐκοῦν εἴληφας
δίκην. οὐ παρ' ἐμοῦ γε; οὐδὲ γὰρ ἠδικήθης [οὐδὲν]
ὑπ' ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἄν ποτ' ἀφῆκας, οὐδ', ὅτ' Εὐέργῳ
προῃροῦ λαγχάνειν, εἴασας ἐμέ, οὐδὲ πρατῆρ' ἠξίωσας
ὑποστῆναι τόν γε δεινά σε καὶ πόλλ' εἰργασμένον.
εἶτα καὶ πῶς ἂν ὁ μὴ παρὼν μηδ' ἐπιδημῶν ἐγὼ τί
58 σ' ἠδίκησα; εἰ τοίνυν ὡς οἷόν τε μέγιστ' ἠδικῆσθαι
δοίη τις αὐτῷ καὶ ἐρεῖν ἅπαντ' ἀληθῆ περὶ τούτων
νυνί, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, ὅτι
πολλὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαί τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς
χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι

φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πολλὰ τοιαῦτα γί-
γνεται. ἀλλ' ὅμως ἁπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις
59 τοῖς παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ
τοῦθ' οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ', ἐὰν
ἑλών τις ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ κα-
θαρόν, μετὰ ταῦτ' αἰδέσηται καὶ ἀφῇ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν
κύριος τὸν αὐτόν ἐστιν. οὐδέ γ', ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς
ἀφῇ τοῦ φόνου, πρὶν τελευτῆσαι, τὸν δράσαντα, οὐδενὶ
τῶν λοιπῶν συγγενῶν ἔξεστ' ἐπεξιέναι, ἀλλ' οὓς ἐκ-
πίπτειν καὶ φεύγειν, ἂν ἁλίσκωνται, καὶ τεθνάναι τάτ-
τουσιν οἱ νόμοι, τούτους ἐὰν ἀφεθῶσιν, ἅπαξ ἁπάν-
60 των ἐκλύει τῶν δεινῶν τοῦτο τὸ ῥῆμα. εἶθ' ὑπὲρ μὲν
ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τἀ-
φεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων
ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων
ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἔστιν δεινότατον, ἀλλ' εἰ 984
πρᾶγμα δίκαιον ὡρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νυνὶ
καταλύσετε.

XXXVIII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ναυσίμαχος καὶ Ξενοπείθης ἐπετροπεύθησαν ὑπ' Ἀρι-
σταίχμου, ἐγγραφέντες δ' εἰς ἄνδρας ἔλαχον δίκην ἐπιτρο-
πῆς αὐτῷ, εἶτα διελύσαντο λαβόντες τρία τάλαντα, καὶ ἀφῆ-
καν αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων. καὶ ὁ μὲν τετελεύτηκε κατα-
λιπὼν παῖδας τέτταρας, τούτοις δὲ μετὰ χρόνον συχνὸν ὁ
Ναυσίμαχος καὶ Ξενοπείθης δικάζονται βλάβης, χρήματ'*

*ἀπαιτοῦντες ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ παραγράφονται, παρα-
τιθέμενοι τὸν νόμον τὸν οὐκ ἐῶντα, περὶ ὧν ἄν τις ἄφεσιν
δῷ καὶ ἀπαλλαγήν, πάλιν δικάζεσθαι.*

Δεδωκότων ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν νόμων παρα-
γράψασθαι, περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς καὶ ἀπαλλάξας πάλιν
δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων τῷ πατρὶ πρὸς
Ναυσίμαχον καὶ Ξενοπείθην τοὺς εἰληχότας ἡμῖν, πα- 985
ρεγραψάμεθ', ὥσπερ ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον
2 εἶναι τὴν δίκην. δεήσομαι δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρι'
ὑμῶν ἁπάντων, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέ-
γοντος, εἶτ', ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ καὶ μὴ προσήκοντος
ἐγκλήματος φεύγειν δίκην, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ὃ
μὲν γὰρ ὑμεῖς ἐπὶ τῇ δίκῃ τίμημ' ἀκηκόατε, τριάκοντ'
εἰσὶ μναῖ, ὧν δὲ φεύγομεν χρημάτων, τέτταρα τάλαντα.
ὄντες γὰρ δύο τέτταρας εἰλήχασι δίκας ἡμῖν, τῶν
αὐτῶν χρημάτων πάσας, τρισχιλίων ἑκάστην, βλάβης·
καὶ νυνὶ πρὸς τριάκοντα μνῶν ἐπίγραμμα, ὑπὲρ το-
3 σούτων χρημάτων εἰς ἀγῶνα καθέσταμεν. τὴν μὲν
οὖν συκοφαντίαν τὴν τούτων, καὶ μεθ' ὅσης ἐπιβου-
λῆς ἐληλύθασιν ἐφ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων
εἴσεσθε. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὰς μαρτυ-
ρίας, ὡς ἀφεῖσαν τὸν πατέρ' ἡμῶν ὧν ἐνεκάλεσαν εἰς
τὴν ἐπιτροπήν· κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ παρεγραψάμεθα, μὴ
εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. καί μοι λέγε ταυτασὶ
τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ δίκας ἔλα-
χον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀφεῖσαν ταύτας καὶ τὰ συγχω-
ρηθέντα χρήματ' ἔχουσιν, ἀκούετε τῶν μαρτυριῶν.

ὅτι δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων αὖθις δικάζεσθαι, νομίζω μὲν ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ αὐτῶν ἐγώ, βούλομαι δ' ὅμως καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνῶναι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. 986

5 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦ νόμου σαφῶς λέ-
γοντος ἕκασθ', ὧν μὴ εἶναι δίκας· ὧν ἕν ἐστιν, ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις κύριον, περὶ ὧν ἄν τις ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ,
μὴ δικάζεσθαι. οὕτω τοίνυν καὶ μετὰ πολλῶν μαρτύ-
ρων τῆς ἀφέσεως γεγονυίας, καὶ φανερῶς ἀπολύοντος
ἡμᾶς τοῦ νόμου, εἰς τοῦτ' ἐληλύθασιν ἀναισχυντίας
6 οὗτοι καὶ τόλμης, ὥστε τεττάρων μὲν καὶ δέκ' ἐτῶν
γεγενημένων ἀφ' οὗ τὸν πατέρ' ἡμῶν ἀφεῖσαν, εἴκο-
σιν δὲ καὶ δυοῖν ἀφ' οὗ τυγχάνουσιν ἐγγεγραμμένοι,
τετελευτηκότος δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου, πρὸς
ὃν αὐτοῖς ἐγένονθ' αἱ ἀπαλλαγαί, καὶ τῶν ἐπιτρόπων,
οἳ μετὰ τὸν κείνου θάνατον τῶν ἡμετέρων ἐγένοντο
κύριοι, καὶ τῆς ἑαυτῶν μητρός, ἥτις ἅπαντα ταῦτ'
ᾔδει, καὶ διαιτητῶν καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν
πλείστων ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμετέραν ἀπειρίαν καὶ τὴν
ἐξ ἀνάγκης ἄγνοιαν τῶν πεπραγμένων ἕρμαιον νομί-
σαντες ἑαυτῶν, τὰς δίκας ἡμῖν ἔλαχον ταυτασί, καὶ
7 λόγον οὔτε δίκαιον οὔτ' ἐπιεικῆ τολμῶσι λέγειν. φασὶ
γὰρ οὐκ ἀποδόσθαι τὰ πατρῷ' ὧν ἐκομίζοντο χρη-
μάτων, οὐδ' ἀποστῆναι τῶν ὄντων, ἀλλ' ὅσ' αὐτοῖς
κατελείφθη χρέα καὶ σκεύη καὶ ὅλως χρήματα, ταῦθ'
ἑαυτῶν γίγνεσθαι. ἐγὼ δ' οἶδ' ἀκούων ὅτι τὴν οὐ-
σίαν Ξενοπείθης καὶ Ναυσικράτης ἅπασαν χρέα κα-
τέλιπον, καὶ φανερὰν ἐκέκτηντο μικράν τινα· εἰσπρα-
χθέντων δὲ τῶν χρεῶν καί τινων σκευῶν πραθέντων,

ἔτι δ' ἀνδραπόδων, καὶ τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας
8 ἐπρίανθ' οἱ ἐπίτροποι, ἃ παρέλαβον οὗτοι. εἰ μὲν
οὖν μηδὲν ἠμφεσβητήθη περὶ τούτων πρότερον, μηδ'
ὡς οὐ καλῶς διῳκημένων εἰς δίκην ἦλθεν, ἄλλος ἂν
ἦν λόγος· ἐπειδὴ δ' ὅλην τὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαλέσαντες 987
οὗτοι καὶ δίκας λαχόντες χρήματ' ἐπράξαντο, πάντα
[ταῦτ'] ἀφεῖται τότε. οὔτε γὰρ οὗτοι τοὐνόματος δή-
που τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς τὰς δίκας ἐδίωκον, ἀλλὰ τῶν
χρημάτων, οὔτ' ἐκεῖνοι τοὔνομα τοῦτ' ἐωνοῦνθ' ὧν
ἀπέτεισαν [χρημάτων], ἀλλὰ τἀγκλήματα.

9 Ὅτι μὲν οὖν ὧν πρὸ τῶν ἀπαλλαγῶν εἰσέπραξε
χρεῶν ὁ πατήρ, ἢ ὅλως ἔλαβεν χρημάτων ἐκ τῆς ἐπι-
τροπῆς, οὐδενός εἰσι δίκαι τούτοις καθ' ἡμῶν ἀπηλ-
λαγμένοις, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων καὶ τῆς ἀφέσεως
ἱκανῶς πάντας ἡγοῦμαι [ὑμᾶς] μεμαθηκέναι. ὅτι δ'
ὕστερον οὐκ ἔνι τὴν κομιδὴν γεγενῆσθαι τούτων τῶν
χρημάτων (τοῦτο γὰρ πλάττουσιν οὗτοι καὶ παρά-
10 γουσι), τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. τὸν μὲν γὰρ πατέρ'
οὐδ' ἂν αἰτιάσαιντο λαβεῖν· τέτταρσι γὰρ ἢ τρισὶ μη-
σὶν ὕστερον ἢ διελύσατο πρὸς τούτους ἐτελεύτησεν.
ὡς δ' οὐδὲ Δημάρετον τὸν καταλειφθένθ' ἡμῶν ἐπί-
τροπον λαβεῖν οἷόν τε (καὶ γὰρ τοῦτον ἔγραψαν εἰς
11 τὸ ἔγκλημα), καὶ τοῦτ' ἐπιδείξω. μέγιστοι μὲν οὖν
ἡμῖν εἰσιν οὗτοι μάρτυρες· οὐδαμοῦ γὰρ φανήσονται
δίκην εἰληχότες ζῶντι τῷ Δημαρέτῳ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
τὸ πρᾶγμ' ἄν τις αὐτὸ σκοπῶν καὶ θεωρῶν ἴδοι, οὐ
μόνον οὐχὶ λαβόντα, ἀλλ' οὐδ' ἐνὸν αὐτῷ λαβεῖν. ἦν
μὲν γὰρ τὸ χρέως ἐν Βοσπόρῳ, ἀφίκετο δ' οὐδεπώποτ'
εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὁ Δημάρετος· πῶς οὖν εἰσέ-
πραξεν; ἔπεμψε νὴ Δί', εἴποι τις ἄν, τὸν κομιού-
12 μενον. σκοπεῖτε δὴ τοῦθ' οὑτωσί. ὤφειλεν Ἑρμῶναξ 988

στατῆρας ἑκατὸν παρὰ Ναυσικράτους λαβὼν τούτοις.
τούτων Ἀρίσταιχμος ἐπίτροπος καὶ κηδεμὼν ἐγένεθ'
ἑκκαίδεκ' ἔτη. οὐκοῦν ἅ γε τούτων ἀνδρῶν γεγονό-
των δι' ἑαυτοῦ διέλυε χρήμαθ' ὁ Ἑρμῶναξ, οὐκ ἀπέ-
δωκεν ὅτ' ἦσαν παῖδες· οὐ γὰρ δίς γε ταὐτὰ κατετί-
θει. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἄτοπος, ὥσθ' ἃ
τοὺς κυρίους διεκρούσατο μὴ καταθεῖναι τοσοῦτον χρό-
νον, ταῦτα τῷ μὴ κυρίῳ πέμψαντι γράμμαθ' ἑκὼν
13 ἀποδοῦναι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ
λέγω, καὶ ὁ μὲν πατὴρ ἐτελεύτησεν εὐθέως μετὰ τὰς
διαλύσεις, τῷ Δημαρέτῳ δ' οὐδεπώποθ' οὗτοι τῶν
χρημάτων τούτων δίκην ἔλαχον, οὐδ' ὅλως ἐξέπλευσεν
ἐκεῖνος οὐδ' ἀπεδήμησεν ἐκεῖσε, λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 Ὅτι μὲν τοίνυν οὔθ' ὁ πατὴρ μετὰ τὴν ἄφεσιν
τὰ χρήματ' εἰσέπραξεν, οὔτ' ἂν ἔδωκεν ἑκὼν οὐδείς,
εἴ τιν' ἔπεμψεν ὁ Δημάρετος, οὔτ' ἀνέπλευσεν αὐτὸς
οὐδ' ἀφίκετ' ἐκεῖσε, δῆλον ἐκ τῶν χρόνων καὶ τῶν
μαρτυριῶν ὑμῖν γέγονεν. βούλομαι τοίνυν καὶ ὅλως
ψευδομένους αὐτοὺς ὅλον τὸ πρᾶγμ' ἐπιδεῖξαι. οὗτοι
γὰρ γεγράφασιν εἰς ὃ νῦν ἔγκλημα διώκουσιν, ὀφεί-
λειν ἡμᾶς τὸ ἀργύριον κομισαμένου τοῦ πατρός, καὶ
παραδόντος αὐτοῖς [τοῦτο] τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς
ἐπιτροπῆς ὀφειλόμενον. καί μοι λέγ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα
λαβών.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

15 Ἀκούετε γεγραμμένον ἐν τῷ ἐγκλήματι „παρα-
δόντος ἐμοὶ τοῦ Ἀρισταίχμου τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ
τῆς ἐπιτροπῆς“. ὅτε τοίνυν ἐλάγχανον τῷ πατρὶ τῆς 989

ἐπιτροπῆς, τἀναντί' ἐγράψαντο τούτων· ὡς γὰρ οὐκ
ἀποδόντι λόγον τότ' ἐγκαλοῦντες φαίνονται. λέγ' αὐτὸ
τὸ ἔγκλημα, ὃ τότ' ἔλαχον τῷ πατρί.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

16 Ἐν ποίῳ δὴ λόγῳ νῦν ἐγκαλεῖθ' ὡς παρέδωκεν,
ὦ Ξενοπείθη καὶ Ναυσίμαχε; τότε μὲν γὰρ ὡς οὐκ
ἀποδόντι δίκας ἐλαγχάνετε [καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε].
εἰ δ' ἐπ' ἀμφότερ' ἔσται συκοφαντεῖν ὑμῖν, καὶ τοτὲ
μὲν τοῦ μὴ παραδοῦναι χρήματ' ἐπράξασθε, τοτὲ δ'
ὡς παραδόντος διώκετε, οὐδὲν κωλύει καὶ τρίτον τι
σκοπεῖν μετὰ ταῦτα, ὅτου πάλιν δικάσεσθε. οἱ νόμοι
δ' οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἅπαξ περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς
τὸν αὐτὸν εἶναι τὰς δίκας.

17 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ μόνον
οὐκ ἀδικοῦνται νῦν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντας ἡμῖν δικά-
ζονται τοὺς νόμους, βούλομαι καὶ τοῦτον ὑμῖν τὸν
νόμον εἰπεῖν, ὃς διαρρήδην λέγει, ἐὰν πέντ' ἔτη πα-
ρέλθῃ καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ὀρφανοῖς
δίκην περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. καὶ
ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

18 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦ νόμου λέγοντος
ἄντικρυς, ἐὰν μὴ πέντ' ἐτῶν δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι
δίκην. οὐκοῦν ἐλάχομεν, φαῖεν ἄν. καὶ διελύσασθέ
γε, ὥστ' οὐκ εἰσὶν αὖθις ὑμῖν δίκαι. ἦ δεινόν γ' ἂν
εἴη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἔξω
πέντ' ἐτῶν τὰς δίκας τοῖς ὀρφανοῖς ὁ νόμος κατὰ τῶν
οὐκ ἀφειμένων ἐπιτρόπων, πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων

ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὺς ἀφήκατε, εἰκοστῷ νῦν ἔτει δί- 990
κην τελέσαισθ᾽ ὑμεῖς.
19 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμά-
των αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δίκαια φεύξεσθαι, παρε-
σκευάσθαι δὲ λέγειν, ὡς πολλὰ χρήματ᾽ αὐτοῖς κατε-
λείφθη καὶ ταῦτ᾽ ἀπεστερήθησαν, καὶ τεκμηρίῳ χρήσε-
σθαι τούτου τῷ μεγέθει τῶν δικῶν ἃς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον,
καὶ τὴν ὀρφανίαν ὀδυρεῖσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς
λόγον διεξιέναι· καὶ ταῦτ᾽ εἶναι καὶ τοιαῦθ᾽ οἷς πεπι-
20 στεύκασι καὶ δι᾽ ὧν ὑμᾶς ἐξαπατήσειν οἴονται. ἐγὼ δὲ
τὸ μὲν τῶν δικῶν μέγεθος τῶν τότε ληχθεισῶν, μεῖζον
ἡγοῦμαι τεκμήριον ἡμῖν [εἶναι] ὡς ἐσυκοφαντεῖθ᾽ ὁ
πατήρ, ἢ τούτοις ὡς πόλλ᾽ ἀπεστεροῦντο. ὀγδοήκοντα
μὲν γὰρ τάλαντ᾽ ἔχων ἐλέγχειν, οὐδὲ εἷς ἂν τρία λαβὼν
ἀπηλλάγη· τοσούτων δὲ χρημάτων φεύγων ἐπιτροπῆς,
οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἔδωκε τρία τάλαντα, τὸν
κίνδυνον ὠνούμενος καὶ τὰ φύσει τότε τούτοις πλεο-
νεκτήμαθ᾽ ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ ὀρφανοὶ καὶ νέοι καὶ
ὁποῖοί τινές εἰσιν ἀγνῶτες ἦσαν· ταῦτα δὲ πάντες φασὶν
μεγάλων δικαίων ἰσχύειν πλέον παρ᾽ ὑμῖν.
21 Ὅτι τοίνυν οὐδ᾽ ἀνάσχοισθ᾽ ἂν αὐτῶν εἰκότως
οὐδὲν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦτ᾽ οἴομαι δείξειν.
εἰ γὰρ ὡς οἷόν τε μέγιστ᾽ ἠδικῆσθαι δοίη τις αὐτοῖς
καὶ ἐρεῖν ἅπαντ᾽ ἀληθῆ περὶ τούτων νυνί, ἐκεῖνό γ᾽
οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, ὅτι πολλὰ συμβέ-
βηκεν ἠδικῆσθαί τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς χρήματα
γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ
ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πολλὰ τοιαῦτα γίγνεται. ἀλλ᾽ 991
ὅμως ἁπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι
22 τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ᾽ οὕτω τὸ
δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ᾽ ἐὰν ἑλών τις ἀκουσίου

φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρόν, μετὰ ταῦτ᾽
αἰδέσηται καὶ ἀφῇ, οὐκέτ᾽ ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτόν
ἐστιν. εἶθ᾽ ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως
ἰσχύει καὶ μένει τἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλατ-
τόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ
εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ᾽ ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ᾽
ἔστιν δεινότατον, ἀλλ᾽ εἰ πρᾶγμα δίκαιον ὡρισμένον
ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νυνὶ καταλύσετε.
23 Οὐκ ἐμίσθωσαν ἡμῶν τὸν οἶκον, ἴσως ἐροῦσιν. οὐ
γὰρ ἐβούλεθ᾽ ὁ θεῖος ὑμῶν Ξενοπείθης, ἀλλὰ φήναν-
τος Νικίδου τοὺς δικαστὰς ἔπεισεν ἐᾶσαι διοικεῖν αὐτόν·
καὶ ταῦτ᾽ ἴσασι πάντες. πολλὰ διήρπασαν ἡμῶν ἐκεῖ-
νοι. οὐκοῦν ἣν ἐπείσθητέ γε, τούτων δίκην παρ᾽ αὐτῶν
ἔχετε, καὶ οὐ δήπουθεν πάλιν δεῖ λαβεῖν ὑμᾶς παρ᾽
24 ἐμοῦ. ἵνα δὲ μηδ᾽ οἴησθ᾽ εἶναί τι ταῦτα, ἔστι μὲν
οὐκ ἴσον (πῶς γάρ;) πρὸς τοὺς πράξαντας διαλυσα-
μένους τῶν οὐκ εἰδότων κατηγορεῖν, ὅμως δ᾽ ὦ Ξενο-
πείθη καὶ Ναυσίμαχε, εἰ μεγάλ᾽ ὑμῖν καὶ θαυμάστ᾽
εἶναι τὰ δίκαια ταῦθ᾽ ὑπολαμβάνετε, ἀποδόντες τὰ τρία
τάλαντα περαίνετε. ὧν δὲ τοῦ μὴ κατηγορῆσαι τοσαῦτα
χρήματ᾽ ἐπράξασθε, πρὶν ἂν ταῦτ᾽ ἀποδῶτε, σιωπᾶν
ἐστὲ δίκαιοι, καὶ μὴ κατηγορεῖν καὶ ἔχειν· ἔσχατον γὰρ
ἤδη πραγμάτων τοῦτό γε.
25 Τάχα τοίνυν καὶ τριηραρχίας ἐροῦσι, καὶ τὰ ὄνθ᾽
ὡς ἀνηλώκασιν εἰς ὑμᾶς. ἐγὼ δ᾽ ὅτι μὲν ψεύσονται, 992
καὶ πόλλ᾽ ἀπολωλεκότες τῶν ὄντων αὐτοῖς, μικρὰ τῆς
πόλεως μετειληφυίας, οὐ δικαίαν οὐδὲ γιγνομένην χά-
ριν ἀξιώσουσιν κομίζεσθαι παρ᾽ ὑμῶν, ἐάσω. ἀξιῶ δὲ
καὶ αὐτὸς ὦ ἄνδρες δικασταί, εἶναι τοῖς λῃτουργοῦσιν
ὑμῖν ἅπασι χάριν τιν᾽ ὑπάρχουσαν παρ᾽ ὑμῶν. τίσιν
δὲ μεγίστην: τοῖς ὃ μὲν χρήσιμον τῇ πόλει τοῦ πρά-

γματός ἐστι ποιοῦσιν, ὃ δ' αἰσχρὸν ἅπαντες ἂν εἶναι
26 φήσαιεν καὶ ὄνειδος, μὴ κατασκευάζουσιν. οἱ μὲν
τοίνυν μετὰ τοῦ λῃτουργεῖν τὰ σφέτερ' αὐτῶν διε-
φθαρκότες, τὴν βλασφημίαν ἀντὶ τῆς χρείας τῇ πόλει
καταλείπουσιν· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸς αὑτοῦ κατηγόρησε
πώποτε, ἀλλ' ὡς ἡ πόλις τὰ ὄντ' ἀφῄρηται λέγει. οἱ
δ' ὅσα μὲν προστάττεθ' ὑμεῖς ποιοῦντες προθύμως,
τῇ περὶ τἄλλα δὲ σωφροσύνῃ τὰ ὄντα σῴζοντες, οὐ
μόνον κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως,
ὅτι καὶ γεγόνασι χρήσιμοι καὶ ἔσονται, ἀλλ' ὅτι καὶ
χωρὶς ὀνείδους ταῦτα παρ' αὐτῶν ὑμῖν γίγνεται. ἡμεῖς
μὲν τοίνυν εἰς ὑμᾶς τοιοῦτοι φανούμεθ' ὄντες τού-
τους δ' ἐάσω, μή με φῶσιν κακῶς αὐτοὺς λέγειν.
27 Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἄν, εἰ καὶ δακρύειν καὶ
ἐλεινοὺς ἑαυτοὺς πειρῷντο ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἀξιῶ πρὸς
ταῦθ' ὑπολαμβάνειν ἅπαντας ὑμᾶς, ὅτι τῶν αἰσχρῶν
ἐστι, μᾶλλον δ' οὐδὲ δικαίων, τὰ μὲν ὄντα κατεσθίον-
τας καὶ παροινοῦντας μετ' Ἀριστοκράτους καὶ Διο-
γνήτου καὶ τοιούτων ἑτέρων αἰσχρῶς καὶ κακῶς ἀνη-
λωκέναι, τὰ δ' ἀλλότρι' ὥστε λαβεῖν, δακρύειν νυνὶ
καὶ κλάειν. ἐπ' ἐκείνοις ἐκλάετ' ἄν, οἷς ἐποιεῖτε, δι-
καίως. νῦν δ' οὐ δεῖ δακρύειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀφήκατε 993
δεικνύναι, ἢ ὡς εἰσὶν ὧν ἀφήκατ' αὖθις ὑμῖν δίκαι,
ἢ ὡς εἰκοστῷ λαγχάνειν ἔτει δίκαιόν ἐστι, τοῦ νόμου
πέντ' ἔτη τὴν προθεσμίαν δεδωκότος· ταῦτα γάρ ἐσθ'
28 ὑπὲρ ὧν οὗτοι δικάζουσιν. ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ταῦθ',
ὡς οὐ δυνήσονται, ἡμεῖς ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες
δικασταὶ δεόμεθα, μὴ ἡμᾶς προέσθαι τούτοις, μηδὲ
τετάρτην οὐσίαν ἔτι δοῦναι τρεῖς ἑτέρας κακῶς διῳ-
κηκόσιν, ἣν παρ' ἑκόντων ἔλαβον τῶν ἐπιτρόπων, ἣν
ὑπὲρ τῶν δικῶν εἰσεπράξαντο, ἣν πρώην ἀφείλοντ'

Αἰσίου δίκην ἑλόντες, ἀλλ' ἡμᾶς τὰ ἡμέτερ', ὥσπερ
ἐστὶ δίκαιον, ἐᾶν ἔχειν· ἃ καὶ ὑμῖν ἐστιν ἐπ' ὠφελείᾳ
μείζονι παρ' ἡμῖν ὄντ' ἢ παρὰ τούτοις, καὶ δικαιότε-
ρον δήπου τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἐστιν ἔχειν ἢ τούτους.
Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς
οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

XXXIX.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μαντίας, εἷς τῶν πολιτευσαμένων Ἀθήνησι, γήμας γυ-
ναῖκα κατὰ τοὺς νόμους ἐκ ταύτης παῖδ' ἐκτήσατο τὸν νυνὶ
δικαζόμενον. προσῄει δέ τινι Πλαγγόνι κατ' ἐρωτικὴν ἐπι-
θυμίαν, Ἀττικῇ γυναικί. ταύτης δύ' υἱεῖς ἀνδρωθέντες ἐδι-
κάζοντο τῷ Μαντίᾳ, ἑαυτῶν εἶναι πατέρα φάσκοντες· ὁ δ'
ἀντέλεγεν. ἔπειτ' ἀναλαμβάνει τοὺς παῖδας ἀναγκασθεὶς ἀπ' 994
2 ἰδίας προκλήσεως, ἣν ἀπατηθεὶς ἐποιήσατο. προὐκαλέσατο
μὲν γὰρ τὴν Πλαγγόν' ὀμόσαι περὶ τῶν παίδων, εἰ ὄντως
εἰσὶν ἐξ αὐτοῦ, ὑποσχόμενος, εἰ ὀμόσειεν, ἐμμενεῖν τῷ ὅρκῳ·
προὐκαλέσατο δ' ἀπατηθεὶς ὡς οὐ δεξομένης τὸν ὅρκον τῆς
γυναικός· ὑπὲρ τούτου γὰρ καὶ μισθὸν αὐτῇ συχνὸν ἐπηγ-
γείλατο. ὡς δέ φησιν ὁ τὸν λόγον λέγων, καὶ ὠμωμόκει
ἡ Πλαγγὼν αὐτῷ λάθρᾳ προτεινόμενον τὸν ὅρκον μὴ δέ-
ξεσθαι. προκαλεσαμένου τοίνυν παραβᾶσα τὰς συνθήκας
δέχεται τὸν ὅρκον. καὶ οὕτω μὲν ἀναγκάζεται τοὺς παῖδας
3 ἀναλαβεῖν, μετὰ τοῦτο δὲ τετελεύτηκεν. ὁ τοίνυν ἐκ τῆς
νόμῳ γαμηθείσης γυναικὸς παῖς δικάζεται τῷ ἑτέρῳ τῶν
εἰσποιηθέντων περὶ τοῦ ὀνόματος, λέγων αὐτὸν Βοιωτὸν
καλεῖσθαι προσήκειν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὠνομάζετο, καὶ μὴ
Μαντίθεον· τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξ ἀρχῆς

τεθεῖσθαι τοὔνομα. αὐτόθεν μὲν οὖν δόξειεν ἄν τις φιλοπράγμων καὶ φιλόνικος ὑπὲρ προσηγοριῶν διαφερόμενος· ὁ μέντοι λόγος ἱκανὰς ἀποδείξεις παρέχεται τοῦ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ βλαβερὰν εἶναι τὴν ὁμωνυμίαν.

Οὐδεμιᾷ φιλοπραγμοσύνῃ μὰ τοὺς θεοὺς ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τὴν δίκην ταύτην ἔλαχον Βοιωτῷ, οὐδ' 995
ἠγνόουν ὅτι πολλοῖς ἄτοπον δόξει τὸ δίκην ἐμὲ λαγχά-
νειν, εἴ τις ἐμοὶ ταὔτ' ὄνομ' οἴεται δεῖν ἔχειν· ἀλλ'
ἀναγκαῖον ἦν ἐκ τῶν συμβησομένων, εἰ μὴ τοῦτο διορ-
2 θώσομαι, ἐν ὑμῖν κριθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἑτέρου τινὸς
οὗτος ἔφη πατρὸς εἶναι καὶ μὴ τοὐμοῦ, περίεργος ἂν
εἰκότως ἐδόκουν εἶναι φροντίζων ὅ τι βούλεται καλεῖν
αὑτὸς ἑαυτόν. νῦν δὲ λαχὼν δίκην τῷ πατρὶ τὠμῷ
καὶ μεθ' ἑαυτοῦ κατασκευάσας ἐργαστήριον συκοφαν-
τῶν, Μνησικλέα θ', ὃν ἴσως γιγνώσκετε πάντες, καὶ
Μενεκλέα τὸν τὴν Νῖνον ἑλόντ' ἐκεῖνον, καὶ τοιούτους
τινάς, ἐδικάζεθ' υἱὸς εἶναι φάσκων ἐκ τῆς Παμφίλου
θυγατρὸς καὶ δεινὰ πάσχειν καὶ τῆς πατρίδος ἀπο-
3 στερεῖσθαι. ὁ πατὴρ δὲ (πᾶσα γὰρ εἰρήσεται ἡ ἀλή-
θει' ὦ ἄνδρες δικασταί) ἅμα μὲν φοβούμενος εἰς δικα-
στήριον εἰσιέναι, μή τις, οἷ' ὑπὸ πολιτευομένου, ἑτέ-
ρωθί που λελυπημένος ἐνταῦθ' ἀπαντήσειεν αὐτῷ, ἅμα
δ' ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῆς τουτουὶ μητρός, ὀμοσάσης
αὐτῆς ἦ μήν, ἐὰν ὅρκον αὐτῇ διδῷ περὶ τούτων, μὴ
ὀμεῖσθαι, τούτων δὲ πραχθέντων οὐδὲν ἔσεσθαι ἔτ'
αὐτοῖς, καὶ μεσεγγυησαμένης ἀργύριον, ἐπὶ τούτοις
4 δίδωσι τὸν ὅρκον. ἡ δὲ δεξαμένη, οὐ μόνον τοῦτον,
ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἕτερον πρὸς τούτῳ κατωμό-
σατ' ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι τοὐμοῦ. ὡς δὲ τοῦτ' ἐποί-
ησεν, εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτερας ἦν ἀνάγκη τούτους

καὶ λόγος οὐδεὶς ὑπελείπετο. εἰσήγαγ', ἐποιήσατο, ἵνα
τἀμ μέσῳ συντέμω, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατουρίοις τουτονὶ
μὲν Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, τὸν δ' ἕτερον Πάμ-
5 φιλον Μαντίθεος δ' ἐνεγεγράμμην ἐγώ. συμβάσης δὲ 996
τῷ πατρὶ τῆς τελευτῆς πρὶν τὰς εἰς τοὺς δημότας ἐγ-
γραφὰς γενέσθαι, ἐλθὼν εἰς τοὺς δημότας οὗτος ἀντὶ
Βοιωτοῦ Μαντίθεον ἐνέγραψεν ἑαυτόν. τοῦτο δ' ὅσα
βλάπτει ποιῶν πρῶτον μὲν ἐμὲ, εἶτα καὶ ὑμᾶς, ἐγὼ
διδάξω, ἐπειδὰν ὧν λέγω παράσχωμαι μάρτυρας

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

6 Ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡμᾶς ἐνέγραψ' ὁ πατήρ,
ἀκούετε τῶν μαρτυριῶν ὅτι δ' οὐκ οἰομένου τούτου
δεῖν ἐμμένειν, δικαίως καὶ ἀναγκαίως ἔλαχον τὴν δί-
κην, τοῦτ' ἤδη δείξω ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτω δήπου σκαιός
εἰμ' ἄνθρωπος οὐδ' ἀλόγιστος, ὥστε τῶν μὲν πατρῴων,
ἃ πάντ' ἐμὰ ἐγίγνετο, ἐπειδήπερ ἐποιήσατο τούτους ὁ
πατήρ, συγκεχωρηκέναι τὸ τρίτον νείμασθαι μέρος καὶ
στέργειν ἐπὶ τούτῳ, περὶ δ' ὀνόματος ξυγομαχεῖν, εἰ
μὴ τὸ μὲν ἡμᾶς μεταθέσθαι μεγάλην ἀτιμίαν ἔφερεν
καὶ ἀνανδρίαν, τὸ δὲ τοῦτον ἔχειν ταὔτ' ὄνομ' ἡμῖν
διὰ πόλλ' ἀδύνατον ἦν
7 Πρῶτον μὲν γάρ, εἰ δεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων εἰπεῖν
πρότερον, τίν' ἡ πόλις ἡμῖν ἐπιτάξει τρόπον, ἄν τι δέῃ
ποιεῖν; οἴσουσι νὴ Δί' οἱ φυλέται τὸν αὐτὸν τρόπον
ὅνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. οὐκοῦν Μαντίθεον Μαντίου
Θορίκιον οἴσουσιν, ἐὰν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον ἢ
ἑστιάτορ' ἢ ἄν τι τῶν ἄλλων φέρωσιν. τῷ δῆλον οὖν
8 ἔσται πότερον σὲ φέρουσιν ἢ 'μέ; σὺ μὲν γὰρ φήσεις
ἐμέ, ἐγὼ δὲ σέ. καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ ἄρχων ἢ
πρὸς ὅντιν' ἂν ᾖ. οὐχ ὑπακούομεν, οὐ λῃτουργοῦμεν

πότερος ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἔσται ζημίαις ἔνοχος; τίνα 997
δ' οἱ στρατηγοὶ τρόπον ἐγγράψουσιν, ἂν εἰς συμμο-
ρίαν ἐγγράφωσιν, ἢ ἂν τριήραρχον καθιστῶσιν; ἢ ἂν
στρατεία τις ᾖ, τῷ δῆλον ἔσται πότερός ἐσθ' ὁ κατει-
9 λεγμένος; τί δ', ἂν ἄλλη τις ἀρχὴ καθιστῇ λητουρ-
γεῖν, οἷον ἄρχων, βασιλεὺς, ἀθλοθέται, τί σημεῖον
ἔσται πότερον καθιστᾶσιν; προσπαραγράψουσι νὴ Δία,
τὸν ἐκ Πλαγγόνος, ἂν σὲ γράφωσιν, ἂν δ' ἐμὲ, τῆς
ἐμῆς μητρὸς τοὔνομα. καὶ τίς ἤκουσε πώποτε', ἢ κατὰ
ποῖον νόμον προσπαραγράφοιτ' ἂν τοῦτο τὸ γράμμα,
ἢ ἄλλο τι πλὴν ὁ πατὴρ καὶ ὁ δῆμος; ὧν ὄντων ἀμ-
10 φοῖν τῶν αὐτῶν πολλὴ ταραχὴ συμβαίνει φέρ', εἰ δὲ
κριτὴς καλοῖτο Μαντίθεος Μαντίου Θορίκιος, τί ἂν
ποιοῖμεν; ἢ βαδίζοιμεν ἂν ἄμφω; τῷ γὰρ ἔσται δῆλον
πότερον σὲ κέκληκεν ἢ 'μέ; πρὸς Διὸς, ἂν δ' ἀρχὴν
ἡντινοῦν ἡ πόλις κληροῖ, οἷον βουλῆς, θεσμοθέτου,
τῶν ἄλλων, τῷ δῆλος ἡμῶν ὁ λαχὼν ἔσται; πλὴν εἰ
σημεῖον, ὥσπερ ἂν ἄλλῳ τινὶ, τῷ χαλκίῳ προσέσται·
καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὁποτέρου ἐστὶν οἱ πολλοὶ γνώσονται.
οὐκοῦν ὁ μὲν αὐτὸν, ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν φήσω τὸν εἰλη-
11 χότ' εἶναι. λοιπὸν εἰς τὸ δικαστήριον ἡμᾶς εἰσιέναι.
οὐκοῦν ἐφ' ἑκάστῳ τούτων δικαστήριον ἡμῖν ἡ πόλις
καθιεῖ, καὶ τοῦ μὲν κοινοῦ καὶ ἴσου, τοῦ τὸν λαχόντ'
ἄρχειν, ἀποστερησόμεθα, ἀλλήλους δὲ πλυνοῦμεν, καὶ
ὁ τῷ λόγῳ κρατήσας ἄρξει. καὶ πότερ' ἂν βελτίους
εἴημεν τῶν ὑπαρχουσῶν δυσκολιῶν ἀπαλλαττόμενοι,
ἢ καινὰς ἔχθρας καὶ βλασφημίας ποιούμενοι; ἃς πᾶσ'
ἀνάγκη συμβαίνειν, ὅται ἀρχῆς ἢ τινος ἄλλου πρὸς
12 ἡμᾶς αὐτοὺς ἀμφισβητῶμεν. τί δ', ἂν ἄρα (δεῖ γὰρ 99[8]
ἅπαντα [ἡμᾶς] ἐξετάσαι) ἅτερος ἡμῶν πείσας τὸν ἕτε-
ρον, ἂν λάχῃ, παραδοῦναι [αὐτῷ] τὴν ἀρχήν, οὕτω

κληρῶται, τὸ δυοῖν πινακίοιν τὸν ἕνα κληροῦσθαι τί
ἄλλ' ἐστίν; εἶτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν ὁ νόμος λέγει,
τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέσται πράττειν; πάνυ γε· οὐ γὰρ ἂν
αὐτὸ ποιήσαιμεν. οἶδα κἀγὼ, τὸ γοῦν κατ' ἐμέ· ἀλλ'
οὐδ' αἰτίαν τοιαύτης ζημίας ἐνίους ἔχειν καλὸν, ἐξὸν μή.
13 Εἶεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ πόλις βλάπτεται· ἐγὼ δ'
ἰδίᾳ τί; θεάσασθ' ἡλίκα, καὶ σκοπεῖτ' ἄν τι δοκῶ λέ-
γειν· πολὺ γὰρ χαλεπώτερα ταῦθ' ὧν ἀκηκόατ' ἐστίν.
ὁρᾶτε μὲν γὰρ ἅπαντες αὐτὸν χρώμενον, ἕως μὲν ἔζη,
Μενεκλεῖ καὶ τοῖς περὶ κεῖνον ἀνθρώποις, νῦν δ' ἑτέ-
ροις ἐκείνου βελτίοσιν οὐδέν, καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐζηλω-
κότα καὶ δεινὸν δοκεῖν εἶναι βουλόμενον· καὶ νὴ Δί'
14 ἴσως ἔστιν. ἂν οὖν προϊόντος τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν
τι ποιεῖν τούτοις ἐπιχειρῇ (ἔστι δὲ ταῦτα γραφαὶ,
φάσεις, ἐνδείξεις, ἀπαγωγαί,) εἶτ' ἐπὶ τούτων τινὶ
(πολλὰ γὰρ τἀνθρώπινα, καὶ τοὺς πάνυ δεινοὺς ἑκά-
στοθ', ὅταν πλεονάζωσ', ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους
ποιεῖν) ὄφλῃ τῷ δημοσίῳ, τί μᾶλλον οὗτος ἐγγεγραμ-
μένος ἔσται ἐμοῦ; ὅτι νὴ Δί' εἴσονται πάντες πότερός
15 ποτ' ὦφλεν. καλῶς. ἂν δ', ὃ τυχὸν γένοιτ' ἂν, χρό-
νος διέλθῃ καὶ μὴ ἐκτεισθῇ τὸ ὄφλημα, τί μᾶλλον οἱ
τούτου παῖδες ἔσονται τῶν ἐμῶν ἐγγεγραμμένοι, ὅταν
τοὔνομα χὡ πατὴρ καὶ ἡ φυλὴ καὶ πάντ' ᾖ ταὐτά; τί
δ', εἴ τις δίκην ἐξούλης αὐτῷ λαχών, μηδὲν ἐμοὶ φαίη
πρὸς αὐτὸν εἶναι, κυρίαν δὲ ποιησάμενος ἐγγράψαι, τί 999
μᾶλλον ἂν εἴη τοῦτον ἢ ἔμ' ἐγγεγραφώς; τί δ', εἴ
16 τινας εἰσφορὰς μὴ θείη; τί δ', εἴ τις ἄλλη περὶ τοὔ-
νομα γίγνοιτ' ἢ λῆξις δίκης ἢ δόξ' ὅλως ἀηδής; τίς
εἴσεται τῶν πολλῶν πότερός ποθ' οὗτός ἐστι, δυοῖν Μαν-
τιθέοιν ταὐτοῦ πατρὸς ὄντοιν; φέρ', εἰ δὲ δίκην ἀστρα-
τείας φεύγοι, χορεύοι δ' ὅταν στρατεύεσθαι δέῃ; καὶ γὰρ

*νῦν, ὅτ᾽ εἰς Ταμύνας παρῆλθον οἱ ἄλλοι, ἐνθάδε τοὺς
χοᾶς ἄγων ἀπελείφθη καὶ τοῖς Διονυσίοις καταμείνας
17 ἐχόρευεν, ὡς ἅπαντες ἑωρᾶθ᾽ οἱ ἐπιδημοῦντες. ἀπελ-
θόντων δ᾽ ἐξ Εὐβοίας τῶν στρατιωτῶν, λιποταξίου
προσεκλήθη, κἀγὼ ταξιαρχῶν τῆς φυλῆς, ἠναγκαζόμην
κατὰ τοὐνόματος τοῦ ἐμαυτοῦ πατρόθεν δέχεσθαι τὴν
λῆξιν· καὶ εἰ μισθὸς ἐπορίσθη τοῖς δικαστηρίοις, εἰσ-
ῆγον ἂν δῆλον ὅτι. ταῦτα δ᾽ εἰ μὴ σεσημασμένων ἤδη
συνέβη τῶν ἐχίνων, κἂν μάρτυρας ὑμῖν παρεσχόμην.
18 εἶεν. εἰ δὲ ξενίας προσκληθείη; πολλοῖς δὲ προσκρούει,
καὶ ὃν ἠναγκάσθη τρόπον ποιήσασθαι ὁ πατὴρ αὐτόν,
οὐ λέληθεν. ὑμεῖς δ᾽, ὅτε μὲν τοῦτον οὐκ ἐποιεῖθ᾽ ὁ
πατήρ, τὴν μητέρ᾽ ἀληθῆ λέγειν ἡγεῖσθ᾽ αὐτοῦ· ἐπει-
δὰν δ᾽ οὕτω γεγονὼς οὗτος ὀχληρὸς ᾖ, πάλιν ὑμῖν
ποτὲ δόξει κεῖνος ἀληθῆ λέγειν. τί δ᾽, εἰ ψευδομαρ-
τυριῶν ἁλώσεσθαι προσδοκῶν ἐφ᾽ οἷς ἐρανίζει τούτοις
τοῖς περὶ αὐτόν, ἐρήμην ἐάσειε τελεσθῆναι τὴν δίκην;
ἆρά γε μικρὰν ἡγεῖσθε βλάβην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ἐν κοινωνίᾳ τὸν ἅπαντα βίον τῆς τούτου δόξης καὶ
τῶν ἔργων εἶναι;
19 Ὅτι τοίνυν οὐδ᾽ ἃ διεξελήλυθ᾽ ὑμῖν μάτην φο-
βοῦμαι, θεωρήσατε. οὗτος γὰρ ἤδη καὶ γραφάς τινας 1000
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πέφευγεν, ἐφ᾽ αἷς οὐδὲν αἴτιος ὢν
ἐγὼ συνδιαβάλλομαι, καὶ τῆς ἀρχῆς ἠμφεσβήτει, ἣν
ὑμεῖς ἔμ᾽ ἐχειροτονήσατε, καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ διὰ
τοὔνομα συμβέβηκεν ἡμῖν, ὧν, ἵν᾽ εἰδῆθ᾽, ἑκάστων
μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

*20 Ὁρᾶτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ συμβαίνοντα, καὶ
τὴν ἀηδίαν τὴν ἐκ τοῦ πράγματος. εἰ τοίνυν μηδὲν*

*ἀηδὲς ἦν ἐκ τούτων, μηδ᾽ ὅλως ἀδύνατον ταὐτὸν ἔχειν
ὄνομ᾽ ἡμῖν συνέβαινεν, οὐ δήπου τοῦτον μὲν δίκαιον
τὸ μέρος τῶν ἐμῶν χρημάτων ἔχειν κατὰ τὴν ποίησιν,
ἣν ὁ πατὴρ αὐτὸν ἀναγκασθεὶς ἐποιήσατο, ἐμὲ δ᾽ ἀφαι-
ρεθῆναι τοὔνομα, ὃ βουλόμενος καὶ οὐδ᾽ ὑφ᾽ ἑνὸς
βιασθεὶς ἔθετο. οὐκ ἔγωγ᾽ ἡγοῦμαι. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε,
ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς φράτερας οὕτως, ὡς μεμαρτύ-
ρηται, ὁ πατὴρ τὴν ἐγγραφὴν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν
δεκάτην ἐμοὶ ποιῶν τοὔνομα τοῦτ᾽ ἔθετο, λαβέ μοι καὶ
ταύτην τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*21 Ἀκούετ᾽ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐγὼ μέν εἰμ᾽ ἐπὶ
τοὐνόματος τούτου πάντα τὸν χρόνον, τοῦτον δὲ Βοι-
ωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, ἡνίκ᾽ ἠναγκάσθη, ἐνέγραψ᾽ ὁ
πατήρ. ἡδέως τοίνυν ἐροίμην ἂν αὐτὸν ἐναντίον ὑμῶν
εἰ μὴ ἐτελεύτησ᾽ ὁ πατήρ, τί ἄν ποτ᾽ ἐποίεις πρὸς τοῖς
δημόταις; οὐκ ἂν εἴας σαυτὸν ἐγγράφειν Βοιωτόν;
ἀλλ᾽ ἄτοπον δίκην μὲν λαγχάνειν τούτου, κωλύειν δὲ
πάλιν. καὶ μὴν εἴ γ᾽ εἴας αὐτόν, ἐνέγραψεν ἄν σ᾽ εἰς
τοὺς δημότας, ὅπερ εἰς τοὺς φράτερας. οὐκοῦν δεινόν, 1001
ὦ γῆ καὶ θεοί, φάσκειν μὲν ἐκεῖνον ἑαυτοῦ πατέρ᾽ εἶναι,
τολμᾶν δ᾽ ἄκυρα ποιεῖν ἃ κεῖνος ἔπραξε ζῶν.
22 Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ πρᾶγμ᾽ ἀναιδέ-
στατον λέγειν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ δεκάτην ἐποίησεν
ὥσπερ ἐμοῦ καὶ τοὔνομα τοῦτ᾽ ἔθετ᾽ αὐτῷ, καὶ μάρ-
τυράς τινας παρείχετο, οἷς ἐκεῖνος οὐδεπώποτ᾽ ὤφθη
χρώμενος. ἐγὼ δ᾽ οὐδέν᾽ ὑμῶν ἀγνοεῖν οἴομαι, ὅτι
οὔτ᾽ ἂν ἐποίησεν δεκάτην οὐδεὶς παιδίου μὴ νομίζων
αὑτοῦ δικαίως εἶναι, οὔτε ποιήσας καὶ στέρξας, ὡς ἂν
υἱόν τις στέρξαι, πάλιν ἔξαρνος ἐτόλμησε γενέσθαι.*

23 οὐδὲ γὰρ εἴ τι τῇ μητρὶ πρὸς ὀργὴν ἦλθε τῇ τούτων,
τούτους ἂν ἐμίσει, νομίζων αὑτοῦ [εἶναι]· πολὺ γὰρ
μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἑαυτοῖς διενεχθῶσιν ἀνὴρ καὶ
γυνή, διὰ τοὺς παῖδας καταλλάττεσθαι, ἢ δι' ἃν ἀδι-
κηθῶσιν ὑφ' αὑτῶν, τοὺς κοινοὺς παῖδας πρὸς μισεῖν.
οὐ τοίνυν ἐκ τούτων ἔστ' ἰδεῖν μόνον, ὅτι ψεύσεται,
ταῦτ' ἐὰν λέγῃ, ἀλλὰ πρὶν ἡμέτερος φάσκειν συγγενὴς
εἶναι, εἰς Ἱπποθωντίδ' ἐφοίτα φυλὴν εἰς παῖδας χο-
24 ρεύσων. καίτοι τίς ἂν ὑμῶν οἴεται τὴν μητέρα πέμψαι
τοῦτον εἰς ταύτην τὴν φυλήν, δεινὰ μέν, ὥς φησ',
ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεπονθυῖαν, δεκάτην δ' εἰδυῖαν πε-
ποιηκότ' ἐκεῖνον καὶ πάλιν ἔξαρνον ὄντα; ἐγὼ μὲν
οὐδέν' ἂν οἶμαι. εἰς γὰρ τὴν Ἀκαμαντίδ' ὁμοίως ἐξῆν
σοι φοιτᾶν, καὶ ἐφαίνετ' ἂν οὖσ' ἀκόλουθος ἡ φυλὴ τῇ
θέσει τοὐνόματος. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων
μάρτυρας ὑμῖν τοὺς συμφοιτῶντας καὶ τοὺς εἰδότας
παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1002

25 Οὕτω τοίνυν φανερῶς παρὰ τὸν τῆς αὑτοῦ μη-
τρὸς ὅρκον καὶ τὴν τοῦ δόντος ἐκείνῃ τὸν ὅρκον εὐή-
θειαν, πατρὸς τετυχηκὼς καὶ ἀνθ' Ἱπποθωντίδος ἐν
Ἀκαμαντίδι φυλῇ γεγονώς, οὐκ ἀγαπᾷ Βοιωτὸς οὑτοσί,
ἀλλὰ καὶ δίκας ἐμοὶ δύ' ἢ τρεῖς εἴληχεν ἀργυρίου πρὸς
αἷς καὶ πρότερόν μ' ἐσυκοφάντει. καίτοι πάντας οἶμαι
26 τοῦθ' ὑμᾶς εἰδέναι, τίς ἦν χρηματιστὴς ὁ πατήρ. ἐγὼ
δ' ἐάσω ταῦτα. ἀλλ' εἰ δίκαι' ὀμώμοκεν ἡ μήτηρ ἡ
τούτων, ἐπ' αὐτοφώρῳ συκοφάντην ἐπιδεικνύει τοῦτον
ταῖς δίκαις ταύταις. εἰ γὰρ οὕτω δαπανηρὸς ἦν, ὥστε
γάμῳ γεγαμηκὼς τὴν ἐμὴν μητέρα, ἑτέραν εἶχε γυναῖκα,
ἧς ὑμεῖς ἐστέ, καὶ δύ' οἰκίας ᾤκει, πῶς ἂν ἀργύριον
τοιοῦτος ὢν κατέλιπεν;

27 Οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Βοι-
ωτὸς οὑτοσὶ δίκαιον μὲν οὐδὲν ἕξει λέγειν, ἥξει δ' ἐπὶ
ταῦθ' ἅπερ ἀεὶ λέγει, ὡς ἐπηρεάζ' ὁ πατὴρ αὐτῷ πει-
θόμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἀξιοῖ δ' αὐτὸς ὡς δὴ πρεσβύτερος
[ὢν] τοὔνομ' ἔχειν τὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. πρὸς
δὴ ταῦτ' ἀκοῦσαι βέλτιον ὑμᾶς βραχέα. ἐγὼ γὰρ οἶδα
τοῦτον, ὅτ' οὔπω συγγενὴς ἦν ἐμοί, ὁρῶν ὥσπερ ἂν
ἄλλον τιν' οὑτωσί, νεώτερον ὄντ' ἐμοῦ καὶ συχνῷ, ὅσ'
ἐξ ὄψεως, οὐ μὴν ἰσχυρίζομαι τούτῳ· καὶ γὰρ εὔηθες.
28 ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο Βοιωτὸν τουτονί, ὅτ' ἐν Ἱπποθων-
τίδι φυλῇ χορεύειν ἠξίους, οὔπω τοῦ πατρὸς εἶναι
φάσκων υἱὸς τοῦ ἐμοῦ, τί σαυτὸν ἔχειν δικαίως ἂν
θείης ὄνομα; εἰ γὰρ Μαντίθεον, οὐκ ἂν διὰ τοῦτό
γε φαίης ὅτι πρεσβύτερος εἶ ἐμοῦ. ὃς γὰρ οὐδὲ τῆς
φυλῆς τότε σοι προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ 1003
29 γε πάππου τοὐμοῦ ἠμφεσβήτεις; ἔτι δ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι τὸν μὲν τῶν ἐτῶν χρόνον οὐδεὶς οἶδεν ὑμῶν·
ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείον', οὗτος δ' ἑαυτῷ φήσει· τὸν
δὲ τοῦ δικαίου λόγον πάντες ἐπίστασθε. ἔστι δ' οὗτος
τίς; ἀφ' οὗ παῖδας ἐποιήσατο τούτους ὁ πατήρ, ἀπὸ
τούτου καὶ νομίζεσθαι. πρότερον τοίνυν ἔμ' εἰς τοὺς
δημότας ἐνέγραψε Μαντίθεον, πρὶν εἰσαγαγεῖν τοῦτον
εἰς τοὺς φράτερας. ὥστ' οὐ τῷ χρόνῳ μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῷ δικαίῳ πρεσβεῖον ἔχοιμ' ἂν ἐγὼ τοὔνομα τοῦτ'
30 εἰκότως. εἶεν. εἰ δέ τίς σ' ἔροιτ' „εἰπέ μοι Βοιωτέ,
πόθεν νῦν Ἀκαμαντίδος φυλῆς γέγονας καὶ τῶν δήμων
Θορίκιος καὶ υἱὸς Μαντίου, καὶ τὸ μέρος τῶν ὑπ'
ἐκείνου καταλειφθέντων ἔχεις;“ οὐδὲν ἂν ἄλλ' ἔχοις
εἰπεῖν, πλὴν ὅτι κἀμὲ ζῶν ἐποιήσατο Μαντίας. τί τε-
κμήριον, εἴ τις ἔροιτ', ἢ μαρτύριόν [ἐστί] σοι τούτου;
εἰς τοὺς φράτεράς μ' εἰσήγαγε, φήσειας ἄν. τί οὖν

σ᾽ ἐνέγραψ᾽ ὄνομ᾽, εἴ τις ἔροιτο, Βοιωτὸν ἂν εἴποις·
31 τοῦτο γὰρ εἰσήχθης. οὐκοῦν δεινόν, εἰ τῆς μὲν πό-
λεως καὶ τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου καταλειφθέντων διὰ τοὔ-
νομα τοῦτο μέτεστί σοι, τοῦτο δ᾽ ἀξιοῖς ἀφεὶς ἕτερον
μεταθέσθαι σαυτῷ. φέρ᾽, εἴ σ᾽ ὁ πατὴρ ἀξιώσειεν
ἀναστάς, ἢ μένειν ἐφ᾽ οὗ σ᾽ αὐτὸς ἐποιήσατ᾽ ὀνόμα-
τος, ἢ πατέρ᾽ ἄλλον σαυτοῦ φάσκειν εἶναι, ἆρ᾽ οὐκ
ἂν μέτρι᾽ ἀξιοῦν δοκοίη; ταὐτὰ τοίνυν ταῦτ᾽ ἐγώ σ᾽
ἀξιῶ, ἢ πατρὸς ἄλλου σαυτὸν παραγράφειν, ἢ τοὔνομ᾽
32 ἔχειν ὅ· κεῖνος ἔδωκέ σοι. νὴ Δί᾽, ἀλλ᾽ ὕβρει καὶ ἐπη-
ρείᾳ τινὶ τοῦτ᾽ ἐτέθη σοι. ἀλλὰ πολλάκις μέν, ὅτ᾽ 1004
οὐκ ἐποιεῖθ᾽ ὁ πατὴρ τούτους, ἔλεγον οὗτοι ὡς οὐδὲν
χείρους εἰσὶν οἱ τῆς μητρὸς τῆς τούτου συγγενεῖς τῶν
τοῦ πατρὸς τοὐμοῦ. ἔστιν δ᾽ ὁ Βοιωτὸς ἀδελφοῦ τῆς
τούτου μητρὸς ὄνομα ἐπειδὴ δ᾽ εἰσάγειν ὁ πατὴρ
τούτους ἠναγκάζετο, ἐμοῦ προεισηγμένου Μαντιθέου,
οὕτω τοῦτον εἰσάγει Βοιωτόν, τὸν ἀδελφὸν δ᾽ αὐτοῦ
Πάμφιλον ἐπεὶ σὺ δεῖξον, ὅστις Ἀθηναίων ταὔτ᾽
ὄνομα [τοῖς] αὑτοῦ παισὶν ἔθετο δυοῖν κἂν δείξῃς,
ἐγὼ συγχωρήσω δι᾽ ἐπήρειάν σοι τοῦτο τοὔνομα θέ-
33 σθαι τὸν πατέρα. καίτοι εἴ γε τοιοῦτος ἦσθα, ὥστε
ποιήσασθαι μὲν σαυτὸν ἀναγκάσαι, ἐξ ὅτου δ᾽ ἀρέσεις
ἐκείνῳ τρόπου μὴ σκοπεῖν, οὐκ ᾔσθ᾽ οἷον δεῖ τὸν
προσήκοντ᾽ εἶναι περὶ τοὺς γονέας, οὐκ ὢν δ᾽ οὐκ ἐπη-
ρεάζου δικαίως ἄν, ἀλλ᾽ ἀπωλώλεις. ἦ δεινόν γ᾽ ἂν
εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νομιζο-
μένων παίδων οἱ περὶ τῶν γονέων ἰσχύσουσι νόμοι,
κατὰ τῶν δ᾽ αὐτοὺς εἰσβιαζομένων ἄκοντας ποιεῖσθαι,
ἄκυροι γενήσονται.
34 Ἀλλ᾽ ὦ χαλεπώτατε Βοιωτέ, μάλιστα μὲν ὧν πράτ-
τεις πάντων παῦσαι, εἰ δ᾽ ἄρα μὴ βούλει, ἐκεῖνό γε

πρὸς Διὸς πιθοῦ παῦσαι μὲν σαυτῷ παρέχων πρά-
γματα, παῦσαι δ᾽ ἐμὲ συκοφαντῶν, ἀγάπα δ᾽ ὅτι σοι
πόλις, οὐσία, πατὴρ γέγονεν. οὐδεὶς ἀπελαύνει σ᾽ ἀπὸ
τούτων, οὔκουν ἔγωγε. ἀλλ᾽ ἂν μέν, ὥσπερ εἶναι φῂς
ἀδελφός, καὶ τὰ ἔργ᾽ ἀδελφοῦ ποιῇς, δόξεις εἶναι συγ-
γενής, ἂν δ᾽ ἐπιβουλεύῃς δικάζῃ φθονῇς βλασφημῇς,
δόξεις εἰς ἀλλότρι᾽ ἐμπεσὼν ὡς οὐ προσήκουσιν οὕτω
35 χρῆσθαι. ἐπεὶ ἔγωγ᾽ οὐδ᾽ εἰ τὰ μάλισθ᾽ ὁ πατὴρ ὄντα 1005
σ᾽ ἑαυτοῦ μὴ ἐποιεῖτ᾽ ἀδικῶ. οὐ γὰρ ἐμοὶ προσῆκεν
εἰδέναι, τίνες εἰσὶν υἱεῖς ἐκείνου, ἀλλ᾽ ἐκείνῳ δεῖξαι,
τίν᾽ ἐμοὶ νομιστέον ἔστ᾽ ἀδελφόν. ὃν μὲν τοίνυν οὐκ
ἐποιεῖτό σε χρόνον, οὐδ᾽ ἐγὼ προσήκονθ᾽ ηγούμην,
ἐπειδὴ δ᾽ ἐποιήσατο, κἀγὼ νομίζω. τί τούτου σημεῖον;
τῶν πατρῴων ἔχεις τὸ μέρος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τε-
λευτήν ἱερῶν, ὁσίων μετέχεις ἀπάγει σ᾽ οὐδεὶς ἀπὸ
τούτων. τί βούλει; ἂν δὲ φῇ δεινὰ πάσχειν καὶ κλάῃ
καὶ ὀδύρηται καὶ κατηγορῇ μου, ἃ μὲν ἂν λέγῃ, μὴ
πιστεύετε· οὐ γὰρ δίκαιον μὴ περὶ τούτων ὄντος
τοῦ λόγου νυνί ἐκεῖνο δ᾽ ὑπολαμβάνετε, ὅτι οὐδὲν
ἔστ᾽ αὐτῷ ἧττον δίκην λαμβάνειν Βοιωτῷ κληθέντι.
36 τί οὖν φιλονικεῖς; μηδαμῶς μὴ ἔχ᾽ οὕτω πρὸς ἡμᾶς
ἐθελέχθρως οὐδὲ γὰρ ἐγὼ πρὸς σέ, ἐπεὶ καὶ νῦν,
ἵνα μηδὲ τοῦτο λάθῃ σε, ὑπὲρ σοῦ λέγω μᾶλλον,
ἀξιῶν μὴ ταὐτὸν ἔχειν ὄνομ᾽ ἡμᾶς. εἰ γὰρ μηδὲν
ἄλλο, ἀνάγκη τὸν ἀκούσαντ᾽ ἐρέσθαι πότερος, δύ᾽
ἂν ὦσι Μαντίθεοι Μαντίου. οὐκοῦν, ὃν ἠναγκάσθη
ποιήσασθαι, σὲ ἂν λέγῃ, ἐρεῖ. τί οὖν ἐπιθυμεῖς τού-
των; ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν δύο ταυτασὶ μαρτυ-
ρίας, ὡς ἐμοὶ Μαντίθεον καὶ τούτῳ Βοιωτὸν ὁ πατὴρ
ὄνομ᾽ ἔθετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 ((*Λοιπὸν ἡγοῦμαι τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεῖξαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐ μόνον εὐορκήσετε, ἂν ἁγὼ λέγω ψηφίσησθε, ἀλλὰ καὶ ὡς οὗτος αὐτὸς αὑτοῦ κατέγνω Βοιωτὸν, ἀλλ' οὐ Μαντίθεον ὄνομα δικαίως ἂν ἔχειν.* 1006
λαχόντος γὰρ ἐμοῦ τὴν δίκην ταύτην Βοιωτῷ Μαντίου Θορικίῳ, ἐξ ἀρχῆς τ' ἠντεδίκει καὶ ὑπώμνυθ' ὡς ὢν Βοιωτός, καὶ τὸ τελευταῖον, ἐπεὶ οὐκέτ' ἐνῆν αὐτῷ διακρούσασθαι, ἐρήμην ἐάσας καταδιαιτῆσαι, σκέψασθε
38 *πρὸς θεῶν τί ἐποίησεν· ἀντιλαγχάνει μοι τὴν μὴ οὖσαν Βοιωτὸν αὑτὸν προσαγορεύσας. καίτοι ἐξ ἀρχῆς τ' ἔδει ἐᾶν αὐτὸν τελέσασθαι τὴν δίκην κατὰ Βοιωτοῦ, εἴπερ μηδὲν προσῆκεν αὐτῷ τοὐνόματος, ὕστερόν τε μὴ αὑτὸν φαίνεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ἀντιλαγχάνοντα τὴν μὴ οὖσαν. ὃς οὖν αὐτὸς αὑτοῦ κατέγνω δικαίως ἂν εἶναι Βοιωτός, τί ὑμᾶς ἀξιώσει τοὺς ὀμωμοκότας ψηφίζεσθαι; ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν ἀντίληξιν καὶ τὸ ἔγκλημα τουτί.*

ΑΝΤΙΛΗΞΙΣ. ΕΓΚΛΗΜΑ.))

39 *Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος ἔχει δεῖξαι νόμον, ὃς ποιεῖ κυρίους εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος, ἃ λέγει νῦν οὗτος ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. εἰ δ' ὁ μὲν νόμος, ὃν πάντες ἐπίστασθ' ὁμοίως ἐμοί, τοὺς γονέας ποιεῖ κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοὔνομ' ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ κἂν πάλιν ἐξαλεῖψαι βούλωνται κἀποκηρῦξαι, ἐπέδειξα δ' ἐγὼ τὸν πατέρ', ὃς κύριος ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ μὲν Βοιωτὸν, ἐμοὶ δὲ Μαντίθεον θέμενον, πῶς ὑμῖν ἔστιν ἄλλο τι πλὴν ἁγὼ λέγω ψηφίσασθαι;*
40 *ἀλλὰ μὴν ὧν γ' ἂν μὴ ὦσι νόμοι, γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ*

δικάσειν ὀμωμόκατε, ὥστ' εἰ μηδεὶς ἦν περὶ τούτων κείμενος νόμος, κἂν οὕτω δικαίως πρὸς ἐμοῦ τὴν ψῆφον ἔθεσθε. τίς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὅστις ταὔτ' ὄνομα [τοῖς] 1007
αὑτοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν; τίς δ', ᾧ μήπω παῖδες
41 *εἰσί, θήσεται; οὐδεὶς δήπου. οὐκοῦν ὃ δίκαιον τῇ γνώμῃ τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν ὑπειλήφατε, τοῦτο καὶ περὶ ἡμῶν εὐσεβὲς γνῶναι. ὥστε καὶ κατὰ τὴν δικαιοτάτην γνώμην καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τοὺς ὅρκους ((καὶ κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν)), ἐγὼ μὲν μέτρι' ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δέομαι καὶ δίκαι' ἀξιῶ, οὗτος δ' οὐ μόνον οὐ μέτρια, ἀλλ' οὐδ' εἰωθότα γίγνεσθαι.*

XL.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ οὗτος παρὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὁ λόγος εἴρηται. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ταὐτά, ἡ Πλαγγών, ὁ ὅρκος, ἡ τῶν παίδων ἀναγκαία ποίησις. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μαντίου, οἱ παῖδες ὄντες τρεῖς, Μαντίθεος ὁ ἐκ τῆς νόμῳ γαμηθείσης καὶ Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος οἱ ἐκ τῆς Πλαγγόνος, ἐνέμοντο τὴν οὐσίαν. φάσκοντος δὲ τοῦ Μαντιθέου προῖκα ἑαυτῷ μητρῴαν ὀφείλεσθαι, Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος καὶ αὐτοὶ προικὸς ἠμφισβήτουν, ὡς καὶ τῆς Πλαγγόνος εἰσενεγκαμένης
1 *εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μαντίου μνᾶς ἑκατόν. συνέδοξεν οὖν αὐτοῖς νείμασθαι πάντ' ἐπ' ἴσης πλὴν τῆς οἰκίας, ἵν' ὁποτέρων ἂν ἡ μήτηρ φανῇ προῖκ' εἰσενεγκαμένη, τούτοις ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀποδοθῇ τὸ ἀργύριον, καὶ πλὴν τῶν ἀνδραπόδων,*

ὅπως οἱ περὶ τὸν Βοιωτόν, ἐὰν ἐπιζητῶσί τι τῶν ἔνδον, 1008
ἔχωσιν ἔλεγχον. μετὰ ταῦτ' ἀντενεκάλεσαν ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μαντίθεος ὑπὲρ τῆς μητρῴας οὐσίας, ἐκεῖνοι δ' ὑπὲρ ἄλλων τινῶν. καὶ ὁ διαιτητὴς Μαντιθέου μὲν ἀπεδιαίτησε, Βοιωτοῦ δὲ κατεδιαίτησεν ἐρήμην. λαγχάνει δὴ Μαντίθεος καὶ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτῷ τὴν αὐτὴν δίκην, ἀπαιτῶν τὴν προῖκα.

Πάντων ἐστὶν ἀνιαρότατον ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῇ τινων, τῷ δ' ἔργῳ ἐχθροὺς ἔχῃ τούτους, καὶ ἀναγκάζηται πολλὰ καὶ δεινὰ παθὼν ὑπ' αὐτῶν εἰσιέναι εἰς δικα-
2 στήριον, ὃ νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀτύχημά μοι ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, διότι Πλαγγὼν ἡ τούτων μήτηρ ἐξαπατήσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐπιορκήσασα φανερῶς, ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπομεῖναι τούτους ποιήσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο τα δύο μέρη τῶν πατρῴων ἀπεστερήθην· ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐξελήλαμαι μὲν ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας ὑπὸ τούτων, ἐν ᾗ καὶ ἐγενόμην καὶ ἐτράφην, καὶ εἰς ἣν οὐχ ὁ πατὴρ αὐτοὺς ἀλλ' ἐγὼ
3 τελευτήσαντος ἐκείνου παρεδεξάμην, ἀποστεροῦμαι δὲ 1009
τὴν προῖκα τῆς ἐμαυτοῦ μητρός, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, αὐτὸς μὲν τούτοις δίκας ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν μοι πάντων δεδωκώς, πλὴν εἴ τινα νῦν ἕνεκα τῆς δίκης ταύτης ἀντειλήχασί μοι συκοφαντοῦντες, ὡς καὶ ὑμῖν ἔσται καταφανές, παρὰ δὲ τούτοιν ἐν ἕνδεκα ἔτεσιν οὐ δυνάμενος τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλὰ νῦν εἰς ὑμᾶς
4 [βοηθοὺς] καταπεφευγώς. δέομαι οὖν ἁπάντων ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, μετ' εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι λέγοντος, κἂν ὑμῖν δεινὰ δοκῶ πεπονθέναι, συγγνώμην ἔχειν μοι ζητοῦντι κομίσασθαι τἀμαυτοῦ, ἄλλως τε καὶ εἰς θυγατρὸς ἔκδοσιν· συνέβη

γάρ μοι δεηθέντος τοῦ πατρὸς ὀκτωκαιδεκέτῃ γῆμαι,
5 καὶ διὰ τοῦτο εἶναί μοι θυγατέρα ἤδη ἐπίγαμον. ὥστ' ἐμοὶ μὲν δικαίως ἂν ἀδικουμένῳ διὰ πολλὰ βοηθήσαιτε, τούτοις δ' εἰκότως ἂν ὀργίζοισθε· οἵτινες, ὦ γῆ καὶ θεοί, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ δίκαια ποιήσασι μὴ εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, οὐκ αἰσχύνονται μὲν ἀναμιμνῄσκοντες ὑμᾶς, εἴ τι ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν μὴ ὀρθῶς διεπράξατο, ἢ οὗτοι εἰς ἐκεῖνον ἥμαρτον, ἀναγκάζουσι δ' ἐμὲ δικάζεσθαι αὐτοῖς. ἵνα δ' ἀκριβῶς εἰδῆτε, ὡς οὐκ ἐγὼ τούτου αἴτιός εἰμι ἀλλ' οὗτοι, ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἂν ἐν βραχυτάτοις δύνωμαι, διηγήσομαι τὰ πραχθέντα.
6 Ἡ γὰρ μήτηρ ἡ ἐμὴ ὦ ἄνδρες δικασταί, θυγάτηρ μὲν ἦν Πολυαράτου Χολαργέως, ἀδελφὴ δὲ Μενεξένου καὶ Βαθύλλου καὶ Περιάνδρου. ἐκδόντος δ' αὐτὴν τοῦ πατρὸς Κλεομέδοντι τῷ Κλέωνος υἱεῖ, καὶ προῖκα τάλαντον ἐπιδόντος, τὸ μὲν πρῶτον τούτῳ συνῴκει· γε- 1010
νομένων δ' αὐτῇ τριῶν μὲν θυγατέρων, υἱοῦ δ' ἑνὸς Κλέωνος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τελευτήσαντος, ἀπολιποῦσα τὸν οἶκον καὶ κομισαμένη τὴν
7 προῖκα, πάλιν ἐκδόντων αὐτὴν τῶν ἀδελφῶν Μενεξένου καὶ Βαθύλλου (ὁ γὰρ Περίανδρος ἔτι παῖς ἦν) καὶ τὸ τάλαντον ἐπιδόντων, συνῴκησε τῷ ἐμῷ πατρί. καὶ γίγνομαι αὐτοῖς ἐγώ τε καὶ ἄλλος ἀδελφὸς νεώτερος ἐμοῦ, ὃς ἔτι παῖς ὢν ἐτελεύτησεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, περὶ τούτων ὑμῖν πρῶτον τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

8 Τὴν μὲν τοίνυν μητέρα τὴν ἐμὴν οὕτως ὁ πατήρ μου γήμας εἶχε γυναῖκα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, ἐμέ τε ἐπαίδευε καὶ ἠγάπα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς ἅπαντες τοὺς ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. τῇ δὲ τούτων μητρὶ Πλαγ-

γόνι ἐπλησίαζεν ὅντινα δή ποτ' οὖν τρόπον· οὐ γὰρ
9 ἐμὸν τοῦτο λέγειν ἐστί. καὶ οὕτως οὐ πάντα γε ἦν
ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας κεκρατημένος, ὥστ' οὐδὲ τῆς μη-
τρὸς τῆς ἐμῆς ἀποθανούσης ἠξίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν
οἰκίαν παρ' ἑαυτὸν εἰσδέξασθαι, οὐδὲ τούτους, ὡς
υἱεῖς εἰσιν αὐτοῦ, πεισθῆναι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον χρό-
νον οὗτοι διῆγον οὐκ ὄντες τοὐμοῦ πατρός, ὡς καὶ
ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν, ἐπειδὴ δ' οὗτος αὐξηθεὶς καὶ
μεθ' αὑτοῦ παρασκευασάμενος ἐργαστήριον συκοφαν-
τῶν, ὧν ἡγεμὼν ἦν Μνησικλῆς καὶ Μενεκλῆς ἐκεῖνος
ὁ τὴν Νῖνον ἑλών, μεθ' ὧν οὗτος ἐδικάζετό μου τῷ
10 πατρὶ φάσκων υἱὸς εἶναι ἐκείνου, συνόδων γιγνομένων
πολλῶν ὑπὲρ τούτων, καὶ τοῦ πατρὸς οὐκ ἂν φάσκον-
τος πεισθῆναι, ὡς οὗτοι γεγόνασιν ἐξ αὐτοῦ, τελευ- 1011
τῶσα ἡ Πλαγγὼν ὦ ἄνδρες δικασταί (πάντα γὰρ εἰρή-
σεται τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς) μετὰ τοῦ Μενεκλέους ἐνε-
δρεύσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐξαπατήσασα ὅρκῳ, ὃς
μέγιστος δοκεῖ καὶ δεινότατος παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
εἶναι, ὡμολόγησε τριάκοντα μνᾶς λαβοῦσα τούτους μὲν
τοῖς αὑτῆς ἀδελφοῖς εἰσποιήσειν υἱεῖς, αὐτὴ δ', ἂν
πρὸς τῷ διαιτητῇ προκαλῆται αὐτὴν ὁ πατήρ μου ὀμό-
σαι ἦ μὴν τοὺς παῖδας ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι, οὐ δέξε-
σθαι τὴν πρόκλησιν· τούτων γὰρ γενομένων οὔτε τού-
τους ἀποστερήσεσθαι τῆς πόλεως, τῷ τε πατρί μου
οὐκέτι δυνήσεσθαι αὐτοὺς πράγματα παρέχειν, τῆς μη-
11 τρὸς αὐτῶν οὐ δεξαμένης τὸν ὅρκον. συγχωρηθέντων
δὲ τούτων — τί ἂν ὑμῖν μακρολογοίην; ὡς γὰρ πρὸς
τὸν διαιτητὴν ἀπήντησε, παραβᾶσα πάντα τὰ ὡμολογη-
μένα ἡ Πλαγγών, δέχεταί τε τὴν πρόκλησιν καὶ ὄμνυ-
σιν ἐν τῷ Δελφινίῳ ἄλλον ὅρκον ἐναντίον τῷ προ-
τέρῳ, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασι· περιβόητος γὰρ ἡ

πρᾶξις ἐγένετο. καὶ οὕτως ὁ πατήρ μου διὰ τὴν ἑαυτοῦ
πρόκλησιν ἀναγκασθεὶς ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ, ἐπὶ μὲν τοῖς
γεγενημένοις ἠγανάκτει καὶ βαρέως ἔφερε, καὶ εἰς τὴν
οἰκίαν οὐδ' ὣς εἰσδέξασθαι τούτους ἠξίωσεν, εἰς δὲ
τοὺς φράτερας ἠναγκάσθη εἰσαγαγεῖν. καὶ τοῦτον μὲν
12 ἐνέγραψε Βοιωτόν, τὸν δ' ἕτερον Πάμφιλον. ἐμὲ δ'
εὐθὺς ἔπειθε περὶ ὀκτωκαίδεκ' ἔτη γεγενημένον τὴν
Εὐφήμου γῆμαι θυγατέρα, βουλόμενος παῖδας ἐξ ἐμοῦ
γενομένους ἐπιδεῖν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ νομί-
ζων δεῖν καὶ πρότερον καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἐλύπουν αὐτὸν 1012
δικαζόμενοι καὶ πράγματα παρέχοντες, ἐμὲ τοὐναντίον
εὐφραίνειν ἅπαντα ποιοῦνθ' ὅσ' ἐκείνῳ χαριεῖσθαι
13 μέλλοιμι, ἐπείσθην αὐτῷ. γήμαντος δέ μου τὸν τρό-
πον τοῦτον, ἐκεῖνος μὲν τὸ θυγάτριόν μοι ἐπιδὼν γε-
νόμενον, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἀρρωστήσας ἐτε-
λεύτησεν· ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ζῶντος μὲν τοῦ
πατρὸς οὐδὲν ᾤμην δεῖν ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ, τελευτή-
σαντος δ' ἐκείνου εἰσεδεξάμην τε τούτους εἰς τὴν οἰ-
κίαν καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων μετέδωκα, οὐχ ὡς ἀδελ-
φοῖς οὖσιν (οὐδὲ γὰρ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς λελήθασιν
ὃν τρόπον οὗτοι γεγόνασιν), νομίζων δ' ἀναγκαῖον
εἶναί μοι, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἐξηπατήθη, πείθεσθαι τοῖς
14 νόμοις τοῖς ὑμετέροις. καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν
οἰκίαν εἰσδεχθέντες, ὡς ἐνεμόμεθα τὰ πατρῷα, ἀξιοῦν-
τος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν τῆς μητρὸς προῖκα ἀντενεκά-
λουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφασαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὑτῶν
μητρὶ τὴν ἴσην προῖκα. συμβουλευσάντων δ' ἡμῖν τῶν
παρόντων, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐνειμάμεθα, τὴν δ' οἰ-
κίαν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς διακόνους τοῦ πατρὸς ἐξαι-
15 ρέτους ἐποιησάμεθα, ἵν' ἐκ μὲν τῆς οἰκίας, ὁποτέροις
ἂν ἡμῶν φαίνηται ὀφειλομένη ἡ προίξ, οὗτοι αὐτὴν

κομίσωνται, ἐκ δὲ τῶν παίδων κοινῶν ὄντων, ἐάν τι
οὗτοι τῶν πατρῴων ἐπιζητῶσι, πυνθάνωνται, καὶ βα-
σανίζοντες αὐτοὺς καὶ ἄλλῳ ὅτῳ ἂν τρόπῳ βούλωνται
ζητοῦντες. ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τούτων
τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 101

16 Μετὰ ταῦτα τοίνυν οὗτοί τ' ἐμοὶ δίκας ἔλαχον
ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν κἀγὼ τούτοις ὑπὲρ τῆς προικός.
καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγραψάμενοι Σόλωνα Ἑρχιέα
διαιτητὴν τούτῳ ἐπετρέψαμεν δικάσαι περὶ ὧν ἐνεκα-
λοῦμεν ἀλλήλοις· ὡς δ' οὐκ ἀπήντων οὗτοι, ἀλλ' ἐφυ-
γοδίκουν καὶ χρόνος διετρίβετο συχνός, τῷ μὲν Σό-
λωνι συνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον, οὗτοι δὲ πάλιν ἐξ
ὑπαρχῆς λαγχάνουσί μοι τὰς δίκας, καὶ ἐγὼ τούτῳ,
προσκαλεσάμενος αὐτὸν καὶ ἐπιγραψάμενος ἐπὶ τὸ ἔγ-
κλημα Βοιωτόν· τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ἔθετο τοὔ-
17 νομα. περὶ μὲν οὖν ὧν οὗτοί μοι ἐδικάζοντο, παρόν-
τος τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος καὶ οὐκ ἔχοντος ἐπιδεῖξαι
οὐδὲν ὧν ἐνεκάλουν, ἀπεδιῄτησέ μου ὁ διαιτητής· καὶ
οὗτος συνειδὼς αὑτῷ ἀδίκως ἐγκαλοῦντι οὔτε ἐφῆκεν
εἰς τὸ δικαστήριον, οὔτε νῦν περὶ ἐκείνων εἴληχέ μοι
δίκην οὐδεμίαν, ἀλλὰ περὶ ἄλλων τινῶν, λύσειν τοῖς
ἐγκλήμασι τούτοις τὴν δίκην ταύτην οἰόμενος. ἣν δ'
ἐγὼ τοῦτον ἐδίωκον τότε περὶ τῆς προικός, ἐπιδημοῦν-
τος τούτου ἐνθάδε καὶ οὐκ ἀπαντήσαντος πρὸς τὸν
18 διαιτητήν, ἐρήμην κατεδιῄτησεν αὐτοῦ. οὗτος δ' ὦ
ἄνδρες δικασταὶ οὔτε ἠντεδίκει τότε παρὼν οὔτ' ἔφη
με καταδιαιτήσασθαι τὴν δίκην αὐτοῦ· οὐ γὰρ εἶναι
Βοιωτὸν αὑτῷ ὄνομα, ἀλλὰ Μαντίθεον, καὶ οὕτως ὀνό-
ματι ἀμφισβητῶν ἔργῳ τὴν προῖκά με τῆς μητρὸς ἀπο-

στερεῖ. ἀπορῶν δ' ἐγὼ τί ἄν τις χρήσαιτο τῷ πρά-
γματι, οὕτω πάλιν τὴν αὐτὴν δίκην λαχὼν αὐτῷ Μαν-
τιθέῳ ἑνδεκάτῳ ἔτει νῦν εἰς ὑμᾶς καταπέφευγα. ὡς 101
δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται τὰς περὶ τού-
των μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

19 Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἥ τε μήτηρ
μου τάλαντον ἐπενεγκαμένη προῖκα, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ
τῶν ἀδελφῶν τῶν αὑτῆς, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι,
συνῴκησε τῷ πατρί, καὶ ὃν τρόπον ἐγὼ τούτους εἰσε-
δεξάμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, καὶ
ὅτι ἀπέφυγον αὐτοὺς τὰς δίκας ἅς μοι ἐνεκάλουν, ταῦτα
μὲν πάντα καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν καὶ ἐπιδέδεικται.
Ἴθι δὴ λαβὲ καὶ τὸν περὶ τῆς προικὸς νόμον τουτονί.

ΝΟΜΟΣ.

20 Οὕτω τοίνυν τοῦ νόμου ἔχοντος, οἶμαι τουτονὶ
Βοιωτὸν ἢ Μαντίθεον, ἢ ὅ τι ποτ' ἄλλο χαίρει προσ-
αγορευόμενος, δικαίαν μὲν ἀπολογίαν καὶ ἀληθινὴν
οὐδεμίαν ἕξειν εἰπεῖν, ἐπιχειρήσειν δὲ τῇ τόλμῃ καὶ
τῇ θρασύτητι τῇ ἑαυτοῦ πιστεύοντα περιιστάναι τὰς
αὑτῶν συμφορὰς εἰς ἐμέ, ἅπερ καὶ ἰδίᾳ ποιεῖν εἴωθε,
λέγων ὡς δημευθείσης τῆς Παμφίλου οὐσίας, ὃς ἦν
πατὴρ τῆς Πλαγγόνος, τὰ περιγενόμενα χρήματα ὁ
πατὴρ ὁ ἐμὸς ἔλαβεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οὕτως
ἀποφαίνειν πειρώμενος, τὴν μὲν αὑτοῦ μητέρα ἐπε-
νεγκαμένην προῖκα πλεῖν ἢ ἑκατὸν μνᾶς, τὴν δ' ἐμὴν
21 ἄπροικον φάσκων συνοικῆσαι. ταῦτα διέξεισιν ὦ ἄν-
δρες δικασταί, οὔτε μαρτυρίαν οὐδεμίαν ἐμβεβλημένος
ὑπὲρ τούτων, οὔτ' ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, ἀλλ

ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι ὁμολογῶν μὲν ἀδικεῖν ἐν ὑμῖν οὐδείς
πω ἀπέφυγε, ψευδόμενος δὲ καὶ παραγωγὰς λέγων ἤδη 1015
τις δίκην οὐκ ἔδωκεν. ἵν' οὖν μὴ ἐξαπατηθῆτε ὑπ'
αὐτοῦ, βέλτιόν εἶναί μοι δοκεῖ βραχέα καὶ περὶ τούτου
22 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐὰν γὰρ λέγῃ, ὡς ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ
οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ τούτων ἐπηνέγκατο, ἐνθυ-
μεῖσθ' ὅτι περιφανῶς ψεύδεται. πρῶτον μὲν γὰρ Πάμ-
φιλος ὁ πατὴρ τῆς τούτου μητρὸς πέντε τάλαντα τῷ
δημοσίῳ ὀφείλων ἐτελεύτησε, καὶ τοσούτου ἐδέησε περι-
γενέσθαι τι τοῖς ἐκείνου παισὶ τῆς οὐσίας ἀπογραφεί-
σης καὶ δημευθείσης, ὥστ' οὐδὲ τὸ ὄφλημα πᾶν ὑπὲρ
αὐτοῦ ἐκτέτεισται, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ὁ Πάμφιλος ὀφεί-
λων τῷ δημοσίῳ ἐγγέγραπται. πῶς οὖν οἷόν τε τὸν
ἐμὸν πατέρα χρήματα λαβεῖν ἐκ τῆς Παμφίλου οὐσίας,
ἣ οὐδ' αὐτὸ τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἱκανὴ ἐγένετο ἐκτεῖ-
23 σαι; ἔπειτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐνθυμεῖσθ' ὅτι, εἰ τὰ
μάλιστα περιεγένετο τὰ χρήματα ταῦτα, ὥσπερ οὗτοί
φασιν, οὐκ ἂν ὁ ἐμὸς πατὴρ αὐτὰ ἔλαβεν, ἀλλ' οἱ τοῦ
Παμφίλου υἱεῖς Βοιωτὸς καὶ Ἡδύλος καὶ Εὐθύδημος,
οἳ οὐκ ἂν δήπου ἐπὶ μὲν τῷ τἀλλότρια λαμβάνειν
ὁτιανοῦν ἐποίουν, ὡς καὶ ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, τὰ δ'
24 αὑτῶν τὸν ἐμὸν πατέρα περιεῖδον κομισάμενον. ὅτι
μὲν τοίνυν ἥ γε τούτων μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα,
ἀλλ' οὗτοι τοῦτο ψεύδονται, ἱκανῶς ὑμᾶς μεμαθηκέναι
νομίζω· ὅτι δ' ἡ ἐμὴ μήτηρ ἐπηνέγκατο, ῥᾳδίως ἐγὼ
δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Πολυαράτου θυγάτηρ ἦν, ὃς
καὶ ὑφ' ὑμῶν ἐτιμᾶτο καὶ πολλὴν οὐσίαν ἐκέκτητο·
ἔπειτα μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὡς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς
τοσαύτην προῖκα ἐπενεγκαμένη Ἐρυξιμάχῳ συνῴκησε, 1016
25 τῷ Χαβρίου κηδεστῇ. πρὸς δὲ τούτοις φαίνεταί μου
ἡ μήτηρ τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέδοντι, οὗ φασι

τὸν πατέρα Κλέωνα τῶν ὑμετέρων προγόνων στρατη-
γοῦντα, Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν Πύλῳ ζῶντας λα-
βόντα, μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμῆσαι· ὥστ'
οὔτε τὸν ἐκείνου προσῆκεν υἱὸν ἄπροικον αὐτὴν γῆμαι,
οὔτε Μενέξενον καὶ Βάθυλλον εἰκός ἐστιν, αὐτούς τε
οὐσίαν πολλὴν κεκτημένους καὶ Κλεομέδοντος τελευ-
τήσαντος κομισαμένους τὴν προῖκα, ἀποστερῆσαι τὴν
ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν, ἀλλὰ προσθέντας αὐτοὺς ἐκδοῦ-
ναι τῷ ἡμετέρῳ πατρί, καθάπερ καὶ αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς
26 καὶ οἱ ἄλλοι μεμαρτυρήκασιν. χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυ-
μήθητε, διὰ τί ἄν ποτε ὁ πατήρ, εἴπερ ἡ μὲν ἐμὴ
μήτηρ μὴ ἦν ἐγγυητὴ μηδ' ἠνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ
τούτων ἠνέγκατο, τοὺς μὲν οὐκ ἔφη αὑτοῦ υἱεῖς εἶναι,
ἐμὲ δὲ καὶ ἐποιεῖτο καὶ ἐπαίδευεν; ὅτι νὴ Δί', ὡς
οὗτοι φήσουσιν, ἐμοὶ χαριζόμενος καὶ τῇ ἐμῇ μητρὶ
27 τούτους ἠτίμαζεν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔτι παῖδα μικρὸν
ἐμὲ καταλιποῦσα αὐτὴ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἡ δὲ τού-
των μήτηρ Πλαγγὼν καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐ-
πρεπὴς τὴν ὄψιν οὖσα ἐπλησίαζεν αὐτῷ· ὥστε πολὺ
μᾶλλον εἰκὸς ἦν αὐτὸν διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα, ἧς
ἐρῶν ἐτύγχανε, τὸν τῆς τεθνεώσης υἱὸν ἀτιμάζειν, ἢ
δι' ἐμὲ καὶ τὴν τετελευτηκυῖαν τοὺς ἐκ τῆς ζώσης καὶ
28 πλησιαζούσης αὐτῷ παῖδας μὴ ποιεῖσθαι. καίτοι οὗτός
γ' εἰς τοῦτο τόλμης ἥκει, ὥστε φησὶ τὸν πατέρα μου
δεκάτην ὑπὲρ αὐτοῦ ἑστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνον 1017
Τιμοκράτους καὶ Προμάχου ἐμβέβληται μαρτυρίας, οἳ
οὔτε γένει προσήκουσί μου τῷ πατρὶ οὐδέν, οὔτε φίλοι
ἦσαν ἐκείνῳ. οὕτω δὲ φανερῶς τὰ ψευδῆ μεμαρτυρή-
κασιν, ὥστε ὃν πάντων ὑμῶν εἰδότων οὗτος δίκην
λαχὼν ἄκοντα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτόν, τοῦτον
οὗτοι, ὥσπερ κλητῆρες, δύο μόνοι ὄντες μαρτυροῦσι

29 δεκάτην ὑπὲρ τούτου ἑστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πι-
στεύσειεν; καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέ-
χεται, ὡς μικρὸν μὲν ὄντα ἐποιεῖτο αὐτὸν ὁ πατήρ,
μείζω δὲ γενόμενον τῇ μητρὶ ὀργισθείς τι τῇ τούτων
ἠτίμαζε· πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν
αὐτοῖς διενεχθῶσι γυνὴ καὶ ἀνήρ, διαλλάττεσθαι διὰ
τοὺς παῖδας, ἢ διὰ τὰς πρὸς ἑαυτοὺς ὀργὰς τοὺς κοι-
νοὺς παῖδας πρὸς μισεῖν. ὥστ' ἐὰν μὲν ἐπιχειρῇ ταῦτα
30 λέγειν, μὴ ἐπιτρέπετε ἀναισχυντεῖν. ἂν δὲ λέγῃ περὶ
τῶν δικῶν ἃς ἀπεδιῄτησέ μου ὁ διαιτητής, καὶ φάσκῃ
ὑπ' ἐμοῦ ἀπαράσκευος ληφθῆναι, πρῶτον μὲν μέμνησθε
ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένετο, ἐν ᾧ ἔδει παρασκευά-
σασθαι αὐτόν, ἀλλ' ἔτη πολλά, ἔπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ
διώκων, ὥστε πολὺ ἦν ἂν μᾶλλον ἐμὲ ὑπὸ τούτου ἀπα-
31 ράσκευον ληφθῆναι, ἢ τοῦτον ὑπ' ἐμοῦ. ἔτι δὲ πάντες
ὑμῖν οἱ πρὸς τῷ διαιτητῇ παρόντες μεμαρτυρήκασιν,
ὡς οὗτος παρών, ὅτε ἀπεδιῄτησέ μου ὁ διαιτητής, οὔτε
ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐνέμεινέ τε τῇ διαίτῃ. καί-
τοι ἄτοπον δοκεῖ μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι, ὅταν οἴ-
ωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς δίκας εἰς ὑμᾶς
ἐφιᾶσιν, οὗτος δέ μοι περὶ προικὸς δίκην ταλάντου
λαχών, ταύτης, ὡς αὐτός φησιν, ἀδίκως ἀποδιαιτηθεί-
32 σης ἐνέμεινεν. νὴ Δί', ἀπράγμων γὰρ ἴσως ἐστὶν ἄν- 1018
θρωπος καὶ οὐ φιλόδικος. ἐβουλόμην μέντἂν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι. νυνὶ δ' ὑμεῖς
μὲν οὕτως ἐστὲ κοινοὶ καὶ φιλάνθρωποι, ὥστ' οὐδὲ
τοὺς τῶν τριάκοντα υἱεῖς φυγαδεῦσαι ἐκ τῆς πόλεως
ἠξιώσατε· οὗτος δ' ἐμοὶ μετὰ Μενεκλέους τοῦ πάντων
τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβουλεύσας, καὶ ἐξ ἀντιλογίας
καὶ λοιδορίας πληγὰς συναψάμενος, ἐπιτεμὼν τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ τραύματος εἰς Ἄρειον πάγον με προσε-

33 καλέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ
Εὐθύδικος ὁ ἰατρός, πρὸς ὃν οὗτοι τὸ πρῶτον ἦλθον
δεόμενοι ἐπιτεμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, πρὸς τὴν ἐξ
Ἀρείου πάγου βουλὴν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, τοι-
αύτην ἂν δίκην οὗτος εἰλήφει παρ' ἐμοῦ οὐδὲν ἀδι-
κοῦντος, ἣν ὑμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούν-
των ὑμᾶς ἐπιχειρήσαιτ' ἂν ποιήσασθαι. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ
διαβάλλειν αὐτόν, ἀνάγνωθί μοι τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ

34 Τοῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερὸν ἀγῶνά
μοι οὐχ ὡς εὐήθης ὤν, ἀλλ' ὡς ἐπίβουλος καὶ κακοῦρ-
γος κατεσκεύασεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ ὀνόματος
οὗ ἔθετο αὐτῷ ὁ πατὴρ Βοιωτόν, ὥσπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς
μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, Μαντίθεον
ἑαυτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐμοὶ
καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος, οὐ μόνον τὴν
δίκην ταύτην, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, ἀνάδικον ἐποί-
ησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ὑμῶν ἐμὲ ταξίαρχον,
ἧκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸ δικαστήριον δοκιμασθησόμενος, δίκην
τε ἐξούλης ὠφληκώς, ταύτην οὐκ αὐτὸς ὠφληκέναι 1019
35 φησίν, ἀλλ' ἐμέ. ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, κακά μοι
παρέχων ἠνάγκασέ με λαχεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνό-
ματος, οὐχ ἵνα χρήματα παρ' αὐτοῦ λάβω ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἀλλ' ἵν', ἐὰν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πάσχειν καὶ
βλάπτεσθαι μεγάλα, οὗτος καλῆται Βοιωτός, ὥσπερ ὁ
πατὴρ αὐτῷ ἔθετο. ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω,
λαβέ μοι καὶ τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36 Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος
καὶ μετὰ Ἀμεινίου ξενολογήσας, ἄλλοθέν τε χρήματα

εὐπορήσας, καὶ ἐκ Μυτιλήνης παρὰ τοῦ ὑμετέρου προ-
ξένου Ἀπολλωνίδου καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως
λαβὼν τριακοσίους στατῆρας Φωκαιᾶς, ἀνήλωσα εἰς
τοὺς στρατιώτας, ἵνα πρᾶξίς τις πραχθείη καὶ ὑμῖν καὶ
37 ἐκείνοις συμφέρουσα, περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς
πατρικὸν κεκομισμένῳ χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυ-
τιληναίων, Καμμῦ τῷ τυραννοῦντι Μυτιλήνης ὑπηρε-
τῶν, ὃς καὶ ὑμῖν κοινῇ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρός ἐστιν.
ὅτι δ' ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἣν ἐψηφίσαντο αὐτῷ δωρειὰν
οἱ Μυτιληναῖοι, εὐθὺς αὐτὸς ἐκομίσατο, καὶ ὡς οὐδὲν
ὠφείλετο αὐτῷ χρέως ἐν Μυτιλήνῃ, τῶν ὑμετέρων
φίλων παρέξομαι μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

38 Ἔχων τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἄλλα πολλὰ
καὶ δεινὰ λέγειν, ἃ οὗτος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ὑμῶν
ἐνίους ἡμάρτηκεν, ἀναγκάζομαι διὰ τὸ ὀλίγον εἶναί
μοι τὸ ὕδωρ παραλιπεῖν. νομίζω δὲ καὶ ἐκ τούτων 1020
ὑμῖν ἱκανῶς ἐπιδεδεῖχθαι, ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου
ἐστίν, ἀγῶνα μέν μοι περὶ φυγῆς κατασκευάζειν καὶ
δίκας οὐδὲν προσηκούσας δικάζεσθαι, πρὸς δὲ τὸν διαι-
τητὴν ἀπαντᾶν ἀπαράσκευον. ὥστε περὶ μὲν τούτων
39 ἂν ἐπιχειρῇ λέγειν, οὐκ οἶμαι ὑμᾶς ἀποδέξεσθαι. ἂν
δὲ λέγῃ ὡς ἀξιοῦντος αὐτοῦ ἐπιτρέψαι Κόνωνι τῷ Τι-
μοθέου περὶ ἁπάντων, ἐγὼ οὐκ ἐβουλόμην ἐπιτρέπειν,
ἐνθυμεῖσθε ᾗ ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπιχειρήσει. ἐγὼ γὰρ περὶ
μὲν ὧν αἱ δίκαι οὔπω τέλος εἶχον, ἕτοιμος ἦν ἐπιτρέ-
πειν καὶ Κόνωνι καὶ ἄλλῳ διαιτητῇ ἴσῳ, ὅτῳ οὗτος
βούλοιτο· περὶ δὲ ὧν τρὶς πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀπαν-
τήσαντος τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος, ὁ μὲν διαιτητὴς
ἀπέγνω μου, οὗτος δὲ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐνέμεινεν, ὡς

καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται, οὐκ ᾤμην δίκαιον εἶναι ταῦτα
40 πάλιν ἀνάδικα γίγνεσθαι· τί γὰρ ἂν ἦν πέρας ἡμῖν
τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ τοὺς νόμους διαιτηθέντα
λύσας, ἑτέρῳ διαιτητῇ ἐπέτρεψα περὶ τῶν αὐτῶν ἐγκλη-
μάτων, ἄλλως τε καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι, εἰ καὶ πρὸς
τοὺς ἄλλους μὴ ἐπιεικές ἐστι ταῖς διαίταις ἰσχυρίζε-
σθαι, πρός γε τοῦτον ἁπάντων δικαιότατον ἦν οὕτως
41 προσφέρεσθαι. φέρε γάρ, εἴ τις αὐτὸν ξενίας γρά-
ψαιτο, λέγων ὡς διομνύμενος ὁ πατὴρ οὐκ ἔφη τοῦτον
υἱὸν αὑτοῦ εἶναι, ἔσθ' ὅτῳ ἂν ἄλλῳ ἰσχυρίζοιτο πρὸς
ταῦτα, ἢ διότι τῆς μητρὸς αὐτῶν ὀμοσάσης καὶ τοῦ δι-
αιτητοῦ γνόντος ἠναγκάσθη ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐμμεῖναι
42 τῇ διαίτῃ; οὐκοῦν δεινόν, εἰ οὗτος αὐτὸς κατὰ γνῶσιν
διαιτητοῦ ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος καὶ πρὸς ἐμὲ
τὴν οὐσίαν νειμάμενος καὶ τυχὼν τῶν μετρίων ἁπάν- 1021
των, ἃς ἐγὼ δίκας τοῦτον ἀπέφυγον παρόντα καὶ ἀντι-
δικοῦντα καὶ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐμμένοντα, ταύτας ἀνα-
δίκους ἀξιῶν γίγνεσθαι δίκαιόν τι δοκοίη λέγειν ὑμῖν,
ὥσπερ, ὅταν μὲν τούτῳ συμφέρῃ, δέον εἶναι κυρίας τὰς
διαίτας, ὅταν δὲ μὴ συμφέρῃ, προσῆκον τὴν τούτου
γνώμην κυριωτέραν γενέσθαι τῶν κατὰ τοὺς ὑμετέ-
43 ρους νόμους γνωσθέντων. ὃς οὕτως ἐπίβουλός ἐστιν,
ὥστε καὶ τὴν δίαιταν ταύτην ἐπιτρέπειν με προὐκα-
λεῖτο, οὐχ ὅπως ἀπαλλαγῇ πρός με, ἀλλ' ἵν', ὥσπερ
καὶ πρότερον ἕνδεκα ἔτη διήγαγε κακουργῶν, οὕτως καὶ
νῦν τὰ ἀποδιαιτηθέντα μου λύσας ἐξ ἀρχῆς με συκο-
44 φαντῇ καὶ τὴν δίκην ταύτην ἐκκρούῃ. τεκμήριον δὲ
τούτου μέγιστον· οὔτε γὰρ τὴν πρόκλησιν ἐδέχετο, ἣν
ἐγὼ κατὰ τοὺς νόμους προὐκαλούμην αὐτόν, πρότερόν
τε Ξενίππῳ, ὃν οὗτος προὐβάλετο διαιτητήν, ἐπιτρέ-
ψαντός μου περὶ τῆς τοῦ ὀνόματος δίκης, ἀπηγόρευεν

αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ
τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς προκλήσεως εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

45 Ταύτην τοίνυν τὴν πρόκλησιν οὐ δεξάμενος, ἀλλ'
ἐνεδρεύων με καὶ τὴν δίκην ὅτι πλεῖστον χρόνον ἐκ-
κρούειν βουλόμενος, κατηγορήσει, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι,
οὐ μόνον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρός, λέγων ὡς ἐκεῖ-
νος ἐμοὶ χαριζόμενος πολλὰ τοῦτον ἠδίκησεν. ὑμεῖς δ'
ὦ ἄνδρες δικασταὶ μάλιστα μέν, ὥσπερ αὐτοὶ οὐκ ἂν
ἀξιώσαιτε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παίδων,
οὕτω μηδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρὸς βλα-
46 σφημεῖν· καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινόν, εἰ αὐτοὶ μὲν πρὸς 1022
τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους
ἀποκτείναντας διαλλαγέντες ἐμμένετε ταῖς ὁμολογίαις,
ὥσπερ χρὴ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας, τούτῳ δὲ
πρὸς τὸν πατέρα ζῶντα καὶ διαλυθέντι καὶ πολλὰ παρὰ
τὸ δίκαιον πλεονεκτήσαντι, νῦν μνησικακεῖν ἐπιτρέ-
47 ψαιτε καὶ κακῶς ἐκεῖνον λέγειν. μηδαμῶς ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κωλύετ' αὐτὸν ταῦτα ποι-
εῖν, ἂν δ' ἄρα βιάζηται ὑμᾶς καὶ λοιδορῆται, ἐνθυ-
μεῖσθ' ὅτι αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμαρτυρεῖ μὴ ἐξ ἐκείνου
γεγενῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ φύσει παῖδες ὄντες, κἂν πρὸς
ζῶντας διενεχθῶσι τοὺς πατέρας, ἀλλ' οὖν τελευτή-
σαντάς γε αὐτοὺς ἐπαινοῦσιν· οἱ δὲ νομιζόμενοι μὲν
υἱεῖς, μὴ ὄντες δὲ γένει ἐξ ἐκείνων, ῥᾳδίως μὲν αὐτοῖς
διαφέρονται ζῶσιν, οὐδὲν δὲ φροντίζουσι περὶ τεθνεώ-
48 των βλασφημοῦντες. χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυμεῖσθε ὡς
ἄτοπόν ἐστιν, εἰ οὗτος τὸν πατέρα ὡς ἁμαρτόντα εἰς
αὑτὸν λοιδορήσει, διὰ τὰ ἐκείνου ἁμαρτήματα ὑμέτε-
ρος πολίτης γεγενημένος. κἀγὼ μὲν διὰ τὴν τούτων

μητέρα τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀφαιρεθείς, ὅμως ὑμᾶς
49 αἰσχύνομαι λέγειν περὶ ἐκείνης τι φλαῦρον· οὗτος δ',
ὃν ἠνάγκασεν αὑτῷ πατέρα γενέσθαι, τοῦτον οὐκ αἰσχύ-
νεται ψέγων ἐναντίον ὑμῶν, ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀμαθίας
ἥκει, ὥστε τῶν νόμων ἀπαγορευόντων μηδὲ τοὺς τῶν
ἄλλων πατέρας κακῶς λέγειν τεθνεῶτας, οὗτος, οὗ φη-
σιν υἱὸς εἶναι, τοῦτον λοιδορήσει, ᾧ προσῆκε καὶ εἴ 1023
τις ἄλλος ἐβλασφήμει περὶ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν.
50 Οἴομαι δ' αὐτὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν τῶν
ἄλλων ἀπορῇ, κακῶς τέ με ἐπιχειρήσειν λέγειν καὶ δια-
βάλλειν πειράσεσθαι, διεξιόνθ' ὡς ἐγὼ μὲν καὶ ἐτρά-
φην καὶ ἐπαιδεύθην καὶ ἔγημα ἐν τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ,
αὐτὸς δ' οὐδενὸς τούτων μετέσχεν. ὑμεῖς δ' ἐνθυ-
μεῖσθ' ὅτι ἐμὲ μὲν ἡ μήτηρ παῖδα καταλιποῦσα ἐτελεύ-
τησεν, ὥστε μοι ἱκανὸν ἦν ἀπὸ τοῦ τόκου τῆς προικὸς
51 καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι· ἡ δὲ τούτων μήτηρ
Πλαγγών, τρέφουσα μεθ' αὑτῆς τούτους καὶ θεραπαί-
νας συχνὰς καὶ πολυτελῶς ζῶσα, καὶ εἰς ταῦτα τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν χορηγὸν ἑαυτῇ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας
ἔχουσα καὶ πολλὰ δαπανᾶν ἀναγκάζουσα, οὐκ ἴσα δή-
που τῆς ἐκείνου οὐσίας ἐμοὶ ἀνήλωκεν, ὥστε πολὺ μᾶλ-
λον προσῆκεν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν, ἢ αὐτὸν ἐγκλήματ'
52 ἔχειν ὑπὸ τούτων. ὃς πρὸς τοῖς ἄλλοις εἴκοσι μὲν μνᾶς
δανεισάμενος μετὰ τοῦ πατρὸς παρὰ Βλεπαίου τοῦ τρα-
πεζίτου εἰς ὠνήν τινα μετάλλων, ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἐτε-
λεύτησε, τὰ μὲν μέταλλα πρὸς τούτους ἐνειμάμην, τὸ
δάνειον δ' αὐτὸς εἰσεπράχθην, ἑτέρας δὲ χιλίας εἰς
τὴν τοῦ πατρὸς ταφὴν παρὰ Λυσιστράτου Θορικίου
δανεισάμενος, ἰδίᾳ ἐκτέτεικα. ὡς δ' ἀληθῆ καὶ ταῦτα
λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

53 *Τοσαῦτα τοίνυν ἐμοῦ ἐλαττουμένου φανερῶς, οὗ-
τος νῦν σχετλιάζων καὶ δεινοπαθῶν καὶ τὴν προῖκά
με τῆς μητρὸς ἀποστερήσει; ἀλλ' ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δι- 1024
κασταὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ καταπλαγῆτε ὑπὸ τῆς
κραυγῆς τῆς τούτου· πολὺς γὰρ πολὺς καὶ τολμηρός
ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὕτως κακοῦργος, ὥστε περὶ ὧν
ἂν μὴ ἔχῃ μάρτυρας παρασχέσθαι, ταῦτα φήσει ὑμᾶς
εἰδέναι ὦ ἄνδρες δικασταί, ὃ πάντες ποιοῦσιν οἱ μηδὲν
54 ὑγιὲς λέγοντες. ὑμεῖς οὖν ἐάν τι τοιοῦτον τεχνάζῃ,
μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλ' ἐξελέγχετε, καὶ ὅ τι ἂν μὴ
ἕκαστος ὑμῶν εἰδῇ, μηδὲ τὸν πλησίον δοκιμαζέτω εἰδέ-
ναι, ἀλλ' ἀξιούτω τοῦτον ἀποδεικνύναι σαφῶς ὑπὲρ
ὧν ἂν λέγῃ, καὶ μὴ ὑμᾶς φάσκοντα εἰδέναι, περὶ ὧν
αὐτὸς οὐδὲν ἕξει εἰπεῖν δίκαιον, ἀποδιδράσκειν τὴν
ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων
ὑμῶν εἰδότων ὃν τρόπον ἀναγκασθεὶς ὁ πατήρ μου
ἐποιήσατο τούτους, οὐδὲν ἧττον δικάζομαι νῦν αὐτοῖς
55 καὶ μάρτυρας ὑποδίκους παρέσχημαι. καίτοι οὐκ ἴσος
γ' ἡμῖν ἐστιν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐμοὶ μέν, ἐὰν ὑμεῖς νυνὶ
ὑπὸ τούτων ἐξαπατηθῆτε, οὐκ ἐξέσται ἔτι δικάσασθαι
περὶ τῆς προικός· τούτοις δ', εἰ φασὶν ἀδίκως ἀπο-
διαιτῆσαί μου τὸν διαιτητὴν τὰς δίκας, καὶ τότ' ἐξῆν
εἰς ὑμᾶς ἐφεῖναι καὶ νῦν ἐκγενήσεται πάλιν, ἐὰν βού-
56 λωνται, παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἐν ὑμῖν τὸ δίκαιον. καὶ
ἐγὼ μέν, ἐάν, ὃ μὴ γένοιτο, ὑμεῖς με ἐγκαταλίπητε,
οὐχ ἕξω πόθεν προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρί, ἧς τῇ μὲν
φύσει πατήρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς εἰ ἴδοιτε, οὐκ
ἂν θυγατέρα μου ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομίσαιτε·
οὗτοι δέ, ἐὰν ὑμεῖς μοι βοηθήσητε, οὐδὲν ἐκ τῶν ἰδίων*

*ἀποτείσουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας τὰ ἐμὰ ἐμοὶ ἀποδώ- 1025
σουσιν, ἣν ἐξειλόμεθα μὲν κοινῇ πάντες εἰς τὴν ἔκτει-
σιν τῆς προικός, οἰκοῦντες δ' αὐτὴν οὗτοι μόνοι δια-
57 τελοῦσιν. οὔτε γὰρ ἁρμόττει μοι θυγατέρα ἐπίγαμον
ἔχοντι οἰκεῖν μετὰ τούτων, οἳ οὐ μόνον αὐτοὶ ἀσελγῶς
ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὁμοίους αὑτοῖς ἑτέρους πολλοὺς εἰς
τὴν οἰκίαν εἰσάγουσιν, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἀσφαλές εἶναί
μοι νομίζω συζῆν τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ· ὅπου γὰρ οὕτω
φανερῶς μοι ἐπιβουλεύσαντες εἰς Ἄρειον πάγον ἀγῶνα
κατεσκεύασαν, τίνος οὗτοι ἢ φαρμακείας ἂν ἢ κακουρ-
58 γίας τοιαύτης ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκοῦσιν; οἵ γε πρὸς
τοῖς ἄλλοις (ἀρτίως γὰρ καὶ τοῦτο ἀνεμνήσθην) εἰς
τοσαύτην ὑπερβολὴν τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ Κρί-
τωνος μαρτυρίαν ἐνεβάλοντο, ὡς ἑώνηται τὸ τρίτον
παρ' ἐμοῦ μέρος τῆς οἰκίας· ἣν, ὅτι ψευδής ἐστι, ῥᾳ-
δίως εἴσεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ οὕτω μετρίως ζῇ
Κρίτων, ὥστε παρ' ἑτέρου οἰκίαν ὠνεῖσθαι, ἀλλ' οὕτω
πολυτελῶς καὶ ἀσώτως, ὥστε πρὸς τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τὰ
τῶν ἄλλων ἀναλίσκειν· ἔπειτ' οὐ μαρτυρεῖ τούτῳ νῦν,
ἀλλ' ἐμοὶ ἀντιδικεῖ· τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι μάρ-
τυρες μέν εἰσιν οὗτοι, οἷς μὴ μέτεστι τοῦ πράγματος,
περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν, ἀντίδικοι δ' οἱ κοινωνοῦντες
τῶν πραγμάτων, ὑπὲρ ὧν ἂν δικάζηταί τις αὐτοῖς; ὃ
59 Κρίτωνι συμβέβηκεν. ἔτι δὲ τοσούτων ὑμῶν ὄντων ὦ
ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων [πολλῶν],
ἄλλος μὲν οὐδεὶς αὐτῷ παραγενέσθαι μεμαρτύρηκε, Τι-
μοκράτης δὲ μόνος, ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς, μαρτυρεῖ μὲν 1026
δεκάτην ἑστιᾶσαι τούτῳ τὸν ἐμὸν πατέρα, ἡλικιώτης
ὢν τοῦ νυνὶ φεύγοντος τὴν δίκην, φησὶ δὲ πάνθ'
ἁπλῶς εἰδέναι ἃ δὴ τούτοις συμφέρει, μαρτυρεῖ δὲ νυνὶ
μόνος Κρίτωνι παρεῖναι, ὅτε παρ' ἐμοῦ τὴν οἰκίαν*

ἐωνεῖτο. ὃ τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν; ἄλλως τε καὶ ὅτι
οὐ περὶ τῆς οἰκίας, πότερα ἐώνηται Κρίτων αὐτὴν ἢ
μή, νυνὶ δικάζομαι, ἀλλὰ περὶ προικός, ἣν ἐνεγκαμένης
60 τῆς μητρὸς οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐμὲ κομίζεσθαι. ὥστε
καθάπερ ὑμῖν ἐγὼ καὶ ἐκ μαρτυριῶν πολλῶν καὶ ἐκ
τεκμηρίων ἐπέδειξα, ἐπενεγκαμένην μὲν τὴν μητέρα
μου τάλαντον προῖκα, οὐ κομισάμενον δὲ τοῦτ᾽ ἐμὲ
ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας, ἐξαίρετον δ᾽ ἡμῖν γενομένην
τὴν οἰκίαν εἰς ταῦτα, οὕτω κελεύετε καὶ τοῦτον ἐπι-
δεικνύναι ὑμῖν, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω, ἢ ὡς οὐ προσ-
ήκει μοι κομίσασθαι τὴν προῖκα· περὶ τούτων γὰρ
61 ὑμεῖς νυνὶ τὴν ψῆφον οἴσετε. ἐὰν δὲ μὴ ἔχων περὶ
ὧν φεύγει τὴν δίκην μήτε μάρτυρας ἀξιόχρεως παρα-
σχέσθαι μήτ᾽ ἄλλο πιστὸν μηδέν, ἑτέρους παρεμβάλλῃ
λόγους κακουργῶν, καὶ βοᾷ καὶ σχετλιάζῃ μηδὲν πρὸς
τὸ πρᾶγμα, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ,
ἀλλὰ βοηθεῖτέ μοι τὰ δίκαια, ἐξ ἁπάντων τῶν εἰρη-
μένων ἐνθυμούμενοι, ὅτι πολὺ δικαιότερόν ἐστι τὴν
τῆς ἐμῆς μητρὸς προῖκα τῇ ἐμῇ θυγατρὶ εἰς ἔκδοσιν
ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἢ Πλαγγόνα καὶ τούτους πρὸς τοῖς
ἄλλοις καὶ τὴν οἰκίαν τὴν εἰς τὴν προῖκα ἐξαίρετον
γενομένην ἀφελέσθαι ἡμᾶς παρὰ πάντα τὰ δίκαια.

VOLUME 3

BIBLIOGRAPHIC IRREGULARITIES

MAIN
ENTRY: Demosthenes
Vol. 3

Bibliographic Irregularities in the Original Document

List volumes and pages affected; include name of institution if filming borrowed text.

_____ Page(s) missing/not available: _____

_____ Volumes(s) missing/not available: _____

✓ Illegible and/or damaged page(s): pg 415-416

_____ Page(s) or volumes(s) misnumbered: _____

_____ Bound out of sequence: _____

_____ Page(s) or illustration(s) filmed from copy borrowed from: Columbia University
Pgs. 331-332

✓ Other: BEST COPY AVAILABLE

PAGES DAMAGED
415-416

BEST COPY AVAILABLE

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

DEMOSTHENES

ORATIONES

III

EDIDIT

FR. BLASS

EDITIO MAIOR

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

DEMOSTHENIS

ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. III.

ORATIONES XLI—LXI.

PROOEMIA, EPISTULAE, INDEX HISTORICUS.

EDITIO QUARTA CORRECTIOR

CURANTE

FRIDERICO BLASS.

EDITIO MAIOR.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCXCI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Tertio huic volumini multa praefari nolo. Nova in hoc subsidia nulla habui; veteribus et in propatulo positis quam optime uti enisus sum. Non minimum adiumentum in comparatione similium locorum situm esse omnes scimus: qui si diligenter indagentur, etiam id haud raro contingit, ut de orationum ipsarum origine vel rectius vel confidentius iudicare possimus. Statim in prima huius voluminis oratione, XLI^ma^ dico, adeo multa invenimus quae cum LV^tae^ locis congruant, ut recte appareat iudicasse A. Schaeferum, qui cum hac etiam illam Demostheni reliquit. Sed cum illam, quae est adversus Spudiam, ad prima tempora oratoris retulerit, de hac, quae est adversus Calliclem, nihil tale iudicaverit, arctior profecto est communio duarum orationum, quam quae longo eas tempore diiungi patiatur; itaque quoniam de Spudiana recte Schaeferum coniecisse etiam compositio docet, propter eandem compositionem et propter eam communionem quam modo dixi etiam Callicleam ad eadem tempora confidenter refero. Loci autem similes hi fere sunt: Spud. 7 *καὶ περὶ τούτου τί ἂν ἔτι μεῖζον ἢ ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην κτέ.* — Call. 14 *καίτοι*

τούτων ὑπαρχόντων τίς ἂν ἔτι λόγος ἰσχυρότερος — γένοιτο; — Spud. 9 ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλήλους — Call. 5 ἵνα — μηδὲν ἡμῖν ἦν δυσχερὲς πρὸς ἀλλήλους. Apparet igitur, perperam in Calliclea Dindorfium ὑμῖν pro ἡμῖν scripsisse, ne codicum quidem auctoritate addicente. — Spud. 11 βούλομαι τοίνυν ὦ ἄ. δ. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν ἐγκαλῶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι — Call. 16 ἄξιον δ' ὦ ἄ. δ. καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν εἴρηκε Καλλικλῆς ἀκοῦσαι. — Spud. 14 τῶν εἰδότων οὐδὲν ἧττον ἡμῶν τὰ γενόμενα, τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις καὶ φίλων ὄντων — Call. 35 ἐπιτρέπειν τοῖς εἰδόσιν, ἴσοις καὶ κοινοῖς. In Spudianae loco omittunt quidam codices καὶ ante φίλων; sed altero collato videmus κοινῶν suum sibi sensum habere neque cum φίλων in unam notionem commiscendum esse. At in Calliclea τοῖς ante ἴσοις excidisse et Spudiana docet et illius ipsius locus geminus (§ 9): τοῖς εἰδόσιν ἐπιτρέπειν —, τοῖς ἴσοις. — Spud. 18 ἐπιβιοῦντος μετὰ ταῦτα τοῦ Πολυεύκτου πλεῖν ἢ πένθ' ἡμέρας οὔτ' ἠγανάκτησεν εἰσελθὼν οὔτ' ἀντεῖπεν οὐδέν — Call. 4 ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἅπασιν οὔτ' ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ' ἦλθεν οὔτε μεμφόμενος — πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκ' ἔτη τοῦ πατρὸς ἐπιβιοῦντος, οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ τούτων πατρὸς Καλλιππίδου. Primum utroque loco ἐπιβιόντος scripsi; deinde in Calliclea verba πλέον μὲν .. Καλλιππίδου ante ἐν δὲ τούτοις transposui, addito καὶ ante πλέον, deleto δὲ post ἐν, et hoc quidem aliis rationibus ductus feci, verum etiam similitudo cum Spudianae loco hac transpositione facta etiam maior evadit. Denique in Spudiana quidam codd. οὐκ ἠγανάκτησεν — οὐκ ἀντεῖπεν praebent,

quae lectio altero loco refelli videtur. — Spud. 24 ταῦτα μὲν τοίνυν Σπουδίας οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ γιγνώσκων κτέ. — Call. 19 ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων κτέ. Apparet in Spudiana μὲν τοίνυν ferri non posse; medelam suppeditat alter locus et praeter eum etiam Ctesiphonteae vel magis consimilis (XVIII, 124): ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ. — Spud. 25 ὁπότε γὰρ καὶ νόμους ἔχω παρασχέσθαι — — τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων; — Callicl. 26 ὁπότε δὲ μήτ' ἐξ ἀρχῆς ὁ πατὴρ ἠδίκει — — τί δεῖ πλείω λέγειν; Itaque non recte Hirschigius in Calliclea ὅπου pro ὁπότε scribi voluit. — Spud. 25 ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἔσται φανερόν — Call. 21 ὡς αὐτίκα ὑμῖν ἐγὼ σαφῶς ἐπιδείξω, ibd. 9 δῆλον δ' ὑμῖν καὶ τοῦτ' αὐτίκ' ἔσται πᾶσιν. — Etiam cum tertia adversus Aphobum oratione (XXIX), quae et ipsa ad eadem fere oratoris tempora pertinet, est Spudianae quaedam valde conspicua congruentia, quae ad quaestionem de origine illius orationis nonnihil valet. Nempe cum in illa legatur (§ 59): οὐ μὰ τὸν Δί' οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ὡμολόγησεν εἶναι ἐλεύθερον (τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲν ἦν), ἀλλ' ὅτι κτέ., in hac autem (§ 20): οὐ λόγῳ μὰ Δία ὥσπερ νῦν ἀντιδικῶν (τουτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν τεκμήριόν ἐστιν) ἀλλ' κτέ.: quis est quin his locis eundem auctorem agnoscat?

Verum haec nunc hactenus; de ceteris pauca sufficient. Indicem historicum Reiskianum a Dindorfio huic volumini adiectum cum aut innumeris paene locis immutandum supplendumve viderem aut suo auctori relinquendum, hoc praetuli, parcens operi viri de Demosthene inter primos optime meriti. Novum ipse

indicem nominum confeci, Graecum litterarum ordinem secutus. — Indicem autem interpolationum, quem ipse primo volumini adieci, quominus hic locupletatum ex voluminibus duobus posterioribus iterarem, erant quae me deterrerent, quamvis supplementa ampla collegissem. Habet iste index talis qualis est suum usum, neque me operis paenitet; verum ipsa re multifariam edoctus magis nunc quam antea cognovi, quam difficile sit interpolamenta probe distinguere. — Additamenta quaedam ad priora duo volumina commentario critico huius voluminis subieci; dies enim diem docet, et alia multa fortasse olim rectius cognoscam quam adhuc cognovi.

D. Kiliae mense Aprili a. MDCCCLXXXIX.

Fridericus Blass.

COMMENTARIUS CRITICUS.

XLI. ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

ΥΠΟΘ. § 1 (*γίνεται*] *λέγεται* S.) — (*δὲ* post **πρεσβυτέραν** om. SF.) — secl. **Λεωκράτης**, pro quo Spudias dicendus erat (Schaef.). — **τὸ μὲν μέγιστον**? — 2 (*Σπουδίου*] **Σπουδία** SF.) — or. § **1** **πρὸς τοῦτον** A, cf. Rhet. W. VI, 149 (*πρὸς τούτου*): **πρὸς τουτονὶ** (propter **οὑτοσὶ** qu. antecessit). Non adhibetur **οὑτοσί** sine nomine proprio de adversario. — **2** **κινδυνεύομεν** codd.: **κινδυνεύω μὲν** v. Dd. Seclusi autem **τούτῳ** (cf. R.): prima persona pluralis ad duos adversarios refertur. Cf. Isae. I, 6 (**δοκοῦμεν**). Similiter interpolatum or. XVIII, 94. — (*παριέναι* A: **παρειναι** S, *εἰσιέναι* v. Cf. 24.) — **3** **Λεωκράτη** S et pr. F: **Λεωκράτην**. Item **4** (bis) et **6** **Λεωκράτη** S: **Λεωκράτην** v. Uno loco hiatus obstat formae **Λεωκράτη** (**4**); namque hiatus in hac or. etiam in pausa vitari solet. Cf. ad § 19 **Ἀριστογένην**. — **Λεωκράτει** FQ: **τῷ Λ.** — **4** **τουτῳὶ** bis reposui pro **τούτῳ**. — **θ' ὁ Λεωκράτης** scr.: *ὁ Λεωκράτης* (h). Cf. § 21, ubi item **τ'** omissum in A. — *ἠναγκάζοντο*] **ἠνάγκαζεν** FQ. — **εἶναι Πολυεύκτῳ** A: **εἶναι τῷ Π.** SBQ Dd. — **5** (*ἕνεχ'*] **ἕνεκεν** SQ.) — **τέως** scr.: **ἕως** (h). — **ἐξεκεχωρήκειν** scr.: **ἐξεκεχωρήκει** (h). Cf. **ᾔδειν** L, 44. — **6** (*ἠγγύα*] **ἐνεγύα** SAQ, **ἐνηγγύα** F.) — **ταῖς χιλίαις** v. et Priscian. XVIII, § 205: **τὰς χιλίας** S et γρ FQ. Cf. § 25; XXIX, 45. — **καὶ τελευτῶν** FQ: **καὶ ὡς τελευτῶν**. — (*μοι κάλει μοι τοὺς* S.) — **7** (*περὶ τούτων* S.) — (*ἀπετίμωσεν* S.) — **8** **παρὰ Πολυεύκτου** FQ: **παρὰ τοῦ Π.** — **οὔτε διέλυσεν** sine **ἐκείνῳ** A. — (*καὶ χιλίας* om. SA.) — **9** (*ἦν*] *η* S.) — **10** (*ἢ* ante **παρὰ τῆς γυν.** om. S.) — (*μήτε τῶν νόμων*] *μηδὲ τ. ν.* S.) — post **Ἀριστογένους** om. **λέγε** cum S. — **11** **οὐδὲ** *γὰρ* codd. et Phot. v. **σκηνὴν δ' ἦν κτἑ.**: **οὐδέ γε** Schaef. Dd.

— *νεμέσια* AF: *νεμέσεια*. Illud tutius videtur scribere, cf. *Προμήθια* al. — *ἀλλὰ τὰ μὲν* A: *ἀλλ' ἃ μὲν*. — (*αὐτῶν*] *τῶν αὐτῶν* S.) — (ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ] ΜΑΡΤΥΡΕΣ S.) — **12** *ἕτερα*] *ἕτερ' ἄλλα* A. — **14** *οὐχ οἷος ἦν* Schaef.: *οὐχ οἷός τ' ἦν*. — *ἀμφοτέροις φίλων* FQ, sine *καὶ*. Cf. *ἴσοις καὶ κοινοῖς* LIV, 35; supra p. IV. — **15** (*ἐξελεγχομένων* SF.) — *τότε δ' ἂν* scr.: om. *ἂν* libri. — (*ὁμόσαντας*) *ὁμολογήσαντας* S et γρ F. — *ὑμῖν* S: *ἡμῖν*. Nusquam hic actor de se plurali numero utitur. Cf. 23. — **16** (*ἐνεγύα* SAQ et γρ F, *ἐνηγγύα* F. Cf. § 6.) — *τοὺς ἀκούοντας* post *ὀφείλειν* iterat S. Ego etiam *ἐμοί* seclusi, quod *μοι* esse debebat. — (*ταῦθ'*] *τοῦθ'* S.) — *τῶν ψευδομαρτυριῶν* scr. (*τὴν ψευδομαρτυριῶν* ci. R.): *τὴν ψευδομαρτυρίαν*. — **17** *τουτουσὶ* AFQ: *τούτους*. — *ἀνήγγειλεν* SA: *ἀπήγγειλεν*. — *διακρυψάμενοι* SA: *ἰδίᾳ κρυψάμενοι*. — (*ἄγειν*] *λέγειν* pr. S.) — **18** (ante *Ἀριστογένους* add. *δ(έ)* SFQ.) — *ἐπιβιόντος* et § 19 *ἐπιβιόντα*] *ἐπιβιοῦντος* et *ἐπιβιοῦντα* omnes. Cf. v. Bamberg Ztschr. f. Gymn.-W. 1874, 38. It. or. LV, 4. — (*πλεῖν* Dd.: *πλεῖον* v., *πλέον* FQ.) — **19** (pro *ὁ* ante *Πολύευκτος* hab. *ἀρχὴν ὁ* S, *ἃ* FQ.) — (*καὶ* ante *οὔτε πρὸς* om. SFQ.) — (*Ἀριστογένη* S et pr. F [h]. Cf. ad § 3.) — (*ἀποψηφίσασθαι*] *καὶ τὸ ψηφίσασθαι* S.) — (*Σπουδίου*] *ου* in litura duarum litt. S.) — **20** (*σκέψασθε δὴ* SFQ.) — *ἐνταυθὶ* Dd. — comma quod erat post *νῦν* del. Schaef. — *τούτῳ γὰρ δὴ προσ*. S. Turr. Cf. or. IX, 34; XXXVIII, 24. — **21** (*ἐλάβομεν*] *ἔλαβον* S.) — **22** (*τοῦτο δὴ*] *του δὴ* pr. S.) — *ἡ* ante *τιμὴ* num delendum (h)? cf. § 8. — *ἀποθν. ταύτας* γρ F: *ἀπ. ταῦτα* S et γρ Q Dd., *αὐτὰ ἀποθν.* AF. — *ἐνεκεκλήκειν* scr. (cf. 5): *ἐγκέκληκεν* A (teste R.), *ἐγκεκλήκει* v. (h), *ἐνεκεκλήκει* Dd. — (*δ' αἵ*] *δὲ* S.) — post *ὀκτακόσιαι* om. *δραχμαὶ* cum A. Cf. § 8. — (*οὐκ* ante *εὐθὺς* om. S.) — *ὑγιὲς ὄντα*] *ὑ. ἔχοντα* FQ. Cf. Arist. Thesm. 394. — **23** (*ὑμῖν*] *ἡμῖν* SFQ.) — (*δοκοῦσιν*] *δόξουσιν* S.) — **24** *ταῦτα τοίνυν* scr.: *ταῦτα μὲν τοίνυν*. Cf. LV, 19: *ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων κτέ.*; XVIII, 124 *ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ*; supra p. V. — *οἶμαι μὲν καὶ* scr.: *οἶμαι μὲν* SA Turr., *οἶμαι καὶ* v. Dd. — *ἐνταυθὶ* Dd. — (extr. ΜΑΡΤΥΡΕΣ S, it. § 26 extr.) — **25** *σαφῶς οὕτως* A: *οὕτω σαφῶς*. — (*ἔχω*] *ἔχων* S.) — *παρασχέσθαι* A: *παρέχεσθαι*. — (*τί*] *οτι* S.) — (*ταῖς τρισχιλίαις* S.) — (*ἀμφισβητεῖν* S.) — (*αὐτίχ'*] *αὐτίκ'* S.) — **26** (*ταῦθ'*] *ταῦτ'* S.) — *ἐξέδοτο τούτῳ* A (Schaef.): *ἐ. τούτων*. — *λαβὲ* A: *λαβέ μοι*. — **27** (*ταῖς* ante *τετταράκοντα* om. S.) — *ὁ* ante *Πολύευκτος* om. F. — *προσαπέτεισε* scr.: *προσαπέτισε* v., *προσαπετίμησε* S et γρ FQ Dd. — (*πλεῖν* Dd.: *πλεῖον*.) — (*ἀντιθῇ* A: *τιθῇ*.) — **28** *ἀπετετείκει* scr.: *ἀποτετείκει* S, *ἀπετετίκει* v., *ἀπετετιμήκει* Schaef. Dd. Cf. XXVIII, 17. — (*ἐμοὶ δοθέντων* om. S.) — (*ταυτηνὶ*] *ταύτην* SFQ.) — *μετὰ δὲ ταῦτα*] *δὲ* om. A. Cf. or. XIX, 4. — *ἴδωσιν* (*ιδωσιν*) S: *εἰδῶσιν*. — *καὶ ταῦτ'* A: *καὶ μετὰ ταῦτ'* S, *καὶ κατὰ ταῦτ'* v. Dd. — **29** *οὗτος* v.: *οὑτοσί* S Dd. Cf. Mus. Rh. XLIV, 1 sq. — *ἐλέγχεσθαι* A: *ἐξελέγχεσθαι*. — (*ἂν* post *ἐπέτρεπον* om. S.) — **30** *οὗτος* S: *οὑτοσὶ* (h). — *εἶναι* S: *ἐνεῖναι*. Cf. 19 *ἔστιν*, ubi *ἔνεστιν* A.

XLII. ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

Inscr. *περὶ ἀντιδόσεως* om. S.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. rec. habet S. — **2** (*ὡς οὔτε* Saupp.: *ὡς οὐδὲ*.) — (*χρόνον*] *νόμον* S.) — (*ὑπὲρ τοῦ*] *καὶ περὶ τοῦ* S.) — or. § **1** (*τουτουὶ*] *τοῦ* S.) — (*ὅπου γε* Dd.: *ὅπου γὰρ* v., *ὅπου* R.) — secl. *μου* (h). — **2** (*καὶ τὰ τοῦ νόμου* S.) — *μηνὶ δέδωκε* scr.: *μηδενὶ ἔδωκε* S, *μηνὶ ἔδωκε* v. (h). Apparet in archetypo *μηνιεδωκε* (δε superscr.) fuisse. — (*ἅπερ ἐσημηνάμην* SA. V. §§ 6. 8. 28.) — **3** (*ἥδιστα μὲν ἂν* Bk.: *ἥδ. μὲν* FQ, *ἥδιστ' ἂν* SA.) — (*εἶδον*] *ειδων* S.) — *ἐμοῦ* ante *νῦν* deleo. — **4** *διαμένειν*] *παραμένειν* R. — *ἅπαντα* (*πάντα* A) om. S. Exstat XXXVI, 3; XXXVII, 3; deest XL, 5; XLIII, 1; XLV, 2, sed collocatione alia. — **5** (*μεταγειτνιῶντος* S.) — *μηνὸς* post *μεταγ.* om. SA, uncis incl. R. Verum fere semper *μηνός* additur, et facile excidebat. — (*Κύθηρόνδε* Dd.: *Κύθηράδε*.) — (*περιαγαγὼν τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ* SFQ.) — secl. *ἐπὶ τῷ χωρίῳ* (h), quae post *ἀναφανήσοιτο* (ita FQ) sunt in FQ. Explicandi causa ad *ἐνταῦθα* adscripta videntur; adde quod ceteris locis omnibus fundus ille *ἡ ἐσχατιά* dicitur. — **6** (*αὐτόθι*] *θι* a corr. S.) — *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — (*μικροῦ*] *μικρω* S.) — **7** (*καὶ κωλύσας*] *κωλῦσαι* SFQ; del. *καὶ κωλύσας* Saupp.; cf. etiam R., qui duas lectiones confusas esse susp.) — (*ἐξ ὄνοι*] *εξωνοι* S, id. *δουλαγωγουσιν*.) — **8** (*ὡμολόγει* bis SFQ.) — *ἀφαιροῦντας* R.: *ἀφαιροῦντος*. — **9** (*απειπων* S, id. *εξαγάγειν*.) — *ἐγὼ* ante *ἀπεῖπον* (h) deleverim. — (*χρέως* A al.: *χρέος*). — *ὅ,τι . . κελεύουσιν* scr.: *ὅ,τι ἂν . . κελεύουσιν* SA, *ὅ,τι ἂν . . κελεύωσιν* v. Dd. Cf. 2 extr. *ἂν βούληται . . δίκαιόν ἐστιν*. — *τὰς περὶ*] *τὰς ὑπὲρ* A et pr. F. — **10** mal. *οὐκέτ' εἰς ἔμ' αὐτῷ μόνον* (h). — **11** *γὰρ* post *ὀμόσας* om. S; cf. 8. — *ἀποφανεῖν* R.: *ἀποφαίνειν*. — (*καὶ* ante *τοῦ νόμου* add. SA.) — *πρὸ τῶν δικαστηρίων* scr.

coll. XXI, 4; XXIV, 208; Dinarch. II, **13**: *ἐπὶ τῷ δικαστηρίῳ* S, *ἐν τῷ δ.* A, *πρὸ τοῦ δικαστηρίου* FQ. Puto fuisse *προ τῶ δικαστηριῶ*, quod variis modis emendare studuerunt. — (*Κριωέως*] *κρισεως* S et *γρ* Q, *κριωσεως* A.) — (*συνελθων* S.) — **12** (*ὁμολογῆσαι ποιήσασθαι*] *ὁμολογήσασθαι* S.) *Ποιήσεσθαι* Madvig. — *ἀμφοτέρων* om. FQ. — (*ἃς* post *ὁμολογίας* om. S.) — **13** *κυρία ἡμέρα ἐστίν* A, *ἡμέρα κυρία ἐστί* FQ. Hiatus neque hac neque illa ratione tollitur. — **14** *μηδὲν ποιεῖν* v.: *ποιειν ά μηδεν* S (fort. ex *πό^{σ}ιειν μ^{α}ηδεν*), *ποιεῖν μηδὲν* Dd. — *ἐν αὐτῇ* A: *ἐν αὐτῷ*. — *χρήσομαι* codd.: *χρήσωμαι* Bk. Dd. — **15** (*νέμειν*] *ναιμην* S.) — (*εἶναι νομίζωσι*] *εἶναι νομίζουσι* S et pr. F.) — *τὴν εἰς τὸ δικαστήριον* secl. Schaef. Cf. XVIII, 322; XL, 57; LIX, 98. — repetitum *νομίζωσι* seclusi. — **16** secl. *ἐγὼ* (h); cf. 9. — (*πρὸς τοὺς στρατηγοὺς* om. S.) — *ταυτηνὶ* A: *ταύτην*. — **17** *ἐπιδεικνύειν ὑμῖν δεῖ*] *ἔχει τις ἐπιδεικνύειν ὑμῖν* A. Cf. LVIII, 22. — (*δικαίως*] *δικαιος* S.) — (*ὤμοσα*] *ὤμοσεν* SFQ.) — (*ἀποφανεῖν* Dd.: *ἀποφαίνειν*. Cf. §§ 11. 18.) — **18** (*ἀποφανῶ* Dd.: *ἀποφαίνω*.) — (*πλὴν τῶν*] *τῶν* om. S.) — (*ἀργυρίοις* SA.) — **19** *καὶ ἐὰν*] *ἐὰν* om. FQ. — **20** (*ἀργυρίων* SA.) — (*ἐσχατιᾶς νῦν*] *νῦν* in mg. S ab ead. m., sed atramento alio.) — (*πλέον* A: *πλεῖον*.) — **21** *λειτουργοῦντος*] *λειτουργοῦ* FQ. — *σε* post *ποιησαμένου* in *γρ* habent FQ. — (*τοῦ* post *Φιλοστράτου* om. S.) — *τουτοισὶ*] *τούτοις* S. Cf. 23. — **22** (*ἕνα*] *ἓν* S.) — **24** *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — puto *ἀντ' ἐκείνων* (h). — (*τρυφῆς*] *τροφῆς* S.) — **25** *ἄξιόν γ'* v.: om. *γε* S Dd. Cf. LVIII, 29. 18. — post *σώματι* om. *γέγονε* cum S. — **27** *ἡ* post *Ἀριστονόη* om. cum SA. — (*χρέως* A al. hic et infr.: *χρέος*.) — (*αὐτῇ*] *αὐτὴν* S.) — **28** (*Φειδόλεῳ* A: *Φιδόλεῳ*.) — *Αἰαντίδῃ Φλυεῖ*] excidit Theotelis nomen (§ 29). — (*οὖν* post *διὰ τί* om. S.) — *ὅρον δεῖξαι* A. — **30** *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — (*ὑπολαμβάνομεν*] *ἀπολαμβάνομεν* S.) — *ἀνεῳγότα* A. — (*καὶ τὸ*] *καιτοι* S.) — **32** secl. *καὶ νῦν* cum Wolfio; fort. *δὲ* addendum. Nisi lacuna est: *ἤλθετε. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν* ⟨*ἐπὶ τοῦτον* . . .⟩ *ἐπειδὰν δ' κτέ*. — *ἀποτεισω* hab. S. — post *τάλανθ'* om. *ὑμῖν* cum S (in *γρ* hab. FQ). — *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — *καὶ μὴ* A sine *με*.

XLIII. ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. rec. S. — *εἰσιὼν δ'* Wolf Dd.: *εἶσον γὰρ* F, *εἰς ὃν γὰρ* B, *εἷς ὧν γὰρ* v. (*εἰσὸ* ci. Bk., *εἰς ὅ γε* Turr.). Sed sanatus locus vix esse videtur, immo quam maxime lacunosus. — *ἡττημένους* scr.: *ἡττωμένους*. — (*δικασίαν* SF.) — (*τὴν Φυλομάχην*] *τῆς φυλο^{μχ}* S.) — (*φράτερας* . . *φράτερες* F: *φρα^{το}* utrobique S, *φράτορας* . . *φράτορες* v.) — or. § **2** post *διδάσκειν* om. *ὑμᾶς* cum S. Cf. 18. — **4** (*τουτονὶ*] *τούτου* SFQ.) — **5** (*καὶ τοῦ κήρυκος* codd. praeter Ar. Cf. 10.) — *οὐδὲν* ante *τοῦ κλήρου* om. A; sed cf. 20. 47. 50. — **7** *ὥστε* ante *συνομόσαντες* add. A. — *Μηδείῳ* v.: *ειλιωι* A, *Μηδίῳ* Df. Cf. C. I. A. III, 1014. 2232 (*Μηδίῳ* secundum aetatis usum ibd. 1081, it. *Μήδηος* 324). — *τε* post *Μακαρτάτου* add. A; malim addi post *Θεόπομπος* vel *τε* vel *θ'*. — *τέταρτον* om. A. — (*προκαλεῖσθαι* SQ.) — **8** *παρεσκευασμένα* Q et corr. F, cf. 10. 32. 38. 81. Sed v. argum. § 1. — (*ἐγχέαι*] *γ* a corr. S.) — *χόας* Dd. — **9** (*ὡς ἐγὼ*] *ὡς* supra v. ab ead. m. S.) — **10** (*καδίσκων*] *καὶ δίσκων* pr. S cum FQ.) — *ὅ,τι ἔτυχεν*] *ὅ,τι τύχοι* A. — **11** *εἰσήγαγον*] *εἰσῆγον* A et hic et § 13, recte fortasse, cum de consilio actoris adhuc magis agatur quam de perfecta re (§ 14). — (*φράτερας* Dd.: *φράτορας*. Similiter § 13 etc.; *φράτηρ* nominativus etiam in libris exstat § 36.) — (*Εὐβουλίδῃ* Dobr.: *Εὐβουλίδην*.) — (*ὄντα* om. SB; in *γρ* hab. Q.) — **12** (*εὔχεται* SQ; *ηὔχετο* Dd.) — (*τοῦτον εἶναι*] *τοῦτο εἶναι* SQ.) — **13** (*ὑπεηρέτησα* S.) — *ὡς* ante *γένει* om. cum A. Cf. 55. — *ἐφράτριζεν* A: *ἐφρατρίαζε* v., *ἐφατρίαζε* SQDd. Cf. C. I. A. II, 841^b, 37. — **14** *οὐ θέλοντα* SFQ: *οὐκ ἐθέλοντα*. — *φατρίου* AQ, sed C. I. A. l. c. v. 1 al. *φρατρίου*. — **15** (*τῶν* post *φρατέρων* om. SFQ.) — (*τὸν Εὐβουλιάδου* S.) — (*πρόκλησις* SFQ.) — *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ*. — **16** (*πρόσκλησις* R: *πρόκλησις*.) — legem om. SFQ. Dempsi cancellos, quibus incluserat Dd.; item in reliquis huius or. et legibus et testimoniis ceterisque documentis feci. Cf. A. Wachholtz, De litis instrumentis in Dem. q. f. or. in Mac., D. I. Kiel 1878. — *προκαλεσάμενος* A. — *ᾧ ἂν* ci. Dd.: *ᾧ*. — (*ἔχοντι* Bunsen: *ἄρχοντι*.) — **17** *γὰρ* post *ἐὰν* om. A. — *Εὐβ. τε* ci. Turr.: *E. δὲ* SAQ, *E.* v. Cf. 29. — *αὐτὸν τουτονὶ* scr. ex constanti oratoris more: *αὐτὸν τοῦτον*. — **18** *οὐκ ἂν εἶναι*] *ἂν* addidi. — post *ἴσως* om. *ἐστὶ* cum A. — **19** (*ὁ πατὴρ Βούσελος* SFQ; cf. 22; LVII, 21.) — *ἕκαστος αὐτῶν* . . *αὐτοῖς ἐγένοντο* A. — *ἐγγόνους* SFQ, it. *ἐγγόνων* § 20, non minus recte. — **20** (*τῶν* post *ἐκγόνων* om. SFQ.) — (*τί ἂν*] *παν* S.) — *ἢ* ante *ὑμῖν* addidi coll. XLVIII, 7. — *οὔτε ἠμφεσβήτησεν* S; *ἠμφεσβ.* recepi coll. C. I. A. II, 1649. — **21** *λέγειν* A: *λέγειν τι*. — *ὀλίγον τι*] *ὀλίγῳ τι* A; fort. *ὀλίγῳ*. — **22** *Φανόστρατος* A: *Φανοστράτη*. Cf. 42. — *του-*

τουὶ scr.: *τούτου*. — (*οἰκειότερος* om. S.) — (*ὁ υἱὸς ὁ Πολέμων*] *οὗτος Πολέμων* SFQ; eidem mox *ὁ υἱὸς Στρατίου*. Contra *ἡ* post *θυγάτηρ* hab. SFQ, om. A.) — (*οἰκειότατον εἶναι* SFQ.) — **23** (*τὸ* ante *τοῦ πάππου* om. SFQ.) — **24** (*υἱὸς ἦν*] *ἀδελφὸς ἦν* SFQ. Cf. v. l. § 40.) — (*τῆς ἀδελφῆς* in mg. a m. pr. S.) — (*ἐγένετο*] *ἐγένοντο* iterum SFQ.) — **25** (*πότερον* SA, it. *οἰκειότερον* S et pr. F, et mox *οἰκειότατόν* SFQ.) — *ὁ ἑτέρου* A: *ὁ ἐξ ἑτέρου*. Cf. 29. — **26** *τῷ μὲν οὖν*] *τῷ τοίνυν* A. — *οὑτοσί* post *Μακ.* om. A. — (*οὑτοσὶ ὁ παῖς .. πρὸς πατρός* om. S; *οὑτοσὶ ὁ παῖς* om. FQ. Praeterea in A post *οὑτοσὶ ὁ παῖς* add. *υἱὸς Εὐβουλίδου*, in FQ *Εὐβουλίδου* post prius *πρὸς πατρός*. Del. Dobr.) — (*ἐπειδὴ*] *ἐπειδὴ δὲ* S.) — (*τῳδὶ τῷ*] *τῷ τρίτῳ* SFQ.) — (*ἔγγονον* Q, corr. F.) — **27** *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ*. — (*ἀγχιστίαν* pr. S.) — **28** *τὸν κλῆρον ἔχειν* A. — **29** *οἱ λοιποὶ νῦν ἔτι* R.: *οἱ λοιποί; οἱ νῦν ἔτι* S Dd., *εἰσὶ λοιποί; οἱ νῦν ἔτι* v. Interrogandi signum post *Ἁγνίου* demum posui. — *Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ* SFQ: om. *δὲ* A Dd. Cf. 22. 25. 26. 34. 39. 55 al. — post *εἰσηγμένος* om. *υἱὸς* cum A. Aut *υἱὸς Εὐβουλίδῃ* dicendum erat, cf. 14. 77. (82). — *εἴη* A: *ἦν*. Cf. 39 *γένοιτο*. — **30** *παρεχόμενος* A. — (*ἅπαντα*] *δια παντα* S, *δι' ἅπαντα* F, *δι' ἃ πάντα* Q, *πάντα* A.) — *ὑμεῖς αὐτῇ* A: *αὐτῇ ὑμεῖς*. — **31** (testimonium om. SFQ.) — *διαιτητῇ*] immo *δικαστηρίῳ*. — **32** *Φυλομάχῃ* om. SFQ Dd. — **33** (*καὶ ἐπειδὰν* pr. S.) — *αὐτοῦ ὁ πατὴρ* A: *ὁ πατὴρ αὐτοῦ*. — *ὑπολαμβάνετε*] *ὑποβάλλετε* ceteri praeter S. Item 34. — *τούτου* A: *τουτουὶ*. Aut *Μακ. τουτουὶ*. — (*γυνὴ ἐκ*] *γυνὴ ἡ ἐκ* S.) — *οὐδ' ὢν* scr.: *οὐκ ὢν*. Cf. 47 (*οὐδ'* SFQ, *οὐκ* A). 52. 59. — **34** malim *ταῦτά τε αὐτῷ*. — *τουτῳὶ* scr. bis: *τούτῳ*. — (*λέγειν δόξει*] *λέγει* SFQ; tum *καὶ* om. S, et *τοὺς* om. SFQ.) — (*προσθῆσθε* SQ.) — **35** *τὰς* post *ἀναγνώσεται* addidi. Cf. XLVIII, 14 al. — (testimonia om. SFQ.) — **36** (in priore testim. codd. *Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἁγνίου*, in altero *Πολέμ. τῷ πατρὶ Ἁγνίου*; emend. Dd.) — in priore test. scr. *τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθ. γυν.*: erat *τῆς* e. q. s. In altero articulum *τοῦ* ante *Φυλ. τ. Σωσ. γυν.* addidi; § 37 iterum *τοῦ* ante *Φυλομάχης* pro *τῆς* reponendum erat. — in altero test. delevi *τῷ* ante *Πολέμωνι*. — **37** (*Ἀρχίμαχον* et *Ἀρχιμάχου* cum Dobr. Dd. coll. § 45: *Ἀρχίλοχον* et *Ἀρχιλόχου*.) — **38** (*συνστάντες* S.) — (*οὐδενὸς*] *οὐδὲν* SFQ.) — **39** (*γένοιτο* om. S.) — *τηλικουτονὶ .. οὑτωσὶ* SFQ: *τηλικοῦτον .. οὕτω*. — (*περιφανές, καὶ*] *περιφανῶς* SFQ.) — (*τοσουτουσὶ*] *τοσούτους* SFQ.) — **41** (*ὁ Εὐβουλίδης*] *ὁ* om. pr. S cum F, sed add. prima m.) — (*οὐδ' υἱὸς*]

οὐδὲ ὁ υἱὸς S, *ὁ δ' υἱὸς* FQ.) — **42** *ὡς δὲ μᾶλλον γρ* FQ: *ὡς δὲ* v, *ὥστε* S. Cf. 50 *οἷς γὰρ κτἑ*. — (testimonia om. SFQ.) — *Φανόστρατον τὸν Στρατίου πατέρα* scr.: *Φανοστράτην τὴν Στρ. θυγατέρα*. Interpolatum ex falsa lectione § 22. — (*Σωσίου* R.: *Σωσιθέου*. Cf. § 73 f. Aut *μητρὸς* pro *γυναικὸς* scribendum, sicut § 74 in B est *γυναικὸς* pro *μητρός*.) — *τούτων* Wolf.: *τούτου*. — **43** (*πρὸς Γλαύκωνα* Schoem.: *προσκλαίουσα* [*πρὸς Κλέωνα* ci. R.].) — (*ἀνεψιὸν* Wolf.: *ἀδελφὸν*.) — *τῷ πατρὶ τῷ Ἁ.* scr.: *τῷ π. Ἁ.* — **45** (*Εὐβουλίδου τοῦ κλήρου* ex § 44 add. R.) — *τὸν Φιλάγρου* scr. (cf. 44): *Φιλάγρου*. — **46**, 6 (*τῷ* ante alterum *Ἁγνίου* add. Dd.) — (*καὶ* ante *ταύτην*, *ὁ* ante *Φυλομάχης* om. codd.) — **47** *ὅπερ πρότερον* om. *τὸ* A. Cf. 38. — **48** *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ*. — *ὅτι* ante *Μακάρτατος* add. A; sed cf. XLVI, 12; XLVII, 69. — (*θυγατρὸς παλτίου* SFQ.) — (*ἀδελφῆς δὲ*] *ἀδελφῆς μὴ* S.) — *ἔγγονοι* FQ; it. 50 *ἐγγόνων* Q et corr. F. — **49** *ἀνακρινῶ* scr.: *ἀνακρίνω*. Cf. LVII, 66. — **50** (*τοῦ Ἁγνίου* SQ.) — **51** ΝΟΜΟΙ R. Bk. — (legem om. SFQ. Cf. de ea Buermann Mus. Rhen. XXXII, 353 sqq., Wachholtz l. c. p. 25 sqq., Lipsius Att. Proc. p. 577.) — *καταλίπῃ* v.: *καταλείπῃ* Ar Dd. — (*ταύτῃσιν* r Dd.: *ταύτῃσι* A.) — (*ἐὰν μὲν* R.: *ἐὰν δ'*.) — post *ἀδελφῶν παῖδες* lacuna est, quam articulo *τοὺς* (Schaef.) specie magis quam re explevit Dd. — *ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν*] *οἳ ἂν ἐκ τῶν αὐτῶν* Isae. VII, 20. — (*ἀνεψιῶν* Wesseling: *ἀνεψιαδῶν*. V. Isae. XI, 11 al., Schoemann Is. 455.) — *τοῦ ἀνδρὸς* om. Isae. l. c. — (*ᾖ* R.: *ἦν*.) — **53** verba *πολλὰ πάνυ .. ἐπάναγκες* cum R. del. Dd. Oratorem hoc est corrigere. — *ἀλλὰ πάνυ πολλά* A: *ἀλλὰ πολλὰ πάνυ*. — *αὐτοῖς τὸν νόμον* A. Cf. XLII, 19; LVIII, 11. — **54** (legem om. SFQ.) — (*ζευγίτης* Wolf: *ζυγίτης*.) — *τοῖς αὐτῆς* Wolf: *οἷς αὐτῆς*. — (*δὲ πλείους* Wolf: *δὲ μὴ πλείους*.) — *τῷ γ' ἑνί* C. F. Hermann: *τῷ γένει*. — *ἀεὶ* scr.: *δεῖ*. — *ἢ μὴ ἐκδῷ*] puto *μηδὲ ἐκδῷ*. — **55** (*νόμον*] *νόμον ὃν* SQ.) — *ἠμφεσβήτησε* scr.: *ἠμφισβ.* Cf. 20. — **56** (*τὸν Ἁγνίου* Dd.: *τοῦ Ἁ.*) — (*ἢ μιαρώτεροι* in mg. hab. S a m. pr.) — **57** (leges om. SFQ.) — verba *καὶ ἀνεψιοῦ* post *ἀνεψιότητος* del. R. Dd., sed exstiterunt etiam in lapide qui partem horum *Δράκοντος θεσμῶν* exhibet, C. I. A. I, 61 (Dittenberger Syllog. nr. 45). — *καὶ ἀνεψιοὺς καὶ ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ πενθεροὺς* scripsi lapidis vestigia secutus; cf. U. Koehler Herm. II, 33. Libri *καὶ ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ ἀνεψιοὺς καὶ πενθεροὺς καὶ ἀνεψιαδοῦς* (*ἀνεψιάδους*), e quibus *καὶ ἀνεψιοὺς* cum Wolfio, *καὶ ἀνεψιαδοῦς* cum R. del. Dd. — (*φράτερας* et *φράτερες* Dd.: *φράτορας* et

φράτορες.) — *αἰδέσασθαι δ'* habuit lapis, cf. Koehler., Weil ad XXIII, 72: *ἐὰν δὲ αἰδ. δέῃ* (sed *δεῖ* Ar). — *ἅπαντας* lapis: *πάντας*. — *ἢ οἱ ἐφέται* del. R. (qui in librorum εἴσῃ recte *εἰς ἢ* agnovit) Dd., verum confirmat haec lapis, nisi quod *ἢ οἱ* ex HOI = *οἱ* lapidis natum (Koehler). — *ἐσέσθων* libri et lapis: *αἰδεσάσθων* R. Dd. — *δέ[κα οἱ φράτερες ἐὰν ἐθέλοσιν]* lapis. — *τούτους* R. ([ΤΟΥΤΟΣ] lapis): *τούτοις*. — (*ἀνεχέσθων* Ar.) — **58** *καθῆραι* scr.: *καθᾶραι*. — *δύνηται* R.: *δύνωνται*. — *τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας*] haec eiusdem legis pars sunt, quamvis ab hac causa aliena. — (*ἀτίμους*] *καὶ ἀτίμους* Ar.) — **59** *ποιεῖν τοὺς προσήκοντας* A. — *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ*. — *οὐδὲ διαλέγονται* scr.: *οὐδὲν διαλ*. Cf. Plat. Gorg. 474 A. — **60** *δίκαιον* SFQ: *δ. μὲν*. — secl. *Μακάρτατος*, quod post *ἐνθυμεῖται* hab. FQ, post *δικασταὶ* A, in mg. S ut post *ἐνθυμ*. inserendum (m. pr.). — *τούτου* scr. ut 33: *τουτουὶ*. — (*τὸ δίκ. τετελεύτηκεν*] *τὸ δ. οὐ τετ*. SFQ.) — **61** (extr. *περὶ τούτου*] *καὶ περὶ τούτου* SFQ. Cf. 34. 41.) — **62** *ὁ Σόλων* A: *Σόλων*. Cf. 66 sq. 78; XX, 90. 93; XXXVI, 27 al. — *τὰ προστάγματα* scr.: *προστάγματα*. — (legem om. SFQ.) — *ᾗ ἂν* codd.: *ἢ ᾗ ἂν* Dd. — *ἀνεψιαδῶν*] ipse orator § 63 testari videtur, in lege fuisse *ἀνεψιότητος*. *Ἀνεψιαδοῦς* etiam § 57 ex interpolatione invectum erat. — **63** (*ὁ υἱὸς*] *οὗτος* SFQ ut § 22. Puto autem *ὁ* post *υἱὸς* repetendum esse.) — (*τουτουὶ*] *τούτου* S.) — **64** *οὐδὲ γὰρ* F et pr. A; cf. 59. — *ᾔσθετο* SQ: *ᾔσθοντο*. At *προσήκουσιν* . . *αὗται* . . *ἦσαν* omnes, quasi non eadem sit Theopompi uxor materque Macartati. — *Ἁγνίας*] *ὁ Ἁγνίας* A. — **66** *ἀνάγνωθι δή* AF. — (*ἵν'*] *ἵνα δὲ* S.) — (oraculum om. SFQ.) — *Ἀμφιόνεσσι* codd.: *ἀμφὶ ὀνήσει* Boorius Dd. Nondum quicquam hic cernimus. — (*Λατοῖ* Dd.: *Λητοῖ*.) — *στεφαναφορεῖν* scr.: *στεφανηφορεῖν*. It. XXI, 52. — (*καττὰ πάτρια*] Ar primo et tertio loco *κατὰ τὰ πάτρια*, altero *καὶ τὰ πατρῷα*; *καττὰ* R., *πάτρια* Wolf.) — *καὶ μνασιδωρεῖν* XXI, 52. — *ἀρχαγέτᾳ* scr.: *ἀρχηγέτᾳ*. — (*ἐν ἱκνουμένᾳ ἁμέρᾳ* Valckenaer: *ἐνικουμεναμεραι* A, om. r.) — (*κατὰ τὰ ἀγημένα* codd., *καττὰ* Bk.) — **67** *ἄνδρες* S: *ὦ ἄνδρες*. — *τουτῳί* scr.: *τούτῳ*. — *τούτου* scr.: *τοῦτο*. — *ἡμῖν* ante *ἀγωνίζεσθαι* add. A; exciderat fort. ante *ἐγένοντο*. Sed etiam ante *ποιησάμενος* § 68 in A *ἡμῖν* additur. — **68** (*ἓν δὲ ὃ* SAQ; om. *ὃ* F Dd. Cf. XVIII, 140.) — (*οὐδενὸς* R.: *οὐδὲν*. Cf. 38.) — **69** *καὶ ὑπὸ τῶν προσχώρων* A: om. *καὶ* v. Dd. — (*πλεῖν* Dd.: *πλεῖον* SFQ, *πλέον* A.) — (*πολὺ*] *ὑπέρπολυ* SFQ, ex sequentibus ut vid.) — (*ταύτας*] *καὶ ταύτας* SFQ. Cf. 61.) — **70** post *ἐξεπρέμνισαν* om. *οὗτοι*

cum A. — *ἐμαρτυρόμεθα* A; id. om. *περὶ τούτων*. — (testimonium om. SFQ.) — **71** *ἂν* post *δεινὰ μὲν* addidi. — *ταυτηνὶ* scr.: *ταύτην* SFQ; *ταυτὶ* A Dd. Cf. 72. — (*καὶ παρανενομήκασι* om. S, in γρ hab. FQ.) — (legem om. SFQ.) — (*πρυτάνια* Ar.) — (*ὃ δὲ τῇ θεῷ γίγνεται* cum R. add. Dd.) — **72** (*οὕτως*] *οὗτος* F, *οὗτος οὕτως* SA. Cf. XXXV, 52.) — (*κατέλειπεν* S.) — *μηδὲν τούτων*] *ταῦτα* A. — *ἐξερημωθῇ* A. Cf. 73. — **73** *καὶ δεῖξαι* A: *καὶ ἐπιδεῖξαι*. Cf. XLIV, 16. — *καὶ ἐκ Καλλιστράτου* SAFQ: om. *ἐκ* Dd. Ambiguum hoc est. — **74** *τῆς τουτουὶ μητρὸς* scr.: *τ. τούτου μ*. — (*μετ' αὐτὸν*] *μετατον* S pr., *υ* ab eadem m. superscripto; *μετὰ τὸν πρεσβύτατον* A.) — *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ*. — *τῆς* ante *τοῦ παιδὸς τουτουὶ* addidi. — (*τῷ* ante *τῆς ἐμῆς μητρὸς* add. Dd.) — (*θυγατέρα δέδωκα* S, in quo librarius primo scripserat *δεδήλωκα*.) — **75** *ὅπως ἂν μάλιστα διασῴζωνται* A. — *τούτους* SFQ: *τουτουσὶ*. — (legem om. SFQ.) — *εἰσαγέτω* Ar: *εἰσαγαγέτω*. Cf. XXIV, 22. 54. 63. 105. — **76** (*οὖν* om. SFQ.) — *τούς τε* SFQ: *τοὺς* A Dd. — *ὃ* post *ὄνομα* om. cum A. Cf. 68. — *οὐδὲ τῶν ἄλλων* scr.: *οὐδ' ἐκ τ. ἄ*. — *τοσούτων*] *τουτωνὶ* A; fort. *τοσουτωνὶ*. — **77** (*δή*] *δέ* SFQ.) — (*τὸ* ante *ὄνομα* om. SQ.) — (*τοῦ μὲν* A: *τοῦτον μὲν*.) — **79** *ἄλλοι ἅπαντες* priore loco SFQ, altero SB: *ἄλλοι πάντες*. — **80** puto *προσήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ Ἁ*., ⟨*ἢ μέλειν αὐτοῖς τινος*⟩ *πλὴν*, cf. 38. 67. 68. — **81** *μάλιστα* A: *μάλ. μὲν*. — *ὅπως ἂν* scr.: *ὅπως*; tum *δοκῇ* A (ante *εἶναι*) F (ante *δικαιότ*.): *δοκεῖ* SQ (ante *δικαιότ*.). — (*φράτερας* et 82 bis *φράτερες* Dd.: *φράτορας* et *φράτορες*.) — (*εἰς τοὺς ἐμούς, ἀλλ'* om. S.) — (*Μακ. τουτουί* A: *μακαρτάτουι* [sic] S, om. *τουτουί* v.) — **82** *φανερᾷ ψήφῳ* SFQ: *φ. τῇ ψήφῳ*, ut supra. At metaphorice hic usurpatur *ψῆφος* (germanice „mit einer offenen Stimmabgabe"). — **83** *τουτονὶ* scr.: *τοῦτον*. — *ἐν δὲ τῷ Ἁγνίου* scr.: *ἐκ δὲ τοῦ Ἁ*. — **84** *τουτονὶ* scr.: *τούτον*.

XLIV. ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΑΔΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

Inscr. ΛΕΩΧΑΡΗ S et hic et in subscr.: ΛΕΩΧΑΡΗΝ. deinde **ΑΡΧΙΑΔΟΥ** addidi; etiam **ΤΟΥ** om. AB, **ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΛ**. om. S utrobique. Demosthenis nomini uncos ego addidi.

ΥΠΟΘ.] argum. a m. rec. S. — § 1 (*ἀντ' αὐτοῦ* bis SF.) — (*τούτων*] *τοῦτο* SF.) — *καὶ* ante *ὁ Λεώστρατος* om. SF Dd. — 2 *τὸ μὲν ὅλον* Wolf: *τὸ δὲ ὅλον*. Cf. § 11. — (*ποιήσει*] *ποιῆσαι* SB.) — *παραπλησίαν*] *παράπλαστον* Steph. Bk., *πεπλασμένην* Wolf. — *Λεωχάρη* SF: *Λεωχάρην* B Dd., *Λεωχάρητα* v. — or.

§ **1** (αὐτὸς Dd.: αὐτὸν.) — **2** (καταλείποντος S.) — οὗτος scr.: οὑτοσὶ. — (οὕτω] οὕτως S.) — **3** (τῷ γε πατρὶ SFQ.) — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — νόμων] νομίμων et hic et § 28 ci. Schaefer. Sed v. etiam Lycurg. Leocr. § 93. — (μαρτυρήσοντας A: μαρτυροῦντας.) — **4** ἧς R.: ὡς. — εἰς τὸ πραγμ. scr.: ἐπὶ τὸ πρ. — τῷ δικαίῳ (h)] puto τοῖς δικαίοις; cf. (τὰ δίκαια et) ταῖς ἀληθείαις 3. Prooemium huius quoque orationis hiatibus ceteroquin fere caret. — **5** ὑπὲρ αὐτῆς δὲ τῆς μαρτυρίας FQ, postea ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς S (teste Bk.); infra § 6 τὰ μεμαρτυρημένα pro τὰ μὲν διαμ. A. Cf. 48. — **6** τούτοις scr.: τουτοισὶ. — εἰσεποιήθησαν] ἐποιήθησαν A. — κατὰ ταύτην τὴν ἀγχιστείαν? — **7** διαδικασίας SA: διαδικασία. — (δεῖν supra v. S a m. fort. prima.) — ποήσεις S pr., inserto ab ead. m. ι. Haec antiquae scribendi rationis vestigia, quae in hac or. frequentissime S servavit, non oblitteranda duxi. — **8** ἐκ μὲν scr.: μὲν ἐκ. — (καὶ οὕτω Wolf: καὶ ὅμως codd.; καὶ ὣς Herwerden.) — ἐνισχυριζόμεθα] ἐνὶ ἰσχ. cum Wolfio? Infra § 16 ἐνισχυριοῦνται l. d.; simplex est §§ 11. 15. — ὑμᾶς διδάξομεν] ὑμᾶς ante ὑπὲρ αὐτοῦ FQ; deleri potest, cf. 5 (exstat ὑμᾶς §§ 12. 30. 60). — οὐδενὸς ὑμᾶς A. Hoc quoque ὑμᾶς potest deleri. — (ὑπολειφθήσεσθαι SQ et corr. F.) — **9** (Μιδυλίδης SAQ constanter.) — (ὕστερον γαμεῖ FQ v. ante Dd.) — (Κριωέως] κριεως S superscr. a m. pr. ω, κρισέως F, κριωσέως A.) — **10** (Σαλαμῖνι] σαλαμεινη pr. S. Ceterum offendit articulus, cf. 18.) — θυγατέρα ἑαυτοῦ A; deleri potest ἑαυτοῦ. — ἐξ αὐτοῦ] αὐτοῦ A, ἐξ αὐτῶν R. Cf. XLV, 4. — **11** ἡμεῖς μὲν S: ἡμεῖς ἦμεν. — (ποιήσει] ποιήσειν codd. praeter corr. r.) — **12** ὕστερον om. A. — (διδάξωμεν S.) — (κληρονομιῶν] κληρονόμων SFQ.) — (ὅταν μὲν S.) — **13** τοῦ ἐμοῦ πατρὸς] τοῦ π. τοῦ ἐμοῦ FQ; tum plane contra τῇ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς iidem. Deleri potest (τοῦ) ἐμοῦ, cf. 3. 4. 18. — secl. τοῦ ante Λεωκράτους; is enim homo nunc primum nominatur. — **14** post ἔπειτα om. μετὰ ταῦτα A. Cf. LIX, 90. — (τὸν post αὐτὸν add. R.) — (γένεσι] γενεσει pr. S.) — **15** puto ⟨περὶ τὸν νόμον καὶ⟩ περὶ τὸ γένος. — νόμων pr. S, litteris μι ab eadem ut vid. m. superscr.: νομίμων. — τετελευτηκότος γε Schaef.: τετ. γὰρ A, τετ. δὲ SFQ, τετελ. sine particula Wolf Dd. — (ἄπαιδος Wolf: παιδὸς.) — (βοηθεῖν] ποὶ βοηθεῖν S.) — **16** εἰ μὲν οὖν Bk.: εἰ μὲν γὰρ. — (ἠνωχλουμην pr. S.) — (δὲ οὗτοι] δὲ καὶ οὗτοι SA.) — ἐνισχυριοῦνται S et γρ Q Dd.: ἰσχυριοῦνται A, recte fort. (cf. ad 8); ἰσχυρίζονται FQ. — ἐστὶ post ἴσως FQ; deleri potest, cf. 6,

ubi ad ἀναγκαῖον add. A. — **17** (ἐλευσεινίωι S per diphth. hic et infra.) — ταύτης SFQ: τῆς A, ταύτης τῆς (et αὐτῶν) Dd. — πεποίηνται scr.: πεποίηται. — extr. τουτουὶ] puto τοῦ πατρὸς τουτουὶ, cf. 18. — **18** (διέμεινεν SAQ et pr. F; διένεμεν r.) — **19** post ἐνεβάτευσεν om. οὕτως cum A. — (οἷος ἦν] οσην S.) — πιθόμενος scr. (C. I. Att. II, 38, 14): πειθόμενος. — **20** (καὶ ὁ μὲν] καὶ om. A, μὲν om. SFQ.) — ὡς ὢν scr. coll. 42: ὡς ἂν. — ποητός et 21 εἰσποητὸς S; it. πόησιν 22, εἰσποητὸς (S pr.) et εἰσποητοὺς 23, εἰσποητῷ 24, ἐποήσατο bis 25 (priori ι inseruit m. rec.), ποησαμένων et εἰσεπόεις et εἰσποεῖς 27, ποήσεως 29, ποήσεις 30, ποεῖν et πόησιν (huic ι inser. m. rec.) 32, ποητὸς 39, εἰσποεὶν 43, πεποήκασιν 44, εἰσποηθέντες 48, ποήσεων 49, ποητὸν et εἰσποητοῦ et πόησιν 51, ποήσεως 61, ποητὸν .. ποεῖσθαι, tum εἰσποητῶι (ι inser. m. ant.) 64, εἰσποηθέντι 67. Cf. supra ad 7. — **21** οὐδέπω] οὐδέν πω S, recte fort., ut deleatur mox οὐδὲν. — τῶν post πραγμάτων addit R.; mihi delendum πραγμάτων videtur, sicut additum reperitur § 59. — (ἐκεινοῦμεν pr. S.) — **22** post πάλιν om. τοίνυν A. — αὐτὸς om. A; sed v. 47. — (ἐγκαταλείπων S.) — εἰς τοὺς Ἑλ.? Cf. 21. 26. 34. 44. 46. — γνήσιον] εἰσποιητὸν A (cf. 23); γνήσ. est 21. 44. 46. Coniungit utrumque R. — (κυριαν] οκυριαν S.) — **23** ἐγκαταλείπων S: ἐγκαταλιπὼν. De iterata re oratorem loqui ex plurali υἱοὺς apparet. — (ἀεί] δει S, αἰεί A.) — **24** ὁ Λεωκράτης ὁ ὑπὸ Λεωστράτου scr.: ὁ Λεωστράτου SAQ, ὁ Λεωστράτης Fv., ὁ Λεωκράτης R. Dd. Scilicet in archetypo quum propter iteratas syllabas λεω omissio facta esset, super στρατου superscriptum erat κρατης ὁ ὑπὸ λεω, ex quibus tamquam correctio της mansit in F. — μὴ τοῦτον Schwebsch: om. τοῦτον libri. — (ἐπαποστερήσειν S.) — **25** οὐκ ἂν ἀντελέγομεν Wolf.: οὐκ ἀντιλέγομεν. Cf. 65. — γόνῳ R.: γένει. Cf. 34. 49. 51. — (ἐγγυτάτω A: ἐγγύτατα.) — **26** ἔλιπεν SFQ: ἔλειπεν. Eventus spectatur, non consilium (ut in διετήρεις 27). — **27** (ἕνεκα post οὐσίας addunt, om. οὐ ante τῶν ἀνδρῶν SFQ.) — ἠμφεσβήτει S: ἠμφισβήτει. Cf. ad XLIII, 20. — εἰς τὸ μέσον] om. τὸ A, cf. XXXVI, 47; articulus est XX, 102. — (σὺ] σοι SFQ.) — **28** (ἀναλίσκων SA.) — **29** οὑτοσὶ scr.: οὗτος. — **31** (τῶν τε] τῶν δὲ SFQ, τῶν v.) — (ἀγῶνας SFQ.) — ante οἷα om. τοιαῦτα cum A. — **32** ἐξήγαγε A: ἐξῆγεν ὁ. Cf. 33. 34. — κωλῦσαι scripsi: ἐκώλυσεν. Delevi autem ὡς, quod ante ἐκώλ. habet A, ante ἔχει λόγον SFQ. Iam τὸ μὲν ποιεῖν .. ἔχει λόγον iustam oppositionem facient ad 33 ἐπεὶ δὲ κτἑ. Inconcinnitas autem quae est

in nominativo *πατὴρ ὢν αὐτὸς* huic scriptori condonari posse videtur. — post *φύσει* om. *ὄντι* cum A. — **33** (*ἐγκατέλειπε* S, *ἐγκαταλέλοιπε* FQ.) — **34** *παραλίπω* B et corr. F: *παραλείπω*. Cf. *ἵνα συντέμω* XXIV, 14; XLV, 5. — *οὐδενὸς*] *ουδέτιοσ* S cum signo super *ι* addito. *Υἱέος* ante *οὐδενὸς* addidi, cf. 25. — *γεγεννημένου*] *γενομένου* A. — (*Λεώστρατος*] *ωλεωστρατος* S.) — (*οὐκ* ante *αὐτοὶ* om. SFQ.) — **35** *οἷος ἦν* Schaef.: *οἷός τ' ἦν* SFQ, om. A. Cf. 19. — **36** (*πρῶτον* A: *πρῶτον μὲν*.) — **37** (*συνάγων* S.) — *ὄντων* deleverim. — (*γραμματιον*, tum om. *ἐπὶ* S.) — **38** (*Ὀτρυνέας* Dd.: *Ὀτρυνεῖς*.) — (*ἀδίκως* pr. S.) — (*τὸν θεωρικὸν* S.) — **39** *πρὸς ἡμᾶς καὶ* scr. post Wolfium, qui *καὶ πρὸς ἡμᾶς*: *καὶ ἡμᾶς* codd., *καὶ ἡμᾶς καὶ* Dobr. Dd. Cf. 53. — *τούτων* A: *ἐπὶ τούτων*. Cf. 41. — *οὗτος* SFQ: *οὕτως*. — **40** *δι' αὐτούς* Saupp.: *διὰ τούτους* A, *δι' αὐτούς* v. Dd. — **41** *φράτερας* Dd.: *φράτορας*. Item infra per *ο* constanter libri (etiam *φρατορικὸν*). — *τοὺς Ἀρχιάδου* scr.: *τοῦ Ἀρχ*. Etiam *εἰσηγμένον* fort. restituendum. — *τινὰ* om. FQ. — **42** addidi *τῇ* post *διαμαρτυρίᾳ*. — *ἐπιγράφεται* Lipsius (Meier-Schöm.[2] 304): *ἀπογράφεται*. Cf. 55. 56. — (*παρεκατεβάλετο* SFQ.) — **43** *οἰόμεθα* scr.: *ᾠόμεθα*. — (*ἐπειδὴ* .. *ἠνέγκατε* SFQ.) — *ὑμεῖς* om. A. — (*ἡμῶν* Seager: *ἡμᾶς* r, *ὑμᾶς* A, *ἡμῖν* v. Cf. 66.) — **44** *καταλιπὼν* codd.: *ἐγκαταλιπὼν* R. Dd. Hic autem non *ἐν τῷ οἴκῳ* ut alias, sed *τῷ Ἀρχιάδῃ* additur. — (*ὁ πατὴρ*] *ὁ* om. S.) — *καταλειφθεὶς* codd.: *ἐγκαταλειφθεὶς*. — *δὲ* post *ἄλλων* addidi cum A. — **45** (*ἠξιοῦμεν* SFQ.) — *ὑγιῆ* A: *ἀληθῆ*. — (*ταύτης*] *αὐτῆς* S.) — **46** *οὗτος* scr.: *οὑτοσὶ*; infra *οὗτος* A: *οὑτοσί* v. Ex *νυνί* 45 extr. corruptela orta est. — (*καὶ κυρίως* A, cf. 49: *κυρίως*. — *δὲ καταλιπὼν* SFQ et 47 *καταλιπὼν*. Hic alia res est atque § 44.) — *τούτου* SFQ: *τουτουὶ*. — **47** *ἀπιὼν* A: *ἀπελθὼν*. Antecedit *ἐπανῆλθεν*. — *ἐξ ἀρχῆς* om. A. — **48** (*μαρτυρίαν* pro *διαμ*. SFQ.) — *ἐρημωθῆναι* FQ: *ἔρημον εἶναι*. — post *ἔρημος* om. *ἐστιν* cum FQ. — *οὗτος* scr.: *οὑτοσὶ*. — **49** *γεγονός* SQ: *γεγονώς*. — *διαμεμαρτύρηκε* scr.: *διαμεμαρτύρηται*. — **50** (*ταῦτ' ἂν*] *ταῦτα* S.) — *τούτων* A: *τουτωνὶ*. — delevi *ἐστιν*, quod post *δίκαιον* est in FQ v., post *ἐν* (itaque *ἔνεστιν*) in S, γρ Q, post *ποιεῖσθαι* in A. — (*τεκμηρίου μέρει*] *τεκμηρίῳ* S, A, γρ Q.) — **51** (*πῶς*] *πωι* S.) — *φήσειν* corr. F: *φάσκειν* pr., *εἰ ἐπὶ μὲν* .. *φήσει* et deinde *τολμήσει* SA. Cf. *ῥηθησόμενα*. — *εἰσποιητοῦ*] *ποιητοῦ* A. — (*οὐ προσέγραψαν* A Dd.: *οὐ προσεγράψαντο* S, *οὐ προσενεγράψαντο* FQ.) — **52** (*δεῖ*] *δὲ* S.) — *ὑμᾶς* Q et corr. F(R.): *ὑμῶν*. Iudices appellat, sicut in *αὐτοὶ ὁρᾶτε*.

— **53** (post *τὸν αὐτὸν* repetita *περὶ τοῦ αὐτοῦ* del. post Wolfium Dd. Contra *περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος* del. Schaef. Turr.) — *οἶμαι* om. A ut LVIII, 20. — (*ὁ* ante *διαμεμαρτυρηκὼς* add. Dobr. Dd. [cf. 44]; eidem *ἐνεγέγραπτο* pro *ἐγγέγραπται* codicum.) — *ὡς* cum Wolfio seclusi (*δημότας* SFQ). — (*εἰ*] *επι* S.) — *πιστεύσαιτε* R.: *πιστεύσετε* (*πιστεύετε* A). — **54** (*πρεσβύτερά γε*] *πρεσβύτερον* S.) — *ἔγραφεν* SA: *ἔγραψεν*. — *γ' ὄντος* scr.: *λέγοντος*. *Ὑπὲρ τῶν κ. τ. ἡλ. τοῦ λέγοντος* ci. R. — *καὶ τὸν κατὰ* Schaef.: *καὶ αὐτὸν κατὰ*. — **55** *πλὴν* addidi; contra Dd. cum Schoemanno secl. *τῶν τετελευτηκότων*. (Aut *ἀκ. τῶν τετ. κελεύει*.) Deinde verba *μαρτυρεῖν· οὗτος δὲ τετόλμηκε* inserui. — (*τὰ* ante *ὑπ' ἐκείνου* om. S.) — (*ποτε*] *τοτε* pr. S.) — (*ἐπεγράψατο* A: *ἐνεγράψατο* BQ, *ἐγγεγράψατο* S.) — (*νὴ Δία κἂν* FQ, *νηδι' καν* S.) — (*τοῦτον* mg. ed. Par. a. 1570: *τοῦτον γάρ*, pro quo *ὅτι τοῦτον* γρ Q.) — **56** *τοῦτον τὸν* scr.: *τοῦτον*. — (*οὐκ ἐτόλμησεν*] pro *οὐκ* hab. *διων* S, *δι' ὧν* FQ.) — **57** *καὶ βουλήσεως* om. A. Cf. XVIII, 2. — *ὑπὲρ τῶν διαμφισβητουμένων*] *δι' ἀμφισβ*. A. Fort. *δι* delendum (cf. v. l. XXXIII, 17), quod in archetypo super *υπερτων* additum fuisse videtur. — **58** *ἔστι* A: *ἔνεστι*. — **59** (*ὑπολαμβάνειν*] *λαμβάνειν* S.) — (*πᾶσιν*] *πᾶσι τοῖς πράγμασιν* codd. praeter S.) — (*συγγνώμης* om. SFQ.) — **61** *τὸ μὲν γὰρ*] *μὲν* om. A Dd. — *ἧς* A: *ἣν*. — **62** (*οὗτοι*] *οὐ τοινυν* S.) — *οἳ δ' ὄντες* codd.: *οἳ δ' ἀγχιστεύοντες* Dd., *οἳ δ' ἐγγυτάτω γένους ὄντες* ci. Saupp. Lacunam significavi. — **63** (*τὸν ποιητὸν*] *τοῦτον ποιητὸν* S et γρ Q.) — (*ποιητοὺς*] *πολλοὺς* S et γρ FQ.) — *τοῦτ'* om. A. — *ἐπιλείπῃ* SA Dd. — (*ἐκκλείεται*] *ἐν κλείεται* vel *ἐγκλείεται* pr. S.) — *εἷς* om. A. — **64** *ποιητὸν* del. R. — *ἐγκαταλείποντα* S Dd. Cf. 68. — *κατὰ τὸν νόμον* A; cf. 67. — **65** (*καταλελοίπει* SFQ, *καταλέλοιπε* A.) — *ἂν ἐνεμείναμεν*] *ἐνεμένομεν* A (*ταύτας ἀνεμένομεν* γρ Q). *Ἂν ἐνεμένομεν* ferri potest. — **66** (*οἰόμεθα* Schaef.: *καὶ οἰόμεθα*.) — (*ἐγγυτάτω* A: *ἐγγύτατα*.) — *οὕτως* S: *οὕτω*. — **67** *οἷ ἂν* (= *εἰς ὃν ἂν*) scr.: *ὅταν* codd., *ὅτῳ ἂν* R. Dd. Cf. Kühner Gr. II, 907, 4. — *κατὰ τὸν νόμον* A ut 64. — (*ὡς περὶ*] *ὥσπερ* SFQ.) — **68** *εἰσῄει τὴν ἀρχήν* sine *εἰς* XLVI, 14. — *ὡς τοῖς γε* γρ Q: *τοῖς δέ γε* A, *τοῖς δὲ* v.

XLV. ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ **A**.

Codd. SF(B)Q. Non est in Ar.

In inscr. **A** om. S. — **ΥΠΟΘ.**] argumentum a m. rec. S. — *ὁ Στέφανος* pro *Στέφ*. S Dd. — *Πασίωνος, ἃ Φορμίων παρέσχεν*

scr.: **Φορμίωνος Πασίωνος παρασχεῖν** v., *Φορμίωνι Πασίωνος παρασχεῖν* cum superscriptis numerorum notis β α γ S, hinc Dd. *Πασίωνος, Φορμίωνι παρασχεῖν*; Turr. *Πασίωνος, παρασχεῖν.* — (*τοῦ Ἀπολλ.* corr. [a m. pr. ut vid.] S: *καὶ τοῦ Ἀ.*) — or. § **2** (*ψευδῆ* codd.; *τὰ ψ.* R. Dd. Aliter comparati loci § **41**. **52**, al.; v. Mus. Rhen. XLIV, 20sq. *Ὅτι ψευδῆ* Aristidis [p. 378 W.] Paris. 1741 et 1656.) — *αἰσχροκερδίαν* pr. S Dd. — (*περιφάνεια*] *ν* et *α* a corr. S, erasis post *α* litt. duabus.) — (*ἐκείνου* γρ FQ: *τούτου*. Cf. § 40.) — **4** (*ἐν τῷ ποτε* pr. S.) — *δ' ἐγγιγνομένου* R. Cf. Diodor. XX, 109 (γρ. *γενομένου*). — (*παρὰ τῆς*] *περι τῆς* S.) — **5** *ἐξουσία ἐγένετο* (h) puto *ἐξεγένετο*. — *οὑτοσὶ Στέφανος* scr. (cf. §§ 7. 36. 40. 53. 56): *Στ. οὑτοσὶ* (br). — *Φορμίων* secl., quo sententia plane obscuratur. — **6** *δέ μου* scr.: *δέ μου ὥστε* (h br) codd., *δὲ τὸ* W. Rh. V, 112 (cf. IV, 291). — *πρότερος* W. ll. c. Dobr.: *πρότερον*. V. or. XVIII, 7. — *εἶναι*] *ἀγωνίζεσθαι* W. ll. c. — (*εὐθυδίκαιαι* pr. S.) — *ἀλλ' ὑβρισθεὶς* add. Q. Cf. or. XXI, 6. — **8** (*λαβε δε ταύτην* pr. S ut vid.) — testimonium om. S. Dempsi cancellos, quibus incluserat Dd. — (*Λαμπρεύς* Q, ex quo haec *Ἔνδιος Ἐπ. Λαμπτρ.* addita.) — *παρεῖχε* R. coll. § 10, XLVI, 5: *παρείχετο* (*παρέχεται* etiam Libanius in arg. [Turr.]). — *τάδ'* Saupp. ex Libanii argumento (*ἔστι δὲ ἀντίγραφα τάδε*): *τὰ* (*ταῦτ'* Dobr.). Sequebatur nempe testamentum Pasionis (§ 10 extr.). — **11** *εἵνεκεν* codd., *ἕνεκα* Dd. — **13** *κελεύειν ἀνοίγειν* γρ Q: *ἀνοίγειν*. — *ταῦτ'* R.: *ταῦτ'*. — *μέν γ'* codd.: *μὲν γὰρ* Baiter. Dd. *Μέν γ' ὑπ. ἐλ.* = *εἰ δ' ἔφ. πάλιν αὐτὸ τοῦθ'*. — (*ἂν* post *ἔστιν οὖν ὅστις* add. Dobr.) — **14** *οὐδὲ εἷς* scr.: *οὐδεὶς*. (*Ἅ*) *γὰρ οὔτ' . . οὐδὲ εἷς* = *τίς οὕτως . . ἀφείς*. — **17** (*ἐχεινον* S.) — *τὸ πρᾶγμα*] *τὰ δίκαια* γρ FQ. Cf. or. XXV, 4. — **19** addidi *μὲν* post *μάλισθ' οἱ*, coll. XLVI, 9. — *ὅτι ταῦτ'* scr.: *ταῦτα ὅτι* (br). — ΜΑΡΤΥΡΙΑ] removi uncos Dindorfii. Om. testimonium S. — *Κεφαλίωνος* reponendum ex inscr. Att. II, 114 C 6, ubi idem homo commemoratur: *Κεφάλωνος* codd. Dd. V. Kirchner de litis instr. quae exstant in Dem. q. f. in Lacritum et priore adv. St. orationibus (D. I. Hal. 1883) p. 28. — **21** (*δ' ὑπεναντίαν ο*] has litt. in litura hab. S.) — *τῶν πατρῴων* scr.: *πατρῴων*. Cf. 27; XIX, 78; XXI, 10; XXIV, 153; XXXVII, 49; LII, 13, al. — **23** (*τί ἄλλο* γρ Q: *τί ἄλλον* S, *τίνων ἄλλων* v. et corr. S.) — **24** *πῶς* scr.: *ὡς* (h). Cf. XXIV, 84. — *καὶ* ante *δικαίως* addidi; cf. XLIV, 35; Andoc. I, 135; Arist. Plut. 233, Ach. 373, Eq. 256. — *ἂν* post *οὐ* om. γρ Q. — in testim. removi uncos

Dindorfii; sic etiam per reliquam orationem. — **25** (*ἐπίσχες . . Πασίωνος* om. S.) — (*μαρτυρεῖν*] *προσμαρτυρεῖν* S.) — (*παρεῖναι*] *γὰρ εἶναι* S.) — **26** *οὕτως* ante *ὧν* addidi ex γρ Q, ubi adnotatur *οὕτως ὡς* pro *ὧν*. — (*Πασίωνα* om. S.) — **27** *ὡς ὑπὲρ* Wolf: *ὥσπερ* codd., *ὑπὲρ* Wolf Dd. (br). Seclusi deinde *διαθήκη* (br), quod cum proximis *ἀλλὰ δούλου κτέ.* non convenit. — *νέων* S. — **28** (*μετὰ τῆς προκλήσεως* R.: *πρὸ τῆς προκλήσεως* S, *πρὸ τῆς κλήσεως* v., *διὰ τ. πρ.* coll. § 31 Dobr.) — testamentum om. S. — *τῶν ἐκ Πεπ.* et *τῶν αὐτόθεν* mal. Dobr. — *χρυσία* Q: *τὰ χρυσία*. — **29** (*δ' ἦν*] *δ' ἦν δ'* S.) — **31** (ΤΡΑΠΕΖΗΣ et formulam locationis om. S.) — **34** (*ἀνέγνων εἵνεκα*] *ων εἱ* corr. S.) — (*δηλοι παντελως* cum transponendi notis S.) — (*ἂν* ante *ἀνθρώπων* add. Schaef.) — (*ἐργάζεσθαι* om. S.) — **35** **κατέλειπεν** pr. S: **κατέλιπεν**. — **36** (*λαμβάνοντα* S.) — **37** (*καὶ ὁ ἐπιτροπευθῆναι . . εἰδείη* om. S.) — **38** **μαθόντες** codd.: **παθόντες** Wolf Dd. — **39** (*ἑκάτερος τὸ* Wolf: *ἑκάτερος τῶι* SQ, *ἑκατέροις τῷ* v.) — **40** *αὐτόν*] puto *τοῦτον* (br), cf. 71. — *πρός με* scr.: *πρὸς ἐμὲ*. Cf. XLVIII, 32. 50. 53. — **41** *εἰ τοίνυν ἀληθῆ*] *γὰρ* pro *τοίνυν* exspectaveris. — **43** (*αὐτὸς* Wolf: *αὐτὸ* SBQ.) — (*αὐτῷ*] *αὐτὸν* pr. S.) — **44** *οὐ φήσει* pr. S: *οὔ φησι*. — **45** **ἁλώσεταί ποτε** scr.: **ἁλ. πώποτε** codd., **ἁλ. ἔτι ποτὲ** (h et br) Dd. — **46** (formulam om. S.) — (**Στεφάνῳ Μενεκλέους** Wolf: **Στέφανος Μενεκλεὺς**.) — **μαρτυρήσας** (post **Στέφανος**)] **γράψας** Pollux VIII, 58, qui deinceps om. **γεγραμμένα**. Sed lex. rhet. Cantabr. p. 664 sicut nostri. — ante *Τἀληθῆ* add. *Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεὺς* R. Dd. In codd. haec omnia continuo scripta; in binas columnas dispertiit R., sed ita ut verba *Ἀπολλόδωρος . . τάλαντον* et ipsa priori tribueret: quod correxi. — *αὐτὸς* post *οὗτος* om. S. — (*τοὺς ἐπ'* om. pr. S, add. ead.; *ἐπ'* om. alii codd., coniectura restituit R.) — *τούτου* ante *ῥηθησομένους*] *τουτ' ουν* pr. S. Seclusi autem hoc prius *ὑπὸ τούτου* (num.), quamquam lectione cod. S fort. indicatur *ὑ. τούτων*, quod ferri possit. — **49** (extr. *ὑμῖν*] *ἡμῖν* pr. S.) — **51** (*ἡττημενους* pr. S.) — (**φήσειν** R.: **φήσει**.) — **53** **μόνους** ci. Herwerden: **μόνος** pr. S, **μόνον** v. Dd. — **οὗτος** S: **οὑτοσί**. — **54** *ἐκείνης* pr. SQ: *ἐκείνου*. „Uxoris meae meique liberi sunt *ἀνεψιαδοῖ τούτῳ*". — *ἐποιήσατο* (br)] **ποιήσασθαι?** Cf. XXIII, 130. — **55** *λαβὲ* S: *λαβέ μοι*. Similiter in parte librorum interpolatum est §§ 19. 31. — (testimonium om. S.) — **θυγατ. αὐτοῦ**] aut delendum vid. *αὐτοῦ*, aut *τὴν* addendum. — **57** *ὥσπερ* F, cf. XXI, 177. — (*ῥᾷον* pr. S cum Q.) — **58** secl. **ποιῆσαι**, quo

sensus obscuratur. Cf. XIX, 47; III, 1; XXIX, 11; XLV, 23 (Rehd. Ind. II ἀλλ' ἤ). — ταύτην scr.: αὐτὴν (h). — **59** secl. ποιῆσαι τοῦτον (br), cf. 58. Ὑπὲρ αὐτοῦ ex γρ FQ rec. Dd.: ἄλλου του SFQ. *Καιθ' ὅστις ὢ ἄ. Ἀ. / κακῶν ἀλλοτρ. ∼ κλέπτης ὑπ. ὀν. / τί ἂν ἡγεῖσθ' ὑ. αὐτοῦ.* Est genetivus pretii κακῶν ἀλλοτρίων. — **60** (testimonium om. S.) — **61** (pro ἢ ante μαρτυρεῖτε S hab. ημεν, superscr. ab al. m. ει super η; ἥμεν γρ F.) — ΜΑΡΤΥΡΙΑ] haec usque ad finem § om. S. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ v. recte; Dd. ante testimonium titulum ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ sustulit, subiecit eundem post testimonium, quasi non huic inesset tota πρόκλησις. Alia res or. LIX, 123 sq. — (testim. om. S.) — (ὑποκρίνασθαι FQ.) — **62** ἐκέλευσεν S. — (ἦν] εἶναι pr. S.) — **63** δοὺς ἂν v.: δοὺς S. — **64** secl. πάλιν (br). — ἑόρακε Dd. — (ἔλεγον S.) — **65** (μήτ' εἴ τινα] μή τινα S.) — (ὅπως] post o litt. duae erasae in S; videtur ὅτι fuisse.) — πλέον v.: τι πλέον S (br). — **66** (φεύγειν] φυγειν pr. S, corr. ead.) — (τὰ ὄντα] τὰ χρήματα S [br].) — (ἑωρατε pr. S.) — (ὑφ' ἡμῶν S.) — **67** τῆς χρείας ἀνάγκη v.: τῆς ἀνάγκης χρεία S et Stobaeus fl. 46, 72. Αἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι est XXIII, 148; cf. L, 13. — οὐδεμίαν δικαίαν πρόφασιν ἔχουσι (sine εἰπεῖν) Stob., qui consulto ut vid. locum contraxit. Cf. XXIV, 195. — αἰσχροκερδίᾳ pr. S Dd. — **68** transp. οὗτος, quod erat post βαδίζει (h). *Οὐ τοίνυν / οὐδ' ἃ πέπλ. / καὶ . . τοίχους / οὗτος ἐσκυθρωπ. ∼ σωφρ. / . . ἡγήσ. / εἰκότως εἶναι σημ. / ἀλλὰ μισανθρωπίας.* — συνεορακέναι Dd. — (ἐπαγγείλειεν Wolf: ἀπαγγείλειεν.) — (ὀκνήσειέ τις ἂν Dd.: οκνησει τις ἂν S, ὀκνήσειεν ἄν τις v.) — **69** (ἢ τίνα εὖ πεποίηκας om. S.) — **70** ἀοίκητον] ἄοικον Schaef. — **71** (ἀχαριστείαν pr. S.) — **73** δ' ante ἀγαθῶν del. Dd. cum S. — (ἡγεμόνας R.: ἡγεμόνα.) — **74** συνοικεῖ S: συνοικεῖν. Οὐκ ὤκνησε συνοικεῖν parum apte iungitur. — **75** ἐπεδικάζοντο corr. (a m. pr. ut vid. Dindorfio, paullo recentiore sec. Bk.) S: ἐδικάζοντο. — δ' post τηνικαῦτα addidi; cf. XX, 80. — **76** (τὸν λόγον om. S.) — ἀλλὰ μηδ' FQ: ἀλλὰ μή. — αὐτὸ τοὐναντίον scr.: αὖ τοὐναντίον. Cf. XXI, 120. 136; prooem. ΜΘ, 3, al. — **77** εὐτυχῶς] εὖ est XXXVII, 55. — **78** secl. ἐστι post ἱκανὸν (br). — **80** σεαυτοῦ σύ] cf. XIX, 313; XXI, 135. Aliter comparatus locus § 81: ᾧ . . σὺ est ut ᾧ . . οὗτος. *Μαρτυρίας / ἐξεν. ∼ τῆς ὕβρεως / τῆς σεαυτοῦ* (ita scr. pro σαυτοῦ) σύ. — (του post ἄλλον add. S, γρ Q. Cf. 59.) — secl. ἡ ante ζημία (br). Ne locus quidem est articulo in re, quam omnino puniri nondum constabat. Cf. XXXIX, 12;

XX, 135 (ubi addunt quidam codd. τὴν). — (καιδικος S, καὶ ἄδικος v., κἄδικος Bk.) — **81** secl. εἰληφώς (h); cf. Isae. IV, 28. — ἀναγαγεῖν scr.: ἀνάγειν. *Ἀναγ. ὅθεν εἴλ. ∼ εἰς τίν' . . ἀνήγαγες.* — (εἰς τίνα] ἐς τίνα S.) — **83** secl. καὶ post ὁποίους τινὰς ἂν. — **84** ὑβρισθεὶς codd.: ὑβρίσθαι Dobr. Dd. Cf. XXVI, 22; X, 40 al. — **85** secl. τριήρεις; πέντε (ε') ante ἐτριηράρχησεν iterari voluerat R. — **86** secl. ὂν (br). — **87** post τοίνυν duae vel tres litt. erasae in S (ἂν?). — (κἄμοι] και μοι S.) — πρὸς ἕκαστον codd.: καὶ πρὸς ἕκαστον. — **88** ἃς γὰρ scr.: ἃ γὰρ. Cf. § 12. — ἐλεινότερον Paulina: ἐλεεινότερον (br). — (τὰς ἄγαν κολακείας SFQ; em. Felic.)

XLVI. ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β.

Codd. eidem.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (προσεισάγεται Wolf: προεισάγεται.) — ὡς καὶ Turr.: εἰ καὶ. — puto παράνομος ἡ μαρτυρία καὶ αἱ (αἱ add. Bk.) διαθῆκαι (h). — or. § **3** (ἔχει Schaef.: ἔχειν.) — (εἶδε] οἶδεν S, οἶδε B.) — αὐτὰς Bait.: αὐταῖς. Cf. § 2 (ταύτην τὴν διαθήκην). — **5** malim καὶ ⟨δεῖξαι⟩ ὡς ἔδει. — (Ἀμφίας mg. Q: Ἀμφίων.) — ὃ παρείχετο R.: ἃ παρείχετο. — (πῶς οὐ] πῶς οὖν pr. S.) — **6** (ἃ ἂν] ἃ om. pr. S; ἂν Bk.) — **7** τῷ γραμματείῳ] eo de quo iam § 6 dictum erat, itaque noli delere τῷ eum R. — (οἱ μαρτυρήσαντες R.: οἱ ἐκμαρτυρ.) — **8** τῷ πατρὶ ἡμῶν deleverim. — leges et testimonia in hac or. om. S; uncis incl. Dd., quos removi. — **9** ὧν θ' ὁ πατὴρ Dobr. — **10** (προβαλόμενος R.: προβαλλόμενος.) — **11** προστάντας] παραστάντας Wolf; sed cf. XLVII, 12. — (ἐν μάλθῃ R.: καὶ ἐν μ.) — ἵν' εἴ τι . . ἐβουλήθη . . ἦν scr.: ἵν' εἴ τι . . βουληθῇ . . ἦν codd., ἵν' ἐάν τι (cum Schaef.) . . βουληθῇ . . ᾖ (cum Wolfio) Dd. Referuntur haec per anacoluthiam quandam ad Phormionem et Stephanum, itaque est locus imperfecto ἦν. — **12** malim τά τε ψευδῆ, cf. 8, quamquam etiam § 27 τε omittitur. — ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι FQ, ut XXIII, 86. — **13** ἄλλοις codd., nisi quod B pr. ἄλλους (v. ante R.); ἄλλοις ἄλλους Wolf, ἄλλους ἄλλοις R. — **14** ἕνεκα scr.: ἕνεκεν. — (τούτων του παρανοῶν Wesseling: τούτων τοῦ παρανόμων.) — **15** (παρεγένοντο Wolf: παρεγένετο.) — (ουχεκουσιν pr. S corr. ead.) — ἐπιδεῖξαι v.: ὑποδεῖξαι pr. S Dd. — (ἐὰν ἄπαιδες ὦσι propter ὁμοιοτέλευτον om. S.) — **16** (δή corr. S: δέ.) — **17** τι post ἄλλο δέ om. FQ. — δοῦναι scr. pro δόντι; dein εἰ μὴ addidi, coll. or. priore

§ 31. 34. — εἶτα FQ: εἶτα δὲ S, γϱ Q. — **18** post οὑτοσί om. λέγε cum S. Cf. 10. 24. — ἢ post ἐὰν δὲ μὴ del. Turr. — **19** (μὲν ψευδεῖς] μὲν ψευδεῖς μὲν S.) — οἴεσθ' ἂν] οἴεσθ' αὐτοὺς Gebauer arg. ex contr. p. 207. — **20** post χρημάτων addendum sit καὶ κύριον εἶναι τῆς μητρός. — **21** apparet verba ὅτε προὐκαλ. Ἀ. Φ. ex correctione ab auctore postmodo inserta fuisse; item antea καὶ ὡς προεκαλούμην. — παραδοῦναι R.: ἀποδοῦναι. — πρὶν οὗ] v. ad XVII, 21 (Dd.). — **22** πολιτῶν] πολιτίδων Wolf. — (κλῆρον μήτε ἐπίκληρον] καιρον μητε κλῆρον S.) — apparet legem, quam recitari iussit actor, ampliorem fuisse quam nunc tradita est. — (κλήρων Bk.: κλῆρον Q, τὸν κλ. v., τῶν κλήρων R.) — (ἀνεπίδικον Wolf: ἐπίδικον.) — **23** (προσῆκεν Schaef.: προσήκειν.) — εἰ δ' ὡς (Wolf) γϱ Q: εἰ δὲ. — **24** υἱέων scr.: υἱῶν. — **25** περὶ τὰς δίκας S: περὶ τὰς διαθήκας. — (ἀληθεῖς] ἀληθειας pr. S.) — (δίκαις] διαθήκαις S et γϱ Q.) — (οἱ δὲ] ante οἱ tres litt. [και ut vid.] erasae in S.) — **26** συνιστῆται] addendum puto ἐπὶ ταῖς δίκαις vel ἐ. τ. δ. ταῖς ἰδίαις ἢ δημοσίαις, cf. 25. — (συνδεκάζῃ Wolf: συνδικάζῃ.) (διδοὺς ἢ Wolf: διδούσῃ.) — **28** διαθήκης SQ (Wolf): διαθήκας F, διαθηκῶν mg. ed. Paris. Dd. — puto ⟨κατασεσημασμένας⟩ καταλείπουσι cum R. — δέομαι οὖν γϱ Q: δέομαι δὲ. — οὕτως S: οὕτω.

XLVII. ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. habet S.) — § 1 (τριηρικά bis Dd.: τριηραρχικά. Cf. or. § 19.) — καὶ γράφεται v.: γϱ. οὖν S Dd. — 2 (καὶ ante κατ' ἀλλήλων add. SF.) — (μάρτυρας] μαρτυρίας SF.) — 3 (ἐδέξαντο SF.) — or. § **1** ἀποδόντες SA: ἀποδιδόντες. Cf. 2 ἐποίησαν . . ἐπέθηκαν. — τὸν τῶν ψευδομ. scr.: om. τὸν codd., τὸν pro τῶν ci. R. — εἰς ὑμᾶς Q et corr. F (cf. 3. 5 : ὡς ὑμᾶς. — **2** ἀποτράπωνται A. — ἁλῷ καὶ δόξῃ scr.: ἁλῷ καὶ δοκῇ v., ἁλῶσι καὶ δόξωσιν S, γϱ Q, Dd. — τὰ ψευδῆ] in τὰ desinit A, in quo haec oratio extrema nunc quidem exstat. — **3** (εξαπατησθε S.) — **4** (ἠβουλοίμην S.) — (οἳ μὴ Wolf: εἰ μή.) — αὐτούς (αυτοὺς) γϱ FQ: αὐτήν. — **5** (βεβαιώσοντας S et pr. F.) — (καὶ ante νῦν δὲ om. SQ.) — νυνὶ v.: νῦν S. — **6** τι καὶ αὐτοί μοι] μοι καὶ αὐτοὶ S. — ἠξίωσα παραλαβεῖν scr.: ἠξ. παραλαμβάνειν (ex anteced.). Item § 23 παραλαβεῖν ex S restitutum. — ὕστερον post δικαστηρίῳ FQ.

Deleri potest; cf. tamen 47. — post ἐμαρτύρησαν addidi δὲ cum S, at omisi οὖν post οὐκ § 7 cum eodem. Ita Schaef. — **7** (δ' ἐμὲ] δὲ S.) — post ἔλεγχον addidi τὸν. — αἰκείας . . αἴκεια scr.: αἰκίας et αἰκία. It. deinceps (et supra in argum. § 2). — τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία del. Wolf. Herw.; sed cf. §§ 40. 47 (Schaef.), argum. § 2, LIX, 122. — (τολμῶσι om. S, sed littera σ in verbis proximis τὸ σῶμα in litura duarum litt. posita, quae λμ fuisse videntur.) — **8** (παραδόντας S.) — (ὑπ' ἐμοῦ] ὑπὲρ ἐμοῦ S et γϱ FQ.) — **9** τῷ λόγῳ] λόγῳ S, cf. XLIX, 45 (τῷ λόγῳ ibd. 39). Illud hic aptius. — (προῄρηνται SQ.) — **10** τ' post τότε addidi. Cf. de hoc loco Lipsium Meier-Schoemann[2] p. 860. — (ἐξέτινον Wolf: ἐξέτεινον.) — **11** (προκαλεσθαι S.) — δύο μόνους] μόνους om. S. Verum sequitur ἀλλὰ καὶ. — τοὺς ante τἀληθῆ addidi. — **12** Οἰνῆδα . . Ἐρεχθῆδα scr.: Οἰνηΐδα . . Ἐρεχθηΐδα. — προΐστανται] cf. XLVI, 11. — ἠπόρησε S. — **14** μὴ θέλειν S: μὴ ἐθέλειν. — **15** (κύριός γε] κύριός τε S.) — (εἰδέ] ιδεναι S.) — **17** πληρουμένων pr. F. Cf. R. Förster Mus. Rhen. XXX, 284. — extr. (πάλιν om. S.) — **19** (οὐδ' αὖ Saupp.: οὔτ' αὖ.) — τοῦτον v.: καὶ τοῦτον pr. S Dd. — τριηρικά] τριηριτικά ci. Dd., quae forma esse solet in titulis navalibus. — **20** (ἐκπλευσων S.) — καὶ ante βοήθεια del. Herwerden. — στυππεῖον γϱ F: στυππεῖα Dd., στύππια v. Cf. e. gr. C. I. A. II, 809 e 176; 811 c 90. — **21** τοίνυν om. S, sed cf. 11. 25. 27. 28. 33. 34. 41. 44. 45. 49. 62. 67. 68. 78. — δὲ ante τῶν νεωρίων secl. Bait., coll. §§ 22. 26 sq. 48. — (τριηράρχαις Q et pr. S.) — **22** (ἔτυχον δὲ S.) — (ὧν] ημων S. Cf. 30.) — (τουτονὶ] τούτον S.) — **23** οὖν ἦν v.: ἦν οὖν S Dd. Cf. 56. — ἔμπροσθε(ν) FQ. — κατά τε τὰ Dd.: καὶ τὰ codd., καὶ κατὰ τὰ mg. ed. Par. a. 1570, κατὰ τὰ Seager. Cf. 22. 37. 40. — παραλαβεῖν scr.: παραλαμβάνειν. Supra -λαβεῖν S, -λαμβάνειν v., 21. 25 -λαβεῖν omnes. Cf. etiam 6. — **27** μοι ante μεμαρτυρήκασιν add. S. Cf. 78. 82. — **28** (δημόχαριν S.) — ἠντιδίκησεν F Dd. — (εἴ τινά R.: ἤ τινά.) — **29** (ἂν post ἕως add. Dd.) — **30** (φήσειν Wolf: φησὶν.) — (καποταχρησεσθαι S.) — (ὥστε post ἐπισχεῖν ex mg. Q add. Dd. Cf. XLIX, 47.) — **32** (τετελευτηκότος τοῦ Δημοχάρους in mg. S a m. pr.) — **33** καὶ τὸν δῆμον del. Saupp. Cf. 37 al. — **34** τουτῳὶ scr.: τούτῳ. Cf. 53. — malim τῷ ἀδελφῷ τῷ Θεοφ., cf. 53. — νενεμημένος γϱ Q: μεμερισμένος. In § 35 item pro νενεμ. in F est μεμερισμένος. — **37** (ἢ ἀποδιδόναι] παραδιδόναι S.) — (δὲ post οὐδὲν om. S. Θέλοντος S sec.

Bk.) — **39** δεῖν οἶμαι] οἶμαι δεῖν FQ ut 47. — οὗτοι ante οἱ μάρτυρες om. S Dd. Cf. 6. 35 (49. 64. 74 sq.). Hic quidem οἱ μάρτυρες sine οὗτοι ferri non posse videtur, cum actoris sic potius testes designet. — ἐφ' ἑτέραις δίκαις scr.: ἐφ' ἑτέρας δίκας. — τὰ ψευδῆ] ψευδῆ perperam FQ. — **40** post προκαλέσασθαι excidisse vid. παραδοῦναι, cf. 5. 6. 35. — (εἶδον] ἴδον S.) — (τοῦτ' ἔστιν post ἄρξῃ pr. S corr. ead.) — πρότερος ante χειρῶν FQ, post ἀδίκων S. Seclusi, cf. 7. 39. 47. — **41** εἶπον FQ: εἶπα S (propter ἔδειξα puto). Cf. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. p. 147². — **42** (κατὰ τὴν] καὶ τὴν S.) — (διαψηφισαμένων R.: ἰδίᾳ ψηφ.) — **43** (ἐπιστρέψειν S, ἐπιτρέπειν FQ.) — (ᾧ ἂν Bk.: ᾧ ἐὰν.) — (π ρ ο τ ι μ η θ ῆ ν α ι S.) — **44** (ἐκέλ ε υ σ ε ν SQ.) — ἡ ante ἀπορία seclusi. — **45** ἔλαβον τότε FQ. — (προυκαλεσάμην et mox ἀντιπροκαλεσαμένου S.) — τῆς αἰκίας S: αἰκίας. Cf. 8. 10. — τῆς διαίτης scr.: τῆς δίκης. — **47** οὔτε τότε R.: οὔτε ὅτε FQ, οὔτε S Dd. Cf. 6. — **50** (δεῖ] δεῖν pr. S.) — (αὐτῷ παρασκευάζειν S et γρ FQ: ἀνάγεσθαι FQ. Tum κελεύοι S et γρ B; ταύτην om. FBQ, in γρ hab. B.) — **51** (οὐ πολλαῖς] οὔτε πολλαῖς S.) — **52** (υδρειαν S.) — **53** ἐκβαλόντες FQ: καταβαλόντες. Cf. 63. — (σκεύη ἦν pr. S corr. ead.) — **54** τὴν γὰρ οὖσάν μοί ποτε γρ FQ: τὴν παροῦσάν μοι τότε. — **56** ἐμὴν post τιτθὴν om. cum S. — με om. S. — (καὶ ante καταλαμβάνουσιν om. SQB.) — **57** (ἀπαγορευγουσης S.) — (αὐταῖς] αὐτοῖς S.) — **58** (εἶδεν] ἴδεν S.) — (ἀδελφὸς Dd.: ἀδελφὸς SQ, ὁ ἀδ. v.) — **60** (ἐκαλίστρουν Harp. s. v.: ἐκάλουν.) — **62** (οὐκέτι] ἔτι om. pr. S.) — ἀκούων] ἀκούσας corr. F cum Q. — (βούλονται pr. S, FBQ; βούλοιντο corr. a m. ant. S et γρ B.) — **63** ὁ δ' Εὔεργος] puto Εὔ. δ', cf. 65. — εἴ τινα v.: εἴ τι S et γρ Q. Cf. ὄντα. — (δ' post ἐπειδὴ add. Felician.) — **64** (ἐκτίνοντος — ἐξέτινον] per diphth. S ut solet.) — (τὴν καταδίκην . . ἑκατὸν δραχμὰς om. codd., add. Boeckhius, de oecon. reip. Ath. I p. 463². Pro τριακοσίας δέκα τρεῖς et in proximis et § 77 τετρακοσίας τρεῖς hab. γρ Q; τετρακοσίας pro τριακοσίας γρ FQ 81.) — **65** ὑπερήμερον γὰρ Saupp.: ὑπερήμερον δὲ. — Εὔεργον δ' scr.: τὸν δ' Ε. v., τὸν δ' Εὔεργον δ' S, ut aut τὸν δ' Ε. aut τὸν Ε. δ' scribendum esse putet Dd. — ὑπόλοιπά μου FQ: om. μου S Dd. — **66** (verba καὶ πάλιν . . τὴν δίκην in codd. leguntur post τὰ ἐνέχυρα, transposuit R.) — εἰσεληλύθ ε ι σ α ν omnes. — **67** ἐφρόντιζεν R.: ἐφρόντιζον. — οὐδὲν ἔτι] οὐδὲν οὐκέτι FQ (in quibus ἀσθενοίη καὶ ante οὐδὲν additur). Cf. Eur. Alc. 387 ὡς οὐκέτ' οὐδὲν οὖσαν. 390 οὐδέν

εἴμ' ἔτι. — ante λέγω om. ταῦτα FQ. Additur ταῦτα §§ 10. 24. 51 (61); omittitur 27. 32. 66. — **68** ἀφιεῖσα FQ: ἀφεῖσα. — πότ ε ρ α Q et corr. B. — (ἐξηγήσονται SQ.) — **69** ἐπὶ τῆς ἐκφορᾶς Harpocr. s. v. ἐπενεγκεῖν, sed cod. D ut nostri. Tum ἐπὶ τῶν μνημάτων Harp. — τάδε δὲ scr. τὰ δὲ. — (ὀνομαστὶ Valcken.: ὀνόματι.) — (μηδενὶ Schaef.: οὐδενὶ μὴ [μὴ del. οὐδενὶ Turr.].) — **70** (ἀποφύγῃ σ'] ἀποφύγῃς FQ, αποφυγης S.) — **71** (ταὐτὰ Schaef., Dd.; ταῦτα v., ταῦτα ποιεῖν S. Cf. Pro. *MZ*, 1.) — εἶχον] ἔσχον? sed cf. XLVIII, 45. — **72** ἀνεψιῶν γρ F γρ Q, Pollux VIII, 118. Cf. XLIII, 57. — ἐπερωτᾶν γρ F γρ Q, Pollux l. c.: διορίζεται. — τί (τι) γρ Q: τίς Pollux, om. γρ F, ὅτι v., ὅ,τι R. Dd. Postea π ρ ο σ ῆ κ ο ν vitiose γρ F γρ Q. — οὔτ' αὖ Schaef., qui etiam ἦν post γε addit. — ἀφεῖτο] ἀφείθη γρ Q. — **73** αἱρήσοιμι ci. R. (αἱρήσαιμι typoth. err.): αἱρήσομαι libri, αἱρήσω et ipsum ci. R. — οὕτως S: οὕτω. — ἀναγνώσεται Q et corr. F: ἀναγνώσομαι. Illa ratione semper alias loquitur. Cf. 10. 32. 33. 51. 61. 66. 67. — **74** aut ἐμέ post δικασταὶ aut με post ἀφήσειν del. R. — (ἀσμενων S.) — (ante ὥστε S addit η διὰ του εξαπατησαι, ex 75.) — με post ἀπολαβεῖν deleverim. — **76** (ἐπήγγειλα γρ FQ: ἐπείσθην.) — **77** ἔστω] ἐρῶ Seager coll. XLIX, 45. 48. — πεπορισμένον Wolf: πεπορισμένος. Cf. 49 sqq. — τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον Dobr.: τὸν νόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν. — ὅσα scr.: ὅ τι. Cf. Hyper. I col. 1, 11; [Dem.] XLVIII, 56. — **78** μοι post ὡμολόγησε FQ, ut 75. — στρατηγὶς Saupp.: ἡ στρατηγίς. — οὐκ ἦν S: οὐκέτι ἦν. — (πλέον Dd.: πλεῖον.) — ἦν ἐμαρτύρησαν] οἱ μαρτυρήσοντες (i. e. -σαντες) γρ FQ; tum eidem ante ψευδομ. add. ὅτι. H. e.: εἰ δὲ μὴ παραδ., οἱ μαρτ. ὡς οὗτος ᾔθ. παρ. ὅτι ψευδ. ἁλώσονται. — (οὗτος Wolf: οὐκ codd., om. γρ FQ.) — **79** ᾔθεσιν scr.: ἔθεσιν. Cf. XVIII, 114. 275. — **80** (ἀνῆλθον] ἀπῆλθον S.) — **81** μέτριως γρ FQ: πρᾶος. — εἰσελθεῖν scr.: ἐλθεῖν. Cf. 53. 80. — (αὐτοῖς B: αὐτούς.) — **82** ἀναγνῶναι] ἀναγνωσθῆναι L, 57; sed v. etiam XXIV, 27; XLVIII, 11. — μὲν post λόγῳ om. B. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ om. SB.)

XLVIII. ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

Demosthenis nomini uncos addidi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. S.) — § 2 (ᾔστην] ᾔσθην S.) — 3 πλείονας ἔχειν μνᾶς ἀργυρίου scr.: om. μνᾶς codd., πλείονα ἔχειν om. ἀργυρίου Dd. — 4 (βουλευόμενοι] βουλόμενοι

SF.) — αὐτοῦ scr. (cf. or. § 26): αὐτῶν. — (ἐκλείπειν SF.) — 5 (παλινδικίᾳ Wolf: πάλιν δι' ἐκεῖνα.) — αἷς v.: ἃς S Dd. — ἡμίσεα scr.: ἡμίση. Paullo supra ἡμίσεος ex S restitutum pro ἡμίσεως vel ἡμίσους. — 6 (ἐγκεχωρηκέναι S.) — οὓς εἰ Bk.: ὡς εἰ. — (συντεθειμένοι FB: συντιθέμενοι.) — ἐλέγξαι S: ἐξελέγξαι. — or. § 1 προσῆκεν scr.: προσήκει. — (μεγάλ'] μέγα SFQ.) — 2 οὔτ' αὖ μὰ A: οὔτε μά. Contraria ratione αὖ post οὐδ' in A omissum LIII, 1. — 4 extr. ἐστι] ἔσται Herwerden, sed v. XLIII, 21. — 5 Κόμων S pr. et A hic et infra constanter: Κόνων. De nomine Κόμων satis constat: v. Athen. X, 444 D (Kaibel Praef. I, XLI ; C. I. A. IV, 2 p. 76 col. 3, 19 (Κ[ό]μωνι), ibd. p. 127 Κομωνίδης, et si haec aliter interpretari possis (Κώμων, Κωμωνίδης), Κόμωνος (genet.) est in titulo Eretriensi Ἐφ. ἀρχαιολ. 1888 p. 83 sqq. v. 192 c. Ceterum Κόνων est et ap. Liban. in argum. et ap. Maximum (Rh. V, 584). — comma post Ἁλαιεὺς cum Schaef. sustuli. — πρεσβύτης A: πρεσβύτερος. — ἐγὼ ἐπειδὴ] ἐγὼ ὡς A. — ἐστὶν (ἔστιν) pr. S: ἔσται. (Tum περιγενέσθαι in mg. a m. pr. S.) — 6 post προσφέρει om. Ὀλυμπιόδωρος pr. S (hab. in mg. ab ead. m.). Pro οὑτοσί in A est οὗτος, et οὗτος pro Ὀλ. οὑτοσί videlicet multo sit elegantius. — (κατέλειπε S.) — 7 ὑμῖν ἐνοχλοίην ἢ ἐμαυτῷ πράγματα παρέχοιμι Saupp., sed cf. XLIII, 20, quem locum secutus ἐνοχλοίην seclusi. — 8 ἡμίση Dd. — (ὧν om. SFQ.) — κατέλιπεν ὁ Κομων A, ut § 6; sed v. etiam 9. 19. 33. — 9 δικαίως] ὁσίως γρ Q et mg. F. Sed cf. §§ 17. 30. 48. — 10 (ὑπενόουν μὲν γὰρ FQ, ὑπενόουν μὲν δ' ἂν S.) — ἀμφισβητοῦντας Q, cf. argum. § 2. — ὁ ὁμοπάτριος scr. coll. 20: ὁμοπάτριος SFQ; ὁμ. μὲν v. — (ὡς ἀπεδήμει om. SQ. Cf. 20 τῆς ἀποδημίας.) — οὐκ ἦν S: οὐκ ἐνῆν. — κωλύειν ὑμῖν SQ; fort. hoc ἡμῖν (ὑμῖν) spurium. — (ἂν post ὅπως om. SFQ; hab. etiam Bk. A. p. 159.) — (ἀλλὰ καὶ κοινῇ SFQ.) — 11 (ὠμόσαμεν] ὡμολογήσαμεν S et hic et § 12.) — μαρτυρίαν] τὴν μ. v. Dd. Cf. 47. 49. — 12 (αἱ ante συνθῆκαι om. SFQ.) — (κατέλειπεν S.) — 13 τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — οἰκίσκην Pollux IX, 39: οἰκίαν. Quod autem praecedit § 12 οἰκία ἑτέρα non mutavi; videtur enim hunc potius locum Pollux allaturus fuisse, si ibi οἰκίσκη legisset. — post οἰκίαν omisi τὴν ἑτέραν cum Polluce. — 14 (δὲ post ἐν om. S.) — τὰ τοῦ Κόμωνος A: om. τὰ v. — 16 τἀργυρίου scr. coll. 18: τἀνθρώπου. — ἐκ δὴ ταύτης A. — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — (ὑφείλετο SFQ.) — 18 secl. οὗ ἀπέδωκεν, quibus hic nullus locus (cf. 17). — οὗτος scr.: αὐτὸς.

Vel οὗτος αὐτὸς. — ὑφελόμενος Κόμωνος] ὑπὸ Κόμωνος ὑφελόμενος A. — τουτῳί scr.: τούτῳ. Item §§ 20. 21. — 19 ἀπέδωκεν A: ἀποδέδωκε v., ἀπεδεδώκει R. Dd. — (τοῦτο] τοῦτον SQ.) — 22 καὶ ante ἐγὼ add. S. Cf. 16. 23. 28. 33. 35. 42. 44. 51, sed etiam § 30. — ὁ ἀδελφός μου A. Cf. 29 extr. — ἠμφισβήτει codd., cf. 29; XLIII, 20. — 24 (αὔτη A: αὕτη ἡ.) — 25 τοῦτον A: τουτονὶ (ex anteced.). — 26 (τὴν τουτονὶ] τὴν supra v. a m. pr. S.) — 27 τὰ δ' ἀπ' Ὀλυμπ. A, propter ἀποδημοῦντος videlicet. Itaque puto in archetypo ἀποδημοῦντος τούτου superscr. fuisse, quae in γρ hab. F. — οὗ εἶχεν αὐτὸς] mal. οὗ εἶχεν οὗτος. Cf. 34. — ὅπου] ποῦ A. Cf. XXI, 111 al. — (ἐπιλάβοιντο A: λαμβάνοιντο SFQ.) — 28 ἐπειδὴ] ἐπεὶ S Dd. — 29 τουτονὶ scr.: τοῦτον. Aut secl. rursus Ὀλυμπ. — ἠμφεσβήτει S: ἠμφισβήτει. — 30 extr. (πρόσκλησις corr. r: πρόκλησις. Item § 31 v. πρόκλησις.) — 31 ἀπεγραψάμεθα A. Cf. Meier-Schoem. ex ed. Lipsii p. 831. — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — extr. ἐνίκησε S: ἐνίκησεν οὗτος (ἐν. οὑτοσὶ FQ). — 32 διαπραξάμενοι SFQ; διαπραξαμένων ἡμῶν A et γρ FQ, διαπραξάμενος Felician. Dd., quod cum ἠβουλήθημεν minime convenit. Ex διαπραξαμένων utraque lectio commode explicari potest. (Etiam ἁπάντων pro ἅπανθ' est in γρ F.) — πρότερον ante παρὰ τῶν est in S (γρ FQ), post παρὰ τῶν in FQ, post ἐπιδικασαμένων in A. In archetypo fuerit πρότερὸν παρα
προτερον
των επιδικασαμενων. Del. πρότερον Turr. — ἠθέληκε A: ἠθέλησε. Cf. XLVII, 5. — νυνὶ A: νῦν. Cf. 38. — 34 (ἀναγίγνωσκε δὴ A: ἀ. δὲ. Cf. 11.) — 35 πάλιν οὗτος A: οὑτοσὶ πάλιν. — 36 ἤδη om. A. — οὑτοσὶ de adversario excusationem habere videtur, quod opponuntur οἱ ῥήτορες. — (ἐπ' ἐμέ] επιμε S.) — λέγει μὲν οὖν codd. praeter S. — (περιιὼν om. S.) — (περὶ in mg. a m. pr. S.) — 37 extr. (κατέλειπε S.) — 38 καὶ ante νυνὶ (νῦν A) om. SFQ. — 39 μὲν οὖν] μὲν τοίνυν γρ Q, mg. F. — πάνθ' ante ὑπόνοια add. A, qui om. δὲ (cum γρ Q). — μὲν post ὑπόνοια om. SFQ. — 40 ἕκαστα γρ Q: πάντα A, ἅπαντα v. — (τὰ πραγματα ταυτα pr. S corr. ead.) — γὰρ post ἀκριβῶς om. S. — 41 ὅ,τι ἀεὶ δέοι scr.: ὅ,τι ἂν ἀεὶ δέοι A, ὅ,τι ἀεὶ δέῃ SFQ, ὅ,τι ἂν ἀεὶ δέῃ Dd. — 42 (σὲ] σεηι S. Fort in ηι latet ἦ μὴν, cf. 9. 32. — ἅπαν A: ἅπαντα. — αἱ ante αἰτίαι om. SFQ.) — 43 οὑτωσὶ] οὕτω A; id. εἰκῇ οὕτως pro οὕτως. — extr. ὅ τι A, γρ FQ: ἅ. Cf. 31. — 44 τὸ post ἥμισυ om. SFQ. — παρὰ τούτου SFQ: παρ' αὐτοῦ (quod modo

[illegible] — περὶ τούτων Schaef.: περὶ τούτου. — 45 ἄν[illegible]ϑρωπος Schaef. Dd. et hic et § 50. Cf. XX, 43; XXIII, 15, al. [illegible] οὐδέποτε A. — 46 (ᾧ καὶ R.: ᾧ A, ὡς SFQ.) — τοῦτον scr.: τουτονί. — 47 διαμαρτυρεῖσϑαι S (R., qui etiam 46 praesens [illegible]: διαμαρτυρᾶσϑαι. — 48 (ἕτερον A: τὸ ἕτερον.) — 49 ταῦτα ἐμοῦ sine δ' S. — 50 extr. σημήνασϑαι A et γρ B. — 51 ἀκούετε] ἀκούσατε A. — ϑέλῃ A: ἐϑέλῃ. — (ἀποδέχοισϑε] [illegible]έχοισϑε SFQ.) — ἐγὼς τι] τι om. A. — 52 οὗτος SFQ: οὐ[illegible] — 53 τουτονί] cf. ad 36. — 54 post ἀδελφῆς add. τῆς [illegible] 20. — 55 περὶ ταῦτ'] περὶ in γρ FQ. — ἔτι post μᾶλλον om. A. — (ἐμῶν] ἐμοῦ SA.) — 56 Ὁ μὲν οὑτοσὶ τοιοῦτος scr. [illegible] XXXV, 5: Ὁ μὲν τοιουτοσί SFQ, Ὁ μὲν τοιοῦτος A, Ὁ μὲν τοίνυν γρ FQ, Ὁ μὲν τοίνυν τοιουτοσί Dd. — (δοκῶν in [illegible] a m. pr. S.) — ὅϑ' ἂν scr.: ὅ τι ἂν v., ὅταν S. Cf. XLVII, 77. — (ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ om. S.) — 58 πεῖσαι R.: πείσατε. — ϑέλῃ] ἐϑέλῃ γρ FQ, ἐϑέλῃ Dd. — τουτωί scr.: τούτῳ.

XLIX. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. rec. S.) — (ἐγγέγραπται Wolf: ἐγγεγράφϑαι.) — ὀφλήματα] ὀφειλήματα Schaef. Dd. Cf. Plut. [illegible] c. 15. — (τινάς] τινὲς SF.) — (λέγει] λέγειν SF.) — or. § 1 οὗτος κατέστη A. — 2 (post ἀπορίᾳ add. ὢν SFQ.) — (ὅποτε) ὅτε pr. S.) — 3 ἢ οὐ] οὐ om. A. Cf. 47. — (κομιεῖσϑαι] κομίσασϑαι SFQ.) — 5 (ἵν' ᾖ] ἵν' εἴη SA.) — 6 μουνυχιῶνος [illegible] — ἔφη] ἔδωκε A. Fort. delendum. — (δοῦναι ἐκέλευσεν] δ. ἐκέλευεν SBQ.) — 7 (τῷ ταμίᾳ om. S.) — ἀπὸ τῆς A [illegible] §§ 2. 4. 33. 37. 38. 41. 60: ἐκ τῆς, quod § 41 est in A. — (καὶ ante δύ' ὀβολὼ [illegible] post ἀργυρίου omisi τοῦτον cum A. — (ἐφ[illegible] SBQ.) — ὀφείλει scr.: ὤφειλεν. Cf. 4. 21. 69. — 9 (ἐφιστήκει S.) — (τριηραρχής S.) — 10 (πιστότατ' ἂν SFQ, πιστότα[illegible] A.) — post ἐξαιτουμένων om. μὲν cum A, tum καὶ ante [illegible] cum eodem. — (μὲν post μόλις om. SFQ.) — 11 ὁ μὲν [illegible] SFQ: ὁ μὲν γάρ. — 12 (ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκεν Schaef.: ἐν ᾧ [illegible] ἀπ. SFQ, ἐν ᾧ ἀπ. λόγῳ ἐλογίσατο A. Cf. 16.) — 13 (Καλαυρείᾳ Dd.: καλευρειαι S, Καλαυρίᾳ v. Item infra.) — 14 (Λαμπρέως codd.) — παραμείνωσιν scr.: παραμένωσιν R. Dd., περιμένωσιν codd. Cf. 50. — alterum πρότερον deleverim. — 15 δώσει S. — puto τότε μὲν οὖν. — τῷ ante Φιλίππῳ om. S Dd. Totum hoc ὃς .. ναυκλήρῳ del. Herwerden, iure suo scriptorem corrigens. Cf. 23. — 16 ὁ Ἀντιφάνης A: Ἀντιφάνης. — πύ-

ϑοιντο] πύϑωνται A. — 17 ἀποδοίη scr.: ἀποδῶ A, ἀποδιδοίη v. Dd. — (προσάγων SFQ.) — χιλίας δραχμὰς Φιλίππῳ A. — ἐπὶ τῇ τραπέζῃ A Schaef.: ἐπὶ τῆς τραπέζης. Cf. 42, ubi genetivus est in A; LII, 24. — γράψασϑαι A: γράψαι. Cf. 8. 30. 32. 60. 62. — 18 (εἰδῆτε] ἴδειτε pr. S, ἴδητε FQ.) — 19 με] μὴ A, με μὴ ci. Schaef. (μὴ ἐμβ. με Wolf). — μαρτυρήσειν μοι A. — ἀπόφασιν del. Herwerden. Cf. XXI, 84; XLVII, 45. — τούτου SFQ: τουτουί. — post δέ μου add. αὐτῷ cum SFQ, qui αὐτῶν; αὐτῷ Wolf. — (κατεδιῄτα A: κατεδιῄτηται SQ, κατεδεδιῄτηται F.) — 20 ἐν Καλ. Τιμοϑέῳ A. — 21 φησιν αὐτὸν] αὐτόν φησι A. Del. mal. et hoc φησίν et quod praecedit; cf. ὡμολόγει et ἔλεγεν. — ἀποστερεῖ A: ἀπεστέρει. — 22 (ἱπποδαμίᾳ SA.) — Αἴσχρωνα A hic et infra constanter. — 23 τοῦ ἀκολούϑου τοῦ τούτου τούς R.: τοῦ ἀκ. τούτου τούς SFQ, τούτους A, τούτου Dd. Cf. 24. 31. 62. — εἰς ἣν ᾐτεῖτο A (αἰτήσασϑαι est 22, ᾐτήσατο 24; cf. 31): εἰς ἃ (propter ἐφ' ἃ q. sequ.) ᾔτει SFQ Dd. — ἦλϑεν Saupp.: ἦλϑον. — αὐτῷ om. A. — 24 extr. (τοῦτον] τούτων S.) — 25 (διαπραξάμενον S et pr. F.) — ἐνϑάδε λόγον] λόγον ἐνϑάδε A; restitui ἐνϑάδε ante στρατηγίας, ubi om. A Dd., seclusi ante λόγον. — 27 ἅμα δὲ FQ. — 28 συνέστησε] συνέστησεν οὗτος A et γρ FQ. — 29 (βασιλεῖ] βασιλέα pr. S.) — καὶ προσελϑόντος] καὶ om. S et v. ante R. (B?). — οὗτος om. A; item mox ὁ πατήρ. — τὸν Φορμίωνα A: Φορμ. Cf. 17. (τὸν Φ. δοῦναι hoc ordine A.) — 30 ὁ Φ. A: Φ. — (ὑπόμνημα A: ὑπομνήματα. Tum δὲ post ἀπεγράψατο SFQ. Cf. 8.) Ἐγράψατο pro ἀπεγρ. Schaef., ut 8. — Ἀλκισϑένης ἄρχων A. — 31 (Αἰγιλιεὺς A: Αἰγιαλεὺς.) — (λυκουργεῖς SFQ.) — (ἐδανείσατο R.: ὃ ἐδαν.) — ἀφικομένου A ut 22. — 32 τιμὴν (ante ἀπολαβεῖν)] τὴν τιμὴν A. Item 35. 62. — (ὃ οὗτος αὐτὸς SFQ.) — ἀπέτεισεν] ita S. — 33 πάνϑ' om. FQ. — (τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται pr. S, corr. ead.) — ὅτι δέ μοι] μοι om. A. Cf. 34. — 35 (ἐᾶσαι] ἢ ἐᾶσαι SFQ.) — παραστήσαντα A. — τὴν ante τιμὴν om. cum SFQ. — πωλουμένων τῶν scr.: τῶν πωλουμένων. — 36 post ξύλα om. ἐκ τοῦ λιμένος cum A, cf. 35. — (ἕνεκ'] οὕνεκα S.) — 37 (δὲ κἀκεῖνο A: δή.) — ἐπεμέλοντο A: ἐπεμελοῦντο. Cf. 38 (συνεπιμελεῖσϑαι 40). — μᾶλλον ἢ οὐ Τιμοϑέῳ Schaefer, coll. §§ 3 (ubi ἢ οὐ SFQ, ἢ A), 47. 53; or. L, 66. Sed quodammodo pleonastice istud οὐ adicitur ceteris locis, ubi vel negatio est in enuntiato principali vel interrogatio, et recte ab hoc abest. Etiam cum negatione est μᾶλλον ἢ (L, 63), LII, 25. — 39 (πῶς] ἢ ὡς SFQ.) — καὶ μὴν οὐδ'

antecessit). — περὶ τούτων Schaef.: περὶ τούτου. — 45 ἄν-
θρωπος Schaef. Dd. et hic et § 50. Cf. XX, 43; XXIII, 15, al.
— οὐδέποτε A. — 46 (ᾧ καὶ R.: ᾧ A, ὡς SFQ.) — τοῦτον scr.:
τουτονὶ. — 47 διαμαρτύρεσθαι S (R., qui etiam 46 praesens
restituebat): διαμαρτύρασθαι. — 48 (ἕτερον A: τὸ ἕτερον.) —
49 ταῦτα ἐμοῦ sine δ' S. — 50 extr. σημήνασθαι A et γρ B. —
51 ἀκούετε] ἀκούσατε A. — θέλῃ A: ἐθέλῃ. — (ἀποδέχοισθε]
ἀνέχοισθε SFQ.) — ὑγιές τι] τι om. A. — 52 οὗτος SFQ: οὑ-
τοσί. — 53 τουτονὶ] cf. ad 36. — 54 post ἀδελφῆς add. τῆς
coll. 20. — 55 περὶ ταῦτ'] περὶ in γρ FQ. — ἔτι post μᾶλλον
om. A. — (ἐμῶν] ἐμοῦ SA.) — 56 Ὀλ. μὲν οὑτοσὶ τοιοῦτος scr.
sec. XXXV, 5: Ὀ. μὲν τοιουτοσί SFQ, Ὀ. μὲν τοιοῦτος A, Ὀ.
μὲν τοίνυν γρ FQ, Ὀ. μὲν τοίνυν τοιουτοσί Dd. — (δοκῶν in
mg. a m. pr. S.) — ὅσ' ἂν scr.: ὅ τι ἂν v., ὅταν S. Cf. XLVII, 77.
— (ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ om. S.) — 58 πεῖσαι R.: πείσατε. —
θέλῃ] θελήσῃ γρ FQ, ἐθέλῃ Dd. — τουτῳί scr.: τούτῳ.

XLIX. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. S.) — (ἐγγέγραπται Wolf:
ἐγγεγράφθαι.) — ὀφλήματα] ὀφειλήματα Schaef. Dd. Cf. Plut.
Dem. c. 15. — (τινὰς] τινὲς SF.) — (λέγει] λέγειν SF.) — or.
§ 1 οὗτος κατέστη A. — 2 (post ἀπορίᾳ add. ὢν SFQ.) —
(ὁπότε] ὅτε pr. S.) — 3 ἢ οὐ] οὐ om. A. Cf. 47. — (κομιεῖσθαι]
κομίσασθαι SFQ.) — 5 (ἵν' ᾖ] ἵν' εἴη SA.) — 6 μουνυχιῶνος
omnes. — ἔφη] ἐδόκει A. Fort. delendum. — (δοῦναι ἐκέλευ-
σεν] δ. ἐκέλευεν SBQ.) — 7 (τῷ ταμίᾳ om. S.) — ἀπὸ τῆς A
ut §§ 2. 4. 33. 37. 38. 41. (60): ἐκ τῆς, quod § 41 est in A. —
8 post ἀργυρίου omisi τούτου cum A. — (καὶ ante δύ' ὀβολὼ
om. SBQ.) — ὀφείλει scr.: ὤφειλεν. Cf. 4. 21. 69. — 9 (ἐφι-
στήκει S.) — (ηφικρατης S.) — 10 (πιστότατ' ἂν SFQ, πιστότα-
τον A.) — post ἐξαιτουμένων om. μὲν cum A, tum καὶ ante
Ἀλκέτου cum eodem. — (μὲν post μόλις om. SFQ.) — 11 ὁ μὲν
SFQ: ὁ μὲν γάρ. — 12 (ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκεν Schaef.: ἐν ᾧ
λ. ἀπ. SFQ, ἐν ᾧ ἀπ. λόγῳ ἐλογίσατο A. Cf. 16.) — 13 (Καλαυ-
ρείᾳ Dd.: καλευρειαι S, Καλαυρίᾳ v. Item infra.) — 14 (Λαμ-
πρέως codd.) — παραμείνωσιν scr.: παραμένωσιν R. Dd., περι-
μένωσιν codd. Cf. 50. — alterum πρότερον deleverim. — 15 δώ-
σει S. — puto τότε μὲν οὖν. — τῷ ante Φιλίππῳ om. S Dd.
Totum hoc ὃς .. ναυκλήρῳ del. Herwerden, iure suo scriptorem
corrigens. Cf. 23. — 16 ὁ Ἀντιφάνης A: Ἀντιφάνης. — πύ-

θοιντο] πύθωνται A. — 17 ἀποδοίη scr.: ἀποδῶ A, ἀποδιδοίη
v. Dd. — (προσάγων SFQ.) — χιλίας δραχμὰς Φιλίππῳ A. —
ἐπὶ τῇ τραπέζῃ A Schaef.: ἐπὶ τῆς τραπέζης. Cf. 42, ubi gene-
tivus est in A; LII, 24. — γράψασθαι A: γράψαι. Cf. 8. 30. 32.
60. 62. — 18 (εἰδῆτε] ἴδειτε pr. S, ἴδητε FQ.) — 19 με] μὴ A,
με μὴ ci. Schaef. (μὴ ἐμβ. με Wolf). — μαρτυρήσειν μοι A. —
ἀπόφασιν del. Herwerden. Cf. XXI, 84; XLVII, 45. — τούτου
SFQ: τουτουί. — post δέ μου add. αὐτῷ cum SFQ, qui αὐ-
τῶν; αὐτῷ Wolf. — (κατεδιῄτα A: κατεδιῄτηται SQ, κατεδε-
διῄτηται F.) — 20 ἐν Καλ. Τιμοθέῳ A. — 21 φησιν αὐτὸν]
αὐτόν φησι A. Del. mal. et hoc φησίν et quod praecedit; cf.
ὡμολόγει et ἔλεγεν. — ἀποστερεῖ A: ἀπεστέρει. — 22 (ἱππο-
δαμίᾳ SA.) — Αἴσχρωνα A hic et infra constanter. — 23 τοῦ
ἀκολούθου τοῦ τούτου τοὺς R.: τοῦ ἀκ. τούτου τοὺς SFQ, τού-
τους A, τούτου Dd. Cf. 24. 31. 62. — εἰς ἣν ᾐτεῖτο A (αἰτήσα-
σθαι est 22, ᾐτήσατο 24; cf. 31): εἰς ἃ (propter ἐφ' ἃ q. sequ.)
ᾐτει SFQ Dd. — ἦλθεν Saupp.: ἦλθον. — αὐτῷ om. A. —
24 extr. (τοῦτον] τούτων S.) — 25 (διαπραξάμενον S et pr. F.)
— ἐνθάδε λόγον] λόγον ἐνθάδε A; restitui ἐνθάδε ante στρα-
τηγίας, ubi om. A Dd., seclusi ante λόγον. — 27 ἅμα δὲ FQ.
— 28 συνέστησε] συνέστησεν οὗτος A et γρ FQ. — 29 (βασιλεῖ]
βασιλέα pr. S.) — καὶ προσελθόντος] καὶ om. S et v. ante R. (B?).
— οὗτος om. A; item mox ὁ πατήρ. — τὸν Φορμίωνα A: Φορμ.
Cf. 17. (τὸν Φ. δοῦναι hoc ordine A.) — 30 ὁ Φ. A: Φ. —
(ὑπόμνημα A: ὑπομνήματα. Tum δὲ post ἀπεγράψατο SFQ.
Cf. 8.) Ἐγράψατο pro ἀπεγρ. Schaef., ut 8. — Ἀλκισθένης ἄρ-
χων A. — 31 (Αἰγιλιεὺς A: Αἰγιαλεὺς.) — (λυκουργεῖς SFQ.) —
(ἐδανείσατο R.: ὃ ἐδαν.) — ἀφικομένου A ut 22. — 32 τιμὴν
(ante ἀπολαβεῖν)] τὴν τιμὴν A. Item 35. 62. — (ὃ οὗτος αὐτὸς
SFQ.) — ἀπέτεισεν] ita S. — 33 πάνθ' om. FQ. — (τὰς μαρ-
τυρίας ἀναγνώσεται pr. S, corr. ead.) — ὅτι δέ μοι] μοι om. A.
Cf. 34. — 35 (ἐᾶσαι] ἢ ἐᾶσαι SFQ.) — παραστήσαντα A. —
τὴν ante τιμὴν om. cum SFQ. — πωλουμένων τῶν scr.: τῶν
πωλουμένων. — 36 post ξύλα om. ἐκ τοῦ λιμένος cum A,
cf. 35. — (ἕνεκ'] οὕνεκα S.) — 37 (δὲ κἀκεῖνο A: δή.) — ἐπε-
μέλοντο A: ἐπεμελοῦντο. Cf. 38 (συνεπιμελεῖσθαι 40). — μᾶλλον
ἢ οὐ Τιμοθέῳ Schaefer, coll. §§ 3 (ubi ἢ οὐ SFQ, ἢ A), 47. 53;
or. L, 66. Sed quodammodo pleonastice istud οὐ adicitur ce-
teris locis, ubi vel negatio est in enuntiato principali vel inter-
rogatio, et recte ab hoc abest. Etiam cum negatione est μᾶλ-
λον ἢ (L, 63), LII, 25. — 39 (πῶς] ἢ ὡς SFQ.) — καὶ μὴν οὐδ'

ἐκεῖνό γε εἰπεῖν τολμήσει] εἰπεῖν add. Hirschig, Gebauer Lys. p. 221 (λέγειν add. R.); omnia haec om. A; pro γε est τε in SFQ. — κατέλαβες scr.: κατελάμβανες v. Dd., κατέλαβεν A, in quo etiam § 40 ubique tertia persona est: κατέλιπεν, ἑαυτοῦ, φησί. — **40** κατέλιπες FQ: κατέλιπεν A, κατέλειπες SDd. — **41** (ἐλήφθη] ἐλείφθη SQ.) — τοῦ ἐμοῦ post πατρός om. A. Cf. 35. 36. 39. 40. — (ᾧπερ Wolf: ὥσπερ.) — αὐτὸν ante συνέστησας om. A. — (δεῖν] ἴδειν SQ.) — **42** ᾖ A: ἦν. — Τιμοθέῳ om. SDd. Cf. L, 31 (Schaef.). — ἅ τ' scr.: ὧν A; ὅ τι v. Idem A ὠφείλετο. — (ἐλείφθη S.) — **43** τὸ μέρος A: μέρος. — (κἀγὼ] ἐγὼ S. [ἐγώ τε ci. Saupp.]) — addidi τὰ post γράμματα coll. § 59. — καὶ ante πέμψαντος add. A. — τῷ τε A(Seager, Schaef.): τῷδε. — (ἐγγράφεσθαι SFQ.) — ὅσα οὗτος] ἃ οὗτος A. — (ὁμολογει S.) — **44** κομισαμένου A, sed cf. XLVII, 12. — καὶ ὅστις scr. coll. § 8. 30: καὶ εἴς ὅ τι (καὶ εἴς ὅ τι . . ἀργύριον om. A). — μουνυχιῶνος hic quoque omnes. — post ἄρχοντος om. ἃς cum A. Cf. 48. — **45** (οὐδένα] καὶ οὐδένα S, sed καὶ deleto.) — ante τὸ ἀργύριον om. τοῦτο cum A. Cf. 8. — **46** (ᾔστε Bk.: ἴστε.) — ὅτε A: ὅ τι SFQ Dd. — (κελεύσαιτε Q et corr. F: κελεύσετε S, ἐκελεύσατε A.) — **47** μηδὲν] μὴ δ' FQ; in S est μηδεναντιουσθαι. Malim μηδὲν ἂν. — ποτε βουλόμενος A et γρ F, βουλόμενος F, β. ποτε SQDd., cf. XLVII, 30. — (καταλειπειν S.) — (ἢ οὐκ] που κ' pr. S.) — **48** ante καὶ ἀπέδωκε om. ἃς cum A. Cf. 44. — τῷ Φιλίππῳ A: Φιλίππῳ. — **49** σὺ ἅπαντα] σύμπαντα SFQ. — **50** (παραμείνωσιν] περιμένωσιν SF. Cf. 14.) — φιλίας ἄν ποτε A: ἂν φ. ποτὲ. — οὐδ' scr.: οὐκ. — **51** (πόσον Schaef.: ὁπόσον.) — ἐνεγκόντες AF. — πότερα μισθωτοὶ ceteri praeter S, ut supra πότερα κατ' ἐμπορίαν κτἑ. — **52** τῶν ἡμετέρων A: τῶν ἐμῶν SFQ (ex 51 extr.). Cf. ἡμετέρων q. sequ. — (ἀποδεξάμενον SQ, cf. 62.) — (ἤμελκεν S.) — (παραλήψεσθαι om. codd., add. R. Dd.; ὑποδέξεσθαι add. Lortzing.) — τὰ ἐνέχυρα τῶν δανεισμάτων om. SDd. — **53** ἄν ποτε εἵνεκα A: οὕνεκα ἄν ποτε SFQ (cf. 36), ἕνεκ' ἄν ποτε Dd. — ὁ Φίλιππος A (qui etiam paullo supra ὀφείλων τῷ Φιλίππῳ): Φίλιππος. — (καὶ ante ἀποδοῦναι om. S.) — **55** περὶ τοίνυν A: π. μὲν τοίνυν. — (αὐτοῦ post Αἰσχρίων om. ADd.) — δέρματι A: αὐτοῦ (αὐτοῦ) δέρματι. — (αὐτὸν ante ἐπέσχον add. SFQ.) — **56** ὡς ἐλευθέρου ὄντος τοῦ Αἰσχρίωνος om. A; in F pr. omissa erant verba ὡς ἐλ. ὄντος ὁ δὲ οὔτε . . Αἰσχρ.; ὁ δὲ οὔτε add. corr. — παρέχεται SFQ pro παρέσχετο; contra mox pro παράσχηται A παρέχηται. — post ἐπισκηψάμενος ἐγὼ om. αὐτῷ cum A. — (παραδώσει

SFQ.) — **57** (τεκμήριον SFQ) — (πρὸς ὑμᾶς] πρὸς in mg. a m. pr. S.) — **58** sufficit ἰσχυρὸν sine πρὸς ὑμᾶς τεκμήριον; cf. Antiph. V, 38. 84. — (κἀμοὶ] καί μοι SQ.) — **59** γεγραμμένος A: ἐγγεγραμμένος. — ὃ scr. coll. §§ 32. 63: ὧν codd., ἣν Seager Dd. — (ἀπέτεισε] απαιτησεν S, ἀπήτησε FQ.) — (ἔχει] ἔχη SQ, εἶχε F.) — ἀπὸ] ἐπὶ A. — **60** post οὗτος om. μὲν; alterum μὲν post ἐν om. A. — (αργηλιωνι S.) — τῆς ante Μακεδονίας om. A. — post ἀργύριον om. ἀπὸ τῆς τραπέζης, quae om. S, in γρ hab. FQ. — **61** post εὐπορῶν om. οὗτος cum A. — ὡρισμένη A: ἀφωρισμένη. Cf. XXXI, 5; Polluc. IX, 9. — **62** μὲν post ᾐτήσατο solus S, sed recte, cum opponatur γεγραμμένου δὲ. — ὁ ante Αἰσχρίων om. A. — (ὁ τούτου Dd.: τούτου.) — ὅτε] ὅτι errore Dd. — (ἀπεδέξατο SFQ.) — ἀπῆλθε] ἀπεδήμει A. — (δ' ἀπήτει] αποτε S.) — ὁ θέμενος scr. coll. 63: τότε μὲν. — (απαιτησε hic quoque S.) — τιμὴν SFQ: τὴν τιμὴν. Cf. 32. — (χρέως A al. Dd.: χρέος.) — **63** (ἐν οἷς] ἐκείνοις S, ἐκείνοις οἷς Schaef.) — ὑποβάλλετε v.: ὑπολάβετε SDd. Praesens utique requiritur; cf. XXI, 204; XXII, 4. 23; XLIII, 33 sq. — ὃ A: ὅτε. Cf. 32 extr. — ἀπετείσθη] sic S. — **64** φήσει ἴσως] φησὶν A, sed cf. LII, 26. — καὶ περὶ v.: κατὰ περὶ S, κᾆτα περὶ Schaef. Dd. — σοι χρέως A; id. ἀπιστήσειν σοι. Deleri potest utrobique pronomen. — (δεομένου] δομένου S.) — (ὡς] πρὸς SQ.) — (δυεῖν SBQ.) — **65** post τοίνυν om. ὑμῖν cum A; cf. LIII, 22. — (τε post ἐγώ om. SQ.) — (οὗτος ἐμέ] αὐτὸς ἐμέ SFQ.) — (ἐμοῦ] μου SFQ.) — (ἐχῖνον] αιχεινον S.) — καὶ αὐτὸς A: καὶ αὐτὸς οὗτος FQ, οὗτος καὶ αὐτὸς SDd. Patet in archetypo fuisse καιαῦτος [οντος]. — περιφανῶς αὐτὸν ᾔδη Schaef.: π. α. ᾔδειν v., ιδειν περιφανῶς αυτον ηδη S, ᾔδειν π. α. ᾔδη Dd. Cf. 66. Ἤιδειν (III. pers.) est L, 44. — (αὐτῷ τόνδε τὸν ὅρκον S et γρ Q.) — ἐδόκει scr.: δοκεῖ. — post μαρτύρων om. μὲν cum SQ. — (ἐμοὶ] ἐμοῦ SQ.) — καὶ περιφανῶν A et γρ Q: περ. δὲ. — ὅρκον A (cf. 67): τὸν ὅρκον codd.; τὸ ὅρκον R. Dd. — **66** (εἴη in lit. IV litterarum S.) — γράψοιτο scr.: γράψαιτο. — post συμφέροντος om. αὐτῷ cum A. Cf. ἕνεκα τοῦ πλεονεκτήματος 65. — υἱεῖ v.: υἱῷ SDd. — **67** post εἰκὸς om. ἐστιν cum A. De re praeterita actor loquitur. — ἐξ οὗ A: ἐξ ὅτου. Cf. IV, 3. — αὐτῷ ante ἐφόδια om. A, male. — **68** (ἐκείνοις om. SFQ; sed cf. L, 67: εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε, ὅτι οὐκ ἐπετριηράρχησα.) — ὀργίζεσθε δικαίως A: ὀργίζοισθε δικ. — ὅτι] διότι A. Cf. L l. c. — ante βοηθεῖν om. ὑμᾶς cum SA. — οἳ ἂν scr.: ὅταν.

L. ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

Inscr. τριηραρχήματος SA; ead. corruptela etiam ap. Harpocrationem saepe vel in omnibus vel in multis libris est. — Demosthenis nomini uncos addidi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. S.) — διαδόχου Πολυκλέους scr.: δ. τοῦ Π. v., δ. αὐτοῦ Π. SFDd. (h). — τοῦτο δ' Bait.: τοῦτον δὲ. — (περιμένειν R.: παραμένειν.) — τοῦ ἐπιτριηραρχήματος scr.: ἐπιτριηραρχοῦντος (h). (Ἐπιτριηραρχουμένου ci. Saupp. coll. §§ 29. 33. 39, verum et hiatus relinquitur, et desideratur perfectum.) — or. § **1** ἐμὸς ἂν ἦν] γε post ἐμὸς add. A; fort. τ' addendum (R.). — **2** ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα A: ἅπ. ἐξ ἀρχῆς. Cf. XLIX, 4 (XLVII, 3). — ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — (μικροτέρων pr. S.) — (ἕκασται A: ἕκαστα.) — (ἐδιακονήθησαν] δ' ἐδιακονήθησαν S, διεκονήθησαν A.) — ἀληθῆ λέγειν S: ἀληθὲς λ. Cf. VII, 43 (Turr.). — (οὗτος ἢ ἄλλος S.) — **3** παρακαθημένοις v.: παρακαθεζομένοις SDd. — **4** (μεταγιτνιῶντος, tum μωλονος S.) — πολλῶν καὶ μεγάλων] cf. argum. or. LI init.; καὶ πολλῶν καὶ δεινῶν A. — αὐτοὺς ὑμᾶς codd. praeter S. — **5** post βοηθῆσαι om. αὐτοῖς cum A. Paullo supra est βοηθεῖν κελεύων sine pronomine. — **6** (verba ὧν ἀκούοντες .. αὐτοῖς huc transposuit cum Saupp. Dd.; in codd. infra post ὠνεῖσθαι leguntur.) — ὑμεῖς τότε v.: τότε ὑμεῖς. Cf. XLIX, 13. — Καλχηδονίων corr. a m. pr. S cum FQ: καλκηδονίων pr. S, χαλκηδ. ADd. — **7** τοίνυν om. A. Cf. XLVII, 21; LVII, 20; confirmant τοίνυν h. l. similes loci LIX, 17. (53.) 79. — ἅπασι A: ἅπασαν. — **8** οὐ μόνον τοίνυν] καὶ οὐ μόνον A. — ἐγὼ om. A. — τοὺς βουλευτὰς] τοὺς δημάρχους καὶ τοὺς β. Meier coll. § 6. — **9** οὐδ' ὅτι scr.: οὔτε ὅτι codd., ὅτι Dobr. Dd. In antecedentibus τούτων refertur ad τοὺς προεισοίσοντας; ad οὐδ. πρόφ. ποιησ. comp. Theogn. v. 512 πρόφ. μηδεμίαν θέμενος. — τριηραρχῶν] τριήραρχος A. Cf. XLV, 3. — ἐξειλεγμένα A, qui etiam § 35 λαμβάνειν pro προλ. — **10** τὴν ἐμὴν] fort. τήν τ' ἐμήν. — ἤθελεν] ἠθέλησεν A. — **11** (πρῶτον A: πρώτη. FQ etiam δευτέρα praebent.) — **12** ἔλαβον .. καὶ κατέπλευσα scr.: λαβὼν .. κατέπλευσα. — post ἀντὶ om. μὲν cum SFQ: tum scr. μὲν ναυτῶν cum corr. F: με αὐτῶν S, μὲν αὐτῶν Q et pr. F, με ναυτῶν ADd. (Ἀπολειπόντων S.) — δοὺς scr.: διδούς. Cf. 7. — (πρὸς ᾧ] πρὸς τῶι S.) — **13** οὐδεὶς ἂν scr.: οὐδεὶς ἄν μοι S et γρ Q, οὐδεὶς ἂν ὑμῶν v. — ὑποθεὶς δὲ SFQ: ὑποθείς. — ἐλλίποι Q, sed cf. 59 ἐλλείπηται. — (προσετάξατε κατ' ἐμέ SFQ. Cf. XX, 43, ubi secundum hunc locum τὸ κατ' αὐτόν cum A et γρ P scribendum est.) —

14 ἀπολιπόντες v.: ἀπολείποντες S. — Μαρωνιτῶν ASQ hic et infra: Μαρωνειτῶν. Cf. Meisterhans Gramm. der att. Inschr. p. 42². — **15** αὐτῶν A: αὖ τῷ. Scil. τῶν στρατηγῶν. — οὐκ ὄντα v.: οὐκέτ' ὄντα S et γρ Q. Quamvis exactum esset tempus, non permittebatur ut domum redirent. — (ἐρετῶν] ἀρετῶν S.) — **16** (ἀπῆσαν Dd.: ἀπήεσαν.) — (λειφθείησαν S.) — **17** (αφιερον S; it. 18.) — secl. δὲ post εἰσαγγελθέντων. — Χαλκηδόνιοι codd. Dd.; cf. 6. — (παρ' Ἀρχεδήμου S et γρ FQ: παρὰ Χαιρεδήμου.) — (ἐπίτοκον Schaef.: ἐπὶ τόκον. Ἐγγείων τόκων s. ἐγγείου τόκου ci. R., cf. XXXIV, 23.) — ὃς .. Σηστῷ post Ἀναφλυστίου transp. Boeckhius Oec. civ. Ath. I, 191². — **18** αὐτὸν] αὐτοῦ (R.) vel αὐτόθεν Herwerden. — ἔδωκά τι, ὅσον SA: ἔδωκα ὁπόσον. — **19** (παρήγγειλεν] ἀνήγγειλεν S propter ἀνάγεσθαι.) — **20** (καταπλεύσεσθαι A: καταπλευσεῖσθαι.) — μοι ἤδη A. Deleri potest μοι. — (μαρωνίαν S, it. 21.) — **21** διὰ ταῦτα ἅπαντα propter ὁμοιοκάταρκτον) om. S Dd. — χειμῶνας codd. praeter S: χειμῶνα SDd. Cf. VIII, 44. — πρὸς ante πολεμίους om. A. — τὴν εἰς R.: τῶν εἰς. — secl. τὴν ante Στρύμην. — **22** (καὶ πλοῖα ἑλκόντων om. S.) — καὶ ante ξένων om. A. — **23** (ἔτι δὲ] ἐπεὶ δὲ SFQ.) — (ἀπολειπόντων S.) — **24** (ἐκέλευσεν pr. S. Cf. 27. 29.) — καθ' ἑκάστην ἡμέραν F, it. 25. Deleri potest ἑκ., cf. 53; κατὰ μῆνα 25. — (διδομένου S.) — **25** (ἀπολειπόντων S.) — ἐπειδή μοι v.: ἐπειδή μου SDd. Cf. 14. 18. 20. 24. — **26** verba ἐβούλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶναι cum R. al. Polycli tribui (Apollodoro male Bk. Dd.). — **28** (θέλεις pr. S, ε in mg. addito a m. pr.) — χρήσασθαι A. — (αρχεννεω S.) — post διαδόχους om. ἢ cum A; cf. LIII, 12. — ταῦτα om. S, πάντα om. FQ. Cf. XLIX, 33; LII, 7 sq. — **29** τοίνυν scr.: μὲν τοίνυν. Cf. XLIX, 55. — **30** τι ποιούντων A: ὅ, τι π. — ὁπόσου SDd.; ἐκ πόσου v.; puto πόσου. — **31** (προσκαλουμένου S.) — **32** extr. τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — **33** τοὺς ante διαδόχους om. A. — (εὐθὺς in mg. a m. pr. S.) — **34** ἔφη post τοσοῦτον om. S. Cf. 28. 48. — **35** οὖν δύναιτ' v.: δύναιτ' οὖν SDd. Cf. XLIII, 59. 76; XLV, 62; XLVIII, 50 al. — ἰελοῦσθαι pr. S.) — **36** (αὐτοὺς] αυτος S.) — (τέσσαρας S.) — **38** προσέταττε A: ἐπέταττε. Cf. 17. 20. 32. 44. 50. 51. 53. 58. — παρόντων scr.: π. ποιεῖν A, π. εἰπεῖν v. Dd. — **39** (οὐχ] οὐκ S.) — ἐγὼ ἐκεῖνον FQ. — **40** (οὐδ' ἀξιοῖς S.) — (λειτουργῆσαι] λειτουργήσας S.) — **41** (ἀναφαύστιος S.) — ἀφικνουμένου A: ἀφικομένου. — **42** (τὸ ante ἐπιτριηράρχημα om. S.) — (οἱ ante παρὰ τοῦ om., tum ἐλθόντος hab. SFQ.) — (συνανήλισκον] νη supra v. a m. pr. S.) — **44** τριηραρχήματι] Harpocr. v. τριη-

ῥάρχημα. Tamen non sine causa πληρώματι ci. R., coll. § 35. — (παραμενοῖ Bk.: παραμενεῖ S, παραμένει v.) — **45** (ἐξ ὧν δὲ] δὲ om. SFQ.) — (τοῦ Ἀθηναίων Dd.: τῶν Ἀθ.) — **46** (τειμόμαχον pr. S.) — (εὐθὺς] ἔτι δ' A, ὅτι δ' S; τότε δ' ci. Saupp.) — ἐκέλευσε scr.: ἐκέλευε. — **47** (ἐξωνεὺς S.) — (ἐμπορειον S.) — **48** δέ μου A: δέ μου αὐτῷ SDd., δ' αὐτῷ ἐμοῦ FQ. Cf. 55. — **49** (ἀγοιήσητε S.) — (λέγω] λέγω δ' S.) — (ἀποπλεύσομαι Dd.: ἀποπλευσοῦμαι.) — **50** (τε post τριήραρχος om. S.) — (οἱ supra v. a m. pr. S.) — **52** secl. τοῦ ante Θρασυλόχου, qui homo nunc primum nominatur. — τὸν Θρ. πείθει om. mox ἔπεισεν FQ. — τὴν τριηραρχίαν del. Dobr. — **53** ἀργύριον] μισθὸν A. Cf. 55. — ἐκέλευσε scr. (ut 46): ἐκέλευε. — (λυκεῖνος S.) — vv. οὐ γὰρ ἔφη ἔχειν — τοῖς ναύταις τὸ σιτηρέσιον om. A, spatio vacuo XVII versuum relicto; suppl. m. rec. Apparet in codice, unde A descriptus est, omissionem propter similia verba recurrentia factam esse. — ἐπεσιτίσαντο scr.: ἐπισιτίσαιντο. — **54** τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — **55** (κατακομίσαιμι S.) — **56** (ὅτι in mg. a m. pr. S.) — ἐξενῶσθαι pr. A (corr. rc.): ἐπεξενῶσθαι. Cf. Lortzing de orr. quas Dem. pro Apoll. scr. fertur (Berl. 1863) p. 57. — τὰς μαρτυρίας ὑμῖν FQ, sed cf. LII, 7. 19. 21. 31; LIII, 18 sqq.; LIX, 23 etc. — **57** (τῶν παραγενομένων] τούτων παρ. S.) — ἠθέλησε A: ἤθελε. Cf. 10; Mus. Rhen. XLIV. — (ἀνέγνωκεν A: ἀνέγνωμεν.) — **58** ὑπὲρ ante ἐμαυτοῦ om. A, sed cf. 39 sq. — **59** ἔχητε] ἔχει SA, ἔχῃ Turr. — **60** ἂν post δύνασθαι deleo; in A etiam post ζῶσαν § 62 additur. — προσείπασα SAQ. Cf. XLVII, 41; LIII, 24.) — **61** (ἀποδιδοίη S.) — **62** (ἥδιον] ηδειον S.) — **63** (τῶν post συμβεβηκότων om. S; sed cf. 17. 59.) — (αἰτιᾶσθαι S.) — **64** νῦν om. A. — (διηγησαίμην S.) — addidi αὐτῶν post ὑμῶν; cf. 66. — (ἤ τίς] εἴ τίς SFQ.) — **65** (λειπόντεως SA.) — **66** ἢ οὐχ] οὐχ om. B, hab. Priscian. II p. 172 H.; Schaef. etiam § 63 ἢ οὐ τὰ ὑμέτερα postulabat, ubi om. οὐ cum codd. Priscianus II p. 173 H. Cf. XLIX, 37. — ὅταν] ἐπειδὰν A. — **67** post ἀδικεῖν om. με cum A. — εἰσπρᾶξαι] num συνεισπρᾶξαι ut XLIX, 69? — (ἀνήλωσα A: ἀνάλωσα.) — **68** ante ΜΑΡΤΥΡΙΑ addendum puto ΝΟΜΟΣ. ΑΝΑΛΩΜΑΤΑ (cf. 65), quae post χρόνῳ § 65 addenda esse ci. R.

LI. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

Codd. SFBQAr. Sed in A oratio bis scripta est, et inter XVII. et XLIII., quo loco etiam in r legitur (A^a) et post L. (A^b). Codicem A ipse denuo contuli.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argumentum a m. rec. hab. S.) — παρασχόντα scr.: παρέχοντα Wolf Dd., κατέχοντα codd. — (πεπληρωμένον SF.) — secl. τὸν ante στέφανον; cf. or. § 4. — (ἔνης] ἕνης S.) — (περιορμίσαντα] Felicianus. περιορμήσαντα F.) — καὶ τότε scr.: καὶ τοῦτον ἐστεφάνωσεν libri, καὶ τοῦτον ἐστεφανῶσθαι R. Dd., καὶ τούτου τοῦ στεφάνου Wolf (h). — or. § **1** (εἰ μὲν] εἰ μὲν οὖν A^{ab}.) — (τὸ ψήφισμα om. S.) — εἰ .. ἠξίουν] mal. λαβεῖν αὐτὸν ἀξιῶν. — **2** (παντὸς] πάντες A^b.) — καὶ κατ' αὐτὸ δὴ] διὸ καὶ κατ' αὐτὸ A^ar. — (ἔχητε A^a.) — **3** χρῆν scr.: χρὴ A^b, ἐχρῆν v. Dd. (h). Nempe hiatus in hac oratione etiam in pausa vitari solet. — οἰομένους τὸν στέφανον? an δεῖν οἰομένους? (br). — **4** (περιορμήσῃ SQA^ar.) — (περιώρμησα SA^a.) — πρῶτος (α') post περιώρμισα add. Herwerden coll. argumento Libanii. — (οὐδὲ] οὐ SQFA^b.) — **5** ἐγὼ μὲν om. A^b. — verba καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν (br) recurrunt in or. L, 7. — (ὑμετέροις] τοῖς ἡμετέροις A^a.) — (εἰπεῖν ἔχοιεν cum r etiam A^a.) — (ἂν ἐπειρῶντο cum QA^ar etiam A^b.) — **6** χείρον'] χείρον' (χεῖρον) ἂν FA^ar. Conieceris χείρονα δ'. — οὐδ' ὁποιαντινοῦν πω A^ar: ὁποιαντινοῦν οὔπω A^b; οὐδ' ὁποιαντινοῦν v. Dd. — **7** κἂν scr.: καί. — ἄδικον] ἄτοπον A^ar. Cf. 6 δίκαιοι. — (δι' ἐκεῖνα] .. ερεκεῖνα pr. A^b; δι' ἐκεῖνον cum r etiam A^apr., δι' ἐκεῖνο corr. ab al. m.) — (μὴ post τοῦ μὲν supra versum hab. A^b.) — (περιορμῆσαι SA^a.) — (μισθωσάμενον A^b.) — (δεδιακονημένων A^apr., δεδιηκ. corr. [ab al. m.] cum r; διακεκονημένων A^b.) — **8** (ὦ ἄ. Ἀ. add. A^ar Dd.) — (τότε] τῶν τε A^b.) — τὰς τριηραρχίας om. A^ar. — δεσμωτήριον A^b, quod prob. GH. Schaef. Kirchh. Lipsius (Meier-Schömann Att. Proc.^{2} p. 328): δικαστήριον. — (ναῦς] ναῦν A^bpr., corr. ab al.) — **9** οὐδὲν ἂν v., cf. or. XXIII, 130: οὐδὲν SrDd. — (οὗτοι in mg. a m. pr. S.) — (κατ' ἄλλων] κατ' ἄλλου A^ar, κατ' ἀλλήλων A^b.) — (ἑαυτούς A^b, ceteri αὐτούς). — (δόξετε A^{ab}.) — φανεῖτε scr. (num.): φανείητε. — **10** ἀλλ' εἰ καὶ μὴ ceteri praeter S. — (κολάσετε S, κολάσητε A^ar.) — χρὴ] δὴ S, i. e. δεῖ? (Bait.). — σῶα] σᾶ Dd. — αἰσχροκερδίαν cum SDd. hic et infra. — τούτους τοιοῦτος A^ar: τοὺς τοιούτους τοῦτ'. — **11** δοῦσι scr.: δέουσι. — ἐπίπλουν] ἔκπλουν R. Cf. 13. 14. — ἐπιτιμίοις om. A^arA^b; sed τοῖς .. ἐνέξεται ∼ ἐὰν δὲ .. αἰσχροκ. — φανεῖται A^b. — **12** ἔμοιγε] ἐμοὶ A^b. — πάντες ἂν v.: πάντες SDd. — φήσαιτε v.: φήσετε SA^ar. — ἀδικεῖν Cob. ex or. XXIV, 218 (τὸ πρᾴως ἔχειν τοῖς τοιούτοις .. ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἔστ' ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους): ἀδίκους. — **13** εἰς τούτους τοὺς λόγους ex A^b recte

add. R. Cf. or. XIX, 29 *βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην τοὺς λόγους .. πρῶτον εἰπεῖν ἁπάντων.* Sequitur autem, ut indidem etiam *προήχθην* reponatur pro nostrorum *παρῆλθον*, quod nihili est. — *ὑμῖν* A^b habet post *συμβαίνοντα*, om. post *τοιούτων*. — *ὠφελίας* S: *ὠφελείας*. — (*μόνοις ἡμῖν* A^b.) — (*οὐδαμοῦ* A^b.) — (*κηρυκίου* S A^ar.) — **14** (*χρὴ προσδοκᾶν* A^b.) — (*ἐπανορθοῦται* S A^br.) — **15** *ἐὰν μὲν .. ἐὰν δὲ* A^ar A^b: *ἂν μὲν .. ἂν δὲ*. — (*ἄδειαν* SQ.) — *πολλάκις ἤδη* ad numeros abundat. *Τῶν .. παθεῖν* ∾ *μανθ. .. ὀνομάζομεν; ὑμᾶς .. πεπονθότες* ∾ *φυλ. .. καλέσειεν ἄν;* — (*ἂν* post *καλέσειεν* om. A^b, ante *τις* hab. A^ar.) — **16** *τότε* A^ar A^b: *ποτὲ*. — (*ἐπὶ μισθῷ τοῖσδε* A^b.) — **17** (*τοῖς ἀμελοῦσιν*] *οἵ γ' ἀμ.* A^b.) — (*ὑφ' ἑαυτῶν* A^b.) — (*μὲν ναύτας*] *μὲν* in mg. a m. pr. S.) — (*φασὶ δεῖν*] *φασὶ δοκεῖν* A^b.) — (*αὐτοὺς ἀπὸ*] *ἑαυτοὺς ἀπὸ* A^{ab}.) — **18** (*ἡμᾶς*] *ὑμᾶς* pr. S.) — (*ἑαυτοῖς*] *αὐτοῖς* A^ar, *αυτοῖς* A^b.) — **19** (*ἐὰν ὑπὲρ*] *ἂν ὑπὲρ* A^{ab}.) — *προήκουσιν*] *ἥκουσιν* A^ar. Cf. XXII, 74, ubi *προεληλύθασιν* v., *ἐληλύθασιν* Akr. — addidi *τοὺς* ante *πάντα τὸν βίον*. Supplendum *εἰρηκότας*. — **20** *διὰ τοὺς δ'* SFQ: *διὰ δὲ τοὺς* (br). — *συνεροῦντας* A^ar: *συνηγοροῦντας*. — **21** puto ⟨*οὕτως*⟩ *ἀδίκους*, cf. XXIII, 204, vel *ἀδ.* ⟨*οὕτως*⟩. — (*παρὰ γὰρ*] *γὰρ* om. SQ.) — **22** (*μόνον οὐχὶ* cum F A^b.) — (ante *πωλοῦσι* add. *καὶ* A^b.) — (*ψευσομένους* corr. Q: *ψευδομένους*.) — *πλείστους* scr. coll. § 1: *πλείστου*.

LII. ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

Deest oratio in codd. Ar. In inscriptionibus paginarum Demosthenis nomini uncos addidi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 2 *κατὰ τοὺς νόμους τὸν Λυσιθείδην* Wolf: *τοῦ νόμου τοῦ Λυσιθείδου* B, *τοῦ νόμου Λυσιθείδου* v., *τοὔνομα τοῦ Λυσιθείδου* (h) Dobr. Dd. Cf. § 30. — (*οὐκ ὀμόσας*] *οὐκ* add. Wolf.) — or. § **3** (*ηρακλωτης* S.) — *οὗτος ὃν καὶ αὐτὸς*] *ὃν καὶ οὗτος αὐτὸς* R.; *ὃν καὶ οὗτος* Schaef. Cf. XLVII, 35 *ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι;* LIII, 14 *τοῦτον .. οὗπερ*. — (*ἀριστονεωι* S, cf. 11.) — (*αλκιβιαδη* S, id. *ἀλχεβιάδου* infra et *ἀλχεβιάδηι* 4, *ἀλχεβιάδην* 11. 19, *ἀλχεβιάδη* 13; sed *ἀρχεβιάδης* pr., *ἀλχεβιάδης* corr. ead. m. 6, *ἀρχεβιάδου* 7 et infra passim.) — (*λαμπρεῖ* codd.; it. *λαμπρεὺς* 6; corr. Turr.) — rectius sit *εἰς Λιβύην* sine *τὴν*. — *κατέλειπεν* scr.: *κατέλιπεν*. — (*κηφησιάδηι* S.) — **4** (*δ' αὐτὸν* Schaef.: *δ' ἂν αὐτὸν*.) — (*φρασιαδη* S, syllaba *δη* punctis notata a m. ant.) — *πρῶτον μὲν* scr.: *πρῶτον*. — (*ᾧ ἂν* Bk.: *ᾧ ἐάν*.) — **5** *πρὸς ὅ,τι; ἔφη* scr.: *πρὸς τί; ἔφη*. Notus est is usus pronominis *ὅστις* ex Aristophane. — **6** (*τὸν Κηφισιάδην*] *κηφισιάδης* pr. S; *σ* litera in fine erasa est; *τὸν* add. m. pr.) — (*ἐποίησα* S.) — **7** *δὲ* post *παρόντων* addidit R. — **8** *ἐπιγεγραμμένον*] *γεγραμμένον* R., cf. 19. 21; v. l. XXIV, 181; LVIII, 48. — (*ὦ Πασίων*] *ὁ Πασίων* S.) — **9** (*δήμητραν* SBQ.) — *αὐτὸν* scr.: *αὐτῷ* Herwerden, *σεαυτὸν* codd. — (*ὡς οἶμαι*] *ωσομαι* S.) — **10** (*τετρωμένος*] *προ μεν* S.) — (*Στραμμένῳ* solus servavit S.) — **11** (*μαινοίμην*] *μεμοιμην* S.) — (*ὅπως* Schaef.: *ὅπως ἂν*.) — *ἐθέλωσι* Dd. — (*αμελι* S.) — (*ὦ Πασίων*] *ὁ Π.* pr. S.) — (*βούλει* SQ.) — **13** (*διαλειπων* S.) — *οὐδ'* scr. (Wolf): *οὐδὲν* v., *οὐδ' ἓν* FQ. Cf. XXI, 20 *τοῦτον καὶ τὸ τοῦτον θράσος*, 96 *ὑπὸ Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου* al. (Rehd. Ind. I⁴ p. 17). — **14** puto *ἀποδόντα*, cf. LV, 12. — (*ἑταίρων* S.) — **15** (post *ἀναίσχυντοι* om. *εἰσι* cum S.) — *τούτου* scr.: *τουτουί*. — (*αὐτοῦ γε* Schaef.: *δι' αὐτοῦ γε*.) — (*ἑαυτοῦ* pr. S ut vid.) — *ἐθέλοντος* Wolf: *θέλων*. Ceterum *ἐθέλοντος* Dd.) — **16** (*ἔφυγον* S.) — *τούτῳ* mg. ed. Par. a. 1570: *τοῦτο*.) — **17** (*μὲν οὐ* Bk.: *μὲν οὖν*.) — (*προκαλεσαμένου* SQ.) — **19** (*εἴ τι* mg. ed. Par.: *ἤ τι*.) — (*ἀμφισβητήσαντα* mg. ed. Par.: *ἀμφισβητήσοντα*.) — *ἀπειπόνθ' αὐτῷ* Schaef.: *ἀπειπόντ' αὐτὸν*. — **20** (*αλαζονιαν* S.) — *τούτου* scr. ut 15: *τουτουί*. — (*Ἄκην* cum Valesio Dd. coll. Harpocr. v. *Ἀκή*: *Θρᾴκην*.) — *αὐτοῖς* Wolf: *αὐτῷ*. — **22** (*οὑτωσὶ*] litteram *ι* supra v. a m. pr. S.) — (*οἱ* post *οἰκεῖοι* add. Turr.) — *βασάνων* pr. S. — *ψεύσαιντο* codd. praeter S, recte fort. — **23** *ἐγὼ*] *ἔγωγε* FQ. — *τοῦτον* v.: *καὶ τοῦτον* F, *τουτονὶ* S Dd. — **24** (*πότερον*] *πρότερον* S.) — (*μὲν γὰρ*] *μὲν* supra v. a m. pr. S.) — **25** (*τοδὶ σκέψασθε*] *το διασκεψασθαι* pr. S, lit. *αι* in *ε* mutatis.) — *ὑμέτερος* scr.: *ἡμέτερος*. — **26** (*τι ἰδία*] *τὰ ιδια ὅτι* S.) — (*ἐκείνῳ* R.: *διὸ ἐκ.*) — **27** (*ψευσομένῳ* Turr. Dd.: *ψευσαμένῳ* codd.) — (*απαλιφοντος* S.) — *ἐθέλων* Dd. — **28** (*ἡμᾶς μὲν* in mg. a m. pr. S.) — **29** (*ἀπαληλιφέναι* Bk.: *ἀπαληλειφέναι* S, *ἀπηλειφέναι* F, *ἀπειληφέναι* Q.) — (*ἂν* post *ἐπιορκήσειεν* add. R. Dd.) — (*η* post *αἰσχρὸν* repetit S.) — **30** (*προκαλεσάμενος* Felician.: *προσκαλεσ.*) — (*κατὰ τοὺς νόμους γὰρ*] *τοὺς* a m. pr. insertum in S.) — **31** (*μάρτυρας παραγενομένους* S.) — **32** init. *ὅτι* R.: *ὅ τι* Bk. Dd. — *λαβεῖν* scr.: *λαβόντα*. Ad Callippum certe hoc referendum; *τὰ πιστά* v. § 17. — **33** *ὑμῶν αὐτῶν* v.: *αὐτῶν ὑμῶν* S.

LIII. ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ.

In inscriptionibus paginarum Demosthenis nomini unces addidi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. S.) — (ψευδοκλητείας F: ψευδοκλητίας S v.) — ὀφλόντος scr.: ὀφείλοντος. — (δὲ τοῦ Schaef.: γὰρ τοῦ.) — καὶ ante ὁ Ἀπολλόδωρος addidi R. — (ὡς ὄντας Wolf: ὡς οὐκ ὄντας.) — (ὁ δὲ Νικόστρ. add. Wolf; pro eis καὶ hab. S. Μεταποιοῦνται B.) — post μοχθηρόν add. ἐστι S Dd. — or. § **1** (ἀπέγραψα utrobique A: ἀπέγραψα .. ἀπεγραψάμην S, ἀπεγραψάμην utrobique v.) — (ὡς αὐτὸς] ὡς ὁ αὐτὸς S.) — (καὶ τοῦ] καὶ τῶι SQ, καὶ τὸ F.) — (οὐδ' ἄφιλος om. S.) — **2** τοῦτο om. A. — **3** ἐξ ἀρχῆς A: τὰ ἐξ ἀ. — (ἐν post ἱκανὸν om. SFQ.) — **4** (οὑτοσὶ om. S.) — οὗτος ἐμοῦ] μου οὗτος A. — **5** (εἴην] ἦν SA et pr. Q.) — τε post ἐπιμελεῖσθαι om. A. — **6** ἐν δὲ] ἐν οὖν A (sequitur οὖν). — (ὁ post ἀδελφὸς om. SFQ.) — (τήν τε] τήνδε SQ.) — τε ὅτι] τε ὡς A. — πρὸς ἐμὲ] πρός με A, πρὸς ὑμᾶς FQ. — **7** ἀποστέλλω A: πέμπω. Praecessit πέμποντος. — αὐτοῦ] τούτου FSQ; τὸν ἀδ. αὐτοῦ del. mal. Saupp. — ὡς ἐμὲ πρῶτον A: ὡς ἐμὲ (με S) πρῶτον μὲν. — (κλάων A: κλαίων.) — extr. τι om. A. — **8** scribendum puto κελεύητε. — θελήσῃ S: ἐθελήσῃ v., ἐθελήσει Dobr. Dd. — (βοηθήσοιμι Schaef.: βοηθήσαιμι.) — post ἀδελφῷ om. αὐτοῦ cum A. — ἐφόδια A. — ἀφιείην scr.: ἀφίην SBQ, ἀφείην A Dd. — **9** ὑπισχνούμην A: ὑπεσχόμην. — ἃ παρ' SFQ: ἅπερ. Videtur tunc temporis divisio bonorum inter Apollodorum et fratrem (XXXVI, 8) nondum facta fuisse. — **10** (κλάων] καλων ut vid. pr. S, κλαίων corr. ut FQ.) — τὸ ἐγγειτόνων SAB, qua in scriptura est vestigium veteris orthographiae. — μοι τοῦτο] μου A. — **11** ἀπόληται FQ. — τὸν ante ἔρανον secl.; cf. 12; Antiph. II, β 9. — **12** (πρὸ τοῦ] πρὸ τούτου SFQ.) — συμφοραῖς σοι A: συμφοραῖς οὐ S, σ. σου v. Dd. Cf. 8 αὐτῷ. — μέν μοι A: μὲν ἐμοὶ. — κτημάτων] χρημάτων SQ et pr. F. — ἐπιλοίπου] λοιποῦ A; sed cf. LIX, 31 sq. — ὅσου scr.: ὅσον. Cf. οὗ LIX, 31. — **13** (συνοικίαν] συνθήκην cum notis delendi S.) — (προσεξένησε pr. S.) — εὖ om. A. — ἐπεβούλευε A: ἐπεβούλευσε. — (ἂν post ἀφείην add. SFQ.) — **14** (καὶ ἐγγράφει om. S.) — (ἀπρόσκλητον] ἀπόκληρον SFQ.) — (ἐπιβολὴν Vales.: ἐπιβουλὴν. Cf. Suid. v. ἐπιβολή [Lipsius M.-Sch.[2] 1019].) — (τόν τε] τε in mg. a m. pr. S.) — τὸν ante Ἀρεθούσιον om. A Dd. — ὡς ὀφείλοντα

τῷ δημοσίῳ huc transposuit Saupp.: in codd. post καταδικασάμενος § 15 leguntur (ὡς om. S, ὀφείλοντος R. Dd.). — **15** verba ὁ Ἀρεθούσιος del. Saupp. Cf. Lipsium Meier-Schoem.[2] p. 1016 sqq. Satis habui Ἀρεθ. secludere; cf. e. gr. XXVII, 54. — (ἑξακοσίων καὶ add. Platner et post eum Ullrich.) — ante κλητῆρας, unde sustuli verba in § 14 translata, post R. addidi καὶ ψευδεῖς. — ἐπιβολήν hic quoque restitui cum R.: ἐπιβουλήν ut 14. — τόνδ' Ἀρεθούσιον SQ. — γενναίων A: γενναῖα. Cf. mox περιστοίχων. — (ἐλαιῶν SFQ et libri Harpocrationis [v. περίστοιχοι] praeter C.) — (περιστοχων S.) — (οὕτως S.) — **16** γείτονές τε FQ: om. τε SA. — πρὸς ὀργὴν addidi ex A. — (τούτου] τουτο S.) — ἐνταῦθα δή A (Hirschig): ἐνταῦθα ἤδη. — **17** (ἀπιόντα SQ.) — (περὶ] καὶ περὶ S.) — (μέσον] με μέσον S; A pro παίει τε hab. π. με.) — καὶ ὠθεῖ codd.: κἂν ὤθει Schaef., κἂν ἐώθει Bk. Dd. Cf. Kühner Gr. II, 975. — ἐλέγξας A: ἐξελέγξας. — **18** (ἐδεήθην A: ἐδ. μὲν v., ἐδεήθημεν Q.) — συνεχώρησα scr.: συγχωρῆσαι. Cf. 26; XLVII, 43; LIX, 6; Lys. I, 29. — ἀποθάνοι Schaef.: ἀποθάνῃ. — τοὺς ad μάρτυρας addidi ex FQ, qui πάντων τοὺς μ.; ἁπάντων μ. A, μάρτυρας r. Deleri potest πάντων cum r; τοὺς ex similitudine ceterorum locorum (veluti §§ 20. 21) addendum erat. — **19** (ἃ ante ἀπέγραψα add. SFQ.) — ὑμῖν post ἐπιδείξω del. malim. — **20** ὑπὲρ] τοὺς ὑπὲρ AF. — καὶ ante ἐλάμβανε addidi cum A. — (ἐργάσαιτο] ἐργάσαιντο S.) — ante μάρτυρας omisi εἰδότας cum A (v. § 19). — **21** (ανεροιντο SQ, ἂν ἔροιντο F.) — **22** (ὅσα .. μαρτύρια SFQ.) — (εἰπεῖν in mg. a m. pr. S.) — τ' ἐμὲ scr. coll. XLIX, 65: με. — γάρ ἐμὲ A: γάρ με. — αὐτῷ ἐμοὶ A. — **24** (βασανίζειν] βασανίζεσθαι ut 23 extr. S.) — ἔχειν] ἕξοι A. — ἐμὲ κρίνειν et τε post ἡγούμην om. FQ; sed cf. L, 65. Tamen cum etiam μὴ οὐ τὴν ἄλλην eidem pro δεῖν τὴν ἀρχὴν praebeant, alia lectio emergere videtur haud spernenda: οὔτε καλῶς ἔχειν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἡγούμην μὴ οὐ τὴν ἀρχὴν .. γράφεσθαι. Fort. inde ab initio duplex lectio fuit. — (ειπεν S, εἴπαιεν F.) — **25** τούτων τοὺς A: τοὺς τούτων. — **27** puto δέουσιν συνεκτίνειν. — **29** (καὶ ἀποστερῆσαι S, καὶ ἀποστερήσειν FQ.) — (περιδόντες S.)

LIV. ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΕΙΑΣ.

Codd. SFQ, Ark. In inscr. reposui ΑΙΚΕΙΑΣ pro ΑΙΚΙΑΣ. Item in argum. et in or. § 1.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. habet S.) Cf. Gregor. Cor. W. VII, 1331. — or. § **1** (*τουτουὶ*] *τούτου γε* ap. Aristid. p. 369 v., *τούτου τε* Paris. 1741.) — (*πολυχρόνον* S.) — *τὴν δίκην αὐτῷ*? an *τούτῳ τὴν δ.*? (br). — *ὧν*] *ἣν ἔχων* FQ, *περὶ ὧν* ci. Rauchenstein Phil. IX, 739. — *τοῦτον* scr.: *τουτονί*. — **2** (*ἃ πέπονθ'* . . *τούτου* om. pr. S, vacuo spatio relicto; suppl. m. saeculi ut vid. duodecimi.) — (*ἔλαττον* rec. S.) — *τούτου* A: *τουτονί*. — (*ἠδικῆσθαι*] *ἀδικησθαι* S, i. e. *ἀδικεῖσθαι*? Hoc exstat XLV, 1; *ἠδικ.* XXVII, 3.) — **3** *ἐξῆλθον* codd., Rh. VII, 924: *ἐξήλθομεν* Dd. ex Hermog. III, 95; schol. Herm. VII, 732. 798; Psell. III, 692; Dionys. Demosth. c. 12 (br). — *τουτουὶ Κόνωνος* Dionysii v. et P contra usum Demosthenis (v. Mus. Rh. XLIV, 5); *K. τουτουὶ* nostri et Dionysii M (h). Seclusi *τουτουὶ*. — (*προσκρούματ'* Dionys. Dd.: *προσκρούσματ'*.) — *ἐξ ὧν*] *ἐξῆς* Dionys. — *ἀριστήσειαν* Dion.: *ἀριστήσαιεν*. — *ἐν τῇ φρουρᾷ* Dion.: *ἐπὶ τ. φρ.* (br). — *εἰώθειμεν* A et Dion. (*εἰώθημεν* M): *εἰώθαμεν*. — **4** *ἦν οὖν*] *καὶ ἦν* Dion. — *ἂν οὗτοι ἐπαρῴνουν ἤδη* Dion. Scripsi autem *παρῴνουν* (h); *παρῳνήθη* est sec. S XXII, 63. — *τοὺς παῖδας τοὺς ἀκολούθους ἡμῶν* Dionysii M, *τοὺς τοὺς ἀκ. ἡμ.* P, om. *παῖδας τοὺς* v. Dionysii. — *αὐτοὺς* post *καπνίζειν* om. Pollux VI, 91. — ante *ὅ τι τύχοιεν* interp. Sandys. — *κατεσκεδάννυσαν* Dion.: *κατεσκεδάννυον* codd. et W. VII, 1060. — (*ἀπέλειπον* A et Dionys.: *ἀπέλιπον*.) — *ἐμεμψάμεθα* Hirschig (*ἐπεμεμψ.* [br] R.): *ἀπεπεμψάμεθα* (br). — *οὐκ ἐγὼ*] *οὐθὲν* (*οὐδὲν* P) Dion. — **5** *ἐποίουν ὅλως* Dion. — *τοσούτου γ' ἐδέησαν*? (h). — *συνεσκόταζεν* Dionysii v. et P (non M). — *ἔπειτα* Dionys.: *τελευτῶντες* (ex § 4 puto) codd. et Aristid. p. 369. — *ἐνέτεινάν μοι* Aristides. — *τινὰς στρατιωτῶν* Dion: *στρ. τινάς*. — *οἵπερ ἐκώλυσαν*] *οἳ διεκώλ.* Dion. — *ἀνήκεστον ἡμᾶς* A. — *τούτων* v. et Dionys.: *τουτωνί* S. — **6** *μὰ τοὺς θεοὺς* post *ἀλλήλους* hab. codd., transposuit R. post *ἔγωγε*, del. cum Dionysio Dd. Verum talia interpolari non solent. Cf. or. XXV, 9, et in hac or. § 26. 36. Denique *οὐ μὴν . . θεοὺς* ∼ *ᾤμην* (*ᾠόμην* S) . . *λαχεῖν* (∼ *αὐτοῖς . . ποιεῖσθαι*). — post *συμβάντων* om. *οὐδένα* Dionysii MP. — *τοῖς τοιούτοις*] *ὡς τοιούτοις* A, *ὡς τοὺς τοιούτους* Dionys. — secl. *μὲν* post *πρῶτον*; cum *παρασχόμενος* sequatur, non *παρασχέσθαι*, neque *μετὰ ταῦτα δὲ*, sed *μετὰ ταῦτα*, non est locus particulae. — *ὧν εἴρηκα τούτων* Dion.: *τούτων ὧν εἴρηκα*. — *οἷα ὑπ' αὐτοῦ τούτου*] *ὅσα ὑπὸ τούτου* Dionys. Puto *μετὰ ταῦθ' ὅσ' ὑπ' αὐτοῦ τούτου πέπ. ἐπιδ.*, ∼ *ἵν' ἴδηθ'* (non *εἰδῆθ'*) *ὅτι ᾧ*

προσῆκε τοῖς πρώτοις (non *τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθεῖσι* [br]) *ἐπιτιμᾶν*. — *πρὸς τούτοις* Dion.: *πρότερος*. — *εἴργασται*] *διαπέπρακται* Dion. (br). — **7** *ἑσπέρας* om. Dionys. V. Rh. IV, 350. — (*τοῦ* post *Φανοστρ.* om. S.) — (*Κηφισιέως* Palmer: *Κηφισέως* libri et Dion.) — *ἔπινον δ' ἄρ'* A Dion.: *ἔπινον γάρ*. Verba *ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα* om. (propter homoeotel.) A (teste R.) Dionys. — *γναφεῖ* Dionysii M, *γραφεῖ* eiusd. v. Cf. Meisterhans Gr. d. att. Inschr. 58 [2]. — *Θεόδωρός τις, Ἀλκιβιάδης* Dionys.; *Ἀνδρομέδους* eiusd. MP. — *εἰς τὴν ἀγοράν*] *τὴν* om. A. Cf. Sandys. — **8** *συνέβαινεν* A: *συμβαίνει* (h). — *ἐκ τοῦ Φερρεφ.* (*Φερεφ.*) Dionys. — *τῷ* ante *Φανοστράτῳ* om. S Dd. — *προσπεσόντες* scr.: *περιπεσόντες*. Immo Aristo Cononi *περιέπεσεν*, v. § 25. — *ἐξέδυον* A Dionys. — (*ὑποσκελλίσαντες* pr. S.) — *καὶ παίοντες* Aristides p. 380 bis: *καὶ ὑβρίζοντες*. — (*κατέλιπον* Bk.: *κατέλειπον* Dion., *καταλιπειν* S, *καταλιπεῖν* FQ, *καταλείπειν* kr.) — **9** *καὶ βλασφημίαν*] *βλασφημίαν* FQ, *βλασφημίας* Dion. Cf. XVIII, 140. — *τινὰ ἃ καὶ* A, *τινὰς ἃς καὶ* Dion. — *λέγειν* A: *ὀνομάζειν*. *Ὀνομάσαι* est II, 19; *λέγειν* XXII, 2; XXIV, 7; XXIII, 202; in hac or. § 17. — *ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια* om. Dionys. — *τεκμ. ὡς πᾶν . . γενόμενον* (i. e. *γέγονεν*?) Dionys. — *αὐτὸν ἠξίουν τοῖς ἀγκῶσιν* Dion. — *μόγις* S: *μόλις*. — **10** (*Χολλίδην* codd. Etiam verius est *Χολλῄδην*.) — post *κομίσαι* om. *με* cum S. — *οὕτω* S: *οὕτως*. — (*συνίσασιν*] *συνιασιν* S. — (ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ] ΜΑΡΤΥΡΙΑ S.) — **11** (*ὧν ἔλαβον*] *ἃς ἔλ.* SAQr.) — (*ἰδόντων*] *εἰδότων* S.) — *μετὰ ταῦτα δὲ* scr.: *μετὰ δὲ ταῦτα*. — (*απεκλεισμην* S, *ἀποκεκλείσμην* FQr.) — **12** (*ὁ* ante *ἰατρὸς* supra v. a m. pr. S.) — (*περιοδύνωι* SQAr.) — add. *τ'* ante *ὄντι* (h). — (*ὄντι* ante *ἤδη* repetit S cum signis delendi.) — *ἀπορουμένων* scr.: *ἀπορουμένῳ* (h). Cf. LV, 26 extr. — *ἐπισκοπουμένων* FQ, cf. LIX, 56 (Sandys). — **13** *τινὰς* om. Akr, sed hab. etiam Aristid. p. 374 W.; cf. Suid. v. *φαῦλος*. — *πολὺ*] *πολλῷ* bis Aristides. — *πολλαχόθεν* om. S, at testatur Aristides l. c. v. 12 cf. 20. — *τί ποτ'* v.: *τίνα ποτ'* A Dd. (br). — **14** puto *εἶναι τὸν ἑαυτοῦ* (h). — (*καὶ* post *πολλάκις* iterat S.) — *τινας* post *παροίνους μέν* om. Q. — (*κατασκευάσει* Akr: *παρασκευάσειν* S, *κατεσκευάκασι* FQ.) — **15** *δικασταὶ*] *Ἀθηναῖοι* A. — (*χαλεποις* S.) — **16** *οὐθ' ὑβρίζοντες* codd.: *οὐδ' ὑβρ.* Bait. Dd. Cf. Sandys; or. LV, 4. — **17** *ἰθυφάλλῳ*] *φαλλῷ* Ar. — (*τοιαῦτα*] *τὰ τοιαῦτα* S.) — *μή τι* Schaef.: *μὴ ὅτι*. — **18** (*ἀκούω*] *ἀκούσω* pr. S.) — *ἀναμείνῃ* FQ. — **19** *ὑπάγεσθαι κατὰ μικρὸν* scr.: *κατὰ μ. ὑπ.* (br). — (*εἶναι* post *νόμοις* om.

S.) — **20** *συνηγμένοι* v.: *συνειλεγμένοι* SAkr (34). Cf. *τοὺς θιάσους συναγούσης* XIX, 281; *συλλέγειν* pro *συνάγειν* fuit in quibusd. XXI, 29 (sed *συνάγουσα* pro *συλλ.* LIX, 31). — (*ερωτες* S.) — *ὑμεῖς γελάσαντες* scr.: *γελάσαντες ὑμεῖς* (br). — *καὶ ὑβριζόμην* om. Aristid. p. 387. — secl. *μετὰ ταῦθ'* (br), quod ne sensui quidem convenit. Cf. Aristid. p. 387, qui saltem non testatur *μετὰ ταῦτα*. — **21** *παρ' ὑμῖν* v.: *παρ' ὑμῶν* SAk, quod cum *σκῆψιν* non convenit; adde quod sequitur *ἀποκεῖσθαι*. — (post *ἡλικίαν* add. libri *ἢ νεότητα*, quod cum R. del. Dd.) — **22** *ταῦθ' ἅπερ οὗτος νυνὶ* A non male. — **23** non audeo secl. *ἡ* ante *ζημία* (br), quod feci XLV, 80; propter *ἐξαμαρτάν.* enim necessarius articulus videtur. Sed puto scr. *ἡ ζ. θ.* [*κεῖται*]. — **24** (*τοὺς τῆς ὕβρ.* Akr, *τῆς ὕβρ.* S v., *τον τε τῆς ὕβρεως* Dd.) — **25** (*ιεριας* S.) — *ὅπερ ἐμοὶ* (br)] *ὅπερ νῦν ἐμοὶ* sec. LV, 1? — **26** (*θεάσασθε* SQAr. Cf. e. gr. XVIII, 25.) — *ἐποίησαν μὲν* Akr: *ἐπ. μὲν γάρ.* — *καθ' ἕνα ἡμῖν οὑτωσὶ καὶ πρὸς* Harpocr. v. *λίθος.* — *λίθον* Harp. Dd.: *βωμὸν* nostri. Brevium sane quod ex illa lectione, quae ceteroquin quam maxime genuina videtur, concursus fit, argumento est aliud quid vitii latere. — *ἐξορκοῦντες* Harp.: *ἐξορκίζοντες.* — *ἄνδρες* SAk: *ὦ ἄνδρες.* — post *αὐτοὶ* om. *οὗτοι* cum Akr. Fort. etiam *ἑαυτούς* (h) delendum. — **27** *ἕνεκα* (br) num delendum? Cf. 18sq. — **28** *τοῦτο μὲν* Akr: *πρῶτον μέν.* — (*ληχθῆναι* ut vid. pr. A, Wolf: *δειχθῆναι* S et γρ FQ, *λεχθῆναι* FQkr corr. A.) — **29** *μὴ παρισκευάσατο* Akr: *οὐ παρεσκευάσατο* (h). — (ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ SA.) — **30** (*ηνικα τηνωραν* pr. S corr. ead.) — *ἅπερ καὶ νῦν* Akr: *ἅπερ παρ' ὑμῖν.* — **31** (*Ἀρχιβιάδης* S. Cf. 34.) — (*Ἀλαιεύς*] *αδαιευς* S.) — (*Χαιρήτιος* SF, *Χαιρίτιος* Q.) — *Χαιριμένους* SAr: *Χαιρεμένους* k, *Χαριμένους* v. Dd. V. C. I. A. IV p. 15sqq. (v. 5). — *Πιθεὺς* S: *Πιτθεύς.* V. C. I. Att. II, 804, vv. 232. 254. — **32** *ὅτι πρῶτον*] *οὔθ' ὅτι πρ.* Akr. — (*Νικήρατος*] *νικορατος* S.) — *τυπτόμενόν με* scr.: *τυπτόμενον ἐμὲ.* Sed mal. *τυπτ. καὶ θοιμάτιόν μ'* (br). — *ἔπειτ'*] *οὔτ'* Akr, ut supra *οὔθ' ὅτι.* — *ἔγωγε* Akr: *ἐγὼ* (h). — (extr. post *τί γὰρ ἄν* add. *ἢ διὰ τί* codd., quae del. Schaef.) — **33** *ὑφ' οὗ τε* codd. praeter S; adieci *τε* post *πρώτου* (h), pro quo *πρῶτον* pr. S. — (*ὑπεξερχομαι* SFQ.) — **34** (*Χαιρέτιμον*] hic quoque, ut 31, *Χαιρήτιον* SFQ.) — **35** (*ἑταίρων*] *ἑτέρων* S.) — puto *φασιν ὁρᾶν τινες* (br). — *προτέρους* scr.: *πρότερον.* Cf. VI, 18. — **37** *ἀλλήλοις* (cf. 35) om. pr. S. — **38** (*ἐπαράσεσθαι* corr. S: *ἐπαράσασθαι* pr. S al.) — *ἀπήγγελλεν* SQ: *ἀπήγγειλεν.*

Cf. XXI, 36. — [*ἀπο*]*βλέποντας* (br)] cf. or. XIX, 29 (IX, 35; XIV, 15). Ceterum *ἀποβλέποντα* Ak. — **39** (*κατεσθίειν* A et Maxim. W. V, 589: *κατακαίειν.*) — (*τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων οἷς* Hemsterhusius: *τὰς ὄρνεις τὰς ἐκ τῶν χωρῶν* [*χορῶν* Ar] *αἷς* codd.) — (*μέλλουσιν* S.) — **40** *μηδὲν ἂν* ⟨*ῥᾳδίως*⟩ *ὀμόσας* (br)? Add. autem Dd. cum Dobr. (Saupp.) post *ὀμόσας* verba *ὧν μὴ νομίζετε* (*νομίζεται* Akr fort. recte), quae ego eo loco ubi in codd. leguntur restitui, quamvis corruptum locum putem. In Dobraei coniectura id male habet, quod *κατὰ δὲ δὴ παίδων* tamquam maius aliquid post *ὧν μὴ νομίζετε* infertur. Fort. *παίδων* spurium: *καθ' ὧν δὲ δὴ μὴ νομίζ. μηδ' ἂν μελλήσας.* — (*μηδ' ἂν*] *μηδὲν* SFQ.) — *εἰ δ' ἄρ'* Akr: *εἰ δ'.* Cf. XVIII, 278. — (*ὀμνύων*] *ὁ ὀμνύων* SFQ.) — post *νόμιμον* Maxim. l. c. addit *κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας.* Quae recipienda duxi: cf. Antiph. V, 11, praefat. vol. II p. VII. — *ὀμνύντος* Akr: *ὀμνύοντος.* — *κἂν ὁτιοῦν* scr.: *ὁτιοῦν* Akr; *καὶ ὁτιοῦν* v. — *κατεπιορκηθησόμενος* Dobr. Dd. — **41** (*ὀμόσαι*] *ὁμολογῆσαι* S.) — *γένοιτο καὶ ἀγαθὰ* Aristidis p. 377 W. Par. 1741: *γένοιτο ἀγαθὰ* v. Aristidis et nostrorum Akr, *ἀγαθὰ γένοιτο* (h br) v. Dd. (ut est LVII, 57; LV, 24). — *αὐτὸς* Akr: *αὐτός γε* SFQ, *αὐτός τε* Aristid. Cf. 40; IX, 42; XIX, 71, al. — puto *μέλλει ποτ' ἔσεσθαι* (h). Ἐξώλης ἀπ. = *αὐτὸς κεῖ . . ἔστιν* = *ἢ μ. ποτ' ἔσεσθαι.* — (*διαρπαγηι* S pr.) — **42** *ἄξιον* Akr: *ἀξιῶ.* — (*ἁμαρτημάτων*] *αιτηματων* S.) — **43** (*κλαήσει* Dd.: *κλαιήσει.*) — puto *πονηρός ποτ'* (br). Cf. XXXIX, 14. 16. 21. — *ἐλεινότερος* scr.: *ἐλεεινότερος.* — (*ἀφῆτε* SFQ.) — **44** (*καὶ αὐτοὶ* add. ex Akr.) — (*οὔθ'* om. SFQ.) — nonne *ἔσθ' ὁ λόγος* (br)? an del. *ἐστίν*? — *δήπουθεν* Ak: *δήπου* (h). — (*οὐδὲν* Akr: *μηδέν.*)

LV. ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

Codd. S, FQ, Ar (acc. August. quintus Reiskii, conspirans et ipse cum A). In inscr. addidi ΒΛΑΒΗΣ, v. Harpocr. v. *χλῆδος*, Priscian. XVII, 126.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. (Argum. a m. rec. habet S.) — *διωκόμενος* Saupp.: *διώκων* codd., *φεύγων* Wolf Dd. — (*δυσομβρίας* γρ mg. ed. Paris. a. 1570, Dd.: *δύο βίας* S, *δηωβίας* F, *δη βίας* B, *διυοβίας* v.) — *ἀποικοδομηθεῖσαν* R.: *ἀπωκοδόμησας* SFB, *ἀποικοδομήσας* v., *ἀποικοδομήσαντα* Saupp. Dd. — (*τὸ ἔργον*] *τὸ στενὸν* S.) — *τις*] *εἷς* S. Scripsi autem *χαρ. τις ἀλλὰ* (*τὸ* codd.) *χωρίον*, quod in γρ habet ed. Par. — or. § 1 *διατέθει-*

κεν omnes. — **2** (Καλλικρατίτην SFBQ, unde Καλλικρατίδην Turr., Καλλικράτην etiam γρ FBQ.) — **3** παρέχομαι (§ 7)] non deterior lectio est in Ar et γρ FBQ: ὑπάρχει μοι (cf. 9. 14) — (τοῦ τούτων] τουτου τοῦ S.) — **4** transposui verba πλέον μὲν . . [Καλλιππίδου], quae in codd. leguntur post διεμαρτύρατο, addens καὶ ante πλέον, delens δὲ inter ἐν et τούτοις. Cf. XLI, 18; supra p. IV. Tum seclusi Καλλιππίδου repetitum, etiam propter hiatum, qui in hac or. etiam in pausa vitari solet. — ἐπιβιοῦντος omnes, v. ad XLI, 18 sq. — ἐγένετο] ἐγίνετο Ar. — οὐδ' ἐκώλυσεν scr.: οὔτ' ἐκ. (καὶ οὔτ' Ar). — ἡμέτερον om. Ar. Cf. 29. — **5** (τισεία S.) — μηδὲν ἡμῖν codd. sec. Dd., sed μηδὲν ὑμῖν S teste Sandys, it. corr. a m. pr. r; μηδὲν ὑμῖν Dd. Cf. XLI, 9; supra p. IV. — (ἦν] η [ἢ, ἦ] codd., corr. Turr. Dd.) — χρήσασθαι Ar: χρῆσθαι SFQ Dd. — **6** γέ σε (vel potius γε [σε]) Dobr.: σέ γε Ar, om. γε v. Cf. XIX, 52 — νυνὶ Ar: νῦν. — **7** εἰ ἠνέγκατε . . νῦν om. SAr. — τοὺς μισθοῦ μαρτυροῦντας εὐχερῶς τούτοις γρ FQ (τούτοις etiam SFQ). — τῶν ante πραγμάτων secl. Herwerden. — μου fort. del. (h). — ἠδικημένοις] ἀδικουμένοις Ar. — **8** ἀναίδειαν Ar: κατηγορίαν. — **10** (τὸ μέσον] τὸ om. pr. S, add. ant.) — τοῦτο τὸ scr.: τοῦτ'. — (ἢ μὲν] εἰ μὲν SFQ; it. εἰ δ' pro ἢ δ' FQ.) — κάτω om. Ar. — τηνικαῦτ' sine τοῦτ' Ar, recte fort. — **11** καὶ δὴ καὶ Ar: καὶ δὴ (καὶ δὴ καὶ εἰς Hirschig). — **12** βλάπτειν μ' αὐτόν scr.: βλ. ἐμὲ αὐτόν, quod nimis ambiguum. — **13** νῦν Ar: νυνὶ. — τίς ἂν . . ταῦτα Ar: τίς . . ταῦτ' ἄν. Cf. 14. 17. 32, al. — **14** πάσας νυνὶ] ν. πάσας ἤδη Ar. — **15** καὶ χωρίον SFQ: καὶ τὸ χωρίον. Cf. 12. — ἔχον Ar. — πλείστοις Ar: ἄλλοις. — (τοῦ τούτων] τῶν τούτου S, τοῦ τούτου FQ.) — (οὐδὲ τούτων SQ.) — **16** σκέψασθαι SAQ. — (ἑώρακεν codd.) — ἕνεκ' ἂν scr.: ἕνεκα. Post χαράδραν add. esse ἂν ci. Zurborg Herm. XIII, 286, it. H. W. Moss ap. Sandys. — (τούτῳ] τοῦτο SQAr.) — **17** secl. αὐτοῦ (h); τὴν αὐτοῦ postulant Turr. — (αὐτὸ] ἂν SFQ, sed αὐτὸ etiam mg. S teste Sandys.) — ἐγκαλέσει mg. S teste eodem. — **18** θαρρῶν γ' Hirschig. — ἀφιείην scr.: ἀφείην. — ἀτιμήτους φεύγω δίκας Ar: δ. ἀτ. φεύγω. — διέπεσε] εἰσέπεσε Ar Hirschig. — ἀφιέναι FQ: ἀφειέναι S, ἀφεῖναι Ar Dd. — (ἔξεστι SFQ.) — οὐ γὰρ δὴ ἐκπιεῖν (h) με αὐτὸ K. ἀναγκάσει Aristides p. 358 W., οὐ γὰρ δήπου κελεύεις ἡμᾶς ἐκπιεῖν αὐτό Aelian. epist. 6 p. 18 Hercher. Με om. Ar. — **19** sententia ταῦτα τοίνυν . . ἀγαπήσαιμ' ἂν loco quo nunc legitur prorsus inepta est. Minoribus litteris expri-

mendam curavi. — ἀν' (ἂν) ἕτερ' Wolf: ἀνὰ (ἀν s. ἂν SQFB) θἄτερα codd., ἀνὰ χἄτερ' Dobr. Dd. Non est locus particulae καί. — ταύταις scr.: ταύτας. — ταύτῃ scr. (cf. 20): ταύτην. — **20** (μὲν post ἔβλαψε om. SFQ.) — καὶ νῦν Ar: νῦν καὶ. — τοῦτον scr.: τουτονί (h). — εἰσπεσόντος] ἐμπεσόντος FQ. — **21** (ἐνεχώρει] εν in litura trium ut vid. litt. S.) — secl. fort. καὶ in εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο (cf. antea εἰ καί τι); v. ad LVIII, 69. — **22** ὅς ὅτι A. — τῆς ὁδοῦ del. Dobr. — (ἐκβαλὼν γρ FQ. Harpocr. v. χλῆδος (praeter C, qui ἐμβαλὸν), Suid. χλῆδος (ex Harp.): ἐμβάλλων SFQ, ἐμβαλὼν v. Cf. 27.) — ὑψηλοτέραν τ' εἶναι τὴν ὁδὸν A, ὑψ. καὶ στενωτέραν τὴν αὐτὴν ὁδὸν πεποιῆσθαι Harpocr.; ap. Suid. Bernh. ex A πεποιῆσθαι ὁδὸν restituit. Inde elicui ὑψ. (τε?) τὴν αὐτὴν καὶ στενοτέραν πεποιῆσθαι, pro v. ὑψ. τὴν ὁδὸν καὶ στ. πεπ. Cf. LVII, 25. — **23** (οἰκουσῶν ἀμφοτέρων Ar.) — (γειτνιουσῶν Ar et pr. S.) — **24** ἀποδυρομένης Ar: ἀποδυραμένης. — (πάντα] πάντες SQ.) — (οὕτω μοι] οὕτως ἐμοὶ SFQ.) — πολλὰ κἀγαθὰ scr., coll. or. LIV. 41, ubi v.: πολλὰ ἀγαθὰ. — (βρεχηναι S.) — αὐτὴν] malim αὐτῇ, quamvis illud sit etiam ap. Aristid. p. 452 W. αὐτὴν Schaef. — (ἀποκληθῆναι S; id. οὐ μέντοιγε παθεῖν γε.) — **25** ἦν] ἐστὶ Ar. — (τούτοις] τούτῳ SFQ.) — (γ' εἰ om. pr. S, add. ead.) — (ἐποικοδόμησεν SQ.) — (τά γε] τά τε pr. S.) — **26** ὁπότε] ὅπου Hirschig coll. § 18; sed v. XLI, 25. — (ante ἐξάγειν S hab. ἐκβεβλήκασιν [§ 27], sed ipse librarius del.) — **27** προεκαλούμην S.) — (ΜΑΡΤΥΡΙΑ SQ.) — **28** num delendum ἄνθρωποι (h)? — καὶ ταύτην F, quod satis placet. Cf. XIX, 120. — (παράπαν ἅπαντα] litt. παν ἅ in mg. a m. pr. habet S.) — **29** καὶ μετεωροτέρας om. S (teste Bk.); καὶ μετεωροτέρας γεγενημένης tanquam ex S Dd. — **30** εἶθ' ὅταν τύχῃ] ὅταν τύχῃ καὶ Ar. — (καταβάλλει SQ.) — στέρξω scr.: στέργω. — **31** (κατηγορεῖν νῦν] μαρτυρεῖν SFQ.) — καὶ πρότερον γρ Q: τὸ πρότ. S, τὸ πρ. v. Dd. Cf. 34 ὅτι καὶ πρότερον, LII, 11 καὶ γὰρ ἂν καὶ μαινοίμην. — post ἐρήμην om. μου cum Ar. Cf. 34. — τὸ σόφισμα Saupp. — **32** περιοικοδομήσειεν ἂν Ar, cf. 17. — ἕτερον] ἑτέραν τινα ἄλλο S, ἕτερόν τι ἄλλο Ar. Similiter XLI, 12 pro ἕτερα in Ar est ἕτερ' ἄλλα. Ἄλλας ἑτέρας est XV. 27. — πλέον ἢ om. Ar. — (ἔτη om. S.) — (προέσθαι, πάντα] παντα προεσθαι pr. S, corr. ead.) — **34** ἑτέραν scr.: τὴν ἑτέραν; tum τοιαύτην scr. pro ταύτην (ταυτηνὶ Ar, itaque num τοιαυτηνί? τὴν. Cf. 31. — post ποιοῦμαι quaedam verba excidisse puto, quibus de Callicratis lite (§ 2) mentio fiebat;

ita quae sequuntur καὶ Καλλάρῳ κτἑ. ad Callicratem referebantur. — **35** addidi τοῖς ante ἴσοις; cf. 9; XLI, 14; supra p. IV. — ἰσχυρότατ' ἂν Dobr.: ἰσχυρότατα.

LVI. ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ.

Codd. S, FQ, Ar. In inscr. omisi βλάβης cum S, A, Harpocr. v. ἀμφοτερόπλουν. V. Att. Bereds. III, 1, 521, 1. Plenior est subscriptio in S: Δαρείῳ καὶ Παμφίλῳ κατὰ Διον.; item in A, additis post Διονυσ. verbis περὶ τῆς ἀρπαγείσης (i. e. ῥαγείσης) νεώς.

Demosthenis nomini uncos addidi.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Argum. a m. rec. S. — § **1** (δὲ post καταπλεύσαντος in libris additum, deletum in mg. ed. Par. a. 1570.) — **2** (πρὸς λόγον R.: πρὸς ὀλίγον.) — or. § **1** τὴν κατὰ θάλατταν Schaef.: κατὰ θάλ. τὴν. — μὲν post ἐκεῖνο om. A. — (προσέχει SFQ.) — βυβλιδίῳ S: βιβλιδίῳ. — (τὸ ἀργύριον] τὸ a m. pr. insertum in S.) — **2** (ποτὲ] τότε SQ.) — **3** τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — (τοὺς ante νόμους om. SFQ.) — **4** δῆλον pr. S δηλονότι. Cf. VII, 33. — **5** τοὺς ante τόκους om. A, ego etiam post τόκους addidi, coll. § 12 sqq. 22, al. — (ἐμπορίων] per diphthongum scriptum in S et hic et infra.) — **6** (πλευσεῖσθαι Dd.: πλευσεῖσθαι.) — **7** (Διονυσόδωρός τε] τε in mg. a m. pr. S) — **7** Παρμενίσκος post ὁ μὲν om. A. — ἔλαβεν A: παρέλαβεν — **8** διετίθεντο] συνετίμων Suid. v. συνετιμήθη. — **9** (ἐπ' ἔλαττον] ἐπ' om. S.) — secl. καθεστηκότα (cf. 8. 10) post τἀνθένδε (τἀνθάδε A). — προσσχεῖν A: προσέχειν. Cf. 21. — **10** πέρυσι οὖν λαβὼν ὁ A, sine δὲ et γὰρ; idem καταφρονήσας μὲν. — τουτουὶ] τούτου A. Cf. 7. — **11** (μηδαμόσε Dobr.: μηδαμοῖ. — (καταπλεύσεται Dd.: καταπλευσεῖται.) — (καὶ ἐπὶ R.: καὶ ὅτι ἐπὶ.) — **12** τὸ πρὸς μέρος] πρὸς om. A teste R.; cf. Rh. VI, 150. Sed Libanii (argum. § 2) πρὸς λόγον iam Schaef. comparavit. — **13** λαβεῖν A: ἀπολαβεῖν. Cf. 26. — **14** τέως SFQ, Suid. v. τέως: ἕως. — οὗτος δὲ ὡς ἑώρα] αὐτὸς δὲ ὁρᾷ schol. Plat. p. 224 Herm. Verum fort. ὁρᾷ, cf. φησὶ. — (ὀμόσει ομοσας SQ.) — (φησὶ] φήσει SQ.) — **15** ἀποδιδῷς (ἀποδίδως A: ἀποδῷς. Erat significandum, imperfectam sic fieri rem. cf. ποιεῖν. — **16** ὑπ' αὐτῶν] ὑπ' αὐτῶν τούτων recte fort. A. — ἐφ' ἑνὸς SFQ: ἐφ' ἑνί. Κἂν Schaef.: καὶ omnes. — (καὶ χρῆται] κέχρηται SFQ.) — **18** ὡς ἂν scr.: ὡς. Cf. XXI, 14; XXIX, 30, al. — **19** (τόλμαν αὐτοῦ] αὐτοῦ in mg. a m. pr. S.)

— **20** (ἀποτίνειν] ἀποτείνειν S; it. §§ 27. 38. 45.) — ἐν Ῥόδῳ] εἰς Ῥόδον A, cf. 23, qua ratione hiatus tollitur. Item § 21 κἀκεῖσε scribi potest pro κἀκεῖ (h). — μηδὲν A: οὐδὲν. — **22** (κελεύειν om. S.) — **23** οἶμαι πᾶσιν ὑμῖν] πᾶσιν οἶμαι om. ὑμῖν A. Cf. autem 28. — πλόϊμος SAQ hic et infra: πλώϊμος. — malim εἴς τε τὴν Ῥόδον. — πλὴν οὐκ] cf. XVIII, 45. — ὅταν δ' εἰς τὴν Ῥόδον] τὴν om. A, recte fort. — **24** αὐτοὶ ἦσαν κύριοι αὐτοὶ δὲ οὐ ταῦτα SFQ, ἦσαν κύριοι αὐτοὶ οὐδὲ ταῦτα A; αὐτοὶ ἦσαν κ., οὐ ταῦτα Dd. Ipse δὲ οὐ(κ) post ταῦτα transposui. — **25** (ἐπειδή ποτε S.) — (κατελείπετε S.) — τιμὰς τὰς A: τιμάς. — ἤλπιζον] ἔμελλον A. — **26** (σεσυγχωρηκέναι S.) — οὔθ' ὁ δοὺς οὔθ' ὁ πεισθείς R.: οὔθ' ὁ δοὺς οὔθ' ὁ πείσας γρ FQ, ὁ πεισθεὶς ἢ ὁ πείσας codd., del. ἢ ὁ πείσας Bk. Dd. Cf. XXI, 20. — κυριώτερον οὐδὲν A, recte fort. — **27** σὺ ante σαυτῷ om. A. Cf. Soph. O. R. 819 sq. — ἡμῖν] ὑμῖν A. — οὐκ εἶ δίκαιος A. — **28** (ἀφήκασι codd.) — **29** (ἀφεμένοις] ἀφιμένοις S, ἀφειμένοις FQ.) — **30** (μέν γε] μὲν γὰρ SFQ.) — ἀκαριαῖος A: ἀκέραιος. — προσκεκερδάγκασι A Herwerden. — (ἀφήκασι SAB.) — **31** (αὐτὸν] αὐτὴν S.) — (ἐμοί τε] ἐμοί γε SFQ.) — **32** σῶα] σῶς Dd. — (οὐκ ἀποδίδως] οὐ δίδως SFQ.) — **33** ἄνδρες SAB: ὦ ἄνδρες. — **35** τὸ ἀρχαῖον et ἀρχαίου, it. ἀρχαῖον 37 del. ci. Schaef. — **36** formulae verba utrobique post ΣΥΓΓΡΑΦΗ del. Dobr. Dd. Cf. ad § 38. Primis autem verbis: Ἀθήνηθεν . . Ἀθήναζε, finiebatur prima pars formulae; quae antecedebant aliquo modo interciderunt. Item quae sequebantur post initium alterius partis: σωθείσης δὲ τῆς νεὼς εἰς Πειραιᾶ (τὸν Π. A). — **37** (ταυτησὶ] ταύτης SFQ.) — σῶα] σῶς Dd. — **38** αὐτὸν om. A. — οὐ μὰ Δί' οὐ] οὐ μὰ Δία A. — (ταῦθ' A: διὰ ταῦθ'.) — ἀποδῷς . . ποιήσῃς scr.: ἀποδιδῷς . . ποιῇς (ποιεῖς A). Cf. παράσχῃς, in formula παράσχωσι . . ποιήσωσι, et XXXV, 12. — ἄλλο num delendum? cf. formulam. — (τοῦτο τὸ τῆς SFQ.) — ἐὰν δὲ . .] lacunae signa ego posui; nam haec quoque manca esse ex eis quae praecedunt apparet. Ceterum etiam haec del. Dobr. — **39** ὅπου A; cf. LII, 21. — σῶαν] σῶν Dd. — **40** ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — πλώϊμος Dd.; v. § 23. — ἀπέσταλκας A: ἀπέστειλας. — νῦν A Schaef.: νυνί. Cf. 45. — (προσκαλεσαμένων SFQ.) — **42** ἄλλον post διὰ τίνα deleverim. — **43** (ἐμίσθουν] ἐμίσθωσαν SFQ.) — **44** τοῖς οὕτως A: τούτοις οὕτως. Aut τούτοις τοῖς οὕτως. Cf. XXXV, 56. — κατορθώσωσι A: κατορθῶσι. — **45** τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — παράσχωσιν scr.:

παρέχωσιν (in A haec ἡ δὲ συγγρ. . . ἐμφανῆ omissa). — **46** (ἡμέτερα] ὑμέτερα S.) — **48** ἄνδρες S: ὦ ἄνδρες. — (οἴησεσθε οἴεσθε SFQ.) — συγγραφὰς] συνθήκας A (§ 11). — **49** καταπλεῖν A: πλεῖν. Cf. 11. — καὶ ante Διονυσόδωρος om. A. — **50** (μὲν ante συγγραφὰς om. SFQ.) — συμφέρει ταῦτα A.

LVII. ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΝ.

Codices eidem sunt atque or. LVI.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ] argum. a m. rec. habet S. — **1** (τῷ ψήφω S.) — εἰς τοὺς δικαστὰς scr.: εἰς δικαστὰς. — **2** (Εὐξίθεος εὔξιός SF.) — ἐπιδείκνυσιν scr.: ἐπιδεικνύει (h). Sunt sane, contra Libanii morem, quem in his argumentis sequitur, alii quoque nonnulli hiatus: πολῖταί εἰσιν, Εὐβουλίδου ἐχθροῦ ὄντος. — (μου] οὐ S.) — or. § **1** cum S om. ὑμᾶς post εὐνοϊκωτέρους. — μετὰ τῆς γ' scr.: μετά γε τῆς (br). — **2** (καθ' ἡμᾶς Schaefer: καθ' ὑμᾶς.) — **3** (ἱερῶν] ιε in lit. quattuor litterarum S.) — (ὄντες] ὅτε SFQ.) — **5** ἀκοῦσαί τι A; cf. XX, 117. 120. 136, al. — **6** extr. (ἅπαντες S). — **7** ἔγωγ' Ar: ἐγὼ (h). — **8** γραμμάτων Ar: γραμματείων, quod γραμματείου esse debebat. — **9** τοῦτο δ' ἦν] ἦν del. Herwerden. — **10** (ἐκεῖ οἰκούντων propter homoeot. om. S.) — (οὐ πλείους — ἦσαν om. pr. S [propter recurrens ἦσαν]; add. ead. Pro οὐ est in S οἱ teste Bk.) — **12** (γένοιτο Ar: προσγένοιτο, sed προς ut del. notat librarius codicis S, archetypi scripturam ut vid. referens.) — **13** ἐμοὶ δοὺς οὐδεμίαν FQ: οὐδεμίαν ἐμοὶ δοὺς (br). — ἐνέβαλον Ar. — **14** ἐψηφισμένων Ar: ψηφισαμένων. — χρῆσθαι Ar: χρήσασθαι. — **15** (ὀψὲ] litt. ψὲ in mg. a pr. m. S.) — ἦσαν Westerm.: εἴεσαν SQ, ἤεσαν F, εἴησαν v., ᾖσαν Dd. — (τὰ ὑμῖν Wolf: τὰ ἡμῖν.) — **16** Εὐβουλίδης] ὁ Εὐβ. falso Ar. Deleri potest. — γενήσονται] an φανήσονται? cf. XIX, 116. Sed v. etiam XVIII, 310. — **17** τί καὶ δίκαιον S: τί δίκαιον (br). — **18** (ἐξένιζεν Harpocr. s. h. v.: ἐξένισεν. Cf. infra ξενίζειν.) — (δεκελικον S.) — **19** (post τούτων hab. S πραγμάτων, sed ipse libr. ut delendum notavit.) — μάλιστα scr.: μάλιστ' ἄν. Cf. XVIII, 56. — (φράτερσιν Dd.: φράτορσιν.) — **20** (περὶ μὲν τοίνυν Ar: om. τοίνυν v. Cf. 22 sqq. 29. 39 sq.) — ἧς Ar: ἦν. — num secl. ἦν (br)? — ὑμῖν FQ: ἡμῖν. (Cf. 41.) — (κάλει δὲ SFQ.) — (Χαρισιάδην] χαρεισιάδην SFQ, χαρσιάδην Ar.) — (καὶ τῆς Λυσαρέτης SFQ.) — **21** ὁ Νικιάδης Ar: Νικιάδης. Articulus in hoc nomine non minus recte se habet quam in

τοῦ Θουκριτίδου καὶ τῆς Λυσαρέτης (v. etiam § 38). — (ἐπίλαβε] ὑπόλαβε FQAr, ὑπολέβε S, puncto super ε a m. rec. posito.) — **22** (Ἀθηναῖον add. Dobr. Dd.) — (τῶν ante πρὸς γυναικῶν om. SFQ.) — **23** κάλει δέ μοι . . καὶ τοὺς γεννήτας est in λέξεσι codicis Patmensis Bulletin de corresp. hellénique I, 152. — (φράτορας hic quoque libri et λέξεις quas modo dixi; et sic infra constanter.) — (συγγενῶν] συγγε in lit. S.) — **24** τῶν ζώντων συγγενῶν Ar. — (ὑμῖν ἐστιν εἰδέναι pr. S, corr. ead.) — **25** addidi ἂν post ὑποψίαν; post εἶχεν add. Schaef. — παρείχετο Ar: παρέσχετο. — προσῆκε Schaef.: προσήκει. — (εἴ γε] ειδε S.) — **26** ἐκεῖνον τὸν ξένον Ar, cf. 19. 48: om. τὸν v. Contra Schaeferum, qui τὸν οὐ πολίτην dicendum fuisse putat, cf. Soph. O. R. 397, Kühner Gr. II, 756. — **27** ἐστιν post πᾶσιν om. r, cf. XVIII, 97. — (post σχῇ add. περὶ τοῦ γένους codd., quae del. Taylor.) — μηδεὶς λόγος ⟨ἐδόθη, μηδ'⟩ ἐξῆτ.? — καλῶ Ar Sch.: κάλει. Cf. 30. 39. 65. 67. — **28** τιθέναι εἴασεν Ar: τιθέντας ἐᾶσαι. Fort. τιθέναι τιν' εἴασε. — **29** puto τούτους ὡς ὄντας. — **30** τὸ ψήφισμα scr.: τὰ ψηφίσματα. Illud scilicet populiscitum, quo hae διαψηφίσεις et haec iudicia de ἀποψηφίσεσι constituta sunt (§ 7); quo etiam hoc cavebatur, ne quis in iudicio quae extra causam essent proferret (ibd. et § 33. 59 al.). — (κακηγορίᾳ Wolf: κατηγορίᾳ.) — τῶν πολιτῶν r et pr. A: ἢ τῶν πολ. (h). — (ὀνειδίζοντί SQ.) — **31** τοῦ ante μὴ Ἀθηναίους om. Ar; sed cf. 33; Stix Progr. Rottweil 1881 p. 25. — ἡμᾶς εἶναι Ar: εἶναι ἡμᾶς (h). — **32** (ὥστε ψηφίσασθαι SFQ.) — πάλιν τὸν αὐτὸν Ar et γρ FQ: πάλιν (br). — **33** ἐγὼ ante τύχω est in SFQ, post μηδενὸς (br) in Ar. Num delendum? — (περιὼν hic quoque SFQ.) — σκοπεῖτε δέ scr.: σκ. δή. Cf. XVIII, 48. — **34** (ἐξετάσαντες SQ.) — (αφεθη SQ.) — (οὐδέν, λελοιδ.] ουδέναελοιδόρηκε S.) — (ὅτι οὐ] τι SFQ.) — τοῦτο γὰρ] τοιοῦτο γὰρ? cf. Aristid. I, 734 Dd.: τοιοῦτον γάρ ἐστιν ὁ δυνάστης, μηδένα τῆς ἴσης τιμᾶσθαι. — αἰτιᾶσθαι Ar: αἰτιάσασθαι. — **35** ἐπεὶ A: ἔπειτα. Cf. 32. 60. 63. — ἐροῦμεν] mal. ἐρῶ. — **36** προσήκει Ar, cf. 24. 69: προσῆκεν. Cum imperfecto plane locus non sit, ne hiatum quidem vitavi. — (ἃ οὗτος] ἐὰν SFQ, ἂν οὗτος Ar.) — δικαίως scr. coll. 69. 61: δικαίαν. — (θέσθαι SQAr.) — **37** (Ἀμυθέωνι] ἀμυνθεωνι et sic deinceps S.) — **38** (στρατευσάμενος pr. S.) — **39** secl. καὶ ὁμομήτριον, quod nemodum explicavit. Oportet Euxitheum, cuius nomen ipse actor accepit, per matrem suam cum paterna familia actoris coniunctum fuisse.

— addidi τῷ ante ὁμοπατρίῳ, cf. XLVIII, 20. — **40** (φρατέρων τῶν Saupp. coll. § 68: φρ. καί.) — (μαρτυρίας post δημοτῶν Ar, ante τῶν φρατ. v., utroque loco S.) — (Κλεινίαν] κλινιαν S, it. κλινίαν 42 et κλινιον 44.) — **41** (τὸν Θούκριτον SFQ.) — ὑμῖν scr.: ἡμῖν. Cf. 20. — **42** (τιτθιας S.) — **43** τ' αὐτὴν καὶ scr.: ταύτην καί. — **44** (τουτωνί] τούτων SFQ.) — ψηφίσαισθε Lamb.: ψηφίσαιντο SFQ Dd., ψηφίσαιτο A. — (αὐτοῦ] αυτων pr. S, αυτου corr., sed deinde totum vocabulum deletum est.) — (ᾔδεσαν τὴν post R., qui ᾔδ. ἀστὴν τὴν ci., Dd.: ᾔδ. αὐτήν.) — **45** (τύχης Ar et γρ FQ: ψυχῆς.) — δουλικὰ κ. ταπεινὰ πράγματα] δ' οὖν κακὰ πρ. Stobae. flor. 46, 72. Hinc secl. καὶ ταπεινά. — ἔγωγ' scr. coll. § 7: ἐγὼ (h). — (ἔριθοι] ιερειθοι S, lit. ι ante ερ deleta.) — **46** ἀστῶν ed. Ald. Dobr.: ἀστὸν. — ὄντα καὶ κεκληρον. Ar. — **47** δεῖν ἄν scr.: ἔδει ἄν (h). — τούτους om. Ar. — με scr.: ἐμὲ (br). — ἅπαντα χρόνον (49) scr.: χρόνον ἅπαντα (br bis). — **49** (εισπεπηδωσιν S.) — (παρωξύνετο SFQ.) — secl. μοι (h et br). — **50** (ἐμαυτὸν] εἰ ἐμ. SFQ.) — **51** (ἂν post οὐ γὰρ et post ἐζήτησα om. SFQ.) — (ξένον καὶ ξένην pr. S, corr. ead.) — **53** (εἰ νόθος] ἢ νόθος SQ.) — **54** πατρῷον μ' ἦγον scr.: π. ἦγον (h). Ἦγον del. Schaef. — εἰσήγαγέ με SFQ: εἰσήγαγεν ἐμέ. — **55** ἐγγράψας scr. (cf. καταθείς — ποιήσας): ἐνέγραψα (br). — (ἀλλ' ἁπλῶς] ἀλλὰ πῶς SFQ.) — ὁ τοῦ πατρὸς ὁ ἐμὸς codd.: ὁ πρὸς πατρὸς (Valcken.) καὶ ὁ ἐμὸς Dd. Ipse R. secutus ὁ post ἐμὸς addidi. — τις ὑμῶν Ar; sed cf. 67. — **56** τίν' ἂν ἄλλον Ar: τίν' ἄλλον ἂν (num.). — ὀμνύντας Ar: ὀμνύοντας. — ἀπεψηφισμένων Ar: ἀποψηφισαμένων. — παρ' ὑμῖν Ar: παρ' ὑμῶν. — **57** πολλὰ γένοιτο κἀγαθά? (br). Cf. LIV, 41. — ἀφῃρεῖσθε scr.: ἀφῄρησθε. Cf. ἀπεστερεῖτε — ἐξηλέγχετε. — (ᾧ καὶ cod. Bodl. ap. Tayl.: ὃ καὶ v., καὶ Ar.) — **58** ἐπαινεῖν ἄξιον F: ἄξιον ἐπαινεῖν (br). — **59** εἰς αὐτὸ scr.: αὐτὸ. Cf. 7. 60. — **60** (διαψηφίσασθαι om. S.) — **61** (τινας] τας pr. S, corr. pr. ut vid.) — πάλιν με scr.: πάλιν ἐμὲ (br). — **62** διαψηφίσει Wolf: δοκιμασίᾳ Ar Dd., διαδικασίᾳ v. — προκρίναντές με scr: προκρ. ἐμὲ. Cf. 47. 54. — **63** (διηρπάκεσαν Dobr.: διηρπάκεισαν.) — **64** καὶ ὅτι γε Ar: καὶ ὅτι. — περιόντες hic quoque SFQ. — ἕνεκα Ar (ante ταῦτα): ἕνεκεν. — ἕνεκα (ante πρὸς) scr.: ἕνεκεν. — **65** τὸ ἐν ἀγρῷ scr.: ἐν ἀγρῷ. — **66** πεπραγμένα Aristid. p. 371 W.: διαπεπραγμένα. — καί εἰσιν sine ἅ Aristid. — νομίζετε] ὑπολαμβάνετε (br) Aristid. — **67** interrogandi signum posui post ἐμοί. — τέτταρες (br) si verum, cum Westermanno in § 21 lacunam

esse statuendum est. Consobrinarum quoque viri illic nunc desiderantur (cf. ad § 39). Alioquin τρεῖς pro τέτταρες reponere facile est. — αὐτῷ Ar (Westerm.): αὐτῶν. — **68** (Δαμοστράτου Dd. ex § 37 sq.: Δημοστράτου.) — ἀδελφιδοῦς (Reiske), εἶτα τοῦ ἑτέρου ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί Westerm.: ἀδελφοὶ δύο, εἶτα τοῦ ἑτέρου ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί (υἱοὶ δύο r) Ar, ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί cett. codd. Dd. Cf. 38 sq. — ἀνεψιαδοῦς Westerm.: ἀνεψιοὶ αὐτῆς. — **70** ὄντων post τοσούτων om. Ar. — προλιπεῖν Ar: προλείπειν. — (ταφῆναι] σωθῆναι S.)

LVIII. ΕΝΔΕΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΚΡΙΝΟΥ.

Codd. eidem sunt.

In inscr. Θεοκρίνου v., Dionys. Dinarch. 10; Harpocr.; at Θεοκρίνους A, quod fort. restituendum. Cf. § 17. 53, ubi forma in -ους (illo loco cum Ar) restituta hiatus tolluntur. Dativus Θεοκρίνῃ legitur §§ 44 (Ar —ει). 54. 60. 68; vocativus Θεοκρίνη 6. 25, quocum cf. Ξενοπείθη XXXVIII, 16. 24. Certum est, nomen ab origine tertiae declinationis fuisse; cf εὐκρινής, et ap. Dorienses Θοκρίνης, εος (Bechtel Dial.-Inschr. Megar. nr. 3025 v. 63 sq.); sed nimirum illa aetate dudum Attici nomina in ης, ου cum nominibus in ης, ους confundere coeperant. Herodianus ap. Dem. Θεοκρίνου legisse videtur; docet enim (I 71; II, 638. 685 L.) nomen Θ. propter similitudinem illorum quale est Λεπτίνης primam decl. sequi, sicut Ὑπερείδης propter patronymicorum.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. **Argum. a m. rec. habet S. — § 1** (**post** λέγειν lacunam indicavit Wolfius; excidit enim secundae commemoratio legis, **τὸν ἁλόντα κλοπῆς ἱερῶν χρημάτων ἄτιμον εἶναι.**) — **2** (**Ἐπιχάρης] ἐπίχαρις** S.) — (**ἐνέδειξε** Wolf et Iurin.: **ἔδειξε.**) — (**Μίκωνα** Dd.: **νίκωνα** F, **Μικίωνα** v.) — (**ἐλευθέραν** S, id. τὸν **Θεοκρίνην** pro **τοῦ Θεοκρίνου.**) — or. § **1** ἡμῶν om. Ar. — **τιμωρήσασθαι** Ar: **τιμωρεῖσθαι.** Cf. **ἀμύνασθαι 2.** — **3** (**προσδέδομαι** S, lit. **σ** deleta.) — **4** om. **μοι** post **μή τις ἄρα** cum A. — 5 **οὗτος** scr.: **οὑτοσί,** quod de adversario per se sine nomine non ponitur. — **ηὑρίσκομεν** scr.: **εὑρίσκομεν.** — addidi **πρῶτα** post **ταῦτα.** — **τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι** A: **ποιήσ. τ. ἀρχὴν.** — Μικίωνος (et sic infra constanter) Ar. — (ΝΟΜΟΣ] **φάσις** SA, sed sec. Bk. **νόμος φάσις** S ut B.) — **6 οὗτος** v.: **οὑτοσὶ** SDd. (h). — (τούτων] τουτω S.) — **γε** post **ἐπεξίῃ** addidi (h.). — (**καθυφιῇ** Bk.: **καθυφείη.** κάθυφι in S scripserat librarius, sed prius-

quam η adderet, ι in ει mutavit.) — puto φημὶ δὴ κατὰ τοῦτον (scil. τὸν νόμον) ἔνοχον εἶναι τῇ ἐνδείξει, cf. 22. — (φήναντι SQ, φήσαντι A.) — (Χολλείδην Turr. Dd.: Χολλίδην.) — **7** μετὰ τούτου] μετ' αὐτοῦ A. — τὰ μὲν A: καὶ τὰ μὲν. — (ἐξομνύεσθαι SQ.) — (μὴ] μηδ' SQ.) — **8** οὗτος Ar: οὑτοσὶ. Cf. ad 5. — (ἐμπορείου S.) — secl. ἡ φάσις (h). — **9** post μαρτυρίαν om. λέγε cum A. — (ἐμπορειου hic quoque S; it. 26.) — κάλει δὴ Ar: κ. δὲ. — **10** puto ἔφηνεν ὦ ἄ. δ. (h). — οὔθ' ὑπήκουσεν οὔτ' ἐπεξῆλθεν A. — post μαρτυρούντων om. τούτων cum A. — ἃ κελεύει A: ὅσα κ. — **11** (γεγενημένα Dobr.: τὰ γεγ. v., ταῦτα γεγ. A.) — παρὰ ταῦτα v.: παρ' αὐτὰ (παραυτὰ) SFQ. — **12** τῶν νόμων ἃ κελεύουσι A: τοῦ νόμου ἃ κελεύει (h). Propter hiatum ipsum pluralem orator usurpavit. — τι πεποιηκότα] τι πεπεικὼς αὐτὸν Dobr.; εἰδώς τι πεπ. Hertlein, qui del. mav. πεποιηκέναι. — ἂν ὀφείλοι Ar: ὀφείλει. — secl. αὐτὸν, quod post δικαίως est in Ar. Manente αὐτὸν praesens φαίνει κ. προσκ. rationem non habebit. — ante ὁπότερον om. τοῦθ' cum Ar. — (συκοφαντεῖ Ar: καὶ συκοφ.) — **13** πράττων Wolf: πράττοντα. — (τούτοις] τοῦτο SFQ. Cf. LVII, 53 de sententia tota.) — (ἐξὸν] ἐξ ὧν SFQ.) — ἡμίσεα v.: ἡμίση SQ. — **14** puto δύο μὲν τοίνυν τούτους νόμους παραβέβηκεν (h). Cf. XXIII, 73 sq. (70. 75). — (τρίτον A: τὸν τρίτον.) — (τῳ post ἐπωνύμων add. Ald.; cf. 15, ubi iterum om. A. Τινὶ hic post θεῶν add. Ar.) — **15** (ἢ τῶν] ἦν τῶν SFQ.) — οὗτος in mg. a m. pr. S. — (κωλύσουσιν codd.; corr. in mg. ed. Paris. a. 1570.) — **17** ἐγράφετο A: ἐγράφετε SFQr, γράφεται mg. ed. Paris. a. 1570 Dd. — Θεοκρίνους A: Θεοκρίνου (h). — κατετάξατο] ἐτάξατο Herwerden — (ἔχει] ἔχειν S.) — Σκιρωνίδης] Κριτωνίδης A. — **18** προσελθὼν γὰρ scr.: πρ. δὲ. — ἐκτείσειν hic S, et 19 ἐκτετεικότος et ἐκτεῖσαι. — Λεωντίδας κτἑ.] Arn. Schaefer sic: Λεωντίδαι ἡμᾶς τοὺς . . ἐπαινέσειαν μᾶλλον. Nam collaudatus videtur esse Theocrines hoc decreto tribulium, quod sua sponte professus erat se hoc vetus debitum exsoluturum. Mihi ἡμᾶς necessarium non videtur; Λεωντίδαι τοὺς . . ἐπήνεσαν ἂν μᾶλλον ⟨εἰκότως⟩ sententiae quam quaerimus suffecerit. Cf. Th. Thalheim, Quaest. Dem. (Schneidemühl 1889) p. 13. — **19** (ἕτερος ante νόμος omissum cum S. Cf. tamen XXIII, 71. 74. 76. 77.) — **20** (οὐδὲν R.: οὐδὲν μὲν.) — **21** (τόν τε νόμον] τε additum ex Ar.) — **22** (προσδοκᾶν γε A [cf. 27. 62]: γε προσδοκᾶν.) — (ὑμῖν ὀφείλειν A(R.).) — **23** (λοιπὸν] λοιμὸν errore Dd.) — αἰτιάσασθαι A. Cf. LVII, 34. — ὑπολόγου i. e. ὑπὸ λόγου S. Cf. Dinarch. I, 14; III, 17. — **24** ante τῶν πρεσβυτέρων om. παρὰ cum A. Cf. 62. — puto συνεχῶς γ' οὖσι. — (προϊεμένους SBr et pr. A.) — παραβαίνωσιν A. — **25** (τοὺς ὑπὸ] τοῖς ὑπὸ S.) — τούτων A: τούτου. Cf. mox Θεοκρίνη καὶ πάντες οἱ κτἑ. — οἷς . . ἐπακολουθήσετε A: οἷς ἂν . . ἐπακολουθήσετε cett., οἷς ἂν . . ἐπακολουθήσαιτε Bk. Dd. — **26** πεποιηκυίας] πεποιηκότος καὶ τούτου διὰ A Bk., quod si verum mox αὐτὸν (Bk. post Tayl.) pro αὐτὸν reponendum. — ὀλίγον πρότερον sine τι (post ὥσπερ) SFQ. — **27** μὲν post οὐ διὰ om. A. Cf. 30. — seclusi ἄνθρωπος, quod ante παρ' ὑμῖν est in A. Cf. supra τοιοῦτος ὤν. — (οὐσῶν om. SFQ.) — (πρόσεισι] προσεισιν vel πρόεισι SFQ.) — αὐτοῖς post πάλιν A. Deleri potest. — **28** με δεῖ] δεῖ με Ar. Deleri potest με, cf. Dinarch. I, 45. — (ἀναμνησκομένους S.) — secl. χρόνῳ (h). — ζητήσας Turr.: ζητῆσαι SFQ, ἀναζητήσας A. — **29** (ἦρχεν om. S.) — ἔπαθεν ἐκεῖνος, οὗτος A(R.), non male. — (προκαλεῖσθαι SFQ.) — **30** φησὶ A: φήσει. — (τῶν ante παρανόμων om. S. Cf. 33, ubi item excidit in edit. Ald.) — (ἐπιβουλευόμενος SFQ.) — ὁ πατὴρ Χαριδήμῳ A: Χ. ὁ πατὴρ (h). — υἱῷ] υἱεῖ A. Seclusi (h); item LIX, 108 ad τοῦ Μηδείου in quibusdam codd. υἱοῦ additum est. — **31** αὐτὸν υἱὸν] υἱὸν αὐτὸν A. Deleri potest υἱὸν. — μετὰ τοῦ Πολυεύκτου A: om. τοῦ v. Cf. 19. 21 Κηφισοδώρου . . τοῦ Κηφ. (h. e. Cephisodori eius quem dixi). — βοηθήσοντι A; cf. 32. — **32** ταῦτα καὶ scripsi: τοιαῦτα καὶ. — τὴν λῆξιν A: πρὸς τὴν λῆξιν. — διακοσίας A: τὰς τριακοσίας (τινας τριακ. Thalheim l. c. [v. ad § 18], quem miror ne commemorare quidem lectionem cod. A). — τῷ πατρὶ ἐτιμήσατο] transponendum aliquo modo videtur (h). — **33** οὗτος] οὑτοσὶ SFQ Dd., v. ad § 5; ceterum ᾔτει αὐτὸν οὗτος Ar. Pluribus rationibus hiatus tolli potest. — Θεοκρίνης οὑτοσὶ ταῦτα A; idem τούτῳ ταῦτα. — **34** (ἂν post γραφὴν add. Taylor.) — καθυφεῖκε (pro —ῆκε) etiam pr. A. — τὰ παράνομα ci R.: παράνομα. Est sicut τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν. Cf. 45 sq., Mus. Rhen. XLIV, 20 sqq. — puto ἀναιρεθῶσι γραφαί (h). — πάντες εἰσίν A: εἰσι (h). — **35** (μοι] σοι S, om. Q.) — Ἀντιμέδων S: Αὐτομέδων. — τὰς ἄλλας A: τὰς τῶν ἄλλων. — καὶ τὰς Ὑπερείδου A. — καὶ τὴν Δημοσθένους A Dd. — παρὸν (= παρ' ὧν) οὐδ' ἂν ἀξιῶσε (= ἀξίωσαι) λαβεῖν οὐδείς γρ Q. — **36** (μηδὲ in mg. a m. pr. S.) — ἐσκεψάμεθα A: ἐπεσκεψάμεθα. Cf. LX, 37 v. l. — (καίτοι γε τὰς SFQ.) — (προφέρειν SFQ.) — puto τῆς ἐνδείξεως ⟨ἕνεκα⟩. — (ante ΓΡΑΦΑΙ deletum ΨΗΦΙΣΜΑ cum A.) — **37** ἢ ante κερδαίνει addidi cum Ar. — (οὐδὲ προσέχειν Dobr., coll. Ar. Plut. 151: οὐ προσέχειν A;

οὔτε πρ. cett.) — τοῦτο δὲ] καὶ τοῦτο A. — αὐτῶν post ἐφιλίππιζον A. — (τὸ post τοῦτο om. SFQ.) — **38** (*Αἰνίους*] ἐνίους hic S cum ceteris, quod 37 omnes praeter S praebent.) — (extr. δ' post ἄλλος om. SFQ.) — **39** οὖν] οὖν τοίνυν A; itaque fort. τοίνυν verum. — παρὰ πάντας A: παραβάντας. — ταύτας A: ταυτασὶ (h). — **40** (ἑωράκατε codd.) — (τοῦ δικαστηρίου SFQ.) — διαλιπόντας A, γρ F: διαλείποντας. — συνδεκατίζοντας Schneider Schaefer: συνενδεκατίζοντας A, ἐνδικάζοντας SFQ, ἐνδεκάζοντας Harpocr. s. v. Dd. Sed altera quidem explicatio Harpocrationis, ἐν τῷ αὐτῷ τὴν δεκάτην ἄγοντας, ad lectionem συνδεκατίζ. potius spectare videtur, cuius mentio exciderit. — ἄξιον θαυμάζειν A: θαυμάσαι ἄξιον (h). — **41** (εἰ μὴ] μὴ om. S.) — δεῖν del. Hirschig. — (συμπλέξας] συμπεξας S.) — τούτους del. Schaef.; τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν τούτους Ar. — (νέοις Ar: τοῖς νέοις.) — **42** (ἑταιρείας F: ἑταιρίας.) — ὑμῖν δῆλον A. — καλείτω γὰρ? (h). — (οὑτοσί] οὗτος SFQ.) — τὸ δ' αἴτιόν ἐστι scr.: τὸ δ' αἴτιόν ἐστι τούτου Ar, τούτου δ' αἴτιόν ἐστι v. Dd. — ἀλλὰ τοῦτον SFQ: ἀ. τὸ τουτονὶ. — **43** (ἀλλὰ] ἄλλο SFQ.) — (ἐπεγράψαντο S.) — (ὡς] τιωσ S, om. Ar.) — (περιιόντα [περιόντα] sine τὸν SFQ.) — εἴακε Ar: εἴασε. — (post φενακίζουσι om. ὑμᾶς Ar (Schaef.); sed cf. Dinarch. I, 99.) — **44** μηδ' ὑμᾶς] ὑμ. μηδὲ Schaef.; del. fort. ὑμᾶς. — Θεοκρίνει Ar: Θεοκρίνῃ. — ἐχθροί εἰσι] εἰσιν ἐχθροὶ? (h). — αὐτὸν ἐκεῖνον Ar: ἐκ. αὐτούς. — γε post εἰσὶ δὲ om. S. — **45** (ἐμοὶ] ἐμοῦ SAr et γρ FQ.) — ἠρόμην Ar: ἐροίμην. — τοὺς τὰ παράνομα FQ: om. τὰ SAr. Cf. 34. 46. — (εἴ τις] ἐπειδὰν εἴ τις SFQ.) — **46** (πότερον] ὁπότερ' οὖν S et γρ Q.) — secl. φήσει ἂν γράψασθαι (h). *Μὴ* φήσει ἂν γράψασθαι est in Ar, φήσει (φησὶ S) μὴ γράφεσθαι in SFQ. Opponitur mox εἰ δ' ἐγράψατ' ἄν. — τοὺς τὰ παράνομα Ar: om. τὰ SFQ. Cf. 45. — (verba εἰ δ'.. γράψαντος propter homoeotel. om. S.) — (δ' ἐγράψατ' mg. ed. Par. a. 1570: δὲ γράψαιτ'.) — ἂν post κωλύειν om. SDd. — **47** μήτε κοινὸν v.: μήτ' εἰς κοινὸν S, γρ Q, Dd. — puto φήσειν pro φήσει (h), et mox διεξιέναι. — ποιεῖν αὐτῷ ArFQ: αὐτῷ ποιεῖν (h). — **48** γεγραμμένοι v.: ἐπιγραμμένοι S, ἐγγεγραμμένοι pr. BF, ἐπιγεγραμμένοι Q, corr. BF, Dd. (h). Cf. XXIV, 181 v. l. — **49** ἀπ' ἐκείνης κελεύει v.: κελ. ἀπ' ἐκείνης SDd. (h). — (ἀφ' ἧς ἐὰν S.) — (ὂν post πᾶσι δῆλον add. Bk.; in Ar post νόμου δῆλον falso ὂν additum.) — putes scribendum ὅτι κελεύει, ἀφ' (cf. 52); sed v. 15. — **50** τοῖς ἐγγεγραμμένοις scr.: τοὺς ἐγγεγραμμένους (γεγραμμένους Ar). — ἀπὸ τοῦ μηδ'] ἀπὸ τούτου μηδ' SFQ. — ἀπαλείψουσιν scr.: ἀπαλείφουσιν. — puto ἀπ' ἐκ. ὀφείλειν κελεύει, cf. 49 (h). — **51** (ἀγραφείου utroque loco Ar, priore S quoque. Item § 52 Ar.) — (γράφῃ [γράφει Dd. ut solet] om. S et γρ Q.) — (καὶ μὴ ἐκτείσαντες om. S.) — **52** puto ἀκ. ὦ ἄ. δ. τοῦ ν. (h). — τῇ πόλει τὸ ὄφλημα Ar: τὸ ὄφλ. τῇ πόλει (h). — κατὰ τούτων S et γρ B (κατὰ τοῦτον γρ FQ.): κατ' αὐτοῦ (h). — οὓς ArFQ: οἷς. — ἔξεστι τιμωρεῖσθαι v.: δεῖ με τιμωρήσασθαι S et γρ FQ. — εἰσελήλυθας A: εἰσελήλυθα. — (ἀπολογεῖ Dd. ut solet.) — **53** (αἰσχύνεται SFQ.) — Θεοκρίνους scr.: Θεοκρίνου. Cf. 17. — **54** (οὕτως S.) — Θεοκρίνει scr.: Θεοκρίνῃ. Cf. 44. — **55** πάντων Ar: ἁπάντων (h). — τηρητέον ἐστὶ Ar. Deleri potest ἐστί. — τῷ πράως scr.: αὐτοὶ πράως. — τι τούτοις Ar (qui antea μηδὲ συνειδέναι): τούτοις; om. Ar ὧν πράττουσιν. — **56** δήπου] που Ar; eid. Τηνίους (ποτ' ἐνίους pro δήπου Μηλ. γρ Q). — (ὦ Μοιρόκλεις] ὁ μῦροκλεισ S [puncta et acc. a m. rec.].) — εἰσεπράξαμεν S, εἰσπράξαμεν pr. Q. — ἐάσουσι(ν) A et γρ FQ: ἐᾶσαι. — **57** νομίζων εἶναι FQ. Deleri potest εἶναι. — **58** post βλασφημεῖν om. με cum S. — οὕτως om. Ar. — (προσταχθὲν] πραχθὲν S et γρ FQ.) — **59** μόνος δὲ SFQ: μόνος δ' ᾗ. — νῦν om. A (propter συμβέβηκε). — ἔνοχον εἶναι Ar: εἶναι ἔνοχον (h). — ἐθέλει] θέλει Ar. — παρρησίας] ὀρρωδίας Herwerden. — **60** ἐν ὀλίγῳ A: ἐν οὐκ ὀλίγῳ. — καὶ παρὰ A: καὶ τὰ παρά. — Θεοκρίνῃ h. l. omnes. — **61** puto ἀγῶν' ἀγωνιζόμενοι (h). — κἂν ἡντινοῦν A: κἂν ἄλλην ἡντινοῦν. — (κατὰ τοὺς νόμους S (teste Bk.) A: καὶ τοὺς ν.) — σαφῶς codd.: σοφῶς Taylor Dd. Cf. XIX, 206. — **62** (ὑμᾶς post ἐπιλείψουσιν add. S et γρ Q, ἡμᾶς γρ F.) — ἐστιν post τοὐναντίον γάρ et γὰρ post τότε solus S habet. Cf. 42. — ἐπολιτεύοντο] ἐμπολιτεύονται Ar. — (ἀλλὰ .. λαμβάνουσιν in mg. a m. pr. S. Pro ἐκεῖθεν S et γρ FQ λέγοντας ἀεί.) — **63** θαυμαστόν v.: θαυμάσιον S(br). Brevium in hac parte orationis aliqua cura conspicitur, v. Att. Ber. III, 1 p. 444. — περιόντες FQ. — ὡς ἄρα ἀβέβ. Ar, cf. 24. — (ὥσπερ Bait.: ὡς.) — extr. ἐστιν post οὐδέν del. malim. — **64** κακόν τι βουλόμενοι Ar: βουλόμενοι κακόν τι. — **65** δ' ἑνί τῷ γε scr.: δ' ἑνί γέ τῳ (br). In S δενγε est, omisso τῳ. — (διώσασθαι R.: διασώσασθαι SFQ, δ' ἴσως ἰάσασθαι Ar.) — βουλομένων ποιεῖν v.: ποιεῖν βουλομένων. Cf. 64. — ἀγοραί (br)] fort. συνήγοροι. — (ῥώμας] γνώμας SQ et pr. F. — πλουσίους] πράους Ar, et profecto etiam οἱ διδόντες sunt πλούσιοι. Sed neutrum legisse videtur Dio C. XLVI, p. 297 C: φίλον μὲν μόνον τὸν τὸ πλέον ἀεὶ διδόντα,

ἐχθροὺς δὲ δὴ πάντας τοὺς ἀπράγμονας . . νομίζων. Hinc *καὶ πλουσίους* circumscripsi. — **66** *ἡμεῖς δὲ δὴ* Ar: *ἡμεῖς δὲ* (br). — **67** (*μὲν* post *Ἀριστοκρ.* add. SFQ.) — *Σκελίου* Kirchh. ex C. I. A. I, 418: *Σκελλίου.* — (*θεῖος*] *θιος* SFQ.) — *τοῦ ἐμοῦ πάππου* Ar. — (*Λακεδαιμονίοις*] *Λακεδαιμονίους* pr. S.) — *Λακεδαιμονίους* SA: *τοὺς Λ.* v. — (*ὑποδέχεσθαι* Ar: *ἀποδ.* SFQ.) — **68** *Θεοκρίνει* scr.: *Θεοκρίνῃ.* — *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ.* — *γε* post *ὑμᾶς* addidi cum Ar (*τε* est in γρ Q). — (*λέγοντας* SQ et pr. F.) — *διατέθεικεν* omnes. — (*δεδομένης*] *μεταδιδομένης* S. Cf. IX, 3.) — **69** *εἰ μηδὲν ἄλλο* A: *εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο.* Cf. VIII, 62, XIX, 95 (*καὶ εἰ*); L, 16 (*εἰ μή τι ἄλλο*); *εἰ καὶ* in omnibus codd. est LV, 21; v. etiam prooem. V. — *αὐτῆς* ante *τῆς* om. A. — (*γενέσθ' αὐτῷ*] *γενέσθαι* S.) — *οἷος ἡμῶν οὗτος ἐγένετο* r. — **70** post *μετρίου τινὸς* om. *τιμήματος* cum Ar. — post *τῷ πατρί* add. *τῷ ἐμῷ* SDd. — *ὑμῶν καὶ*] *καὶ* F, *ὦ δικασταὶ καὶ* r, *ὑμῶν ὦ δικασταὶ καὶ* A, *ὑμῶν* S. — *ψηφίζεσθε* v. Dd., *ψηφίσασθαι* A. Cf. XXVIII, 20; XLII, 32.

LIX. ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ.

Codd. S, FBQ, YOvr.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. § 1 *καὶ τοῦτον*] sequebatur nempe ap. Libanium haec oratio post XXV. XXVI; v. argum. XXV. — or. § 1 *πολλὰ μὲν ἦν τὰ παρακαλοῦντα ὦ Ἀθ.* Rufus W. III, 452. — *καὶ ὡς εἰς τοὺς ἐσχάτους* Frohberger (Philol. XXIX, 635) coll. quae praecedunt *κινδύνους τοὺς ἐσχάτους*, tum §§ 6 sq. 53 al.: om. *τοὺς* codd. — **2** *κοινωνεῖν* ⟨*δεῖν*⟩ ci. Dd.; *κοινωνεῖν* YDd., *καὶ κοιν.* v., *κοιν. χρῆναι* Wolf. — **3** (*ὑστερίσασι* Y et pr. S [corr. ead.].) — (*προεμένους* SQ.) — **4** *λέγον* Y: *λέγων.* — (*θεωρητικά* S.) — (*βούληται*] *βούλωνται* S cum pr. Q. Cf. 13.) — **5** (*εἰπὼν* F et γρ Q: *εἴπας.* Cf. 27.) — (pro his *τοὺς δικαστὰς δίκαιον ὀργίζεσθαι* lacunam totidem fere litt. hab. S; *τοὺς δημοκρατουμένους δεῖν ὀργίζεσθαι* Y.) — (verba *ὡς ὦφλε . . ἐτῶν* huc cum Sauppio transposuit Dd.; in libris leguntur post *ψευδῆ* § 9, a quo loco alienissima esse animadverterat Iurinus.) — **6** comma post *ἐκείνου* posui: erat post *ἐμήν*, ubi locum non habere vidit Schaef. — **7** num *μὴ ἂν* ante *δυνηθῆναι* addendum? Sed cf. 92. — (*ἐνάτης* Orv: *ἐννάτης.*) — **8** post *δυνηθῆναι* om. *ἂν* cum Schaef. — **9** (*ψευδῆ*] v. ad § 5.) — *παρασκευασάμενοι* mg. Q pro —*νος*, *κατασκευάσαντες* γρ FQ pro —*σας*, *προεῖπον* corr. FQ pro —*πεν*. Quae recepi propter sequentia *καὶ ἔλεγε κτέ.*, ex quibus apparet antea de pluribus sermonem fuisse. — (*ὡς*

Κυρηναῖοι εἴησαν] lacuna verborum omissorum capax est in Sr; σ. λ. hab. cod. v, *ησαν* Y.) — **10** (ante *ἐξώλειαν* om. *ἀρώμενος* cum R. Dd.) — (*εἶδεν*] *οἶδεν* SFQ.) — (*πεντακοσίων* R.: *π. δραχμῶν*; sed *π. δικαστῶν* mg. Q.) — **11** (*αὐτοὶ* in mg. a m. pr. S.) — (*ἦν*] *ἂν ἦν* SY et rc. F.) — **12** puto *ἁπάντων* ⟨*τῶν*⟩ *ἀεὶ προσιόντων* (AIEI). Tum *προσιόντων μοι* Schaef.: *προσιόντων τέ μοι* (vel *τ' ἐμοὶ*) codd., *πρ. ἐμοὶ* Taylor Dd. Cf. XXI, 2. — *τραπέσθαι* Y: *τρέπεσθαι.* — *ὑπ' αὐτοῦ* om. rv. — *κηδεστοῦ* R.: *κηδεστῶν.* — **13** *ἀφῃρεῖτο* Y: *ἀφῄρητο.* — (*φράτερας* Dd.: *φράτορας.*) — (*ἑταιρῶν* Y et corr. F, B. A. 140, 5: *ἑτέρων.*) — **14** *αὑτηὶ* scr.: *αὕτη.* It. §§ 17. 20. 22 (*αὐτῆι* Y, *αὐτηί* Herwerden). 24. 44. (48.) 55. 63 sq. 72. 118 sq. — *τουτῳὶ* scr.: *τούτῳ.* — **15** (verba *καὶ μεμέληκεν . . ἀκριβῶς* huc transposuit cum Schaef. Dd.: legebantur post *Στεφάνου τουτουί*, loco ut Bk. animadvertit alieno.) — (*τουτουί*] *τούτου* SY.) — (*καὶ τῆς ἀπολογίας* om. S.) — **16** (*ταυτησί*] *ταυτη* om. pr. S, suppl. ead.; pro *σι* pr. *ει*, corr. ant.) — *ὑμῖν* ante *βούλομαι* om. Y, sed cf. 17. 20 al. — uncos legis formulae add. Dd., quos sustuli. — **18** (*Ἠλείου*] *ἡλίου* SQ et pr. Y.) — (*δεινὴ δὲ* R.: *δεινὴ δὲ καὶ δυναμένη.*) — **19** (*Ἄντειαν* Y al.: *Ἀντίαν.*) — **20** (*ἠλευθέρωσαν* SY.) — *ἀπὸ* scr.: *ὑπὸ* FQ Dd., *παρὰ* SY. — (ante *δηλώσω* quattuor vel quinque litt. erasae in S.) — (*ὡς δὲ*] *ὡς οὐδὲ* S.) — *ἠργάζετο* S: *εἰργάζετο.* Cf. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. p. 135^{2}. — **22** *νεωτέρα*] puto *ἀφανεστέρα*, cf. 26. — **23** removi uncos testimoniis huius or. a Dd. appositos. Cf. Io. E. Kirchner Mus. Rh. XL, 377. Idem in reliquis instrumentis litis feci. — (*ἐπεδήμησαν*] *ἐπεδημήσαμεν* SFQ.) — **24** *ὡς ἂν ἑταίρα οὖσα*] deest *ἂν* § 25. 28. 48 sq. — **25** (*Σίμωνος*] *σημωνος* utrobique S.) — puto ⟨*καὶ σφῶν αὐτῶν*⟩ *καὶ ἄλλων πολλῶν.* — **27** (*ἀντειπὼν* pr. F pr. Q: *ἀντείπας.* Cf. 5. 70.) — *τουτουὶ* O: *τούτου.* — **28** *νυνὶ* scr.: *νῦν.* Cf. 25. 34. 40. 47 sq. — (*ἑταίραν*] *ἑτέραν* pr. S; it. 30.) — (*μεθ' αὑτοῦ* Schaef.: *μετ' αὐτοῦ.*) — **30** *ἔλαττον τἀργύριον* r, *ἔλαττόν τ' ἀργ.* Schaef. — *ἀδελφόν*] *ἀδελφιδοῦν* Ath. XIII, 593 F; sed cf. §§ 32. 40. — **31** *συλλέγουσα*] *συνάγουσα* Y; sed cf. XXI, 101. 184; LIII, 11 sq., al. — **32** *τούτων ὑμῖν* γρ FQ: *τοῦτον ὑμῖν.* — *νυνὶ* Y: *νῦν.* V. ad § 28. — (*Τιμανορίδηι* in testimonio codd.) — **33** (*πανταχοῖ . . ὅπου* R.: *πανταχοῦ . . ὅποι.*) — *μετ' αὑτῆς* Wolf: *μετ' αὐτοῦ.* — (*ἐξωνέα* S.) — (*Μίτυος*] *μιτιος* SQ.) — (*εἱστία*] *ἱστία* pr. S, pariterque bis infra.) — secl. *τράπεζαν παραθέμενοι*, quae videtur esse explicatio ad *διάκονοι* adscripta. — **34** *καὶ παρόντας* om.

Tiber. W. VIII, 576. — Ξυπεταιόνα Herwerden: Ξυπεταιῶνα Cf. Herw. Lap. testim. p. 30; Meisterhans Gr. d. att. Inschr. p. 103². — (κυδαθηνευς S.) — ἑστιᾶσθαι scr.: εἱστιᾶσθαι. — **35** πρὸς Λακεδαιμονίους Y: πρὸς τοὺς Λ. — **36** (οἱ Μεγαρεῖς δ' ἀνελεύθεροι] οἱ μὲν γὰρ δ' ἀνελεύθεροι F, in mg. posito Μεγαρεῖς; οἱ μὲν γὰρ ἦσαν ἐλεύθεροι SBQ, οἱ μὲν γὰρ μεγαρεῖς ἀνελεύθεροι YOrv.) — μὲν ante Μεγαρέας addidi. — **37** καταγαγόμενον? sed cf. L, 32. — μὲν αὐτή scr.: μὲν αὐτὴν. — **38** ἅψοιτο scr.: ἅψαιτο. In oratione directa sit κλαύσεται εἰ ἅψεται, cf. e. gr. Aristoph. Lysistr. 439. 443. 447. 682. — (φράτερας Dd.: φράτορας.) — verba ἀδικήσοι (—σει S et pr. FQ) δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων cum Baitero post ἅψ. αὐτῆς transposuit Dd. Verum aptius nunc opponuntur ὁ Φρυνίων — αὐτὸς δὲ, et ista ἀδικήσοι κτέ. commode in fine locum habent. — **39** (ὃ ἦν] ὂν S.) — (ἕνεκα corr. v: οὕνεκα. Cf. XLIX, 36. 53; Meisterhans Gr. d. att. Inschr. p. 177².) — ὅτε μὴ scr.: ὅ τι μὴ. Aut cum R. τινα pro τι, cf. seq. — **40** παραλαβὼν] λαβὼν Y. — (Αἰήτην R.: διητὴν S, διήτην Y, Ἀήτην FQv. Similiter infra.) — (Κειριάδην R.: κιριάδην. Similiter infra.) — (εὐροιάδην SFQ.) — **41** ἠργάζετο S: εἰργάζετο. It. 49; cf. 20. — **42** (οὐδὲ Νεαίρᾳ Bk.: οὔτε N.) — αὐτὴν Tayl.: αὐτὴν. — (αὐτῇ v et corr. Q: αὐτὴν.) — **43** fort. οὐδὲ γὰρ, quamvis defendat οὔτε Lortzing de or. pro Apollod. p. 63 sq. — τουτῳὶ scr.: τούτῳ. — (μεγάλα ὑμᾶς Schaef.: μ. ἡμᾶς.) — **44** (καταστῆναι SY.) — **48** (ᾔσαν Dd.: ᾔεσαν.) — καὶ αὕτη scr. (debebam αὑτηί, ut 14): καὶ αὑτηι S, καὶ αὐτὴ v. — (Προβαλίσιον et —ίσιος Y: Προβαλείσιον et —είσιος). — **49** τουτονὶ om. Y. — **50** ὡς τοῦτον scr.: ὡς τουτονὶ (ex 49). — (Φράστορα .. Φράστορος] φρατορα .. φρατορος pr. S, corr. ead.) — παρὰ ταύτῃ ἀκολ. Y. — **51** (δ' ὁ] δὲ SFQ.) — (τὸ δὲ πρῶτον Schaef.: τὸ μὲν πρ.) — (post θυγατέρα in S octo litt. erasae.) — αὐτὴν deleri mal. Schaef. — **52** (εἰς Ὠιδεῖον] εἰσόδιον s. εἰσοδιον utrobique S; it. 54.) — (ante κατὰ τὸν νόμον del. τῆς προικὸς cum Salmasio Dd.) — Ἀθηναίῳ ὄντι mg. ed. Paris. a. 1570: Ἀθηναῖον ὄντα. Simil. § 62; verum cf. et legem et § 50. — **53** (ἠγγυηκέναι Dd. cum corr. v: ἐγγεγυηκέναι.) — (ταῖς ἐσχάταις R.: καὶ ταῖς ἐ.) — **54** secl. Στέφανον post πρὸς αὐτόν (πρὸς αὐτὸν scr. Turr.). — **55** addidi τῇ post θεραπείᾳ, cf. 58. — extr. (θυγατερὸς errore Dd.). — **56** θεραπεύσοντος scr.: θεραπεύοντος. Cf. XX, 50. 103. — (ἐπείσθη δὴ Y: ἔπειθ' ἤδη SFQ, ἐπείσθη γρ FQ.) — **58** (Διφίλου Schaef.: Διιφίλου.) — ὑπ' αὐτῶν θεραπείας scr. coll. 55: om. ὑπ' codd., del. αὐτῶν Turr. — (δηλώσει Wolf: δηλώσω.) — **59** (ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ὢν Y: ἐν τ. ἀ. ὡς.) — **61** (μάρ-

τυρας τοὺς παρόντας] τοὺς μάρτυρας SY.) — Εὐάλκης] Εὔαλκος Kirchner coll. I. Att. II, 186, ubi Εὔαλκος Φαληρεύς est. — τὸν υἱὸν αὐτοῦ] secl. τὸν, coll. 60, ubi item αὐτοῦ τὸν υἱόν FQ. — **62** ἐπιδεικνύω v.: ὑποδεικνύω FYDd. Cf. XLVI, 15. — Ἀθηναίῳ ὄντι scr.: Ἀθηναῖος ὢν. Simil. § 52. — (ἠγγύησεν] ἐνεγύησεν vel ἐνεγγ. codd.) — **63** (τε post ἐκβαλόντα transposuit Saupp. Dd., cum in codd. legatur post γήμαντα.) — **64** αἰσχροκερδιαν S, αἰσχροκερδίαν Dd. — (Ἄνδριον] ανδρειον S cum FQ.) — **65** (init. Στέφανος Turr.: ὁ Στέφ.) — (τῇ Νεαίρας Schaef.: τῆς N.) — **66** (ἐρχθῆναι pr. S; it. mox ερξηι et ερξαντα S.) — **67** αὐτὴν om. Y. — ἐπὶ ταύτῃσι scr., quod in lege certe fuit (cf. XLIII, 51): ἐπὶ ταύταις v., ἐπὶ ταύτης S et codd. Harpocrationis v. πωλῶσι (nisi quod N ἐπὶ ταύταις). — πωλῶνται Herald. sec. Harpocr. v. ἀποπεφασμένως (ubi πωλοῦνται exstat): πωλῶσί τι codd., Harp. v. πωλῶσι. Didymus, quem impugnat Harp., certe activum et ipse legisse videtur; num τι et ἐν τῇ ἀγορᾷ legerit dubium est. Haec ἐν τῇ ἀγορᾷ del. Frankius. Cf. Dd. ed. Ox. VII, 1377 sq. — **68** (αὐτοὺς R.: αὐτὸν.) — **70** (καὶ ante κέχρησαι om. pr. S, add. ead.) — (εἴποι v.: εἶπεν FQ, εἴπειεν S al. Cf. 5. 27.) — (τῇ Νεαίρας Bk.: τῆς N.) — **71** (Ἀνδρίου] ανδρειου S.) — (ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ] ΑΛΛΑΓΑΙ S.) — **72** (τοσοῦτο pr. S.) — ἐτόλμησαν del. R. — Κοθωκίδην] at infra est Ἑρχιεύς, § 84; quare hic Κοιρωνίδην ci. Voemel. — καὶ τὴν ἀρχὴν] del. fort. τὴν. — (γενάμενος S.) — **73** (ἀλλ' ἢ ἡ Bk.: ἀλλ' ἢ.) — (γεραρὰς Dd. ex YOrv: γεραιρὰς (γεραιρας, γεραίρας) alii. Eadem scripturae diversitas infr. § 78 sq.) — **74** (σεμνοτάτας] σεμνότητας SF et corr. Q.) — **76** (ante μαρτυρίαν hab. ἣν codd., quod del. Dd.; contra Schaeferus infra καὶ ante διὰ ταῦτα sustulit.) — (θεῷ Schaef.: σοὶ. Διονύσῳ ci. Taylor.) — **77** (οὕτως S.) — (δυοῖν v Dd.: δυεῖν.) — **78** ἱερὸν κήρυκα (ἱερονκήρυκα) S, quod fort. praestat, v. Dittenberger Herm. XX, 19, 2. — ἀπό τε τῶν Schaef.: ἀπὸ τῶν. — (θεόγνια SFQ.) — γεραρῶ Dobr.: γεραίρω.) — (τὰ πάτρια] τὰ om. S.) — **79** ὁρώσαις codd. (ὥραις O): δρώσαις R. Dd. Sed cf. εἶδε 73; ὁρᾶν 85. — (γεγενημένων S, superscr. η a m. rec. Μαρτυρία non de Theogenis testimonio [§ 84] intellegendum, sed de re gesta, cf. 49. 55. 88. 93. 122.) — **81** (κηδεύσειεν] κελευσειεν S.) — **83** (τόν τε Στέφανον] τε om. pr. S, add. ead.) — (ἐπαύσαντο] post hoc verbum illa βελτίους [§ 89, 2] .. ἀρίστους [107, 2] inserit S. Post ἐπαύσαντο in S duae litt. erasae et adscriptum a m. ant. signum ς cum verbis μετὰ δύο φύλλα ἔνθα τὸ σ.) — (ἀρεοπαγειται S.)

— **84** (ἐπεὶ] καὶ ἐπεὶ S.) — (ἐξαπατημένος S.) — **85** (τι τῶν νομιζομένων] τῶν νομ. Y, τι τῶν νομ. τι S.) — οὐκέτ' ἔξεστιν FQ. — εἰς ἃ mal. R.: εἰς ὃ. — **86** (ἢ ἂν] ἢ ἐὰν SFQ.) — (νηποινη S.) — (τἄλλα in mg. a m. pr. S.) — τοιοῦτον mg. Q: τούτων.) — **87** post λαβὲ om. τὸν νόμον cum SY. — (ΜΟΙΧΕΙΑΣ] μοιχεῖα S, εια in litura.) — (verba τὰ δημοτελῆ .. τὰ ἱερὰ [§ 88] om. S, pr. Y, vr.) — **88** (ὁ Ἀθηναίων] ο αθηναιος S.) — **89** ante ὅμως lac. statuit post R. Herwerden. — ἀκούσαντες B pr., F corr.: ἀκούοντες. Cf. XXIII, 64. — τῷ δήμῳ om. rv et pr. Y. — **90** (γέρρα] γέρα S.) — **91** μὴ ἄξιον εἶναι] exspectes μὴ ἄ. ὄντα. — (extr. ἀφείλετο εἰς τὸ δικ. SFQ.) — **92** (οὕτως S.) — **93** (τε post Στέφανος om. SFQ.) — **94** Πλαταιῆς S: Πλαταιεῖς. — (ante μόνοι duae litt. erasae in S, οι ut vid.) — (Δᾶτις] δάτης SFQ.) — (ἐφ' ἑαυτῷ SF.) — (ἡ ante ἐν τῇ ποικίλῃ om. SBQYvO.) — (κυνᾶς Tayl.: κοινας S, κύνας v.) — **95** (τῆς ὑμετέρας R.: τῆς ἡμετέρας.) — (ἀρτεμησίῳ S, it. pr. σαλαμηνι hic et 97.) — **96** (πλαταιέσι SFQ.) — secl. μόνοι (μόνον pr. FQ). It. § 72 post μὴ ἀγαπᾶν in γρ FQ μόνον additum. — **97** τὸν post τρίποδα addidi. — τοῦ τε ἔργου R.: τοῦ ἔργου. — **98** (ἐκκολάψαντας γρ FQ: ἐκκόψαντας. Cf. LVII, 64.) — addidi ἡ post ἔχθρα. — (εἶχον αὐτοῖς] pro αὐτοὶς pr. S αυτον, rec. S αυτοῖ.) — χρήσωνται] χρήσονται Orv, χρήσαιντο (109) mav. Herwerden. — **99** ἐγένετο] ἐγίγνετο FQ; cf. Thuc. II, 3, 4. — (μέγας] μέγα SFQ.) — **100** (φθάννουσιν S.) — **101** Μηλιεῦσι v: μιλιεῦσι Y, Μαλιεῦσι v.Dd. — **102** (δὲ post ἐθελησάντων om. SYQ.) — (δύο Palmerius: δέκα, quod def. Lortzing p. 49.) — **103** αἰσθόμενοι scr.: προαισθόμενοι FQ, αἰσθανόμενοι rell. Dd. — **104** ἔσται scr.: ἐστιν. — (ΨΗΦΙΣΜΑ om. S.) — (καὶ ante μετεῖναι om. pr. S.) — post τοῖς δ' ἐκ τούτων quaedam omissa esse apparet ex §§ 105 sq. (R.); etiam post γένους deesse videntur τούτων μὴ ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτοῖς. — **105** post ὁρᾶτε om. δὴ cum SOvr. — τοὺς Πλ. τοὺς λαμβ. R. — καὶ εἷς τῶν φίλων FQ, cf. e. gr. XXIV, 202. — **106** καὶ ante μὴ ἐξεῖναι del. Saupp. — **107** (τῶν ante Ἑλλήνων om. S.) — διωρίσασθε R. (διωρίσασθαι Sv): διορίσασθαι. Cf. 117; Gebauer Arg. ex contr. p. 261. — (ἐάσατε pr. S, corr. ut vid. ead.) — (πολίτην SF.) — **108** (ποὶ R.: ποῦ.) — (Λαρισαίου Orv: Λαρισσαίου.) — Μηδείου Y et corr. S: Μηδίου Dd., μηδείου υἱοῦ Q, μειδίου υἱοῦ F, Μειδίου vulg. Cf. XLIII, 7. — post πάντων omissa esse videntur verba ἀπὸ τριῶν τρυπημάτων, quae in hac oratione a quibusdam deleta esse narrat Hermogenes p. 308 W. (τὸ ἐν τῷ κατὰ Ν. ὠβε-

λισμένον ὑπό τινων, τὸ ἀ. τρ. τρ. τὴν ἐργασίαν πεποιῆσθαι λέγειν). Cf. Schaef. — **109** (ἦν r: ἦν ἂν.) — **110** (ὑπὲρ] περὶ SY.) — ὡς εὖ FQ: ὡς. — **111** σωφρονέστεραι R.; sed cf. οἱ μὲν βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι XIX, 80. — **112** γενομένου Wolf: γενόμενον. Aliud est γραφὴν ἀποψηφίσασθαι atque ἀγῶνα ἀποψ. — ἤδη om. Srv, fort. propter παντελῶς male insertum, quod coll. Ammonio p. 83, Hesychio v. κομιδῇ del. Schaef. § 113 est παντελῶς ἤδη. — (ἑταιρῶν] ἑτερων pr. S.) — (γενέσθαι SY.) — **113** πολιτῶν R.: πολιτίδων (ex 112). — **114** (post πόλεως litt. tres erasae in S.) — (τραφείσας] τραφηναι pr. S, τραφησας corr. a pr. m., τραφεισας a rec.) — ἐν τῷ ἴσῳ] τῶν ἴσων malebat Schaef. — **115** εἶναι Ἀπολλόδωρον del. Herwerden. — malim παραβέβηκεν. — τὸν τῶν εἰρημένων Bk.: τῶν τῶν εἰρ. Q, τῶν εἰρημένων v.Dd. — (εἰ] η pr. S.) — **116** cf. Athen. XIII, 594 A, qui om. γενόμενον, τὰς θυσίας, ὑμεῖς (breviandi studio ut videtur), et pro ἀσεβεῖν θύοντα codicum hab. ὡς ἀσεβοῦντα καὶ θύοντα. Recepi ἀσεβοῦντα καὶ θύοντα, ne cum infinitivo constructum esset ἐξελέγχειν; cf. ad 91. Pro οὐ νομίμου .. θύειν est ap. Ath. νομίμου .. μὴ θύειν; deinde οὐδ' ἐκείνου Ath. Dd.: οὐδ' ἐκείνης. — (ἐσχάρας] αισχρας pr. S, corr. ead.) — **118** (φράτερας Dd. hic et 122: φράτορας.) Apparet ex collata § 119, hanc § 118 alterius recensionis esse: scilicet πρόκλησις Apollodori, quae non ab initio facta erat, sed postmodo, in causa fuit cur perorationis forma mutaretur. — **119** (ἔχει] ἔχειν pr. S cum vr.) — φήσει scr.: φησι. — **120** (Θρᾷτταν] θρέτταν S.) — **121** (σταδιαδρομοῦντα S: σταδιοδρομοῦντα. Infra § 125 σταδιαδρ. est in SY.) — Φανὼ τὴν Στρ. πρότερον καλουμένην? an Στρ. τὴν Φανὼ καλουμένην? Cf. 38. 50. — **122** τὰς παλλακὰς δὲ Stobae. Flor. LXVII, 19 (δὲ om. cod. A). — θεραπείας τοῦ σώματος] ita etiam Stob., sed Athen. XIII, 573 B παλλακείας om. τοῦ σώματος. — **123** Δεινομένης YOr, Kirchner coll. I. A. II, 800b, 24: δινομένης r, Διομένης v.Dd. — (Αἰγιλιεὺς Palmer.: Αἰγιαλεὺς.) — (ἠθέλησε pr. S.) — **124** (προὐκαλεῖτο] προκαλεῖται SY.) — τῶν ὄντων Νεαίρᾳ FQ: τῶν Νεαίρας. Addidi οὐκ ante ἐκ Στεφάνου; cf. 38. 51 al. Possis etiam ὅτι ταύτης καὶ οὐ Στ. εἰσίν. — ante Νεαίρας τούτους del. καὶ, quod inserit B, om. ceteri codd.; seclusi autem ἐκ Στεφάνου. Cf. 119 οἱ παῖδες οὐκ εἰσὶ ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ ἀστῆς. — τοῦ Νεαίρας] κατὰ cum Wolfio inserit Taylor. — **125** (καὶ τὰς μαρτυρίας] καὶ om. S al., hab. B.) — οὗτος scr.: οὑτοσὶ. — ψεύδεται SY et corr. FQ. — (ὡς ἐγὼ] ἐγὼ δ' SY.) — **126** λήσειν γρ FQ: λαθεῖν.

LX. ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

Codd. SFBQYOvA^5r.

§ 1 (ἀγαθοὺς ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ SYOv, γρ FQ, Doxap. W. II, 450.) — γεγενημένους Doxap., it. FQ et γρ Y. — θάψαι Doxap.; id. ὑπὲρ αὐτῶν εἰπεῖν pro εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς. — (υπερϊδον S.) — (πρότερον τότε S.) — ἐνεῖναί μοι δοκεῖ scr. (cf. R.): εἶναί μ. δ. codd., ἐνθαδὶ κἀμοὶ δ. Dd. — 2 ᾠήθησαν] nonne ᾠήθη cum Wolfio? — 3 (ἀνδρείαν A^5 Dd.: ἀνδρίαν.) — τῶν λόγων Yv: τῶν λοιπῶν. Cf. or. XX, 58. — (παραλείπων S.) — 4 (εἰς τὰς [εἰς τοὺς S] ante πόλεις transp. Wolf: erat ante ἐπήλυδας. Pro τὰς scripserim τινας, sicut or. LVII, 61 in S pr. τας pro τινας est.) — 5 (τὸ ante τοὺς καρποὺς om. v et pr. SY.) — (ante πάντα in S erasum ει, εἶναι repetit Y.) — 6 (τοῖς τῶνδε τῶν Felic.: τοῖσδε τῶν.) — λόγων pr. F: λόγον (h). — (post ἄλυπον addunt codd. ἔχοντα [ἔχει ὄντα O], quod del. Dd.) — 7 extr. λαμπρὰ vulg.: καλὰ SYOv. — 8 (τῶν Ἀμαζόνων S.) — addidi καὶ Θρᾳκῶν ante πολλῶν ἄλλων (τῶν π. ἄ. SO, τὸν π. ἄ. Yv). Cf. Isocr. 4, 68. — (πάντες] πα in lit. III litt. S; fort. ἅπαντες fuit.) — (οὐδ' ὑπέμειναν codd., em. R.) — (κωλῦσαι] καταλῦσαι SY.) — 9 ἐμμέτρους] litt. μετρους in litura S. Puto τοὺς τῶν ἐμμέτρων. — (ἃ δὲ] ἃ a m. rec. S.) — (ὑπογυώτερ' YQ, ὑπογυωτερω S altero ω in α mutato.) — 10 (οἱ μὲν ἐξ ἁπάσης om. pr. S, add. m. perantiqua.) — (post ὄντες VII vel VIII litt. lacuna S.) — 11 (οὐ μόνον om. pr. S.) — 12 τί SYOv: ὅ,τι. — (ἡ κείνων κτέ.] in FQ sic: ἡ κείνων [ἐκ. F] ἀρετὴ πολλὰ [πολλὰ etiam in YOv exstat] καλὰ δίδωσιν αὐτὴ [αὐτὴ om. Q] εἰπεῖν καὶ πρόχειρα, ἃ ῥᾴδιον μέν ἐστι διελθεῖν.) Scripsi autem ῥᾴδι' pro ῥᾴδιον (br). — παρὰ τοῖς προγόνοις om. S. — secl. κἀκείνοις καὶ. Aut κἀκ. καὶ . . . (προσήκοντα?) μάλιστ' ἀμφοτέροις. Certe sublatis verbis κἀκ. καὶ compositio laborat (br). — 13 (εἰς in litura S.) — τούσδε τοὺς v.: τούτους τοὺς SY. Cf. §§ 4. 6. 13. 23 bis. 24. 27 (Schaef.). — 14 (κἂν] ἂν κἂν S et pr. Y.) — (προσέστη] προσεστι S.) — 15 προσιστάμενα γάρ μοι πάντα SFQ, „recte si proximum μοι deleatur“ (Dd.). — 16 οἷς χρὴ om. SOv, in γρ hab. Y. — οἰκείων αὐτῆς SQ, αὐτοῖς οἰκ. Y. — 17 (τί πρακτέον . . σῴζεται om. S et pr. Y.) — δ' post ἐν τούτοις cum R. addidi. — 18 (προείδοντο] προείλοντο v. et pr. S.) — ἀπόδειξις om. v. et pr. Y; cf. LXI, 23 (σημεῖον). — (τὰ μὲν οὐ] τὰ μὲν οὖν SFQ.) — 19 post μένων om. ἐν τάξει S. —

20 (τοῖς ἐκείνων οἰκείους S, τοὺς ἐκ. οἰκείους FQ.) — (τοῦ τῆς] οὔτε τῆς S.) — τοῖς οἰκείοις v. et pr. Y: τοῖς ἐκείνων οἰκ., quod modo praecessit. — (αιρασθαι pr. S.) — 21 (τοὺς post αὐτοὺς om. SFQ.) — ἀντιποιήσασθαι SY; sed erit ἀντιποιήσεται in or. recta. — περὶ ὧν . . εἰκότως om. SQv, et manifestum est ex proximis, haec postmodo demum adiecta fuisse, simulque, ut videtur, in praecedentibus verba καὶ τῇ τοῦ προεστηκότος . . τόλμῃ, quae nunc periodum claudicare faciunt, et necessario etiam μὲν post ὑπὲρ ὧν, cuius particulae nunc nullum vestigium. Cf. similem rem or. XX, 15 sq. Minoribus litteris ad distinguenda quae adiecta sunt usus sum. (Περὶ ὧν . . εἰκότως del. Matthaei, καὶ τῇ . . τόλμῃ post αὐτῶν ἀρεταῖς transp. R. V. Lentz, der Epitaph. d. D., II, Wolfenbüttel 1881, p. 24 sq.) — 23 (ὡς ante ἕκαστος om. pr. S.) — ἀνθρώποις τοῖς οὖσιν FQ. — πάσης Y: πᾶσα. — (γοῦν Wolf: οὖν.) — 24 ἐξέλοιτο SY; sed v. XX, 17. — πᾶς scr.: ἅπας (br). — βίος γένοιτ' ἂν FQ: ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο (br). — (ὁ πρὸ τοῦ] ὁ πρὸ τουτου S.) — 25 (ἡνίκ' ἂν οὖν Bk.: ἡνίκα γοῦν.) — 26 addidi τὴν post παρρησίαν. — οὐδὲ γὰρ scr.: οὔτε γὰρ; reliqui autem librorum scripturam ὥστε ὁ μόνος: οὔτε μόνος ὁ (br) Wolf Dd. — transposui προσιόντα post κίνδυνον; erat post τόν τε (br). — 27 puto ἃ δὲ καὶ κατὰ φυλὰς (br). — παρεσκεύασεν γρ FQ: παρεκάλεσεν. — (αυτου ante χωραν add. S, cum notis delendi.) — 28 τὴν ἐκείνου προδοῦναι FQ: προδ. τὴν ἐκείνου. — συγγενῆ φανήσονται τὸν θυμὸν ἔχοντες ἐκείνοις (sic) FBQ: συγγενεῖς ὄντες θυμὸν ἔχοντες ὅμοιον ἐκείναις φανήσονται. — 29 (Λεοντίδαι SB al. Cf. Herwerden Lap. testim. p. 27 sq.) — ὅτε δὴ scr. (cf. 30 sq.): ὅτε δ' οὖν. — θεμιτὸν (br)] θέμις? cf. ad XXI, 148. — Αἴθρας] Φαίδρας γρ FQ. Scilicet Aethra non mater dicenda erat sed avia; verum ideo neque Φαίδρας accipiendum neque cum Lentzio (l. c. 39) τήθης (vel μητρὸς τοῦ πατρός) et τήθην pro μητρὸς et μητέρα scribendum. — σύμπαντας γονέας v.: σ. οἰκείους γονέας SYOv et γρ FQ; σύμπαντας Dd. Cf. or. X, 41. — (πῶς οὐκ ἔμελλον ὑπὲρ τοῦ σῶσαι Dd.: ἕνεκα [ἕνεκεν v] τοῦ σῶσαι πῶς οὐκ ἤμ. [ἔμελλον S] ὑπὲρ τοῦ σῶσαι SYv, ἕνεκα τοῦ σῶσαι πῶς οὐκ ἤμελλον vulg. Etiam ὑπὲρ del. esse ci. Saupp.) — 30 (τῆς δὲ R.: τῆς δὲ υἱὸν ὄντα.) — (λεγόμενον Wolf: λεγόμενος.) — μὲν post σύνεσιν addidi (br). — 31 Ἱπποθωντίδαι et Ἱπποθῶν scr.: Ἱπποθοωντίδαι et Ἱπποθόων. — ον S, ὃν FYQO: ὧν. — σαφῶς Q et corr. F: σαφὲς (br). Propter ὑπερβατόν quod inest cf. 29

extr. — *ᾤοντο δεῖν* scr.: *ᾤ. δεῖν προσήκειν* codd., *δεῖν* del. Dd. At modo praecesserat *προσήκειν* in simili sententia. — transposui *αὑτῷ* (*ἑαυτῷ* S al.) post *βίον* coll. 28: erat post *ἀβίωτον* (h). — (*ἡγήσατο*] *ηἱρήσατο* SYQOF.) — **32** *ἐλεινοί* scr.: *ἐλεεινοὶ*. — (*δ' εὐδαίμονες* Felician.: *δὲ δαίμονες*.) — secl. *οἱ τούτων* post *γονεῖς*. — **33** (*ἃς* γρ Y: *τὰς*.) — (*ἐν*] *ὧν* Sv.) — *οὐ μόνον* scr.: *οὐ μόνον οἱ* vulg.; *οὐ μόνοι* SOv Dd. (modo praecessit *μόνοι*). In archetypo $\overset{\text{οι}}{\text{μονον}}$ fuerit. — **34** *νομίζεσθαι* add. γρ FYQ; contra *εἰκότως ἄν τις φήσαι* om. γρ Q. Fort. *εὐδαιμονίζεσθαι* pro *εὐδαίμονας νομ.* — *ἀπήγγελκεν*] *ἤγγελκεν* v et pr. Y. — **35** *γεγεννηκότας καὶ πεφυκότας αὐτοὺς* v. l. ap. R. (Paulina, edit. Wolfii, mg. ed. Paris. a. 1570, mg. Lessingianae, v. Lentz p. 47): *γεγονότας καὶ πεφ. αὐτοὺς* codd., *γεγ. αὐτοὺς καὶ πεφ.* R. Dd. — (*ἑτέρων*] *καὶ ἑτέρων* S.) — **36** *χαλεπὸν*] *οἰκτρὸν* Alexand. W. VIII, 457; id. *ἀναγκαιοτάτων* pro *οἰκειοτάτων*, et pro *σεμνὸν κτέ.* multum diversa. — (*μνήμην*] *μνηην* pr. S.) — (*θυσιῶν*] *οὐσιῶν* S.) — *ἀθανάτων*] *ὡς ἀθανάτους*?

LXI. ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

Codd. eidem (praeter A¹). Auctorem putaverim eundem esse atque LXmae, et propter illam hanc inter Demosthenis opera relatam. Nempe et locutiones quaedam valde congruunt (cf. imprimis LX, 6 cum LXI, 27; LX, 17 cum LXI, 23), et compositio non ita dissimilis est in utraque; fuga enim brevium in prooemio saltem etiam LXIae manifesta est.

§ **1** (*καὶ καλῶν* om. SY.) — *πλέον* scr.: *πλεῖον*. — (*προσέχειν* SYQ.) — (*ἐραστὴς*] *ἐργ̈αστης* S.) — **2** (*ὥσπερ* in mg. a m. pr. S.) — *κατάθοιτο* SFQ Dd. — (*λεκτικοῖς*] *δεκτικοῖς* SFQ; *λ* a m. rec. superscr. in S.) — (*ἀποδεικτικοὺς* S et pr. F.) — *ἃ γιγνώσκω* Y: *ἀπογιγνώσκω* SFQ, *ἅπερ γιγν.* Felic. Dd. — (*ἐπειδὴ δὲ καὶ* SFQYO.) — **3** (*μετεσχηκότας* SY et pr. F.) — *οὐδετέρᾳ* scr.: *οὐδ. δὲ* codd. (propter *μετεσχηκότας*), *οὐδετ. δὴ* Felic. Dd. — (*ὁμιλίαν*] *ομειλιαν* S.) — (*πρὸς* ante *τοὺς μετὰ* add. F Dd.) — (*αὐτοῖς*] *αὐτὸς* SFQ.) — **4** (*ἐνθυμουμένους* SY.) — (*ἀποτόμων* SY.) — *ὃ μόνον . . ἔθνος* R. (v. XXIII, 146): *ὃ μόνον . . ἔθος* codd., *οἷς μόνον . . ἔθος* Felic. Dd. — **5** (*ἑωρακόσι* codd.) — (*δι' ἔρωτος*] *δι'* om. S, in γρ hab. Y.) — (*βεβαιωκόσιν* S.) — (*εὔλογον*] *ευ* in litura litt. unius S.) — **6** secl. *ἀγαθὰ* (h). Cf. 7. — **8** *τοῖς τηλικούτοις*] *τοῖς εὐγενέσι καὶ τοῖς καλοῖς* Stobae. flor. 89, 3, consulto scilicet sen-

tentia ita mutata, ut generalis evaderet. — *ἔχουσιν* Stob.: *ἔχοντας*. — (*οὕτω*] *ουτ' ουτωσ* S.) — (*προάγων* SY.) — **9** *ταῦτα* ⟨*νῦν*⟩ *δηλῶσαι* ci. R. — **10** (*τὸ κάλλος* post *δι' οὗ* repetit S cum notis delendi.) — (*μέλη*] *μέρη* SYQOv et pr. F.) — ⟨*καλὸν*⟩ *φαίνεται* ci. R. — (*τίνα* Bk.: *τίν' ἂν*.) — (*οὐχ ὁρῶ* om. S.) — *ἀναγνωσομένων* codex v. — **11** (*ἂν* ante *εἰκάσειέ* add. Bk.) — *ὃ θνητὸν ὂν* scr.: *θν. ὂν* SFQ, *θν. ὢ* v, *θνητῶν, ὃ* Wolf Dd. — *ἐνεργάζεται* Schaef. (§ 3 extr., LX, 25). — *φύσιν*] *φύσεως* R., puto *τὴν φύσιν* vel *φύντος* (cf. 30). — secl. *πρὸς*, quod ex antecedentibus male repetitum videtur. — *πολλοῖς* F: *πολλοῖς ἄλλοις*. — **12** *ἀρρυθμίαν* Wolf: *ῥᾳθυμίαν*. — *σχήματος* Sv et pr. FY: *σώματος*. — (*συνετάραξαν*] *συνέπραξαν* SQ et corr. F.) — (*συνδιέβαλλον* S.) — *αὐτῷ* deleverim. — (*εὕροιμεν*] *εὕρομ'* S, *εὕροιμ'* YOv.) — (*οὕτω*] *οὔτε* S.) — (*τὰ δὲ καὶ πλεῖστα* SY, *τὰ δὲ πλεῖστα καὶ* Spengel.) — (*περίβλεπτα*] *περιελθοντα* S.) — (*σου*] *του* S, del. Y, om. O.) — **13** (*ἐπιφανεστάτου*] *σοιφανεστατου* S.) — (*τὸ* post *πρὸς* om. Sv, *τὰ* om. pr. Y.) — **14** (*μὲν* post *ἐπὶ* om. S.) — *πρὸς ἀλλήλας* falso Wolf.; magis Reiskii ⟨*τὰ*⟩ *τοσ. ὑπεν.* ⟨*ἔχοντα*⟩ placere potest. — (*ηθιστο* S.) — *συνιστᾶσα* Wolf: *ἱστᾶσα*. — **15** (*παραλειπειν* S, it. 16 *παραλειπων*.) — *προσόντων* sine *σοι* Sv et pr. Y. — *πρός τε* scr.: *πρὸς*. — (*χρησόμεθα* SFQ, eidem *τερθρευόμεθα*.) — (*τοῦτον*] *τούτω* S, *τοῦτο* v et pr. Y.) — **16** *ὑπερβάλοι* SY: *ὑποβάλοι*. — *δύναται*] *δυνατὰ*? an *δύναιτ' ἂν*? (h). — *ἐπαινέσας ἐῶ* ci. R.; puto *ἐπαινέσαι σ' ἔχω* (h). — **17** *ἐξαμαρτάνειν* SY: *ἐξαμαρτάνει* vulg., *ἐξαμαρτάνεις* v. Dd. — (*τούτου* Y: *τοῦτο* SQ, corr. F, *τούτων* pr. F vulg.) — **18** (*τῶν τε*] *τε* om. S et pr. Y.) — (*συμπίπτειν* Wolf: *συμπίπτει*.) — **19** *ἁπάντων* scr.: *ἄλλων* (quod modo praecessit). Alludit ad locos qualis exstat ap. Theognidem v. 24. — secl. *τούτων*, cf. 21. *'Εν τούτῳ* ci. R. — (*εὐαρμοστίᾳ*] *συναρμοστίᾳ* SQY et pr. v.) — **20** (*ἂν* ante *προέλωνται* om. S et pr. Q.) — (*σοὶ*] *σου* S.) — **21** *περὶ σεαυτὸν* scr.: *περὶ σεαυτοῦ* (h). — *τὸ σύνολον*] *συνελόντι* γρ FYQ. — *τοιοῦτος εἶ* om. pr. S (add. pr. in mg.). — *Ἔρωτι* γρ FQ: *ἐρῶντι*.) — **22** (*σοῦ*] *οὐ* pr. S pr. v.) — **23** *αὐτὴν* scr.: *ταύτην*. — *τὸν τῆς* ⟨*σῆς*⟩ *προαιρέσεως*? Cf. ad 34. — **25** *παντοδαπωτάτων* Dd., quod non opus. Cf. v. l. Isocr. 4, 45. — ⟨*αὐτὸ*⟩ *τὸ γυμνασθῆναι* ci. R., recte puto. — **26** (*δ'* post *νομίζων* om. S et pr. Y.) — *πρὸς ἅπαντα* vulg.: *πρὸς ἅπαντα ἀεὶ* (cf. v. l. XXI, 1) SOv Dd. (i. e. *πρ. ἅπ. ἃ δεῖ*? cf. LX, 16). — (*ἐν τοῖς γυμνασίοις εὐθέως* SY.) — **27** (*γεγενημένων*] *γιγνομένων* S.) — *θέλειν* Sv: *ἐθέλειν*. — (*διεξοίην* SFQ.)

— ταὐτά τε] πάντας F R., πάντα Paulina Wolf. — (συμμετρώτερον S, συμμετριώτερον F.) — **28** (ἀφεθέντων] ἀφαιρεθέντων pr. S [corr. ead.] cum Qv.) — (ὡς supra v. a m. pr. S; post ἑκατέρων idem habent FQ.) — puto φερομένου μὲν γὰρ ἐναντίου σοι. — αὐτῶν del. Wolf; fort. τῶν ⟨ἄλλων⟩. — (καὶ τῇ . . ὁρμῇ SFYOv.) — **29** τοσαύτην scr.: τοιαύτην (ex anteced.). — φιλίαν scr.: φιλονικίαν O, φιλονεικίαν SY, φιλοτιμίαν v. Dd. Cf. ad prooem. XII, 1. — **30** (τῶν . . τοῦτον] μὴ τῶν τοῦτον τὸν τρόπον SY, τῶν μὴ τοῦτον τ. τρ. O.) — **31** (ζηλοῦσθαι] δηλοῦσθαι SFYOv.) — secl. σὺ (h), contra ὁ om. γρ Q (mox ἠξιωμενους αυτοῦ γρ Q). — **32** (καλὴν Wolf: καλόν σε γρ Q, καλὸν vulg.) — **34** καταστήσειας scr.: καταστήσαις v. Dd., καταστήσεις SFQ. — (σῆς om. SOv, in γρ hab. Y.) — ὠφελίας pr. S: ὠφελείας. — (μήτ᾽ ἀντὶ] μήτε τι SY.) — **35** αἰσχύνην φέρει] αἰσχ. φέρειν εἴωθεν γρ FYQ, φέρει κατάγνωσιν YO. Utroque modo hiatus tollitur. — **36** (οὖν om. SFYQv.) — (ἑκάτερον R.: ἑκατέρων.) — ἐργάζεσθαι vulg.: ἐνεργ. SQ Dd., ἐξεργ. O. — **37** (τῶν μὲν Saupp.: τὴν μὲν.) — (διάνοιαν et mox ἐπιπολῆς om. S.) — **38** κακοπαθίας S recte, cf. ad Epist. B, 17. — θνητά τ᾽ ἐστι scr.: θνητά ἐστι. — **39** παρὰ τύχην γρ Q: διὰ τύχην. Cf. § 8 παρὰ τὴν ἐπιμέλειαν. — ἐν τοῖς] περὶ τοῖς γρ B; an ἐπὶ τοῖς? It pro ἐν ἀνδραγαθίᾳ Wolf. ci. ἐπ᾽ ἀνδρ. (cf. 50), nisi delenda sit praepositio cum ind. Lamb. Cf. tamen κρατοῦσιν ἐν LX, 14, ἡττᾶσθαι ἐν prooem. XXIV. — **40** φρονιμωτέρους γρ FYQ: ἀκριβεστέρους. Modo bis praecessit ἀκριβῶς. — **42** τοῖς μὲν . . τοῖς δὲ] ταῖς μὲν . . ταῖς δὲ v praebet. — **43** (ἴσθι] ἴσθ᾽ ὅτι SY.) — (post γιγνομένην in S legitur τα idque in το mutatum.) — ταῦτα post ἅπαντα deletum malim. — γυμνασθέντες vel mancum vel corruptum vel spurium. — **45** (ἀκούσειν SQ et pr. F [ἀκούσεις corr.], ἀκούσῃ Ov et corr. Y.) — ὑπερακρατῶς scr. (nisi simplex ἀκρατῶς praestat): ὑπερακράτως γρ FQ, ὑπεράκρως vulg. Dd. — **46** (λέγοντα SQ et pr. F.) — (ὑπογνωτέροις SFYQv, ὑπογνοτ. O.) — (κύριον Wolf: καὶ κύριον.) — διενεγκεῖν] διελθεῖν? an διενεχθῆναι? Per διήκειν explicat R. — **47** ἂν post πολὺ γὰρ addidi. — **48** (σέ τι] ἔτι SQ.) — πολιτικῶν γρ FYQ: πολλῶν. — διορθοῦμαι γρ Q: διαιροῦμαι. — **51** (ἐγὼ μὲν οὖν . . γιγνώσκω γρ FYQ: ὑφ᾽ ὧν οὖν.) — (διήλθομεν SFQ.) — **52** (προέχοντα] προσέχοντα SQ.) — ὑπερβαλέσθαι v: ὑπερβάλλεσθαι. Cf. supra διενεγκεῖν. — **53** (δὲ ante τῶν ἐπιτηδευμάτων erasum in S.) — **54** δεῖ σε Sv et pr. Y: δεῖ σέ τε. Scripsi deinde ποιεῖν pro εἶναι repetito. — (οὕτω] οὕτως S.)

— (παρεκαλοῦμεν SFQ.) — **55** πεῖράν σου] σου om. v et pr. Y. — **56** τὸ μὲν οὖν ἐμὸν] ἐμὸν μὲν οὖν secundum prooem. XXXIII extr., Isocr. Euag. 80. An ὃ μὲν οὖν ἐμὸν ἦν ἔργον, εἰπεῖν . . ἡγοῦμαι, πέπρακται? — (σὸν] οσον S.) — (μὴ supra v. a m. pr. S; it. τε post αὐτοί.) — **57** (τὸ μηδενὸς] τοῦ μηδενὸς SQ.)

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

Codd. SYOFBQv, Vindob. 4 (in quo bis scripta sunt prooemia, v. Voem. Cont. p. 216).

In inscriptione om. ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ S. Dempsi cancellos, quibus Dd. Demosthenis nomen saepserat. — ***Α*** **§ 1** cf. or. IV, 1. — de [λέγειν] v. ad IV, 1. — (εἰωθότων] ειωθωτων ει pr. S.) — μοι om. B. — ἡσυχίαν S: ἡσ. ἄν. — secl. λέγειν post δοκεῖν; modo λέγειν antecessit. — **2** ad εἰ μὲν in S (a corr., qui omnino hos numeros adiecit, cum a pr. m. initia novorum exordiorum plerumque ne indicata quidem sint), item in B *B′* numerus adscriptus est. Sed si separaverimus, primum exordium nimis exile fiet; accedit, quod haec οὐδ᾽ ἂν ἔδει κτἑ. aperte similitudinem exordii I[ae] Philippicae et ipsa referunt. Denique εἰκότως . . δοκεῖν ∼ εἰ μὲν . . πράγματα. — οὐδ᾽ ἂν scr.: οὐδὲν ἂν (br), quod recte se habet or. IV, 1. — βουλεύεσθαι scr. coll. IV, 1: συμβουλεύειν (ex sequ.). — φαῦλα] puto φλαῦρα. — **3** (ἂν post παυσαίμεθα add. Bk.) — καὶ γὰρ κτἑ.] cf. or. IV, 38. — θέλοντας SY: ἐθέλοντας Q, ἐθελοντὰς B v. Dd. (h). Cf. Lys. XIX, 6. — ***B***] *Γ′* SB. — **1** ὅταν τε τὸ scr. coll. or. III, 1: ὅταν τό τε. — (ἥδιον] ηδειον S.) — **2** (πότερον] πρότερον S.) — χρηστὸς ὑφ᾽ ὑμῶν scr: ὑφ᾽ ὑμῶν χρ. (br). — *β* Τὸ μὲν οὖν] numerus *Δ′* adscriptus in SB. Quibus obtemperans haec cum Wolfio ut aliud exordium separavi, secluso οὖν, quod Wolfius ne scripsit quidem. Cf. prooem. XLII, quod cum eis quae hic praegressa sunt (*B*, § 1—2) et sententia et clausula fere convenit. — ***Γ*** cf. or. I, 1. — πολλῶν FQ: πολλῶν ἂν SY Dd. (ex or. I). — χρημάτων SYQ: χρ. εἰ φανερὸν γένοιτο (ex or. I). — συνοίσειν FQ: συνοίσειν ὑμῖν SY (γρ Q). — νυνὶ om. B, in γρ. hab. Q. — πάντας ἂν ὑμᾶς SY: πάντας ὑμᾶς. Numeri hi esse videntur: ἀντὶ πολλῶν ὦ‿ἄ. Ἀ. / χρημάτων τὸ μέλλον συνοίσειν ∼ περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε σκοποῦντες / οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ἑλέσθαι. — παρέχειν Y: ἔχειν v. (h), del. Bk., qui ἐθελοντὰς scripsit. Potius cum ἔχειν etiam ὑμᾶς αὐτοὺς delenda: προσήκει θέλοντας (ut A, 3) ἀκούειν τῶν βου-

λομένων συμβουλεύειν. — γίγνεσθαι] γενέσθαι or. I. — Δ] ς sec. B; numerum om. S, in quo pro ἔστιν est ἔστι δὲ; it. in al. codd.; ἔστιν Wolf, qui novi hoc initium exordii constituit (Bk. Dd.). — ἐπειδὴ] fort. ἐπειδή γ' vel ἐπειδήπερ (h). — (δυσχαιράναντες S.) — κἂν δοκῇ τις παραληρεῖν codd.: κἂν δοκήσῃ ληρεῖν γρ Q, κἂν δοκῇ τις ληρεῖν Dd. — ἐγὼ μὲν] ς' adscriptum in S. — (ante χρόνον tres litt. erasae in S.) — Ε'] numerum om. S, novum tamen ab ὁρῶ versum (in ἐκθέσει et littera initiali maiore) incipiens. — 1 ἀκούσαιτε Schaef.: ἀκούσητε.) — τῇ πόλει deleverim. Οὐ μὴν . . μὲν / λέγειν . . χαριεῖσθαι ∼ τῶν παρακρούσασθαι / τι βουλομένων εἶναι νομίζω ∼ τὸ δ' ὑφίστασθαι περὶ ὧν / πέπεικεν ἑαυτὸν συμφέρειν. — καὶ θορυβηθῆναι pr. S, Y: κἂν θορυβηθῆναι. — 2 malim εἰ μηδὲ sine καὶ (cf. or. VIII, 62 al.); nam εὔνου καὶ δικαίου = βουλομένων δ' ἂν ὑμᾶς; τοῦτο . . κρίνω ∼ εἰ μηδὲ . . ἄλλων. — (ἀκούσατε R.: ἀκούσετε.) — (ὅσον O, γρ Q, mg. Y: ἢ F et corr. S, om. pr. SY.) — (κωλύσαιτε corr. F: κωλύσετε.) — 3 πρὶν μαθεῖν om. SY (hab. mg. Y). Ἡ μὲν οὖν . . ἅπαντ' ∼ ἐστὶ . . μαθεῖν. — ἀντιλέγειν scr.: ἄν τι λέγειν. — δόξειν v.: δόξει Y, δόξε pr. S, δόξαι corr. S cum pr. F. — φανεῖσθαι scr.: φαίνεσθαι. Ceterum cf. epist. I, 3. — Ϛ] Ζ' in SB, et sic deinceps usque ad ΚΒ. — 1 τῶν post πάντων om. S. Corruptelae aliquid latet: παρὰ τῶν del. πάντων? an παρὰ πάντων τῶν ⟨πώποτε⟩ συμβ.? — ὁρῶ νῦν scr.: νῦν ὁρῶ (h). — 2 secl. εἴη ἂν (h). — Ζ est prooemium or. XIV. — 1 προαιρεῖσθαι videtur cum Aristide (v. ad XIV, 1) delendum esse. — inserui λέγειν post ἐγχειροῦντες ex or. XIV, cf. Swoboda Dem. prooem. p. 48. Videtur autem ἐπιχειροῦντες (v. or. XIV; ἐγχ. illic S et hic omnes) propter numeros praestare: περὶ γὰρ πραγμ. ∼ ἐπιχ. λέγειν, cf. λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν κεχαρισμένον. — ἀξίως nunc deleo; cf. ad XIV, 1. Τῆς σῆς . . τίς ἂν δύναιτ' ἐφικέσθαι est in or. XXXVI, 44. — τῷ λόγῳ δύναιτο S in or. XIV: δύν. τῷ λ. omnes hic et v. or. XIV. Ὧν οὐδ' . . ἐφικ. / τῷ λ. δύναιτο ∼ αὐτοὶ . . δύνασθαι / δόξαν ἐκφέρονται. — λέγειν post δύνασθαι secl., v. ad or. XIV. — ἐκείνων . . μέγιστον or. XIV: τῆς μὲν ἐκείνων ἀρετῆς μέγιστον ἔπαινον ἡγοῦμαι τὸν χρόνον omnes hic. — 2 (ὃν ἂν] ὃν δὴ S, ὃν ἂν in γρ.) — δύνασθαι post μάλιστα (omnes hic) non iam omitto; nam ὃν ἂν . . μάλιστα ∼ δύνασθαι παρασκ. (⏑ – – ⏑ – ⏒ ⏑ – ⏒, plane ut supra οὐ μὴν . . ἐκείνοις ∼ οὓς . . ποιεῖν). — λέγειν δεινοὶ FY in or. XIV: οἱ λέγοντες δεινοὶ omnes hic. — εἷς ὁστισοῦν

XIV: ὁστισοῦν. — δύναιτο or. XIV: δ. τις v. hic, δ. τι Y Dd. (br, nisi simul δεῖξαι receperis). — διδάξαι] δεῖξαι Y et γρ SQ hic. — λέλυται φόβος] φ. λέλυται v. or. XIV, φ. λελύσεται ibi S, φ. λυθήσεται A. — ἐγὼ δὴ B: ἐ. δὲ. — (τὸν βασιλέα et hic plerique et SA in or. XIV. Reliqui nunc articulum, quem antea in or. XIV omiseram. Cf. Mus. Rhen. XLIV, 11.) — Η est exordium or. XVI. — 1 φιλονικίας scr.: φιλονεικίας. — 2 νῦν δ'] delevi ἔγωγε, v. ad XVI, 2. — ἀφέλοι τὸ] ἀφέλοιτο τὸ S vulg. hic; ἀφεῖλε τὸ (ἀφείλετο) γρ QY hic, quod probari potest. — τὰ βέλτιστα XVI: τὸ τὰ β. — ἐξηπατημένων scr. ut in XVI: συνεξηπ. omnes hic. — μὲν ταυτὶ] μὲν ταδὶ mg. Y hic. — secl. βουλομένων, v. ad XVI. — (τὰ ante μεταξύ om. SYQ hic.) — κᾆτα Bk.: κατα S hic, καὶ ταῦθ' v. hic, cf. ad XVI, 2. — περιμείνητε v. hic et XVI: περιμένητε SYQ hic, SA in XVI (v. ad. XVI, 2). — διαβέβληται O; cf. λέλυται Ζ, 2; Add. ad XIV, 2 in vol. secundo p. CXLI. — 3 (ἢ παρ' ἃ] ἤπερ ἃ S al. hic, A et γρ S in XVI.) — post νομίζω om. τῇ πόλει cum Aristide; v. ad XVI, 3. — ὑπ' αὐτῶν] ὑφ' ἁπάντων XVI, quod verius videtur. — Θ, 1 ἀφθόνοις Y: ἀφθόνως. Cf. or. XXI, 136; prooem. ΛΓ, 2. — malim ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ. — ἂν τὰς ἑτέρας γρ SQ: ἂν τὰς προτέρας. Inde etiam τὰς ἑτέρας λέγῃ scr.: τὰς ὑστέρας λέγῃ omnes. — deleverim ποιῶν, cf. ΚΑ, 4. — (αὐτὸν] αυτο pr. S.) — 2 αὑτοῖς Turr.: αὐτοῖς. — (συνοίσει Felician.: συνοίσειν.) — ἢ πῶς Y, η πως pr. S: ἢ ὅπως. Cf. prooem. XVII; or. VIII, 40; XX, 4. 43. — Ι, 1 ἐκ τοῦ τοῦτο ποιεῖν] ἐκ τούτου τὸ ποιεῖν Q et schol. p. 817, 12. — 2 (τοῖς ἡμῖν SQ.) — ΙΑ ὑμᾶς post πάντας om. v et pr. Y; sed cf. ΚΒ init. — (ὑπερθέσθαι v et γρ FYQ: προέσθαι.) — ἔχει scr.: ἔχοι. Cf. e. gr. or. IX, 76. — ΙΒ, 1 (ἂν post οὐδένα add. Bait.; cf. prooem. XLIX.) — ἐπὶ τὰ κοινὰ προσιόντων (br bis)] πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν est or. XVIII, 257. XIX, 2; puto igitur τῶν προσιόντων πρὸς τὰ κοινά (∼ οὕτω . . φιλεῖν). — (φιλονεικίαν codd.; φιλίαν Schaef. Dd. Cf. prooem. XXXI, 2; or. LXI, 29.) — παύσασθαι vulg.: παύσεσθαι SYBQO Dd. — 2 ἀξιόχρεώς SFQ: ἀξιόχρεῳ (h); tum ἐστι v. et corr. F: εἰσι SB et pr. F. — ΙΓ (παρελθὼν] αρ' ελθὼν S.) — ΙΔ, 1 (βουλοίμην] β. τοίνυν codd. praeter pr. Y.) — 2 ποιῶν . . οὐ χαίρει, εἶτα scr.: ποιῶν . . οὐ χαριεῖται codd., ποιεῖν . . οὐχ αἱρεῖται R., ποιῶν . . οὐχ αἱρεῖται Dd. Tum ἐπιτιμᾷ scr. cum Felician. pro ἐπιτιμᾶν, εὐλαβεῖσθε pro εὐλαβεῖσθαι (εὐλαβεῖται Felic.). Praeterea βέλτιστ' ἂν correxi pro βέλτιστα. — 3 μαχεῖσθε . . ἕξετε

Schaef.: μάχησθε omnes, tum ἔχητε v. Dd., ἐξῆτε γρ SQ. — **IE**, **1** ἔδει Y: δεῖ. Cf. or. I, 10. — ὅ,τι ἂν] ita SYQ; sed non minus bona altera lectio ὅταν (F vulg.). — τῷ νῦν τὰ scr. coll. or. III, 13: τῷ τὰ νῦν. — **2** (καίπερ] περ pr. S.) — δεῖν λέγειν scr.: δεῖ λ. Y, λέγειν v. Cf. or. I, 16 οὐ μὴν οἶμαι δεῖν. — **IϚ** secl. ὑπολαμβάνω (br); cf. v. l. XVIII, 45 et 226. — **IZ** παραινεῖν] περαίνειν S et vulg. antiqua (cf. pr. XXXIV, 2; XXXV, 3), quod si restitueris, ὑμῖν delendum erit. Sed cf. infra ἃ παραινῶ. — (ἀφέντας S al.) — λόγους om. SY; sed cf. ἀφεὶς τἆλλα πάντα in extremo hoc exordio; prooem. K, 3. — λέγων SYQ: λέγω (h). — **IH** βραχύ μοι codd.: βραχύ τι sine μοι Ald.; βραχύ τί μοι Paulina Dd. (br). Ἂν ὑμεῖς βραχύ μοι πεισθῆτε πάνυ = δείξειν ὅνθ' ὑπὲρ ὧν βουλευόμεθα. — (ἔχει] ἔχῃ SQ.) — ἐγνωκέναι usque ad exord. KE τούς τε λόγους om. Y. — transposui ἔσται, quod erat post ὑμέτερον (br). — χρησαμένων scr.: χρησομένων. — (ἢ ante τοῦ om. S al., add. Wolf.) — (post ὀρθῶς ἐστιν add. του S pr.) — **IΘ** initium imitatur Aristid. I p. 671 Dd. — (ὑπομείναιτε Wolf: ὑπομείνετε SFQ.) — διὰ βραχέων ταῦτ' ἀμφότερα? — εἰμι post ἕτοιμος num delendum? cf. or. IX, 4. — **K**, **3** mal. ταῦτα δ' εἰπεῖν. — ἡγεῖσθε vulg.: ἡγεῖσθαι SFQv. Cf. or. IV, 13 sq. — **KA**, **1** (ἡμῖν Schaef. Dd.: ὑμῖν.) — **2** (πυνθάνεσθε S.) — (ψηφιεῖσθε Felician.: ψηφιεῖσθαι.) — inde a vv. ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων usque ad τὰ προειμένα ἑλεῖν (pro. A, p. 1440, 7) om. F. — **3** (κρίνετε δὲ ὧν codd. [praeter S corr., qui ὃν], em. Wolf.) — **4** ἀναβάλλειν Wolf Schaef. cum γρ Q, cf. or. IV, 14: ἀναβαλεῖν (ἀναλαβεῖν Q). — εἰς τὸ δέον] εἰς δέον, ut or. XX, 26. 41, or. IV, 14? — δυνηθεῖμεν scr. ut or. IV: δυνηθείημεν. — (νυνὶ in codd. est post παρασκευὴ; correctum ex or. IV.) — τέως codd. praeter Vind. 4, qui ἕως teste Swoboda p. 54: ἕως Dd. — πάσχοιμεν Vind. 4 (teste eodem p. 55) et IV, 15: σχοῖμεν codd. hic. — **KB**, **1** secl. Ἀθηναῖοι (h). — (ὅσηνπερ] ὅσην ὑπὲρ S. Item in IϚ est v. l. ὅσην περὶ pro ὅσηνπερ.) — ἐν μὲν] εἰ μὲν errore Dd. — puto ἐξαρκεῖ τὸ λυσιτελές (br). — **2** ὁποίαν τιν' ἂν Uhle (Progr. Chemnitz 1885 p. 26): ὁπ. ἄν τινα. Cf. KϚ, 3 ὁποῖ' ἄττ' ἂν. — χρῆν scr.: χρή. Ceterum hic numerus KΔ adscriptus in SB. — **KΓ**] KE in SB. — (ἥδιον] ηδειον S.) — Τὴν μὲν [οὖν] ἀρχὴν: KϚ in B, KE in S. Separavi, seclusa particula. — οὐδὲν δεῖν . . ὑποληπτέον ἦν Sauppe: οὐδὲν ἔδει . . ὑπολ. εἶναι codd.; ὑπολ. εἶναι cum Wolfio secl. Bk., del. Dd. — περιιὼν (περιὼν) scr.: περὶ ὧν. — συγκα-

θεζόμενος v.: συγκαθιζόμενος SBQ Dd. — ἐστι post ἕκαστος om. S. — ἐγὼ μὲν οὖν] KZ in SB. Ad haec cf. or. IV, 51. — ὥσπερ ὅτι . . συμφέρει (br)] ὥσπερ ὑμῖν συμφέρον in or. IV recte Y. — τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν] praestat multo τὰ βέλτιστα ἀκούειν (or. IV). — (συνοῖσον Turr. Dd. ex or. IV: τὸ συνοῖσον.) — (εἰπόντι γρ S et or. IV: ἔχοντι.) — (ἥδιον] πλεῖον i. e. ηδειον codd.) — εἶχον S in or. IV: εἶχε codd. Dd. hic. Opponitur φοβοῦμαι. — **KΔ**] KH in SB. — **1** (νῦν γε Wolf: νῦν δὲ.) — (περὶ ὧν] καὶ περὶ ὧν S.) — (φανείη v et γρ BQ: φαίη.) — (ἢ μὴ mg. ed. Paris. a. 1570: ἢ μὴ πρότερον.) — post ὑπαρχόντων add. λέγειν R. Dd., cum in append. ed. Paris. a. 1570 post ἔχειν id additum esset; ego hoc praetuli. (Μὴ λέγειν pro μὴ ἔχειν Turr.; sed adversatur τοῦτο παθόντων.) — **2** καθ' ὑμῶν] καθ' ὑμᾶς errore Dd. — **4** (καὶ ante πρότερον in fine paginae om. S.) — πρὸς ante ἡμᾶς redundare vid. Wolfio. — **KE**] KΘ in SB. — **1** (ἄλλως Dobr.: καλῶς.) — **2** nonne ὑπέχειν λόγον? (br). — **3** ἂν ἦν scr.: ἦν. Cf. Liban. I, 485, 10 R.: μανίας ἂν ἦν δήπου μὴ τοῦτον αἱρεῖσθαι τῶν λόγων τὸν τρόπον. Ad μανίας Libanii cf. infra in extr. hoc prooemio μανίας. — (ἀνάγκη τὸν] αγαπητ' αν pr. S.) — secl. καὶ κοινωνεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενομένοις. Manifestum est aliquid redundare; sed possis etiam sic: καὶ μετέχειν (s. καὶ κοινωνεῖν) τῆς ἀπ' αὐτῶν γενομένης αἰτίας. — (κἀμοὶ] καιμοι SQ.) — **KϚ**] (ὄνθ' ὡς Bk.: ὄντως.) — καὶ κοινῶν Wolf, cf. or. VIII, 1: καὶ κοινῶς codd., κοινῶς (Wolf) Dd. — (τῶν ante πεπραγμένων add. Wolf.) — **2** ταὐτὰ οἷς Schaef.: ταῦτα οἷς Q, ταῦτα οἷα v. (τοιαῦτα οἷα dubitanter proponit Dd.). Cf. oppositum παρ' ἃ νῦν οἴεσθε. — (ἐστε] ἔσται S.) — **3** malim ἡμάρτετε. — κινδύνους] at pericula sive iudicia quaenam existere possint, si nihil peccatum sit, non perspicio. Ἀθῷόν τινα καθιστάναι est or. III, 11. — **KZ** est prooemium or. XV. In S adscriptum est ΛA. — **1** post οἶμαι δεῖν om. ὑμᾶς cum S in or. XV. — ἁπλῶς εἰπεῖν] εἰπεῖν ἁπλῶς or. XV praeter A. Secludi potest ἁπλῶς; ὡς εἰπεῖν est or. XXXVIII, 6. — μοι or. XV: ἔμοιγε (br). — **2** ad ἔστι μὲν in S adscriptum ΛB. Deinceps in S numeri iam non adscripti; in B iam inde a KΘ (v. ad prooem. KE) notatio numerorum desierat. — (ὧν] ὡς codd. hic.) — (τὸ τοὺς] τοῦ τοὺς vel τούτους codd. hic.) — (ὕβριν ὑμῖν] ὕβριν ἡμῖν YQB et corr. a m. pr. S.) — (οὐ πάλαι] οὐ om. codd. hic.) — post συμβήσεται γὰρ om. ὑμῖν cum S in or. XV, 2. — **KH**, **1** λέγειν τι] λ. τε errore Dd. — ποιεῖν]

ποεῖν O. Affert haec Stob. Fl. XVII, 21. — **2** *ἂν ἑώρων*] *ἂν* om. codd.; *μὲν ἂν* add. Bk. Dd. (br). — *μέλλω* (h)] ⟨*τυγχάνω*⟩ *μέλλων*? cf. XXXIV extr. — (*κἂν* Y: *καὶ*.) — ***ΚΘ*, 1** (*εἰ μὲν οὖν* et *ἀποδόντων* verbi sex primas litt. om. S in fine columnae; in mg. habet Y.) — **2** *ἄνδρες* S: *ὦ ἄ*. — (*ἀκούσαιτε* Y: *ἀκούσετε*.) — **3** (*αὐτὸς εἰπεῖν* Wolf: *αὐτοῖς εἰπεῖν*.) — ***Λ*, 1** (*ἐγκεχειρηκέναι* S al.) — *τούς τ'* scr.: *τοὺς*. Cf. *ΛΑ*, 1; *Ν*, 1, al. — **2** (*ἀμελιας* S pr., corr. ead.) — **3** cf. or. I, 2; IX, 5. — *ὦ ἄ. 'Α.* post *ὅτι* est in γρ Q (h); altera autem collocatio satis mira atque insolita, ut conicere possis post *ὑμῶν* ponendam esse compellationem (post *οὐδὲν* exstat or. IV, 2). — ***ΛΑ*, 1** puto *ἐπιτιμᾶν τ' ἔθεσιν* (br). — (*ἅτεροι* Y: *ἃ ἕτεροι* SQ.) — **2** *καταράσασθαι* Q. — (*συμβουλεύοντ'* Schaef.: *συμβουλεύονθ'* S, *συμβουλεύοντι* v.) — ***ΛΒ*, 1** *ἀπὸ τοῦ λόγου*] *ἀπὸ τοῦ λέγειν* s. *ἀ. τῶν λόγων* ci R.; sed cf. *Θ*, 2 *ἀπὸ τῶν ῥηθέντων*. — *μηδὲν* codd.: *οὐδὲν* v. Dd. Cf. Kühner Gr. II, 752. — **2** *πότερον* scr.: *πότερα* (br) v, *πότε* Q. — (*δυνήσεσθαι*] *δύνησθαι* S et pr. Y.) — *κρατήσειν* scr.: *κρατῆσαι*. — **3** (*συμφέρονθ'*] *συμφέρον* SY.) — **4** *λογιζομένος ἀλλοιότεροις* errore Dd. — ***ΛΓ*, 1** *αὐτὰ* scr.: *αὐτὸ*. — (*ἐστὲ*] Wolf (cf. *Κ*ϛ, 2): *ἐστὶ* SYQ.) — *σκέψεσθαι* scr.: *σκέψασθαι*. — **2** *γένοιτ' ἀγαθόν* scr.: *ἀγαθὸν γένοιτο* (h). — (*μετὰ ταῦτ'* Schaef.: *μετὰ δὲ ταῦτ'*.) — **3** (*ὑμῖν*] *ἡμῖν* S.) — *συναρουμένους* scr. (cf. R.): *συναιρομένους* v. Dd.; *συναιρουμένους* cod. v, *συναναιρουμένους* O. Cf. *ΜΘ*, 1 *ἀκουσομένους*. — *χρήσασθαι* scr.: *χρῆσθαι*. Cf. *ΛΒ* extr.; *Λ*ϛ extr.; or. XIV, 14. — ***ΛΔ*, 1** *εἰς ἑτέραν*] *εἰς τὴν ἑτέραν* sicut infra YO. — **2** (*οὐδαμῶς δ' ἂν* Dobr.; ipse cum Schaef. Dd. *ἂν* post *πράγματα* addidi. Asyndeton ferri potest, cf. III, 32 *ταῦτα*; 20 *οὗτοι*, al. — *εἰ μήτε* codd.: *ἢ εἰ μήτε* app. ed. Paris. a. 1570 Dd. Verum cf. or X, 36. — (*μήτ' ἀφέντες* Bk.: *μηδ' ἀφ.*) — *ἃ μὴ συμφέρει* scr.: *ἃ συμφέρει*. Opponuntur *τὰ πρὸ ὁδοῦ*. — *ὥσπερ τὰ θέατρα τῶν* scr.: *ὥσπερ τῶν τὰ θέατρα*. — *καταλαμβανόντων* est in Q al., syllaba *προ* propter antecedentem *τρα* ut vid. omissa. — **3** *ἂν* ante *ὑποψίαν* add. Schaef. Dd. (br); ipse post *δικαίαν* addidi. — (*ἂν* post *σιωπᾶν* add. Schaef. Dd.) — *τούτων* sine *παρὰ* cod. v et γρ YQ; *τοιούτων* mg. B. — ***ΛΕ*, 1** *εἶχε(ν)* mg. ed. Paris. a. 1570: *ἔχειν*. Cf. v. l. *Λ*ϛ, 1. — *παράνοιαν* scr. coll. or. XXX, 38, al.: *παρανοίας*. — **2** (*εὐνόων* SQ; item epist. III, 33.) — (*αὐτὸ τοὐναντίον* R. Dd.: *αὐτῷ τοὐν.* SYQ, *αὐτοὶ τοὐν.* cod. v et vulg.) — **3** (*πολλῶν*] *πολλοὶ* SY et pr. B.) — (*περαίνειν* pr. Y: *παραινεῖν*.) — **4** *ἂν μὲν* Schaef. Dd.: *κἂν*

μὲν.) — *τις* post *ἡσυχίαν* om. pr. Y. — ***Λ*ϛ, 1** (*χεῖρον* Y: *χειρων* S, *χεῖρόν τι* γρ Q, *χείρω* v.) — (*εἶχεν* Q: *ἔχειν*.) — (*φιλαπέχθημον* Wolf: *φιλαπεχθήμων*.) — **2** (*σμικρότατον* S al.) — *λέγειν* scr.: *λόγον* (br). — *χρόνος* del. R. Dd. — ***ΛΖ*, 1** *καὶ οὐδὲ τὰ πάντ' ἐρῶ* corrupta: *καὶ εὐθὺς τ. π. ἐ.* vel tale quid cum sequentibus convenerit. — (*βουλομένους* SQ.) — (*ὑμᾶς* Wolf: *ὑμεῖς*.) — (*τὰ τοῦ* Schaef.: *καὶ τὰ τοῦ*.) — (*συγκρύψεται* Schaef.: *συγκρύψητε*.) — deleverim *εἶναι* ante *εἰπεῖν*, ut sit *ἁπλῶς* . . *προσφέρεσθαι τοῦτο πρῶτον εἰπεῖν, πότερ' ἐγνωκὼς κτέ.* Cf. infra *τοῦτο πρῶτον ἐρῶ*; *ΚΘ*, 3. — **2** *ἐγὼ δὴ* Schaef.: *ἐγὼ δὲ*. Cf. *ΛΔ*, 3 al. — ***ΛΗ*, 1** (*πρῶτον μὲν οὖν* S pr., corr. ut vid. ead.). — (*ῥαιδίως* SQ.) — *τὸ φαυλότατον* (br)] puto *τὸ ἔσχατον* ut or. XIX, 18. — *χαλεπωτέρως* scr.: *χαλεπωτέρους* BQ, *χαλεπωτέρου* SY Dd. Cf. e. gr. *δικαιοτέρως* or. LI, 2. — **3** *ὢν αἴτιος* Y: *αἴτιος ὢν*. — ***ΛΘ*, 1** (*ἐκπεπληγμένως* R.: *ἐκπεπληγμένους*.) — *αὐτοῖς ἡγεῖσθαι προσῆκον* [*καὶ*] Wolf: *αὐτοὺς ἡγ. πρ. καὶ*. — **2** (*ποιεῖ τὰς* mg. YQ: *ποιεῖται τὰς*.) — **3** *πότερ'* scr.: *πότερον* (br). — (*κἂν τοῦτο* Wolf: *ἐὰν τοῦτο* SQ, *τοῦτο* Y, om. γρ Q.) — ***Μ*, 1** transposui *πόλεως* post *βουλεύεσθαι*: erat post *οἴεσθε* (br). — (post *βουλεύεσθαι* in S legitur *ἐγὼ δὲ' 'οὐδαμως'* cum signis delendi (v. *ΛΘ*, 2 in.). — *ἀλλὰ πασῶν* B γρ Q: *ἀλλὰ ὑπὲρ πασῶν* (ut sane exstat or. XV, 13). — *καὐτοὺς* scr.: *καὶ τοὺς* codd. (*ἑκάστους* pro *τοὺς* γρ Q), *καὶ αὐτοὺς* post Wolf. Dd. — **2** *ἀλλ' ἰδίους* Turr.: *ἀλλὰ καὶ ἰδίους* (br). — **3** (*πλειόνων* Dd.: *πλεόνων* Y, *πλέον* v.) — (*ὀφείλειν* Schaef.: *ὀφλεῖν*.) — ***ΜΑ*, 1** *θεός τις* YO et γρ FQ: *θεὸς* (br). — **2** *ἐνταυθοῖ*] *ἐνταυθὶ* Dd. — secl. *ἐλέγχου* (*ἐπ'* pro *ὑπ'* ci. Sauppe). — **3** *κρινεῖτε* app. ed. Paris. a. 1570: *κρίνητε* corr. S Dd., *κρίνετε* v. Cf. or. XIX, 262; Aristid. I, 719 Dd. — *μεγάλου τινός*] *κακοῦ* (coll. or. X, 36) add. Schaefer; sed v. Eurip. Med. v. 171sq. — ***ΜΒ*, 2** secl. *αὐτοὺς* post *ὑμᾶς*. — *ἀλλ' ὃ* . . *τοῦτ'* scripsi (significatur scilicet *τὸ παθόντες αἰσθέσθαι*): *ἀλλ' ἃ* . . *ταῦτ'*. — (*μοι* a pr. m. insertum habet S; et ante et post *δημοσίᾳ* est in Y.) — (*ἐσθέσθαι* pr. S.) — ***ΜΓ*, 1** *περὶ πραγμάτων* B; cf. or. III, 18; XXIII, 109. — (*μήθ' ἃ*] *μηδ' ἃ* SFQ.) — *οἷς ἂν* scr.: *ὅταν*. — *παρέχει*] melius *παρέχειν*. Scilicet *τὰ ἁμαρτήματα*, vel *τὸ κακῶς πράττειν*. — **2** *πλείστην* scr.: *πλείω τὴν*. — ***ΜΔ*, 1** mal. *τοῦ τε χαρίζεσθαι*, cf. *Λ*, 1. — (*εἴ μοι* . . *παρῆλθον* [hoc cum R.] . . *οὔτ' ἂν εἰ* Schaef.: *ἐμοὶ* . . *οὔτ' ἂν παρῆλθον* . . *ὅταν ᾖ* [*οτιανη* S].) — (*ἐδοκεῖτε*] *δοκεῖτε* S.) — (*ἕνα ὄντ'*] *ενδον τ'* S.) — **2** secl. *τι* post *οἷς* (br). — *ἄξι'*

ὄντα φανῇ (br)? an φανῇ μηδενὸς ἄξια? Possis etiam ἄξια μηδενὸς φανῇ. — νῦν ὑμεῖς] ὑμῖν γρ Q. — **ΜΕ, 1** ἔργων τῶν πραττομένων codd.; τῶν del. Dobr. Dd.; ipse καὶ addidi coll. XXI, 78 τὰ δ' ἔργα πάντα καὶ τὰ πραττόμενα. — ἂν post βούλομαι del. Schaef. Dd.; ipse etiam γενέσθαι secl., ne bis idem verbum in clausula esset. (βουλοίμην ἂν γενέσθαι Wolf. Turr.: sed β. ἂν ne ipsum quidem recurrere debet.) — **2** τὸ πρᾶγμα τοῦτο Y: τοῦτο τὸ πρᾶγμα. Τῶν γὰρ εἰθισμένων / τὸ πρ. τοῦτο ∼ αἱ γὰρ ἐμπειρίαι (∼ καὶ τὸ πόλλ' ἑορ.) / τοῦτ' ἐμποιοῦσιν. — **3** (δεῖ κρατῆσαι] δὴ κρ. SQ et γρ Y.) — ῥήματος τούτων errore Dd. — **4** οὐ ante τοῦ διαγωνίζεσθαι addidi. Cf. or. IX, 51. — **ΜϚ, 1** ἑοράκατε (S Dd.; vulg. ἑωρ.) hic propter breves tolerari nequit. — (χάριν γε ed. Paris. a. 1570: χάριν τε, sed χάριν YO.) — (εἴχετε] ἔχετε SQ.) — **2** (εξελεχθωσι S.) — **3** οὐδένας ἂν γρ YQ: οὐδένας. — μὴ προσήκοντα cod. v et γρ FYQ: μὴ προσόντα. — (ἂν post θρασέως om. S.) — **4** (ἂν εἴη] ἃ εἴη SQ.) — (εἴ τι] ἤ τι pr. S.) — (ἐξαπατήσουσιν Schaef.: ἐξαπατήσωσιν.) — **ΜΖ, 1** (κατὰ ταὐτὸ Wolf.: κατ' αὐτὸ.) — ταῦτα συμφέρειν scr.: ταὐτὰ σ. — **2** (καὶ ante ταὐτὰ om. SYQ.) — (βουλεύεσθε SYQB.) — **ΜΗ, 1** (ἡμᾶς] ὑμᾶς pr. S et γρ Q.) — ὑμῖν ante ὑμεῖς del. Wolf. R. — **2** init. cf. Arist. II, 573 Dd. — αὐτὸ τοῦτό μοί τις] αὐτό μοί τις τοῦτο? (br). — **3** καὶ ταῦτα] puto καίτοι ταῦτα. — καὶ βούλονται καὶ γρ Y: βούλ. ἃ καὶ. — ἐῶσι scr.: δῶσι. — **ΜΘ, 2** (ἀλυσιτελὲς] λυσιτελὲς SYQB.) — (οἷα Q: ὡς.) — (πράττειν εἴη Y: πράττειν ἢ εἰ SQ.) — **3** αὐτὸ τοὐναντίον scr.: αὖ τοὐναντίον. Cf. XXI, 120. 136, al. — **Ν, 1** (μέλλοι SY.) — μὲν post νῦν addidi. — **2** (οὖν post ἡ μὲν om. S.) — εὐνοῶν pro εὔνους ὢν γρ YQ. Cf. Epist. Α, 1; Γ, 36. — (ὅσῳ] ὅσον SQ.) — (καταχρήσησθε SY et corr. B, καταχρήσασθαι pr. B.) — (ειφικράτους pr. S.) — (οὕτως γὰρ S. Ceterum cf. Aristid. I, 510 Dd.) — ὑμῶν αὐτὸς scr.: ὑμῶν αὐτῶν (ὑ. αὐτῷ R.). — **ΝΑ** putes ⟨τοσούτῳ μᾶλλον⟩ ἀνάγκη (similiter iam Wolf). — (τούτων] τούτωι S.) — (ἐπί τῳ τῶν Schaef: ἐπὶ τῶν.) — ὡς γοῦν scr.: οἵ γοῦν. — (τί γρ YQ: ἤ.) — **ΝΒ, 1** Ἦν μὲν Wolf: ἦν μὲν οὖν. — (ὑπάρχειν Wolf: ἔχειν.) — (πεποίηται Dobr.: πεποίηνται.) — μηδὲν τέλος scr.: μηδὲ τ. codd., μὴ τέλος Felician. Dd. — αἴτια ind. ed. Paris. a. 1570: αἰτία. — (ἔγωγ' οὕτω] εγωτουτω pr. S.) — (δύνησθε γρ Y: δυνήσεσθε.) — **ΝΓ, 1** τὴν πόλιν om. vB. — **2** ὧν ἂν Bk.: ὡς ἄν. — ἴσως ὀλίγων scr.: ὀλίγων ἴσως (br). Cf. ad or. XIV, 23, cum Add. vol. II p. CXL. — (ἅτερος Y: θάτερος.) — (φησι Schaef.: φασι.) — (ποιοῦνται

SQ.) — **3** (παρελήλυθα Turr. Dd.: προελήλυθα.) — ταύτας τὰς v.: ταύτας SY, τοιαύτας Turr. Dd. — νῦν om. Q. — **ΝΕ, 1** (ὃν ἄνθρωπον ἴδοι B: ὃν ἂν ἄνθρ. ἴδοι.) — **2** (παραζευγνυμένων Saupp. Dd.: παραζευγνύμενοι.) — (ἰδιωτῶν Schaef.: ἰδίων. Dubito autem, num locus sic persanatus sit.) — (ἂν post δικαίως add. Dobr.) — οὕτως ante καθίστατε SB: οὕτω. — (περιΐητε Wolf.: περιῆτε, quod περίητε scribi potest.) — **3** ὥσπερ εἰς ζυγὸν? — πρόσεισιν) scr.: πρόεισιν. — **ΝϚ, 1** secl. εἶναι post ἡγοῦμαι (h). — (πείθεσθαι Wolf: πείσεσθαι.) — (συμβουλεύσω pr. S.) — **2** (καὶ ante ἀκούειν add. Felician.) — **3** (ὅ τισιν R.: ὅτι τισὶν.) — παράδοξον ἴσως scr.: ἴσως παράδ. (br). — πότερ' ἂν δικαιότερον scr.: πότερα δικαιότερα ἂν (br). — (αιδολεσχειν S.) — θορυβοῦντ' scr.: θόρυβον (br.) — (ἀποκρίνασθαι SQ: ἀποκρίνεσθαι.) — ἐκ δὴ τοῦ Saupp.: ἐκ δὲ τοῦ. — ἥδ' ἐστίν] ἐστι φημί μοι δοκεῖν, ut addatur principium propositionis (φημί μοι δοκεῖν . .) γρ Q.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Codd. SFBtQ.

A. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

Dempsi cancellos, quibus Dd. Demosthenis nomen incluserat, non quo putarem hanc epistulam a Demosthene populo Ath. re vera missam esse, sed multa ille in schedis relinquere poterat. Idem dictum velim de epist. quarta. Inscriptioni adscriptum in S: *ἐν ἄλλῳ περὶ παρασκευῆς*. — **1** *ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν* scr. sec. prooem. *KE*, 3: *ἐπὶ νοῦν ἐλθεῖν* (br). — **2** (*περὶ μὲν*] *περὶ δὲ* S.) — **3** (*περιμεῖναι*] *παραμεῖναι* pr. S.) — *βοήθειαν ἔχει* scr.: *ἔχει βοήθειαν* (br). — *σὺν θεοῖς* Wolf: *καὶ σὺν θ.* codd., *ὡς σὺν θ.* Schaef. Dd. (h). — *δέονθ' ὑπὲρ* scr.: *δέοντα περὶ* (br). — **4** (*δ'* post *ἀπορούντων* om. SQ.) — (*ὧν μὲν οὖν*] *τῶν μὲν οὖν* S.) — **5** (*κοινῇ*] *κοινον* pr. S.) — *προτέρων* scr.: *πρότερον* (br). — *μήθ' ἓν μήθ' ἁπλῶς* scr.: *μηδὲ ἓν μηδ' ἁπλ.* codd., *μηδὲ ἓν ἁπλ.* Turr. Dd. (br). — **6** (*ποιήσειν* SBQ.) — (*ἐν* ante *ἑκάστῃ*, *μηδενὶ* ante *μήτε πικρ.* add. Wolf.) — **7** *τοῖς καθεστηκόσι* scr.: *τοῖς συνεστηκόσι* (ex *συνειδότας* et *συναγωνιστάς*). — *καὶ κίνδυνον* SQ: *κίνδυνον*. — **8** *φημὶ δὴ* Schaef.: *φ. δὲ*. — (*μήτε πόλει* ante *μήτε στρατηγῷ* in codd. additum [cf. 6] del. Saupp. Dd.) — (*τῶν δὲ κώπαις*] *τῷ δὲ κ.* SBQ.) — **9** *ὀλίγους* (ante *κομιδῇ*) add. cum R. (qui ante *τινας* add.). — *μὴ μέμνησθε* R.: *μέμνησθε*. — **10** (*ἀλλ' οὔτε* Bk.: *ἀλλ' οὐδὲ*) — **11** *εἴρηται* Wolf. — **12** *στρατηγῶν* del. mal. Schaef. — **14** *τούς τε*] *τούς τε δὴ* Saupp. (h); fort. *τούς τ' οὖν*. — **15** *ἐνδειαν* S, corr. B: *ἔνδειαν*. Cf. or. XXXII, 30. — (*μεταβουλεύεσθε* SQ.) — **16** (*τὸν* post *Δία* om. errore Dd.).

B. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΘΟΔΟΥ.

Inscr. *περὶ τῆς ἰδίας καθόδου* etiam schol. Hermog. V, 495 W. — Cancellos nomini Demosthenis appositos hic confidenter sustuli: item in epist. tertia. — **1** *κἂν μέτρια* scr.: *καὶ μέτρι' ἂν* (br)

— *ἐλαττόνων* scr.: *ἔλαττον*. Simul interpunctionem post *ἁπάντων* collocavi, quae erat auctore R. ante id voc. — *ᾑρούμην* Schaef.: *ἡγούμην*. — (*φήσῃ* Q: *φησι*.) — **6** *ἀντηλλαξάμην*] *ἐνηλλαξάμην* Priscian. XVIII, § 187. — **7** (*καὶ μεγάλων ὄντων* pr. S, cum notis transponendi.) — *ἡγοῦμαι* Schaef.: *ἡγούμην*. — *ἐν παντὶ* scr.: *ἐν ἅπαντι* (br). — **8** (*ὑμῖν*] *ἡμῖν* pr. S.) — (*ἔχειν περὶ ὑμῶν* add. γρ BQ: om. S al.) — *κεχρῆσθαι τὸν τρόπον* Hermog. III p. 235, cf. schol. VI, 255 (ap. Herm. *τοιούτῳ* v., sed *τῷ τοιούτῳ* Parisini et schol. V, 495; VI, 255): *τὸν τρόπον κεχρῆσθαι*. — *συμφορὰ φανείη* Hermog. schol. Herm.: *φανείη συμφορά* (br). *'Εμοὶ* etiam Hermog. (*ἐμὴ* ci. Schaef.). — *λύσατε* Hermog. (sed in Parr. est *λύσαιτε* superscripto *α*), schol. Hermog. V, 495, 20 (*τὸ προστακτικὸν σχῆμα τὸ λύσατε*), VI, 256: *λύσετε* (e *λύσαιτε*?) — **10** (*μόνου*] *μόνον οὐ* Q et pr. S.) — **11** *περιγενήσεσθε* Schaef.: *περιγένησθε*. — (*πάντ'* γρ Q: *ταῦτ'*.) — **14** (verba *οὔτε γὰρ . . γεγονώς* legebantur post *κακῶν* [§ 13 extr.]; transpos. Saupp.) — *οὔτε γὰρ ἔγωγε* (br)] delendum *ἔγωγε* aut transponendum post *φίλων*. — (*παρὰ Ἁρπάλου* pr. S.) — (*τῷ πρῶτος*] *τὸ πρῶτος* SQ.) — **15** *γενόμενα*] nonne *γεγενημένα*? — *ἀλλ' ὑπὲρ* scr.: *ἀλλὰ περὶ* (br). — *πόλλ' ἂν* scr.: *πολλὰ*. Cf. or. III, 27. XVIII, 258. XX, 33. Ibi *ἂν* additur, ubi iam aliquo modo indicatum est, plura oratorem non esse dicturum; quod ubi nondum patet, *ἄν* non ponitur, velut XLV, 86. — **16** (*κἀμοὶ*] *καί μοι* SQ.) — (*οὐδέν* Wolf: *οὐδένα*.) — *δικαιοτέρως* (cf. or. LI, 2)? an transponendum *ἄν*? (br). — (*οὐδ' ἀπιστότατος* Turr.: *οὔτ' ἀπ.*) — **17** *τό γ' ἀπελθεῖν* scr.: *τὸ ἀπ.* — (*οὐδαμοῖ* R.: *οὐδαμοῦ*.) — *εἶτα*] *εἶτα καὶ*? (br). — *κακοπαθίαν* scr. (cf. Meisterhans Gr. d. att. Inschr. 42[2]): *κακοπάθειαν* (br). — **18** (*ἐπεὶ ὅτι* Bk.: *ἐπειθ' ὅτι*.) — pro *πλείστην εὔνοιαν ὑπάρχουσαν ὑμῖν* (*ἡμῖν* S) est v. l. in γρ BQ: *μέγιστα πρὸς ὑμᾶς ὑπάρχοντα εὐεργετήματα*. Cf. ad § 21. — **19** *Τροζηνίων* scr.: *Τροιζηνίων*. Illa forma sola antiquioribus cognita est. — *μάλιστα* codd.: *μάλιστ' ἂν* Turr. Dd. falso, quasi hoc de Atheniensibus diceretur. — **20** (*ὁρῶν δὲ*] *ὁρῶν μὲν* pr. S.) — *ἱερὸν* (br) num delendum? — (*Καλαυρείᾳ* Dd.: *Καλαυρίᾳ*. Cf. Dittenberger Syllog. inscr. nr. 326.) — **21** *ἵνα μήτε κτέ.*] cf. or. XLV, 82. — *ἐπεὶ εἴ . . κρεῖττον ἦν*] ad haec v. l. est in γρ BQ: *εὖ δ' ἴστε ὦ 'Αθηναῖοι εἴ μοι τὰ παρ' ὑμῶν . . βουλοίμην ἄν*. — *τεθνάναι μοι* SB: *τεθν. με*. — **22** (*ματην νυν* S pr., cum notis transponendi.) — (*χρήσεσθε* S et pr. B.) — **24** *τῶν* ante *κατ' ἐμαυτὸν* addidi. Cf. or. XVIII, 298. — **26** (*ποιήσωσιν* S.)

Γ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΩΝ.

Alia inscriptio fuit *περὶ ἀφέσεως* ⟨*τῶν Λ. παίδων?*⟩, v. schol. Hermog. V, 495; VII, 993 sq. — **1** *γεγενημένοις* scr. coll. § 5: *γιγνομένοις*. — **2** *κατέλειπον* S: *κατέλιπον*. — **3** (*πάντα τὰ τοιαῦτα*] *πάντα τοιαῦτα* S.) — **4** *ἂν* post *βοηθήσαντας* del. Schaef. Dd. — **6** *οὐ γὰρ ἦν*] ita S; *οὐ γὰρ ἂν ἦν* Q, *οὐ γὰρ ἂν καὶ* Btv. Lacunae signa posuit Dd. — **8** del. *ὑμῖν* post *συμφέρειν* cum Q. — *ἂν* post *ἀναισθησίαν* addidi. — **9** *τὸ* ante *ὅσον* deleo, cf. § 28; Stix Progr. Rottweil 1881 p. 32. Non est locus articulo in re quam nunc demum orator indicaturus est. Cf. Mus. Rhen. XLIV, 17 sq. — **10** (*προσιόντων*] *προτέρων, σιόντων* S.) — (*δὲ ὁρῶν* mg. Q et ci. R.: *δῶρον*.) — secl. *βουλεύεσθαι*, quod ex v. l. *βουλεύεσθε* ut vid. ortum. — **11** (*τραφείς γ'* Schaef.: *τραφείς τ'*.) — (*τότε τἀνθρώπινα* SBQ.) — **12** (*ἐτόλμησαν* pr. S.) — **13** (*δεδέκατε*] *δεδέχατε* codd.) — **14** *δημοτικὰ* (br)] puto pausam esse post hanc vocem (*ἐν οἷς ἐξετ. . . δημοτικά* | *καὶ . . φαίνεται*). — ante *μηδενὸς* addidi *μὴ μόνον*. Cf. Dion. Cass. p. 500 E *οὐ μόνον οὐδὲν χρηστὸν ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ δεινότατα*. — *δίκην ἔδει?* (h). — **17** (*ἔκ γε* mg. ed. Paris.: *ἔκ τε*.) — *τοὺς μὲν* om. γρ Q, it. γρ Q pro *μηδὲ λέγειν* tantum *μὴ* habet. — (*τοὺς δὲ*] *ουσ* pr. S, *τούτους δὲ* corr. S.) — (*ἐγὼ μὲν*] *ἐγὼ μὲν οὖν* S.) — **18** *ἀπόλυσις*: *λύσις* ut § 23. 39? — **19** (*ᾗ ἣν περὶ* R.: *ἥνπερ*. *Ἧι περὶ* ci Wolf.) — (*Ἀρχίνου*] *αρχεινου* S.) — **20** malim *ὥστε* ⟨*καὶ*⟩ *συμφέρειν*. — (*προκαλεῖσθαι* pr. S.) — **21** (*ἑωράκατε* codd.) — (*Λυκούργου* pr. S.) — (*ὑπογυίου* mg. edit. Par. Dd. Cf. or. XXVIII, 17.) — **22** (*ἀγνῶσι* Dobr.: *ἀγνώμοσι*.) — *ἀδικοῖσθε* Saupp.: *ἠδικεῖσθε* v. Dd.; *ἀδικεῖσθαι* SBQ. — puto *μέτριός γ'* (br). — **23** *οὕτως* S: *οὕτω*. — **25** (*οὐδεὶς* Saupp.: *οὐδεὶς ἂν*.) — *οὐδὲ γὰρ* γρ BQ: *οὐ γάρ*. — *τίθενται*] *κείσονται* Q et γρ B. Cf. Aristid. II, 78 Dd. — praestat fort. *καθεστάναι*, cf. *οὕτως ἔχειν* § 26 init. — **26** secl. *Ἀλεξάνδρου* (h). — (pro *δὲ* post *Μνησίβουλον* S pr. *μὲν* hab., sed corr. ead.) — **27** *τιν'* scr.: *τήν*. Cf. 23. — **28** omisi *ὦ* ante *ἄνδρες Ἀθ*. cum S. — *δ' ἐν τοῖς θεοῖς* R.: *δὲ τοῖς θεοῖς*. In deorum numerum sunt gratiae (*Χάριτες*) relatae. — **30** *ὥστ' ἔχειν δύ' ἑταίρας* (pr. S *ετερας*)? (br). — (*ῥᾷον* mg. ed. Paris.: *ῥᾴδιον*.) — *εκτεισαι* h. l. ipse S pr. praebet: *ἐκτῖσαι*. — (*ἀνέχεσθαι* R.: *ἀνέξεσθε*.) — (*πατρίους* Wolf: *πατρῴους*.) — **31** **Εὐθύδικον** scr. (v. Din. I, 33 cum adnot. Schmidtii): **Εὔδικον** SBQ Dd., **Εὔδημον** v. — **32** *ὁμοίως* mg. ed. Paris.: *ὁμοίους*. — (*γενέσθαι* Fuhr (Mus. Rh. XXXIII, 568): *γενήσεσθαι*.) — (*ἐκφέρηται* SB.) — **33** (*τῶν γε* ed. Paris.: *τῶν τε*.) — (*εὐνόων* SQ.) —

36 (*τοιαῦτα* Q et corr. S: *ταῦτα*.) — **37** *μικρὸν* SB: *μικρῷ*. Cf. or. XVIII, 36. — *ἀφείκατε* vulg.: *ἀφήκατε* SBQ, Hermog. III, 235. — **38** *μὴ λαβοῦσιν*] *μηδὲ λαβ*. corr. a pr. m. S. — (*ἂν* post *ἵνα* add. Bk.) — *περιὼν* libri. — **39** *μου* deleverim (h). — nonne *ἄφιξίν μοι?* (h) — **40** *δι' οὓς* scr.: *διὰ τούτους* codd.; *οἷς* post *τούτους* add. Schaef. Dd. — *ὑπογράψασθαι*] de hoc loco difficillimo cf. Boeckh Seew. 229; inscr. Amorg. Bull. de corresp. hell. 1888 p. 230 sq. v. 33 sqq.: *ὅσοι δ' ἂμ μὴ ἐκτίνωσιν καθὰ οἱ διαλλακταὶ ἔταξαν ἢ πείσαντες τὸς καταδικασαμένος, ἢ ὑπογραφὴμ ποιῶνται πρὸς τοὺς χρεωφύλακας, εἶναι δίκας κατὰ τῶμ μὴ ἐκτινόντων μηδὲ τὴν ὑπογραφὴμ ποιομένων*. Itaque num hic *πρὸς τὴν ἀρχὴν* scribendum? Adde Hesych. *ὑπογράφια χρήματα*. Ceterum numeri hi comparent: *καὶ τὸ τὰ ὄντ' ἀπολ.* ~ *δι' οὓς . . καταθ.*; *ἃ . . ἁπλᾶ* ~ *ἐπείσθην ὑπογρ.* ~ *τὴν ἀρχὴν τ. κατ.* ~ *εὐνοίας ἀφικ.*; *δι' οὓς . . καταθῶντ'* ~ *παρ' ὧν . . ὑμετέρας*. — (*ἂν κομισαίμην* R.: *ἀνακομισαίμην*.) — (*αδοξα και απορα* S, erasa post *απορα* litt. *ι*.) — **41** *τύχῃ*] *τύχω?* — (*ἀπολόμενον* Schaef.: *ἀπολούμενον*.) — (*μὴ* ante *φιλονίκως* [*φιλονείκως* codd.] om. pr. S, add. rc.) — **42** (*τὸ περιφανὲς* Hermog. p. 234 W. [cf. schol. VI, 253], Arist. IX, 360 W.: *ἀφανὲς*.) — *προβλέπετε* Hermogenis Paris., it. Aristidis Par. 1741. — ante *πραότερον* om. *τούτου* cum Aristide; ex eodem scr. *πρόσφθεγμα* pro librorum *πρόσταγμα* (quippe imperare non erat Demosthenis), denique om. *τοιαῦτ'* ante *ἐξημαρτηκόσιν*. Additur autem ap. Arist. *αὐτὸν εἰπεῖν* post *ἐμέ*. — **43** (*τετυχηκότι* codd.) — **44** *τῇ εὐνοίᾳ γ'* scr.: *τῇ γε εὐνοίᾳ* (h). — *πεποίηκα*] *καὶ πεποίηκα* γρ Q. — **45** *οὕτως* S: *οὕτω*. — *κρίνεται* γρ Q et Aristid. I, 792 Dd.: *γίνεται*.

Δ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

(Inscr. *περὶ τῆς* S: *πρὸς τὰς*.) Cancellos Demosthenis nomini additos a Dd. ne hic quidem reliqui; v. ad ep. I. — **1** (*προσφέρειν* S al.) — (*τεθρεμμένον* S) — **3** *τὴν ἀγαθὴν τύχην τῇ πόλει* deletis reliquis? (h). — *ὅσα μὲν τοίνυν* scr.: *ὅσα τοίνυν*. — (*ἐπιόντων*] *εἰπόντων* S.) — *παρεληλυθότων* scr.: *προεληλυθότων*. Cf. prooem. *ΝΓ*, 3. — **4** (*κέχρηται*] *χρηται* S, *χρῆται* B.) — **6** (*μηδέποτ' ἐν* mg. ed. Paris. a. 1570: *μηδέποτε*.) — (*προσηκεν* pr. S.) — **11** (*ὁ δ' ὡς*] *ὅλως* SQ.)

Ε. ΠΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΝ.

Mira haec epistula et a reliquis Demosthenicis omnibus paene rebus longe seiuncta. Compositionis autem Demosthenicae

numerorumque illi consuetorum vestigia multa atque magna exstant; quare ne hic quidem cancellos in auctoris nomine adhibui. — § **1** *οὔϑ' ὅπως κτέ.*] imitatur Aristides I p. 824 Dd. — **3** *καὶ ταῦτα τὴν* Wolf: *καὶ τ. τῆς* codd., *καὶ ταῦτα* R. Dd. — puto *οὐχὶ καὶ ἀψευδεῖν*. — *πρὸς ἅπαντα* scr.: *πρὸς ἅπαντας*. Cf. or. XX, 25 et 164. — **4** *εἰ παρωρμηκὼς ἐμαυτὸν* scr.: *εἰ γὰρ ὡρμηκὼς ἐμ.* codd., *εἰ γὰρ ὡρμ. κατ' ἐμαυτὸν* mg. ed. Paris. Dd. *Γὰρ εἶναι* pro *παρεῖναι* est in S or. XLV, 25. — *ἂν δὲ ὑπολαμβάνω* scr.: *ἃ δὴ ὑπολαμβάνων* S Dd., *ἃ δὴ ὑπολαμβάνω* v. (*δι' ἃ δὴ ὑπολαμβάνω* R.). — **6** *καϑ' ὃν ἂν σὺ φῇς* scr.: *καϑ' ὃν σὺ φῇς*. — secl. *ἢ* ante *καὶ ὡς*. — (*εὐτύχει* om. S.)

ς. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Sextam epistulam om. S. Nulla ei cum quinta communio, sed est aliqua cum epistulis quattuor primis. — **2** *γράμματα*] *τὰ γράμματα* Schaefer. — *Πολεμαΐστου* B in parte folii recens suppleta; *Πολεμαίστου* v., *Πολεμίστου* ci. Dd. Fort. *Πολεμαινέτου*. — *παρὰ τὴν μάχην* Schaef. — *τό τε εἰς* scr.: *τότε εἰς*. — *ὡς βούλεσϑε* scr.: *ἃ βούλεσϑε*. — (*ἔξειν* R.: *ἔχειν*.)

Addenda

ad commentarium criticum voluminis primi.

Or. **IV, 15** deleverim *οὖν* post *ἡ μὲν*. Cf. 30 *ἃ μὲν ἡμεῖς* (*ἃ μὲν οὖν ἡμεῖς* Y Dd.); XVIII, 255 *ἐγὼ μὲν οὑτωσὶ* (vulg. *ἐγὼ μὲν οὖν οὑτ.*); XIX, 27 *πρῶτον μὲν* (*οὖν* add. LFQ) *τούτου*. *Ἡ μὲν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη* ∼ *ταῦτα λέγειν ἔχειν μὴ κωλύων* ∼ *εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι*. — **43** sententia *ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κωλύσει* minoribus litteris exprimenda esse videtur, quia nexum aperte turbat. Antecedunt: *ὁρῶν — τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασϑαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παϑεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου*; sequuntur *εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν*, scilicet *τὸ παϑεῖν κακῶς*, cf. XIX, 224 *παϑεῖν ἀναμένειν τὰ δεινά*; prooem. MB extr. *ὃ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους νομίζετε, τοῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτ' ἀναμένειν, παϑόντες αἰσϑέσϑαι*.

Adde quod (*πα*)*ϑεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου* = *εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν*. Ceterum interrogandi signo *εἶτα .. ἀναμ.* a sequentibus separandum; in prioribus autem utique *περὶ* et *ὑπὲρ* inter se commutanda: *ὑπὲρ* (ita Urbin. al.) *τοῦ τιμωρ.* — *περὶ τοῦ μὴ παϑεῖν*, ne sit hiatus minime tolerabilis. — **51** extr. *ὑμῖν* post *πᾶσιν* casu excidisse in S putandum est; *πᾶσιν* sic nude positum valde displicet neque satis intellegitur. Sane *πᾶσιν ὑμῖν* etiam peius; itaque *πᾶσιν ἡμῖν* scribendum puto, ut se ipsum orator includat; neque enim aliam rationem video, cur omnino *πᾶσιν* adsit (cf. Voemelium). In eis quae antecedunt deleverim *οὖσιν* post *ἀδήλοις*, cf. XXI, 30 *ἐπ' ἀδήλοις τοῖς ἀδικήσουσιν*. Ita *νῦν δ' ἐπ' ἀδ. .. τούτων* / *ἐμαυτῷ γενησομένοις* ∼ *ὅμως .. ὑμῖν* / *ἂν .. πεπεῖσϑαι*; *ἂν .. πεπεῖσϑαι* / *λέγειν αἱροῦμαι* ∼ *νικῴη .. ἡμῖν* / *μέλλει συνοίσειν*.

Or. **VI, 27** cf. Plut. Mor. 4 CD: *καὶ οὔπω τοῦτ' ἔστι καταγέλαστον, εἰ — — πράττουσιν, ἐκεῖνο δ' ἐσχάτως ἄτοπον. τὸ ποῖον; ἐνίοτε γὰρ εἰδότες, αἰσϑόμενοι δὲ καὶ ἄλλων* (ita Bernardakis pro *αἰσϑομένοις μᾶλλον*) *αὐτοῖς τοῦτο λεγόντων κτέ.* Imitatio manifesta est; itaque ap. Dem. primum *τῶν* ante *λεγόντων* expungendum esse (v. vol. II p. CXXXIII) etiam hoc loco confirmatur; deinde videndum num *καὶ οὔπω τοῦτ' ἔστ' ἄτοπον* Plutarchus ap. Dem. legerit, idque sit recipiendum, cf. IX, 55.

Or. **VIII, 4** scr. *ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην* cum vulg. (*τ. εἰρ. ἄγειν* S al.). *Οὐδενὸς ἧττον ἄνδρες Ἀϑ.* / *τεϑαύμαχ' ὃ καὶ πρῴην τινὸς ἤκουσ' εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ* ∼ *ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα* / *ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς ἢ ἄγειν* / *τὴν εἰρήνην συμβουλεύειν*. — **7** puto *πλὴν εἰ τοῦτο λέγουσι· νὴ Δί', ἂν ἀπέχηται* [*τῆς Ἀττικῆς*] *τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος* (id *ὁ* ante *Φίλ.* om. pr. S pr. L). V. Mus. Rhen. XLIV, 15 sq.

Or. **IX, 4** del. *ταῦτα* post *πάντα* (ante *πάντα* id est in A al.); neque enim habet id pronomen quo referatur. *Τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησϑε* ∼ *ἔτι πάντ' ἐπανορϑώσασϑαι*. — **69** num del. *μηδείς*? V. Philostr. I, 151, 3 K.: *πολὺν ποιεῖσϑαι λόγον τοῦ μήϑ' ἑκόντες ἀνατρέψαι μήτ' ἄκοντες*, et *καὶ ὅπως μήϑ' ἑκὼν μήτ' ἄκων* ∼ *ἀνατρέψει τοῦτο σκοπεῖσϑαι*.

Epist. Phil. (**XII**) **17** scr. *Μαρωνίτας* ex inscriptionum fide; v. Meisterhans Gramm. d. att. Inschr. p. 42^2.

Or. **XIV, 1—2** v. supra ad prooem. Z. — **3** *δικαία*] restituo *ἴση καὶ δικαία* (S, γρ F). Talia vix interpolantur, neque *δικαία* solum id quod orator vult satis exprimit. *Ἐκ δὴ ..*

νομίζω ∼ συμφέρειν .. ἀρχὴν (dele comma ante *τὴν μὲν ἀρχὴν*) *∼ τοῦ πολέμου .. ἴση ∼ καὶ δικαία γενήσεται.* — *ὑποκεῖσθαι [τῇ γνώμῃ]*: unde interpolamentum provenerit non apparet; XXI, 108 exstat *ὑποθέντες τῇ γνώμῃ*, et ad eum locum referendus Aristidis locus quem attuli vol. I, LXXVI. *Παρασκευάζεσθαι δ' ἃ προσήκει ∼ πάντα .. ὑποκεῖσθαι*, cf. supra *ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ / πιστεύοντας ἢ τισιν αὑτῶν*; itaque numeri non patiuntur adiectum *τῇ γνώμῃ*. — **25** quod sustuli cum SBO *ἐνταυθοῖ* (*ἐνταυθὶ*) ante *λέγοντες*, fortasse non recte fecerim, cum *λέγοντες* magis ad *οἱ ἐνταυθοῖ* quam *ἐντ.* ad *οἱ λέγοντες* pro interpretamento adscriptum esse probabile sit, ex sequentibus scilicet. Cf. LVIII, 62 *τοὺς ἐκεῖθεν*, ubi additum in quibusd. *ἀεὶ λέγοντας.* — **30** *ἑξακισχίλια τάλαντα* a me post Schaeferum, Dobraeum, Dindorfium uncis inclusum numeris quam maxime defenditur. *Ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημ' ∼ ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξάκις ∼ χίλια τάλαντ' ἀκούσεται.* Neque video quid praeter suspiciones contra proferri possit. Ante haec v. pro *ἀθρόα πολλὰ* (A) vel *ἀθρόα καὶ πολλὰ* (S al.) repono *ἀθρόον πολλάκις*, ut haec sit sententia hique numeri: *καὶ γὰρ τὰς κρήνας / καὶ τὰ φρέᾱτ(α) ∼ ἐπιλείπειν πέφυκ' / ἄν τις ἀπ' αὐτῶν ∼ ἀθρόον πολλάκις / λαμβάνῃ.* Neque enim *ἀθρόα ὕδατα* hauriuntur ex fontibus, sed *ἀθρόον ὕδωρ.* — **31** secl. vid. repetitum *ἡγοῦμαι* post *ἐλθεῖν*, et nescio an tolerari possit *ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα* codicum, ut sit *ἐπὶ δὲ τὴν Ἑλλάδ' Ἕλλην' οὐδέν' ἂν ἐλθεῖν ∼ ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας.* — **33** scr. *οἴομαι*, ut sit *ἐγὼ τοίνυν οἴομαι / τοσοῦτ' ἀπέχειν Θηβαίους ∼ τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν / ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.* — **40** deleverim *γεγενημένην: ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς / αὐτοῦ προγόνους πολέμων ∼ σύνοιδε τὴν πόλιν / εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.*

Or. **XV, 24** deleverim *βασιλείας* in his: *τήν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων / ἀσθενῆ ποιήσαντα ∼ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ [βασιλείας] κινδυνεύσαντα / πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον.*

Or. **XVIII, 2** deleo *τὸ* ante *ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι*, cf. Mus. Rh. XLIII, 281. XLIV, 17 sqq. — **26** quamvis *ὅπερ ἦν* sine *ἀληθές* ferri possit (v. etiam vol. II, p. CXLIII), tamen numeris adiectivum defenditur: *νομίζων ὅπερ ἦν ἀληθές ∼ ὅσ' ἂν τῆς πόλεως προλάβῃ* (ita nunc malim) *∼ πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι. Νομίζων .. ἀποδοῦναι* unum membrum puto; at in *ἀληθὲς ὅσα τῆς* est concursus brevium. — **31** cum hiatus *ἀεὶ ὁμολογῶ* ferri non possit, scr. videtur *ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ∼ πολεμεῖν* (sine *καί*, quod recepi ex S pr. L) *ὁμολογῶ καὶ διαφέρεσθαι* (*τούτοις*) *∼ ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου* (*μεῖζον*). — **46** restituendum codicum *καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντ' ἀκούουσιν, ∼ νῦν κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροί.* — **48** deleo *γέγονεν*: *καὶ τί κακῶν οὐχὶ πασχόντων ∼ πᾶσ(α) ἡ οἰκουμένη μεστή [γέγονεν]* (numeris eisdem quos modo in § 46 exhibui). Similiter interpolatum §§ 130. 241. 311. VIII, 67. XLII, 25. — **58** quod delendum putavi *τὰς* ante *εὐθύνας* (v. vol. II, CXLIV), non confirmatur inscr. Attica IV. saec. (Bull. de corresp. hell. 1889 p. 253 sqq.), ubi exstat B, 17: *ἐπε[ιδὰν τὰ]ς εὐθύνας δῶι.* Neque restituto *τὰς* numeri quos indicavi laborabunt. — **61** *γενέσθαι τοσαύτην* (post *συνέβη*) revocanda videntur: Plut. Mor. 999 E *τότε φορὰν γενέσθαι συνέβη σοφιστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι.* Vide hos numeros: *μέγ' ὑπῆρξεν Φιλίππῳ ∼ παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν*, tum *οὐ τισὶν ἀλλ' ἅπασιν ὁμοίως ∼ φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων*; tum *καὶ θεοῖς ἐχθρῶν [ἀνθρώπων] συνέβη / γενέσθαι / τοσαύτην ∼ ὅσην οὐδείς πω πρότερον / μέμνηται / γεγονυῖαν. Ἀνθρώπων* etiam § 21 removendum esse visum est; cf. praeterea vol. I, CXXXVIII, et adde XX, 1. XXI, 114. 140. 214. XXIII, 220. XXV, 27. 28. 82. XXXVI, 58. — **69** restituendum *πάντα τἄλλ' ἀφεὶς. Ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ ∼ πάντα τ. ἀφ.; ἀφεὶς Ἀμφίπολιν Πύδναν = Ποτείδαιαν Ἁλόννησον.* — **72** scrib. cum corr. SL *εἰ δ' ἔδει τινὰ τούτων κωλυτὴν φανῆναι* (Dind. Voem.), = (*τίν'*) *ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσῆκεν*, deleto *γενέσθαι* cum Herwerdeno. — **82** *χρήματα* scribendum, non *χρήματ'*, ut appareant hi numeri: *πάντα .. προείπατε ∼ καὶ μὴν .. χρήματα ∼ ἔδωκε .. ἔχειν; ἔδωκε .. Ὠρεόν ∼ πολλὰ δὲ .. Ἐρέτριαν.* — **93** *φίλος καὶ* ante *σύμμαχος*, quae om. cum S pr. L, numeris defenduntur, item *ὢν* post *σύμμαχος*, quod sine auctoritate seclusi: *ὁ μέν γε φίλος ∼ καὶ σύμμαχος ὤν*; tum *ὁ μέν γε φίλος .. ὢν ∼ καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν ∼ τοῖς .. πολιορκῶν ∼ αὐτοὺς ἑωρᾶθ' ὑπὸ πάντων.* — **94** *τιμὴν* post *εὔνοιαν* cum A R., Dd.) interponendum; quod enim (vol. I p. XCVI) de *τιμαῖς* oratorem iam dixisse monui, parum animadverti ad easdem cum proxima sententia redire; munit igitur transitum *τιμήν*. Et *ἐξ .. εὔνοιαν ∼ τιμὴν .. ἐκτᾶσθε.* — **104** scr. *σὺν ἓξ καὶ δέκα*, i. e. *σύνεξ καὶ σύνδεκα*, v. Christium in Philolog. vol. XLV, 383. — **112** *ἐστι* a verbis *τίς γάρ ἐστι νόμος* vix abesse potest, cum sensus sit „wo giebt es ein Gesetz?“, et *τίς .. νόμος ∼ τοσαύτης ἀδικίας.* — **120** delendum *ἐστεφανῶσθαι*, quod sententiae adversatur: *κεκηρῦχθαι* supplendum. *Τὸ μὲν μυριάκις μυρίους ∼ καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς πρότερον; καὶ τὸ πολλάκις*

αὐτὸς ∼ κεκηρῦχθαι παραλείπω. — **133** reponendum οὐκ ἐν δέοντι pro ἐν οὐ δέοντι, secundum consuetudinem sermonis; τὸ πρᾶγμ' αἰσθομένη ∼ καὶ τὴν ὑμετέραν; ἄγνοιαν οὐκ ἐν δ. ∼ συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα. — **174** recte A (Benseler) νῦν ὄντα: οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ ∼ νῦν ὄντ' ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. — **175** del. ἐναντιουμένους, ne bis idem dicatur; nam si καὶ νῦν ἐναντιοῦνται, cur addendum erat οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται? Et τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ ∼ καὶ νῦν οὐδ. π. δύναται. Ex sequentibus desumptum ἐναντ. ab eo, qui καὶ νῦν cum eis quae antecedunt male coniungebat. — **218** scr. ἀφίει, non ἠφίει, quae forma apud Demosth. suspectissima esse debet, v. Voemel. Cont. § 74. Satis mirum est, ipsum Voemelium animadvertisse similitudinem numerorum quae est inter οἵας τότ' ἀφίει = φωνὰς ὁ Φίλιππος; verum eam ut effugeret Demosthenem hoc uno loco ἠφίει formam adhibuisse putare. — **241** οὐχ ὡς ante ἀπηλάθησαν non erat cum pr. S omittendum; neque enim ἐξεδόθησαν et ἀπηλ. in unam notionem coeunt. — **248** ad [καὶ φοβεροῖς] (vol. I p. CVIII) cf. etiam Iamblich. Vit. Pyth. § 220: ἐν αὐτοῖς μέσοις ἐμβεβηκὼς τοῖς δεινοῖς. — **291** restituendum καὶ ante γεγηθώς, cum hi sint numeri: οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης / ἔσχε τὴν γνώμην ∼ ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς / καὶ λαρυγγίζων. — **308** numeris convinci videtur μὲν post ὄνησιν: ὄνησιν οὐδεμίαν = φέροντας οὐδ' ἀγαθοῦ ∼ κτῆσιν οὐδὲ ἑνός.

Or. **XIX, 18** καὶ ὑποσχέσεσιν post ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων per se positum neque usum habet neque ornatum. Μηδ' ἀναρτωμένους ∼ ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων [καὶ ὑποσχέσεσιν]; εἰς τοὔσχατον ἐλθεῖν = τὰ πράγματ' ἐᾶσαι. Unum est membrum, itaque in tradita lectione breves offendunt. — **22** restituo τι, quod cum SLOY delevi: εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο ∼ διῳκημένον αὐτῷ. — **27** verum est ὅπερ εἶπον (Dobr. post alios, coll. § 13), non οὗπερ εἶπον; hoc enim plane inane, illud autem apte admonet haec eadem μάλιστα καὶ πρῶτον iam praecessisse (§ 25). Et καὶ μάλισθ' ὅπερ εἶπον εἵνεκα ταῦτα διεξῆλθον = δευτέρου δὲ τίνος καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τούτου. — **29** scr. puto κατεστήσατε τὴν τάξιν, ut sit ὅτι .. ταύτην / κατεστ. τ. τ. ∼ καὶ τῶν .. καιρῶν ἐποιήσατε κύριον. — **49** scr. cum AFQ ὑμᾶς λαβών: πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου ∼ λόγους ὡρμηκότας ὑμᾶς ∼ λαβὼν ὁ Φιλοκράτης. — **60** scr. ἐξεκλησιάζετε (codd. ἠκκλ. vel ἐκκλ.). Τῷ τοῦτο δῆλον; / τῇ τετράδι φθίνοντος ∼ ἐξεκλησι/άζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς. Cf. infra ad XXI, 193; Voemel. Cont. Praef. § 71. Tertio loco (qui est XVIII, 265) codd. ἠκκλησίαζον vel ἐκκλ. praebent, numeros nullos dispicio. — **74** deleo διὰ ταῦτα, quod admixtum ex consimilibus locis §§ 21. 35; A quidem etiam καὶ ante διὰ ταῦτα praebet, sicut illic exstat. Non est aptum hic διὰ ταῦτα, cum antecedat ταῦτα πεπράξεσθαι κτέ., non eadem relatione pronominis. Ταῦτα πεπρ. δυοῖν / ἢ τριῶν ἡμερῶν ∼ χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους / ἐπικεκηρυχέναι (∼ μηδὲ κατηγορεῖν ἐᾶτε / Φωκέων ὡς πονηροί § 75). (Διὰ τοῦτο Voemel sine codd., sec. § 35, ubi τοῦτο pro ταῦτα S.) — **96** extr. retinendum ὑμεῖς ante ἠνέσχεσθε (om. A). Εἰ γὰρ ὡς ὑμεῖς ἐβούλεσθ' ἐπολέμουν ∼ τοῖς στρατηγοῖς ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες; οὐδ' ὄνομ' εἰρήνης ἂν ∼ ὑμεῖς ἠνέσχεσθε. — **146** verum est Ὀλυνθίους (vulg.), non Ὀλυνθίων (A). Olynthios quosdam exsules dicit, non delegatos ex Olynthiis, quorum populus nullus iam erat. — **157** non erat delendum τὰ ante πεπραγμένα (cum O), sed interpunctio mutanda: ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ καὶ δεινὰ καὶ οὐ προῖκα, ∼ τὰ πεπραγμένα πάντες ὑμεῖς ἑοράκατε. In sequentibus praestat μετασχόντες (γρ Q) pro μετεσχηκότες, quod ex κεκοινωνηκέναι et ἑοράκατε ortum: οἵτινες δ' οἱ τού(των) = τούτων μετασχόντες = αὐτὸ δηλώσει. — **158** δραχμὰς sane delendum videtur (cf. vol. I, CXXIV): ἀλλὰ τρεῖς μῆνας / ὅλους ἀποδημήσαντες ∼ καὶ χιλίας λαβόντες / ἐφόδιον παρ' ὑμῶν. Eodem modo interpolatum XXXIV, 6. XLI, 22. LIX, 10. — **172** puto ἐπράττομεν („ego reliquique"); καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἀποδημίαν ∼ πάντα τἀναντί' ἐπράττομεν. — **175** reponendum οὗτος (vulg., sed post βδελυρὸς) pro οὑτοσὶ (Mus. Rhen. XLIV, 1 sqq.). Ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὗτος ∼ νύκτα .. ἀπιόντων ∼ ἡμῶν .. Φιλίππῳ. — **183** aut ἢ λόγον scrib. cum L et corr. A (cf. § 4), aut del. ἢ λόγων, quod falsum esse proxima monstrant; docebit enim orator λόγων καὶ χρόνων rationes a legatis repetendas esse. Δίκην παρὰ πρέσβεων λαμβάνειν ∼ εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τριήρων; sed ἢ λόγον = λαμβάνειν, neque in his numeris: τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ ∼ δίκην .. πρέσβ., ἢ λόγον = λαμβάνειν offendi potest. — **189** praestat τουτωνὶ; nam τούτων (SLAY) ne satis perspicuum quidem sensum reddit. — **192** πώποτ' (A) cum Dind. et Shillet. scribendum erat. Ἵνα τοίνυν .. μόνον ∼ τῶν .. πώποτ' ἐληλυθότων. — **297** scr. γεγόνασ': ἔτι τοίνυν πολλοὶ παρ' ὑμῖν ∼ ἐπὶ καιρῶν γεγόνασ' ἰσχυροί. — **325** αὐτῶν post φρόνημα recte delet Herwerden, coll. XXI, 138. XXVI, 4. Ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινὰς γενέσθαι ∼ καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημα.

Addenda

ad commentarium criticum voluminis alterius.

Or. **XX, 43** extr. scr. *τὸ κατ' αὐτόν* (A; v. supra ad L, 13.

Or. **XXI, 47** non erat cur cum codice levis auctoritatis *ὑβρίσῃ* pro *ὑβρίζῃ* scriberem. De his rebus, quae ad aoristi usum pertinent, propediem in Museo Rhenano explicaturus sum. — **79** scr. *ἀφίετε* cum SO pro *ἠφίετε*, cf. supra ad XVIII, 218. — **193** scr. *ἐξεκλησίασαν* cum corr. S (v. vol. II p. XLIV sq.). *Καὶ ὅσοι τὰ φρούρι' ἦσαν ἔρημα ∼ λελοιπότες ἐξεκλησίασαν.* Cf. supra ad XIX, 60.

Or. **XXII, 58** delendum vid. *ἀνθρώποις*, cf. supra ad XVIII, 61. *Πολλὰ γὰρ ὕβρισται / καὶ προπεπηλάκισται συνὼν ∼ οὐκ ἀγαπῶσιν αὐτὸν / ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν δυναμένοις.*

Or. **XXIII, 24** scr. *πυρκαᾶς* vel *πυρκαιᾶς*, cum Attica lingua dissolutam formam respuat; cf. Eurip. Suppl. 1206. Ceterum numeros suos etiam in haec legis verba orator introduxit, principio tantum mutato: *τὴν βουλὴν δικάζειν φόνου / καὶ τραύματος ἐκ προνοίας ∼ καὶ πυρκαιᾶς καὶ φαρμάκων / ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς.* — **88** scr. *ἀφίετε* (*ἠφ.* corr. S), v. supra ad XVIII, 218.

Or. **XXV, 38** repone vel contra codd. *ἀφίει* (*ἡμᾶς μὲν ἀφίει ∼ ἐπὶ τοὺς δ' ἰδιώτας*); it. 47 *ἀφίετο* (*λαβὼν ὅτι δή-ποτε = παρὼν ὅτ' ἀφίετο*). V. supra ad XVIII, 218. — **75** init. scr. *τἄνω* (i. e. *τὸ ἄνω*) sine *τὸ*, vel *τὸ ἄνω*. Locutio proverbialis illa est: (*πάντα*) *ἄνω κάτω γεγένηται*, cf. infra *τότ' ἄνω κάτω πάντα χρὴ νομίζειν ἐστράφθαι. Τἄνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι ∼ ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται.*

Or. **XXIX, 12** rectius *ἔφευγε* quam *ἔφυγε*, item plane § 13. Vide quae modo ad XXI, 47 adnotavi. — **54** *ἠθέλησαν*] immo *ἤθελον*, de qua re ibidem in Mus. Rhen. expositurus sum.

Or. **XXXVI, 16** scr. *ἀφίει* cum codd. (praeter corr. F), item **24** (*ἠφίει* FQ). V. supra ad XVIII, 218.

Or. **XXIII, 161** *ἐπειλίξας* codicis S pr. (v. vol. II, p. LXVII) firmatur inscriptione Eleusinia *Ἐφημ. ἀρχ.* 1889 p. 25 sqq. v. 31, ubi *κατειλίξας* est; itaque re vera *εἰλίττειν* fuit Attice.

XLI.

ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολύευκτος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δύο θυγατέρων πατὴρ γί- 1027
νεται, ὧν τὴν μὲν νεωτέραν Λεωκράτει πρότερον δίδωσιν,
εἶτα Σπουδίᾳ, τὴν πρεσβυτέραν δὲ τῷ πρὸς τὸν Σπουδίαν
δικαζομένῳ. ὁ μὲν οὖν Πολύευκτος ἐτελεύτησε ταῖς θυγα-
τράσι καταλιπὼν τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου, ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν
γήμας φησὶ τετταράκοντα μνᾶς ὁμολογηθῆναι τὴν προῖκα,
οὐ μὴν ὅλην εὐθὺς δοθῆναι, ἀλλὰ δέκα μνῶν ὑπολειφθει-
σῶν, ζῶντά θ' ὁμολογεῖν τὸν Πολύευκτον ὀφείλειν αὐτάς,
καὶ ὡς ἔμελλε τελευτᾶν, τὴν οἰκίαν τῆς ἄλλης οὐσίας ἐξ-
ελεῖν, καὶ ταύτην εἰς τὸ χρέος δοῦναι. ὁ δὲ [Λεωκράτης]
ἀξιοῖ καὶ ταύτην εἶναι κοινὴν ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα.
καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀμφισβητημάτων τῶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτ'
ἔστι. προσεγκαλεῖ δὲ τῷ Σπουδίᾳ καὶ ἕτερα· φησὶ γὰρ αὐ-
τὸν καὶ τοῦ Πολυεύκτου καὶ τῆς πρεσβυτέρας ὀφείλοντα
χρήματα μὴ καταβαλεῖν εἰς τὸ μέσον, δέον τοῦτο ποιεῖν.
τοῦ δὲ Σπουδίου κἀκεῖνο λέγοντος, ὡς αὐτὸς τριάκοντα μνᾶς
προῖκ' εἴληφε, μάλιστα μὲν ἐξεῖναι τῷ Πολυεύκτῳ φησίν, εἰ
τῇ ἑτέρᾳ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο πλείω προῖκα δοῦναι καὶ
μὴ τὴν ἴσην ἀμφοτέραις, ἔπειτα δ' ἐπιδείκνυσιν ὡς καὶ
τοῦτο Σπουδίας ψεύδεται· τὰς μὲν γὰρ τριάκοντα μνᾶς αὐ-
τὸν ἐν ἀργύρῳ φησὶ λαβεῖν, τὰς δὲ δέκ' ἐν ἱματίοις καὶ
χρυσίοις, ἃ καὶ πλείονος ἢ δέκα μνῶν εἶναι ἄξια.

Ἀδελφὰς ἔχομεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ γυναῖκας ἐγὼ 1
1 καὶ Σπουδίας οὑτοσί, Πολυεύκτου θυγατέρας. ἄπαι-
δος δ' ἐκείνου τελευτήσαντος ἀρρένων παίδων, ἀναγκά-
ζομαι πρὸς τοῦτον περὶ τῶν καταλειφθέντων δικά-
ζεσθαι. καὶ εἰ μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μὴ πᾶσαν σπου-
δὴν καὶ προθυμίαν ἐποιησάμην, βουλόμενος διαλύεσθαι
καὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν, ἐμαυτὸν ἂν ᾐτιώμην, εἰ
μᾶλλον ᾑρούμην δίκας καὶ πράγματ' ἔχειν, ἢ μικρ'
2 ἐλαττωθεὶς ἀνέχεσθαι· νῦν δ' ὅσῳ πραότερον ἐγὼ καὶ
φιλανθρωπότερον τούτῳ διελεγόμην, τοσούτῳ μᾶλλόν
μου κατεφρόνει. καὶ νῦν κινδυνεύομεν οὐδὲν ὁμοίως
[τούτῳ] πρὸς τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἔχειν, ἀλλ' οὗτος μὲν
ῥᾳδίως φέρει πολλάκις εἰθισμένος ἐνταῦθ' εἰς ὑμᾶς
παριέναι, ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν
ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων
ὑμῖν· ὅμως δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσέχετε τὸν νοῦν.
3 Πολύευκτος γὰρ ἦν τις Θριάσιος, ὃν ἴσως οὐδ'
ὑμῶν τινες ἀγνοοῦσιν. οὗτος ὁ Πολύευκτος, ἐπειδὴ
οὐκ ἦσαν αὐτῷ παῖδες ἄρρενες, ποιεῖται Λεωκράτη
τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. οὐσῶν δ' αὐτῷ
δύο θυγατέρων ἐκ τῆς τοῦ Λεωκράτους ἀδελφῆς, τὴν
μὲν πρεσβυτέραν ἐμοὶ δίδωσι, καὶ τετταράκοντα μνᾶς
4 προῖκα, τὴν δὲ νεωτέραν Λεωκράτει. τούτων δ' οὕτως 10
ἐχόντων, διαφορᾶς γενομένης τῷ Πολυεύκτῳ πρὸς τὸν
Λεωκράτη, περὶ ἧς οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λέγειν, ἀφελό-
μενος ὁ Πολύευκτος τὴν θυγατέρα δίδωσι Σπουδίᾳ
τουτῳί. μετὰ δὲ ταῦτ' ἠγανάκτει θ' ὁ Λεωκράτης, καὶ
δίκας ἐλάγχανε Πολυεύκτῳ καὶ τουτῳὶ Σπουδίᾳ, καὶ
περὶ πάντων ἠναγκάζοντ' εἰς λόγον καθίστασθαι, καὶ
τὸ τελευταῖον διελύθησαν, ἐφ' ᾧτε κομισάμενον τὸν
Λεωκράτην ἅπερ ἦν εἰς τὴν οὐσίαν εἰσενηνεγμένος,

μήτε κακόνουν εἶναι Πολυεύκτῳ, τῶν τε πρὸς ἀλλή-
5 λους ἐγκλημάτων ἀπηλλάχθαι πάντων. τίνος οὖν ἕνεχ'
ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταῦτ' εἶπον; ὅτι τὴν προῖκ'
οὐ κομισάμενος ἅπασαν, ἀλλ' ὑπολειφθεισῶν χιλίων
δραχμῶν καὶ ὁμολογηθεισῶν ἀπολαβεῖν, ὅταν Πολύ-
ευκτος ἀποθάνῃ, τέως μὲν ὁ Λεωκράτης ἦν κληρονό-
μος τῶν Πολυεύκτου, πρὸς ἐκεῖνον ἦν μοι τὸ συμβό-
λαιον· ἐπειδὴ δ' ὅ τε Λεωκράτης ἐξεκεχωρήκειν ὅ τε
Πολύευκτος μοχθηρῶς εἶχε, τηνικαῦτ' ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα
μνᾶς, ἐξ ἧς διακωλύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι
6 Σπουδίας. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι
τοὺς παραγενομένους, ὅτ' ἠγγύα μοι Πολύευκτος τὴν
θυγατέρ' ἐπὶ τετταράκοντα μναῖς· ἔπειθ' ὡς ἔλαττον
ταῖς χιλίαις ἐκομισάμην· ἔτι δ' ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον
ὀφείλειν ὡμολόγει μοι Πολύευκτος, καὶ τὸν Λεωκρά-
την συνέστησε, καὶ τελευτῶν διέθεθ' ὅρους ἐπιστῆ-
σαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν.
καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1030

7 Ἓν μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτ' ἔστιν ὧν
ἐγκαλῶ Σπουδίᾳ. καὶ περὶ τούτου τί ἂν ἔτι μεῖζον ἢ
ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην, ἢ τὸν νόμον, ὃς
οὐκ ἐᾷ διαρρήδην, ὅσα τις ἀπετίμησεν, εἶναι δίκας,
οὔτ' αὐτοῖς οὔτε τοῖς κληρονόμοις; ἀλλ' ὅμως πρὸς
8 τοῦτο τὸ δίκαιον ἥκει Σπουδίας ἀμφισβητήσων. ἕτε-
ρον δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο μὲν μνᾶς ἐμαρτύρησεν
Ἀριστογένης ἐγκαλεῖν ἀποθνήσκοντα Πολύευκτον ὀφει-
λομένας αὐτῷ παρὰ Σπουδίᾳ καὶ τὸν τόκον (τοῦτο
δ' ἐστὶν οἰκέτου τιμή, ὃν ἐωνημένος οὗτος παρὰ Πολυ-

εύκτου, τὴν τιμὴν οὔτ᾽ ἐκείνῳ διέλυσεν οὔτε νῦν εἰς
τὸ κοινὸν ἀνενήνοχεν), ὀκτακοσίας δὲ καὶ χιλίας, περὶ
9 ὧν οὐδ᾽ ἔγωγ᾽ οἶδα τί ποθ᾽ ἕξει δίκαιον λέγειν. ἣν
μὲν γὰρ τὸ ἀργύριον παρὰ τῆς Πολυεύκτου δεδανει-
σμένος γυναικός, γράμματα δ᾽ ἔστιν ἃ κατέλιπεν ἀπο-
θνῄσκουσ᾽ ἐκείνη, μάρτυρες δ᾽ οἱ τῆς γυναικὸς ἀδελ-
φοὶ παρόντες ἅπασι καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐπερωτῶντες,
ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλήλους. οὐκοῦν
δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ σχέτλιον, ἐμὲ μὲν ἁπάν-
των, ὧν ἢ παρὰ Πολυεύκτου ζῶντος ἦν ἐωνημένος ἢ
παρὰ τῆς γυναικὸς εἶχον αὐτοῦ, καὶ τόκον τιθέναι καὶ
τὴν τιμὴν ἀποδεδωκέναι, καὶ νῦν ἅπερ ὤφειλον πάντ᾽
10 εἰς τὸ κοινὸν φέρειν, τοῦτον δὲ μήτε τῶν νόμων τῶν
ὑμετέρων φροντίζειν μήθ᾽ ὧν διέθετο Πολύευκτος
μήτε τῶν καταλειφθέντων γραμμάτων μήτε τῶν συνει-
δότων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦθ᾽ ἥκειν ἀντιδικήσοντα.
Λαβὲ δή μοι πρῶτον μὲν τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ
τῶν ἀποτιμηθέντων ἔτι δίκην εἶναι πρὸς τοὺς ἔχοντας.
ἔπειτα τὰ γράμματα τὰ καταλειφθέντα καὶ τὴν μαρτυ-
ρίαν τὴν Ἀριστογένους.

ΝΟΜΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ὧν ἐγκαλῶ καθ᾽ ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι. φιάλην
μὲν γὰρ λαβόντες παρὰ τῆς Πολυεύκτου γυναικὸς καὶ
θέντες ἐνέχυρα μετὰ χρυσίων, οὐκ ἀνενηνόχασι κεκο-
μισμένοι ταύτην, ὡς ὑμῖν Δημόφιλος ὁ θέμενος μαρ-
τυρήσει· σκηνὴν δ᾽ ἣν ἔχουσιν, οὐδὲ γὰρ ταύτην λα-
βόντες ἀναφέρουσιν· ἄλλα δὲ πόσα τοιαῦτα. τὸ δὲ
τελευταῖον εἰσενεγκούσης τῆς ἐμῆς γυναικὸς εἰς τὰ
νεμέσια τῷ πατρὶ μνᾶν ἀργυρίου καὶ προαναλωσάσης,

οὐδὲ ταύτης ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος, ἀλλὰ τὰ μὲν
ἔχει προλαβών, τῶν δὲ τὰ μέρη κομίζεται, τὰ δ᾽ οὕτω
φανερῶς οὐκ ἀποδίδωσιν. ἵνα τοίνυν μηδὲ ταῦτ᾽ ᾖ
παραλελειμμένα, λαβέ μοι πάντων αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Ἴσως τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς μὲν ταῦτ᾽
οὐδὲν ἀντερεῖ Σπουδίας· οὐδὲ γὰρ ἕξει, καίπερ δεινὸς
ὤν· αἰτιάσεται δὲ Πολύευκτον καὶ τὴν γυναῖκ᾽ αὐτοῦ,
καὶ φήσει πάντα ταῦθ᾽ ὑπ᾽ ἐμοῦ πεισθέντας καταχαρί-
σασθαι, καὶ νὴ Δί᾽ ἕτερα πολλὰ καὶ μεγάλα βλάπτε-
σθαι, καὶ δίκην εἰληχέναι μοι· ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς
13 τῷ διαιτητῇ λέγειν ἐπεχείρει. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ πρῶτον μὲν οὐχ ἡγοῦμαι δικαίαν εἶναι τὴν ἀπο-
λογίαν τὴν τοιαύτην, οὐδὲ προσήκειν, ὅταν τις φανε-
ρῶς ἐξελέγχηται, μεταστρέψαντα τὰς αἰτίας ἐγκαλεῖν 1032
καὶ διαβάλλειν· ἀλλ᾽ ἐκείνων μέν, εἴπερ ἀδικεῖται, δῆ-
λον ὅτι δίκην λήψεται, τούτων δὲ δώσει· πῶς γὰρ ἂν
ἐγὼ νῦν ταῖς τούτων διαβολαῖς ἀντιδικοίην, ἀφεὶς
14 ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν; ἔπειτα θαυ-
μάζω τί δήποτ᾽, εἴπερ ἀληθῆ καὶ δίκαι᾽ εἶχεν ἐγκα-
λεῖν, βουλομένων ἡμᾶς τῶν φίλων διαλύειν καὶ πολλῶν
λόγων γενομένων, οὐχ οἷος ἦν ἐμμένειν οἷς ἐκεῖνοι
γνοῖεν. καίτοι τίνες ἂν ἄμεινον καὶ τῶν τούτου καὶ
τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων τὰ μηδὲν ὄντ᾽ ἐξήλεγξαν, τῶν
παραγεγενημένων ἅπασι τούτοις, τῶν εἰδότων οὐδὲν
ἧττον ἡμῶν τὰ γενόμενα, τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις καὶ
15 φίλων ὄντων; ἀλλὰ δῆλον ὅτι τούτῳ ταῦτ᾽ οὐκ ἐλυσι-
τέλει, φανερῶς ὑπ᾽ αὐτῶν ἐξελεγχομένῳ τοῦτον τὸν
τρόπον λαβεῖν διάλυσιν· μὴ γὰρ οἴεσθ᾽ ὦ ἄνδρες δι
κασταὶ τοὺς εἰδότας ἅπαντα ταῦτα, νυνὶ μὲν ὑποκιν-

δύνους αὐτοὺς καθιστάντας ἐμοὶ μαρτυρεῖν, τότε δ'
ἂν ὀμόσαντας ἄλλο τι γνῶναι περὶ αὐτῶν. οὐ μὴν
ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν τούτων ὑπῆρχεν ὑμῖν, οὐδ' ὣς χαλε-
πόν ἐστι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ὁπότεροι τἀληθῆ λέγουσι.
16 περὶ μὲν γὰρ τῆς οἰκίας, εἴ φησιν ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντα
Πολύευκτον προστάξαι τοὺς ὅρους στῆσαι τῶν χιλίων,
ἀλλ' οὐ δήπου καὶ τοὺς μάρτυρας ἔπεισα ὦ Σπουδία
ψευδῆ μοι μαρτυρεῖν, τοὺς παραγενομένους ὅτ' ἠγγύα
μοι, τοὺς εἰδότας ἔλαττόν με κομισάμενον, τοὺς ἀκού-
οντας ὁμολογοῦντος ὀφείλειν [ἐμοί], συστήσαντος ἀπο-
δοῦναι, τοὺς τὸ τελευταῖον ταῖς διαθήκαις παραγενο-
μένους· τούτοις γὰρ ἅπασιν οὐκέτι καταχαρίσασθαι
ταῦθ' ὑπῆρχεν, ἀλλὰ κινδυνεύειν τῶν ψευδομαρτυ- 1033
ριῶν, εἰ μηδὲν τῶν γενομένων μαρτυροῖεν. ἀφῶμεν
17 τοίνυν τοῦτ' ἤδη. πρὸς ἐκεῖνο δὲ τί ἂν λέγοις; ἀκρι-
βῶς γὰρ ὅπως τουτουσὶ διδάξεις· εἰ δὲ μή, πάντες ὑμεῖς
ἀπαιτεῖτ' αὐτόν. ὅτε γὰρ Πολύευκτος διετίθετο ταῦτα,
παρῆν μὲν ἡ τούτου γυνή, καὶ δῆλον ὅτι τὰς τοῦ
πατρὸς διαθήκας ἀνήγγειλεν, ἄλλως τ' εἰ καὶ μηδὲν
ἴσον εἶχεν, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἠλαττοῦτο, παρεκλήθη δ'
αὐτὸς οὗτος, ὥστε μηδὲ τοῦτ' εἶναι λέγειν, ὡς λάθρᾳ
καὶ διακρυψάμενοι τούτους ἐπράττομεν ταῦτα· παρα-
καλούμενος γὰρ ἔφησεν αὐτὸς μὲν ἀσχολίαν ἄγειν, τὴν
18 δὲ γυναῖκ' ἐξαρκεῖν τὴν αὑτοῦ παροῦσαν. τί ἔτι λοι-
πόν; ἀπαγγείλαντος Ἀριστογένους αὐτῷ περὶ ἁπάντων
τούτων ἀκριβῶς, οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδένα φαίνεται λόγον
ποιησάμενος, ἀλλ' ἐπιβιόντος μετὰ ταῦτα τοῦ Πολυ-
εύκτου πλεῖν ἢ πένθ' ἡμέρας, οὔτ' ἠγανάκτησεν εἰσελ-
θὼν οὔτ' ἀντεῖπεν οὐδέν, οὐδ' ἡ γυνή, παροῦσ' ἐξ
ἀρχῆς ἅπασι τούτοις. ὥστ' οὐκέτι Πολύευκτος αὐτὰ
πεισθεὶς ἐμοὶ κατεχαρίζεθ' ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ὑμεῖς αὐ-

τοί. ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ μεμνημένοι σα-
φῶς, ἐὰν ἄρα τι περὶ αὐτῶν ἐγχειρῇ νυνὶ διαβάλλειν,
ἀντίθετε. πρῶτον δ' ἵν' εἰδῆτ' ἀκριβῶς ὅτι τοῦτον
τὸν τρόπον ἔχει, τῶν μαρτύρων ἀκούσατε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Οὐκοῦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τῶν μὲν χιλίων δρα-
χμῶν ὡς δικαίως καὶ προσοφειλομένων ἀπετίμησέ μοι
τὴν οἰκίαν ὁ Πολύευκτος, αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ 1034
καὶ ἡ τούτου γυνὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις τούτοις τοῖς με-
μαρτυρηκόσι, συγχωροῦντες τότε καὶ οὔτε πρὸς τὸν
Πολύευκτον ἀντειπόντες ἐπιβιόντα τοσαύτας ἡμέρας,
οὔτε πρὸς τὸν Ἀριστογένην, ἐπεὶ τάχιστ' ἤκουσαν.
ἀλλὰ μὴν εἴ γε δικαίως ἀπετιμήθη, μεμνημένοις τοῦ
νόμου κατὰ μὲν τοῦθ' ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἀποψηφίσασθαι
20 Σπουδίου. σκέψασθε δὲ καὶ περὶ τῶν εἴκοσι μνῶν, ἃς
οὐκ ἐπαναφέρει· καὶ γὰρ ἐνταυθοῖ πάλιν αὐτὸς οὗτός
μοι μέγιστος ἔσται μάρτυς, οὐ λόγῳ μὰ Δί' ὥσπερ
νῦν ἀντιδικῶν (τουτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν τεκμήριόν ἐστιν),
ἀλλ' ἔργῳ περιφανεῖ. τί ποιῶν ὦ ἄνδρες δικασταί;
τούτῳ γὰρ ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν, ἵν' ἐὰν ἄρα τολμᾷ
τι καὶ περὶ τῆς μητρὸς τῶν γυναικῶν βλασφημεῖν ἢ
περὶ τῶν γραμμάτων, εἰδότας ὑμᾶς μὴ δύνηται λέγων
21 ἐξαπατᾶν. ταυτὶ γὰρ τὰ γράμματα κατέλιπε μὲν ἡ
Πολυεύκτου γυνή, καθάπερ εἶπον ὀλίγῳ πρότερον·
ὁμολογουμένων δὲ τῶν σημείων καὶ παρὰ τῆς τούτου
γυναικὸς καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς, ἀμφότεροι παρόντες ἀνοί-
ξαντες ἀντίγραφά τ' ἐλάβομεν, κἀκεῖνα πάλιν κατα-
22 σημηνάμενοι παρ' Ἀριστογένει κατεθέμεθα. τοῦτο δὴ
τοῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ μάθετε πρὸς θεῶν. ἐνῆσαν
μὲν γὰρ αἱ δύο μναῖ, ἡ τιμὴ τοῦ οἰκέτου, καὶ οὐ μό-

νον ὁ Πολύευκτος ἀποθνῄσκων ταύτας ἐνεκεκλήκειν,
ἐνῆσαν δ' αἱ χίλιαι καὶ ὀκτακόσιαι. ταῦτα δ' ἀνα-
γνούς, εἰ μὲν αὐτῷ μηδὲν προσῆκε μηδ' ἀληθῆ τὰ γε-
γραμμέν' ἦν, τί δή ποτ' οὐκ εὐθὺς ἠγανάκτει περὶ
αὐτῶν; τί δὲ συνεσημαίνετο πάλιν τὰ μηδὲν ὑγιὲς ὄντα
μηδ' ἀληθῆ γράμματα; τουτὶ γὰρ οὐδ' ἂν εἷς δήπου 10
23 μὴ πᾶσιν ὁμολογῶν τοῖς γεγραμμένοις ποιήσειεν. ἀλλὰ
μὴν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς
τὰ συγκεχωρημέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται νῦν ἀν-
τιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες
ἄνθρωποι πρὸς τὰ μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαια τῶν ἐγκλη-
μάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρῆμ' ἀμφισβητεῖν
εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτ', ἂν ὕστερον ἀντι-
24 δικῶσι, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι. ταῦτα
τοίνυν Σπουδίας οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ γιγνώσκων, ἀλλ'
οἶμαι μὲν καὶ ἀκριβέστερον, ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐν-
ταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις
ἑαυτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ὑμεῖς
ἓν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτῳ κατὰ τῶν ἄλ-
λων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ· τούτῳ
δ' ἅπανθ' ὑφ' αὑτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. καί
μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὡμολογεῖτο τότε τὰ σημεῖα
τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς τούτου γυναικός, καὶ νῦν
ὑπὸ Σπουδίου κατασημανθέντα κεῖται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

25 Τούτων τοίνυν σαφῶς οὕτως ἀποδεδειγμένων, ἡγοῦ-
μαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν· ὁπότε γὰρ καὶ
νόμους ἔχω παρασχέσθαι καὶ μάρτυρας ἁπάντων τῶν
εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὁμολογοῦντά μοι,
τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων; ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς

προικὸς ἀγανακτῇ καὶ φάσκῃ πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χι-
λίαις δραχμαῖς, ψεύσεται· οὐδὲν γὰρ ἔχων ἔλαττον ἀμ-
φισβητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλέον, ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἔσται
26 φανερόν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ πάντα ταῦθ' ὡς ἀληθῶς συν- 1036
έβη, οὐ δήπου δίκαιον ἐμὲ τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα
μὴ λαβεῖν, εἴπερ ὄφελός τι τῶν νόμων ἐστίν, οὐδέ γε
τὸν Πολύευκτον, εἰ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο τῇ μὲν
ἐλάττω, τῇ δὲ πλείω προῖκ' ἐπιδοῦναι, διακωλυθῆναι
νῦν· σοὶ γὰρ αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐξῆν ὦ Σπουδία,
μὴ προστιθεμένων ὥσπερ ἐμοὶ τῶν χιλίων. ἀλλ' οὐδὲν
ἔλαττον εἶχες, ὡς ἐγὼ διδάξω. πρῶτον δ' ἐφ' οἷς ἐξέ-
δοτο τούτῳ, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Πῶς οὖν οὐδὲν ἔλαττον ἔχει, φήσει τις, εἰ τούτῳ
μὲν ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο τὰ χρυσία
καὶ τὰ ἱμάτια τῶν χιλίων, ἐμοὶ δ' αἱ δέκα μναῖ χωρὶς
προσαπεδίδοντο; τοῦτο δὴ καὶ μέλλω λέγειν. ὁ μὲν
γὰρ Σπουδίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ τοῦ Λεωκρά-
τους ἔχουσαν τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τὴν γυναῖκ'
ἔλαβεν, ὧν ὁ Πολύευκτος προσαπέτεισε τῷ Λεωκράτει
πλεῖν ἢ χιλίας· ἐγὼ δ', ἅπερ ἔπεμψέ μοι χωρὶς τῆς
προικὸς, ὅσ' ἔχω μόνον, πρὸς τὰ τούτῳ δοθέντ' ἐὰν
ἀντιθῇ τις, εὑρήσει παραπλήσια, χωρὶς τῶν εἰς τὰς
28 χιλίας ἀποτιμηθέντων. ὥστ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταρά-
κοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο ταῦθ', ἅπερ ἀπετετείκει τῷ
Λεωκράτει καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. καί
μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταυτηνὶ καὶ
λέγ' αὐτοῖς, ἅπερ ἑκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ
ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἵν' ἴδωσιν ὅτι
καὶ πολλῷ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ

Λεωκράτης ἐνεκάλει, καὶ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1037

29 *Ἆρ' οὖν οὐ φανερῶς οὗτος μὲν ἔχει τετταράκοντα
μνᾶς πάλαι τὴν προῖκα, ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τριάκοντα
καθάπερ οὗτος, τὰς δὲ χιλίας οὐ μόνον ὕστερον οὐκ
ἐκομισάμην, ἀλλὰ καὶ νυνὶ κινδυνεύω περὶ αὐτῶν ὡς
ἀδίκως ἔχων; διὰ ταῦτα μέντοι Σπουδίας ὦ ἄνδρες
δικασταὶ τοῖς φίλοις οὐκ ἐβούλετ' ἐπιτρέψας ἀπαλλα-
γῆναι τῶν πρὸς ἔμ' ἐγκλημάτων, ὅτι συνέβαινεν αὐτῷ
πάντα ταῦτ' ἐλέγχεσθαι· πᾶσι γὰρ τούτοις παραγεγε-
νημένοι καὶ σαφῶς εἰδότες, οὐκ ἐπέτρεπον ἂν αὐτῷ
λέγειν ὅ τι τύχοι· παρ' ὑμῖν δ' οἴεται ψευδόμενος
30 ἐμοῦ τἀληθῆ λέγοντος περιγενήσεσθαι. καίτοι περὶ ὧν
ἐγκαλῶ, πάνθ' ὑμῖν ἀπέδειξα σαφῶς, ὡς οἷός τ' ἦν
αὐτός. τοὺς δ' εἰδότας οὗτος ἔφευγεν, οὐχ ἡγούμενος
εἶναι παραλογίσασθαι. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
μηδ' ὑμεῖς ἐπιτρέπετ' αὐτῷ ψεύδεσθαι καὶ διαβάλλειν,
μεμνημένοι τῶν εἰρημένων· ἴστε γὰρ πάνθ' ὡς ἐγένετο,
πλὴν εἴ τι παρέλιπον ἐγὼ πρὸς ὀλίγον ὕδωρ ἀναγκα-
ζόμενος λέγειν.*

XLII.

ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ὁ μὲν λόγος οὐκ ἀιαφέρεται παρά τινων εἰς τὸν Δημο-
σθένην, ὑπόθεσιν δ' ἔχει ταύτην. ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς
Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξειλεγμέ-
νων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες. νόμος δ' 1038*

*ἐδίδου τῷ πεπονηκότι τούτων ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγμα-
τος, εἴ τιν' ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντ' ἐπεδείκνυε. καὶ
εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς
τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δ' ἠρνεῖτο, τὴν οὐσίαν ἀντε-
2 δίδοσαν. νῦν τοίνυν εἷς τῶν τριακοσίων πεπονηκέναι λέγων
καὶ εἶναι πένης ἐπὶ Φαίνιππον ἐλήλυθε, καὶ τῆς οὐσίας εἰς
ἀντίδοσιν ἥκουσι. περὶ δὲ τούτων ἐγκαλεῖ τῷ Φαινίππῳ,
ὡς οὔτε τὴν ἀπογραφὴν τῆς οὐσίας δεδωκότι κατὰ τὸν προσ-
ήκοντα χρόνον, ἀλλ' ὕστερον πολλῷ, τά τε σημεῖα τῶν
οἰκημάτων ἀφῃρηκότι, ὑπὲρ τοῦ ἐκφορῆσαι τῶν ἔνδον τινά,
καὶ ψευδῶς ὀφείλειν πολλὰ πλαττομένῳ.*

---

*Πολλὰ κἀγαθὰ γένοιτ' ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον
μὲν ὑμῖν ἅπασιν, ἔπειτα δὲ καὶ Σόλωνι τῷ νομοθε-
τήσαντι τὸν περὶ τῶν ἀντιδόσεων νόμον. εἰ μὴ γὰρ
οὗτος ἡμῖν σαφῶς διώρισε, τί πρῶτον δεῖ ποιεῖν τοὺς
ἀντιδεδωκότας καὶ τί δεύτερον καὶ τἄλλα δ' ἐφεξῆς,
οὐκ οἶδ' ὅποι προῆλθεν ἂν ἡ τουτουὶ Φαινίππου τόλμα,
ὅπου γε καὶ νῦν ἅπαντα ταῦτα προλέγοντος ἡμῖν τοῦ
νόμου, ὅμως οὐδὲν φροντίσας τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμ- 1039
μένων δικαίων, ἀντὶ μὲν τοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς
ὤμοσε τὴν ἀπόφασιν δοῦναί μοι τῆς οὐσίας τῆς αὑτοῦ
κατὰ τὸν νόμον, ἢ εἰ μὴ τότ' ἐβούλετο, τῇ γ' ἕκτῃ
δοῦναι τοῦ βοηδρομιῶνος μηνός, ἣν δεηθεὶς [μου]
ἔθετο καὶ ἐν ᾗ ὡμολόγησε δώσειν τὴν ἀπόφασιν, οὐ-
2 δέτερα τούτων ἐποίησεν, ἀλλὰ καταφρονήσας ἀμφοτέ-
ρων, καὶ ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου, δευτέρῳ μηνὶ δέδωκε,
δυοῖν ἢ τρισὶν ἡμέραις πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστή-
ριον εἰσόδου, τὸν δ' ἄλλον ἅπαντ' ἐκποδὼν ἦν χρόνον·
ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ σημεῖ' ἐᾶν τῶν οἰκημάτων ἃ παρεσῃ-
μηνάμην, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν ἀνέῳξε καὶ τὰς κριθὰς ἐξ*

εφόρησε καὶ τἄλλα, ὥσπερ ἐξουσίαν δεδωκότος αὐτῷ
τοῦ νόμου ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται καὶ μὴ ὡς δίκαιόν
3 ἐστιν. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἥδιστα μὲν ἂν ἐμαυ-
τὸν εἶδον εὐτυχοῦνθ' ὥσπερ πρότερον τῇ οὐσίᾳ καὶ
μένοντ' ἐν τοῖς τριακοσίοις· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν τῆς
κοινῆς ἀτυχίας μετασχὼν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐργαζομένοις
ἐν τοῖς ἔργοις, τὰ δ' ἰδίᾳ μεγάλαις περιπεπτωκὼς ζημίαις
ἀπολώλεκα τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ τελευταῖον νυνί με δεῖ τῇ
πόλει τρία τάλαντα καταθεῖναι, τάλαντον κατὰ τὴν με-
ρίδα (μετέσχον γάρ, ὡς μή ποτ' ὤφελον, κἀγὼ τοῦ
δημευθέντος μετάλλου), ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν
τάξιν πειρᾶσθαι καθιστάναι τὸν οὐ μόνον [ἐμοῦ] νῦν
ὄντα πλουσιώτερον, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ οὐδεπώ-
ποτ' οὐδὲν λελῃτουργηκόθ' ὑμῖν οὐδ' εἰσενηνοχότα τῇ
4 πόλει. δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἐὰν ἐπιδεικνύω Φαίνιππον τουτονὶ καὶ παραβεβηκότα
τὰ ἐν τοῖς νόμοις δίκαια καὶ πλουσιώτερον ὄντ' ἐμαυτοῦ, 1040
βοηθῆσαί μοι καὶ τοῦτον εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ'
ἐμοῦ καταστῆσαι· διὰ τοῦτο γὰρ οἱ νόμοι καθ' ἕκα-
στον ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις, ὅτι τὸ διευτυχεῖν
συνεχῶς τῇ οὐσίᾳ, οὐ πολλοῖς τῶν πολιτῶν διαμένειν
εἴθισται. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν ἅπαντα τὰ γενόμενα περὶ
τὴν ἀντίδοσιν διηγήσομαι.
5 Τοῦ γὰρ μεταγειτνιῶνος μηνὸς ὦ ἄνδρες δικασταί,
τῇ δευτέρᾳ ἱσταμένου, ἐποίουν οἱ στρατηγοὶ τοῖς τρια-
κοσίοις τὰς ἀντιδόσεις. ἐν ταύταις ἐκάλεσα κατὰ τὸν
νόμον Φαίνιππον τουτονί. καλέσας δὲ καὶ παραλαβὼν
τῶν οἰκείων τινὰς καὶ φίλων, ἐπορευόμην Κυθηρόνδ'
εἰς τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ. καὶ πρῶτον μὲν περιαγαγὼν
τὴν ἐσχατιὰν πλέον ἢ σταδίων οὖσαν τετταράκοντα
κύκλῳ, ἔδειξα καὶ διεμαρτυράμην ἐναντίον Φαινίππου,

ὅτι οὐδεὶς ὅρος ἔπεστιν ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· εἰ δέ φησιν,
εἰπεῖν ἐκέλευον αὐτὸν ἤδη καὶ δεῖξαι, ὅπως μὴ ὕστε-
ρον ἐνταῦθα χρέως γενόμενον [ἐπὶ τῷ χωρίῳ] ἀναφα-
6 νήσεται. ἔπειτα παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, καὶ τοῦτον
ἐκέλευον εἰς τἀμὰ βαδίζειν. μετὰ δὲ ταῦτ' ἠρόμην,
ὅπου ὁ σῖτος εἴη ὁ ἀπηλοημένος· ἦσαν γὰρ νὴ τοὺς
θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἄνδρες δικασταὶ δύ' ἅλως αὐτόθι,
μικροῦ πλέθρου ἑκατέρα. ὁ δ' ἀπεκρίνατό μοι, ὅτι ὁ
μὲν πεπραμένος εἴη τοῦ σίτου, ὁ δ' ἔνδον ἀποκείμενος.
7 τέλος δ', ἵνα μὴ μακρολογῶ, καταστήσας φυλάττειν
ἔνδον τινάς, καὶ νὴ Δί' ἀπειπὼν καὶ κωλύσας τοὺς
ὀνηλάτας μὴ ἐξάγειν τὴν ὕλην ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς (πρὸς
γὰρ τῇ ἄλλῃ οὐσίᾳ τῇ Φαινίππου ὦ ἄνδρες δικασταί, 1041
καὶ αὕτη πρόσοδος μεγάλη ἐστὶν αὐτῷ· ἓξ ὄνοι δι'
ἐνιαυτοῦ ὑλαγωγοῦσι, καὶ λαμβάνει οὗτος πλέον ἢ δώ-
δεκα δραχμὰς τῆς ἡμέρας) τούτοις ἀπειπών, ὥσπερ
λέγω, τῆς ὕλης μὴ ἅπτεσθαι, καὶ ἐπαγγείλας ἐπὶ τὰ
ἱερὰ Φαινίππῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαντᾶν, ᾠχόμην
8 ἀπιὼν εἰς ἄστυ. πρῶτον μὲν οὖν τῶν εἰρημένων τὰς
μαρτυρίας ὑμῖν παρέξομαι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ἀκούσεσθε πάσας τὰς ἀληθείας· τουτονὶ γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ Φαίνιππον εὑρήσετ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης
ἡμέρας ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον ποιεῖν. παρεση-
μηνάμην τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος· οὗ-
τος ἀνέῳξε. καὶ τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ σημεῖον ὁμολογεῖ,
τὸ δ' ἀνοῖξαι τὴν θύραν οὐχ ὁμολογεῖ, ὥσπερ ἄλλου
τινὸς ἕνεκα τὰ σημεῖ' ἀφαιροῦντας, ἢ τοῦ τὰς θύρας
9 ἀνοῖξαι. ἔπειτ' ἀπεῖπον τὴν ὕλην μὴ ἐξάγειν· ἐξῆγεν
οὗτος ἁπάσας τὰς ἡμέρας, πλὴν ἐκείνης ἐν ᾗ ἐγὼ
ἀπεῖπον. χρέως οὐδ' ὁτιοῦν ὠφείλετ' ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ·
νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολλά. ἁπλῶς ποιεῖ ὅ τι ἂν βού-

ληται, οὐχ ὅ τι οἱ νόμοι κελεύουσιν. λέγε τὰς μαρτυ-
ρίας, πρῶτον μὲν τὰς περὶ τοῦ μετάλλου, ἔπειτα καὶ
τὰς ἄλλας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 Ἃ μὲν τοίνυν εὐθὺς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὰς ἀν-
τιδόσεις ἤρξατό με Φαίνιππος ἀδικεῖν, ἀκηκόατ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων. τὰ δὲ
μετὰ ταῦτα γεγενημέν' οὐκέτ' εἰς ἐμὲ μόνον αὐτῷ
ἡμάρτηται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νόμους, ὑπὲρ ὧν ὑμῖν
11 ἅπασι σπουδαστέον ἐστίν. ὀμόσας γὰρ τῇ ἑνδεκάτῃ 1042
τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ἀποφανεῖν ὀρθῶς καὶ δικαί-
ως τὴν οὐσίαν, τοῦ νόμου διαρρήδην λέγοντος τριῶν
ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ διδόναι τὴν ἀπόφασιν, ἐδεῖτό
μου προσελθὼν πρὸ τῶν δικαστηρίων μετὰ Πολυεύκτου
τοῦ Κριωέως καὶ ἑτέρων τινῶν, πρῶτον μὲν περὶ δια-
λύσεως συνελθεῖν αὐτῷ· πάντα γάρ μοι τὰ δίκαια
ποιήσειν· ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν τῆς οὐσίας ἀναβαλέ-
σθαι μὴ πολλὰς ἡμέρας· οὐ γὰρ ἀγνοεῖν μου τὰ πρά-
12 γματα. ἡγησάμενος δ' ἐγὼ καὶ μετρίου καὶ ἀπράγμονος
εἶναι πολίτου, μὴ εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν εἰς τὸ δικαστή-
ριον βαδίζειν, ἐπείσθην (τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν;) τὴν
μὲν σύνοδον τὴν περὶ τῶν διαλύσεων τῇ ὀγδόῃ φθί-
νοντος τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ὁμολογῆσαι ποιήσα-
σθαι, τὴν δ' ἀπόφασιν τῆς οὐσίας τῇ ἕκτῃ φθίνοντος.
τυχὼν δὲ τούτων ἀμφοτέρων παρ' ἐμοῦ Φαίνιππος,
οὐδ' εἰς ἑτέραν τῶν ἡμερῶν ἀπήντησεν· ἀλλ' ἀνθ'
ἑνὸς δύο νόμους ἥκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκώς, ἕνα
μὲν τὸν κελεύοντα τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ
τὴν οὐσίαν ἀποφαίνειν, ἕτερον δὲ τὸν κελεύοντα κυ-
ρίας εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἃς ἂν ἐναν-
13 τίον ποιήσωνται μαρτύρων. καίτοι ὦ ἄνδρες δικα-

σταὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν, ὅτι ὁμοίως ἥ τ' ἐν τῷ νόμῳ
γεγραμμένη κυρία ἐστὶν ἡμέρα, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἀντιδί-
κων συγχωρηθεῖσα; πολλάκις γὰρ ἔν τε τοῖς νόμοις
γεγραμμένης τριακοστῆς ἡμέρας ἑτέραν ἡμῖν αὐτοῖς
συγχωρήσαντες ἐθέμεθα, παρά τε ταῖς ἀρχαῖς ἁπάσαις
καὶ δίκας καὶ κρίσεις ἀναβάλλονται τοῖς ἀντιδίκοις οἱ 1043
ἄρχοντες συγχωρησάντων ἐκείνων ἀλλήλοις· ὧν εἴ τις
ἄκυρον ἡγήσαιτο δεῖν εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμο-
λογίαν, μισήσαιτ' ἂν αὐτὸν ὡς ὑπερβάλλοντα συκο-
14 φαντίᾳ. Φαίνιππος τοίνυν, ὥσπερ τοῦ νόμου προσ-
τάττοντος μηδὲν ποιεῖν ὧν ἂν ὁμολογήσῃ τις, ἀπ'
ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ὡμολόγησεν ἐπί τε τὰς
διαλύσεις ἀπαντήσεσθαι καὶ τὴν ἀπόφασίν μοι τὴν
αὑτοῦ δώσειν καὶ τὴν παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι, οὐδεπώποτ'
ἀπήντησεν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ τοῦτον ἑώρων οὐ
προσέχοντά μοι τὸν νοῦν οὐδὲ τοῖς νόμοις, εἰς τὸ
στρατήγιον ἔδωκα τὴν ἀπόφασιν, οὗτος δ', ὅπερ καὶ
μικρῷ πρότερον εἶπον, πρώην ἔδωκέ μοι βιβλίον, οὐ-
δὲν ἄλλο βουλόμενος, ἢ δοκεῖν μὲν δεδωκέναι τὴν
ἀπόφασιν, μὴ ἔχειν δέ με τοῖς ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις
15 ὅ τι χρήσομαι. χρὴ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ μὴ τοῖς
ἰσχυροτέραν νομίζουσι τῶν νόμων τὴν αὑτῶν βδελυ-
ρίαν εἶναι, πλέον τούτοις τοῦ δικαίου νέμειν· εἰ δὲ
μή, πολλοὺς ποιήσετε τοὺς καταγελῶντας τῶν ἐν τοῖς
νόμοις δικαίων γεγραμμένων· ἀλλ' ἐκείνοις βοηθεῖν,
οἵτινες ἂν τὴν τῶν νόμων φωνὴν ὑμετέραν εἶναι νομί-
ζωσι, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν εἰς τὸ δικαστήριον,
ὑπὲρ τῶν ἠδικημένων εἶναι [νομίζωσι], μὴ τῶν ἠδι-
16 κηκότων. λέγε τῶν ἀρτίως εἰρημένων τὰς μαρτυρίας
καὶ τοὺς νόμους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΙ.

Τοιαῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πεπονθὼς [ἐγὼ]
ὑπὸ Φαινίππου, ἀπεγραψάμην πρὸς τοὺς στρατηγοὺς
ταυτηνὶ τὴν ἀπογραφήν. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. 1044

17 Πῶς οὖν ἄλλως, πρὸς τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεικνύειν ὑμῖν δεῖ Φαίνιππον ἔνο-
χον ὄντα τοῖς ἀνεγνωσμένοις, ἢ ὅνπερ τρόπον ἐγὼ
νῦν ἐπιδεικνύω; ἀλλ' ὅμως ἔμ' ἀντεγράψατο Φαίνιππος
μὴ δικαίως ἀποφαίνειν τὴν οὐσίαν· οὕτω τὸ πρὸς
ὑμᾶς ψεύδεσθαι τοῖς τοιούτοις ῥᾴδιόν ἐστι· καὶ κατη-
γορεῖ τοῦ ὅρκου, ὃν ὤμοσα πρὸ τῆς ἀποφάσεως, λέγων
ὅτι πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπεσχόμην ἀποφανεῖν
τὴν ἄλλην οὐσίαν, ὥσπερ τὸ κατὰ τοὺς νόμους ὀμνύ-
18 ειν, τοῦτ' ἄξιον κατηγορίας ὄν. ὑμεῖς δ' ἴστ' ὦ ἄν-
δρες δικασταί (ὑμεῖς γὰρ ἔθεσθε) τὸν νόμον, ὃς διαρ-
ρήδην οὕτω λέγει, τοὺς δ' ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν
ὀμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν τόνδε
τὸν ὅρκον 'ἀποφανῶ τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ ὀρθῶς
καὶ δικαίως, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυρείοις,
19 ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῆ πεποιήκασιν.' μᾶλλον δὲ λέγε τὸν
νόμον αὐτόν. μικρὸν μὲν οὖν ἱκετεύω ἐπίσχες. ἐγὼ
γὰρ καὶ πρότερον προὐκαλεσάμην Φαίνιππον, καὶ νῦν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ δίδωμ' αὐτῷ δωρειὰν καὶ ἀφίστα-
μαι μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας καὶ τῶν ἐν τοῖς ἔργοις,
ἐάν μοι τὴν ἐσχατιὰν μόνην ἐλευθέραν παραδῷ, ὥσπερ
ἦν ὅτ' ἐγὼ τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς αὐτὴν μετὰ μαρτύ-
ρων, καὶ ἐάν, ὃν ἐξῆχεν ἐκ τῶν οἰκημάτων σῖτον καὶ
οἶνον καὶ τἄλλα, ἀφελὼν ἀπὸ τῶν θυρῶν τὰ σημεῖα,
ταῦτα πάλιν εἰς ταὐτὸ καταστήσῃ. καὶ τί λέγεις ἔτι

καὶ βοᾷς; πόλλ' ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων ἐγὼ
Φαίνιππε πρότερον αὐτὸς τῷ ἐμαυτοῦ σώματι πονῶν 1045
καὶ ἐργαζόμενος συνελεξάμην· ὁμολογῶ. νυνὶ δὲ πλὴν
ὀλίγων ἅπαντ' ἀπολώλεκα. σὺ δ' ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς νῦν
πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαιδεκαδράχμους καὶ τὸν οἶνον
δωδεκάδραχμον, πλουτεῖς εἰκότως, ἐπειδὰν ποιῇς σίτου
μὲν μεδίμνους πλέον ἢ χιλίους, οἴνου δὲ μετρητὰς
21 ὑπὲρ ὀκτακοσίους. ἔτ' οὖν τὴν αὐτὴν ἡμᾶς τάξιν ἔχειν
δεῖ, μὴ τῆς αὐτῆς τύχης ἡμῖν παρακολουθούσης νῦν
τε καὶ πρότερον; μηδαμῶς· οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλὰ
διάδεξαι καὶ σὺ καὶ μετάλαβε μικρὸν χρόνον τῆς τοῦ
λῃτουργοῦντος τάξεως, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐν τοῖς ἔργοις
ἠτυχήκασιν, ὑμεῖς δ' οἱ γεωργοῦντες εὐπορεῖτε μᾶλλον
ἢ προσῆκεν. ἱκανὸν γὰρ χρόνον δύ' οὐσίας καρπού-
μενος διατελεῖς, τὴν μὲν τοῦ φύσει πατρὸς Καλλίπ-
που, τὴν δὲ τοῦ ποιησαμένου σε, Φιλοστράτου τοῦ
22 ῥήτορος, καὶ οὐδὲν πώποτε τουτοισὶ πεποίηκας. καίτοι
ὁ μὲν ἐμὸς πατὴρ πέντε καὶ τετταράκοντα μνῶν μόνων
ἑκατέρῳ, ἐμοὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ, τὴν οὐσίαν κατέλιπεν,
ἀφ' ἧς ζῆν οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν· οἱ δὲ σοὶ πατέρες τοσού-
των ἦσαν κύριοι χρημάτων, ὥσθ' ἑκατέρου τρίπους
ἀνάκειται, νικησάντων αὐτῶν Διονύσια χορηγούντων.
καὶ οὐ φθονῶ· δεῖ γὰρ τοὺς εὐπόρους χρησίμους αὐ-
τοὺς παρέχειν τοῖς πολίταις. σὺ τοίνυν δεῖξον χαλκοῦν
ἕνα μόνον εἰς τὴν πόλιν ἀνηλωκώς, ὁ τὰς δύο λῃτουρ-
23 γούσας οὐσίας παρειληφώς. ἀλλ' οὐ δείξεις· ἀποκρύ-
πτεσθαι γὰρ καὶ διαδύεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν
μὴ λῃτουργήσεις τουτοισὶ μεμάθηκας. ἀλλ' ἐγὼ δείξω
πόλλ' ἀνηλωκώς, ὁ τὴν μικρὰν οὐσίαν παραλαβὼν
παρὰ τοῦ πατρός. πρῶτον δέ μοι τὸν νόμον ἐκεῖνον 1046
ἀνάγνωθι τὸν οὐκ ἐῶντα τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν

ἀποφαίνειν καὶ τὴν πρόκλησιν, ἔπειτα τὰς μαρτυρίας,
ὡς δύ' οἴκων λῃτουργούντων οὑτοσὶ Φαίνιππος κεκλη-
ρονόμηκεν.

ΝΟΜΟΣ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 Ἓν μόνον ἄν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον
πεφιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταί· ἱπποτρόφος
ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος, ἅτε νέος καὶ πλούσιος καὶ
ἰσχυρὸς ὤν. τί τούτου μέγα σημεῖον; ἀποδόμενος τὸν
πολεμιστήριον ἵππον καταβέβηκεν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ
ἀντ' ἐκείνου ὄχημ' αὑτῷ τηλικοῦτος ὢν ἐώνηται, ἵνα
μὴ πεζῇ πορεύηται· τοσαύτης οὗτος τρυφῆς ἐστι με-
στός. καὶ τοῦτ' ἀπογέγραφέ μοι, τῶν δὲ κριθῶν καὶ
τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς γιγνο-
25 μένων οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος. ἄξιόν γ' ἀφεῖναι νῦν
αὐτόν ἐστιν, ἐπειδὴ χρήσιμος καὶ φιλότιμος καὶ τῇ
οὐσίᾳ καὶ τῷ σώματι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. καλῶν γὰρ
κἀγαθῶν ἐστι δικαστῶν, τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἐθέ-
λοντας, ὅταν εὐπορῶσι, λῃτουργοῦντας καὶ ἐν τοῖς
τριακοσίοις ὄντας ἀναπαύειν, ὅταν τούτου δεόμενοι
τυγχάνωσι, τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολλύειν, ὅταν εἰς τὸ
κοινόν τι δαπανήσωσιν, ἄγειν εἰς τοὺς προεισφέρον-
τας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν δραπετεύειν. λέγε πρῶτον μὲν
τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

26 Ἔα ταῦτα. καίτοι πολλὰ τῶν ἔνδοθεν ἐκφορήσας
ὦ ἄνδρες δικασταὶ Φαίνιππος, ἀνοίξας τὰ παρασεση-
μασμένα τῶν οἰκημάτων, ὡς ὑμῖν μεμαρτύρηται, καὶ 1047
καταλιπὼν ὅσ' ἔδοξεν αὐτῷ, δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπό-
φασιν ἔδωκέ μοι τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὅμως ἔα ταῦτα.
λέγε δ' ἐντευθενί 'ἐπὶ τούτοις τάδε ὀφείλω.'

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

27 Ἐπίσχες. αὕτη ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἡ Ἀρι-
στονόη τοῦ Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ τουτουί.
ταύτῃ χρέως φησὶν ὀφείλεσθαι Φαίνιππος τὴν προῖκα,
ἧς οἱ νόμοι κύριον τοῦτον ποιοῦσι, ψευδόμενος καὶ
οὐ δικαίως χρώμενος τῇ ἀποφάσει. διὰ τί γὰρ ἐγὼ
Φαίνιππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ
ζώσης καὶ προῖκ' ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν
προῖκα χρέως αὐτῇ, οὐδὲ παρακρούομαι τοὺς δικαστάς,
ἀλλ' ἐῶ μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε τὴν
Φαινίππου ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν; ὅτι οἱ νό-
μοι ταῦτα κελεύουσιν ὦ βέλτιστε· σὺ δὲ πάντα ποιεῖς
παρὰ τοὺς νόμους. λέγ' ἕτερον.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

28 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες δικασταί· Παμφίλῳ φησὶ καὶ
Φειδόλεῳ Ῥαμνουσίοις κοινῇ τάλαντον ἐνοφείλειν καὶ
Αἰαντίδῃ Φλυεῖ τετρακισχιλίας καὶ Ἀριστομένει Ἀνα-
γυρασίῳ τέτταρας καὶ δέκα μνᾶς. διὰ τί οὖν Φαίνιππε,
ὅτε μὲν ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠρώτων σ' εἴ τι ὀφείλεις
ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ, καὶ ἐκέλευον δεῖξαι ὅρον εἴ που ἔπεστι,
καὶ διεμαρτυρόμην ὅπως μή μοι ὕστερον κατεσκευα-
σμένοι δανεισταὶ φανήσονται, τότε μὲν οὐδὲν ἀπέφη-
νας τῶν χρεῶν, ἐπειδὴ δὲ δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν
ἔδωκάς μοι, τοῦ νόμου κελεύοντος τριῶν ἡμερῶν, νῦν
ἥκουσι δανεισταὶ καὶ ὀφειλήματα πλέον ἢ τριῶν τα-
29 λάντων; ὅτι ὦ βέλτιστ' οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζεις, ἢ
ὅσονπερ κοινῇ γέγονέ μοι πρὸς τὴν πόλιν ὄφλημα,
τοσοῦτο καὶ σοὶ ἰδίᾳ νῦν εἶναι. ὅτι δ' ὦ Φαίνιππε 1048
ψευδῆ καὶ ἐπιωρκηκὼς ἥκεις πρὸς τούτους, ἤδη φανε-
ρῶς ἐλέγξω. λαβέ μοι γραμματεῦ τὴν τοῦ Αἰαντίδου

καὶ Θεοτέλους μαρτυρίαν, οἷς οὗτος ἀπογέγραφεν ὀφείλονθ' αὑτὸν τετρακισχιλίας δραχμὰς ψευδόμενος καὶ πάλαι ἀποδεδωκώς, οὐχ ἑκών, ἀλλὰ δίκην ὀφλών. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Ἔπειτ' ἄνδρες δικασταὶ τὸν οὕτω καταφανῶς ἐν ἅπασιν ἀδίκως πεποιημένον τὴν ἀπόφασιν, καὶ μήτε τῶν νόμων φροντίσαντα μηδέν, οἳ διωρίκασιν ἐν οἷς δεῖ τὴν ἀπόφασιν ποιεῖσθαι χρόνοις, μήτε τῶν ἰδίων ὁμολογιῶν, ἃς ὁμοίως ὑπολαμβάνομεν ἰσχυράς, χωρὶς δὲ τούτων ἀνεῳχότα τὰ σημεῖα τῶν οἰκημάτων καὶ ἐκπεφορηκότα τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον ἔνδοθεν, πρὸς δὲ τούτοις τὴν ὕλην τὴν τετμημένην πεπρακότα μετὰ τὴν ἀντίδοσιν, πλέον ἢ τριάκοντα μνῶν οὖσαν ἀξίαν, καὶ τὸ πάντων μέγιστον, χρέα ψευδῆ κατεσκευακότα τῆς ἀντιδόσεως ἕνεκα, τοῦτον δικαίως ψηφιεῖσθε πεποιῆσθαι τὴν ἀπόφασιν; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταί.
31 ποῖ γὰρ τραπέσθαι δεήσει διαμαρτόντα τῆς ὑμετέρας γνώμης, ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ μηδὲν ὑμῖν πώποτε χρήσιμοι γεγενημένοι, πολὺν καὶ σῖτον καὶ οἶνον ποιοῦντες καὶ τοῦτον τριπλασίας τιμῆς ἢ πρότερον διατιθέμενοι, πλεονεκτῶσι παρ' ὑμῖν; ὃ μηδαμῶς νυνὶ γενέσθω, ἀλλ' ὥσπερ καὶ κοινῇ πᾶσι βεβοηθήκατε τοῖς ἐν τοῖς ἔργοις ἐργαζομένοις, οὕτω καὶ ἰδίᾳ βοηθήσατέ
32 μοι νῦν. καὶ γὰρ εἰ οἰκέτης ὑμῶν, μὴ πολίτης ἦν, ὁρῶντες ἄν μου τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν, ἀνεπαύσατ' ἄν με τῶν ἀναλωμάτων καὶ ἐπὶ τὸν δραπετεύοντα τῶν ἄλλων ἤλθετε. τὸν αὐτὸν τρόπον [καὶ νῦν], ἐπειδὰν ἀποτείσω τὰ τρία τάλανθ' ὑμῖν ἃ ὦφλον καὶ ἀναλάβω ἐμαυτόν, πάλιν ἀναπαύσαντες τῶν τεταλαιπωρηκότων ἕτερον ἐπ' ἔμ' ἥξετε· νῦν δ' ἄφετε, ἱκετεύω πάντας ὑμᾶς ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ δίκαι' εἰρηκὼς δέομαι βοηθῆσαί μοι καὶ μή με περιελαθέντα περιιδεῖν ὑπὸ τούτων.

XLIII.

ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης ἦσαν ἀνεψιοί. τούτων δ' Ἁγνίας ἐτελεύτησεν ἄπαις· ὁ δ' Εὐβουλίδης θυγατέρα κατέλιπε Φυλομάχην, ἥτις ἐπεδικάζετο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, ὡς οὖσα ἐγγύτατα τῷ γένει. ἠμφισβήτουν δ' αὐτῇ Γλαῦκός τις καὶ Γλαύκων, οὐκ ἀγχιστείᾳ γένους, ἀλλὰ διαθήκαις ἰσχυριζόμενοι. ὧν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψευδῶν ἐλεγχθεισῶν, παραλαμβάνει τὸν κλῆρον ἡ Φυλομάχη. εἰσιὼν δ' ὁ Θεόπομπος, αὐτούς τε τούτους τοὺς ἡττημένους παραλαβὼν καὶ πρὸς τούτοις Εὐπόλεμον, προσεκαλέσατ' εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τὴν Φυλομάχην· ἐδίδου γὰρ ὁ νόμος τῷ βουλομένῳ προσκαλεῖσθαι τὸν νενικηκότα καὶ ἔχοντα τὸν κλῆρον. κατασκευασθείσης δὲ πρὸς ἀπάτην τῆς δίκης, ὥς φησι Σωσίθεος,
ἐνίκησεν ὁ Θεόπομπος. κἀκεῖνος μὲν ἐτελεύτησεν υἱὸν καταλι- 1050
πὼν Μακάρτατον· τῇ δὲ Φυλομάχῃ γίγνεται παῖς, ὃν ὠνόμασεν Εὐβουλίδην καὶ εἰσεποίησεν υἱὸν Εὐβουλίδῃ τῷ ἑαυτῆς μὲν πατρί, ἀνεψιῷ δὲ Ἁγνίου τοῦ τὸν κλῆρον καταλελοιπότος. εἰσποιήσασα δ' εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φράτερας τοῦ Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου, καὶ οἱ φράτερες ἐδέξανθ' ὡς δικαίως εἰσαγόμενον. τούτων δὲ πραχθέντων ὁ παῖς εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου προσκέκληται Μακάρτατον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοπόμπου. καὶ λέγει τὸν λόγον Σωσίθεος ὁ φύσει πατὴρ τοῦ παιδός.

Ἐπειδὴ καὶ πρότερον ἀγῶνες ἐγένοντο ἡμῖν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους περὶ τοῦ κλή-
ρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὐδὲν παύονται παρανομοῦντες
καὶ βιαζόμενοι, ὥστ' ἐκ παντὸς τρόπου τὰ μὴ προσή-
κονθ' ἑαυτοῖς ἔχειν, ἀνάγκη ἴσως ἐστὶ τὰ πραχθέντ'
ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι· ὑμεῖς τε γὰρ ὦ ἄνδρες δικα-
2 σταὶ ῥᾷον παρακολουθήσετε ἅπασι τοῖς λεγομένοις, καὶ
οὗτοι ἐπιδειχθήσονται οἷοί εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ ὅτι
πάλαι ἤδη ἀρξάμενοι οὐδὲν παύονται κακοτεχνοῦντες
καὶ οἰόμενοι δεῖν διαπράττεσθαι ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ τού-
τοις. δεόμεθα οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, εὐνοϊκῶς 1051
ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων καὶ παρακολουθεῖν προσ-
έχοντας τὸν νοῦν. πειράσομαι δὲ κἀγὼ διδάσκειν
ὡς ἂν οἷός τε ὦ σαφέστατα περὶ τῶν πεπραγμένων.
3 Τουτουὶ γὰρ τοῦ παιδὸς ἡ μήτηρ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, γένει οὖσα ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ τῷ ἐξ Οἴου, ἐπεδι-
κάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ τοὺς νόμους τοὺς
ὑμετέρους· καὶ τῶν τότε ἀμφισβητησάντων αὐτῇ τοῦ
κλήρου τουτουί, γένει μὲν ὡς ἐγγυτέρω τις εἴη αὐτῶν
τῆς γυναικός, οὐδ' ἐπεχείρησεν οὐδεὶς ἀντομόσαι (ὡμο-
λογεῖτο γὰρ παρὰ πάντων τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ κληρο-
4 νομία κατὰ τὴν ἀγχιστείαν), διαθήκας δὲ ψευδεῖς ἧκον
κατασκευάσαντες Γλαῦκός τε ὁ ἐξ Οἴου καὶ Γλαύκων
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
Μακαρτάτου ἐκείνοις συγκατεσκεύαζεν ἅπαντα ταῦτα
καὶ ἐμαρτύρει τὰς πλείστας μαρτυρίας. αἱ δὲ διαθῆκαι,
ἃς τότε παρέσχοντο, ἐξηλέγχθησαν ψευδεῖς οὖσαι· καὶ
οὐ μόνον ἡττήθησαν, ἀλλὰ καὶ πονηρότατοι δόξαντες
5 εἶναι ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου. καὶ ἐπιδη-
μῶν τότε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου,
τοῦ κήρυκος κηρύττοντος, εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρα-

καταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἢ κατὰ
γένος ἢ κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν,
ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ ἐδίκασεν ὅτι οὐδαμόθεν αὐτῷ προσ-
6 ῆκεν οὐδὲν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου. ἐχούσης δὲ τῆς
μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ ἐνίκη-
σεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητήσαντας
ἑαυτῇ, οὕτως εἰσὶ μιαροὶ οὗτοι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν
οὔτε τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι οὔτε τοῖς 1052
γνωσθεῖσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλὰ πάντα τρόπον
ἐπιχειροῦντες ἀφελέσθαι πάλιν τὴν γυναῖκα τὸν κλῆ-
7 ρον ὃν ὑμεῖς αὐτῇ ἐψηφίσασθε, συνομόσαντες καὶ
συνθήκας γράψαντες πρὸς ἀλλήλους καὶ καταθέμενοι
παρὰ Μηδείῳ Ἁγνουσίῳ, Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
Μακαρτάτου καὶ Γλαύκων καὶ Γλαῦκος ὁ ἡττηθεὶς τὸ
πρότερον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ἐπιτηδείων τέταρτον
προσλαβόντες (Εὐπόλεμος ἦν αὐτῷ ὄνομα), οὗτοι ἅπαν-
τες κοινῇ ἐπιβουλεύσαντες προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα
πρὸς τὸν ἄρχοντα εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ
Ἁγνίου, φάσκοντες τὸν νόμον κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπι-
δεδικασμένου καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον προσκαλεῖσθαι,
8 ἐάν τις βούληται ἀμφισβητεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἦγεν ὁ
ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τά τε
ἄλλα ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κατεσκευασμένα εἰς τὸν ἀγῶνα,
καὶ τὸ ὕδωρ, πρὸς ὃ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τετραπλάσιον
ἡμῶν ἔλαβον. ἐξ ἀνάγκης γὰρ ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
τῷ ἄρχοντι ἀμφορέα ἑκάστῳ ἐγχέαι τῶν ἀμφισβητούν-
9 των, καὶ τρεῖς χόας τῷ ὑστέρῳ λόγῳ. ὥστε συνέβαινεν
ἐμοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἀγωνιζομένῳ, μὴ ὅτι περὶ
τοῦ γένους καὶ τῶν ἄλλων ὧν μοι προσῆκε διηγήσα-
σθαι τοῖς δικασταῖς ὡς ἐγὼ ἐβουλόμην, ἀλλ' οὐδ'
ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος

ὧν κατεψεύδοντο ἡμῶν· πέμπτον γὰρ μέρος εἶχον τοῦ
ὕδατος. καὶ τὸ σόφισμα ἦν τοῦτο, αὐτοὺς μὲν ἑαυτοῖς
συναγωνίζεσθαι καὶ ὁμολογεῖν ἅπαντα, περὶ ἡμῶν δὲ 1053
10 λέγειν τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα. καὶ τοῦτον τὸν τρό-
πον ἐπιβουλευσάντων καὶ συναγωνιζομένων ἀλλήλοις
ἐφ' ἡμᾶς, καδίσκων τεττάρων τεθέντων κατὰ τὸν νόμον,
εἰκότως οἶμαι οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν καὶ ἐστασίασαν
ἀλλήλοις καὶ παρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς παρασκευῆς
ἐψηφίζοντο ὅ τι ἔτυχεν ἕκαστος. καὶ αἱ ψῆφοι ὀλίγαις
πάνυ ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν ἢ τέτταρσιν, ἐν τῷ
Θεοπόμπου καδίσκῳ ἢ ἐν τῷ τῆς γυναικός.

11 Καὶ τότε μὲν ταῦτα ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἦν τὰ πρα-
χθέντα. ἐπειδὴ δ' οὑτοσὶ ὁ παῖς ἐγένετο καὶ ἐδόκει
καιρὸς εἶναι, οὐκ ὀργισθεὶς ἐγὼ τοῖς γενομένοις, ἀλλ'
ἡγούμενος εἰκός τι παθεῖν τοὺς τότε δικάζοντας, εἰσή-
γαγον εἰς τοὺς φράτερας τοὺς τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδῃ
τὸν παῖδα τουτονί, ἐκ τῆς θυγατρὸς ὄντα τῆς ἐκείνου,
12 ἵνα μὴ ἐξερημωθῇ ὁ οἶκος. ἐκεῖνος γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ὁ Εὐβουλίδης, ὁ τῷ Ἁγνίᾳ γένει ὢν ἐγγυ-
τάτω, μάλιστα μὲν ηὔχετο τοῖς θεοῖς υἱὸν αὐτῷ γενέ-
σθαι, ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ τουτουὶ μήτηρ τοῦ
παιδὸς αὐτῷ ἐγένετο· ἐπειδὴ δὲ τούτου ἀπέτυχε καὶ
οὐκ ἐγένετο παῖς ἄρρην αὐτῷ οὐδὲ εἷς, μετὰ ταῦτ'
ἤδη ἐσπούδαζεν ὅπως ἐκ τῆς θυγατρὸς εἰσποιηθῇ αὐτῷ
υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἁγνίου, καὶ
εἰς τοὺς φράτερας εἰσαχθῇ τοὺς ἐκείνου, ἡγούμενος ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων τοῦτον εἶναι ἑαυτῷ
οἰκειότατον, καὶ οὕτως ἂν μάλιστα τὸν οἶκον τὸν ἑαυ-
13 τῶν διασῴζεσθαι καὶ οὐκ ἂν ἐξερημωθῆναι. καὶ ἐγὼ
ταῦτα ὑπηρέτησ' αὐτῷ, ὁ τὴν Εὐβουλίδου θυγατέρα
ἔχων ἐπιδικασάμενος γένει ὢν ἐγγυτάτω, καὶ εἰσήγαγον 1054

τὸν παῖδα τουτονὶ εἰς τοὺς Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου
φράτερας, μεθ' ὧν καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
14 Μακαρτάτου, ἕως ἔζη, ἐφράτριζε καὶ αὐτὸς οὗτος. καὶ
οἱ φράτερες ὦ ἄνδρες δικασταὶ οἱ τουτουὶ Μακαρτά-
του, οἱ ἄριστα εἰδότες περὶ τοῦ γένους, ὁρῶντες αὐτὸν
μὲν τοῦτον οὐ θέλοντα κινδυνεύειν οὐδ' ἀπάγοντα τὸ
ἱερεῖον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, εἰ μὴ προσηκόντως εἰσήγετο ὁ
παῖς οὑτοσί, αὐτοὺς δ' ἀξιοῦντα ἐπιορκεῖν, λαβόντες
τὴν ψῆφον καομένων τῶν ἱερείων, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
φέροντες τοῦ Διὸς τοῦ φρατρίου, παρόντος τουτουὶ
Μακαρτάτου, ἐψηφίσαντο τὰ δίκαια ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὀρθῶς καὶ προσηκόντως τὸν παῖδα τουτονὶ εἰσάγεσθαι
15 Εὐβουλίδῃ υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου. ψηφισα-
μένων δὲ ταῦτα τῶν φρατέρων τῶν τουτουὶ Μακαρτά-
του, υἱὸς ὢν Εὐβουλίδου ὁ παῖς οὑτοσὶ προσεκαλέσατο
Μακάρτατον τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου εἰς διαδικασίαν,
καὶ ἔλαχε πρὸς τὸν ἄρχοντα, κύριον ἐπιγραψάμενος τὸν
ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ· ἐμοὶ γὰρ οὐκέτι οἷόν τ' ἦν ὦ
ἄνδρες δικασταὶ κυρίῳ ἐπιγεγράφθαι, εἰσπεποιηκότι
τὸν παῖδα εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου. καὶ ἡ πρόσ-
κλησις ἐγένετο τῷ παιδὶ τουτῳὶ κατὰ τὸν νόμον, καθ'
ὅνπερ καὶ οὗτοι προσεκαλέσαντο τὴν τουτουὶ μητέρα,
τὴν νενικηκυῖαν πρότερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἔχου-
16 σαν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν
νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησίς ἐστι παρὰ τοῦ ἔχοντος
τὸν κλῆρον.

NOMOΣ.

Ἐὰν δ' ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν· παρακαταβολὰς 1055
δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος

ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταὐτά, ᾧ ἂν ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκῃ. τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἔχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.

17 Τοῦ μὲν νόμου ἀκηκόατε, δέομαι δ' ὑμῶν δικαίαν δέησιν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξω Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου γένει ὄντας Ἁγνίᾳ ἐγγυτέρω Εὐβουλίδην τε τὸν παῖδα τουτονὶ καὶ Φυλομάχην, ἥ ἐστι μήτηρ τῷ παιδί, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ, καὶ οὐ μόνον γένει ἐγγυτάτω ὄντας, ἀλλὰ τὸ παράπαν οὐδὲ ὄντα οὐδένα ἀνθρώπων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου ἄλλον ἢ τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς τουτουὶ καὶ αὐτὸν τουτονὶ τὸν παῖδα, ταῦτ' ἐὰν ἐπιδείξω, δέομαι ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοηθεῖν ἡμῖν.

18 Τὸ μὲν οὖν πρῶτον διενοήθην ὦ ἄνδρες δικασταί, γράψας ἐν πίνακι ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοὺς Ἁγνίου, οὕτως ἐπιδεικνύειν ὑμῖν καθ' ἕκαστον· ἐπειδὴ δ' ἐδόκει οὐκ ἂν εἶναι ἐξ ἴσου ἡ θεωρία ἅπασι τοῖς δικασταῖς, ἀλλ' οἱ πόρρω καθήμενοι ἀπολείπεσθαι, ἀναγκαῖον ἴσως τῷ λόγῳ διδάσκειν ὑμᾶς· τοῦτο γὰρ ἅπασι κοινόν ἐστιν. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἂν μάλιστα δυνώμεθα διὰ βραχυτάτων ἐπιδεῖξαι περὶ τοῦ γένους τοῦ Ἁγνίου.

19 Βούσελος γὰρ ἦν ἐξ Οἴου ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τούτῳ ἐγένοντο πέντε υἱεῖς, Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης καὶ Στρατίος καὶ Ἅβρων καὶ Κλεόκριτος. καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦ Βουσέλου υἱεῖς ἄνδρες ἐγένοντο, καὶ διένειμεν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν ὁ πατὴρ ὁ Βούσελος ἅπασι καλῶς καὶ δικαίως, ὥσπερ προσῆκεν. νειμάμενοι δὲ τὴν οὐσίαν, γυναῖκα αὐτῶν ἕκαστος ἔγημε κατὰ τοὺς

νόμους τοὺς ὑμετέρους, καὶ παῖδες ἐγένοντο αὐτοῖς ἅπασι καὶ παίδων παῖδες, καὶ ἐγένοντο πέντε οἶκοι ἐκ τοῦ Βουσέλου οἴκου ἑνὸς ὄντος, καὶ χωρὶς ἕκαστος ᾤκει τὸν ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ἐκγόνους ἑαυτοῦ ποιούμενος.
20 περὶ μὲν οὖν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν τοῦ Βουσέλου υἱέων, καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν τούτοις γενομένων, τί ἂν ἐγὼ ἢ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ, ἐξηγούμενος περὶ ἑκάστου; ὄντες γὰρ ἐν ταὐτῷ γένει Θεοπόμπῳ καὶ προσήκοντες ὁμοίως τῷ Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδεὶς αὐτῶν οὔτε πρότερον πώποτ' οὔτε νῦν ἠνώχλησεν ἡμῖν, οὐδ' ἠμφεσβήτησεν οὔτε τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῆς γυναικὸς τῆς ἐπικλήρου, ἣν ἐγὼ ἔχω ἐπιδικασάμενος, ἡγούμενοι οὐδ' ὁτι-
21 οῦν προσήκειν ἑαυτοῖς οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. περίεργον δή μοι δοκεῖ εἶναι λέγειν περὶ τούτων, πλὴν ὅσ' ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐπιμνησθῆναι. περὶ δὲ Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου καὶ αὐτοῦ τουτουὶ Μακαρτάτου, περὶ τούτων μοί ἐστιν ἐξ ἀνάγκης λέγειν. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος ὦ ἄνδρες δικασταί. ὥσπερ γὰρ ὀλίγον τι πρότερον ἀκηκόατε ὅτι τῷ Βουσέλῳ πέντε υἱεῖς ἐγένοντο, τούτων εἷς ἦν Στρατίος ὁ τουτουὶ πρόγονος Μακαρτάτου, καὶ ἕτερος Ἁγνίας ὁ του-
22 τουὶ πρόγονος τοῦ παιδός. ἐγένετο δὴ υἱὸς τῷ Ἁγνίᾳ Πολέμων καὶ θυγάτηρ Φυλομάχη, ἀδελφὴ τοῦ Πολέμωνος ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία· τοῦ δὲ Στρατίου ἐγένοντο τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγνίου Φανόστρατος καὶ Χαρίδημος ὁ τουτουὶ πάππος Μακαρτάτου. ἐρωτῶ δὴ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον τῷ Ἁγνίᾳ, ὁ υἱὸς ὁ Πολέμων καὶ ἡ 1057
θυγάτηρ ἡ Φυλομάχη, ἢ Χαρίδημος ὁ υἱὸς ὁ Στρατίου, ἀδελφιδοῦς δ' Ἁγνίου; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν

υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα οἰκειότερον εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν
μᾶλλον ἢ τὸν ἀδελφιδοῦν· καὶ οὐ μόνον παρ' ἡμῖν
τοῦτο νενόμισται, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασι
23 καὶ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦθ' ὁμο-
λογεῖται, ῥᾳδίως ἤδη τοῖς ἄλλοις ὦ ἄνδρες δικασταὶ
παρακολουθήσετε, καὶ αἰσθήσεσθε τούτους ὅτι εἰσὶ
βίαιοι καὶ ἀσελγεῖς ἄνθρωποι. τοῦ Πολέμωνος γὰρ τοῦ
υἱέος τοῦ Ἁγνίου ἐγένετο υἱὸς Ἁγνίας, τὸ τοῦ πάππου
τοῦ ἑαυτοῦ ὄνομ' ἔχων, τοῦ Ἁγνίου. καὶ οὗτος μὲν
24 ἄπαις ἐτελεύτησεν ὁ Ἁγνίας ὁ ὕστερος. τῆς Φυλομά-
χης δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος, καὶ Φιλάγρου, ᾧ
ἔδωκεν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς Πολέμων ἀνεψιῷ ὄντι ἑαυ-
τοῦ (ὁ γὰρ Φίλαγρος υἱὸς ἦν Εὐβουλίδου τοῦ ἀδελ-
φοῦ τοῦ Ἁγνίου), τοῦ δὴ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ
Πολέμωνος καὶ τῆς Φυλομάχης τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέ-
μωνος ἐγένετο υἱὸς Εὐβουλίδης, ὁ πατὴρ ὁ τῆς μητρὸς
τοῦ παιδὸς τουτουί. καὶ οὗτοι μὲν υἱεῖς ἐγένοντο Πολέ-
μωνι καὶ τῇ ἀδελφῇ τῇ Πολέμωνος Φυλομάχῃ. τοῦ δὲ
Χαριδήμου ἐγένετο, τοῦ υἱέος τοῦ Στρατίου, Θεόπομ-
25 πος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου. πάλιν δὴ ἐρωτῶ ὦ
ἄνδρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει
μᾶλλον Ἁγνίᾳ τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ, ὁ Πολέμωνος υἱὸς
Ἁγνίας, καὶ Εὐβουλίδης ὁ Φυλομάχης υἱὸς καὶ Φιλά-
γρου, ἢ Θεόπομπος ὁ Χαριδήμου υἱός, Στρατίου δὲ
υἱϊδοῦς; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ
καὶ ὁ υἱὸς οἰκειότατός ἐστι καὶ ἡ θυγάτηρ, πάλιν ὁ
υἱϊδοῦς καὶ ὁ ἐκ τῆς θυγατρὸς υἱός, οὗτοι οἰκειότεροί
εἰσι μᾶλλον ἢ ὁ τοῦ ἀδελφιδοῦ υἱὸς καὶ ὁ ἑτέρου ὢν
26 οἴκου. τῷ μὲν οὖν Θεοπόμπῳ ἐγένετο υἱὸς Μακάρτα-
τος οὑτοσί, τῷ δὲ Εὐβουλίδῃ τῷ τῆς Φυλομάχης υἱεῖ.
ἀνεψιῷ δ' Ἁγνίου ὄντι πρὸς πατρός, οὑτοσὶ ὁ παῖς,

ἀνεψιοῦ παῖς ὢν Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ἐπειδὴ ἡ Φυλο-
μάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου καὶ ὁ Πολέμων ὁ πατὴρ
ὁ Ἁγνίου ἀδελφοὶ ἦσαν ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι.
τῷ δέ γε Μακαρτάτῳ τῳδί, τῷ υἱεῖ τῷ Θεοπόμπου,
οὐδὲν ἐγένετο ἔκγονον ὅ τι ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ τού-
του καὶ τῷ Στρατίου. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τῷ
μὲν παιδὶ τουτῳί ἐστιν ὄνομα τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρη-
μένων, καὶ μέχρι ὧν ὁ νόμος κελεύει τὴν ἀγχιστείαν
εἶναι· ἀνεψιοῦ γὰρ Ἁγνίου παῖς ἐστιν· ὁ γὰρ πατὴρ
αὐτοῦ Εὐβουλίδης ἀνεψιὸς ἦν Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆ-
ρος. ὁ δέ γε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου
οὐκ ἂν εἶχεν ὄνομα θέσθαι ἑαυτῷ τῶν ἐν τῷ νόμῳ
εἰρημένων οὐδέν· ἐξ ἑτέρου γὰρ οἴκου ἦν τοῦ Στρα-
τίου. οὐ προσήκει δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐδένα ἀν-
θρώπων ἔχειν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἐξ ἑτέρου οἴ-
κου ὄντα, ἕως ἄν τις λείπηται τῶν γενομένων ἐν τῷ
οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, οὐδ' ἐκβάλλειν βίᾳ, ὅπερ οὗτοι δια-
πράττονται, γένει τε ἀπωτέρω ὄντες καὶ οὐκ ἐν τῷ
αὐτῷ οἴκῳ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ
παρεκρούσατο Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτά-
του. τίνες οὖν οἱ λοιποὶ ἔτι νῦν ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ
τῷ Ἁγνίου; Φυλομάχη τε ἡ ἐμὴ γυνή, Εὐβουλίδου δὲ
θυγάτηρ οὖσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὑτοσὶ ὁ
παῖς ὁ εἰσηγμένος εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου καὶ
Ἁγνίου. Θεόπομπος δ' ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, 1059
οὐκ ὢν τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου, ἐψεύσατο πρὸς τοὺς
δικαστὰς ὑπερμέγεθες ψεῦδος περί τε τῆς Φυλομάχης
τῆς τοῦ Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου, ὅτι
οὐκ εἴη τῷ Πολέμωνι τῷ τοῦ Ἁγνίου υἱεῖ ὁμοπατρία
καὶ ὁμομητρία ἀδελφή, καὶ πάλιν προσποιούμενος τοῦ
αὐτοῦ οἴκου εἶναι Ἁγνίᾳ, ὁ οὐδεπώποτε γενόμενος.

30 ταῦτα δὲ πάντ' ἀδεῶς ἔλεγεν ὁ Θεόπομπος, μάρτυρα
μὲν οὐδένα παρασχόμενος, ὅστις ἔμελλεν ὑπεύθυνος
ἡμῖν ἔσεσθαι, συνομολογοῦντας δ' ἑαυτῷ ἔχων τοὺς
κοινωνούς, οἳ ἦσαν ἀλλήλοις συναγωνισταὶ καὶ ἅπαντα
ἔπραττον κοινῇ, ὅπως ἀφέλωνται τὴν γυναῖκα τὴν του-
τουὶ μητέρα τοῦ παιδὸς τὸν κλῆρον, ὃν ὑμεῖς αὐτῇ
31 ἐψηφίσασθε. βούλομαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ
ὧν εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, μαρτυρίας παρασχέσθαι, πρῶ-
τον μὲν ὡς ἐνίκησε τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἡ Εὐ-
βουλίδου θυγάτηρ Φυλομάχη, γένει οὖσα ἐγγυτάτω,
ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἀναγίγνωσκε τὴν
μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ ἐπὶ Νικοφή-
μου ἄρχοντος, ὅτε ἐνίκησε Φυλομάχη ἡ Εὐβουλίδου θυ-
γάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τοὺς ἀμφισβητοῦντας αὐτῇ
πάντας.*

32 Ὅτι μὲν ἐνίκησε Φυλομάχη ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ
τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί.
καὶ αὕτη ἐνίκησεν οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἀδίκῳ οὐδὲ συν-
ωμοσίᾳ, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατα, ἐπιδειξάντων ἡμῶν
ὅτι γένει ἐγγυτάτω ἦν Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἀνε-
ψιοῦ παῖς οὖσα πρὸς πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα
33 τοῦ Ἁγνίου. ἐπειδὰν οὖν λέγῃ Μακάρτατος, ὅτι ἐνίκη- 1060
σεν αὐτοῦ ὁ πατὴρ Θεόπομπος τοῦ κλήρου τούτου, ὑπο-
λαμβάνετε αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι καὶ ἡ
γυνὴ ἐνίκησε πρότερον ἢ Θεόπομπος ὁ τούτου πατήρ,
καὶ ὅτι δικαίως ἐνίκησεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα
τοῦ Ἁγνίου, Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὖσα, τοῦ ἀνεψιοῦ
τοῦ Ἁγνίου, ὁ δὲ Θεόπομπος ὅτι οὐκ ἐνίκησεν, ἀλλὰ
παρεκρούσατο, οὐδ' ὢν ἐκ τοῦ οἴκου τὸ παράπαν τοῦ

34 Ἁγνίου. ταῦτα αὐτῷ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὑπο-
λαμβάνετε, καὶ ὅτι τὸν παῖδα τουτονὶ Εὐβουλίδην,
τὸν Εὐβουλίδου υἱόν, Ἁγνίου δ', οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος,
ἀνεψιοῦ παῖδα πρὸς πατρός, οὔτε Θεόπομπος ὁ Μακαρ-
τάτου πατὴρ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐνί-
κησεν. νυνὶ δ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία περὶ
τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τῷ Εὐβουλίδου υἱεῖ τουτῳὶ
καὶ Μακαρτάτῳ τουτῳὶ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ· καὶ ὁπό-
τερος τούτων δικαιότερα λέγειν δόξει καὶ κατὰ τοὺς
νόμους μᾶλλον, δῆλον ὅτι τούτῳ ὑμεῖς οἱ δικασταὶ
35 προσθήσεσθε. Ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας τὰς ὑπο-
λοίπους, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ Φυλομάχη ἡ τοῦ Ἁγνίου
τηθὶς ἀδελφὴ ἦν ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία τῷ Πολέ-
μωνι τῷ Ἁγνίου πατρί· ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀνα-
γνώσεται τὰς περὶ τοῦ γένους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

*Μαρτυροῦσι δημόται εἶναι Φιλάγρῳ τῷ Εὐβουλίδου
πατρὶ καὶ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ εἰδέναι
Φυλομάχην τὴν μητέρα τὴν Εὐβουλίδου νομιζομένην ἀδελ-
φὴν εἶναι Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν
καὶ ὁμομητρίαν, καὶ μηδενὸς πώποτ' ἀκοῦσαι ὡς γένοιτο 1061
ἀδελφὸς Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου.*

ΑΛΛΗ.

36 *Μαρτυροῦσιν Οἰνάνθην, τὴν μητέρα τοῦ πάππου τοῦ
ἑαυτῶν Στρατωνίδου, ἀνεψιὰν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πο-
λέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ
ἑαυτῶν, ὅτι Πολέμωνι ἀδελφὸς οὐδεὶς γένοιτο πώποτε.
τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ Φυλομάχη ὁμοπατρία
καὶ ὁμομητρία, ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ
Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ καὶ δημότης Ἁγνίᾳ καὶ Εὐβουλίδῃ, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΛΛΗ.

37 *Μαρτυρεῖ πάππον εἶναι ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον καὶ ποιήσασθαι ἑαυτὸν υἱόν, καὶ εἶναι αὐτὸν συγγενῆ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν Ἀρχιμάχου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτ' ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τοῦ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Καλλίστρατον ἀνεψιὸν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, τὴν δὲ μητέρα τὴν ἑαυτοῦ ἀνεψιοῦ παῖδα εἶναι Πολέμωνι, καὶ λέγειν τὴν μητέρα τὴν αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς πολλάκις, ὅτι Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου ἀδελφὴ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία, καὶ ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτε γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου.

38 Τὸ πρότερον ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε συνώμοσαν ἀλλήλοις οὗτοι καὶ συστάντες ἠγωνίζοντο πολλοὶ ὄντες πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡμεῖς μὲν ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὔτε μαρτυρίας ἐγράψαμεν περὶ τῶν ὁμολογουμένων,

οὔτε μάρτυρας προσεκαλεσάμεθα, ἀλλ' ᾠόμεθα ταῦτά γε ἀδεῶς ὑπάρχειν ἡμῖν· οὗτοι δὲ τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ ἀναίσχυντα παρεσκευάσαντο εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἔμελεν αὐτοῖς οὐδενὸς πλὴν τοῦ ἐξαπατῆσαι ἐν τῷ παρόντι τότε καιρῷ τοὺς δικαστάς, οἵτινες κατεχρῶντο, ὡς τῷ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου τὸ παράπαν οὐδεμία γένοιτο ἀδελφὴ ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία· οὕτως ἦσαν ἀναίσχυντοι καὶ βδελυροί, τηλικουτονὶ πρᾶγμα παρακρουόμενοι τοὺς δικαστὰς καὶ οὑτωσὶ περιφανές, καὶ ἐσπούδαζον καὶ ἠγωνίζοντο περὶ τούτου μάλιστα. ἡμεῖς δέ γε νυνὶ μάρτυρας ὑμῖν τοσουτουσὶ παρεσχήμεθα περὶ τῆς Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου. τούτῳ δ' ὁ βουλόμενος μαρτυρησάτω, ἢ ὡς οὐκ ἦσαν ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι Πολέμων καὶ Φυλομάχη, ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ μὲν Πολέμων υἱός, ἡ δὲ Φυλομάχη θυγάτηρ Ἁγνίου τοῦ Βουσέλου υἱέος, ἢ ὅτι ὁ Πολέμων οὐκ ἦν πατὴρ Ἁγνίου, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδ' ἡ ἀδελφὴ ἡ Πολέμωνος Φυλομάχη τηθίς, ἢ ὡς ὁ Εὐβουλίδης οὐκ ἦν Φυλομάχης υἱὸς οὐδὲ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, ἢ ἐκεῖνο ὅτι Εὐβουλίδου τοῦ 1063
ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἔστι Φυλομάχη θυγάτηρ ἡ νῦν ἔτι οὖσα, οὐδ' υἱὸς οὑτοσὶ ὁ παῖς, εἰσπεποιημένος κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους εἰς τὸν Εὐβουλίδου οἶκον, ἢ ὡς ὁ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου ἐκ τοῦ οἴκου ἦν τοῦ Ἁγνίου. τούτων ὅ τι βούλεταί τις μαρτυρησάτω αὐτῷ. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδεὶς οὕτω τολμηρὸς ἔσται οὐδ' ἀπονενοημένος ἄνθρωπος. ὡς δὲ μᾶλλον καταφανὲς ὑμῖν ἔσται ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τὸ πρότερον ἀναισχυντοῦντες περιεγένοντο, δίκαιον δ' οὐδὲν ἔλεγον, ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας, ὅσαι εἰσὶν ἔτι ὑπόλοιποι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου πατρί, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτοῦ ἀνεψιοὺς εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι Φίλαγρόν τε τὸν Εὐβουλίδου πατέρα καὶ Φανόστρατον τὸν Στρατίου πατέρα καὶ Καλλίστρατον τὸν πατέρα τῆς Σωσίου γυναικὸς καὶ Εὐκτήμονα τὸν βασιλεύσαντα καὶ Χαρίδημον τὸν πατέρα τὸν Θεοπόμπου καὶ Στρατοκλέους, καὶ εἶναι τοῖς τούτων υἱέσι καὶ Ἁγνίᾳ ἐν τῷ αὐτῷ γένει Εὐβουλίδην κατὰ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Φίλαγρον, κατὰ δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Φυλομάχην νομιζόμενον ἀνεψιὸν εἶναι Εὐβουλίδην Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ἐκ τηθίδος γεγονότα Ἁγνίᾳ τῆς πρὸς πατρός.

ΑΛΛΗ.

43 *Μαρτυροῦσι* συγγενεῖς εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου καὶ Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι, καὶ εἰδέναι Εὐκτήμονα ἀδελφὸν ὄντα ὁμοπάτριον Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου· καὶ ὁπότε ἡ ἐπιδικασία ἦν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδῃ πρὸς Γλαύκωνα, ἔτι ζῆν Εὐκτήμονα, ἐκ πατραδέλφων ἀνεψιὸν ὄντα Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ μὴ ἀμφισβητῆσαι Εὐκτήμονα Εὐβουλίδῃ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος τότε.

ΑΛΛΗ.

44 *Μαρτυροῦσι* τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν Στράτωνα συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ ἑαυτῶν πατρός, ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ μὲν τῆς Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ Μενεσθέα, ὁμομήτριον δὲ μή· καὶ Εὐβουλίδου ἀμφισβητήσαντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ γένος, Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

45 *Μαρτυρεῖ* τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν, ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι ἐκ μὲν Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον 1065
Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ Τελεσίππης Μενεσθέα, ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ, ὁμομήτριον δὲ μή· ἀμφισβητήσαντος δὲ Εὐβουλίδου τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ γένος, Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

46 *Μαρτυρεῖ* τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς Καλλίστρατον ἀδελφὸν εἶναι Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, ἀνεψιοὺς δ' εἶναι τούτους Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, καὶ ἀκούειν τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ, ὅτι ἀδελφὸς οὐ γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ γένοιτο ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη, καὶ ταύτην λάβοι τὴν Φυλομάχην Φίλαγρος, καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν Εὐβουλίδης ὁ πατὴρ ὁ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

47 Ἀναγνῶναι μὲν τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐξ ἀνάγκης
ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν ὅπερ
τὸ πρότερον, ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων. πολὺ
δὲ σαφέστερον ἔτι αὐτὸς ἑαυτοῦ Μακάρτατος οὑτοσὶ
καταμαρτυρήσει, ὅτι οὔτε Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ αὐ-
τοῦ οὔτε αὐτῷ τούτῳ προσήκει οὐδενὸς κληρονομεῖν
τῶν Ἁγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ Θεοπόμπου καὶ
48 οὐδ᾽ ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ παράπαν. εἰ γάρ τις ἀνα-
κρίνοι ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑτοσὶ τίς ἐστιν ὁ ἀμφισ-
βητῶν τῷ παιδὶ τουτῳὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου; εὖ
οἶδ᾽ ὅτι ἀποκρίναιτ᾽ ἄν, Μακάρτατος. τίνος ὢν πατρός;
Θεοπόμπου. μητρὸς δὲ τίνος; Ἀπολήξιδος θυγατρὸς 1066
Προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ Μακαρτάτου Προσπαλτίου.
ὁ δὲ Θεόπομπος τίνος ἦν πατρός; Χαριδήμου. ὁ δὲ
Χαρίδημος τίνος; Στρατίου. ὁ δὲ Στρατίος τίνος; Βου-
σέλου. οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί ἐστιν ὁ Στρατίου
οἶκος, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἔκγονοι οὗτοί
εἰσι Στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκηκόατε· καὶ ἐνταῦθα οὐδα-
μοῦ ἐστιν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου,
49 ἀλλ᾽ οὐδὲ παραπλήσιον. πάλιν δὴ ἀνακρινῶ τὸν παῖδα
τουτονί, τίς ὢν ἀμφισβητεῖ Μακαρτάτῳ τοῦ κλήρου
τοῦ Ἁγνίου. οὐκ ἂν ἔχοι ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄλλ᾽ οὐδ᾽
ὁτιοῦν ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς, ἢ ὅτι Εὐβουλίδης. τίνος
ὢν πατρός; Εὐβουλίδου τοῦ Ἁγνίου ἀνεψιοῦ. μητρὸς
δὲ τίνος; Φυλομάχης, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς
πατρός. ὁ Εὐβουλίδης δὲ τίνος ἦν πατρός; Φιλάγρου
τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου. μητρὸς δὲ τίνος; Φυλομά-
χης τῆς τηθίδος τῆς Ἁγνίου. ὁ δ᾽ Ἁγνίας τίνος ἦν
50 υἱός; Πολέμωνος. ὁ δὲ Πολέμων τίνος; Ἁγνίου. ὁ δ᾽
Ἁγνίας τίνος; Βουσέλου. οὑτοσὶ ἕτερος οἶκός ἐστιν ὁ
Ἁγνίου, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἐνταῦθ᾽ οὐδ᾽

ὁτιοῦν ἔνεστι τὸ αὐτὸ ὄνομα τῶν ἐν τῷ Στρατίου οἴκῳ
ὄντων ἐκγόνων, ἀλλ᾽ οὐδὲ παραπλήσιον· ἀλλ᾽ αὐτοὶ
δι᾽ αὑτῶν πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, τὰ ὀνό-
ματα παρ᾽ ἀλλήλων παραλαμβάνοντες. πανταχῇ δὴ καὶ
πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου οἴκου καὶ γένει
ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐ προσῆκον αὐτοῖς κληρονομεῖν
οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. οἷς γὰρ δίδωσιν ὁ νομοθέτης
τὴν ἀγχιστείαν καὶ τὴν κληρονομίαν, τούτους ἀναγνώ-
σεται ὑμῖν τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΣ. 1067

51 Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας
καταλίπῃ θηλείας, σὺν ταύτῃσιν, ἐὰν δὲ μή, τούσδε κυ-
ρίους εἶναι τῶν χρημάτων. ἐὰν μὲν ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμο-
πάτορες· καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ
πατρὸς μοῖραν λαγχάνειν· ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ
ἀδελφῶν παῖδες, * * * ἐξ αὐτῶν κατὰ ταὐτὰ λαγχάνειν·
κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν
ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρω. ἐὰν δὲ μὴ
ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρι ἀνεψιῶν παίδων, τοὺς πρὸς μη-
τρὸς [τοῦ ἀνδρὸς] κατὰ ταὐτὰ κυρίους εἶναι. ἐὰν δὲ μηδε-
τέρωθεν ᾖ ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον
εἶναι. νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν μήθ᾽
ἱερῶν μήθ᾽ ὁσίων, ἀπ᾽ Εὐκλείδου ἄρχοντος.

52 Διαρρήδην λέγει ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς
δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι· οὐ μὰ Δί᾽ οὐ Θεοπόμπῳ
οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ, τοῖς μηδὲ τὸ
παράπαν ἐν τῷ οἴκῳ οὖσι τῷ Ἁγνίου. ἀλλὰ τίνι καὶ
δίδωσιν; τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Ἁγνίου, τοῖς οὖσιν ἐν τῷ
οἴκῳ τῷ ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει, καὶ τὸ δί-
καιον οὕτως ἔχει.
53 Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταῦτα μὲν ἔδωκεν

ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξε πολλὰ πάνυ ἐν τῷ νόμῳ, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐπάναγκες· ἀλλὰ πάνυ πολλά ἐστιν ἃ προστάττει ποιεῖν τοῖς προσήκουσι, καὶ πρόφασιν οὐδεμίαν δίδωσιν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ ποιεῖν. μᾶλλον δὲ λέγε αὐτὸν τὸν νόμον τὸν πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

54 *Τῶν ἐπικλήρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδότω ἐπιδοὺς ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίας δραχμάς, ὁ δ' ἱππεὺς* 1068 *τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα, πρὸς τοῖς αὑτῆς. ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τῇ ἐπικλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον. ἐὰν δ' αἱ γυναῖκες πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ γ' ἑνί, ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα ἀεὶ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω γένους ἢ μὴ ἐκδῷ, ὁ ἄρχων ἐπαναγκαζέτω ἢ αὐτὸν ἔχειν ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ ἐπαναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἥρᾳ. ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα ταῦτα ὁ βουλόμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.*

55 Ἃ μὲν λέγει ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀκούετε. ὅτε δὲ τῆς ἐπικλήρου ἔδει ἐπιδικάζεσθαι Φυλομάχης τῆς τουτουὶ μητρὸς τοῦ παιδός, Ἁγνίου δ' ἀνεψιοῦ παιδὸς οὔσης πρὸς πατρός, ἐγὼ μὲν ἧκον φοβούμενος τὸν νόμον καὶ ἐπεδικαζόμην γένει ὢν ἐγγυτάτω, Θεόπομπος δ' ὁ Μακαρτάτου πατὴρ οὐδὲ προσῆλθε τὸ παράπαν οὐδ' ἠμφεσβήτησε, διὰ τὸ μηδ' ὁτιοῦν αὐτῷ

56 προσήκειν, καὶ ταῦτ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὢν τῇ αὐτῇ. καίτοι πῶς οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἄτοπον εἶναι, τῆς μὲν ἐπικλήρου, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς πατρός, ταύτης μὲν μηδεπώποτ' ἀμφισβητῆσαι Θεόπομπον, τὸν

δὲ κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἀξιοῦν ἔχειν παρὰ τοὺς νόμους; τούτων γένοιντ' ἂν ἄνθρωποι ἀναισχυντότεροι ἢ μιαρώτεροι; ἀναγίγνωσκε καὶ τοὺς ἑτέρους νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

57 *Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιοῦ, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιοὺς καὶ ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ πενθεροὺς καὶ φράτερας. αἰδέ-* 1069 *σασθαι δὲ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς, ἅπαντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν. ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δὲ ἄκων, γνῶσι δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἢ οἱ ἐφέται ἄκοντα κτεῖναι, ἐσέσθων οἱ φράτερες, ἐὰν θέλωσι, δέκα· τούτους δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων. καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων. — Τοὺς δ' ἀπογιγνομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἀπο-*
58 *γένηται ἕκαστος αὐτῶν. ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ χρήματα τῷ ἀποθανόντι, τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθωσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθῆραι τὸν δῆμον αὐθημερόν, ὅπως ἂν δύνηται ὀλιγίστου· ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὅ τι δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων· ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. Τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν τεμενῶν τῶν τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων ἀτίμους εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ γένος καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδῶσιν.*

59 Ταῦτα πάνθ', ὅσα οἱ νόμοι προστάττουσι τοὺς 1070 προσήκοντας ποιεῖν, ἡμῖν προστάττουσι καὶ ἀναγκά-

ζουσι ποιεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί. Μακαρτάτῳ δὲ του-
τῳὶ οὐδὲ διαλέγονται, οὐδὲ Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ
τούτου· οὐδὲ γάρ εἰσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τὸ
παράπαν· πῶς ἂν οὖν τούτοις τι προστάττοιεν;

60 Ἀλλ' οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς μὲν τοὺς νό-
μους καὶ τὰς μαρτυρίας, ἃς ἡμεῖς παρεχόμεθα, δίκαιον
οὐδ' ὁτιοῦν ἔχει λέγειν, ἀγανακτεῖ δὲ καὶ δεινά φησι
πάσχειν, ὅτι τοῦ πατρὸς τετελευτηκότος ἀγωνίζεται.
ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνθυμεῖται [Μακάρτατος] ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄνθρωπος ἦν θνητός, καὶ
τετελεύτηκε μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ νεωτέρων καὶ πρε-
σβυτέρων. ἀλλ' εἰ Θεόπομπος τετελεύτηκεν ὁ τούτου
πατήρ, οἱ νόμοι οὐ τετελευτήκασιν, οὐδὲ τὸ δίκαιον
τετελεύτηκεν, οὐδ' οἱ δικασταὶ οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες.
61 ἔστι δ' ὁ νῦν ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία, οὐκ εἴ τις ἕτε-
ρος ἑτέρου πρότερος ἢ ὕστερος τετελεύτηκεν, ἀλλ' εἰ
μὴ προσήκει ἐξελαθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τοὺς
οἰκείους τοὺς Ἁγνίου, ἀνεψιοὺς ὄντας καὶ ἀνεψιῶν
παῖδας Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Στρατίου
οἴκου καὶ μηδὲν προσηκόντων ὥστε κληρονομεῖν τῶν
Ἁγνίου, ἀλλὰ γένει ἀπωτέρω ὄντων. περὶ τούτου νῦν
ἐστιν ὁ ἀγών.

62 Ἔτι δὲ σαφέστερον γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ
καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Σόλων ὁ νομοθέτης
σπουδάζει περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ οὐ μόνον δίδωσι τὰ
καταλειφθέντα, ἀλλὰ καὶ τὰ προστάγματα ποιεῖται τὰ
δυσχερῆ ἅπαντα τοῖς προσήκουσιν. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν βούλη- 1071
ται. ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὑστεραίᾳ ᾗ ἂν προ-

θῶνται, πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας
πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρωνται, τὰς δὲ γυναῖκας ὄπισθεν.
γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος
μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγη-
ται, ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς
ἀνεψιαδῶν εἰσι· μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος εἰσιέναι,
ἐπειδὰν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς, γυναῖκα μηδεμίαν πλὴν ὅσαι
ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσιν.

63 Οὐκ ἐᾷ εἰσιέναι οὗ ἂν ᾖ ὁ τετελευτηκὼς οὐδεμίαν
γυναῖκα ἄλλην ἢ τὰς προσηκούσας μέχρι ἀνεψιότητος,
καὶ πρὸς τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας. Φυ-
λομάχη τοίνυν ἡ Πολέμωνος ἀδελφὴ τοῦ πατρὸς τοῦ
Ἁγνίου οὐκ ἀνεψιὰ ἦν Ἁγνίᾳ, ἀλλὰ τηθίς· ἀδελφὴ γὰρ
ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου. Εὐβουλίδης
δὲ ὁ υἱὸς ταύτης τῆς γυναικὸς ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πατρὸς
Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. τοῦ δ' Εὐβουλίδου ἦν
64 θυγάτηρ ἡ τουτουὶ τοῦ παιδὸς μήτηρ. ταύτας κελεύει
τὰς προσηκούσας καὶ παρεῖναι τῇ προθέσει τοῦ τετε-
λευτηκότος καὶ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν, οὐ τὴν Μα-
καρτάτου μητέρα οὐδὲ τὴν Θεοπόμπου γυναῖκα· οὐδὲν
γὰρ προσῆκεν Ἁγνίᾳ αὕτη, ἀλλ' ἦν ἐξ ἑτέρας φυλῆς
Ἀκαμαντίδος καὶ ἐξ ἑτέρου δήμου Προσπαλτόθεν, ὥστε
τὸ παράπαν οὐδ' ᾔσθετο, ὅτε ἦν τετελευτηκὼς Ἁγνίας.
65 ὑπεραναίσχυντον δὴ οὗτοι κατασκευάζουσι πρᾶγμα, ὡς
ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἡμετέρας τοῦ μὲν
σώματος τοῦ Ἁγνίου, ὅτ' ἐτετελευτήκει, κληρονόμους 1072
εἶναι καὶ ποιεῖν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, ὡς προσήκον-
τας καὶ γένει ὄντας ἐγγυτάτω· τὸν δὲ κλῆρον οἴεσθαι
δεῖν ἔχειν τὸν Ἁγνίου τοῦ τετελευτηκότος Μακάρτατον,
ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου ὄντα καὶ ἐκ τῆς Ἀπολήξιδος
τοῦ Προσπαλτίου θυγατρός, Μακαρτάτου δ' ἀδελφῆς.

ἀλλ' οὔτε δίκαιον οὔθ' ὅσιον τοῦτ' ἔστιν ὦ ἄνδρες δικασταί.

66 Ἀνάγνωθι δέ μοι τὰ ἐκ τῆς μαντείας τῆς ἐκ Δελφῶν κομισθείσης παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵν' αἴσθησθε ὅτι ταὐτὰ λέγει περὶ τῶν προσηκόντων τοῖς νόμοις τοῖς τοῦ Σόλωνος.

ΜΑΝΤΕΙΑ

Ἀγαθῇ τύχῃ. ἐπερωτᾷ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου, ὅ τι ἂν δρῶσιν Ἀθηναίοις ἢ ὅτῳ θεῷ θύουσιν ἢ εὐχομένοις εἴη ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ σημείου. συμφέρει Ἀθηναίοις περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου θύοντας καλλιερεῖν Διὶ ὑπάτῳ, Ἀθηνᾷ ὑπάτῃ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι σωτῆρι, καὶ ἀποπέμπειν Ἀμφιόνεσσι· περὶ τύχας ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ τὰς ἀγυιὰς κνισῆν, καὶ κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χορούς, καὶ στεφαναφορεῖν καττὰ πάτρια θεοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Ὀλυμπίαις πάντεσσι καὶ πάσαις, δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας, μνασιδωρεῖν καττὰ πάτρια· ἥρῳ ἀρχαγέτᾳ, οὗ ἐπώνυμοί ἐστε, θύειν καὶ δωροτελεῖν καττὰ πάτρια· τοῖς ἀποφθιμένοις ἐν ἱκνουμένᾳ ἁμέρᾳ τελεῖν τοὺς ποθίκοντας καττὰ ἀγημένα.

67 Ἀκούετε ἄνδρες δικασταί, ὅτι ταὐτὰ λέγει ὅ τε Σό-
λων ἐν τοῖς νόμοις καὶ ὁ θεὸς ἐν τῇ μαντείᾳ, κελεύων 1073
τοῖς κατοιχομένοις ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἔμελε Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τουτῳί, ἀλλὰ τούτου μόνου, τὰ μὴ προσήκοντα ἑαυτοῖς ἔχειν, καὶ ἐγκαλεῖν ὅτι πολὺν χρόνον ἐχόντων ἑαυτῶν τὸν κλῆρον νυνὶ ἀγωνίζονται. ἐγὼ δ' ᾤμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκειν τὸν τἀλλότρια ἀδίκως ἔχοντα οὐκ ἐγκαλεῖν, εἰ πλείω χρόνον εἶχεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι, μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῇ

τύχῃ, ὅτι πολλαὶ καὶ ἀναγκαῖαι διατριβαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὥστε νῦν περὶ τούτων ἀγωνίζεσθαι.

68 Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν ἄνθρωποι ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ μέλει αὐτοῖς οὐδὲν οὔτε τοῦ οἴκου ἐξερη-
μουμένου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῶν ἄλλων ὅσα παρανο-
μοῦσιν· οἵτινές γε, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τὰ μὲν ἄλλα τί
ἄν τις λέγοι περὶ τούτων; πολλὰ γὰρ ἂν εἴη λέγειν·
ἓν δὲ παρανομώτατον καὶ μιαρώτατον διαπεπραγμένοι
εἰσί, καὶ μάλιστ' ἐνδεικνύμενοι ὅτι οὐδενὸς αὐτοῖς μέ-
69 λει πλὴν τοῦ πλεονεκτεῖν· οὐ γὰρ ἔφθη Θεόπομπος
τὴν ἐπιδικασίαν ποιησάμενος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου
τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ὑμεῖς ἀκηκόατε, καὶ εὐθὺς ἐνε-
δείξατο ὅτι τὰ οὐδὲν προσήκονθ' ἑαυτῷ ἔχειν ἐνόμι-
ζεν. ὃ γὰρ ἦν πλείστου ἄξιον ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς
Ἁγνίου καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα καὶ ὑπὸ τῶν προσχώ-
ρων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, αἱ ἐλᾶαι, ταύτας
ἐξώρυττον καὶ ἐξεπρέμνιζον, πλεῖν ἢ χίλια στελέχη,
ὅθεν ἔλαιον πολὺ ἐγίγνετο. ταύτας οὗτοι ἀπέδοντο
ἐκπρεμνίσαντες, καὶ ἀργύριον ὑπέρπολυ ἔλαβον. καὶ 1074
ταῦτ' ἐποίουν οὗτοι ἐπιδίκου ὄντος τοῦ κλήρου τοῦ
Ἁγνίου κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅνπερ οὗτοι τὴν του-
70 τουὶ μητέρα προσεκαλέσαντο. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
καὶ ἐξεπρέμνισαν τὰς ἐλάας ἐκ τῶν χωρίων ὧν Ἁγνίας
κατέλιπε, μάρτυρας ὑμῖν τούτων παρεξόμεθα τούς τε
προσχώρους καὶ τῶν ἄλλων οὓς παρεκαλέσαμεν, ὅτ'
ἐπεμαρτυρόμεθα περὶ τούτων. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυροῦσιν ἀκολουθῆσαι Ἀραφῆνάδε παρακληθέντες ὑπὸ Σωσιθέου εἰς τοὺς Ἁγνίου ἀγρούς, ἐπειδὴ Θεό-

πομπος ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἐπιδεικνύναι αὐτοῖς Σωσίθεον τὰς ἐλάας πρεμνιζομένας ἐκ τοῦ Ἁγνίου ἀγροῦ.

71 Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸν τετελευτηκότα μόνον ὕβριζον ταῦτα διαπραξάμενοι, δεινὰ μὲν ἂν ἐποίουν, ἧττον δέ· νῦν δὲ καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ταυτηνὶ ὑβρίκασι καὶ παρανενομήκασιν. γνώσεσθε δέ, ἐπειδὰν τοῦ νόμου ἀκούσητε. ἀναγίγνωσκε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις ἐλάαν Ἀθήνησιν ἐξορύττῃ, ἐὰν μὴ εἰς ἱερὸν Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικόν, ἢ ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλάαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέῃ χρήσασθαι, ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλάας ἑκάστης, τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς θεοῦ εἶναι. ὀφειλέτω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ᾽ ἑκάστην ἐλάαν. τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω ὁ διώκων τοῦ αὐτοῦ μέρους. ὅτου δ᾽ ἂν καταγνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν ᾖ ἡ δίκη, τοῖς πράκτορσιν, ὃ τῷ δημοσίῳ γίγνεται· <ὃ δὲ τῇ 1075 θεῷ γίγνεται>, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐγγράφωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.

72 Ὁ μὲν νόμος οὕτως ἰσχυρός. ἐκεῖνο δ᾽ ἐνθυμεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὦ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ᾽ οἴεσθ᾽ ἡμᾶς πάσχειν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῆς ὕβρεως τῆς τούτων, ὅπου ὑμῶν, πόλεως τηλικαυτησί, κατεφρόνησαν καὶ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, καὶ ἃ διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιεῖν, οὑτωσὶ καταφρονητικῶς ἠκίσαντο τὰ χωρία ἃ κατέλιπεν Ἁγνίας. ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μηδ᾽ ἐκ

τοῦ αὐτοῦ χωρίου τοῦ πατρῴου μηδὲν τούτων ποιεῖν. πολύ γε αὐτοῖς μέλει ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι, ἢ ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται ὁ οἶκος ὁ Ἁγνίου. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ βούλομαι περὶ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι ὅτι οὐχ ὁμοίως τούτοις ἐπιμέλειαν ἐποιησάμην τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται. καὶ αὐτὸς γάρ εἰμι τοῦ γένους τοῦ Βουσέλου. Ἅβρωνος γὰρ τοῦ Βουσέλου υἱέος ἔλαβε τὴν θυγατριδῆν Καλλίστρατος, Εὐβουλίδου μὲν υἱὸς ὤν, Βουσέλου δ᾽ ὑϊδοῦς· καὶ ἐκ τῆς Ἅβρωνος θυγατριδῆς καὶ ἐκ Καλλιστράτου τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἅβρωνος ἐγένετο ἡ μήτηρ ἡ ἡμετέρα. ἐγὼ δ᾽ ἐπειδὴ ἐπεδικασάμην τῆς τουτουὶ μητρὸς καὶ ἐγένοντό μοι υἱεῖς μὲν τέτταρες, θυγάτηρ δὲ μία, τὰ ὀνόματα ἐθέμην τούτοις ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ὄνομα, Σωσίαν, ὥσπερ καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ ἀπέδωκα τῷ πρεσβυτάτῳ τοῦτο τὸ ὄνομα· τῷ δὲ μετ᾽ αὐτὸν γενομένῳ 1076 τουτῳὶ ἐθέμην Εὐβουλίδην, ὅπερ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς μητρὸς τῆς τοῦ παιδὸς τουτουί· τῷ δὲ μετὰ τοῦτον Μενεσθέα ἐθέμην· καὶ γὰρ ὁ Μενεσθεὺς οἰκεῖος ἦν τῆς ἐμῆς γυναικός· τῷ δὲ νεωτάτῳ ἐθέμην ὄνομα Καλλίστρατον, ὃ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς ἐμῆς μητρός. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν θυγατέρ᾽ ἔδωκα οὐδαμόσε ἔξω, ἀλλὰ τῷ ἀδελφιδῷ τῷ ἐμαυτοῦ, ὅπως, ἐὰν ὑγιαίνωσι, καὶ οἱ ἐκ τούτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὦσιν Ἁγνίᾳ. ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διῴκησα, ὅπως ἂν διασῴζωνται ὅτι μάλιστα οἱ οἶκοι οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου· τούτους δ᾽ ἐξετάσωμεν πάλιν. καὶ πρώτιστον μὲν τὸν νόμον τουτονὶ ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁ ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἴκων τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν. τούτων ἐπιμελείσθω καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν μηδένα περὶ τούτους. ἐὰν δέ τις ὑβρίζῃ ἢ ποιῇ τι παράνομον, κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενος, ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτῷ, εἰσαγέτω εἰς τὴν ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ τοῦ ἁλόντος, ὅ τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι.

76 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον ἐξερημώσαιεν ἄνθρωποι οἶκον, ἢ εἴ τινες τούς τε γένει ὄντας ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ, τούτους ἐξελαύνοιεν ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντες τοῦ Στρατίου, καὶ πάλιν εἰ τὸν μὲν κλῆρον ἀξιοῖ ἔχειν τὸν Ἁγνίου ὡς γένει προσήκων, τὸ δ' ὄνομά ἐστιν αὐτῷ μὴ ὅτι ἐκ τοῦ Ἁγνίου οἴκου, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ Στρατίου ἐστὶ 1077 τοῦ ἑαυτοῦ προγόνου, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀπογόνων τῶν Βουσέλου, τοσούτων γενομένων, οὐδενὸς ἔχει τὸ ὄνομα;
77 ἀλλὰ πόθεν δή ἐστι τὸ ὄνομα ὁ Μακάρτατος; ἐκ τῶν πρὸς μητρός. εἰσεποιήθη γὰρ οὗτος εἰς τὸν οἶκον τὸν Μακαρτάτου τοῦ Προσπαλτίου, ἀδελφοῦ ὄντος τῆς μητρὸς τῆς τούτου, καὶ ἔχει καὶ ἐκεῖνον τὸν οἶκον. καὶ οὕτως ἐστὶν ὑβριστής, ὥστε γενομένου αὐτῷ υἱέος τοῦ μὲν εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου υἱὸν τῷ Ἁγνίᾳ ἐπελάθετο, καὶ ταῦτ' ἔχων τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου καὶ φάσκων πρὸς ἀνδρῶν αὐτῷ προσήκειν·
78 τοῦτον δὲ τὸν υἱὸν τὸν γενόμενον τῷ Μακαρτάτῳ εἰσπεποίηκε τῷ πρὸς μητρὸς εἰς τοὺς Προσπαλτίους, τὸν δὲ Ἁγνίου οἶκον εἴακεν ἔρημον εἶναι τὸ τούτου

μέρος· φησὶ δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Θεόπομπον προσήκειν Ἁγνίᾳ. ὁ δὲ νόμος κελεύει ὁ τοῦ Σόλωνος κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· οὗτος δ' οὑτωσὶ ῥᾳδίως κατεφρόνησε καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ Ἁγνίου, καὶ εἰσεποίησε τὸν υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν πρὸς μητρός. πῶς ἂν γένοιντο τούτων ἄνθρωποι παρανομώτεροι ἢ βιαιότεροι;

79 Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ καὶ μνήματος ὄντος κοινοῦ ἅπασι τοῖς ἀπὸ τοῦ Βουσέλου γενομένοις (καὶ καλεῖται τὸ μνῆμα Βουσελιδῶν, πολὺς τόπος περιβεβλημένος, ὥσπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον) ἐν τούτῳ τῷ μνήματι οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου κεῖνται, καὶ ὁ Ἁγνίας καὶ ὁ Εὐβουλίδης καὶ ὁ Πολέμων καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες τοσοῦτοι ὄντες συγγενεῖς, οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου, ἅπαντες οὗτοι
80 κοινωνοῦσι τοῦ μνήματος τούτου· ὁ δὲ τουτουὶ πατὴρ 1078 Μακαρτάτου καὶ ὁ πάππος οὐ κεκοινωνήκασι τούτου, ἀλλ' αὑτοῖς ἰδίᾳ ἐποιήσαντο μνῆμα ἄπωθεν τοῦ Βουσελιδῶν μνήματος. δοκοῦσιν ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, πλὴν τοῦ ἔχειν ἁρπάσαντες τὰ μὴ προσήκοντα; εἰ δ' ἐξερημωθήσεται ἢ ἀνώνυμος ἔσται ὁ οἶκος ὁ Ἁγνίου καὶ ὁ Εὐβουλίδου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, οὐδὲ κατὰ τοὐλάχιστον πώποτ' αὐτοῖς ἐμέλησεν.

81 Ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοηθῶ μὲν ὡς οἷός τ' εἰμὶ μάλιστα τοῖς τετελευτηκόσιν ἐκείνοις· οὐ πάνυ δ' ἐστὶ ῥᾴδιον ταῖς τούτων παρασκευαῖς ἀνταγωνίζεσθαι. παραδίδωμι οὖν ὑμῖν τὸν παῖδα τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἂν ὑμῖν δοκῇ δικαιότατον εἶναι. οὗτος εἰσπεποίηται εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου, καὶ εἰσῆκται εἰς τοὺς φράτερας, οὐκ εἰς τοὺς

ἐμούς, ἀλλ' εἰς τοὺς Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου καὶ Μα-
82 καρτάτου τουτουί. καὶ ὅτε εἰσήγετο, οἱ μὲν ἄλλοι φράτερες κρύβδην ἔφερον τὴν ψῆφον, οὑτοσὶ δὲ Μακάρτατος φανερᾷ ψήφῳ ἐψηφίσατο ὀρθῶς εἰσάγεσθαι Εὐβουλίδῃ υἱὸν τὸν παῖδα τουτονί, οὐκ ἐθελήσας ἄψασθαι τοῦ ἱερείου οὐδ' ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας· ἀλλὰ καὶ τὴν μερίδα τῶν κρεῶν ᾤχετο λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τουτουί, ὥσπερ καὶ οἱ
83 ἄλλοι φράτερες. νομίζετε δὴ τὸν παῖδα τουτονὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἱκετηρίαν ὑμῖν προκεῖσθαι ὑπὲρ τῶν τετελευτηκότων Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἱκετεύειν αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς δικαστάς, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται αὐτῶν ὁ οἶκος ὑπὸ τῶν μιαρῶν τούτων θηρίων, οἵ εἰσιν ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου, ἐν δὲ τῷ Ἁγνίου οὐδεπώποτ' ἐγένοντο· μηδ' ἐπιτρέψητε τούτοις ἔχειν τὰ μὴ προσήκοντα, ἀλλ' ἀποδοῦναι ἀναγκάσατε εἰς τὸν Ἁγνίου οἶκον τοῖς προσή-
84 κουσι τοῖς Ἁγνίου. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνοις τε βοηθῶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τούτων κειμένοις, δέομαι δὲ καὶ ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, μὴ περιίδητε μήτε τὸν παῖδα τουτονὶ ὑβρισθέντα ὑπὸ τούτων, μήτε τοὺς προγόνους τοὺς τουτουὶ ἔτι μᾶλλον καταφρονουμένους ἢ νῦν καταπεφρόνηνται, ἐὰν διαπράξωνται οὗτοι ἃ βούλονται· ἀλλὰ τοῖς τε νόμοις βοηθεῖτε καὶ τῶν τετελευτηκότων ἐπιμελεῖσθε, ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ αὐτῶν ὁ οἶκος. καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὔορκα καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

XLIV.

ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΧΙΑΔΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρχιάδου τελευτήσαντος ἄπαιδος Λεωκράτης κατέσχε τὸν κλῆρον, συγγενής τ' ὢν αὐτοῦ καὶ εἰσπεποιῆσθαι λέγων ὑπ' Ἀρχιάδου. καὶ μέχρι μέν τινος αὐτὸς κατεῖχεν, ἔπειτα τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Λεώστρατον εἰσποιήσας ἀνθ' αὑτοῦ τῷ Ἀρχιάδῃ, ἐξίσταται τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνεχώρησεν, ὡς ἄδειαν δεδωκότος τούτων τοῦ νόμου. ἐποίησε δὲ ταὐτὸ καὶ ὁ Λεώστρατος, καὶ ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρχιάδου παῖδα Λεωκράτην καλούμενον, ἐπα- 1080
νῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ φύσει πατρός. ὁ μὲν δὴ Λεωκράτης, ὁ τελευταῖος εἰσποιηθεὶς τῷ Ἀρχιάδῃ, τέθνηκεν ἄπαις, προσελήλυθε δὲ τῷ κλήρῳ Ἀριστόδημος, λέγων ἐγγύτατα τοῦ γένους εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗπερ ἦν ὁ κλῆρος ἐξ ἀρχῆς, καὶ δι' ἐκεῖνον τῷ Λεωκράτει τῷ τελευταίῳ τῶν εἰσποιηθέντων. Λεωχάρης δ' ὁ ἀδελφὸς τοῦ τεθνηκότος ἀμφισβητεῖ τοῦ κλήρου, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενος ποιήσει, ὡς υἱὸς ποιητὸς ὢν τοῦ Λεωκράτους, φάσκων δ' εἶναι καὶ συγγενὴς Ἀρχιάδου. ὁ δ' ὑπὲρ Ἀριστοδήμου λέγων ἐπιδείκνυσι τὴν μὲν τοῦ γένους ἀγχιστείαν Ἀριστοδήμῳ διδοῦσαν τὸν κλῆρον, τὴν δὲ ποίησιν παραπλησίαν οὖσαν· οὐ γὰρ ζῶν, φησὶν, ὁ Λεωκράτης ἐποιήσατο παῖδα τὸν Λεωχάρη, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀποστερήσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους ἡ εἰσποίησις γίνεται. λέγει δὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀριστοδήμου ὁ υἱός.

Αἴτιος μέν ἐστι Λεωχάρης οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦ καὶ αὐτὸς κρίνεσθαι καὶ ἐμὲ νεώτερον ὄντα λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξιῶν κληρονομεῖν ὧν οὐ προσῆκεν

αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευδῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ
2 ἄρχοντι ποιησάμενος. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον ἦν,
τοῦ νόμου τὰς ἀγχιστείας τοῖς ἐγγυτάτω γένους ἀπο-
διδόντος, οὖσιν οἰκείοις Ἀρχιάδου τοῦ ἐξ ἀρχῆς κατα-
λιπόντος τὸν κλῆρον, μήτε τὸν οἶκον ἐξερημωθέντα
τὸν ἐκείνου περιιδεῖν, μήτε τῆς οὐσίας ἑτέρους κληρο-
νομήσαντας, οἷς οὐδ' ὁτιοῦν προσήκει· οὗτος δ' οὔτε
γένει τοῦ τετελευτηκότος υἱὸς ὤν, οὔτ' εἰσποιηθεὶς
κατὰ τοὺς νόμους, ὡς ἐγὼ δείξω, διαμεμαρτύρηκεν
οὕτω τὰ ψευδῆ προπετῶς, ἀφαιρούμενος ἡμῶν τὴν
3 κληρονομίαν. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοη-
θῆσαι τῷ τε πατρὶ τουτῳὶ καὶ ἐμοὶ, ἐὰν λέγωμεν τὰ
δίκαια, καὶ μὴ περιιδεῖν πένητας ἀνθρώπους καὶ ἀσθε-
νεῖς καταστασιασθέντας ὑπὸ παρατάξεως ἀδίκου. ἡμεῖς
μὲν γὰρ ταῖς ἀληθείαις πιστεύοντες εἰσεληλύθαμεν,
καὶ ἀγαπῶντες, ἄν τις ἡμᾶς ἐᾷ τῶν νόμων τυγχάνειν·
οὗτοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἰσχυριζό-
μενοι διατετελέκασιν, εἰκότως οἶμαι· ἐκ γὰρ τῶν ἀλλο-
τρίων ῥᾳδίως ἀναλίσκουσιν, ὥστε καὶ τοὺς συνεροῦντας
ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοὺς μαρτυρήσοντας τὰ ψευδῆ πολ-
4 λοὺς πεπορίσθαι. ὁ δὲ πατὴρ οὗτος (εἰρήσεται γὰρ
ἅμα τῆς πενίας, ἧς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ τοῦ ἰδιώ-
της εἶναι φανερὰς ἔχων τὰς μαρτυρίας ἀγωνίζεται·
διατελεῖ γὰρ ἐν Πειραιεῖ κηρύττων· τοῦτο δ' ἐστὶν
οὐ μόνον ἀπορίας ἀνθρωπίνης τεκμήριον, ἀλλὰ καὶ
ἀσχολίας τῆς εἰς τὸ πραγματεύεσθαι· ἀνάγκη γὰρ ἡμε-
ρεύειν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸν τοιοῦτον. ἃ δεῖ λογιζομένους
ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι, εἰ μὴ τῷ δικαίῳ ἐπιστεύομεν, οὐκ
ἄν ποτ' εἰσήλθομεν εἰς ὑμᾶς.
5 Περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων καὶ προϊόντος τοῦ 1082
λόγου σαφέστερον ἀκούσεσθε· ὑπὲρ αὐτῆς δὲ τῆς δια-

μαρτυρίας καὶ τοῦ ἀγῶνος ἤδη νομίζω δεῖν διδάσκειν.
εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῆς διαμαρτυρίας
αὐτῆς Λεωχάρης ἤμελλεν ἀπολογούμενος δείξειν ὡς
ἔστιν υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδου, οὐδὲν ἂν ἔδει πολλῶν
λόγων, οὐδ' ἄνωθεν ὑμᾶς ἐξετάζειν τὸ γένος τὸ ἡμέ-
6 τερον· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν διαμεμαρτυρημένα ἕτερον
τρόπον ἔχει, ὁ δὲ πολὺς τοῦ λόγου τούτοις ἔσται ὡς
εἰσεποιήθησαν, καὶ κατὰ τὴν ἀγχιστείαν γνήσιοι ὄντες
δικαίως ἂν τῆς οὐσίας κληρονομοῖεν, ἀναγκαῖον ὦ
ἄνδρες δικασταὶ διὰ ταῦτα μικρῷ ἄνωθεν τὰ περὶ τοῦ
γένους ὑμῖν διεξελθεῖν· ἐὰν γὰρ τοῦτο σαφῶς μάθητε,
7 οὐ μὴ παρακρουσθῆθ' ὑπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ. ἔστι γὰρ
ὁ μὲν ἀγὼν οὑτοσὶ κλήρου διαδικασίας, ἀμφισβητεῖται
δὲ παρὰ μὲν ἡμῶν κατὰ γένος ἡ ἀγχιστεία, παρὰ δὲ
τούτων κατὰ ποίησιν· ὁμολογοῦμεν δ' ἐναντίον ὑμῶν
δεῖν τὰς ποιήσεις κυρίας εἶναι, ὅσαι ἂν κατὰ τοὺς νό-
μους δικαίως γένωνται. ὥστε ταύτας τὰς ὑποθέσεις
μεμνημένοι, ἂν δείξωσιν ὑμῖν διδόντας τοὺς νόμους
αὐτοῖς ἃ διαμεμαρτυρήκασι, ψηφίσασθε αὐτοῖς τὸν
8 κλῆρον. καὶ ἐὰν ἐκ μὲν τῶν νόμων μὴ ὑπάρχῃ, δίκαια
δὲ καὶ φιλάνθρωπα φαίνωνται λέγοντες, καὶ οὕτω
συγχωροῦμεν. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι κατὰ γένος ἐγγύτατα
ὄντες οὐ μόνον τούτῳ ἐνισχυριζόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἅπασι, πρῶτον μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ γένους
ὑμᾶς διδάξομεν, ὅθεν ἐστὶν ὁ κλῆρος· νομίζω γὰρ, 1083
ἂν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ ἀγῶνος σαφῶς παρακολουθή-
σητε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς οὐδενὸς ἀπολειφθήσεσθαι.
9 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ γίγνονται
Εὐθυμάχῳ τῷ Ὀτρυνεῖ υἱεῖς τρεῖς, Μειδυλίδης καὶ
Ἄρχιππος καὶ Ἀρχιάδης, καὶ θυγάτηρ ᾗ ὄνομα ἦν
Ἀρχιδίκη. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς, τὴν

μὲν Ἀρχιδίκην ἐκδιδόασι Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ, αὐ-
τῶν δὲ τριῶν ὄντων ὁ μὲν Ἄρχιππος τριηραρχῶν ἐτε-
λεύτησε τὸν βίον ἐν Μηθύμνῃ, ὁ δὲ Μειδυλίδης οὐ
πολλῷ χρόνῳ γαμεῖ ὕστερον Μνησιμάχην Λυσίππου
10 τοῦ Κριωέως θυγατέρα. καὶ γίγνεται αὐτῷ θυγάτηρ
ὄνομα Κλειτομάχη, ἣν ἠβουλήθη μὲν ἐκεῖνος ἀγάμῳ
τῷ ἀδελφῷ ὄντι τῷ ἑαυτοῦ ἐκδοῦναι· ἐπειδὴ δ' ὁ
Ἀρχιάδης οὐκ ἔφη προαιρεῖσθαι γαμεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν
οὐσίαν ἀνέμητον διὰ ταῦτα συγχωρήσας εἶναι ᾤκει
καθ' αὑτὸν ἐν τῇ Σαλαμῖνι, οὕτως ἤδη ὁ Μειδυλίδης
ἐκδίδωσι τὴν αὑτοῦ θυγατέρα Ἀριστοτέλει Παλληνεῖ,
τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ. καὶ γίγνονται ἐξ αὐτοῦ υἱεῖς
τρεῖς, Ἀριστόδημός τε οὑτοσὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς καὶ
Ἁβρώνιχος ὁ θεῖος καὶ Μειδυλίδης, ὃς νῦν τετελευ-
11 τηκὼς τυγχάνει. καὶ ἡ μὲν τοῦ γένους ἀγχιστεία τοῦ
ἡμετέρου, ἐν ᾧ ἔστιν ὁ κλῆρος, σχεδὸν οὕτως ἔχει ὦ
ἄνδρες δικασταί. Ἀρχιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς
μὲν γένει ἐγγυτάτω, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀξιοῦν-
τες τῆς ἐκείνου οὐσίας κληρονομεῖν καὶ τὸ γένος μὴ
περιιδεῖν ἐξερημωθέν, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ
κλήρου· οὗτοι δ' ἔχοντες οὐ δικαίως τὰ χρήματα δια-
μεμαρτυρήκασι νυνί, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενοι ποιή- 1084
12 σει, φάσκοντες δὲ καὶ συγγενεῖς εἶναι. περὶ μὲν οὖν
ταύτης τῆς ποιήσεως, ὃν τρόπον ἔχει, σαφῶς ὑμᾶς
ὕστερον διδάξομεν· περὶ δὲ τοῦ γένους, ὡς οὐκ εἰσὶν
ἡμῶν ἐγγυτέρω, τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. ἓν μὲν οὖν
ὁμολογεῖται, τὸ κρατεῖν τῶν κληρονομιῶν τοὺς ἄρρε-
νας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· ἁπλῶς γὰρ τοῖς ἐγγυ-
τάτω πρὸς ἀνδρῶν, ὅταν μὴ παῖδες ὦσιν, ὁ νόμος τὰς
κληρονομίας ἀποδίδωσιν. οὗτοι δ' ἐσμὲν ἡμεῖς· ἄπαις
μὲν γὰρ ὁ Ἀρχιάδης ὁμολογεῖται τετελευτηκέναι, τούτῳ

13 δὲ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς ἐσμεν ἐγγυτάτω. πρὸς δὲ καὶ
ἐκ γυναικῶν οἱ αὐτοὶ οὗτοι· ὁ γὰρ Μειδυλίδης ἀδελ-
φὸς ἦν τοῦ Ἀρχιάδου, τοῦ δὲ Μειδυλίδου θυγάτηρ ἡ
τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μήτηρ, ὥστε γίγνεται Ἀρχιάδης,
ὑπὲρ οὗ τοῦ κλήρου τὴν ἐπιδικασίαν ποιούμεθα νυνί,
θεῖος τῇ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ μητρὶ ἐκ πατραδέλφων,
πρὸς ἀνδρῶν ἔχων τὴν συγγένειαν ταύτην καὶ οὐ πρὸς
γυναικῶν. Λεώστρατος δ' οὑτοσὶ γένει τε ἀπωτέρω
ἐστὶ καὶ πρὸς γυναικῶν οἰκεῖος Ἀρχιάδῃ· ἡ γὰρ [τοῦ]
Λεωκράτους μήτηρ τοῦ τούτου πατρὸς ἀδελφιδῆ ἦν
τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ καὶ τῷ Μειδυλίδῃ, ἀφ' ὧν ἡμεῖς
ὄντες ἀξιοῦμεν τῆς κληρονομίας τυχεῖν.

14 Πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὸ γένος ἡμῶν
ὅτι οὕτως ἔχει, ὥσπερ καὶ λέγομεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν
τὰς μαρτυρίας, ἔπειτα μετὰ ταῦτα τὸν νόμον αὐτὸν
τὸν τοῖς τε γένεσι καὶ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν
τὰς κληρονομίας ἀποδιδόντα· τὰ γὰρ κεφάλαια τοῦ
ἀγῶνος, καὶ ὑπὲρ ὧν ὀμωμοκότες οἴσετε τὴν ψῆφον, 1085
σχεδόν τι ταῦτ' ἔστιν. καί μοι κάλει τούς τε μάρτυ-
ρας δευρὶ καὶ τὸν νόμον ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. ΝΟΜΟΣ.

15 Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τὸ γένος τό τε τούτων καὶ τὸ
ἡμέτερον οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥστε τοὺς
ἐπιδεδειχότας ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν ὡς εἰσὶ γένει
ἐγγυτέρω προσήκει κληρονομεῖν, καὶ μὴ τὴν τοῦ δια-
μαρτυρήσαντος ἀπόνοιαν κρείττω τῶν ὑμετέρων νόμων
γενέσθαι. καὶ γὰρ εἰ τῇ ποιήσει ἰσχυρίζονται, ἣν ὡς
ἐγένετο ἡμεῖς δείξομεν, τετελευτηκότος γε τοῦ εἰσποιη-
θέντος δήπου ἄπαιδος καὶ τοῦ οἴκου μέχρι τῆς ἡμε-
τέρας λήξεως ἐξηρημωμένου, πῶς οὐ προσήκει τοὺς

ἐγγυτάτω γένει ὄντας, τούτους τὴν κληρονομίαν κομί-
σασθαι, καὶ ὑμᾶς μὴ τοῖς δυναμένοις ἄριστα παρα-
σκευάσασθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν πολιτῶν
16 βοηθεῖν; εἰ μὲν οὖν ἐφ' ἡμῖν ἦν, ὥστε δεῖξασι τὰ
περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς καταβῆναι
καὶ μηδενὸς ἔτι πλείονος λόγου προσδεῖσθαι, σχεδόν
τι τῶν μεγίστων εἰρημένων οὐκ ἂν ἠνωχλοῦμεν τὰ
πλείω. ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἐνισχυ-
ριοῦνται, τῷ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ
τοῦ ἄνωθεν χρόνου καὶ τῷ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν
οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρώμενοι φήσουσι κληρονο-
μεῖν, ἀναγκαῖον ἴσως καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν,
καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους
ὄντας.

17 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκδιδόασι τὴν
ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν ὁ Μειδυλίδης καὶ ὁ Ἀρχιάδης
Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ θυγατρὸς 1086
τῆς ἐκδοθείσης ἀδελφῆς ταύτης αὐτῶν γίγνεται Λεω-
κράτης ὁ πατὴρ Λεωστράτου τουτουί, σκέψασθε ὡς
πολλοστὸς εἰς τὴν τοῦ Ἀρχιάδου συγγένειαν προσ-
ήκων, ὑπὲρ οὗ τὴν διαμαρτυρίαν πεποίηνται. τούτων
δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ μὲν Ἀρχιάδης οὐκ ἐγάμει, ὁ δὲ
Μειδυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πάππος δὲ τουτουὶ ἔγη-
18 μεν. καὶ οὐδέπω τὴν οὐσίαν ἐνέμοντο, ἀλλ' ἑκάτερος
ἔχων τὰ ἱκανὰ ὁ μὲν Μειδυλίδης ἐν τῷ ἄστει διέμε-
νεν, ὁ δ' Ἀρχιάδης ἐν Σαλαμῖνι ᾤκει. οὐ πολλῷ δὲ
χρόνῳ ὕστερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν
συμβάσης τῷ Μειδυλίδῃ τῷ πάππῳ τῷ τοῦ πατρός,
ἠρρώστησεν ὁ Ἀρχιάδης, καὶ τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόν-
τος τοῦ Μειδυλίδου ἄγαμος ὤν. τί τούτου σημεῖον;
λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου τάφῳ.

19 ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἔχων τὴν τῆς συγγενείας τῆς
πρὸς γυναικῶν πρόφασιν Λεωκράτης ὁ τουτουὶ πατὴρ
Λεωστράτου, εἰσποιεῖ αὑτὸν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, καὶ
ἐνεβάτευσεν εἰς τὴν οὐσίαν ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος
ἔτι εἰσποιηθείς. ἀφικόμενος δ' ὁ Μειδυλίδης ἠγανάκτει
τε τῷ γεγενημένῳ καὶ οἷος ἦν ἐπεξιέναι τῷ Λεωκρά-
τει· πειθόντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ δεομένων ἐᾶν ἐν
τῷ οἴκῳ εἶναι τὸν Λεωκράτην υἱὸν εἰσποιητὸν τῷ
Ἀρχιάδῃ, συνεχώρησεν ὁ Μειδυλίδης, οὐχ ἡττηθεὶς ἐν
δικαστηρίῳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ὑπὸ τούτων ἀπατηθείς,
20 ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις πιθόμενος. καὶ ὁ μὲν
Μειδυλίδης ταῦτα πράξας τελευτᾷ τὸν βίον, ὁ δὲ Λεω-
κράτης εἶχε τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει
πολλὰ ἔτη ὡς ὢν ἐκείνου υἱὸς ποητός· ἡμεῖς δὲ παρὰ 1087
τὸ τὸν Μειδυλίδην ταῦτα συγχωρῆσαι ἡσυχίαν εἴχομεν.
χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ—τοῖς γὰρ μετὰ ταῦτα
λόγοις ἤδη σφόδρα τὸν νοῦν προσέχετε ὦ ἄνδρες δικα-
21 σταί· ὁ γὰρ Λεωκράτης ὁ εἰσποητὸς γενόμενος τῷ
Ἀρχιάδῃ, ἐγκαταλιπὼν τουτονὶ Λεώστρατον ἐν τῷ
οἴκῳ υἱὸν γνήσιον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τοὺς Ἐλευ-
σινίους, ὅθεν ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' οὐ-
δέπω ἡμεῖς οὐδὲν τῶν [πραγμάτων] περὶ τὸν κλῆρον
22 ἐκινοῦμεν, ἀλλ' ἐμένομεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. πάλιν τοί-
νυν Λεώστρατος αὐτὸς οὑτοσί, εἰσποιητὸς ὢν υἱὸς καὶ
ἐγκαταλειφθεὶς ἐν τῷ τοῦ Ἀρχιάδου οἴκῳ, ἐπανέρχεται,
ὥσπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Ἐλευσινίους, ἐγκατα-
λιπὼν υἱὸν γνήσιον καὶ διὰ τριῶν σωμάτων κυρίαν
τὴν ἐξ ἀρχῆς πόησιν παρὰ τοὺς νόμους καταστήσας.
23 πῶς γὰρ οὐ παρὰ τοὺς νόμους, ὁπότ' εἰσποητὸς αὐτὸς
ὢν εἰσποητοὺς υἱοὺς ἐγκαταλείπων ἐπανῄει; καὶ τοῦτο
διατετέλεκε ποιῶν μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, καὶ διὰ

τούτου τοῦ τρυκου τὴν κληρονομίαν ἡμῶν ἀποστερή-
σειν οἴονται, ἐνεργαζόμενοι μὲν καὶ ἐμπαιδοτροφού-
μενοι τῇ τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίᾳ, ἐπανιόντες δ' ἐπὶ τὴν
πατρῴαν οὐσίαν ἐκεῖθεν ἀεί, κἀκείνην μὲν ἀκέραιον
24 φυλάττοντες, ταύτην δ' ἀναλίσκοντες. ἀλλ' ὅμως τού-
των τοιούτων ὄντων, ὅπερ εἶπον, ἡμεῖς ὑπεμένομεν
ἅπαντα. μέχρι τίνος; ἕως ὁ Λεωκράτης ὁ ὑπὸ Λεω-
στράτου ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ἐγκαταλειφθεὶς υἱὸς
τετελεύτηκεν ἄπαις. τούτου δὲ ἄπαιδος τετελευτηκότος, 108
ἀξιοῦμεν ἡμεῖς οἱ γένει ἐγγυτάτω ὄντες Ἀρχιάδῃ κλη-
ρονομεῖν τῆς οὐσίας, καὶ μὴ τοῦτον τῷ τετελευτηκότι
τῷ αὐτῷ εἰσποητῷ ὄντι υἱὸν εἰσποιεῖν ἐπ' ἀποστε-
25 ρήσει τῶν ἡμετέρων. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ζῶν ἐποήσατο,
καίπερ ὄντος παρὰ τὸν νόμον τοῦ ἔργου, οὐκ ἂν ἀν-
τελέγομεν· ἐπειδὴ δ' οὔτε γόνῳ ἦν αὐτῷ υἱὸς οὐδεὶς
οὔτ' ἐποήσατο ζῶν, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἐγγυτάτω γένους
τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσι, πῶς οὐ δίκαιοί ἐσμεν
26 ἡμεῖς τούτων μὴ ἀποστερηθῆναι κατ' ἀμφότερα; καὶ
γὰρ τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗ ἦν ἡ οὐσία τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐγγυ-
τάτω γένει ἐσμὲν καὶ τῷ εἰσποιητῷ Λεωκράτει· τοῦ
μὲν γὰρ ὁ πατὴρ ἐπανεληλυθὼς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους
οὐκέτι τὴν κατὰ τὸν νόμον οἰκειότητα ἔλιπεν αὐτῷ.
ἡμεῖς δέ, παρ' οἷς ἦν ἐν τῷ γένει, τὴν ἀναγκαιοτάτην
συγγένειαν εἴχομεν, ὄντες ἀνεψιαδοῖ ἐκείνῳ. ὥστ' εἰ
μὲν βούλει, τοῦ Ἀρχιάδου συγγενεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν
κληρονομεῖν, εἰ δὲ βούλει, τοῦ Λεωκράτους· τετελευ-
τηκότος γὰρ ἄπαιδος αὐτοῦ, οὐδεὶς ἡμῶν γένει ἐγγυ-
27 τέρω ἐστί. καὶ διὰ μὲν σὲ ὦ Λεώστρατε ὁ οἶκος ἐξη-
ρήμωται· τῆς γὰρ οὐσίας τὴν οἰκειότητα, οὐ τῶν ἀνδρῶν
τῶν ποησαμένων διετήρεις. ἕως μέν γε τελευτήσαντος
τούτου οὐδεὶς ἠμφεσβήτει τοῦ κλήρου, οὐδένα εἰσεπόεις

τῷ Ἀρχιάδῃ υἱόν· ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς συγγενεῖς ὄντες
ἥκομεν εἰς τὸ μέσον, τηνικαῦτα εἰσποεῖς, ἵνα τὴν οὐ-
σίαν κατάσχῃς. καὶ φῂς μὲν οὐδὲν εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ,
πρὸς ὃν εἰσεποιήθης, διαμαρτυρεῖς δὲ πρὸς ἡμᾶς, τὸ
ὁμολογούμενον γένος ἐξελαύνων· εἰ γὰρ μηδέν ἐστιν 1089
ἐν τῷ οἴκῳ, τί σὺ ἐλαττοῖ τοῦ μηδενὸς ἡμῶν κληρο-
28 νομησάντων; ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ πλεονεξία
τοιαύτη ἐστὶν αὐτοῦ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥσθ' ἡγεῖσθαι
δεῖν ἐν Ἐλευσινίοις τε τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἐπανελ-
θὼν ἔχειν, ἐφ' ἅ τ' εἰσεποιήθη, μὴ ὄντος ἐν τῷ οἴκῳ
υἱοῦ, καὶ τούτων κύριος γενέσθαι. καὶ ταῦτα πάντα
ῥᾳδίως διοικεῖται· πρὸς γὰρ ἀνθρώπους ἡμᾶς πένητας
καὶ ἀδυνάτους ἔχων ἀναλίσκειν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων
πολὺ περίεστιν. διόπερ οἶμαι ὑμᾶς δεῖν βοηθεῖν τοῖς
μὴ πλεονεκτῆσαί τι βουλομένοις, ἀλλ' ἀγαπῶσιν ἐάν
29 τις ἡμᾶς τῶν νόμων ἐᾷ τυγχάνειν. τί γὰρ δεῖ ποιεῖν
ἡμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί; διὰ τριῶν τῆς ποήσεως ἐμμε-
νούσης, καὶ τοῦ τελευταίου ἐγκαταλειφθέντος, τούτου
ἄπαιδος τετελευτηκότος, μὴ κομίσασθαι τὰ ἡμέτερ'
αὐτῶν χρόνῳ ποτέ; τοῦτο τοίνυν ἔχοντες τὸ δίκαιον
ἐλάχομεν τοῦ κλήρου πρὸς τὸν ἄρχοντα. οὑτοσὶ δὲ
Λεωχάρης προπετῶς διαμαρτυρήσας τὰ ψευδῆ, οἴεται
δεῖν παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἀποστερῆσαι ἡμᾶς τῆς
κληρονομίας.

30 Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι τά τε περὶ τὰς ποήσεις καὶ
τὸ γένος τὸ τούτων ἀληθῆ εἰρήκαμεν, καὶ ἡ λουτρο-
φόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου μνήματι, ταύ-
τας ὑμῖν τὰς μαρτυρίας βουλόμεθ' ἀναγνῶναι· ἔπειτ'
ἤδη καὶ τὰ λοιπὰ σαφῶς διδάξομεν ὑμᾶς, ὥστ' ἐξελέγ-
ξαι τούτους τὰ ψευδῆ διαμεμαρτυρηκότας. καί μοι
λαβὲ τὰς μαρτυρίας ἃς λέγω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ πράγματος λόγος καὶ τὸ ἁπλοῦν δίκαιον περὶ τῆς κληρονομίας οὕτως ἔχει ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν τε πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς αὐτὰ τὰ 1090
κεφάλαια σχεδόν τι ἀκηκόατε. ἃ δὲ μετὰ τὴν τοῦ κλήρου λῆξιν πεποιήκασι καὶ ὃν τρόπον ἡμῖν κεχρημένοι εἰσίν, ἀναγκαῖον νομίζω εἰπεῖν· οἶμαι γὰρ περὶ κλήρου
32 ἀγῶνα μηδένας ἄλλους παρανενομῆσθαι οἷα ἡμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησεν ὁ Λεωκράτης καὶ ἡ ταφὴ ἐγένετο αὐτῷ, πορευομένων ἡμῶν εἰς τὰ κτήματα διὰ τὸ ἄπαιδά τε τὸν ἄνδρα καὶ ἄγαμον τετελευτηκέναι, ἐξήγαγε Λεώστρατος οὑτοσὶ φάσκων αὑτοῦ εἶναι. καὶ τὸ μὲν ποεῖν τι τῶν νομιζομένων κωλῦσαι ἡμᾶς τῷ τετελευτηκότι, πατὴρ ὢν αὐτὸς ἐκείνου, ἔχει λόγον, καίπερ ὄντος παρανόμου τοῦ ἔργου· τῷ γὰρ φύσει πατρὶ τῆς ταφῆς τὴν ἐπιμέλειαν παραδίδοσθαι εἰκός ἐστιν, ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις ἡμῖν, ὧν ἦν συγγενὴς κατὰ
33 τὴν πόησιν ὁ τετελευτηκώς. ἐπεὶ δὲ τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, κατὰ ποῖον νόμον φανεῖται ἐρήμου ὄντος τοῦ οἴκου τοὺς ἐγγυτάτω γένους ἡμᾶς ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς οὐσίας; ὅτι νὴ Δία πατὴρ ἦν τοῦ τετελευτηκότος. ἀπεληλυθώς γ' εἰς τὸν πατρῷον οἶκον καὶ οὐκέτι τῆς οὐσίας, ἐφ' ᾗ ἐγκατέλιπε τὸν υἱὸν, κύριος ὤν· εἰ δὲ
34 μὴ, τί τῶν νόμων ὄφελος; γενομένης οὖν τῆς ἐξαγωγῆς, ἵνα τὰ πλεῖστα παραλίπω, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου, οὔτε γόνῳ, ὥσπερ εἶπον, υἱέος οὐδενὸς ὄντος τῷ τετελευτηκότι, οὔτ' εἰσποιητοῦ γεγενημένου κατὰ τοὺς νόμους. μετὰ δὲ ταῦτα Λεώστρατος
οὑτοσὶ παρακαταβάλλει ὡς υἱὸς Ἀρχιάδου ἐκείνου, οὐκ 1091
ἐπιλογισάμενος οὐθ' ὅτι ἐπανεληλύθει εἰς τοὺς Ἐλευσινίους, οὐθ' ὅτι οἱ εἰσποιητοὶ οὐκ αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν,

35 ἀλλ' ὑπὸ τῶν εἰσποιουμένων καθίστανται· ἀλλὰ γὰρ οἶμαι ἁπλοῦν τι διελογίσατο, δεῖν αὐτὸν καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως ἀμφισβητεῖν τῶν ἀλλοτρίων. καὶ πρῶτον μὲν ἐλθὼν οἷος ἦν εἰς τὸν Ὀτρυνέων πίνακα τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐγγράφειν αὑτὸν Ἐλευσίνιος ὤν, καὶ τοῦτο διῳκεῖτο, ἔπειτα, πρὶν ἐγγραφῆναι καὶ ἐν τῷ ληξιαρχικῷ γραμματείῳ τῷ τῶν Ὀτρυνέων, μετέχειν τῶν κοινῶν, τηλικαύτην παρανομίαν προαιρούμενος
36 παρανομεῖν ἕνεκα πλεονεξίας. αἰσθόμενοι δ' ἡμεῖς μαρτύρων ἐναντίον ἐκωλύσαμεν τὸ γιγνόμενον, καὶ ᾠόμεθα δεῖν κριθῆναι πρῶτον τὴν κληρονομίαν παρ' ὑμῖν, πρὶν ἐπὶ τὸ ὄνομά τινα τὸ τοῦ Ἀρχιάδου εἰσποιηθῆναι. κωλυθεὶς δὲ καὶ ἐξελεγχθεὶς πρὸς τῷ πίνακι καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ ὅτι ἠδίκει πολλῶν ἐναντίον, ᾤετο δεῖν μηδὲν ἧττον βιάζεσθαι καὶ κρείττων ταῖς παρασκευαῖς τῶν ὑμετέρων νόμων γενέσθαι.
37 τί τούτου τεκμήριον; συναγαγών τινας τῶν Ὀτρυνέων ὀλίγους καὶ τὸν δήμαρχον πείθει, ἐπειδὰν ἀνοιχθῇ τὸ γραμματεῖον, ἐγγράψαι αὑτόν. καὶ μετὰ ταῦτα ἧκε Παναθηναίων ὄντων τῶν μεγάλων τῇ διαδόσει πρὸς τὸ θεωρικόν, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δημόται ἐλάμβανον, ἠξίου καὶ αὑτῷ δίδοσθαι καὶ ἐγγραφῆναι εἰς τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τὸ τοῦ Ἀρχιάδου ὄνομα. διαμαρτυρομένων δὲ ἡμῶν, καὶ τῶν ἄλλων δεινὸν φασκόντων εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἀπῆλθεν οὔτ' ἐγγραφεὶς οὔτε τὸ θεωρικὸν
38 λαβών. τὸν δὲ παρὰ τὸ ψήφισμα τὸ ὑμέτερον ἀξιοῦντα 1092
τὸ θεωρικὸν λαμβάνειν, πρὶν ἐγγραφῆναι εἰς τοὺς Ὀτρυνέας, ὄντα ἐξ ἑτέρου δήμου, τοῦτον οὐκ οἴεσθε τοῦ κλήρου παρὰ τοὺς νόμους ἀμφισβητεῖν; ἢ τὸν πρὸ τῆς τοῦ δικαστηρίου γνώσεως οὕτως ἀδίκους πλεονεξίας διοικούμενον, τοῦτον πῶς εἰκὸς τῷ πράγματι

πιστεύειν; ὁ γὰρ τὸ θεωρικὸν ἀδίκως ἀξιώσας λαμ-
βάνειν καὶ περὶ τοῦ κλήρου τῇ αὐτῇ διανοίᾳ δῆλον
39 *ὅτι κέχρηται νυνί. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἄρχοντά γ'*
ἐξηπάτησε παρακαταβάλλων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀντεγράψατο
Ὀτρυνεὺς εἶναι ἐν Ἐλευσινίοις δημοτευόμενος. ἐπειδὴ
τοίνυν τούτων πάντων ἀπετύγχανε, ταῖς παρελθούσαις
ἀρχαιρεσίαις ταύταις παρασκευασάμενός τινας τῶν δη-
μοτῶν ἠξίου οὗτος ἐγγράφεσθαι ποητὸς υἱὸς τῷ Ἀρχι-
40 *άδῃ. ἀντιλεγόντων δ' ἡμῶν καὶ ἀξιούντων, ἐπειδὰν*
τοῦ κλήρου ἡ διαδικασία γένηται, τηνικαῦτα τοὺς δη-
μότας τὴν ψῆφον φέρειν, πρότερον δὲ μή, τοῦτο μὲν
ἐπείσθησαν οὐ δι' αὐτούς, ἀλλὰ διὰ τοὺς νόμους·
δεινὸν γὰρ ἐδόκει εἶναι τὸν παρακαταβεβληκότα τοῦ
κλήρου εἰσποιεῖν αὐτὸν ἔτι τῶν πραγμάτων ἀκρίτων
ὄντων· ὃ δὲ μετὰ ταῦτα διοικεῖται Λεώστρατος οὑτοσί,
41 *τοῦτο πάντων δεινότατόν ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς*
ἀπετύγχανε τοῦ ἐγγραφῆναι, εἰσποιεῖ Λεωχάρην τὸν
αὑτοῦ υἱὸν Ἀρχιάδῃ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, πρὶν
τοῦ δήμου τὴν δοκιμασίαν γενέσθαι, οὐκ εἰσηγμένον
δ' εἰς τοὺς φράτεράς πω τοὺς Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ
ἐνεγράφη, τηνικαῦτα πείσας ἕνα τινὰ τῶν φρατέρων
42 *ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατερικὸν γραμματεῖον. καὶ μετὰ* 109
ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ τῇ πρὸς τῷ ἄρχοντι τοῦτον ἐπιγρά-
φεται, ὡς υἱὸν ὄντα γνήσιον τοῦ τετελευτηκότος ἔτη
πολλά, τὸν πρῴην καὶ χθὲς ἐγγραφέντα. καὶ συμβαίνει
ἀμφοτέρους αὐτοὺς τῆς κληρονομίας ἀμφισβητεῖν· ὅ τε
γὰρ Λεώστρατος οὑτοσὶ παρακατέβαλε τοῦ κλήρου ὡς
υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδῃ, ὅ τε Λεωχάρης οὑτοσὶ διαμε-
μαρτύρηκεν ὡς υἱὸς ὢν γνήσιος τοῦ αὐτοῦ πατρός,
43 *οὐδέτερος δ' αὐτῶν ζῶντι, ἀλλὰ τετελευτηκότι εἰσποιεῖ*
αὐτόν. ἡμεῖς δ' οἰόμεθα δεῖν ὦ ἄνδρες δικασταί,

ἐπειδὰν περὶ τούτου τοῦ ἀγῶνος ὑμεῖς τὴν ψῆφον ἐνέγκητε, τηνικαῦτα ἐκ τῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω ἡμῶν εἰσποεῖν υἱὸν τῷ τετελευτηκότι, ὅπως ἂν ὁ οἶκος μὴ ἐξερημωθῇ.

44 *Πρῶτον μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους ἐκ τῶν Ὀτρυνέων Λεώστρατος οὑτοσὶ καταλιπὼν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ γνήσιον, καὶ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔτι πρότερον τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐπεποιήκει, καὶ ὡς ὁ καταλειφθεὶς ἄπαις τετελεύτηκε, καὶ ὡς ὁ νῦν διαμεμαρτυρηκὼς πρότερον εἰς τοὺς δημότας ἢ εἰς τοὺς φράτερας ἐνεγράφη, τούτων ὑμῖν τὰς τῶν φρατέρων καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας ἀναγνώσεται, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τῶν εἰρημένων, ὧν οὗτοι πεποιήκασιν, ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας καθ' ἓν ἕκαστον παρέξομαι. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας δευρί.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

45 *Τῶν μὲν τοίνυν πραγμάτων ἁπάντων ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένων περὶ τὸν κλῆρον τοῦτον καὶ τῶν ὕστερον συμβάντων, ἐπειδὴ τάχιστα τὴν λῆξιν ἡμεῖς ἐποιησάμεθα. λοιπὸν δ' ἐστὶ* 1094
περί τε τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν· ἔτι δέ, ἂν ἐγχωρῇ τὸ ὕδωρ καὶ μὴ μέλλωμεν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἐξελέγξαι τὰ ὑπὸ τούτων ῥηθησόμενα, ὅτι οὔτε δίκαια οὔθ' ὑγιῆ ἐστιν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν διαμαρτυρίαν ἀναγνώτω, καὶ σφόδρα τὸν νοῦν αὐτῇ προσέχετε· περὶ γὰρ ταύτης ἡ ψῆφος οἰσθήσεται νυνί.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

46 *Οὐκοῦν δήπου διαμεμαρτύρηκεν οὗτος, ὡς ἀκηκόατε, 'μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον τὸν Ἀρχιάδου, ὄντων*

αὐτῷ παίδων γνησίων καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν.'
ἐξετάσωμεν τοίνυν, εἰ εἰσὶν ἢ τὰ ψευδῆ διαμεμαρτύρη-
κεν οὗτος. ὁ γὰρ Ἀρχιάδης ἐκεῖνος, οὗ ἐστιν ὁ κλῆ-
ρος, ἐποιήσατο υἱὸν τὸν τοῦ διαμεμαρτυρηκότος νυνὶ
πάππον· ἐκεῖνος δ' ἐγκαταλιπὼν υἱὸν γνήσιον τὸν τού-
του πατέρα Λεώστρατον ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσι-
47 νίους. μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὸς οὑτοσὶ Λεώστρατος πάλιν
ἐγκαταλιπὼν υἱὸν ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὸν πατρῷον οἶκον·
ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τούτου τελευταῖος ἁπάντων
τῶν εἰσποιηθέντων τετελεύτηκεν ἄπαις, ὥστε γίγνεται
ἔρημος ὁ οἶκος, καὶ ἐπανελήλυθεν ἡ κληρονομία πάλιν
48 εἰς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγγύτατα γένους ὄντας. πῶς ἂν οὖν
εἴησαν κατὰ τὴν διαμαρτυρίαν υἱεῖς ἔτι τινὲς τῷ Ἀρ-
χιάδῃ, ᾧ οἱ μὲν εἰσποηθέντες ὁμολογοῦνται ἐπανελη-
λυθέναι, ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς τελευταῖος ἄπαις τετε-
λεύτηκεν; οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν οἶκον ἐρημωθῆναι. ὁπότε
δ' ἔρημος ὁ οἶκος, οὐκ ἂν εἴησαν υἱεῖς ἔτι ἐκείνῳ
γνήσιοι. οὗτος τοίνυν διαμεμαρτύρηκε τοὺς οὐκ ὄντας 109
εἶναι, καὶ γέγραφεν ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ 'ὄντων παί-
49 δων,' ἕνα φάσκων αὑτὸν εἶναι. ἀλλὰ μὴν 'γνησίων'
γ' ὅταν λέγῃ 'καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν', παρα-
κρούεται παρὰ τοὺς νόμους. τὸ μὲν γὰρ γνήσιόν
ἐστιν, ὅταν ᾖ γόνῳ γεγονός· καὶ ὁ νόμος ταῦτα μαρ-
τυρεῖ λέγων, 'ἣν ἂν ἐγγυήσῃ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ πάπ-
πος, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους.' τὸ δὲ 'κυρίως'
κατὰ τῶν ποήσεων ὁ νομοθέτης ἔλαβεν, ὑπολαμβάνων
δεῖν, ὅταν τις ὢν ἄπαις καὶ κύριος τῶν ἑαυτοῦ ποιή-
σηται υἱόν, ταῦτα κύρια εἶναι. οὗτος τοίνυν γόνῳ μὲν
οὐδένα φησὶν Ἀρχιάδῃ γενέσθαι υἱόν, διαμεμαρτύρηκε
δὲ 'γνησίων ὄντων,' ἐναντίαν τῷ πράγματι τὴν δια-
50 μαρτυρίαν ποιησάμενος. ποιητὸς δ' ὁμολογῶν εἶναι,

φαίνεται οὐκ εἰσποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ τετελευτηκότος αὐ-
τοῦ, ὥστε πῶς ἔτι σοι κύρια ταῦτ' ἂν εἴη κατὰ τὸν
θεσμόν; ὅτι νὴ Δί' ἐγγέγραπται Ἀρχιάδῃ υἱός. ὑπό
γε τούτων πρώην βιασαμένων, ἤδη τῆς τοῦ κλήρου
διαδικασίας ἐνεστηκυίας· οὐ δὴ δίκαιον ἐν τεκμηρίου
51 μέρει ποιεῖσθαι τἀδίκημα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πῶς οὐ δει-
νόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ μὲν τοῦ λόγου αὐ-
τίκα μάλα φήσειν ποητὸν εἶναι, ἐν δὲ τῇ διαμαρτυρίᾳ
τοῦτο μὴ τολμῆσαι γράψαι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ταύτῃ δια-
μεμαρτυρημένα εἶναι ὡς ὑπὲρ υἱοῦ γόνῳ γεγονότος,
τὰ δ' αὐτίκα μάλα ῥηθησόμενα ὡς εἰσποητοῦ; εἰ δὲ
τὴν ἀπολογίαν ἐναντίαν τῇ διαμαρτυρίᾳ ποιήσονται,
πῶς οὐκ ἢ τὸν λόγον ἀνάγκη ἢ τὴν διαμαρτυρίαν
ψευδῆ εἶναι; εἰκότως δ' οὐ προσέγραψαν τὴν πόησιν
τῇ διαμαρτυρίᾳ. ἔδει γὰρ ἐγγράψαι αὐτοὺς 'εἰσποιη- 1096
σαμένου τοῦ δεῖνος'· ὁ δ' οὐκ εἰσεποιήσατο, ἀλλ' ἑαυ-
τοὺς εἰσποιοῦντες ἀποστεροῦσιν ἡμᾶς τῆς κληρονομίας.
52 τὸ μετὰ ταῦτα τοίνυν πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ δεινόν
ἐστιν, ἅμα παρακαταβεβληκέναι τοῦ κλήρου πρὸς τῷ
ἄρχοντι ὡς ὄντα αὐτὸν Ἀρχιάδου Λεώστρατον του-
τονί, τὸν Ἐλευσίνιον τοῦ Ὀτρυνέως, διαμεμαρτυρηκέ-
ναι δ' ἕτερον, ὡς αὐτοὶ ὁρᾶτε, φάσκοντα καὶ τοῦτον
Ἀρχιάδου υἱὸν εἶναι; καὶ ποτέρῳ δεῖ προσέχειν ὑμᾶς
53 ὡς ἀληθῆ λέγοντι; αὐτὸ γὰρ τοῦτο τεκμήριον οὐκ ἐλά-
χιστόν ἐστι τοῦ ψευδῆ τὴν διαμαρτυρίαν γεγενῆσθαι,
τὸ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ τὸν αὐτὸν ἀμφι-
σβητεῖν. εἰκότως· ὅτε γὰρ οἶμαι Λεώστρατος οὑτοσὶ
παρακατέβαλλε τοῦ κλήρου πρὸς ἡμᾶς, οὔπω ὁ δια-
μεμαρτυρηκὼς νῦν ἐνεγέγραπτο [ὡς] δημότης εἶναι.
ὥστε πάντων ἂν δεινότατα πάθοιμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν
πραγμάτων γεγενημένῃ διαμαρτυρίᾳ πιστεύσαιτε ὑμεῖς.

54 Ἀλλὰ μὴν καὶ πρεσβύτερά γε αὑτοῦ διαμεμαρτύρη-
κεν. ὁ γὰρ μήπω ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ὤν, ὅθ'
ἡ λῆξις αὕτη τοῦ κλήρου ἐγένετο, πῶς ἂν εἰδείη τι
τούτων; ἔπειτ' εἰ μὲν αὑτὸν διεμεμαρτυρήκει, εἶχεν ἂν
λόγον αὐτῷ τὸ πρᾶγμα· ἀδίκως μὲν ἂν ἔγραφεν, οὐ-
δὲν δ' ἧττον ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν γ' ὄντος.
νῦν δὲ γνησίους υἱοὺς γέγραφε τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ
εἶναι, τόν τε αὑτοῦ πατέρα δηλονότι καὶ τὸν κατὰ τὴν
ἐξ ἀρχῆς ποίησιν, οὐκ ἐπιλογισάμενος ὅτι ἐπανεληλυθό-
τες ἦσαν. οὐκοῦν ἀνάγκη πρεσβυτέρας πράξεις αὑτὸν
καὶ μὴ τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ γεγενημένας διαμεμαρτυρηκέ-
ναι. εἶθ' ὑμεῖς τῷ τοῦτο τετολμηκότι πιστεύσετε ὡς
55 ἀληθῆ λέγοντι; νὴ Δί', ἀλλ' ἀκηκοὼς τοῦ αὑτοῦ πα-
τρὸς διαμεμαρτύρηκεν. ὁ δέ γε νόμος ἀκοὴν ⟨πλὴν⟩
τῶν τετελευτηκότων κωλύει ⟨μαρτυρεῖν· οὗτος δὲ
τετόλμηκε⟩ διαμαρτυρεῖν ζῶντος τοῦ πατρὸς τὰ ὑπ'
ἐκείνου πραχθέντα· ἐπεὶ κἀκεῖνο. διὰ τί ποτε Λεώ-
στρατος οὑτοσὶ οὐχ αὑτὸν, ἀλλὰ τοῦτον ἐπεγρά-
ψατο τῇ διαμαρτυρίᾳ; τὰ γὰρ πρεσβύτερα τῶν πρα-
γμάτων τὸν πρεσβύτερον ἔδει διαμαρτυρεῖν. ὅτι νὴ
Δί', ἂν εἴποι, τοῦτον εἰσπεποίηκα υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ.
56 οὐκοῦν σὲ τὸν εἰσποιοῦντα καὶ κατασκευάζοντα τὰ
πράγματα καὶ λόγον ἔδει διδόναι, γενόμενον ὑπεύθυ-
νον ὧν πεποίηκας· πολλή γ' ἀνάγκη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
ἔφυγες, τῇ διαμαρτυρίᾳ δὲ τοῦτον τὸν οὐδὲν εἰδότ'
ἐπεγράψω. ὥστε φανερὸν ὑμῖν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τὰ διαμαρτυρούμενα μὴ εἶναι ἀληθῆ, καὶ παρ'
αὐτοῖς γε τούτοις ὁμολογεῖται. καὶ μὴν κἀκεῖνο δίκαιόν
ἐστι, μὴ λέγοντος αὐτίκα μάλ' ἀκούειν Λεωστράτου
τουτουί, ὑπὲρ ὧν γε διαμαρτυρῆσαι οὐκ ἐτόλμησεν.
57 Ὡς δὲ καὶ τῶν ἀγώνων ἀδικώτατοι καὶ πλεῖσται

ὀργῆς ἄξιοι τοῖς ἀγωνιζομένοις αἱ διαμαρτυρίαι εἰσί,
μάλιστ' ἄν τις ἐκεῖθεν καταμάθοι. πρῶτον μὲν γὰρ
οὐκ ἀναγκαίως ἔχουσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐκ προ-
αιρέσεως καὶ βουλήσεως τῆς τοῦ διαμαρτυροῦντος γί-
γνονται. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν διαμφισβητουμένων μὴ
ἔστιν ἄλλον τρόπον δίκην λαβεῖν ἢ διαμαρτυρήσαντα,
58 ἴσως ἀναγκαῖον τὸ διαμαρτυρεῖν· εἰ δὲ καὶ ἄνευ δια-
μαρτυρίας πρὸς ἅπασι τοῖς συνεδρίοις ἔστι λόγου μὴ
ἀποστερηθῆναι, πῶς οὐ προπετείας καὶ τῆς μεγίστης
ἀπονοίας σημεῖον τὸ διαμαρτυρεῖν ἐστιν; οὐδὲ γὰρ ὁ
νομοθέτης ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐποίησε τοῖς ἀντιδίκοις,
ἀλλ' ἂν βούλωνται διαμαρτυρεῖν, ἔδωκεν, ὥσπερ διά- 1098
πειραν ποιούμενος τῶν τρόπων ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν,
59 πῶς ποτ' ἔχοιμεν πρὸς τὸ προπετῶς τι πράττειν. ἔτι
τοίνυν ἐπὶ τὸ τῶν διαμαρτυρούντων μέρος οὔτε δικα-
στήρια ἦν ἂν οὔτε ἀγῶνες ἐγίγνοντο· κωλύει γὰρ πάντα
ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει εἰσα-
γωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατά γε τὴν τοῦ
διαμαρτυροῦντος βούλησιν. διόπερ οἶμαι δεῖν κοινοὺς
ἐχθροὺς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπολαμβάνειν πᾶ-
σιν εἶναι, καὶ μηδέποτε τυγχάνειν αὐτοὺς συγγνώμης
ἀγωνιζομένους παρ' ὑμῖν· προελόμενος γὰρ ἕκαστος
αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ διαμαρτυρῆσαι κίνδυνον, οὐκ ἀναγ-
κασθεὶς εἰσέρχεται.
60 Ὅτι μὲν οὖν ἡ διαμαρτυρία ψευδής ἐστι, καὶ ἐκ
τῶν γεγραμμένων καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων σχε-
δὸν ἀκριβῶς μεμαθήκατε. ὅτι δὲ καὶ οἱ νόμοι ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἀποδιδόασι, τοῦθ'
ὑμᾶς διὰ βραχέων βούλομαι διδάξαι, οὐχ ὡς οὐ μεμα-
θηκότας καὶ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλ-
λον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημο-

61 νεύητε. τὸ μὲν γὰρ σύνολον, ὄντες Ἀρχιάδῃ, οὗ ἐστιν
ὁ κλῆρος οὑτοσί, πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω.
καὶ τῆς ποιήσεως, ἧς ἐκεῖνος ἐποιήσατο, τῶν μὲν ἐπα-
νεληλυθότων εἰς τὸν πατρῷον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκατα-
λειφθέντος ἄπαιδος τετελευτηκότος, τούτων δ' οὕτως
62 ἐχόντων ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, οὐδεμίαν οὐσίαν Λεω-
στράτου ἀφελόμενοι (οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσιν),
τῆς ὑπ' Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης καὶ οὔσης ἐκ τῶν
νόμων ἡμετέρας. ὁ γὰρ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ κε-
λεύει κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων·
οὗτοι δ' ἡμεῖς ἐσμεν. οὐκ ἦσαν τοίνυν παῖδες ἐκείνῳ·
63 οἱ δ' * * ὄντες ἡμεῖς ἐσμεν. ἔπειτ' οὐ δίκαιον δήπου
τὸν ποιητὸν υἱὸν ποιητοὺς ἑτέρους εἰσάγειν, ἀλλ' ἐγ-
καταλείπειν μὲν γιγνομένους, ὅταν δὲ τοῦτ' ἐπιλίπῃ,
τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας· ταῦτα γὰρ
οἱ νόμοι κελεύουσιν. ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκκλείεται εἷς ἕκα-
στος ὑμῶν τῆς κατὰ γένος ἀγχιστείας, ὅταν τοῖς ποιη-
τοῖς ἡ ἄδεια αὕτη δοθῇ; ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς κολα-
κείαις οἱ πλεῖστοι ψυχαγωγούμενοι καὶ ταῖς πρὸς τοὺς
οἰκείους διαφοραῖς πολλάκις φιλονικοῦντες ποιητοὺς
υἱεῖς ποιοῦνται· εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν
νόμον εἰσποιεῖν ὃν ἂν βούληται, οὐδέποτε τοῖς γένε-
64 σιν αἱ κληρονομίαι δοθήσονται. ἃ καὶ προνοηθεὶς ὁ
νομοθέτης ἀπεῖπε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι ποητὸν υἱὸν
μὴ ποεῖσθαι, τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ὅταν
εἴπῃ 'υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπόντα ἐπανιέναι', δηλοῖ
δήπου φανερῶς ὅτι οὐ δεῖ ποιεῖσθαι· ἀδύνατον γάρ
ἐστιν υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἐὰν μὴ γόνῳ γεγο-
νὼς ᾖ τινι. σὺ τοίνυν ὦ Λεώστρατε ἀξιοῖς τῷ τετε-
λευτηκότι εἰσποητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι ποιητὸν
ἐπὶ τὸν κλῆρον εἰσαγαγεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τὰ σαυτοῦ κτή-

ματα καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθη-
65 σόμενα βαδίζων. ἡμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν
ὁ τετελευτηκὼς ἐποιήσατό τινα, καίπερ οὐ διδόντος
τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ, ἢ εἰ διαθήκας
κατελελοίπει, καὶ ταύταις ἂν ἐνεμείναμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ
ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν, οὐκ ἐναντιούμε-
νοι τούτοις ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω,
66 καθ' ὃν δήποτε τρόπον ἐβούλοντο. ἐπεὶ δὲ νυνί ποτε 1100
ὑπὸ τούτων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τὸ πρᾶγμ' ἐξ-
ελήλεγκται, οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιάδου,
καὶ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον τῶν
μὴ πεποιημένων πρότερον, μὴ παρὰ τούτων. δικαίως
γὰρ ὁ νομοθέτης, οἶμαι, ὥσπερ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν
οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν τοῖς ἐγγυτάτω
γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτως καὶ τὰς κληρονο-
μίας καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀπο-
67 δέδωκεν. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον
ὑμῖν· ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος οὐδὲ διαθέσθαι τὸν
ποιητὸν ἐᾷ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, οἷ ἂν ποιηθῇ. εἰκότως οἶ-
μαι· τῷ γὰρ κατὰ νόμον εἰσποηθέντι ἐπὶ τὰ ἑτέρου
οὐχ οὕτως, ὡς περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων, βουλευτέον
ἐστίν, ἀλλὰ τοῖς νόμοις ἀκολούθως, περὶ ἑκάστου τῶν
68 γεγραμμένων ὡς ὁ νόμος λέγει. 'ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο'
φησίν 'ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς
διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσιν', ὡς τοῖς γε ποιηθεῖσιν
οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν
γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν
κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησα-
μένου.

XLV.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτ' Ἀπολλόδωρος ἔκρινε Φορμίωνα τῆς τραπέζης ἀφορ-
μὴν ἐγκαλῶν, ὁ δὲ τὴν δίκην παρεγράψατο, Στέφανος μετ'
ἄλλων τινῶν ἐμαρτύρησε Φορμίωνι, ὡς ἄρ' ὁ μὲν Φορμίων
προὐκαλεῖτ' Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφ' εἶναι τῶν 1101
διαθηκῶν τῶν τοῦ πατρὸς Πασίωνος, ἃ Φορμίων παρέσχεν,
ἀνοῖξαι τὰς διαθήκας αὐτάς, ἃς ἔχει καὶ παρέχεται Ἀμφίας.
Ἀπολλόδωρος δ' ἀνοίγειν οὐκ ἠθέλησεν. ἔστι δ' ἀντίγραφα
τάδε τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος. ταύτην ἐμαρτύρησαν
τὴν μαρτυρίαν οἱ περὶ Στέφανον, τοῦ Ἀπολλοδώρου λέγον-
τος κατὰ τοῦ Φορμίωνος, ὡς ἄρα τὰς διαθήκας πέπλακε
καὶ τὸ ὅλον πρᾶγμα σκευώρημ' ἐστίν. ἡττηθεὶς τοίνυν τὴν
δίκην Ἀπολλόδωρος, ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας ὡς ψευδοῦς οὔσης
τῷ Στεφάνῳ δικάζεται.

Καταψευδομαρτυρηθεὶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
παθὼν ὑπὸ Φορμίωνος ὑβριστικὰ καὶ δεινά, δίκην
παρὰ τῶν αἰτίων ἥκω ληψόμενος παρ' ὑμῖν. δέομαι
δὲ πάντων ὑμῶν καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, πρῶτον
μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου· μέγα γὰρ τοῖς ἠτυχηκόσιν,
ὥσπερ ἐγώ, δυνηθῆναι περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν καὶ
εὐμενῶς ἐχόντων ὑμῶν ἀκροατῶν τυχεῖν· εἶτ' ἂν ἀδι-
2 κεῖσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐπιδείξω δ'
ὑμῖν τουτονὶ Στέφανον καὶ μεμαρτυρηκότα τὰ ψευδῆ,
καὶ δι' αἰσχροκέρδειαν τοῦτο πεποιηκότα, καὶ κατήγορον 1102
αὐτὸν αὑτοῦ γιγνόμενον· τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πρά-
γματός ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἂν οἷός τ' ὦ διὰ βρα-

χυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι τὰ πεπραγμένα μοι πρὸς
Φορμίωνα, ἐξ ὧν ἀκούσαντες τήν τ' ἐκείνου πονηρίαν
καὶ τούτους, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, γνώσεσθε.
3 Ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ πολλῶν χρημάτων ὑπὸ
τοῦ πατρὸς καταλειφθέντων μοι, καὶ ταῦτα Φορμίω-
νος ἔχοντος, κἄτι πρὸς τούτοις τὴν μητέρα γήμαντος
τὴν ἐμὴν ἀποδημοῦντος ἐμοῦ δημοσίᾳ τριηραρχοῦντος
ὑμῖν (ὃν τρόπον δ', οὐκ ἴσως καλὸν υἱεῖ περὶ μητρὸς
ἀκριβῶς εἰπεῖν), ἐπειδὴ καταπλεύσας ᾐσθόμην καὶ τὰ
πεπραγμέν' εἶδον, πόλλ' ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς
4 ἐνεγκών, δίκην μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν λαχεῖν (οὐ
γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαι, ἀλλ' ἀνεβάλλεσθ'
ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον), γραφὴν δ' ὕβρεως γράφομαι
πρὸς τοὺς θεσμοθέτας αὐτόν. χρόνου δὲ γιγνομένου,
καὶ τῆς μὲν γραφῆς ἐκκρουομένης, δικῶν δ' οὐκ οὐ-
σῶν, γίγνονται παῖδες ἐκ τούτου τῇ μητρί. καὶ μετὰ
ταῦτ' (εἰρήσεται γὰρ ἅπασα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθει' ὦ
ἄνδρες δικασταί) πολλοὶ μὲν καὶ φιλάνθρωποι λόγοι
παρὰ τῆς μητρὸς ἐγίγνοντο καὶ δεήσεις ὑπὲρ Φορμίω-
νος τουτουί, πολλοὶ δὲ καὶ μέτριοι καὶ ταπεινοὶ παρ'
5 αὐτοῦ τούτου. ἵνα δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συντέμω
ταῦτα, ἐπειδὴ ποιεῖν τ' οὐδὲν ᾤετο δεῖν ὧν τόθ' ὡμο-
λόγησε, καὶ τὰ χρήματ' ἀποστερεῖν ἐνεχείρησεν ἃ τῆς
τραπέζης εἶχεν ἀφορμήν, δίκην ἠναγκάσθην αὐτῷ λα-
χεῖν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐξουσία ἐγένετο. γνοὺς δ' οὗτος 1103
ὅτι πάντ' ἐξελεγχθήσεται καὶ κάκιστος ἀνθρώπων περὶ
ἡμᾶς γεγονὼς ἐπιδειχθήσεται, μηχανᾶται καὶ κατα-
σκευάζει ταῦτα, ἐφ' οἷς οὑτοσὶ Στέφανος τὰ ψευδῆ
μου κατεμαρτύρησεν. καὶ πρῶτον μὲν παρεγράψατο
τὴν δίκην, ἣν ἔφευγε [Φορμίων], μὴ εἰσαγώγιμον
εἶναι· ἔπειτα μάρτυρας, ὡς ἀφῆκα αὐτὸν τῶν ἐγκλη-

*μάτων, παρέσχετο ψευδεῖς, καὶ μισθώσεώς τινος
ἐσκευωρημένης καὶ διαθήκης οὐδεπώποτε γενομένης.
6 προλαβὼν δέ μου πρότερος λέγειν, διὰ τὸ παραγρα-
φὴν εἶναι καὶ μὴ εὐθυδικίᾳ εἰσιέναι, καὶ ταῦτ' ἀνα-
γνοὺς καὶ τἄλλ' ὡς αὐτῷ συμφέρειν ἡγεῖτο ψευσά-
μενος, οὕτω διέθηκε τοὺς δικαστάς, ὥστε φωνὴν μηδ'
ἡντινοῦν ἐθέλειν ἀκούειν ἡμῶν· προσοφλὼν δὲ τὴν
ἐπωβελίαν καὶ οὐδὲ λόγου τυχεῖν ἀξιωθείς, ἀλλ' ὑβρι-
σθεὶς ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων,
ἀπῄειν βαρέως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ χαλεπῶς φέ-
7 ρων. λόγον δ' ἐμαυτῷ διδοὺς εὑρίσκω τοῖς δικάσασι
μὲν τότε πολλὴν συγγνώμην οὖσαν (ἐγὼ γὰρ αὐτὸς
οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλ' εἶχον ψηφίσασθαι, τῶν πεπρα-
γμένων μὲν μηδὲν εἰδώς, τὰ δὲ μαρτυρούμεν' ἀκούων),
τούτους δ' ἀξίους ὄντας ὀργῆς, οἳ τῷ τὰ ψευδῆ μαρ-
τυρεῖν αἴτιοι τούτων ἐγένοντο. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων
τῶν μεμαρτυρηκότων, ὅταν πρὸς ἐκείνους εἰσίω, τότ'
ἐρῶ· περὶ ὧν δ' οὑτοσὶ Στέφανος μεμαρτύρηκεν, ἤδη
8 πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρ-
τυρίαν καὶ ἀνάγνωθί μοι, ἵν' ἐξ αὐτῆς ἐπιδεικνύω.
λέγε· σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1104

Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεύς, Ἔνδιος Ἐπιγένους Λαμπτρεύς, Σκύθης Ἁρματέως Κυδαθηναιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ Ἀχαρνεῖ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὸ γραμματεῖον ὃ ἐνεβάλετο Φορμίων εἰς τὸν ἐχῖνον, ἀνοίγειν τὰς διαθήκας τὰς Πασίωνος, ἃς παρεῖχε πρὸς τὸν διαιτητὴν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφῶντος κηδεστής· Ἀπολλόδωρον δὲ οὐκ ἐθέλειν

ἀνοίγειν· εἶναι δὲ τάδ' ἀντίγραφα τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

*Ἠκούσατε μὲν τῆς μαρτυρίας ὦ ἄνδρες δικασταί, νομίζω δ' ὑμᾶς, εἰ καὶ μηδὲν τῶν ἄλλων αἰσθάνεσθέ πω, τοῦτό γ' αὐτὸ θαυμάζειν, τὸ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς μαρτυρίας εἶναι πρόκλησιν, τὴν δὲ τελευτὴν διαθήκην. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἶμαι δεῖν, ἐπειδάν, ὃ τῶν μεμαρτυρημένων ὡσπερεὶ κεφάλαιόν ἐστ', ἐπιδείξω ψεῦδος ὄν, τηνικαῦτ' ἤδη καὶ περὶ τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς, προκαλεῖσθαι Φορμίων' ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν πρὸς τὸν διαιτητὴν Τεισίαν Ἀμφίαν τὸν Κηφισοφῶντος κηδεστήν· ἐμὲ δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν· εἶναι δ' ἃς αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν διαθήκας ἀντιγράφους ἐκείνων. εἶθ' ἡ διαθήκη γέγραπται. ἐγὼ τοίνυν περὶ μὲν τοῦ προκαλεῖσθαί μ' ἢ μὴ ταῦτα Φορμίων' οὐδέν πω λέγω, οὐδ' ὑπὲρ τοῦ τὰς διαθήκας ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς εἶναι, ἀλλ' αὐτίχ' ὑμᾶς περὶ τούτων διδάξω· ἀλλ' ἃ μεμαρτυρήκασιν, μή μ' ἐθέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοίγειν. ὡδὶ δὴ σκοπεῖτε. τοῦ τις ἂν εἵνεκ' ἔφευγεν ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον. ἵν' ἡ διαθήκη νὴ Δία μὴ φα- 1105
νερὰ γένοιτο τοῖς δικασταῖς. εἰ μὲν τοίνυν μὴ προσεμαρτύρουν τῇ προκλήσει τὴν διαθήκην οὗτοι, λόγον εἶχέν τιν' ἂν τὸ φεύγειν ἔμ' ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον· προσμαρτυρούντων δὲ τούτων καὶ τῶν δικαστῶν ὁμοίως ἀκουσομένων, τί ἦν μοι κέρδος τὸ μὴ ἐθέλειν; οὐδὲ ἓν δήπου. αὐτὸ γὰρ τοὐναντίον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν εἰ μηδὲν προὐκαλοῦνθ' οὗτοι, λόγῳ δ' ἐχρῶντο μόνον, καὶ παρεῖχέν τις αὐτοῖς γραμματεῖον ὡς διαθήκην, ἐμὸν ἦν τὸ προκαλεῖσθαι καὶ κελεύειν ἀνοίγειν ταύτην, ἵν' εἰ μὲν ἄλλ' ἄττα τῶν ὑπὸ τούτων μεμαρ-*

τυρημένων ἦν τἀκεῖ γεγραμμένα, μάρτυρας εὐθὺς τῶν
περιεστηκότων πολλοὺς ποιησάμενος, τεκμηρίῳ τούτο
καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς κατασκευάζουσιν, ἐχρώμην· εἰ
δὲ ταὔτ' ἐνῆν, τὸν παρασχόντ' αὐτὸν ἠξίουν μαρτυ-
ρεῖν. ἐθελήσαντος μέν γ' ὑπεύθυνον ἐλάμβανον, εἰ δ'
ἔφευγεν, πάλιν αὐτὸ τοῦθ' ἱκανὸν τεκμήριον ἦν μοι
τοῦ πεπλάσθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ δὴ καὶ συνέβαινεν ἐκεί-
νως μὲν ἕν' εἶναι, πρὸς ὃν τὰ πράγματ' ἐγίγνετό
μοι, ὡς δ' οὗτοι μεμαρτυρήκασι, πρὸς πολλούς. ἔστιν
οὖν ὅστις ἂν ὑμῶν ταῦθ' εἵλετο; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἡγοῦ-
14 μαι. οὐ τοίνυν οὐδὲ κατ' ἄλλου πιστεύειν ἐστὲ δίκαιοι.
καὶ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοις μὲν πρόσεστιν ὀργὴ
τῶν πραττομένων ἢ λῆμμά τι κέρδους ἢ παροξυσμὸς
ἢ φιλονικία, ταῦτα μὲν ἄλλος ἂν ἄλλως πράξειε πρὸς
τὸν αὑτοῦ τρόπον· ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδέν, λογι-
σμὸς δ' ἐφ' ἡσυχίας τοῦ συμφέροντος, τίς οὕτως ἄφρων
ὅστις ἂν τὰ συνοίσοντ' ἀφείς, ἐξ ὧν κάκιον ἤμελλεν
ἀγωνιεῖσθαι, ταῦτ' ἔπραξεν; ἃ γὰρ οὔτ' εἰκότ' οὔτ' 11
εὔλογ' οὔτ' ἂν ἔπραξ' οὐδὲ εἷς, ταῦθ' οὗτοι μεμαρ-
τυρήκασιν περὶ ἡμῶν.
15 Οὐ τοίνυν μόνον ἐξ ὧν ἐμὲ μὴ θέλειν τὸ γραμ-
ματεῖον ἀνοίγειν μεμαρτυρήκασι, γνοίη τις ἂν αὐτοὺς
ὅτι ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόκλησιν ὁμοῦ δια-
θήκῃ μαρτυρεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι
ὅσα μὴ δυνατὸν πρὸς ὑμᾶς ἀγαγεῖν ἐστι τῶν πεπρα-
16 γμένων, τούτων προκλήσεις εὑρέθησαν. οἷον βασανίζειν
οὐκ ἔστιν ἐναντίον ὑμῶν· ἀνάγκη τούτου πρόκλησιν
εἶναι. οἷον εἴ τι πέπρακται καὶ γέγον' ἔξω που τῆς
χώρας, ἀνάγκη καὶ τούτου πρόκλησιν εἶναι, πλεῖν ἢ
βαδίζειν οὗ τὸ πρᾶγμ' ἐπράχθη· καὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων. ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐφ' αὑτῶν ἔστιν

ὑμῖν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τί ἦν ἁπλούστερον ἢ ταῦτ' ἄγειν
17 εἰς μέσον; Ἀθήνησι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν
οὑμός, ἐγίγνετο δ' ἡ δίαιτ' ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ, μεμαρ-
τυρήκασι δ' οὗτοι παρέχειν τὸ γραμματεῖον Ἀμφίαν
πρὸς τὸν διαιτητήν. οὐκοῦν εἴπερ ἀληθὲς ἦν, ἐχρῆν
αὐτὸ τὸ γραμματεῖον εἰς τὸν ἐχῖνον ἐμβαλεῖν καὶ τὸν
παρέχοντα μαρτυρεῖν, ἵν' ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ τὰ
σημεῖ' ἰδεῖν, οἱ μὲν δικασταὶ τὸ πρᾶγμ' ἔγνωσαν, ἐγὼ
18 δ' εἴ τις ἠδίκει μ', ἐπὶ τοῦτον ᾖα. νῦν δ' εἷς μὲν οὐ-
δεὶς ὅλον τὸ πρᾶγμ' ἀνεδέξατο, οὐδὲ μεμαρτύρηκεν
ἁπλῶς, ὡς ἄν τις τἀληθῆ μαρτυρήσειε, μέρος δ' ἕκα-
στος, ὡς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτ' οὐ δώσων δίκην, ὁ
μὲν γραμματεῖον ἔχειν ἐφ' ᾧ γεγράφθαι διαθήκη Πα-
σίωνος, ὁ δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τούτου παρέχειν τοῦτ', εἰ
19 δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, οὐδὲν εἰδέναι. οἱδὶ δὲ τῇ προ- 1107
κλήσει χρησάμενοι παραπετάσματι, διαθήκας ἐμαρτύρη-
σαν, ὡς ἂν μάλισθ' οἱ μὲν δικασταὶ ταύτην τὴν δια-
θήκην ἐπίστευσαν τοῦ πατρὸς εἶναι, ἐγὼ δ' ἀπεκλείσθην
τοῦ λόγου τυχεῖν ὑπὲρ ὧν ἀδικοῦμαι, οὗτοι δὲ φωρα-
θεῖεν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότες. καίτοι τό γ' ἐναντίον
ᾤοντο τούτου. ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
λαβὲ τὴν τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Κηφισοφῶν Κεφαλίωνος Ἀφιδναῖος μαρτυρεῖ κατα-
λειφθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς γραμματεῖον, ἐφ' ᾧ ἐπι-
γεγράφθαι διαθήκη Πασίωνος.*

20 Οὐκοῦν ἦν ἁπλοῦν ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν ταῦτα
μαρτυροῦντα προσμαρτυρῆσαι 'εἶναι δὲ τὸ γραμματεῖον,
ὃ αὐτὸς παρέχει, τοῦτο', καὶ τὸ γραμματεῖον ἐμβαλεῖν.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν οἶμαι τὸ ψεῦδος ἡγεῖτ' ὀργῆς ἄξιον.

καὶ δίκην ἂν ὑμᾶς παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, γραμματεῖον δ' αὐτῷ καταλειφθῆναι μαρτυρῆσαι φαῦλον καὶ οὐδέν. ἔστι δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δηλοῦν καὶ κατηγοροῦν ὅτι πᾶν
21 τὸ πρᾶγμα κατεσκευάκασιν. εἰ μὲν γὰρ ἐπῆν ἐπὶ τῆς διαθήκης 'Πασίωνος καὶ Φορμίωνος', ἢ 'πρὸς Φορμίων' ' ἢ τοιοῦτό τι, εἰκότως ἂν αὐτὴν ἐτήρει τούτῳ· εἰ δ', ὥσπερ μεμαρτύρηκεν, ἐπῆν 'διαθήκη Πασίωνος', πῶς οὐκ ἂν ἀνῃρήμην αὐτὴν ἐγώ, συνειδὼς μὲν ἐμαυτῷ μέλλοντι δικάζεσθαι, συνειδὼς δ' ὑπεναντίαν οὖσαν, εἴπερ ἦν τοιαύτη, τοῖς ἐμαυτῷ συμφέρουσι, κληρονόμος δ' ὢν καὶ ταύτης, εἴπερ ἦν τοὐμοῦ πατρός,
22 καὶ τῶν ἄλλων τῶν πατρῴων ὁμοίως; οὐκοῦν τῷ παρέχεσθαι μὲν Φορμίωνι, γεγράφθαι δὲ Πασίωνος, εἰῶσθαι δ' ὑφ' ἡμῶν, ἐξελέγχεται κατεσκευασμένη μὲν ἡ διαθήκη, ψευδὴς δ' ἡ τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρία. ἀλλ' ἐῶ Κηφισοφῶντα· οὔτε γὰρ νῦν μοι πρὸς ἐκεῖνόν ἐστιν, οὔτ' ἐμαρτύρησεν ἐκεῖνος περὶ τῶν ἐν ταῖς δια-
23 θήκαις ἐνόντων οὐδέν. καίτοι καὶ τοῦτο σκοπεῖτε, ὅσον ἐστὶ τεκμήριον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ τούτους τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν αὐτὸς ἔχειν τὸ γραμματεῖον μαρτυρῶν, οὐκ ἐτόλμησ' ἀντίγραφ' εἶναι ἃ παρείχετο Φορμίων τῶν παρ' αὐτῷ μαρτυρῆσαι, οὗτοι δ' οὔτ' ἐξ ἀρχῆς ὡς παρῆσαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, οὔτ' ἀνοιχθὲν εἶδον πρὸς τῷ διαιτητῇ τὸ γραμματεῖον, ἀλλὰ καὶ μεμαρτυρήκασιν αὐτοὶ μὴ θέλειν ἔμ' ἀνοίγειν, ταῦθ' ὡς ἀντίγραφ' ἐστὶν ἐκείνων μεμαρτυρηκότες, τί ἄλλ' ἢ σφῶν αὐτῶν κατήγοροι γεγόνασιν ὅτι ψεύδονται;

24 Ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πῶς γέγραπταί τις ἂν ἐξετάσας τὴν μαρτυρίαν, γνοίη παντελῶς τοῦτο μεμηχανημένους αὐτούς, ὅπως καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως

δόξει ταῦθ' ὁ πατὴρ οὑμὸς διαθέσθαι. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν, καὶ λέγ' ἐπισχὼν οὗ ἂν σε κελεύω, ἵν' ἐξ αὐτῆς δεικνύω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος —

Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθ' ὅτι 'τῶν διαθηκῶν' γέγραπται 'τῶν Πασίωνος'. καίτοι χρῆν τοὺς βουλομένους τἀληθῆ μαρτυρεῖν, εἰ τὰ μάλιστ' ἐγίγνεθ' ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο, ἐκείνως μαρτυρεῖν. λέγε τὴν μαρτυρίαν ἀπ' ἀρχῆς πάλιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1109

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ —
Μαρτυροῦμεν· παρῆμεν γὰρ δή· λέγε.
ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον —
Καὶ τοῦτ', εἴπερ προὐκαλεῖτ', ὀρθῶς ἂν ἐμαρτύρουν.
εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος —

Ἔχ' αὐτοῦ. οὐδ' ἂν εἷς ἔτι δήπου τοῦτ' ἐμαρτύρησεν, εἰ μή τις καὶ παρῆν διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τὠμῷ· ἀλλ' εὐθὺς ἂν εἶπε 'τί δ' ἡμεῖς ἴσμεν, εἴ τινές εἰσιν διαθῆκαι Πασίωνος;' καὶ γράφειν ἂν αὐτὸν ἠξίωσεν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς προκλήσεως 'εἰ μή φημ' ἐγὼ ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν', οὕτως 'ὧν φησι Φορμίων Πασίωνα καταλιπεῖν', οὐ 'τῶν Πασίωνος.' τοῦτο μὲν γὰρ ἦν εἶναι διαθήκας μαρτυρεῖν, ὅπερ ἦν τούτοις βούλημα, ἐκεῖνο δὲ φάσκειν Φορμίωνα· πλεῖστον δὲ δήπου κεχώρισται τό τ' εἶναι καὶ τὸ τοῦτον φάσκειν.

27 Ἵνα τοίνυν εἰδῆθ' ὑπὲρ ἡλίκων καὶ ὅσων ἦν τὸ κατασκεύασμα τὸ τῆς διαθήκης, μίκρ' ἀκούσατέ μου. ἦν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν διεφθάρκει, ἣν ἐμοὶ μὲν οὐ καλὸν λέγειν, ὑμεῖς δ' ἴστε, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, ἔπειθ' ὑπὲρ τοῦ κατασχεῖν ὅσ' ἦν τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ χρήματα παρὰ τῇ μητρί, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ τοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἁπάντων κυρίῳ γενέσθαι. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τῆς διαθήκης αὐτῆς ἀκούσαντες γνώσεσθε· φανήσεται γὰρ οὐ πατρὸς ὡς ὑπὲρ υἱέων γράφοντος ἐοικυῖα [διαθήκῃ], ἀλλὰ δούλου λελυμασμένου τὰ τῶν δεσποτῶν, ὅπως μὴ δώσει δίκην σκοποῦντος.
28 λέγε δ' αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτήν, ἣν οὗτοι μετὰ τῆς προκλήσεως μεμαρτυρήκασιν· ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθ' ἃ λέγω.

ΔΙΑΘΗΚΗ.

Τάδε διέθετο Πασίων Ἀχαρνεύς· δίδωμι τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα Ἀρχίππην Φορμίωνι, καὶ προῖκα ἐπιδίδωμι Ἀρχίππῃ τάλαντον μὲν τὸ ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον δὲ τὸ αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία, καὶ τἆλλ' ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἔνδον, ἅπαντα ταῦτα Ἀρχίππῃ δίδωμι.

Ἠκούσατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ πλῆθος τῆς προικός, τάλαντον ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία, καὶ τἆλλα, φησίν, ὅσ' ἔστ' αὐτῇ, δίδωμι, τούτῳ τῷ γράμματι καὶ τοῦ ζητῆσαί τι τῶν καταλειφθέντων ἀποκλείων ἡμᾶς.

29 Φέρε δὴ δείξω τὴν μίσθωσιν ὑμῖν, καθ' ἣν ἐμεμίσθωτο τὴν τράπεζαν παρὰ τοῦ πατρὸς οὗτος. καὶ γὰρ ἐκ ταύτης, καίπερ ἐσκευωρημένης, ὄψεσθ' ὅτι πλάσμ' ὅλον ἐστὶν ἡ διαθήκη. δείξω δ' ἣν οὗτος παρέσχετο μίσθωσιν, οὐκ ἄλλην τινά, ἐν ᾗ προσγέγραπται ἕνδεκα τάλαντα ὁ πατὴρ ὀφείλων εἰς τὰς παρακαταθήκας τού-
30 τῳ. ἔστι δ' οἶμαι ταῦτα τοιαῦτα. τῶν μὲν οἴκοι χρημάτων ὡς ἐπὶ τῇ μητρὶ δοθέντων διὰ τῆς διαθήκης αὐτὸν ἐποίησε κύριον, ὥσπερ ἀκηκόατ' ἄρτι, τῶν δ' ἐπὶ τῆς τραπέζης ὄντων, ἃ πάντες ᾔδεσαν καὶ λαθεῖν οὐκ ἦν, διὰ τοῦ προσοφείλοντ' ἀποφῆναι τὸν πατέρ' ἡμῶν, ἵν', ὅσ' ἐξελέγχοιτο ἔχων, κεκομίσθαι φαίη. ὑμεῖς δ' ἴσως αὐτὸν ὑπειλήφατε, ὅτι σολοικίζει τῇ φωνῇ, βάρβαρον καὶ εὐκαταφρόνητον εἶναι. ἔστι δὲ 1111
βάρβαρος οὗτος τῷ μισεῖν οὓς αὐτῷ προσῆκεν τιμᾶν· τῷ δὲ κακουργῆσαι καὶ διορύξαι πράγματ' οὐδενὸς
31 λείπεται. λαβὲ δὴ τὴν μίσθωσιν καὶ λέγε, ἣν τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ προκλήσεως ἐνεβάλοντο.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

Κατὰ τάδε ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν Φορμίωνι· μίσθωσιν φέρειν Φορμίωνα τῆς τραπέζης τοῖς παισὶ τοῖς Πασίωνος δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, χωρὶς τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως· μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεῦσαι χωρὶς Φορμίωνι, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς παῖδας τοὺς Πασίωνος. ὀφείλει δὲ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας.

32 Ἃς μὲν τοίνυν παρέσχετο συνθήκας ὡς κατὰ ταύτας μισθωσάμενος τὴν τράπεζαν, αὗταί εἰσιν ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀκούετε δ' ἐν ταύταις ἀναγιγνωσκομέναις, μίσθωσιν μὲν φέρειν τοῦτον, ἄνευ τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως, δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν αὐτῷ, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. προσγέγραπται δὲ τελευταῖον

'ὀφείλει δὲ Πασίων ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακατα-
83 θήκας.' ἔστιν οὖν ὅστις ἂν τοῦ ξύλου καὶ τοῦ χωρίου
καὶ τῶν γραμματείων τοσαύτην ὑπέμεινε φέρειν μί-
σθωσιν; ἔστι δ' ὅστις ἄν, δι' ὃν ὠφειλήκει τοσαῦτα
χρήμαθ' ἡ τράπεζα, τούτῳ τὰ λοίπ' ἐπέτρεψεν; εἰ γὰρ
ἐνεδέησε τοσούτων χρημάτων, τούτου διοικοῦντος ἐνε-
δέησεν. ἴστε γὰρ πάντες, καὶ ὅτ' ἦν ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ
τραπεζιτεύειν, τοῦτον καθήμενον καὶ διοικοῦντ' ἐπὶ
τῇ τραπέζῃ, ὥστ' ἐν τῷ μύλωνι προσῆκεν αὐτὸν εἶναι
84 μᾶλλον ἢ τῶν λοιπῶν κύριον γενέσθαι. ἀλλ' ἐῶ ταῦτα
καὶ τἄλλ' ὅσ' ἂν περὶ τῶν ἕνδεκα ταλάντων ἔχοιμ'
εἰπεῖν, ὡς οὐκ ὤφειλ' ὁ πατήρ, ἀλλ' οὗτος ὑφῄρηται.
ἀλλ' οὗ ἀνέγνων εἵνεκα, τοῦ τὴν διαθήκην ψευδῆ
δεῖξαι, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσω. γέγραπται γὰρ αὐτόθι,
μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν Φορμίωνι, ἐὰν μὴ ἡμᾶς
πείσῃ. τοῦτο τοίνυν τὸ γράμμα παντελῶς δηλοῖ ψευδῆ
τὴν διαθήκην οὖσαν. τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων, ἃ μὲν
ἤμελλε τραπεζιτεύων οὗτος ἐργάζεσθαι, ταῦθ' ὅπως
ἡμῖν • τοῖς αὐτοῦ παισὶν, ἀλλὰ μὴ τούτῳ γενήσεται
προὐνοήθη, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξεῖναι τούτῳ τραπε-
ζιτεύειν ἔγραψεν, ἵνα μὴ ἀφιστῆται ἀφ' ἡμῶν· ἃ δ'
αὐτὸς εἰργασμένος ἔνδον κατέλειπε, ταῦθ' ὅπως οὗτος
85 λήψεται παρεσκεύασεν; καὶ τῆς μὲν ἐργασίας ἐφθό-
νησεν, ἧς οὐδὲν αἰσχρὸν ἦν μεταδοῦναι· τὴν δὲ γυ-
ναῖκ' ἔδωκεν, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν κατέλειπεν ὄνειδος;
τυχών γε τῆς παρ' ὑμῶν δωρειᾶς, εἶθ' ὥσπερ ἂν
δοῦλος δεσπότῃ διδούς, ἀλλ' οὐ τοὐναντίον, εἴπερ
ἐδίδου, δεσπότης οἰκέτῃ, προστιθεὶς προῖκα ὅσην οὐ-
86 δεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. καίτοι τούτῳ μὲν αὐτὸ
τοῦτ' ἀγαπητὸν ἦν, τὸ τῆς δεσποίνης ἀξιωθῆναι· τῷ
πατρὶ δ' οὐδὲ λαμβάνοντι τοσαῦτα χρήματα, ὅσα φασὶ

διδόνθ' οὗτοι, εὔλογον ἦν πρᾶξαι ταῦτα. ἀλλ' ὅμως
ἃ τοῖς εἰκόσι, τοῖς χρόνοις, τοῖς πεπραγμένοις ἐξελέγ-
χεται ψευδῆ, ταῦτα μαρτυρεῖν οὐκ ὤκνησεν οὑτοσὶ
Στέφανος.

Εἶτα λέγει περιιών, ὡς ἐμαρτύρησε μὲν Νικοκλῆς
ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην, ἐμαρτύρησε δὲ Πα-
σικλῆς ἐπιτροπευθῆναι κατὰ τὴν διαθήκην. ἐγὼ δ'
αὐτὰ ταῦτ' οἶμαι τεκμήρι' εἶναι, τοῦ μήτ' ἐκείνους
τἀληθῆ μήτε τούσδε μεμαρτυρηκέναι. ὁ γὰρ ἐπιτρο- 1113
πεῦσαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν, δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας
ἂν εἰδείη, καὶ ὁ ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκας μαρ-
τυρῶν, δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας ἂν εἰδείη. τί οὖν μα-
θόντες ἐμαρτυρεῖθ' ὑμεῖς ἐν προκλήσει διαθήκας, ἀλλ'
οὐκ ἐκείνους εἰᾶτε; εἰ γὰρ αὖ μὴ φήσουσιν εἰδέναι
τὰ γεγραμμέν' ἐν αὐταῖς, πῶς ὑμᾶς οἷόν τ' εἰδέναι
τοὺς μηδαμῇ μηδαμῶς τοῦ πράγματος ἐγγύς; τί ποτ'
οὖν οἱ μὲν ἐκεῖνα, οἱ δὲ ταῦτ' ἐμαρτύρησαν; ὅπερ
εἴρηκα καὶ πρότερον, διείλοντο τἀδικήματα, καὶ ἐπιτρο-
πεῦσαι μὲν κατὰ διαθήκην οὐδὲν δεινὸν ἡγεῖτο μαρτυ-
ρεῖν ὁ μαρτυρῶν, οὐδ' ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκην,
ἀφαιρῶν ἑκάτερος τὸ μαρτυρεῖν τὰ ἐν ταῖς διαθήκαις
ὑπὸ τούτου γεγραμμένα, οὐδὲ καταλιπεῖν τὸν πατέρ'
αὐτῷ ἐπιγεγραμμένον γραμματεῖον διαθήκην, οὐδὲ τὰ
τοιαῦτα· διαθήκας δὲ μαρτυρεῖν, ἐν αἷς χρημάτων
τοσούτων κλοπή, γυναικὸς διαφθορά, γάμοι δεσποίνης,
πράγματ' αἰσχύνην καὶ ὕβριν τοσαύτην ἔχοντα, οὐ-
δεὶς ἤθελεν πλὴν οὗτοι, πρόκλησιν κατασκευάσαντες,
παρ' ὧν δίκαιον τῆς ὅλης τέχνης καὶ κακουργίας δί-
κην λαβεῖν.

Ἵνα τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μόνον ἐξ ὧν
ἐγὼ κατηγορῶ καὶ ἐλέγχω, δῆλος ὑμῖν γένηται τὰ

ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς οὑτοσὶ Στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πεποίηχ' ὁ παρασχόμενος αὐτόν, τὰ πεπραγμέν' ἐκείνῳ βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὅπερ δ' εἶπον ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω κατηγόρους γιγνομένους αὐτοὺς ἑαυτῶν. τὴν γὰρ δίκην, ἐν ᾗ ταῦτ' ἐμαρτυρήθη, παρεγράψατο Φορμίων πρός με μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι,
41 ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. τοῦτο τοίνυν ἐγὼ μὲν οἶδα ψεῦδος ὄν, καὶ ἐλέγξω δ', ὅταν εἰσίω πρὸς τοὺς ταῦτα μεμαρτυρηκότας· τούτῳ δ' οὐχ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν. εἰ τοίνυν ἀληθῆ πιστεῦσαι εἶναι τὴν ἄφεσιν, οὕτω καὶ μάλιστ' ἂν οὗτος φανείη ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς καὶ κατεσκευασμένης διαθήκης μάρτυς γεγονώς. τίς γὰρ οὕτως ἄφρων, ὥστ' ἄφεσιν μὲν ἐναντίον μαρτύρων ποιήσασθαι, τοῦ βεβαίαν αὐτῷ τὴν ἀπαλλαγὴν εἶναι, τὰς δὲ συνθήκας καὶ τὰς διαθήκας καὶ τἄλλ', ὑπὲρ ὧν ἐποιεῖτο τὴν ἄφεσιν,
42 σεσημασμέν' ἐᾶσαι καθ' αὑτοῦ κεῖσθαι; οὐκοῦν ἐναντία μὲν ἡ παραγραφὴ πᾶσι τοῖς μεμαρτυρημένοις, ἐναντία δ', ἣν ἀνέγνων ὑμῖν ἄρτι, μίσθωσις, τῇδε τῇ διαθήκῃ· οὐδὲν δὲ τῶν πεπραγμένων οὔτ' εὔλογον οὔθ' ἁπλοῦν οὔθ' ὁμολογούμενον αὐτὸ ἑαυτῷ φαίνεται. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πάντα πεπλασμένα καὶ κατεσκευασμέν' ἐλέγχεται.

43 Ὡς μὲν τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ μεμαρτυρημένα, οὔτ' αὐτὸν τοῦτον οὔτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου δεῖξαι δυνήσεσθαι νομίζω. ἀκούω δ' αὐτὸν τοιοῦτόν τι παρεσκευάσθαι λέγειν, ὡς προκλήσεώς ἐστιν ὑπεύθυνος, οὐχὶ μαρτυρίας, καὶ δυοῖν αὐτῷ προσήκει δοῦναι λόγον, οὐ πάντων τῶν γεγραμμένων, εἴτε προὐκαλεῖτο με ταῦτα Φορμίων ἢ μή, καὶ εἰ μὴ ἐδεχόμην ἐγώ· ταῦτα μὲν γὰρ ἁπλῶς αὐτὸς μεμαρτυρηκέναι φήσει,

τὰ δ' ἄλλ' ἐκεῖνον προκαλεῖσθαι, εἰ δ' ἐστὶν ἢ μὴ
44 ταῦτα, οὐδὲν προσήκειν αὐτῷ σκοπεῖν. πρὸς δὴ τὸν λόγον τοῦτον καὶ τὴν ἀναίδειαν βέλτιόν ἐστι μικρὰ προειπεῖν ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητ' ἐξαπατηθέντες. πρῶτον 1115
μέν, ὅταν ἐγχειρῇ λέγειν τοῦθ', ὡς ἄρ' οὐ πάντων ὑπεύθυνός ἐστιν, ἐνθυμεῖσθ' ὅτι διὰ ταῦθ' ὁ νόμος μαρτυρεῖν ἐν γραμματείῳ κελεύει, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν ἐξῇ μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις μηδέν. τότ' οὖν αὐτὸν ἔδει ταῦτ' ἀπαλείφειν κελεύειν, ἃ νῦν οὔ φήσει μεμαρτυρηκέναι, οὐ νῦν ἐνόντων ἀναισχυντεῖν.
45 ἔπειτα καὶ τόδε σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ' ἂν ἐναντίον ὑμῶν ἐμὲ προσγράψαι τι λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐ δήπου. οὔκουν οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἐᾶν προσήκει. τίς γὰρ ἁλώσεταί ποτε ψευδομαρτυριῶν, εἰ μαρτυρήσει θ' ἃ βούλεται, καὶ λόγον ὧν βούλεται δώσει; ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' οὔθ' ὁ νόμος διεῖλεν οὔθ' ὑμῖν ἀκούειν προσήκει· ἀλλ' ἐκεῖν' ἁπλοῦν καὶ δίκαιον. τί γέγραπται; τί μεμαρτύρηκας; ταῦθ' ὡς ἀληθῆ δείκνυε. καὶ γὰρ ἀντιγέγραψαι ταῦτ' 'ἀληθῆ μεμαρτύρηκα, μαρτυρήσας τἀν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα,' οὐ τὸ καὶ
46 τὸ τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λαβὲ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτήν μοι. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

Ἀπολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς Στεφάνῳ Μενεκλέους Ἀχαρνεῖ ψευδομαρτυριῶν, τίμημα τάλαντον.

Τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.

Τἀληθῆ ἐμαρτύρησα μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.

Ταῦθ' οὗτος αὐτὸς ἀντεγράψαθ', ἃ χρὴ μνημο- 1116
νεύειν ὑμᾶς, καὶ μὴ τοὺς ἐπ' ἐξαπάτῃ νῦν λόγους [ὑπὸ

τούτου] ῥηθησομένους, πιστοτέρους ποιεῖσθαι τῶν
νόμων καὶ τῶν ὑπὸ τούτου γραφέντων εἰς τὴν ἀντι-
γραφήν.

47 *Πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοὺς καὶ περὶ ὧν ἔλαχον
τὴν ἐξ ἀρχῆς δίκην, ἐρεῖν καὶ κατηγορήσειν, ὡς συκο-
φαντήματ' ἦν. ἐγὼ δ' ὃν μὲν τρόπον ἐσκευωρήσατο
τὴν μίσθωσιν, ὅπως τὴν ἀφορμὴν τῆς τραπέζης κατά-
σχοι, εἶπον καὶ διεξῆλθον ὑμῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων
οὐκ ἂν οἷός τ' εἴην λέγειν ἅμα καὶ τούτους ἐλέγχειν
περὶ τῆς μαρτυρίας· οὐ γὰρ ἱκανόν μοι τὸ ὕδωρ ἐστίν.
48 ὅτι δ' οὐδ' ὑμεῖς ἐθέλοιτ' ἂν εἰκότως ἀκούειν περὶ
τούτων αὐτῶν, ἐκεῖθεν εἴσεσθ', ἂν λογίσησθε πρὸς
ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι οὔτε νῦν ἐστιν χαλεπὸν περὶ ὧν μὴ
κατηγόρηται λέγειν, οὔτε ψευδεῖς ἀναγνόντα μαρτυρίας
ἀποφεύγειν. ἀλλ' οὐδέτερόν γε δίκαιον τούτων οὐδ'
ἂν εἷς φήσειεν εἶναι, ἀλλ' ὃ ἐγὼ προκαλοῦμαι νῦν.
49 σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες. ἐγὼ γὰρ ἀξιῶ, οὓς μὲν ἀφεί-
λοντό μ' ἐλέγχους περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὓς προσῆ-
κον ἦν ῥηθῆναι, μὴ ζητεῖν αὐτοὺς νῦν, αἷς δ' ἀφεί-
λοντο μαρτυρίαις, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς, δεικνύναι. εἰ δ'
ὅταν μὲν τὴν δίκην εἰσίω, τὰς μαρτυρίας μ' ἐλέγχειν
ἀξιώσουσιν, ὅταν δὲ ταύταις ἐπεξίω, περὶ τῶν ἐξ
ἀρχῆς ἐγκλημάτων λέγειν με κελεύσουσιν, οὔτε δίκαι'
50 οὔτε ὑμῖν συμφέροντ' ἐροῦσιν. δικάσειν γὰρ ὀμωμό-
καθ' ὑμεῖς οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ' ὑπὲρ
αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ᾖ. ταύτην δ' ἀνάγκη τῇ τοῦ
διώκοντος λήξει δηλοῦσθαι, ἣν ἐγὼ τούτῳ ψευδομαρ-
τυριῶν εἴληχα. μὴ δὴ τοῦτ' ἀφεὶς περὶ ὧν οὐκ ἀγω-
νίζεται λεγέτω· μηδ' ὑμεῖς ἐᾶτ', ἂν ἄρ' οὗτος ἀναι- 1117
σχυντῇ.

51 *Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲν οὐδαμῇ δίκαιον ἔχοντα*

λέγειν ἥξειν κἀπὶ τοῦτο, ὡς ἄτοπον ποιῶ, παραγραφὴν
ἡττημένος, τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας διώκων, καὶ
τοὺς δικαστὰς τοὺς τότε φήσειν διὰ τοὺς ἀφεῖναι με-
μαρτυρηκότας, ἀποψηφίσασθαι μᾶλλον ἢ διὰ τοὺς δια-
θήκην μαρτυρήσαντας. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
νομίζω πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι οὐχ ἧττον τὰ πεπρα-
γμέν' εἰώθατε σκοπεῖν ἢ τὰς ὑπὲρ τούτων παραγραφάς·
περὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὰ ψευδῆ καταμαρτυ-
ρήσαντες οὗτοί μου, ἀσθενεῖς τοὺς περὶ τῆς παραγρα-
52 φῆς ἐποίησαν λόγους. χωρὶς δὲ τούτων ἄτοπον, πάντων
τὰ ψευδῆ μαρτυρησάντων, τίς μάλιστ' ἔβλαψ' ἀποφαί-
νειν, ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἕκαστος ἀληθῆ μεμαρτύρηκε
δεικνύναι. οὐ γάρ, ἂν ἕτερον δείξῃ δεινότερ' εἰργα-
σμένον, ἀποφεύγειν αὐτῷ προσήκει, ἀλλ' ἂν αὐτὸς ὡς
ἀληθῆ μεμαρτύρηκ' ἀποφήνῃ.

53 *Ἐφ' ᾧ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μάλιστ' ἀπολω-
λέναι δίκαιός ἐστιν οὑτοσὶ Στέφανος, τοῦτ' ἀκούσατέ
μου. δεινὸν μὲν γάρ ἐστιν εἰ καὶ καθ' ὅτου τις οὖν
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖ, πολλῷ δὲ δεινότερον καὶ πλείονος
ὀργῆς ἄξιον, εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν· οὐ γὰρ τοὺς
γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνους,
ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖ' ἀναιρεῖ. τοῦτο τοίνυν
54 ἐπιδειχθήσεται πεποιηκὼς οὗτος. ἔστι γὰρ ἡ τούτου
μήτηρ καὶ ὁ τῆς ἐμῆς γυναικὸς πατὴρ ἀδελφοί, ὥστε
τὴν μὲν γυναῖκα τὴν ἐμὴν ἀνεψιὰν εἶναι τούτῳ, τοὺς
δὲ παῖδας τοὺς ἐκείνης καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀνεψιαδοῦς. ἆρ' 1118
οὖν δοκεῖ ποτ' ἂν ὑμῖν οὗτος, εἴ τι δι' ἔνδειαν εἶδε
ποιούσας ὧν οὐ χρὴ τὰς αὑτοῦ συγγενεῖς, ὅπερ ἤδη
πολλοὶ πεποιήκασι, παρ' ἑαυτοῦ προῖκ' ἐπιδοὺς ἐκδοῦ-
ναι, ὃς ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἃ προσήκει κομίσασθαι ταύτας
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησε, καὶ περὶ πλείονος ἐποιή-

6*

σατο τὸν Φορμίωνος πλοῦτον ἢ τὰ τῆς συγγενείας
55 ἀναγκαῖα; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν
μαρτυρίαν τὴν Δεινίου κἀναγίγνωσκε, καὶ κάλει Δεινίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δεινίας Θεομνήστου Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ τὴν θυγατέρα <τὴν> αὑτοῦ ἐκδοῦναι Ἀπολλοδώρῳ κατὰ τοὺς νόμους γυναῖκα ἔχειν, καὶ μηδεπώποτε παραγενέσθαι μηδὲ αἰσθέσθαι, ὅτι Ἀπολλόδωρος ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων Φορμίωνα.

56 Ὅμοιός γ' ὁ Δεινίας ὦ ἄνδρες δικασταὶ τούτῳ, ὃς
ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν θυγατριδῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ
κηδεστοῦ διὰ τὴν συγγένειαν οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν
ἐθέλει κατὰ τούτου. ἀλλ' οὐχ οὑτοσὶ Στέφανος, οὐκ
ὤκνησε καθ' ἡμῶν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐδ', εἰ μηδένα
τῶν ἄλλων, τὴν αὑτοῦ μητέρα ᾐσχύνθη τοῖς ἀπ'
ἐκείνης οἰκείοις τῆς ἐσχάτης ἐνδείας αἴτιος γενόμενος.
57 Ὃ τοίνυν ἔπαθον δεινότατον καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστ'
ἐξεπλάγην ὅτ' ἠγωνιζόμην ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦθ'
ὑμῖν εἰπεῖν βούλομαι· τήν τε γὰρ τούτου πονηρίαν
ἔτι μᾶλλον ὑμεῖς ὄψεσθε, καὶ ἐγὼ τῶν γεγενημένων
ἀποδυράμενος τὰ πλεῖστα πρὸς ὑμᾶς ὡσπερεὶ ῥᾴων
ἔσομαι. τὴν γὰρ μαρτυρίαν, ἣν ᾤμην εἶναι καὶ δι' ἧς 11
ἦν ὁ πλεῖστος ἔλεγχός μοι, ταύτην οὐχ εὗρον ἐνοῦσαν
58 ἐν τῷ ἐχίνῳ. τότε μὲν δὴ τῷ κακῷ πληγεὶς οὐδὲν
ἄλλ' εἶχον [ποιῆσαι] πλὴν ὑπολαμβάνειν, τὴν ἀρχὴν
ἠδικηκέναι με καὶ τὸν ἐχῖνον κεκινηκέναι. νῦν δ' ἀφ'
ὧν ὕστερον πέπυσμαι, πρὸς αὐτῷ τῷ διαιτητῇ Στέφανον
τουτονὶ ταύτην ὑφῃρημένον εὑρίσκω, πρὸς μαρτυρίαν
τιν', ἵν' ἐξορκώσαιμ', ἀναστάντος ἐμοῦ. καὶ
ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν ὑμῖν μαρτυρήσουσι

τῶν τούτοις παρόντων οἱ ἰδόντες. οὐ γὰρ ἐξομνύναι
59 θελήσειν αὐτοὺς οἴομαι. ἐὰν δ' ἄρα τοῦτο ποιήσωσ'
ὑπ' ἀναιδείας, πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνώσεται, ἐξ ἧς
τούτους τ' ἐπιορκοῦντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λήψεσθε, καὶ
τοῦτον ὁμοίως ὑφῃρημένον τὴν μαρτυρίαν εἴσεσθε.
καίτοι ὅστις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κακῶν ἀλλοτρίων
κλέπτης ὑπέμειν' ὀνομασθῆναι, τί ἂν ἡγεῖσθε [ποιῆσαι
60 τοῦτον] ὑπὲρ αὑτοῦ; λέγε τὴν μαρτυρίαν, εἶτα τὴν πρόκλησιν
ταύτην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι φίλοι εἶναι καὶ ἐπιτήδειοι Φορμίωνι, καὶ παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε ἦν ἀπόφασις τῆς διαίτης Ἀπολλοδώρῳ πρὸς Φορμίωνα, καὶ εἰδέναι τὴν μαρτυρίαν ὑφῃρημένον Στέφανον, ἣν αἰτιᾶται αὐτὸν Ἀπολλόδωρος ὑφελέσθαι.

Ἢ μαρτυρεῖτ', ἢ ἐξομόσασθε.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ.

61 Οὐκ ἄδηλον ἦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοῦτ' ἔμελλον
ποιήσειν, προθύμως ἐξομεῖσθαι. ἵνα τοίνυν παραχρῆμ'
ἐξελεγχθῶσ' ἐπιωρκηκότες, λαβέ μοι ταύτην τὴν
μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν. ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. 1120

Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν ἀκόλουθον εἰς βάσανον περὶ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ γραμματείου, καὶ γράμματα ἦν ἕτοιμος γράφειν Ἀπολλόδωρος, καθ' ὅ τι ἔσται ἡ βάσανος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου, οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι Στέφανον, ἀλλ' ἀποκρίνασθαι Ἀπολλοδώρῳ δικάζεσθαι, εἰ βούλοιτο, εἴ τί φησιν ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ.

62 Τίς ἂν οὖν ὑπὲρ τοιαύτης αἰτίας ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, εἴπερ ἐπίστευεν αὑτῷ, οὐκ ἐδέξατο τὴν βάσανον;
οὐκοῦν τῷ φεύγειν τὴν βάσανον, ὑφῃρημένος ἐξελέγ-
χεται. ἆρ' οὖν ἂν ὑμῖν αἰσχυνθῆναι δοκεῖ τὴν τοῦ
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν δόξαν, ὁ τὴν τοῦ κλέπτης φανῆ-
ναι μὴ φυγών; ἢ δεηθέντος ὀκνῆσαι τὰ ψευδῆ μαρτυ-
ρεῖν, ὃς ἃ μηδεὶς ἐκέλευ' ἐθελοντὴς πονηρὸς ἦν;
63 Δικαίως τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτων ἁπάν-
των δοὺς ἂν δίκην, πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως διὰ τἄλλα
κολασθείη παρ' ὑμῖν. σκοπεῖτε δὲ, τὸν βίον ὃν βεβί-
ωκεν ἐξετάζοντες. οὗτος γὰρ, ἡνίκα μὲν συνέβαινεν
εὐτυχεῖν Ἀριστολόχῳ τῷ τραπεζίτῃ, ἴσα βαίνων ἐβάδιζ'
ὑποπεπτωκὼς ἐκείνῳ, καὶ ταῦτ' ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐν-
64 θάδ' ὄντων ὑμῶν. ἐπειδὴ δ' ἀπώλετ' ἐκεῖνος καὶ τῶν
ὄντων ἐξέστη, οὐχ ἥκισθ' ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τοιού-
των διαφορηθείς, τῷ μὲν υἱεῖ τῷ τούτου πολλῶν
πραγμάτων ὄντων οὐ παρέστη πώποτε, οὐδ' ἐβοήθησ'.
ἀλλ' Ἀπόληξις καὶ Σόλων καὶ πάντες ἄνθρωποι μᾶλ-
λον βοηθοῦσι· Φορμίωνα δὲ [πάλιν] ἑώρακεν καὶ τούτῳ
γέγον' οἰκεῖος, ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τοῦτον ἐκλεξά-
μενος, καὶ ὑπὲρ τούτου πρεσβευτὴς μὲν ᾤχετ' εἰς 11
Βυζάντιον πλέων, ἡνίκ' ἐκεῖνοι τὰ πλοῖα τὰ τούτου
κατέσχον, τὴν δὲ δίκην ἔλεγεν τὴν πρὸς Καλχηδονίους,
τὰ ψευδῆ δ' ἐμοῦ φανερῶς οὕτω καταμεμαρτύρηκεν.
65 εἶθ' ὃς εὐτυχούντων ἐστὶ κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι, τῶν
αὐτῶν τούτων προδότης, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πολιτῶν
πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντων μηδενὶ μηδ' ἐξ
ἴσου χρῆται, τοῖς δὲ τοιούτοις ἐθελοντὴς ὑποπίπτει,
καὶ μήτ' εἴ τινα τῶν οἰκείων ἀδικήσει, μήτ' εἰ παρὰ
τοῖς ἄλλοις φαύλην δόξαν ἕξει ταῦτα ποιῶν, μήτ'
ἄλλο μηδὲν σκοπεῖ, πλὴν ὅπως πλέον ἕξει, τοῦτον οὐ

μισεῖν ὡς κοινὸν ἐχθρὸν τῆς φύσεως ὅλης τῆς ἀνθρω-
66 πίνης προσήκει; ἔγωγ' ἂν φαίην. ταῦτα μέντοι τὰ
τοσαύτην ἔχοντ' αἰσχύνην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ
τῷ τὴν πόλιν φεύγειν καὶ τὰ ὄντ' ἀποκρύπτεσθαι
προῄρηται πράττειν, ἵν' ἐργασίας ἀφανεῖς διὰ τῆς
τραπέζης ποιῆται, καὶ μήτε χορηγῇ μήτε τριηραρχῇ
μήτ' ἄλλο μηδὲν ὧν προσήκει ποιῇ. καὶ κατείργασται
τοῦτο. τεκμήριον δέ· ἔχων γὰρ οὐσίαν τοσαύτην ὥσθ'
ἑκατὸν μνᾶς ἐπιδοῦναι τῇ θυγατρί, οὐδ' ἡντινοῦν
ἑώραται λῃτουργίαν ὑφ' ὑμῶν λῃτουργῶν, οὐδὲ τὴν
ἐλαχίστην. καίτοι πόσῳ κάλλιον φιλοτιμούμενον ἐξε-
τάζεσθαι καὶ προθυμούμενον εἰς ἃ δεῖ τῇ πόλει, ἢ
κολακεύοντα καὶ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα; ἀλλ' ἐπὶ τῷ
67 κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσειεν. καὶ μὴν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἄξιον ὀργίλως ἔχειν τοῖς μετ' εὐπο-
ρίας πονηροῖς ἢ τοῖς μετ' ἐνδείας. τοῖς μὲν γὰρ ἡ τῆς 1122
χρείας ἀνάγκη φέρει τινὰ συγγνώμην παρὰ τοῖς ἀνθρω-
πίνως λογιζομένοις· οἱ δ' ἐκ περιουσίας ὥσπερ οὗτος
πονηροί, οὐδεμίαν πρόφασιν δικαίαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν,
ἀλλ' αἰσχροκερδείᾳ καὶ πλεονεξίᾳ καὶ ὕβρει καὶ τῷ
τὰς αὑτῶν συστάσεις κυριωτέρας τῶν νόμων ἀξιοῦν
εἶναι ταῦτα φανήσονται πράττοντες. ὑμῖν δ' οὐδὲν
τούτων συμφέρει, ἀλλὰ τὸν ἀσθενῆ παρὰ τοῦ πλου-
σίου δίκην, ἂν ἀδικῆται, δύνασθαι λαβεῖν. ἔσται δὲ
τοῦτ', ἐὰν κολάζητε τοὺς φανερῶς οὕτως ἐξ εὐπορίας
πονηρούς.
68 Οὐ τοίνυν οὐδ' ἃ πέπλασται καὶ βαδίζει παρὰ
τοὺς τοίχους οὗτος ἐσκυθρωπακώς, σωφροσύνης ἄν τις
ἡγήσαιτ' εἰκότως εἶναι σημεῖα, ἀλλὰ μισανθρωπίας.
ἐγὼ γὰρ, ὅστις αὑτῷ μηδενὸς συμβεβηκότος δεινοῦ,
μηδὲ τῶν ἀναγκαίων σπανίζων, ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει

διάγει τὸν βίον, τοῦτον ἡγοῦμαι συνεωρακέναι καὶ λε-
λογίσθαι παρ' αὑτῷ, ὅτι τοῖς μὲν ἁπλῶς, ὡς πεφύκασι,
βαδίζουσι καὶ φαιδροῖς, καὶ προσέλθοι τις ἂν καὶ δε-
ηθείη καὶ ἐπαγγείλειεν οὐδὲν ὀκνῶν, τοῖς δὲ πεπλα-
σμένοις καὶ σκυθρωποῖς ὀκνήσειεν τις ἂν προσελθεῖν
69 πρῶτον. οὐδὲν οὖν ἄλλ' ἢ πρόβλημα τοῦ τρόπου τὸ
σχῆμα τοῦτ' ἔστι, καὶ τὸ τῆς διανοίας ἄγριον καὶ πι-
κρὸν ἐνταῦθα δηλοῖ. σημεῖον δέ· τοσούτων γὰρ ὄντων
τὸ πλῆθος Ἀθηναίων, πράττων πολὺ βέλτιον ἢ σὲ
προσῆκον ἦν, τῷ πώποτ' εἰσήνεγκας, ἢ τίνι συμβέβλη-
σαί πω, ἢ τίν' εὖ πεποίηκας; οὐδέν' ἂν εἰπεῖν ἔχοις·
70 ἀλλὰ τοκίζων καὶ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς καὶ χρείας
εὐτυχήματα σαυτοῦ νομίζων, ἐξέβαλες μὲν τὸν σαυτοῦ
θεῖον Νικίαν ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας, ἀφῄρησαι δὲ τὴν 1123
σαυτοῦ πενθερὰν ταῦτ' ἀφ' ὧν ἔζη, ἀοίκητον δὲ τὸν
Ἀρχεδήμου παῖδα τὸ σαυτοῦ μέρος πεποίηκας. οὐδεὶς
δὲ πώποθ' οὕτω πικρῶς οὐδ' ὑπερήμερον εἰσέπραξεν
ὡς σὺ τοὺς ὀφείλοντας τοὺς τόκους. εἶθ' ὃν ὁρᾶτ'
ἐπὶ πάντων οὕτως ἄγριον καὶ μιαρόν, τοῦτον ὑμεῖς
ἠδικηκότ' ἐπ' αὐτοφώρῳ λαβόντες οὐ τιμωρήσεσθε;
δείν' ἄρ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποιήσετε κοὐχὶ δίκαια.

71 Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ Φορμίωνι τῷ
παρασχομένῳ τουτονὶ νεμεσῆσαι τοῖς πεπραγμένοις, τὴν
ἀναίδειαν τοῦ τρόπου καὶ τὴν ἀχαριστίαν ἰδόντας. οἶ-
μαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι τοῦτον, ἡνίκ' ὤνιος
ἦν, εἰ συνέβη μάγειρον ἢ τινος ἄλλης τέχνης δημιουρ-
γὸν πρίασθαι, τὴν τοῦ δεσπότου τέχνην ἂν μαθὼν
72 πόρρω τῶν νῦν παρόντων ἦν ἀγαθῶν. ἐπειδὴ δ' ὁ
πατὴρ ὁ ἡμέτερος τραπεζίτης ὢν ἐκτήσατ' αὐτὸν καὶ
γράμματ' ἐπαίδευσεν καὶ τὴν τέχνην ἐδίδαξε καὶ χρη-
μάτων ἐποίησε κύριον πολλῶν, εὐδαίμων γέγονεν, τὴν

τύχην, ᾗ πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετ', ἀρχὴν λαβὼν πάσης τῆς
νῦν παρούσης εὐδαιμονίας. οὐκοῦν δεινὸν ὦ γῆ καὶ
θεοὶ καὶ πέρα δεινοῦ, τοὺς Ἕλληνα μὲν ἀντὶ βαρβάρου
ποιήσαντας, γνώριμον δ' ἀντ' ἀνδραπόδου, τοσούτων
δ' ἀγαθῶν ἡγεμόνας, τούτους περιορᾶν ἐν ταῖς ἐσχά-
ταις ἀπορίαις ὄντας ἔχοντα καὶ πλουτοῦντα, καὶ εἰς
τοῦθ' ἥκειν ἀναιδείας, ὥσθ', ἧς παρ' ἡμῶν τύχης με-
τέσχε, ταύτης ἡμῖν μὴ τολμᾶν μεταδοῦναι. ἀλλ' αὐτὸς
μὲν οὐκ ὤκνησε τὴν δέσποιναν γῆμαι, καὶ ἣ τὰ κατα-
χύσματ' αὐτοῦ κατέχεεν τόθ' ἡνίκ' ἐωνήθη, ταύτῃ 1124
συνοικεῖ, οὐδὲ προῖκα πέντε τάλανθ' αὑτῷ γράψαι,
χωρὶς ὧν οὔσης τῆς μητρὸς κυρίας οὗτος ἐγκρατὴς
γέγονεν πολλῶν χρημάτων (τί γὰρ αὐτὸν οἴεσθ' εἰς
τὰς διαθήκας ἐγγράψαι 'καὶ τἄλλα, ὅσα ἐστὶν, Ἀρχίππῃ
δίδωμι;') τὰς δ' ἡμετέρας θυγατέρας μελλούσας δι'
ἔνδειαν ἀνεκδότους ἔνδον γηράσκειν περιορᾷ. καὶ εἰ
μὲν πένης οὗτος ἦν, ἡμεῖς δ' εὐποροῦντες ἐτυγχάνο-
μεν, καὶ συνέβη τι παθεῖν, οἷα πόλλ', ἐμοί, οἱ παῖδες
ἂν οἱ τούτου τῶν ἐμῶν θυγατέρων ἐπεδικάζοντο, οἱ
τοῦ δούλου τῶν τοῦ δεσπότου· θεῖοι γάρ εἰσιν αὐταῖς
διὰ τὸ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν τοῦτον λαβεῖν· ἐπειδὴ δ'
ἀπόρως ἡμεῖς ἔχομεν, τηνικαῦτα δ' οὐ συνεκδώσει ταύ-
τας, ἀλλὰ λέγει καὶ λογίζεται τὸ πλῆθος ὧν ἐγὼ χρη-
μάτων ἔχω. καὶ γὰρ τοῦτ' ἀτοπώτατον πάντων. ὧν
μὲν ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς χρημάτων, οὐδέπω καὶ τήμερον
ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον, ἀλλὰ μηδ' εἰσαγωγίμους
εἶναι τὰς δίκας παραγράφεται· ἃ δὲ τῶν πατρῴων
ἐνειμάμην ἐγώ, ταῦτα λογίζεται. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους
ἄν τις ἴδοι τοὺς οἰκέτας ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐξεταζομέ-
νους· οὗτος δ' αὐτὸ τοὐναντίον τὸν δεσπότην ὁ δοῦ-
λος ἐξετάζει, ὡς δῆτα πονηρὸν καὶ ἄσωτον ἐκ τούτων

77 ἐπιδείξων. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς μὲν ὄψεως
τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέγα, οὐ
τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἐμαυτὸν κρίνω· ἐφ' οἷς γὰρ
οὐδὲν ὠφελούμενος λυπῶ τινας, ἔλαττον ἔχω πολλα-
χοῦ· τῷ μέντοι μέτριος κατὰ πάσας τὰς εἰς ἐμαυτὸν
δαπάνας εἶναι, πολὺ τούτου καὶ τοιούτων ἑτέρων εὐ- 1125
78 τακτότερον ζῶν ἂν φανείην. τὰ δ' εἰς τὴν πόλιν καὶ
ὅσ' εἰς ὑμᾶς, ὡς δύναμαι λαμπρόταθ', ὡς ὑμεῖς σύν-
ιστε, ποιῶ· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ' ὅτι τοῖς μὲν γένει
πολίταις ὑμῖν ἱκανόν [ἐστι] λῃτουργεῖν ὡς οἱ νόμοι
προστάττουσι, τοὺς δὲ ποιητοὺς ἡμᾶς, ὡς ἀποδιδόντας
χάριν, οὕτω προσήκει φαίνεσθαι λῃτουργοῦντας. μὴ
οὖν μοι ταῦτ' ὀνείδιζε, ἐφ' οἷς ἐπαίνου τύχοιμ' ἂν δι-
79 καίως. ἀλλὰ τίν' ὦ Φορμίων τῶν πολιτῶν ἑταιρεῖν,
ὥσπερ σὺ, μεμίσθωμαι; δεῖξον. τίνα τῆς πόλεως, ἧς
αὐτὸς ἠξιώθην, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ παρρησίας ἀπεστέρηκα,
ὥσπερ σὺ τοῦτον ὃν κατῄσχυνας; τίνος γυναῖκα διέ-
φθαρκα, ὥσπερ σὺ πρὸς πολλαῖς ἄλλαις ταύτην, ᾗ τὸ
μνῆμ' ᾠκοδόμησ' ὁ θεοῖς ἐχθρὸς οὗτος πλησίον τοῦ
τῆς δεσποίνης, ἀνηλωκὼς πλέον ἢ τάλαντα δύο; καὶ
οὐκ ᾐσθάνετο, ὅτι οὐχὶ τοῦ τάφου μνημεῖον ἔσται τὸ
οἰκοδόμημα τοιοῦτον ὄν, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας ἧς τὸν
80 ἄνδρ' ἠδίκηκεν ἐκείνη διὰ τοῦτον. εἶτα τοιαῦτα ποιῶν
καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας ἐξενηνοχὼς τῆς ὕβρεως τῆς
σεαυτοῦ σύ, τὸν ἄλλου του βίον ἐξετάζειν τολμᾷς; μεθ'
ἡμέραν εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτ' ἐφ' οἷς θάνατος
[ἡ] ζημία, ταῦτα ποιεῖς. πονηρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πονηρὸς οὗτος ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἀνακείου κἄδικος. ση-
μεῖον δέ· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, πένης ἂν ἦν τὰ τοῦ δε-
σπότου διοικήσας. νῦν δὲ τοσούτων χρημάτων τὸ πλῆ-
θος κύριος καταστάς, ὥστε τοσαῦτα λαθεῖν ἀπ' αὐτῶν

κλέψας ὅσα νῦν κέκτηται, οὐκ ὀφείλειν ταῦτ', ἀλλὰ
81 πατρῷ' ἔχειν ἡγεῖται. καίτοι πρὸς θεῶν, εἰ κλέπτην σ'
ἀπῆγον ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ [εἰληφώς], τὴν οὐσίαν ἣν 1126
ἔχεις, εἴ πως οἷόν τ' ἦν, ἐπιθείς σοι, εἶτά σ' ἠξίουν,
εἰ μὴ φῂς ὑφῃρημένος ταῦτ' ἔχειν, ἀναγαγεῖν ὅθεν εἴλη-
φας, εἰς τίν' ἂν αὔτ' ἀνήγαγες; οὔτε γάρ σοι πατὴρ
παρέδωκεν, οὔθ' εὗρες, οὔτε λαβών ποθεν ἄλλοθεν
ἦλθες ὡς ἡμᾶς· βάρβαρος γὰρ ἐωνήθης. εἶθ' ᾧ δημο-
σίᾳ προσῆκ' ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις τεθνάναι, σὺ, τὸ
σῶμα σεσωκὼς καὶ πόλιν ἐκ τῶν ἡμετέρων σαυτῷ κτη-
σάμενος, καὶ παῖδας ἀδελφοὺς τοῖς σεαυτοῦ δεσπόταις
ἀξιωθεὶς ποιήσασθαι, παρεγράψω μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι
τὴν δίκην τῶν ἐγκαλουμένων χρημάτων ὑφ' ἡμῶν;
82 εἶτα κακῶς ἡμᾶς ἔλεγες, καὶ τὸν ἡμέτερον πατέρ' ἐξή-
ταζες ὅστις ἦν; ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
χαλεπῶς ἤνεγκεν; ἐγὼ γάρ, εἰ πάντων τῶν ἄλλων
ὑμῶν ἔλαττον προσήκει μοι φρονεῖν, τούτου γε μεῖζον
οἶμαι, καὶ τούτῳ γ' εἰ μηδενὸς τῶν ἄλλων ἔλαττον,
ἐμοῦ γ' ἔλαττον· ὄντων γὰρ ἡμῶν τοιούτων, ὁποίους
τινὰς ἂν [καὶ] σὺ κατασκευάσῃς τῷ λόγῳ, σὺ δοῦ-
λος ἦσθα.

83 Τάχα τοίνυν ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις αὐτῶν εἴποι,
ὡς ἀδελφὸς ὢν ἐμὸς Πασικλῆς οὐδὲν ἐγκαλεῖ τῶν αὐ-
τῶν τούτῳ πραγμάτων. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
καὶ περὶ Πασικλέους, παραιτησάμενος καὶ δεηθεὶς ὑμῶν
συγγνώμην ἔχειν, εἰ προεληλυθὼς εἰς τοῦθ' ὥσθ' ὑπὸ
τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑβρισθεὶς οὐ δύναμαι κατασχεῖν,
ἃ τέως οὐδὲ τῶν ἄλλων λεγόντων ἀκούειν ἐδόκουν,
84 ἐρῶ καὶ οὐ σιωπήσομαι. ἐγὼ γὰρ ὁμομήτριον μὲν
ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ Πασικλέα νομίζω, ὁμοπάτριον δ' οὐκ
οἶδα, δέδοικα μέντοι μὴ τῶν Φορμίωνος ἁμαρτημάτων 1127

εἰς ἡμᾶς ἀρχὴ Πασικλῆς ᾖ. ὅταν γὰρ τῷ δούλῳ συν-
δικῇ τὸν ἀδελφὸν ἀτιμῶν, καὶ παραπεπτωκὼς θαυμάζῃ
τούτους ὑφ' ὧν αὐτῷ θαυμάζεσθαι προσῆκε, τίν' ἔχει
δικαίαν ταῦθ' ὑποψίαν; ἄνελ' οὖν ἐκ μέσου μοι Πασι-
κλέα, καὶ σὸς μὲν υἱὸς ἀντὶ δεσπότου καλείσθω, ἐμὸς
δ' ἀντίδικος (βούλεται γὰρ) ἀντ' ἀδελφοῦ.

85 Ἐγὼ δὲ τούτῳ μὲν χαίρειν λέγω, οὓς δ' ὁ πατήρ
μοι παρέδωκε βοηθοὺς καὶ φίλους, εἰς τούτους ἥκω,
εἰς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ
καὶ ἱκετεύω, μὴ ὑπερίδητέ με καὶ τὰς θυγατέρας δι'
ἔνδειαν τοῖς ἐμαυτοῦ δούλοις καὶ τοῖς τούτου κόλαξιν
ἐπίχαρτον γενόμενον. οὑμὸς ὑμῖν πατὴρ χιλίας ἔδω-
κεν ἀσπίδας, καὶ πολλὰ χρήσιμον αὑτὸν παρέσχε, καὶ
πέντε [τριήρεις] ἐθελοντὴς ἐπιδοὺς καὶ παρ' ἑαυτοῦ πλη-
ρώσας ἐτριηράρχησε τριηραρχίας. καὶ ταῦτ', οὐκ ὀφεί-
λειν ὑμᾶς νομίζων χάριν ἡμῖν, ὑπομιμνήσκω· ἡμεῖς
γὰρ ὀφείλομεν ὑμῖν· ἀλλ' ἵνα μὴ λάθω τι παθὼν τού-
των ἀνάξιον· οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἂν γένοιτο καλόν.

86 Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν περὶ ὧν ὕβρισμαι, οὐχ ἱκα-
νὸν [ὂν] τὸ ὕδωρ ὁρῶ μοι. ὡς οὖν μάλιστ' ἂν ἅπαν-
τας ὑμᾶς ἡγοῦμαι γνῶναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἠδικήμεθ'
ἡμεῖς, φράσω· εἰ σκέψαιτο πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ὑμῶν
τίν' οἴκοι κατέλιπεν οἰκέτην, εἶθ' ὑπὸ τούτου πεπον-
θόθ' ἑαυτὸν θείη ταῦθ' ἅπερ ἡμεῖς ὑπὸ τούτου. μὴ
γὰρ εἰ Σύρος ἢ Μάνης ἢ τίς ἕκαστος ἐκείνων, οὗτος
δὲ Φορμίων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ταὐτό· δοῦλοι μὲν ἐκεῖ-
νοι, δοῦλος δ' οὗτος ἦν, δεσπόται δ' ὑμεῖς, δεσπότης
87 δ' ἦν ἐγώ. ἣν τοίνυν ὑμῶν ἂν ἕκαστος δίκην ἀξιώ-
σειε λαβεῖν, ταύτην νομίζετε κἀμοὶ προσήκειν νῦν·
καὶ τὸν ἀφῃρημένον τῷ μαρτυρῆσαι τὰ ψευδῆ, καὶ 1128
ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρκων, οὓς ὀμωμοκό-

τες δικάζετε, τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποιήσατε
τοῖς ἄλλοις, μνημονεύοντες πάνθ' ὅσ' ἀκηκόαθ' ἡμῶν,
καὶ φυλάττοντες, ἐὰν παράγειν ἐπιχειρῶσιν ὑμᾶς, πρὸς
ἕκαστον ἀπαντῶντες· ἐὰν μὴ φῶσιν ἅπαντα μεμαρτυ-
ρηκέναι, 'τί οὖν ἐν τῷ γραμματείῳ γέγραπται; τί οὖν
οὐ τότ' ἀπηλείφου; τίς ἡ παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀντι-
88 γραφή;' ἐὰν μεμαρτυρηκέναι τὸν μὲν ἐπιτροπευθῆναι
κατὰ διαθήκας, τὸν δ' ἐπιτροπεῦσαι, τὸν δ' ἔχειν,
ποίας; ἐν αἷς τί γέγραπται; ταῦτ' ἐρωτᾶτε· ἃς γὰρ οὗ-
τοι μεμαρτυρήκασιν, οὐδεὶς ἐκείνων προσμεμαρτύρηκεν.
ἐὰν δ' ὀδύρωνται, τὸν πεπονθότ' ἐλεινότερον τῶν δω-
σόντων δίκην ἡγεῖσθε. ταῦτα γὰρ ἂν ποιῆτ', ἐμοί τε
βοηθήσετε, καὶ τούτους τῆς ἄγαν κολακείας ἐπισχήσετε,
καὶ αὐτοὶ τὰ εὔορκ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι.

XLVI.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῶν φθασάντων τιν' ἐπικατασκευάζεται, καὶ ἕτερα προσεισάγεται, ὡς καὶ παράνομοι αἱ διαθῆκαι.

Ὅτι μὲν οὐκ ἀπορήσειν ἔμελλε Στέφανος οὑτοσί, 1129
ὅ τι ἀπολογήσεται περὶ τῆς μαρτυρίας, παράγων τῷ
λόγῳ, ὡς οὐ πάντα μεμαρτύρηκε τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ
γεγραμμένα, καὶ ἐξαπατῶν ὑμᾶς, καὶ αὐτὸς σχεδόν τι
ὑπενόουν ὦ ἄνδρες δικασταί. πανοῦργός τε γάρ ἐστι,
καὶ οἱ γράφοντες καὶ οἱ συμβουλεύοντες ὑπὲρ Φορ-

μίωνος πολλοί· ἅμα τ' εἰκός ἐστι τοὺς ἐγχειροῦντας
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, καὶ τὴν ἀπολογίαν εὐθέως ὑπὲρ
2 αὐτῶν μελετᾶν. ὅτι δ' ἐν τοσούτῳ λόγῳ οὐδαμοῦ μάρ-
τυρας παρέσχεθ' ὑμῖν, ὡς ἢ διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ παρεγένετό που αὐτὸς ταύτην τὴν διαθήκην, ὥστ'
εἰδέναι ταῦθ' ὅτι ἀντίγραφ' ἐστὶν ὧν ὁ πατήρ μου
διέθετο, ἢ ἀνοιχθὲν εἶδε τὸ γραμματεῖον ὃ φασι δια-
θέμενον ἐκεῖνον καταλιπεῖν, ταῦτα συμμέμνησθέ μοι.
3 ἀλλὰ μὴν ὁπότε μεμαρτύρηκεν ἀντίγραφ' εἶναι τῶν
διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γε-
γραμμένα, τὰς δὲ διαθήκας μὴ ἔχει ἐπιδεῖξαι μήθ' ὡς
ὁ πατὴρ διέθεθ' ἡμῶν, μήθ' ὡς αὐτὸς εἶδε παραγενό-
μενος αὐτὰς διατιθεμένου τοῦ πατρός, πῶς οὐ περι-
φανῶς οὗτος ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκώς;
4 Εἰ τοίνυν πρόκλησίν φησιν εἶναι καὶ μὴ μαρτυ-
ρίαν, οὐκ ἀληθῆ λέγει. ἅπαντα γὰρ ὅσα παρέχονται
εἰς τὸ δικαστήριον προκαλούμενοι ἀλλήλους οἱ ἀντίδι- 1130
κοι, διὰ μαρτυρίας παρέχονται. οὐ γὰρ ἂν εἰδείηθ'
ὑμεῖς εἴτ' ἐστὶν ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἅ φασιν ἑκάτεροι,
εἰ μή τις καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχοιτο. ὅταν δὲ πα-
ράσχηται, τούτοις πιστεύοντες ὑποδίκοις οὖσι, ψηφίζεσθε
ἐκ τῶν λεγομένων καὶ μαρτυρουμένων ἃ ἂν ὑμῖν δοκῇ
5 δίκαια εἶναι. βούλομαι τοίνυν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐξ-
ελέγξαι, ὅτι οὐ πρόκλησίς ἐστι, καὶ ὡς ἔδει μαρτυρεῖν
αὐτούς, εἴπερ ἐγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο.
'μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τεισίᾳ, ὅτε
προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον ἀνοίγειν τὸ γραμ-
ματεῖον, ὃ παρεῖχεν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφῶντος κηδεστής·
Ἀπολλόδωρον δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν.' οὕτω μὲν ἂν
μαρτυροῦντες ἐδόκουν ἀληθῆ μαρτυρεῖν· ἀντίγραφα δὲ
τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος μαρτυρεῖν εἶναι τὰ ἐν

τῷ γραμματείῳ ὃ παρείχετο Φορμίων, μήτε παραγενο-
μένους ἐκείνῳ διατιθεμένῳ, μήτ' εἰδότας εἰ διέθετο,
πῶς οὐ περιφανῶς ἀναισχυντία δοκεῖ ὑμῖν εἶναι;
6 Ἀλλὰ μὴν εἰ φησὶ Φορμίωνος λέγοντος πιστεύειν
ταῦτ' ἀληθῆ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι πιστεύειν
τε λέγοντι τούτῳ ταῦτα καὶ κελεύοντι μαρτυρεῖν. οἱ
δέ γε νόμοι οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἃ ἂν εἰδῇ τις
καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν
κελεύουσιν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα, ἵνα μήτ' ἀφε-
λεῖν ἐξῇ μηδὲν μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις.
7 ἀκοὴν δ' οὐκ ἐῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶ-
τος, τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων ἐκμαρτυρίαν γε-
γραμμένην ἐν τῷ γραμματείῳ· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπι-
σκήψεως τήν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι 1131
ἅμα, ἵν' ἐὰν μὲν ἀναδέχηται ὁ ἐκμαρτυρήσας, ἐκεῖνος
ὑπόδικος ᾖ τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέχη-
8 ται, οἱ μαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. Στέφανος τοί-
νυν οὑτοσί, οὔτ' εἰδὼς διαθήκας καταλιπόντα τὸν πα-
τέρα ἡμῶν, οὔτε παραγενόμενος πώποτε διατιθεμένῳ
τῷ πατρὶ ἡμῶν, ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν
ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον. καὶ ταῦθ'
ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος, ἐκμαρτυρίαν δὲ ὑπερορίου καὶ ἀδυνάτου.

9 Ὡς τοίνυν καὶ παρ' ἕτερον νόμον μεμαρτύρηκεν,
ἐπιδεῖξαι ὑμῖν βούλομαι, ἵνα εἰδῆτε ὅτι μεγάλων ἀδι-
κημάτων οὐκ ἔχων καταφυγὴν ὁ Φορμίων, πρόφασιν
λαβὼν λόγῳ τὴν πρόκλησιν, ἔργῳ αὐτὸς αὑτῷ μεμαρ-
τύρηκε προστησάμενος τούτους, δι' ὧν οἱ μὲν δικασταὶ

ἐξηπατήθησαν ὡς ἀληθῆ τούτων μαρτυρούντων, ἐγὼ
δὲ ἀπεστερήθην ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε χρημάτων
καὶ τοῦ δίκην λαβεῖν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι. μαρτυρεῖν
γὰρ οἱ νόμοι οὐκ ἐῶσιν αὐτὸν αὑτῷ οὔτ' ἐπὶ ταῖς
γραφαῖς οὔτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις.
ὁ τοίνυν Φορμίων αὐτὸς αὑτῷ μεμαρτύρηκεν, ὁπότε
φασὶν οὗτοι ἀκούσαντες ἐκείνου ταῦτα μεμαρτυρηκέναι.
10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ἀκριβῶς, αὐτὸν τὸν νόμον μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.

Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει
ὑποδίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ κατ' αὐτὸ
τοῦτο, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ μαρτυρήσας αὑτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον· καὶ ὁ προβαλόμενος κατὰ ταὐτά.

11 Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπὸ τοῦ γραμματείου γνοίη τις, ἐν
ᾧ ἡ μαρτυρία γέγραπται, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτύρηκεν.
λελευκωμένον τε γάρ ἐστι καὶ οἴκοθεν κατεσκευασμένον.
καίτοι τοὺς μὲν τὰ πεπραγμένα μαρτυροῦντας
προσήκει οἴκοθεν τὰς μαρτυρίας κατεσκευασμένας μαρτυρεῖν,
τοὺς δὲ τὰς προκλήσεις μαρτυροῦντας, τοὺς
ἀπὸ ταὐτομάτου προστάντας, ἐν μάλθῃ γεγραμμένην
τὴν μαρτυρίαν, ἵν' εἴ τι προσγράψαι ἢ ἀπαλεῖψαι ἐβουλήθη
ῥᾴδιον ᾖν.
12 Οὐκοῦν κατὰ μὲν ταῦτα πάντα ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ
μεμαρτυρηκὼς καὶ παρὰ τὸν νόμον· βούλομαι δ' ὑμῖν

καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὡς οὔτε διέθετο ὁ πατὴρ
ἡμῶν διαθήκην οὐδεμίαν, οὔθ' οἱ νόμοι ἐῶσιν. εἰ γάρ
τις ἔροιτο ὑμᾶς, καθ' ὁποίους νόμους δεῖ πολιτεύεσθαι
ἡμᾶς, δῆλον ὅτι ἀποκρίναισθ' ἂν κατὰ τοὺς κειμένους.
ἀλλὰ μὴν οἵ γε νόμοι ἀπαγορεύουσι 'μηδὲ
νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ'
13 ἅπασιν Ἀθηναίοις.' οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος οὑτοσὶ τοῖς
αὐτοῖς νόμοις πολιτεύεσθαι ἡμᾶς κελεύει καὶ οὐκ ἄλλους
ἄλλοις. ὁ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Δυσνικήτου
ἄρχοντος, ὁ δὲ Φορμίων Ἀθηναῖος ἐγένετο ἐπὶ Νικοφήμου
ἄρχοντος, δεκάτῳ ἔτει ὕστερον ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν
ἀπέθανεν. πῶς ἂν οὖν μὴ εἰδὼς ὁ πατὴρ αὐτὸν Ἀθηναῖον
ἐσόμενον, ἔδωκεν ἂν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ
προεπηλάκισε μὲν ἂν ἡμᾶς, κατεφρόνησε δ' ἂν τῆς 1133
δωρειᾶς ἧς παρ' ὑμῶν ἔλαβε, παρεῖδε δ' ἂν τοὺς νόμους;
πότερα δὲ κάλλιον ἦν αὐτῷ ζῶντι πρᾶξαι ταῦτα,
εἴπερ ἐβούλετο, ἢ ἀποθανόντα διαθήκας καταλιπεῖν, ἃς
14 οὐ κύριος ἦν; ἀλλὰ μὴν αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσαντες
γνώσεσθε, ὡς οὐ κύριος ἦν διαθέσθαι. λέγε τὸν
νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ὥστε μήτε ἀπειπεῖν μήτ' ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῄει τὴν ἀρχήν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν ἢ γήρως ἢ φαρμάκων ἢ νόσου ἕνεκα, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων του παρανοῶν, ἢ ὑπ' ἀνάγκης ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθείς.

15 Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὃς οὐκ ἐᾷ διαθήκας
διαθέσθαι, ἐὰν παῖδες ὦσι γνήσιοι. οὗτοι δέ
φασι ταῦτα διαθέσθαι τὸν πατέρα, ὡς δὲ παρεγένοντο
οὐκ ἔχουσιν ἐπιδεῖξαι. ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆ-

ναι, ὅτι ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ἀλλ' ἦσαν πεφυκότες γνή-
σιοι, τούτοις ὁ νόμος δίδωσιν, ἐὰν ἄπαιδες ὦσι, δια-
θέσθαι τὰ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο
ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης, ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἐξῆν
αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην, ἄλλως τε καὶ περὶ τῆς γυ-
ναικός, ἧς οὐδὲ κύριος ἐκ τῶν νόμων ἦν, παῖδές τε
16 ἦσαν αὐτῷ. σκέψασθε δὲ καὶ διότι οὐδ' ἂν ἄπαις τις
ᾖ, κύριός ἐστι τὰ αὑτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ εὖ φρονῇ·
νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυναικὶ πειθόμενον ἢ
ὑπὸ γήρως ἢ ὑπὸ μανιῶν ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς κατα-
ληφθέντα ἄκυρον κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι. σκοπεῖτε
δή, εἰ δοκοῦσιν ὑμῖν εὖ φρονοῦντος ἀνδρὸς εἶναι αἱ
17 διαθῆκαι, ἅς φασι διαθέσθαι οὗτοι τὸν πατέρα. μὴ
πρὸς ἄλλο δέ τι παράδειγμα σκέψησθε ἢ πρὸς τὴν μί-
σθωσιν, εἰ δοκεῖ ὑμῖν ἀκόλουθον εἶναι τῷ τὴν τέχνην
μὴ ἐξουσίαν δοῦναι εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμῖν ἐργάζεσθαι,
τούτῳ τὴν γυναῖκα δοῦναι τὴν αὑτοῦ καὶ τῶν παίδων
ἐᾶσαι κοινωνὸν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ μὴ θαυμάζετε, εἰ
τἆλλα σκευωρουμένους αὐτοὺς τὰ ἐν τῇ μισθώσει τοῦτο
παρέλαθεν. ἴσως μὲν γὰρ οὐδὲ προσεῖχον ἄλλῳ οὐ-
δενί, ἢ τῷ τὰ χρήματα ἀποστερῆσαι καὶ τῷ προσοφεί-
λοντα τὸν πατέρα ἐγγράψαι· εἶτα οὐδὲ ἐδόκουν ἐμὲ
οὕτω δεινὸν ἔσεσθαι, ὥστε ταῦτα ἀκριβῶς ἐξετάσαι.

18 *Σκέψασθε τοίνυν καὶ τοὺς νόμους, παρ' ὧν κελεύ-
ουσι τὰς ἐγγύας ποιεῖσθαι, ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ τούτων
ὡς κατεσκευασμένης διαθήκης ψευδὴς μάρτυς γέγονε
Στέφανος οὑτοσί.*

ΝΟΜΟΣ.

*Ἣν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ
ἢ ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύ-
της εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τούτων, ἐὰν
μὲν ἐπίκληρός τις ᾖ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ᾖ, ὅτῳ
ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.*

19 Οὗτος μὲν τοίνυν ὁ νόμος οὓς ἐποίησε κυρίους εἶ-
ναι, ἀκηκόατε· ὅτι δ' οὐδεὶς ἦν τούτων τῇ μητρί, οἱ
ἀντίδικοί μοι αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν. εἰ γὰρ ἦν, παρεί-
χοντ' ἄν. ἢ μάρτυρας μὲν ψευδεῖς οἴεσθ' ἂν παρα-
σχέσθαι καὶ διαθήκας οὐκ οὔσας, ἀδελφὸν δὲ ἢ πάπ-
πον ἢ πατέρα οὐκ ἄν, εἴπερ ἦν δυνατὸν ἕνεκα χρημά-
των; ὁπότε τοίνυν μηδεὶς φαίνεται ζῶν τούτων, τότε
ἀνάγκη ἐπίκληρον τὴν μητέρα ἡμῶν εἶναι. τῆς τοίνυν
ἐπικλήρου σκοπεῖτε τίνας κελεύουσιν οἱ νόμοι κυρίους 1135
20 εἶναι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

*Καὶ ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ ἅμα ἡβήσῃ
ἐπὶ δίετες, κρατεῖν τῶν χρημάτων, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν
τῇ μητρί.*

Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος κελεύει τοὺς παῖδας ἡβήσαν-
τας κυρίους τῆς μητρὸς εἶναι, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ
μητρί. ἐγὼ δὲ φαίνομαι στρατευόμενος καὶ τριηραρ-
21 χῶν ὑμῖν, ὅτε οὗτος συνῴκησε τῇ μητρί. ἀλλὰ μὴν
ὅτι ἐγὼ μὲν ἀπεδήμουν τριηραρχῶν, ἐτετελευτήκει δ'
ὁ πατὴρ πάλαι, ὅτε οὗτος ἔγημε, τὰς δὲ θεραπαίνας
αὐτὸν ἐξῄτουν καὶ ἠξίουν περὶ αὐτοῦ τούτου βασανί-
ζεσθαι αὐτάς, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστι, καὶ ὡς προεκαλού-
μην, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος
Φορμίωνα, ὅτε ἠξίου παραδοῦναι Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα
τὰς θεραπαίνας εἰς βάσανον, εἰ μή φησι Φορμίων καὶ*

πρότερον διεφθαρκέναι τὴν μητέρα τὴν ἐμήν, πρὶν οὗ ἀποφαίνει Φορμίων γῆμαι ἐγγυησάμενος αὐτὴν παρὰ Πασίωνος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἠθέλησε Φορμίων παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας.

22 Τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἁπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μήτε κλῆρον μήτε ἐπίκληρον.

ΝΟΜΟΣ. 1136

Κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶνος. ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.

23 Οὐκοῦν αὐτὸν, εἴπερ ἠβούλετο ὀρθῶς διαπράττεσθαι, λαχεῖν ἔδει τῆς ἐπικλήρου, εἴτε κατὰ δόσιν αὐτῷ προσῆκεν εἴτε κατὰ γένος, εἰ μὲν ὡς ὑπὲρ ἀστῆς, πρὸς τὸν ἄρχοντα, εἰ δ' ὡς ὑπὲρ ξένης, πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ τότε, εἴπερ τι λέγειν εἶχε δίκαιον, πείσαντα ὑμῶν τοὺς λαχόντας μετὰ τῶν νόμων καὶ τῆς ψήφου κύριον εἶναι, καὶ μὴ αὐτὸν αὑτῷ νόμους ἰδίους θέμενον διαπράξασθαι ἃ ἐβούλετο.

24 Σκέψασθε δὴ καὶ τονδὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὴν διαθήκην, ἣν ἂν παίδων ὄντων γνησίων ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ παῖδες πρὶν ἡβῆσαι, κυρίαν εἶναι.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅ τι ἂν γνησίων ὄντων υἱέων ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ δίετες ἡβᾶν, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.

25 **Οὐκοῦν ὁπότε ζῶσιν, ἄκυρος μὲν ἡ διαθήκη ἐστίν, ἥν φασιν οὗτοι τὸν πατέρα καταλιπεῖν, παρὰ πάντας δὲ τοὺς νόμους μεμαρτύρηκε Στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευδῆ, ὡς ἀντίγραφά ἐστι τῆς διαθήκης τῆς Πασίωνος· πῶς γὰρ σὺ οἶσθα, καὶ ποῦ παραγενόμενος διατιθεμένῳ τῷ πατρί; κακοτεχνῶν δὲ φαίνει περὶ τὰς δίκας, τὰ ψευδῆ μὲν αὐτὸς μαρτυρῶν ἑτοίμως, κλέπτων δὲ τὰς ἀληθεῖς μαρτυρίας, ἐξαπατῶν δὲ τοὺς δικαστάς, συνιστάμενος δ' ἐπὶ ταῖς δίκαις. οἱ δὲ νόμοι καὶ περὶ**
26 **τῶν τοιούτων γραφὴν πεποιήκασιν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.**

ΝΟΜΟΣ. 1137

Ἐάν τις συνιστῆται, ἢ συνδεκάζῃ τὴν ἡλιαίαν ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθήνησιν ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδοὺς ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρείαν συνιστῇ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν λαμβάνῃ χρήματα ἐπὶ ταῖς δίκαις ταῖς ἰδίαις ἢ δημοσίαις, τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας.

27 **Ἡδέως ἂν τοίνυν ὑμᾶς ἐροίμην ἐπὶ τούτοις ἅπασι, κατὰ ποίους νόμους ὀμωμοκότες δικάζετε, πότερα κατὰ τοὺς τῆς πόλεως ἢ καθ' οὓς Φορμίων αὑτῷ νομοθετεῖ. ἐγὼ μὲν τοίνυν τούτους παρέχομαι ὑμῖν, καὶ ἐξελέγχω αὐτοὺς ἀμφοτέρους παραβεβηκότας, Φορμίωνα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικήσαντα ἡμᾶς καὶ ἀποστερήσαντα τὰ χρήματα, ἃ ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε καὶ ἐμίσθωσε τούτῳ μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἐργαστηρίου, Στέφανον δὲ τουτονὶ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα καὶ παρὰ τὸν νόμον.**

28 **Ἄξιον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι διαθήκης οὐδεὶς πώποτε ἀντίγραφα ἐποιήσατο, ἀλλὰ συγγραφῶν μέν, ἵνα εἰδῶσι καὶ μὴ παρα-**

βαίνωσι, διαθηκῶν δὲ οὔ. τούτου γὰρ ἕνεκα καταλείπουσιν οἱ διατιθέμενοι, ἵνα μηδεὶς εἰδῇ ἃ διατίθενται. πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντίγραφά ἐστι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα;

Δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω βοηθῆσαι μὲν ἐμοί, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἑτοίμως οὕτως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας, ὑπέρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν νόμων.

XLVII.

ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ. 1138

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἐπειγομένων Ἀθηναίων εἰς στρατείαν ναυτικὴν ἐνέδει
σκεύη τριηρικά. καὶ γράφεται ψήφισμα, κατὰ τάχος εἰσπράτ-
τειν τοὺς ὀφείλοντας σκεύη τριηρικὰ τῇ πόλει· οὗτοι δ'
ἦσαν τῶν τετριηραρχηκότων τινές. ἄλλος μὲν οὖν ἄλλους
εἰσπράττειν ἐτάχθη, ὁ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων Θεόφημον
καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δ' αὐτοῖς δίκην ἔλαχε καὶ
εἷλε. καὶ ὁ μὲν Δημοχάρης ἀποδέδωκεν, ὁ δὲ Θεόφημος ἔτι
2 μεθοδευόμενος ἦν. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς ὅτῳ τις ἂν
δύνηται τρόπῳ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ἧκεν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου οὗτος ὁ νῦν δικαζόμενος. ἐκ δ' ἀντι-
μαχίας πληγὰς ἀλλήλοις ἐνέτειναν. καὶ αἰκείας κατ' ἀλλήλων
δίκας ἀπήνεγκαν, ἑκάτερος φάσκων τὸν ἕτερον ἄρξαι τῶν
πληγῶν· τοῦτο γὰρ ἦν ἡ αἴκεια. πρότερος οὖν εἰσελθὼν ὁ
Θεόφημος παρέσχετο μάρτυρας Εὔεργον καὶ Μνησίβουλον.
3 τὸν μὲν ἀδελφὸν ὄνθ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ κηδεστήν. οἱ δ' ἐμαρ-
τύρησαν, ὅτι Θεόφημος μὲν ἐβούλετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρω-*

*που εἰς βάσανον τὴν παροῦσαν τῇ μάχῃ, ἵν' εἴπῃ βασανιζομένη πότερος ἤρξατο τῶν πληγῶν, ταῦτα δὲ προκαλουμένου τοῦ Θεοφήμου καὶ παραδιδόντος τὴν θεράπαιναν οὐκ ἐδέξατο. τέλος οἱ μὲν δικασταὶ τῇ μαρτυρίᾳ πεισθέντες ὑπὲρ Θεοφήμου τὴν ψῆφον ἔθεντο, ὁ δ' ἡττηθεὶς τοῖς μάρτυσιν 1139
ὡς ψευσαμένοις δικάζεται.*

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, οἱ ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδόντες ταῖς δίκαις
τὸν τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἵν' εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ
μαρτυροῦντας παρασχόμενος ἢ προκλήσεις μὴ γενομέ-
νας ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας ἐξη-
πάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται, ἀλλ'
ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθεὶς καὶ εἰσελ-
θὼν εἰς ὑμᾶς καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς
μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρά τε τούτων
δίκην λάβῃ καὶ τὸν προβαλόμενον ὑπόδικον ἔχῃ τῶν
2 κακοτεχνιῶν. καὶ διὰ τοῦτο τῷ μὲν διώκοντι ἐλάττω
ἐποίησαν τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν ἡττηθῇ, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆ-
θος ἀποτρέπωνται διώκειν τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδο-
μαρτυριῶν οἱ ἀδικούμενοι, τῷ δὲ φεύγοντι μεγάλας
ἐπέθηκαν τιμωρίας, ἐὰν ἁλῷ καὶ δόξῃ ὑμῖν τὰ ψευδῆ
3 μεμαρτυρηκέναι. δικαίως ὦ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς
γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες, καὶ πιστεύσαντες
οἷς ἂν οὗτοι μαρτυρήσωσι, ψηφίζεσθε· ἵνα οὖν μήθ'
ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε μήθ' οἱ εἰσιόντες εἰς ὑμᾶς ἀδικῶν-
ται, διὰ ταῦτ' αὐτοὺς ὑποδίκους ἐποίησεν ὁ νομοθέ-
της. δέομαι δ' ὑμῶν κἀγὼ μετ' εὐνοίας μου ἀκροάσα- 1140
σθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα, ἵν' ἐκ
τούτων εἰδῆτε ὅσ' ἐγώ τ' ἠδικήθην καὶ ἐξηπατήθησαν
οἱ δικασταὶ καὶ οὗτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρησαν.

4 Μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἠβουλόμην μὴ ἔχειν πρά-
γματα· εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις, πρὸς τοιούτους ἡδύ
ἐστιν εἰσιέναι, οἳ μὴ ἀγνῶτές εἰσιν ὑμῖν. νῦν δὲ
πλείων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐ-
τῶν, ἢ τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὖσαν. περὶ μὲν γὰρ
τῆς μαρτυρίας, ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν, αὐτοί μοι
δοκοῦσιν ἔργῳ ἐξελέγχειν αὑτούς, καὶ οὐκ ἄλλους με
5 δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι ἢ αὐτοὺς τούτους· ἐξὸν γὰρ
αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι πραγμάτων καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσ-
ιόντας εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσαντας ὡς ἀληθής ἐστιν
ἡ μαρτυρία, οὐκ ἠθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρω-
πον, ἣν μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαι-
τητῇ Πυθοδώρῳ ἐκ Κηδῶν παραδιδόναι ἕτοιμον εἶναι
Θεόφημον, ἠξίουν δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρ-
τυρες ὑμῖν οἱ τότε παραγενόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ, καὶ νυνὶ δὲ μαρτυρήσουσι. καὶ Θεόφημος
αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν οὐκ ἐπεσκήψατο, οὐδ'
6 ἐπεξέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. σχεδὸν μὲν οὖν τι
καὶ αὐτοί μοι ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἐθέλειν με
παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον, Θεόφημον δὲ ἀναβάλ-
λεσθαι κελεύειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν. ἣν δ' ἐγὼ μὲν
ἠξίωσα παραλαβεῖν, Θεόφημος δὲ προὐκαλέσατο παρα-
δοῦναι, ὡς οὗτοί φασι, τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς εἶδε παρόν, 1141
οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον πρὸς τῷ δι-
καστηρίῳ οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ παραδιδόμενον, ἐμαρ-
τύρησαν δὲ οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι
7 Θεόφημος καὶ πρόκλησιν προκαλοῖτο, ᾠήθησαν δὲ οἱ
δικασταὶ ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν, φεύγειν δ' ἐμὲ
τὸν ἔλεγχον τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκείας,
ὁπότερος ἡμῶν ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν
ἡ αἴκεια· πῶς οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρ-

τυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι; οἵ γε οὐδὲ νῦν πω
τολμῶσι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι, καθὰ
ἔφασαν προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον καὶ ἐμαρτύρη-
σαν αὐτῷ, καὶ τὴν μὲν μαρτυρίαν ἔργῳ βεβαιῶσαι ὡς
8 ἀληθής ἐστι, καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶ-
νος, παραδόντος τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, τὴν δ' ἄν-
θρωπον περὶ τῆς αἰκείας βασανίζεσθαι, ἐφ' ᾗ ἐγὼ
διώκω δίκῃ τὸν Θεόφημον, ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε,
καὶ τὸν ἔλεγχον ἐξ ὧν ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε ἐξαπα-
τῶν τοὺς δικαστάς, ἐκ τούτων γίγνεσθαι; ἔφη γὰρ ἐν
τῇ δίκῃ τῆς αἰκείας, τοὺς μὲν μάρτυρας τοὺς παραγε-
νομένους καὶ μαρτυροῦντας τὰ γενόμενα ἐν γραμμα-
τείῳ κατὰ τὸν νόμον, ψευδεῖς εἶναι καὶ ὑπ' ἐμοῦ παρε-
σκευασμένους, τὴν δ' ἄνθρωπον τὴν παραγενομένην
ἐρεῖν τἀληθῆ, οὐκ ἐκ γραμματείου μαρτυροῦσαν, ἀλλ'
ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας, βασανιζομένην, ὁπότε-
9 ρος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ἃ δή, τῷ λόγῳ τότε κατα-
χρώμενος καὶ μάρτυρας παρεχόμενος τούτων, ἠπάτα
τοὺς δικαστάς, νῦν ἐξελέγχεται ψευδῆ ὄντα· τὸ γὰρ
σῶμα τῆς ἀνθρώπου οὐ τολμᾷ παραδοῦναι, ὃ μεμαρ- 1142
τυρήκασιν αὐτὸν ἐθέλειν παραδοῦναι, ἀλλὰ μᾶλλον
προῄρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κηδεστὴν ψευδομαρ-
τυριῶν ἀγωνίζεσθαι, ἢ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῆς ἀν-
θρώπου καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ διὰ λόγων
καὶ δεήσεως, ἐὰν δύνωνται, ἐξαπατήσαντες ὑμᾶς ἀπο-
10 φεύγειν, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαν-
τος τὴν ἄνθρωπον, καὶ τότε τ' ἀξιοῦντος παραλαμβά-
νειν καὶ μετὰ τὴν δίκην, καὶ ὅτε ἐξέτινον αὐτοῖς, καὶ
ἐφ' ᾗ ἐγὼ δίκῃ τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰκείας, καὶ
ἐν τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυριῶν· καὶ τούτων οὐ
προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων τὰ

ψευδῆ, ἔργῳ δὲ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον· εὖ
γὰρ ᾔδεσαν ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς ἐξελεγχθήσονται
ἀδικοῦντες, οὐκ ἀδικούμενοι. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω,
τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ ἀξι-
οῦντι παραλαβεῖν τὴν ἄνθρωπον οὐδεὶς παρεδίδου,
μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε
ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γάρ,
εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἅ φασι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον
καὶ παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δή-
που δύο μόνους μάρτυρας ἐποιήσαντο κηδεστὴν καὶ
ἀδελφόν, τοὺς τἀληθῆ μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους
12 ἂν πολλούς. ἡ μὲν γὰρ δίαιτα ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν· οἱ
γὰρ τὴν Οἰνῇδα καὶ τὴν Ἐρεχθῇδα διαιτῶντες ἐνταῦθα
κάθηνται· τῶν δὲ τοιούτων προκλήσεων, ὅταν τις τὸ
σῶμα παραδιδῷ κομίσας, πολλοὶ προΐστανται ἐπακούον-
τες τῶν λεγομένων, ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησαν μαρτύρων,
εἴπερ καὶ ὁπωστιοῦν ἀληθὴς ἦν ἡ μαρτυρία. 1143
13 Μεμαρτυρήκασι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐν τῇ
αὐτῇ μαρτυρίᾳ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλοιμι ἀναβαλέσθαι, ὁ
δὲ Θεόφημος κελεύοι, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἄνθρωπον.
ὡς δὲ οὐκ ἀληθὲς τοῦτ᾽ ἔστιν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ
μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον ταύτην τὴν πρόκλησιν
προὐκαλούμην, ἣν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξιῶν αὐτὸν
14 τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, εἰκότως ἄν μοι τούτους
τοὺς λόγους ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι κελεύων τὴν
δίαιταν εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίσῃ τὴν
ἄνθρωπον καὶ παραδῷ μοι· νῦν δὲ σὲ αὐτὸν μεμαρτυ-
ρήκασιν ὦ Θεόφημε ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἄνθρω-

πον, καὶ ἐμὲ μὴ θέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν σὺ
κύριος μὲν ὢν τῆς ἀνθρώπου, μέλλων δὲ προκαλεῖ-
σθαι ταύτην τὴν πρόκλησιν ἣν μεμαρτυρήκασί σοι,
καταφεύγων δὲ εἰς τὴν ἄνθρωπον περὶ τοῦ δικαίου,
15 ἄλλου δέ σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος ὡς ἐπλήγης ὑπ᾽
ἐμοῦ ἄρχοντος χειρῶν ἀδίκων, οὐχ ἧκες ἔχων τὴν
ἄνθρωπον πρὸς τὸν διαιτητὴν καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα
παρούσης τῆς ἀνθρώπου, κύριός γε ὢν αὐτῆς; ἀλλὰ
τὴν μὲν πρόκλησιν φῂς προκαλέσασθαι, τὴν δ᾽ ἄνθρω-
πον οὐδεὶς εἶδε, δι᾽ ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστάς, ψευ-
δεῖς μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ἐθέλων παραδοῦναι.
16 Ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἄνθρωπος,
ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχῖνοι, ὕστερον ἔστιν
ὅπου ἤγαγες τὴν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὸ
δικαστήριον; εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο, ὕστερον
δήπου ἔδει παραδιδόναι, καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς
ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, καθά-
περ προὐκαλέσω, προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ 1144
μαρτυρίας ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον. μέλ-
λων τοίνυν εἰσιέναι τὴν δίκην ἔστιν ὅπου τὴν ἄνθρω-
17 πον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον; καίτοι ἔδει αὐτόν,
εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἅ φασιν αὐτὸν προκαλεῖσθαι, κληρου-
μένων τῶν δικαστηρίων κομίσαντα τὴν ἄνθρωπον,
λαβόντα τὸν κήρυκα, κελεύειν ἐμὲ, εἰ βουλοίμην, βα-
σανίζειν, καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστὰς εἰσιόντας ποι-
εῖσθαι ὡς ἕτοιμός ἐστι παραδοῦναι. νυνὶ δὲ λόγῳ
ἐξαπατήσας, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέπω
καὶ νῦν τολμᾷ τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, πολλάκις
ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος, ὡς οἱ μάρτυ-
ρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασιν. καί μοι
ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

18 *Βούλομαι δ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν δί-
κην διηγήσασθαι, ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον,
ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο,
ἐξαπατήσας τοὺς δικαστάς, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς ἅμα
τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ, καὶ ἄκυρα μὲν ἐποί-
ησε τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα, ἄκυρα δὲ τὰ ψηφί-
σματα καὶ τοὺς νόμους, ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέ-
στησεν ὑμῖν καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς στήλαις. ὃν
19 δὲ τρόπον, ἐγὼ ὑμᾶς περὶ ἑνὸς ἑκάστου διδάξω. ἐμοὶ
γὰρ πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν οὐδὲν πώποτε
πρότερον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο, οὐδ' αὖ κῶμος ἢ ἔρως
ἢ πότος, ὥστε διαφερόμενον περί τινος πλεονεκτήματος
ἢ παροξυνόμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινὸς ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων δήμου
καὶ βουλῆς καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα τοῦτον 1145
ὀφείλοντα τῇ πόλει σκεύη τριηρικά. διότι δέ, ἐγὼ
20 ὑμῖν διηγήσομαι. ἔτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων [καὶ]
βοήθεια ἀποστελλομένη διὰ τάχους. σκεύη οὖν ἐν τῷ
νεωρίῳ οὐχ ὑπῆρχε ταῖς ναυσίν, ἀλλ' ἔχοντες οἱ ὀφεί-
λοντες οὐκ ἀπεδίδοσαν· πρὸς δὲ τούτοις οὐδ' ἐν τῷ
Πειραιεῖ ὄντα ἄφθονα ὀθόνια καὶ στυππεῖον καὶ σχοι-
νία, οἷς κατασκευάζεται τριήρης, ὥστε πρίασθαι. γρά-
φει οὖν Χαιρέδημος τὸ ψήφισμα τουτί, ἵνα εἰσπραχθῇ
τὰ σκεύη ταῖς ναυσὶ καὶ σῷα γένηται τῇ πόλει. καί
μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

21 *Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενημένου, ἡ μὲν
ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ
σκεύη τῇ πόλει, οἱ [δὲ] τῶν νεωρίων ἐπιμεληταί, τοῖς*

*τριηράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς
τοῖς ἐν ταῖς συμμορίαις. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου
ἠνάγκαζε καὶ προσέταττε παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας
τὰ σκεύη, καθ' ὃν αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν. πρὸς
δὲ τούτοις ἕτερον ψήφισμα δήμου ἠνάγκαζε τὸ πρὸς
μέρος ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπρά-
22 ξασθαι. ἔτυχον δὴ ἐγὼ μὲν τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητὴς
ὢν τῆς συμμορίας, Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς ἐν τῇ
συμμορίᾳ ὢν καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκεύη μετὰ Θεο-
φήμου τουτουί, συντριήραρχος γενόμενος. γεγραμμέ-
νους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ ὀφείλοντας
τὰ σκεύη τῇ πόλει, ἡ ἀρχὴ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς
προτέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατά τε τὸν νόμον
23 καὶ τὰ ψηφίσματα. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἦν μοι παραλαβεῖν.
ἐπεὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τετριη- 1146
ραρχηκὼς ὑμῖν, οὐδεπώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ
νεωρίου, ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύαζον, ὁπότε δέοι,
ἵνα ὡς ἐλάχιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν·
τότε δὲ κατά τε τὰ ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκα-
24 ζόμην παραλαβεῖν. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων
ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι τό τε ψήφισμα καὶ τὸν νό-
μον, ἔπειτα τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν παραδοῦσαν καὶ
εἰσαγαγοῦσαν εἰς τὸ δικαστήριον, εἶτα τοὺς ἐκ τῆς
συμμορίας, ἧς ἦν ἐπιμελητὴς καὶ τριήραρχος. καί μοι
ἀνάγνωθι.*

ΝΟΜΟΣ. ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25 *Ὡς μὲν τοίνυν πολλή μοι ἀνάγκη ἦν παραλαβεῖν
τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε καὶ
τῶν ψηφισμάτων· ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρ-
χῆς, ὁ παραδοὺς ὑμῖν μεμαρτύρηκεν. σκέψασθαι οὖν*

ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτο
πρῶτον, πότερον ἐγὼ ἠδίκουν ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσ-
πρᾶξαι τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος, ὃς ὀφείλων τῇ
26 πόλει τὰ σκεύη πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεδίδου. ἐὰν γὰρ
καθ' ἕκαστον σκοπῆτε, εὑρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα
ἀδικοῦντα, καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνον λόγῳ εἰρη-
μένα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου
ψήφῳ κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν παρὰ
τῆς ἀρχῆς, προσελθὼν αὐτῷ πρῶτον μὲν ἀπῄτουν τὰ
σκεύη· ὡς δὲ τοῦτό μου εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου, ὕστε-
ρον αὐτῷ περιτυχὼν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν πρὸς τῇ
πυλίδι, προσεκαλεσάμην πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ
πρὸς τοὺς τῶν νεωρίων ἐπιμελητάς· οὗτοι γὰρ εἰσῆγον 111
τότε τὰς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν
27 σκευῶν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας
τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ, οἱ κλητῆρές
μοι μεμαρτυρήκασιν· ὡς δὲ εἰσήχθη εἰς τὸ δικαστή-
ριον, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων καὶ
τῆς ἀρχῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

28 Ὃν μὲν τοίνυν ᾤμην πράγματα παρέξειν μοι Δη-
μοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ
δικαστήριον, ἦν ἀηδής, ἐπειδὴ δὲ εἰσήχθη καὶ ἑάλω,
ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ'
οὐκ ἂν ᾠήθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας ἐλθεῖν, ὥστε
τολμῆσαι ἄν ποτε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι τὰ σκεύη,
εἰς τοσοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προβέβηκεν. καὶ
παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, ὅτε εἰσήγετο, οὐδα-

μοῦ ἠντεδίκησεν, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς
οὐδένα, εἴ τινά φησιν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη καὶ μὴ
προσήκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀλλ' εἴασε καθ' αὑτοῦ
29 ψῆφον ἐπαχθῆναι· ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικα-
στηρίου, οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου, ἀλλ' ᾤετο ἐν μὲν
τῷ παρόντι αὐτὸς ἐκποδὼν γενόμενος ἡσυχίαν ἕξειν,
ἕως ἂν ἐγώ τε ἐκπλεύσω καὶ αἱ νῆες καὶ χρόνος ἐγγέ-
νηται, καὶ ἐμέ, ἃ οὗτος ὤφειλε σκεύη τῇ πόλει, ἀναγ-
κασθήσεσθαι ἀποδοῦναι ἥκοντα ἐνθάδε ἢ τῷ διαδόχῳ,
ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ
ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ ψηφίσματα καὶ νόμους παρε-
30 χομένῳ, ὡς προσῆκεν ἐμὲ εἰσπρᾶξαι τὰ σκεύη; ὁ δὲ 1148
Θεόφημος χρόνου ἐγγεγενημένου, ὁπότε αὐτὸν ἥκων
ἀπαιτοίην, ἔμελλε φήσειν ἀποδεδωκέναι, καὶ τούτοις
τεκμηρίοις καταχρήσεσθαι ὡς ἀποδέδωκε, τῷ καιρῷ,
τῇ χρείᾳ, ὡς οὐκ ἠλίθιος ἦν οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γε-
νόμενος οὐδεπώποτε, ὥστ' ἐπισχεῖν· ὥστε τί ἄν ποτε
βουλόμενος ἐγώ, τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητὴς
δὲ ὢν τῆς συμμορίας, ψηφισμάτων δὲ τοιούτων καὶ
νόμου ὄντος, περὶ τὴν εἴσπραξιν ἐπέσχον ἂν τούτῳ;
31 ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων ὁ Θεόφημος, τότε μὲν οὐκ
ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδὼν ἦν, ὕστερον δὲ
ᾤετό με ἀποστερήσειν, πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὅρκον κατα-
φυγὼν ῥᾳδίως ἐπιορκήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκεν.
δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα,
ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφεί-
λων ὁ Θεόφημος τῇ πόλει, εἰς Ἀφαρέα ἀνέφερε λόγῳ,
ἔργῳ δὲ οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν, εὖ
εἰδὼς ὅτι ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς
32 δικαστήριον. ὁ γὰρ Ἀφαρεὺς ἐξήλεγχεν αὐτὸν τιμὴν
λογισάμενον αὐτῷ τῶν σκευῶν καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ,

ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δέ φησι Δημοχάρει παραδοῦναι, καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς Δημοχάρους τετελευτηκότος τοῦ Δημοχάρους. ὅτε δ' ἔζη ὁ Δημοχάρης, οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν ὁ Θεόφημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη, ἀλλ' ἠβούλετο ἐπὶ προφάσει χρόνου ἐγγενομένου ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 1149

83 Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος, καὶ ἀκούων τὸν Θεόφημον τῶν πεπλησιακότων οἷος εἴη περὶ τὰ διάφορα, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ, προσῄειν πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλὴν [καὶ τὸν δῆμον], λέγων ὅτι οὐκ ἀποδίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ Θεόφημος, ἃ ὦφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσῆσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τριήραρχοι τῇ βουλῇ, ὅσοι μὴ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ σκεύη. καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψηφίσματι, ὃ ἀναγνώσεται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπῳ ᾧ ἂν δυνώμεθα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

84 Γενομένου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομένου παρανόμων, ἀλλὰ κυρίου ὄντος, προσελθὼν Εὐέργῳ τουτῳὶ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν Θεόφημον οὐχ οἷός τε ἦν ἰδεῖν, ἔχων τὸ ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπῄτησα τὰ σκεύη καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ Θεοφήμῳ, ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινάς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐχλεύαζέ με, παραλαβὼν μάρτυρας ἠρόμην αὐτὸν

πότερα νενεμημένος εἴη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ κοινὴ ἡ οὐσία εἴη αὐτοῖς. ἀποκριναμένου δέ μοι Εὐέργου, ὅτι νενεμημένος εἴη καὶ χωρὶς οἰκοίη ὁ Θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρί, πυθόμενος οὗ ᾤκει ὁ Θεόφημος, λαβὼν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα, ἐκέλευσα τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπακούσασαν μετελθεῖν αὐτὸν ὅπου εἴη, ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον παραδοῦναι, ἐγὼ δὲ 1150 ἐξαιτῶν οὐ δύναμαι παραλαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλήθειαν πύθησθε, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ὡς δὲ ἀφικνεῖται ὁ Θεόφημος μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώπου, ἀπῄτουν αὐτὸν τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν, λέγων ὅτι ἤδη περὶ ἀναγωγὴν εἴην, καὶ ἐδείκνυον τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς. ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἠπείλει καὶ ἐλοιδορεῖτο, ἐκέλευσα τὸν παῖδα καλέσαι εἴ τινας ἴδοι τῶν πολιτῶν παριόντας ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἵνα μάρτυρές μοι εἴησαν τῶν λεγομένων, καὶ ἠξίουν πάλιν τὸν Θεόφημον, ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν πρὸς τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλήν, καὶ εἰ μή φησιν ὀφείλειν, ἐκείνους πείθειν τοὺς παραδόντας καὶ ἀναγκάζοντας εἰσπράττειν, ἢ ἀποδιδόναι τὰ σκεύη· εἰ δὲ μή, ἐνέχυρα ἔφην λήψεσθαι κατά τε τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα. οὐδὲν δ' ἐθέλοντος αὐτοῦ τῶν δικαίων ποιεῖν, ἦγον τὴν ἄνθρωπον ἑστηκυῖαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ, τὴν μετελθοῦσαν αὐτόν. καὶ ὁ Θεόφημός με ἀφῃρεῖτο, καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἄνθρωπον ἀφῆκα, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν εἰσῄειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λάβοιμι τῶν σκευῶν· ἔτυχε γὰρ ἡ θύρα ἀνεῳγμένη, ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ ἔτι ἔμελλεν εἰσιέναι· καὶ ἐπεπύσμην αὐτὸν ὅτι οὐκ εἴη γεγαμηκώς. εἰσιόντος δέ μου παίει πὺξ ὁ Θεόφημος

τὸ στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας
39 ἠμυνάμην. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ἦρξε χειρῶν ἀδί-
κων ὁ Θεόφημος, οὐκ ἄλλοθεν δεῖν οἶμαι τὸν ἔλεγχον
γενέσθαι ἢ ἐκ τῆς ἀνθρώπου, ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗ-
τοι οἱ μάρτυρες ὡς ἤθελεν ὁ Θεόφημος παραδιδόναι.
ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ, πρότερος εἰσελθὼν εἰς τὸ δικα- 1151
στήριον, οὐ παραγραφομένου ἐμοῦ οὐδ' ὑπομνυμένου,
διὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε ἐφ' ἑτέραις δίκαις ταῦτά με
βλάψαι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστὰς λέγων, οὓς μὲν ἐγὼ
παρειχόμην μάρτυρας, τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, τὴν δὲ
40 ἄνθρωπον ἐρεῖν τὰς ἀληθείας βασανιζομένην. οἷς δὲ
τότε κατεχρῶντο λόγοις, νῦν αὐτοῖς ἐξελέγχονται ὑπε-
ναντία ποιοῦντες· τὴν γὰρ ἄνθρωπον οὐ δύναμαι πα-
ραλαβεῖν πολλάκις ἐξαιτήσας, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν.
ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἄνθρωπον οὐ παραδιδόασιν, ἣν
αὐτοὶ ἔφασαν προκαλέσασθαι, βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς
μάρτυρας παρασχέσθαι, οἳ εἶδόν με πρότερον πλη-
γέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου. ἡ δ' αἴκεια τοῦτ' ἔστιν, ὃς
ἂν ἄρξῃ χειρῶν ἀδίκων [πρότερος], ἄλλως τε καὶ κατὰ
τὸν νόμον καὶ κατὰ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα εἰσπράτ-
τοντα. καί μοι ἀνάγνωθι τὰ ψηφίσματα καὶ τὴν
μαρτυρίαν.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφῃρέθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ Θεο-
φήμου καὶ συνεκόπην, ἐλθὼν εἰς τὴν βουλὴν τάς τε
πληγὰς ἔδειξα καὶ ἃ πεπονθὼς ἦν εἶπον, καὶ ὅτι εἰσ-
πράττων τῇ πόλει τὰ σκεύη. ἀγανακτήσασα δ' ἡ βουλὴ
ἐφ' οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθειν, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην,
καὶ ἡγησαμένη ὑβρίσθαι οὐκ ἐμέ, ἀλλ' ἑαυτὴν καὶ
τὸν δῆμον τὸν ψηφισάμενον καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγ-

42 κάσαντα εἰσπράττειν τὰ σκεύη, ἐκέλευεν εἰσαγγέλλειν
με, καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν
ἐπὶ δύο ἡμέρας ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν 1152
ἀπόστολον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπεδίδου καὶ τὰ ἐνέ-
χυρα ἀφείλετο καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ
ὑπηρετοῦντα τῇ πόλει. γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως
τῷ Θεοφήμῳ ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν ἣν
ἐγὼ εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου ἑκατέρῳ, καὶ
κρύβδην διαψηφισαμένων τῶν βουλευτῶν, ἑάλω ἐν τῷ
43 βουλευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ
διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλή, πότερα δικαστηρίῳ παρα-
δοίη ἢ ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία
κατὰ τὸν νόμον, δεομένων τούτων ἁπάντων καὶ ἱκετευ-
όντων καὶ τίνα οὐ προσπεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα
τῶν σκευῶν ἀποδιδόντων εὐθὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ
περὶ τῶν πληγῶν φασκόντων ἐπιτρέψειν ᾧ ἂν κελεύσω
Ἀθηναίων, συνεχώρησα ὥστε τῷ Θεοφήμῳ πέντε καὶ
44 εἴκοσι δραχμῶν προστιμηθῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ
λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ' Ἀγαθοκλέ-
ους ἄρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις, καὶ ὅσους
ἠδυνάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρ-
τυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὕτως ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπιει-
κὴς ἐγενόμην πρὸς τούτους. καίτοι τό γε ψήφισμα
δημοσίαν τὴν οὐσίαν ἐκέλευεν εἶναι, οὐ μόνον ὃς ἂν
ἔχων σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν
ἰδίᾳ κτησάμενος μὴ πωλῇ· τοιαύτη γὰρ [ἡ] ἀπορία
οὖσα συνέβαινε τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. καί μοι
ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

45 *Καταπλεύσας τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐ-
δενὶ ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεόφημος περὶ τῶν πληγῶν 1153
ὧν τότ' ἔλαβον ὑπ' αὐτοῦ, προσεκαλεσάμην αὐτὸν
καὶ ἔλαχον αὐτῷ δίκην τῆς αἰκείας. ἀντιπροσκαλεσα-
μένου δὲ κἀκείνου ἐμέ, καὶ διαιτητῶν ἐχόντων τὰς
δίκας, ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἦν τῆς διαίτης, ὁ μὲν Θεό-
φημος παρεγράφετο καὶ ὑπώμνυτο, ἐγὼ δὲ πιστεύων
46 ἐμαυτῷ μηδὲν ἀδικεῖν εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς. παρασχόμενος
δὲ ἐκεῖνος ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς
μεμαρτύρηκεν, ὁ δ' ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστής, ὡς ἐθέλοι
τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιούμενος ἄκα-
κος εἶναι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. δέομαι δ' ὑμῶν
νυνὶ δικαίαν δέησιν, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυ-
ρίας, πότερα ψευδής ἐστιν ἢ ἀληθής, ἅμα δὲ περὶ τοῦ
47 πράγματος ἐξ ἀρχῆς σκέψασθαι. ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἰς
ἃ οὗτος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν
τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανιζομέ-
νης, ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν
ἡ αἴκεια. καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν
ψευδομαρτυριῶν, ὅτι ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι
τὸν Θεόφημον τὴν ἄνθρωπον, οὐδαμοῦ τὸ σῶμα παρα-
διδόντος οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον,
48 πολλάκις ἐμοῦ ἐξαιτήσαντος. διπλῆν οὖν αὐτοὺς δεῖ
δίκην δοῦναι, ὅτι τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστὰς ψευ-
δεῖς μαρτυρίας παρασχόμενοι, κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ,
καὶ ὅτι ἐμὲ ἠδίκησαν, λητουργοῦντα μὲν ὑμῖν προθύ-
μως, ποιοῦντα δὲ τὰ προσταττόμενα, ὑπηρετοῦντα δὲ
τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. ὡς δ'
οὐκ ἐγὼ μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦτον
εἰσπράξασθαι σκεύη ὀφείλοντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ 1154

ἄλλοι τῶν τριηράρχων ἑτέρους εἰσεπράξαντο οὓς πα-
ρέλαβον, ἀνάγνωθί μοι αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 **Βούλομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἃ πέπονθα
ὑπ' αὐτῶν διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὦφλον αὐ-
τοῖς τὴν δίκην, ἐφ' ᾗ τοὺς μάρτυρας τούτους διώκω
τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ
μελλούσης μοι ἤδη ἐξήκειν τῆς ὑπερημερίας, ἐδεήθην
αὐτοῦ ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον, λέγων τὰς ἀληθείας,
ὅτι πεπορισμένου τοῦ ἀργυρίου ὃ ἔμελλον αὐτῷ ἐκτί-
50 νειν συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλλειν διὰ
τάχους δεῖ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλκίμαχος
αὐτῷ παρασκευάζειν κελεύει ταύτην τὴν ναῦν· τὸ οὖν
ἀργύριον τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφήμῳ ἀποδοῦναι ἐν-
ταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι
τὴν ὑπερημερίαν, ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστείλω. ὁ δὲ
ῥᾳδίως μοι καὶ ἀκάκως ἀποκρίνεται· 'οὐδὲν κωλύει',
ἔφη· 'ἀλλ' ἐπειδαν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς, πόριζε καὶ
51 ἐμοί.' ἀποκριναμένου δέ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφήμου καὶ
ἀναβαλομένου τὴν ὑπερημερίαν, καὶ μάλιστά μου πι-
στεύσαντος τῇ τε ἐπισκήψει τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ
τῷ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ὡς
οὐδὲν ἂν νεωτερίσαντος περὶ τἀμά, ἐγὼ μὲν τὴν τριήρη
ἀποστείλας, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον πορίσας τὸ
ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ ἐκέλευον ἐπὶ τὴν τράπεζαν
ἀκολουθοῦντα κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. ὡς δὲ ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.**

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 1155

52 Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβειν
ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθών μου τὰ πρό-

*βατα λαμβάνει ποιμαινόμενα πεντήκοντα μαλακὰ καὶ
τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ
ποίμνῃ, ἔπειτα παῖδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέ-
ροντα ἀλλοτρίαν ᾐτημένην, πολλοῦ ἀξίαν. καὶ ταῦτα
53 ἔχουσιν οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς· ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς
τὸ χωρίον (γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ οἰκῶ
ἐνταῦθ' ἐκ μειρακίου) πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας
ᾖξαν, ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς καὶ ἄλλος ἄλλῃ
ἀπεχώρησαν, ἐλθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ ἐκβαλόντες
τὴν θύραν τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσαν Εὔεργός τε
οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Θεοφήμου καὶ Μνησίβουλος ὁ κη-
δεστὴς αὐτοῦ, οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ προσ-
ῆκεν αὐτοὺς ἅπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενός, εἰσελθόν-
τες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία ἐξεφορήσαντο
54 ὅσα ἔτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκεύη ἐν τῇ οἰκίᾳ. ᾤοντο
μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ
πλείω, τὴν γὰρ οὖσάν μοι ποτὲ κατασκευὴν τῆς οἰκίας
καταλήψεσθαι· ἀλλ' ὑπὸ τῶν λῃτουργιῶν καὶ τῶν εἰσ-
φορῶν καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας τὰ μὲν ἐνέχυρα
κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοιπα,
55 πάντα λαβόντες ᾤχοντο. πρὸς δὲ τούτοις ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παιδίων ἀρι-
στῶσα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μετ' αὐτῆς τιτθή τις ἐμὴ γε-
νομένη πρεσβυτέρα ἄνθρωπος εὔνους καὶ πιστὴ καὶ
ἀφειμένη ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. συνῴ- 1156
κησε δὲ ἀνδρί, ἐπειδὴ ἀφείθη ἐλευθέρα· ὡς δὲ οὗτος
ἀπέθανε καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέ-
56 ψων, ἐπανῆκεν ὡς ἐμέ. ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιιδεῖν
ἐνδεεῖς ὄντας μήτε τιτθὴν γενομένην μήτε παιδαγω-
γόν· ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον, ὥστε καὶ τῇ
γυναικὶ βουλομένῃ ἦν τοιαύτην οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς*

*με καταλιπεῖν. ἀριστώντων δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπεισ-
πηδῶσιν οὗτοι καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὰς καὶ ἥρπα-
ζον τὰ σκεύη, αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι (ἐν τῷ πύργῳ
γὰρ ἦσαν, οὗπερ διαιτῶνται) ὡς ἤκουσαν κραυγῆς,
57 κλείουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον,
τὰ δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, ἀπαγορευού-
σης τῆς γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι αὐτοῖς, καὶ λεγούσης
ὅτι αὐτῆς εἴη ἐν τῇ προικὶ τετιμημένα καὶ ὅτι 'τὰ
πρόβατα ἔχετε πεντήκοντα καὶ τὸν παῖδα καὶ τὸν ποι-
μένα, πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσασθε·' ἀπήγγειλε γάρ
τις αὐταῖς τῶν γειτόνων κόψας τὴν θύραν. ἔτι δὲ ἔφη
τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ·
ἠκηκόει γὰρ ἐμοῦ· 'κἂν περιμείνητε', ἔφη, 'ἢ μετέλθῃ
τις ὑμῶν αὐτόν, ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη· τὰ
δὲ σκεύη ἐᾶτε, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέρετε, ἄλλως τε
58 καὶ ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης.' ταῦτα δὲ λεγούσης
τῆς γυναικὸς οὐχ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιτθῆς
τὸ κυμβίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ, ἐξ οὗ ἔπινε,
καὶ ἐνθεμένης εἰς τὸν κόλπον, ἵνα μὴ οὗτοι λάβοιεν,
ἐπειδὴ εἶδεν ἔνδον ὄντας αὐτούς, κατιδόντες αὐτὴν
οὕτω διέθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον Θεόφημος καὶ 1157
59 Εὔεργος ἀδελφὸς αὐτοῦ οὑτοσί, ὥστε ὕφαιμοι μὲν οἱ
βραχίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο
ἀποστρεφομένης τὼ χεῖρε καὶ ἑλκομένης ὑπὸ τούτων
ἀφαιρουμένων τὸ κυμβίον, ἀμυχὰς δ' ἐν τῷ τραχήλῳ
εἶχεν ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στῆθος. εἰς τοῦτο δ'
ἦλθον πονηρίας, ὥστε, ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ
τοῦ κόλπου αὐτῆς, οὐκ ἐπαύσαντο ἄγχοντες καὶ τύ-
60 πτοντες τὴν γραῦν. ἀκούοντες δὲ οἱ θεράποντες τῶν
γειτόνων τῆς κραυγῆς καὶ ὁρῶντες τὴν οἰκίαν πορθου-
μένην τὴν ἐμήν, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν*

ἐκαλίστρουν τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν
ὁδὸν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες Ἁγνόφιλον παριόντα ἐκέλευ-
σαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ Ἁγνόφιλος προσ-
κληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ Ἀνθεμίωνος, ὅς ἐστί
μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν (οὐ γὰρ
ἡγεῖτο δίκαιον εἶναι μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου), ἐν
δὲ τῷ τοῦ Ἀνθεμίωνος χωρίῳ ὢν ἑώρα τά τε σκεύη
ἐκφερόμενα καὶ Εὔεργον καὶ Θεόφημον ἐξιόντας ἐκ
61 τῆς ἐμῆς οἰκίας. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν
ἦγον ὡς οἰκέτην, ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς
Ἑρμογένης εἶπεν ὅτι υἱός μου εἴη. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

62 Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ τὰ γε-
γενημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν τούτους
μὲν οὐκέτι καταλαμβάνω, ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκ-
πεφορημένα καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούων
τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ 1158
τῇ ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐν τῇ πόλει μάρτυρας ἔχων, ἐκέ-
λευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν
καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἔπειτα τὴν ἄνθρω-
πον θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν ὃν
63 αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦτα δέ μου λέγοντος καὶ διαμαρ-
τυρομένου, κακά με πολλὰ εἰπόντες ὁ μὲν Θεόφημος
ἠκολούθει μόλις, διατριβὰς ἐμποιῶν καὶ φάσκων βού-
λεσθαι καὶ αὐτός τινας παραλαβεῖν μάρτυρας (ταῦτα
δ' ἔλεγε τεχνάζων τοῦ χρόνον ἐγγενέσθαι), ὁ δ' Εὔερ-
γος οὑτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μεθ' ἑτέρων ὁμοίων
αὑτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρόν, τὰ ὑπόλοιπα σκεύη, εἴ τινα τῇ

προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄντα,
ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἦλθον, διὰ τὴν χρείαν κατηνέχθη, ἐκ-
βαλὼν τὴν θύραν ἥνπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλον
κακῶς ἐνεστηκυῖαν, ᾤχετό μου λαβὼν τὰ σκεύη· ᾧ
οὔτε δίκην ὠφλήκειν, οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς
64 αὐτὸν οὐδέν. ἐκτίνοντος δέ μου τῷ Θεοφήμῳ, ᾧ ὠφλή-
κειν τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐξέτινον πολλῶν παρόντων μαρ-
τύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς ⟨τὴν καταδίκην,
ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν δραχμὰς⟩ καὶ τρεῖς καὶ δύ'
ὀβολὼ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα (τῶν
γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὦφλον), λαβὼν τοί-
νυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χιλίας τριακοσίας δέκα
τρεῖς δύ' ὀβολὼ τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦντος
ἐμοῦ τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
ἃ ἡρπάκει μου, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μή τις αὐ-
τὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων καὶ
65 τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν. ταῦτα δὲ ἀπο- 1159
κριναμένου αὐτοῦ, μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀπο-
κρίσεως τοὺς παρόντας, τὴν δὲ δίκην ἐξέτεισα, ὑπερή-
μερον γὰρ οὐκ ᾤμην δεῖν ἐμαυτὸν εἶναι. Εὔεργον δ'
οὐδ' ᾔδειν εἰσεληλυθότα μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτῃ τῇ
ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτειστο, καὶ εἶχεν ὁ Θεό-
φημος τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
τὰ τῇ προτεραίᾳ περιγενόμενα, καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοι
λιθοκόπος τις, τὸ πλησίον μνῆμα ἐργαζόμενος, ὅτι πά-
λιν οἴχεται Εὔεργος τὰ ὑπόλοιπά μου σκεύη ἐκφορή-
66 σας ἐκ τῆς οἰκίας· πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. ὡς
οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλήφεσάν
μου τὰ ἐνέχυρα, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκομίσαντο τὸ ἀργύ-
ριον παρ' ἐμοῦ (καίτοι πῶς ἄν, εἰ μὴ πεπορισμένον
τε ἦν καὶ ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς, εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον;)

καὶ πάλιν αὐθημερὸν εἰσεληλύθεσαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκτίνοντος τὴν δίκην, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

67 Ἐπειδὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπαγγείλαντός μου αὐτῷ θεραπεύειν τὴν ἄνθρωπον ἣν συνέκοψαν καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν οὐκ ἐφρόντιζεν, ἐγὼ αὐτὸς εἰσήγαγον ἰατρὸν ᾧ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην, ὃς ἐθεράπευεν αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν, καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν, εἰσαγαγὼν μάρτυρας. ἀκούσας δὲ τοῦ ἰατροῦ ὅτι οὐδὲν ἔτι εἴη ἡ ἄνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν τήν τε ἄνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε, καὶ ἐπήγγειλα τού-
τοις θεραπεύειν. ἕκτῃ τοίνυν ἡμέρᾳ ὕστερον ἢ οὗτοι 1160
εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, ἐτελεύτησεν ἡ τιτθή. ὡς δὲ ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

68 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐτελεύτησεν, ἦλθον ὡς τοὺς ἐξηγητάς, ἵνα εἰδείην ὅ τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων, καὶ διηγησάμην αὐτοῖς ἅπαντα τὰ γενόμενα, τήν τε ἄφιξιν τὴν τούτων, καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον, οὐκ ἀφιεῖσα, τελευτήσειεν. ἀκούσαντες δέ μου οἱ ἐξηγηταὶ ταῦτα, ἤροντό με πότερον ἐξηγήσωνταί μοι μόνον ἢ
69 καὶ συμβουλεύσωσιν. ἀποκριναμένου δέ μου αὐτοῖς ἀμφότερα, εἶπόν μοι ‘ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα ἐξηγησόμεθα, τὰ δὲ σύμφορα παραινέσομεν. πρῶτον μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ, καὶ προαγορεύειν ἐπὶ τῷ μνήματι, εἴ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου, ἔπειτα τὸ μνῆμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τάδε δὲ

συμβουλεύομέν σοι· ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου, ἡ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παιδία, ἄλλοι δέ σοι μάρτυρες οὐκ εἰσίν· ὀνομαστὶ μὲν μηδενὶ προαγορεύειν, τοῖς δεδρακόσι δὲ καὶ κτείνασιν, εἶτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ λαγ-
70 χάνειν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἔστι σοι· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γένει σοι ἡ ἄνθρωπος, οὐδὲ θεράπαινα, ἐξ ὧν σὺ λέγεις· οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν εἶναι· ὥστ' εἰ διομεῖ ἐπὶ Παλλαδίῳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία καὶ καταράσεσθε αὐτοῖς καὶ τῇ οἰκίᾳ, χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι, κἂν μὲν ἀποφύγῃ σ', ἐπιωρκηκέναι, ἐὰν δὲ ἕλῃς, φθονήσει. ἀλλ' ὑπὲρ σεαυ-
τοῦ καὶ τῆς οἰκίας ἀφοσιωσάμενος ὡς ῥᾷστα τὴν συμ- 1161
71 φορὰν φέρειν, ἄλλῃ δὲ εἴ πῃ βούλει, τιμωροῦ.’ ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκεψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης, ἐβουλευόμην μετὰ τῶν φίλων ὅ τι χρή με ποιεῖν. συμβουλευόντων δέ μοι ταὐτά, ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας προσῆκέ μοι πρᾶξαι καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταί, ἐποίησα, ἃ δ' ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσῆκεν,
72 ἡσυχίαν εἶχον. κελεύει γὰρ ὁ νόμος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρι ἀνεψιαδῶν, καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ ἐπερωτᾶν, τί προσήκων ἐστί, κἂν οἰκέτης ᾖ, τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσῆκεν ἡ ἄνθρωπος οὐδέν, εἰ μὴ ὅσον τιτθὴ γενομένη, οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα καὶ χωρὶς ᾤκει καὶ ἄνδρα ἔσχεν.
73 ψεύσασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ διομόσασθαι αὐτὸς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα οὐκ ἂν ἐτόλμησα, οὐδ' ἂν εἰ εὖ ᾔδειν ὅτι αἱρήσοιμι αὐτούς· οὐ γὰρ οὕτως τούτους μισῶ, ὡς ἐμαυτὸν φιλῶ. ἵνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον ἀκούσητέ μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΣ.

74 Πολλαχόθεν μὲν οὖν οἶμαι ὦ ἄνδρες δικασταὶ κα-
ταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι ὡς ψευδής ἐστιν,
οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ῥᾴδιον γνῶ-
ναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐμέ, εἰ πολλά
μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν [με] τοὺς μάρ-
τυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν με τὰ
75 ἐνέχυρα. καὶ ἐπειδὴ ἐδεήθην αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι μοι
τὴν ὑπερημερίαν, ἄσμενος ἤκουσεν, ἵνα ὑπερήμερος
αὐτῷ γενοίμην καὶ ἐκφορήσαιτό μου ὡς πλεῖστα. καὶ 1162
διὰ τοῦτο ἀκάκως καὶ ταχύ μοι ὡμολόγησεν, ἵνα πιθα-
νὸς γένηται καὶ μὴ καταφανὴς ἐπιβουλεύων, ἡγούμενος
οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας ἀφε-
θῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἢ διὰ τοῦ ἐξαπατῆσαι καὶ
λαβεῖν με ὑπερήμερον καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλεῖστα·
οὐ γὰρ ὅσα ἔχουσί μου ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ
76 πλείω. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν, ὡς οὐ διὰ
ταχέων με ποριοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, βουλόμενος
ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν ἐνε-
χυρασίαν μου ποιήσασθαι· ἐπειδὴ δ' ἐπήγγειλα αὐτῷ
κομίσασθαι τὴν δίκην, ἐλθών μου τά τε σκεύη καὶ
τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ἀπολα-
βεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, ὥστε οὐ πόρρω
77 ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα τεκμή-
ριον ὑμῖν ἔστω· τῇ ὑστεραίᾳ γὰρ ἐκομίσατο τὸ ἀργύ-
ριον τῆς δίκης, ἢ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβεν. καίτοι πῶς ἄν,
εἰ μὴ πεπορισμένον ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον
χιλίας τριακοσίας δέκα τρεῖς δύ' ὀβολώ; καὶ τὰ ἐνέ-
χυρά μοι οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς
ὑπερημέρου ὄντος. ὅτι δ' οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος,
ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει

κύρια εἶναι ὅσα ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ὥστε οὐ-
κέτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

78 Ὡς μὲν τοίνυν ὡμολόγησε καὶ ἀνεβάλετό μοι τὴν
ὑπερημερίαν, μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὡς δὲ ἐτριηράρχουν,
ὁ συντριήραρχός μοι μεμαρτύρηκε, καὶ ὡς ἡ ναῦς στρα- 1163
τηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμάχῳ. ὥστ' οὐκ ἦν αὐτῷ δή-
που ὑπερήμερος ἀναβαλομένῳ μοι, ἔτι δὲ καὶ ἐκτίνων.
ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου ὦ ἄνδρες δικασταὶ
περὶ τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον. καὶ εὖ ᾔδεσαν ὅτι, εἰ
μὲν τὴν ἄνθρωπον παραδώσουσιν, ἐξελεγχθήσονται
ψευδῆ ἐγκαλέσαντες, εἰ δὲ μὴ παραδώσουσιν ἣν ἐμαρ-
τύρησαν ὡς οὗτος ἤθελε παραδιδόναι, ψευδομαρτυριῶν
79 ἁλώσονται. δέομαι δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις
ἄρα τῶν τότε δικαζόντων τυγχάνει ὢν ἐν τῷ δικαστη-
ρίῳ, τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἤθεσιν οἷσπερ καὶ τότε,
καὶ εἰ μὲν ἡ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι καὶ
ἐγὼ φεύγειν τὸν ἔλεγχον τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου, νῦν
ἐξελεγχομένων αὐτῶν ψευδῆ μεμαρτυρηκότων καὶ οὐ
παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον βοηθῆσαί μοι, εἰ δ' ἐμοὶ
ὠργίσθητε ὅτι ἐνεχυράσων ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν
τοῦ Θεοφήμου, καὶ τούτοις νῦν ὀργισθῆναι ὅτι ἐπὶ
80 τὴν ἐμὴν ἦλθον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων καὶ ψηφι-
σμάτων ἀναγκαζόμενος, πρόνοιαν ἐποιησάμην τοῦ μήτε
ἐπὶ τὸν πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν μήτε ἐπὶ τὴν
μητέρα, μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαβεῖν μηδέν, ἀλλ' οὗ
αὐτὸς ᾤκει ὁ Θεόφημος· καὶ ἐπειδὴ οὐ κατέλαβον αὐ-
τὸν ἔνδον, οὐχ ἁρπάσας ᾠχόμην οὐδέν, ἀλλὰ μετελθεῖν
ἐκέλευσα αὐτόν, καὶ παρόντος, οὐκ ἀπόντος, τὴν ἐνεχυ-
ρασίαν ἐποιησάμην, καὶ ἀφαιρούμενος ἀφῆκα, καὶ ἀνῆλ-

*θον ἐπὶ τὴν βουλὴν τοὺς κυρίους, καὶ εἰσαγγείλας
καὶ ἑλὼν ἐν τῇ βουλῇ, ἀποχρῆν ἡγησάμην τὰ μὲν
σκεύη ἀπολαβεῖν ἁπλᾶ, περὶ δὲ τῶν πληγῶν ἐπιτρέψαι,
81 τῷ δὲ τιμήματι συγχωρῆσαι. ὥστε ἐγὼ μὲν οὕτω μέ-* 1164
*τριος περὶ τούτους ἦν, οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς καὶ
βδελυροί, ὥστ' ἐπὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία εἰσελ-
θεῖν, ἔχοντες μὲν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς οἰκέτας, πλείο-
νος ἄξια ἢ κατεδικάσαντο, ἀναβαλόμενοι δὲ τὴν ὑπερ-
ημερίαν, ἐπαγγειλάντος δ' ἐμοῦ κομίζεσθαι αὐτοῖς τὴν
δίκην, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
οἰκίαν τά τε σκεύη ἐκφορῆσαι τήν τε τιτθὴν συγκό-
ψαι, γραῦν γυναῖκα, ἕνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα
ἔτι ἔχειν καὶ μὴ ἀποδιδόναι ἐκτετεικότος ἐμοῦ τὴν δί-
82 κην, χιλίας τριακοσίας δέκα τρεῖς δύ' ὀβολώ. εἰ δέ
τις ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμο-
νας εἶναι, βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας
ἀναγνῶναι, ἃς μεμαρτυρήκασί μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδι-
κημένοι· λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι οὐκ ἂν ἱκανόν
μοι γένοιτο τὸ ὕδωρ· ἵν' ἐκ τούτων ἁπάντων σκεψά-
μενοι, τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαρτυρουμένων,
ὁσίαν καὶ δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τιθῆσθε τὴν ψῆ-
φον. λέγε τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

XLVIII.
ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ποικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. Κόνων
γάρ τις ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἄπαις τελευτᾷ, ὡς ἐπίδικον τοῖς*

οἰκείοις γενέσθαι τὸν κλῆρον. Καλλίστρατος μὲν οὖν ὁ τὸν 1165
*λόγον τουτονὶ λέγων, ὅλον τὸν κλῆρον τοῦτον ἑαυτῷ προσή-
κειν φησίν· ἐγγυτάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κό-
νωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο καὶ λόγῳ κατα-
χρῷτο ψιλῷ. Ὀλυμπιόδωρος δὲ, πρὸς ὃν ἡ δίκη, καὶ αὐτὸς
2 ἠμφισβήτησεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κλήρου. ἤστην δ' οἰκείω ὅ τ'
Ὀλυμπιόδωρος καὶ ὁ Καλλίστρατος· ἀδελφὴν γὰρ Ὀλυμπιο-
δώρου Καλλίστρατος εἶχε γυναῖκα. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ
διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ νείμασθαι μὲν ἐξ ἴσης τὴν
οὐσίαν τοῦ τελευτήσαντος, ὅση φανερά τ' ἦν καὶ ὡμολογη-
μένη, κοινῇ δὲ ζητεῖν τὰ ἀφανῆ, καὶ κοινῇ πράττειν περὶ
τούτων πάντα· προσεδόκων γὰρ ἥξειν τινὰς ἀμφισβητοῦντας
αὐτοῖς τοῦ κλήρου. περὶ τούτου καὶ συνθήκας ἔγραψαν καὶ
3 κατέθεντο παρ' Ἀνδροκλείδῃ, φίλῳ τινὶ κοινῷ. οἰκέτης δ'
ἦν Κόνωνος Μοσχίων, πάνυ πιστὸς ἐκείνῳ νομισθείς. τοῦ-
τον Ὀλυμπιόδωρος λαμβάνει, καὶ διαβληθέντα χιλίας ὑφῃρῆ-
σθαι τοῦ Κόνωνος δραχμὰς βασανίζει μετὰ Καλλιστράτου.
καὶ ὡς ὡμολόγησεν ὁ οἰκέτης τὸ ἀργύριον, νέμεται καὶ τοῦτο
πρὸς τὸν Καλλίστρατον κατὰ τὰς συνθήκας ἐξ ἴσης. ὑπο-
νοήσας δὲ καὶ πλείονας ἔχειν μνᾶς ἀργυρίου τὸν ἄνθρωπον,
οὐκέτι παραλαβὼν τὸν Καλλίστρατον αὐτὸς βασανίζει, καὶ
4 μνᾶς ἑβδομήκοντα λαμβάνει μόνος. περὶ δὲ τοῦτον τὸν και-
ρὸν ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου Κόνωνος καὶ ἄλλοι καὶ ὁ
ἀδελφὸς ὁ Καλλιστράτου Κάλλιππος, ὁμοπάτριος ὤν. βου-
λευόμενοι κοινῇ περὶ τῶν ἀγώνων Ὀλυμπιόδωρος καὶ Καλ-
λίστρατος συντίθενται, τὸν μὲν Ὀλυμπιόδωρον ἀμφισβητεῖν
ὅλου τοῦ κλήρου, τὸν δὲ Καλλίστρατον τοῦ ἡμικληρίου.
στρατευομένων δ' Ἀθηναίων εἰς Ἀκαρνανίαν ᾤχετο καὶ* 1166
*Ὀλυμπιόδωρος· ἦν γὰρ τῶν ἐκ καταλόγου. τῆς δὲ κυρίας
ἐνστάσης οἱ δικασταί, πρόφασιν τὴν στρατείαν εἶναι πεισθέν-
τες, ἀνεῖλον αὐτοῦ τὴν διαδικασίαν· διό φησι Καλλίστρατος
καὶ αὐτὸς ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου δίκην, ταῖς συνθή-
5 καις ἐμμένων, ἐπειδὴ κοινῇ πάντα πράττειν ἐκέλευον. ὡς
δ' ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας Ὀλυμπιόδωρος, παλινδικίᾳ*

χρῆται πρὸς τοὺς νενικηκότας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Καλλίστρα-
τος, δεδωκότος τοῦτο τοῦ νόμου. καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ
κλήρου καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ὁ μὲν τοῦ ἡμίσεος, ὁ δὲ καὶ τοῦ
ὅλου. πρότερος δὲ λέγων Ὀλυμπιόδωρος νικᾷ τὸν κλῆρον.
νικήσας δὲ καὶ λαβὼν ὅλον, οὐκ ἐμμένει ταῖς συνθήκαις αἷς
ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο, οὐδὲ δίδωσι τὰ ἡμίσεα τῷ Καλλιστράτῳ.
6 ὁ δ' αὐτὸν ἀπαιτεῖ καὶ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν τῶν παρὰ
τοῦ Μοσχίωνος τὸ ἥμισυ καὶ τῆς ὅλης οὐσίας, ταῖς συνθή-
καις ἰσχυριζόμενος, καὶ λέγων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δίκῃ συνα-
γωνίσασθαι τῷ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ συγκεχωρηκέναι καὶ τοὺς
λόγους εἰπεῖν οὓς ἐβούλετο καὶ μάρτυρας παρασχέσθαι ψευ-
δεῖς, οὕς, εἰ μὴ κοινῇ καὶ συντεθειμένοι πρὸς ἀλλήλους
ἠγωνίζοντο, ῥᾳδίως ἂν ἐλέγξαι, καὶ οὐκ ἐᾶσαι τὸν Ὀλυμ-
πιόδωρον νικῆσαι τὴν δίκην.

Ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶν ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς 11
μὴ εἰωθότας μηδὲ δυναμένους εἰπεῖν εἰσιέναι εἰς δικα-
στήριον, ἐπειδὰν ὑπό τινος ἀδικῶνται, ἄλλως τε καὶ
ὑφ' ὧν ἥκιστα προσῆκεν ἀδικεῖσθαι, οἷον καὶ ἐμοὶ
νυνὶ συμβαίνει. οὐ βουλόμενος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ
ἀγωνίζεσθαι πρὸς Ὀλυμπιόδωρον οἰκεῖον ὄντα καὶ ἀδελ-
φὴν τούτου ἔχων, ἠνάγκασμαι διὰ τὸ μεγάλ' ἀδικεῖ-
2 σθαι ὑπὸ τούτου. εἰ μὲν οὖν μὴ ἀδικούμενος ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἀλλὰ ψεῦδός τι ἐγκαλῶν Ὀλυμπιοδώρῳ
τούτων τι ἐποίουν, ἢ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς καὶ
Ὀλυμπιοδώρου μὴ ἐθέλων ἐπιτρέπειν, ἢ ἄλλου τινὸς
τῶν δικαίων ἀφιστάμενος, εὖ ἴστε ὅτι πάνυ ἂν ᾐσχυ-
νόμην καὶ ἐνόμιζον ἂν ἐμαυτὸν φαῦλον εἶναι ἄνθρω-
πον· νῦν δ' οὔτε μικρὰ ἐλαττούμενος ὑπὸ Ὀλυμπιο-
δώρου, οὔτε διαλλακτὴν οὐδένα φεύγων, οὔτ' αὖ μὰ
τὸν Δία τὸν μέγιστον ἑκών, ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα
ἄκων, ἠνάγκασμαι ὑπὸ τούτου ἀγωνίζεσθαι ταύτην τὴν

3 δίκην. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκούσαν-
τας ἀμφοτέρων ἡμῶν καὶ αὐτοὺς δοκιμαστὰς τοῦ πρά-
γματος γενομένους, μάλιστα μὲν διαλλάξαντας ἀποπέμ-
ψαι καὶ εὐεργέτας ἡμῶν ἀμφοτέρων ὑμᾶς γενέσθαι,
ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐπιτυγχάνητε τούτου, ἐκ τῶν ὑπολοί- 1168
πων τῷ τὰ δίκαια λέγοντι, τούτῳ τὴν ψῆφον ὑμᾶς
προσθέσθαι. πρῶτον μὲν οὖν μαρτυρίας ἀναγνώσεται,
ὅτι οὐκ ἐγὼ αἴτιός εἰμι τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέ-
ναι, ἀλλ' οὗτος αὐτός. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 Ὅτι μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ μέτρια καὶ
προσήκοντα προὐκαλούμην Ὀλυμπιόδωρον, μεμαρτύρη-
ται ὑπὸ τῶν παραγενομένων. οὐκ ἐθέλοντος δὲ τού-
του οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν τῶν δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐστι
πρὸς ὑμᾶς λέγειν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι ὑπὸ Ὀλυμπιοδώ-
5 ρου. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος. ἦν γὰρ ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ Κόμων Ἁλαιεὺς οἰκεῖος ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κό-
μων ἐτελεύτησεν ἄπαις ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀρρωστήσας,
ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτης ὅτ' ἐτελεύτα.
καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ᾐσθόμην ὅτι οὐχ οἷός τ' ἐστὶν περι-
γενέσθαι, μετεπεμψάμην τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον, ὅπως
ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῆται μεθ' ἡμῶν ἁπάντων ὧν
προσῆκεν. καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἐπειδὴ ἦλθεν ὡς ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυ-
6 τοῦ, ἐμὴν δὲ γυναῖκα, μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διῴκει. ὄν-
των δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαίφνης
λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὅτι καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἴη τῷ Κόμωνι τῷ τετελευ-
τηκότι, καὶ ὅτι δίκαιον εἴη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν
ἁπάντων ὧν ὁ Κόμων κατέλιπεν. καὶ ἐγὼ ὦ ἄνδρες

δικασταὶ συνειδὼς ὅτι ἐψεύδετο καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπε-
χείρει, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῷ Κόμωνι γένει ἐγ-
γυτέρω ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς οἷόν τε μάλιστα ὠρ-
γίσθην καὶ ἠγανάκτησα ἐπὶ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου,
ἔπειτα δ' ἐλογισάμην πρὸς ἐμαυτὸν ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ 1169
ὀργιζοίμην, καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην, ὅτι ἐν μὲν τῷ
παρόντι προσήκει θάπτειν τὸν τετελευτηκότα καὶ τἄλλα
ποιεῖν τὰ νομιζόμενα, ἐπειδὰν δὲ τούτων ἁπάντων ἐπι-
7 μεληθῶμεν, τόθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. καὶ οὗτος
ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσωμολόγησε ταῦτα καὶ καλῶς
μ' ἔφη λέγειν. ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάγημεν καὶ ἐποιήσαμεν
ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέ-
σαντες τοὺς οἰκείους ἅπαντας διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς
περὶ ὧν οὗτος ἠξίου ἑαυτῷ εἶναι. ὅσα μὲν οὖν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διηνέχθημεν
περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγὼ ταῦτα διηγούμε-
νος ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ [ἐνοχλοίην];
8 τὸ δὲ τέλος ὃ ἐγένετο, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει
ἀκοῦσαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἐδίκασα τούτῳ καὶ οὗτος
ἐμοί, τὰ ἡμίσεα ἑκάτερον ἡμῶν λαβεῖν ὧν κατέλιπε
Κόμων, καὶ μηδεμίαν ἀηδίαν εἶναι περαιτέρω. καὶ
προειλόμην ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἑκὼν μεταδοῦναι τούτῳ
μᾶλλον, ἢ εἰς δικαστήριον εἰσιὼν κινδυνεύειν πρὸς οἰ-
κεῖον ὄντα τοῦτον, καὶ εἰπεῖν τι ἀηδὲς ἀδελφὸν ὄντα
τῆς ἐμῆς γυναικὸς καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ
9 ὑπὸ τούτου ἀκοῦσαί τι ἀνεπιτήδειον. ταῦτα πάντ' ἐν-
θυμούμενος συνεχώρησ' αὐτῷ. καὶ μετὰ ταῦτα συνθή-
κας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ἁπάντων, καὶ
ὅρκους ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἦ μὴν τά τε ὑπάρ-
χοντα φανερὰ ὄντα καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι,
καὶ μηδ' ὁτιοῦν πλεονεκτήσειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου

ὧν κατέλιπε Κόμων, καὶ τἄλλα πάντα κοινῇ ζητήσειν,
καὶ πράξειν μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι ὅ τι ἂν ἀεὶ
10 δέῃ. ὑπενοοῦμεν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἥξειν τινὰς 1170
ἀμφισβητήσοντας τῶν τοῦ Κόμωνος καὶ ἑτέρους· οἷον
καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος, ὁμομήτριος δ' οὔ,
ὃς ἀπεδήμει, καὶ εἰ δή τις ἄλλος ἐβούλετ' ἀμφισβη-
τεῖν, οὐκ ἦν ἡμῖν κωλύειν· οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι
τὸν βουλόμενον ἀμφισβητεῖν. ταῦτα δὴ πάντα προ-
νοούμενοι ἐγράψαμεν τὰς συνθήκας καὶ ὅρκους ὠμό-
σαμεν, ὅπως ἂν μήθ' ἑκόντι μήτε ἄκοντι μηδετέρῳ
ἐξουσία ἡμῶν γένηται μηδ' ὁτιοῦν ἰδίᾳ πρᾶξαι, ἀλλὰ
κοινῇ βουλευόμενοι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν ἅπαντα πράτ-
11 τωμεν. καὶ μάρτυρας ἐποιησάμεθα περὶ τούτων πρῶ-
τον μὲν τοὺς θεοὺς οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς
οἰκείους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν, ἔπειτ' Ἀνδροκλείδην
Ἀχαρνέα, παρ' ᾧ κατεθέμεθα τὰς συνθήκας. βούλο-
μαι οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τόν τε νόμον ἀναγνῶναι,
καθ' ὃν τὰς συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς,
καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος τὰς συνθήκας. λέγε τὸν
νόμον πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀνδρο-
κλείδου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

12 Ἐπειδὴ δ' ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ αἱ συνθῆκαι
ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, διεῖλον ἐγὼ δύο
μερίδας ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα ἦν μερὶς
ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ᾤκει αὐτὸς ὁ Κόμων, καὶ τἀνδράποδα
οἱ σακχυφάνται, ἡ δ' ἑτέρα ἦν μερὶς οἰκία ἑτέρα καὶ
τἀνδράποδα οἱ φαρμακοτρίβαι. ἀργύριον δ' εἴ τι κα-
τέλιπεν ὁ Κόμων φανερὸν ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Ἡρα- 1171

κλείδου, τοῦθ' ἅπαν σχεδόν τι ἀνηλώθη εἴς τε τὴν
ταφὴν καὶ τἆλλα τὰ νομιζόμενα καὶ εἰς τὴν οἰκοδο-
13 μίαν τοῦ μνήματος. διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας
μερίδας, ἔδωκα αἵρεσιν τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, ὁποτέ-
ραν βούλεται τῶν μερίδων λαβεῖν, καὶ οὗτος εἵλετο
τοὺς φαρμακοτρίβας καὶ τὴν οἰκίσκην· ἐγὼ δ' ἔλαβον
14 τοὺς σακχυφάντας καὶ τὴν οἰκίαν. καὶ ταῦτ' ἔστιν ἃ
ἑκάτερος ἡμῶν εἶχεν. ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουὶ
Ὀλυμπιοδώρου ἦν εἷς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστ'
ἐνόμιζε πιστὸν ἑαυτῷ εἶναι ὁ Κόμων· ὄνομα δὲ τῷ
ἀνθρώπῳ ἐστὶ Μοσχίων. οὗτος ὁ οἰκέτης σχεδόν τι
ᾔδει τά τ' ἄλλα τὰ τοῦ Κόμωνος ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ
τὸ ἀργύριον οὗ ἦν, τὸ ἔνδον κείμενον τῷ Κόμωνι.
15 καὶ δὴ καὶ ἔλαθε τὸν Κόμωνα, πρεσβύτερόν τε ὄντα
καὶ πεπιστευκότα αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον
οὗτος ὁ οἰκέτης ὁ Μοσχίων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαι-
ρεῖται αὐτοῦ χιλίας δραχμὰς χωρίς που κειμένας τοῦ
ἄλλου ἀργυρίου, ἔπειθ' ἑτέρας ἑβδομήκοντα μνᾶς. καὶ
ταῦτα ποιῶν ἐλάνθανε τὸν Κόμωνα. καὶ τὸ ἀργύριον
16 τοῦθ' ἅπαν εἶχεν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος. οὐ
πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ ἡμεῖς
διειλόμεθα τὰς μερίδας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἴσθη-
σις περὶ τἀργυρίου τούτου· ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας
ἐδόκει ἐμοὶ καὶ τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ βασανίζειν τὸν
ἄνθρωπον. καὶ ὁ ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταὶ αὐτὸς
αὑτοῦ κατεῖπε, πρὶν βασανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμὰς
ὑφέλοιτο τοῦ Κόμωνος, καὶ ἔφη εἶναι παρ' ἑαυτῷ 1172
ὅσον μὴ ἦν ἀνηλωμένον· περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυ-
17 ρίου οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. καὶ ἀπο-
δίδωσι περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμάς. καὶ τούτου τοῦ
ἀργυρίου, οὗ ἀπέδωκεν ὁ ἄνθρωπος, καλῶς καὶ δικαίως

κατὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς
συνθήκας τὰς κειμένας παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, τὸ μὲν
ἥμισυ ἐγὼ ἔλαβον, τὸ δ' ἥμισυ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος.
18 μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐκ ταύτης
τῆς ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου
[οὗ ἀπέδωκεν], ἔδησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐβασάνισεν
οὗτος ἐφ' ἑαυτοῦ, ἡμᾶς δὲ οὐ παρεκάλεσεν, ὀμωμοκὼς
κοινῇ ζητήσειν καὶ πράξειν μετ' ἐμοῦ πάντα. καὶ ὁ
ἄνθρωπος ὦ ἄνδρες δικασταὶ κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς
βασάνου, προσωμολόγησε καὶ τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς
εἰληφέναι ὑφελόμενος Κόμωνος, καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν
19 τὸ ἀργύριον τοῦτο Ὀλυμπιοδώρῳ τουτῳί. ἐγὼ δ' ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐπυθόμην περὶ τῆς βασάνου
τἀνθρώπου καὶ ὅτι ἀποδεδωκὼς εἴη τὸ ἀργύριον, ἐνό-
μιζόν μοι ἀποδώσειν τοῦτον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου,
ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν
ἀπέδωκεν. καὶ εὐθὺς μὲν οὐ πάνυ τι ἠνώχλουν τού-
τῳ, ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτο γνώσεσθαι καὶ διοικήσειν
καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτῷ, ὅπως ἑκάτερος ἡμῶν ἕξει τὰ δί-
καια κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς
ἡμᾶς αὐτούς, περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν ἁπάντων ὧν Κόμων
20 ἦν καταλελοιπώς· ἐπειδὴ δ' ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἐποίει,
διελεγόμην τουτῳὶ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ ἠξίουν ἀπολαμ-
βάνειν τὸ ἐμαυτοῦ μέρος τοῦ ἀργυρίου. οὑτοσὶ δ' 1173
Ὀλυμπιόδωρος ἀεί τι προὐφασίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποι-
εῖτο. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἕτεροί τινες ἔλαχον τοῦ
κλήρου τοῦ Κόμωνος, καὶ ὁ Κάλλιππος ἐπεδήμησεν
ἐκ τῆς ἀποδημίας, ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος· καὶ
21 οὗτος ἔλαχεν εὐθὺς τοῦ ἡμικληρίου. καὶ τουτῳὶ Ὀλυμ-
πιοδώρῳ πρόφασις καὶ αὕτη ἐγένετο πρὸς τὸ μὴ ἀπο-
διδόναι μοι τὸ ἀργύριον, ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμ-

φισβητοῦντες, καὶ ἔφη χρῆναί με περιμεῖναι, ἕως ἂν
οἱ ἀγῶνες γένωνται. καὶ ἐμοὶ ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχω-
22 ρεῖν, καὶ συνεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐβουλευόμεθα
καὶ ἐγὼ καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος κοινῇ, ὥσπερ καὶ
ὠμόσαμεν, ὅντινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα
προσοισόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας. καὶ ἔδοξεν
ἡμῖν ὦ ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον
τοῦ κλήρου ὅλου ἀμφισβητεῖν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου,
ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικλη-
23 ρίου μόνου ἠμφεσβήτει. καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς
τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισβητήσεις καὶ ἔδει ἀγωνί-
ζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀπαράσκευοι ἦμεν τὸ παρά-
παν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος
οὑτοσί, διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπεπτωκέναι ἡμῖν πολλοὺς
τοὺς ἀμφισβητοῦντας. ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκο-
ποῦμεν κοινῇ, εἴ πως ἀναβολή τις γένοιτο ἐν τῷ πα-
ρόντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ' ἡσυχίαν πρὸς
24 τὸν ἀγῶνα. καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα ὑμεῖς
ἐπείσθητε ὑπὸ τῶν ῥητόρων εἰς Ἀκαρνανίαν στρατιώ-
τας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον 117
στρατεύεσθαι, καὶ ᾤχετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατευόμε-
νος. καὶ συνεβεβήκει, ὡς ᾠόμεθα ἡμεῖς, αὕτη καλλί-
στη ἀναβολή, δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος στρατευ-
25 ομένου. ἐπειδὴ δ' ἐκάλει ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον
ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητοῦντας κατὰ τὸν νόμον, ὑπω-
μοσάμεθα ἡμεῖς τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον δημοσίᾳ ἀπεῖναι
στρατευόμενον. ὑπομοθέντος δὲ τούτου, ἀνθυπωμόσαντο
οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες Ὀλυμπιόδωρον τουτονί,
ὕστεροι ἡμῶν λέγοντες, ἔπεισαν τοὺς δικαστὰς ψηφί-
σασθαι τῆς δίκης ἕνεκ' ἀπεῖναι τοῦτον καὶ οὐ δημοσίᾳ.
26 ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν, διέγραψεν ὁ

ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτουὶ Ὀλυμ-
πιοδώρου ἀμφισβήτησιν. διαγραφείσης δὲ ταύτης, ἐξ
ἀνάγκης κἀμοὶ ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου ἀμφι-
σβήτησιν. γενομένων δὲ τούτων, ἐπεδίκασεν ὁ ἄρχων
τοῖς ἀντιδίκοις τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόμωνος·
27 ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἠνάγκαζον ποιεῖν. ἐπειδὴ
δ' ἐπεδικάσαντο, εὐθὺς εἰς Πειραιᾶ ἐλθόντες παρε-
λάμβανον πάνθ', ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἑκάτερος νειμάμενος
ἐν τῇ μερίδι. κἀγὼ μὲν ἐπιδημῶν αὐτὸς παρέδωκα
(ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νόμοις), τὰ δ' Ὀλυμ-
πιοδώρου, ἀποδημοῦντος τούτου, ἅπαντα ᾤχοντο λαβόν-
τες, πλὴν τοῦ ἀργυρίου οὗ εἶχεν αὐτὸς παρὰ τοῦ
ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου, ὃν ἐβασάνισεν· οὐ γὰρ εἶχον
28 ὅπου ἐπιλάβοιντο τοῦ ἀργυρίου. καὶ τὰ μὲν πραχθέντα
ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ Ὀλυμπιοδώρου, καὶ τῆς
κοινωνίας τῆς πρὸς τοῦτον ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπειδὴ 1175
δ' ἐπεδήμησεν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται, ἠγανάκτει
Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐπὶ τοῖς συμ-
βεβηκόσι, καὶ ἡγεῖτο δεινὰ πεπονθέναι. ἐπειδὴ δὲ
μεστὸς ἐγένετο ἀγανακτῶν, ἐσκοποῦμεν πάλιν καὶ ἐβου-
λευόμεθα κοινῇ ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὅντινα
29 τρόπον τούτων τι πάλιν κομιούμεθα. καὶ ἐδόκει ἡμῖν
βουλευομένοις προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους
κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀσφαλέστατον
εἶναι, μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἡμᾶς ἀμφοτέρους τὸν κίνδυνον
ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἑκά-
τερον, καὶ τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὅλου τοῦ κλήρου
λαχεῖν, ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ'
αὑτόν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος
ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνου ἠμφεσβήτει,
30 ὅπως, ἐὰν μὲν Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ἐπιτύχῃ τοῦ

ἀγῶνος, ἐγὼ κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους πάλιν
τὸ μέρος λάβοιμι παρὰ τούτου, ἐὰν δ' ἄρ' ἀποτύχῃ
καὶ τὰ ἕτερα ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ
τὰ μέρη καλῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμό-
σαμεν ἀλλήλοις καὶ συνεθέμεθα. ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐβου-
λευσάμεθα καὶ ἐδόκει ἀσφαλέστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ
Ὀλυμπιοδώρῳ, προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ
τοῦ Κόμωνος κατὰ τὸν νόμον. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν
νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησις ἐγένετο.

ΝΟΜΟΣ.

31 *Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἡ*
πρόσκλησις ἐγένετο, καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ἀντεγρα-
ψάμεθα, ὃν τρόπον τουτῳὶ ἐδόκει Ὀλυμπιοδώρῳ. καὶ
μετὰ ταῦθ' ὁ ἄρχων ἀνέκρινε πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀμφι-
σβητοῦσι, καὶ ἀνακρίνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον.
καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἠγωνίζετο πρῶτος, καὶ ἔλε-
γεν ὅ τι ἐβούλετο, καὶ μαρτυρίας παρείχετο ἃς ἐδόκει 1176
τούτῳ· κἀγὼ ὦ ἄνδρες δικασταὶ σιωπῇ ἐκαθήμην ἐπὶ
τοῦ ἑτέρου βήματος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κατα-
32 σκευασθέντος τοῦ ἀγῶνος ἐνίκησε ῥᾳδίως. νικήσας δὲ
καὶ διαπραξαμένων ἅπανθ' ὅσα ἠβουλήθημεν ἐν τῷ
δικαστηρίῳ, καὶ ἀπολαβὼν παρὰ τῶν πρότερον ἐπιδι-
κασαμένων ὅσα ἦσαν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν εἰληφότες,
ταῦτα δὴ πάντ' ἔχων καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβε παρὰ
τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος, οὐδ' ὁτιοῦν ἠθέ-
ληκε τῶν δικαίων πρός με ποιῆσαι, ἀλλ' ἔχει αὐτὸς
ἅπαντα, ὀμωμοκὼς καὶ συνθήκας πρός με ποιησάμενος
ἦ μὴν ἰσομοιρήσειν. καὶ αἱ συνθῆκαι αὗται ἔτι καὶ
νυνὶ κεῖνται παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, καὶ μεμαρτύρηκεν
33 αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων

ἁπάντων ὧν εἴρηκα μαρτυρίας ὑμῖν παρασχέσθαι, πρώ-
τιστον μὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐγὼ καὶ οὗτος ἡμῖν αὐ-
τοῖς δικάσαντες ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἑκάτερος τῆς φα-
νερᾶς οὐσίας ἧς Κόμων κατέλιπεν. καί μοι λαβὲ ταύ-
την τὴν μαρτυρίαν πρῶτον, ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας
ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 *Λαβὲ δή μοι καὶ τὴν πρόκλησιν, ἣν προεκαλεσά-*
μην αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀν-
θρώπου τοῦ βασανισθέντος.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπεδικάσαντο οἱ ἀντίδικοι ἡμῶν, ἅπαντα παρέλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, πλὴν τῶν χρημάτων ὧν 1177 *εἶχεν Ὀλυμπιόδωρος παρὰ τοῦ βασανισθέντος ἀνθρώπου.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ὃν μὲν τρόπον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐξ ἀρχῆς διε-
νειμάμεθα τὴν Κόμωνος οὐσίαν τὴν φανερὰν ἐγὼ καὶ
Ὀλυμπιόδωρος, καὶ λόγῳ ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται
ὑμῖν, καὶ ὡς οὗτος τὸ ἀργύριον ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀν-
θρώπου τοῦ οἰκέτου, καὶ ὅτι οἱ ἐπιδικασάμενοι ἔλαβον
ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, ἕως πάλιν οὗτος ἐνίκησεν ἐν τῷ
36 δικαστηρίῳ. ἃ δὲ λέγων οὐκ ἀποδίδωσί μοι οὐδ' ἐθέλει
τῶν δικαίων οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, τούτοις ἤδη προσ-
έχετε τὸν νοῦν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ αὐτίκ' ἐξα-
πατήσωσιν ὑμᾶς οἱ ῥήτορες, οὓς οὑτοσὶ παρεσκεύασται
ἐπ' ἐμέ. λέγει μὲν οὗτος οὐδέποτε ταὐτά, ἀλλ' ὅ τι
ἂν τύχῃ ἀεί, καὶ περιιὼν προφάσεις ἀτόπους τινὰς καὶ
ὑπονοίας καὶ αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρει, καὶ περὶ τὸ

37 πρᾶγμ' ὅλον ἄδικός ἐστιν ἄνθρωπος. πλεῖστοι δ' αὐ-
τοῦ ἀκηκόασι λέγοντος, οἱ μὲν ὅτι τὸ παράπαν οὐκ
ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τἀνθρώπου· ἐπειδὰν δὲ τοῦτ'
ἐξελέγχηται, πάλιν λέγει ὅτι παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώ-
που ἔχει τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ μεταδώσει ἐμοὶ οὔτε
τοῦ ἀργυρίου οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὧν κατέλιπε
38 Κόμων. ἐπειδὰν δέ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων τῶν
τούτου καὶ τῶν ἐμῶν ἐρωτᾷ, διὰ τί οὐκ ἀποδώσει
ὀμωμοκὼς ἰσομοιρήσειν καὶ τῶν συνθηκῶν ἔτι καὶ
νυνὶ κειμένων, φησί με παραβεβηκέναι τὰς συνθήκας,
καὶ δεινὰ πεπονθέναι ὑπ' ἐμοῦ, καὶ διατελέσαι μέ
φησιν ὑπεναντία καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα ἑαυτῷ.
39 καὶ ἃ μὲν προφασίζεται, ταῦτ' ἔστιν. ἃ μὲν οὖν ὦ 1178
ἄνδρες δικασταὶ οὗτος λέγει, ὑπόνοιαι πλασταί εἰσι
καὶ προφάσεις ἄδικοι καὶ πονηρίαι, ἐπὶ τῷ ἀποστερῆ-
σαι ἃ προσήκει αὐτὸν ἀποδοῦναι ἐμοί. ἃ δ' ἐγὼ ἐρῶ
πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὗτος ψεύδεται, ταῦτα δὲ ὑπόνοια μὲν
οὐδεμία ἔσται, φανερῶς δ' ἐπιδείξω τὴν τούτου ἀναι-
σχυντίαν, τεκμήρια λέγων ἀληθινὰ καὶ πᾶσι γνώριμα,
40 καὶ μάρτυρας παρεχόμενος περὶ ἁπάντων. πρῶτον μὲν
οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ λέγω, ὅτι οὗτος διὰ τοῦτο
τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς
ἐμοῖς, τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ἕκαστα ταῦτα τὰ πράγματα
ὡς ἔχει καὶ παρηκολουθηκόσιν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἠθέλησεν
ἐπιτρέψαι· ἀκριβῶς γὰρ ᾔδει ὅτι εὐθὺς παραχρῆμα
ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται, ἐάν τι ψεύδηται· νυνὶ δ'
41 ἴσως ἡγεῖται ψευδόμενος ἐν ὑμῖν λήσειν. πάλιν λέγω
ὅτι οὐκ ἀκόλουθόν ἐστιν, ὑπεναντία μὲν πράττειν σοι
ὦ Ὀλυμπιόδωρε ἐμέ, κοινῇ δ' ἀναλίσκειν μετὰ σοῦ
εἰς ὅ τι ἀεὶ δέοι, οὐδ' ἐκλιπεῖν τὴν ἀμφισβήτησιν
αὐτὸν ἑκόντα, ὅτε ἀπεδήμεις σύ, ἐπειδὴ καὶ ἡ σὴ διε-

γράφη δόξαντός σου ἕνεκα τῆς δίκης ἀπεῖναι καὶ οὐ
δημοσίᾳ. ἐξῆν γὰρ ἔμοιγε τοῦ ἡμικληρίου ἐπιδικάσασθαι
ἐμαυτῷ· οὐδεὶς γάρ μοι ἀνθρώπων ἀντέλεγεν, ἀλλὰ
42 συνεχώρουν αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι. ἀλλὰ ταῦτα ποιήσας
εὐθὺς ἂν ἦν ἐπιωρκηκώς· ὤμοσα γὰρ καὶ συνεθέμην
πρὸς σὲ κοινῇ πράξειν ἅπαν, ὅ τι ἂν δοκῇ ἐμοὶ καὶ
σοὶ βουλευομένοις βέλτιστον εἶναι. ὥστε ὑπεραβέλτεροί
εἰσιν αἱ προφάσεις καὶ αἱ αἰτίαι, δι' ἃς οὐδέν μοι
43 φῂς ποιήσειν τῶν δικαίων. ἔτι πρὸς τούτοις ἡγεῖ ἄν 1179
μ' ἐπιτρέπειν σοι Ὀλυμπιόδωρε ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγῶνι
τῷ περὶ τοῦ κλήρου, ἢ ἃ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστάς,
εἰκῇ οὑτωσὶ λέγειν, ἢ περὶ ὧν τὰς μαρτυρίας παρέ-
σχου, οὕτως ἂν παρασχέσθαι, εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινῇ
συνηγωνιζόμην; οὗτος γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τά τ'
44 ἄλλα ἔλεγεν ὅ τι ἐβούλετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ κατε-
χρήσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐγὼ τὴν οἰκίαν, ἣν
ἔλαβον ἐν τῇ μερίδι τῇ ἐμαυτοῦ, μεμισθωμένος εἴην
παρ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβον, τὸ ἥμισυ τὸ
ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν τῶν παρὰ τοῦ οἰκέτου, ὅτι
ἐδανεισάμην παρὰ τούτου. καὶ οὐ μόνον ἔλεγε ταῦτα,
ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας παρείχετο περὶ τούτων. κἀγὼ οὐδ'
ὁτιοῦν ἀντέλεγον τούτοις, οὐδ' ἤκουσέ μου φωνὴν
οὐδεὶς ἀνθρώπων, ὅτε οὗτος ἠγωνίζετο, οὔτε μικρὰν
οὔτε μεγάλην, ἀλλὰ προσωμολόγουν ἀληθῆ εἶναι πάνθ'
ὅσα οὗτος ἠβούλετο λέγειν. κοινῇ γὰρ ἠγωνιζόμην
45 μετὰ σοῦ, ὥσπερ ἔδοξεν ἐμοὶ καὶ σοί. ἐπεὶ εἰ μή ἐστι
ταῦτ' ἀληθῆ ἃ λέγω, διὰ τί οὐκ ἐπεσκηψάμην ἐγὼ
τότε τοῖς μάρτυσι τοῖς ταῦτα μαρτυροῦσιν, ἀλλ' ἡσυ-
χίαν εἶχον πολλήν; ἢ διὰ τί σὺ Ὀλυμπιόδωρε οὐδεπώ-
ποτέ μοι ἔλαχες ἐνοικίου δίκην τῆς οἰκίας, ἧς ἔφασκες
μισθῶσαί μοι ὡς σαυτοῦ οὖσαν, οὐδὲ τοῦ ἀργυρίου,

οὗ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐδάνεισάς μοι, τού-
των οὐδὲν ἐποίησας; ὥστε πῶς ἂν μᾶλλον ἄνθρωπος
ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος καὶ ὑπεναντία λέγων αὐτὸς
46 αὑτῷ καὶ αἰτιώμενος τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα; ὃ δὲ
πάντων μέγιστόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ καὶ γνώ- 1180
σεσθε τοῦτον ὅτι ἄδικός ἐστι καὶ πλεονέκτης ἄνθρω-
πος· ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν, εἴ τι ἀληθὲς ἦν ὧν λέγει,
πρότερον ταῦτα λέγειν καὶ ἐπιδεικνύειν, πρὶν τὸν
ἀγῶνα γενέσθαι καὶ διαπειραθῆναι τῶν δικαστῶν ὅ τι
γνώσονται, καὶ παραλαβόντα πολλοὺς μάρτυρας ἀξιοῦν
ἀναιρεῖσθαι τὰς συνθήκας παρὰ τοῦ Ἀνδροκλείδου,
ὡς παραβαίνοντος ἐμοῦ καὶ τἀναντία πράττοντος ἑαυ-
τῷ καὶ οὐκέτι κυρίων οὐσῶν τῶν συνθηκῶν ἐμοὶ καὶ
τούτῳ, καὶ τῷ Ἀνδροκλείδῃ τῷ ἔχοντι τὰς συνθήκας
διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτῷ οὐδέν ἐστιν ἔτι πρᾶγμα
47 πρὸς τὰς συνθήκας ταύτας. ταῦτ᾽ ἐχρῆν αὐτὸν ὦ ἄν-
δρες δικασταί, εἴπερ τι ἦν ἀληθὲς ὧν λέγει, καὶ μόνον
προσιόντα τῷ Ἀνδροκλείδῃ διαμαρτύρεσθαι καὶ μετὰ
μαρτύρων πολλῶν, ἵν᾽ αὐτῷ πολλοὶ ἦσαν οἱ συνει-
δότες. ὅτι δὲ τούτων οὐδὲν πώποτ᾽ ἐποίησεν, αὐτοῦ
ὑμῖν τοῦ Ἀνδροκλείδου, παρ᾽ ᾧ εἰσιν αἱ συνθῆκαι
κείμεναι, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

48 Ἕτερον δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ σκέψασθε ὃ διαπέ-
πρακται. ἐγὼ γὰρ τοῦτον προὐκαλεσάμην καὶ ἠξίωσα
ἀκολουθῆσαι ὡς Ἀνδροκλείδην, παρ᾽ ᾧ κεῖνται αἱ
συνθῆκαι, καὶ κοινῇ ἐκγραψαμένους ἡμᾶς τὰς συνθή-
κας πάλιν σημήνασθαι, τὰ δ᾽ ἀντίγραφα ἐμβαλέσθαι
εἰς τὸν ἐχῖνον, ὅπως ἂν μηδεμία ὑποψία ᾖ, ἀλλ᾽ ὑμεῖς
ἅπαντα καλῶς καὶ δικαίως ἀκούσαντες γνῶτε ὅ τι ἂν

49 ὑμῖν δικαιότατον δοκῇ εἶναι. ταῦτα δ᾽ ἐμοῦ προκα-
λουμένου οὐκ ἠθέλησε τούτων οὐδὲν ποιῆσαι, ἀλλ᾽
οὕτω πεφιλοσόφηκεν, ὥστε μὴ εἶναι ὑμᾶς ἀκοῦσαι 1181
τῶν συνθηκῶν ἐκ τῶν κοινῶν γραμμάτων. καὶ ὅτι
ταῦτα προὐκαλούμην τοῦτον, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώ-
σεται ὧν ἐναντίον προὐκαλούμην. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

50 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον καταφανὴς γένοιτο ἄνθρω-
πος, ὅτι δικαίως μὲν οὐδὲν βούλεται πρός με πράτ-
τειν, ἀποστερήσειν δ᾽ οἴεται ἃ προσήκει ἐμοὶ λαβεῖν,
προφάσεις λέγων καὶ ἐγκλήματα ἐγκαλῶν, τὰς δὲ συν-
θήκας, ἅς φησί με παραβεβηκέναι, οὐκ ᾠήθη δεῖν
ὑμᾶς ἀκοῦσαι; ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἐναντίον τῶν μαρτύ-
ρων τῶν παραγενομένων προὐκαλεσάμην, νυνὶ δὲ καὶ
ὑμῶν ἐναντίον τῶν δικαστῶν πάλιν προκαλοῦμαι, καὶ
ἀξιῶ συγχωρεῖν αὐτὸν καὶ ἐγὼ συγχωρῶ ἀνοιχθῆναι
τὰς συνθήκας ἐνταυθὶ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀκοῦ-
σαι ὑμᾶς, καὶ πάλιν σημανθῆναι ἐναντίον ὑμῶν.
51 Ἀνδροκλείδης δ᾽ οὑτοσὶ πάρεστιν· ἐγὼ γὰρ αὐτῷ ἐπήγ-
γειλα ἥκειν ἔχοντι τὰς συνθήκας. καὶ συγχωρῶ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ ἐν τῷ τούτου λόγῳ ἢ ἐν τῷ προτέρῳ
ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀνοιχθῆναι· οὐδὲν γάρ μοι διαφέρει.
ὑμᾶς δὲ βούλομαι ἀκοῦσαι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς
ὅρκους, οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδω-
ρος οὑτοσί. καὶ εἰ μὲν συγχωρεῖ, ἔστω ταῦτα, καὶ
ὑμεῖς ἀκούετε, ἐπειδὰν τούτῳ δοκῇ· ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ
ταῦτα ποιεῖν, οὐκ ἤδη καταφανὴς ἔσται ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι ἀναισχυντότατός ἐστιν ἀνθρώπων ἁπάντων,
καὶ δικαίως οὐδ᾽ ἂν ὁτιοῦν ἀποδέχοισθε τούτου ὡς
ὑγιές τι λέγοντος;

52 Ἀλλὰ τί ταῦτα σπουδάζω; οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀγνοεῖ
ταῦτα οὗτος, ὅτι ἀδικεῖ μὲν ἐμέ, ἀδικεῖ δὲ τοὺς θεοὺς
οὓς ὤμοσε, καὶ ἐπιορκεῖ. ἀλλὰ διέφθαρται ὦ ἄνδρες
δικασταὶ καὶ παραφρονεῖ. ἀνιῶμαι μὲν οὖν καὶ αἰ-
σχύνομαι ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς μέλλω λέγειν πρὸς
ὑμᾶς, ἐξ ἀνάγκης δέ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅπως ἂν ὑμεῖς
οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες ἀκούσαντες ἅπαντα, βουλεύση-
σθε ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον εἶναι περὶ ἡμῶν.
53 ὧν δὲ μέλλω λέγειν, οὗτος αἴτιός ἐστιν, οὐκ ἐθέλων
ἐν τοῖς οἰκείοις περὶ τούτων πρός με διαλύσασθαι,
ἀλλ' ἀναισχυντῶν. Ὀλυμπιόδωρος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ γυναῖκα μὲν ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους
τοὺς ὑμετέρους οὐδεπώποτ' ἔγημεν, οὐδ' εἰσὶν αὐτῷ
παῖδες οὐδ' ἐγένοντο, ἑταίραν δὲ λυσάμενος ἔνδον
ἔχει, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ λυμαινομένη ἅπαντας ἡμᾶς καὶ
54 ποιοῦσα τουτονὶ περαιτέρω μαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐ
μαίνεται, ὅστις οἴεται δεῖν, ἃ μὲν ὡμολόγησε καὶ
συνέθετο ἑκὼν πρὸς ἑκόντα καὶ ὤμοσε, τούτων μὲν
μηδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ σπουδάζοντος οὐχ
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελ-
φῆς τῆς ὁμοπατρίας καὶ ὁμομητρίας, ἣ ἐμοὶ συνοικεῖ,
καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφιδῆς, θυγατρὸς δὲ ἐμῆς;
αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀδικούμεναι οὐχ ἧττον ἐμοῦ, ἀλλὰ
55 καὶ μᾶλλον. πῶς γὰρ οὐκ ἀδικοῦνται ἢ πῶς οὐ δεινὰ
πάσχουσιν, ἐπειδὰν ὁρῶσι τὴν μὲν τούτου ἑταίραν
περαιτέρω τοῦ καλῶς ἔχοντος καὶ χρυσία πολλὰ ἔχου-
σαν καὶ ἱμάτια καλά, καὶ ἐξόδους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν,
καὶ ὑβρίζουσαν ἐκ τῶν ἡμετέρων, αὐταὶ δὲ κατα-
δεεστέρως περὶ ταῦτ' ἔχωσιν ἅπαντα; πῶς οὐκ ἐκεῖναι
μᾶλλον ἔτι ἀδικοῦνται ἢ ἐγώ; οὗτος δὲ πῶς οὐ κατα-
φανῶς μαίνεται καὶ παραφρονεῖ, τοιαῦτα περὶ αὑτοῦ

βουλευόμενος; ἵνα δὲ μὴ φάσκῃ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ διαβολῇ ταῦτα λέγειν με τοῦ ἀγῶνος ἕνεκα τουτουί, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται τῶν τούτου οἰκείων καὶ ἐμῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

56 Ὀλυμπιόδωρος μὲν οὑτοσὶ τοιοῦτός ἐστιν ἄνθρω-
πος, οὐ μόνον ἄδικος, ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν δοκῶν
ἅπασι τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις τῇ προαιρέσει
τοῦ βίου, καὶ ὅπερ Σόλων ὁ νομοθέτης λέγει, πα-
ραφρονῶν ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησεν ἀνθρώ-
πων, γυναικὶ πειθόμενος πόρνῃ. καὶ ἄκυρά γε ταῦτα
πάντα ἐνομοθέτησεν εἶναι ὁ Σόλων, ὅσ' ἄν τις γυ-
57 ναικὶ πειθόμενος πράττῃ, ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ. περὶ
μὲν οὖν τούτων καλῶς ὁ νομοθέτης ἐπεμελήθη, ἐγὼ
δ' ὑμῶν δέομαι, καὶ οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμὴ
γυνή, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφή, καὶ ἡ θυ-
γάτηρ ἡ ἐμή, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουὶ ἀδελφιδῆ,
ἱκετεύομεν ὑμᾶς καὶ ἀντιβολοῦμεν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
ἅπαντες ἡμεῖς (νομίσατε γὰρ ἐκείνας ἐνθάδε παρεῖ-
58 ναι), μάλιστα μὲν τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον πεῖσαι μὴ
ἀδικεῖν ἡμᾶς, ἐὰν δ' ἄρα μὴ θέλῃ πείθεσθαι, ὑμᾶς
μεμνημένους ἁπάντων τῶν εἰρημένων, ψηφίζεσθαι ὅ
τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον καὶ δικαιότατον εἶναι.
καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια γνώσεσθε καὶ τὰ
συμφέροντα ἡμῖν ἅπασιν, οὐχ ἥκιστα δὲ Ὀλυμπιοδώ-
ρῳ αὐτῷ τουτῳί.

XLIX.
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Τιμόθεον τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ἔνδοξον καὶ στρατηγή- 118
σαντα τῆς πόλεως, Ἀπολλόδωρος ἀπαιτεῖ χρέα, λέγων ὅτι
Πασίωνι φίλῳ χρώμενος ὁ Τιμόθεος, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ χρή-
ματα, καὶ ὀφείλων ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς λόγοις ἐγγέγραπται.
τὰ μὲν δὴ πάντ' ὀφλήματα τέτταρα καταριθμεῖται, ἐφ' ἑκά-
στου δὲ καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐδανείσατο
Τιμόθεος, ἀκριβῶς εἴρηκε. καὶ τὰς μὲν πλείστας ἀποδείξεις
ἐκ τῶν καλουμένων ἀτέχνων πίστεων παρέσχηται, μαρτυριῶν
καὶ προκλήσεων· τινὰς δὲ καὶ ἐντέχνους ἀπὸ τῶν εἰκότων.
καὶ ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος Τιμόθεον εἶναί φησι τὸν δανεισά-
μενον, καὶ τοῖς ὑπὸ Τιμοθέου συσταθεῖσι δοθῆναι τὸ ἀργύ-
ριον ἀπὸ τῆς τραπέζης· ὁ δ' οὐχ ἑαυτόν, ἀλλ' ἐκείνους ὀφεί-
λειν λέγει.*

Μηδενὶ ὑμῶν ἄπιστον γενέσθω ὦ ἄνδρες δικασταί,
εἰ Τιμόθεος ὀφείλων ἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, φεύ-
γει νῦν ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δίκην. ἀλλ' ἐπειδὰν ὑμᾶς
ἀναμνήσω τόν τε καιρὸν ἐν ᾧ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, 11
καὶ τὰ συμβάντα τούτῳ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ εἰς
ὅσην ἀπορίαν κατέστη οὗτος, τόθ' ἡγήσεσθε τὸν μὲν
πατέρα τὸν ἐμὸν βέλτιστον γενέσθαι περὶ Τιμόθεον,
τοῦτον δ' οὐ μόνον ἀχάριστον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀδικώ-
2 τατον πάντων ἀνθρώπων, ὅς γε τυχὼν παρὰ τοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐμοῦ ὅσων ἐδεήθη καὶ λαβὼν ἀργύριον ἀπὸ
τῆς τραπέζης, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ καὶ κινδύνοις τοῖς με-
γίστοις καθεστηκὼς περὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐκ
ἀπέδωκε χάριν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἀποστερεῖ με. καί-

τοι σφαλέντος μὲν τούτου ἀπώλλυτο καὶ τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ τὸ συμβόλαιον· οὔτε γὰρ ἐπ' ἐνεχύρῳ οὔτε μετὰ
μαρτύρων ἔδωκε· σωθέντος δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐγίγνετο,
3 ὁπότε βούλοιτο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. ἀλλ' ὅμως
ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐ περὶ πλείονος ἐποιήσατο ὁ πα-
τὴρ περιουσίαν χρημάτων, μᾶλλον ἢ οὐ Τιμοθέῳ ὑπηρε-
τῆσαι ὧν ἐδεήθη αὐτοῦ, ἐν ἀπορίᾳ ὄντι. ᾤετο μὲν οὖν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὁ πατήρ, εἰ σωθείη Τιμόθεος τότε
ἐξ ἐκείνων τῶν κινδύνων καὶ ἀφίκοιτο οἴκαδε παρὰ
βασιλέως, εὐπορωτέρου γενομένου τούτου ἢ ὡς τότε
διέκειτο, οὐ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κομιεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ
ἄλλου εἴ του δέοιτο πρὸς Τιμόθεον πρᾶξαι ὑπάρξειν
4 αὐτῷ. ἐπειδὴ δ' οὐχ ὡς ἐκεῖνος ᾠήθη συμβέβηκεν,
ἀλλ' ἃ μετὰ χάριτος ἔλαβε Τιμόθεος ἀπὸ τῆς τραπέζης
δεηθεὶς τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ταῦτα δι' ἔχθρας καὶ
δίκης τετελευτηκότος ἐκείνου ἐξελεγχθεὶς μὲν ὡς ὀφεί-
λει οἴεται δεῖν ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ δύνηται ὑμᾶς πεῖσαι
ὡς οὐκ ὀφείλει, ἐξαπατήσας τῷ λόγῳ, ἀποστερῆσαι 1186
ἡμᾶς τῶν χρημάτων, ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι ἐξ
ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι ὑμῖν, τά τε ὀφειλόμενα,
καὶ εἰς ὅ τι ἕκαστον αὐτῶν κατεχρήσατο, καὶ τοὺς
5 χρόνους ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἐγένετο. θαυμάσῃ δὲ
μηδεὶς ὑμῶν εἰ ἀκριβῶς ἴσμεν· οἱ γὰρ τραπεζῖται εἰώ-
θασιν ὑπομνήματα γράφεσθαι ὧν τε διδόασι χρημά-
των, καὶ εἰς ὅ τι, καὶ ὧν ἄν τις τιθῆται, ἵν' ᾖ αὐτοῖς
γνώριμα τά τε ληφθέντα καὶ τὰ τεθέντα πρὸς τοὺς
λογισμούς.

6 Ἐπὶ Σωκρατίδου γὰρ ἄρχοντος μουνιχιῶνος μηνὸς
μέλλων ἐκπλεῖν τὸν ὕστερον ἔκπλουν Τιμόθεος ουτοσί,
περὶ ἀναγωγὴν ἤδη ὢν ἐν τῷ Πειραιεῖ, προσδεηθεὶς
ἀργυρίου, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐν τῷ λιμένι,

ἐκέλευσεν αὐτὸν χρῆσαι χιλίας τριακοσίας πεντήκοντα
μίαν δύ' ὀβολώ· τοσούτου γὰρ ἔφη προσδεῖσθαι· καὶ
δοῦναι ἐκέλευσεν Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς
7 τούτῳ διῴκει τότε πάντα. καὶ ὁ μὲν δανεισάμενος τὸ
ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ Τιμόθεος ἦν καὶ
κελεύσας δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ
λαβὼν τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης παρὰ Φορμίω-
νος Αὐτόνομος, ὅσπερ Ἀντιμάχῳ διετέλει γραμματεύων
8 τὸν ἅπαντα χρόνον. δοθέντος τοίνυν τοῦ ἀργυρίου,
ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα τὸν κελεύσαντα χρῆσαι Τιμό-
θεον, ὑπόμνημα δ' ἐγράψατο, ᾧ τε οὗτος ἐκέλευσε
δοῦναι, Ἀντιμάχῳ, καὶ ὃν ὁ Ἀντίμαχος συνέπεμψεν
ἐπὶ τὴν τράπεζαν ληψόμενον τὸ ἀργύριον, τὸν Αὐτό-
νομον, τὰς χιλίας τριακοσίας δραχμὰς καὶ πεντήκοντα
καὶ μίαν καὶ δύ' ὀβολώ. τὸ μὲν τοίνυν πρῶτον χρέως, 1187
ὃ ἐκπλέων ἔλαβε στρατηγῶν τὸ ὕστερον, τοσοῦτον
ὀφείλει.
9 Ἐπειδὴ δ' ἀπεχειροτονήθη μὲν ὑφ' ὑμῶν στρατη-
γὸς διὰ τὸ μὴ περιπλεῦσαι Πελοπόννησον, ἐπὶ κρίσει
δὲ παρεδέδοτο εἰς τὸν δῆμον αἰτίας τῆς μεγίστης τυ-
χών, ἐφειστήκει δ' αὐτῷ Καλλίστρατος καὶ Ἰφικράτης,
τῷ τε πράττειν καὶ εἰπεῖν δυνάμενοι, οὕτω δὲ διέθε-
σαν ὑμᾶς κατηγοροῦντες τούτου αὐτοί τε καὶ οἱ συνα-
10 γορεύοντες αὐτοῖς, ὥστ' Ἀντίμαχον μὲν ταμίαν ὄντα
καὶ πιστότατα διακείμενον τούτῳ, κρίναντες ἐν τῷ
δήμῳ ἀπεκτείνατε καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐδημεύσατε,
αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐξαιτουμένων τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰ-
κείων αὐτοῦ ἁπάντων, ἔτι δὲ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος,
συμμάχων ὄντων ὑμῖν, μόλις μὲν ἐπείσθητε ἀφεῖναι.
11 στρατηγοῦντα δ' αὐτὸν ἐπαύσατε, — ἐν τοιαύταις δ'
ὢν διαβολαῖς καὶ ἀπορίᾳ χρημάτων πολλῇ· ἡ μὲν γὰρ

οὐσία ὑπόχρεως ἦν ἅπασα, καὶ ὅροι αὐτῆς ἕστασαν,
καὶ ἄλλοι ἐκράτουν· ὁ μὲν ἐν πεδίῳ ἀγρὸς ἀποτίμημα
τῷ παιδὶ τῷ Εὐμηλίδου καθειστήκει, ἑξήκοντα δὲ
τριηράρχοις τοῖς συνεκπλεύσασιν αὐτῷ ἑπτὰ μνῶν
ἑκάστῳ ἡ ἄλλη οὐσία ὑπέκειτο, ἃς οὗτος αὐτοὺς στρα-
12 τηγῶν ἠνάγκασε τοῖς ναύταις τροφὴν διαδοῦναι· ἐπει-
δὴ δ' ἀποχειροτονηθεὶς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκεν ἐκ τῶν
στρατιωτικῶν χρημάτων αὐτὸς δεδωκὼς εἰς τὰς ναῦς
τὰς ἑπτὰ μνᾶς ταύτας τότε, φοβούμενος μὴ καταμαρ-
τυρήσωσιν αὐτοῦ οἱ τριήραρχοι καὶ ἐξελέγχηται ψευ-
δόμενος, δάνεισμα ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἑκάστου αὐτῶν 1188
τὰς ἑπτὰ μνᾶς καὶ ὑποτίθησιν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν, ἃς
13 νῦν αὐτοὺς ἀποστερεῖ καὶ τοὺς ὅρους ἀνέσπακε· παν-
ταχόθεν δ' ἀπορούμενος, καὶ ἐν ἀγῶνι τῷ μεγίστῳ
καθεστηκὼς περὶ τοῦ σώματος διὰ τὸ συμβεβηκέναι τῇ
πόλει τοιαῦτα πράγματα, ἄμισθον μὲν τὸ στράτευμα
καταλελύσθαι ἐν Καλαυρείᾳ, πολιορκεῖσθαι δὲ τοὺς
περὶ Πελοπόννησον συμμάχους ὑπὸ Λακεδαιμονίων,
κατηγορούντων δὲ τοῦτον αἴτιον εἶναι τῆς παρούσης
ἀτυχίας Ἰφικράτους καὶ Καλλιστράτου, ἔτι δὲ τῶν ἀφι-
κνουμένων ἀπὸ στρατεύματος ἀπαγγελλόντων ἐν τῷ
δήμῳ τὴν παροῦσαν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν, τὰ δὲ καὶ
δι' ἐπιστολῶν ἑκάστου πυνθανομένου παρὰ τῶν οἰ-
κείων καὶ ἐπιτηδείων ὡς διέκειντο· ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς
ἐν τῷ δήμῳ τότε, ἀναμνήσθητε πῶς ἕκαστος περὶ αὐ-
τοῦ τὴν γνώμην εἶχεν· οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε τὰ λεγόμενα.
14 μέλλων τοίνυν καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐν Καλαυ-
ρείᾳ δανείζεται χιλίας δραχμὰς παρὰ Ἀντιφάνους τοῦ
Λαμπτρέως, ὃς ἐπέπλει ταμίας Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ,
ἵνα διαδοίη τοῖς Βοιωτίοις τριηράρχοις, καὶ παραμεί-
νωσιν ἕως ἂν αὐτῷ ἡ κρίσις γένηται, καὶ μὴ καταλυ-

θεισῶν πρότερον τῶν Βοιωτίων τριήρων καὶ δια-
πελθόντων πρότερον τῶν στρατιωτῶν, μᾶλλον αὐτῷ
15 ὀργίζησθε ὑμεῖς. οἱ μὲν γὰρ πολῖται ἠνείχοντο κακο-
παθοῦντες καὶ παρέμενον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν
παραμενεῖν, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν καθ᾿ ἡμέραν τροφὴν
δώσοι. τότε οὖν ἀναγκαζόμενος δανείζεται τὰς χιλίας 1189
δραχμὰς παρὰ τοῦ Ἀντιφάνους, ὃς ἐπέπλει ταμιεύων
τῷ Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ, καὶ δίδωσι τῷ Βοιωτίῳ
16 ἄρχοντι τῶν νεῶν. ἐπειδὴ δ᾿ ἀφίκετο δεῦρο, ἀπῄτουν
αὐτὸν ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ Ἀντιφάνης τὰς χιλίας δρα-
χμὰς ἃς ἐδανείσατο ἐν Καλαυρείᾳ, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι
οὐ ταχὺ ἀπελάμβανον. φοβούμενος δ᾿ οὗτος τοὺς
ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ, μὴ πύθοιντο ὅτι, ἃς ἐν τῷ λόγῳ
ἀπήνεγκε χιλίας δραχμὰς δεδωκὼς εἰς τὰς Βοιωτίας
ναῦς ἐκ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων, ταύτας Φίλιπ-
17 πος δανείσας ἀποστερεῖται, καὶ ἅμα δεδιὼς τὸν Φίλιπ-
πον, μὴ καταμαρτυροίη αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι, προσελθὼν
τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐδεήθη ἀπαλλάξαι τὸν Φίλιππον καὶ
χρῆσαι αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμάς, ἵν᾿ ἀποδοίη Φιλίππῳ.
ὁρῶν δ᾿ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τό τε μέγεθος τοῦ ἀγῶνος
ἡλίκον ἦν τούτῳ, καὶ ὡς ἠπορεῖτο οὗτος, καὶ ἐλεῶν
αὐτόν, προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ἐκέλευσεν ἀπο-
δοῦναι Φιλίππῳ χιλίας δραχμὰς τὸν Φορμίωνα τὸν
ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, καὶ γράψασθαι ὀφείλοντα
18 Τιμόθεον. καὶ ταῦθ᾿ ὅτι ἀληθῆ ἐστι, τὸν δόντα τὸ
ἀργύριον Φορμίωνα ὑμῖν μάρτυρα παρέξομαι, ἐπειδὰν
καὶ περὶ τοῦ ἄλλου συμβολαίου διηγήσωμαι ὑμῖν, ἵνα
τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ περὶ ὅλου τοῦ χρέως ἀκούσαντες,
εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω. καλῶ δ᾿ ὑμῖν καὶ τὸν Ἀντι-
φάνην τὸν δανείσαντα τὸ ἀργύριον τούτῳ, τὰς χιλίας
δραχμάς, ἐν Καλαυρείᾳ, καὶ παρόντα ὅτε ἀπέλαβε Φί-

λιππος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐνθάδε.
19 τοῦ μὲν γὰρ μαρτυρίαν με ἐμβαλέσθαι πρὸς τὸν διαι- 1190
τητὴν παρεκρούσατο, φάσκων ἀεί μοι μαρτυρήσειν εἰς
τὴν κυρίαν [ἀπόφασιν]· ἐπειδὴ δ᾿ ἡ δίαιτα ἦν, προσ-
κληθεὶς ἀπὸ τῆς οἰκίας (οὐ γὰρ ἦν φανερός), ἔλιπε
τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τούτου. τιθέντος δέ μου
αὐτῷ τὴν δραχμὴν τοῦ λιπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον,
ὁ διαιτητὴς οὐ κατεδιῄτα, ἀλλ᾿ ἀπιὼν ᾤχετο ἀποδιαι-
20 τήσας τούτου τὴν δίαιταν, ἑσπέρας ἤδη οὔσης. νυνὶ
δὲ τῷ Ἀντιφάνει εἴληχα βλάβης ἰδίαν δίκην, ὅτι μοι
οὔτ᾿ ἐμαρτύρησεν οὔτ᾿ ἐξωμόσατο κατὰ τὸν νόμον.
καὶ ἀξιῶ αὐτὸν ἀναβάντα εἰπεῖν ἐναντίον ὑμῶν διο-
μοσάμενον, πρῶτον μὲν εἰ ἐδάνεισεν Τιμοθέῳ ἐν Κα-
λαυρείᾳ χιλίας δραχμάς, δεύτερον δ᾿ εἰ παρὰ τοῦ
πατρὸς Φίλιππος ἀπέλαβεν ἐνθάδε τοῦτο τὸ ἀργύριον.
21 σχεδὸν μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει πρὸς τῷ
διαιτητῇ, ἀποδοῦναι τῷ Φιλίππῳ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν
τὰς χιλίας δραχμάς, οὐ μέντοι αὐτῷ γέ φησι δανεῖσαι,
ἀλλὰ τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ, καὶ ὑποθεῖναί φησιν αὐ-
τὸν τούτου τοῦ ἀργυρίου χαλκόν. ὡς δ᾿ οὐκ ἀληθῆ
ἔλεγεν, ἀλλ᾿ αὐτὸς δανεισάμενος ἀποστερεῖ, ἐγὼ ὑμᾶς
διδάξω, ἐπειδὰν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν ὀφείλει καθ᾿
ἕκαστον ὑμῖν διηγήσωμαι.

22 Ἀφικομένου γὰρ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος ὡς τοῦτον
ἐν τῷ μαιμακτηριῶνι μηνὶ τῷ ἐπ᾿ Ἀστείου ἄρχοντος
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τούτου, βοηθησόντων αὐτῷ, και
καταγομένων εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεῖ τὴν ἐν
τῇ Ἱπποδαμείᾳ ἑσπέρας ἤδη οὔσης, ἀπορούμενος ὑπο-
δέξασθαι αὐτούς, πέμψας ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Αἰ-
σχρίωνα τὸν ἀκόλουθον τὸν αὐτοῦ, ἐκέλευσεν αἰτήσα- 1191
σθαι στρώματα καὶ ἱμάτια καὶ φιάλας ἀργυρᾶς δύο,

23 *καὶ μνᾶν ἀργυρίου δανείσασθαι. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ
ὁ ἐμὸς τοῦ Αἰσχρίωνος τοῦ ἀκολούθου τοῦ τούτου τούς
τε ἀφιγμένους καὶ τὴν χρείαν εἰς ἣν ᾐτεῖτο, ἐφ' ἅ τ'
ἦλθεν ἔχρησε, καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, ἣν ἐδανεί-
ζετο, ἐδάνεισεν. ἀπολελυμένῳ τοίνυν τῆς αἰτίας, πολλὴ
συνέβαινεν αὐτῷ μετὰ ταῦτα χρημάτων ἀπορία, εἴς τε
τὰς ἰδίας χρείας καὶ εἰς τὰς δημοσίας εἰσφοράς, ἃ ὁρῶν
ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς οὐκ ἐτόλμα τοῦτον εὐθὺς ἀπαιτεῖν τὸ*
24 *ἀργύριον· οὔτε γὰρ ἂν τοῦτον εὐπορήσανθ' ἡγεῖτο ἀδι-
κῆσαι αὐτόν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀποροῦντα τοῦτον ἔχειν
ὁπόθεν εἰσπράξειεν. ἐπειδὴ τοίνυν ἀπῆλθον ὅ τε Ἀλ-
κέτας καὶ ὁ Ἰάσων, τὰ μὲν στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια
πάλιν ἀπήνεγκεν ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου,
τὰς δὲ φιάλας τὰς δύο οὐκ ἀπήνεγκεν, ἃς ᾐτήσατο
ὅτεπερ καὶ τὰ στρώματα καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυ-
ρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ
Ἰάσονος.*

25 *Μέλλων τοίνυν ἀποδημεῖν ὡς βασιλέα, καὶ δια-
πραξάμενος ἐκπλεῦσαι ὡς βασιλεῖ στρατηγήσων τὸν ἐπ'
Αἴγυπτον πόλεμον, ἵνα μὴ δῷ [ἐνθάδε] λόγον καὶ εὐ-
θύνας τῆς ἐνθάδε στρατηγίας, μεταπεμψάμενος τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν εἰς τὸ Παράλιον, τῶν τε προϋπηρ-*
26 *γμένων εἰς αὐτὸν ἐπῄνει, καὶ ἐδεῖτο αὐτοῦ συστήσας
Φιλώνδαν, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Μεγαρέα, μετοικοῦντα
δ' Ἀθήνησι, πιστῶς δὲ τούτῳ διακείμενον καὶ ὑπηρε-
τοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐκ Μακε-* 1192
*δονίας ὁ Φιλώνδας, ὃν συνίστη οὗτος τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ, ἄγων ξύλα τὰ δοθέντα τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν καὶ ἐᾶσαι ἀνακομίσαι τὰ
ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ· αὐ-*
27 *τοῦ γὰρ εἶναι τὰ ξύλα. ἅμα τε τῇ δεήσει εἶπε λόγον,*

*ᾧ οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖ τὰ ἔργα νυνί· ἔφη γάρ, κἂν μὴ
τύχῃ ὧν ἐδεῖτο τοῦ πατρός, οὐκ ὀργισθήσεσθαι ὥσπερ
ἂν ἄλλος τις ἀποτυχών, ἀλλ' ὧν αὐτῷ δεηθέντι ὑπηρέ-
τηκε, τούτων, ἄν ποτε δύνηται, χάριν ἀποδώσειν. ἀκού-
σας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ταῦτα, ἥσθη τε τοῖς λόγοις,
καὶ ἐπῄνει τοῦτον ὅτι μέμνηται εὖ παθών, καὶ ὅσα*
28 *αὐτοῦ ἐδεῖτο ὑπέσχετο ποιήσειν. καὶ οὗτος μὲν μετὰ
ταῦτα τὴν ἀναγωγὴν ἐποιεῖτο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς
βασιλέως, ὁ δὲ Φιλώνδας, ᾧ συνέστησε τὸν πατέρα
τὸν ἐμόν, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἄγων τὰ ξύλα, τὸ ναῦλον
παρασχεῖν, εἰς τὴν Μακεδονίαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο.
καὶ οὗτοι οἱ χρόνοι ἦσαν περὶ Θαργηλιῶνα μῆνα ἐπ'*
29 *Ἀστείου ἄρχοντος. τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀφικομένου τοῦ
Φιλώνδου ἐκ τῆς Μακεδονίας ἄγοντος τὰ ξύλα, ἀπο-
δημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ, καὶ προσελθόντος τῷ
πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ κελεύοντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων
παρασχεῖν, ἵνα διαλύσῃ τὸν ναύκληρον, καθάπερ οὗτος
ἐδεήθη ὅτε ἐξέπλει τοῦ πατρὸς καὶ συνέστησε τὸν
Φιλώνδαν, προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ὁ πατήρ,
ἐκέλευσε δοῦναι τὸν Φορμίωνα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων,*
30 *χιλίας ἑπτακοσίας πεντήκοντα. καὶ ἠρίθμησε τὸ ἀργύ-
ριον ὁ Φορμίων· καὶ ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα Τιμό-* 1193
*θεον· (οὗτος γὰρ ἦν ὁ δεηθεὶς τοῦ πατρὸς παρασχεῖν
τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καὶ τούτου ἦν·) ὑπόμνημα δ'
ἀπεγράψατο τήν τε χρείαν εἰς ἣν ἐλήφθη τὸ ἀργύριον
καὶ τὸ ὄνομα τοῦ λαβόντος. καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἦν
Ἀλκισθένους ἄρχοντος, ὁ ὕστερος ἐνιαυτὸς ἢ οὗτος*
31 *ἀνήγετο ὡς βασιλέα. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ-
τον καὶ Τιμοσθένης ὁ Αἰγιλιεὺς ἀφικνεῖται, κατ' ἐμ-
πορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν. ἐπιτήδειος δὲ ὢν Φορμίωνι
καὶ κοινωνὸς ὁ Τιμοσθένης, ὅτ' ἐξέπλει, δίδωσιν ἀπο-*

θεῖναι τῷ Φορμίωνι μετ' ἄλλων χρημάτων καὶ φιάλας
λυκιουργεῖς δύο. ἀπὸ τύχης δ' ὁ παῖς ταύτας τὰς φιά-
λας, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀλλότριαι ἦσαν, δίδωσι τῷ Αἰ-
σχρίωνι τῷ ἀκολούθῳ τῷ τούτου, ὅτ' ἐπέμφθη ὡς τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπὸ τούτου, καὶ ᾐτεῖτο τὰ στρώματα
καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυ-
ρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ
32 Ἰάσονος. ἀπαιτοῦντος δὲ τοῦ Τιμοσθένους τὰς φιάλας
τὸν Φορμίωνα, ἐπειδὴ ἧκεν, ἀποδημοῦντος Τιμοθέου
παρὰ βασιλεῖ, πείθει αὐτὸν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τιμὴν ἀπο-
λαβεῖν τῶν φιαλῶν, ὅσον ἦγον αἱ φιάλαι, διακοσίας
τριάκοντα ἑπτά. καὶ τῷ μὲν Τιμοσθένει τιμὴν ἀπέ-
δωκε τῶν φιαλῶν, τοῦτον δ' ἐγράψατο αὑτῷ ὀφεί-
λοντα, πρὸς τὸ ἄλλο χρέως ὃ οὗτος αὐτῷ ὤφειλεν, ὃ
33 ἀπέτεισεν τῷ Τιμοσθένει τῶν φιαλῶν. καὶ ταῦτα πάνθ'
ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυ-
ρίας, πρῶτον μὲν τῶν δόντων τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος
ἐκέλευσεν ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ ἐπικαθημένων τότε,
ἔπειτα τοῦ ἀπολαβόντος τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν 1194
εἶπον, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε.
ὅτι δέ μοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει τὰ ξύλα τὰ κο-
μισθέντα ὑπὸ Φιλώνδου εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ
ἀνακομισθῆναι τὴν ἐν Πειραιεῖ, τούτων ὑμῖν ἀνα-
γνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 Ὡς μὲν τοίνυν τούτου ἦν τὰ ξύλα ἃ ἤγαγεν ὁ Φι-
λώνδας, αὐτός μοι μεμαρτύρηκεν· ὡμολόγει γὰρ αὐτὰ

πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν
ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπὸ
τῶν ἀκουόντων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων πειράσομαι
35 ἐγὼ ὑμᾶς διδάξαι ὅτι ἀληθῆ λέγω. οἴεσθε γὰρ ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, εἰ μὴ Τιμοθέου
ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐδεήθη οὗτος αὐτοῦ συστήσας τὸν Φι-
λώνδαν, ὅτε ἀνήγετο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς βασι-
λέως, παρασχεῖν τὸ ναῦλον, ἐᾶσαι ἄν ποτε ὑποκειμέ-
νων αὐτῷ τῶν ξύλων τοῦ ναύλου ἀνακομίσαι τὸν
Φιλώνδαν τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος, ἀλλ' οὐκ ἂν παρα-
καταστήσαντά τινα τῶν οἰκετῶν φυλάττειν καὶ τιμὴν
λαμβάνειν πωλουμένων τῶν ξύλων, ἕως ἐκομίσατο
τὰ ἑαυτοῦ, εἴπερ Φιλώνδου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐμπορίας
36 ἕνεκ' ἤχθη; ἔπειτα πρὸς τούτοις τίνι ὑμῶν εἰκὸς δοκεῖ
εἶναι, μὴ κελεύσαντος τούτου τὸ ναῦλον παρασχεῖν
τῶν ξύλων τῶν δοθέντων τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, πιστεῦ-
σαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Φιλώνδᾳ καὶ ἐᾶσαι ἀνακο-
μίσαι τὰ ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τούτου; ἢ πῶς οἷόν
τ' ἐστί, τὸν μὲν Φιλώνδαν ἐμπορίας ἕνεκ' ἀγαγεῖν τὰ
ξύλα, ὡς οὗτός φησι, καταχρήσασθαι δὲ τοῦτον ἥκοντ' 1195
37 εἰς τὴν οἰκοδομίαν τὴν αὑτοῦ τοῖς ξύλοις τούτοις; σκέ-
ψασθε δὲ κἀκεῖνο, ὅτι πολλοὶ καὶ χρηστοὶ τῶν πολι-
τῶν οἰκεῖοι ὄντες τούτῳ ἐπεμέλοντο τῶν τούτου, ἀπο-
δημοῦντος παρὰ βασιλεῖ Τιμοθέου· ὧν οὐδεὶς τετόλμηκε
μαρτυρῆσαι τούτῳ, ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὡς λαβὼν
ἀπέδωκεν, οὐδ' αὖ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε τὸ ναῦλον
ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, δοθέντων
τούτῳ παρ' Ἀμύντου· ἡγοῦνται γὰρ περὶ πλείονος αὑ-
τοῖς εἶναι καλοὶ κἀγαθοὶ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἢ Τι-
μοθέῳ χαρίσασθαι τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες. οὐ μέντοι

οὐδὲ τούτου γ' ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ·
οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς εἶναι. ὅπου τοίνυν μηδεὶς τετόλ-
μηκε τῶν οἰκείων τούτῳ μαρτυρῆσαι καὶ ἐπιμελομένων
τῶν τούτου, ὅτε ἀπεδήμει οὗτος παρὰ βασιλεῖ, ἢ ὡς
οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς
τραπέζης, ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε, πῶς οὐκ εἰκός
39 ἐστιν ὑμᾶς ἡγεῖσθαί με τἀληθῆ λέγειν; καὶ μὴν οὐδ'
ἐκεῖνό γε ⟨εἰπεῖν⟩ τολμήσει, ὡς ἄλλος τις διέλυσε τὸ
ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, ἢ ὁ
πατὴρ ὁ ἐμός. ἐὰν δὲ καταχρῆται τῷ λόγῳ, ἀξιοῦτε
αὐτὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν παρασχέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀπο-
δόντος τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων. αὐτὸς μὲν γὰρ
ὁμολογεῖται ἀποδημεῖν παρὰ βασιλεῖ, τὸν δὲ Φιλών-
δαν, ὃν ἔπεμψεν ἐπὶ τὰ ξύλα καὶ συνέστησε τῷ πατρὶ
τῷ ἐμῷ, τεθνηκότα κατέλαβες ἥκων παρὰ βασιλέως.
40 ἀναγκαῖον δὴ τῶν ἄλλων οἰκείων καὶ ἐπιτηδείων, οὓς
κατέλιπες ἀποδημεῖν μέλλων συνεπιμελεῖσθαι τῶν σαυ-
τοῦ, εἰδέναι τινὰ ὅθεν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων πορίσας 119
ὁ Φιλώνδας τῷ ναυκλήρῳ διέλυσεν, εἰ μὴ φῂς τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν συστῆσαι αὐτῷ, μηδὲ λαβεῖν τὸν Φι-
λώνδαν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ τὸ ναῦλον τῶν
41 ξύλων. μαρτυρίαν τοίνυν οὐδενὸς ἔχεις παρασχέσθαι
τῶν οἰκείων τῶν σαυτοῦ, ὡς οὐκ ἐλήφθη σοῦ ἀποδη-
μοῦντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ
δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδενὶ χρῇ τῶν οἰκείων οὐδὲ πι-
στεύεις τῶν σαυτοῦ οὐδενί, ἢ εἰδὼς ἀκριβῶς τὸν Φι-
λώνδαν λαβόντα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐμοῦ, ᾧπερ αὐτὸν συνέστησας ὅτε ἐξέπλεις,
οἴει δεῖν ἀποστερήσας ἡμᾶς, ἐὰν δύνῃ, πλεονεκτεῖν.
42 ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ, ᾗ
παρέσχημαι ὑμῖν μαρτυροῦντας τοὺς δόντας τὸ ἀργύ-

ριον οἷς οὗτος ἐκέλευσε καὶ καθημένους ἐπὶ τῇ τραπέζῃ
τότε, καὶ πίστιν ἠθέλησα Τιμοθέῳ ἐπιθεῖναι, ἣν ἀναγνώ-
σεται ὑμῖν.

ΟΡΚΟΣ.

*Οὐ τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ γράψας μοι ὁ πατὴρ
κατέλιπε τὰ χρέα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ἀρρωστῶν
ἅ τ' ὀφείλοιτο αὐτῷ ἕκαστον, καὶ παρ' ᾧ, καὶ εἰς ὅ
τι ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ. καὶ
ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν
τοῦ ἀδελφοῦ.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43 *Ὡς μὲν τοίνυν κατελείφθη ὀφείλων Τιμόθεος ἡμῖν
τὸ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πατρός, οὗ δικάζομαι αὐτῷ, καὶ
γίγνεται ἐμὸν τὸ μέρος, ὅ τε ἀδελφός μοι μεμαρτύρηκε
καὶ ὁ Φορμίων ὁ δοὺς τὸ ἀργύριον, κἀγὼ τούτων πί-
στιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι. προκαλεσαμένου δὲ τούτου 1197
πρὸς τῷ διαιτητῇ καὶ κελεύοντος ἐνεγκεῖν τὰ γράμ-
ματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ἀντίγραφα αἰτοῦντος,
πέμψαντος Φρασιηρίδην ἐπὶ τὴν τράπεζαν, τῷ τε Φρα-
σιηρίδῃ ἐξενέγκας ἔδωκα ζητεῖν τὰ γράμματα καὶ ἐκ-
γράφεσθαι ὅσα οὗτος ὤφειλεν, καὶ ὡς ὡμολόγει λαβεῖν
οὗτος τὰ ἀντίγραφα, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

44 *Πρὸς τοίνυν τὸν διαιτητὴν κομίσαντές μου τὰ
γράμματα, παρὼν ὁ Φορμίων καὶ ὁ Εὐφραῖος, οἱ δόν-
τες τὸ ἀργύριον οἷς ἐκέλευσεν οὗτος, ἐξήλεγχον αὐτὸν
ἐν οἷς τε χρόνοις ἕκαστον ἐδανείσατο, καὶ ὅστις ἔλαβε
τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἃ κατεχρήσατο. ὁ δὲ τὰς μὲν χι-
λίας καὶ τριακοσίας καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν καὶ δύ'
ὀβολώ, ἃς πρώτας ἐδανείσατο τοῦ μουνιχιῶνος μηνὸς*

μέλλων ἐκπλεῖν ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος, καὶ ἐκέλευσε
δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ἰδίᾳ ἔφη δα-
νεῖσαι τὸν πατέρα Ἀντιμάχῳ καὶ οὐκ αὐτὸς λαβεῖν.
45 καὶ ὡς μὲν ἀληθῆ λέγει, οὐδένα μάρτυρα παρέσχηται,
λόγῳ δὲ καταχρῆται, ἵνα μὴ αὐτὸς δοκῇ ἀποστερεῖν,
ἀλλ' Ἀντίμαχος δανείσασθαι. καίτοι ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον, ὅτι οὐκ Ἀντιμάχῳ
ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ τὸ ἀργύριον, ἀλλὰ Τιμοθέῳ περὶ
ἀναγωγὴν ὄντι. πότερα γὰρ ἂν οἴεσθε ῥᾷον εἶναι τῷ
πατρί, δημευθέντων τῶν Ἀντιμάχου ἐνεπισκήψασθαι
ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἐνοφειλόμενον αὐτῷ τοῦτο τὸ
46 ἀργύριον, εἴπερ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν, ἢ ἀναμένειν 1198
ὁπότε παρὰ τούτου κομιεῖσθαι ἔμελλεν εὐπορήσαντος,
ὃς οὐ πολλὰς ἐλπίδας σωτηρίας περὶ αὑτοῦ εἶχεν ἐν
ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ; καὶ μὴν ἐνεπισκηψάμενός γε οὔτ'
ἂν παρακαταβολῆς ἠπόρησεν, οὔτ' ἂν ἠπιστήθη ὑφ'
ὑμῶν· πάντες γὰρ ᾔστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν οὐ τῶν
δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα, ἀλλὰ τῶν αὑτοῦ ὑμῖν,
47 ὅτε κελεύσαιτε, προθύμως ἀναλίσκοντα· εἶτα καὶ ἐπι-
τηδείου ὄντος αὐτῷ Καλλιστράτου, ὅσπερ ἐδήμευσε τὰ
Ἀντιμάχου, ὥστε μηδὲν ἐναντιοῦσθαι. ὥστε τί ἂν
ποτε βουλόμενος ὁ πατὴρ ἐβούλετο Τιμόθεον χρήστην
ἐγγράψας ἡμῖν καταλιπεῖν, εἴπερ μὴ ὤφειλε τοῦτο τὸ
ἀργύριον, μᾶλλον ἢ οὐκ ἐκ τῶν Ἀντιμάχου δημευθέν-
των ἐνεπισκηψάμενος κομίσασθαι;
48 Περὶ δὲ τῶν χιλίων δραχμῶν, ἃς ἐδανείσατο παρὰ
τοῦ Ἀντιφάνους ἐν Καλαυρείᾳ, ἵνα διαδοίη τοῖς Βοιω-
τίοις τριηράρχοις, μέλλων καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν,
καὶ ἀπέδωκε τῷ Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ ἐνθάδε λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸν Βοιώτιον ναύαρχόν
φησι δανείσασθαι, καὶ ὑποθεῖναι τούτου τοῦ ἀργυρίου

τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ λέγει,
49 μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Καλαυ-
ρείᾳ οὗτος φαίνεται δανεισάμενος τὰς χιλίας δραχμὰς
καὶ οὐχ ὁ Βοιώτιος ναύαρχος, ἔπειτ' ἀπαιτῶν ὁ Φίλιπ-
πος ἐνθάδε τοῦτον τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐ τὸν
Βοιώτιον ναύαρχον, καὶ ἀποδοὺς οὗτος, ἀλλ' οὐχ ὁ 1199
Βοιώτιος ναύαρχος· προσῆκε γὰρ τῷ μὲν Βοιωτίῳ
ἄρχοντι παρὰ τούτου τὴν τροφὴν τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ
λαμβάνειν· ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθο-
φορία ἦν τῷ στρατεύματι· τὰ δὲ χρήματα σὺ ἅπαντα
ἐξέλεξας ἐκ τῶν συμμάχων, καὶ σὲ ἔδει αὐτῶν λόγον
50 ἀποδοῦναι. εἶτα καταλυθεισῶν τῶν Βοιωτίων νεῶν
καὶ διαπελθόντων τῶν στρατιωτῶν, τῷ μὲν Βοιωτίῳ
ναυάρχῳ οὐδεὶς κίνδυνος ὑπ' Ἀθηναίων ἦν, οὐδ' ἐν
ἀγῶνι καθειστήκει οὐδενί· σὺ δ' ἐν τῷ μεγίστῳ· πε-
ρίφοβος δ' ὢν ἡγοῦ σοι μεγάλην ἐπικουρίαν ἀπολο-
γίας ἔσεσθαι, ἐὰν παραμείνωσιν αἱ Βοιώτιαι τριήρεις,
ἕως ἄν σοι ἡ κρίσις γένηται. ἔπειτα καὶ ἐκ τίνος
φιλίας ἄν ποτ' ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τῷ Βοιωτίῳ
ναυάρχῳ τὰς χιλίας δραχμάς, ὃν οὐδ' ἐγίγνωσκεν;
51 ἀλλὰ γὰρ ὑποθέσθαι φησὶν αὐτὸν χαλκόν. πόσον τινὰ
καὶ ποδαπόν; καὶ πόθεν γενόμενον τὸν χαλκὸν τοῦ-
τον τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ; πότερα κατ' ἐμπορίαν
ἀχθέντα ἢ ἀπ' αἰχμαλώτων γενόμενον; εἶτα τίνες
ἦσαν οἱ ἐνέγκαντες τὸν χαλκὸν ὡς τὸν πατέρα τὸν
ἐμόν; μισθωτοὶ ἢ οἰκέται; ἢ τίς ὁ παραλαβὼν τῶν
52 οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων; χρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ μὲν οἰκέ-
ται ἤνεγκαν, τοὺς κομίσαντας παραδιδόναι, εἰ δὲ μι-
σθωτοί, τὸν ὑποδεξάμενον καὶ ἀποστησάμενον τὸν
χαλκὸν τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων, τοῦτον ἐξαιτεῖν·
οὐ γὰρ δήπου ἄνευ γε σταθμοῦ ἔμελλεν οὔθ' ὁ ὑπο-

τιθέμενος παραλήψεσθαι οὔθ᾽ ὁ ὑποτιθεὶς τὸν χαλκὸν
παραδώσειν, οὐδ᾽ αὖ ὁ πατὴρ ἔμελλεν αὐτὸς οὔτε 1200
οἴσειν τὸν χαλκὸν οὔτε στήσεσθαι, ἀλλ᾽ οἰκέται ἦσαν
αὐτῷ, οἳ τὰ ἐνέχυρα τῶν δανεισμάτων παρελάμβανον.
53 θαυμάζω δ᾽ ἔγωγε καὶ τίνος ἄν ποτε εἵνεκα ὑπετίθει
τὸν χαλκὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ὁ Βοιώτιος ναύαρχος,
Φιλίππῳ ὀφείλων χιλίας δραχμάς. πότερον ὡς ὁ Φί-
λιππος οὐκ ἂν ἡδέως τόκον ἐλάμβανεν, εἴπερ ἀσφαλῶς
ἦν αὐτῷ τὸ ἀργύριον δεδανεισμένον καὶ ἐπ᾽ ἐνεχύρῳ;
ἢ ὡς οὐκ ἦν τῷ Φιλίππῳ ἀργύριον; ὥστε τί ἔδει τοῦ
πατρὸς τοῦ ἐμοῦ δεηθῆναι δανεῖσαι τὰς χιλίας δραχμὰς
τὸν Βοιώτιον ναύαρχον καὶ ἀποδοῦναι Φιλίππῳ, μᾶλ-
54 λον ἢ οὐ τὸν χαλκὸν ὑποθεῖναι τῷ Φιλίππῳ; ἀλλ᾽
οὔθ᾽ ὁ χαλκὸς ὑπετέθη ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔθ᾽ ὁ
Βοιώτιος ναύαρχος ἐδανείσατο τὰς χιλίας δραχμὰς
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀλλὰ Τιμόθεος οὑτοσὶ ἐν
ἀπορίᾳ ὢν πολλῇ· τὴν δὲ χρείαν, εἰς ἣν κατεχρήσατο τῷ
ἀργυρίῳ, εἴρηκα ὑμῖν. ἀντὶ δὲ τοῦ χάριν ἀποδοῦναι
ὧν ἐπιστεύθη καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ,
οἴεται δεῖν καὶ τὰ ἀρχαῖα, ἂν δύνηται, ἀποστερῆσαι.

55 Περὶ τοίνυν τῶν φιαλῶν καὶ τῆς μνᾶς τοῦ ἀργυ-
ρίου, ἣν ἐδανείσατο παρὰ τοῦ πατρὸς πέμψας τὸν
ἀκόλουθον τὸν ἑαυτοῦ Αἰσχρίωνα τῆς νυκτὸς ὡς τὸν
πατέρα τὸν ἐμόν, ἠρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ διαιτητῇ, εἰ
ἔτι δοῦλος εἴη ὁ Αἰσχρίων, καὶ ἠξίουν αὐτὸν ἐν τῷ
δέρματι τὸν ἔλεγχον διδόναι. ἀποκριναμένου δέ μοι
τούτου ὅτι ἐλεύθερος εἴη, τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέ-
σχον, μαρτυρίαν δ᾽ αὐτὸν ἠξίουν ἐμβαλέσθαι τοῦ
Αἰσχρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος. ὁ δὲ οὔτε ὡς ἐλευ- 1201
56 θέρου ὄντος τοῦ Αἰσχρίωνος μαρτυρίαν παρέσχετο,
οὔθ᾽ ὡς δοῦλον τὸν Αἰσχρίωνα παραδοὺς ἐκ τοῦ σώ-

ματος τὸν ἔλεγχον ἠξίου γενέσθαι, φοβούμενος, ἐὰν
μὲν μαρτυρίαν παράσχηται ὡς ἐλευθέρου ὄντος, μὴ
ἐπισκηψάμενος ἐγὼ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἐξελέγξας
τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα τὸν Αἰσχρίωνα, ἐπὶ τόνδε
τῶν κακοτεχνιῶν ἔλθοιμι κατὰ τὸν νόμον, εἰ δ᾽ αὖ βασα-
νίζειν παραδοίη, μὴ τὰς ἀληθείας κατείποι ὁ Αἰσχρίων.
57 καίτοι καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ τῶν ἄλλων λημμάτων τοῦ
ἀργυρίου μάρτυρας μὴ εἶχε παρασχέσθαι, τοῦτό γ᾽
ἐξελέγξαι ἐκ τοῦ Αἰσχρίωνος, ὡς οὐκ ἐλήφθησαν αἱ
φιάλαι οὐδ᾽ ἡ μνᾶ τοῦ ἀργυρίου, οὐδ᾽ ἐπέμφθη ὁ
Αἰσχρίων ὑπὸ τούτου ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, καὶ
τεκμηρίῳ τούτῳ καταχρήσασθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐγὼ
καὶ τἄλλα ψεύδομαι περὶ ὧν ἐγκαλῶ αὐτῷ, ὅπου γε
ὅν φημι λαβεῖν οἰκέτην ὄντα τούτου τὰς φιάλας καὶ
τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, οὗτος βασανιζόμενος οὐ φαί-
58 νεται λαβών. εἰ τοίνυν τοῦτο ἰσχυρὸν ἦν ἂν τούτῳ
πρὸς ὑμᾶς τεκμήριον, ὅτι ἐξεδίδου τὸν Αἰσχρίωνα, ὃν
πεμφθῆναί φημι ὑπὸ τούτου καὶ λαβεῖν τὰς φιάλας
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου
δανείσασθαι, κἀμοὶ γενέσθω τεκμήριον πρὸς ὑμᾶς, ὅτι
συνειδώς με ἀληθῆ ἐγκαλοῦντα οὐ τολμᾷ τὸν Αἰσχρί-
ωνα παραδοῦναι.

59 Ἀπολογίαν τοίνυν ποιήσεται, ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι
τοῖς τραπεζιτικοῖς ἐπ᾽ Ἀλκισθένους ἄρχοντος ἦν γε-
γραμμένος τό τε ναῦλον τῶν ξύλων εἰληφὼς καὶ τὴν
τιμὴν τῶν φιαλῶν, ὃ ἀπέτεισε Τιμοσθένει ὑπὲρ τού-
του ὁ πατήρ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὐκ 1202
ἐπεδήμει, ἀλλὰ παρὰ βασιλεῖ ἦν. περὶ δὴ τούτου σα-
φῶς ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι, ἵν᾽ ἀκριβῶς εἰδῆτε ὃν
60 τρόπον ἔχει τὰ γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης. οὗτος
γὰρ ἐν μὲν τῷ Θαργηλιῶνι μηνὶ ἐπ᾽ Ἀστείου ἄρχον-

τος, μέλλων ἀνάγεσθαι ὡς βασιλέα, συνέστησε τὸν
Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ· τοῦ δ' ὑστέρου ἐνιαυ-
τοῦ, ἐπὶ Ἀλκισθένους ἄρχοντος, ἀφικνεῖται ὁ Φιλών-
δας ἄγων τὰ ξύλα ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἔλαβε τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀποδη-
μοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ. ἐγράψαντο οὖν, ὅτε
ἐδίδοσαν τὸ ἀργύριον, ὀφείλοντα τοῦτον, οὐχ ὅτε συν-
έστησε τὸν Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐπιδημῶν.
61 ὅτε μὲν γὰρ συνέστησεν, οὐδέπω τὰ ξύλα ἧκεν, ἀλλ'
ἔμελλεν ἐπ' αὐτὰ ὁ Φιλώνδας τὴν πορείαν ποιεῖσθαι·
ὅτε δ' ἦλθε τὰ ξύλα ἄγων, οὗτος μὲν ἀπεδήμει, ὁ δὲ
Φιλώνδας ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καθάπερ οὗτος
ἐκέλευσε, καὶ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πει-
ραιεῖ τὴν τούτου τὰ ξύλα. ὅτι δ' οὐκ εὐπορῶν ἐξέπλει
ἐνθένδε, ἴστε μὲν καὶ αὐτοὶ ὅσοις αὐτοῦ ἡ οὐσία ὡρι-
σμένη ἦν, οὓς νῦν ἀποστερεῖ· ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ
ἄνευ ἐνεχύρων ὤφειλέ τισι τῶν πολιτῶν, οὐκ ἔχων
ὑποθεῖναι τὰ ἄξια, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

62 *Περὶ δὲ τῶν φιαλῶν, ἃς ᾐτήσατο μὲν ἐν τῷ μαι-
μακτηριῶνι μηνὶ ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου
ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος, ἐπιδημοῦντος τούτου, ὅτε ὑπε-
δέξατο Ἀλκέτην καὶ Ἰάσονα, γεγραμμένου δὲ τὴν τι-
μὴν ὀφείλοντος τούτου ἐπ' Ἀλκισθένους ἄρχοντος·
τέως μὲν ᾤετο αὐτὸν ἀποίσειν τὰς φιάλας, ἃς ᾐτήσατο, 12
ὁ πατήρ· ἐπειδὴ δ' οὗτος μὲν ἀπῆλθε, τὰς δὲ φιάλας
οὐκ ἀπενηνόχει, οὐδ' ἦσαν αἱ φιάλαι τοῦ Τιμοσθένους
κείμεναι παρὰ τῷ Φορμίωνι, ἥκων δ' ἀπῄτει τὰς φιά-
λας ὁ θέμενος, ἀπέτεισε τιμὴν τῶν φιαλῶν τῷ Τιμο-
σθένει, ἐγράψατο δ' ὁ πατὴρ αὐτῷ τοῦτον ὀφείλοντα

63 πρὸς τὸ ἄλλο χρέως. ὥστ' ἂν ταύτῃ ἀπολογίᾳ κατα-
χρῆται, ὅτι οὐκ ἐπεδήμει ἐν τοῖς χρόνοις ἐν οἷς γέγρα-
πται τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν ὀφείλων, ὑποβάλλετε αὐτῷ
ὅτι 'ἔλαβες μὲν ἐπιδημῶν· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἀπέφερες,
ἀπεδήμεις δέ, οὐκ ἦσαν δ' αἱ φιάλαι ἃς ὁ θέμενος
ἀπῄτει, ἐγράφης τὴν τιμὴν αὐτῶν ὀφείλων, ὃ ἀπετεί-
64 σθη τῶν φιαλῶν.' ἀλλὰ νὴ Δία, φήσει ἴσως, ἔδει τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν ἀπαιτεῖν αὐτὸν τὰς φιάλας. ἀλλ'
ἑώρα σε ὡς ἠποροῦ. καὶ περὶ μὲν τοῦ ἄλλου χρέως
σοι ἐπίστευε, καὶ ἡγεῖτο, ἐπειδὰν ἔλθῃς, ἀπολήψεσθαι
παρὰ σοῦ εὐπορήσαντος, περὶ δὲ τῶν φιαλῶν σοι ἀπι-
στήσειν ἔμελλεν; καὶ ὑπέσχετο μὲν δεομένου σου τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρασχήσειν, ὅτε ἀνήγου ὡς βασι-
λέα· ἕνεκα δὲ τῶν φιαλῶν, δυοῖν οὐσῶν, ἀπιστήσειν
σοι ἔμελλεν; καὶ τὸ μὲν ἄλλο χρέως σε οὐκ ἀπῄτει,
ἀπορούμενον ὁρῶν· τὰς δὲ φιάλας ἔμελλεν;

65 Βούλομαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς προκλήσεως τοῦ
ὅρκου εἰπεῖν, ἣν ἐγώ τε τοῦτον προεκαλεσάμην καὶ
οὗτος ἐμέ. ἐμβαλομένου γὰρ ἐμοῦ ὅρκον εἰς τὸν ἐχῖ-
νον, ἠξίου καὶ αὐτὸς ὀμόσας ἀπηλλάχθαι. ἐγὼ δ' εἰ
μὲν μὴ περιφανῶς αὐτὸν ἤδη πολλοὺς καὶ μεγάλους
ὅρκους ἐπιωρκηκότα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις, ἔδωκ'
ἂν αὐτῷ τὸν ὅρκον· νῦν δέ μοι ἐδόκει, μαρτύρων 1204
ὄντων ἐμοὶ ὡς ἔλαβον τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης
οἷς οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι καὶ περιφανῶν τεκμηρίων,
δεινὸν εἶναι ὅρκον δοῦναι τούτῳ, ὃς οὐχ ὅπως εὐορ-
κήσει πρόνοιαν ποιήσεται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἱερῶν αὐ-
66 τῶν ἕνεκα τοῦ πλεονεκτήματος ἀπέσχηται. τὰ μὲν
οὖν καθ' ἕκαστα πόλλ' ἂν εἴη λέγειν, ὧν ἐπιώρκηκεν
οὗτος ῥᾳδίως· οὓς δὲ περιφανέστατα καὶ ὑμεῖς αὐτῷ
πάντες σύνιστε ὅρκους ἐπιωρκηκότι, τούτους ἀναμνήσω

ὑμᾶς. ἴστε γὰρ τοῦτον ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαντα καὶ
ἐπαρασάμενον αὑτῷ ἐξώλειαν, εἰ μὴ γράψοιτο Ἰφι-
κράτην ξενίας, καὶ καθιερώσαντα τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυ-
τοῦ. ὀμόσας δὲ ταῦτα καὶ ὑποσχόμενος ἐν τῷ δήμῳ,
οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἕνεκα τοῦ συμφέροντος ἔδωκε
67 τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου τὴν θυγατέρα. ὃς οὖν οὔθ' ὑμᾶς
ᾐσχύνθη ἐξαπατῆσαι ὑποσχόμενος, νόμων ὄντων, ἐάν
τις τὸν δῆμον ὑποσχόμενος ἐξαπατήσῃ, εἰσαγγελίαν
εἶναι περὶ αὐτοῦ, οὔτε τοὺς θεοὺς ὀμόσας καὶ ἐπαρα-
σάμενος ἑαυτῷ ἔδεισεν, οὓς ἐπιώρκησε, πῶς οὐκ εἰκὸς
ἐμὲ τούτῳ μὴ ἐθέλειν ὅρκον δοῦναι; οὔπω τοίνυν
πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ οὗ ἐν τῷ δήμῳ πάλιν διωμό-
σατο, μὴ εἶναι αὑτῷ ἐφόδια τῷ γήρᾳ ἱκανά, τοσαύτην
οὐσίαν κεκτημένος· οὕτως ἄπληστος καὶ αἰσχροκερδὴς
68 ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐστιν. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε πυθοίμην
ὑμῶν, εἰ ὀργίζεσθε τοῖς ἀνεσκευασμένοις τῶν τραπε-
ζιτῶν. εἰ γὰρ ἐκείνοις ὀργίζεσθε δικαίως, ὅτι ἀδικοῦ-
σιν ὑμᾶς, πῶς οὐκ εἰκός ἐστι βοηθεῖν τοῖς μηδὲν 1205
ἀδικοῦσι; καὶ μὴν διὰ τούτους τοὺς ἄνδρας αἱ τράπε-
ζαι ἀνασκευάζονται, οἳ ἂν ἀπορούμενοι μὲν δανείζωνται
καὶ οἴωνται διὰ τὴν δόξαν πιστεύεσθαι δεῖν, εὐπορή-
σαντες δὲ μὴ ἀποδιδῶσιν, ἀλλ' ἀποστερῶσιν.
69 Ὅσων μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἠδυνάμην ὑμῖν
μάρτυρας παρασχέσθαι, μεμαρτυρήκασί μοι· ἔτι δὲ καὶ
ἐκ τεκμηρίων δεδήλωκα ὑμῖν ὡς ὀφείλει Τιμόθεος τἀργύ-
ριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν συνεισπρᾶξαί
μοι τοὺς ὀφείλοντας, ἅ μοι ὁ πατὴρ κατέλιπεν.

L.

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος ὁ Πασίωνος τριηραρχήσας φιλοτίμως τὸν ὡρισμένον χρόνον, ἐπετριηράρχησεν ἕτερον οὐκ ὀλίγον, τοῦ διαδόχου Πολυκλέους μὴ ἐλθόντος παραχρῆμ' ἐπὶ τὴν ναῦν, τοῦτο δ', ὅτ' ἦλθεν, οὐ παραλαβόντος εὐθέως, ἀλλὰ σκηψαμένου περιμένειν τὸν συντριήραρχον. τοσούτου δὲ χρόνου τοῦ ἐπιτριηραρχήματος ἀξιοῖ κομίσασθαι τὸ ἀνάλωμα παρὰ Πολυκλέους Ἀπολλόδωρος.

Τοῖς τοιούτοις τῶν ἀγώνων ὦ ἄνδρες δικασταὶ 1206
καὶ τοὺς διαγνωσομένους προσήκει μάλιστα προσέχειν
τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐμὸς καὶ Πολυκλέους ἴδιός ἐστιν ὁ
ἀγὼν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κοινός. ὧν γὰρ τὰ
μὲν ἐγκλήματα ἴδιά ἐστιν, αἱ δὲ βλάβαι κοιναί, πῶς
οὐχ ὑπὲρ τούτων εἰκός ἐστιν ἀκούσαντας ὑμᾶς ὀρθῶς
διαγνῶναι; εἰ μὲν γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς συμβολαίου
ἐγὼ διαφερόμενος πρὸς Πολυκλέα εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς,
ἐμὸς ἂν ἦν καὶ Πολυκλέους ὁ ἀγών· νῦν δὲ περί τε
διαδοχῆς νεώς ἐστιν ὁ λόγος καὶ ἐπιτριηραρχήματος
πέντε μηνῶν καὶ ἓξ ἡμερῶν ἀνηλωμένου, καὶ περὶ
2 τῶν νόμων, πότερα κύριοί εἰσιν ἢ οὔ. ἀναγκαῖον δή
μοι δοκεῖ εἶναι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς. καὶ πρὸς θεῶν ἄνδρες δικασταί, δέομαι ὑμῶν,
μή με ἡγήσησθε ἀδολεσχεῖν, ἐὰν διὰ μακροτέρων διη-
γῶμαι τά τε ἀναλώματα καὶ τὰς πράξεις, ὡς ἐν και-
ρῷ τε ἕκασται καὶ χρήσιμοι τῇ πόλει ἐδιακονήθησαν.

εἰ μὲν γάρ τις ἔχει με ἐπιδεῖξαι ὡς ψεύδομαι, ἀνα-
στὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι ἐξελεγξάτω, ὅ τι ἂν μή φῇ με
ἀληθῆ λέγειν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ᾽ ἐστὶν ἀληθῆ καὶ μη-
δεὶς ἄν μοι ἀντείποι ἄλλος ἢ οὗτος, δέομαι ὑμῶν
3 ἁπάντων δικαίαν δέησιν· ὅσοι μὲν τῶν στρατιωτῶν 1207
ἐστε καὶ παρῆτε ἐκεῖ, αὐτοί τε ἀναμνήσθητε καὶ τοῖς
παρακαθημένοις φράζετε τήν τ᾽ ἐμὴν προθυμίαν καὶ
τὰ συμβάντα ἐν τῷ τότε καιρῷ τῇ πόλει πράγματα
καὶ τὰς ἀπορίας, ἵν᾽ ἐκ τούτων εἰδῆτε ὁποῖός τίς εἰμι
περὶ ἃ ἂν προστάξητε ὑμεῖς· ὅσοι δ᾽ αὐτοῦ ἐπεδημεῖτε,
σιγῇ μου ἀκοῦσαι διηγουμένου ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ἐπὶ τούτων ἑκάστῳ, οἷς ἂν λέγω, τούς τε νόμους
παρεχομένου καὶ τὰ ψηφίσματα, τά τε τῆς βουλῆς καὶ
τὰ τοῦ δήμου. καὶ τὰς μαρτυρίας.

4 Ἑβδόμῃ γὰρ φθίνοντος μεταγειτνιῶνος μηνὸς ἐπὶ
Μόλωνος ἄρχοντος, ἐκκλησίας γενομένης καὶ εἰσαγ-
γελθέντων ὑμῖν πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐψη-
φίσασθε τὰς ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους· ὧν
καὶ ἐγὼ ἦν. καὶ τὸν μὲν καιρὸν τὸν συμβεβηκότα τῇ
πόλει τότε οὐκ ἐμὲ δεῖ διεξελθεῖν, ἀλλ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς
ἀναμνησθῆναι, ὅτι Τῆνος μὲν καταληφθεῖσα ὑπ᾽ Ἀλε-
5 ξάνδρου ἐξηνδραποδίσθη, Μιλτοκύθης δ᾽ ἀφειστήκει
ἀπὸ Κότυος καὶ πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ συμμαχίας,
βοηθεῖν κελεύων καὶ τὴν Χερρόνησον ἀποδιδούς, Προ-
κοννήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες ἱκέτευον ὑμᾶς ἐν τῷ
δήμῳ βοηθῆσαι, λέγοντες ὅτι ὑπὸ Κυζικηνῶν κατέχον-
ται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ
6 μὴ περιιδεῖν ἀπολομένους· ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς τότε
ἐν τῷ δήμῳ αὐτῶν τε λεγόντων καὶ τῶν συναγορευόν-
των αὐτοῖς, ἔτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων
περὶ ἔκπλουν ὄντων ἐκ τοῦ Πόντου, καὶ Βυζαντίων

καὶ Καλχηδονίων καὶ Κυζικηνῶν καταγόντων τὰ πλοῖα
ἕνεκα τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου, καὶ ὁρῶντες ἐν τῷ 1208
Πειραιεῖ τὸν σῖτον ἐπιτιμώμενον καὶ οὐκ ὄντα ἄφθο-
νον ὠνεῖσθαι, ἐψηφίσασθε τάς τε ναῦς καθέλκειν τοὺς
τριηράρχους καὶ παρακομίζειν ἐπὶ τὸ χῶμα, καὶ τοὺς
βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους καταλόγους ποιεῖσθαι
τῶν δημοτῶν καὶ ἀποφέρειν ναύτας, καὶ διὰ τάχους
τὸν ἀπόστολον ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν ἑκασταχοῖ. καὶ
ἐνίκησε τὸ Ἀριστοφῶντος ψήφισμα τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

7 Τοῦ μὲν ψηφίσματος τοίνυν ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες
δικασταί. ἐγὼ δ᾽ ἐπειδή μοι οὐκ ἦλθον οἱ ναῦται οἱ
καταλεγέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν, ἀλλ᾽ ἢ ὀλίγοι καὶ οὗ-
τοι ἀδύνατοι, τούτους μὲν ἀφῆκα, ὑποθεὶς δὲ τὴν οὐ-
σίαν τὴν ἐμαυτοῦ καὶ δανεισάμενος ἀργύριον, πρῶτος
ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν, μισθωσάμενος ναύτας ὡς οἷόν
τ᾽ ἦν ἀρίστους, δωρειὰς καὶ προδόσεις δοὺς ἑκάστῳ
αὐτῶν μεγάλας. ἔτι δὲ σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν ἅπασι
κατεσκεύασα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, καὶ
κόσμῳ ὡς οἷόν τ᾽ ἦν κάλλιστα καὶ διαπρεπέστατα τῶν
τριηράρχων. ὑπηρεσίαν τοίνυν ἣν ἐδυνάμην κρατίστην
8 ἐμισθωσάμην. οὐ μόνον τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ
κατὰ τὴν τριηραρχίαν ἀνήλισκον τότε οὕτω πολυτελῆ
ὄντα, ἀλλὰ καὶ τῶν χρημάτων ὧν εἰς τὸν ἔκπλουν
ἐψηφίσασθε εἰσενεχθῆναι μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ
ὑμῖν προεισήνεγκα. δόξαν γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τῶν δημο-
τῶν τοὺς βουλευτὰς ἀπενεγκεῖν τοὺς προεισοίσοντας
τῶν τε δημοτῶν καὶ τῶν ἐγκεκτημένων, προσαπηνέχθη
μου τοὔνομα ἐν τριττοῖς δήμοις, διὰ τὸ φανερὰν εἶναί
9 μου τὴν οὐσίαν. καὶ τούτων ἐγώ, οὐδεμίαν πρόφασιν

ποιησάμενος, οὐδ᾽ ὅτι τριηραρχῶ καὶ οὐκ ἂν δυναίμην 1209
δύο λῃτουργίας λῃτουργεῖν οὐδὲ οἱ νόμοι ἐῶσιν, ἔθηκα
τὰς προεισφορὰς πρῶτος. καὶ οὐκ εἰσεπραξάμην, διὰ
τὸ τότε μὲν ἀποδημεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τριηραρχῶν, ὕστε-
ρον δὲ καταπλεύσας καταλαβεῖν τὰ μὲν εὔπορα ὑφ᾽
10 ἑτέρων προεξειλεγμένα, τὰ δ᾽ ἄπορα ὑπόλοιπα. καὶ
ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν ἀναγνώ-
σεται τὰς μαρτυρίας τῶν τε τὰ στρατιωτικὰ τότε εἰσπρατ-
τόντων καὶ τῶν ἀποστολέων, καὶ τοὺς μισθοὺς οὓς
ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα ἐδίδουν,
παρὰ τῶν στρατηγῶν σιτηρέσιον μόνον λαμβάνων, πλὴν
δυοῖν μηνοῖν μόνον μισθὸν ἐν πέντε μησὶ καὶ ἐνιαυ-
τῷ, καὶ τοὺς ναύτας τοὺς μισθωθέντας, καὶ ὅσον ἕκα-
στος ἔλαβεν ἀργύριον, ἵν᾽ ἐκ τούτων εἰδῆτε τὴν ἐμὴν
προθυμίαν, καὶ οὗτος διότι παραλαβεῖν παρ᾽ ἐμοῦ τὴν
ναῦν οὐκ ἤθελεν, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆλθε τῆς
τριηραρχίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν
εἶπον ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνω-
σκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν,
ἅπαντές μοι ὁμολογήσετε ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. τριήρους
γὰρ ὁμολογεῖται κατάλυσις εἶναι, πρῶτον μέν, ἐὰν μὴ
μισθόν τις διδῷ, δεύτερον δέ, ἐὰν εἰς τὸν Πειραιᾶ
μεταξὺ καταπλεύσῃ· ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίγνεται,
οἵ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν οὐκ ἐθέλουσι πάλιν
ἐμβαίνειν, ἐὰν μή τις αὐτοῖς ἕτερον ἀργύριον διδῷ,
ὥστε τὰ οἰκεῖα διοικήσασθαι. ἃ ἐμοὶ ἀμφότερα συν-
έβη ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥστε πολυτελεστέραν μοι γε- 1210
12 νέσθαι τὴν τριηραρχίαν. καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα ἔλαβον
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ὀκτὼ μηνῶν, καὶ κατέπλευσα τοὺς

πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἄριστά μοι πλεῖν τὴν ναῦν, καὶ
ἐνθένδε πάλιν, προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ δήμου Μέ-
νωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλήσποντον ἀντὶ Αὐ-
τοκλέους ἀποχειροτονηθέντος, ᾠχόμην ἀναγόμενος διὰ
τάχους. καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων μὲν ναυτῶν ἑτέρους
ἐμισθωσάμην ναύτας, δωρειὰς καὶ προδόσεις αὐτοῖς
δοὺς μεγάλας, τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυ-
τῶν ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων καταλιπεῖν
13 πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον, οὐκ ἀγνοῶν τὴν παροῦσαν
χρείαν, ὡς ἀναγκαία ἦν ἑκάστῳ, ἀπορῶν δ᾽ αὐτὸς ὡς
μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδεὶς ἂν πιστεύσειεν,
ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν.
ὑποθεὶς δὲ τὸ χωρίον Θρασυλόχῳ καὶ Ἀρχένεῳ, καὶ
δανεισάμενος τριάκοντα μνᾶς παρ᾽ αὐτῶν καὶ διαδοὺς
τοῖς ναύταις, ᾠχόμην ἀναγόμενος, ἵνα μηδὲν ἐλλείποι
τῷ δήμῳ ὧν προσέταξε τὸ κατ᾽ ἐμέ. καὶ ὁ δῆμος
ἀκούσας ταῦτα ἐπῄνεσέ τέ με, καὶ ἐπὶ δεῖπνον εἰς
τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσεν. καὶ ὡς ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω,
τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ψή-
φισμα τὸ τοῦ δήμου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΨΗΦΙΣΜΑ.

14 Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλήσποντον ἤλθομεν, καὶ ὅ τε
χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ μισθὸς οὐκ
ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις ἀλλ᾽ ἢ δυοῖν μηνοῖν, ἕτε-
ρός τε στρατηγὸς ἧκε Τιμόμαχος, καὶ οὗτος διαδόχους
οὐκ ἄγων ἐπὶ τὰς ναῦς, ἀθυμήσαντές μοι πολλοὶ τοῦ 1211
πληρώματος ᾤχοντο ἀπολιπόντες τὴν ναῦν, οἱ μὲν εἰς
τὴν ἤπειρον στρατευσόμενοι, οἱ δ᾽ εἰς τὰς Θασίων καὶ
Μαρωνιτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέντες καὶ ἀργύ-
15 ριον πολὺ προλαβόντες, καὶ τὰ μὲν παρ᾽ ἐμοῦ ἐξανη-

λωμένα ἤδη ὁρῶντες, τὰ δὲ τῆς πόλεως ἀμελῆ, τὰ δὲ
τῶν συμμάχων ἄπορα, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν ἄπιστα
καὶ ὑπὸ πολλῶν αὐτῶν λόγῳ ἐξηπατημένοι, καὶ τὸν
χρόνον ἐξήκοντα τῆς τριηραρχίας καὶ τὸν πλοῦν οὐκ
ὄντα οἴκαδε, οὐδὲ διάδοχον ἥκοντα ἐπὶ τὴν ναῦν, παρ'
οὗ ἄν τις ἠξίωσεν ὠφεληθῆναι. ὅσῳ γὰρ φιλοτιμού-
μενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ἐρετῶν ἀγαθῶν,
τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν ἄλλων
16 τριηράρχων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, εἰ μή τι ἄλλο, οἵ
γ' ἐκ καταλόγου ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ναῦν παρέμενον
τηροῦντες τὴν οἴκαδε σωτηρίαν, ὁπότε αὐτοὺς ἀφήσει
ὁ στρατηγός· οἱ δ' ἐμοὶ ναῦται πιστεύοντες αὑτοῖς ἐπὶ
τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου ἤμελλον ἀργύριον πάλιν
πλεῖστον λήψεσθαι, ἐνταῦθ' ἀπῇσαν, ἡγούμενοι τὴν ἐν
τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι αὑτοῖς τοῦ μέλ-
17 λοντος φόβου, εἴ ποτε ληφθείησαν ὑπ' ἐμοῦ. τοιού-
των τοίνυν μοι τῶν πραγμάτων συμβεβηκότων, καὶ
τοῦ στρατηγοῦ ἅμα Τιμομάχου προστάξαντος πλεῖν
ἐφ' Ἱερὸν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ μισθὸν
οὐ διδόντος, εἰσαγγελθέντων [δὲ] ὅτι Βυζάντιοι καὶ
Καλχηδόνιοι πάλιν κατάγουσι τὰ πλοῖα καὶ ἀναγκάζουσι
τὸν σῖτον ἐξαιρεῖσθαι, δανεισάμενος ἐγὼ ἀργύριον παρ'
Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ Ἀναφλυστίου πεντεκαίδεκα μνᾶς 1212
ἐπίτοκον, ὀκτακοσίας δὲ δραχμὰς παρὰ Νικίππου τοῦ
ναυκλήρου ναυτικὸν ἀνειλόμην, ὃς ἔτυχεν ὢν ἐν Ση-
στῷ, ἐπόγδοον, σωθέντος δὲ τοῦ πλοίου Ἀθήναζε ἀπο-
18 δοῦναι αὐτὸ καὶ τοὺς τόκους, καὶ πέμψας Εὐκτήμονα
τὸν πεντηκόνταρχον εἰς Λάμψακον, δοὺς αὐτῷ ἀργύ-
ριον καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ξένους τοῦ πατρὸς τοῦ
ἐμοῦ, ἐκέλευσά μοι αὐτὸν ναύτας μισθώσασθαι ὡς ἂν
δύνηται ἀρίστους· αὐτὸς δ' ὑπομείνας ἐν Σηστῷ τοῖς

τε παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι, ὅσον
εἶχον, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ
ἑτέρους ναύτας ἐντελομίσθους προσέλαβον, ἐν ὅσῳ ὁ
στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐφ' Ἱερὸν παρεσκευάζετο.
19 ἐπειδὴ δ' ὅ τε Εὐκτήμων ἧκεν ἐκ τῆς Λαμψάκου ἄγων
τοὺς ναύτας οὓς ἐμισθώσατο, καὶ ὁ στρατηγὸς παρήγ-
γειλεν ἀνάγεσθαι, τῷ μὲν Εὐκτήμονι ἀσθενῆσαι ἐξαί-
φνης συνέβη, καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη· τούτῳ μὲν
οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν καὶ ἐφόδια προσθεὶς ἀπέ-
πεμψα οἴκαδε· αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον ἕτερον λαβὼν
ἀνηγόμην ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ ἐκεῖ
περιέμεινα πέντε καὶ τετταράκοντα ἡμέρας, ἕως ὁ ἔκ-
πλους τῶν πλοίων τῶν μετ' ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ Πόντου
20 ἐγένετο. ἀφικόμενος δ' εἰς Σηστόν, ἐγὼ μὲν ᾤμην
οἴκαδε καταπλεύσεσθαι, τοῦ τε χρόνου μοι ἐξήκοντος
καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη μοι δυοῖν μηνοῖν καὶ
διαδόχου οὐχ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν· ὁ δὲ στρατηγὸς
Τιμόμαχος, ἀφικομένων ὡς αὐτὸν πρέσβεων Μαρωνι-
τῶν καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ πλοῖα παραπέμψαι τὰ 1213
σιτηγά, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς τριηράρχοις ἀναδησαμέ-
νοις τὰ πλοῖα ἕλκειν εἰς Μαρώνειαν, πλοῦν καὶ πολὺν
21 καὶ πελάγιον. καὶ ταῦθ' ὑμῖν διὰ ταῦτα ἅπαντα διη-
γησάμην ἐξ ἀρχῆς, ἵν' εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκὼς αὐτὸς
καὶ ἡλίκης μοι γεγενημένης τῆς λητουργίας, ὕστερον
ὅσα ἀναλώματα ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτριηραρχῶν,
οὐχ ἥκοντος τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ κινδύνους ὅσους
ἐκινδύνευσα αὐτὸς πρός τε χειμῶνας καὶ πρὸς πολε-
μίους. μετὰ γὰρ τὴν παραπομπὴν τῶν πλοίων τὴν εἰς
Μαρώνειαν καὶ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Θάσον, ἀφικόμε-
νος παρέπεμπε πάλιν ὁ Τιμόμαχος μετὰ τῶν Θασίων
εἰς [τὴν] Στρύμην σῖτον καὶ πελταστάς, ὡς παραληψό-

22 μενος αὐτὸς τὸ χωρίον. παραταξαμένων δὲ Μαρωνι-
τῶν ἡμῖν ταῖς ναυσὶν ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου καὶ
μελλόντων ναυμαχήσειν, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπειρη-
κότων, πλοῦν πολὺν πεπλευκότων καὶ πλοῖα ἑλκόντων
ἐκ Θάσου εἰς Στρύμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ
χωρίου ἀλιμένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὂν οὐδὲ δειπνοποιή-
σασθαι, πολεμίας τῆς χώρας οὔσης καὶ περικαθημένων
κύκλῳ τὸ τεῖχος καὶ ξένων μισθοφόρων καὶ βαρβάρων
προσοίκων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας ἀποσαλεύειν
τὴν νύκτα μετεώρους, ἀσίτους καὶ ἀγρύπνους, φυλατ-
τομένους μὴ τῆς νυκτὸς ἡμῖν ἐπιθῶνται αἱ Μαρωνι-
23 τῶν τριήρεις. ἔτι δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς ὥρᾳ ἔτους
ὕδωρ καὶ βροντὰς καὶ ἄνεμον μέγαν γενέσθαι (ὑπ'
αὐτὰς γὰρ Πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν).
ἐξ ὧν τίνα οὐκ οἴεσθε ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς στρα- 1214
τιώταις ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν; πόσην δέ μοι μετὰ ταῦτα
ἀπόλειψιν γενέσθαι πάλιν, τῶν ἀρχαίων ναυτῶν τα-
λαιπωρουμένων μὲν πολλά, ὠφελουμένων δὲ βραχέα,
ὅσα ἐγὼ δυναίμην ἑκάστῳ δανειζόμενος ἐπαρκέσαι πρὸς
ᾧ πρότερον εἶχον παρ' ἐμοῦ, ἐπεὶ ὅ γε στρατηγὸς
οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν διαρκῆ ἐδίδου. καὶ
ἤδη τρεῖς μῆνες ἐπετετριηράρχητό μοι, καὶ οὐδέπω
οὗτος ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἀλλ' ἐμισθούμην ναύτας
ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, δανειζόμενος ἀργύριον.

24 Μόνῳ τοίνυν τούτῳ τῶν ἄλλων διαδόχων οὐκ ἔστι
πρόφασις ὑπολειπομένη, διότι οὐ πάλαι ἧκεν ἐπὶ τὴν
ναῦν. ὁ γὰρ Εὐκτήμων ὁ πεντηκόνταρχος, ὡς ἐκ τοῦ
Ἑλλησπόντου ἀπεστάλη οἴκαδε ἀσθενήσας, ἐπειδὴ κα-
τέπλευσε καὶ ἤκουσε τοῦτον ἐμοὶ διάδοχον καθεστηκότα,
εἰδὼς τόν τε χρόνον ἐξήκοντά μοι τῆς τριηραρχίας καὶ
ἤδη ἐπιτριηραρχοῦντά με, παραλαβὼν Δεινίαν τὸν

κηδεστὴν τὸν ἐμὸν προσέρχεται αὐτῷ ἐν τῷ δείγματι,
καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ναῦν ἀπο-
πλεῖν, ὡς τῶν ἀναλωμάτων πολλῶν ὄντων, ἃ καθ'
ἡμέραν ἑκάστην πρὸς τῷ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ σιτηρε-
25 σίῳ εἰς τὴν ναῦν διδομένῳ ἀνηλίσκετο, καθ' ἕκαστον
αὐτῷ διεξιὼν τούς τε μισθοὺς τοὺς τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ
τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα διδομένους, τοῖς τε ναύταις
οὓς αὐτὸς ἐκ τῆς Λαμψάκου ἐμισθώσατο, καὶ τοῖς
ὕστερον ἐπεμβᾶσιν ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, ἔτι δὲ ὃ
τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἑκάστῳ προσέθηκα δεηθέντι,
ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ τἄλλα
ὅσα ἦν τὰ καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἀναλισκόμενα εἰς τὴν
ναῦν, οὐκ ἀπείρως ἔχων· διὰ γὰρ ἐκείνου πεντηκον- 1215
26 ταρχοῦντος καὶ ἠγοράζετο καὶ ἀνηλίσκετο. καὶ περὶ
τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ, ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημό-
σιον οὐδέν· ὡς οὖν, ἔφη, ἢ πείσων ἐκεῖνον διανοοῦ,
ἢ σκεύη ἔχων σαυτῷ ἀνάπλει. οἶμαι δέ σοι, ἔφη, αὐ-
τὸν οὐδὲν διοίσεσθαι· ὀφείλει γὰρ ἀργύριον ἐκεῖ, ὃ
διαλῦσαι βουλήσεται ἐκ τῆς τιμῆς τῶν σκευῶν. ἀκού-
σας δ' οὗτος ταῦτα τοῦ τ' Εὐκτήμονος καὶ τοῦ Δει-
νίου τοῦ κηδεστοῦ τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ
οὐδὲν αὐτοῖς ἀποκρίνεται, γελάσαντα δ' ἔφασαν αὐτὸν
εἰπεῖν 'ἄρτι μῦς πίττης γεύεται· ἐβούλετο γὰρ Ἀθη-
27 ναῖος εἶναι.' ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ Εὐκτήμονος καὶ τοῦ
Δεινίου ἀκούσας οὐδὲν ἐφρόντιζε, πάλιν αὐτῷ προσέρ-
χονται ὕστερον Πυθόδωρός τε ὁ Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀπολ-
λόδωρος ὁ Λευκονοεύς, ἐπιτήδειοι ὄντες ἐμοὶ καὶ φίλοι,
καὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἐπί τε τὴν ναῦν ἀπιέναι ὡς διά-
δοχον ὄντα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζον αὐτῷ, ὅτι
28 ἴδια ἔχοιμι ἅπαντα καὶ δημόσιον οὐδέν· 'εἰ μὲν οὖν
ἐκείνοις ἐθέλεις χρῆσθαι, κατάλιπε' ἔφασαν 'ἀργύριον

αὐτοῦ, καὶ μὴ διακινδύνευε ἐκεῖσε ἄγων', ἵνα λύσων-
ταί μοι τὸ χωρίον, ἀποδόντες Ἀρχένεῳ καὶ Θρασυλόχῳ
τριάκοντα μνᾶς. περὶ δ' ἀποτριβῆς τῶν σκευῶν, ἤθε-
λον αὐτῷ γράμματα γράφειν, καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοὶ γίγνε-
σθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἦ μὴν ἔσεσθαι αὐτῷ ὅ τι ἂν καὶ τοῖς
ἄλλοις τριηράρχοις πρὸς τοὺς διαδόχους. ὡς οὖν πάντα
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρ-
τυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

29 Ἐκ πολλῶν τοίνυν τεκμηρίων οἶμαι ὑμῖν ἐπιδείξειν
Πολυκλέα, ὅτι οὔτε αὐτόθεν διενοεῖτο παραλαμβάνειν
παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν, οὔτ', ἐπειδὴ ὑφ' ὑμῶν καὶ τοῦ 1216
ψηφίσματος τοῦ ὑμετέρου ἠναγκάσθη ἐπὶ τὴν ναῦν
ἀπιέναι, ἐλθὼν ἠθέλησέ μοι διαδέξασθαι αὐτήν. οὗ-
τος γὰρ ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς Θάσον ἤδη μου τέταρτον
μῆνα ἐπιτριηραρχοῦντος, παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν
τε πολιτῶν ὡς ἐδυνάμην πλείστους καὶ τοὺς ἐπιβάτας
καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, προσέρχομαι αὐτῷ ἐν Θάσῳ ἐν
τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τήν τε ναῦν παραλαμ-
βάνειν παρ' ἐμοῦ ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τοῦ ἐπιτε-
τριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώματα.
30 λογίσασθαι δ' ἤθελον αὐτῷ καθ' ἕκαστον, ἕως μοι
μάρτυρες παρῆσαν τῶν ἀνηλωμένων οἵ τε ναῦται καὶ
οἱ ἐπιβάται καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἵν' εἴ τι ἀντιλέγοι εὐθὺς
ἐξελέγχοιμι. οὕτω γάρ μοι ἀκριβῶς ἐγέγραπτο, ὥστ'
οὐ μόνον αὐτά μοι τἀναλώματα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ καὶ
ὅποι ἀνηλώθη καὶ τί ποιούντων, καὶ ἡ τιμὴ τίς ἦν
καὶ νόμισμα ποδαπόν, καὶ ὁπόσου ἡ καταλλαγὴ ἦν τῷ
ἀργυρίῳ, ἵν' εἴη ἀκριβῶς ἐξελέγξαι με τῷ διαδόχῳ, εἴ
31 τι ἡγοῖτο ψεῦδος αὐτῷ λογίζεσθαι. ἔτι δὲ καὶ πίστιν
αὐτῷ ἐπιθεὶς ἠθέλησα λογίσασθαι τὰ ἀνηλωμένα. προ-

καλουμένου δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδὲν
αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι. ἐν δὲ τούτῳ ὑπηρέτης ἥκων
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμοὶ παρήγγελλεν ἀνάγεσθαι, οὐ
τούτῳ τῷ διαδόχῳ, οὗ ἡ λῃτουργία ἤδη ἐγίγνετο· τού-
του δὲ τὸ αἴτιον ἐγὼ ὑμᾶς προϊόντος τοῦ λόγου δι-
δάξω. τότε μὲν οὖν μοι ἐδόκει ἀνάγεσθαι καὶ πλεῖν
32 οἷ ἐκέλευεν· ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα πάλιν εἰς Θάσον,
ἑλκύσας τὰ πλοῖα εἰς Στρύμην, οἷ προσέταξεν ὁ στρα- 1217
τηγός, κελεύσας τοὺς ναύτας ἐν τῇ νηὶ μένειν καὶ τοὺς
ἐπιβάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐκβὰς αὐτὸς πορεύομαι
ἐπὶ τὴν οἰκίαν οὗ κατήγετο Τιμόμαχος ὁ στρατηγός,
βουλόμενος κἀκείνου ἐναντίον παραδιδόναι τὴν ναῦν
33 Πολυκλεῖ τουτῳὶ πλήρη. καταλαμβάνω οὖν καὶ τοῦ-
τον ἐκεῖ καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς διαδόχους καὶ
ἄλλους τινὰς τῶν πολιτῶν, καὶ εἰσελθὼν εὐθὺς ἐναν-
τίον τοῦ στρατηγοῦ λόγους πρὸς αὐτὸν ἐποιούμην, καὶ
ἠξίουν αὐτὸν τήν τε ναῦν μοι παραλαμβάνειν, καὶ τοῦ
ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώ-
ματα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἠρώτων αὐτόν, πότερα
παραλήψεται ἢ ἴδια σκεύη ἔχων ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν.
34 ταῦτα δέ μου προκαλουμένου αὐτόν, ἠρώτα με διότι
σκεύη τε ἴδια μόνος ἔχοιμι τῶν τριηράρχων, καὶ πό-
τερα ἡ πόλις οὐκ εἰδείη τινὰς δυναμένους σκεύη παρα-
σχεῖν ταῖς ναυσίν, ὥστε αὐτὴ μὴ παρέχειν. 'ἢ σὺ το-
σοῦτον' ἔφη 'ὑπερπέπαικας πλούτῳ τοὺς ἄλλους, ὥστε
καὶ σκεύη ἴδια ἔχειν καὶ κόσμον χρυσόπαστον μόνος
35 τῶν τριηράρχων; τίς ἂν οὖν δύναιτ'' ἔφη 'τὴν σὴν
μανίαν καὶ πολυτέλειαν ὑπομεῖναι, διεφθαρμένον μὲν
πλήρωμα καὶ εἰωθὸς ἀργύριον πολὺ προλαμβάνειν καὶ
ἀτελείας ἄγειν τῶν νομιζομένων ἐν τῇ νηὶ λῃτουργιῶν
καὶ λοῦσθαι ἐν βαλανείῳ, τρυφῶντας δ' ἐπιβάτας καὶ

ὑπηρεσίαν ὑπὸ μισθοῦ πολλοῦ καὶ ἐντελοῦς; κακῶν
δ᾽᾽ ἔφη ‘διδάσκαλος γέγονας ἐν τῷ στρατεύματι, καὶ
αἴτιος εἶ μέρος τι καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πονηρο-
τέρους εἶναι τοὺς στρατιώτας, ζητοῦντας ταὐτὰ τοῖς
παρὰ σοί· ἔδει γὰρ σὲ ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς ἄλλοις τριη- 1218
36 ράρχοις.’ λέγοντος δ᾽ αὐτοῦ ταῦτα, ἀπεκρινάμην αὐτῷ
ὅτι σκεύη μὲν διὰ τοῦτο οὐ λάβοιμι ἐκ τοῦ νεωρίου,
‘ὅτι σὺ ἀδόκιμα ἐποίησας αὐτά. ἀλλ᾽ εἰ μὲν βούλει,
ταῦτα παράλαβε· εἰ δὲ μή, σκεύη σαυτῷ παρασκεύαζε.
περὶ δὲ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῆς ὑπηρε-
σίας, εἰ φῂς ὑπ᾽ ἐμοῦ αὐτοὺς διεφθάρθαι, παραλαβὼν
τὴν τριήρη αὐτὸς σαυτῷ κατασκεύασαι καὶ ναύτας καὶ
ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν, οἵτινές σοι μηδὲν λαβόντες
συμπλεύσονται. τὴν δὲ ναῦν παράλαβε· οὐ γὰρ ἔτι
μοι προσήκει τριηραρχεῖν· ὅ τε γὰρ χρόνος ἐξήκει μοι
τῆς τριηραρχίας, καὶ ἐπιτετριηράρχηκα τέτταρας μῆνας.’
37 λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀποκρίνεταί μοι ὅτι ὁ συν-
τριήραρχος αὐτῷ οὐχ ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν· ‘οὔκουν παρα-
λήψομαι μόνος τὴν τριήρη.’ ὡς οὖν ἀληθῆ ταῦτα λέγω
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ ἀπεκρίνατό μοι τὰ
πρότερον, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι, ἐν δὲ τῇ
οἰκίᾳ οὗ ὁ Τιμόμαχος κατήγετο, ὅτι μόνος οὐ παρα-
λήψεται τὴν ναῦν, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρ-
τυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

38 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὔτε
οὗτος ἤθελέ μοι τὴν ναῦν διαδέχεσθαι, οὔτε τἀναλώ-
ματ᾽ ἀπεδίδου τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου, ὅ τε
στρατηγὸς προσέταττέ μοι ἀνάγεσθαι, προσελθὼν αὐτῷ
ἐν Θάσῳ ἐν τῷ λιμένι ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ, πλή-
ρους οὔσης τῆς τριήρους, ἔλεγον ἃ δίκαια μὲν οὐκ ἦν,

ἀλλὰ πλεονεκτήματα τούτου, ἀναγκαῖα δέ μοι ἐκ τῶν
39 παρόντων, ‘ἐπειδή σοι φῂς ὦ Πολύκλεις τὸν συντριή- 1219
ραρχον οὐχ ἥκειν, τοῦ μὲν ἐπιτετριηραρχημένου χρό-
νου ἐκεῖνον ἐγὼ πράξομαι τἀναλώματ᾽, ἂν δύνωμαι,
τῶν τεττάρων μηνῶν· σὺ δὲ παραλαβὼν τὴν ναῦν
πρῶτον μὲν τὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον τριηράρχησον,
τοὺς ἓξ μῆνας· ἔπειτ᾽ ἐὰν μέν σοι ἔλθῃ ἐν τούτῳ ὁ
συντριήραρχος, ἐκείνῳ παραδώσεις λῃτουργήσας, ἐὰν
δὲ μή, οὐδὲν δεινὸν πείσῃ δύο μῆνας ἐπιτριηραρχή-
40 σας. ἢ ἐγὼ μὲν ὁ τόν τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ χρόνον καὶ
τοῦ συντριηράρχου λελῃτουργηκὼς ἐπετριηράρχησα ὑπὲρ
ὑμῶν, σὺ δ᾽ οὐδὲν ἀνηλωκὼς οὐκ ἀξιοῖς οὐδὲ τὸν
ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον, παραλαβὼν τὴν ναῦν, λῃτουρ-
γῆσαι, οὐδὲ τἀναλώματ᾽ ἀποδοῦναι;’ λέγοντος δέ μου
ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι μύθους λέγοιμι. ὁ δὲ στρα-
τηγὸς ἐμβαίνειν με ἐκέλευεν εἰς τὴν ναῦν καὶ ἀνάγε-
σθαι μεθ᾽ ἑαυτοῦ. ὡς οὖν ταῦτ᾽ ἀπεκρίνατο, ἀνά-
γνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι εἰπεῖν, ἵν᾽ εἰ-
δῆθ᾽ ὅτι περιφανῶς ἠδίκημαι. Ἁγνίᾳ γὰρ καὶ Πραξι-
κλεῖ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέστησαν διάδοχοι Μνη-
σίλοχός τε ὁ Περιθοίδης καὶ Φρασιηρίδης ὁ Ἀναφλύ-
στιος. οὐκ ἀφικνουμένου δὲ τοῦ Φρασιηρίδου ἐπὶ τὴν
ναῦν, ὁ Μνησίλοχος ἐλθὼν εἰς τὴν Θάσον παρέλαβέ
42 τε παρὰ τοῦ Ἁγνίου τὴν τριήρη, καὶ τὸ ἐπιτριηράρ-
χημα ἀπέδωκε τῷ Ἁγνίᾳ τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσεν
ὑπὲρ αὐτῶν, ὅσον ἔπεισε, καὶ τὰ σκεύη παρὰ τοῦ
Ἁγνίου ἐμισθώσατο, καὶ αὐτὸς ἐτριηράρχει. ὕστερον δ᾽
οἱ παρὰ τοῦ Φρασιηρίδου ἐλθόντες τῶν τε ἀνηλωμέ-

νων τὸ μέρος ἀπέδοσαν τῷ Μνησιλόχῳ, καὶ τοῦ λοι- 1221
ποῦ χρόνου ὅσα ἐδεῖτο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον.
καί μοι τούτων ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

43 Ἴσως οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ποθεῖτε ἀκοῦσαι, διὰ
τί ποτε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠνάγκαζε τοῦτον παραλαμβά-
νειν τὴν ναῦν, διάδοχον ἥκοντα ἐπ᾽ αὐτήν, τῶν νόμων
οὕτως ἰσχυρῶν ὄντων. περὶ δὴ τούτων βούλομαι ὑμᾶς
σαφῶς διδάξαι τὸ αἴτιον. Τιμόμαχος γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταὶ πρῶτον μὲν ἐβούλετο εὖ κατεσκευασμένῃ τῇ
44 τριήρει πρὸς ἅπαντα χρῆσθαι. ᾔδειν οὖν ὅτι οὗτος
μὲν παραλαβὼν αὐτὴν κακῶς ἔμελλε τριηραρχήσειν·
οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὔτε τοῖς ἐπιβάταις καὶ
τῇ ὑπηρεσίᾳ χρήσοιτο· οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ παραμενοῖ.
ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὁπότε μὴ διδοὺς ἀργύριον προσ-
τάττοι πλεῖν, οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ ἀνάξεσθαι ὥσπερ ἐγώ,
ἀλλὰ πράγματα παρέξειν. πρὸς δὲ τούτῳ δανείζεται
παρ᾽ αὐτοῦ τριάκοντα μνᾶς, ὥστε μὴ ἀναγκάσαι παρα-
45 λαβεῖν τὴν ναῦν. ἐξ ὧν δὲ μάλιστά μοι ὀργισθεὶς
ἐπηρέαζε καὶ οὐδὲ λόγον ἑκάστοτε ἐδίδου οὐδὲ περὶ
ἑνός, βούλομαι ὑμῖν σαφῶς διηγήσασθαι, ἵν᾽ εἰδῆτε ὅτι
οὐ περὶ πλείονος ἐποιούμην οὔτε τὴν ἐμαυτοῦ ῥαστώ-
νην ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τὴν ἐκείνου ῥώμην τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν νόμων, ἀλλ᾽ ἠνειχόμην
καὶ ἔργῳ ἀδικούμενος καὶ λόγῳ προπηλακιζόμενος, ἃ
46 πολλῷ μοι βαρύτερα ἦν τῶν ἀναλωμάτων. ὡς γὰρ ἐν
Θάσῳ διατριβαὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐγίγνοντο, ἀφικνεῖται
ἐκ Μεθώνης τῆς Μακεδονίας ὑπηρετικὸν εἰς Θάσον
ἄγον ἄνδρα καὶ ἐπιστολὰς παρὰ Καλλιστράτου ὡς Τι-
μόμαχον, ἐν αἷς ἦν, ὡς ὕστερον ἐγὼ ταῦτ᾽ ἐπυθόμην,

ἀποπέμψαι αὐτῷ τριήρη τὴν ἄριστα πλέουσαν, ἵν᾽ ἀφί-
κηται ὡς αὐτόν. εὐθὺς οὖν τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
ὁ ὑπηρέτης ἐλθὼν ἐκέλευσέ με καλεῖν εἰς τὴν ναῦν
47 τοὺς ναύτας. ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν, ἀναβαίνει Κάλλιπ-
πος ὁ Φίλωνος ὁ Αἰξωνεύς, καὶ φράζει πρὸς τὸν κυ-
βερνήτην τὸν ἐπὶ Μακεδονίας πλοῦν πλεῖν. ἐπειδὴ δ᾽
ἀφικόμεθα εἰς χωρίον τι ἐν τῇ ἀπαντικρὺ ἠπείρῳ,
Θασίων ἐμπόριον, καὶ ἐκβάντες ἠριστοποιούμεθα, προσ-
έρχεταί μοι τῶν ναυτῶν Καλλικλῆς Ἐπιτρέφους Θριά-
σιος, λέγων ὅτι βούλοιτό μοι διαλεχθῆναι ἐμόν τι
πρᾶγμα. κελεύσαντος δέ μου, λέγει ὅτι βούλοιτό μοι
χάριν ἀποδοῦναι καθ᾽ ὅ τι δύναται ὧν αὐτῷ ἀπορη-
48 θέντι ἔδωκα. ‘σὺ οὖν’ ἔφη ‘τὸν πλοῦν τοῦτον οἶσθα
ἐφ᾽ ὅ τι πλεῖς ἢ ποῖ;’ ἀποκριναμένου δέ μου ὅτι οὐκ
εἰδείην, ‘ἀλλ᾽ ἐγώ σοι’ ἔφη ‘ἐρῶ· δεῖ γάρ σε ἀκού-
σαντα ὀρθῶς βουλεύσασθαι. μέλλεις γὰρ’ ἔφη ‘ἄγειν
ἄνδρα φυγάδα, οὗ Ἀθηναῖοι θάνατον δὶς κατεψηφί-
σαντο, Καλλίστρατον ἐκ Μεθώνης εἰς Θάσον ὡς Τιμό-
μαχον τὸν κηδεστήν, ὡς ἐγὼ’ ἔφη ‘πέπυσμαι τῶν παί-
δων τῶν Καλλίππου. σὺ οὖν, ἐὰν σωφρονῇς, οὐδένα
τῶν φευγόντων ἐάσεις ἐπὶ τὴν ναῦν ἀναβαίνειν· οὐ
49 γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι.’ ἀκούσας δ᾽ ἐγὼ ταῦτα τοῦ Καλ-
λικλέους προσέρχομαι τῷ Καλλίππῳ, καὶ ἐρωτῶ αὐτὸν
ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται καὶ ἐπὶ τίνα. διαχλευά-
σαντος δ᾽ αὐτοῦ με καὶ ἀπειλήσαντος ἃ οὐδ᾽ ἂν ὑμεῖς
ἀγνοήσαιτε (τοῦ γὰρ τρόπου τοῦ Καλλίππου οὐκ ἀπεί-
ρως ἔχετε) λέγω αὐτῷ ὅτι ἀκούω σε πλεῖν ἐπὶ Καλ-
λίστρατον. ἐγὼ οὖν τῶν φευγόντων οὐδένα ἄξω, οὐδὲ 1222
πλεύσομαι ἐπ᾽ αὐτόν· οἱ γὰρ νόμοι οὐκ ἐῶσιν ὑποδέ-
χεσθαι τῶν φευγόντων οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς κε-
λεύουσιν ἐνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας.

ἀποπλεύσομαι οὖν πάλιν ὡς τὸν στρατηγὸν εἰς Θάσον.'
50 καὶ ἐπειδὴ ἐνέβησαν οἱ ναῦται, λέγω τῷ κυβερνήτῃ
ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλ-
λίππου καὶ κελεύοντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἷ
προσέταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσείδιπ-
πος ὁ κυβερνήτης, ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεὼς
εἴην καὶ ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμ-
βάνοι· πλεύσοιτο οὖν οἷ ἐγὼ κελεύω, εἰς Θάσον ὡς
51 τὸν στρατηγόν. ἀφικομένων δ' ἡμῶν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς
τὴν Θάσον, μεταπέμπεταί με ὁ Τιμόμαχος, οὗ κατή-
γετο ἔξω τείχους. φοβούμενος δ' ἐγὼ μὴ δεθείην δια-
βληθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλλίππου, αὐτὸς μὲν οὐχ ὑπακούω,
ἀλλὰ λέγω τῷ ὑπηρέτῃ ὅτι εἴ τι βούλοιτό μοι διαλέ-
γεσθαι, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔσομαι, τὸν δὲ παῖδα συμπέμπω
αὐτῷ, ἵν' εἴ τί μοι προστάττοι, ἀκούσας ἀπαγγεῖλαι
52 μοι. διὰ μὲν ταύτας τὰς αἰτίας ὦ ἄνδρες δικασταί, ἃς
εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, ὁ Τιμόμαχος οὐκ ἠνάγκαζε παρα-
λαμβάνειν τοῦτον τὴν ναῦν, ἔτι δὲ καὶ βουλόμενος
αὐτὸς χρῆσθαι τῇ νηὶ ὡς ἄριστα πλεούσῃ. τὴν μὲν
γὰρ [τοῦ] Θρασυλόχου τοῦ Ἀναγυρασίου τριήρη, ἐφ'
ἧς αὐτὸς ἔπλει, τὸν Θρασύλοχον τῷ Καλλίππῳ μισθῶ-
σαι τὴν τριηραρχίαν ἔπεισεν, ἵν' αὐτοκράτωρ ὢν ὁ
Κάλλιππος τῆς νεὼς περιάγοι τὸν Καλλίστρατον· αὐ-
τὸς δ' ἀναβὰς ἐπὶ τὴν ἐμὴν ναῦν περιέπλει πανταχοῖ,
ἕως ἀφίκετο εἰς Ἑλλήσποντον.
53 Ἐπειδὴ δ' οὐκέτι χρεία ἦν αὐτῷ τριήρων, ἐμβιβά- 1223
σας μοι Λυκῖνον τὸν Παλληνέα ἄρχοντα εἰς τὴν ναῦν,
καὶ προστάξας αὐτῷ καθ' ἡμέραν ἀργύριον διδόναι
τοῖς ναύταις, ἀποπλεῖν οἴκαδέ με ἐκέλευσεν. ἐπειδὴ
τοίνυν καταπλέοντες οἴκαδε ἦμεν ἐν Τενέδῳ, καὶ οὔτε
ὁ Λυκῖνος, ᾧ προσέταξεν ὁ Τιμόμαχος, ἐδίδου τοῖς

ναύταις σιτηρέσιον (οὐ γὰρ ἔφη ἔχειν, ἀλλ' ἐκ Μυτι-
λήνης λήψεσθαι), οἵ τε στρατιῶται εἶχον οὐδὲν ὅτου
ἂν ἐπεσιτίσαντο, ἄσιτοι δὲ οὐκ ἂν ἠδύναντο ἐλαύνειν,
54 πάλιν παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν πολιτῶν, προσ-
ελθὼν Πολυκλεῖ τουτῳὶ ἐν Τενέδῳ, ἐκέλευον αὐτὸν
τήν τε ναῦν παραλαμβάνειν ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τὸ
ἐπιτριηράρχημα ἀποδιδόναι τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσα
ὑπὲρ τούτου ἐπιτριηραρχῶν, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτῷ
γένοιτο ἀπολογίας πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ διὰ τοῦτο οὐκ
ἤθελον αὐτῷ παραδοῦναι τὴν ναῦν, φιλοτιμούμενος,
ἵνα καταπλεύσαιμι οἴκαδε ἐπὶ νεὼς εὖ πλεούσης καὶ
55 ἐνδειξαίμην ὑμῖν τὰ ἀναλώματα. οὐκ ἐθέλοντος δ'
αὐτοῦ παραλαμβάνειν, τῶν δὲ ναυτῶν ἀργύριον αἰτούν-
των ἵν' ἀγοράσωνται τὰ ἐπιτήδεια, πάλιν αὐτῷ προσ-
έρχομαι μάρτυρας ἔχων, καὶ ἠρώτων αὐτὸν εἰ ἀνα-
πλεύσειεν ἔχων ἀργύριον ὡς διαδεξόμενός μοι τὴν
ναῦν, ἢ οὔ. ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ ὅτι ἔχων ἀργύ-
ριον ἥκοι, ἐκέλευον αὐτόν μοι δανεῖσαι ὑποθέμενον
τὰ σκεύη τῆς νεώς, ἵν' ἔχοιμι διαδοῦναι τοῖς ναύ-
ταις καὶ κατακομίσαι τὴν ναῦν, ἐπειδὴ οὐ βούλεται
56 παραλαβεῖν διάδοχος ὤν. δεομένου δέ μου ταῦτα,
ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδ' ἀκαρῆ δανείσοι. ἐγὼ μὲν
οὖν παρὰ ξένων Τενεδίων τοῦ πατρὸς, Κλεάνακτος
καὶ Ἐπηράτου, ἐδανεισάμην καὶ ἔδωκα τοῖς ναύταις
τὸ σιτηρέσιον· διὰ γὰρ τὸ Πασίωνος εἶναι καὶ ἐκεῖνον 1224
ἐξενῶσθαι πολλοῖς καὶ πιστευθῆναι ἐν τῇ Ἑλλάδι,
οὐκ ἠπόρουν, ὅπου δεηθείην, δανείσασθαι. ὡς οὖν
ταῦτ' ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς λέγω, τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυ-
ρίας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 Ὅσων μὲν τοίνυν ὑμῖν ἠδυνάμην τὰς μαρτυρίας
παρασχέσθαι τῶν παραγενομένων, ὡς παρεδίδουν τὴν
ναῦν Πολυκλεῖ πολλάκις, οὗτος δ' οὐκ ἠθέλησε παρα-
λαβεῖν, ἀνέγνωκεν ὑμῖν· ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων ἱκα-
νῶν δεδήλωκα ὑμῖν, διότι οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τὴν
ναῦν. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆναι
τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵν' εἰδῆτε ἡλίκων τῶν ἐπιτι-
μίων ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ
χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, κατεφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον,
58 ἀλλὰ καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων. καὶ διὰ μὲν τοῦτον
πάντα τῇ πόλει ἄπρακτα γέγονε καὶ τοῖς συμμάχοις·
οὔτε γὰρ ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ναῦν κατὰ τὸν νόμον, οὔτ'
ἐπειδὴ ἦλθεν ἠθέλησε διαδέξασθαι· ἐγὼ δὲ καὶ τὸν
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὑμῖν χρόνον καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ συντριη-
ράρχου ἐλητούργησα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος
τῆς τριηραρχίας, προστάττοντός μοι τοῦ στρατηγοῦ
59 πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σῖτον, ἵν'
ἔχητε ἄφθονον ὠνεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ' ἐμὲ
ἐλλείπηται, καὶ ἄλλα ὅσα ἢ ἐμοὶ ἢ τῇ τριήρει ἐβου-
λήθη ὁ στρατηγὸς χρῆσθαι, παρέσχον αὐτῷ, οὐ μόνον
τὴν οὐσίαν ἀναλίσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων
συνεπιπλέων, τῶν οἰκείων μοι πραγμάτων τοιούτων
συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε καιρῷ, ὥστε ὑμᾶς ἂν ἀκού-
60 σαντας ἐλεῆσαι. ἡ μέν γε μήτηρ ἔκαμνε καὶ ἐπιθάνα-
τος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος, ὥστε μὴ δύνασθαι [ἂν] 1225
ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς πράγμασιν ἀνηλωμένοις
ἀλλ' ἢ βραχέα. ἕκταῖος γὰρ ἥκων ἐτύγχανον, καὶ ἐκεί-
νη ἰδοῦσά με καὶ προσειποῦσα τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν,
οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὖσα ὥστε δοῦναι ὅσα ἐβού-
λετό μοι. πολλάκις δὲ πρότερον μετεπέμπετό με, ἀφι-

κέσθαι δεομένη αὐτόν, εἰ μὴ τῇ τριήρει οἷόν τ' εἴη.
61 ἡ δὲ γυνή, ἣν ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι, ἀσθενῶς
διέκειτο πολὺν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ· τὰ δὲ
παιδία μικρά, ἡ δ' οὐσία ὑπόχρεως· ἡ δὲ γῆ οὐχ
ὅπως τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκεί-
νῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων ἐπέ-
λιπεν, ὥστε μηδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ κήπῳ· οἱ
δὲ δεδανεικότες ἧκον ἐπὶ τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ὁ ἐνιαυ-
τὸς ἐξῆλθεν, εἰ μή τις ἀποδοίη αὐτοῖς κατὰ τὰς συγ-
62 γραφάς. ὧν ἀκούοντά με καὶ παρὰ τῶν ἀφικνουμένων
λόγῳ, τὰ δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων,
τίνα με οἴεσθε ψυχὴν ἔχειν, ἢ πόσα δάκρυα ἀφιέναι,
τὰ μὲν ἐκλογιζόμενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ
ποθοῦντα ἰδεῖν παιδία καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα, ἣν
ἐγὼ οὐ πολλὰς ἐλπίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψεσθαι;
ὧν τί ἥδιόν ἐστιν ἀνθρώπῳ, ἢ τοῦ ἕνεκ' ἄν τις εὔξαιτο
τούτων στερηθεὶς ζῆν;

63 Τοιούτων τοίνυν μοι συμβεβηκότων τῶν πραγμά-
των, οὐ περὶ πλείονος ἐποιησάμην τὰ ἐμαυτοῦ ἴδια ἢ
τὰ ὑμέτερα, ἀλλ' ἡγούμην δεῖν καὶ χρημάτων ἀναλι-
σκομένων κρείττων εἶναι καὶ τῶν οἴκοι ἀμελουμένων
καὶ γυναικὸς καὶ μητρὸς νοσούσης, ὥστε μήτε τὴν τά-
ξιν αἰτιάσασθαι μέ τινα λιπεῖν μήτε τὴν τριήρη τῇ 1226
64 πόλει ἄχρηστον γενέσθαι. ἀνθ' ὧν ἁπάντων νῦν ὑμῶν
δέομαι, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν εὔτακτον καὶ χρήσιμον ἐμαυ-
τὸν παρέσχον, οὕτω καὶ ὑμᾶς νυνὶ περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν
ποιησαμένους, καὶ ἀναμνησθέντας ἁπάντων ὧν τε διη-
γησάμην πρὸς ὑμᾶς, τῶν τε μαρτυριῶν ὧν παρεσχό-
μην καὶ τῶν ψηφισμάτων, βοηθῆσαι μὲν ἐμοὶ ἀδικου-
μένῳ, τιμωρήσασθαι δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσπρᾶξαι
δὲ τὰ ὑπὲρ τούτου ἀνηλωμένα. ἢ τίς ἐθελήσει φιλο-

τιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὅταν ὁρῶσι μήτε τοῖς χρηστοῖς
καὶ εὐτάκτοις χάριν οὖσαν, μήτε τοῖς πονηροῖς καὶ
65 ἀκοσμοῦσι τιμωρίαν παρ' ὑμῶν; ἀναγνώσεται δὲ καὶ
τὸν νόμον ὑμῖν καὶ τὰ ἀναλώματα τοῦ χρόνου οὗ
ἐπετριηράρχησα ὑπὲρ τούτου, καθ' ἕκαστον, καὶ τοὺς
λιπόνεως, ὅσον ἕκαστος ἔχων ἀργύριον ἀπέδρα καὶ
ὅπου, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὔτε νῦν πρὸς ὑμᾶς ψεῦδος οὐδὲν
λέγω οὔτε ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, ἡγοῦμαί τε δεῖν
τὸν μὲν ὑπὸ τῶν νόμων χρόνον ὡρισμένον ἀμέμπτως
ὑμῖν λῃτουργεῖν, τοὺς δὲ καταφρονοῦντας καὶ ὑμῶν
καὶ τῶν νόμων καὶ οὐκ ἐθέλοντας πείθεσθαι τοῖς
νόμοις ἐξελέγξας ἀδικοῦντας ἐν ὑμῖν τιμωρήσασθαι.
66 εὖ δ' ἴστε ὅτι οὐ περὶ τῶν ἐμῶν ἰδίων μᾶλλον τιμω-
ρήσεσθε Πολυκλέα, ἢ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, οὐδὲ
περὶ τῶν παρεληλυθότων τριηράρχων ἐπιμέλειαν ποιή-
σεσθε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν,
ὥστε μήτε τοὺς λῃτουργοῦντας ἀθυμεῖν, μήτε τοὺς
διαδόχους καταφρονεῖν τῶν νόμων, ἀλλ' ἀπιέναι ἐπὶ τὰς
ναῦς, ὅταν κατασταθῶσιν. ἃ προσήκει ὑμᾶς ἐνθυμη- 1227
θέντας ὀρθῶς καὶ δικαίως διαγνῶναι περὶ ἁπάντων.
67 Ἡδέως δ' ἂν ὑμῶν πυθοίμην ὦ ἄνδρες δικασταί,
τίν' ἄν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε, εἰ τοῦ τε χρό-
νου ἐξήκοντος καὶ τούτου μὴ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν,
μὴ ἐπετριηράρχησα κελεύοντος τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ
πλέων ᾠχόμην. ἆρ' οὐκ ἂν ὠργίζεσθέ μοι καὶ ἡγεῖσθε
ἂν ἀδικεῖν; εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε, ὅτι οὐκ
ἐπετριηράρχησα, πῶς οὐχὶ νῦν προσήκει υμας τουτον
εἰσπρᾶξαί μοι τὰ ἀναλώματα, ἃ ἐγὼ ὑπὲρ τούτου ἀνή-
λωσα, τὸν οὐ διαδεξάμενον τὴν ναῦν;
68 Ὅτι δ' οὐκ ἐμοὶ μόνῳ οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν,
ἀλλὰ καὶ πρότερον Εὐριπίδῃ συντριήραρχος ὢν καὶ

συνθηκῶν οὐσῶν αὐτοῖς τοὺς ἓξ μῆνας ἑκάτερον πλεῖν,
ἐπειδὴ Εὐριπίδης ἐξέπλευσε καὶ ὁ χρόνος ἐξῆκεν, οὐ
διεδέξατο τὴν ναῦν αὐτῷ, ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

LI.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων κατεπειγόντων τοὺς
Ἀθηναίους τριήρεις πληρῶσαι καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἐπι-
μεληθῆναι δυνάμεως, γράφεται ψήφισμα, τῶν τριηράρχων
τὸν μὲν πρῶτον τῶν ἄλλων τὴν ναῦν παρασχόντα πεπλη-
ρωμένην [τὸν] στέφανον λαβεῖν, τὸν δὲ μὴ πρὸ τῆς ἕνης
καὶ νέας, ἥτις ἐστὶν ἡ τελευταία τοῦ μηνός, περιορμίσαντα* 1228
*τὴν ναῦν ἐπὶ τὸ χῶμα δεθῆναι. τὸ χῶμα δ' ἦν οἰκοδό-
μημ' ἐν τῷ λιμένι προβεβλημένον, προσορμίσεως ἕνεκα καὶ
ἀγορᾶς τῶν ναυτῶν. Ἀπολλόδωρος οὖν ὁ Πασίωνος πρῶ-
τος τὴν ναῦν περιορμίσας ἔλαβε τὸν στέφανον. προτεθείσης
δὲ πάλιν δοκιμασίας, ὅστις κάλλιστα παρεσκευάσατο τὴν τριήρη,
στεφανῶσαι καὶ τοῦτον, ἀντιποιεῖται καὶ τόθ' ὁ Ἀπολλόδωρος.*

Εἰ μὲν ὅτῳ πλεῖστοι συνείποιεν ὦ βουλὴ τὸ ψή-
φισμ' ἐκέλευε δοῦναι τὸν στέφανον, κἂν ἀνόητος ἦν
εἰ λαβεῖν αὐτὸν ἠξίουν, Κηφισοδότου μόνου μοι συν-
ειρηκότος, τούτοις δὲ παμπόλλων. νῦν δὲ τῷ πρώτῳ
παρασκευάσαντι τὴν τριήρη τὸν ταμίαν προσέταξεν ὁ
δῆμος δοῦναι, πεποίηκα δὲ τοῦτ' ἐγώ· διό φημι δεῖν
2 αυτος στεφανοῦσθαι. θαυμάζω δὲ καὶ τούτων, ὅτι
τῆς τριήρους ἀμελήσαντες τοὺς ῥήτορας παρεσκευασαν,

καὶ δοκοῦσί μοι παντὸς διημαρτηκέναι τοῦ πράγματος,
καὶ νομίζειν οὐχὶ τοῖς ποιοῦσιν ἃ δεῖ χάριν ὑμᾶς
ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς φάσκουσιν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγνω-
κότες ὅνπερ ἐγὼ περὶ ὑμῶν. καὶ κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο
δικαίως ἂν ἔχοιτ' εὐνοϊκωτέρως ἐμοί· φαίνομαι γὰρ
3 βελτίους ὑμᾶς ὑπολαμβάνων ἢ οὗτοι. χρῆν μὲν οὖν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δίκαιον ἦν, τοὺς τὸν στέφανον
οἰομένους δεῖν παρ' ὑμῶν λαβεῖν, αὐτοὺς ἀξίους ἐπι- 1229
δεικνύναι τούτου, μὴ 'μὲ κακῶς λέγειν. ἐπειδὴ δὲ
τοῦτο παρέντες ἐκεῖνο ποιοῦσιν, ἀμφότερ' αὐτοὺς ἐπι-
δείξω ψευδομένους, ἅ θ' αὐτοὺς ἐνεκωμίασαν καὶ ὅσ'
εἰς ἡμᾶς ἐβλασφήμησαν, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων
ἑκατέροις.

4 Ψήφισμα γὰρ ὑμῶν ποιησαμένων, ὃς ἂν μὴ πρὸ
τῆς ἕνης καὶ νέας ἐπὶ χῶμα τὴν ναῦν περιορμίσῃ, δῆ-
σαι καὶ δικαστηρίῳ παραδοῦναι, καὶ ταῦτα κυρωσάν-
των, ἐγὼ μὲν περιώρμισα καὶ στέφανον διὰ ταῦτα
παρ' ὑμῶν ἔλαβον, οὗτοι δ' οὐδὲ καθείλκυσαν, ὥστ'
ἔνοχοι δεσμῷ γεγόνασιν. πῶς οὖν οὐκ ἀτοπώτατον
ἂν διαπράξαισθ' ἔργον, εἰ τοὺς καθ' αὐτῶν ἐάσαντας
τίμημα τοιοῦτον ἐπαχθῆναι, τούτους στεφανώσαντες
5 ὑμεῖς φαίνοισθε; τὰ σκεύη τοίνυν, ὅσα δεῖ παρέχειν
τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων
ἀνήλωσα καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, οὗτοι δ'
ὑμετέροις κέχρηνται καὶ τῶν σφετέρων οὐδὲν εἰς ταῦτα
προεῖνται. καὶ μὴν οὐδ' ἂν ἐκεῖνό γ' ἔχοιεν εἰπεῖν,
ὡς ἀνεπειρῶντ' ἐμοῦ πρότεροι· πρὶν γὰρ ἧφθαι μόνον
τῆς τριήρους τούτους ἐπεπλήρωτό μοι, καὶ πάντες
6 ἑωρᾶθ' ὑμεῖς ἀναπειρωμένην τὴν ναῦν. ἔτι τοίνυν
ὑπηρεσίαν τὴν κρατίστην ἔλαβον, πολλῷ πλεῖστον ἀργύ-
ριον δούς. οὗτοι δ' εἰ μὲν εἶχον χείρον' ἡμῶν, οὐδὲν

ἂν ἦν δεινόν· νῦν δ' οὐδ' ὁποιαντινοῦν πω μεμί-
σθωνται περὶ τοῦ πλείονος ἀντιλέγοντες. καίτοι πῶς
εἰσὶ δίκαιοι ταῦτα μὲν ὕστερον ἐξαναπληροῦν, νῦν δ'
ὡς πρῶτοι παρασκευασάμενοι τὸν στέφανον λαβεῖν;

7 Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὅτι μὲν δικαιότατ' ἂν στεφανώ-
σαιτ' ἐμέ, κἂν μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκειν ὑμᾶς· 1230
ὅτι δ' οὐ μέτεστι μόνοις τούτοις περὶ τοῦ στεφάνου
λόγος, τοῦτ' ἐπιδεῖξαι βούλομαι. πόθεν οὖν τοῦτο
μάλιστ' ἔσται δῆλον; ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεποιήκασι· σκε-
ψάμενοι γὰρ τὸν ἐξ ἐλαχίστου τριηραρχεῖν βουλόμενον,
μεμισθώκασι τὴν λῃτουργίαν. καίτοι πῶς οὐκ ἄδικον
τῶν μὲν ἀναλωμάτων ἀφεστηκέναι, τῶν δὲ γιγνομέ-
νων δι' ἐκεῖνα τιμῶν ἀξιοῦν ἑαυτοῖς μετεῖναι; καὶ τοῦ
μὲν μὴ περιορμίσαι τὴν ναῦν τότε τὸν μεμισθωμένον
αἰτιᾶσθαι, τῶν δὲ καλῶς δεδιακονημένων νῦν αὐτοῖς
8 κελεύειν χάριν ὑμᾶς ἔχειν; δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον ἐκ τούτων σκοπεῖν τὸ δίκαιον,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ πρότερον πεποιήκατε ταὐτὰ τι-
νῶν διαπραξαμένων τούτοις. ὅτε γὰρ τῇ ναυμαχίᾳ τῇ
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνικήθητε, τότε τῶν τριηράρχων τοὺς
μεμισθωκότας τὰς τριηραρχίας αἰτιωτάτους τοῦ γεγε-
νημένου νομίζοντες, παρεδώκατ' εἰς τὸ δεσμωτήριον,
καταχειροτονήσαντες προδεδωκέναι τὰς ναῦς καὶ λελοι-
9 πέναι τὴν τάξιν. καὶ κατηγόρει μὲν Ἀριστοφῶν, ἐδι-
κάζετε δ' ὑμεῖς· εἰ δὲ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν
τῆς ἐκείνων πονηρίας, οὐδὲν ἂν αὐτοὺς ἐκώλυεν τε-
θνάναι. ταὐτὰ τοίνυν εἰδότες οὗτοι πεπραγμέν' αὐτοῖς
καὶ ἐκείνοις, οὐχὶ φρίττουσιν ἐν ὑμῖν ὑπὲρ ὧν προσήκει
παθεῖν αὐτούς, ἀλλὰ δημηγοροῦσι κατ' ἄλλων καὶ
στεφανοῦν κελεύουσιν ἑαυτούς. καίτοι σκέψασθε τίν'
ἂν ποτε δόξαιτε βεβουλεῦσθαι τρόπον, εἰ διὰ τὴν

αὐτὴν πρόφασιν τοὺς μὲν θανάτου κρίναντες, τοὺς δὲ
10 στεφανώσαντες φανεῖτε. καὶ μὴν οὐ μόνον εἰ τοῦτο
ποιήσαιτε, δοκοῖτ' ἂν ἁμαρτεῖν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ κολά- 1231
σαιτε τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας, ἔχοντες. οὐ γὰρ
ἐπειδὰν ἐάσητέ τι τῶν ὑμετέρων ἀπολέσθαι, τότε χρὴ
χαλεπαίνειν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μὲν ὑμέτερ' ἐστὶ σῶα, κα-
θορᾶτε δὲ τοὺς ἐφεστηκότας δι' αἰσχροκέρδειαν οὐχὶ
προσήκουσαν πρόνοιαν περὶ σωτηρίας αὐτῶν ποιου-
μένους. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπιτιμήσῃ τῷ λόγῳ, πικρὸν
εἶναι νομίσας, ἀλλὰ τοῖς τὸ ἔργον αὐτὸ πεποιηκόσι·
11 διὰ γὰρ τούτους τοιοῦτός ἐστιν. θαυμάζω δ' ἔγωγε,
τί δή ποτε τῶν μὲν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους, ὧν
τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος ἔχει μόνας, δοῦσι καὶ
κολάζουσιν οὗτοι· τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς μὴ συμ-
πλέοντας, ὧν τριάκοντα μνᾶς εἰς ἐπίπλουν εἴληφεν
ἕκαστος, οὐ ταὐτὰ ποιεῖθ' ὑμεῖς· ἀλλ' ἐὰν μὲν πένης
ὤν τις δι' ἔνδειαν ἁμάρτῃ, τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίοις
ἐνέξεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ὢν δι' αἰσχροκέρδειαν ταὐτὰ
ποιήσῃ, συγγνώμης τεύξεται; καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν
ἴσον καὶ δημοκρατεῖσθαι φαίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον
12 ὑμῶν ταῦτα βραβευόντων; ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ
κἀκεῖνο ἀλόγως ἔχειν, τὸν μὲν εἰπόντα τι μὴ κατὰ
τοὺς νόμους, ἐὰν ἁλῷ, τὸ τρίτον μέρος ἠτιμῶσθαι τοῦ
σώματος, τοὺς δὲ μὴ λόγον, ἀλλ' ἔργον παράνομον
πεποιηκότας μηδεμίαν δοῦναι δίκην. καὶ μὴν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι πάντες ἂν ὑμεῖς φήσαιτε, τὸ πρὸς τὰ
τοιαῦτα πρᾴως ἔχειν προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδικεῖν εἶναι.
13 Βούλομαι τοίνυν, ἐπειδήπερ εἰς τούτους τοὺς λό-
γους προήχθην, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἀπὸ τῶν τοιούτων
ὑμῖν διεξελθεῖν. ἐπειδὰν γάρ τις μισθωσάμενος τριη-
ραρχίαν ἐκπλεύσῃ, πάντας ἀνθρώπους ἄγει καὶ φέρει. 1232

καὶ τὰς μὲν ὠφελίας ἰδίᾳ καρποῦται, τὰς δὲ δίκας τού-
των ὁ τυχὼν δίδωσιν ὑμῶν, καὶ μόνοις ὑμῖν οὐδαμόσε
ἔστιν ἄνευ κηρυκείου βαδίσαι, διὰ τὰς ὑπὸ τούτων
14 ἀνδροληψίας καὶ σύλας κατεσκευασμένας· ὥστε τῇ γ'
ἀληθείᾳ σκοπῶν ἄν τις εὕροι τὰς τοιαύτας τριήρεις,
οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐκπεπλευκυίας. τὸν
γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως τριήραρχον, οὐκ ἀπὸ τῶν κοι-
νῶν προσδοκᾶν χρὴ πλουτήσειν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων
τὰ τῆς πόλεως ἐπανορθώσειν, εἴπερ ἔσται τι τῶν
δεόντων ὑμῖν. τούτων δὲ τἀναντία ἕκαστος ἐγνωκὼς
ἐκπλεῖ· καὶ γάρ τοι τὰ τῶν αὐτῶν τρόπων ἁμαρτή-
15 ματα ταῖς ὑμετέραις βλάβαις ἐπανορθοῦνται. καὶ τού-
των οὐδέν ἐστ' ἄλογον. δεδώκατε γὰρ τοῖς βουλομέ-
νοις ἀδικεῖν, ἐὰν μὲν λάθωσιν, ἔχειν, ἐὰν δὲ ληφθῶσιν,
συγγνώμης τυχεῖν· τοῖς οὖν ἠμεληκόσι δόξης ἄδεια
ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται γέγονεν. τῶν μὲν τοίνυν
ἰδιωτῶν τοὺς μετὰ τοῦ παθεῖν μανθάνοντας ἀπρο-
σκέπτους ὀνομάζομεν· ὑμᾶς δ', οἵτινες οὐδὲ πεπον-
θότες [πολλάκις ἤδη] φυλάττεσθε, τί τις καλέσειεν ἄν;
16 Ἄξιον τοίνυν καὶ περὶ τῶν συνειρηκότων εἰπεῖν.
οὕτω γὰρ ἡγοῦνταί τινες ἐξουσίαν εἶναι σφίσιν καὶ
ποιεῖν ὅ τι βούλονται καὶ λέγειν παρ' ὑμῖν, ὥστε
τῶν τότε συγκατηγορούντων μετ' Ἀριστοφῶντος, καὶ
πικρῶν ὄντων τοῖς μεμισθωκόσι τὰς τριηραρχίας, νῦν
κελεύουσί τινες τούτους στεφανῶσαι, καὶ δυοῖν θάτε-
ρον ἐξελέγχουσ' αὑτούς, ἢ τότ' ἐκείνους ἀδίκως συκο-
φαντοῦντες, ἢ νῦν τοῖσδ' ἐπὶ μισθῷ συνηγοροῦντες.
17 καὶ χαρίσασθαι κελεύουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ περὶ δωρειᾶς,
ἀλλ' οὐ περὶ νικητηρίων τῶν λόγων ὄντων, ἢ καὶ 1233
χάριν τιθεμένων διὰ τῶν τοιούτων τοῖς ἀμελοῦσιν
ὑμῶν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν βελτιόνων τοῖς ὑπηρετοῦσιν

ἃ δεῖ χαρίζεσθαι προσῆκον. ἔπειθ᾽ οὕτως ὀλιγωροῦσι
τοῦ δοκεῖν ἐπιεικεῖς εἶναι, καὶ παντελῶς τἄλλα πά-
ρεργα πρὸς τὸ λαβεῖν νομίζουσιν, ὥστ᾽ οὐ μόνον
τοῖς πρότερον ῥηθεῖσιν ὑφ᾽ αὑτῶν ἐναντία τολμῶσι
δημηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ ταὐτὰ λέγουσιν ἑαυτοῖς,
οἵτινες τοὺς μὲν ναύτας φασὶ δεῖν οἰκείους εἶναι τῆς
τριήρους τῆς ληψομένης τὸν στέφανον, τῶν δὲ τριη-
ράρχων τοὺς ἠλλοτριωκότας αὑτοὺς ἀπὸ τῆς λῃτουρ-
18 γίας, τούτους στεφανῶσαι κελεύουσι. καὶ φασὶ μὲν
οὐδένα τούτων πρότερον παρασκευάσασθαι, κελεύουσι
δὲ κοινῇ στεφανοῦν ἡμᾶς, τοῦ ψηφίσματος οὐ ταῦτα
λέγοντος. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω τοῦτο συγχωρεῖν,
ὅσουπερ καὶ μεμισθωκέναι τὴν τριηραρχίαν· οὔτε γὰρ
τοῦθ᾽ ὑπομείναιμ᾽ ἂν οὔτ᾽ ἐκεῖν᾽ ἐποίησα. προσποι-
οῦνται μὲν τοίνυν ὑπὲρ τοῦ δικαίου συνηγορεῖν, σπου-
δάζουσιν δὲ μᾶλλον ἢ προῖκ᾽ ἄν τις ὑμῶν πράττων,
ὥσπερ ἄξια τοῦ μισθοῦ ποιῆσαι προσῆκον ἑαυτοῖς,
19 ἀλλ᾽ οὐ γνώμην ἀποφήνασθαι. εἶθ᾽ ὥσπερ οὐχὶ πο-
λιτείας κοινῆς μετέχοντες καὶ διὰ ταῦτα τῷ βουλο-
μένῳ λέγειν ἐξόν, ἀλλ᾽ ἱερωσύνην ἰδίαν αὐτοί τινα
ταύτην ἔχοντες, ἐὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἐν ὑμῖν τις
εἴπῃ, δεινὰ πάσχουσι καὶ θρασὺν εἶναί φασιν. καὶ
εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας προήκουσιν, ὥστ᾽ οἴονται
τὸν ἅπαξ εἰρηκότ᾽ ἂν καλέσωσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὐτοὺς
τοὺς πάντα τὸν βίον καλοὺς κἀγαθοὺς νομίζεσθαι.
20 καίτοι διὰ μὲν τὰς τούτων δημηγορίας πολλὰ χεῖρον
ἔχει, διὰ τοὺς δ᾽ οἰομένους δεῖν τὰ δίκαι᾽ ἀντιλέγειν 1234
οὐ πάντ᾽ ἀπόλωλεν. τοιούτους τοίνυν τοὺς συνεροῦν-
τας αὑτοῖς παρεσκευασμένοι, καὶ τοσαύτην βλασφημίαν
εἰδότες οὖσαν καθ᾽ ἑαυτῶν τοῖς βουλομένοις τι λέγειν
φλαῦρον, ὅμως εἰς λόγον ἠξίωσαν καταστῆναι καὶ

κακῶς τιν᾽ ἐτόλμησαν εἰπεῖν, οἷς ἀγαπητὸν ἦν μὴ πά-
σχουσι κακῶς αὐτοῖς.

21 Τοῦ τοίνυν τούτους ἀδίκους εἶναι καὶ θρασεῖς,
οὐδένες ὑμῶν εἰσιν αἰτιώτεροι· παρὰ γὰρ τῶν λεγόν-
των, οὓς ἴστ᾽ ἐπὶ μισθῷ τοῦτο πράττοντας, πυνθά-
νεσθε ποῖόν τιν᾽ ἕκαστον δεῖ νομίζειν, οὐκ αὐτοὶ θεω-
ρεῖτε. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, τούτους μὲν αὐτοὺς
πονηροτάτους τῶν πολιτῶν νομίζειν, τοὺς δ᾽ ὑπὸ τού
22 των ἐπαινουμένους χρηστοὺς ἡγεῖσθαι; καὶ γάρ τοι
πάντα δι᾽ αὐτῶν ποιοῦνται, καὶ μόνον οὐχ ὑπὸ κήρυ-
κος πωλοῦσι τὰ κοινά, καὶ στεφανοῦν, ὃν ἂν αὐτοῖς
δοκῇ, καὶ μὴ στεφανοῦν κελεύουσι, κυριωτέρους αὑ-
τοὺς τῶν ὑμετέρων δογμάτων καθιστάντες. ἐγὼ δ᾽
ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παραινῶ, μὴ ποιεῖν τὴν τῶν
ἀναλίσκειν ἐθελόντων φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ τῶν λεγόν-
των πλεονεξίᾳ. εἰ δὲ μή, διδάξετε πάντας, τὰ μὲν ὑφ᾽
ὑμῶν προσταττόμεν᾽ ὡς εὐτελέστατα διοικεῖν, τοὺς δ᾽
ὑπὲρ τούτων ἀναιδῶς εἰς ὑμᾶς ψευσομένους ὡς πλεί-
στους μισθοῦσθαι.

LII.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Λύκων τις, τὸ γένος Ἡρακλεώτης, τῇ Πασίωνος ἐχρῆτο
τραπέζῃ. οὗτος μέλλων ἐκπλεῖν εἰς Λιβύην, κατέλιπεν ἀρ-* 1235
*γύριον παρὰ Πασίωνι, ὡς μὲν Πασίων ζῶν ἔλεγε καὶ Ἀπολ-
λόδωρος λέγει νῦν, ἐντειλάμενος ἀποδοῦναι Κηφισιάδῃ, ὡς
δὲ Κάλλιππός φησιν, ἑαυτῷ χαρισάμενος φίλῳ τ᾽ ὄντι καὶ
προξένῳ τῶν πάντων Ἡρακλεωτῶν. ἀποθανόντος δὲ τοῦ*

Λύκωνος, τὸ ἀργύριον ἀπεδόθη Κηφισιάδῃ. Κάλλιππος δ',
ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἐπειδὴ πείθειν τὸν Πασίων' οὐκ
ἐδύνατο μεθ' ἑαυτοῦ γενόμενον συνεπιθέσθαι τῷ ξένῳ, ἐπ'
αὐτὸν ἦλθε τὸν Πασίωνα βλάβης αὐτῷ δικαζόμενος, καὶ
Λυσιθείδῃ τὸ πρᾶγμ' ἐπέτρεψεν, ὅστις Πασίωνος ζῶντος
2 οὐδὲν ἀπεφήνατο. ἀποθανόντος δ' ἐκείνου, αὖθις Ἀπολλο-
δώρῳ λαγχάνει δίκην τοῦ ἀργυρίου Κάλλιππος, καὶ ἠξίου
πάλιν ἐπιτρέψαι τῷ Λυσιθείδῃ. ὁ δ' Ἀπολλόδωρος τὸν μὲν
διαιτητὴν ἐδέξατο, πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τοὺς νόμους
τὸν Λυσιθείδην ἀπήνεγκεν, ἵν', ὥς φησιν, ὀμόσας δικάσῃ,
καὶ μὴ χωρὶς ὅρκου διαιτῶν τῷ Καλλίππῳ χαρίσηται. ὁ δὲ
Λυσιθείδης οὐκ ὀμόσας ἀπεφήνατο καὶ κατεδιῄτησε τὴν δίκην.
διόπερ ἔφεσιν δοὺς ὁ Ἀπολλόδωρος εἰς τὸ δικαστήριον εἰσέρ-
χεται.

Οὐκ ἔστι χαλεπώτερον οὐδὲν ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἢ ὅταν ἄνθρωπος δόξαν ἔχων καὶ δυνάμενος εἰπεῖν,
τολμᾷ ψεύδεσθαι καὶ μαρτύρων εὐπορῇ. ἀνάγκη γάρ
ἐστι τῷ φεύγοντι, μηκέτι περὶ τοῦ πράγματος μόνον 1[illegible]
λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος, ὡς οὐκ
2 εἰκὸς αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν πιστεύειν. εἰ γὰρ ἔθος κα-
ταστήσετε, τοῖς δυναμένοις εἰπεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι
μᾶλλον πιστεύειν ἢ τοῖς ἀδυνατωτέροις, ἐφ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς ἔσεσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατεσκευακότες. δέομαι οὖν
ὑμῶν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο πώποτε πρᾶγμα αὐτὸ καθ'
αὑτὸ ἐδικάσατε, μηδὲ μεθ' ἑτέρων τὴν γνώμην γενό-
μενοι, μήτε μετὰ τῶν διωκόντων μήτε μετὰ τῶν φευ-
γόντων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον σκεψάμενοι, οὕτω καὶ νῦν
διαγνῶναι. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν διηγήσομαι.
3 Λύκων γὰρ ὁ Ἡρακλεώτης ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗ-
τος ὃν καὶ αὐτὸς λέγει, τῇ τραπέζῃ τῇ τοῦ πατρὸς
ἐχρῆτο, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι, ξένος μὲν ὢν

Ἀριστόνῳ τῷ Δεκελεῖ καὶ Ἀρχεβιάδῃ τῷ Λαμπτρεῖ,
ἄνθρωπος δέ τις σώφρων. οὗτος ἐπειδὴ ἐκπλεῖν ἔμελ-
λεν εἰς τὴν Λιβύην, διαλογισάμενος πρὸς τὸν πατέρα
τὸν ἐμὸν ἐναντίον Ἀρχεβιάδου καὶ Φρασίου, προσέ-
ταξε τὸ ἀργύριον ὃ κατέλειπεν (ἦν δὲ τοῦτο ἑκκαίδεκα
μναῖ καὶ τετταράκοντα δραχμαί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν πάνυ
ἀκριβῶς ἐπιδείξω) Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι, λέγων ὅτι
κοινωνὸς εἴη αὐτοῦ ὁ Κηφισιάδης οὗτος, οἰκήτωρ μὲν
ὢν ἐν Σκύρῳ, ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρᾳ ἀποδημῶν
4 ἐμπορίᾳ. δεῖξαι δ' αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ συστῆ-
σαι τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Φρασίᾳ προσέταξεν, ἐπειδὴ
ἥκοι ἐκ τῆς ἀποδημίας. εἰώθασι δὲ πάντες οἱ τραπε-
ζῖται, ὅταν τις ἀργύριον τιθεὶς ἰδιώτης ἀποδοῦναί τῳ
προστάττῃ, πρῶτον μὲν τοῦ θέντος τοὔνομα γράφειν καὶ
τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυρίου, ἔπειτα παραγράφειν 'τῷ 1237
δεῖνι ἀποδοῦναι δεῖ,' καὶ ἐὰν μὲν γιγνώσκωσι τὴν
ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ἂν δέῃ ἀποδοῦναι, τοσοῦτο μό-
νον ποιεῖν, γράψαι ᾧ δεῖ ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ μὴ γιγνώ-
σκωσι, καὶ τούτου τοὔνομα προσπαραγράφειν, ὃς ἂν
μέλλῃ συστήσειν καὶ δείξειν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἂν δέῃ
5 κομίσασθαι τὸ ἀργύριον. τύχης δὲ συμβάσης τοιαύτης
τῷ Λύκωνι τούτῳ, ὥστε εὐθὺς ἐκπλέοντα αὐτὸν περὶ
τὸν Ἀργολικὸν κόλπον ὑπὸ ληστρίδων νεῶν τά τε
χρήματα καταχθῆναι εἰς Ἄργος καὶ αὐτὸν τοξευθέντα
ἀποθανεῖν, ἔρχεται ἐπὶ τὴν τράπεζαν Κάλλιππος οὑτοσὶ
εὐθὺς ἐρωτῶν, Λύκωνα Ἡρακλεώτην εἰ γιγνώσκοιεν.
ἀποκριναμένου δὲ Φορμίωνος τουτουὶ ὅτι γιγνώσκοιεν,
'ἆρα καὶ ἐχρῆτο ὑμῖν'; ἔφη ὁ Φορμίων· 'ἀλλὰ πρὸς τί
ἐρωτᾷς'; 'πρὸς ὅ τι'; ἔφη· 'ἐγώ σοι ἐρῶ. ἐκεῖνος μὲν
τετελεύτηκεν, ἐγὼ δὲ προξενῶν τυγχάνω τῶν Ἡρα-
κλεωτῶν. ἀξιῶ δή σε δεῖξαί μοι τὰ γράμματα, ἵν' εἰδῶ

εἴ τι καταλέλοιπεν ἀργύριον· ἐξ ἀνάγκης γάρ μοί ἐστιν
6 ἁπάντων Ἡρακλεωτῶν ἐπιμελεῖσθαι.᾽ ἀκούσας δ᾽ αὐ-
τοῦ ὁ Φορμίων ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔδειξεν εὐθέως
παραχρῆμα. δείξαντος δὲ αὐτοῦ τὸ γραμματεῖον, ἀνα-
γνοὺς αὐτὸς καὶ ἄλλος οὐδείς, καὶ ἰδὼν γεγραμμένον
ἐν αὐτῷ ʻΛύκων Ἡρακλεώτης χιλίας ἑξακοσίας τεττα-
ράκοντα· Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι δεῖ· Ἀρχεβιάδης Λαμ-
πτρεὺς δείξει τὸν Κηφισιάδην᾽, ᾤχετο ἀπιὼν σιωπῇ,
καὶ πλέον ἢ πέντε μηνῶν οὐδένα λόγον ἐποιήσατο.
7 ἐπιδημήσαντος δὲ τοῦ Κηφισιάδου μετὰ ταῦτα καὶ
προσελθόντος πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἀπαιτοῦντος τὰ
χρήματα, παρόντος δὲ ὦ ἄνδρες δικασταὶ Ἀρχεβιάδου 123
καὶ τοῦ Φρασίου, οὓς ὁ Λύκων τῷ πατρὶ συνέστησε
καὶ ἐκέλευσε τὸν Κηφισιάδην δεῖξαι ὃς εἴη, ἐπειδὴ
ἔλθοι, παρόντων δὲ καὶ ἄλλων, ἐξαριθμήσας αὐτῷ τὰς
ἑκκαίδεκα μνᾶς καὶ τετταράκοντα δραχμὰς ἀπέδωκε
Φορμίων οὑτοσί. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ἁπάντων
ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ὅτι μὲν ἀληθῆ ἅπαντα εἶπον πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀκηκόατε. προσελθὼν δὲ
συχνῷ χρόνῳ ὕστερον πρὸς τὸν πατέρα Κάλλιππος οὑ-
τοσὶ ἐν ἄστει, ἤρετο αὐτὸν εἰ ἤδη ἐπιδεδημηκὼς εἴη
ὁ Κηφισιάδης, ὅτῳ [ἐπι]γεγραμμένον εἴη ἀποδοῦναι τὸ
ἀργύριον τὸ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἡρακλεώτου κατα-
λειφθέν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ πατρὸς ὅτι οἴοιτο μέν,
εἰ μέντοι βούλοιτο εἰς Πειραιᾶ καταβῆναι, τὴν ἀκρί-
βειαν εἴσοιτο, ʻοἶσθά τοι᾽ ἔφη, ʻὅ τι ἐστὶν ὦ Πασίων,
9 ὅ σε ἐρωτῶ᾽; (καὶ μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ
τὴν Δήμητρα, οὐ ψεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικα-

σταί, ἀλλ᾽ ἃ τοῦ πατρὸς ἤκουον, διηγήσομαι ὑμῖν.)
ʻἔξεστί σοι᾽ ἔφη ʻἐμέ τε εὖ ποιῆσαι καὶ αὐτὸν μηδὲν
βλαβῆναι. προξενῶν μὲν γὰρ τυγχάνω τῶν Ἡρακλεω-
τῶν, βούλοιο δ᾽ ἂν, ὡς οἶμαι ἐγὼ, ἐμὲ μᾶλλον τὸ
ἀργύριον λαβεῖν, ἢ τὸν μέτοικον ἄνθρωπον καὶ ἐν
Σκύρῳ κατοικοῦντα καὶ οὐδενὸς ἄξιον. συμβέβηκε δὲ
τοιοῦτόν τι· ὁ Λύκων τυγχάνει ὢν καὶ ἄπαις καὶ
κληρονόμον οὐδένα οἴκοι καταλιπών, ὡς ἐγὼ πυνθάνο-
10 μαι. πρὸς δὲ τούτῳ, ἐπειδὴ εἰς Ἄργος κατήχθη τετρω-
μένος, τῷ προξένῳ τῶν Ἡρακλεωτῶν τῷ Ἀργείῳ Στραμ-
μένῳ τὰ χρήματα δέδωκεν, ἃ κατήχθη μετ᾽ αὐτοῦ.
οἷος οὖν εἰμι καὶ ἐγὼ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἀξιοῦν λαμβά-
νειν· ἡγοῦμαι γὰρ δίκαιος εἶναι ἔχειν. σὺ οὖν, εἰ
ἄρα μὴ ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ἂν ἄρα 1239
ἔλθῃ ὁ Κηφισιάδης. εἰ δ᾽ ἄρα ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ
μάρτυρας ἔχων ἠξίουν ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ χρήματα
ἢ τὸν κεκομισμένον, καὶ εἴ τίς με βούλεται ἀφελέσθαι,
11 πρόξενον ὄντα ἀφαιρεθῆναι.᾽ ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ εἴρητο,
ʻἐγὼ᾽ ἔφη ὁ πατὴρ ʻὦ Κάλλιππε χαρίζεσθαι μέν σοι
βούλομαι (καὶ γὰρ ἂν καὶ μαινοίμην, εἰ μή), οὕτω
μέντοι, ὅπως αὐτός τε μὴ χείρων δόξω εἶναι καὶ ἐκ
τοῦ πράγματος μηδὲν ζημιώσομαι. εἰπεῖν μὲν οὖν μοι
ταῦτα πρὸς τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Ἀριστόνουν καὶ
πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Κηφισιάδην οὐδὲν διαφέρει· ἐὰν
μέντοι μὴ θέλωσι ταῦτα ποιεῖν εἰπόντος ἐμοῦ, αὐτὸς
ἤδη διαλέγου αὐτοῖς.᾽ ʻἀμέλει᾽ ἔφη οὗτος ʻὦ Πασίων,
ἐὰν βούλῃ σὺ ἀναγκάσεις αὐτοὺς ταῦτα ποιῆσαι.᾽
12 Ἃ μὲν διελέχθη ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὗτος μὲν τῷ
πατρί, ἐκεῖνος δὲ τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Κηφισιάδῃ
τούτου δεηθέντος καὶ τούτῳ χαριζόμενος, ταῦτ᾽ ἔστιν,
ἐξ ὧν κατὰ μικρὸν ἡ δίκη αὕτη πέπλασται· ὧν ἐγὼ

ἤθελον τούτῳ ταύτην ἥτις εἴη μεγίστη πίστις δοῦναι,
13 ἦ μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκούειν. οὗτος δὲ ὁ ἀξιῶν ὑφ'
ὑμῶν πιστεύεσθαι ὡς ἀληθῆ λέγων, τρία ἔτη διαλιπών,
ἐπειδὴ τὸ πρῶτον διαλεχθέντος τοῦ πατρὸς τῷ Ἀρχε-
βιάδῃ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς Κηφισιάδου ἐπιτηδείοις οὐκ
ἔφασαν Καλλίππῳ προσέχειν τὸν νοῦν οὐδ' οἷς λέγει,
ἐπειδὴ ᾔσθετο ἀδυνάτως ἤδη ἔχοντα τὸν πατέρα καὶ
μόλις εἰς ἄστυ ἀναβαίνοντα καὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτὸν
14 προδιδόντα, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, οὐ μὰ Δί' οὐχ 1240
ὥσπερ νῦν ἀργυρίου, ἀλλὰ βλάβης, ἐγκαλέσας βλά-
πτειν ἑαυτὸν ἀποδιδόντα Κηφισιάδῃ τὸ ἀργύριον, ὃ
κατέλιπε Λύκων ὁ Ἡρακλεώτης παρ' αὐτῷ, ἄνευ αὐ-
τοῦ ὁμολογήσαντα μὴ ἀποδώσειν. λαχὼν δὲ παρὰ μὲν
τοῦ διαιτητοῦ ἀνείλετο τὸ γραμματεῖον, προὐκαλέσατο
δ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι Λυσιθείδῃ, αὐτοῦ μὲν καὶ Ἰσοκρά-
τους καὶ Ἀφαρέως ἑταίρῳ, γνωρίμῳ δὲ τοῦ πατρός.
15 ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ πατρός, ὃν μὲν χρόνον ἔζη ὁ πα-
τήρ, ὅμως καίπερ οἰκείως ἔχων τούτοις ὁ Λυσιθείδης
οὐκ ἐτόλμα οὐδὲν εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρτάνειν. καίτοι οὕτω
τινὲς ἀναίσχυντοι τῶν οἰκείων τῶν τούτου, ὥστε ἐτόλ-
μησαν μαρτυρῆσαι, ὡς ὁ μὲν Κάλλιππος ὅρκον τῷ
πατρὶ δοίη, ὁ δὲ πατὴρ οὐκ ἐθέλοι ὀμόσαι παρὰ τῷ
Λυσιθείδῃ, καὶ οἴονται ὑμᾶς πείσειν ὡς ὁ Λυσιθείδης,
οἰκεῖος μὲν ὢν τῷ Καλλίππῳ, διαιτῶν δὲ τὴν δίαιταν,
ἀπέσχετ' ἂν μὴ οὐκ εὐθὺς τοῦ πατρὸς καταδιαιτῆσαι,
αὐτοῦ γε ἑαυτῷ μὴ θέλοντος δικαστοῦ γενέσθαι τοῦ
16 πατρός. ὡς δὲ ἐγὼ μὲν ἀληθῆ λέγω, οὗτοι δὲ ψεύδον-
ται, πρῶτον μὲν αὐτὸ ὑμῖν τοῦτο γενέσθω τεκμήριον,
ὅτι κατεγνώκει ἂν αὐτοῦ ὁ Λυσιθείδης, καὶ ὅτι ἐγὼ
ἐξούλης ἂν ἔφευγον νῦν, ἀλλ' οὐκ ἀργυρίου δίκην·
πρὸς δὲ τούτῳ ἐγὼ ὑμῖν τοὺς παρόντας ἑκάστοτε τῷ

πατρὶ ἐν ταῖς συνόδοις ταῖς πρὸς τοῦτον, αἳ παρὰ τῷ
Λυσιθείδῃ ἐγίγνοντο, μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

17 Ὅτι μὲν οὐ προκαλεσάμενος εἰς ὅρκον τὸν πατέρα
τότε, νυνὶ ἐκείνου τετελευτηκότος καταψεύδεται, καὶ
κατ' ἐμοῦ ῥᾳδίως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας τοὺς οἰκεί- 1241
ους τοὺς ἑαυτοῦ παρέχεται, ἔκ τε τῶν τεκμηρίων καὶ
ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης ῥᾴδιον ὑμῖν εἰδέναι. ὅτι δὲ
ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι
ἥνπερ ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν
18 δικάζηται τῷ κληρονόμῳ, μὴ δοκεῖν μοι μήτε ὁμολο-
γῆσαι τὸν πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον ὃ
κατέλιπε Λύκων, μήτε συσταθῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ
ὑπὸ τοῦ Λύκωνος, καὶ Φορμίων, ἦ μὴν διαλογίσα-
σθαί τε ἐναντίον Ἀρχεβιάδου τῷ Λύκωνι αὐτός, καὶ
προσταχθῆναι αὐτῷ Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύ-
19 ριον, τὸν δὲ Κηφισιάδην δεῖξαι αὐτῷ τὸν Ἀρχεβιάδην,
καὶ ὅτε Κάλλιππος προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν
τράπεζαν, λέγων ὅτι τετελευτηκὼς εἴη ὁ Λύκων καὶ
αὐτὸς ἀξιοίη τὰ γράμματα ἰδεῖν, εἴ τι καταλελοιπὼς
εἴη ὁ ξένος ἀργύριον, ἦ μὴν δείξαντος ἑαυτοῦ εὐθὺς
αὐτῷ τὰ γράμματα, ἰδόντα αὐτὸν τῷ Κηφισιάδῃ γε-
γραμμένον ἀποδοῦναι, σιωπῇ οἴχεσθαι ἀπιόντα, οὐδὲν
οὔτε ἀμφισβητήσαντα οὔτ' ἀπειπόνθ' αὐτῷ περὶ τοῦ
ἀργυρίου, τούτων ὑμῖν τάς τε μαρτυρίας ἀμφοτέρας
καὶ τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

20 Φέρε δὴ ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὡς οὐδ' ἐχρῆτο
Λύκων τῷ Καλλίππῳ ἐπιδείξω· οἶμαι γάρ τί μοι καὶ

13*

*τοῦτο εἶναι πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τὴν τούτου τοῦ φά-
σκοντος αὐτῷ δωρειὰν δοθῆναι τὸ ἀργύριον τοῦτο
παρὰ τοῦ Λύκωνος. ἐκεῖνος γὰρ τετταράκοντα μνᾶς
ἔκδοσιν ἐκδοὺς εἰς Ἄκην Μεγακλείδῃ τῷ Ἐλευσινίῳ
καὶ Θρασύλλῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μεταδόξαν αὐτοῖς
μὴ ἐκεῖσε πλεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, ἐγκαλέσας τι τῷ
Μεγακλείδῃ περὶ τῶν τόκων ὡς ἐξηπατημένος διεφέ-
ρετο καὶ ἐδικάζετο, βουλόμενος τὴν ἔκδοσιν κομίσα-* 1242
21 *σθαι. συχνῆς δὲ πάνυ πραγματείας περὶ τοσαῦτα χρή-
ματα γενομένης, τὸν μὲν Κάλλιππον ὁ Λύκων οὐδαμοῖ
πώποτε παρεκάλεσε, τὸν δὲ Ἀρχεβιάδην καὶ τοὺς τοῦ
Ἀρχεβιάδου φίλους, καὶ ὁ διαλλάξας αὐτοὺς Ἀρχεβιά-
δης ἦν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν
Μεγακλείδην μάρτυρα παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 *Οὑτωσὶ μὲν οἰκείως φαίνεται χρώμενος ὦ ἄνδρες
δικασταὶ ὁ Λύκων τῷ Καλλίππῳ, ὥστε μήτε παρακα-
λεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὰ αὑτοῦ πράγματα, μήτε κατάγεσθαι
ὡς τοῦτον μηδεπώποτε· καὶ αὐτό γε τοῦτο μόνον οὐ
τετολμήκασιν οἱ οἰκεῖοι οἱ τούτου μαρτυρῆσαι, ὡς κα-
τήγετο παρὰ τούτῳ ἐκεῖνος, εὖ εἰδότες ὅτι διὰ βασά-
νου ἐκ τῶν οἰκετῶν ὁ ἔλεγχος ἤδη ἔσοιτο, εἴ τι τοι-*
23 *οῦτο ψεύσοιντο. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι
εἰπεῖν τηλικοῦτον, ᾧ δῆλον ὑμῖν ἔσται, ὡς ἐγὼ οἴομαι,
ὅτι πάντα πρὸς ὑμᾶς ἔψευσται. τῷ γὰρ Λύκωνι ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἠσπάζετο μὲν τοῦτον καὶ οἰκεί-
ως εἶχεν, ὥσπερ οὗτός φησιν, ἐβούλετο δὲ δωρειὰν*
24 *δοῦναι αὐτῷ, εἴ τι πάθοι, τὸ ἀργύριον, πότερον κάλ-
λιον ἦν ἄντικρυς παρὰ τῷ Καλλίππῳ καταλιπεῖν τὸ
ἀργύριον, ὃ ἔμελλε σωθεὶς μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως*

*ἀπολήψεσθαι παρὰ φίλου γε ὄντος αὐτῷ καὶ προξένου,
εἰ δέ τι πάθοι, ἄντικρυς ἔσεσθαι δεδωκώς, ὥσπερ καὶ
ἠβούλετο, ἢ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ καταλιπεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ
οἶμαι ἐκεῖνο καὶ δικαιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον
εἶναι. οὐ τοίνυν φαίνεται τούτων οὐδὲν ποιήσας, ὥστε
καὶ ταῦτα ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ἀλλὰ τῷ Κηφισιάδῃ* 1243
καὶ γράψας καὶ προστάξας ἀποδοῦναι.

25 *Ἔτι τοίνυν καὶ τοδὶ σκέψασθε ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅτι Κάλλιππος μὲν ἦν πολίτης ὑμέτερος καὶ οὐκ ἀδύ-
νατος οὐδέτερα ποιῆσαι, οὔτε κακῶς οὔτε εὖ, ὁ δὲ
Κηφισιάδης καὶ μέτοικος καὶ οὐδὲν δυνάμενος, ὥστε
μὴ προσθέσθαι ἂν παρὰ τὸ δίκαιον τῷ Κηφισιάδῃ*
26 *μᾶλλον τὸν πατέρα, ἢ τούτῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι. ἀλλὰ
νὴ Δία, ἴσως ἂν εἴποι, κερδαίνων τι ἰδίᾳ ὁ πατὴρ
ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου, ἐκείνῳ μᾶλλον προσετίθετο τὴν
γνώμην ἢ τούτῳ. εἶτα πρῶτον μὲν τὸν δυνησόμενον
διπλάσιον τοῦ λήμματος κακὸν ποιῆσαι ἠδίκει, ἔπειτα
ἐνταῦθα μὲν αἰσχροκερδὴς ἦν, εἰς δὲ τὰς εἰσφορὰς*
27 *καὶ λῃτουργίας καὶ δωρειὰς τῇ πόλει οὔ; καὶ τῶν μὲν
ξένων οὐδένα ἠδίκει, Κάλλιππον δέ; καὶ οὗτος, ὥς
φησιν, ὡς χρηστῷ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευσο-
μένῳ ὅρκον ἐδίδου, ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφον-
τος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν νυνὶ διαλέγεται; κἀκεῖνος
οὔτ' ὀμόσαι θέλων, ὡς οὗτός φησιν, οὔτ' ἀποδιδοὺς
οὐκ εὐθὺς ἂν ὠφλήκει; τῷ ταῦτα πιστὰ ὦ ἄνδρες δι-*
28 *κασταί; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδενὶ οἶμαι. καὶ ὁ Ἀρχεβιάδης
εἰς τοῦτο φαυλότητος ἥκει, ὥστε τοῦ Καλλίππου δη-
μότου ὄντος αὐτῷ καὶ πολιτευομένου καὶ οὐκ ἰδιώτου
ὄντος καταμαρτυρεῖ, καὶ φησὶν ἡμᾶς μὲν ἀληθῆ λέγειν,
τοῦτον δὲ ψεύδεσθαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι, ἂν οὗτος
βούληται ἐπισκήψασθαι αὐτῷ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ*

ἄλλο μηδὲν ποιῆσαι ἢ ἐξορκῶσαι, ἀνάγκη αὐτῷ ἔσται
29 πίστιν ἐπιθεῖναι ἣν ἂν κελεύῃ οὗτος. ἔπειτα ἵνα ὁ
Κηφισιάδης ἔχῃ τὸ ἀργύριον, ἄνθρωπος μέτοικος, ἢ
Φορμίων, ὅν φησιν ἀπαληλιφέναι τι οὗτος τοῦ ἀργυ-
ρίου, πεισθήσεσθε ὑμεῖς ὡς ἐπιορκήσειεν ἂν ὁ Ἀρχε- 1244
βιάδης; οὐκ ἔκ γε τῶν εἰκότων ὦ ἄνδρες δικασταί.
οὐ γὰρ ἄξιον οὔτε Ἀρχεβιάδου κακίαν οὐδεμίαν κατα-
γνῶναι οὔτε τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου· πολὺ γὰρ αὐτὸν
φιλότιμον ἴστε μᾶλλον ὄντα ἢ κακόν τι ἢ αἰσχρὸν
ἐπιτηδεύοντα, καὶ πρὸς Κάλλιππον οὐχ οὕτως ἔχοντα,
ὥστε καταφρονήσαντα τούτου ἀδικῆσαι ἄν τι αὐτόν.
30 οὐ γὰρ οὕτω μοι δοκεῖ δύνασθαι, ὥστ' εὐκαταφρόνη-
τος εἶναι, ὅς οὕτως ἐρρωμένος ἐστίν, ὥστε πέρυσί
μοι λαχὼν τὴν δίκην ταυτηνὶ καὶ προκαλεσάμενος τῷ
Λυσιθείδῃ ἐπιτρέψαι, ἐγὼ μὲν καίπερ καταπεφρονη-
μένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦτό γε ὀρθῶς ἐβουλευσάμην· κατὰ
τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν
ἀρχήν· οὗτος δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον
διαιτητὴν ἔπεισεν ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρ-
τυρομένου κατὰ τοὺς νόμους ὀμόσαντα διαιτᾶν, ἵνα
αὐτῷ ᾖ πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ὅτι καὶ Λυσιθείδης, ἀνὴρ
31 καλὸς κἀγαθὸς, ἔγνω περὶ αὐτῶν. Λυσιθείδης γὰρ ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἕως μὲν ὁ πατὴρ ἔζη, καὶ ἄνευ ὅρ-
κου καὶ μεθ' ὅρκου ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησεν ἐκεῖνον·
ἔμελε γὰρ αὐτῷ ἐκείνου. ἐμοῦ δὲ ἄνευ μὲν ὅρκου
οὐδὲν αὐτῷ ἔμελε, μεθ' ὅρκου δὲ ἴσως ἂν οὐκ ἠδί-
κησε διὰ τὸ αὑτοῦ ἴδιον· διόπερ ἀνώμοτος ἀπεφήνατο.
ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενο-
μένους μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32 Ὅτι μὲν καὶ παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τὸ δί-
καιον δύναται διαπράττεσθαι Κάλλιππος ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῆς μαρτυρίας ἀκηκόατε. δέομαι δὲ ὑμῶν 1245
αὐτός τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρός, ἀναμνη-
σθέντας ὅτι πάντων μὲν ὑμῖν καὶ μάρτυρας καὶ τε-
κμήρια καὶ νόμους καὶ πίστεις παρεσχόμην ὧν εἴρηκα,
τούτῳ δὲ ἐπιδείκνυμι ὅτι ἐξόν, εἴπερ τι αὐτῷ προσ-
ῆκε τοῦ ἀργυρίου, ἐπὶ τὸν Κηφισιάδην βαδίζειν τὸν
ὁμολογοῦντα κεκομίσθαι καὶ ἔχειν τὸ ἀργύριον, καὶ
ταῦτα μηδὲν ἧττον τὰ πιστὰ παρ' ἡμῶν λαβεῖν, οὐκ
ἔρχεται, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τὸ ἀργύ-
33 ριον, δέομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαί μου. καὶ ταῦτα
ποιοῦντες πρῶτον μὲν τὰ δίκαια καὶ κατὰ τοὺς νό-
μους ἔσεσθε ἐψηφισμένοι, ἔπειτα ἄξια μὲν ὑμῶν αὐ-
τῶν, ἄξια δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ· ὡς ἐγὼ ὑμᾶς ἂν
δεξαίμην ἅπαντα τὰ ἐμαυτοῦ λαβεῖν, μᾶλλον ἢ ἀδίκως
τι συκοφαντούμενος ἀποτεῖσαι.

LIII.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος γραψάμενος ψευδοκλητείας Ἀρεθούσιον εἷλεν. ὀφλόντος δὲ τοῦ Ἀρεθουσίου τάλαντον τῇ πόλει καὶ ἀποδοῦναι μὴ δυνηθέντος, καὶ διὰ τοῦτ' εἰς τὰ δημόσι' ἀπογραφομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας, ἀπογράφει καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος οἰκέτας ὡς ὄντας Ἀρεθουσίου, ὁ δὲ Νικόστρατος μεταποι-

εῖται ὡς ἰδίων καὶ ἐκείνῳ προσηκόντων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ τὸ
πρᾶγμα μοχθηρόν, διὰ τοῦθ' ὁ ῥήτωρ διηγεῖται πηλίκα
πέπονθεν Ἀπολλόδωρος ὑπ' Ἀρεθουσίου, ἵνα δοκῇ μὴ φύσει 1246
πονηρὸς ὢν ταῦτα πράττειν, ἀλλ' ἀμυνόμενος τὸν ἀδικοῦντα.

Ὅτι μὲν οὐ συκοφαντῶν, ἀλλ' ἀδικούμενος καὶ
ὑβριζόμενος ὑπὸ τούτων καὶ οἰόμενος δεῖν τιμωρεῖ-
σθαι τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, μέγιστον ὑμῖν ἔστω
τεκμήριον ὦ ἄνδρες δικασταὶ τό τε μέγεθος τῆς ἀπο-
γραφῆς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἀπέγραψα. οὐ γὰρ δήπου
συκοφαντεῖν γε βουλόμενος ἀπέγραψα ἂν πένθ' ἡμι-
μναίων ἄξια ἀνδράποδα, ὡς αὐτὸς ὁ ἀμφισβητῶν τετί-
μηται αὐτά, ἐκινδύνευον δ' ἂν περί τε χιλίων δρα-
χμῶν, καὶ τοῦ μηδέποτε μηδένα αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ
γράψασθαι· οὐδ' αὖ οὕτως ἄπορος ἦν οὐδ' ἄφιλος,
2 ὥστ' οὐκ ἂν ἐξευρεῖν τὸν ἀπογράψοντα· ἀλλὰ τῶν ἐν
ἀνθρώποις ἁπάντων ἡγησάμενος δεινότατον εἶναι, ἀδι-
κεῖσθαι μὲν αὐτός, ἕτερον δ' ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀδικου-
μένου τοὔνομα παρέχειν, καὶ εἶναι ἄν τι τούτοις τοῦτο
τεκμήριον, ὁπότε ἐγὼ λέγοιμι τὴν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς,
ὡς ψεύδομαι· οὐ γὰρ ἄν ποτε ἕτερον ἀπογράψαι, εἴπερ
ἐγὼ αὐτὸς ἠδικούμην. διὰ μὲν ταῦτ' ἀπέγραψα. ἀπο-
γράψας δὲ ἐὰν ἀποδείξω τἀνδράποδα Ἀρεθουσίου ὄντα,
οὗπερ ἐγέγραπτο εἶναι, τὰ μὲν τρία μέρη, ἃ ἐκ τῶν 1247
νόμων τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἀπογράψαντι γίγνεται, τῇ πόλει
3 ἀφίημι, αὐτῷ δ' ἐμοὶ τετιμωρῆσθαι ἀρκεῖ μόνον. εἰ
μὲν οὖν μοι ἦν ἱκανὸν τὸ ὕδωρ διηγήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς, ὅσ' ἀγαθὰ πεπονθότες ὑπ' ἐμοῦ οἷά
με εἰργασμένοι εἰσίν, εὖ οἶδ' ὅτι ὑμεῖς τ' ἄν μοι ἔτι
μᾶλλον συγγνώμην εἴχετε τοῦ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τού-
τους τ' ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπων ἡγήσασθε εἶναι· νῦν

δ' οὐδὲ διπλάσιόν μοι τούτου ὕδωρ ἱκανὸν ἂν γένοιτο.
τὰ μὲν οὖν μέγιστα καὶ περιφανῆ τῶν ἀδικημάτων,
καὶ ὁπόθεν ἡ ἀπογραφὴ αὕτη γέγονεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς,
τὰ δὲ πολλὰ ἐάσω.

4 Νικόστρατος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, γεί-
των μοι ὢν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιώτης, γνωρίμως μὲν
μοι εἶχε καὶ πάλαι, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ
καὶ ἐγὼ ἐν ἀγρῷ κατῴκουν, οὗπερ καὶ νῦν οἰκῶ, καὶ
μᾶλλον ἀλλήλοις ἤδη ἐχρώμεθα, διὰ τὸ γείτονές τε
εἶναι καὶ ἡλικιῶται. χρόνου δὲ προβαίνοντος καὶ πάνυ
οἰκείως διεκείμεθα, καὶ ἐγώ θ' οὕτως οἰκείως διεκεί-
μην πρὸς τοῦτον, ὥστ' οὐδενὸς πώποτε ὧν ἐδεήθη
οὗτος ἐμοῦ ἀπέτυχεν, οὗτός τ' αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄχρηστος
ἦν πρὸς τὸ ἐπιμεληθῆναι καὶ διοικῆσαι, καὶ ὁπότε ἐγὼ
ἀποδημοίην ἢ δημοσίᾳ τριηραρχῶν ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο
τι, κύριον τῶν ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἁπάντων κατέλειπον.
5 συμβαίνει δή μοι τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον, ἐκεῖ-
θεν δ' εἰς Σικελίαν ἔδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὓς ὁ
δῆμος ἐχειροτόνησεν. ἡ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγί-
γνετό μοι. ἐπιστέλλω δὴ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς μὲν ἀνῆγμαι
καὶ οὐχ οἷός τ' εἴην οἴκαδε ἀφικέσθαι, ἵνα μὴ κατα- 1248
κωλύοιμι τοὺς πρέσβεις· τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμελεῖ-
σθαί τε τῶν οἴκοι καὶ διοικεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ
6 ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐν δὲ τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ ἀποδιδρά-
σκουσιν αὐτὸν οἰκέται τρεῖς ἐξ ἀγροῦ παρὰ τούτου, οἱ
μὲν δύο ὧν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ, ὁ δὲ εἷς ὧν αὐτὸς ἐκτή-
σατο. διώκων οὖν ἁλίσκεται ὑπὸ τριήρους καὶ κατήχθη
εἰς Αἴγιναν, καὶ ἐκεῖ ἐπράθη. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα
ἐγὼ τριηραρχῶν, προσέρχεταί μοι Δείνων ὁ ἀδελφὸς
ὁ τούτου, λέγων τήν τε τούτου συμφοράν, αὐτός τε
ὅτι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων οὐ πεπορευμένος εἴη ἐπὶ

τοῦτον πέμποντος τούτου αὐτῷ ἐπιστολάς, καὶ ἅμα
λέγων πρὸς ἐμὲ ὡς ἀκούοι αὐτὸν δεινῶς διακεῖσθαι.
7 ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα καὶ συναχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ
τῇ τούτου, ἀποστέλλω τὸν Δείνωνα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
εὐθὺς ἐπὶ τοῦτον, δοὺς ἐφόδιον αὐτῷ τριακοσίας δρα-
χμάς. ἀφικόμενος δ' οὗτος καὶ ἐλθὼν ὡς ἐμὲ πρῶτον,
ἠσπάζετο καὶ ἐπῄνει ὅτι παρέσχον τὰ ἐφόδια τῷ ἀδελ-
φῷ αὐτοῦ, καὶ ὠδύρετο τὴν αὑτοῦ συμφορὰν, καὶ
κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων ἐδεῖτό μου βοη-
θῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ἦν
περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος· καὶ κλάων ἅμα, καὶ λέγων
ὅτι ἓξ καὶ εἴκοσι μνῶν λελυμένος εἴη, εἰσενεγκεῖν αὐτῷ
8 τι ἐκέλευέ με εἰς τὰ λύτρα. ταῦτα δ' ἐγὼ ἀκούων καὶ
ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς διακείμενον καὶ
δεικνύοντα ἕλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ δεσμῶν; ὧν ἔτι
τὰς οὐλὰς ἔχει, καὶ ἐὰν κελεύσητε αὐτὸν δεῖξαι, οὐ
μὴ θελήσῃ, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔμπρο- 1249
σθεν χρόνῳ εἴην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν τῇ
συμφορᾷ βοηθήσοιμι αὐτῷ, καὶ τάς τε τριακοσίας, ἃς
τῷ ἀδελφῷ ἔδωκα ἐφόδιον ὅτε ἐπορεύετο ἐπὶ τοῦτον,
ἀφιείην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμὰς ἔρανον αὐτῷ εἰς τὰ
9 λύτρα εἰσοίσοιμι. καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μὲν ὑπισχνού-
μην, ἔργῳ δ' οὐκ ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ηὐπόρουν
ἀργυρίου, διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν τῷ Φορμίωνι καὶ
ἀποστερεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἥν μοι ὁ πατὴρ
κατέλιπε, κομίσας ὡς Θεοκλέα τὸν τότε τραπεζιτεύοντα
ἐκπώματα καὶ στέφανον χρυσοῦν, ἃ παρ' ἐμοὶ ἐκ τῶν
πατρῴων ὄντα ἐτύγχανεν, ἐκέλευσα δοῦναι τούτῳ χι-
λίας δραχμάς, καὶ τοῦτο ἔδωκα δωρεὰν αὐτῷ τὸ ἀργύ-
10 ριον, καὶ ὁμολογῶ δεδωκέναι. ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς
ὕστερον προσελθών μοι κλάων ἔλεγεν, ὅτι οἱ ξένοι

ἀπαιτοῖεν αὐτὸν, οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα, τὸ λοιπὸν
ἀργύριον, καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἴη τριάκονθ' ἡμε-
ρῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι ἢ διπλάσιον ὀφείλειν, καὶ ὅτι
τὸ χωρίον τὸ ἐν γειτόνων μοι τοῦτο οὐδεὶς ἐθέλοι
οὔτε πρίασθαι οὔτε τίθεσθαι· ὁ γὰρ ἀδελφὸς ὁ Ἀρε-
θούσιος, οὗ τἀνδράποδ' ἐστὶ ταῦτα ἃ νῦν ἀπογέγρα-
πται, οὐδένα ἐῴη οὔτε ὠνεῖσθαι οὔτε τίθεσθαι, ὡς
11 ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. 'σὺ οὖν μοι' ἔφη 'πό-
ρισον τὸ ἐλλεῖπον τοῦ ἀργυρίου, πρὶν τὰς τριάκονθ'
ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ὅ τε ἀποδέδωκα' ἔφη, 'τὰς
χιλίας δραχμὰς, ἀπόλωνται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένω-
μαι. συλλέξας δ'' ἔφη '[τὸν] ἔρανον, ἐπειδὰν τοὺς
ξένους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω ὃ ἄν μοι χρήσῃς. οἶσθα
δ'' ἔφη, 'ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι τοῦ λυσαμένου 1250
ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῷ
12 τὰ λύτρα.' ἀκούων δ' αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ
ψεύδεσθαι, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ἅπερ ἂν νέος τε ἄνθρω-
πος καὶ οἰκείως χρώμενος, οὐκ ἂν νομίσας ἀδικηθῆ-
ναι, ὅτι 'ὦ Νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τοῦ σοι χρόνῳ
φίλος ἦν ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν ταῖς συμφοραῖς σοι,
καθ' ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, βεβοήθηκα. ἐπειδὴ δ' ἐν
τῷ παρόντι οὐ δύνασαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα,
ἀργύριον μέν μοι οὐ πάρεστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτός,
τῶν δὲ κτημάτων σοι τῶν ἐμῶν κίχρημι ὅ τι βούλει,
θέντα τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου ὅσου ἐνδεῖ σοι, ἐνιαυ-
τὸν ἀτόκῳ χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ καὶ ἀποδοῦναι τοῖς
ξένοις. συλλέξας δ' ἔρανον, ὥσπερ αὐτὸς φῄς, λῦσαί
13 μοι.' ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με, ἐκέ-
λευσε τὴν ταχίστην πρᾶξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας
ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ λύτρα καταθεῖναι. τίθημι οὖν τὴν
συνοικίαν ἑκκαίδεκα μνῶν Ἀρκέσαντι Παμβωτάδῃ, ὃν

αὐτὸς οὗτος προὐξένησεν, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς τὴν μνᾶν
δανείσαντι τοῦ μηνὸς ἑκάστου. λαβὼν δὲ τὸ ἀργύριον,
οὐχ ὅπως χάριν τινά μοι ἀποδίδωσιν ὧν εὖ ἔπαθεν,
ἀλλ' εὐθέως ἐπεβούλευέ μοι, ἵν' ἀποστερήσειε τἀργύ-
ριον καὶ εἰς ἔχθραν κατασταίη, καὶ ἀπορούμενος ἐγὼ
τοῖς πράγμασι νέος ὢν ὅ τι χρησαίμην καὶ ἄπειρος
πραγμάτων, ὅπως μὴ εἰσπράττοιμι αὐτὸν τἀργύριον
14 οὗ ἡ συνοικία ἐτέθη, ἀλλ' ἀφείην αὐτῷ. πρῶτον μὲν
οὖν ἐπιβουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν
αὐτοῖς δίδωσιν· ἔπειτ' ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς 1251
αὐτούς, τούς τε λόγους ἐκφέρει μου εἰδώς, καὶ ἐγγράφει
τῷ δημοσίῳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως
ἐπιβολὴν ἑξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου
τοῦ μυλωθροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. κλητῆρα δὲ
κατ' ἐμοῦ τόν τε ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ τὸν Ἀρεθούσιον
τοῦτον ἐπιγράφεται, οὗπέρ ἐστι τἀνδράποδα ταῦτα,
καὶ ἄλλον τινά· καὶ παρεσκευάζοντο, εἰ ἀνακρινοίμην
κατὰ τῶν οἰκείων τῶν ἀδικούντων με τὰς δίκας ἃς
εἰλήχειν αὐτοῖς, ἐνδεικνύναι με ὡς ὀφείλοντα τῷ δη-
15 μοσίῳ καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ δεσμωτήριον. ἔτι δὲ πρὸς
τούτοις ὁ [Ἀρεθούσιος] ἀπρόσκλητόν μου ⟨ἑξακοσίων
καὶ⟩ δέκα δραχμῶν δίκην καταδικασάμενος ⟨καὶ ψευ-
δεῖς⟩ κλητῆρας ἐπιγραψάμενος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν
οἰκίαν βίᾳ τὰ σκεύη πάντα ἐξεφόρησε, πλέον ἢ εἴκοσι
μνῶν ἄξια, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν κατέλιπεν. ὅτε δὲ τιμω-
ρεῖσθαι ᾤμην δεῖν, καὶ ἐκτείσας τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλη-
μα, ἐπειδὴ ἐπυθόμην τὴν ἐπιβολήν, ἐβάδιζον ἐπὶ τὸν
κλητῆρα τὸν ὁμολογοῦντα κεκλητευκέναι τὸν Ἀρεθού-
σιον τῆς ψευδοκλητείας κατὰ τὸν νόμον, ἐλθὼν εἰς
τὸ χωρίον τῆς νυκτός, ὅσα ἐνῆν φυτὰ ἀκροδρύων
γενναίων ἐμβεβλημένα καὶ τὰς ἀναδενδράδας ἐξέκοψε,

καὶ φυτευτήρια ἐλαῶν περιστοίχων κατέκλασεν, οὕτω
16 δεινῶς ὡς οὐδ' ἂν οἱ πολέμιοι διαθεῖεν. πρὸς δὲ τού-
τοις μεθ' ἡμέραν παιδάριον ἀστὸν εἰσπέμψαντες, διὰ
τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ ὅμορον τὸ χωρίον, ἐκέλευον
τὴν ῥοδωνιὰν βλαστάνουσαν ἐκτίλλειν, ἵν', εἰ κατα-
λαβὼν αὐτὸν ἐγὼ πρὸς ὀργὴν δήσαιμι ἢ πατάξαιμι
ὡς δοῦλον ὄντα, γραφήν με γράψαιντο ὕβρεως. ὡς δὲ 1252
τούτου διήμαρτον, κἀγὼ μάρτυρας μὲν ὧν ἔπασχον
ἐποιούμην, αὐτὸς δ' οὐδὲν ἐξημάρτανον εἰς αὐτούς.
ἐνταῦθα δή μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην ἐπιβου-
17 λήν· ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μου κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς
ψευδοκλητείας γραφὴν καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὸ
δικαστήριον, τηρήσας με ἀνιόντα ἐκ Πειραιῶς ὀψὲ
περὶ τὰς λιθοτομίας, παίει τε πὺξ καὶ ἁρπάζει μέσον
καὶ ὠθεῖ με εἰς τὰς λιθοτομίας, εἰ μή τινες προσιόν-
τες, βοῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοή-
θησαν. ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον εἰσελθὼν εἰς
τὸ δικαστήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ
ἐλέγξας αὐτὸν τὰ ψευδῆ κεκλητευκότα καὶ τὰ ἄλλα
18 ὅσα εἴρηκα ἠδικηκότα, εἷλον. καὶ ἐν τῇ τιμήσει βου-
λομένων τῶν δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ, ἐδεή-
θην ἐγὼ τῶν δικαστῶν μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πρᾶξαι,
ἀλλὰ συνεχώρησα ὅσουπερ αὐτοὶ ἐτιμῶντο, ταλάντου,
οὐχ ἵνα μὴ ἀποθάνοι ὁ Ἀρεθούσιος (ἄξια γὰρ αὐτῷ
θανάτου εἴργαστο εἰς ἐμέ), ἀλλ' ἵν' ἐγὼ Πασίωνος
ὢν καὶ κατὰ ψήφισμα πολίτης μηδένα Ἀθηναίων ἀπε-
κτονὼς εἴην. ὡς δ' ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων
ὑμῖν τοὺς μάρτυρας πάντων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 *Ἃ μὲν τοίνυν ἀδικούμενος ὦ ἄνδρες δικασταὶ ὑπ'
αὐτῶν τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, δεδήλωκα ὑμῖν· ὡς
δ' ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα ταῦτα καὶ ὄντα ἐν
τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἀπέγραψα ἐπιδείξω ὑμῖν. τὸν
μὲν γὰρ Κέρδωνα ἐκ μικροῦ παιδαρίου ἐξεθρέψατο·
καὶ ὡς ἦν Ἀρεθουσίου, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας
μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20 *Παρ' οἷς τοίνυν εἰργάσατο πώποτε, ὡς τοὺς μισθοὺς* 1253
*Ἀρεθούσιος ἐκομίζετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίκας καὶ ἐλάμ-
βανε καὶ ἐδίδου, ὁπότε κακόν τι ἐργάσαιτο, ὡς δεσπό-
της ὤν, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

*Τὸν δὲ Μάνην, δανείσας ἀργύριον Ἀρχεπόλιδι
τῷ Πειραιεῖ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν αὐτῷ ἀποδοῦναι
ὁ Ἀρχέπολις οὔτε τὸν τόκον οὔτε τὸ ἀρχαῖον ἅπαν,
ἐναπετίμησεν αὐτῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων
ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 *Ἔτι τοίνυν καὶ ἐκ τῶνδε γνώσεσθε ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ὅτι εἰσὶν Ἀρεθουσίου οἱ ἄνθρωποι. ὁπότε γὰρ
οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἢ ὀπώραν πρίαιντο ἢ θέρος μι-
σθοῖντο ἐκθερίσαι ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ γεωργίαν ἔργων
ἀναιροῖντο, Ἀρεθούσιος ἦν ὁ ὠνούμενος καὶ μισθού-
μενος ὑπὲρ αὐτῶν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων
ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 *Ὅσας μὲν τοίνυν μαρτυρίας παρασχέσθαι εἶχον ὑμῖν,
ὡς ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα, δεδήλωκα ὑμῖν. βού-
λομαι δὲ καὶ περὶ τῆς προκλήσεως εἰπεῖν, ἣν οὗτοί
τ' ἐμὲ προὐκαλέσαντο καὶ ἐγὼ τούτους. οὗτοι μὲν
γὰρ ἐμὲ προὐκαλέσαντο, ὅτε ἡ πρώτη ἀνάκρισις ἦν,
φάσκοντες ἕτοιμοι εἶναι παραδιδόναι ἐμοὶ αὐτῷ τἀν-
δράποδα βασανίσαι, βουλόμενοι μαρτυρίαν τινὰ αὑτοῖς*
23 *ταύτην γενέσθαι. ἐγὼ δ' ἀπεκρινάμην αὐτοῖς ἐναν-
τίον μαρτύρων, ὅτι ἕτοιμός εἰμι ἰέναι εἰς τὴν βουλὴν
μετ' αὐτῶν καὶ παραλαμβάνειν μετ' ἐκείνης ἢ μετὰ* 1254
*τῶν ἕνδεκα, λέγων ὅτι, εἰ μὲν ἰδίαν δίκην ἐδικαζόμην
αὐτοῖς, εἰ ἐμοὶ ἐξεδίδοσαν, παρελάμβανον ἄν, νῦν
δὲ τῆς πόλεως εἴη τἀνδράποδα καὶ ἡ ἀπογραφή· δεῖν*
24 *οὖν δημοσίᾳ βασανίζεσθαι. ἡγούμην γὰρ οὐ προσ-
ήκειν ἐμοὶ ἰδιώτῃ ὄντι τοὺς δημοσίους βασανίζειν·
οὔτε γὰρ τῆς βασάνου κύριος ἐγιγνόμην, οὔτε καλῶς
ἔχειν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐμὲ κρίνειν,
ἡγούμην τε δεῖν τὴν ἀρχὴν ἢ τοὺς ᾑρημένους ὑπὸ
τῆς βουλῆς γράφεσθαι, καὶ κατασημηναμένους τὰς
βασάνους, ὅ τι εἴποιεν οἱ ἄνθρωποι, παρέχειν εἰς τὸ
δικαστήριον, ἵν' ἀκούσαντες ἐκ τούτων ἐψηφίσασθε*
25 *ὁποῖόν τι ὑμῖν ἐδόκει. ἰδίᾳ μὲν γὰρ βασανιζομένων
τῶν ἀνθρώπων ὑπ' ἐμοῦ ἀντελέγετ' ἂν ἅπαντα ὑπὸ
τούτων, εἰ δὲ δημοσίᾳ, ἡμεῖς μὲν ἂν ἐσιωπῶμεν, οἱ
δ' ἄρχοντες ἢ οἱ ᾑρημένοι ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐβασάνιζον
ἂν μέχρι οὗ αὐτοῖς ἐδόκει. ταῦτα δ' ἐμοῦ ἐθέλοντος,
οὐκ ἂν ἔφασαν τῇ ἀρχῇ παραδοῦναι, οὐδ' εἰς τὴν βου-
λὴν ἤθελον ἀκολουθεῖν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, κάλει
μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

26 *Κατὰ πολλὰ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκοῦσιν εἶναι ἀναί-*
σχυντοι ἀμφισβητοῦντες τῶν ὑμετέρων, οὐκ ἥκιστα δὲ
ὑμῖν αὐτοὺς ἐπιδείξω ἐκ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων.
οὗτοι γάρ, ὅτε οἱ δικασταὶ ἐβούλοντο θανάτου τιμῆ-
σαι τῷ Ἀρεθουσίῳ, ἐδέοντο τῶν δικαστῶν χρημάτων
τιμῆσαι καὶ ἐμοῦ συγχωρῆσαι, καὶ ὡμολόγησαν αὐτοὶ
27 *συνεκτείσειν. τοσούτου δὴ δέουσιν ἐκτίνειν καθ᾽ ἃ*
ἠγγυήσαντο, ὥστε καὶ τῶν ὑμετέρων ἀμφισβητοῦσιν.
καίτοι οἵ γε νόμοι κελεύουσι τὴν οὐσίαν εἶναι δημο- 1255
σίαν, ὃς ἂν ἐγγυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως μὴ ἀπο-
διδῷ τὴν ἐγγύην· ὥστε καὶ εἰ τούτων ἦν τἀνδράποδα,
προσῆκεν αὐτὰ δημόσια εἶναι, εἴπερ τι τῶν νόμων
28 *ὄφελος. καὶ πρὶν μὲν ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, ὁ Ἀρε-*
θούσιος ὡμολογεῖτο τῶν ἀδελφῶν εὐπορώτατος εἶναι·
ἐπειδὴ δ᾽ οἱ νόμοι κελεύουσι τἀκείνου ὑμέτερα εἶναι,
τηνικαῦτα πένης ὢν φαίνεται ὁ Ἀρεθούσιος, καὶ τῶν
μὲν ἡ μήτηρ ἀμφισβητεῖ, τῶν δ᾽ οἱ ἀδελφοί. χρῆν δ᾽
αὐτούς, εἴπερ ἐβούλοντο δικαίως προσφέρεσθαι πρὸς
ὑμᾶς, ἀποδείξαντας ἅπασαν τὴν οὐσίαν τὴν ἐκείνου,
29 *τὰ τούτων αὐτῶν εἴ τις ἀπέγραφεν, ἀμφισβητεῖν. ἐὰν*
οὖν ἐνθυμηθῆτε, ὅτι οὐδέποτ᾽ ἔσται ἀπορία τῶν ἀμ-
φισβητησόντων ὑμῖν περὶ τῶν ὑμετέρων, — ἢ γὰρ
ὀρφανοὺς ἢ ἐπικλήρους κατασκευάσαντες ἀξιώσουσιν
ἐλεεῖσθαι ὑφ᾽ ὑμῶν, ἢ γῆρας καὶ ἀπορίας καὶ τροφὰς
μητρὶ λέγοντες, καὶ ὀδυρόμενοι δι᾽ ὧν μάλιστ᾽ ἐλπί-
ζουσιν ἐξαπατήσειν ὑμᾶς, πειράσονται ἀποστερῆσαι τὴν
πόλιν τοῦ ὀφλήματος· — ἐὰν οὖν ταῦτα παριδόντες
πάντα καταψηφίσησθε, ὀρθῶς βουλεύσεσθε.

LIV.

ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΕΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρίστων Ἀθηναῖος δικάζεται Κόνωνι αἰκείας, λέγων
ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τετυπτῆσθαι, καὶ μάρτυρας
τούτου παρεχόμενος. ὁ δὲ Κόνων ἀρνεῖται τὸ πρᾶγμα καὶ
μάρτυρας ἀντιπαρέχεται, οὓς ὁ Δημοσθένης οὔ φησι πι- 1256
στούς· βεβιωκέναι γὰρ φαύλως καὶ εὐχερῶς ἔχειν πρὸς τὸ
ψεύδεσθαι.

Ὑβρισθεὶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ παθὼν ὑπὸ Κό-
νωνος τουτουὶ τοιαῦτα, ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε
τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν
περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκήτως
ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰκείας ταυτηνί. πάντων
δὲ τῶν φίλων καὶ τῶν οἰκείων, οἷς συνεβουλευόμην,
ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων
εἶναι καὶ τῇ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῇ καὶ ταῖς τῆς
ὕβρεως γραφαῖς, συμβουλευόντων δέ μοι καὶ παραι-
νούντων μὴ μείζω πράγματ᾽ ἢ δυνήσομαι φέρειν ἐπά-
γεσθαι, μηδ᾽ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ὧν ἐπεπόνθειν ἐγκα-
λοῦντα φαίνεσθαι, οὕτως ἐποίησα καὶ δι᾽ ἐκείνους
ἰδίαν ἔλαχον δίκην, ἥδιστ᾽ ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
2 *θανάτου κρίνας τοῦτον. καὶ τούτου συγγνώμην ἕξετ᾽,*
εὖ οἶδ᾽ ὅτι, πάντες, ἐπειδὰν ἃ πέπονθ᾽ ἀκούσητε·
δεινῆς γὰρ οὔσης τῆς τότε συμβάσης ὕβρεως, οὐκ
ἐλάττων ἡ μετὰ ταῦτ᾽ ἀσέλγει᾽ ἐστὶ τούτου. ἀξιῶ δὴ
καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν, πρῶτον μὲν εὐνοϊ-
κῶς ἀκοῦσαί μου περὶ ὧν πέπονθα λέγοντος, εἶτ᾽, ἐὰν 1257

ἠδικῆσθαι καὶ παρανενομῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι
τὰ δίκαια. ἐξ ἀρχῆς δ᾽ ὡς ἕκαστα πέπρακται διηγή-
σομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν οἷός τ᾽ ὦ διὰ βραχυτάτων.
3 Ἐξῆλθον, ἔτος τουτὶ τρίτον, εἰς Πάνακτον φρου-
ρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ
Κόνωνος [τουτουὶ] ἐγγὺς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην·
ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούματα ἐκεῖθεν
ἡμῖν συνέβη, ἐξ ὧν δ᾽, ἀκούσεσθε. ἔπινον ἑκάστοθ᾽
οὗτοι τὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ τάχιστ᾽ ἀριστήσειαν, ὅλην,
καὶ τοῦθ᾽, ἕως περ ἦμεν ἐν τῇ φρουρᾷ, διετέλουν
ποιοῦντες. ἡμεῖς δ᾽ ὥσπερ ἐνθάδ᾽ εἰώθειμεν, οὕτω
4 διήγομεν καὶ ἔξω. ἣν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις
ὥραν συμβαίνοι, ταύτην ἂν ἤδη παρῴνουν οὗτοι, τὰ
μὲν πόλλ᾽ εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολούθους,
τελευτῶντες δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. φήσαντες γὰρ
καπνίζειν αὐτοὺς ὀψοποιουμένους τοὺς παῖδας ἢ κακῶς
λέγειν, ὅ τι τύχοιεν, ἔτυπτον καὶ τὰς ἀμίδας κατεσκε-
δάννυσαν καὶ προσεούρουν, καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως
οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἀπέλειπον. ὁρῶντες δ᾽ ἡμεῖς ταῦτα καὶ
λυπούμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐμεμψάμεθα, ὡς δ᾽ ἐχλεύα-
ζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμ᾽
εἴπομεν κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ
5 ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. λοιδορηθέντος δ᾽ αὐτοῖς ἐκείνου
καὶ κακίσαντος αὐτούς, οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς ἡμᾶς
ἠσέλγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ὅλως ἐποίουν ἐν τῷ
στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέησαν παύσασθαι ἢ αἰσχυν-
θῆναι, ὥστ᾽, ἐπειδὴ θᾶττον συνεσκότασεν, εὐθὺς ὡς
ἡμᾶς εἰσεπήδησαν ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ τὸ μὲν πρῶ- 1258
τον κακῶς ἔλεγον, ἔπειτα δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν
ἐμοί, καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν
σκηνὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς

ταξιάρχους ἐλθεῖν καὶ τῶν ἄλλων τινὰς στρατιωτῶν,
οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ἡμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν μηδ᾽
6 αὐτοὺς ποιῆσαι παροινουμένους ὑπὸ τούτων. τοῦ δὲ
πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ᾽ ἐπανήλ-
θομεν, ἦν ἡμῖν, οἷον εἰκὸς, ἐκ τούτων ὀργὴ καὶ ἔχθρα
πρὸς ἀλλήλους. οὐ μὴν ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς ᾤμην
δεῖν οὔτε δίκην λαχεῖν αὐτοῖς οὔτε λόγον ποιεῖσθαι
τῶν συμβάντων οὐδένα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἁπλῶς ἐγνώκειν, τὸ
λοιπὸν εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς
τοιούτοις. πρῶτον [μὲν] οὖν ὧν εἴρηκα τούτων βούλο-
μαι τὰς μαρτυρίας παρασχόμενος, μετὰ ταῦθ᾽ οἷ᾽ ὑπ᾽
αὐτοῦ τούτου πέπονθ᾽ ἐπιδεῖξαι, ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὅτι ᾧ
προσῆκε τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθεῖσιν ἐπιτιμᾶν, οὗτος
αὐτὸς πρὸς τούτοις πολλῷ δεινότερ᾽ εἴργασται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

7 Ὧν μὲν τοίνυν οὐδέν᾽ ᾤμην δεῖν λόγον ποιεῖσθαι,
ταῦτ᾽ ἔστιν. χρόνῳ δ᾽ ὕστερον οὐ πολλῷ περιπατοῦν-
τος, ὥσπερ εἰώθειν, ἑσπέρας ἐν ἀγορᾷ μου μετὰ Φα-
νοστράτου τοῦ Κηφισιέως, τῶν ἡλικιωτῶν τινός, παρέρ-
χεται Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου, μεθύων, κατὰ τὸ
Λεωκόριον, ἐγγὺς τῶν Πυθοδώρου. κατιδὼν δ᾽ ἡμᾶς
καὶ κραυγάσας, καὶ διαλεχθείς τι πρὸς αὐτὸν οὕτως
ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὅ τι λέγοι, παρῆλθε
πρὸς Μελίτην ἄνω. ἔπινον δ᾽ ἄρ᾽ ἐνταῦθα (ταῦτα γὰρ
ὕστερον ἐπυθόμεθα) παρὰ Παμφίλῳ τῷ κναφεῖ Κό- 1259
νων οὑτοσὶ, Θεότιμός τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ
Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἀνδρομένους, πολλοί τινες,
οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας ἐπορεύετ᾽ εἰς τὴν ἀγοράν.
8 καὶ ἡμῖν συνέβαινεν ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ Φερρε-
φαττίου καὶ περιπατοῦσιν πάλιν κατ᾽ αὐτό πως τὸ

Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. ὡς δ' ἀνεμείχθημεν, εἷς μὲν αὐτῶν, ἀγνὼς τις, τῷ Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν ἐκεῖνον, Κόνων δ' οὑτοσὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ προσπεσόντες, τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον, οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ παίοντες, ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλεῖσαι· οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα κατέλιπον, ὥστε μήτ' ἀναστῆναι μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. κείμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ
9 *καὶ δεινὰ λεγόντων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινὰ καὶ λέγειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια, ὃ δὲ τῆς ὕβρεώς ἐστι τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμ' ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ· ᾖδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρυόνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἠξίουν ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός, οὗτοι δ' ᾤχοντο θοἰμάτιον λαβόντες μου. ὡς δ' ἐπὶ τὴν θύραν ἦλθον, κραυγὴ καὶ βοὴ τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπαινίδων ἦν, καὶ μόγις ποτ' εἰς βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 126

10 *Συνέβη τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ Εὐξίθεον τουτονὶ τὸν Χολλείδην, ὄνθ' ἡμῖν συγγενῆ, καὶ Μειδίαν μετὰ τούτου, ἀπὸ δείπνου ποθὲν ἀπιόντας περιτυχεῖν πλησίον ὄντι μοι τῆς οἰκίας ἤδη, καὶ εἰς τὸ βαλανεῖον φερομένῳ παρακολουθῆσαι, καὶ ἰατρὸν ἄγουσι παραγενέσθαι. οὕτω δ' εἶχον ἀσθενῶς, ὥσθ', ἵνα μὴ*

μακρὰν φεροίμην οἴκαδ' ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐδόκει τοῖς παροῦσιν ὡς τὸν Μειδίαν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν κομίσαι, καὶ ἐποίησαν οὕτω. λάβ' οὖν καὶ τὰς τούτων μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πολλοὶ συνίσασιν ὡς ὑπὸ τούτων ὑβρίσθην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 *Τότε μὲν τοίνυν παραχρῆμ' ὑπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἔλαβον καὶ τῆς ὕβρεως οὕτω διετέθην, ὡς ἀκούετε καὶ μεμαρτύρηται παρὰ πάντων ὑμῖν τῶν εὐθὺς ἰδόντων. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν μὲν οἰδημάτων τῶν ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τῶν ἑλκῶν, οὐδὲν ἔφη φοβεῖσθαι λίαν ὁ ἰατρός, πυρετοὶ δὲ παρηκολούθουν μοι συνεχεῖς καὶ ἀλγήματα, ὅλου μὲν τοῦ σώματος πάνυ σφοδρὰ καὶ δεινά, μάλιστα δὲ τῶν πλευρῶν καὶ τοῦ ἤτρου, καὶ*
12 *τῶν σιτίων ἀπεκεκλείμην. καὶ ὡς μὲν ὁ ἰατρὸς ἔφη, εἰ μὴ κάθαρσις αἵματος αὐτομάτη μοι πάνυ πολλὴ συνέβη περιωδύνῳ τ' ὄντι καὶ ἀπορουμένων ἤδη, κἂν ἔμπυος γενόμενος διεφθάρην· νῦν δὲ τοῦτ' ἔσωσε τὸ αἷμ' ἀποχωρῆσαν. ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ παρηκολούθησέ μοι τοιαύτη νόσος ἐξ ἧς εἰς τοὔσχατον ἦλθον, ἐξ ὧν ὑπὸ τούτων ἔλαβον πληγῶν, λέγε τὴν* 1261
τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν καὶ τὴν τῶν ἐπισκοπούντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 *Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας τινὰς καὶ φαύλας λαβὼν πληγάς, ἀλλ' εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τούτων, πολὺ τῆς προσηκούσης ἐλάττω δίκην εἴληχα, πολλαχόθεν νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγε-*

νῆσθαι. οἴομαι δ' ὑμῶν ἐνίους θαυμάζειν, τί ποτ'
ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτα τολμήσει Κόνων λέγειν. βούλομαι
δὴ προειπεῖν ὑμῖν, ἃ ἐγὼ πέπυσμαι λέγειν αὐτὸν πα-
ρεσκευάσθαι, ἀπὸ τῆς ὕβρεως καὶ τῶν πεπραγμένων
τὸ πρᾶγμ' ἄγοντ' εἰς γέλωτα καὶ σκώμματ' ἐμβαλεῖν
14 πειράσεσθαι, καὶ ἐρεῖν ὡς εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πολλοί,
καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν υἱεῖς, οἳ παίζοντες οἷ' ἄνθρω-
ποι νέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐπωνυμίας πεποίηνται, καὶ κα-
λοῦσι τοὺς μὲν ἰθυφάλλους, τοὺς δ' αὐτοληκύθους,
ἐρῶσι δ' ἐκ τούτων ἑταιρῶν τινές, καὶ δὴ καὶ τὸν
υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ εἶναι τούτων ἕνα, καὶ πολλάκις περὶ
ἑταίρας καὶ εἰληφέναι καὶ δεδωκέναι πληγάς, καὶ ταῦτ'
εἶναι νέων ἀνθρώπων. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἀδελ-
φοὺς παροίνους μέν τινας καὶ ὑβριστὰς κατασκευάσει,
15 ἀγνώμονας δὲ καὶ πικρούς. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ χαλεπῶς ἐφ' οἷς πέπονθα ἐνηνοχώς, οὐχ ἧττον
τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἂν καὶ ὑβρισθῆναι νομίσαιμ', εἰ
οἷόν τ' εἰπεῖν, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δόξει Κόνων οὑτοσὶ
λέγειν περὶ ἡμῶν, καὶ τοσαύτη τις ἄγνοια παρ' ὑμῖν
ἐστιν, ὥσθ', ὁποῖος ἄν τις ἕκαστος εἶναι φῇ, ἢ ὁ πλη- 1262
σίον αὐτὸν αἰτιάσηται, τοιοῦτος νομισθήσεται, τοῦ δὲ
καθ' ἡμέραν βίου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων μηδ' ὁτιοῦν
16 ἔσται τοῖς μετρίοις ὄφελος. ἡμεῖς γὰρ οὔτε παροι-
νοῦντες οὔθ' ὑβρίζοντες ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπων ἑωρά-
μεθα, οὔτ' ἄγνωμον οὐδὲν ἡγούμεθα ποιεῖν, εἰ περὶ
ὧν ἠδικήμεθ' ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους δίκην λαβεῖν.
ἰθυφάλλοις δὲ καὶ αὐτοληκύθοις συγχωροῦμεν εἶναι
τοῖς υἱέσι τοῖς τούτου, καὶ ἔγωγ' εὔχομαι τοῖς θεοῖς
εἰς Κόνωνα καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς τούτου καὶ ταῦτα καὶ
17 τὰ τοιαῦθ' ἅπαντα τρέπεσθαι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ
τελοῦντες ἀλλήλους τῷ ἰθυφάλλῳ, καὶ τοιαῦτα ποιοῦν-

τες ἃ πολλὴν αἰσχύνην ἔχει καὶ λέγειν, μή τί γε δὴ
ποιεῖν ἀνθρώπους μετρίους. ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐμοί; θαυ-
μάζω γὰρ ἔγωγ', εἴ τίς ἐστιν πρόφασις παρ' ὑμῖν ἢ
σκῆψις εὑρημένη, δι' ἥν, ἂν ὑβρίζων τις ἐξελέγχηται
καὶ τύπτων, δίκην οὐ δώσει. οἱ μὲν γὰρ νόμοι πολὺ
τἀναντία καὶ τὰς ἀναγκαίας προφάσεις, ὅπως μὴ μεί-
ζους γίγνωνται, προείδοντο, οἷον (ἀνάγκη γάρ μοι
ταῦτα καὶ ζητεῖν καὶ πυνθάνεσθαι διὰ τοῦτον γέγονεν)
18 εἰσὶ κακηγορίας δίκαι· φασὶ τοίνυν ταύτας διὰ τοῦτο
γίγνεσθαι, ἵνα μὴ λοιδορούμενοι τύπτειν ἀλλήλους
προάγωνται. πάλιν αἰκείας εἰσίν· καὶ ταύτας ἀκούω
διὰ τοῦτ' εἶναι τὰς δίκας, ἵνα μηδείς, ὅταν ἥττων ᾖ,
λίθῳ μηδὲ τῶν τοιούτων ἀμύνηται μηδενί, ἀλλὰ τὴν
ἐκ τοῦ νόμου δίκην ἀναμένῃ. τραύματος πάλιν εἰσὶ
γραφαί, τοῦ μὴ τιτρωσκομένων τινῶν φόνους γίγνεσθαι.
19 τὸ φαυλότατον, οἶμαι, τὸ τῆς λοιδορίας, πρὸ τοῦ τελευ-
ταίου καὶ δεινοτάτου προεώραται, τοῦ μὴ φόνον γίγνε-
σθαι, μηδ' ὑπάγεσθαι κατὰ μικρὸν ἐκ μὲν λοιδορίας
εἰς πληγάς, ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα, ἐκ δὲ τραυ- 1263
μάτων εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐν τοῖς νόμοις εἶναι τούτων
ἑκάστου τὴν δίκην, μὴ τῇ τοῦ προστυχόντος ὀργῇ μηδὲ
20 βουλήσει ταῦτα κρίνεσθαι. εἶτ' ἐν μὲν τοῖς νόμοις
οὕτως· ἂν δ' εἴπῃ Κόνων 'ἰθύφαλλοί τινές ἐσμεν
ἡμεῖς συνηγμένοι, καὶ ἐρῶντες οὓς ἂν ἡμῖν δόξῃ παίο-
μεν καὶ ἄγχομεν,' εἶθ' ὑμεῖς γελάσαντες ἀφήσετε; οὐκ
οἴομαί γε. οὐ γὰρ ἂν γέλως ὑμῶν ἔλαβ' οὐδένα, εἰ
παρὼν ἐτύγχανεν, ἡνίχ' εἱλκόμην καὶ ἐξεδυόμην καὶ
ὑβριζόμην, καὶ ὑγιὴς ἐξελθὼν φοράδην ἦλθον οἴκαδε,
ἐξεπεπηδήκει δὲ [μετὰ ταῦθ'] ἡ μήτηρ, καὶ κραυγὴ
καὶ βοὴ τῶν γυναικῶν τοσαύτη παρ' ἡμῖν ἦν ὥσπερ-
ανεὶ τεθνεῶτός τινος, ὥστε τῶν γειτόνων τινὰς πέμ-

ψαι πρὸς ἡμᾶς ἐρησομένους ὅ τι ἐστὶ τὸ συμβεβηκός.
21 ὅλως δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ δίκαιον μὲν οὐδενὶ δήπου
σκῆψιν οὐδεμίαν τοιαύτην οὐδ᾽ ἄδειαν ὑπάρχειν παρ᾽
ὑμῖν, δι᾽ ἣν ὑβρίζειν ἐξέσται· εἰ δ᾽ ἄρ᾽ ἐστί τῳ, τοῖς
δι᾽ ἡλικίαν τούτων τι πράττουσι, τούτοις ἀποκεῖσθαι
προσήκει τὰς τοιαύτας καταφυγάς, κἀκείνοις οὐκ εἰς
τὸ μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ᾽ εἰς τὸ τῆς προσηκούσης
22 ἐλάττω. ὅστις δ᾽ ἐτῶν μέν ἐστι πλειόνων ἢ πεντή-
κοντα, παρὼν δὲ νεωτέροις ἀνθρώποις καὶ τούτοις
υἱέσιν, οὐχ ὅπως ἀπέτρεψεν ἢ διεκώλυσεν, ἀλλ᾽ αὐτὸς
ἡγεμὼν καὶ πρῶτος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγέ-
νηται, τίν᾽ ἂν οὗτος ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ὑπόσχοι
δίκην; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ᾽ ἀποθανόντ᾽ οἴομαι. καὶ γὰρ
εἰ μηδὲν αὐτὸς εἴργαστο τῶν πεπραγμένων, ἀλλ᾽ εἰ
παρεστηκότος τούτου Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου ταῦθ᾽ 1264
ἅπερ νυνὶ πεποιηκὼς ἐφαίνετο, τοῦτον ἐμισεῖτ᾽ ἂν
23 δικαίως. εἰ γὰρ οὕτω τοὺς αὑτοῦ προῆκται παῖδας,
ὥστ᾽ ἐναντίον ἐξαμαρτάνοντας ἑαυτοῦ, καὶ ταῦτ᾽ ἐφ᾽
ὧν ἐνίοις θάνατος ἡ ζημία κεῖται, μήτε φοβεῖσθαι
μήτ᾽ αἰσχύνεσθαι, τί τοῦτον οὐκ ἂν εἰκότως παθεῖν
οἴεσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτ᾽ εἶναι σημεῖα
τοῦ μηδὲ τοῦτον τὸν ἑαυτοῦ πατέρ᾽ αἰσχύνεσθαι· εἰ
γὰρ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐτίμα κἀδεδίει, κἂν τούτους αὐ-
τὸν ἠξίου.

24 Λαβὲ δή μοι καὶ τοὺς νόμους, τόν τε τῆς ὕβρεως
καὶ τὸν περὶ τῶν λωποδυτῶν· καὶ γὰρ τούτοις ἀμφο-
τέροις ἐνόχους τούτους ὄψεσθε. λέγε.

NOMOI.

Τούτοις τοῖς νόμοις ἀμφοτέροις ἐκ τῶν πεπραγμέ-
νων ἔνοχος Κόνων ἐστὶν οὑτοσί· καὶ γὰρ ὕβριζεν καὶ

ἐλωποδύτει. εἰ δὲ μὴ κατὰ τούτους προειλόμεθ᾽ ἡμεῖς
δίκην λαμβάνειν, ἡμεῖς μὲν ἀπράγμονες καὶ μέτριοι
25 φαινοίμεθ᾽ ἂν εἰκότως, οὗτος δ᾽ ὁμοίως πονηρός. καὶ
μὴν εἰ παθεῖν τί μοι συνέβη, φόνου καὶ τῶν δεινο-
τάτων ἂν ἦν ὑπόδικος. τὸν γοῦν τῆς Βραυρωνόθεν
ἱερείας πατέρ᾽ ὁμολογουμένως οὐχ ἁψάμενον τοῦ τε-
λευτήσαντος, ὅτι τῷ πατάξαντι τύπτειν παρεκελεύσατο,
ἐξέβαλ᾽ ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου. δικαίως· εἰ γὰρ
οἱ παρόντες ἀντὶ τοῦ κωλύειν τοὺς ἢ δι᾽ οἶνον ἢ δι᾽
ὀργὴν ἤ τιν᾽ ἄλλην αἰτίαν ἐξαμαρτάνειν ἐπιχειροῦν-
τας αὐτοὶ παροξυνοῦσιν, οὐδεμί᾽ ἐστὶν ἐλπὶς σωτηρίας
τῷ περιπίπτοντι τοῖς ἀσελγαίνουσιν, ἀλλ᾽ ἕως ἂν ἀπεί-
πωσιν, ὑβρίζεσθαι ὑπάρξει· ὅπερ ἐμοὶ συνέβη.

26 Ἃ τοίνυν, ὅθ᾽ ἡ δίαιτ᾽ ἐγίγνετ᾽, ἐποίουν, βούλομαι 1265
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων τὴν ἀσέλγειαν
θεάσεσθ᾽ αὐτῶν. ἐποίησαν μὲν ἔξω μέσων νυκτῶν
τὴν ὥραν, οὔτε τὰς μαρτυρίας ἀναγιγνώσκειν ἐθέλον-
τες, οὔτ᾽ ἀντίγραφα διδόναι, τῶν τε παρόντων ἡμῖν
καθ᾽ ἕν᾽ οὑτωσὶ πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορ-
κοῦντες, καὶ γράφοντες μαρτυρίας οὐδὲν πρὸς τὸ πρᾶ-
γμα, ἀλλ᾽ ἐξ ἑταίρας εἶναι παιδίον αὐτῷ τοῦτο καὶ
πεπονθέναι τὰ καὶ τά, ἃ μὰ τοὺς θεοὺς ἄνδρες δικα-
σταὶ οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἐπετίμα τῶν παρόντων καὶ ἐμίσει,
27 τελευτῶντες δὲ καὶ αὐτοὶ ἑαυτούς. ἐπειδὴ δ᾽ οὖν ποτ᾽
ἀπεῖπον κἀνεπλήσθησαν ταῦτα ποιοῦντες, προκαλοῦνται
ἐπὶ διακρούσει καὶ τῷ μὴ σημανθῆναι τοὺς ἐχίνους,
ἐθέλειν ἐκδοῦναι περὶ τῶν πληγῶν παῖδας, ὀνόματα
γράψαντες. καὶ νῦν οἶμαι περὶ τοῦτ᾽ ἔσεσθαι τοὺς
πολλοὺς τῶν λόγων αὐτοῖς. ἐγὼ δ᾽ οἶμαι δεῖν πάντας
ὑμᾶς ἐκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι οὗτοι, εἰ τοῦ γενέσθαι τὴν
βάσανον ἕνεκα προὐκαλοῦντο κἀπίστευον τῷ δικαίῳ

τούτῳ, οὐκ ἂν ἤδη τῆς διαίτης ἀποφαινομένης, νυκτὸς,
28 οὐδεμιᾶς ὑπολοίπου σκήψεως οὔσης, προὐκαλοῦντο. ἀλλὰ
τοῦτο μὲν πρὸ τοῦ τὴν δίκην ληχθῆναι, ἡνίκ' ἀσθενῶν
ἐγὼ κατεκείμην, καὶ οὐκ εἰδὼς εἰ περιφεύξομαι, πρὸς
ἅπαντας τοὺς εἰσιόντας τοῦτον ἀπέφαινον τὸν πρῶτον
πατάξαντα καὶ τὰ πλεῖσθ' ὧν ὑβρίσμην διαπεπραγμέ-
νον, τότ' ἂν εὐθέως ἧκεν ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἐπὶ
τὴν οἰκίαν, τότ' ἂν τοὺς οἰκέτας παρεδίδου καὶ τῶν
ἐξ Ἀρείου πάγου τινὰς παρεκάλει· εἰ γὰρ ἀπέθανον, 1266
29 παρ' ἐκείνοις ἂν ἦν ἡ δίκη. εἰ δ' ἄρ' ἠγνόησε ταῦτα,
καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον ἔχων, ὡς νῦν φήσει, μὴ παρε-
σκευάσατ' ὑπὲρ τηλικούτου κινδύνου, ἐπειδή γ' ἀνε-
στηκὼς ἤδη προσεκαλεσάμην αὐτόν, ἐν τῇ πρώτῃ
συνόδῳ πρὸς τῷ διαιτητῇ παραδιδοὺς ἐφαίνετ' ἄν·
ὧν οὐδὲν πέπρακται τούτῳ. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ
διακρούσεως ἕνεχ' ἡ πρόκλησις ἦν, λέγε ταύτην τὴν
μαρτυρίαν· ἔσται γὰρ ἐκ ταύτης φανερόν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Περὶ μὲν τοίνυν τῆς βασάνου ταῦτα μέμνησθε, τὴν
ὥραν ἡνίκα προὐκαλεῖτο, ὧν ἕνεκ' ἐκκρούων ταῦτ'
ἐποίει, τοὺς χρόνους τοὺς πρώτους, ἐν οἷς οὐδαμοῦ
τοῦτο βουληθεὶς τὸ δίκαιον αὑτῷ γενέσθαι φαίνεται,
οὐδὲ προκαλεσάμενος, οὐδ' ἀξιώσας. ἐπειδὴ τοίνυν
ταῦτα πάντ' ἠλέγχεθ', ὅπερ καὶ νῦν, πρὸς τῷ διαιτη-
τῇ, καὶ φανερῶς ἐδείκνυτο πᾶσιν ὢν ἔνοχος τοῖς
31 ἐγκεκλημένοις, ἐμβάλλεται μαρτυρίαν ψευδῆ, κἀπιγρά-
φεται μάρτυρας ἀνθρώπους οὓς οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοήσειν
οἴομαι, ἐὰν ἀκούσητε, 'Διότιμος Διοτίμου Ἰκαριεύς,
Ἀρχεβιάδης Δημοτέλους Ἁλαιεύς, Χαιρέτιμος Χαιρι-
μένους Πιθεὺς μαρτυροῦσιν ἀπιέναι ἀπὸ δείπνου μετὰ

Κόνωνος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρί-
στωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κόνωνος, καὶ μὴ πατάξαι Κό-
32 νωνα Ἀρίστωνα', ὡς ὑμᾶς εὐθέως πιστεύσοντας, τὸ δ'
ἀληθὲς οὐ λογιουμένους, ὅτι πρῶτον μὲν οὐδέποτ' ἂν
οὔθ' ὁ Λυσίστρατος οὔθ' ὁ Πασέας οὔθ' ὁ Νικήρατος
οὔθ' ὁ Διόδωρος, οἳ διαρρήδην μεμαρτυρήκασιν ὁρᾶν
ὑπὸ Κόνωνος τυπτόμενόν με καὶ θοἰμάτιον ἐκδυόμενον
καὶ τἄλλ' ὅσ' ἔπασχον ὑβριζόμενον, ἀγνῶτες ὄντες
κἀπὸ ταὐτομάτου παραγενόμενοι τῷ πράγματι τὰ ψευ-
δῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησαν, εἰ μὴ ταῦθ' ἑώρων πεπον- 1267
θότα· ἔπειτ' αὐτὸς ἔγωγ' οὐδέποτ' ἄν, μὴ παθὼν ὑπὸ
τούτου ταῦτα, ἀφεὶς τοὺς καὶ παρ' αὐτῶν τούτων
ὁμολογουμένους τύπτειν ἐμέ, πρὸς τὸν οὐδ' ἁψάμενον
33 πρῶτον εἰσιέναι προειλόμην. τί γὰρ ἄν; ἀλλ' ὑφ' οὗ
γε πρώτου τ' ἐπλήγην καὶ μάλισθ' ὑβρίσθην, τούτῳ
καὶ δικάζομαι καὶ μισῶ καὶ ἐπεξέρχομαι. καὶ τὰ μὲν
παρ' ἐμοῦ πάνθ' οὕτως ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται·
τούτῳ δὲ μὴ παρασχομένῳ τούτους μάρτυρας ἦν δήπου
λόγος οὐδείς, ἀλλ' ἡλωκέναι παραχρῆμ' ὑπῆρχε σιωπῇ.
συμπόται δ' ὄντες τούτου καὶ πολλῶν τοιούτων ἔργων
κοινωνοί, εἰκότως τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ'
ἔσται τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, ἐὰν ἅπαξ ἀπαναισχυντήσωσίν
τινες καὶ τὰ ψευδῆ φανερῶς τολμήσωσιν μαρτυρεῖν,
οὐδὲν δὲ τῆς ἀληθείας ὄφελος, πάνδεινον ἔσται πρᾶγμα.
34 ἀλλὰ νὴ Δί' οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι. ἀλλ' ἴσασιν ὑμῶν, ὡς
ἐγὼ νομίζω, πολλοὶ καὶ τὸν Διότιμον καὶ τὸν Ἀρχε-
βιάδην καὶ τὸν Χαιρέτιμον τὸν ἐπιπόλιον τουτονί, οἳ
μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι καὶ λακωνίζειν φασὶ
καὶ τρίβωνας ἔχουσιν καὶ ἁπλᾶς ὑποδέδενται, ἐπειδὰν
δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ' ἀλλήλων γένωνται, κακῶν καὶ
35 αἰσχρῶν οὐδὲν ἐλλείπουσι. καὶ ταῦτα τὰ λαμπρὰ καὶ

νεανικά ἐστιν αὐτῶν 'οὐ γὰρ ἡμεῖς μαρτυρήσομεν
ἀλλήλοις; οὐ γὰρ ταῦθ' ἑταίρων ἐστὶ καὶ φίλων; τί
δὲ καὶ δεινόν ἐστιν ὧν παρέξεται κατὰ σοῦ; τυπτό-
μενόν φασί τινες ὁρᾶν; ἡμεῖς δὲ μηδ' ἧφθαι τὸ πα-
ράπαν μαρτυρήσομεν. ἐκδεδύσθαι θοἰμάτιον; τοῦτ' 1268
ἐκείνους προτέρους πεποιηκέναι ἡμεῖς μαρτυρήσομεν.
τὸ χεῖλος ἐρράφθαι; τὴν κεφαλὴν δέ γ' ἡμεῖς ἢ ἕτερόν
36 τι κατεαγέναι φήσομεν.' ἀλλὰ καὶ μάρτυρας ἰατροὺς
παρέχομαι. τοῦτ' οὐκ ἔστιν ὦ ἄνδρες δικασταὶ παρὰ
τούτοις· ὅσα γὰρ μὴ δι' ἑαυτῶν, οὐδενὸς μάρτυρος
καθ' ἡμῶν εὐπορήσουσιν. ἡ δ' ἀπ' αὐτῶν ἑτοιμότης
οὐδ' ἂν εἰπεῖν μὰ τοὺς θεοὺς δυναίμην ὅση καὶ οἵα
πρὸς τὸ ποιεῖν ὁτιοῦν ὑπάρχει. ἵνα δ' εἰδῆθ' οἷα καὶ
διαπραττόμενοι περιέρχονται, λέγ' αὐτοῖς ταυτασὶ τὰς
μαρτυρίας, σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 Τοίχους τοίνυν διορύττοντες καὶ παίοντες τοὺς
ἀπαντῶντας, ἆρ' ἂν ὑμῖν ὀκνῆσαι δοκοῦσιν ἐν γραμ-
ματειδίῳ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἀλλήλοις οἱ κεκοινωνη-
κότες τοσαύτης καὶ τοιαύτης φιλαπεχθημοσύνης καὶ
πονηρίας καὶ ἀναιδείας καὶ ὕβρεως; πάντα γὰρ ταῦτ'
ἔμοιγ' ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων πραττομένοις ἐνεῖναι δοκεῖ.
καίτοι καὶ τούτων ἕτερ' ἐστὶ πεπραγμένα τούτοις δει-
νότερα, ἀλλ' ἡμεῖς οὐχ οἷοί τε γενοίμεθ' ἂν πάντας
ἐξευρεῖν τοὺς ἠδικημένους.
38 Ὃ τοίνυν πάντων ἀναιδέστατον μέλλειν αὐτὸν
ἀκούω ποιεῖν, βέλτιον νομίζω προειπεῖν ὑμῖν εἶναι.
φασὶ γὰρ παραστησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν κατὰ
τούτων ὀμεῖσθαι, καὶ ἀράς τινας δεινὰς καὶ χαλεπὰς
ἐπαράσεσθαι καὶ τοιαύτας, οἵας ἀκηκοώς γέ τις θαυ-

μάσας ἀπήγγελλεν ἡμῖν. ἔστι δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ
ἀνυπόστατα μὲν τὰ τοιαῦτα τολμήματα· οἱ γὰρ οἶμαι
βέλτιστοι καὶ ἥκιστ' ἂν αὐτοί τι ψευσάμενοι, μάλισθ'
ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρὸς 1269
τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον [ἀπο]βλέποντας πιστεύειν.
39 τὴν δὲ τούτου πρὸς τὰ τοιαῦτ' ὀλιγωρίαν ἐγὼ πρὸς
ὑμᾶς ἐρῶ· πέπυσμαι γὰρ ἐξ ἀνάγκης. ἀκούω γὰρ ὦ
ἄνδρες δικασταὶ Βάκχιόν τέ τινα, ὃς παρ' ὑμῖν ἀπέ-
θανε, καὶ Ἀριστοκράτην τὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεφθαρ-
μένον καὶ τοιούτους ἑτέρους καὶ Κόνωνα τουτονί,
ἑταίρους εἶναι μειράκι' ὄντας καὶ Τριβαλλοὺς ἐπωνυ-
μίαν ἔχειν· τούτους τά θ' Ἑκαταῖα κατεσθίειν, καὶ
τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων, οἷς καθαίρουσ' ὅταν
εἰσιέναι μέλλωσι, συλλέγοντας ἑκάστοτε συνδειπνεῖν
40 ἀλλήλοις, καὶ ῥᾷον ὀμνύναι κἀπιορκεῖν ἢ ὁτιοῦν. οὐ δὴ
Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὀμνύων· οὐδὲ πολλοῦ
δεῖ· ἀλλ' ὁ μηδ' εὔορκον μηδὲν ἂν ὀμόσας, κατὰ δὲ
δὴ παίδων ὧν μὴ νομίζετε μηδ' ἂν μελλήσας, ἀλλὰ κἂν
ὁτιοῦν παθὼν πρότερον, εἰ δ' ἄρ' ἀναγκαῖον, ὀμνύων
ὡς νόμιμον, κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας,
ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύντος καὶ
διὰ τοῦ πυρός. ἐγὼ τοίνυν ὁ δικαιότερόν σου πιστευ-
θεὶς ἂν κατὰ πάντ' ὦ Κόνων, ἠθέλησ' ὀμόσαι ταυτί,
οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην, ὧν ἠδίκηκα, ὁτιοῦν
ποιῶν, ὥσπερ σύ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ
τοῦ μὴ προσυβρισθῆναι, ὡς οὐ κατεπιορκησόμενος τὸ
πρᾶγμα. λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

41 Ταῦτ' ἐγὼ καὶ τότ' ἠθέλησα ὀμόσαι, καὶ νῦν ὀμνύω
τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἅπαντας καὶ ἁπάσας ὑμῶν

εἵνεκ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῶν περιεστηκότων, ἦ
μὴν παθὼν ὑπὸ Κόνωνος ταῦθ' ὧν δικάζομαι, καὶ 1270
λαβὼν πληγάς, καὶ τὸ χεῖλος διακοπεὶς οὕτως ὥστε
καὶ ῥαφῆναι, καὶ ὑβρισθεὶς τὴν δίκην διώκειν. καὶ
εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι γένοιτο κἀγαθὰ καὶ μηδέ-
ποτ' αὖθις τοιοῦτο μηδὲν πάθοιμι, εἰ δ' ἐπιορκῶ,
ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτὸς καὶ εἴ τί μοι ἔστιν ἢ μέλλει
ἔσεσθαι. ἀλλ' οὐκ ἐπιορκῶ, οὐδ' ἂν Κόνων διαρραγῇ.
42 ἄξιον τοίνυν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, πάνθ' ὅσ' ἐστὶ
δίκαι' ἐπιδείξαντος ἐμοῦ καὶ πίστιν προσθέντος ὑμῖν,
ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεποιηκότ' ἐμίσει,
οὕτως ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτονὶ τὴν ὀργὴν
ἔχειν, καὶ μὴ νομίζειν ἴδιον τῶν τοιούτων μηδέν, ὃ
κἂν ἄλλῳ τυχὸν συμβαίη, ἀλλ' ἐφ' ὅτου ποτ' ἂν
συμβῇ, βοηθεῖν καὶ τὰ δίκαι' ἀποδιδόναι, καὶ μισεῖν
τοὺς πρὸ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων θρασεῖς καὶ προπετεῖς,
ἐν δὲ τῷ δίκην ὑπέχειν ἀναισχύντους καὶ πονηρούς,
καὶ μήτε δόξης μήτ' ἔθους μήτ' ἄλλου μηδενὸς φρον-
43 τίζοντας πρὸς τὸ μὴ δοῦναι δίκην. ἀλλὰ δεήσεται
Κόνων καὶ κλαήσει. σκοπεῖτε δὴ πότερός ἐστιν ἐλει-
νότερος, ὁ πεπονθὼς οἷ' ἐγὼ πέπονθ' ὑπὸ τούτου, εἰ
προσυβρισθεὶς ἄπειμι καὶ δίκης μὴ τυχών, ἢ Κόνων,
εἰ δώσει δίκην; πότερον δ' ὑμῶν ἑκάστῳ συμφέρει,
ἐξεῖναι τύπτειν καὶ ὑβρίζειν ἢ μή; ἐγὼ μὲν οἶμαι μή.
οὐκοῦν, ἂν μὲν ἀφιῆτ', ἔσονται πολλοί, ἐὰν δὲ κολά-
ζητ', ἐλάττους.
44 Πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμ' ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ὡς
ἡμεῖς χρήσιμοι, καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ πατὴρ, ἕως ἔζη, καὶ
τριηραρχοῦντες καὶ στρατευόμενοι καὶ τὸ προσταττό-
μενον ποιοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν οὔθ' οὗτος οὔτε τῶν 1271
τούτου οὐδείς· ἀλλ' οὔτε τὸ ὕδωρ ἱκανόν, οὔτε νῦν

περὶ τούτων ὁ λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ δὴ ὁμολογουμένως
ἔτι τούτων καὶ ἀχρηστοτέροις καὶ πονηροτέροις ἡμῖν
εἶναι συνέβαινεν, οὐ τυπτητέοι, οὐδ' ὑβριστέοι δήπου-
θέν ἐσμεν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς
οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

LV.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καλλικλῆς, πρὸς ὃν ὁ λόγος, καὶ ὁ τὴν δίκην ὑπ' ἐκεί-
νου διωκόμενος γείτονες ἦσαν ἐν χωρίῳ, ὁδῷ μέσῃ διειργό-
μενοι. δυσομβρίας δὲ συμβάσης, εἰς τὸ Καλλικλέους χωρίον
ὕδωρ ἐμπεσὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ κατελυμήνατο. ἐπὶ τούτῳ διώκει
βλάβης τὸν γείτονα· εἶναι γάρ φησιν ἐν τῷ Τεισίου χωρίῳ
χαράδραν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιη-
θεῖσαν, ἣν ἀποικοδομηθεῖσαν νῦν αἰτίαν ἑαυτῷ βλάβης γε-
νέσθαι. ὁ δὲ τοῦ Τεισίου παῖς πρῶτον μὲν παλαιὸν καὶ
οὐ δι' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον δείκνυσι· ζῶντος γὰρ ἔτι καὶ τοῦ
Καλλικλέους πατρὸς ἀποικοδομηθῆναι τὴν χαράδραν φησὶν
ὑπὸ τοῦ Τεισίου· ἔπειτα συνίστησιν ὡς οὐδὲ χαράδρα τις,
ἀλλὰ χωρίον ἐστί. διασύρει δὲ καὶ τὴν συμβᾶσαν τῷ Καλλικλεῖ
βλάβην ὡς μικρὰν καὶ οὐκ ἀξίαν τηλικαύτης δίκης, καὶ τὸ
ὅλον ἠδικῆσθαι μὲν οὐδέν φησι τὸν Καλλικλέα, ἐπιθυμεῖν
δὲ τῶν χωρίων τῶν ἑαυτοῦ καὶ διὰ τοῦτο συκοφαντίας μη-
χανᾶσθαι πάσας.

Οὐκ ἦν ἄρ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χαλεπώτερον οὐδέν, 1272
ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ ἐμοὶ

νυνὶ συμβέβηκεν. ἐπιθυμήσας γὰρ τῶν χωρίων μου
Καλλικλῆς οὕτω διατέθηκέ με συκοφαντῶν, ὥστε πρῶ-
τον μὲν τὸν ἀνεψιὸν τὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν ἀμφι-
2 σβητεῖν μοι τῶν χωρίων, ἐξελεγχθεὶς δὲ φανερῶς καὶ
περιγενομένου μου τῆς τούτων σκευωρίας, πάλιν δύο
δίκας ἐρήμους μου κατεδιῃτήσατο, τὴν μὲν αὐτὸς χιλίων
δραχμῶν, τὴν δὲ τὸν ἀδελφὸν τουτονὶ πείσας Καλλι-
κράτην. δέομαι δὴ πάντων ὑμῶν ἀκοῦσαί μου καὶ
προσέχειν τὸν νοῦν, οὐχ ὡς αὐτὸς δυνησόμενος εἰπεῖν,
ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καταμάθητε,
ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι.
3 Ἓν μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς ἅπαντας τοὺς
τούτων λόγους παρέχομαι δίκαιον. τὸ γὰρ χωρίον
τοῦτο περιῳκοδόμησεν ὁ πατὴρ μικροῦ δεῖν πρὶν ἐμὲ
γενέσθαι, ζῶντος μὲν ἔτι Καλλιππίδου τοῦ τούτων
πατρὸς καὶ γειτνιῶντος, ὃς ἀκριβέστερον ᾔδει δήπου
τούτων, ὄντος δὲ Καλλικλέους ἀνδρὸς ἤδη καὶ ἐπιδη-
4 μοῦντος Ἀθήνησιν. καὶ πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκ' ἔτη
τοῦ πατρὸς ἐπιβιόντος, οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ τούτων
πατρὸς [Καλλιππίδου], ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἅπασιν
οὔτ' ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ' ἦλθεν οὔτε μεμφόμενος
(καίτοι δῆλον ὅτι καὶ τόθ' ὕδατα πολλάκις ἐγένετο),
οὐδ' ἐκώλυσεν ἐξ ἀρχῆς, εἴπερ ἠδίκει τινὰ περιοικοδο- 1273
μῶν ὁ πατὴρ τὸ χωρίον, ἀλλ' οὐδ' ἀπηγόρευσεν οὐδὲ
5 διεμαρτύρατο. καίτοι ὦ Καλλίκλεις ἐξῆν δήπου τόθ'
ὑμῖν, ὁρῶσιν ἀποικοδομουμένην τὴν χαράδραν, ἐλθοῦ-
σιν εὐθὺς ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν πατέρα
'Τεισία, τί ταῦτα ποιεῖς; ἀποικοδομεῖς τὴν χαράδραν;
εἶτ' ἐμπεσεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον τὸ ἡμέτερον',
ἵν' εἰ μὲν ἐβούλετο παύσασθαι, μηδὲν ἡμῖν ἦν δυσ-
χερὲς πρὸς ἀλλήλους, εἰ δ' ὠλιγώρησε καὶ συνέβη

τι τοιοῦτον, μάρτυσιν εἶχες τοῖς τότε παραγενομένοις
6 χρήσασθαι. καὶ νὴ Δί' ἐπιδεῖξαί γέ σ' ἔδει πᾶσιν
ἀνθρώποις χαράδραν οὖσαν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνον, ὥσπερ
νῦν, ἀλλ' ἔργῳ τὸν πατέρ' ἀδικοῦντ' ἀπέφαινες. τού-
των τοίνυν οὐδὲν πώποτ' οὐδεὶς ποιεῖν ἠξίωσεν. οὐ
γὰρ ἂν οὔτ' ἐρήμην, ὥσπερ ἐμοῦ νυνὶ, κατεδιῃτήσασθε,
7 οὔτε πλέον ἂν ἦν ὑμῖν συκοφαντοῦσιν οὐδέν, ἀλλ' εἰ
ἠνέγκατε τότε μάρτυρα καὶ ἐπεμαρτύρασθε, νῦν ἀπέ-
φαινεν ἂν ἐκεῖνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὅπως εἶχεν ἕκαστα
τούτων, καὶ τοὺς ῥᾳδίως τούτους μαρτυροῦντας ἐξή-
λεγχεν. ἀνθρώπου δ' οἶμαι τηλικούτου καὶ ἀπείρου
[τῶν] πραγμάτων ἅπαντες καταπεφρονήκατέ μου. ἀλλ'
ἐγὼ πρὸς ἅπαντας τούτους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς
αὐτῶν πράξεις ἰσχυροτάτας μαρτυρίας παρέχομαι. διὰ
τί γὰρ οὐδεὶς οὔτ' ἐπεμαρτύρατ' οὔτ' ἐνεκάλεσεν, ἀλλ'
οὐδ' ἐμέμψατο πώποτε, ἀλλ' ἐξήρκει ταῦτ' αὐτοῖς ἠδι-
κημένοις περιορᾶν;
8 Ἐγὼ τοίνυν ἱκανὰ μὲν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτ' εἶναι 1274
πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν· ἵνα δ' εἰδῆτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οὔθ' ὁ πατὴρ οὐ-
δὲν ἠδίκει περιοικοδομῶν τὸ χωρίον οὗτοί τε κατεψευ-
σμένοι πάντ' εἰσὶν ἡμῶν, ἔτι σαφέστερον ὑμᾶς πειρά-
σομαι διδάσκειν. τὸ μὲν γὰρ χωρίον ὁμολογεῖται καὶ
9 παρ' αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι· τούτου δ'
ὑπάρχοντος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα μὲν ᾔδειτ' ἂν
ἰδόντες τὸ χωρίον ὅτι συκοφαντοῦμαι. διὸ καὶ τοῖς
εἰδόσιν ἐπιτρέπειν ἐβουλόμην ἐγὼ, τοῖς ἴσοις. ἀλλ' οὐχ
οὗτοι, καθάπερ νυνὶ λέγειν ἐπιχειροῦσι· δῆλον δ' ὑμῖν
καὶ τοῦτ' αὐτίκ' ἔσται πᾶσιν. ἀλλὰ προσέχετ' ὦ ἄν-
10 δρες Ἀθηναῖοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν τὸν νοῦν. τοῦ γὰρ
χωρίου τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τούτων τὸ μέσον ὁδός ἐστιν,

ὅρους δὲ περιέχοντος κύκλῳ τοῖς χωρίοις, τὸ καταρ-
ρέον ὕδωρ τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδὸν, τῇ δ' εἰς τὰ χωρία
συμβαίνει φέρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ εἰσπῖπτον
εἰς τὴν ὁδόν, ᾗ μὲν ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ
τὴν ὁδόν, ᾗ δ' ἂν ἐνστῇ τι, τηνικαῦτα τοῦτ' εἰς τὰ
11 χωρί' ὑπεραίρειν ἀναγκαῖον ἤδη. καὶ δὴ καὶ κατὰ
τοῦτο τὸ χωρίον ὦ ἄνδρες δικασταὶ γενομένης ἐπομ-
βρίας συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβαλεῖν· ἀμεληθὲν δ' οὔπω
τοῦ πατρὸς ἔχοντος αὐτό, ἀλλ' ἀνθρώπου δυσχεραί-
νοντος ὅλως τοῖς τόποις καὶ μᾶλλον ἀστικοῦ, δὶς
καὶ τρὶς ἐμβαλὸν τὸ ὕδωρ τά τε χωρί' ἐλυμήνατο
καὶ μᾶλλον ὡδοποίει. διὸ δὴ ταῦθ' ὁ πατὴρ ὁρῶν,
ὡς ἐγὼ τῶν εἰδότων ἀκούω, καὶ τῶν γειτόνων ἐπι-
νεμόντων ἅμα καὶ βαδιζόντων διὰ τοῦ χωρίου, τὴν
12 αἱμασιὰν περιῳκοδόμησε ταύτην. καὶ ὡς ταῦτ' ἀλη-
θῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν τοὺς 1275
εἰδότας, πολὺ δ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν μαρτύρων
ἰσχυρότερα τεκμήρια. Καλλικλῆς μὲν γάρ φησι τὴν
χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάπτειν μ' αὐτόν· ἐγὼ
δ' ἀποδείξω χωρίον ὂν τοῦτ', ἀλλ' οὐ χαράδραν.
13 εἰ μὲν οὖν μὴ συνεχωρεῖθ' ἡμέτερον ἴδιον εἶναι,
τάχ' ἂν τοῦτ' ἠδικοῦμεν, εἴ τι τῶν δημοσίων ᾠκο-
δομοῦμεν· νῦν δ' οὔτε τοῦτ' ἀμφισβητοῦσιν, ἔστι
τ' ἐν τῷ χωρίῳ δένδρα πεφυτευμένα, ἄμπελοι καὶ
συκαῖ. καίτοι τίς ἂν ἐν χαράδρᾳ ταῦτα φυτεύειν
ἀξιώσειεν; οὐδείς γε. τίς δὲ πάλιν τοὺς αὑτοῦ προ-
14 γόνους θάπτειν; οὐδὲ τοῦτ' οἶμαι. ταῦτα τοίνυν ἀμ-
φότερ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ συμβέβηκεν· καὶ γὰρ τὰ
δένδρα πεφύτευται πρότερον ἢ τὸν πατέρα περιοι-
κοδομῆσαι τὴν αἱμασιάν, καὶ τὰ μνήματα παλαιὰ
καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χωρίον γεγενημέν'

ἐστίν. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων τίς ἂν ἔτι λόγος
ἰσχυρότερος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γένοιτο; τὰ γὰρ
ἔργα φανερῶς ἐξελέγχει. καί μοι λαβὲ πάσας νυνὶ
τὰς μαρτυρίας, καὶ λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν μαρτυριῶν. ἆρ'
ὑμῖν δοκοῦσι διαρρήδην μαρτυρεῖν, καὶ χωρίον εἶναι
δένδρων μεστὸν καὶ μνήματ' ἔχειν τινὰ καὶ τἄλλ' ἅπερ
καὶ τοῖς πλείστοις χωρίοις συμβέβηκεν, καὶ πάλιν ὅτι
περιῳκοδομήθη τὸ χωρίον ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ τούτων
πατρός, οὐκ ἀμφισβητούντων δ' οὔτε τούτων οὔτ'
ἄλλου τῶν γειτόνων οὐδενός;

16 Ἄξιον δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ὧν εἴρηκε Καλλικλῆς ἀκοῦσαι. καὶ σκέψασθε πρῶτον 1276
μέν, εἴ τις ὑμῶν ἑόρακεν ἢ ἀκήκοε πώποτε παρ' ὁδὸν
χαράδραν οὖσαν. οἶμαι γὰρ ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ μηδε-
μίαν εἶναι· τοῦ γὰρ ἕνεκ' ἄν, ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημο-
σίας ἔμελλε βαδιεῖσθαι φερόμενον, τούτῳ διὰ τῶν
17 ἰδίων χωρίων χαράδραν ἐποίησέ τις; ἔπειτα τίς ἂν
ὑμῶν εἴτ' ἐν ἀγρῷ νὴ Δί' εἴτ' ἐν ἄστει τὸ διὰ τῆς
ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν οἰκίαν δέξαιτ'
ἂν [αὑτοῦ]; ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τοὐναντίον, κἂν βιάσηταί
ποτ', ἀποφράττειν ἅπαντες καὶ παροικοδομεῖν εἰώθα-
μεν; οὗτος τοίνυν ἀξιοῖ μ' ἐκ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ
εἰσδεξάμενον εἰς τὸ ἐμαυτοῦ χωρίον, ὅταν τὸ τούτου
παραλλάξῃ χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν ἐξαγαγεῖν. οὐ-
κοῦν πάλιν ὁ μετὰ τοῦτόν μοι γεωργῶν τῶν γειτόνων
ἐγκαλεῖ· τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δίκαιον δῆλον ὅτι κἀ-
18 κείνοις ὑπάρξει πᾶσι λέγειν. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' εἰς τὴν
ὁδὸν ὀκνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἦ που σφόδρα θαρ-

ρῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίον ἀφιείην ἄν. ὅπου γὰρ
ἀτιμήτους φεύγω δίκας διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ ῥέον
ὕδωρ εἰς τὸ τούτου χωρίον διέπεσε, τί πείσομαι πρὸς
Διὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοὐμοῦ τοῦ ὕδατος
εἰσπεσόντος βλαπτομένων; ὅπου δὲ μήτ' εἰς τὴν ὁδὸν
μήτ' εἰς τὰ χωρί' ἀφιέναι μοι τὸ ὕδωρ ἐξέσται δεξα-
μένῳ, τί λοιπὸν ὦ ἄνδρες δικασταὶ πρὸς θεῶν; οὐ
γὰρ ἐκπιεῖν γε δήπου με Καλλικλῆς αὐτὸ προσαναγ-
19 κάσει. ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων καὶ πόλλ'
ἕτερα καὶ δεινά, μὴ ὅτι δίκην λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφλεῖν
ἀγαπήσαιμ' ἄν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὦ ἄνδρες δικασταὶ 1277
χαράδρα πάλιν ὑποδεχομένη, τάχ' ἂν ἠδίκουν ἐγὼ μὴ
δεχόμενος, ὥσπερ ἀν' ἕτερ' ἄττα τῶν χωρίων εἰσὶν
ὁμολογούμεναι χαράδραι· καὶ ταύταις δέχονται μὲν
οἱ πρῶτοι, καθάπερ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν χειμάρρους,
παρὰ τούτων δ' ἕτεροι παραλαμβάνουσιν ὡσαύτως·
ταύτῃ δ' οὔτε παραδίδωσιν οὐδεὶς οὔτε παρ' ἐμοῦ
20 παραλαμβάνει. πῶς ἂν οὖν εἴη τοῦτο χαράδρα; τὸ
δ' εἰσπεσὸν ὕδωρ ἔβλαψε μὲν οἶμαι πολλάκις ἤδη
πολλοὺς μὴ φυλαξαμένους, ἔβλαψε δὲ καὶ νῦν τοῦτον.
ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, εἰ Καλλικλῆς μὲν εἰς
τὸ χωρίον εἰσπεσόντος τοῦ ὕδατος ἁμαξιαίους λίθους
προσκομίσας ἀποικοδομεῖ, τοῦ δὲ πατρὸς, ὅτι τοῦτο
παθόντος τοῦ χωρίου περιῳκοδόμησεν, ὡς ἀδικοῦν-
τος ἐμοὶ βλάβης εἴληχε δίκην. καίτοι εἰ ὅσοι κακῶς
πεπόνθασιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν ταύτῃ ῥεόντων ἐμοὶ
λήξονται δίκας, οὐδὲ πολλαπλάσια γενόμενα τὰ ὄντ'
21 ἐξαρκέσειεν ἄν μοι. τοσοῦτον τοίνυν διαφέρουσιν οὗ-
τοι τῶν ἄλλων, ὥστε πεπονθότες μὲν οὐδέν, ὡς αὐτίχ'
ὑμῖν ἐγὼ σαφῶς ἐπιδείξω, πολλῶν δὲ πολλὰ καὶ με-
γάλα βεβλαμμένων, μόνοι δικάζεσθαι τετολμήκασιν

οὗτοί μοι. καίτοι πᾶσι μᾶλλον ἐνεχώρει τοῦτο πράτ-
τειν. οὗτοι μὲν γάρ, εἰ καί τι πεπόνθασιν, αὐτοὶ δι'
αὑτοὺς βεβλαμμένοι συκοφαντοῦσιν· ἐκεῖνοι δ', εἰ
καὶ μηδὲν ἄλλο, τοιαύτην γ' οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχου-
σιν. ἀλλ' ἵνα μὴ πάνθ' ἅμα συνταράξας λέγω, λαβέ
μοι τὰς τῶν γειτόνων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

22 Οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτους μὲν
μηδὲν ἐγκαλεῖν μοι τοσαῦτα βεβλαμμένους, μηδ' ἄλλον
μηδένα τῶν ἠτυχηκότων, ἀλλὰ τὴν τύχην στέργειν, 1278
τουτονὶ δὲ συκοφαντεῖν; ὃν ὅτι μὲν αὐτὸς ἐξημάρ-
τηκε, πρῶτον μὲν τὴν ὁδὸν στενοτέραν ποιήσας, ἐξα-
γαγὼν ἔξω τὴν αἱμασιάν, ἵνα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ
ποιήσειεν εἴσω, ἔπειτα δὲ τὸν χλῆδον ἐκβαλὼν εἰς
τὴν ὁδόν, ἐξ ὧν ὑψηλοτέραν τὴν αὐτὴν καὶ στενο-
τέραν πεποιῆσθαι συμβέβηκεν, ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐ-
23 τίκ' εἴσεσθε σαφέστερον, ὅτι δ' οὐδὲν ἀπολωλεκὼς
οὐδὲ καταβεβλαμμένος ἄξιον λόγου τηλικαύτην μοι
δίκην εἴληχε, τοῦθ' ὑμᾶς ἤδη πειράσομαι διδάσκειν.
τῆς γὰρ μητρὸς τῆς ἐμῆς χρωμένης τῇ τούτων μητρὶ
πρὶν τούτους ἐπιχειρῆσαί με συκοφαντεῖν, καὶ πρὸς
ἀλλήλας ἀφικνουμένων, οἷον εἰκὸς ἅμα μὲν ἀμφο-
τέρων οἰκουσῶν ἐν ἀγρῷ καὶ γειτνιωσῶν, ἅμα δὲ
24 τῶν ἀνδρῶν χρωμένων ἀλλήλοις ἕως ἔζων, ἐλθούσης
δὲ τῆς ἐμῆς μητρὸς ὡς τὴν τούτων καὶ ἀποδυρο-
μένης ἐκείνης τὰ συμβάντα καὶ δεικνυούσης, οὕτως
ἐπυθόμεθα πάνθ' ἡμεῖς ὦ ἄνδρες δικασταί· καὶ λέγω
μὲν ἅπερ ἤκουσα τῆς μητρός, οὕτω μοι πολλὰ κἀγαθὰ
γένοιτο, εἰ δὲ ψεύδομαι, τἀναντία τούτων· ἦ μὴν
ὁρᾶν καὶ τῆς τούτων μητρὸς ἀκούειν ἔφη, κριθῶν

μὲν βρεχθῆναι, καὶ ξηραινομένους ἰδεῖν αὐτήν, μηδὲ
τρεῖς μεδίμνους, ἀλεύρων δ᾽ ὡς ἡμιμέδιμνον· ἐλαίου
δ᾽ ἀποκλιθῆναι μὲν κεράμιον φάσκειν, οὐ μέντοι
25 παθεῖν γ᾽ οὐδέν. τοσαῦτ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὰ συμ-
βάντ᾽ ἦν τούτοις, ἀνθ᾽ ὧν ἐγὼ χιλίων δραχμῶν δί-
κην ἀτίμητον φεύγω. οὐ γὰρ δὴ τειχίον γ᾽ εἰ πα-
λαιὸν ἐπῳκοδόμησεν, ἐμοὶ καὶ τοῦτο λογιστέον ἐστίν,
ὃ μήτ᾽ ἔπεσε μήτ᾽ ἄλλο δεινὸν μηδὲν ἔπαθεν. ὥστ᾽ 1279
εἰ συνεχώρουν αὐτοῖς ἁπάντων αἴτιος εἶναι τῶν συμ-
26 βεβηκότων, τά γε βρεχθέντα ταῦτ᾽ ἦν. ὁπότε δὲ
μήτ᾽ ἐξ ἀρχῆς ὁ πατὴρ ἠδίκει τὸ χωρίον περιοικο-
δομῶν, μήθ᾽ οὗτοι πώποτ᾽ ἐνεκάλεσαν τοσούτου χρό-
νου διελθόντος, οἵ τ᾽ ἄλλοι πολλὰ καὶ δεινὰ πε-
πονθότες μηδὲν μᾶλλον ἐγκαλοῦσιν ἐμοί, πάντες θ᾽
ὑμεῖς τὸ ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τὸ ἐκ τῶν χωρίων ὕδωρ
εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν εἰώθατε, ἀλλ᾽ οὐ μὰ Δί᾽ εἴσω
τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ δέχεσθαι, τί δεῖ πλείω λέγειν; οὐδὲ
γὰρ ἐκ τούτων ἄδηλον ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι,
27 οὔτ᾽ ἀδικῶν οὐδὲν οὔτε βεβλαμμένων ἃ φασιν. ἵνα
δ᾽ εἰδῆθ᾽ ὅτι καὶ τὸν χλῆδον εἰς τὴν ὁδὸν ἐκβεβλή-
κασι, καὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες στενοτέραν τὴν
ὁδὸν πεποιήκασιν, ἔτι δ᾽ ὡς ὅρκον ἐδίδουν ἐγὼ
τῇ τούτων μητρί, καὶ τὴν ἐμαυτοῦ τὸν αὐτὸν ὀμό-
σαι προὐκαλούμην, λαβέ μοι τάς τε μαρτυρίας καὶ
τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 Εἶτα τούτων ἀναισχυντότεροι γένοιντ᾽ ἂν ἄνθρω-
ποι, ἢ περιφανέστερον συκοφαντοῦντες, οἵτινες αὐτοὶ
τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες καὶ τὴν ὁδὸν ἀνακεχω-
κότες ἑτέροις βλάβης δικάζονται, καὶ ταῦτα χιλίων

δραχμῶν ἀτίμητον, οἵ γ᾽ οὐδὲ πεντήκοντα δραχμῶν
τὸ παράπαν ἅπαντ᾽ ἀπολωλέκασι; καίτοι σκοπεῖτ᾽ ὦ
ἄνδρες δικασταί, πόσους ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς
ἀγροῖς βεβλάφθαι συμβέβηκε, τὰ μὲν Ἐλευσῖνι, τὰ δ᾽
ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἀλλ᾽ οὐ δήπου τούτων, ὦ γῆ
καὶ θεοί, παρὰ τῶν γειτόνων ἕκαστος ἀξιώσει τὰς
29 βλάβας κομίζεσθαι. καὶ ἐγὼ μέν, ὃν προσῆκεν ἀγα-
νακτεῖν τῆς ὁδοῦ στενοτέρας γεγενημένης καὶ μετεω-
ροτέρας, ἡσυχίαν ἔχω· τούτοις δὲ τοσοῦτον περίεστιν
ὡς ἔοικεν, ὥστε τοὺς ἠδικημένους πρὸς συκοφαν- 1280
τοῦσιν. καίτοι ὦ Καλλίκλεις εἰ καὶ ὑμῖν περιοικοδο-
μεῖν ἔξεστι τὸ ὑμέτερον αὐτῶν χωρίον, καὶ ἡμῖν
δήπου τὸ ἡμέτερον ἐξῆν. εἰ δ᾽ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἠδίκει
περιοικοδομῶν ὑμᾶς, καὶ νῦν ὑμεῖς μ᾽ ἀδικεῖτε πε-
30 ριοικοδομοῦντες οὕτως· δῆλον γὰρ ὅτι μεγάλοις λίθοις
ἀποικοδομηθέντος πάλιν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ἐμὸν ἥξει
χωρίον, εἶθ᾽ ὅταν τύχῃ καταβαλεῖ τὴν αἱμασιὰν ἀπροσ-
δοκήτως. ἀλλ᾽ οὐδὲν μᾶλλον ἐγκαλῶ τούτοις ἐγὼ
διὰ τοῦτο, ἀλλὰ στέρξω τὴν τύχην καὶ τἀμαυτοῦ
φυλάττειν πειράσομαι. καὶ γὰρ τοῦτον φράττοντα
μὲν τὰ ἑαυτοῦ σωφρονεῖν ἡγοῦμαι, δικαζόμενον δέ
μοι πονηρότατόν τ᾽ εἶναι καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ νόσου
νομίζω.

31 Μὴ θαυμάζετε δ᾽ ὦ ἄνδρες δικασταὶ τὴν τούτου
προθυμίαν, μηδ᾽ εἰ τὰ ψευδῆ κατηγορεῖν νῦν τετόλ-
μηκεν. καὶ γὰρ καὶ πρότερον πείσας τὸν ἀνεψιὸν
ἀμφισβητεῖν μοι τοῦ χωρίου, συνθήκας οὐ γενομένας
ἀπήνεγκε, καὶ νῦν αὐτὸς ἐρήμην καταδεδιῄτηται τοι-
αύτην ἑτέραν δίκην, Κάλλαρον ἐπιγραψάμενος τῶν
ἐμῶν δούλων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τοῦθ᾽
εὕρηνται σόφισμα· Καλλάρῳ τὴν αὐτὴν δίκην δικά-

32 ζονται. καίτοι τίς ἂν οἰκέτης τὸ τοῦ δεσπότου χωρίον
περιοικοδομήσειε μὴ προστάξαντος τοῦ δεσπότου; Καλ-
λάρῳ δ' ἕτερον ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὁ
πατὴρ πλέον ἢ πεντεκαίδεκ' ἔτη φράξας ἐπεβίω δικά-
ζονται. κἂν μὲν ἐγὼ τῶν χωρίων ἀποστῶ τούτοις
ἀποδόμενος ἢ πρὸς ἕτερα χωρία ἀλλαξάμενος, οὐδὲν
ἀδικεῖ Κάλλαρος· ἂν δ' ἐγὼ μὴ βούλωμαι τἀμαυτοῦ 1281
τούτοις προέσθαι, πάντα τὰ δεινόταθ' ὑπὸ Καλλάρου
πάσχουσιν οὗτοι, καὶ ζητοῦσι καὶ διαιτητὴν ὅστις
αὐτοῖς τὰ χωρία προσκαταγνώσεται, καὶ διαλύσεις
33 τοιαύτας ἐξ ὧν τὰ χωρί' ἕξουσιν. εἰ μὲν οὖν ὦ
ἄνδρες δικασταὶ τοὺς ἐπιβουλεύοντας καὶ συκοφαν-
τοῦντας δεῖ πλέον ἔχειν, οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη τῶν
εἰρημένων· εἰ δ' ὑμεῖς τοὺς μὲν τοιούτους μισεῖτε,
τὰ δὲ δίκαια ψηφίζεσθε, μήτ' ἀπολωλεκότος Καλλι-
κλέους μηδὲν μήτ' ἠδικημένου μήθ' ὑπὸ Καλλάρου
μήθ' ὑπὸ τοῦ πατρός, οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν.
34 ἵνα δ' εἰδῆθ' ὅτι καὶ πρότερον ἐπιβουλεύων μου τοῖς
χωρίοις τὸν ἀνεψιὸν κατεσκεύασε, καὶ νῦν ἑτέραν αὐ-
τὸς κατεδιῃτήσατο Καλλάρου τοιαύτην δίκην, ἐπηρεά-
ζων ἐμοὶ διότι τὸν ἄνθρωπον περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι,
καὶ Καλλάρῳ πάλιν εἴληχεν ἑτέραν, ἁπάντων ὑμῖν
ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

35 Μὴ οὖν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
προῆσθέ με τούτοις μηδὲν ἀδικοῦντα. οὐ γὰρ τῆς
ζημίας τοσοῦτόν τί μοι μέλει, χαλεπὸν ὂν πᾶσι τοῖς
μικρὰν οὐσίαν ἔχουσιν· ἀλλ' ἐκβάλλουσιν ὅλως ἐκ
τοῦ δήμου μ' ἐλαύνοντες καὶ συκοφαντοῦντες. ὅτι δ'
οὐκ ἀδικοῦμεν οὐδέν, ἕτοιμοι μὲν ἦμεν ἐπιτρέπειν

τοῖς εἰδόσιν, τοῖς ἴσοις καὶ κοινοῖς, ἕτοιμοι δ' ὀμνύ-
ναι τὸν νόμιμον ὅρκον· ταῦτα γὰρ ᾤόμεθ' ἰσχυρό-
τατ' ἂν παρασχέσθαι τοῖς αὐτοῖς ὑμῖν ὀμωμοκόσιν.
καί μοι λαβὲ τήν τε πρόκλησιν καὶ τὰς ὑπολοίπους
ἔτι μαρτυρίας.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

LVI.

ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ. 1282

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Δαρεῖος καὶ Πάμφιλος Διονυσοδώρῳ δανείζουσι τρισχι-
λίας δραχμάς, ἐπὶ τῷ πλεῦσαι αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον κἀκεῖθεν
αὖθις Ἀθήναζε, καὶ λαμβάνουσι μὲν ὑποθήκην τὴν ναῦν,
διομολογοῦνται δὲ καὶ τόκους, ὅσους ᾤφειλον Ἀθήναζε κα-
ταπλεύσαντος Διονυσοδώρου κομίσασθαι. Διονυσόδωρος δ'
ἀναπλέων ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τῇ Ῥόδῳ προσσχών, ἐκεῖ τὸν
γόμον ἐξέθετο, ὡς μὲν αὐτός φησι, διὰ τὸ ῥαγῆναι τὴν
ναῦν καὶ εἶναι σαθράν, ὡς δὲ Δαρεῖος λέγει, διὰ τὸ πυθέ-
σθαι τὸν σῖτον Ἀθήνησιν εὔωνον ὄντα· τὴν γὰρ ναῦν σῴαν
2 ὑπάρχειν φησὶ καὶ πλεῖν ἔτι καὶ νῦν. οἱ μὲν οὖν δανείσαν-
τες καὶ κατηγοροῦσι τοῦ Διονυσοδώρου παραβεβηκέναι τὴν
συγγραφήν, διότι τὴν ὑποθήκην, τουτέστι τὴν ναῦν, οὐ πα-
ρέσχεν ἐμφανῆ, καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτὸν τοὺς ὁμολογηθέντας
τόκους τελείους· ὁ δ' οὐ πάντας ἀποδιδόναι βούλεται, ἀλλὰ
πρὸς λόγον τοῦ πλοῦ τοῦ πλευσθέντος.*

Κοινωνός εἰμι τοῦ δανείσματος τούτου ὦ ἄνδρες
δικασταί. συμβαίνει δ' ἡμῖν τοῖς τὴν κατὰ θάλατταν
ἐργασίαν προῃρημένοις καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἐγχειρί- 1283

ζουσιν ἑτέροις, ἐκεῖνο μὲν σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ὁ δανει-
ζόμενος ἐν παντὶ προέχει ἡμῶν. λαβὼν γὰρ ἀργύριον
φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον, ἐν γραμματειδίῳ δυοῖν
χαλκοῖν ἐωνημένῳ καὶ βυβλιδίῳ μικρῷ πάνυ τὴν ὁμο-
λογίαν καταλέλοιπε τοῦ ποιήσειν τὰ δίκαια. ἡμεῖς δ'
οὐ φαμὲν δώσειν, ἀλλ' εὐθὺς τῷ δανειζομένῳ δίδομεν
2 τὸ ἀργύριον. τῷ οὖν ποτὲ πιστεύοντες καὶ τί λαβόν-
τες τὸ βέβαιον προϊέμεθα; ὑμῖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις, οἳ κελεύουσιν, ὅσα ἄν
τις ἑκὼν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, κύρια εἶναι. ἀλλά
μοι δοκεῖ οὔτε τῶν νόμων οὔτε συγγραφῆς οὐδεμιᾶς
ὄφελος εἶναι οὐδέν, ἂν ὁ λαμβάνων τὰ χρήματα μὴ
πάνυ δίκαιος ᾖ τὸν τρόπον, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ
3 ὑμᾶς δεδιὼς ἢ τὸν συμβαλόντ' αἰσχυνόμενος. ὧν
οὐδέτερον πρόσεστι Διονυσοδώρῳ τουτῳί, ἀλλ' εἰς το-
σοῦτον ἥκει τόλμης, ὥστε δανεισάμενος παρ' ἡμῶν
ἐπὶ τῇ νηὶ τρισχιλίας δραχμάς, ἐφ' ᾧ τε τὴν ναῦν
καταπλεῖν Ἀθήναζε, καὶ δέον ἡμᾶς ἐν τῇ πέρυσιν
ὥρᾳ κεκομίσθαι τὰ χρήματα, τὴν μὲν ναῦν εἰς Ῥόδον
κατεκόμισε καὶ τὸν γόμον ἐκεῖσ' ἐξελόμενος ἀπέδοτο
παρὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους,
ἐκ δὲ τῆς Ῥόδου πάλιν ἀπέστειλε τὴν ναῦν εἰς Αἴγυ-
πτον κἀκεῖθεν εἰς Ῥόδον, ἡμῖν δὲ τοῖς Ἀθήνησι δανεί-
σασιν οὐδέπω καὶ νῦν οὔτε τὰ χρήματ' ἀποδίδωσιν
4 οὔτε τὸ ἐνέχυρον καθίστησιν εἰς τὸ ἐμφανές, ἀλλὰ
δεύτερον ἔτος τουτὶ καρπούμενος τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔχων
τό τε δάνειον καὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ναῦν τὴν
ὑποκειμένην ἡμῖν, οὐδὲν ἧττον εἰσελήλυθε πρὸς ὑμᾶς,
δῆλον ὡς ζημιώσων ἡμᾶς τῇ ἐπωβελίᾳ καὶ καταθησό- 1284
μενος εἰς τὸ οἴκημα πρὸς τῷ ἀποστερεῖν τὰ χρήματα.
ὑμῶν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁμοίως ἁπάντων δεόμεθα

καὶ ἱκετεύομεν βοηθῆσαι ἡμῖν, ἂν δοκῶμεν ἀδικεῖσθαι.
τὴν δ' ἀρχὴν τοῦ συμβολαίου διεξελθεῖν ὑμῖν πρῶτον
βούλομαι· οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς ῥᾷστα παρακολουθήσετε.
5 Διονυσόδωρος γὰρ οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ Παρμενίσκος προσελθόντες ἡμῖν
πέρυσι τοῦ μεταγειτνιῶνος μηνός, ἔλεγον ὅτι βούλον-
ται δανείσασθαι ἐπὶ τῇ νηί, ἐφ' ᾧ τε πλεῦσαι εἰς
Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ῥόδον ἢ εἰς Ἀθήνας,
διομολογησάμενοι τοὺς τόκους τοὺς εἰς ἑκάτερον τῶν
6 ἐμπορίων τούτων. ἀποκριναμένων δ' ἡμῶν ὦ ἄνδρες
δικασταί, ὅτι οὐκ ἂν δανείσαιμεν εἰς ἕτερον ἐμπόριον
οὐδὲν ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας, οὕτω προσομολογοῦσι πλεύ-
σεσθαι δεῦρο, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεί-
ζονται παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τρισχιλίας δραχμὰς ἀμ-
φοτερόπλουν, καὶ συγγραφὴν ἐγράψανθ' ὑπὲρ τούτων.
ἐν μὲν οὖν ταῖς συνθήκαις δανειστὴς ἐγράφη Πάμ-
φιλος οὑτοσί· ἐγὼ δ' ἔξωθεν μετεῖχον αὐτῷ τοῦ
δανείσματος. καὶ πρῶτον ὑμῖν ἀναγνώσεται αὐτὴν τὴν
συγγραφήν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

7 Κατὰ ταύτην τὴν συγγραφὴν ὦ ἄνδρες δικασταὶ
λαβόντες παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα Διονυσόδωρός θ'
οὑτοσὶ καὶ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ Παρμενίσκος, ἀπέστελλον
τὴν ναῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐνθένδε. καὶ ὁ μὲν Παρ-
μενίσκος ἐπέπλει ἐπὶ τῆς νεώς, οὑτοσὶ δ' αὐτοῦ κατέ- 1285
μενεν. ἦσαν γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μηδὲ ταῦτ'
ἀγνοῆτε, ὑπηρέται καὶ συνεργοὶ πάντες οὗτοι Κλεο-
μένους τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἄρξαντος, ὃς ἐξ οὗ τὴν
ἀρχὴν ἔλαβεν οὐκ ὀλίγα κακὰ εἰργάσατο τὴν πόλιν
τὴν ὑμετέραν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας,
παλιγκαπηλεύων καὶ συνιστὰς τὰς τιμὰς τοῦ σίτου καὶ

8 αὐτὸς καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπέ
στελλον ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὰ χρήματα, οἱ δ' ἐπέπλεον
ταῖς ἐμπορίαις, οἱ δ' ἐνθάδε μένοντες διετίθεντο τὰ
ἀποστελλόμενα· εἶτα πρὸς τὰς καθεστηκυίας τιμὰς ἔπεμ-
πον γράμματα οἱ ἐπιδημοῦντες τοῖς ἀποδημοῦσιν, ἵν'
ἐὰν μὲν παρ' ὑμῖν τίμιος ᾖ ὁ σῖτος, δεῦρο αὐτὸν
κομίσωσιν, ἐὰν δ' εὐωνότερος γένηται, εἰς ἄλλο τι
καταπλεύσωσιν ἐμπόριον. ὅθεν περ οὐχ ἥκιστ' ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ συνετιμήθη τὰ περὶ τὸν σῖτον ἐκ τῶν
9 τοιούτων ἐπιστολῶν καὶ συνεργιῶν. ὅτε μὲν οὖν ἐν-
θένδε ἀπέστελλον οὗτοι τὴν ναῦν, ἐπιεικῶς ἔντιμον
κατέλιπον τὸν σῖτον· διὸ καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ συγ-
γραφῇ γράψασθαι εἰς Ἀθήνας πλεῖν, εἰς δ' ἄλλο μηδὲν
ἐμπόριον. μετὰ δὲ ταῦτ' ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ
ὁ Σικελικὸς κατάπλους ἐγένετο καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου
ἐπ' ἔλαττον ἐβάδιζον καὶ ἡ ναῦς ἡ τούτων ἀνῆκτο εἰς
Αἴγυπτον, εὐθέως οὗτος ἀποστέλλει τιν' εἰς τὴν Ῥόδον
ἀπαγγελοῦντα τῷ Παρμενίσκῳ τῷ κοινωνῷ τἀνθένδε
[καθεστηκότα], ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ἀναγκαῖον εἴη τῇ
10 νηὶ προσσχεῖν εἰς Ῥόδον. πέρας δ' οὖν, λαβὼν γὰρ
ὁ Παρμενίσκος ὁ τουτουὶ κοινωνὸς τὰ γράμματα τὰ
παρὰ τούτου ἀποσταλέντα, καὶ πυθόμενος τὰς τιμὰς
τὰς ἐνθάδε τοῦ σίτου καθεστηκυίας, ἐξαιρεῖται τὸν 1286
σῖτον ἐν τῇ Ῥόδῳ κἀκεῖ ἀποδίδοται, καταφρονήσαντες
μὲν τῆς συγγραφῆς ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῶν ἐπιτι-
μίων, ἃ συνεγράψαντο αὐτοὶ οὗτοι καθ' αὑτῶν, ἐάν
τι παραβαίνωσι, καταφρονήσαντες δὲ τῶν νόμων τῶν
ὑμετέρων, οἳ κελεύουσι τοὺς ναυκλήρους καὶ τοὺς
ἐπιβάτας πλεῖν εἰς ὅ τι ἂν συνθῶνται ἐμπόριον, εἰ δὲ
11 μή, ταῖς μεγίσταις ζημίαις εἶναι ἐνόχους. καὶ ἡμεῖς
ἐπειδὴ τάχιστα ἐπυθόμεθα τὸ γεγονός, ἐκπεπληγμένοι

τῷ πράγματι προσῆμεν τούτῳ τῷ ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης
ἐπιβουλῆς, ἀγανακτοῦντες, οἷον εἰκός, καὶ ἐγκαλοῦντες,
ὅτι διαρρήδην ἡμῶν διορισαμένων ἐν ταῖς συνθήκαις,
ὅπως ἡ ναῦς μηδαμόσε καταπλεύσεται ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθή-
νας, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάντων τὸ
ἀργύριον, ἡμᾶς μὲν ἐν ὑποψίᾳ καταλέλοιπε τοῖς βου-
λομένοις αἰτιᾶσθαι καὶ λέγειν, ὡς ἄρα καὶ ἡμεῖς κεκοι-
νωνήκαμεν τῆς σιτηγίας τῆς εἰς τὴν Ῥόδον, αὐτοὶ δ'
οὐδὲν μᾶλλον τὴν ναῦν ἥκουσι κατακομίζοντες εἰς τὸ
12 ὑμέτερον ἐμπόριον εἰς ὃ συνεγράψαντο. ἐπειδὴ δ'
οὐδὲν ἐπεραίνομεν ὑπὲρ τῆς συγγραφῆς καὶ τῶν δι-
καίων διαλεγόμενοι, ἀλλὰ τό γε δάνειον καὶ τοὺς τό-
κους ἠξιοῦμεν ἀπολαβεῖν τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογηθέντας.
οὗτος δ' οὕτως ὑβριστικῶς ἐχρήσατο ἡμῖν, ὥστε τοὺς
μὲν τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένους οὐκ
ἔφη δώσειν· 'εἰ δὲ βούλεσθ'' ἔφη 'κομίζεσθαι τὸ
πρὸς μέρος τοῦ πλοῦ τοῦ πεπλευσμένου, δώσω ὑμῖν'
φησὶ 'τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους· πλείους δ' οὐκ ἂν δοίην',
αὐτὸς ἑαυτῷ νομοθετῶν καὶ οὐχὶ τοῖς ἐκ τῆς συγγρα-
13 φῆς δικαίοις πειθόμενος. ὡς δ' ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔφαμεν 1287
συγχωρῆσαι οὐδὲν τούτων, λογιζόμενοι ὅτι, ὁπότε τοῦτο
πράξομεν, ὁμολογοῦμεν καὶ αὐτοὶ εἰς Ῥόδον σεσιτη-
γηκέναι, ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν οὗτος καὶ μάρτυρας
πολλοὺς παραλαβὼν προσῄει, φάσκων ἕτοιμος εἶναι
ἀποδιδόναι τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥόδον,
οὐδὲν μᾶλλον ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀποδοῦναι διανοού-
μενος, ἀλλ' ἡμᾶς ὑπολαμβάνων οὐκ ἂν ἐθελῆσαι λαβεῖν
τὸ ἀργύριον διὰ τὰς ὑπούσας αἰτίας. ἐδήλωσε δ' αὐτὸ
14 τὸ ἔργον. ἐπειδὴ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ὑμετέ-
ρων πολιτῶν τινὲς παραγενόμενοι ἀπὸ ταὐτομάτου
συνεβούλευον ἡμῖν τὸ μὲν διδόμενον λαμβάνειν, περὶ

δὲ τῶν ἀντιλεγομένων κρίνεσθαι, τοὺς δ' εἰς Ῥόδον
τόκους μὴ καθομολογεῖν τέως ἂν κριθῶμεν, ἡμεῖς μὲν
ταῦτα συνεχωροῦμεν, οὐκ ἀγνοοῦντες ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ τὸ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαιον, ἀλλ' ἡγούμενοι
δεῖν ἐλαττοῦσθαί τι καὶ συγχωρεῖν, ὥστε μὴ δοκεῖν
φιλόδικοι εἶναι, οὗτος δ' ὡς ἑώρα ἡμᾶς ὁμόσε πορευο-
μένους, 'ἀναιρεῖσθε' φησὶ 'τοίνυν τὴν συγγραφήν.'
15 'ἡμεῖς ἀναιρώμεθα; οὐδέν γε μᾶλλον ἢ ὁτιοῦν· ἀλλὰ
κατὰ μὲν τἀργύριον, ὃ ἂν ἀποδιδῷς, ὁμολογήσομεν ἐναν-
τίον τοῦ τραπεζίτου ἄκυρον ποιεῖν τὴν συγγραφήν, τὸ
μέντοι σύνολον οὐκ ἂν ἀνελοίμεθα, ἕως ἂν περὶ τῶν
ἀντιλεγομένων κριθῶμεν. τί γὰρ ἔχοντες δίκαιον ἢ
τί τὸ ἰσχυρὸν ἀντιδικήσομεν, ἐάν τε πρὸς διαιτητὴν
ἐάν τ' εἰς δικαστήριον δέῃ βαδίζειν, ἀνελόμενοι τὴν
συγγραφήν, ἐν ᾗ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων βοήθειαν
16 ἔχομεν'; ταῦτα δ' ἡμῶν λεγόντων ὦ ἄνδρες δικασταὶ
καὶ ἀξιούντων Διονυσόδωρον τουτονί, τὴν μὲν συγ-
γραφὴν μὴ κινεῖν μηδ' ἄκυρον ποιεῖν τὴν ὁμολογου- 1288
μένην καὶ ὑπ' αὐτῶν κυρίαν εἶναι, τῶν δὲ χρημάτων
ὅσα μὲν αὐτὸς ὁμολογεῖ, ἀποδοῦναι ἡμῖν, περὶ δὲ τῶν
ἀντιλεγομένων ὡς ἑτοίμων ὄντων κριθῆναι, εἴτε βού-
λοιντο ἐφ' ἑνὸς εἴτε κἂν πλείοσι τῶν ἐκ τοῦ ἐμπορίου,
οὐκ ἔφη προσέχειν Διονυσόδωρος τούτων οὐδενί, ἀλλ'
ὅτι τὴν συγγραφὴν ὅλως οὐκ ἀνῃρούμεθα ἀπολαμ-
βάνοντες ἃ οὗτος ἐπέταττεν, ἔχει δεύτερον ἔτος τὰ
17 ἡμέτερα καὶ χρῆται τοῖς χρήμασι· καὶ ὃ πάντων ἐστὶ
δεινότατον ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι αὐτὸς μὲν οὗτος
παρ' ἑτέρων εἰσπράττει ναυτικοὺς τόκους ἀπὸ τῶν
ἡμετέρων χρημάτων, οὐκ Ἀθήνησι δανείσας οὐδ' εἰς
Ἀθήνας, ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, ἡμῖν δὲ τοῖς
δανείσασιν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐκ οἴεται δεῖν

τῶν δικαίων οὐδὲν ποιεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀνα-
γνώσεται ὑμῖν τὴν πρόκλησιν ἣν ὑπὲρ τούτων προὐ-
καλεσάμεθ' αὐτόν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

18 Ταῦτα τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ προκαλεσαμένων
ἡμῶν Διονυσόδωρον τουτονὶ πολλάκις, καὶ ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας ἐκτιθέντων τὴν πρόκλησιν, εὐήθεις ἔφη παντε-
λῶς ἡμᾶς εἶναι, εἰ ὑπολαμβάνομεν αὐτὸν οὕτως ἀλο-
γίστως ἔχειν, ὥστ' ἐπὶ διαιτητὴν βαδίζειν, προδήλου
ὄντος ὅτι καταγνώσεται αὐτοῦ ἀποτεῖσαι τὰ χρήματα,
ἐξὸν αὐτῷ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἥκειν φέροντα τἀρ-
γύριον, εἶτ' ἐὰν μὲν δύνηται ὑμᾶς παρακρούσασθαι,
ἀπιέναι τἀλλότρια ἔχοντα, εἰ δὲ μή, τηνικαῦτα κατα-
θεῖναι τὰ χρήματα, ὡς ἂν ἄνθρωπος οὐ τῷ δικαίῳ
πιστεύων, ἀλλὰ διάπειραν ὑμῶν λαμβάνειν βουλόμενος.
19 Τὰ μὲν τοίνυν πεπραγμένα Διονυσοδώρῳ ἀκηκόατε 1289
ὦ ἄνδρες δικασταί· οἴομαι δ' ὑμᾶς θαυμάζειν ἀκού-
οντας πάλαι τὴν τόλμαν αὐτοῦ, καὶ τῷ ποτε πιστεύων
εἰσελήλυθε δευρί. πῶς γὰρ οὐ τολμηρόν, εἴ τις ἄνθρω-
πος δανεισάμενος χρήματα ἐκ τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀθη-
20 ναίων, καὶ συγγραφὴν διαρρήδην γραψάμενος ἐφ' ᾧ
τε καταπλεῖν τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον, εἰ
δὲ μή, ἀποτίνειν διπλάσια τὰ χρήματα, μήτε τὴν ναῦν
κατακεκόμικεν εἰς τὸν Πειραιᾶ μήτε τὰ χρήματ' ἀπο-
δίδωσι τοῖς δανείσασι, τόν τε σῖτον ἐξελόμενος ἐν
Ῥόδῳ ἀπέδοτο, καὶ ταῦτα διαπεπραγμένος μηδὲν ἧττον
21 τολμᾷ βλέπειν εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα; ἃ δὴ λέγει
πρὸς ταῦτ' ἀκούσατε. φησὶ γὰρ τὴν ναῦν πλέουσαν
ἐξ Αἰγύπτου ῥαγῆναι, καὶ διὰ ταῦτ' ἀναγκασθῆναι
καὶ προσσχεῖν εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖ ἐξελέσθαι τὸν σῖ-
τον. καὶ τούτου τεκμήριον λέγει, ὡς ἄρ' ἐκ τῆς Ῥόδου

μισθώσαιτο πλοῖα καὶ δεῦρ' ἀποστείλειε τῶν χρημάτων
ἔνια. ἓν μὲν τοῦτ' ἔστιν αὐτῷ μέρος τῆς ἀπολογίας,
22 δεύτερον δ' ἐκεῖνο· φησὶ γὰρ ἑτέρους τινὰς δανει-
στὰς συγκεχωρηκέναι αὐτῷ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥό-
δον· δεινὸν οὖν, εἰ ἡμεῖς μὴ συγχωρήσομεν ταὐτὰ
ἐκείνοις. τρίτον πρὸς τούτοις τὴν συγγραφὴν κελεύειν
φησὶν αὐτὸν σωθείσης τῆς νεὼς ἀποδοῦναι τὰ χρή-
ματα, τὴν δὲ ναῦν οὐ σεσῶσθαι εἰς τὸν Πειραιᾶ.
πρὸς ἕκαστον δὴ τούτων ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀκούσατε
ἃ λέγομεν δίκαια.

23 Πρῶτον μὲν τὸ ῥαγῆναι τὴν ναῦν ὅταν λέγῃ, οἶμαι
πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν εἶναι ὅτι ψεύδεται. εἰ γὰρ τοῦτο
συνέβη παθεῖν τῇ νηί, οὔτ' ἂν εἰς τὴν Ῥόδον ἐσώθη 1290
οὔτ' ἂν ὕστερον πλόϊμος ἦν. νῦν δὲ φαίνεται εἰς
τὴν Ῥόδον σωθεῖσα καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀποσταλεῖσα
εἰς Αἴγυπτον καὶ ἔτι καὶ νῦν πλέουσα πανταχόσε,
πλὴν οὐκ εἰς Ἀθήνας. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ὅταν
μὲν εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον δεήσῃ κατάγειν τὴν
ναῦν, ῥαγῆναι φάσκειν, ὅταν δ' εἰς τὴν Ῥόδον τὸν
σῖτον ἐξελέσθαι, τηνικαῦτα δὲ πλόϊμον οὖσαν φαίνε-
σθαι τὴν αὐτὴν ναῦν;

24 Διὰ τί οὖν, φησίν, ἐμισθωσάμην ἕτερα πλοῖα καὶ
μετεξειλόμην τὸν γόμον καὶ δεῦρ' ἀπέστειλα; ὅτι ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐ τῶν ἁπάντων ἀγωγίμων οὔθ'
οὗτος ἦν κύριος οὔθ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἐπι-
βάται τὰ ἑαυτῶν χρήματ' ἀπέστελλον οἶμαι δεῦρ' ἐν
ἑτέροις πλοίοις ἐξ ἀνάγκης, ἐπειδὴ προκατέλυσαν οὗτοι
τὸν πλοῦν· ὧν μέντοι αὐτοὶ ἦσαν κύριοι, ταῦτα δ'
οὐκ ἀπέστελλον πάντα δεῦρο, ἀλλ' ἐκλεγόμενοι τίνων
25 αἱ τιμαὶ ἐπετέταντο. ἐπεὶ τί δήποτε μισθούμενοι ἕτερα
πλοῖα, ὥς φατε, οὐχ ἅπαντα τὸν γόμον τῆς νεὼς

μετενέθεσθε, ἀλλὰ τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥόδῳ κατε-
λίπετε; ὅτι ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτον μὲν συνέφερεν
αὐτοῖς ἐκεῖσε πωλεῖν· τὰς γὰρ τιμὰς τὰς ἐνθάδε ἀνει-
κέναι ἤκουον· τὰ δ' ἄλλ' ἀγώγιμα ὡς ὑμᾶς ἀπέστελλον,
ἀφ' ὧν κερδανεῖν ἤλπιζον. ὥστε τὴν μίσθωσιν τῶν
πλοίων ὅταν λέγῃς, οὐ τοῦ ῥαγῆναι τὴν ναῦν τεκμή-
ριον λέγεις, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν.

26 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· περὶ
δὲ τῶν δανειστῶν, οὕς φασι συγκεχωρηκέναι λαβεῖν
παρ' αὐτῶν τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους, ἔστι μὲν οὐδὲν
πρὸς ἡμᾶς τοῦτο. εἰ γάρ τις ὑμῖν ἀφῆκέ τι τῶν 1291
αὑτοῦ, οὐδὲν ἀδικεῖται οὔθ' ὁ δοὺς οὔθ' ὁ πεισθείς·
ἀλλ' ἡμεῖς οὔτ' ἀφείκαμέν σοι οὐδὲν οὔτε συγκεχω-
ρήκαμεν τῷ πλῷ τῷ εἰς Ῥόδον, οὐδ' ἐστὶν ἡμῖν οὐδὲν
27 κυριώτερον τῆς συγγραφῆς. αὕτη δὲ τί λέγει καὶ ποῖ προσ-
τάττει τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι; Ἀθήνηθεν εἰς Αἴγυπτον
καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἀθήνας· εἰ δὲ μή, ἀποτίνειν κελεύει
διπλάσια τὰ χρήματα. ταῦτ' εἰ μὲν πεποίηκας, οὐδὲν ἀδι-
κεῖς, εἰ δὲ μὴ πεποίηκας μηδὲ κατακεκόμικας τὴν ναῦν
Ἀθήναζε, προσήκει σε ζημιοῦσθαι τῷ ἐπιτιμίῳ τῷ ἐκ
τῆς συγγραφῆς· τοῦτο γὰρ τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλος οὐδείς,
ἀλλ' αὐτὸς σὺ σαυτῷ ὥρισας. δεῖξον οὖν τοῖς δικα-
σταῖς δυοῖν θάτερον, ἢ τὴν συγγραφήν, ὡς οὐκ ἔστιν
ἡμῖν κυρία, ἢ ὡς οὐ δίκαιος εἶ πάντα κατὰ ταύτην
28 πράττειν. εἰ δέ τινες ἀφείκασί τί σοι καὶ συγκεχω-
ρήκασι τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους ὅτῳ δήποτε τρόπῳ πει-
σθέντες, διὰ ταῦτ' οὐδὲν ἀδικεῖς ἡμᾶς, οὓς παρα-
συγγεγράφηκας εἰς Ῥόδον καταγαγὼν τὴν ναῦν; οὐκ
οἴομαί γε· οὐ γὰρ τὰ ὑφ' ἑτέρων συγκεχωρημένα δικά-
ζουσιν οὗτοι νῦν, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ σοῦ πρὸς ἡμᾶς
συγγεγραμμένα. ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τὸ περὶ τὴν ἄφεσιν

τῶν τόκων, εἰ ἄρα γέγονεν ὡς οὗτοι λέγουσι, μετὰ
τοῦ συμφέροντος τοῦ τῶν δανειστῶν γέγονε, πᾶσιν
29 ὑμῖν φανερόν ἐστιν. οἱ γὰρ ἐκ τῆς Αἰγύπτου δανεί-
σαντες τούτοις ἑτερόπλουν τἀργύριον εἰς Ἀθήνας, ὡς
ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥόδον καὶ τὴν ναῦν ἐκεῖσε οὗτοι
κατεκόμισαν, οὐδὲν οἶμαι διέφερεν αὐτοῖς ἀφεμένοις
τῶν τόκων καὶ κομισαμένοις τὸ δάνειον ἐν τῇ Ῥόδῳ,
πάλιν ἐνεργὸν ποιεῖν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐλυσι- 1292
30 τέλει πολλῷ μᾶλλον τοῦτ' ἢ δεῦρ' ἐπαναπλεῖν. ἐκεῖσε
μέν γε ἀκαριαῖος ὁ πλοῦς, καὶ δὶς ἢ τρὶς ὑπῆρχεν αὐτοῖς
ἐργάσασθαι τῷ αὐτῷ ἀργυρίῳ· ἐνταῦθα δ' ἐπιδημήσαν-
τας παραχειμάζειν ἔδει καὶ περιμένειν τὴν ὡραίαν. ὥστ'
ἐκεῖνοι μὲν οἱ δανεισταὶ προσκεκερδήκασι καὶ οὐκ ἀφεί-
κασι τούτοις οὐδέν· ἡμῖν δ' οὐχ ὅπως περὶ τοῦ τόκου
ὁ λόγος ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ τἀρχαῖα ἀπολαβεῖν δυνάμεθα.
31 Μὴ οὖν ἀποδέχεσθε τούτου φενακίζοντος ὑμᾶς καὶ
τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους δανειστὰς πεπραγμένα παραβάλ-
λοντος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν συγγραφὴν ἀνάγετ' αὐτὸν καὶ
τὰ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαια. ἔστι γὰρ ἐμοί τε λοιπὸν
διδάξαι ὑμᾶς τοῦτο, καὶ οὗτος ἰσχυρίζεται τῷ αὐτῷ
τούτῳ, φάσκων τὴν συγγραφὴν κελεύειν σωθείσης τῆς
νεὼς ἀποδιδόναι τὸ δάνειον. καὶ ἡμεῖς ταῦθ' οὕτω
32 φαμὲν δεῖν ἔχειν. ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην αὐτοῦ σοῦ,
πότερον ὡς ὑπὲρ διεφθαρμένης τῆς νεὼς διαλέγῃ, ἢ
ὡς ὑπὲρ σεσωσμένης. εἰ μὲν γὰρ διέφθαρται ἡ ναῦς
καὶ ἀπόλωλε, τί περὶ τῶν τόκων διαφέρῃ καὶ ἀξιοῖς
ἡμᾶς κομίζεσθαι τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους; οὔτε γὰρ τοὺς
τόκους οὔτε τἀρχαῖα προσήκει ἡμᾶς ἀπολαβεῖν. εἰ δ'
ἐστὶν ἡ ναῦς σώα καὶ μὴ διέφθαρται, διὰ τί ἡμῖν οὐκ
33 ἀποδίδως τὰ χρήμαθ' ἃ συνεγράψω; πόθεν οὖν ἀκρι-
βέστατ' ἂν μάθοιτ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι σέσωσται ἡ

ναῦς; μάλιστα μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ εἶναι τὴν ναῦν ἐν
πλῷ, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν.
ἀξιοῦσι γὰρ ἡμᾶς τά τ' ἀρχαῖα ἀπολαβεῖν καὶ μέρος
τι τῶν τόκων, ὡς σεσωσμένης μὲν τῆς νεώς, οὐ πεπλευ- 1293
34 κυίας δὲ πάντα τὸν πλοῦν. σκοπεῖτε δ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, πότερον ἡμεῖς τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίοις
χρώμεθα ἢ οὗτοι, οἳ οὔτ' εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπόριον
πεπλεύκασιν, ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, σωθείσης
τε τῆς νεὼς καὶ οὐ διεφθαρμένης ἄφεσιν οἴονται δεῖν
εὑρίσκεσθαι τῶν τόκων, παρασυγγεγραφηκότες, καὶ αὐτοὶ
μὲν πολλὰ χρήματ' εἰργασμένοι παρὰ τὴν σιτηγίαν τὴν
εἰς Ῥόδον, τὰ δ' ἡμέτερα χρήματ' ἔχοντες καὶ καρπού-
35 μενοι δεύτερον ἔτος τουτί. καινότατον δ' ἐστὶ πάντων
τὸ γιγνόμενον· τὸ μὲν γὰρ δάνειον τὸ ἀρχαῖον ἀπο-
διδόασιν ἡμῖν ὡς σεσωσμένης τῆς νεώς, τοὺς τόκους δ'
ἀποστερῆσαι οἴονται δεῖν ὡς διεφθαρμένης. καίτοι ἡ
συγγραφὴ οὐχ ἕτερα μὲν λέγει περὶ τῶν τόκων, ἕτερα
δὲ περὶ τοῦ ἀρχαίου δανείσματος, ἀλλὰ τὰ δίκαια
36 ταὐτὰ περὶ ἀμφοῖν ἐστι καὶ ἡ πρᾶξις ἡ αὐτή. ἀνά-
γνωθι δέ μοι πάλιν τὴν συγγραφήν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

....Ἀθήνηθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· "Ἀθήνηθεν" φησὶν
"εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε." λέγε τὰ λοιπά.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Σωθείσης δὲ τῆς νεὼς εἰς Πειραιᾶ....

37 Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ ἁπλοῦν ἐστι διαγνῶναι ὑμῖν
ὑπὲρ ταυτησὶ τῆς δίκης, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων πολλῶν.
ἡ ναῦς ὅτι μὲν σέσωσται καὶ ἔστι σώα, καὶ παρ' αὐτῶν

τούτων ὁμολογεῖται· οὐ γὰρ ἂν ἀπεδίδοσαν τό τ' ἀρχαῖον
δάνειον καὶ τῶν τόκων μέρος τι. οὐ κατακεκόμισται δ'
εἰς τὸν Πειραιᾶ. διὰ τοῦθ' ἡμεῖς μὲν οἱ δανείσαντες
ἀδικεῖσθαί φαμεν, καὶ ὑπὲρ τούτου δικαζόμεθα, ὅτι 1294
38 οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπόριον. Διονυ-
σόδωρος δ' οὔ φησιν ἀδικεῖν δι' αὐτὸ τοῦτο· οὐ γὰρ
δεῖν αὐτὸν ἀποδοῦναι πάντας τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ἡ
ναῦς οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ. ἡ δὲ συγγρα-
φὴ τί λέγει; οὐ μὰ Δί' οὐ ταῦθ' ἃ σὺ λέγεις ὦ
Διονυσόδωρε· ἀλλ' ἐὰν μὴ ἀποδῷς τὸ δάνειον καὶ
τοὺς τόκους, ἢ μὴ παράσχῃς τὰ ὑποκείμενα ἐμφανῆ
καὶ ἀνέπαφα, ἢ ἄλλο τι παρὰ τὴν συγγραφὴν ποιήσῃς,
ἀποτίνειν κελεύει σε διπλάσια τὰ χρήματα. καί μοι
λέγε αὐτὸ τοῦτο τῆς συγγραφῆς.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Ἐὰν δὲ .... μὴ παράσχωσι τὰ ὑποκείμενα ἐμ-
φανῆ καὶ ἀνέπαφα, ἢ ποιήσωσί τι παρὰ τὴν συγγραφήν,
ἀποδιδότωσαν διπλάσια τὰ χρήματα.

39 Ἔστιν οὖν ὅποι παρέσχηκας ἐμφανῆ τὴν ναῦν, ἀφ'
οὗ τὰ χρήματα ἔλαβες παρ' ἡμῶν, ὁμολογῶν σώαν
εἶναι αὐτός; ἢ καταπέπλευκας ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου
εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, τῆς συγγραφῆς διαρρήδην
λεγούσης εἰς τὸν Πειραιᾶ κατάγειν τὴν ναῦν καὶ ἐμ-
40 φανῆ παρέχειν τοῖς δανείσασιν; καὶ γὰρ τοῦτ' ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι. θεάσασθε τὴν ὑπερβολήν. ἐρράγη ἡ
ναῦς, ὥς φησιν οὗτος, καὶ διὰ τοῦτ' εἰς Ῥόδον κατή-
γαγεν αὐτήν. οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτ' ἐπεσκευάσθη καὶ
πλόϊμος ἐγένετο. διὰ τί οὖν ὦ βέλτιστε εἰς μὲν τὴν
Αἴγυπτον καὶ τἆλλ' ἐμπόρια ἀπέστελλες αὐτήν, Ἀθή-
ναζε δ' οὐκ ἀπέσταλκας οὐδέπω καὶ νῦν πρὸς ἡμᾶς

τοὺς δανείσαντας, οἷς ἡ συγγραφὴ κελεύει σε ἐμφανῆ
καὶ ἀνέπαφον τὴν ναῦν παρέχειν, καὶ ταῦτ' ἀξιούντων
41 ἡμῶν καὶ προκαλεσαμένων σε πολλάκις; ἀλλ' οὕτως 1295
ἀνδρεῖος εἶ, μᾶλλον δ' ἀναίσχυντος, ὥστ' ἐκ τῆς συγ-
γραφῆς ὀφείλων ἡμῖν διπλάσια τὰ χρήματα, οὐκ οἴει
δεῖν οὐδὲ τοὺς τόκους τοὺς γιγνομένους ἀποδοῦναι,
ἀλλὰ τοὺς εἰς Ῥόδον προστάττεις ἀπολαβεῖν, ὥσπερ
τὸ σὸν πρόσταγμα τῆς συγγραφῆς δέον κυριώτερον
γενέσθαι, καὶ τολμᾷς λέγειν ὡς οὐκ ἐσώθη ἡ ναῦς εἰς
τὸν Πειραιᾶ· ἐφ' ᾧ δικαίως ἂν ἀποθάνοις ὑπὸ τῶν
42 δικαστῶν. διὰ τίνα γὰρ ἄλλον ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐ
σέσωσται ἡ ναῦς εἰς τὸν Πειραιᾶ; πότερον δι' ἡμᾶς
τοὺς διαρρήδην δανείσαντας εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Ἀθή-
νας, ἢ διὰ τοῦτον καὶ τὸν κοινωνὸν αὐτοῦ, οἳ ἐπὶ
ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάμενοι, ἐφ' ᾧ τε κατα-
πλεῖν Ἀθήναζε, εἰς Ῥόδον κατήγαγον τὴν ναῦν; ὅτι
δ' ἑκόντες καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης ταῦτ' ἔπραξαν, ἐκ πολ-
43 λῶν δῆλον. εἰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀκούσιον τὸ συμβὰν
ἐγένετο καὶ ἡ ναῦς ἐρράγη, τὸ μετὰ τοῦτ' ἐπειδὴ
ἐπεσκεύασαν τὴν ναῦν, οὐκ ἂν εἰς ἕτερα δήπου ἐμπό-
ρια ἐμίσθουν αὐτήν, ἀλλ' ὡς ὑμᾶς ἀπέστελλον, ἐπα-
νορθούμενοι τὸ ἀκούσιον σύμπτωμα. νῦν δ' οὐχ ὅπως
ἐπηνωρθώσαντο, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀδικήμασι
πολλῷ μείζω προσεξημαρτήκασι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ κατα-
γέλωτι ἀντιδικοῦντες εἰσεληλύθασιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς
ἐσόμενον, ἐὰν καταψηφίσησθ' αὐτῶν, τἀρχαῖα μόνον
44 ἀποδοῦναι καὶ τοὺς τόκους. ὑμεῖς οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι μὴ ἐπιτρέπετε τοῖς οὕτως ἔχουσι, μηδ' ἐπὶ δυοῖν
ἀγκύραιν ὁρμεῖν αὐτοὺς ἐᾶτε, ὡς, ἐὰν μὲν κατορθώ- 1296
σωσι, τἀλλότρια ἕξοντας, ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ἐξαπα-
τῆσαι ὑμᾶς, αὐτὰ τὰ ὀφειλόμεν' ἀποδώσοντας· ἀλλὰ

τοῖς ἐπιτιμίοις ζημιοῦτε τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς. καὶ
γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, αὐτοὺς μὲν τούτους διπλασίαν
καθ' αὐτῶν τὴν ζημίαν γράψασθαι, ἐάν τι παραβαί-
νωσι τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, ὑμᾶς δ' ἠπιωτέρως ἔχειν
πρὸς αὐτούς, καὶ ταῦτ' οὐχ ἧττον ἡμῶν συνηδικη-
μένους.

45 Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ πράγματος δίκαια βραχέα
ἐστὶ καὶ εὐμνημόνευτα. ἐδανείσαμεν Διονυσοδώρῳ του-
τῳὶ καὶ τῷ κοινωνῷ αὐτοῦ τρισχιλίας δραχμὰς Ἀθή-
νηθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε· οὐκ
ἀπειλήφαμεν τὰ χρήματα οὐδὲ τοὺς τόκους, ἀλλ' ἔχουσι
τὰ ἡμέτερα καὶ χρῶνται δεύτερον ἔτος· οὐ κατακεκο-
μίκασι τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐδέπω
καὶ νῦν, οὐδ' ἡμῖν παρεσχήκασιν ἐμφανῆ· ἡ δὲ συγ-
γραφὴ κελεύει, ἐὰν μὴ παράσχωσιν ἐμφανῆ τὴν ναῦν,
ἀποτίνειν αὐτοὺς διπλάσια τὰ χρήματα, τὴν δὲ πρᾶξιν
46 εἶναι καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ ἐξ ἀμφοῖν. ταῦτ' ἔχοντες τὰ
δίκαια εἰσεληλύθαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἀξιοῦντες τὰ ἡμέ-
τερα αὐτῶν ἀπολαβεῖν δι' ὑμῶν, ἐπειδὴ παρ' αὐτῶν
τούτων οὐ δυνάμεθα. ὁ μὲν παρ' ἡμῶν λόγος οὗτός
ἐστιν. οὗτοι δὲ δανείσασθαι μὲν ὁμολογοῦσι καὶ μὴ
ἀποδεδωκέναι, διαφέρονται δ' ὡς οὐ δεῖ τελεῖν αὐτοὺς
τοὺς τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλὰ τοὺς εἰς
Ῥόδον, οὓς οὔτε συνεγράψαντο οὔτ' ἔπεισαν ἡμᾶς.
47 εἰ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν τῷ Ῥοδίων δικα-
στηρίῳ ἐκρινόμεθα, ἴσως ἂν οὗτοι ἐπλεονέκτουν ἡμῶν,
σεσιτηγηκότες πρὸς αὐτοὺς καὶ καταπεπλευκότες τῇ 1297
νηὶ εἰς τὸ ἐκείνων ἐμπόριον· νῦν δ' εἰς Ἀθηναίους
εἰσεληλυθότες καὶ συγγραψάμενοι εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμ-
πόριον, οὐκ ἀξιοῦμεν ἐλαττωθῆναι ὑπὸ τῶν καὶ ἡμᾶς
καὶ ὑμᾶς ἠδικηκότων.

48 Χωρὶς δὲ τούτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ ἀγνοεῖτε,
ὅτι νυνὶ μίαν δίκην δικάζοντες νομοθετεῖτε ὑπὲρ ὅλου
τοῦ ἐμπορίου, καὶ παρεστᾶσι πολλοὶ τῶν κατὰ θάλατ-
ταν ἐργάζεσθαι προαιρουμένων, ὑμᾶς θεωροῦντες, πῶς
τὸ πρᾶγμα τουτὶ κρίνετε. εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὰς συγ-
γραφὰς καὶ τὰς ὁμολογίας τὰς πρὸς ἀλλήλους γιγνο-
μένας ἰσχυρὰς οἰήσεσθε δεῖν εἶναι καὶ τοῖς παραβαί-
νουσιν αὐτὰς μηδεμίαν συγγνώμην ἕξετε, ἑτοιμότερον
προήσονται τὰ ἑαυτῶν οἱ ἐπὶ τοῦ δανείζειν ὄντες, ἐκ
49 δὲ τούτων αὐξηθήσεται ὑμῖν τὸ ἐμπόριον. εἰ μέντοι
ἐξέσται τοῖς ναυκλήροις, συγγραφὴν γραψαμένοις ἐφ'
ᾧ τε καταπλεῖν εἰς Ἀθήνας, ἔπειτα κατάγειν τὴν
ναῦν εἰς ἕτερα ἐμπόρια, φάσκοντας ῥαγῆναι καὶ τοι-
αύτας προφάσεις πορίζομένους, οἵαισπερ καὶ Διονυσό-
δωρος οὑτοσὶ χρῆται, καὶ τοὺς τόκους μερίζειν πρὸς
τὸν πλοῦν ὃν ἂν φήσωσι πεπλευκέναι, καὶ μὴ πρὸς
τὴν συγγραφήν, οὐδὲν κωλύσει ἅπαντα τὰ συμβόλαια
50 διαλύεσθαι. τίς γὰρ ἐθελήσει τὰ ἑαυτοῦ προέσθαι,
ὅταν ὁρᾷ τὰς μὲν συγγραφὰς ἀκύρους, ἰσχύοντας δὲ
τοὺς τοιούτους λόγους, καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἠδικηκότων
ἔμπροσθεν οὔσας τοῦ δικαίου; μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δι-
κασταί· οὔτε γὰρ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ συμφέρει
τοῦτο οὔτε τοῖς ἐργάζεσθαι προῃρημένοις, οἵπερ χρη-
σιμώτατοί εἰσι καὶ κοινῇ πᾶσιν ὑμῖν καὶ ἰδίᾳ τῷ ἐντυγ-
χάνοντι. διόπερ δεῖ ὑμᾶς αὐτῶν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι. 1298

Ἐγὼ μὲν οὖν ὅσαπερ οἷός τ' ἦν εἴρηκα· ἀξιῶ δὲ
καὶ τῶν φίλων μοί τινα συνειπεῖν. δεῦρο Δημόσθενες.

LVII.
ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Γράφεται νόμος παρ' Ἀθηναίοις γενέσθαι ζήτησιν πάν-
των τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις, εἴτε
γνήσιοι πολῖταί εἰσιν εἴτε μή, τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ
ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς ἐξαλείφεσθαι, διαψηφίζεσθαι δὲ περὶ
πάντων τοὺς δημότας, καὶ τοὺς μὲν ἀποψηφισθέντας καὶ
ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν ἐξαληλίφθαι καὶ εἶναι
μετοίκους, τοῖς δὲ βουλομένοις ἔφεσιν εἰς τοὺς δικαστὰς
δεδόσθαι, κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πεπρᾶ-
2 σθαι, ἐὰν δ' ἀποφύγωσιν, εἶναι πολίτας. κατὰ τοῦτον τὸν
νόμον τοῦ Ἁλιμουσίων δήμου διαψηφιζομένου, ἀποψηφίζεται
Εὐξίθεός τις, φάσκων δ' ἑαυτὸν ὑπ' Εὐβουλίδου ἐχθροῦ
ὄντος κατεστασιάσθαι, ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐπι-
δείκνυσιν ἑαυτὸν ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς. εἰ δὲ ἐτίτθευσεν
ἡ μήτηρ μου, δι' ἀπορίαν τοῦτ' ἐποίησεν. ὁ δὲ πατὴρ
ἐξένιζε τῇ γλώττῃ, αἰχμάλωτος γενόμενος καὶ πραθείς. δεῖ
δὲ μὴ τὰ ἀτυχήματα προφέρειν, ἀλλὰ τὰ γένη ζητεῖν.*

Πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορηκότος ἡμῶν Εὐβουλίδου, 1299
καὶ βλασφημίας οὔτε προσηκούσας οὔτε δικαίας πεποιη-
μένου, πειράσομαι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λέγων ὦ ἄν-
δρες δικασταί, δεῖξαι καὶ μετὸν τῆς πόλεως ἡμῖν καὶ
πεπονθότ' ἐμαυτὸν οὐχὶ προσήκονθ' ὑπὸ τούτου. δέο-
μαι δ' ἁπάντων ὑμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ ἱκετεύω
καὶ ἀντιβολῶ, λογισαμένους τό τε μέγεθος τοῦ πα-
ρόντος ἀγῶνος, καὶ τὴν αἰσχύνην μεθ' ἧς ὑπάρχει τοῖς
ἁλισκομένοις ἀπολωλέναι, ἀκοῦσαι καὶ ἐμοῦ σιωπῇ,
μάλιστα μὲν, εἰ δυνατὸν, μετὰ πλείονος εὐνοίας ἢ

τούτου (τοῖς γὰρ ἐν κινδύνῳ καθεστηκόσιν εἰκὸς εὐ-
νοϊκωτέρους ὑπάρχειν), εἰ δὲ μὴ, μετὰ τῆς γ' ἴσης.
2 συμβαίνει δέ μοι τὸ μὲν καθ' ἡμᾶς ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ καὶ τὸ προσήκειν μοι τῆς πόλεως, θαρρεῖν καὶ
πολλὰς ἔχειν ἐλπίδας καλῶς ἀγωνιεῖσθαι, τὸν καιρὸν
δὲ καὶ τὸ παρωξύνθαι τὴν πόλιν πρὸς τὰς ἀποψηφί-
σεις φοβεῖσθαι· πολλῶν γὰρ ἐξεληλαμένων δικαίως ἐκ
πάντων τῶν δήμων, συγκεκοινωνήκαμεν τῆς δόξης
ταύτης οἱ κατεστασιασμένοι, καὶ πρὸς τὴν κατ' ἐκεί-
νων αἰτίαν, οὐ πρὸς τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος ἀγωνιζό-
μεθα, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης μέγαν ἡμῖν εἶναι τὸν φόβον.
3 οὐ μὴν ἀλλὰ, καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἃ νομίζω
περὶ τούτων αὐτῶν πρῶτον εἶναι δίκαι', ἐρῶ πρὸς
ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν ἐξελεγχο- 1300
μένοις ξένοις οὖσιν χαλεπαίνειν, εἰ μήτε πείσαντες
μήτε δεηθέντες ὑμῶν λάθρᾳ καὶ βίᾳ τῶν ὑμετέρων
ἱερῶν καὶ κοινῶν μετεῖχον, τοῖς δ' ἠτυχηκόσι καὶ
δεικνύουσι πολίτας ὄντας αὑτοὺς βοηθεῖν καὶ σῴζειν,
ἐνθυμουμένους ὅτι πάντων οἰκτρότατον πάθος ἡμῖν
ἂν συμβαίη τοῖς ἠδικημένοις, εἰ τῶν λαμβανόντων
δίκην ὄντες ἂν δικαίως μεθ' ὑμῶν, ἐν τοῖς διδοῦσι
γενοίμεθα καὶ συναδικηθείημεν διὰ τὴν τοῦ πράγματος
4 ὀργήν. ᾤμην μὲν οὖν ἔγωγ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσ-
ήκειν Εὐβουλίδῃ, καὶ πᾶσι δ' ὅσοι νῦν ἐπὶ ταῖς
ἀποψηφίσεσιν κατηγοροῦσιν, ὅσ' ἴσασιν ἀκριβῶς λέγειν
καὶ μηδεμίαν προσάγειν ἀκοὴν πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα.
οὕτω γὰρ τοῦτ' ἄδικον καὶ σφόδρα πάλαι κέκριται,
ὥστε οὐδὲ μαρτυρεῖν ἀκοὴν ἐῶσιν οἱ νόμοι, οὐδ' ἐπὶ
τοῖς πάνυ φαύλοις ἐγκλήμασιν, εἰκότως· ὅπου γὰρ
εἰδέναι τινὲς ἤδη φήσαντες ψευδεῖς ἐφάνησαν, πῶς ἅ
γε μηδ' αὐτὸς οἶδ' ὁ λέγων προσήκει πιστεύεσθαι;

5 ἀλλὰ μὴν ὅπου γε μηδ᾽ ὑπεύθυνον καθιστάνθ᾽ ἑαυτὸν
ἔξεστιν, δι᾽ ὧν ἂν ἀκοῦσαί τις φῇ, βλάπτειν μηδένα,
πῶς ἀνυπευθύνῳ γε λέγοντι προσήκει πιστεύειν ὑμᾶς;
ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος εἰδὼς τοὺς νόμους καὶ μᾶλλον
ἢ προσῆκεν, ἀδίκως καὶ πλεονεκτικῶς τὴν κατηγορίαν
πεποίηται, ἀναγκαῖον ἐμοὶ περὶ ὧν ἐν τοῖς δημόταις
6 ὑβρίσθην πρῶτον εἰπεῖν. ἀξιῶ δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μηδέπω τὴν τῶν δημοτῶν ἀποψήφισιν ποιεῖσθαι τεκμή-
ριον ὑμᾶς, ὡς ἄρ᾽ οὐχὶ προσήκει μοι τῆς πόλεως. εἰ 1301
γὰρ πάντ᾽ ἐνομίζετε τὰ δίκαια δυνήσεσθαι τοὺς δημό-
τας διακρῖναι, οὐκ ἂν ἐδώκατε τὴν εἰς ὑμᾶς ἔφεσιν·
νῦν δὲ καὶ διὰ φιλονικίαν καὶ διὰ φθόνον καὶ δι᾽
ἔχθραν καὶ δι᾽ ἄλλας προφάσεις ἔσεσθαί τι τοιοῦτον
ἡγούμενοι, τὴν εἰς ὑμᾶς τοῖς ἀδικηθεῖσιν ἐποιήσατε
καταφυγήν, δι᾽ ἣν καλῶς ποιοῦντες ὦ ἄνδρες Ἀθη-
7 ναῖοι τοὺς ἠδικημένους ἅπαντας σεσώκατε. πρῶτον
μὲν οὖν ὃν τρόπον ἐν τοῖς δημόταις συνέβη τὴν δια-
ψήφισιν γενέσθαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ εἰς αὐτὸ
τὸ πρᾶγμα πάντα λέγειν τοῦτ᾽ ἔγωγ᾽ ὑπολαμβάνω,
ὅσα τις παρὰ τὸ ψήφισμα πέπονθ᾽ ἀδίκως καταστα-
σιασθεὶς ἐπιδεῖξαι.
8 Εὐβουλίδης γὰρ οὗτος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ὑμῶν
ἴσασι πολλοί, γραψάμενος ἀσεβείας τὴν ἀδελφὴν τὴν
Λακεδαιμονίου, τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετέ-
λαβεν. ὅτι δὴ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὰ δίκαια, τούτῳ
δὲ τἀναντί᾽ ἐμαρτύρησα, διὰ ταύτην τὴν ἔχθραν ἐπι-
τίθεταί μοι. καὶ βουλεύων ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ
κύριος ὢν τοῦ θ᾽ ὅρκου καὶ τῶν γραμμάτων ἐξ ὧν
9 ἀνεκάλει τοὺς δημότας, τί ποιεῖ; πρῶτον μέν, ἐπειδὴ
συνελέγησαν οἱ δημόται, κατέτριψε τὴν ἡμέραν δημη-
γορῶν καὶ ψηφίσματα γράφων. τοῦτο δ᾽ ἦν οὐκ ἀπὸ

ταὐτομάτου, ἀλλ᾽ ἐπιβουλεύων ἐμοί, ὅπως ὡς ὀψιαίταθ᾽
ἡ διαψήφισις ἡ περὶ ἐμοῦ γένοιτο· καὶ διεπράξατο
τοῦτο. καὶ τῶν μὲν δημοτῶν οἱ ὀμόσαντες ἐγενόμεθα
τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα, ἠρξάμεθα δὲ τοῦ διαψηφίζε-
σθαι δείλης ὀψίας, ὥστε συνέβη, ἡνίκα τοὐμὸν ὄνομ᾽
10 ἐκαλεῖτο, σκότος εἶναι ἤδη· καὶ γὰρ ἦν περὶ ἑξηκοστόν, 1302
καὶ ἐκλήθην ὕστατος ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
κληθέντων, ἡνίκα οἱ μὲν πρεσβύτεροι τῶν δημοτῶν
ἀπεληλύθεσαν εἰς τοὺς ἀγρούς· τοῦ γὰρ δήμου ἡμῖν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ πέντε καὶ τριάκοντα στάδια τοῦ
ἄστεως ἀπέχοντος, καὶ τῶν πλείστων ἐκεῖ οἰκούντων,
ἀπεληλύθεσαν οἱ πολλοί· οἱ δὲ κατάλοιποι ἦσαν οὐ
πλείους ἢ τριάκοντα. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἅπαντες οἱ
11 τούτῳ παρεσκευασμένοι. ἐπειδὴ δ᾽ ἐκλήθη τοὐμὸν
ὄνομα, ἀναπηδήσας οὗτος ἐβλασφήμει κατ᾽ ἐμοῦ ταχὺ
καὶ πολλὰ καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὥσπερ καὶ νῦν, μάρ-
τυρα μὲν ὧν κατηγόρησεν οὐδένα παρασχόμενος οὔτε
τῶν δημοτῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν, παρεκελεύετο
12 δὲ τοῖς δημόταις ἀποψηφίζεσθαι. ἀξιοῦντος δέ μου
ἀναβαλέσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν, διά τε τὴν ὥραν καὶ
τὸ μηδένα μοι παρεῖναι τό τε πρᾶγμ᾽ ἄφνω προσπεπτω-
κέναι, ἵνα τούτῳ τ᾽ ἐξουσία γένοιθ᾽ ὁπόσα βούλοιτο
κατηγορῆσαι καὶ μάρτυρας εἴ τινας ἔχοι παρασχέσθαι,
ἐμοί τ᾽ ἐκγένοιτ᾽ ἀπολογήσασθαι ἐν ἅπασι τοῖς δημό-
ταις καὶ τοὺς οἰκείους μάρτυρας παρασχέσθαι· καὶ ὅ
13 τι γνοίησαν περὶ ἐμοῦ, τούτοις ἤθελον ἐμμένειν· οὗτος
ὧν μὲν ἐγὼ προὐκαλούμην οὐδὲν ἐφρόντισε, τὴν δὲ
ψῆφον εὐθὺς ἐδίδου τοῖς παροῦσι τῶν δημοτῶν, οὔτ᾽
ἀπολογίαν ἐμοὶ δοὺς οὐδεμίαν οὔτ᾽ ἔλεγχον οὐδέν᾽
ἀκριβῆ ποιήσας. οἱ δὲ τούτῳ συνεστῶτες ἀναπηδή-
σαντες ἐψηφίζοντο. καὶ ἦν μὲν σκότος, οἱ δὲ λαμβά-

*νοντες δύο καὶ τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτου
ἐνέβαλλον εἰς τὸν καδίσκον. σημεῖον δέ· οἱ μὲν γὰρ
ψηφισάμενοι οὐ πλείους ἢ τριάκοντ᾽ ἦσαν, αἱ δὲ ψῆφοι* 1303
ἠριθμήθησαν πλείους ἢ ἑξήκοντα, ὥστε πάντας ἡμᾶς
14 *ἐκπλαγῆναι. καὶ ταῦθ᾽ ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι οὔτ᾽
ἐδόθη ἡ ψῆφος ἐν ἅπασι πλείους τ᾽ ἐγένοντο τῶν
ἐψηφισμένων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. συμβαίνει δέ
μοι περὶ τούτων τῶν μὲν φίλων ἢ τῶν ἄλλων Ἀθη-
ναίων μηδένα μάρτυρα παρεῖναι, διά τε τὴν ὥραν καὶ
διὰ τὸ μηδένα παρακαλέσαι, αὐτοῖς δὲ τοῖς ἠδικηκόσι
με χρῆσθαι μάρτυσιν. ἃ οὖν οὐ δυνήσονται ἔξαρνοι
γενέσθαι, ταῦτα γέγραφ᾽ αὐτοῖς. λέγε.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15 *Εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ συνέβαινε τοῖς
Ἁλιμουσίοις περὶ ἁπάντων τῶν δημοτῶν διαψηφίσα-
σθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὀψὲ ψηφί-
ζεσθαι, ἵν᾽ ἀπηλλαγμένοι ἦσαν ποιήσαντες τὰ ὑμῖν
ἐψηφισμένα. εἰ δὲ πλείους ἢ εἴκοσιν ὑπόλοιποι ἦσαν
τῶν δημοτῶν, περὶ ὧν ἔδει τῇ ὑστεραίᾳ διαψηφίσα-
σθαι, καὶ ὁμοίως ἦν ἀνάγκη συλλέγεσθαι τοὺς δημό-
τας, τί ποτ᾽ ἦν τὸ δυσχερὲς Εὐβουλίδῃ, ἀναβαλέσθαι
εἰς τὴν ὑστεραίαν καὶ περὶ ἐμοῦ πρώτου τὴν ψῆφον*
16 *διδόναι τοῖς δημόταις; διότι ὦ ἄνδρες δικασταὶ οὐκ
ἠγνόει Εὐβουλίδης, ὅτι εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο καὶ
παραγένοιντό μοι πάντες οἱ δημόται καὶ ἡ ψῆφος
δικαίως δοθείη, οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου
συνεστηκότες. ὅθεν δ᾽ οὗτοι συνέστησαν, ταῦτ᾽, ἐπει-
δὰν περὶ τοῦ γένους εἴπω, τότ᾽, ἂν βούλησθ᾽ ἀκούειν,*
17 *ἐρῶ. νῦν δὲ τί καὶ δίκαιον νομίζω καὶ τί παρεσκεύα-
σμαι ποιεῖν ἄνδρες δικασταί; δεῖξαι πρὸς ὑμᾶς ἐμαυ-*

*τὸν Ἀθηναῖον ὄντα καὶ τὰ πρὸς πατρὸς καὶ τὰ πρὸς
μητρός, καὶ μάρτυρας τούτων, οὓς ὑμεῖς ἀληθεῖς φή-
σετ᾽ εἶναι, παρασχέσθαι, τὰς δὲ λοιδορίας καὶ τὰς* 1304
*αἰτίας ἀνελεῖν· ὑμᾶς δ᾽ ἀκούσαντας τούτων, ἐὰν μὲν
ὑμῖν πολίτης ὢν κατεστασιάσθαι δοκῶ, σῴζειν, εἰ δὲ
μή, πράττειν ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν εὐσεβὲς εἶναι δοκῇ.
ἄρξομαι δ᾽ ἐντεῦθεν.*
18 *Διαβεβλήκασι γάρ μου τὸν πατέρ᾽, ὡς ἐξένιζεν·
καὶ ὅτι μὲν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν Δεκε-
λεικὸν πόλεμον καὶ πραθεὶς εἰς Λευκάδα, Κλεάνδρῳ
περιτυχὼν τῷ ὑποκριτῇ πρὸς τοὺς οἰκείους ἐσώθη
δεῦρο πολλοστῷ χρόνῳ, παραλελοίπασιν, ὥσπερ δὲ
δέον ἡμᾶς δι᾽ ἐκείνας τὰς ἀτυχίας ἀπολέσθαι, τὸ ξενί-*
19 *ζειν αὐτοῦ κατηγορήκασιν. ἐγὼ δ᾽ ἐξ αὐτῶν τούτων
μάλιστ᾽ οἶμαι ὑμῖν ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον ὄντ᾽ ἐπιδείξειν.
καὶ πρῶτον μὲν ὡς ἑάλω καὶ ἐσώθη, μάρτυρας ὑμῖν
παρέξομαι, ἔπειθ᾽ ὅτι ἀφικόμενος τῆς οὐσίας παρὰ
τῶν θείων τὸ μέρος μετέλαβεν, εἶθ᾽ ὅτι οὔτ᾽ ἐν τοῖς
δημόταις οὔτ᾽ ἐν τοῖς φράτερσιν οὔτ᾽ ἄλλοθι οὐδα-
μοῦ τὸν ξενίζοντ᾽ οὐδεὶς πώποτ᾽ ᾐτιάσαθ᾽ ὡς εἴη
ξένος. καί μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 *Περὶ μὲν τοίνυν τῆς ἁλώσεως καὶ τῆς σωτηρίας,
ἧς συνέβη γενέσθαι τῷ πατρὶ δεῦρ᾽, ἀκηκόατε. ὡς δ᾽
ὑμέτερος ἦν πολίτης ὦ ἄνδρες δικασταί (τὸ γὰρ ὂν
καὶ ἀληθὲς οὕτως ὑπάρχει) μάρτυρας καλῶ τοὺς ζῶν-
τας ὑμῖν τῶν συγγενῶν τῶν πρὸς πατρός. κάλει δή
μοι πρῶτον μὲν Θουκριτίδην καὶ Χαρισιάδην· ὁ γὰρ
τούτων πατὴρ Χαρίσιος ἀδελφὸς ἦν τοῦ πάππου τοὐ-
μοῦ Θουκριτίδου καὶ Λυσαρέτης τῆς ἐμῆς τήθης,*

θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοὐμοῦ (ἀδελφὴν γὰρ ὁ πάππος
21 οὑμὸς ἔγημεν οὐχ ὁμομητρίαν)· ἔπειτα Νικιάδην· καὶ 1305
γὰρ ὁ τούτου πατὴρ Λυσανίας ἀδελφὸς ἦν τοῦ Θου-
κριτίδου καὶ τῆς Λυσαρέτης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς
τοὐμοῦ· ἔπειτα Νικόστρατον· καὶ γὰρ ὁ τούτου πα-
τὴρ ὁ Νικιάδης ἀδελφιδοῦς ἦν τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ
καὶ τῇ τήθῃ, ἀνεψιὸς δὲ τῷ πατρί. καί μοι κάλει
τούτους πάντας. σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 *Τῶν μὲν τοίνυν πρὸς ἀνδρῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν ἀκηκόατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων Ἀθηναῖον εἶναι καὶ συγγενῆ τὸν ἐμὸν πατέρ' αὐτοῖς· ὧν οὐδεὶς δήπου, παραστησάμενος τοὺς συνεισομένους αὑτῷ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντι, κατ' ἐξωλείας ἐπιορκεῖ. λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν πρὸς γυναικῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23 *Οἱ μὲν τοίνυν ζῶντες οὗτοι τῶν συγγενῶν τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν μεμαρτυρήκασιν, ὡς ἦν ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖος καὶ μετῆν τῆς πόλεως αὐτῷ δικαίως. κάλει δή μοι καὶ τοὺς φράτερας, ἔπειτα τοὺς γεννήτας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας, καὶ τὰς τῶν συγγενῶν περὶ τῶν φρατέρων, ὡς εἵλοντό με φρατρίαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 *Τὰ μὲν τοίνυν ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φρατέρων καὶ δημοτῶν καὶ γεννητῶν, ὧν προσήκει, μαρτυρούμεν'*

ἀκηκόατε. ἐξ ὧν ἔστιν ὑμῖν εἰδέναι, πότερόν ποτ' ἀστὸς ἢ ξένος ἦν ᾧ ταῦθ' ὑπῆρχεν. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς ἕν' ἢ δύ' ἀνθρώπους κατεφεύγομεν, εἴχομεν ἄν τιν' ὑποψίαν παρεσκευάσθαι τούτους· εἰ δ' ἐν ἅπασιν,
ὅσοισπερ ἕκαστος ὑμῶν, ἐξητασμένος φαίνεται καὶ ζῶν 1306
ὁ πατὴρ καὶ νῦν ἐγώ, λέγω φράτερσι, συγγενέσιν,
δημόταις, γεννήταις, πῶς ἔνεστιν ἢ πῶς δυνατὸν τού-
τους ἅπαντας μὴ μετ' ἀληθείας ὑπάρχοντας κατεσκευ-
25 *άσθαι; εἰ μὲν τοίνυν εὔπορος ὢν ὁ πατὴρ χρήματα*
δοὺς τούτοις ἐφαίνετο πείσας συγγενεῖς αὐτοὺς ἑαυτοῦ
φάσκειν εἶναι, λόγον εἶχεν ὑποψίαν ἄν τιν' ἔχειν ὡς
οὐκ ἦν ἀστός· εἰ δὲ πένης ὢν ἅμα συγγενεῖς τε πα-
ρείχετο τοὺς αὐτούς, καὶ μεταδιδόντας τῶν ὄντων
ἐπεδείκνυε, πῶς οὐκ εὔδηλον, ὅτι τῇ ἀληθείᾳ προσῆκε
τούτοις; οὐ γὰρ ἂν δήπου, εἴ γε μηδενὶ ἦν οἰκεῖος,
χρήματ' αὐτῷ προστιθέντες οὗτοι τοῦ γένους μετεδί-
δοσαν. ἀλλ' ἦν, ὡς τό τ' ἔργον ἐδήλωσε καὶ ὑμῖν
μεμαρτύρηται. ἔτι τοίνυν ἀρχὰς ἔλαχεν καὶ ἦρξεν
δοκιμασθείς. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

26 *Οἴεταί τις οὖν ὑμῶν ἐᾶσαί ποτ' ἂν τοὺς δημότας*
ἐκεῖνον τὸν ξένον καὶ μὴ πολίτην ἄρχειν παρ' αὐτοῖς,
ἀλλ' οὐκ ἂν κατηγορεῖν; οὐ τοίνυν κατηγόρησεν οὐδὲ
εἷς οὐδ' ᾐτιάσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ διαψηφίσεις ἐξ ἀνάγ-
κης ἐγένοντο τοῖς δημόταις ὀμόσασι καθ' ἱερῶν, ὅτ'
ἀπώλετ' αὐτοῖς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον δημαρ-
χοῦντος Ἀντιφίλου τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐβουλίδου, καί
τινας ἀπήλασαν αὐτῶν· περὶ ἐκείνου δ' οὐδεὶς οὔτ'
27 *εἶπεν οὔτ' ᾐτιάσατο τοιοῦτον οὐδέν. καίτοι πᾶσίν*
ἐστιν ἀνθρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, καὶ περὶ

θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοὐμοῦ (ἀδελφὴν γὰρ ὁ πάππος
21 *οὑμὸς ἔγημεν οὐχ ὁμομητρίαν)· ἔπειτα Νικιάδην· καὶ* 1305
γὰρ ὁ τούτου πατὴρ Λυσανίας ἀδελφὸς ἦν τοῦ Θου-
κριτίδου καὶ τῆς Λυσαρέτης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς
τοὐμοῦ· ἔπειτα Νικόστρατον· καὶ γὰρ ὁ τούτου πα-
τὴρ ὁ Νικιάδης ἀδελφιδοῦς ἦν τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ
καὶ τῇ τήθῃ, ἀνεψιὸς δὲ τῷ πατρί. καί μοι κάλει
τούτους πάντας. σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 *Τῶν μὲν τοίνυν πρὸς ἀνδρῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν*
ἀκηκόατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μαρτυρούντων καὶ
διομνυμένων Ἀθηναῖον εἶναι καὶ συγγενῆ τὸν ἐμὸν
πατέρ' αὑτοῖς· ὧν οὐδεὶς δήπου, παραστησάμενος τοὺς
συνεισομένους αὑτῷ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντι, κατ' ἐξω-
λείας ἐπιορκεῖ. λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν πρὸς γυναικῶν
τῷ πατρὶ συγγενῶν μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23 *Οἱ μὲν τοίνυν ζῶντες οὗτοι τῶν συγγενῶν τοῦ*
πατρὸς καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν μεμαρ-
τυρήκασιν, ὡς ἦν ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖος καὶ μετῆν
τῆς πόλεως αὐτῷ δικαίως. κάλει δή μοι καὶ τοὺς
φράτερας, ἔπειτα τοὺς γεννήτας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας, καὶ τὰς
τῶν συγγενῶν περὶ τῶν φρατέρων, ὡς εἵλοντό με
φρατρίαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 *Τὰ μὲν τοίνυν ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φρατέρων*
καὶ δημοτῶν καὶ γεννητῶν, ὧν προσήκει, μαρτυρούμεν'

ἀκηκόατε. ἐξ ὧν ἔστιν ὑμῖν εἰδέναι, πότερόν ποτ'
ἀστὸς ἢ ξένος ἦν ᾧ ταῦθ' ὑπῆρχεν. καὶ γὰρ εἰ μὲν
εἰς ἕν' ἢ δύ' ἀνθρώπους κατεφεύγομεν, εἴχομεν ἄν
τιν' ὑποψίαν παρεσκευάσθαι τούτους· εἰ δ' ἐν ἅπασιν,
ὅσοισπερ ἕκαστος ὑμῶν, ἐξητασμένος φαίνεται καὶ ζῶν 1306
ὁ πατὴρ καὶ νῦν ἐγώ, λέγω φράτερσι, συγγενέσιν,
δημόταις, γεννήταις, πῶς ἔνεστιν ἢ πῶς δυνατὸν τού-
τους ἅπαντας μὴ μετ' ἀληθείας ὑπάρχοντας κατεσκευ-
25 *άσθαι; εἰ μὲν τοίνυν εὔπορος ὢν ὁ πατὴρ χρήματα*
δοὺς τούτοις ἐφαίνετο πείσας συγγενεῖς αὑτοὺς ἑαυτοῦ
φάσκειν εἶναι, λόγον εἶχεν ὑποψίαν ἄν τιν' ἔχειν ὡς
οὐκ ἦν ἀστός· εἰ δὲ πένης ὢν ἅμα συγγενεῖς τε πα-
ρείχετο τοὺς αὐτούς, καὶ μεταδιδόντας τῶν ὄντων
ἐπεδείκνυε, πῶς οὐκ εὔδηλον, ὅτι τῇ ἀληθείᾳ προσῆκε
τούτοις; οὐ γὰρ ἂν δήπου, εἴ γε μηδενὶ ἦν οἰκεῖος,
χρήματ' αὐτῷ προστιθέντες οὗτοι τοῦ γένους μετεδί-
δοσαν. ἀλλ' ἦν, ὡς τό τ' ἔργον ἐδήλωσε καὶ ὑμῖν
μεμαρτύρηται. ἔτι τοίνυν ἀρχὰς ἔλαχεν καὶ ἦρξεν
δοκιμασθείς. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

26 *Οἴεταί τις οὖν ὑμῶν ἐᾶσαί ποτ' ἂν τοὺς δημότας*
ἐκεῖνον τὸν ξένον καὶ μὴ πολίτην ἄρχειν παρ' αὑτοῖς,
ἀλλ' οὐκ ἂν κατηγορεῖν; οὐ τοίνυν κατηγόρησεν οὐδὲ
εἷς οὐδ' ᾐτιάσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ διαψηφίσεις ἐξ ἀνάγ-
κης ἐγένοντο τοῖς δημόταις ὀμόσασι καθ' ἱερῶν, ὅτ'
ἀπώλετ' αὐτοῖς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον δημαρ-
χοῦντος Ἀντιφίλου τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐβουλίδου, καί
τινας ἀπήλασαν αὑτῶν· περὶ ἐκείνου δ' οὐδεὶς οὔτ'
27 *εἶπεν οὔτ' ᾐτιάσατο τοιοῦτον οὐδέν. καίτοι πᾶσίν*
ἐστιν ἀνθρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, καὶ περὶ

ὧν μὲν ἄν τις ζῶν αἰτίαν σχῇ, δίκαιον τοὺς παῖδας
τὴν ἀειλογίαν παρέχειν· περὶ ὧν δ᾽ ἂν μηδεὶς αὐτὸν
ζῶντα καταιτιάσηται, πῶς οὐ δεινὸν εἰ τοὺς παῖδας
ὁ βουλόμενος κρινεῖ; εἰ μὲν τοίνυν περὶ τούτων μη- 1307
δεὶς λόγος ἐξητάσθη, δῶμεν τοῦτο λεληθέναι· εἰ δ᾽
ἐδόθη καὶ διεψηφίσαντο καὶ μηδὲν ᾐτιάσατο πώποτε
μηδείς, πῶς οὐ δικαίως ἂν ἐγὼ κατ᾽ ἐκεῖνον Ἀθη-
ναῖος εἴην, τὸν τελευτήσαντα πρὶν ἀμφισβητηθῆναι
τοῦ γένους αὐτῷ; ὡς δὴ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, καλῶ καὶ
τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

28 Ἔτι τοίνυν παίδων αὐτῷ τεττάρων γενομένων ὁμο-
μητρίων ἐμοὶ καὶ τελευτησάντων, ἔθαψε τούτους εἰς
τὰ πατρῷα μνήματα, ὧν ὅσοιπέρ εἰσι τοῦ γένους κοι-
νωνοῦσιν· καὶ τούτων οὐδεὶς οὐκ ἀπεῖπε πώποτ᾽, οὐκ
ἐκώλυσεν, οὐ δίκην ἔλαχεν. καίτοι τίς ἔστιν ὅστις
ἂν εἰς τὰ πατρῷα μνήματα τοὺς μηδὲν ἐν γένει τι-
θέναι εἴασεν; ὡς τοίνυν καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λαβὲ
τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29 Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ πατρός, ὡς Ἀθηναῖος ἦν,
ταῦτ᾽ ἔχω λέγειν, καὶ μάρτυρας παρέσχημαι τοὺς ὑπ᾽
αὐτῶν τούτων ἐψηφισμένους εἶναι πολίτας, μαρτυροῦν-
τας ἐκεῖνον ἑαυτοῖς ἀνεψιὸν εἶναι. φαίνεται δὲ βιοὺς
ἔτη τόσα καὶ τόσ᾽ ἐνθάδε, καὶ οὐδαμοῦ πώποθ᾽ ὡς
ξένος ἐξετασθείς, ἀλλὰ πρὸς τούτους ὄντας συγγενεῖς
καταφεύγων, οὗτοι δὲ καὶ προσδεχόμενοι καὶ τῆς οὐ-
30 σίας μεταδιδόντες ὡς αὐτῶν ἑνί. τοῖς χρόνοις τοίνυν
οὕτω φαίνεται γεγονώς, ὥστ᾽ εἰ καὶ κατὰ θάτερ᾽ ἀστὸς
ἦν, εἶναι πολίτην προσήκειν αὐτόν· γέγονεν γὰρ πρὸ

Εὐκλείδου. περὶ δὲ τῆς μητρὸς (καὶ γὰρ ταύτην δια-
βεβλήκασί μου) λέξω, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω καλῶ.
καίτοι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐ μόνον παρὰ τὸ ψήφι- 1308
σμα τὰ περὶ τὴν ἀγορὰν διέβαλλεν ἡμᾶς Εὐβουλίδης,
ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους, οἳ κελεύουσιν ἔνοχον εἶναι
τῇ κακηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν
31 πολιτῶν ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδίζοντά τινι. ἡμεῖς δ᾽
ὁμολογοῦμεν καὶ ταινίας πωλεῖν καὶ ζῆν οὐχ ὅντινα
τρόπον βουλόμεθα. καὶ εἴ σοί ἐστι τοῦτο σημεῖον ὦ
Εὐβουλίδη τοῦ μὴ Ἀθηναίους ἡμᾶς εἶναι, ἐγώ σοι
τούτου ὅλως τοὐναντίον ἐπιδείξω, ὅτι οὐκ ἔξεστι ξένῳ
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζεσθαι. καί μοι λαβὼν ἀνάγνωθι
πρῶτον τὸν Σόλωνος νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

32 Λαβὲ δὴ καὶ τὸν Ἀριστοφῶντος· οὕτω γὰρ ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἔδοξεν ἐκεῖνος καλῶς καὶ
δημοτικῶς νομοθετῆσαι, ὥστ᾽ ἐψηφίσασθε πάλιν τὸν
αὐτὸν ἀνανεώσασθαι.

ΝΟΜΟΣ.

Προσήκει τοίνυν ὑμῖν βοηθοῦσι τοῖς νόμοις μὴ
τοὺς ἐργαζομένους ξένους νομίζειν, ἀλλὰ τοὺς συκο-
φαντοῦντας πονηρούς. ἐπεὶ ὦ Εὐβουλίδη ἔστι καὶ ἕτε-
ρος περὶ τῆς ἀργίας νόμος, ᾧ αὐτὸς ἔνοχος ὢν ἡμᾶς
33 τοὺς ἐργαζομένους διαβάλλεις. ἀλλὰ γὰρ τοσαύτη τις
ἀτυχία ἐστὶ περὶ ἡμᾶς νῦν, ὥστε τούτῳ μὲν ἔξεστιν
ἔξω τοῦ πράγματος βλασφημεῖν καὶ πάντα ποιεῖν, ὅπως
μηδενὸς τῶν δικαίων ἐγὼ τύχω· ἐμοὶ δ᾽ ἐπιτιμήσετ᾽
ἴσως, ἐὰν λέγω, ὃν τρόπον οὗτος ἐργάζεται περιιὼν
ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰκότως· ἃ γὰρ ὑμεῖς ἴστε, τί δεῖ

*λέγειν; σκοπεῖτε δέ· νομίζω γὰρ ἔγωγε τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ
ἡμᾶς ἐργάζεσθαι, μέγιστον εἶναι σημεῖον τοῦ ψευδεῖς
34 ἡμῖν αἰτίας τοῦτον ἐπιφέρειν. ἣν γάρ φησι ταινιόπω- 1309
λιν εἶναι καὶ φανερὰν πᾶσι, προσῆκε δήπουθεν εἰδό-
τας αὐτὴν πολλοὺς ἥτις ἐστὶ μαρτυρεῖν, καὶ μὴ μόνον
ἀκοήν, ἀλλ' εἰ μὲν ξένη ἦν, τὰ τέλη ἐξετάσαντας τὰ
ἐν τῇ ἀγορᾷ, εἰ ξενικὰ ἐτέλει, καὶ ποδαπὴ ἦν ἐπιδει-
κνύντας· εἰ δὲ δούλη, μάλιστα μὲν τὸν πριάμενον, εἰ
δὲ μή, τὸν ἀποδόμενον ἥκειν καταμαρτυροῦντα, εἰ δὲ
μή, τῶν ἄλλων τινά, ἢ ὡς ἐδούλευσεν ἢ ὡς ἀφείθη
ἐλευθέρα. νῦν δὲ τούτων μὲν ἀπέδειξεν οὐδέν, λελοι-
δόρηκε δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ὅ τι οὔ. τοῦτο γάρ
ἐστιν ὁ συκοφάντης, αἰτιᾶσθαι μὲν πάντα, ἐξελέγξαι
35 δὲ μηδέν. ἐπεὶ κἀκεῖνο περὶ τῆς μητρὸς εἴρηκεν, ὅτι
ἐτίτθευσεν. ἡμεῖς δ', ὅθ' ἡ πόλις ἠτύχει καὶ πάντες
κακῶς ἔπραττον, οὐκ ἀρνούμεθα τοῦτο γενέσθαι· ὃν
δὲ τρόπον καὶ ὧν εἵνεκ' ἐτίτθευσεν, ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν
ἐπιδείξω. μηδεὶς δ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυσχε-
ρῶς ὑπολάβῃ· καὶ γὰρ νῦν ἀστὰς γυναῖκας πολλὰς
εὑρήσετε τιτθευούσας, ἃς ὑμῖν καὶ κατ' ὄνομ' ἐὰν
βούλησθ' ἐροῦμεν. εἰ δέ γε πλούσιοι ἦμεν, οὔτ' ἂν
τὰς ταινίας ἐπωλοῦμεν, οὔτ' ἂν ὅλως ἦμεν ἄποροι.
ἀλλὰ τί ταῦτα κοινωνεῖ τῷ γένει; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶμαι.
36 μηδαμῶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοὺς πένητας ἀτιμάζετε
(ἱκανὸν γὰρ αὐτοῖς τὸ πένεσθαι κακόν), μηδέ γε τοὺς
ἐργάζεσθαι καὶ ζῆν ἐκ τοῦ δικαίου προαιρουμένους·
ἀλλ' ἀκούσαντες, ἐὰν ὑμῖν ἐπιδεικνύω τῆς μητρὸς
τοὺς οἰκείους οἵους προσήκει εἶναι ἀνθρώποις ἐλευ-
θέροις, ἃ οὗτος καταιτιᾶται περὶ αὐτῆς, ταύτας τὰς 1310
διαβολὰς ἐξομνυμένους, καὶ μαρτυροῦντας αὐτὴν ἀστὴν
οὖσαν εἰδέναι, οὓς ὑμεῖς φήσετε πιστοὺς εἶναι, δικαίως*

*37 ἡμῖν θέσθε τὴν ψῆφον. ἐμοὶ γὰρ ἦν πάππος ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τῆς μητρὸς πατήρ, Δαμόστρατος Με-
λιτεύς. τούτῳ γίγνονται τέτταρες παῖδες, ἐκ μὲν ἧς
τὸ πρῶτον ἔσχε γυναικὸς θυγάτηρ καὶ υἱὸς ᾧ ὄνομ'
Ἀμυθέων, ἐκ δὲ τῆς ὕστερον Χαιρεστράτης ἡ μήτηρ
ἡ ἐμὴ καὶ Τιμοκράτης. τούτοις δὲ γίγνονται παῖδες,
τῷ μὲν Ἀμυθέωνι Δαμόστρατος, τοῦ πάππου τοὔ-
νομ' ἔχων, καὶ Καλλίστρατος καὶ Δεξίθεος. καὶ ὁ
μὲν Ἀμυθέων ὁ τῆς μητρὸς ἀδελφὸς τῶν ἐν Σικελίᾳ
στρατευσαμένων καὶ τελευτησάντων ἐστί, καὶ τέθα-
πται ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι· καὶ ταῦτα μαρτυρή-
38 σεται. τῇ δ' ἀδελφῇ αὐτοῦ συνοικησάσῃ Διοδώρῳ
Ἁλαιεῖ υἱὸς γίγνεται Κτησίβιος. καὶ οὗτος μὲν ἐτε-
λεύτησεν ἐν Ἀβύδῳ μετὰ Θρασυβούλου στρατευό-
μενος, ζῇ δὲ τούτων ὁ Δαμόστρατος ὁ τοῦ Ἀμυ-
θέωνος, τῆς μητρὸς ἀδελφιδοῦς τῆς ἐμῆς. τῆς δὲ
Χαιρεστράτης τῆς ἐμῆς τήθης τὴν ἀδελφὴν λαμβά-
νει Ἀπολλόδωρος Πλωθεύς· τούτων γίγνεται Ὀλύμ-
πιχος, τοῦ δ' Ὀλυμπίχου Ἀπολλόδωρος, καὶ οὗτος
ζῇ. καί μοι κάλει αὐτούς.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

*39 Τούτων μὲν τοίνυν ἀκηκόατε μαρτυρούντων καὶ
διομνυμένων· τὸν δὲ [καὶ ὁμομήτριον] καὶ κατ' ἀμφό-
τερ' ἡμῖν συγγενῆ καλῶ, καὶ τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ. τῷ
γὰρ Τιμοκράτει τῷ τῆς μητρὸς ἀδελφῷ τῆς ἐμῆς τῷ
ὁμοπατρίῳ καὶ ὁμομητρίῳ γίγνεται Εὐξίθεος, τοῦ δ' 1311
Εὐξιθέου τρεῖς υἱεῖς· οὗτοι πάντες ζῶσιν. καί μοι
κάλει τοὺς ἐπιδημοῦντας αὐτῶν.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

40 Λαβὲ δή μοι καὶ τὰς τῶν φρατέρων τῶν συγγενῶν τῶν τῆς μητρὸς καὶ δημοτῶν μαρτυρίας, καὶ ὧν τὰ μνήματα ταὐτά.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ γένους τοῦ τῆς μητρὸς οὕτως
ὑμῖν ἐπιδεικνύω, καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναι-
κῶν ἀστήν. τῇ δὲ μητρὶ τῇ ἐμῇ γίγνεται ὦ ἄνδρες
δικασταὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ Πρωτομάχου, ᾧ αὐτὴν ὁ
Τιμοκράτης ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος ὢν ἀδελφὸς
ἔδωκε, θυγάτηρ, εἶτα ἐκ τοῦ πατρὸς τοὐμοῦ ἐγώ. ὃν
δὲ τρόπον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ συνῴκησε, ταῦθ' ὑμᾶς
ἀκοῦσαι δεῖ· καὶ γὰρ ἃ περὶ τὸν Κλεινίαν αἰτιᾶται
καὶ τὸ τιτθεῦσαι τὴν μητέρα καὶ ταῦτα πάντ' ἐγὼ
41 σαφῶς ὑμῖν διηγήσομαι. ὁ Πρωτόμαχος πένης ἦν·
ἐπικλήρου δὲ κληρονομήσας εὐπόρου, τὴν μητέρα βου-
ληθεὶς ἐκδοῦναι πείθει λαβεῖν αὐτὴν Θούκριτον τὸν
πατέρα τὸν ἐμόν, ὄνθ' ἑαυτοῦ γνώριμον, καὶ ἐγγυᾶ-
ται ὁ πατὴρ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτῆς Τιμοκράτους Μελιτέως, παρόντων τῶν τε θείων
ἀμφοτέρων τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων μαρτύρων· καὶ τού-
42 των ὅσοι ζῶσι, μαρτυρήσουσιν ὑμῖν. μετὰ δὲ ταῦτα
χρόνῳ ὕστερον παιδίων αὐτῇ δυοῖν ἤδη γεγενημένων,
καὶ τοῦ μὲν πατρὸς στρατευομένου καὶ ἀποδημοῦντος
μετὰ Θρασυβούλου, αὐτὴ δ' οὖσ' ἐν ἀπορίαις, ἠναγκά-
σθη τὸν Κλεινίαν τὸν τοῦ Κλειδίκου τιτθεῦσαι, τῷ
μὲν εἰς ἔμ' ἥκοντι κινδύνῳ νῦν μὰ τὸν Δί' οὐχὶ
συμφέρον πρᾶγμα ποιήσασα (ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς τιτ- 1312
θείας ἅπασ' ἡ περὶ ἡμᾶς γέγονεν βλασφημία), τῇ μέν-
τοι ὑπαρχούσῃ πενίᾳ ἴσως καὶ ἀναγκαῖα καὶ ἁρμόττοντα

43 ποιοῦσα. φαίνεται τοίνυν οὐχ ὁ ἐμὸς πατὴρ πρῶτος
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαβὼν τὴν ἐμὴν μητέρα, ἀλλ' ὁ
Πρωτόμαχος, καὶ παῖδας ποιησάμενος καὶ θυγατέρ'
ἐκδούς· ὃς καὶ τετελευτηκὼς ὅμως μαρτυρεῖ τοῖς ἔρ-
γοις ἀστήν τ' αὐτὴν καὶ πολῖτιν εἶναι. ὡς οὖν ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι πρῶτον μὲν τοὺς τοῦ Πρω-
τομάχου υἱεῖς, ἔπειτα τοὺς ἐγγυωμένῳ παρόντας τῷ
πατρὶ καὶ τῶν φρατέρων τοὺς οἰκείους, οἷς τὴν γαμη-
λίαν εἰσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς μητρὸς ὁ πατήρ, εἶτ' Εὔνι-
κον Χολαργέα τὸν τὴν ἀδελφὴν λαβόντα τὴν ἐμὴν
παρὰ τοῦ Πρωτομάχου, εἶτα τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς.
κάλει τούτους.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

44 Πῶς οὖν οὐκ ἂν οἰκτρότατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
πάντων ἐγὼ πεπονθὼς εἴην, εἰ τῶν συγγενῶν ὄντων
τοσούτων τουτωνὶ καὶ μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων
ἐμοὶ προσήκειν, μηδεὶς μηδενὶ τούτων ἀμφισβητῶν ὡς
οὐκ εἰσὶ πολῖται, ἐμὲ ψηφίσαισθ' εἶναι ξένον; λαβὲ δή
μοι καὶ τὴν τοῦ Κλεινίου καὶ τὴν τῶν συγγενῶν
αὐτοῦ μαρτυρίαν· οἳ ἴσασι δήπου τίς οὖσά ποθ' ἡ 'μὴ
μήτηρ ἐτίτθευσεν αὐτόν. οὐ γὰρ ἃ τήμερον ἡμεῖς
φαμὲν εὔορκον αὐτοῖς μαρτυρεῖν, ἀλλ' ἃ πάντα τὸν
χρόνον ᾔδεσαν τὴν ἡμετέραν μὲν μητέρα, τιτθὴν δὲ
45 τούτου νομιζομένην. καὶ γὰρ εἰ ταπεινὸν ἡ τιτθή, τὴν
ἀλήθειαν οὐ φεύγω· οὐ γὰρ εἰ πένητες ἦμεν, ἠδική-
καμεν, ἀλλ' εἰ μὴ πολῖται· οὐδὲ περὶ τύχης οὐδὲ περὶ 1313
χρημάτων ἡμῖν ἐσθ' ὁ παρὼν ἀγών, ἀλλ' ὑπὲρ γένους.
πολλὰ δουλικὰ [καὶ ταπεινὰ] πράγματα τοὺς ἐλευθέ-
ρους ἡ πενία βιάζεται ποιεῖν, ἐφ' οἷς ἐλεοῖντ' ἂν ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαιότερον, ἢ προσαπολλύοιντο. ὡς
γὰρ ἔγωγ' ἀκούω, πολλαὶ καὶ τιτθαὶ καὶ ἔριθοι καὶ

τρυγήτριαι γεγόνασ' ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως κατ' ἐκεί-
νους τοὺς χρόνους συμφορῶν ἀσταὶ γυναῖκες, πολλαὶ
δ' ἐκ πενήτων πλούσιαι νῦν. ἀλλ' αὐτίχ' ὑπὲρ τού-
των. νῦν δὲ τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

46 Οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ τὰ πρὸς μητρός εἰμ' ἀστὸς
καὶ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μὲν ἐξ ὧν ἄρτι μεμαρτύρη-
ται μεμαθήκατε πάντες, τὰ δ' ἐξ ὧν πρότερον περὶ
τοῦ πατρός. λοιπὸν δέ μοι περὶ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς
εἰπεῖν, τὸ μὲν ἁπλούστατον οἶμαι καὶ δικαιότατον,
ἐξ ἀμφοτέρων ἀστῶν ὄντα με, κεκληρονομηκότα καὶ
τῆς οὐσίας καὶ τοῦ γένους, εἶναι πολίτην· οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ τὰ προσήκοντα πάντ' ἐπιδείξω μάρτυρας
παρεχόμενος, ὡς εἰσήχθην εἰς τοὺς φράτερας, ὡς
ἐνεγράφην εἰς τοὺς δημότας, ὡς ὑπ' αὐτῶν τούτων
προεκρίθην ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς
ἱερωσύνης τῷ Ἡρακλεῖ, ὡς ἦρχον ἀρχὰς δοκιμασθείς.
καί μοι κάλει αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

47 Οὐκοῦν δεινὸν ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἔλαχον
ἱερεύς, ὥσπερ προεκρίθην, δεῖν ἄν με καὶ αὐτὸν θύ-
ειν ὑπὲρ τούτων καὶ τοῦτον μετ' ἐμοῦ συνθύειν, νῦν
δὲ τοὺς αὐτοὺς τούτους με μεθ' αὐτῶν μηδὲ συνθύειν
ἐᾶν; φαίνομαι τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν
ἄλλον ἅπαντα χρόνον παρὰ πᾶσι τοῖς νῦν κατηγο-
48 ροῦσι πολίτης ὡμολογημένος· οὐ γὰρ ἂν δήπου τόν
γε ξένον καὶ μέτοικον, ὡς νῦν φησιν Εὐβουλίδης, 1314
οὔτ' ἀρχὰς ἄρχειν οὔθ' ἱερωσύνην κληροῦσθαι μεθ'
ἑαυτοῦ προκριθέντ' εἴασε· καὶ γὰρ οὗτος ἦν τῶν

κληρουμένων καὶ προκριθέντων. οὐδέ γ' ἂν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι παλαιὸς ὢν ἐχθρὸς ἐμοὶ τοῦτον τὸν
καιρὸν περιέμενεν, ὃν οὐδεὶς ᾔδει γενησόμενον, εἴπερ
49 τι συνῄδει τοιοῦτον. ἀλλ' οὐ συνῄδει· διόπερ τὸν
μὲν ἄλλον ἅπαντα χρόνον δημοτευόμενος μετ' ἐμοῦ
καὶ κληρούμενος οὐδὲν ἑώρα τούτων, ἐπειδὴ δ' ἡ
πόλις πᾶσα τοῖς ἀσελγῶς εἰσπεπηδηκόσιν εἰς τοὺς δή-
μους ὀργιζομένη παρώξυντο, τηνικαῦτα [μοι] ἐπεβού-
λευσεν. ἦν δ' ἐκεῖνος μὲν ὁ καιρὸς τοῦ συνειδότος
αὑτῷ τἀληθῆ λέγειν, ὁ δὲ νυνὶ παρὼν ἐχθροῦ καὶ
50 συκοφαντεῖν βουλομένου. ἐγὼ δ' ὦ ἄνδρες δικασταί
(καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς θορυβήσῃ, μηδ'
ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν ἀχθεσθῇ) ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον
ὑπείληφ' ὥσπερ ὑμῶν ἕκαστος ἑαυτόν, μητέρ' ἐξ ἀρχῆς
νομίζων ἥνπερ εἰς ὑμᾶς ἀποφαίνω, καὶ οὐχ ἑτέρας
μὲν ὤν, ταύτης δὲ προσποιούμενος· πατέρα πάλιν ὦ
51 ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν αὐτὸν τρόπον. καίτοι εἰ τοῖς
ἐξελεγχομένοις ὧν μέν εἰσ' ἀποκρυπτομένοις, ὧν δ'
οὐκ εἰσὶ προσποιουμένοις, δίκαιον ὑπάρχειν παρ' ὑμῖν
τοῦτο σημεῖον ὡς εἰσὶ ξένοι, ἐμοὶ δήπου τοὐναντίον
ὡς εἰμὶ πολίτης. οὐ γὰρ ἂν ξένην καὶ ξένον τοὺς
ἐμαυτοῦ γονέας ἐπιγραψάμενος μετέχειν ἠξίουν τῆς
πόλεως· ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτον συνῄδειν, ἐζήτησ' ἂν ὧν
φήσω γονέων εἶναι. ἀλλ' οὐ συνῄδειν, διόπερ μένων
ἐπὶ τοῖς οὖσι δικαίως γονεῦσιν ἐμαυτῷ τῆς πόλεως
μετέχειν ἀξιῶ. 1315

52 Ἔτι τοίνυν ὀρφανὸς κατελείφθην, καί φασί μ'
εὔπορον εἶναι, καὶ τῶν μαρτύρων ἐνίους ὠφελουμέ-
νους μοι μαρτυρεῖν συγγενεῖς εἶναι. καὶ ἅμα μὲν
κατ' ἐμοῦ λέγουσι τὰς ἐκ τῆς πενίας ἀδοξίας καὶ περὶ
τὸ γένος διαβάλλουσιν, ἅμα δὲ δι' εὐπορίαν φασὶ

53 πάντα μ᾽ ὠνεῖσθαι. ὥστε πότερα χρὴ αὐτοῖς πιστεύ-
ειν; ἐξῆν δὲ δήπου τούτοις, εἰ νόθος ἢ ξένος ἦν ἐγώ,
κληρονόμοις εἶναι τῶν ἐμῶν πάντων. εἶθ᾽ οὗτοι μι-
κρὰ λαμβάνειν καὶ κινδυνεύειν ἐν ψευδομαρτυρίαις
κἀπιορκεῖν μᾶλλον αἱροῦνται, ἢ πάντ᾽ ἔχειν, καὶ ταῦτ᾽
ἀσφαλῶς, καὶ μηδεμιᾶς ἐξωλείας ὑπόχους ἑαυτοὺς ποι-
εῖν; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ᾽ οἶμαι συγγενεῖς ὄντες τὰ
54 δίκαια ποιοῦσι, βοηθοῦντες αὑτῶν ἑνί. καὶ ταῦτ᾽ οὐχὶ
νῦν πεπεισμένοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ παιδίον ὄντα μ᾽ εὐ-
θέως ἦγον εἰς τοὺς φράτερας, εἰς Ἀπόλλωνος πα-
τρῴου μ᾽ ἦγον, εἰς τἄλλ᾽ ἱερά. καίτοι οὐ δήπου παῖς
ὢν ἐγὼ ταῦτ᾽ ἔπειθον αὐτοὺς ἀργύριον διδούς. ἀλλὰ
μὴν ὁ πατὴρ αὐτὸς ζῶν ὀμόσας τὸν νόμιμον τοῖς
φράτερσιν ὅρκον εἰσήγαγέ με, ἀστὸν ἐξ ἀστῆς ἐγγυη-
τῆς αὑτῷ γεγενημένον εἰδώς, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται.
55 εἶτ᾽ ἐγὼ ξένος; ποῦ μετοίκιον καταθείς; ἢ τίς τῶν
ἐμῶν πώποτε; ποῦ πρὸς ἄλλους δημότας ἐλθών, καὶ
οὐ δυνηθεὶς ἐκείνους πεῖσαι δεῦρ᾽ ἐμαυτὸν ἐγγράψας;
ποῦ τί ποιήσας ὧν ὅσοι μὴ καθαρῶς ἦσαν πολῖται
πεποιηκότες φαίνονται; οὐδαμοῦ, ἀλλ᾽ ἁπλῶς, ἐν οἷς
ὁ πάππος ὁ τοῦ πατρὸς, οὑμὸς, ὁ πατήρ, ἐνταῦθα καὶ
αὐτὸς φαίνομαι δημοτευόμενος. καὶ νῦν πῶς ἄν τις 1316
ὑμῖν σαφέστερον ἐπιδείξειε μετὸν τῆς πόλεως αὐτῷ;
56 ἐνθυμείσθω γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοὺς αὑτῷ προσήκοντας τίν᾽ ἂν ἄλλον δύναιτ᾽ ἐπιδεῖ-
ξαι τρόπον ἢ τὸν αὐτὸν ἐμοί, μαρτυροῦντας, ὀμνύντας,
πάλαι τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὄντας;

Διὰ ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πιστεύων ἐμαυτῷ κατέφυ-
γον εἰς ὑμᾶς. ὁρῶ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον
τῶν ἀπεψηφισμένων Ἁλιμουσίων ἐμοῦ κυριώτερ᾽ ὄντα
τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου,

δικαίως· κατὰ γὰρ πάνθ᾽ αἱ παρ᾽ ὑμῖν εἰσι κρίσεις
δικαιόταται.

57 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν κἀκεῖνο, ὅσοι τῶν μεγάλων
δήμων ἐστέ, ὡς οὐδέν᾽ ἀπεστερεῖτ᾽ οὔτε κατηγορίας
οὔτ᾽ ἀπολογίας. καὶ πόλλ᾽ ἀγαθὰ γένοιτο πᾶσιν ὑμῖν
τοῖς δικαίως τούτῳ τῷ πράγματι χρησαμένοις, ὅτι
καὶ τῶν ἀναβαλέσθαι δεομένων οὐκ ἀφῃρεῖσθε τὸ πα-
ρασκευάσασθαι· ᾧ καὶ τοὺς συκοφαντοῦντας καὶ δι᾽
58 ἔχθραν ἐπιβουλεύοντας ἐξηλέγχετε. καὶ ὑμᾶς μὲν ἐπαι-
νεῖν ἄξιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς δὲ καλῷ καὶ
δικαίῳ πράγματι μὴ καλῶς χρησαμένους ψέγειν. ἐν
οὐδενὶ τοίνυν εὑρήσετε τῶν δήμων δεινότερα γεγενη-
μένα τῶν παρ᾽ ἡμῖν. οὗτοι γὰρ ἀδελφῶν ὁμομητρίων
καὶ ὁμοπατρίων τῶν μέν εἰσιν ἀπεψηφισμένοι, τῶν δ᾽
οὔ, καὶ πρεσβυτέρων ἀνθρώπων ἀπόρων, ὧν τοὺς
υἱεῖς ἐγκαταλελοίπασιν· καὶ τούτων ἂν βούλησθε, μάρ-
59 τυρας παρέξομαι. ὃ δὲ πάντων δεινότατον οἱ συνε-
στηκότες πεποιήκασι (καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν
μηδεὶς ὑπολάβῃ δυσκόλως, ἐὰν τοὺς ἠδικηκότας ἐμαυ- 1317
τὸν πονηροὺς ὄντας ἐπιδεικνύω· νομίζω γὰρ ὑμῖν τὴν
τούτων πονηρίαν δεικνὺς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγειν
τὸ γενόμενόν μοι)· οὗτοι γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
βουλομένους τινὰς ἀνθρώπους ξένους πολίτας γενέσθαι,
Ἀναξιμένην καὶ Νικόστρατον, κοινῇ διανειμάμενοι πέντε
δραχμὰς ἕκαστος προσεδέξαντο. καὶ ταῦτ᾽ οὐκ ἂν ἐξο-
μόσαιτ᾽ Εὐβουλίδης οὐδ᾽ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ μὴ οὐκ εἰδέ-
ναι. καὶ νῦν τούτων οὐκ ἀπεψηφίσαντο. τί οὖν οὐκ
ἂν οἴεσθε τούτους ἰδίᾳ ποιῆσαι, οἳ κοινῇ ταῦτ᾽ ἐτόλ-
60 μων; πολλοὺς ὦ ἄνδρες δικασταὶ οἱ μετ᾽ Εὐβουλίδου
συνεστῶτες καὶ ἀπολωλέκασι καὶ σεσώκασιν εἵνεκ᾽ ἀρ-
γυρίου. ἐπεὶ καὶ τὸ πρότερον (ἐρῶ δ᾽ εἰς αὐτὸ τὸ

πρᾶγμ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι) δημαρχῶν ὁ Εὐβουλίδου
πατὴρ, ὥσπερ εἶπον, Ἀντίφιλος, τεχνάζει βουλόμενος
παρά τινων λαβεῖν ἀργύριον, καὶ ἔφη τὸ κοινὸν γραμ-
ματεῖον ἀπολωλέναι, ὥστ' ἔπεισε διαψηφίσασθαι τοὺς
Ἁλιμουσίους περὶ αὑτῶν, καὶ κατηγορῶν δέκα τῶν
δημοτῶν ἐξέβαλεν, οὓς ἅπαντας πλὴν ἑνὸς κατεδέξατο
τὸ δικαστήριον. καὶ ταῦτα πάντες ἴσασιν οἱ πρεσβύ-
61 τεροι. πολλοῦ γ' ἔδεόν τινας ἐγκαταλιπεῖν τῶν μὴ
Ἀθηναίων, ὅπου καὶ τοὺς ὄντας πολίτας συνιστάμε-
νοι ἐξέβαλον, οὓς τὸ δικαστήριον κατεδέξατο. καὶ ὢν
ἐχθρὸς τῷ ἐμῷ πατρὶ τότ' οὐ μόνον οὐ κατηγόρη-
σεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ψῆφον ἤνεγκεν ὡς οὐκ ἦν Ἀθη-
ναῖος. τῷ τοῦτο δῆλον; ὅτι ἁπάσαις ἔδοξε δημότης
εἶναι. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν πατέρων λέγειν; ἀλλ' 1318
Εὐβουλίδης αὐτὸς οὑτοσί, ἡνίκ' ἐνεγράφην ἐγὼ καὶ
ὀμόσαντες οἱ δημόται δικαίως πάντες περὶ ἐμοῦ τὴν
ψῆφον ἔφερον, οὔτε κατηγόρησεν οὔτ' ἐναντίαν τὴν
ψῆφον ἤνεγκε· καὶ γὰρ ἐνταῦθα πάλιν με πάντες ἐψη-
φίσαντο δημότην. καὶ εἴ φασί με τοῦτο ψεύδεσθαι,
ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὕδατος ὅστις βούλεται τούτων τἀναντία
62 μαρτυρησάτω. εἰ τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο
δοκοῦσιν οὗτοι λέγειν μάλιστ' ἰσχυρόν, ὡς ἀπεψηφί-
σαντό μου νῦν οἱ δημόται, ἐγὼ τετράκις ἐπιδεικνύω
πρότερον, ὅθ' ὁσίως ἄνευ συστάσεως ἐψηφίσαντο,
καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα δημότας αὑτῶν εἶναι ψηφισα-
μένους, πρῶτον μέν γε τοῦ πατρὸς δοκιμασθέντος,
εἶτ' ἐμοῦ, εἶτ' ἐν τῇ προτέρᾳ διαψηφίσει, ὅτ' ἠφάνι-
σαν οὗτοι τὸ γραμματεῖον· τὸ δὲ τελευταῖον προκρί-
ναντές μ' ἐψηφίσαντ' ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦ-
σθαι τῆς ἱερωσύνης τῷ Ἡρακλεῖ. καὶ ταῦτα πάντα
μεμαρτύρηται.

63 Εἰ δὲ δεῖ τὴν δημαρχίαν λέγειν, δι' ἣν ὠργίζοντό
μοί τινες, ἐν ᾗ διάφορος ἐγενόμην εἰσπράττων ὀφεί-
λοντας πολλοὺς αὐτῶν μισθώσεις τεμενῶν καὶ ἕτερ' ἃ
τῶν κοινῶν διηρπάκεσαν, ἐγὼ μὲν ἂν βουλοίμην ὑμᾶς
ἀκούειν, ἀλλ' ἴσως ἔξω τοῦ πράγματος ὑπολήψεσθε
ταῦτ' εἶναι. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔχω δεικνύναι τεκμήριον
ὡς συνέστησαν· ἔκ τε γὰρ τοῦ ὅρκου ἐξήλειψαν τὸ
ψηφιεῖσθαι γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος
64 ἕνεκ' οὔτ' ἔχθρας· καὶ γὰρ τοῦτο φανερὸν ἐγένετο,
καὶ ὅτι γ' ἱεροσυλήσαντες τὰ ὅπλα (εἰρήσεται γάρ),
ἃ ἐγὼ ἀνέθηκα τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ τὸ ψήφισμ' ἐκκολά-
ψαντες ὃ ἐμοὶ ἐψηφίσανθ' οἱ δημόται, συνώμνυον οὗτοι 1319
ἐπ' ἐμ οἱ ὑπ' ἐμοῦ τὰ κοινὰ εἰσπραχθέντες. καὶ εἰς
τοσοῦτ' ἀναιδείας ἐληλύθασιν, ὥστ' ἔλεγον περιιόντες
ἐμὲ τῆς ἀπολογίας ἕνεκα ταῦτα ποιῆσαι. καὶ τίς ὑμῶν
ἂν καταγνοίη μου τοσαύτην μανίαν ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ὥστε τηλικούτων ἕνεκα πρὸς τὸ πρᾶγμα τεκμη-
ρίων ἄξια θανάτου διαπράξασθαι, καὶ ἃ ἐμοὶ φιλοτι-
65 μίαν ἔφερε, ταῦτ' ἀφανίζειν; τὸ δὲ πάντων δεινότατον
οὐ δήπου γε φήσαιεν ἂν ἐμὲ κατασκευάσαι. οὐ γὰρ
ἔφθη μοι συμβᾶσ' ἡ ἀτυχία, καὶ εὐθὺς, ὥσπερ φυγάδος
ἤδη μου ὄντος καὶ ἀπολωλότος, τούτων τινὲς ἐπὶ τὸ
οἰκίδιον ἐλθόντες τὸ ἐν ἀγρῷ νύκτωρ, ἐπεχείρησαν
διαφορῆσαι τἄνδοθεν· οὕτω σφόδρ' ὑμῶν καὶ τῶν
νόμων κατεφρόνησαν. καὶ ταῦτα τοὺς εἰδότας, ἐὰν
βούλησθε, καλοῦμεν.

66 Πολλὰ δ' ἔχων καὶ ἄλλ' ἐπιδεῖξαι, ἃ τούτοις ἐστὶ
πεπραγμένα καὶ ἃ εἰσιν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν ὑμῖν
λέγοιμι, ἐπειδὴ δ' ἔξω τοῦ πράγματος νομίζετ' εἶναι,
ἐάσω. ἀναμνήσθητε δ' ἐκείνων καὶ θεάσασθε, ὡς πολλὰ
καὶ δίκαι' ἔχων πρὸς ὑμᾶς ἥκω. ὥσπερ γὰρ τοὺς

θεσμοθέτας ἀνακρίνετε, ἐγὼ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐμαυ-
67 τὸν ὑμῖν ἀνακρινῶ. ʽὦ ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι πατήρ᾽;
ἐμοί; Θούκριτος. ʽοἰκεῖοί τινες εἶναι μαρτυροῦσιν
αὐτῷ᾽; πάνυ γε, πρῶτον μέν γε τέτταρες ἀνεψιοί, εἶτ᾽
ἀνεψιαδοῦς, εἶθ᾽ οἱ τὰς ἀνεψιὰς λαβόντες αὐτῷ, εἶτα
φράτερες, εἶτ᾽ Ἀπόλλωνος πατρῴου καὶ Διὸς ἑρκείου
γεννῆται, εἶθ᾽ οἷς ἠρία ταὐτά, εἶθ᾽ οἱ δημόται πολλά-
κις αὐτὸν δεδοκιμάσθαι καὶ ἀρχὰς ἄρξαι, καὶ αὐτοὶ
διεψηφισμένοι φαίνονται. τὰ μὲν τοίνυν περὶ τοῦ 1320
πατρὸς πῶς ἂν ὑμῖν δικαιότερον ἢ καθαρώτερον ἐπι-
δείξαιμι; καλῶ δ᾽ ὑμῖν τοὺς οἰκείους, εἰ βούλεσθε.
68 τὰ δὲ περὶ τῆς μητρὸς ἀκούσατε. ἐμοὶ γάρ ἐστι μή-
τηρ Νικαρέτη Δαμοστράτου θυγάτηρ Μελιτέως. ταύ-
της τίνες οἰκεῖοι μαρτυροῦσι; πρῶτον μὲν ἀδελφιδοῦς,
εἶτα τοῦ ἑτέρου ἀδελφιδοῦ δύ᾽ υἱοί, εἶτ᾽ ἀνεψιαδοῦς,
εἶθ᾽ οἱ Πρωτομάχου υἱεῖς τοῦ λαβόντος τὴν ἐμὴν μη-
τέρα πρότερον, εἶθ᾽ ὁ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν τὴν ἐκ
τοῦ Πρωτομάχου γήμας Εὔνικος Χολαργεύς, εἶθ᾽ υἱὸς
69 τῆς ἀδελφῆς. ἀλλὰ μὴν καὶ φράτερες τῶν οἰκείων
αὐτῆς καὶ δημόται ταῦτα μεμαρτυρήκασι. τίνος οὖν
ἂν προσδέοισθε; καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ὁ πα-
τὴρ ἔγημε καὶ γαμηλίαν τοῖς φράτερσιν εἰσήνεγκε με-
μαρτύρηται. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐμαυτὸν ἐπέδειξα
πάντων μετειληφότα, ὅσων προσήκει τοὺς ἐλευθέρους.
ὥστε πανταχῇ δικαίως καὶ προσηκόντως ἡμῖν ἂν προσ-
70 θέμενοι τὴν ψῆφον εὐορκοίητε. ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες
δικασταὶ τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἀνακρίνετε, εἰ γονέας
εὖ ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ μὲν πατρὸς ὀρφανὸς κατε-
λείφθην, τὴν δὲ μητέρ᾽ ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ
διὰ τοῦτον τὸν ἀγῶν᾽ ἀπόδοτέ μοι θάψαι εἰς τὰ πα-
τρῷα μνήματα καὶ μή με κωλύσητε, μηδὲ ἄπολιν

ποιήσητε, μηδὲ τῶν οἰκείων ἀποστερήσητε τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος, καὶ ὅλως ἀπολέσητε. πρότερον γὰρ ἢ προλιπεῖν τούτους, εἰ μὴ δυνατὸν ὑπ᾽ αὐτῶν εἴη σωθῆναι, ἀποκτείναιμ᾽ ἂν ἐμαυτόν, ὥστ᾽ ἐν τῇ πατρίδι γ᾽ ὑπὸ τούτων ταφῆναι.

LVIII.

ΕΝΔΕΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΚΡΙΝΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. 1321

Τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἀνα-
γράφουσιν οἱ πολλοὶ δημόσιον ὄντα φανερῶς· δῆλον δ᾽ ἔσται
τοῦτ᾽ ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. κατὰ τῶν ἑτέρωσέ ποι καὶ
μὴ Ἀθήναζε σεσιτηγηκότων ἐμπόρων ἢ ναυκλήρων Ἀθη-
ναίων φάσεις ἦσαν δεδομέναι. νόμος δ᾽ ἦν, ἐάν τίς τινα
φήνας μὴ ἐπεξίῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος
τῶν ψήφων, χιλίας ἐκτίνειν τῷ δημοσίῳ, τοῖς δ᾽ ὀφείλουσι
μὴ ἐξεῖναι λέγειν· * * * καὶ τρίτος, ἐὰν μή τις δόξῃ δικαίως
εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι τινά, τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφεί-
2 λειν τῷ δημοσίῳ. Ἐπιχάρης οὖν ἐνέδειξε Θεοκρίνην οὐκ
ἐξὸν αὐτῷ λέγειν ἐκ τριῶν τούτων νόμων. καὶ γὰρ Μίκων᾽
ὡς ἑτέρωσέ ποι σεσιτηγηκότα φῆναι μὲν αὐτὸν λέγει, μὴ
ἐπεξελθεῖν δέ· καὶ ἐπιμελητὴν ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἀποδει-
χθέντ᾽ ἐν εὐθύναις ἁλῶναι κλοπῆς χρημάτων, ἃ ἦν ἱερὰ
τῶν ἐπωνύμων· καὶ τρίτον Κηφισοδώρου θεράπαιναν εἰς
ἐλευθερίαν ἀδίκως ἀφελόμενον τὸν πατέρα τοῦ Θεοκρίνου
προσοφλῆσαι δραχμὰς πεντακοσίας. ἐπὶ τούτοις μὲν ἡ ἔν-
δειξις, καὶ τὸ πρᾶγμα φανερῶς δημόσιον. τὸν δὲ λόγον οἱ
πολλοὶ νομίζουσιν εἶναι Δεινάρχου, καίτοι γ᾽ οὐκ ἀπεοικότα
τῶν τοῦ Δημοσθένους.

Τοῦ πατρὸς ἡμῶν ὦ ἄνδρες δικασταὶ διὰ τουτονὶ 1322
Θεοκρίνην ἀτυχήσαντος πρὸς τὴν πόλιν καὶ ὀφλόντος
δέκα τάλαντα, καὶ τούτου διπλοῦ γεγενημένου, ὥστε
μηδ' ἐλπίδ' ἡμῖν εἶναι σωτηρίας μηδεμίαν, ἡγησάμην
δεῖν ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι μεθ' ὑμῶν τοῦτον, μήθ'
ἡλικίαν μήτ' ἄλλο μηδὲν ὑπολογισάμενος δοῦναι τὴν
2 *ἔνδειξιν ταύτην. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταί,*
ᾧπερ πάντα πειθόμενος πεποίηκα, πρὸς ἅπαντας ὠδύ-
ρετο τοὺς γνωρίμους, εἰ παραλιπὼν ἐγὼ τὸν καιρὸν
ἐν ᾧ διὰ τὸ τὸν πατέρα ζῆν ἔξεστί μοι τοῦτον ἀμύ-
νασθαι, τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἡλικίαν προφασιζόμενος,
αὐτὸν μὲν περιόψομαι πάντων ἀπεστερημένον, Θεο-
κρίνην δὲ παρὰ τοὺς νόμους γραφὰς γραφόμενον καὶ
συκοφαντοῦντα πολλοὺς τῶν πολιτῶν, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ.
3 *δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ*
ἱκετεύω μετ' εὐνοίας ἀκοῦσαί μου, πρῶτον μὲν ὅτι τῷ
πατρὶ βοηθῶν καὶ πειθόμενος ἀγωνίζομαι, ἔπειθ' ὅτι
καὶ νέος ὢν καὶ ἄπειρος, ὥστ' ἀγαπητὸν εἶναί μοι,
ἐὰν τῆς παρ' ὑμῶν ὑπαρξάσης εὐνοίας δυνηθῶ δηλῶ-
4 *σαι τὰ πεπραγμένα τούτῳ· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι ὦ*
ἄνδρες δικασταὶ προδέδομαι (τὰ γὰρ ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς
εἰρήσεται) ὑπ' ἀνθρώπων, οἳ πιστευθέντες ὑφ' ἡμῶν
διὰ τὴν πρὸς τοῦτον ἔχθραν, καὶ πυθόμενοι τὰ πρά-
γματα καὶ φήσαντες ἐμοὶ συναγωνιεῖσθαι, ἐγκαταλε-
λοίπασι νυνί με καὶ διαλέλυνται πρὸς τοῦτον ἐν τοῖς 1323
ἐμοῖς πράγμασιν, ὥστε μοι μηδὲ τὸν συνεροῦντ' εἶναι,
ἐὰν μή τις ἄρα τῶν οἰκείων βοηθήσῃ.
5 *Πολλαῖς μὲν οὖν ἐνδείξεσιν ἦν ἔνοχος οὗτος, καὶ*
ἅπαντας τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐφαίνετο παραβεβη-
κώς· καινότατον δὲ τῶν ἔργων τῶν τούτου τὴν περὶ
τὸ πλοῖον φάσιν ηὑρίσκομεν γεγονυῖαν, διόπερ ταῦτα

πρῶτα γράψας εἰς τὴν ἔνδειξιν ἔδωκεν ὁ πατήρ μοι.
πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν
περὶ τῶν φαινόντων καὶ οὐκ ἐπεξιόντων, ἀλλὰ διαλυο-
μένων παρὰ τοὺς νόμους· ἐντεῦθεν γὰρ οἶμαι προσήκειν
μοι τὴν ἀρχὴν ποιήσασθαι τοῦ λόγου· εἶτα τὴν φάσιν
αὐτὴν ἣν οὗτος ἐποιήσατο κατὰ τοῦ Μίκωνος. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

6 *Ὁ νόμος οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῖς προαιρου-*
μένοις ἢ γράφεσθαι γραφὰς ἢ φαίνειν ἢ ἄλλο τι ποι-
εῖν τῶν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γεγραμμένων προλέγει
διαρρήδην, ἐφ' οἷς ἕκαστόν ἐστι τούτων ποιητέον.
ἔστι δὲ ταῦθ', ὥσπερ ἠκούσατ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου,
ἐὰν ἐπεξιών τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν
ψήφων, χιλίας ἀποτίνειν, κἂν μὴ ἐπεξίῃ γ' ὦ Θεοκρίνη,
χιλίας ἑτέρας, ἵνα μήτε συκοφαντῇ μηδείς, μήτ' ἄδειαν
ἔχων ἐργολαβῇ καὶ καθυφιῇ τὰ τῆς πόλεως. φημὶ δὴ
κατὰ ταύτην τὴν ἔνδειξιν ἔνοχον εἶναι Θεοκρίνην, τῷ
φήναντα Μίκωνα Χολλείδην μὴ ἐπεξελθεῖν, ἀλλ' ἀρ-
7 *γύριον λαβόντ' ἀποδόσθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ τοῦτ' ἀπο-*
δείξω σαφῶς, ὡς ἐγὼ νομίζω. καίτοι Θεοκρίνης γ' ὦ
ἄνδρες δικασταὶ καὶ οἱ μετὰ τούτου, οὐδὲν ὅ τι οὐ
πεποιήκασι προσιόντες τοῖς μάρτυσι, τὰ μὲν ἀπειλοῦν-
τες αὐτοῖς, τὰ δὲ πείθοντες μὴ μαρτυρεῖν. ἀλλ' ὅμως 1324
ἐὰν ὑμεῖς βούλησθε τὰ δίκαια βοηθεῖν μοι, καὶ κε-
λεύητ' αὐτούς, μᾶλλον δ' ἀναγκάζοντος ἐμοῦ συν-
αναγκάζητε, ἤτοι μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι, καὶ μὴ
ἐᾶτε λόγους λέγειν, εὑρεθήσεται τἀληθές. λέγ' οὖν
πρῶτον μὲν τὴν φάσιν, εἶτα τὰς μαρτυρίας.

ΦΑΣΙΣ.

8 *Ταύτην τὴν φάσιν ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔδωκε μὲν
οὗτος προσκαλεσάμενος τὸν Μίκωνα, ἔλαβε δ' ὁ γραμ-
ματεὺς ὁ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητῶν, Εὐθύφημος.
ἐξέκειτο δὲ πολὺν χρόνον ἔμπροσθεν τοῦ συνεδρίου
[ἡ φάσις], ἕως λαβὼν ἀργύριον οὗτος εἴασε διαγρα-
φῆναι καλούντων αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῶν ἀρχόν-
των. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν κάλει
ὃς ἐγραμμάτευε τῇ ἀρχῇ, Εὐθύφημον.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 *Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην τὴν
φάσιν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Κάλει δὴ καὶ τοὺς τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητάς, καὶ
αὐτὸν τὸν Μίκων' οὗ ἔφηνε τὸ πλοῖον· καὶ τὰς μαρ-
τυρίας ἀναγίγνωσκε.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 *Ὡς μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἔφηνε Θεοκρί-
νης τὸ τοῦ Μίκωνος πλοῖον, καὶ ὡς ἐξέκειτο πολὺν
χρόνον ἡ φάσις, καὶ ὡς εἰς τὴν ἀνάκρισιν καλούμενος
οὐχ ὑπήκουσεν οὐδ' ἐπεξῆλθεν, ἀκηκόατε μαρτυρούν-
των οὓς εἰδέναι μάλιστα προσῆκεν. ὅτι δ' οὐ ταῖς
χιλίαις μόνον ἔνοχός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαγωγῇ καὶ
τοῖς ἄλλοις, ἃ κελεύει πάσχειν ὁ νόμος οὑτοσὶ τὸν
συκοφαντοῦντα τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλήρους,* 1325
11 *ῥᾳδίως ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε. βουλόμενος
γὰρ ὁ τὸν νόμον τιθείς, μήτε τοὺς ἀδικοῦντας τῶν
ἐμπόρων ἀθῴους εἶναι, μήτε τοὺς ἄλλους πράγματ'
ἔχειν, ἁπλῶς ἀπεῖπε τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων μὴ*

*φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὑτῷ δείξειν ἐν ὑμῖν γεγε-
νημένα περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐὰν δέ τις παρὰ
ταῦτα ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι
καὶ ἀπαγωγήν.* μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν·
πολὺ γὰρ ἐμοῦ σαφέστερον διδάξει.

ΝΟΜΟΣ.

12 Ἀκούετε τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι πάσχειν ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ τὸν συκοφάντην. οὐκοῦν εἰ μέν τι πε-
ποιηκότα τούτων ὧν ἔγραψεν ἐν τῇ φάσει Θεοκρίνης
πεποιηκέναι τὸν Μίκωνα, καθυφεῖκε τὸ πρᾶγμα καὶ
διαλέλυται πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀδικεῖ πάντας ὑμᾶς
καὶ δικαίως ἂν ὀφείλοι τὰς χιλίας. εἰ δὲ πλεύσαντα
[αὐτὸν] δικαίως οἷ προσῆκεν (ἔστω γὰρ ὁπότερον οὗ-
τος βούλεται) φαίνει καὶ προσκαλεῖται, συκοφαντεῖ τοὺς
ναυκλήρους, καὶ τὸν νόμον οὐ μόνον τὸν πρότερον,
ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα παραβέβηκε, καὶ
καταμεμαρτύρηκεν αὑτοῦ μηδὲν ὑγιὲς μήτε λέγειν μήτε
13 πράττειν. τίς γὰρ ἂν παρεὶς τὸ δικαίως πράττων λα-
βεῖν τὸ μέρος τῶν χρημάτων κατὰ τὸν νόμον, διαλυ-
σάμενος ἐβουλήθη μικρὰ κερδᾶναι καὶ τούτοις ἔνοχον
αὑτὸν καταστῆσαι τοῖς νόμοις, ἐξὸν, ὅπερ ἀρτίως εἶπον,
τὰ ἡμίσεα τῶν φανθέντων λαβεῖν; οὐδ' ἂν εἷς ὦ ἄν-
δρες δικασταί, μὴ οὐ συνειδὼς ἑαυτῷ συκοφαντοῦντι. 1326
14 Δύο μὲν τοίνυν οὗτοι νόμοι εἰσὶν οὓς παραβέβη-
κεν ὁ τοὺς ἄλλους παρανόμων γραφόμενος· ἕτερον δὲ
τρίτον, ὃς ὁμοίως κελεύει κατά τε τῶν ὀφειλόντων τῷ
δημοσίῳ τὰς ἐνδείξεις τὸν βουλόμενον ποιεῖσθαι τῶν
πολιτῶν, καὶ ἐάν τις ὀφείλῃ τῇ Ἀθηνᾷ ἢ τῶν ἄλλων
θεῶν ἢ τῶν ἐπωνύμων τῳ. ὃ φανήσεται οὗτος, ὀφεί-
λων καὶ οὐκ ἐκτετεικὼς ἑπτακοσίας δραχμάς, ἃς ὦφλεν

ἐν ταῖς εὐθύναις τῷ ἐπωνύμῳ τῆς αὑτοῦ φυλῆς. καί
μοι λέγε τοῦτ' αὐτὸ τοῦ νόμου.

ΝΟΜΟΣ.

15 Ἐπίσχες. ἀκούεις οὑτοσί, τί λέγει; 'ἢ τῶν ἐπωνύ-
μων τῳ.' λέγε δὴ τὴν τῶν φυλετῶν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταχύ γ' ἂν οὗτος ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἀνθρώπων
ὀλίγων φροντίσειεν ἢ τῶν τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου
πλεόντων, ὥσπερ ὁ Μίκων, ὅστις τοὺς φυλέτα. πα-
ρόντας οὔτ' ἔδεισεν οὔτ' ᾐσχύνθη, τοῦτο μὲν οὕτως
αὐτῶν τὰ κοινὰ διοικήσας, ὥστ' ἐκείνους κλοπὴν αὑτοῦ
καταγνῶναι, τοῦτο δ' ὀφλὼν καὶ τοὺς νόμους ἀκρι-
βῶς εἰδώς, ὅτι κωλύουσιν αὐτὸν γράφεσθαι γραφὰς
ἕως ἂν ἐκτείσῃ, βιαζόμενος καὶ νομίζων δεῖν, τοὺς
μὲν ἄλλους τοὺς ὀφείλοντας μηδενὸς μετέχειν τῶν
16 κοινῶν, αὐτὸν δὲ κρείττω τῶν νόμων εἶναι. φήσει
τοίνυν τὸν πάππον, οὐχ αὐτὸν εἶναι τὸν ἐν τῷ γραμ-
ματείῳ γεγραμμένον, καὶ περὶ τούτου πολλοὺς ἐρεῖ
λόγους, ὡς ἐκεῖνός ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν ἀκριβές, ὁπό-
τερός ἐστιν, οὐκ ἔχω λέγειν· εἰ δ' οὖν ἐστιν ὡς οὗτος
ἐρεῖ, πολὺ δικαιότερον εἶναι νομίζω καταψηφίσασθαι
17 ὑμᾶς αὐτοῦ, εἰ ταῦθ' οὕτως ἐστίν. εἰ γὰρ ὀφείλοντος
αὐτῷ τοῦ πάππου πάλαι, καὶ τοῦ νόμου κελεύοντος 1327
κληρονομεῖν τοῦτον τῶν ἐκείνου, προσῆκον αὐτῷ μηδὲ
πάλαι γράφεσθαι ἐγράφετο, καὶ διὰ τοῦτ' οἰήσεται δεῖν
ἀποφεύγειν, ὅτι πονηρὸς ἐκ τριγονίας ἐστίν, οὐ δίκαι'
ἐρεῖ ὦ ἄνδρες δικασταί. ὡς οὖν καὶ παρ' αὐτοῦ Θεο-
κρίνους ὁμολογεῖται τοῦτ' εἶναι τὸ ὄφλημα, καὶ κατε-
τάξατο τοῖς φυλέταις ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ

τοῖς βουλομένοις εὐορκεῖν οὐ καλῶς ἔχει ταύτην ἀπο-
γιγνώσκειν τὴν ἔνδειξιν, λαβέ μοι τὸ ψήφισμ' ὃ εἶπεν
18 ἐν τοῖς φυλέταις Σκιρωνίδης. προσελθὼν γὰρ οὑτοσὶ
Θεοκρίνης ὡμολόγησεν ὀφείλειν καὶ ἐκτείσειν ἐναντίον
τῶν φυλετῶν, ἐπειδὴ προσιόντας ἡμᾶς ᾔσθετο καὶ βουλο-
μένους ἀντίγραφα τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένων
λαβεῖν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Πολύ γ' ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Λεωντίδας τοὺς
ἀναγκάσαντας ἀποδοῦναι Θεοκρίνην τὰς ἑπτὰ μνᾶς
ἐπῃνέσατ' ἂν μᾶλλον ἢ τοῦτον.

19 Τέταρτος τοίνυν νόμος ἐστίν (ὁμολογῶ γὰρ τῶν
τούτῳ πεπραγμένων τὰ πλεῖστ' ἐξητακέναι) καθ' ὃν
ὀφείλει πεντακοσίας δραχμὰς Θεοκρίνης οὑτοσί, οὐκ
ἐκτετεικότος αὐτῷ τοῦ πατρὸς ἃς προσῶφλεν ἀφελό-
μενος τὴν Κηφισοδώρου θεράπαιναν εἰς ἐλευθερίαν,
ἀλλὰ διοικησαμένου πρὸς Κτησικλέα τὸν λογογράφον,
ὃς ἦν ἐπὶ τοῖς τῶν ἀντιδίκων πράγμασιν, ὥστε μήτ'
20 ἐκτεῖσαι μήτ' εἰς ἀκρόπολιν ἀνενεχθῆναι. ἃς οὐδὲν
ἧττον οἶμαι Θεοκρίνης ὀφείλει νυνὶ κατὰ τὸν νόμον.
οὐ γὰρ ἐὰν Κτησικλῆς ὁ μέτοικος συγχωρήσῃ τούτῳ,
πονηρὸς πονηρῷ, μὴ παραδοθῆναι τοῖς πράκτορσι τὸν 1328
προσοφλόντα κατὰ τὸν νόμον, διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν
ἀπεστερῆσθαι τῶν ἐκ τῶν νόμων ἐπικειμένων ζημιῶν,
ἀλλὰ προσήκει τοὺς ἀντιδίκους ὑπὲρ μὲν τῶν ἰδίων,
ὅπως ἂν αὐτοὺς πείθωσι, διοικεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους,
ὑπὲρ δὲ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον, ὅπως ἂν οἱ νόμοι
21 κελεύωσιν. καί μοι λέγε τόν τε νόμον, ὃς κελεύει τὸ
ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, ὃς ἂν δόξῃ
μὴ δικαίως εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι, καὶ τὴν τοῦ
Κηφισοδώρου μαρτυρίαν.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ κἀκεῖνον τὸν νόμον, τὸν ἀπ' ἐκείνης κελεύοντα τῆς ἡμέρας ὀφείλειν, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ, ἐάν τ' ἐγγεγραμμένος ᾖ, ἐάν τε μή.

ΝΟΜΟΣ.

22 **Πῶς οὖν ἄλλως ὦ ἄνδρες δικασταὶ προσήκει τὸν
δικαίως κατηγοροῦντ' ἀποφαίνειν ὀρθῶς ἐνδεδειγμένον
Θεοκρίνην τουτονί, καὶ μὴ μόνον ἔνοχον ὄντα τῇ ἐν-
δείξει κατὰ τὰς χιλίας ἐφ' αἷς ἐνδέδεικται, ἀλλὰ καὶ
πολλοῖς ἄλλοις ὀφλήμασιν; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς νομίζω.
οὐ γὰρ δὴ προσδοκᾶν γε δεῖ Θεοκρίνην αὐτὸν ὁμολο-
γήσειν ὀφείλειν ὑμῖν τῷ δημοσίῳ καὶ δικαίως ἐνδε-
δεῖχθαι φήσειν, ἀλλὰ τοὐναντίον πάντα λόγον μᾶλλον
ἐρεῖν καὶ πάσας αἰτίας οἴσειν, ὡς καταστασιάζεται, ὡς
23 διὰ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς εἰς ταῦθ' ἥκει. λοι-
πὸν γάρ ἐστι τοῦτο τοῖς ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἐξε-
λεγχομένοις, αἰτίας καὶ προφάσεις εὑρίσκειν, αἵτινες
τοῦ παρόντος ὑμᾶς ποιήσουσι πράγματος ἐπιλαθομέ-
νους τοῖς ἔξω τῆς κατηγορίας λόγοις προσέχειν. ἐγὼ
δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἑώρων ἐν τοῖς ἀνεγνω-
σμένοις νόμοις γεγραμμένον 'ταῦτα δ' εἶναι κύρια περὶ 1329
τῶν συκοφαντούντων, ἂν μὴ Θεοκρίνης ἐνδειχθεὶς αἰ-
τιᾶσθαι βούληται Θουκυδίδην ἢ Δημοσθένην ἢ καὶ
τῶν πολιτευομένων ἄλλον τινά,' ἡσυχίαν ἂν ἦγον. νῦν
δὲ τούτων οὐδεμίαν ὁρῶ τῶν σκήψεων ὑπόλογον οὖ-
σαν ἐν τοῖς νόμοις, οὐδὲ καινήν, ὥστε προσέχειν νῦν
πρῶτον ἀκούσαντας, ἀλλὰ μυριάκις παρὰ τῶν κρινομέ-
24 νων εἰρημένην. ἀκούω δὲ καὶ τῶν πρεσβυτέρων ὦ
ἄνδρες δικασταί, ὡς ἄρα προσῆκόν ἐστιν ὅλως μὲν
μηδενὶ μηδεμίαν συγγνώμην ὑπάρχειν παραβαίνοντι**

**τοὺς νόμους, εἰ δ' ἄρα δεῖ, μὴ τοῖς συνεχῶς οὖσι πο-
νηροῖς μηδὲ τοῖς ἐπ' ἀργυρίῳ τοὺς νόμους προϊεμέ-
νοις (οὐ γὰρ εἰκός), ἀλλ' οἵτινες ἂν διὰ τὴν αὑτῶν
ἀπραγμοσύνην ἄκοντές τι τῶν γεγραμμένων παραβῶ-
σιν. ὧν οὐδεὶς ἂν δήπου Θεοκρίνην τουτονὶ φήσειεν
εἶναι, ἀλλὰ τοὐναντίον οὐδενὸς τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἄπει-
25 ρον. διὸ καὶ δεῖ φυλάττειν αὐτόν, μὴ πρὸς τοὺς ἐμοὺς
λόγους μηδὲ τοὺς ὑπὸ τούτων ῥηθησομένους ἀποβλέπον-
τας. οὐ γὰρ δίκαιον τοὺς ὑπὲρ τῶν νόμων καθημέ-
νους μακροῖς λόγοις καὶ κατηγορίαις προσέχειν, ἀλλ'
οἷς ἅπαντες ῥᾳδίως ἐπακολουθήσετε, καὶ δι' ὧν δόξετε
πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει τῶν νόμων ἀξίως ταύτην τὴν
ἔνδειξιν δικάσαι, σαφῶς ἐρωτῶντας 'τί λέγεις, Θεοκρίνη
καὶ πάντες οἱ τῶν αὐτῶν τούτῳ μετέχοντες; ἀξιοῦθ'
ἡμᾶς, κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμοκότας δικάσειν, παρὰ
26 τούτους διὰ τοὺς ὑμετέρους λόγους ψηφίζεσθαι; με-
μαρτυρηκότος μὲν ἡμῖν τοῦ Μίκωνος, καθ' οὗ δοὺς
Θεοκρίνης οὑτοσὶ τὴν φάσιν οὐκ ἐπεξῆλθε, καὶ πεποι-
ηκότος αὑτὸν τούτοις ὑπόδικον, ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ
γραμματέως λαβεῖν τὴν φάσιν παρὰ τούτου, καὶ πεποι-
ηκυίας τῆς μαρτυρίας τῆς ὀλίγον τι πρότερον ἀνα- 1330
γνωσθείσης αὑτὸν ὑπόδικον; ἔτι δὲ τῶν τοῦ ἐμπορίου
ἐπιμελητῶν μόλις μέν, ἀλλ' οὖν ταὐτὰ τούτοις μεμαρ-
τυρηκότων; πρὸς δὲ τούτοις τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην
τὴν φάσιν καὶ προσελθόντων τοῖς ἄρχουσι μαρτυρούν-
των, ὥσπερ ὀλίγον τι πρότερον ἠκούσατε; ἀλλ' οὐ δί-
καιον ὦ ἄνδρες δικασταί.**

27 **Οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸν τρόπον γε τὸν τοῦ φεύγοντος
καὶ τὸν βίον ψευδεῖς ὑπολήψεσθε τὰς μαρτυρίας τὰς
ἀνεγνωσμένας εἶναι. πολὺ γὰρ ἐκ τοῦ τρόπου σαφέ-
στερον ἐπιδείκνυται Θεοκρίνης τοιοῦτος ὢν ἢ διὰ τῶν**

εἰρημένων. τί γὰρ οὐ πεποίηκεν οὗτος, ὧν ἂν πονηρὸς καὶ συκοφάντης ἄνθρωπος ποιήσειεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τούτου πονηρίαν ἀδελφὸς αὐτοῦ θεσμοθετῶν καὶ τούτῳ χρώμενος συμβούλῳ τοιοῦτος ἔδοξε παρ' ὑμῖν [ἄνθρωπος] εἶναι, ὥστ' οὐ μόνον αὐτὸς ἀπεχειροτονήθη τῶν ἐπιχειροτονιῶν οὐσῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν ἐποίησε; καὶ εἰ μὴ δεομένων αὐτῶν καὶ ἱκετευόντων, καὶ λεγόντων ὡς οὐκέτι πρόσεισι Θεοκρίνης πρὸς τὴν ἀρχήν, ἐπείσθηθ' ὑμεῖς καὶ πάλιν ἀπέδοτε τοὺς στεφάνους αὐτοῖς, πάντων ἂν αἴσχισθ' οἱ συνάρ-
28 χοντες ἐπεπόνθεσαν; καὶ τούτων οὐδέν με δεῖ μάρτυρας ὑμῖν παρασχέσθαι· πάντες γὰρ ἴστε τοὺς ἐπὶ Λυκίσκου ἄρχοντος θεσμοθέτας ἀποχειροτονηθέντας ἐν τῷ δήμῳ διὰ τοῦτον. ὧν ἀναμιμνησκομένους ὑμᾶς χρὴ τὸν αὐτὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι τοῦτον καὶ πρότερον καὶ νῦν. οὐ πολλῷ τοίνυν [χρόνῳ] ὕστερον τῆς ἀποχειροτονίας, τελευτήσαντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ βιαίῳ θανάτῳ, 1331
τοιοῦτος ἐγένετο περὶ αὐτὸν οὗτος, ὥστε ζητήσας τοὺς δράσαντας καὶ πυθόμενος οἵτινες ἦσαν, ἀργύριον λα-
29 βὼν ἀπηλλάγη. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἣν ἐκεῖνος ἄρχων ἐτελεύτησεν, ἱεροποιὸς ὤν, παρὰ τοὺς νόμους ἦρχεν οὗτος, οὔτε λαχὼν οὔτ' ἐπιλαχών· ὑπὲρ ὧν δ' ἔπαθεν ἐκεῖνος, μέχρι τούτου σχετλιάζων περιῄει καὶ φάσκων εἰς Ἄρειον πάγον Δημοχάρην προσκαλεῖσθαι, ἕως διελύσατο πρὸς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας. χρηστός γ' ἐστὶ καὶ πιστὸς καὶ κρείττων χρημάτων. οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν. οὐ γὰρ τοσούτων δεῖσθαί φασι δεῖν τὸν δικαίως καὶ μετρίως τῶν κοινῶν ἐπιμελησόμενον, ἀλλὰ πάντων τούτων εἶναι κρείττω, δι' ὧν ἀναλίσκουσιν εἰς
30 ἑαυτοὺς ἃ λαμβάνουσιν. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ πεπραγμένα τοιαῦτ' ἐστίν· ἃ δὲ πρὸς τὴν

πόλιν προσελθὼν διῴκηται (δευτέρους γὰρ ὑμᾶς φησι φιλεῖν μετὰ τοὺς οἰκείους) ἄξιον ἀκοῦσαι. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτῷ πεπραγμένων. τοῦ γὰρ πατρὸς κατηγορῶν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε τὴν τῶν παρανόμων αὐτὸν ἐδίωκε γραφήν, ἔλεγεν ὡς ἐπιβεβουλευμένος ὁ παῖς εἴη, περὶ οὗ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἦν, ἐν ᾧ τὴν σίτησιν ἔγραψεν ὁ πατὴρ Χαριδήμῳ τῷ
31 Ἰσχομάχου [υἱῷ], λέγων ὡς, ἐὰν ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πατρῷον οἶκον ὁ παῖς, ἀπολωλεκὼς ἔσται τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἣν Αἰσχύλος ὁ ποιησάμενος αὐτὸν υἱὸν ἔδωκεν αὐτῷ, ψευδόμενος· οὐδενὶ γὰρ πώποτ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ τοῦτο τῶν εἰσποιηθέντων συνέβη. καὶ τούτων πάντων αἴτιον ἔφη Πολύευκτον γεγενῆσθαι τὸν ἔχοντα τὴν μητέρα τοῦ παιδός, βουλόμενον ἔχειν αὐτὸν τὴν τοῦ παιδὸς οὐσίαν. ὀργισθέντων δὲ τῶν δι- 1332
καστῶν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, καὶ νομισάντων αὐτὸ μὲν τὸ ψήφισμα καὶ τὴν δωρειὰν κατὰ τοὺς νόμους εἶναι, τῷ δ' ὄντι τὸν παῖδα μέλλειν ἀποστερεῖσθαι τῶν χρημάτων, τῷ μὲν πατρὶ δέκα ταλάντων ἐτίμησαν ὡς μετὰ τοῦ Πολυεύκτου ταῦτα πράττοντι, τούτῳ δ' ἐπίστευ-
32 σαν ὡς δὴ βοηθήσαντι τῷ παιδί. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου γενόμενα ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἦν· ὡς δ' ὁ χρηστὸς οὗτος ὠργισμένους ᾔσθετο τοὺς ἀνθρώπους καὶ πεπιστευμένον αὐτὸν ὡς οὐ παντάπασιν ἀνόσιον ὄντα, προσκαλεσάμενος τὸν Πολύευκτον ἀποφέρει γραφὴν κατ' αὐτοῦ κακώσεως πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ δίδωσι τὴν λῆξιν Μνησαρχίδῃ τῷ παρέδρῳ· λαβὼν δὲ διακοσίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Πολυεύκτου, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτ' ἀποδόμενος μικροῦ λήμματος, ἐφ' οἷς τῷ πατρὶ ἐτιμήσατο δέκα ταλάντων, ἀπηλλάγη καὶ τὴν γραφὴν ἀνείλετο προδοὺς τὸν ὀρφανόν. καί μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

33 Εἰ τοίνυν εὔπορος ἦν ὁ πατὴρ ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ δυνατὸς πορίσαι χιλίας δραχμάς, ὅλως ἂν ἀπηλλάγη τῆς γραφῆς τῆς τῶν παρανόμων· τοσοῦτον γὰρ αὐτὸν ᾔτει οὗτος. καί μοι κάλει Φιλιππίδην τὸν Παιανιέα, πρὸς ὃν ἔλεγε ταῦτα Θεοκρίνης οὑτοσί, καὶ τοὺς ἄλλους οἳ συνίσασι τούτῳ ταῦτα λέγοντι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

34 Ὅτι μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταὶ Θεοκρίνης, εἴ τις αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐδίδου, τὴν γραφὴν ἂν ἀνείλετο τὴν κατὰ τοῦ πατρός, ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς 1333
πιστεύειν, καὶ εἰ μηδεὶς ἐμαρτύρησεν. ὅτι δὲ πολλὰς ἑτέρας προσκαλεσάμενος καὶ γραψάμενος καθυφεῖκε, καὶ μικρὸν ἀργύριον λαμβάνων ἀπαλλάττεται, τοὺς δόντας ὑμῖν αὐτοὺς καλῶ, ἵνα μὴ πιστεύητ' αὐτῷ λέγοντι, ὡς αὐτὸς φυλάττει τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας, καὶ ὡς, ὅταν αἱ τῶν παρανόμων γραφαὶ ἀναιρεθῶσιν, ὁ δῆμος καταλύεται· ταῦτα γὰρ οἱ πάντα πω-
35 λοῦντες λέγειν εἰθισμένοι πάντες εἰσίν. κάλει μοι Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν. οὗτος γὰρ ἔδωκε, μᾶλλον δ' ἐν τῇ τούτου οἰκίᾳ ἐδόθη τρί' ἡμίμναια τούτῳ τῷ ἀδωροδοκήτῳ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος, ὃ Ἀντιμέδων ἔγραψε τοῖς Τενεδίοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἐφεξῆς τὰς τοιαύτας μαρτυρίας, καὶ τὴν Ὑπερείδου καὶ Δημοσθένους. τοῦτο γάρ ἐστιν ὑπερβολή, τὸ παρ' ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξιώσαι λαβεῖν, τοῦτον παρὰ τούτων ἥδιστα λαμβάνειν πωλοῦντα τὰς γραφάς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36 Οὗτος τοίνυν αὐτίκα φήσει διὰ τοῦτο τὴν ἔνδειξιν καθ' αὑτοῦ γεγονέναι, ἵνα Δημοσθένει μὴ ἐπεξέλθῃ τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψατ' αὐτόν, μηδὲ Θουκυδίδῃ· δεινὸς γάρ ἐστι ψεύσασθαι καὶ μηδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν. ἡμεῖς δ' ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοῦτ' ἐσκεψάμεθα, καὶ δείξομεν ὑμῖν οὐδὲν τὴν πόλιν βλαπτομένην, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἐὰν κύριον γένηται τὸ ψήφισμα τὸ Θουκυδίδου, οὔτ' ἐὰν ἄκυρον. καίτοι τάς γε τοιαύτας ἀπολογίας οὐ δίκαιόν ἐστι προσφέρειν τοῖς κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμοκόσι δικάσειν· ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς αὐτίκα γνώσεσθε, διότι πρόφασίς ἐστι τῆς ἐνδείξεως ἡ 1334
γραφή. λέγε τὰς γραφὰς ταύτας.

ΓΡΑΦΑΙ.

37 Τούτων τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἢ μενόντων κατὰ χώραν ἢ ἁλόντων (οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε διαφέρει) τί ἡ πόλις ἢ κερδαίνει ἢ βλάπτεται; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι. τοὺς γὰρ Αἰνίους φασὶν οὐδὲ προσέχειν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ γεγονέναι διὰ Θεοκρίνην τουτονί. συκοφαντούμενοι γὰρ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὑπὸ τούτου, ἐν οἷς οἱ μὲν ἐφιλίππιζον, οἱ δ' ἠττίκιζον αὐτῶν, καὶ πυνθανόμενοι γεγράφθαι τὸ ψήφισμα παρανόμων ὃ Χαρῖνος πρότερον ἐγράψατο, τοῦτο τὸ περὶ τῆς συντάξεως, ὃ Θουκυδίδης εἶπε, καὶ πέρας τῶν
38 πραγμάτων οὐδὲν γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν δῆμον συγχωροῦντα τὴν σύνταξιν διδόναι τοὺς Αἰνίους ὅσην Χάρητι τῷ στρατηγῷ συνεχώρησαν, τοῦτον δὲ τὸν μιαρὸν παραδεξάμενον Χαρίνῳ τῷ προδότῃ ταὐτὰ πράττειν, ὅπερ ἦν ἀναγκαῖον αὐτοῖς, τοῦτ' ἔπραξαν· εἵλοντο γὰρ τῶν παρόντων κακῶν τὰ ἐλάχιστα. καίτοι

τί χρὴ νομίζειν αὐτοὺς πάσχειν ὑπὸ τῶν ἐνθάδε γρα-
φομένων, οἷς ἦν αἱρετώτερον φρουρὰν ὑποδέχεσθαι
καὶ βαρβάρων ἀκούειν, ὑμῶν ἀποστάντας; ἀλλ' οἶμαι
τὴν τούτων πονηρίαν ὑμεῖς μόνοι δύνασθε φέρειν, ἄλ-
λος δ' οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων.
39 Ὅτι μὲν οὖν οὔτε διὰ τὰς γραφὰς τὰς ἀνεγνωσμέ-
νας οὔτε δι' ἄλλην αἰτίαν οὐδεμίαν ἄξιόν ἐστι παρὰ
πάντας τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν ἐνδείξεων ἀφεῖναι
Θεοκρίνην, σχεδὸν καὶ διὰ τῶν εἰρημένων φανερόν
ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τούτων προφάσεις ὦ ἄνδρες
δικασταὶ καὶ τὰς κατηγορίας καὶ τὰς προσποιήτους
40 ταύτας ἔχθρας οὐ λανθάνειν ὑμᾶς νομίζω. οὐ γὰρ ὀλι- 13:
γάκις ἑοράκατ' αὐτούς, ἐπὶ μὲν τῶν δικαστηρίων καὶ
τοῦ βήματος ἐχθροὺς εἶναι φάσκοντας ἀλλήλοις, ἰδίᾳ
δὲ ταὐτὰ πράττοντας καὶ μετέχοντας τῶν λημμάτων,
καὶ τοτὲ μὲν λοιδορουμένους καὶ πλύνοντας αὐτοὺς
τἀπόρρητα, μικρὸν δὲ διαλιπόντας τοῖς αὐτοῖς τούτοις
συνδεκατίζοντας καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν κοινωνοῦντας.
καὶ τούτων οὐδὲν ἴσως ἄξιον θαυμάζειν ἐστί· φύσει
τε γάρ εἰσι πονηροί, καὶ τὰς τοιαύτας προφάσεις ὁρῶ-
σιν ὑμᾶς ἀποδεχομένους, ὥστε τί κωλύει ταύταις αὐ-
41 τοὺς χρωμένους ἐξαπατᾶν ὑμᾶς πειρᾶσθαι; ὅλως δ'
ἔγωγ' οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπὲρ αὐτοῦ
τοῦ πράγματος σκεψαμένους, εἰ μὲν δίκαια λέγω καὶ
κατὰ τοὺς νόμους, βοηθεῖν μοι, μηδὲν ὑπολογισαμέ-
νους, εἰ μὴ Δημοσθένης ἔσθ' ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μει-
ράκιον, μηδὲ νομίζειν κυριωτέρους δεῖν εἶναι τοὺς
νόμους, ἂν εὖ τις τοῖς ὀνόμασι συμπλέξας αὐτοὺς [τού-
τους] ὑμῖν παράσχηται, τῶν ὅπως ἔτυχεν λεγόντων,
ἀλλὰ τοὺς αὐτούς, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἀπείροις
καὶ νέοις βοηθεῖν, ὅσῳπερ ἂν ἧττον ἐξαπατήσειαν ὑμᾶς.

42 ἐπεὶ διότι τοὐναντίον ἐστί, καὶ οὐχ οὗτος, ἀλλ' ἐγὼ
κατεστασίασμαι, καὶ φησάντων τινῶν μοι συναγωνιεῖ-
σθαι προδέδομαι διὰ τὰς τούτων ἑταιρείας, ἐκείνως
δῆλον ὑμῖν ἔσται. καλείτω ὁ κῆρυξ οὑτοσὶ τὸν Δη-
μοσθένην· οὐκ ἀναβήσεται. τὸ δ' αἴτιόν ἐστιν, οὐ τὸ
ἔμ' ὑπό τινων πεπεισμένον ἐνδεῖξαι τουτονί, ἀλλὰ τοῦ-
τον καὶ τὸν ἄρτι καλούμενον διαλελύσθαι. καὶ τοῦθ'
ὅτι ἐστὶν ἀληθές, ἀναγκάσω μὲν μαρτυρεῖν καὶ Κλει-
νόμαχον τὸν συναγαγόντ' αὐτοὺς καὶ Εὐβουλίδην τὸν 1336
43 ἐν Κυνοσάργει παραγενόμενον· οὐ μὴν ἔλαττόν γε τού-
του σημεῖον ὑμῖν, ἀλλὰ μεῖζον παρασχήσομαι, διότι
τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, ὃ πάντες ἀκούσαντες ὁμολογήσετε.
Θεοκρίνης γὰρ οὑτοσὶ τοῦτον διώκων παρανόμων, τὸν
μιαρὸν, ὡς αὐτίκα φήσει, καὶ τῶν νῦν αὐτῷ κακῶν
αἴτιον, φανερῶς ἀφῆκε τῆς γραφῆς, ἐφ' ᾗ δέκα τάλαντ'
ἐπεγράψατο τίμημα. πῶς; οὐδὲν καινὸν διαπραξάμε-
νος, ἀλλ' ὅπερ ἕτεροί τινες τῶν ὁμοίων τούτῳ. τὸν
μὲν Δημοσθένην τις ὑπωμόσατο καλουμένης τῆς γρα-
φῆς ὡς νοσοῦντα, τὸν περιιόντα καὶ λοιδορούμενον
Αἰσχίνῃ· τοῦτον δ' οὗτος τὸν ἐχθρὸν εἴακε, καὶ οὔτε
τότ' ἀνθυπωμόσατ' οὔθ' ὕστερον ἐπήγγελκεν. ἆρ' οὐ
περιφανῶς οὗτοι φενακίζουσιν ὑμᾶς τοὺς προσέχοντας
τούτοις ὡς ἐχθροῖς; λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

44 Οὐκοῦν δίκαιόν ἐστιν ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδ'
ὑμᾶς τῶν φησόντων Θεοκρίνει διὰ τὴν πρὸς Δημοσθέ-
νην ἔχθραν συνερεῖν ἐθέλειν ἀκούειν, ἀλλὰ κελεύειν
αὐτούς, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐχθροί εἰσι τοῦ Δημοσθέ-
νους, αὐτὸν ἐκεῖνον γράφεσθαι καὶ μὴ ἐπιτρέπειν
αὐτῷ παράνομα γράφειν. εἰσὶ δέ γε δεινοὶ καὶ οὗτοι,

καὶ πιστεύονται μᾶλλον παρ' ὑμῖν. ἀλλ' οὐ ποιήσουσι
τοῦτο. διὰ τί; ὅτι φασὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οὐ πολε-
μοῦντες.

45 Περὶ μὲν οὖν τῆς τούτων ἔχθρας ὑμεῖς ἂν ἀκρι-
βέστερον ἐμοὶ διεξέλθοιτ' ἢ ἐγὼ ὑμῖν. ἡδέως δ' ἂν
ἠρόμην Θεοκρίνην ἐναντίον ὑμῶν, εἴ μοι ἔμελλεν ἀπο-
κρινεῖσθαι δικαίως, τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, ἐπειδή φησιν
ἐπὶ τῷ κωλύειν τετάχθαι τοὺς τὰ παράνομα γράφον-
τας, εἴ τις ἐν τῷ δήμῳ διαλεχθεὶς ἅπασι τοῖς πολίταις 1337
καὶ πείσας ἔγραψεν ἐξεῖναι τοῖς ἀτίμοις καὶ τοῖς ὀφεί-
λουσι τῷ δημοσίῳ γράφεσθαι, φαίνειν, ἐνδεικνύειν,
ἁπλῶς ποιεῖν ὅσαπερ νῦν ὁ νόμος κωλύει πράττειν,
46 πότερον ἐγράψατ' ἂν παρανόμων τὸν ταῦτ' εἰπόντα, ἢ
οὔ; εἰ μὲν γὰρ μή [φήσει ἂν γράψασθαι], πῶς χρὴ
πιστεύειν αὐτῷ λέγοντι, ὡς φυλάττει τοὺς τὰ παρά-
νομα γράφοντας; εἰ δ' ἐγράψατ' ἄν, πῶς οὐ δεινόν
ἐστιν, ἑτέρου μὲν γράψαντος κωλύειν ἂν τέλος ἔχειν
τὸ ψήφισμα, ἵνα μὴ πάντες τοῦτο ποιῶσι, καὶ γραφὴν
ἀπενεγκόντα παραγραψάμενον σαφῶς τοὺς νόμους κω-
47 λύειν τὸ πρᾶγμα, νυνὶ δ' αὐτὸν τοῦτον, μήτε πεί-
σαντα τὸν δῆμον μήτε κοινὸν καταστήσαντα τὸ πρᾶ-
γμα, γράφεσθαι τῶν νόμων αὐτῷ ἀπαγορευόντων; καὶ
δεινὰ φήσει αὐτίκα δὴ μάλα πάσχειν, εἰ μὴ ταῦτ' ἐξ-
έσται ποιεῖν αὐτῷ, καὶ διέξεισι τὰς ἐκ τῶν νόμων ζη-
μίας, αἷς ἔνοχος ἐὰν ἁλῷ γενήσεται· τῶν δὲ νόμων
μὴ φροντίζειν, ἀλλ' ἀξιοῦν αὑτῷ τηλικαύτην δωρεὰν
δεδόσθαι παρ' ὑμῶν, ὅσην οὐδ' αἰτῆσαι τετόλμηκεν
οὐδείς;

48 Ὅτι μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως οὐδὲν ἕξει δίκαιον
λέγειν οὔτε Θεοκρίνης οὔτε τῶν ὑπὲρ τούτου λεγόν-
των οὐδείς, σχεδὸν εἰδέναι πάντας ὑμᾶς νομίζω. οἶμαι

δ' αὐτοὺς ἐπιχειρήσειν λέγειν, ὡς οὐδ' ἔστιν ἔνδειξις
τούτων, ὅσοι μὴ ἐν ἀκροπόλει γεγραμμένοι εἰσίν, οὐδ'
ἐστὶ δίκαιον τούτους ὑπολαμβάνειν ὀφείλειν, ὧν οὐ-
49 δεὶς παρέδωκε τοῖς πράκτορσι τὰ ὀνόματα, ὥσπερ ὑμᾶς
ἀγνοήσοντας τὸν νόμον, ὃς ὀφείλειν ἀπ' ἐκείνης κε-
λεύει τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ ἢ παραβῇ τὸν νόμον
ἢ τὸ ψήφισμα, ἢ οὐ πᾶσι δῆλον ὄν, ὅτι πολλαχῶς καὶ 1338
ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ καὶ ἐκτίνουσιν οἱ βουλόμενοι
τοῖς νόμοις πείθεσθαι· καὶ τοῦτ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου
δῆλον. καί μοι πάλιν λαβὲ τὸν νόμον τοῦτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκούεις ὦ μιαρὸν σὺ θηρίον, ὅ τι κελεύει; ἀφ' ἧς
ἂν ὄφλῃ ἢ τὸν νόμον παραβῇ.

50 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς κἀκεῖνον ὑμῖν μέλλειν δει-
κνύναι τὸν νόμον, ὃς ἀπαλείφειν κελεύει τοῖς ἐγγε-
γραμμένοις ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος καθ' ὅ τι ἂν ἐκτίνῃ,
καὶ ἐρήσεσθαι πῶς ἀπὸ τοῦ μηδ' ἐγγεγραμμένου ἀπα-
λείψουσιν, ὥσπερ οὐ περὶ μὲν τῶν ἐγγεγραμμένων τοῦ-
τον κείμενον, περὶ δὲ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων, ὀφει-
λόντων δ' ἐκεῖνον, ὃς κελεύει ἀπ' ἐκείνης ὀφείλειν
τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ ἢ παραβῇ τὸν νόμον ἢ
51 τὸ ψήφισμα. τί οὖν οὐκ ἀγραφίου με, φήσει, γράφῃ,
τὸν ὀφείλοντα καὶ μὴ ἐγγεγραμμένον; ὅτι ὁ νόμος οὐ
κατὰ τῶν ὀφειλόντων καὶ μὴ ἐγγραφέντων κελεύει τὰς
γραφὰς τοῦ ἀγραφίου εἶναι, ἀλλ' οἵτινες ἂν ἐγγραφέν-
τες καὶ μὴ ἐκτείσαντες τῇ πόλει τὸ ὄφλημ' ἐξαλειφθῶ-
σιν. καί μοι λαβὲ τὸν νόμον καὶ ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

52 Ἀκούετε τοῦ νόμου ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι διαρ-
ρήδην λέγει, ἐάν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ μὴ

ἐκτείσας τῇ πόλει τὸ ὄφλημ' ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐ-
τοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου,
καὶ οὐ κατὰ τοῦ ὀφείλοντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου,
ἀλλ' ἔνδειξιν κελεύει καὶ ἄλλας τιμωρίας κατὰ τούτων
εἶναι. ἀλλὰ σὺ τί διδάσκεις με πάντας τοὺς τρόπους,
οὓς ἔξεστι τιμωρεῖσθαι τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' οὐ καθ' ὃν
εἰσελήλυθας, τοῦτον ἀπολογῇ;

53 Μοιροκλῆς τοίνυν ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ τὸ ψή- 1339
φισμα γράψας κατὰ τῶν τοὺς ἐμπόρους ἀδικούντων,
καὶ πείσας οὐ μόνον ὑμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους,
φυλακήν τινα τῶν κακουργούντων ποιήσασθαι, οὐκ
αἰσχυνεῖται αὐτίκα μάλα λέγων ὑπὲρ Θεοκρίνους ἐναν-
54 τία τοῖς ἑαυτοῦ ψηφίσμασιν, ἀλλὰ τολμήσει πείθειν
ὑμᾶς, ὡς χρὴ τὸν οὕτω φανερῶς ἐξεληλεγμένον φάσεις
ποιούμενον ἀδίκους κατὰ τῶν ἐμπόρων ἀφεῖναι καὶ μὴ
τιμωρήσασθαι, ὥσπερ ἕνεκα τούτου γράψας καθαρὰν
εἶναι τὴν θάλατταν, ἵνα σωθέντες οἱ πλέοντες ἐκ τοῦ
πελάγους ἐν τῷ λιμένι χρήματα τούτοις ἀποτίνωσιν,
ἢ διαφέρον τι τοῖς ἐμπόροις, ἂν μακρὸν διαφυγόντες
55 πλοῦν Θεοκρίνει περιπέσωσιν. ἐγὼ δ' οἶμαι τῶν μὲν
κατὰ πλοῦν γιγνομένων, οὐχ ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὺς στρατη-
γοὺς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς μακροῖς πλοίοις αἰτίους εἶναι,
τῶν δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ καὶ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς ὑμᾶς, οἳ
τούτων κύριοι πάντων ἐστέ. διὸ καὶ μᾶλλόν ἐστι τη-
ρητέον τοὺς ἐνθάδε παραβαίνοντας τοὺς νόμους τῶν
ἔξω τοῖς ψηφίσμασιν οὐκ ἐμμενόντων, ἵνα μὴ δοκῆτε
τῷ πράως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις φέρειν καὶ συνειδέναι
56 τι τούτοις ὧν πράττουσιν. οὐ γὰρ δήπου Μηλίους μὲν
ὦ Μοιρόκλεις κατὰ τὸ σὸν ψήφισμα δέκα τάλαντα νῦν
εἰσπράξομεν, ὅτι τοὺς λῃστὰς ὑπεδέξαντο, τουτονὶ δ'
ἀφήσομεν, ὃς καὶ τὸ σὸν ψήφισμα καὶ τοὺς νόμους,

δι' οὓς οἰκοῦμεν τὴν πόλιν, παραβέβηκε· καὶ τοὺς μὲν
τὰς νήσους οἰκοῦντας κωλύσομεν ἀδικεῖν, ἐφ' οὓς τριή-
ρεις δεῖ πληρώσαντας ἀναγκάσαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ὑμᾶς
δὲ τοὺς μιαρούς, οἷς αὐτοῦ δεῖ καθημένους τουτουσὶ
κατὰ τοὺς νόμους ἐπιθεῖναι δίκην, ἐάσουσιν; οὐκ, ἄν 1340
γε σωφρονῆτε. λέγε τὴν στήλην.

ΣΤΗΛΗ.

57 Περὶ μὲν οὖν τῶν νόμων καὶ τοῦ πράγματος οὐκ
οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· ἱκανῶς γάρ μοι δοκεῖτε
μεμαθηκέναι. βούλομαι δὲ δεηθεὶς ὑμῶν τὰ δίκαι'
ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καταβαίνειν καὶ μὴ ἐν-
οχλεῖν ὑμῖν. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες δικασταὶ βοηθεῖν οἰό-
μενος δεῖν τῷ πατρὶ καὶ τοῦτο δίκαιον εἶναι νομίζων,
τὴν ἔνδειξιν ταύτην ἐποιησάμην, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον,
58 οὐκ ἀγνοῶν οὔτε τοὺς βλασφημεῖν βουλομένους, ὅτι
λόγους εὑρήσουσι τοὺς διαβαλοῦντας τὴν ἐμὴν ἡλικίαν,
οὔτε τοὺς ἐπαινεσομένους καὶ σωφρονεῖν με νομιοῦν-
τας, εἰ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρὸς τιμωρεῖσθαι προαιροῦ-
μαι· ἀλλ' ἡγούμενος ταῦτα μὲν οὕτως ὅπως ἂν τύχῃ
παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις συμβήσεσθαι, ἐμοὶ δὲ τὸ προσ-
ταχθὲν ὑπὸ τοῦ πατρός, ἄλλως τε καὶ δίκαιον ὄν, τοῦτ'
59 εἶναι ποιητέον. πότε γάρ με καὶ δεῖ βοηθεῖν αὐτῷ;
οὐχ ὅταν ἡ μὲν τιμωρία κατὰ τοὺς νόμους ᾖ, μετέχων
δ' αὐτὸς τυγχάνω τῆς τοῦ πατρὸς ἀτυχίας, μόνος δὲ
καταλελειμμένος ὁ πατήρ; ὅπερ νῦν συμβέβηκεν. πρὸς
γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτυχήμασι καὶ τοῦθ' ἡμῖν ὦ ἄνδρες
δικασταὶ συμβέβηκεν· παροξύνουσι μὲν ἡμᾶς ἅπαντες
καὶ συνάχθεσθαί φασι τοῖς γεγενημένοις καὶ δεινὰ πε-
πονθέναι λέγουσι καὶ τοῦτον ἔνοχον εἶναι τῇ ἐνδείξει,
συμπράττειν δ' οὐδεὶς ἐθέλει τῶν εἰπόντων, οὐδέ φησιν

ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι φανερῶς· οὕτως ἔλαττον παρά
60 τισι τὸ δίκαιον ἰσχύει τῆς παρρησίας. πολλῶν δ' ἡμῖν
ὦ ἄνδρες δικασταὶ διὰ τουτονὶ Θεοκρίνην ἀτυχημάτων 1341
ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ συμβεβηκότων, οὐδενὸς ἔλαττόν ἐστι
τὸ νῦν συμβαῖνον, ὅτι τὰ δεινὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους
πεπραγμένα Θεοκρίνει τῷ μὲν πατρὶ τῷ πεπονθότι καὶ
δυναμένῳ ἂν δηλῶσαι πρὸς ὑμᾶς ἐξ ἀνάγκης ἡσυχίαν
ἑκτέον ἐστίν (οἱ γὰρ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν), ἐμοὶ δὲ
τῷ πάντων τούτων ὑστερίζοντι λεκτέον, καὶ τοῖς μὲν
ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οἱ πατέρες βοηθοῦσιν, οὗτος
61 δ' ἐν ἐμοὶ νῦν ἔχει τὰς ἐλπίδας. τοιοῦτον οὖν ἀγω-
νιζόμενοι ἀγῶνα δεόμεθ' ὑμῶν ἐπικουρεῖν ἡμῖν, καὶ
δεῖξαι πᾶσιν ὅτι, κἂν παῖς κἂν γέρων κἂν ἡντινοῦν
ἡλικίαν ἔχων ἥκῃ πρὸς ὑμᾶς κατὰ τοὺς νόμους, οὗτος
τεύξεται πάντων τῶν δικαίων. καλὸν γὰρ ὦ ἄνδρες
δικασταί, μήτε τοὺς νόμους μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς
λέγουσι ποιεῖν, ἀλλ' ἐκείνους ἐφ' ὑμῖν, καὶ χωρὶς κρί-
νειν τούς τ' εὖ καὶ σαφῶς καὶ τοὺς τὰ δίκαια λέγον-
τας· περὶ γὰρ τούτου τὴν ψῆφον ὀμωμόκατ' οἴσειν.
62 οὐ γὰρ δὴ πείσει γ' ὑμᾶς οὐδεὶς ὡς ἐπιλείψουσιν οἱ
τοιοῦτοι ῥήτορες, οὐδ' ὡς διὰ τοῦτο χεῖρον ἡ πόλις
οἰκήσεται. τοὐναντίον γάρ ἐστιν, ὡς ἐγὼ τῶν πρε-
σβυτέρων ἀκούω· τότε γάρ φασιν ἄριστα πρᾶξαι τὴν
πόλιν, ὅτε μέτριοι καὶ σώφρονες ἄνδρες ἐπολιτεύοντο.
πότερον γὰρ συμβούλους εὕροι τις ἂν τούτους ἀγα-
θούς; ἀλλ' οὐδὲν ἐν τῷ δήμῳ λέγουσιν, ἀλλὰ τοὺς
63 ἐκεῖθεν γραφόμενοι χρήματα λαμβάνουσιν. ὃ καὶ θαυ-
μαστόν ἐστιν, ὅτι ζῶντες ἐκ τοῦ συκοφαντεῖν, οὔ φασι
λαμβάνειν ἀπὸ τῆς πόλεως· καὶ πρὶν προσελθεῖν πρὸς
ὑμᾶς οὐδὲν ἔχοντες, νῦν εὐποροῦντες οὐδὲ χάριν ὑμῖν
ἔχουσιν, ἀλλὰ περιιόντες λέγουσιν ὡς ἀβέβαιός ἐστιν

ὁ δῆμος, ὡς δυσχερὴς ὡς ἀχάριστος, ὥσπερ ὑμᾶς διὰ 1342
τούτους εὐποροῦντας, οὐ τούτους διὰ τὸν δῆμον. ἀλλὰ
γὰρ εἰκότως ταῦθ' οὗτοι λέγουσιν, ὁρῶντες τὴν ὑμε-
τέραν ῥᾳθυμίαν. οὐδένα γὰρ ἀξίως αὐτῶν τῆς πονη-
ρίας τετιμώρησθε, ἀλλ' ὑπομένετε λεγόντων αὐτῶν, ὡς
ἡ τοῦ δήμου σωτηρία διὰ τῶν γραφομένων καὶ συκο-
φαντούντων ἐστίν· ὧν γένος ἐξωλέστερον οὐδέν ἐστιν.
64 τί γὰρ ἄν τις τούτους εὕροι χρησίμους ὄντας τῇ πό-
λει; τοὺς ἀδικοῦντας νὴ Δί' οὗτοι κολάζουσι, καὶ διὰ
τούτους ἐλάττους εἰσὶν ἐκεῖνοι. οὐ δῆτ' ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ἀλλὰ καὶ πλείους· εἰδότες γὰρ οἱ κακόν τι βου-
λόμενοι πράττειν, ὅτι τούτοις ἔστ' ἀπὸ τῶν λημμάτων
τὸ μέρος δοτέον, ἐξ ἀνάγκης μείζω προαιροῦνται παρὰ
τῶν ἄλλων ἁρπάζειν, ἵνα μὴ μόνον αὑτοῖς, ἀλλὰ καὶ
65 τούτοις ἔχωσιν ἀναλίσκειν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, ὅσοι
κακουργοῦντες βλάπτουσί τι τοὺς ἐντυγχάνοντας, τοὺς
μὲν τῶν οἴκοι φυλακὴν καταστήσαντας σῴζειν ἔστι,
τοὺς δ' ἔνδον μένοντας τῆς νυκτὸς μηδὲν παθεῖν, τοὺς
δ' ἐνί τῳ γε τρόπῳ φυλαξαμένους ἔνεστι διώσασθαι
τὴν τῶν κακόν τι βουλομένων ποιεῖν ἐπιβουλήν· τοὺς
δὲ τοιουτουσὶ συκοφάντας, ποῖ χρὴ πορευθέντας ἀδείας
παρὰ τούτων τυχεῖν; αἱ γὰρ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων
καταφυγαὶ τούτοις εἰσὶν ἐργασίαι, νόμοι, δικαστήρια,
μάρτυρες, ἀγοραί· ἐν οἷς τὰς αὑτῶν ῥώμας ἐπιδείκνυν-
ται, φίλους μὲν τοὺς διδόντας νομίζοντες, ἐχθροὺς δὲ
τοὺς ἀπράγμονας [καὶ πλουσίους].

66 Ἀναμνησθέντες οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τῆς τού-
των πονηρίας καὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων, ὧν
Ἐπιχάρης μὲν ὁ πάππος οὑμὸς Ὀλυμπίασι νικήσας παῖ-
δας στάδιον ἐστεφάνωσε τὴν πόλιν, καὶ παρὰ τοῖς ὑμε- 1343
τέροις προγόνοις ἐπιεικῆ δόξαν ἔχων ἐτελεύτησεν· ἡμεῖς

δὲ δὴ διὰ τοῦτον τὸν θεοῖς ἐχθρὸν ἀπεστερήμεθα ταύ-
67 της τῆς πόλεως, ὑπὲρ ἧς Ἀριστοκράτης ὁ Σκελίου,
θεῖος ὢν Ἐπιχάρους τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ, οὗ ἔχει
ἀδελφὸς οὑτοσὶ τοὔνομα, πολλὰ καὶ καλὰ διαπραξάμε-
νος ἔργα πολεμούσης τῆς πόλεως Λακεδαιμονίοις, κατα-
σκάψας τὴν Ἠετιώνειαν, εἰς ἣν Λακεδαιμονίους ἔμελλον
οἱ περὶ Κριτίαν ὑποδέχεσθαι, καθεῖλε μὲν τὸ ἐπιτεί-
χισμα, κατήγαγε δὲ τὸν δῆμον κινδυνεύων αὐτὸς οὐ
τοιούτους κινδύνους, ἀλλ᾽ ἐν οἷς καὶ παθεῖν τι καλόν
68 ἐστιν, ἔπαυσε δὲ τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. δι᾽ ὅν,
εἰ Θεοκρίνει τουτῳὶ ὅμοιοι ὄντες ἐτυγχάνομεν, εἰκότως
ἐσῴζετ᾽ ἂν ἡμᾶς, μὴ ὅτι βελτίους ὄντας τούτου καὶ
δίκαια λέγοντας. οὐ γὰρ πολλάκις γ᾽ ὑμᾶς ταῦτα λέ-
γοντες ἐνοχλήσομεν· οὕτω γὰρ ἡμᾶς οὗτος διατέθηκεν,
ὥσθ᾽, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, μηδ᾽ ἐλπίδ᾽ ἡμῖν εἶναι μη-
δεμίαν τοῦ μετασχεῖν τῆς καὶ τοῖς ξένοις δεδομένης
69 παρρησίας. ἵν᾽ οὖν, εἰ μηδὲν ἄλλο, ταύτην γ᾽ ἔχωμεν
παραψυχήν, τὸ καὶ τοῦτον ὁρᾶν ἡσυχίαν ἄγοντα, βοη-
θήσαθ᾽ ἡμῖν, ἐλεήσατε τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν
τετελευτηκότας, ἀναγκάσατ᾽ αὐτὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐν-
δείξεως ἀπολογεῖσθαι, καὶ τοιοῦτοι γένεσθ᾽ αὐτῷ δι-
κασταὶ τῶν λεγομένων, οἷος οὗτος ἐγένεθ᾽ ἡμῶν κατή-
70 γορος, ὃς ἐξαπατήσας τοὺς δικαστὰς οὐκ ἠθέλησε
τιμήσασθαι μετρίου τινὸς τῷ πατρί, πόλλ᾽ ἐμοῦ δεη-
θέντος καὶ τούτου ἱκετεύσαντος πρὸς τῶν γονάτων,
ἀλλ᾽ ὥσπερ τὴν πόλιν προδεδωκότι τῷ πατρὶ δέκα τα- 1344
λάντων ἐτιμήσατο. δεόμεθ᾽ οὖν ὑμῶν καὶ ἀντιβολοῦ-
μεν, τὰ δίκαια ψηφίσασθε.

Βοήθησον ἡμῖν ὁ δεῖνα, εἴ τι ἔχεις, καὶ σύνειπε.
ἀνάβηθι.

LIX.
ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Καὶ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἴονται Δημοσθένους εἶναι,
ὕπτιον ὄντα καὶ πολλαχῇ τῆς τοῦ ῥήτορος δυνάμεως ἐνδε-
έστερον. ὑπόθεσιν δ᾽ ἔχει τοιαύτην. νόμου κελεύοντος, ἐὰν
ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ξένη συνοικῇ, πεπρᾶσθαι ταύτην, κατὰ τοῦ-
τον τὸν νόμον ἐπὶ Νέαιραν ἥκει Θεόμνηστος, λέγων συνοι-
κεῖν αὐτὴν Στεφάνῳ γεγονυῖαν μὲν δούλην Νικαρέτης, ἑται-
ρήσασαν δὲ πρότερον, νῦν δὲ Στεφάνῳ νόμῳ συνοικοῦσαν
καὶ πεπαιδοποιημένην ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ Στέφανος οὐχ ὁμο-
λογεῖ ταῦτα, ἀλλὰ συνεῖναι μὲν αὐτῇ φησιν, ὡς ἑταίρᾳ δὲ
2 καὶ οὐ γυναικί, καὶ τοὺς παῖδας οὐκ ἐκ ταύτης ἔχειν. πρὸς
ὅπερ ὁ κατήγορος ἀνθιστάμενος οὐκ ὀλίγα τεκμήρια παρέχε-
ται, ὡς γυναῖκα συνοικεῖν αὐτήν. γίνεται τοίνυν ἡ στάσις
τοῦ λόγου στοχαστική· περὶ γὰρ οὐσίας τὸ ζήτημα, καὶ οὔτε
περὶ ἰδιότητος οὔτε περὶ ποιότητος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοῦ
λόγου Θεόμνηστος λέγει, ἔπειτα συνήγορον Ἀπολλόδωρον κα-
λεῖ κηδεστὴν ὄνθ᾽ ἑαυτοῦ, κἀκεῖνος τὸν ἀγῶνα ποιεῖται.*

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντα ἦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 1345
γράψασθαι Νέαιραν τὴν γραφὴν ταυτηνὶ καὶ εἰσελθεῖν
εἰς ὑμᾶς. καὶ γὰρ ἠδικήμεθα ὑπὸ Στεφάνου μεγάλα,
καὶ εἰς κινδύνους τοὺς ἐσχάτους κατέστημεν ὑπ᾽ αὐ-
τοῦ, ὅ τε κηδεστὴς καὶ ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ γυνὴ
ἡ ἐμή, ὥστ᾽ οὐχ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρούμενος ἀγω-
νιοῦμαι τὸν ἀγῶνα τουτονί· τῆς γὰρ ἔχθρας πρότερος
οὗτος ὑπῆρξεν, οὐδὲν ὑφ᾽ ἡμῶν πώποτε οὔτε λόγῳ
οὔτε ἔργῳ κακὸν παθών. βούλομαι δ᾽ ὑμῖν προδιη-
γήσασθαι πρῶτον ἃ πεπόνθαμεν ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα μᾶλ-

λόν μοι συγγνώμην ἔχητε ἀμυνομένῳ, καὶ ὡς εἰς τοὺς
ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν περί τε τῆς πατρίδος
καὶ περὶ ἀτιμίας.

2 Ψηφισαμένου γὰρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων Ἀθη-
ναῖον εἶναι Πασίωνα καὶ ἐκγόνους τοὺς ἐκείνου διὰ
τὰς εὐεργεσίας τὰς εἰς τὴν πόλιν, ὁμογνώμων καὶ ὁ
πατὴρ ἐγένετο ὁ ἐμὸς τῇ τοῦ δήμου δωρειᾷ, καὶ ἔδω-
κεν Ἀπολλοδώρῳ τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου θυγατέρα μὲν
αὑτοῦ, ἀδελφὴν δὲ ἐμήν, ἐξ ἧς Ἀπολλοδώρῳ οἱ παῖδές
εἰσιν. ὄντος δὲ χρηστοῦ τοῦ Ἀπολλοδώρου περί τε
τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν καὶ περὶ ἡμᾶς ἅπαντας, καὶ
ἡγουμένου τῇ ἀληθείᾳ οἰκείους ὄντας κοινωνεῖν πάν-
των τῶν ὄντων, ἔλαβον καὶ ἐγὼ γυναῖκα Ἀπολλο-
3 δώρου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδῆν δ' ἐμαυτοῦ. προελη- 1346
λυθότος δὲ χρόνου λαγχάνει βουλεύειν Ἀπολλόδωρος·
δοκιμασθεὶς δὲ καὶ ὀμόσας τὸν νόμιμον ὅρκον, συμ-
βάντος τῇ πόλει καιροῦ τοιούτου καὶ πολέμου, ἐν ᾧ
ἦν ἢ κρατήσασιν ὑμῖν μεγίστοις τῶν Ἑλλήνων εἶναι,
καὶ ἀναμφισβητήτως τά τε ὑμέτερα αὐτῶν κεκομίσθαι
καὶ καταπεπολεμηκέναι Φίλιππον, ἢ ὑστερήσασι τῇ
βοηθείᾳ καὶ προεμένοις τοὺς συμμάχους, δι' ἀπορίαν
χρημάτων καταλυθέντος τοῦ στρατοπέδου, τούτους τ'
ἀπολέσαι, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀπίστους εἶναι δο-
κεῖν, καὶ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὑπολοίπων, περί τε
4 Λήμνου καὶ Ἴμβρου καὶ Σκύρου καὶ Χερρονήσου, καὶ
μελλόντων στρατεύεσθαι ὑμῶν πανδημεὶ εἴς τε Εὔ-
βοιαν καὶ Ὄλυνθον, ἔγραψε ψήφισμα ἐν τῇ βουλῇ
Ἀπολλόδωρος βουλεύων καὶ ἐξήνεγκε προβούλευμα εἰς
τὸν δῆμον, λέγον διαχειροτονῆσαι τὸν δῆμον, εἴτε δο-
κεῖ τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ
εἶναι εἴτε θεωρικά, κελευόντων μὲν τῶν νόμων, ὅταν

πόλεμος ᾖ, τὰ περιόντα χρήματα τῆς διοικήσεως στρα-
τιωτικὰ εἶναι, κύριον δ' ἡγούμενος δεῖν τὸν δῆμον εἶναι
περὶ τῶν αὑτοῦ ὅ τι ἂν βούληται πρᾶξαι, ὀμωμοκὼς
δὲ τὰ βέλτιστα βουλεύσειν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ὡς
5 ὑμεῖς πάντες ἐμαρτυρήσατε ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. γενο-
μένης γὰρ τῆς διαχειροτονίας, οὐδεὶς ἀντεχειροτόνησεν
ὡς οὐ δεῖ τοῖς χρήμασι τούτοις στρατιωτικοῖς χρῆσθαι,
ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι, ἄν που λόγος γένηται, παρὰ πάν-
των ὁμολογεῖται, ὡς τὰ βέλτιστα εἰπὼν ἄδικα πάθοι.
τῷ οὖν ἐξαπατήσαντι τῷ λόγῳ τοὺς δικαστὰς δίκαιον
ὀργίζεσθαι, οὐ τοῖς ἐξαπατηθεῖσι. γραψάμενος γὰρ 1347
παρανόμων τὸ ψήφισμα Στέφανος οὑτοσὶ καὶ εἰσελθὼν
εἰς τὸ δικαστήριον, ἐπὶ διαβολῇ ψευδεῖς μάρτυρας πα-
ρασχόμενος, ὡς ὦφλε τῷ δημοσίῳ ἐκ πέντε καὶ εἴκο-
σιν ἐτῶν, καὶ ἔξω τῆς γραφῆς πολλὰ κατηγορῶν, εἷλε
6 τὸ ψήφισμα. καὶ τοῦτο μὲν εἰ αὐτῷ ἐδόκει διαπράξα-
σθαι, οὐ χαλεπῶς φέρομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ τι-
μήματος ἐλάμβανον τὴν ψῆφον οἱ δικασταί, δεομένων
ἡμῶν συγχωρῆσαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα τα-
λάντων ἐτιμᾶτο, ἵνα ἀτιμώσειεν αὐτὸν καὶ παῖδας τοὺς
ἐκείνου, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν καὶ ἡμᾶς ἅπαντας
εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καταστήσειε καὶ ἔνδειαν ἁπάν-
7 των. ἡ μὲν γὰρ οὐσία οὐδὲ τριῶν ταλάντων πάνυ τι
ἦν, ὥστε δυνηθῆναι ἐκτεῖσαι τοσοῦτον ὄφλημα· μὴ ἐκ-
τεισθέντος δὲ τοῦ ὀφλήματος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτα-
νείας, διπλοῦν ἔμελλεν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα καὶ ἐγγρα-
φήσεσθαι Ἀπολλόδωρος τριάκοντα τάλαντα ὀφείλων τῷ
δημοσίῳ· ἐγγεγραμμένου δὲ τῷ δημοσίῳ, ἀπογραφήσε-
σθαι ἔμελλεν ἡ ὑπάρχουσα οὐσία Ἀπολλοδώρῳ δημοσία
εἶναι, πραθείσης δ' αὐτῆς, εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν
καταστήσεσθαι καὶ αὐτὸς καὶ παῖδες οἱ ἐκείνου καὶ γυνὴ

8 καὶ ἡμεῖς ἅπαντες. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἑτέρα θυγάτηρ ἀνέκ-
δοτος ἔμελλεν ἔσεσθαι· τίς γὰρ ἄν ποτε παρ' ὀφεί-
λοντος τῷ δημοσίῳ καὶ ἀποροῦντος ἔλαβεν ἄπροικον;
οὐκοῦν τηλικούτων κακῶν αἴτιος ἡμῖν πᾶσιν ἐγίγνετο,
οὐδὲν πώποτε ὑφ' ἡμῶν ἠδικημένος. τοῖς μὲν οὖν
δικασταῖς τοῖς τότε δικάσασι πολλὴν χάριν κατά γε
τοῦτ' ἔχω, ὅτι οὐ περιεῖδον αὐτὸν ἀναρπασθέντα, ἀλλ' 1348
ἐτίμησαν ταλάντου, ὥστε δυνηθῆναι ἐκτεῖσαι μόλις·
τούτῳ δὲ δικαίως τὸν αὐτὸν ἔρανον ἐνεχειρήσαμεν
9 ἀποδοῦναι. καὶ γὰρ οὐ μόνον ταύτῃ ἐζήτησεν ἀνελεῖν
ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὸν ἐβουλήθη ἐκβα-
λεῖν. ἐπενέγκας γὰρ αὐτῷ αἰτίαν ψευδῆ, ὡς Ἀφίδναζέ
ποτε ἀφικόμενος ἐπὶ δραπέτην αὐτοῦ ζητῶν πατάξειε
γυναῖκα καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τελευτήσειεν ἡ ἄνθρωπος,
παρασκευασάμενοι ἀνθρώπους δούλους καὶ κατασκευά-
σαντες ὡς Κυρηναῖοι εἴησαν, προεῖπον αὐτῷ ἐπὶ Παλ-
10 λαδίῳ φόνου. καὶ ἔλεγε τὴν δίκην Στέφανος οὑτοσί,
διομοσάμενος ὡς ἔκτεινεν Ἀπολλόδωρος τὴν γυναῖκα
αὐτοχειρίᾳ, ἐξώλειαν αὑτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ ἐπαρα-
σάμενος, ἃ οὔτ' ἐγένετο οὔτ' εἶδεν οὔτ' ἤκουσεν οὐδε-
νὸς πώποτ' ἀνθρώπων. ἐξελεγχθεὶς δ' ἐπιορκῶν καὶ
ψευδῆ αἰτίαν ἐπιφέρων, καὶ καταφανὴς γενόμενος μεμι-
σθωμένος ὑπὸ Κηφισοφῶντος καὶ Ἀπολλοφάνους, ὥστ'
ἐξελάσαι Ἀπολλόδωρον ἢ ἀτιμῶσαι ἀργύριον εἰληφώς,
ὀλίγας ψήφους μεταλαβὼν ἐκ πεντακοσίων, ἀπῆλθεν
ἐπιωρκηκὼς καὶ δόξας πονηρὸς εἶναι.

11 Σκοπεῖτε δὴ αὐτοὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ἐκ τῶν εἰκό-
των λογιζόμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί ἂν ἐχρησάμην
ἐμαυτῷ καὶ τῇ γυναικὶ καὶ τῇ ἀδελφῇ, εἴ τι Ἀπολλο-
δώρῳ συνέβη παθεῖν ὧν Στέφανος οὑτοσὶ ἐπεβούλευ-
σεν αὐτῷ, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀγῶνι;

ἢ ποίᾳ αἰσχύνῃ οὐκ ἂν καὶ συμφορᾷ περιπεπτωκὼς
12 ἦν; παρακαλούντων δή με ἁπάντων, ἰδίᾳ προσιόντων 1349
μοι, ἐπὶ τιμωρίαν τραπέσθαι ὧν ἐπάθομεν ὑπ' αὐτοῦ,
καὶ ὀνειδιζόντων μοι ἀνανδρότατον ἀνθρώπων εἶναι,
εἰ οὕτως οἰκείως ἔχων τὰ πρὸς τούτους, μὴ λήψομαι
δίκην ὑπὲρ ἀδελφῆς καὶ κηδεστοῦ καὶ ἀδελφιδῶν καὶ
γυναικὸς ἐμαυτοῦ, μηδὲ τὴν περιφανῶς εἰς τοὺς θεοὺς
ἀσεβοῦσαν καὶ εἰς τὴν πόλιν ὑβρίζουσαν καὶ τῶν νό-
μων καταφρονοῦσαν τῶν ὑμετέρων, εἰσαγαγὼν εἰς ὑμᾶς
καὶ ἐξελέγξας τῷ λόγῳ ὡς ἀδικεῖ, κυρίους καταστήσω
13 ὅ τι ἂν βούλησθε χρῆσθαι αὐτῇ· καὶ ὥσπερ Στέφανος
οὑτοσὶ ἐμὲ ἀφῃρεῖτο τοὺς οἰκείους παρὰ τοὺς νόμους
καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα, οὕτω καὶ ἐγὼ τοῦτον
ἥκω ἐπιδείξων εἰς ὑμᾶς, ξένῃ μὲν γυναικὶ συνοικοῦντα
παρὰ τὸν νόμον, ἀλλοτρίους δὲ παῖδας εἰσαγαγόντα
εἴς τε τοὺς φράτερας καὶ εἰς τοὺς δημότας, ἐγγυῶντα
δὲ τὰς τῶν ἑταιρῶν θυγατέρας ὡς αὑτοῦ οὔσας, ἠσε-
βηκότα δ' εἰς τοὺς θεούς, ἄκυρον δὲ ποιοῦντα τὸν
δῆμον τῶν αὑτοῦ, ἄν τινα βούληται πολίτην ποιή-
σασθαι· τίς γὰρ ἂν ἔτι παρὰ τοῦ δήμου ζητήσειε
λαβεῖν δωρειάν, μετὰ πολλῶν ἀναλωμάτων καὶ πρα-
γματείας πολίτης μέλλων ἔσεσθαι, ἐξὸν παρὰ Στεφάνου
ἀπ' ἐλάττονος ἀναλώματος, εἴ γε τὸ αὐτὸ τοῦτο γενή-
σεται αὐτῷ;

14 Ἃ μὲν οὖν ἀδικηθεὶς ἐγὼ ὑπὸ Στεφάνου πρότε-
ρος ἐγραψάμην τὴν γραφὴν ταύτην, εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς·
ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νέαιρα αὑτηὶ καὶ συνοικεῖ Στεφάνῳ
τουτῳὶ καὶ πολλὰ παρανενόμηκεν εἰς τὴν πόλιν, ταῦτ'
ἤδη δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. δέομαι οὖν ὑμῶν ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἅπερ ἡγοῦμαι προσήκειν δεηθῆναι νέον τε
ὄντα καὶ ἀπείρως ἔχοντα τοῦ λέγειν, συνήγορόν με

15 κελεῦσαι καλέσαι τῷ ἀγῶνι τούτῳ Ἀπολλόδωρον. καὶ
γὰρ πρεσβύτερός ἐστιν ἢ ἐγώ, καὶ ἐμπειροτέρως ἔχει 1350
τῶν νόμων, καὶ μεμέληκεν αὐτῷ περὶ τούτων ἁπάντων
ἀκριβῶς, καὶ ἠδίκηται ὑπὸ Στεφάνου τουτουί, ὥστε
καὶ ἀνεπίφθονον αὐτῷ τιμωρεῖσθαι τὸν ὑπάρξαντα.
δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν ἀκρίβειαν
ἀκούσαντας τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας, οὕτως
ἤδη τὴν ψῆφον φέρειν ὑπέρ τε τῶν θεῶν καὶ τῶν
νόμων καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν.

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ.

16 Ἃ μὲν ἠδικημένος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὑπὸ Στε-
φάνου ἀναβέβηκα κατηγορήσων Νεαίρας ταυτησί, Θεό-
μνηστος εἴρηκε πρὸς ὑμᾶς· ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νέαιρα καὶ
παρὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ Στεφάνῳ, τοῦτο ὑμῖν βού-
λομαι σαφῶς ἐπιδεῖξαι. πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν
ἀναγνώσεται, καθ' ὃν τήν τε γραφὴν ταυτηνὶ Θεόμνη-
στος ἐγράψατο καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος εἰσέρχεται εἰς ὑμᾶς.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δὲ ξένος ἀστῇ συνοικῇ τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἑλόντος. ἔστω δὲ καὶ ἐὰν ἡ ξένη τῷ ἀστῷ συνοικῇ κατὰ ταὐτά, καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἁλούσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς.

17 Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ὃς οὐκ ἐᾷ τὴν ξένην τῷ ἀστῷ συνοικεῖν οὐδὲ
τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι, τέχνῃ οὐδὲ
μηχανῇ οὐδεμιᾷ· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, γραφὴν
πεποίηκε κατ' αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατά

τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης, κἂν ἁλῷ, πεπρᾶσθαι κε- 1351
λεύει. ὡς οὖν ἐστι ξένη Νέαιρα αὑτηί, τοῦθ' ὑμῖν
βούλομαι ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς ἐπιδεῖξαι.

18 Ἑπτὰ γὰρ ταύτας παιδίσκας ἐκ μικρῶν παιδίων
ἐκτήσατο Νικαρέτη, Χαρισίου μὲν οὖσα τοῦ Ἠλείου
ἀπελευθέρα, Ἱππίου δὲ τοῦ μαγείρου τοῦ ἐκείνου γυνή,
δεινὴ δὲ φύσιν μικρῶν παιδίων συνιδεῖν εὐπρεπῆ, καὶ
ταῦτα ἐπισταμένη θρέψαι καὶ παιδεῦσαι ἐμπείρως, τέχνην
ταύτην κατεσκευασμένη καὶ ἀπὸ τούτων τὸν βίον συν-
19 ειλεγμένη. προσειποῦσα δ' αὐτὰς ὀνόματι θυγατέρας,
ἵν' ὡς μεγίστους μισθοὺς πράττοιτο τοὺς βουλομένους
πλησιάζειν αὐταῖς ὡς ἐλευθέραις οὔσαις, ἐπειδὴ τὴν
ἡλικίαν ἐκαρπώσατο αὐτῶν ἑκάστης, συλλήβδην καὶ
τὰ σώματα ἀπέδοτο ἁπασῶν ἑπτὰ οὐσῶν, Ἄντειαν καὶ
Στρατόλαν καὶ Ἀριστόκλειαν καὶ Μετάνειραν καὶ Φίλαν
20 καὶ Ἰσθμιάδα καὶ Νέαιραν ταυτηνί. ἣν μὲν οὖν ἕκα-
στος αὐτῶν ἐκτήσατο καὶ ὡς ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τῶν
πριαμένων αὐτὰς παρὰ τῆς Νικαρέτης, προϊόντος τοῦ
λόγου, ἂν βούλησθε ἀκούειν καί μοι περιουσία ᾖ τοῦ
ὕδατος, δηλώσω ὑμῖν· ὡς δὲ Νέαιρα αὑτηὶ Νικαρέτης
ἦν καὶ ἠργάζετο τῷ σώματι μισθαρνοῦσα τοῖς βουλο-
μένοις αὐτῇ πλησιάζειν, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι πάλιν
21 ἐπανελθεῖν. Λυσίας γὰρ ὁ σοφιστὴς Μετανείρας ὢν
ἐραστής, ἠβουλήθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασιν οἷς
ἀνήλισκεν εἰς αὐτὴν καὶ μυῆσαι, ἡγούμενος τὰ μὲν
ἄλλα ἀναλώματα τὴν κεκτημένην αὐτὴν λαμβάνειν, ἃ
δ' ἂν εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ μυστήρια ὑπὲρ αὐτῆς
ἀναλώσῃ, πρὸς αὐτὴν τὴν ἄνθρωπον χάριν καταθήσε-
σθαι. ἐδεήθη οὖν τῆς Νικαρέτης ἐλθεῖν εἰς τὰ μυστή-
ρια ἄγουσαν τὴν Μετάνειραν, ἵνα μυηθῇ, καὶ αὐτὸς 1352
22 ὑπέσχετο μυήσειν. ἀφικομένας δ' αὐτὰς ὁ Λυσίας εἰς

μὲν τὴν αὑτοῦ οἰκίαν οὐκ εἰσάγει, αἰσχυνόμενος τήν τε γυναῖκα ἣν εἶχε, Βραχύλλου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδῆν δὲ αὑτοῦ, καὶ τὴν μητέρα τὴν αὑτοῦ πρεσβυτέραν τε οὖσαν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ διαιτωμένην· ὡς Φιλόστρατον δὲ τὸν Κολωνῆθεν, ἤθεον ἔτι ὄντα καὶ φίλον αὑτῷ, καθίστησιν ὁ Λυσίας αὐτάς, τήν τε Μετάνειραν καὶ τὴν Νικαρέτην. συνηκολούθει δὲ καὶ Νέαιρα αὐτηί, ἐργαζομένη μὲν ἤδη τῷ σώματι, νεωτέρα
23 *δὲ οὖσα διὰ τὸ μήπω τὴν ἡλικίαν αὐτῇ παρεῖναι. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, ὅτι Νικαρέτης ἦν καὶ ἠκολούθει ἐκείνῃ καὶ ἐμισθάρνει τῷ βουλομένῳ ἀναλίσκειν, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Φιλόστρατον μάρτυρα καλῶ.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φιλόστρατος Διονυσίου Κολωνῆθεν μαρτυρεῖ εἰδέναι Νέαιραν Νικαρέτης οὖσαν, ἥσπερ καὶ Μετάνειρα ἐγένετο, καὶ καταγέσθαι παρ' αὑτῷ, ὅτε εἰς τὰ μυστήρια ἐπεδήμησαν, ἐν Κορίνθῳ οἰκοῦσαι· καταστῆσαι δὲ αὐτὰς ὡς αὑτὸν Λυσίαν τὸν Κεφάλου, φίλον ὄντα ἑαυτῷ καὶ ἐπιτήδειον.

24 *Πάλιν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μετὰ ταῦτα Σῖμος ὁ Θετταλὸς ἔχων Νέαιραν ταυτηνὶ ἀφικνεῖται δεῦρο εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα. συνηκολούθει δὲ καὶ ἡ Νικαρέτη αὐτῇ, κατήγοντο δὲ παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου τῷ Κυδαντίδῃ, καὶ συνέπινε καὶ συνεδείπνει ἐναντίον πολλῶν Νέαιρα αὐτηὶ ὡς ἂν ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυ-*
25 *ρας καλῶ. καί μοι κάλει Εὐφίλητον Σίμωνος Αἰξωνέα* 1353
καὶ Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Εὐφίλητος Σίμωνος Αἰξωνεύς, Ἀριστόμαχος Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν, μαρτυροῦσιν εἰδέναι Σῖμον τὸν Θετ-

ταλὸν ἀφικόμενον Ἀθήναζε εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα, καὶ μετ' αὐτοῦ Νικαρέτην καὶ Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην· καὶ κατάγεσθαι αὐτοὺς παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου, καὶ συμπίνειν μετ' αὐτῶν Νέαιραν ὡς ἑταίραν οὖσαν, καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ συμπινόντων παρὰ Κτησίππῳ.

26 *Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Κορίνθῳ αὐτῆς ἐπιφανῶς ἐργαζομένης καὶ οὔσης λαμπρᾶς, ἄλλοι τε ἐρασταὶ γίγνονται καὶ Ξενοκλείδης ὁ ποιητὴς καὶ Ἵππαρχος ὁ ὑποκριτής, καὶ εἶχον αὐτὴν μεμισθωμένοι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τοῦ μὲν Ξενοκλείδου οὐκ ἂν δυναίμην ὑμῖν μαρτυρίαν παρασχέσθαι· οὐ γὰρ ἐῶσιν αὐτὸν οἱ*
27 *νόμοι μαρτυρεῖν· ὅτε γὰρ Λακεδαιμονίους ὑμεῖς ἐσῴζετε πεισθέντες ὑπὸ Καλλιστράτου, τότε ἀντειπὼν ἐν τῷ δήμῳ τῇ βοηθείᾳ, ἐωνημένος τὴν πεντηκοστὴν τοῦ σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὔσης αὐτῷ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν, γραφεὶς ὑπὸ Στεφάνου τουτουὶ ἀστρατείας καὶ διαβληθεὶς τῷ λόγῳ ἐν τῷ δικα-*
28 *στηρίῳ ἥλω καὶ ἠτιμώθη. καίτοι πῶς οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι, εἰ τοὺς μὲν φύσει πολίτας καὶ γνησίως μετέχοντας τῆς πόλεως ἀπεστέρηκε τῆς παρρησίας Στέφανος οὑτοσί, τοὺς δὲ μηδὲν προσήκοντας βιάζεται* 1354
Ἀθηναίους εἶναι παρὰ πάντας τοὺς νόμους; τὸν δ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὑμῖν καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι κατὰ τὸν νόμον, ἢ κλητεύσω αὐτόν. καί μοι κάλει Ἵππαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἵππαρχος Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ Ξενοκλείδην καὶ αὐτὸν μισθώσασθαι Νέαιραν ἐν Κορίνθῳ τὴν νυνὶ ἀγωνιζο-

μένην, ὡς ἑταίραν οὖσαν τῶν μισθαρνουσῶν, καὶ συμ-
πίνειν ἐν Κορίνθῳ Νέαιραν μεθ᾽ αὐτοῦ καὶ Ξενοκλείδου
τοῦ ποιητοῦ.

29 Μετὰ ταῦτα τοίνυν αὐτῆς γίγνονται ἐρασταὶ δύο,
Τιμανορίδας τε ὁ Κορίνθιος καὶ Εὐκράτης ὁ Λευκά-
διος, οἳ ἐπειδήπερ πολυτελὴς ἦν ἡ Νικαρέτη τοῖς ἐπι-
τάγμασιν, ἀξιοῦσα τὰ καθ᾽ ἡμέραν ἀναλώματα ἅπαντα
τῇ οἰκίᾳ παρ᾽ αὐτῶν λαμβάνειν, κατατιθέασιν αὐτῆς
τιμὴν τριάκοντα μνᾶς τοῦ σώματος τῇ Νικαρέτῃ, καὶ
ὠνοῦνται αὐτὴν παρ᾽ αὐτῆς νόμῳ πόλεως καθάπαξ
30 αὐτῶν δούλην εἶναι. καὶ εἶχον καὶ ἐχρῶντο ὅσον ἠβού-
λοντο αὐτῇ χρόνον. μέλλοντες δὲ γαμεῖν, προαγορεύ-
ουσιν αὐτῇ, ὅτι οὐ βούλονται αὐτὴν σφῶν αὐτῶν
ἑταίραν γεγενημένην ὁρᾶν ἐν Κορίνθῳ ἐργαζομένην
οὐδ᾽ ὑπὸ πορνοβοσκῷ οὖσαν, ἀλλ᾽ ἡδέως ἂν αὐτοῖς
εἴη ἔλαττόν τε τἀργύριον κομίσασθαι παρ᾽ αὐτῆς ἢ
κατέθεσαν, καὶ αὐτὴν ταύτην ὁρᾶν τι ἀγαθὸν ἔχουσαν.
ἀφιέναι οὖν αὐτῇ ἔφασαν εἰς ἐλευθερίαν χιλίας δρα-
χμάς, πεντακοσίας ἑκάτερος· τὰς δ᾽ εἴκοσι μνᾶς ἐκέ-
λευον αὐτὴν ἐξευροῦσαν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. ἀκούσασα
δ᾽ αὕτη τοὺς λόγους τούτους τοῦ τε Εὐκράτους καὶ
Τιμανορίδου, μεταπέμπεται εἰς τὴν Κόρινθον ἄλλους 1355
τε τῶν ἐραστῶν τῶν γεγενημένων αὐτῇ καὶ Φρυνίωνα
τὸν Παιανιέα, Δήμωνος μὲν ὄντα υἱόν, Δημοχάρους
δὲ ἀδελφόν, ἀσελγῶς δὲ καὶ πολυτελῶς διάγοντα τὸν
31 βίον, ὡς ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι μνημονεύουσιν. ἀφι-
κομένου δ᾽ ὡς αὐτὴν τοῦ Φρυνίωνος, λέγει πρὸς αὐ-
τὸν τοὺς λόγους οὓς εἶπον πρὸς αὐτὴν ὅ τε Εὐκράτης
καὶ Τιμανορίδας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τἀργύριον ὃ παρὰ
τῶν ἄλλων ἐραστῶν ἐδασμολόγησεν ἔρανον εἰς τὴν
ἐλευθερίαν συλλέγουσα, καὶ εἴ τι ἄρα αὐτὴ περιεποιή-

σατο, καὶ δεῖται αὐτοῦ προσθέντα τὸ ἐπίλοιπον, οὗ
προσέδει εἰς τὰς εἴκοσι μνᾶς, καταθεῖναι αὐτῆς τῷ τε
Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ὥστε ἐλευθέραν εἶναι.
32 ἄσμενος δ᾽ ἀκούσας ἐκεῖνος τοὺς λόγους τούτους αὐ-
τῆς, καὶ λαβὼν τἀργύριον ὃ παρὰ τῶν ἐραστῶν τῶν
ἄλλων εἰσηνέχθη αὐτῇ, καὶ προσθεὶς τὸ ἐπίλοιπον
αὐτός, κατατίθησιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ Εὐκρά-
τει καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ καὶ ἐφ᾽ ᾧ ἐν
Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. καὶ ὅτι ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω,
τούτων ὑμῖν τὸν παραγενόμενον μάρτυρα καλῶ. καί
μοι κάλει Φίλαγρον Μελιτέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φίλαγρος Μελιτεὺς μαρτυρεῖ παρεῖναι ἐν Κορίνθῳ, ὅτε Φρυνίων ὁ Δημοχάρους ἀδελφὸς κατετίθει εἴκοσι μνᾶς Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης Τιμανορίδᾳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Εὐκράτει τῷ Λευκαδίῳ· καὶ καταθεὶς τὸ ἀργύριον ᾤχετο ἀπάγων Ἀθήναζε Νέαιραν.

33 Ἀφικόμενος τοίνυν δεῦρο ἔχων αὐτὴν ἀσελγῶς καὶ
προπετῶς ἐχρῆτο αὐτῇ, κἀπὶ τὰ δεῖπνα ἔχων αὐτὴν
πανταχοῖ ἐπορεύετο, ὅπου πίνοι, ἐκώμαζέ τ᾽ ἀεὶ μετ᾽ 1356
αὐτῆς, συνῆν τ᾽ ἐμφανῶς ὁπότε βουληθείη πανταχοῦ,
φιλοτιμίαν τὴν ἐξουσίαν πρὸς τοὺς ὁρῶντας ποιού-
μενος. καὶ ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἐπὶ κῶμον ἔχων ἦλ-
θεν αὐτήν, καὶ ὡς Χαβρίαν τὸν Αἰξωνέα, ὅτε ἐνίκα
ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος τὰ Πύθια τῷ τεθρίππῳ, ὃ
ἐπρίατο παρὰ τῶν παίδων τῶν Μίτυος τοῦ Ἀργείου,
καὶ ἥκων ἐκ Δελφῶν εἱστία τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Κωλιάδι.
καὶ ἐκεῖ ἄλλοι τε πολλοὶ συνεγίγνοντο αὐτῇ μεθυούσῃ
καθεύδοντος τοῦ Φρυνίωνος, καὶ οἱ διάκονοι οἱ Χα-
34 βρίου [τράπεζαν παραθεμενοι]. καὶ ὅτι ταῦτ᾽ ἀληθῆ

λέγω, τοὺς ὁρῶντας ὑμῖν καὶ παρόντας μάρτυρας παρέξομαι. καί μοι κάλει Χιωνίδην Ξυπεταιόνα καὶ Εὐθετίωνα Κυδαθηναιᾶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Χιωνίδης Ξυπεταιών, Εὐθετίων Κυδαθηναιεὺς μαρτυροῦσι κληθῆναι ὑπὸ Χαβρίου ἐπὶ δεῖπνον, ὅτε τὰ ἐπινίκια εἱστία Χαβρίας τῆς νίκης τοῦ ἅρματος, καὶ ἑστιᾶσθαι ἐπὶ Κωλιάδι, καὶ εἰδέναι Φρυνίωνα παρόντα ἐν τῷ δείπνῳ τούτῳ ἔχοντα Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην, καὶ καθεύδειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ Φρυνίωνα καὶ Νέαιραν, καὶ αἰσθάνεσθαι αὐτοὶ ἀνισταμένους τῆς νυκτὸς πρὸς Νέαιραν ἄλλους τε καὶ τῶν διακόνων τινάς, οἳ ἦσαν Χαβρίου οἰκέται.

35 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀσελγῶς προὐπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ
Φρυνίωνος καὶ οὐχ ὡς ᾤετο ἠγαπᾶτο, οὐδ' ὑπηρέτει
αὐτῇ ἃ ἐβούλετο, συσκευασαμένη αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας
καὶ ὅσα ἦν αὐτῇ ὑπ' ἐκείνου περὶ τὸ σῶμα κατεσκευασμένα
ἱμάτια καὶ χρυσία, καὶ θεραπαίνας δύο, Θρᾷτταν
καὶ Κοκκαλίνην, ἀποδιδράσκει εἰς Μέγαρα. ἦν δὲ 1357
ὁ χρόνος οὗτος, ᾧ Ἀστεῖος μὲν ἦν ἄρχων Ἀθήνησιν,
ὁ καιρὸς δ' ἐν ᾧ ἐπολεμεῖθ' ὑμεῖς πρὸς Λακεδαιμο-
36 νίους τὸν ὕστερον πόλεμον. διατρίψασα δ' ἐν τοῖς
Μεγάροις δύ' ἔτη, τόν τ' ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος καὶ
Ἀλκισθένους ἐνιαυτόν, ὡς αὐτῇ ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος
ἐργασία οὐχ ἱκανὴν εὐπορίαν παρεῖχεν ὥστε διοικεῖν
τὴν οἰκίαν, — πολυτελὴς δ' ἦν, οἱ Μεγαρεῖς δ' ἀνε-
λεύθεροι καὶ μικρολόγοι, ξένων δὲ οὐ πάνυ ἐπιδημία
ἦν αὐτόθι διὰ τὸ πόλεμον εἶναι καὶ τοὺς μὲν Μεγα-
ρέας λακωνίζειν, τῆς δὲ θαλάττης ὑμᾶς ἄρχειν· εἰς δὲ
τὴν Κόρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν, διὰ τὸ ἐπὶ
τούτῳ ἀπηλλάχθαι ἀπὸ τοῦ Εὐκράτους καὶ τοῦ Τιμα-
37 νορίδου, ὥστ' ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι — ὡς οὖν

γίγνεται ἡ εἰρήνη ἡ ἐπὶ Φρασικλείδου ἄρχοντος καὶ
ἡ μάχη ἡ ἐν Λεύκτροις Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων,
τότ' ἐπιδημήσαντα Στέφανον τουτονὶ εἰς τὰ Μέγαρα
καὶ καταγόμενον ὡς αὐτὴν ἑταίραν οὖσαν καὶ πλησιά-
σαντα αὐτῇ, διηγησαμένη πάντα τὰ πεπραγμένα καὶ
τὴν ὕβριν τοῦ Φρυνίωνος, καὶ ἐπιδοῦσα ἃ ἐξῆλθεν
ἔχουσα παρ' αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦσα μὲν τῆς ἐνθάδε οἰκή-
σεως, φοβουμένη δὲ τὸν Φρυνίωνα διὰ τὸ ἠδικηκέναι
μὲν αὐτή, ἐκεῖνον δὲ ὀργίλως ἔχειν αὐτῇ, σοβαρὸν δὲ
καὶ ὀλίγωρον εἰδυῖα αὐτοῦ τὸν τρόπον ὄντα, προΐστα-
38 ται Στέφανον τουτονὶ αὐτῆς. ἐπάρας δὲ αὐτὴν οὗτος
ἐν τοῖς Μεγάροις τῷ λόγῳ καὶ φυσήσας, ὡς κλαύσοιτο
ὁ Φρυνίων εἰ ἅψοιτο αὐτῆς, αὐτὸς δὲ γυναῖκα αὐτὴν
ἕξων, τούς τε παῖδας τοὺς ὄντας αὐτῇ τότε εἰσάξων
εἰς τοὺς φράτερας ὡς αὐτοῦ ὄντας καὶ πολίτας ποιή- 1358
σων, ἀδικήσοι δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων, ἀφικνεῖται αὐτὴν
ἔχων δεῦρο ἐκ τῶν Μεγάρων, καὶ παιδία μετ' αὐτῆς
τρία, Πρόξενον καὶ Ἀρίστωνα καὶ θυγατέρα, ἣν νυνὶ
39 Φανὼ καλοῦσιν. καὶ εἰσάγει αὐτὴν καὶ τὰ παιδία εἰς
τὸ οἰκίδιον, ὃ ἦν αὐτῷ παρὰ τὸν ψιθυριστὴν Ἑρμῆν,
μεταξὺ τῆς Δωροθέου τοῦ Ἐλευσινίου οἰκίας καὶ τῆς
Κλεινομάχου, ἣν νυνὶ Σπίνθαρος παρ' αὐτοῦ ἐώνηται
ἑπτὰ μνῶν. ὥστε ἡ μὲν ὑπάρχουσα Στεφάνῳ οὐσία
αὕτη ἦν καὶ ἄλλο οὐδέν· δυοῖν δ' ἕνεκα ἦλθεν ἔχων
αὐτήν, ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἕξων καλὴν ἑταίραν, καὶ
τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην καὶ θρέψουσαν τὴν
οἰκίαν· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλη πρόσοδος, ὅτε μὴ συκο-
40 φαντήσας τι λάβοι. πυθόμενος δὲ ὁ Φρυνίων ἐπιδη-
μοῦσαν αὐτὴν καὶ οὖσαν παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν
νεανίσκους μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν
τοῦ Στεφάνου ἦγεν αὐτήν. ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ

*Στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν, κατηγγύ-
ησεν αὐτὴν πρὸς τῷ πολεμάρχῳ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω,
τούτων αὐτὸν μάρτυρα ὑμῖν τὸν τότε πολέμαρχον πα-
ρέξομαι. καί μοι κάλει Αἰήτην Κειριάδην.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

*Αἰήτης Κειριάδης μαρτυρεῖ πολεμαρχοῦντος αὐτοῦ κα-
τεγγυηθῆναι Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην ὑπὸ Φρυ-
νίωνος τοῦ Δημοχάρους ἀδελφοῦ, καὶ ἐγγυητὰς γενέσθαι
Νεαίρας Στέφανον Ἐροιάδην, Γλαυκέτην Κηφισιέα, Ἀρι-
στοκράτην Φαληρέα.*

41 *Διεγγυηθεῖσα δ' ὑπὸ Στεφάνου καὶ οὖσα παρὰ
τούτῳ, τὴν μὲν αὐτὴν ἐργασίαν οὐδὲν ἧττον ἢ πρότε-
ρον ἠργάζετο, τοὺς δὲ μισθοὺς μείζους ἐπράττετο τοὺς* 1359
*βουλομένους αὐτῇ πλησιάζειν, ὡς ἐπὶ προσχήματος
ἤδη τινὸς οὖσα καὶ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. συνεσυκοφάντει
δὲ καὶ οὗτος, εἴ τινα ξένον ἀγνῶτα πλούσιον λάβοι
ἐραστὴν αὐτῆς, ὡς μοιχὸν ἐπ' αὐτῇ ἔνδον ἀποκλείων*
42 *καὶ ἀργύριον πραττόμενος πολύ, εἰκότως· οὐσία μὲν
γὰρ οὐχ ὑπῆρχε Στεφάνῳ, οὐδὲ Νεαίρᾳ, ὥστε τὰ καθ'
ἡμέραν ἀναλώματα δύνασθαι ὑποφέρειν, ἡ δὲ διοίκη-
σις συχνή, ὁπότε δέοι τοῦτόν τε καὶ αὑτὴν τρέφειν
καὶ παιδάρια τρία, ἃ ἦλθεν ἔχουσα ὡς αὐτόν, καὶ
θεραπαίνας δύο καὶ οἰκέτην διάκονον, ἄλλως τε καὶ
μεμαθηκυῖα μὴ κακῶς ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἑτέρων ἀνα-*
43 *λισκόντων αὐτῇ τὸ πρότερον. οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς πολι-
τείας προσῄει Στεφάνῳ τουτῳὶ ἄξιον λόγου· οὐ γάρ
πω ἦν ῥήτωρ, ἀλλ' ἔτι συκοφάντης τῶν παραβοώντων
παρὰ τὸ βῆμα, καὶ γραφομένων μισθοῦ καὶ φαινόντων,
καὶ ἐπιγραφομένων ταῖς ἀλλοτρίαις γνώμαις, ἕως ὑπέ-
πεσε Καλλιστράτῳ τῷ Ἀφιδναίῳ· ἐξ ὅτου δὲ τρόπου*

*καὶ δι' ἣν αἰτίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ περὶ τούτου διέξειμι,
ἐπειδὰν περὶ ταυτησὶ Νεαίρας ἐπιδείξω, ὡς ἔστι ξένη
καὶ ὡς μεγάλα ὑμᾶς ἠδίκηκε καὶ ὡς ἠσέβηκεν εἰς τοὺς*
44 *θεούς, ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ἄξιός ἐστιν οὐκ
ἐλάττω δοῦναι δίκην ἢ καὶ Νέαιρα αὐτηί, ἀλλὰ καὶ
πολλῷ μείζω καὶ μᾶλλον, ὅσῳ Ἀθηναῖος φάσκων εἶναι
οὕτω πολὺ τῶν νόμων καταπεφρόνηκε καὶ ὑμῶν καὶ
τῶν θεῶν, ὥστ' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων αὐτῷ
αἰσχυνόμενος τολμᾷ ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ συκοφαντῶν
ἄλλους τε καὶ ἐμέ, τουτονὶ πεποίηκεν αὐτὸν καὶ ταύ-
την εἰς τηλικοῦτον ἀγῶνα καταστῆσαι, ὥστε ἐξετασθῆ-* 1360
*ναι μὲν ταύτην ἥτις ἐστίν, ἐξελεγχθῆναι δὲ τὴν αὐτοῦ
πονηρίαν.*

45 *Λαχόντος τοίνυν αὐτῷ τοῦ Φρυνίωνος δίκην, ὅτι
αὐτοῦ ἀφείλετο Νέαιραν ταυτηνὶ εἰς ἐλευθερίαν, καὶ
ὅτι, ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ αὕτη, ὑπεδέξατο,
συνῆγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδειοι καὶ ἔπεισαν δίαιταν ἐπι-
τρέψαι αὐτοῖς. καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Φρυνίωνος διαιτη-
τὴς ἐκαθέζετο Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν ὁ Λακεδαιμονίου
ἀδελφός, ὑπὲρ δὲ Στεφάνου τουτουὶ Σαυρίας Λαμ-
πτρεύς· κοινὸν δὲ αὐτοῖς προσαιροῦνται Διογείτονα*
46 *Ἀχαρνέα. συνελθόντες δ' οὗτοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἀκούσαν-
τες ἀμφοτέρων καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρώπου τὰ πεπραγμένα,
γνώμην ἀπεφήναντο, καὶ οὗτοι ἐνέμειναν αὐτῇ, τὴν
μὲν ἄνθρωπον ἐλευθέραν εἶναι καὶ αὐτὴν αὑτῆς κυρίαν,
ἃ δ' ἐξῆλθεν ἔχουσα Νέαιρα παρὰ Φρυνίωνος, χωρὶς
ἱματίων καὶ χρυσίων καὶ θεραπαινῶν, ἃ αὐτῇ τῇ ἀν-
θρώπῳ ἠγοράσθη, ἀποδοῦναι Φρυνίωνι πάντα· συνεῖναι
δ' ἑκατέρῳ ἡμέραν παρ' ἡμέραν· ἐὰν δὲ καὶ ἄλλως πως
ἀλλήλους πείθωσι, ταῦτα κύρια εἶναι· τὰ δ' ἐπιτήδεια
τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔχοντα ἀεὶ παρέχειν, καὶ ἐκ τοῦ λοι-*

που χρόνου φίλους εἶναι ἀλλήλοις καὶ μὴ μνησικακεῖν.
47 ἡ μὲν οὖν γνωσθεῖσα διαλλαγὴ ὑπὸ τῶν διαιτητῶν
Φρυνίωνι καὶ Στεφάνῳ περὶ Νεαίρας ταυτησὶ αὕτη
ἐστίν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, τούτων ὑμῖν τὴν
μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. κάλει μοι Σάτυρον Ἀλωπε-
κῆθεν, Σαυρίαν Λαμπτρέα, Διογείτονα Ἀχαρνέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1361

Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίας Λαμπτρεύς, Διογείτων Ἀχαρνεὺς μαρτυροῦσι διαλλάξαι διαιτηταὶ γενόμενοι περὶ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης Στέφανον καὶ Φρυνίωνα· τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι, καθ' ἃς διήλλαξαν, οἵας παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

Κατὰ τάδε διήλλαξαν Φρυνίωνα καὶ Στέφανον, χρῆσθαι ἑκάτερον Νεαίρᾳ τὰς ἴσας ἡμέρας τοῦ μηνὸς παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντας, ἂν μή τι ἄλλο αὐτοὶ αὑτοῖς συγχωρήσωσιν.

48 Ὡς δ' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν, οἱ παρόντες ἑκατέρῳ
ἐπὶ τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς πράγμασιν, οἷον οἶμαι φιλεῖ
γίγνεσθαι ἑκάστοτε, ἄλλως τε καὶ περὶ ἑταίρας οὔσης
αὐτοῖς τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δεῖπνον ᾖσαν ὡς ἑκάτερον
αὐτῶν, ὁπότε καὶ Νέαιραν ἔχοιεν, καὶ αὕτη συνεδεί-
πνει καὶ συνέπινεν ὡς ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι μάρτυρας τοὺς συνόντας αὐ-
τοῖς, Εὔβουλον Προβαλίσιον, Διυπείθην Μελιτέα, Κτή-
σωνα ἐκ Κεραμέων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Εὔβουλος Προβαλίσιος, Διοπείθης Μελιτεύς, Κτήσων ἐκ Κεραμέων μαρτυροῦσιν, ἐπειδὴ αἱ διαλλαγαὶ ἐγένοντο αἱ περὶ Νεαίρας Φρυνίωνι καὶ Στεφάνῳ, πολλάκις συνδειπνῆσαι αὐτοῖς καὶ συμπίνειν μετὰ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης, καὶ ὁπότε παρὰ Στεφάνῳ εἴη Νέαιρα καὶ ὁπότε παρὰ Φρυνίωνι.

49 Ὅτι μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς δούλη ἦν καὶ ἐπράθη
δὶς καὶ ἠργάζετο τῷ σώματι ὡς ἑταίρα οὖσα, καὶ
ἀπέδρα τὸν Φρυνίωνα εἰς Μέγαρα, καὶ ἥκουσα κατηγ-
γυήθη ὡς ξένη οὖσα πρὸς τῷ πολεμάρχῳ, τῷ τε λόγῳ
ἀποφαίνω ὑμῖν καὶ μεμαρτύρηται. βούλομαι δ' ὑμῖν 1362
καὶ αὐτὸν Στέφανον τουτονὶ ἐπιδεῖξαι καταμεμαρτυ-
50 ρηκότ' αὐτῆς ὡς ἔστι ξένη. τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν
ταυτησὶ Νεαίρας, ἣν ἦλθεν ἔχουσα ὡς τοῦτον παιδά-
ριον μικρόν, ἣν τότε μὲν Στρυβήλην ἐκάλουν, νυνὶ
δὲ Φανώ, ἐκδίδωσι Στέφανος οὑτοσὶ ὡς οὖσαν αὑτοῦ
θυγατέρα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ Φράστορι Αἰγιλιεῖ, καὶ προῖ-
κα ἐπ' αὐτῇ δίδωσι τριάκοντα μνᾶς. ὡς δ' ἦλθεν ὡς
τὸν Φράστορα, ἄνδρα ἐργάτην καὶ ἀκριβῶς τὸν βίον
συνειλεγμένον, οὐκ ἠπίστατο τοῖς τοῦ Φράστορος τρό-
ποις ἀρέσκειν, ἀλλ' ἐζήτει τὰ τῆς μητρὸς ἔθη καὶ τὴν
παρ' αὐτῇ ἀκολασίαν, ἐν τοιαύτῃ οἶμαι ἐξουσίᾳ τεθραμ-
51 μένη. ὁρῶν δ' ὁ Φράστωρ αὐτὴν οὔτε κοσμίαν οὖσαν
οὔτ' ἐθέλουσαν αὐτοῦ ἀκροᾶσθαι, ἅμα δὲ καὶ πεπυ-
σμένος σαφῶς ἤδη, ὅτι Στεφάνου μὲν οὐκ εἴη θυγά-
τηρ, Νεαίρας δέ, τὸ δὲ πρῶτον ἐξηπατήθη, ὅτ' ἠγγυᾶτο
ὡς Στεφάνου θυγατέρα λαμβάνων καὶ οὐ Νεαίρας, ἀλλὰ
τούτῳ ἐξ ἀστῆς αὐτὴν γυναικὸς οὖσαν πρότερον πρὶν
ταύτῃ συνοικῆσαι· ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ἅπασι, καὶ
ὑβρίσθαι ἡγούμενος καὶ ἐξηπατῆσθαι, ἐκβάλλει τὴν
ἄνθρωπον ὡς ἐνιαυτὸν συνοικήσας αὐτῇ, κυοῦσαν, καὶ
52 τὴν προῖκα οὐκ ἀποδίδωσι. λαχόντος δὲ τοῦ Στεφάνου
αὐτῷ δίκην σίτου εἰς Ὠιδεῖον, κατὰ τὸν νόμον ὃς κε-
λεύει, ἐὰν ἀποπέμπῃ τὴν γυναῖκα, ἀποδιδόναι τὴν

προῖκα, ἐὰν δὲ μή, ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς τοκοφορεῖν, καὶ σίτου εἰς Ὠιδεῖον εἶναι δικάσασθαι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τῷ κυρίῳ, γράφεται ὁ Φράστωρ Στέφανον τουτονὶ γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, Ἀθηναίῳ ὄντι ξένης 1363
θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυῆσαι ὡς αὑτῷ προσήκουσαν, κατὰ τὸν νόμον τουτονί. καί μοι ἀνάγνωθι αὐτόν.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δέ τις ἐκδῷ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ὡς ἑαυτῷ προσήκουσαν, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσία ἔστω, καὶ τοῦ ἑλόντος τὸ τρίτον μέρος. γραφέσθων δὲ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.

53 Τὸν μὲν τοίνυν νόμον ἀνέγνω ὑμῖν, καθ' ὃν ἐγράφη Στέφανος οὑτοσὶ ὑπὸ τοῦ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας. γνοὺς δ' ὅτι κινδυνεύσει ἐξελεγχθεὶς ξένης θυγατέρα ἠγγυηκέναι ταῖς ἐσχάταις ζημίαις περιπεσεῖν, διαλλάττεται πρὸς τὸν Φράστορα καὶ ἀφίσταται τῆς προικός, καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου ἀνείλετο, καὶ ὁ Φράστωρ τὴν γραφὴν παρὰ τῶν θεσμοθετῶν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Φράστορα
54 καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν κατὰ τὸν νόμον. κάλει μοι Φράστορα Αἰγιλιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φράστωρ Αἰγιλιεὺς μαρτυρεῖ, ἐπειδὴ ᾔσθετο Νεαίρας θυγατέρα ἐγγυήσαντα αὐτῷ Στέφανον ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν θυγατέρα, γράψασθαι αὐτὸν γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὴν ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ λαχόντος αὐτῷ Στεφάνου εἰς Ὠιδεῖον σίτου διαλύσασθαι πρὸς αὐτὸν [Στέφανον], ὥστε τὴν γραφὴν ἀναιρεθῆναι παρὰ τῶν θεσμοθετῶν καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου, ἣν ἔλαχεν ἐμοὶ Στέφανος.

55 Φέρε δὴ ὑμῖν καὶ ἑτέραν μαρτυρίαν παράσχωμαι 1364
τοῦ τε Φράστορος καὶ τῶν φρατέρων αὐτοῦ καὶ γεννητῶν, ὡς ἔστι ξένη Νέαιρα αὑτηί. οὐ πολλῷ χρόνῳ γὰρ ὕστερον ἢ ἐξέπεμψεν ὁ Φράστωρ τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, ἠσθένησε καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη καὶ εἰς πᾶσαν ἀπορίαν κατέστη. διαφορᾶς δ' οὔσης αὐτῷ παλαιᾶς πρὸς τοὺς οἰκείους τοὺς αὑτοῦ καὶ ὀργῆς καὶ μίσους, πρὸς δὲ καὶ ἄπαις ὤν, ψυχαγωγούμενος ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῇ θεραπείᾳ τῇ ὑπό τε τῆς Νεαίρας
56 καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς (ἐβάδιζον γὰρ πρὸς αὐτόν, ὡς ἠσθένει καὶ ἔρημος ἦν τοῦ θεραπεύσοντος τὸ νόσημα, τὰ πρόσφορα τῇ νόσῳ φέρουσαι καὶ ἐπισκοπούμεναι· ἴστε δήπου καὶ αὐτοί, ὅσου ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις, παροῦσα κάμνοντι ἀνθρώπῳ) ἐπείσθη δὴ τὸ παιδίον, ὃ ἔτεκεν ἡ θυγάτηρ ἡ Νεαίρας ταυτησὶ ὅτ' ἐξεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Φράστορος κυοῦσα, πυθομένου ὅτι οὐ Στεφάνου εἴη θυγάτηρ, ἀλλὰ Νεαίρας, καὶ ὀργισθέντος ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ, πάλιν λαβεῖν καὶ ποιήσα-
57 σθαι υἱὸν αὑτοῦ, λογισμὸν ἀνθρώπινον καὶ εἰκότα λογιζόμενος, ὅτι πονηρῶς μὲν ἔχοι καὶ οὐ πολλὴ ἐλπὶς εἴη αὐτὸν περιγενήσεσθαι, τοῦ δὲ μὴ λαβεῖν τοὺς συγγενεῖς τὰ αὑτοῦ μηδ' ἄπαις τετελευτηκέναι ἐποιήσατο τὸν παῖδα καὶ ἀνέλαβεν ὡς αὑτόν· ἐπεὶ ὅτι γε ὑγιαίνων οὐκ ἄν ποτε ἔπραξε, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περι-
58 φανεῖ ἐγὼ ὑμῖν ἐπιδείξω. ὡς γὰρ ἀνέστη τάχιστα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀσθενείας ὁ Φράστωρ καὶ ἀνέλαβεν αὑτὸν καὶ ἔσχεν ἐπιεικῶς τὸ σῶμα, λαμβάνει γυναῖκα ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους, Σατύρου μὲν τοῦ Μελιτέως θυγατέρα γνησίαν, Διφίλου δὲ ἀδελφήν. ὥστε ὅτι μὲν οὐχ 1365
ἑκὼν ἀνεδέξατο τὸν παῖδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τῆς ἀπαιδίας καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν θεραπείας

καὶ τῆς ἔχθρας τῆς πρὸς τοὺς οἰκείους, ἵνα μὴ κληρονόμοι γένωνται τῶν αὑτοῦ, ἄν τι πάθῃ, ταῦτ᾽ ἔστω ὑμῖν τεκμήρια· δηλώσει δὲ καὶ τἀκόλουθ᾽ αὐτῶν ἔτι
59 μᾶλλον. ὡς γὰρ εἰσῆγεν ὁ Φράστωρ εἰς τοὺς φράτερας τὸν παῖδα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ὢν τὸν ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, καὶ εἰς τοὺς Βρυτίδας ὧν καὶ αὐτός ἐστιν ὁ Φράστωρ γεννήτης, εἰδότες οἶμαι οἱ γεννῆται τὴν γυναῖκα ἥτις ἦν, ἣν ἔλαβεν ὁ Φράστωρ τὸ πρῶτον, τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, καὶ τὴν ἀπόπεμψιν τῆς ἀνθρώπου, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν πεπεισμένον αὐτὸν πάλιν ἀναλαβεῖν τὸν παῖδα, ἀποψηφίζονται τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐνέγραφον αὐτὸν εἰς σφᾶς αὐτούς.
60 λαχόντος δὲ τοῦ Φράστορος αὐτοῖς δίκην, ὅτι οὐκ ἐνέγραφον αὐτοῦ υἱόν, προκαλοῦνται αὐτὸν οἱ γεννῆται πρὸς τῷ διαιτητῇ ὀμόσαι καθ᾽ ἱερῶν τελείων, ἦ μὴν νομίζειν εἶναι αὑτοῦ υἱὸν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. προκαλουμένων δὲ ταῦτα τῶν γεννητῶν τὸν Φράστορα πρὸς τῷ διαιτητῇ, ἔλι-
61 πεν ὁ Φράστωρ τὸν ὅρκον καὶ οὐκ ὤμοσεν. καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς παρόντας Βρυτιδῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τιμόστρατος Ἑκάληθεν, Ξάνθιππος Ἐροιάδης, Εὐάλκης Φαληρεύς, Ἄνυτος Λακιάδης, Εὐφράνωρ Αἰγιλιεύς, Νίκιππος Κεφαλῆθεν μαρτυροῦσιν εἶναι καὶ αὑτοὺς καὶ Φράστορα τὸν Αἰγιλιέα τῶν γεννητῶν οἳ καλοῦνται Βρυτίδαι, καὶ ἀξιοῦντος Φράστορος εἰσάγειν [τὸν] υἱὸν αὑτοῦ εἰς τοὺς γεννήτας, εἰδότες αὐτοὶ ὅτι Φράστορος υἱὸς 1366
εἴη ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, κωλύειν εἰσάγειν Φράστορα τὸν υἱόν.

62 Οὐκοῦν περιφανῶς ἐπιδεικνύω ὑμῖν καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκειοτάτους Νεαίρας ταυτησὶ καταμεμαρτυρηκότας ὡς ἔστι ξένη, Στέφανόν τε τουτονὶ τὸν ἔχοντα ταύτην νυνὶ καὶ συνοικοῦντ᾽ αὐτῇ, καὶ Φράστορα τὸν λαβόντα τὴν θυγατέρα, Στέφανον μὲν οὐκ ἐθελήσαντα ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς ταύτης, γραφέντα ὑπὸ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὡς Ἀθηναίῳ ὄντι ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἠγγύησεν, ἀλλ᾽ ἀποστάντα τῆς
63 προικὸς καὶ οὐκ ἀπολαβόντα, Φράστορα δ᾽ ἐκβαλόντα τε τὴν θυγατέρα τὴν Νεαίρας ταυτησὶ γήμαντα, ἐπειδὴ ἐπύθετο οὐ Στεφάνου οὖσαν, καὶ τὴν προῖκα οὐκ ἀποδόντα, ἐπειδή τε ἐπείσθη ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν αὑτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν καὶ τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ποιήσασθαι τὸν υἱόν, καὶ ἐπεὶ εἰσῆγεν εἰς τοὺς γεννήτας, ἀποψηφισαμένων τῶν γεννητῶν καὶ διδόντων ὅρκον αὐτῷ οὐκ ἐθελήσαντα ὀμόσαι, ἀλλὰ μᾶλλον εὐορκεῖν προελόμενον, καὶ ἑτέραν ὕστερον γήμαντα γυναῖκα ἀστὴν κατὰ τὸν νόμον· αὗται γὰρ αἱ πράξεις περιφανεῖς οὖσαι μεγάλας μαρτυρίας δεδώκασι κατ᾽ αὐτῶν, ὅτι ἔστι ξένη Νέαιρα αὑτηί.
64 Σκέψασθε δὲ καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν τὴν Στεφάνου τουτουὶ καὶ τὴν πονηρίαν, ἵνα καὶ ἐκ ταύτης εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἔστι Νέαιρα αὑτηὶ ἀστή. Ἐπαίνετον γὰρ τὸν Ἄνδριον, ἐραστὴν ὄντα Νεαίρας ταυτησὶ παλαιὸν καὶ πολλὰ ἀνηλωκότα εἰς αὐτήν, καὶ καταγόμενον παρὰ τούτοις ὁπότε ἐπιδημήσειεν Ἀθήναζε διὰ τὴν φιλίαν
65 τὴν Νεαίρας, ἐπιβουλεύσας Στέφανος οὑτοσί, μετα- 1367
πεμψάμενος εἰς ἀγρὸν ὡς θύων, λαμβάνει μοιχὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας ταυτησί, καὶ εἰς φόβον καταστήσας πράττεται μνᾶς τριάκοντα, καὶ λαβὼν ἐγγυητὰς τούτων Ἀριστόμαχόν τε τὸν θεσμοθετήσαντα καὶ

Ναυσίφιλον τὸν Ναυσινίκου τοῦ ἄρξαντος υἱόν, ἀφίη-
66 σιν ὡς ἀποδώσοντ' αὐτῷ τὸ ἀργύριον. ἐξελθὼν δὲ ὁ
Ἐπαίνετος καὶ αὐτὸς αὑτοῦ κύριος γενόμενος, γράφε-
ται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας γραφὴν Στέφανον τουτονί,
ἀδίκως εἱρχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον ὃς κε-
λεύει, ἐάν τις ἀδίκως εἵρξῃ ὡς μοιχόν, γράψασθαι
πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀδίκως εἱρχθῆναι, καὶ ἐὰν μὲν
ἕλῃ τὸν εἵρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλεῦσθαι,
ἀθῷον εἶναι αὐτὸν καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς
ἐγγύης· ἐὰν δὲ δόξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν
κελεύει τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἑλόντι, ἐπὶ δὲ τοῦ δικα-
στηρίου ἄνευ ἐγχειριδίου χρῆσθαι ὅ τι ἂν βουληθῇ,
67 ὡς μοιχῷ ὄντι. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον γράφεται
αὐτὸν ὁ Ἐπαίνετος, καὶ ὡμολόγει μὲν χρῆσθαι τῇ
ἀνθρώπῳ, οὐ μέντοι μοιχός γε εἶναι· οὔτε γὰρ Στε-
φάνου θυγατέρα αὐτὴν εἶναι, ἀλλὰ Νεαίρας, τήν τε
μητέρα αὐτῆς συνειδέναι πλησιάζουσαν αὐτῷ, ἀνηλω-
κέναι τε πολλὰ εἰς αὐτάς, τρέφειν τε, ὁπότε ἐπιδη-
μήσειε, τὴν οἰκίαν ὅλην· τόν τε νόμον ἐπὶ τούτοις
παρεχόμενος, ὃς οὐκ ἐᾷ ἐπὶ ταύτῃσι μοιχὸν λαβεῖν,
ὁπόσαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου καθῶνται ἢ [ἐν τῇ ἀγορᾷ]
πωλῶνται ἀποπεφασμένως, ἐργαστήριον φάσκων καὶ
τοῦτο εἶναι, τὴν Στεφάνου οἰκίαν, καὶ τὴν ἐργασίαν
ταύτην εἶναι, καὶ ἀπὸ τούτων αὐτοὺς εὐπορεῖν μάλι-
68 στα. τούτους δὲ τοὺς λόγους λέγοντος τοῦ Ἐπαινέτου 1368
καὶ τὴν γραφὴν γεγραμμένου, γνοὺς Στέφανος οὑτοσὶ
ὅτι ἐξελεγχθήσεται πορνοβοσκῶν καὶ συκοφαντῶν, δίαι-
ταν ἐπιτρέπει πρὸς τὸν Ἐπαίνετον αὐτοῖς τοῖς ἐγγυη-
ταῖς, ὥστε τῆς μὲν ἐγγύης αὐτοὺς ἀφεῖσθαι, τὴν δὲ
69 γραφὴν ἀνελέσθαι τὸν Ἐπαίνετον. πεισθέντος δὲ τοῦ
Ἐπαινέτου ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀνελομένου τὴν γραφὴν

ἣν ἐδίωκε Στέφανον, γενομένης συνόδου αὐτοῖς καὶ
καθεζομένων διαιτητῶν τῶν ἐγγυητῶν, δίκαιον μὲν οὐ-
δὲν εἶχε λέγειν Στέφανος, εἰς ἔκδοσιν δ' ἠξίου τὸν
Ἐπαίνετον τῇ τῆς Νεαίρας θυγατρὶ συμβαλέσθαι, λέ-
γων τὴν ἀπορίαν τὴν αὑτοῦ καὶ τὴν ἀτυχίαν τὴν πρό-
τερον γενομένην τῇ ἀνθρώπῳ πρὸς τὸν Φράστορα, καὶ
ὅτι ἀπολωλεκὼς εἴη τὴν προῖκα, καὶ οὐκ ἂν δύναιτο
70 πάλιν αὐτὴν ἐκδοῦναι· 'σὺ δὲ καὶ κέχρησαι' ἔφη 'τῇ
ἀνθρώπῳ, καὶ δίκαιος εἶ ἀγαθόν τι ποιῆσαι αὐτήν',
καὶ ἄλλους ἐπαγωγοὺς λόγους, οὓς ἄν τις δεόμενος ἐκ
πονηρῶν πραγμάτων εἴποι ἄν. ἀκούσαντες δ' ἀμφο-
τέρων αὐτῶν οἱ διαιτηταὶ διαλλάττουσιν αὐτούς, καὶ
πείθουσι τὸν Ἐπαίνετον χιλίας δραχμὰς εἰσενεγκεῖν εἰς
τὴν ἔκδοσιν τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας. καὶ ὅτι πάντα
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς
ἐγγυητὰς καὶ διαιτητὰς γενομένους καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

71 Ναυσίφιλος Κεφαλῆθεν, Ἀριστόμαχος Κεφαλῆθεν μαρ-
τυροῦσιν ἐγγυηταὶ γενέσθαι Ἐπαινέτου τοῦ Ἀνδρίου, ὅτ'
ἔφη Στέφανος μοιχὸν εἰληφέναι Ἐπαίνετον· καὶ ἐπειδὴ
ἐξῆλθεν Ἐπαίνετος παρὰ Στεφάνου καὶ κύριος ἐγένετο
αὑτοῦ, γράψασθαι γραφὴν Στέφανον πρὸς τοὺς θεσμοθέ-
τας, ὅτι αὐτὸν ἀδίκως εἶρξε· καὶ αὐτοὶ διαλλακταὶ γενό- 1369
μενοι διαλλάξαι Ἐπαίνετον καὶ Στέφανον· τὰς δὲ διαλ-
λαγὰς εἶναι ἃς παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

Ἐπὶ τοῖσδε διήλλαξαν Στέφανον καὶ Ἐπαίνετον οἱ
διαλλακταί, τῶν μὲν γεγενημένων περὶ τὸν εἱργμὸν μηδε-
μίαν μνείαν ἔχειν, Ἐπαίνετον δὲ δοῦναι χιλίας δραχμὰς
Φανοῖ εἰς ἔκδοσιν, ἐπειδὴ κέχρηται αὐτῇ πολλάκις· Στέ-

φανον δὲ παρέχειν Φανὼ Ἐπαινέτῳ, ὁπόταν ἐπιδημῇ καὶ
βούληται συνεῖναι αὐτῇ.

72 Τὴν τοίνυν περιφανῶς ἐγνωσμένην ξένην εἶναι,
καὶ ἐφ' ᾗ μοιχὸν οὗτος ἐτόλμησε λαβεῖν, εἰς τοσοῦτον
ὕβρεως καὶ ἀναιδείας ἦλθε Στέφανος οὑτοσὶ καὶ Νέαιρα
αὑτηί, ὥστε [ἐτόλμησαν] μὴ ἀγαπᾶν εἰ ἔφασκον αὐτὴν
ἀστὴν εἶναι, ἀλλὰ κατιδόντες Θεογένην Κοθωκίδην λα-
χόντα βασιλέα, ἄνθρωπον εὐγενῆ μέν, πένητα δὲ καὶ
ἄπειρον πραγμάτων, συμπαραγενόμενος αὐτῷ δοκιμα-
ζομένῳ καὶ συνευπορήσας ἀναλωμάτων, ὅτε εἰσῄει εἰς
τὴν ἀρχὴν, Στέφανος οὑτοσί, καὶ ὑπελθὼν καὶ τὴν
ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ πριάμενος, πάρεδρος γενόμενος, δί-
δωσι τὴν ἄνθρωπον ταύτην γυναῖκα, τὴν τῆς Νεαίρας
θυγατέρα, καὶ ἐγγυᾷ Στέφανος οὑτοσὶ ὡς αὑτοῦ θυγα-
τέρα οὖσαν· οὕτω πολὺ τῶν νόμων καὶ ὑμῶν κατεφρό-
73 νησεν. καὶ αὕτη ἡ γυνὴ ὑμῖν ἔθυε τὰ ἄρρητα ἱερὰ
ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ εἶδεν ἃ οὐ προσῆκεν αὐτὴν ὁρᾶν
ξένην οὖσαν, καὶ τοιαύτη οὖσα εἰσῆλθεν, οἷ οὐδεὶς
ἄλλος Ἀθηναίων τοσούτων ὄντων εἰσέρχεται, ἀλλ' ἢ ἡ
τοῦ βασιλέως γυνή, ἐξώρκωσέ τε τὰς γεραρὰς τὰς ὑπη-
ρετούσας τοῖς ἱεροῖς, ἐξεδόθη δὲ τῷ Διονύσῳ γυνή, 1370
ἔπραξε δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πάτρια τὰ πρὸς τοὺς
θεούς, πολλὰ καὶ ἅγια καὶ ἀπόρρητα. ἃ δὲ μηδ' ἀκοῦ-
σαι πᾶσιν οἷόν τ' ἐστί, πῶς ποιῆσαί γε τῇ ἐπιτυχούσῃ
εὐσεβῶς ἔχει, ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ γυναικὶ καὶ τοι-
αῦτα ἔργα διαπεπραγμένῃ;

74 Βούλομαι δ' ὑμῖν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἄνω-
θεν διηγήσασθαι καθ' ἕκαστον, ἵνα μᾶλλον ἐπιμέλειαν
ποιήσησθε τῆς τιμωρίας, καὶ εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων τὴν ψῆφον οἴσετε, ἀλλὰ
καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλαβείας, τιμωρίαν ὑπὲρ

τῶν ἠσεβημένων ποιούμενοι καὶ κολάζοντες τοὺς ἠδι-
κηκότας. τὸ γὰρ ἀρχαῖον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυναστεία
ἐν τῇ πόλει ἦν, καὶ ἡ βασιλεία τῶν ἀεὶ ὑπερεχόντων
διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι, τὰς δὲ θυσίας ἁπάσας ὁ βασι-
λεὺς ἔθυε, καὶ τὰς σεμνοτάτας καὶ ἀρρήτους ἡ γυνὴ
75 αὐτοῦ ἐποίει, εἰκότως, βασίλιννα οὖσα. ἐπειδὴ δὲ Θη-
σεὺς συνῴκισεν αὐτοὺς καὶ δημοκρατίαν ἐποίησε καὶ
ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν
ἧττον ὁ δῆμος ᾑρεῖτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν
χειροτονῶν, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον ἔθεντο ἀστὴν
εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμειγμένην ἑτέρῳ ἀνδρί, ἀλλὰ παρ-
θένον γαμεῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα
ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς
θεοῖς εὐσεβῶς, καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῆ-
76 ται. καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ
ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν
ἐν Λίμναις (καὶ αὕτη ἡ στήλη ἔτι καὶ νῦν ἕστηκεν,
ἀμυδροῖς γράμμασιν Ἀττικοῖς δηλοῦσα τὰ γεγραμμένα),
μαρτυρίαν ποιούμενος ὁ δῆμος ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ εὐσε-
βείας πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρακαταθήκην καταλείπων 1371
τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι τήν γε θεῷ γυναῖκα δοθησο-
μένην καὶ ποιήσουσαν τὰ ἱερὰ τοιαύτην ἀξιοῦμεν εἶναι.
καὶ διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου
καὶ ἁγιωτάτῳ ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰ-
δῶσι τὰ γεγραμμένα· ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου
ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός.
77 ὑπὲρ τοίνυν ἁγίων καὶ σεμνῶν ἱερῶν, ὧν οἱ πρόγονοι
ὑμῶν οὕτω καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπεμελήθησαν,
ἄξιον καὶ ὑμᾶς σπουδάσαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
τοὺς ἀσελγῶς μὲν καταφρονοῦντας τῶν νόμων τῶν
ὑμετέρων, ἀναιδῶς δ' ἠσεβηκότας εἰς τοὺς θεούς, ἄξιον

τιμωρήσασθαι δυοῖν ἕνεκα, ἵνα οὗτοί τε τῶν ἠδικη-
μένων δίκην δῶσιν, οἵ τ' ἄλλοι πρόνοιαν ποιῶνται
καὶ φοβῶνται μηδὲν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν πόλιν
ἁμαρτάνειν.

78 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν ἱεροκήρυκα καλέσαι, ὃς
ὑπηρετεῖ τῇ τοῦ βασιλέως γυναικί, ὅταν ἐξορκοῖ τὰς
γεραρὰς ἐν κανοῖς πρὸς τῷ βωμῷ, πρὶν ἅπτεσθαι τῶν
ἱερῶν, ἵνα καὶ τοῦ ὅρκου καὶ τῶν λεγομένων ἀκού-
σητε, ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν ἀκούειν, καὶ εἰδῆτε ὡς σεμνὰ
καὶ ἅγια καὶ ἀρχαῖα τὰ νόμιμά ἐστιν.

ΟΡΚΟΣ ΓΕΡΑΡΩΝ.

Ἁγιστεύω καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπό τε τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων καὶ ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας, καὶ τὰ θεοίνια καὶ τὰ ἰοβάκχεια γεραρῶ τῷ Διονύσῳ κατὰ τὰ πάτρια καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις.

79 Τοῦ μὲν ὅρκου τοίνυν καὶ τῶν νομιζομένων πα-
τρίων, ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἀκηκόατε, καὶ ὡς ἣν
Στέφανος ἠγγύησε τῷ Θεογένει γυναῖκα βασιλεύοντι
ὡς αὑτοῦ οὖσαν θυγατέρα, αὕτη ἐποίει τὰ ἱερὰ ταῦτα 1372
καὶ ἐξώρκου τὰς γεραράς, καὶ ὅτι οὐδ' αὐταῖς ταῖς
ὁρώσαις τὰ ἱερὰ ταῦτα οἷόν τ' ἐστὶ λέγειν πρὸς ἄλλον
οὐδένα. φέρε δὴ καὶ μαρτυρίαν παράσχωμαι ὑμῖν, δι'
ἀπορρήτου μὲν γεγενημένην, ὅμως δὲ αὐτοῖς τοῖς πε-
πραγμένοις ἐπιδείξω φανερὰν οὖσαν αὐτὴν καὶ ἀληθῆ.
80 ὡς γὰρ ἐγένετο τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ ἀνέβησαν εἰς Ἄρειον
πάγον οἱ ἐννέα ἄρχοντες ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις,
εὐθὺς ἡ βουλὴ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ὥσπερ καὶ τἄλλα
πολλοῦ ἀξία ἐστὶ τῇ πόλει περὶ εὐσέβειαν, ἐζήτει τὴν
γυναῖκα ταύτην τοῦ Θεογένους ἥτις ἦν, καὶ ἐξήλεγχε,
καὶ περὶ τῶν ἱερῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο, καὶ ἐζημίου τὸν

Θεογένην ὅσα κυρία ἐστίν, ἐν ἀπορρήτῳ δὲ καὶ διὰ
κοσμιότητος· οὐ γὰρ αὐτοκράτορές εἰσιν, ὡς ἂν βού-
81 λωνται, Ἀθηναίων τινὰ κολάσαι. γενομένων δὲ λόγων,
καὶ χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς καὶ
ζημιούσης τὸν Θεογένην, ὅτι τοιαύτην ἔλαβε γυναῖκα
καὶ ταύτην εἴασε ποιῆσαι τὰ ἱερὰ τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς
πόλεως, ἐδεῖτο ὁ Θεογένης ἱκετεύων καὶ ἀντιβολῶν,
λέγων ὅτι οὐκ ᾔδει Νεαίρας αὐτὴν οὖσαν θυγατέρα,
ἀλλ' ἐξαπατηθείη ὑπὸ Στεφάνου, ὡς αὐτοῦ θυγατέρα
οὖσαν αὐτὴν λαμβάνων γνησίαν κατὰ τὸν νόμον, καὶ
διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀκακίαν τὴν
ἑαυτοῦ τοῦτον πάρεδρον ποιήσαιτο, ἵνα διοικήσῃ τὴν
ἀρχήν, ὡς εὔνουν ὄντα, καὶ διὰ τοῦτο κηδεύσειεν
82 αὐτῷ. 'ὅτι δὲ' ἔφη 'οὐ ψεύδομαι, μεγάλῳ τεκμηρίῳ
καὶ περιφανεῖ ἐπιδείξω ὑμῖν· τὴν γὰρ ἄνθρωπον ἀπο-
πέμψω ἐκ τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι Στεφάνου θυγά-
τηρ, ἀλλὰ Νεαίρας. κἂν μὲν ταῦτα ποιήσω, ἤδη πιστοὶ 1373
ὑμῖν ἔστωσαν οἱ λόγοι οἱ παρ' ἐμοῦ λεγόμενοι, ὅτι ἐξη-
πατήθην· ἐὰν δὲ μὴ ποιήσω, τότ' ἤδη με κολάζετε ὡς
83 πονηρὸν ὄντα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἠσεβηκότα.' ὑπο-
σχομένου δὲ ταῦτα τοῦ Θεογένους καὶ δεομένου, ἅμα
μὲν καὶ ἐλεήσασα αὐτὸν ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ διὰ
τὴν ἀκακίαν τοῦ τρόπου, ἅμα δὲ καὶ ἐξηπατῆσθαι τῇ
ἀληθείᾳ ἡγουμένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου, ἐπέσχεν. ὡς δὲ
κατέβη ἐξ Ἀρείου πάγου ὁ Θεογένης, εὐθὺς τήν τε ἄν-
θρωπον τὴν ταυτησὶ Νεαίρας θυγατέρα ἐκβάλλει ἐκ
τῆς οἰκίας, τόν τε Στέφανον τὸν ἐξαπατήσαντα αὐτὸν
τουτονὶ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου. καὶ οὕτως
ἐπαύσαντο οἱ Ἀρεοπαγῖται κρίνοντες τὸν Θεογένην καὶ
ὀργιζόμενοι αὐτῷ, καὶ συγγνώμην εἶχον ἐξαπατηθέντι.
84 καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐ-

τὸν τὸν Θεογένην καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν. κά-
λει μοι Θεογένην Ἑρχιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Θεογένης Ἑρχιεὺς μαρτυρεῖ, ὅτε αὐτὸς ἐβασίλευε, γῆ-
μαι Φανὼ ὡς Στεφάνου οὖσαν θυγατέρα, ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο
ἐξηπατημένος, τήν τε ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν καὶ οὐκέτι συν-
οικεῖν αὐτῇ, καὶ Στέφανον ἀπελάσαι ἀπὸ τῆς παρεδρίας
καὶ οὐκ ἐᾶν ἔτι παρεδρεύειν αὐτῷ.

35 *Λαβὲ δή μοι τὸν νόμον ἐπὶ τούτοις τουτονὶ καὶ
ἀνάγνωθι, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον προσῆκεν αὐτὴν
ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν τούτων τοιαύτην οὖσαν καὶ τοι-
αῦτα διαπεπραγμένην, τοῦ ὁρᾶν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν
τι τῶν νομιζομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως πατρίων, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἄλλων τῶν Ἀθήνησιν ἁπάντων. ἐφ' ᾗ γὰρ
ἂν μοιχὸς ἁλῷ γυναικί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῇ ἐλθεῖν εἰς 1374
οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς ἃ καὶ τὴν ξένην
καὶ τὴν δούλην ἐλθεῖν ἐξουσίαν ἔδοσαν οἱ νόμοι καὶ
86 θεασομένην καὶ ἱκετεύσουσαν εἰσιέναι· ἀλλὰ μόναις
ταύταις ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι ταῖς γυναιξὶ μὴ εἰσιέ-
ναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ,
ἐὰν δ' εἰσίωσι καὶ παρανομῶσι, νηποινεὶ πάσχειν ὑπὸ
τοῦ βουλομένου ὅ τι ἂν πάσχῃ, πλὴν θανάτου, καὶ
ἔδωκεν ὁ νόμος τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ ἐντυ-
χόντι. διὰ τοῦτο δ' ἐποίησεν ὁ νόμος πλὴν θανάτου
τἆλλα ὑβρισθεῖσαν αὐτὴν μηδαμοῦ λαβεῖν δίκην, ἵνα
μὴ μιάσματα μηδ' ἀσεβήματα γίγνηται ἐν τοῖς ἱεροῖς,
ἱκανὸν φόβον ταῖς γυναιξὶ παρασκευάζων τοῦ σωφρο-
νεῖν καὶ μηδὲν ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ δικαίως οἰκουρεῖν,
διδάσκων ὡς, ἄν τι ἁμάρτῃ τοιοῦτον, ἅμα ἔκ τε τῆς
οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς ἐκβεβλημένη ἔσται καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν*

87 *τῶν τῆς πόλεως. καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοῦ νόμου
αὐτοῦ ἀκούσαντες ἀναγνωσθέντος εἴσεσθε. καί μοι λαβέ.*

ΝΟΜΟΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

Ἐπειδὰν δὲ ἕλῃ τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῷ ἑλόντι
συνοικεῖν τῇ γυναικί· ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔστω. μηδὲ
τῇ γυναικὶ ἐξέστω εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ'
ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ· ἐὰν δ' εἰσίῃ, νηποινεὶ πασχέτω ὅ τι
ἂν πάσχῃ, πλὴν θανάτου.

88 *Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθηναίων μαρτυρίαν παρασχέσθαι, ὡς σπου-
δάζει περὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ ὡς πολλὴν πρόνοιαν περὶ
αὐτῶν πεποίηται. ὁ γὰρ δῆμος ὁ Ἀθηναίων κυριώτα- 1375
τος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, καὶ ἐξὸν αὐτῷ ποι-
εῖν ὅ τι ἂν βούληται, οὕτω καλὸν καὶ σεμνὸν ἡγήσατ'
εἶναι δῶρον τὸ Ἀθηναῖον γενέσθαι, ὥστε νόμους ἔθετο
αὑτῷ, καθ' οὓς ποιεῖσθαι δεῖ, ἐάν τινα βούλωνται,
πολίτην, οἳ νῦν προπεπηλακισμένοι εἰσὶν ὑπὸ Στεφά-
89 νου τουτουὶ καὶ τῶν οὕτω γεγαμηκότων. ὅμως δ'
ἀκούσαντες αὐτῶν βελτίους ἔσεσθε, καὶ τὰ κάλλιστα
καὶ τὰ σεμνότατα δῶρα τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν πόλιν
διδόμενα γνώσεσθε ὡς λελυμασμένοι εἰσίν. πρῶτον
μὲν γὰρ νόμος ἐστὶ τῷ δήμῳ κείμενος, μὴ ἐξεῖναι
ποιήσασθαι Ἀθηναῖον, ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς
τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἄξιον ᾖ γενέσθαι πολίτην.
ἔπειτ' ἐπειδὰν πεισθῇ ὁ δῆμος καὶ δῷ τὴν δωρειάν,
οὐκ ἐᾷ κυρίαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψήφῳ
εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν ὑπερεξακισχίλιοι Ἀθηναίων
90 ψηφίσωνται κρύβδην ψηφιζόμενοι. τοὺς δὲ πρυτάνεις
κελεύει τιθέναι τοὺς καδίσκους ὁ νόμος καὶ τὴν ψῆ-
φον διδόναι προσιόντι τῷ δήμῳ, πρὶν τοὺς ξένους εἰσ-*

ιέναι καὶ τὰ γέῤῥα ἀναιρεῖν, ἵνα κύριος ὢν αὐτὸς
αὑτοῦ ἕκαστος σκοπῆται πρὸς αὑτὸν ὅντινα μέλλει πο-
λίτην ποιήσεσθαι, εἰ ἄξιός ἐστι τῆς δωρειᾶς ὁ μέλλων
λήψεσθαι. ἔπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ἐποίησε
κατ' αὐτοῦ τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ ἔστιν εἰσελ-
θόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι, ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι
τῆς δωρειᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγο-
91 νεν. καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρειάν,
λόγῳ ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων
γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ δικαστήριον, 1376
ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρειὰν μὴ
ἄξιον εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον. καὶ
τοὺς μὲν πολλοὺς καὶ παλαιοὺς ἔργον διηγήσασθαι· ἃ
δὲ πάντες μνημονεύετε, Πειθόλαν τε τὸν Θετταλὸν καὶ
Ἀπολλωνίδην τὸν Ὀλύνθιον πολίτας ὑπὸ τοῦ δήμου
92 γενομένους ἀφείλετο τὸ δικαστήριον· ταῦτα γὰρ οὐ
πάλαι ἐστὶ γεγενημένα, ὥστε ἀγνοεῖν ὑμᾶς. οὕτω τοί-
νυν καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τῶν νόμων κειμένων ὑπὲρ τῆς
πολιτείας, δι' ὧν δεῖ Ἀθηναῖον γενέσθαι, ἕτερός ἐστιν
ἐφ' ἅπασι τούτοις κυριώτατος νόμος κείμενος· οὕτω
πολλὴν ὁ δῆμος πρόνοιαν ἐποιεῖτο ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τῶν
θεῶν, ὥστε δι' εὐσεβείας τὰ ἱερὰ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς
πόλεως. ὅσους γὰρ ἂν ποιήσηται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων
πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαῤῥήδην μὴ ἐξεῖναι αὐ-
τοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι, μηδὲ ἱερωσύνης
μηδεμιᾶς μετασχεῖν· τοῖς δ' ἐκ τούτων μετέδωκεν ἤδη
ὁ δῆμος ἁπάντων, καὶ προσέθηκεν, ἐὰν ὦσιν ἐκ γυ-
93 ναικὸς ἀστῆς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. καὶ ὅτι
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλῃ καὶ περιφανεῖ μαρτυρίᾳ
ἐγὼ ὑμῖν δηλώσω. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸν νόμον πόῤ-
ῥωθεν προδιηγήσασθαι, ὡς ἐτέθη καὶ πρὸς οὓς διω-

ρίσθη, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ βεβαίους φίλους
περὶ τὸν δῆμον γεγονότας. ἐκ τούτων γὰρ ἁπάντων
εἴσεσθε τήν τε τοῦ δήμου δωρειὰν τὴν ἀπόθετον τοῖς
εὐεργέταις προπηλακιζομένην, καὶ ὅσων ὑμᾶς ἀγαθῶν 1377
κωλύουσι κυρίους εἶναι Στέφανός τε οὑτοσὶ καὶ οἱ
τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ γεγαμηκότες καὶ παιδοποιού-
μενοι.

94 Πλαταιῆς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν Ἑλ-
λήνων ὑμῖν ἐβοήθησαν Μαραθῶνάδε, ὅτε Δᾶτις ὁ βα-
σιλέως Δαρείου στρατηγὸς ἀναχωρῶν ἐξ Ἐρετρίας,
Εὔβοιαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἀπέβη εἰς τὴν χώ-
ραν πολλῇ δυνάμει καὶ ἐπόρθει. καὶ ἔτι καὶ νῦν τῆς
ἀνδραγαθίας αὐτῶν ὑπομνήματα ἡ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ
γραφὴ δεδήλωκεν· ὡς ἕκαστος γὰρ τάχους εἶχεν, εὐθὺς
προσβοηθῶν γέγραπται, οἱ τὰς κυνᾶς τὰς Βοιωτίας
95 ἔχοντες. πάλιν δὲ Ξέρξου ἰόντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, Θη-
βαίων μηδισάντων, οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς ὑμε-
τέρας φιλίας, ἀλλὰ μόνοι τῶν ἄλλων Βοιωτῶν οἱ μὲν
ἡμίσεις αὐτῶν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Λεωνίδου ἐν
Θερμοπύλαις παραταξάμενοι τῷ βαρβάρῳ ἐπιόντι συν-
απώλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ὑμετέρας τρι-
ήρεις, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἰκεῖα σκάφη οὐχ ὑπῆρχε, συν-
εναυμάχουν ὑμῖν ἐπί τε Ἀρτεμισίῳ καὶ ἐν Σαλαμῖνι.
96 καὶ τὴν τελευταίαν μάχην Πλαταιᾶσι Μαρδονίῳ τῷ
βασιλέως στρατηγῷ μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν συνελευθε-
ρούντων τὴν Ἑλλάδα μαχεσάμενοι, εἰς κοινὸν τὴν
ἐλευθερίαν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κατέθηκαν. ἐπεὶ δὲ
Παυσανίας ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ὑβρίζειν ἐνεχεί-
ρει ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠγάπα ὅτι τῆς ἡγεμονίας [μόνοι]
ἠξιώθησαν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ
πόλις τῇ μὲν ἀληθείᾳ ἡγεῖτο τῆς ἐλευθερίας τοῖς Ἑλ-

λησι, τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ οὐκ ἠναντιοῦτο τοῖς Λακεδαι-
97 μονίοις, ἵνα μὴ φθονηθῶσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων· ἐφ' 1378
οἷς φυσηθεὶς Παυσανίας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασι-
λεὺς ἐπέγραψεν ἐπὶ τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν
οἱ Ἕλληνες οἱ συμμαχεσάμενοι τὴν Πλαταιᾶσι μάχην
καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ναυμαχήσαντες κοινῇ
ποιησάμενοι ἀνέθηκαν ἀριστεῖον τῷ Ἀπόλλωνι ἀπὸ
τῶν βαρβάρων,

Ἑλλήνων ἀρχηγός, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε,

ὡς αὐτοῦ τοῦ τε ἔργου ὄντος καὶ τοῦ ἀναθήματος,
98 ἀλλ' οὐ κοινοῦ τῶν συμμάχων· ὀργισθέντων δὲ τῶν
Ἑλλήνων, οἱ Πλαταιεῖς λαγχάνουσι δίκην τοῖς Λακε-
δαιμονίοις εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας χιλίων ταλάντων ὑπὲρ
τῶν συμμάχων, καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐκκολάψαντας
τὰ ἐλεγεῖα ἐπιγράψαι τὰς πόλεις τὰς κοινωνούσας τοῦ
ἔργου. διόπερ αὐτοῖς οὐχ ἥκιστα παρηκολούθει ἡ ἔχθρα
ἡ παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασι-
λείου. καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι οὐκ εἶχον αὐτοῖς ὅ τι
χρήσωνται οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον δὲ ὡς πεντή-
κοντα ἔτεσιν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων
βασιλεὺς εἰρήνης οὔσης ἐνεχείρησεν αὐτῶν καταλαβεῖν
99 τὴν πόλιν. ἔπραξε δὲ ταῦτ' ἐκ Θηβῶν δι' Εὐρυμάχου
τοῦ Λεοντιάδου βοιωταρχοῦντος, ἀνοιξάντων τὰς πύ-
λας τῆς νυκτὸς Ναυκλείδου καὶ ἄλλων τινῶν μετ' αὐ-
τοῦ, πεισθέντων χρήμασιν. αἰσθόμενοι δ' οἱ Πλαται-
εῖς ἔνδον ὄντας τοὺς Θηβαίους τῆς νυκτὸς καὶ ἐξαπίνης
αὑτῶν τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ κατειλημμένην, προσεβοή-
θουν καὶ αὐτοὶ καὶ συνετάττοντο. καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα
ἐγένετο καὶ εἶδον οὐ πολλοὺς ὄντας τοὺς Θηβαίους,
ἀλλὰ τοὺς πρώτους αὐτῶν εἰσεληλυθότας· ὕδωρ γὰρ 1379

γενόμενον τῆς νυκτὸς πολὺ ἐκώλυσεν αὐτοὺς πάντας
εἰσελθεῖν· ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς μέγας ἐρρύη καὶ
100 διαβῆναι οὐ ῥᾴδιον ἦν, ἄλλως τε καὶ νυκτός· ὡς οὖν
εἶδον οἱ Πλαταιεῖς τοὺς Θηβαίους ἐν τῇ πόλει καὶ
ἔγνωσαν ὅτι οὐ πάντες πάρεισιν, ἐπιτίθενται καὶ εἰς
μάχην ἐλθόντες κρατοῦσι καὶ φθάνουσιν ἀπολέσαντες
αὐτοὺς πρὶν τοὺς ἄλλους προσβοηθῆσαι, καὶ ὡς ὑμᾶς
πέμπουσιν εὐθὺς ἄγγελον τήν τε πρᾶξιν φράσοντα καὶ
τὴν μάχην δηλώσοντα ὅτι νικῶσι, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦν-
τες, ἂν οἱ Θηβαῖοι τὴν χώραν αὐτῶν δῃῶσιν. ἀκού-
σαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα, διὰ τάχους ἐβοή-
θουν εἰς τὰς Πλαταιάς· καὶ οἱ Θηβαῖοι ὡς ἑώρων τοὺς
Ἀθηναίους βεβοηθηκότας τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἀνεχώρη-
101 σαν ἐπ' οἴκου. ὡς οὖν ἀπέτυχον οἱ Θηβαῖοι τῆς πεί-
ρας καὶ οἱ Πλαταιεῖς τοὺς ἄνδρας, οὓς ἔλαβον αὐτῶν
ἐν τῇ μάχῃ ζῶντας, ἀπέκτειναν, ὀργισθέντες οἱ Λακε-
δαιμόνιοι ἀπροφασίστως ἤδη στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Πλα-
ταιάς, Πελοποννησίοις μὲν ἅπασι πλὴν Ἀργείων τὰ
δύο μέρη τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων ἑκάστων πέμ-
πειν ἐπιτάξαντες, Βοιωτοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ
Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι καὶ Μηλιεῦσι καὶ Οἰταίοις καὶ
102 Αἰνιᾶσι πανδημεὶ ἐπαγγείλαντες στρατεύειν. καὶ περι-
καθεζόμενοι αὐτῶν τὸ τεῖχος πολλῇ δυνάμει ἐπηγγέλ-
λοντο, εἰ βούλοιντο τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς παραδοῦναι,
τὴν δὲ χώραν ἔχειν καὶ καρποῦσθαι τὰ αὑτῶν, ἀφίστα-
σθαι δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίας. οὐκ ἐθελησάντων
δὲ τῶν Πλαταιέων, ἀλλ' ἀποκριναμένων ὅτι ἄνευ Ἀθη-
ναίων οὐδὲν ἂν πράξειαν, ἐπολιόρκουν αὐτοὺς διπλῷ 1380
τείχει περιτειχίσαντες δύο ἔτη, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς
103 πείρας προσάγοντες. ἐπεὶ δ' ἀπειρήκεσαν οἱ Πλαταιεῖς
καὶ ἐνδεεῖς ἦσαν ἁπάντων καὶ ἠποροῦντο τῆς σωτη-

ρίας, διακληρωσάμενοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς οἱ μὲν ὑπο-
μείναντες ἐπολιορκοῦντο, οἱ δὲ τηρήσαντες νύκτα καὶ
ὕδωρ καὶ ἄνεμον πολύν, ἐξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ
ὑπερβάντες τὸ περιτείχισμα τῶν πολεμίων, λαθόντες
τὴν στρατιὰν, ἀποσφάξαντες τοὺς φύλακας διασῴζον-
ται δεῦρο, δεινῶς διακείμενοι καὶ ἀπροσδοκήτως· οἱ δ'
ὑπομείναντες αὐτῶν ἁλούσης τῆς πόλεως κατὰ κράτος
ἀπεσφάγησαν πάντες οἱ ἡβῶντες, παῖδες δὲ καὶ γυναῖ-
κες ἐξηνδραποδίσθησαν, ὅσοι μὴ αἰσθόμενοι ἐπιόντας
104 τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπεξῆλθον Ἀθήναζε. τοῖς οὖν
οὕτω φανερῶς ἐνδεδειγμένοις τὴν εὔνοιαν τῷ δήμῳ,
καὶ προεμένοις ἅπαντα τὰ αὑτῶν καὶ παῖδας καὶ γυ-
ναῖκας, πάλιν σκοπεῖτε πῶς μετέδοτε τῆς πολιτείας.
ἐκ γὰρ τῶν ψηφισμάτων τῶν ὑμετέρων καταφανὴς
πᾶσιν ἔσται ὁ νόμος, καὶ γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω.
καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ.

*Ἱπποκράτης εἶπε, Πλαταιέας εἶναι Ἀθηναίους ἀπὸ
τῆσδε τῆς ἡμέρας, ἐντίμους καθάπερ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι,
καὶ μετεῖναι αὐτοῖς ὧνπερ Ἀθηναίοις μέτεστι πάντων, καὶ
ἱερῶν καὶ ὁσίων, πλὴν εἴ τις ἱερωσύνη ἢ τελετή ἐστιν ἐκ
γένους, μηδὲ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων,
. . . . . κατανεῖμαι δὲ τοὺς Πλαταιέας εἰς τοὺς δήμους καὶ
τὰς φυλάς. ἐπειδὰν δὲ νεμηθῶσι, μὴ ἐξέστω ἔτι Ἀθη- 1381
ναίῳ μηδενὶ γίγνεσθαι Πλαταιέων, μὴ εὑρομένῳ παρὰ τοῦ
δήμου τοῦ Ἀθηναίων.*

105 Ὁρᾶτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς καλῶς καὶ δικαίως
ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, καὶ
ἠξίωσε τοὺς Πλαταιέας λαμβάνοντας τὴν δωρειὰν πρῶ-
τον μὲν δοκιμασθῆναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατ' ἄνδρα

ἕκαστον, εἰ ἔστι Πλαταιεὺς καὶ εἰ τῶν φίλων τῶν τῆς
πόλεως, ἵνα μὴ ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πολλοὶ μετα-
λάβωσι τῆς πολιτείας· ἔπειτα τοὺς δοκιμασθέντας ἀνα-
γραφῆναι ἐν στήλῃ λιθίνῃ, καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει
παρὰ τῇ θεῷ, ἵνα σῴζηται ἡ δωρειὰ τοῖς ἐπιγιγνομέ-
106 νοις, καὶ ᾖ ἐξελέγξαι ὅτου ἂν ἕκαστος ᾖ συγγενής. καὶ
ὕστερον οὐκ ἐᾷ γίγνεσθαι Ἀθηναῖον ἐξεῖναι, ὃς ἂν μὴ
νῦν γένηται καὶ δοκιμασθῇ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῦ μὴ
πολλοὺς φάσκοντας Πλαταιέας εἶναι κατασκευάζειν αὑ-
τοῖς πολιτείαν. ἔπειτα καὶ τὸν νόμον διωρίσατο ἐν τῷ
ψηφίσματι πρὸς αὐτοὺς εὐθέως ὑπέρ τε τῆς πόλεως
καὶ τῶν θεῶν, [καὶ] μὴ ἐξεῖναι αὐτῶν μηδενὶ τῶν
ἐννέα ἀρχόντων λαχεῖν μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς, τοῖς
δ' ἐκ τούτων, ἂν ὦσιν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυη-
τῆς κατὰ τὸν νόμον.

107 Οὐκοῦν δεινόν; πρὸς μὲν τοὺς ἀστυγείτονας καὶ
ὁμολογουμένως ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν
γεγενημένους οὕτω καλῶς καὶ ἀκριβῶς διωρίσασθε περὶ
ἑκάστου, ἐφ' οἷς δεῖ ἔχειν τὴν δωρειάν, τὴν δὲ περι-
φανῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι πεπορνευμένην, οὕτως αἰ-
σχρῶς καὶ ὀλιγώρως ἐάσετε ὑβρίζουσαν εἰς τὴν πόλιν
καὶ ἀσεβοῦσαν εἰς τοὺς θεοὺς ἀτιμώρητον, ἣν οὔτε 1382
οἱ πρόγονοι ἀστὴν κατέλιπον οὔθ' ὁ δῆμος πολῖτιν
108 ἐποιήσατο; ποῦ γὰρ αὕτη οὐκ εἴργασται τῷ σώματι; ἢ
ποῖ οὐκ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῷ καθ' ἡμέραν μισθῷ; οὐκ ἐν
Πελοποννήσῳ μὲν πάσῃ, ἐν Θετταλίᾳ δὲ καὶ Μαγνη-
σίᾳ μετὰ Σίμου τοῦ Λαρισαίου καὶ Εὐρυδάμαντος τοῦ
Μηδείου, ἐν Χίῳ δὲ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ
Σωτάδου τοῦ Κρητὸς ἀκολουθοῦσα, μισθωθεῖσα ὑπὸ
τῆς Νικαρέτης, ὅτε ἔτι ἐκείνης ἦν; τὴν δὴ ὑφ' ἑτέροις
οὖσαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τῷ διδόντι τί οἴεσθε ποιεῖν;

ἆρ᾽ οὐχ ὑπηρετεῖν τοῖς χρωμένοις εἰς ἁπάσας ἡδονάς·
εἶτα τὴν τοιαύτην καὶ περιφανῶς ἐγνωσμένην ὑπὸ πάν-
των γῆς περίοδον εἰργασμένην ψηφιεῖσθε ἀστὴν εἶναι;
109 καὶ τί καλὸν φήσετε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας διαπεπρᾶ-
χθαι, ἢ ποίᾳ αἰσχύνῃ καὶ ἀσεβείᾳ οὐκ ἔνοχοι αὐτοὶ
εἶναι; πρὶν μὲν γὰρ γραφῆναι ταύτην καὶ εἰς ἀγῶνα
καταστῆναι καὶ πυθέσθαι πάντας ἥτις ἦν καὶ οἷα ἠσέ-
βηκε, τὰ μὲν ἀδικήματα ταύτης ἦν, ἡ δ᾽ ἀμέλεια τῆς
πόλεως· καὶ οἱ μὲν οὐκ ᾔδεσαν ὑμῶν, οἱ δὲ πυθόμε-
νοι τῷ μὲν λόγῳ ἠγανάκτουν, τῷ δ᾽ ἔργῳ οὐκ εἶχον
ὅ τι χρήσαιντο αὐτῇ, οὐδενὸς εἰς ἀγῶνα καθιστάντος
οὐδὲ διδόντος περὶ αὐτῆς τὴν ψῆφον. ἐπειδὴ δὲ καὶ
ἴστε πάντες καὶ ἔχετε ἐφ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ κύριοί ἐστε
κολάσαι, ὑμέτερον ἤδη τὸ ἀσέβημα γίγνεται τὸ πρὸς
110 τοὺς θεούς, ἐὰν μὴ ταύτην κολάσητε. τί δὲ καὶ φή-
σειεν ἂν ὑμῶν ἕκαστος εἰσιὼν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκ᾽
ἢ θυγατέρα ἢ μητέρα, ἀποψηφισάμενος ταύτης, ἐπει-
δὰν ἔρηται ὑμᾶς ‘ποῦ ἦτε;’ καὶ εἴπητε ὅτι ‘ἐδικάζο-
μεν;’ ‘τῷ;’ ἐρήσεται εὐθύς. ‘Νεαίρᾳ’ δῆλον ὅτι φή- 1383
σετε (οὐ γάρ;) ‘ὅτι ξένη οὖσα ἀστῷ συνοικεῖ παρὰ τὸν
νόμον, καὶ ὅτι τὴν θυγατέρα μεμοιχευμένην ἐξέδωκε
Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι, καὶ αὕτη ἔθυσε τὰ ἱερὰ τὰ
ἄρρητα ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῷ Διονύσῳ γυνὴ ἐδόθη’,
καὶ τἄλλα διηγούμενοι τὴν κατηγορίαν αὐτῆς, ὡς εὖ
καὶ μνημονικῶς καὶ ἐπιμελῶς περὶ ἑκάστου κατηγο-
111 ρήθη. αἱ δὲ ἀκούσασαι ἐρήσονται ‘τί οὖν ἐποιήσατε;’
ὑμεῖς δὲ φήσετε ‘ἀπεψηφίσμεθα.’ οὐκοῦν ἤδη αἱ μὲν
σωφρονέσταται τῶν γυναικῶν ὀργισθήσονται ὑμῖν,
διότι ὁμοίως αὐταῖς ταύτην κατηξιοῦτε μετέχειν τῶν
τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν· ὅσαι δ᾽ ἀνόητοι, φανερῶς
ἐπιδείκνυτε ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται, ὡς ἄδειαν ὑμῶν

καὶ τῶν νόμων δεδωκότων· δόξετε γὰρ ὀλιγώρως καὶ
ῥᾳθύμως φέροντες ὁμογνώμονες καὶ αὐτοὶ εἶναι τοῖς
112 ταύτης τρόποις. ὥστε πολὺ μᾶλλον ἐλυσιτέλει μὴ γε-
νέσθαι τὸν ἀγῶνα τουτονί, ἢ γενομένου ἀποψηφίσα-
σθαι ὑμᾶς. κομιδῇ γὰρ ἤδη [παντελῶς] ἐξουσία ἔσται
ταῖς πόρναις συνοικεῖν οἷς ἂν βούλωνται, καὶ τοὺς
παῖδας φάσκειν οὗ ἂν τύχωσιν εἶναι· καὶ οἱ μὲν νόμοι
ἄκυροι ὑμῖν ἔσονται, οἱ δὲ τρόποι τῶν ἑταιρῶν κύριοι
ὅ τι ἂν βούλωνται διαπράττεσθαι. ὥστε καὶ ὑπὲρ τῶν
πολιτίδων σκοπεῖτε, τοῦ μὴ ἀνεκδότους γίγνεσθαι τὰς
113 τῶν πενήτων θυγατέρας. νῦν μὲν γάρ, κἂν ἀπορηθῇ
τις, ἱκανὴν προῖκ᾽ αὐτῇ ὁ νόμος συμβάλλεται, ἂν καὶ
ὁπωστιοῦν μετρίαν ἡ φύσις ὄψιν ἀποδῷ· προπηλακι-
σθέντος δὲ τοῦ νόμου ὑφ᾽ ὑμῶν ἀποφυγούσης ταύτης,
καὶ ἀκύρου γενομένου, παντελῶς ἤδη ἡ μὲν τῶν πορ- 1384
νῶν ἐργασία ἥξει εἰς τὰς τῶν πολιτῶν θυγατέρας, δι᾽
ἀπορίαν ὅσαι ἂν μὴ δύνωνται ἐκδοθῆναι, τὸ δὲ τῶν
ἐλευθέρων γυναικῶν ἀξίωμα εἰς τὰς ἑταίρας, ἂν ἄδειαν
λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι αὐταῖς παιδοποιεῖσθαι ὡς ἂν βού-
λωνται καὶ τελετῶν καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν τῶν
114 ἐν τῇ πόλει. ὥστε εἷς ἕκαστος ὑμῶν νομιζέτω, ὁ μὲν
ὑπὲρ γυναικός, ὁ δ᾽ ὑπὲρ θυγατρός, ὁ δ᾽ ὑπὲρ μητρός,
ὁ δ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν
τὴν ψῆφον φέρειν, τοῦ μὴ ἐξ ἴσου φανῆναι ἐκείνας
τιμωμένας ταύτῃ τῇ πόρνῃ, μηδὲ τὰς μετὰ πολλῆς καὶ
καλῆς σωφροσύνης καὶ ἐπιμελείας τραφείσας ὑπὸ τῶν
προσηκόντων καὶ ἐκδοθείσας κατὰ τοὺς νόμους, ταύ-
τας ἐν τῷ ἴσῳ φαίνεσθαι μετεχούσας τῇ μετὰ πολλῶν
καὶ ἀσελγῶν τρόπων πολλάκις πολλοῖς ἑκάστης ἡμέρας
115 συγγεγενημένῃ, ὡς ἕκαστος ἐβούλετο. ἡγεῖσθε δὲ μήτ᾽
ἐμὲ τὸν λέγοντα εἶναι Ἀπολλόδωρον μήτε τοὺς ἀπο-

λογησομένους καὶ συνεροῦντας πολίτας, ἀλλὰ τοὺς νό-
μους καὶ Νέαιραν ταυτηνὶ περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῇ
πρὸς ἀλλήλους δικάζεσθαι. καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ τῆς κατη-
γορίας γένησθε, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούετε, δι' ὧν
οἰκεῖται ἡ πόλις καὶ καθ' οὓς ὀμωμόκατε δικάσειν, τί
κελεύουσι καὶ τί παραβεβήκασιν· ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς ἀπο-
λογίας ἦτε, μνημονεύοντες τὴν τῶν νόμων κατηγορίαν
καὶ τὸν ἔλεγχον τὸν τῶν εἰρημένων, τήν τε ὄψιν αὐ-
τῆς ἰδόντες, ἐνθυμεῖσθε τοῦτο μόνον, εἰ Νέαιρα οὖσα
ταῦτα διαπέπρακται.

116 Ἄξιον δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθῆναι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ὅτι Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελεγχθέντα
ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβοῦντα καὶ θύοντα παρὰ τὰ πά-
τρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς, καὶ ἄλλα τε κατη- 1385
γορήθη αὐτοῦ, καὶ ὅτι Σινώπῃ τῇ ἑταίρᾳ Ἁλῴοις ἐπὶ
τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἐλευσῖνι προσαγούσῃ
ἱερεῖον θύσειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἱερεῖα θύειν, οὐδ' ἐκείνου οὔσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς
117 ἱερείας. οὐκοῦν δεινόν, τὸν μὲν καὶ ἐκ γένους ὄντα
τοῦ Εὐμολπιδῶν καὶ προγόνων καλῶν κἀγαθῶν καὶ
πολίτην τῆς πόλεως, ὅτι ἐδόκει τι παραβῆναι τῶν νο-
μίμων, δοῦναι δίκην· καὶ οὔθ' ἡ τῶν συγγενῶν οὔθ'
ἡ τῶν φίλων ἐξαίτησις ὠφέλησεν αὐτόν, οὔθ' αἱ λη-
τουργίαι ἃς ἐλητούργησε τῇ πόλει αὐτὸς καὶ οἱ πρό-
γονοι αὐτοῦ, οὔτε τὸ ἱεροφάντην εἶναι, ἀλλ' ἐκολάσατε
δόξαντα ἀδικεῖν· Νέαιραν δὲ ταυτηνὶ εἴς τε τὸν αὐ-
τὸν θεὸν τοῦτον ἠσεβηκυῖαν καὶ τοὺς νόμους, καὶ
αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὐ τιμωρήσεσθε;

118 Θαυμάζω δ' ἔγωγε τί ποτε καὶ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς
ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. πότερον ὡς ἀστή ἐστι Νέαιρα αὑτηὶ
καὶ κατὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ αὐτῷ; ἀλλὰ μεμαρτύ-

ρηται ἑταίρα οὖσα καὶ δούλη Νικαρέτης γεγενημένη.
ἀλλ' οὐ γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ παλλακὴν ἔχειν
ἔνδον; ἀλλ' οἱ παῖδες ταύτης ὄντες καὶ εἰσηγμένοι εἰς
τοὺς φράτερας ὑπὸ Στεφάνου, καὶ ἡ θυγάτηρ ἀνδρὶ
Ἀθηναίῳ ἐκδοθεῖσα, περιφανῶς αὐτὴν ἀποφαίνουσι
119 γυναῖκα ἔχοντα. ὡς μὲν τοίνυν οὐκ ἀληθῆ ἐστι τὰ
κατηγορημένα καὶ μεμαρτυρημένα, οὔτ' αὐτὸν Στέ-
φανον οὔτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου οἶμαι ἐπιδείξειν, ὡς
ἔστιν ἀστὴ Νέαιρα αὑτηί· ἀκούω δὲ αὐτὸν τοιοῦτόν
τι μέλλειν ἀπολογεῖσθαι, ὡς οὐ γυναῖκα ἔχει αὐτήν,
ἀλλ' ἑταίραν, καὶ οἱ παῖδες οὐκ εἰσὶ ταύτης, ἀλλ' ἐξ
ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ ἀστῆς, ἣν φήσει πρότερον γῆμαι
120 συγγενῆ αὐτοῦ. πρὸς δὴ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ τοῦ 1386
λόγου καὶ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας καὶ τῶν
μαρτυρεῖν αὐτῷ παρεσκευασμένων, πρόκλησιν αὐτὸν
προεκαλεσάμην ἀκριβῆ καὶ δικαίαν, δι' ἧς ἐξῆν ὑμῖν
πάντα τἀληθῆ εἰδέναι, παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας τὰς
Νεαίρᾳ τότε προσκαρτερούσας, ὅτ' ἦλθεν ὡς Στέφα-
νον ἐκ Μεγάρων, Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, καὶ ἃς
ὕστερον παρὰ τούτῳ οὖσα ἐκτήσατο, Ξεννίδα καὶ Δρο-
121 σίδα· αἳ ἴσασιν ἀκριβῶς Πρόξενόν τε τὸν τελευτήσαντα
καὶ Ἀρίστωνα τὸν νῦν ὄντα καὶ Ἀντιδωρίδην τὸν στα-
διαδρομοῦντα καὶ Φανὼ τὴν Στρυβήλην καλουμένην,
ἣ Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι συνῴκησε, Νεαίρας ὄντας.
καὶ ἐὰν φαίνηται ἐκ τῆς βασάνου γήμας Στέφανος οὑ-
τοσὶ ἀστὴν γυναῖκα, καὶ ὄντες αὐτῷ οἱ παῖδες οὗτοι
ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς καὶ μὴ Νεαίρας, ἤθελον
ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος καὶ μὴ εἰσιέναι τὴν γραφὴν
122 ταύτην. τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν παιδο-
ποιῆται καὶ εἰσάγῃ εἴς τε τοὺς φράτερας καὶ δημότας
τοὺς υἱεῖς, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῷ ὡς αὑτοῦ οὔσας

τοῖς ἀνδράσι. τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχο-
μεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ
σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως
καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. ὥστ' εἰ πρότε-
ρον ἔγημε γυναῖκα ἀστήν, καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες
ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβε-
στάτης μαρτυρίας ἐπιδεῖξαι, παραδόντι τὰς θεραπαίνας
123 ταύτας. ὡς δὲ προεκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τήν τε
μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν
μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1387

Ἱπποκράτης Ἱπποκράτους Προβαλίσιος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς, Διοφάνης Διοφάνους Ἀλωπεκῆθεν, Δεινομένης Ἀρχελάου Κυδαθηναιεύς, Δεινίας Φορμίδου Κυδαντίδης, Λυσίμαχος Λυσίππου Αἰγιλιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι ἐν ἀγορᾷ, ὅτ' Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον, ἀξιῶν παραδοῦναι εἰς βάσανον τὰς θεραπαίνας περὶ ὧν ᾐτιᾶτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ Νεαίρας· Στέφανον δ' οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας· τὴν δὲ πρόκλησιν εἶναι ἣν παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

124 Λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν, ἣν προὐκαλούμην ἐγὼ Στέφανον τουτονί.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Τάδε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ ὧν τὴν γραφὴν γέγραπται Νέαιραν, ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν, ἕτοιμος ὢν τὰς θεραπαίνας παραλαμβάνειν τὰς Νεαίρας, ἃς ἐκ Μεγάρων ἔχουσα ἦλθε, Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ Στεφάνῳ ἐκτήσατο, Ξεννίδα καὶ Δροσίδα, τὰς εἰδυίας ἀκριβῶς περὶ τῶν παίδων τῶν ὄντων Νεαίρᾳ, ὅτι οὐκ ἐκ Στεφάνου εἰσί, Πρόξενός τε ὁ τελευτήσας καὶ Ἀρίστων ὁ νῦν ὢν καὶ Ἀντιδωρίδης ὁ σταδιαδρομῶν καὶ Φανώ, ἐφ' ᾧ τε βασανίσαι αὐτάς. καὶ εἰ μὲν ὁμολογοῖεν [ἐκ Στεφάνου] εἶναι Νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας, πεπρᾶσθαι Νέαιραν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς παῖδας ξένους εἶναι· εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῖεν ἐκ ταύτης εἶναι αὐτούς, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς, ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος ἤθελον τοῦ Νεαίρας, καὶ εἴ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθείησαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὅ τι βλαβείησαν.

125 Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ ἄνδρες δικασταὶ Στέ- 1888
φανον τουτονί, οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι. οὔκουν ἤδη δοκεῖ ὑμῖν δεδικάσθαι ὑπ' αὐτοῦ Στεφάνου τουτουὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἔνοχός ἐστι τῇ γραφῇ Νέαιρα ἣν ἐγὼ αὐτὴν ἐγραψάμην, καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰς μαρτυρίας παρεσχόμην ἀληθεῖς, οὗτος δ' ὅ τι ἂν λέγῃ πάντα ψεύσεται, καὶ ἐξελέγξει αὐτὸς αὑτὸν ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, οὐκ ἐθελήσας παραδοῦναι εἰς βασάνους τὰς θεραπαίνας ἃς ἐγὼ ἐξῄτουν αὐτόν;

126 Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοῖς θεοῖς, εἰς οὓς οὗτοι ἠσεβήκασι, καὶ ἐμαυτῷ τιμωρῶν, κατέστησά τε τουτουσὶ εἰς ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον ἤγαγον. καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομίσαντας μὴ λήσειν τοὺς θεούς, εἰς οὓς οὗτοι παρανενομήκασιν, ὅ τι ἂν ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσηται, ψηφίσασθαι τὰ δίκαια, καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ ταῦτα ποιήσαντες δόξετε πᾶσι καλῶς καὶ δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν γραφήν, ἣν Νέαιραν ἐγὼ ἐγραψάμην, ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν.

*τοῖς ἀνδράσι. τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ᾽ ἔχο-
μεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ᾽ ἡμέραν θεραπείας τοῦ
σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως
καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. ὥστ᾽ εἰ πρότε-
ρον ἔγημε γυναῖκα ἀστήν, καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες
ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβε-
στάτης μαρτυρίας ἐπιδεῖξαι, παραδόντι τὰς θεραπαίνας
123 ταύτας. ὡς δὲ προεκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τήν τε
μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν
μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1387

Ἱπποκράτης Ἱπποκράτους Προβαλίσιος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς, Διοφάνης Διοφάνους Ἀλωπεκῆθεν, Δεινομένης Ἀρχελάου Κυδαθηναιεύς, Δεινίας Φορμίδου Κυδαντίδης, Λυσίμαχος Λυσίππου Αἰγιλιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι ἐν ἀγορᾷ, ὅτ᾽ Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον, ἀξιῶν παραδοῦναι εἰς βάσανον τὰς θεραπαίνας περὶ ὧν ᾐτιᾶτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ Νεαίρας· Στέφανον δ᾽ οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας· τὴν δὲ πρόκλησιν εἶναι ἣν παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

124 *Λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν, ἣν προὐκαλούμην ἐγὼ Στέφανον τουτονί.*

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Τάδε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ ὧν τὴν γραφὴν γέγραπται Νέαιραν, ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν, ἕτοιμος ὢν τὰς θεραπαίνας παραλαμβάνειν τὰς Νεαίρας, ἃς ἐκ Μεγάρων ἔχουσα ἦλθε, Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ Στεφάνῳ ἐκτήσατο, Ξεννίδα καὶ Δροσίδα, τὰς εἰδυίας ἀκριβῶς περὶ τῶν παί-

δων τῶν ὄντων Νεαίρᾳ, ὅτι οὐκ ἐκ Στεφάνου εἰσί, Πρόξενός τε ὁ τελευτήσας καὶ Ἀρίστων ὁ νῦν ὢν καὶ Ἀντιδωρίδης ὁ σταδιαδρομῶν καὶ Φανώ, ἐφ᾽ ᾧ τε βασανίσαι αὐτάς. καὶ εἰ μὲν ὁμολογοῖεν [ἐκ Στεφάνου] εἶναι Νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας, πεπρᾶσθαι Νέαιραν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς παῖδας ξένους εἶναι· εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῖεν ἐκ ταύτης εἶναι αὐτούς, ἀλλ᾽ ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς, ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος ἤθελον τοῦ Νεαίρας, καὶ εἴ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθείησαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὅ τι βλαβείησαν.

125 *Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ ἄνδρες δικασταὶ Στέ-* 1888
φανον τουτονί, οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι. οὔκουν ἤδη δοκεῖ ὑμῖν δεδικάσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ Στεφάνου τουτουὶ ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἔνοχός ἐστι τῇ γραφῇ Νέαιρα ἣν ἐγὼ αὐτὴν ἐγραψάμην, καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰς μαρτυρίας παρεσχόμην ἀληθεῖς, οὗτος δ᾽ ὅ τι ἂν λέγῃ πάντα ψεύσεται, καὶ ἐξελέγξει αὐτὸς αὑτὸν ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, οὐκ ἐθελήσας παραδοῦναι εἰς βασάνους τὰς θεραπαίνας ἃς ἐγὼ ἐξῄτουν αὐτόν;

126 *Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοῖς θεοῖς, εἰς οὓς οὗτοι ἠσεβήκασι, καὶ ἐμαυτῷ τιμωρῶν, κατέστησά τε τουτουσὶ εἰς ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον ἤγαγον. καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομίσαντας μὴ λήσειν τοὺς θεούς, εἰς οὓς οὗτοι παρανενομήκασιν, ὅ τι ἂν ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσηται, ψηφίσασθαι τὰ δίκαια, καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ ταῦτα ποιήσαντες δόξετε πᾶσι καλῶς καὶ δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν γραφήν, ἣν Νέαιραν ἐγὼ ἐγραψάμην, ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν.*

LX.
ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

Ἐπειδὴ τοὺς ἐν τῷδε τῷ τάφῳ κειμένους, ἄνδρας
ἀγαθοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγονότας, ἔδοξε τῇ πόλει δη-
μοσίᾳ θάπτειν καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον
λόγον εἰπεῖν ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἐσκόπουν μὲν εὐθὺς ὅπως 1389
τοῦ προσήκοντος ἐπαίνου τεύξονται, ἐξετάζων δὲ καὶ
σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων ἕν τι τῶν
ἀδυνάτων εὕρισκον ὄν. οἳ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν
ἔμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι
καλῶς μᾶλλον ἠβουλήθησαν, ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδ᾽
ἰδεῖν ἀτυχοῦσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον παντὶ λόγῳ
τὴν αὑτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν; ὁμοίως μέντοι δια-
λεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτ᾽ εἰρηκόσιν ἐνθάδ᾽ ἐνεῖναί
2 μοι δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς
ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν
ἰδεῖν καὶ μάλιστ᾽ ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ᾽ ὃν αἱρεῖ-
ται τὸν ἐροῦντ᾽ ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς· εἰδυῖα γὰρ
παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν τὰς μὲν τῶν χρημάτων
κτήσεις καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις
ὑπερεωραμένας, τῆς δ᾽ ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν
τὴν ἐπιθυμίαν οὖσαν, ἐξ ὧν ταῦτ᾽ ἂν αὐτοῖς μάλιστα
γένοιτο λόγων, τούτοις ᾠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν,
ἵν᾽ ἣν ζῶντες ἐκτήσαντ᾽ εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτη-
3 κόσιν αὐτοῖς ἀποδοθείη. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρείαν
μόνον αὐτοῖς τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν
ἑώρων, ταύτην ἂν ἐπαινέσας ἀπηλλαττόμην τῶν λόγων·
ἐπειδὴ δὲ καὶ γεγενῆσθαι καλῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι
σωφρόνως καὶ βεβιωκέναι φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐ-
τοῖς, ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν σπουδαῖοι, αἰσχυνοίμην ἂν

εἴ τι τούτων φανείην παραλιπών. ἄρξομαι δ᾽ ἀπὸ
τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς.

4 Ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου
χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμολόγηται. οὐ γὰρ
μόνον εἰς πατέρ᾽ αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ᾽ 1390
ἄνδρ᾽ ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἔστιν, ἀλλ᾽ εἰς
ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες
ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων,
ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν καὶ τοῖς ἐξ αὑτῶν
παρέδωκαν, ὥστε δικαίως ἄν τις ὑπολάβοι, τοὺς μὲν
ἐπήλυδας ἐλθόντας εἰς τὰς πόλεις καὶ τούτων πολίτας
προσαγορευομένους, ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν
παίδων, τούτους δὲ γνησίους γόνῳ τῆς πατρίδος πολί-
5 τας εἶναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς, οἷς
ζῶσιν ἄνθρωποι, παρ᾽ ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς
τοῦ μέγιστον εὐεργέτημ᾽ εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολο-
γούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν
εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτονθ᾽
ἅμα καὶ τροφὴν τοῖς γιγνομένοις ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς φύ-
σεως φέρει· ὅπερ ἥδ᾽ ἡ χώρα πεποίηκε.

6 Τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα τοιαῦτα δι᾽ αἰῶνος
ὑπάρχει τοῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν προγόνοις. τὰ δ᾽ εἰς
ἀνδρείαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πάντα μὲν κατοκνῶ
λέγειν, φυλαττόμενος μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ
λόγῳ· ἃ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμ᾽ ἀναμνησθῆναι καὶ
τοῖς ἀπείροις κάλλιστ᾽ ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν
καὶ μῆκος λόγων ἄλυπον, ταῦτ᾽ ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν
7 πειράσομαι. οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον
γενεᾶς πρόγονοι καὶ πατέρες καὶ τούτων ἐπάνω τὰς
προσηγορίας ἔχοντες, αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζον-
ται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτ᾽ οὔθ᾽ Ἕλλην᾽ οὔτε

LX.
ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

Ἐπειδὴ τοὺς ἐν τῷδε τῷ τάφῳ κειμένους, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγονότας, ἔδοξε τῇ πόλει δημοσίᾳ θάπτειν καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον λόγον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς, ἐσκόπουν μὲν εὐθὺς ὅπως 1389
τοῦ προσήκοντος ἐπαίνου τεύξονται, ἐξετάζων δὲ καὶ σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων ἕν τι τῶν ἀδυνάτων εὕρισκον ὄν. οἳ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἔμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι καλῶς μᾶλλον ἠβουλήθησαν, ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδ' ἰδεῖν ἀτυχοῦσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον παντὶ λόγῳ τὴν αὑτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν; ὁμοίως μέντοι διαλεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτ' εἰρηκόσιν ἐνθάδ' ἐνεῖναί
2 μοι δοκεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν ἰδεῖν καὶ μάλιστ' ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἱρεῖται τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς· εἰδυῖα γὰρ παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις καὶ τῶν κατὰ τὸν βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερεωραμένας, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν τὴν ἐπιθυμίαν οὖσαν, ἐξ ὧν ταῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων, τούτοις ᾠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν, ἵν' ἣν ζῶντες ἐκτήσαντ' εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτη-
3 κόσιν αὐτοῖς ἀποδοθείη. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρείαν μόνον αὐτοῖς τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν ἑώρων, ταύτην ἂν ἐπαινέσας ἀπηλλαττόμην τῶν λόγων· ἐπειδὴ δὲ καὶ γεγενῆσθαι καλῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως καὶ βεβιωκέναι φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐτοῖς, ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν σπουδαῖοι, αἰσχυνοίμην ἂν

εἴ τι τούτων φανείην παραλιπών. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς.

4 Ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμολόγηται. οὐ γὰρ μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ' 1390
ἄνδρ' ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἔστιν, ἀλλ' εἰς ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων, ἐξ ἧσπερ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν καὶ τοῖς ἐξ αὑτῶν παρέδωκαν, ὥστε δικαίως ἄν τις ὑπολάβοι, τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἐλθόντας εἰς τὰς πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους, ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν παίδων, τούτους δὲ γνησίους γόνῳ τῆς πατρίδος πολί-
5 τας εἶναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς, οἷς ζῶσιν ἄνθρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς τοῦ μέγιστον εὐεργέτημ' εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτονθ' ἅμα καὶ τροφὴν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει· ὅπερ ἥδ' ἡ χώρα πεποίηκε.

6 Τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα τοιαῦτα δι' αἰῶνος ὑπάρχει τοῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν προγόνοις. τὰ δ' εἰς ἀνδρείαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πάντα μὲν κατοκνῶ λέγειν, φυλαττόμενος μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ λόγῳ· ἃ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμ' ἀναμνησθῆναι καὶ τοῖς ἀπείροις κάλλιστ' ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν καὶ μῆκος λόγων ἄλυπον, ταῦτ' ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν
7 πειράσομαι. οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον γενεᾶς πρόγονοι καὶ πατέρες καὶ τούτων ἐπάνω τὰς προσηγορίας ἔχοντες, αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζονται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτ' οὔθ' Ἕλλην' οὔτε

βάρβαρον, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις
καλοῖς κἀγαθοῖς καὶ δικαιοτάτοις εἶναι, ἀμυνόμενοι 1391
8 δὲ πολλὰ καὶ λαμπρὰ διεπράξαντο. καὶ γὰρ τὸν Ἀμα-
ζόνων στρατὸν ἐλθόντ' ἐκράτησαν οὕτως, ὥστ' ἔξω
Φάσιδος ἐκβαλεῖν, καὶ τὸν Εὐμόλπου καὶ ⟨Θρᾳκῶν
καὶ⟩ πολλῶν ἄλλων στόλον οὐ μόνον ἐκ τῆς οἰκείας,
ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων χώρας ἐξήλασαν,
οὓς οἱ πρὸ ἡμῶν οἰκοῦντες πρὸς ἑσπέραν πάντες οὔθ'
ὑπέμειναν οὔτ' ἐδυνήθησαν κωλῦσαι. καὶ μὴν καὶ
τῶν Ἡρακλέους παίδων, ὃς τοὺς ἄλλους ἔσῳζε, σω-
τῆρες ὠνομάσθησαν, ἡνίκ' ἦλθον εἰς τήνδε τὴν γῆν
ἱκέται, φεύγοντες Εὐρυσθέα. καὶ πρὸς πᾶσι τούτοις
καὶ πολλοῖς ἄλλοις καὶ καλοῖς ἔργοις, τὰ τῶν κατοι-
χομένων νόμιμ' οὐ περιεῖδον ὑβριζόμενα, ὅτε τοὺς
9 ἑπτ' ἐπὶ Θήβας θάπτειν ἐκώλυε Κρέων. τῶν μὲν οὖν
εἰς μύθους ἀνενηνεγμένων ἔργων πολλὰ παραλιπὼν
τούτων ἐπεμνήσθην, ὧν οὕτως ἕκαστον εὐσχήμονας
καὶ πολλοὺς ἔχει λόγους, ὥστε καὶ τοὺς ἐμμέτρους
καὶ τοὺς τῶν ᾀδομένων ποιητὰς καὶ πολλοὺς τῶν συγ-
γραφέων ὑποθέσεις τἀκείνων ἔργα τῆς αὑτῶν μουσικῆς
πεποιῆσθαι· ἃ δὲ τῇ μὲν ἀξίᾳ τῶν ἔργων οὐδέν ἐστι
τούτων ἐλάττω, τῷ δ' ὑπογυιότερ' εἶναι τοῖς χρόνοις
οὔπω μεμυθολόγηται, οὐδ' εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἐπανῆκται
10 τάξιν, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἐκεῖνοι τὸν ἐξ ἁπάσης τῆς
Ἀσίας στόλον ἐλθόντα μόνοι δὶς ἠμύναντο καὶ κατὰ
γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ διὰ τῶν ἰδίων κινδύνων
κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν αἴτιοι κατέστησαν.
καὶ προείρηται μὲν ὃ μέλλω λέγειν ὑπ' ἄλλων πρότε-
ρον, δεῖ δὲ μηδὲ νῦν τοῦ δικαίου καὶ καλῶς ἔχοντος 1392
ἐπαίνου τοὺς ἄνδρας ἐκείνους στερηθῆναι· τοσούτῳ γὰρ
ἀμείνους τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων νομίζοιντ'

ἂν εἰκότως, ὅσον οἱ μὲν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ὄν-
τες ἀριστεῖς δέκ' ἔτη τῆς Ἀσίας ἓν χωρίον πολιορκοῦν-
11 τες μόλις εἷλον, οὗτοι δὲ τὸν ἐκ πάσης τῆς ἠπείρου
στόλον ἐλθόντα μόνοι, τἄλλα πάντα κατεστραμμένον,
οὐ μόνον ἠμύναντο, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν τοὺς
ἄλλους ἠδίκουν ἐπέθηκαν. ἔτι τοίνυν τὰς ἐν αὐτοῖς
τοῖς Ἕλλησι πλεονεξίας κωλύοντες, πάντας ὅσους συν-
έβη γενέσθαι κινδύνους ὑπέμειναν, ὅπου τὸ δίκαιον
εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα προσνέμοντες ἑαυτούς, ἕως
εἰς τὴν νῦν ζῶσαν ἡλικίαν ὁ χρόνος προήγαγεν ἡμᾶς.

12 Μηδεὶς δ' ἡγείσθω με ἀποροῦντα, τί χρὴ περὶ τού-
των εἰπεῖν ἑκάστου, ταῦτα τὰ πραχθέντ' ἀπηριθμηκέ-
ναι. εἰ γὰρ ἁπάντων ἀμηχανώτατος ἦν ὅ τι χρὴ λέγειν
πορίσασθαι, ἡ 'κείνων ἀρετὴ δείκνυσιν αὐτή, ἃ καὶ
πρόχειρα καὶ ῥᾴδι' ἐπελθεῖν ἐστιν. ἀλλὰ προαιροῦμαι
τῆς εὐγενείας καὶ τῶν παρὰ τοῖς προγόνοις μεγίστων
μνησθείς, ὡς τάχιστα συνάψαι τὸν λόγον πρὸς τὰ
τοῖσδε πεπραγμένα, ἵν', ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν συγγε-
νεῖς, οὕτω τοὺς ἐπαίνους ἐπ' αὐτῶν κοινοὺς ποιήσω-
μαι, ὑπολαμβάνων ταῦτ' ἂν εἶναι κεχαρισμένα [κἀκεί-
νοις καὶ] μάλιστ' ἀμφοτέροις, εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς
μὴ μόνον τῇ φύσει μετάσχοιεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνοις.

13 Ἀνάγκη δ' ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν, καὶ πρὸ τοῦ
τὰ τοῖσδε πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν, καὶ τοὺς
ἔξω τοῦ γένους πρὸς τὸν τάφον ἠκολουθηκότας πρὸς
εὔνοιαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς χρημάτων 1393
δαπάνην ἤ τιν' ἄλλην θεωρίαν ἱππικῶν ἢ γυμνικῶν
ἄθλων ἐτάχθην κοσμῆσαι τὸν τάφον, ὅσῳπερ ἂν προ-
θυμότερον καὶ ἀφειδέστερον ταῦτα παρεσκευασάμην, το-
σούτῳ μᾶλλον ἂν προσήκοντ' ἔδοξα πεποιηκέναι· λόγῳ
δ' ἐπαινέσαι τούσδε τοὺς ἄνδρας αἱρεθείς, ἂν μὴ τοὺς

ἀκούοντας συμβουλομένους λάβω, φοβοῦμαι μὴ τῇ προ-
14 θυμίᾳ τοὐναντίον οὗ δεῖ ποιήσω. ὁ μὲν γὰρ πλοῦτος
καὶ τὸ τάχος καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ὅσ' ἄλλα τούτοις ὅμοια,
αὐτάρκεις ἔχει τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτημένοις, καὶ κρα-
τοῦσιν ἐν αὐτοῖς, οἷς ἂν παρῇ, κἂν μηδεὶς τῶν ἄλλων
βούληται· ἡ δὲ τῶν λόγων πειθὼ τῆς τῶν ἀκουόντων
εὐνοίας προσδεῖται, καὶ μετὰ ταύτης μὲν, κἂν μετρίως
ῥηθῇ, δόξαν ἤνεγκε καὶ χάριν προσποιεῖ, ἄνευ δὲ
ταύτης, κἂν ὑπερβάλῃ τῷ λέγειν καλῶς, προσέστη τοῖς
ἀκούουσιν.

15 *Πολλὰ τοίνυν ἔχων εἰπεῖν ὧν οἵδε πράξαντες δι-
καίως ἐπαινεθήσονται, ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς εἰμι τοῖς
ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἴπω· προσιστάμενα γὰρ πάντ'
εἰς ἕνα καιρόν, δύσκριτον καθίστησί μοι τὴν αἵρεσιν
αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποιήσα-
σθαι τοῦ λόγου τάξιν, ἥπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τούτοις.
16 οἵδε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν
ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ' ἡλικίαν ἀσκοῦντες ἑκά-
στην, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες οἷς χρὴ, γονεῦσι, φίλοις,
οἰκείοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἴχνη γνωρίζουσα νῦν ἡ τῶν
οἰκείων αὐτοῖς καὶ φίλων μνήμη, πᾶσαν ὥραν ἐπὶ τού-
τους φέρεται τῷ πόθῳ, πόλλ' ὑπομνήματα λαμβάνουσα,
17 ἐν οἷς συνῄδει τούτοις ἀρίστοις οὖσιν. ἐπειδὴ δ' εἰς 1391
ἄνδρας ἀφίκοντο, οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον
τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέ-
στησαν. ἔστι γὰρ ἔστιν ἁπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν σύν-
εσις, πέρας δ' ἀνδρεία· καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεται τί
πρακτέον ἐστὶ, τῇ δὲ σῴζεται. ἐν τούτοις δ' ἀμφοτέ-
18 ροις οἵδε πολὺ διήνεγκαν. καὶ γὰρ εἴ τις ἐφύετο κοινὸς
πᾶσι κίνδυνος τοῖς Ἕλλησιν, οὗτοι πρῶτοι προείδοντο,
καὶ πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν, ὅπερ

γνώμης ἀπόδειξίς ἐστιν εὖ φρονούσης· καὶ τῆς παρὰ
τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοίας μεμειγμένης κακίᾳ, ὅτ' ἐνῆν
ταῦτα κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὐ προορώσης, τὰ δ'
εἰρωνευομένης, ὅμως, ἡνίχ' ὑπήκουσαν καὶ τὰ δέοντα
ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐμνησικάκησαν, ἀλλὰ προστάν-
τες καὶ παρασχόντες ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα
καὶ χρήματα καὶ συμμάχους, εἰς πεῖραν ἦλθον ἀγῶνος,
19 εἰς ὃν οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἐφείσαντο. ἐξ ἀνάγκης δὲ συμ-
βαίνει, ὅταν μάχη γίγνηται, τοῖς μὲν ἡττᾶσθαι, τοῖς
δὲ νικᾶν· οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι δ' εἰπεῖν, ὅτι μοι δοκοῦ-
σιν οἱ τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει, τῆς μὲν ἥττης
οὐ μετέχειν, νικᾶν δ' ὁμοίως ἀμφότεροι. τὸ μὲν γὰρ
κρατεῖν ἐν τοῖς ζῶσιν, ὡς ἂν ὁ δαίμων παραδῷ, κρί-
νεται· ὃ δ' εἰς τοῦθ' ἕκαστον ἔδει παρασχέσθαι, πᾶς
ὁ μένων ἐν τάξει πεποίηκεν. εἰ δὲ θνητὸς ὢν τὴν
εἱμαρμένην ἔσχε, τῇ τύχῃ πέπονθε τὸ συμβαῖνον, οὐχὶ
20 τὴν ψυχὴν ἥττηται τῶν ἐναντίων. νομίζω τοίνυν καὶ
τοῦ τῆς χώρας ἡμῶν μὴ ἐπιβῆναι τοὺς πολεμίους,
πρὸς τῇ τῶν ἐναντίων ἀγνωμοσύνῃ τὴν τούτων ἀρε- 1395
τὴν αἰτίαν γεγενῆσθαι· κατ' ἄνδρα γὰρ πεῖραν εἰλη-
φότες οἱ τότε συμμείξαντες ἐκεῖ, οὐκ ἐβούλοντ' αὖθις
εἰς ἀγῶνα καθίστασθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις, ὑπολαμ-
βάνοντες ταῖς μὲν φύσεσιν ταῖς ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι,
τύχην δ' οὐκ εὔπορον εἶναι τὴν ὁμοίαν λαβεῖν. δηλοῖ
δ' οὐχ ἥκισθ' ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει καὶ τὰ τῆς γεγο-
νυίας εἰρήνης· οὐ γὰρ ἔνεστ' εἰπεῖν οὔτ' ἀληθεστέραν
οὔτε καλλίω πρόφασιν, τοῦ τῆς τῶν τετελευτηκότων
ἀγασθέντ' ἀρετῆς τὸν τῶν ἐναντίων κύριον, φίλον
γενέσθαι τοῖς οἰκείοις βούλεσθαι μᾶλλον, ἢ πάλιν τὸν
21 ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον ἄρασθαι. οἶμαι δ' ἄν, εἴ
τις αὐτοὺς τοὺς παραταξαμένους ἐρωτήσειε, πότερ'

ἡγοῦνται ταῖς αὑτῶν ἀρεταῖς ἢ τῇ παραδόξῳ καὶ χα-
λεπῇ τύχῃ κατωρθωκέναι καὶ τῇ τοῦ προεστηκότος αὐ-
τῶν ἐμπειρίᾳ καὶ τόλμῃ, οὐδέν' οὔτ' ἀναίσχυντον οὔτε
τολμηρὸν οὕτως εἶναι, ὅντιν' ἀντιποιήσεσθαι τῶν πε-
πραγμένων. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν ὁ πάντων κύριος δαί-
μων, ὡς ἠβούλετ', ἔνειμεν τὸ τέλος, ἅπαντας ἀφεῖσθαι
κακίας ἀνάγκη τοὺς λοιποὺς, ἀνθρώπους γ' ὄντας·
περὶ ὧν δ' ὁ τῶν ἐναντίων ἡγεμὼν ὑπερῆρε τοὺς ἐπὶ τού-
τῳ ταχθέντας, οὐχὶ τοὺς πολλοὺς οὔτ' ἐκείνων οὔθ' ἡμῶν
22 αἰτιάσαιτ' ἄν τις εἰκότως. εἰ δ' ἄρ' ἔστι τις ἀνθρώπων
ὅτῳ περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει, τοῖς ἐπὶ τούτῳ
ταχθεῖσι Θηβαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὔτ' ἐκείνων
οὔθ' ἡμῶν ἐγκαλέσειεν ἄν τις εἰκότως· οἳ δύναμιν 13
λαβόντες ἔχουσαν θυμὸν ἀήττητον κἀπροφάσιστον καὶ
φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον, οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο.
23 καὶ τὰ μὲν ἄλλ' ἔστι τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης,
οὕτως ὑπολαμβάνειν· ὃ δ' ἅπασιν ὁμοίως τοῖς οὖσιν
ἀνθρώποις γεγένηται φανερόν, ὅτι ἡ πάσης τῆς Ἑλλά-
δος ἆρ' ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς
διεσῴζετο· ἐπειδὴ γοῦν ἡ πεπρωμένη τούτους ἀνεῖλεν,
οὐδεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. καὶ φθόνος μὲν ἀπείη
τοῦ λόγου, δοκεῖ δέ μοί τις ἂν εἰπὼν ὡς ἡ τῶνδε
τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχὴ τἀληθὲς
24 εἰπεῖν· ἅμα γὰρ τά τε τούτων πνεύματ' ἀπηλλάγη τῶν
οἰκείων σωμάτων, καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξίωμ' ἀνῄρηται.
μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, ῥητέον
δ' ὅμως· ὥσπερ γὰρ, εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κό-
σμου τὸ φῶς ἐξέλοι, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς πᾶς ὁ λει-
πόμενος βίος γένοιτ' ἄν, οὕτω τῶνδε τῶν ἀνδρῶν
ἀναιρεθέντων, ἐν σκότει καὶ πολλῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ
πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν.

25 *Διὰ πολλὰ δ' εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πο-
λιτείαν οὐχ ἥκιστ' ἦσαν σπουδαῖοι.* αἱ μὲν γὰρ διὰ
τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πο-
λίταις, αἰσχύνην δ' οὐ παριστᾶσιν· ἡνίκ' ἂν οὖν ὁ ἀγὼν
ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σῴζει, συν-
ειδὼς ὅτι, ἂν τοὺς κυρίους ἢ δώροις ἢ δι' ἄλλης
ἡστινοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσηται, κἂν τὰ δεινότατ' ἀσχη-
μονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῷ καταστήσεται·
26 αἱ δὲ δημοκρατίαι πολλά τ' ἄλλα καὶ καλὰ καὶ δίκαι'
ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονοῦντ' ἀντέχεσθαι δεῖ, καὶ τὴν 1397
παρρησίαν τὴν ἐκ τῆς ἀληθείας ἠρτημένην οὐκ ἔστι
τἀληθὲς δηλοῦν ἀποτρέψαι. οὐδὲ γὰρ πάντας ἐξαρέ-
σασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασιν δυνατόν, ὥσθ' ὁ μό-
νος τἀληθὲς ὄνειδος λέγων λυπεῖ· καὶ γὰρ οἱ μηδὲν
ἂν εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον, ἄλλου γε λέγοντος χαί-
ρουσιν ἀκούοντες. ἃ φοβούμενοι πάντες εἰκότως τῇ
τῶν μετὰ ταῦτ' ὀνειδῶν αἰσχύνῃ τόν τ' ἀπὸ τῶν ἐναν-
τίων κίνδυνον προσιόντ' εὐρώστως ὑπέμειναν, καὶ θά-
νατον καλὸν εἵλοντο μᾶλλον ἢ βίον αἰσχρόν.

27 Ἃ μὲν οὖν κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρχε τοῖσδε τοῖς ἀνδρά-
σιν εἰς τὸ καλῶς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, εἴρηται, γένος,
παιδεία, χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων συνήθεια, τῆς ὅλης
πολιτείας ὑπόθεσις· ἃ δὲ κατὰ φυλὰς παρεσκεύασ' ἑκά-
στους εὐρώστους εἶναι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ᾔδεσαν πάντες
Ἐρεχθεῖδαι τὸν ἐπώνυμον αὑτῶν Ἐρεχθέα, εἵνεκα τοῦ
σῶσαι τὴν χώραν τὰς αὑτοῦ παῖδας, ἃς Ὑακινθίδας κα-
λοῦσιν, εἰς προὖπτον θάνατον δόντ' ἀναλῶσαι. αἰσχρὸν
οὖν ἡγοῦντο, τὸν μὲν ἀπ' ἀθανάτων πεφυκότα πάντα
ποιεῖν εἵνεκα τοῦ τὴν πατρίδ' ἐλευθερῶσαι, αὐτοὶ δὲ
φανῆναι θνητὸν σῶμα ποιούμενοι περὶ πλείονος ἢ δό-
28 ξαν ἀθάνατον. οὐκ ἠγνόουν Αἰγεῖδαι Θησέα τὸν Αἰγέως

πρῶτον ἰσηγορίαν καταστησάμενον τῇ πόλει. δεινὸν
οὖν ἡγοῦντο τὴν ἐκείνου προδοῦναι προαίρεσιν, καὶ
τεθνάναι μᾶλλον ᾑροῦντο, ἢ καταλυομένης ταύτης παρὰ
τοῖς Ἕλλησι ζῆν φιλοψυχήσαντες. παρειλήφεσαν Παν-
διονίδαι Πρόκνην καὶ Φιλομήλαν τὰς Πανδίονος θυ-
γατέρας, ὡς ἐτιμωρήσαντο Τηρέα διὰ τὴν εἰς αὑτὰς
ὕβριν. οὐ βιωτὸν οὖν ἐνόμιζον αὑτοῖς, εἰ μὴ συγγενῆ 13
φανήσονται τὸν θυμὸν ἔχοντες ἐκείναις, ἐφ' οἷς τὴν
29 Ἑλλάδ' ἑώρων ὑβριζομένην. ἠκηκόεσαν Λεωντίδαι μυ-
θολογουμένας τὰς Λεὼ κόρας, ὡς ἑαυτὰς ἔδοσαν σφά-
γιον τοῖς πολίταις ὑπὲρ τῆς χώρας. ὅτε δὴ γυναῖκες
ἐκεῖναι τοιαύτην ἔσχον ἀνδρείαν, οὐ θεμιτὸν αὑτοῖς
ὑπελάμβανον χείροσιν ἀνδράσιν οὖσιν ἐκείνων φανῆναι.
ἐμέμνηντ' Ἀκαμαντίδαι τῶν ἐπῶν, ἐν οἷς Ὅμηρος εἵνεκα
τῆς μητρός φησιν Αἴθρας Ἀκάμαντ' εἰς Τροίαν στεῖλαι.
ὁ μὲν οὖν παντὸς ἐπειρᾶτο κινδύνου τοῦ σῶσαι τὴν
ἑαυτοῦ μητέρ' εἵνεκα· οἱ δὲ τοὺς οἴκοι σύμπαντας
γονέας πῶς οὐκ ἔμελλον ὑπὲρ τοῦ σῶσαι πάντα κίνδυ-
30 νον ὑπομένειν; οὐκ ἐλάνθανεν Οἰνείδας, ὅτι Κάδμου
μὲν Σεμέλη, τῆς δ' ὃν οὐ πρέπον ἐστ' ὀνομάζειν ἐπὶ
τοῦδε τοῦ τάφου, τοῦ δ' Οἰνεὺς γέγονεν, ὃς ἀρχηγὸς
αὐτῶν ἐκαλεῖτο. κοινοῦ δ' ὄντος ἀμφοτέραις ταῖς πό-
λεσιν τοῦ παρόντος κινδύνου, ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἅπα-
σαν ᾤοντο δεῖν ἀγωνίαν ἐκτεῖναι. ᾔδεσαν Κεκροπίδαι
τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγόν, τὰ μὲν ὡς ἔστι δράκων, τὰ δ'
ὡς ἔστιν ἄνθρωπος λεγόμενον, οὐκ ἄλλοθέν ποθεν ἢ
τῷ τὴν σύνεσιν μὲν αὐτοῦ προσομοιοῦν ἀνθρώπῳ, τὴν
ἀλκὴν δὲ δράκοντι. ἄξια δὴ τούτων πράττειν ὑπελάμ-
31 βανον αὑτοῖς προσήκειν. ἐμέμνηνθ' Ἱπποθωντίδαι τῶν
Ἀλόπης γάμων, ἐξ ὧν Ἱπποθῶν ἔφυ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν
ᾔδεσαν· ὅν, τὸ πρέπον φυλάττων ἐγὼ τῷδε τῷ καιρῷ,

τὸ σαφῶς εἰπεῖν ὑπερβαίνω. ἄξια δὴ τούτων ᾤοντο 1399
δεῖν ποιοῦντες ὀφθῆναι. οὐκ ἐλάνθανεν Αἰαντίδας,
ὅτι τῶν ἀριστείων στερηθεὶς Αἴας ἀβίωτον ἡγήσατο
τὸν βίον αὑτῷ. ἡνίκ' οὖν ὁ δαίμων ἄλλῳ τἀριστεῖ'
ἐδίδου, τότε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι τεθνάναι δεῖν
ᾤοντο, ὥστε μηδὲν ἀνάξιον αὑτῶν παθεῖν. οὐκ ἠμνη-
μόνουν Ἀντιοχίδαι, Ἡρακλέους ὄντ' Ἀντίοχον. δεῖν
οὖν ἡγήσαντ' ἢ ζῆν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων ἢ τεθνά-
ναι καλῶς.

32 Οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων ἐλεινοί, τοιού-
των ἀνδρῶν ἐστερημένοι καὶ συνηθείας πολλῆς καὶ
φιλανθρώπου διεζευγμένοι, καὶ τὰ τῆς πατρίδος πρά-
γματ' ἔρημα καὶ δακρύων καὶ πένθους πλήρη· οἱ δ'
εὐδαίμονες τῷ δικαίῳ λογισμῷ. πρῶτον μὲν ἀντὶ μι-
κροῦ χρόνου πολὺν καὶ τὸν ἅπαντ' εὔκλειαν ἀγήρω
καταλείπουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ
τραφήσονται, καὶ γονεῖς [οἱ τούτων] περίβλεπτοι γηροτρο-
φήσονται, παραψυχὴν τῷ πένθει τὴν τούτων εὔκλειαν
33 ἔχοντες. ἔπειτα νόσων ἀπαθεῖς τὰ σώματα καὶ λυπῶν
ἄπειροι τὰς ψυχάς, ἃς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ ζῶν-
τες ἔχουσιν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν νομι-
ζομένων τυγχάνουσιν. οὓς γὰρ ἅπασα μὲν ἡ πατρὶς
θάπτει δημοσίᾳ, κοινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσι,
ποθοῦσι δ' οὐ μόνον συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ
πᾶσαν ὅσην Ἑλλάδα χρὴ προσειπεῖν, συμπεπένθηκε δὲ
καὶ τῆς οἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος, πῶς οὐ χρὴ
34 τούτους εὐδαίμονας νομίζεσθαι; οὓς παρέδρους εἰκότως
ἄν τις φήσαι τοῖς κάτω θεοῖς εἶναι, τὴν αὐτὴν τάξιν
ἔχοντας τοῖς προτέροις ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐν μακάρων
νήσοις. οὐ γὰρ ἰδών τις οὐδὲ περὶ ἐκείνων ταῦτ' 1400
ἀπήγγελκεν, ἀλλ' οὓς οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπειλήφαμεν

τῶν ἄνω τιμῶν, τούτους τῇ δόξῃ καταμαντευόμενοι
κἀκεῖ τῶν αὐτῶν τιμῶν ἡγούμεθ' αὐτοὺς τυγχάνειν.
35 ἔστι μὲν οὖν ἴσως χαλεπὸν τὰς παρούσας συμφορὰς
λόγῳ κουφίσαι· δεῖ δ' ὅμως πειρᾶσθαι καὶ πρὸς τὰ
παρηγοροῦντα τρέπειν τὴν ψυχήν, ὡς τοὺς τοιούτους
ἄνδρας γεγεννηκότας καὶ πεφυκότας αὐτοὺς ἐκ τοιού-
των ἑτέρων, καλόν ἐστι τὰ δείν' εὐσχημονέστερον
τῶν ἄλλων φέροντας ὁρᾶσθαι καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμέ-
36 νους ὁμοίους εἶναι. καὶ γὰρ ἐκείνοις ταῦτ' ἂν εἴη
μάλιστ' ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ, καὶ πάσῃ τῇ πόλει καὶ
τοῖς ζῶσι ταῦτ' ἂν ἐνέγκοι πλείστην εὐδοξίαν. χαλε-
πὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι καὶ ἐρήμοις
εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων· σεμνὸν δέ γ' ἀγή-
ρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους
ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμένους ἀθανά-
37 των. λυπηρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός·
καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας εὐδοξίας. καὶ τοῦ
μὲν λυπηροῦ τούτου τὸν δαίμον' αἴτιον εὑρήσομεν
ὄντα, ᾧ φύντας ἀνθρώπους εἴκειν ἀνάγκη, τοῦ δὲ
τιμίου καὶ καλοῦ τὴν τῶν ἐθελησάντων καλῶς ἀποθνή-
σκειν αἵρεσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω, τοῦτ' ἐσκεψάμην, ἀλλ' ὅπως τἀληθῆ. ὑμεῖς δ' ἀποδυράμενοι καὶ τὰ προσήκονθ' ὡς χρὴ καὶ νόμιμα ποιήσαντες ἄπιτε.

LXI.
ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

Ἀλλ' ἐπειδήπερ ἀκούειν βούλει τοῦ λόγου, δείξω 1401
σοι καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δέ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ

πρῶτον εἰδέναι. βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν
ἐπαινεῖν Ἐπικράτην, ὃν ᾤετο πολλῶν καὶ καλῶν κἀγα-
θῶν ὄντων νέων ἐν τῇ πόλει χαριέστατον εἶναι, καὶ
πλέον τῇ συνέσει προέχειν ἢ τῷ κάλλει τῶν ἡλικιω-
τῶν. ὁρῶν δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰ πλεῖστα τῶν ἐρωτι-
κῶν συνταγμάτων αἰσχύνην μᾶλλον ἢ τιμὴν περιά-
πτοντα τούτοις περὶ ὧν ἐστι γεγραμμένα, τοῦθ' ὅπως
μὴ πείσεται πεφύλακται, καὶ ὅπερ καὶ πεπεῖσθαί φησι
τῇ γνώμῃ, τοῦτο καὶ γέγραφεν, ὡς δίκαιος ἐραστὴς
2 οὔτ' ἂν ποιήσειεν οὐδὲν αἰσχρὸν οὔτ' ἀξιώσειεν. ὃ
μὲν οὖν ὥσπερ εἰ μάλιστ' ἂν ἐρωτικὸν λάβοις τοῦ λό-
γου, περὶ τοῦτ' ἔστιν· ὁ δ' ἄλλος λόγος τὰ μὲν αὐτὸν
ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον, τὰ δ' αὐτῷ συμβουλεύει περὶ
παιδείας τε καὶ προαιρέσεως τοῦ βίου. πάντα δὲ ταῦτα
γέγραπται τὸν τρόπον ὅν τις ἂν εἰς βιβλίον καταθεῖτο.
τοῖς μὲν γὰρ λεκτικοῖς τῶν λόγων ἁπλῶς καὶ ὁμοίως
οἷς ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμά τις εἴποι πρέπει γεγράφθαι,
τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρόνον τεθησομένοις ποιητικῶς
καὶ περιττῶς ἁρμόττει συγκεῖσθαι· τοὺς μὲν γὰρ πιθα-
νούς, τοὺς δ' ἐπιδεικτικοὺς εἶναι προσήκει. ἵν' οὖν
μὴ παρὰ τὸν λόγον σοι λέγω, μηδ' ἃ γιγνώσκω περὶ
τούτων αὐτὸς διεξίω, πρόσεχ' ὡς αὐτοῦ τοῦ λόγου 1402
ἤδη ἀκουσόμενος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἥκει, ὃν ἐβουλή-
θην ἀκούειν, Ἐπικράτης.

---

3 Ὁρῶν ἐνίους τῶν ἐρωμένων καὶ κάλλους μετεσχηκότων οὐδετέρᾳ τῶν εὐτυχιῶν τούτων ὀρθῶς χρωμένους, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῇ τῆς ὄψεως εὐπρεπείᾳ σεμνυνομένους, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐραστὰς ὁμιλίαν δυσχεραίνοντας, καὶ τοσοῦτον διημαρτηκότας τοῦ τὰ βέλτιστα

κρίνειν, ὥστε διὰ τοὺς λυμαινομένους τῷ πράγματι
καὶ πρὸς τοὺς μετὰ σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιοῦντας
δυσκόλως διακειμένους, ἡγησάμην τοὺς μὲν τοιούτους
οὐ μόνον αὑτοῖς ἀλυσιτελῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις
4 μοχθηρὰς συνηθείας ἐνεργάζεσθαι, τοῖς δὲ καλῶς φρο-
νοῦσιν οὐκ ἐπακολουθητέον εἶναι τῇ τούτων ἀπονοίᾳ,
μάλιστα μὲν ἐνθυμουμένοις, ὅτι τῶν πραγμάτων οὔτε
καλῶν οὔτ' αἰσχρῶν ἀποτόμως ὄντων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς
χρωμένους τὸ πλεῖστον διαλλαττόντων, ἄλογον μιᾷ
γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆσθαι, ἔπειθ' ὅτι πάντων
ἀτοπώτατόν ἐστι, ζηλοῦν μὲν τοὺς πλείστους φίλους
καὶ βεβαιοτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμάζειν δὲ τοὺς ἐρα-
στάς, ὃ μόνον ἴδιον ἔθνος οὐχ ἅπασιν, ἀλλὰ τοῖς κα-
5 λοῖς καὶ σώφροσιν οἰκειοῦσθαι πέφυκεν. ἔτι δὲ τοῖς
μὲν μηδεμίαν πω τοιαύτην φιλίαν ἑορακόσι καλῶς ἀπο-
βᾶσαν, ἢ σφόδρα κατεγνωκόσιν αὑτῶν ὡς οὐκ ἂν δυ-
νηθεῖεν σωφρόνως τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁμιλεῖν, ἴσως
οὐκ ἄλογον ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν· τοῖς δ' ὥσπερ
σὺ διακειμένοις, καὶ μήτε παντάπασιν ἀνηκόοις οὖσιν
ὅσαι δὴ χρεῖαι δι' ἔρωτος χωρὶς αἰσχύνης ηὐξήθησαν,
καὶ μετὰ τῆς ἀκριβεστάτης εὐλαβείας τὸν ἄλλον χρό- 1403
νον βεβιωκόσιν, οὐδ' ὑποψίαν ἔχειν εὔλογον ὡς ἄν τι
6 πράξειαν αἰσχρόν. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπήρθην τοῦτον
γράψαι τὸν λόγον, ἡγούμενος δυοῖν τοῖν καλλίστοιν
οὐ διαμαρτήσεσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπάρχοντά σοι [ἀγαθὰ]
διελθών, ἅμα σέ τε ζηλωτὸν καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἀνόητον
ἐπιδείξειν ἐλπίζω, εἴ σε τοιοῦτον ὄντ' ἀγαπῶ· συμβου-
λεύσας δ' ἃ μάλιστα κατεπείγει, νομίζω τῆς μὲν εὐ-
νοίας τῆς ἐμῆς δεῖγμα, τῆς δὲ κοινῆς φιλίας ἀφορμὴν
7 ἀμφοτέροις εἰσοίσειν. καίτοι μ' οὐ λέληθεν, ὅτι χαλε-
πὸν μέν ἐστι καὶ τὴν σὴν φύσιν ἀξίως τῶν ὑπαρχόν-

των διελθεῖν, ἔτι δ' ἐπικινδυνότερον τὸ συμβουλεύειν
μέλλονθ' αὑτὸν ὑπεύθυνον τῷ πεισθέντι καταστῆσαι.
ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δικαίως ἐγκωμίων τυγχάνουσι
περιγενέσθαι τῆς τῶν ἐπαινούντων δυνάμεως προσήκειν
τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ, τῆς δὲ συμβουλῆς οὐ δια-
μαρτήσεσθαι, συνειδὼς ὅτι διὰ μὲν ἀνοήτων καὶ παν-
τελῶς ὑπ' ἀκρασίας διεφθαρμένων οὐδὲ τῶν καθ' ὑπερ-
βολὴν ὀρθῶς βουλευθέντων οὐδὲν ἂν καλῶς ἐξενεχθείη,
διὰ δὲ τῶν σωφρόνως καὶ καθαρῶς ζῆν αἱρουμένων
οὐδὲ τὰ μετρίως ἐσκεμμένα διαμαρτάνεσθαι πέφυκεν.
8 τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοιαύτας ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ·
ἡγοῦμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολογῆσαί μοι, τοῖς τηλικού-
τοις μάλιστα κατεπείγειν κάλλος μὲν ἐπὶ τῆς ὄψεως,
σωφροσύνην δ' ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἀνδρείαν δ' ἐπ' ἀμφο-
τέρων τούτων, χάριν δ' ἐπὶ τῶν λόγων διατελεῖν
ἔχουσιν. ὧν τὰ μὲν τῆς φύσεως οὕτω καλῶς ἡ τύχη
σοι παραδέδωκεν, ὥστε περίβλεπτον καὶ θαυμαζόμε-
νον διατελεῖν, τὰ δ' αὐτὸς παρὰ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς 1404
τοῦτο προαγαγὼν ἥκεις, ὥστε μηδέν' ἄν σοι τῶν εὖ
9 φρονούντων ἐπιτιμῆσαι. καίτοι τί χρὴ τὸν τῶν με-
γίστων ἐπαίνων ἄξιον; οὐχ ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἠγα-
πημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις τὰ μὲν
δι' αὑτὸν, τὰ δὲ διὰ τὴν τύχην θαυμάζεσθαι; καθ'
ὅλου μὲν τοίνυν τῶν ὑπαρχόντων σοι πρὸς ἀρετὴν
ἴσως ὕστερον ἁρμόσει τὰ πλείω διελθεῖν· ἃ δ' ἑκάστου
τούτων ἐγκώμι' εἰπεῖν ἔχω, ταῦτα δηλῶσαι πειράσομαι
μετ' ἀληθείας.

10 Ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν, ὅπερ πρῶτον ἰδοῦσιν
ἅπασιν ἔστι γνῶναί σου, τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ
χρῶμα, δι' οὗ καὶ τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνε-
ται. ᾧ τίν' ἁρμόττουσαν εἰκόν' ἐνέγκω σκοπῶν οὐχ

ὁρῶ, ἀλλὰ παρίσταταί μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων
τόνδε τὸν λόγον σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν, ἵνα συγγνώ-
11 μης τύχω μηδὲν ὅμοιον ἔχων εἰπεῖν. τῷ γὰρ ἂν εἰ-
κάσειέ τις, ὃ θνητὸν ὂν ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐργά-
ζεται πόθον, καὶ ὁρώμενον οὐκ ἀποπληροῖ, καὶ μεταστὰν
μνημονεύεται, καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν ἐπ' ἀνθρώπου
φύσιν ἔχει, πρὸς μὲν τὴν εὐπρέπειαν ἀνθηρόν, πρὸς
δὲ τὰς αἰτίας ἀνυπονόητον; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ταῦτ' ἔστιν
αἰτιάσασθαι [πρὸς] τὴν σὴν ὄψιν, ἃ πολλοῖς ἤδη συν-
12 έπεσε τῶν κάλλους μετασχόντων. ἢ γὰρ δι' ἀρρυθμίαν
τοῦ σχήματος ἅπασαν συνετάραξαν τὴν ὑπάρχουσαν
εὐπρέπειαν, ἢ δι' ἀτύχημά τι καὶ τὰ καλῶς πεφυκότα
συνδιέβαλον αὐτῷ. ὧν οὐδενὶ τὴν σὴν ὄψιν εὕροιμεν
ἂν ἔνοχον γεγενημένην· οὕτω γὰρ σφόδρ' ἐφυλάξατο 1405
πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας ὅστις ποτ' ἦν θεῶν ὁ τῆς
σῆς ὄψεως προνοηθείς, ὥστε μηδὲν μέμψεως ἄξιον, τὰ
13 δὲ πλεῖστα περίβλεπτά σου καταστῆσαι. καὶ μὲν δὴ
καὶ τῶν ὁρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὄντος τοῦ προ-
σώπου, τούτου δ' αὐτοῦ τῶν ὀμμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐν
τούτοις ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχεν εἰς σὲ τὸ δαι-
μόνιον. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὸ τὰ κατεπείγονθ' ὁρᾶν
αὐτάρκη παρέσχηται, ἀλλ' ἐνίων οὐδ' ἐκ τῶν πραττο-
μένων γιγνωσκομένης τῆς ἀρετῆς, σοῦ διὰ τῶν τῆς
ὄψεως σημείων τὰ κάλλιστα τῶν ἠθῶν ἐνεφάνισε,
πρᾷον μὲν καὶ φιλάνθρωπον τοῖς ὁρῶσι, μεγαλοπρεπῆ
δὲ καὶ σεμνὸν τοῖς ὁμιλοῦσιν, ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώ-
14 φρονα πᾶσιν ἐπιδείξας. ὃ καὶ μάλιστ' ἄν τις θαυμά-
σειεν· τῶν γὰρ ἄλλων ἐπὶ μὲν τῆς πραότητος ταπει-
νῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὐθαδῶν ὑπολαμβανομέ-
νων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρείαν θρασυτέρων, διὰ δὲ
τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων, τοσαύτας

ὑπεναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσ' ἡ τύχη πρὸς τὸ
δέον ἅπανθ' ὁμολογούμεν' ἀπέδωκεν, ὥσπερ εὐχὴν ἐπι-
τελοῦσα, ἢ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ὑποδεῖξαι βουλη-
θεῖσα, ἀλλ' οὐ θνητήν, ὡς εἴθιστο, φύσιν συνιστᾶσα.
15 εἰ μὲν οὖν οἷόν τ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλ-
λους τοῦ σοῦ, ἢ τοῦτ' ἦν μόνον τῶν σῶν ἀξιέπαινον,
οὐδὲν ἂν παραλιπεῖν ᾠόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν
προσόντων σοι· νῦν δὲ δέδοικα, μὴ πρός τε τὰ λοίπ'
ἀπειρηκόσι χρησώμεθα τοῖς ἀκροαταῖς, καὶ περὶ τού-
16 του μάτην τερθρευώμεθα. πῶς γὰρ ἄν τις ὑπερβάλοι
τῷ λόγῳ τὴν σὴν ὄψιν, ἧς μηδ' ἃ τέχνη πεποίηται
τῶν ἔργων τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς δύναται ὑπερτεῖ- 1406
ναι; καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει
τὴν θεωρίαν, ὥστ' ἄδηλον εἶναι τί ποτ' ἂν ψυχῆς
μετασχόντα φανείη, σοῦ δὲ τὸ τῆς γνώμης ἦθος ἐν
πᾶσιν οἷς ποιεῖς μεγάλην εὐπρέπειαν ἐπαυξάνει τῷ σώ-
ματι. περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους πολλὰ παραλιπὼν,
τοσαῦτ' ἐπαινέσαι ἔχω.

17 Περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτ' ἔχοιμ'
ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης εὐδιαβόλως
ἐχούσης, σοὶ μᾶλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ γὰρ
μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνειν, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον ἢ
κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προῄρησαι. καὶ τούτου μέγιστον
τεκμήριον ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία· πολλῶν γὰρ
ἐντυγχανόντων σοι καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἐχόντων,
ἔτι δὲ προσαγομένων ἁπάντων ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν συν-
ηθείας, οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων, ὥστε πάν-
18 τας τὴν πρὸς σὲ φιλίαν ἠγαπηκότας ἔχειν. ὃ σημεῖον
τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαιρουμένων
ἐστίν. καίτοι τινὲς ηὐδοκίμησαν ἤδη τῶν τε συμβου-
λευσάντων, ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμιλίας

προσδέχεσθαι, καὶ τῶν πεισθέντων τούτοις· ἢ γὰρ
πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα τοῖς φαύλοις, ἀναγκαῖον εἶναι
διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἢ διευλαβούμενον
τὰς τοιαύτας ἐπιπλήξεις, ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντυγχανόν-
19 των δυσχεραίνεσθαι συμπίπτειν. ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο
καὶ μᾶλλον οἶμαί σε δεῖν ἐγκωμιάζειν, ὅτι τῶν ἄλλων
ἕν τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων εἶναι τὸ τοῖς ἁπάντων
τρόποις ἀρέσκειν, σὺ τοσοῦτο [τούτων] διήνεγκας, ὥστε 1407
τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων ἁπάντων περιγεγενῆσθαι,
τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τισὶν οὐδ' ὑποψίαν ἐνδοὺς
τοῖς ἄλλοις, τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς δυσχερείας τῇ τῶν
20 τρόπων εὐαρμοστίᾳ κρατήσας. πρὸς τοίνυν τοὺς ἐρα-
στάς, εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν, οὕτω καλῶς μοι
δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ'
ὃν ἂν προέλωνται μετρίως ἐνεγκεῖν δυναμένων, σοὶ
πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν συμβέβηκεν. ὃ τῆς σῆς
ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατόν ἐστιν. ὧν μὲν γὰρ δίκαιον
καὶ καλόν, οὐδεὶς ἄμοιρος αὐτῶν παρὰ σοῦ καθέστηκεν·
ἃ δ' εἰς αἰσχύνην ἥκει, τούτων οὐδ' εἰς ἐλπίδ' οὐδεὶς
ἔρχεται· τοσαύτην τοῖς μὲν τῶν βελτίστων ὀρεγομέ-
νοις ἐξουσίαν, τοῖς δ' ἀποθρασύνεσθαι βουλομένοις
21 ἀτολμίαν ἡ σὴ σωφροσύνη παρεσκεύακεν. ἔτι τοίνυν
τῶν πλείστων ἐκ τῆς σιωπῆς, ὅταν ὦσι νέοι, τὴν τῆς
σωφροσύνης δόξαν θηρωμένων, σὺ τοσοῦτον τῇ φύσει
διενήνοχας, ὥστ' ἐξ ὧν λέγεις καὶ ὁμιλεῖς τοῖς ἐντυγ-
χάνουσι μηδὲν ἐλάττω τὴν περὶ σεαυτὸν εὐδοξίαν ἢ
διὰ πάντα τὰ λοιπὰ πεποιῆσθαι· τοσαύτη πειθὼ καὶ
χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάζεις ἐστί σου καὶ ἐν οἷς παί-
ζεις. καὶ γὰρ εὐήθης ἀναμαρτήτως, καὶ δεινὸς οὐ κακο-
ήθως, καὶ φιλάνθρωπος ἐλευθερίως, καὶ τὸ σύνολον
τοιοῦτος εἶ, οἷος ἂν ἐξ Ἀρετῆς υἱὸς Ἔρωτι γένοιτο.

22 Τὴν τοίνυν ἀνδρείαν -- οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἄξιόν ἐστι
παραλιπεῖν, οὐχ ὡς οὐ πολλὴν ἐπίδοσιν ἐχούσης ἔτι
τῆς σῆς φύσεως, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου πλείους
ἀφορμὰς παραδώσοντος λόγων τοῖς ἐπαινεῖν σε βουλο-
μένοις, ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τῶν μετὰ ταύτης 1408
τῆς ἡλικίας ἐπαίνων, ἐν ᾗ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς
ἄλλοις εὐκτόν ἐστι. σοῦ δ' ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις καὶ
ἑτέρων τὴν ἀνδρείαν διέλθοι, μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς ἀσκή-
23 σεως, ἧς καὶ πλεῖστοι γεγένηνται μάρτυρες. ἀνάγκη δ'
ἴσως πρῶτον εἰπεῖν, αὐτὴν τὴν ἀγωνίαν ὡς καλῶς
προείλου. τὸ γὰρ ὀρθῶς, ὅ τι πρακτέον ἐστὶ, νέον
ὄντα δοκιμάσαι, καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ γνώμης φρονί-
μου κοινόν ἐστι σημεῖον· δι' ὧν οὐδέτερον παραλιπεῖν
ἄξιον τὸν τῆς προαιρέσεως ἔπαινον. συνειδὼς τοίνυν
τῶν μὲν ἄλλων ἀθλημάτων καὶ δούλους καὶ ξένους
μετέχοντας, τοῦ δ' ἀποβαίνειν μόνοις μὲν τοῖς πολί-
ταις ἐξουσίαν οὖσαν, ἐφιεμένους δὲ τοὺς βελτίστους,
24 οὕτως ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀγῶν' ὥρμησας. ἔτι δὲ κρίνων
τοὺς μὲν τὰ δρομικὰ γυμναζομένους οὐδὲν πρὸς ἀν-
δρείαν οὐδ' εὐψυχίαν ἐπιδιδόναι, τοὺς δὲ τὴν πυγμὴν
καὶ τὰ τοιαῦτ' ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν
γνώμην διαφθείρεσθαι, τὸ σεμνότατον καὶ κάλλιστον
τῶν ἀγωνισμάτων καὶ μάλιστα πρὸς τὴν σαυτοῦ φύ-
σιν ἁρμόττον ἐξελέξω, τῇ μὲν συνηθείᾳ τῶν ὅπλων
καὶ τῇ τῶν δρόμων φιλοπονίᾳ τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμ-
βαίνουσιν ὡμοιωμένον, τῇ δὲ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ
σεμνότητι τῆς παρασκευῆς πρὸς τὴν τῶν θεῶν δύνα-
25 μιν εἰκασμένον, πρὸς δὲ τούτοις ἡδίστην μὲν θέαν
ἔχον, ἐκ πλείστων δὲ καὶ παντοδαπῶν συγκείμενον,
μεγίστων δ' ἄθλων ἠξιωμένον· πρὸς γὰρ τοῖς τιθεμέ-
νοις τὸ γυμνασθῆναι καὶ μελετῆσαι τοιαῦτα, οὐ μικρὸν

ἆθλον προφανήσεται τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἐφιεμέ- 1409
νοις. τεκμήριον δὲ μέγιστον ἄν τις ποιήσαιτο τὴν
Ὁμήρου ποίησιν, ἐν ᾗ καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς
βαρβάρους μετὰ τοιαύτης παρασκευῆς πολεμήσαντας
πεποίηκεν ἀλλήλοις· ἔτι δὲ καὶ νῦν τῶν πόλεων τῶν
Ἑλληνίδων οὐ ταῖς ταπεινοτάταις, ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις
26 ἐν τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι σύνηθές ἐστιν. ἡ μὲν οὖν
προαίρεσις οὕτω καλὴ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἠγα-
πημένη· νομίζων δ' οὐδὲν εἶναι προὔργου τῶν σπου-
δαιοτάτων ἐπιθυμεῖν, οὐδὲ καλῶς πρὸς ἅπαντα πεφυ-
κέναι τὸ σῶμα, μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμως παρεσκευα-
σμένης, τὴν μὲν φιλοπονίαν εὐθέως ἐν τοῖς γυμνασίοις
ἐπιδειξάμενος οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐψεύσω, τὴν δ' ἄλ-
λην ἐπιφάνειαν τῆς σαυτοῦ φύσεως καὶ τὴν τῆς ψυχῆς
27 ἀνδρείαν ἐν τοῖς ἀγῶσι μάλιστ' ἐνεδείξω. περὶ ὧν
ὀκνῶ μὲν ἄρξασθαι λέγειν, μὴ λειφθῶ τῷ λόγῳ τῶν
τότε γεγενημένων, ὅμως δ' οὐ παραλείψω· καὶ γὰρ
αἰσχρόν, ἃ θεωροῦντας ἡμᾶς εὐφραίνει, ταῦτ' ἀπαγγεῖ-
λαι μὴ θέλειν. ἅπαντας μὲν οὖν εἰ διεξιοίην τοὺς
ἀγῶνας, ἴσως ἂν ἄκαιρον μῆκος ἡμῖν ἐπιγένοιτο τῷ
λόγῳ· ἑνὸς δ', ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας, μνησθεὶς ταὐτά
τε δηλώσω, καὶ τῇ τῶν ἀκουόντων δυνάμει συμμετρό-
28 τερον φανήσομαι χρώμενος. τῶν γὰρ ζευγῶν ἀφεθέν-
των, καὶ τῶν μὲν προορμησάντων, τῶν δ' ὑφηνιοχου-
μένων, ἀμφοτέρων περιγενόμενος ὡς ἑκατέρων προσῆκε,
τὴν νίκην ἔλαβες, τοιούτου στεφάνου τυχών, ἐφ' ᾧ,
καίπερ καλοῦ τοῦ νικᾶν ὄντος, κάλλιον ἐδόκει καὶ
παραλογώτερον εἶναι τὸ σωθῆναι. φερομένου γὰρ ἐν- 1410
αντίου μέν σοι τοῦ τῶν ἀντιπάλων ἅρματος, ἁπάντων
δ' ἀνυπόστατον οἰομένων εἶναι τὴν τῶν ἵππων δύνα-
μιν, ὁρῶν αὐτῶν ἐνίους καὶ μηδενὸς δεινοῦ παρόντος

ὑπερηγωνιακότας, οὐχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ κατεδειλία-
σας, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ καὶ τῆς τοῦ ζεύγους ὁρμῆς
κρείττων ἐγένου, τῷ δὲ τάχει καὶ τοὺς διηυτυχηκότας
29 τῶν ἀνταγωνιστῶν παρῆλθες. καὶ γάρ τοι τοσοῦτον
μετήλλαξας τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας, ὥστε πολ-
λῶν θρυλούντων ὡς ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἡδίστην
θέαν παρέχεται τὰ ναυαγοῦντα, καὶ δοκούντων ἀληθῆ
ταῦτα λέγειν, ἐπὶ σοῦ τοὐναντίον τοὺς θεατὰς φο-
βεῖσθαι πάντας, μή τι συμπέσῃ τοιοῦτον περὶ σέ· το-
σαύτην εὔνοιαν καὶ φιλίαν ἡ σὴ φύσις αὐτοῖς πα-
ρέσχεν.
30 Εἰκότως· καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' ἕν τι περί-
βλεπτον γενέσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον τὸ πάντα περιλα-
βεῖν ἐφ' οἷς ἄν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθείη. δῆλον
δ' ἐκεῖθεν· εὑρήσομεν γὰρ Αἰακὸν μὲν καὶ Ῥαδάμαν-
θυν διὰ σωφροσύνην, Ἡρακλέα δὲ καὶ Κάστορα καὶ
Πολυδεύκην δι' ἀνδρείαν, Γανυμήδην δὲ καὶ Ἄδωνιν
καὶ ἄλλους τοιούτους διὰ κάλλος ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέν-
τας. ὥστ' ἔγωγ' οὐ θαυμάζω τῶν ἐπιθυμούντων τῆς
σῆς φιλίας, ἀλλὰ τῶν μὴ τὸν τρόπον τοῦτον διακει-
μένων· ὅπου γὰρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν προειρημένων με-
τασχόντες τινὲς τῆς τῶν θεῶν ὁμιλίας ἠξιώθησαν, ἦ
που τοῦ γ' ἁπάντων κυρίου καταστάντος εὐκτὸν θνητῷ
31 φύντι φίλον γενέσθαι. δίκαιον μὲν οὖν καὶ πατέρα
καὶ μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τοὺς σοὺς ζηλοῦ-
σθαι, τοσοῦτον ὑπερέχοντος σοῦ τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῇ, 1411
πολὺ δὲ μᾶλλον οὓς [σὺ] ὁ τῶν τηλικούτων ἀγαθῶν
ἠξιωμένος σαυτοῦ προκρίνας ἀξίους εἶναι φίλους ἐξ
ἁπάντων αἱρῇ. τοὺς μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους
κατέστησε, τοὺς δ' ἡ σφετέρα καλοκἀγαθία προσσυνέ-
32 στησεν· οὓς οὐκ οἶδα πότερον ἐραστὰς ἢ μόνους ὀρθῶς

γιγνώσκοντας προσαγορεῦσαι χρή. δοκεῖ γάρ μοι καὶ
κατ᾽ ἀρχὰς ἡ τύχη, τῶν μὲν φαύλων καταφρονοῦσα,
τὰς δὲ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν διανοίας ἐρεθίσαι βου-
ληθεῖσα, τὴν σὴν φύσιν οὐ πρὸς ἡδονὴν ἐξαπατηθῆ-
ναι καλὴν ποιῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν εὐδαιμονῆσαι
χρήσιμον.

83 Πολλὰ δ᾽ ἔχων ἔτι περὶ σοῦ διελθεῖν, αὐτοῦ κα-
ταλύσειν μοι δοκῶ τὸν ἔπαινον, δεδιὼς μὴ καθ᾽ ὑπερ-
βολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι
δόξω· τοσοῦτον γὰρ ὡς ἔοικεν ἡ τῶν λόγων δύναμις
ἔλαττον ἔχει τῆς ὄψεως, ὥστε τοῖς μὲν ὁρατοῖς οὐδεὶς
ἀπιστεῖν ἀξιοῖ, τοὺς δὲ τούτων ἐπαίνους οὐδ᾽ ἂν ἐλλεί-
84 πωσιν ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσι. παυσάμενος οὖν περὶ
τούτων ἤδη πειράσομαί σοι συμβουλεύειν, ἐξ ὧν ἂν
ἐντιμότερον ἔτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσειας. βουλοί-
μην δ᾽ ἄν σε μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν
τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθήσεσθαι, μηδ᾽ ὑπολαμβά-
νειν τοῦθ᾽, ὡς ἄρ᾽ ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις
οὐ τῆς σῆς ὠφελίας ἕνεκα, ἀλλ᾽ ἐπιδείξεως ἐπιθυμῶν,
ἵνα μήτε διαμάρτῃς τῆς ἀληθείας, μήτ᾽ ἀντὶ τῶν βελ-
τίστων τὰ τυχόνθ᾽ ἑλόμενος χεῖρον περὶ σαυτοῦ βου-
85 λεύσῃ. καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινὴν τὴν φύ-
σιν ἔχουσιν, οὐδ᾽ ὅταν μὴ καλῶς τι πράξωσιν ἐπι- 141
πλήττομεν, τοῖς δ᾽ ὥσπερ σὺ περιβλέπτοις γεγενημένοις,
καὶ τὸ παραμελῆσαί τινος τῶν καλλίστων αἰσχύνην φέ-
ρει. ἔτι δ᾽ οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευσθέντες,
καθ᾽ ἑνὸς μόνου πράγματος οὐ τὰ κράτιστ᾽ ἔγνωσαν·
οἱ δὲ τῆς τῶν ἐπιτηδευμάτων συμβουλίας διαμαρτόν-
τες ἢ καταφρονήσαντες, παρ᾽ ὅλον τὸν βίον τῆς ἑαυτῶν
ἀγνωσίας ὑπομνήματ᾽ ἔχουσιν.

86 Τούτων μὲν οὖν οὐδὲν δεῖ σε παθεῖν, σκοπεῖσθαι

δὲ τί τῶν ἀνθρωπείων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τί-
νος καλῶς μὲν ἀποβάντος πλεῖστ᾽ ἂν κατορθοῖμεν, δια-
φθαρέντος δὲ μέγιστ᾽ ἂν βλαπτοίμεθα παρὰ τὸν βίον·
οὐ γὰρ ἄδηλον ὅτι τούτου καὶ μάλιστ᾽ ἐπιμέλειαν ποι-
ητέον, ὃ μεγίστην ῥοπὴν ἐφ᾽ ἑκάτερον ἐργάζεσθαι πέ-
87 φυκεν. τῶν μὲν τοίνυν ἐν ἀνθρώποις διάνοιαν ἁπάν-
των εὑρήσομεν ἡγεμονεύουσαν, ταύτην δὲ φιλοσοφίαν
μόνην παιδεῦσαί τ᾽ ὀρθῶς καὶ γυμνάσαι δυναμένην.
ἧς οἶμαί σε δεῖν μετασχεῖν, καὶ μὴ κατοκνῆσαι μηδὲ
φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας, ἐνθυμούμε-
νον ὅτι διὰ μὲν ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ τὰ παντε-
λῶς ἐπιπολῆς δυσχείρωτ᾽ ἐστί, διὰ δὲ καρτερίας καὶ
φιλοπονίας οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέ-
88 φυκε, καὶ διότι πάντων ἀλογώτατόν ἐστι, πρὸς μὲν
χρηματισμὸν καὶ ῥώμην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔχειν
καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνητά τ᾽
ἐστι καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εἴωθε, τὴν δ᾽ ἐπιστα-
τοῦσαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιατελοῦσαν δὲ τοῖς ἔχου-
σιν, ὅλου δ᾽ ἡγεμονεύουσαν τοῦ βίου μὴ ζητεῖν ὅπως 1413
89 διακείσεται βέλτιον. καίτοι καλὸν μὲν καὶ παρὰ τύχην ἐν
τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον διὰ
τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὑτοῦ μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοι-
ρον γενέσθαι· τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φαύλοις
μετασχεῖν συνέβη, τῆς δ᾽ οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία
90 πλὴν τοῖς ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. ἀλλὰ μὴν περί
γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελθεῖν ἡγοῦ-
μαι τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδειοτέρους καιροὺς
παραδώσειν· συντόμως δ᾽ εἰπεῖν οὐδὲ νῦν οὐδὲν κω-
λύσει περὶ αὐτῆς. ἓν οὖν πρῶτον ἐκεῖνό σε δεῖ κατα-
μαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι᾽ ἐπιστήμης
καὶ μελέτης τινὸς συνέστηκεν, ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ μᾶλ-

λον τῶν ἄλλων· ὅσῳ γὰρ φρονιμωτέρους ἔχει τοὺς
ἐφεστῶτας, τοσούτῳ κάλλιον αὐτὴν συγκεῖσθαι προσή-
41 κει. καίτοι τί ποτ᾽ ἂν βουληθείημεν, τῆς μὲν διανοίας
ἐπὶ τοῦ λέγειν καὶ βουλεύεσθαι τεταγμένης, τῆς δὲ φι-
λοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἐμπειρίαν παραδιδούσης, μὴ
ταύτην κατασχεῖν τὴν πραγματείαν, δι᾽ ἧς ἀμφοτέρων
τούτων ἐγκρατῶς ἕξομεν; τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον
ἡμῶν μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων
ὀρεγόμενοι, τὰ μὲν διδακτὰ τέχνῃ, τὰ δὲ λοιπὰ γυ-
42 μνασίᾳ καὶ συνηθείᾳ κατασχεῖν δυνηθῶμεν. οὐ γὰρ
δήπου τοῦτό γ᾽ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρο-
νεῖν εὖ παρὰ τὴν ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων·
ὅλως μὲν γὰρ ἅπασα φύσις βελτίων γίγνεται παιδείαν
προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν, πολὺ δὲ μάλισθ᾽ ὅσαις
ἐξ ἀρχῆς εὐφυέστερον τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξε· τοῖς 1414
μὲν γὰρ αὑτῶν μόνον βελτίοσι γίγνεσθαι, τοῖς δὲ καὶ
43 τῶν ἄλλων συμβαίνει διενεγκεῖν. εὖ δ᾽ ἴσθι τὴν μὲν
ἐκ τῶν πράξεων ἐμπειρίαν γιγνομένην σφαλερὰν οὖσαν
καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν βίον ἀχρήστως ἔχουσαν, τὴν δ᾽
ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτ᾽ εὐκαί-
ρως συγκεκραμένην. καίτοι τινὲς ἤδη καὶ δι᾽ εὐτυχίαν
πραγμάτων γυμνασθέντες ἐθαυμάσθησαν· σοὶ δὲ προσ-
ήκει τούτων μὲν καταφρονεῖν, σαυτοῦ δ᾽ ἐπιμέλειαν
ἔχειν· οὐ γὰρ αὐτοσχεδιάζειν, ἀλλ᾽ ἐπίστασθαί σε δεῖ
περὶ τῶν μεγίστων, οὐδ᾽ ἐπὶ τῶν καιρῶν μελετᾶν,
44 ἀλλ᾽ ἀγωνίζεσθαι καλῶς ἐπίστασθαι. νόμιζε δὲ πᾶσαν
μὲν τὴν φιλοσοφίαν μεγάλα τοὺς χρωμένους ὠφελεῖν,
πολὺ δὲ μάλιστα τὴν περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολι-
τικοὺς λόγους ἐπιστήμην. τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς
ἄλλης τῆς τοιαύτης παιδείας ἀπείρως μὲν ἔχειν αἰσχρόν,
ἄκρον δ᾽ ἀγωνιστὴν γενέσθαι ταπεινότερον τῆς σῆς

ἀξίας· ἐν ἐκείνῃ δὲ τὸ μὲν διενεγκεῖν ζηλωτόν, τὸ δ᾽
45 ἄμοιρον γενέσθαι παντελῶς καταγέλαστον. γνοίης δ᾽
ἂν ἐξ ἄλλων τε πολλῶν. καὶ παραθεωρήσας τοὺς πρὸ
σαυτοῦ γεγενημένους ἐνδόξους ἄνδρας. τοῦτο μὲν Πε-
ρικλέα τὸν συνέσει πλεῖστον τῶν καθ᾽ αὑτὸν διενεγκεῖν
δόξαντα πάντων, ἀκούσει πλησιάσαντ᾽ Ἀναξαγόρᾳ τῷ
Κλαζομενίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον ταύτης
τῆς δυνάμεως μετασχόντα· τοῦτο δ᾽ Ἀλκιβιάδην εὑρή-
σεις φύσει μὲν πρὸς ἀρετὴν πολλῷ χεῖρον διακείμενον,
καὶ τὰ μὲν ὑπερηφάνως, τὰ δὲ ταπεινῶς, τὰ δ᾽ ὑπερ- 1415
ακρατῶς ζῆν προῃρημένον, ἀπὸ δὲ τῆς Σωκράτους
ὁμιλίας πολλὰ μὲν ἐπανορθωθέντα τοῦ βίου, τὰ δὲ
46 λοιπὰ τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων ἔργων ἐπικρυψάμενον. εἰ
δὲ δεῖ μὴ παλαιὰ λέγοντας διατρίβειν, ἔχοντας ὑπο-
γυιοτέροις παραδείγμασι χρῆσθαι, τοῦτο μὲν Τιμόθεον
οὐκ ἐξ ὧν νεώτερος ὢν ἐπετήδευσεν, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν Ἰσο-
κράτει συνδιατρίψας ἔπραξε, μεγίστης δόξης καὶ πλεί-
στων τιμῶν εὑρήσεις ἀξιωθέντα· τοῦτο δ᾽ Ἀρχύταν
τὴν Ταραντίνων πόλιν οὕτω καλῶς καὶ φιλανθρώπως
διοικήσαντα κύριον αὐτῆς καταστάντα, ὥστ᾽ εἰς ἅπαν-
τας τὴν ἐκείνου μνήμην διενεγκεῖν· ὃς ἐν ἀρχῇ κατα-
φρονούμενος, ἐκ τοῦ Πλάτωνι πλησιάσαι τοσαύτην
47 ἔλαβεν ἐπίδοσιν. καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως ἀποβέβηκε·
πολὺ γὰρ ἂν ἦν ἀτοπώτερον, εἰ τὰ μὲν μικρὰ δι᾽ ἐπι-
στήμης καὶ μελέτης ἠναγκαζόμεθ᾽ ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ μέ-
γιστ᾽ ἄνευ ταύτης τῆς πραγματείας ἐδυνάμεθα πράτ-
τειν. περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ᾽ ὅ τι δεῖ πλείω
λέγειν· οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὡς παντελῶς ἀπείρως ἔχον-
τός σου περὶ αὐτῶν ἐμνήσθην, ἀλλ᾽ ἡγούμενος τὰς
τοιαύτας παρακλήσεις τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας προτρέπειν,
48 τοὺς δ᾽ εἰδότας παροξύνειν. μηδὲν δ᾽ ὑπολάβῃς τοι-

οὗτον, ὡς ἄρ' ἐγὼ ταῦτ' εἴρηκα διδάξειν αὐτὸς ἐπαγγελ-
λόμενός σέ τι τούτων· οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην εἰπών,
ὅτι πολλὰ μαθεῖν αὐτὸς ἔτι δέομαι, καὶ μᾶλλον ἀγω-
νιστὴς προῄρημαι τῶν πολιτικῶν, ἢ διδάσκαλος εἶναι
τῶν ἄλλων. οὐχ ὡς ἀναινόμενος δὲ ταῦτα διορθοῦμαι
τὴν τῶν σοφιστεύειν ἑλομένων δόξαν, ἀλλ' ὅτι τἀλη-
49 θὲς τοῦτον ἔχον τυγχάνει τὸν τρόπον· ἐπεὶ σύνοιδά 1416
γε πολλοὺς μὲν ἐξ ἀδόξων καὶ ταπεινῶν ἐπιφανεῖς διὰ
τῆς πραγματείας ταύτης γεγενημένους, Σόλωνα δὲ καὶ
ζῶντα καὶ τελευτήσαντα μεγίστης δόξης ἠξιωμένον·
ὃς οὐκ ἀπεληλαμένος τῶν ἄλλων τιμῶν, ἀλλὰ τῆς μὲν
ἀνδρείας τὸ πρὸς Μεγαρέας τρόπαιον ὑπόμνημα κατα-
50 λιπών, τῆς δ' εὐβουλίας τὴν Σαλαμῖνος κομιδήν, τῆς
δ' ἄλλης συνέσεως τοὺς νόμους, οἷς ἔτι καὶ νῦν οἱ
πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων χρώμενοι διατελοῦσιν, ὅμως
τοσούτων αὐτῷ καλῶν ὑπαρχόντων, ἐπ' οὐδενὶ μᾶλλον
ἐσπούδασεν, ἢ τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ὅπως γένηται, νο-
μίζων τὴν φιλοσοφίαν οὐκ ὄνειδος, ἀλλὰ τιμὴν τοῖς
χρωμένοις φέρειν, καλῶς ἐγνωκὼς αὐτὸ τοῦτ' οὐχ ἧττον,
ἢ καὶ τἄλλ' ἐφ' οἷς διήνεγκεν.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἄλλως γιγνώσκω, σοί τε
παραινῶ φιλοσοφεῖν, μεμνημένῳ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρ-
ξάντων σαυτῷ· τούτου γὰρ ἕνεκα διῆλθον ἐν ἀρχῇ
τοῦ λόγου κἀγὼ περὶ αὐτῶν, οὐχ ὡς ἐκ τοῦ τὴν σὴν
φύσιν ἐπαινεῖν ἀνακτήσεσθαί σε προσδοκῶν, ἀλλ' ἵνα
μᾶλλον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἐὰν μὴ
παρὰ μικρὸν ποιήσῃ, μηδ' ἐπὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγα-
52 θοῖς μέγα φρονήσας τῶν μελλόντων ὀλιγωρήσῃς. μηδ'
εἰ τῶν ἐντυγχανόντων κρείττων εἶ, μηδὲν τῶν ἄλλων
ζήτει διενεγκεῖν, ἀλλ' ἡγοῦ κράτιστον μὲν εἶναι τὸ
πρωτεύειν ἐν ἅπασι, τούτου δ' ὀρεγόμενον ὀφθῆναι

μᾶλλον συμφέρειν, ἢ προέχοντ' ἐν τοῖς τυχοῦσι. καὶ
μὴ καταισχύνῃς τὴν φύσιν, μηδὲ ψευσθῆναι ποιήσῃς
τῶν ἐλπίδων τοὺς ἐπὶ σοὶ μέγα φρονοῦντας, ἀλλ'
ὑπερβαλέσθαι πειρῶ τῇ σαυτοῦ δυνάμει τὴν τῶν εὐνου- 1417
53 στάτων ἐπιθυμίαν. καὶ νόμιζε τοὺς μὲν ἄλλους λόγους,
ὅταν ἐπιεικῶς ἔχωσι, τοῖς εἰποῦσι δόξαν περιτιθέναι,
τὰς δὲ συμβουλίας τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν
προσάπτειν· καὶ τὰς μὲν περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις τὴν
αἴσθησιν ἣν ἔχομεν δηλοῦν, τὰς δὲ τῶν ἐπιτηδευμά-
των αἱρέσεις τὴν ὅλην φύσιν ἡμῶν δοκιμάζειν. ἐν οἷς
ἅμα κρίνων αὐτὸς κριθήσεσθαι προσδόκα παρὰ πᾶσι,
κἀμὲ τὸν οὕτως ἐγκωμιάσαντά σ' ἑτοίμως ἐν ἀγῶνι
54 γενήσεσθαι τῆς σῆς δοκιμασίας. δι' ἃ δεῖ σε τῶν
ἐπαίνων ἄξιον εἶναι δόξαντα κἀμὲ τῆς σῆς φιλίας ἀνε-
πιτίμητον ποιεῖν. οὐχ οὕτω δ' ἄν σε προθύμως ἐπὶ
τὴν φιλοσοφίαν παρεκάλουν, εἰ μὴ τῆς μὲν εὐνοίας
τῆς ἐμῆς τοῦτον ἄν σοι κάλλιστον ἔρανον εἰσενεγκεῖν
ᾤμην, τὴν δὲ πόλιν ἑώρων διὰ μὲν ἀπορίαν τῶν κα-
λῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῖς τυχοῦσι πολλάκις χρωμένην,
διὰ δὲ τὰς τούτων ἁμαρτίας αὐτὴν ταῖς μεγίσταις ἀτυ-
55 χίαις περιπίπτουσαν. ἵν' οὖν ἡ μὲν τῆς σῆς ἀρετῆς,
σὺ δὲ τῶν παρὰ ταύτης τιμῶν ἀπολαύσῃς, προθυμό-
τερόν σοι παρεκελευσάμην. καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ σοὶ νο-
μίζω γενήσεσθαι ζῆν ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ προστάξειν σοι
τὴν πόλιν τῶν αὑτῆς τι διοικεῖν, καὶ ὅσῳ τὴν φύσιν
ἐπιφανεστέραν ἔχεις, τοσούτῳ μειζόνων ἀξιώσειν καὶ
θᾶττον βουλήσεσθαι πεῖράν σου λαμβάνειν. καλὸν οὖν
παρεσκευάσθαι τὴν γνώμην, ἵνα μὴ τότε πλημμελῇς.

56 Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἦν ἔργον εἰπεῖν, ἅ σοι συμφέρειν
ἡγοῦμαι πεπρᾶχθαι, σὸν δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν.
προσήκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ζητοῦντας οἰκείως

πρὸς σὲ διακεῖσθαι, μὴ τὰς ἐπιπολαίους ἡδονὰς καὶ 1418
διατριβὰς ἀγαπᾶν, μηδ' ἐπὶ ταύτας προκαλεῖσθαι, ἀλλὰ
φιλοπονεῖν καὶ σκοπεῖν ὅπως τὸν σὸν βίον ὡς λαμ-
πρότατον καταστήσουσιν· αὐτοί τε γὰρ οὕτως ἂν μά-
λιστ' ἐπαινοῖντο καὶ σοὶ πλείστων ἀγαθῶν αἴτιοι γέ-
57 νοιντο. μέμφομαι μὲν οὖν οὐδὲ νῦν οὐδένα τῶν σοὶ
πλησιαζόντων· καὶ γάρ μοι δοκεῖ τῆς ἄλλης εὐτυχίας
τῆς σῆς καὶ τοῦθ' ἓν εἶναι, τὸ μηδενὸς φαύλου τυχεῖν
ἐραστοῦ, ἀλλ' οὓς ἄν τις ἕλοιτο βουλόμενος φίλους
ἐκ τῶν ἡλικιωτῶν ἐκλέγεσθαι· παραινῶ μέντοι σοι φι-
λοφρονεῖσθαι μὲν πρὸς ἅπαντας τούτους καὶ ἔχειν
ἡδέως, πείθεσθαι δὲ τοῖς πλεῖστον νοῦν ἔχουσιν αὐ-
τῶν, ἵνα καὶ τούτοις αὐτοῖς ἔτι σπουδαιότερος δοκῇς
εἶναι καὶ τοῖς ἄλλοις πολίταις. εὐτύχει.

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

Α.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προὐτίθετ' ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι [λέγειν], ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι
τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέν τί
μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἦγον, εἰ δὲ μή, τότ' ἂν
καὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δ' ὑπὲρ
ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, περὶ τούτων
νυνὶ σκοπεῖτε, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως
2 ἂν μετὰ τούτους δοκεῖν [λέγειν]. εἰ μὲν οὖν εἶχε κα-
λῶς τὰ πράγματα, οὐδ' ἂν ἔδει βουλεύεσθαι· ἐπειδὴ
δ' ὡς ἅπαντες ὁρᾶτ' ἔχει δυσκολίαν, ὡς ἐκ τοιούτων 1419
πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ κράτιστ' εἶναι νομίζω.

πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὡς οὐδὲν
ὧν ἐποιεῖτ' ἐπὶ τοῦ πολεμεῖν ὄντες τοῦ λοιποῦ πρα-
κτέον ἐστίν, ἀλλὰ πάντα τἀναντία· εἰ γὰρ ἐκεῖνα φαῦλα
πεποίηκε τὰ πράγματα, τἀναντί' εἰκὸς βελτίω ποιῆσαι.
3 ἔπειτα νομιστέον οὐχ ὃς ἂν ὑμῖν ἢ μηδὲν ἢ μικρὰ
προστάττῃ, τοῦτον ὀρθῶς λέγειν· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ
τῶν τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων εἰς πᾶν προελήλυθε
μοχθηρίας τὰ παρόντα· ἀλλ' ὃς ἂν τὸ χαρίζεσθαι πα-
ρεὶς, ἃ δεῖ καὶ δι' ὧν παυσαίμεθ' ἂν αἰσχύνην ὀφλι-
σκάνοντες καὶ ζημιούμενοι, ταῦτα λέγῃ. καὶ γὰρ ὡς
ἀληθῶς, εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῇ λυπῆσαι
μὴ βουλόμενος, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς
ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ
μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστι
φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης
πρᾶξαι ταῦθ' ἃ πάλαι θέλοντας προσῆκεν ποιεῖν.

Β.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πα-
ρίσταταί μοι, ὅταν τε τὸ τῆς πολιτείας ὄνομ' ὑμῶν
ἀκούσω, καὶ ὅταν τὸν τρόπον ὃν προσφέρονταί τινες
ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν ἴδω. τὴν μὲν γὰρ
πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἅπαντες ἴστ', ὀνομάζετε·
τῶν δὲ τἀναντία ταύτῃ λεγόντων ἐνίους ἥδιον ἀκού-
2 οντας ὁρῶ. ὃ καὶ θαυμάζω τίς ποθ' ἡ πρόφασις.
πότερον προῖκα λέγειν ταῦτ' αὐτοὺς οἴεσθε; ἀλλ' οἱ
τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὑπὲρ ὧν οὗτοι λέγουσι, κύριοι καὶ 1420
πλείω σιωπῇ μᾶλλον ἂν δοῖεν. ἀλλὰ βελτίω ταῦτ' εἶναι
τῶν ἑτέρων ὑπειλήφατε; βελτίων ἄρ' ὑμῖν ὀλιγαρχία
δημοκρατίας φαίνεται. ἀλλ' αὐτοὺς εἶναι βελτίους ἡγεῖ-
σθε; καὶ τίς ἂν χρηστὸς ὑφ' ὑμῶν νομίζοιτ' εἰκό-

τως, ἐναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ δημηγορῶν; οὐκοῦν λοιπὸν ἁμαρτάνειν ὑμᾶς, ὅταν οὕτως ἔχητε τὴν γνώμην. τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ πάσχειν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μή ποτε τοῖς ἐπιβουλεύουσιν λαβὴν δώσετε, εἶτα τότ᾽ αἰσθήσεσθ᾽ ἡμαρτηκότες, ἡνίκ᾽ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ὑμῖν πλέον ἔσται.

β.

3 Τὸ μὲν [οὖν] ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ πάνθ᾽ ὡς
ἂν ἡμεῖς βουλοίμεθ᾽ ἔχειν, μήτε παρ᾽ αὐτοῖς ἡμῖν
μήτε παρὰ τοῖς συμμάχοις, ἴσως οὐδέν ἐστι θαυμαστόν·
πολλῶν γὰρ τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ, καὶ πολ-
λαὶ προφάσεις τοῦ μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνειν
ἀνθρώποις οὖσι. τὸ δὲ μηδ᾽ ὁτιοῦν μεταλαμβάνειν
τὸν δῆμον, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπράττοντας περιεῖναι, τοῦτο
καὶ θαυμαστὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ φοβερὸν τοῖς
εὖ φρονοῦσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ παν-
τός ἐσθ᾽ αὕτη μοι τοῦ λόγου.

Γ.

Ἀντὶ πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων τὸ
μέλλον συνοίσειν περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε σκοποῦντες
οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ἑλέσθαι. ὅτε τοίνυν τοῦθ᾽
οὕτως ἔχει, προσήκει παρέχειν ἐθέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς
αὐτοὺς τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον
εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ᾽ ἂν ἀκούσαν-
τες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω
πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ᾽ ἐνίοις ἐπελθεῖν
ἂν εἰπεῖν, ὥστ᾽ ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέ- 1421
ροντος ὑμῖν αἵρεσιν γίγνεσθαι.

Δ.

Ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιον, ἐπειδὴ ἐφ᾽ ὑμῖν ἐστιν ἑλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὅ τι ἂν βούλησθε, ἁπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνει τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δέ τι· ἐκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν τάχ᾽ ἂν δυσχεράναντες πολλῶν χρησίμων ἀποστερηθείητε, ἐκ δὲ τοῦ μετὰ κόσμου καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι, καὶ τὰ καλῶς ἔχονθ᾽ ἅπαντα ποιήσετε, κἂν δοκῇ τις παραληρεῖν, παραλείψετε. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ᾽ εἴωθα μακρολογεῖν, οὔτ᾽ ἄν, εἰ τὸν ἄλλον εἰώθειν χρόνον, νῦν ἐχρησάμην τούτῳ, ἀλλ᾽ ἃ συμφέρειν ὑμῖν νομίζω, ταῦθ᾽ ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς.

Ε.

Ὁρῶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παντάπασι πρόδηλον
ὄν, οὕς τ᾽ ἂν ἀκούσαιτε λόγους ἡδέως, καὶ πρὸς οὓς
οὐκ οἰκείως ἔχετε· οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ἅ τις
οἴεται χαριεῖσθαι, τῶν παρακρούσασθαί τι βουλομένων
εἶναι νομίζω, τὸ δ᾽ ὑφίστασθαι, περὶ ὧν πέπεικεν
ἑαυτὸν συμφέρειν τῇ πόλει, καὶ θορυβηθῆναι κἂν ἄλλο
τι βούλησθ᾽ ὑμεῖς, εὔνου καὶ δικαίου τοῦτο πολίτου
2 κρίνω. βουλοίμην δ᾽ ἂν ὑμᾶς, εἰ καὶ μηδὲ δι᾽ ἓν τῶν
ἄλλων, δι᾽ ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τοὺς λόγους ἀμφοτέρων,
ἵν᾽ ἐὰν μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὡρμή-
κατε, χρήσησθε τούτῳ, ἂν δ᾽ ἀπολειφθῇ καὶ μὴ δύνη-
ται διδάξαι, δι᾽ αὑτόν, ἀλλὰ μὴ δι᾽ ὑμᾶς οὐκ ἐθέλον-
τας ἀκούειν τοῦτο πεπονθέναι δοκῇ. ἔτι δ᾽ οὐδὲ πάθοιτ᾽
ἂν ἀηδὲς οὐδὲν τοσοῦτον, εἰ πολλά τινος ληροῦντος
ἀκούσαιτε, ὅσον εἰ τῶν δεόντων τι λέγειν ἔχοντός τινος 1422
3 εἰπεῖν κωλύσαιτε. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν ὀρθῶς

ἅπαντ᾽ ἐστὶ μηδὲν οἴεσθαι πρότερον γιγνώσκειν πρὶν
μαθεῖν, ἄλλως τε καὶ συνειδότας πολλάκις ἤδη πολλοὺς
μετεγνωκότας. ἂν τοίνυν ὑμεῖς ταῦθ᾽ ὑπάρξητε νῦν
πεπεισμένοι, οἴομαι μετὰ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς
ἀντιλέγειν εἰκότως δόξειν καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστα φανεῖ-
σθαι λέγων.

ς.

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων εἰρημένων παρὰ
πάντων τῶν συμβεβουλευκότων, οὐδὲν ὑμᾶς ὁρῶ νῦν
ὄντας ἐγγυτέρω τοῦ τί πρακτέον εὑρῆσθαι, ἢ πρὶν εἰς
τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι. αἴτιον δὲ τούτου ταὔθ᾽ ὅπερ
οἶμαι τοῦ κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα· οὐ γὰρ παραινοῦσιν
ὑμῖν ὑπὲρ τῶν παρόντων οἱ λέγοντες, ἀλλ᾽ ἑαυτῶν
κατηγοροῦσι καὶ λοιδοροῦνται, ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω, συνε-
θίζοντες ὑμᾶς ἄνευ κρίσεως, ὅσων εἰσὶν αἴτιοι κακῶν,
ἀκούειν, ἵν᾽ ἄν ποτ᾽ ἄρ᾽ εἰς ἀγῶνα καθιστῶνται, μη-
δὲν ἡγούμενοι καινὸν ἀκούειν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν ὠργισθε
πολλάκις, πρᾳότεροι δικασταὶ καὶ κριταὶ γίγνησθε τῶν
2 πεπραγμένων αὐτοῖς. τὴν μὲν οὖν αἰτίαν δι᾽ ἣν ταῦτα
ποιοῦσιν, ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν [εἴη ἂν] ἐν τῷ
παρόντι· ὅτι δ᾽ ὑμῖν οὐχὶ συμφέρει, διὰ τοῦτ᾽ ἐπιτιμῶ.
ἐγὼ δ᾽ οὔτε κατηγορήσω τήμερον οὐδενός, οὔθ᾽ ὑπο-
σχήσομαι τοιοῦτον οὐδὲν ὃ μὴ παραχρῆμ᾽ ἐπιδείξω,
οὐδ᾽ ὅλως τῶν αὐτῶν τούτοις οὐδὲν ποιήσω· ἀλλ᾽ ἃ
βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα δὲ τοῖς βου-
λευομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι, ταῦθ᾽ ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
βραχυτάτων εἰπὼν καταβήσομαι.

Ζ.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προ- 1423
γόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν [προαιρεῖσθαι]

κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ᾽ ἐκείνοις οὓς ἐγ-
κωμιάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες
λέγειν, ὧν οὐδ᾽ ἂν εἷς [ἀξίως] ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύ-
ναιτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι [λέγειν] δόξαν ἐκφέ-
ρονται, τὴν δ᾽ ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημ-
μένης παρὰ τοῖς ἀκούουσιν φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ
δ᾽ ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον,
οὗ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ᾽ ἐκείνων πραχθέν-
2 των οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται· αὐτὸς
δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκεῖτε
μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως
ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν,
οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερ᾽ εὖ οἶδ᾽ ὅτι βέλτιον σχοίη· εἰ δὲ
παρελθὼν εἷς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς
παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος
ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν λέλυται φόβος. ἐγὼ δὴ
τοῦτ᾽, ἂν ἄρ᾽ οἷός τ᾽ ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προ-
ειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

Η.

*Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι*, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσιν καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις
συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ᾽ ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ
ὑμῶν ὄντες, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατη-
γοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν
τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πρα-
γμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτισθ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ
2 φιλονικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. νῦν 1424
δ᾽, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ τῇ
φωνῇ λέγειν ἀττικιστί, πολλοὺς ἂν οἴομαι τοὺς μὲν
Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ

δ' οἶδα μὲν ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστίν·
ἐξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ, τῶν δὲ
ταυτί [βουλομένων], ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν
κᾆθ' ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐ-
δετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· οὐ μὴν
3 ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἐὰν ἄρα τοῦτο πάθω,
δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω προέσθαι
τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλ' ὕστερον, ἂν
ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων
ὑπ' αὐτῶν ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω, διδάσκειν.

Θ.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκων ἐνίοις τῶν εἰρηκότων ἀνέ-
στηκ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους αἰτιά-
σομαι κακίᾳ τἀναντία τοῖς βελτίστοις εἰρηκέναι, ἀλλ'
ὅτι πολλοὶ τοῦ τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες, τοὺς
λόγους σκοπεῖν οὓς ἐροῦσιν εἰώθασι, κἂν τούτοις ἀφθό-
νοις ἐντύχωσιν, ἑτοίμως δημηγορεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνω-
κότες, οὐδὲ λογιζόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ὅτι πολλῶν πράξεων
ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων, καὶ διὰ τοὺς και-
ροὺς ἐνίων ὑπεναντίων αὑταῖς, ἂν τὰς ἑτέρας τις ὑπερ-
βαίνων τὰς ἑτέρας λέγῃ, λήσει τὸ ῥᾷστον τῶν ἔργων
2 ποιῶν, αὑτὸν ἐξαπατῶν. οἱ μὲν οὖν οὕτω χρώμενοι τῷ
συμβουλεύειν δοκοῦσί μοι τὴν ἀπὸ τῶν ῥηθέντων τοῦ
δύνασθαι λέγειν δόξαν γιγνομένην αὑτοῖς ἱκανὴν φιλο-
τιμίαν ἡγεῖσθαι· ἐγὼ δὲ νομίζω χρῆναι τὸν πόλει περὶ 1425
πραγμάτων ἐπιχειροῦντα συμβουλεύειν, μᾶλλον ὅπως τὰ
δόξαντα συνοίσει σκοπεῖν, ἢ πῶς οἱ παραχρῆμα λόγοι
χάριν ἕξουσι. δεῖ γὰρ τοῖς ἐπὶ τῶν λόγων εὐδοκιμοῦσι
συμφέροντός τινος ἔργου πρᾶξιν προσεῖναι, ἵνα μὴ νῦν
μόνον, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ῥηθέντα καλῶς ἔχῃ.

I.

Εἰ μὲν ἐγνώκατ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί βέλτιστον
ὂν τυγχάνει πρᾶξαι περὶ τῶν παρόντων, ἁμάρτημα τὸ
συμβουλεύειν προτιθέναι· ἃ γὰρ αὐτοὶ πρὶν ἀκοῦσαι
δοκιμάζετε συμφέρειν, τί δεῖ ταῦτ' ἀκούοντας μάτην
ἐνοχλεῖσθαι; εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλεύεσθ' ὡς ἐκ τῶν
ῥηθησομένων δοκιμάσαι δέον, οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κω-
λύειν τοὺς βουλομένους λέγειν. παρὰ μὲν γὰρ τῶν
ὅλως ἀποστερεῖσθ' ἐκ τοῦ τοῦτο ποιεῖν, εἴ τι χρήσι-
μον ἐντεθύμηνται· τοὺς δ' ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν
ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται, ταῦτα ποιεῖτε
2 συμβουλεύειν. ἔστι δ' ἁμαρτάνειν μὲν βουλομένων
τὸ συναναγκάζειν τὸν παριόνθ' ἃ βούλεσθε λέγειν,
βουλευομένων δ' ἀκούσαντας ἃ γιγνώσκει σκοπεῖν, κἄν
τι καλῶς ἔχῃ, χρῆσθαι. λέγω δὲ ταῦτ' οὐκ ἐναντία
τοῖς ὑμῖν ἀρέσκουσι μέλλων παραινεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο
εἰδώς, ὅτι ἂν μὲν μὴ θελήσητε τῶν ἀντιλεγόντων
ἀκοῦσαι, ἐξηπατῆσθαι φήσουσιν ὑμᾶς, ἂν δ' ἀκούσαν-
τες μη πεισθῆτε, ἐξεληλεγμένοι παραχρῆμ' ἔσονται τὰ
χείρω παραινοῦντες.

ΙΑ.

Οἴομαι πάντας ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι γιγνώ-
σκειν, ὅτι οὐ κρινοῦντες ἥκετε τήμερον οὐδένα τῶν
ἀδικούντων, ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τῶν παρόντων. 1426
δεῖ τοίνυν τὰς μὲν κατηγορίας ὑπερθέσθαι πάσας, καὶ
τότ' ἐν ὑμῖν λέγειν καθ' ὅτου πέπεικεν ἕκαστος ἑαυ-
τόν, ὅταν τινὰ κρίνωμεν· εἰ δέ τίς τι χρήσιμον ἢ συμ-
φέρον εἰπεῖν ἔχει, τοῦτο νῦν ἀποφαίνεσθαι. τὸ μὲν
γὰρ κατηγορεῖν τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλούντων ἐστί,
τὸ δὲ συμβουλεύειν περὶ τῶν παρόντων καὶ γενησο-

μένων προτίθεται. οὐκοῦν οὐ λοιδορίας οὐδὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρὸς, ἀλλὰ συμβουλῆς εἶναί μοι δοκεῖ. διὸ πειράσομαι μὲν φυλάξασθαι, ὃ τούτοις ἐπιτιμῶ, μὴ παθεῖν αὐτός, συμβουλεῦσαι δ᾽ ἃ κράτιστα νομίζω περὶ τῶν παρόντων.

ΙΒ.

Οὐδέν᾽ ἂν ἀντειπεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω,
ὡς οὐ κακοῦ πολίτου καὶ φαύλου τὴν γνώμην ἀνδρός
ἐστιν, οὕτω τινὰ μισεῖν ἢ φιλεῖν τῶν ἐπὶ τὰ κοινὰ
προσιόντων, ὥστε τοῦ τῇ πόλει βελτίστου μηδὲν φρον-
τίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν, τὰ δὲ πρὸς φιλίαν
δημηγορεῖν· ἃ ποιοῦσ᾽ ἔνιοι τῶν δευρὶ παριόντων. ἐγὼ
δὲ τούτοις μὲν τοσοῦτον ἂν εἴποιμι, ὅτι μοι δοκοῦσιν
οὐδ᾽ εἴ τι πεποιήκασι τοιοῦτον μέγισθ᾽ ἡμαρτηκέναι,
ἀλλ᾽ ὅτι δηλοῦσιν οὐδέποτ᾽ οὐδὲ παύσασθαι παρεσκευ-
2 ασμένοι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ προϊεμένους ὑμᾶς αὐτοὺς
ἱκανὸν τοῦτο νομίζειν, δίκην, ὅταν ὑμῖν δόξῃ, παρὰ
τούτων λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτους, ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν,
κωλύειν, καὶ αὐτοὺς, ὥσπερ ὑπὲρ πόλεως προσήκει βου-
λευομένους, τὰς ἰδίας ἀνελόντας φιλονικίας τὸ κοινῇ
βέλτιστον σκοπεῖσθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐδεὶς, οὐδ᾽
ἅμα πάντες οἱ πολιτευόμενοι, τῶν νόμων, ἐφ᾽ οἷς ὑμεῖς 1427
ἐστ᾽, ἀξιόχρεώς ἐστιν διαφθαρέντων δίκην δοῦναι.

ΙΓ.

Ἴσως ἐπίφθονον ἄν τισιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δόξειεν εἶναι, εἴ τις ὢν ἰδιώτης καὶ τῶν πολλῶν ὑμῶν εἷς, ἑτέρων συμβεβουλευκότων, οἳ καὶ τῷ πάλαι πολιτεύεσθαι καὶ τῷ παρ᾽ ὑμῖν δόξαν ἔχειν προέχουσι, παρελθὼν εἴποι, ὅτι οὐ μόνον αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς λέγειν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐγγὺς εἶναι τοῦ τὰ δέοντα γιγνώσκειν.

οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγ᾽ οὕτω σφόδρ᾽ οἶμαι μᾶλλον ὑμῖν συμφέροντ᾽ ἐρεῖν τούτων, ὥστε οὐκ ὀκνήσω πάνθ᾽ ἃ τυγχάνουσιν εἰρηκότες ἄξια μηδενὸς εἶναι φῆσαι. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, εἰ μὴ τὸν λέγοντ᾽, ἀλλὰ τὰ συμβουλευόμενα σκοποῖτε. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν παρ᾽ ὑμῶν εὔνοιαν μή τισιν, ὥσπερ ἐκ γένους, ἀλλὰ τοῖς τὰ βέλτιστ᾽ ἀεὶ λέγουσιν ὑπάρχειν.

ΙΔ.

Βουλοίμην ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσέχον-
τας ἃ μέλλω λέγειν ἀκοῦσαι· καὶ γάρ ἐστιν οὐ μικρά.
ἐγὼ θαυμάζω τί δή ποτε, πρὶν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν
ἀναβῆναι, ὅτῳ τις ἂν ὑμῶν ἐντύχῃ, οὗτος εὐπόρως
εἰπεῖν ἔχει δι᾽ ὧν ἂν τὰ παρόντα πράγματα βελτίω
γένοιτο· καὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλ᾽ ἐὰν ἀπέλθητε,
ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα· ἐν δὲ τῷ περὶ τούτων
σκοπεῖν ὄντες καὶ συνειλεγμένοι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα
2 λεγόντων τινῶν ἀκούετε. ἆρά γ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
γνῶναι μὲν ἔστιν ἑκάστῳ τὰ δέονθ᾽ ὑμῶν καὶ τὰ τῶν
ἄλλων εἰπεῖν ἐπίσταται, ποιῶν δ᾽ αὐτὸς ἕκαστος οὐ
χαίρει, εἶτ᾽ ἰδίᾳ μὲν, ὡς ἄρ᾽ αὐτὸς ἑτοίμως τὰ βέλτιστ᾽
ἂν πράττειν δόξων, τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾷ, κοινῇ δ᾽ εὐλα- 1428
βεῖσθε τὰ τοιαῦτα ψηφίζεσθαι, δι᾽ ὧν ἐν τῷ λῃτουρ-
3 γεῖν τι τῶν καθηκόντων ἅπαντες ἔσεσθε; εἰ μὲν τοί-
νυν μηδένα καιρὸν οἴεσθ᾽ ἥξειν, ὃς εἴσω τῆς εἰρωνείας
ἀφίξεται ταύτης, καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον
διάγειν· εἰ δὲ τὰ πράγμαθ᾽ ὁρᾶτ᾽ ἐγγυτέρω προσάγον-
τα, δεῖ σκοπεῖσθαι ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μαχεῖσθε,
ἃ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάξασθαι, καὶ τοὺς νῦν περιο-
φθέντας ἐφηδομένους ὕστερον ἕξετ᾽ οἷς ἂν πάσχητε.

ΙΕ.

*Περὶ μὲν τῶν παρόντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρα-
γμάτων τῇ πόλει, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς ἔδει, οὐ πάνυ
μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι ζητῆσαι τί ἄν τις πρά-
ξας βελτίω ποιήσειεν. ὅντινα μέντοι χρὴ τρόπον πρὸς
ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, τοῦτο παμπόλλην δυσκολίαν
ἔχειν νομίζω, οὐχ ὡς οὐ συνησόντων ὅ τι ἄν τις λέγῃ,
ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ
βέλτιστα τοῖς πράγμασιν συνειθίσθαι μοι δοκεῖτ' ἀκού-
ειν, ὥστε δέδοικα μὴ τῷ νῦν τὰ βέλτιστ' εἰπόντι, ἣν
τοῖς ἐξηπατηκόσιν προσῆκεν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ'
2 ὑμῶν, ταύτην ἀπενέγκασθαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς
πολλάκις οὐ τοὺς αἰτίους τῶν πραγμάτων μισοῦντας,
ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ αὐτῶν εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς.
οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἀκριβῶς ταῦτα λογιζόμενος,
ὅμως οἶμαι πάντα παρεὶς τἄλλα, περὶ αὐτῶν τῶν πα-
ρόντων ἃ κράτιστα νομίζω δεῖν λέγειν.*

Ιϛ.

*Ἐβουλόμην ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ᾗ πρὸς
τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεσθαι φιλαν-
θρωπίᾳ, ταύτῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι· νυνὶ
δ' ἀμείνους ἐστὲ τὰ τῶν ἄλλων δείν' ἐπανορθοῦν,
ἢ τῶν ὑμῖν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. ἴσως* 1429
*μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτό τις ἂν φήσειε μέγιστον ἔπαινον
φέρειν τῇ πόλει, τὸ μηδενὸς εἵνεκα κέρδους ἰδίου
πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου προῃρῆ-
σθαι. ἐγὼ δὲ ταύτην τ' ἀληθῆ τὴν δόξαν εἶναι νομίζω
κατὰ τῆς πόλεως καὶ βούλομαι, κἀκεῖνο δὲ [ὑπολαμ-
βάνω] σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσην πρό-
νοιαν τῶν αὑτοῖς οἰκείων, ὅσην περ τῶν ἀλλοτρίων,*

*ποιεῖσθαι, ἵνα μὴ φιλάνθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ νοῦν
ἔχοντες φαίνησθε.*

ΙΖ.

*Ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσήκει τῷ βουλομένῳ
τι παραινεῖν ὑμῖν, οὕτω πειρᾶσθαι λέγειν ὡς καὶ δυ-
νήσεσθ' ὑπομεῖναι· εἰ δὲ μὴ τοῦτ', ἀφέντα τοὺς ἄλλους
ἅπαντας λόγους, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε συμβουλεύ-
ειν, καὶ ταῦθ' ὡς διὰ βραχυτάτων. οὐ γὰρ ἐνδείᾳ
μοι δοκεῖτε λόγων οὐδὲ νῦν ὁρᾶν τὰ πράγματα πάντα
λελυμασμένα, ἀλλὰ τῷ τοὺς μὲν ἑαυτῶν εἵνεκα δημηγο-
ρεῖν καὶ πολιτεύεσθαι, τοὺς δὲ μήπω τούτου δεδωκότας
πεῖραν, μᾶλλον ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν σπουδάζειν,
ἢ πῶς ἔργον ἐξ ὧν λέγουσί τι συμφέρον πραχθήσεται.
ἐγὼ δ' ἵνα μὴ λάθω τοὐναντίον οὗ φημὶ δεῖν αὐτὸς
ποιῶν, καὶ πλείω περὶ τῶν ἄλλων λέγων ἢ περὶ ὧν
ἀνέστην ἐρῶν, ἀφεὶς τἄλλα πάντα, ἃ παραινῶ καὶ δὴ
πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.*

ΙΗ.

*Δοκεῖτέ μοι δικαίως ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι προσ-
έχειν τὸν νοῦν, εἴ τις ὑπόσχοιθ' ὑμῖν ταὐτὰ δίκαια
καὶ συμφέροντα δείξειν ὄνθ' ὑπὲρ ὧν βουλευόμεθα.* 1430
*ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοῦτο ποιήσειν οὐ χαλεπῶς, ἂν ὑμεῖς
βραχύ μοι πεισθῆτε πάνυ. μὴ πάνθ', ὡς ἕκαστος ἔχει
γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων, ὀρθῶς ἐγνωκέναι
πεπείσθω, ἀλλ' ἂν παρὰ ταῦτά τι συμβαίνῃ λέγεσθαι,
σκοπείτω πάνθ' ὑπομείνας ἀκοῦσαι, εἶτ' ἂν ὀρθῶς
εἰρῆσθαί τι δοκῇ χρήσθω. οὐ γὰρ ἧττον ὑμέτερον
τῶν χρησαμένων ἔσται τὸ κατορθωθὲν ἢ τοῦ πρὸς ὑμᾶς
εἰπόντος. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς ἐστι μὴ
βεβουλεῦσθαι πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι ἀκοῦσαι.*

οὐ γὰρ αὐτὸς οὔτε καιρὸς οὔτε τρόπος τοῦ τ' ἐπικυ-
ρῶσαι τὰ δοκοῦντα, καὶ τοῦ σκέψασθαι τί πρῶτον
δοκεῖ συμφέρειν.

ΙΘ.

Μεθ' ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρελήλυθα βου-
λευσόμενος, πότερον χρή με λέγειν ἢ μή. διὸ δ' αὐτὸς
τοῦτ' ἀπορῶ κρῖναι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἀναγκαῖον
εἶναί μοι δοκεῖ τῷ μήθ' αὑτῷ μήτε τισὶν χαρίσασθαι
βουλομένῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν
μάλιστα συμφέρειν, καὶ συνειπεῖν ἃ καλῶς λέγουσιν
ἀμφότεροι, καὶ τοὐναντίον ἀντειπεῖν ὅσα μὴ δίκαι'
ἀξιοῦσιν. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομείναιτ' ἀκοῦσαι ταῦτ'
ἀμφότερα διὰ βραχέων, πολλῷ βέλτιον ἂν περὶ τῶν
λοιπῶν βουλεύσαισθε· εἰ δὲ πρὶν μαθεῖν ἀποσταίητε,
γένοιτ' ἂν ἐμοὶ μηδετέρους ἀδικοῦντι πρὸς ἀμφοτέρους
διαβεβλῆσθαι. τοῦτο δ' οὐχὶ δίκαιός εἰμι παθεῖν. ἂν
μὲν οὖν κελεύητε, ἕτοιμός εἰμι λέγειν· εἰ δὲ μή, καὶ
σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

Κ.

Καὶ δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ συμφέρον ὑμῖν 14
ἡγοῦμαι, τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας, ὅταν βου-
λεύεσθαι δέῃ, παραλείπειν, περὶ τῶν παρόντων δὲ λέ-
γειν, ὅ τι βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται. ὅτι μὲν γάρ τινων
αἰτίων ὄντων κακῶς τὰ πράγματ' ἔχει, πάντες ἐπιστά-
μεθα· ἐξ ὅτου δὲ τρόπου βελτίω δύναιτ' ἂν γενέσθαι,
2 τοῦτο τοῦ συμβουλεύοντος ἔργον εἰπεῖν. ἔπειτ' ἔγωγε
νομίζω καὶ κατηγόρους εἶναι τῶν ἀδικούντων χαλε-
πούς, οὐ τοὺς ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐξετάζοντας τὰ
πεπραγμένα, ὅτ' οὐδεμίαν δώσουσι δίκην, ἀλλὰ τοὺς
τοιοῦτό τι συμβουλεῦσαι δυνηθέντας, ἀφ' οὗ βελτίω

τὰ παρόντα γένοιτ' ἄν· διὰ γὰρ τούτους ἐφ' ἡσυχίας
καὶ παρ' ἐκείνων ἐγγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκην λαβεῖν.
3 τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἡγοῦ-
μαι, ἃ δ' ἂν οἶμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε,
ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι, τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον· ἂν
ἄρα του μεμνῶμαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας
μ' ἕνεχ' ἡγεῖσθε λέγειν, ἀλλ' ἵνα δείξας ἃ τόθ' ἡμάρ-
τετε, νῦν ἀποτρέψω ταὐτὰ παθεῖν.

ΚΑ.

Εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδενὶ
συμπολιτευόμενοι τοσαύτην ἤγομεν ἡσυχίαν ὅσηνπερ ἐν
τῷ παρόντι, οὔτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα συμβῆναι νο-
μίζω, τῶν τ' ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον ἂν ἡμῖν ἔχειν.
νῦν δ' ὑπὸ τῆς ἐνίων ἀσελγείας οὔτε παρελθεῖν οὔτ'
2 εἰπεῖν οὔθ' ὅλως λόγου τυχεῖν ἔστιν. ὅθεν συμβαίνει
πολλὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδει' ἴσως. εἰ μὲν οὖν ἀεὶ ταὐτά,
πυνθάνεσθαι, καὶ σκοπεῖν ὅ τι χρὴ ποιῆσαι, καὶ πά-
σχειν οἷάπερ νυνὶ βούλεσθε, ψηφιεῖσθ' ἅπερ ἐκ τῶν 1432
παρεληλυθότων χρόνων, καθέλκειν τριήρεις, ἐμβαίνειν,
εἰσφέρειν, πάντα ταῦτ' ἤδη· ἃ τριῶν ἡμερῶν ἢ πέντε,
ἂν σιωπηθῇ τὰ παρὰ τῶν πολεμίων καὶ σχῶσιν ἡσυ-
χίαν ἐκεῖνοι, πάλιν οὐκέτι καιρὸν εἶναι πράττειν ὑπο-
λήψεσθε. ὅπερ, ἡνίκ' ἐν Ἑλλησπόντῳ Φίλιππον ἠκού-
σαμεν, συνέβη, καὶ πάλιν ἡνίκ' εἰς Μαραθῶνα τριήρεις
3 αἱ λῃστρίδες προσέσχον. ὡς γὰρ ἂν χρήσαιτό τις ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλῶς δυνάμει παρεσκευασμένῃ, οὕτως
ὑμεῖς εἰώθατε τῷ βουλεύεσθαι χρῆσθαι, ὀξέως. δεῖ δὲ
βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα
μετὰ σπουδῆς, καὶ λογίσασθαι τοῦθ' ὅτι εἰ μὴ καὶ
τροφὴν ἱκανὴν ποριεῖτε, καὶ στρατηγόν τινα τοῦ πολέ-

μου νοῦν ἔχοντα προστήσεσθε, καὶ μένειν ἐπὶ τῶν
οὕτω δοξάντων ἐθελήσετε, ψηφίσμαθ' ὑμῖν περιέσται,
καὶ παραναλώσετε μὲν πάνθ' ὅσ' ἂν δαπανήσητε, βελ-
τίω δ' οὐδ' ὁτιοῦν τὰ πράγματ' ἔσται, κρινεῖτε δ' ὃν
ἂν βούλησθ' ὀργισθέντες. ἐγὼ δὲ βούλομαι τοὺς ἐχθροὺς
ὑμᾶς ἀμυνομένους ὀφθῆναι πρότερον, ἢ τοὺς πολίτας
κρίνοντας· οὐ γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν μᾶλλον ἢ κεί-
4 νοις ἐσμὲν δίκαιοι. ἵν' οὖν μή, τὸ ῥᾷστον ἁπάντων,
ἐπιτιμήσω μόνον, ὃν τρόπον ἄν μοι δοκεῖτε ταῦτα ποιῆ-
σαι διδάξω, δεηθεὶς ὑμῶν μὴ θορυβῆσαι μηδ' ἀναβάλ-
λειν νομίσαι με καὶ χρόνον ἐμποιεῖν. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ
καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστ' εἰς τὸ δέον λέγουσιν· οὐ
γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα κωλῦσαι δυνηθεῖμεν τῇ
νυνὶ βοηθείᾳ· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα παρα-
σκευὴ διαμεῖναι δυνήσεται, τέως ἂν ἢ περιγενώμεθα 1433
τῶν ἐχθρῶν, ἢ πεισθέντες διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον·
οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς.

ΚΒ.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες [Ἀθηναῖοι] ὁμο-
λογῆσαι, ὅτι δεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, ὅταν μὲν περὶ τῶν
ἰδίων τινὸς τῶν αὑτῆς βουλεύηται, ἴσην πρόνοιαν
ἔχειν τοῦ συμφέροντος ὅσηνπερ τοῦ δικαίου, ὅταν δ'
ὑπὲρ τῶν συμμαχικῶν ἢ τῶν κοινῶν, οἷον καὶ τὸ νυνὶ
παρόν, μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου φροντίζειν. ἐν
μὲν γὰρ ἐκείνοις τὸ λυσιτελὲς ἐξαρκεῖ, ἐν δὲ τοῖς τοιού-
2 τοις καὶ τὸ καλὸν προσεῖναι δεῖ. τῶν μὲν γὰρ πρά-
ξεων, εἰς οὓς ἂν ἥκωσι, κύριοι καθίστανται· τῆς δ'
ὑπὲρ τούτων δόξης οὐδεὶς τηλικοῦτός ἐσθ' ὅστις ἔσται
κύριος, ἀλλ' ὁποίαν τιν' ἂν τὰ πραχθέντ' ἔχῃ δόξαν,
τοιαύτην οἱ πολλοὶ περὶ τῶν πραξάντων διήγγειλαν.

διὸ δεῖ σκοπεῖν καὶ προσέχειν ὅπως δίκαια φανεῖται.
3 χρῆν μὲν οὖν οὕτως ἅπαντας ἔχειν τὴν διάνοιαν περὶ
τῶν ἀδικουμένων, ὥσπερ ἄν, εἴ τι γένοιθ', ὃ μὴ συμ-
βαίη, τοὺς ἄλλους ἀξιώσειε πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ἔχειν.
ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τὴν αὑτῶν γνώμην ἐναντιοῦνταί
τινες, μικρὰ πρὸς τούτους εἰπών, ἃ βέλτισθ' ὑμῖν
ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη συμβουλεύσω.

ΚΓ.

Οὐ μικρὰν ἄν μοι δοκεῖτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ζη-
μίαν νομίσαι, εἴ τις ἀηδὴς δόξα καὶ μὴ προσήκουσα τῇ
πόλει παρὰ τοῖς πολλοῖς περιγίγνοιτο. τοῦτο τοίνυν
οὕτω καλῶς ἐγνωκότες, οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖτε τὰ λοιπά,
ἀλλ' ὑπάγεσθ' ἑκάστοτε πράττειν ἔνια, ἃ οὐδ' ἂν αὐτοὶ
φήσαιτε καλῶς ἔχειν. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν τοῦθ', ὅτι τοὺς
ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντες τῶν ἐπιτιμών-
των· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν, ταύτην τὴν φιλανθρωπίαν 1434
διώκων, λέγειν παρ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι.

κγ.

Τὴν μὲν [οὖν] ἀρχὴν εἰ καλῶς ἐγιγνώσκετε, οὐδὲν
δεῖν κοινῇ ποιεῖν ὑποληπτέον ἦν ὧν ἰδίᾳ μέμφεσθε, ἵνα
μὴ συνέβαινεν, ὅπερ νυνὶ γίγνεται· περιιὼν μὲν ἕκαστος,
ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινά, λέγει καὶ 'μέχρι τοῦ προβήσεται
τὰ πράγματα'; συγκαθεζόμενος δ' αὐτὸς ἕκαστός ἐστι
τῶν τὰ τοιαῦτα ποιούντων. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην
ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος
ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλ-
τιστ' εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχον. νῦν δὲ φο-
βοῦμαι μέν, ὅμως δ' ἅ γε πιστεύω χρηστὰ φανεῖσθαι,
κἂν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε, οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν.

ΚΔ.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τις ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρότε-
ρον παρ' ὑμῖν εἰρηκὼς εἴη, νῦν γε λέγων περὶ ὧν οὐκ
ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει, παρὰ πάντων
ἄν μοι δοκεῖ δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. καὶ γὰρ ἐν
ἄλλοις μέν τισιν ἡττᾶσθαι τῶν ἐναντίων, οὐχ οὕτως
ὄνειδος ὡς ἀτύχημ' ἂν φανείη· καὶ γὰρ τῇ τύχῃ καὶ
τοῖς ἐφεστηκόσι καὶ πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ
ἀγωνίσασθαι· ἐν δὲ τῷ τὰ δίκαι' ὑπὲρ αὑτῶν μὴ ἔχειν
⟨λέγειν⟩ ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων, αὐτῆς τῆς γνώμης
2 τῆς τῶν τοῦτο παθόντων τὸ ὄνειδος εὑρήσομεν. εἰ
μὲν οὖν ἕτεροί τινες ἦσαν ἐν οἷς ἐγίγνονθ' οἱ λόγοι
περὶ ὑμῶν, οὔτε τούτους ἂν οἶμαι ῥᾳδίως οὕτω ψεύ-
δεσθαι, οὔτε τοὺς ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων
ἀνασχέσθαι. νῦν δὲ τἆλλά τ' οἶμαι τῆς ὑμετέρας πλεο-
νεκτοῦσιν εὐηθείας ἅπαντες, καὶ δὴ καὶ τοῦτο νῦν
οὗτοι· ἀκροαταῖς γὰρ ἐχρήσαντο καθ' ὑμῶν ὑμῖν, οἵοις 143
3 οὐδέσιν ἂν τῶν ἄλλων, ἀκριβῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. ἄξιον
δ' εἶναί μοι δοκεῖ διὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ
ὁρᾶν τούτους τὸν Ῥοδίων δῆμον, τὸν πολὺ τούτων ποτ'
ἀσελγεστέρους λόγους λέγοντα πρὸς ὑμᾶς, ἱκέτην ὑμέ-
τερον γεγενημένον, εὐτύχημ' εἶναι νομίζω τῆς πόλεως·
τὸ δὲ τοὺς ἀνοήτους τούτους μήτε τοῦτο λογίζεσθαι,
παρὸν οὕτως ἐναργὲς ἰδεῖν, μήθ' ὅτι πολλάκις καθ'
ἕν' αὐτῶν ἕκαστον ὑμεῖς σεσώκατε, καὶ πλείω πρά-
γματ' ἐσχήκατε τὴν τούτων θρασύτητα καὶ κακοδαι-
μονίαν ἐπανορθοῦντες, ἐπειδὰν δι' ἑαυτοὺς ἀνέλωνται
πόλεμον, ἢ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττοντες, τοῦτο παμ-
πόλλην ὑμῖν ὀργὴν εἰκότως ἂν παραστῆσαί μοι δοκεῖ.
4 οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τούτοις μὲν εἵμαρται μηδέποτ' εὖ

πράττουσιν εὖ φρονῆσαι· ἡμῖν δὲ προσήκει καὶ δι'
ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τἆλλ' ἃ πέπρακται τῇ πόλει, σπου-
δάσαι δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι καὶ πρότερον καὶ
νῦν καὶ ἀεὶ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα πράτ-
τειν, ἕτεροι δέ τινες καταδουλοῦσθαι βουλόμενοι τοὺς
αὑτῶν πολίτας διαβάλλουσι πρὸς ἡμᾶς.

ΚΕ.

Εἰ μετὰ τῆς αὐτῆς γνώμης ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
τούς τε λόγους ἠκούετε τῶν συμβουλευόντων καὶ τὰ
πράγματ' ἐκρίνετε, πάντων ἀσφαλέστατον ἦν ἂν τὸ
συμβουλεύειν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ ἄλλως πράξασι
(λέγειν γὰρ εὐφήμως πάντα δεῖ) κοίν' ἂν ἦν τὰ τῆς
αἰτίας ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νῦν δ' ἀκούετε μὲν τῶν
ἃ βούλεσθε λεγόντων ἥδιστα, αἰτιᾶσθε δὲ πολλάκις
ἐξαπατᾶν ὑμᾶς αὐτούς, ἐὰν μὴ πάνθ' ὃν ἂν ὑμεῖς τρό-
2 πον βούλησθε γένηται, οὐ λογιζόμενοι τοῦθ', ὅτι τοῦ 1436
μὲν ζητῆσαι καὶ λογίσασθαι τὰ βέλτισθ', ὡς ἄνθρωπος,
καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος, τοῦ
δὲ πραχθῆναι ταῦτα καὶ συνενεγκεῖν, ἐν τῇ τύχῃ τὸ
πλεῖστον μέρος γίγνεται. ἔστι δ' ἄνθρωπον ὄντ' ἀγα-
πητὸν τῆς αὐτοῦ διανοίας λόγον ὑπέχειν· τῆς δὲ τύχης
3 προσυποσχεῖν ἕν τι τῶν ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν εὑρη-
μένον ἦν πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς ἄνευ κινδύνου δημη-
γοροίη, μανία παραλείπειν τοῦτον ἂν ἦν τὸν τρόπον·
ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸν περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων
γνώμην ἀποφαινόμενον [κοινωνεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενο-
μένοις] καὶ μετέχειν τῆς ἀπὸ τούτων αἰτίας, αἰσχρὸν
ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὔνους, μὴ ὑπομένειν δ', εἴ
τις ἐκ τούτου κίνδυνος ἔσται. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς,
ἃ καὶ τῇ πόλει κἀμοὶ συμφέρειν μέλλει, ταῦτ' ἐμοί

τ' εἰπεῖν ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν καὶ ὑμῖν ἑλέσθαι. τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν νικῆσαι, δυοῖν θάτερον, ἢ μανίας ἢ κέρδους ἕνεκ' ἐσπουδακότος φήσαιμ' ἂν εἶναι.

Κϛ.

Εἴη μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ περὶ ὧν νυνὶ
τυγχάνετ' ἐκκλησιάζοντες καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάν-
των, ταὐτὰ καὶ δοκοῦντα βέλτισθ' ὑμῖν εἶναι καὶ ὄνθ'
ὡς ἀληθῶς. δεῖ μέντοι περὶ πραγμάτων μεγάλων βου-
λευομένους καὶ κοινῶν, ἁπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν
συμβουλευόντων, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐνθυμουμένους ὅτι
αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῦν μὲν βουλομέ-
νων τι παραινεῖν ἐνίων θορυβεῖν, ὕστερον δὲ κατηγο-
ρούντων τῶν αὐτῶν τούτων τῶν πεπραγμένων ἡδέως
2 ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ οἶδα, νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς, ὅτι νῦν
μὲν ἀρέσκουσι μάλισθ' ὑμῖν οἱ ταὔθ' οἷς ὑμεῖς βού- 1437
λεσθε λέγοντες· ἂν δέ τι συμβῇ παρ' ἃ νῦν οἴεσθ',
ὃ μὴ συμβαίη, τούτους μὲν ἐξηπατηκέναι νομιεῖθ'
ὑμᾶς, ὧν δὲ νῦν οὐκ ἀνέχεσθε, τότ' ὀρθῶς δόξουσι
λέγειν. ἔστι δὲ τοῖς μάλιστα πεπεικόσιν ὑμᾶς ταῦτ'
ἐφ' ὧν νῦν ἐστε, τούτοις καὶ μάλιστα συμφέρον τὸ
3 λόγου τυχεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι
δυνηθῶσιν ὡς οὐκ ἔστ' ἄρισθ' ἃ τούτοις δοκεῖ, ὅτ'
οὐδὲν ἡμάρτηταί πω, τοῦτο πράξαντες ἀθῴους τοὺς
κινδύνους ποιήσουσιν αὐτοῖς· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν,
οὔκουν ὕστερόν γ' ἐπιτιμᾶν ἕξουσιν, ἀλλ' ὅσ' ἀνθρώ-
πων ἦν ἔργον, ἀκοῦσαι, τούτων τετυχηκότες, ἂν ἡττῶν-
ται δικαίως στέρξουσι, καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν ἀποβαι-
νόντων, ὁποῖ' ἄττ' ἂν ᾖ, κοινωνήσουσιν.

ΚΖ.

Οἶμαι δεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τηλικούτων
βουλευομένους, διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμ-
βουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν
τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν,
πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πεῖ-
σαι πράττειν ταῦτα· ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ,
τότ' ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσον περ πρὶν δόξαι.
2 ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς
ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν ἑαυτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμή-
σαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτη-
ρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι
καιρῷ· συμβήσεται γάρ, ἂν ἃ χρὴ βουλεύσησθ' ὑπὲρ
αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν
βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. 1438

ΚΗ.

Αἱ μὲν ἐλπίδες ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μεγάλαι καὶ
καλαὶ τῶν προειρημένων, πρὸς ἃς οἴομαι τοὺς πολλοὺς
ἄνευ λογισμοῦ τι πεπονθέναι. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτ' ἔγνων
εἵνεκα τοῦ παραχρῆμ' ἀρέσαι λέγειν τι πρὸς ὑμᾶς, ὅ
τι ἂν μὴ καὶ μετὰ ταῦτα συνοίσειν ἡγῶμαι. ἔστι μὲν
οὖν τὸ κοινὸν ἔθος τῶν πλείστων, τοὺς μὲν συνεπαι-
νοῦντας ἑαυτοῖς ὅ τι ἂν πράττωσι φιλεῖν, πρὸς δὲ τοὺς
ἐπιτιμῶντας ἀηδῶς ἔχειν. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ
φρονοῦντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω
2 πειρᾶσθαι ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἡδέως ἂν ἑώρων, ἃ καὶ συν-
οίσειν ἤμελλε, ταῦτ' ἐν ἡδονῇ πράττειν ὄνθ' ὑμῖν,
ἵνα καὶ χαριζόμενος καὶ χρηστὰ λέγων ἐφαινόμην. ἐπει-
δὴ δὲ τἀναντί' ὁρῶ τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμᾶς, οἴομαι
δεῖν ἀντειπεῖν, εἰ καί τισι μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. ἂν

μὲν οὖν μηδ᾽ ὑπομείνητ᾽ ἀκοῦσαι μηδὲ ἕν, οὐ τῷ δοκιμάζοντες διαμαρτεῖν, ἀλλὰ τῷ φύσει πονήρ᾽ ἐπιθυμεῖν πράττειν τοιαῦτα προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ᾽ ἀκούσητε, τυχὸν μὲν ἴσως κἂν μεταπεισθείητε, ὃ μάλιστ᾽ ἐγὼ νομίζω συνενεγκεῖν ἂν ὑμῖν· εἰ δὲ μή, οἱ μὲν ἀγνοεῖν τὸ συμφέρον, οἱ δ᾽, ὅ τι ἄν τις βούληται, τοῦτ᾽ ἐρεῖ.

ΚΘ.

Πρῶτον μὲν οὐδέν ἐστι καινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοῖς δόξασι παρ᾽ ὑμῖν εἶναί τινας οἵτινες ἀντεροῦσιν,
ἐπειδὰν πράττειν τι δέῃ. εἰ μὲν οὖν ἀποδόντων ὑμῶν
λόγον αὐτοῖς, ὅτ᾽ ἐβουλεύεσθε, τοῦτ᾽ ἐποίουν, τούτων
ἂν ἦν ἄξιον κατηγορεῖν, εἰ περὶ ὧν ἥττηντ᾽ ἐβιάζοντο
πάλιν λέγειν· νῦν δὲ τούτους μὲν οὐδέν ἐστ᾽ ἄτοπον, 1439
εἰπεῖν βουληθῆναι ταῦθ᾽ ἃ τότ᾽ οὐχ ὑπεμείνατ᾽ ἀκοῦ-
2 σαι, ὑμῖν δ᾽ ἄν τις εἰκότως ἐπιτιμήσειεν ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτι ὁπόταν περί του βουλεύησθε, οὐκ ἐᾶτε λέγειν
ἕκαστον ἃ γιγνώσκει, ἀλλ᾽ ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλά-
βωσιν ὑμᾶς, οὐδενὸς ἂν τῶν ἑτέρων ἀκούσαιτε. ἐκ
δὲ τούτου συμβαίνει πρᾶγμ᾽ ἀηδὲς ὑμῖν· οἷς γὰρ πρὶν
ἁμαρτεῖν ὑμῖν ἐξῆν συμβουλεύουσι πείθεσθαι, τού-
3 τους ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. τοῦτο δὴ τοῦτό
μοι πάλιν δοκεῖτε πείσεσθαι, εἰ μὴ παρασχόντες ἴσους
ἀκροατὰς πάντων ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ
τοῦτον τὸν πόνον ὑπομείναντες, ἑλόμενοι τὰ κράτιστα
τοὺς ὁτιοῦν τούτοις ἐπιτιμῶντας φαύλους νομιεῖτε.
ἐγὼ μὲν δὴ δίκαιον ὑπείληφα, πρῶτον ἁπάντων αὐτὸς
εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε, ἵν᾽, ἂν μὲν
ὑμῖν ἀρέσκῃ, καὶ τὰ λοιπὰ διδάσκω, εἰ δὲ μή, μήθ᾽
ὑμῖν ἐνοχλῶ μήτ᾽ ἐμαυτὸν κόπτω.

Λ.

Ἔδει μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ πολεμεῖν
ἐσκέφθαι, τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ γενησομένῳ πο-
λέμῳ· εἰ δ᾽ ἄρα μὴ πρόδηλος ἦν, ὅτε πρῶτον ἐβου-
λεύεσθ᾽ ὑπὲρ αὐτοῦ φανεροῦ γενομένου, τότε καὶ περὶ
τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δὲ φήσετε πολλὰς ἐγκε-
χειρικέναι δυνάμεις, ἃς λελυμάνθαι τοὺς ἐπιστάντας,
οὐκ ἀποδέξεται τοῦθ᾽ ὑμῶν οὐδείς· οὐ γάρ ἐστι τῶν
αὐτῶν τούς τ᾽ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀπολύειν, καὶ λέ-
2 γειν ὡς διὰ τούτους κακῶς ταῦτ᾽ ἔχει. ἐπειδὴ δὲ
τὰ μὲν παρεληλυθότ᾽ οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ᾽ ἐκ
τῶν παρόντων ἐπαμῦναι τοῖς πράγμασι, τοῦ μὲν κατη- 1440
γορεῖν οὐδένα καιρὸν ὁρῶ, πειράσομαι δ᾽ ἃ κράτιστα
νομίζω συμβουλεῦσαι. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο
ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὴν ἴσην ὑπερβολὴν τῆς σπουδῆς
καὶ φιλονικίας ἐπὶ τοῖς πράγμασι πάντ᾽ ἄνδρα παρα-
σχέσθαι δεῖ, ὅσηνπερ ἐκ τῶν ἄνωθεν χρόνων ἀμελείας·
μόλις γὰρ οὕτως ἐλπὶς ἐκ πολλοῦ διώκοντας τὰ προ-
3 ειμέν᾽ ἑλεῖν δυνηθῆναι. ἔπειτ᾽ οὐκ ἀθυμητέον τοῖς
γεγενημένοις· ὃ γάρ ἐστι τῶν παρεληλυθότων χείρι-
στον, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί
οὖν τοῦτ᾽ ἔστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ὅτι οὐδὲν ὑμῶν
τῶν δεόντων ποιούντων κακῶς ἔχει τὰ πράγματα· ἐπεὶ
εἴ γε πάνθ᾽ ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ᾽
ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω.

ΛΑ.

Οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χαλεπώτερον, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἐπιτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι τοὺς δημηγοροῦντας. τὸ γὰρ στασιάζειν πρὸς αὐτοὺς καὶ κατηγορεῖν ἀλλήλων ἄνευ κρίσεως, οὐδείς ἐστιν οὕτως

ἀγνώμων ὅστις οὐ φήσειεν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πρά-
γμασιν. ἐγὼ δ' οἴομαι τούτους μὲν ἂν εἶναι βελτίους,
εἰ τὴν πρὸς αὑτοὺς φιλονικίαν ἐπὶ τοὺς τῆς πόλεως
ἐχθροὺς τρέψαντες ἐδημηγόρουν· ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ
συστασιάζειν μηδετέροις τούτων, μηδ' ὅπως ἅτεροι
κρατήσουσι σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἅπαντες τῶν
2 ἐχθρῶν περιέσεσθε. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς τοὺς ἢ
φιλονικίας ἢ ἐπηρείας ἤ τινος ἄλλης ἕνεκ' αἰτίας ἄλλο
τι, πλὴν ἃ ποθ' ἡγοῦνται συμφέρειν, λέγοντας παύ-
σασθαι· τὸ γὰρ καταρᾶσθαι συμβουλεύοντ' ἴσως ἔστ'
ἄτοπον. αἰτιασαίμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν οὐδέν' ὦ ἄν- 1441
δρες Ἀθηναῖοι τοῦ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' ἢ
πάντας τούτους· οἴομαι δὲ δεῖν παρὰ μὲν τούτων ἐφ'
ἡσυχίας λόγον ὑμᾶς λαβεῖν, νῦν δ' ὑπὲρ τῶν παρόν-
των, ὅπως ἔσται βελτίω, σκοπεῖν.

ΛΒ.

Ἠβουλόμην ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν ἴσην σπου-
δὴν ἐνίους τῶν λεγόντων ποιεῖσθαι, ὅπως τὰ βέλτιστ'
ἐροῦσιν, ὅσηνπερ ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν, ἵν' οὗτοι
μὲν ἀντὶ τοῦ δεινοὶ λέγειν ἐπιεικεῖς ἐνομίζοντ' εἶναι,
τὰ δ' ὑμέτερ', ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον, βέλτιον εἶχε. νῦν
δ' ἔνιοί μοι δοκοῦσι παντάπασι τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου
δόξαν ἠγαπηκότες, τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων ὑμῖν
2 μηδὲν φροντίζειν. καὶ δῆτα θαυμάζω, πότερόν ποθ'
οἱ τοιοῦτοι λόγοι τὸν λέγονθ' ὁμοίως πεφύκασιν ἐξα-
πατᾶν ὥσπερ πρὸς οὓς ἂν λέγωνται, ἢ συνιέντες οὗτοι
τἀναντία τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι βελτίστοις δημη-
γοροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσ' ὅτι τὸν μέλλοντα πρά-
ξειν τὰ δέοντα, οὐκ ἐπὶ τῶν λόγων θρασύν, ἀλλ' ἐπὶ
τῆς παρασκευῆς ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ, οὐδ' ἐπὶ τῷ τοὺς

ἐχθροὺς μὴ δυνήσεσθαι θαρρεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κἂν δύ-
νωνται κρατήσειν, τὰ τῶν λόγων ἀστεῖ' ὡς ἔοικε τοῦ
τὰ μέγιστ' αἰσθάνεσθαι κεκώλυκεν αὐτούς. εἰ δὲ ταῦ-
τα μὲν μηδ' ἂν φήσαιεν ἀγνοεῖν, πρόφασις δ' ἄλλη
τις ὕπεστι δι' ἣν ταῦτα προαιροῦνται, πῶς οὐ χρὴ
3 φαύλην ταύτην ὑπολαμβάνειν, ἥτις ποτ' ἐστίν; ἐγὼ δ'
οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν ἃ δοκεῖ μοι, καίπερ ὁρῶν
ἡγμένους ὑμᾶς· καὶ γὰρ εὔηθες, λόγῳ ψυχαγωγηθέν- 1442
των ὑμῶν οὐκ ὀρθῶς, λόγον αὖ τὸν μέλλοντα βελτίω
λέγειν καὶ μᾶλλον συμφέρονθ' ὑμῖν καταδεῖσαι. ἀξιῶ
δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπομεῖναι, ἐνθυμηθέντας ὅτι οὐδὲ τὰ
νῦν δοκοῦντ' ἔδοξεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ τοὺς λόγους ἠκού-
4 σατ' ἐξ ὧν ἐπείσθητε. ὥσπερ ἂν τοίνυν, εἰ νόμισμ'
ἐκρίνεθ' ὁποῖόν τί ποτ' ἐστί, δοκιμάσαι δεῖν ἂν φή-
θητε, οὕτω καὶ τὸν λόγον ἀξιῶ τὸν εἰρημένον ἐξ ὧν
ἀντειπεῖν ἡμεῖς ἔχομεν σκεψαμένους, ἐὰν μὲν συμφέ-
ρονθ' εὕρητ', ἀγαθῇ τύχῃ πείθεσθαι, ἂν δ' ἄρ' ἕκα-
στα λογιζομένοις ἀλλοιότερος φανῇ, πρὶν ἁμαρτεῖν μετα-
βουλευσαμένους, τοῖς ὀρθῶς ἔχουσι χρήσασθαι.

ΛΓ.

Μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλοίμην ἂν
ὑμᾶς ἃ μέλλω λέγειν πεισθῆναι· εἰ δ' ἄρα τοῦτ' ἄλλῃ
πῃ συμβαίνοι, ἐμαυτῷ γ' ἂν εἰρῆσθαι πρὸ παντὸς αὐτὰ
δεξαίμην. ἔστι δ' οὐ μόνον, ὡς δοκεῖ, τὸ πρὸς ὑμᾶς
εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ καθ' αὑτὸν σκο-
πούμενον εὑρεῖν. γνοίη δ' ἄν τις, εἰ μὴ τὸν λόγον
ὑμᾶς, ἀλλὰ τὰ πράγματ' ἐφ' ὧν ἐστε σκέψεσθαι νομί-
σαι, καὶ πλείω σπουδὴν τοῦ δοκεῖν ἐπιεικὴς εἶναι, ἢ
2 τοῦ δεινὸς εἰπεῖν φανῆναι ποιοῖτο. ἐγὼ γοῦν (οὕτω
τί μοι γένοιτ' ἀγαθόν) ἐπειδὴ περὶ τῶν παρόντων ἐπῄει

μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν καὶ μάλ' ἀφθόνοις, οὓς οὐκ
ἂν ἀηδῶς ἠκούεθ' ὑμεῖς, ἐνετύγχανον. καὶ γὰρ ὡς
δικαιότατοι τῶν Ἑλλήνων ἐστέ, πόλλ' εἰπεῖν καὶ ἑώρων
καὶ ὁρῶ, καὶ ὡς ἀρίστων προγόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸν χρόνον ἡσθῆναι ποιήσανθ' ὅσον
3 ἂν ῥηθῇ, μετὰ ταῦτ' οἴχεται· δεῖ δὲ πράξεώς τινος 1443
τὸν λέγοντα φανῆναι σύμβουλον, δι' ἣν καὶ μετὰ
ταῦτ' ἀγαθοῦ τινος ὑμῖν ἔσται παρουσία. τοῦτο δ' ἤδη
καὶ σπάνιον καὶ χαλεπὸν πεπειραμένος οἶδα ὂν εὑρεῖν.
οὐδὲ γὰρ αὔταρκες τὸ ἰδεῖν ἐστι τὰ τοιαῦτα, ἂν μὴ
καὶ πεῖσαί τις τοὺς συναρουμένους ὑμᾶς δυνηθῇ.
οὐ μὴν ἀλλ' ἐμὸν μὲν ἔργον εἰπεῖν ἴσως ἃ πέπεικ'
ἐμαυτὸν συμφέρειν, ὑμέτερον δ' ἀκούσαντας κρῖναι,
κἂν ἀρέσκῃ, χρήσασθαι.

ΛΔ.

Οὐκ ἄδηλον ἦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρώην, ὅτε
τῶν ἀντιλέγειν βουλομένων οἷς ὁ δεῖν' ἔλεγ' οὐκ ᾤεσθ'
ἀκούειν χρῆναι, ὅτι συμβήσεται τοῦθ' ὃ νυνὶ γίγνεται,
ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες ἐροῖεν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν.
ἂν τοίνυν ταὔθ' ἅπερ πρότερον ποιήσητε, καὶ τῶν
τοῖς τότε δόξασι συνειπεῖν βουλομένων μὴ θελήσητ'
ἀκοῦσαι, πάλιν ταῦτ' εἰς τὴν ἑτέραν ἐκκλησίαν οὗτοι
2 λαβόντες τούτων κατηγορήσουσιν. οὐδαμῶς ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι οὔτε τὰ πράγματ' ἂν χείρω γένοιτο, οὔθ'
ὑμεῖς ἀτοπώτεροι φανείητε, εἰ μήτε τῶν δοξάντων
ὑμῖν πέρας μηδὲν ἔχειν δοκοίη, μήτ', ἀφέντες ἃ μὴ
συμφέρει, τῶν πρὸ ὁδοῦ τι περαίνοιτε, εἴητε δ' ὥσπερ
τὰ θέατρα τῶν προκαταλαμβανόντων. μηδαμῶς ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ πονήσαντες τὸν πόνον τοῦτον,
καὶ παρασχόντες ἴσους ἀκροατὰς ἀμφοτέροις ὑμᾶς αὐ-

τούς, πρῶτον μὲν ἕλεσθ' ὅ τι καὶ ποιήσετε, ἔπειθ'
ὑπολαμβάνετ', ἄν τις ἐναντιῶται τοῖς ἅπαξ οὕτω δοκι-
3 μασθεῖσι, πονηρὸν καὶ κακόνουν ὑμῖν. τὸ μὲν γὰρ
λόγου μὴ τυχόντα πεπεῖσθαι βέλτιον τῶν ὑμῖν δοκούν-
των αὐτὸν ἐντεθυμῆσθαι συγγνώμη· τὸ δ' ἀκουσάν-
των ὑμῶν καὶ διακρινάντων ἔτ' ἀναισχυντεῖν, καὶ μὴ 1444
συγχωρεῖν ἐνδόντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ, ἄλλην
τιν' ὑποψίαν οὐχὶ δικαίαν ἂν ἔχειν φανείη. ἐγὼ μὲν
δὴ σιωπᾶν ἂν ᾤμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι, εἰ μένοντας
ὑμᾶς ἑώρων ἐφ' ὧν ἔδοξεν· εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνα πεπει-
σμένων συμφέρειν ὑμῖν· ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τῶν παρὰ τούτων
λόγων μεταβεβλῆσθαί μοί τινες δοκοῦσιν, ὡς οὔτ' ἀλη-
θῆ λέγουσιν οὔθ' ὑμῖν συμφέροντα, ἴσως μὲν εἰδότας,
οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τυγχάνετ' ἀγνοοῦντες, διδάξω.

ΛΕ.

Ἔδει μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δίκαιον ἦν, τότε
πείθειν ὑμᾶς ὅ τι ἄριστον ἕκαστος ἡγεῖτο, ὅτ' ἐβου-
λεύεσθε τὸ πρῶτον περὶ τούτων, ἵνα μὴ συνέβαινεν,
ἃ δὴ δύο πάντων ἐστὶν ἀλυσιτελέστατα τῇ πόλει, μήτε
πέρας μηδὲν εἶχεν τῶν ὑμῖν δοξάντων, παράνοιαν θ'
ὑμεῖς κατεγιγνώσκεθ' ὑμῶν αὐτῶν μεταβουλευόμενοι.
ἐπειδὴ δὲ σιωπήσαντες τότε νῦν ἐπιτιμῶσί τινες, βού-
2 λομαι μικρὰ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ θαυμάζω
τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τῆς τούτων, μᾶλλον δ' ἡγοῦ-
μαι φαῦλον εἰ γὰρ ἐξὸν παραινεῖν ὅταν σκοπῆτε, βε-
βουλευμένων κατηγορεῖν αἱροῦνται, συκοφαντῶν ἔργον,
οὐχ, ὡς φασὶν, εὔνων ποιοῦσιν ἀνθρώπων. ἡδέως δ'
ἂν ἐροίμην αὐτούς (καὶ μηδεμιᾶς λοιδορίας ὃ μέλλω
λέγειν ἀρχὴ γενέσθω) τί δὴ τἄλλ' ἐπαινοῦντες Λακε-
δαιμονίους, ὃ μάλιστ' ἄξιόν ἐστι τῶν παρ' ἐκείνοις

ἄγασθαι, τοῦτ' οὐ μιμοῦνται, μᾶλλον δ' αὐτὸ τοὐναν-
3 τίον ποιοῦσιν; φασὶ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ'
ἐκείνοις μέχρι μὲν τοῦ δόξαι γνώμην, ἣν ἂν ἕκαστος
ἔχῃ, λέγειν, ἐπειδὰν δ' ἐπικυρωθῇ, ταῦθ' ἅπαντας 1445
ἐπαινεῖν καὶ συμπράττειν, καὶ τοὺς ἀντειπόντας. τοι-
γάρτοι πολλῶν μὲν ὄντες οὐ πολλοὶ περιγίγνονται,
λαμβάνουσι δ', ὅσ' ἂν μὴ τῷ πολέμῳ δύνωνται, τοῖς
καιροῖς, οὐδεὶς δ' αὐτοὺς ἐκφεύγει χρόνος οὐδὲ τρόπος
τοῦ τὰ συμφέρονθ' ἑαυτοῖς περαίνειν, οὐ μὰ Δί' οὐχ
ὥσπερ ἡμεῖς καὶ διὰ τούτους καὶ τοὺς ὁμοίους τού-
τοις, ἀλλήλων περιγιγνόμενοι καὶ οὐχὶ τῶν ἐχθρῶν,
4 πάντ' ἀνηλώκαμεν τὸν χρόνον, ἂν μὲν εἰρήνην τις ἐκ
πολέμου ποιήσῃ, τοῦτον μισοῦντες, ἂν δ' ἐξ εἰρήνης
πόλεμόν τις λέγῃ, τούτῳ μαχόμενοι, ἂν δ' ἔχειν ἡσυ-
χίαν τις παραινῇ καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν πράττειν, οὐδὲ
τοῦτον ὀρθῶς λέγειν φάσκοντες, ὅλως δ' αἰτιῶν καὶ
κενῶν ἐλπίδων ὄντες πλήρεις. τί οὖν, ἄν τις εἴποι,
σὺ παραινεῖς, ἐπειδὴ ταῦτ' ἐπιτιμᾷς; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ.

ΛϚ.

Πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὐ πάνυ μοι δο-
κεῖ τις ἂν εἰκότως περὶ ὑμῶν δεῖσαι, μὴ παρὰ τὸ τῶν
συμβουλευόντων οὐκ ἐθέλειν ἀκούειν χεῖρον βουλεύ-
σησθε. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ
τῶν πραγμάτων ὑμῖν αὐτόμαθ', ὡς ἂν εὔξαισθε, πα-
ρίστησιν, ἐπεὶ τῇ γε τῶν προεστηκότων προνοίᾳ βραχέ'
αὐτῶν εἶχεν ἂν καλῶς. ἔπειθ' ὑμεῖς οὐ μόνον τοὺς
λόγους οὓς ἂν ἕκαστος εἴποι προΐστε, ἀλλὰ καὶ ὧν
ἕνεκ' αὐτῶν ἕκαστος δημηγορεῖ, εἰ δὲ μὴ φιλαπέχθη-
2 μον ἦν, εἶπον ἂν καὶ πόσου. τὸν δὴ τοῦ φενακίζε-
σθαι χρόνον ὡς εἰς μικρότατον συνάγοντες σωφρονεῖν

ἔμοιγε δοκεῖτε. εἰ μὲν δή τι τῶν αὐτῶν ἔμελλον τοῖς
ἄλλοις ἐρεῖν, οὐκ ἂν ᾤμην δεῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νῦν
δὲ συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκοῦσαι, παντάπασι δ' ἀφε- 1446
στηκότα τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν προσδοκωμένων οἴομαι
λέγειν ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσται χρόνος. σκέψασθε δ'
ἀκούσαντες, κἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χρήσασθε.

ΛΖ.

Καὶ βραχεῖαν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δικαίαν ποιή-
σομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου· καὶ οὐδὲ τὰ πάντ' ἐρῶ.
ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομένου σκοπεῖν,
ὅντιν' ὑμᾶς τρόπον τοὺς ἀκούοντας τὰ τοῦ πράγματος
δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρύψεται, ἁπλῶς δὲ πεπεικότος
αὐτὸν ὑμῖν προσφέρεσθαι τοῦτο πρῶτον εἶναι, εἰπεῖν
2 πότερ' ἐγνωκὼς παρελήλυθεν, ἵν' ἐὰν μὲν ἀκούσαντες
τοῦτο τοὺς μετὰ ταῦτα λόγους βούλησθ' ἀκούειν, καὶ
διδάσκῃ καὶ φράζῃ τὰ βέλτισθ' αὑτῷ δοκοῦντα, ἂν δ'
ἀποδοκιμάσητ', ἀπηλλαγμένος ᾖ καὶ μήθ' ὑμῖν ἐνο-
χλῇ μήθ' αὑτὸν κόπτῃ. ἐγὼ δὴ τοῦτο πρῶτον ἐρῶ.
ἐμοὶ δοκεῖ Μυτιληναίων ὁ δῆμος ἠδικῆσθαι, καὶ δίκην
ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ προσήκειν λαβεῖν. καὶ ὅπως λήψεσθ'
ἔχω λέγειν, ἐπειδὰν ὡς ἠδίκηνται καὶ ὑμῖν προσήκει
βοηθεῖν ἐπιδείξω.

ΛΗ.

Πρῶτον μὲν οὐ πάνυ θαυμαστόν ἐστιν ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὸ μὴ ῥᾳδίους τοῖς συμβουλεύειν βουλομέ-
νοις εἶναι τοὺς λόγους· ὅταν γὰρ τὰ πράγματ' ἔχῃ
φαύλως περὶ ὧν δεῖ σκοπεῖν, δυσχερεῖς ἀνάγκη περὶ
αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβουλίας. εἰ μὲν οὖν ἐκ τοῦ
μὴ θέλειν ἀκούειν ἐλπὶς ταῦτα γενέσθαι βελτίω, τοῦτο
χρὴ πράττειν· εἰ δὲ χείρω μὲν ἅπαντα, βέλτιον δ' οὐ-

δὲν ἐκ τούτου γενήσεται, τί δεῖ, πρὸς τὸ φαυλότατον
ἐλθεῖν ἐάσαντας, ἐκ πλείονος ἢ νῦν καὶ χαλεπωτέρως
σῴζειν πειρᾶσθαι, ἐξὸν ἐκ τῶν παρόντων ἔτι καὶ νῦν 1447
2 ἐπανορθώσασθαι καὶ προαγαγεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον; τὸ
μὲν οὖν ὀργίλως ὑμᾶς ἔχειν εἰκός ἐστι ταῦτα πάσχον-
τας· τὸ δὲ μὴ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζε-
σθαι, τοῦτ᾽ οὐκέτ᾽ εἰκὸς οὐδ᾽ ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ
γὰρ μηδενὸς μὲν αἴτιοι τῶν παρεληλυθότων, τὰ δὲ
λοιπὰ πῶς ἔσται βελτίω λέγειν ἔχοντες, χάριν, οὐκ
ἀπέχθειαν κομίσαιντ᾽ ἂν δικαίως παρ᾽ ὑμῶν· οὓς, ἐὰν
3 ἀκαίρως δυσκολαίνητε, ὀκνεῖν ἀνίστασθαι ποιήσετε. καί-
τοι ἔγωγ᾽ οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι πολλάκις οὐ τοῖς αἰτίοις,
ἀλλὰ τοῖς ἐμποδὼν οὖσι τοῖς ὀργιζομένοις ἀηδές τι πα-
θεῖν συνέβη. ὅμως δ᾽ ἀνέστην συμβουλεύσων· πιστεύω
γὰρ ἔγωγ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φλαύρου μὲν μηδενὸς
ὢν αἴτιος εὑρεθήσεσθαι, βελτίω δ᾽ ἑτέρων ὑμῖν ἔχειν
συμβουλεῦσαι.

ΛΘ.

Τὰ μὲν γεγενημέν᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοιαῦθ᾽
οἷα πάντες ἀκηκόατε· δεῖ δ᾽ ὑμᾶς μηδὲν ἐκπεπληγμέ-
νως διακεῖσθαι, λογιζομένους ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντ᾽
ἀθύμως ἔχειν οὔτε τοῖς πράγμασι συμφέρον οὔθ᾽ ὑμῶν
ἄξιόν ἐστι, τὸ δὲ ταῦτ᾽ ἐπανορθοῦν αὑτοῖς ἡγεῖσθαι
προσῆκον [καὶ] τῆς ὑμετέρας δόξης ἄξιον ἂν φανείη.
χρὴ δὲ τοὺς ὄντας οἵοι φήσαιτ᾽ ἂν ὑμεῖς εἶναι, ἐν τοῖς
2 δεινοῖς ἑτέρων διαφέροντας φαίνεσθαι. ἐγὼ δ᾽ οὐδα-
μῶς μὲν ἂν ἠβουλόμην ταῦτα συμβῆναι τῇ πόλει, οὐδ᾽
ἀτυχεῖν ὑμᾶς οὐδέν· εἰ δ᾽ ἄρ᾽ ἔδει γενέσθαι καί τι
δαιμόνιον τοῦτ᾽ ἀπέκειτο, ὥσπερ πέπρακται τὰ γεγενη-
μένα, λυσιτελεῖν οἴομαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης ὀξείας
ἔχει τὰς μεταβολὰς καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις τὰς παρου- 1448

σίας· ἃ δ᾽ ἂν δι᾽ ἀνδρῶν κακίαν πραχθῇ, βεβαίους
3 ποιεῖ τὰς ἥττας. οἴομαι μὲν οὖν οὐδὲ τοὺς κεκρατη-
κότας ἀγνοεῖν, ὅτι βουληθέντων ὑμῶν καὶ παροξυνθέν-
των τῷ γεγενημένῳ, οὐ πάνυ πω δῆλον πότερ᾽ εὐτύχημ᾽
ἢ καὶ τοὐναντίον αὐτοῖς ἐστιν τὸ πεπραγμένον· εἰ δ᾽
ἄρ᾽ ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμ᾽ αὐτοὺς θρασύνεσθαι, κἂν τοῦτο
πρὸς ὑμῶν ἤδη γίγνοιτο. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον κατα-
φρονήσωσι, τοσούτῳ θᾶττον ἁμαρτήσονται.

Μ.

Οὔ μοι δοκεῖτ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ ἧς οἴεσθε
νυνὶ μόνον βουλεύεσθαι πόλεως, ἀλλὰ πασῶν τῶν συμ-
μαχίδων. ὅπως γὰρ ἂν περὶ ταύτης γνῶτε, πρὸς ταῦτ᾽
εἰκὸς ἀποβλέποντας τοὺς ἄλλους καὐτοὺς τῶν αὐτῶν
τεύξεσθαι νομίζειν. ὥστε δεῖ καὶ τοῦ βελτίστου καὶ
τῆς ὑμετέρας αὐτῶν εἵνεκα δόξης σπουδάσαι, ὅπως ἅμα
καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φανήσεσθε βουλευόμενοι.
2 ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν τοιούτων πραγμάτων ἁπάντων ἐστὶ
τῶν στρατηγῶν· ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν παρ᾽ ὑμῶν ἐκπλεόν-
των οὐ τοὺς ὑμετέρους φίλους, οὓς διὰ παντὸς τοῦ
χρόνου τῶν αὐτῶν κινδύνων μετεσχηκότας παρειλήφασι,
θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν, ἀλλ᾽ ἰδίους φίλους
ἕκαστος ἑαυτῷ κατασκευάσας, ὑμᾶς ἀξιοῖ τοὺς αὐτῶν
κόλακας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φίλους· οὗ πᾶν ἐστι
3 τοὐναντίον. οὔτε γὰρ ἐχθροτέρους οὔτ᾽ ἀναγκαίους
μᾶλλον ἐχθροὺς ἂν τούτων εὕροιτε. ὅσῳ γὰρ πλείω πα-
ρακρουόμενοι πλεονεκτοῦσι, τοσούτῳ πλειόνων ὀφείλειν
ἡγοῦνται δίκην δοῦναι. οὐδεὶς δ᾽ ἂν γένοιτ᾽ εὔνους 1449
τούτοις, ὑφ᾽ ὧν ἄν τι κακὸν πείσεσθαι προσδοκᾷ. τοῦ
μὲν οὖν κατηγορεῖν ἴσως οὐχ ὁ παρὼν καιρός· ἃ δ᾽
ἡγοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτα συμβουλεύσω.

ΜΑ.

Οὐδέν' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων ὑμῶν οὕ-
τως οἴομαι κακόνουν εἶναι τῇ πόλει, ὥστε μὴ χαλεπῶς
φέρειν μηδὲ λυπεῖσθαι τοῖς γεγενημένοις. εἰ μὲν τοί-
νυν ἀγανακτοῦντας ἦν ἄπρακτόν τι ποιῆσαι τούτων,
τοῦτ' ἂν ἔγωγε παρῄνουν ὑμῖν ἅπασιν· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα
μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προ-
νοηθῆναι ὅπως μὴ ταὐτὰ πείσεσθε, ὥσπερ ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι νῦν γεγενημένων ἀγανακτεῖτε, οὕτω χρὴ
σπουδάσαι ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν ταὐτὰ συμβῆναι, καὶ
νομίζειν μηδέν' ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευ-
όντων τοιοῦτον, ὃς δυνήσεται σῶσαι τὰ παρόντα μη-
δενὸς ὑμῶν μηδὲν συναραμένου· οὐ γὰρ ἂν λόγος,
2 ἀλλὰ θεός τις ὁ τοιοῦτος εἴη. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ
ταῦθ' οὕτως ἔχειν ἐκεῖθεν ἤρτηται, ἐκ τοῦ τῆς παρα-
χρῆμα πρὸς ὑμᾶς ἕνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λεγόντων
ἐνταυθοῖ δημηγορεῖν, ὡς οὔτ' εἰσφέρειν οὔτε στρατεύ-
εσθαι δεῖ, πάντα δ' αὐτόματ' ἔσται. ἔδει μὲν οὖν
ταῦθ' ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι μετὰ τοῦ λυσιτε-
λοῦντος [ἐλέγχου] τῇ πόλει· δοκεῖ δέ μοι τρόπον τινὰ
καὶ νῦν ἀμείνων ἡ τύχη περὶ ὑμᾶς τῶν ἐφεστηκότων
3 εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστ' ἀπόλλυσθαι τῆς τῶν ἐπιμε-
λουμένων κακίας σημεῖον προσήκει ποιεῖσθαι· τὸ δὲ
μὴ πάλαι πάντ' ἀπολωλέναι τῆς ὑμετέρας τύχης εὐερ-
γέτημ' ἔγωγε κρίνω. ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύχη διαλείπει
καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀνέχει, τῶν λοιπῶν ἐπιμελήθητε.
εἰ δὲ μή, σκοπεῖθ' ὅπως μὴ ἅμα τούς τ' ἐφεστῶτας 14
ἑκάστοις ὑμεῖς κρινεῖτε, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑμῶν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι κλινεῖ. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ταῦτ' ἄνευ
μεγάλου τινὸς στήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου.

ΜΒ.

Οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτ' ἄλογον,
τοὺς ἀεὶ καὶ συνεχῶς ὑπὲρ τῶν ὀλιγαρχιῶν πολιτευο-
μένους, καὶ νῦν ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι. ἀλλ'
ἐκεῖνο μᾶλλον ἄν τις εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τοὺς εἰδό-
τας ὑμᾶς ταῦτα πολλάκις ἥδιον τούτων ἀκούειν ἢ τῶν
ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων. ἴσως μὲν οὖν ὥσπερ οὐδ' ἰδίᾳ
ῥᾴδιόν ἐστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράττειν, οὕτως οὐδὲ
2 κοινῇ· ἀλλ' οὐ δὴ τὰ μέγιστά γε χρὴ παρορᾶν. τὰ
μὲν οὖν ἄλλα πάντ' ἐστὶν ἐλάττω· ὅταν δ' ὑπὲρ πολι-
τείας καὶ σφαγῶν καὶ δήμου καταλύσεως εὐχερῶς ἀκούητε,
πῶς οὐκ ἔξω χρὴ τοῦ φρονεῖν ὑμᾶς [αὐτοὺς] ἡγεῖσθαι; οἱ
μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι τοῖς ἑτέρων παραδεί-
γμασι χρώμενοι μᾶλλον εὐλαβεῖς αὐτοὶ γίγνονται· ὑμεῖς
δ' οὐδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντ' ἀκούοντες φοβηθῆ-
ναι δύνασθε, ἀλλ' ὃ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους
νομίζετε, τοῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτ' ἀναμένειν, πα-
θόντες αἰσθέσθαι.

ΜΓ.

Οὐδεὶς πώποτ' ἴσως ὑμῶν ἐζήτησεν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τί δήποθ' οἱ κακῶς πράττοντες ἄμεινον περὶ τῶν
πραγμάτων τῶν εὖ πραττόντων βουλεύονται. ἔστι δ'
οὐχ ἑτέρωθέν ποθεν τοῦτο γιγνόμενον, ἀλλ' ὅτι συμ-
βαίνει τοῖς μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδέν, μήθ' ἃ τις
ἂν λέγοι δεινὰ προσήκονθ' αὑτοῖς ἡγεῖσθαι· τοὺς δὲ
πλησίον ὄντας τῶν ἁμαρτημάτων, οἷς ἂν εἰς τὸ κακῶς
πράττειν ἀφίκωνται, σώφρονας πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ με- 1451
2 τρίους παρέχει. σπουδαίων τοίνυν ἐστὶν ἀνθρώπων,
ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλεί-
στην σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ
οὔτε φυλαττομένοις οὕτω δεινὸν ὥστ' ἀφύλακτον εἶναι,

οὔτ' ὀλιγωροῦσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. λέγω δὲ ταῦτ' οὐχ ἵνα τὴν ἄλλως ὑμᾶς δεδίττωμαι, ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τὴν παροῦσαν εὐπραξίαν, ἃ γένοιτ' ἄν, εἰ μὴ προνοήσεσθε τῶν πραγμάτων, δείν' ἀκούοντες καταφρονῆτε, ἀλλ' ἄνευ τοῦ παθεῖν, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον φάσκοντάς γε μηδένων ἀπολείπεσθαι τῷ σωφρονεῖν, φυλάξησθε.

ΜΔ.

Οὐχὶ τὸν αὐτὸν εἶναι καιρὸν ὑπείληφ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοῦ χαρίζεσθαι καὶ τοῦ τὰ δοκοῦντά μοι
βέλτιστα παραινεῖν. πολλάκις γὰρ ὁρῶ τὸ χαρίζεσθαί
τι παρὰ γνώμην πλείον' ἀπέχθειαν ἐνεγκὸν τοῦ τὸ
πρῶτον ἐναντιωθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἐγιγνώσκετε
ταὐτά, οὔτ' ἄν, εἴ μοι τὰ δέοντ' ἐδοκεῖτε προαιρεῖ-
σθαι, παρῆλθον, περίεργον ἡγούμενος τοῖς ἀφ' αὑτῶν
ἃ χρὴ ποιοῦσι λέγειν, οὔτ' ἂν εἰ τοὐναντίον· μᾶλλον
γὰρ ἂν ἡγησάμην ἕν' ὄντ' ἐμαυτὸν ἀγνοεῖν τὰ κράτιστ'
2 ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπειδὴ δ' ὁρῶ τινὰς ὑμῶν ταὐτὰ μὲν
γιγνώσκοντας ἐμοί, τἀναντία δ' ἄλλοις, πειράσομαι
μετὰ τούτων τοὺς ἑτέρους πεῖσαι. εἰ μὲν οὖν οἰήσεσθε
δεῖν μὴ θέλειν ἀκούειν, οὐκ ὀρθῶς ποιήσετε· ἂν δ'
ἀκούσητε σιωπῇ καὶ τοῦθ' ὑπομείνητε, δυοῖν ἀγαθοῖν
θάτερον ὑμῖν ὑπάρξει· ἢ γὰρ πεισθήσεσθ', ἄν τι δο-
κῶμεν λέγειν συμφέρον, ἢ βεβαιότερον περὶ ὧν ἐγνώ-
κατ' ἔσεσθε πεπεισμένοι. ἂν γάρ, οἷς [τι] διαμαρτάνειν 1452
οἰόμεθ' ἡμεῖς ὑμᾶς, ταῦτα μηδενὸς ἄξια φανῇ, μετ'
ἐλέγχου τὰ δεδογμένα νῦν ὑμεῖς ἔσεσθ' ᾑρημένοι.

ΜΕ.

Βουλοίμην ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν ηὐδοκίμηκεν λέγων παρ' ὑμῖν ὁ δεῖνα, ἐπὶ τῶν ἔργων καὶ

τῶν πραττομένων ἴσον αὐτῷ τὸν ἔπαινον γενέσθαι·
οὔτε γὰρ τούτῳ κακόνους εἰμὶ μὰ τοὺς θεοὺς ὑμῖν τ'
ἀγαθὸν βούλομαι [ἂν γενέσθαι]. ἀλλ' ὁρᾶτ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μὴ κεχωρισμένον ᾖ λόγον εἰπεῖν εὖ, καὶ
προελέσθαι πράγματα συμφέροντα, καὶ τὸ μὲν ῥήτορος
2 ἔργον ᾖ, τὸ δὲ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου. ὑμεῖς τοίνυν
οἱ πολλοί, καὶ μάλισθ' οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ
ὀφείλεθ' ὁμοίως δύνασθαι τοῖς δεινοτάτοις· τῶν γὰρ
εἰθισμένων τὸ πρᾶγμα τοῦτο· νοῦν δ' ἔχειν ὀφείλεθ'
ὁμοίως καὶ μᾶλλον τούτων· αἱ γὰρ ἐμπειρίαι καὶ τὸ
πόλλ' ἑορακέναι τοῦτ' ἐμποιοῦσιν. μὴ τοίνυν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι φανῆτ' ἀγνοοῦντες ἐν τῷ παρόντι νῦν,
ὅτι αἱ διὰ τῶν λόγων ἀνδρεῖαι καὶ θρασύτητες, ἐὰν μὴ
μεθ' ὑπαρχούσης ὦσι παρασκευῆς καὶ ῥώμης, ἀκοῦσαι
3 μέν εἰσιν ἡδεῖαι, πράττειν δ' ἐπικίνδυνοι. αὐτίκα γὰρ
τὸ μὴ 'πιτρέπειν τοῖς ἀδικοῦσιν, ὁρᾶθ' ὡς καλὸν τὸ
ῥῆμα. ἀποβλέψατε δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό.
δεῖ κρατῆσαι μαχομένους τῶν ἐχθρῶν τοὺς τὴν τοῦ
ῥήματος τούτου σεμνότητ' ἔργῳ ληψομένους. εἰπεῖν
μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντα πέφυκε ῥᾴδιον,
πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἱδρὼς
4 πρό τε τοῦ λέγειν καὶ πρὸ τοῦ πράττειν ἐστίν. ἐγὼ δ' 1453
οὐ χείρους ὑμᾶς ἡγοῦμαι φύσει Θηβαίων (καὶ γὰρ ἂν
μαινοίμην), ἀλλ' ἀπαρασκευοτέρους. φημὶ δὴ δεῖν τοῦ
παρασκευάζεσθαι νῦν ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν, ἐπειδὴ τέως
ἠμελεῖτε, οὐ τοῦ διαγωνίζεσθαι. οὐ γὰρ ἀντιλέγω τὸ
ὅλον, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τρόπου τῆς ἐγχειρήσεως ἐναντιοῦμαι.

Μϛ.

Ὅσην μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πεποίηνται σπουδὴν οἱ πρέσβεις κατηγορῆσαι τῆς πόλεως ἡμῶν, ἅπαντες

ἑωράκατε· πλὴν γὰρ οὐκ ἔχω τίνος εἴπω, τἄλλα πάνθ'
ὑμῖν ἀναθεῖναι πεπείρανται. εἰ μὲν οὖν ἦσαν αὐτῶν
ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι, χάριν γ' εἴχετ' εἰκότως ἄν,
εἰ πρὸς ὑμᾶς οὕτως ὑμῶν κατηγόρουν καὶ μὴ πρὸς
2 ἄλλους. ἐπειδὴ δὲ διαστρέψαντες τἀληθῆ, καὶ τὰ μὲν
παραβαίνοντες, ἀφ' ὧν ἂν μεγάλους ἐπαίνους κομί-
σαισθε δικαίως, τὰ δ' αἰτιασάμενοι ψευδῆ καὶ οὐ
προσήκονθ' ὑμῖν, κέχρηνται τῷ λόγῳ, πονηροὺς δί-
καιον αὐτοὺς, ἐπειδὰν ἐξελεγχθῶσι ταῦτα πεποιηκότες,
νομίζειν. εἰ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν,
ἢ μετ' ἀληθείας ἐπιεικεῖς ἄνθρωποι νομίζεσθαι προ-
είλοντο, οὐδ' αὐτοὶ καλοκἀγαθίας ἂν ὡς ἔοικεν ἀμφι-
3 σβητοῖεν. ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸν τὸ παρ' ὑμῖν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐροῦντ' ἀνεστηκέναι, ὥσπερ ῥᾴδιον τὸ καθ'
ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ μὰ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδένας ἂν τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων οὕτως οἶμαι τὰ προσόνθ' αὑτοῖς
ἀκοῦσαι νουθετουμένους, ὡς ὑμεῖς τὰ μὴ προσήκοντα
κακῶς ἀκούοντες. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους θρασέως ἂν
οὕτως ἡγοῦμαι ψεύδεσθαι, εἰ μὴ συνῄδεσαν ταῦτα,
καὶ πρόδηλον ἦν ὅτι δεινότατοι πάντων ὑμεῖς ἐστ'
4 ἀκούειν ὅ τι ἄν τις καθ' ὑμῶν λέγῃ. εἰ μὲν οὖν ταύ-
της τῆς εὐηθείας δίκην ὑμᾶς δεῖ διδόναι, λόγους οὐ 1454
προσήκοντας κατὰ τῆς πόλεως ἀκούειν τοῦτ' ἂν εἴη.
εἰ δ' ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν εἴ τι δίκαιον ῥητέον, ἐπὶ τοῦτ'
ἐγὼ παρελήλυθα, πιστεύων οὐκ αὐτὸς ἀξίως τῶν ὑμῖν
πεπραγμένων εἰπεῖν δυνήσεσθαι, ἀλλὰ τὰ πράγμαθ',
5 ὅπως ἄν τις εἴπῃ, δίκαια φανεῖσθαι. βουλοίμην δ'
ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσους ἀκροατὰς ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι, καὶ μὴ τῷ προῆχθαι τοὺς λό-
γους ἐπαινέσαι τοὺς τούτων φιλονικεῖν. οὐ γὰρ ἂν
ὑμετέραν κακίαν οὐδεὶς ἔτι κρίναι, εἰ λέγοντός τινος

εὖ παρεκρούσθητε, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ σπουδὴν ποι-
ησαμένων, ὅπως ὑμᾶς ἐξαπατήσουσιν.

ΜΖ.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φῆσαι,
ἃ βέλτισθ' ἕκαστος ἡγεῖται τῇ πόλει, βούλεσθαι ταῦτα
πραχθῆναι. συμβαίνει δέ γε μὴ κατὰ ταὐτὸ κεκρίσθαι
παρὰ πᾶσι τὸ βέλτιστον· οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν οἱ μὲν λέ-
γειν, οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. πρὸς μὲν τοίνυν τοὺς
ὑπειληφότας ταῦτα συμφέρειν οὐδενὸς δεῖ λόγου τῷ
μέλλοντι λέγειν· πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρχουσι· πρὸς δὲ
τοὺς τἀναντία συμφέρειν ἡγουμένους βραχέ' εἰπεῖν βού-
2 λομαι. μὴ θέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν οὐκ ἔνι δήπου
μαθεῖν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ σιωπῶσι μηδενὸς λέγοντος·
ἀκούσασιν δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἔνι θατέρου διαμαρ-
τεῖν. ἢ γὰρ πεισθέντες πάντες καὶ ταὔτ' ἐγνωκότες
κοινότερον βουλεύσεσθε, οὗ μεῖζον εἰς τὰ παρόντ' οὐ-
δὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθόν· ἢ μὴ δυνηθέντος τοῦ λέγον-
τος διδάξαι βεβαιότερον τοῖς ἐγνωσμένοις πιστεύσετε.
3 χωρὶς δὲ τούτων οὐδὲ καλὴν ὑποψίαν ἔχει, ἥκειν μὲν
εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων τὸ κράτιστον
ἑλέσθαι δέον, φανῆναι δὲ, πρὶν ἐκ τῶν λόγων δοκιμά- 1455
σαι, παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τι πεπεισμένους, καὶ τοῦθ' οὕτως
ἰσχυρὸν ὥστε μηδ' ἐθέλειν παρὰ ταῦτ' ἀκούειν.

ΜΗ.

Ἴσως ὀχληρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τισὶν ὑμῶν εἶναι
δοκῶ, πολλάκις λέγων περὶ τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλ' ἐὰν
ὀρθῶς σκοπῆτε, οὐκ ἐγὼ φανήσομαι τούτου δίκαιος
ὢν ἔχειν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' οἱ μὴ πειθόμενοι τοῖς ὑμε-
τέροις ψηφίσμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποί-

ησαν ἃ ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμᾶς
ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰ τὸ δεύτερον, αὖθις. νῦν δ' ὅσῳ
πλεονάκις τὰ προσήκονθ' ὑμῖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε, το-
σούτῳ μοι δοκοῦσιν ἧττον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποι-
2 εῖν. πρότερον μὲν οὖν ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ᾔδειν,
πρὸς τί ποτ' εἴη τοῦτ' εἰρημένον 'ἀρχὴ ἄνδρα δεί-
κνυσι·' νῦν δὲ κἂν ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι. οἱ γὰρ
ἄρχοντες ἤ τινες αὐτῶν, ἵνα μὴ πάντας λέγω, τῶν
μὲν ὑμετέρων ψηφισμάτων ἀλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον
φροντίζουσιν, ὅπως δὲ λήψονται. εἰ μὲν οὖν ἐνῆν
δοῦναι, δικαίως ἂν αὐτὸ τοῦτό μοί τις ἐπέπληξεν, εἰ
διὰ μικρὸν ἀνάλωμ' ἐνοχλεῖν ὑμῖν ᾑρούμην· νῦν δ'
3 οὐκ ἔνι, καθάπερ οὐδὲ τούτους λέληθεν. εἰ δ' ὑπὲρ
ὧν ὑμῖν λῃτουργεῖν δεῖ, προσθήσειν αὑτοῖς οἴονταί
με, ληροῦσι. καὶ ταῦτ' ἴσως καὶ βούλονται καὶ προσ-
δοκῶσιν· ἐγὼ δ' οὐ ποιήσω ταῦτα, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐῶσι,
καθέλξω τὴν ναῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιήσω, εἰ δὲ
μή, τοὺς αἰτίους ὑμῖν ἀποφανῶ.

ΜΘ.

Οὐδέν' ἂν εὖ φρονοῦντ' ἀντειπεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι νομίζω, ὡς οὐχ ἁπάντων ἄριστόν ἐστι τῇ πόλει,
μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πράττειν, εἰ 1456
δὲ μή, παρεῖναι εὐθὺς τοὺς ἐναντιωσομένους. δεῖ μέν-
τοι τούτῳ προσεῖναι θέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς καὶ διδά-
σκεσθαι· οὐδὲν γὰρ πλέον εἶναι τὸν ἐροῦντα τὰ βέλτι-
2 στα, ἂν μὴ τοὺς ἀκουσομένους ἔχῃ. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο
ἀλυσιτελὲς μετὰ ταῦτ' ἂν φανείη, ὅσ' ἄν τις ὑμᾶς ἢ
διὰ καιρὸν ἢ δι' ὥραν ἡμέρας ἢ δι' ἄλλην τιν' αἰτίαν
παρακρούσηται, ταῦθ' ὅταν ποτὲ βούλησθ' ὑμῶν αὐ-
τῶν ὄντες ἀκούειν, εἶναι τὸν ἐξετάσοντα πάλιν, ἵν'

ἐὰν μὲν οἷά φασιν οἱ τότε πείσαντες φανῇ, προθυμό-
τερον πράττηθ' ὡς ἔλεγχον δεδωκότα, ἐὰν δ' ἄρα μὴ
τοιαῦθ' εὑρεθῇ, πρὶν πορρωτέρω προελθεῖν, ἐπίσχητε.
καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, εἰ τοῖς τοῦ κρατίστου διαμαρ-
τοῦσι τὸ χείριστον ἀνάγκη πράττειν εἴη, καὶ μή, τὸ
2 δεύτερον ἐκ τῶν λοιπῶν, ἐξείη μεταβουλεύσασθαι. τοὺς
μὲν οὖν ἄλλους ἅπαντας ἔγωγ' ὁρῶ τὴν ἀειλογίαν
προτεινομένους, ὅταν τι πιστεύωσι δικαίως αὑτοῖς πε-
πρᾶχθαι· οὗτοι δ' αὐτὸ τοὐναντίον ἐγκαλοῦσιν, εἰ
περὶ ὧν ἡμάρτετε νῦν ἀναθέσθαι βούλεσθε, τὴν ἀπά-
την κυριωτέραν οἰόμενοι δεῖν εἶναι τῆς μετὰ τοῦ
χρόνου βασάνου. τὴν μὲν οὖν τούτων σπουδὴν οὐδ'
ὑμῶν ἴσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί· δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν
πραγμάτων, ἐπειδήπερ γέγονεν λόγου τυχεῖν, ἅ τις
ἡγεῖται κράτιστα, λέγειν.

Ν.

Ὅ τι μὲν μέλλει συνοίσειν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο
καὶ λέγειν εὔχομαι πάντας ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
ὑμᾶς ἑλέσθαι. ἐγὼ δ' οὖν, ἃ πεπεικὼς ἐμαυτὸν τυγ-
χάνω μάλιστα συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτ' ἐρῶ, δεηθεὶς 1457
ὑμῶν τοσοῦτον, μήτε τοὺς ἐξιέναι κελεύοντας ὑμᾶς
διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους, μήτε τοὺς ἀντιλέγειν
ἐπιχειροῦντας διὰ τοῦτο κακούς. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔλεγ-
χος ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν τε λόγων καὶ τῶν πρα-
γμάτων ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ νῦν μὲν εὖ βεβουλευμένους
ἡμᾶς φανῆναι, τότε δ', ἂν ἄρα ταῦτα δοκῇ, τὰ τῆς
2 ἀνδρείας ἀποδείξασθαι. ἡ μὲν οὖν ὑμετέρα προθυμία
παντὸς ἀξία καὶ τοιαύτη πάρεστιν, οἵαν ἄν τις εὔξαιτ'
εὔνους ὢν τῇ πόλει· νῦν δ' ὅσῳ τυγχάνει σπουδαιο-
τέρα, τοσούτῳ δεῖ μᾶλλον προϊδεῖν ὅπως εἰς δέον

καταχρήσεσθ' αὐτῇ. οὐδενὸς γὰρ εὐδοκιμεῖ πράγματος
ἡ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν
λάβῃ. ἐγὼ δ' οἶδά ποτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ' ὑμῖν
ἀκούσας ἀνδρὸς οὔτ' ἀνοήτου δοκοῦντος εἶναι οὔτ'
3 ἀπείρου πολέμου, Ἰφικράτους λέγω, ὃς ἔφη δεῖν οὕτω
προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγόν, ὅπως μὴ τὰ
ἢ τὰ γενήσεται, ἀλλ' ὅπως τά· οὕτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι.
ἦν δὴ τοῦτο γνώριμον, ὅτι ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται
ἔλεγεν. ἐπειδὰν μὲν τοίνυν ἐξέλθητε, ὃς ἂν ἡγῆται,
κύριος ὑμῶν ἐστι· νῦν δ' ἕκαστος ὑμῶν αὐτὸς στρατη-
γεῖ. δεῖ δὴ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλευμένους, δι' ὧν
πανταχῶς συνοίσει τῇ πόλει, καὶ μὴ μελλουσῶν ἕνεκ'
ἐλπίδων τῆς παρούσης εὐδαιμονίας χεῖρόν τι ποιήσετε.

ΝΑ.

Οὐδέν' ἂν ᾠόμην ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πιστεύοντα
τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλέσαι τοῖς καθιστᾶσιν εἰς λόγον
ταῦτα· ὅσῳ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάζῃ τις αὐτά, ἀνάγκη
τοὺς τούτων αἰτίους εὐδοκιμεῖν. οὐ μὴν ἀλλά μοι 1458
δοκοῦσιν αὐτοὶ φανερὸν καθιστάναι, οὐκ ἐπί τῳ τῶν
τῇ πόλει συμφερόντων πράξαντες. ὡς γοῦν ἐξελέγχε-
σθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσι, φεύγουσι
καὶ δεινὰ ποιεῖν ἡμᾶς φασιν. καίτοι ὅταν τοὺς ἐξελέγ-
χειν βουλομένους δεινὰ ποιεῖν αἰτιᾶσθε, τί ἡμεῖς τοὺς
ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας τηνικαῦτα λέγωμεν;

ΝΒ.

Ἦν μὲν δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν ἴσην
ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν ὀργὴν τοῖς ἐπιχειροῦσιν, ὅσην-
περ τοῖς δυνηθεῖσιν ἐξαπατῆσαι. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ
τούτοις, πεποίηται καὶ προήγαγον ὑμᾶς· τοῦ δὲ μηδὲν

τέλος ταῦτ' ἔχειν ἡ τύχη, καὶ τὸ βέλτιον νῦν ὑμᾶς
φρονεῖν ἢ ὅτ' ἐξήχθητ' ὑπὸ τούτων, γέγον' αἴτια. οὐ
μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οὕτω πόρρω νομίζω τὴν πόλιν εἶναι
τοῦ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν, ὥστ' ἀγα-
πητὸν εἶναί μοι δοκεῖ, ἂν ὅπως μὴ πείσεσθε κακῶς
δύνησθε φυλάττεσθαι· τοσαῦται τέχναι καὶ γοητεῖαι
καὶ ὅλως ὑπηρεσίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευα-
σμέναι. τῆς μὲν οὖν τούτων κακίας οὐκ ἂν ἐν τῷ
παρόντι τις ἐν δέοντι μάλιστα κατηγορήσειε· βούλομαι
δ' ὑπὲρ ὧν ἀνέστην, ἃ νομίζω συμφέροντ', εἰπεῖν.

ΝΓ.

Ἡ μὲν εἰωθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν λοιδορία καὶ ταραχή, καὶ
νυνὶ γέγονεν παρὰ τῶν αὐτῶν ὧνπερ ἀεί. ἄξιον δ'
οὐχ οὕτω τούτοις ἐπιτιμῆσαι (ἴσως γὰρ ὀργῇ καὶ φι-
λονικίᾳ ταῦτα πράττουσι, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων,
ὅτι συμφέρει ταῦτα ποιεῖν αὐτοῖς) ἀλλ' ὑμῖν, εἰ περὶ
κοινῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πραγμάτων καὶ μεγάλων 1459
συνειλεγμένοι, τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθη-
σθε, καὶ οὐ δύνασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθαι
τοῦθ', ὅτι αἱ τῶν ῥητόρων ἁπάντων ἄνευ κρίσεως πρὸς
ἀλλήλους λοιδορίαι, ὧν ἂν ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν, ὑμᾶς
τὰς εὐθύνας διδόναι ποιοῦσι. πλὴν γὰρ ἴσως ὀλίγων,
ἵνα μὴ πάντας εἴπω, οὐδεὶς αὐτῶν ἅτερος θατέρῳ λοι-
δορεῖται, ἵνα βέλτιόν τι τῶν ὑμετέρων γίγνηται· πολ-
λοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἵν', ἃ τὸν δεῖνά φησι ποιοῦντ'
ἂν δέῃ δεινότατ' ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτὸς μετὰ
3 πλείονος ἡσυχίας διαπράττηται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει,
μὴ ἐμοὶ πιστεύσητε, ἀλλ' ἐν βραχεῖ λογίσασθε. ἔστιν
ὅπου τις ἀναστὰς εἶπε παρ' ὑμῖν πώποτε 'βουλόμενός

τι λαβεῖν τῶν ὑμετέρων παρελήλυθ' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν;' οὐδεὶς δήπου, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ δι' ὑμᾶς, καὶ ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσι. φέρε
δὴ σκέψασθε, τί δή ποτ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ
ὧν ἅπαντες λέγουσιν, οὐδὲν βέλτιον τοῖς ὅλοις νῦν ἢ
πρότερον πράττετε, οὗτοι δ' οἱ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν,
ὑπὲρ αὑτῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν πώποτ' εἰρηκώς, ἐκ πτω-
χῶν πλούσιοι γεγόνασιν; ὅτι φασὶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι φιλεῖν ὑμᾶς, φιλοῦσι δ' οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' αὑτούς.
4 καὶ γελάσαι καὶ θορυβῆσαι καί ποτ' ἐλπίσαι μετέδω-
καν ὑμῖν, λαβεῖν δ' ἢ κτήσασθαι τῇ πόλει κυρίως
ἀγαθὸν οὐδὲν ἂν βούλοιντο. ᾗ γὰρ ἂν ἡμέρᾳ τῆς λίαν
ἀρρωστίας ἀπαλλαγῆτε, ταύτῃ τούτους οὐδ' ὁρῶντες
ἀνέξεσθε. νῦν δὲ δραχμῇ καὶ χοῒ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς
ὥσπερ ἀσθενοῦντα τὸν δῆμον διάγουσιν, ὁμοιότατ' ὦ 1460
ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόν-
τες ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖν' οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν οὔτε
ἀποθνῄσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτ' οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι
μεῖζον πράττειν ἐᾷ, οὔτ' αὔτ' ἐξαρκεῖν δύναται.

ΝΔ.

Καὶ δίκαιον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ καλὸν καὶ σπου-
δαῖον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε, καὶ ἡμᾶς προνοεῖν, ὅπως τὰ
πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς ἕξει. ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα γέγον'
ἐπιμέλει' ὑμῖν εἰς δέον· καὶ γὰρ ἐθύσαμεν τῷ Διὶ τῷ
σωτῆρι καὶ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῇ Νίκῃ, καὶ γέγονεν καλὰ
καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. ἐθύσαμεν δὲ καὶ τῇ
Πειθοῖ καὶ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν καὶ τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ
ἐκαλλιεροῦμεν καὶ ταῦτα. ἦν δ' ὑμῖν καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις
θεοῖς τυθένθ' ἱέρ' ἀσφαλῆ καὶ βέβαια καὶ καλὰ καὶ σω-
τήρια. δέχεσθ' οὖν παρὰ τῶν θεῶν διδόντων τἀγαθά.

ΝΕ.

Ἦν τις ὡς ἔοικε χρόνος παρ' ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτ' ἐπηνάγκαζεν ὁ δῆμος, ὃν ἄνθρωπον ἴδοι
σώφρονα καὶ χρηστὸν, πράττειν τὰ κοινὰ καὶ ἄρχειν,
οὐ σπάνει τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν (πάντα γὰρ
τἄλλ' εὐτυχῆ τὴν πόλιν κρίνων, ἓν οὐδέποτ' εὐτυχῆ-
σαι τοῦτο νομίζω, ἐπιλείπειν αὐτὴν τοὺς τὰ κοινὰ καρ-
ποῦσθαι βουλομένους), ἀλλ' ὅραμα τοῦτ' ἐποιεῖθ' ὁ
δῆμος αὑτοῦ καλὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ λυσιτελὲς
2 τῇ πόλει. οἵ τε γὰρ συνεχεῖς οἵδε παραζευγνυμένων
σφίσιν ἐξ ἰδιωτῶν σπουδαίων καὶ δικαίων ἀνδρῶν, 1461
εὐλαβεστέρους αὑτοὺς παρεῖχον· οἵ τε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν
καὶ δικαίως ἂν ἄρχοντες, μὴ πάνυ δ' οἷοί τ' ἐνοχλεῖν
καὶ παραγγέλλειν, οὐκ ἀπηλαύνοντο τῶν τιμῶν. νῦν
δὲ παντάπασι τὸν αὐτὸν τρόπον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ὅνπερ τοὺς ἱερεῖς, οὕτως καθίστατε καὶ τοὺς ἄρχοντας.
εἶτα θαυμάζετε, ἐπειδὰν ὁ δεῖν' εὐδαίμων καὶ ὁ δεῖν'
ὑμῖν ᾖ συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων, οἱ δ' ἄλλοι περιίητε
3 τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες. δεινότατοι γάρ ἐστ' ἀφε-
λέσθαι μὲν ὅσ' ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ νόμους περὶ τούτων
θεῖναι, ἄν τις ἀστυνομήσῃ δὶς ἢ τὰ τοιαῦτα, στρατη-
γεῖν δ' ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἐᾶν. καὶ τὸ μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν
πράξεων ὄντας ἴσως ἔχει πρόφασιν· τὸ δὲ τοὺς ἄλλους,
οἳ ποιοῦσι μὲν οὐδέν, χώραν δ' ἀτέλεστον ἔχουσιν αὐ-
τοὶ τετελεσμένοι, μωρία. ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσὶ
δ' οὐκ ὀλίγοι, προσάγειν χρή. ἂν γὰρ ὥσπερ εἰ ζυγὸν
ἱστῆτε, πρόσεισ' ὃς ἂν ἄξιος ᾖ του μετὰ ταῦτ' αὐτός.

Νϛ.

Τὸ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πεπεικόθ' ἑαυτὸν ἔχειν
τι συμφέρον εἰπεῖν ἀνίστασθαι, καὶ καλὸν καὶ προσῆκον

εἶναί μοι δοκεῖ, τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν βιάζε-
σθαι, παντελῶς ἔγωγ' αἰσχρὸν ἡγοῦμαι [εἶναι]. οἴομαι
δ', ἐὰν ἐθελήσητέ μοι πείθεσθαι τήμερον, καὶ τὰ βέλ-
τιστα μᾶλλον ὑμᾶς ἑλέσθαι δυνήσεσθαι, καὶ τοὺς τῶν
2 ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. τί οὖν συμ-
βουλεύω; πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ αὐτῶν
ὧν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολλὰ γὰρ
ἄλλα τις ἂν περιέλθοι τῷ λόγῳ καὶ πόλλ' ἂν ἀστεῖ'
εἴποι, ἄλλως τε καὶ ὥσπερ τούτων ἔνιοι δεινῶν ὄντων. 1462
ἀλλ' εἰ μὲν ῥημάτων ἥκετ' ἀκουσόμενοι, ταῦτα λέγειν
καὶ ἀκούειν χρή· εἰ δ' ὑπὲρ πραγμάτων αἱρέσεως βου-
λευσόμενοι, αὐτὰ καθ' αὑτὰ παραινῶ τὰ πράγμαθ' ὡς
μάλιστα κρίνειν, ἀφελόντας ὅσοι λόγοι πεφύκασιν ἐξα-
3 πατᾶν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο λέγω, δεύτερον δ', ὃ τισιν
παράδοξον ἴσως ἔσται πρὸς τὸ τοὺς λόγους ἐλάττους
εἶναι, σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ταῦτ' ἢ
κεῖνα συμφέρειν, καὶ πότερ' ἂν δικαιότερον προέλοιθ'
ἡ πόλις, οὔτ' εἰσὶ λόγοι πολλοὶ μὴ βουλομένοις μάτην
ἀδολεσχεῖν, οὔτε πάλιν τις ἂν αὐτοὺς εἰπεῖν ἔχοι· ὡς
δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν καὶ πρὸς τὸν θορυβοῦντ' ἀπο-
κρίνασθαι καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, οὐδεὶς ὅστις
οὐχὶ δύναιτ' ἄν. ἐκ δὴ τοῦ θορυβεῖν οὐκ ἀπαλλάττε-
σθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐδὲν εἰς χρείαν ἐπα-
ναγκάζεσθ' ἀκούειν. ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη περὶ ὧν
βουλεύεσθ' ἥδ' ἐστίν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Α.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

*Παντὸς ἀρχομένῳ σπουδαίου καὶ λόγου καὶ ἔργου, ἀπὸ τῶν θεῶν ὑπολαμβάνω προσήκειν πρῶτον ἄρχεσθαι. εὔχομαι δὴ τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις, ὅ τι τῷ
δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἄριστόν ἐστι καὶ τοῖς εὐνοοῦσι 1463
τῷ δήμῳ καὶ νῦν καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, τοῦτ' ἐμοὶ μὲν ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν γράψαι, τοῖς δ' ἐκκλησιάσασιν Ἀθηναίων ἑλέσθαι. εὐξάμενος δὲ ταῦτα, τῆς ἀγαθῆς ἐπινοίας ἐλπίδ' ἔχων παρὰ τῶν θεῶν, τάδ' ἐπιστέλλω.*

2 *Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Περὶ μὲν τῆς ἐμῆς οἴκαδ' ἀφίξεως ἀεὶ νομίζω πᾶσιν ὑμῖν ἔσεσθαι βουλεύσασθαι, διόπερ νῦν οὐδὲν περὶ αὐτῆς γέγραφα· τὸν δὲ παρόντα καιρὸν ὁρῶν ἑλομένων μὲν ὑμῶν τὰ δέοντα ἅμα δόξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν δυνάμενον κτήσασθαι, οὐ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν Ἕλλησιν, ἀγνοησάντων δ' ἢ παρακρουσθέντων οὐ ῥᾴδιον αὖθις τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν, ᾠήθην χρῆναι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ὡς ἔχω περὶ τού-*

3 των εἰς μέσον θεῖναι. ἔστιν μὲν οὖν ἔργον ἐξ ἐπι-
στολῆς ἐμμεῖναι συμβουλῇ· πολλοῖς γὰρ εἰώθατ' ἀπαν-
τᾶν ὑμεῖς πρὸ τοῦ περιμεῖναι μαθεῖν. λέγοντι μὲν
οὖν ἔστιν αἰσθέσθαι τί βούλεσθε, καὶ διορθώσασθαι
τἀγνοούμενα ῥᾴδιον· τὸ δὲ βιβλίον οὐδεμίαν βοήθειαν
ἔχει τοιαύτην πρὸς τοὺς θορυβοῦντας. οὐ μὴν ἀλλ'
ἐὰν ἐθελήσητ' ἀκοῦσαι σιγῇ καὶ περιμείνητε πάντα
μαθεῖν, οἴομαι, σὺν θεοῖς εἰρῆσθαι, καίπερ βραχέων
τῶν γεγραμμένων ὄντων, αὐτός τε φανήσεσθαι μετὰ
πάσης εὐνοίας τὰ δέονθ' ὑπὲρ ὑμῶν πράττων, καὶ τὰ
4 συμφέρονθ' ὑμῖν ἐμφανῆ δείξειν. οὐχ ὡς ἀπορούντων
δ' ὑμῶν ῥητόρων, οὐδὲ τῶν ἄνευ λογισμοῦ ῥᾳδίως ὅ
τι ἂν τύχωσιν ἐρούντων, ἔδοξέ μοι τὴν ἐπιστολὴν πέμ-
πειν· ἀλλ' ὅσα τυγχάνω δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ παρηκο-
λουθηκέναι τοῖς πράγμασιν εἰδώς, ταῦτ' ἐβουλήθην
τοῖς μὲν προαιρουμένοις λέγειν ἐμφανῆ ποιήσας, ἀφθό- 1464
νους ἀφορμὰς ὧν ὑπολαμβάνω συμφέρειν ὑμῖν δοῦναι,
τοῖς δὲ πολλοῖς ῥᾳδίαν τὴν τῶν βελτίστων αἵρεσιν
καταστῆσαι. ὧν μὲν οὖν εἵνεκ' ἐπῆλθέ μοι τὴν ἐπι-
στολὴν γράφειν, ταῦτ' ἐστί.
5 Δεῖ δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἁπάν-
των πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμόνοιαν εἰς τὸ κοινῇ συμφέ-
ρον τῇ πόλει παρασχέσθαι, καὶ τὰς ἐκ τῶν προτέρων
ἐκκλησιῶν ἀμφισβητήσεις ἐᾶσαι, δεύτερον δὲ πάντας
ἐκ μιᾶς γνώμης τοῖς δόξασι προθύμως συναγωνίζεσθαι·
ὡς τὸ μήθ' ἓν μήθ' ἁπλῶς πράττειν, οὐ μόνον ἐστὶν
ἀνάξιον ὑμῶν καὶ ἀγεννές, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγίστους
6 κινδύνους ἔχει. δεῖ δὲ μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ἃ
καθ' αὑτὰ μὲν οὐκ ἔστιν αὐτάρκη κατασχεῖν πράγματα,
προστεθέντα δὲ ταῖς δυνάμεσιν πολλῷ πάντ' εὐκατερ-
γαστότερ' ὑμῖν ποιήσει. τίν' οὖν ἐστι ταῦτα; μήτε

πόλει μηδεμιᾷ μήτε τῶν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων συνη-
γωνισμένων τοῖς καθεστηκόσι μηδενὶ μήτε πικραίνε-
7 σθαι μήτε μνησικακεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος φόβος τοὺς
συνειδότας αὐτοῖς, ὡς ἀναγκαίοις τοῖς καθεστηκόσι καὶ
κίνδυνον ἔχουσι πρόδηλον προθύμους συναγωνιστὰς
ποιεῖ· ἀφεθέντες δὲ τοῦ δέους τούτου πάντες ἠπιώτε-
ροι γενήσονται. τοῦτο δ' οὐ μικρὰν ὠφέλειαν ἔχει.
κατὰ μὲν δὴ πόλεις τὰ τοιαῦτ' εὔηθες προλέγειν, μᾶλ-
λον δ' οὐδ' ἐν δυνατῷ· ὡς δ' ἂν ὑμῖν αὐτοῖς ὀφθῆτε
χρώμενοι, τοιαύτην καὶ κατὰ τῶν ἄλλων προσδοκίαν
8 παραστήσεθ' ἑκάστοις. φημὶ δὴ χρῆναι μήτε στρατηγῷ
μήτε ῥήτορι μήτ' ἰδιώτῃ μηδενὶ τῶν τὰ πρὸ τοῦ γε
δοκούντων συνηγωνίσθαι τοῖς καθεστηκόσι μήτε μέμ- 1465
φεσθαι μήτ' ἐπιτιμᾶν μηδένα μηδὲν ὅλως, ἀλλὰ συγχω-
ρῆσαι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει πεπολιτεῦσθαι τὰ δέοντα,
ἐπειδήπερ οἱ θεοὶ, καλῶς ποιοῦντες, σώσαντες τὴν
πόλιν, ἀποδεδώκασιν ὑμῖν ὅ τι ἂν βούλησθ' ἐξ ἀρχῆς
βουλεύσασθαι, καὶ νομίζειν, ὥσπερ ἂν ἐν πλοίῳ τῶν
μὲν ἱστίῳ, τῶν δὲ κώπαις ἀποφαινομένων κομίζεσθαι,
λέγεσθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ἅπαντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, γε-
γενῆσθαι δὲ τὴν χρείαν πρὸς τὰ συμβάντ' ἀπὸ τῶν
9 θεῶν. ἐὰν τοῦτον τὸν τρόπον περὶ τῶν παρεληλυθό-
των ἐγνωκότες ἦτε, καὶ πιστοὶ πᾶσι γενήσεσθε, καὶ
καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα πράξετε, καὶ τὰ πράγματ'
ὠφελήσετ' οὐ μικρά, καὶ τοὺς ἐναντιωθέντας ἐν ταῖς
πόλεσιν ἢ μεταγνῶναι ποιήσετε πάντας, ἢ ὀλίγους κο-
μιδῇ τινας αὐτοὺς τοὺς αἰτίους καταλειφθῆναι. μεγα-
λοψύχως τοίνυν καὶ πολιτικῶς τὰ κοινῇ συμφέροντα
10 πράττετε, καὶ τῶν ἰδίων μὴ μέμνησθε. παρακαλῶ δ'
εἰς ταῦτ' οὐ τυχὼν αὐτὸς τῆς τοιαύτης φιλανθρωπίας
παρ' ἐνίων, ἀλλ' ἀδίκως καὶ στασιαστικῶς εἰς τὴν

ἑτέρων χάριν προποθείς. ἀλλ᾽ οὔτε τὴν ἰδίαν ὀργὴν
ἀναπληρῶν τὸ κοινῇ συμφέρον οἶμαι δεῖν βλάπτειν,
οὔτε μείγνυμι τῆς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰ κοινῇ συμφέ-
ροντ᾽ οὐδέν, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ἃ τοὺς ἄλλους παρακαλῶ, ταῦτ᾽
αὐτὸς οἴομαι δεῖν πρῶτος ποιεῖν.
11 Αἱ μὲν οὖν παρασκευαὶ καὶ ἃ δεῖ φυλάξασθαι, καὶ
ἃ πράττων τις ἂν κατ᾽ ἀνθρώπινον λογισμὸν μάλιστα
κατορθοίη, σχεδὸν εἴρηνταί μοι· τοῖς δὲ καθ᾽ ἡμέραν
ἐπιστατῆσαι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα συμβαίνουσιν
12 ὀρθῶς χρῆσθαι, καὶ γνῶναι τὸν ἑκάστου καιρόν, καὶ 1466
κρῖναι τί τῶν πραγμάτων ἐξ ὁμιλίας δυνατὸν προσα-
γαγέσθαι, καὶ τί βίας προσδεῖται, τῶν ἐφεστηκότων
στρατηγῶν ἔργον ἐστί. διὸ καὶ χαλεπωτάτην τάξιν
ἔχει τὸ συμβουλεύειν· τὰ γὰρ ὀρθῶς βουλευθέντα καὶ
δοκιμασθέντα σὺν πολλῇ σπουδῇ καὶ πόνῳ, πολλάκις
13 τῷ τοὺς ἐπιστάντας ἄλλως χρήσασθαι διελυμάνθη. νῦν
μέντοι πάνθ᾽ ἕξειν καλῶς ἐλπίζω. καὶ γὰρ εἴ τις ὑπεί-
ληφεν εὐτυχῆ τὸν Ἀλέξανδρον τῷ πάντα κατορθοῦν,
ἐκεῖνο λογισάσθω, ὅτι πράττων καὶ πονῶν καὶ τολμῶν,
οὐχὶ καθήμενος ηὐτύχει. νῦν τοίνυν τεθνεῶτος ἐκεί-
14 νου ζητεῖ τινας ἡ τύχη μεθ᾽ ὧν ἔσται. τούτους δ᾽
ὑμᾶς δεῖ γενέσθαι. τούς θ᾽ ἡγεμόνας, δι᾽ ὧν ἀνάγκη
τὰ πράγματα πράττεσθαι, ὡς εὐνουστάτους ἐπὶ τὰς
δυνάμεις ἐφίστατε· καὶ ὅ τι ποιεῖν αὐτὸς ἕκαστος ὑμῶν
δυνήσεται καὶ βουλήσεται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπάτω
καὶ ὑποσχέσθω. καὶ τοῦθ᾽ ὅπως μὴ ψεύσεται, μηδ᾽
ἐξηπατῆσθαι μηδὲ πεισθῆναι παρακρουσθεὶς φήσας ἀνα-
15 δύσεται. ὡς τὴν ἔκδειαν ὧν ἂν ἐλλίπηθ᾽ ὑμεῖς, οὐχ
εὑρήσετε τοὺς ἀναπληρώσοντας· οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἔχει
κίνδυνον, περὶ ὧν ἐφ᾽ ὑμῖν ἐστιν ὅπως ἂν βούλησθε
πρᾶξαι μεταβουλεύεσθαι πολλάκις, καὶ περὶ ὧν ἂν ἐνστῇ

πόλεμος· ἀλλ᾽ ἡ περὶ τούτων μετάγνωσις ἧττα τῆς προ-
αιρέσεως γίγνεται. μὴ δὴ ποιήσητε τοιοῦτο μηδέν, ἀλλ᾽
ὅ τι πράξετε γενναίως καὶ ἑτοίμως ταῖς ψυχαῖς, τοῦτο
16 χειροτονεῖτε, κἂν ἅπαξ ψηφίσησθε, τὸν Δία τὸν Δωδω-
ναῖον καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, οἳ πολλὰς καὶ καλὰς κἀ-
γαθὰς καὶ ἀληθεῖς ὑμῖν μαντείας ἀνῃρήκασιν, ἡγεμό-
νας ποιησάμενοι καὶ παρακαλέσαντες, καὶ κατὰ τῶν 1467
νικητηρίων ἅπασιν αὐτοῖς εὐξάμενοι, μετὰ τῆς ἀγαθῆς
τύχης ἐλευθεροῦτε τοὺς Ἕλληνας. εὐτυχεῖτε.

Β.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΘΟΔΟΥ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἐνόμιζον μὲν ἀφ᾽ ὧν ἐπολιτευόμην, οὐχ ὅπως μη-
δὲν ὑμᾶς ἀδικῶν τοιαῦτα πείσεσθαι, ἀλλὰ κἂν μέτρι᾽
ἐξαμαρτὼν συγγνώμης τεύξεσθαι. ἐπειδὴ δ᾽ οὕτω γέ-
γονεν, ἕως μὲν ἑώρων ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως φα-
νερᾶς οὐδ᾽ ἐλέγχου γιγνομένου παρὰ τῆς βουλῆς, πρὸς
τὰ ταύτης ἀπόρρητα καταψηφιζομένους ἁπάντων, οὐ-
δὲν ἐλαττόνων παραχωρεῖν ὑμᾶς ἡγούμενος ἢ ἐμαυτὸν
ἀποστερεῖσθαι, στέργειν ᾑρούμην· τὸ γὰρ οἷς ἂν ἡ
βουλὴ φήσῃ τοὺς ὀμωμοκότας δικαστὰς προστίθεσθαι
μηδεμιᾶς ἀποδείξεως ῥηθείσης, τῆς πολιτείας παραχω-
2 ρεῖν ἦν. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες ᾔσθησθε τὴν δυ-
ναστείαν, ἣν τινες τῶν ἐν τῇ βουλῇ κατεσκευάζονθ᾽
ἑαυτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τοὺς ἀγῶνας κρίνετε,
τὰ δ᾽ ἀπόρρητα τούτων ἐπιτιμήσεως ἄξι᾽ εὑρήκατε,
οἶμαι δεῖν, ἐὰν καὶ ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, τῆς ὁμοίας

τυχεῖν σωτηρίας τοῖς τῶν ὁμοίων αἰτιῶν τετυχηκόσι,
καὶ μὴ μόνος δι' αἰτίαν ψευδῆ τῆς πατρίδος καὶ τῶν
ὄντων καὶ τῆς τῶν οἰκειοτάτων συνηθείας ἀποστε-
ρηθῆναι.
3 Εἰκότως δ' ἂν ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μέλοι τῆς
ἐμῆς σωτηρίας, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ' ὅτι οὐδὲν ὑμᾶς 1468
ἀδικῶν δεινὰ πέπονθα, ἀλλὰ καὶ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις
ἀνθρώποις ἕνεκ' εὐδοξίας. μὴ γάρ, εἰ μηδεὶς ὑμᾶς
ἀναμιμνήσκει τοὺς χρόνους μηδὲ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς
4 τὰ μέγιστ' ἐγὼ χρήσιμος ἦν τῇ πόλει, τοὺς ἄλλους
Ἕλληνας ἀγνοεῖν νομίζετε, μηδ' ἐπιλελῆσθαι τῶν ἐμοὶ
πεπραγμένων ὑπὲρ ὑμῶν, ἃ ἐγὼ δυοῖν εἵνεκα νῦν
ὀκνῶ γράφειν καθ' ἕκαστον, ἑνὸς μέν, τὸν φθόνον
δεδιώς, πρὸς ὃν οὐδέν ἐστι προὔργου τἀληθῆ λέγειν,
ἑτέρου δ', ὅτι πολλὰ κἀνάξια ἐκείνων διὰ τὴν τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων κακίαν νῦν πράττειν ἀναγκαζόμεθα.
5 ἐν κεφαλαίῳ δὲ τοιαῦτ' ἔστ' ἐφ' οἷς ἐξηταζόμην ὑπὲρ
ὑμῶν ἐγώ, ὥσθ' ὑμᾶς μὲν ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ πάντων
ζηλοῦσθαι, ἐμοὶ δ' ἐλπίδα τῶν μεγίστων δωρειῶν
προσδοκᾶσθαι παρ' ὑμῶν. τῆς δ' ἀναγκαίας μέν, ἀγνώ-
μονος δὲ τύχης οὐχ ὡς δίκαιον ἦν, ἀλλ' ὡς ἐβούλετο,
κρινάσης τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγῶνα,
6 ὃν ὑμεῖς ἠγωνίσασθε, οὐδ' ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρό-
νοις ἀπέστην τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας, οὐδ' ἀντηλλαξάμην
ἀντὶ ταύτης οὐδέν, οὐ χάριν, οὐκ ἐλπίδας, οὐ πλοῦτον,
οὐ δυναστείαν, οὐκ ἀσφάλειαν. καίτοι πάντα ταῦθ'
ἑώρων ὑπάρχοντα τοῖς καθ' ὑμῶν βουλομένοις πολι-
7 τεύεσθαι. ὃ δέ, πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων ἐφ' οἷς
εἰκότως ἐπέρχεταί μοι παρρησιάζεσθαι, μέγιστον ἡγοῦ-
μαι, οὐκ ὀκνήσω γράψαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐν παντὶ τῷ
αἰῶνι τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων δεινοτάτου γε-

γενημένου Φιλίππου, καὶ δι' ὁμιλίας πεῖσαι προσέχειν
αὑτῷ τὸν νοῦν ὡς βούλοιτο, καὶ διαφθεῖραι χρήμασι
τοὺς ἐν ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων γνωρίμους,
8 ἐγὼ μόνος οὐδετέρου τούτων ἡττήθην, ὃ κοινὴν ὑμῖν 1469
φιλοτιμίαν φέρει, πολλὰ μὲν ἐντυχὼν Φιλίππῳ καὶ
διαλεχθεὶς ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐπέμπετε πρεσβεύοντά με,
πολλῶν δ' ἀποσχόμενος χρημάτων διδόντος ἐκείνου, ἃ
τῶν συνειδότων ἔτι πολλοὶ ζῶσιν. οὓς τίνα γνώμην
ἔχειν περὶ ὑμῶν εἰκὸς λογίσασθε· τὸ γὰρ τῷ τοιούτῳ
τοῦτον κεχρῆσθαι τὸν τρόπον, ἐμοὶ μὲν ἂν εὖ οἶδ'
ὅτι συμφορὰ φανείη, κακία δ' οὐδεμία, ὑμετέρα δ'
9 ἀγνωμοσύνη· ἣν τῷ μεταγνῶναι λύσατε. πάντα τοίνυν
τὰ προειρημέν' ἐλάττω νομίζω τῆς συνεχοῦς καὶ καθ'
ἡμέραν πολιτείας, ἐν ᾗ παρεῖχον ἐμαυτὸν ἐγὼ πολι-
τευόμενον, οὐδεμιᾶς ὀργῆς οὐδὲ δυσμενείας οὐδ' ἀδί-
κου πλεονεξίας οὔτε κοινῆς οὔτ' ἰδίας προϊστάμενος,
οὐδὲ συκοφαντήσας οὐδένα πώποτ' οὔτε πολίτην οὔτε
ξένον, οὐδὲ καθ' ὑμῶν ἰδίᾳ δεινὸς ὤν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν,
10 εἴ τι δεήσειεν, ἐξεταζόμενος δημοσίᾳ. εἰδεῖεν δ' ἂν
οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγειν τοῖς νεωτέροις ἐστὲ δίκαιοι
τὴν πρὸς Πύθωνα τὸν Βυζάντιον ἐκκλησίαν, ὅτε τοὺς
ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἦλθε πρέσβεις ἔχων, ὡς ἀδικοῦσαν
δείξων τὴν πόλιν, ἀπῆλθε δὲ τἀναντία τούτων παθών,
μόνου τῶν τότε ῥητόρων ἐξετάσαντος ἐμοῦ τὰ ὑπὲρ
ὑμῶν δίκαια. καὶ ἐῶ πρεσβείας ὅσας ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέ-
σβευσα, ἐν αἷς οὐδὲν ἠλαττώθητε πώποτ' οὐδὲ καθ'
11 ἕν. ἐπολιτευόμην γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅπως
ἀλλήλων ὑμεῖς περιγενήσεσθε σκοπῶν, οὐδ' ἐφ' ἑαυτὴν
ἀκονῶν τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν δόξαν καὶ μεγαλοψυ-
χίαν ὑμῖν ὑπάρξειν ἐνόμιζον. ἐφ' οἷς ἅπασι μέν, μά-
λιστα δὲ τοῖς νέοις, ἄγασθαι προσήκει, καὶ σκοπεῖν 1470

μὴ μόνον τὸν διακονήσοντα πρὸς χάριν πάντ᾽ ἐν τῇ
πολιτείᾳ (τούτου μὲν γὰρ οὐδέποτ᾽ ἔστ᾽ ἀπορῆσαι),
ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπ᾽ εὐνοίᾳ περὶ ὧν ἂν ἀγνοῆτ᾽ ἐπιτιμή-
12 σοντα. ἔτι τοίνυν παραλείπω πολλά, ἐφ᾽ οἷς ἕτερος
καὶ μηδὲν ἄλλο χρήσιμος γεγονὼς δικαίως ἂν ἠξίου
τυγχάνειν σωτηρίας, χορηγίας καὶ τριηραρχίας καὶ χρη-
μάτων ἐπιδόσεις ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς· ἐν οἷς ἐγὼ φα-
νήσομαι οὐ μόνον αὐτὸς ἐξητασμένος πρῶτος, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ἄλλους παρακεκληκώς. ὧν ἕκαστον ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι λογίσασθε, ὡς ἀνάξιόν ἐστι τῆς περιεστη-
13 κυίας νῦν ἐμοὶ συμφορᾶς. ἀφθόνων δ᾽ ὄντων, ἀπορῶ
τί πρῶτον ὀδύρωμαι τῶν παρόντων κακῶν. πότερον
τὴν ἡλικίαν ἐν ᾗ φυγῆς ἐπικινδύνου πειρᾶσθαι παρ᾽
ἔθος καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἀναγκάζομαι; ἢ τὴν αἰσχύ-
νην ἐφ᾽ ᾗ κατ᾽ οὐδέν᾽ ἔλεγχον οὐδ᾽ ἀπόδειξιν ἁλοὺς
ἀπόλωλα; ἢ τὰς ἐλπίδας ὧν διαμαρτών, ὧν ἑτέροις
14 προσῆκε κεκληρονόμηκα κακῶν; οὔτ᾽ ἐφ᾽ οἷς ἐπολιτεύ-
θην πρότερον δίκην ὀφείλων δοῦναι, οὔτε τῶν ἐφ᾽
οἷς ἐκρινόμην ἐξελεγχθέντων· οὔτε γὰρ ἔγωγε τῶν
Ἁρπάλου φίλων φανήσομαι γεγονώς, τῶν τε γραφέν-
των περὶ Ἁρπάλου μόνα τἀμοὶ πεπραγμέν᾽ ἀνέγκλητον
πεποίηκε τὴν πόλιν. ἐξ ὧν πάντων δῆλόν ἐσθ᾽ ὅτι
καιρῷ τινὶ ληφθεὶς καὶ οὐκ ἀδικήματι, τῇ πρὸς ἅπαν-
τας τοὺς ἐν ταῖς αἰτίαις ὀργῇ περιπέπτωκ᾽ ἀδίκως τῷ
15 πρῶτος εἰσιέναι. ἐπεὶ τί τῶν δικαίων οὐκ εἶπον ἐγὼ
τῶν σεσωκότων τοὺς ὕστερον κρινομένους; ἢ τίν᾽ ἔλεγ-
χον εἶπεν ἡ βουλὴ κατ᾽ ἐμοῦ; ἢ τίνα νῦν ἂν εἰπεῖν
ἔχοι; οὐ γὰρ ἔστιν οὐδείς· τὰ γὰρ μὴ γενόμεν᾽ οὐκ 1471
ἔστι ποιῆσαι γεγενῆσθαι. ἀλλ᾽ ὑπὲρ μὲν τούτων παύο-
μαι, πόλλ᾽ ἂν γράφειν ἔχων· τὸ γὰρ μηδὲν ἐμαυτῷ
συνειδέναι πεῖράν μοι δέδωκεν εἰς μὲν ὠφέλειαν ἀσθενὲς

ὄν, εἰς δὲ τὸ μᾶλλον λυπεῖσθαι πάντων ὀδυνηρότατον.
16 ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες πᾶσι τοῖς ἐν ταῖς αἰτίαις
διήλλαχθε, κἀμοὶ διαλλάγητ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὔτε
γὰρ ἠδίκηχ᾽ ὑμᾶς οὐδέν, ὡς ἴστωσαν οἱ θεοὶ καὶ ἥρωες·
(μαρτυρεῖ δέ μοι πᾶς ὁ πρόσθεν παρεληλυθὼς χρόνος,
ὃς δικαιότερον ἂν πιστεύοιθ᾽ ὑφ᾽ ὑμῶν τῆς ἀνελέγ-
κτου νῦν ἐπενεχθείσης αἰτίας·) οὔτ᾽ ἐγὼ χείριστος οὐδ᾽
ἀπιστότατος φανήσομαι τῶν διαβληθέντων.
17 Καὶ μὴν τό γ᾽ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν εἰκότως ὀργὴν πρός
με ποιήσειεν· οὐ γὰρ ἀπεγνωκὼς ὑμᾶς οὐδ᾽ ἑτέρωσε
βλέπων οὐδαμοῖ μετέστην, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὔνειδος
τῆς εἱρκτῆς χαλεπῶς τῷ λογισμῷ φέρων, εἶτα διὰ τὴν
ἡλικίαν οὐκ ἂν οἷός τ᾽ ὢν τῷ σώματι τὴν κακοπαθίαν
ὑπενεγκεῖν. ἔτι δ᾽ οὐδ᾽ ὑμᾶς ἐνόμιζον ἀβουλεῖν ἔξω
με προπηλακισμοῦ γενέσθαι, ὃς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελῶν
18 ἐμ᾽ ἀπώλλυεν. ἐπεὶ ὅτι γ᾽ ὑμῖν προσεῖχον τὸν νοῦν
καὶ οὐδέσιν ἄλλοις, πόλλ᾽ ἂν ἴδοιτε σημεῖα. εἴς τε
γὰρ πόλιν ἦλθον, οὐκ ἐν ᾗ μέγιστα πράξειν αὐτὸς
ἔμελλον, ἀλλ᾽ εἰς ἣν καὶ τοὺς προγόνους ἐλθόντας
ᾔδειν, ὅθ᾽ ὁ πρὸς τὸν Πέρσην κατελάμβανεν αὐτοὺς
κίνδυνος, καὶ παρ᾽ ᾗ πλείστην εὔνοιαν ὑπάρχουσαν
19 ὑμῖν ἠπιστάμην. ἔστι δ᾽ ἡ Τροζηνίων αὕτη, ᾗ μάλιστα
μὲν οἱ θεοὶ καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας εἵνεκα καὶ τῆς
εἰς ἔμ᾽ εὐεργεσίας εὖνοι πάντες εἴησαν, εἶτα κἀγὼ σω- 1472
θεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν δυνηθείην ἀποδοῦναι χάριτας. ἔν τε
ταύτῃ τινῶν, ὡς ἐμοὶ χαριζομένων, ἐπιτιμᾶν ὑμῖν τι
πειρωμένων τῇ κατ᾽ ἔμ᾽ ἀγνοίᾳ, ἐγὼ πᾶσαν εὐφημίαν,
ὥσπερ ἐμοὶ προσῆκε, παρειχόμην· ἐξ ὧν καὶ μάλιστα
20 νομίζω πάντας ἀγασθέντας μου δημοσίᾳ τιμῆσαι. ὁρῶν
δὲ τὴν μὲν εὔνοιαν τῶν ἀνδρῶν μεγάλην, τὴν δ᾽ εἰς
τὸ παρὸν δύναμιν καταδεεστέραν, μετελθὼν εἰς τὸ

τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐν Καλαυρείᾳ κάθημαι, οὐ μό-
νον τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα, ἣν διὰ τὸν θεὸν ἐλπίζω μοι
ὑπάρχειν (οὐ γὰρ εὖ οἶδά γε· ἃ γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἐστὶν ὡς
ἂν βούλωνται πρᾶξαι, λεπτὴν καὶ ἄδηλον ἔχει τῷ κινδυ-
νεύοντι τὴν ἀσφάλειαν), ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν πατρίδ' ἐντεῦ-
θεν ἑκάστης ἡμέρας ἀφορῶ, εἰς ἣν τοσαύτην εὔνοιαν
ἐμαυτῷ σύνοιδα, ὅσης παρ' ὑμῶν εὔχομαι τυχεῖν.

21 Ὅπως οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηκέτι πλείω χρό-
νον τοῖς παροῦσι κακοῖς συνέχωμαι, ψηφίσασθέ μοι
ταῦθ' ἃ καὶ ἄλλοις τισὶν ἤδη, ἵνα μήτ' ἀνάξιον ὑμῶν
μηδέν μοι συμβῇ, μήθ' ἱκέτης ἑτέρων ἀναγκασθῶ γε-
νέσθαι· οὐδὲ γὰρ ὑμῖν τοῦτο γένοιτ' ἂν καλόν. ἐπεὶ
εἴ γέ μοι τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀδιάλλακτα ὑπάρχει, τεθνάναι
22 μοι κρεῖττον ἦν. εἰκότως δ' ἄν μοι πιστεύοιτε ταύτην
τὴν διάνοιαν ἔχειν καὶ μὴ νῦν μάτην θρασύνεσθαι·
καὶ γὰρ ἐμαυτοῦ κυρίους ὑμᾶς ἐποίησα καὶ οὐκ ἔφυγον
τὸν ἀγῶνα, ἵνα μήτε προδῶ τὴν ἀλήθειαν μήτ' ἄκυρος
ὑμῶν ἐμοῦ μηδεὶς γένηται, ἀλλ' ὅ τι βούλοισθε, τοῦτο 147
χρήσαισθε· παρ' ὧν γὰρ ἁπάντων καλῶν κἀγαθῶν ἔτυ-
χον, τούτους ᾤόμην δεῖν ἔχειν καὶ ἁμαρτεῖν, εἰ βούλοιντ',
23 εἰς ἐμέ. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦσ' ἡ δικαία τύχη τῆς
ἀδίκου κρατήσασα, δὶς περὶ τῶν αὐτῶν ἀπέδωκεν ὑμῖν
βουλεύσασθαι, τῷ μηδὲν ἀνήκεστον ἐψηφίσθαι περὶ
ἐμοῦ, σώσατέ μ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ψηφίσασθε
24 καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἄξια κἀμοῦ. ἐπ' οὐδενὶ γὰρ τῶν
πεπραγμένων ἠδικηκότα μ' εὑρήσετε, οὐδ' ἐπιτήδειον
ἄτιμον εἶναι οὐδ' ἀπολωλέναι, ἀλλὰ καὶ εὔνουν τῷ
πλήθει τῷ ὑμετέρῳ τοῖς μάλισθ' ὁμοίως, ἵνα μηδὲν
ἐπίφθονον γράψω, καὶ πλεῖστα πεπραγματευμένον τῶν
νυνὶ ζώντων ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μέγισθ' ὑπάρχοντά μοι
τῶν κατ' ἐμαυτὸν σύμβολ' εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς.

25 Μηδεὶς δ' ὑμῶν ἡγείσθω μ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μήτ' ἀνανδρίᾳ μήτ' ἄλλῃ προφάσει φαύλῃ μηδεμιᾷ παρ'
ὅλην τὴν ἐπιστολὴν ὀδύρεσθαι. ἀλλὰ τοῖς παροῦσιν
ἕκαστος ἀφθόνως χρῆται, ἐμοὶ δὲ ταῦτα νῦν πάρεστιν,
ὡς μήποτ' ὤφελε, λῦπαι καὶ δάκρυα, καὶ τῆς πατρί-
δος καὶ ὑμῶν πόθος καὶ ὧν πέπονθα λογισμός, ἃ πάντα
ποιεῖ μ' ὀδύρεσθαι· ἃ ἐπισκοποῦντες δικαίως, ἐν οὐ-
δενὶ τῶν πεπολιτευμένων ὑπὲρ ὑμῶν οὔτε μαλακίαν
οὔτ' ἀνανδρίαν προσοῦσαν εὑρήσετέ μοι.

26 Πρὸς μὲν δὴ πάντας ὑμᾶς τοσαῦτα· ἰδίᾳ δὲ τοῖς
ἐμοὶ προσκρούουσιν ἐναντίον ὑμῶν βούλομαι διαλε-
χθῆναι. ὅσα μὲν γὰρ τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἀγνοηθεῖσιν
ὑπηρετοῦντες ἐποίουν, ἔστω δι' ὑμᾶς αὐτοῖς πεπρᾶ-
χθαι, καὶ οὐδὲν ἐγκαλῶ. ἐπειδὴ δ' ἐγνώκαθ' ὑμεῖς 1474
οἷα ταῦτ' ἐστίν, ἐὰν μέν, ὥσπερ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἐῶσι,
καὶ ἐμοὶ συγχωρήσωσι, καλῶς ποιήσουσιν· ἐὰν δ' ἐπη-
ρεάζειν ἐγχειρῶσιν, ὑμᾶς ἀξιῶ μοι βοηθεῖν ἅπαντας,
καὶ μὴ κυριωτέραν τὴν τούτων ἔχθραν τῆς παρ' ὑμῶν
χάριτός μοι γενέσθαι. εὐτυχεῖτε.

Γ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΩΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Περὶ μὲν τῶν κατ' ἐμαυτόν, ἅ μοι παρ' ὑμῶν ἐνόμιζον δίκαιον εἶναι γενέσθαι, τὴν προτέραν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς· ὑπὲρ ὧν ὅταν ὑμῖν δοκῇ, τότε συγχωρήσετε. περὶ δ' ὧν νῦν ἐπέσταλκα, βουλοίμην ἂν ὑμᾶς μὴ παριδεῖν, μηδὲ πρὸς φιλονικίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δίκαιον ἀκοῦσαι. συμβαίνει γάρ μοι, καίπερ ἐκποδὼν

διατρίβοντι, πολλῶν ἀκούειν ἐπιτιμώντων ὑμῖν τοῖς
2 περὶ τοὺς Λυκούργου παῖδας γεγενημένοις. ἐπέστειλα
μὲν οὖν ἂν τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῶν ἐκείνῳ ζῶντι πε-
πραγμένων ἕνεκα, ὧν ὁμοίως ἐμοὶ πάντες ἂν αὐτῷ
δικαίως ἔχοιτε χάριν, εἰ τὰ προσήκοντα βούλοισθε ποι-
εῖν. ἐκεῖνος γὰρ αὑτὸν ἐν τῷ περὶ τὴν διοίκησιν
μέρει τάξας τῆς πολιτείας τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ περὶ τῶν
Ἑλληνικῶν καὶ συμμαχικῶν οὐδὲν εἰωθὼς γράφειν,
ὅτε καὶ τῶν δημοτικῶν εἶναι προσποιουμένων οἱ πολλοὶ
κατέλειπον ὑμᾶς, τότε ταῖς τοῦ δήμου προαιρέσεσιν
3 προσένειμεν ἑαυτόν, οὐχ ὅτι δωρειὰς καὶ προσόδους 147
ἐκ τούτων ὑπῆρχε λαμβάνειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἐναντίων
πάντα τὰ τοιαῦτ' ἐγίγνετο· οὐδ' ὅτι ταύτην ἀσφαλεστέραν
τὴν προαίρεσιν οὖσαν ἑώρα· πολλοὺς γὰρ καὶ προδή-
λους εἶχε κινδύνους, οὓς ἀναγκαῖον ἦν ὑπομεῖναι τὸν
ὑπὲρ τοῦ δήμου λέγειν προαιρούμενον· ἀλλ' ὅτι δημο-
4 τικὸς καὶ φύσει χρηστὸς ἀνὴρ ἦν. καίτοι παρὼν ἑώρα
τοὺς μὲν βοηθήσαντας ἂν τῷ δήμῳ, ἀσθενεῖς ἐπὶ τοῖς
συμβεβηκόσιν ὄντας, τοὺς δὲ τἀναντία πράττοντας κατὰ
πάντ' ἐρρωμένους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνος
εἴχετο τούτων ἃ συμφέρειν ἡγεῖτο τῷ δήμῳ, καὶ μετὰ
ταῦτ' ἀόκνως καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ προσῆκ' ἦν
φανερός, ἐφ' οἷς εὐθὺς ἐξῃτεῖθ', ὡς ἅπαντες ἴσασιν.
5 Ἐπέστειλα μὲν οὖν ἄν, ὥσπερ εἶπον ἐν ἀρχῇ, καὶ
διὰ τὴν ἐκείνου χάριν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμῖν νομί-
ζων συμφέρειν τὰς παρὰ τοῖς ἔξω γιγνομένας ἐπιτι-
μήσεις εἰδέναι, πολλῷ προθυμότερον πρὸς τὸ πέμψαι
τὴν ἐπιστολὴν ἔσχον. παραιτοῦμαι δὲ τοὺς ἰδίᾳ πρὸς
ἐκεῖνον ἔχοντας δυσκόλως, ὑπομεῖναι τἀληθῆ καὶ τὰ
δίκαι' ἀκούειν ὑπὲρ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστ' ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὅτι νῦν ἐκ τῶν περὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ

6 γεγενημένων φαύλην δόξαν ἡ πόλις λαμβάνει. οὐδεὶς
γὰρ τῶν Ἑλλήνων ἀγνοεῖ, ὅτι ζῶντα Λυκοῦργον ἐτι-
μᾶθ' ὑμεῖς εἰς ὑπερβολήν, καὶ πολλῶν αἰτιῶν ἐπενε-
χθεισῶν ὑπὸ τῶν φθονούντων αὐτῷ, οὐδεμίαν πώποθ'
εὕρετ' ἀληθῆ, οὕτω δ' ἐπιστεύετ' αὐτῷ καὶ δημοτικὸν
παρὰ πάντας ἡγεῖσθε, ὥστε πολλὰ τῶν δικαίων ἐν τῷ
φῆσαι Λυκοῦργον ἐκρίνετε καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἐξήρκει· οὐ 1476
7 γὰρ ἦν * * * τοιοῦτον μὴ δοκοῦν ὑμῖν. νῦν τοίνυν
ἅπαντες ἀκούοντες τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ δεδέσθαι, τὸν μὲν
τεθνεῶτ' ἐλεοῦσι, τοῖς παισὶ δ' ὡς ἀνάξια πάσχουσι
συνάχθονται, ὑμῖν δ' ἐπιτιμῶσι πικρῶς, ὡς οὐκ ἂν
τολμήσαιμι γράφειν ἐγώ· ἃ γὰρ ἄχθομαι τοῖς λέγουσι
καὶ ἀντιλέγω καθ' ὅσον δύναμαι βοηθῶν ὑμῖν, ταῦτ'
ἄχρι μὲν τοῦ δῆλον ὑμῖν ποιῆσαι, ὅτι πολλοὶ μέμφον-
ται, συμφέρειν ὑμῖν νομίζων εἰδέναι, γέγραφα, ἀκρι-
8 βῶς δὲ διεξιέναι δυσχερὲς κρίνω. ὅσα μέντοι λοιδορίας
χωρίς ἐστιν ὧν λέγουσί τινες, καὶ ἀκηκοέναι συμφέρειν
ἡγοῦμαι, ταῦτα δηλώσω. οὐδεὶς γὰρ ὑπείληφεν ὡς ἄρ'
ἠγνοήκατε καὶ διεψεύσθητε τῆς ἀληθείας περὶ αὐτοῦ
Λυκούργου. τό τε γὰρ τοῦ χρόνου πλῆθος, ὃν ἐξετα-
ζόμενος, οὐδὲν πώποθ' εὑρέθη περὶ ὑμᾶς οὔτε φρονῶν
οὔτε ποιῶν ἄδικον, καὶ τὸ μηδέν' ἀνθρώπων εἰς μη-
δὲν τῶν ἄλλων ἀναισθησίαν ἂν ὑμῶν καταγνῶναι,
9 εἰκότως ἀναιρεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας σκῆψιν. λείπε-
ται τοίνυν ὃ πάντες ἂν εἶναι φαύλων ἀνθρώπων ἔργον
φήσαιεν, [τὸ] ὅσον ἂν χρῆσθε χρόνον, τοσοῦτον ἑκά-
στου φροντίζειν δοκεῖν, μετὰ ταῦτα δὲ μηδέν' ἔχειν
λόγον. εἰς τί γὰρ τῶν ἄλλων χρὴ προσδοκᾶν τῷ τετε-
λευτηκότι τὴν παρ' ὑμῶν ἔσεσθαι χάριν, ὅταν εἰς τοὺς
παῖδας καὶ τὴν εὐδοξίαν τἀναντί' ὁρᾷ τις γιγνόμενα,
ὧν μόνων καὶ τελευτῶσι πᾶσιν ὅπως ἕξει καλῶς μέλει;

10 καὶ μὴν οὐδὲ χρημάτων ποιεῖν εἵνεκα ταῦτα δοκεῖν τῶν
καλῶν κἀγαθῶν ἐστιν. οὔτε γὰρ τῆς μεγαλοψυχίας
οὔτε τῆς ἄλλης προαιρέσεως τῆς ὑμετέρας ἀκόλουθον 1477
ἂν φανείη. εἰ γὰρ ὑμᾶς λύσασθαι παρ' ἑτέρων ἔδει
δόντας ἐκ τῶν προσιόντων τὰ χρήματα ταῦτα, πάντας
ἂν ἡγοῦμαι προθύμους εἶναι· τίμημα δ' ὁρῶν ὀκνοῦν-
τας ἀφεῖναι, ὃ λόγῳ καὶ φθόνῳ γέγονεν, οὐκ ἔχω τί
καταγνῶ, εἰ μὴ ὅλως πικρῶς καὶ ταραχωδῶς ἔχειν πρὸς
τοὺς δημοτικοὺς ὡρμήκατε. εἰ δὲ τοῦτ' ἔστιν, οὔτ'
ὀρθῶς οὔτε συμφερόντως [βουλεύεσθαι] ἐγνώκατε.

11 Θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἐννοεῖ, ὅτι τῶν αἰσχρῶν
ἐστι τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, συνέσει καὶ παιδείᾳ
πάντων προέχειν δοκοῦντα, ὃς καὶ τοῖς ἀτυχήσασιν
ἀεὶ κοινὴν ἔχει καταφυγήν, ἀγνωμονέστερον φαίνεσθαι
Φιλίππου, ὃς ἀνουθέτητος ὢν εἰκότως, τραφείς γ' ἐν
12 ἐξουσίᾳ, ὅμως ᾤετο δεῖν, ἡνίκ' ηὐτύχησε μάλιστα, τότ'
ἀνθρώπινα πράττων φαίνεσθαι, καὶ τοὺς παραταξα-
μένους, πρὸς οὓς περὶ τῶν ὅλων διεκινδύνευσεν, οὐκ
ἐτόλμησε δῆσαι τὸ τίνων καὶ τίνες εἰσὶν ἐξετάσας· οὐ
γὰρ ὡς ἔοικεν ὁμοίως τῶν παρ' ὑμῖν ῥητόρων ἐνίοις,
οὔτε δίκαι' ἂν εἶναι πρὸς ἅπαντας ταῦτ' οὔτε καλ'
ἡγεῖτο, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀξίας προσθήκην συλλογιζόμενος
13 τὰ τοιαῦτ' ἐπέκρινεν. ὑμεῖς δ', ὄντες Ἀθηναῖοι καὶ
παιδείας μετέχοντες, ἣ καὶ τοὺς ἀναισθήτους ἀνεκτοὺς
ποιεῖν δοκεῖ δύνασθαι, πρῶτον μέν, ὃ πάντων ἀγνω-
μονέστατόν ἐστι, περὶ ὧν τὸν πατέρ' αἰτιῶνταί τινες,
τοὺς υἱεῖς δεδέκατε, εἶτα τὸ ταῦτα ποιεῖν ἴσον εἶναί
φατε, ὥσπερ ὑπὲρ σταθμῶν ἢ μέτρων τὸ ἴσον σκοποῦ-
μενοι, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ἀνδρῶν προαιρέσεως καὶ πολι-
14 τείας βουλευόμενοι, ἐν οἷς ἐξεταζομένοις εἰ μὲν χρη- 1478
στὰ καὶ δημοτικὰ καὶ ἐπ' εὐνοίᾳ τὰ Λυκούργῳ πεπρα-

γμένα φαίνεται, ⟨μὴ μόνον⟩ μηδενὸς κακοῦ, ἀλλὰ καὶ
πάντων τῶν ἀγαθῶν τοὺς παῖδας αὐτοῦ δίκαιόν ἐστι
τυγχάνειν παρ' ὑμῶν· εἰ δὲ τἀναντία τούτων, ἐκεῖνον,
ὅτ' ἔζη, ἔδει δίκην διδόναι, τούτους δὲ μηδ' οὕτως,
ἐφ' οἷς ἐκείνῳ τις ἐγκαλεῖ, τυγχάνειν ὀργῆς· πᾶσι γὰρ
15 πάντων τῶν ἁμαρτημάτων ὅρος ἐστὶ τελευτή. ἐπεὶ εἴ
γ' οὕτως ἕξετε, ὥσθ' οἱ μὲν ἀχθεσθέντες τι τοῖς ὑπὲρ
τοῦ δήμου πολιτευομένοις, μηδὲ πρὸς τελευτήσαντας
διαλλαγήσονται, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἔχθραν διαφυ-
λάξουσιν, ὁ δὲ δῆμος, ᾧ συναγωνίζεται τῶν δημοτικῶν
ἕκαστος, μέχρι τοῦ παρόντος χρῆσθαι μνημονεύσει τὰς
χάριτας, μετὰ ταῦτα δὲ μηδὲν φροντιεῖ, οὐδὲν ἀθλιώ-
τερον ἔσται τοῦ τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάξιν αἱρεῖσθαι.

16 Εἰ δὲ Μοιροκλῆς ἀποκρίνεται ταῦτα μὲν σοφώτερ'
ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι, ἵνα δὲ μὴ ἀποδρῶσιν, αὐτὸς αὐ-
τοὺς δῆσαι, ἐρωτήσατ' αὐτόν, ἡνίκα Ταυρέας καὶ Πά-
ταικος καὶ Ἀριστογείτων καὶ αὐτὸς εἰς τὸ δεσμωτήριον
παραδοθέντες, οὐ μόνον οὐκ ἐδέδεντο, ἀλλὰ κἀδημη-
17 γόρουν, τί δήποτ' οὐχ ἑώρα τὰ δίκαια ταῦτα. εἰ δὲ
μὴ φήσει τότ' ἄρχειν, οὐδὲ λέγειν ἔκ γε τῶν νόμων
αὐτῷ προσήκει. ὥστε πῶς ἴσον ἐστὶ τοὺς μὲν ἄρχειν,
οἷς μηδὲ λέγειν ἔξεστι, τοὺς δὲ δεδέσθαι, ὧν πολλὰ
χρήσιμος ἦν ὑμῖν ὁ πατήρ; ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω συλλο-
18 γίσασθαι, εἰ μὴ τοῦτο δεῖξαι δημοσίᾳ βούλεσθε, ὅτι
βδελυρία καὶ ἀναίδεια καὶ προαίρεσις πονηρίας ἐν τῇ
πόλει, ἰσχύει καὶ διασωθῆναι πλείω προσδοκίαν ἔχει,
κἄν τι συμβῇ χαλεπὸν τοῖς τοιούτοις, ἀπόλυσις γίγν[illegible]
ται, ἐν δὲ προαιρέσει χρηστῇ καὶ βίῳ σώφρον[illegible]
δημοτικῷ προελέσθαι ζῆν σφαλερόν, κἄν τ[illegible]
πταίσμ', ἄφυκτον ἔσται.

19 Ἔτι τοίνυν τὸ μὲν μὴ δίκαιον εἶναι [illegible]

δόξαν ἔχειν ἢ ἣν περὶ ζῶντος εἴχετ' ἐκείνου, καὶ τὸ
τῶν τετελευτηκότων ἢ τῶν παρόντων πλείω ποιεῖσθαι
λόγον δίκαιον εἶναι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτ', ἐάσω· παρὰ
γὰρ πᾶσιν ὁμολογεῖσθαι ταῦθ' ὑπείληφα· ὅσοις μέν-
τοι πατρικὰς εὐεργεσίας ἀπεμνημονεύσατε τῶν ἄλλων,
ἡδέως ἂν ἴδοιμ' ὑμᾶς ἀναμνησθέντας, οἷον τοῖς Ἀρι-
στείδου καὶ Θρασυβούλου καὶ τοῖς Ἀρχίνου καὶ πολ-
20 λῶν ἑτέρων ἀπογόνοις. οὐχ ὡς ἐπιτιμῶν δὲ ταῦτα
παρήνεγκα. τοσούτου γὰρ δέω τοῦτο ποιεῖν, ὥστε συμ-
φέρειν μάλιστα τῇ πόλει τὰ τοιαῦτα κρίνω· προκαλεῖ-
σθε γὰρ πάντας ἐκ τούτων δημοτικοὺς εἶναι, ὁρῶντας
ὅτι κἂν ἐν τῷ καθ' ἑαυτοὺς βίῳ ταῖς προσηκούσαις
αὐτῶν τιμαῖς ὁ φθόνος ἀντιστῇ, τοῖς γε παισὶν ὑπάρ-
21 ξει τὰ προσήκοντα παρ' ὑμῶν κομίσασθαι. πῶς οὖν
οὐκ ἄτοπον, μᾶλλον δὲ καὶ αἰσχρόν, τῶν μὲν ἄλλων
τισὶ, καὶ παλαιῶν ὄντων τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐγέ-
νοντο χρήσιμοι, καὶ δι' ὧν ἀκούετε τὰς εὐεργεσίας,
οὐκ ἐξ ὧν ἑοράκαθ' ὑπειληφότας, ὅμως τὴν δικαίαν
εὔνοιαν διασῴζειν, Λυκούργῳ δ' οὕτως ὑπογύου καὶ
22 τῆς πολιτείας καὶ τῆς τελευτῆς γεγονυίας, μηδ' εἰς ἃ
καὶ τοῖς ἀγνῶσιν καὶ ὑφ' ὧν ἀδικοῖσθ' ἕτοιμοι τὸν
ἄλλον ἦτε χρόνον, εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν, μηδ'
εἰς ταῦθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμοίους παρέχειν, καὶ ταῦτ' εἰς
τοὺς παῖδας αὐτοῦ γιγνομένης τῆς τιμωρίας, οὓς κἂν
ἐχθρὸς, εἴπερ μέτριος εἴη καὶ λογισμὸν ἔχων, ἐλεῆσαι;
Θαυμάζω τοίνυν καὶ τοῦτ' εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ, ὡς 1480
[illegible]δὲ τοῦτο συμφέρει τῇ πολιτείᾳ φανερὸν γιγνόμενον,
[illegible]οῖς μὲν ἄλλην τινὰ κτησαμένοις φιλίαν, καὶ κα-
[illegible] ἐν πᾶσιν πλεονεκτεῖν ὑπάρχει, κἂν ἀτυχή-
[illegible]ῥᾳδίας εἶναι τὰς λύσεις, τοῖς δ' εἰς τὸν
[illegible]ήσασιν ἑαυτούς, οὐ μόνον κατὰ τἄλλ'

ἔλαττον ἔχειν ὑπάρξει, ἀλλὰ καὶ τὰς συμφορὰς βεβαί-
ους τούτοις μόνοις τῶν ἄλλων μένειν. ἀλλὰ μὴν ὅτι
24 τοῦθ' οὕτως γίγνεται ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν
ὑμῶν Λάχητι τῷ Μελανώπου, ἁλῶναι μὲν ὁμοίως ἐν
δικαστηρίῳ συμβάν, ὡς καὶ νῦν τοῖς Λυκούργου παισίν,
ἀφεθῆναι δὲ πᾶν τὸ ὄφλημ' ἐπιστείλαντος Ἀλεξάνδρου;
καὶ πάλιν Μνησιβούλῳ τῷ Ἀχαρνεῖ, ἁλῶναι μὲν ὁμοίως
καταγνόντος αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου, ὥσπερ καὶ τῶν
Λυκούργου παίδων, ἀφεῖσθαι δὲ καλῶς ποιοῦντι; ἄξιος
25 γὰρ ἀνήρ. καὶ οὐδεὶς ἐπὶ τούτοις τοὺς νόμους ἔφη
καταλύεσθαι τῶν νῦν βοώντων. εἰκότως· οὐδὲ γὰρ
κατελύοντο, εἴπερ ἅπαντες οἱ νόμοι τῶν δικαίων εἵνεκα
καὶ σωτηρίας τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων τίθενται, καὶ
μήτ' ἀϊδίους τοῖς ἀτυχήσασι καθιστάναι τὰς συμφορὰς
26 συμφέρει, μήτ' ἀχαρίστους ὄντας φαίνεσθαι. ἀλλὰ μὴν
εἴ γε ταῦθ' οὕτως, ὥσπερ ἂν φήσαιμεν, ἔχειν συμ-
φέρει, οὐ μόνον τοὺς νόμους οὐ κατελύεθ', ἡνίκ' ἐκεί-
νους ἀφίετε, ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους ἐσῴζετε τῶν τοὺς
νόμους θεμένων ἀνθρώπων, Λάχητα μὲν πρὸς χάριν
δεηθέντος [Ἀλεξάνδρου] ἀφέντες, Μνησίβουλον δὲ τῇ
27 τοῦ βίου σωφροσύνῃ σώσαντες. μὴ τοίνυν τὸ κτήσα-
σθαί τιν' ἔξωθεν φιλίαν λυσιτελέστερον δείκνυτε, ἢ
τὸ τῷ δήμῳ παρακαταθέσθαι ἑαυτόν, μηδὲ τὸ τῶν 1481
ἀγνώτων εἶναι κρεῖττον, ἢ τοῖς πολλοῖς ὑμῖν τὰ συμ-
φέροντα πολιτευόμενον γιγνώσκεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν
ἀρέσκειν τὸν συμβουλεύοντα καὶ τὰ κοινὰ πράττοντ'
ἀδύνατον· ἐὰν δ' ἐπ' εὐνοίᾳ ταὐτὰ τῷ δήμῳ τις φρονῇ,
δίκαιός ἐστι σῴζεσθαι. εἰ δὲ μή, καὶ θεραπεύειν ἑτέ-
ρους μᾶλλον ἢ τὸν δῆμον ἅπαντας διδάξετε, καὶ φεύ-
γειν τὸ τῶν ὑμῖν συμφερόντων ποιοῦντά τι γνωσθῆναι.
28 ὅλως δὲ κοινόν ἐστιν ὄνειδος ἁπάντων ἄνδρες Ἀθηναῖοι

καὶ ὅλης τῆς πόλεως συμφορά, τὸν φθόνον δοκεῖν μεῖ-
ζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν ἢ τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας,
καὶ ταῦτα τοῦ μὲν νοσήματος ὄντος, τῶν δ' ἐν τοῖς
θεοῖς ἀποδεδειγμένων.

29 Καὶ μὴν οὐδὲ τὸν Πυθέαν παραλείψω τὸν μέχρι
τῆς παρόδου δημοτικόν, μετὰ ταῦτα δ' ἕτοιμον εἰς τὰ
καθ' ὑμῶν πάντα. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τοῦτον, ὅτε μὲν
τὴν ὑπὲρ ὑμῶν τάξιν ἔχων εἰς τὸ πολιτεύεσθαι παρῄει,
ὡς δοῦλον ἐλαυνόμενον καὶ γραφὴν ξενίας φεύγοντα
καὶ μικροῦ πραθένθ' ὑπὸ τούτων, οἷς νῦν ὑπηρετῶν
30 τοὺς κατ' ἐμοῦ λόγους ἔγραφεν, ἐπειδὴ δ' ἃ κατηγόρει
τότε τῶν ἄλλων, νῦν αὐτὸς πράττει, εὐποροῦντα μὲν
οὕτως ὥστε δύ' ἔχειν ἑταίρας, αἳ μέχρι φθόης καλῶς
ποιοῦσαι προπεπόμφασιν αὐτόν, πέντε τάλαντα δ'
ὀφλόντα ῥᾷον ἐκτεῖσαι ἢ πέντε δραχμὰς ἀνέχεσθαι
πρότερον, πρὸς δὲ τούτοις παρ' ὑμῶν, τοῦ δήμου, οὐ
μόνον τῆς πολιτείας μετειληφότα, ὃ κοινὸν ὄνειδός ἐστιν
ἅπασιν, ἀλλὰ καὶ θύονθ' ὑπὲρ ὑμῶν τὰς πατρίους
31 θυσίας ἐν Δελφοῖς; ὅταν οὖν τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα
πᾶσιν ἰδεῖν ᾖ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἀλυσιτελὲς προ- 1482
ελέσθαι τὰ τοῦ δήμου πᾶς τις ἂν κρίναι, φοβοῦμαι
μήποτ' ἔρημοι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐρούντων γένησθε,
ἄλλως τε χὤταν τῶν δημοτικῶν τοὺς μὲν ἡ καθήκουσα
μοῖρα καὶ ἡ τύχη χὠ χρόνος παραιρῆται, οἷον Ναυ-
σικλέα καὶ Χάρητα καὶ Διότιμον καὶ Μενεσθέα καὶ
Εὔδοξον, ἔτι δ' Εὐθύδικον καὶ Ἐφιάλτην καὶ Λυκοῦργον,
τοὺς δ' ὑμεῖς προῆσθε, ὥσπερ Χαρίδημον καὶ Φιλο-
32 κλέα καὶ ἐμέ. ὧν ἑτέρους εὐνουστέρους οὐδ' αὐτοὶ
νομίζετε· εἰ δ' ὁμοίως τινάς, οὐ φθονῶ, βουλοίμην δ'
ἄν, εἴπερ ὑμεῖς δικαίως αὐτοῖς προσοίσεσθε καὶ μὴ
ταὔθ' ἅπερ ἡμεῖς πείσονται, ὡς πλείστους αὐτοὺς γε-

νέσθαι. ἀλλ' ὅταν γε τοιαῦθ', οἷα τὰ νῦν, παραδεί-
γματ' ἐκφέρητε, τίς ἔστιν ὅστις εἰς ταύτην τὴν τάξιν
33 ἑαυτὸν γνησίως ὑμῖν ἐθελήσει δοῦναι; ἀλλὰ μὴν τῶν
γε προσποιησομένων οὐκ ἀπορήσετε· οὐδὲ γὰρ πρότε-
ρον. μὴ γένοιτο δ' ἰδεῖν ἐξελεγχθέντας αὐτοὺς ὁμοί-
ως ἐκείνοις, οἳ φανερῶς ἃ τότ' ἠρνοῦντο νῦν πολιτευό-
μενοι, οὐδέν' ὑμῶν οὔτε δεδοίκασιν οὔτε αἰσχύνονται.
ἃ χρὴ λογιζομένους ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μήτε τῶν
εὔνων ὀλιγωρεῖν, μήτε τοῖς προάγουσιν εἰς πικρίαν καὶ
34 ὠμότητα τὴν πόλιν πείθεσθαι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εὐνοίας
καὶ φιλανθρωπίας τὰ παρόντα πράγματα δεῖται, ἢ τα-
ραχῆς καὶ δυσμενείας, ὧν ὑπερβολῇ χρώμενοί τινες,
ἐργολαβοῦσιν καθ' ὑμῶν εἰς ὑποδοχὴν πραγμάτων, ὧν
διαψεύσειεν αὐτοὺς ὁ λογισμός. εἰ δέ τις ὑμῶν δια-
σύρει ταῦτα, πολλῆς ἐστιν εὐηθείας μεστός. εἰ γάρ,
ἃ μηδεὶς ἂν ἤλπισ', ὁρῶν γεγενημένα, ἃ καὶ πρότερον
γέγονεν τοῦ δήμου πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας 1483
ὑπ' ἀνθρώπων ἐγκαθέτων διαβληθέντος, νῦν μὴ ἂν
οἴεται γενέσθαι, πῶς οὐ τετύφωται;

35 Ταῦτα δ' εἰ μὲν παρῆν, λέγων ἂν ὑμᾶς ἐδίδασκον·
ἐπειδὴ δ' ἐν τοιούτοις εἰμί, ἐν οἷς εἴ τις ἐμοῦ κατέ-
ψευσται ἐφ' οἷς ἀπόλωλα γένοιτο, γράψας ἐπέσταλκα,
πρῶτον μὲν καὶ πλεῖστον λόγον ποιούμενος τοῦ καλοῦ
καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, δεύτερον δ' ὅτι τὴν αὐτὴν
εὔνοιαν, ἣν πρὸς ζῶντα Λυκοῦργον εἶχον, δίκαιον εἶναι
νομίζω καὶ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ φαίνεσθαι ἔχων.
36 εἰ δέ τῳ παρέστηκεν ὡς πολύ μοι περίεστι τῶν ἐμαυ-
τοῦ πραγμάτων, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι πρὸς τοῦτον εἰπεῖν,
ὅτι τῶν συμφερόντων ὑμῖν καὶ τοῦ μηδένα τῶν φίλων
ἐγκαταλείπειν, ὁμοίως ὥσπερ τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας
φροντίζω. οὔκουν ἐκ τοῦ περιόντος ταῦτα ποιῶ, ἀλλ'

ἀπὸ τῆς αὐτῆς σπουδῆς καὶ προαιρέσεως καὶ ταῦτα
κἀκεῖνα μιᾷ γνώμῃ πραγματεύομαι. περίεστι δέ μοι
τοιαῦτα, οἷα τοῖς κακόν τι νοοῦσιν ὑμῖν περιγένοιτο.
καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.

37 Ἡδέως δ' ἂν ὑμῖν τὴν ἐπ' εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ μέμψιν
ποιησαίμην νῦν μὲν ἐν κεφαλαίῳ, μικρὸν δ' ὕστερον
δι' ἐπιστολῆς μακρᾶς, ἣν ἐάνπερ ἐγὼ ζῶ προσδοκᾶτε,
ἂν μὴ τὰ δίκαια γίγνηταί μοι παρ' ὑμῶν πρότερον·
οἵτινες, ὦ (τί ἂν εἰπὼν μήθ' ἁμαρτεῖν δοκοίην μήτε
ψευσαίμην;) λίαν ὀλίγωροι, οὔτε τοὺς ἄλλους οὔθ'
ὑμᾶς αὐτοὺς αἰσχύνεσθε, ἐφ' οἷς Ἀριστογείτον' ἀφεί-
38 κατε, ἐπὶ τούτοις Δημοσθένην ἐκβεβληκότες, καὶ ἃ τοῖς
τολμῶσι μηδὲν ὑμῶν φροντίζειν μὴ λαβοῦσι παρ' ὑμῶν
ἔξεστιν ἔχειν, ταῦτ' οὐ διδόντες ἐμοί, ἵν', ἂν οἷός τ' 1484
ὦ, τά τ' ὀφειλόμεν' εἰσπράξας καὶ τοὺς φίλους ἐρανί-
σας τὰ πρὸς ὑμᾶς διοικήσω, καὶ μὴ γῆρας καὶ φυγὴν
ἐπίχειρα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπονημένων ἔχων, κοινὸν
ὄνειδος τῶν ἀδικησάντων, ἐπὶ ξένης περιιὼν ὁρῶμαι.
39 βουλομένου δέ μου ἐν μὲν ὑμετέρας χάριτος καὶ μεγα-
λοψυχίας τάξει τὴν οἴκαδέ μοι ἄφιξιν γενέσθαι, ἐμαυ-
τῷ δὲ λύσιν τῆς γεγονυίας οὐ δικαίως βλασφημίας
πορίσασθαι, καὶ μόνον αἰτοῦντος ἄδειαν ὅσονπερ χρό-
νον τὴν ἔκτεισιν δεδώκατε, ταῦτα μὲν οὐ συγχωρεῖτε,
ἐρωτᾶτε δ', ὡς ἀπαγγέλλεται πρὸς ἐμέ, τίς οὖν αὐτὸν
40 κωλύει παρεῖναι καὶ ταῦτα πράττειν; τὸ ἐπίστασθαι
αἰσχύνεσθαι ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἀναξίως τῶν
ὑπὲρ ὑμῶν πεπολιτευμένων πράττειν, καὶ τὸ τὰ ὄντ'
ἀπολωλεκέναι δι' οὕς, ἵνα μὴ διπλᾶ καταθῶνται ἃ
οὐκ ἠδύνανθ' ἁπλᾶ, ἐπείσθην ὑπογράψασθαι τὴν ἀρ-
χὴν τὰς καταβολάς, παρ' ὧν μετὰ μὲν τῆς ὑμετέ-
ρας εὐνοίας ἀφικόμενος μέρος, εἰ καὶ μὴ πάντ', ἴσως

ἂν κομισαίμην, ὥστε μηδὲν ἀσχημονεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ
βίου, ἂν δ' ὡς οἱ ταῦτα λέγοντες ἀξιοῦσί μ' ἔλθω,
41 ἅμ' ἀδοξίᾳ καὶ ἀπορίᾳ καὶ φόβῳ συνέξομαι. ὧν οὐ-
δὲν ὑμεῖς συλλογίζεσθε, ἀλλὰ ῥημάτων μοι καὶ φιλαν-
θρωπίας φθονοῦντες, ἂν οὕτω τύχῃ, δι' ὑμᾶς περιό-
ψεσθ' ἀπολόμενον· οὐ γὰρ ἂν δεηθείην ἄλλων ἢ ὑμῶν.
καὶ τότε φήσετε δεινὰ πεπονθέναι μ', ἀκριβῶς οἶδα,
ὅτ' οὔτ' ἐμοὶ πλέον οὐδὲν οὔθ' ὑμῖν ἔσται. οὐ γὰρ 1485
δὴ χρήματά γ' εἶναί μοι προσδοκᾶτ' ἔξω τῶν φανε-
ρῶν, ὧν ἀφίσταμαι. καὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι συνα-
γαγεῖν, ἐάν μοι μὴ φιλονίκως, ἀλλ' ἀνθρωπίνως δῶτε
42 τὸ πρὸς τούτοις ἀσφαλῶς εἶναι. οὐ μὴν οὐδὲ παρ'
Ἁρπάλου με λαβόντα δείξετε· οὔτε γὰρ ἠλέγχθην οὔτ'
ἔλαβον. εἰ δὲ τὸ περιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν
Ἄρειον πάγον προσβλέπετε, τῆς Ἀριστογείτονος κρί-
σεως ἀναμνησθέντες ἐγκαλύψασθε· οὐ γὰρ ἔχω πραύ-
43 τερον πρόσφθεγμα τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ἐμέ. οὐ γὰρ
δήπου τοῖς αὐτοῖς γε λόγοις, ὑπὸ τῆς αὐτῆς βουλῆς
ἀποφανθέντα, ἐκεῖνον μὲν ἀφεῖσθαι δίκαιον εἶναι φή-
σετε, ἐμὲ δ' ἀπολωλέναι· οὐχ οὕτως ὑμεῖς ἀλογίστως
ἔχετε. οὔτε γὰρ ἄξιος οὔτε ἐπιτήδειος οὔτε χείρων,
ἀτυχὴς μέντοι δι' ὑμᾶς, ὁμολογῶ· πῶς γὰρ οὐκ ἀτυ-
χής, ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ πρὸς Ἀριστογείτον'
ἐμαυτὸν ἐξετάζειν συμβαίνει, καὶ ταῦτ' ἀπολωλότι πρὸς
σωτηρίας τετυχηκότα;

44 Καὶ μή μ' ὑπολαμβάνετ' ὀργίζεσθαι τοῖς λόγοις
τούτοις· οὐ γὰρ ἂν πάθοιμι τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐγώ· ἀλλ'
ἔχει τινὰ τοῖς ἀδικουμένοις ῥᾳστώνην τὸ λέγειν ἃ πά-
σχουσιν, ὥσπερ τοῖς ἀλγοῦσι τὸ στένειν, ἐπεὶ τῇ εὐνοίᾳ
γ' οὕτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς, ὡς ὑμᾶς ἂν εὐξαίμην πρὸς
ἐμέ. καὶ τοῦτ' ἐν πᾶσι πεποίηκα καὶ ποιήσω φανερόν.

45 ἔγνωκα γὰρ ἐξ ἀρχῆς παντὶ τῷ πολιτευομένῳ προσή-
κειν, ἄνπερ ᾖ δίκαιος πολίτης, ὥσπερ οἱ παῖδες πρὸς
τοὺς γονέας, οὕτως πρὸς ἅπαντας τοὺς πολίτας ἔχειν, 1486
εὔχεσθαι μὲν ὡς εὐγνωμονεστάτων τυγχάνειν, φέρειν
δὲ τοὺς ὄντας εὐμενῶς· ἡ γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἧττα
καλὴ καὶ προσήκουσα νίκη παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι κρί-
νεται. εὐτυχεῖτε.

Δ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἀκούω περὶ ἐμοῦ Θηραμένην ἄλλους τε λόγους
βλασφήμους εἰρηκέναι καὶ δυστυχίαν προφέρειν. τὸ
μὲν οὖν τοῦτον ἀγνοεῖν ὅτι λοιδορίας, ἣ μηδεμίαν κα-
κίαν, καθ' ὅτου λέγεται, δείκνυσιν, οὐδέν ἐστ' ὄφελος
παρ' εὖ φρονοῦσιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θαυμάζω· τὸν γὰρ
θρασὺν μὲν τῷ βίῳ, μὴ πολίτην δὲ τὴν φύσιν, ἐν ἐρ-
γαστηρίῳ δὲ τεθραμμένον ἐκ παιδός, αἰσθάνεσθαί τι
2 τῶν τοιούτων ἀλογώτερον ἦν ἢ μὴ συνιέναι. τούτῳ
μὲν οὖν, ἐὰν ἀφίκωμαί ποτε καὶ σωθῶ, πειράσομαι
διαλεχθῆναι περὶ ὧν εἰς ἐμὲ καὶ περὶ ὧν εἰς ὑμᾶς πα-
ροινεῖ, καὶ νομίζω, καίπερ οὐδὲν μετέχοντα τοῦ αἰσχύ-
νεσθαι, μετριώτερον αὐτὸν ποιήσειν· ὑμῖν δὲ τοῦ κοινῇ
συμφέροντος εἵνεκα βούλομαι δι' ἐπιστολῆς, οὓς περὶ
τούτων ἔχω λόγους, δηλῶσαι. οἷς πάνυ τὸν νοῦν
προσέχοντες ἀκούσατε· οἶμαι γὰρ αὐτοὺς οὐκ ἀκοῆς μό-
νον, ἀλλὰ καὶ μνήμης ἀξίους εἶναι.
3 Ἐγὼ τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν εὐτυχεστάτην πασῶν
πόλεων ὑπολαμβάνω καὶ θεοφιλεστάτην, καὶ ταῦτ' οἶδα 1487

καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον καὶ τὴν Διώνην καὶ τὸν
Ἀπόλλω τὸν Πύθιον ἀεὶ λέγοντας ἐν ταῖς μαντείαις,
καὶ προσεπισφραγιζομένους τὴν ἀγαθὴν τύχην ἐν τῇ
πόλει εἶναι παρ' ὑμῖν. ὅσα μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἐπι-
όντων δηλοῦσιν οἱ θεοί, δῆλον ὡς προλέγουσι· τὰς δ'
ἀπὸ τῶν παρεληλυθότων προσηγορίας ἐπὶ ταῖς γεγο-
4 νυίαις πράξεσιν τίθενται. ἃ τοίνυν ἐγὼ πεπολίτευμαι
παρ' ὑμῖν, τῶν ἤδη γεγενημένων ἐστίν, ἀφ' ὧν εὐτυ-
χεῖς ὑμᾶς προσηγορεύκασιν οἱ θεοί. πῶς οὖν δίκαιον
τοὺς μὲν πεισθέντας εὐτυχεῖς ὀνομάζεσθαι, τὸν δὲ πεί-
σαντα τῆς ἐναντίας προσηγορίας τυγχάνειν; πλὴν εἰ
τοῦτό τις εἴποι, τὴν μὲν κοινὴν εὐτυχίαν, ἧς ἐγὼ σύμ-
βουλος, θεοὺς τοὺς λέγοντας εἶναι, οἷς οὐ θέμις ψεύ-
δεσθαι, τὴν δ' ἰδίαν βλασφημίαν, ᾗ κατ' ἐμοῦ κέχρη-
ται Θηραμένης, θρασὺν καὶ ἀναιδῆ καὶ οὐδὲ νοῦν
ἔχοντ' ἄνθρωπον εἰρηκέναι.
5 Οὐ τοίνυν μόνον ταῖς παρὰ τῶν θεῶν μαντείαις
ἀγαθὴν οὖσαν εὑρήσεθ' ᾗ κέχρησθε τύχῃ, ἀλλὰ καὶ
ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων θεωροῦντες, ἂν ἐξετάζητ' ὀρθῶς.
ὑμεῖς γὰρ εἰ μὲν ὡς ἄνθρωποι τὰ πράγματα βούλεσθε
θεωρεῖν, εὐτυχεστάτην εὑρήσετ' ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβού-
λευσα τὴν πόλιν γεγονυῖαν· εἰ δ' ἃ τοῖς θεοῖς ἐξαίρεθ'
ὑπάρχει μόνοις, τούτων ἀξιώσετε τυγχάνειν, ἀδυνάτων
6 ἐφίεσθε. τί οὖν ἐστι θεοῖς ἐξαίρετον, ἀνθρώποις δ'
οὐ δυνατόν; ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν ἐγκρατεῖς ὄντας
κυρίους εἶναι καὶ αὐτοὺς ἔχειν καὶ δοῦναι τοῖς ἄλλοις,
φλαῦρον δὲ μηδὲν μηδέποτ' ἐν παντὶ τῷ αἰῶνι μήτε
παθεῖν μήτε μελλῆσαι. καὶ μὴν ὑποκειμένων τούτων, 1488
ὥσπερ προσήκει, σκοπεῖτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πρὸς τὰ
7 τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἐστὶν ἀγνώ-
μων, ὅστις ἂν ἢ τὰ Λακεδαιμονίοις συμβεβηκότα, οἷς

οὐκ ἐγὼ συνεβούλευον, ἢ τὰ Πέρσαις, πρὸς οὓς οὐδ'
ἀφικόμην πώποτε, αἱρετώτερα φήσειεν εἶναι τῶν ὑμῖν
παρόντων. καὶ ἐῶ Καππαδόκας καὶ Σύρους καὶ τοὺς
τὴν Ἰνδικὴν χώραν κατοικοῦντας ἀνθρώπους ἐπ' ἔσχατα
γῆς· οἷς ἅπασι συμβέβηκε πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθέναι
8 καὶ χαλεπά. ἀλλὰ νὴ Δία τούτων μὲν ἄμεινον ὑμᾶς πράτ-
τειν ἅπαντες ὁμολογήσουσι, Θετταλῶν δὲ καὶ Ἀργείων
καὶ Ἀρκάδων χεῖρον, ἢ τινων ἄλλων, οἷς ἐν συμμαχίᾳ
συνέβη γενέσθαι Φιλίππῳ. ἀλλὰ τούτων καὶ πολὺ βέλτιον
ἀπηλλάχατε, οὐ μόνον τῷ μὴ δεδουλευκέναι (καίτοι τί
τηλικοῦθ' ἕτερον;), ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς μὲν πάντας αἰτίους
εἶναι δοκεῖν τῶν τοῖς Ἕλλησι κακῶν συμβεβηκότων διὰ
Φιλίππου καὶ τῆς δουλείας, ἐξ ὧν εἰκότως μισοῦνται,
9 ὑμᾶς δ' ὁρᾶσθαι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ σώμασι καὶ
χρήμασι καὶ πόλει καὶ χώρᾳ καὶ πᾶσιν ἠγωνισμένους,
ἀνθ' ὧν εὔκλειαν εἰκὸς ὑπάρχειν καὶ χάριν ἀθάνατον
παρὰ τῶν τὰ δίκαια βουλομένων ποιεῖν. οὐκοῦν ἀφ'
ὧν ἐγὼ συνεβούλευσα, τῶν μὲν ἀντιστάντων ἄριστα
πράττειν τῇ πόλει συμβέβηκε, τῶν δὲ συνηγωνισμένων
ἐνδοξοτέραν εἶναι περίεστι.

10 Τοιγαροῦν ἐπὶ τούτοις οἱ θεοὶ τὰς μὲν μαντείας
τὰς ἀγαθὰς ὑμῖν διδόασι, τὴν δ' ἄδικον βλασφημίαν
εἰς κεφαλὴν τῷ λέγοντι τρέπουσι. γνοίη δ' ἄν τις,
εἰ προέλοιτ' ἐξετάσαι τἀπιτηδεύματ' ἐν οἷς ζῇ. ἃ γὰρ 1489
ἂν καταράσαιτό τις αὐτῷ, ταῦτ' ἐκ προαιρέσεως ποιεῖ.
11 ἐχθρὸς μέν ἐστι τοῖς γονεῦσι, φίλος δὲ Παυσανίᾳ τῷ
πόρνῳ· καὶ θρασύνεται μὲν ὡς ἀνήρ, πάσχει δ' ὡς
γυνή· καὶ τοῦ μὲν πατρός ἐστι κρείττων, τῶν δ' αἰσχρῶν
ἥττων· οἷς δ' ὑπὸ πάντων δυσχεραίνεται, τούτοις τὴν
διάνοιαν ἀγάλλεται, αἰσχρορρημοσύνῃ καὶ τῷ διηγεῖ-
σθαι ταῦτ' ἐφ' οἷς ἀλγοῦσ' οἱ ἀκούοντες· ὁ δ', ὡς

12 ἀφελὴς καὶ παρρησίας μεστὸς, οὐ παύεται. καὶ ταῦτ'
οὐκ ἂν ἔγραψα, εἰ μὴ κινῆσαι τὴν ἐν ὑμῖν μνήμην
τῶν προσόντων αὐτῷ κακῶν ἐβουλόμην. ἃ γὰρ εἰπεῖν
ἄν τις ὀκνήσαι καὶ γράψαι φυλάξαιτ' ἄν, οἶμαι δὲ κἂν
ἀκούσαντα δυσχερᾶναι, ταῦτ' ἀπὸ τούτων μνησθεὶς οἶδεν
ἕκαστος ὑμῶν πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ αἰσχρὰ τούτῳ προσ-
όντα, ὥστ' ἐμοί τε μηδὲν ἀναιδὲς εἰρῆσθαι, καὶ τοῦτον
ὑπόμνημα τῶν ἑαυτοῦ κακῶν ὀφθέντα πᾶσιν εἶναι.
εὐτυχεῖτε.

Ε.

ΠΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΩΙ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Οὔθ' ὅπως χρὴ πιστεύειν οἷς ἀπήγγελλέ μοι Μενε-
κράτης, οὔθ' ὅπως ἀπιστεῖν ἔχω. ἔφη γὰρ Ἐπίτιμον
ἐνδεδεῖχθαι μὲν καὶ ἀπῆχθαι ὑπ' Ἀράτου, σὲ δ' ἀγω-
νίζεσθαι καὶ ἁπάντων αὐτῷ χαλεπώτατον εἶναι. δέο- 1490
μαι δή σου πρὸς Διὸς ξενίου καὶ πάντων τῶν θεῶν,
2 μή με καταστήσῃς ἀηδεῖ καὶ δεινῷ μηδενὶ περιπετῆ. εὖ
γὰρ ἴσθι, χωρὶς τοῦ μέλειν μοι τῆς Ἐπιτίμου σωτη-
ρίας, καὶ νομίσαι μεγάλην ἂν συμφοράν, εἴ τι πάθοι
καὶ τούτου σὺ συναίτιος εἴης, αἰσχύνομαι τοὺς συνει-
δότας μοι τοὺς λόγους, οὓς ἐγὼ περὶ σοῦ πρὸς ἅπαν-
τας ἀνθρώπους ἔλεγον, πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀληθῆ λέγειν,
3 οὐκ ἐκ τοῦ πεπλησιακέναι σοι πεῖραν ἔχων, ἀλλ' ὁρῶν
ὅτι δόξης ἐπιτυγχάνων καὶ παιδείαν ἀπεδέχου, καὶ
ταῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς, ἥπερ ἐστὶν ὡς
ἀληθῶς τῶν μὲν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν περὶ ταῦτα
σοφισμάτων ἔξω, τοῦ βελτίστου δὲ καὶ τοῦ δικαιοτάτου

πάνθ' ἕνεκ' ἐξητασμένη· ἧς μὰ τοὺς θεοὺς τῷ μετα-
σχόντι μὴ οὐχὶ ἀψευδεῖν καὶ πρὸς ἅπαντ' ἀγαθῷ εἶναι
4 οὐχ ὅσιον ἡγοῦμαι. γένοιτο δ' ἄν μοι κἀκεῖνο τῶν
χαλεπωτάτων, εἰ παρωρμηκὼς ἐμαυτὸν εὐνοϊκῶς ἔχειν
σοι, τὴν ἐναντίαν γνώμην μεταλαβεῖν ἀναγκασθείην,
ἂν δ' ὑπολαμβάνω παρεωρᾶσθαι καὶ πεφενακίσθαι, κἂν
5 μὴ φῶ, νόμιζ' οὕτως ἕξειν. εἰ δ' ἡμῶν καταπεφρό-
νηκας, ὅτι τῶν πρώτων οὐκ ἐσμέν πω, λόγισαι ὅτι καὶ
σύ ποτ' ἦσθα νέος καὶ τὴν ἡλικίαν εἶχες ἣν ἡμεῖς
νῦν, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν καὶ πράττειν γεγένησαι
τηλικοῦτος. κἂν ἡμῖν τοῦτο συμβαίη. τὸ μὲν γὰρ εὖ
βουλεύεσθαι πάρεστι, τῆς δὲ τύχης συλλαμβανούσης
καὶ τοὖργον γένοιτ' ἄν. καλὸς οὖν ἔρανος χάρις δι-
6 καία· ἣν καὶ σὺ ποίησαι πρὸς ἐμέ. καὶ μηδ' ὑφ' ἑνὸς 1491
τῶν σοῦ φρονούντων χεῖρον ἄγου μηδ' ἥττω, ἀλλ'
ἐκείνους ἄγ' ἐπὶ τὰ σοὶ δοκοῦντα· καὶ πρᾶττε οὕτως
ὅπως μηδενὸς τῶν ὁμολογηθέντων στερηθῶμεν, ἀλλ'
Ἐπιτίμῳ γένηται σωτηρία τις καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν κινδύ-
νων. παρέσομαι δ' εἰς τὸν χρόνον κἀγώ, καθ' ὃν ἂν
σὺ φῇς καιρὸν εἶναι. γράψας δέ μοι πέμψον, [ἢ] καὶ
ὡς φίλῳ ἐπίστελλε. εὐτύχει.

ϛ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΔΗΜΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἦλθεν ἐπιστολὴ παρ' Ἀντιφίλου πρὸς τοὺς τῶν συμμάχων συνέδρους, τοῖς μὲν βουλομένοις ἀγαθὰ

προσδοκᾶν ἱκανῶς γεγραμμένη, τοῖς δ' ὑπηρετοῦσιν
Ἀντιπάτρῳ πολλοὺς καὶ δυσχερεῖς ἀπολείπουσα λόγους,
οἳ παραλαβόντες τὰ παρ' Ἀντιπάτρου γράμματα πρὸς
Δείναρχον εἰς Κόρινθον ἐλθόντα, ἁπάσας τὰς ἐν Πε-
λοποννήσῳ πόλεις τοιούτων λόγων ἔπλησαν, οἵων εἰς
2 κεφαλὴν αὐτῶν τρέψειαν οἱ θεοί. ἀφικομένου δὲ τοῦ
νῦν ἥκοντος μετὰ τοῦ παρ' ἐμοῦ φέροντος γράμματα
παρὰ Πολεμαΐστου πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἐπίνικον, ἄνδρ'
ὑμῖν εὔνουν καὶ ἐμοὶ φίλον, κἀκείνου πρὸς ἔμ' ἀγα- 1492
γόντος, ἀκούσαντί μοι ἃ ἔλεγεν ἐδόκει πρὸς ὑμᾶς αὐ-
τὸν ἀποστεῖλαι, ὅπως πάντα σαφῶς ἀκούσαντες τὰ ἐν
τῷ στρατοπέδῳ γεγονότα τοῦ περὶ τὴν μάχην παρα-
γεγενημένου, τό τ' εἰς τὸ παρὸν θαρρῆτε, καὶ τὰ λοι-
πὰ τῶν θεῶν θελόντων ὡς βούλεσθ' ἕξειν ὑπολαμ-
βάνητε. εὐτυχεῖτε.

INDEX NOMINUM.

A.

B.

Γ.

Δ.

E.

Z.

H.

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

N.

Ξ.

O.

Π.

P.

Σ.

X.

Ω.

Ω.

Apollonii Rhodii Argonautica. Rec. R. Merkel. ℳ 1.— 1.40.
Appiani hist. Rom. Ed. L. Mendelssohn. 2 voll. ℳ 9.— 10.—
Archimedis opera omnia. Ed. I. L. Heiberg. 3 voll. ℳ 18.— 19.80.
Aristeae ad Philocratem epistula c. cet. de vers. LXX interpr. testim. Ed. P. Wendland. ℳ 4.— 4.50.
Aristophanis comoediae. Ed. Th. Bergk. 2 voll.
  Vol. I: Acharn., Equites, Nubes, Vespae, Pax.
  — II: Aves, Lysistr., Thesmoph., Ranae, Eccles., Plutus.
  Einzeln jedes Stück ℳ —.45 —.75.
Aristotelis de partib. anim. ll. IV. Ed. B. Langkavel. ℳ 1.80 2.20.
—— **de arte poetica l.** Rec. W. Christ. ℳ —.60 —.90.
—— **physica.** Rec. C. Prantl. ℳ 1.50 1.90.
—— **ethica Nicomachea.** Ed. Fr. Susemihl. ℳ 1.80 2.10.
—— **de coelo et de generatione et corruptione.** Rec. C. Prantl. ℳ 1.20 1.60.
—— **quae feruntur de coloribus, de audibilibus, physiognomonica.** Rec. C. Prantl. ℳ —.60 —.90.
—— **politica.** Ed. Fr Susemihl. Ed. III. ℳ 2.40 2.80.
—— **magna moralia.** Rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.20 1.60.
—— **de anima ll. III.** Rec. Guil. Biehl. ℳ 1.20 1.60.
[—— **ethica Eudemia.**] Eudemi Rhodii ethica. Adi. de virtutibus et vitiis l. rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.80 2.10.
—— **ars rhetorica.** Ed. A. Roemer. Ed. II. ℳ 3.60 4.—
—— **metaphysica.** Rec. Guil. Christ. ℳ 2.40 2.80.
—— **qui fereb. libror. fragmenta.** Coll. V. Rose. ℳ 4.50 5.—
—— **oeconomica.** Rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.50 1.90.
—— **quae feruntur de plantis, de mirab. auscultat., mechanica,** de lineis insec., **ventorum situs et nomina, de Melisso Xenophane Gorgia.** Ed. O. Apelt. ℳ 3.— 3.40.
—— **parva naturalia.** Rec. Guil. Biehl. ℳ 1.80 2.10.
—— *Πολιτεία Ἀθηναίων.* Ed. Fr. Blaß. Ed. III. ℳ 1.80 2.10.
——: s. a. Musici.
Arriani Anabasis. Rec. Car. Abicht. ℳ 1.20 1.70. Mit Karte ℳ 1.50.
—— **scripta minora.** Edd. Hercher-Eberhard. ℳ 1.80 2.20.
Athenaei dipnosophist. ll. XV. Rec. G. Kaibel. 3 voll. ℳ 17.10 18.90.
Autolyci de sphaera quae movetur l., de ortibus et occasibus ll. II. Ed. Fr. Hultsch. ℳ 3.60 4.—

Babrii fabulae Aesopeae. Rec. O. Cru[sius]. Acc. fabul. dactyl. et iamb. rell. Ignat[ii] al. testrast. iamb. rec. a C. Fr. Muell[er]. Ed. maior. ℳ 8.40 9.—
Babrii fabulae Aesopeae. Rec. O. Crusius. Ed. minor. ℳ 4.— 4.60.
—— —— Ed. F. G. Schneidewin. [ℳ —.60 1.—
Bacchius: s. Musici.
Bacchylidis carmina. Ed. Fr. Blaß. ℳ 2.40 2.90.
Batrachomyomachia: s. Hymni Homerici.
Bio: s. Bucolici.
Blemyomachia: s. Eudocia Augusta.
Bucolicorum Graecorum Theocriti, Bionis, Moschi reliquiae. Rec. H. L. Ahrens. ℳ —.60 1.—
Callinici de vita S. Hypatii l. Edd. sem philol. Bonn. sodales. ℳ 3.— 3.40.
Cassianus Bassus: s. Geoponica.
Cebetis tabula. Ed. C. Praechter. ℳ —.60 —.90.
Chronica minora. Ed. C. Frick. Vol. I Acc. **Hippolyti Romani** praeter Canonem Paschalem fragmm. chronol. ℳ 6.80 7.40.
Claudiani carmina: s. Eudocia Augusta.
Cleomedis de motu circulari corporum caelestium ll. II. Ed. H. Ziegler. ℳ 2.70 3.20.
Colluthus: s. Tryphiodorus.
Cornuti theologiae Graecae compendium. Rec. C. Lang. ℳ 1.50 2.—
Corpusculum poesis epicae Graecae ludibundae. Edd. Brandt et Wachsmuth 2 fascc. ℳ 6.— 7.—
Demades: s. Dinarchus.
Demetrii Cydon. de contemn. morte or. Ed. H. Deckelmann. ℳ 1.— 1.40.
Demosthenis orationes. Recc. G. Dindor[f-] Blaß. Ed. maior. [Mit adnot. crit.] 3 voll. [je ℳ 2.40 3.—] ℳ 7.20 9.— Ed. minor. [Ohne die adnot. crit.] 3 voll. [je ℳ 1.50 2.—] ℳ 4.50 6.— [6 partes je ℳ —.75 1.10.]
  Vol. I. Pars 1. Olynthiacae III. Philippica I. De pace. Philippica II. De Halonneso. De Chersoneso. Philippicae III. IV. Adversus Philippi epistolam. Philippi epistola. De contributione. De symmoriis. De Rhodiorum libertate. De Megalopolitis. De foedere Alexandri.
  — I. Pars 2. De corona. De falsa legatione
  — II. Pars 1. Adversus Leptinem. Contra Midiam. Adversus Androtionem. Adversus Aristocratem.
  — II. Pars 2. Adversus Timocratem. Adversus Aristogitonem II. Adversus Aphobum III. Adversus Onetorem II. In Zenothemin. In Apaturium. In Phormionem. In Lacritum. Pro Phormione. In Pantaenetum. In Nausimachum. In Boeotum de nomine In Boeotum de dote

Demosthenis orationes. Recc. G. Dindorf-Blaß.
  Vol. III. Pars 1. In Spudiam. In Phaenippum. In Macartatum. In Leocharem. In Stephanum II. In Euergum. In Olympiodorum. In Timotheum. In Polyclem. Pro corona trierarchica. In Callippum. In Nicostratum. In Cononem. In Calliclem.
  — III. Pars 2. In Dionysodorum. In Eubulidem. In Theocrinem. In Neaeram. Oratio funebris. Amatoria. Prooemia. Epistolae. Index historicus.
Dinarchi orationes adiectis **Demadis** qui fertur **fragmentis** *ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας.* Ed. Fr. Blaß. Ed. II. ℳ 1.— 1.40.
Diodori bibliotheca hist. Edd. Bekker-L. Dindorf-Vogel. 5 voll. Voll. I. II. je ℳ 3.60 4.20. Vol. III. ℳ 4.— 4.60. [Ed. L. Dindorf. Voll. III. IV. je ℳ 3.—. Vol. V. ℳ 3.75.]
Dionis Cassii Cocceiani historia Romana. Edd. L. Dindorf-Melber. 5 voll. Vol. I. ℳ 4.50 5.— Vol. II. ℳ 3.60 4.20. [Ed. L. Dindorf. Voll. IV. V. je ℳ 2.70.]
Dionis Chrysostomi orationes. Rec. L. Dindorf. 2 voll. ℳ 5.40. [Neubearbeitung von A. Sonny in Vorbereitung.]
Dionysi Halic. antiquitates Romanae. Ed. C. Jacoby. 4 voll. Vol. I. ℳ 3.60 4.20. Voll. II. III. je ℳ 3.— 3.60.
—— **opuscula.** Edd. H. Usener et L. Radermacher. Vol. I. ℳ 6.— 6.60.
Diophanti opera omnia c. Gr. commentt. Ed. P. Tannery. 2 voll. ℳ 10.— 11.—
Eclogae poetarum Graec. Ed. H. Stadtmueller. ℳ 2.70 3.20.
Epicorum Graec. fragmenta. Ed Kinkel. Vol. I. ℳ 3.— 3.50.
Epicteti dissertationes ab Arriano dig. Rec. H. Schenkl. Acc. fragmm., enchiridion, gnomolog. Epict., rell., indd. Ed. maior. ℳ 10.— 10.80. Ed. minor. ℳ 6.— 6.60.
Eratosthenis catasterismi: s. Mythographi III. 1
Erotici scriptores Graeci. Rec. R. Hercher. 2 tomi. [Vergr.; Neubearbeitung v. A. Eberhard i. Vorbereitung.]
Euclidis opera omnia. Edd. I. L. Heiberg et H. Menge.
  Voll. I-V. **Elementa.** Ed. et Lat. interpr. est Heiberg. ℳ 24.60 27.40.
  — VI. **Data.** Ed. Menge. ℳ 5.— 5.60.
  — VII. **Optica, Opticor. rec. Theonis, Catoptrica,** c. scholl. ant. Ed. Heiberg. ℳ 5.— 5.60.
—— —— —— Supplem.: **Anaritii** in X ll. priores Element. comm. Ex interpr. Gherardi Crem. ed. M. Curtze. ℳ 6.— 6.60.
——: s. a. Musici.
Eudociae Augustae, Procli Lycii, Claudiani carmm. Graec. rell. Acc. **Blemyomachiae** fragmm. Rec. A. Ludwich. ℳ 4.— 4.40.

Eudociae violarium. Rec. I. Flach. ℳ 7.50 8.20.
Euripides tragoediae. Rec. A. Nauck. Ed. III. 3 voll. ℳ 5.70 7.20.
  Vol. I: Alcestis. Andromacha. Bacchae Hecuba. Helena. Electra. Heraclidae. Hercules furens. Supplices. Hippolytus. ℳ 1.50 2.—
  — II: Iphigenia Aulidensis. Iphigenia Taurica. Ion. Cyclops. Medea. Orestes. Rhesus. Troades. Phoenissae. ℳ 1.50 2.—
  — III: Perditarum tragoediarum fragmenta. ℳ 2.70 3.20.
  Einzeln jede Tragödie ℳ —.30 —.60.
Eusebii opera. Rec. G. Dindorf. 4 voll. ℳ 15.— 17.20.
Fabulae Aesopicae: s. Aesop. fab.
Fabulae Romanenses Graec. conscr. Rec. A. Eberhard. Vol. I. ℳ 3.75 4.30.
Favonii Eulogii disp. de somnio Scipionis. Ed. A. Holder. ℳ 1.40 1.80.
Florilegium Graecum in usum primi gymnasiorum ordinis collectum a philologis Afranis. kart. Fasc. 1—10 je ℳ —.50; Fasc. 11—15 je ℳ —.60.
  Hierzu unentgeltlich: Index argumentorum et locorum.
  Außer der Verwendung bei den Maturitätsprüfungen hat diese Sammlung noch den Zweck, dem Primaner das Beste und Schönste aus der griech. Literatur auf leichte Weise zugänglich zu machen und den Kreis der Altertumsstudien zu erweitern.
Galeni Pergameni scripta minora. Recc. I. Marquardt, I. Müller, G. Helmreich. 3 voll. ℳ 7.50 9.—
—— **institutio logica.** Ed. C. Kalbfleisch. ℳ 1.20 1.60.
—— **de victu attenuante l.** Ed. C. Kalbfleisch. ℳ 1.40 1.80.
Gaudentius: s. Musici.
Geoponica sive Cassiani Bassi Schol. de re rustica eclogae. Rec. H. Beckh. ℳ 10.— 10.80.
Georgii Acropol. opera. Rec. A. Heisenberg. Vol. I. ℳ 8.— 9.—
Georgii Cypri descriptio orbis Romani. Acc. **Leonis imp. diatyposis genuina.** Ed. H. Gelzer. Adi. s. 4 tabb. geograph. ℳ 3.— 3.50.
Heliodori Aethiopic. ll. X. Ed. I. Bekker. ℳ 2.40 2.90.
Hephaestion: s. Metrici scriptores.
Heraclitus: s. Mythographi.
Hermippus, anon. christ. de astrologia dialogus. Edd. C. Kroll et P. Viereck. ℳ 1.80 2.20.
Herodiani ab excessu divi Marci ll. VIII. Ed. I. Bekker. ℳ 1.20 1.60.

Herodoti historiarum ll. IX. Edd. Dietsch-Kallenberg. 2 voll. [je ℳ 1.35 **1.80**] ℳ 2.70 **3.60.**
Vol. I: Lib. 1—4. Fasc. I: Lib. 1. 2. ℳ —.75 **1.10.**
Fasc. II: Lib. 3. 4. ℳ —.75 **1.20.**
— II: Lib. 5—9. Fasc. I: Lib. 5. 6. ℳ —.60 **—.90.**
Fasc. II: Lib. 7. ℳ —.45 **—.75.**
Fasc. III: Lib. 8. 9. ℳ —.60 **—.90.**

Herondae mimiambi. Acc. **Phoenicis** Coronistae, **Mattii** mimiamb. fragmm. Ed. O. Crusius. Ed. III maior. [U. d. Pr.] Ed. III minor. ℳ 2.40 **2.80.**

Heronis Alexandrini opera. Vol. I. **Druckwerke und Automatentheater,** griech. und deutsch hrsg. von W. Schmidt. Im Anh. Herons Fragment über Wasseruhren, **Philons** Druckwerke, **Vitruvs** Kapitel zur Pneumatik. Mit 124 Fig. ℳ 9.— **9.80.**
—— —— —— Suppl.: D. Gesch. d. Textüberliefrg. Griech. Wortregister. ℳ 3.— **3.40.**
—— —— —— Vol. II. Fasc. I. **Mechanik u. Katoptrik,** hrsg. u. übers. von L. Nix u. W. Schmidt. Im Anh. Excerpte aus **Olympiodor, Vitruv, Plinius, Cato, Pseudo-Euclid.** M. 101 Fig. ℳ 8.— **8.60.**
—— —— —— Vol. III. Vermessungslehre u. Dioptra, griech. u. deutsch hrsg. von H. Schöne. M. 116 Fig. ℳ 8.— **9.—**

Hesiodi quae fer. **carmina.** Rec. A. Rzach. ℳ 1.50 **2.—**

Hesychii Milesii qui fertur **de viris ill. l.** Rec. I. Flach. ℳ —.75 **1.10.**

Hieroclis synecdemus. Acc. fragmenta ap. Constantinum Porphyrog. servata et nomina urbium mutata. Rec. A. Burckhardt. ℳ 1.20 **1.60.**

Hipparchi in Arati et Eudoxi Phaenomena comm. Rec. C. Manitus. ℳ 4.— **4.60.**

Hippocratis opera. 7 voll. Recc. H. Kuehlewein et I. Ilberg. Vol. I (cum tab. phototyp.). ℳ 6.— **6.60.** Vol. II. ℳ 5.— **5.50.**

Historici Graeci minores. Ed. L. Dindorf. 2 voll. ℳ 8.25 **9.30.**

Homeri carmina. Ed. Guil. Dindorf. 2 voll. Ed. IV.
Vol. I: Ilias, mit Sengebuschs diss. Hom. I. ℳ 2.25. Ausg. a. Schreibpapier ℳ 4.50.
— II: Odyssea, mit Sengebuschs diss. Hom. II. ℳ 2.25. Ausg. a. Schreibpapier ℳ 4.50.
—— **Ilias.** Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [je ℳ —.75 **1.10.**] ℳ 1.50 **2.20.**
Pars I: Il. 1—12. Pars II: Il. 13—24.
[——] **Iliadis carmm. XVI.** Schol. in usum ed. A. Koechly. ℳ 3.— **3.60.**
—— **Odyssea.** Ed. Guil. Dindorf. Ed. V cur. C. Hentze. 2 partes. [je ℳ —.75 **1.10.**] ℳ 1.50 **2.20.**
Pars I: Od. 1—12. Pars II: Od. 13—24.

Homeri Odyssea. Rec. A. Ludwich. 2 voll. Ed. minor. ℳ 1.50 **2.20.**
Vol. I: Od. 1—12. ℳ —.75 **1.10.**
— II: Od. 13—24. ℳ —.75 **1.10.**

Hymni Homerici acc. **epigrammatis et Batrachomyomachia.** Rec. A. Baumeister. ℳ —.75 **1.10.**

Hyperidis orationes. Ed. Fr. Blaß. Ed III. ℳ 2.10 **2.50.**

Iamblichi protrepticus. Ed. H. Pistelli. ℳ 1.80 **2.60.**
—— **de communi math. scientia l.** Ed. N. Festa. ℳ 1.80 **2.60.**
—— **in Nicomachi arithm. introduct. l.** Ed. H. Pistelli. ℳ 2.40 **2.80.**

Ignatius Diaconus: s. Nicephorus.

Inc. auct. Byzant. de re milit. l. Rec. R. Vári. ℳ 2.40.

Ioannes Philoponus: s. Philoponus.

Iosephi opera. Recc. Bekker-Naber. 6 voll. ℳ 21.20 **24.40.**
—— —— Rec. I. Bekker. 6 voll. Vol. VI. ℳ 2.10.

Isaei orationes. Ed. C. Scheibe. ℳ 1.20 **1.60.**

Isocratis orationes. Recc. Benseler-Blass. 2 voll. ℳ 2.70 **3.60.**

Iuliani imp. quae supers. omnia. Rec. C. F. Hertlein. 2 voll. ℳ 6.75 **7.60.**

Iustiniani imp. novellae. Ed. C. E. Zachariae a Lingenthal. 2 partes. ℳ 10.50 **11.60.**
—— —— —— Appendix (I). ℳ —.60 **1.—**
—— —— —— Appendix (II). **De dioecesi Aegyptiaca lex** ab imp. Iustiniano anno 554 lata. ℳ 1.20 **1.60.**

Leonis diatyposis: s. Georgius Cyprius.

Luciani opera. Rec. C. Jacobitz. 3 voll. ℳ 6.30 **7.80.**

Lycophronis Alexandra. Rec. G. Kinkel. ℳ 1.80 **2.20.**

Lycurgi or. in Leocratem. Edd. Scheibe-Blass. Ed. maior. ℳ —.90 **1.30.** Ed. minor. ℳ —.60 **—.90.**

Lydi l. de ostentis et Calendaria Graeca omnia. Ed. C. Wachsmuth. Ed. II. ℳ 6.— **6.60.**
—— —— —— Ed. I. ℳ 2.70.
—— **de mensibus l.** Ed. R. Wünsch. ℳ 5.20 **5.60.**
—— **de magistratibus l.** Ed. R. Wünsch. [In Vorbereitung.]

Lysiae orationes. Rec. Th. Thalheim Ed. maior. ℳ 3.— **3.60.** Ed. minor. ℳ 1.20 **1.60.**

Manethonis apotelesmaticorum qui fer. ll. VI. Ed. A. Koechly. Acc. **Dorothei et Annubionis** fragmm. astrologica. ℳ 1.50 **2.—**

Marci Diaconi vita Porphyrii, episcopi Gazensis. Edd. soc. philol. Bonn. sodales. ℳ 2.40 **2.80.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Maximi et Ammonis carminum de actionum auspiciis rell. Acc. **anecdota astrologica.** Rec. A. Ludwich. ℳ 1.80 **2.20.**

Metrici scriptores Graeci. Ed. R. Westphal. Vol. I: Hephaestion. ℳ 2.70 **3.20.**

Metrologicorum scriptorum reliquiae. Ed. F. Hultsch. Vol. I: Scriptores Graeci. ℳ 2.70 **3.20.** [Vol. II: Scriptores Latini. ℳ 2.40 **2.80.**] 2 voll. ℳ 5.10 **6.—**

Moschus: s. Bucolici.

Musici scriptores Graeci. Aristoteles, Euclides, Nicomachus, Bacchius, Gaudentius, Alypius et melodiarum veterum quidquid exstat. Rec. C. Ianus. Ann. s. tabulae. ℳ 9.— **9.80.**
—— —— —— Supplementum: Melodiarum rell. ℳ 1.20 **1.60.**

Mythographi Graeci. Vol. I: **Apollodori bibliotheca, Pediasimi** lib. de Herculis laboribus. Ed. R. Wagner. ℳ 3.60 **4.20.**
—— Vol. II. Fasc. I: **Parthenii** lib. *περὶ ἐρωτικῶν παθημάτων*, ed. P. Sakolowski. **Antonini Liberalis** *μεταμορφώσεων συναγωγή*, ed. E. Martini. ℳ 2.40 **2.80.** Suppl.: **Parthenius,** ed. E. Martini. ℳ 2.40 **2.80.**
—— Vol. III. Fasc. I: **Eratosthenis catasterismi.** Ed. Olivieri. ℳ 1.20 **1.60.**
—— Vol. III. Fasc. II: **Palaephati** *περὶ ἀπίστων*, **Heracliti** lib. *περὶ ἀπίστων*, **Excerpta Vaticana** (vulgo Anonymus de incredibilibus). Ed. N. Festa. ℳ 2.80 **3.20.**

Naturalium rerum scriptores Graeci minores. Vol. I: Paradoxographi, Antigonus, Apollonius, Phlegon, Anonymus Vaticanus. Rec. O. Keller. ℳ 2.70 **3.10.**

Nicephori archiepiscopi opuscc. hist. Ed. C. de Boor. Acc. **Ignatii Diaconi vita Nicephori.** ℳ 3.30 **3.70.**

Nicephori Blemmydae curr. vitae et carmina. Ed. A. Heisenberg. ℳ 4.— **4.40.**

Nicomachi Geraseni introductionis arithm. ll. II. Rec. R. Hoche. ℳ 1.80 **2.10.**
——: s. a. Musici.

Nonni Dionysiacorum ll. XLVIII. Rec. A. Koechly. 2 voll. ℳ 9.— **10.—**
—— **paraphrasis s. evangelii Ioannei.** Ed. A. Scheindler. ℳ 4.50 **5.—**

Onosandri de imperatoris off. l. Rec. A. Koechly. ℳ 1.20 **1.60.**

Palaephatus: s. Mythographi.

Parthenius: s. Mythographi.

Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace. Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. ℳ 6.— **6.60.** (Scriptores sacri et profani. Fasc. II.)

Pausaniae descriptio Graeciae. Rec. I. H. Chr. Schubart. 2 voll. ℳ 3.60 **4.40.**
—— —— Rec. F. Spiro. Vol. I. ℳ 2.80 **3.40.**

Pediasimus: s. Mythographi.

Philodemi volumina rhetorica. Ed. S. Sudhaus. 2 voll. u. Suppl. ℳ 11.— **12.60.**
—— **de musica ll.** Ed. I. Kempe. ℳ 1.50 **2.—**

Philoponi de opificio mundi ll. Rec. W. Reichardt. 4.— **5.60.** (Scriptores sacri et profani. Fasc. I.)
—— **de aeternitate mundi c. Proclum.** Ed. H. Rabe. ℳ 10.— **10.80.**

Philostrati (mai.) opera. Ed. C. L. Kayser 2 voll. ℳ 8.25 **9.25.**
—— **imagines.** Recc. O. Benndorf et C. Schenkl. ℳ 2.80 **3.30.**

Philostrati (min.) imagines et Callistrati descriptiones. Recc. C. Schenkl et Aem. Reisch. ℳ 2.40 **2.80.**

Physiognomonici scriptores Graeci et Latini. Rec. R. Foerster. 2 voll. [Vol. I. ℳ 8.— **8.60.** Vol. II. ℳ 6.— **6.60.**] ℳ 14.— **15.20.**

Pindari carmina. Ed. W. Christ. Ed. II. ℳ 1.80 **2.20.**

Platonis dialogi secundum Thrasylli tetralogias dispositi. Ex recogn. C. F. Hermanni et M. Wohlrabii. 6 voll. [Voll. I. III—VI. je ℳ 1.80 **2.30.** Vol. II. ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 10.50 **13.50.**
Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:
Nr. 1. Euthyphro. Apologia Socratis. Crito. Phaedo. ℳ —.60 **—.90.**
— 2. Cratylus. Theaetetus. ℳ —.90 **1.30.**
— 3. Sophista. Politicus. ℳ —.90 **1.30.**
— 4. Parmenides. Philebus. ℳ —.75 **1.10.**
— 5. Convivium. Phaedrus. ℳ —.60 **—.90.**
— 6. Alcibiades I et II. Hipparchus Erastae. Theages. ℳ —.60 **—.90.**
— 7. Charmides. Laches. Lysis. ℳ —.60 **—.90.**
— 8. Euthydemus. Protagoras. ℳ —.60 **—.90.**
— 9. Gorgias. Meno. ℳ —.90 **1.30.**
— 10. Hippias I et II. Io. Menexenus Clitophon. ℳ —.60 **—.90.**
— 11. Rei publicae libri decem. ℳ 1.50 **2.—**
— 12. Timaeus. Critias Minos ℳ —.75 **1.10.**
— 13. Legum libri XII. Epinomis ℳ 1.50 **2.—**
— 14. Platonis quae feruntur epistolae XVIII. Acc. definitiones et septem dialogi spurii. ℳ 1.20 **1.60.**
— 15. Appendix Platonica continens isagogas vitasque antiquas, scholia Timaei, glossar., indices. ℳ 1.50 **2.—**

Inhalt von Nr. 1— 3 = Vol. I.
— 4— 6 = Vol. II.
— 7—10 = Vol. III.
— 11. 12 = Vol. IV.
— 13 = Vol. V.
— 14. 15 = Vol. VI.

Plotini opera. Rec. A. Kirchhoff. 2 voll. Vol. II. ℳ 3.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Plotini Enneades praemisso Porphyrii de **vita Plotini deque ordine librorum eius** libello. Ed. R. Volkmann. 2 voll. ℳ 9.— **10.10.**

Plutarchi vitae parallelae. Rec. C. Sintenis. 5 voll. [Vol. I. ℳ 1.80 **2.30.** Vol. II. ℳ 2.10 **2.60.** Voll. III—V. je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 8.40 **10.90.**

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. Theseus et Romulus, Lycurgus et Numa, Solon et Publicola. ℳ —.90 **1.30.**

— 2. Themistocles et Camillus, Pericles et Fabius Maximus, Alcibiades et Coriolanus. ℳ —.90 **1.30.**

— 3. Timoleon et Aem. Paulus, Pelopidas et Marcellus. ℳ —.90 **1.30.**

— 4. Aristides et Cato, Philopoemen et Flamininus, Pyrrhus et Marius. ℳ —.90 **1.30.**

— 5. Lysander et Sulla, Cimon et Lucullus. ℳ —.90 **1.30.**

— 6. Nicias et Crassus, Sertorius et Eumenes. ℳ —.75 **1.10.**

— 7. Agesilaus et Pompeius. ℳ —.75 **1.10.**

— 8. Alexander et Caesar. ℳ —.75 **1.10.**

— 9. Phocion et Cato minor. ℳ —.60 **—.90.**

— 10. Agis et Cleomenes, Tib. et C. Gracchi. ℳ —.60 **—.90.**

— 11. Demosthenes et Cicero. ℳ —.60 **—.90.**

— 12. Demetrius et Antonius. ℳ —.60 **—.90.**

— 13. Dio et Brutus. ℳ —.75 **1.10.**

— 14. Artaxerxes et Aratus, Galba et Otho. ℳ —.90 **1.30.**

Inhalt von Nr. 1. 2 = Vol. I.
— 3—5 = Vol. II.
— 6—8 = Vol. III.
— 9—12 = Vol. IV.
— 13. 14 = Vol. V.

—— **moralia.** Rec. G. N. Bernardakis. 7 voll. je ℳ 4.— **4.60.**

Poetarum Graecorum eclogae. Scholarum in usum composuit H. Stadtmueller. ℳ 2.70 **3.20.**

Polemonis declamationes duae. Rec. H. Hinck. ℳ 1.— **1.40.**

Polyaeni strategematicon ll. VIII. Recc. Woelfflin-Melber. ℳ 7.50 **8.—**

Polybii historiae. Rec. L. Dindorf. 4 voll. Voll. I. II. III. Ed. II cur. Th. Büttner-Wobst. je ℳ 3.60 **4.20.** [Vol. IV u. d. Pr.]

Porphyrii opusc. sel. Rec. A. Nauck. Ed. II. ℳ 3.— **3.50.**

Procli Lycii carmina: s. Eudocia Augusta.

Procli Diadochi in primum Euclidis elementorum librum commentarii. Rec. G. Friedlein. ℳ 6.75 **7.30.**

—— **in Platonis rem publicam commentarii.** Ed. G. Kroll. Vol. I. ℳ 5.— **5.60.** Vol. II. ℳ 8.— **8.60.**

Ptolemaei opera. Vol. I. Syntaxis, ed. I. L. Heiberg. Pars I. ℳ 8.— **8.60.** Pars II. ℳ 12.— **13.—**

Quinti Smyrnaei Posthomericorum ll. XIV. Rec. A. Zimmermann. ℳ 3.60 **4.20.**

Rhetores Graeci. Rec. L. Spengel. 3 voll. Vol. I. Ed. C. Hammer. ℳ 3.60 **4.20.** [Voll. II u. III vergriffen.]

Scriptores erotici, siehe: Erotici scriptores.

—— **metrici,** siehe: Metrici scriptores.

—— **metrologici,** siehe: Metrologici scriptores.

—— **originum Constantinopolit.** Rec. Th. Preger. Fasc. I. ℳ 4.— **4.60.**

—— **physiognomonici,** siehe: Physiognomonici scriptores.

—— **sacri et profani.**

Fasc. I: s. Philoponus.

Fasc. II: s. Patrum Nicaen. nomm.

Fasc. III: s. Zacharias Rhetor.

Fasc. V: E. Gerland, neue Quellen z. Gesch. d. latein. Erzbistums Patras ℳ 6.— **6.60.**

Sereni Antinoensis opuscula. Ed. I. L. Heiberg. ℳ 5.— **5.50.**

Sillographorum Graecorum reliquiae. Rec. C. Wachsmuth. (Corpusc. poes. ep. Graec. ludib. Fasc. II.) ℳ 3.— **3.50.**

Simeonis Sethi syntagma. Ed. B. Langkavel. ℳ 1.80 **2.20.**

Sophoclis tragoediae. Rec. Guil. Dindorf. Ed. VI cur. S. Mekler. Ed. maior. ℳ 1.65 **2.20.** Ed. minor. ℳ 1.35 **1.80.**

Einzeln jede Tragödie (Aiax. Antigone. Electra. Oedipus Col. Oedipus Tyr. Philoctetes. Trachiniae) ℳ —.30 **—.60.**

[——] **Scholia in S. tragoedias vetera.** Ed. P. N. Papageorgius. ℳ 4.80 **5.40.**

Stobaei florilegium. Rec. A. Meineke. 4 voll. Vol. IV. ℳ 2.40.

—— **eclogae.** Rec. A. Meineke. 2 voll. ℳ 6.— **7.—**

Strabonis geographica. Rec. A. Meineke. 3 voll. ℳ 7.80 **9.50.**

Syriani in Hermogenem comm. Ed. H. Rabe. 2 voll. ℳ 3.20 **4.10.**

Themistii paraphras. Aristotelis rell. Ed. L. Spengel. 2 voll. ℳ 6.70 **7.20.**

Theocritus: s. Bucolici.

Theodori Prodromi catomyomachia. Ed. B. Hercher. ℳ —.50 **—.75.**

Theonis Smyrnaei expositio rer. mathemat. ad leg. Platonem util. Rec. E. Hiller. ℳ 3.— **3.50.**

Theophrasti Eresii opera. Rec. F. Wimmer. 3 voll. Vol. III. ℳ 2.40.

Theophylacti Simocattae historiae. Ed. de Boor. ℳ 6.— **6.60.**

Thucydidis de bello Peloponnesiaco ll. VIII. Ed. G. Boehme. Ed. II. 2 voll. [je ℳ 1.20 **1.80.**] ℳ 2.40 **3.60.**

Thucydidis de bello Peloponnesiaco ll. VIII. Rec. C. Hude. Ed. maior. 2 voll. [je ℳ 2.40 **3.—**] ℳ 4.80 **6.—** Ed. minor. 2 voll. [je ℳ 1.20 **1.80**] ℳ 2.40 **3.60.**

Tryphiodori et Colluthi carmm. Ed. G. Weinberger. ℳ 1.40 **1.80.**

Xenophontis expeditio Cyri. Rec. A. Hug. Ed. mai. ℳ 1.20 **1.60.**

—— —— Rec. W. Gemoll. Ed. mai. ℳ 1.20 **1.60.** Ed. min. ℳ —.75 **1.10.**

—— **historia Graeca.** Rec. O. Keller. Ed. min. ℳ —.90 **1.30.**

—— —— Rec. L. Dindorf. ℳ —.90.

—— **institutio Cyri.** Rec. A. Hug. Ed. mai. ℳ 1.50 **2.—** Ed. min. ℳ —.90 **1.30.**

—— **commentarii.** Rec. W. Gilbert. Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.** Ed. min. ℳ —.45 **—.75.**

—— **scripta minora.** Rec. L. Dindorf. 2 fascc. ℳ 1.35 **2.10.**

Zacharias Rhetor, Kirchengeschichte. In deutsch. Übersetz. hrsg. v. K. Ahrens u. G. Krüger. (Scriptores sacri et profani. Fasc. III.) ℳ 10.— **10.80.**

Zonarae epitome historiarum. Ed. L. Dindorf. 6 voll. ℳ 19.50 **22.90.**

Novum Testamentum Graece ed. Ph. Buttmann. Ed. V ℳ 2.25 **2.75.**

b. Lateinische Schriftsteller.

[**Acro.**] **Pseudacronis scholia in Horatium vetustiora.** Rec. O. Keller. Vol. I. ℳ 9.— **10.—**

Ammiani Marcellini rer. gest. rell. Rec. V. Gardthausen. 2 voll. ℳ 7.20 **8.40.**

Ampelius, ed. Woelfflin, siehe: Florus.

Anthimi de observatione ciborum epistola. Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 1.— **1.25.**

Anthologia Latina sive poesis Latinae supplementum.

Pars I: Carmm. in codd. script. rec. A. Riese. 2 fascc. Fasc. I. Ed. II. ℳ 4.— **4.60.** Fasc. II vergr.

— II: Carmm. epigraphica conl. Fr. Buecheler. 2 fascc. ℳ 9.20 **10.35.**

Suppl.: s. Damasus.

Anthologie a. röm. Dichtern v. O. Mann. ℳ —.60 **—.90.**

Apulei metamorph. ll. XI. Ed. J. v. d. Vliet. ℳ 3.— **3.50.**

— **apologia et florida.** Ed. J. v. d. Vliet. ℳ 4.— **4.50.**

Augustini de civ. dei ll. XXII. Rec. B. Dombart. Ed. II. 2 voll. ℳ 6.— **7.20.**

—— **confessionum ll. XIII.** Rec. P. Knöll. ℳ 2.70 **3.20.**

Aulularia sive Querolus comoedia. Ed. R. Peiper. ℳ 1.50 **2.—**

Ausonii opuscula. Rec. R. Peiper. Adi. est tabula. ℳ 6.60 **7.20.**

Avieni Aratea. Ed. A. Breysig. ℳ 1.— **1.40.**

Benedicti regula monachorum. Rec. Ed. Woelfflin. ℳ 1.60 **2.—**

Boetii de instit. arithmetica ll. II, de instit. musica ll. V. Ed. G. Friedlein. ℳ 5.10 **5.60.**

—— **commentarii in l. Aristotelis** περὶ ἑρμηνείας. Rec. C. Meiser. 2 partes. ℳ 8.70 **9.70.**

Caesaris commentarii cum A. Hirti aliorumque supplementis. Rec. B. Kübler. 3 voll.

Vol. I: **de bello Gallico.** Ed. min. ℳ —.75 **1.10.** Ed. mai. ℳ 1.20 **1.60.**

— II: **de bello civili.** Ed. min. ℳ —.60 **—.90.** Ed. mai. ℳ —.90 **1.30.**

— III. P. I: **de b. Alex., de b. Afr.** Rec. E. Woelfflin. Ed. min. ℳ —.60 **1.—** Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.**

— III. P. II: **de b. Hispan., fragmenta, indices.** ℳ 1.50 **1.90.**

—— **commentarii** etc. Rec. B. Dinter. Ausg. in 1 Band (ohne d. krit. praefatio) ℳ 1.50 **2.10.**

—— —— **de bello Gallico.** Ed. minor. Ed. II. ℳ —.75 **1.10.**

—— —— **de bello civili.** Ed. minor. Ed. II. ℳ —.60 **—.90.**

Calpurni Flacci declamationes. Ed. G. Lehnert. ℳ 1.40.

Cassii Felicis de medicina l. Ed. V. Rose. ℳ 3.— **3.40.**

Catonis de agri cultura l. Rec. H. Keil. ℳ 1.— **1.40.**

Catulli lib. Acc. Laevii, aliorum rell. et Priapea. Rec. L. Mueller. ℳ —.45 **—.75.**

——, **Tibulli, Propertii carmina.** Rec. L. Mueller. ℳ 2.70 **3.20.**

Celsi de medicina ll. Ed. C. Daremberg. ℳ 3.— **3.50.**

Censorini de die natali l. Rec. Fr. Hultsch. ℳ 1.20 **1.60.**

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich. 5 partes. 11 voll.

Pars I: **Opera rhetorica,** ed. Friedrich. 2 voll. [Vol. I. ℳ 1.35 **1.80.** Vol. II. ℳ 2.10 **2.60.**] ℳ 3.45 **4.40.**

— II: **Orationes,** ed. Müller. 3 voll. [je ℳ 2.10 **2.60.**] ℳ 6.30 **7.80.**

— III: **Epistulae,** ed. Müller. 2 voll. [Vol. I. ℳ 3.60 **4.20.** Vol. II. ℳ 4.20 **4.80.**] ℳ 7.80 **9.—**

— IV: **Scripta philosophica,** ed. Müller. 3 voll. [je ℳ 2.10 **2.60.**] ℳ 6.30 **7.80.**

— V: **Indices.** [Vergr., Neubearbeitung in Vorbereitung.]

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. **Rhetorica ad Herennium,** ed. Friedrich. ℳ —.75 **1.10.**

— 2. De inventione, ed. Friedrich. ℳ —.75 **1.10.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 3. De oratore, ed. Friedrich. ℳ 1.— **1.40.**
— 4. Brutus, ed. Friedrich. ℳ —.60 **—.90.**
— 5. Orator, ed. Friedrich. ℳ —.45 **—.75.**
— 6. De optimo genere oratorum, partitiones et topica, ed. Friedrich. ℳ —.45 **—.75.**
— 7. Orationes pro P. Quinctio, pro Sex. Roscio Amerino, pro Q. Roscio comoedo, ed Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 8. Divinatio in Q. Caecilium, actio in C. Verrem I, ed. Müller. ℳ —.45 **—.70.**
— 9a. Actionis in C. Verrem II sive accusationis ll. I—III, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 9b. —— —— ll. IV. V, ed. Müller. ℳ —.45 **—.75.**
— 10. Orationes pro M. Tullio, pro M. Fonteio, pro A. Caecina, de imperio Cn. Pompeii (pro lege Manilia), ed. Müller. ℳ —.45 **—.75.**
— 11. Orationes pro A Cluentio Habito, de lege agr. tres, pro C. Rabirio perduellionis reo, ed. Müller. ℳ —.75 **1.10.**
— 12. Orationes in L. Catilinam, pro L. Murena, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 13. Orationes pro P. Sulla, pro Archia poeta, pro Flacco, ed. Müller. ℳ —.45 **—.75.**
— 14. Orationes post reditum in senatu et post reditum ad Quirites habitae, de domo sua, de haruspicum responso, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 15. Orationes pro P. Sestio, in P. Vatinium, pro M. Caelio, ed. Müller ℳ —.60 **—.90.**
— 16. Orationes de provinciis consularibus, pro L. Cornelio Balbo, in L. Calpurnium Pisonem, pro Cn. Plancio, pro Rabirio Postumo, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 17. Orationes pro T. Annio Milone, pro M. Marcello, pro Q. Ligario, pro rege Deiotaro, ed. Müller. ℳ —.45 **—.75.**
— 18. Orationes in M. Antonium Philippicae XIV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 19. Epistt. ad fam. l. I—IV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 20. Epistt. ad fam. l. V—VIII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 21. Epistt. ad fam. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 22. Epistt. ad fam. l. XIII—XVI, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 23. Epistulae ad Quintum fratrem, Q. Ciceronis de petitione ad M fratrem epistula, eiusdem versus quidam de signis XII, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 24. Epistt. ad Att. l. I—IV, ed Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 25. Epistt. ad Att. l. V—VIII, ed Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 26. Epistt. ad Att. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 27. Epistt. ad Att. l. XIII—XVI, ed Müller. ℳ 1.— **1.40.**
— 28. Epistt. ad Brutum et epist. ad Octavium, ed. Müller. ℳ —.60 **—.85.**
— 29. Academica, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 30. De finibus, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**
— 31. Tusculanae disputationes, ed. Müller. ℳ —.75 **1.10.**
— 32. De natura deorum, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 33. De diviniatione, de fato, ed Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 34. De re publica, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 35. De legibus, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 36. De officiis, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**
— 37. Cato Maior de senectute, Laelius de amicitia, Paradoxa, ed. Müller [ℳ —.45 **—.75.**

Inhalt von

Nr. 1. 2 = Pars I, vol. I.
— 3— 6 = Pars I, vol. II.
— 7— 9 = Pars II, vol. I.
— 10—14 = Pars II, vol II
— 15—18 = Pars II, vol. III.
— 19—23 = Pars III, vol. I.
— 24—28 = Pars III, vol. II.
— 29—31 = Pars IV, vol. I.
— 32—35 = Pars IV, vol. II.
— 36. 37 = Pars IV, vol. III.

—— **orationes selectae XXI.** Rec C. F. W. Müller. 2 partes. [je ℳ —.75 **1.10.**] ℳ 1.50 **2.20.**

Pars I: Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV et V, pro lege Manilia, in Catilinam, pro Murena.
— II: Oratt pro Sulla, pro Archia, pro Sestio, pro Plancio, pro Milone, pro Marcello, pro Ligario, pro Deiotaro, Philippicae I. II. XIV.

—— **orationes selectae XIX.** Edd., indices adiecc. A. Eberhard et C. Hirschfelder. Ed. II. ℳ 2.— **2.50.**
Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV. V, de imperio Pompei, in Catilinam IV, pro Murena, pro Ligario, pro rege Deiotaro, in Antonium Philippicae I. II, divinatio in Caecilium.

Ciceronis epistolae. Rec. A. S. Wesenberg. 2 voll. [je ℳ 3.— **3.60.**] ℳ 6 — **7.20.**

—— **epistolae selectae.** Ed. R. Dietsch. 2 partes. [P. I. ℳ 1.— **1.40.** P. II. ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 2.50 **3.40.**

—— **philosophische Schriften.** Auswahl f. d. Schule nebst einer Einleitung in die Schriftstellerei Ciceros und in die alte Philosophie von Professor Dr. O. Weißenfels. Mit Titelbild. ℳ 2.—

—— —— in einzelnen mit Vorbemerkungen u. s. w. versehenen Heften:
1. Heft: Einleitung in die Schriftstellerei Ciceros und die alte Philosophie. Mit Titelbild. kart. ℳ —.90.
2. Heft: De officiis libri III. kart. ℳ —.60.
3. Heft: Cato Maior de senectute. kart. ℳ —.30.
4. Heft: Laelius de amicitia. kart. ℳ —.30.
5. Heft: Tusculanarum disputationum libri V. kart. ℳ —.60.
6. Heft: De natura deorum libri III und de finibus bonorum et malorum I, 9—21. kart. ℳ —.30.
7. Heft: De re publica. kart. ℳ —.30.

—— **rhetorische Schriften.** Auswahl f. d. Schule nebst Einleitung u. Vorbemerkungen von Prof. Dr. O. Weißenfels. ℳ 1.80.

—— —— in einzelnen mit Vorbemerkungen u. s. w. versehenen Heften:
1. Heft: Einleitung in die rhetorischen Schriften Ciceros nebst einem Abriß der Rhetorik. kart. ℳ 1.—
2. Heft: De oratore und Brutus. Ausgewählt, mit Vorbemerkungen und Analysen. kart. ℳ 1.—
3. Heft: Orator. Vollständiger Text nebst Analyse. kart. ℳ —.60.

Claudiani carmina. Rec. J. Koch. ℳ 3.60 **4.20.**

Claudii Hermeri mulomedicina Chironis. Ed. E. Oder. ℳ 12.— **12.80.**

Commodiani carmina. Rec. E. Ludwig. 2 partt. ℳ 2.70 **3.50.**

[Constantinus.] Inc. auct. de C. Magno eiusque matre Helena libellus. Ed. E. Heydenreich. ℳ —.60 **—.90.**

Cornelius Nepos: s. Nepos.

Curtii Rufi hist. Alexandri Magni. Rec. Th. Vogel. ℳ 1.20 **1.60.**

Damasi epigrammata. Acc. Pseudodamasiana. Rec. M. Ihm. Adi. est tabula. ℳ 2.40 **2.80.**

Daretis Phrygii de excidio Troiae hist. Rec. F. Meister. ℳ 1.20 **1.60.**

Dictys Cretensis ephem. belli Troiani ll. VI. Rec. F. Meister. ℳ 1.50 **2.—**

Donati comm. Terenti. Ed. Wessner I. ℳ 10.— **10.80.**

Dracontii carmm. min. Ed. Fr. de Duhn. ℳ 1.20 **1.60.**

Eclogae poetar. Latin. Ed. S. Brandt. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**

Eutropii breviarium hist. Rom. Rec. Fr. Ruehl. ℳ —.45 **—.75.**

Firmici Materni matheseos ll. VIII. Edd. W. Kroll et F. Skutsch. Fasc. 1. ℳ 4.— **4.50.**

Flori, L. Annaei, epitomae ll. II et P. Annii Flori fragmentum de Vergilio. Ed. O. Rossbach. ℳ 2.80 **3.20.**

—— **epitomae ll. II,** rec. C. Halm. **L. Ampelii liber memorialis,** rec. E. Woelfflin. ℳ 1.— **1.40.**

Frontini strategematon ll. IV. Ed. G Gundermann. ℳ 1.50 **1.90.**

Fulgentii, Fabii Planciadis, opera. Acc. Gordiani Fulgentii de aetatibus mundi et hominis et S. Fulgentii episcopi super Thebaiden. Rec. R. Helm. ℳ 4.— **4.50.**

Gai institutionum iuris civilis commentt. quattuor. Rec. Ph. Ed. Huschke Ed. V. ℳ 2.70 **3.20.**

Gelli noctium Attic. ll. XX. Rec. C Hosius. 2 voll. ℳ 6.80 **8.—**

Gemini elementa astronomiae. Rec. C Manitius. ℳ 8.— **8.60.**

Germanici Caesaris Aratea. Ed. A. Breysig. Ed. II. Acc. Epigrammata. ℳ 2.— **2.40.**

Hieronymi de vir. inlustr. l. Acc. Gennadi catalogus viror. inlustr. Rec. G. Herding. ℳ 2.40 **2.80.**

Historia Apollonii, regis Tyri. Rec. A. Riese. Ed. II. ℳ 1.40 **1.80.**

Historicorum Roman. fragmenta. Ed. H. Peter. ℳ 4.50 **5.—**

Horatii Flacci opera. Rec. L. Mueller Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.** Ed. min. ℳ —.75 **1.10.**

Hygini gromatici l. de munit. castr. Rec G. Gemoll. ℳ —.75 **1.10.**

Iurisprudentiae anteiustinianae quae supersunt. In usum maxime academicum rec., adnot. Ph. Ed. Huschke. Ed. V ℳ 6.75 **7.40.** — Indices ed. Fabricius [Vergriffen.]

—— —— Supplement: Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von E. Huschke ℳ —.75.

—— **antehadrianae quae supersunt.** Ed F. P. Bremer. P. I. ℳ 5.— **5.60.**

—— —— Pars II. Sectio I. ℳ 8.— **8.60.** Sectio II. ℳ 8.— **8.80.**

Iustiniani institutiones. Ed. Ph. Ed. Huschke. ℳ 1.— **1.40.**

Iustini epitoma hist. Philipp. Pompei Trogi ex rec. Fr. Ruehl. Acc. prologi in Pompeium Trogum ab A. de Gutschmid rec. ℳ 1.50 **2.—**

Iuvenalis satirarum ll. Rec. C. F Hermann. ℳ —.45 **—.75.**

Iuvenci ll. evangelicorum IV. Rec. C. Marold. ℳ 1.80 **2.40.**

Lactantius Placidus: s. Statius. Vol. III.

Livi ab urbe condita libri. Recc. Weissenborn-Müller. 6 partes. [je ℳ 1.— **1.50;** Partt. I—IV auch in je 2 fascc. zu ℳ — 60 1.—] ℳ 6.— 9.—
- Pars I fasc. I: Lib. 1—3. Ed. II.
- — I fasc. II: Lib. 4—6.
- — II fasc. I: Lib. 7—10. Ed. II.
- — II fasc. II: Lib. 21—23. Ed. II.
- — III fasc. I: Lib. 24—26. Ed. II.
- — III fasc. II: Lib. 27—30. Ed. II.
- — IV fasc. I: Lib. 31—35. Ed. II.
- — IV fasc. II: Lib. 36—38. Ed. II.
- — V: Lib. 39—140.
- — VI: Fragmenta et index.

Lucani de bello civ. ll. X. Ed. C. Hosius. ℳ 3.60 **4.20.**

Lucreti Cari de rerum natura ll. VI. Ed. A. Brieger. Ed. emend. M. Appendix. ℳ 2.10 **2.40.**
Appendix einzeln ℳ —.30.

Macrobius. Rec. F. Eyssenhardt. Ed. II. ℳ 6.— **6.60.**

Marcelli de medicamentis. Ed. G. Helmreich. ℳ 3.60 **4.20.**

Martialis epigrammaton ll. Rec. W Gilbert. ℳ 2.70 **3.20.**

Martianus Capella. Rec. F. Eyssenhardt. Acc. scholia in Caesaris Germanici Aratea. ℳ 4.50 **5.—**

Melae de chorographia ll. III. Rec. C. Frick. ℳ 1.20 **1.60.**

Metrologicorum scriptorum reliquiae. Ed. F. Hultsch. Vol. II: Scriptores Latini. ℳ 2.40 **2.80.** [Vol. I: Scriptores Graeci. ℳ 2.70 **3.20.**] 2 voll. ℳ 5.10 **6.—**

Minucii Felicis Octavius. Ed. Aem. Baehrens. ℳ 1.35 **1.75.**

Nepotis vitae. Edd. Halm-Fleckeisen. ℳ —.30 —.60.
—— —— m. Schulwörterbuch v. H. Haacke. 13. Auflage. ℳ 1.— **1.30.**

Orosii histt. adv. paganos ll. VII. Rec. C. Zangemeister. ℳ 3.— **3.50.**

Ovidius Naso. Rec. R. Merkel. 3 tomi. ℳ 2.90 **4.10.**
- Tom. I: Amores. Heroides. Epistulae. Medicamina faciei femineae. Ars amatoria. Remedia amoris. Ed. II cur. R. Ehwald. ℳ 1.— **1.40.**
- Tom. II: Metamorphoses. Ed. II. ℳ —.90 **1.30.**
- Tom. III: Tristia. Ibis. Ex Ponto libri. Fasti. Halieutica. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**

—— **tristium ll. V.** ℳ —.45 **—.75.**
—— **fastorum ll. VI.** ℳ —.60 **—.90.**
—— **metamorphoseon delectus Siebelisianus.** Ed. Polle. Mit Index. ℳ —.60 **—.90.**

Palladii opus agriculturae. Rec. J. C. Schmitt. ℳ 5.20 **5.60.**

Panegyrici Latini XII. Rec. Aem. Baehrens. ℳ 3.60 **4.20.**

Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace. Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. ℳ 6.— **6.60.**

Pelagonii ars veterinaria. Ed. M. Ihm ℳ 2.40 **2.90.**

Persii satirarum l. Rec. C. Hermann ℳ —.30 **—.60.**

Phaedri fabulae Aesopiae. Rec. L. Mueller ℳ —.30 **—.60.**
—— —— mit Schulwörterbuch von A Schaubach. ℳ —.90.

Physiognomonici scriptores Graeci et Latini. Rec. R. Foerster. 2 voll. [Vol. I. ℳ 8.— **8.60.** Vol. II. ℳ 6.— **6.60.**] ℳ 14.— **15.20.**

Plauti comoediae. Recc. F. Goetz et Fr. Scholl. 7 fascc.
- Fasc. I. Amphitruo, Asinaria, Aulularia Praec. de Plauti vita ac poesi testimm ℳ 1.50 **2.—**
- — II. Bacchides, Captivi, Casina. ℳ 1.20 **1.60.**
- — III. Cistellaria, Curculio, Epidicus ℳ 1.— **1.40.**
- — IV. *Menaechmi, Mercator, *Miles glor. ℳ 1.50 **2.—**
- — V. *Mostellaria, Persa, *Poenulus ℳ 1.50 **2.—**
- — VI. *Pseudolus, *Rudens, Stichus ℳ 1.50 **2.—**
- — VII. *Trinummus, Truculentus, fragmenta. Acc. conspectus metrorum ℳ 1.50 **2.—**

Einzeln die mit * bezeichneten Stücke je ℳ —.60 **—.90.** die übrigen je ℳ —.45 **—.75.** Supplementum (De Plauti vita ac poesi testimonia. Conspectus metrorum) ℳ —.45 **—.75.**

—— —— Rec. A. Fleckeisen. Tom. I. II. ℳ 2.70.
- Tom. I. Amphitruo, Captivi, Miles glor., Rudens, Trinummus. ℳ 1.50.
- — II. Asinaria, Bacchides, Curculio, Pseudulus, Stichus. ℳ 1.20.

Einzeln jedes Stück ℳ —.45. [Fortsetzung erscheint nicht.]

Plini naturalis historia. 6 voll. Rec. C. Mayhoff. Vol. II. ℳ 3.— **3.50.** Vol. III. ℳ 4.— **4.50.** Voll. IV. V. je ℳ 6.— **6.60.** Vol. VI. (Index.) Ed. Jan. ℳ 3.— **3.50.** [Vol. I vergr.; neue Aufl in Vorbereitung.]
—— **ll. dubii sermonis VIII rell.** Coll. I W. Beck. ℳ 1.40 **1.80.**
—— **(iun.) epistulae.** Rec. C. F. W. Müller ℳ 2.80 **3.40.**

Plinii Secundi quae fertur una cum **Gargilii Martialis medicina.** Ed. V. Rose. ℳ 2.70 **3.10.**

Poetae Latini minores. Rec. Aem. Baehrens. 6 voll. ℳ 20.10 **23.40.**

Poetarum Roman. fragmm. Ed. Aem. Baehrens. ℳ 4.20 **4.80.**

Porphyrionis commentarii in Horatium. Rec. G. Meyer. ℳ 4.20 **4.80.**

Prisciani euporiston ll. III. Ed. V. Rose. Acc. **Vindiciani Afri quae feruntur rell.** ℳ 5.— **5.60.**

Propertii elegiae. Rec. L. Mueller. ℳ —.60 **—.90.**

Quintiliani instit. orat. ll. XII. Rec. Ed. Bonnell. 2 voll. ℳ 2.40 **3.25.**
—— —— **liber decimus.** Rec. C. Halm. ℳ —.30 **—.60.**
—— **declamationes.** Rec. C. Ritter. ℳ 4.80 **5.40.**

Remigii Autissiodor. in art. Donati min. commentum. Ed. W. Fox. ℳ 1.80 **2.20.**

Rutilii Namatiani de reditu suo ll. II. Rec L. Mueller. ℳ —.75 **1.10.**

Sallusti Catilina, Iugurtha, ex historiis orationes et epistulae. Ed. A. Eussner. ℳ —.45 **—.75.**

Scaenicae Romanorum poesis fragmenta. Rec. O. Ribbeck. Ed. III. Vol. I. Tragicorum fragmm. ℳ 4.— **4.60.** Vol. II. Comicorum fragmm. ℳ 5.— **5.60.**

Scribonii Largi conpositiones. Ed. G. Helmreich. ℳ 1.80 **2.20.**

Scriptores historiae Augustae. Iterum rec. H. Peter. 2 voll. ℳ 7.50 **8.60.**

Senecae (philosophi) **opera.** Rec. Fr. Haase. 3 voll. Vol. I. ℳ 2.10 **2.60.** Vol. II. ℳ 2.40 **3.20.** [Vol. III. vergr.] Suppl. ℳ 1.80 **2.40.**
—— **opera.** Vol. I. Fasc. I. **Dialogi.** Ed. E. Hermes. [In Vorbereitung.]
—— —— Vol. I. Fasc. II. **De beneficiis. De clementia.** Ed. C. Hosius ℳ 2.40 **2.80.**
—— —— Vol. II. **Quaestionn. natural. ll.** Ed. A. Gercke. [In Vorbeitung.]
—— —— Vol. III. **Ad Lucilium epistt. moral.** Ed. O. Hense. ℳ 5.60 **6.20.**
—— **tragoediae.** Recc. R. Peiper et G. Richter. Ed. II. ℳ 5.60 **6.20.**
—— (rhetoris) **oratorum et rhetorum sententiae, divisiones, colores.** Ed. A. Kiessling. ℳ 4.50 **5.—**

Sidonius Apollinaris. Rec. P. Mohr. ℳ 4.— **4.60.**

Silii Italici Punica. Ed. L. Bauer. 2 voll. ℳ 4.80 **5.60.**

Sorani gynaeciorum vetus translatio Latina cum add. Graeci textus rell. Ed. V. Rose. ℳ 4.80 **5.40.**

Statius. Edd. A. Klotz, al.
- Vol. I: Silvae. Rec. A. Klotz. ℳ 2.— **2.50.**
- — II. Fasc. I: Achilleis. Rec. A. Klotz ℳ —.75.
- — II. Fasc. II: Thebais. Rec. Ph. Kohlmann. ℳ 4.80 **5.40.**
- — III: **Lactantii Placidi scholia in Achilleidem.** Ed. R. Jahnke. ℳ 8.— **8.60.**

Suetoni rell. Rec. C. L. Roth. ℳ 1.50 **2.—**

Tacitus. Rec. C. Halm. Ed. IV. 2 tomi. ℳ 2.40 **3.20.**
- Tomus I. Libb. ab excessu divi Augusti. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Lib. I—VI. ℳ —.75 **1.10.** Fasc. II: Lib. XI—XVI. ℳ —.75 **1.10.**]
- — II. Historiae et libb. minores. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Historiae. ℳ —.75 **1.10.** Fasc. II: Germania. Agricola Dialogus. ℳ —.45 **—.75.**]

Terenti comoediae. Rec. A. Fleckeisen. Ed. II. ℳ 2.10 **2.60.**
Jedes Stück (Hecyra, Phormio, Adelphoe, Andria, Hauton Timorumenos, Eunuchus) ℳ —.45 **—.75.**

[——] **Scholia Terentiana.** Ed. Fr. Schlee ℳ 2.— **2.40.**

Tibulli ll. IV. Rec. L. Mueller. ℳ —.30 **—.60.**

Ulpiani fragmenta. Ed. E. Huschke. Ed. V. ℳ —.75 **1.10.**

Valeri Maximi factorum et dictorum memorab. ll. IX. Cum Iulii Paridis et Ianuarii Nepotiani epitomis. Rec. C. Kempf. Ed. II. ℳ 4.50 **5.—**

Valeri Alexandri Polemi res gestae Alexandri Macedonis. Rec. B. Kuebler. ℳ 2.70 **3.20.**

Valerii Flacci Argonautica. Rec. Aem Baehrens. ℳ 1.50 **2.—**

Verronis rer. rustic. rell. Rec. H. Keil. ℳ 1.50 **2.—**

Vegeti Renati epitoma rei milit. Rec C. Lang. Ed. II. ℳ 3.90 **4.40.**

Vellei Paterculi hist. Roman. rell. Ed. C. Halm. ℳ 1.— **1.40.**
—— —— Rec. Fr. Haase. ℳ —.60 **—.90.**

Vergili Maronis opera. Rec. O. Ribbeck. Ed. II. ℳ 1.50 **2.—**
—— —— **Aeneis.** ℳ —.90 **1.30.**
—— —— **Bucolica et Georgica.** ℳ —.45 **—.75.**
—— **Bucolica, Georgica, Aeneis.** Rec. O. Güthling. 2 tomi. ℳ 1.35 **2.—**
- Tom. I: Bucolica. Georgica. ℳ —.45 **—.75.**
- — II: Aeneis. ℳ —.90 **1.30.**

Virgilii Grammatici opera. Ed. Huemer. ℳ 2.40 **2.80.**

Vitruvii de architectura ll. X. Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 5.— **5.60.**

1b. Bibliotheca scriptorum medii aevi Teubneriana. [8.]

Alberti Stadensis Troilus. Ed. Th. Merzdorf. ℳ 3.— **3.40.**
Amarcii sermonum ll. IV. Ed. M. Manitius. ℳ 2.25 **2.60.**
Canabutzae in Dionysium Halic. comm. Ed. M. Lehnerdt. ℳ 1.80 **2.20.**
Christus patiens. Tragoedia Gregorio Nazianzeno falso attributa. Rec. I. G. Brambs. ℳ 2 25 **2.60.**
Comoediae Horatianae tres. Ed. R. Jahnke. ℳ 1.20 **1.60.**
Guilelmi Blesensis Aldae comoedia. Ed. C. Lohmeyer. ℳ —.80 **1.20.**
Hildegardis causae et curae. Ed. P. Kaiser. ℳ 4.40 **4.80.**
Odonis abbatis Cluniacensis occupatio. Ed. A. Swoboda. ℳ 4.— **4.60.**
Thiofridi Epternacensis vita Willibrordi metrica. Ed. K. Rossberg. ℳ 1.80 **2.20.**
Vitae sanctorum novem metricae. Ed. Guil. Harster. ℳ 3 — **3.50.**

1c. Bibliotheca scriptorum Latinorum recentioris aetatis. Edidit Iosephus Frey. [8.]

Epistolae sel. viror. clar. saec. XVI. XVII. Ed. E. Weber. ℳ 2.40 **2.80.**
Manutii, Pauli, epistulae sel. Ed. M. Fickelscherer. ℳ 1.50 **2.—**
Mureti scripta sel. Ed. I. Frey. 2 voll. ℳ 2.40 **3.20.**
Ruhnkenii elogium Tib. Hemsterhusii. Ed. I. Frey. ℳ —.45 **—.70.**

---

2. Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griech. u. röm. Schriftstellern. [gr. 8.]

Aetna. Von S. Sudhaus. ℳ 6.— **7.—**
Lucretius de rer. nat. Buch III. Von R. Heinze. ℳ 4.— **5.—**
Vergilius Aeneis Buch VI. Von E. Norden. ℳ 12.— **13.—**
Sophokles Elektra. Von G. Kaibel. ℳ 6.— **7.—**

In Vorbereitung sind:

Altchristl. Apologeten. Von J. Geffcken.
Clemens Alex. Paidagogos. Von Schwartz.
Lukian Philopseudes. Von R. Wünsch.
Ovid Heroiden. Von R. Ehwald.
Pindar Pythien. Von O. Schröder.
Plautus Rudens. Von F. Marx.
Tacitus Germania. Von G. Wissowa.

Mit dem Plan, eine Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Literaturwerken erscheinen zu lassen, hofft die Verlagsbuchhandlung einem wirklichen Bedürfnis zu begegnen. Das Unternehmen soll zu einer umfassenderen und verstandnisvolleren Beschäftigung mit den Hauptwerken der antiken Literatur als den vornehmsten Äußerungen des klassischen Altertums auffordern und anleiten, zum Nutzen für die Pflege der philologischen Wissenschaft überhaupt wie für den einzelnen Philologen.

---

3. Einzeln erschienene Ausgaben und Schriften zu einzelnen Autoren und Schriftwerken [gr. 8, wenn nichts anderes bemerkt].

Die meisten der nachstehend aufgeführten Ausgaben sind bestimmt, wissenschaftlichen Zwecken zu dienen. Sie enthalten daher mit wenigen Ausnahmen den vollständigen kritischen Apparat unter dem Texte; zum großen Teil sind sie — wie dies dann in der Titelangabe bemerkt ist — mit kritischem und exegetischem Kommentar versehen.

a. Griechische Schriftsteller.

Acta apostolorum: s. Lucas.
Aeschinis orationes. Ed., scholia adi. F. Schultz. ℳ 8.—
—— **orat. in Ctesiphontem.** Rec., expl. A. Weidner. ℳ 3.60
Aeschyli Agamemno. Ed. R. H. Klausen. Ed. alt. cur. R. Enger. ℳ 3.75.
Aeschyli Orestie mit erklärend. Anmerk. von N. Wecklein. ℳ 6.—
Daraus einzeln je ℳ 2.—:
I. Agamemnon.
II. Die Choephoren.
III. Die Eumeniden.
—— **fabulae et fragmm.** Rec. G. Dindorf 4. ℳ 4.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Aeschyli Agamemnon. Griech. u. deutsch m. Komm. von K. H. Keck. ℳ 9.—
—— **Septem ad Thebas.** Rec. Fr. Ritschelius. Ed. II. ℳ 3.—

Dindorf, lexicon Aeschyleum. ℳ 16.—
Richter, z. Dramaturgie d. Ä. ℳ 6.50.
Westphal, Prolegomena zu Ä.' Tragödien. ℳ 5.—

Alciphronis rhet. epistolae. Ed. A. Meineke. ℳ 4.—
Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης. Das ABC der Liebe. E. Sammlung rhod. Liebeslieder. Hrsg. v. W. Wagner. ℳ 2.40.
Anthologiae Planudeae appendix Barberino-Vaticana. Rec. L. Sternbach. ℳ 4.—
Apollonius' von Kitium illustr. Kommentar z. d. Hippokrat. Schrift π. ἄρθρων. Hrsg. v. H. Schöne. Mit 31 Tafeln in Lichtdr. 4. ℳ 10.—
Apollonii Rhodii Argonautica. Ed. R. Merkel. Scholia ed. H. Keil. ℳ 15.—
[Aristarchus.] Ludwich, A.s Homer. Textkritik. 2 Teile. ℳ 28.—
Aristophanis fabulae et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 6.—
—— **equites.** Rec. A. von Velsen. Ed. II cur. K. Zacher. ℳ 3.—
—— **ranae.** Rec. A. von Velsen. ℳ 3.—
—— **Plutus.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.—
—— **ecclesiazusae.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.40.
—— **thesmophoriazusae.** Rec. A. von Velsen. Ed. II. ℳ 2.—

Müller-Strübing, A. u. d. hist. Kritik. ℳ 16.—
Roemer, Aristophanesstudien. I. ℳ 8.—
Zacher, d. handschriften u. klassen d. Aristophanesscholien. ℳ 6.—

Aristotelis ars rhet. cum adnotatione L. Spengel. Acc. vet. translatio Latina. 2 voll. ℳ 16.—
—— **politica** cum vet. translatione G. de Moerbeka. Rec. Fr. Susemihl. ℳ 18.—
—— **ethica Nicomachea.** Ed. et comment. instr. G. Ramsauer. Adi. est Fr. Susemihlii epist. crit. ℳ 12.—

Heitz, die verlor. Schriften d. A. ℳ 6.—
Rose, Aristoteles pseudepigraphus. ℳ 14.—

Artemidori onirocritica. Rec. R. Hercher. ℳ 8.—
Bionis epitaphius Adonidis. Ed. H. L. Ahrens. ℳ 1.50.
Bucolicorum Graec. Theocriti, Bionis et Moschi rell. Ed. H. L. Ahrens. 2 tomi. ℳ 21 60.

Hiller, Beitr. zur Textgesch. d. gr. Bukoliker. ℳ 3 20.

Callimachea. Ed. O. Schneider 2 voll. ℳ 33.—
Vol. I. Hymni cum scholiis vet. ℳ 11.—
— II. Fragmenta. Indices. ℳ 22.—
[Callisthenes.] Pseudo-C., hrsgg. von H. Meusel. ℳ 2.40.
Carmina Graeca medii aevi. Ed. G. Wagner. ℳ 9.—
—— **popularia Graeciae recentioris.** Ed. A. Passow. ℳ 14.—
Christianor. carmm. Anthologia Graeca. Edd. W. Christ et M. Paranikas. ℳ 10.—
Comicorum Atticorum fragmenta. Ed. Th. Kock. 2 voll. ℳ 48.—
Vol. I. Antiquae comoediae fragmenta. ℳ 18.—
— II. Novae comoediae fragmenta. Pars I. ℳ 14.—
— II. Novae comoediae fragmenta. Pars II. Comicorum incertae aetatis fragmenta. Fragmenta incertorum poetarum. Indices. Supplementa. ℳ 16.—
Demosthenis oratt. de corona et de falsa legatione. Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 16.—
—— **orat. adv. Leptinem.** Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 4.—
—— **de corona oratio.** In usum schol. ed. I. H. Lipsius. Ed. II. ℳ 1.60.

Fox, die Kranzrede d. D., m. Rücksicht a. d. Anklage d. Aeschines analysiert u. gewürdigt. ℳ 5.60.
Preuss, index Demosthenicus. ℳ 10.—
Schaefer, D. u. s. Zeit. 3 Bde. 2. Aufl. ℳ 30.—

Περὶ διαλέκτων excerptum ed. R. Schneider. ℳ —.60.
Didymi Chalcenteri fragmenta. Ed. M. Schmidt. ℳ 9.—
Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. ℳ 8.—
Eratosthenis carminum rell. Disp. et expl. Ed. E. Hiller. ℳ 3.—
—— **geographische Fragmente,** hrsg. von Berger. ℳ 8.40.
Euripidis fabulae et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 9.—
—— —— Edd. R. Prinz et N. Wecklein ℳ 46.60.
Vol. I. Pars I. Medea. Ed. II. ℳ 2.40
— I. — II. Alcestis. Ed. II. ℳ 1.80
— I. — III. Hecuba. Ed. II. ℳ 2.40
— I. — IV. Electra. ℳ 2.—
— I. — V. Ion. ℳ 2.80.
— I. — VI. Helena. ℳ 3.—
— I. — VII. Cyclops. ℳ 1.40.
— II. — I. Iphigenia Taurica ℳ 2.40.
— II. — II. Supplices. ℳ 2.—
— II. — III. Bacchae. ℳ 2.—

Euripides fabulae. Edd. R. Prinz et N. Wecklein.
Vol. II. Pars IV. Heraclidae. ℳ 2.—
— II. — V. Hercules. ℳ 2.40.
— II. — VI. Iphigenia Aulidensis. ℳ 2.80.
— III. — I. Andromacha. ℳ 2.40.
— III. — II. Hippolytus. ℳ 2.80.
— III. — III. Orestes. ℳ 2.80.
— III. — IV. Phoenissae. ℳ 2.80.
— III. — V. Troades. ℳ 2.80.
— III. — VI. Rhesus. ℳ 3.60.

— **tragoediae.** Edd. Pflugk-Klotz-Wecklein. (Mit latein. Kommentar.) Medea. Ed. III. ℳ 1.50. — Hecuba Ed III. ℳ 1.20. — Andromacha. Ed. II. ℳ 1.20. — Heraclidae. Ed. II. ℳ 1.20. — Helena. Ed. II. ℳ 1.20. — Alcestis. Ed. II. ℳ 1.20. — Hercules furens. Ed. II. ℳ 1.80. — Phoenissae. Ed. II. ℳ 2.25. — Orestes. ℳ 1.20. — Iphigenia Taurica. ℳ 1.20. — Iphigenia quae est Aulide. ℳ 1.20.

[Etymologica.] Reitzenstein, Geschichte d. griech. E. Mit 2 Tafeln. ℳ 18.—

Eusebii canonum epitome ex Dionysii Telmaharensis chronico petita. Verterunt notisque illustrarunt C. Siegfried et H. Gelzer. 4. ℳ 6.—

Galeni de placitis Hippocratis et Platonis. Rec. I. Müller. Vol. I. Prolegg., text. Graec., adnot. crit., vers. Lat. ℳ 20.—

Gnomica I. Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Pontici sententiae. Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 2.40.

— **II. Epicteti et Moschionis sententiae.** Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 1.60.

Grammatici Graeci recogniti et apparatu critico instructi. 8 partes. 15 voll. Lex.-8.
Pars II. Vol. I. Et. s. t.: Apollonii Dyscoli quae supersunt. Recc. R. Schneider et G. Uhlig. Fasc. I. Apollonii scripta minora a R. Schneidero edita. ℳ 10.—
Pars IV. Et. s. t.: Theodosii Alexandrini canones, Georgii Choerobosci scholia, Sophronii patriarchae Alexandrini excerpta. Rec. A. Hilgard.
Vol. I. Theodosii canones et Choerobosci scholia in canones nominales. ℳ 14.—
— II. Choerobosci scholia in canones verbales et Sophronii excerpta e Characis commentario. ℳ 22.— [Fortsetzung in Vorber.]

Herodas' Mimiamben, hrsg. v. R. Meister. Lex.-8. ℳ 5.—

Crusius, Untersuch. z. d. Mimamben d. Herondas. ℳ 6.—

Herodiani ab excessu d. Marci ll. VIII. Ed. L. Mendelssohn. ℳ 6.80.

Herodiani technici rell. Ed., expl. A. Lentz. 2 tomi. Lex.-8. ℳ 54.—

Herodots II. Buch m. sachl. Erläut. hrsg v. A. Wiedemann. ℳ 12.—

ʽΗσιόδου τὰ ἅπαντα ἐξ ἑρμηνείας Κ. Σίττλ. ℳ 10.—

Hesiodi quae fer. carmina. Rec. R. Rzach. [In Vorbereitung.]

— — Rec. A. Köchly, lect. var. subscr. G. Kinkel. Pars I. ℳ 5.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

— — Rec. et ill. C. Goettling. Ed. III cur. I. Flach. ℳ 6.60.

[—] **Glossen und Scholien zur Hesiodischen** Theogonie mit Prolegomena von J. Flach. ℳ 8.—

Dimitrijevic, studia Hesiodea. ℳ 6.—
Steitz, d. Werke u. Tage d. H. nach ihrer Compos. gepr. u. erkl. ℳ 4.—

Hesychii Milesii onomatologi rell. Ed. I. Flach. Acc. appendix Pseudohesychiana, indd., spec. photolithogr. cod. A. ℳ 9.—

Hipparch, geograph. Fragmente, hrsg. von Berger. ℳ 2.40.

Homeri carmina. Rec. A. Ludwich. Pars I Ilias. 2 voll. Vol. I. ℳ 16.— **18.—**. Pars II. Odyssea. 2 voll. ℳ 16.— **20.—**

— **Odyssea.** Ed. I. La Roche. 2 partt ℳ 13.—

— **Ilias.** Ed. I. La Roche. 2 partt. ℳ 22.—

— **Iliadis carmina** seiuncta, discreta, emendata, prolegg. et app. crit. instructa ed. G. Christ. 2 partt. ℳ 16.—

[—] **D. Homer. Hymnen** hrsg. u. erl. v. A. Gemoll. ℳ 6.80.

[—] **D. Homer. Batrachomachia** des Pigres nebst Scholien u. Paraphrase hrsg. u. erl. v. A. Ludwich. ℳ 20.—

Autenrieth, Wörterb. z. d. Homer. Gedichten. 8. Aufl. ℳ 3.— **3.60.**
Ebeling, lexicon Homericum. 2 voll. ℳ 60.—
Frohwein, verbum Homericum. ℳ 3.60.
Gehring, index Homericus. ℳ 16.—
Gladstone's Homer. Studien, bearb. v Schuster. ℳ 9.—
Kammer, d. Einheit d. Odyssee. ℳ 16.—
La Roche, die Hom. Textkritik i. Altert. ℳ 10.—
Ludwich, d. Homervulgata als voralexandrinisch erwiesen. ℳ 6.—
Nutzhorn, d. Entstehungsweise d. Hom. Gedichte. ℳ 5.—
Volkmann, Gesch. u. Krit. d. Wolfschen Prolegomena. ℳ 8.—

Incerti auctoris epitome rerum gestarum Alexandri Magni. Ed. O. Wagner ℳ 3.—

Inscriptiones Graecae metricae ex scriptoribus praeter Anthologiam collectae. Ed. Th. Preger. ℳ 8.—

Inventio sanctae crucis. Ed. A. Holder. ℳ 2.80.

[Iohannes.] Evangelium sec. Iohannem. Ed. F. Blass. ℳ 5.60.

Iuliani ll. contra Christianos: s. Scriptorum Graecorum e. q. s.

— — deutsch v. J. Neumann. ℳ 1.—

Kyrillos, d. h. Theodosios: s. Theodosios.

Leges Graecorum sacrae e titulis coll. Edd. J. de Prott et L. Ziehen. 2 fascc. Fasc. I. Fasti sacri. Ed. J. de Prott. ℳ 2.80.

Lexicographi Graeci recogniti et apparatu critico instructi. Etwa 10 Bände. gr. 8. [U. d. Presse, bez. in Vorbereitung.]
I. Lexika zu den zehn Rednern (G. Wentzel).
II. Phrynichus, Aelius Dionysius, Pausanias und and. Atticisten (L. Cohn).
III. Homerlexika (A. Ludwich).
IV. Stephanus von Byzanz.
V. Cyrill, Bachmannsches Lexikon und Verwandtes, insbesond. Bibelglossare (G. Wentzel.)
VI. Photios.
VII. Suidas (G. Wentzel).
VIII. Hesych.
IX. Pollux. Ed. E. Bethe. Fasc. I. ℳ 14.—
X. Verschiedene Specialglossare, namentlich botanische, chemische, medicinische u. dergl.
[Näheres s. Teubners Mitteilungen 1897 No. 1 S. 2.]

[Lucas.] Acta apostolorum. Ed. F. Blaß. ℳ 2.—

[—] **Evangelium sec. Lucam.** Ed. F. Blaß. ℳ 4.—

Lykophron's Alexandra. Hrsg., übers. u. erklärt von C. v. Holzinger. ℳ 15.—

[Lysias.] Pseudol. oratio funebris. Ed. M. Erdmann. ℳ —.80.

[Mathematici.] Heiberg, philolog. Studien z. griech. Mathematikern. I—IV. ℳ 3.—

[Matthaeus.] Evangelium sec. Matthaeum. Ed. F. Blaß. ℳ 3.60.

Metrodori Epicurei fragmm. coll., script. **inc. Epicurei comment. moralem** subi. A. Koerte. ℳ 2.40.

Musäos, Hero u. Leander. Eingel. u. übers. v. H. Oelschläger. 16. ℳ 1.—

Nicandrea theriaca et alexipharmaca. Rec. O. Schneider. Acc. scholia. ℳ 9.—

[Oratores.]
Blaß, d. attische Beredsamkeit. 3 Abt. ℳ 56.—
Drerup, üb. d. b. d. att. Rednern eingel. Urkunden. ℳ 5.20.
Westermann, Unters. üb. d. i. d. att. Redner eingel. Urkunden. ℳ 3.—

Περὶ παθῶν excerpta ed. R. Schneider ℳ —.80

Papyrus magica mus. Lugd. Bat. a C. Leemans ed. Denuo ed. A. Dieterich. ℳ 2.—

Philodemi Epicurei de ira l. Ed. Th. Gomperz. Lex.-8. ℳ 10.80.

— *περὶ ποιημάτων* l. II fragmm. Ed. A. Hausrath. ℳ 2.—

Pindari carmina rec. O. Schroeder. (Poet. lyr. Graec. coll. Th. Bergk. Ed. quinta. I, 1.) ℳ 14.—

— **Siegeslieder,** erkl. v. Fr. Mezger. ℳ 8.—

— **carmina** prolegg. et commentt. instructa ed. W. Christ. ℳ 14.—

— **versezetei kritikai** és Magyarázó jegyzetekkel kiadta Hómann Ottó. I. Kötet. ℳ 4.— [Ohne Fortsetzung.]

Rumpel, lexicon Pindaricum. ℳ 12.—

Platonis opera omnia. Rec., prolegg. et commentt. instr. G. Stallbaum. 10 voll. (21 sectiones.) (Mit latein. Kommentar.)
Die nicht aufgeführten Schriften sind vergriffen.
Apologia Socratis et Crito. Ed. V cur. M. Wohlrab. ℳ 2.40. — Phaedo. Ed. V cur. M. Wohlrab. ℳ 2.70. — Protagoras. Ed. IV cur. I. S. Kroschel. ℳ 2.40. — Phaedrus. Ed. II. ℳ 2.40. — Menexenus, Lysis, Hippias uterque, Io. Ed. II. ℳ 2.70. — Laches, Charmides, Alcibiades I. II. Ed. II. ℳ 2.70. — Meno et Euthyphro itemque incerti scriptoris Theages, Erastae et Hipparchus. Ed. II cur. A. R. Fritzsche. ℳ 6.— — Theaetetus. Ed. M. Wohlrab. Ed. II. ℳ 3.60. — Sophista. Ed. II cur. O. Apelt. ℳ 5.60. — Politicus et incerti auctoris Minos. ℳ 2.70. — Philebus. ℳ 2.70. — Leges. 3 voll. [je ℳ 3.60.] ℳ 10.80. [Vol. I. Lib. I—IV. Vol. II. Lib. V—VIII. Vol. III. Lib. IX—XII et Epinomis.]

— **Timaeus** interprete Chalcidio cum eiusdem commentario. Ed. I. Wrobel. ℳ 11.20.

Immisch, philolog. Studien z. P. I. Heft: Axiochus. ℳ 3.—. II. Heft: De recens. Plat. praesidiis atque rationibus. ℳ 3.60.
Peipers, Unters. über das System P.s. I. Teil: D. Erkenntnistheorie P.s. ℳ 16.80.
— ontologia Platonica. ℳ 14.—
Ritter, P.s Gesetze. Darstellg. d. Inhalts ℳ 3.20.
— — Kommentar z. griech. Text. ℳ 10.—
Schmidt, krit. Commentar z. P.s Theaetet ℳ 4.—; exeget. Commentar ℳ 3.20.
Susemihl, d. genet. Entwicklg. d. Plat. Philosophie. 2 Teile. ℳ 21.—

Plutarchi de musica. Ed. R. Volkmann. ℳ 3.60.
—— **de proverbiis Alexandrinorum.** Rec. O. Crusius. Fasc. I. 4. ℳ 2.80.
—— —— —— Fasc. II. Commentarius. 4. ℳ 3.—
—— **Themistokles.** F. quellenkrit. Übung n comm. u. hrsg. v. A. Bauer. ℳ 2.—
—— *τὸ ἐν Δελφοῖς Ε.* Ed. G. N. Bernardakis. ℳ 1.50.
Poetae lyrici Graeci. Rec. Th. Bergk. Ed. IV. 3 voll. Vol. III: Poetae melici. ℳ 13.60. [Voll. I. II vergr.]
—— —— Ed. V. 2 voll.
Vol. I. 1. Pindari carmina. Recens. O. Schröder. ℳ 14.—
— II. Poetae eleg. et iambogr. Rec. O. Crusius. [In Vorber.]
Poetarum scenicorum Graecorum Aeschyli, Sophoclis, Euripidis et Aristophanis fabulae et fragmenta. Rec. Guil. Dindorf. Ed. V. 4. ℳ 20.—
Pollucis onomasticon. Rec. E. Bethe. (Lexicographi Graeci IX.) Fasc. I. ℳ 14.—
Porphyrii quaestt. Homer. ad Iliadem pertin. rell. Ed. H. Schrader. 2 fascc. gr. Lex.-8. ℳ 16.—
—— —— ad Odysseam pertin. rell. Ed. H. Schrader. gr. Lex.-8. ℳ 10.—
Ptolemaei *περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ* **lib.** Rec. Fr. Hanow. gr. 4. ℳ 1.—

Boll, Studien üb. Claud. Ptol. ℳ 5.60.
[Quintus Smyrnaeus.]
Zimmermann, krit. Unters. zu Q. S. ℳ 4.—; krit. Nachlese zu Q. S. ℳ 4.—
[Scylax.] Anonymi vulgo Scylacis Caryandensis periplus maris interni cum appendice. Rec. B. Fabricius. Ed. II. ℳ 1.20.
Scriptorum Graecorum qui christ. impugn. relig. quae supers. Fasc. III: **Iuliani imp.** contra Christianos quae supers. Ed. C. I. Neumann. **Insunt Cyrilli Alex.** fragmm. Syriaca ab E. Nestle edita. ℳ 6.—
Sophoclis tragoediae et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 5.—
—— —— Recc. et explann. Wunderus-Wecklein. 2 voll. ℳ 10.80.
Philoctetes. Ed. IV. ℳ 1.50. — Oedipus Rex. Ed. V. ℳ 1.50. — Oedipus Coloneus. Ed. V. ℳ 1.80. — Antigona. Ed. V. ℳ 1.50. — Electra. Ed. IV. ℳ 1.80. — Aiax. Ed. III. ℳ 1.20. — Trachiniae. Ed. III. ℳ 1.50.
—— **König Oidipus.** Griechisch u. deutsch m. Kommentar von F. Ritter. ℳ 5.—
—— **Antigone.** Griech. u. deutsch hrsg. v. A. Böckh. Nebst 2 Abhandl. üb. diese Tragödie (Mit Porträt Aug. Böckh's.) ℳ 4.40.

Plüß, S.' Elektra. Eine Auslegung. ℳ 3.—

Staatsverträge des Altertums. Hrsg. v. von Scala. I. Teil. ℳ 8.—
Stoicorum veterum fragmenta. Ed. J. v. Arnim. Vol. II. ℳ 14.—
[Theocritus.] Rumpel, lexicon Theocriteum. ℳ 8.—
Theodoros, der h. Theodosios: s. Theodosios.
[Theodosios.] D. heil. Theodosios. Schriften d. Theodoros u. Kyrillus, hrsg. von Usener. ℳ 4.—
Theophanis chronographia. Rec. C. de Boor. 2 voll. ℳ 50.—
Theophrasts Charaktere. Hrsg., erkl. u. übersetzt v. d. Philolog. Gesellschaft zu Leipzig. ℳ 6.—
Thucydidis historiae. Recens. C. Hude Tom. I: Libri I—IV. ℳ 10.—
— II: Libri V—VIII. Indices. ℳ 12.—
—— **de bello Peloponnesiaco ll. VIII.** Explann. E. F. Poppo et I. M. Stahl 4 voll. [8 sectiones.] ℳ 22.80.
Lib. 1. Ed. III. ℳ 4.50. — Lib. 2 Ed. III. ℳ 3 —. — Lib. 3. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 4. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 5. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 6. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 7. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 8. Ed. II. ℳ 2.70.

Herbst, zu Thukydides. I u. II. ℳ 6.40.
Stahl, quaestiones gramm. ad Th. pertinentes. Ed. II. ℳ 1.60.

Tragicorum Graecorum fragmenta. Rec. A. Nauck. Ed. II. ℳ 26.—
Xenokrates. Darstellg. d. Lehre u. Sammlg. d. Fragmente v. Heinze. ℳ 5.60.
Xenophontis hist. Graeca. Rec. O. Keller. Ed. maior. ℳ 10.—
Xenophontis opera omnia, recensita et commentariis instructa.
De Cyri Minoris expeditione ll. VII (Anabasis), rec. Kühner. ℳ 3.60.
Oeconomicus, rec. L. Breitenbach. ℳ 1.50.
Hellenica, rec. L. Breitenbach. 2 partt. ℳ 6.60.
Pars I. Libri I et II Ed. II. ℳ 1.80.
— II. Libri III—VII. ℳ 4.80
Zosimi historia nova. Ed. L. Mendelssohn. ℳ 10.—

b. Lateinische Schriftsteller.

Anecdota Helvetica. Rec. H. Hagen. Lex.-8. ℳ 19 —
Aurelii imp. epistt.: s. Fronto, ed. Naber.
Averrois paraphrasis in l. poeticae Aristotelis. Ed. F. Heidenhain. Ed. II. ℳ 1.—
Aviani fabulae. Ed. G. Froehner. gr. 12. ℳ 1.20.

[Caesar.] Polionis de b. Africo comm.: s. Polio.

Ebeling, Schulwörterb. zu Caesar. 4. Aufl. ℳ 1.— **1.30.**
Menge et Preuss, lexicon Caesarianum. ℳ 18.—

Caesii Bassi, Atilii Fortunatiani de metris ll. Rec. H. Keil. gr. 4. ℳ 1.60.
Catonis praeter libr. de re rust. quae extant. Rec. H. Jordan. ℳ 5.—
—— **de agri cult. l., Varronis rer. rust. ll. III.** Rec. H. Keil. 3 voll. ℳ 33.40.
Vol. I. Fasc. I. Cato. ℳ 2.40.
— I. — II. Varro. ℳ 6.—
— II — I. Comm. in Cat. ℳ 6.—
— II. — II. Comm. in Varr. ℳ 8.—
— III. — I. Ind. in Cat. ℳ 3.—
— III. — II. Ind. in Varr. ℳ 8.—
Catulli l. Recensuit et interpretatus est Aem. Baehrens. 2 voll. ℳ 16.40.
Vol. I. Ed. II cur. K. P. Schulze. ℳ 4.—
— II. Commentarius. 2 fascc. ℳ 12.40.
—— —— Hrsg. u. erkl. v. A. Riese. ℳ 4.—
Ciceronis, M. Tullii, epistularum ll. XVI. Ed. L. Mendelssohn. Acc. tabulae chronolog. ab Aem. Koernero et O. E. Schmidtio confectae. ℳ 12.—
—— **ad M. Brut. orator.** Rec. F. Heerdegen. ℳ 3.20.
[——] **ad Herennium ll. VI:** s. Cornificius und [Herennius].
—— **Q. Tullii, rell.** Rec. Fr. Buecheler. ℳ 1.60.

Schmidt, d. Briefwechsel d. Cicero von s. Proconsulat in Cilicien bis zu Caesars Ermordg. Nebst Neudruck d. XII. u. XIII. Buches d. Briefe an Atticus. ℳ 12.—
—— d. handschriftl. Überlief. d. Briefe C.s an Atticus, Q. Cicero, M. Brutus in Italien. Mit 4 Taf. ℳ 6.—
Zieliński, Cicero im Wandel d. Jahrhunderte. kart. ℳ 2.40.

Claudiani carmina. Rec. L. Jeep. 2 voll. ℳ 20.40.
Commentarii notarum Tironianarum. Cum prolegg., adnott. crit. et exeget. notarumque indice alphabet. Ed. Guil. Schmitz. [132 autograph. Tafeln.] Folio. In Mappe ℳ 40.—
Cornifici rhetoricorum ad C. Herennium ll. VIII. Rec. et interpret. est C. L. Kayser. ℳ 8.—
Corpus glossarior. Latinor. a G. Loewe incohatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp., rec., ed. G. Goetz. 7 voll. Lex.-8.
Vol. II. Glossae Latinograecae et Graecolatinae. Edd. G. Goetz et G. Gundermann. Acc. minora utriusque linguae glossaria. Adiectae sunt 3 tabb. phototyp. ℳ 20.—

Corpus glossarior. Latinor. a G. Loewe incohatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp., rec., ed. G. Goetz.
Vol. III. Hermeneumata Pseudodositheana. Ed. G. Goetz. Acc. hermeneumata medicobotanica vetustiora. ℳ 22.—
— IV. Glossae codicum Vaticani 3321, Sangallensis 912, Leidensis 67 F. Ed. G. Goetz. ℳ 20.—
— V. Placidi liber glossarum, glossaria reliqua. Ed. G. Goetz. ℳ 22.—
— VI. Thesaurus glossarum emendatarum. Conf. G. Goetz. Pars prior 2 fascc. je ℳ 18.—
— VII. Thesaurus glossarum emendatarum. Conf. G. Goetz. Pars posterior. Acc. index Graecus G. Heraei. Fasc. I. ℳ 24.—
Dialectorum Italicarum aevi vetust. exempla sel. Ed. E. Schneider.
Vol. I. Dialecti Lat. prisc. et Falisc. exempla. Pars I. ℳ 3.60.
Didascaliae apostolorum fragmenta Veronensia Latina. Acc. canonum qui dic. apostolorum et Aegyptiorum reliquiae Prim. ed. E. Hauler. Fasc. I. Praefatio, fragmenta. Mit 2 Tafeln. ℳ 4.—
Exuperantius, Epitome. Hrsg. v. G. Landgraf u. C. Weyman. ℳ —.60.
Fragmentum de iure fisci. Ed. P. Krueger ℳ 1.60.
Frontonis et M. Aurelii imp. epistulae. Rec. S. A. Naber. ℳ 8.—
Gedichte, unedierte lateinische, hrsg. von E. Baehrens. ℳ 1.20.
Glossae nominum. Ed. G. Loewe. Acc. eiusdem opuscula glossographica coll. a G. Goetz. ℳ 6.—

Goetz, der Liber Glossarum. M. 1 Facs. ℳ 3.—

Grammatici Latini ex rec. H. Keilii. 7 voll. Lex.-8. ℳ 139.20.
Vol. I. Fasc. 1. Charisii ars gramm. ex rec. H. Keilii. ℳ 9.—
— I. Fasc. 2. Diomedis ars gramm. ex Charisii arte gramm. excerpta ex rec. H. Keilii. ℳ 10.—
— II. Fasc. 1 et 2. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertzii. Vol. I. ℳ 19.—
— III. Fasc. 1. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertzii. Vol. II. ℳ 12.—
— III. Fasc. 2. Prisciani de figuris numerorum, de metris Terentii, de praeexercitamentis rhetoricis libri, institutio de nomine et pronomine et verbo, partitiones duodecim versuum Aeneidos principalium, accedit Prisciani qui dic. liber de accentibus ex rec. H. Keilii. ℳ 7.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Grammatici Latini ex rec. H. Keilii.
- Vol. IV. Fasc. 1. Probi catholica, instituta artium, de nomine excerpta, de ultimis syllabis liber ad Caelestinum ex rec. H. Keilii. — Notarum laterculi edente Th. Mommsen. ℳ 11.—
- — IV. Fasc. 2. Donati ars grammatica, Marii Servii Honorati commentarius in artem Donati, de finalibus, de centum metris, de metris Horatii, Sergii de littera, de syllaba, de pedibus, de accentibus, de distinctione commentarius, explanationes artis Donati, de idiomatibus ex rec. H. Keilii. ℳ 8.—
- — V. Fasc. 1. Cledonii ars gramm., Pompeii commentum artis Donati, excerpta ex commentariis in Donatum ex rec. H. Keilii. ℳ 9.—
- — V. Fasc. 2. Consentius, Phocas, Eutyches, Augustinus, Palaemon, Asper, de nomine et pronomine, de dubiis nominibus, Macrobii excerpta ex rec. H. Keilii. ℳ 10.—
- — VI. Fasc. 1. Marius Victorinus, Maximus Victorinus, Caesius Bassus, Atilius Fortunatianus ex rec. H. Keilii. ℳ 9.—
- — VI. Fasc. 2. Terentianus Maurus, Marius Plotius Sacerdos, Rufinus, Mallius Theodorus, fragmenta et excerpta metrica ex rec. H. Keilii. ℳ 14.—
- — VII. Fasc. 1. Scriptores de orthographia Terentius Scaurus, Velius Longus, Caper, Agroecius, Cassiodorius, Martyrius, Beda, Albinus. ℳ 10.—
- — VII. Fasc. 2. Audacis de Scauri et Palladii libris excerpta, Dosithei ars gramm., Arusiani Messii exempla elocutionum, Cornelii Frontonis liber de differentiis, fragmenta gramm., index scriptorum. ℳ 11.20.
- Supplementum continens anecdota Helvetica ex rec. H. Hageni. Lex.-8. ℳ 19.—

[Herennius.] Incerti auctoris de ratione dicendi ad C. H. ll. IV. [M. Tulli Ciceronis ad Herennium libri VI.] Recens. F. Marx. ℳ 14.—

Historicorum Romanorum reliquiae. Ed. H. Peter. Vol. I. ℳ 16.—

Horatii opera. Recensuerunt O. Keller et A. Holder. 2 voll. gr. 8.
- Vol. I. Carmina, epodi, carmen saec. Iterum rec. O. Keller. ℳ 12.—
- — II. Sermones, epistulae, de arte poet. ℳ 10.—

—— —— —— Editio minor. ℳ 4.—

—— **carmina.** Rec. L. Mueller. 16. ℳ 2.40, eleg. geb. m. Goldschnitt ℳ 3.60.

—— **Satiren.** Krit. hergestellt, metr. übersetzt u. m. Kommentar vers. v. C. Kirchner u. W. S. Teuffel. 2 voll. ℳ 16.40.

Horatii Satiren. Lat. u. deutsch m. Erläuter. von L. Döderlein. ℳ 7.—

—— —— siehe auch: Satura, v. Blümner.

—— **Episteln.** Lat. u. deutsch m. Erläut. von L. Döderlein. [B. I vergr.] B. II ℳ 3.—

—— **Briefe,** im Versmaß der Urschrift verdeutscht von A. Bacmeister u. O. Keller. 8. ℳ 2.40 **3.20.**

- Friedrich, Q. Hor. Flaccus. Philol. Unters. ℳ 6.—
- Keller, Epilegomena zu H. 3 Tle. ℳ 24.—
- Mueller, Q. Hor. Flaccus. E. lit.-hist. Biographie. ℳ 2.40.
- Plüss, Horazstudien. Alte u. neue Aufs. üb. Horaz. Lyrik. ℳ 6.—

[Iuris consulti.] Kalb, Roms Juristen nach ihrer Sprache. ℳ 4.—

Iuvenalis saturae. Erkl. v. A. Weidner 2. Aufl. ℳ 4.40.

—— —— siehe auch: Satura, v. Blümner.

[Lucanus.] Scholia in L. bellum civile ed. H. Usener. Pars I. ℳ 8.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

Lucili saturarum rell. Recens., enarravit F. Marx. [In Vorber.]

- Mueller, Leben u. Werke d. L. ℳ **1.20.**

Nepotis quae supersunt. Ed. C. Halm. ℳ 2.40.

Nonii Marcelli compendiosa doctrina. Emend. et adnot. L. Mueller. 2 partes ℳ 32.—

Novatians epist. de cibis Iudaicis. Hrsg. v. G. Landgraf u. C. Weyman. ℳ 1.20.

Optatiani Porfyrii carmina. Rec. L. Müller. ℳ 3.60.

Orestis tragoedia. Ed. I. Maehly. 16. ℳ 1.20.

Ovidii ex Ponto ll. Ed. O. Korn. ℳ 5.—

—— **Elegien der Liebe.** Deutsch von H. Oelschläger. 2. Aufl. Min.-Ausg. ℳ 2.40, eleg. geb. **3.20.**

- Siebelis-Polle, Wörterbuch z. O.s Metamorph. 5. Aufl. ℳ 2.70 **3.10.**
- Stange, kleines Wörterb. z. O.s Metamorph. ℳ **2.50.**

Persius. siehe: Satura, v. Blümner.

[Petronius.] Segebade et Lommatzsch, lexicon Petronianum. ℳ 14.—

Phaedri fabulae Aesopiae. Ed. L. Müller. ℳ 3.—

Placidi glossae. Rec. et illustr. A. Deuerling. ℳ 2.80.

Plauti comoediae. Recensuit, instrumento critico et prolegomenis auxit F. Ritschelius sociis operae adsumptis G. Loewe, G. Goetz, F. Schoell. 4 tomi ℳ 91.20.
- Tomi I fasc. I. Trinummus. Rec. F. Ritschl. Ed. III cur. F. Schoell. ℳ 5.60.

Plauti comoediae.
- Tomi I fasc. II. Epidicus. Rec. G. Goetz. ℳ 3.—
- — I fasc. III. Curculio. Rec. G. Goetz. ℳ 2.40.
- — I fasc. IV. Asinaria. Recc. G. Goetz et G. Loewe. ℳ 3.60.
- — I fasc. V. Truculentus. Rec. F. Schoell. ℳ 4.80.
- — II fasc. I. Aulularia. Rec. G. Goetz. ℳ 2.40.
- — II fasc. II. Amphitruo. Recc. G. Goetz et G. Loewe. ℳ 3.60.
- — II fasc. III. Mercator. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 3.60.
- — II fasc. IV. Stichus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 3.60.
- — II fasc. V. Poenulus. Recc. F. Ritschelii schedis adhibitis G. Goetz et G. Loewe. ℳ 5.—
- — III fasc. I. Bacchides. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 4.—
- — III fasc. II. Captivi. Rec. F. Schoell. ℳ 4.—
- — III fasc. III. Rudens. Rec F. Schoell. ℳ 5.60.
- — III fasc. IV. Pseudolus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 5.60.
- — III fasc. V. Menaechmi. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 5.60.
- — IV fasc. I. Casina. Rec. F. Schoell. ℳ 5.60.
- — IV fasc. II. Miles gloriosus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 6.—
- — IV fasc. III. Persa. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 5.60.
- — IV fasc. IV. Mostellaria. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 6.—
- — IV fasc. V. Cistellaria. Rec. F. Schoell. Acc. deperditarum fabularum fragmenta a G. Goetz recensita. ℳ 5.60.

—— —— Ex rec. et cum app. crit. F. Ritschelii. [Vergriffen außer:]
- Tomus I. Pars 3. Bacchides. ℳ 3.—
- — III. Pars 2. Mercator. ℳ 3.—

—— —— Scholarum in usum rec. F. Ritschelius. [Vergriffen außer:] Bacchides, Stichus, Pseudolus, Persa, Mercator. Einzeln je ℳ —.50.

—— **miles gloriosus.** Ed. O. Ribbeck. ℳ 2.80.

- Analecta Plaut. scrips. F. Schoell, G. Goetz, G. Loewe. ℳ 6.—
- Ribbeck, Übers. d. Miles gloriosus, in: R., Alazon. ℳ 4.40.
- Ritchl, prolegomena de rationibus crit., gramm., prosod., metr. emendationis Plaut. ℳ 4.—

Polemii Silvii laterculus. Ed. Th. Mommsen. Lex.-8. ℳ —.80.

Polionis de bello Africo comm. Edd. E. Wölfflin et A. Miodoński. Adi. est tab. photolithograph. ℳ 6.80.

[Pompeius Trogus.] v. Gutschmid, üb. d. Fragmm. d. P. T. u. d. Glaubwürdigkeit ihrer Gewährsmänner. ℳ 2.70.

[Probus.] Die Appendix Probi. Hrsg. v. W. Heraeus. ℳ 1.20.

Propertii elegiae. Rec. A. Baehrens. ℳ 5.60.

Psalterium, das tironische, der Wolfenbütteler Bibliothek. Hrsg. v. Kgl. Stenograph. Institut zu Dresden. Mit Einleitung und Übertragung des tiron. Textes von O. Lehmann. ℳ 10.—

Quintiliani institutionis orator. ll. XII. Rec. C. Halm. 2 partes. [Pars I vergr.] Pars II: Libb. VII—XII. ℳ 9.—

Rhetores Latini minores. Ed. C. Halm. Lex.-8. ℳ 17.—

Saliarium carminum rell. Ed. B. Maurenbrecher. ℳ 1.—

Sallusti Crispi quae supersunt. Rec. Rud. Dietsch. 2 voll. [Vol. I vergr.] Vol. II: Historiarum rell. Index. ℳ 7.20.

—— **historiarum fragmenta.** Ed. Fr. Kritzius. ℳ 9.—

—— **historiarum rell.** Ed. B. Maurenbrecher.
- Fasc. I. Prolegomena. ℳ 2.—
- Fasc. II. Fragmenta argumentis, commentariis, apparatu crit. instructa. Acc. indices. ℳ 8.—

Satura. Ausgew. Satiren d. Horaz, Persius u. Juvenal in freier metr. Übertragung von H. Blümner. ℳ 5.— **5.80.**

Scaenicae Romanorum poesis fragmenta. Rec. O. Ribbeck. 2 voll. Ed. II. ℳ 23.—
- Vol. I. Tragicorum fragmenta. ℳ 9.—
- — II. Comicorum fragmenta. ℳ 14.—

[Seneca (philosophus).] Gercke, Seneca-Studien. ℳ 9.—

Servii grammatici qui fer. **in Vergilii carmina commentarii.** Recc. G. Thilo et H. Hagen. 3 voll.
- Vol. I fasc. I. In Aen. I—III comm. Rec. G. Thilo. ℳ 14.—
- — I fasc. II. In Aen. IV—V comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
- — II fasc. I. In Aen. VI—VIII comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
- — II fasc. II. In Aen. IX—XII comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
- — III fasc. I. In Buc. et Georg. comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.40.
- — III fasc. II. App. Serviana. ℳ 20.—
- [— III fasc. III (Indices) in Vorber.]

Staatsverträge des Altertums. Hrsg. v. von Scala. I. Teil. ℳ 8.—

Statii silvae. Hrsg. von Fr. Vollmer. ℳ 16.—

Statii Thebais et Achilleis cum scholiis. Rec. O. Müller. Vol. I: Thebaidos ll. I—VI. ℳ 8.—

Symmachi relationes. Rec. Guil. Meyer. ℳ 1.60.

Syri sententiae. Rec. Guil. Meyer. ℳ 2 40.

—— —— Rec. E. Woelfflin. ℳ 3.60.

Taciti de origine et situ Germanorum l. Rec. A. Holder. ℳ 2.—

—— **dialogus de oratoribus.** Rec. Aem. Baehrens. ℳ 2.—

Draeger, üb. Syntax u. Stil d. T. 3. Aufl ℳ 2.80.

Gerber, Greef et John, lexicon Taciteum. ℳ 57 60.

[Tertullianus.] Hoppe, Syntax u. Stil d. T. ℳ 8.—

[Tiro.] Comm. not. Tir. ed. Schmitz, siehe: Commentarii.

[——] D. tiron. Psalterium, siehe: Psalterium.

Varronis saturarum Menippearum rell. Rec. A. Riese. ℳ 6.—

—— **rerum rusticarum ll. III**, rec. Keil, siehe: Cato.

—— **antiquitatum rer. divin. ll. I. XIV. XV. XVI.** Praemissae sunt quaestt. Varr. Ed. R. Agahd. ℳ 9.20.

Vergilii Maronis opera app. crit. in artius contracto iterum rec. O. Ribbeck. 4 voll. ℳ 22.40.

Vol. I. Bucolica et Georgica. ℳ 5.—
— II. Aeneidos libri I—VI. ℳ 7.20.
— III. Aeneidos libri VII—XII. ℳ 7.20
— IV. Appendix Vergiliana. ℳ 3.—

—— —— Ed. I. [Vergriffen außer:]

Vol. III. Aeneidos lib. VII—XII. ℳ 8.—
— IV. Appendix Vergiliana. ℳ 5.—

[——] **Scholia Bernensia** ad Vergilii Buc. et Georg. Ed H. Hagen. ℳ 6.—

Comparetti, V. im Mittelalter, deutsch von Dütschke. ℳ 6.— [14.—

Heinze, V.s epische Technik. ℳ 12.—

Plüss, V. u. d. epische Kunst. ℳ 8.—

Sonntag, V. als bukol. Dichter. ℳ 5.—

Weidner, Commentar zu V.s Aen. B. I u. II. ℳ 8.—

Vitruvii de architectura ll. X. Edd. V. Rose et H. Müller-Strübing. ℳ 7.—

—— —— Rec. et in German. serm. vertit C. Lorentzen. Vol. I. Pars I. ℳ 4.50.

Nohl, index Vitruvianus. ℳ 5.—

Volusii Maeciani distributio partium. Ed. Th. Mommsen. ℳ —.30.

---

4. Meisterwerke der Griechen und Römer in kommentierten Ausgaben. [gr. 8.]

Die Ausgaben beabsichtigen, nicht nur den Schülern der oberen Gymnasialklassen, sondern auch angehenden Philologen sowie Freunden des klassischen Altertums, zunächst zu Zwecken privater Lektüre, verläßliche, nach gemeinsam vereinbarten Grundsätzen verfaßte und die neuesten Fortschritte der philologischen Forschung verwertende Texte und Kommentare griechischer und lateinischer, von der Gymnasiallektüre selten oder gar nicht berücksichtigter Meisterwerke darzubieten.

I. **Aischylos' Perser,** von Jurenka. 2 Hefte. ℳ 1.40.
II. **Isokrates' Panegyrikos,** von Mesk. 2 Hefte. ℳ 1.40.
III. **Auswahl a. d. röm. Lyrikern** (m. griech. Parallel.), v. Jurenka. 2 Hefte. ℳ 1.60.
IV. **Lysias' Reden geg. Eratosthenes und üb. d. Ölbaum,** von Sewera. 2 Hefte. ℳ 1.20.
V. **Ausgewählte Briefe Ciceros,** von Gschwind 2 Hefte. ℳ 1.20.

---

5. B. G. Teubners Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen. [gr. 8.]

Bekanntlich zeichnen sich diese Ausgaben dadurch aus, daß sie das Bedürfnis der Schule ins Auge fassen, ohne dabei die Ansprüche der Wissenschaft unberücksichtigt zu lassen. Die Sammlung enthält fast alle in Schulen gelesenen Werke der klassischen Schriftsteller.

a. Griechische Schriftsteller.

Aeschylos' Agamemnon. Von R. Enger. 3. Aufl., von Th. Plüß. ℳ 2.25 **2.75.**

—— **Perser.** Von W. S. Teuffel. 4. Aufl., von N. Wecklein. ℳ 1.50 **2.—**

Aeschylos' Prometheus. Von N. Wecklein. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

—— —— Von L. Schmidt. ℳ 1.20.

—— **die Sieben geg. Theben.** Von N Wecklein. ℳ 1.20 **1.50.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Aeschylos' die Schutzflehenden. Von N. Wecklein. ℳ 1.60 **2.—**

Aristophanes' Wolken. Von W. S. Teuffel. 2. Aufl., von O. Kaehler. ℳ 2.70 **3.20.**

—— **Wespen.** Von O. Kaehler. [In Vorber.]

Aristoteles, der Staat der Athener. Der historische Hauptteil (Kapp. I—XLI). Von K. Hude. ℳ —.60 **—.85.**

Arrians Anabasis. Von K. Abicht. 2 Hefte. [I. Heft. M. Karte. ℳ 1.80 **2.25.** II. Heft. ℳ 2.25 **2.75.**] ℳ 4 05 **5.—**

Demosthenes' ausgewählte Reden. Von C. Rehdantz u. Fr. Blaß. 2 Teile. ℳ 6.60.

I. Teil. A. u. d. T.: IX Philipp. Reden. 2 Hefte. ℳ 4 50.

Heft I: I—III. Olynthische Reden. IV. Erste Rede geg. Philippos. 8. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.20 **1.70.**

— II. Abt. 1: V. Rede über den Frieden. VI. Zweite Rede gegen Philippos. VII. Hegesippos' Rede über Halonnes. VIII. Rede über die Angelegenheiten im Cherrones. IX. Dritte Rede gegen Philippos. 5. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Abt. 2: Indices. 4. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.80 **2.25.**

II. Teil. Die Rede vom Kranze. Von Fr. Blaß. ℳ 2.10 **2.60.**

Euripides' ausgewählte Tragödien von N. Wecklein.

I. Bdch. Medea. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**
II. Bdch. Iphigenia im Taurierland. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
III. Bdch. Die Bacchen. ℳ 1.50 **2.—**
IV. Bdch. Hippolytos. ℳ 1.50 **2.—**
V. Bdch. Phönissen. ℳ 1.80 **2.25.**

Herodotos. Von K. Abicht. 5 Bände. ℳ 11.70.

Band I. Heft 1. Buch I nebst Einleitung u. Übersicht über den Dialekt. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**
— I. Heft 2. Buch II. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Heft 1. Buch III. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Heft 2. Buch IV. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— III. Buch V und VI. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**
— IV. Buch VII. Mit 2 Karten. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**
— V. Buch VIII u. IX. Mit 2 Karten. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**

Homers Ilias, erklärt von J. La Roche. 6 Teile.

Teil I. Gesang 1—4. 3. Auflage. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Gesang 5—8. 3. Auflage. ℳ 1.50 **2.—**
— III. Gesang 9—12. 3. Auflage. ℳ 1.50 **2.—**

Homers Ilias, erklärt von J. La Roche.

Teil IV. Gesang 13—16. 3. Auflage. ℳ 1.50 **2.—**
— V. Gesang 17—20. 2. Auflage. ℳ 1.50 **2.—**
— VI. Gesang 21—24. 2. Auflage. [Vergriffen.]

—— —— Von K. Fr. Ameis u. C. Hentze. 2 Bände.

Band I. Heft 1. Gesang 1—3. 5. Aufl. ℳ —.90 **1.30.**
— I. Heft 2. Gesang 4—6. 5. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— I. Heft 1/2 zusammen in 1 Band ℳ **2.60.**
— I. Heft 3. Gesang 7—9. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— I. Heft 4. Gesang 10—12. 4. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— I. Heft 3/4 zusammen in 1 Band ℳ **3.30.**
— II. Heft 1. Gesang 13—15. 3 Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— II. Heft 2. Gesang 16—18. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— II. Heft 1/2 zusammen in 1 Band ℳ **3.—**
— II. Heft 3. Gesang 19—21 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— II. Heft 4. Gesang 22—24. 3. Aufl ℳ 1.50 **2.—.**
— II. Heft 3/4 zusammen in 1 Band ℳ **3.30.**

—— —— —— Anhang:

Heft 1. Ges. 1—3. 3. Aufl. ℳ 2.10 **2.60.**
— 2. Ges. 4—6. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— 3. Ges. 7—9. 2. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**
— 4. Ges. 10—12. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— 5. Ges. 13—15. 2. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**
— 6. Ges. 16—18. 2. Aufl. ℳ 2.10 **2.60.**
— 7. Ges. 19—21. ℳ 1.50 **2.—**
— 8. Ges. 22—24. ℳ 1.80 **2.30.**

—— **Odyssee.** Von K. Fr. Ameis und C. Hentze. 2 Bände.

Band I. Heft 1. Gesang 1—6. 11. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— I. Heft 2. Gesang 7—12. 10. Aufl. ℳ 1.35 **1.80.**
— II. Heft 1. Gesang 13—18. 8. Aufl. ℳ 1.35 **1.80.**
— II. Heft 2. Gesang 19—24. 9. Aufl. ℳ 1.40 **1.80.**

—— —— —— Anhang:

Heft 1. Ges. 1—6. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— 2. Ges. 7—12. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— 3. Ges. 13—18. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
— 4. Ges. 19—24. 3. Aufl. ℳ 2.10 **2.60.**

Isokrates' ausgewählte Reden. Von O. Schneider. 2 Bändchen. ℳ 3.— **3.95.**

I. Bändchen. Demonicus, Euagoras, Areopagiticus. 3. Aufl., v. M. Schneider. ℳ 1.20 **1.70.**
II. Bändchen. Panegyricus u. Philippus. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Lucians ausgewählte Schriften. Von O. Jacobitz. 3 Bändchen. ℳ 3.60 **5.10.**
- I. Bändchen. Traum. Timon. Prometheus. Charon. 3. Aufl., von K. Bürger. ℳ 1.20 **1.70.**
- II. Bändchen. Die Totengespräche. Ausgewählte Göttergespräche. Der Hahn. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
- III. Bändchen. Demonax. Der Fischer. Anacharsis. ℳ 1.20 **1.70.**

Lykurgos' Rede gegen Leokrates. Von C. Rehdantz. ℳ 2.25 **2.75.**

[Lyriker.] Anthologie a. d. griech. Lyr. Von E. Buchholz. 2 Bdchn. ℳ 4.20 **5.20.**
- I. Bändchen. Elegiker u. Iambographen. 5. Aufl., von R. Peppmüller. ℳ 2.10 **2.60.**
- II. Bändchen. Die melischen und chorischen Dichter und die Bukoliker. 2. Aufl., von Sitzler. ℳ 2.10 **2.60.**

Lysias' ausgew. Reden. Von H. Frohberger. 2 Hefte. ℳ 3.60.
- I. Heft. Prolegomena. — R. gegen Eratosthenes. — R. geg. Agoratos. — Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes der demokratischen Verfassung. — R. f. Mantitheos. — R. geg Philon. 3. Aufl., v. Th. Thalheim. ℳ 1.80 **2.25.**
- II. Heft. Reden gegen Alkibiades. — R. geg. Nikomachos. — R. üb d. Vermögen d. Aristophanes. — R. üb. d. Ölbaum. — R. geg. die Kornhändler. — R. geg. Theomnestos. — R. f. d. Gebrechlichen. — R. geg. Diogeiton. 2. Auflage, von Th. Thalheim. ℳ 1.80 **2.25.**

—— —— Größere Ausgabe. 3 Bde. [Bd. II u. III vergriffen.]
- I. Bd. R. geg. Eratosthenes, Agoratos. Verteidigung geg. die Anklage weg. Umsturzes d. Verfassung. 2. Aufl., von G. Gebauer. ℳ 4.50.

Platons ausgew. Schriften. Von Chr. Cron, J. Deuschle u. a.
- I. Teil. Die Verteidigungsrede d. Sokrates. Kriton. Von Chr. Cron. 11. Aufl., von H. Uhle. ℳ 1.— **1.40.**
- II. Teil. Gorgias. Von J. Deuschle. 4. Aufl., von Chr. Cron. ℳ 2.10 **2.60.**
- III. Teil. 1. Heft. Laches. Von Cron. 5. Aufl. ℳ —.75 **1.20.**
- III. Teil. 2. Heft. Euthyphron. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. ℳ —.60 **—.90.**
- IV. Teil. Protagoras. Von Deuschle u. Cron. 5. Aufl., v. E. Bochmann. ℳ 1.20 **1.70.**
- V. Teil. Symposion. Von A. Hug. 2. Aufl. ℳ 3.— **3.50.**
- VI. Teil. Phaedon. Von M. Wohlrab. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- VII. Teil. Der Staat I. Buch. Von M. Wohlrab. ℳ —.60 **—.90.**

Plutarchs ausgew. Biographien. Von Otto Siefert und Fr. Blaß. 6 Bändchen.
- I. Bändchen. Philopoemen u. Flamininus. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**
- II. Bändchen. Timoleon u. Pyrrhos. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 **2.—**
- III. Bändchen. Themistokles u. Perikles. Von Fr. Blaß. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- IV. Bändchen. Aristides u. Cato. Von Fr. Blaß. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
- V. Bändchen. Agis u. Kleomenes. Von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**
- VI. Bändchen. Tiberius und Gajus Gracchus. Von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**

Sophokles. Von Gust. Wolff und L. Bellermann.
- I. Teil. Aias. 5. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- II. — Elektra. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- III. — Antigone. 6. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- IV. — König Oidipus. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
- V. — Oidipus auf Kolonos. ℳ 1.20 **2.—**

Supplementum lect. Graecae. Von C. A. J. Hoffmann. ℳ 1.50 **2.—**

Testamentum novum Graece. Das Neue Testament. Von Fr. Zelle.
- I. Evangelium d. Matthäus. Von Fr. Zelle. 1.80 **2.25.**
- IV. Evangelium d. Johannes. Von B. Wohlfahrt. ℳ 1.50 **2.—**
- V. Apostelgeschichte. Von B. Wohlfahrt. ℳ 1.80 **2.25.**

Thukydides. Von G. Böhme u. S. Widmann. 9 Bändchen. [je ℳ 1.20 **1.70.**] ℳ 10.80 **15.30.**

1. Bändchen	1. Buch.	6. Auflage.
2. —	2. —	6. —
3. —	3. —	5. —
4. —	4. —	5. —
5. —	5. —	5. —
6. —	6. —	5. —
7. —	7. —	5. —
8. —	8. —	5. —

9. Bdchn. Einleitung u. Register. 5. Aufl.

Xenophons Anabasis. Von F. Vollbrecht. 9 (bez. 8., 7.) Aufl.

Ausgabe m. **Kommentar unter d. Text.**
- I. Bdchn. B. I. II. M. 2 Figurentaf. u. 1 Karte. ℳ 1.35 **1.80.**
- II. — B. III. IV. ℳ —.90 **1.20.**
- III. — B. V—VII. ℳ 1.20 **1.50.**

—— —— dasselbe. Buch I—IV. **Text u. Kommentar getrennt.**
- **Text.** M. e. Übersichtskarte. ℳ —.90 **1.20.**
- **Kommentar.** Mit Holzschnitten und Figurentafeln. ℳ 1.35 **1.80.**

—— **Kyropädie.** Von L. Breitenbach. 2 Hefte. [je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 3.— **4.—**
- I. Heft. Buch I—IV. 4. Auflage, von B. Büchsenschütz.
- II. — Buch V—VIII. 3. Aufl.

Xenophons griech. Geschichte. Von B. Büchsenschütz. 2 Hft. [je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 3.— **4.—**
- I. Heft. Buch I—IV. 6. Aufl.
- II. — Buch V—VII. 4. Aufl.

—— **Memorabilien.** Von Raph. Kühner. 5. Aufl., von Rud. Kühner. ℳ 1.60 **2.20.**

—— **Agesilaos.** Von O. Güthling. ℳ 1.50 **2.—**

b. Lateinische Schriftsteller.

Caesaris belli Gallici libri VII und Hirtii liber VIII. Von A. Doberenz. 9. Aufl., von B. Dinter. 3 Hefte. ℳ 2.55 **4.—**
- I. Heft Buch I—III. M. Einleit. u. Karte v. Gallien. ℳ —.90 **1.40.**
- II. — Buch IV—VI. ℳ —.75 **1.20.**
- III. — Buch VII u. VIII u. Anhang. ℳ —.90 **1.40.**

—— **comm. de bello civili.** Von A. Doberenz. 5. Aufl., v. B. Dinter. ℳ 2.40 **2.90.**

Cicero de oratore. Von K. W. Piderit. 6. Aufl., von O. Harnecker. 3 Hefte. ℳ 4.80 **6.25.**
- I. Heft. Einleit. u. Buch I ℳ 1.80 **2.25.**
- II. — Buch II. ℳ 1.50 **2.—**
- III. — Buch III. M. Indices u Register z d. Anmerkungen. ℳ 1.50 **2.—**

Aus Heft III besonders abgedruckt: Erklär. Indices u. Register d. Anmerkgn. ℳ —.45.

—— —— —— 5. Auflage, von Adler. In 1 Band. ℳ 4.50.

—— **Brutus de claris oratoribus.** Von K. W. Piderit. 3. Aufl., von W. Friedrich. ℳ 2.25 **2.75.**

—— **orator.** Von K. W. Piderit. 2. Aufl. ℳ 2.— **2.60.**

—— **partitiones oratoriae.** Von K. W. Piderit. ℳ 1.— **1.40.**

—— **Rede f. S. Roscius.** Von Fr. Richter. 3. Aufl., v. A. Fleckeisen. ℳ —.90 **1.30.**

—— **div. in Caecilium.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ —.45 **—.80.**

—— **Reden gegen Verres.** IV. Buch. Von Fr. Richter. 3. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.50 **2.—**

—— —— V. Buch. Von Fr. Richter. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **Rede üb. d. Imperium d. Cn. Pompejus.** Von Fr. Richter. 5. Aufl., von A. Eberhard. ℳ —.75 **1.20.**

—— **Reden g. Catilina.** Von Fr. Richter. 6. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.— **1.40.**

—— **Rede f. Murena.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von G. Landgraf. ℳ —.90 **1.30.**

—— **Rede f. Sulla.** Von Fr. Richter. 2. Aufl., von G. Landgraf. ℳ —.75 **1.20.**

—— **Rede f. Sestius.** Von H. A. Koch. 2. Aufl., von A. Eberhard. ℳ 1.— **1.40.**

Ciceros Rede f. Plancius. Von E. Köpke. 3. Aufl., von G. Landgraf. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **Rede f. Milo.** Von Richter-Eberhard. 4. Aufl., von H. Nohl. ℳ 1.— **1.40.**

—— **I. u. II. Philipp. Rede.** Von H. A. Koch. 3. Aufl., v. A. Eberhard. ℳ 1.20 **1.70.**

—— **I., IV. u. XIV. Philipp. Rede.** Von E. R. Gast. ℳ —.60 **—.90.**

—— **Reden f. Marcellus, f. Ligarius u. f. Deiotarus.** Von Fr. Richter. 3. Aufl., von A. Eberhard. ℳ —.90 **1.30.**

—— **Rede f. Archias.** Von Fr. Richter 4. Aufl., von H. Nohl. ℳ —.45 **—.80.**

—— **Rede f. Flaccus.** Von A. du Mesnil. ℳ 3.60 **4.10.**

—— **ausgew. Briefe.** Von J. Frey. 6. Aufl. ℳ 2.20 **3.—**

—— **Tusculanae disputationes.** Von O. Heine. 2 Hefte. ℳ 2.85 **3.30.**
- I. Heft. Lib. I. II. 4. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
- II. — Lib. III—V. 4. Aufl. ℳ 1.65 **2.15.**

—— **Cato maior.** Von C. Meißner. 4. Aufl. ℳ —.60 **1.—**

—— **somnium Scipionis.** Von C. Meißner. 4. Aufl. ℳ —.45 **—.80.**

—— **Laelius.** Von C. Meißner. 2. Aufl. ℳ —.75 **1.20.**

—— **de finibus bon. et mal.** Von H. Holstein. ℳ 2.70 **3.20.**

—— **de legibus.** Von A. du Mesnil. ℳ **3.90.**

—— **de natura deorum.** Von A. Goethe. ℳ 2.40 **2.90.**

[——] **Chrestomathia Ciceroniana.** Ein Lesebuch f. mittlere u. obere Gymnasialklassen. Von C. F. Lüders. 3. Aufl., bearb. v. O. Weißenfels. Mit Titelbild. ℳ **2.80.**

[——] **Briefe Ciceros u. s. Zeitgenossen.** Von O. E. Schmidt. I. Heft. ℳ 1.— **1.40.**

Cornelius Nepos, siehe: Nepos.

Curtius Rufus. Von Th. Vogel. 2 Bändchen. ℳ 4.35 **5.35.**
- I. Bändchen. Buch III—V. 3. Auflage ℳ 2.10 **2.60.**
- II. — Buch VI—X. Mit Karte. 2. Aufl. ℳ 2.25 **2.75.**

[Elegiker.] Anthologie a. d. El. der Römer. Von C. Jacoby. 2. Aufl. 4 Hft. ℳ 3.50 **5.10.**
- 1. Heft: Catull. ℳ —.90 **1.30.**
- 2. Heft: Tibull. ℳ —.60 **1.—**
- 3. Heft: Properz. ℳ 1.— **1.40.**
- 4. Heft: Ovid. ℳ 1.— **1.40.**

Horaz, Oden u. Epoden. Von C. W. Nauck. 15. Aufl., v. O. Weißenfels. ℳ 2.25 **2.75.**

[—] Auswahl a. d. griech. Lyrik z. Gebrauch b. d. Erklärg. Horaz. Oden, von Großmann. ℳ —.15.

—— **Satiren und Episteln.** Von G. T. A. Krüger. 2 Abt. [je ℳ 1.80 **2.30.**] ℳ 3.60 **4.60.**
- I. Abt. Satiren. 14. Aufl., v. G. Krüger.
- II. — Episteln. 14. Aufl., v. G. Krüger

Horaz, Sermonen. Von A. Th. Fritzsche. 2 Bände. ℳ 4.40 **5.40.**
I. Bd. Der Sermonen Buch I. ℳ 2.40 **2.90.**
II. — Der Sermonen Buch II. ℳ 2.— **2.50.**

Livius, ab urbe condita libri.
Lib. 1. Von M. Müller. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
Lib. 2. Von M. Müller ℳ 1.50 **2.—**
Lib. 3. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 4. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 5. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 6. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 7. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 8. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 9. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 10. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib 21. Von E. Wölfflin. 5. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 22. Von E. Wölfflin. 3 Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 23. Von E. Wölfflin u. F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib 24. Von H. J. Müller. 2. Aufl. ℳ 1.35 **1.80.**
Lib. 25. Von H. J. Müller. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 26. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 27. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 28. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib 29. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
Lib. 30. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**

Nepos. Von Siebelis-Jancovius. 12. Aufl., von O. Stange. Mit 3 Karten. ℳ 1.20 **1.70.**
— Von H. Ebeling. ℳ —.75.
— Ad historiae fidem rec. et usui scholarum accomm. Ed. Ortmann. Editio V. ℳ 1.— **1.40.**

Ovidii metamorphoses. Von J. Siebelis u. Fr. Polle. 2 Hefte. [je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 3.— **4.—**
I. Heft. Buch I—IX. 16. Aufl.
II. — Buch X—XV. 14. Aufl.
— **fastorum libri VI.** Von H. Peter. 2 Abteilungen. ℳ 3.60 **4.50.**
I. Abt. Text u. Kommentar. 3 Aufl. ℳ 2.70 **3.20.**
II. — Krit. u. exeget. Ausführungen. 3. Aufl. ℳ —.90 **1.30.**
— **ausgew. Gedichte** m. Erläut. für den Schulgebr. Von H. Günther. ℳ 1.50 **2.—**

Phaedri fabulae. Von Siebelis u. Eckstein. 6. Aufl., v Polle ℳ —.75 **1.20.**

Plautus' ausgewählte Komödien. Von E. J. Brix. 4 Bdchn. ℳ 5.— **6.80.**
I. Bdchn. Trinummus. 4. Aufl., von M. Niemeyer. ℳ 1.20 **1.40.**
II. — Captivi. 5. Aufl. ℳ 1.— **1.40.**
III. — Menaechmi. 4. Auflage, von M. Niemeyer. ℳ 1.— **1.40.**
IV. — Miles gloriosus. 3. Auflage. ℳ 1.80 **2.30.**

Plinius' d. J. ausgewählte Briefe. Von A. Kreuser. ℳ 1.50 **2.—**

Quintiliani institut. orat. liber X. Von G. T. A. Krüger. 3. Aufl., von G. Krüger. ℳ 1.— **1.40.**

Sallusti Crispi bell. Catil., bell. Iugurth., oratt. et epistt. ex historiis excerptae. Von Th. Opitz. 3 Hefte. ℳ 2.05 **3.20.**
I. Heft: **Bellum Catilinae.** ℳ —.60 **1.—**
II. — **Bellum Iugurthinum.** ℳ 1.— **1.40.**
III. — **Reden u. Briefe a. d. Historien.** ℳ —.45 **—.80.**

Tacitus' Historien. Von K. Heraeus. 2 Teile. ℳ 3.90 **4.85.**
I. Teil. Buch I u. II. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**
II. — Buch III—V. 4. Auflage, von W. Heraeus. ℳ 2.10 **2.60.**
— **Annalen.** Von A. Draeger. 2 Bände. ℳ 5.70 **7.50.**
I. Band. 2 Hefte: Buch I. II. Buch III—VI. 6. Aufl., v. Becher. je ℳ 1.50 **2.—**
II. — 2 Hefte: Buch XI—XIII. Buch XIV—XVI. 4. Aufl., v. Becher je ℳ 1.35 **1.75.**
— **Agricola.** Von A. Draeger 5. Aufl. ℳ —.60 **—.90.**
— **dialogus de oratoribus.** Von G. Andresen. 3. Aufl. ℳ —.90.
— **Germania.** Von E. Wolff. ℳ 1.35 **1.75.**

Terentius, ausgewählte Komödien. Von C. Dziatzko.
I. Bändchen. Phormio. 3. Aufl., von Hauler. ℳ 2.40. **2.90.**
II — Adelphoe. 2. Aufl., v. Kauer. ℳ 2.40 **2.90.**

Vergils Aeneide. Von K. Kappes. 4 Hefte.
I. Heft. Buch I—III. 5. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
II. — 3 Abt. Buch IV, V, VI. 4. Aufl., von E. Wörner. je ℳ —.50 **—.80.**
II. — Buch IV—VI (4. Aufl.) in 1 Band ℳ 2.—
III. — Buch VII—IX. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
IV. — 3 Abt. Buch X, XI, XII. 3. Aufl., von M. Fickelscherer. je ℳ —.50 **—.80.**
IV. — Buch X—XII (3. Aufl.) in 1 Band. ℳ 2.—

6. Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana". [gr. 8. geb.]

Die Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana" bieten in denkbar bester Ausstattung zu wohlfeilem Preise den Zwecken der Schule besonders entsprechende, in keiner Weise aber der Tätigkeit des Lehrers vorgreifende, unverkürzte und zusatzlose Texte. Sie geben daher einen auf kritischer Grundlage ruhenden, aber aller kritischen Zeichen sich enthaltenden, in seiner inneren wie äußeren Gestaltung vielmehr inhaltliche Gesichtspunkte zum Ausdruck bringenden 'lesbaren' Text. Die Schultexte enthalten als Beigaben eine Einleitung, die in abrißartiger Form das Wichtigste über Leben und Werke des Schriftstellers, sowie über sachlich im Zusammenhange Wissenswertes bietet; ferner gegebenenfalls eine Inhaltsübersicht oder Zeittafel (jedoch keine Dispositionen) sowie ein Namenverzeichnis, das außer geographischen und Personennamen auch sachlich wichtige Ausdrücke enthält, bez. kurz erklärt.

Caesar de bello Gallico. Von J. H. Schmalz. ℳ **1.20.**

Ciceros Catilinar. Reden. Von C. F. W. Müller. ℳ —.55.
— **Rede üb. d. Oberbefehl des Cn. Pompeius.** Von C. F. W. Müller. ℳ **—.50.**
— **Rede für Milo.** Von C. F. W. Müller. ℳ —.55.
— **Rede für Archias.** Von C. F. W. Müller. ℳ **—.40.**
— **Reden geg. Verres. IV. V.** Von C. F. W. Müller. ℳ **1.—**

Horaz. Von G. Krüger. ℳ **1.80.**

Livius B. XXI—XXIII. Von M. Müller. ℳ **1.60.**

Sallusts Catilinar. Verschwörung. Von Th. Opitz. ℳ **—.55.**

Sallusts Jurgurthin. Krieg. Von Th. Opitz. ℳ **—.80.**
Beides zusammengeb. ℳ **1.20.**

Demosthenes' neun Philipp. Reden. Von Th. Thalheim. ℳ **1.—**

Herodot B. V—IX. Von A. Fritsch. ℳ **2.—**

Lysias' ausgew. Reden. Von Th. Thalheim. ℳ **1.—**

Thukydides B. I—III. Von S. Widmann. ℳ **1.80.**
Einzeln: Buch I, Buch II. je ℳ **1.—**
— **B. VI—VIII.** Von S. Widmann. ℳ **1.80.**

Xenophons Anabasis. Von W. Gemoll. 2. Aufl. ℳ **1.60.**
— — Buch I—IV. ℳ **1.10.**
— **Memorabilien.** Von W. Gilbert. ℳ **1.10.**

7. B. G. Teubners Schülerausgaben griech. u. lat. Schriftsteller. [gr. 8. geb.]

Jedes Bändchen zerfällt in 3 Hefte:

1. **Text** enthält diesen in übersichtlicher Gliederung, mit Inhaltsangaben über den Hauptabschnitten und am Rande, nebst den Karten und Plänen;
2. **Hilfsheft** enthält die Zusammenstellungen, die die Verwertung der Lektüre unterstützen sollen, nebst den erläuternden Skizzen und Abbildungen;
3. **Kommentar** enthält die fortlaufenden Erläuterungen, die die Vorbereitung erleichtern sollen.

2, 3. als **Erklärungen** auch zusammengebunden erhältlich.

Die Sammlung soll wirkliche „Schülerausgaben" bringen, die den Bedürfnissen der Schule in dieser Richtung in der Einrichtung wie der Ausstattung entgegenkommen wollen, in der Gestaltung des „Textes", wie der Fassung der „Erklärungen", die sowohl Anmerkungen als Zusammenfassungen bieten, ferner durch das Verständnis fördernde Beigaben, wie Karten und Pläne, Abbildungen und Skizzen.

Das Charakteristische der Sammlung ist das zielbewußte Streben nach organischem Aufbau der Lektüre durch alle Klassen und nach Hebung und Verwertung der Lektüre nach der inhaltlichen und sprachlichen Seite hin, durch Einheit der Leitung, Einmütigkeit der Herausgeber im Ganzen bei aller Selbständigkeit im Einzelnen, wie sie deren Namen verbürgen, und ernstes Bemühen, wirklich Gutes zu bieten, seitens des Verlegers.

Ziel und Zweck der Ausgaben sind, sowohl den Fortschritt der Lektüre durch Wegräumung der zeitraubenden und nutzlosen Hindernisse zu erleichtern, als die Erreichung des Endzieles durch Einheitlichkeit der Methode und planmäßige Verwertung der Ergebnisse zu sichern.

Nepos' Lebensbeschreibungen in Auswahl. Von Fügner.
1. **Text.** 4. Aufl. M. 3 Karten. ℳ **1.—**
2. **Hilfsheft.** 4. Aufl. Mit Abbild. i. Text. ℳ 1.—
3. **Komment.** 3. Aufl. ℳ —.90.
}2/3. **Erklärungen.** 3. Aufl. ℳ **1.40.**

Caesars Gallischer Krieg. Von Fügner.
1. **Text.** M. 3 Karten, sowie 8 Plänen u. 3 Abb. i. Text. 5. Aufl. ℳ **1.80.**
2. **Hilfsheft.** 4. Aufl. Mit Abb. im Text. ℳ **1.20.**
3. **Komment.** 4. Aufl. ℳ **1.60.**
}2/3. **Erklärungen.** 3. Aufl. ℳ **2.40.**
|| **Text B.** M. Einleitg. 5. Aufl. ℳ **2.—** Dazu **Kommentar.** 4. Aufl. ℳ **1.60.**

—— **Bürgerkrieg.** Von Fügner.
1. **Text.** Mit 2 Karten. ℳ **1.60.**

Livius, Römische Geschichte im Auszuge. Von Fügner.
I. Der zweite punische Krieg.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit 3 Karten. ℳ **2.—**
2. **Hilfsheft.** ℳ 2.—
3. **Kommentar.** 2 Hefte. je ℳ **1.20.**
II. Auswahl aus der 1. Dekade
1. **Text.** ℳ **1.40.**
Verkürzte Auswahl aus der 1. u. 3. Dekade.
1. **Text.** ℳ 2.—

Ovids Metamorphosen in Auswahl. Von Fickelscherer.
1. **Text.** 3. Auflage. ℳ **1.20.**
2. **Hilfsheft.** 2. Aufl. M. Abbild. im Text. ℳ **1.40.**
3. **Komment.** 3. Aufl. ℳ **1.40.**
}2/3. **Erklärungen.** 2. Aufl. ℳ 2.20.
Wörterbuch. 2. Aufl. steif geh. ℳ —.50.
|| **Text B.** M. Einleitg. 3. Aufl. ℳ **1.35.** Dazu **Kommentar.** 3. Aufl. ℳ **1.40.**

Ciceros Catilinar. Reden u. Rede de imperio. Von Stegmann.
1. **Text.** 2. Auflage. Mit Titelbild u. 3 Karten. ℳ **1.10.**
2. **Hilfsh.** ℳ **1.10.**
3. **Kommentar.** 3. Aufl. ℳ —.80.
}2/3. **Erklärungen.** ℳ **1.60.**
|| **Text B.** M. Einleit. 2. Aufl. ℳ **1.35.** Dazu **Kommentar.** 3. Aufl. ℳ —.80.

—— **Rede f. S. Roscius u. Rede f. Archias.** Von Hänsel.
1. **Text.** ℳ —.80.
3. **Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ —.60.

Ciceros Cato maior de senectute. Von Weißenfels.
1. **Text.** steif geh. ℳ —.50.
3. **Kommentar.** steif geh. ℳ —.50.

—— **Auswahl a. d. philosoph. Schriften.** Von Weißenfels.
1. **Text.** ℳ **1.60.**

[—] **Ausgew. Briefe a. Ciceronischer Zeit.** Von C. Bardt.
1. **Text.** Mit Karte. ℳ **1.80.**
2. **Hilfsheft.** steif geh. ℳ —.60.
2/3. **Kommentar.** Mit Einleitung.
I. Heft: Brief 1—61. ℳ 1.80 **2.20.**
II. Heft: Brief 62—114. ℳ 1.60 **2.—**

Sallusts Catilinar. Verschwörung. Von Stegmann.
1. **Text.** Mit Karte. ℳ **—.70.**
2/3. **Erklärungen.** ℳ **—.60.**

Tacitus' Annalen i. Ausw. u. d. Bataveraufstand d. Civilis. Von Stegmann.
1. **Text.** Mit 4 Karten u. 1 Stammtafel. ℳ **2.20.**
3. **Kommentar.** ℳ **1.40.**
Ausgabe in 2 Teilen:
I. Ann. B. I—VI. a. Text. ℳ **1.—** b. Kommentar. ℳ **1.—**
II. Ann. B. XI—XVI. Historien B. IV/V. a. Text. ℳ **—.80.** b. Kommentar. ℳ —.80.
III. Zeittafel, Namenverz. u. Kart., z. beid. Teilen. ℳ **—.80.**

Vergils Aeneide i. Ausw. Von Fickelscherer.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit Karte. ℳ **1.40.**
2. **Hilfsh.** ℳ **—.60.**
3. **Komm.** ℳ **1.60.**
}2/3. **Erklärungen.** ℳ 2.—
|| **Text B.** Mit Einleitung. Mit Karte. ℳ **1.60.**

Horatius, Gedichte. V. Schimmelpfeng.
1. **Text.** Mit Karte u. Plan. ℳ **2.—**
3. **Kommentar.** ℳ **1.60.**

Xenophons Anabasis i. Ausw. Von Sorof.
1. **Text.** 4. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. ℳ **1.80.**
2. **Hilfsheft.** 2. Aufl. Mit Abb. im Text. ℳ **—.80.**
3. **Komment.** 3. Aufl. ℳ **1.40.**
}2/3. **Erklärungen.** 2. Aufl. ℳ **1.80.**
|| **Text B.** Mit Einleit. 4. Aufl. ℳ **2.—** Dazu **Kommentar** 3. Aufl. ℳ **1.40.**
Wörterbuch. ℳ **1.20.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Xenophons Hellenika in Auswahl. Von Sorof.
1. **Text.** 2. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. ℳ **1.80.**
2/3. **Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ **1.—**

—— **Memorabilien in Auswahl.** Von Rösiger.
1. **Text.** ℳ **1.—**
3. **Kommentar.** steif geh. ℳ —.80.

Homer. I: Odyssee. Von Henke.
1. **Text.** 2 Bdchn: B. 1—12. 3. Aufl. — B. 13—24. 2. Aufl. Mit 3 Karten. je ℳ **1.60.** — B. 1—24 in 1 Band ℳ **3.20.**
2. **Hilfsheft.** 2. Aufl. Mit zahlr. Abb. ℳ 2.—
3. **Kommentar.** 3 Aufl. 2 Hefte. steif geh. je ℳ 1.—. Zus. in 1 Bd. geb. ℳ **1.80.** Inhaltsübersicht (nur direkt) ℳ —.05.

—— **II: Ilias.** Von Henke.
1. **Text.** 2 Bdchn.: B. 1—13. 2. Aufl. — B. 14—24. Mit 3 Karten. je ℳ 2.—. — B. 1—24 in 1 Band ℳ **4.—**
2. **Hilfsheft.** Mit zahlr. Abb. ℳ **2.—**
3. **Kommentar.** 2. Aufl. 2 Hefte. steif geh. ℳ 1.60 u. ℳ 1.20. Zusammen in 1 Bd. geb. ℳ **2.40.**

Herodot i. Ausw. Von Abicht.
1. **Text.** 2. Aufl. M. Karte u. 4 Plänen im Text. ℳ **1.80.**
2. **Hilfsh.** M. Abb. i. Text. ℳ **—.80.**
3. **Komm.** ℳ **1.80.**
}2/3. **Erklärungen.** ℳ 2.40.
|| **Text B.** Mit Einleitung. 2. Aufl. ℳ **2.—** Dazu **Kommentar.** ℳ **1.80.**

Demosthenes, ausgew. politische Reden. Von Reich.
1. **Text.** ℳ **1.20.**
2. **Hilfsheft.** ℳ **1.—**
3. **Kommentar.** I. II. steif geh. je ℳ —.80. Zus. in 1 Bd. geb. ℳ **1.40.**
}2/3. **Erklärungen.** ℳ 2.20.

Thukydides i. Ausw. Von Lange.
1. **Text.** Mit Titelbild u. 3 Karten. ℳ **2.20.**
2. **Hilfsh.** Mit Abb. i. Text. ℳ **—.70.**
3. **Komment.** ℳ **1.60.**
}2/3. **Erklärungen.** ℳ 2.—
|| **Text B.** Mit Einleitung. ℳ **2.60.** Dazu **Kommentar.** ℳ **1.60.**
Ausgabe in 2 Teilen:
I. B. I—V. a. Text. ℳ **1.40.** b. Kommentar. ℳ **1.—**
II. B. VI—VIII. a. Text. ℳ **1.—** b. Kommentar. ℳ **1.—**
III. Zeittafel, Namenverz. u. Karten, z. beid. Teil. ℳ **—.50.**

Platons Apologie u. Kriton nebst Abschn. a. d. Phaidon u. Symposion. Von Rösiger.
1. **Text.** steif geh. ℳ —.80.
3. **Kommentar.** steif geh. ℳ —.80.

Sophokles' Tragödien. Von Conradt.
1. **Text: I. Antigone.** M. Titelbild. ℳ **—.70.** **II. König Oedipus.** ℳ **—.80.** **III. Aias.** ℳ —.80. Text I u. II zus.-geb. ℳ **1.10.**
2. **Hilfsheft.** ℳ **—.70.**
3. **Kommentar: I. Antigone.** ℳ **—.70.** **II. König Oedipus.** ℳ **—.70.** **III. Aias.** ℳ —.80.
2/3. **Erklärungen** (Hilfsheft u. Kommentar I u. II zus.-geb.). ℳ **1.60.**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Wichtige Handbücher und neuere Erscheinungen aus dem Gebiete der klassischen Philologie.

Die auf einzelne Schriftsteller (oder Literaturgattungen) bezüglichen Schriften s. o. S. 12 ff.

Archiv für Papyrusforschung und verwandte Gebiete, hrsg. von U. Wilcken. Jährlich 4 Hefte. *M.* 20.—

Archiv für lateinische Lexikographie u. Grammatik, hrsg. v. E. Wölfflin. Preis f. d. Band von 4 Heften *M.* 12.—
Band 1—7 auf einmal bezogen *M.* 42.—

Byzantinische Zeitschrift, herausg. von K. Krumbacher. Preis f. d. Band von jährlich 4 Heften *M.* 20.—

Neue Jahrbücher f. das klass. Altertum, Geschichte u. deutsche Literatur u. f. Pädagogik, herausg. v. J. Ilberg und B. Gerth. Jährlich 10 Hefte. *M.* 30.—

Bender, Grundriß d. römischen Literaturgeschichte f. Gymnasien. *M.* 1.—

Bethe, Homer u. die Heldensage. *M.* —.80.

Blaß, die attische Beredsamkeit. 2. Aufl. *M.* 56.— **64.—**
I. Abt. [Von Gorgias bis zu Lysias.] *M.* 14.— **16.—**
II. — [Isokr. u. Isaios.] *M.* 14.— **16.—**
III. — 1. Abschnitt. [Demosthenes.] *M.* 16.— **18.—**
III. — 2. Abschnitt. [Demosthenes' Genossen u. Gegner.] *M.* 12.— **14.—**

Bloch, d. ständischen u. sozialen Kämpfe in Rom z. Zeit d. Republik. *M.* 1.— **1.25.**

—— Alkestisstudien. *M.* 2.—

Blümner, Technologie u. Terminologie d. Gewerbe u. Künste bei Griechen u. Römern. Mit zahlr. Abb. 4 Bände. *M.* 50.40.

Boeckh, Encyklopädie u. Methodologie d. philolog. Wissenschaften. Herausgegeben von E. Bratuscheck. 2. Aufl., von R. Klußmann. *M.* 14.—

[——] Lebensbeschreibung u. Auswahl a. s. wissenschaftl. Briefwechsel. Von M. Hoffmann. *M.* 12.—

Boissier, Cicero u. s. Freunde. Studie üb. d. röm. Gesellschaft zu Cäsars Zeit. Deutsch bearb. v. Döhler. *M.* 4.50 **6.—**

Boll, Sphaera. Texte und Untersuchungen z. Geschichte d. Sternbilder. Mit 6 Tafeln und 19 Textabbildungen. *M.* 24.—

Bretzl, botan. Forschungen des Alexanderzuges. *M.* 12.— **14.—**

Brunn's kleine Schriften. 3 Bände.
I. Band. Röm. Denkmäler. Altital. u. etrusk. Denkmäler. M. d. Bildn. d. Verf. u. 65 Abb. *M.* 10.—
II. u. III. Band in Vorbereitung.

Bursian, Geographie von Griechenland. 2 Bände *M.* 18.—
I. Band. D. nördl. Griechenland. Mit 7 lith. Tafeln. *M.* 6.—
II. Band. Peloponnesos u. Inseln. Mit 8 lith. Tafeln u. 1 von H. Lange gezeichn. Karte v. Griechenland. *M.* 12.—
Der II. Band auch in 3 Abteilungen:
1. Abt. Argolis, Lakonien, Messenien. Mit 6 lith. Tafeln. *M.* 3.60.
2. — Arkadien, Elis, Achaja. Mit 8 lith. Tafeln. *M.* 3.—
3. — Die Inseln. Mit Karte von Griechenland, gez. v. H. Lange. *M.* 5.60.

Cantor, Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. I. Band: Von den ältesten Zeiten bis 1200 n. Chr. 2. Aufl. *M.* 22.—

Christ, Metrik der Griechen und Römer. 2. Aufl. *M.* 11.60.

Cumont, die Mysterien des Mithra, deutsch v. Gehrich. *M.* 5.— **5.60.**

Delorme, Cäsar u. s. Zeitgenossen. Betrachtung d. röm. Sitten gegen d. Ende d. Republik. Deutsch bearb. v. Döhler. *M.* 3.75 **5.40.**

Diels, Elementum. *M.* 3.—

Dieterich, Mithrasliturgie. *M.* 6.— **7.—**

Draeger, histor. Syntax d. latein. Sprache. 2. Aufl. 2 Bände. *M.* 26.—

Dziatzko, Untersuchungen über ausgew. Kapitel d. antiken Buchwesens. *M.* 6.—

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.